Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ
+200 4051
Αριθ. εισ. Α 2ος 584
ΔΩΡΕΑ Αντων. Σαΐτας
GRYER-00206 gray

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἰς τὸν Ἅγιον Χερσόνησον:—

Π Α Υ Λ Ο Υ

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Α Ι ΙΔ΄. Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Α Ι

ΕΡΜΗΝΕΥΘΕΙΣΑΙ ΜΕΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

Θ Ε Ο Φ Υ Λ Α Κ Τ Ο Υ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Μεταφρασθεῖσαι δὲ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινοτέραν διάλεκτον, καὶ Σημειώμασι διαφόροις καταγλαϊσθεῖσαι, παρὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

ΑΙ ΤΙΝΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΕΙΣΑΙ ΔΙ' ΑΝΑΛΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ

Ν Ε Ο Φ Υ Τ Ο Υ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἤδη πρῶτον Τύποις ἐξεδόθησαν τῇ συνδρομῇ καὶ ἀντιλήψει τῶν Παναγιωτάτων Πατειαρχῶν Γρηγορίου καὶ Κυρίλλου, καὶ τοῦ Ἐξοχωτάτου καὶ Πανεκλάμπρου Κόμητος

ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΤΩΝ ΡΩΣΣΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΟΛΟΝΙΑΣ, ΙΠΠΕΩΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΡΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΝ Κ. Τ. Λ.

Ἅμα δὲ συνδρομῇ καὶ ἄλλων ζηλωτῶν Ἱερομένων τε καὶ Λαϊκῶν.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς Πρώτην, καὶ Δευτέραν, τὴν πρὸς Τιμόθεον Πρώτην, καὶ Δευτέραν, τὴν πρὸς Τίτον, τὴν πρὸς Φιλήμονα, καὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους περιέχων.

Σπουδῇ δὲ καὶ ζήλῳ τῶν ἐλαχίστων Ἱερομονάχων

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ

ΕΙΣ ΚΟΙΝΗΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑΝ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΝ ΕΤΙΗΣΙΝ.

ΠΑΡΑ ΠΑΝΩ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΤΩ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

1 8 1 9.

Αρ Εισ 705Α

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκανδαλισθῶσιν, ὅτι ἀπὸ ἀδυναμίαν τὴ Χριστῦ, κὴ τὸ κηρύγματος ταῦτα ἔπαθε· μαθὼν δὲ καὶ ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐλυπῦντο πολλὰ διὰ τὸς ἀποθανόντας, διὰ ταῦτα λοιπὸν στέλλει τὸν Ἀπόστολον Τιμόθεον εἰς τὸς Θεσσαλονικεῖς ὁμῦ μὲ τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην (1). Καὶ πρῶτον μὲν, στηρίζει αὐτὸς εἰς τὴν πίστιν, ὥστε ὁπῦ νὰ μὴ σαλεύωνται διὰ τὰς θλίψεις ὁπῦ δοκιμάζυν, διὰ τί δὲν ἔπαθον κάνενα πρᾶγμα παράξενον αὐίσως καὶ ἐπειράχθησαν ἀπὸ τὸς Ἑβραίυς, οἵτινες ἐθανάτωσαν κὴ αὐτὸν τὸν Κύριον· ἐπειδὴ τῶν Χριστιανῶν εἶναι ἴδιον τὸ νὰ θλίβωνται εἰς τὴν ζωὴν ταύτην· συμβουλεύει δὲ αὐτὸς καὶ πῶς νὰ πολιτεύωνται, ἤγουν ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζωνται τέχνην καὶ ἐργόχειρον, καθὼς καὶ παρέλαβον τῦτο ἀπὸ τὸν ἴδιον Παῦλον, καὶ ἄργοὶ νὰ μὴ κάθωνται. Γράφει δὲ καὶ διὰ τὸς ἀποθανόντας, κὴ παρηγορεῖ αὐτὸς, διδάσκωντάς τος νὰ μὴ λυπῦνται βαρέως, ἐπειδὴ ὁ θάνατος τῶν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων, δὲν εἶναι χαῖμὸς καὶ ἀπώλεια, ἀλλὰ εἶναι μία ἀφορμὴ καὶ στράτα τῆς ἀναστάσεως. Ἔπειτα διδάσκει αὐτὸς καὶ ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς δευτέρας παρυσίας εἶναι ἄδηλος· ὅθεν κὴ γινώσκοντες αὐτὴν ἄδηλον, πρέπει νὰ εὑρίσκωνται παῦτοτε ἕτοιμοι, καὶ νὰ μὴ προσέχων εἰς κάνενα, ὁπῦ ἐπαγγέλλεται διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην πότε θέλει γενῦ. Λέγει δὲ, ὅτι εἰς τὴν παρυσίαν τῦ Κυρίυ, δὲν θέλυν προλάβυν τὸς πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντας οἱ ἔτι ζῶντες· ἐπειδὴ καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔχει νὰ γενῦ τόσον ἡ τῶν πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντων ἀνάστασις, ὅσον καὶ ἡ τῶν ἔτι ζώντων ἀφθαρσία κὴ ἀλλαγή· παρακινῶντας δὲ αὐτὸς νὰ διορθώνυσι τὰ ἤθη των, κὴ νὰ χαίρυν εἰς τὴν ἐλπίδα, κὴ νὰ προσεύχωνται κὴ νὰ εὐχαριστῶν παῦτοτε τὸν Κύριον, ὁρκίζει νὰ διαβάσυν τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην εἰς ὅλυς τὸς ἀδελφὸς, κὴ ἔτζι τελειόνει τὴν Ἐπιστολήν.

ΕΡ-

(1) Δεν εἶναι βέβαιον ὅτι νὰ ἐπῆγε δεύτερον ὁ Τιμόθεος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην διακομίζων τὴν παροῦσαν Ἐπιστολήν, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Οἰκουμένιος· ἕνα μὲν, διότι ὁ Παῦλος λέγει ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἐπιστολῆς, ὅτι στέλλει τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ὁμῦ ὁ Παῦλος, ὁ Σιλουανὸς, κὴ ὁ Τιμόθεος· ἄλλος δὲ εἶναι ὁ ἀποστέλλων, κὴ ἄλλος ὁ διακομίζων τὴν Ἐπιστολήν· κὴ ἄλλο δὲ, διότι ἐν τῷ τέλει τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, δὲν γράφεται ὅτι ἐπέμφθη ἡ Ἐπιστολὴ διὰ Τιμοθέου, καθὼς συνηθίζεται νὰ γράφεται εἰς τὰ τέλη τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν τὸ ὄνομα τῦ διακομίζοντος, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῦ πρώτυ Κεφαλαίυ καὶ πρώτυ στίχυ βεβαιῦσαν τῦτο ὁπῦ λέγομεν· ἄκυσον δὲ κὴ τί λέγει ὁ Παῦλος ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ· „ δι' ὃ „ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀ„θήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν „ ἡμῶν, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς". (Κεφ. γ'.) Ἀκόμη· ἐπέμψαμεν λέγει εἰς ἀπερασμένον χρόνον, πρότερον δηλαδὴ, ἄνδυ γράμματος, ὡς εἶπεν ὁ Θεοδώρητος· κὴ ὄχι πέμπομεν αὐτὸν τώρα. Καὶ πάλιν· „ ἄρτι δὲ ἐλθόντος „ Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν". (Αὐτόθ. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ Α'. ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „ Παῦλος, καὶ Σιλουανὸς, καὶ Τιμόθεος ".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Διὰ τί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφωντας μὲν εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς, δύθις ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἐπιστολῆς σωαριθμεῖ τὸν Τιμόθεον μὲ τὸν ἑαυτόν τε, γράφωντας δὲ εἰς τὰς Ἐφεσίους, δὲν σωαριθμεῖ τὸν Τιμόθεον μὲ τὸν ἑαυτόν τε, καὶ μὲ ὅλον ὁπὲ ὁ Τιμόθεος ἦτον γνώριμος εἰς τὰς Ἐφεσίους; διὰ τί, καθὼς εἰς ἐμενά φαίνεται, εἰς μὲν τὰς Ἐφεσίους ἔμελλε νὰ στείλῃ τὸν Τιμόθεον παρόδους, καὶ διὰ τῦτο ἦτον περιττὸν πρᾶγμα νὰ ὀνομάζῃ τὸν Τιμόθεον αἴτιον τῦ νὰ ἀποστείλῃ τῶ Ἐπιστολῶ πρὸς τὰς Ἐφεσίους, ὅς τις ἔμελλε νὰ λάβῃ εἰς χεῖράς τε αὐτῶ, ὅταν ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἔφεσον· ἐδῶ δὲ εἰς τῶ Ἐπιστολῶ ταύτην, δὲν ἠκολούθησεν ἔτζι· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Τιμόθεος τότε εἶχεν ἔλθῃ ἀπὸ τῶ Θεσσαλονίκης, διὰ τῦτο πρεπόντως σωαριθμεῖ αὐτὸν ὁ Παῦλος μαζὶ μὲ τὸν ἑαυτόν τε, καὶ λέγει ὅτι στέλλουσι τὴν Ἐπιστολῶ καὶ οἱ δύω· βάλλει δὲ προτίτερα ἀπὸ τὸν Τιμόθεον τὸν Σιλουανὸν (1), ἴσως διὰ τί ὁ Τιμόθεος ἐζήτησε τῦτο νὰ γραφθῇ πρότερος ἀπὸ λόγυ τε ὁ Σιλουανὸς διὰ παρεινοφροσυνίλυ· ἐμιμεῖτο γὰρ ὁ τεισμακάριος Τιμόθεος τὸν διδάσκαλόν τε Παῦλον, ὁ ὁποῖος μαζὶ μὲ τὰς μαθητάς τε, σωαριθμεῖ τὸν ἑαυτόν τε· δὲν ὀνομάζει δὲ ὁ Παῦλος ἐδῶ τὸν ἑαυτόν τε, ἔτε Ἀπόστολον, ἔτε δῦλον Χριστῦ, καθὼς συνειθίζει νὰ γράφῃ εἰς τὰς ἄλλας Ἐπιστολάς· διὰ τί οἱ Θεσσαλονικεῖς ἦτον νεοκατήχηται καὶ νεοφώτιστοι, καὶ δὲν εἶχον λάβειν ἀκόμη δοκιμὴν τῶν χαρισμάτων καὶ ἀξιωμάτων τῦ Παύλυ· διὰ τῦτο λοιπὸν ὁ Παῦλος δὲν ἀναφέρει εἰς αὐτὰς κἀνενα ἀξίωμά τε.

„ Τῇ Ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ".

Ἀγαπαλὰ καὶ ἦσαν ὀλίγοι οἱ Θεσσαλονικεῖς Χριστιανοί, καὶ ἀκόμη δὲν εἶχον σύστασιν καὶ στερέωσιν, ὅμως αὐτὰς ὁ Παῦλος ὀνομάζει Ἐκκλησίαν, παρηγορῶντας αὐτὰς μὲ τὸ ὄνομα τῆς Ἐκκλησίας· ἐπειδὴ τὸ ὄνομα αὐτὸ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖσον, δηλοῖ πλῆθος συγκεκροτημένον.

„ Ἐν

(1) Σημείωσαι ὅτι ὁ μακάριος Θεοδώριτος λέγει, ὅτι ὁ Σίλας ὀνομάζεται ἐδῶ Σιλουανὸς, ἐπειδὴ τὸν Σίλαν ἐδιάλεξεν ὁ Παῦλος καὶ εἶχε μαζίτω μετὰ τὸν Φαρεξυσμόν, ὁπὲ ἔγινε μετὰ τῶ Βαρνάβα· „ Παῦλος γὰρ „ φησιν ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε ". (Πράξ. ιε'. 40.) διὰ τί ὁ Σίλας συνδυρίσκετο μὲ τὸν Παῦλον εἰς τοὺς Φιλίππους, καὶ εἰς τῶ Θεσσαλονίκλω, καὶ εἰς τῶ Βέρροιαν· καὶ μάλιστα διὰ τί ὁ Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἔμειναν ὁμοῦ καὶ οἱ δύω εἰς τῶ Βέρροιαν, ὁ δὲ Παῦλος καταλιπὼν αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας· (Πράξ. ιζ'. 14.) ἐγὼ δὲ νομίζω πῶς, καθὼς τὸ Συμεών, κατὰ ἀποκοπὴν ἔγινε Σίμων (ὅπερ καὶ τὰ δύω εἶναι ὀνόματα τῶ Κορυφαίυ Πέτρυ· ἐν γὰρ τῇ Καθολικῇ δευτέρᾳ Ἐπιστολῇ τῦ Πέτρου ἔτω γράφεται κατ' ἀρχάς· „ Συμεὼν Πέτρος ".) Καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος εἶπε περὶ τοῦ Πέτρου· „ Συμεὼν ἐξηγήσατο, „ καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ Ἐθνῶν „ λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ". (Πράξ. ιε'. 14.) ἔτζι καὶ τὸ ὄνομα Σιλουανὸς, κατὰ ἀποκοπὴν ἔγινε Σίλας, ἢ καὶ ὑποκορισικὸν τῦ Σιλουανοῦ, τῶ Σίλας ἐστί· καθὼς καὶ ὁ Παῦλος τὸν Πρίσκιλλαν ὀνομάζει Πρίσκαν ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος, ἀγκαλὰ καὶ πόρα, Πρίσκιλλαν ἀναγινώσκεται καὶ οὐχὶ Πρίσκαν, ἐν πάσαις Ἐκδόσεσι χεδὸν πάσαις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἐν Θεῷ Πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ".

Ἐπειδὴ ἦτον καὶ τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησίαις, καὶ τῶν Ἰουδαίων, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος θέλωντας νὰ χωρίσῃ ἀπὸ αὐτὰς τὰς Ἐκκλησίας τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανῶν, προσθέττει εὐθὺς καὶ λέγει, τῇ ἐν Θεῷ Πατρὶ Ἐκκλησίᾳ· μεγάλον δὲ ἀξίωμα εἶναι, τὸ νὰ ἦναί τινας ἐν τῷ Θεῷ, ἐπειδὴ ὅποιος εἶναι δοῦλος καὶ ἐργάτης τῆς ἁμαρτίας, αὐτὸς δὲν εἶναι ἐν τῷ Θεῷ. Σημείωσαι δὲ πῶς ἡ ἐν, πρόθεσις, ἐβάλθη εὐθὺς παρὰ τοῦ Παύλου καὶ εἰς τὸν Πατέρα, καὶ εἰς τὸν Υἱόν· καὶ λοιπὸν ἂς ἐπισομισθοῦν οἱ πνευματομάχοι Μακεδονιανοὶ, οἵτινες βλασφημοῦντες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, λέγουν ὅτι δὲν εἶναι ὁμοούσιον μὲ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, διὰ τί, εἰς μὲν τὸν Πατέρα δίδεται μόνη ἡ ἐξ, εἰς δὲ τὸν Υἱὸν ἡ διὰ, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα, μόνη ἡ ἐν· ἰδοὺ γὰρ ὅπου καὶ ἡ ἐν, δίδεται ὑπὸ τοῦ Παύλου εἰς τὸν Πατέρα, καὶ εἰς τὸν Υἱόν· καὶ ἀκολούθως δείκνυται καὶ ἐκ τούτου ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ὁμοούσιον μὲ τὸν Πατέρα, καὶ μὲ τὸν Υἱόν.

„Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη".

Εὐχεται εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ προκόψουσι περισσότερον εἰς τὰ θεῖα χαρίσματα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἔχουν εἰρήνην ἀναμεταξύ των, καὶ νὰ μὴ ὑπερηφανεύωνται οὗτος κατὰ τῶν ἄλλων (1).

2. „Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν".

Εὐθὺς ἀρχίζει ὁ Παῦλος τὸ προοίμιον τῆς Ἐπιστολῆς ἀπὸ ἐγκώμιον· δι' ὅ, τι τὸ νὰ εὐχαριστῇ αὐτὸς τὸν Θεὸν διὰ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, τοῦτο δείχνει, πῶς αὐτοὶ ἐκατόρθωσαν τοιούτας μεγάλας ἀρετὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας δοξάζεται καὶ εὐχαριστεῖται ὁ Θεός· μὲ τὴν εὐχαριστίαν δὲ ταύτην διδάσκει ὁ Ἀπόστολος τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁμοῦ καὶ νὰ ταπεινοφρονοῦν, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι ὁπού ἐργάζεται καὶ κατορθόνει εἰς αὐτοὺς τὸ παν τῶν ἀρετῶν τους (2).

„Μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν".

Τὸ μὲν νὰ εὐχαριστῇ ὁ Παῦλος διὰ τοὺς Θεσσαλονικεῖς τὸν Θεὸν, τοῦτο προήρχετο ἀπὸ τὰς ἀρετὰς τῶν Θεσσαλονικέων· τὸ δὲ νὰ ἐνθυμῆται αὐτοὺς εἰς τὰς προσευχάς του, τοῦτο προήρχετο ἀπὸ τὴν ἀγάπην, ὁποῦ ὁ Παῦλος εἶχε πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς.

3. „Ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν".

Οχι μόνον, λέγει, ὅταν προσεύχωμαι σᾶς ἐνθυμοῦμαι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἄλλον καιρὸν, καὶ πάντοτε· τοῦτο δὲ εἶναι σημεῖον καὶ ἀπόδειξις τῆς πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὑπερβολικῆς ἀγάπης τοῦ μεγάλου Παύλου.

„Τοῦ ἔργου τῆς Πίστεως".

Πάντοτε, λέγει, ἐνθυμοῦμαι τὸ ἔργον τῆς πίστεώς σας, ὅτι τῆς διὰ τῆς πίστεως ἐνεργείας καὶ τοῦ ἀγῶνός σας· τοῦτο γὰρ εἶναι ἔργον τῆς πίστεως, τὸ νὰ στέκεται στερεὸς κάθε Χριστιανὸς, καὶ νὰ μὴ ὑπερηφανεύεται διὰ τὴν πίστιν του μὲ τὰ λόγια μόνον, ἀλλὰ μὲ τὰ ἔργα καὶ πράγματα, νὰ ὑπομένῃ ἀνδρείως τοὺς διὰ τὴν πίστιν γινομένους πειρασμούς.

„Καὶ

(1) Περὶ οὗ, χάρις ὑμῖν, ὅρα εἰς τὸ ά. Κεφ. τῆς πρ. πρὸς Κορινθ. στίχ. 3.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „διδασκόμεθα πρῶτον εὐχαριστεῖν ὑπὲρ τῶν προϋπηργμένων ὑμῖν ἀγαθῶν, καὶ οὕτως αἰτεῖν τὰ ἐλλείποντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὑρεῖν παναρχῆ ποιοῦντα τὸν θεῖον Ἀποστόλου".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ τῦ κόπυ τῆς ἀγάπης".

Εδῶ ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς λέγων· ϗ ποῖος κόπος εἶναι τὸ νὰ ἀγαπᾷ τινας, ὦ μακάριε Παῦλε; αὐτὸς δὲ ἀποκρίνεται, ὅτι τὸ μὲν νὰ ἀγαπᾷ τινὰς ἁπλῶς μὲ λόγια, τῦτο δὲν εἶναι κόπος, τὸ δὲ νὰ ἀγαπᾷ γνησίως ϗ ἐγκαρδίως, ϗ διὰ τῶν ἔργων, τῦτο τῇ ἀληθείᾳ εἶναι κόπος πολὺς ϗ μεγάλος· διὰ τί, πῶς δὲν εἶναι κόπος ὅταν τινας διὰ τὸν ἠγαπημένον τε, ὑπομένῃ κάθε θλίψιν, ϗ πειρασμόν; Καὶ οἱ Θεσσαλονικεῖς λοιπὸν πολλὰ δεινὰ ἔπαθον διὰ τὴν ἀγάπην, ὁποῦ εἶχον εἰς τὸν Παῦλον, καθὼς θέλει τὸ μάθῃ ὁ καθ' ἕνας ἀπὸ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (1).

„Καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ".

Πολλὰς λέγει, ϗ πολυχρονίας πειρασμὰς ϗ κινδύνους ὑπεμείνατε, ἀδελφοί μυ ἀγαπητοί· τῦτας δὲ ὑπεμείνατε, διὰ τί ἐνδυρώθητε ϗ ἐστηρίχθητε μὲ τὴν εἰς τὸν Κύριον ἐλπίδα· ἐπίστευον γὰρ ὅτι ϗ ἤλπιζον μὲ πληροφορίαν τὰ βραβεῖα ϗ στέφανα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ϗ διὰ τῦτο ὑπέμειναν τὰς πειρασμός· ἐπειδὴ ϗ ὁ Θεὸς διὰ τῦτο ἐσυγχωρῦσε νὰ πειράζωνται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Πίστεως οἱ Χριστιανοὶ, διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινας, ὅτι τὸ κήρυγμα ϗ τὸ Εὐαγγέλιον ἐσυσαίνετο ἁπλῶς ϗ ὡς ἔτυχε, ϗ μὲ κολακείας ϗ ἀναπαύσεις τῶν τῦτο δεχομένων· ϗ πρὸς τῦτοις, διὰ νὰ δειχθῇ, ὅτι δὲν ἔπειθε τὰς ψυχὰς τῶν πισεύοντων κάμμία πειθὼ ϗ δίγλωττία ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνη ἡ δύναμις τε κηρυττομένυ Χριστῦ.

„Ἔμπροσθεν τῦ Θεῦ ϗ Πατρὸς ἡμῶν".

Κατὰ δύω τρόπυς δυνάσαι νὰ νοήσῃς τὸ ῥητὸν τῦτο, ἀγαπητέ· ἢ πῶς ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι ἐνθυμόμεθα παύποτε ἔμπροσθεν τῦ Θεῦ ϗ Πατρὸς ἐσᾶς τὰς Θεσσαλονικεῖς· ἢ πῶς ἐνθυμόμεθα τὸ ἔργον τῆς Πίστεώς σας, τὸ ὁποῖον σέκει ἔμπροσθεν τῦ Θεῦ ϗ Πατρός. Μὴ νομίσετε, λέγει, ὦ Θεσσαλονικεῖς Χριστιανοὶ, ὅτι ἀωφελῶς ϗ χωρὶς κέρδος κοπιάζετε, ὄχι· διὰ τί ὅλα σας τὰ ἔργα σέκονται ἔμπροσθεν τῦ Θεῦ ϗ Πατρὸς, ὥστε ϗ τὰς μισθὰς τῶν ἔργων σας αὐτὸς θέλει αὐτοπροσώπως πληρέσαι.

4. „Εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ἐκ Θεῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν".

Σᾶς ἐνθυμόμεθα, λέγει, ὦ ἠγαπημένοι ἀδελφοί, διὰ τί ἠξεύρομεν ὅτι εἶσθε διαλεγμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ϗ ἐδιαλέχθητε εἰς τὴν πίσιν τῦ Χριστῦ περισσότερον ἀπὸ πολλὰς ἄλλας. Καὶ πόθεν εἶναι φανερὸν, ὦ μακάριε Παῦλε, ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν διαλεγμένοι; τῦτο παρακάτω τὸ σαφηνίζει.

5. „Ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον ἡμῶν ὐκ ἐγενήθη πρὸς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον".

Εἰς τῦτο, λέγει, εἶναι φανερὸν ὅτι ἐσεῖς οἱ Θεσσαλονικεῖς εἶσθε διαλεγμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐδόξασε ϗ ἐμεγάλυνεν εἰς ἐσᾶς τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίυ· ϗ ἐπει-

(1) Ἀναγινώσκομεν γὰρ εἰς τὸ ιζ'. Κεφ. τῶν Πράξεων ὅτι εὐρισκομένυ τυῦ Παύλυ εἰς Θεσσαλονίκην, ὅτε ἦσαν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων, βλέποντες οἱ Ἰουδαῖοι τῶς πολὺ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων ἐπείσθησαν εἰς τὰ λόγια τῦ Παύλυ, ϗ ἐπίσθυσαν, ὠχλοποίησαν ϗ ἐπῆρκεσεν ὅλην τὴν Θεσσαλονίκην, ϗ πηγαίνοντες εἰς τὴν οἰκίαν τυῦ Ἰάσονος, ϗ μὴ εὑρόντες τυὺς πισεύσαντας Χριστιανὺς, ἔσυραν τὸν Ἰάσονα, ϗ ἄλλυς εἰς τὰς ἐξυσιαστὰς τῆς Θεσσαλονίκης, φωνάζοντες τυῦτα· „οἱ „τὴν οἰκυμένην ἀνασκευάσαντες, ἔφθασι ϗ ἐνθάδε πά„ρασιν, ἃς ὑποδέδεκται Ἰάσων". Τότε οἱ ἐξυσιασταὶ πραχθέντες διὰ τυῦτο, ἔλαβον ἱκανὰ ἀσφαλῆ ἀπὸ τὸν Ἰάσονα, ϗ ἀπέλυσαν αὐτύς· οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθὺς διὰ τῆς νυκτὸς ἐξεπροβόδισαν τὸν Παῦλον εἰς Βέρροιαν· ὅθεν ἀξιάγαστα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει ὁ μακάριος Θεοδώρητος· „ἔργον τῆς πίστεως τὸ ἐν κινδύνοις βέ„βαιον· οὐ γὰρ μόνον ἐν εἰρήνῃ ϗ γαλήνῃ διακρίνεται „προσήκει τὴν πίσιν, ἀλλὰ ϗ ἐν κλύδωνι ϗ ζάλῃ παύ„της ἔχεσθαι δεῖ· ὕπω ϗ ἡ ἀγάπη, ἡ μόνον ἔχυσα τὸν „ἡδίστυ ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ ϗ τὸν ὑπερβάλλοντα κόπον· „φέρων γὰρ προσήκει τὰ τυῦ ἀδελφυῦ πλημμελήματα, „ϗ φθονῇ, ϗ ὀργίζηται, ϗ ἐπαίρηται, ϗ ἀ„χαριστίαν νοσῇ· τυύτυ χάριν τῇ ἀγάπῃ τὸν κόπον „συνέζευξε, τῇ δὲ ἐλπίδι συνέπλεξε τὴν ὑπομονήν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν ἐκηρύξαμεν εἰς ἐσᾶς ἁπλῶς μὲ λόγον μόνον, ἀλλὰ καὶ σημεῖα καὶ θαύματα ἔγιναν δι' ἡμῶν εἰς ἐσᾶς· διὰ τί ὁ Θεὸς ηὐδόκησε βέβαια διὰ νὰ πιστεύσετε ἐσεῖς μὲ τὰ τοιαῦτα σημεῖα, ὡσὰν ὁποῦ εἶσθε ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ προωρισμένοι.

„Ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει".

Ἤτοι ἐδέχθητε τὸ Εὐαγγέλιον μὲ σημεῖα καὶ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἔγιναν διὰ μέσου ἡμῶν, τόσον διὰ ἐνεργείαν καὶ βοήθειαν τῶν μὲ δυσκόλευτον καρδίαν δεξαμενῶν τὴν Πίστιν, ὅσον καὶ διὰ παιδείαν καὶ σωφρονισμὸν τῶν ἀπειθῶν καὶ ἀχαρίστων.

„Καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ".

Ἤτοι ἐδέχθητε, λέγει, τὸ Εὐαγγέλιον, ἢ μὲ σοφίαν πνευματικὴν, καὶ ὄχι μὲ τὴν ἔξω καὶ σαρκικὴν τῶν φιλοσόφων· ἢ ἐδέχθητε τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τὴν πίστιν μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς τοὺς πιστεύοντας, καὶ ἐλάλουν γλώσσας, καὶ ἐπροφήτευον, καὶ θαύματα διάφορα ἔκαμναν.

„Καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ".

Ἤτοι ἐδέχθητε, λέγει, τὸ Εὐαγγέλιον μὲ θλίψεις καὶ κακοπαθείας· καθὼς γὰρ τὰ σημεῖα καὶ θαύματα, καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διανομὴ καὶ χάρις ἐγίνοντο διὰ πληροφορίαν τῶν πιστευόντων, ἔτζι παρομοίως καὶ αἱ θλίψεις, ὁποῦ ἐγίνοντο διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ἦτον μεγάλη βεβαίωσις καὶ σφραγὶς τοῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Πίστεως.

„Καθὼς οἴδατε, οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς" (1).

Ἐσεῖς, λέγει, οἱ ἴδιοι εἶσθε μάρτυρες πῶς ἐσωπανεστράφημεν καὶ ἐπολιτεύθημεν εἰς ἐσᾶς, ἀδελφοὶ, καὶ πῶς ἐκηρύξαμεν τὸ Εὐαγγέλιον μὲ προθυμίαν πολλὴν· τοῦτο δὲ ἐποιήσαμεν διὰ λόγου σας· ἐπειδὴ γὰρ ἐσεῖς ἦσθε ἐκλελεγμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐσπουδάσαμεν νὰ ἐνεργήσωμεν ὅλα, καὶ νὰ ὑπομείνωμεν ὅλα μόνον διὰ λόγου σας· δι' ὅ,τι ποῖος δὲν ἤθελε πάθῃ πειρασμὸς διὰ τοὺς ἀγαπητοὺς τοῦ Θεοῦ; ἐδῶ ὅμως φανερόνει καὶ τὰ ἐδικά του ἐγκώμια ὁ Παῦλος, ἀγκαλὰ καὶ σκιωδῶς, ἐπειδὴ καὶ θέλει νὰ ἐγκωμιάσῃ τοὺς Θεσσαλονικεῖς πρότερον.

6. „Καὶ ὑμᾶς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ τοῦ Κυρίου".

Ἐδῶ παραθαρρύνει καὶ ἐνδυναμόνει τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος, μὲ τὸ νὰ τοὺς ἐπαινέσῃ, καὶ νὰ τοὺς ἐνθυμίζῃ, ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν ἔμειναν κατόπιν ἀπὸ τὸν Παῦλον κατὰ τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ ἐμιμήθησαν αὐτόν. Ὦ τοῦ θαύματος! πόσον μεγάλον ἐγκώμιον εἶναι τῶν Θεσσαλονικέων, τὸ νὰ γένουν αὐτοὶ δίθυς ὁποῦ ἐπίστευσαν, μιμηταὶ τοῦ Διδασκάλου των Παύλου, καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ! Πῶς δὲ ἔγιναν τοῦ Κυρίου μιμηταί; διὰ τί καὶ ὁ Κύριος πολλὰ πάσχοντας, ἔχαιρεν· ἐπειδὴ καὶ θεληματικῶς ἤρχετο εἰς τὸ πάθος, ὥστε ὁποῦ καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν Πατέρα προσδοκόμενος· „Πάτερ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σε „τὸν Υἱόν". (Ἰω. ιζ'. 1.) (2)

„Δε-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ἔπεισε δὲ ὑμᾶς καὶ „τῶν κινδύνων τὸ μέγεθος, οἷς οὐκ ἔξαμεν, ὡς θεία „παρ' ἡμῶν προσφερόμενα· τὸ γὰρ, οἷοι ἐγενήθη„μεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς, τοὺς κινδύνους δηλοῖ, οὓς ὑ„πὲρ αὐτῶν ὑπέστησαν, τὸ σωτήριον αὐτοῖς προσφέρον„τες κήρυγμα".

(2) Πολλὰ καὶ ἄλλα εἶναι τὰ σημεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀποδείχνεται ἡ χαρὰ ὁποῦ εἶχεν ὁ Κύριος εἰς τὰ πάθη· τὸ νὰ λέγῃ εὐθὺς ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὸν Κόσμον· „θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρ„τίσω μοι". (Ψαλ. λθ'. 9.) ἤγουν τὸ εἰκόνιμα σῶμα ἐδιάλεξες ὦ Πάτερ, νὰ γένῃ θυσία καταρτισμένη καὶ τελεία, καθὼς ἑρμηνεύει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῇ· (Εβρ. ι. 5.) τὸ νὰ ὀνομάζῃ τὸν Πέτρον σατανᾶν, διὰ τί τὸν ἐμπόδιζε νὰ μὴ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ νὰ πάθῃ· (Ματθ. ιϛ. 23.) τὸ νὰ στενοχωρῆται πότε νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα διὰ νὰ πάθῃ· τοῦτα γὰρ δηλοῖ τὸ „βάπτισμα ἔχω βαπτι-

„θῆναι·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος „ Ἁγίου".

Οὐχι, λέγει, μὲ θλῖψιν ἁπλῶς ἐδέχθητε ἐσεῖς οἱ Θεσσαλονικεῖς τὸν λόγον τῦ Εὐαγγελίυ, ἀλλὰ καὶ μὲ θλῖψιν πολλὴν, ὅπου μὲ πολλὴς κινδύνους· τῦτο δὲ θέλεις τὸ μάθῃς ἀπὸ τὰς Πράξεις, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ὑποσημειώσει ἔμπροσθεν εἰς τὸν 3. στίχον· ἀλλ' ὅμως, λέγει, παύτων τῶν θλίψιν καὶ τῶν κινδύνους χαίροντες τὴς ἐδέχθητε. Ἑρμηνεύωντας δὲ ὁ Ἀπόστολος πῶς εἶναι δυνατὸν εἰς τὰς θλίψεις νὰ χαίρῃ, εἶπε, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίυ· δι' ὅ,τι δὲν σᾶς ἀφῆκε, λέγει, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ λυπῆσθε διὰ τὰς θλίψεις ὁπῦ ἐδοκιμάζετε, ἀλλ' ὁ μὲν πόνος ἦτον εἰς τὸ σῶμα, καὶ εἰς τὰ σωματικὰ, ἡ δὲ χαρὰ, ἐδίδετο εἰς τῶν ψυχήν σας ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· δι' ὅ,τι καθὼς οἱ τρεῖς παῖδες μέσα εἰς τὸν φλόγα τῆς καμίνυ ἀδιεσκόμενοι, ἐδροσίζοντο μὲ τὸ διασυρίζον ἐκεῖνο πνεῦμα, ἔτζι καὶ ἐσᾶς ἀδιεσκομένυς μέσα εἰς τὸς κινδύνους, ἐχαροποίει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μὲ τὸ νὰ ἔδειχνεν ὡς ἐνεσῶσαν ἔμπροσθεν εἰς τῶν φανταστίαν σας, τῶν μέλλυσαν ἐν οὐρανοῖς μισθαποδοσίαν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι πῶς γίνεται τῦτο μιμητὴς τῦ Κυρίυ, ὅταν ὑπομένῃ κινδύνους, καὶ θλίψεις μὲ τῶν χαρὰν τῦ Ἁγίυ Πνεύματος.

7. „Ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπυς πᾶσι τοῖς πιστεύσιν ἐν τῇ Μακεδο- „νίᾳ, καὶ Ἀχαΐᾳ".

Ἀγκαλὰ καὶ ὁ Παῦλος ὕστερον ἀπὸ τὲς Φιλίππυς, καὶ τὰς ἄλλας Πόλεις τῆς Μακεδονίας, ἦλθεν εἰς τῶν Μητρόπολιν αὐτῆς Θεσσαλονίκην, καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, μ' ὅλον τῦτο οἱ Θεσσαλονικεῖς τόσον ἔλαμψαν εἰς τῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν ὑποδοχὴν τῦ Εὐαγγελίυ, ὥστε ὁπῦ ἔγιναν διδάσκαλοι καὶ παράδειγμα εἰς ὅλων τῶν Μακεδονίαν, καὶ τῶν Ἀχαΐαν, ἤγουν τὸν Μορέαν (1). Ὅθεν καὶ κατὰ τῦτο ἐμιμήθηκαν τὸν Παῦλον οἱ Θεσσαλονικεῖς, καθ' ὅ, τι καὶ ὁ Παῦλος, ἀγκαλὰ καὶ ἐπίστευσεν ὕστερον εἰς τὸν Χριστὸν, ὅλως ὅμως τὲς προτέρους Ἀποστόλυς ὑπερέβαλεν εἰς τὲς κόπυς. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, πῶς δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἔγιναν οἱ Θεσσαλονικεῖς τύποι εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ ἀφ' οὗ οἱ ἄλλοι ἐπίστευσαν, τότε ἔγιναν οἱ Θεσσαλονικεῖς τύποι καὶ διδάσκαλοι εἰς αὐτὲς, πῶς δηλαδὴ πρέπει νὰ πιστεύῃ μὲ θερμότητα, καὶ μὲ ἑτοίμυ καρδίαν εἰς τὸ νὰ δέχωνται τὲς ὑπὲρ τῆς Πίστεως, καὶ τῶν ἐντολῶν τῦ Κυρίυ κινδύνυς καὶ πειρασμύς.

8. „Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τῦ Κυρίυ".

Ἤτοι ἡ φήμη, λέγει, τῆς εἰδικῆς σας Πίστεως καὶ ἀρετῆς, ὦ ἀδελφοί μυ Θεσσαλονικεῖς, ἔκαμεν ἐξάκυστον, καὶ περιβόητον εἰς ὅλυς τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίυ, καὶ ὅλων τῶν ἄλλων Πιστῶν ἐσεῖς ἐγίνετε διδάσκαλοι· τὸ δὲ „ἐξήχηται" εἶπε, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι καθὼς ἡ σάλπιγξ ἠχεῖ λαμπρῶς, καὶ φθάνει εἰς πολὺ διάστημα τόπυ ὁ ἦχός της, ἔτζι καὶ ἀπὸ ἐσᾶς τὲς Θεσσαλονικεῖς ἤχησε τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίυ, ὡσὰν σάλπιγξ, καὶ ἔφθασεν ὁ ἦχός τυ εἰς μακρινὺς τόπυς (2).

„Οὐ

„θῆναι· καὶ πῶς (ἤτοι πόσον) σωέχομαι ἕως ἂν τε- „λεσθῇ". (Λυκ. ιβ'. 50.) τὸ νὰ ὀνομάζῃ τὸν θάνατον ποτήριον· ὅπερ κατὰ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον δηλοῖ ἡδονὴν καὶ χαρὰν, ὁποίαν λαμβάνυν οἱ τὸν οἶνον πίνοντες· „τὸ ποτήριον ὁ δέδωκέ μοι ὁ Πατήρ, ἵνα μὴ „πίω αὐτό"; (Ἰωαν. ιη'. 11.) τὸ νὰ τρέχῃ κατὰ τὸ μεσονύκτιον νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸν κῆπον, ὁπῦ ἦτον γνώριμος εἰς τὸν Ἰούδαν, καθὼς ἑρμηνεύει ὁ Χρυσορρήμων· καὶ τὸ νὰ λέγῃ εἰς τὰς κλαυσας αὐτὸν γυναῖκας νὰ μὴ κλαίσιν δι' αὐτὸν. (Λυκ. κγ'. 28.) Ὅρα εἰς τὰ Πνευματικὰ Γυμνάσματα, σελ. 347. καὶ εἰς τὸν Ἀοραατον Πόλεμον, σελ. 227. καὶ ἄλλα σημεῖα τῆς ἐν τοῖς παθεσι χαρᾶς τῦ Κυρίυ.

(1) Ποῖον δὲ μέρος τῦ Μορέως ἰδικώτερον λέγεται Ἀχαΐα ὅρα εἰς τὸν ὑποσημείωσιν σεῦ· „εὐδόκησαν „γὰρ Μακεδονίᾳ, καὶ Ἀχαΐᾳ κοινωνίαν". (Ῥωμ. ιε'. 26.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „τὸ ἀφ' ὑμῶν ἐξή- „χησε ὁ λόγος τῦ Κυρίυ ἤτοι κῆρυξεν, ὡς ἐκεῖθεν ἐκάθεν „τὸν ἀρχὴν ἔλαβε τὸ κήρυγμα, ἀλλ' ἐσὺ τότην ἡ σε- „μνὴ πίστις προθυμίαν πολυθρύλλητος γενομένη, πολ- „λὲς εἰς ζῆλον τῆς εὐσεβείας ἐκίνησεν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ „ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν “.

Τὴν μὲν Μακεδονίαν, λέγει, καὶ τὸν Μοραίαν ἐγεμίσατε ἀπὸ τὸν λόγον καὶ τὴν διδασκαλίαν τὴ Εὐαγγελίᾳ μὲ τὸ ἐδικόν σας παράδειγμα, κάθε δὲ τόπον ἐγεμίσατε ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ ἔκπληξιν, διὰ τὶ εἰς τόσον ὀλίγον καιρὸν, ἐδείξατε τόσην θερμὴν καὶ ὑπερβάλλουσαν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι „ ἐξελήλυθεν “ ἤγουν εὐγῆκεν ἔξω εἰς κάθε τόπον ἡ πίστις σας, μὲ χῆμα προσωποποιΐας ῥητορικῆς, ὡσὰν νὰ ὁμιλῇ διὰ κάνενα ζωνταινὸν, καὶ ἔμψυχον πρᾶγμα.

„ Ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι “.

Τόσον, λέγει, μεγάλη καὶ δραστικὴ εἶναι ἡ φήμη τῆς πίστεώς σας, ὥστε ὁπᾦ ἐδὲ προσμένουσιν ἡμᾶς πλέον οἱ ἄνθρωποι νὰ εἰποῦμεν τίποτε διὰ λόγου σας· ἀλλ' ὅσαις φοραῖς ἡμεῖς ἀρχίσωμεν νὰ τὺς εἰποῦμεν ἐγκώμιόν τι διὰ λόγου σας, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ τὺς παρακινήσωμεν εἰς τὸν αὐτὸν ζῆλον τῆς πίστεώς σας, αὐτοὶ μᾶς προφθάνουν, καὶ διηγοῦνται πρῶτοι τὰς ἐδικάς σας ἀρετὰς, καὶ ἡμεῖς παρ' αὐτῶν τὰς ἀκούομεν.

9. „ Αὐτοὶ γὰρ περὶ ὑμῶν ἀπαγγέλλουσιν, ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν „ πρὸς ὑμᾶς “.

Αὐτοὶ, λέγει, μόνοι των διηγοῦνται, καὶ λέγουν πῶς, ἀγκαλὰ καὶ ὁ εἰς ἐσᾶς ἐρχομός μας ἐσάθη γεμάτος ἀπὸ μυρίας θανάτους, ἀλλ' ὅμως ἐσεῖς δὲν ἐσκανδαλίσθητε εἰς ἡμᾶς, οὔτε ἐψυχράνθητε διὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς κινδύνους, ὁποῦ ἐδοκιμάσαμεν ὅταν αὐτοῦ εἴμεθα· λέγουν δὲ πρὸς τούτοις ὅτι καὶ ἐσεῖς, μ' ὅλον ὁποῦ ἐπέσατε εἰς διαφόρους κινδύνους διὰ λόγουμας (καὶ ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸ ιζ'. Κεφάλ. τῶν Πράξεων, καὶ τὴν ὑποσημείωσιν ἔμπροσθεν εἰς τὸν 3. στίχον τοῦ ἰδίου τούτου κεφαλαίου) δὲν μᾶς ἀπεσράφητε, ἀλλὰ τόσον ἐκρέμεσθε ἀπὸ λόγουμας, ὡσὰν νὰ ἠθέλετε ἀπολαύσετε ἀπὸ ἡμᾶς μυρία ἀγαθά. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἐρχομὸς οὗτος τοῦ Παύλου εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἦτον δεύτερος· διὶ ὅ, τι τὴν πρώτην φορὰν ἐδιώχθη ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ὁ Παῦλος διὰ τῆς παραχῆς τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βέρροιαν· ὕστερον δὲ πάλιν ἐπῆγε δεύτερον εἰς τὴν αὐτὴν Θεσσαλονίκην, καὶ τόσον ἐδέχθη ἀπὸ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ὥστε ὁπᾦ ἤθελον νὰ βάλλουν καὶ τὰς ψυχάς των εἰς κίνδυνον διὰ λόγου του (1).

„ Καὶ πῶς ἐπιστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν „ Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ “.

Ἤγουν οἱ ἄλλοι διηγοῦνται εἰς ἡμᾶς, λέγει, πῶς δύκολως, καὶ μὲ πολλὴν θερμότητα ἐσεῖς οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐπιστεύσατε, χωρὶς ἡμεῖς νὰ λέγωμεν τίποτε διὰ λόγου σας· ἐδῶ δὲ, ἐν εἴδει διηγήσεως, συμβουλεύει τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος, χωρὶς βάρος, καὶ ὄχλησιν, ἐπει-

---

(1) Ἴσως δὲ ὁ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην δεύτερος ἐρχομὸς τοῦ Παύλου δηλοῦται, ἀγκαλὰ καὶ σκιωδῶς, ἀπὸ τὰς Πράξεις· αὗται γὰρ λέγουσι· „ μετὰ δὲ τὸ παύ„ σασθαι τὸν θόρυβον (ἐν τῇ Ἐφέσῳ δηλαδὴ) προσ„ καλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ἀσπασάμε„ νος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν· διελθὼν „ δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ „ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα “. (Κεφ. κ'. 1.) Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἡ Θεσσαλονίκη εὑρίσκεται, Μητρόπολις αὐτῆς οὖσα· πλὴν ὅσον ἀπὸ τὸν λόγον ὁποῦ ὁ ἴδιος Παῦλος γράφει εἰς τὸ β'. Κεφάλαιον τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, φαίνεται ὅτι νὰ μὴν ἐπῆγε δεύτερον εἰς Θεσσαλονίκην· ἅπαξ γὰρ λέγει ἐκεῖ· „ διὸ ἠθελήσαμεν ἐλ„ θεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, „ καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς “. (Κεφ. β'. 18.) Καὶ τοῦτο δὲ σημειοῦμεν, ὅτι ἀφ' οὗ ὁ Παῦλος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ τρεῖς μῆνας, πάλιν ἔβαλε γνώμην νὰ γυρίσῃ διὰ τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Συρίαν· ἀλλ' ἐὰν ἐπῆγεν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ μὲ τὸ ἔργον, ἦναι ἄδηλον· „ ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, „ (ἐν τῇ Ἑλλάδι.) γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν „ Ἰουδαίων, μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένε„ το γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας “. (Πράξ. κ'. 3.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἐνθυμίζει, μὲ εὔμορφον μέθοδον, ἀπὸ ποίαν πλάνην καὶ ἀσέβειαν τῶν ψευδῶν, καὶ νεκρῶν εἰδώλων ἦλθον εἰς τὴν εὐσέβειαν, καὶ τὴν ὀρθὴν γνῶσιν τοῦ ἀληθινοῦ, καὶ ζῶντος Θεοῦ, καὶ ἀκολούθως τοὺς συμβουλεύει νὰ ζῶσι κατὰ τὴν εὐσέβειαν ταύτην, καὶ γνῶσιν τοῦ Θεοῦ (1).

10. „Καὶ ἀναμένειν τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν Οὐρανῶν (ὃν ἤγειρεν ἐκ „νεκρῶν) Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρ„χομένης".

Καὶ ταῦτα τὰ λόγια τοῦ Παύλου τὴν αὐτὴν μέθοδον ἔχουσι μὲ τὰ ἀνωτέρω· διότι ἐν εἴδει διηγήσεως, διδάσκει τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Θεῖος Ἀπόστολος νὰ προσμένουν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἔχει νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ὀργήν· παρηγορία δὲ μεγαλοπρεπὴ εἶναι αὕτη εἰς τοὺς θλιβομένους, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπαθεν, αἰσθάνεται, καὶ διαίσκεται τώρα εἰς τὸν οὐρανὸν, αὐτὸς θέλει ἔλθῃ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν, καὶ ἡμᾶς μὲν ὁποῦ θλιβόμεθα, θέλει ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ὀργήν, ἤγουν ἀπὸ τὴν μέλλουσαν κόλασιν, ὡσὰν ὁποῦ ἡμεῖς διαρεσήσαμεν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀκατηγορήτε ζωῆς μας· τοὺς δὲ θλίβοντας ἡμᾶς, δὲν θέλει σπλαγχνισθῆ, ἀλλὰ θέλει τοὺς κολάσει· ἐπειδὴ δὲ, τὰ μὲν δεινὰ καὶ τὰ θλιβερὰ ἦτον παρόντα εἰς τὰς χεῖρας των, τὰ δὲ καλὰ, καὶ χαροποιὰ ἠλπίζοντο μόνον, καὶ παρόντα δὲν ἦτον, διὰ τοῦτο μεγάλην πίστιν μαρτυρεῖ ὁ Παῦλος εἶδε πῶς εἶχον οἱ Θεσσαλονικεῖς, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐπρόσμεναν καὶ ἤλπιζαν βεβαίως τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, χωρὶς ποσῶς νὰ διστάζουν περὶ αὐτῶν (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, „ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν".

Ναὶ καὶ τὰ ἐδικάσας καταρθώματα, λέγει, εἶναι μεγάλα, πλὴν καὶ ἡμεῖς δὲν ἐμπαχειρίσθημεν πρὸς ἐσᾶς λογισμοὺς ἀνθρωπίνους, οὐδὲ εὔκερος ἔγινεν ὁ εἰς ἐσᾶς ἐρχομός μας, ἤγουν δὲν ἤλθομεν εἰς ἐσᾶς χωρὶς κινδύνους καὶ πειρασμοὺς, οὐδὲ χωρὶς νὰ ἔχωμεν κἀνένα σερεὸν πρᾶγμα· ἐπειδὴ, ὡς εἴπομεν, πολλαῖς φοραῖς οἱ κίνδυνοι εἶναι ὁποῦ σερεόνουσι τὴν πίστιν, καὶ χωρὶς κινδύνους, κενὴ καὶ εὔκερος ἤθελεν ἦναι ἡ πίστις. Ὅρα καὶ εἰς τὸν 5. στίχον τοῦ ά. Κεφαλαίου τῆς παρούσης, ἤγουν τὸ „καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ".

2. „Ἀλλὰ προπαθόντες, καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπ„ποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς „τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι".

Ἀπὸ κινδύνους, λέγει, εἰς κινδύνους ἐπέσαμεν· λυτρωθέντες γὰρ ἀπὸ τοὺς κινδύνους, καὶ τὰς δαρμοὺς, καὶ τὰς φυλακὰς ὁποῦ ἐπάθομεν πρότερον εἰς τὴν Φιλίππους, (διότι ἐν Φιλίπποις τῆς Μακεδονίας ἐδάρθη ὁ Παῦλος μὲ τὸν Σίλαν, καὶ ἐφυλακώθη, καθὼς μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις, Κεφ. ιε'.) πάλιν εἰς ἄλλους κινδύνους ἐπέσαμεν, ὅταν ἤλθομεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, νὰ σᾶς κηρύξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον· οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι, παράξαντες τὸν λαὸν,

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „διαρρήδην ἡμᾶς ἐ„δίδαξεν ὁ Ἀπόστολος πῶς προσήκει νοεῖν τὸ, ἵνα γι„νώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν· (Ἰωαν. ιζ'. 3.) „οὐ γὰρ τῷ Υἱῷ συγκρίνων, ἀλλὰ τοῖς οὐκ οὖσι θεοῖς „τὸν ὄντα Θεὸν, ζῶντα καὶ ἀληθινὸν αὐτὸν προσηγόρευ„σε· καὶ ζῶντα μὲν αὐτὸν ὠνόμασεν, ὡς ἐκείνων οὐ „ζώντων, ἀληθινὸν δὲ, ὡς ἐκείνων ψευδῶς θεῶν κα„λουμένων".

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος λέγει· „εἰδέναι μέντοι „προσήκει, ὡς οὔτε ἡ διὰ τῆς μονογενοῦς φύσεως ἐκ νε„κρῶν ἠγέρθη· ἀπαθὴς γὰρ· ἄτε μὴν ἕτερος Υἱὸς „ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὸν μονογενῆ Υἱόν· ἀλλ' ὁ αὐτὸς μέν „ἐστι (κατὰ τὸ πρόσωπον δηλ. καὶ τὴν ὑπόστασιν) ἕ„παθε δὲ ὡς ἀνθρώπου καὶ ἐκείνου ὡς ἀνθρώπου" (ἤγουν κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαὸν, καὶ τὰς ἐξουσιαστὰς, μᾶς ἔκαμαν ἀπὸ αὐτὴ νὰ ἀναχωρήσωμεν εἰς Βέρροιαν, μὲ πολλὸ κίνδυνον, καὶ ἀγῶνα καὶ φόβον, (καθὼς τοῦτο φαίνεται εἰς τὸ ιζ'. Κεφάλαιον τῶν Πράξεων). Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς ὁ Παῦλος ἀφιέρωσε τὸ πᾶν εἰς τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ εἶπεν, ὅτι ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἤτοι ὑπὸ τὸ Θεὸ ἐνδυναμούμενοι, ἐπαρρησιάσθημεν εἰς τὴν ἐδικήν σας Θεσσαλονίκην, διὰ νὰ σᾶς κηρύξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον.

3. „Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης".

Ἤτοι ἡ διδαχὴ καὶ τὸ κήρυγμά μας (1), δὲν εἶναι, λέγει, ἐκ πλάνης, ἤγουν δὲν πλανᾷ κανένα, ἀλλὰ διδάσκει εἰς ὅλους τὴν ἴσην σράταν τῆς σωτηρίας, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ πλανοῦν, δὲν ἐκδίδουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς κινδύνους, καὶ κακοπαθήματα, ἀλλὰ εἰς τρυφὰς, καὶ ξεφαντώματα· ἐγὼ δὲ ἐξέδωκα τὸν ἑαυτόν μου εἰς κακοπαθείας καὶ κινδύνους τῆς ζωῆς μου, μόνον διὰ νὰ παρηγορήσω ἐσᾶς μὲ τὴν διδασκαλίαν μου· ὥστε φανερὸν εἶναι, ὅτι ἡ διδαχή μου δὲν πλανᾷ κανένα· ἐπειδὴ ἐγὼ ὁποῦ τὴν διδάσκω, δὲν ὑποφέρω κινδύνους διὰ ἀνθρώπινα καὶ πρόσκαιρα πράγματα, ἀλλὰ διὰ τὰ θεῖα, καὶ αἰώνια.

„Οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας".

Ἤτοι ἐγὼ δὲν διδάσκω κανένα ἀκάθαρτον καὶ μιαρὸν, καθὼς τοιαῦτα διδάσκων, καὶ ποιοῦν οἱ μάγοι καὶ γόητες ἄνθρωποι.

„Οὔτε ἐν δόλῳ".

Οὔτε διδάσκω, λέγει, κανένα πρᾶγμα, ὁποῦ νὰ προξενῇ ἀποστασίαν τινὰ καὶ νεωτεροποιΐαν, καθὼς ἐποίησεν ὁ Θεύδας, περὶ οὗ εἶναι γεγραμμένον εἰς τὰς Πράξεις· „Πρὸ „γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεύδας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν, ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες, ὅσοι ἐπείσθησαν αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν". (Πράξ. ε. 36.)

4. „Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ Εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν".

Ὁ Θεὸς, λέγει, ἐδοκίμασεν ἡμᾶς, καὶ ἐδιάλεξεν εἰς τὸ νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου· δὲν ἤθελε μᾶς διαλέξῃ δὲ, ἀνίσως δὲν μᾶς ἤξευρεν ἀξίους. Τοιοῦτοι λοιπὸν μένομεν, δόκιμοι δηλαδὴ καὶ ἱκανοὶ, ὁποῖοι καὶ ἐδιαλέχθημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ τὸ τόσον μέγα κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου (2).

„Οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς „καρδίας ἡμῶν".

Ἤτοι λαλοῦμεν, λέγει, τὸ Εὐαγγέλιον, ὄχι διὰ νὰ ἀρέσωμεν εἰς ἐσᾶς, ἢ εἰς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλὰ διὰ τί θέλομεν νὰ ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεὸν, ὁ ὁποῖος ἐξετάζει τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας μας, (ἐπειδὴ τὸ δοκιμάζει θέλει νὰ εἰπῇ ἐδῶ, ἐξετάζει·) ἢ λέγει τοῦτο, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁποῦ ἀποδέχεται, καὶ σεφανόνει τὰς καρδίας καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὄχι τὴν ἔξωθεν ἐπίδειξιν· ἐπειδὴ κανένας ἄνθρωπος δολερὸς εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ἀπατεὼν, καὶ ἀκάθαρτος, δὲν δύναται νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Θεόν.

5. „Οὔ-

---

(1) Οὕτω καὶ ὁ Θεοδώρητος ἡρμήνευσε τὴν παράκλησιν.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕστερον ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „οὐκ αὐτοχειροτόνητοι διδάσκαλοι καθεστήκαμεν, „ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ Εὐαγγέλιον ἐπιστεύθημεν· ᾧ δὴ „χαίρων, ὡς ὑπὸ μάρτυρι τῷ Θεῷ πάντα λέγομεν τε „καὶ πράττομεν· ἴσμεν γὰρ ὡς ἀδὲν αὐτὸν λέληθε τῶν „τῆς ψυχῆς κινημάτων· τὸ δὲ, καθὼς δεδοκιμάσμεθα „ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀντὶ τοῦ, ἐπειδὴ ἔδοξεν αὐτῷ, καὶ ἐ„δοκίμασε πιστεῦσαι ἡμῖν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. „ Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε ".

Ἐπειδὴ προλαβὼν ἐπαίνεσε τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος, ὅθεν διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸν ἔπαινόν τους ὕποπτον, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ, ὅτι οὐδὲ ἄλλου φορὰν δὲν σᾶς ἐκολάκευσα διὰ νὰ σᾶς πλανέσω· ἡ γὰρ κολακεία εἶναι ἴδιον ἐκείνων, ὁποῦ ζητοῦν νὰ πλανέσουν τινα· καθὼς λοιπὸν ἄλλου φορὰν δὲν σᾶς ἐκολάκευσα, ἔτζι οὐδὲ τώρα σᾶς κολακεύω.

„ Οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς ".

Οὔτε, λέγει, σᾶς ἐκηρύξαμεν διὰ φιλαργυρείαν, καὶ διὰ νὰ πάρωμεν ἀπὸ λόγου σας ἄσπρα (1). Ὅτι μὲν λοιπὸν ἐγὼ δὲν σᾶς ἐκολάκευσά ποτε, ἐσεῖς οἱ ἴδιοι εἶσθε μάρτυρες τούτου· ὅτι δὲ πάλιν ἐγὼ δὲν εἶμαι φιλάργυρος, τοῦτο εἶναι μάρτυς ὁ ἴδιος Θεός, ὁποῦ ἠξεύρει τὰς διαθέσεις τῆς καρδίας μου, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι εἰς ἐσᾶς ἄδηλον, ὡς πάθος κρύφιον τῆς καρδίας.

6. „ Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ἡμῶν, οὔτε ἀπ' „ ἄλλων ".

Δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἀτιμασθήκαμεν, καὶ δὲν ἀπολαύσαμεν τιμὴν ἀπὸ λόγου σας, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι τοὺς ὀνειδίζει· ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἐζητήσαμεν κάμμίαν δόξαν καὶ τιμὴν ἀπὸ λόγου σας, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀπαιτοῦσε νὰ τιμοῦν τοὺς κηρύττοντας Ἀποστόλους οἱ ἀκούοντες τοῦτο Χριστιανοί· διὰ τί αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι προσφέρουσι πολλὴν τιμὴν εἰς τοὺς πρέσβεις καὶ ἐλιτζίδας τῶν ἐπιγείων Βασιλέων, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ τιμοῦν τοὺς πρέσβεις τοῦ οὐρανίου Βασιλέως, ὁποῖοι ἦσαν ὁ Παῦλος, καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι; Πῶς λοιπὸν θέλομεν πράξομεν κἀνένα μας ἔργον διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν δόξαν ἡμεῖς, ὁποῦ οὐδὲ θέλομεν ὅλως νὰ τιμώμεθα ὡς Διδάσκαλοι, καὶ Ἀπόστολοι, ἔτε ἀπὸ ἐσᾶς, ἔτε ἀπὸ ἄλλους; τοῦτο γὰρ εἶναι ἀνακόλουθον καὶ ἀπίθανον.

7. „ Δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ Ἀπόστολοι ".

Ἤτοι ἡμεῖς, λέγει, ἐδυνάμεθα νὰ ἤμεθα ἐν βάρει, ἤγουν ἐν τιμῇ, καὶ δόξῃ, καὶ μεγαλοπρεπείᾳ· ἢ ἐδυνάμεθα νὰ ἤμεθα καὶ βαρεῖς εἰς ἐσᾶς, καὶ νὰ πέρνωμεν ἀπὸ λόγου σας ὅλα τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα τῆς ζωοτροφίας μας, διὰ τὸ ἀξίωμα ὁποῦ ἔχομεν, ἀπαιτεῖ ταῦτα· δηλαδὴ τὸ νὰ τιμώμεθα καὶ τὸ νὰ πέρνωμεν τὰς ζωοτροφίας μας ἀπὸ λόγου σας, τοῦ Χριστοῦ γὰρ εἴμεθα Ἀπόστολοι, ταὐτὸν εἰπεῖν, τοῦ ἐπουρανίου Βασιλέως εἴμεθα πρέσβεις καὶ ὑπηρέται, καὶ ἔχομεν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Κυρίου, νὰ ζῶμεν ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον· αὐτὸς γὰρ εἶπεν· „ ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν ". (Ματθ. ί. 10.) ἀλλ' ὅμως τοιαύτην ἐξουσίαν ταύτην δὲν τὴν ἐμεταχειρίσθημεν, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος.

„ Ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι (2) ἐν μέσῳ ὑμῶν ".

Ἐγίναμεν, λέγει, ἀνάμεσα εἰς ἐσᾶς ἤπιοι, ἤγουν πρᾶοι, καὶ χωρεὶς νὰ προξενήσωμεν κἀνένα βάρος, καὶ ἐνόχλησιν· ἢ ἐγίναμεν νήπιοι ἀνάμεσα εἰς ἐσᾶς, καθὼς ἐν ἄλλοις αὐτιγράφοις εὑρίσκεται, ἤγουν ἄκακοι, καὶ ταπεινοὶ, καὶ ἀφιλόδοξοι ὡσὰν νήπια, ἐπειδὴ καὶ τὰ νήπια κάμμίαν φιλοδοξίαν, ἢ ἄλλην τοιαύτην κακίαν δὲν συλλογίζονται. Καὶ τὸ „ ἐν μέσῳ „ δὲ ὑμῶν " τοιοῦτον ἔχει νόημα, ἤγουν ἐγὼ ὁ Παῦλος ἔγινα ὡσὰν σεῖς ἀπὸ λόγου σας, ὅμοιος δηλαδὴ μὲ ἐσᾶς κατὰ πάντα, χωρεὶς νὰ λαμβάνω τάξιν ἀνωτέραν, καὶ βαθμὸν ἀπὸ λόγου σας, καθὼς ἀπαιτοῦσε τὸ Ἀποστολικόν μου ἀξίωμα.

„ Ὡς

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ πλεονεξίαν δὲ κέκληκε τὸ εἰς χρήμασι κηρύξαι ".
(2) Ἐν ἄλλοις γ. νήπιοι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ τερισμακάριστος Παῦλος τὴν φιλοσοργίαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς. Μήπως λέγει ἡ τροφὸς, ἤγουν ἡ παραμαία, κολακεύῃ τὰ νήπια ὁποῦ ἀνατρέφει, διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ αὐτὰ δόξαν; ὄχι· μήπως ζητῇ ἄσπρα ἀπὸ τὰ παιδία τὰ μικρά; ὄχι· μήπως ἦναι βαρεῖα καὶ φορτικὴ εἰς αὐτά; ὄχι· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν γνησίαν μητέρα, ἡ παραμαία εἶναι πρωτύτερα εἰς τὰ παιδία· ὁποία λοιπὸν φαίνεται ἡ παραμαία εἰς τὰ μικρὰ παιδία ὁπῶ ἀνατρέφει, τοιαύτη ἐφώνησεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι πρὸς ἐσᾶς, καὶ τοιοῦτος πρέπει νὰ φαίνεται καὶ κάθε διδάσκαλος καὶ κήρυξ τῆς Εὐαγγελίας εἰς τοὺς μαθητάς τε Χριστιανές· δηλαδὴ πρᾶος, ἥμερος, καταφιλῶν τὰς ὑβρίζοντας αὐτὸν, καθὼς καὶ ἡ παραμαία καταφιλεῖ τὰ ἀναθρεπτάρια παιδία, κἂν καὶ ἐκεῖνα τὴν κτυπῶσι (1).

8. „Οὕτως ὁμειρόμενοι (2) ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν, οὐ μόνον τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς" (3).

Τόσον, λέγει, ὁμειρόμενοι ὑμῶν, ἤτοι τόσον ἤμεθα σωδεδεμένοι καὶ συμπεπλεγμένοι μὲ ἐσᾶς κατὰ τὴν ἀγάπην· γίνεται δὲ ἡ λέξις αὕτη, ἀπὸ τὸ, ὁμῦ, καὶ τὸ εἴρω τὸ συμπλέκω· μερικοὶ δὲ, ὁμειρόμενοι ἠέγνωσαν, ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντες· πλὴν δὲν ἔχει οὕτως

ἡ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι τροφὸν ἐδῶ καλεῖ ὁ Παῦλος τὴν ἰδίαν μητέρα. Βλέπε δὲ σὺ ὡ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ θεῖος Παῦλος ὑπερέβη καὶ αὐτὸν τὸν Μωϋσῆν εἰς τὴν πρὸς τὸν λαὸν φιλοσοργίαν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν φιλοσοργίαν καὶ γνησίαν ἀγάπην τοῦ ἰδίου Θεοῦ· ὁ μὲν γὰρ θεόπτης Μωϋσῆς, φαίνεται νὰ παρακινῆται δυσφεραίνων, καὶ νὰ λέγῃ παῦτα πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ· „Μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔλαβον πᾶντα „τὸν λαὸν τοῦτον; ἢ ἐγὼ ἔτεκον αὐτούς; ὅτι λέγεις μοι „λάβε αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον σου, ὡσεὶ ἄραι τιθηνὸς τὸν „θηλάζοντα εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσας τοῖς πατράσιν αὐτῶν;" (Ἀριθμ. ιά. 12.) Ὁ δὲ φιλόσοργος καὶ φιλαδελφότατος Παῦλος, δὲν λέγει τοιαῦτα παρακλητικὰ, καὶ τρόπον τινὰ γογγυστικὰ λόγια· ἀλλὰ τὰ μητρικὰ, καὶ πατρικὰ ἀπλάγχνα τὰ ἰδίου Θεοῦ μιμούμενος, γλυκαρώτατα λέγει πρὸς τοὺς Χριστιανούς· „ἐγενήθημεν ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα" τοιοῦτος γὰρ ἐστάθη καὶ ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν· διατί καὶ ὁ Θεὸς ὡσὰν μία τροφὸς καὶ παραμαία, ἢ ὡσὰν εὔσπλαγχνος φιλόσοργος πατὴρ, ἔθρεψε καὶ ἐβάστασεν εἰς τὰς ἀγκάλας τε τοὺς Ἰσραηλίτας τεσσαράκοντα ὁλοκλήρους χρόνους ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἣν εἶδες, „ὁδὸν ὅρους τοῦ Ἀμορρέου ὡς τροφοφορήσαι Κύριος „ὁ Θεός σου, ὡς εἴωθε τροφοφορῆσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν „αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἐπορεύθητε, ἕως ἦλθετε εἰς τὸν τόπον τοῦτον". (Δευτερ. ά. 31.)

(2) Ἐν ἄλλοις δὲ εὑρίσκεται, ἱμειρόμενοι, ἤτοι ἀγαπῶντες καὶ ἐπιθυμοῦντες.

(3) Δὲν ἠδυνήθημεν νὰ σιωπήσωμεν τὰ ὄντως χρυσοῦφαντα καὶ χρυσόπαστα λόγια τοῦ Χαρωπωνύμου Χρυσοστόμου, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει εἰς τὸ ἠθικὸν τοῦ παρόντος ῥητοῦ· τίνα δὲ ταῦτα εἶναι, καὶ περὶ τίνος; περὶ φιλίας καὶ φίλων γνησίων καὶ ἀγαθῶν καὶ πιστῶν· „Οὕτω δεῖ φιλεῖν „τοὺς φιλοῦντας, ὡς οἱ καὶ τὴν ψυχὴν αἰτηθῇ, καὶ δυνα„τὸν ᾖ μὴ κωλύσω· τί λέγω αἰτηθῇ; ἀλλ' ὥστε καὶ αὐ„τὸν ἐπιτρέψαι τῇ τοιαύτῃ δόσει· οὐδὲ γὰρ οὐδὲν τῆς „τοιαύτης ἀγάπης γλυκύτερον γένοιτ' ἄν· ἐδὲν ἐκεῖ λυ„πηρὸν συμπεσεῖται· ὄντως φίλος πιστὸς φάρμακον ζω„ῆς· ὄντως φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά· τί γὰρ οὐχ „ἂν ἐργάσαιτο φίλος γνήσιος; πόσην μέντοι ἂν ἐμποιή„σειν ἡδονὴν; πόσῃ δὲ ὠφέλειαν; πάσῃ δὲ ἀσφά„λειαν; κἂν μυρίους θησαυροὺς εὕρῃς, οὐδὲν οὕτως φί„λου γνησίου· γάννυται ὁρῶν τὸν φίλον ὁ φίλος καὶ δια„χεῖται καὶ συμπλέκεται συμπλοκῇ αὐτῷ τινὶ καπα„ψυχὴν, ἄρρητον ἔχουσαν τὴν ἡδονήν· κἂν ἀναμνη„σθῇ μόνον τοῦ φίλου, διανέστη τῇ διανοίᾳ καὶ ἀνεπτερώ„θη. Περὶ τῶν φίλων λέγω· τῶν γνησίων, τῶν ὁμοψύ„χων, τῶν αἱρουμένων καὶ ὑπεραποθανεῖν τῶν θερμῶς „φιλούντων· μὴ μοι τοὺς ἁπλῶς φιλοῦντας ἐνοοῦντες, καὶ „κοινωνοὺς τῶν τραπεζῶν, καὶ ἀπὸ προσηγορίας φίλους, „νομίζετε τὸν λόγον ἐλέγχεσθαι· ἔστι ἔχειν φίλον οἷον „λέγω, ἐπιγνώσεται τὰ ῥήματα· κἂν βλέπῃ τοίνυν „καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὡς ἐμπίπλαται· πολλὰ αὐτῷ „ἐπεύχεται, ἅπερ καὶ ἑαυτῷ· οἶδα ἐγώ τινα, ὃς ὑπὲρ „φίλου τοὺς ἁγίους ἄνδρας παρακαλῶν, παρεκάλει εὔχε„σθαι πρότερον ὑπὲρ αὐτοῦ· τοσοῦτον ἐστὶ φίλος ἀγαθὸς, „ὡς καὶ τοὺς καὶ χρόνους φιλεῖσθαι δι' αὐτόν· καθάπερ „γὰρ τὰ λαμπρὰ τῶν σωμάτων ἄνθη ἀπορρεῖ εἰς τοὺς „πλησίον τόπους· οὕτω καὶ οἱ φίλοι, οἷς ἂν παραγενώ„μεθα, τὴν ἐκείνων χάριν ἀφιᾶσι· καὶ πολλάκις „καὶ φίλων ἐπισκέπτει τοὺς τόπους ἐκείνους, ἐδακρυ„σάμεν, τῶν ἡμερῶν ἀναμνησθέντες, ἐν αἷς συνεγενό„μεθα, καὶ ἐστενάξαμεν· οὐκ ἐν τῷ λόγῳ παρασπᾶσα „τὴν ἡδονὴν, ὅσην ἐντίθησι παρουσία φίλων, μόνοι „δὲ οἱ πάρεσαν ἔχοντες ἴσασι· καὶ χάριν αἰτῆσαι, καὶ „χάριν λαβεῖν ἀνυπόπτως παρὰ φίλου ἐνί· ὅταν ἡμῖν „ἐπιπέσωσιν (οἱ φίλοι) πάντα αὐτοῖς χάριν ἴσαμεν· „ὅταν δὲ ὀκνῶσι, τότε αἰτούμεθα· ἤδη ἔχομεν, ὅπερ „μὴ ἐκείνων ἔστι· πάντων πολλάκις τῶν ἐνταῦθα καπη„φονούντων, δι' ἐκείνους οὐ βουλόμεθα ἀπελθεῖν ἐντεῦ„θεν, καὶ τῶ φωτὸς ἐκείνοι ποθεινότεροι· καὶ γὰρ ὄντως „καὶ τὸ φῶς αὐτῶν ποθεινότερος φίλος· τὸν γνήσιον λέ„γω καὶ μὴ θαυμάσῃς· βέλτιον γὰρ ἡμῖν σβεσθῆναι „τὸν ἥλιον, ἢ φίλων ἀποστερηθῆναι· βέλτιον ἐν σκότῳ „διάγειν, ἢ φίλων εἶναι χωρίς· καὶ πῶς; ἐγὼ λέγω, „ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ λέξις· ὄχι μόνον λοιπὸν, λέγει, τίποτε δὲν ἐλάβομεν ἀπὸ λόγου σας, ἀλλὰ οὐ ἦτον δυνατὸν, οὐδοκιμεν, ἤτι πολλὰ θέλομεν νὰ δώσωμεν καὶ τὰς ἰδίας μας ψυχὰς εἰς ἐσᾶς. τὸ νὰ δώσῃ λοιπὸν ὁ Παῦλος τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς, τοῦτο ἦτον τιμιώτερον· Τὸ δὲ νὰ δώσῃ καὶ τὴν ψυχήν του δι' αὐτὰς, τοῦτο ἦτον δυσκολώτερον, καὶ ἔργον μιᾶς μανικῆς καὶ σφοδροτέρας ἀγάπης· τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸς θέλωντας νὰ φανερώσῃ, ἀκολούθως λέγει.

„Διὶ ὅ,τι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγόνησθε."

Διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι εἶπε τὰ ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ κοπιάζει δι' αὐτὰς, καὶ διὰ τὸν κόπον αὐτὸν χρεωστοῦσιν οἱ Θεσσαλονικεῖς νὰ τὸν τιμοῦν, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ἀκολούθως, ὅτι διὰ ἄλλο κἀνένα δὲν σᾶς λέγω αὐτὰ, ἀδελφοὶ, παρὰ διὰ τὴν ἀγάπην σας· ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν λέγω αὐτὰ διὰ νὰ λάβω κἀνένα μισθὸν ἀπὸ λόγου σας, ἀλλὰ τὰ λέγω δι' αὐτὸ μόνον τὸ καλὸν, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην σας.

9. „Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τῶν κόπων ἡμῶν καὶ τῶν μόχθων,
„νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τι-
„να ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ."

Δὲν εἶπεν ἐνθυμεῖσθε ἀδελφοὶ τὰς εὐεργεσίας ὁποῦ ἐλάβετε ἀπὸ λόγου μου, ἀλλὰ εἶπεν ἐνθυμεῖσθε τοὺς κόπους, καὶ ὄχι ἁπλῶς τοὺς κόπους, ἀλλὰ καὶ τοὺς μόχθους, ἤγουν τοὺς μὲ πολλὴν σπουδὴν καὶ ἱδρῶτας γενομένους πόνους μας· καὶ ὅτι, ὄχι μόνον τὴν ἡμέραν ἐδουλεύαμεν ἐργόχειρον, ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα (1), διὰ νὰ μὴ παραβαρύνωμεν κἀνένα ἀπὸ λόγου

„ὅτι πολλοὶ τῶν ἥλιον ὁρώντες, ἐν σκότῳ ἀθυμίας ἐ-
„σί· φίλων δ' εὑπορήντες, οὐδ' ἂν ἐν θλίψει γένοιντο·
„περὶ φίλων λέγω τῶν πνευματικῶν, τῶν οὐδεὶ προ-
„τιμώντων φιλίας· τοιοῦτος Παῦλος ἦν, καὶ τὴν ψυ-
„χὴν ἡδέως δίδυς τὴν ἑαυτοῦ, καὶ μὴ αἰσθεὶς, καὶ εἰς
„γέενναν ἡδέως ἂν ἐνέπιπτεν· ὅπου χρὴ φιλεῖν διακεῖσθαι
„περιρωμένην· βούλομαι ὑπόδειγμα δοῦναι φιλίας· πατέ-
„ρας καὶ υἱὸς ὑπερβαίνασι φίλοι· φίλοι οἱ κατὰ Χριστόν· σύ-
„στασις φιλίας, ἵνα μὴ πρὸς αὐτῷ ἕκαστος τις νομίζῃ, ἀλλὰ
„τὸ πλησίον· πρὸς δὲ αὐτὸν, ἀλλότρια. Καὶ πῶς δυνατόν
„φησι πιστὸν εὑρεθῆναι; ναὶ δυνατόν, ἐπειδὴ μὴ βου-
„λόμεθα· ὡς γὰρ ἐβουλόμεθα, καὶ σφόδρα δυνατόν· εἰ
„γὰρ μὴ δυνατὸν, οὐκ ἂν ἐπέστελλεν ὁ Χριστός· οὐκ ἂν
„πεφύκαμεν περὶ ἀγάπης διελέχθη· μέγα φιλία, καὶ
„πόσον μέγα ἀδικεῖ ἂν δύναιτο μαθών, οὔτε τις παρα-
„σῦραι λόγος, πλὴν τῆς πείρας αὐτῆς. (Λόγ. β'. εἰς
τὴν α'. πρὸς Θεσσαλονικεῖς.)

(1) Καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῶν αὐτοῦ Ἐπιστολῶν φανερόνει ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι ἐδούλευσεν ἐργόχειρον, τὴν τέχνην δηλαδὴ τῶν σχεδιρίων, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὰς Πράξεις· „μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς
„ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον.... καὶ προσῆλθεν αὐτοῖς (τῷ Ἀκύλα δηλαδὴ καὶ τῇ Πρισκίλλῃ) καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενε παρ' αὐ-
„τοῖς καὶ ἠργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην". (Πράξ. ιή. 3.) Οὐ μόνον δὲ ὁ Παῦλος μόνος ἐργάζετο, καὶ ἐδούλευεν, ἀλλὰ καὶ ὅλοι κοινῶς οἱ Ἀπόστολοι, καθὼς τὸ λέγουν οἱ ἴδιοι εἰς τὰς διαταγάς των· „Καὶ
„γὰρ καὶ ἡμεῖς σχολάζοντες τῷ λόγῳ τῷ Εὐαγγελίου,
„ὅμως καὶ τῶν ἐπεργιῶν οὐκ ἀμελοῦμεν· οἱ μὲν γὰρ
„εἰσιν ἐξ ὑμῶν, ἁλιεῖς, οἱ δὲ, σκιλλοποιοὶ, οἱ δὲ γῆς
„ἐργάται, πρὸς τὸ μηδέποτε ἡμᾶς ἀργοὺς εἶναι". (Διαταγ. βιβλ. β'. Κεφ. ξγ'.) Τί λέγω; καὶ αὐτὸς ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐργόχειρον ἐδούλευε τὴν τεκτονικὴν τέχνην, ὅσοι τὴν λειτουργικὴν ἕως εἰς τὰς τριάκοντα χρόνους της ἡλικίας του, διότι δὲν ὠνομάζετο μόνον υἱὸς τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος· „οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ
„τοῦ τέκτονος υἱός"; (Ματθ. ιγ'. 55.) ἀλλὰ καὶ τέκτων ἁπλῶς, κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον· „οὐχ
„οὗτος ἐστιν ὁ τέκτων ὁ υἱὸς Μαρίας"; (Μάρκ. ϛ'. 3.) ἐδούλευε δὲ τέχνην ὁ Κύριος, καὶ οἱ τοῦτον θεῖοι Ἀπόστολοι· ἀ. διὰ νὰ εὐχάνουν τὴν ζωοτροφίαν των, καὶ νὰ μὴ βαρύνουν τινα· πτωχὸς γὰρ ἦτον καὶ ὁ Κύριος· καὶ ὅρα εἰς τὸ „δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος
„ὤν", (β'. Κορινθ. η'. 9.) ἐν τῇ ὑποσημειώσει, καὶ οἱ τοῦ Ἀπόστολοι· ὅθεν καὶ εἶχον χρείαν διὰ νὰ δουλεύουν· β'. διὰ νὰ δίδουν ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐκ τῶ κόπων των· γ'. διὰ νὰ δίδουν τὰ συμπίπτοντα βασιλικὰ δοσίματα· δ'. διὰ νὰ δίδουν καὶ τὰ ἱερατικὰ δοσίματα· ε'. διὰ νὰ διδάξουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ ἔχουν τὴν τέχνην ὡς πρᾶγμα πεπαυόν καὶ ἄτιμον· ἀλλὰ νὰ νομίζουν αὐτὴν ὡς πρᾶγμα τιμημένον, καὶ παρὰ Θεοῦ νομοθετημένον· πολλοὶ γὰρ ἀνόητοι πλούσιοι καὶ ἄρχοντες φθάνουσιν εἰς τοσοῦτο ὑπερηφάνειαν, ὁποῦ ἔχουν ἐντροπὴν τους, ὄχι μόνον τὸ νὰ δουλεύουν τέχνην, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ὁμιλήσουν σχεδὸν μὲ τοὺς τεχνίτας· ὅθεν καὶ μερικοὶ πρότερον τεχνῖται ὄντες, ὕστερον ἀφ' ὁποῦ ἐπλούτησαν, παραιτοῦν τὰς τέχνας των, καὶ περνοῦσιν ἄργοι τὴν ζωήν τους, διότι δὲν ἔχουν ἀτιμίαν τὸ νὰ δουλεύουν τέχνην· ε'. διὰ νὰ διδάξουν τοὺς ἀνθρώπους ἐμπρόκτως, ὅτι ἡ τέχναις καὶ τὸ ἐργόχειρα, ὅσον καὶ ἂν ἦναι εὐτελῆ, καὶ πτωχικὰ, δὲν εἶναι κακὰ, ὅπου δύνανται νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν σωτηρίαν του. ζ'. δὲ καὶ τελευταῖον, διὰ νὰ διδάξουν ὅλους τοὺς τεχνίτας νὰ μὴ μεταχειρίζωνται δόλους, καὶ κλοπίας, καὶ ψεύματα, καὶ βλασφημίας καὶ ὅρκους εἰς τὰς τέχνας των, ἀλλὰ νὰ τὰς δουλεύουν καθαρῶς, καὶ μετὰ φόβου Θεοῦ, μιμούμενοι τὸν Κύριον καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λόγυσας. Ὦ τῦ θαύματος! πόσῳ προθυμίαν ἔδειχνε ϗ σπεδῷ ὁ τρισμακάριστος τῦ Κυρίυ Ἀπόστολος! πρῶτον διὰ νὰ δώσῃ παράδειγμα εἰς τὺς Χριστιανὺς νὰ δυλεύυν, ϗ δεύτερον διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσῃ τινα, ϗ νὰ δώσῃ ὑποψίαν, ὅτι διὰ τῦτο κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ νὰ μαζώνῃ ἀργύρια. Μὲ τὸν λόγον δὲ, ὁπῦ λέγει, ὅτι δυλεύει διὰ νὰ μὴ παραβαρύνῃ τινα, δείχνει ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς Χριστιανοὶ ἦτον πτωχοὶ, ϗ δὲν εἶχον τὸν τρόπον νὰ τρέφων τὺς Ἀποστόλυς· διὰ τῦτο ϗ γράφει ὁ αὐτὸς Παῦλος εἰς τὰς Φιλιππησίυς, ὅτι αὐτοὶ ἔπεμπον τὰ εἰς τὸ χρείαν τε, ὁρισκομένυς εἰς Θεσσαλονίκην· „ὅτι ϗ ἐν „Θεσσαλονίκῃ, ϗ ἅπαξ ϗ δὶς εἰς τὸ χρείαν μοι ἐπέμψατε". (Φιλιπ. δ'. 16.) Καὶ πάλιν· „ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, ὐδεμία μοι Ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως ϗ „λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι". (αὐτόθι 15.) (1)

10. „Ὑμεῖς μάρτυρες, ϗ ὁ Θεός."

Ἀξιόπιστος μὲν μάρτυς εἶναι ὁ Θεὸς, ϗ μόνος εἰς βεβαίωσιν τῦ λόγυ παραλαμβανόμενος· πλὴν ἐπειδὴ ϗ εἰς τὺς ἀνθρώπυς εἶναι ἄδηλον, ἀνίσως ὁ Θεὸς εἰς τῦτο μαρτυρῇ, διὰ τῦτο ἐδῶ ὁ Παῦλος καλεῖ μάρτυρας τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ϗ αὐτὺς τὺς ἰδίυς Θεσσαλονικεῖς, πρὸς τὺς ὁποίυς τὰ εἶπεν (2).

„Ὡς ὁσίως."

Ἤγυν ὁ Θεὸς εἶναι μάρτυς, ϗ ἐσεῖς, ὅτι ἐτελειώσαμεν ὅλα ὅσα ἔπρεπε· τῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ὁσίως" ἀντὶ τῦ μὲ ὅλίγυ τὸ πρὸς Θεὸν δικάβειαν.

„Καὶ δικαίως."

Ἤτι ὁ Θεὸς εἶναι μάρτυς, ϗ ἐσεῖς, ὅτι ἐτελειώσαμεν ὅλα χωρὶς νὰ ζητῶμεν ἀπὸ κανένα κἀμμίαν δόσιν ἄσπρων.

„Καὶ

τὺς Ἀποστόλυς τῦ. Τώρα ἂν ὁ Διατάσσων τῶν Ἀγγέλων, ϗ οἱ τότε θεῖοι Ἀπόστολοι ἐδυλεύαν τέχνας ϗ ἐργόχειρα, ϗ δὲν ἐκάθοντο ἀργοὶ, ϗ μ' ὅλον ὁπῦ εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ τρέφωνται ἀπὸ τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίυ, καθὼς ὁ Κύριος τὺς διέταξε· πόσῳ μᾶλλον ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ϗ οἱ Ἱερωμένοι, ϗ οἱ λαϊκοὶ, ϗ ἄνδρες νὰ μὴ γυναῖκες πρέπει νὰ δυλεύυν τέχνας, ϗ ἀργοὶ νὰ μὴ κάθωνται; ἀπὸ τὴν ἀργίαν γὰρ γενῶνται ἡ κλεψίας, ἡ πονηρίας, αἱ αἱρέσις, ϗ ἡ περισσότερας κακίας, καθὼς λέγει ὁ Σειράχ· „πολλὴ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ „ἀργία". (Σειράχ λγ'. 32.) ἀπὸ δὲ τὰς τέχνας γενῶνται καὶ δὲ ἀρετὴ, ϗ εὐταξία εἰς τὸν κόσμον. Διὰ τῦτο ϗ ὁ ἴδιος Παῦλος παραγγέλλει νὰ μὴ συναναστρέφεταί τινας μὲ τὰς ἀργάς· „παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν ἀ„δελφοὶ ἐν ὀνόματι τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ, στέλ„λεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφῦ ἀτάκτως περιπατῦν„τος, ϗ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβε παρ' „ἡμῶν". (β'. Θεσσαλονικεῖς γ'. 6.)

Διὰ τῦτο παραγγέλει μηδὲ νὰ τρώγῃ τινας χωρὶς νὰ δυλεύσῃ· „ὅτις ὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω". (β'. Θεσσαλ. γ'. 10.) ὅτι δὲ ὁ Κύριος, ϗ οἱ Ἀπόστολοι ἐπλήρωναν ἐκ τὰ ἐργοχείρατων τὰ βασιλικὰ ὁμῦ καὶ ἱερατικὰ δόσιματα, φανερὸν ἐστιν· ὁ γὰρ Κύριος, πῶς ἦταν δυνατὸν νὰ διδάσκῃ μὲν τὺς ἄλλυς ϗ νὰ τὺς λέγῃ νὰ πληρώνυν αὐτὰ· „ἀπόδοτε γάρ φησι τὰ Καί„σαρος Καίσαρι", (Ματθ. κβ'. 21.) ϗ αὐτὸς νὰ μὴ τὰ πληρόνῃ; ὁ δὲ Παῦλος ϗ οἱ συναπόστολοί τε, πῶς ἦταν δυνατὸν νὰ λέγυν· „ἀπόδοτε ὖν πᾶσι τὰς ὀφειλὰς, τῷ „τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος". (Ῥωμ. ιγ'. 7.) ϗ ἔπειτα αὐτοὶ νὰ μὴν ἀποδίδυν τὰ φοίτους φόρες, ϗ τέλη; ἐπλήρωναν δὲ ὁ Κύριος, ϗ οἱ Ἀπόστολοι, ϗ τὰ ἱερατικὰ δοσίματα· ϗ τῦτο γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον, διατί ὁ Κύριος ἐπλήρωσε τὸ δίδραχμα εἰς τὰς ζητῦντας αὐτὰ, πόσον διὰ τὸν ἑαυτόν τε, ὅσον ϗ διὰ τὸν Πέτρον, ὁπῦ ἦταν πρωτόστοκος· „πᾶτον „γὰρ φησι τὸν σκεπτρα λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμῦ ϗ „σῦ". (Ματθ. ιζ'. 27.) Ὅτι δὲ τὸ δίδραχμον ἦτον δόσιμον ἱερατικὸν διδόμενον εἰς τὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Ἑβραίων, μαρτυρεῖ τὸ γ'. Κεφάλαιον τῶν Ἀριθμῶν· ἐπλήρωσαν δὲ ὁ Κύριος, καὶ οἱ Ἀπόστολοι τὰ δοσίματα παῦτα διὰ νὰ δώσων παράδειγμα εἰς τὺς Χριστιανὺς νὰ τὰ πληρόνων ϗ αὐτοὶ ἀγογγύστως, ϗ μετὰ εὐχαριστίας.

(1) Ὥστε, ὅτε οἱ Θεσσαλονικεῖς ἦσι, ὅτε οἱ Καρίνθιοι, ὅτε ἄλλοι τινες ἔδιδαν τὰ χρειῶδη εἰς τὸν Παῦλον, εἰμὴ οἱ Φιλιππήσιοι μόνοι. Ἤθελε δὲ ἀπορήσῃ τινας, ἂν ὁ Παῦλος ἐδυλεύεν ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ εὑρισκόμενος, διατί οἱ Φιλιππήσιοι ἔστελλον αὐτῷ τὰ χρειῶδη, ϗ διατί ὁ Παῦλος τὰ ἐκράτει; εἰς τῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἔστελλον αὐτῷ ἐκεῖνοι, χωρὶς αὐτὸς νὰ ζητήσῃ· ϗ ὅτι ἀφ' ὰ τὰ ἔστελλον, τὰ ἐκράτει ὁ Παῦλος, ὄχι ὅμως διὰ λόγυσα, ἀλλὰ διὰ νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τὺς πτωχύς. Ὅρα ϗ τὴν ἑρμηνείαν τῦ 10. εἴχα τῦ δ'. Κεφαλαίυ τῆς πρὸς Φιλιππησίυς, πότε ὁ Παῦλος ἔπεμψε, ϗ πότε δὲν ἔπεμψε, γλαφυρὰν ὖσαν.

(2) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Φώτιος· „Μάρτυρες ὑμεῖς „ὧν ἐθεάσασθε· ὧν δὲ ὑμεῖς οὐκ ἐθεάσασθε, ὁ Θεὸς, „ὁ πάντα εἰδώς· ὥστε ὐδὲ ὑπονοίαις αὐτοῖς λοιβὴν ἐβά„λετο καταλιπεῖν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ ἀμέμπτως".

Ἦγαν ὁ Θεὸς εἶναι μάρτυς, καὶ ἐσεῖς, ὅτι ἐτελειώσαμεν ὅλα χωρὶς νὰ δώσωμεν εἰς τινὰ ἀπὸ λόγια σας αἰτίαν κατηγορίας καὶ σκανδάλια.

„Ὑμῖν τοῖς πιστεύσασιν ἐγενήθημεν."

Ἐδῶ ἀποδίδει ὁ Παῦλος ὅσα εἶπεν ἀνωτέρω, ἦγαν ὁ Θεὸς εἶναι μάρτυς, καὶ ἐσεῖς, ὅτι ἡμεῖς ἐγενήθημεν, ἤτοι ἐπολιτεύθημεν κοντὰ εἰς ἐσᾶς τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς ὁσίως, καὶ δικαίως, καὶ ἀμέμπτως· ἐπειδὴ κοντὰ εἰς τοὺς ἀπίστους ἀνόσιος ἀνομάζετο ὁ Παῦλος, καὶ ἀκατάστατος, καὶ σπερμολόγος, καὶ ἄλλα δύσφημα ὀνόματα.

11. „Καθάπερ οἴδατε."

Πάλιν καὶ ἐδῶ καλεῖ ὁ Ἀπόστολος μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς ἰδίους Θεσσαλονικεῖς· τὸ ὁποῖον εἶναι σημάδι, πῶς δὲν λέγει ταῦτα ὁ Παῦλος ὑπερηφανεύομενος, καὶ καυχώμενος εὔκερα.

„Ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες
„ὑμᾶς, καὶ παραμυθούμενοι."

Ὢ πόσον θαυμαστὸν πρᾶγμα εἶναι κατὰ ἀλήθειαν τὸ νὰ μὴ ἀφίνῃ κἀνένα Χριστιανὸν ἀπαρηγόρητον ὁ τελειομαθέστερος Ἀπόστολος Παῦλος, ἀλλὰ νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ παρηγορῇ τὸν κάθε ἕνα ἁρμοδίως, καὶ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα, καὶ τὴν περίστασιν ὁποῦ εἶχε! καθὼς καὶ ἕνας φιλόστοργος πατὴρ παρηγορεῖ τὸ καθ' ἕνα φίλτατον τέκνον του. Παρεκίνησεν, λέγει, ὦ Θεσσαλονικεῖς, καὶ καθ' ἕνα ἀπὸ ἐσᾶς νὰ ὑπομείνῃ ἀνδρείως τοὺς πειρασμούς· λοιπὸν δὲν ἐζήτησαν δόξαν ἀπὸ λόγια σας, ἀλλ' ἀπὸ ἀγάπην ἔκαμνα τοῦτο. Καὶ ἀνωτέρω μὲν παρωμοίασε τὸν ἑαυτόν του μὲ τὴν τροφὸν καὶ παραμάναν, τώρα δὲ παρομοιάζει τὸν ἑαυτόν του μὲ πατέρα, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τὴν ἀγάπην καὶ προσοχήν, ὁποῦ εἶχεν εἰς τοὺς Χριστιανούς, καὶ τὸ παρηγορητικὸν καὶ ἀνυπερηφανον τῆς γνώμης του· ἐπειδὴ ποῖος πατὴρ ὑπερηφανεύεται ἐναντίον τῶν τέκνων του; βέβαια οὐδείς.

12. „Καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ,
„τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ Βασιλείαν, καὶ δόξαν."

Τὸ νὰ λέγῃ ἐδῶ ὁ Παῦλος ὅτι ἐμαρτύρετο, ἤτοι ἐμαρτύρει, καὶ ἐπαράγγελλεν εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς νὰ πολιτεύωνται ἀξίως τοῦ καλέσαντος Θεοῦ, τοῦτο εἶναι μία ἐπιπληκτικὴ διδασκαλία (1). Λοιπὸν ἐπειδὴ, λέγει, καὶ ἐγὼ σᾶς ἐπίπληττον, φανερὸν εἶναι ὅτι δὲν σᾶς ἐκολάκευα. Ἀφοῦ δὲ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι ὡσὰν πατέρας σᾶς ἐπαρηγόρουν, τότε ἐδῶ ἀκολούθως λέγει, ὅτι καὶ ἐμαρτυρόμην· διὶ ὅ,τι δὲν σᾶς ἤλεγχα, λέγει, ὑπερβολικὰ καὶ μὲ αὐστηρότητα, ἀλλὰ πράως ὡσὰν πατήρ· καὶ τοῦτο διὰ τί; διὰ νὰ περιπατῆτε καὶ νὰ πολιτεύεσθε ἀξίως τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ σᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὴν δόξαν καὶ Βασιλείαν του. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, σοφίαν τοῦ μεγάλου Παύλου, πῶς αὐτὸς διηγούμενος ἐκεῖνα ὁποῦ ἔλεγε, καὶ ἐποίει ὅταν ἦτον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ἂν εἶδεν τῆς διηγήσεως ταύτης, διδάσκει ἐνταυτῷ καὶ παρηγορεῖ τοὺς Θεσσαλονικεῖς· διὶ ὅ,τι αὐτὸ ὁ Θεός, λέγει, σᾶς καλῇ εἰς τὴν Βασιλείαν του, πρέπει καὶ ἐσεῖς νὰ ὑποφέρετε τὰς συμβαινούσας θλίψεις καὶ πειρασμούς, ἵνα διὰ τῶν τοιούτων θλίψεων εἰσέλθητε εἰς αὐτήν· „διὰ πολλῶν γὰρ θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ" (Πράξ. ιδ'. 21.) τὰ τοιαῦτα δὲ λόγια εἶναι ἐνταυτῷ καὶ διδασκαλία, καὶ παρηγορία.

13. „Διὰ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ἄγαν δὲ ἁρμοδίως „τὰ τρία πέθηκε, τὸ παρακαλοῦντες, καὶ παραμυθούμενοι, καὶ μαρτυρόμενοι· οὐ γὰρ μόνον ψυχαγωγίαν „δεῖ τοῖς ἀθυμοῦσι προσφέρειν, ἀλλὰ καὶ τὰς ῥαθυμίας συ„ζώπυρα δεδίττεσθαι" (ἤτοι φοβίζειν) „τῇ μνήμῃ τῶν „πεπλημμελημένων κακῶν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ, ἐδέξασθε, οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς ἐστιν ἀληθῶς) λόγον Θεοῦ".

Ἐδῶ ἐγκωμιάζει τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, διὶ ὅ,τι ὄχι μόνον, λέγει, ἡμεῖς ἀκατηγορήτως ἐπράξαμεν ὅλα τὰ ἔργα μας, ἀλλὰ καὶ ἐσεῖς δὲν ἐδείξατε κἀνενα ἀνάξιον πρᾶγμα τῆς ἐδικῆς μας διδασκαλίας· ἀλλὰ ἄξιοι ἐφαίνητε τοῦ ἀποστολικοῦ μας κηρύγματος· ἐπειδὴ ἐσεῖς ἀκούοντες ἡμᾶς νὰ σᾶς διδάσκωμεν, δὲν ἠκούετε τὴν διδασκαλίαν μας ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ τόσον ἐπροσέχετε εἰς αὐτὴν, ὡσὰν νὰ ἤθελε σᾶς διδάσκῃ ὁ ἴδιος Θεός· λόγον γὰρ ἀκοῆς τοῦ Θεοῦ ὀνομάζει τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀκροάσεώς του ἐπιστεύετο· διὰ τοῦτο ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος ἔλεγε „πῶς πιστεύσουσιν, ἐὰν μὴ „ἀκούσωσιν"; (Ῥωμ. ι. 14.) (1)

„Ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν".

Πόθεν, λέγει, εἶναι φανερὸν, ὅτι ἐδέχθητε τὸν ἐδικόν μας λόγον, ὡσὰν λόγον Θεοῦ; ἀπὸ τοῦτο· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ λόγος ἐνεργεῖται εἰς ἐσᾶς, ἤγουν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔργα ὁποῦ ἐσεῖς κάμνετε, φανερόνεται· διὶ ὅ,τι αἴσιως ἐσεῖς δὲν ἠθέλετε δεχθῆ τὸν λόγον μας, ὡς λόγον Θεοῦ, βέβαια δὲν ἠθέλετε ὑποφέρῃ τόσους μεγάλους πειρασμοὺς μὲ γενναιοκαρδίαν· καθὼς γὰρ ὁ Παῦλος ἀπέδειξεν ἀνωτέρω, ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι κόλακας καὶ δολερὸς, διὰ τὶ ὑπέμεινε τόσους κινδύνους, ἔτζι παρομοίως ἀποδείχνει καὶ τὴν πίστιν τῶν Θεσσαλονικέων πῶς εἶναι σερεὰ, διὰ τὶ ὑπέμειναν, καὶ ὑπομένουν κινδύνους καὶ θλίψεις.

14. „Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοὶ, τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ „Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Ἐσεῖς, λέγει, οἱ Θεσσαλονικεῖς, ἐμιμήθητε τὰς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ Ἐκκλησίας τῶν ἐξ Ἑβραίων πιστευσάντων Χριστιανῶν· διὰ τοῦτο γὰρ ἐπρόσθεσεν ὁ Παῦλος τὸ „ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ" διὰ νὰ μὴ νομίσητινας πῶς ὠνόμασεν Ἐκκλησίας τὰς συναγωγὰς τῶν ἀπίστων Ἑβραίων, ἀλλὰ πῶς ὠνόμασε τὰς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν Χριστιανῶν.

„Ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,"

Μεγάλη εἶναι ἡ παρηγορία, ὁποῦ κάμνει ἐδῶ ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς· διὰ τὶ αἴσιως, λέγει, οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαῖοι, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἦτον ζηλωταὶ τοῦ πατρικοῦ αὐτῶν νόμου, ἀφ' οὗ ὅμως ἐπίστευσαν μίαν φορὰν εἰς τὸν Χριστὸν, ὑπέμειναν τόσα πάθη καὶ πειρασμοὺς ἀπὸ τοὺς ἰδίους ὁμογενεῖς Ἰουδαίους (2), πόσῳ μᾶλλον ἐσεῖς οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανοὶ χρεωσεῖτε νὰ ὑπομείνετε διὰ τοῦ τοῦ Χριστοῦ πίστιν, ὅσα πάθη καὶ κίνδυνοι ἤθελαν

---

(1) Καὶ ὁ Φώτιος οὕτως ἑρμηνεύει· „λόγον ἀκοῆς· „καλῶς· ὁ γὰρ αὐτόπτης πάντες ἀδυώνατο γίνεσθαι τοῦ „κηρυττομένου". Ἔλεγε δὲ καὶ ὁ Κύριος „μακάριοι οἱ „μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες", (Ἰωάν. κ'.) διὶ ἀκοῆς δηλονότι καὶ λόγου παραδεξάμενοι τοῦ εὐσέβειαν, παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ, ἤτοι παρ' ἡμῶν μὲν παρελάβετε, οὐχ ἡμέτερον δὲ ὄντα, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ λόγον. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι διὰ τὶ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐδέχθησαν τοὺς λόγους τοῦ Παύλου, ὡς λόγους Θεοῦ, διὰ τοῦτο καὶ προφητικῆς ἀπολαύσαι χάριτος, καὶ προφήτευσον, καὶ γλώσσας διαφόρους ἐλάλων, καὶ θαύματα ἐνήργων παράδοξα· τοῦτο γὰρ δηλοῖ ὁ λόγος ὁποῦ λέγει τὸ „ὃς καὶ ἐ„νεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν".

(2) Καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὺς τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ὄντας· „πολ„λοὶ ἀθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων· τοῦτο μὲν ὀνει„δισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ, κοι„νωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες· καὶ γὰρ „τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τοῦ ἁρπαγμοῦ „τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε". (Ἑβρ. ι. 32.) Ὅθεν λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος „ἱ„κανὸν εἰς παραψυχὴν τὸ παράδειγμα· ἡ γὰρ τοῦ „πάθους ὁμοιότης ἀρκοῦσαν προσφέρει τοῦ ψυχαγω„γίαν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαν σᾶς ἀκολυθήσευ; δεν εἶναι δὲ ὀλίγη ἀπόδειξις τῆ πῶς εἶναι τὸ κήρυγμα τῆ Εὐαγγελίε ἀληθινὸν κ) βέβαιον, αὐτὸ τὸ νὰ πάθυν οἱ ἐξ Ἰυδαίων πιστοὶ τόσες πειρασμὲς, διὰ τὸ ἴδιον αὐτὸ κήρυγμα ὁπῆ ἐδίωκον πρὸ τῆ νὰ πιστεύσευ.

15. Τῶν κ) τὸν Κύριον ἀποκτεναύτων Ἰησῆν".

Καὶ τί θαυμασὸν εἶναι, λέγει, αἴσως οἱ ἄπιστοι Ἰυδαῖοι ἐκακοποίησαν τὲς ὁμογενεῖς αὐτῶν ἐξ Ἰυδαίων Χριστιανές, εἰς καιρὸν ὁπῆ κ) αὐτὸν τὸν Κύριον Ἰησῆν Χριστὸν ἐθανάτωσαν; Βλέπε δὲ ἀγαπητὲ πόσον μεγάλη παρηγορία εἶναι τὸ νὰ συγκοινωνῆ τινας κατὰ τὰ πάθη μὲ τὸν Χριστόν· διὰ τῆτο κ) ὁ Παῦλος, παύτοτε εἰς ὅλες τὲς πειρασμὲς, κ) τὲς θλίψεις, τῆτον τὸν λόγον σωειθίζει νὰ λέγη, ἤγεν ὅτι οἱ τὲς πειρασμὲς ὑπομεύοντες, συγκοινωνοὶ γίνονται τῶν παθῶν τῆ Κυρίε· „ τῆ γνῶναι φησὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημά-„ των αὐτῆ, συμμορφύμενος τῷ θανάτῳ αὐτῆ". (Φιλιπ. γ'. 10.) Καὶ πάλιν· „ τοίνυν „ ἐρχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῆ φέροντες". (Ἑβρ. ιγ'. 12.)

„ Καὶ τὲς ἰδίες Προφήτας".

Ὄχι μόνον, λέγει, οἱ Ἰυδαῖοι τὸν Κύριον ἐθανάτωσαν, ἀλλὰ κ) τὲς ἐδικές των Προφήτας. Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῆ τινας, ὅτι οἱ Ἰυδαῖοι ἐθανάτωσαν τὸν Κύριον, διὰ τὶ δεν ἐγνώρισαν πῶς ἦτον Θεός· τί λοιπόν; δεν ἐγνώριζαν κ) τὲς ἐδικές των Προφήτας, τῶν ὁποίων κ) τὰ βιβλία ἔχυν κ) ἀναγινώσκυν; ναὶ ἐγνώριζον αὐτές· πῶς λοιπὸν κ) τότες ἐθανάτωσαν; διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν κ) κακοτροπίαν· ὥστε φανερὸν εἶναι ὅτι οἱ Ἰυδαῖοι δεν κακοποιῆν, διὰ τὶ ἔχυν ζῆλον ἐπαινετὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὶ λυσσάζυν πρὸς ἀναίρεσιν τῆς ἀληθείας.

„ Καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξαύτων".

Ὄχι μόνον, λέγει, τὸν Κύριον κ) τὲς Προφήτας ἐθανάτωσαν οἱ Ἰυδαῖοι, ἀλλὰ κ) ἡμᾶς τὲς Ἀποστόλες τῆ Κυρίε, κ) Διδασκάλες ἐδικές σας, ἐδίωξαν. Διὰ τῆτο λοιπὸν κ) ἐσεῖς οἱ μαθηταί μας, πρέπει νὰ βλέπετε παύτοτε εἰς τὸ παράδειγμα ἡμῶν τῶν διδασκάλων σας, κ) ἔτζι νὰ ὑπομένετε ἀνδρείως τὲς πειρασμές· διὰ τὶ ἂν ἡμᾶς ἐδίωξαν, κ) ἐκακοποίησαν, βέβαια ἀκόλυθον εἶναι νὰ διώκυν, κ) νὰ κακοποιῆν κ) ἐσᾶς· καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, κ) ὑμᾶς διώξυσιν". (Ἰωάν. ιέ. 20.)

„ Καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων".

Οἱ Ἰυδαῖοι, λέγει, δεν ἀρέσκυν εἰς τὸν Θεόν· διὰ τὶ πῶς θέλυν ἀρέσκυν εἰς τὸν Θεὸν κ) Πατέρα, αὐτοὶ ὁπῆ ἐθανάτωσαν τὸν Υἱόν τε, ὁμῆ κ) τὲς Προφήτας τε, κ) ὁπῆ διώκουν, κ) κακοποιῆν κ) ἡμᾶς τὲς Ἀποστόλες τε;

16. „ Καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς λαλῆσαι τοῖς „ Ἔθνεσιν, ἵνα σωθῶσιν".

Ἀνίσως, λέγει, κ) ἦναι χρεία νὰ κηρύξωμεν εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη κ. τὴν οἰκυμεύλυ τὸ σωτήριον κήρυγμα τῆ Εὐαγγελίε, οἱ δὲ Ἰυδαῖοι ἐμποδίζυσι τὸ κήρυγμα αὐτὸ, λοιπὸν φανερὸν εἶναι, ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἐχθροὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, κ) ὅλης τῆς οἰκυμεύης, κ) φθονεροὶ εἰς τὸ ἄκρον· ἐπειδὴ φθόνος ἄκρος κ) ἀσύγκριτος εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, τὸ νὰ ἐμποδίζῃ τινας τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων.

„ Εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας παύτοτε".

Αὐτὰ ὅλα, λέγει, τὰ ἔκαμαν οἱ Ἰυδαῖοι, κ) πρότερον εἰς τὲς Προφήτας, κ) δεύτερον εἰς τὸν Χριστὸν, κ) τρίτον εἰς ἡμᾶς τὲς τῆ Χριστῆ Ἀποστόλες, διὰ νὰ δείξυν τὸν ἑαυτόν τες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πῶς ἁμαρταίνουσι τελείως καὶ ἄκρως, καὶ πῶς ἔφθασαν τὸ τελειότατον καὶ ἀκρότατον μέτρον τῆς κακίας, ἡ ὁποία περαιτέρω νὰ αὐξήσῃ δὲν εἶναι δυνατόν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος εἶπεν εἰς αὐτούς· „ Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν ". (Ματθ. κγ'. 32.) (1).

„ Ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος ".

Ἤτοι ἄλλην μίαν φορὰν δὲν θέλει ἀκολουθήσει εἰς τοὺς Ἑβραίους ἐλευθερία ἀπὸ τὴν σκλαβίαν ὁποῦ δοκιμάζουν πώρα, ὅτε κληρονομία τῆς γῆς τῆς Ἱερουσαλήμ, καθὼς ἠκολούθησεν εἰς αὐτοὺς, καὶ πρότερον μὲν ὅταν ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὴν σκλαβίαν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· καὶ ὕστερον δὲ, ὅταν ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὴν σκλαβίαν τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ἐγύρισαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· ὄχι, λέγω, δὲν θέλει ἀκολουθήσει ἔτζι καὶ πώρα, ἀλλὰ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἔφθασεν ἐπ' αὐτούς, ἤτοι ἄχρι τέλους θέλει μείνῃ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτούς, καὶ ποτὲ δὲν θέλουν ἰδῆν ἐλευθερίαν. Λέγοντας δὲ ὁ Ἀπόστολος ἡ ὀργὴ, μὲ τὸ ἄρθρον, φανερόνει πῶς ἡ ὀργὴ αὕτη τοῦ Θεοῦ, ἦτον χρεωστουμένη εἰς αὐτοὺς διὰ τὰς κακίας των, καὶ προγινωσκομένη καὶ προφητευομένη (2). Καὶ λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐπαρηγόρησεν ἀνωτέρω τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ νὰ τοὺς δείξῃ ὅτι πολλοὺς ἔχουσι κοινωνοὺς καὶ συντρόφους εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ πώρα τοὺς παρηγορεῖ μὲ τοῦτο ὁποῦ λέγει ἐδῶ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, ὁποῦ τοὺς θλίβουν, θέλουν καταδικασθῆν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὰς θλίψεις ὁποῦ τοὺς προξενοῦν.

17. „ Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν „ ὥρας ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχεν εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς. Καὶ ἀνωτέρω μὲν εἶπεν, ὅτι καθὼς ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα του, καὶ ἡ τροφὸς τὰ ἀναθρεπτάρια, ἔτζι καὶ αὐτὸς ἠγάπα τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανούς· ἐδῶ δὲ πώρα παρομοιάζει ὁ Παῦλος τὸν ἑαυτόν του μὲ τὸ παιδίον, ὁποῦ λάβῃ ἄωρον ὀρφανίαν ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, καπὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ τοὺς γονεῖς, ὁποῦ ὑστερήθη· ὅθεν καὶ λέγει πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅτι ἡμεῖς ἐμείναμεν ὀρφανοὶ ἀπὸ λόγου σας, καὶ ὑστερήθημεν ἐσᾶς τοὺς ἀγαπητοὺς γονεῖς μας· εἶπε δὲ τὴν τοιαύτην λέξιν ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ δείξῃ πόσον ἠγάπα αὐτούς· καὶ πρὸς τούτοις διὰ νὰ φανερώσῃ σκιωδῶς τὴν λύπην ὁποῦ εἶχον οἱ Θεσ-

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος ἅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν· „ παῦ- „ τε δὲ καὶ πάλαι ἐπὶ τῶν Προφητῶν, καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ „ Χριστοῦ, καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔπραξαν, ἵνα πάντοτε ἀναπλη- „ ρωθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν· ἐπειδὴ γὰρ πάντοτε παῦ- „ τε ἔπρασσον, πάντοτε ἀνεπλήρων τὰς ἁμαρτίας αὐ- „ τῶν ". Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει „ πάντα ἃ ἐποίουν οἱ „ Ἰουδαῖοι, σκοπῷ τοῦ ἁμαρτάνειν ἐποίουν· τουτέστιν, ἤ- „ δεισαν ὅτι ἁμαρτάνουσι, καὶ ἡμάρτανον· εἰς τὸ ἀναπλη- „ ρῶσαι γὰρ φησιν αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας· οἷον ὅτι, ὥσ- „ περ χρεωστοῦντες ἁμαρτάνειν, ἵνα ἡμάρτανον ". Σημείωσαι δὲ ὅτι ἀναπλήρωσις ἁμαρτίας ἔναι, ὅταν τινὰς φθάσῃ εἰς τὸ ἄκρον καὶ τέλειον τῆς ἁμαρτίας πλήρωμα, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλοτε νὰ προβαίνῃ δὲν δύναταί τινας, καθὼς ἀνωτέρω ἠρμήνευσεν ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος· ὅθεν καὶ περὶ τῶν Ἀμορραίων εἶπεν ἡ Ἁγία Γραφή· „ ἅπω γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι „ τῶν Ἀμορραίων ἕως τοῦ νῦν ". (Γεν. ιε'. 16.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Ὠριγένης λέγει· „ ἅπω φησὶν ἐξέλιπεν „ ὅσιος ἐξ αὐτῶν· ἅπω τετελειωμένοι εἰσὶν ἁμαρτίαις ". Μερικοὶ δὲ Διδάσκαλοι λέγουν, ὅτι ἀναπλήρωσις ἁμαρτίας ἔναι τὸ μέτρον ἐκεῖνο τῆς ἁμαρτίας, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπομένει πλέον ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τὸ παιδεύει μὲ αὐστηρότητα καὶ ὀργήν.

(2) Εἶπε γὰρ περὶ αὐτῆς ὁ Ἀμώς· „ τάδε λέγει „ Κύριος· ἐπὶ τρισὶν ἀσεβείαις Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ „ τεσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν· ἀνθ' ὧν ἀπέδον- „ το ἀργυρίῳ δίκαιον ". (Ἀμ. β'. 6.) Καὶ ὁ Θεοδώρητος ἅπως ἐξηγεῖ τὸ εἰς τέλος· „ οὐκ ἔτι γὰρ ἀνακλή- „ σεως ἀπολαύσουσι " μᾶλλον δὲ καὶ ἡ θεία Γραφὴ οὕτω λέγει περὶ αὐτῶν „ οἶκος Ἰσραὴλ ἔπεσεν, οὐκ ἔτι „ μὴ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι ". (Ἀμ. ε'. 2.) Καὶ ὁ Ὡσηέ· „ Καὶ εἶπεν αὐτῷ· κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ „ οὐκ ἠλεημένη· διότι οὐ μὴ προσθήσω ἔτι τοῦ „ ἐλεῆσαι τὸν οἶκον Ἰσραήλ ". (Ὡσ. α'. 6.) Τοῦτο δὲ νοοῦντας, καθ' ὃ ἅπαξ μίαν φορὰν οἱ Ἰουδαῖοι δὲν θέλουν λάβῃ ἐλευθερίαν ἀπὸ τὴν σκλαβίαν ὁποῦ πώρα δοκιμάζουν, καὶ ὄχι καθ' ὃ ἅπαξ μίαν φορὰν δὲν θέλουν πιστεύσῃ· ἐπειδὴ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστὸν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σωτελείας, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν, καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „ Πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ „ πλήρωμα τῶν Ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ ἅπας Ἰσραὴλ „ σωθήσεται ". (Ῥωμ. ια'. 25.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεσσαλονικεῖς διὰ τὸν χωρισμόν τε· καὶ οὔπε εἶναι, λέγει, νὰ εἰπῶτινας, ὅτι πολυὺ καιρὸν ἐχωρίσθημεν ἀπὸ λόγε σας, καὶ διὰ τῦτο λυπεῖσθε, ὄχι, ἀλλὰ τόσον ὀλίγον καιρὸν ἐχωρίσθημεν, ὅσον φαίνεται ἡ μιᾶς ὥρας διάστημα (1).

„ Προσώπῳ ὁ καρδίᾳ".

Διὸ ἐχωρίσθημεν, λέγει, ἀδελφοί με, ἀπὸ λόγε σας μὲ τὴν καρδίαν, καὶ ἀγάπην, ἀλλὰ μὲ μόνον τὸ πρόσωπον, ἤ τὴν σωματικὴν παρεσίαν (2)· πλὴν ἀγκαλὰ ἡ σᾶς ἔχω παρόντας ἐν τῇ καρδίᾳ με, ἡ παύτοτε σᾶς περιφέρω νοερῶς εἰς τὴν ἐνθύμησίν με, ὅμως λυπέμαι, διὰ τί δὲν σᾶς ἀπολαμβάνω ἡ σωματικῶς. Σημείωσαι δὲ τῦτο, ὅτι οἱ θερμῶς ἀγαπῶντες, χρειάζονται νὰ ἀπολαμβάνεν καὶ τὴν σωματικὴν παρεσίαν τῶν ἠγαπημένων φίλων· διὰ τί ἐκ τῆς σωματικῆς θεωρίας, ἐκκαίεται, ἡ ἀνάπτει περισσότερον ἡ ἀγάπη.

„ Περισσοτέρως ἐσπεδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπι-
„ θυμίᾳ".

Σπεδάζω, λέγει, περισσότερον, ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε νὰ σπεδάζεν οἱ πρὸς καιρὸν χωρισθέντες ἀγαπητοί· διὰ τί δὲ σπεδάζω; διὰ νὰ ἰδῶ τὸ πρόσωπόν σας μὲ πολλὴν ἐπιθυμίαν. Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, θερμὴν ἀγάπην τῦ Παύλε! διὰ τί αὐτὸς δὲν ἐπεθύμει νὰ ὑπάγῃ εἰς Θεσσαλονίκην διὰ ἄλλο τέλος, πάρεξ διὰ νὰ ἰδῇ τὸ πρόσωπον τῶν ἀγαπητῶν του τέκνων Χριστιανῶν.

18. „ Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος, καὶ
„ ἅπαξ, ἡ δὶς, ἡ ἐνέκοψεν ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς".

Τί λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; ὁ Σατανᾶς σὲ ἐμπόδισε; ναὶ, λέγει, μὲ ἐμπόδισε, διατί τὸ δὲν ἤπον ἔργον, ἡ θέλημα Θεῦ· εἰς μὲν γὰρ τὰς Ῥωμαίες γράφει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐμπόδισεν αὐτὸν, ἡ δὲν ἐπῆγεν εἰς Ῥώμην. (Ῥωμ. ά. 13.) Λέγει δὲ ἡ ὁ Θεῖος Λεκᾶς εἰς τὰς Πράξεις, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐμπόδισε τὸν Παῦλον, καὶ τὸν Σίλαν νὰ μὴ λαλήσεν τὸν λόγον τῆ Εὐαγγελίε εἰς τὴν Ἀσίαν· (Πράξ. ιϛ'. 6.) ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίες δεύτεραν Ἐπιστολὴν, λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος, ὅτι ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ ὑπάγῃ εἰς Κόρινθον· (ἡ ὅρα τὸν 17. στίχ. τῆ ά. Κεφ. τῆς αὐτῆς Ἐπιστολῆς.) ἐδῶ δὲ λέγει, ὅτι τὸ ἐμπόδιον ὅλον, ὁπῦ δὲν ἐπῆγεν εἰς Θεσσαλονίκην, ἤπον μόνον τῆ Σατανᾶ, μὲ τὸ νὰ ἔφερεν εἰς τὸν Παῦλον πειρασμὺς φοβερὺς, ἡ ἀνελπίσες, κατὰ θεϊκὴν δηλαδὴ παραχώρησιν (3). Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς ὁ Παῦλος καλλωπίζεται, ἡ σεμνύνεται

(1) Συνηθίζει γὰρ ἡ ἀγάπη, ὅταν ἦναι θερμὴ καὶ γνησία, νὰ δείχνῃ μακρόπαστον καὶ τὸ ὀλιγώταστον διάστημα, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ ἀγαπητὸς χωρισμένος ἀπὸ τὸν ἀγαπητόν του· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ ὅπως ἡμέρα μία, βίος ὅλος ἀνθρώπε τοῖς πόθῳ κάμνεσι". (Λόγῳ εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀγρῦ ἐπανήκων.) Καὶ ὁ Σικελιώτης δὲ Ποιητὴς εἶπεν, ἤτοι ὁ Θεόκριτος· „ ἐν „ ἤματι τὰς ποθέντας γηράσκειν". ἐκ τῦ ἐναντίε δὲ ὅταν τινὰς βλέπῃ τὸν ἀγαπητόν τε, ἡ τὸ μακρὸν διάστημα τῦ χρόνε, ὀλίγον λογίζεται· διὸ τῦτο ἀναγινώσκομεν εἰς τὴν Γένεσιν· „ καὶ ἐδόκησεν Ἰακὼβ πε- „ ρὶ Ῥαχὴλ ἑπτὰ ἔτη, ἡ ἦσαν ἐναντίον αὐτῦ ὡς ἡ- „ μέραι ὀλίγαι παρὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν αὐτήν". (Γέν. κθ'. 20.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει· „ ἴσως ὅτι ἐν ἄφεσιν ἦν τὸ ποθούμενον· ἢ ὅτι „ κᾶφον τὸ κάμνειν ἔρωτι, καὶ ἡ ἀναβολὴ τὸ λυπηρὸν „ ἔχῃ· ἴσως τὸ ἔσιμον εἰς ἐξουσίαν, ἀργὸν εἰς ἐπιθυμίαν „ ὡς τις ἔφη τῶν πρὸ ἡμῶν". (Λόγ. εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων.)

(2) Ὅθεν εἶπεν ὁ μακάριος Θεοδώρητος· „ καλῇ „ δὲ ἡ προθήκη· προσώπῳ, ἡ καρδίᾳ". ἀντὶ τῶν τῆς αἰσθητῆς ὑμῶν ἐστέρημαι θέας, τῆς δὲ νοητῆς, ἀπολαύω διηνεκῶς.

(3) Περὶ τῦ ῥητῦ τύτε τῦ Παύλε ἐρωτηθεὶς ὁ μέγας Βασίλειος, ἀποκρίνεται, ὅτι τὰ ἐν Κυρίῳ κατορθώματα, ἅμα μὲν, πλεονάζει μὲ μόνην τὴν κρίσιν ἡ τὴν προαίρεσιν τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ, ἡ διὰ σώματος ἐνεργῶνται μὲ σπεδὴν ἡ ὑπομονήν. Ὅσα λοιπὸν ἔργα πλεονάζει, ἡ τείνονται εἰς μόνην τὴν προαίρεσιν τῆς ψυχῆς, πιῦτα νὰ ἐμποδίσῃ ὁ σατανᾶς δὲν δύναται· εἰς ἐκεῖνα δὲ ὁπῦ πλεονάζει, ἡ καταρθόνονται μὲ σωματικὴν ἐνέργειαν, πολλὰς φορᾶς συγχωρεῖ ἡ φαίνει ὁ Θεὸς νὰ γίνεται ἐμπόδιον, πρὸς δοκιμὴν ἡ ἀπόδειξιν τῶν ἐμποδιζομένων ἀνθρώπων· ἵνα ἀνίσως, αὐτὸς μεταβληθῇ ἀπὸ τὸν καλὸν σκοπόν, ὁπῦ εἶχεν, ἐλεγχθῇ πῶς εἶναι εὐμετάβλητος, καθὼς ἡ οἱ ἀπὸ τῆς πέτρας σπαρέντες, οἱ ὁποῖοι, πρὸς ὀλίγον μὲν ἐδέχθησαν τὸν λόγον μετὰ χαρᾶς, ὅταν δὲ ἠκολούθησε θλῖψις, ἡ πει-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νεται εἰς τὴν ἀγάπην τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανῶν· λέγοντας γὰρ τὸ „ἐγὼ μὲν Παῦ„λος" δείχνει, ὅτι αὐτὸς ἠγάπα τοὺς Θεσσαλονικεῖς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους σωματοφύλακας τε· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, οἱ μετ' ἐμὲ Ἀπόστολοι, λέγει, ἐσπούδαζον νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐσᾶς, ἐγὼ δὲ, καὶ ἐπεχείρησα νὰ ἔλθω, ἀλλὰ ἐμποδίσθην ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, διατὶ δὲν ἦτον θέλημα τοῦ Κυρίου.

19. „Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως;

Ἄραγε τὰ λόγια ταῦτα τοῦ μακαρίου Παύλου, δὲν εἶναι λόγια μητρὸς φιλοστοργοτάτης, τῆς ὁποίας καίονται τὰ σπλάγχνα, ὅταν ὁμιλῇ μὲ τὰ μικρὰ, καὶ φιλοπαίδης παιδία; ναὶ βέβαια τοιαῦτα εἶναι, μᾶλλον δὲ ἀκόμη εἶναι καὶ φιλοστοργότερα· καὶ στοχάσου, ἀγαπητὲ, πῶς δὲν ἐφαίνη ἀρκετὸν εἰς τὸ νὰ δείξῃ ὁ Παῦλος τὴν θερμότητα τῆς ἀγάπης του, τὸ νὰ εἰπῇ μόιον, ὅτι ἐσεῖς οἱ Θεσσαλονικεῖς εἶσθε ἐλπίς μου, ἀλλὰ ἐπρόσθεσεν, ὅτι ἐσεῖς εἶσθε καὶ χαράμου· καὶ δὲν ἀρκέσθη μήτε εἰς τοῦτο, ἀλλὰ εἶπεν ἀκόμη, ὅτι εἶσθε καὶ στέφανός μου· καὶ πάλιν δὲν ἠχαρεκήθη ἅτε εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ ἐπρόσθετε καὶ τὸ, καυχήσεως. Διατὶ ἐσᾶς, λέγει, ἐλπίζω, ὅτι θέλω ἐπιτύχω κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν παῤῥησίαν περισσοτέραν· διὰ τοῦτο καὶ χαίρω, ὅτι εἶσθε, ὄχι μόνον στέφανός μου, ἀλλὰ καὶ στέφανος καυχήσεώς μου, ἤγουν ὅτι ἐσεῖς θέλετε γενῇ εἰς ἐμὲ στέφανος δόξης, καὶ λαμπρότητος, καὶ πόρα, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν (1).

„Ἢ, οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ „παρουσίᾳ αὐτοῦ";

Ἄλλη, λέγει, ἐδική μου ἐλπὶς, καὶ χαρὰ, καὶ στέφανος καυχήσεως δὲν θέλει εἶναι ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου, παρὰ ἐσεῖς οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανοί. Τί λοιπόν; οἱ Θεσσαλονικεῖς μόνοι εἶναι ἐλπὶς, καὶ χαρὰ, καὶ στέφανός σου, ὦ μακάριε Παῦλε; ὄχι, μᾶς ἀποκρίνεται, δὲν εἶναι αὐτοὶ μόνοι, ἀλλὰ εἶναι καὶ οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ, οἱ διὰ τοῦ κηρύγματός μου πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστόν· δι' ὅ,τι δὲν εἶπεν, ἐχὶ ὑμεῖς, ἀλλὰ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς· διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὸν καὶ, συνδεσμον, ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ εἶναι στέφανός του, μαζὶ δὲ μὲ αὐτοὺς εἶναι καὶ οἱ Θεσσαλονικεῖς.

20. „Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν, καὶ ἡ χαρά".

Καὶ ἀληθῶς μεγάλη καὶ θαυμασὴ δόξα ἦτον τοῦ Παύλου τὸ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Χριστὸν, σεσωσμένους διὰ τῆς πίστεως, μίαν τόσω πολυανθρωπον Ἐκκλησίαν τῆς μεγαλοπόλεως Θεσσαλονίκης, καὶ μίαν τόσον εὐδόκιμον εἰς τὰς ἀρετάς.

ΚΕ-

ρασμός, εὐθὺς παραπτώθηκαν· ἢ, ἀνίσως ἐπιμένῃ εἰς τὸν καλὸν σκοπόν του ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἀποδειχθῇ πῶς ἔχει σπουδὴ εἰς τὰ καταρθώματά του, καθὼς ἀπεδείχθη καὶ ὁ ἴδιος αὐτὸς Ἀπόστολος, ὅστις ἀφ' οὗ ἔβαλε μὲν σκοπὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς Ῥώμην, ἐμποδίσθη δὲ, καθὼς τὸ ὡμολόγησεν· (Ῥωμ. α'. 13.) ὅμως δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τὸν αὐτὸν σκοπόν, ἕως ἔτσι τὸν ἐτελείωσε, καὶ ἐπῆγεν εἰς Ῥώμην· ἢ καὶ διὰ νὰ φανῇ ὁ ἐπιμένας εἰς τὸν σκοπόν του, πῶς ἔχει ὑπομονὴν, καθὼς ἐφάνη τοιοῦτος ὁ Ἰὼβ. (Ὅρ. κατ' Ἐπιστ. σοῦ.)

(1) Συμφώνως δὲ εἶπε καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος· „ἐ„πειδὴ μητρὶ ἑαυτὸν ἀπέκασεν (ὁ Παῦλος) τιθη„νευμένῃ τὰ βρέφη, τὰ αὐτῆς φθέγγεται ῥήματα· αὐ„ταὶ γὰρ τὰ κομιδῇ νέα παιδία, καὶ ἐλπίδας, καὶ χα„ράν, καὶ τὰ τοιαῦτα προσαγορεύειν ἐώθασιν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „ Διὸ μηκέτι στέγοντες, ἐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις „ μόνοι ".

Διὰ τοῦτο, λέγει, ἤγουν, ἐπειδὴ ἐμποδίσθημεν νὰ ἔλθωμεν πρὸς ἐσᾶς, κατὰ τὸν Θεοδώριτον, καὶ δὲν ὑποφέρομεν τὴν τῆς φροντίδος σας ὑπερβολὴν, ἐδοκήσαμεν, ἤτοι ἐπροκείναμεν νὰ μείνωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας (1).

2. „ Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διάκονον τοῦ „ Θεοῦ, καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ ".

Τόσην πολλὴν μέριμναν καὶ φροντίδα εἶχεν ὁ μακάριος Παῦλος διὰ τοὺς μαθητάς του Χριστιανοὺς, ὥστε ὅπου, ὅταν αὐτὸς ἐμποδίζετο ἀπὸ περιστάσεις τινὰς, καὶ δὲν ἐδύνετο μόνος αὐτοπροσώπως νὰ τοὺς ἰδῇ, ἔπεμπεν ἄλλους αὐτ' αὐτοῦ νὰ τοὺς ἐπισκεφθοῦν· ὅθεν καὶ τότε ἔπεμψε τὸν Τιμόθεον εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς, ἐπειδὴ μόνος ἐμποδίζετο νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτάς. Λέγει δὲ ὁ Παῦλος διὰ τὸν Τιμόθεον πολλὰ ἐγκώμια, ὄχι τόσον διὰ νὰ τιμήσῃ αὐτὸν, ὅσον διὰ νὰ τιμήσῃ τοὺς Θεσσαλονικεῖς· μὲ τὰ ἐγκώμια γὰρ ταῦτα δείχνει, ὅτι διὰ τοὺς ἀγαπητοὺς, ἐχάρισεν ἀπὸ λόγου του, καὶ ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς ἀποστολικῆς διακονίας του, τὸν ἱερὸν Τιμόθεον, ὅστις ἦτον τόσον καιρὸν ἔτζι ἀναγκαῖος συνεργός του εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

„ Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς, καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως „ ὑμῶν ".

Ἐπειδὴ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐταράττοντο, καὶ ἐλυποῦντο, διατί ὁ διδάσκαλος αὐτῶν Παῦλος ἐκακοπάθει ἀπὸ τοὺς ἀπίστους καὶ ἐπειράζετο, διὰ τοῦτο ἐχρειάζοντο καὶ στερέωσιν εἰς τοὺς παραχωρῆ, καὶ παρηγορίαν εἰς τοὺς λύπους του τούτου, ἵνα μὴ ἐκ τῆς πολλῆς παραχῆς, καὶ λύπης μικροψυχήσαντες, ξεπέσουν ἀπὸ τοὺς πίστιν· ἐπειδὴ οἱ πειρασμοὶ, καὶ αἱ θλίψεις τοῦ διδασκάλου, δὲν εἶναι ὀλίγη παραχὴ, καὶ λύπη εἰς τοὺς μαθητὰς, καθὼς εἶναι λύπη καὶ παραχὴ εἰς τοὺς στρατιώτας, τὸ νὰ κτυπηθῇ εἰς τὸν πόλεμον ὁ ἀρχιστράτηγός των.

3. „ Τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις ".

Ἐδῶ ἑρμηνεύει ὁ Ἀπόστολος, τί ἔμελλε νὰ τοὺς ὠφελήσῃ ὁ παρὰ τοῦ Τιμοθέου γινόμενος εἰς αὐτοὺς στηριγμός· ὅθεν καὶ λέγει· ὅτι τοῦτο τὸ ὄφελος ἔχει νὰ προξενήσῃ εἰς ἐσᾶς ὁ Τιμόθεος, τὸ νὰ κάμῃ νὰ μὴ σαίνεται κανένας ἀπὸ ἐσᾶς, ἤγουν νὰ μὴ θορυβῆται, μηδὲ νὰ χαυνόνεται εἰς τοὺς ἐδικούς μου πειρασμούς· ἐπειδὴ ὁ διάβολος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πειρασμοῦ καὶ τῆς θλίψεως, χαυνόνει, καὶ ἐκκλύει τοὺς ἀσηκίτας, ἐνθυμίζοντάς τους τὴν ὥσιν τοῦ σώματος, ἕως ὅπου νὰ τοὺς κάμῃ νὰ φύγουν τελείως ἀπὸ τοὺ ψυχοσωτήριον θλῖψιν ὅπου δοκιμάζουσι. Μερικοὶ δὲ εἶπον, ὅτι τὸ σαίνεσθαι ἐδῶ, εἶναι αὐτὶ τοῦ παράττεσθαι, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν σκύλων, οἱ ὁποῖοι, ὅταν κολακεύουν καὶ περιχαίρωνται τὸν ἄνθρωπον, παράττουν τὰς ὰράς των. Λέγει λοιπὸν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος νὰ μὴ παράττωνται διὰ

---

(1) Πόσον δὲ ἔμεινεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Παῦλος, δηλοῦσιν αἱ Πράξεις· δηλαδὴ, ἀφ' οὗ ἔφυγεν ἀπὸ τοὺ Θεσσαλονίκου, καὶ ἐπῆγεν εἰς Βέρροιαν, καὶ ἀπὸ Βέρροιαν ἐπῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας· „ οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν „ Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες „ ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν, καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξήεσαν· ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, καὶ τὰ ἑξῆς ". (Πράξ. ιζ'. 15.) Φαίνεται δὲ ὅσον ἀπὸ τὰς Πράξεις, ὅτι δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς, ἀφ' οὗ ἀνεχώρησεν ἀπὸ Θεσσαλονίκου ὁ Παῦλος, καὶ ἔστειλε τοὺ παρῦσαν Ἐπιστολήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τὰς θλίψεις, καὶ νὰ δύναινται ἔξω ἀπὸ τὴν προτέραν γνώμην ὁπὸν εἶχον, ἀλλὰ νὰ ὑπομένωσιν αὐτὰς σταθεροὶ καὶ ἀπάραχοι.

„ Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα.

Ἂς ἀκούσωμεν τί λέγει ἐδῶ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ εἰς τοῦτο κεῖνται, ἤγουν εἰς τοῦτο ἐκλιρώθησαν, καὶ ἐδιωρίσθησαν· εἰς ποῖον; εἰς τὸ νὰ κακοπαθῶν καὶ νὰ θλίβωνται· διότι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος τὰ λόγια ταῦτα μόνον διὰ λόγου του, καὶ διὰ τὰς Ἀποστόλους, ὄχι· ἀλλὰ καὶ διὰ ὅλους τοὺς Χριστιανούς· ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἰς τοῦτο ἐδιωρίσθημεν, ἤτοι εἰς τὸ νὰ πάσχωμεν, τί παράδοξον πρᾶγμα εἶναι, ἂν ἴσως καὶ θλιβώμεθα; ὥστε ἡμεῖς, ὄχι μόνον πρέπει νὰ μὴ παρατπώμεθα διὰ τοὺς ἀπερασμένους πειρασμοὺς καὶ θλίψεις ὁποῦ ἐπάθομεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ μὴ παρατπώμεθα καὶ διὰ ἐκείνους ἀκόμη ὁποῦ μέλλομεν νὰ πάθωμεν· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι εἰς ἡμᾶς πλέον οἰκειότερον, ἤγουν τὸ νὰ μὴ παρατπώμεθα εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ θλίψεις, ὁποῦ μέλλουσι νὰ μᾶς ἔλθωσιν.

„ Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν „ θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε ".

Μεγάλη παρηγορία εἶναι εἰς τοὺς μαθητὰς, τὸ νὰ προειπῇ ὁ διδάσκαλός των τὰς θλίψεις, ὁποῦ ἔχουν νὰ πάθουν, διὰ τί αὐτοὶ πλέον δὲν παράττονται ὅταν ἔλθωσιν αἱ θλίψεις, ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπρόσμεναν· τότε γὰρ παράττεται τινας, ὅταν αἱ θλίψεις ἔλθωσιν αἰφνιδίως καὶ ἀνέλπιστα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους· „ Καὶ νῦν εἴρηκα „ ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε ". (Ἰωαν. ιδ'. 29.) Καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἶπεν· „ ἡτοιμάσθην, καὶ οὐκ ἐταράχθην "· (Ψαλ. ριή.) ὄχι μόνον δὲ τοῦτο προεῖπεν ὁ Παῦλος εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, καὶ ἀπέβη μὲ τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἔγιναν ἐμπράκτως.

5. „ Διὸ κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα ".

Ἴσως, ὦ μακάριε Παῦλε, προεῖπες εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅτι μέλλεις νὰ θλιβῇς, καὶ ὅτι αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ παράττωνται διὰ τὰς θλίψεις, ὁποῦ μέλλουν νὰ πάθουν, πῶς τώρα στέλνεις εἰς αὐτοὺς τὸν Τιμόθεον; Ἀπὸ πολλοῦ ἀγάπης, λέγει, τοῦτο τὸ κάμνω· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγαποῦν, ὑποπτεύουσι καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀσφαλῆ, καὶ βέβαια πράγματα· πρὸς τούτοις δὲ, ἤτον καὶ πολλοὶ, λέγει, οἱ πειρασμοὶ τῶν Θεσσαλονικέων, καὶ ἡ ὑπερβολὴ αὐτῶν μὲ ἐφόβισε· διὰ τοῦτο, δὲν εἶπεν, ὅτι κατηγορῶντάς σας ὡς ἀνυπομονήτους, καὶ ἀβεβαίους, ἔπεμψα τὸν Τιμόθεον, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ὑποφέρω (1)· τὸ ὁποῖον εἶναι σημεῖον φιλίας καὶ ἀγάπης μεγάλης.

„ Εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν ".

Ἐδῶ μερικοὶ ζητοῦσι, διὰ τί ὁ ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἀναβὰς Παῦλος, καὶ ἀῤῥητα ῥήματα ἀκούσας, δὲν ἤξιουρε τὰς διαθέσεις τῶν Θεσσαλονικέων, ἀλλὰ στέλνει τὸν Τιμόθεον διὰ νὰ γνωείσῃ

---

(1) Σημείωσαι, ὅτι καὶ ἀπὸ τὸν λόγον τοῦτον ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος δηλοῦται ὅτι δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς, ἀφ' ὁποῦ ἀνεχώρησεν ἀπὸ Θεσσαλονίκης, καὶ ἔπεμψε τὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον, ἐπειδὴ δὲν ἤθελεν ὑποφέρῃ νὰ περάσῃ καιρὸς πολύς. Προσθέτει δὲ ὁ θεῖος Χρυσόστομος καὶ ταῦτα· „ βαβαί! πόση φιλοσοφία τοῦ „ Παύλου! οὐκ ἔμελεν αὐτῷ τῶν θλίψεων, οὐδὲ τῶν „ ἐπιβουλῶν, (οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἐκεῖ ποτε μεμενηκέναι, „ καθάπερ φησὶ Λουκᾶς, ὅτι ἐν τῇ Ἑλλάδι ἔμεινε τρί„ μηνον, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων) „ (Πράξ. κ'. 3.) οὐκ ἔμελεν ἂν αὐτῷ τῶν κινδύνων, „ ἀλλὰ τῶν μαθητευομένων. Ὁρᾷς ὅτι πάντα φυσικὸν „ παρῆλθε; ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐν ταῖς θλίψε„ σι, καὶ τοῖς κινδύνοις πάντων τὴν μνήμην ἐκβαλόμεν· „ αὐτὸς δὲ, οὕτως ἐδεδοίκει καὶ ἔτρεμεν ὑπὲρ τῶν „ παίδων, ὡς καὶ ὃν μόνον εἶχε παραμυθίαν, τὸν Τι„ μόθεον, καὶ κοινωνὸν, καὶ συνεργὸν, τῶν ἐν αὐτοῖς „ τοῖς κινδύνοις, πέμψαι πρὸς αὐτούς ". (Λόγῳ δ'. εἰς τὸν παρῆσαν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰσῃ τῳ̃ πίστιν αὐτῶν; εἰς λύσιν τῶ̃ ζητήματος τύτε εἶναι νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι οἱ Ἅγιοι, τόσον οἱ πρὸ Χριστῦ, ὡς οἱ Προφῆται, ὅσον καὶ οἱ μετὰ Χριστὸν Ἀπόστολοι, καὶ οἱ λοιποὶ, δὲν ἤξδυραν ὅλα τὰ πράγματα, ἀλλ' ὅσα μόνον ὁ Θεὸς τὰς ἀπεκάλυπτε· διὰ τί καὶ ὁ Ἐλισαῖος δὲν ἐγνώρισε πῶς ἀπέθανεν ὁ υἱὸς τῆς Σωμανίτιδος· ὅθεν καὶ ἔλεγε· „ Κύριος „ ἀπέκρυψεν ἀπ' ἐμῦ, καὶ ἐκ αὐτῆς ἐγελέμοι". (δ'. Βασιλ. δ'. 27.) Καὶ ὁ Ἠλίας δὲ, ἐνόμιζε πῶς ἔμεινε μόνος ἐν τῷ Ἰσραὴλ λατρδύων τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ ἦτον θεοσεβεῖς ἑπτὰ χιλιάδες. (γ'. Βασιλ. ιθ'. 10. 18.) Καὶ Σαμυὴλ ὁ Προφήτης, ὁ πρότερος τῦ Ἠλιοῦ, καὶ Ἐλισσαίου, ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μὴν ἀποβλέψῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῦ Ἐλιὰβ τῦ πρώτυ ἀδελφῦ τῦ Δαβὶδ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔμελλε νὰ βασιλδύσῃ· „ Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαμυὴλ, μὴ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ὄψιν αὐτῦ, μηδὲ εἰς τὸ ὕψος με„ γέθους αὐτῦ, ὅτι ἐξουδένωκα αὐτὸν· ὅτι ὐχ ὡς ἐμβλέψεται ἄνθρωπος, ὄψεται ὁ Θεός". (ά. Βασιλ. ις'. 7.) Καθὼς δὲ οἱ Προφῆται δὲν ἤξδυραν ὅλα, τοιυτοτρόπως καὶ οἱ Ἀπόστολοι· ἐγίνετο δὲ τῦτο, καὶ δὲν τὰ ἤξδυραν ὅλα, ἵνα μήτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὑπερηφανδώνωνται, μήτε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι φαντάζωνται δι αὐτὰς μεγάλα πράγματα· καὶ πρὸς τύτοις διὰ νὰ μὴν ἔχωμεν νὰ λέγωμεν ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι, ὅτι οἱ Ἅγιοι ἐκεῖνοι, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, διὰ τῦτο ἐκατώρθωσαν τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅπως ἐκ τῦ λογισμῦ τύτυ νὰ πίπτωμεν εἰς ἀμέλειαν· ἀλλὰ νὰ μανθάνωμεν, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἀπελάμβανον παντοτε τὴν βοήθειαν τῦ Θεῦ, ὐδὲ εἶχον ἀδιαλείπτως ἐνεργῦσαν εἰς τὴν καρδίαν τὴν τῦ Θεῦ χάριν, εἰ μὴ μερικαῖς φοραῖς, ἀγκαλὰ καὶ εἶχον αὐτὴν παντοτε, καθ' ἕξιν καὶ δυνάμιν (1)· ἀλλὰ καὶ μὲ τὰς ἐδικάς των κόπυς ἐκατώρθωσαν τὰ καλὰ καὶ ἀρετάς.

„ Μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων".

Δὲν ὑπῶπτδυσα, λέγει, ὅτι ἐσαλδύθητε εἰς τὴν Πίστιν ἀπὸ τὰς πειρασμὰς, ἀλλ' ὅτι ἐπειράχθητε μόνον. Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι τὸ νὰ παράττεταί τινας εἰς τὰς πειρασμὰς, εἶναι ἔργον τῦ διαβόλυ; καὶ μάλιστα ὅταν ἄλλοι παράπτωνται, καὶ σκανδαλίζωνται, διὰ τὶ οἱ ἀδελφοί των κακῶς πάσχυσι, καθὼς εἶδα τοιῦτον σωμένον εἰς τὸν Ἰὼβ· ἐπειδὴ ὁ διάβολος ἐπείραξε, καὶ ἐπάραξε τὴν γυναῖκά τυ, διὰ τί ἐκεῖνος ἔπασχεν· ὅθεν καὶ ἐπαρακίνει αὐτὸν νὰ βλασφημήσῃ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ ἀποθάνῃ· „ ἀλλὰ εἶπόν τι ῥῆμα πρὸς Κύριον, „ καὶ τελδύπα". (Ἰὼβ. β'. 9.) πειράζει δὲ ὁ διάβολος τὺς ἀνθρώπους, διὰ τὶ δὲν ἤξδύρει αἴσως καὶ τὰς νικήσῃ, καθὼς καὶ τῦτο φαίνεται ἀπὸ τὸν Ἰὼβ (2)· πλὴν, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ δὲν ἤξδύρει αὖ τὰς νικήσῃ, ὅμως μιαρὸς καὶ ἀδιάτροπος ὢν τας, προσβάλλει, καὶ πολεμεῖ αὐτὰς, καὶ ἐὰν μὲν ἰδῇ τὴν γνώμλιν τῶν ἀνθρώπων ἀσθενῆ, καὶ ἀδύνατον, ἐπιμένει εἰς τὸν πόλεμον· ἐὰν δὲ ἰδῇ τὴν γνώμλιν τας δυνατὴν, φδγει καταισχυμένος (3).

„ Καὶ

(1) Εἴρηται δὲ ὅτι οἱ Ἅγιοι δὲν ἔχυσι τὴν χάριν τῦ Θεῦ πάντοτε ἐνεργεία, ἀλλὰ καθ' ἕξιν καὶ δύναμιν, διὰ τί καθὼς ἡ τέχνη, πάντοτε μὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν ψυχὴν τῦ τεχνίτυ καθ' ἕξιν καὶ δύναμιν· ἐνεργεία δὲ τότε μόνον εἶναι εἰς αὐτὸν, ὅταν τὸν ἐνεργῇ· ἔτζι καὶ ἡ χάρις τῦ Ἁγίυ Πνεύματος εὑρίσκεται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἁγίων· καὶ βεβαιοῖ τῦτο ὁ μέγας Βασίλειος ἔπου γράφων· „ὡς ἡ τέχνη ἐν τῷ ἀναλαβόντι αὐ„τὸν, ὕπως ἡ χάρις τῦ Πνεύματος ἐν τῷ ὑποδεξα„μένῳ καὶ μὲν συμπαρῦσα, οὐχὶ δὲ καὶ ἐνεργῦσα διη„νεκῶς· ἐπεὶ καὶ μὲν ἡ τέχνη, δυνάμει μὲν ἐν τῷ τεχνί„τῃ ἐστὶν" (ἤτοι καθ' ἕξιν) ἐνεργείᾳ δὲ τότε, ὅτε κα„τ' αὐτὸν ἐνεργεῖ· ὥσπω καὶ τὸ Πνεῦμα, ἀεὶ μὲν „συμπάρεστι τοῖς ἀξίοις, ἐνεργεῖ δὲ κατὰ τὸν χρόνον, „ἢ ἐν προφητείαις, ἢ ἐν ἰάμασιν, ἢ ἐν ἄλλοις τισὶ δύ„ναμεων ἐνεργήμασιν". (Κεφ. κς'. περὶ τῦ Ἁγίου Πνεύματος.)

(2) Πόθεν τῦτο φαίνεται; ἀπὸ τὰ λόγια ἐκεῖνα ὅπου εἶπεν ὁ διάβολος πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῦ Ἰὼβ, ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος· ὁ μὲν γὰρ διάβολος εἶπε πρὸς τὸν Θεὸν, ὅτι ἐὰν σεμήσῃ τὸν Ἰὼβ ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά τυ, καὶ μασιγώσῃ τὸ σῶμά τυ, ἔχει νὰ τὸν βλασφημήσῃ· „ἀλλὰ ἀπόστειλας ἅψαι πάντων ὅσων αὐτῦ καὶ τῶν σαρκῶν „ αὐτῦ, ἢ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει", (Ἰὼβ ά. 5.) ἤτοι βεβαια θέλει σὲ βλασφημήσει· ὅμως τὸ ἐναντίον ἐγένετο, διὰ τί ὁ Ἰὼβ ἀντὶ νὰ βλασφημήσῃ, ἐδοξολόγησε μᾶλλον, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεόν.

(3) Ὁ δὲ Χρυσόστομος προσθέτυν ἐδῶ, ὅτι ὁ μὲν διάβολος ἡμᾶς πολεμᾶ, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ δὲν ἠξεύρει ἂν μᾶς νικήσῃ, ἡμεῖς δὲ οὐ πολεμῦμεν αὐτὸν, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ ἠξεύρομεν ὅτι ἐχόμεν βεβαίωσι νὰ τὸν νικήσωμεν· „εἶτ' ἐκεῖνος μὲν, καὶ ὡς ἐκ εἰδώς, ἔρχεται, ἡμᾶς „δὲ αἰδότες, ὅτι σφόδρα αὐτῦ πεφεισόμεθα, οὐ νήφο„μεν". (Ὁμιλ. δ'. εἰς τὴν παρῦσαν.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καὶ εἰς κενὸν γενήται ὁ κόπος ἡμῶν ".

Καὶ αὖ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐπαρασάλδισαν ἀπὸ τὴν πίστιν, τί βλάβην ἔχεις σὺ ὦ μακάριε Παῦλε; ὁ ἐδικός σου κόπος ἔχει τὸν τέλειον μισθὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· ναί, λέγει, ἔτζι εἶναι· ἀλλ' ὅμως ἐγὼ, ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην, ὁπὰ ἔχω εἰς τὰς μαθητάς μου, νομίζω ὅτι ὁ κόπος μου ἔγινεν εὔκερος, καὶ ἐματαιώθη.

6. „ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγε-
„ λισαμένου τὴν πίστιν, καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν ".

Αὐτὰ, λέγει, ἤγουν τὸ νὰ σαλδευθῆτε ἀπὸ τὴν πίστιν, καὶ νὰ παραχθῆτε εἰς τὰς πειρασμὸς, ἐπρόσμενα νὰ ἀκολουθήσουν εἰς ἐσᾶς τὰς Θεσσαλονικεῖς, ἠκολούθησαν ὅμως τὰ ἐναντία· καθὼς ὁ Τιμόθεος ἐλθὼν, ἐφανέρωσεν εἰς ἡμᾶς τὴν πίστιν, καὶ ἀγάπην σας. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, τὴν χαρὰν ὁπὰ ἔλαβεν ἡ μακαρία ψυχὴ τὰ Παύλου· ἐπειδὴ δὲν εἶπεν, ὅτι ὁ Τιμόθεος μᾶς ἀνήγγειλεν, ἀλλὰ μᾶς εὐηγγέλισεν, ἤτοι καλὸν καὶ χαροποιὸν μήνυμα μᾶς ἔφερε· τόσον ἀγαθὸν μεγάλον ἐνόμιζε, τὴν τῶν μαθητῶν τε ἐν τῇ πίστει βεβαίωσιν, καὶ σημειγμόν· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτῶν ἔχαιρεν ὁ τεισμακάριστος Ἀπόστολος, ὅτι αὐτὴ ἦτον σημάδι τῆς πίστεώς των.

„ Καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς
„ ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς ".

Ὁ Τιμόθεος, λέγει, μᾶς εὐηγγέλισεν ἀκόμη, καὶ ὅτι μᾶς ἐνθυμᾶσθε μὲ ἐπαίνους, καὶ ἐγκώμια. Ἀκούσατε τὰ λόγια ταῦτα ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, ὅσοι εἶσθε μαθηταὶ καὶ ἀκροαταὶ διδασκάλων, καὶ ἱεροκηρύκων τὰ Θεία Εὐαγγέλια, καὶ διδαχθῆτε ἀπὸ αὐτὰ, πῶς νὰ ἐνθυμᾶσθε καὶ ἐσεῖς πάντοτε μὲ δόξημίας καὶ ἐγκώμια τὰς διδασκάλους, ὁπὰ σᾶς διδάσκουν τὸν λόγον τὰ Θεᾶ· διὰ τί μὲ τὴν καλὴν ταύτην ἐνθύμησιν, ἐσεῖς ἔχετε νὰ ὠφελήσετε τὸν ἑαυτόν σας περισσότερον, παρὰ τὰς διδασκάλες σας. Μεγάλη δὲ παρηγορία, καὶ χαρὰ ἐσάθη εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς, τὸ νὰ μάθουν, ὅτι ἠξεύρει ὁ Παῦλος, πῶς αὐτοὶ τὸν ἀγαπῶσιν· ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν γνῶσιν αὐτὴν, ἐγίνετο προσθήκη εἰς τὴν πρὸς αὐτὰς ἀγάπην τὰ Παύλου.

7. „ Διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοὶ, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ
„ θλίψει, καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν ".

Ὦ τὰ θαύματος! ὁ μέγας Παῦλος ἐγνώριζε χάριν, καὶ παρηγορίαν τε, πῶς δὲν ἐσαλεύθησαν εἰς τὴν πίστιν οἱ μαθηταί τε Θεσσαλονικεῖς! δὲν αἰσθάνομαι, λέγει, πλέον τὰ λυπηρὰ, ἀλλὰ ἐπαρηγορήθηκα, ὄχι διὰ τὴν μίαν, ἢ διὰ τὴν ἄλλην θλῖψιν ὁπὰ εἶχα, ἀλλὰ διὰ ὅλας τὰς θλίψεις ὁπὰ ἐδοκίμαζον· ἐπειδὴ ἡ ἐδική σας χαρὰ, ἔγινεν ἰσόμετρος, ἤτοι ἐνίκησεν ὅλας τὰς ἀνάγκας, καὶ θλίψεις, καὶ περισάσεις μου.

„ Διὰ τῆς πίστεως ὑμῶν ".

Ἐσεῖς, λέγει, ὦ ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ, μὲ ἐστερεώσατε, καὶ μ' ὅλον ὁπὰ ἦτον ὅλον τὸ ἐναντίον· ἐπειδὴ ὁ Παῦλος μὲ τὸ νὰ μὴν ἐνικήθη ἀπὸ τὰς πειρασμὸς, αὐτὸς ἐστερέωσε τὰς Θεσσαλονικεῖς, καὶ ὄχι οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐστερέωσαν τὸν Παῦλον· ὅμως ὁ Παῦλος εἰς αὐτὰς ἀποδίδει τὴν στερέωσιν, καὶ τὸ ἐγκώμιον· ἐσεῖς, λέγει, διὰ μέσε τῆς στερεᾶς πίστεώς σας, δὲν μὲ ἀφήσετε νὰ αἰσθανθῶ τὰς πειρασμὸς, καὶ τὰς θλίψεις ὁπὰ εἶχον.

„ 8. Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν Κυρίῳ ".

Διὰ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐπαρηγορήθημεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ζῶμεν, ἀνίσως ἐσεῖς στέκεσθε στερεοὶ εἰς τὴν πίστιν τὰ Κυρίε· διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, ὅτι τὸ σκώ-

δαλον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δαλον ἐκείνων, ἐνομίζετο θανάτου τὸ Παύλου· καὶ ἀντιστρόφως ἡ ἐκείνων προκοπὴ, καὶ βεβαίωσις ἐν τῇ Χριστῷ, καὶ κατάστασις, ἐνομίζετο ζωή τε.

9. „ Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ „ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ, ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ „ Θεοῦ ἡμῶν "·

Τόσην, λέγει, μεγάλην εἶναι ἡ χαρὰ ὁποῦ λαμβάνω διὰ λόγου σας ἀδελφοί μου, ὥστε ὁποῦ δὲν δυνάμεθα νὰ εὐχαριστήσωμεν κατ' ἀξίαν τὸν Θεὸν δι' αὐτοῦ· ἐπειδὴ τὸ εὐδοκήσας καρπόθωμα, καὶ τοῦ ἀρετοῦ, νομίζομεν πῶς εἶναι δῶρον Θεοῦ· δι' ὅ,τι δὲν εἶναι ἀνθρωπίνης σπουδῆς, ἢ ψυχῆς τὸ τόσον ἀνδρεῖον φρόνημα τῆς πίστεως ὁποῦ ἔχετε. Διὰ τοῦτο χρεωστοῦντες νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν, ὁποῦ τὸ τοιοῦτον χάρισμα σᾶς ἐχάρισε, δὲν δυνάμεθα ποίαν ἀξίαν εὐχαριστίαν νὰ τοῦ προσφέρωμεν (1).

10. „ Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ „ πρόσωπον ".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, τοῦ ὑπερβολοῦ τῆς ἀγάπης τοῦ μακαρίου Παύλου! ὑπερεκπερισσοῦ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν διὰ νὰ ἰδῇ τοὺς Θεσσαλονικεῖς μαθητάς του· καθὼς, χάριν παραδείγματος, καὶ εἷς γεωργὸς, ὅταν ἀκούσῃ πῶς τὸ χωράφι ὁποῦ ἐγεωργήθη ἀπὸ λόγου του, εἶναι γεμάτον καρποὺς, ποθεῖ καὶ μόνος νὰ ὑπάγῃ νὰ ἰδῇ τὸ χωράφι ἐκεῖνο, διὰ νὰ χαρῇ περισσότερον μὲ τοῦ αὐτοπρόσωπον θεωρίαν του.

„ Καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν ".

Διατί ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἐστέκοντο οἱ Θεσσαλονικεῖς στεροὶ εἰς τοῦ πίστιν, πόρα δὲ λέγει ὅτι νὰ καταρτίσῃ τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεώς των; Εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς δὲν εἶχον ἀπολαύσειν ἀκόμη κάθε διδασκαλίαν, οὐδὲ τοῦ τελειότητα εἶχον εἰς ὅλα τὰ δόγματα τῆς πίστεως· ἀλλὰ ἐχρειάζοντο νὰ διδαχθοῦν ἀκριβέστερον τὰ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν κεκοιμημένων, καὶ ἄλλα ὅμοια· πρὸς τούτοις δὲ, ἦσαν εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς καὶ πολλοὶ ψευδοδιδάσκαλοι· ὅθεν διὰ τοῦτα εἶπε πῶς εἶχον ὑστερήματα τῆς πίστεως. Ἀνωτέρω μὲν ἦν, ἐπειδὴ περὶ τῆς πίστεως τῶν Θεσσαλονικέων ἐφοβεῖτο ὁ Ἀπόστολος, διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι ἔπεμψε τὸν Τιμόθεον διὰ νὰ τοὺς στηρίξῃ καὶ νὰ τοὺς βεβαιώσῃ ἐν τῇ πίστει· ἐδῶ δὲ λέγει διὰ νὰ τοὺς καταρτίσῃ, ἤγουν νὰ τοὺς ἐμπαιδώσῃ, καὶ νὰ τοὺς δείξῃ τελείους καὶ ἀνελλειπεῖς· τὸ ὁποῖον κατάρτισμα, εἶναι ἔργον περισσότερον διδασκαλίας, παρὰ βεβαιώσεως ἐν τῇ πίστει· ἐπειδὴ ἐκεῖνο τὸ ῥοῦχον λέγομεν ὅτι καταρτίζομεν, καὶ ἐμπαλλόνομεν, ὁποῦ ἔχει ὀλίγον ὑστέρημα καὶ σχίσιμον, καὶ ὄχι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι, ἢ ὅλον κατεσχισμένον, ἢ ὅλον γερόν (2).

11. „ Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς „ Χριστὸς, κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ".

Τοῦτο εἶναι ἴδιον τῆς ὑπερβολικῆς ἀγάπης τοῦ μεγάλου Παύλου, τὸ νὰ μὴν εὔχεται μόνον διὰ νὰ ἰδῇ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ γράφῃ εἰς τὴν Ἐπιστολὴν τὴν ἰδίαν εὐχὴν ἐκείνην ὁποῦ προσηύχετο· τοῦτο ἀληθινὰ ἦτον ἔργον ψυχῆς ζεούσης, καὶ ἀκαρτερήτου. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἀπολογεῖται ὁ Θεῖος Ἀπόστολος εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς μὲ τοῦτο, ὅτι δὲν τοὺς ὑστερεῖται διὰ τοῦ ἀμέλειάν του, καὶ αὐτὸν νὰ τοὺς λέγῃ· ἄμποτε ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „ νικᾷ τοῦ εὐφροσύνης σωτῆρος τὸ μέγεθος τοὺς γλώττας τοῦ ὑμνῳδίαν· οὐκ ἰσχύσαμεν γὰρ ἀντίρροπον ὕμνον τῇ παρασχεθάσῃ „ ἡμῖν ἐφ' ὑμῖν θυμηδίᾳ, προσενεγκεῖν τῷ Θεῷ.

(2) Σωστόμως ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος σαφηνίζει τοῦτο λέγων· καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν· τοιοῦτόν „ τι ἐλλιπὲς πληρῶσαι· πεστοῦ δὲ αὐτοῖς τοῦ ὠφέλειαν, καὶ διὰ τῶν γραμμάτων προσφέρει ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡμῶν Ἰησῦς Χριστὸς, νὰ σπρώξῃ ἀπὸ τὸ μέσον τὰς παρασμὰς, καὶ τὰ ἐμπόδια, ὁπῦ ἀπὸ κάθε μέρος μὲ τραβίζεν, καὶ νὰ ὁμαλώσῃ τὸν δρόμον διὰ νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ἀπολαύσω.

12. „Ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι, καὶ περισσεῦσαι τῇ ἀγάπῃ, εἰς „ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας".

Βλέπεις, ἀγαπητὲ, ἔρωτα ἀκράτητον τὸν Θεῖον Παῦλον; Βλέπεις σώφρονα μανίαν ἀγάπης, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς τοὺς μαθητάς του Χριστιανούς; διὰ τί αὐτὸς εὔχεται νὰ πλεονάζουν οἱ Χριστιανοὶ, καὶ νὰ περισσεύουν εἰς τὴν ἀγάπην; καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀγάπην ὅλων τῶν ἀνθρώπων· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἴδιον τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης, τὸ νὰ ἀγαπᾷ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐξίσου καὶ χωρὶς διάκρισιν, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν μίαν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὄχι εἰς τὰς πολλὰς, καὶ διαφόρους αὐτῶν προαιρέσεις· ἀνίσως δὲ; τὸν μὲν ἕνα ἄνθρωπον ἀγαπᾷ τινας, τὸν δὲ ἄλλον δὲν ἀγαπᾷ, τότε ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι κατὰ Θεὸν, ἀλλὰ κατὰ ἄνθρωπον (1).

„Καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς".

Ἐκεῖνο, λέγει, ὁπῦ ἦτον ἔργον τῆς ἐδικῆς μας ἀγάπης, ἤδη ἔγινε, καὶ τὸ ἐδείξαμεν ἐμπράκτως· τὸ δὲ ἔργον τῆς ἐδικῆς σας ἀγάπης, παρακαλοῦμεν νὰ γένῃ, καὶ ἐμπράκτως νὰ τὸ δείξετε· ἐπειδὴ καὶ ἔχετε μέτρον καὶ παράδειγμα τῆς ἀγάπης, ἡμᾶς τοὺς διδασκάλους σας, ἤγουν καθὼς ἡμεῖς σᾶς ἠγαπήσαμεν, ἔτζι καὶ ἐσεῖς πρέπει νὰ ἀγαπήσετε ἡμᾶς.

13. „Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσυνῃ, „ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυ„ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Θεῖος Παῦλος εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅτι ἡ ἀγάπη φέρει κέρδος εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγαπῶντας, καὶ ὄχι εἰς τοὺς παρ' αὐτῶν ἠγαπημένους. Ἄμποτε, λέγει, νὰ περισσεύσῃ εἰς ἐσᾶς ὁ Κύριος τὴν ἀγάπην, διὰ νὰ στηρίξῃ ἀμέμπτους τὰς καρδίας σας (2). Κύριον δὲ ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐνόησεν (3)· ἐπειδὴ ποῖος ἄλλος θέλει στηρίξει τοὺς Χριστιανοὺς ἀμώμους ἔμπροσθεν εἰς

---

(1) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ μέγιστος Μάξιμος· „ἡ „τελεία ἀγάπη ἐ σωδιαχίζει τὴν μίαν τῶν ἀνθρώπων „φύσιν ταῖς διαφόροις αὐτῶν γνώμαις· ἀλ' ἐς αὐτὴν „καὶ ἀποβλεπομένη, πάντας ἀνθρώπους ἐξίσου ἀγαπᾷ, „καὶ τοὺς μὲν ἀπεδέχεται, ὡς φίλους· τοὺς δὲ φαύλους, ὡς „ἐχθρὰς ἀγαπᾷ, εὐεργετοῦσα, καὶ μακροθυμοῦσα, καὶ ὑ„πομένουσα τὰ παρ' αὐτῶν ἐπαγόμενα, τὸ κακὸν τὸ σύν„ολον μὴ λογιζομένη, ἀλλὰ καὶ πάσχουσα ὑπὲρ αὐτῶν, „εἰ χαρὰς καλέσειεν, ἵνα καὶ αὐτοὺς ποιήσῃ φίλους, εἰ „οἷόντε· εἰδὲ μή, τῆς γε ἰδίας διαθέσεως ἐκ ἐκπίπτει, „τοὺς τῆς ἀγάπης καρποὺς ἀεὶ ἐξίσου πρὸς πάντας ἀν„θρώπους ἐνδεικνυμένη". (Κεφ. οα'. τῆς β'. Ἑκατοντ. τῶν περὶ ἀγάπης.)

(2) Σημειώσεως ἄξιον εἶναι ἐκεῖνο ὁπῦ λέγει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· ὅτι δηγουμένη μίαν φορὰν αὐτὴ τὴ ἰδία Θεία Πατρὸς, ὅτι ἡ ἀγάπη κάμνει τοὺς ἀνθρώπους ἀμέμπτους καὶ κατὰ πάντα ἀκατηγορήτους· ἕνας φίλος του Χρυσοστόμου ἀκούωντας τὸν λόγον τοῦτον, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ναὶ, ἡ ἀγάπη ἡ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν μοιχείαν, καὶ φθόνον, καὶ ἐπιβουλὴν, καὶ ἄλλα ὅμοια πάθη· ἀπὸ δὲ τὴν πορνείαν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἐμποδίσῃ; Ὁ δὲ Χρυσόστομος ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ ἀγάπη δύναται καὶ ἀπὸ τὴν πορνείαν νὰ ἐμποδίσῃ· διὰ τί ἂν ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ κατὰ Θεὸν τὴν πορνευομένην γυναῖκα, ὄχι μόνον αὐτὸς δὲν θέλει πορνεύσει μὲ αὐτὴν, ἀλλὰ θέλει μεταδόσει νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὴν καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὁπῦ ζητοῦν νὰ τὴν πορνεύσουν· ὥστε ὁποιος πορνεύει, αὐτὸς μισεῖ τὴν πόρνην κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ τοῦτο πορνεύει αὐτήν· καὶ ὁποιος τὴν ἀγαπᾷ κατὰ Θεὸν, αὐτὸς ζητεῖ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν πορνείαν· „εἰ γὰρ φιλοίη τις τὴν „πορνευομένην γυναῖκα, καὶ τῶν ἄλλων αὐτὴν ἀνδρῶν „ἀπαγαγὼν πειράσεται, οὐχὶ δὲ καὶ αὐτὸν προσιθέναι „τῇ ἁμαρτίᾳ· ὥστε σφόδρα μισοῦντός ἐστι τὴν πορνευο„μένην, τὸ πορνεύειν εἰς αὐτὴν· φιλοῦντος δὲ ὄντως, „τὸ ἀπαγαγὼν αὐτὴν τῆς μυσαρᾶς ἐκείνης πράξεως". (Ὁμιλ. δ'. εἰς τὴν παρῶσαν.)

(3) Πῶς τοῦτο ἐνόησε καὶ εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος; ἐν τῷ κα'. Κεφαλαίῳ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· προσθεὶς γὰρ ἐκεῖ αὐτολεξεὶ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Παύλου, ἀκολούθως λέγει ταῦτα· „Ποῖον Κύριον εὔχεται ἔμπρος„θεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ „Κυρίου ἡμῶν ἀμέμπτους τὰς καρδίας ἐξομολογεῖται ἐν „ἁγιωσυνῃ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ πιστῶν στηρίξαι; ἀπο„κρινάσθωσαν ἡμῖν, οἱ μετὰ τῶν λειτουργικῶν πνευμά„των τῶν πρὸς διακονίαν ἀποστελλομένων, τὸ Ἅγιον „Πνεῦμα τιθέντες· ἀλλ' οὐκ ἔχουσιν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ἐν τῇ παρεσίᾳ τῦ Χριςῦ, παρὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; δεν εἶπε δὲ νὰ σᾶς στηρίξῃ ἁπλῶς, ἀλλὰ νὰ στηρίξῃ τὰς καρδίας σας· ἐπειδὴ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίε „ ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχονται λογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλο„ παὶ, ψευδομαρτυρίαι· ταῦτα εἰσι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον" · (Ματθ. ιέ. 19.) ὅθεν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ πράττῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ἔργον κάνενα πονηρὸν, καὶ νὰ ἦναι αὐτὸς πονηρὸς κατὰ τὴν καρδίαν· δηλαδὴ, ὅταν φθονῇ, καὶ δολιεύεται, καὶ μνησικακῇ, καὶ ἔχῃ δόγματα πονηρὰ, καὶ διεσταλμένα εἰς τὴν καρδίαν τε. Ἄμωμος καὶ ἄμεμπτος λοιπὸν τότε εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἀληθῶς, ὅταν ἔχῃ καθαρὰν τὴν καρδίαν ἀπὸ τὰ πάθη ταῦτα, καὶ ὅταν ἔχῃ ἁγιωσύνην· διὰ ὅ, τι κυρίως μὲν καὶ ξεχωριστὰ, ἁγιωσύνη εἶναι ἡ σωφροσύνη, καθὼς καὶ ἀκαθαρσία κυρίως καὶ ἰδιαιτέρως εἶναι ἡ πορνεία, καὶ ἡ μοιχεία· καθολικῶς ὅμως καὶ περιεκτικῶς, κάθε ἁμαρτία λέγεται ἀκαθαρσία, καὶ κάθε ἀρετὴ, λέγεται ἁγιωσύνη. Θέλει δὲ ὁ Παῦλος νὰ εἴμεθα ἄμεμπτοι ἔμπροσθεν τῦ Θεῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἐν τῇ παρέσῃ ζωῇ· ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι καὶ λέγεται εἰλικρινὴς, καὶ καθαρὰ ἀρετὴ, ἡ ὁποία γίνεται ἀρεστὴ ἐνώπιον τῦ Θεῦ, καὶ ὄχι ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· ἐπειδὴ ἡ κρίσις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀρέσκεια εἶναι σφαλερά. Θέλει δὲ ὁ Ἀπόστολος νὰ εἴμεθα ἄμεμπτοι καὶ ἐν τῇ παρεσίᾳ τοῦ Χριςοῦ· ἐπειδὴ ἀπὸ τὸν Χριςὸν ἔχομεν νὰ κριθῶμεν, ἔμπροσθεν τῦ Πατρός. Ἄμποτε, λέγει, λοιπὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ σᾶς στηρίξῃ, διὰ νὰ εἶσθε ἄμωμοι καὶ ἀκατηγόρητοι, καὶ τώρα, καὶ τότε, καθὼς ἦτον καὶ ὅλοι οἱ Ἅγιοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. „ Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλῦμεν ἐν Κυ„ ρίῳ Ἰησῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν, πῶς δεῖ ὑμᾶς περι„ πατεῖν, καὶ ἀρέσκειν τῷ Θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον".

Ἐπειδὴ, λέγει, σᾶς παρήγγειλα ἀδελφοί με ἀνωτέρω διὰ τὰ καθήκοντα, καὶ πρέποντα ἤθη εἰς τὰς Χριςιανὰς, ἀκόσατε τώρα καὶ διὰ ἐκεῖνα ὁπῦ εἶναι ἀναγκαῖα νὰ ἀκόσετε παύτοτε· διὶ ὅτι „ τὸ λοιπὸν" τῦτο δηλοῖ, ἤτοι τὸ παύτοτε, καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον. Βλέπε δὲ ὦ ἀναγνῶςα, πεπειροφροσιῶν τῦ μακαρίε Παύλου· διὰ τὶ δεν νομίζει τὸν ἑαυτόν τε ἀξιόπιςον ὐδὲ εἰς τὸ νὰ παρακαλέσῃ μόνος τὰς Θεσσαλονικεῖς, ἀλλὰ ὁμῦ μὲ τὸν ἑαυτόν τε πέρνει μαζὶ καὶ τὸν Χριςόν· ὡσὰν νὰ τὰς λέγῃ, ὅτι ὁ Χριςὸς σᾶς παρακαλεῖ αὐτὶ διὰ λόγυμε· τὸ δὲ „ παρελάβετε" δηλοῖ πῶς ὄχι μόνον ὁ Παῦλος διὰ λόγων ἐδίδασκεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων, καὶ διὰ πραγμάτων· διὰ τί γὰρ, λέγει, σᾶς παρακαλῦμεν; διὰ νὰ περισσεύετε περισσότερον, ἤτοι διὰ νὰ φιλοτιμῆσθε νὰ κάμνετε κάποιον τι περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὁπῦ σᾶς ἐπρόσαξα, καὶ νὰ ὑπερβαίνετε τὰς παραγγελίας με· διὰ τὶ, καθὼς ἡ γῆ δεν βλασαίνει ἐκεῖνον μόνον τὸν σπόρον ὁπῦ σπαρθῇ εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ πολυπλασιάζει αὐτὸν διὰ τῦ καρπῦ, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ δεν χρεωσεῖ νὰ σέκεται μόνον ἕως εἰς τὰς παραγγελίας ὁποῦ λάβῃ ἀπὸ τὸς διδασκάλυς, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπερβαίνῃ αὐτάς.

2. „ Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τῦ Κυρίε „ ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ".

Παραγγελία λέγεται εἰς ἐκεῖνα τὰ καλὰ, ὁπῦ πρέπει νὰ ἀποφύγῃ τινὰς, τὰ ὁποῖα, ὅταν μὲν πράττωνται, προξενῦσι κόλασιν εἰς τὸν πράττοντα· ὅταν δὲ μὴ πράττωνται, δεν προξενῦσι κάνενα ἔπαινον. Εἶναι ὅμως καὶ μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δεν πρέπει νὰ παραγγέλῃ τινας, ἤτοι νὰ τὰ ἐμποδίζῃ μὲ ἀπειλὴν καὶ φοβέραν, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀφίνῃ εἰς τὸ γνώμιν τῶν ἀκροατῶν· καθὼς εἶναι τὸ νὰ δώσῃ τινας ὅλα τε τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰς πτωχὲς (1), τὸ νὰ παρθενεύσῃ, καὶ νὰ γίνεται μοναχός· ἐπειδὴ διὰ τὴν παρθενίαν εἶπεν ὁ

(1) Σημείωσαι ὅτι τὸ νὰ δώσῃ τινὰς τὰ ὑπάρχοντα τε εἰς τὰς πτωχὲς, δεν εἶναι συμβολὴ, ἀλλὰ ἐνολή· ὁ γὰρ Κύριος ὡς ἐνολὴν παύτην ἡμῖν παραδίδωσι λέγων κοινῶς εἰς ὅλυς· „ πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν „ καὶ δόσε ἐλεημοσύνην" (Λυκ. ιβ'. 33.) καὶ πάλιν· „ πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ „ ὑπάρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ Κύριος· „ὅτι ὁ δυνάμενος (ἤτοι ὁ βυλόμενος δρασικῶς) χωρεῖν, χωρείτω". (Ματθ. ιθ'. 12.) Ἀκόλυθον εἶναι λοιπὸν νὰ ἐπαράγγειλε διὰ ζώσης φωνῆς ὁ Παῦλος εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς μὲ πολλὴν φοβέραν, διὰ μερικὰ πράγματα· ὅθεν εἰς τὴν παροῦσαν Ἐπιστολὴν δὲν γράφει ταῦτα, ἀλλὰ μόνον ἐνθυμίζει αὐτὰς περὶ τούτων. Πάλιν δὲ τὴν Χριστὸν βαίνει μεσίτην εἰς τὰς παραγγελίας τε· δὲν σᾶς παρήγγειλα, λέγει, ἐγὼ ἐδικά μου πράγματα, ἀλλὰ τὰ Χριστοῦ ἦτον ἐκεῖνα ὁπού σᾶς παρήγγειλα· ὥστε, ἂν ἐσεῖς ἀκούσετε ἐκεῖνα, καὶ τὰ φυλάξετε, τὴν ἴδιον Χριστὸν εἰσακούετε· ἀνίσως δὲ παρακούσετε, καὶ ἀθετήσετε αὐτὰ, τὸν ἴδιον Χριστὸν ἀθετεῖτε, καὶ παρακούετε (1).

3. „Τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα Θεοῦ ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν".

Ἤτοι τοῦτο, λέγει, εἶναι θέλημα Θεοῦ, ἡ καθαρότης τοῦ σώματος, καὶ σωφροσύνη· εἰς κάθε δὲ μέρος τῶν Ἐπιστολῶν του παραγγέλλει διὰ τὴν σωφροσύνην ταύτην καὶ καθαρότητα ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος, καὶ πρὸς τὸν Τιμόθεον γράφων, καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους, καὶ πρὸς τοὺς Ἑβραίους· ἐπειδὴ ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία εἶναι πάθος τυραννικὸν, καὶ διὰ τοῦτο χρειάζεται πολλὰ, καὶ συχνὰ ἰατρικὰ καὶ διδασκαλίας διὰ νὰ καταπραϋνθῇ.

„Ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ πάσης πορνείας".

Ἀπὸ κάθε πορνείαν, λέγει, εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ ἀπέχετε, ἀδελφοὶ, ἐπειδὴ πολλαὶ, καὶ ποικιλότροπα εἶναι τὰ εἴδη τῆς σαρκικῆς ἁμαρτίας, τὰ ὁποῖα ὐδὲ νὰ τὰ εἰπῇ κατὰ μέρος ἠθέλησεν ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος, ἀλλὰ μὲ καθολικὸν ὄνομα τὰ περιέλαβεν (2). Σημείωσαι, ὅτι καὶ ὁ Θεοδώρητος ἀπὸ πάσης πορνείας ἔχει, σύρια δὲ αὐτίγραφα δὲν ἔχουσι τὸ, πάσης.

4. „Εἰ-

„ὑπάρχουσιν, ἃ δύναταί μου εἶναι μαθητής". (Λουκ. ιδ'. 33.) Καὶ οἱ θεῖοι δὲ Πατέρες τοῦτο συνομολογοῦσιν· ὁ γὰρ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ πρὸς τοὺς πλουσίους Λόγῳ οὕτω φησί· „Προτυπώμενον πρόσαγμα τοῦ „Κυρίου, καὶ ὡς ἀναγκαῖον ἡμῖν διετάξατο, τὸ, πώ„λησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς". Καὶ ὁ Χρυσόστομος ὁ ἐν ἄλλοις εἰπὼν ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸν, τὸ, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, ἐν τῷ περὶ παρθενίας ὅμως Λόγῳ λέγει· „ὀφείλομεν πάντα πωλεῖν, „καὶ τοῦτο ἐπιτετράμμεθα". Καὶ ὁ Θεολόγος δὲ Γρηγόριος ἐν τῷ περὶ φιλοπτωχείας Λόγῳ ἀπορήσας, ἂν ὁ λόγος ὁπού εἶπεν ὁ Κύριος ὡς τὸν νέον ἦναι νόμος καὶ ἀνάγκη, ἢ μόνον συμβουλὴ, κλίνει περισσότερον πῶς εἶναι ἐντολὴ, παρὰ συμβουλὴ· „τὴν τοῦ νέου τε„λείωσιν ἐν τῷ τὰ ὅλα δοῦναι πτωχοῖς ὁρισθεῖσάν τε „καὶ νομοθετηθεῖσαν, οἴει μὴ ἀνάγκην εἶναι τοῖς φιλαν„θρωπίας, ἀλλ' αἵρεσιν, μηδὲ νόμον, ἀλλὰ παραίνεσιν; „σφόδρα καὶ αὐτὸς ἐβυλόμην τοῦτο καὶ ὑπελάμβανον· ἀλλὰ „φοβοῦμαι μὴ ἀριστερὰ χώρᾳ, καὶ οἱ ἔριφοι, καὶ ἃ παρὰ τοῦ „σπείραντος ὀνειδίζονται· οὐχ ὅτι διηρπάκασιν, οὐδ' ὅτι „σεσυλήκασιν, ἢ μεμοιχεύκασιν, ἢ ἄλλο τι τῶν ἀπηγο„ρευμένων πεποιήκασι, τούτῳ τῷ αἰτίᾳ κατακριθέν„τες, ἀλλ' ὅτι μὴ Χριστὸν διὰ τῶν δεσμῶν τεθερα„πεύκασιν". Ὅρα καὶ τὸν ιγ'. Λόγον τῆς Χρησοθείας· Τί δὲ διαφέρει ἡ παραγγελία ἀπὸ τοῦ διδασκαλίαν, ὅρα εἰς τὸν ἐνδέκατον στίχον τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον.

(1) Σημείωσαι ὅτι, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, τὰ λόγια ταῦτα τὰ Ἀποστόλου, διὰ τὸ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐλέγξουν τοῦ βλασφημίαν τοῦ Ἀρείου, καὶ Εὐνομίου· διὰ τί ἀνίσως κατ' αὐτοὺς ἡ διὰ προθέσεως τοῦ ὑπουργοῦ συμαίνει, ὑπουργὸς ἄρα τοῦ Παύλου ἦτον ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός· ἐπειδὴ διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τοῦ παραγγελίαν προσήνεγκεν· εἰδὲ καὶ αὐτοὶ τὴν βλασφημίαν ταύτην φεύγουσι, καὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι ὁ μὲν Παῦλος εἶναι δοῦλος, ὁ δὲ Κύριος, εἶναι Κύριος, λοιπὸν φανερὸν εἶναι, ὅτι διαφόρως ὁ Παῦλος τὰς προθέσεις μεταχειρίζεται.

(2) Ἐκ τοῦ λόγου τούτου τοῦ Ἀποστόλου συνάγεται, ὅτι καὶ ἡ μαλακία μὲ ὁποῖον τρόπον ἤθελε γένῃ, ὁμοίως καὶ ὁ συγκυλισμὸς, καὶ κάθε ἄλλη ἀκαθαρσία, πορνεία ὀνομάζεται καθολικώτερον. Καὶ τί λέγω ταῦτα, εἰς καιρὸν ὁπού ὁ Κύριος, καὶ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐπιθυμίαν τῆς γυναικὸς, μοιχείαν ὠνόμασε; „Πᾶς γὰρ φησιν „ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη „ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ". (Ματθ. ε'. 28.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Μάξιμος λέγει τὰ ὅσον φοβερὰ, ἄλλο τόσον καὶ ἀληθῆ λόγια ταῦτα· „ὥσπερ τὸ „σῶμα ἔχει κόσμον τὰ πράγματα, οὕτω καὶ ὁ νοῦς ἔχει „κόσμον τὰ νοήματα· καὶ ὥσπερ τὸ σῶμα πορνεύει μετὰ „τοῦ σώματος τῆς γυναικὸς, οὕτω καὶ ὁ νοῦς πορνεύει με„τὰ τοῦ νοήματος τῆς γυναικὸς, διὰ τῆς φαντασίας τοῦ „ἰδίου σώματος· τοῦτο γὰρ μορφοῖ τοῦ ἰδίου σώματος „βλέπει μιγνυμένην μετὰ τῆς μορφῆς τῆς γυναικὸς κα„τὰ διάνοιαν· ὡσαύτως, καὶ τὴν μορφὴν τοῦ λυπήσαν„τος ἐφαντάσθη κατὰ διάνοιαν, διὰ τῆς μορφῆς τοῦ ἰδίου „σώματος· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων ὁμοίως· „ἅπερ γὰρ πράττει τὸ σῶμα κατ' ἐνέργειαν εἰς τὸν „κόσμον τῶν πραγμάτων, τοῦτο πράττει καὶ ὁ νοῦς εἰς „τὸν κόσμον τῶν νοημάτων". (Κεφ. ργ'. τῆς γ'. Ἑκατοντάδ. τῶν περὶ Ἀγάπης.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „ Εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ „ καὶ τιμῇ ".

Σκεῦος ἐδῶ ὀνομάζει τὸ σῶμα ὁ Θεῖος Ἀπόστολος· (1) ὅταν λοιπὸν ἡμεῖς σωφρονῶμεν, καὶ τὸ σῶμά μας ἦναι ἐν ἁγιασμῷ, ἤγουν καθαρὸν, τότε καὶ ἡμεῖς ἔχομεν αὐτὸ ὡς κτῆμα εὐϊκόν μας· ὅταν δὲ ἐκ τᾦ ἐναντίου, τὸ σῶμά μας ἦναι ἀκάθαρτον, τότε ἡ ἁμαρτία ἔχει αὐτὸ ὡς κτῆμα εὐϊκόντως, ἐπειδὴ ἐκεῖνα ὁπᾦ προσάζει ἡ ἁμαρτία, αὐτὸ τὰ κάμνει, καὶ διὰ τᾦτο γίνεται ὑπόδυλον εἰς αὐτήν· ὁμοίως τότε τὸ σῶμά μας διέρχεται εἰς τιμὴν, ὅταν σωφρονῇ, καὶ ἀπέχῃ ἀπὸ τὰς σαρκικὰς ἁμαρτίας· ὥστε ἡ ἁμαρτία, εἶναι ἀτιμία. Σημείωσαι δὲ τὸ· „ εἰδέναι ". ὁπᾦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· ἐπειδὴ αὐτὸ φανερόϊσι, ὅτι ἡ σωφροσυνὴ καὶ παρθενία τοῦ σώματος, κατορθόνεται ἀπὸ μάθησιν καὶ γύμνασιν. Λοιπὸν ποῦ εἶναι οἱ Μανιχαῖοι, καὶ Μαρκιωνισταὶ, ὁπᾦ φλυαρᾦσιν ὅτι φυσικὰ τὸ σῶμα εἶναι πονηρὸν, καὶ ἀκάθαρτον, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν μὲ κἀνένα τρόπον νὰ γένῃ καθαρόν;

5. „ Μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας ".

Ἤτι τᾦτο εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ ἀποκτᾷ ὁ καθ' ἕνας Χριστιανὸς τὸ σῶμά τε, ὄχι μὲ ἐπιθυμίαν ἐμπαθῆ, ἤτοι ἔχουσαν πάθος· διὰ τί εἶναι καὶ ἐπιθυμία ἀπαθὴς, ἡ τῶν Θείων καὶ Πνευματικῶν πραγμάτων· ὅθεν καὶ ὁ Δανιὴλ ἐρρέθη ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, τῶν τε Πνεύματος δηλαδή· ἢ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος πάθη ἐπιθυμίας, ὅλα ἐκεῖνα τὰ αἴτια, ὁπᾦ ἀνάπτουσι τὴν ἐπιθυμίαν, καθὼς εἶναι ἡ τρυφὴ, ὁ πλοῦτος, ἡ ἀργία τῶν χειρῶν, ἡ ἀμέλεια, ἡ ἐμπαθὴς κίνησις τῶν αἰσθήσεων, καὶ μάλιστα τῆς ὁράσεως. Κάθε σῶμα, λέγει, ἀπὸ αὐτὰ, ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ πάθος ἐπιθυμίας· διὰ τᾦτο λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, αἴσως καὶ θέλωμεν νὰ σωφρονῶμεν, καὶ νὰ παρθενεύωμεν, πρέπει νὰ μὴ δεχώμεθα κἀνένα πάθος, ὁπᾦ ἀνάπτει τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν.

„ Καθάπερ καὶ τὰ Ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν ".

Ἐπειδὴ τὰ Ἔθνη δὲν γνωρίζουν τὸν Θεὸν, διὰ τᾦτο ἔτε ἐλπίδα ἔχουσιν αἰωνοδόσεως· ὅθεν ἐκ τᾦτο καὶ ὅλα τὰ κινήματά των τὰ χαίρουν εἰς τὴν σαρκικὴν ἡδονὴν, καὶ δὲ αὐτὴν τὰ ἐνεργοῦσιν.

6. „ Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν, καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφόν ".

Ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος διὰ κάθε λογῆς εἴδος πορνείας, τώρα δὲ λέγει ξεχωριστὰ περὶ μοιχείας, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει πλεονεξίαν, καὶ παράβασιν· καὶ πρεπόντως ἔτζι τὴν ὀνομάζει, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔδωκε γυναῖκα εἰς τὸν καθ' ἕνα, καὶ ἔβαλε νόμους καὶ ὁροθεσία εἰς τὴν φύσιν, δηλαδὴ εἰς τὸ νὰ σμίγῃ μὲ μόνην τὴν ἐδικήν τε γυναῖκα, ὥστε, πλεονεξία γίνεται εἰς τὸ πρᾶγμα, ἤγουν εἰς τὴν μίξιν, καὶ πλεονεξία, ἥτις γίνεται ἐναντίον τε ἀδελφε· ὅταν δηλαδὴ ὁ ἔχων γυναῖκα ἐδικήν τε, ἀφεὶς τὴν γυναῖκά τε, μοιχεύῃ τὴν ξένην γυναῖκα τε ἀδελφε τε (2).

„ Διό-

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος ὕστως ἐνόησε τὸ σκεῦος λέγων· „ τινὲς τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος τὴν ἰδίαν γαμετὴν ἠρμήνευσαν, ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ ἑκάστε σῶμα ὕστως αὐτὸν κελεύσαι· ἃ γὰρ τοῖς γεγαμηκόσι μόνοις τὴν νομοθεσίαν προσφέρει ". Ὁ δὲ ἱερὸς Μητροφάνης ἑρμηνεύων τὰ ῥηθὼν τοῦ Κορυφαίου Πέτρου τὸ λέγον· „ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς ". (α'. Πετ. γ'. 7.) τᾦτο λέγω ἑρμηνεύων, λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος ἐδῶ σκεῦος ἐνόησε τὴν γυναῖκα τε κάθε ἀνδρὸς, τὴν ὁποίαν ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ ἔχῃ μὲ τιμὴν, ἤτοι πρέπει νὰ τὴν φείδεται καὶ νὰ ἀκριβεύεται, καὶ καπακόρως νὰ μὴ σμίγῃ μὲ αὐτὴν· ἕνα μὲν, διὰ τί ἡ γυνὴ εἶναι φύσει ἀσθενὴς, καὶ ἄλλο δὲ διὰ τί εἶναι συγκληρονόμος μὲ τὸν ἄνδρα της χάριτος τῆς ζωῆς· τινὲς δὲ προσθέτουν, καὶ διὰ τί ἀπὸ τὴν ἀκόλαστον μίξιν ἀποθνήσκει πολλάκις ἡ γυνὴ, καποτε δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ.

(2) Ὁ δὲ Θεῖος Χρυσόστομος ἀποδεικνύει· ὅτι μοιχὸς λέγεται, ὄχι μόνον ὅστις ἄνδρας φθείρει γυναῖκας ὕπανδρον, ἀλλὰ καὶ ὅστις ὕπανδρος φθείρει γυναῖκα ἐλεύθεραν καὶ ἀνύπανδρον· διὰ τί ἀδικεῖ τὴν ἐδικήν τε γυναῖ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Διότι ἔκδικος ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν „ὑμῖν, καὶ διεμαρτυράμεθα".

Μὴ νομίσητε, λέγει, ὦ ἀδελφοὶ, ὅτι λέγω ταῦτα μόνον διὰ τὰς γυναῖκας τὰς ἐχούσας ἄνδρας Χριστιανὺς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς γυναῖκας τῶν ἀπίστων· ἀλλ' ὁδὲ τὰς ἀνύπανδρους γυναῖκας, καὶ ἐλευθέρας, πρέπει νὰ τὰς ἔχετε κοινάς· ἐπειδὴ αὐτὰ ὅλα τὰ σαρκικὰ ἁμαρτήματα τὰ ἐκδικεῖ ὁ Κύριος· καὶ ὅσοι πράττουσι ταῦτα, δὲν θέλουν μόνον ἀτιμωρήτοι, ἀλλὰ θέλουν δώσουν μυριοπλασίως παιδίκλι, διὰ τοῦ εἰς τὰ τοιαῦτα αἰσχρουργίαν τόπον καὶ ἡδονήν. Βλέπε δὲ ὦ ἀναγιῶσα, σοφίαν τοῦ Παύλου· πρῶτον μὲν ἐπαρακάλεσε τοὺς Θεσσαλονικεῖς· δεύτερον ἐντροπιαστικῶς τοὺς ἤλεγξεν εἰπὼν, ὅτι κάμνουσι καθάπερ τὰ Ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· τρίτον ἀπὸ συλλογισμῶν ἔδειξε τοῦ ἀτοπίαν τῆς μοιχείας, πλεονεξίαν ὀνομάσας αὐτήν· καὶ τελευταῖον τοὺς φοβίζει μὲ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Θεοῦ· ἐνθυμίζει δὲ αὐτοὺς, καὶ ὅτι πολλαῖς φοραῖς ἤκουσαν ταῦτα ἀπὸ λόγου του.

7. „Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ".
8. „Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν, τὸν „δόντα τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ Ἅγιον εἰς ἡμᾶς".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐσὺ ὁ μοιχεύων, τὸν ἀδελφόν σου ἀδικεῖς, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς κάμνει τοῦ ἐκδίκησιν τῆς ἀδικίας ταύτης, πλατυύει τὸ νόημα τοῦτο ἐδῶ, καὶ δείχνει, ὅτι κἂν καὶ ἄπιστος ἦναι ὁ ἄνδρας ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου μοιχεύθη ἡ γυνὴ, βέβαια ὁ ποιήσας τοῦ μοιχείαν ταύτην Χριστιανὸς θέλει τιμωρηθῇ· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, λέγει, θέλει τιμωρήσει ἐσένα τὸν μοιχὸν, ὄχι διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν ἄπιστον ἄνδρα τῆς μοιχευθείσης, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν ἑαυτόν του· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι, ὁποῦ σε ἐκάλεσεν εἰς καθαρότητα· ὅθεν ἐσὺ διὰ τῆς ἀκαθαρσίας σου ὕβρισες τὸν Θεὸν, ὅστις ἔδωκέ σοι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον (1)· ὥστε κἂν θέλω ὑπανδρεύσω μοιχεύσῃς, κἂν βασιλέως γυναῖκα, μία καὶ ἡ αὐτὴ εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἐπειδὴ σύας εἶναι καὶ ὁ Θεὸς ὁποῦ ὑβρίσθη, τόσον διὰ τῆς δέλης, ὅσον καὶ διὰ τῆς βασιλίσσης, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁποῦ θέλει σε ἐκδικήσει διὰ τὶ ἐμόλυνας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὁποῦ ἔδωκεν εἰς ἐσὲ διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον νοεῖται τὸ ῥητὸν τοῦτο· ὁ Θεὸς, ἐπειδὴ καὶ μᾶς βλέπει πῶς εἰς τὰ τοιαῦτα σαρκικὰ ἁμαρτήματα πορνείας, καὶ μοιχείας, καὶ τὰ λοιπὰ, καταφρονοῦμεν αὐτὸν περισσότερον παρὰ τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο παιδεύοντας ἡμᾶς, τὸν ἑαυτόν του ἐκδικεῖ· διὰ τὶ ὅταν ἡμεῖς θέλωμεν νὰ πράξωμεν πορνείαν, ἢ μοιχείαν, ἢ ἄλλο κάμμίαν σαρκικὴν ἁμαρτίαν, σπουδάζομεν νὰ μὴ μᾶς ἰδοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων, τὸν δὲ Θεὸν ὁποῦ μᾶς βλέπει ἁμαρτάνοντας καταφρονοῦμεν.

9. „Πε-

γωμένα μὲ τοῦ εἰς ἀνύπανδρον γωμένα μίξιν· οὕτω γὰρ λέγει· „ἐ τοῦτο δὲ μόνον μοιχεία ἐστὶν, ὅταν ἀν„δρὶ συνεζευγμένῳ διαφθείρωμεν γυναῖκα, ἀλλὰ κἂν „ἀφετοῦ καὶ λελυμένου, αὐτὸς δεδεμένος γυναικὶ, μοι„χεία τὸ πρᾶγμα ἐστὶ· τί γὰρ εἰ ἡ μοιχευομένη ἐ δέ„δεται; ἀλλὰ σὺ δέδεσαι· τὸν νόμον παρέβης· ἠδίκη„σας τοῦ σάρκα τοῦ σοῦ· διὰ τί γὰρ εἰπέμοι, τὴν „γυναῖκα κολάζεις, κἂν πορνευθῇ κελευσθῷ ἀνδρὶ, καὶ „μὴ ἔχοντι γυναῖκα; ὅτι μοιχεία ἐστὶ· καίτοι ὁ πορ„νεύσας αὐτοῦ οὐκ ἔχει γυναῖκα, ἀλλ' αὐτὴ δέδεται „ἀνδρί· ἔχοῦν καὶ σὺ δέδεσαι γυναικί· ὥστε ὁμοίως „καὶ τὸ σὸν μοιχεία ἐστὶν". (Χρυσ. Ὁμιλ. ε'. εἰς τοῦ παροῦσαν.)

(1) Οὐ μόνον δὲ ὁ Θεὸς ἐκδικεῖ καὶ παιδεύει ἐκείνους ὁποῦ μοιχεύουν, ἢ πορνεύουν γυναῖκα ἄπιστον, Ἀγαρηνὴν θετὸν, ἢ Ἑβραίαν, ἢ ἄλλου τινά· ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μὲ σφοδρότερα, καὶ μεγαλίτερα ἐπιτίμια καὶ κανόνας, κανονίζει τοὺς τοιούτους, ἀπὸ τοὺς ἄλλους μοιχούς, καὶ πόρνους, ὁποῦ πορνεύσουν, ἢ μοιχεύσουν μὲ πρόσωπα ὀρθόδοξα, διὰ τὸν σατανικὸν μολυσμὸν, ὁποῦ ἔλαβον ἐκ τῶν ἀπίστων, καὶ αἱρετικῶν, κατὰ τὸν λά. Κανόνα τοῦ Κύρου, καὶ τὸν μζ'. Ἀποκρισιν τοῦ Βαλσαμῶνος· πλὴν οἱ τοιοῦτοι δὲν πρέπει καὶ νὰ μυρόνωνται δεύτερον, καθὼς ποιοῦσι τινες Πνευματικοὶ ἀμαθεῖς, καὶ μυρόνουσι τοὺς τοιούτους· διὰ τί τὸ Ἅγιον Μύρον δὲν δίδεται εἰς μόνους τοὺς ἀρηπτοὺς τῆς Πίστεως καὶ Ὀρθοδοξίας, εἶτα πάλιν ἐπιστρεφόντας εἰς αὐτήν· ὄχι δὲ καὶ εἰς τοὺς τοιούτους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας, οὐ χρείαν ἔχομεν γράφειν ὑμῖν".

Δεῦ ὁμιλεῖ ἐδῶ πόρα ὁ Ἀπόστολος περὶ τῆς εἰς πάντας ἀνθρώπους κοινῆς ἀγάπης, ἀλλὰ περὶ τῆς εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανοὺς ἰδιαιτέρας ἀγάπης· κατὰ σχῆμα δὲ ῥητορικὸν τῆς παραλείψεως, κάμνει τὴν περὶ αὐτῆς νουθεσίαν, λέγωντας ὅτι δὲν ἔχομεν χρείαν νὰ σᾶς γράφωμεν, Χριστιανοὶ, περὶ τῆς εἰς τοὺς ἀδελφάς σας ἀγάπης· ποιεῖ δὲ τοῦτο, διὰ δύω αἴτια· σὰν μὲν, ὅτι τόσον εἶναι ἀναγκαῖον φυσικὰ ἡ φιλαδελφία, ὥστε ὁποῦ εὐθὺς διδασκαλίαν χρειάζεται· ἐπειδὴ ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁποῦ εἶναι πολλὰ μεγάλα, καὶ φυσικὰ, καὶ ἀναγκαῖα, αὐτὰ εἶναι καὶ φανερὰ εἰς ὅλους. Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ παρακινήσῃ μὲ τὸ σχῆμα τοῦτο τοὺς Θεσσαλονικεῖς, περισσότερον εἰς τὴν φιλαδελφίαν, ξυπνίζωντάς τους νὰ μὴ φανῶν κατώτεροι τῆς ὑπολήψεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Παῦλος περὶ αὐτῶν, ὅτι αὐτοὶ προλαβόντες ἐπαπόρθωσαν τὴν ἀρετὴν τῆς φιλαδελφίας.

„Αὐτοὶ γὰρ ὑμᾶς Θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶσα, μὲ πόσον ἔπαινον τοῦτο γράφει ἐδῶ ὁ Παῦλος· τὸν Θεὸν, λέγει, ἔχετε ἐσεῖς ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, τῆς ἀρετῆς ταύτης τῆς φιλαδελφίας διδάσκαλον. Τοῦτο δὲ καὶ ὁ Ἡσαΐας προφητεύων ἐβόησε· „Καὶ θέσω πάντας τοὺς υἱούς σου διδακτοὺς Θεοῦ". (Ἡσ. νδ'. 13.) Καὶ ὁ Ἱερεμίας δὲ εἶπεν· „οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐ„τοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων γνῶθι τὸν Κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ „μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν". (Ἱερ. λά. 34.) (1) Καὶ ὁ Κύριος δὲ εἶπεν· „ἔσον„ται πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ". (Ἰωάν. ς'. 45.)

10. „Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς ἐν ὅλῃ „τῇ Μακεδονίᾳ".

Δεῦ λέγει ἁπλῶς ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἐσεῖς οἱ Θεσσαλονικεῖς εἶσθε Θεοδίδακτοι, ἀλλ' ἠξεύρω, λέγει, πῶς εἶσθε τοιοῦτοι Θεοδίδακτοι ἀπὸ τὰ ἔργα ὁποῦ κάμνετε· ἀναφέρει δὲ ἐδῶ τὴν Μακεδονίαν, διατὶ ἡ Θεσσαλονίκη ἦτον μητρόπολις τῆς Μακεδονίας.

11. „Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, περισσεύειν μᾶλλον, καὶ φι„λοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι „ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν".

Ὅτι μὲν, λέγει, εἶσθε φιλάδελφοι, τὸ ἠξεύρω πολλὰ καλά· τώρα δὲ σᾶς παρακαλῶ, καὶ νὰ περισσεύετε, ἤγουν νὰ αὐξαίνετε ἀκόμη εἰς τὴν φιλαδελφίαν, καὶ ἐλεημοσυνίαν, καὶ νὰ εἶσθε φιλοτιμότεροι εἰς αὐτήν. Ἢ ἐδῶ λοιπὸν κάμε σιγμὴν, καὶ ἀνάγνωθι ἀπὸ ἄλλην ἀρχὴν τὸ, ἡσυχάζειν, καὶ πράττειν τὰ ἴδια· ἢ τὸ φιλοτιμεῖσθαι, σύρωσον μὲ τὸ, ἡσυχάζειν καὶ πράττειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν, ἤτοι σᾶς παρακαλοῦμεν, λέγει, ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ, νὰ φιλοτιμῆσθε εἰς τὸ νὰ ἡσυχάζετε, καὶ νὰ πράττετε τὰ ἴδια, καὶ νὰ ἐργάζεσθε μὲ τὰς χεῖράς σας, καθὼς σας ἐπαραγγείλαμεν (2)· ἀπὸ τὸν λόγον δὲ τοῦτον δείχνει

---

(1) Θεοδιδάκτους δὲ καλεῖ αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ ἀγαπᾷν ἀλλήλους, καθ' ὅ,τι ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶπεν· „ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγα„πᾶτε ἀλλήλους". (Ἰωάν. ιγ'. 34.) μᾶλλον δὲ καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ὁποῦ εἶπεν ἐν τῇ Παλαιᾷ· „ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν". (Λευϊτ. ιθ'. 18.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι φιλαδελφίαν ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν τῶν χρημάτων φιλοτιμίαν, διατὶ τὴν ὁποίαν εἶπεν ὅτι δὲν χρειάζονται οἱ Θεσσαλονικεῖς νουθεσίαν, ὡσὰν ὁποῦ ἡ ἀρετὴ αὕτη ἐδόθη εἰς αὐτοὺς ἐκ Θείας χάριτος.

(2) Τὸ ῥητὸν τοῦτο ὅπως ἑρμηνεύεται παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ· „φιλοτιμεῖσθαι εἰς τί; εἰς τὸ ἡσυχάζειν καὶ „πράσσειν τὰ ἴδια, ὡς ἂν εἴποις· μὴ αἰχύνεσθε ὅτι „πένητες διὰ τὸν Χριστὸν γεγόνατε· ἀλλὰ καὶ φιλοτι„μίαν τοῦτο ἡγεῖσθε, τὸ ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ „ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσίν". Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως αὐτὸ ἑρμηνεύει· „συνέβαινε τοὺς μὲν φιλο„τίμους χορηγεῖν τοῖς δεομένοις τὴν χρείαν, τοὺς δὲ „διὰ τὴν τῶν χρημάτων φιλοτιμίαν, ἀμελεῖν τῆς ἐργασίας· „εἰκότως οὖν καὶτοῦτο ἐπῄνεσε, καὶ τάχοις τὰ πρόσ„φορα συνεβούλευσε· καὶ φιλοτιμίαν ἁρμοδίως τὴν ἐρ„γα-

νει ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ὅσοι εἶναι ἀργοὶ, καὶ δὲν δουλεύουν, αὐτοὶ εἶναι καὶ πολυπράγμονες, καὶ παραχώδεις ἄνθρωποι· ἐναντίον γὰρ τῆς ἡσυχίας εἶναι ἡ παραχὴ, καὶ ἐναντίον τὸ πράττειν τὰ ἴδια, εἶναι ἡ πολυπραγμοσύνη. Λέγοντας δὲ, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐργάζωνται μὲ τὰς χεῖράς των τέχνας καὶ ἐργόχειρα, ἐντροπιάζει ἐκείνους, ὁπὸ ἀναιρῶν τὰ σωματικὰ ἔργα τῶν χειρῶν, καὶ ζητῶσι μόνον τὰ πνευματικά· καθὼς γὰρ εἶναι διπλοῦς ὁ ἄνθρωπος, ψυχὴ καὶ σῶμα, ἔτζι πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ἐργασίαν διπλῆν ψυχικὴν, καὶ σωματικήν. Εἰπῆτε λοιπὸν, ὦ ἀνόητοι, ἐσεῖς ὁπὸ ἀναιρεῖτε τὰ σωματικὰ ἔργα καὶ τὰ ἐργόχειρα, εἰπῆτε, ἄραγε ἠμπορεῖ νὰ ἐργασθῇ τινας νηστείαν μὲ τὰς χεῖράς τε, ἢ χαμδυνίαν, ἢ ἀναγνωσιν, ἢ προσευχήν; ὄχι βέβαια. Λοιπὸν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος ἐδῶ διὰ τέχνην ὁμιλεῖ καὶ ἐργόχειρον σωματικὸν, καὶ ὄχι διὰ πνευματικὴν ἐργασίαν τῆ νοός· πλὴν ἡ τέχνη καὶ τὸ ἐργόχειρον, πνευματικὰ εἶναι περισσότερον· καθ' ὅ,τι ἡ τέχνη καὶ τὸ ἐργόχειρον δουλεύονται, διὰ νὰ μεταδίδῃ ὁ ταῦτα δουλεύων ἐλεημοσύνην εἰς ἄλλους, ἤγουν εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς· ἡ δὲ ἐλεημοσύνη κοντὰ ὁπὸ εἶναι σωματικὴ ἀρετὴ, εἶναι ἀκόμη καὶ πνευματικὴ ἀρετὴ, ὡς ἐκ τῆς κατὰ πνεῦμα ἀγάπης προερχομένη· ἐπειδὴ δὲ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἦσαν πτωχοὶ, μὲ τὸ νὰ ἐδιάρπασαν τὰ ὑπάρχοντά τους οἱ ἴδιοι συμπατριῶταί των ἄπιστοι Ἰουδαῖοι, καὶ δὲν εἶχον νὰ δίδουν εἰς τοὺς πτωχοὺς, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος παραγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ δουλεύουν, διὰ νὰ ἐλεοῦν τοὺς μὴ ἔχοντας· ἀνίσως δὲ τινες προσάζει νὰ δουλεύουν, τοὺς διαρπαγέντας διὰ τὸν Χριστὸν, πολλῷ μᾶλλον προσάζει νὰ δουλεύουν οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ, οἱ μὴ πιστῶν παθόντες.

12. „Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε".

Ἤγουν διὰ τοῦτο, λέγει, πρέπει νὰ δουλεύετε τέχνην ὦ Χριστιανοὶ, καὶ ἐκ τῆς τέχνης νὰ πορίζεσθε τὰ ἀναγκαῖα σας, διὰ νὰ μὴν ἀσχημονῆτε καὶ φαίνεσθε ἅπαντοι καὶ σκανδάλου αἴτιοι κοντὰ εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς καὶ ἀπίστους, ζητοῦντες ἐλεημοσύνην ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εὔφημον δὲ ὄνομα ἔβαλεν ὁ Ἀπόστολος, ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ, νὰ μὴ σκανδαλίζετε, ἔγραψε νὰ μὴν ἀσχημονῆτε (1)· εἶπε δὲ ἔτζι, διὰ νὰ μὴν ἐπιπλήξῃ αὐτοὺς· διότι ἀνίσως οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ σκανδαλίζωνται ὅταν βλέπουν ἕνα ἄνθρωπον ὑγιῆ, καὶ δυνάμενον δουλεύειν, νὰ ζητῇ ἐλεημοσύνην (διὰ τοῦτο γὰρ ὀνομάζουσι καὶ τοὺς πιστοὺς, χριστεμπόρους, ἤγουν πραγματευομένους τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ συνάγουν ἀργύρια) πολλῷ μᾶλλον σκανδαλίζονται διὰ τοῦτο οἱ ἄπιστοι καὶ Ἐθνικοί.

13. „Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἀγνοεῖν περὶ τῶν κεκοιμημένων".

Ἐδῶ κινεῖ τὸν περὶ ἀναστάσεως λόγον ὁ Θεῖος Ἀπόστολος· διότι ἀκαλὰ καὶ πρότερον εἶχεν ὁμιλήσῃ εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς περὶ τούτου, πόρα ὅμως ἀνακαλύπτει καὶ ξεσκεπάζει εἰς αὐτοὺς ἕνα μυστηριῶδες νόημα περὶ τῆς ἀναστάσεως· ἢ ἐπειδὴ καὶ οἱ Θεσσαλονικεῖς ὅλων μὲν τὴν περὶ ἀναστάσεως γνῶσιν ἤξεραν, ἐθρήνουν δὲ ὑπὲρ τὸ πρέπον δηλαδὴ τοὺς κεκοιμημένους καὶ ἀποθανόντας ἀδελφοὺς, διὰ τοῦτο πόρα ὁ Ἀπόστολος διορθώνει τὸ σφάλμα τοῦτο· ἐπειδὴ δὲ πολλὰ πράγματα, ὅταν μὲν δὲν τὰ ἠξέρωμεν, μᾶς λυποῦσιν, ἀφ' ἕ δὲ τὰ μάθωμεν, ἐλευθερωνόμεθα ἀπὸ τὴν λύπην αὐτῶν, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι δὲν θέλω νὰ μὴν ἠξεύρετε ὦ ἀδελφοί· δὲν εἶπε δὲ περὶ τῶν ἀποθανόντων, ἀλλὰ περὶ τῶν κεκοιμημένων, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα, ὁπὸ λαμβάνουν οἱ ἐν Χριστῷ κοιμηθέντες, φανερόνουν ὅτι ἔχουν νὰ ἀναστηθοῦν· διὰ τί φυσικῷ τῷ τρόπῳ ὁποιος κοιμᾶται, αὐτὸς ἔχει καὶ νὰ σηκωθῇ.

„Ἵνα

„γασίαν ἐκάλεσεν· οἱ γὰρ δυνάμενοι καὶ δίχα τῆς „ἐργασίας τρέφεσθαι διὰ τὴν τῶν ὁμοπίστων φιλαδελ„φίαν, εἰ μὴ δίχα πόνων ὑπ' ἀνεχόμενοι ζῆν, ἀπ' ἐκ „τῶν χειρῶν τὸν βίον ποιούμενοι, οἷόν τινα φιλοτιμίαν „τὴν φιλοπονίαν εἰσέφερον". ὥστε ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Θείου Πατρὸς Θεοδωρήτου συμπεραίνεται, ὅτι πρέπει νὰ δουλεύουν ἐργόχειρον καὶ τέχνην, ὄχι μόνον οἱ πτωχοὶ, καὶ ἐκεῖνοι ὁπὸ δὲν ἔχουν τὸν τρόπον· ἀλλὰ καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ ἔχοντες τὸν τρόπον τῆς κυβερνήσεως· διὰ τί τὸ ἐργόχειρον κατεργάζει τὸ σῶμα, συμμαζώνει τὸν νοῦν, ἡσυχάζει πᾶς αἴσθησις, καὶ κατασαίνει τὸν ἄνθρωπον.

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος ὑπῶφησιν· „ἀχημοσύ„νη γάρφησι τὸ ἐν ἀργίᾳ ζῆν, τὸ μὴ ἐξ ἐργασίας „τὴν χρείαν πορίζεσθαι, ἀλλὰ προσαίτην βίον αἱρεῖσθαι, „καὶ τῶν ἄλλων προσμένην φιλοτιμίαν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα".

Ἐκεῖνοι, λέγει, πρέπει νὰ λυποῦνται, καὶ νὰ θρηνῶν μὲ ὑπερβολὴν δηλαδὴ, τοὺς ἀποθανόντας, ὅσοι δὲν ἔχουν ἐλπίδα· τίνος; τῆς ἀναστάσεως δηλαδὴ τῶν νεκρῶν, τὴν ὑπ' αὐτῶν θρηνουμένων, ἤγουν οἱ ἄπιστοι καὶ ἀσεβεῖς· καὶ ὄχι ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ οἱ ἐλπίδα ἔχοντες, ὅτι μέλλετε νὰ ἀναστηθῆτε μὲ ἀφθαρσίαν, καὶ δόξαν (1). Ἂς ἀκούσωμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἂς τρομάξωμεν· διὰ τί κλαίοντες τοὺς ἐν Χριστῷ κοιμηθέντας ἀδελφούς μας, κατὰ μὲν τὸν Χρυσόστομον, πικρῶς, κατὰ δὲ τὸν Θεοδώρητον, ἀμέτρως (2), γινόμεθα ὅμοιοι μὲ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἀπίστους, τοὺς μὴ ἔχοντας ἐλπίδα ἀναστάσεως".

---

(1) Σημείωσαι ὅτι εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου πρέπει νὰ προσυπακούεται τὸ ὅπως, καὶ τὸ λυπῆνται, οἷον· „ἵνα μὴ λυπῆσθε ὅπως, καθὼς λυποῦνται καὶ οἱ λοιποὶ „οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα". ἤτοι, ἵνα μὴ λυπῆσθε τόσον ποσῶς καὶ μὲ ὑπερβολὴν, καθὼς τόσον ποσῶς, καὶ μὲ ὑπερβολὴν λυποῦνται οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος συμφώνως λέγει· „οὐ „παντελῶς κωλύει τὴν λύπην, ἀλλὰ τὴν ἀμετρίαν ἐκ„βάλλει, καὶ τῇ τῆς ἀναστάσεως ἐλπίδι ψυχαγωγεῖ". ὅτι δὲ οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ κλαίουν πικρῶς καὶ νὰ πενθοῦν ἀμέτρως διὰ τοὺς κοιμηθέντας αὐτῶν συγγενεῖς, εἰς παμπολλὰ μέρη ἀποδείχνει τοῦτο καὶ παραγγέλλει ὁ χρυσοῦς Ῥήτωρ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ Λόγιος ὁλοκλήρου περὶ τούτου συγγράφει· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δ'. Ὁμιλίαν τῆς πρὸς Ἑβραίους ἀφορίζει πολλοῦ καιροῦ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς εἰδωλολάτρας, ἐκείνους τοὺς ἄνδρας, ἢ ἐκείνας τὰς γυναῖκας ὁποῦ καλέσουν μυρολογήτρας διὰ νὰ μυρολογήσουν, καὶ νὰ θρηνήσουν τοὺς νεκρούς των· ὁμοίως καὶ αὐτὰς τὰς μυρολογητρίας ἀφορίζει ἂν τολμήσουν νὰ ὑπάγουν· „ἤτις τὰς θρηνούσας πείσει „μισθώσασθαι... πολλῷ αὐτῶν χρέττον τῇς Ἐκκλησίας „ἀπέρχω, ὡς τὸν εἰδωλολάτρην· οἱ γὰρ τὸν πλησίον ἐκ„τὸν εἰδωλολάτρην καλεῖ ὁ Παῦλος, πολλῷ μᾶλλον τὸν „ἐπὶ πίστει τὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ἐπισφέροντας;.. κἀ„κείνας δὲ τοὺς πολυπώρους δι' ὑμῶν ἀπαγορεύομεν, „μηδέποτε ταῖς τῶν πίστων ἐκφοραῖς ἐπησιεύειν, ἵνα μὴ „ὅπως τὰ οἰκεῖα αὐτῶν ἀναγκάσωμεν θρηνεῖν κακά". Καὶ διὰ τί ὦ Χριστιανέ, νὰ κλαίῃς πικρῶς καὶ νὰ θρηνῇς ὑπὲρ τὸ πρέπον τοὺς κοιμηθέντας; δὲν ἀκούεις πῶς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ψάλλει ὕμνους καὶ εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὸν θάνατον τῶν κεκοιμημένων; τὰ δὲ ψάλματα τί ἄλλο εἶναι, παρὰ σημάδια χαρᾶς καὶ εὐθυμίας; δὲν βλέπεις πῶς ἀνάπτομεν λαμπάδας φωτεινάς, καὶ μὲ αὐτὰς προβοδίζομεν τοὺς κοιμηθέντας ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, ὡσὰν ἀθλητὰς καὶ στρατιώτας; αἱ δὲ λαμπάδες τί ἄλλο σημαίνουσι, παρὰ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνομεν, διὰ τί ὁ Θεὸς ἠλευθέρωσε τοὺς κοιμηθέντας ἀδελφούς μας, ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ τοὺς ἀνάπαυσε εἰς τὴν ζωὴν ἐκείνην τὴν μέλλουσαν; ἔντζι τὸ ἀποφασίζει ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης· „ἐπεὶ γάρ μοι, τί βούλονται „αἱ λαμπάδες αἱ φαιδραί; οὐχ ὡς ἀθλητὰς αὐτοὺς προ„πέμπομεν; τί δὲ οἱ ὕμνοι; οὐχὶ τὸν Θεὸν δοξά„ζομεν καὶ εὐχαριστοῦμεν, ὅτι λοιπὸν ἐσεφάνωσε τὸν „ἀπελθόντα, ὅτι πόνων ἀπήλλαξεν; ὅτι τὰς θλίψεις „ἐβαλλον, ἔχει παρ' ἑαυτῷ; οὐ διὰ ταῦτα ὑμνοι; οὐ „διὰ τοῦτο ψαλμῳδίαι; ταῦτα πάντα χαρόντων ἐστίν, εὐ„θυμίᾳ γὰρ φησίτις, ψάλλεται". (Ἰακ. ε. 13.) (Ὁμιλ. δ'. πρὸς Ἑβραίους.)

Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὁ αὐτὸς Ἰωάννης ἑρμηνεύει καθαρώτατα τί σημαίνουσιν ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνομεν εἰς τοὺς κεκοιμημένους· ἔπω γὰρ λέγει εἰς τὸν λόγον ὁποῦ κάμνη περὶ τοῦ μὴ πικρῶς κλαίειν τοὺς τελευτῶντας, τὰ δὲ λόγιά του αὐτὰ εἶσι μεταφρασμένα εἰς τὸ ἁπλοῦν· μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους προβοδίζομεν τοὺς κοιμηθέντας, διὰ νὰ φανερώσωμεν μὲ αὐτὸ τὴν εὐχαριστίαν, ὁποῦ κάμνομεν πρὸς τὸν Διατάκτην Χριστὸν διὰ τὸν θάνατόν τους· μὲ καινούρια σάβανα καὶ ροῦχα τοὺς ἐνδύνομεν, διὰ νὰ φανερώσωμεν μὲ αὐτὰ τὸ καινούργιον φόρεμα τῆς ἀφθαρσίας, ὁποῦ μέλλουν οἱ ἀποθανόντες νὰ λάβουν· ἔλαιον χύνομεν εἰς αὐτούς, διὰ τί πιστεύομεν ὅτι τοῦτο θέλει γενῇ εἰς αὐτοὺς ἐφόδιον καὶ βοήθεια εἰς τὸν δρόμον τῆς ἐκεῖσε ζωῆς· μὲ θυμιάματα, καὶ κηρία φωτεινὰ τοὺς σωροβύζομεν, σημαδεύοντες μὲ αὐτά, ὅτι ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τὸ σκότος, καὶ τὴν δυσωδίαν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἐπῆγαν πρὸς τὸ ἀληθινὸν φῶς, καὶ τὴν αἰώνιαν εὐωδίαν· κατὰ ἀναφορὰν τὸν πόνους, καὶ τὸ σῶμά των χρηματίζομεν, φανερόνοντας μὲ τοῦτο τὴν ἀνάστασιν, ὁποῦ μέλλουν νὰ λάβουν.

Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεῖος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὅτι, ὁ τῇ ἀληθείᾳ ὢν Χριστιανός, ὅταν ἔλθῃ ὁ θάνατος δὲν λυπεῖται, ἀλλὰ χαίρει καὶ εὐφραίνεται πῶς ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος τῶν ἀγώνων τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ μὲ ποσὴν ἡδονὴν τῆς ψυχῆς ἐβαίνει εἰς τὴν στράταν τῆς μελλούσης ἀναστάσεως· οἱ δὲ οἰκεῖοι καὶ συγγενεῖς τοῦ τοιούτου κοιμηθέντος, χαίρουσι καὶ μακαρίζουσι τὸν κοιμηθέντα πῶς ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος τῆς νίκης, καὶ εὐχαριστοῦσι τὸν Θεὸν, τὸν αἴτιον τῆς τοιαύτης νίκης, καὶ εὔχονται καὶ αὐτοὶ νὰ φθάσουν εἰς τὸ ὅμοιον τέλος· ὕστερα πέρνουσι τὸν κοιμηθέντα φέρνουσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἀρχιερέα, ὡσὰν διὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἐκεῖνος τὰς στεφάνας τῆς νίκης· ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς ἀσμένως καὶ μὲ χαρὰν ὑποδέχεται τὸν κοιμηθέντα, καὶ τελικοῦ εἰς αὐτὸν τὰ σωτήρια εἰς τοὺς κεκοιμημένους καὶ νόμιμα. (Περὶ Ἐκκλησιαστικ. Ἱεραρχ. Κεφ. ζ.)

Ἴδετε ἀδελφοί μου ποίαν ἁγίαν πεῖραν τελεῖ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία εἰς τοὺς ἐν Χριστῷ κοιμηθέντας; ἠκούσατε πῶς πρέπει ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς νὰ δέχεται τὸν θάνατον, καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ μὲ τί τρόπον πρέπει νὰ φέρωνται εἰς τὸν αὐτοῦ κοιμησιν; Λοιπὸν εἰς μίαν τοιαύτην ἁγίαν πεῖραν, σᾶς παρακαλῶ ναί μοι ἀπῆτε, χωρὶς θρήνοι πλέον καὶ δάκρυα πικρὰ καὶ κλαυθμοὶ ὑπέρμετροι; βίβαια αὐτὰ εἶναι πάντα ἀνάξια τῆς τοιαύτης ἁγιοπρεποῦς τῶν Χριστιανῶν διαπείρεως, καὶ πίστεως τῶν ἐλπιζόντων ἀνάστασιν, καὶ εἶναι ἴδια τῶν ἀπίστων τῶν μὴ ἐχόντων ἐλπίδα ἀναστάσεως, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος. Προσθέτω δὲ καὶ τοῦτο εἰς τὴν παρούσαν ὑποσημείωσιν, ὅτι τῶν Χριστιανῶν τὰ κάλλαντα δὲν πρέπει νὰ θάπτωνται μέσα εἰς Ναὸν ἢ Ἐκκλησίαν ἐγκαινιασμένην, καθὼς λέγει ὁ, τε Κύριλλος Ἰωάννης, καὶ ὁ Βαλσαμὼν ῥητὶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεως· τί λοιπὸν ὦ μακάριε Παῦλε; διὰ τοῦτο δεν θέλεις νὰ ἀγνοῆν περὶ τῶν κεκοιμημένων οἱ Θεσσαλονικεῖς, μόνον διὰ νὰ μὴ λυπῶνται; Καὶ πῶς δεν λέγεις καλλίτερα, ὅτι δεν θέλεις νὰ ἀγνοῆν διὰ νὰ μὴ κολασθῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ λυπῶνται; ναὶ μᾶς ἀποκρίνεται· ἐγὼ τοὺς λέγω νὰ μὴ λυπῶνται διὰ τοὺς κεκοιμημένους, διὰ τί ἡ λύπη αὕτη (δηλαδὴ ἡ ὑπερβάλλουσα) προξενεῖ εἰς αὐτοὺς πλὴν κόλασιν.

14. „ Εἰ

ρωτήσει λή· διὰ τί ἀνίσως ὁ ιζ'. Κανὼν τῆς Οἰκουμενικῆς ε'. Σωσθῆ προσάξῃ οὐδὲ εἰς τὰ κατηχούμενα τῶν Ἑλλησιῶν νὰ μὴ μένῃ τινας ἢ νὰ κοιμᾶται ἢ ζωντανὸς ἔτι ὢν, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ μὴ μένουν θανατώμενοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ νεκροί, οἱ βρῶμα ἢ δυσωδίας γέμοντες; Ὅτι δὲ ὁ Ἀρχιερεὺς ἢ ὅλοι Ἱερεῖς ἢ λαϊκοὶ πρέπει νὰ ἀσπάζωνται τὸν κοιμηθέντα, μαρτυρεῖ ἐπὶ λέξεως ὁ Ἀρεοπαγίτης θεῖος Διονύσιος· „τε„λέσας δὲ αὐτὸν (τὸν κοιμηθέντα δηλ.) ὁ Ἱεράρχης, „αὐτὸς τε ἀσπάζεται τὸν κεκοιμημένον, ἢ ἐξῆς οἱ πα„ρόντες ἅπαντες· ἡδὺς γάρ ἐστι καὶ τίμιος ἅπασι τοῖς „θεοειδέσιν, ὁ κατὰ θείαν ζωὴν τετελειωμένος“· (Κεφ. ἡ. περὶ Ἐκκλησ. Ἱεραρχ.) ὅθεν ἡ συνήθεια ὅπου ἐπικρατεῖ εἰς μερικὰς τόπους, καὶ δεν ἀσπάζονται τὸν κοιμηθέντα οἱ Ἱερεῖς, ὁπου ἔχουν νὰ λειτουργήσουν, ἰουδαϊκὴ ἐστὶ καὶ ἀλλοτρία τῶν Χριστιανῶν· ἢ ἀκολούθως, οἱ πύλαι φυλάττοντες, ἰουδαΐζουσι κατὰ τοῦτο· τῶν Ἰουδαίων γὰρ ἦταν ἔθος νὰ νομίζουν ἀκάθαρτον τὸ νὰ ἐγγίσουν εἰς σῶμα νεκρὸν, ἀλλ' ὄχι τῶν Χριστιανῶν· ὅθεν οἱ πιστοὶ ἂς διορθωθοῦν, ἔστε μὴ ἂς ἐπιτιμῶνται ἀπὸ τοὺς Πνευματικούς, ἢ ἁγίους Ἀρχιερεῖς. Ὁμοίως πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται καὶ ἐκεῖναι αἱ γυναῖκες, ἢ οἱ ἄνδρες, ὁπὸ πηγαίνουν ἐπάνω εἰς τὰς σοροὺς τῶν νεκρῶν, καὶ κλαίουν· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι ὁπὸ δεν θέλουν νὰ ὑπάγουν διὰ νὰ ἀκούσουν πλὴν λειτουργίαν, ἢ πλὴν ἄλλου ἀκολουθίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνου, ὅπου ἐνταφιάζουν κἀνένας τῶν συγγενῶν.

Πλὴν καὶ τοῦτο προσθέτομεν εἰς τὴν παροῦσαν ὑποσημείωσιν, ὅτι καθὼς οἱ Χριστιανοὶ δεν πρέπει νὰ κλαίουν πικρῶς, ἢ νὰ θρηνοῦν ἀμέτρως ἢ περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον τοὺς νεκροὺς συγγενεῖς των, ὡς λέγουσιν ἐδῶ, πόσον ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅσον καὶ οἱ τοῦ θεοῦ Ἀποστόλοι ἐρμωδυταὶ ὁ Χρυσορρήμων, ἢ ὁ Θεοδώρητος, ἔτζι οἱ αὐτοὶ Χριστιανοὶ δεν πρέπει νὰ μένουν ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀσυμπαθεῖς, ἄλυποι, καὶ ἀναίσθητοι εἰς τοὺς θανάτους τῶν συγγενῶν τους, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἴδιον τῶν θηρίων, ἢ ἀναισθήτων, καὶ ὄχι τῶν λογικῶν ἢ αἰσθητικῶν ἀνθρώπων· ἢ καθὼς τὸ πικρῶς κλαίειν τοὺς ἀποθανόντας, εἶναι ὑπερβολὴ, ἔτζι καὶ τὸ μηδόλως κλαίειν αὐτοὺς, εἶναι ἔλλειψις· ὑπερβολὴ δὲ ἢ ἔλλειψις εἶναι ἐξίσου καὶ τὰ δύο κακὰ, καὶ κατηγορημένα. Πρέπει λοιπὸν οἱ Χριστιανοὶ νὰ λυπῶνται, καὶ νὰ δακρύουν ὀλίγον εἰς τοὺς θανάτους τῶν συγγενῶν τους, διὰ τρία αἴτια· α'. διὰ τί ὁ θάνατος δεν εἶναι ἔργον ἢ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ· ἄπαγε! ἀλλὰ ἔργον, ἢ ἐνέργεια τοῦ διαβόλου, καὶ τῆς ἁμαρτίας· οὔτε εἶναι φυσικὸν ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ παρὰ φύσιν· „ὁ Θεὸς γὰρ ἔφησιν ὁ Σολομών, „θάνατον οὐκ ἐποίησεν“. (Σοφ. α'. 13.) Καὶ πάλιν λέγει· „ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπ' ἀφθαρσίᾳ... „φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον“· (Σοφ. β'. 23.) ὅθεν ἐπειδὴ ἢ ὅποιος ἀποθάνῃ, ὑστερῶται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ἤτις εἶναι ἐνέργεια Θεοῦ, διὰ τοῦτο ἢ ὁ Σειρὰχ παραγγέλλει νὰ κλαίωμεν τοὺς· „ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ φῶς“. (Σειρ. κβ'. 9.) β'. καὶ κυριώτερον αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ λυποῦνται ὀλίγον εἰς τοὺς θανάτους τῶν συγγενῶν τους εἶναι, διὰ τί αὐτοὶ, καθ' ὃ ἄνθρωποι, εἶχον ἁμαρτίας· ἡ δὲ ἁμαρτία χωρίζει πλὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἢ διὰ τοῦτο εἶναι ἀξία λύπης ἢ δακρύων· ἢ ὅσον περισσότερον ἡ ζωὴ τῶν ἀποθανόντων εἶναι πονηρὰ, τόσον περισσότερα πρέπει νὰ γίνεται ἢ ὑπὲρ αὐτῶν λύπη· ἢ μάλιστα ἐὰν αὐτοὶ δεν ἀπέθανον μὲ πλὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν τῆς ἀληθοῦς διορθώσεως, ἢ μετανοίας, ἐξομολογήσεως, καὶ μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων· εἰς τοὺς τοιούτους γὰρ ἁρμόζει ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Σειρὰχ· „τέκνον, ἐπὶ νεκρῷ κα„πάγαγε δάκρυα, ἢ ὡς δεινὰ πάσχων ἐναρξε θρῆνον... „πίκρανον χλευασμόν, ἢ θέρμανον κοπετόν... μνήσθη„τι τῶ κρίματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτω, ὡς καὶ τὸ σόν· ἐμοὶ „χθὲς, ἢ σοὶ σήμερον“. (Σειρ. λή. 16.) ἐξιλεῦται γὰρ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀποθανόντας, διὰ πλὴν λύπην ἢ τὰ δάκρυα τὰ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἐκχεόμενα ὑπὸ τῶν ζώντων ἀνθρώπων· γ'. δὲ ἢ τελευταῖον, διὰ τί ἂν τὰ ἄλογα ζῶα φυσικῷ τῷ τρόπῳ λυποῦνται· πολλὰ δὲ καὶ δακρύουν, ὅταν χωρίζωνται ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, πολλῷ μᾶλλον πρέπει μετρίως νὰ λυποῦνται διὰ τὸν χωρισμὸν τῶν ἀποθανόντων συγγενῶν τους οἱ λογικοὶ ἄνθρωποι; ἔφη γάρ τις τῶν Πατέρων ὅτι· „ἤθελον ἐγὼ „ἢ βοῦν δακρύσαντα, διαζευχθέντα ποτὲ τοῦ ἰμόζυ„γος“.

Τοῦτο δὲ ὁποῦ λέγομεν, ἐβεβαίωσε μὲν ὁ Κύριος, δακρύσας εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λαζάρου, διὰ νὰ δώσῃ παράδειγμα εἰς ἡμᾶς, ἢ νομοθεσίαν, μήτε νὰ ἠμεθα ἀσυμπαθεῖς, ἢ παντελῶς ἄλυποι εἰς τοὺς θανάτους τῶν συγγενῶν μας· μήτε πάλιν νὰ ἠμεθα φιλόλυποι, καὶ πολύθρηνοι, εἰς αὐτούς. Βεβαίως δὲ ἢ ὁ μέγας Βασίλειος οὕτω λέγων· „ὁ Κύριος παντοχό„θεν τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν ὑπερείδων, μέτροις τισὶ ἢ ὅροις „τὰ ἀναγκαῖα περιελαβε πάθη, τὸ μὲν ἀσυμπαθὲς, „ὡς θηριώδες ἐκκλίνων, τὸ δὲ φιλόλυπον, καὶ πολύ„θρηνον, ὡς ἀγενὲς παραιτούμενος· δι' ὅπερ ἐπιδακρύ„σας τῷ φίλῳ, αὐτός τε πλὴν κοινωνίαν τῆς ἀνθρωπίνης „φύσεως ἐπεδείξατο, ἢ ἡμᾶς τῶν ἐφ' ἑκάτερα ὑπερβο„λῶν ἠλευθέρωσε, μήτε καταμαλακίζεσθαι πρὸς τὰ πά„θη, μήτε ἀνωσθήπως ἔχειν τῶν λυπηρῶν ἐπιτρέπων... Καὶ πάλιν· „ὕπω καὶ τὸ δάκρυον τὸ Κυρίου, οὐκ ἔστι „νομοθεσία πρὸς τὸ θρηνεῖν, ἀλλὰ μέτρον σὺμπονέσα„των ἐκτεθεὶ, καὶ κανὼν ἀκριβὴς, καθ' ὃν προσῆκε „σεμνῶς ἢ εὐσχημόνως τοῖς φύσεως ὅροις ἐμμένον„τας, διαφέρειν τὰ λυπηρά. ἔστε δὴ γοῦν ξύν, ἔστε ἀν„δρᾶσιν ἐπιτρέπεται τὸ φιλοπενθὲς, καὶ πολυδάκρυ· „ἀλλ' ὅσον ἐπισυγνάσαι τοῖς λυπηροῖς, ἢ μικρόντι δά„κρυον ἀποσκέδαι, καὶ πῦρ ἡσυχῆ, μὴ ἀναβρυχώμε„νον, μηδὲ ὀλολύζοντα, μηδὲ καταρρηγνύμενον τὸν „χιτῶνα, ἢ κόνιν καταχεόμενον· μηδ' ἄλλο τί τοιῦ„τον ἀχνηνοῦντα τῶν ἀπαιδεύτως ἐχόντων φορὸς τὰ „ἀνθρώπινα“. (Λόγ. περὶ Εὐχαριστίας) Εἰς μὲν ὖν τοὺς ἁπλοῦς θανάτους τῶν Χριστιανῶν, ὅπου μετρίως πρέπει νὰ λυπούμεθα, καὶ νὰ δακρύωμεν· εἰς δὲ τοὺς θανάτους τῶν Ἁγίων παντελῶς δὲν πρέπει νὰ λυπούμεθα, ἀλλὰ

μᾶλι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „ Εἰ γὰρ πιςεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε, καὶ ἀνέςη, οὕτω καὶ ὁ „ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ “.

Καθὼς, λέγει, ὁ Θεὸς ἀνέςησε τὸν Κύριον Ἰησοῦν τὸν σωματικῶς παθόντα, καὶ ἀποθανόντα, ἔτζι καὶ ἡμᾶς θέλει ἀνας ήσει. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶςα, πῶς ἐπὶ μὲν τοῦ Κυρίου, ἐπειδὴ ἤδη ἔγινεν ἡ ἀνάςασίς του, διὰ τοῦτο, λέγει θαρρετὰ ὁ Ἀπόςολος ὅτι ἀπέθανεν· ἐπὶ ἡμῶν δὲ, ἐπειδὴ ἡ ἀνάςασίς μας ἀκόμη δὲν ἔγινεν, ἀλλὰ μέλλει νὰ γενῇ, διὰ τοῦτο λέγει τοὺς κοιμηθέντας, διὰ νὰ φανερώσῃ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο τῆς κοιμήσεως, ὅτι ἔχουν καὶ νὰ σηκωθοῦν, καὶ νὰ ἀναςηθοῦν· „ Μὴ γὰρ ὁ κοιμώμενος, φησὶν ὁ Δαβὶδ, οὐχὶ προσθήσει „ τοῦ ἀναςῆναι “; (Ψαλ. μ'. 9.) (1) Τὸ δὲ „ τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει “ κατὰ δύω τρόπους νοεῖται· ἢ ὅτι θέλει τοὺς φέρει διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἤτοι ὁ Ἰησοῦς θέλει γενῇ μεσίτης τῆς ἀνας άσεως αὐτῶν, καὶ θέλει τοὺς παραςήσει εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός· ἢ τὸ, κοιμηθέντας, σύνεται μὲ τὸ, διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἤγουν ὁ Θεὸς θέλει φέρει εἰς τὴν δόξαν καὶ βασιλείαν τοὺς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἤτοι τοὺς πιςοὺς, καὶ δικαίους Χριςιανούς· ἐπειδὴ οἱ δίκαιοι Χριςιανοὶ, τὸν Χριςὸν ἔχοντες κάποιον εἰς τὴν καρδίαν τους διὰ τῆς Πίςεως, καὶ χάριτος, κοιμῶνται, καὶ ἀποθνήσκουν διὰ τοῦ Ἰησοῦ. Περὶ μερικῆς ἀνας άσεως λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐδῶ ὁμιλεῖ, ἤτοι περὶ τῆς μετὰ δόξης ἀνας άσεως τῶν πιςῶν, τῆς σὺν τῷ Κυρίῳ γινομένης· ταυτὸν εἰπεῖν περὶ τῆς ἀνας άσεως τῶν δικαίων, τῶν ἐν πίςει, καὶ χάριτι τελειωθέντων· τούτους γὰρ ὁ Θεὸς ἄξει σὺν αὐτῷ τῷ Ἰησοῦ, ἤτοι ἁρπάσει ἀπὸ κάθε μέρος τοῦ κόσμου μὲ τὰς νεφέλας σὺν τῷ Κυρίῳ. Περὶ μερικῆς, λέγω, ἀνας άσεως ὁ Παῦλος ἐδῶ ὁμιλεῖ, περὶ τῆς ὁποίας δὲν ἤξουραν οἱ Θεσσαλονικεῖς, καὶ ὄχι περὶ τῆς καθολικῆς πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ περὶ αὐτῆς ἤξουραν. Θέλει λοιπὸν τώρα ὁ Ἀπόςολος νὰ παρηγορήσῃ τοὺς Χριςιανούς, μὲ τὸ νὰ ἀποδείξῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἡ ἀνάςασις τῶν πιςῶν ἔχει νὰ γενῇ σύντιμος καὶ μὲ δόξαν πολλὴν, καὶ ἐκ τούτου νὰ τοὺς πείσῃ νὰ μὴ λυπῶνται διὰ τοὺς κεκοιμημένους· διότι ὅλοι μὲν οἱ ἄνθρωποι καὶ πιςοὶ καὶ ἄπιςοι ἔχουν νὰ ἀναςηθοῦν, δὲν ἔχουν ὅμως καὶ ὅλοι νὰ ἀναςηθοῦν μὲ δόξαν καὶ τιμὴν, ἀλλὰ μόνοι οἱ πιςοὶ, ἤτοι οἱ τὴν πίςιν ἔχοντες συμπροφθαρμένην μὲ τὰ καλὰ ἔργα, ταυτὸν εἰπεῖν οἱ δίκαιοι.

15. „ Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου “.

Ἐπειδὴ ἔμελλεν ὁ Ἀπόςολος νὰ εἰπῇ σῦα παράδοξον πρᾶγμα, διὰ τοῦτο κάμνει αὐτὸ ἀξιόπιςον διὰ τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου. Δὲν σᾶς λέγω, ὦ Χριςιανοὶ, λέγει, ἀπὸ λόγου μου, τοῦτο ἀπὸ μέλλω νὰ εἰπῶ, ὄχι, ἀλλὰ τὸ ἔμαθον ἀπὸ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριςόν· ἐπειδὴ ὁ θεόπνευςος Παῦλος, τόσον τὸν λόγον τοῦτον, ἤκουσε ῥητῶς, καὶ αὐτολεξεὶ ἀμέσως ἀπὸ τὸν Διδάσκαλόν του Χριςὸν, δι' ἀποκαλύψεως δηλαδὴ, καὶ ἐμπνεύσεως θείας, ὅσον καὶ ἐκεῖνον, ἤγουν τὸ „ μακάριόν ἐςι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν “ καθὼς ἀναφέρεται εἰς τὰς Πράξεις· (Πράξ. κ'. 35.) τὰ δὲ ἄλλα λόγια ὁπού ἔλεγεν ὁ Παῦλος, τὰ ἔλεγε μὲν διὰ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὄχι ὅμως καὶ ῥητῶς, καὶ μὲ αὐτὰς τὰς ἰδίας λέξεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (2).

„ Ὅτι

μάκισε καὶ νὰ χαίρωμεν πνευματικῶς, καὶ νὰ ἑορτάζωμεν, ὡσὰν ὁποῦ οἱ Ἅγιοι εἶναι φανερῶς νικηταὶ τῆς ἁμαρτίας, τῆς ἀξίας ὕβρις λύπης καὶ δακρύων ποινῶν, καὶ ὁ θάνατος τούτων, εἶναι φανερὰ πρόξενος ἀληθινῆς ζωῆς. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ πγ'. Κανόνος τῆς ς'. Συνόδου ἐν τῷ ἡμιτέρῳ Κανονικῷ.

(1) Καὶ ὁ σοφὸς δὲ Φώτιος τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει· „ τὶ δύνασαι, ὅταν μὲν περὶ τοῦ Χριςοῦ διαλέγηται „ Παῦλος, θάνατον καλεῖ τὸν ἐκείνου θάνατον, ὅταν δὲ „ περὶ τῆς ἡμετέρας τελευτῆς, κοίμησιν αὐτὸν, καὶ ὐ θάνατον ὀνομάζει· καὶ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ τρέπων „ μνησθεὶς τῆς τελευτῆς τῶν ἀνθρώπων, οὐδαμοῦ θάνατον „ λέγει, ἀλλὰ κοίμησιν, ἵνα σὺν ὀδύνῃ παραμυθήσηται· ἐνθα γὰρ προεχώρησεν ἡ ἀνάςασις, θαρρῶν „ καλεῖ θάνατον, ἐνθα δὲ ἐν ἐλπίσιν ἔτι μένει, κοίμησιν καλεῖ, διὰ ταύτης παραμυθούμενος ἡμᾶς τῆς „ προσηγορίας, καὶ χρηςὰς ἐλπίδας ὑποτιθέμενος ἡμῖν· ὁ „ γὰρ κοιμώμενος ἀνας ήσεται πάντως· ἐπεὶ καὶ θάνατος „ οὐδὲν ἕτερόν ἐςιν, ἢ μακροχρόνιος ὕπνος “. (Ἀμφιλοχ. ἐπιμ. ρπζ'.) Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ θεῖος Χρυσόςομος εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποςόλου, τὰ ὁποῖα αὐτολεξεὶ ἠρκνίσθη ὁ Φώτιος.

(2) Λέγουσι γὰρ οἱ ἱεροὶ Θεολόγοι, ὅτι καθὼς ἠμπορεῖ τινὰς νὰ σύλλη γράμμα εἰς ἄλλον κατὰ δύω τρόπους, ἢ νὰ εἰπῇ εἰς τὸν γραφέα καὶ τὰ ἴδια λόγια ὁποῦ θέλει νὰ γράψῃ, ἢ μόνον νὰ εἰπῇ τὸ νόημα, καὶ νὰ ἀφήσῃ τὸν γραφέα νὰ ἐκθέσῃ τὸ νόημα ἐκεῖνο μὲ ἐδικήν του φράσιν καὶ λόγια· ἔτζι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἢ ἄλλα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυ-
„ρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας".

Ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ μέγας Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην Ἐπιστολὴν, ἤγουν τὸ ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, (ά. Κορ. ιέ. 51.) τοῦτο τὸ ἴδιον μὲ ἄλλας λέξεις λέγει καὶ ἐδῶ· ἐπειδὴ γὰρ ἐφαίνετο πῶς εἶναι δύσκολον καὶ ὑπὲρ τοὺς ὅρους τῆς φύσεως, νὰ ἀνασταθοῦν οἱ νεκροὶ, οἱ πρὸ πολλοῦ καταφαπόντες καὶ διαφθαρέντες· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ τότε ἀκόμη ζῶντες, δὲν θέλουν προλάβειν ἐν τῇ ἀναστάσει, τοὺς πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντας καὶ διαλυθέντας νεκροὺς, ὅτι δὲν θέλουν προφθάσειν νὰ ἀλλαχθοῦν, καὶ νὰ ἀφθαρτισθοῦν (1) οἱ τότε ζῶντες, προτίτερα ἀπὸ τοὺς πάλαι ἀποθανόντας· ὄχι, ἀλλὰ ἐξίσου καὶ τὰ δύω μέρη, ἐν τῇ αὐτῇ στιγμῇ ἔχειν νὰ ἀφθαρτισθοῦν, διὰ τὶ καθὼς εἶναι εὔκολον εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἀφθαρτίσῃ τοὺς ἔτι ζῶντας, ὁλοκλήρους ὄντας, ἔτζι ἐξίσου εἶναι εὔκολον εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἀφθαρτίσῃ, ἐν τῇ αὐτῇ ῥοπῇ, καὶ τοὺς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποθανόντας, καὶ εἰς τέσσαρα στοιχεῖα διαλυθέντας. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος ἡμεῖς οἱ ζῶντες, δὲν νοεῖ τοῦτο διὰ λόγου του, (ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἔμελλε νὰ ζῇ ἕως εἰς τὴν κοινὴν ἀνάστασιν.) ἀλλὰ τὸ λέγει διὰ τοὺς ἄλλους Χριστιανοὺς ὁποῦ μέλλουν τότε νὰ εὑρεθοῦν ζωντανοί· διὰ τοῦτο γὰρ ἐπρόσθεσε καὶ τὸ „οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου" εἰς τὸ ἐδικόν του γὰρ πρόσωπον φαιερόνει ὁ Ἀπόστολος τοὺς τότε εὑρεθησομένους Χριστιανούς· ὁ δὲ μακάριος Μεθόδιος, ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως Λόγῳ, ζῶντας μὲν, ἐννοεῖ τὰς ψυχὰς, κοιμηθέντας δὲ, τὰ σώματα· τοῦτο διδάσκωντας, ὅτι αἱ ζῶσαι ψυχαὶ, δὲν θέλουν προλάβειν τὰ σώματά των, τὰ πρὸ πολλοῦ διαφθαρέντα· ἐπειδὴ πρῶτον ἀναζαίνονται τὰ σώματα, ἵνα αὐτὰ ἀπολάβωσιν αἱ ψυχαὶ (2)· αἱ ὁποῖαι, λέγει, ὅτι περιλείποιται, καὶ ἀπομένουν ἕως εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, διὰ τὶ εἶναι ἀθάνατοι. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ 51. καὶ 52. στίχου τοῦ ιέ. Κεφαλ. τῆς πρὸς Κορινθ. πρώτης.

16. „Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ Ἀρχαγ. λου, καὶ
„ἐν σάλπιγγι Θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ".

Μὴ ἀπιστήσητε, λέγει, εἰς τοῦτο ὁποῦ σᾶς λέγω Χριστιανοὶ, διὰ τὶ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος θέλει προσάξει τοῦτο· πῶς δὲ θέλει τὸ προσάξει; μὲ φωνὴν Ἀρχαγγέλου (3) τοῦ ἰσαμένου ἐπάνω εἰς τοὺς ἄλλους καπωτέρους Ἀγγέλους, καὶ λέγοντος εἰς αὐτούς· „Ἑτοίμους ποιεῖτε
„πάν-

ὅλα τὰ λόγια τῶν Θείων Γραφῶν ὑπηγόρευσε, τόσον τῆς Παλαιᾶς, ὅσον καὶ τῆς Νέας, ἧς ἐστι μέρος καὶ αὐτὴ ἡ Θεία Παύλου Ἐπιστολή, καθὼς μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, ὁ Ἰουστῖνος, ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς, ὁ Ὠριγένης, ὁ Ἀθηναγόρας, ὁ Λουγουστῖνος, καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· ἤ μόνα τὰ μυστηριώδη καὶ κρυφώτερα λόγια τῶν Γραφῶν, καθὼς λέγουσι Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρεύς, καὶ ὁ Θεῖος Ἱερώνυμος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος ὅτος· τὰ δὲ ἰσοφλικά, καὶ ἄλλως ἔχοντα λόγια τῶν Γραφῶν, ἐγράφησαν μεὶ μὲ ἐπισασίαν καὶ φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὲ ἴδιον ὅμως χαρακτῆρα τῶν συγγραφαμένων· ἐπειδὴ ὅμως ἡ διαφορὰ ὁποῦ εἶναι ἀνάμεσα εἰς τοὺς δύω δόξας αὐτὰς, εἶναι ὀλίγη καὶ παραμικρά· (καὶ ἡ δύω γὰρ δόξαις φρονοῦσιν, ὅτι τὰ κρυφώτερα μέρη τῶν Γραφῶν ἐνεπνεύσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὑπαγορεύθησαν· διὰ τί τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον παρὸν καὶ ἐνοικοῦν εἰς τοὺς Θείους Συγγραφεῖς, δὲν ἠφῆκεν αὐτοὺς νὰ πλανηθοῦν·) διὰ τοῦτο ἄρα καὶ πάντα τὰ ἐν ταῖς Θείαις Γραφαῖς, ἀκολούθως δὲ καὶ πάντα τὰ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς ταύταις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, εἶναι θεόπνευστα ῥήματα Θεοῦ· ὁ δὲ Θεὸς εἶναι ἀληθής· (Ῥωμ. γ. 4.) ὅθεν καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, θεόπνευστον ὀνομάζει κάθε ἱερὰν Γραφὴν λέγων· „πᾶσα Γραφὴ θεό-
„πνευστος". (β'. πρὸς Τιμόθ. γ'. 16.) Ὅρα δὲ καὶ τὴν πλατυτάτην ὑποσημείωσιν τοῦ π'. Κανόνος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ ἡμῶν Κανονικῷ.

(1) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν σοφὸν Γεννάδιον, καὶ ἡ ἀλλαγὴ, καὶ ἀφθαρσία τῶν τότε ζώντων, διπλῆ ἔχει νὰ γείνῃ· τῶν μεὺ δικαίων, εἰς ζωὴν αἰώνιον, τῶν δὲ ἁμαρτωλῶν, εἰς κόλασιν αἰώνιον. (Λόγ. χειρογράφ. περὶ τῆς δευτέρας Παρουσίας.)

(2) Τὸ πρῶτον εὐθὺς πρέπει νὰ νοήσωμεν κατὰ πρᾶξιν, καὶ ὄχι κατὰ χρόνον· ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἀνωτέρω Γεννάδιον τῶν Κωνσταντινουπόλεως· „ἅμα τὰ σώματα τὰ
„πρὶν γενεχρωμένα ἀναζήσονται, καὶ ἅμα πᾶσαι αἱ ψυ-
„χαὶ ἐνοικιδήσονται, καὶ οἱ ζῶντες τὴν ἐν τοῖς σώμασιν
„ἀλλοίωσιν πείσονται". (Λόγῳ περὶ δευτέρας Παρουσίας.) Καὶ πάλιν· „οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται τῇ τῆς θείας
„φωνῆς δυνάμει, ἐν μιᾷ ῥοπῇτε, καὶ ἅμα τῆς φωνῆς
„γιομένης καὶ τῆς αὐτῶν ἀναστάσεως, ὥστε καὶ τῇ φωνῇ
„αὐτὰς εὐθὺς ἀναζῆναι, καὶ ἀναστάντας, τῆς φωνῆς ἐπα-
„κοῦσαι". (Αὐτόθι.)

(3) Γεώργιος ὁ Κορέσιος καὶ Γεώργιος ὁ Σύγγελος, καὶ ἄλλοι πολοὶ θέλουσιν, ὅτι ὁ Ἀρχάγγελος οὗτος νὰ ἦναι ὁ ἄρχων Μιχαὴλ· καὶ βεβαιοῦσι ταῦτα ἀπὸ τὸν Προφήτην Δανιήλ· ὁ γὰρ εἰς τὸν Δανιὴλ λαλῶν Ἀρχάγ-
γελος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ πανπας ". ὅπου ἐπιμάσατε τὰς νεκρὰς ὅλας „ πάρεσι γὰρ ὁ Κειτής ". ἤγων διὰ τί ἔφθασεν ὁ Κειτής· πολλαὶ δὲ θέλων εἶναι αἱ σάλπιγγες, ὅπου ἡ τρομπέτας· ἀλλὰ εἰς τὴν ὑστερινὴν σάλπιγγα καὶ τρουμπέταν θέλει καταβῆ ὁ Κειτής. Τοῦτο δὲ λέγει ὁ Ἀπόστολος καὶ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην· „ Πάντες μὲν δὲ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμε„ θα ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γὰρ καὶ οἱ νε„ κροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα ". (α'. Κορ. ιέ. 51.) διότι καθὼς ὁ Πατὴρ ὅταν ἐκατέβη εἰς τὸ Σίναιον ὄρος, καὶ Ἀγγέλους εἶχεν ὑπηρετοῦντας, καὶ σάλπιγγας· ἔτζι καὶ ὁ Υἱός, ὡς Βασιλεὺς καὶ Θεὸς, θέλει ἔχει ὑπηρετοῦντας εἰς τὴν δευτέραν τε παρουσίαν καὶ κατάβασιν, Ἀγγέλους, καὶ σάλπιγγας· ἢ καὶ ἄτω νοεῖται· ὅτι ἡ μὲν προσταγὴ τοῦ Θεοῦ θέλει κάμῃ τὴν γῆν νὰ ἀναδώσῃ τὰ σώματα τῶν νεκρῶν μεταβεβλημένα εἰς ἀφθαρσίαν· ἡ δὲ φωνὴ τοῦ Ἀρχαγγέλου, θέλει ἐνεργήσει διὰ μέσου Ἀγγέλων ἄλλων ὑπηρετούντων, τὸ νὰ συναχθῶν εἰς ἕνα τόπον οἱ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς διεσκόρπισμενοι νεκροὶ, ἀφ' οὗ ἀναστηθῶν ἐκ τῶν μνημάτων (1). Προσθέττει δὲ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος· „ Εἰ „ δὲ ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει, συμμέτρως τοῖς τότε παρεστῶσι γεγενημένης ἠχῆς, οὐκ ἤνεγκεν ὁ λαὸς „ τὴν τοῦ θείου ὑπερβολὴν, ἀλλὰ πρὸς τὸν μέγαν ἔφη Μωσέα· λάλει πρὸς ἡμᾶς σὺ, καὶ μὴ „ λαλείτω ὁ Θεὸς πρὸς ἡμᾶς, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν· (Ἔξοδ. κ'. 19.) τίς οἴσει τὴν „ ἐνεχθησομένην τότε φωνήν ";

„ Καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ, ἀναστήσονται πρῶτον ".

Οἱ νεκροὶ, λέγει, οἱ ἐν Χριστῷ, ἤτοι οἱ πιστοὶ, καὶ δίκαιοι Χριστιανοὶ, θέλουν ἀναστηθῶν πρῶτον· ἐπειδὴ γὰρ μέλλουν νὰ ἁρπαχθῶν ἀπὸ τὰς νεφέλας, καὶ νὰ ἀναληφθοῦν εἰς τὸ ὕψος, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ προϋπαντήσουν τὸν Βασιλέα Χριστὸν, ἐρχόμενον μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, διὰ τοῦτο καὶ πρῶτοι αὐτοὶ ἀναστήνονται· οἱ δὲ ἄπιστοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ὕστεροι θέλουν ἀναστηθῶν· ὡσαὐτῶς καὶ οἱ ταλαίπωροι, δοὺ ἔχουν νὰ ἁρπαχθῶν μὲ τὰς νεφέλας, μήτε ἔχουν νὰ ὑπάγουν εἰς προϋπάντησιν τοῦ φοβεροῦ Κειτῆ, ἀλλ' ἔχουν νὰ μείνουν κάτω, προσμένοντες τὴν παρουσίαν τε (2).

17. „ Ἔπει-

γελος Γαβριὴλ ὅτω λέγει πρὸς αὐτόν· „ Καὶ ἐν τῷ „ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστήσεται Μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὁ μέ„ γας, ὁ ἑστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου ". καὶ ἀκολούθως ἐπιφέρει „ Καὶ πολλοὶ (ἀντὶ τοῦ πάντες) τῶν κα„ θευδόντων ἐν γῇ χώματι ἐξεγερθήσονται, οὗτοι εἰς „ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἕτοι εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς αἰσχύνην „ αἰώνιον ". (Δανιὴλ ιβ'. 1.) Ποία δὲ θέλει εἶναι καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ; ὁ μακάριος Χρυσόστομος μᾶς τὴν φανερόνει, ὅτι θέλει εἶναι ἡ φωνὴ ἐκείνη ὁποῦ λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· „ Μέσης δὲ „ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· ἐ„ ξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ ". (Ματθ. κέ. ς'.) Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος· ὁ δὲ Κύριλλος Ἱεροσολύμων ὅτω φησίν· „ Ἀρχάγγελος προσφωνεῖ καὶ λέ„ γει τοῖς πᾶσιν· ἐγείρεσθε εἰς ἀπάντησιν τῷ Κυρίῳ ". (Κατηχ. ιέ.)

(1) Ἡ δευτέρα αὕτη ἑρμηνεία τῆ Ἀποστολικῆ ῥηᾷ εἶναι πλέον προσφυὴς καὶ σύμφωνος μὲ τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου· ἐπειδὴ διὰ φωνῆς, ἤτοι διὰ προσαγγέλου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔχειν νὰ ἀναστηθῶν οἱ νεκροὶ, καθὼς τὸ λέγει μόνος τε· „ ἔρχεται γὰρ ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ „ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκ„ πορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν „ ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρί„ σεως ". (Ἰωάν. ιέ. 28.) Ὅτι δὲ καὶ διὰ τῶν σαλπίγγων τῶν Ἀγγέλων ἔχειν νὰ συναχθῶν εἰς ἕνα τόπον οἱ διὰ τῆς φωνῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστηθέντες, καὶ τοῦτο τὸ εἶπεν ὁ Κύριος· „ Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς Ἀγγέλους αὐ„ τοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι „ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' „ ἄκρων οὐρανῶν, ἕως ἄκρων αὐτῶν ". (Ματθ. κδ'. 31.) Σημείωσαι δὲ ὅτι ὁ σοφὸς Φώτιος, καὶ ὁ Οἰκαμενίους σάλπιγγας καὶ τρουμπέτας ἐνόησαν τροπικῶς τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις· „ ὥσπερ γὰρ ἡ σάλπιγξ ἰδεῖν ἴδιον „ ἦχεῖ, οὕτω δὴ ἐν ὁ ταχὺς ἐμπνεύσῃ· ὅτω καὶ αἱ „ τοῦ Θεοῦ σάλπιγγες οὐδεὶν ἴδιον πολεμῶσιν ἠχῆσαι· „ ἀλ' ὅπερ ἂν ὁ κοινὸς Δεσπότης, καὶ Δημιουργὸς διὰ τοῦ „ Ἀρχαγγέλου αὐτοῖς ἐγκελεύσῃ ". Ἄλλοι δὲ Πατέρες θέλουν, ὅτι ἔχουν νὰ ἠχήσουν τότε καὶ σάλπιγγες· δηλοὶ δὲ ἡ ἐμπνεύσις καὶ τὸ ἐμφύσημα τῶν σαλπίγγων τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ζωοποιὸν ἐμφύσημα τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς· (Κυριακῇ τῆς Α'. ποκρέω) „ ὥσπερ γὰρ διὰ τῶ ἐμφυσήματος ἐκείνα ἐζωο„ ποιήθη ὁ Ἀδάμ, ὅτω καὶ διὰ τῆ ἐμφυσήματος τῶν ἀγ„ γελικῶν σαλπίγγων, ζωοποιηθήσονται οἱ τῆ Ἀδὰμ ἀ„ πόγονοι νεκροί ". ἀγκαλὰ καὶ τὴν ζωοποίησιν τῶν νεκρῶν, κυρίως ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ ἡ τῆ Θεοῦ φωνὴ, καὶ τὸ κέλευσμα, ὡς προείπομεν.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι νεκροὺς ἐν Χριστῷ ἐδῶ λέγει, ὄχι μόνον τοὺς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον πιστεύσαντας Χριστιανοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ πρὸ τοῦ νόμου λαμπρύναντας δικαίους τοὺς σκληθέντας ἐν τῇ πίστει τοῦ ἐλευσομένου Χριστῆ· δι' ὃ καὶ περὶ τούτων ἔλεγεν ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους· „ καὶ οὗτοι πάντες „ μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν „ ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προ„ βλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι ". (Ἑβρ. ιά. 39.) Καὶ ἐν τῇ φρὸς Κορινθίους ἐγρα„ φεν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

17. „Ἔπαπα ἡμᾶς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρ-
„παγησόμεθα ἐν νεφέλαις, εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου, εἰς ἀέρα·
„καὶ οὕτω παντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα".

Ἀγκαλὰ καὶ οἱ νεκροὶ πρῶτοι ἀνασαίνονται, ἀλλ' ὅμως καὶ ἡμεῖς, λέγει, οἱ ζωντανοὶ (ἤγουν οἱ τότε διρεθέντες ζωντανοὶ ἀπὸ τὸς δικαίους Χριστιανούς· εἰς τὸ ἐδικόν τε γὰρ πρόσωπον ἐκείνους φανερόνει ὁ Παῦλος, ὡς προείπομεν ἀνωτέρω) (1)· ἀγκαλὰ λέγω, καὶ οἱ νεκροὶ ἀνασαίνονται πρῶτοι, ἀλλ' ὅμως καὶ οἱ τότε ζωντανοὶ διρεθέντες Χριστιανοὶ, οἱ δίκαιοι, καὶ ἄξιοι δηλαδὴ, παρευθὺς ἀλλαγηθέντες, παρομοίως μὲ τὸς ἀνασηθέντας νεκρὸς ἔχων νὰ ἁρπαχθῶν καὶ αὐτοὶ ἐν νεφέλαις, καὶ νὰ ὑπάγων εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα· καθὼς γὰρ ὁ Χριστὸς, ἀφ' ὧν ἀνέστη, ἀνελήφθη καὶ εἰς τὸς οὐρανὸς μὲ νεφέλαν· „νεφέλη γάρ φησιν ὑπέ-
„λαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν". (Πράξ. ἀ. 9.) τοιαυτοτρόπως καὶ οἱ κατὰ Χριστὸν ζήσαντες Χριστιανοὶ, ὄχι μόνον θέλων ἀνασηθῶν, ἀλλὰ ἀπόμη καὶ θέλων ἀναληφθῶν· ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ αὐτὸ ἀμάξι, ἤγουν μὲ τὰς αὐτὰς νεφέλας, μὲ τὰς ὁποίους ἀνελήφθη καὶ ὁ Χριστός. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς, ὅτι αἴσως ὁ Χριστὸς μέλλῃ νὰ καταβῇ κάτω, διὰ ποίαν αἰτίαν ἁρπάζει τὸς δικαίους Χριστιανὸς ἄνω; καὶ λέγομεν εἰς τοῦτο, ὅτι διὰ τιμὴν, καὶ δόξαν τὸς ἀνεβάζει· διότι, καθὼς ὅταν σέας Βασιλεὺς μέλλῃ νὰ ἔμβῃ μέσα εἰς κάμμίαν πόλιν, ὅσοι μὲν εἶναι σέβιμοι, καὶ σέβοξοι, ὑπάγων καὶ προϋπαντᾶν τὸν Βασιλέα, ὅσοι δὲ εἶναι κατάδικοι, δὲν διγαίνουσιν ἔξω, ἀλλὰ προσμένουσι μέσα τὸν Βασιλέα διὰ νὰ τὸς κρίνῃ· τοιαυτοτρόπως καὶ τότε ἔχει νὰ γένῃ· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι ἁρπάζονται ἀπὸ τὰ νέφαλα, καὶ πηγαίνουν μὲ παῤῥησίαν εἰς ὑπαάντησιν τοῦ Κυρίου· καὶ μετὰ τὴν κρίσιν, ἔχουν νὰ μείνουν σύνομοι παντοτε μαζὶ μὲ τὸν Βασιλέα Χριστὸν, (ἡ ὁποία σύνωσις αὕτη, εἶναι ὅλων τῶν ἀγαθῶν τὸ κεφάλαιον) συμβασιλεύοντες, καὶ συνδοξαζόμενοι μὲ αὐτὸν αἰωνίως (2)· οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ, κἂν κὶ Χριστιανοὶ εἶναι, ὅμως μένουσιν οἱ ἄθλιοι κάτω ἐντροπιασμένοι καὶ ἀπαῤῥησίασοι, καὶ ἀφ' ὧν κριθῶν, ἔχουν καὶ νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν (3).

18. „Ὥστε

φεν· „ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ (οἱ
„φὰ νόμῳ δηλαδὴ καὶ ἐν νόμῳ, καὶ μετὰ νόμον δικαω-
„θέντες ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει) ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐ-
„τοῦ· εἶπε τὸ τέλος". (Α'. Κορ. ιέ. 23.)

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ σοφὸς Γεννάδιος· „σωφρονῶμεν
„δὲ καὶ ἑαυτὸν τοῖς ζῶσιν ὁ Παῦλος, ἅτε φρὸς τοὺς
„φεὶ ζησομένους ἄχρι τῆς τῶν καιρῶν σωτελείας, τὸν
„λόγον τοῦτον ποιούμενος, καὶ ὡς παροῦσι πᾶσι δια-
„λεγόμενος". (Αὐτόθ.)

(2) Ὅθεν ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος ὁ τοῦ θέου Παύλε μαθητὴς, ἑρμηνεύων τὸ, πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα τοῦ Διδασκάλε του τὸ ῥητὸν, οὕτω λέγει· „Τότε δὲ, ὅταν ἄφθαρτοι καὶ ἀθάνατοι γενώμεθα, καὶ
„τῆς χριστοειδοῦς, καὶ μακαριωτάτης ἐφικώμεθα λήξεως,
„πάντοτε σὺν Κυρίῳ, κατὰ τὸ λόγιον, ἐσόμεθα· τῆς
„μὲν ὁρατῆς αὐτοῦ Θεοφανείας ἐν πανάγνοις θεωρίοις
„ἀποπληρούμενοι, φανοπάτους ἡμᾶς μεμαρμαρυγαῖς πε-
„λαυγαζούσης, ὡς τοὺς μαθητὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ θεο-
„πάτῃ μεταμορφώσει· τῆς δὲ νοητῆς αὐτὰ φωτοδοσίας,
„ἐν ἀπαθεῖ, καὶ ἀύλῳ τῷ νῷ μετέχοντες, καὶ τῆς ὑπὲρ
„νοῦν ἑνώσεως ἐν ταῖς τῶν ὑπερφανῶν ἀκτίνων ἀγνω-
„σίαις καὶ μακαρίαις ἐπιβολαῖς, ἐν θειοτέρᾳ μιμήσει
„τῶν ὑπερκοσμίων νοῶν". (Περὶ θείων ὀνομ. κεφ. ἀ.)

(3) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος φέρει καὶ ἄλλα ὁμοίωσιν εἰς τοῦτο, ὅτι· „ὥσπερ παντὸς φιλοτέχνου παρα-
„γενομένου, οἱ μὲν παῖδες, καὶ ἄξιοι παῖδες ὄντες,
„ἐπ' ὀχήματος ἐξαγόνται ἰδεῖν καὶ καταφιλῆσαι· οἱ δὲ
„προσκεκρουκότες τῶν οἰκετῶν, εὔδον μένουσιν· οὕτω καὶ
„τότε ἔσται. Ποίας ἄρα τρόμος ἔξει; ποῖος φόβος
„τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπομένοντας; „μία γάρ φησιν, ἁρ-
„πάζεται (ἤγουν γυνὴ) καὶ μία καταλιμπάνεται· καὶ
„εἷς παραλαμβάνεται, καὶ εἷς ἀφίεται". (Ματθ. κδ'.
„μ'.) Τίς ἔσαι ἡ ψυχὴ ἐκείνων, ὅταν τὰς μὲν ἁρ-
„μένους ὁρῶσιν, ἑαυτὰς δὲ ἀφιεμένους; ἆρα ἡ πάσης
„γεέννης φοβερώτερον αὐτὰς παῦτα διασαλεύσα δυνή-
„σεται; ὑποθώμεθα τοίνυν ἤδη ταῦτα παρεῖναι τῷ λό-
„γῳ. Εἰ γὰρ θανάτου ἀφνίδιος, ἢ πόλεων σεισμὸς, καὶ
„ἀπειλαὶ, ὅπω ποιοῦσι τὰς ἡμετέρας ψυχὰς, ὅταν τὴν
„γῆν ἀναῤῥιγμένην ἴδωμεν"... τίς ἄρα ἡμῖν ἔσαι ἡ
„ψυχὴ; φριξώμεν, παρακαλῶ, καὶ φοβηθῶμεν, ὡς
„ἤδη πάντων γινομένων". (Ὁμιλ. ἡ. εἰς τὴν ἀ. πρὸς Θεσσαλ.) Καὶ πάλιν, λέγει· „Εἴδετέ ποτε τοὺς ἀ-
„παγομένους τοῦ ἐπὶ θάνατον; ποίαν νομίζετε αὐτοῖς
„εἶναι τὴν ψυχήν; ἐγὼ πολλῶν ἤκουσα λεγόντων, τῶν
„φιλανθρωπίᾳ βασιλικῇ μετὰ τοῦ ἀπαγωγέως εἰς τὰ-
„πίσω κληθέντων, ὅτι οὐδὲ ἀνθρώπους ἑώρων οἱ ἀν-
„θρώπους, τεθορυβημένης αὐτῶν τῆς ψυχῆς καὶ ἐκπε-
„πληγμένης, καὶ ἐξεστηκέας. Εἰ τοίνυν σωματικὸς θά-
„νατος ὅπως ἡμᾶς φοβεῖ, ὅταν αἰώνιος παραγένηται,
„τί πασόμεθα"; (Αὐτόθ.) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις
„ἐδίδαξε, δύω εὑρεθήσονται ἐν τῇ κλίνῃ, εἷς παρα-
„λαμβάνεται, καὶ εἷς ἀφίεται· δύω ἐν τῷ μύλωνι,
„μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται· δύω ἐν τῷ
„ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται, καὶ εἷς ἀφίεται". (Λουκ. ιζ'. 34.) Διὰ μὲν τῆς κλίνης ἐφανέρωσεν ὁ Κύριος τὰς πλουσίους, καὶ τρυφηλὰς· διὰ δὲ τῦ μύλε, ἐφανέρωσε τὰς πτωχὰς καὶ δούλας· διὰ δὲ τῦ ἀγρῦ, ἐφανέρωσε τὴν γεωργικὴν ζωήν· καὶ διὰ μέσε αὐτῶν μᾶς ἐδίδαξεν, ὅτι κάθε ζωὴ, καὶ ἐπάγγελμα βίε, ἔχει καὶ σώζο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

18. „Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις".

Μὲ τὰ λόγια, λέγει, αὐτὰ, παρηγορεῖσθε ὦ ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, καὶ μὴ θρηνεῖτε τοὺς ἐν Χριστῷ κοιμηθέντας συγγενεῖς σας ὑπὲρ τὸ πρέπον, δηλαδὴ, καθὼς θρηνοῦσι τοὺς νεκροὺς των οἱ ἄπιστοι, οἱ μὴ ἐλπίζοντες ἀνάστασιν, καὶ ἀφθαρσίαν, καὶ δόξαν αἰώνιον (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

1. „Περὶ δὲ τῶν χρόνων, καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοὶ, οὐ χρείαν ἔχετε „ὑμῖν γράφεσθαι".

Περιττὸν εἶναι, λέγει, καὶ δὲν συμφέρει τὸ νὰ ἠξεύρετε, ὦ ἀδελφοὶ, τοὺς χρόνους καὶ τοὺς καιροὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει νὰ γείνῃ ἡ συντέλεια· ἐπειδὴ τοῦτο οὐδὲ εἰς τοὺς Ἀποστόλους τε ὁ Κύριος ἐφανέρωσεν, ὅταν προσελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· „Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρό-

„νῳ

σωζομένους, ἔχει καὶ κολαζομένους· διατί ἀπὸ κάθε εἴδος ζωῆς ἀνθρώπων, οἱ μὲν καλοὶ, καὶ φυλάττοντες πῶς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, ἔχουν νὰ ἁρπαχθῶν ἀπὸ τὰς νεφέλας, καὶ νὰ ὑπάγουν εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου πρωτοῦ ἀπ' ὅλους ἔχουν νὰ σωθῶν· οἱ δὲ κακοὶ καὶ παραβάται τῶν ἐντολῶν, ἔχουν νὰ μείνουν κάτω, ἤγουν ἔχουν νὰ κολασθοῦν.

Σημείωσαι ὅμως ὅτι ἡ δόξα ἐκείνη καὶ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος, τὴν ὁποίαν λαμβάνουν ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμη αἱ ψυχαὶ τῶν Ἁγίων· αὐτὴ λέγω ἡ χάρις καὶ δόξα, ἔχει καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν νὰ σκεπάσῃ τὰ σώματά των καὶ νὰ τὰ ἁρπάσῃ εἰς οὐρανούς, ἵνα καὶ αὐτὰ ὁμοῦ μὲ τὰς ψυχὰς ἀναπαυθῶν καὶ χαρῶν αἰωνίως εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καθὼς λέγει ὁ μέγας Μακάριος· „τὴν δό-„ξαν ἣν ἐντεῦθεν αἱ τῶν Ἁγίων πλουτοῦσι ψυχαὶ ἐκεί-„νη καλύπτει, καὶ ἀμφιάσα τὰ γυμνὰ σώματα ἐν τῇ „ἀναστάσει, καὶ εἰς οὐρανὸν ἁρπάσασα ποιήσει· καὶ τότε „λοιπὸν σώματι καὶ ψυχῇ ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ „ἅμα διηνεκῶς ἀναπαύσονται· τὸν γὰρ Ἀδὰμ κτίσας „ὁ Θεὸς πτέρυγας αὐτῷ σωματικὰς ὡς οἷς πετεινοῖς „οὐκ ἐνετέθεικεν, ἅτε πρὸς τὴν Πνεύματος κατὰ τὴν ἀ-„νάστασιν παρέξειν αὐτῷ μέλλων, ἵνα κηφίζηται δι' αὐ-„τῶν, καὶ ἁρπάζηται, ὅπου πάντως τὸ Πνεῦμα βούλε-„ται· ταύτας δὲ τὰς νοητὰς πτέρυγας ταῖς τῶν Ἁγίων „ψυχαῖς ἀπὸ τοῦ νῦν δεδόσθαι ἔχειν, αἳ πρὸς τὸ ἁρά-„γιον αὐτὰς μετεωρίζουσι φρόνημα". (Κεφ. β'. περὶ ὑψώσεως νοός.) Ὥστε ἐὰν ἀπὸ ἐδῶ δὲν λάβῃ τινὰς πῶς πτέρυγας πιστοῦ, δὲν δύναται νὰ ἁρπαγῇ εἰς τὸν ἀέρα· Διὰ τοῦτο λέγει ὁ θεῖος Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς, παραφράζων τὰς πεντήκοντα λόγους τοῦ μεγάλου Μακαρίου. „ὁ γάρ τις ἐνδὸν ἀπεθησαύρισε νῦν, τοῦτο πρόκει-„σιν ἔξω ποτὲ· καθάπερ ὁ ἐνδὸν τῶν ξύλων ἐν χειμῶ-„νι καρπὸς, ἔξω κατὰ τὸν ἔαρος καιρὸν γίνεται". καὶ τῶν μὲν Ἁγίων, λέγει, ἡ θεοειδὴς τοῦ Ἁγίου Πνεύμα-τος εἰκὼν καὶ μορφὴ, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐτυπώθη μέσα εἰς τὰς καρδίας των, αὐτὴ θέλει κάμει τότε καὶ τὰ σώματων θεοειδῆ, φωτεινὰ, καὶ οὐράνια· τῶν δὲ ἁμαρτωλῶν, καὶ ἀκαθάρτων τὸ σῶμα, τὸ σκοτεινὸν σκέπασμα τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος, ὁποῦ ἐσκέπασεν ἀπὸ τώρα τὴν ψυχήν των, καὶ ἔκαμε τὸν νοῦν των σκοτεινὸν καὶ ἄφρονα, μὲ τὴν ἀφρονάδα τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας, αὐτὸ, λέγω, τὸ σκοτεινὸν σκέπασμα θέλει ἀποδυθῇ ἔξωθεν τότε· ἀλλοίμονον! καὶ τὸ σῶμα τῶν ἁμαρτωλῶν, σκοτεινὸν ὁμοῦ καὶ γεμάτον ἀπὸ κάθε ἐντροπήν". (Κεφ. ρμ'. Φιλοκαλ. Σελ. 747.)

(1) Σημειώμεν ἐδῶ τὴν ἀπορίαν ταύτην καὶ λέγομεν· διατί ὁ Παῦλος εἶπεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν εἰς ζωὴν αἰώνιον ἀνισταμένων δικαίων, δὲν ἀνέφερε καὶ διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν εἰς κόλασιν αἰώνιον ἀπερχομένων ἁμαρτωλῶν; Πρὸς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης, ἀποκρίνεται ὁ σοφὸς Φώτιος, καὶ λέγει, ὅτι διὰ τρεῖς αἰτίας δὲν ἀνέφερε ταύτην· πρώτην, διατί ὁ σκοπὸς τοῦ Παύλου, διὰ τὸν ὁποῖον ἀνέφερε περὶ τῆς ἀναστάσεως, ἦτον διὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς λυπημένους Θεσσαλονικεῖς διὰ τοὺς κεκοιμημένους αὐτῶν γονεῖς τε καὶ συγγενεῖς· ὅθεν δὲν ἔπρεπε μαζὶ μὲ τὰ χαρμόσυνα νὰ σμίγῃ καὶ τὰ λυπηρά· ἐπειδὴ ἂν ἔλεγε διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ τὴν αἰώνιον αὐτῶν κόλασιν καὶ καταδίκην, περισσότερον ἤθελε λυπήσῃ αὐτούς, παρὰ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ. Δευτέραν, διατί ἐδιαλέγετο εἰς πιστοὺς Χριστιανούς· οἱ δὲ πιστοὶ Χριστιανοὶ, ὅταν πολιτεύωνται κατὰ τὰς Δεσποτικὰς ἐντολὰς, δὲν λαμβάνουσι κἀμμιᾶς κολάσεως δοκιμήν· ἀλλὰ ἀπέρχονται εἰς χαρὰν καὶ εὐφροσύνην ἀΐδιον· ὅθεν δὲν ἦτον πρέπον νὰ ἀναφέρῃ εἰς τοὺς πιστοὺς τὴν κόλασιν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀπίστων, καὶ τὴν ἐνθύμησιν τῶν ξένων κακῶν νὰ σμίγῃ μὲ τὴν δόξαν καὶ τρυφὴν τὴν εἰς τοὺς πιστοὺς ἑτοιμαζομένην. Διὰ τρίτην δὲ καὶ τελευταίαν αἰτίαν δὲν εἶπε περὶ αὐτῶν, διατί ὁ Θεὸς ἐποίησε τὴν ἀνάστασιν καθ' αὑτὸ καὶ μὲ προηγούμενον σκοπὸν, καὶ κύριον τέλος, διὰ τὴν σωτηρίαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τὴν ἀφθαρσίαν αὐτῶν, καὶ ἄφραστον δόξαν καὶ χαρὰν, καὶ ἀπόλαυσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, δι' ὃ, τι τὴν κόλασιν ἠπείμασε διὰ τὸν διάβολον, καὶ τοὺς ἀγγέλους των, καθὼς λέγει ἐν Εὐαγγελίοις ὁ Κύριος, καὶ ὄχι διὰ τοὺς ἀνθρώπους· ἀνίσως δέ τινες μὲ τοὺς ἐδικούς των κακίας, διαλέγων τὴν ἑτοιμασθεῖσαν κόλασιν τῷ διαβόλῳ, ἀντὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, οὗτοι φορτέρχεται ἀπὸ τὴν κακὴν ἐκείνων φροντίδα, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν τοῦ Δεσπότου φιλανθρωπίαν καὶ φρόνησιν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος, αὐτὴν καθ' αὑτὴν τὴν φύσιν τῆς ἀναστάσεως ἑρμηνεύων, καὶ τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς πρώτην ἔχει νὰ κάμῃ, (ἐπειδὴ ὄχι διὰ τιμωρίαν προηγουμένως, ἀλλὰ διὰ μισθαποδοσίαν καὶ βραβεῖον ἡ ἀνάστασις γίνεται.) διὰ τοῦτο, λέγω, καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ, τὴν τῶν ἀνισαμένων ἁμαρτωλῶν κόλασιν δὲν ἀναφέρει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„νῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν Βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; εἶπε γὰρ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστι „γνῶναι χρόνους, ἢ καιρούς, οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ". (Πράξ. α'. 6.) (1) ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος ἴσως ἔμαθε κ᾽ τὸν καιρὸν τῆς σωτελείας ἀπὸ τὰ ἄῤῥητα ῥήματα ἐκεῖνα, ὅπου ἤκουσεν εἰς τὸν Παράδεισον.

2. „Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου, ὡς κλέπτης „ἐν νυκτὶ, οὕτως ἔρχεται".

Ἡμέραν Κυρίου θέλεις νοήσεις, ὦ ἀναγνῶστα, κ᾽ τὴν κοινὴν συντέλειαν ὅλου τοῦ κόσμου, κ᾽ τὴν ξεχωριστὴν συντέλειαν τοῦ κάθε ἑνὸς, ὅτις εἶναι ὁ ἑκάστου θάνατος· ἐπειδὴ κ᾽ ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου, κ᾽ αὐτὴ ὁμοίως εἶναι ἄδηλος πότε ἔρχεται εἰς τὸν καθ᾽ ἕνα· διὰ τί τοῦτο συμφέρει εἰς ἡμᾶς κατὰ πολλοὺς τρόπους, τὸ νὰ ἦναι ἄδηλος ἡ τοῦ θανάτου ἡμέρα, ὡς λέγει ὁ Χρυσορρήμων. Πρῶτον, διὰ τί αὖ ἤξιουν ὁ ἄνθρωπος τὴν ὑστερινὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του, ἤθελε σπουδάσῃ νὰ κάμῃ κάθε ἁμαρτίαν εἰς τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ζωῆς του, ἔπειτα εἰς τὸ τέλος του νὰ βαπτίζεται. Δεύτερον, ὅτι ἀνίσως πολλοὶ κ᾽ ἤξιουραν, ὅτι αὔριον, θετέον, ἔχουν νὰ ἀποθάνουν, ἤθελαν κάμουν μυρία κακὰ εἰς τοὺς ἐχθρούς των, κ᾽ νὰ τρυφήσουν σχεδὸν εἰς τὸ αἷμά των, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀπελπισμένοι, ὅτι δὲν ἔχουν πλέον νὰ ζήσουν· πῶρα δὲ, τοῦτο δὲν γίνεται, ἐπειδὴ κ᾽ ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ κακὰ ταῦτα, ἡ ἐλπὶς τῆς ζωῆς ταύτης. Τρίτον, ὅτι ἂν οἱ φιλόζωοι ἄνθρωποι ἤξιουραν πότε ἔχουν νὰ ἀποθάνουν, ἤθελαν διαφθαρῶν ἀπὸ τὴν λύπην τους. Τέταρτον, ὅτι ἂν ἦτον ἐγνωσμένον τὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἤθελαν ἔχουν τόσον μισθὸν οἱ δίκαιοι, διὰ τοὺς κινδύνους κ᾽ πειρασμοὺς ὁποῦ πάσχουν, διὰ τί ἤθελαν φανῶν, ὅτι ἐπειδὴ κ᾽ ἤξιουραν πῶς πῶρα δὲν ἔχουν νὰ ἀποθάνουν, ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ τόσους τυχὸν χρόνους, διὰ τοῦτο δὲν λυποῦνται τὴν ζωὴν κ᾽ τὸ σῶμά των· πῶρα δὲ, ἐπειδὴ κ᾽ εἶναι μὲν ἄδηλον ἐὰν νικήσουν τοὺς κινδύνους κ᾽ δὲν ἀποθάνουν, αὐτοὶ δὲ προδίδουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς τοὺς κινδύνους κ᾽ δὲν τὸν λυποῦνται, διὰ τοῦτο γίνεται φανερὰ ἡ κατὰ Θεὸν ἀρετή των. Καθὼς, χάριν παραδείγματος, κ᾽ οἱ τρεῖς παῖδες, διὰ τοῦτο εἶναι περισσότερον θαυμασοὶ κ᾽ ἐπαινετοὶ, διὰ τί, καὶ μ᾽ ὅλον ὁποῦ δὲν ἤξιουραν αὖ νικήσουν κ᾽ σβύσουν τὸ πῦρ τῆς καμίνου, κ᾽ ζήσουν μετὰ ταῦτα, ὅμως δὲν ἐπροσκύνησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Ναβυχοδονόσορ· κ᾽ τοῦτο δηλοῦντες ἔλεγον πρὸς τὸν Βασιλέα· „ἔστι Θεὸς ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς, ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ „τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τοῦ καιομένης, κ᾽ ἐκ τῶν χειρῶν σου Βασιλεῦ ῥύσεται ἡμᾶς. Καὶ ἐὰν „μὴ, (ἤγουν κ᾽ αὖ ὁ Θεὸς δὲν θέλῃ μᾶς λυτρώσει ἀπὸ τὴν κάμινον, ὅμως ἂς ἦναι γνω„στὸν σου) γνωστὸν ἔσωσοι Βασιλεῦ, ὅτι τοῖς Θεοῖς σου κ᾽ λατρεύομεν, κ᾽ τῇ εἰκόνι, ἣν ἔστη„σας κ᾽ προσκυνοῦμεν". (Δανιὴλ γ'. 17.) Διὰ ταῦτα λοιπὸν τὰ αἴτια ἔρχεται ὁ θάνατος εἰς τὸν κάθε ἄνθρωπον ἄδηλος κ᾽ αἰφνίδιος, ὡσὰν ὁ κλέπτης ἔρχεται εἰς τὴν νύκτα, καθὼς, λέγει, κ᾽ ἐσεῖς, ὦ Θεσσαλονικεῖς, ἠξεύρετε τοῦτο, ἀπὸ τὰ λόγια ὁποῦ εἶπαν ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις· „Εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρη„σεν ἄν, κ᾽ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· κ᾽ ὑμεῖς ἂν γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι „ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται". (Λουκ. ιβ'. 39.)

3. „Ὅταν δὲ λέγωσιν· εἰρήνη, κ᾽ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς „ἐφίσταται ὄλεθρος· ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, κ᾽ οὐ μὴ „ἐκφύγωσιν".

Ἐπειδὴ οἱ Ἑλλῆνες, κ᾽ πειράζοντες τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανοὺς, ἐβλέπουν εἰς δυστυχίαν, κ᾽ καλοπάθειαν, διὰ τοῦτο παρηγορεῖ αὐτοὺς ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα λέγων·

---

(1) Καὶ ὁ Κύριος δὲ εἶπε· „Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας „ἐκείνης κ᾽ τῆς ὥρας, οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ Ἄγγελοι οἱ „ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ Υἱὸς· εἰμὴ ὁ Πατήρ". (Μάρκ. ιγ'. 32.) Μερικοὶ δὲ νεώτεροι Διδάσκαλοι λέγουν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Κύριος εἶπε μὲν ὅτι δὲν ἠξεύρει τινας τοὺς χρόνους κ᾽ καιρούς, τοὺς ἡμέραντε καὶ ὥραν τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, αἰῶνα ὅμως δὲν ἀνέφερεν, ὁποῦ εἶναι καθολικώτερος τῶν ὡρῶν κ᾽ ἡμερῶν κ᾽ καιρῶν καὶ χρόνων· διὰ τοῦτο τινὲς συμπεραίνουν, ὅτι ἔχει νὰ γείνῃ ἡ συντέλεια ἐν τῷ ὀγδόῳ αἰῶνι τούτῳ, ἐν ᾧ τρέχομεν ἤδη· κ᾽ ὥρα τοῦ εἰσαγωγικοῦ Ἐξηθεσίνου Βησσαρίωνος τοῦ Μακρῆ, σελ. σμγ'. πλὴν κ᾽ τοῦτο εἶναι ἄδηλον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γων· μὴ νομίσετε, ἀδελφοίμου, πῶς ἔχων νὰ χλυπώσων ἀπὸ τὼ θείαν ὀργὼ, καὶ τὸν ἀφανισμὸν ἐκεῖνοι οἱ ἄπιστοι, ὁπὸ σᾶς θλίβων, ὄχι· ἐπειδὴ θέλη ἔλθῃ ἀφανισμὸς εἰς αὐτὺς, ἄδηλος, ὡ πολλὰ κοπιαστικὸς, φέρωντας μαζίτω πολλὰς πικρίας ὡ θλίψεις (1), καθὼς ὡ τὸ κοιλοπόνημα τὸ παιδίου, φέρει πολλὼ πικρίαν εἰς τὼ ἐγκαστρωμενόω γυναῖκα· ὅθεν λέγει ἀπὸ τὸ σῶα μέρος ὁ Ἡσαΐας· „ὠδῖνες αὐτὺς ἔξεσαν, ὡς γυναικὸς τικτούσης". (Ἡσ. ιγ'. 8.) καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὁ Ἱερεμίας· „θλῖψις κατέσχεν ἡμᾶς, ὠδῖνες ὡς „τικτούσης". (Ἱερ. ε'. 24.) (2) Ἠθέλε δὲ ἀπορήσῃ τινὰς, ὅτι αἴσως ὁ Ἠλίας ἔρχεται (3) καὶ ὁ Ἀντίχριστος, πῶς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι αἰφνιδίως θέλει ἐλθῃ

---

(1) Ἁρμόζει εἰς τὺς τοιούτους ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Ἱερεμίας· „εἰρήνη εἰρήνη, καὶ ποῦ ἐστιν εἰρήνη"; (Ἱερ. β'. 14.) καὶ ἐκεῖνο ὁπὸ λέγει ὁ Ἰεζεκιήλ· „ἀνθ' ὧν ἐπλάνησέν τὸν λαόν μου λέγοντες· εἰρήνη εἰρήνη, καὶ οὐκ „ἔστιν εἰρήνη". (Ἰεζεκ. ιγ'. 10.) καὶ πάλιν· „οὐκ „εἶσιν οἱ προφητεύοντες ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ὁρῶντες „αὐτῇ εἰρήνην, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη λέγει Κύριος". (Αὐτόθ. 16.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι διὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἄδηλον ἔφερεν ὁ Παῦλος τὸ παράδειγμα τῆς ἐγγαστρωμένης· „σφόδρα προσφορον τὸ παράδειγμα· καὶ γὰρ „ἡ κύουσα οἶδεν ὅτι φέρει τὸ ἔμβρυον, ἀγνοεῖ δὲ τὸν „τῶν ὠδίνων καιρόν· ἅπερ καὶ ἡμᾶς, ὅτι μὲν ὁ τῶν „ὅλων ἐπιφανήσεται Κύριος, ἴσμεν· σαφῶς δὲ αὐτὸν τὸν „καιρὸν οὐδαμῶς ἐδιδάχθημεν· ἓ δὴ χάριν προσμέ„νειν χὴ δὴ τὴν ἡμέραν ἐκείνην". Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοφύλακτος ἔμπροσθεν ταῦτα τὸ ἴδιον λέγει.

(3) Σημειοῦμεν ἐδῶ, ὅτι ἐπειδὴ καὶ μερικοὶ ἀκούοντες τὸν Κύριον νὰ λέγῃ „ὅτι Ἠλίας ἐλήλυθε" (Μάρκ. θ'. 13.) καὶ ὅτι· „αὐτὸς ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλ„λων ἔρχεσθαι" (Ματθ. ια'. 14.) ἃ περὶ τοῦ Ἰωάννου ὁ Κύριος εἶπεν, ταῦτα, λέγω, ἀκούοντες, ἐνόμισαν ὅτι ὁ Ἠλίας δεν θέλει ἔλθῃ· διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἐδῶ ἐν συντόμῳ ἐκθέσομεν τὰ περὶ τούτου. ἃ. μὲν οὖν ἡ θεία Γραφὴ μαρτυρεῖ σαφῶς καὶ καθαρῶς, ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ ὁ Προφήτης Ἠλίας· ὁ γὰρ Μαλαχίας ὁ Προφήτης οὕτως ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ ταῦτα μαρτυρεῖ· „Καὶ „ἰδὰ ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμῖν Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην, πρὶν „ἢ ἐλθεῖν τὼ ἡμέραν Κυρίου τὼ μεγάλω καὶ ἐπι„φανῆ, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱὸν, καὶ „καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἵνα μὴ „ἔλθω καὶ πατάξω τὼ γῆν ἄρδην". (Μαλαχ. δ'. ε'.) β'. δὲ, οἱ θεῖοι Πατέρες συμφώνως ταῦτα μαρτυροῦσιν· ὁ μὲν ἅγιος Χρυσόστομος ἐν τῇ ζ'. Ὁμιλίᾳ· εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ταῦτα ἐπὶ λέξεως λέγει· „Αἱ „μὲν Γραφαὶ δύο λέγουσι τὼ Χριστοῦ παρουσίας, σαύ„τω τε τὸν γενομένην, καὶ τὸν μέλλουσαν... τῆς μὲ„σου τῆς δευτέρας πρόδρομον λέγουσι τὸν Ἠλίαν ἔ„σεσθαι· τῆς γὰρ πρωτέρας εὐαγγελιστὴς ὁ Ἰωάννης, ὃν καὶ „Ἠλίαν ὁ Χριστὸς ἐκάλει· οὐκ ἐπειδὴ Ἠλίας ἦν, ἀλλ' „ἐπειδὴ τὼ διακονίαν ἐπλήρου τὴν ἐκείνου· ὥσπερ γὰρ „ἐκεῖνος πρόδρομος ἦσαν τῆς δευτέρας Παρουσίας, ὕστω καὶ οὗτος τῆς πρωτέρας εὐαγγελιστὴς· ἀλλ' οἱ Γραμματεῖς „ταῦτα συγχέοντες, ἐκείνης μόνης ἐμνημόνευον πρὸς τὸν „ὄχλον τῆς δευτέρας παρουσίας, καὶ ἔλεγον· ὅτι εἰ ἔστιν „ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἔδει τὸν Ἠλίαν προλαβεῖν· διὰ τοῦτο καὶ „οἱ μαθηταὶ λέγουσι· πῶς οἱ Γραμματεῖς λέγουσιν, „Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον· τίς ὢν ἡ λύσις, ὢν ὁ Χρι„στὸς ἐπήγαγε; ὅτι Ἠλίας μὲν ἔρχεται τοῦτο πρὸ „τῆς δευτέρας μου παρουσίας, καὶ νῦν δὲ ἐλήλυθεν Ἠ„λίας, τὸν Ἰωάννην οὕτω καλῶν· οὗτος ἦλθεν Ἠ„λίας· εἰ δὲ τὸν Θεσβίτην ζητοῦσι, ἔρχεται· δι' ὃ καὶ „ἔλεγεν, Ἠλίας μὲν ἔρχεται, καὶ ἀποκαταστήσει πάν„τα· ποῖα πάντα; ἅπερ ὁ Προφήτης ἔλεγε Μαλαχίας, „καὶ ἐκθέμενος τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν τοῦ Μαλαχίου, οὕτως „ἐπιφέρει· „δηλῶν ὅτι πρὸ ἐκείνης τοίνυν ἔρχεται ὁ „Θεσβίτης Ἠλίας τῆς τοῦ κρίνειν ἐχούσης, οὗτος ἄ„ρηκε, καὶ τὼ αἰτίαν δὲ ὁμοῦ διδάσκει τῆς παρου„σίας αὐτοῦ· τίς δὲ ἡ αἰτία; ἵνα ἐλθὼν πείσῃ τοὺς „Ἰουδαίους πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ, καὶ μὴ πάντες ἀρδίω „ἀπόλωνται παραγενομένου". Ταῦτα μὲν ὁ Χρυσόστομος. Ὁ δὲ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Τόμ. γ'. ἑρμηνείων τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν τοῦ Μαλαχίου, οὕτω λέγει· „ἀποδείξει ἡμεροσπους καὶ εἰνεξικακίας Θεοῦ, τὸ καὶ Ἠλίαν „ἡμῖν τὸν Θεσβίτην προαναλάμψαι κατὰ καιρὸς, ὅτι „παρέσται λοιπὸν ὁ Κριτὴς τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὼ οἰκου„μένω προκαγγέλοντα... ἐπειδὴ δὲ ἐν πλείσαις ἐσ„μὲν ἁμαρτίαις, προβαδίζει χρησίμως ὁ Θεσπέσιος „Προφήτης, εἰς ὁμοψυχίαν ἄγων τὺς ἐπὶ γῆς· ἵνα δὴ „σύμπαντες εἰς εὐσπλαγχνίαν τὼ διὰ πίστεως συνηγμένοι, „καὶ τῶν εἰς φαυλόσπουδα σπουδασμάτων ἀποπαυσάμενοι, „πληροῦν ἕλοιντο τὸ ἀγαθὸν, ὕστως σωθῆναι κατορι„σάντας τῷ Κριτῇ".

Ὁ δὲ Κύριλλος ὁ σοφὸς Θεοδώρητος τὸ αὐτὸ ῥητὸν τοῦ Μαλαχίου ἑρμηνεύων ὕστερον λέγει ἐν Τόμ. β'. „ἐγὼ ἀποστελῶ „ὑμῖν Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην, καὶ σημαίνων τὸν καιρὸν „ἐπήγαγε· πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὼ μεγά„λην, καὶ ἐπιφανῆ, τὴν τῆς δευτέρας παρουσίας ὠνόμασε· „διδάσκει δὲ ἅπερ προεῖπεν ὁ μέγας Ἠλίας παραγενό„μενος, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱὸν, καὶ „καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· καὶ δηλονότι τὸν „σκοτὸν, δι' ὃν Ἠλίας πρότερος παραγίνεται, ἐπήγαγε· „μὴ ἐλθὼν, πατάξω τὴν γῆν ἄρδην· ἵνα γὰρ μὴ εὑρὼν „ὑμᾶς (τοὺς Ἰουδαίους δηλαδὴ) πάντας ἐν ἀπιστίᾳ, ἅ„παντας ὑμᾶς εἰς τὼ ἀνελεύσιτον κόλασιν παραπέμ„ψω, ἔξω πρότερος Ἠλίας, καὶ τὼ ἐμὼ ὑμᾶς πα„ρουσίαν διδάξω, καὶ πᾶσι ὑμᾶς, ὦ Ἰουδαῖοι, τοῖς ἐξ „Ἐθνῶν εἰς ἐμὲ πεπιστευκόσιν ἀνενδοιάστως εὐωδήνω, „καὶ μίαν ἀποφῆνω τὼ ἐμὼ Ἐκκλησίαν. Παύρας „δὲ καλῶ τοὺς Ἰουδαίους ὡς προτέρους κληθέντας· ὑμᾶς „δὲ πᾶ Ἔθνη, ὡς μετ' ἐκείνους σωθέντας". Καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, ἔξω ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ λέγει εἰς τὼ ἑρμηνείαν τοῦ Ἀποστολικοῦ ῥητοῦ τούτου, λέγει καὶ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου Κεφ. ιζ'. „ἐν τῷ εἰπεῖν ὅτι Ἠλίας μὲν „ἔρχεται, δηκνὺς ὅτι ἔπω ἦλθεν, ἐδήλωσεν δὲ πρό„δρομος τῆς δευτέρας παρουσίας, καὶ ἀποκαταστήσει πρὸς „τὼ πίστιν τοῦ Χριστοῦ πάντας τοὺς εὑρεθησομένους πι„στοὺς Ἐβραίους, ὥσπερ ἐκ σκοτεινῶν κλήρων ἀποκα„θιστῶν αὐτοὺς ἐκποσόντως". Καὶ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Μάρκον Κεφ. θ'. προκειμένου ῥητοῦ· „Ἠλίας μὲν „ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθίστᾳ πάντα, ὁ δὲ λέγει (ὁ Χρι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θη ἀφανισμὸς εἰς τὰς ἀπίστους Ἰουδαίους, (αὐτοὶ γὰρ μάλιστα ἦσαν οἱ τὸν Θεσσαλονικεῖς θλίβοντες, καὶ ἐνοχλοῦντες, ὡς ἀνωτέρω ὁ Παῦλος εἶπε, Κεφ. β'. στίχ. 14.) καὶ Ἐθνικούς; Καὶ ἀποκρινόμεθα εἰς τοῦτο, ὅτι τῆς μὲν σωτελείας τὸ κόσμου, σημεῖον θέλει εἶναι ὁ Ἀντίχριστος, καὶ ὁ Ἠλίας, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας, διὰ τί αὐτὴ θέλει γενῇ αἰφνιδία καὶ ἄδηλος. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, καὶ τὸ παράδειγμα ὁπου ἔφερεν ὁ Παῦλος τοῦ κοιλοπονήματος τῆς γυναικός· διότι καὶ ἡ γυναῖκα μὲν ἡ ἐγγαστρωμένη, ἠξεύρει βέβαια ὅτι θέλει γεννήσει, πότε δὲ, καὶ ποίαν ἡμέραν θέλει ἔλθει τὰ κοιλοπονήματα εἰς αὐτὴν, δὲν ἠξεύρει· διὰ τοῦτο πολλαὶ μὲν γυναῖκες γεννοῦσιν, ἑπτὰ μηνῶν ὄσαι, πολλαὶ δὲ, ὀκτὼ μηνῶν· καὶ ἄλλαι γεννοῦν ἐκεῖ, ὅπου περιπατοῦν εἰς τὰς στράτας, χωρὶς νὰ ἠξεύρουν προτίτερα τίποτε. Καθὼς λοιπὸν αἱ ἐγγαστρωμέναι γυναῖκες ἐκεῖναι, εἰς καιρὸν ὁπου παίζουν, καὶ γελοῦν, δίθυς αἰφνιδίως πιάνονται ἀπὸ τοὺς ἀνυποφόρους πόνους τῆς γέννας, καὶ κατακόπτονται ἀπὸ τὰ κοιλοπονήματα, τοιουτοτρόπως καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὁπου τότε τρυφοῦν, καὶ ξεφαντόνουν, αἰφνιδίως θέλουν κατακοπῆ ἀπὸ τοὺς πόνους, καὶ φόβους, ὅταν ἔλθῃ ἡ φοβερὰ ἡμέρα ἐκείνη τῆς κρίσεως, καὶ δὲν θέλουν γλυτώσουν (1).

4. „Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς „κλέπτης καταλάβῃ".

Ἤτοι ἐσεῖς, λέγει, ὦ ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, δὲν ἔχετε σκοτεινιὰν ζωὴν καὶ ἀκάθαρτα ἔργα διὰ νὰ φοβῆσθε, ὅτι ἔχει νὰ σᾶς εὕρῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὡσὰν κλέπτης. Τί λοιπόν; δὲν θέλει ἔλθῃ ἀδήλως ὁ θάνατος καὶ εἰς αὐτὲς, κἂν καὶ δὲν εἶναι σκοτειναὶ καὶ ἀκάθαρτοι; ναὶ ὁ θάνατος θέλει ἔλθῃ ἀδήλως καὶ αἰφνιδίως εἰς αὐτὲς, ἀλλ' ὅμως δὲν θέλει τὲς προξενήσει κἀνένα λυπηρόν· διὰ τί εἰς ἐκείνες μὲν ὁπου εἶναι ἔξυπνοι, καὶ δείσκονται εἰς τὸ φῶς, κἂν καὶ κλέπται ἔμβουν εἰς τὸν οἰκόντες, ὅμως δὲν θέλουν δυνηθοῦν νὰ τὲς βλάψουν· ἐκείνες δὲ, ὁπου κοιμῶνται, ὅταν ἔμβῃ ὁ κλέπτης εἰς τὸ ὀσπήτιόν τους, ἐκείνες λέγω, δύκολος ξεγυμνόνοι ὁ κλέπτης, καὶ ἀναχωρεῖ.

5. „Πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε, καὶ υἱοὶ ἡμέρας".

Καθὼς ὀνομάζονται υἱοὶ γενύνης ἐκεῖνοι, ὁπου κάμνουν ἔργα ἄξια τῆς γενύνης, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὲς Φαρισαίους· „ὑμεῖς γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι περιά-

„γετε

„τος δηλαδὴ) παιδιόν ἐστιν· ὁ Ἠλίας ὁ Θεσβίτης ὅ-„ταν μέλλῃ ἐλθεῖν, εἰρήνην μέλλει ποιῆσαι τοῖς ἀπει-„θοῦσιν Ἰουδαίοις, καὶ εἰς πίστιν πάντας ἀγαγεῖν. Καὶ μετ' „ὀλίγα, ὁ γὰρ Ἠλίας ἀποκαταστήσαι μέλλει πάντα, „καὶ οὐκ ἔσαι ποτὲ ἀπιθὴς τις Ἑβραῖος, ἀλλὰ πάντες „πιστεύσουσι τῷ κηρύγματι, ὅσοι ἂν ἀκούσωσι τοῦ Ἠ-„λιοῦ". Συμμαρτυροῦσι δὲ τῇ δόξῃ ταύτῃ καὶ ὁ Ἅγιος Ἐφραὶμ, καὶ ὁ Ἱππόλυτος, καὶ ἄλλοι Πατέρες. γ'. δὲ καὶ τελευταῖον, ὅτι πᾶσα ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία κοινῶς δοξάζει, ὅτι ὁ Προφήτης Ἠλίας θέλει ἔλθῃ κατὰ τὸν δευτέραν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν· διὸ καὶ εἰς τὸν ἑπτάνυχον αὐτοῦ μνημόνιον ἀναφέρει τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη τῶν ἁσματικῶν αὐτοῦ Τροπαρίων.

Ὅτι δὲ ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων οὐκόμη δὲν ἔγινε, καθὼς καὶ τοῦτό τινες εἶπον σφαλερῶς, μέλλει δὲ αὖθις νὰ γενῇ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ κόσμου, ἐβεβαίωσε μὲν ὁ Κύριος, εἰπὼν ἀνωτέρω· „Ἠλίας μὲν ἔρχεται καὶ ἀ-„ποκαταστήσει πάντα" βεβαιοῖ δὲ καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος λέγων περὶ τοῦ Χριστοῦ· „ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι „ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν „ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων Ἁγίων αὐτοῦ Προφητῶν „ἀπ' αἰῶνος". (Πράξ. γ'. 21.) ἀλλὰ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει ἐν τῷ β'. Λόγῳ περὶ Θεολογίας, ὅτι πάντα ἐν πᾶσιν ἔσαι ὁ Θεὸς ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀποκαταστάσεως· καὶ ὁ Θεοφόρος δὲ Μάξιμος, καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος τοῦτο ἀποκαταστασιν λέγουσιν· ὅτι ἔχει νὰ γενῇ ἐν τῷ τέλει τοῦ κόσμου, καθὼς ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος ἀνωτέρω.

(1) Καὶ τὸ παραδείγματα δὲ ὁπου ἀναφέρει ὁ Κύριος τοῦ αἰφνιδίου καὶ ἄδηλον παρουσίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος· „ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ „Νῶε, ὅπως ἔσαι καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· „ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατα-„κλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγα-„μίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν Κι-„βωτὸν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ „ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσαι καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ „ἀνθρώπου". (Ματθ. κδ'. 37.) Καὶ πάλιν· „Προσ-„έχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρωθῶσιν ὑμῶν αἱ καρ-„δίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, „καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ὡς πα-„γὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ „πρόσωπον πάσης τῆς γῆς". (Λουκ. κβ'. 34.) Ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα Κυρίου λέγεται καὶ ὁ θάνατος ἑκάστου, ὡς ἀνωτέρω ἠρμήνευσεν ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, διὰ τοῦτο καὶ τὰ παραδείγματα ταῦτα, τόσον τοῦ Ἀποστόλου περὶ τῆς ἐγγαστρωμένης γυναικός, ὅσον καὶ τοῦ Κυρίου, ἁρμόζουσι καὶ εἰς τὴν ἀδηλίαν καὶ τὸ αἰφνίδιον τοῦ θανάτου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„γετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε „αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν". (Ματθ. κ'γ'. 15.) ὁμοίως καθὼς ὀνομάζονται υἱοὶ ἀπειθείας, οἱ ἀπειθεῖς· „δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπει„θείας". (Εφ. ε'. 6. Κολ. γ'. 6.) ἔτζι ὀνομάζονται καὶ υἱοὶ φωτὸς, καὶ ἡμέρας, οἱ τὰ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἡμέρας ἔργα πράττοντες, ἤγουν οἱ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ τὰς ἀρετὰς μεταχειριζόμενοι (1).

„Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους".

Ἤγουν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, μὲ τὸ νὰ εἴμεθα υἱοὶ φωτὸς, καὶ ἡμέρας, ἤτοι τῆς θεογνωσίας καὶ ἀρετῆς, δὲν εἴμεθα υἱοὶ τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ σκότους, ἤτοι τῆς πλάνης καὶ ἁμαρτίας· ἐναντία γὰρ εἰς τὸ ἄκρον εἶναι, τὸ φῶς μὲ τὸ σκότος, καὶ ἡ ἡμέρα μὲ τὴν νύκτα, καὶ ὐδέποτε δύναται νὰ ἑνωθῦν.

6. „Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποί· ἀλλὰ γρηγορῶμεν, „καὶ νήφωμεν".

Ἤτοι λοιπὸν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἂς μὴν ἀμελῦμεν τὴν ἀρετὴν, καὶ τὰ καλὰ ἔργα ἀλλὰ ἂς ἀγρυπνῶμεν καὶ ἂς νήφωμεν, ἤγουν ἂς προσέχωμεν καλὰ εἰς τὸν ἑαυτόν μας· ἐπίτασις γὰρ καὶ αὔξησις τῆς ἀγρυπνίας, εἶναι ἡ νῆψις καὶ προσοχή· διὰ τί εἶναι δυνατὸν τινὰς νὰ ἀγρυπνῇ μὲν, νὰ μὴ νήφῃ δὲ, καὶ νὰ μὴ προσέχῃ, ἀλλὰ νὰ ἀφίνῃ τὸν νοῦν του νὰ τρέχῃ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰ μάταια· καὶ ὡσὰν νὰ ἔλεγεν ὁ Παῦλος, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, τὰ ἀγαθὰ ἔργα ἂς πράττωμεν νηφόντως καὶ προσεκτικῶς.

7. „Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμε„νοι, νυκτὸς μεθύουσιν· ἡμᾶς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν".

Καθεύδοντας καὶ κοιμωμένους ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος τοὺς ἐν ἁμαρτίαις βυθισμομένους, ὡσὰν ὁποῦ αὐτοὶ εἶναι ἀκίνητοι καὶ ἀνενέργητοι εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅλα τὰ ἔργα των τὰ κάμνουν ὡσὰν νὰ εἶναι φανταζόμενοι, καὶ ὀνειρεύομενοι· διότι, τοιαῦτα εἶναι ὅλα τῆς παρούσης ζωῆς τὰ πράγματα, φαντασιώδη δηλαδὴ καὶ ἀϋπόστατα, καὶ κατ' ὐδένα τρόπον διαφέροντα ἀπὸ τὰ ὀνείρατα. Ἀλλὰ καὶ μέθην ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὄχι μόνον τὴν γινομένην ἀπὸ τὸ πολὺ κρασὶ, ἀλλὰ καὶ τὴν μέθην, ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη καὶ ἁμαρτίας· διὰ τί αὐτὴ σκοτίζει τὸ ἡγεμονικὸν καὶ τὴν διάκρισιν, καὶ κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ δίγαίνῃ ἔξω ἀπὸ τὸν κατὰ φύσιν ὀρθὸν λόγον· ὅθεν περὶ τῆς μέθης ταύτης εἶπεν ὁ Ἡσαΐας „καὶ οἱ μεθύοντες ἀπὸ οἴνου". (Ἡσ. κή. 1.) (2) Ἐσεῖς λοιπὸν, λέγει, Χριστιανοὶ, δὲν πρέπει νὰ εἶσθε τοιοῦτοι κοιμισμένοι ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, καὶ μεθυσμένοι ἀπὸ τὰ πάθη· ἐπειδὴ καὶ ἐσεῖς δὲν εἶσθε τοῦ σκότους καὶ τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἡμέρας, διὰ μέσου τῆς ἡμερινῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος (3), καὶ τῆς φωτεινῆς ἐργασίας τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν.

8. „Ἐν

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἀνω„τέρω εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ τὴν τῶν Χριστοῦ Παρουσίαν, „ὅτι ἀγνοοῦμεν αὐτῆς τὸν καιρὸν, γινώσκομεν δὲ ὅτι „ἐξαίφνης ἔχει νὰ γένῃ, τώρα χαίρει παραβολικῶς ἐ„φάρμοσε, σκότος μὲν ὀνομάζει τὴν ἄγνοιαν ἐκείνης, ἡμέ„ραν δὲ, τὴν ἐκείνης γνῶσιν".

(2) Ὅρα καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „μὴ μεθύσ„κεσθε οἴνῳ" (Ἐφ. ε'. 18.) πόσων λογιῶν εἶναι ἡ μέθη.

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος πλάσιν ἡμερινὴν, καὶ τῆς νυκτερινῆς ἀντίθετον ὀνομάζει τὸ Ἅγιον Βάπτισμα· „Καὶ πάλιν λέγει τριττὴν γεννησιν ἡμῖν „οἶδεν ὁ λόγος, τὴν ἐκ σωμάτων, τὴν ἐκ βαπτίσμα„τος, τὴν ἐξ ἀνασάσεως· τούτων ἡ μὲν, νυκτερινὴ τε„ἐστι καὶ δύλη, καὶ ἐμπαθὴς, ἡ δὲ ἡμερινὴ, καὶ ἐλευθέ„ρα, καὶ λυτικὴ τῶν παθῶν". (Λογ. εἰς τὸ Βάπτισμα.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ σοφὸς Νικήτας ὕπωφησιν· „ἡ „μὲν ἐκ σωμάτων νυκτερινή ἐστι· κυρίως γὰρ τοῦ „γάμου σωματικῆς καιρὸς, ἡ νὺξ ἐστι, διὰ τὸ εὐχημο„νέστερον, καὶ δύλη, ὡς πάθους κατάρχοντος αὐτοῦ· ἐκ „γὰρ φιληδονίας ὁ γάμος· ἡ δὲ τοῦ βαπτίσματος ἡμε„ρινὴ λέγεται παρὰ τῷ Δαβὶδ· ἡμέρας γὰρ φησι „πλασθήσονται· διὸ τὸ ἐν ἡμέρᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πα„λιδαὶ τὸ Βάπτισμα, ἢ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ βαπτίσμα„τος καθαρότητα καὶ λαμπρότητα· ἐστὶ δὲ ὁ μόνον ἐλευ„θέρα παθῶν, ἀλλὰ καὶ ἀφαιρετικὴ τούτων".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. „ Ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως, καὶ ἀγάπης".

Δὲν εἶναι ἀρκετὸν τὸ νὰ ἀγρυπνῇ ὁ Χριστιανὸς μόνον, καὶ νὰ προσέχῃ, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ ἦναι ἁρματωμένος· διὰ τί αὖ ὁ Χριστιανὸς ἦναι μὲν ἔξυπνος καὶ προσεκτικὸς, δὲν ἔχῃ δὲ ἅρματα, ὀλίγωρα αὐτὸν θανατόνουσιν οἱ πλέπται δαίμονες, καὶ τὰ πάθη. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος θώρακα, ἤτοι σιδηροπροκάμισον πίστεως, καὶ ἀγάπης, δηλοῖ μὲ αὐτὸ, τὰ δόγματα τῆς πίστεως, καὶ τὸν ἐνάρετον βίον· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ νὰ νήφῃ ὁ Χριστιανὸς καὶ νὰ προσέχῃ τῇ ἀληθείᾳ. Πλὴν δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ Χριστιανὸς ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὴν πίστιν ταύτην, καὶ τὴν ἀγάπην, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ ταῦτα καὶ νὰ τὰ φορῇ, καθὼς καὶ ὁ στρατιώτης φορεῖ εἰς τὸ σῶθος τὸ σιδηροπροκάμισον· διὸ, τι τὸ σιδηροπροκάμισον κάνενα σπαθὶ, ἢ ἄλλο ἅρμα, εὔκολα δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ πόψῃ, ἀλλ' δείσκεται αὐτὸ εἰς τὸ σῶθος ὡσὰν σὰν τειχόκαστρον καὶ ἐμποδίζει τὰς ἔξωθεν προσβολὰς τῶν ἐχθρῶν, καὶ δὲν ἀφίνει νὰ περνᾷ μέσα εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν καρδίαν τὰ χριστιανὰ κἀμμία ἀπὸ τὰς πεπυρακτωμένας σαΐτας τὰ διαβόλα, καὶ τῶν παθῶν.

„ Καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας".

Καθὼς ἡ περικεφαλαία, ἤτοι ἡ μπαρμπῦτα, φυλάττει τὸ κυριώτερον μέρος τὰ ἀνθρώπου, ἤγουν τὴν κεφαλὴν, μὲ τὸ νὰ σκεπάζῃ αὐτὴν, καὶ δὲν ἀφίνῃ νὰ τὴν κτυπήσῃ κάνένα ἅρμα τῶν ἐχθρῶν· ἔτζι καὶ ἡ ἐλπίδα φυλάττει τὸν νοῦν τοῦ Χριστιανοῦ, ὅς τις εἶναι ἡ κυριωτέρα δυνάμις τῆς ψυχῆς, καὶ γίνεται εἰς αὐτὸν σωτηριώδης, μὲ τὸ νὰ μὴν ἀφίνῃ νὰ ἔμβῃ μέσα εἰς αὐτὸν κἀνένας ἀμφίβολος καὶ κακὸς λογισμός. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ ἐδῶ ὅτι προσάζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος νὰ ἀποκτήσουν οἱ Χριστιανοὶ τὰ τρία ταῦτα, τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα, καὶ τὴν ἀγάπην, καθὼς καὶ εἰς τὴν Κορινθίους ἔγραφε· „ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα. (α'. Κορ. ιγ'. 13.)

9. „ Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν
„ σωτηρίας, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ".
10. „ Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδομεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν".

Διὰ τοῦτο, λέγει, πρέπει νὰ εἶναι οἱ Χριστιανοὶ ἁρματωμένοι μὲ τὴν πίστιν, ἐλπίδα, καὶ ἀγάπην, διὰ τί οὐκ ἔθετο, ἤγουν δὲν ἐδιώρισεν ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Θεὸς διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν ὀργὴν καὶ κόλασιν, ἀλλὰ διὰ νὰ περιποιήσῃ ἡμᾶς, ἤγουν διὰ νὰ συμμαζώξῃ εἰς τὸν ἑαυτόν τα, καὶ νὰ μᾶς σώσῃ, μὲ τὸ νὰ δώσῃ τὸν Υἱόν τα εἰς θάνατον διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἡμεῖς χρεωστοῦμεν εἰς τοὺς κινδύνους ὁποῦ δοκιμάζομεν, νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἔχομεν νὰ λάβωμεν δι' αὐτοὺς μεγάλα ἀγαθὰ ἀπὸ τὸν Θεόν· ἐπειδὴ, αὐίσως ἐπιστεύσαμεν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀκριβεῖθη τὸν μονογενῆ τα Υἱὸν διὰ τὴν ἀγάπην μας, ἀπόλυθον εἶναι καὶ νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς θέλει μᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ θλίψεις ὁποῦ πάσχομεν· καὶ πρὸς τούτοις ἀπόλυθον εἶναι νὰ ἰδοῦμεν εἰς τὸ παράδειγμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἀγαπήσωμεν αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀδελφούς μας. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο, λέγει, ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς, ἵνα ἡμεῖς οἱ μαθηταί τα Χριστιανοὶ, ζήσωμεν μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν· εἴτε ἤμεθα ἔξυπνοι, ἤγουν εἴτε ζῶμεν, καὶ εὑρεθῶμεν ζωντανοὶ τότε ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος· εἴτε καὶ κοιμώμεθα, ἤγουν εἴτε ἀποθνήσκωμεν πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔγραφεν· „ εἴτε οὖν ζῶμεν, εἴτε ἀποθνήσκωμεν τοῦ „ Κυρίου ἐσμεν". (Ῥωμ. ιδ'. 8.) Ἀνωτέρω μὲν γὰρ, ὕπνον ἐνόησεν ὁ Ἀπόστολος τὴν ἀμέλειαν, ἀγρυπνίαν δὲ, τὴν προσοχήν· ἐδῶ δὲ, ὕπνον μὲν ἐνοεῖ τὸν θάνατον, ἀγρυπνίαν δὲ τὴν ζωήν. Τὸ νόημα λοιπὸν ὁποῦ λέγει εἶναι τοιοῦτον· μὴ φοβεῖσθε, ἀδελφοὶ, τοὺς σωματικοὺς κινδύνους, καὶ τοὺς θανάτους· διὰ τί, κἂν καὶ ἀποθνήσκωμεν διὰ τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔχομεν μὲ τὸν Χριστὸν νὰ ζήσωμεν· διὰ τί καὶ ὁ Χριστὸς ὁποῦ μᾶς ἠγάπησε τόσον πολλὰ, ὥστε ὁποῦ καὶ νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν ἀγάπην μας, καὶ αὐτὸς, λέγω, ζῇ, καὶ ἔχει καὶ ἡμᾶς νὰ ζωοποιήσῃ.

11. „ Διὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „ Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς „ καὶ ποιεῖτε ".

Βλέπεις ἀγαπητὲ τί γράφει ἐδῶ ὁ μέγας Ἀπόστολος; διὰ τί λοιπὸν ἐσὺ ἀδελφέ μου Χρισιανὲ, ὁποίας τάξεως καὶ βαθμὸ εἶσαι, διὰ τί προφασίζεσαι καὶ λέγεις, ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι διδάσκαλος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν χρεωσῶ νὰ οἰκοδομῶ, καὶ νὰ συμβουλεύω τὸν ἀδελφόν μου τὰ πρὸς τὴν σωτηρίαν τὰ; ἀκούεις; οἰκοδομεῖτε, λέγει ὁ Θεῖος Παῦλος, καὶ διορθόνετε σὲας τὸν ἄλλον σας· ἐπειδὴ οἱ διδάσκαλοι μόνοι δὲν εἶναι ἀρκετοὶ διὰ τὴν ὀλιγόπιστα, εἰς τὸ νὰ νουθετῶν, καὶ νὰ διορθόνουν ὅλους τοὺς Χρισιανοὺς, ἀλλ' εἶναι χρεία καὶ κάθε Χρισιανὸς νὰ νουθετῇ, καὶ νὰ συμβουλεύῃ τὸν ἀδελφόν του μὲ ταπείνωσιν, καὶ ἀγάπην, τὰ συμφέροντα, καὶ σωτηριώδη (1).

12. „ Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν ".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, οἰκοδομεῖτε σὲας τὸν ἄλλον, διὰ νὰ μὴ νομίσουν οἱ Θεσσαλονικεῖς, ὅτι ἀνεβίβασεν αὐτοὺς εἰς ἀξίωμα διδασκάλων, καὶ ἐκ τούτου ὑπερηφανεύθοῦν κατ' ἐπάνω τῶν διδασκάλων τους, διὰ τοῦτο τώρα ἐδῶ λέγει, ὅτι ἀγκαλὰ, ἀδελφοί μου, σᾶς ἐπαρακίνησα νὰ οἰκοδομῆτε, καὶ νὰ συμβουλεύετε τὰ συμφέροντα σὲας τὸν ἄλλον, ὅμως πάλιν σᾶς παρακαλῶ νὰ τιμᾶτε τοὺς διδασκάλους σας· ἐπειδὴ οἱ διδάσκαλοι καὶ κήρυκες τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὑποφέρουν πολλοὺς κόπους διὰ τοῦ διδασκαλίαν τῶν Χρισιανῶν, τοὺς ὁποίους κόπους των θέλει ἐλαφρώσει ὀλίγον τι ἡ τιμὴ καὶ περιποίησις, ὁποῦ ἐσεῖς προσφέρετε εἰς αὐτούς (2).

„ Καὶ προϊσαμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς ".

Διὸ, τι αἴσως, λέγει, ἐσεῖς οἱ Χρισιανοὶ, τιμᾶτε καὶ περιποιῆσθε τοὺς ἐξωτερικοὺς Προεσῶτας, ὁποῦ ὑπερασπίζονται καὶ σᾶς βοηθοῦν εἰς τὰ ἀνθρώπινα καὶ βιωτικὰ πράγματα, πόσῳ μᾶλλον χρεωσεῖτε νὰ τιμᾶτε, καὶ νὰ ὁμολογῆτε χάριτας εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς Προεσῶτας, ὁποῦ σᾶς ὑπερασπίζονται εἰς τὰ θεῖα καὶ πνευματικὰ πράγματα, ὁποῖοι εἶναι οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ Ἱερεῖς, καὶ Πνευματικοὶ, καὶ Ἱεροδιδάσκαλοι; τὸ γὰρ „ ἐν Κυρίῳ " τοῦτο δηλοῖ· αὐτὶ τοῦ, οἱ πιστοὶ ἐσωτερικοὶ προσάτας σας, ὁποῦ σᾶς ὑπερασπίζονται, λέγει, εἰς κοσμικὰ, καὶ γήϊνα πράγματα, ἀλλὰ εἰς τὰ τοῦ Κυρίου, διὰ τί εὔχονται διὰ λόγου σας, διὰ τί σᾶς ἀνεγεννησαν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, διὰ τί σᾶς ἐπισκέπτονται, σᾶς διδάσκουν, σᾶς νουθετοῦν, εἶναι ἰατροὶ τῶν ψυχῶν σας, καὶ εἰς τὸ μεσονύκτιον αὐτοὺς καλέσητε νὰ ἔλθουν εἰς τὸν οἶκόν σας, διὰ κάμμιαν σας χρείαν πνευματικὴν, ἔρχονται ἀόκνως. Βλέπετε ἀδελφοί μου Χρισιανοὶ, ποίαν προσασίαν λαμβάνετε ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ Ἱερεῖς, καὶ Πνευματικούς σας Πατέρας καὶ Διδασκάλους; λοιπὸν διὰ τὴν προσασίαν αὐτὴν, τιμᾶτε καὶ ἐσεῖς αὐτοὺς, καὶ περιποιεισθε.

13. „ Καὶ

---

(1) Ὅτι δὲ χρεωσεῖ κάθε Χρισιανὸς νὰ συμβουλεύῃ τὸν ἀδελφόν του τὰ πρὸς σωτηρίαν, ὅρα ἐν τῷ Βιβλίῳ τῆς Χριστοθέας.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ἀλαχοῦ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος εἶπε· „ οἱ καλῶς προεσῶτες πρεσβύτεροι, διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν μάλισα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ ". (α'. Τιμ. ε'. 17.) Καὶ κοινῶς πάντες οἱ Ἀπόστολοι ἐν ταῖς Διαταγαῖς λέγουσι· „ τὸν λαλοῦντά σοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ δοξάσεις· μνησθήσῃ δὲ αὐτοῦ ἡμέρας καὶ νυκτός. Τιμήσεις δὲ αὐτὸν, ὡς γὰρ γενητήσεως αἴτιον, „ ἀλλ' ὡς τοῦ εὖ εἶναί σοι πρόξενον γενόμενον· ὅπου γὰρ „ ἡ περὶ Θεοῦ διδασκαλία, ἐκεῖ ὁ Θεὸς πάρεσιν· ἐκ- „ ζητήσεις καθ' ἡμέραν τὸ πρόσωπον τῶν Ἁγίων, ἵνα „ ἐπαναπαύῃ τοῖς λόγοις αὐτῶν ". (Διαταγ. βιβλ. ζ'. Κεφ. ἰ.). Καὶ εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους δὲ Ἐπισολὴν σκοπεύοντας ὁ Παῦλος νὰ μνημονεύουν οἱ Χρισιανοὶ τῶν Ἡγουμένων, ἤγουν νὰ ἐνθυμοῦνται αὐτοὺς, διὰ νὰ τοὺς βγοῦν εἰς τὰ σωματικὰ χρείας των, καὶ νὰ τοὺς μιμοῦνται εἰς τὰ ἔργα (Ἑβρ. ιγ'. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Καὶ ἡγᾶσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔρ-„γον αὐτῶν".

Μὲ ἀγαπᾶτε, λέγει, ἀδελφοί μου Χρισιανοὶ, ἁπλῶς τὲς ἐσωτερικὲς Προεσῶτας, καὶ Πνεθματικὲς σας Πατέρας, ἀλλὰ νὰ τὲς ἀγαπᾶτε ὑπερεκπερισσοῦ, ἤτοι θερμῶς κὴ ὑπερβαλλόντως, καθὼς κὴ οἱ γοὶ ἀγαπᾶν μὲ ὑπερβολὴ τὲς κατὰ σάρκα γονεῖς των· ἐπειδὴ ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Χρισὸν, αὐτὸς ἀπολύθως θέλει ἀγαπήσει κὴ τὸν ὑπηρέτη κὴ λειτεργὸν τᾶ Χρισᾶ, ὁποῖος κὴ ἂν ἦναι, ἢ καλὸς ἢ κακός· ἐπειδὴ κὴ διὰ μέσου αὐτᾶ, κοινωνεῖ τὰ φοβερὰ κὴ ἄχραντα Μυσήρια. Καὶ ἐὰν ἐσὺ Χρισιανὲ, ἀνίσως κὴ πάρης κάμμίαν γυναῖκα πλεσίαν, κὴ εὐγενικὴ, ἀγαπᾷς κὴ τιμᾷς ἐκεῖνον, ὁπᾶ σοι τὴν ἐφροξύνσε, πόσῳ μᾶλλον θέλεις ἀγαπᾷς, κὴ τιμᾷς τὸν Ἀρχιερέα, καὶ Ἱερέα, οἵ τινες σοι ἐπροξύνσαν μίαν Βασιλείαν Οὐρανίον; διὰ τᾶτο προσέχετε καλὰ, ἀδελφοὶ, νὰ μὴ καταφρονῆτε τὲς τοιᾶτες Πνεθματικὲς σας Πατέρας, κὴ Ἱερωσύνες· δι ὅ,τι ἰδὲ ἀκέετε τὸν Παῦλον, ὁπᾶ λέγει, ὅτι νὰ τιμᾶτε αὐτὲς, διὰ τὸ ἔργον κὴ τὸ ἀξίωμα ὁπᾶ ἔχουν, κὴ διὰ τὴν προσασίαν ὁποῦ σᾶς κάμνουν.

„Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς".

Ἐν ἄλλοις μὲν αὐτιγράφοις γράφεται· „εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς" ἤγουν εἰρηνεῦν νὰ ἔχετε μὲ τὲς Πνεθματικὲς Διδασκάλες σας· ἐν ἄλλοις δὲ γράφεται „ἐν ἑαυτοῖς" πλεῦ κὴ καπὶ τὸ δύω δίδεται τὸ νόημα (1)· ἐπειδὴ γὰρ ὁ Ἀπόσολος ἤξευρεν, ὅτι οἱ διδάσκαλοι μισοῦνται ἀπὸ τὲς πολλὲς ἀνθρώπες, κὴ μάλισα ἀπὸ τὲς ἀδιορθώτες ἁμαρτωλὲς, διὰ τί αὐτοὶ τὲς ἐλέγχεν, κὴ τὲς ἐμποδίζεν ἀπὸ τὰ κακά· διὰ τᾶτο παραγγέλλει ἐδῶ, ὅτι οἱ Χρισιανοὶ νὰ μὴ φέρωνται ἐχθρικῶς πρὸς τὲς διδασκάλες των, ἀλλὰ νὰ εἰρηνεύεν, καὶ νὰ ἔχουν ἀγάπην, κὴ ὑποταγὴν πρὸς αὐτὲς, ὄχι μόνον μὲ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑαυτοῖς, ἤγουν μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν τᾶς καρδίας των.

14. „Παρακαλᾶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, νεθετεῖτε τὲς ἀτάκτες"

Ἐδῶ ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος πρὸς τὲς διδασκάλες, ὁπᾶ ἔχεν τὸ ἐπάγγελμα τᾶ νὰ κηρύττεν τὸν λόγον τᾶ Θεᾶ· μὴν ἐπιπλήττετε, λέγει, ἐσεῖς οἱ διδάσκαλοι μὲ ἐξεσίαν κὴ αὐθάδειαν τὸν ἄτακτον λαὸν τᾶ Χρισᾶ, ἀλλὰ νὰ τὸν νεθετῆτε μὲ πραότητα· ἐπειδὴ ὁ ἀνόητος κὴ θρασὺς ἄνθρωπος, ὅταν ἐπιπλήττεται, γίνεται θρασύτερος περισσότερον, κὴ κάμμίαν ὠφέλειαν δὲν λαμβάνει ἀπὸ τὴν σφοδρὴν, κὴ αὐθάδη ἐπίπληξιν· ἄτακτοι δὲ εἶναι ὅλοι ἐκεῖνοι, ὁπᾶ κάμνεν ἔξω ἀπὸ τὴν διάταξιν κὴ τὸν νόμον ὁπᾶ ἐδιώρισεν ὁ Θεός· τάξιν γὰρ ξεχωρισὴν ἐδιώρισεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν καθ' ἕνα, καὶ ὅποιος αὐτὴν παραβαίνει, ἐκεῖνος εἶναι ἄτακτος· ὅθεν ὅποιος εἶναι μέθυσος, ἢ ὑβρισὴς, ἢ πλεονέκτης, κὴ ἁπλῶς ὅποιος ἁμαρτάνει, αὐτὸς εἶναι ἄτακτος, διὰ τί δὲν γαίνει ἔξω ἀπὸ τὴν τάξιν, κὴ τὸν νόμον ὁπᾶ ἐδιώρισεν ὁ Θεός (2).

„Παραμυθᾶτε τὲς ὀλιγοψύχες".

Ὀλιγόψυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁ Χρισιανὸς, ὁπᾶ δὲν ὑποφέρει πειρασμὸν, ἀλλὰ παρευθὺς ἀποκάμνει, κὴ ἀπελπίζεται, ὅςτις κὴ ὁμοιάζει μὲ τὸν σπόρον ἐκεῖνον, ὁπᾶ ἐσπάρθη ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν, περὶ τᾶ ὁποίᾳ εἶπεν ὁ Κύριος· „οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας σπαρεν-„τες,

(1) Οὕτω κὴ ὁ Θεοδώρητος ἑρμήνευσε τὸ ῥητὸν, καὶ „ἐν ἑαυτοῖς" γράφει.

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος λέγει· „τὲς ἀργίᾳ συζῶν-„τας ἔπως ἐκάλεσεν, ὡς τὴν κηφῆνα μὴ φυλάττοντας „πίξιν· πῶς ἀ μισῆσθαι, ἀλλὰ νεθετεῖσθαι προσέπα-„ξεν". Οὕτω κὴ ὁ Ἀπόσολος ἀλλαχᾶ ἀτάκτους καλεῖ τοὺς ἀργούς. (β'. Θεσσαλ. γ'. 6. 7. 11.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„τες, οὗτοι εἰσιν οἳ ὅταν ἀκέσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχωνται τὸν λόγον· καὶ ἔτι ῥίζαν οὐκ „ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται". (Λουκ. η'. 15.) τὰς τοιάυτας λοιπὸν μικροψύχους, καὶ ὀλιγοπίστους, παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος νὰ τὰς παρηγορῶν οἱ διδάσκαλοι, καὶ νὰ ἐνδωναμόνουν τῷ ὀλιγοψυχίαν τους μὲ τὸν θειον λόγον (1).

„Ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν".

Ἤτοι ὑποσηρίζετε τὰς ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος γράφει· „τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε". (Ῥωμ. ιδ'. 1.)

„Μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας".

Εἰδῶ σύνοι ὁ Ἀπόστολος ὅλους τοὺς ἀνωτέρω· μακροθυμεῖτε, λέγει, ὦ διδάσκαλοι, καὶ ὑποφέρετε μὲ ἀνεξικακίαν καὶ τοὺς ἀτάκτους, καὶ τοὺς ὀλιγοψύχους, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς, ἐπειδὴ τοῦτο, ἤγουν ἡ μακροθυμία, εἶναι οἰκειότατον ἐπάγγελμα εἰς ἐσᾶς, τὸ ὁποῖον δύνασαι νὰ ἐντροπιάσῃ καὶ νὰ καταπείσῃ ὅλους, καὶ αὐτοὺς τοὺς πλέον ἀγρίους καὶ ἀνημέρους ἀνθρώπους, εἰς τὸ νὰ ἀκοῦσιν προθύμως τὴν διδαχήν σας (2).

15. „Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ".

Ἀνίσως οἱ Χρισιανοὶ δὲν πρέπῃ νὰ ἀποδίδουν κακὸν, ἀντὶ διὰ τὸ κακὸν, ὁποῦ τοὺς ἔκαμαν ἄλλοι, πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ ἀποδίδουν κακὸν, ἀντὶ διὰ τὸ καλὸν, ὁποῦ οἱ ἄλλοι τοὺς ἔκαμαν; καὶ πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ ἀρχίσουν αὐτοὶ νὰ κάμουν κακὸν, εἰς ἐκεῖνον, ὁποῦ τελείως δὲν τοὺς ἔβλαψε; μακρὰν γὰρ εἶναι ταῦτα τῆς πολιτείας τῶν Χρισιανῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔγραφε· „μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες". (Ῥωμ. ιβ'. 17.) Καὶ πάλιν· „μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κα„κόν". (Αὐτόθι, 21.) ὧν καὶ ὄρα τὴν ἑρμηνείαν.

„Ἀλ-

---

(1) Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης γράφει πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Θεσσαλονίκης· „οἴκτῳ καὶ πραότητι „ὠφωπεύετε, καταπραΰνων παρ' ἃς ἐκ τῶν πειρασμῶν „περιπεπτώκοτων συμφορὰς· καὶ ἐκβιάζων αὐτοὺς λόγῳ „πρὸς εὐθυμίαν, ἀναμοχλεύει τὰς τῆς ἀθυμίας „ῥίζας· καὶ μὲν γὰρ γνοῖεν παρὰ σοῦ, ὅτι οἱ μὲν δι„καίως ἐπιχθησαν, καθαρισμὸν τῶν πταισμάτων ἐργά„ζονται· οἱ δὲ συνεχωρήθησαν ἐπελθεῖν μηδεμιᾷ φειδό„λον δράσασι, σεφάνους προξενοῦσιν, οὐ μόνον τὴν ἀθυ„μίαν ἐξορχιζόμενοι, ἀλλὰ καὶ θυμηδίας ἐμπλησθήσον„ται". (Επιστολ. τλ'.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος κατηγορεῖ δικαίως τοὺς φίλους τοῦ Ἰώβ, διατί ἔπρεπε νὰ παρηγοροῦν τὸν Ἰώβ εἰς τὰς μεγάλας συμφορὰς, ὁποῦ τοῦ ἠκολούθησαν, αὐτοὶ δὲ ἀντὶ νὰ τὸν παρηγορῶν, τὸν ὠνείδιζον καὶ τὸν ἐλύπων, πῶς πάσχει διὰ τὰς ἁμαρτίας του, εἰς καιρὸν ὁποῦ, καὶ ἂν διὰ τὰς ἁμαρτίας του ἔπαθεν, ἔπρεπε νὰ παρηγορῶν τοῦ λύπου τοῦ μὲ παρηγορητικὰ λόγια, καὶ νὰ μὴ γίνωνται κακοὶ παρηγορηταὶ του· „εἶχε δὲ (ὁ Ἰώβ) καὶ τῶν „φίλων τὰς γνησιωτάτας, παρακλήτορας κακῶν· (Ἰώβ „ιϛ'. 1.) ὡς αὐτὸς, φησιν, ἐθεραπεύθης· οἱ, τὸ μὲν πά„θος ἑώρων, τὸ δὲ τοῦ πάθους αἴτιον οὐκ ἐμυοῦντες· μυσήριον, ἃ „βάσανον ἀρετῆς, ἀλλὰ κακίας ὕσπραξιν τοῦ πληγέντος „ὑπελάμβανον· καὶ οὐκ ἐνόμιζον μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ „χύνονται τὸ δεινὸν ὀνειδίζοντες· ὁπότε καὶ οἱ διὰ κα„κίαν ἔπασχε, σοφίζεσθαι τὸ λυποῦν ἔδει παραμυθίας „ῥήμασιν". (Λόγ. εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον.) Διατὶ πάλιν καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ παρακαλεῖται, διατί δὲν εὗρε τινὰ νὰ τὸν συμπονεθῇ, καὶ νὰ τὸν παρηγορήσῃ εἰς τὴν θλῖψιν του· „Καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐκ „ὑπῆρξε· καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐκ εὗρον". (Ψαλ. ξη'. 21.) καὶ πάλιν· „Καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος μου ἐπροσέθηκαν". (Ψαλ. ξη'. 31.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς προσάζει εἰς Ἱερεῖς τῆ παλαιᾷ νόμῳ, νὰ παρηγορῶν τὸν λαὸν ἔτσι λέγων· „Παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε „τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεός· οἱ Ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν „καρδίαν Ἱερουσαλήμ, παρακαλέσατε αὐτὴν ὅτι ἐπλη„σθη ἡ ταπείνωσις αὐτῆς". (Ησ. μ'. 1.) Τί λέγω; καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς, σπλαγχνιζόμενος τοὺς μικροψυχοῦντας, καὶ λυπουμένους, παρηγορᾶ αὐτοὺς ὡσὰν μήτηρ φιλοσοργοτάτη, καθὼς τὸ λέγει μόνος· „ὡς ἂν τινα μή„τηρ παρακαλέσῃ, ἔτω κἀγὼ παρακαλέσω ὑμᾶς". (Ησ. ξς'. 13.) καὶ διατοῦτο, Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον ὀνομάζεται. (β'. Κορ. α'. 3.)

(2) Λέγει ὅμως ὁ Ἅγιος Μάρκος, ὅτι ὅταν ἡ τοῦ ἑνὸς κακία βλάπτῃ πολλοὺς, τότε δὲν πρέπει τινὰς νὰ μακροθυμῇ, ἀλλὰ νὰ ἐλέγχῃ τὴν κακίαν τοῦ ἑνὸς διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν πολλῶν· „ὅταν ἡ τοῦ „ἑνὸς βλάβη εἰς πολλοὺς ἀνατρέχῃ, τότε ἡ δὶς μακροθυ„μεῖν, ὅτε ζητεῖν τὸ ἑαυτῷ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν „πολλῶν, ἵνα σωθῶσι· διὸ, φησὶ, τὸ μονομερὲς ἀρετῆς, „ἡ πολυμερὴς ὠφελιμωτέρα συγχάνει". (Κεφ. πιδ'. περὶ τῶν οἰομένων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε, καὶ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας".

Δὲν εἶναι, λέγει, ἀρκετὸν μόνον τὸ νὰ μὴ ἀποδίδωμεν οἱ Χριστιανοὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις καὶ νὰ κάμνωμεν καλὰ εἰς ἐκείνους, ὁποὺ τοὺς ἔκαμαν κακὰ, καὶ νὰ εὐεργετῶμεν τοὺς αὐτοὺς ἀδικήσαντας· τοῦτο γὰρ δηλοῖ ὁ Ἀπόστολος μὲ τὴν λέξιν ὁποὺ εἶπε, διώκετε τὸ ἀγαθὸν, ἤγουν ἐπιτεταμένως, καὶ ὑπερβολικῶς σπουδάζετε νὰ ἀγαθοποιῆτε, καὶ ἀλλήλους σας, ἤγουν καὶ τοὺς ὁμοπίστους σας Χριστιανοὺς, καὶ πάντας, ἤγουν καὶ τοὺς ἀπίστους καὶ ἀσεβεῖς (1).

16. „Πάντοτε χαίρετε".

Ἤτοι κἂν εἰς πειρασμοὺς καὶ θλίψεις εὑρίσκεσθε, χαίρετε. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ἀφ' ἧς εἶπεν αὐωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν ἀποδίδωμεν οἱ Χριστιανοὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, τότε εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ χαίρωμεν πάντοτε· διὰ τί ὅποιος Χριστιανὸς μάθῃ νὰ μὴ κάμνῃ ἐκδίκησιν εἰς κρίσιμα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ νὰ εὐεργετῇ ἐκείνους, ὁποὺ τὸν ἐλύπησαν καὶ ἐκακοποίησαν, αὐτὸς πόθεν πλέον, καὶ ἀπὸ πῦ ἔχει νὰ λάβῃ λύπην εἰς τὴν καρδίαν τε; βέβαια ὁ τοιοῦτος ἀπὸ κρίσιμα μέρος δὲν λαμβάνει λύπην, ἀλλὰ πάντοτε χαίρεται (2).

17. „Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε".

Ἐδῶ δείχνει ὁ μέγας Παῦλος εἰς τοὺς Χριστιανοὺς στράτην καὶ μέθοδον, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἔχωμεν νὰ χαίρωμεν πάντοτε· αὕτη δὲ ἡ στράτα καὶ μέθοδος εἶναι ἡ παντοτινὴ προσευχὴ, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν εὐχαριστία· διότι ὅποιος συνειθίσῃ νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς, καὶ νὰ εὐχαριστῇ αὐτὸν πάντοτε, αὐτὸς εἶναι φανερὸν, ὅτι θέλει ἔχει παντοτινὴν, καὶ ἄπαυστον χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν τε (3)· „ἐν παντὶ δὲ εἶπεν εὐχαριστεῖτε" ἤτοι μὴ μόνον ἐν τοῖς θυμήρεσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐναντίοις, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος· οἶδε γὰρ τὸ συμφέρον ὁ μεγαλόδωρος.

18. „Τὸ-

---

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος προστάζει· „ἀγαπᾶτε „τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν... καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας „ὑμᾶς". (Ματθ. ε. 44.)

(2) Καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲ λέγει· „οὐχ ὁρᾶτε τὴν „μέλισσαν, ὅτι πλήττουσα ἐκαποθνήσκει τῷ κέντρῳ; „διὰ ἐκεῖνο φοῦ ζώου παιδεύει ἡμᾶς ὁ Θεὸς μὴ λυπεῖν „τὸν πλησίον· αὐτοὶ γὰρ τὸν θάνατον δεχόμεθα πρό„φασιν· ἐκείνους μὲν γὰρ πλήττοντες, ἴσως πρός κα„ρὸν ἐλυπήσαμεν· αὐτοὶ δὲ, οὐκ ἔτι ζησόμεθα, κα„θάπερ οὐδὲ ἐκεῖνο τὸ ζῷον". (Ὁμιλ. ι. εἰς τὴν παρουσαν.) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Φιλιππ. Στίχ. 4. καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνο ὑποσημείωσιν· ὅτι δὲ εἶναι δυνατὸν νὰ χαίρῃ τινὰς ἐν τῷ Κυρίῳ πάντοτε, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε". (Φιλιππ. δ. 4.)

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, μάλιστα δὲ οἱ Μοναχοὶ καὶ αἱ Μοναχαὶ, πρέπει πάντοτε νὰ προσεύχωνται, καὶ ἐκεῖ ὁποὺ δηλοῦν τὰς τέχνας των, καὶ ὅταν τρώγωσιν, καὶ ὅταν περιπατοῦν, καὶ ὅταν κάμνωσι κάθε των ὑπόθεσιν, λέγοντες, πότε μὲ τὸ στόμα, καὶ πότε μὲ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, τὴν σωτήριον ταύτην εὐχήν· „Κύριε Ἰησοῦ „Χριστὲ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με" καὶ μὲ τὴν εὐχὴν ταύτην νὰ ἀρτένωσι ὅλας τὰς τέχνας των, ὡσὰν μὲ ἀλάτι, καθὼς παραγγέλλει ὁ μέγας Βασίλειος· „ὥσπερ ἅλατι παρατύθεν τὰς ἐργασίας". (Ἐπιστολ. ά.) εὐλογοῦνται γὰρ δι' αὐτῆς ὅλα των αἱ ὑποθέσεις, καὶ ἁγιάζονται τὰ σώματα, καὶ ἡ καρδία των διὰ τοῦ Ἁγίου ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος παραγγέλλει εἰς ὅλους τοὺς τεχνίτας ταῦτα· „χωροτέχνης ἢ; κα„θεζόμενος ψάλλε· μέγας συνόμιλος ὁ ψαλμός". (Ἀνδριάν. κά.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Μακάριος· „ὁ Χριστιανὸς ἀφίλει πάντοτε τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ „ἔχειν· γέγραπται γάρ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν „σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου". (Δευτερ. ς'. 5.) ἵνα μὴ „μόνον ὅτε εἰσέρχεται εἰς τὸν Εὐκτήριον (ἤτοι εἰς „τὴν Ἐκκλησίαν) ἀγαπᾷ τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ πε„ριπατῶν, καὶ ὁμιλῶν, καὶ ἐσθίων, ἔχῃ τὴν μνήμην „τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ τὸν φόβον. „Εἰς ὃ γὰρ πρᾶγμα ἡ καρδία τινὸς δέδεται, καὶ „ὅπου ἡ ἐπιθυμία ἔλκει αὐτὸν, ἐκεῖνο αὐτοῦ ἐστιν ὁ „Θεός· ἐὰν ἐπιθυμῇ ἡ καρδία πάντοτε τοῦ Θεοῦ, „αὐτὸς ἐστι Κύριος τῆς καρδίας αὐτοῦ". (Ὁμιλ. μ'. Κεφ. γ'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ· „εὐλογήσω „τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ". (Ψαλ. λγ'. 1.) ὅθεν ἑρμηνεύων ὁ μέγας Βασίλειος λέγει· „οὐκ ἐν ταῖς „εὐημερίαις μόνον τοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς περισα„σικαῖς καιροῖς· ἐντεῦθεν μαθητεύθεις ὁ Ἀπόστολος, „πάντοτε φησὶ, χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· ἐν „παντὶ εὐχαριστεῖτε, διὰ παντὸς ἡ αἴνεσις αὕτη ἐν τῷ „σωματίῳ· δοκεῖ ἀδύνατόν τι ἐπαγγέλλεσθαι ὁ Προφή„της· πῶς γὰρ διαπαντὸς ἡ αἴνεσις τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ „σώματι τοῦ ἀνθρώπου εἶναι δύναται;... πρὸς δὴ τα„ῦτα λέγομεν ὅτι ἔστι μεν τῇ νοητὴν σάρκα τοῦ ἔν„δον ἄνθρωπον, ὃ τρέφεται μεταλαμβάνων τοῦ λόγου

„τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

18. „ Τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς ὑμᾶς".

Πῶς θέλεις εὐχαριστεῖς, Χριστιανὲ, τὸν Θεὸν παύτοτε; αἰσως, λέγει, ἡ γνωρίσης, ὅτι τοῦτο θέλει ὁ Θεὸς, τὸ νὰ ἦσαι δηλαδὴ εὐχάριστος εἰς αὐτὸν παύτοτε, καὶ εἰς κάθε πρᾶγμα, ὡσαὶ ὁποῦ καὶ παύτοτε εὐεργετῆσαι ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἤτοι διὰ τῆς συνεργίας τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· διότι καὶ εἰς τὸ νὰ εὐχαριστῶμεν ἡμεῖς τὸν Θεὸν, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς γίνεται συνεργὸς μὲ ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ἀπὸ λόγου μας μόνοι νὰ εὐχαριστήσωμεν δὲν δυνάμεθα· ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς αὐτὸς μᾶς ἐδίδαξε τὸ νὰ πάμνωμεν τοῦτο, καὶ νὰ εὐχαριστῶμεν, καθὼς ἐμάθομεν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον (1).

19. „ Τὸ Πνεῦμα μὴ σβύνυτε".
20. „ Προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε".

Ἐπειδὴ ἡ παροῦσα ζωὴ εἶναι νύκτα καὶ σκότος, διὰ τοῦτο ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς λαμπάδα, διὰ νὰ φωτιζώμεθα καὶ νὰ περιπατῶμεν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἤτοι τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἀλλὰ παύτην τὴν λαμπάδα, καὶ χάριν τοῦ Πνεύματος, ἄλλοι μὲν ἔκαμαν λαμπροτέραν, διὰ μέσου τῶν ἀρετῶν, καθὼς ὅλοι οἱ Ἅγιοι· ἄλλοι δὲ, ἔσβεσαν αὐτὴν, διὰ τῆς ἀργίας τῶν καλῶν ἔργων, καὶ μάλιστα τῆς ἐλλείψεως τῆς ἐλεημοσύνης, καθὼς αἱ μωραὶ ἐκεῖναι πέντε παρθένοι, ὁποῦ ἀφῆκαν χωρὶς λάδι τὰς λαμπάδας των, καὶ καθὼς ὁ περιεύσας εἰς τὴν Κόρινθον μὲ τὴν μητρυιάν του, ὅστις ἔχυσεν εἰς τὴν λαμπάδα του τὸν βόρβορον τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος „ τὸ „ Πνεῦμα μὴ σβύνυτε" ἤγουν μὴ σβύνετε τὸ χάρισμα τοῦ Πνεύματος, ὁποῦ ἐλάβετε διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· κλείετε, λέγει, ὦ Χριστιανοὶ, τὰς πόρτας τοῦ ὀσπητίου σας, ἤγουν τὰς αἰσθήσεις τοῦ σώματός σας, διὰ νὰ μὴ ἔμβῃ ἀπὸ αὐτὰς τὰς πόρτας, καὶ αἰσθήσεις σας ὁ ἀέρας τῆς ἁμαρτίας, καὶ σβύσῃ τὴν λαμπάδα καὶ χάριν τοῦ Πνεύματος. Μὴ βάλλετε ἐπάνω εἰς τὴν χάριν αὐτὴν τοῦ Πνεύματος, χῶμα καὶ σάπτιν, ἤτοι μερίμνας

„ τῆς ζωῆς, ὅς ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
„ βάς.... δύναται οὖν ἡ ἐντετυπωμένη ἅπαξ καὶ οἱονεὶ
„ ἐσφραγισμένη τῷ ἡγεμονικῷ τῆς ψυχῆς περὶ Θεοῦ
„ ἔννοια ἄνεσις ὀνομάζεσθαι Θεοῦ, διαπαντὸς συνυπάρ-
„ χουσα τῇ ψυχῇ· δύναται δὲ καὶ κατὰ τὸν ἀποσο-
„ λικὸν ὑποθήκιον ὁ σπουδαῖος πᾶσαν ποιεῖν εἰς δόξαν
„ Θεοῦ· ὥστε πᾶσαν φωνὴν, καὶ πᾶν ῥῆμα, καὶ πᾶ-
„ σαν ἐνέργειαν νοερὰν αἰνέσεως ἐπέχειν δύναμιν· εἴ-
„ τε γὰρ ἐσθίει ὁ δίκαιος, εἴτε πίνει, εἴτε τι ποιεῖ,
„ πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖ· τοῦ τοιούτου καθόλου-
„ που ἡ καρδία ἐγρήγορε, καὶ τὸν ὑπόνον ἐν τῷ ἀσ-
„ μάτι τῶν ἀσμάτων· ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου
„ ἀγρυπνεῖ· ὡς γὰρ ἐπιπολὺ τὰ καθ' ὕπνον φαντάσμα-
„ τα, τῆς μεθημερινῆς ἐννοίας εἰσὶν ἀπηχήματα". Λέγει
δὲ καὶ ὁ Ἅγιος Διάδοχος· „ ἀπαιτεῖ ἡμᾶς πάντως ὁ τὰς,
„ ὅταν αὐτοῦ πάσας πάς διεξόδους τῇ μνήμῃ ἀποφρά-
„ ξωμεν τοῦ Θεοῦ, ἔργον ὀφέλον αὐτοῦ πληροφορεῖν
„ τὴν ἐντρέχειαν. Διὸ οὖν αὐτῷ διδόναι, τὸ Κύριε
„ Ἰησοῦ μόνον εἰς ὁλόκληρον πραγματείαν τοῦ σκοποῦ".
(Κεφ. νϛ'.)

Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος ἀλαχοῦ λέγει· „ μὴ δὴ προ-
„ φασιζώμεθα λέγοντες, ὡς οὐκ ἔξεστιν εὐξασθαί τινα
„ τοῖς βιωτικοῖς ἐναπολούμενον πράγμασι, καὶ μὴ
„ πλησίον ἀεὶ τῶν εὐκτηρίων οἴκων εὐρισκόμενον· ὅπου
„ γὰρ ἂν ᾖς, δύνασαι εὔξασθαι τὸ θυσιαστήριον· οὐ κω-
„ λύει τόπος, οὐδὲ ἐμποδίζει καιρὸς· ἀλλὰ κἂν μὴ
„ γόνατα κλίνῃς, κἂν μὴ τὸ σῶμα τύπτῃς, καὶ πὰς χα-
„ ράσσῃς εἰς οὐρανὸν ἀναπτύσσῃς, διάνοιαν δὲ μόνην ἐπι-
„ δείξῃ θερμὴν, τὸ πᾶν ἀπήρτισας τῆς εὐχῆς· ἔξεστι
„ καὶ ἐπ' ἐργαστηρίῳ καθήμενον, καὶ δέρματα ῥάπτοντα,
„ τὴν ψυχὴν ἀνατεῖναι πρὸς τὸν Δεσπότην, ὅταν μὴ
„ δυνατὸν ᾖ εἰς Ἐκκλησίαν ἀπελθεῖν, καὶ εὐχὴν ποιῆ-
„ σαι ἐκτενῆ". Φοβερὸς δὲ ἦναι ὁ λόγος ἐκεῖνος ὁπὰ ἦπεν ὁ θεῖος διακοπτικὸς Γέρων· ἔστι δὲ οὗτος· „ ἐὰν ὁ
„ μοναχὸς, ὅτε ἵσταται εἰς προσευχὴν, τότε μόνον εὐ-
„ χῆται, ὁ τοιοῦτος ὅλως οὐκ εὔχεται". (παρὰ τῷ Εὐεργετινῷ.) ὅτι δὲ πρέπει καὶ νὰ εὐχαριστῶμεν ἐν παντὶ πράγματι, ὅρα τὴν ἑρμηνείαν „ τοῦ εὐχάριστοι
„ γίνεσθε". (Κολασ. γ'. 15.) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγων ὁλόκληρον γράφει περὶ εὐχαριστείας, ἀποδεικνύων, ὅτι δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐχαριστῶμεν πάντοτε, καὶ εἰς κάθε πρᾶγμα.

(1) Ποῦ δὲ τοῦτο ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Κύριος; πρῶτον μὲ τὸ ἔργον καὶ τὸ παράδειγμάτου, ὅταν εὐχαριστήσας, εὐλόγησε τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ ὅταν παρέδωκε τὸ μυστήριον, καὶ ἀφ' ὧν ἐδόξασε τὴν μεγάλην πέμπτην ἑσπέρας· „ ὑμνήσαντες γὰρ (ἤτοι εὐχαριστήσαντες)
„ φησὶν, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν". (Ματθ. κϛ'. 30.) Καὶ δεύτερον, μὲ τὸν λόγον ἐκεῖνον ὁπὰ εἶπεν ὅταν ὑπέτρεψεν εὐχαριστῶν, ἐκεῖνος ὁ Σαμαρείτης, ὁ ὡρῶν ὢν λεπρὸς· „ οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν, οἱ δὲ
„ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν
„ τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος"; (Λουκ. ιζ'. 17.) μὲ τὸν λόγον γὰρ τοῦτον κατηγορεῖ τοὺς ἐννέα ἐκείνους ἰαθρυθέντας λεπροὺς, οἱ ἐχαρίσθησαν· ἐπαινεῖ δὲ τὸν εὐχάριστον ἐκεῖνον Σαμαρείτην, καὶ ἀκολούθως διδάσκει πάντας νὰ εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν, διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰ καλὰ, ὁπὰ λαμβάνων ἀενναίως ἀπὸ αὐτόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μνας γυῖνας τῦ κόσμυ, ἵνα μὴ σβύσητε παύτλω (1)· ἀλλὰ μάλιϛα προσθέττετε λάδι εἰς τὰς λαμπάδας σας, ἤγυν ἔργα καλὰ, ἐξαιρέτως δὲ ἐλεημοσυίλω, διὰ νὰ φυλάττετε αὐτὴν ἄσβεϛον· ὁμοίως μὴ κρύπτετε καὶ καταχώνετε τὸν σπινθῆρα τῆς θείας χάριτος μέσα εἰς τὰ χώματα καὶ σάκταις τῶν παθῶν καὶ τῶν γυῖνων φροντίδων· ἀλλὰ προσθέττετε προσανάμματα, καὶ ξύλα εἰς αὐτὸν, καὶ φυσῶντες μὲ προθυμίαν καὶ ἀγάπλω, ἀνάπτετε αὐτὸν εἰς φλόγα μεγάλω. Ἢ ἐρμηνεύετε τῦτο καὶ ἔτζι· κοντὰ εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς ἐυρίσκοντο καὶ ἀληθεῖς Προφῆται τῦ Θεῦ, καὶ ψεύδοπροφῆται· ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἄδηλον, ποῖος ἀπὸ αὐτὰς ἦτον Προφήτης ἀληθινὸς, καὶ ποῖος ψεύτης, διὰ τῦτο οἱ Θεσσαλονικεῖς ὅλως ἐξίσου τὰς ἀπεσρέφοντο· ὅθεν ὁ Παῦλος λέγει εἰς αὐτάς· τὸ Πνεῦμα ,, ἤγουν τὸ εἰς τοὺς ἀληθινοὺς Προφήτας χάρισμα τῦ Πνεύματος, μὴ σβύννετε μὲ τλὼ ἀποσροφλὼ, ὁπῦ κάμνετε εἰς αὐτὰς, μηδὲ καταφρονεῖτε τὰς προφητείας, τὰς ἐκ τῦ Ἁγίυ Πνεύματος γινομένας.

21. „ Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε".

Ἐπειδὴ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἴσως ἤθελαν εἰπῆν· τί λοιπὸν ὦ μακάριε Παῦλε; ἔχομεν νὰ δεχθῶμεν καὶ τὰς ψευδοπροφήτας ὡς ἀληθεῖς; διὰ τῦτο τὰς ἀποκρίνεται ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι, ὄχι, νὰ μὴ τὰς δεχθῆτε, ἀλλὰ ὅλα νὰ τὰ δοκιμάζετε, ἤγυν καὶ τὰ ψευδῆ, καὶ τὰ ἀληθινὰ, νὰ τὰ κρίνετε μὲ δοκιμασίαν καὶ ἐξέτασιν ἀκριβῆ· καὶ τότε κατέχετε, ἤγυν τότε νὰ τιμᾶτε καὶ νὰ ἐγκολπόνεσθε ἐκεῖνο, ὁπῦ ἤθελε σᾶς φανῆ καλὸν, ἤγυν νὰ ἐγκολπόνεσθε τὰς ἀληθινὰς προφητείας.

22. „ Ἀπὸ παντὸς εἴδυς πονηρῦ ἀπέχεσθε".

Ἀπέχετε, λέγει, ὦ Χρισιανοὶ, ὄχι ἀπὸ τῦτο μόνον, ἢ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ κακὸν, ἀλλ' ἁπλῶς ἀπὸ κάθε εἶδος κακῦ, ἤτοι καὶ ἀπὸ ψευδοπροφήτλω, καὶ ἀπὸ κάθε λογῆς ἁμάρτημα μικρὸν, ἢ μεγάλον, συγγνωσὸν, ἢ θανάσιμον (2).

23. „ Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρλνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελᾶς".

Ὕσερα ἀπὸ τλὼ συμβυλλὼ, καὶ διδασκαλίαν, σωυεθίζει ὁ μακάριος Παῦλος νὰ φέρη καὶ εὐχλὼ, καθὼς κάμνει πόρα καὶ ἐδῶ, καὶ εὔχεται εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς διὰ νὰ ἔχυν τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη, καὶ ἀπὸ τλὼ συμβυλλώτε, καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς Θεὸν εὐχλώτε. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῆ ὁλοτελᾶς; ἤγυν τελείυς καὶ ὁλοκλήρυς καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχλὼ, καθὼς καὶ παρακάπω τῦτο λέγει.

„ Καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμ-
„ πως ἐν τῇ παρυσίᾳ τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριϛῦ τηρηθείη".

Ἄμποτε, λέγει, νὰ φυλαχθῆ τὸ πνεῦμα, ἤτοι τὸ χάρισμα τῦ πνεύματος, ὁποῦ ἐλάβετε διὰ τῦ Ἁγίυ Βαπτίσματος, ἀδελφοί μυ· διὰ τί ἀνίσως ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ φυλάξωμεν τλὼ λαμπάδα τῦ χαρίσματος τότε λαμπρὰν, καὶ ἄσβεϛον, διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν καλῶν ἔργων, θέλομεν ἔμβη εἰς τὸν ὡραίον Νυμφῶνα, καθὼς καὶ αἱ πσύτε φρόνιμοι παρθένοι· τότε δὲ καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμά μας θέλυν φυλαχθῆν ἄμεμπτα, καὶ καθαρὰ, ἀνίσως καὶ τὸ χάρισμα τῦτο τῦ Πνεύματος δὲν σβεσθῆ, ἀλλὰ λάμπη εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος ἔτζι

---

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόϛομος· „ σβεύνυσι „ δὲ αὐτὸ βίος ἀκάθαρτος· καθάπερ γάρ τις ἐπὶ τῦ „ λυχνιαίυ τῦτυ φωτὸς ὕδωρ καπισκεδάσας, ἢ χῦν, „ ἔσβεσε τὸ φῶς· καὶ ὁ μηδὲν τούτων, ἀλλά γε τὸ ἔ- „ λαιον ἐξελών, ἵνα καὶ ἐπὶ τῦ χαρίσματος". (Ὁμιλ. ιά. εἰς τλὼ παρῦσαν.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ· „ Καθάπερ γὰρ τὸ λυχνιαῖον φῶς ἐλαίῳ κατέχεται, „ καὶ ἀναλωθείσης τύτυ, κἀκεῖνο σβεύνυται· ὕτω δὴ „ καὶ ἡ τῦ Πνεύματος χάρις, παρόντων μὲν ἡμῖν ἔρ- „ γων ἀγαθῶν, καὶ ἐλεημοσυίης ποθῆς ἐπιχορηγούσης τῇ „ ψυχῇ, μένει καθάπερ ἔλαίῳ κατεχομένη ἡ φλόξ· „ παύσης δὲ ἐκ ἕξεως, ἅπασι καὶ ἀναχωρεῖ". (Τόμ. Θ'. Λόγ. 55.)

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος ὕτως ἑρμηνεύει· „ καὶ „ τὰ πυθὸν συμπεριέλαβε καὶ τὰ δογματικὰ, καὶ τὰ „ ἠθικά".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔτζι ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος συγκροτεῖται ἀπὸ κάθε εἶδος ψυχῶν, ἤτοι καὶ ἀπὸ τὴν φυτικὴν, καὶ ἀπὸ τὴν αἰσθητικὴν, (αἱ ὁποῖαι ὡς δυνάμεις μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι, καὶ ὄχι ὡς οὐσίαι.) καὶ ἀπὸ τὴν νοεράν, ἥτις καὶ οὐσία εἶναι ἀθυπόστατος καὶ ἀθάνατος· λέγοντας μὲν ὁ Ἀπόστολος πνεῦμα, τὴν νοεράν, καὶ λογικὴν ψυχὴν ἐφανέρωσε· λέγοντας δὲ ψυχὴν, ἐφανέρωσε τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν· καὶ λέγοντας σῶμα, ἐφανέρωσε τὴν φυτικὴν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν, καὶ ζωήν. Εὔχεται λοιπὸν ὁ Παῦλος νὰ μείνουν οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανοὶ καθαροὶ, καθ' ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, καὶ μὲ ὅλας νὰ εὐαρεστήσουν εἰς τὸν Θεόν (1).

24. „Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, ταπεινοφροσύνην τοῦ μεγάλου Παύλου! ἐπειδὴ καὶ εὐχήθη ἀνωτέρω τοὺς Θεσσαλονικεῖς, διὰ τοῦτο τώρα λέγει, μὴ νομίσετε ἀδελφοὶ, ὅτι ἀπὸ τὰς ἐδικάς μου εὐχὰς, ἔχετε νὰ σωθῆτε, ὄχι· ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα, καὶ ἔλεος τοῦ καλέσαντός σας Θεοῦ· διατί ἀνίσως αὐτὸς σᾶς ἐκάλεσεν εἰς σωτηρίαν, πιστὸς, ἤτοι ἀληθινὸς εἶναι, ὅτι θέλει κάμῃ κατὰ τὸ θέλημά του, καὶ κατὰ τὸ κάλεσμα ὁποῦ σᾶς ἔκαμεν, ἤτοι πιστὸς καὶ ἀληθινὸς εἶναι ὁ Θεὸς, ὅτι καὶ θέλει σᾶς σώσει.

25. „Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν".

Καὶ ἐδῶ ὁμοίως βλέπε, ἀγαπητὲ, ταπεινοφροσύνην τοῦ μακαρίου Παύλου! διατί ὁ τόσον μέγας, καὶ θαυμαστὸς Ἀπόστολος, ἐζήτει εἰς βοήθειαν του τὴν προσευχὴν τῶν Θεσσαλονικέων (2).

26. „Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν ἁγίῳ φιλήματι".

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἔλειπε μακρὰν, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ἀσπάζεται τοὺς Χριστιανοὺς αὐτὸς μὲ τὸ ἴδιον σῶμά του, διὰ τοῦτο προσάζει τοὺς ἄλλους νὰ ἀναπληρώσουν τὸ ὑστέρημά του, καὶ ἀντὶ αὐτοῦ νὰ φιλήσουν ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς· φιλήσατε, ὦ Θεσσαλονικεῖς ἀδελφοὶ, ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς αὐτὶ διὰ λόγου μου, καθὼς καὶ ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν, ἀδελφὲ, φίλησον τὸν ὁδεῖνα φίλον αὐτὶ διὰ λόγου μου· ἐπειδὴ δὲ εἶναι καὶ δολερὸν φίλημα, καθὼς ἦτον καὶ τοῦ Ἰούδα, καὶ αἰσχρὸν, καθὼς εἶναι τῶν πόρνων, διὰ τοῦτο ἐπρόσαξεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι νὰ ἀσπασθῆτε μὲ φίλημα ἅγιον, καὶ καθαρὸν ἀπὸ κάθε δόλον καὶ ἀπὸ κάθε σαρκικὸν ἔρωτα (3).

27. „Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν Ἐπιστολὴν πᾶσι „τοῖς Ἁγίοις".

Ἐδῶ προσάζει τοὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος νὰ διαβάσουν τὴν Ἐπιστολὴν εἰς ὅλους τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανούς· δὲν σᾶς ὁρκίζω, λέγει, νὰ διαβάσετε ὅλοι τὴν Ἐπιστολήν μου, τόσον διὰ νὰ σᾶς διδάξω, ὅσον διὰ νὰ συνομιλήσω μὲ ὅλους σας διὰ μέσου αὐτῆς· τὸ ὁποῖον τοῦτο ἦτον σημεῖον πόθου θερμοῦ, καὶ ἀγάπης μεγάλης τοῦ Παύλου· ὁρκίζει δὲ τοὺς Θεσσαλονικεῖς νὰ ἀναγνώσουν εἰς ὅλους τὴν Ἐπιστολὴν, διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην, ἵνα αὐ καὶ καταφρονήσουν τὸν Παῦλον, ὄμως διὰ τὸν φόβον τοῦ ὅρκου, νὰ φυλάξουν τὴν ἐντολήν του, καὶ νὰ τὴν ἀναγνώσουν εἰς ὅλους· ἐπειδὴ εἰς τοὺς παλαιοὺς Χριστιανοὺς, πολλὰ φοβεροὶ, καὶ φειδωλοὶ ἦτον οἱ ὅρκοι· ἀλλὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους Χριστιανοὺς, οἱ ὅρκοι κάνουν φόβον δὲν προξενοῦ-

(1) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „διϊκνούμενος „ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος". (Ἑβρ. δ'. 12.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „τοῦτο δὲ παθὼν, οὐχ' ἵνα λάβῃ μόνον τῶν εὐ„χῶν τὴν βοήθειαν, ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτὸς μεταλάβῃ δι„δάξῃ".

(3) Ὅρα Ἑρμηνείαν ὡραίαν τοῦ φιλήματος εἰς τὸ ἁγ. Κεφ. τῆς β'. πρὸς Κορινθ. εἰχ. 12.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξονῆσιν· ὅθεν ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς (1)! Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ „ νὰ τὴν ὑμετέ„ ραν καύχησιν". (α'. Κορινθ. ιέ. 31.) διὰ τί ὁ Παῦλος φαίνεται, ὅτι κάμνει ὅρκους·

28. „Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀ„μὴν" (2).

Ὅλα, λέγει, τὰ ἀγαθὰ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ σᾶς ἐχάρισε· διὰ τοῦτο σπουδάζετε, ἀδελφοί, διὰ νὰ τραβίζετε ἀπὸ τὸν αὐτὸν Χριστὸν περισσοτέραν, καὶ πλουσιωτέραν τὴν θείαν τοῦ χάριν. Πῶς; καὶ μὲ τίνα τρόπον; μὲ τὸ νὰ περιπατῆτε καὶ νὰ πολιτεύεσθε καθὼς τὴν ἀξίαν τῶν χαρισθέντων εἰς ἐσᾶς ἀγαθῶν τοῦ· ἄμποτε δὲ καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, νὰ διαφυλαττώμεθα ὑπὸ τῆς αὐτῆς χάριτος, ἀπὸ κάθε στράταν καὶ σκόνταμμα τῆς ἁμαρτίας, ἵνα καὶ ζήσωμεν πρὸς δόξαν τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη αὕτη Ἐπιστολὴ ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

ΠΑΥ-

---

(1) Ἀξία σημειώσεως εἶναι ἡ διήγησις, ὁπου ἀναφέρει εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ῥητοῦ πάπου ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· λέγει γὰρ αὐτὸς, ὅτι ἐδιηγήθη ἕνα ἀξιόπιστον πρόσωπον εἰς αὐτόν· ὅτι μία κυρὰ εἶχεν ἕνα δοῦλον μιαρὸν, καὶ κακὸν ἄνθρωπον, ἔχοντα γυναῖκα· καὶ ἐπειδὴ ἡ κυρὰ ἐκείνη ἦτον χήρα, καὶ δὲν ἐδύνετο νὰ παιδεύσῃ τὸν κακὸν δοῦλον ἐκεῖνον, ὁπου ἐπροξένα πολλὰς ζημίας εἰς τὸν οἶκόν της, ἀπεφάσισε νὰ τὸν πωλήσῃ εἰς ἄλλον αὐθέντην· νομίζουσα δὲ πῶς εἶναι πρᾶγμα ἀνόσιον, νὰ χωρίσῃ τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὸν δοῦλον ἄνδρασι, ἐσυχάσθη νὰ πωλήσῃ μαζὶ μὲ τὸν δοῦλον, καὶ τὴν γυναῖκά του, ἥτις ἦτον δούλη καὶ αὐτὴ εἰς τὴν κυρὰν ἐκείνην. Βλέπουσα δὲ ἡ δούλη τὸν ἑαυτόν της εἰς δυσυχίαν, ἔπεσε καὶ παρεκάλεσε μίαν ἄλλην ἀρχόντισσαν (ἥτις καὶ ἐδιηγήθη τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰς τὸν Χρυσόστομον,) βάλλουσα αὐτὴν μεσίτρειαν εἰς τὴν κυράν της, διὰ νὰ μὴ τὴν πωλήσῃ· ἐπειδὴ δὲ ἐξώδευσε πολλὰ λόγια παρακαλοῦσα τὴν ἀρχόντισσαν ἐκείνην, καὶ τίποτε δὲν ἐκατόρθωσεν, ὕστερον ὕστερον τῆς εἶπε καὶ ταῦτα· „ἔπου τὸν „Χριστὸν ἴδοις ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, μὴ παρίδῃς με „τὴν αἰτίαν"! καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἡ δούλη, ἀνεχώρησεν. Ἡ δὲ ἀρχόντισσα ἐκείνη, ἐπείθη μὲν διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὴν κυράνης, ἀπὸ δὲ τὰς φροντίδας τοῦ οἴκου της, ἀλησμόνησε· κατὰ δὲ τὸ δεῖλινὸν ἐνθυμήθη τὸν ὅρκον τῆς δούλης, καὶ ἐκατανύχθη πολὺ, καὶ σκωθεῖσα, ἐπῆγεν εἰς τὴν κυρὰν ἐκείνης, καὶ παρακαλέσασα, ἐκατάπεισεν αὐτὴν νὰ μὴ πωλήσῃ τὴν δούλην. Κατ' ἐκεῖνην δὲ τὴν νύκτα βλέπει ἀφνιδίως ἡ ἀρχόντισσα ἐκείνη, καὶ ἀνοίχθησαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸν Χριστὸν, καθὼς εἶναι δίκαιον νὰ τὸν ἰδῇ γυνή· καὶ τοῦτο τὸ ἠξιώθη, διὰ τί ἐφύλαξε τὸν ὁρκισμὸν τῆς πτωχῆς δούλης. Μετὰ ταῦτα ἀκολουθᾷ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, καὶ λέγει, ὅτι εἶπε τὴν διήγησιν ταύτην διὰ νὰ καταπείσῃ τοὺς Χριστιανοὺς ἄνδρας, καὶ γυναῖκας, νὰ μὴ καταφρονοῦν τοὺς ὁρκισμοὺς, ὁπου τῶν κάμνουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα οἱ πτωχοὶ καὶ ζητᾶλοι· καὶ ὅταν τοὺς παρακαλοῦν καὶ τοὺς ὁρκίζουν διὰ νὰ τοὺς δώσουν ἐλεημοσύνην, ἢ διὰ νὰ τοὺς κάμουν φιλανθρωπίαν, ἢ καὶ διὰ ἄλλα καλὰ πράγματα, οἷον ὅπαν τοὺς ὁρκίζουν ἐτζὶ, νὰ σωθῇς ἀδελφὲ ἐλέησόν με! νὰ συγχωρηθῇς, κάμεμοι ταύτην τὴν χάριν! νὰ ἰδῇς τὸν Χριστὸν ὦ κυρία, βοήθησόν μοι! Καταγορεῖ λοιπὸν ὁ Θεῖος Πατὴρ τοὺς γυναῖκας καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, ὁπου δὲν παίρνουσι εἰς τοὺς ποιούσας ὁρκισμοὺς, ὅτε ἐλεοῦν, καὶ βοηθοῦν τοὺς λέγοντας τούτους πτωχοὺς, καὶ χρείαν ἔχοντας· καὶ ὅταν μὲν οἱ πτωχοὶ τοὺς ἐνθυμίζουν τὸ Ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, δὲν τοὺς ἀπλογχνίζονται· ἀτίσως δὲ τοὺς ἐπῆραν, νὰ χαρῇς τοὺς γονεῖσα, καὶ τὰ ὀμμάτια σα, ἐλέησόν με· νὰ ζήσῃς κυράμου, βοήθησόν μοι! ἢ νὰ ζήσῃν τὰ τέκνα σα, ἢ ὁ ἄνδρας σα! ἢ τοὺς ὁρκίσαν εἰς τὸ κάλλος των, εὐθὺς πηδᾷ ἡ καρδίαν των, καὶ σπλαγχνίζονται καὶ τοὺς ἐλεοῦν! ἂν δὲ ὁρκίσῃ αὐτοὺς ὁ πτωχὸς εἰς τὸν Κύριον, παρατρέχουσιν αὐτὸν ἀβοήθητον. Σημειοῦμεν δὲ καὶ τοῦτο ἐδῶ, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ ὁρκίζουν τίνα, ὅτε εἰς τὸν Θεὸν, ὅτε εἰς τὴν ζωήν του, ὅτε εἰς ἄλλους, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· „ὅρκον, κάκιστον δίδοναι καὶ λαμβάνειν". καὶ καθὼς δὲν πρέπει νὰ κάμνῃ ὅρκον τίνας ὅτε εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅτε εἰς τὴν γῆν, ὅτε εἰς τὴν κεφαλήν του, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος· ἔτζι δὲν πρέπει ὅτε νὰ ὁρκίζῃ τοὺς ἄλλους εἰς ταῦτα, ἐὰν ὅμως ἄλλος ὁρκίσῃ αὐτοὺς, πρέπει νὰ φυλάττων τὸν ὁρκισμόν.

(2) Σημείωσαι ὅτι τὸ „ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡ„μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν". εἶναι ἀσπασμὸς τοῦ μακαρίου Παύλου, τὸν ὁποῖον ἐσωνείθιζε νὰ γράφῃ ἰδιοχείρως εἰς κάθε Ἐπιστολὴ, ὡς λέγει ταῦτα ὁ Θεοδώρητος εἰς τὸ τέλος τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρας· καὶ ἵνα ἀντὶ τοῦ, ἐῤῥῶσο, ὁπου ἡμεῖς σωνειθίζομεν νὰ γράφωμεν τώρα εἰς τὸ τέλος τῶν ἐπιστολῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΥΛΟΥ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτυ Ἀρχιεπισκόπυ Βυλγαρίας Ἑρμηνεία εἰς τὴν δευτέραν πρὸς Θεσσαλονικεῖς τῦ Ἀποστόλυ Παύλυ Ἐπιστολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλοῦν (1).

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρας, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκυμένιον.

Ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν σέλλει ὁ μακάριος Παῦλος τὴν παροῦσαν δευτέραν Ἐπιστολὴν πρὸς τὺς Θεσσαλονικεῖς, εἶναι αὕτη. Εἰς τὴν προτέραν Ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ἐσπούδαζε καὶ ἐπόθει νὰ τὺς ἰδῇ· „δι' ὃ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς (ἐγὼ „μὲν Παῦλος) καὶ ἅπαξ, καὶ δὶς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς". (α. Θεσ. β'. 18.) Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὺς Θεσσαλονικεῖς, διὰ νὰ τελειώσῃ τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεώς των, καὶ νὰ πληρώσῃ τὸν πόθον ὁπὸ εἶχε, τύτυ χάριν γράφει πρὸς αὐτὺς καὶ τὴν δευτέραν ταύτην Ἐπιστολὴν, ἀναπληρῶν δι' αὐτῆς τὴν ἔλλειψιν τῆς παρυσίας τυ. Ὅτι δὲ δὲν ἐπῆγεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὁ Παῦλος, ὀφ' ὃ ἔγραψε τὴν πρώτην Ἐπιστολὴν, φανερὸν εἶναι ἐκ τύτυ· διὰ τὶ, εἰς μὲν τὴν πρώτην Ἐπιστολὴν ἀνέβαλε τὸν καιρὸν, καὶ δὲν ἔγραφε πότε θέλει γένῃ ἡ παρυσία τῦ Κυρίου, ἐπειδὴ ἡ γνῶσις αὕτη δὲν ἦτον ἀναγκαία εἰς αὐτύς· τώρα δὲ εἰς τὴν παροῦσαν Ἐπιστολὴν γράφει εἰς αὐτὺς περὶ τύτυ. Φανερὸν λοιπὸν ὅτι δὲν ἐπῆγεν εἰς τὺς Θεσσαλονικεῖς· διὰ τὶ αὖ ἐπήγαινεν, ἤθελε φανερώσῃ εἰς αὐτὺς τῦτο διὰ ζώσης φωνῆς, καὶ δὲν ἦτον χρεία νὰ τὸ γράφῃ ἐδῶ. Γράφει δὲ περὶ τῦ ζητήματος τύτυ ὁ θεῖος Παῦλος μὲ τὸ νὰ ἔλαβεν ἀνάγκην· ἐπειδὴ μερικοὶ ἀπατεῶνες καὶ πλάνοι ἔλεγον, ὅτι τότε ἦτον ἡ δευτέρα τῦ Χριστῦ Παρυσία· καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι οἱ φθοροποιοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ἔλεγον ψεύδως καὶ λόγια τινα πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος περὶ τύτυ, καὶ ἔπλαττον καὶ Ἐπιστολάς τινας, ὡς παρὰ τῦ Παύλυ γραφθείσας, καὶ ἀποσταλείσας· καὶ πρὸς τύτοις ἐφυσιάρχων, ὅτι ἔμαθον παρὰ τῦ Ἁγίυ Πνεύματος δι' ἀποκαλύψεως αὐτὰ ὁπῦ ἔλεγον· ταῦτα δὲ ἐποίει, καὶ ἐμεθοδεύετο ὁ διάβολος, διὰ νὰ χαυνώσῃ τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν· σὰν μὲν, διὰ

(1) Σημείωσαι ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, δευτέρα τῶν ἐπιστολῶν ἁπασῶν ἐγράφη παρὰ τῦ Παύλυ, δηλαδὴ μετὰ τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτην, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος ἐν τῷ προοιμίῳ τῶν τῦ Παύλυ ἐπιστολῶν· κατὰ δὲ τὸν Μελέτιον, ἐγράφη αὕτη ὀλίγον ὕστερον ἀπὸ τὴν πρώτην, ἤτοι ἔτη κ'. (Τόμ. ά. σελ. 41. τῆς Ἐκκλησιας. Ἰσορίας.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τὶ ἐκ τῶν λόγων ἐκείνων, ψεύστης ἀπεδεικνύετο ὁ Χριστός· αὐτὸς γὰρ ἔδωκεν εἰς τὰ Εὐαγγέλια σημεῖα τῆς δευτέρας Παρουσίας τε, τὰ ὁποῖα ἀκόμη δὲν ἔγιναν. Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὶ οἱ πιστεύοντες Χριστιανοὶ εἶχον μεγάλην παρηγορίαν εἰς τὰς θλίψεις των τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως· ἐπειδὴ καὶ ἤλπιζον, αὐτοὶ μὲν νὰ λάβουν τὰς ἀξίας μισθὰς τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς πίστεώς των, τοὺς δὲ θλίβοντας αὐτὰς ἀπίστους, νὰ τοὺς ἰδοῦν νὰ λάβουν τὴν ἀξίαν καὶ πρέπουσαν εἰς αὐτοὺς κόλασιν· ὅθεν ὁ διάβολος ἔβαλε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ διδάσκουν, πῶς ἡ κρίσις καὶ ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἤδη εἶναι παρούσα, ἵνα μὲ τὴν ψευδῆ διδασκαλίαν αὐτὴν, δείξουν, ὅτι δὲν θέλει εἶναι πλέον, ὕστε μισθαποδοσία εἰς τοὺς πιστοὺς, καὶ καλοὺς, ὕστε κρίσις καὶ κόλασις εἰς τοὺς ἀπίστους, καὶ κακούς· καὶ ἀκολούθως ἐκ τούτου, νὰ σβύσουν μὲν τὰς ἐλπίδας τῶν πιστῶν Χριστιανῶν καὶ Ἁγίων, νὰ κάμουν δὲ τοὺς ἀπίστους καὶ ἐχθροὺς τοῦ κηρύγματος, θρασυτέρους κατὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν Χριστιανῶν. Διὰ ταῦτα λοιπὸν ὅλα ἐπαρακινήθη ὁ μακάριος Παῦλος νὰ γράψῃ τὴν παροῦσαν Ἐπιστολήν· καὶ πρῶτον μὲν, ἀποδέχεται καὶ ἐπαινεῖ τὴν πίστιν αὐτῶν, πῶς αὐξάνει, καὶ πῶς ὑποφέρουν τὰς θλίψεις διὰ τὸν Χριστόν· καὶ παρηγορεῖ αὐτοὺς, ὅτι θέλει γένῃ ἐκδίκησις ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐναντίον ἐκείνων ὁποῦ τοὺς ἀδικοῦν· δεύτερον δὲ, διδάσκει περὶ τῆς Παρουσίας τοῦ Κυρίου νὰ μὴ παράττωνται, οὔτε νὰ πείθωνται εἰς κἀνένα, μήτε ὡς διὰ τοῦ Πνεύματος λαλοῦντα, μήτε ὡς διὰ γραμμάτων τοῦ Παύλου, μηδὲ ὅλως νὰ νομίζουν πῶς εἶναι αὔτη παροῦσα· ἐπειδὴ ἡ Παρουσία τοῦ Κυρίου δὲν θέλει γένῃ, ἐὰν δὲν ἔλθῃ πρῶτον ἡ ἀποσασία, καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὴν, νὰ ἔλθῃ ὁ ἀντίχειτος ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία, λέγει, ὅτι θέλει εἶναι μὲ σημεῖα καὶ τέρατα ψεύτικα καὶ ἀπατηλὰ, κατ' ἐνέργειαν καὶ φαντασίαν τοῦ Σατανᾶ. Ἔπειτα συμβουλεύσας αὐτοὺς νὰ στέκουν ἀνδρεῖοι εἰς τὴν πίστιν, καὶ νὰ κρατοῦν τὰς παραδόσεις, ὁποῦ ἐδιδάχθησαν ἀπὸ αὐτὸν, παραγγέλλει νὰ μὴ συγκοινωνοῦν καὶ νὰ σωναστρέφωνται μὲ τοὺς ἀπάκτους καὶ ἀργοὺς, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἀποβάλλουν, ἐπειδὴ εἶναι περίεργοι καὶ πλανοί· παραγγείλας δὲ εἰς αὐτοὺς καθολικῶς νὰ κάμουν ἀποσωμάγωγον ἐκεῖνον, ὁποῦ δὲν ὑπακούει εἰς τὰ λόγιά του, καὶ ἐπιδεξάμενος εἰς αὐτοὺς τὸν εἰρηνικὸν, τελειόνει τὴν Ἐπιστολὴν, ὑπογράφας μὲ τὸ ἴδιον χέρι του τὸν ἀσπασμὸν, τὸ ὁποῖον, λέγει, ὅτι εἶναι σημεῖον τῶν γνησίων του Ἐπιστολῶν.

ΕΡ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ Β'. ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „ Παῦλος, καὶ Σιλουανὸς (1) καὶ Τιμόθεος τῇ Ἐκκλησίᾳ Θεσσα-
„ λονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ τὴν πρώτην πρὸς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιστολὴν, μὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἄρχισεν ὁ Θεῖος Ἀπόστολος· διὰ τοῦτο τὴν ἑρμηνείαν ὁποῦ εἴπομεν εἰς τὰ λόγια ταῦτα, ὅρα ἐκεῖ, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ πάλιν λέγωμεν καὶ ἐδῶ.

2. „ Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
„ Χριστοῦ".

Ὅταν ὁ Θεὸς δώσῃ τὴν χάριν τινὰ εἰς τινὰ ἄνθρωπον, κανένα πρᾶγμα λυπηρὸν δὲν ἀκολουθεῖ εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ ὅλα τὰ κατ' αὐτὸν ἐναντία διαλύονται· καὶ αὐτὸς μένει πάντων ἀνώτερος· ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος γνωρίζοντας πόσον μεγάλη εἶναι ἡ τοιαύτη τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ ποῖα θαυμαστὰ ἀποτελέσματα ἐνεργεῖ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κεχαριτωμένων, διὰ τοῦτο εὔχεται αὐτὴν εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς· δι' ὅτι ἀνίσως ἡ χάρις αὐτὴ εὑρίσκεται παρόντα εἰς αὐτοὺς, βέβαια δὲν θέλουν αἰσθανθῆν κανένα πειρασμόν· ὅταν δὲ καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ ἔχουσιν ὅπου εἰς τὰς ψυχάς των, μαζὶ μὲ τὴν θείαν χάριν, βέβαια ἔχουν νὰ διαμένουν εἰς τοὺς πειρασμοὺς εἰρηνικοὶ καὶ ἀσάλευτοι. Ἐνθυμίζει δὲ πρὸς τούτοις ὁ Ἀπόστολος εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐνθυμούμενοι ταύτην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐσώθησαν, παρηγορῶνται ὅταν ἔλθουν εἰς αὐτοὺς θλίψεις, καὶ ἵνα πληροφορούμενοι ἀπὸ τοὺς ἀπερασμοὺς, καὶ μεγαλίτερα κακὰ ὁποῦ ἔπαθον, καὶ ἐλυτρώθησαν, μὴ ἀπελπίζωνται εἰς τὰ μέλλοντα, καὶ μικρότερα (2).

3. „ Εὐ-

---

(1) Ὅτι ὁ Σιλουανὸς ὅπου εἶναι ὁ παρὰ τοῖς Πράξεσιν ὀνομαζόμενος Σίλας, καπὶ ἀποκοπὴν τοῦ ὀνόματος γινομένην, ὅρα εἰς τὴν πρώτην πρὸς Θεσσαλονικεῖς Κεφ. α. στίχ. 1. Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώρητον, τὸ, ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν, ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ ἡμεῖς συνηθίζομεν νὰ γράφωμεν εἰς τὰς ἐπιστολάς· ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι ἐν Κυρίῳ χαίρειν· καὶ ἐδῶ δὲ διδάσκει ὁ Παῦλος τὸ ἰσοδύναμον τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ· εἰρηκὼς γάρ „ ἐν Θεῷ Πατρὶ" ἀκολούθως λέγει· „ καὶ ἐν „ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ"· καὶ πάλιν εἰπών „ ἀπὸ Θεοῦ „ Πατρὸς ἡμῶν" ἐπροσθεσε „ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ „ ὡς τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν καὶ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἡμῖν, καὶ „ παρὰ τοῦ Υἱοῦ χορηγουμένων".

(2) Περὶ τοῦ „ χάρις ὑμῖν" ὅρα εἰς τὸ α. Κεφ. στίχ. 3. τῆς α. πρὸς Κορινθ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „ Εὐχαριστᾶν ὀφείλομεν παντοτε τῷ Θεῷ περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ, „ καθὼς ἄξιόν ἐστιν “.

Τρία πράγματα διδάσκει ἐδῶ τὸς Θεσσαλονικεῖς ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, πρῶτον μὲν, ὅτι διὰ τὰ καλὰ ὁπὸ ἐκατορθώσαμεν, δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν χάριν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐκεῖνον λογιζόμενοι τὸ παν τῆς ἀρετῆς μας, νὰ μὴ ὑπερηφανευώμεθα· δεύτερον δὲ, ὅτι ἐκεῖνα ὁπὸ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἔπασχον, δὲν ἦτον δακρύων καὶ θρήνων ἄξια, ἀλλὰ μάλιστα εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεὸν, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ χαίρωσι δι' αὐτὰ, καὶ νὰ εὐχαριστῶσι τὸν Θεὸν, καὶ ὄχι νὰ λυπῶνται. Καὶ τρίτον διδάσκει, ὅτι δὲν πρέπει κανένας Χριστιανὸς νὰ φθονῇ ἐκείνους ὁπὸ προκόπτουν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ νὰ χαίρῃ, καὶ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν διὰ τὴν προκοπὴν τους· ὥστε ἐκεῖνοι ὁπὸ λυποῦνται, καὶ ἀπὸ τὸν φθόνον τους δυσφημῶσι τὰς ἀδελφάς των, διὰ τὶ προκόπτουν, αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸν ἴδιον Θεὸν, τὸν τὴν προκοπὴν εἰς τὰς ἀδελφὰς χαριζόμενον. (1) Τὸ δὲ „ καθὼς ἄξιόν „ ἐστιν “ εἶπε, διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ νὰ μὴ ὑπερηφανευώμεθα διὰ τὶ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν τῶν ἄλλων προκοπὴν, ὡσὰν νὰ ἐκάμναμεν κάνενα μεγάλον πρᾶγμα· διὰ τὶ εὐχαριστῶντες τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἄλλων, κάμνομεν ἐκεῖνο ὁπὸ εἶναι ἄξιον, καὶ δίκαιον, καὶ χρέος μας· ὅθεν καὶ ὀφειλὴν τὴν εὐχαριστίαν ταύτην ὠνόμασεν· ἢ μὲ τὸ „ ἄξιόν „ ἐστι “ διδάσκει ἡμᾶς νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν, ὄχι μόνον διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ διὰ ἔργων· αὕτη γὰρ εἶναι ἡ ἀξία πρὸς Θεὸν εὐχαριστία (2).

„ Ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν “.

Ὅταν ὁ καπακλυσμὸς τῶν διὰ τὴν Πίστιν πειρασμῶν ἔλθῃ μὲν εἰς ἡμᾶς, ὅμως δὲν καταποντίσῃ ἡμᾶς, τότε εἶναι σημεῖον ἀληθὲς, ὅτι ἡ πίστις μας αὐξήθη, καὶ ἔγινεν ὑψηλοτέρα καὶ ἀνωτέρα ἀπὸ τὸς πειρασμὸς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκαταβυθίσθη ἀπὸ αὐτούς· καθὼς χάριν παραδείγματος, καὶ ὅταν ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, καὶ παγκόσμιος ἔγινε καπακλυσμὸς, ἀγκαλὰ τὰ ὑψηλὰ ὄρη ἐσκεπάσθησαν ἀπὸ αὐτὸν, ὅμως ὄχι μὲ τόσην δικολίαν καὶ πλημμύραν, καθὼς ἐσκεπάσθησαν αἱ πεδιάδες, καὶ τὰ χαμηλὰ βουνά. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ὑπεραυξάνει εἶπεν ἡ πίστις σας, καὶ ὄχι αὐξάνει, διὰ νὰ φανερώσῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, τὴν ὑπερβολὴν τὸ ὕψος τῆς πίστεως τῶν Θεσσαλονικέων.

„ Καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους “.

Βλέπε, ἀδελφὲ, πόσην θερμοτάτην ἀγάπην πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ Χριστιανοί· διὰ τὶ αὐτοὶ πρέπει, ὄχι τὸν εἷς μὲν ἀδελφόντες νὰ ἀγαπῶν, τὸν δὲ ἄλλον, ὄχι, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχωσιν ἴσην καὶ ὁμοίαν τὴν ἀγάπην ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ πρὸς ὅλους τὸς ἀδελφούς των· τοῦτο γὰρ δηλοῖ ὁ λόγος ἔτος ὁπὸ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸ „ ἑνὸς ἑκάστου “ καὶ τὸ „ εἰς ἀλλήλους “· διὰ τὶ, ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἀγαπῶν μερικὲς μόνον ἀδελφούς των, καὶ ὄχι ὅλους, αὐτὴ δὲν εἶναι ἀγάπη ἀληθινὴ, καὶ κατὰ Θεὸν, ἀλλὰ εἶναι ἀγάπη ψεύδης, μᾶλλον δὲ εἶναι διάσασις καὶ χωρισμός· ἐπειδὴ, ὦ ἐσὺ Χριστιανὲ, ἀγαπᾷς διὰ τὸν Θεὸν τὸς ἀδελφούς σου, ἀγάπα τους ὅλους, καὶ ὄχι μερικούς· διὰ τὶ καὶ ὁ Θεὸς, διὰ τὸν ὁποῖον τὸς ἀγαπᾷς, δὲν εἶναι μερικῶν μόνων ἀνθρώπων Θεὸς, ἀλλὰ εἶναι ὅλων τῶν ἀνθρώπων· ἐὰν δὲ ἐσὺ μερικὸς μόνον ἀγαπᾷς, ἤξευρε ὅτι ἡ ἀγάπησε αὕτη, εἶναι ἀνθρωπίνη φιλία, καὶ ὄχι θεϊκή. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι τὸ νὰ εἶναι σύμψυχοι διὰ τῆς ἀγάπης οἱ Χριστιανοὶ, πολλὰ συμφέρει εἰς τὸ νὰ ὑπομένωσι τὰς θλίψεις· διατὶ ἡ ἀγαπητικὴ αὕτη σύνωσις, τὸς κάμνει νὰ παρηγορῶνται ἀναμεταξύτων εἰς τὰς θλίψεις, καὶ σχεδὸν ἐδὲ νὰ τὰς λογίζωνται.

4. „ Ὥστε

(1) Διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος· „ καὶ εὐχαριστεῖν δεῖ περὶ τῶν ἑτέροις κατορθωμένων, τί παθοῦσιν οἱ βασκαίνοντες τοῖς κατορθοῦσιν “;

(2) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει ὅτι πρέπει ἔξωθεν τὰ ἀκόλουθα ἐδῶ τὸ, μεγάλως· ἤγουν, „ εὐχαριστᾶν ὀφείλομεν μεγάλως πάντοτε τῷ Θεῷ, καθὼς ἄξιον ἐστι „ τῷ μεγάλα παρέχοντι “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „Ὥςε ἡμᾶς αὐτὸς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι, ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῦ „Θεοῦ".

Εἰς μὲν τὴν πρώτην πρὸς τὸς Θεσσαλονικεῖς πέμπτην Ἐπιστολὴν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τόσον ηξιώθησαν ὅλοι τὰς ἐδικάς σας ἀρετὰς, καὶ τὰ κατορθώματα, ὥςε ὁπᾦ, ἡμεῖς δὲν κάμνει χρεία νὰ λέγωμεν τι πρὸς αὐτὸς διὰ λόγυ σας· πῶς δὲ πόρα λέγει, ὅτι καυχώμεθα διὰ λόγυ σας εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν; ἀλλὰ ἡ λύσις τῆς ἀπορείας ταύτης εἶναι φανερὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν λέξιν, ὁπᾦ ἔβαλον ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ἐπειδὴ δὲν εἶπεν, ὅτι διδάσκομεν τὰς ἄλλες διὰ λόγυ σας, ἀλλὰ καυχώμεθα. Ἀνίσως λοιπὸν ἡμεῖς δὲν χαριτώμεν εἰς τὸν Θεὸν διὰ λόγυ σας, καὶ καυχώμεθα εἰς τὰς ἀνθρώπυς, πόσῳ μᾶλλον ἐσεῖς οἱ ἴδιοι πρέπει τᾶτο νὰ κάμνετε; ἤγυν, πόσῳ μᾶλλον πρέπει ἐσεῖς ἀδελφοί μυ, καὶ νὰ εὐχαριςῆτε τὸν Θεὸν, καὶ νὰ καυχᾶσθε εἰς πὰς θλίψεις ὁπᾦ πάσχετε, καὶ ὄχι νὰ λυπᾶσθε ὀλιγάς καὶ νὰ γογγύζετε;

„Ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ τῆς πίςεως, ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς „ὑμῶν, καὶ ταῖς θλίψεσιν, αἷς ἀνέχεσθε".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς πολλὺς χρόνυς ἐπειράζοντο καὶ ἐθλίβοντο· ἐπειδὴ ἡ ὑπομονὴ δὲν δοκιμάζεται αὖ ἦναι βεβαία καὶ ἀληθινὴ, μὲ δύω καὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ μὲ πολὺ καιρόν· ὑπομονὴ δὲ εἶναι καὶ αὐτὸ, τὸ νὰ ὑποφέρῃ τινὰς δυχαρίςως, καὶ πρὸ τᾦ ἀκόμη νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ὑποσχεθύτα παρὰ Θεᾦ ἀγαθά (1)· ἐδῶ δὲ ὁ Παῦλος λέγει καὶ μεγαλιτέραν ὑπομονὴν τῶν Θεσσαλονικέων, ἥτις ὑπέφερε διωγμὺς, καὶ θλίψεις· δι' ὅ,τι αὐτοὶ, μὲ τὸ νὰ ἔζων ὁμᾦ μὲ τὰς ἀδιαλλάκτυς ἐχθρὰς τῆς πίςεως, ὁποῖοι μάλιςα ἦτον οἱ ὁμογενεῖς των Ἑβραῖοι, ἀκολύθως ἐχρειάζοντο νὰ ἔχυν καὶ σερεὰν ὑπομονήν· καὶ μάλιςα ὁπᾦ ἔπασχον ταῦτα εἰς τὴν ἀρχὴν τᾦ κηρύγματος, καὶ εἰς καιρὸν ὁπᾦ ἦσαν πένητες καὶ πτωχοί· καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ ἐςέκοντο σερεοὶ εἰς τὴν τᾦ Χριςᾦ πίςιν· ὅθεν ἀπὸ τὰς Θεσσαλονικεῖς πέμπτας, ἂς ἐντραπᾦν μερικοὶ πτωχοὶ Χριςιανοὶ τᾦ παρικνᾦ καιρᾦ, οἱ ὁποῖοι διὰ ὀλίγω βοήθειαν καὶ προσασίαν ὁπᾦ ἔλαβον ἀπὸ ἀνθρώπυς ἀσεβεῖς, καὶ αἱρετικὰς, ἀλλάζουν οἱ ἄθλιοι τὴν πίςιν, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν τυς, καὶ γίνονται φεῦ! ἄπιςοι καὶ αἱρετικοί· καὶ διὰ πρόσκαιρον ἀνάπαυσιν, λαμβάνυν οἱ ταλαίπωροι μίαν αἰώνιον κόλασιν.

5. „Εἰς εὔδαγμα τῆς δικαίας κρίσεως τᾦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆ„ναι ὑμᾶς τῆς Βασιλείας τᾦ Θεᾦ".

Ἐπαρηγόρησεν ὁ θεσπέσιος Παῦλος τὰς λυπημένας Θεσσαλονικεῖς, μὲ ὅσα εἶπεν ἀνωτέρω, καὶ μάλιςα μὲ ἐκεῖνο ὁπᾦ εἶπεν, ὅτι εὐχαριςᾦμεν τὸν Θεὸν, καὶ καυχώμεθα διὰ λόγυ σας· κυρίως ὅμως καὶ ἐξαιρέτως πόρα παρηγορεῖ αὐτὰς, διὰ τί τὰς λέγει, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἔχυν νὰ ἐλευθερωθῶν ἀπὸ τὰ θλιβερά, οἱ δὲ θλίβοντες αὐτὰς, ἔχουν νὰ παιδευθῶν ἀπὸ τὸν Θεὸν, τὰ ὁποῖα ταῦτα ζητεῖ νὰ ἀκύσῃ κάθε ἄνθρωπος τεθλιμμένος. Τὸ τόνημα δὲ τᾦ λόγου τᾦ Ἀποςόλου εἶναι τοιοῦτον· ἐσεῖς ἀδελφοὶ ὑποφέρετε τὰς θλίψεις, διὰ νὰ δειχθῇ ἡ δικαία κρίσις τᾦ Θεᾦ, ἤγυν διὰ νὰ ἀξιωθῆτε τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν·

(1) Διὰ τᾶτο καὶ οἱ θεῖοι Προφῆται μαρτυρῶσιν, ὅτι τὰ θεῖα χαρίσματα, καὶ τὰ ἐράνια ἀγαθὰ δίδονται εἰς τὰς ὑπομενυντας τρόπον τινὰ ὡς μισθὸς τῆς ὑπομονῆς των· ὁ Ἡσαΐας· „οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν Θεὸν, ἀλλά„ξυσιν ἰσχύν, πτεροφυήσυσιν ὡς ἀετοὶ, δραμῦνται καὶ „ὐ κοπιάσυσι, βαδιῦνται καὶ ὐ πεινάσυσιν". (Ησ. μ'. 31.) Καὶ ὁ Δαβὶδ· „οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν „Κύριον, αὐτοὶ κληρονομήσυσι γῆν". (Ψαλ. λζ'. 9.) Καὶ ὁ Σειράχ διὰ τᾶτο λέγει πρὸς τὸν Θεὸν· „δὸς „μισθὸν τοῖς ὑπομένυσί σε". (Σειρ. λε'. 16.) Ὅθεν καὶ μ. „ἐὰν ὑςερήσῃ, (ὁ Κύριος δηλ.) ὑπόμενον αὐ„τὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει, καὶ ὐ μὴ χρονίσῃ". (Ἀβ. β'. 3.) ἀδελφοί μυ Χριςιανοὶ ἐὰν ὁ Κύριος παρδθῦν δὲν μᾶς δίδῃ ἐκεῖνα ὁπᾦ τᾦ ζητᾦμεν, οὐδὲ μᾶς ἐλευθερόνῃ ἀπὸ τὰς πειρασμὺς, πρέπει νὰ τὸν ὑπομένωμεν, καὶ αὐτὸς θέλει ἐλθῇ εἰς βοηθειάν μας πιὸ ὑςερον· ἔτζι μᾶς βεβαιόνει ὁ Σολομών· „ὑπόμεινον τὸν Κύριον, „ἵνα σοι βοηθήσῃ". (Παρ. κ'. 22.) καὶ ὁ Ἀββα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νῶν· ἐπειδὴ ὅταν ὁ Θεὸς, ἐσᾶς μὲν τὺς τεθλιμμένυς σεφανόνῃ, ἐκείνυς δὲ ὁπὺ σᾶς θλίβυν κολάζῃ, τότε φαίνεται ἡ δικαία κρίσις αὐτῦ. Καὶ τῦτο δὲ ἀκόμη εἶναι μεγάλη παρηγορία, τὸ νὰ λέγῃ εἰς αὐτὺς ὁ Παῦλος, ὅτι δὺ σεφανόνονται μὲ χάρην μόνῳ τῦ Θεοῦ ἀλλὰ κ᾽ μὲ δικαιοσώλω, διὰ τὶ λαμβάνυν τρόπον τινα, ὡς ἀντιμισθίαν τῶν κόπων πὺ ἱδρώτων τυς, τλὼ τὺ Θεῦ Βασιλείαν (1).

„Ὑπὲρ ἧς πάσχετε".

Ὥσε ἐσεῖς πάσχετε, λέγει, ἀδελφοί μου, ἔχι διὰ τὶ εἶναι δυνατώτεροι ἀπὸ ἐσᾶς ἐκεινοι ὁπὺ σᾶς θλίβυν, ἀλλὰ διὰ τὶ ἐσεῖς ἀπὸ τὺς θλίψεις ταύτας πὺ πειρασμὺς ὁποῦ πάσχετε, κερδίζετε τλὼ τῶν Οὐρανῶν Βασιλείαν· ὅθεν ἀνάγκη εἶναι νὰ γίνεται ἡ πραγματεία αὔτη ἀπὸ λόγυ σας, μὲ κόπυς, κ᾽ θλίψεις, κ᾽ ὄχι μὲ ἀνάπαυσιν, κ᾽ χωρὶς κόπον· „ἐπειδὴ διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τλὼ Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν". (Πράξ. ιδ'. 22.) ὡς ἀλλαχῦ εἶπεν ὁ ἴδιος ἔπος Ἀπόστολος.

6. „Εἴπερ δίκαιον παρὰ Θεῷ, ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς „θλίψιν".
7. „Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν".

Τὸ „εἴπερ" ἐδῶ δὺ εἶναι δισακτικὸν, ἤγυν δὺ σημαίνει δισαγμὸν κ᾽ ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι βεβαιωτικὸν, ἤγυν σημαίνει βεβαίωσιν, αὐτὶ τῦ, ἐπειδὴ εἶναι δίκαιον κοντὰ εἰς τὺν Θεόν· διὰ τὶ, αὐίσως τῦτο εἶναι δίκαιον κοντὰ εἰς τὺς ἀνθρώπυς, ἤτοι τὺ νὰ παιδεύυν αὐτοὶ τὺς κακὺς, κ᾽ νὰ σεφανώνυν τὺς καλὺς, πολλῷ μᾶλλον τῦτο εἶναι δίκαιον κοντὰ εἰς τὺν δικαιότατον Θεόν; Συνηθίζομεν δὲ κ᾽ ἡμεῖς νὰ λέγωμεν ὅταν συνομιλῦμεν, ὅτι αὖ ὁ Θεὸς μισῇ τὺς κακὺς, κ᾽ αὖ προνοῆται τὰ πράγματα, βέβαια θέλει ἐκδικήσει τὺς κακὺς αὐτὺς, ὡσαὺ ὁπὺ οἱ ἀκὺοντες ἔχυν νὰ ἀκολυθήσυν, κ᾽ νὰ εἰποῦν αναγκαίως ὁμῦ κ᾽ ταῦτα τὰ λόγια, ἤτοι τὺ, ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς μισεῖ τὺς κακὺς, κ᾽ ἐπειδὴ προνοεῖται τὰ πράγματα, λοιπὸν ἔχει κ᾽ νὰ ἐκδικήσῃ τὺς κακὺς αἀναγκαίως· ἔτζι κ᾽ ὁ Παῦλος λέγει ἐδῶ, κατὰ τλὼ κοινλὼ συκήθειαν τὺ „εἰ δίκαιόν ἐστι νὰ αὐταποδώσῃ θλῖψιν „τοῖς θλίβυσι, κ᾽ τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν"· ἀκόλυθον γὰρ εἶναι νὰ εἰπῇ τινας ἑπομένως· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ κ᾽ τῦτο εἶναι δίκαιον, λοιπὸν ἔχει νὰ δώσῃ θλῖψιν ὁ Θεὸς εἰς τὺς κακὺς, κ᾽ ἀνάπαυσιν εἰς τὺς ἐναρέτυς (2)· πλὼ, καθὼς εἶναι προσωρινὰ αἱ θλίψεις, ὁπὺ πάσχυν οἱ Χρισιανοὶ ἀπὸ τὺς ἀπίσυς, δὺ εἶναι προσωρινὰ κ᾽ αἱ θλίψεις κ᾽ παιδεῖαι, ὁπὺ ἔχυν νὰ λάβυν οἱ ἄπισοι ἀπὸ τὺν Θεὸν, ὄχι· ἀλλὰ θέλυν εἶναι αἰώνιαι κ᾽ ἀτελεύτητοι· ὁμοίως κ᾽ αἱ ἀνέσεις, ὁπὺ ἔχυν νὰ ἀπολαύσυν οἱ Χρισιανοὶ παρὰ τῦ Θεῦ, δὺ εἶναι προσωρινὰις, καθὼς εἶναι προσωρινὰις κ᾽ αἱ θλίψεις, ὁπὺ τώρα λαμβάνυν, ἀλλὰ κ᾽ αὐταῖς ἀτελεύτηταις εἶναι.

„Μεθ᾽ ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ᾽ ὐρανοῦ, μετ᾽ „Ἀγγέλων δυνάμεως αὐτῦ".

Ἰδὲ κ᾽ ἄλλη παρηγορίαν προσφέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος πρὸς τὺς Θεσσαλονικεῖς, δηλαδὴ, ὅτι κ᾽ αὐτοὶ μέλλυν νὰ εἶναι συγκοινωνοὶ κατὰ τὺς στεφάνυς μαζὶ μὲ αὐτὺν τὺν τοσαῦτα θαυμασὰ ἔργα κατορθώσαντα Παῦλον. Ἀποκάλυψιν δὲ τῦ Κυρίυ, τὴν δευτέραν παρυσίαν αὐτῦ λέγει, παρηγορῶντας κ᾽ μὲ τλὼ λέξιν αὐτλὼ τὺς Θεσσαλονικεῖς· τώρα, λέγει, κρύπτεται ὁ Χρισός· ὅμως μὴ λυπῆσθε διὰ τῦτο, ἐπειδὴ βέβαια θέλει ἀποκαλυφθῇ κ᾽ φανερωθῇ μετ᾽ ἐξυσίας, ὡς Θεὸς κ᾽ Δεσπότης· διὸ, τι ἀπὸ τὺν ὐρανὺν θέλει ἔλθῃ, ὁ ὁποῖος εἶναι

(1) Περὶ τύτυν ὅρα εἰς τλὼ ὑποσημείωσιν τῦ „λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσώλης στέφανος". (β'. Τιμοθ. δ'. 8.) ὅπυ πλατύτερον λέγομεν.

(2) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ συμφώνως λέγει, ὅτι τὸ, εἴπερ, ἤγυν βεβαιωτικόν, κ᾽ ὐχὶ δισακτικόν· „Καὶ „γὰρ ἡμᾶς, λέγει, εἰώθαμεν ἰσχυριζόμενοι λέγειν· „εἴπερ τόδε ἀληθές, ὥσπερ οὖν ἀληθές".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι θρόνος τῦ Θεῦ, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν· „ὁ ὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν „ποδῶν μυ". (Ἡσ. ξς'. 1.) καὶ θέλει ἔλθῃ σωτροφιασμούς μὲ Ἀγγέλυς φοβερὲς, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι Ἄγγελοι δωνάμεως, ἤγυν δωνατοί· ὥστε διὰ τί ἐσεῖς οἱ Χρισιανοὶ νὰ καταπίπτετε ἀπὸ τὴν λύπην, εἰς καιρὸν ὁπῦ ἔχομεν τοιῦτον μέγαν καὶ φοβερὸν αὐθέντην, τῦ ὁποίυ οἱ ὑπηρέται εἶναι δωνάμεως Ἄγγελοι; Παρηγορεῖσθε λοιπὸν, ἀδελφοί μυ, διὰ τί βέβαια ἔχυν νὰ λάβυν ἐκδίκησιν καὶ παιδείαν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐκεῖνοι ὁπῦ πόρα σᾶς θλίβυν, καὶ σᾶς καποποιῦν, καὶ δὲν θέλυν γλυπώσυν ἀπὸ αὐτλύ.

8. „Ἐν πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς „μὴ ὑπακόυσι τῷ Εὐαγγελίῳ τῦ Κυρίυ Ἰησῦ".

Ἀνωτέρω μὲν εἶπον εἰς τὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει ἐκδικήσει ἐκείνυς, ὁπῦ σᾶς θλίβυν, καὶ σᾶς καποποιῦν· πόρα δὲ κοινῶς καὶ καθολικῶς λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει ἐκδικήσει ὅλυς ἐκείνυς, ὁπῦ δὲν γνωρίζυν καὶ δὲν πισεύυν τὸν ἀληθινὸν Θεόν· κατασκολάζει δὲ καὶ αἰτιολογεῖ σοφώτατα, ὅτι βέβαια θέλει γένῃ ἐκδίκησις παρὰ Θεοῦ ὅλων τῶν ἀπίσων καὶ ἀσεβῶν· διὸ, τι, αὖ, λέγει, ὁ Θεὸς καὶ δὲν ἐκδικήσῃ τὺς ἀπίσυς ἐχθρύς τυ διὰ λόγυ μας, ἤγυν διὰ τὶ θλίβυν ἡμᾶς, καὶ καποποιῦν, ὅμως διὰ τὸν ἑαυτόν τυ ἔχει ὀξάπαντος νὰ τυὺς ἐκδικήσῃ, ἤγουν, διὰ τὶ αὐτὶ δὲν ὑπακόυν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίυ τυ. Μὲ τῦτον μὲν τὸν λόγον πληροφορεῖ ὁ Ἀπόστολος τὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅτι βέβαια θέλυν κολασθῦν οἱ ἀσεβεῖς ἀπὸ τὸν Κύριον· μὲ τὸν ἄλλον δὲ λόγον, ὁπῦ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι θέλει δώσει ὁ Θεὸς θλῖψιν καὶ κόλασιν εἰς τὺς ἀπίσους, ὁπῦ τὺς θλίβουν, μὲ τῦτον, λέγω, πάλιν χαροποιεῖ τὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην αὐτῶν, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, ἔχει ὁ Θεὸς νὰ κολάσῃ ἐκείνυς ὁπῦ τὺς θλίβυν. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ἀνίσως ὁ Κύριος κολάζῃ ἐκείνυς, ὁπῦ δὲν ὑπακόυν ἁπλῶς εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν τυ, πολλῷ μᾶλλον κολάζει ἐκείνυς ὁπῦ, ὄχι μόνον δὲν ὑπακόυν εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ τὺς ἄλλυς ἐμποδίζυν νὰ μὴν ὑπακόσυν; ὁποῖοι ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι ὁπῦ ἔθλιβον τὺς Θεσσαλονικεῖς· τὸ δὲ, „ἐν πυρὶ φλογὸς" ἢ πρέπει νὰ σωπαχθῇ μὲ τὸ ἀκόλυθον, καὶ νὰ γένῃ δοτικὴ ἡ γενικὴ, ὅπω „διδόντι ἐκδίκησιν" ἤγυν ἐν τῷ πυρὶ, τῷ κολάζοντι τὺς ἀπίσυς καὶ ἀπειθεῖς· ἢ πρέπει νὰ σωπαχθῇ μὲ τὸ προηγύμενον, ἤγυν „ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῦ Κυρίυ Ἰησῦ, τῇ ἐν „πυρὶ φλογὸς γενησομένῃ" (1)· καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ μαρτυρεῖ τῦτο· „πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ „προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλω τὺς ἐχθρὺς αὐτῦ". (Ψαλ. υς'. 3.) καὶ ὁ Δανιὴλ· „ποταμὸς πυρὸς εἵλκων ἔμπροσθεν αὐτῦ". (Δαν. ζ'. 10.) Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος ἐν πυρὶ, ἐχὶ φωτίζοντι, ἀλλὰ φλέγοντι μόνον· ἐπειδὴ τὸ πῦρ, εἰς μὲν τὺς ἁμαρτωλὺς ἔχει νὰ φλογίζῃ μόνον, ὄχι δὲ καὶ νὰ φωτίζῃ· εἰς δὲ τὺς δικαίυς, ὅλον τὸ ἐναντίον, ἤγυν ἔχει νὰ φωτίζῃ μόναν, ὄχι δὲ καὶ νὰ φλογίζῃ αὐτύς (2).

9. „Οἵτινες δίκην τίσυσιν, ὄλεθρον αἰώνιον".

Πῦ εἶναι πόρα ὁ αἱρετικὸς Ὠριγένης, καὶ οἱ τῦτυ ἀκόλυθοι, ὁπῦ μυθολόγυνται πῶς ἔχει τέλος ἡ κόλασις; ἂς ἀκόσυν πῶς ὁ Παῦλος ὀνομάζει ἐδῶ τὴν κόλασιν αἰώνιον, ἤγυν ἀτελεύτητον, ἀκολυθῶν εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὁποῦ θέλει εἰπῇ πρὸς τυὺς ἁμαρτωλούς· „πο-

(1) Εὐοδῶται ὅμως καὶ ἡ σιώπησις, καὶ τὸ νόημα, οὕτω κημένυ τῦ ῥητοῦ καθὼς κεῖται· τὸ γὰρ ἐν πυρὶ φλογὸς, σωπᾶσεται μὲ τὸ, διδόντος ἐκδίκησιν τοῦ Κυρίυ δηλαδὴ Ἰησῦ, ἐπειδὴ ἐν πυρὶ φλογὸς θέλει δώσει ἐκδίκησιν ὁ Κύριος εἰς τυὺς μὴ εἰδότας τὸν Θεόν.

(2) Συμφώνως λέγει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· ἑρμηνεύων γὰρ ἐκεῖνο τὸ ψαλμικὸν ἐκεῖνο· „φωνὴ Κυρίου „διακόπτοντος φλόγα πυρός" (Ψαλ. μ. κθ'.) ὧδε φησιν· „εἶμαι δὲ ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον εἰς κό„λασιν τῷ διαβόλῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, διακό„πτεται τῇ φωνῇ τοῦ Κυρίυ, ἵνα, ἐπειδὴ δυνάσιν „ἐν τῷ πυρὶ δυνάμεις, ὕστε καυσικὴ, καὶ ἡ φωτιστι„κὴ, τὸ μὲν δριμὺ καὶ κολασικὸν τοῦ πυρὸς, πρὸς „ἀξίους τῆς καύσεως προσαπομένῃ, τὸ δὲ φωτιστικὸν „αὐτοῦ καὶ λαμπρὸν, τῇ φαιδρότητι τῶν ὑφραινομένων „ἀποκληρωθῇ· φωνὴ ἐν Κυρίυ διακόπτουσα φλόγα πυ„ρὸς καὶ μερίζουσα, ὡς ἀληθῶς μὲν ἦναι τὸ πῦρ πρὸς „κολάσεως, ἄκαυσον δὲ τὸ φῶς τῆς ἀναπαύσεως ἀπο„μεῖναι". Σημείωσαι ὅμως, ὅτι οἱ Μακάριοι ἔχουν νὰ ἀπολαμβάνυν ὄχι μόνον τὸ κτιστὸν τῦτο φῶς, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ μέγας Βασίλειος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄκτιστον φῶς τῆς Θεότητος, τὸ ὁποῖον καὶ κυρίως θέλει κάμει αὐτυὺς μακαρίυς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ παρδίεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον". (Ματθ. κέ. 41.) Καὶ λοιπὸν πῶς καὶ τὶ εἰς ἐσᾶς τὺς Ωριγενιασᾶς νομίζεται κόλασις προσωρινὴ ἢ ἔσα αἰώνιος;

„ Ἀπὸ προσώπα Κυρία, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει ὁ Ἀπόστολος τὴν δίκολίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ καταδικάσῃ τὺς ἀσεβεῖς ὁ Κύριος· ἐπειδὴ, λέγει, ὅτι ἀρκετὸν εἶναι τὸ νὰ φανερωθῇ μόνον ὁ Κύριος, καὶ δὲν θὺς ὅλοι οἱ ἄπιστοι θέλει κολασθοῦν· καὶ διὰ τὶ μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου καὶ ἡ παρουσίατα, εἰς μὲν τὺς δίσεβεῖς καὶ δικαίους, θέλει εἶναι φῶς καὶ μακαριότης, εἰς δὲ τὺς ἀσεβεῖς καὶ ἁμαρτωλὺς, θέλει εἶναι σκότος καὶ κόλασις· ἐπειδὴ ὁ Κύριος δὲν θέλει ἔλθῃ ἁπλῶς, ὡσὰν σᾶς φιλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ θέλει ἔλθῃ μὲ δόξαν μεγάλην, καὶ δύναμιν, ὡσὰν Θεὸς, καὶ ἔτε ἡ δόξα τε θέλει εἶναι χωρὶς δυνάμιν, ἔτε ἡ δυνάμις τε, θέλει εἶναι χωρὶς δόξαν· ταυτὸν εἰπεῖν, ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει ἔλθῃ ὡσὰν Βασιλεὺς δυνατὸς, καὶ ὡσὰν Θεὸς σύνδοξος, καθὼς καὶ αὐτὸς μόνος προεῖπε· „ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου „ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως, καὶ δόξης πολλῆς". (Ματθ. κδ'. 30.)

10. „ Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ".

Ὁ Κύριος, λέγει, θέλει ἔλθῃ διὰ νὰ δοξασθῇ εἰς τὺς ἐδικούς τε Ἁγίους καὶ δικαίους Χριστιανούς· ἐπειδὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ θέλει εἶναι, τὸ νὰ ἰδοῦν οἱ πονηροὶ ἄπιστοι καὶ ἀπειθεῖς νὰ δοξάζωνται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τώρα δέρνονται καὶ ἀτιμάζονται ἀπὸ αὐτούς· διὰ τὶ ἡ δόξα ὁποῦ θέλει δώσει τότε ὁ Χριστὸς εἰς τὺς Χριστιανούς τε, θέλει εἶναι καὶ δόξα ἐδική τε· ὥστε μὲ τὴν δόξαν ἐκείνην μὲ τὴν ὁποίαν δοξάζει τότε τὺς δικαίους Χριστιανὺς ὁ Χριστὸς, μὲ αὐτὴν τὴν ἰδίαν δοξάζεται καὶ αὐτὸς· διὸ, τι καθὼς οἱ Χριστιανοὶ, εἶναι πλοῦτος καὶ περιουσία τοῦ Χριστοῦ, διὸ καὶ περιούσιος αὐτοῦ λαὸς ὀνομάζονται, καθὼς λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος· „ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν .... ἵνα κα„ θαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον" · (Τιτ. β'. 14.) καθὼς, λέγω, οἱ Χριστιανοὶ εἶναι πλοῦτος καὶ περιουσία τοῦ Χριστοῦ, ἔτζι θέλει εἶναι καὶ δόξα τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ, τὸ νὰ ἀπολαύσουν οἱ Χριστιανοὶ τὰ μέλοντα ἀγαθά τε (1).

„ Καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασι".

Ἤτοι ὁ Κύριος, λέγει, θέλει ἔλθῃ διὰ νὰ θαυμασθῇ ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, ἤτοι διὰ μέσα ὅλων τῶν Χριστιανῶν ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἐπειδὴ ἡ ἐν, πρόθεσις, αὐτὶ τῆς διὰ, νοεῖται ἐδῶ· διὰ τὶ, ὅταν ὁ Χριστὸς ἀξιώσῃ τῆς τόσης λαμπρότητος καὶ δόξης τε τὺς Χριστιανούς, τὺς ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ ἐλεεινὺς, καὶ διωκομένους ἀπὸ ὅλα τὰ ἄπιστα Ἔθνη, τότε θέλει φανῇ θαυμαστὸς, καὶ τότε θέλει δειχθῇ ἡ μεγαλητε δυνάμις. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο νοεῖται, ὅτι ὅταν παρρησιασθοῦν μὲ δόξαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἔπαθον τόσα κακὰ διὰ νὰ ἀρνηθοῦν τὸν πίστιν τους, καὶ δὲν τὸν ἀρνήθησαν· τότε θέλει φανῇ ὁ Κύριος θαυμαστὸς καὶ σύνδοξος εἰς αὐτούς, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „ Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ". (Ψαλμ. ξζ'. 38.) καὶ πάλιν· „ τοῖς „ Ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάσωσεν ὁ Κύριος". (Ψαλ. ιέ. 2.)

„ (Ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ".

Θέλει, λέγει, θαυμασθῇ ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· διὰ τὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων ἐπιστεύθη ἀπὸ λόγους, (τοῦτο γὰρ ὀνομάζει μαρτύριον) ἤτοι διὰ τὶ ἐσεῖς

(1) Ἢ κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, τότε θέλει δοξασθῇ ὁ Κύριος ἐν τοῖς Ἁγίοις τε, διὰ τὶ οἱ Ἅγιοι θέλουν κάμουν τοὺς Ἀγγέλους νὰ δοξάσουν τὸν Θεόν, βλέποντες τόσων δωρεῶν, καὶ τόσης δόξης ἠξίωσε τοὺς γηγενεῖς καὶ πηλίνους ἀνθρώπους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἐπισβύσατε εἰς τὸ κήρυγμά μας, καὶ ἀπολύθως διὰ τί ἐκάμετε τὸν ἑαυτόν σας ἄξιον νὰ κληρονομήσετε τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ὁπῦ τότε ἔχει νὰ δοθῦν εἰς τὰς πιστὰς καὶ δικαίους Χριστιανάς. Καλῶς δὲ εἶπεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (1)· ἐπειδὴ τότε ἀληθῶς ἔχουν νὰ φανῦν οἱ ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ ποῖοι εἶναι· διὰ τί πάρα πολλοὶ ὑποκρίνονται τὴν πίστιν καὶ λέγουν πῶς εἶναι Χριστιανοί· ἀλλὰ τότε θέλουν φανῦν ὅσοι ἦτον τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ πράγματι Χριστιανοί, οἱ φυλάττοντες δηλαδὴ, ὄχι μόνον τὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου· διὰ τῦτο καὶ ὁ σοφὸς Σειρὰχ λέγει· „πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα". (Σειρ. ιά. 28.)

11. „Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα παντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ „τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν".

Πῶς; δὲν ἦτον καλεσμένοι οἱ Θεσσαλονικεῖς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ διὰ τῦτο λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ νὰ τὰς ἀξιώσῃ τῦ καλέσματός τυ; ναὶ καλεσμένοι ἦτον, ἀλλὰ δὲν λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος διὰ τὸ κάλεσμα ἐκεῖνο τὸ προκαταρκτικὸν τῆς θείας χάριτος, ἐπειδὴ κατὰ τῦτο πολλοὶ εἶναι κλητοὶ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί". (Ματθ. κ'. 16.) καὶ ὁ τὲ μεμολυσμένα δὲ ῥᾶχα φορῶν, ἐκαλέσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπέμφθη εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· (Ματθ. κ β'. 11.) ὁμοίως καὶ αἱ πέντε μωραὶ παρθένοι, ἐκαλέσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ δὲν ἐμβῆκαν εἰς τὸν Νυμφῶνα. (Ματθ. κέ. 12.) Κλῆσιν λοιπὸν, ἤγουν κάλεσμα ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸ διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων βεβαιώμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι κυρίως καὶ ἀληθῶς κάλεσμα (2)· καθὼς καὶ πίστις κυρίως καὶ ἀληθῶς εἶναι, ἡ βεβαιωμένη διὰ τῶν καλῶν ἔργων· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀδελφόθεον· „ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι". (Ἰακ. β'. 20.)

„Καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσυνης".

Αὐτὴν, λέγει, ὀνομάζω κλῆσιν καὶ κάλεσμα τῦ Θεῦ, τὸ νὰ πληρωθῇ εἰς ἐσᾶς, Χριστιανοὶ, κάθε εὐδοκία τῦ Θεῦ, ἤγουν κάθε ἀρέσκεια, καὶ προαιρεμένον θέλημα τῦ Θεῦ (3)· καὶ τὸ νὰ πράττετε ἐσεῖς κάθε ἀγαθὸν, καὶ νὰ ἦσθε τοιῦτοι τέλειοι, καθὼς ὁ Θεὸς σᾶς θέλει, χωρὶς νὰ λείπῃ κἀμμία ἀρετὴ ἀπὸ λόγυσας. Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα ταπεινόνει ὁ Ἀπόστολος τὸ φρόνημα τῶν Θεσσαλονικέων, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευθῦν εἰς τὰ πολλὰ ἐγκώμια ὁπῦ τῶν ἔκαμε· δείχνει γὰρ μὲ αὐτὰ ὁ θεῖος Παῦλος, ὅτι ἀκόμη δὲν εἶναι τέλειοι.

„Καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει".

Τὴν ὑπομονὴν τῶν διωγμῶν, λέγει, θέλει δώσει, ἀδελφοὶ, εἰς ἐσᾶς ὁ Θεὸς τελείαν. Πῶς; καὶ μὲ τίνα τρόπον; ἐν δυνάμει, ἤγουν μὲ τὸ νὰ σᾶς δυναμώσῃ, καὶ νὰ σᾶς ἐνισχύσῃ εἰς τὴν πίστιν, ἐπειδὴ ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως· ὥστε, ὁποιος δὲν ἔχει ὑπομονὴν, αὐτὸς δείχνει πῶς δὲν ἔχει ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα πίστεως.

12. „Ὅπως

---

(1) Συμφώνως μὲ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον καὶ ὁ μακάριος Θεοδώρητος, σὸ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀποδίδει εἰς τὸ ἀνωτέρω, ἤγουν εἰς τὸ, θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ οὐχὶ εἰς τὸ, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς.

(2) Τοῦτο δὲ τὸ κάλεσμα, ἀλλαχοῦ ὠνόμασεν ὁ Παῦλος κλῆσιν ἁγίαν· „τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ". (β'. Τιμοθ. ά. 9.) ποία δὲ εἶναι ἁγία κλῆσις, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ῥητοῦ τούτου, καὶ τὸ· „μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τὰ Θεοῦ δέ„ξασθαι ὑμᾶς". (β'. Κορ. ς'. 1.) ὥστε ἐκ τῶν λόγων τύπων συμπεραίνεται, ὅτι δύω εἶναι τὰ καλέσματα, τὸ προκαταρκτικὸν, καὶ τὸ διὰ τῶν ἔργων βεβαιούμενον· καὶ τὸ μὲν, εἶναι ὅλον τῆς θείας χάριτος, τὸ δὲ εἶναι καὶ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως καὶ ἀρετῆς.

(3) Ὅτι εὐδοκία λέγεται τὸ προαιρεμένον θέλημα τῦ Θεῦ, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τὰ· „εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τὰ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν, καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον". (Ρωμ. ιβ'. 2.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

12. „Ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν „ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ".

Ἀνίσως, λέγει, γένηται εἰς ἐσᾶς ἀδελφοὶ, ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρω, θέλει δοξασθῇ εἰς ἐσᾶς ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου· διατί ὅταν οἱ ἄνθρωποι σᾶς βλέπουν πῶς ὑπομένετε κάθε πειρασμὸν, καὶ θλίψιν διὰ τοῦ ἀγάπου τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, βέβαια αὐτὴ ἡ ἐδική σας ὑπομονὴ, θέλει εἶναι δόξα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι παρακινοῦνται νὰ λέγουν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι τόσον ἀγαθὸς, ὥστε ὅπου οἱ δοῦλοί του Χριστιανοὶ πάσχουν, καὶ ἀποθνήσκουν διὰ τὸ ὄνομά του· καὶ τόσον δυνατὸς, ὥστε ὅπου τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν Χριστιανοὺς ἐνδυναμόνει, εἰς τὸ νὰ ὑπομένουν τόσας θλίψεις, μὲ χαρὰ καὶ μεγαλοψυχίαν· ἀλλὰ καὶ ἐσεῖς, λέγει, οἱ Χριστιανοὶ, θέλετε δοξασθῆτε ἀντιστρόφως ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ εὑρέθητε τόσον πιστοὶ, ὥστε ὅπου ὅλα τὰ κακὰ νὰ τὰ πάσχετε διὰ τὸ ὄνομα τοῦ αὐθεντήσαντος Χριστοῦ· δι' ὅ,τι δόξα τοῦ δούλου εἶναι τὸ νὰ εὑρεθῇ πιστὸς εἰς τὸν αὐθέντην του. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο νοεῖται· ἡ διὰ τὸν Χριστὸν θλῖψις εἶναι δόξα, διατί κάμνει λαμπρὸς περισσότερον ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς, ὁποῦ θλίβονται δι' αὐτόν· καὶ ὅσον αὐτοὶ πάντοτε παραδίδονται εἰς πειρασμοὺς καὶ θανάτους, τόσον ἀποδείχνονται πῶν πειρασμῶν καὶ τοῦ θανάτου ἀνώτεροι.

„Κατὰ τοῦ χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Καὶ αὐτὸ, λέγει, τὸ νὰ δοξάζεται ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τοῦτο εἶναι κατόρθωμα καὶ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι ἐδικόν μας προτέρημα καὶ ἀρετή· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μὲν δοξάζεται εἰς ἡμᾶς, διατί ἡμεῖς προτιμῶμεν τὸν Θεὸν, ὡς γλυκύτερον καὶ ἀνώτερον ἀπὸ ὅλα· ἡμεῖς δὲ πάλιν δοξαζόμεθα εἰς τὸν Θεὸν, διατὶ λαμβάνομεν δύναμιν ἀπὸ αὐτὸν νὰ ὑπομένωμεν εὐχαρίστως ὅλους τοὺς πειρασμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου „ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, εἰς τὸ „μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός".

Πότε μὲν θέλει γένῃ ἡ Παρουσία τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ τῶν νεκρῶν ἀνάστασις, δὲν φανερόνει τοῦτο ὁ Παῦλος· ὅτι δὲ τώρα δὲν εἶναι ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀνάστασις, τοῦτο διδάσκει ἐδῶ· ἐπειδὴ, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, ἦσαν μερικοὶ ἀπατεῶνες καὶ πλάνοι εἰς τοὺς Θεσσαλονίκεις, οἵτινες ἔλεγον, ὅτι τώρα εἶναι ὁ καιρὸς τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου· δὲν εἶναι δὲ ὀλίγη παρηγορία, τὸ νὰ λέγῃ ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι θέλουν συναχθῆν κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν οἱ δίκαιοι Χριστιανοὶ, καὶ ὅτι θέλουν εἶναι μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν πάντοτε· καθὼς εἶπεν εἰς τοὺς πρώτην πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς τάτης Ἐπιστολή. (Κεφ. δ'. 17.) Καὶ ὁ Κύριος δὲ εἶπεν „ὅπου ἂν ἦ τὸ πτῶμα, „ἐκεῖ συναχθήσονται καὶ οἱ ἀετοί". (Ματθ. κδ'. 28.) Καὶ πάλιν „Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς „Ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων „οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν". (Ματθ. κδ'. 31.) ἐπειδὴ εὐθὺς ὁποὺ ἀναστηθοῦν οἱ δίκαιοι Χριστιανοὶ, ἔχουν νὰ ἁρπαχθοῦν ἀπὸ τὰς νεφέλας, καὶ νὰ συμμαζωχθοῦν κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἔτω νὰ μένουν πάντοτε μαζὶ μὲ αὐτόν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς „ἐπ' αὐτόν". τί λοιπὸν σᾶς ἐρωτῶμεν, ἤγουν τί σᾶς παρακαλοῦμεν, ὦ ἀδελφοὶ Θεσσαλονικεῖς; τὸ νὰ μὴ σαλευθῆτε, καὶ νὰ μὴ παρατραπῆτε τελείως ἀπὸ τὸν νοῦν, ἤτοι ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λογισμὸν, καὶ τὸ φρόνημα, ὁποὺ εἴχετε ἕως τώρα.

2. „Μήτε θροεῖσθαι μήτε διὰ Πνεύματος".

Ἤγουν σᾶς παρακαλοῦμεν, ἀδελφοὶ, νὰ μὴ παράτησθε διὰ μέσου προφητείας τινός· δι' ὅ,τι οἱ ἀπατεῶνες ἐκεῖνοι, ὑποκρινόμενοι πῶς εἶναι Προφῆται, ἐπλάνων τοὺς Χριστιανοὺς, λέγοντες, ὅτι τώρα εἶναι ὁ καιρὸς τῆς τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας.

„Μή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Μήτε διὰ λόγου".

Ἤτοι μὴ παράτεσθε, ἀδελφοὶ, διὰ μέσου διδασκαλίας τινος, μὲ ζῶσαν φωνὴν γινομένης.

„Μήτε δι' ἐπιστολῆς, ὡς δι' ἡμῶν".

Μήτε νὰ παράτεσθε, λέγει, ἀνίσως καί τινες πλάττωσι γράμματα ἢ ἐπιστολὰς, ἢ φημίζωσι, ὅτι πάχα ἐστάλθησαν ἀπὸ ἐμένα τὸν Παῦλον· πλάνοι γὰρ εἶναι οἱ τοιοῦτοι, καὶ ψεῦται, ἢ θέλουν νὰ κυρώνουν τοὺς λόγους των μὲ τὸ ψεῦδος.

„Ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα Κυρίου".

Μὴ παράτεσθε, λέγει, ἀδελφοὶ, ὅτι ἔφθασεν ἡ ἡμέρα Κυρίου, ἤτοι ἡ Παρουσία τοῦ Χριστοῦ.

3. „Μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον".

Κανένας, λέγει, ἂς μὴ σᾶς πλανήσῃ, ὅτι τώρα εἶναι ὁ καιρὸς τῆς τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας, κἂν ἢ ὡς προφήτης νομίζεται ὁ τοιοῦτος, κἂν ὡς διδάσκαλος, κἂν ἢ λέγῃ ὅτι ἐγὼ ἔγραψα τὸ τοιοῦτον.

„Ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄν-
„θρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας".

Δὲν θέλει γένῃ, λέγει, ἡ Παρουσία τοῦ Κυρίου, ἀνίσως δὲν ἔλθῃ πρῶτον ἡ ἀποστασία, ἤτοι ὁ Ἀντίχριστος· ἀποστασίαν δὲ ὠνόμασεν αὐτὸν, διὰ τὶ εἶναι αὐτόχρημα ἀποστασία, ὡσὰν ὁποῦ μέλλει νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὸν Χριστὸν τόσους πολλοὺς, ὥστε ὁποῦ ἀνίσως ἦναι δυνατὸν, ἔχει νὰ ἀποστατήσῃ ἢ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐκλεκτούς· ὁμοίως δὲ ἢ ἄνθρωπον ἁμαρτίας τὸν αὐτὸν Ἀντίχριστον ὠνόμασε, διὰ τὶ ὄχι μόνον αὐτὸς ἔχει νὰ κάμῃ κάθε ἁμαρτίαν, ἀλλὰ ἢ τοὺς ἄλλους ἔχει νὰ κρημνίσῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν· ὡσαύτως δὲ καὶ υἱὸν τῆς ἀπωλείας τὸν Ἀντίχριστον ὀνομάζει, διὰ τὶ ἢ αὐτὸς μέλλει νὰ ἀπολεσθῇ, καὶ ἄλλους μέλλει νὰ ἀπολέσῃ. Ποῖος δὲ εἶναι οὗτος; ἄραγε ὁ Σατανᾶς; ὄχι· ἀλλὰ εἶναι εἷς ἄνθρωπος (1) ὁποῦ μέλλει νὰ ἔχῃ ἐνδυμασίαν εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅλην τὴν ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ.

4. „Ὁ ἀντικείμενος, ἢ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πᾶν λεγόμενον Θεὸν,
„ἢ σέβασμα".

Ὁ Ἀντίχριστος, λέγει, δὲν θέλει φέρει τοὺς ἀνθρώπους εἰς πολυθεΐαν ἢ εἰδωλολατρείαν, ἀλλὰ θέλει ἀφανίσει ὅλους τοὺς Θεοὺς, ἢ τὰ σεβάσματα τῶν Θεῶν, ἤτοι τὰ εἴδωλα, ἢ μόνον τὸν ἑαυτόν του ἔχει νὰ κηρύξῃ Θεόν (2).

„Ὥστε

---

(1) Καὶ ὁ Σευηριανὸς δὲ λέγει περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου „κατὰ μίμησιν τοῦ Σωτῆρος ἔρχεται ὁ Σατανᾶς ἐν ἀν-„θρώπῳ ὁλοκλήρῳ". Καὶ ὁ Θεοδώριτος οὕτω λέγει· „ἄν-„θρωπον δὲ αὐτὸν ἁμαρτίας προσηγόρευσεν, ἐπειδὴ „ἄνθρωπος ἐστι τῇ φύσει, πᾶσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν διαβο-„λὴν δεχόμενος τὴν ἐνέργειαν". Καὶ κατωτέρω· „μι-„μεῖται γὰρ ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀλάστωρ (ὁ διάβολος „δηλ.) τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν τὸν ἐνανθρώπησιν· „καὶ ὥσπερ αὐτὸς ἀνθρωπείαν φύσιν ἀναλαβὼν, τῷ ἡ-„μετέραν ἐπραγματεύσατο σωτηρίαν· οὕτως ἐκεῖνος ἄν-„θρωπον ἐκλεξάμενος πᾶσαν αὐτοῦ δέξασθαι δυνάμε-„νον τὴν ἐνέργειαν, δι' αὐτοῦ πάντας ἐξαπατᾶσθαι τοὺς „ἀνθρώπους πειράσεται, Χριστὸν ἑαυτὸν καὶ Θεὸν ὀνομά-„ζων, καὶ τῶν καλουμένων Θεῶν διελέγχων τὸ ψεῦδος, „ὅπερ αὐτὸς ἐν τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις ἐκράτυνε".

(2) Τοῦτο τὸ ἴδιον εἶπε καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ὥσε αὐτὸν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ καθίσαι ὡς Θεόν “.

Οὐχι μόνον, λέγει, ὁ Ἀντίχριστος ἔχει νὰ καθίσῃ εἰς τὸν ξεχωριστὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὄντα, ἀλλὰ ἁπλῶς εἰς κάθε Ναὸν, ἤγουν Ἐκκλησίαν Θεοῦ ἔχει νὰ καθίσῃ (1).

„ Ἀποδεικνύοντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός “.

Δὲν εἶπεν ὅτι ὁ Ἀντίχριστος ἔχει νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι Θεὸς, ἀλλ' ὅτι ἔχει νὰ σπουδάζῃ διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἑαυτόν του Θεόν· ἐπειδὴ θέλει δείξῃ ἔργα καὶ σημεῖα μεγάλα, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ πλανέσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅτι εἶναι Θεός.

5. „ Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν “;

Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα γίνεται φανερὸν, ὅτι ὁ μακάριος Παῦλος πολλὰ, καὶ μεγάλα μυστήρια παρέδιδεν εἰς τοὺς μαθητάς του Χριστιανοὺς ἀγράφως διὰ μόνης τῆς ζώσης φωνῆς· ὁμοίως δὲ ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα γίνεται φανερὸν, καὶ ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ λέγῃ τινὰς συνεχῶς εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὰ αὐτὰ λόγια, ὅπου καὶ ἄλλοτε τοὺς εἶπε, καὶ νὰ τοὺς ποτίζῃ συχνάκις μὲ τὰ ἴδια νάματα τῆς διδασκαλίας· διὰ τί οἱ Θεσσαλονικεῖς ἔπρεπε, ὅπου ἤκουσαν τὰ λόγια ταῦτα ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὅταν ἦτον παρὼν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ἐχρειάσθησαν καὶ πόρα νὰ ἀκούσουν τὰ αὐτὰ ἀπὸ τὸν αὐτὸν διὰ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, καὶ ἀκολούθως ἐχρειάσθησαν νὰ λάβουν ἐκ τόπων εἰς τὴν καρδίαν τους συνειγμόν. Δὲν σᾶς λέγω, λέγει, ἀδελφοὶ, κάμνω παράξενον καὶ καινούριον πρᾶγμα, ὄχι· ἀλλὰ ἐκεῖνα τὰ ἴδια ὁπου σᾶς ἔλεγον καὶ ἄλλοτε· ἐντροπιαστικὸν δὲ κάμνει τὸν λόγον ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ σχῆμα τοῦ ἐρωτηματικοῦ λέγων, δὲν ἐνθυμᾶσθε πῶς αὐτὰ σᾶς ἔλεγον; τόσον ὀλίγωρα ἀλησμονήσετε;

6. „ Καὶ

---

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ Ναὸν δὲ Θεοῦ τὰς „ Ἐκκλησίας ἐκάλεσεν, ἐν αἷς ἁρπάσειν τὴν προειδὼς „ Θεὸν ἑαυτὸν ἀποδεικνύναι πειρώμενος. Ταῦτα καὶ ὁ θεῖος „ προηγόρευσε Δανιήλ· ἔφη γάρ· „ Καὶ ἐπὶ Θεὸν Πα„ τέρων αὐτοῦ οὐ σωθήσῃ· καὶ Θεὸν Μαωζεὶμ (ἐν ἄλ„ λοις δὲ, Μαζωὶμ, ἢ Μαζαρεὶμ) ἐπὶ τόπῳ ἑαυ„ τοῦ δοξάσει “. (Δανιὴλ ιά. 39.) ἀντὶ τοῦ, Θεὸν „ ἰσχυρὸν ἑαυτὸν ὀνομάσει “. Σημειωσαι δὲ ὡ ἀναγνῶσα, δύωτινα εἰς τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου· ἀ. ὅτι ὁ θεῖος Ἀπόστολος λέγωντας ἐδῶ περὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν καλουμένου Ἀντιχρίστου, ὅτι ἐὰν μὴ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, φανερόνει ὅτι ὁ Ἀντίχριστος εἶναι σῶμα ἄτομον ἀνθρώπου, καὶ εἷς ἄνθρωπος μερικὸς, ὡς καὶ οἱ ἑρμηνευταὶ τοῦ Ἀποστόλου λέγουσι, καὶ οὐχὶ ἓν γένος ὁλόκληρον ἀνθρώπων, καὶ ἓν Βασίλειον, ὅπου οὐχὶ ἄτομα ἀνθρώπων πολλά. Κενολογοῦσιν ἄρα καὶ ματαιολογοῦσιν οἱ λέγοντες, ὅτι ὁ πολυθρύλητος Ἀντίχριστος, εἶναι τὸ ὀδοῦνα γένος, καὶ τὸ Βασίλειον, τοῦτον εἶπεῖν, ὅτι εἶναι ἄτομα πολλὰ, καὶ πολοὶ ἄνθρωποι· οἱ αὐτοὶ δὲ προσιθέντες, ὅτι ὁ πολυθρύλητος Ἀντίχριστος, ἦταν καὶ εἶναι, ὄχι μόνον ἓνα γένος καὶ Βασίλειον, ἀλλὰ δύω, καὶ πολὰ γένη καὶ Βασίλεια, τὸ ὀδοῦνα, καὶ τὸ ὀδοῦνα δηλαδὴ, καὶ οὐδεὶς ἕτερος, οὔτοι ἔτι μᾶλλον κενολογοῦσι, καὶ ματαιολογοῦσι. Πῶς γὰρ ὑπὸ τῶ μεγάλου Παύλου σαφῶς ἐδῶ προφητευόμενος εἰς Ἀντίχριστος, ἔσαι δύω; ἢ πῶς ὁ εἷς ἔσαι πολοί, μᾶλλον δὲ πάμπολοι; αὐτὴ εἶναι μία λαμπροτάτη ἀντίφασις ἀσύσασος καὶ αὐτὴ ἑαυτὴν ἀνατρέπουσα, ἡ ὁποία εἶναι ἀδιώατος νὰ συμβιβασθῇ καὶ νὰ σωαληθεύσῃ, ὄχι μόνον κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἰς πάντα ἁπλῶς τὰ πεπερασμένα κτίσματα, ἀλλὰ καὶ κοντὰ εἰς αὐτὸν τὸν Κτίσταν πάντων, τὸ ὁποῖο ἀνακηρύττεται ἡ δωάμις ἄπειρος, καθὼς οἱ Μεταφυσικοὶ πάντες καὶ οἱ Θεολόγοι πάντες ἐν ενὶ σόματι σωμολογοῦσιν· ὅτε γὰρ αὐτὸς ὁ Θεὸς δωάται ποιῆσαι τὸ σῶ, δύω, ἢ πολά. β'. Ἐδῶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος λέγει, ὅτι ὁ Ἀντίχριστος ἔχει νὰ ἀποδεικνύῃ τὸν ἑαυτόν του ὅτι εἶναι Θεὸς, καὶ οἱ ἱεροὶ ἑρμηνευταὶ λέγουσιν, ὅτι ἔχει νὰ ὀνομάσῃ τὸν ἑαυτόν του Θεόν· οἱ δὲ ἀνωτέρω, λέγοντες ὅτι τὸ ὀδοῦνα καὶ τὸ ὀδοῦνα γένος καὶ Βασίλειον εἶναι ὁ πολυθρύλητος Ἀντίχριστος, σαφῶς κενολογοῦσι καὶ ψεύδονται· ἤγουν αὐτοὶ ἑαυτοὶ ἀποδεικνύουσι τὰ γενή ταῦτα ὅτι εἶναι Θεὸς, ἀλλ' ὡς φαίνεται, οἱ σοιοῦτοι ὑπὲρ τὸν τρίτον ὁρανὸν ἁρπαγέντες, εἶδον καὶ ἤκουσαν καὶ ἀπεκαλύφθησαν μυστικώτερα καὶ ὑψηλότερα θεάματα καὶ ἀκούσματα, ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλουν νὰ ἰδοῦν, καὶ νὰ ἀκούσουν τὰ λόγιά του ταῦτα, μὲ τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζει ποῖος θέλει εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν καλούμενος Ἀντίχριστος. Εἶπον δὲ ὁ κατ' ἐξοχὴν καλούμενος Ἀντίχριστος, διατί πάντες οἱ τῷ τῶ Χριστῦ Εὐαγγελίῳ ἀντικείμενοι, Ἀντίχριστοι μὲν κοινότερον λέγονται· „ Καὶ νῦν γάρ φησιν, „ Ἀντίχριστοι πολοὶ γεγόνασι “· (α'. Ἰωαν. β'. 18.) καὶ πρόδρομοι ἢ τύποι τῶ Ἀντιχρίστου, οὐ μὴν δὲ καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνος ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἀντίχριστος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ „ἑαυτοῦ καιρῷ".

Κατέχον εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ κρατεῖ καὶ ἐμποδίζει· ποῖον δὲ εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ κρατεῖ καὶ ἐμποδίζει τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἀντιχείσου; ἄλλοι μὲν λέγουσιν, ὁποῖος ἦτον ὁ Σολομὼν, ὅτι εἶναι ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· αὐτὴ γὰρ εἶναι ὅπερ κρατεῖ καὶ ἐμποδίζει τὸν Ἀντίχειρον εἰς τὸ νὰ μὴν ἔλθῃ ἀκόμη· ὅταν δὲ αὐτὴ ὀλιγοστεύσῃ πολλὰ καὶ σπάσῃ ἀπὸ τὸ μέσον, τότε θέλει ἔλθῃ καὶ ὁ Ἀντίχειρος· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Ῥωμαίων, μὲ τοὺς ὁποίους συμφωνεῖ καὶ ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος· ἐπειδὴ αὖ ἡ Βασιλεία τῶν Ῥωμαίων δὲν καταλυθῇ, δὲν εἰσκει ἄδειαν ὁ Ἀντίχειρος νὰ κάμῃ ἐκεῖνα ὅπερ βάλεται. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος σωσεσκιασμένως λαλεῖ περὶ τούτου, καὶ δὲν λέγει φανερὰ, ὅτι μετὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων ἔχει νὰ ἔλθῃ ὁ Ἀντίχειρος, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀναλαμβάνῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του ματαίας ἔχθρας, καὶ ἀνωφελεῖς κινδύνους· διὰ τί αὖ ὁ Παῦλος ἤθελεν εἰπῇ φανερὰ, ὅτι ὀλίγον ὕστερον θέλει χρηματισθῇ ἡ Βασιλεία τῶν Ῥωμαίων, διότις ἤθελεν ἀφανίσῃ αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥώμης, ὡς φθαροποιὸν ἄνθρωπον, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἤθελεν ἀφανίσῃ καὶ τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ Χριστιανούς, ὡσὰν ὅπερ χαίρων διὰ τὴν καταλυσιν καὶ ἀφανισμὸν τῆς Βασιλείας τῶν Ρωμαίων, καὶ διὰ τοῦτο προλέγων δι' αὐτῶν τὰ κακὰ προμηνύματα ταῦτα. Ὅτι δὲ ὁ Παῦλος δὲν ὀνομάζει ἐδῶ Κατέχον τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, φανερὸν εἶναι· πρῶτον μὲν, ὅτι ἂν αὐτὴ ἦτον, δὲν ἔπρεπε νὰ εἰπῇ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀσαφῶς καὶ σκοτεινῶς, ἀλλὰ σαφῶς καὶ φανερῶς· δεύτερον δὲ, ὅτι ἀνίσως ὅταν λείψουν τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τότε μέλλει νὰ φανερωθῇ ὁ Ἀντίχειρος, ἔπρεπε καὶ τώρα νὰ φανερωθῇ· ἐπειδὴ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔλειψαν παλαιόθεν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὀλίγωρα θέλει φανερωθῇ, ἀλλὰ λέγει ὅτι ἔχει νὰ φανερωθῇ εἰς τὸν ἐδικόν του καιρόν· μὲ τὸν λόγον δὲ τοῦτον πάλιν ἀφῆκεν ἄδηλον τὸν χρόνον, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ ἔλθῃ ὁ Ἀντίχειρος (1).

7. „Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας".

Τὸν Νέρωνα ὀνομάζει μυστήριον τῆς ἀνομίας ὁ Ἀπόστολος, ἐπειδὴ καὶ ἦτον αὐτὸς τύπος τοῦ Ἀντιχείσου, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀκάθαρτος, καὶ μιαρὸς, καὶ ἐζήτει νὰ λέγεται Θεός· καλῶς δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος αὐτὸν μυστήριον· ἐπειδὴ ὁ Νέρων, λέγει, φανερὰ καὶ ἀδιάντροπα δὲν ἐναντιόνεται εἰς κάθε Θεὸν, ὡς ὁ Ἀντίχειρος θέλει ἐναντιωθῇ· Τὸ ῥῆμα δὲ τοῦ ὅλου λόγου τοῦ Ἀποστόλου εἶναι τοιοῦτον· πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τοῦ Ἀντιχείσου, εὑρέθη ἄλλος, ὅστις δὲν εἶναι πολλὰ κατώτερος εἰς τὴν κακίαν ἀπὸ τὸν Ἀντίχειρον. Καὶ λοιπὸν τί θαυμαστὸν εἶναι ἀνίσως καὶ τώρα ἦναι παρὼν ὁ Ἀντίχειρος; συνεσκιασμένως δὲ καὶ ἀσαφῶς εἶπεν ὁ Παῦλος περὶ τοῦ Νέρωνος, χωρὶς νὰ φανερώσῃ τὸ ὄνομά του, ὄχι διὰ δειλίαν καὶ

---

(1) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Φώτιος· „ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ· οἷον ὅταν ὁ ὁρισθεὶς αὐτῷ καὶ συγχωρηθεὶς ὑπὸ „Θεοῦ χρόνος, ἐπιέσῃ· εἰδὲ μὴ κατέχετο, καὶ νῦν ἂν „ἐπέσῃ, ἔπως μὴ καπὶ τῶν πιστῶν ὀργὰ, καὶ τὴν κα„κοσιν αὐτῶν ὁ πονηρὸς ἐπιθυμῇ, ἀλλὰ κατέχεται καὶ „κωλύεται". Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἄλλως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „τινὲς τὸ Κατέχον τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐνόησαν „Βασιλείαν, τινὲς δὲ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος· κα„τεχούσης γὰρ φησι τῆς τοῦ Πνεύματος χάριτος, ἐκείνος „οὐ παραγίνεται· ἀλλ' ἐχ' οἷόν τε παύσασθαι παντελῶς τῶν „χαρίσμάτων τοῦ Πνεύματος· πῶς γὰρ εἰκὸς τῶν ἐκείνου περι„γενέσθαι μηχανημάτων τοὺς τῆς πνευματικῆς ἐπιχορίας „ἐστερημένους; ἀλλ' οὐδὲ τὴν Ῥωμαϊκὴν Βασιλείαν ἑ„τέρα διαδέξεται Βασιλεία· διὰ γὰρ τοῦ τεταρτου θη„ρίου καὶ ὁ θηριώδης Δανιὴλ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐνίξατο „Βασιλείαν· ἐν δὲ τούτῳ τὸ μικρὸν κέρας ἐβλάστησε, „τὸ τοιοῦν πόλεμον μετὰ τῶν Ἁγίων· αὐτὸς δὲ ὅτος „ἐστι περὶ οὗ τὰ προρρηθέντα ἦπεν ὁ θεῖος Ἀπόστο„λος· ὑστέρου τοῦτον οἶμαι φάναι τὸν θεῖον Ἀπόστο„λον, ἀλλὰ τὸ παρ' ἑτέρων ἡρμηνευόμενον ἀληθεῖ εἶναι ὑπο„λαμβάνω· ἐδοκίμασε γὰρ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς παρὰ πάν„τῶν σωτηρίας αὐτὸν ἀφθῆναι καιρούς· ὁ τοῦ Θεοῦ τοί„νυν αὐτὸν ὁρισμὸν ἐπέσχε φανῆναι". Νομίζω δὲ, λέγει ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος, πῶς ἔχει καὶ ἄλλο νόημα τὸ ῥητὸν· ἐπειδὴ γὰρ ἔμεθεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι θέλει κηρυχθῇ πρῶτον τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη, καὶ τότε νὰ γείνῃ τὸ τέλος, βλέπωντας δὲ πῶς ἐπεκράτει ἀκόμη ἡ τῶν εἰδώλων θρησκεία, διὰ τοῦτο ἀκολουθῶντας εἰς τοῦ διδασκαλίαν τὸν Κύριον εἶπεν, ὅτι πρότερον μέλλει νὰ ἀφανισθῇ ἡ δωσαμις τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ νὰ λάμψῃ παντοχοῦ τὸ σωτήριον κήρυγμα, καὶ τότε θέλει φανῇ ὁ τῆς ἀληθείας ἀντίπαλος ὁ Ἀντίχειρος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ φόβον, ἀλλὰ διὰ νὰ διδάξῃ καὶ ἡμᾶς νὰ μὴ ἀναλαμβάνωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας ἀνωφελεῖς ἔχθρας, καὶ κινδύνους, ὅταν δὲν ἦναι κἀμμία κατεπείγουσα χρεία (1).

„(Μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται) καὶ τότε ἀποκαλυ-„φθήσεται ὁ ἄνομος".

Ἤγουν ὅταν σηκωθῇ ἀπὸ τὸ μέσον ἡ Βασιλεία τῶν Ῥωμαίων, τότε θέλει ἔλθῃ ὁ Ἀντίχειστος· διότι ἕως ὅπου εἶναι ὁ φόβος τῆς Βασιλείας ταύτης, κἀνένας δὲν θέλει ὑποταχθῇ ταχέως εἰς τὸν Ἀντίχειστον· ὅταν δὲ ἡ Βασιλεία καταλυθῇ, τότε ὁ Ἀντίχειστος θέλει ὁρμήσει ἐναντίον εἰς τὴν ἀναρχίαν, καὶ θέλει ἐπιχειρήσει νὰ ἁρπάσῃ καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ· διότι καθὼς κατελύθησαν αἱ Βασιλεῖαι, ὅπου ἦσαν προτίτερα ἀπὸ τὴν Ῥωμαίων Βασιλείαν· καὶ ἡ μὲν τῶν Μήδων Βασιλεία κατελύθη ἀπὸ τὴν τῶν Περσῶν· καὶ ἡ τῶν Περσῶν ἀπὸ τὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων· καὶ ἡ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὴν τῶν Ῥωμαίων· ἔτζι καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων Βασιλεία θέλει καταλυθῇ ἀπὸ τὸν Ἀντίχειστον· καὶ ταῦτα πάντα ὁ Δανιὴλ διηγεῖται μὲ πολλὴν σαφήνειαν. (Δαν. 6.) Μερικοὶ δὲ (ὁποῖος εἶναι ὁ Θεοδώρητος, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ὑποσημειώσει.) κατέχον ἐνόησαν τὴν εἰδωλολατρείαν· διὰ τί, λέγουσιν, ὅτι ὅταν ἡ πλανὴ ἡ κρατοῦσα τὸν κόσμον παύσῃ, καὶ ἡ εἰδωλολατρεία σβυσθῇ, τότε θέλει ἔλθῃ καὶ ὁ Ἀντίχειστος, καθὼς καὶ ὁ Κύριος εἶπε· „Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας ἐν ὅλῳ τῷ κόσ-„μῳ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς Ἔθνεσι, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος". (Ματθ. κδ'. 14.) ἄλλοι δὲ „Κατέχον" ὠνόμασαν τὸν τοῦ Θεοῦ ὅρον, ἤτοι ὁρισμὸν καὶ ψῆφον καὶ ἀπόφασιν, ὡς ὁ Ἅγιος Γερμανὸς ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ Θεοδώρητος· διὰ τί λέγουσιν αὐτοί, ὅτι ὅταν ὁ ὁρισμὸς τοῦ Θεοῦ πληρωθῇ, ὅς τις κρατεῖ καὶ ἐμποδίζει τὴν παρουσίαν τοῦ Ἀντιχείστου, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ διωρισμένος ὑπὸ Θεοῦ καιρὸς εἰς αὐτὸν, τότε θέλει φανῇ ὁ Ἀντίχειστος. Εἴπομεν δὲ ἀνωτέρω, ὅτι ἄλλοι ἐνόησαν Κατέχον, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς ὁ Σουηριανός· διὰ τί ὅταν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σηκωθῇ ἀπὸ τὸ μέσον καὶ λείψῃ, διὰ τὴν πολλὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων, τότε θέλει εὕρῃ χώραν νὰ φανερωθῇ ὁ Ἀντίχειστος. Καὶ ἀρχὴν δὲ λέγουσιν ἔτοι ὅτι ἔλαβε τὸ μυστήριον τῆς ἀνομίας, ἤγουν τὸ μυστήριον τοῦ Ἀντιχείστου, ἀπὸ τὸν καιρὸν ἀκόμη τοῦ Παύλου, καθ' ὅτι ὁ μάγος Σίμων, καὶ ὁ Νικόλαος οἱ αἱρεσιάρχαι, ἐνεργοῦσαν τὰ τοῦ Ἀντιχείστου· διὸ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἶπεν· „ὅτι ἠκούσατε ὅτι ὁ Ἀν-„τίχειστος ἔρχεται, καὶ νῦν Ἀντίχειστοι πολλοὶ γεγόνασι". (α'. Ἰω. β'. 18.) Καὶ πάλιν „ἔτός ἐστιν ὁ Ἀντίχειστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν". (αὐτόθ. 22.) Καὶ πάλιν „πολλοὶ πλανοὶ, ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον „ἐν σαρκί· ἔτός ἐστιν ὁ πλανὸς, καὶ Ἀντίχειστος". (β'. Ἰω. 7.) Καὶ ὅλοι δὲ οἱ μεταγενέστεροι ἀπὸ τὸν Σίμωνα καὶ Νικόλαον, καθὼς ἦτον ὁ Μαρκίων, καὶ ὁ Μοντανὸς, ὁ ὀνομάζων τὸν ἑαυτόν του Παράκλητον, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι αἱρετικοὶ καὶ κακόδοξοι, καὶ αὐτοὶ, λέγω, τὰ τοῦ Ἀντιχείστου ἐνεργοῦσαν. Πλὴν ἐσύ, ὦ ἀναγνῶστα, δέχου ὡς ἀληθεστέραν τὴν ἐξήγησιν τοῦ Χρυσοστόμου Ἰωάννου.

8. „Ὃν ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἀνελώσει τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, „καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ".

Ὀλίγωρα φέρει τὴν παρηγορίαν ὁ Παῦλος· ἐπειδὴ, λέγει, ὅτι ὁ Κύριος θέλει ἀφανίσει τὸν Ἀντίχειστον· διότι καθὼς ἡ φωτία καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ παρουσία, ἀλλὰ ἀκόμη μακρὰν ἔσα, καίει, καὶ κάμνει ἀκίνητα τὰ μικρὰ ζωύφια, ἔτζι καὶ ὁ Δεσπότης Χριστὸς μὲ μόνην τὴν προσαγωγήν του, ἤτοι μὲ τὸ ἐμφύσημά του, τὸ γεμάτον ἀπὸ Ἅγιον Πνεῦμα, θέ-

λει

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ἑρμηνεύων τὰ ῥητὰ ταῦτα· „τινὲς δὲ τὸν Νέρωνα ἔφασαν κληθῆναι τῆς ἀνο-„μίας μυστήριον, καὶ δυσεβείας ἐργατὴν γεγενημένον, „ἐγὼ δὲ οἶμαι πᾶς ἀναφυήσας αἱρέσεως δικαίων τὸν Ἀ-„ντίχειστον· διὰ ἐκείνων γὰρ ὁ διάβολος πολλοὺς ἀποστή-„σας τῆς ἀληθείας, προκαπασκευάζει τῆς ἀπάτης τὸν „ὅλεθρον· μυστήριον δὲ αὐτοὺς ἀνομίας ἐκάλεσεν, ὡς „κεκρυμμένην ἔχοντας τὴν ἀνομίαν τῷ πάγῳ· αὐτὸς „γὰρ προφανῶς τοῦ Θεοῦ τὰς ἀνθρώπους ἀφίησιν· οὗ „δὴ χάριν καὶ ἀποκάλυψιν αὐτοῦ τὴν παρουσίαν κέ-„κληκεν ὁ Ἀπόστολος· ὁ γὰρ κρύβδην νῦν κατασκευά-„ζει, τότε προφανῶς καὶ διαῤῥήδην κηρύξει".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λει ἀφανίσει τὸν Ἀντίχειτον, καὶ μὲ μοναχὼ τὼ παρουσίαν τε θέλει τὸν καταργήσει, ἤγουν θέλει κάμη αὐτὸν παντελῶς ἀργὸν καὶ ἀκίνητον· ἐπειδὴ κὴ εὐθὺς μόνον ὁπὲ φανῇ, θέλει παύσει τὼ ἀπάτω κὴ πλάνω τε (1).

9. „Οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τὲ Σατανᾶ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα διδάσκει ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος, ποῖος θέλει εἶναι ὁ Ἀντίχειτος, ἤγουν ὅτι θέλει εἶναι ἄνθρωπος, ὁπὲ ἔχει τὸν Σατανᾶν νὰ ἐνεργῇ ἐν αὐτῷ, κὴ δι' αὐτὲ.

„Ἐν πάσῃ δυνάμει, κὴ σημείοις, κὴ τέρασι ψεύδους".

Ἤτοι ὁ Ἀντίχειτος θέλει δείξει κάθε δυνάμιν, ὄχι ὅμως κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλὰ ὅλα τε τὰ ἔργα θέλει εἶναι πρὸς ἀπάτην κὴ πλάνω τῶν βλεπόντων ἀνθρώπων· δι' ὅ,τι θέλει κάμη σημεῖα, κὴ τέρατα ψεύδους, ἤγουν ψευδῆ, κὴ εἰς ψεῦδος κὴ πλάνω φέροντα ἐκείνες ὁπὲ προσέχειν εἰς αὐτόν. Ταῦτα δὲ προλέγει ὁ Παῦλος διὰ νὰ μὴ πλανηθῶν ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, ὁπὲ ἔχειν νὰ ὑρεθῶν εἰς τὸν καιρὸν τὲ Ἀντιχείτε.

10. „Καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις".

Ὁ Ἀντίχειτος, λέγει, θέλει φαίνεται φοβερὸς ἀπὸ κάθε μέρος, κὴ ἀπὸ τὼ ἐξουσίαν, κὴ ἀπὸ τὼ δυνατότητα κὴ ἀπανθρωπίαν, κὴ θέλει κάμνει ὅλα τὰ ἔργα τε, διὰ νὰ πλανήσῃ κὴ νὰ ἀδικήσῃ τὲς ἀνθρώπες, ἐμποδίζοντας κὴ βλάπτοντας τὼ σωτηρίαν τες. Διὰ νὰ μὴ ἀπορήσῃ δέ τινας λέγοντας· καὶ διὰ τί ὁ Θεὸς θέλει συγχωρήσει νὰ ἔλθῃ ὁ τοιῦτος πλάνος, μίαν φορὰν ὁπὲ ἔχειν νὰ βλαφθῶν ἀπὸ αὐτὸν τόσοι ἄνθρωποι; εἰς τὼ ἀπορίαν, λέγω, ταύτω ἀποκρίνεται ὁ Παῦλος, ὅτι, μὴ φοβηθῇς διὰ τῦτο ὦ Χριστιανὲ, ἐπειδὴ ὁ Ἀντίχειτος ἔχει ναὶ ἰσχὺν κὴ δύναμιν, μὰ ὄχι εἰς τὲς πιτὲς κὴ ἐκλεκτὲς, ἀλλὰ εἰς τὲς ἀπίτες κὴ ἀπωλεσμένες, οἱ ὁποῖοι ἔμελλον νὰ διαμείνειν ἀπειθεῖς εἰς τὼ πίστιν κὴ τὸ εὐαγγέλιον τὲ Χριτὲ, κᾆν κὴ ὁ Ἀντίχειτος δεν ἤθελεν ἔλθῃ.

„Ἀνθ' ὧν τὼ ἀγάπω τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι „αὐτούς".

Ἀγάπω [ἀληθείας ἐδῶ τὸν Χριτὸν ὀνομάζει ὁ Παῦλος· ἐπειδὴ ὁ Χριτὸς κὴ τὰ δύω ταῦτα ἦτον, κὴ ἀγάπη, κὴ ἀλήθεια, κὴ διὰ αὐτὰ τὰ δύω ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, κὴ διὰ τί ἠγάπα τὲς ἀνθρώπες, κὴ διὰ νὰ δείξῃ τὼ ἀλήθειαν εἰς αὐτές. Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Ἀντίχειτος θέλει ἰσχύσει μάλιτα εἰς τὲς Ἑβραίες· ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι δεν ἐδέχθησαν τὸν Χριτὸν, ὅτε ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· διὰ τῦτο κὴ ὁ Χριτὸς ἔλεγεν εἰς αὐτές· „ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τὲ Πατρός με, κὴ ὐ λαμ„βάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε". (Ἰω. ε'. 43.)

11. „Καὶ διὰ τῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ „πιστεῦσαι αὐτὺς τῷ ψεύδει".

Τὸ „πέμψει" ἐδῶ ἐννοεῖται, αὐτὶ τὲ θέλει παραχωρήσει ὁ Θεὸς νὰ ἔλθῃ εἰς τὲς μὴ πιστεύσαντας, ἐνέργεια πλάνης (2). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶτα, ὅτι πρῶτον οἱ ἄπιτοι ἀπε-

σρά-

(1) Ὅτι δὲ ὁ Κύριος μὲ μόνον τὸν λόγον τε θέλει ἀφανίσει τὸν Ἀντίχειτον, καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας προηγόρευσε λέγων· „ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης „Ἰεσσαί, κὴ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται· καὶ ἀνα„παύσεται ἐπ' αὐτὸν Πνεῦμα Θεῦ..." καὶ παρακάτω λέγει „Καὶ ἐν Πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀσε„βῆ". (Ἡσ. ια'. 1.)

(2) Καὶ ὁ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ πέμψει· „τὸ δὲ πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, ἀν„τὶ τῦ συγχωρήσει φασὶν αὐτὸν τῇ πλάνῃ τεθεικέναι, ὥ„σε διαχθῆναι τῆς πονηρίας πρὸς ἐρασὰς· οὐ γὰρ αὐ„τὸς αὐτοῖς πέμψει, ἀλλ' αὐτὸς αὐτῇ ἀναλωσεν τῷ „λόγῳ τῦ στόματος αὐτοῦ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σράφησαν τῲ ἀληθειαν, κ̀ὴ τότε τὸς ἐγκατέλιπεν ὁ Θεὸς, κ̀αὶ ἐκυρίδυσεν αὐτὸς τὸ ψεῦδος· ἐνέργειαν δὲ πλανῆς τὰ ἔργα λέγει τῦ Ἀντιχείσε, τὰ ὁποῖα θέλει κάμῃ διὰ νὰ πλανήσῃ τὸς ἀνθρώπυς· ἢ κ̀ὴ αὐτὸν τὸν ἴδιον Ἀντίχειρον ὠνόμασεν ἐνέργειαν πλάνης, ὡς ἐνεργύμενον ἀπὸ τὸν Σαταναῦ, διὰ νὰ πλανήσῃ πολλύς.

12. „Ἵνα κριθῶσι παῦτες οἱ μὴ πιςδύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' δ-„δοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ".

Διὸ εἶπεν ὁ Παῦλος ἵνα κολασθῶσιν, (ἐπειδὴ αὖ κ̀ὴ ὁ Ἀντίχειρος δὸ ἤρχετο, ἀλλ' ὅμως οἱ ἄπιςοι πάλιν ἔμελλον νὰ κολασθῦν, ὡς ἀπειθῆς.) ἀλλὰ εἶπεν ἵνα κατακριθῶσι, διὰ νὰ εἶναι ἀναπολόγητοι· ἐπειδὴ, τί ἀπολογίαν πλέον ἔχυν νὰ εἰπῦν οἱ ἄπιςοι, κ̀ὴ μάλιςα οἱ Ἑβραῖοι; βέβαια ἠδεμίαν· δι ὅ,τι αὖ αὐτοὶ εἰπῦν ὅτι διὰ τῦτο δὸ ἐπιςδύσαμεν εἰς τὸν Χρισὸν, διὰ τὶ οἱ μαθηταί τε τὸν ἐκήρυτταν Θεὸν, ἡμεῖς δὲ ἠκύσαμεν ὅτι εἷς εἶναι ὁ Θεὸς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔγιναν ὅλα τὰ κτίσματα· ἐὼ, λέγω, αὐτοὶ εἰπῦν ἔτζι, ἀλλ' ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα εἰς αὐτὸς, κ̀ὴ πῶς ἐπιςδύσατε εἰς τὸν Ἀντίχειρον ὁπῦ ἔκαμνε τὸν ἑαυτόν τε Θεόν; δι ὅ,τι ὁ μὲν Χρισὸς, ὅλα τε τὰ ἔργα, τὰ ἀνέφερον εἰς τὸν Πατέρα· „ἐγὼ ἦλθον φησὶν ἐν τῷ ὀνόματι τῦ Πατρός με, κ̀ὴ δ' λαμβανέτε μὲ". (Ἰωάν. ε'. 43.) ὁ δὲ Ἀντίχειρος, ὅλα τε τὰ ἔργα τὰ ἀναφέρει εἰς τὸν ἑαυτόν τε· „ἐὰν γάρ φησιν, ἄλλος ἔλθῃ „ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε (αὐτόθ.)· αὖ δὲ οἱ ἄπιςοι προφασισθῦν, ὅτι εἴδομεν σημεῖα κ̀ὴ θαύματα, κ̀ὴ διὰ τῦτο ἐπιςδύσαμεν εἰς τὸν Ἀντίχριςον, ἀποκρινόμεθα, ὅτι κ̀ὴ ὁ Χρισὸς ἔκαμε πολλὰ, κ̀ὴ μεγάλα θαύματα, πῶς λοιπὸν δὸ ἐπιςδύσατε κ̀αὶ εἰς αὐτόν; κ̀αὶ μ' ὅλον ὁπῦ ὁ Χρισὸς ἐκηρύττετο πρότερον ἀπὸ τὰς Προφήτας Σωτὴρ τῦ Κόσμυ, ὁ δὲ Ἀντίχειρος ἐφανερύττετο υἱὸς ἀνομίας κ̀ὴ ἀπωλείας; Διὰ παῦτα ὅλα λοιπὸν ἔχυν νὰ κατακριθῦν οἱ ἄπιςοι, κ̀αὶ νὰ μείνυν ἀναπολόγητοι, διὰ τὶ ἀφήσαντες τῲ ἀληθειαν, δὸδόκησαν, ἤγυν δυαρεςήθησαν, κ̀αὶ μὲ χαρὰν ἐπροσέθησαν εἰς τῲ ἀδικίαν, ἤτοι εἰς τὸν φθοροποιὸν Ἀντίχειρον, ὅς τις ἐσυμμάζωξεν εἰς τὸν ἑαυτόν τε κάθε ἀδικίαν τῶν ἀνθρωπίων ψυχῶν, κ̀ὴ διὰ τῦτο εἶναι αὐτόχρημα ἀδικία.

13. „Ἡμᾶς δὲ ὀφάλομεν δυχαριςᾶν τῷ Θεῷ παύτοτε περὶ ὑμῶν, „ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου.

Ἐπειδὴ εἶπεν ὡτέρω ὁ Παῦλος φοβερὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐδυάντο νὰ τρομάξυν τὸν νᾶν, κ̀αὶ τῲ καρδίαν, διὰ τῦτο πόρα γλυκαίνει, κ̀αὶ παρηγορεῖ τὰς καρδίας τῶν Χρισιανῶν, λέγωντας εἰς αὐτές· ὅτι αὐτὰ μὲν ὁπῦ εἶπον, ἂς ἦναι φοβερὰ κ̀ὴ τρομερὰ εἰς τὰς ἄλλας, ἤγουν εἰς τὰς ἀπίςυς κ̀ὴ ἀπωλεσμένας, κατὰ τῶν ὁποίων ἔχυσι δυάμιν, ἤγυν κατὰ τῶν ὁποίων ἔχυν νὰ ἐνεργηθῦν παῦτα· ἡμεῖς ὅμως οἱ Ἀπόςολοι χρεωσῦμεν νὰ δυχαριςῦμεν τὸν Θεὸν παύτοτε διὰ λόγυσας ἀδελφοί μυ Χρισιανοί· κ̀ὴ αὖ ἡμεῖς δυχαριςῦμεν διὰ λόγυσας, πολλῷ μᾶλλον ἐσεῖς οἱ ἴδιοι χρεωσεῖτε νὰ δυχαριςῆτε τὸν Θεὸν διὰ τὸν ἑαυτόν σας;

„Ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν, ἐν ἁγιασμῷ „Πνεύματος, κ̀ὴ πίςει ἀληθείας".

Διὰ τῦτο, λέγει, δυχαριςῦμεν, διὰ τὶ σᾶς ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς, κ̀αὶ σᾶς προώρισεν εἰς τὸ νὰ σᾶς σώσῃ, μὲ τὸ νὰ σᾶς ἐπρογνώρισεν ἀξίυς σωτηρίας. Πῶς, κ̀αὶ μὲ τί τρόπον; μὲ τὸν ἁγιασμὸν τῦ Ἁγίε Πνεύματος, ἤτοι ὁ Θεὸς σᾶς ἔσωσε, μὲ τὸ νὰ σᾶς ἡγίασε διὰ τῦ Πνεύματός του. Ἔπειτα διὰ νὰ μᾶς εἰπῇ τινας, τί λοιπόν; δὸν ἐπροσφέραμεν κ̀αὶ ἡμεῖς ἀπὸ λόγυσμας κἀμμίαν συνέργειαν εἰς τὸ νὰ σωθῶμεν; διὰ τῦτο ἀκολέθως λέγει ὁ Παῦλος „κ̀αὶ πίςει ἀληθείας" ἤγυν ἡμεῖς ἐδεξάμεθα εἰς τῲ καρδίαν μας πίςιν ἀληθινῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ δὸ ἐπιςδύσαμεν εἰς ψεύματά τινα, ἀλλὰ εἰς αὐτῲ τῲ ἀληθειαν. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, διὰ τῦτο εἶπεν ἀκολέθως ὁ Ἀπόςολος πίςιν ἀληθείας· ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ, ὕςερα ἀπὸ τὸν ἁγιασμὸν τῦ Πνεύματος, τὸν ὁποῖον ἐλάβομεν διὰ τῦ Βαπτίσματος, πολλῷ, κ̀ὴ μεγάλῳ πίςιν χρειαζόμεθα, διὰ νὰ μὴ παρασαλεύσωμεν ἀπὸ τὰ δόγματα, κ̀ὴ τὰ καθήκοντα τῦ Χρισιανισμῦ.

14. „Εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „ Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίη-
„ σιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ “.

Διὰ νὰ μὴν ἀκούσουν οἱ Θεσσαλονικεῖς πίστιν, καὶ ὑπερηφανεύθοῦν πῶς καὶ αὐτοὶ ἐδέχθησαν τὴν εἰς τὸν Χριστὸν πίστιν, καὶ κατὰ τοῦτο ἔφεραν καὶ αὐτοὶ μέρος τι εἰς τὸ σωτειάτως, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι καὶ τοῦτο τὸ νὰ δεχθῆτε, ἀδελφοί μου, τὴν πίστιν, καὶ τοῦτο, λέγω, εἶναι δῶρον καὶ κατόρθωμα Θεοῦ· ἐπειδὴ, λέγει, εἰς τοῦτο σᾶς ἐκάλεσεν ὁ Θεός· εἰς τοῦτο, ποῖον; εἰς τὸ νὰ σωθῆτε δηλαδὴ διὰ μέσου τοῦ Πνεύματος, καὶ τῆς ἐδικῆς σας πίστεως· ὥστε, αὖ καὶ ἐσεῖς ἐπιστεύσατε, ὅμως ἡ πίστις σας αὐτὴ εἶναι χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅστις σᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸ νὰ πιστεύσετε· διότι, τί αὖ ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε σᾶς καλέσῃ μὲ τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ μας κηρύγματος, πῶς ἐσεῖς ἠθέλετε ἀκούσῃ; μὴ ἀκούσαντες δὲ, πῶς ἠθέλετε πιστεύσῃ; „ Πῶς γὰρ φησι πιστεύ-
„ σωσιν, ὃ οὐκ ἤκουσαν “; (Ρωμ. ι'. 14.) Βλέπε δὲ, ὦ ἀκαγνώστα, πῶς ὁ Χριστὸς δὲν νομίζει ὀλίγου τε δόξαν τοῦ ἐδικοῦ μας σωτηρίαν· ἐπειδὴ δόξα τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ εἶναι, τὸ νὰ εἶναι πολλοὶ οἱ σωζόμενοι Χριστιανοί. Ποῖος λοιπὸν δὲν θέλει ἀγαπήσει τοιοῦτον Θεὸν καὶ Δεσπότην; ἢ ποῖος δὲν θέλει ἀγαπήσει τοῦ δόξαν τοιούτου ἀγαθοῦ Δεσπότου, ἥτις εἶναι ἡ ἐδική μας σωτηρία;

15. „ Ἄρα οὖν ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδι-
„ δάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν “.

Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου γίνεται φανερὸν, ὅτι πολλὰ πράγματα καὶ ὑποθέσεις παρεδίδων οἱ Ἀπόστολοι εἰς τοὺς μαθητὰς των Χριστιανοὺς, ὄχι μόνον δι' ἐπιστολῶν, ἀλλὰ καὶ ἀγράφως διὰ λόγου, ἤγουν διὰ ζώσης φωνῆς· ἐξίσου δὲ καὶ ὁμοίως, καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα, ἤγουν καὶ τὰ γεγραμμένα, καὶ τὰ διὰ λόγου παραδεδομένα ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, εἶναι ἀξιόπιστα καὶ βέβαια· ὥστε καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας ἀξιοπίστους καὶ βεβαίας νομίζομεν καὶ πιστεύομεν, λέγει σοι τῷ Θεοφυλάκτῳ ὁ θεῖος Χρυσόστομος. Παράδοσις εἶναι λέγει ὁ αὐτὸς Χρυσόστομος, καὶ Θεοφύλακτος, περισσότερον μὴ ζητῇς· „ ὥστε καὶ τὴν παράδοσιν
„ τῆς Ἐκκλησίας ἀξιόπιστον ἡγώμεθα· παράδοσίς ἐστι, μηδὲν πλέον ζήτει “ (1). Μὲ τὸν λόγον δὲ ὁπὸν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος „ στήκετε “ δείχνει πῶς ἦτον πολλοὶ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὁποὺ ἐσαλεύοντο εἰς τὰ τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὰς παραδόσεις τῶν Ἀποστόλων, καὶ διὰ τοῦτο ἐχρειάζοντο στερεωμόν.

16. „ Αὐ-

---

(1) Ὅθεν ὁ μέγας Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐσίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας ὀνομάζει, ὄχι μόνον τὰς Θείας Γραφὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀποστολικὰς καὶ ἱεραρχικὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας· ὅπου γὰρ λέγει ἐν τῷ ά. Κεφ. περὶ Ἐκκλησιαστ. Ἱεραρχ. „ Οὐσία γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχίας ἐστὶ τὰ θεοπαράδοτα λόγια· σεπτὰ πάντα δὲ λόγια ταῦτα φαμεν, ὅσα πρὸς τῶν ἐνθέων ἡμῶν ἱεροτελεστῶν, ἐν ἁγιογράφοις ἡμῖν καὶ θεολογικαῖς δεδώρηται δέλτοις. Καὶ μὴν, ὅσα πρὸς τῶν αὐτῶν ἱερῶν ἀνδρῶν, αὐλοτέρα μυήσει, καὶ γνώσει πως ἧττον τῆς ἱεραρχίας Ἱεραρχίας, ἐκ τοῦ εἰς τὸν διὰ μέσου λόγου, σωματικῆ μὲν, αὐλοτέρου δὲ ὅμως, γραφῆς ἐκπὸς, οἱ καθηγεμόνες ἡμῶν ἐμυήθησαν.“ Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πεφυλαγμένων δογμάτων καὶ κηρυγμάτων, τὰ μὲν ἐκ τῆς ἐγγράφου διδασκαλίας ἔχομεν, τὰ δὲ ἐκ τῆς τῶν Ἀποστόλων παραδόσεως διαδοθέντα ἡμῖν, ἐν μυστηρίῳ παρεδεξάμεθα, ἅπερ ἀμφότερα τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχει πρὸς τὴν εὐσέβειαν... εἰ γὰρ ἐπιχειρήσαιμεν τὰ ἄγραφα τῶν ἐθῶν, ὡς μὴ μεγάλην ἔχοντα τὴν δύναμιν παραιτήσασθαι, λάθοιμεν ἂν εἰς αὐτὰ τὰ καίρια ζημιοῦντες τὸ Εὐαγγέλιον· μᾶλλον δὲ, εἰς ὄνομα ψιλὸν περιίστωντες „ τὸ κήρυγμα“. (Κεφ. κζ'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος) Καὶ πάλιν· „ Ἀποστολικὸν δὲ οἶμαι καὶ τὸ „ τῆς ἀγράφου παραδόσεως παραμένειν· „ ἐπαινῶ γὰρ „ φησιν ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέ- „ δωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε“. (ά. Κορ. ιά. 2.) Καὶ τό· „ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς παρελά- „ βετε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' Ἐπιστολῆς ἡμῶν“. (β'. Θεσ. β'. 15.)

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ ζ'. Σύνοδος ἀναθεματίζει ἐκείνους ὁποὺ παραβαίνουν τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας λέγουσα· „ εἴτις πᾶσαν παράδοσιν Ἐκκλη- „ σιαστικὴν, ἔγγραφον, ἢ ἄγραφον ἀθετεῖ, ἀνάθεμα“. (Πράξ. ιί.) Καὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀλεξανδρεῖς Ἐπιστολῇ ὅπου γράφει ἡ αὐτὴ· „ ἅπαντα τὰ παρὰ τὴν Ἐκ- „ κλησιαστικὴν παράδοσιν, καὶ τὴν διδασκαλίαν, καὶ ὑπο- „ τύπωσιν τῶν Ἁγίων καὶ θεοδίμων Πατέρων καινοποι- „ ηθεὶσα καὶ πραχθεῖσα, ἢ μετὰ ταῦτα πραχθησομέ- „ να, ἀνάθεμα“. Τοῦτο τὸ ἴδιον εὑρίσκεται τυπωμένον καὶ εἰς τὸ Τριῴδιον, καπὶ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας. Αἱ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας συνιστῶνται καὶ ἀπὸ ἑκάτο ὁποὺ γράφει ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον· „ καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα „ πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

16. „ Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ „ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν, καὶ ἐλ- „ πίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι “.

17. „ Παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ „ ἔργῳ, καὶ λόγῳ ἀγαθῷ “.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν, συνειθίζει ὁ μακάριος Παῦλος νὰ λέγῃ καὶ εὐχὴν πρὸς τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ἡ εὐχὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ βοήθεια, ὁπὸ ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ εἷς διδάσκαλος εἰς τὰς μαθητάς τε· διὰ τοῦτο καὶ ἐδῶ κάμνει τὴν συνήθειάν τε ταύτην, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς τοῦτο· ἐγὼ μὲν σᾶς εἶπον, καὶ σᾶς ἐδίδαξα, τὸ Θεὸν δὲ εἶναι ὅλον τὸ παῦ τῆς διδασκαλίας. Πὸ εἶναι τώρα οἱ Ἀρειανοὶ, ὁπὸ λέγουσι τὸν Υἱὸν κατώτερον ἀπὸ τὸν Πατέρα, ἐπειδὴ εἰς τὸ μυστήριον τὸ Βαπτίσματος ὁ Υἱὸς ὀνομάζεται ὕστερα ἀπὸ τὸν Πατέρα; ἰδὲ ἂς ἀκούσουν πῶς ὁ Παῦλος λέγει τὸ ἐναντίον· ἐπειδὴ πρότερον ὠνόμασε τὸν Υἱὸν, καὶ ὕστερον τὸν Πατέρα (1). Ποίαν δὲ λέγει παράκλησιν αἰωνίαν; τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὅτι αὐτὴ ἡ ἐλπὶς τῶν μελλόντων, εἶναι ὁπὸ βασάζει, καὶ παρηγορεῖ τὰς καρδίας τῶν Χριστιανῶν, ὁπὸ λυποῦνται διὰ τὰς πειρασμούς· ταύτην δὲ τὴν ἐλπίδα ἔδωκεν εἰς τὰς Χριστιανὲς ὁ Θεὸς χάριτι καὶ δωρεὰν, χωρὶς νὰ κοπιάσουν τίποτε· εἶπε δὲ τοῦτο ὁ Παῦλος, διὰ νὰ παρεινώσῃ τὸ φρόνημα τῶν Θεσσαλονικέων. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς μὲ σχῆμα εὐχῆς ἐξυπνᾷ τὸν νοῦν τῶν Χριστιανῶν ὁ Ἀπόστολος, καὶ βάλλει τὰ σημεῖα καὶ ἀμαυρότητα τῆς προνοίας, ὁπὸ ἔχει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν ἄνθρωπον· διότι, ἀνίσως, λέγει, ὁ Θεὸς ἔδωκε παρηγορίαν αἰώνιον εἰς ἐκείνους, ὁπὸ δὲν ἐκοπίασαν τίποτε, πόσῳ μᾶλλον θέλει δώσει τὴν τοιαύτην παρηγορίαν εἰς ἐκείνους, ὁπὸ κοπιάζουν διὰ τὴν πίστιν, καὶ ὑπομένουν πειρασμούς; ὥστε ἔχετε καλὰς ἐλπίδας Χριστιανοί. Λέγει δὲ, ὅτι ἄμποτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ νὰ παρηγορήσῃ τὰς καρδίας σας, καὶ νὰ σᾶς στηρίξῃ εἰς κάθε ἔργον, καὶ λόγον ἀγαθόν· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι παρηγορία τῶ Χριστιανῶ, τὸ νὰ κάμῃ κάνενα καλὸν ἔργον, καὶ τὸ νὰ λαλήσῃ κάνενα καλὸν λόγον, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν· ἢ καὶ τοῦτο λέγει, ὅτι τὸ νὰ σᾶς στερεώσῃ ὁ Θεὸς, τόσον εἰς τὰ ὀρθὰ δόγματα τῆς πίστεως, ὅσον καὶ εἰς τὰ καλὰ ἔργα, ὥστε ὁπὸ νὰ μὴ περιφέρεσθε, καὶ νὰ κρημνίζεσθε ἀπὸ τὰς ἀκολουθοῦντας πειρασμούς, τοῦτο εἶναι παρηγορία αἰώνιος· διὰ τί ὅποιος εἶναι στερεωμένος, αὐτὸς ὅσα καὶ ἂν πάθῃ, τὰ ὑποφέρει γενναίως, καὶ δὲν παρασαλεύει τελείως· ἐπειδὴ, διὰ τὶ μὲν φυλάττει τὰ ὀρθὰ δόγματα, εἶναι πληροφορημένος, πῶς ἔχει νὰ λάβῃ τὰ μέλλοντα ἀγαθά· διὰ τὶ δὲ ἔχει ζωὴν καλὴν, καὶ διὰ τὶ πάσχει, ὄχι ὡσὰν κακοῦργος, ἀλλὰ ὡσὰν δοῦλος Θεοῦ, διὰ τοῦτο χαίρει καὶ εὐφραίνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „ Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ „ Κυρίου τρέχῃ, καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς “.

Ἀνωτέρω μὲν ὁ Παῦλος εὐχήθη διὰ νὰ στηριχθοῦν οἱ Θεσσαλονικεῖς, τώρα δὲ παρακαλεῖ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, νὰ εὔχωνται καὶ αὐτοὶ διὰ λόγου τε· ὄχι διὰ νὰ μὴ πάσχῃ, καὶ νὰ μὴ κινδυνεύῃ, (ἐπειδὴ εἰς τοῦτο ἦτον διωρισμένος, ἦτοι εἰς τὸ νὰ πάσχῃ) ἀλλὰ διὰ νὰ τρέ-

χῃ

„ παράδος πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ „ ἑτέρους διδάξαι “. (β'. Τιμοθ. β'. 2.) Ὁμοίως καὶ „ ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπε προλαβών· „ μνημονεύετε, ὅ- „ τι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν “. (β'. Θεσσαλ. β'. 5.) Πόσων δὲ λογιῶν εἶναι ἡ παράδοσις, ὄρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῶ γ'. Κανόνος τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ ταῦτα δὲ τὴν „ Ἀρείου καὶ Εὐνομίου βλασφημίαν ἐλέγχει, καὶ διδάσ- „ κει σαφῶς, ὡς οὐδὲ ἡ τάξις τῶν ὀνομάτων διαφορὰν „ ἀξιωμάτων δηλοῖ· τὸν γὰρ Υἱὸν ἐνταῦθα προέταξε „ τοῦ Πατρὸς, οὐ μείζονα τοῦ Πατρὸς τὸν Υἱὸν εἶναι δι- „ δάσκων, ἀλλὰ τῇ τῆς τάξεως ἐναλλαγῇ, τὴν ὁμοτι- „ μίαν δεικνύων “. Ὅτι δὲ ἡ τάξις τῶν ὀνομάτων τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος πρέπει νὰ φυλαττεται, καὶ νὰ μὴ ἐναλλαττεται, ὄρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ὁ δὲ „ αὐτὸς ἐστι Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι “. (α'. Κορινθ. ιβ'. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χη τὸ κήρυγμά τε εἰς τὸ ἔμπροσθεν, καὶ νὰ δοξάζεται· μαζὶ δὲ μὲ τὼ δύχω ταύτω καὶ αἴτησιν, ὁπὲ ζητεῖ ὁ Παῦλος ἀπὸ τὲς Θεσσαλονικεῖς, προσθέττει καὶ ἐγκώμιον εἰς αὐτούς· διὰ τὶ λέγει· καθὼς τὸ κήρυγμα καὶ ὁ λόγος τὲ Θεὲ τρέχει καὶ δοξάζεται εἰς ἐσᾶς, ἤτοι εὔχεσθε, ἀδελφοὶ, ἵνα ὅλοι οἱ ἄπιστοι ὑπακούσιν εἰς τὸ κήρυγμα τὲ Εὐαγγελίε, καθὼς καὶ ἐσεῖς ὑπηκύσατε εἰς αὐτὸ, ἔτζι ὁ Παῦλος δὲν ηὔχετο διὰ κἀνενα πρᾶγμα ἐδικόν τε, ἀλλὰ διὰ μόνα τὰ τὲ Θεὲ.

2. „Ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων, καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ „πάντων ἡ πίστις".

Ἐδῶ ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος διὰ ἐκείνες, ὁπὲ αὐτέλεγον εἰς τὸ κήρυγμα, καὶ ἐναντιῶντο εἰς τὰ δόγματα τὲ Εὐαγγελίε, ὁποῖος ἦτον Ἀλέξανδρος ὁ Χαλκεὺς, Δημήτριος ὁ Ἀργυροκόπος, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι· τάτες γὰρ αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Παῦλος· „Οὐ γὰρ πάντων ἡ πί„στις"· ἤτοι ὅλοι δὲν πιςεύσιν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ μόνον οἱ ἄξιοι· καθὼς χάριν λόγε ἤθελεν εἰπῆ τινας, ὅτι δὲν εἶναι ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἴδιον τὸ νὰ γίνωνται στρατιῶται βασιλικοὶ, ἀλλὰ τῶν ὄντων ἐπιτηδείων εἰς τᾶτο (1)· ἐξυπνᾷ δὲ καὶ παρηγορεῖ τὲς Θεσσαλονικεῖς ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα· ἐπειδὴ δείχνει εἰς αὐτὲς, ὅτι τόσω παῤῥησίαν ἔχυν πρὸς τὸν Θεὸν, ὥςε ὁπὲ ἠμποροῦν νὰ δύκολυνθοῦν εἰς τὸν διδάσκαλόν τες τὸ κήρυγμα τὲ Εὐαγγελίε. Μὲ αὐτὰ δὲ ἀκόμη φανερόνει κρυφίως ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὅτι πολλὲς κινδυνους προξενῶν εἰς αὐτὸν οἱ ἐναντιόμενοι εἰς τὸ κήρυγμα· τὸ ὁποῖον τᾶτο ἦτον ἀρκετὸν νὰ παρηγορήσῃ τὲς μαθητάς τε Χριςιανὲς, μανθάνοντας, ὅτι ὁ τόσον μέγας Παῦλος, ὁ διδάσκαλος αὐτῶν, πάσχει, καὶ παλαΐει ἀκόμη μὲ κινδύνους καὶ πειρασμές.

3. „Πιςὸς δέ ἐςιν ὁ Κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τὲ „πονηροῦ".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Θεὸς εἵλετο ὑμᾶς εἰς σωτηρίαν, ἤγεν ὁ Θεὸς σᾶς ἐδιάλεξεν εἰς σωτηρίαν, διὰ τᾶτο τώρα λέγει ἐδῶ· ὅτι ὁ Θεὸς ὁπὲ σᾶς ἐδιάλεξεν, αὐτὸς εἶναι πιςὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ βέβαια θέλει τελειώσει ἐκεῖνο ὁπὲ ἄρχισεν εἰς ἐσᾶς· καὶ αὐτὸς μοῦ, θέλει σᾶς στηρίξει, καθὼς δύχήθημεν ἀνωτέρω, διὰ νὰ μὴ σαλεύεσθε· θέλει δὲ καὶ σᾶς φυλάξει, ὥςε ὁπὲ νὰ μὴ λάβῃ δυνάμιν ἐναντίονσας ὁ Σατανᾶς (οὗτος γὰρ εἶναι ὁ πονηρὸς), καὶ νὰ σᾶς νικήσῃ.

4. „Πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν „ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε, καὶ ποιήσετε".

Ἐπειδὴ εἶπεν εἰς αὐτὲς ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πιςὸς, καὶ θέλει τελειώσει ἐκεῖνο, ὁπὲ ἄρχισεν εἰς ἐσᾶς, διὰ νὰ μὴ νομίσουν, ὅτι τὸ πᾶν τῆς σωτηρίας αὐτῶν εἶναι τὲ Θεὲ, καὶ αὐτοὶ ἀμελήσουν, διὰ τᾶτο ἰδὲ καὶ τώρα ἀπαιτεῖ χρεωσικῶς ἀπὸ τὲς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χρι-

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι δὲν εἶναι πάντων ἡ πίστις· ἐπειδὴ ἡ πίστις δὲν εἶναι τῶν σαρκικῶν, ἢ τῶν ψυχικῶν, ἀλλὰ τῶν Ἁγίων, τῶν ἀνωτέρων ὄντων ἀπὸ τὲς σαρκικούς, καὶ ψυχικούς· ἐπειδὴ Ἅγιος σωτίθεται ἀπὸ τὸ γερητικὸν ἄλφα καὶ τὸ γαῖα, καὶ θέλει νὰ εἰπῇ ἐκεῖνος ὁπὲ εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τὰ γήϊνα πράγματα· διὰ τὶ ἡ πίστις εἶναι δῶρον Θεὲ, ὄχι δῶρον ὡσὰν ἡ προφητεία, καὶ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, καὶ τῶν θαυμάτων, ἀλλ' ὡς ἀρετὴ· ἡ πίστις γὰρ δῶρον Θεοῦ ἐςι κατὰ τὴν προκαπορκτικὴν χάριν τὴν πάντας καλοῦσαν εἰς τὸ πιςεῦσαι, καὶ κατὰ τὴν ὁδηγοῦσαν χάριν, καὶ τὴν συνεργοῦσαν, καὶ ὄχι κατὰ τὴν συγκαπίθεσιν· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν πιςεύει, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος πιςεύει· καὶ λοιπὸν ἡ πίστις εἶναι ἕνα πρᾶγμα σύμμικτον ἀπὸ τὸ ὑπερφυὲς ὁμοῦ καὶ φυσικόν, ἤτοι ἀπὸ τὴν ὑπερφυσικὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν φυσικὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου· ὁ γὰρ Θεὸς φωτίζει πρῶτον καὶ καλεῖ, ἔπειτα προσμένει τὴν συγκαπίθεσιν τῆς ἐδικῆς μας προαιρέσεως· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῇ πίςει βεβαίωσις, παρὰ τὲ Θεοῦ ἐςιν. Ὅθεν ὁ Θεοδώρητος ἔτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τᾶτο· „τᾶτο καὶ „ἀναχὲ ἔφη, ἡ πνοὴ οὐκ ἐκ τὲ καλέντος· (Γαλ. „ε. δ.) Θεοῦ γὰρ ἴδιον τὸ καλεῖν, ὑμῶν δὲ τὸ πιθε„σθαι· ὅπω καὶ ἐν τοῖς Ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ὁ Κύριος ἔ„λεγεν· ὅτις διψᾷ ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω". „(Ἰωαν. ζ'. 37.) καὶ ὅτις θέλει ὀπίσω μὲ ἐλθεῖν, ἀ„παρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σαυρὸν αὐτὲ, καὶ „ἀκολαθείτω μοι". (Λυκ. θ'. 23.) οὐ γὰρ ἀνάγκῃ „βιάζεται, ἀλλὰ τῷ γνώμῳ ζητεῖ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χεισιανὲς τὸ νὰ σωεργᾶν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν σωτηρίαν τας, καὶ ὡσὰν νὰ τὰς λέγῃ ταῦτα· ναὶ ὁ Θεὸς εἶναι πιστὸς καὶ ἀληθὴς, καὶ βέβαια θέλει κάμῃ τὸ ἐδικόν τε ἔργον, ἀλλ' ὅμως ἀνίσως καὶ ἐσεῖς κάμνετε τὸ ἐδικόν σας ἔργον, καὶ φυλάττετε τὰς παραγγελίας ὁπὰ σᾶς ἔδωκα. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, σοφίαν τὰ Ἀποσόλε· ἐπειδὴ δὲν εἶπεν ἁπλῶς, ὅτι πληροφορέμεθα εἰς ἐσᾶς, ἀλλ' ἐπρόσθεσε καὶ τὸ „ἐν Κυρίῳ" ἤτοι πληροφορέμεθα λέγει εἰς τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ δυνάμιν τὰ Κυρίε, ὅτι αὐτὸ θέλει σᾶς δυναμώσει· διὰ νὰ δείξῃ μὲ τᾶτον τὸν λόγον, ὅτι ὅλον τὸ παῦν πρέπει νὰ τὸ κρεμῶμεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὁμοίως πάλιν, δὲν εἶπε, πληροφορέμεθα εἰς τὸν Κύριον· ἀλλὰ πληροφορέμεθα εἰς ἐσᾶς, ὅτι κάμνετε, καὶ θέλετε κάμνει τὰς παραγγελίας μα· εἶπε δὲ τᾶτο ἔτζι, διὰ νὰ μὴ κρεμάσεν οἱ Χεισιανοὶ τὸ πᾶν εἰς τὸν Θεὸν, αὐτοὶ δὲ ἀμελήσεν καὶ μείνεν ἀργοί· δι' ὅ, τι πρέπει μὲν νὰ ἀφίνωμεν τὰ παῦτα εἰς τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ ἐνεργᾶμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ ἀγωνιζώμεθα. Δὲν ἀρκέθη δὲ ὁ Παῦλος νὰ εἰπῇ μόνον, ὅτι κάμνετε τὰς παραγγελίας μα, ἀλλὰ ἐφρόσθεσε, καὶ ὅτι θέλετε τὰς κάμνετε καὶ εἰς τὸ μέλλον, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τᾶτο, ὅτι εἰς τὰς Χεισιανὲς πρέπει νὰ δείσκεται παύτοτε ἡ ἀρετὴ, καὶ ἡ φύλαξις τῶν Δεσποτικῶν καὶ Ἀποσολικῶν ἐντολῶν, ἕως ἐσχάτης αὐτῶν ἀναπνοῆς.

5. „Ὁ δὲ Κύριος κατεθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην „τᾶ Θεᾶ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τᾶ Χεισᾶ".

Πάλιν ἐδῶ εὔχεται ὁ Ἀπόσολος εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὰς δύχας παύτας, πόσον φρονοεῖται καὶ φροντίζει δι' αὐτὰς· δι' ὅ, τι ἐπειδὴ καὶ ἔχει νὰ ἐλέγξῃ καὶ νὰ ἐπιτιμήσῃ μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς, διὰ τᾶτο προμαλακόνει τὰς καρδίας αὐτῶν μὲ τὰς δύχας, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὲς ἐπιτιμᾷ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁπὰ ἔχει εἰς αὐτές. Λέγει λοιπὸν, ὅτι ἄμποτε ὁ Κύριος νὰ κατεθύνῃ τὰς καρδίας σας, ἤγουν νὰ τὰς κάμῃ νὰ δυείσκωνται ἀθεῖς καὶ ἴσιαι, ὥσε ὁπὰ νὰ μὴ παρατρέπωνται ἀπὸ τὴν ἰσότητα· διὰ τί, πολλὰ φράγματα εἶναι, ὁπὰ παρατρέπεν, καὶ δύγαίνει τὲς Χεισιανὲς ἀπὸ τὴν ἴσιαν σράταν τᾶς τᾶ Θεᾶ ἀγάπης· δηλαδὴ καὶ τὰ ἄσπρα, καὶ ἡ δόξαις, καὶ ἡ ἡδοναῖς, καὶ ἡ θλίψες, καὶ οἱ πειρασμοί. Αὐτὰ γὰρ, καὶ ἄλλα ακόμη περισσότερα, εἶναι ἐκεῖνα ὁπὰ δὲν ἀφίνουσιν ἡμᾶς τὲς Χεισιανὲς νὰ περιπατήσωμεν ἴσια εἰς τὴν ἀγάπην τᾶ Θεᾶ, ἤγουν εἰς τὸ νὰ ἀγαπήσωμεν τὸν Θεὸν καθὼς πρέπει· τὸ δὲ „εἰς τὴν ὑπομονὴν τᾶ Χεισᾶ" ἔτζι νοεῖται, ἤγουν διὰ νὰ ὑπομείνωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ πάθη, καθὼς καὶ ὁ Χεισὸς τὰ ὑπέμεινεν· ἢ τᾶτο νοεῖται καὶ ἔτζι, ἤγουν διὰ νὰ ἀναμείνωμεν τὸν Χεισὸν μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐλπίδα, καὶ νὰ μὴν ἀπελπιζώμεθα, ἀλλὰ νὰ πισεύωμεν βεβαίως, ὅτι ἐκεῖνα ὁπὰ ὁ Χεισὸς μᾶς ὑπεσχέθη, ἔχει βέβαια καὶ νὰ τὰ τελειώσῃ. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος νὰ ἔχωμεν ὑπομονὴν, ἐννοεῖ θλίψεις καὶ κινδύνες, καὶ πειρασμὲς, τὲς ὁποίες πρέπει δύχαρίσως, καὶ μεγαλοψύχως νὰ ὑπομείνωμεν ἡμεῖς οἱ Χεισιανοί. Μαζὶ δὲ μὲ τὴν ἀγάπην, ἤνωσε καὶ τὴν ὑπομονὴν, ἐπειδὴ τᾶτο εἶναι τὸ νὰ ἀγαπᾷ τινας τὸν Θεὸν, τὸ νὰ ὑπομείνῃ διὰ τὸν Θεὸν τὲς συμβαινόσας θλίψεις, καὶ νὰ μὴ παράττεται. Σημείωσαι δὲ ὅτι ὁ μέγας Βασίλειος Κύριον ἐδῶ ἐνόησε πῶς εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον (1).

6. „Πα-

(1) Τὰ λόγια τᾶ μεγάλου Βασιλείε εἶναι ταῦτα· „εὕρεμεν τοίνυν παρὰ τῷ Ἀποσόλῳ ἐν τῇ πρὸς Θεσ- „σαλονικεῖς β'. ὁ δὲ Κύριος κατεθύναι ὑμῶν τὰς καρ- „δίας εἰς τὴν ἀγάπην τᾶ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν „τᾶ Χεισοῦ· τίς ὁ κατεθύνων Κύριος εἰς τὴν τοῦ „Θεοῦ ἀγάπην, καὶ εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν θλίψεων ὑπο- „μονήν; ἀποκρινάσθωσαν ἡμῖν οἱ τὸ Πνεῦμα κατα- „δυλόμενοι· εἶτε γὰρ περὶ τᾶ Πατρὸς, ὁ λόγος ἂν ἐ- „ρηται· ὁ δὲ Κύριος κατεθύναι ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτᾶ „ἀγάπην· εἴτε περὶ τᾶ Υἱᾶ, προσέκειτο ἄν, εἰς τὴν „ἐκεινᾶ ὑπομονήν· ζητείτωσαν οὖν τί ἐστιν ἄλλο πρό- „σωπον, ὃ τῇ προσηγορίᾳ τᾶ Κυρίε τιμᾶσθαι ἄξιον; (Κεφ. κα'. περὶ τᾶ Ἁγίε Πνεύματος.) Καὶ ὁ Θεο- δώρητος δὲ λέγει· „Ἀμφοτέρων ἡμῖν χρεία, καὶ προ- „θέσεως ἀγαθῆς, καὶ τᾶς ἄνωθεν σωεργίας· τᾶτων „τυχεῖν καὶ ὁ Προφήτης ἱκέτευσε· „κατεύθυνον τὰ βή- „ματά μου ἐν τοῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι „τὰ διαβήματά μα". (Ψαλ. ιζ'. 5.) Ὁ δὲ θᾶος Ἀ- „πόσολος τὴν τοιᾶδε ἡμῖν ὑπέδηξε· Κύριον γὰρ τέ- „θηκε, καὶ Θεὸν, καὶ Χεισόν· δηλοῖ δὲ ὅτι Κύριον „τὸ Πανάγιον προσηγόρευσε Πνεῦμα· εὖπα καὶ Κορι- „θίοις ἐπισέλλων γέγραφεν· „ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦ- „μά ἐσι". (β'. Κορ. γ'. 17.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου „ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ “.

Πολλαῖς φοραῖς εἴπομεν, ὅτι παραγγελίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν αὐστηρὰν διδασκαλίαν (1)· ὅθεν καὶ ἐδῶ παραγγελίαν ὀνομάζει τὴν αὐστηρὰν διδασκαλίαν, ὁποῦ ἔχει νὰ κάμῃ, ὅτι νὰ δουλεύουν οἱ Χριστιανοὶ, καὶ νὰ μὴ κάθωνται ἀργοί· διὰ νὰ κάμῃ ὅμως φοβερωτέραν, καὶ αὐστηροτέραν τὴν παραγγελίαν τὴν τοιαύτην, λέγει, ὅτι ἐγὼ δὲν σᾶς παραγγέλλω ταῦτα, ἀλλὰ ὁ Χριστός· ἐπειδὴ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐγὼ σᾶς λέγω, καὶ σᾶς παραγγέλλω περὶ τοῦ νὰ δουλεύετε, καὶ νὰ μὴ κάθησθε ἀργοί, ὁ Χριστὸς σᾶς τὰ λέγει, καὶ σᾶς τὰ παραγγέλλει· διὰ τοῦτο ὁ Κύριος εἰς κανένα μέρος δὲν εἶπε νὰ ἀργοῦν οἱ μαθηταί τε Χριστιανοί (2).

„ Στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος “.

Σᾶς παραγγέλλω, λέγει, ὦ Χριστιανοὶ, νὰ χωρίζεσθε ἀπὸ κάθε Χριστιανόν· κἂν πλούσιος ἦναι, κἂν πτωχὸς, κἂν Ἅγιος, ὁποῦ ἀτάκτως περιπατεῖ, ἤγουν ὁποῦ περνᾷ τὴν ζωήν τε ἀργὸς, καὶ δὲν κάμνει ἐργόχειρον, καὶ νὰ μὴ συναναστρέφεσθε μὲ αὐτόν· διὰ τί ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἀργοί, καὶ δὲν δουλεύουν κανένα ἐργόχειρον χρήσιμον εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρημνίζονται εἰς χοραπάδες, καὶ γέλοια, καὶ εἰς ἀδιαφορείαν ζωῆς· ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Σειράχ· „ πολλὰ (ἤτοι πᾶσαν, καθὼς πολλοὶ διδάσκαλοι ἑρμη- „ νεύουσι.) κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία “. (Σειρ. λγ'. 32.) ταῦτα δὲ τὰ κακὰ, εἶναι ἀπαξία, ἥτις δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν εὔτακτον ζωὴν τῶν Χριστιανῶν (3)· διὰ τί δὲ εἶναι ταῦτα ἀταξία; καὶ δι' αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀργίαν, ἥτις εἶναι ἡ πρώτη ἀταξία, καὶ διὰ τὶ οἱ ταῦτα ποιοῦντες ἀργοὶ, διγαίνουν ἀπὸ τὴν πόλιν, ὁποῦ ἐδιώρισεν εἰς αὐτοὺς περὶ τούτου ὁ Διδάσκαλος τῶν Ἐθνῶν, καὶ Ἀπόστολος τοῦ Κυρίου Παῦλος· διὰ τοῦτο καὶ ἀκολούθως λέγει.

„ Καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν “.

Τί θέλει νὰ εἰπῇ „ καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν “; ἤγουν τὸ νὰ μὴ δουλεύουν, λέγει, τέχνην καὶ ἐργόχειρον οἱ Χριστιανοὶ, αὐτὸ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν παράδοσιν τὴν ἐδικήν μου, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ὁ τοῦ Κυρίου Ἀπόστολος, σᾶς παρέδωκα, ὄχι μὲ λόγια ψιλὰ, ἀλλὰ μὲ τὰ ἔργα· ἐπειδὴ ἐγὼ δουλεύοντας τέχνην καὶ ἐργόχειρον τῶν τζαδιείων, ἔγινα τύπος καὶ παράδειγμα τοῦ νὰ δουλεύετε καὶ ἐσεῖς ὅλοι οἱ Χριστιανοί· τοῦτο γὰρ κυρίως εἶναι ἡ παράδοσις, ἡ διὰ τῶν ἔργων διδασκομένη (4).

7. „ Αὐ-

---

(1) Ὅρα περὶ τούτου τὸν ἐνδέκατον στίχον τοῦ δ'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς· καὶ τὸν 2. στίχον τοῦ δ'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς.

(2) Μάλιστα δὲ καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του ἐδίδαξε τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Κύριος νὰ μὴ κάθωνται ἀργοὶ, ἀλλὰ νὰ δουλεύουν τέχνην καὶ ἐργόχειρον· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Κύριος ἦτον τέκτων, ἤτοι μαραγκὸς, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος· „ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκ- „ των, ὁ υἱὸς Μαρίας “; (Μάρκ. ς'. 3.) Καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τοῦ 9. στίχου τοῦ β'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς, καὶ τὴν ἐκεῖ πλατεῖαν ὑποσημείωσιν. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσε „ πλούσιος ὤν “. (β'. Κορ. ἡ'. 9.) Ὅρα δὲ καὶ τὸν β'. συλλογισμὸν τῆς κγ'. Μελέτης τῶν Πνευματικῶν Γυμνασμάτων· καὶ τὸν η'. Λόγον τῆς Χριστοθείας τῶν Χριστιανῶν. Βλέπε δὲ, καὶ ὅτι τὴν παραγγελίαν ὁποῦ δίδει ὁ Παῦλος ἐδῶ περὶ τοῦ δουλεύειν ἐργόχειρον, τὴν δίδει ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς, καθὼς ἑρμηνεύουσιν ὁ τε θεῖος Χρυσόστομος, καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, καθὼς καὶ ἔμπροσθεν ἐν τῷ ιβ'. στίχῳ, τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει ὁ Παῦλος· τόσον μεγάλον καλὸν εἶναι τὸ νὰ δουλεύουν οἱ Χριστιανοί, καὶ τόσον μέγα κακὸν τὸ νὰ μὴ δουλεύουν.

(3) Ὅθεν καὶ ὅλοι κοινῶς οἱ Ἀπόστολοι κάμνουσι τὴν παραγγελίαν τοιαύτην εἰς ἐκεῖνον τὸν Χριστιανόν, ὁποῦ δὲν κάθεται νὰ δουλεύῃ τέχνην, ἀλλὰ περιπατεῖ ἀτάκτως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀργὸς, καὶ περιεργαζόμενος τὰ τοῦ καὶ τὰ τοῦ ἄλλου· „ οὐκ ἔστι ὡς πρέπομεν, καὶ ἐμπεριπατοῦν ἀ- „ λόγως ἐν ταῖς ῥύμαις ἀκαιροεπόστατοι τῶν κακῶς ζών- „ των· ἀλλὰ τῇ τέχνῃ σου, καὶ τῷ ἔργῳ σου πρόσεχων, „ τὰ τῷ Θεῷ φίλα ἀνάζητει, καὶ τὰ τοῦ Χριστοῦ λό- „ για ἀναμιμνησκόμενος, διηνεκῶς μελέτα· λέγει γάρ „ ἡ Γραφὴ, ὅτι ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας „ καὶ νυκτὸς· περιπατῶν ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἐν οἴκῳ καθήμε- „ νος, καὶ κοιταζόμενος, καὶ διανιστάμενος, ἵνα σωθῇς „ ἐν πᾶσιν “. (Βιβλ. α'. Κεφ. δ'. τῶν Ἀποστολικ. Διατ.)

(4) Καὶ ὁ Θεοδώριτος λέγει· „ παράδοσιν δὲ λέ- „ γει οὐ τὴν διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ τὴν διὰ τῶν ἔργων “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7. „ Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσα-„ μεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παράτινος “.

Εἰσεῖς, λέγει, οἱ ἴδιοι τὸ ἠξεύρετε Χριστιανοὶ, πῶς ἡμεῖς δὲν ἀπακτήσαμεν εἰς ἐσᾶς, ἤγουν πῶς δὲν ἐπεράσαμεν ἀργοὶ, καὶ χωρὶς ἐργόχειρον· ἀταξίαν γὰρ ὀνομάζει τὴν ἀργίαν ὁ Παῦλος, καθὼς καὶ ἀνωτέρω τὴν ὠνόμασε, καὶ ἔτζι εἶναι ἡ ἀλήθεια· διὰ τί ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς ἔπλασε, καὶ ἐδιώρισε τὸν ἄνθρωπον μέσα εἰς τὸν Παράδεισον διὰ νὰ ἐργάζεται αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν φυλάττῃ· „ Ἔλαβε γάρφησι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε, καὶ ἔθε-„ το αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάττειν “· (Γεν. β'. 15.) (1) καὶ διὰ τί ὁ Θεὸς ἔπλασε τὰ χέρια, καὶ ποδάρια, καὶ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ ἀνθρώπου, ὄχι διὰ νὰ τὰ ἔχῃ ἀργὰ, ἀλλὰ διὰ νὰ δουλεύῃ μὲ αὐτά· ὥστε ἐκεῖνος ὁπού εἶναι ἀργὸς καὶ δὲν δουλεύει, αὐτὸς εἶναι παραβάτης τῆς τάξεως ταύτης, ὁπού ἐδιώρισεν ὁ Θεός. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ πῶς ὠνόμασεν ὁ Ἀπόστολος φαγητὸν χάρισμα διδάμενον, τὸ νὰ τραφῇ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, καὶ μ' ὅλον ὁπού αὐτὸ δὲν ἐδίδετο χάρισμα εἰς αὐτόν· διὰ τί αὐτὸς ἐκήρυττεν εἰς αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον, ἐργάζεται· ὁ δὲ ἐργάτης, εἶναι ἄξιος τῆς τροφῆς του, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ ἄξιος ὁ ἐργά-„ της τῆς τροφῆς αὐτοῦ “· (Ματθ. ί. 10.) ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Θ'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης.

8. „ Ἀλλ' ἐν κόπῳ, καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι “.

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, πόσας ἐπιτάσεις καὶ ὑπερβολὰς βάλλει ὁ Παῦλος ἐδῶ· διὰ τί δὲν εἶπε, πῶς ἐδούλευε μόνον μὲ κόπον, ἀλλὰ καὶ μὲ μόχθον, ὅστις εἶναι ἀπὸ τὸν κόπον βαρύτερος· καὶ πῶς ἐδούλευε, ὄχι μόνον τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τὴν νύκτα (2).

„ Πρὸς

---

(1) Τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων ὁ μέγας Βασίλειος λέγει· „ οὐ γὰρ δὴ ποιῶν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀργὸν „ καὶ ἀκίνητον αὐτὸν εἶναι βεβούληται, ἀλλ' ἐνεργὸν ὑ-„ πάρχειν πρὸς τὰ καθήκοντα· ἐν μὲν τῷ Παραδείσῳ „ κελεύσας τὸν Ἀδὰμ ἐργάζεσθαι καὶ φυλάττειν αὐτόν. „ Εἰ γὰρ καὶ θεωρίᾳ τῷ ῥητῷ προσκειται, ἀλλ' οὖν „ καὶ τὸ ἰδικόν, ζῆλε καὶ σπουδῆς ἄξιον· μετὰ δὲ τὴν „ ἐκεῖθεν ἔκπτωσιν, ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου τὸν ἄρ-„ τον ἐσθίειν ἀποφηνάμενος· τί δὲ πρὸς τὸν Ἀδὰμ „ ἐρημένα, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐξ αὐτοῦ γεγενημένοις ἐ-„ ρηται, δῆλον ἐντεῦθεν “. (Ἀσκητικ. Διατάξ. δ'.) Καὶ ὁ θεῖος δὲ Χρυσόστομος οὕτω λέγει· „ διὰ τί γὰρ „ οὐκ ἐργάζῃ; χεῖρας σοι εἰς τοῦτο ἔδωκεν ὁ Θεὸς, „ οὐχ ἵνα παρ' ἑτέρων λαμβάνῃς, ἀλλ' ἵνα ἑτέροις παρέ-„ χῃς “. (Λόγ. ε'. εἰς τὴν παροῦσαν.)

(2) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐμεταχειρίζετο τὴν τέχνην διὰ νὰ δείξῃ τρόπον καὶ μηχανὴν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς πῶς νὰ γλυτώνουν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κλήμης (Βιβλίῳ ἀ. τῶν Καταστάσεων) καὶ ὁ Εὐσέβιος (Βιβλ. ε'. τῆς Ἱστορίας Κεφ. ιέ.), καὶ ὁ Ἡγήσιππος (Κεφ. ιέ.), καὶ ὁ Ἐπιφάνιος (Αἱρέσ. π'.) συμφώνως λέγουν, ὅτι ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν, καὶ ὁ κόπος ἐμποδίζων ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ τοῦτο καὶ Κάρολος ὁ μέγας, καὶ μ' ὅλον ὁπού ἦτον Βασιλεύς, ἔβαλεν ὅμως τοὺς ἡγουμένους καὶ ἐγυμνάζοντο εἰς τὴν χειρουργικὴν τέχνην τοῦ νὰ ὑφαίνουν πανία· ὅθεν καὶ ὁ Κάτων, μητέρα τῶν κακῶν τὴν ἀργίαν ὠνόμαζε· καὶ ὁ Σένεκας ἐγνωμάτευσεν, ὅτι ἡ ἀργία εἶναι τάφος τοῦ ζωντανοῦ ἀνθρώπου· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δεύ μᾶς ἔδωκε μαστίκας τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομὼν ἐπαινῶν τὴν ἀνδρείαν καὶ δουλευτὴν γυναῖκα λέγει, ὅτι· „ ἐγεύσατο ὅτι καλὸν „ ἐστὶ τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀποσβέννυται ὁ λύχνος αὐ-„ τῆς ὅλην τὴν νύκτα “· (Παρ. λά. 18.) μὲ τὰ ὁποῖα λόγια φανερόνει ὅτι ἐδούλευεν ἐκείνη καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα. Ὅθεν καὶ ὁ μέγας Ἀνατώνιος ἤκουσε παρὰ Θεοῦ ταῦτα τὰ λόγια· „ Ἀνατώνιε θέλεις ἀρέσαι Θεῷ; προσ-„ εύχου· ὅταν δὲ μὴ δύνασαι προσεύχεσθαι, χέρσι πό-„ νει “. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ πηγὴ καὶ αἰτία τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἡ ἀπραξία καὶ ἀργία τῶν χειρῶν· διὰ τοῦτο ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἔλεγεν „ οὐδὲν χολὴ μοχθηρότερον· οὐδὲν „ ἀργίας· πάντας γὰρ ἡ ἀργία βλάπτει, καὶ τὰ μέλη „ τοῦ σώματος αὐτὴ βλάπτει πως ἡ ἀργία “. (Ὁμιλ. λέ. εἰς τὰς Πράξεις) Καὶ πάλιν· „ τί ἀηδέστερον γέ-„ νοιτ' ἂν ἀνθρώπου, ὅταν ἔχοντας ποιεῖν; τί μοχθηρό-„ τερον; τί παλαιοπρεπέστερον; μυρίων κακῶν τοῦτο δεσ-„ μῶν, χασμᾶσθαι, καὶ κεχηνέναι διὰ παντὸς ἐπὶ τῆς „ ἀγορᾶς καθήμενον, ὁρῶντα τοὺς παριόντας· ἡ γὰρ „ ψυχὴ φύσιν ἔχουσα τοῦ κινεῖσθαι διαπαντὸς, οὐκ ἀνέ-„ χεται ἠρεμεῖν· ἐμπράκτων τὸ ζῶον τοῦτο ἐποίησεν ὁ „ Θεὸς, καὶ κατὰ φύσιν αὐτῷ ἐστὶ τὸ ἐργάζεσθαι, παρὰ „ φύσιν δὲ τὸ ἀργεῖν “. (Αὐτόθ.) Καὶ πάλιν· „ Ποῖος „ ἵππος χρήσιμος; ὁ τρυφῶν, ἢ ὁ γυμναζόμενος; ποία „ ναῦς, ἡ πλέουσα, ἢ ἡ ἀργοῦσα; ποῖον ὕδωρ; τὸ τρέ-„ χον, ἢ τὸ ἑστός; ποῖος σίδηρος; ὁ κινούμενος, ἢ ὁ μὴ „ ἐργαζόμενος; οὐχ ὁ μὲν ἀπολάμπει, καὶ ἀργύρῳ προσ-„ έοικεν, ὁ δὲ, κατίωται παντοχόθι, οὐχρηστος ὤν, καὶ „ τῆς ὕλης ἀπολύεται τῆς οἰκείας; τοιοῦτον γίνεται καὶ ἐ-„ πὶ τῆς ἀργούσης ψυχῆς· ἰὸς τις αὐτὴν καταχέεται, καὶ „ τρώγει τὸ λαμπρόπατα, καὶ τὰ ἄλλα πάντα “. (Αὐτόθ.) Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Χρυσόστομος λέγει· „ καθάπερ ἡ γῆ, ὅταν μὴ σπείρηται, μηδὲ φυτεύηται, „ βοτα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑξ ὑμῶν “.

Βάρος μὲν κυρίως εἶναι, τὸ νὰ πέρνῃ τινας ἀπὸ ἀνθρώπους, ὁπὰ δὲν δίδυν θεληματικῶς καὶ μὲ τὴν καρδίαν τας, ἀλλὰ σανικῶς καὶ χωρὶς καρδίαν· ὁ δὲ Ἀπόστολος βάρος λέγει ἐδῶ, τὸ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὲς Θεσσαλονικεῖς, ὄχι διὰ τὶ αὐτοὶ δὲν ἤθελαν νὰ δώσουν, ἀλλὰ διὰ τὶ ἦτον πτωχοὶ, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς.

9. „ Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτὸς τύπον δῶμεν „ ὑμῖν εἰς τὸ μιμᾶσθαι ἡμᾶς “.

Εἶχε μὲν ἐξουσίαν ὁ Παῦλος νὰ μὴ δουλεύῃ ἐργόχειρον, ὡσὰν ὁπὰ κατεγίνετο εἰς μεγαλίτερον ἔργον, ἤγουν εἰς τὸ κήρυγμα τὴ Εὐαγγελίυ, καὶ ἄδειαν εἶχε νὰ τρέφεται ἀπὸ τὲς ὑπ' αὐτὴ διδασκομένυς μαθητὰς Χρισιανές· ἀπὸ φιλοτιμίαν δὲ, ἐδούλδυεν ἐργόχειρον, καὶ ἔτρεφε καὶ τὸν ἑαυτόν τα, καὶ τὲς μετ' αὐτὴ εὑρισκομένυς ἀδελφές· ἔκαμνε δὲ τῦτο καὶ ἐδούλδυεν ὁ τελσμακάρισος τὴ Κυρίυ Ἀπόστολος, διὰ νὰ διδάξῃ, λέγει, καὶ τὲς μαθητάς τα Χρισιανὲς νὰ τὸν μιμῶνται, καὶ νὰ δουλεύυν καὶ αὐτοί (1).

10. „ Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι „ εἴτις ὰ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω “ (2).

Ὅταν, λέγει, ἤμεν εἰς ἐσᾶς ὦ Θεσσαλονικεῖς ἀδελφοὶ, αὐτὸ σᾶς παρήγγειλλα, ὅτι ὅποιος Χρισιανὸς δὲν θέλει νὰ ἐργάζεται, καὶ νὰ δουλεύῃ, αὐτὸς καὶ ἂς μὴ τρώγῃ· εἰς μὲν λοιπὸν τὴν πρώτην Ἐπισολὴν, μαλακώτερα γράφει ὁ θεῖος Ἀπόστολος περὶ τὴ ἐργοχείρυ πρὸς τὲς Θεσσαλονικεῖς, εἰς δὲ τὴν δεύτεραν ταύτην, αὐσηρότερα γράφει πρὸς αὐτὲς περὶ τύτυ· καὶ μὲ δίκαιον τρόπον, διὰ τὶ ἀνίσως ὁ Παῦλος ἐδούλδυεν ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ μ' ὅλον ὁπὰ εἶχε κάθε ἄδειαν νὰ τρέφεται ἀπὸ τὲς μαθητάς τα, πολλῷ μᾶλλον οἱ ἄλλοι Χρισιανοὶ, ἔπρεπε τῦτο νὰ κάμνυν, καὶ νὰ δουλεύυν ἡμέραν καὶ νύκτα;

11. „ Ἀκού-

„ βοπάνην ἀναδίδωσιν ἁπλῶς· ἔτω καὶ ἡ ψυχὴ, ὅταν „ μὴ ἔχῃ τι πρᾶξαι τῶν ἀναγκαίων, πάντως τὴ πρά„ την ἐπιθυμῦσα, πονηροῖς ἑαυτὴν δίδωσι πράγμα„ σιν “. (Ὁμιλ. ζ'. εἰς τὴν δεύτεραν πρὸς Κορινθίους.)

(1) Ὥσε ἐκ τῦ ῥητῦ τύτυ σαφῶς συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρία καὶ καθ' αὐτὸ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ μακάριος Παῦλος ἐδούλδυεν ἐργόχειρον, καὶ ἐκ τῦ ἐργοχείρυ τα ἐτρέφετο, ἦτον διὰ νὰ δώσῃ παράδειγμα εἰς ὅλυς τὲς Χρισιανοὺς νὰ τὸν μιμῶνται, καὶ νὰ δουλεύυν καὶ αὐτοί. Δεύτερα δὲ, καὶ ἐπομένη αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος ἐδούλδυεν, ἦτον διὰ τὶ ἐκατηγόρων αὐτὸν οἱ ψευδαπόστολοι, πῶς διὰ τᾶτο κηρύττει, διὰ νὰ πέρνῃ ἀπὸ τὺς μαθητάς τυ, καθὼς περὶ τύτυ ἀναφέρει εἰς ὅλον τὸ Θ'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίυς πρώτης· καὶ ὅρα ἐκεῖσε εἰς τὸν ί. στίχον τυ αὐτῦ Κεφαλαίυ· ὁμοίως ἀναφέρει περὶ τύτυ καὶ εἰς τὸ ιά. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθ. β'. Ἀπορίας δὲ ἄξιον εἶναι, διὰ τὶ ὁ μὲν Κύριος λέγει νὰ μὴ μεριμνῶμεν περὶ τῶν ἀναγκαίων τῆς ζωῆς· „ μὴ μεριμνήσητε φησὶ, τὶ „ φάγητε ἢ τὶ πίητε “· (Ματθ. ς'. 25.) καὶ ἀλλαχῦ λέγει· „ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολυμένην, „ ἀλλὰ τὴν μένυσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον “· (Ἰωάν. ς'. 27.) ὁ δὲ Ἀπόστολος ἐδῶ παραγγέλλει ὅλον τὸ ἐναντίον, ὅτι νὰ μεριμνῶμεν καὶ νὰ δουλεύωμεν; Ταύτην τὴν ἀπορίαν λύει ὁ μέγας Βασίλειος λέγων, ὅτι διὰ λόγυς μὲν, εἶναι ἐμποδισμένον νὰ μεριμνῶμεν, ἢ νὰ δουλεύωμεν· διὰ τὴν ἐντολὴν δὲ τὴ Κυρίυ, ὁπὰ εἶπε, νὰ τρέφωμεν τὺς πεινασμένυς, καὶ νὰ ποτίζωμεν τὺς διψασμένυς, καὶ διὰ τὴν χρείαν τῦ πλησίον, πρέπει νὰ μεριμνῶμεν, καὶ νὰ δουλεύωμεν· „ τὸ μὲν „ ἑαυτῦ ἔνεκεν μεριμνᾷν, ἢ ἐργάζεσθαι, παντάπασιν „ ἀπηγόρδυται· κατ' ἐντολὴν δὲ τῦ Κυρίυ, διὰ τὴν „ χρείαν τῦ πλησίον, μεριμνᾷν καὶ ἐργάζεσθαι ἀναδεκτόν „ τερον χρῆ, μάλιστα τῦ Κυρίυ εἰς ἑαυτὸν ἀναδεχομέ„ νυ τὴν εἰς τὺς ἀναγκημένυς ἀποδῶ αὐτῷ, καὶ Βασι„ λείαν Οὐρανῶν ὑπὲρ πάντης ἐπαγγελλομένυ “. (Ὅρ. κατ' ἐπίτομ. σζ'.) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος προσθέτει ὅτι εἶναι δυνατὸν καὶ νὰ δουλεύῃ τεχνίτης τινὰς, καὶ νὰ μὴ μεριμνᾷ διὰ τὴν ζωοτροφίαν, ἐλπίζοντας ὅλως δι' ὅλε εἰς τὸν Θεὸν, τὸν ἐμπιπλῶντα πᾶν ζῶον εὐδοκίας· ἐγὼ δὲ λέγω ὅτι διὰ τῆς τέχνης ἐλευθερόνεται μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν μέριμναν τῆς ζωοτροφίας τα· ἐπειδὴ δι' αὐτῆς, περιζόμενος τὰς χρείας τα, ἀμεριμνεῖ, καὶ ἡσυχάζει κατὰ τὸν λογισμόν.

(2) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώρητον· „ τὸ μὴ „ δὲ ἐσθιέτω, ὑ πρὸς τὺς παρέχοντας ἔρηκεν ὁ Α„ πόστολος, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀργὸν συζῶντας· τοῖς δὲ πα„ ρέχουσι παραινᾷ μετ' ὀλίγα, μὴ εἰς τὴν ἐκείνων ἀ„ φορᾶν μοχθηρίαν, ἀλλὰ τῇ οἰκίᾳ φιλοτιμίᾳ κε„ χρῆσθαι “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „ Ἀκόμεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐρ-
„ γαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους “.

Ἐπειδὴ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀσκόπιμος, ἤγουν ποτὲ κινεῖται, καὶ δὲν στέκει πώποτε, διὰ τοῦτο ὅταν αὐτὸς δὲν μεταχειρίζεται καμμίαν τέχνην χρησίμην, καὶ ἐργόχειρον, ἀνάγκη εἶναι νὰ καταγίνεται, καὶ νὰ περιπατῇ εἰς τὰ ἄχρηστα καὶ μάταια πράγματα, καὶ νὰ περιεργάζεται τὸν βίον, καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὸ τί κάμνει ὁ εἷς καὶ ὁ ἄλλος, καὶ ἐκ τούτου νὰ κρημνίζεται εἰς ἀργολογίας, εἰς καπηλειὰς, εἰς χορταράδες, καὶ εἰς ἀδιαφορίαν ζωῆς, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν. Διὰ νὰ γλυτώσῃ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ, πρέπει νὰ δουλεύῃ τέχνην τινὰ καὶ ἐργόχειρον· διὰ τί δουλεύοντας τέχνην, ὄχι μόνον κατασαίνει καὶ περιμαζώνει τὸν νοῦν του, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωοτροφίαν του εὐγαίνει, καὶ δὲν γίνεται βαρὺς εἰς τοὺς ἄλλους, λαμβάνοντας παρ' αὐτῶν τὰς χρείας τοῦ σώματός του· ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ ἐλεῇ τινας καὶ νὰ βοηθῇ ἐκεῖνον ὁποῦ δύναται μὲν καὶ ἠμπορεῖ νὰ δουλεύσῃ τέχνην καὶ ἐργόχειρον, ἀρνεῖ δὲ καὶ δὲν θέλει νὰ δουλεύσῃ (1). Ἀλλὰ τί προφασίζεται καὶ λέγει ὁ ἀργὸς καὶ ὀκνηρός; ἐγὼ εἶμαι ἀσκητὴς· ἐγὼ προσεύχομαι· ἐγὼ νηστεύω, καὶ ἀναπληρῶ μὲ αὐτὰ τὸν κόπον τοῦ ἐργοχείρου. Πρὸς τὸν ὁποῖον ἀποκρινόμεθα· πρῶτον μὲν, ὅτι ἡ προσευχὴ, καὶ ἡ νηστεία, δὲν εἶναι ἔργον τῶν χειρῶν· ὁ δὲ Παῦλος λέγει εὐθὺς ἐργόχειρον φανερά· δεύτερον δὲ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐσὺ ὁποῦ λέγεις ταῦτα, ἠμπορεῖς μαζὶ μὲ τὴν ἄσκησιν, καὶ τὴν προσευχὴν, καὶ τὴν νηστείαν νὰ κάμνῃς καὶ ἐργόχειρον· ἐπειδὴ δὲ ἐσὺ καταφρονεῖς τὸ ἐργόχειρον, διὰ τοῦτο καὶ καταγίνεσαι ὡς ἀργός. Ἀλλὰ λέγουσί τινες· καὶ αὖ ὁ Ἀπόστολος παραγγέλῃ νὰ δουλεύουν ὅλοι, πῶς οἱ διδάσκαλοι, καὶ οἱ κηρύττοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ δὲν ἀναγκάζονται νὰ δουλεύουν; Πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποκρινόμεθα, ὅτι οἱ διδάσκαλοι μεταχειρίζονται ἐργασίαν, ἡ ὁποία εἶναι μεγαλητέρα, καὶ δυσκολωτέρα ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον· καὶ πρὸς τούτοις αὐτὴ τοὺς ἐμποδίζει εἰς τὸ νὰ ἐργάζωνται μὲ τὰς χεῖρας· εἰς ἐσένα δὲ τὸν ἀσκητὴν, καὶ ἡσυχιστὴν, δὲν εἶναι κανένα τοιοῦτον ἐμπόδιον· ὥστε ἁμαρτάνεις, διὰ τὶ ἀμελεῖς, καὶ δὲν δουλεύεις ἐργόχειρον (2).

12. „ Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ
„ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ “.

Ἐπειδὴ καὶ ἐπατηγόρησε τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανοὺς, μὲ τὸν λόγον, ὁποῦ εἶπεν ὅτι σᾶς παραγγέλλομεν, ἤτοι αὐστηρὰ σᾶς διδάσκομεν, διὰ τοῦτο ἀκολούθως γλυκαίνει· πάλιν τὸν αὐστη-

---

(1) Ὅρα καὶ τὸ γνωμικὸν τοῦ Στρωματέως καὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ δ'. Κεφαλ. πρὸς Φιλιππησίους, εἰχ. 10. Λέγει δὲ καὶ ὁ Χρυσόστομος· „ ἡ δὲ ἐλεημοσύνη ἐκείνοις δέδοται μόνοις, τοῖς „ ἐκ ἰσχύσιν ἐκ τῆς τῶν χειρῶν ἐργασίας ἐπαρκέσαι ἑαυ- „ τοῖς· ἢ τοῖς διδάσκουσι καὶ τοῦ παντὸς ἀπηλλαγμένοις εἰς τὸν „ τῆς διδασκαλίας λόγον “. (Λόγ. ε'. εἰς τὴν παρθένον)

(2) Συνάγεται δὲ ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ τούτου τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι ἡ περιεργία γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀργίαν· καὶ ἐκεῖνοι εἶναι περίεργοι, ὅσοι κάθηνται ἀνεργοί· τῇ δὲ περιεργείᾳ πάλιν ἀκολουθεῖ ἡ πονηρία, ἡ καπηλειὰ, καὶ μυρία ἄλλα κακά· περὶ ὧν ὅρα εἰς τὴν δ'. Ἀνάγνωσιν τῶν Πνευματικῶν Γυμνασμάτων, ἐν τῷ β'. μέρει· ὅταν χρυσᾶς κατὰ ἀλήθειαν ἦσαν, ἐκεῖνος ὁποῦ παρομοιάζει τὰς μὲν δουλεύουσας τέχνην, μὲ τὰς φιλοπόνους μελίσσας ὁποῦ δουλεύουν· τὰς δὲ ἀργὰς μὲ τοὺς κηφῆνας καὶ τὰς καλημέρας μπεμπούρας, οἱ ὁποῖοι δὲν δουλεύουν ὡσὰν αἱ μέλισσαι, ἀλλὰ κάθονται ἀργοὶ πάντοτε· καὶ καθὼς αἱ μέλισσαι ἐργαζόμενοι τὸ γλυκύπικρον μέλι, ὄχι μόνον τρέφουσιν ἀπὸ αὐτὸ ἑαυτὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰς πόνας αὐτῶν μεταχειρίζονται εἰς ὑγείαν καὶ γλυκασμὸν τοῦ σώματος, οἱ μεγιστάνες τοῦ κόσμου, καὶ ἄρχοντες καὶ βασιλεῖς, καθὼς λέγει ὁ Παροιμιαστὴς· ἔτζι καὶ οἱ τὰς τέχνας δουλεύοντες, ὄχι μόνον αὐτοὶ ζῶσιν ἐκ τοῦ ἐργοχείρου των· ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κυβερνῶνται διὰ μέσου των τεχνῶν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος συνίσταται μὲ τὰς κόπους αὐτῶν· ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ, καθὼς οἱ κηφῆνες καὶ οἱ μπεμποῦραι, μὲ τὸ νὰ μὴ δουλεύουν, τρώγουν ἀπὸ τὸ ἑτοιμον μέλι τῶν μελισσῶν, καὶ ζοῦν ἀπὸ τοὺς ξένους κόπους· ἔτζι καὶ οἱ μὴ δουλεύοντες τέχνην, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν πῶς νὰ τραφοῦν, ἀποβλέπουν εἰς τοὺς χεῖρας τῶν ἄλλων, καὶ ζοῦν ἀπὸ τοὺς ξένους πόνους· καὶ ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ ἀχρειωτέρα ζωὴ ἀπὸ αὐτὴν; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομὼν παραχινεῖ τοὺς τοιούτους ἀργοὺς νὰ μιμηθοῦν τὴν φιλόπονον μέλισσαν· „ πορεύθητι, ὦ ἀκνηρὲ, πρὸς τὴν „ μέλισσαν, καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστὶ, τὴν τε ἐργα- „ σίαν ὡς σεμνὴν ποιεῖται, ἧς τοὺς πόνους βασιλεῖς, „ καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγείαν προσφέρονται· ποθεινὴ δέ ἐστι „ πᾶσι καὶ ἐπίδοξος, καίπερ οὖσα τῇ ῥώμῃ ἀσθενής, „ τὴν σοφίαν (ἤτοι τὴν τέχνην) τιμήσασα προύχθη “. (Παρ. ς'. 8.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σηρὸν λόγον, καὶ προσθέττει λέγων, καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν· καὶ ὄχι ἡμεῖς μόνοι, ἀλλὰ βάλλομεν μεσίτιν τῆς παρακαλέσεώς μας, καὶ αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ὥστε μὲ τὸν τρόπον τοῦτον κάμνει ὁ Παῦλος τὴν παρακάλεσίν τε, ἐνταυτῷ καὶ πλέον φοβερὰν, καὶ πλέον ἀξιόπιστον.

„Ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν".

Καὶ τὰ δύω ταῦτα χρεωστικῶς ζητεῖ ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, ἤγουν καὶ τὸ νὰ ἡσυχάζουν, ὡς ἀτακτοῦντες· ἐναντίον γὰρ εἶναι ἡ ἡσυχία τῆς ἀταξίας· καὶ τὸ νὰ ἐργάζωνται, καὶ νὰ δουλεύουν, ὡς ἀργοί· ἐναντίον γὰρ τῆς ἀργίας εἶναι ἡ τῶν χειρῶν ἐργασία. Διὰ τί δὲ νὰ ἡσυχάζουν, καὶ διὰ τί νὰ δουλεύουν οἱ Χριστιανοί; διὰ νὰ τρώγουν, λέγει, τὸ ἐδικόν τους ψωμί, ἤγουν τὸ ἐκ τῶν κόπων τῶν χειρῶν τους ποριζόμενον, καὶ ὄχι νὰ τρώγουν τὸ ξένον ψωμί· ἐπειδὴ οἱ ὑγιεῖς ὄντες Χριστιανοί, δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ νὰ τρέφωνται ἀπὸ τὰς ξένας ἱδρῶτας καὶ κόπους.

13. „Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, πῶς οὗτοι ἐτζακίσθησαν τὰ πατερικὰ σπλάγχνα τοῦ μακαρίου Παύλου, καὶ οὗτοι πάλιν ἐλυπήθη καὶ ἐσυμπόνεσε διὰ τοὺς ὀπισθεν καὶ ἀργούς. Καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς τοὺς Κορινθίους ταῦτα· χωρίζεσθε καὶ, Χριστιανοὶ, ἀπὸ τοὺς ἀργοὺς, καὶ μὴ δουλεύοντας, καὶ μὴ συναναστρέφεσθε μὲ αὐτοὺς, ὅμως μὴ τοὺς ἀφήσετε νὰ ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πεῖναν, ἀλλὰ δίδετέ τους τὰ πρὸς τὴν χρείαν. Ἀλλ' ἴσως εἴπῃ τινας· τί λοιπόν; αὐ ὁ ἀργὸς καὶ ἀδύνης ἐλπίζωντας, ὅτι ἐγὼ τὸν τρέφω, δὲν θέλει νὰ δουλεύσῃ, ἀλλὰ ἐπιμένει εἰς τὴν ἀργίαν τε; Ἀρκεῖ εἰς ἐσένα, σὲ ἀποκείνεται ὁ Ἀπόστολος, ἀρκεῖ τὸ νὰ μὴ συναναστρέφεσαι μὲ αὐτὸν, μηδὲ νὰ τοῦ δίδῃς παῤῥησίαν καὶ θάῤῥος, δείχνωντας μὲ τοῦτο ὅτι ἀποστρέφεσαι τὴν ἀργίαν καὶ ὀκνηρίαν τε· αὐίσως δὲ μηδὲ ἔτζι διορθόνεται καὶ πείθεται νὰ δουλεύσῃ, ἐσὺ μὴ κακίσης εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ ἀγαθοποίει, καὶ συνεργέτει αὐτὸν μὲ τὴν κατὰ δύναμίν σου βοήθειαν (1).

14. „Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ὑμῶν (2) διὰ τῆς Ἐπιστολῆς, „τοῦτον σημειοῦσθε".

Μερικοὶ μὲν (ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ Θεοδώρητος) τὸ „ὑμῶν" ἀναγινώσκουσι μὲ τὸ ἦτα, εἰς πρῶτον πρόσωπον· ὅθεν καὶ ἔτι νοοῦσι τὸ ῥητὸν· ὁποιος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ὑπακούει εἰς τὸν λόγον ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων, ὅστις διὰ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης λαλεῖται εἰς ἐσᾶς, τοῦτον νὰ τὸν σημαδεύετε, καὶ νὰ τὸν ἔχετε ἀφωρισμένον καὶ χωρισμένον ἀπὸ τὴν συναναστροφήν σας· ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀνέγνωσε τὸ „ὑμῶν" μὲ τὸ υ ψιλὸν, εἰς δεύτερον πρόσωπον, καὶ δίδει εἰς ἡμᾶς νὰ τὸ νοήσωμεν ἔτζι· ὅτι ὅποιος ἀπειθεῖ, καὶ δὲν ὑπακούει εἰς τὸν ἐδικόν σας λόγον, οἵτινες λέγετε εἰς αὐτὸν ἐκεῖνα ὁποῦ διὰ τῆς Ἐπιστολῆς μας ταύτης ἐμάθετε, ἐκεῖνον τὸν ἀπειθῆ, σημαδεύετε, καὶ μὴ συναναστρέφεσθε μὲ αὐτόν.

„Καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ".

Βλέπεις, ἀγαπητὲ, ποία μεγάλη ὠφέλεια προξενεῖται εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ χωρισθῇ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀδελφῶν τε Χριστιανῶν; δηλαδὴ τὸ νὰ λάβῃ αὐτὸς ἐντροπὴν εἰς τὸν ἑαυτόν τε· ἀπὸ δὲ τὴν ἐντροπὴν, προξενεῖται εἰς αὐτὸν καὶ ἡ διόρθωσις· διὰ τί, αὐίσως τὸ νὰ λαμβάνῃ τινὰς ἐλεημοσύνην ἀπὸ τοὺς ἄλλους, εἶναι πρᾶγμα ὁποῦ προξενεῖ ἐντροπὴν εἰς τὸν λαμβάνοντα, πόσῳ μᾶλλον προξενεῖ εἰς αὐτὸν ἐντροπὴν, τὸ νὰ εἶναι χωρισμένοι ἀπὸ τὴν

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει· „μὴ νικήσῃ τὴν ὑμετέραν φιλοσοφίαν, ἡ ἐκείνων μοχθηρία".
(2) Ἐν ἄλλοις ἡμῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὼ σωαναστροφὼ τε οἱ λοιποὶ ἀδελφοί τε Χριστιανοί, καὶ ἔπειτα χωρισμόν ὄντα, νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὸν καὶ ἐλεημοσυνίω; διότι εἰς τὰς παλαιὰς ἐκείνας Χριστιανὰς, μεγάλη παιδεία καὶ κόλασις ἐνομίζετο ὁ ἀπὸ τῆς σωαναστροφῆς τῶν Χριστιανῶν ἀφορισμός, ἤγουν ὁ χωρισμός· ἀλλὰ τώρα οἱ τοιοῦτοι ἀφορισμοὶ δὲν νομίζονται τίποτε ἀπὸ τὰς πρωινὰς Χριστιανάς. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἀνίσως πρέπῃ νὰ χωρίζωνται οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ἐκεῖνον ὁπὰ ἁπλῶς δὲν δουλεύει, ἀλλὰ κάθηται ἀργὸς (1), πόσῳ μᾶλλον εἶναι ἀκόλουθον νὰ χωρίζωνται ἀπὸ τὰς ἄλλας κακὰς ἀνθρώπους, τὰς φανερὰ ἁμαρτάνοντας; διὸ καὶ ἀλλαχὰ ἔγραφεν ὁ αὐτὸς Παῦλος· „νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνο„μαζόμενος ᾖ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· „τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν". (ά. Κορ. έ. 11.) (2)

15. „Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν".

Καθὼς ἀνωτέρω, εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ὅποιος δὲν δουλεύει, αὐτὸς μηδὲ ἂς τρώγῃ ψωμὶ, ἐφοβήθη, μήπως οἱ ἀργοὶ καὶ μὴ δουλεύοντες ἤθελαν ἀποθαίνειν ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ διὰ τοῦτο ἀκολούθως εἶπεν· ὅτι ἐσεῖς μὴ κατίσετε ἀπὸ τὸ νὰ ἀγαθοποιῆτε τοὺς τοιούτους· ἔτζι καὶ τώρα, ἐπειδὴ εἶπεν, ὅτι νὰ μὴ σωαναστρέφωνται οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὸν ἀργὸν ἄνθρωπον, καὶ μὴ δουλεύοντα τέχνην, ἐφοβήθη μήπως αὐτὸς ὁ ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν χωρισμὸς τοῦ τοιούτου, ἀποκόψῃ αὐτὸν τελείως ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ τὸν κάμῃ νὰ ἀπελπισθῇ· διὰ τοῦτο τώρα ἀκολούθως λέγει, μὴ νομίζετε, ὦ Χριστιανοὶ, ὡς ἐχθρόν σας τὸν ἀργὸν καὶ μὴ δουλεύοντα, ἀλλὰ νὰ χωρίζεσθε μὲν ἀπὸ αὐτὸν, ὅμως νὰ τὸν συμβουλεύετε ὡς ἀδελφόν σας· καὶ δίδοντές του τὰ πρὸς τὴν χρείαν, νὰ τὸν νουθετεῖτε ἀδελφικῶς, διὰ νὰ διορθωθῇ, καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν ἀργίαν, καὶ ὄχι νὰ τὸν ὀνειδίζετε καὶ νὰ τὸν ὑβρίζετε, διατὶ τοῦ δίδετε ἐλεημοσυνίω, ἵνα μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, αὐτὸς συργεπῆται ἀπὸ λόγους καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχήν. Ὅποιος γὰρ νουθετεῖ ἀδελφὸν, δὲν ἐκπομπεύει τὸ ἐλάττωμά του ἔμπροσθεν εἰς ἄλλους, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πέρνωντας αὐτὸν, τὸν συμβουλεύει μὲ ἀδελφικὴν πραότητα καὶ ἀγάπην πῶς νὰ διορθωθῇ. Ἂς λυπῶνται, λέγει, καὶ ἂς πονοῦν οἱ Χριστιανοὶ, ὄχι διατὶ τοὺς δίδουν ἐλεημοσυνίω εἰς τοὺς ἀργοὺς καὶ μὴ δουλεύοντας, ἀλλὰ διατὶ ἐκεῖνοι παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἂς πονοῦν αὐτοὺς, ὡσὰν ἀσθενεῖς, καὶ ἀρρώστους κατὰ τὴν ψυχήν. Αἰ ἀκούσουν τὰ λόγια τοῦτα ἐκεῖνοι, ὁπὰ, ὄχι μόνον δὲν δίδουν ἐλεημοσυνίω εἰς τοὺς ἀργοὺς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ὑβρίζουν αὐτοὺς, καὶ τοὺς κτυποῦν μὲ τὰς πέτρας. Τί κάμνεις ὦ ἄνθρωπε; διὰ ἐσὲνα εἶναι πτωχὸς ἐκεῖνος, ἤγουν διὰ νὰ ἰατρεύσῃς ἐσὺ τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς σου, μὲ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἐλεημοσυνίω, ὁπὰ ἤθελες δώσῃς εἰς αὐτὸν, καὶ ἐσὺ κυνηγᾷς αὐτὸν μὲ τὰς πέτρας; πόσης αἰσθησίας! πόσης ἀγνωμοσυνίης εἶναι ἔργον τὸ τοιοῦτον!

16. „Αὖ-

(1) Ὥστε διὰ τὸν ἀργὸν καὶ μὴ δουλεύοντα παραγγέλνει ὁ Παῦλος εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, νὰ τοῦ ὁπὰ λέγει ἐδῶ, ἤγουν τὸ νὰ μὴ σωαναστρέφωνται μὲ αὐτόν.

(2) Σημείωσαι ὅτι τριῶν λογιῶν ἐγίνετο ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ὁ ἀφορισμός· διότι ἡ ἀφώριζον τὸν ἁμαρτάνοντα ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν Ἁγίων Μυστηρίων μόνον, ὅς τις καὶ ἔτρεχε μὲ τοὺς ἄλλους Χριστιανοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐσυμπροσεύχετο· ἢ ἀφώριζον αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ συναναστροφὴ αὐτῶν, καθὼς τοῦτο δηλοῦται ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου· ἢ τελευταῖον ἀφώριζον τὸν κληρικὸν, ὅταν ἡμάρτανεν, ἀπὸ τοὺς συγκληρικούς του· οἷον Ἀρχιερέα ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀρχιερεῖς· Πρεσβύτερον ἀπὸ τοὺς Πρεσβυτέρους· καὶ Διάκονον ἀπὸ Διακόνους· καὶ ὅρα τὸν ί. Ἀποστολικὸν Κανόνα τοῦ Κανονικοῦ Ῥωμαϊκοῦ· τοιοῦτος πρέπει νὰ γίνεται καὶ τώρα ὁ ἀφορισμὸς ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, διὰ νὰ προξενῇ ὠφέλειαν καὶ διορθωσιν εἰς τοὺς ἀφωρισμένους, ὅπου μὲ τὴν ἀκοινωνησίαν τῶν Ἁγίων Μυστηρίων, καὶ μὲ τὸν ἐξωκλησιασμόν· καὶ ὄχι μὲ τὸν ἀφορισμὸν, ὅπου μὲ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὴν Ἁγίαν καὶ Ὁμοουσίω Τριάδα, καὶ μὲ τὸ ἐπιτίμιον τοῦ νὰ μένῃ ὁ ἀφωρισθεὶς καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ ἀσυγχώρητος, καθὼς σωαδίζεται νὰ γράφεται τὴν σήμερον ὁ ἀφορισμός· ὁ ἀφορισμὸς γὰρ οὗτος οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ ἀνάθεμα. Λέγει δὲ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὅτι οἱ πρωτινοὶ Χριστιανοὶ δὲν νομίζων μέγα κακὸν τὸ νὰ μὴ σωαναστρέφωνται μὲ τοὺς κακούς· καὶ ὅτι προξενεῖ μεγάλων ὠφέλειαν εἰς τοὺς κακούς, τὸ νὰ μὴ συναναστρέφωνται αὐτοὺς οἱ Χριστιανοί, τόσον ὅπου ὁ ἐν Κορίνθῳ πορνεύσας, διατί ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς, ὅπως ὠφεληθῇ, καὶ οὕτως εἰσελθῇ, ὥστε ὅπου εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ αὐτὸν· „ἀρκετὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπι„τιμία αὕτη". (β'. Κορινθ. β'. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

16. „Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης (1) δώη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ„παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ".

Πανταχοῦ εἰς κάθε μέρος τῶν Ἐπιστολῶν του, μαζὶ μὲ τὰς νουθεσίας καὶ συμβουλὰς θέττει ὁ Παῦλος καὶ τὰς εὐχάς· καὶ καθὼς ἐπάνω εἰς τὰ κεκλεισμένα, καὶ ἀποθησαυρισμένα ἀργύρια, ἢ ἄλλα πολύτιμα πράγματα, βάλλουσιν οἱ ἄνθρωποι σφραγίδας, καὶ σημεῖα, καὶ βέλλας· ἔτζι καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἐπαίνω εἰς τὰς χρυσᾶς, καὶ πολυτίμους συμβουλὰς καὶ διδασκαλίας ὁπού δίδει εἰς τὰς Χριστιανὰς, βάλλει καὶ τὰς πρὸς Θεὸν εὐχὰς, ὡσὰν σφραγίδας τῶν λεγομένων· τοῦτο χάριν καὶ ἐδῶ, ἐπειδὴ ἀκολουθοῦν ἦτον νὰ γίνωνται εἰς τὴν Θεσσαλονίκιων μάχαις, καὶ λογοτριβαῖς ἀπὸ τὰς ἀφορμὰς ὁπού εἶπεν ἀνωτέρω· καθ' ὅ,τι, οἱ μὲν ἀργοὶ χωριζόμενοι ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν Χριστιανῶν, ἐγίνοντο σκληρότεροι, οἱ δὲ δουλεύοντες καὶ ἔχοντες τὸν τρόπον, δὲν ἔδιδον πλέον εἰς τὰς ἀργὰς μὲ προθυμίαν καὶ ὄρεξιν· διὰ τοῦτο μὲ δίκαιον τρόπον εὔχεται εἰς τὰς ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστιανὰς ὁ Ἀπόστολος νὰ ἔχουν εἰρήνην παντοτε· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ὅλον τὸ ζητούμενον, δηλαδὴ τὸ νὰ ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ τὴν εἰρήνην παντοτε, καὶ εἰς κάθε τρόπον· ὥστε ὁπού νὰ μὴν ἔχουν ἀφορμὴν νὰ σκανδαλισθοῦν ἀπὸ κανένα μέρος, μήτε ἀπὸ λόγον, μήτε ἀπὸ ἔργον· ἐπειδὴ ἔτζι, λέγει, εἰρηνεύοντες, ὦ Χριστιανοὶ, θέλετε διορθώσετε καὶ τὰς ἀργὰς, εὐκόλως, καὶ χωρὶς δυσκολίαν· δι' ὅ,τι κανένα πρᾶγμα δὲν μᾶς βοηθεῖ πόσον εἰς τὸ νὰ καταρθώσωμεν ἐκεῖνα ὁπού θέλομεν, καὶ εἰς τὸ νὰ διορθώσωμεν ἀδελφὸν, ὡσὰν τὸ εἰρηνικὸν καὶ ἀπάραχον, καὶ ὡσὰν τὸ νὰ μὴ φαινώμεθα πῶς ἐπιτιμῶμεν καὶ ἐλέγχομεν μὲ ἔχθραν τὰς ἁμαρτάνοντας ἀδελφάς μας.

„Ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν".

Ταύτην τὴν εὐχὴν, ὁπού κάμνει ὁ Παῦλος ἐδῶ, καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ὑπεσχέθη εἰς τὰς μαθητάς του λέγων· „Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας". (Ματθ. κή. 20.) Δι' ὅ,τι ἐὰν ὁ Κύριος, λέγει, ἦναι μὲ ὅλας ὅλους, Χριστιανοὶ, ἤγουν καὶ μὲ τὰς ἀργὰς, καὶ μὲ τὰς δουλεύοντας, βέβαια καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ θέλουν ἔλθουν εἰς ἐσᾶς· ὁ γὰρ Κύριος, καὶ τὰς ἀργὰς θέλει διορθώσει, καὶ τὰς δουλεύοντας θέλει συνείξει.

17. „Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου".

Ἀσπασμὸν ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν εὐχὴν, ὁπού εἶπεν ἀνωτέρω (2)· διὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ ὅταν ἔμελλε νὰ γράψῃ ἰδιοχείρως τὸν ἓν μέρος του χαιρετισμὸν, καὶ αὐτὸς ὁ χαιρετισμός του ἦτον μὲ πνευματικὸν κέρδος καὶ εὐχὴν, καὶ δὲν ἦτον ἁπλῶς σὰν μόνον σημάδι φιλίας.

„Ὃ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω".

Διὰ νὰ μὴ νοθεύωνται καὶ παραγνωρίζωνται, λέγει, ἡ Ἐπιστολαῖς μου ἀπὸ μερικὰς πλάνας καὶ ἀπατεῶνας· (τοῦτο γὰρ ἔκαμναν πολλοὶ, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ἀρχῇ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης.) διὰ τοῦτο ἐδῶ τὴν ὑπογραφὴν μὲ τὸ ἴδιόν μου χέρι· καὶ τοῦτο εἶναι σημεῖον ἀληθινὸν καὶ γνώρισμα εἰς κάθε μου Ἐπιστολήν· εἶπε δὲ εἰς κάθε μου Ἐπιστολήν, ἤτοι εἰς κάθε Ἐπιστολὴν, ὁπού μέλλω ἴσως νὰ πέμψω εἰς ἐσᾶς, ἢ καὶ εἰς κάθε ἄλλην ἁπλῶς, τὴν ὁποίαν θέλω πρὸς ἄλλους.

18. „Ἡ

(1) Διατί ὁ Θεὸς λέγεται Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὅρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ δ'. Κεφ. Στίχ. 9. τῆς πρὸς Φιλιππησίους, καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἀσπασμὸν ὀνομάζει τὴν ἐν τῷ τέλει κειμένην εὐλογίαν, ἥτις φαίνεται νὰ ἦναι τὸ „ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ „μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν". λέγει γὰρ ἀκολούθως ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος τοῦτο ἑρμηνεύων· „τοῦτο δὲ φορτικὸν „ἔθηκε διὰ τὰς πεπλασμένας ἐπιστολὰς περιφερομένας „παρ' αὐτῶν, διδάσκων ἐπιζητεῖν αὐτοῦ τὴν ὑπογραφήν· τοῦ„το γὰρ φησι τῶν ἐμῶν ἐπιστολῶν σημεῖον· ἐν πάσῃ „γὰρ ἐπιστολῇ τὸν ἀσπασμὸν ἐγὼ γράφω. Μανθάνο„μεν τοίνυν ἐντεῦθεν, ὡς τὸ „ἡ χάρις τοῦ Κυρίου „ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν· ἀντὶ τοῦ „ἐρρῶσθαί σε γράφειν οὕτω" (ὁ θεῖος Ἀπόστολος.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

18. „Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. „Ἀμήν".

Ἀπὸ τὴν χάριν ἄρχισεν ὁ Ἀπόστολος τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, καὶ πάλιν μὲ τὴν χάριν κάμνει τὸ τέλος αὐτῆς, περιλαμβάνων καὶ ἀσφαλιζόμενος ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ λόγια, καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη, ὡσὰν ἀπὸ δύω δυνατὰ καὶ μεγάλα τειχία, ἤτοι καὶ θεμέλια βάλλωντας εἰς αὐτὴν στερεὰ, καὶ σκέπασμα καὶ ὀροφὴν ἀσφαλῆ· διὅ,τι ἀνίσως, λέγει, ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἦναι μὲ ἐσᾶς Χριστιανοὶ, ἡ ὁποία σᾶς ἔσωσεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν διὰ τοῦ Βαπτίσματος, αὐτὴ θέλει παραβλέψει ὅλας τὰς ἀσθενείας σας, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι τῆς θείας χάριτος ἴδιον, τὸ νὰ παραβλέπῃ τὰς ἀσθενείας τῶν ἀνθρώπων· θέλει δὲ εἶναι ἡ χάρις τοῦ Κυρίου μὲ ἐσᾶς, ἀνίσως καὶ ἐσεῖς δὲν τὴν διώξετε ἀπὸ τὰς ψυχάς σας μὲ τὰς πονηρίας καὶ μισαδελφίας, καὶ μὲ τὰς ἄλλας σας ἁμαρτίας· διὰ τί ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ κατοικεῖ εἰς ψυχὰς καλοπροαιρέτας, καὶ εἰς ψυχὰς ὁποῦ ἔχουν ἁπλότητα καὶ φιλαδελφίαν. Ἄμποτε δὲ καὶ ἡμεῖς οἱ ἀναγινώσκοντες νὰ ἀποκτήσωμεν τοιαύτας καλοπροαιρέτους ψυχὰς, καὶ δείχνοντες φιλαδελφίαν, καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας νουθετοῦντες ὡς ἀδελφούς μας, καὶ μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους τὴν διόρθωσιν αὐτῶν μετὰ εἰρήνης οἰκονομοῦντες, νὰ φυλαχθῶμεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις οἰκειοποιήθη ἡμᾶς, καὶ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα αὕτη Ἐπιστολὴ ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

ΠΑΥ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΥΛΟΥ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτυ Ἀρχιεπισκόπυ Βυλγαρίας Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρώτην πρὸς Τιμόθεον τῦ Ἀποςόλυ Παύλυ Ἐπιςολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλῦν.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης Ἐπιςολῆς (1), κατὰ τὸν Χρυσόςομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, ϗ Οἰκυμένιον.

Ὁ Τιμόθεος ἦτον ἕνας ἀπὸ τὺς πλέον γνησίυς ϗ δόκιμυς μαθητὰς τῦ Ἀποςόλυ Παύλυ· ϗ τόσον ἦτον προσκολλημένος εἰς τὴν ἀγάπην τῦ διδασκάλυ τυ, ὥςε ὁπῦ ἔςερξε νὰ τὸν περιτέμῃ ὁ Παῦλος δι' οἰκονομίαν· ὁ Παῦλος, λέγω, ἐκεῖνος, ὁ κυρύττων εἰς τὺς ἄλλυς νὰ μὴ περιτέμνωνται, ϗ ὁ διὰ τὴν περιτομὴν ὠτισὰς εἰς τὸν Ἀπόςολον Πέτρον (2). Περὶ τῦ Τιμοθέυ λοιπὸν πολλὰ ἐγκώμια μαρτυρεῖ ὁ Θεῖος Ἀπόςολος εἰς πολλὰ μέρη τῶν Ἐπιςολῶν τυ (3), ϗ εἰς τοῦτον γράφει καὶ τὴν παροῦσαν Ἐπιςολὴν διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Εἰς τὴν Ἔφεσον, ὁπῦ ἐχρημάτισε πρῶτος Ἐπίσκοπος ὁ Τιμόθεος, ἦτον τινὲς Χριςιανοὶ ἰουδαΐζοντες, οἵτινες ἐπεχείρυν νὰ πλανῦν τὺς ἁπλυςέρυς, κυρύττοντες, ὅτι πρέπει νὰ φυλάττυν τὸν παλαιὸν νόμον· ὅθεν ὁ μέγας Παῦλος ἐν-

(1) Ἡ Ἐπιςολὴ αὕτη ἐγράφη κατὰ τὸν Μελέτιον, ἔτη χέ. μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τῦ Κυρίυ. Τόμ. ά. σελ. 41. τῆς Ἐκκλησ. Ἱςορίας.

(2) Ὅρα εἰς τὸ ιε'. Κεφάλ. τῶν Πράξεων στίχ. 2. ὅπυ λέγεται· „ Τιμόθεος ὑὸς γυναικός τινος Ἰουδαίας „ πιςῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος, ὃς ἐμαρτυρᾶτο ὑπὸ τῶν „ ἐν Λύςροις ϗ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν... τοῦτον ἠθέλησεν ὁ „ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, ϗ λαβὼν περιέτεμεν „ αὐτὸν, διὰ τὺς Ἰουδαίυς τὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκεί„ νοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτῦ, ὅτι Ἕλ„ λην ὑπῆρχε.

(3) Ὅθεν εἰς μὲν τὺς Φιλιππησίυς γράφει περὶ τῦ Τιμοθέυ· „ τὸν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι „ ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ Εὐαγ„ γέλιον “· (Φιλιππ. β'. 22.) εἰς δὲ τὺς Κορινθίυς· „ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐςί μοι τέκνον ἀ„ γαπητὸν, ϗ πιςὸν ἐν Κυρίῳ “. (ά. Κορινθ. δ'. 17.) Καὶ πάλιν· „ βλέπετε μὴ τις αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· τὸ „ γὰρ ἔργον Κυρίυ ἐργάζεται ὡς κἀγώ “. (Αὐτόθ. ις'. 11.) Καὶ πρὸς Ἑβραίυς δὲ περὶ αὐτοῦ ἔγραφε· „ γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον “. (Ἑβρ. ιγ'. 23.) Ὁ δὲ Χρυσόςομος λέγει, ὅτι· „ ϗ „ τὰ νῦν γενόμενα θαύματα, δείκνυσιν αὐτῦ τὴν παρ„ ρησίαν “. (ἐν τῇ ὑποθέσει τῶν Ἐπιςολῶν ταύτης.) Θαύματα δὲ ἴσως λέγει ὁ Χρυσορρήμων, τὰ γενόμενα διὰ τῦ λειψάνυ τῦ Ἀποςόλυ Τιμοθέυ, τὸ ὁποῖον τώρα εὑρίσκετο ἐν Κωνσταντινυπόλει ἐν τῷ Ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποςόλων, μετακομισθὲν ἀπὸ τὴν Ἔφεσον εἰς Κωνσταντινύπολιν, προσέξει τῦ Βασιλέως Κωνσταντίυ, διὰ Ἀρτεμίυ τῦ μεγάλυ Δυκὸς τῆς Ἀλεξανδρείας, ϗ Μάρτυρος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνθυμίζει τὸν Τιμόθεον, ὁπὲ ἤξιδρε τὼ εἰς Χριςὸν πίςιν, ϗ διδάσκει αὐτὸν περὶ τὲ νόμε, παραγγέλλωντάς τε νὰ ἐμποδίζῃ ἐκείνες ὁπὲ λαλᾶν ἔξω ἀπὸ τὼ ὀρθὼ διδασκαλίαν, ϗὴ νὰ τὲς ἐπιτιμᾷ· ἐπειδὴ ϗὴ αὐτὸς ὁ Παῦλος παρέδωκεν εἰς τὸν Σατανᾶν τὸν Ὑμεναιον, ϗὴ τὸν Ἀλέξανδρον, διὰ νὰ μάθεν νὰ μὴ βλασφημᾶν. Ἀφ' ἕ δὲ παῦτα τὸν ἐνθύμισε, διαπάσει εἰς αὐτὸν ϗ κανόνας τινὰς Ἐκκλησιασικές. ά. Περὶ προσδυχῆς, πῶς, ϗ πᾶ, ϗὴ διὰ ποίας πρέπει νὰ προσδύχωνται οἱ Χρισιανοί. β'. Ὅτι πρέπει αἱ γυναῖκες νὰ σιωπᾶν εἰς τὼ Ἐκκλησίαν, ϗ νὰ μὴ διδάσκεν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ μανθάνωσι. γ'. Ποῖοι, ϗ πῶς πρέπει νὰ εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι, ϗ Πρεσβύτεροι, ϗ Διάκονοι. δ'. Ἀπὸ πόσες χρόνες πρέπει νὰ συναριθμᾶνται αἱ χῆραι εἰς τὸ χρεικὸν πάγμα τῆς Ἐκκλησίας, ϗ ποίαις πρέπει νὰ εἶναι. έ. Ὅτι οἱ νεώτεροι πρέπει νὰ φυλάττεν σωφροσωίω, ϗ νὰ ὑπανδρεύωνται καλλίτερα, παρὰ νὰ ζᾶν αἰσχρῶς. ς'. Ὅτι πρέπει νὰ παραγγέλλῃ εἰς τὲς πλεσίες νὰ μὴ ὑψηλοφρονᾶν, μηδὲ νὰ ἐλπίζεν εἰς τὸν πλετὸν τες. ζ'. Παρακινεῖ αὐτὸν νὰ μὴ πίνῃ πλέον νερὸν, ϗ νὰ προσέχῃ εἰς τὼ διδασκαλίαν· ἐπειδὴ ἤθελεν ἔλθειν καιρὸς νὰ ἀποσατήσεν μερικοὶ ἀπὸ τὼ πίςιν. ή. Διδάσκει αὐτὸν, ὅτι τὰ φαγητὰ, εἶναι καθαρὰ, ϗ ὅτι πρέπει νὰ ἀποσρέφεται τὰς φιλονεικίας ϗ ζητήματα τὰ ἀκάθαρτα, εἰς τὰ ὁποῖα τινὲς καυχώμενοι, ἀθέτησαν τὼ πίςιν. Καὶ εἰς ὅλον τὸ ὕσερον διδάξας αὐτὸν πῶς πρέπει νὰ ἄρχῃ ϗὴ νὰ διαπάσεται εἰς τὸν λαόν τε, τελειόνοι τὼ Ἐπισολήν. Ἤθελε δὲ ἀπορήσῃ τινὰς, διὰ τί ὁ Παῦλος δὲν ἔγραψεν Ἐπισολὴν ἄτε εἰς τὸν Σίλαν, ἄτε εἰς τὸν Βαρνάβαν, ἄτε εἰς τὸν Κλήμενπα, ἄτε εἰς τὸν Λυκᾶν, ἄτε εἰς ἄλλον κάνενα ἀπὸ ἐκείνες, ὁπᾶ διείσκοντο μαζί τε εἰς τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ εἰς μόνον τὸν Τιμόθεον ϗ τὸν Τίτον; Εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας παύτης ἤθελεν εἰπῇ τινας, ὅτι ἐκείνους μὲν, εἶχεν ἀκόμη μαζί τε ὁ Παῦλος περιπατᾶντας· εἰς τέτες δὲ, ἤγεν εἰς τὸν Τιμόθεον, ϗ τὸν Τίτον, ἐνεχείρισεν Ἐκκλησίας ϗὴ Ἐπαρχίας· ὅθεν εἶχε χρείαν νὰ γράφῃ εἰς αὐτὲς ἐκεῖνα, ὁπᾶ ἔπρεπε νὰ πράττεν, ϗὴ νὰ τὲς παρηγορῇ μὲ τὰς Ἐπισολάς τε. Εἰδὲ ϗ ἀκόμη ἀπορεῖς, ὦ ἀναγνῶσα, διὰ τί δὲν ἔκαμε τελείες εἰς κάθε σοφίαν ὁ Παῦλος τὲς δύω Ἀποσόλους τέτες, ἀλλὰ ἀφ' ἕ ἐνεπίσευσεν εἰς αὐτὲς προσασίαν λαῶν, πάλιν γράφει ϗὴ τὲς καπαρτίζει; εἰς τέτοσοι ἀποκρινόμεθα· πρῶτον μὲν, ὅτι κάνένας δὲν εἶναι τέλειος, ἀλλὰ κἂν ϗ διδάσκαλος καπασαθῇ τινάς, πάλιν χρείαν ἔχει νὰ ὁδηγᾶται εἰς πολλὰ ἀπὸ τὲς τελειοτέρες. Καὶ ἄλλως δὲ, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία, ϗ ὁ λαὸς τᾷ Χριςᾷ τότε νεωσὶ ἐσυσήθη, δὲν ἦτον εὔκολον εἰς τὸν Ἐπίσκοπον νὰ διαπάσῃ, ϗὴ νὰ ἐντυπόνῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Χριςιανῶν ὅλα διὰ μέσε τῆς ζώσης αὐτῆ φωνῆς ϗ διδασκαλίας· ἔπειτα σοχάσε ϗ ὅλως τὼ διδασκαλίαν τῆς πρὸς Τιμόθεον Ἐπισολῆς παύτης, πῶς δὲν εἶναι τοιαύτη παραμικρὰ, ὁπᾶ νὰ ἁρμόζῃ εἰς μαθητὰς ϗ ποιμαινομένες, ἀλλὰ τοιαύτη μεγαλοπρεπὴς, ὁπᾶ ἁρμόζει εἰς διδάσκαλον ϗ ποιμένα (1).

ΕΡ-

(1) Σημείωσαι ὅτι ἡ Ἐπισολὴ αὕτη, πέμπτη ἐστὶ κατὰ τὼ τάξιν ϗ τὲς χρόνες, καθ' ὃς ἔγραψε ταὶς Ἐπισολάς τε ὁ Παῦλος, μετὰ ταὶς πρὸς Θεσσαλονικᾶς δύω, ϗ ταὶς πρὸς Κορινθίες δύω, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος ἐν τῷ προοιμίῳ τῶν Ἐπισολῶν τῦ Παύλε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ Α΄. ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „Παῦλος Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ Σωτῆρος „ἡμῶν".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐπειδὴ μέλλει ὁ Παῦλος νὰ δώσῃ νομοθεσίας, καὶ διατάξεις εἰς τὸν Τιμόθεον, πρέπει χάριν διὰ νὰ κάμῃ τὸν λόγον τε ἀξιόπιστον, ἀνακηρύττει τὸν ἑαυτόν τε Ἀπόστολον, εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς, καὶ ὡσὰν νὰ τὸ λέγῃ· ἐγὼ δὲν θέλω λαλήσω ἀπὸ λόγου μου, ἀλλὰ θέλω εἰπῶ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ με ἀπέστειλε διὰ νὰ κηρύττω· ὥστε βλέπε σὺ ὦ Τιμόθεε, νὰ μὴ τὰ παρακούσῃς· ἐπειδὴ δὲ μεγάλον ἦτον τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀποστόλου, διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς ὑπερηφανεύεται εἰς αὐτὸ, ἀκολούθως λέγει „κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ". ἐγὼ, λέγει, δὲν ἤρπασα ἀπὸ λόγου μου τὸ ἀξίωμα τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ἀλλὰ χρέος μου ἀπαραίτητον εἶναι, καὶ πρόσταγμα τελειόνω θεϊκόν· διότι, κατ' ἐπιταγὴν, τοῦτο ὁποῦ λέγει ἐδῶ, εἶναι πλέον δραστικώτερον, ἀπὸ τὸ, κλητὸς, ὁποῦ λέγει εἰς ἄλλας Ἐπιστολάς του· „Παῦλος „κλητὸς Ἀπόστολος". (Ρωμ. ά. 1.) δὲν φαίνεται δὲ εἰς κανένα μέρος τῶν Γραφῶν νὰ προσάζει ὁ Πατὴρ τὸν Παῦλον, ἀλλὰ ὁ Χριστός· αὐτὸς γὰρ εἶπεν εἰς αὐτόν· „Πορεύου, ὅτι „ἐγὼ εἰς Ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε". (Πράξ. κβ΄. 21.) Καὶ πάλιν „μὴ φοβοῦ Παῦλε, „Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι". (Πράξ. κζ΄. 27.) ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶπε περὶ τοῦ Παύλου· „ἀφορίσατε δή μοι τόν τε Βαρνάβαν, καὶ τὸν Σαῦλον, εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέ„κλημαι αὐτούς". (Πράξ. ιγ΄. 2.) ἀλλ' ὅμως τὰ προστάγματα τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Πνεύματος, αὐτὰ εἶναι προστάγματα κοινὰ καὶ τοῦ Πατρὸς διὰ τὴν ὁμοουσιότητα αὐτῶν καὶ ὁμοτιμίαν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα λόγια γίνεται φανερόν.

„Καὶ Κυρίου Ἰησοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ἡ προσαγὴ ἡ πρὸς τὸν Παῦλον, εἶναι κοινὴ τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ; βλέπε δὲ, καὶ πῶς ὁ μὲν Δαβὶδ εἶπε περὶ τοῦ Πατρὸς, „ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν „περάτων τῆς γῆς". (Ψαλμ. ξδ΄. 6.) καὶ ὁ Παῦλος ὅπως λέγει τὸ ἴδιον εἰς ἄλλο μέρος· „ὅτι ἠλπίσαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι". (ά. Τιμόθ. δ΄. 10.) τώρα δὲ ἐδῶ, ὀνομάζει ὁ αὐτὸς Παῦλος τὸν Χριστὸν, ἐλπίδα ἡμῶν, διὰ νὰ μάθωμεν ὅτι ὅλα τὰ φυσικὰ ἰδιώματα τοῦ Πατρὸς, καθ' ὃ Θεὸς, εἶναι κοινὰ καὶ τοῦ Υἱοῦ· ἐν καιρῷ δὲ τῷ πρέποντι ἔβαλεν ὁ Παῦλος καὶ τὰς ἐπωνυμίας ταύτας, τὴν μὲν, τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὸν Πατέρα, τὴν δὲ, τῆς ἐλπίδος, εἰς τὸν Υἱόν· διότι, ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος καὶ ποιμὴν παλαίει μὲ πολλὰς δυσκολίας καὶ πειρασμοὺς (διὰ ὅτι ὁ πόλεμος ὅλος πηγάζει ἀπὸ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων καὶ ἀσεβῶν, ἐναντίον τοῦ διδασκάλου, καὶ τοῦ ποιμένος γίνεται· ἵνα, ὅταν ὁ διδάσκαλος καὶ ποιμὴν ἀποκάμῃ καὶ νικηθῇ, δικολώτερα πέσουν καὶ νικηθοῦν καὶ ὅλοι οἱ μαθηταὶ καὶ τὸ ποί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μνιόντε, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „Παπάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ „πρόβατα“.) (Ζαχ. ιγ'. 7.) Διὰ ταῦτα, λέγω, ὁ Παῦλος ἐδῶ παρηγορεῖ τὸν διδάσκαλον, καὶ ποιμένα Τιμόθεον, καὶ τὸ λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ λυπῆσαι διὰ τὸς πειρασμὸς ὦ Τιμόθεε, ἐπειδὴ καὶ ἔχομεν Σωτῆρα, ὄχι ἄνθρωπον, ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν καὶ Πατέρα, ὁ ὁποῖος ὀγλίγωρα θέλει μας ἐλευθερώσει ἀπὸ τὸς κινδυνίους, καὶ πειρασμούς· ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν σωθῶμεν ὀγλίγωρα ἀπὸ τὸς κινδυνίους αὐτούς, ὅμως πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν τὰ χρησότερα· διὰ τί ἡ ἐλπίς μας εἶναι ἀκαταίσχυντος, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός· ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι κατὰ δύω τρόπους παρηγορέμεθα, καὶ δυναμεθα νὰ ὑποφέρωμεν τὸς κινδύνους, ἢ διὰ τί ὀγλίγωρα ἀπὸ αὐτὸς λυτρωνόμεθα πραγματικῶς, ἢ διὰ τί ἔχομεν ἐλπίδας καλὰς νὰ λυτρωθῶμεν ἀπὸ αὐτὸς εἰς τὸ μέλλον.

2. „Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει“.

Τουτέστιν, ἐγὼ λέγω εἰς ἐσένα τὸν Τιμόθεον, τὸν διὰ πίστεως γεννηθέντα υἱόν μου, ὅτι νὰ ἦναι χάρις ἔλεος καὶ εἰρήνη, δι' ὅτι ἡ ἐν πρόθεσις ἐδῶ, εἶναι αὐτὴ τῆς διά, καθὼς εἰς ἄλλο μέρος ὁ αὐτὸς Παῦλος λέγει τοῦτο καθαρώτερα· „διὰ τὸ Εὐαγγέλιόν ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέν„νησα“· (α'. Κορ. δ'. 15.) (1) ἐγκωμιάζωντας δὲ τὸν Τιμόθεον, δὲν τὸν ὠνόμασε μόνον τέκνον τε, ἀλλὰ καὶ γνήσιον· γνήσιον δὲ αὐτὸν ὀνομάζει κατὰ δύω τρόπους, καὶ διὰ τί ὁ Τιμόθεος ἔσωζε τὴν πρὸς τὸν Παῦλον ὁμοιότητα περισσότερον ἀπὸ τὸς λοιπὸς μαθητάς τε, καὶ διὰ τί ὁ Παῦλος ἠγάπα γνησίως τὸν Τιμόθεον· σοφώτατα δὲ ἔβαλε τὸ „ἐν πίστει“ διὰ νὰ παρακινήσῃ περισσότερον τὸν Τιμόθεον εἰς τὴν πίστιν ταύτην· δι' ὅ,τι αἰσως, λέγει, ἐσὺ ὦ Τιμόθεε, ἔδειξας εἰς τὴν ἀρχὴν τόσην πολλὴν πίστιν, ὥστε ὁπὸ διὰ μέσε αὐτῆς ἔγινες υἱὸς γνήσιος ἐδικός με, πολλῷ μᾶλλον πρέπει νὰ ἁρματωθῇς μὲ τὴν πίστιν αὐτὴν, καὶ νὰ μὴ νικᾶσαι, μηδὲ νὰ παράττεσαι ἀπὸ τὸς πειρασμούς; ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἴδιον τῆς σερεᾶς πίστεως, τὸ νὰ θαρρῇ διὰ τὰ μέλλοντα, ἤγουν πῶς ἔχει νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸς πειρασμούς, καὶ ἀκολάθως νὰ μὴ καταπίπτῃ.

„Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη“.

Εἰς κανένα ἄλλο μέρος ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν Ἐπισολῶν τε δὲν ἔβαλεν ὁ Παῦλος τὸ ἔλεος, παρὰ μόνον ἐδῶ· ἐποίησε δὲ τοῦτο διὰ δύω αἴτια, σὰν μὲν διὰ νὰ δύνηθῇ περισσότερον τὸ πνευματικόντε τέκνον, τὸν Τιμόθεον δηλαδὴ ἀπὸ τὴν πολλὴν φιλοσοργίαν ὁπὸ εἶχε πρὸς αὐτὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐφοβεῖτο καὶ ἔτρεμε, καθὼς τρέμει καὶ ὁ πατὴρ διὰ τὸ τέκνον τε, δι' ὃ καὶ τὸν ἐπρόσαζε νὰ ἐπιμελῆται τὸν σόμαχόντε, καὶ νὰ μὴ πίνῃ νερόν· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ποιμένες τῆ λαῆ, χρειάζονται ἔλεος περισσότερον, ἀπὸ τὸς ἄλλους κοινολαίτας ἀνθρώπους (2).

„Ἀπὸ Θεῆ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίε Ἰησῆ Χριστῆ τῆ Κυρίε ἡμῶν“.

Πάλιν καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα παρηγορεῖ ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθεον· δι' ὅ,τι αὖ ἦναι, λέγει, ὁ Θεὸς Πατήρ μας, φανερὸν ὅτι φροντίζει καὶ προνοεῖται ἡμᾶς ὡσαὐτὸ τέκνα τε, λοιπὸν καὶ θέλει μας ἐλεήσει, καὶ θέλει δώσῃ τὴν χάριν τε εἰς ἡμᾶς, ὥστε ὁπὸ ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐμεθα κεχαρισμένοι κοντὰ εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ ἔχωμεν εἰρήνην ἀπὸ τὸς ἐχθρές μας.

3. „Κα-

---

(1) Ὅθεν καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος λέγει· „Ἄγαν „ἁρμοδίως τῷ σχετικῷ ὀνόματι τὴν πίστιν σωιέζηλωσεν· „οὐ γὰρ ἡ φύσις, ἀλλ' ἡ πίστις φὸν ἀπηργάσατο· πεπι„σθικὼς γὰρ τῷ θείῳ κηρύγματι, πατέρα καλεῖν ἠ„ξίωσε τὸν θεῖον Ἀπόστολον.

(2) Περὶ τοῦ, χάρις ὑμῖν, ἅρα εἰς τὸ α'. Κεφ. Στίχ. 3. τῆς α'. πρὸς Κορινθ. τὸ αὐτὸ γὰρ ὕφος εἶναι καὶ ἐκεῖνο ἐν τῷ, χάρις ὑμῖν, καὶ ἐν τῷ παρόντι, χάρις, ἔλεος καὶ εἰρήνη, ἤγουν ἐγὼ ὁ Παῦλος λέγω σοὶ τῷ Τιμοθέῳ, ὅτι νὰ ἦναι χάρις, ἔλεος, καὶ εἰρήνη εἰς ἐσένα, ἀντὶ τὰ, χαιρετῶ σε, ἀπατάζομαί σε, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς συνηθίζομεν νὰ προγράφωμεν τώρα εἰς πᾶς ἐπισολάς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς „ Μακεδονίαν “.

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, τὴν πρόσπτωσιν τῆς μακαρίας Παύλου καὶ ἐπιείκειαν, πῶς μεταχειρίζεται λόγια πρὸς τὸν Τιμόθεον, ὄχι διδασκάλου, ἀλλὰ σοῦ ἴσου καὶ παρακαλεστοῦ· οὐ γὰρ εἶπε, καθώς σε ἐπρόσταξα, ἀλλὰ καθώς σε παρεκάλεσα· διὸ, τι τοιαύτην γλυκολογίαν πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται οἱ διδάσκαλοι, εἰς τοὺς γνησίους καὶ ἠγαπημένους αὐτῶν μαθητάς· εἰς δὲ τοὺς διεφθαρμένους, καὶ μὴ γνησίους μαθητάς των, πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται ἄλλα λόγια, ἐλεγκτικὰ δηλαδὴ, καὶ αὐστηρά. Παρεκάλεσε δὲ ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθεον νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ἔφεσον, ἐπειδὴ ἡ Ἐπιστολὴ, ὁποῦ ἔστειλε πρὸς Ἐφεσίους, δὲν ἦτον ἀρκετὴ νὰ τοὺς διορθώσῃ· διότι οἱ ἄνθρωποι συνειθίζουν νὰ φέρωνται καταφρονητικῶς πρὸς τὰ ἄψυχα γράμματα, καὶ τὰς Ἐπιστολάς, ἴσως δὲ καὶ παρεκάλεσεν ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθεον νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ἔφεσον, πρὸ τοῦ νὰ στείλῃ ἀκόμη τὴν Ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἐφεσίους. Ζήτημα δὲ καὶ ἀπορία εἶναι, ἂν μὲ τὸ παρακάλεσμα αὐτὸ, ὁπῦ ἔκαμεν ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ἔφεσον, τὸν ἐσυβούλευσε καὶ τὸν ἐθρόνισε διὰ νὰ ἦναι Ἐπίσκοπος τῆς Ἐφέσου· καὶ φαίνεται, ὅτι τοῦτο ὁμοιάζει νὰ ἦναι· λέγει γὰρ ἀκολούθως.

„ Ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν “.

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον, ἵνα παρακαλέσῃς, ἀλλ' ἵνα παραγγείλῃς, τὸ ὁποῖον εἶναι αὐστηρότερον· δὲν ἐφανέρωσε δὲ κατ' ὄνομα ἐκείνους ὁποῦ ἑτεροδιδασκάλουν, διὰ νὰ μὴ κάμῃ αὐτοὺς μὲ τὸν ἔλεγχον πλέον αἰσχυντηλούς· ἑτεροδιδασκαλεῖν δὲ εἶναι, τὸ νὰ ἐμβάζῃ τινὰς μέσα εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ ἀληθῆ διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, ἄλλας ψευδεῖς καὶ πεπλανημένας διδαχάς· διὸ, τι ἦτον μερικοὶ ψευδαπόστολοι ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, οἵτινες ἐδίδασκον τὰ τοῦ νόμου διὰ φιλοδοξίαν, καὶ διὰ νὰ θέλουν νὰ ὀνομάζωνται διδάσκαλοι.

4. „ Μηδὲ προσέχειν μύθοις “.

Μύθους ἐδῶ δὲν ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὸν παλαιὸν νόμον· ἄπαγε! ἀλλὰ τὰς παραπρήσεις τὰς Ἰουδαϊκὰς, καὶ τὰ νόθα καὶ κακόδοξα δόγματα (1).

„ Καὶ γενεαλογίαις ἀπεραύτοις “.

Οἱ ἐξ Ἰουδαίων ψευδαπόστολοι ἀριθμοῦσαν πάππους, καὶ προπάππους τῆς γενεᾶς των, διὰ νὰ λαμβάνουν ἐκ τούτου δόξαν καὶ τιμὴν, πῶς ἔχουν τοιούτους παλαιοὺς προγόνους· ἀπεραύτους δὲ τὰς γενεαλογίας τοῦτον ὠνόμασεν, ἢ διὰ τὶ ἡ γενεαὶ αὐτῶν ἀνέβαιναν εἰς πολλοὺς παλαιοὺς χρόνους, ἢ διὰ τὶ αὐταῖς δὲν εἶχον κἀνένα πέρας καὶ τέλος χρήσιμον, ἢ εὐκολοσύνοπτον εἰς τὸν νοῦν, ἀλλὰ ἦτον δυσκολοπερίληπταις καὶ πολύτροπαις (2). Ἀκόλουθον δὲ εἶναι νὰ φανερώνῃ ἐδῶ ὁ Παῦλος αἰνιγματωδῶς καὶ τὰς Ἑλλήνας· τῶν γὰρ Ἑλλήνων ἦτον ἴδιοι οἱ μῦθοι, καὶ αἱ γενεαλογίαι τῶν ψευδοθεῶν, καὶ ἡρώων των· ὅ, τι λογῆς δηλαδὴ ἦτον αἱ γενεαλογίαι τῶν Πελοπιδῶν ἀπὸ τὸν Πέλοπος, καὶ τῶν Κεκροπιδῶν ἀπὸ τὸν Κέκροπος, καὶ ἄλλων ἄλλαι (3).

„ Αἵτι-

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος ἔτω φησί· „ μύθους δὲ τὰ τῶν „ τοῦ Νόμου διδασκαλίαν ἐκάλεσεν, ἀλλὰ τὴν Ἰουδαϊ„ κὴν ἑρμηνείαν, τὴν ὑπ' αὐτῶν κακῶς δοθεῖσαν“.

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος λέγει ὅτι οἱ ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντες, ὑπερηφανευόμενοι διὰ τὴν γνῶσιν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, ἐφόσφερεν ζητήματά τινα εἰς τοὺς ἐξ Ἐθνῶν πιστεύσαντας, ἐλέγχοντες μὲν αὐτοὺς ὡς ἀμαθεῖς τῶν θείων λογίων, ἐπιχειροῦντες δὲ νὰ πείσουν αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ φυλάττουν τὴν πολιτείαν τοῦ νόμου· αὐτοὶ δὲ ἀβλέπουν καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Δαβὶδ γενεαλογίας, ἐρευνῶντες πόθεν ἦν ὁ Χριστὸς ἀληθῶς ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτοὺς κατὰ σάρκα.

(3) Καὶ ὁ Κορέσσιος δὲ λέγει, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι πρότερον μὲν ἐξήτουν τὰς γενεαλογίας, καθὼς φαίνεται εἰς τὰ βιβλία τοῦ Ἔσδρα, καὶ τοῦ Νεημίου· διὰ τί ἐζήτουν νὰ μάθουν ἀπὸ ποίαν γενεὰν ἔχει νὰ γεννηθῇ ὁ Μεσσίας, ἤτοι ὁ Χριστός· τώρα δὲ πλέον δὲν φροντίζουν διὰ τὰς γενεαλογίας αὐτὰς, διὰ τί ἦλθεν ὁ Χριστός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Αἵτινες, ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον, ἢ οἰκονομίαν (1) Θεοῦ τὴν „ ἐν πίστει ".

Ἤτοι ὁ μὲν Θεὸς, λέγει, οἰκονόμησε νὰ δέχεται ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἐθνικοὺς διὰ μέσου τῆς πίστεως· αὐτοὶ δὲ οἱ ἀνωτέρω, ζητήματα τοιαῦτα προβάλλουσι, τὰ ὁποῖα λύουσι τὴν οἰκονομίαν ταύτην τοῦ Θεοῦ· ἢ λέγει τοῦτο, ὅτι ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς μεγάλα καὶ ὑπερφυσικὰ χαρίσματα, καὶ ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς οἰκονομίαν θαυμασίαν καὶ ἀνεκδιήγητον· ταύτην δὲ τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, ἡ πίστις μόνη, τὴν δέχεται, αἱ δὲ ἀνωτέρω γενεαλογίαι δὲν τὴν δέχονται, ἀλλὰ μόνον ζητήματα φιλόνεικα, καὶ ἀπορίας προξενοῦν, καθὼς χάειν λόγου εἶναι ταῦτα· Καὶ πῶς τοῦτο νὰ γένῃ εἶναι δυνατόν; Καὶ πῶς ἡμεῖς θέλομεν πιστεύσομεν εἰς τὰ μέλλοντα ἀγαθά; καὶ ἄλλα ὅμοια. Τὰ φιλόνεικα ζητήματα λοιπὸν καὶ αἱ ἀπορίαι αὐταὶ, ἐμβάλλουν τὴν πίστιν, ἥτις εἶναι μία συγκατάθεσις ἀδιάκριτος τῆς καρδίας, καθὼς τὴν ὁρίζει ὁ μέγας Βασίλειος (2). Ἀλλ' ἴσως ἤθελεν εἰπῇ τινας· καὶ πῶς ὁ Κύριος εἶπε „ ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε "; (Ματθ. ζ'. 7.) Καὶ πάλιν· „ ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς "· (Ἰωαν. ε'. 39.) εἰς τὸ ὁποῖον ἀποκρινόμεθα· ὅτι, τὸ μὲν ζητεῖτε, ὅπου εἶπεν ὁ Κύριος, τὸ εἶπε διὰ νὰ αἰτῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὰ αἰτήματα ὁπου ἔχομεν, μὲ πόθον θερμὸν, καὶ ὄχι διὰ νὰ ζητῶμεν τοιαῦτα φιλόνεικα ζητήματα, καὶ ἀπορίας ἀνοήτους· ὁμοίως καὶ τὸ, ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς τὸ εἶπε, διὰ νὰ μανθάνωμεν καὶ νὰ ἐξεύρωμεν τὴν ἀκρίβειαν τῶν Γραφῶν, καὶ ὄχι ἐξεύροντες αὐτὰ, νὰ παύωμεν ἀπὸ τὰς φιλονείκους ἀπορίας, καὶ τὰ ζητήματα.

5. „ Τὸ τέλος δὲ τῆς παραγγελίας ἐστὶν, ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας ".

Ἴσως, λέγει, ἐσὺ ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, παραγγέλλῃς εἰς τοὺς ποιμένάς σου νὰ μὴ λέγουν ἄλλας διδασκαλίας, ταύτην τὴν ἀρετὴν θέλεις ἐμφυτεύσεις εἰς αὐτὰς, δηλαδὴ τὴν ἀγάπην· ἐὰν δὲ πάλιν τὴν ἀγάπην ἐμφυτεύσῃς εἰς τὰς καρδίας των, βέβαια κάθε δόγμα κακόδοξον καὶ διεφθαρμένον θέλει ἀφανισθῇ ἀπὸ αὐτάς· διότι, πρότερον μὲν εὑρίσκετο φθόνος εἰς αὐτὰς, μὲ τὸ νὰ μὴν εὑρίσκετο ἡ ἀγάπη· ἀπὸ δὲ τὸν φθόνον, ἐγεννᾶτο εἰς αὐτὰς ἡ φιλαρχία καὶ ἡ φιλοδοξία· ἀπὸ δὲ τὴν φιλαρχίαν ἐγεννᾶτο, τὸ νὰ θέλουν αὐτοὶ νὰ διδάσκουν στρεβλὰ καὶ σκολιὰ λόγια· ἐκ τούτου δὲ ἐπροξενοῦντο αἱ αἱρέσεις· ἀλλὰ τώρα ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐμφυτευθείσης εἰς αὐτὰς τῆς ἀγάπης, ὅλα αὐτὰ ἀναιροῦνται. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὁ Παῦλος ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἔχουν ἀγάπην εἰλικρινῆ, ὄχι μὲ τὰ λόγια μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν καρδίαν, καὶ μὲ τοιαύτην καρδίαν, ὁποῦ νὰ ἦναι καθαρὰ καὶ ἄδολος, καὶ νὰ μὴν ἦναι συμπεσκιασμένη ἀπὸ τὴν ὑπόκρισιν, ἀλλὰ νὰ συνίσταται ἀπὸ μίαν τοιαύτην διάθεσιν, ὁποῦ νὰ συμπονῇ εἰς τὰς συμφορὰς τὸ πλησίον.

„ Καὶ

---

(1) Ἐν ἄλλοις, οἰκοδομίαν.

(2) Οὕτω γάρφησι· „ Πίστις ἐστὶ συγκατάθεσις ἀ„διάκριτος τῶν ἀκουσθέντων ἐν πληροφορίᾳ τῆς ἀλη„θείας, τῶν κηρυχθέντων Θεοῦ χάριτι ". (Λόγ. περὶ Πίστεως ἐν τοῖς ἀσκητικ.) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· „ μὴ τοίνυν προσέχωμεν ταῖς ζη„τήσεσι· πιστοὶ γὰρ διὰ τοῦτο κεκλήμεθα ἵνα ἀνεν„δοιάστως τοῖς λεγομένοις πιστεύωμεν· ἵνα μηδὲν ἀμ„φιβάλλωμεν· εἰ μὲν γὰρ ἀνθρώπινα τὰ λεγόμενα ἦν, „ἐχρῆν αὐτὰ βασανίζεσθαι, εἰδὲ Θεοῦ, τιμᾶσθαι αὐ„τὰ μόνον χρὴ καὶ πιστεύεσθαι· ἂν δὲ μὴ πιστεύωμεν, „οὐδὲ ὅτι Θεός ἐστι πιστόμεθα· πῶς γὰρ οἶδας ὅτι „Θεός ἐστιν, εὐθύνας αὑτὸν ἀπαιτῶν; τοῦτο πρῶτον τεκ„μήριον τοῦ τὸν Θεὸν εἰδέναι, τὸ πιστεύειν οἷς ἂν λέ„γῃ, χωρὶς τεκμηρίων καὶ ἀποδείξεων· τοῦτο καὶ Ἕλλη„νες ἴσασιν· ἐπίστευον γὰρ τοῖς θεοῖς φησι· καίτοιγε „οὐδὲν τεκμήριον λέγουσι· καὶ τί λέγω ἐπὶ θεῶν; ἐπὶ „ἀνθρώπων τοῦτο ἐποίουν γόητας καὶ μάγους, τὸν Πυθαγόραν „λέγω· αὐτὸς ἔφα· καὶ ἐπὶ ναῶν ἡ σιγὴ ἄνωθεν ἐγέ„γραπτο, καὶ κατεῖχε τῷ δακτύλῳ τὸ στόμα, καὶ ἐπι„σφίγγουσα τὰ χείλη, πᾶσι τοῖς παριοῦσι σιγὴν πα„ρῄνει ". (Λόγ. ἀ. εἰς τὴν παροῦσαν) Οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι εἶχον ἐπάνω τῆς θύρας τῶν ναῶν των ἕνα εἴδωλον ὀνομαζόμενον Ἁρποκράτην, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τὸ στόμα τὴν χεῖρα· ἐφανέρωνε δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ στόματος χεὶρ, ὅτι πρέπει νὰ σιωπῶν οἱ ἐκεῖ εἰσερχόμενοι, καὶ νὰ μὴ ζητοῦν, ἅτε νὰ δημοσιεύουν τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας. Προσφυῶς διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ Θεῖος Διάδοχος· „ ὁ τῆς „πίστεως βυθὸς, ἐρευνώμενος μὲν κυμαίνεται, ἁπλῆ „δὲ διαθέσει θεωρούμενος γαληνιᾷ· λιθῶν γὰρ κακῶν „ὕδωρ ὂν τὸ βάθος τῆς πίστεως, ἀφεὶς παρὰ περιέργων „ἐννοιῶν θεωρῆσθαι. Ἁπλότητι ἐν διανοίαις τοῖς αὐτῆς „ἐμπλέωμεν ὕδασιν, ἵνα εἰς τὸν λιμένα τοῦ θελήμα„τος ἅπαν καταφθάσωμεν τοῦ Θεοῦ ". (Κεφ. κβ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου".

Ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους, καὶ οἱ κλέπται γὰρ ἀγαποῦσι τοὺς κλέπτας, καὶ οἱ πόρνοι, τοὺς πόρνους· ἡ ὁποία ἀγάπη αὕτη δὲν γεννᾶται ἀπὸ συνειδησιν ἀγαθὴν, ἀλλὰ ἀπὸ συνείδησιν πονηρὰν, οὐδὲ ἀπὸ πίστιν ἀνυπόκριτον καὶ ἀληθινὴν, ἀλλὰ ἀπὸ πίστιν ὑποκριτικὴν καὶ ψευδῆ· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει ἐδῶ, ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν πρέπει νὰ γεννᾶται ἀπὸ συνείδησιν ἀγαθὴν, καὶ ἀνυπόκριτον εἰς Θεὸν πίστιν· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Θεὸν ἀνυποκρίτως καὶ ἀληθῶς, αὐτὸς δὲν ὑποφέρει ποτὲ νὰ εὔγῃ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην· ἐπειδὴ ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη ὅλους τοὺς ἀγαπᾷ, καὶ ὅλους τοὺς ἐναγκαλίζεται καὶ καλοὺς καὶ κακούς· ἡ δὲ ἀγάπη, ὁποῦ ἔχουν οἱ κακοὶ, εἶναι ψευδὴς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀγαποῦν ὅλους, μᾶλλον δὲ καὶ μισοῦν, καὶ κακοποιοῦν τοὺς περισσοτέρους· ὅθεν οἱ κλέπται καὶ οἱ φονεῖς, φονεύουν, καὶ διαρπάζουν τὰ πράγματα τῶν πλησίον τους. Ἀπὸ τὸ ῥητὸν δὲ τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου εἶναι νὰ συμπεραίνωμεν, ὅτι ὅποιος δὲν ἔχει τὴν ἀγάπην, αὐτὸς δὲν εἶναι ἕνα πιστὸς Χριστιανός (1).

6. „ Ὧν τινες ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν".

Τὸ ἀστοχεῖν λέγεται κυρίως εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ῥίπτουν μὲν τὴν σαΐτα εἰς τὸ σημάδι, ἀστοχοῦν δὲ καὶ δὲν τὸ ἐπιτυχαίνουν. Λέγει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι καὶ ἐδῶ εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν χρειάζεται νὰ κτυπᾷ κάθε Χριστιανὸς κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ σημάδι καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ· ποῖος δὲ εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ; εἶναι ἡ γνησία πίστις, καὶ ἡ ἀγάπη· μερικοὶ ὅμως Χριστιανοὶ ἀστοχήσαντες, καὶ μὴ ἐπιτυχόντες τὸν σκοπὸν αὐτὸν τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀγάπης, ἐκρημνίσθησαν, καὶ ἔπεσαν εἰς ματαιολογίας (2)· πῶς δὲ ἔπεσον, τὸ λέγει ἀκολούθως.

7. „ Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι".

Ἤτοι διὰ τοῦτο ἔπεσαν εἰς ματαιολογίας, διὰ τὶ νοσοῦσι φιλαρχίαν, καὶ ἔχουν δοξομανίαν εἰς τὴν καρδίαν τους· δὲν ἤθελαν γοῦν δὲ ποιοῦσι, αἴσως καὶ εἶχον ἀγάπην, καὶ πίστιν εἰς τὴν ψυχήν τους (3).

„ Μὴ νοοῦντες, μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται".

Ἐδῶ κατηγορεῖ τοὺς αὐτοτέρω ἑτεροδιδασκάλους ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, πῶς δὲν ἠξεύρουν τὸν σκοπὸν τοῦ παλαιοῦ νόμου, μηδὲ τὸν καιρὸν, ἕως εἰς τὸν ὁποῖον ἐξουσίαζε καὶ ἐκυρίευεν ὁ νόμος. Καὶ λοιπὸν, ἂν αὐτοὶ ἐξ ἀγνοίας ἁμάρτανον, διὰ τί τοὺς κατακρίνεις ὦ μακάριε Παῦλε; τοὺς κατακρίνω, λέγει, διὰ τὶ ἡ ἄγνοια, ὁποῦ αὐτοὶ ἔχουν, εἶναι θελληματικὴ, καὶ διὰ τί αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν φιλαρχίαν τους, καὶ ἀπὸ τὸ νὰ μὴ θέλουν νὰ ἔχουν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀδελφούς των· ἐπειδὴ, λέγει, αὐτοὶ θέλουν νὰ εἶναι νομοθέται, καὶ νομοδιδάσκαλοι, διὰ τοῦτο τυφλόνονται ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλοδοξίας, καὶ δὲν γνωρίζουν τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου· ὥστε τῆς ἀγνωσίας ὁποῦ ἔχουν, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι αἴτιοι, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀξιοκατάκριτοι. Διὰ ποῖα δὲ πράγματα διαβεβαιοῦνται; ἴσως διὰ τὰ καθάρσια καὶ πλυσίματα, ὁποῦ ἐδιώριζεν ὁ νόμος, καὶ διὰ τὰ ἄλλα παρατηρήματα.

8. „ Οἱ-

(1) Ὅθεν λέγει καὶ ὁ Κορέσιος ὅτι ἡ φιλαύτη ἀγάπη, ἡ ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς τικτομένη, τὸν Σατανᾶν καταφρονεῖ ὡς σὲ ὁδὲν. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸν Ἱερώνυμον, ὁ Ἀββᾶ Ἰλαρίων ἀποθνήσκωντας ἔλεγε, μὴ φοβᾶσθε ὦ ψυχήμου νὰ εὔγῃς ἀπὸ τὸ σῶμα· ἐπειδὴ ἡ ἑβδομήκοντα ἔτη ἤδη ἐδιάβασας τὸν Θεόν. Καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε „ τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι· τὸν „ δρόμον τετέλεκα, λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιο„ σύνης στέφανος". (β'. Τιμοθ. δ'. 7.) καὶ οἱ Μάρτυρες ἐνόμιζον τὸν θάνατον, ὡς τρυφὴν καὶ ξεφάντωμα.

(2) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει ὅτι ἐκείνας ὁποῦ ἔπρεπεν ἀνωτέρω ζητήσεις καὶ γενεαλογίας, αὐτὰς λέγει ἐδῶ ματαιολογίας.

(3) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ἐξ Ἰουδαίων ἦσαν, καὶ δὲν ἦσαν φανερὰ ἐναντίοι τῆς πίστεως, ἀλλ' ἐπίστευον μὲν εἰς τὸν Κύριον, τὴν δὲ εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν διέφθειρον, καὶ ἐνόμιζον τοὺς λογισμούς των, σοφωτέρους ἀπὸ τὰ Θεῖα λόγια τῶν Γραφῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. „ Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ Νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται ".

Ἡμεῖς, λέγει, ἠξιώσαμεν ὅτι ὁ παλαιὸς τοῦ Θεοῦ νόμος εἶναι καλὸς καὶ ἅγιος, ὅμως ἀίσως τινὰς τὸν μεταχειρίζεται καὶ νομίμως, ἤτοι ἀίσως δὲν ἐξηγῆ αὐτὸν μόνον μὲ τὰ λόγια, ἀλλὰ τὸν τελειόνει καὶ μὲ τὰ ἔργα· διότι ὅποιος διδάσκει μὲν τὰ τοῦ νόμου, δὲν κάμνει δὲ τὰ τοῦ νόμου, αὐτὸς μεταχειρίζεται ἀνόμως τὸν νόμον· ἢ καὶ κατ' ἄλλον ἐξήγησιν· τότε μεταχειρίζεταί τινας νομίμως τὸν νόμον, ὅταν διὰ μέσου τοῦ νόμου ὁδηγῆται εἰς τὸν νομοδότην, καὶ τελειωτὴν τοῦ νόμου Χριστόν· ἐπειδὴ ὁ νόμος, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχε δύναμιν νὰ δικαιώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο ἔπεμπε καὶ ὡδήγει τοὺς αὐτὸν φυλάττοντας εἰς τὸν Χριστὸν, ὁποῦ δικαιόνει· καὶ τοῦτο ἦτον ὅλος ὁ σκοπὸς, καὶ τὸ τέλος τοῦ νόμου, τὸ νὰ ὁδηγήσῃ δηλαδὴ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν Χριστόν· „ τέλος γάρ φησι νόμου Χριστός ". (Ῥωμ. ί. 4.) Μεταχειρίζεται λοιπὸν τὸν νόμον νομίμως (ἤγουν καθὼς αὐτὸς ὁ νόμος προσάζει) ὅποιος καλλίτερα προτιμᾷ τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὸν νόμον.

9. „ Εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται ".

Εἰς τὸν δίκαιον ἄνθρωπον, λέγει, δὲν εἶναι νόμος, διότι ὁ δίκαιος δὲν προσμένει νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν νόμον ἐκεῖνο τὸ καλὸν, ὁποῦ πρέπει νὰ κάμνῃ, ἀλλὰ ἠξεύρει αὐτὸ ἀπὸ τὴν εὔδοξον ἀγαθωτάτην συνείδησιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἐνοικοῦσαν τῇ καρδίᾳ του χάριν τοῦ Πνεύματος, καὶ διὰ τοῦτο εὐδὲ παιδείαν φοβεῖται νὰ λάβῃ. Δίκαιον δὲ νὰ νοῇς πῶς λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ ἐκατώρθωσε τὴν ἀρετὴν, ὁ ὁποῖος μισεῖ τὴν κακίαν, καὶ ἀγαπᾷ τὴν ἀρετὴν, ὄχι διὰ τὸν φόβον καὶ τὴν παιδείαν τοῦ νόμου, ἀλλὰ διὰ αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀρετήν· καὶ ὅστις κάμνει μεγαλειτέρας ἀρετὰς, ἀπὸ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου διδασκομένας· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν καταδέχεται νὰ ἔχῃ τὸν παλαιὸν νόμον παιδευτὴν καὶ διδάσκαλόντα, ὅστις φοβερίζει νὰ δίδῃ τιμωρίας εἰς τοὺς αὐτὸν παραβαίνοντας, ὄχι· ἀλλὰ ἔχει σῶα ἀνδρεῖον καὶ μεγαλόψυχον φρόνημα εἰς τὸν ἑαυτόντε, μὲ τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὸν παιδικὸν νόμον, ἤγουν τὸν εἰς τὰ παιδία καὶ τὰς ἀρχαίας ἁρμόδιον· καθὼς χάριν παραδείγματος, καὶ ὁ ἰατρὸς δὲν ἔγινε διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὸν ὑγιῆ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὸν ἀσθενῆ καὶ πληγωμένον· ἔτε τὸ χαλινάρι ἔγινε διὰ τὸ ἥμερον, καὶ πακτικὸν, καὶ ὑποπασόμενον ἄλογον· ἐκεῖνο γὰρ καὶ χωρὶς χαλινάρι ὀρθοποδεῖ· ἀλλὰ ἔγινε διὰ τὸ ἄγριον, καὶ ἄτακτον, καὶ ἀνυπότακτον ἄλογον (1)· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ νόμος δὲν ἔγινε διὰ τοὺς ὑγιεῖς, καὶ εὐτάκτους δικαίους, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ ἀτάκτους ἁμαρτωλούς.

„ Ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι, καὶ ἁμαρτωλοῖς, πα-
„ τραλῴαις, καὶ μητραλῴαις (2) ἀνδροφόνοις ".

10. „ Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις ".

Ἐδῶ ἀπαριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος κατ' εἶδος τὰ ἁμαρτήματα, διὰ νὰ καταπείσῃ τοὺς ἐξ Ἰουδαίων νὰ ἐντραπῶν, πῶς ὁ νόμος εἶχεν ἐπισασίαν ἐπάνω εἰς τοιούτους κακούς· ὅλα δὲ τὰ ἁμαρτήματα ταῦτα εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι οἱ τὸν νόμον ἀκολουθοῦντες· διότι πῶς δὲν ἦτον ἀσεβεῖς οἱ Ἰουδαῖοι, ὁποῦ ἐπροσκύνουν τὰ εἴδωλα συνεχῶς, καὶ ἐθυσίαζον τὰ τέκνα των εἰς τοὺς δαίμονας; „ ἔθυσαν γάρ φησι τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις ". (Ψαλ. ρέ. 35.) ἢ πῶς δὲν ἦτον φονεῖς, οἱ λιθοβολοῦντες τὸν Μωϋσῆν, καὶ Ἀαρὼν, καὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, καὶ τὸν Χάλεβ· „ εἶπε γάρ φησι πᾶσα ἡ συναγωγὴ καταλιθοβολῆσαι
„ αὐτοὺς ἐν λίθοις ". (Ἀριθ. ιδ'. 10.) καὶ οἱ ἀποκτείνοντες τοὺς Προφήτας (γ'. Βασιλ. ιθ'.

---

(1) Καὶ ὁ Κορέσιος δὲ λέγει, ὅτι ὁ Χρυσόστομος θέλει, πῶς ὁ δίκαιος δὲν εἶναι ὑποκάτω εἰς τὸν νόμον, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς τὸν νόμον· ὁ δὲ Αὐγουστῖνος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἁ. Ψαλμοῦ· ὁ δίκαιος, λέγει, δὲν εἶναι ὑποκάτω εἰς τὸν νόμον, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου εὑρίσκεται ἡ θέλησίς του· διὰ τί ὁ ὢν ἐν τῷ νόμῳ, κατὰ τὸν νόμον πράττει, ὁ δὲ εὑρισκόμενος ὑποκάτω τοῦ νόμου· κατὰ τὸν νόμον πράττεται καὶ ἐνεργεῖται, ὄχι ἐνεργεῖ· καὶ ὁ μὲν ὢν ἐν τῷ νόμῳ, εἶναι ἐλεύθερος, ὁ δὲ ὢν ὑποκάτω εἰς τὸν νόμον, εἶναι δοῦλος.

(2) Ἐν ἄλλοις· „ πατραλοίαις, καὶ μητραλοίαις ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ιθ'. 10.) καὶ οἱ ἔχοντες τὰς χεῖράς των γεμάτας ἀπὸ αἵματα; „αἱ χεῖρες ὑμῶν αἵματος „πλήρεις". (Ησ. α'. 15.) Ὁμοίως δὲ καὶ πατραλοῖαι ἦτον οἱ Ἰουδαῖοι, ὁποῖος μάλιστα ἐστάθη ὁ Ἀβεσαλὼμ κατὰ τοῦ πατρός του Δαβίδ· καὶ ἀνυπόπτακτοι, καὶ ἄνομοι, καὶ τὰ ἄλλα πάντα κακὰ εἶχον, ὅσα ἀπαριθμεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καθὼς θέλει μάθῃ τοῦτο τινὰς, ἀϊσως διαβάσῃ τὰς Ἱστορίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Διὰ τοῦτο ἀφορμὴν λοιπὸν αὐτοῖς ἐδόθη ὁ νόμος εἰς τοὺς τοιούτους ἁμαρτωλοὺς Ἰουδαίους, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς κακίας αὐτῶν· τὸ ὁποῖον τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος δηλῶν ἔλεγε· „τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέ„θη". (Γαλ. γ'. 19.) Εἰς δὲ τοὺς δικαίους δὲν εἶναι ἀναγκαῖος ὁ παλαιὸς νόμος, ὡσὰν ὁποῦ αὐτοὶ δὲν κλίνουσιν εἰς τὰς παραβάσεις, ἀφοῦ πράττουσι τὰ εἰρημένα ἁμαρτήματα.

„Καὶ ἄλλο ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται".

Ἀγκαλὰ καὶ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα πάθη καὶ κακὰ, ἦτον ἀρκετὰ, ἀλλ' ὅμως ὁ Ἀπόστολος δὲν ἀρκέσθη μόνον εἰς ἐκεῖνα, ἀλλὰ εἶπεν ἀκόμη περιληπτικῶς καὶ καθολικῶς, ὅτι, καὶ ὅ,τι ἄλλο πάθος καὶ ἁμάρτημα εἶναι ἐναντίον εἰς τοῦτο ὑγιᾶ διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς ταῦτα πάντα ἐδιωρίσθη ὁ νόμος. Δείχνεται δὲ ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι ὅλα τὰ ἄνω εἰρημένα πάθη λαμβάνουν τοῦτο εἴσοδον καὶ ἀρχήν τους, ἀπὸ τὰ πονηρὰ καὶ διεφθαρμένα δόγματα· ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι ἐναντία μὲ τὰ ὀρθὰ καὶ ὑγιῆ δόγματα τοῦ Εὐαγγελίου.

11. „Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ".

Τὸ ῥητὸν τοῦτο συμπάττεται μὲ τὸ ἀνωτέρω ἔπος· „εἴτι ἕτερον ἀντίκειται τῇ ὑγιαινούσῃ δι„δασκαλίᾳ, τῇ οὔσῃ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον" (1)· διὰ τί δὲ δόξης Εὐαγγέλιον, τὸ Εὐαγγέλιον ὀνομάζει ὁ Παῦλος; διὰ ἐκείνους ὁπού ἐντρέποντο, καὶ ἐνόμιζαν ἀτιμίαν τοὺς διὰ τὸ Εὐαγγέλιον διωγμοὺς, καὶ τὰ διὰ τὸν Χριστὸν παθήματα. Δείχνει λοιπὸν ὁ Παῦλος μὲ τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι εἶναι δόξα, τὸ νὰ πάσχῃ τινὰς καὶ νὰ διώκεται διὰ τὸν Χριστόν· ἢ λέγεται Εὐαγγέλιον δόξης, καὶ διατί προξενεῖ τοῦτο μέλλουσαν ἐν οὐρανοῖς δόξαν· διὸ, τι αὖ, λέγει, καὶ τὰ πάθη εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἔχειν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν, ἀλλὰ εἰς τὸ μέλλον ἔχειν δόξαν καὶ τιμήν· αὐτοῦ δὲ τοῦ δόξαν διαγγελίζεται καὶ φανερόει εἰς ἡμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον· διὸ, τι κάθε Εὐαγγέλιον εἶναι χαροποιὸν μήνυμα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ ὄχι τῶν παρόντων· ἢ δόξαν Θεοῦ ὀνομάζει ἐδῶ τοῦτο εἰς τὸν Θεὸν λατρείαν καὶ πίστιν, καὶ τὸ δυσεβὲς περὶ Θεοῦ δόγμα καὶ φρόνημα, τὰ ὁποῖα διδάσκει τὸ Εὐαγγελικὸν κήρυγμα (2).

„Ὁ ἐπιστεύθην ἐγώ".

Ἐγὼ, λέγει, ἐπιστεύθην τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ὄχι οἱ ψευδαπόστολοι· διότι τὸ Εὐαγγέλιον αὐτῶν εἶναι αἰσχυνῆς Εὐαγγέλιον, καὶ ὄχι δόξης.

12. „Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυ„ρίῳ ἡμῶν".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ὑπερηφανεύεται καὶ μεγαλορρημονεῖ, διὰ τοῦτο ἐδῶ ἀναφέρει τὸ πᾶν εἰς τὸν Θεὸν λέ-

(1) Ὥστε τὸ ὑπερβαῖνον τοῦτο, οὕτως ἐξομαλίζεται· „Καὶ εἴτι ἕτερον τῇ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης „τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται".

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων λέγει· „ἔδειξεν ὡς τὰ ἀναγκαῖα τοῦ νόμου, σωφρονίζει „τῷ Εὐαγγελίῳ καὶ σύμφωνα· ἀναγκαῖα δὲ τοῦ νόμου „τὸ, ὁ μοιχεύσης, ὁ φονεύσας, καὶ ὁ κλέψας, καὶ ὅ„σα τοιαῦτα· περιττὰ δὲ τὰ περὶ θυσιῶν, καὶ ἡμερῶν, „καὶ νεκρῶν, καὶ λεπρῶν, καὶ τὰ τούτοις προσόμοια· ὧν „τοῦ ἐκπλήρωσιν τῷ ἀφιερωθέντι συνέζευξε φάτνῃ". (ὅπου τῇ Ἱερουσαλὴμ, ἐν ἐκείνῃ γὰρ ἦτο νὰ σωμάγωνται νὰ κάμνουν τὰς τρεῖς μεγάλας ἑορτὰς, τὸ Πάσχα, τὴν Πεντηκοστὴν, τοῦ Σκηνοπηγίαν, καὶ τὰ λοιπὰ ἔθιμα τοῦ Νόμου) ἵνα ἐκείνα λυθέντας, διαχθῇ καὶ ἡ τούτων λύσις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγων, ὅτι εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἂς ἦναι χάρις, ὅς τις ἔδωκε δυνάμιν εἰς ἐμὲ, εἰς τὸ νὰ ἀναδεχθῶ τὸ πιστὸν φορτίον τῆς Εὐαγγελίας· δι' ὅ,τι τὸ νὰ σέκεται τινας νὰ παλεύῃ μὲ καθημερινὰς καὶ θανατηφόρους κινδύνους, αὐτὸ δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, ἀλλὰ τῆς θείας δυνάμεως. Οὗτος ὁ ταπεινὸς λόγος τοῦ Παύλου, εἶναι καὶ λέγεται ἀληθινὴ ταπεινοφροσύνη, ἡ δὲ ἐδική μας ταπείνωσις, δὲν εἶναι ἀληθινὴ ταπεινοφροσύνη, ἀλλὰ μόνον ταπεινολογία, ἤτοι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ταπείνωσιν εἰς τὸ φρόνημά μας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ λόγιά μας (1).

„Ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν".

Διὰ νὰ μάθωμεν τίποτε ἡμεῖς δὲν εἰσφέρομεν, διὰ τί ὁ Θεὸς, τὸν μὲν Παῦλον ἔκαμε τοιοῦτον μέγαν καὶ θαυμαστὸν, τὸν δὲ Ἰούδαν δὲν ἔκαμε; τότε χάριν διὰ νὰ ἀναιρέσῃ ὁ θεῖος Ἀπόστολος τὴν αὐτίσασιν ταύτην λέγει, ὅτι δὲν μὲ ἐνδυνάμωσεν ὁ Χριστὸς ἔτζι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀπείπως· ἀλλὰ διὰ τί εὑρέθηκα πιστὸς, ἤτοι ἄξιος νὰ ἐμπιστευθῶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο· ἀλλὰ δὲν εἶπεν ἔτζι, ἀλλ' ὅτι πιστόν με ἐνόμισεν ὁ Χριστὸς, συσκιάζωνας πάλιν μὲ τοῦτο τὴν ἐδικήν του ἀρετὴν καὶ τὸ κατόρθωμα· δὲν λέγω, λέγει, ὅτι ἤμην ἐγὼ πιστὸς, ἀλλ' ὅτι ὁ Χριστός με ἔκαμνε πῶς εἶμαι τοιοῦτος πιστός· πόθεν τοῦτο εἶναι φανερόν; διὰ τί μὲ ἔθετο, ἤγουν μὲ ἐδιώρισεν εἰς διακονίαν· δι' ὅ,τι πῶς ἤθελε μὲ διορίσῃ, αὖ δὲν ἐγνώριζε τὴν εἰς τοῦτο ἐπιτηδειότητα τῆς προαιρέσεώς μου; ἔτζι κάμνουσι καὶ οἱ οἰκονόμοι τῶν μεγάλων ὁσπητίων τῶν ἀρχόντων, διὰ τί καὶ αὐτοὶ χάριν γνωρίζουν εἰς τοὺς αὐθέντας των πῶς ἐπιστεύθησαν εἰς αὐτοὺς τὴν οἰκονομίαν, καὶ κυβέρνησιν τῶν ὑπαρχόντων τοῦ ὁσπητίου των· σημάδι δὲ τῆς οἰκονομίας ταύτης νομίζουν, τὸ νὰ φανοῦν ἀπὸ τοὺς ἄλλους οἰκείους τοῦ ὁσπητίου πιστότεροι καὶ ἐπιτηδειότεροι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀνανίαν διὰ τὸν Παῦλον· „πορεύου ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοί „ἐστιν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον Ἐθνῶν, καὶ Βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ". (Πράξ. Θ'. 15.) Ἦτον λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐπιτήδειος κατὰ προαίρεσιν εἰς τὸ νὰ βαστάσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἔλαβε δὲ καὶ δυνάμιν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ τελειώσῃ αὐτὸ μὲ τὸ ἔργον· διὰ τί ὅποιος μέλλει νὰ βαστάσῃ τὸ μέγα ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς χρειάζεται πολλὴν καὶ μεγάλην δυνάμιν, ὥστε ὅπου νὰ ἐμφυτεύσῃ αὐτὸ τὸ ἅγιον ὄνομα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· βαστάζει δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅποιος νοεῖ, καὶ λέγει, καὶ πράττει ὅλα τὰ νοήματα, καὶ λόγια, καὶ ἔργα ἀξίως τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· ἤτοι ὅποιος μεταχειρίζεται ὅλα τὰ πράγματα μὲ ἁγιότητα, καθὼς εἶναι ἅγιον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ὅπου βαστάζῃ· ὅποιος δὲ ἔτζι δὲν κάμνει, αὐτὸς δὲν βαστάζει τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· διότι πῶς θέλει βαστάσει τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅς τις οὐδὲ ἔχει ὅλως εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν Χριστόν (2); Πιστὸς λοιπὸν ἦτον ὁ Παῦλος καὶ καθ' ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ καθ' ὃ δὲν ἐσφετέριζεν, ἤτοι δὲν οἰκειοποιεῖτο κάνενα ἀπὸ τὰ τοῦ Δεσπότου καὶ Θεοῦ χαρίσματα· ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὸς ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὰ ἐδικά του κατορθώματα· διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε· „περισσότερον πάντων ἐκο„πίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί". (α'. Κορ. ιέ. 10.) καὶ ἄλλα τοιαῦτα λόγια λέγει εἰς πολλὰ μέρη τῶν Ἐπιστολῶν του, ἀποδίδωντας τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν.

13. „Τὸν

(1) Διὰ τοῦτο ἔγραφε καὶ ὁ θεῖος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης· „ταπεινοφρόνει, καὶ μὴ ταπεινολόγει". (Ἐπιστολ.) πρέπει ὅμως καὶ νὰ ταπεινολογῇ τινας, καὶ νὰ ταπεινοσχημῇ· διὰ τί ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν τῶν λόγων, καὶ τῶν σχήματος, ἔρχεται καὶ εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ φρονήματος· συσχηματίζεται γὰρ ἔσωθεν καὶ συνδιατίθεται τὸ φρόνημα καὶ ἡ ψυχὴ, κατὰ τὰ ἔξω σχήματα τοῦ σώματος καὶ κινήματα, καὶ πολλῷ μᾶλλον κατὰ τὰ λόγια, ὡς λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ Κλίμακος. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Παῦλος εἶπεν ἀνωτέρω ὅτι ἐνεπιστεύθη τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἐνθυμήθη τοὺς πρώτους διωγμοὺς ὁποῦ ἔκαμε κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διὰ τοῦτο ἀκολούθως εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε· „χάρ„ειν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ".

(2) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Χρυσόστομος· „ὥσπερ οἱ „βαστάζοντες τὸ σημεῖον τὸ βασιλικὸν ἐν πολέμῳ τὸ „λεγόμενον τῆς σωτηρίας Λάβαρον, πολλῆς δέονται τῆς „ἰσχύος καὶ ἐμπειρίας, ὥστε αὐτὸ μὴ φοβεῖναι τοὺς πο„λεμίους· οὕτω καὶτὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ οἱ βαστάζοντες, „οὐκ ἐν πολέμῳ μόνον, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ, πολλῆς δέονται „τῆς δυνάμεως, ὥστε τοῖς κατηγόροις αὐτὸ μὴ ἐκδοῦναι „τόματι, ἀλλὰ βαστάζειν καλῶς καὶ φέρειν τὸν σαυρόν· „πολλῆς γὰρ ὄντως δεῖ τῆς ἰσχύος, ὥστε βαστάσαι τὸ „ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· ὁ γὰρ ἀνάξιόν τι λέγων, ἢ πράτ„των, ἢ φρονῶν, οὐκ ἐβάστασε τὸ ὄνομα, οὐκ ἔχει τὸν „Χριστὸν ἐν ἑαυτῷ· πομπεύει δὲ ὁ βαστάζων, καὶ δι' „ἀγορᾶς, ἀλλὰ διὰ τῶν οὐρανῶν, καὶ πάντες παρεικάσιν „Ἄγγελοι, δορυφοροῦντες καὶ θαυμάζοντες". (Λόγ. γ'. εἰς τὴν α'. πρὸς Τιμόθ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „ Τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον, καὶ διώκτην, καὶ ὑβριστήν ".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, ἐδῶ, τὸν μακάριον Παῦλον, πῶς μεγαλώνει τὸ ἔλεος, ὁπὲρ ἔκαμεν ὁ Θεὸς εἰς αὐτὸν, ἐξηγῶντας τοῦτο ζωηρὰ ὁπὲρ εἶχε πρὸ τὲ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ δείχνοντας μὲ τοῦτο ἄπραν παπεινοφροσύνην· διὰ τὶ ὅταν μὲν ὁμιλῇ καὶ κατηγορῇ τὰς ἄλλας Ἰουδαίους, ὁπὲρ ἦτον πάσης κατηγορίας ἄξιοι, δὲν λέγει ἐναντίον τους κἀνενὰν τοιοῦτον λόγον, ὅτε ὀνομάζει αὐτὰς βλασφήμους, καὶ διώκτας, καὶ ὑβριστάς· ὅταν δὲ αὐτὸς ὁμιλῇ διὰ τὸν ἑαυτόν τε, τότε ἀπαριθμεῖ τὰ τοιαῦτα, καὶ ὀνομάζεται μόνος μὲ τὰ δύσφημα ταῦτα ὀνόματα· ὄχι μόνον, λέγει, ἐγὼ ἤμουν βλάσφημος, καὶ ἄπιστος εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁπὲρ ἦτον δυσεβεῖς καὶ πιστοὶ εἰς τὸν Χριστὸν, τὰς ἐδίωκον, μὴ περιορίζωντας τοῦτο ἁμαρτίαν ἕως εἰς μόνον τὸν ἑαυτόν μου· καὶ ὄχι ἁπλῶς μόνον ἐδίωκον τὰς πιστεύοντας εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ ἐμεταχειριζόμουν τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν μὲ ὕβριν, καὶ σκληρότητα, δέρων, δεσμεύων, φυλακίζων, καὶ ἀτιμάζων αὐτὰς, καὶ συναδοκῶν εἰς τὸν θάνατόν τους, καθὼς ὁ ἴδιος ἔλεγε πρὸς τὸν Κύριον· „ Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμουν φυ„ λακίζων, καὶ δέρων κατὰ συναγωγὰς τὰς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα „ Στεφάνου τὸ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμουν ἑφεστὼς, καὶ συναδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, καὶ „ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν ". (Πράξ. κβ'. 19.) Καὶ ἀλλαχοῦ· „ ταύτην „ τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων, καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς, ἄνδρας τε καὶ γυ„ ναῖκας ". (Αὐτόθ. 4.)

„ Ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος ὅτι ἦτον μὲν ἄξιος τιμωρίας, ἠλεήθη ὅμως ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ τὸ ἔλεος γίνεται εἰς τὰς ἀξίους τιμωρίας· διὰ τί δὲ οἱ ἄλλοι Ἰουδαῖοι δὲν ἠλεήθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν; διὰ τὶ δὲν ἁμάρτανον ἀπὸ ἀγνωσίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλὴν γνῶσιν· λέγει γὰρ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· „ ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ „ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γέ„ νωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ὑπὲρ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ". (Ἰωαν. ιβ'. 42.) Καὶ ὁ Κύριος δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· „ Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, „ δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε "; (Ἰωαν. ε'. 44.) Καὶ οἱ ἴδιοι δὲ Ἰουδαῖοι ἔλεγον· „ Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε „ ὅτι ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν ". (Ἰωαν. ιβ'. 19.) Εἰς κάθε δὲ μέρος τῶν Εὐαγγελίων φαίνεται, ὅτι τὸ πάθος τῆς φιλαρχίας καὶ φιλοδοξίας ἐπείραζε τοὺς Ἰουδαίους, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἄφηνεν αὐτοὺς νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστόν· καὶ τοχάσου τα ἀπὸ τοῦτο· ὁ Χριστὸς ἀφῆκε τὰς ἁμαρτίας τοῦ παραλυτικοῦ, εἰπών· „ ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου ". (Λουκ. ε'. 20.) καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ὡμολόγησαν ὅτι τοῦτο εἶναι ἴδιον μόνου τοῦ Θεοῦ· „ τίς δύναται ἀφιέ„ ναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός "; (αὐτόθ. 21.) καὶ μ' ὅλον ὁπὲρ ἔτζι τὸ ὡμολόγησαν μόνοι, πάλιν δὲν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τί λοιπὸν δὲν ἐπίστευσαν; ἀπὸ ἀγνωσίαν; ὄχι· ἀλλὰ ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὴν κακίαν τους. Ἴσως δὲ ἤθελον ἐρωτήσῃ τινάς· ποῦ ἦτον ὁ Παῦλος πρὸ τοῦ νὰ πιστεύσῃ; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον τοῦτον, ἦτον κοντὰ εἰς τὸν νομομαθέσαπον ἐκεῖνον Γαμαλιὴλ, καὶ δὲν ἦτον ἀνακατωμένος μὲ τὸν πολὺν λαὸν, ἐπειδὴ ὁ Γαμαλιὴλ ἦτον ἄνθρωπος ἥσυχος, καὶ ἰδιοπράγμων, ἀκολούθως δὲ καὶ ὁ Παῦλος ὁ μαθητής τε, ἦτον τοιοῦτος· καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ ἴδιος Παῦλος λέγων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· „ Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν „ Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμα„ λιὴλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου " (Πράξ. κβ'. 3.) (1)· διὰ τί

(1) Σημείωσαι ὅτι Εὐσράτιος ὁ Πρεσβύτερος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἱστορεῖ, πῶς ὁ Γαμαλιὴλ ἦτος ἦτον θεῖος τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, τοῦ νυκτερινοῦ φίλου τοῦ Κυρίου, καὶ ἐνταφιαστοῦ αὐτοῦ, τοῦ καὶ ἡμερινοῦ φίλου αὐτοῦ ὕστερον γεγονότος διὰ τοῦ μαρτυρίου· ἐβαπτίσθησαν γὰρ καὶ οἱ δύω ὅ, τε Γαμαλιὴλ, καὶ ὁ ἀνεψιός του Νικόδημος ὑπὸ Πέτρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀποστόλων· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, ἐπειδὴ ἔμαθον ὅτι ἐβαπτίσθη ὁ μακάριος Νικόδημος, ἔδειραν αὐτὸν καὶ ἐπαίδδυσαν μὲ πολλὰς πληγὰς, εἰς τὰς ὁποίας ἐτρίβης ὁ ἁγίδιμος ξεραθήσας, μετ' ὀλίγον ἐτελειώθη, καὶ ἔλαβε τὸ μαρτυρίου τὸν στέφανον. (παρὰ τῷ Τροπαίῳ τῶν Ὀρθοδοξ. σελ. 226.) Ὁ δὲ Καλλίστος ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τί δὲ μετὰ ταῦτα ἐφυλάκιζον ὁ Παῦλος τὰς Χρισιανάς; ἐπειδὴ καὶ ἔβλεπε τὸ κήρυγμα τῦ Χρισῦ αὐξανόμενον, καὶ διὰ τῦτο ἐζήλωσε διὰ τὸν νόμον, ὡς τὸ λέγει μόνος εἰς τὰς Ἰουδαίας· „ζηλωτὴς ὑπάρχων τῦ Θεῦ, καθὼς καὶ ὑμεῖς ἐσε σήμερον“· (αὐτόθ.) ὥσε διὰ νὰ συμπεράνωμεν τὸ παῦ, ὁ μὲν Παῦλος, ἀπὸ τὸν πρὸς Θεὸν ζῆλον ὁπῦ εἶχεν τὸν μὴ κατ' ἐπίγνωσιν, δεν ἐπίσευσεν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, δεν ἐπίσευσαν ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλαρχίας καὶ φιλοδοξίας των. Πῶς δὲ ὁ Παῦλος δεν ἐγνώρισε τὸν Χρισὸν διὰ μέσε τῶν Γραφῶν, ὁπῦ αὐτὸς ἦτον ἀκριβὴς εἰς τὰς Γραφὰς καὶ τὸν νόμον, καθὼς ἀνωτέρω τὸ ἐμαρτύρησε; καὶ ἀπορεινόμεθα· ὅτι διὰ τῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Μακάριος κατηγορεῖ τὸν ἑαυτόν τε ἐδῶ ὅτι εἶχεν ἀγνωσίαν, τὴν ὁποίαν ἐγεύνησεν εἰς αὐτὸν ἡ ἀπισία· καὶ διὰ τῦτο λέγει ὅτι ἐλεήθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡς ἐν ἀγνωσίᾳ ποιήσας.

14. „Ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τῦ Θεῦ μετὰ πίσεως, καὶ ἀγάπης „τῆς ἐν Χρισῷ Ἰησῦ“.

Ἀφ' ὦ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόσολος πολλὰ, καὶ μεγάλα λόγια περὶ τῆς φιλανθρωπίας τῦ Χρισῦ, ὅτι ἠλέησεν αὐτὸν, εἰς καιρὸν ὁπῦ ἦτον ἄξιος ἄκρας καὶ ὑπερβολικῆς τιμωρίας, τώρα λέγει ἐδῶ, πῶς ὄχι μόνον τὸν ἠλέησε καὶ τὸν ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ καὶ ἠξίωσεν αὐτὸν νὰ τὸν κάμῃ υἱόν τε, καὶ ἀδελφόν τε, καὶ φίλον τε, καὶ συγκληρονόμον τῆς Βασιλείας τε, τόσον πολλὰ καὶ ὑπερβολικὰ ἐπερίασευσεν ἡ χάρις τῆς φιλανθρωπίας τῦ Χρισῦ εἰς τὸν μακάριον Παῦλον. Διὰ νὰ μὴν εἰπῇ δέ τινας ὅτι, ἐπειδὴ καὶ παντοχῦ ἡ χάρις τῦ Θεῦ εἶναι, ὁπῦ ἐνεργεῖ τὸ παῦ, λοιπὸν ἀναιρεῖθη τὸ αὐτεξέσιον τῦ ἀνθρώπε καὶ ἡ προαίρεσις· διὰ τῦτο ἀκολέθως λέγει ὁ Ἀπόσολος „μετὰ πίσεως καὶ ἀγάπης“· ὡσὰν νὰ λέγῃ· ὅτι ναὶ, ἡ χάρις τῦ Χρισῦ ὑπερεπερίασευσεν εἰς ἐμὲ, ὅμως καὶ ἐγὼ ἐπρόσφερα ἀπὸ λόγε με πίσιν, καὶ ἀγάπην· πίσιν μὲν, διὰ τὶ ἐπίσευσα, ὅτι ὁ Χρισὸς δύναται νὰ μὲ σώσῃ· ἀγάπην δὲ, διὰ τὶ ἠγάπησα τὸν Χρισὸν μὲ ὅλας με τὰς δυνάμεις· ὁ δὲ Χρισὸς ἔγινε πρόξενος εἰς ἐμὲ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, καὶ ὄχι ὁ νόμος. Δείχνει δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόσολος, ὅτι καὶ κάθε Χρισιανὸς πρέπει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Χρισὸν πίσιν ὁμῦ καὶ ἀγάπην· διὰ τὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῦ Χρισῦ, γεννᾶται ἡ ἐργασία καὶ φύλαξις τῶν ἐντολῶν τε, καθὼς τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος· „ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσα-„τε“.

ὁ Ξανθόπουλος ἐν τῷ Συναξαριςῇ τῆς Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων λέγει, ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόδημος πρῶτος ἀπὸ ὅλυς ἔγραψε βιβλίον, καὶ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸ τὰ περὶ τῦ πάθυς, καὶ τῆς ἀναςάσεως τῦ Κυρίυ, ὡσὰν ὁπῦ ἦτον εὗας τῆς Σωσαγωγῆς, καὶ ἤξεβρεν ἀκριβέσερον τὰς βαλὰς καὶ τοὺς λόγυς τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. Περὶ τῦ Νικοδήμε ταῦτα γράφει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „Κἂν Νικόδημος ᾖς ὁ νυκτερινὸς θεοσεβὴς, μύ-„ροις αὐτὸν ἐνταφίασον“· (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ χολιαστὴς Νικήτας ὕτω λέγει· „Νικόδη-„μός ἐσιν ὁ κατὰ διάνοιαν ἐρρωμένος εἰς τὴν ἐπίγνωσιν „τῦ Χρισῦ, τὴν δὲ τῆς πράξεως τῶν ἐντολῶν φιλο-„τιμίαν, φιδοῖ τῆς σαρκὸς, ὡς δειλὸς παραπεμένος, „διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων· λέγω δὴ τῶν παθῶν, ἢ „τῶν δαιμόνων, τῶν ἐφοσβολάς· τῷ δὲ τοιύτῳ μέγα „ῥᾳδίως ἀποδοχὴν, τὸ καλὰ γὰν φρονεῖν περὶ Χρισῦ, „καὶ μὴ βλασφήμως λόγυς φροΐεσθαι· μύροις δὲ τὸ δε-„σποτικὸν ἐνταφιάζει σῶμα, ὁ τὰς περὶ αὐτῦ λόγυς „εὐσεβῶς μεταχειριζόμενος, καὶ ῥέων αὐτὰς, πνευμα-„τικῆς εὐωδίας ἀποπάζονται“.

Σημείωσαι ὅτι τὰ αὐτὰ μὲ τὸν ἀνωτέρω Εὐσράτιον, λέγει καὶ ὁ Νικήτας ῥήτωρ ὁ Παφλαγὼν περὶ τῦ Νομοδιδασκάλου Γαμαλιὴλ, καὶ θείου Μάρτυρος Νικοδήμου, ὅτι ἐβαπτίσησαν δηλαδὴ καὶ οἱ δύω, καὶ ὅτι ὁ ἀνεψιὸς τῦ Γαμαλιὴλ Νικόδημος, ἐν ταῖς πληγαῖς ἐτελειώθη· προσθέτει δὲ καὶ ταῦτα, ὅτι καὶ ὁ υἱὸς τῦ Γαμαλιὴλ Ἀβελβῦς ὀνόματι, καὶ αὐτὸς βαπτισθὴς, παρθενέος καὶ ἄγαμος ἐτελείωσε τὴν ζωήν τε. Ἐβάλθησαν δὲ καὶ τῶν τελῶν τὰ ἱερὰ λείψανα εἰς τρεῖς διαφορετικὰς θήκας καὶ σενοτάκια, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἦταν, καὶ ἡ θήκη ἡ ἔχυσα τὸ παύσεπον λείψανον τῦ Πρωτομάρτυρος καὶ Ἀρχιδιακόνε Στεφάνε· καὶ ὅταν διὰ πολλῶν ὀπτασιῶν καὶ ἀποκαλύψεων εὑρέθη τὸ λείψανον τῦ Ἁγίου Στεφάνε, λυρέθησαν καὶ τὰ λείψανα αὐτῶν. (Λόγ. ἐν τῷ εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τῦ λειψάνε τῦ Ἁγίε Στεφάνε.) Καὶ ταῦτα δὲ προσθέτει ὁ αὐτὸς Νικήτας, ἐν τῷ αὐτῷ Λόγῳ, ὅτι ὁ Γαμαλιὴλ, μὲ τὸ νὰ ἦταν γνώσιμος, καὶ ἀγαπητὸς, καὶ συγγενὴς τῦ Ἁγίε Στεφάνε (ἐκ τῆς φυλῆς γὰρ τῦ Βενιαμὶν, λέγε, ἦταν καὶ οἱ δύω, ὡς καὶ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Νικόδημος.) διὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ ἐξεχώθη τὸ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα ἀπὸ τοὺς ἐπισωρευθέντας κατ' αὐτοῦ λίθυς, παρεκάλεσεν αὐτὸς τοὺς Ἁγίυς Ἀποσόλυς νὰ τοῦ δώσυν τὸ λείψανον τοῦ Πρωτομάρτυρος, διὰ νὰ τὸ ἐνταφιάσῃ εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, ἡ ὁποία μακρὰν ἦσαν τῆς Ἱερυσαλὴμ· οἱ δὲ Ἀπόσολοι ἔνευσαν εἰς τὴν παρακάλεσίν τε· ὅθεν λαβόντες αὐτὸ μετὰ τιμῆς, ἐπῆγαν ἐκεῖ καὶ τὸ ἐνταφίασαν, ποιήσαντες κοπετὸν μέγαν ἐπὶ τῇ ταφῇ αὐτῦ, καθὼς ἦναι γεγραμμένον· „σωεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄν-„δρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ“. (Πράξ. ἡ. 2.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„τε". (Ἰωαν. ιδ'. 15.) καὶ ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ τὸν Χριστὸν, αὐτὸς οὐδὲ φυλάττει τὰς ἐντολάς του· „ὁ μὴ ἀγαπῶν με φησὶ, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ". (αὐτόθ. 24.) (1).

15. „Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς „ἦλθεν εἰς τὸν Κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτὸν, ὅπου ἦτον διώκτης, καὶ βλάσφημος, καὶ ὑβριστὴς, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ, μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἀγαπητὲ, μηδὲ ἀπιστήσῃς εἰς αὐτὸ τὸ μεγαλεῖον τῆς χάριτος, ὅπου ἔγινεν εἰς ἐμέ· διὰ τί ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ σώσῃ καὶ ὅλους τοὺς ἁμαρτωλούς. Πιστὸς λοιπὸν εἶναι ὁ λόγος αὐτὸς, καὶ τὸ κήρυγμα, καὶ ἄξιος νὰ παραδέχεται ἀπὸ ὅλους· διὰ ὅ,τι δὲν εἶναι ἄξιον νὰ ἀπιστοῦμεν εἰς τὸ κήρυγμα αὐτὸ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας, ἐπειδὴ καὶ εἶναι μεγάλα, καὶ παράδοξα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁπου δι' αὐτῆς μᾶς ἐχαρίσθησαν· ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι ἄξιον νὰ πιστεύεται τοῦτο καὶ νὰ παραδέχεται ἀπὸ τὸν καθ' ἕνα, διὰ τὶ εἶναι ἄπειρος ἡ ἀγαθότης τοῦ τὰ χαρίσματα ταῦτα διδόντος· τοῦτο δὲ τὸ λόγιον τοῦ Παύλου, ἀποβλέπει καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς προσέχοντας εἰς τὸν νόμον· δείχνει γὰρ εἰς αὐτοὺς, ὅτι χωρὶς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῶσι.

„Ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ".

Διὰ τὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς ἄλλο μὲν μέρος λέγει, ὅτι ἔγινεν ἄμεμπτος κατὰ τὴν ἐν νόμῳ δικαιοσύνην· (Φιλιππ. γ'. 6.) ἐδῶ δὲ ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του πρῶτον τῶν ἁμαρτωλῶν; διὰ ὅ,τι ἡ ἐν τῷ νόμῳ δικαιοσύνη, συγκρινομένη μὲ τὴν ἐν Χριστῷ δικαιοσύνην, ἁμαρτία εἶναι, καὶ ὄχι δικαιοσύνη, ὡσὰν ὁπου αὐτὴ ἔμεινεν ἀργὴ, καὶ δὲν ἔχει πλέον καιρὸν νὰ ἐνεργῇ πῶρα· διὰ ὅ,τι ἕως ὁπου αὐτὴ εἶχε τὸν καιρὸν καὶ ἐνήργει, ἦτον δικαιοσύνη, καθὼς καὶ τὸ φεγγάρι, καὶ τὸ λυχνάρι φέγγουσιν, ἕως ὁπου εἶναι ὁ καιρὸς τῆς νυκτός· ὅταν δὲ ἐφάνη καὶ ἔλαμψεν ὁ Χριστὸς ὡσὰν ἥλιος, καὶ ἔγινεν ἡμέρα, τότε ἀπέκρυψε τὴν δικαιοσύνην τοῦ νόμου, ὡσὰν φεγγάρι, καὶ λύχνον. Καὶ λοιπὸν καθὼς ἁμαρτάνει, καὶ καθὼς εἶναι ἀνόητος, ὅποιος μεταχειρίζεται λυχνάρι τὴν ἡμέραν, ὅταν ὁ ἥλιος φαίνῃ, ἔτζι ἁμαρτάνει καὶ ὅποιος μεταχειρίζεται τὸν νόμον, ἀφ' ὅ ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον. Καὶ εἰς ἄλλο δὲ μέρος τοῦτο τὸ ἴδιον νόημα φανερόνοι, λέγων περὶ τοῦ νόμου· „ὁ δεδόξασται τὸ δε„δοξασμένον ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης". (β'. Κορ. γ'. 10.) καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τούτου.

16. „Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰη„σοῦς ὁ Χριστὸς (2) τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπω„σιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, τὴν μεγάλην ταπεινοφροσύνην τοῦ μακαρίου Παύλου· διὰ τοῦτο, λέγει, ἐγὼ ἐλεήθηκα ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ μὴν ἀπελπίζεται κανένας ἁμαρτωλὸς, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ καλὰς ἐλπίδας, ὡσὰν ὁπου ἐσώθη ὁ παντῶν ἀνθρώπων ἁμαρτωλότερος Παῦλος· δείχνει δὲ μὲ αὐτὰ τὰ λόγια τὸν ἑαυτόν του, πῶς δὲν ἦτον ἄξιος συγχωρήσεως, ἀλλὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων, ἀπόλαυσεν αὐτὸς τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν. Δὲν εἶπε δὲ, διὰ νὰ δείξῃ

---

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „ὁ γὰρ πί„στεως δεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγάπης· ἐπεὶ πολλοὶ, καὶ νῦν „ἐσμεν, ὅτι μὴ ἔσμεν ὁ Χριστὸς, Θεὸς, πιστεύοντες, ἀλ„λ' ἀγαπῶντες δὲ αὐτὸν, οὐδὲ τὰ τῶν φιλούντων πράττοντες· „πῶς γὰρ, ὅταν τοῦτα αὐτῷ προτιμῶσι; χρήματα; „γαστέρα; ἁμαρτίαν; παροινίαν; κληδονισμούς; οἰ„ωνισμούς; ὅταν δὲ ἀπὸ ὕβριν αὐτὸν ζῶμεν, ἀπέχθειαν, „ποία ἀγάπη; ἄκτις ἔχει φίλον θερμὸν καὶ διάπυρον, „κἂν οὕτω φιλήσῃ τὸν Χριστόν.... ὁ Θεὸς μετὰ πάσ„μυρίας εὐεργεσίας καὶ κηδεμονίας, οὐδὲ ὅπως ἔρριψεν, „(ἡμᾶς δηλ.) ἀλλὰ πότε μᾶλιστα τὸν Υἱὸν ἔδωκεν, „ὅτε μίζονα ἠδικήσαμεν· ἡμῖν δὲ μετὰ τοσούτων „συχνῶν, μετὰ τὸ γενέσθαι φίλοι, μετὰ τὸ πάντων „τῶν ἀγαθῶν ἀξιωθῆναι δι' αὐτὸν, οὐδὲ ὡς φίλον ἠγα„πήσαμεν, καὶ τίς ἡμῖν ἔσαι ἐλπίς"; (Λόγ. γ'. εἰς τὴν ἀ. πρὸς Τιμόθ.)

(2) Ἐν ἄλλοις „Ἰησοῦς Χριστὸς".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξη εἰς ἐμὲ ὁ Χριστὸς μακροθυμίαν ἁπλῶς, ἀλλὰ πᾶσαν μακροθυμίαν· ὡσὰν νὰ ἔλεγε ἔτζι· ἐγὼ, μὲ τὸ νὰ ἤμαρτον ἀπείρως, ἐχρειαζόμην καὶ ὅλον τὸ ἄπειρον ἔλεος τῦ Θεοῦ διὰ νά μοι συγχωρήσῃ, καὶ ὅλην αὐτὴν τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ ὄχι μερικήν· καθὼς τοιαύτην μερικὴν χρειάζονται οἱ λοιποὶ ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι. Πρὸς ὑποτύπωσιν, λέγει, ἤγουν πρὸς παράδειγμα, καὶ πρὸς παρακίνησιν ὅλων τῶν ἀπίστων, ὁπῦ θέλουν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστόν· ἤτοι διὰ τῦτο ὁ Χριστὸς ἐλέησεν ἐμένα, καὶ μὲ ἔσωσεν, ἵνα ἔχοντες παράδειγμα ἐμένα ὅλοι οἱ ἄπιστοι, πιστεύσουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ σωθῶσι (1).

17. „ Τῷ δὲ Βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ
„ Θεῷ, τιμὴ, καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεῖος Παῦλος πολλὰ, καὶ μεγάλα λόγια καὶ νοήματα διὰ τὸν Υἱόν, καὶ ὅτι αὐτὸς σῴζει τοὺς ἀπελπισμένους, ὁποίους ἦτον καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι ὑστερημένος ἀπὸ αὐτὰ, διὰ τῦτο ἐδῶ ἀναφέρει τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν εἰς αὐτὸν, ὀνομάζων αὐτὸν Βασιλέα τῶν αἰώνων, καὶ ἄφθαρτον, καὶ ἀόρατον, καὶ σοφόν· τὰ ὁποῖα ὅλα θεοπρεπῆ ὀνόματα ταῦτα, εἶναι κοινὰ καὶ τῦ Υἱῦ, διατί καὶ ὁ Υἱὸς Βασιλεὺς εἶναι τῶν αἰώνων (2)· ἀνίσως γὰρ αὐτὸς ἦναι δημιοργὸς καὶ ποιητὴς τῶν αἰώνων „δι' ὃν γὰρ φησι τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν" (Ἑβρ. ά. 2.) πῶς δὲν εἶναι καὶ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων, καὶ ἄφθαρτος, καὶ ἀόρατος κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ μόνος σοφός; αὐτὸς γὰρ εἶναι ἡ σοφία τῦ Πατρός· ταῦτα δὲ πάντα εἶναι κοινὰ καὶ τῦ Ἁγίυ Πνεύματος· διότι μόνον σοφὸν εἶπεν ὁ Παῦλος τὸν Πατέρα, ὄχι πρὸς διαφορὰν τῦ Υἱῦ, καὶ τῦ Πνεύματος, τῶν ἁμαυσίων αὐτῷ· ἄπαγε τῆς βλασφημίας! ἀλλὰ πρὸς διαφορὰν τῶν λογικῶν κτισμάτων, Ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων· ἐπειδὴ γὰρ καὶ οἱ Ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔχυσι σοφίαν, δείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Θεὸς μόνος εἶναι κυρίως σοφὸς, ὡς πηγὴ καὶ αἰτία τῆς σοφίας· ὅσα δὲ ἄλλα κτίσματα ἔχυσι σοφίαν, τὴν ἔχυσι κατὰ μετοχὴν ἀπὸ τὸν Θεόν· τιμὴ δὲ καὶ δόξα διπλῆ πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὸν Θεὸν, ὄχι μὲ λόγια μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα, καὶ πράξεις καλάς· διὰ ὅ,τι, ἡ μὲν διὰ λόγων δόξα καὶ τιμὴ, ὁπῦ προσφέρομεν εἰς τὸν Θεὸν, μᾶς δείχνει πῶς εἴμεθα μόνον δίγνώμονες εἰς τὸν Θεὸν καὶ δύχάριστοι· ἡ δὲ διὰ τῶν καλῶν μας ἔργων προσφερομένη δόξα εἰς τὸν Θεὸν, μᾶς δείχνει πῶς εἴμεθα πρὸς τύτοις, καὶ μιμηταὶ καὶ ἀκόλυθοι τῦ Θεῦ· τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ μεγαλίτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν διὰ λόγων δόξαν ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Θεὸς, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ τὸν ἀγαπῶμεν, διὰ νὰ προσέχωμεν εἰς αὐτὸν, διὰ νὰ ὑπακόωμεν εἰς τὰς ἐντολάς τε, καὶ διὰ νὰ τὸν μιμώμεθα διὰ τῶν ἔργων, καὶ ἐκ τύτων πάντων νὰ ὠφελώμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ὁπῦ δοξολογῦμεν αὐτόν· καθὼς καὶ ἐκεῖνος ὁπῦ θαυμάζει, καὶ γνωρίζει τὴν δόξαν τῦ Ἡλίυ, αὐτὸς πρῶτος τὸν ἑαυτόν τε ὠφελεῖ, διατί χαίρεται βλέποντας τὸ φῶς τε, καὶ διατί ἀπολαμβάνει αὐτὸ, εἰς τὸ νὰ περιπατῇ, καὶ νὰ ἐργάζεται διαφόρυς τέχνας· καθὼς ἐν τῇ ἐναντίᾳ καὶ ὅποιος δὲν γνωρίζει τὴν δόξαν τῦ Ἡλίυ, αὐτὸς πρῶτος ζημιόνει τὸν ἑαυτόν τε, μὲ τὸ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ φῶς τῦ Ἡλίυ, καὶ νὰ μὴ μεταχειρίζεται αὐτὸ εἰς ἐργασίαν (3).

18. „ Ταύ-

---

(1) Ὡραῖον δὲ εἶναι καὶ τὸ παράδειγμα, ὁπῦ φέρει εἰς τοῦτο ὁ σοφὸς Θεοδώρητος λέγων· καθὼς ὅταν εὑρίσκωνται πολλοὶ ἀσθενεῖς εἰς ἕνα Νοσοκομεῖον, καὶ ὅλοι εἶναι ἀπελπισμένοι πῶς δὲν ἔχυν νὰ λάβυν τὴν ὑγείαν τους, ἐὰν ἕνας ἰατρὸς πάρῃ ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς ἐκείνυς, εἰς θάνατον κινδυνεύοντα, καὶ δίδοντας εἰς αὐτὸν τὰ βοηθητικὰ ἰατρικὰ, καὶ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ, δίδῃ καὶ εἰς ὅλυς τοὺς ἄλλους ἀσθενεῖς θάρρος, ὅτι ἔχυν καὶ αὐτοὶ νὰ λάβυν παρ' αὐτῦ τὴν ποθουμένην ὑγείαν· ἔτζι καὶ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὁ τῶν ψυχῶν ἰατρὸς, γενόμενος ἄνθρωπος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐπῆρε, λέγει, ἐμένα τὸν ἀπὸ ὅλυς παρανομώτατον Παῦλον, καὶ φέρωντάς με εἰς τὸ μέσον, ὄχι μόνον μὲ ἐκαθάρισεν ἀπὸ τὰς προτέρας μου ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ μὲ μεγαλωπρεπεῖς δωρεὰς καὶ χαρίσματα μὲ ἐπλούτισε, καὶ ἔτζι διὰ μέσου ἐμοῦ, ἔδειξεν εἰς ὅλυς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἄμετρον αὐτῦ μακροθυμίαν, ἵνα μηδεὶς ἀπὸ τὰς μεγάλως ἁμαρτήσαντας, ἀπελπίσῃ τὴν σωτηρίαν τε, ἀποβλέποντας εἰς τὸ ἐδικόν μας παράδειγμα.

(2) Σημείωσε ὅτι ὁ Παῦλος ἐρωτήσθη τὸ ῥητὸν τοῦτο ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν λέγοντα· „ Κύριος βασιλεύων τῶν
„ αἰώνων, καὶ ἐπ' αἰῶνα, καὶ ἔτι". (Ἔξοδ. ιέ. 18.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεοφόρος Μάξιμος ἔφην· „ ἔτι τε
„ πρᾶγμα ὑπὲρ αἰῶνας ἡ τῦ Θεοῦ Βασιλεία· οὐ γὰρ
„ θέμις εἰπεῖν ἤρχθαι, ἢ φθάνεσθαι ὑπὸ αἰώνων τὴν
„ τῦ Θεῦ Βασιλείαν". (Κεφ. πς. τῆς β'. Ἑκατοντάδ. τῶν Θεολογικῶν.) Ὅρα δὲ καὶ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Φιλιππησ. σίχ. 20. ὡραίαν οὖσαν καὶ γλαφυρὰν περὶ Εὐχαριστίας.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος ἀναφέρει τὴν εὐχαριστίαν ταύτην καὶ δοξολογίαν εἰς τὴν μίαν φύσιν τῆς Θεότητος, μεταβὰς ἀπὸ τὸ ἕνα πρόσωπον

τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

18. „Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε".

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος εἶπε παραγγελίαν, ἡ δὲ παραγγελία εἶναι μία αὐστηρὰ διδασκαλία, ὡς ἄλλοτε εἴπομεν, καὶ γίνεται μὲ αὐθεντικὸν καὶ δεσποτικὸν τρόπον· τοῦτο χάριν, παρδιδὺς εἶπεν ἀκολούθως τὸ „τέκνον Τιμόθεε"· καὶ ὡσὰν νὰ τὸ λέγῃ, αὐτὴν τὴν παραγγελίαν λέγω εἰς ἐσένα, ὄχι αὐθεντικῶς, ἀλλὰ ὡσὰν φιλόστοργος πατὴρ εἰς τὸ φίλτατον τέκνον του. „Παρατίθεμαι" δὲ εἶπε, διὰ νὰ φανερώσῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην τὴν ἀκρίβειαν, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ Τιμόθεος εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ τὴν παραγγελίαν αὐτὴν, ὡσὰν μίαν παρακαταθήκην καὶ θησαυρὸν βασιλικόν· καὶ πρὸς τούτοις, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἔχομεν, δὲν εἶναι ἐδικά μας, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. Λοιπὸν ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ Θεός μας ἔδωκε, χρεωστοῦμεν ἀκριβῶς νὰ τὰ φυλάττωμεν.

„Κατὰ τὰς προαγούσας ἐπί σε προφητείας".

Τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσυνῆς, καὶ διδασκαλίας, καὶ τῆς προσασίας λαοῦ, μὲ τὸ νὰ ἦναι μεγάλον καὶ ὑψηλὸν, διὰ τοῦτο χρειάζεται νὰ ψηφισθῇ ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐκεῖνος, ὁποῦ μέλλει νὰ δεχθῇ τοῦτο· τοῦτο χάριν καὶ οἱ παλαιοὶ Ἱερεῖς, καὶ Ἀρχιερεῖς ἐγίνοντο ἀπὸ θείκὰς προφητείας, τουτέστιν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· προφητεία δὲ, πλατύτερον ἐκλαμβανομένη, δὲν εἶναι μόνον τὸ νὰ λέγῃ τινὰς περὶ τῶν μελλόντων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν παρόντων μὲν, ἀποκρύφων δέ· ὅθεν προφητεία ἦτον τὸ νὰ εἰπῇ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον περὶ τοῦ Βαρνάβα καὶ Παύλου· „ἀφορίσατε δή μοι τόν τε Βαρνάβαν, καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι „αὐτούς"· (Πράξ. ιγ'. 2.) (1) Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἄνωθεν ἐκ θείου Πνεύματος ἐκρίθη καὶ ὁ Τιμόθεος εἰς τὴν Ἀρχιερωσύνην· ἐπειδὴ δὲ ἐδῶ προφητείας λέγει πληθυντικῶς, ἴσως καὶ ὅταν ὁ Τιμόθεος ἐδιαλέχθη ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ νὰ γενῇ μαθητὴς τοῦ Παύλου, καὶ ὅταν περιετμήθη, καὶ ὅταν ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος, ὅλα ταῦτα, λέγω, ἴσως καὶ ἔγιναν μὲ θείκὰς προφητείας. Λέγει λοιπὸν εἰς αὐτὸν ὁ Παῦλος, ὅτι παραγγέλλω εἰς ἐσένα, κατὰ τὰς προφητείας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι προλαβόντως ἔγιναν διὰ λόγου σου· ἤτοι ἐγὼ ἀποβλέπωντας εἰς τὰς προλαβούσας προφητείας ἐκείνας, καὶ τρόπον τινὰ ἀπὸ ἐκείνας διδασκόμενος, σὲ συμβουλεύω τί πρέπει νὰ κάμῃς, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, διὰ νὰ πολιτεύεσαι ἀξίως τῶν προφητειῶν ἐκείνων, καὶ διὰ νὰ μὴ ἐντροπιάσῃς αὐτάς. Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει ὅτι ἐδῶ ἐμεταχειρίσθη ὁ Ἀπόστολος σχῆμα ὑπερβατὸν, ὅπερ ἔπως ἀναγινώσκεται· „ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, ἵνα στρατεύῃ, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, τὴν καλὴν στρατείαν".

„Ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν".

Τί σοι παραγγέλλω, λέγει, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε; διὰ νὰ στρατεύεσαι μέσα εἰς τὰς περὶ σὲ προφητείας ἐκείνας, ἤτοι διὰ νὰ μὴ εὐγῇς ὀλίγον ἔξω ἀπὸ αὐτὰς, ἀλλὰ καθὼς αἱ

τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸν Δεσπότην Χριστὸν δηλαδή, τὸν ὁποῖον εἶπεν ἀνωτέρω χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν· ἀπὸ τοῦτο, λέγω, μεταβὰς ἐπὶ τὸ κοινὸν τῆς φύσεως, διὰ τὰ δείξῃ, ὅτι τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ἐδόθησαν ὁμοῦ μὲ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ μὲ τὴν συνεργίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Βασιλεὺς γὰρ τῶν αἰώνων ὁ μόνος ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· αἰώνιον γὰρ καὶ αὐτὸ προσηγόρευσεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἡμῶν· „διὰ Πνεύματος αἰωνίου"· (Ἑβρ. θ'. 14.) καὶ τὸ ἄφθαρτον δὲ καὶ ἄσπαρτον, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος εἶναι ἴδιον· λοιπὸν καὶ τὸ Θεὸς ὄνομα, ὁποῦ λέγει ἐδῶ, τῆς Τριάδος μόνης ἀληθῶς εἶναι ὄνομα· διότι γὰρ ἔξω ἀπὸ αὐτὴν, εἶναι φύσει Θεός.

(1) Ἔτζι λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος πῶς ἦτον προφητεία τὸ νὰ εὕρῃ ὁ Σαμουὴλ τὸν Σαοὺλ, ὁποῦ ἦτον κεκρυμμένος μέσα εἰς τὰ σκεύη· „Καὶ ἐπηρώτησε Σαμουὴλ ἔτι ἐν Κυρίῳ, εἰ ἔρχεται ὁ ἀνὴρ ἐναῦθα; „καὶ εἶπε Κύριος· ἰδοὺ αὐτὸς κεκρυπται ἐν τοῖς σκεύεσι, καὶ ἔδραμε καὶ λαμβάνει αὐτὸν ἐκεῖθεν"· (α. Βασιλ. ι. 22.) κατὰ τοὺς Νηστικοὺς ὅμως Πατέρας, διόρασις κυρίως λέγεται ἡ διὰ τῆς θείας χάριτος διορῶσα τὰ παρόντα μὲν, κεκρυμμένα δέ· ἢ τὰ ἀπόντα μὲν, καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ γινόμενα, κατὰ χρόνον ὅμως ἐνεστῶτα γινόμενα, καθ' ὃν καιρὸν διορᾷ ὁ τὴν τοιαύτην κεχαρισμένος· προόρασις δὲ εἶναι, ἡ πρὸ τοῦ γενέσθαι τὰ πράγματα ὁρῶσα μόνον, μὴ μέντοι καὶ λέγουσα περὶ αὐτῶν· προφητεία δὲ, ἡ καὶ περὶ τούτων προλέγουσα, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους διὰ λόγου τὰ μέλοντα ἀποκαλύπτουσα· τινὲς δὲ λέγουν, ὅτι προφητεία μὲν εἶναι, ἡ περὶ τῶν πρὸ πολλοῦ τοῦ χρόνου μελόντων γενέσθαι προλέγουσα· ὑποφητεία δὲ, ἡ τὰ μετὰ ὀλίγον χρόνον προαγορεύουσα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αἱ θεῖαι προφητεῖαι ἐκεῖναι σὲ ἐδιάλεξαν εἰς τὸ νὰ ἦσαι μαθητὴς, καὶ Ἀρχιερεὺς, ἔτζι καὶ ἐσὺ νὰ περιπατῇς καὶ νὰ στρατεύεσαι, ἤγουν νὰ πολεμῇς τὸν καλὸν στρατείαν, καὶ τὸν πόλεμον· δι' ὅ, τι εἶναι καὶ καλὴ στρατεία, καὶ κατηγορημένος πόλεμος, ὅταν τινὰς παρασαίνῃ τὰ μέλη τὰ σώματός τε, καὶ τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς τε, ἅρματα εἰς τὸ νὰ κάμνῃ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν. Στρατείαν δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος καὶ πόλεμον, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι καὶ εἰς ὅλας μὲν τὰς Χριστιανὰς διείσκεται σφοδρὸς καὶ ἀόρατος πόλεμος κατὰ τῶν δαιμόνων καὶ παθῶν, μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὸν Διδάσκαλον, καὶ Ἀρχιερέα, καὶ ἔχοντα προσασίαν λαὸ· ὥστε εἶναι χρεία, διὰ νὰ στέκῃ ὁ τοιοῦτος ἔξυπνος καὶ προσεκτικὸς, καὶ νὰ μὴ δείχνῃ κἀμμίαν χαυνότητα καὶ ἀμέλειαν.

19. „Ἔχων πίστιν, καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν".

Μὴ νομίσῃς, λέγει, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, πῶς εἶναι μοναχὰ ἀρκετὸν εἰς ἐσένα, τὸ νὰ γένῃς Ἀρχιερεὺς μὲ θείας προφητείας, ὄχι· ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις καὶ ἐσὺ νὰ ἔχῃς πίστιν, ὥστε δι αὐτῆς νὰ ὀρθοτομῇς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· πρέπει δὲ νὰ ἔχῃς καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἤτοι νὰ ἀποκτήσῃς ζωὴν ἀκατηγόρητον· ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν ἀκατηγόρητον ζωὴν, γεννᾶται καὶ ἡ ἀγαθὴ συνείδησις, ἵνα μὲ τὴν ἀκατηγόρητον ταύτην ζωὴν, καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἠμπορῇς νὰ προσατεύῃς τὰς ἄλλας· δι' ὅτι, καθὼς ὁ ἀρχισράτηγος πρέπει νὰ γένῃ πρῶτον στρατιώτης καλὸς, ἔτζι καὶ ὁ διδάσκαλος καὶ ποιμὴν πνευματικὸς, πρέπει νὰ ἔχῃ πρῶτον αὐτὸς ἐκείνας τὰς ἀρετὰς, ὁποὺ ζητεῖ χρεωστικῶς νὰ ἔχουν οἱ μαθηταὶ καὶ τὸ ποίμνιόν τε. Μανθάνομεν δὲ ἀπὸ τοῦτο, ὅτι καὶ ἡμεῖς, κἂν διδάσκαλοι εἴμεθα καὶ Ἀρχιερεῖς, δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἀποβάλλωμεν τὰς παραινέσεις, καὶ συμβουλὰς ἐκείνων, ὁποὺ εἶναι μεγαλίτεροι ἀπὸ ἡμᾶς κατὰ τὴν σοφίαν, καὶ ἀρετήν· διὰ τί αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Τιμόθεος ἐδέχθη παραγγελίας καὶ συμβουλὰς, καὶ μάλιστα ὁποὺ ἦτον ποιμὴν καὶ διδάσκαλος, πόσῳ μᾶλλον χρεωστοῦμεν νὰ δεχώμεθα ταύτας ἡμεῖς (1);

„Ἥντινες ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν".

Ταύτην, λέγει, τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν μὲ τὸ νὰ ἔχασαν τινὲς, ἀκολούθως ἔχασαν καὶ τὴν πίστιν· καὶ πρεπόντως· διὰ τί ὅταν ἡ ζωὴ ἦναι ἀκάθαρτος καὶ διεσραμμένη, ἐπομένως ἀπὸ τὴν ζωὴν ταύτην, γεννῶνται καὶ δόγματα διεσραμμένα· διότι ἐκεῖνοι ὁποὺ ζοῦν ζωὴν ἀκάθαρτον καὶ ἁμαρτωλὴν, διὰ νὰ μὴ βασανίζωνται ἀπὸ τὸν φόβον τῆς μελλούσης κολάσεως, πείθουσι τὸν ἑαυτόν τες, ὅτι ὅλα τὰ τῶν Χριστιανῶν, εἶναι ψεύματα (2), καὶ ἔτζι ναυαγοῦσιν οἱ ἄθλιοι καὶ χάνουσι τὴν πίστιν· ἀλλὰ καὶ ὅποιος ἀποβάλλει τὴν ἁπλῆν πίστιν, καὶ ἀφίνει τὸ πῶς εἰς τὰς ἐδικάς τε συλλογισμὰς, καὶ αὐτὸς παρομοίως ναυαγεῖ καὶ παραβοτζακίζεται εἰς τὰ τῆς πίστεως δόγματα· ἐπειδὴ ἡ μὲν πίστις εἶναι λιμένας ἥσυχος καὶ ἀκλυδώνιστος, καταγαίνουσα τὸν νοῦν εἰς γαλήνην καὶ ἠρεμίαν· οἱ δὲ συλλογισμοὶ καὶ αἱ ζητήσεις εἶναι κύματα, τὰ ὁποῖα, ποτὲ μὲν ἐδῶ, ποτὲ δὲ ἀλλαχοῦ συναρπάζοντα τὸν νοῦν, ὡσὰν εἰς ἐλεεινὸν ναυάγιον, τελευταῖον ἢ εἰς πέτρας καὶ σφάλματα τὸν κτυποῦσιν, ἢ καὶ τελείως αὐτὸν ἀποπνίγουσι διὰ τῆς ἀσεβείας καὶ ἀπωλείας.

20. „Ὧν

(1) Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ὕστως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ἤ μὲν ὄντως πίστις, ἀληθὴς ἐστὶ συνεκτική τε καὶ συστατική, ψεύδος οὐκ ἔχουσα· ἡ δὲ ἀγαθὴ συνείδησις, τὴν τῆς ἀγάπης ἐπιφέρεται δύναμιν, ὡς μηδεμίαν ἔχουσα παράβασιν ἐνταῦθα". (Κεφ. λζ'. τῆς δ'. Ἑκατονταετ. τῶν Θεολογικ.)

(2) Καὶ ὁ Θεῖος δὲ Χρυσόστομος συμφώνως λέγει· „ὅταν ἡ ὁ βίος ἀπεγνωσμένος, καὶ δόγμα τίκτεται τοιοῦτον· καὶ ἐστὶν ἰδεῖν πολλοὺς οὐκ ὀκνοῦντας εἰς βυθὸν κακῶν, καὶ εἰς ἐκπυρισμὸν ἐκτραπῆναι". (Λόγ. ε'. εἰς τὴν παροῦσαν.) Καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος λέγει· „ὑποβαθρα πολλάκις ἀσεβείας ὁ διεφθαρμένος γίνεται βίος, καὶ τινες τῇ συνειδότι τῶν κατηγορίαν ἑαυτοῖς φέροντες, ἠρνήθησαν καὶ τὴν καθόλου πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἱμαρμένην καὶ μοῖραν τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἀνέθεσαν· σωζεσθαι γὰρ προσήκει τῇ πίστει, καὶ τὸν ἐπαινούμενον βίον· συνάδουσαν δὲ ἀγαθῇ, τῇ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ κεκοσμημένῃ λέγει ζωήν". Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν „τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει". (Ρωμ. α'. 28.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

20. „Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος, καὶ Ἀλέξανδρος".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ἀπ' ἀρχῆς ἦσαν οἱ ἑτεροδιδάσκαλοι, οἱ ἀποβάλλοντες τὴν ἁπλῆν πίστιν καὶ ἀδιάκριτον συγκατάθεσιν τῆς καρδίας, καὶ οἱ ἀπολεθῶντες εἰς τὰς ψυδοσυλλογισμὰς, καὶ τὰ σοφιστικὰ ζητήματα; μὴ χαυνωθῆς λοιπὸν, λέγει, σὺ ὦ Τιμόθεε, ὅταν βλέπῃς τὰς τοιάυτας ἑτεροδιδασκάλας, διδάσκοντας ἔξω ἀπὸ τὰ ὑγιεβῆ δόγματα, ἀλλ' ἀντιστέκου εἰς αὐτάς (1).

„Οὕς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν".

Ἂν ὁ Σατανᾶς τὰς ἄλλας παιδεύῃ καὶ σωφρονίζῃ νὰ μὴ βλασφημῶσιν εἰς τὸν Θεὸν, πῶς αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν σωφρονίζει τὸν ἑαυτόν τε νὰ μὴ βλασφημῇ; εἰ δὲ αὐτὸς δὲν σωφρονίζει τὸν ἑαυτόν τε, φανερὸν ὅτι οὐδὲ τὰς ἄλλας σωφρονίζει διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἤγουν διὰ νὰ μὴ βλασφημῶσιν εἰς τὸν Θεόν· καὶ τοῦτο θέλωντας νὰ δείξῃ ὁ Παῦλος δὲν εἶπεν, ἵνα παιδεύσῃ αὐτὰς ὁ Σατανᾶς, ἀλλ' ἵνα παιδευθῶσιν αὐτοί· ἐπειδὴ ὁ Σατανᾶς (2) δὲν τὰς παιδεύει διὰ νὰ μὴ βλασφημῶσι, ἀλλὰ τοῦτο ἀποβαίνει εἰς αὐτὰς ἐκ τῆς ἀποτελέσματος· (τὸ γὰρ ἵνα ἐδῶ, εἶναι ἀποβατικὸν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Γραφῆς, καὶ ὄχι αἰτιολογικὸν, ὡς πολλάκις εἴπομεν περὶ τούτου (3)·) δι' ὅ,τι καθὼς οἱ δήμιοι καὶ οἱ κακοποιοὶ ἄνθρωποι οἱ εὑρισκόμενοι κοντὰ εἰς τὰς ἐξουσιαστὰς, ἀγκαλὰ καὶ αὐτοὶ εἶναι γεμάτοι ἀπὸ μυρία κακὰ, ὅμως εἰς τὰς ἄλλας γίνονται αἴτιοι νὰ σωφρονίζωνται· ἔτζι καὶ ὁ διάβολος, αὐτὸς παγκάκιστος ὢν, κάμνει τὰς ἀνθρώπους νὰ σωφρονίζωνται διὰ τῆς παιδείας ὁποῦ τῶν προξενεῖ, παραχωρήσει Θεοῦ· διὰ τί δὲ ὁ Παῦλος δὲν ἐπαίδευσε μόνος τὰς παρανόμους τούτας, καθὼς ἐπαίδευσε τὸν Βαρισσοῦν ἐκεῖνον καὶ ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, τὸν μεθερμηνευόμενον Ἐλύμαν μάγον, (Πράξ. ιγ'. 6.) ἢ καθὼς ὁ Πέτρος ἐπαίδευσε τὸν Ἀνανίαν, καὶ τὴν Σάπφειραν; Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τοῦτο ἐποίει ὁ Παῦλος, σὰν μὲν, ἵνα μαζὶ μὲ τὴν σφοδρὰν παιδείαν τῶν τοιούτων, σώσῃ καὶ ἀτιμίαν μεγαλητέραν· ἀτιμία γὰρ ἦτον μεγάλη εἰς αὐτὰς νὰ παιδεύωνται ἀπὸ τὸν Σατανᾶν· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ δείξῃ ὁ Παῦλος ὅτι τόσον εἶναι μεγάλος, ὥστε ὁποῦ προσάζει καὶ τὸν ἴδιον Σατανᾶν· καὶ ἀκολούθως διὰ νὰ φαίνεται φοβερώτερος κοντὰ εἰς τὰς ἀπειθεῖς· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὰς μὲν ὄντας ἀπίστους, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Ἀπόστολοι ἐπαίδευον μόνοι μὲ σκοπὸν διὰ νὰ μάθουν οἱ ἄπιστοι, ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ λανθάσουν, καὶ νὰ κρυβοῦν ἀπὸ τὰς Ἀποστόλους· δι' ὅτι καὶ ὁ Ἀνανίας ἄπιστος ἦτον, καὶ ἀκόμη ἐπείραζε καὶ ἐδοκίμαζε τὴν πίστιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπαιδεύθη ἀπὸ τὸν Πέτρον· ὁμοίως καὶ ὁ Βαρισσοῦς τοιοῦτος ἦτον, καὶ διὰ τοῦτο ἐπαιδεύθη ἀπὸ τὸν Παῦλον· ἐκείνους δὲ ὁποῦ ἐπίστευον πρότερον, καὶ ἔπειτα ἐξέκλιναν ἀπὸ τὴν πίστιν, αὐτοὺς οἱ Ἀπόστολοι ἐπαράδιδον εἰς τὸν Σατανᾶν, διὰ νὰ δείξουν εἰς αὐτὰς, ὅτι δὲν ἔμενον ἀβλαβεῖς ἐκ τῶν δαιμόνων ἀπὸ τὴν ἐδικήν τους ἀρετὴν καὶ ἀσφάλειαν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προφύλαξιν τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων· ἢ καὶ ἄλλως δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν τοῦτο· ὅτι οἱ Ἀπόστολοι, ἐκείνους μὲν ὁποῦ ἤθελον νὰ διορθώσουν, δὲν ἐπαίδευον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἐκείνους δὲ ὁποῦ ἔμενον ἀδιόρθωτοι, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τοὺς ἐπαίδευον. Πῶς δὲ, καὶ τίνι τρόπῳ παρεδίδε ὁ Παῦλος τοὺς κακοὺς εἰς τὸν Σατανᾶν; πρῶτον ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐδίωκεν ἀπὸ τὴν ποίμνην τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἔπειτα ἐπαράδιδεν αὐτοὺς γυμνοὺς εἰς τὸν λύκον διάβολον· δι' ὅ,τι, καθὼς τὴν παλαιὰν σκηνὴν ἐστέπαζε πρότερον ἡ νεφέλη, ἔτζι καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ σκεπάζει πῦρ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ὅποιος λοιπὸν διωχθῇ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ διὰ μέσου τοῦ ἀφορισμοῦ, αὐτὸς ἐνταυτῷ ἐδιώχθη καὶ ἀπὸ τὴν σκέπην τοῦ Παναγίου Πνεύματος· καὶ λοιπὸν ὁ ἄθλιος ἔτος γίνεται πλέον εὐκολονίκητος, καὶ ὑποχείριος εἰς τὸν διά-

(1) Ὁ Ὑμέναιος ἔστι εἶπεν, ὅτι ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν ἤδη ἔγινε, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν β'. πρὸς Τιμόθ. (Κεφ. β'. 17.) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἴσως, φαίνεται νὰ ἦτον ἐκεῖνος ὁ Ἰουδαῖος, τὸν ὁποῖον προέβαλον οἱ ὁμογενεῖς τοῦ Ἰουδαῖοι νὰ ἀπολογηθῇ εἰς τὸν δῆμον, διὰ τὴν παρακοὴν ὁποῦ ἀκολούθησεν ἐν Ἐφέσῳ ὡς μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις. (Πράξ. ιθ'. 33.) Ὁ Ἀλέξανδρος ἔστι πολλὰ κακὰ ἐπροξένησε εἰς τὸν Παῦλον, ὡς τὸ ὁμολογοῦμένος. (β'. Τιμόθ. δ'. 14.)

(2) Τί θέλει νὰ εἰπῇ Σατανᾶς, καὶ πόθεν ἔλαβε τοῦτο τὸ διαβόλου ὀνόματα, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ 15. στίχου τοῦ ε'. Κεφ. τῆς β'. πρὸς Κορινθίους.

(3) Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ 20. στίχου τοῦ α'. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμαίους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διάβολον· ποιῆτον εἶναι, καὶ τοιαύτῃ φοβερᾷ δυνάμει ἔχει τὸ ἐπιτίμιον τῆς ἀφορισμῆς. Καὶ ὁ Θεὸς δὲ αὐτὸς παιδεύει τὺς ἁμαρτάνοντας, παραδίδωντας αὐτὺς εἰς διαφόρες ἀσθενείας καὶ κακοχίας τῆ σώματος· διὰ τῆτο εἶπεν ὁ Παῦλος· „ὅτι κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίᾳ παι„δευόμεθα". (ά. Κορ. ιά. 32.) (1) Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶςα, ὅτι τὸ νὰ ζητῇ τινας περὶ τῶν θείων καὶ ὑπερφυσικῶν πραγμάτων μὲ λογισμὺς φυσικὺς καὶ ἀνθρωπίνης, βλασφημία εἶναι· ἐπειδὴ ὕβρις καὶ ἀτιμία εἶναι εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τὰ θεῖα καὶ ὑπερφυσικά τῆ μυςήρια, τὸ νὰ φαίνωνται ὅτι καταλαμβάνονται παῦτα ἀπὸ λογισμὺς ἀνθρωπίνης καὶ φυσικός. Ὅρα καὶ τὼ ἐρμωνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τῆ „σωῆ τῇ δωμάτι τῆ Κυρίᾳ ἡμῶν Ἰησοῦ „Χριςῆ παραδῶναι τὸν τοιῆτον τῷ Σατανᾷ". (ά. Κορ. έ. 5.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „Παρακαλῶ οὖν πρῶτον παύτων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσδυχὰς, „ἐντεύξεις, ἀχαριςίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ Βασι„λέων, καὶ παύτων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων".

Πρῶτον παύτων, ἤγεν πρῶτος ἐσὺ ἀπὸ ὅλυς πρέπει νὰ προσδύχεσαι διὰ ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς (2) ἐν τῇ καθ' ἡμέραν γινομένῃ πρὸς Θεὸν λατρείᾳ καὶ προσδυχῇ· δι' ὅ,τι ὁ Ἱερδὺς εἶναι ὡσὰν σῦας κοινὸς ὅλης τῆς οἰκυμένης πατὴρ, καὶ παρασέκεται ἐνώπιον τῆ Θεῆ, προνούμενος διὰ ὅλυς, καθὼς διὰ ὅλυς προνοεῖται καὶ ὁ Θεὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι Ἱερδύς. Βλέπε δὲ ὦ ἀναγνῶςα, καὶ τὼ χάειν τῆ Εὐαγγελίᾳ ἐξαπλωμένῳ εἰς ὅλον τὸν Κόσμον· δι' ὅτι αἱ προσ-

(1) Σημείωσαι ὅτι πολλαῖς φοραῖς ὁ Θεὸς παιδεύει τὺς ἁμαρτάνοντας καὶ διὰ τῶν ἀγαθῶν Ἀγγέλων, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἱερῶν Θεολόγων, καὶ κατὰ τὼ Ἁγίαν Γραφήν, εἰς πάμπολλα μέρη τῆτο δηλοποιῆσαν· παιδεύει δὲ καὶ διὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων, κατὰ τὸ „ἐξαπέςειλεν „εἰς αὐτὺς ὀργὼ καὶ θλῖψιν ἀποσολὼ δι' Ἀγγέλων πο„νηρῶν. (Ψαλ. οζ'. 54.) Καὶ τὸ τῆ Ἰὼβ· „ἐὰν ὦσι „χίλιοι Ἄγγελοι θανατηφόροι". (Ἰὼβ λγ'. 23) Καὶ ὁ Σωσέσιος δὲ λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς μεταχειρίζεται τὰς κακοποιὰς δυνάμεις ὄργανα διὰ νὰ παιδεύῃ τὺς ἁμαρτάνοντας· ὄργανα λοιπὸν τῆς πρὸς τὺς κακὺς παιδείας τῆ Θεῆ καὶ ὀργῆς, γίνονται καὶ οἱ Ἄγγελοι, καὶ οἱ δαίμονες, ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ πολλὰ διαφορετικῷ· οἱ μὲν γὰρ Ἄγγελοι, πρὸς θεραπείαν καὶ τὸ συμφέρον τῶν παιδδομένων τὰς παιδείας ἐπάγυσι, καὶ διὰνὰ ὑπακόσωσιν εἰς τὸ τῆ Θεῆ πρόσαγμα, τὸ πρὸς τὸ συμφέρον καὶ αὐτὸ γινόμενον· οἱ δὲ δαίμονες, παιδεύυσι πρὸς ἐκδίκησιν καὶ ἄμυναν τῶν παιδδυομένων, ὡς κακοποιοὶ καὶ χαίροντες εἰς τὰς κατὰ τῶν ἄλλων τιμωρίας. Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος ἐν τῇ ἑρμωνείᾳ τῆ ῥητῆ παύτῃ, ὅτι πρὸς βλασφημίας τὸ εἶδος δὲν ἐφανέρωσεν ὁ Ἀπόσολος, ἐπειδὴ καὶ ἰσχδρεν αὐτὸ ὁ Τιμόθεος· „τῷ δὲ διαβόλῳ „οὐχ' ὡς ἀγαθῶν διδασκάλῳ παρέδωκε παύτας, ἀλλ' ὡς „δημίῳ πικρῷ... τὰ γὰρ Ἐκκλησιαστικὰ σώματος χω„ρισθέντες, καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθέντες, πι„κραὶς παρὰ τῆ δυσμενῆς ἐδέχοντο μάσιγας, καὶ νόσοις „καὶ παθήμασι χαλεποῖς περιπίπτοντες, καὶ ζημίαις, „καὶ συμφοραῖς ἑτέραις· παῦτα γὰρ ἐκείνῳ φίλον τοῖς „ἀνθρώποις ἐπάγειν· ἐπειδὴ καὶ ἐχθρὸς ἐστὶ καὶ ἐκδικητὴς „κατὰ τὸν Προφήτην." (Ψαλ. ιί. 3.) ἐκείνης δὲ ἦκός „ἦν μεταβαλεῖν τὴν γνώμην ὁρῶντας τὼι ἐκ τῆς βλασ„φημίας προσγενομένην βλάβην". Ὅτι δὲ ὁ δαίμων χαίρει εἰς τὸ νὰ τιμωρῇ τὺς ἀνθρώπυς, μαρτυρεῖ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγων· „ἡδὺ μᾶλλον τῷ μισανθρώπῳ, „ὡς τὸ ποικίλως λυπεῖν, καὶ τιμωρεῖν ἄνθρωπον".

(2) Ἴσως δὲ τὸ „πρῶτον πάντων" νὰ δηλοῖ, ἀντὶ τῆ, πρῶτον ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα, ὦ Τιμόθεε, ἂς ἦναι τὸ νὰ προσεύχεσαι διὰ ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς, καὶ τὰ ἑξῆς· διὰ τῆτο καὶ ὁ Θῖος Θεόδωρος ὁ Στυδίτης παῦτα λέγει· „ἐντεῦθεν ὁ μακάριος Ἀπόσολος ἔκλαιε τὺς ἐχθρὺς „τῆ σαυρῆ τῆ Χριςῆ, ἐν ἀδιαλείπτῳ ὀδυῖ τῆς καρ„δίας προσδυχόμενος· ἐντεῦθεν Ἱερεμίας ὁ Προφήτης „ἐθρήνει τὸν Ἰσραήλ, καὶ τὰς θρήνυς ἐν γραφῇ ποικί„λυς κατέλιπεν· ἐντεῦθεν ὁ μέγας Μωῦσῆς ἐβόα „πρὸς τὸν Θεόν „εἰ μὲν ἀφῆς αὐτῆς τὼι ἁμαρτίαν, „ἄφες· εἰ δὲ μή, κάμε ἐξάλειφον ἐκ τῆς βίβλυσου· „καὶ δὴ ἕκαστος τῶν Ἁγίων, τῆς αὐτῆς συμπαθείας ἐ„χόμενος, ὑπερεδέετο τῶν ἄλλων· ἐκεῖν καὶ ἡμεῖς, ὑπερ „αὐτῶν κατόπιν φιλᾶμεν βαδίζειν, μὴ τὸ καθ' ἑαυτὺς „μόνον σκοπῶμεν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆ κόσμα προσδυχώ„μεθα, ἐλεῆντες καὶ οἰκτίροντες τὺς ἐν διαφόρῳ βίῳ „ζῶντας· τὺς ἐν αἱρέσεσιν ἐνιδρυμένυς· τὺς ἐν πλα„νῃ ἐσφιγμένυς· τὺς ἐν ἕδνεσιν ἐκκοτισμένυς· ἁπλῶς „τὺς πάντας ἀνθρώπυς, κατὰ τὸ προεκτεθὲν ἡμῖν „ὑπὸ τῆ Ἀποσόλου, δεήσεις καὶ προσδυχὰς ποιεῖσθαι". (Παρὰ τῷ Νίκωνι, Τόμ. ά. Λόγ. κς'.) Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἅγιος Ἰσαὰκ ἐρωτηθεὶς ποία εἶναι ἡ ἐλεημόνων καρδία, ἀποκρίνεται· „καῦσις καρδίας ὑπὲρ πάσης τῆς κτί„σεως, ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν ὀρνέων, καὶ τῶν „ζώων, καὶ τῶν δαιμόνων, καὶ ὑπὲρ παντὸς κτίσμα„τος.... καὶ διὰ παῦτο καὶ ὑπὲρ τῶν ἀλόγων, καὶ ὑπὲρ „τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας, καὶ ὑπὲρ τῶν βλαπτόντων „αὐτὸν, ἐν πάσῃ ὥρᾳ εὐχὼι μετὰ δακρύων προσφέρει „τῷ φυλαχθῆναι αὐτὺς, καὶ ἰαθῆναι αὐτῆς". (Λόγ. πά. σελ. 852.) Ὅτι δὲ καὶ τῶν ἀσεβῶν, καὶ αἱρετικῶν δεῖ πρέπει νὰ εὐχώμεθα, παγίσπι σαφῶς ὁ μέγας Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐν τῇ πρὸς Δημόφιλον Ἐπιςολῇ, τὴν ὁποίαν ἀνάγνωθι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσδυχαὶ τῶν Ἰουδαίων δὲν ἦτον τοιαῦται, ἤγουν δὲν ἐπροσφέροντο εἰς τὸν Θεὸν διὰ ὅλον τὸν Κόσμον, καθὼς τώρα προσφέρονται διὰ ὅλης αἱ προσδυχαὶ τῶν Χριστιανῶν. Δὲν εἶπε δὲ ὁ Παῦλος εὐθὺς νὰ προσδυχώμεθα διὰ τὰς Βασιλείς, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι κολακεύει αὐτούς· ἀλλὰ ἀφ' ὅ εἶπε πρῶτον νὰ προσδυχώμεθα διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τότε ἀκολούθως εἶπεν ὅτι νὰ προσδυχώμεθα καὶ διὰ τοὺς Βασιλεῖς· κἂν γὰρ καὶ ἄπιστοι εἶναι οἱ Βασιλεῖς, ὅμως πρέπει νὰ εὐχώμεθα δι' αὐτούς· τότε γὰρ ὅταν ὁ Ἀπόστολος ἔγραφε ταῦτα, ἄπιστοι Βασιλεῖς ἦτον. Δύω δὲ καλὰ προξενοῦνται ἀπὸ τὸ νὰ εὐχώμεθα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοὺς ἀσεβεῖς Βασιλεῖς· πρῶτον, διὰ τί ἡ ἔχθρα καὶ τὸ μῖσος, ὁποῦ ἡμεῖς οἱ πιστοὶ ἔχομεν πρὸς τοὺς ἀπίστους, συσέλλεται καὶ παύει· ἐπειδὴ κάποιος πιστὸς Χριστιανὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐχθρεύεται καὶ νὰ μισῇ ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὁποῖον προσεύχεται. Καὶ δεύτερον, διὰ τί καὶ οἱ ἄπιστοι γίνονται καλλίτεροι, σῶα μὲν, διὰ τί μεταβάλλονται ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν τους, διὰ μέσου τῆς σωτηρίας τῶν προσδυχῶν τῶν Χριστιανῶν· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί ἡμερόνουν τὴν κακίαν καὶ ἀγριότητά των, καὶ δὲν θηριόνονται ἐναντίον μας· διότι σχάσε, ἀγαπητὲ, πόσον μεγάλον καὶ θαυμασὸν πρᾶγμα εἶναι, τὸ νὰ ἀκοῦν οἱ διώκοντες καὶ κατακόπτοντες τοὺς Χριστιανοὺς ἄπιστοι, ὅτι οἱ ὑπ' αὐτῶν διωκόμενοι, καὶ κατακοπτόμενοι Χριστιανοὶ, παρακαλοῦν τὸν Θεὸν διὰ λόγου των.

Δέησις δὲ, καὶ προσδυχὴ, καὶ ἔντευξις ὡς σῶα καὶ τὸ αὐτὸ ἐγράφησαν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον διὰ περισσοτέραν σαφήνειαν, ὅστις μὲ τὴν πολυλεξίαν αὐτὴν ἐζήτει χρεωστικῶς ἀπὸ τὸν Τιμόθεον νὰ κάμῃ ἀπαραιτήτως τοῦτο ὁποῦ τοῦ παραγγέλει, ἤγουν τὸ νὰ προσεύχεται διὰ ὅλους. Μερικοὶ δὲ (1) ἐπερεργάσθησαν ὅτι ἔχουν διαφορὰν ἀναμεταξύ των τὰ ὀνόματα ταῦτα· καὶ δέησις μὲν λέγουσι πῶς εἶναι, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν παρακάλεσις διὰ ἀπολύτρωσιν πραγμάτων τινῶν λυπηρῶν· προσδυχὴ δὲ, ἡ ζήτησις τῶν ἀγαθῶν· ἔντευξις δὲ ἡ κατὰ τῶν ἀσεβῶν κατηγορία, ἢ κατὰ τῶν ἀδίκων, ἢ κατὰ τῶν ἀδιορθώτων. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς προσαζόμεθα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον, νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν, καὶ διὰ τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ χαρίζει αὐτὸς εἰς τοὺς ἄλλους, ἤγουν διὰ τί ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του εἰς πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ διὰ τί χορταίνει ὅλους ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀπίστους, καὶ αὐτοὺς τοὺς κατ' αὐτοῦ βλασφημοῦντας· ἐκ δὲ τῆς εὐχαριστίας ταύτης παρακινούμεθα εἰς ἀγάπην, καὶ φιλαδελφίαν, καὶ συγκολλώμεθα καὶ σμίγομεν μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· διὰ τί ἄποιος εὐχαριστεῖ διὰ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀδελφῶν του, αὐτὸς ἀναγκάζεται καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾷ· ἀνίσως δὲ χρεωστοῦμεν νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας, πόσῳ μᾶλλον χρεωστοῦμεν νὰ εὐχαριστῶμεν αὐτὸν διὰ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους.

2. „Ἵνα ἤρεμον, καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν".

Ἐπειδὴ ἀκόλουθον ἦτον νὰ ταράττεται ἡ ψυχὴ τοῦ Χριστιανοῦ, ἀνίσως προσάζεται ἀπὸ τὸν Παῦλον νὰ προσδύχεται ἐν τῷ καιρῷ τῶν μυστηρίων διὰ τοὺς Βασιλεῖς, διὰ τοῦτο ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος δείχνει τὸ κέρδος ὁποῦ γενᾶται ἐκ τούτου, ἵνα κἂν διὰ τὸ κέρδος αὐτὸ, δεχθῶμεν τὴν ὑποθεσίαν του. Ἡ σωματικὴ, λέγει, σωτηρία ἐκείνων καὶ ἡσυχία καὶ ἀσφάλεια, εἶναι σωτηρία σωματικὴ, καὶ ἀσφάλεια ἐδική μας· ἐπειδὴ οἱ Βασιλεῖς στρατεύονται καὶ πολεμοῦν, διὰ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ εἰς αὐτοὺς ὑποτασσόμενοι, ἀμεριμνίαν, ἡσυχίαν, καὶ ἄδειαν. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ἄδικον, ἐκεῖνοι μὲν νὰ κινδυνεύουν τὴν ζωήν τους διὰ τὴν ἐδικήν μας ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν, ἡμεῖς δὲ οἱ ὑποτασσόμενοι, νὰ μὴν ἀνοίγωμεν τὰ χείλη μας, καὶ νὰ προσδυχώμεθα δι' ἐκείνους;

„Ἐν

(1) Οὗτος εἶναι ὁ Θεοδώρητος, ὅστις ὅπου ὁρίζει πάλιν δέησιν, καὶ προσδυχὴν, καὶ ἔντευξιν· ὁ δὲ Φώτιος λέγει· „ὅτι ἀνέγνω παρὰ τῷ θείῳ Χρυσοστόμῳ, „(Λόγ. εἰς τὴν Ἐνανδρώτησιν τοῦ Κυρίου) ὅτι δέησις „μὲν λέγεται ὅταν τις τὸν Θεὸν αἰτῇ τι πρᾶγμα· προσ„δυχὴ δὲ ὅταν ὑμνῇ τὸν Θεόν· εὐχαριστία δέ, ὅταν „τις ὑπὲρ ὧν ἔπαθε, χάριν ἀνθομολογῇ τῷ Θεῷ· „ἔντευξις δὲ, ὅταν τις κατὰ τῶν ἀδικούντων ἐντυγχά„νῃ τῷ Θεῷ, προσκαλούμενος αὐτὸν εἰς ἐκδίκησιν· ὅ„τι δὲ τὸ ἐντυγχάνειν, οὐκ ἔστι φησὶν, ἱκετεύειν, ἀλλ' „ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίσιν δέχεσθαι, λέγει ὁ Θεὸς πρὸς „τὸν Ἠλίαν· τί σὺ ἐνταῦθα Ἠλία; ἀποκρίνεται ἐ„κεῖνος ὁ Προφήτης, ζηλῶν ἐζήλωκα Κυρίῳ Παντο„κράτορι, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα δέησις, ἀλλ' „ἐρώτησις καὶ ἀποκρισις, καὶ γέγονε τὸ ὅλον ἀμφοῖν εὐ„τυξία· καὶ πόθεν δῆλον; Παῦλε λέγοντος ἄκουσον· „οὐκ ἀνέγνωτε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ Γραφή; ὡς ἐν„τυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ; (Ρωμ. ια'. „3.) ὥκουν ἡ ἔντευξις οὐκ ἔστι δέησις". (Σελ. 145. τοῦ β'. Τόμ. τῆς ἐν Ἑπόνῃ Ἐκδόσεως.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ε'ν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι ".

Τοῦτον τὸν λόγον ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ ἀπὸ τῶν πολέμων ἐλευθερία καὶ ἡσυχία, εἰς πολλοὺς Χριστιανοὺς γίνεται ὑπόθεσις τρυφῆς καὶ σαρκικῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ αὐτὰ δὲ πάλιν γεννῶνται δόγματα ποιηρά· παρακαλοῦμεν, λέγει, ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἔχωμεν εἰρήνην οἱ Βασιλεῖς, διὰ νὰ περνῶμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ζωήν μας ὑποκάτω εἰς αὐτούς, ὄχι μὲ τρυφὰς καὶ σαρκικὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ μὲ κάθε εὐσέβειαν, ἤγουν ὄχι μόνον μὲ τὴν εὐσέβειαν τῶν δογμάτων, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν εὐσέβειαν τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἔργων· (εἶναι γὰρ καὶ ἀσέβεια διὰ τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἔργων, περὶ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Παῦλος „ Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται " (Τίτ. α'. 16.) Καὶ πάλιν „ τὴν πίστιν ἠρνήνται, καὶ ἔστιν ἀπίστων χείρων ". (α'. Τιμόθ. ε'. 8.) Ἢ τὸ „ ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ " ἐννοεῖται, ἀντὶ τοῦ, μὲ τὴν καθαρωτάτην καὶ ὀρθόδοξον πίστιν, ἥτις εἶναι μακρὰν ἀπὸ ὅλας τὰς αἱρέσεις καὶ κακοδοξίας· καὶ μόνον δὲ μὲ τὴν εὐσέβειαν ταύτην νὰ διαπερνῶμεν τὴν ζωήν μας, ἀλλὰ καὶ μὲ κάθε σεμνότητα, ἤγουν ὄχι μόνον μὲ τὴν ἀποχὴν τῆς σαρκικῆς ἀκαθαρσίας, ἀλλὰ καὶ μὲ κάθε ἀρετήν (1). Πρέπει λοιπὸν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, ὅταν ἔχωμεν εἰρήνην ἀπὸ τοὺς ἔξω πολέμους, τοὺς κατὰ τὸ σῶμα θεωρουμένους, νὰ ἔχωμεν εἰρήνην καὶ κατὰ τοὺς ἔσω πολέμους, ἥτι κατὰ τὴν ψυχήν, μὲ τὸ νὰ πολιτευώμεθα μὲ κάθε εὐσέβειαν καὶ σεμνότητα· τότε γὰρ θέλομεν ἔχομεν ζωὴν ἤρεμον καὶ ἥσυχον· διότι, τρεῖς πόλεμοι εἶναι, ὁ τῶν Βαρβάρων καὶ Ἐθνικῶν, ὁ τῶν ξεχωρισμῶν ἐχθρῶν, τῶν εἰς ἡμᾶς ἐχθρευομένων, καὶ ὁ τῶν ψυχικῶν παθῶν. Καὶ τὸν μὲν πόλεμον τῶν Βαρβάρων, νικᾷ καὶ καταπαύει ἡ δύναμις τῶν Βασιλέων, εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ συνεργοῦμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τὰς προσευχάς μας· τοὺς

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „ ἐκείνων γὰρ (τῶν βασιλέων δηλ.) πρυπανδυόντων εἰρήνην, μεταλαγχάνομεν καὶ ἡμεῖς τῆς γαλήνης, καὶ ἐν ἡσυχίᾳ, τῆς εὐσεβείας ἐκπληρουμεν τοὺς Νόμους· τῇ δὲ εὐσεβείᾳ συνέζευξε τὴν σεμνότητα, διδάσκων ὡς δεῖται τῶν ἔργων ἡ πίστις· ἅπερ καὶ οἱ ἐν Βαβυλῶνι τῶν Ἰουδαίων αἰχμάλωτοι ταῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καταλιφθεῖσιν ἐπέστειλαν ὑπὲρ τοῦ Ναβυχοδονόσορ καὶ Βαρτάσαρ προσευχὴν προσευχήν "· Πῶς δὲ τοῦτο εἶναι γεγραμμένον; εἰς τὸν Βαρούχ, ὁποῦ ἀναγινώσκομεν τοῦτο· „ Καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ἐνήστευσον, καὶ ἠυχοῦντο ἐναντίον Κυρίου (οἱ ἐν Βαβυλῶνι Ἰουδαῖοι) καὶ συνήγαγον ἀργύριον, καθ' ὃ ἐκάστῳ ἠδύνατο ἡ χεὶρ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς Ἰωακεὶμ υἱὸν Χελκίᾳ υἱὸ Σαλὼμ τὸν Ἱερέα, καὶ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς, καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν, τοὺς εὑρεθέντας μετ' αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ... Καὶ ἔλαβον... ἃ δὲ ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς ἀργύριον, καὶ ἠγοράσατε τὰ ἀργυρᾶ ὁλοκαυτώματα, καὶ περὶ ἁμαρτίας, καὶ λίβανον, καὶ ποιήσατε μάννα, καὶ ἀνοίσατε ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ προσεύξασθε περὶ τῆς ζωῆς Ναβουχοδονόσορ Βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ εἰς ζωὴν Βαλτάσαρ υἱοῦ αὐτοῦ, ἵνα ὦσιν αἱ ἡμέραι αὐτῶν, ὡς αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ δώσει Κύριος ἰσχὺν ἡμῖν, καὶ φωτίσει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ ζησόμεθα ὑπὸ τὴν σκιὰν Ναβυχεδονόσορ Βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν Βαλτάσαρ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλεύσομεν αὐτοῖς ἡμέρας πολλάς, καὶ εὑρήσομεν χάριν ἐναντίον αὐτῶν ". (Βαρ. α'. 6.)

Σημειώσου δὲ καὶ τοῦτο ἐνταῦθα, ὅτι ὡσὰν ὁ μέγας Βασίλειος, ὡσὰν καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὰς ἱερὰς Λειτουργίας των, ἐν τῷ καιρῷ τῶν Διπτύχων γράφουσιν, ὅτι εὐχονται ὑπὲρ τῶν φιλοχρίστων, καὶ εὐσεβεστάτων καὶ πιστοτάτων Βασιλέων, διορισμοῦσι δηλαδὴ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν Βασιλέων καὶ Ὀρθοδόξων, καὶ οχὶ ὑπὲρ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀπίστων, ἢ ὑπὲρ αἱρετικῶν, καθὼς αἰωτέρω ἠρμήνευσεν ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, μετὰ τοῦ Θείου Χρυσοστόμου, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῶν μυστηρίων λέγει· ὁ Παῦλος ἐδῶ νὰ προσεύχωμεθα διὰ τοὺς ἀπίστους Βασιλεῖς· ἐπειδὴ ὅμως, ὅ, τε Θεῖος Χρυσόστομος λέγει ἐν τῷ καιρῷ τῶν Διπτύχων ὅτι· „ ἔτι προσφέρομεν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης "· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς εἰρηνικοῖς, ἅμα δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, κοινῶς δέονται λέγοντες· „ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τῆς σύμπασης Κόσμου "· ἐπειδὴ λέγω ταῦτα δέονται, διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι δὲν εἶναι ἐφάμαρτον, ἂν καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς Θείας Ἱερουργίας εἴπῃ ὁ Ἱερεὺς ἀνωνύμως ταύτην τὴν δέησιν διὰ τοὺς ἀπίστους Βασιλεῖς, ἢ καὶ αἱρετικούς· „ ὑπὲρ εἰρήνης, καὶ καταστάσεως τῶν Βασιλέων ἡμῶν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ αὐτῶν ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι ". Ὁ δὲ Θεῖος Χρυσόστομος πηγαίνοντας ἔμπροσθεν ἀποδεικνύει ὅτι καὶ κάθε φορὰν ὁπὰ λέγομεν τὸ, Πάτερ ἡμῶν, προσευχόμεθα καὶ διὰ τοὺς ἀπίστους· οὕτω γὰρ φησιν· „ ὅταν γὰρ λέγῃ ὁ εὐχόμενος γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐδοὺ ἅπαλο, ἢ τοῦτο αἰνίττεται· (τὸ ὑπὲρ τῶν ἀπίστων δηλαδὴ εὔχεσθαι.) Πῶς; εὐδεὶς ἐν οὐρανῷ ἄπιστος· ἐνδεῖ προσκρούων· ἢ τοίνυν περὶ τῶν πιστῶν μόνον ἦν, ἵνα ἔχῃ λόγον τὸ λεγόμενον· ὡ γὰρ οἱ πιστεὶ ἐμελλον τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, οἱ δὲ ἄπιστοι οὐχί, ἀκ ἔτι, ὡς ἐν οὐρανῷ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἦν· ἀλλὰ τί; ὥσπερ ἐν οὐρανῷ οὐδεὶς πονηρός, οὕτω μηδὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἔστω· ἀλλὰ πᾶσιν φησιν, εἰς τὸν φόβον ἕλκυσον τὸν σαυτοῦ· πᾶσιν Ἄγγελος ποίησον τοὺς ἀνθρώπους, κἂν ἐχθροὶ ἡμῶν ὦσι, κἂν πολέμιοι ". (Λόγ. ε'. εἰς τὸν ὡφ. Τιμόθ. α'.) Ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγοντας ἐν τῇ αὐτοῦ Ἱερουργίᾳ, κατὰ τὸν καιρὸν τῶν Διπτύχων, (ὅπου ἐν ᾧ καιρῷ λέγεται τὸ, ἐπὶ σοὶ χαίρει·) „ μνήσθητι Κύριε πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας " μέσα εἰς τὸ πάσης, περιλαμβάνει καὶ τοὺς ἀπίστους, ἢ αἱρετικούς, ἀρχοὺς τε καὶ ἐξουσίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὲς δὲ λοιπὲς δύω πολέμες, τῶν ἐχθρῶν μας, καὶ τῶν παθῶν μας, ἡμεῖς χρεωσὲμεν νὰ τὲς νικῶμεν κὴ νὰ τὲς καταπαύωμεν· κὴ τὸν μὲν πόλεμον τῶν ἐχθρῶν μας, πρέπει νὰ καταπαύωμεν μὲ τλὼ πραότητα καὶ μακροθυμίαν μας, καὶ μὲ τὸ νὰ προσδυχώμεθα διὰ ἐκείνες ὁπὲ μᾶς θλίβεν· „ αὐτὶ γάρ φησι τὲ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλόν με, ἐγὼ δὲ προσηυ„ χόμλω". (Ψαλμ. ρη'. 2.) Καὶ „ μετὰ τῶν μισούντων τλὼ εἰρηύω, ἡμλω εἰρηνικός". (Ψαλμ. ριθ'. 6.) τὸν δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ μας πόλεμον τῶν παθῶν, πρέπει νὰ τὸν νικῶμεν καὶ νὰ τὸν καταπαύωμεν μὲ τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, ἤγουν μὲ τὲς ἀρετὲς, τὲς ἐναντίας τῶν παθῶν μας, κὴ μάλιστα μὲ τὸ ὅπλον τῆς ἱερᾶς προσδυχῆς.

3. „ Τὲτο γὰρ καλὸν κὴ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τὲ Σωτῆρος ἡμῶν Θεὲ".

Τὲτο εἶναι, λέγει, καλὸν καὶ εὐπρόσδεκτον ἔμπροσθεν τὲ Θεὲ· τὲτο, ποῖον; τὸ νὰ εὐχώμεθα διὰ ὅλες, καὶ Ἕλληνας, κὴ αἱρετικές· τὲτο εἶναι, λέγει, κὴ κοντὰ εἰς τλὼ φύσιν καλόν· ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τλὼ αὐτλὼ φύσιν ἔχομεν· τὲτο εἶναι κὴ δεκτὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεόν.

4. „ Ὃς πάντας ἀνθρώπες θέλει σωθλῦναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀλη„ θείας ἐλθεῖν".

Ἀνίσως, λέγει, ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ σωθὲν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, θέλε τὲτο κὴ σὺ ὁ Τιμόθεος, κὴ ὁ κάθε Χριστιανὸς, κὴ μιμᾶ κατὰ τὲτο τὸν Θεόν· ἐὰν δὲ θέλῃς νὰ σωθὲν ὅλοι, λοιπὸν προσδύχε κὴ διὰ ὅλες· μὰ τί λέγεις ἐσὺ Χριστιανέ; καὶ ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ σωθὲν ὅλοι, κὴ νὰ ἔλθεν εἰς ἐπίγνωσιν (1) ἀληθείας, τὶ χρειάζεται τὰς ἐδικάς με προσδυχάς; ἀλλ' ἐγὼ σὲ ἀποκρίνομαι, ὅτι αἱ προσδυχαί σε πολλὰ συμβάλλεν εἰς τὲς ἀπίστες ἀνθρώπες· διὰ τὶ αἱ προσδυχαί σε δὲν ἀφίνεν κὴ ἐσένα νὰ τὲς μισῇς, κὴ διὰ τὶ ἐκ τῶν προσδυχῶν σε ἀκολουθεῖ νὰ ἔρχωνται καὶ ἐκεῖνοι εἰς τλὼ τὲ Χριστὲ πίστιν, καὶ νὰ σωθὲν· σωτηρίαν γὰρ ἐδῶ πρέπει νὰ νοῇς ἀγαπητὲ τλὼ διὰ πίστεως γινομένλω, ἤτοι τλὼ ψυχικλὼ, καὶ ὄχι τλὼ σωματικλὼ· αὕτη γὰρ εἶναι ἀληθινὴ σωτηρία, ἡ ψυχική. Λέγει δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι θέλει ὁ Θεὸς νὰ ἔλθεν ὅλοι εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ἤτοι νὰ ἔλθεν εἰς τλὼ ἐπίγνωσιν τῆς πρὸς Θεὸν πίστεως, διὰ τὶ αὕτη εἶναι μόνη ἀληθινὴ, μᾶλλον δὲ αὕτη εἶναι ἀλήθεια.

5. „ Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς κὴ μεσίτης Θεὲ, καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος „ Ἰησὲς Χριστός".

Ἀφ' ἓ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁ Θεὸς θέλει νὰ σωθὲν ὅλοι, καπασκεύζει καὶ ἀποδείχνει τὲτο ἐδῶ, λέγωντας· ὅτι διὰ τὲτο ὁ Θεὸς ἔπεμψε τὸν Υἱόν τε εἰς τὸν Κόσμον μεσίτλω, διὰ νὰ φιλιώσῃ τὲν Θεὸν κὴ Πατέρα μὲ τὲς ἀνθρώπες. Ἀλλὰ ἤθελεν ἐρωτήσῃ τινὰς, κὴ διὰ τί δὲν σώζονται ὅλοι; κὴ ἀποκρινόμεθα, ὅτι διὰ τί δὲν θέλεσι· λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος εἷς Θεὸς, δὲν εἶπε τὲτο πρὸς αὐτοδιασολλώ, καὶ διαφορὰν τὲ Υἱὲ, ἄπαγε! ἀλλὰ πρὸς διαφορὰν τῶν εἰδώλων, κὴ τῶν ψευδοθεῶν τῶν Ἑλλήνων· ἐπειδὴ, ὅτι μὲν εἶναι

Θεὸς

---

(1) Σημείωσαι ὅτι Μελέτιος ὁ Πηγᾶς ἐν τῷ τρίτῳ Τόμῳ περὶ Χριστιανισμὲ λέγει, ὅτι ἐπίγνωσις θέλει νὰ εἴπῃ μερικὴ γνῶσις, οὕτω γὰρ ἐκεῖνός φησιν· „ ὅτι γάρ ἐστι Θεός, πᾶσιν αὐτὸς ἐνέσπειρεν ὑπογοεῖν „ κὴ γινώσκειν· διὸ κὴ οἱ φθάσαντες εἰς τλὼ τὲ ἀληθινὲ Θεοῦ γνῶσιν, εἰς ἐπίγνωσιν λέγονται ἐλθεῖν· „ γνῶσιν γὰρ τινα Θεοῦ ἐνυπάρχειν τῇ παντων φύσει „ τῶν λογικῶν, ὁ λογος ὑπεμφαίνει διὰ τῆς δε τῆς φω„ νῆς· διὸ κὴ ἐντὸς ἑκάστε τὸ θεῖον εἶναι μεμαθήκαμεν". Ὁ αὐτὸς δὲ ἐν τῷ α'. Τόμῳ ἢ βιβλίῳ περὶ Χριστιανισμοῦ λέγει· „ ἐκείνες οὖν σῴζει ὁ Θεὸς, ὃς ἐθέλει „ αὐτὸς, ἐκείνος δὲ οὐ σῴζει, οἳ πάντως οὐκ ἐθέλεσιν „ αὐτοί· οὐκ ἐθέλεσι δὲ οἱ σκληροτράχηλοι, οἱ ἀπε„ ριτμητοι τλὼ καρδίαν, οἱ λιθοκάρδιοι· διὰ τοῦτο κὴ „ ὁ Κύριος ἔλεγεν· „ Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀπο„ κτείνουσα τοὺς Προφήτας, κὴ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλ„ μένους πρὸς αὐτλώ, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν „ σὲ τέκνα σε, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία „ ἑαυτῆς, κὴ οὐκ ἠθελήσατε". (Ματθ. κγ'. 37.) Οὕτω μὲν λέγει ὁ Πηγᾶς περὶ τῆς ἐπιγνώσεως. Ὁ δὲ ἱερὸς Θεοφύλακτος ἑρμηνεύων τὸ· „ Καὶ αἰτώμενοι ἵνα „ πληρωθῆτε τλὼ ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ". (Κολοσσ. α'. 9.) ἐπίγνωσιν ἐνόησε τλὼ προσθήκλω „ κὴ πελησοτέραν γνῶσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεὸς ὁ Υἱὸς, φανερόν ἐστιν ἀπὸ τοῦτο, διὰ τὶ αὐτὸς εἶναι καὶ μεσίτης· ὁ γὰρ μεσίτης εἶναι αὐάμεσα εἰς δύω, καὶ μὲ τὸς δύω χρεωσεῖ νὰ συγκοινωνῇ κατὰ τὴν φύσιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Υἱὸς, εἶναι μεσίτης Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων, ἀκολούθως μετέχει καὶ ἀπὸ τὸς δύω, καὶ εἶναι καὶ Θεὸς, καὶ εἶναι καὶ ἄνθρωπος, δύω φύσεις ἔχων ὁ αὐτὸς ἐν μιᾷ ὑποσάσει, καὶ ὅτε γυμνὸς Θεὸς εἶναι, ἐπειδὴ δὲν ἤθελαν δεχθῆν αὐτὸν ἔτζι γυμνὸν οἱ ἄνθρωποι, εἰς τὸς ὁποίους ἔμελλε νὰ γείνῃ μεσίτης, οὔτινες οὐδὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Μωϋσέως ἐδύνοντο νὰ ἰδῶν γυμτὸν χωρὶς σκέπασμα, ὅτε πάλιν εἶναι ἄνθρωπος φιλός· ἐπειδὴ αὐτὸς ἔμελλε νὰ σωμοιλῇ καὶ νὰ μεσιτεύῃ πρὸς τὸν Θεόν. Δὲν εἶπε δὲ φανερῶς ὁ Παῦλος περὶ τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ καὶ τότε ἐπεκράτει ἡ πολυθεΐα, διὰ νὰ μὴ νομισθῇ ἀπὸ τὸς Ἕλληνας, ὅτι αὐτὸς φρονεῖ καὶ δογματίζει πολλοὺς Θεούς. Ὅθεν οὐδὲ τὸ εἷς, καὶ εἷς, ὅταν λέγεται ἐπὶ τοῦ Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ σιωπᾶται καὶ νὰ λέγεται δύω· ἀλλὰ εἷς, καὶ εἷς, χωριστὰ, χωριστὰ, δηλαδὴ, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔλεγεν· „εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ . . . καὶ εἷς Κύριος „Ἰησοῦς Χριστός". (α'. Κορ. η'. 6.) καὶ ἐδῶ ὁμοίως, εἷς Θεὸς λέγει καὶ εἷς μεσίτης Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων· τοσαύτην ἀλάβειαν καὶ συσολὴ μεταχειρίζεται ἐπὶ τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ μὴ δώσῃ ὑποψίαν πολυθεΐας (1)· διὰ τοῦτο δὲν ἀνέφερεν ὅτε περὶ τῆς Θεότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς εἶναι πολύθεος.

6. „Ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων".

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, λέγει, ἔδωκε τὸν ἑαυτόν τε λύτρον καὶ ἐλευθερίαν διὰ ὅλες τὸς ἀνθρώπες, καὶ διὰ Ἰουδαίους, καὶ Ἕλληνας. Καὶ αὖ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε διὰ ὅλους, πῶς ἐσὺ ὁ Χριστιανὸς, ὁ μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, νὰ μὴ προσδέχεσαι διὰ ὅλους; Βλέπε δὲ, καὶ τὸ „δοὺς „ἑαυτὸν" χρησιμεύσασι τοῦτο ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν ὁποῦ ἔλεγαν, ὅτι ὁ Κύριος παρεδόθη εἰς θά-

---

(1) Ὅθεν λέγω καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ἢ σιω„πῇ τιμάσθω τὰ ἄρρητα, ἢ εὐσεβῶς ἀριθμείσθω τὰ „ἅγια· εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ εἷς Μονογενὴς Υἱὸς, „καὶ σὺν Πνεῦμα Ἅγιον, ἑκάστου τῶν ὑποσασέων μονα„χῶς ἐξαγγέλλομεν· ἐπειδὰν δὲ συναριθμῆσαι δέῃ, „οὐχὶ ἀπαιδεύτῳ ἀριθμήσει πρὸς πολυθεΐας ἔννοιαν ἐκ„φερόμεθα· ἓν γὰρ κατὰ σωΐθεσιν ἀριθμοῦμεν ἀρ' ἑνὸς „εἰς πλῆθος ποιούμενοι τὴν παράυξησιν, σὺν, δύω, καὶ „τρία λέγοντες, οὐδὲ πρῶτον, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον· „ἐγὼ γὰρ Θεὸς πρῶτος, καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦτο· δεύτερον „δὲ Θεὸν, οὐδέπω καὶ τήμερον ἀκηκόαμεν. Θεὸν γὰρ „ἐκ Θεοῦ προσκυνοῦντες, καὶ τὸ ἰδιάζον τῶν ὑποσάσεων „ὁμολογοῦμεν, καὶ μενόμεν ἐπὶ τῆς μοναρχίας, εἰς „πλῆθος ἀπεσχισμένον τῇ θεολογίᾳ μὴ σκεδαννύν„τες, διὰ τὸ μίαν ἐν Θεῷ Πατρὶ, καὶ Θεῷ Μονογενεῖ „τῇ οἰσνεῖ μορφῇ θεωρεῖσθαι, τῷ ἀπαραλάκτῳ τῆς „Θεότητος ἐνιζομένῃ... Πῶς ἂν εἴπερ εἷς, καὶ εἷς, οὐ „δύω Θεοί; ὅτι βασιλεὺς λέγεται καὶ ἡ τοῦ βασιλέως „εἰκὼν, καὶ οὐ δύω βασιλεῖς". (Κεφ. ιὴ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος) Καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „τὸ γὰρ „εἷς, καὶ εἷς, δύω· ἀλλ' ἀκ ἐρέμεν τοῦτο, καίτοι τὰ λο„γισμὸ ὑποβάλλοναρς· ἐνπῦθε ὁ λέγεις· εἷς, καὶ εἷς „δύω· ὅπερ οὐδὲ ὁ λογισμὸς ὑποβάλλει τοῦτο λέγειν, ἡ „ἐγείννησεν, ἔπαθεν"; (Λόγ. ζ'. εἰς τὴν παρεσαν πρὸς Τιμόθ. α'.) Ὁ δὲ Κορέσσιος ἐρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος διὰ τοῦτο εἶπεν εἷς μεσίτης ὁ Χριστὸς, πρὸς ἀναίρεσιν τῶτε Σίμωνος τοῦ μάγου, καὶ τῶν Πλατωνικῶν, οἵτινες ἐμπαιχειρίζοντο τὸς Ἀγγέλους, καὶ αὐτὸς ἀκόμη τὸς δαίμονας ἀντὶ μεσίτας· ὅθεν διήχνει ὁ Παῦλος ὅτι σὲνας εἶναι ὁ μεσίτης, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔλυσε τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν· τὴν δὲν ἠμφιβάλλομεν ὅτι εἶναι μεσίται λόγῳ τινὶ καὶ οἱ Ἄγγελοι, καὶ οἱ Προφῆται, καὶ Ἅγιοι. Μόνος λοιπὸν ἀρχικὸς μεσίτης εἶναι ὁ Χριστὸς, οἱ δὲ Ἅγιοι γίνονται μεσίται εἰς ἡμᾶς δευτέρως, διὰ τοῦ μεσίτου Χριστοῦ. Καὶ πῶτα μὲν ὁ Κορέσσιος· ὅτι δὲ πάντοτε μεσιτεύει ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἀεί ἐστι μεσίτης, ἀξιάγασε τοῦτο λέγειν ὁ σοφὸς Νικόλαος ὁ Καβάσιλας, οὕτω φράζων αὐτολεξεί· „μεσίτης γάρ ἐστι, δι' οὗ πᾶντα γέ„γονε τὰ παρὰ Θεοῦ δοθεύτα ἡμῖν ἀγαθὰ· μᾶλλον δὲ „δίδοται ἀεί· ἃ γὰρ ἅπαξ μεσιτεύσας, καὶ παραδὺς „ἅπαντα ἡμῖν, ὑπὲρ ὧν ἐμεσιτεύσεν, ἀπηλλάγη· „ἀλλ' ἀεὶ μεσιτεύει, ἃ λόγοις τισὶ καὶ δεήσεσιν, ὥσπερ „οἱ πρεσβεύται ποιοῦσιν, ἀλλὰ πράγματι· τί δὲ τὸ „πρᾶγμα; τὸ ἀμάπτην ἑαυτῷ, καὶ δι' ἑαυτοῦ, πᾶν οἰ„κεῖον μεταδιδόναι χαρίτων, κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστε, „καὶ τὸ τῆς καθάρσεως μέτρον· καὶ καθάπερ τὸ φῶς δι „ἑαυτοῦ τὸ ὁρᾶν τοῖς ὁρῶσι παρέχον, οἷς ἂν ἐπιλάμπῃ, „καὶ τὸ ὁρᾶν ἐπιλάμπει· ὅπω καὶ τὴν μετὰ Χριστοῦ συν„ησίαν, ἀνάγκη διηνεκῆ ταῖς ψυχαῖς εἶναι, εἴγε μέλ„λοιεν ζῆν ὅλως καὶ ἀναπαύεσθαι· ὅτε γὰρ χωρὶς φω„τὸς, ὀφθαλμοὶ δύνανται βλέπειν, ὅτε χωρὶς τοῦ Χρι„στοῦ, ζωὴν ἀληθινὴν καὶ αἰώνιον ἐνοῦνται ταῖς ψυχαῖς „δυνατόν". (Κεφ. μδ'. τῆς ἑρμηνείας τῆς ἱερᾶς Λειτουργ.) Σημείωσαι δὲ ὅτι κατὰ τὸς θεολογοῦντας, ὁ Χριστὸς μεσιτεύει φέρει χαρακτῆρα ὑπερτελέσαντος, καθ' ὃ ἔχει τὰς τῶν διαφωνούντων φύσεις, Θεοῦ δηλαδὴ καὶ ἀνθρώπων. Μεσίτης δὲ εἶναι, οὔτε καθ' ὃ ἄνθρωπος φιλὸς, ἔτε καθ' ὃ Θεὸς γυμνὸς ἀνθρωποτήτος, ἀλὰ καθ' ὃ θεάνθρωπος· καὶ τὸ μὲν ἱκανοποιεῖν εἶχεν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ δὲ ἀπαροτίμως ἱκανοποιεῖν, εἶχεν ἐκ τῆς ὑπερθέου ὑποσάσεως, καὶ ἡ μὲν ὑπόσασις τοῦ Χριστοῦ, ἀρχὴ ἦ, κατὰ τὸς σχολαστικὸς, ἔγινε τῆς μεσιτείας, ἧπερ ἀρχὴ ἡ μεσιτεύσασα· ἡ δὲ ἀνθρωπίνη φύσις, ἔγινεν ἀρχὴ ᾗ, ἧπερ καθ' ἣν ἡ μεσιτεία ἐπληρώθη. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „ὁ „δὲ μεσίτης ἀνθρώπος οὐκ ἔστι". (Γαλ. γ'. 20.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θανάτου σωτικῶς, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ. Τί δὲ εἶναι τὸ ἀντίλυτρον; ὅλη ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων ἦτον ὑπόχρεος καὶ ὑπόδικος εἰς τὸ νὰ κολασθῇ διὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, ἀλλ' ὁ Χριστὸς σταυρωθεὶς, ἀντὶ διὰ τὴν φύσιν ὅλην ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν Θεὸν λύτρον, ἤγουν δῶρον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἐλύθη ἐκείνη ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ τὴν κόλασιν (1).

„ Τὸ μαρτύριον ".

Ἤτοι ὁ Χριστὸς ἔγινεν ἀντίλυτρον ὅλων τῶν ἀνθρώπων διὰ μέσου τοῦ μαρτυρίου· ἢ κατὰ ἄλλον τρόπον ἐδῶ ἑρμηνεύει ὁ Παῦλος ποῖον εἶναι τὸ ἀντίλυτρον, καὶ λέγει, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ μαρτύριον, ἤγουν τὸ πάθος, καὶ ὁ διὰ σταυροῦ θανάτου· ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἦλθε διὰ νὰ μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν μέχρι θανάτου· διότι, αὐτὸς καὶ τὸν Πατέρα ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Κόσμον, καθὼς τὸ εἶπε μόνος „ ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις " · (Ἰωάνν. ιζ'. 6.) καὶ τὰ ἀληθῆ δόγματα τῆς εὐσεβείας καὶ πίστεως, καὶ τὴν ἀληθινὴν καὶ ἀγγελικὴν ζωὴν αὐτὸς ἐνομοθέτησεν εἰς τὸν Κόσμον (2).

„ Καιροῖς ἰδίοις ".

Ἤτοι εἰς τοὺς πρέποντας καὶ ἁρμοδίους καιροὺς, καὶ ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ ἀπὸ τῶν αἰώνων προεγνωσμένου καὶ προωρισμένου χρόνου.

7. „ Εἰς

---

(1) Ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του λύτρον καὶ ἐξαγορὰν ὅλων τῶν ἀνθρώπων τῶν αἰχμαλωτισμένων ὑπὸ τοῦ διαβόλου, τὸ βεβαιοῖ ὁ ἴδιος λέγων· „ ὥσπερ ὁ „ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆ„ σαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολ„ λῶν ". (Ματθ. κ'. 28.) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ μὴ Ψαλμοῦ, προκειμένου ῥητοῦ· „ ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος, „ πᾶσα ἀνθρωπίνη ψυχὴ ὑπέκυψε τῷ πονηρῷ τῆς δου„ λείας ζυγῷ τοῦ κοινοῦ πάντων ἐχθροῦ, καὶ τὴν παρὰ „ τοῦ κτίσαντος αὐτὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρεθεῖσα, αἰχμά„ λωτος ἦχθη διὰ τῆς ἁμαρτίας· παντὶ δὲ αἰχμα„ λώτῳ λύτρων χρεία πρὸς τὴν ἐλευθερίαν· ὅτε οὖν „ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν δύναται λυτρώσασθαι, ἢ τε αὖ„ τὸς ἕκαστος ἑαυτόν· διὸ, τι πολλῷ βελτίονά δὴ εἶναι „ τὸν λυτρούμενον, οὗ κεκραταιωμένου καὶ βουλεύοντος ἤδη· „ ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ὅλως ἄνθρωπος ἐξουσίαν ἔχει πρὸς Θεὸν, „ ὡς καὶ ἐξιλάσκεσθαι περὶ ἡμαρτηκότος· ἐπεὶ καὶ αὖ„ τὸς ἁμαρτίας ὑπόδικος· πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑ„ στεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ „ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ „ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν... τί γὰρ δώσαται ἄνθρωπος „ εὑρεῖν πολικάπον, ἵνα δῷ ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως τῆς ψυ„ χῆς αὐτοῦ; ἀλλ' εὑρέθη σὺν ὁμοῦ πάντων ἀντάξιον, ὃ „ ἐδόθη εἰς τιμὴν λυτρώσεως τῆς ψυχῆς ἡμῶν, τὸ „ ἅγιον καὶ πολύτιμον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ὃ „ ὑπὲρ ἡμῶν ἐξέχεε πάντων· διὸ ὅπερ καὶ τιμῆς ἠγορά„ σθημεν ". Ὅτι δὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν λύτρον δὲν ἔλαβεν ὁ διάβολος, ἀλλὰ ὁ Πατὴρ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ". (Ἐφ. α'. 7.) Ὅρα δὲ, ὅτι ἐκεῖνο ὁποὺ εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι ἔδωκε τὴν ψυχὴν του λύτρον ἀντὶ πολλῶν, ὁ Παῦλος τὸ λέγει „ ὁ δὲς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάν„ των ". ἐπειδὴ καὶ ἡ λέξις, πολλοί, λαμβάνεται παρὰ τῇ Θείᾳ Γραφῇ, ἀντὶ τοῦ, πάντες· καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ὡ πολλοὶ ἀπέθανον ". (Ῥωμ. ε'. 15.)

Λέγει δὲ ὁ χρυσικὸς Φώτιος ὅτι τὸ λύτρον καὶ ἡ ἐξαγορὰ ὁποῦ δώσῃ τινάς, εἰς δύο πράγματα χρησιμεύει, ἕνα μὲν, εἰς τὸ νὰ ἐλευθερώσῃ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι σκλαβωμένοι· καὶ ἄλλο δὲ, εἰς τὸ νὰ γεύσῃ δῶρον καὶ χάρισμα ἐκείνων ὁποῦ κρατοῦσι τοὺς σκλαβωμένους. Τὸ αἷμα λοιπὸν τοῦ Κυρίου λύτραν μένον ἔγινε καὶ ἐλευθερωτήριον τῶν σκλαβωμένων ἀνθρώπων ὑπὸ τοῦ διαβόλου, δῶρον δὲ τοῦ διαβόλου δὲν ἔγινεν· ἀδαμώς· ἔτσι γὰρ φησιν, „ ἐπὶ τὸ λύτρον, πρός δύο τινὰ τὴν ἀναφορὰν ὡς ἐ„ πίπαν ἔχει, ῥύσιόν τε τῶν κατεχομένων εἶναι, καὶ „ δῶρον ὁρᾶσθαι τῷ κατέχοντι, ὡς μὲν ῥύσιον τῶν „ κατεχομένων, λύτρον ἂν εἴη τὸ σωτήριον αἷμα· „ ὡς δὲ δῶρον τῷ κατέχοντας, ἀδαμῶς· ἐπὶ καὶ πολ„ λοὶ ἄκλα τῷ κυρίως λεγομένῳ προσάπτα λύτρῳ, τῇ „ ἀφράστῳ ταύτῃ καὶ ὑπὲρ λογον οὐ πάσεσιν εἰκονομίᾳ ". (Ἀμφιλοχίων ζητήματι κγ'.) Τὰ δύο ταῦτα σημαινόμενα τοῦ λύτρου ἀναφέρει καὶ ὁ Νικήτας, σχολιάζων τὸν εἰς τὸ Πάσχα Λόγον Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, παρὰ τῶν Φώτιον, νομίζω, ταῦτα ἐρανισθείς· προσθέτει δὲ ὁ Φώτιος ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ λύτρου, δὲν λέγεται κυρίως ἐπὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ μεταφορικῶς. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν του· „ ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ". (Τίτ. β'. 14.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ μαρτύριον δὲ τὸ „ πάθος ἐκάλεσε· πρῶτον μὲν, διὰ τὸ αἴσχιον τοῦ σφα„ γῆς· ἔπειτα δὲ, καὶ διὰ τὸ πάντας ἔχειν μάρτυρας τοὺς „ Προφήτας· καὶ Ἰουδαίων δὲ λεγόντων· „ σὺ μαρτυρεῖς „ περὶ σεαυτοῦ· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής· „ (Ἰωάνν. η'. 13.) ἀπεκρίνατο, ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, „ ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ὁ πέμψας με Πατήρ. (αὐτόθ. ιβ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

7. „Εἰς ὃ ἐτέθιω ἐγὼ κήρυξ καὶ Ἀπόστολος".

Εἰς τοῦτο, λέγει, τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐγὼ ἐδιωρίσθηκα παρὰ Θεοῦ, κήρυξ καὶ διδάσκαλος διὰ νὰ κηρύττω αὐτό, ἤγουν διὰ νὰ κηρύττω εἰς τὸν Κόσμον τὸν σταυρόν, καὶ θάνατον τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὄχι μόνον ἐδιωρίσθηκα τότε σὰν κήρυξ ἁπλῶς, διὰ νὰ κηρύττω μόνον εἰς σέα τόπον, ἀλλὰ ἐδιωρίσθηκα καὶ Ἀπόστολος, διὰ νὰ περιπατῶ εἰς ὅλον τὸν Κόσμον. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, μεγάλον εἶναι τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀποστόλου, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος κρατεῖ καὶ ἐναγκαλίζεται τοῦτο.

„(Ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι) διδάσκαλος Ἐθνῶν".

Διὰ νὰ κάμῃ ὁ Παῦλος τὸν λόγον ἀξιόπιστον, ὅτι εἶναι διδάσκαλος τῶν Ἐθνῶν, προλαμβάνει καὶ λέγει, ὅτι ἀλήθειαν λαλεῖ καὶ δὲν ψεύδεται· ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ὠκνοῦσαν εἰς τοῦτο, ἤγουν εἰς τὸ νὰ γένουν διδάσκαλοι καὶ κήρυκες τῶν Ἐθνῶν, σέα μὲν, διὰ τὶ ἐσιγχαίνοντο τὰ Ἔθνη, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὶ ἀπὸ τοὺς Ἐθνικοὺς δὲν ἐδέχοντο, τότε χάριν, λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ἐδιωρίσθηκα ἐγὼ ὑπὸ Θεοῦ νὰ εἶμαι διδάσκαλος τῶν Ἐθνῶν· ὅθεν αἴσως ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπέθανε διὰ τὰ Ἔθνη, ἐγὼ δὲ εἶμαι διδάσκαλος πρώτων, λοιπὸν καὶ σὺ ὦ Τιμόθεε, μὴ ἀμελήσῃς νὰ εὔχεσαι δι' αὐτά.

„Ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ".

Βλέπε πάλιν, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ ἐδῶ, τὸ „ἐν πίστει" ἤγουν, ὄχι μὲ συλλογισμοὺς ἀνθρωπίνους, καὶ λογικὰς ἀποδείξεις εἶμαι διδάσκαλος τῶν Ἐθνῶν, ἀλλὰ μὲ ἁπλοῦν καὶ ἀπερίεργον πίστιν· ἔπειτα διὰ νὰ μὴ νομίσῃς, ὅτι εἶναι τὸ πρᾶγμα ἀπάτη καὶ ψεῦδος, διὰ τοῦτο ἀκολούθως εἶπε καὶ τὸ „ἐν ἀληθείᾳ"· δὲν εἶναι, λέγει, ἀπάτη καὶ ψεῦδος τὰ ἐν πίστει διδασκόμενα καὶ παραδιδόμενα παρ' ἐμοῦ· ἀλλὰ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκονται οὗτα καὶ παραδίδονται ἀπὸ λόγου μου.

8. „Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ".

Διατί ὁ μὲν Κύριος ἐμποδίζει τὸ νὰ προσεύχεταί τινας εἰς κάθε τόπον, ὁ δὲ Ἀπόστολος λέγει ἐδῶ τὸ ἐναντίον; ὁ γὰρ Κύριος ἐμποδίζει μὲν τὸ νὰ προσεύχωνται οἱ ἄνθρωποι μέσα εἰς τὰς πλατείας τῶν Πόλεων, προσάζει δὲ νὰ ἐμβαίνῃν εἰς τὸ ταμεῖον, ἤγουν εἰς τὸ ἀπόκρυφον μέρος τοῦ οἴκου, καὶ ἐκεῖ νὰ προσεύχωνται· πρὸς λύσιν δὲ τῆς ἀπορείας ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἔπε ὁ Χριστὸς ἐμπόδισεν ἁπλῶς τὸ νὰ προσεύχεται ὁ Χριστιανὸς εἰς κάθε τόπον, ἀλλὰ εἶπε τοῦτο, διὰ νὰ διδάξῃ ἐκ περισσίας νὰ μὴ προσεύχεταί τινας, διὰ ἐπίδειξιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ κενοδοξίαν· διὰ τοῦτο καὶ εἶπεν, ὅτι νὰ ἐμβαίνῃ εἰς τὸ ταμεῖόν του, καὶ ἐκεῖ νὰ προσεύχεται· καὶ ἄκουσον αὐτὰ τὰ ἴδια λόγια τοῦ Κυρίου· „Καὶ ὅταν „προσεύχῃ, ἔκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς „γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι· ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις .... σὺ „δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου". (Ματθ. ϛ'. 5.) καθὼς καὶ ὅταν λέγῃ ὁ Κύριος „μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τὶ ποιεῖ ἡ δεξιά σου". (Ματθ. ϛ'. 3.) δὲν λέγει τοῦτο διὰ αἰσθητὰ χέρια, ἀλλὰ φανερόνοι μὲ τὸ ὄνομα τῶν χειρῶν, τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀκριοδόξου ἐλεημοσύνης. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος θέλει ἐδῶ, ὅτι οἱ ἄνδρες νὰ προσεύχωνται εἰς κάθε τόπον, ὡσὰν ὅπου τοῦτο ὁ Χριστὸς δὲν ἐμπόδισεν· εἶπε δὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, πρὸς διαφορὰν τῆς προσευχῆς τῶν Ἰουδαίων· δι' ὅτι, ἡ μὲν προσευχὴ τῶν Ἰουδαίων ἦτον περιωρισμένη εἰς σέα τόπον, ἤγουν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων· εἰς ἡμᾶς δὲ τοὺς Χριστιανοὺς δὲν ἀκολουθεῖ ἔτζι· διατί ἡ εἰς ἡμᾶς δοθεῖσα χάρις, εἶναι ἀπὸ τόπους ἀπεριόριστος· καὶ καθὼς ὁ Χριστιανὸς προσεύχεται διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἔτζι παρομοίως προσεύχεται καὶ εἰς ὅλους τοὺς τόπους (1)· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα· „γύναι πίστευσόν μοι ὅτι

„ἔρχε-

(1) Λοιπὸν κατὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, καὶ τοῦ Ἀποστόλου, καὶ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, ὁποῦ κάμνει τούτων ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, συγχεχωρημένον εἶναι εἰς τὸν καθ' ἕνα νὰ προσεύχεται εἰς κάθε τόπον, ἀσερχόμενος εἰς τὸ ταμεῖόν του, ὅπου συμμαζόνωνται τὸν νοῦν του μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀναπέμπωνται τὰς προσευχάς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρί." (Ἰωάν. δ'. 21.)

„ Ἐπαίροντας ὁσίας χεῖρας (1)".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον διδάσκει ὁ Παῦλος, ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάζεται ὄχι ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ προσευχὴ γίνεται, ἀλλὰ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον γίνεται· διατί ἡ προσευχὴ ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ τὸν Χριστιανόν, νὰ ἔχῃ ὅσια τὰ χέρια του, ἤγουν καθαρὰ ἀπὸ πλεονεξίαν, ἀπὸ ἁρπαγὴν, ἀπὸ ἀδικίαν, ἀπὸ φόνους, ἀπὸ κτυπήματα, καὶ νὰ ἦναι γεμάτα ἀπὸ ἐλεημοσύνην (2).

„ Χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ (3)".

Ἤτοι οἱ Χριστιανοὶ χρεωστοῦσι νὰ προσεύχωνται χωρὶς ὀργὴν καὶ διαλογισμὸν, ἤτοι χωρὶς μνησικακίαν καὶ πάθος κατὰ τῶν ἀδελφῶν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος εἶπεν· „ ὅταν στήκητε προσ-

„ εὐχό-

χάς του εἰς τὸν Θεόν. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος ὅτι, καὶ τὰ νόμιμα κρατοῦντας οἱ Προφῆται τὰ τῆς χαρᾶς προεώρων· καὶ ἔστιν ἀκούσαι τοῦ θείου Δαβὶδ βοῶντος· „ Εὐ-„ λογεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ· ἐν παν-„ τὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ". (Ψαλ. ρβ'. 22.) Καὶ διὰ Μαλαχίου δὲ τοῦ Προφήτου φησὶν ὁ τῶν ὅλων Θεός· „ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσφέρεται τῷ „ ὀνόματί μου, καὶ θυσία καθαρά· (Μαλ. α'. 11.) τὸ „ δὲ τὰς χεῖρας ἐπαίρειν, καὶ εὔχεσθαι τῶν τῆς παλαιᾶς „ Διαθήκης Ἱερέων ἴδιον ἦν· ἀλλὰ τοῦτο πᾶσιν ἀνθρώποις „ ὁ θεῖος Ἀπόστολος παρακελεύεται δρᾶν, ἐπειδὴ πάντες „ ἐγένοντο λαὸς περιούσιος, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος „ ἅγιον". (α'. Πέτρ. β'. 9.) Πῶς δὲ γέγραπται ὅτι ἦτον τῶν Ἱερέων ἴδιον νὰ ἐπαίρουν τὰς χεῖρας εἰς τὴν προσευχὴν, δεῖ ἐφανέρωσεν ὁ σοφὸς Θεοδώρητος· ἐγὼ δὲ ἐρευνήσας τοῦτο, οὐκ ἠδυνήθην εὑρεῖν ἐν τῇ Παλαιᾷ σαφῶς καὶ καθαρῶς μαρτυρούμενον· τοῦτο δὲ μόνον εὗρον ὅτι· „ Καὶ „ ἐξάρας Ἀαρὼν τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν λαὸν, εὐλόγησεν „ αὐτούς". (Λευϊτ. θ'. 22.) καὶ ὅτι ὁ Μωϋσῆς εἶπεν „ ὡς ἂν ἐξέλθω τὴν πόλιν, ἐκπετάσω τὰς χεῖράς μου „ πρὸς τὸν Κύριον". (Ἔξ. θ'. 29.) μάλιστα δὲ εὑρίσκω ὅτι καὶ οἱ μὴ ἔχοντες Ἱερωσύνην, ἐσήκωναν τὰς χεῖρας των ὅταν προσηύχοντο· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Δαβίδ· „ κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, „ ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή". (Ψαλ. ρμα'. 2.) καὶ περὶ τοῦ Σολομῶντος οὕτως ἀναγινώσκομεν· „ Καὶ ἀνέστη Σολομὼν κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου „ καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν". (γ'. Βασιλ. η'. 22.)

(1) Οὕτως ἔχουσι τὸ ῥητὸν ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεοδώρητος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ πολλὰ ἀντίγραφα, κοινοῦ ὀνόματος τοῦ „ ὅσιος" ἐκλαμβανομένου.

(2) Σημείωσαι ὅτι δύω εἶναι οἱ τρόποι οἱ καθολικοὶ, μὲ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ προσεύχεται κάθε Χριστιανός, ἐσωτερικὸς, καὶ ἐξωτερικός· ὁ ἐσωτερικὸς εἶναι, ὅταν βιάζεται τινὰς νὰ συμμαζώνῃ τὸν νοῦν του μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ νὰ τὸν κάνῃ νὰ προσέχῃ εἰς τὰ λόγια τῆς προσευχῆς, καὶ ἄλλο κανένα πρᾶγμα νὰ μὴ τὸν ἀφήνῃ νὰ συλλογίζεται· ὁ δὲ ἐξωτερικὸς τρόπος τῆς προσευχῆς γίνεται μὲ διάφορα τοῦ σώματος σχήματα· ὁ γὰρ προσευχόμενος, ἢ νεύει κάτω τὴν κεφαλήν του, καὶ κτυπᾷ τὸ στῆθός του, καθὼς ὁ Τελώνης· ἢ στέκει ὀρθὸς, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι". (Μάρκ. ια'. 25.) ἢ γονατίζει κάτω, καθὼς λέγουν αἱ Πράξεις· „ θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ (ὁ Παῦλος δηλα-„ δὴ) σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο" (Πράξ. κ'. 36.) καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐπὶ τοῦ πάθους ἐποίησεν· ἢ σηκόνει τὰς χεῖράς του, καθὼς λέγει ὁ Δαβίδ· „ ἔπαρσις τῶν „ χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή". (Ψαλ. ρμ'. 2.) καὶ καθὼς ὁ Παῦλος λέγει τώρα ἐδῶ· τὸ σχῆμα γὰρ τοῦτο τῆς προσευχῆς, ἤγουν τὸ νὰ σηκόνῃ τινὰς ἐπάνω τὰ χέρια ὅταν προσεύχεται, φαίνεται πῶς εἶναι τόσον ἀναγκαῖον, ὁποῦ οἱ ἱεροὶ Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐπενόησαν καὶ ἐκατασκεύασαν τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κασίδια· ἐπειδὴ γὰρ οἱ Χριστιανοὶ κυριάζονται νὰ ἔχουν ὑψωμένας τὰς χεῖρας, εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γινομένης προσευχῆς, καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐκυριάζετο νὰ βαστᾷ ὑψωμένας τὰς χεῖρας του κατὰ τὸν Ἀμαλήκ· οὕτω χάριν κατεσκευάσθησαν τὰ κασίδια, ἵνα κρατοῦσι τὰ χέρια τῶν Χριστιανῶν ὑψωμένα εἰς προσευχὴν, καθὼς καὶ ὁ Ὢρ καὶ Ἀαρὼν ἐκράτουν τὰς χεῖρας τοῦ Μωϋσέως· (Ἔξ. ιζ'.) καὶ ἐτζὶ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον ποιοῦσι τοὺς Χριστιανοὺς νὰ προσεύχωνται, σχηματιζόμενοι εἰς σύνορον σταυροῦ, καὶ διὰ τοῦ σταυροῦ νὰ νικῶν τὰ πάθη καὶ τὸν διάβολον, καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς σταυροειδῶς προσευχόμενος, ἐνίκησε τὸν Ἀμαλήκ. Καὶ τοῦτο δὲ σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι ὄχι μόνον οἱ παλαιοὶ ἱερεῖς ἔβαστον τὰς χεῖρας, ὅταν ἔμελλον νὰ ἔμβουν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προσευχηθῶν· „ νίπτονται γὰρ φησι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πό-„ δας ὕδατι, ὅταν εἰσπορεύωνται εἰς τὸν σκηνὴν τοῦ μαρ-„ τυρίου· νίπτονται ὕδατι ἵνα μὴ ἀποθάνωσι" (Ἔξ. λ'. 21.) ἀλλὰ καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς νέας χάριτος συνηθίζουν νὰ νίπτωνται, ὅταν μέλλουν νὰ ἱερουργήσουν· „ νίπτομαι „ ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστή-„ ριόν σου Κύριε" ἐπιλέγοντες μὲ τὸν Δαβὶδ, τὸν καὶ αὐτὸν νιπτόμενον, ὅταν εἰσήρχετο εἰς τὸν Ναόν· ἐμόνον δὲ οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ λαϊκοὶ πάντες, καὶ παλαιὰ μὲν ἐνίπτοντο, ὅταν ἤθελαν νὰ προσευχηθῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· (Ὁμιλ. ογ'. εἰς τὸν Ἰωάννην) καὶ τώρα δὲ σώζεται ἡ συνήθεια εἰς πολλοὺς Χριστιανούς· τὸ αἰσθάνονται δὲ νίπτειν αὐτὸ, φανερόν ὅτι πρέπει καὶ αἱ χεῖρες τῆς ψυχῆς αἱ νοηταὶ, νὰ ἦναι καθαραὶ ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν.

(3) Ἔντισι δὲ εὑρίσκεται· „ καὶ διαλογισμῶν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ δυχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος “. (Μάρκ. ιά. 25.) διαλογισμὸν δὲ τὴν ἀμφιβολίαν λέγει, ἤγουν τὸ νὰ μὴ προσδύχεται ὁ Χρισιανὸς μὲ ἀμφιβολίαν καὶ δισαγμὸν, ἀλλὰ νὰ πισδύῃ βεβαίως ὅτι ἔχει νὰ λάβῃ παρὰ Θεοῦ ἐκεῖνα τὰ συμφέροντα αἰτήματα, ὁπὸ ζητεῖ, καὶ νὰ μὴ διακρίνεται καὶ ἀμφιβάλλῃ, ἀράγε θέλει τὰ λάβῃ, ἢ δὲν θέλει τὰ λάβῃ, καθὼς καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος τᾶτο καθαρώτερα λέγει· „ αἰτείτω δὲ ἐν πίσει, „ μηδὲν διακρινόμενος... μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τᾶ Κυ„ ρίᾳ “. (Ἰάκ. ά. 6.) Καὶ ὁ Κύριος· „ διὰ τᾶτο λέγω ὑμῖν, παντὸς ὅσα ἂν προσδυχόμε„ νοι αἰτῆσθε, πισδύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσαι ὑμῖν “. (Μάρκ. ιά. 24.) Πῶς δὲ θέλει πισδύει ὁ Χρισιανὸς ὅτι ἔχει νὰ λάβῃ τὰ αἰτήματά τα παρὰ Θεοῦ; ἀνίσως δὲν ζητῇ κανένα ζήτημα βιωτικὸν, ἄτε ἐναντίον τᾶ θελήματος τᾶ Θεοῦ, ἄτε ἀνάξιον τᾶ ἐπερανίου Βασιλέως, ἀλλὰ ζητεῖ ὅλα τὰ πνδυματικὰ, καὶ σωτηριώδη, καὶ ἂν προσδύχεται μὲ καθαρὰς χεῖρας ἀπὸ κάθε πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας, καὶ χωρὶς ὀργὴν, καὶ μνησικακίαν, καὶ διαλογισμὸν μετεωριζόμενον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ (1).

9. „ Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας “.

Θέλω, λέγει, ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες νὰ σκπόνν τὰ ὅσια χέριά των ὅταν προσδύχωνται, χωρὶς ὀργὴν καὶ διαλογισμὸν, καὶ χωρὶς νὰ ἁρπάζεν, καὶ νὰ πλεονεκτῶν· πῶς δὲ ἡ γυναῖκα ἁρπάζει καὶ πλεονεκτεῖ; ὅταν αὐτὴ ἀναγκάζῃ τὸν ἄνδρα της νὰ τῆς ἀγοράζῃ λίθες πολυτίμες, καὶ χρυσάφια, καὶ ἄλλα μάταια σολίδια· διὰ τὶ κἂν καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία δὲν ἁρπάζῃ, ὅμως διὰ μέσα τᾶ ἀνδρός της ἁρπάζει αὐτά· ὁμοίως δὲ καὶ πλεονεκτεῖ· διὰ τὶ ἐκεῖνο τὸ φόρεμα, ὁπὸ ἡ γυναῖκα ἔχει παραίω ἀπὸ τὴν χρειάντης, τὸ ἁρπάζει ἀπὸ τὰς ἄλλας πτωχὰς γυναῖκας, ὁπὸ τὸ χρειάζονται, καὶ τὸ πλεονεκτεῖ αὐτή.

„ Ἐν καταςολῇ κοσμίᾳ (2) μετὰ αἰδᾶς, καὶ σωφροσυνης κοσμεῖν „ ἑαυτάς “.

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ζητεῖ ὁ Ἀπόσολος χρεωσικῶς ἀπὸ τὰς γυναῖκας περιατόρόν τι ἀπὸ τὰς ἄνδρας, ἤγουν ζητεῖ τὸ νὰ εἶναι αἱ γυναῖκες σολισμέναι μὲ φορεσίαν σεμνὴν καὶ κοσμίαν, καὶ ὄχι περίεργον καὶ καλλωπισμένην, ἐπειδὴ τὰ καλλωπισμένα φορέματα δὲν εἶναι κόσμια καὶ σεμνὰ, ἀλλὰ ἄκοσμα καὶ ἄσεμνα. Καταςολὴν δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, τὸ νὰ ᾖναι ἡ γυνὴ σωρεσαλμένη ἀπὸ κάθε μέρος καὶ σκεπασμένη, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ εἰς τὸ σῶθος, καὶ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰς τὰς πόδας, καὶ ὄχι νὰ ἔχῃ γυμνὸν καὶ ἀσκέπασον κανένα της μέλος· τᾶτο γὰρ δηλοῖ τὸ λόγιον ὁπὸ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἤγουν τὸ νὰ ἦναι σκεπασμέναις αἱ γυναῖκες μὲ ἐντροπὴν καὶ σωφροσύνην (3).

„ Μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πο„ λυτελεῖ “.

Εἰσὺ, λέγει, ὦ Χρισιανὴ, ἔρχεσαι εἰς τὸν Ναὸν τᾶ Θεοῦ, διὰ νὰ παρασαθῇς ἔμπροσθεν τᾶ Θεοῦ, καὶ νὰ προσδυχηθῇς· καὶ λοιπὸν πῶς μεταχειρίζεσαι διάφορα πλέγματα τῶν μαλλίων τῆς κεφαλῆς σου; πῶς καπασκευάζεις πλεξούδας, καὶ ἄλλα μὲν μαργαριτάρια κρεμᾷς ἀπὸ τὴν κεφαλήν σε, ἄλλα δὲ ἔχεις εἰς τὰ φορέματά σε, καὶ ἄλλα εἰς τὰ παπούτζια σε,

---

(1) Διὰ τᾶτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐρωτηθεὶς πῶς ἠμπορεῖ τινας νὰ καθορθώσῃ τὸ ἐν προσδυχῇ ἀμετεώριςον, ἀποκρίνεται, ὅτι τᾶτο θέλει τὸ καθορθώσει, ἀνίσως τινὰς πληροφορηθῇ ὅτι εἶναι ἐμπροσθεν τᾶ Θεοῦ· „ εἰ γάρ ἄρχοντά τις ἢ προεσῶτα θεωρῶν, καὶ διαλεγό„ μενος αὐτῷ, ἀμετεώριςον ἔχει τὸ ὄμμα, πόσῳ μᾶλ„ λον ὁ προσδυχόμενος τῷ Θεῷ, ἀμετεώριςον ἔξει τὸν „ νοῦν, ἀπὸ τᾶ ἐπιζόντος καρδίας καὶ νεφρὰς, πληρῶν τὸ „ γεγραμμένον· ἐπαίροντας ὁσίας χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς „ καὶ διαλογισμᾶ “. (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. σά.)

(2) Παρὰ τῷ Θεοδωρήτῳ καὶ ἐν ἄλλοις, „ κοσμίῳ “.

(3) Καὶ ὁ μέγας δὲ Βασίλειος ἐρωτηθεὶς ποῖα εἶναι ἡ ὑπὸ τᾶ Ἀποσόλα παραδεδομένη καταςολὴ κοσμία ἀποκρίνεται ὅτι εἶναι· „ ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ἰδιοτρε„ πεστέρας χρῆσις, ἐσοχασμένη καιρᾷ, τόπῳ, πρόσω„ πα, χρείας, ὁ γὰρ τὰ αὐτὰ ἐγκρίνει ὁ λόγος ἐν καιρῷ χειμῶνος καὶ θέρους, ἄτε τὸ αὐτὸ σχῆμα τᾶ ἐργά„ τα, καὶ τᾶ ἀναπαυομένα, τᾶ στρατιώτα, καὶ τᾶ ἰδιώτα, „ ἢ ἀνδρὸς καὶ γυναικός “. (Ὅρ. κατ' ἐπιτομ. σί.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σε; τὸ ὁποῖον τοῦτο, ἤγουν τὸ νὰ ἔχῃς εἰς τὰς πόδας σε μαργαριτάρια, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ μία ἄπρα ὕβρις καὶ ἀδικία· καὶ παῦτε πόθεν τὰ ἀποκτᾷς; ἀπὸ τὰ δάκρυα, καὶ ἀπὸ τὰς ἀπάσενα γμὲς τῶν πτωχῶν, καὶ τῶν ὀρφανῶν, καὶ τῶν χηρῶν· καὶ ξεγυμνόνοις τὴν χήραν ἀπὸ τὸ μπαλωμένον ῥοῦχον, μόνον διὰ νὰ πατῇς ἐσὺ μὲ τὰς πόδες σου τὰ μαργαριτάρια (1). Καὶ τάχα δὲν εἶναι μεγάλη ἡ μακροθυμία, ὁπῦ δείχνει ὁ Θεὸς εἰς ἐσένα τὴν σολιζομένην γυναῖκα; δὲν εἶναι μεγάλη ἡ ὑπομονὴ τὴ Θεῦ πῶς δέν σε παιδεύει καθὼς σε πρέπει; ναὶ βέβαια μεγάλη εἶναι εἰς ἐσένα ἡ ὑπομονὴ τὴ Θεῦ. Ἐσύ, ὦ Χριστιανὴ, πηαίνεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ζητᾷς ἀπὸ τὸν Θεὸν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σε, καὶ ἔπειτα νὰ καλλωπίζῃς τὸν ἑαυτόν σε, ὡσὰν νὰ ἐπήγαινες εἰς χορὺς καὶ γάμους; καὶ πῶς ἠμπορεῖς, ὦ ἀνόητον γυναῖον, νὰ ἀπασενάξῃς καὶ νὰ κατανύξῃς τὴν καρδίαν σε, φορῶσα τοιαῦτα σολίδια; εὖγε εἰς τὴν τοιαύτην κατάνυξίν σε! μᾶλλον δὲ ἀλλοίμονον εἰς αὐτήν! καὶ πῶς θέλει εἰσακούσει παλαίπωρη, πῶς θέλει εἰσακούσει ὁ Θεὸς ἐσένα, ὁπῦ εἶσαι φορεμένη μὲ τὰ δάκρυα τῶν πτωχῶν; Μὴ πλανᾶσαι λοιπὸν ὦ Χριστιανὴ, μὴ πλαιᾶσαι· ὅτι ἐὰν φορῇς καλλωπισμένα ἱμάτια, ἔτε κατάνυξιν ἠμπορεῖς νὰ λάβῃς εἰς τὴν προσδιχήν σου, ἔτε ὁ Θεὸς θέλει σε εἰσακούσει καὶ νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας σε, ἀλλὰ περισσότερον θέλει σε καταδικάσει, καὶ ἡ προσδιχή σε θέλει γενῇ εἰς ἁμαρτίαν κατὰ τὸν Δαβίδ. (Ψαλμ. ρή. 6.) Βλέπε δὲ, ὅτι ἀνίσως ὁ Παῦλος ἐμποδίζῃ ἀπὸ τὰς γυναῖκας ἐκεῖνα τὰ σολίδια, ὁπῦ εἶναι σημεῖα μόνε τε πλέτε των, πόσῳ μᾶλλον ἐμποδίζει ἀπὸ αὐτὰς τὰ σολίδια, ὁπῦ εἶναι σημεῖα τῆς περιεργίας, καθὼς εἶναι δηλαδὴ τὰ φτιασίδια τὰ προσώπε, καὶ τὰ ἐπιτρίμματα τῶν μαγέλων, καὶ τὰ ψιμυθίσματα, καὶ οἱ σελμάδες, καὶ τὰ ζωγραφίσματα τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τὰ τζακίσματα τῆς φωνῆς, καὶ τὰ ἐρωτικὰ κινήματα τῶν ὀμματίων, καὶ τὰ ἄλλα ἐκλελυμένα σχήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἴδια ὄχι τῶν Χριστιανῶν γυναικῶν, ἀλλὰ τῶν Ἐθνικῶν, καὶ ὄχι τῶν παρθένων, καὶ σωφρόνων, ἀλλὰ τῶν πορνῶν, καὶ διεφθαρμένων (2).

10. „ Ἀλλ'

---

(1) Μὲ τὰς αἰγυπτέρω σολισμὰς σωμαρθμᾶνται καὶ οἱ σολισμοί, ὁπῦ μεταχειρίζονται μερικὰ ὑψηλόφρονα, σρελοῦπερήφανα, καὶ ξεμωραμένα γυναικάρια τὰ πορνεῦ καιρῦ· τὰ ὁποῖα εὐθὺς ὁπῦ ἀποχτήσουν πεύτε παράδες τὰς ἐξοδεύουν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψθυδεῖς, ἤγουν τὰς ἐξοδεύουν εἰς τὸ νὰ σολίζων τὰς κεφάλας των μὲ πολλὰ μανδήλια, μὲ σρατζία ξένα καὶ νόθα μαλλία, μὲ διαφόρες πολυτίμες λίθες καὶ μαργαριτάρια· εἰς τὸ νὰ κρεμᾶν χρυσωπὰς φύτας, ὡσὰν τῶν ἐλόγων τὰς ὁρᾶς· εἰς τὸ νὰ ἔχων πλεξοκεσπίματα εἰς τὰ ὑποκάμισά των, καὶ καφασώπας μέριζας, καὶ φρούτζες εἰς τὰ ῥαχά των, ὡσὰν τῶν γαϊδάρων τὰ σράμματα· καὶ εἰς τὸ νὰ ἔχων τὰ καλέμενα λύοσια, καὶ τὰ φοινίκια, καὶ τὰ καπτζάλια, καὶ τὰ δηλίκια, καὶ τὰ μέριλα, εἰς τὸ νὰ φορῶν σχολαρίκια, βραχιόλια, μποτόνια, χαρχαντίλια, κολιάνες, καδενέπες, δακτυλίδια, ζωνάρια χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ λιθομαργαριτοκόμπια, μὲ τὰ ὁποῖα φαίνονται αἱ ἀδλιὰς αὐτὰς γυναῖκες, ὅτι μονεχαῖς των εἶνε σοδεύειν ὅλα τὰ μέλητων, καὶ ἐπιφορτίζονται μὲ τόσα βάρη πετρῶν, καὶ μετάλλων, καὶ σίποτε δὲν διαφέρων ἀπὸ τὰ εἰδώλα τῶν Ἐθνῶν, ὁποῦ ἦτον σολισμένα μὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὡς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, σίποτε δὲν διαφέρων ἀπὸ τὰς κεκονιαμένας καὶ ἀσβεσωμένας τάφρες καὶ τὰ μνήματα, τὰ ὁποῖα ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖα καὶ εὐμορφα, ἔσωθεν δὲ εἶναι γεμάτα ἀπὸ κόκκαλα νεκρὰ καὶ βρωμισμένα, καὶ ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσίαν, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος· ὅθεν διὰ τὰ αὐτὰ παῦτε σολίδια φοβερίζει ὁ Θεὸς διὰ τὸν Ἡσαΐαν, ὅτι ἔχει νὰ ξεγυμνώσῃ ἀπὸ κάθε σολισμὸν ἐκείνας τὰς ξεμωραμένας καὶ ὑπερηφάνους γυναῖκας, ὁποῦ τὰ τοιαῦτα φορῶν καὶ ὅτι ἔχει νὰ τὰς παιδεύσῃ διὰ τὴν τοιαύτην αὐτῶν ὑπερηφάνειαν, ἅπερ λέγων· „ἀνθ' ὧν ὑ„ψώθησαν αἱ θυγατέρες Σιών, καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῷ „τραχήλῳ, καὶ ἐν νεύμασιν ὀφθαλμῶν... καὶ παιδεύσει „ὁ Θεὸς ἀρχούσας θυγατέρας Σιών· καὶ Κύριος ἀ„νακαλύψει τὸ σχῆμα αὐτῶν· καὶ ἀφελεῖ Κύριος τὸν κό„σμον τῶν ἱματισμῶν αὐτῶν, τὰ ἐμπλόκια, καὶ τὰς κοσύμ„βας, καὶ τὰς μηνίσκας... καὶ ἀντὶ τῦ κόσμε τῆς κεφαλῆς σε „τὸ χρυσίον, φαλακρωμὸς ἔξεις διὰ τὸ ἔργασε· καὶ ἀντὶ τῦ „χιτῶνος τῦ μεσοπορφύρε, περιζώσῃ σάκκον· καὶ ὁ κάλ„λιστος τῶν ἀνδρῶν σε, μαχαίρᾳ πεσοῦνται· καὶ οἱ ἰσχυ„ροί σε ὑμῶν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ πατηνωθήσονται, καὶ „πενθήσουσιν αἱ θῦραι τῦ κόσμε ὑμῶν". (Ἡσ. γ'. 16.)

(2) Καὶ ὁ Χρυσόσομος δὲ λέγει περὶ τῶν καλλωπιζομένων γυναικῶν παῦτε· „τί λέγεις; προσέρχῃ θεο„μενὴ τῷ Θεῷ, καὶ περίκεισαι χρυσία καὶ ἐμπλέγματα; „μὴ γὰρ χορεῦσαι ἦλθες; ἦλθες παρακληθῆναι, δεηθῆ„ναι ὑπὲρ ἁμαρτημάτων, αἰτησομένη τῶν Δεσποτῶν ἄλεσιν „κατανύσασα αὐτῶν· τί κοσμεῖς σεαυτήν; ἐκβάλε παῦτα „ἴκοσδύσεις χήματα· πῶς δύνασαι εὐκαίρως; πῶς δύ„νασαι δακρῦσαι; πῶς μετὰ ἐκτενείας εὔξασθαι, τοιού„των χήμα περικειμένη; παῦτα τῶν μίμων, καὶ τῶν ὀρ„χηστῶν ἐσι, γυναικὶ δὲ κοσμίᾳ οὐδὲν τούτων πρέπει... „μὴ τοίνυν τῶν ἑταιριζομένων μιμῦ". (Ὁμιλ. ιή. εἰς τὴν ά. πρὸς Τιμόθ.) Ὅρα καὶ τὸν ἅγιον Γρηγορίαν τὸν Θεολόγον περὶ καλλωπιζομένων γυναικῶν· ὅρα καὶ τὸν ἑ. Λόγον τῆς Χρησοσθόμε, ἐπιγραφόμενον, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δεὶ πρέπει νὰ καλλωπίζωνται. Σημείωσαι δὲ καὶ πῶς ὅτε ἀνίσως ὁ θεῖος Ἀπόσολος ἐθῶ ἐμποδίζῃ νὰ μὴ φορῶν σολίδια αἱ γυναῖκες, ὁπῦ εἶναι γένος φιλοσολισικὸν· πόσῳ μᾶλλον ἐμποδίζει νὰ μὴ φορῶν σολίδια οἱ ἄνδρες, ὁπῦ εἶναι γένος ἀρρενωπὸν, καὶ τῶν τοιούτων γυναικείων σολιδίων φύσει καταφρονητικόν; ὅθεν γυναικοπρεπῆ κατὰ ἀλήθειαν, καὶ βλακπρεπῆ, καὶ ἐκλελυμένα πρέπει νὰ ὀνομάζωνται κάποιοι κορδωμένοι ἄνδρες, καὶ πεχλιβάνικα παλικάρια, ὁπῦ καλλωπίζονται μὲ τὰ ἴδια εἴδη σολιδίων τῶν γυναικῶν, καὶ κορδοπατοῦν, καὶ σεμνύνονται, καὶ ὑπερηφανεύονται εἰς αὐτὰ, καθὼς τὸ παγῶνι ὑπερηφανεύεται εἰς τὰ πολυχρωμάτιστα καὶ ποικίλα πτερά του· ἢ μᾶλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „ Ἀλλ' (ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν) δι' ἔρ-
„ γων ἀγαθῶν".

Η Χριστιανὰς γυναῖκες, λέγει, πρέπει νὰ στολίζουν ἑαυτὰς μὲ ἔργα καλά· ἔπειτα ἀάγνωθι διὰ μέσου τὸ ἐπίλοιπον, ἤγουν τό, τοῦτο γὰρ πρέπει εἰς τὰς γυναῖκας, ὅπου σέβονται καὶ πιστεύουν τὸν ἀληθινὸν Θεόν· ἢ νοεῖται καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον τὸ ῥητὸν τοῦτο· ἐπειδὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαγγέλλεταί τινας πῶς εἶναι θεοσεβὴς μὲ λόγια μόνον, διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσεν ὁ Παῦλος ὅτι πρέπει νὰ ᾖναί τινας θεοσεβὴς καὶ μὲ τὰ καλὰ ἔργα.

11. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, ἐν πάσῃ ὑποταγῇ".

Η Χριστιανὴ γυνή, λέγει, ὄχι μόνον πρέπει νὰ ᾖναι σεμνὴ καὶ εὔτακτος ἕως καὶ εἰς τὰ ἔξω σχήματα, καὶ φορέματα, ἀλλὰ καὶ ἕως εἰς τὸν φωνόν· διὰ τοῦτο ἡ γυναῖκα ἂς μὴ λαλῇ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, μήτε ἂς διδάσκῃ, ἔχει μόνον διὰ τὰ ἄλλα, ἀλλὰ μήτε διὰ τὰ πνευματικὰ πράγματα, μόνον δὲ ἂς μανθάνῃ ταῦτα· αὕτη δὲ ἡ μάθησις θέλει γένῃ εἰς αὐτὴν, αἴσως μένῃ μὲ ἡσυχίαν, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ τοῦτο ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἐδήλωσεν εἰπών· „ αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, „ ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει· εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους „ ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν". (α'. Κορ. ιδ'. 34.)

12. „ Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός·
„ ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα κόπτει ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὰς γυναῖκας κάθε ἀφορμὴν λαλιᾶς· ἐπειδὴ γὰρ ἀνωτέρω παρήγγειλε νὰ σιωπᾷ ἡ γυνὴ, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ λαλῇ ἀπὸ κάμμίαν αἰτίαν εὔλογον, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὅτι ἡ γυναῖκα ἂς μὴ διδάσκῃ, οὔτε ἂς κυριεύῃ καὶ ἂς ἐξουσιάζῃ τὸν ἄνδρα της· ὥστε, ἐπειδὴ ἡ γυνὴ ἐπροσάχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἄνδρα της· „ Πρὸς τὸν ἄνδρα σου γὰρ ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτὸς σου κυριεύ-
„ σει". (Γεν. γ'. 16.) λοιπὸν πρέπει εἰς τὴν γυναῖκα νὰ ἡσυχάζῃ καὶ νὰ σιωπᾷ, ἐπειδὴ διὰ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς σιωπῆς ταύτης θέλει δείξει μάλιστα τὴν ὑποταγὴν, ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν ἄνδρα της. Ἤξεύρε δὲ ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὁ Παῦλος δὲν ἐμποδίζει τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὸ νὰ διδάσκῃ ἁπλῶς, καὶ εἰς κάθε τόπον, ἀλλὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· κατ' ἰδίαν ὅμως νὰ διδάσκῃ ἡ γυνὴ δὲν ἐμποδίσθη· διὰ τί καὶ ἡ Πρίσκιλλα ἐκείνη κατήχησε τὸν Ἀπολλώ· (Πράξ. ιη'.) ὁμοίως καὶ ἡ πιστὴ καὶ Χριστιανὴ γυνὴ τὸν ἄπιστον ἄνδρα της κατηχεῖ, ὡς λέγει ὁ Παῦλος· „ τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις"; (α'. Κορ. ζ'. 16.) διὰ τῆς διδασκαλίας δηλαδὴ καὶ κατηχήσεως τῆς διὰ λόγου.

13. „ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτον ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα".

Ἐπειδὴ, λέγει, τὰ πρωτεῖα ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ γένος τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν πλάσιν, δεύτερα δὲ ἐπλάσθη ἡ Εὔα, λοιπὸν χρεωστοῦσι καὶ αἱ λοιπαὶ γυναῖκες νὰ ἔχουν τὰ δεύτερεῖα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, καὶ νὰ ὑποτάσωνται εἰς αὐτούς· διὰ τί ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγινε τότε εἰς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν, τοῦτο ἔγινε νόμος φυσικὸς, καὶ ἐπικρατεῖ καὶ εἰς ὅλον τὸ γένος τῶν μετὰ ταῦτα ἀνδρῶν, καὶ τῶν γυναικῶν.

14. „ Καὶ

μᾶλλον εἰπεῖν, καθὼς ὁ ἀχημόπαπας κολοιὸς ἐσεμνύνετο, κατὰ τὸν μῦθον, εἰς τὰ ξένα πτερὰ τῶν πτηνῶν ὁποῦ ἐφόρει. Ἐὰν δὲ καὶ οἱ καλωπιζόμενοι μὲ διάφορα λαμπρὰ καὶ πολύτιμα φορέματα εἶναι πρόσωπα ἱερωμένων, ἢ μοναχῶν, ἐγὼ πλέον δὲν δύναμαι νὰ παρομοιάσω μὲ χείρονα ὁμοίωμα τὴν ἀσπίαν ταύτην· πάσης γὰρ εἰκόνος καὶ ὁμοιώσεως ἀνώτερον τὸ τοιοῦτον εὑρίσκεται ἄτοπον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραβά-„σει γέγονε".

Διὰ τί ὁ Ἀδὰμ δὲν ἠπατήθη; ὅτι δὲν λέγει τοῦτο ἡ Θεία Γραφή· ἡ μὲν γὰρ γυνὴ Εὔα, εἶπε πρὸς τὸν Θεόν· „ὁ ὄφις ἠπάτησέ με καὶ ἔφαγον". (Γεν. γ'. 13.) ὁ δὲ Ἀδὰμ δὲν εἶπεν ὅτι ἡ γυνή με ἀπάτησεν, ἀλλ' ὅτι· „ἡ γυνὴ ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδω-„κεν ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἔφαγον". (Γεν. γ'. 12.) δὲν εἶναι δὲ ἴσον καὶ ὅμοιον τὸ νὰ πεισθῇ τινας εἰς σφάλμα ὁμογενῆ τῆς αὐτῆς φύσεώς του, καὶ εἰς σφάλμα βοηθόν του, καθὼς ἐπείσθη ὁ Ἀδὰμ εἰς τὴν ὁμοφυῆ καὶ βοηθόν του Εὔαν, καὶ τὸ νὰ πεισθῇ εἰς σφάλμα θηλεῖον, ὁποῦ τὸ εἶχε δοῦλον καὶ ὑποτεταγμένον, καθὼς ἐπείσθη ἡ Εὔα εἰς τὸν ὄφιν, τὸν ὑποτεταγμένον εἰς αὐτὴν καὶ ὑπόδουλον· ὥστε τοῦτο τὸ τῆς Εὔας, εἶναι ἀπάτη (1), καὶ ὄχι ἐκεῖνο τὸ τοῦ Ἀδάμ. Κατὰ σύγκρισιν λοιπὸν τῆς ἀπάτης τῆς γυναικὸς, εἶπεν ὁ Ἀπόστολος πῶς ὁ Ἀδὰμ δὲν ἠπατήθη. Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί ὁ Ἀδὰμ δὲν εἶδε τὸ ξύλον τὸ γνωστὸν καλὸν καὶ πονηρὸν, ὅτι ἦτον „καλὸν εἰς βρῶσιν, καὶ ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ ὡραῖον τοῦ κατανοῆσαι". (Γεν. γ'. 6.) ἀλλὰ ἡ γυνὴ Εὔα ἰδοῦσα αὐτὸ, ἐδελεάσθη καὶ ἠπατήθη ἀπὸ τὴν θεωρίαν του, καὶ ἀκολούθως ἁπλώσασα τὰς χεῖράς της, ἔπιασεν αὐτὸ καὶ ἔφαγε, καὶ ἔπειτα ἔδωκε καὶ εἰς τὸν ἄνδρα της· ὥστε ἡ γυνὴ μὲν ἐπλανήθη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ξύλου, ὁ δὲ Ἀδὰμ δὲν ἐπλανήθη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνου, ἀλλὰ ἐπείσθη μόνον εἰς τὴν γυναῖκά του. Διὰ τοῦτο λοιπὸν λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐπειδὴ μίαν φορὰν ἐδίδαξεν ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα, καὶ ἀφάνισεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο πλέον ἂς μὴ διδάσκῃ, ὄχι μόνον ἐκείνη, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ γένος της· ἐπειδὴ καὶ τὸ γένος ὅλον τῶν γυναικῶν, εἶναι ἐλαφρὸν εἰς τὴν νοῦν, δύκολοαπάτητον, καὶ δύκόλως δεχόμενον τὴν πλάνην. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Ἀποστόλου· διὰ τί δὲν εἶπεν ὅτι ἡ Εὔα ἀπατηθεῖσα, ἀλλὰ ἡ γυνὴ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁμιλεῖ ἐδῶ διὰ ὅλην τὴν κοινὴν φύσιν καὶ τὸ γένος τῶν γυναικῶν· δι' ὅ,τι καθὼς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀδὰμ ὅλη ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων ἐθανατώθη, καὶ ἀποθνήσκοντος ἐκείνου, ἀπεθνήσκαν καὶ ὅλοι οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντες ἄνθρωποι· τοιουτοτρόπως καὶ τῆς Εὔας ἀπατηθείσης, ἡ ἀπάτη καὶ ἡ κηφότης τοῦ λογισμοῦ διέβη εἰς ὅλην τὴν φύσιν τῶν γυναικῶν, ἤτοι εἰς ὅλας ὁμοῦ τὰς γυναῖκας· διὰ δὲ τὴν κηφότητα τοῦ λογισμοῦ, ἔλαβε χώραν καὶ ἡ παράβασις τῆς Θείας ἐντολῆς εἰς αὐτὴν πρώτην τὴν Εὔαν.

15. „Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας".

Ποία θέλει σωθῇ, ἡ Εὔα; ὄχι· ἀλλ' ἡ γυνὴ, ἤτοι ἡ φύσις τῶν γυναικῶν· μὴ λυπεῖσθε, λέγει, ὦ γυναῖκες· ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἐσᾶς ἀφορμὴν καὶ αἰτίαν διὰ νὰ σωθῆτε· ποία δὲ εἶναι ἡ αἰτία αὐτή; εἶναι ἡ τεκνογονία, ἤγουν τὸ νὰ ἀναθρέψετε μὲ καλὴν καὶ Χριστιανικὴν ἀνατροφὴν τὰ παιδία ὁποῦ γεννήσετε· ἐπειδὴ δὲν εἶναι χρεία μόνον νὰ τὰ γεννήσητε, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ παιδεύσετε καλῶς, μὲ παιδείαν καὶ νουθεσίαν Κυρίου (2)· αὐτὴ γὰρ εἶναι καὶ λέγεται ἀληθινὴ τεκνογονία. Ἴσως δὲ ἡ γυνὴ καὶ μήτηρ δὲν ἀναθρέψῃ κα-

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Νύσσης εἶπε Θεῖος Γρηγόριος· „ἐπειδὴ, καθὼς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ἡ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε, καὶ τῆς ἀποστάσεως τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς παρακοῆς προηγήσατο· διὰ τοῦτο τῆς ἀνορθώσεως πρώτη γίνεται μάρτυς, ἵνα τὴν ἐκ τῆς παραβάσεως καταστροφὴν, διὰ τῆς κατὰ τὴν ἀνάστασιν πίστεως ἀνορθώσῃ· καὶ ὥσπερ τῶν τῶ ὄφεως λόγων τὸ κατ' ἀρχὰς γνωμεύσαν πρὸς τὸν ἄνδρα διακονός τε καὶ σύμβουλος, ἀρχὴν τοῦ κακοῦ τῷ βίῳ, καὶ ἀκλεθίαν ἐνέσπειρεν· οὕτω τὸν θανατώσαντα τὸν ἀποστάτην δράκοντα τοῖς λόγοις τοῖς μαθηταῖς διακομίσασα, ἀρχηγὸς τοῖς ἀνθρώποις τῆς πίστεως γένηται· δι' ἧς ἐκόπως ἀναλύεται ἡ πρώτη τοῦ θανάτου ἀπόφασις". (Λόγ. ιβ'. κατ' Εὐνομίου.)

(2) Καὶ ὁ Φώτιος δὲ τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων λέγει, ὅτι θέλει σωθῇ ἡ γυνὴ διὰ τῆς τεκνογονίας· δι' ὅτι ἡ καλὴ ἀνατροφὴ καὶ παιδαγωγία, ὁποῦ ἡ γυνὴ ἤθελε κάμει τῶν υἱῶν της, καὶ ἡ θεοφιλὴς πρόνοια ὁποῦ ἡ μήτηρ ἔχει διὰ τὰ τέκνα της, αὐτὰ λέγω, εἶναι σφᾶ μεγάλον δικαίωμα εἰς τὴν γυναῖκα, τὰ νὰ ἀναχαλέσῃ καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν παλαιὰν ἐκείνην σφαλερὰν διδασκαλίαν ὁποῦ ἔδωκεν ἡ Εὔα εἰς τὸν Ἀδὰμ, καὶ τὴν ἀπάτην ὁποῦ τοῦ ἐπροξένησεν· ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἔχει νὰ εἴπῃ· ναὶ ἐδίδαξα παλαιὰ σφαλερῶς, καὶ ἀπάτησα τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ πάλιν τώρα ἀνατρέφω ἀσφαλῶς, καὶ παιδαγωγῶ τὰ τέκνα μου· καὶ ἂν ἡ σφαλερὰ ἐκείνη ἀπάτη καὶ διδασκαλία μὲ ἐκαταδίχασεν, ἀλλὰ ἡ παιδαγωγία καὶ καλὴ ἀνατροφὴ αὕτη τῶν τέκνων μου, μὲ ἐλυθέρωσε ἀπὸ τὴν καταδίκην. (Ἀμφιλ. Ζητημ. οά.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καλῶς τὰ τέκνα της, ἢδὲ τὰ παιδεύσῃ μὲ νουθεσίαν Κυρίε, τοῦτο δὲν εἶναι τεκνογονία, ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι τεκνοφθορία· διὰ τί μὲ τοιοῦτο κακὸν παράδειγμα, φθείρει τὰ ἄθλια τέκνα της, καὶ ψυχικὰ καὶ σωματικά. Τί δὲ ἔχεις νὰ γένῃ ἡ ἀνύπανδρος καὶ παρθένος γυναῖκες, ὦ μακάριε Παῦλε; τί δὲ νὰ κάμῃ ἡ σεμνὴ, ὅπου δὲν γεννᾷ τέκνα; ἄραγε δὲν ἠμπορεῖ νὰ σωθῇ καὶ αὐτὴ, ἀλλὰ εἶναι ἀπωλεσμένη, διὰ τί δὲν ἔχει τέκνα νὰ ἀναθρέψῃ καλῶς; ὄχι· μὴ γένοιτο! μᾶς ἀποκρίνεται ὁ Ἀπόστολος· ἐγὼ δὲν λέγω τοῦτο, πῶς αἱ γυναῖκες αἱ μὴ ἔχουσαι τέκνα, δὲν ἠμποροῦν νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὰς ἐδικάς των ἀρετὰς, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τοῦ τεκνογονίαν, ὄχι· ἀλλὰ λέγω, ὅτι κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα καλὰ, καὶ ἡ καλὴ τεκνοτροφία θέλει γένῃ αἰτία εἰς τὰς γυναῖκας νὰ σωθοῦν· φανερὸν γὰρ εἶναι ὅτι ἡ καλὴ καὶ ἐνάρετος ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, προξενεῖται ἀπὸ τοῦ καλοσυνῶν καὶ ἀρετῶν τῆς μητρός· καὶ ὅποια μήτηρ ἔχει ἀρετῶν, αὐτὴ παιδεύει καὶ τὰ τέκνα της νὰ ἔχουσι τοῦ αὐτοῦ ἀρετοῦ· ὥστε ἡ εὐσεβομένη εἰς τοῦ μητέρα ἀρετὴ, αὐτὴ διαδίδεται καὶ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς ἀνατραφέντα τέκνα. Λοιπὸν ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται φανερὸν, ὅτι καὶ κάθε παρθένος ἀνύπανδρος, καὶ κάθε σεμνὴ γυναῖκα ὁπου ἔχει ἀρετῶν καὶ καλὰ ἔργα, θέλει σωθῇ, κἂν καὶ τέκνα δὲν ἐγέννησεν, ἅτε ἀνέθρεψε. Φαίνεταί μοι δὲ, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐμπόδισε τοῦ γυναῖκα ἀπὸ νὰ διδάσκῃ, διὰ τοῦτο παρηγορεῖ τώρα αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπόδιον αὐτὸ, καὶ δίδει εἰς αὐτοῦ τὰς μαθητὰς ἐκείνας, ὁπου ἔχει τοῦ ἄδειαν νὰ διδάσκῃ, καὶ ὡσὰν νὰ τῆς λέγῃ· ἂν ἐπιθυμῇς ὦ γύναι, νὰ διδάσκῃς, δίδασκε τὰ τέκνα σου, καὶ παίδευε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίε. Μερικοὶ δὲ, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἐνόησαν τεκνογονίαν, τοῦ τῆς Θεοτόκε· διότι ἡ Θεοτόκος, λέγουσι, μὲ τὸ νὰ ἐγέννησε τὸν Σωτῆρα Χριστὸν, ἔσωσε τὰς γυναῖκας (1)· τὸ τοιοῦτον ὅμως νόημα εἶναι τελείως ἀνάρμοστον εἰς τὰ ἀκόλουθα λόγια τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἄκυρον αὐτά.

„Ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει".

Ἤγουν, τότε θέλει σωθῇ ἡ γυνὴ, ἀνίσως τὰ τέκνα της φυλάξουν τοῦ εὐσέβειαν, καὶ τὰ ὀρθὰ δόγματα τῆς πίστεως, διὰ μέσου τῆς καλῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδείας, μὲ τοῦ ὁποίαν αὐτὴ ἤθελε τὰ παιδεύσῃ.

„Καὶ ἀγάπῃ".

Ἤγουν, τότε θέλει σωθῇ ἡ γυνὴ, ἀνίσως διὰ τῆς καλῆς της ἀνατροφῆς, μείνουν τὰ παιδία της εἰς τοῦ ὀρθοῦ καὶ ἐνάρετον ζωοῦ· δὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸ μόνον ἡ πίστις εἰς τὰ τέκνα της διὰ νὰ σωθοῦν, ἀλλ' εἶναι χρεία νὰ ἔχουν καὶ τοῦ καλοῦ καὶ χριστιανικοῦ ζωοῦ· πηγὴ δὲ, καὶ αἰτία, καὶ κεφάλαιον τῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι ἡ διπλῆ ἀγάπη, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν δηλαδὴ, καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον.

„Καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσυνῆς".

Ἁγιασμὸν ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος, τοῦ καθαρότητα καὶ παρθενίαν τοῦ σώματος· ἐπειδὴ δὲ ὅλοι δὲν εἶναι παρθένοι, διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσε καὶ τὸ „μετὰ σωφροσυνῆς". σωφροσύνη γὰρ ὀνομάζεται ἡ κατὰ καιρὸν νόμιμος μίξις καὶ ἀποχὴ τῶν ὑπανδρολμένων· ἢ σωφροσυνῶν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἁπλῶς τοῦ κοσμιότητα τῶν ἡδονῶν, καὶ τοῦ τῶν ἠθῶν εὐπρέπειαν. Θέλει λοιπὸν σωθῇ ἡ γυνὴ, ἀνίσως διὰ τῆς καλῆς της ἀνατροφῆς, μείνουν τὰ τέκνα της εἰς τοῦ παρθενίαν, καὶ ἀφθορίαν τοῦ σώματος, ταυτὸν εἰπεῖν ἀνίσως τὰ τέκνα της ἐκλέξουν τοῦ ζωὴν τῶν παρθένων, καὶ γένουν μοναχοί· ἢ μείνουν εἰς τὴν ἐν γάμῳ σωφροσυνῶν, καὶ δὲν γένουν πόρνοι καὶ μοιχοί. Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῇ τινας, ὅτι ἂν ἡ μήτηρ ἦναι κακὴ, ἀναθρέψῃ δὲ καλῶς τὰ τέκνα της, ἔχει ἄραγε μισθὸν διὰ τὴν καλὴν αὐτὴν ἀνατροφήν; Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι δὲν εἶναι ἀκόλουθον νὰ γένῃ τοῦτο· ἐπειδὴ ἂν ἡ μήτηρ ἦναι κακὴ, κακῶς βέβαια ἔχει νὰ ἀναθρέψῃ καὶ τὰ τέκνα της· διὰ τί τὸ σαπρὸν δένδρον, σαπρὺς κάμνει καὶ τοὺς καρπούς, καὶ ὄχι ἀγαθούς, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „τὸ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πο-

„νη-

(1) Τύπων μέμνηται καὶ ὁ Φώτιος ἐν τῷ αὐτῷ οἰκ. τῶν Ἀμφιλοχίων Ζητήματι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ νηρὺς ποιεῖ... ἡ δωύαται δενδρον σαπρὸν καρπὺς καλὺς ποιεῖν". (Ματ. ζ'. 17.) Ἐαν ὅμως ἔσα κακὴ ἡ μήτρ, καλῶς ἀναθρέψη τὰ τέκνα της, βέβαια θέλει λάβη παρὰ Κυρίυ τὸν μισθὸν διὰ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων της· ἀνίσως δὲ ἡ μήτρ ἔσα καλὴ καὶ ἐνάρετος, ἤθελεν ἀναθρέψη ἢ παιδεύση κακῶς τὰ τέκνα της, ἔχη ἄραγε καὶ αὐτὴ νὰ λάβη τιμωρίαν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν κακὴν ταύτην ἀνατροφήν; Καὶ ἀποκρινόμεθα καὶ εἰς τοῦτο, ὅτι εἰ μὲν ἡ μήτρ ἀμελῆ, ἢ κάμνει χάριν εἰς τὰ τέκνα της, καὶ δὲν τὰ παιδεύει καλῶς, βέβαια ἔχει νὰ πάθη καὶ αὐτὴ τὴν τιμωρίαν ἐκείνην, ὁποῦ ἔπαθεν Ἠλὶ ὁ Ἱερεὺς, διατὶ ἔκαμνε χάριν εἰς τὰ τέκνα τε, καὶ δὲν ἐπαίδευεν αὐτὰ μὲ τὴν πρέπουσαν αὐστηρότητα, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἵνα τί ποιῆτε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὃ „ ἐγὼ ἀκούω ἐκ στόματος παντὸς τοῦ λαοῦ Κυρίε; μὴ τέκνα, ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοή, ἣν ἐγὼ „ ἀκούω". (ἁ. Βασιλ. β'. 23.) (1) Εἰ δὲ ἀκολουθήση τὸ ἐναντίον, καὶ ἡ μὲν μήτρ κάμνει κάθε τρόπον, καὶ ἐπιμελεῖται νὰ ἀναθρέψη καλῶς τὰ τέκνα της, δὲν δυνηθῆ ὅμως νὰ τὰ διορθώση διὰ τὴν κακοπροαίρετον αὐτῶν γνώμην (τὸ ὁποῖον σπανίως ἠμπορεῖ νὰ ἀκολουθήση) αὖ, λέγω, τοῦτο ἀκολουθήση, ἂς ἠξεύρῃ ἡ μήτρ ἐκείνη, ὅτι δὲν θέλει κατακεισθῆ, ἀλλὰ καὶ θέλει λάβη παρὰ Κυρίυ τὸν μισθὸν τῶν κόπων καὶ τῆς ἀνατροφῆς της· λέγει γὰρ ὁ Θεὸς διὰ Ἰεζεκιήλ· „ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα, ἀποθανεῖται· ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήψεται „ τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς, οὐδὲ ὁ πατὴρ λήψεται τὴν ἀδικίαν τοῦ υἱοῦ· δικαιοσύνη δικαίου „ ἐπ' αὐτὸν ἔσαι, καὶ ἀνομία ἀνόμου ἐπ' αὐτὸν ἔσαι"· (Ἰεζ. ιή. 20.) διατὶ καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μόλον ὁποῦ ἔκαμνε κάθε τρόπον, καὶ ἔλεγε κάθε λόγον καὶ διδασκαλίαν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὅμως ὀλίγους εἶχεν ὁποῦ ἐπείθοντο εἰς αὐτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „ Πιστὸς ὁ λόγος".

Ἐπειδὴ ἦτον ἀμφίβολον πρᾶγμα, ἂν ἡ καλῶς ἀναθρέψασα τὰ τέκνα της μήτρ, ἔχη νὰ ἀπολαύση ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῶν τέκνων της, καὶ νὰ σωθῆ διὰ τῆς τεκνογονίας ταύτης· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ λόγος ἔτος εἶναι βέβαιος καὶ πιστὸς, καὶ δὲν ἔχει κἀνένα ψεῦδος· ὅθεν κἀνένας ἂς μὴ διστάζῃ εἰς αὐτόν (2).

„ Εἴτις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλὸν ἔργον ἐπιθυμεῖ".

Σημειώμεν, ὅτι ὅσα ὁ μακάριος Παῦλος διορίζει ἐδῶ εἰς τὸν Τιμόθεον περὶ τῆς Ἐπισκόπης, δὲν εἶναι μερικὰ καὶ ἴδια, ἀλλὰ καθόλυ καὶ γενικὰ, καὶ διορίζει ταῦτα εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς Οἰκουμένης, ὅθεν καὶ λέγει· ὅποιος ὀρέγεται προσασίαν λαοῦ, καὶ ἀγαπᾷ νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς, ἐγὼ δὲν τὸν ἐμποδίζω ἀπὸ τὴν ὄρεξιν καὶ ἐπιθυμίαν αὐτὴν, ἐπειδὴ καὶ

---

(1) Ἂς ἀκούσουν ταῦτα ἐκεῖνοι οἱ ἄγνωσοι γονεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ νὰ ἀνατρέφουν καὶ νὰ παιδεύουν τὰ τέκνα των μὲ παιδείαν καὶ νουθεσίαν Κυρίυ, καὶ ἀντὶ νὰ τὰ βάλουν νὰ μανθάνουν τὴν Χριστιανικὴν Διδασκαλίαν, καὶ τὰ τῆς πίστεως ὀρθόδοξα δόγματα, καὶ τὰ χρησὰ ἤθη τῆς ἐναρέτυ ζωῆς, διὰ νὰ ἠμπορέσουν νὰ μείνουν μέχρι τέλυς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, καὶ τῇ ἐναρέτῳ ζωῇ, καὶ τῷ ἁγιασμῷ καὶ τῇ σωφροσύνῃ, καθὼς παραγγέλει ἐδῶ ὁ Θεῖος Παῦλος· αὐτοὶ οἱ ἀνόητοι βάλουν τὰ τέκνα των διὰ νὰ μανθάνουν Τούρκικα, καὶ Φραντζέζικα, καὶ ἄλλαι διαλέκτους, ὄχι διὰ ἄλλην σκοπὸν, παρὰ διὰ ὑπερηφάνειαν, καὶ φιλοδοξίαν· ἐπίσης διὰ νὰ καπατσήσουν τὰ τέκνα των πλούσια, καὶ εὔδοξα, καὶ εὐγενῆ μὲ τοὺς τοιούτους γλώσσας· ἀλλὰ τί ἀκολουθᾶ; τὰ παιδία των συναναστρεφόμενα μὲ τοὺς κακοήθεις καὶ διεφθαρμένους διδασκάλυς τῶν τοιούτων διαλέκτων, καὶ ποτιζόμενα καθ' ἑκάστην ἀπὸ τὰ θολερὰ καὶ φαρμακερὰ αὐτῶν νάματα, φθείρουσι τὰ ἤθη των, καὶ παντῶν εἰς ἀδιαφορίαν, ψυχραίνουν τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὰ θεῖα εὐλάβειαν, καὶ εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ἀθετοῦν, φεῦ! καὶ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν· καὶ ζητοῦντα νὰ μάθουν γλωσσῶν ποικιλίαν, μανθάνουν τὴν ἀθεΐαν. Ἀλοίμονον εἰς τὴν συμφορὰν τῶν τοιούτων τέκνων! καὶ τρισαλλοίμονον εἰς τὴν ἀγνωσίαν τῶν τοιούτων γονέων! οἵτινες ἀντὶ νὰ σωθοῦν διὰ τῆς τεκνογονίας, ὡς γράφει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἔχουν νὰ κολασθοῦν δι' αὐτὴν μὲ κάθε δίκαιον λόγον· καλλιον γὰρ ἦτον εἰς αὐτοὺς νὰ εἶναι τὰ τέκνα των ποιμένες, καὶ βοσκοὶ χοίρων, καὶ ἄλλων ἀλόγων ζώων, καὶ νὰ ἔχουν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ Χριστιανικὴν ζωὴν, παρὰ νὰ γένουν εὐγενεῖς, καὶ ἄρχοντες, καὶ αὐθέντται, καὶ νὰ διαφθείρουν τὴν πίστιν της, καὶ τὴν πρέπουσαν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς πολιτείαν· διατὶ βοσκοὶ χοίρων ὄντες δὲν κολάζονται, ἀλλ' ἐὰν φθείρουν τὴν πίστιν της, καὶ τὰ ἤθη των, κολάζονται βεβαίως πολλά.

(2) Ὅθεν κατὰ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον τὸ „πιστὸς ὁ „λόγος" σωστέον μὲ τὰ ἀνωτέρω λόγια, καὶ ὄχι μὲ τὰ κατωτέρω, ἤγουν μὲ τὸ „εἴτις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐπιθυμεῖ ἔργον καλὸν, τὸ νὰ κοπιάζῃ δηλαδὴ, καὶ νὰ ποιμαίνῃ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ· πλὴν ἂς μὴν ἐπιθυμῇ μοναχὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ δόξαν, καὶ αὐθεντίαν, ὁποῦ ἔχει τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης· διατί καὶ ὁ Μωϋσῆς τὸ ἔργον μόνον καὶ τὸν κόπον ἐπεθύμει τὰ νὰ προστατεύῃ τοὺς ὁμογενεῖς του Ἑβραίους, καὶ ὄχι τὸ νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν καὶ δόξαν ἐπάνω εἰς αὐτούς· διὰ τοῦτο καὶ ἐφόνευσε τὸν Αἰγύπτιον ἐκεῖνον, ὁποῦ ἔδειρε τὸν ὁμόφυλόν του Ἑβραῖον, διατί ἠθέλησε νὰ προστατεύσῃ καὶ νὰ δεφενδεύσῃ τὸν ἀδικούμενον ἀδελφόν· ὅθεν καὶ Ἐπισκοπὴ λέγεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς ὀνομάζεται Ἐπίσκοπος, διατί ἐπισκέπτεται καὶ ἐπιμελεῖται ὅλον τὸ ποίμνιόν του (1).

2. „ Δεῖ

(1) Ὅθεν καὶ ὁ ὑπερφυὴς Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς ἑρμηνεύων τὸν νη'. Κανόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, λέγει· ἔστι δὲν ἄλλο τι δεῦ παρακινήσῃ τοὺς Ἐπισκόπους νὰ μὴν ἀμελοῦν, ἀλλὰ νὰ ἐπιμελοῦνται τὸ ποίμνιόν τους, καὶ νὰ ἀγρυπνοῦσιν εἰς αὐτὸ, ἂς τοὺς παρακινήσῃ κἂν τὸ ὄνομα ὁποῦ ἔχουσι τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ ὁποῖον σημαίνει βίγλαν καὶ σκοπόν· οἱ δὲ εἰς τὴν βίγλαν καὶ τὸν σκοπὸν καθήμενοι Ἐπίσκοποι, πρέπει νὰ ἀγρυπνοῦν καὶ νὰ βλέπωσι, καὶ ὄχι νὰ ἀμελοῦν καὶ νὰ νυστάζωσι· διατὶ πάντα γὰρ καὶ μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα ἵδρυται τὸ ἱερὸν σωθρονον ὕψηλὸ, ἵνα ὁ Ἀρχιερεὺς ἀναβαίνοντας καὶ καθήμενος εἰς αὐτὸ, βλέπῃ ἀπὸ ὕψηλὰ, ὡσὰν ἀπὸ βίγλαν, τὸν ὑποκείμενον αὐτῷ λαὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτὸν ἐπισκοπῇ· οἱ δὲ Ἱερεῖς συνιζάμενοι καὶ συγκαθεζόμενοι μὲ αὐτὸν, παρακινοῦνται ἐκ τούτου νὰ ἀφορῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ καταρτίζωσι τὸν λαὸν, ὡς σύμπονοι δοθεῖσι εἰς τὴν Ἐπίσκοπον. Αὐτὸ τὸ ἴδιον νόημα φανερόνει καὶ ὁ Θρόνος τοῦ Ἀρχιερέως ἱσάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑψηλότερος τῶν ἄλλων, καὶ σκοπιὰ ὑπερκάτω, καὶ ἱερὰ αὐτοῦ Θρόνου περιωπὴ διὰ τοῦτο ὀνομαζόμενος, κατὰ τὸν Ἰγνάτιον Διάκονον (ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου). Ὅρα καὶ πῶς ἑρμηνεύει τὸ α'. καὶ νη'. τῶν Ἀποστολικῶν, εἰς τὸ τυπωθὲν Κανονικὸν ἁπλοῦν. Σημείωσαι δὲ ὅτι ὁ Θεοδώριτος λέγει πῶς ὁ Παῦλος Ἐπίσκοπον ἐδῶ ἐννοεῖ τὸν Πρεσβύτερον (Ἐπίσκοπος γὰρ καὶ ὁ Πρεσβύτερος ὀνομάζεται, ὡς εἴπομεν εἰς τὸ α'. κεφάλαιον τῆς πρὸς Φιλιππησίους ςίχ. 1.) καθ' ὅτι μετὰ ταῦτα ὁ Παῦλος δεῦ διδάσκει περὶ Πρεσβυτέρων, ἀλλὰ περὶ Διακόνων· ἀλλ' ὅμως λέγω πάλιν, ὅτι ταῦτα ὁποῦ νομοθετεῖ ὁ Παῦλος ἐδῶ, περὶ τῶν πρεσβυτέρων, τὰ νομοθετεῖ ἐμοίως καὶ περὶ τῶν Ἐπισκόπων, καθ' ὅ, τι οἱ Ἐπίσκοποι πρέπει νὰ φυλάττωσι πρῶτοι τούτους τοὺς νόμους.

Δεῦ δύναμαι ἐδῶ νὰ σιωπήσω τὴν ἑρμηνείαν, ὁποῦ γράφει εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο, τὸ θαῦμα τοῦ Πλουσίου ὅμους, ὁ μέγας, λέγω, καὶ θεῖος Πατὴρ Ἰσίδωρος, ὡς γλαφυρὰν, καὶ πολὺ τὸ ὠφέλιμον ἔχουσαν· „ εἴτις Ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ· ἂν εἴπε· „ πᾶς τις ὀρεγέσθω· καλῶς γὰρ ποιεῖ· (τοῦτο γὰρ „ ἂν εἶπεν, εἴγε μὴ τὸ ἔργον, ἀλλὰ τὸν ἐρῶντα ἐπαινέ„ σαι ἠβουλήθη) ἀλλὰ καλοῦ ἔργου· ἵνα γὰρ τἆλλα „ παρῶ, τοῦτο λέξω μόνον· ὅτι τὸ δύσκολον καὶ δυσκα„ τόρθωτον πρᾶγμα, ἔργον καλοῦσιν· ἔργον, φησιν, ὦ „ ἀγαπητοί, τὸ πρᾶγμα, οὐκ ἄνεσις· φρενῖτις, ἀτρυφὴ· „ λιπαργία ὑπόδυσις, ἀκυρανχὴ αὐτονομία· οἰκονο„ μικὴ προσασία, οὐκ ἀλογοδέσποτος ἐξουσία· ἐγὼ τὸ „ ἔργον τῆς ἐπισκοπῆς ὑπερφυῶς ἐπαινῶ· θεῖον γάρ· „ τὸν δ' ἀγαπῶντα οὐκ ἐπαινῶ· σφαλερὸν γάρ· ἃ γὰρ „ λέγω καλῶς ποιεῖ· χρὴ τὸν ἔρωτα τοῦτον, μὴδὲ τὰς „ λίαν εὐόκινήτους, ἐν τῇ ψυχῇ φέρειν, ἀλλὰ παντὶ „ δεινὰ ὀξυδερκῶν· δεῖ τὸν Ἀπόστολον ἔμπειρον ὄντα „ τῶν ἀγώνων ὅπου, καὶ μυρίοις ἱδρῶσι καταῤῥεόμενον, καὶ „ τραύμασι, καὶ πληγαῖς, καὶ ἐπιβουλαῖς, καὶ θα„ νάτοις ὁμιλοῦντα, ἵνα μηδεὶς τῶν πεισθέντων αὐ„ τῷ, πάγε αὐτοῦ μέρος, ἀπώλητα, πῶς ἐκφοβεῖ τοὺς „ ἀρχοντιῶντας, ἅτε ἀπείρους τῶν τοιούτων ἀγωνισμάτων, „ καὶ πρὸς μόνῳ τὴν τιμὴν ὁρῶντας, μονονουχὶ γὰρ τὴν „ κεφαλὴν κινῶν βοᾷ· Εἴτις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, βλε„ πέτω τοὺς πόνους· σκοπείτω εἰ πρὸς ταῦτας ἀρκέσει δύ„ ναται· ὁράτω τοὺς κινδύνους· ἐπ' αὐτῷ γὰρ παραπάτ„ τονται ἀόρατοι πόλεμοι κατὰ τὸ ἐχθρὸν, καὶ μὴ ἐν„ νοείτω μόνῳ τῷ τιμῷ· θεασάσθω τοὺς θανάτους, „ καὶ μὴ τῷ τρυφῷ, σωράτω τὰς ἐπιβουλὰς, καὶ μὴ „ πρὸς τὸ ἄνεσιν βλεπέτω, εἴτις εἰς ἐκεῖνον ἀχθῆναι „ τὸν θρόνον θέλει, ἴσω ὅτι χειροτονεῖται ὡς νομίμως „ ἀθλήσων, οὐχ ὡς ἀκινδύνως τρυφήσων, ὁ γὰρ τῆς τι„ μῆς μόνης ἐγκρατὴς γενόμενος, καὶ τ' ἄλλα πάντα τῆς „ ἐπισκοπῆς προσήκοντα δίκαια παρεωρακώς, ἐντεῦθα „ μὲν μυρίαις βλαθήσεται κακηγορίαις· ἐκ' ὅτε καὶ κα„ θαιρέσει τῆς τοιαύτης ἀξίας· ἐκεῖσε δὲ, καταβλη„ θήσεται παρὰ τῷ ἀδεκάστῳ Κριτῇ ἐπὶ τὸ φοβερὸν „ βῆματος· ὅτι αὐτὸς μὲν τρυφήσας, καὶ χρηματισά„ μενος, εἰς οἰκίας ἀνήλωσε φιλοτιμίας· τῶν δὲ γυ„ μνῶν, καὶ πεινώντων, καὶ ἀῤῥωστούντων, ὑπερεώρα. Ταῦτα „ ἐννοησαντες τοίνυν, μὴ παίζωμεν εἰς τὰ θεῖα· οἱ „ γὰρ εἰς τὸ ἴδιον λογοδέσιον μόλις ἐπαρκέσοντες, ὅτε „ καὶ περὶ ἑτέρων δώσομεν λόγον, πῶ φανούμεθα; οἱ γὰρ „ τὸν τοιοῦτον ἔρωτα ἐπὶ καρδίαν φέροντες, εἰκάσιν „ ἀγνοεῖν, ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο καθάπερ ἦν πάλαι· νῦν „ μὲν γὰρ εἰς τυραννίδα τὸ τῆς πράσεως μεταχωῶ„ ρησεν ἀξίωμα, τότε δὲ, οὐχ οὕτως· ἀλλὰ τότε μὲν, „ ὑπὲρ τῶν προβάτων ἀπέθνησκον οἱ ποιμένες, νῦν δὲ, „ αὐτοὶ μᾶλλον ἀναιροῦσι τὰ πρόβατα· καὶ τὰ σώματα „ σφάττοντες· ἧττον γὰρ ἂν ἦν τὸ κακόν· ἀλλὰ τὰς „ ψυχὰς σκανδαλίζοντες· καὶ τότε μὲν νηστείας τὸ σῶ„ μα ἐσωφρόνιζον, νῦν δὲ, τρυφῆς τοῦτο παρασκευά„ ζουσι σκιρτᾶν· καὶ τότε μὲν, τὰ ἑαυτῶν τοῖς δεομένοις „ διένεμαν· νῦν δὲ τὰ τῶν πενήτων σφετερίζονται· καὶ „ τότε μὲν, ἀρετὴν ἦσκουν· νῦν δὲ τὰς ἀρετὰς ἀσκοῦν„ τας ἐξορχίζουσι· καὶ τότε μὲν, τὴν ἀγνείαν ἐξεθείά„ ζον· νῦν δὲ, ὦ τί τούτου καλέσας ἄξιος ὀνομάσω! „ οὐκ ἐᾶμε ἡρεμεῖν ἡ λύπη, πεισθῆτε, καὶ οἱ βυλό„ μενοι· ἀλλ' ἔνεστιν τὸ σπλιχθὸν ἀξίωμα ῥᾳθυμη„ θὲν, διεγάρσιμα πρὸς τὸ λέγειν· ὅτι πάλαι μὲν, οἱ „ φιλάρετοι πρὸς τὴν ἱερωσύνην προῆγοντο, νῦν δὲ, οἱ „ φιλάργυροι· τότε, οἱ τὸ πρᾶγμα φεύγοντες διὰ τὸ „ μέγεθος τῆς ἀρχῆς, νῦν δὲ, οἱ τούτῳ ἐπιτρέχοντες „ μεθ' ἡδονῆς· τότε, οἱ ἀκτημοσύνην ἐκασίῳ ἐναβρυ„ νόμενοι, νῦν δὲ, οἱ πλεονεξίᾳ ἐκασίως χρηματιζό„ μενοι· τότε οἱ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες τὸ θεῖον δίκασ„ ριον, νῦν δὲ, οἱ μηδὲ εἰς ἔννοιαν τοῦτο λαμβάνοντες· „ τότε, οἱ τύπτεσθαι, νῦν δὲ, οἱ τύπτειν ἕτοιμοι· καὶ „ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; μεταπεπτωκυῖα λοιπὸν τὸ „ ἀξίωμα ἐδόξεν ἀπὸ ἱερωσύνης εἰς τυραννίδα· ἀπὸ

„ τα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „ Δεῖ οὖν τὸν Ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι “.

Η'γουν ὅποιος ὀρέγεται νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος, ἤτοι Ἀρχιερεὺς (1) πρέπει νὰ ἔχῃ κάθε ἀρετὴν, τόσον ὁπὸ μήτε ἄλλοι τινὲς νὰ ἔχουν καινούργιον πρᾶσιμον νὰ τὸν κατηγορῶσιν, μήτε αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ κατηγορῆται ὑπὸ τῆς συνειδήσεως διὰ καινούργιον σφάλμα ὁπὸ ἔκαμε μεγάλον, ἢ μικρόν· ὥστε, ὅποιος ἐλέγχεται ἀπὸ τὴν συνείδησίν του πῶς ἔκαμε καινούργιον ἁμάρτημα, αὐτὸς ἂς μὴν ἐπιθυμῇ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἐπισκοπῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον αὐτὸς μόνος διὰ τῶν πονηρῶν του ἔργων ἐδίωξε τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔγινον ἀνάξιος τοῦ νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος· ἐπειδὴ ὅποιος ἔχει νὰ γενῇ ἄρχων καὶ ὀξουσιαστὴς λαοῦ, πρέπει νὰ λάμπῃ κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ σοφίαν ὡσὰν φωστῆρας καὶ ἥλιος, ἵνα ὅλοι ἐκεῖνοι ὁπὸ τὸν βλέπουν, φωτίζωνται καὶ ὁδηγῶνται εἰς τὸν ἴσον δρόμον τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς γνώσεως (2).

„ Μιᾶς γυναικὸς ἀνδρα “.

Ἀνίσως ὅποιος ὑπανδρεύθῃ μερεμνᾷ τὰ τοῦ Κόσμου, ὁ δὲ Ἐπίσκοπος δὲν πρέπει νὰ μερεμνᾷ τὰ τοῦ Κόσμου, διὰ τί ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος θέλει τὸν Ἐπίσκοπον ὑπανδρευμένον καὶ λέγει, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος νὰ ἦναι ἀνδρας μιᾶς μόνης γυναικός; Μερικοὶ λοιπὸν εἰς τοῦτο λέγουν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ ἐννοεῖ τὸν παρθένον ἀνδρα, ὁπὸ δὲν ἔχει γυναῖκα (3)· εἰ δὲ

„ ταπεινοφροσύνης, εἰς ὑπερηφανίαν· ἀπὸ νηστείας, εἰς „ τρυφήν· ἀπὸ οἰκονομίας, εἰς δεσποτείαν· ἡ γὰρ ὡς „ οἰκονόμοι ἀξιῶσι διοικεῖν, ἀλλ' ὡς δεσπότας σφετε„ ρίζεσθαι. Φήσασθε οὖν ἑαυτῶν, πάντες οἱ τοῦ „ τοιούτου ἔφεσιν ἔχοντες· ἱερωσύνης γὰρ ἄξίωμα τοῖς „ ἀναξίως τῆς τιμῆς ζῆν προῃρημένοις, προσθήκη κο„ λάσεως γίνεται· τὸ γὰρ ἐπισκοπῆς ἔρᾶν, οὐκ ἔστι τῶν „ τυχόντων· ἀλλ' ὧν ὁ βίος ἐκ τῶν τοῦ Παύλου νό„ μων· ἰδύνεται· εἰ ἔν ἐκείνοις ἐν ἑαυτῷ θεωρεῖ τὴν ἀκρί„ βειαν, ἴδι ἀτιμώτως πρὸς τὴν τοσαύτην ὕψους ἀνάβασιν· εἰ „ δ' ἀ πρόσεστί σοι αὖτη, μὴ φαύσῃς τῶν ἀφύτων· πρόσ„ εχε· πυρὶ προσεγγίζεις τοῦ ὕλου δαπανῶντι “. (Παρὰ τῷ Ὁσίῳ Νίκωνι, Τόμ. ά. Λόγ. λέ.)

Τώρα, ἂν εἰς ἐκείνους τοὺς καιροὺς, ὅτε ἡ ἀρετὴ ἤκμαζε, καὶ ἡ κακία παρήκμαζε, ταῦτα ἔγραφε καὶ ἐσυμβούλευεν ὁ θεῖος Ἰσίδωρος, πολλῷ μᾶλλον ταῦτα πρέπει καὶ νὰ γράφῃ τινὰς, καὶ νὰ συμβουλεύῃ πάντας, εἰς τοὺς τωρινοὺς καιροὺς, ὅτε ἀκμάζει μὲν ἡ κακία, παρήκμασε δὲ καὶ ἐλαττώθη ἡ ἀρετή; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι ὅποιος ἀγαπᾷ νὰ γενῇ κληρικὸς, Ἐπίσκοπος δηλαδὴ, ἢ Ἱερεὺς, αὐτὸς νοσεῖ νόσημα τοῦ διαβόλου· „ Κλῆρε μέντοι, ἢ προσασίας ἀδελφῶν ἐφί„ εται τὸν ἀσκητὴν, οὐδαμῶς προσῆκε· διαβολικὸν γὰρ „ τὸ νόσημα, καὶ φιλαρχίας τὸ ἄγκλημα· ὅπερ τῆς „ ἀνωτάτω τοῦ διαβόλου πονηρίας τὸ γνώρισμα· κἀκεῖ„ νος γὰρ ὑπὸ τῶν τοῦ πάθους εἰς τὸ πιεῖν ἀνεπέχεται πτῶμα· καὶ ὁ τούτῳ τῷ πάθει κρατούμενος, „ τὰ ἴσα ἐκείνῳ νοσεῖ “. (Ἀσκητικ. Διατάξ. θ'.)

Ἂς ἀναγνώσῃ ὅποιος θέλει καὶ εἰς τὸ Πολιτικὸν Θέατρον Κεφαλ. έ. καὶ ἐκεῖ θέλει μάθῃ πόσον δύσκολον, καὶ πόσον κοπιαστικὸν εἶναι τὸ ἄξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης καὶ Ἱερωσύνης. Διὰ τοῦτο ὁ Πάπας Οὐρβανὸς ὁ Ἑβδομος ὅταν ἐνδύνετο τὸ λινοῦν ἱμάτιον ἔλεγε πρὸς τοὺς παρόντας· ἴδετε τί ἐλαφρὸν ἱμάτιον· ἔχει ὅμως τόσον ὑπερβολικὸν βάρος· διὰ τοῦτο ὁ Διάλογος Γρηγόριος ἀκανθώδη βάτον ὠνόμαζε τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον· ὁ θεῖος Ἀμβρόσιος ἀπεκάρασεν ὅλῳ τῷ Σύγκλητον τῶν Μεδιολάνων μὲ τὰς παρακαλέσεις του, διὰ νὰ μὴ τὸν δώσουν τῷ ἐπισασίαν τῆς Ἐκκλησίας· καὶ ὁ Ὅσιος Ἀμώνιος ἔκοψε τὸ αὐτίν του διὰ νὰ γενῇ ἀνεπιτήδειος εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης, καὶ εἶπεν ὅτι θέλει κόψει καὶ τὴν γλῶσσάν του, ἐὰν εἰς αὐτὸ ἤθελε βιασθῇ.

(1) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τοὺς Κανόνας τῶν τε Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν οἰκουμενικῶν, καὶ τοπικῶν Συνόδων, καὶ ἁπλῶς κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν, τὸ ὄνομα Ἐπίσκοπος εἶναι γενικὸν, καὶ λέγεται εἰς κάθε Ἀρχιερέα ἁπλῶς, εἴτε Πατριάρχην, εἴτε Μητροπολίτην, εἴτε Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ οὐχὶ εἰς μόνους τοὺς τοῖς Μητροπολίταις ὑποκειμένους Ἐπισκόπους, καθὼς ἐπικρατεῖ ἡ τωρινὴ συνήθεια.

(2) Τί λέγω; καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἥλιον πρέπει νὰ ἦναι καθαρώτερος ἐκεῖνος, ὁπὸ μέλλει νὰ λάβῃ προστασίαν λαοῦ, καὶ νὰ ἔχῃ ἀγγελικὴν ἀρετήν· καὶ βεβαιοῖ μὲ τὸν λόγον ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης λέγων· „ ἡ γὰρ ὑπὲρ τραπεζίας, οὐδὲ ὑπὲρ βασιλείας ἡμῖν „ ὁ λόγος, ἀλλ' ὑπὲρ πράγματος, ἀγγελικῆς ἀρετῆς διο„ μένης· καὶ γὰρ τῶν ἀκτίνων αὐτῶν καθαρωτέραν τῷ „ ἱερεῖ τὴν ψυχὴν εἶναι δεῖ· ἵνα μήποτε ἔρημον αὖ„ τὸν καταλιμπάνῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἵνα δύνηται „ λέγειν ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός “. (Λόγ. τ. περὶ Ἱερωσύν.) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου λέγει ὅτι „ ἀνε„ πίληπτον “ εἶναι τὸ, νὰ μὴ δίδῃ ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος κἀμμίαν δικαίαν πρόφασιν καὶ αἰτίαν μέμψεως εἰς κανένα· καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὁ Χρυσορρήμων ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ἀνεπίληπτον· „ ἀνεπίληπτον, ἤτοι πᾶσαν „ ἔχειν ἀρετήν· τὸν γὰρ ἄρχοντα παντὸς λαμπρὸν „ λαμπρότερον εἶναι δεῖ, καὶ βίον ἔχειν ἀκηλίδωτον, ὥ„ στε πάντας πρὸς ἐκεῖνον ὁρᾶν, καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ „ βίον τὸν οἰκεῖον χαρακτηρίζειν “.

(3) Ἴσως δὲ καὶ ἐννοεῖται τὸ „ μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ “ διὰ τὸν ὑπανδρον μὲν καὶ λαβόντα γυναῖκα, ἀποβαλόντα δὲ ταύτην διὰ τὸ θανεῖν, καὶ χῆρον γενόμενον· καὶ οὕτος γὰρ γίνεται ἀκωλύτως Ἐπίσκοπος, ἐὰν πάς ἀρετὰς ἔχῃ ὁπὸ ἀπαρτίζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος. Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τὸ τοῦ Ἡσαΐου ἐκεῖνο· „ ἀρε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ καὶ παρθένος δοκῇ εἶναι, ἂς ἔχῃ, λέγει, κἂν αὐτὸς μίαν μόνῃ γυναῖκα· ὅμως νὰ ἔχῃ αὐτῇ μὲ τόσῃ ἀπροσπάθειαν ὡσὰν νὰ μὴ τὴν ἔχῃ, ἵνα νὰ μὴ καταδυλόνεται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς, πληρῶν τὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου λόγιον· „ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, „ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι". (α. Κορινθ. ιζ'.) Δὲν λέγει δὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ὡς νομοθετῶν, ὅτι πρέπει ἐξάπαντος νὰ ἦναι ὕπανδρος ὁ Ἐπίσκοπος, ὄχι· πῶς γὰρ ἤθελε νομοθετήσῃ τοῦτο, αὐτὸς ὁποῦ εἰς ἄλλο μέρος λέγει ὅτι θέλει καὶ ἀγαπᾷ, νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὡσὰν αὐτόν; ἤγουν νὰ εἶναι παρθένοι καὶ ἄγαμοι· „θέλω πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ „ἐμαυτόν". (α. Κορινθ. ζ'. 7.) ἀλλὰ λέγει τοῦτο ὁ Παῦλος κατὰ συγκατάβασιν καὶ οἰκονομίαν· ἐπειδὴ ὁ τότε καιρὸς μὲ τὸ νὰ ἦτον εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς πίστεως, ἐζήτει νὰ γενῇ τοιαύτη οἰκονομία, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδυλεύετο νὰ χωρέσῃ τὴν ἀκρίβειαν. Λέγει ἔν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι αὖ ἦναί τινας ὕπανδρος, ἂς γίνεται Ἐπίσκοπος, πλὴν νὰ ἦναι μιᾶς μόνης γυναικὸς ἄνδρας, καὶ ὄχι δύω· τοῦτο δὲ τὸ λέγει διὰ τοὺς Ἰουδαίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐσυγχωρεῖτο ἡ πολυγαμία. Μερικοὶ δὲ, μίαν γυναῖκα ἐδῶ ἐνόησαν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτι ὁ Ἀπόστολος παραγγέλει νὰ μὴ μεταβαίνῃ ὁ Ἐπίσκοπος ἀπὸ μίαν Ἐκκλησίαν εἰς ἄλλην, ἀλλὰ νὰ μένῃ μέχρι θανάτου εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτὴ Ἐκκλησίαν καὶ Ἐπισκοπήν, ἐπειδὴ καὶ μοιχεία ἡ μετάβασις αὐτὴ εἶναι· ἀσκόπως ὅμως τοῦτο λέγουσι, καὶ ἐκ ὀρθῶς. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἑ. Ἀποστολικοῦ εἰς τὸ ἡμέτερον ἁπλοῦν Κανονικόν· ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ". (Τίτ. α. 6.)

„Νηφάλιον".

Ἤτοι πρέπει ἐκεῖνος, ὁποῦ μέλλει νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος, νὰ ἦναι ὀξὺς εἰς τὸν νοῦν, διορατικὸς, ἀγχίνους, προσεκτικὸς, νὰ μὴ καταβαπτίζεται ἀπὸ φροντίδας τοῦ Κόσμου, καὶ λύπας· ἀλλὰ παύτοτε νὰ ἦναι ἔξυπνος, διὰ νὰ τὰ βλέπῃ ὅλα, καὶ εἰς ὅλα νὰ ἐπισατῇ καὶ νὰ γίνεται ἔφορος. Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸν νηφάλιον ἑρμηνεύει, διεγηγερμένον, καὶ προσκοπεῖν τὸ πρακτέον δυνάμενον.

„Σώφρονα".

Ἤγουν ὅποιος μέλλει νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος, πρέπει νὰ ἦναι σώφρων, καὶ νὰ ἔχῃ κατασταλμένα τὰ πάθη (1).

„Κόσμιον".

Πρέπει, λέγει, ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος, νὰ ἦναι κόσμιος, ἤγουν σεβάσμιος καὶ σεμνοπρεπὴς εἰς τὰ ἤθη, καὶ σχήματα, καὶ κινήματά του, ὥστε καὶ διὰ τοῦ σώματος φαίνεσθαι τὴν τῆς ψυχῆς σωφροσύνην, κατὰ τὸν Θεοδώρητον (2).

„Φι-

„ἀφελεῖ Κύριος ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, πρεσ-„βύτερον". (Ἡσ. γ'. 2.) ἐν τοῖς ἀπειλουμένοις „ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ πρεσβυτέρου ἀφαίρεσις, ὡς ὄφελος οὐ „μικρὸν ἐκ τοῦ παρεῖναι παρέχοντος· ἀρ' οὖν ὁ ὀπωσοῦν „τῆς προεδρίας ἀξιωθεὶς, καὶ ἐγκαταλεγεὶς τῷ πρεσ-„βυτερίῳ, ἔτος πρεσβύτερος, ἢ ὁ φέρων τὸν χαρακτῆ-„ρα τοῦ πρεσβυτέρου ἀνεγκλήτως; μάλιστα μὲν ἀπείρατος „γυναικὸς· εἰδὲ ἄρα κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου νόμον, μιᾶς „γυναικὸς ἀνήρ· τέκνα ἔχων πιστά"; καὶ τὰ λοιπὰ ἀπαριθμεῖ, ὅσα, καὶ ἐδῶ λέγει ὁ Παῦλος, καὶ εἰς τὸν πρὸς Τίτον ἐπιστολήν· (Κεφ. α'. β'.) εἶτα λέγει· „οὗτος πρεσβύτερος, ὃν ἀπὸ τοῦ ἁμαρτάνοντος λαοῦ „ἀφαιρεῖται Κύριος, ὡς ἰσχύοντα καὶ ἰσχύσαν· ὡς ἰσ-„χὺν ἄρτι, καὶ ἰσχὺν ὕδατος· ὡς πολεμιστὴν καὶ δικα-„στὴν, οὕτω καὶ πρεσβύτερον. Ὅταν ἴδῃς ὄντας μέν-„τινας ἀξίους τοῦ ἐγκαταπαύσεσθαι τοῖς πρεσβυτέροις, „λανθάνοντας δὲ, ἢ ἀμελοῦντας, καὶ ἀντ' αὐτῶν τοὺς „ἀναξίους, προβεβλημένους, γίνωσκε ὅτι ἀπὸ τοῦ „τοιούτου λαοῦ, ἀφεῖλεν ὁ Κύριος πρεσβύτερον". Καὶ παρακάτω λέγει· „ἡ δὲ Ἐκκλησία εὐχέσθω μὴ ἀ-„φαιρεθῆναι αὐτῆς πρεσβύτερον, τὸν τῆς ὡρισμένης „ἀξίου ταύτης". Τοῦτο τὸ ῥητὸν τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐσημειώσαμεν ἐδῶ, ὡσὰν ὁποῦ οἱ Ἐπίσκοποι ὁποῦ ἀναφέρονται ἐδῶ ὑπὸ τοῦ Παύλου, καὶ ἀντὶ πρεσβυτέρων νοοῦνται, ὡς εἴπομεν.

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης ἑρμηνεύων τὸ εὐαγγελικὸν ἐκεῖνο· „μὴ δῶτε τὸ ἅγιον „τοῖς κυσί", (Ματθ. ζ'. 6.) λέγει· „τινὲς δέ φασιν ἐκ ἀπὸ σκοποῦ, ὅτι καὶ τὴν ἱερωσύνην διαγορεύει „ὁ Κύριος μὴ δοθῆναι τοῖς ἀσελγέσι καὶ ἀκαθάρτοις, ἵνα „μὴ καὶ αὐτὴν ὑβρίσωσι, καὶ κατὰ τῶν χειροτονησάντων „ὁρμήσωσιν, ἣν εἶχον πρὸς πάντας σεμνὴν δόξαν διαῤῥή-„γνυντες". (Παρὰ τῇ σειρᾷ τοῦ κατὰ Ματθ.)

(2) Οὐ μόνον δὲ χρεὼν ἦν καὶ κόσμιοι καὶ σεμνοπρεπεῖς ἐκεῖνοι ὁποῦ μέλλουν νὰ γενοῦν Ἀρχιερεῖς, καὶ Ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις χρεὼν οἱ αὐτοὶ νὰ ἔχουν χε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Φιλόξενον ".

Πρέπει λέγει ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος νὰ ἀγαπᾷ τὺς ξενύς διὰ λόγων καὶ ἔργων· διὰ τί αὐίσως δείχνη τὼ χρηςόπτα καὶ καλοσωίλητα εἰς μόνυς τὺς ἀνθρώπυς τῆς Ἐπαρχίας τα, δὲν ἀγαπᾷ ἀπαθῶς, ἀλλὰ εἶναι προσπαθὴς, καὶ κατὰ χάριν καὶ πάθος ἀγαπῶν· διὰ τῦτο αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι εἰς τὺς ξενύς πλέον μεταδοτικώτερος, παρὰ εἰς τὺς ἐπαρχιώτας τα, ἐπειδὴ τῦτο δείχνει αὐτὸν πῶς εἶναι φιλάδελφος.

„ Διδακτικόν ".

Πρέπει, λέγει, ὅποιος ἀγαπᾷ νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος, νὰ ἦναι μάλιστα καὶ ἐξαιρέτως διδακτικὸς, ἤγουν νὰ ἠξεύρῃ καὶ νὰ ἔχῃ δυάμιν ἀπὸ τὰς Γραφὰς, νὰ διδάσκῃ συνεχῶς τὸν λαόν τα (1)· διὰ τί ὅλα μὲν τὰ ἄλλα, ὁπῦ εἶπνε ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, χρεωσῦν νὰ τὰ κάμνυν

κεκοσμημένην καὶ τὼ Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφημερεύσι, καὶ νὰ φυλάττων εὐπρεπῶ ὅλα τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη, μὲ τὰ ὁποῖα ἱερυργᾶν· τὸ λέγω καθαρώτερα· οἱ Ἱερεῖς ἀπαραίτητον χρέος ἔχυν νὰ φυλάττων μὲ πολλὴν εὐκοσμίαν καὶ καθαρόπτα τὸ Ἅγιον Βῆμα, παρεύοντες αὐτὸ συχνάκις καὶ φιλοκαλέντες· χρεωσῦν νὰ σκεπάζων τὼ ἁγίαν Τράπεζαν, ὡς θρόνον Θεῦ, μὲ καθαρὰ τραπεζοφόρια, καὶ καπασάρκια (τὰ ὁποῖα σημαίνυσι τὰ δυὸ εὐαγγέλια, καὶ ἀκαπάλλητα μυσίρια, ὁπῦ τελέντα ἐπάνω εἰς αὐτὼ) χρεωσῦν ἐπάνω εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν νὰ μὴν ἐνδρονίζουν ἄλλοτι, πάρεξ τὸ ἅγιον Ἀρτοφόριον τὸ ἔχον μέσ προηγιασμένον ἄρτον, καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν ἴδιον Χρισὸν καθεζόμενον ἐπὶ τὸ θρόνυ, καὶ τὸ θεῖον Ἀντιμίνσιον, τὸ ὁποῖον σημαδεύει τὼ σινδόνα, μέσα εἰς τὼ ὁποίαν ἐτύλιξεν ὁ Ἰωσὴφ τὸ θεοῦπόσατον τὸ Κυρίυ σῶμα· καὶ τὴν φυλακὴν τῆς θείας Λειτυργίας, ὡς περιέχυσαν τὸ τῆς ἱερυργίας μυσίριον· καὶ τὰ φῶτα ἀπῦ ἀναπτυσι, καὶ φανερόνυσι τὸν παντοτινὸν φωτισμὸν τὸ Ἁγίυ Πνεύματος· αὐτὰ μόνα πρέπει νὰ ἦναι ἐπάνω εἰς τὼ ἁγίαν Τράπεζαν· τὰ δὲ ἱερὰ ἄμφια καὶ φορέματα τὰ Ἱερέως ἐπάνω τῆς ἁγίας Τραπέζης δὲν πρέπει νὰ βάλλωνται· ὅτε τὸ χαρτῖον ὁπῦ ἔχει τὸ θυμίαμα, ὅτε ἄλλοτι. Οἱ Ἱερεῖς χρεωσῦν ἀκόμη νὰ μὴν ἀφίνυν κοσμικοὺς νὰ ἐμβαίνουν μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, ἔξω μόνον ἂν ἦναι ἀναγνώσης τινὰς, καὶ πάλε διὰ χρείαν ἱερᾶς ὑπηρεσίας· ὅτε νὰ ἀφίνυν νὰ ἐμβάζων μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα χρέαπα ἐξημμένα τῶν Λαμπρῶν· ἀφορίζει γὰρ τὺς τοιύτυς Ἱερεῖς ὁ ΙΔ'. κανὼν τῆς ἁγίας καὶ οἰκυμενικῆς Ϛ'. Συνόδυ· ἀλλ' ὅτε νὰ ἀφίνυν νὰ φέρνυν μέσα εἰς τὸ βῆμα πὰς προσφοράς τῶν Χρισιανοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν, ἀλλὰ ἔξω τῦ βήματος εἰς τόπον ἐπιτήδειον· ἐπειδὴ ἂν αἱ προσφοραὶ αὐταὶ προσφερθῶν μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, δὲν ἦναι συγχεχωρημένον πλέον νὰ τρώγωνται μαζὶ μὲ ζωμὶ, ἢ μὲ ἄλλα φαγητὰ κοινὰ εἰς τὰ σπίτια, κατὰ τὸν ε'. κανόνα τῆς Κωνσαντινυπόλεως Νικολάυ. Μὲ τοιαύτην εὐκοσμίαν καὶ καθαρόπτα πρέπει νὰ φυλάττων οἱ Ἱερεῖς τὸ Ἅγιον Βῆμα, ὡσὰν ὁπῦ αὐτὸ σημαδεύει τὸ ἐνδότερον τῦ καπετασμάτος, καὶ τὴν ὑπερμεγέθη ἐκείνην λαμπρόπτα τῦ Βασιλείως τῆς δόξης Θεῦ. Παρομοίως δὲ χρεωσῦν οἱ Ἱερεῖς νὰ φυλάττων κεκοσμημένον καὶ σολισμένον καὶ ὅλον τὸν Ναὸν, φιλοκαλέντες συχνῶς καὶ πασρεύοντες πόσον τὸ ἐδαφος, ὅσον καὶ τὰς καμθύλας, καὶ τὺς λαμπάδας, καὶ τὰ μανουάλια, καὶ ἀναλογία, καὶ προσκυνητάρια, καὶ κασίδια· ἐπειδὴ ὁ Ναὸς εἶναι Ἐκκλησία Θεῦ ζώντος, ὡς λέγει ὁ μέγας Παῦλος, καὶ σκιὴ ἐπουράνιος, ἐν ᾗ κατοικεῖ καὶ ἐμπεριπατεῖ ὁ Θεός, καθὼς λέγει ὁ Ἅγιος Γερμανός. Χρεωσῦν ἀρὸς πάντις οἱ Ἱερεῖς νὰ μὴν ἱερυργοῦν τὰ θεῖα μυσήρια μὲ τρυπημένας καὶ καπαμπαλωμένας καδιρώσεις καὶ ἀντιμίνσια, ἢ μὲ ποσίρια σκεπωμένα μὲ τὸ χηρὶ, ἢ μὲ καλύμματα πολύθυρα καὶ πεπκλαωμένα, καὶ καπλερωμένα, ἢ μὲ ἀπόγυς καπατερμμένας, ἢ μὲ ἱερὰ ἄσπρα, ἢ μὲ δισκάρια παμπάλαια καὶ ῥυπωμένα. Ἐὰν μὲ τοιῦτον τρόπον λοιπὸν οἱ Ἱερεῖς κοσμῶσι τὼ Θεῦ Ἐκκλησίαν, θέλουν γενῶν ἄξιοι τῆς εὐχῆς ἐκείνης τῆς λεγούσης· „ Ἁγίασον Κύριε, τὺς „ ἀγαπῶντας τὼ εὐπρέπειαν τῦ οἴκυσα ". καὶ μὲ κάθε δίκαιον ἔχυν νὰ λέγων καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνο τὸ τῦ Δαβίδ· „ ὁ ζῆλος τῦ οἴκυσα κατέφαγέ με ". (Ψαλ. ξη'. 12) Ἐὰν δὲ, (ὄπερ μὴ γένοιτο!) ἀμελῶν, καὶ δὲν παρεύων σωεχῶς ὅλω τὼ Χρισοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ δὲν φροντίζων νὰ σολίζων ὅλα τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια, ἔχων νὰ λάβουν τὼ κατάραν ἐκείνω, ὁπῦ λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας κατὰ τῶν ποιύντων τὰ ἔργα Κυρίυ ἀμελῶς, ὅπυ τὸ „ ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα Κυ„ ρίυ ἀμελῶς ". (Ἱερ. μη'. 10.) Διὰ τῦτο ἦναι καλὸν νὰ περιέρχωνται συνεχῶς οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς τὰς Ἐκκλησίας τῶν Ἱερέων τα, καὶ ὅσυς μὲν Ἱερεῖς εὕρυν ἐπιμελεῖς, καὶ φύλακας τῆς τοιαύτης φιλοκαλίας καὶ εὐπρεπείας τῶν ἁγίων τῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ ἱερῶν ἀμφίων, νὰ τὺς ἐπαινῶν· ὅσυς δὲ εὕρυν ἀμελήτας τύπτων, καὶ τὼ πρέπυσαν κοσμιότητα καὶ εὐπρέπειαν μὴ φυλάττωντας, νὰ τὺς ἐλέγχυν, καὶ νὰ τὺς κανονίζων μὲ τὰ ἁρμόδια ἐπιτίμια διὰ νὰ διορθωθῶν.

(1) Διὰ τῦτο καὶ ὁ ΙΔ'. Κανὼν τῆς ἁγίας καὶ οἰκυμενικῆς Ϛ'. Συνόδυ διορίζει, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι καὶ προεστῶτες τῦ λαῦ, πρέπει καὶ κάθε ἡμέραν νὰ διδάσκων τὸν λαόν τα, μάλιστα δὲ τὺς Κυριακάς, διαλέγοντες ἀπὸ πὰς θείας Γραφὰς τὰ τῆς ἀληθείας νοήματα, καθὼς αὐτὰ ἑρμηνεύυσιν οἱ τῆς Ἐκκλησίας θεοφόροι Διδάσκαλοι· ἀνίσως δὲ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Ἀρχιερεῖς δὲν ἔχυν δύναμιν νὰ διδάσκων (τὸ ὁποῖον ὅτε ὅλως πρέπει νὰ ῥηθῇ διὰ τὸ ἄπορον) πρέπει νὰ προσκαλῶν ἀπὸ ἄλλυς τόπυς διδασκάλυς, καὶ ἱεροκήρυκας, καὶ δίδοντες αὐτοῖς τὰ πρὸς ζωοτροφίαν, νὰ καπεφαίνων χολὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας των, καὶ διὰ μέσυ ἐκείνων νὰ ἀναπληρόσι τὸ χρέος τῆς διδασκαλίας, ὁπῦ αὐταὶ χρεωσῦσιν εἰς τὸν λαόν· εἰ δὲ καὶ ἀμελῶν εἰς τῦτο, καὶ δὲν διδάσκσι τὸν λαόν τα, ὅτε φέρνυν διδασκάλυς καὶ ἱεροκήρυκας εἰς πὰς ἐπαρχίας των,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μενεν καὶ οἱ λαϊκοὶ Χελσιανοὶ, οἱ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ὑποπασόμενοι· τὸ δὲ νὰ ἔχῃ δωάμιν νὰ διδάσκῃ, τοῦτο μάλιστα ἀπὸ ὅλους εἶναι ἀχώριστον ἰδίωμα τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Ἀρχιερέως.

3. „ Μὴ πάροινον ".

Πάροινον ἐδῶ δὲν λέγει ὁ Παῦλος τὸν μέθυσον (ἐπειδὴ τοῦτο ἦτον πολλὰ χονδρὸν) ἀλλὰ λέγει τὸν αὐθάδη καὶ ὑβριστήν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν πρέπει ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος, νὰ μὴν ἦναι τοιοῦτος πάροινος, ἤγουν αὐθάδης καὶ ὑβριστής· ἢ κατὰ τὸν Θεοδώριτον, νὰ μὴ πίνῃ οἶνον πολύν, καθὼς ἔμπροσθεν διὰ τὰς διακόνους λέγει ὁ Παῦλος· „ μὴ οἴνῳ „ πολλῷ προσέχοντας ".

„ Μὴ πλήκτην ".

Πλήκτην ἐδῶ δὲν ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνον, ὁποῦ κτυπᾷ μὲ τὰ χέρια τοὺς ἄλλους· τοῦτο γὰρ τελείως εἶναι ἀλλότριον τοῦ Ἐπισκόπου, καὶ τῆς Ἀρχιερωσύνης τε καθαιρετικόν (1)· ἀλλὰ λέγει ἐκεῖνον, ὁποῦ πλήττει ἀκαίρως τὴν συνείδησιν τῶν ἀδελφῶν του, ἢ μὲ τὰ λόγιά του, ἢ μὲ τὰ ἔργα του (2).

„ Ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα διδάσκει ὁ Ἀπόστολος πῶς ἠμπορεῖ νὰ μὴν ἦναι ὑβριστὴς καὶ πλήκτης ἐκεῖνος, ὁποῦ μέλλει νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος, δηλαδὴ αὐίσως αὐτὸς καὶ ἦναι πρᾶος, καὶ ἥμερος, χωρὶς νὰ μάχεται μέ τινα· ἐπειδὴ δὲ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος, πρέπει νὰ ἦναι φιλόξενος, διὰ τοῦτο προσθέττει τώρα ἐδῶ, ὅτι αὐτὸς πρέπει νὰ μὴν ἦναι φιλάργυρος· εἷς μὲν, διὰ τὶ ὅποιος εἶναι φιλόξενος, αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἀφιλάργυρος, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ μὴ τύχῃ νὰ θησαυρίζῃ καὶ νὰ φιλαργυρῇ, διὰ πρόφασιν καὶ αἰτίαν τῶν ξενίων (3).

4. „ Τὸν

βεβαιότατα εἶναι εὔοχοι εἰς τὴν καθαίρεσιν, ὁποῦ προσάζει ὁ νόμος. Κανὼν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀνωτέρω ἀποστολικοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ β'. Κανὼν τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ζ'. Σωσθῆναι λέγει, ὅτι ὁποῖος δὲν ἠξεύρει, ὄχι ἁπλῶς, ἀλλὰ ἐρευνητικῶς τὸ Ψαλτήριον, τὸ Εὐαγγέλιον, τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ὅλην τὴν θείαν Γραφὴν, ὁμοίως καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, καὶ νὰ ζῇ καὶ νὰ πολιτεύεται κατὰ τὰ θεῖα ἐντάλματα, ὁ τοιοῦτος νὰ μὴ χειροτονῆται· „ ὁρίζομεν πάντα τὸν προάγεσθαι „ μέλοντα εἰς τὸν τῆς Ἐπισκοπῆς βαθμὸν, πάντως τὸν „ Ψαλτῆρα γινώσκειν, ἵνα ὡς ἐκ τούτου, καὶ πᾶσι τὸν „ κατ' αὐτὸν κλῆρον ὅπως νουθετῇ μυεῖσθαι· ἀνακρίνεσθαι „ δὲ ἀσφαλῶς ὑπὸ τὰ Μητροπολίτου, ἢ προθύμως ἔχοι „ ἀναγινώσκειν, ἐρευνητικῶς, καὶ ὑ παρεδυστιχῶς, τύς- „ τε ἱεροὺς Κανόνας, καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τούτε „ τῆς θείας Ἀποστόλου βίβλον, καὶ πᾶσαν τὴν θείαν Γρα- „ φὴν, καὶ κατὰ τὰ θεῖα ἐντάλματα ἀναστρέφεσθαι, „ καὶ διδάσκειν τὸν κατ' αὐτὸν λαόν... εἰ δὲ ἀμφισβη- „ τοῖη καὶ μὴ ἀσμενίζοι ἅπαν ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, μὴ „ χειροτονείσθω ".

(1). Καθαιρεῖται γὰρ ὅποιος Ἐπίσκοπος, ἢ Ἱερεύς, ἢ Διάκονος σπιούσῃ χέρι καὶ κτυπήσῃ τινὰ πιστὸν, ἢ ἄπιστον, κατὰ τὸν κ'. Κανόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων· ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος δὲν κτυπήσῃ μὲ τὰ χέρια του, ἀλλ' ἤθελεν βάλῃ ἄλλους νὰ κτυπήσουν, πάλιν καὶ ἐτζὶ καθήρονται κατὰ τὸν θ'. Κανόνα τῆς πρωτοδευτέρας· ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀνωτέρω ἀποστολικοῦ ἐν τῷ ἡμῶν Κανονικῷ.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ „ μὴ „ πλήκτην· ὃ τὸ ἐπιτιμᾷν εἰς καιρὸν κωλύει, ἀλλὰ τὸ „ μὴ δεόντως τοῦτο ποιεῖν· ὅτι γὰρ ἐπιτιμᾷν κελεύει, „ ἀκουσώμεθα αὐτοῦ μετὰ βραχέα λέγοντος „ τοὺς ἁμαρ- „ τάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε ". (α'. Τιμ. ε'. 20) Καὶ πάλιν· „ ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ". (β'. Τιμόθ. δ'. 2.) οὕτω καὶ αὐτὸς Γαλάτας γράφων „ ἔλεγεν· „ ὦ ἀνόητοι Γαλάται ". (Γαλ. γ'. 1.)

(3) Ὁ αὐτὸς Θεοδώριτος ἑρμηνεύει, πῶς, ἐπιεικῆς μὲν εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ ὑποφέρει τὰ εἰς τὸν ἑαυτόν του γινόμενα σφάλματα, ὅμως δὲν παραβλέπει, ὅταν οἱ ἄλλοι ἀδικοῦνται· ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἐπιεικείας. Διὰ τοῦτο καὶ ἄμαχος ὁ Παῦλος εἶπεν, ὅτι· „ ὁ προϊ- „ τάμενος ἐν σπουδῇ ". (Ῥωμ. ιβ'. 8.) ἄμαχος δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν ὑποφέρει νὰ μάχεται διὰ ἄπαρα· καὶ ἀφιλάργυρος λέγει πῶς εἶναι, ὄχι ὁ ἀκτήμων, ἀλλὰ ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν ἀγαπᾷ τὰ ἄπαρα· ἐπειδὴ εἶναι δυνατὸν, νὰ ἔχῃ μὲν ἄπαρα τινὰς, νὰ τὰ οἰκονομῇ δὲ καθὼς πρέπει, καὶ νὰ μὴ δουλόνεται εἰς αὐτὰ, ἀλλὰ νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „Τὸ ἰδίυ οἴκυ καλῶς προϊσάμενον".

Πρέπει, λέγει, ὅποιος ἀγαπᾷ τὴν Ἐπισκοπὴν, νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ οἰκονομῇ καθὼς πρέπει τὸ ὁσπήτιόν τυ, ἤγουν τὴν γυναῖκα, καὶ τέκνα, καὶ δύλυς, καὶ τὰς λοιπὰς συγγενεῖς τυ (1). Διὰ τῦτο καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ νόμοι λέγυσιν, ὅτι ὅποιος εἶναι οἰκονομικὸς, αὐτὸς ἠμπορεῖ νὰ γενῇ ἀγλίγωρα καὶ πολιτικὸς, ἤγουν ὅποιος ἠξεύρει νὰ οἰκονομήσῃ τὸν οἶκόν τυ καθὼς πρέπει, αὐτὸς εὔκολα ἠμπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ καὶ μίαν ὁλόκληρον πολιτείαν.

„Τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος".

Ὅποιος ἀγαπᾷ νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος, πρέπει, λέγει, νὰ ἔχῃ καὶ τέκνα, ὁπῦ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτὸν μὲ κάθε σεμνότητα· διότι αὐτὸς πρέπει νὰ ἔχει τὰ παραδείγματα τῆς ἀρετῆς ἀπὸ τὸν οἶκόν τυ· ἐπειδὴ ποῖος θέλει πισεύσει, ὅτι ἔχει νὰ ὑποτάξῃ ἄλλους, αὐτὸς ὁπῦ δὲν ὑπέταξε πρότερον τὰ ἴδιά τυ παιδία; ἢ πῶς θέλει κάμει ἄλλυς σεμνὺς καὶ εὐτάκτυς, αὐτὸς ὁπῦ ἀφῆκε τὰ ἴδια σπλάγχνα τυ νὰ ζοῦν ἀσέμνως καὶ μὲ ἀταξίας; „μετὰ „πάσης δὲ σεμνότητος" εἶπεν, ἤγουν καὶ μὲ τὴν σεμνότητα τῶν λόγων, καὶ τῶν σχημάτων, καὶ τῶν ἔργων, καὶ μὲ τὴν εἰς ὅλυς τὺς ἀνθρώπυς σεμνότητα, καὶ μὲ τὴν εἰς κάθε καιρὸν, καὶ εἰς κάθε τόπον γίνεσθαι χρεωσεμένην.

5. „Εἰ δέ τις τῦ ἰδίυ οἴκυ προστῦναι ὐκ οἶδε, πῶς Ἐκκλησίας Θεῦ „ἐπιμελήσεται";

Ὁ ἀγαπῶν, λέγει, νὰ γενῇ Ἐπίσκοπος, πρέπει νὰ ἠξεύρῃ νὰ φροντίζῃ καὶ νὰ προνοῆται τὸν οἶκόν τυ· ἐπειδὴ ὁ οἶκός τυ δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ μία μικρὰ Ἐκκλησία καὶ Ἐπαρχία· αὖ λοιπὸν αὐτὸς δὲν ἐδυνήθη νὰ οἰκονομήσῃ σῶα μικρὸν καὶ εὐκολοπερίεργον, καὶ δύσκολογνώμονον οἶκον, πῶς θέλει κυβερνήσει μίαν μεγάλην καὶ δυσκολοοικονόμητον Ἐπισκοπὴν, καὶ Ἐπαρχίαν; ἢ πῶς θέλει ποιμαίνῃ θεκρέσως τόσας καὶ τόσας ψυχὰς, πολυτρόπους καὶ δυσκολοκυβερνήτυς (2); Ἄξιον δὲ εἶναι νὰ ἀπορήσῃ τινὰς ἐδῶ, διὰ ποίαν ἀφορμὴν ὁ Παῦλος, ὁπῦ ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ τὺς λαϊκὺς νὰ νεκρώσυν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· „νε„κρώσατε ὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς". (Κολοσ. γ'. 5.) Καὶ πάλιν· „οἱ δὲ τῦ „Χριστῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις". (Γαλ. ε. 24.) διὰ ποίαν, λέγω ἀφορμὴν, ἀπὸ μὲν τὺς λαϊκὺς ζητεῖ ὁ Παῦλος χρεωστικῶς μεγάλα πράγματα, τελείαν νέκρωσιν τῶν παθῶν καὶ τῆς σαρκὸς, ἀπὸ δὲ τὸν Ἐπίσκοπον ζητεῖ δῶ μικρὰ, καὶ αὐάξια τῦ τόσον μεγάλυ ὕψυς τῆς Ἀρχιερωσύνης; δηλαδὴ τὸ νὰ μὴν ἦναι ὁ Ἐπίσκοπος ὑβριστὴς, μηδὲ νὰ ἐπιτιμᾷ ἀκαίρως, καὶ τὰ λοιπὰ ἄλλα, καὶ μόλον ὁπῦ ὁ Χριστὸς προσάζει νὰ βασάζυν ὅλοι, Ἐπίσκοποι ὁμῦ καὶ λαϊκοὶ, τὸν σταυρόν τυ, καὶ νὰ τὸν ἀκολυθοῦν, καὶ ὅτι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, βάλλει τὴν ψυχήν τυ διὰ τὴν ἀγάπην τῶν προβάτων τυ; „ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων". (Ἰωαν. ι. 11.) Ἔπρεπεν ὖν ὁ Ἀπόστολος νὰ ζητήσῃ χρεωστικῶς ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον, νὰ ἔχῃ μίαν ζωὴν ἀπαθῆ, καὶ τελείαν, καὶ ἀγγελικὴν, ὅσον κατὰ σύγκρισιν τῦ ὕψυς τῦ ἀξιώματός τυ. Εἰς λύ-

(1) Διὰ τῦτο καὶ ὁ μεγ. Κανὼν τῆς ἐν Καρθαγενίῃ τοπικῆς Συνόδυ διορίζει, ὅτι νὰ μὴ χειροτονῦνται Ἐπίσκοποι, ἢ Πρεσβύτεροι, ἢ Διάκονοι, ἀνίσως αὐτοὶ πρῶτον δὲν κάμωσι Χριστιανὺς Ὀρθοδόξυς ὅλυς τὺς οἰκιακὺς αὐτῶν, συγγενεῖς, καὶ δύλυς, καὶ δύλας των.

(2) Ἀρμοδία εἶναι ἐδῶ ἡ ἱστορία, ὁπῦ γράφει ὁ Πλύταρχος εἰς τὰ Ἠθικά τυ. Γοργίας ὁ ῥήτωρ, ἀφ' ὗ ἐπροτείνε πολλοὺς τρόπους διὰ νὰ νυθετήσῃ καὶ νὰ εἰρηνεύσῃ τὺς Ἕλληνας, ὁπῦ ἀπὸ μίαν περίεασιν ἠκολύθησε νὰ συγχυσθῶσι, καὶ ἀφ' ὗ ἐμεταχειρίσθη ὅλως τὴν ῥητορικὴν εὐγλωττίαν ἐν τῇ πανηγύρει τῶν Ὀλυμπίων διὰ τὴν κοινὴν εἰρήνην καὶ τὸν συμβιβασμόν, ἔμενε περιγελασμένος ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν περίεργον λαόν· εοχασθῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐφώναζεν εἷς ἀπὸ αὐτύς, εοχασθῆτε, ἂν ἦναι ἄξιος νὰ εἰρηνεύσῃ εἷς μυριάριθμον λαόν, ἕνας ἄνθρωπος, ὁπῦ ἔχει μόνον δύο γυναῖκας εἰς τὸν οἶκόν τυ, μίαν σύζυγον, καὶ μίαν δουλεύτραν, καὶ δὲν ἠξεύρει νὰ πάῃ εἰρηνεύσῃ, ὁπῦ πάντοτε μάχονται, τύπτονται, λακτίζονται, καὶ πληγόνονται ἀναμεταξύτων· τοιουτοτρόπως δωιάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς διὰ ἐκείνυς ὁπῦ ἀναξίως ζητοῦν νὰ ἀναβοῦν εἰς τὸν μέγαν βαθμὸν τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ Ἱερωσύνης, καὶ νὰ ποιμάνυν Ἐκκλησίαν, καὶ μυριάριθμον πλῆθυς λαῦ· αὐτοὶ δὲν ἠξεύρυν νὰ δώσυν νόμον καὶ εὐταξίαν εἰς σῶα μικρὸν ἀσπίτιον, καὶ ἐπειτα ζητοῦν νὰ δίδυν νόμυς καὶ εὐταξίαν εἰς μίαν ὁλόκληρον Ἐπαρχίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λύσιν λοιπὸν τῆς ἀπορίας ἀποκρινόμεθα· ὅτι ὀλίγοι μὲν ἄνθρωποι τῷ τότε καιρῷ διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς πίστεως, ἤθελαν δύρεθῆν νὰ ἔχων τὴν ἀκρίβειαν τῆς ζωῆς, ὁποῦ ἀπαιτεῖ τὸ μέγα ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης. Ἐπίσκοποι δὲ τότε ἐχρειάζοντο νὰ γένων πολλοὶ, διὰ νὰ ποιμαίνων κάθε πόλιν· διὰ τοῦτο ἐσυγκατέβη ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους νὰ ἔχων μίαν ἀρετὴν, ὄχι τελείαν, ἀλλὰ μετρίαν, ἡ ὁποία ἦτον δυνατὸν νὰ δύρεθῆ εἰς πολλοὺς Χρισιανούς· ἀλλὰ πόσα εἰς τοὺς παρόντας καιρούς, ἀλλοίμονον! πῦ ἐξεπέσαμεν ἡμεῖς οἱ Ἐπίσκοποι! διὰ τί ἐδὲ σκιὰ τῆς τοιαύτης μετρίας ἀρετῆς, ὁποῦ ζητεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, δὲν δύρίσκεται εἰς ἡμᾶς· φεῦσαι, Κύριε!

6. „Μὴ νεόφυτον".

Νεόφυτον ἐδῶ δὲν λέγει ὁ Ἀπόστολος τὸν νεώτερον, ἐπειδὴ ὁ Τιμόθεος τοιοῦτος ἦτον· „μηδείς σε γὰρ φρονείτω τῆς νεότητος καταφρονείτω". (ά. Τιμόθ. δ'. 12.) ἀλλὰ λέγει τὸν νεοκατήχητον, καὶ τὸν νεωστὶ προσελθόντα εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ καὶ βαπτισθέντα, καὶ φυτευθέντα ἐν τῇ πίστει καὶ Ἐκκλησίᾳ· „ἐγὼ γὰρ φησιν ἐφύτευσα". (ά. Κορ. γ'. 6.) ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους προσήρχοντο εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἐβαπτίζοντο. Λέγει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ Ἐπίσκοπος, πρέπει νὰ μὴν ἦναι νεοβαπτισμένος, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ καιρὸν ἱκανὸν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν, καὶ ὄχι δίδυς νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τοιοῦτον μέγα ἀξίωμα (1).

„Ἵνα

---

(1) Τοῦτο τὸ ἴδιον διορίζει καὶ ἡ ἁγία οἰκουμενικὴ πρώτη Σύνοδος ἐν τῷ β'. Κανόνι αὐτῆς, ὅπου τὸ νὰ μὴ προάγεται εἰς τὴν ἐπισκοπήν τινες ἅμα τῷ βαπτισθῆναι, ἀλλὰ μετὰ χρόνον καὶ δοκιμασίαν πλείονα· φέρει δὲ καὶ εἰς μαρτυρίαν τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ῥητὸν τὸ, „μὴ Νεόφυτον, καὶ τὰ ἑξῆς" ὄχι μόνον δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ πολὺ καιρὸν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ὁ μέλλων γίνεσθαι Ἐπίσκοπος, καθὼς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ἔχῃ πολὺ καιρὸν καὶ εἰς τὴν μελέτην, καὶ τριβὴν, καὶ ἔρευναν τῶν ἁγίας Γραφῆς, καὶ πρὸ πάντα, πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ χρόνες πολλὰς εἰς τὴν ἐνάρετον ζωὴν, καὶ εἰς τὴν καθαρὰν, καὶ σεμνὴν, καὶ ἀκατηγόρητον πολιτείαν, παρὰ πάντων μαρτυρουμένην. Διὰ τοῦτο σωφρόνα ἀγιωτάτη ἐπεκράτει πάλαι εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἁγίαν Ἐκκλησίαν, νὰ μὴ γίνεταί τινας Ἀρχιερεῖς, ἀντίσως πρότερον δὲν ἐγίνετο Μοναχὸς, καθὼς τοῦτο τὴν σωφρόνα ἀναφέρουσι τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ γενομένης Συνόδου, ὅπου ὁ Καισαρείας, καὶ ὁ Χαλκηδόνος εἶπον πρὸς τὸν ταποτηρητὴν τοῦ Πάπα Ἰωάννου ταῦτα· „ἐν τῇ „Ἀναπολῇ, εἴτις μὴ Μοναχὸς ἐγένετο, ἀ γίνεται Ἐ„πίσκοπος, ἢ Πατριάρχης". Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεσσαλονίκης ἱερὸς Συμεών· „ἡ Ἐκκλησία τοὺς περισσοτέ„ρους τῶν μελόντων γίνεσθαι Ἐπισκόπων, Μοναχοὺς „ποιοῦσα πρότερον, ὥσπερ Ἐπισκόπους καθίζει". (Κεφ. σξ'.) Ἀγιωτάτη δὲ ἦτον ἡ σωφρόνα αὕτη, διὰ τί ὁ μέλλων γίνεσθαι Ἐπίσκοπος, ἐπροπαιδαγωγεῖτο πρότερον ἐν τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ τὰς θείας ἀρετὰς, καὶ ἀφ' ὁ πρότερον αὐτὰς ἐκαθαρίζετο ἀπὸ τὰ πάθη, ὕστερον ἐκαθάριζεν ἀπὸ τὰ αὐτὰ πάθη καὶ τὸν ἐμπιστευθέντα αὐτῷ λαόν· ἀφ' ὁ αὐτὸς πρότερον ἐφωτίζετο εἰς τὸν νοῦν καὶ καρδίαν, διὰ τῆς γνώσεως τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τῆς ἀποκτήσεως τῶν φωτεινῶν ἀρετῶν, τότε ἐφώτιζε καὶ τὸ ἐγχειριζόμενον εἰς αὐτὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἀφ' οὗ ἐγίνετο τέλειος τόσον εἰς τὴν περὶ Θεοῦ γνῶσιν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐνάρετον ζωὴν, τότε ἐτελείνε καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὄντας Χριστιανούς.

Ἐπειδὴ καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὅποιος μέλλει νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς ἢ Ἱερεὺς, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀρετὴν καὶ καθαρότητα καὶ δύναμιν τῶν Ἀσκητῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις οἰκούντων, καὶ ἔτζι μὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐδικήτης ἀρετῆς νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ποιμάνῃ καλῶς καὶ θεαρέστως τὸ ποιμνιόν του, καὶ νὰ τὸ διασώσῃ εἰς τὴν οὐράνιον μάνδραν τοῦ Παραδείσου· μὲ τί λέγω ἐγώ; ὅποιος μέλλει νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς πρέπει νὰ ἔχῃ περισσοτέραν ἀρετὴν καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀσκητὰς καὶ Ἐρημίτας· διὰ τί ἔχει νὰ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὰ αἴτια τῶν παθῶν, καὶ εἰς τὰς παραχὰς τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὰς φροντίδας τόσων καὶ τόσων χιλιάδων ψυχῶν· ὅθεν περισσοτέραν προσοχὴν, καὶ δυνάμιν πνευματικὴν χρειάζεται ὁ τοιοῦτος, διὰ νὰ φυλάξῃ τὸν ἑαυτόν του καθαρὸν ἀπὸ κάθε μολυσμὸν ἁμαρτίας, παρὰ ὁ Ἀσκητὴς, ὅστις εὑρίσκεται παντοτε εἰς γαλήνην καὶ ἡσυχίαν. Ἔτζι τὸ βεβαιόνει ὁ Χρυσόγλωττος Ἰωάννης· „Εἰ γὰρ οἱ τὴν ἔρημον οἰκοῦντες, „καὶ πόλεως, καὶ ἀγορᾶς, καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἀπηλλαγμένοι „θορύβων, καὶ διαπαντὸς λιμένων καὶ γαλήνης ἀπολαύον„τες, οὐκ εὐθέως θαρρεῖν τῇ τῆς διαίτης ἐκείνης ἀσφά„λεια, ἀλλὰ καὶ μυρίας ἑτέρας προσιδέσθαι φυλακὰς... „πόσης οἶει δεῖν τῷ ἱερωμένῳ καὶ δωμάτων, καὶ βίας, „ὥστε δυνηθῆναι παντὸς ἐξαρπάσαι μολυσμὸν τὴν ψυ„χὴν, καὶ ἀσινῆ τὸ πνευματικὸν πρῶσαι κάλλος; καὶ „γὰρ πολλῷ μείζονος αὐτῷ δεῖ καθαρότητος, ἢ ἐκεί„νοις". (Λόγῳ ς'. περὶ Ἱερωσύνης.) Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος· „τοὺς Ἱερωμένους, ἀ„γιωτέρους εἶναι χρὴ καὶ καθαρωτέρους τῶν τὰ ὅρη κα„τοικούντων· ἐπειδὴ, οἱ μὲν, καὶ ἑαυτῶν, καὶ λαῶν· „οἱ δὲ, ἑαυτῶν μόνων φροντίζουσιν". (Ἐπιστ. φπδ'. Παλλαδίῳ Ἐπισκόπῳ.)

Ὅσοι δὲ πρὸ τοῦ νὰ λάβων ἐμπειρίαν εἰς τὰς θείας Γραφὰς, καὶ πρὸ τοῦ νὰ καθαρισθῶν ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ νὰ φωτισθῶν ἀπὸ τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ τελειωθῶν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, γένουν Ἀρχιερεῖς, καὶ Ἱερεῖς, καὶ ἐπιχειρίσων νὰ καθαρίσων τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ φωτίσων αὐτοὺς καὶ νὰ τελειώσων· ἀλλοίμονον!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου".

Ἀνίσως, λέγει, πρὶν νὰ γένῃ μαθητής τινας, γένῃ διδάσκαλος, θέλει φυσιωθῇ, ἤγουν θέλει ὑπερηφανευθῇ, καὶ θέλει πέσῃ εἰς τὸ κατάκριμα, ἤγουν εἰς τὸν καταδίκιν καὶ τιμωρίαν τοῦ διαβόλου, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος ἔπαθε διὰ τὸν ὑπερηφάνειάν του. Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι μὲ τὸν λόγον τοῦτον, ὁποῦ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, φανερόνει αἰνιγματωδῶς, ὅτι ἀπὸ ὑπερηφάνειαν ἐξέπεσεν ὁ διάβολος (1).

7. „Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν".

Πρέπει, λέγει, ὅποιος μέλλει νὰ γένῃ Ἐπίσκοπος, νὰ μαρτυρῆται ὡς καλὸς καὶ ἐνάρετος, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας, διὰ νὰ μὴν ἔχουν ἔπειτα αὐτοὶ νὰ τὸν κατηγορῶν εἰς κάνενα σφάλμα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ νὰ τὸν ἐντρέπωνται· τί δὲ ἔχει νὰ γένῃ, ἂν ὁ τοιοῦτος φαίνεται μὲν εἰς τοὺς Ἕλληνας πὼς εἶναι ἐνάρετος, δὲν εἶναι δὲ τῇ ἀληθείᾳ; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τοῦτο δύσκολον εἶναι νὰ εὑρεθῇ· διὰ τί οἱ ἐχθροὶ τῆς πίστεως, καὶ ἄπιστοι Ἕλληνες, καὶ αὐτοὺς τοὺς πολλὰ ἀκριβεῖς ὄντας εἰς τὴν ἀρετὴν, τοὺς μωμοσκοποῦν, καὶ εὑρίσκουν ἐλαττώματα εἰς αὐτούς· πλὴν ὁ Παῦλος δὲν θέλει τὴν μαρτυρίαν ταύτην παρὰ τῶν Ἑλλήνων θέλει νὰ ἦναι μόνη, χωρὶς ἄλλην ἀρετὴν τοῦ μέλλοντος γενέσθαι Ἐπισκόπου· ἀλλὰ θέλει νὰ ἔχῃ μὲν αὐτὸς ἀρετάς, κοντὰ δὲ εἰς ἐκείνας, νὰ ἔχῃ ἀκόμη καὶ τὴν παρὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως μαρτυρίαν· διὰ τοῦτο δὲν εἶπε· „δεῖ δὲ αὐτὸν μαρτυρίαν ἔχειν" ἀλλὰ καὶ μαρτυρίαν διὰ νὰ φανερώσῃ τοῦτο τὸ νόημα μὲ τὴν προσθήκην τοῦ καὶ, συνδέσμου· τί δὲ ἔχει νὰ γένῃ, ἐὰν οἱ ἔξωθεν Ἕλληνες κακολογῶσι τὸν μέλλοντα γενέσθαι Ἐπίσκοπον ἀπὸ φθόνον τους; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τοῦτο νὰ γένῃ δὲν εἶναι δυνατόν· διὰ τὶ ἐκεῖνον, ὁποῦ ἔχει ζωὴν ἀκατηγόρητον, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες τὸν ἐντρέπονται· ὅθεν τὸ δόγμα αὐτοῦ κακολογοῦσι ναὶ, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ζωήν του, καθὼς καὶ τοὺς Ἀποστόλους δὲν ἔλεγον οἱ Ἕλληνες πόρνους καὶ ἀσελγεῖς, ἀλλὰ πλάνους· τὸ ὁποῖον ἦτον κατηγορία μόνου τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως, ὄχι τῆς ζωῆς των. Εἰ δὲ καὶ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος, διαβάλλεται καὶ κατηγορεῖται ψεύδως καὶ μὲ συκοφαντίαν, πρέπει ὁ τοιοῦτος νὰ μὴ γίνεται Ἐπίσκοπος· ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ θολόνωνται καὶ νὰ σκανδαλίζωνται αἱ ψυχαὶ τινῶν, ἐξ αἰτίας τοῦ Ἐπισκόπου, ὁποῦ μέλλει νὰ ἦναι φωστῆρας τῶν ἄλλων· „ὕπω γάρ, φησι, „λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα". (Ματθ. ε. 16.) Ἀνίσως δὲ ὁ Ἐπίσκοπος πρέπῃ νὰ ἔχῃ τὴν παρὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως

νον! τί ἀκολουθεῖ; αὐτοὶ γίνονται νόθοι καὶ παρέγγραπτοι Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς, καὶ τὸ ἐπαγγέλματος των ἀνάξιοι· οἱ τοιοῦτοι εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν γίνονται μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι, στρατιῶται καὶ στρατηγοί, ναῦται καὶ καραβοκύρηδες. Καὶ διὰ νὰ μὴ φαίνωμαι ὅτι ἐγὼ λέγω ταῦτα, ἂς ἔλθῃ εἰς τὸ μέσον ὁ Θεολόγος Γρηγόριος νὰ τὰ εἰπῇ μὲ τὸν ῥητορικὸν καὶ ὑψηλόν του γλῶσσαν· „ταῦτα τῶν νόθων καὶ παρεγγράπτων Ἱερέων ἐστί, καὶ τῶν ἐπαγγέλματος ἀναξίων, οἳ μηδὲν τῇ ἱερωσύνῃ προσενεγκόντες, μηδὲ τὰ καλῶ προπαλαπωρήσαντες, οὐ μᾶλλον μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς εὐσεβείας ἀναδείκνυνται· καὶ πρὶν καθαρθῆναι, καθαίρουσι· χθὲς ἱεροσύλοι, καὶ σήμερον Ἱερεῖς· χθὲς τῶν Ἁγίων ἔξω, καὶ μυσταγωγοὶ σήμερον· παλαιοὶ τὸν κακίαν, καὶ χθὲς δίοι τὴν εὐσέβειαν· ὃ ἔργον χάρματος ἀνθρωπίνης, καὶ τῆς τοῦ Πνεύματος... ὧν οὐχ ὁ τρόπος τὸν βαθμὸν, ὁ βαθμὸς δὲ τὸν τρόπον πεποίηται, παραπολὺ τῆς πίξεως ἐναλλαττομένης". (Λόγ. εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον) Καὶ πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς· „ὥστε οἱ πλήκτες „ἡμῶν, ἵνα μὴ λέγω πάντες, πρὶν ἀποθέσθαι χθὲς τὸν πρώτην τρίχα, καὶ τὸ τῆς παιδικῆς ἐλπίζεσθαι· „πρὶν παρελθεῖν εἰς τὰς θείας αὐλὰς, πρὶν τῶν ἱερῶν „βίβλων γνῶναι κἂν τὰ ὀνόματα, πρὶν Καινῆς καὶ Παλαιᾶς χαρακτῆρα γνωρίσαι, καὶ τὰς ὀρεσκάπας· οὔπω „γὰρ λέγω, πρὶν ἢ τὸν βόρβορον ἀποπλύσθαι, καὶ τὰς „τῆς ψυχῆς ἄχη, ὅσα ἡ κακία ἡμῖν προσεμάξατο· ἢν „δύω, ἢ τρία ῥήματα τῶν δύσεβῶν ἔξακηκόαμεν, „καὶ ταῦτα ἐξ ἀκοῆς, οὐκ ἐντεύξεως, ἢ τῷ Δαβὶδ βραχέα καθωμιλήσαμεν, ἢ τὸ τριβώνιον εὖ περιεπλώμεθα, ἢ μέχρι τῆς ζώνης φιλοσοφήσωμεν... βαθεῖ „τῆς προεδρίας καὶ τῷ φρονήματος! Ἱερὸς καὶ οὐκ σπαράγανον ὁ Σαμουήλ, εὐθὺς ἐσμὲν σοφοὶ καὶ διδάσκαλοι, „καὶ ὑψηλοὶ τὰ θεῖα, καὶ γραμματέων τὰ πρῶτα καὶ „νομικῶν· καὶ χειροτονοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀρανίως, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων Ῥαββὶ ζητοῦμεν". (Ἐν τῷ ἀπολογητικῷ)

(1) Καὶ ἡ ἁγία δὲ Γραφὴ τοῦτο μαρτυρῆ λέγουσα πρὸς τὸν διάβολον, ὑποκάτω εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως Τύρου· „ἀνθ' ὧν ὑψώθη σου ἡ καρδία, καὶ εἶπας· Θεός εἰμι ἐγώ.... ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐπὶ „τῷ κάλλει σου". (Ἰεζ. κεφ. 2.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεὸς Αὐγουστῖνος· „οὐκ ἔστιν ὁ διάβολος πόρνος, οὐδὲ μέθυσος, οὐδέ τι τοιοῦτον· ἔστι δὲ ἀλαζὼν, καὶ βάσκανος". (Βιβλ. γ'. περὶ Πολ. Θεῶ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεως μαρτυρίαν, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν παρὰ τῶν φίλων τῆς πίστεως, ἤτοι τὴν παρὰ τῶν Χριστιανῶν (1); ὅθεν λέγει ὁ Χρυσορρήμων· „τὸν γὰρ ἄλυπον βίον ἔχον„τα κἀκεῖνοι (οἱ Ἕλληνες δηλαδὴ) αἰδοῦνται· εἰ δὲ παρ' ἐχθρῶν δεῖ μαρτυρίαν „ἔχειν, πολλῷ μᾶλλον καὶ τὴν παρὰ τῶν φίλων". (Λόγ. δ'. περὶ Ἱερωσύνης.)

„Ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ".

Πρέπει, λέγει, ἐκεῖνος ὁπὸ μέλλει νὰ γένῃ Ἐπίσκοπος, νὰ ἔχῃ μαρτυρίαν καλὴν ἀπὸ τοὺς ἔξωθεν Ἕλληνας καὶ ἀπίστους· διὰ τί ὡ παύτην δὲν ἔχῃ, μέλλει νὰ ὀνειδίζεται καὶ νὰ κατηγορῆται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπίστους· αὕτη δὲ ἡ κατηγορία ἀναφέρεται εἰς ὅλον τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα κακὰ ὁπὸ προξενεῖ, γίνεται πρὸς τύποις καὶ ἐμπόδιον τὸ κηρύγματος τὸ Εὐαγγελίου.

„Καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου".

Ἤτοι ὅποιος ὑποψήφιος Ἐπίσκοπος δὲν ἔχει καλὴν μαρτυρίαν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, βέβαια ἔχει νὰ πέσῃ εἰς παγίδα τοῦ διαβόλου, ἤτοι ἡ ὀγλίγωρα ἔχειν νὰ θανατώσειν αὐτὸν οἱ ἄπιστοι, ἢ ὁ Ἐπίσκοπος ἐκεῖνος ἔχει νὰ πέσῃ εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα ἁμαρτήματα, ὁπὸ πίπτειν καὶ ἐκεῖνοι (2)· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μόνον τὸ νὰ εὑρίσκεται ὁ Ἐπίσκοπος ἐκεῖνος ἔμπροσθεν εἰς πολλὲς αἰτίας καὶ παράδειγμα σκανδάλου, καὶ αὐτό, λέγω, μόνον εἶναι παγίδα διαβολικήν.

8. „Διακόνους ὡσαύτως".

Διὰ τί ὁ Παῦλος ἀφῆκε τοὺς Ἱερεῖς καὶ Πρεσβυτέρους, καὶ δὲν εἶπε περὶ αὐτῶν τίποτε, καθὼς ἡ τάξις τὸ ἀπαιτεῖ; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐκεῖνα, ὁπὸ εἶπεν ἀνωτέρω περὶ τῶν Ἐπισκόπων καὶ Ἀρχιερέων, αὐτὰ εἶναι ἁρμόδια καὶ εἰς τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ Ἱερεῖς· διὰ τί καὶ οἱ Ἱερεῖς τὴν διδασκαλίαν καὶ προσασίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐνεχειρίσθησαν καθὼς καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς· κατὰ μόνλω δὲ τὴν χειροτονίαν, καὶ τὸν βαθμὸν, εἶναι κατώτεροι τοῦ Ἀρχιερέως· ὅθεν διὰ

---

(1) Διὰ τοῦτο κακῶς καὶ παρανόμως ποιοῦσιν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ Πνευματικοί ἐκεῖνοι, οἱ τινες ὅταν μέλλων νὰ δώσων συμμαρτυρίαν εἰς τινὰ, ἐπὸ μέλει νὰ γενῇ διάκονος, ἀρκοῦνται εἰς μόνλω τλὼ ἐξομολογησιν τοῦ ὑποψηφίου, καὶ δὲν ἀναβάλλων τλὼ ὑπόθεσιν διὰ νὰ ἐρωτήσουν ἐκείνους τοὺς Χριστιανούς, καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς ὁπὸ ὑξεύρων τλὼ ζωὴν καὶ πολιτείαν ἐκείνου, καὶ ἀκολούθως νὰ λάβων μαρτυρίαν παρ' αὐτῶν· ἀλλὰ εὐθὺς δίδων συμμαρτυρίαν· ἀλλὰ τί ἀκολουθεῖ; ἀλλοίμονον! ἀνιέρως τὰ θεῖα ἐνεργοῦνται, καὶ ἀκάθαρτοι πολλάκις καὶ ἀνάξιοι, εἰς τὸ φοβερὸν ἄξίωμα, καὶ τὸν βαθμὸν τῆς θεοπάτης Ἱερωσύνης ἀναβιβάζονται· διὰ τί οἱ ὑποψήφιοι ἐκεῖνοι, νέοι ὄντες, καὶ ἀπὸ τλὼ δόξαν τῶν ἀνθρώπων μανόμενοι, κρύπτουσι τὰς ἁμαρτίας των, καὶ δὲν τὰς φανερόνουν, μόνον διὰ νὰ κερδίσουν τὸ δοξάριον ὁπὸ ἐπιθυμοῦν· οἱ δὲ Πνευματικοί, ὡσὰν τυφλοὶ καὶ ἀνόητοι, πιστεύων εἰς τὰ λόγιά των, καὶ παραδίδουσι φεῦ! τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἰς χεῖρας τῶν βεβήλων, καὶ ἀναξίων. Ποσὴν δὲ κόλασιν ἔχειν νὰ λάβων οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ εἰπῶ· ἵλεως, ἵλεως ὁ Θεός!

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι ὁ μὴ ἔχων καλὴν μαρτυρίαν ὑποψήφιος, θέλει πέσῃ πάλιν εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα ἁμαρτήματα, διὰ τὰ ὁποῖα κατηγορῆται, ὡσὰν ὁπὸ ὁ διάβολος θέλει κάμει κάθε μηχανὴν, διὰ νὰ τὸν ῥίψῃ εἰς ἐκεῖνα. Προσθήκη δὲ ἐντεῦθα καὶ ἐκεῖνα τὰ ἀξιάγαστα, ὁπὸ λέγει ὁ θεῖος Πατὴρ ἡμῶν Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης· ὅτος γὰρ προεκθέτας ὁμοῦ πάσας τὰς ἀρετὰς ταύτας, ὁπὸ ἀπαριθμεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος, ἀκολούθως ἐπιφέρει· „τί τῶν καταρθώσαντες οἱ πολλοί, „ἐρῶσι πράγματος ἀνεφίκτου τῆς ἐπισκοπῆς; ἀνεπίλη„πτον ἔχουσι βίον; (οὐχὶ δηλαδὴ) ἀλλὰ τοσαύτη πρόσ„εστιν αὐτοῖς ἡ ψῆφος, ὡς ἀκοίμητον ἔχειν τὸ τῆς ψυ„χῆς ὄμμα; (οὐχὶ) ἀλλὰ σωφροσύνῃ τοσούτῳ διέ„λαμψαν, ὡς μὴ μόνον σώας ἔχειν τὰς φρένας, ἀλ„λὰ καὶ τὰς ὑστερήσεις καὶ μωνομένας περὶ τὰς ἀκαθάρ„τους μίξεις, καὶ σιγῶντες σωφρονίζειν; (εὐδαμῶς) „κοσμιότης δὲ αὐτοῖς τοσαύτη πρόσεστιν, ὡς ἀπὸ τοῦ „βαδίσματος, καὶ τὸ βλέμματος, καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς „καταπλήττειν δυνάσθαι τὰς παρούσας; (εὐδαμῶς) ὡς „γὰρ ἄγαλμα φιλοσοφίας ἁπάσης τὸν τλὼ ἐπισκοπλὼ „λαχόντα πανταχῆ φαίνεσθαι χρή· ἀλλὰ φιλόξενοι το„σοῦτον εἰσιν, ὡς καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας πάντας οἰκάδε καλεῖν „ἑστιασομένους; (οὐχὶ) ἀλλὰ καὶ τὸν διδασκαλικὸν ὄγ„τως κατορθῶσαν ἐκ μελέτης λόγον, ὡς καὶ τλὼ ἄνω„θεν αὐτοῖς ἐπιφοιτῆσαι χάριν, καὶ πηγὰς λόγων „πνευματικῶν ἐν τῇ γλώσῃ κατοικῆσαι; (εὐδαμῶς) „ἀλλ' ἐπικαίρα τοσαύτῃ λαμπρύνειν, ὡς κατὰ μηδε„νὸς πώποτε πεπαρῳνηκέναι; (οὐχὶ) φιλάργυροι „δὲ τοσοῦτόν εἰσιν, ὡς καὶ τὰ δικαίως προσόντα τοῖς „δεομένοις διανεῖμαι"; (εὐδαμῶς) ἀλλὰ ἀνεξίκακοι το„σοῦτόν εἰσιν, ὡς καὶ πὰς εἰκῇ ὑβρίζοντας, καὶ ἀτιωμέ„νως φέρειν"; (οὐχὶ) (Παρὰ τῷ αὐτῷ Νίκωνι Τόμ. α'. Λόγ. λέ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ νὰ μὴ παλιλογήσῃ ὁ Ἀπόστολος, ἀφῆκε τὸ νὰ εἰπῇ χωριστὰ περὶ τῶν Ἱερέων (1)· μόνον δὲ λέγει περὶ τῶν Διακόνων, ὅτι καὶ οἱ Διάκονοι χρεωστοῦν παρομοίως νὰ ἔχουν τὰς ἰδίας ἀρετὰς τοῦ Ἐπισκόπου, ἤγουν νὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ ἀνεπίληπτοι, καὶ ἀκατηγόρητοι, νηφάλιοι, σώφρονες, κόσμιοι, φιλόξενοι, διδακτικοὶ, μὴ πάροινοι, μὴ πλῆκται, ἀλλ' ἐπιεικεῖς, ἄμαχοι, ἀφιλάργυροι, μὴ νεόφυτοι, καὶ νὰ ἔχουν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν.

„ Σεμνούς ".

Οἱ Διάκονοι, λέγει, πρὸς τούτοις πρέπει νὰ εἶναι καὶ σεμνοὶ εἰς τὰ ἤθη, καὶ σεβάσμιοι εἰς τὸ σχῆμα (2).

„ Μὴ διλόγους ".

Ἤγουν οἱ Διάκονοι δὲν πρέπει, λέγει, νὰ εἶναι ὕπουλοι, καὶ δολεροί· καὶ ἄλλα μὲν, νὰ φρονοῦν μὲ τὴν καρδίαν τους, ἄλλα δὲ, νὰ λέγουν μὲ τὰ χείλη των· καὶ ἄλλα μὲν λόγια νὰ λέγουν εἰς τὸν ἕνα, ἄλλα δὲ, εἰς τὸν ἄλλον· ἀλλὰ νὰ ἔχουν σολισμένην τὴν γλῶσσάν τους μὲ τὴν ἀλήθειαν, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος.

„ Μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς ".

Διὰν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι οἱ Διάκονοι δὲν πρέπει νὰ εἶναι μέθυσοι· τοῦτο γὰρ εἶναι πάντῃ ἄτοπον καὶ ἀνάξιον τοῦ ἐπαγγέλματός των· ἀλλὰ νὰ μὴ πίνουν πολὺ κρασὶ, καὶ παραύω ἀπὸ τὴν χρείαν· διὶ ὅ,τι κἂν καὶ δὲν μεθύσουν μὲ τὸ πολὺ κρασὶ, ὅμως ἡ πολυποσία χαυνόνοι τὸν τόνον καὶ δύναμιν τῆς ψυχῆς, σκοτίζει τὸν νοῦν, καὶ κάμνει τὸ σῶμα ὡσὰν παράλυτον· ὅθεν εἶπεν ὁ Σειράχ· „ πικρία ψυχῆς, οἶνος πολύς ". (Σειρ. λά. 34.) Καὶ πάλιν· „ ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδείξῃ· πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ὁ οἶνος ". (Σειρ. λά. 29.) Διὰ τοῦτο καὶ οἱ τὰ παλαιὰ νόμιμα ἱερωμένοι, ὅταν ἔμβαινον εἰς τὸ ἱερὸν, δὲν ἔπινον τελείως κρασί (3)· αἰσχροκερδὴς δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ὁπού δὲν ἀφίνει κἀνένα κέρδος, κἂν καὶ αὐτὸ ποριζεται ἀπὸ τὴν οἱανδήποτε ὑπόθεσιν, κἂν πραγματεία αὔτη τύχῃ νὰ ἦναι καὶ ἐμπορία, κἂν

---

(1) Καὶ ἀφίτω νὰ λέγω, ὅτι ἐπειδὴ καὶ εἰς τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους οἱ Ἐπίσκοποι ὠνομάζοντο πρεσβύτεροι, καὶ ἀντιστρόφως οἱ πρεσβύτεροι Ἐπίσκοποι (περὶ ὧν ὅρα εἰς τὸ ά. Κεφ. τῆς πρὸς Φιλιππ. Στίχ. ί.) διὰ τοῦτο ἐκεῖνα ὁπού εἶπε περὶ τοῦ Ἐπισκόπου ὁ Παῦλος, ἐννοοῦνται ἀταραλλάκτως καὶ περὶ τῶν πρεσβυτέρων. Ὅρα δὲ καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται ". (ά. Τιμόθ. γ'. 1.)

(2) Ὅθεν διὰ νὰ φυλάττεται ὁ λόγος ἕως τοῦ Ἀποστόλου, καὶ νὰ ἦναι σεμνοὶ οἱ Διάκονοι εἰς τὸ σχῆμα, διὰ τοῦτο τόσον ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ Σύνοδος, ὅσον καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ ε'. διορίζουσι νὰ χειροτονῶνται οἱ Διάκονοι ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ εἰκοσιπέντε χρόνους, εἰς ἡλικίαν δηλονότι νεανικὴν καὶ σεμνήν.

(3) Οὕτω γὰρ προστάζει ὁ Θεός· „ Καὶ ἐλάλησε „ Κύριος τῷ Ἀαρὼν, λέγων· οἶνον καὶ σίκερα οὐ πίεσθε „ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ, ἵνικα ἂν εἰσπορεύησθε εἰς „ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ἢ προσπορεύησθε εἰς „ τὸν θυσιαστήριον, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνητε· νόμιμον „ αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, διαστεῖλαι ἀναμέσον τῶν „ Ἁγίων καὶ τῶν βεβήλων, καὶ ἀναμέσον τῶν ἀκαθάρτων „ καὶ τῶν καθαρῶν ". (Λευϊτ. ί. 9.) Λέγει δὲ καὶ Ἰεζεκιὴλ· „ Καὶ οἶνον οὐ μὴ πίωσι πᾶς Ἱερεύς ". (Ἰεζ. μς'. 21.) Παραγγέλλει δὲ καὶ ὁ Σολομὼν παῦτα· „ οἱ δωσάτω θυμώδεις εἰσὶν, οἶνον δὲ μὴ πινέτω„ σαν, ἵνα μὴ πιόντες, ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας, καὶ „ ὀρθὰ κρῖναι οὐ μὴ δύνωνται πᾶς ἀσθενής ". (Παρ. λά. 4.) Μάλιστα δὲ οἱ Ἱερεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς δὲν ἀρέπει νὰ πίνουν οἶνον πολὺν, ἢ ῥάκι διὰ νὰ μὴ θολωθῇ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ διακριτικὸν τῆς νοός των, καὶ ἐκ τούτου περιπέσουν εἰς κἀνένα ἁμάρτημα καὶ παρανομίαν· ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων ἐκεῖνο τοῦ Ἡσαΐου· „ οἱ πίνοντες οἶνον, καὶ οἱ δωσάτω οἱ κιρνῶντες τὸ „ σίκερα " · (Ἡσ. έ. 22.) λέγει· „ Πρέπει γὰρ τοῖς „ θεραπευταῖς τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ τοῖς τῶν ἀνθρώ„ πων ἐπιμέλειαν ἐγχειρισμένοις, πάντα ἀπέχεσθαι „ τῶν ἐμποδίων θόλωσιν τῷ ἡγεμονικῷ· ἐπειδὰν γὰρ „ πολὺς ἐπιφέρηται ὁ ἄκρατος, οἷόνπερ τύραννος ἐπὶ τὴν „ ἀκρόπολιν ἀναδραμὼν, ἀπὸ τῆς ἄκρας κορυφῆς ἀσι„ γήτου θορύβου ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ, εὐδενὸς παρανόμου „ φειδόμενος ἐπιτεύγματος· ἀλλ' αὐτὸν διλωσάμενος πρῶ„ τον τῶν λογισμόν, πᾶσαν τὴν τε ἐκπαιδεύσεως ἐν„ υπάρχουσαν διακόσμησιν συγχεῖ, καὶ καπηρίσασα, γέ„ λωτας κινῶν ἀπρεπεῖς, φωνὴν θορυβώδη, ὀργὰς προ„ πετεῖς, ἐπιθυμίας ἀχαλινώτους, οἶστρον καὶ μανίαν ἐ„ πὶ πᾶσαν παράνομον ἡδονήν· διὰ τοῦτο μὴ πινέτω„ σαν οἱ δωσάτω οἶνον... ἐὰν ἓν ἐγκεχειρισταῖσι οἰκο„ νομίαι μυστηρίων, λόγες σοφίας, δωσάμεθ γνώσεως, „ σὺ δὲ οἴνῳ βεβαπτισμένῃ τὴν ψυχὴν περιφέρεις, „ πῶς ἐχὶ δικαίως ὀδύρεται σε ὁ Προφήτης, ὅτι ἔχων „ ἰχὼ πνευματικὴν, ἀσθενῆ αὐτὴν ποιεῖς τῇ ἀμε„ τρίᾳ τοῦ οἴνου ";

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κἂν τόκος ᾖ διάφορον, κἂν ἄλλη κατηγορημένη τέχνη (1)· πλὴν ἐσὺ ὦ ἀναγνῶστα, νόησον πῶς αἰσχροκερδὴς εἶναι ὁ ἀφιλάργυρος.

9. „Ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει".

Ἤτοι οἱ Διάκονοι, κοντὰ ὁπὸ πρέπει νὰ ἔχουν δόγματα ὀρθὰ τῆς πίστεως, πρέπει νὰ ἔχουν καὶ ζωὴν ἀκατηγόρητον· διότι ἡ καθαρὰ συνείδησις γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀκατηγόρητον ζωὴν καὶ πολιτείαν, ὡς εἴπομεν εἰς τὸ „ἔχον πίστιν, καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν". (α. Τιμόθ. α. 19.)

10. „Καὶ ὅτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέ-„γκλητοι ὄντες".

Καθὼς, λέγει, ἀνωτέρω ἐζήτησα χρεωστικῶς ἀπὸ τὸν μέλλοντα γενέσθαι Ἐπίσκοπον, τὸ νὰ μὴν ἦναι νεόφυτος, ἤτοι νεοβάπτιστος· ἔτζι χρεωστικῶς ζητῶ καὶ ἀπὸ τὺς διακόνους τὸ νὰ μὴ χειροτονῶνται ἀδοκίμαστοι, ἀλλὰ ἀφ' ὅ δοκιμασθῶν μὲ ἱκανὸν καιρὸν, καὶ φανῶν ἀκατηγόρητοι· διὰ τί, καθὼς εἷς αὐθέντης καὶ οἰκοῦρος δὲν ἐμπιστεύει τὴν προσασίαν τὸ οἶκο τὸ εἰς εἷνα νεαγόραστον δοῦλον, πρὸ τὸ αὐτὸς νὰ φανῇ δόκιμος καὶ πιστὸς μὲ τὸν καιρόν· ἔτζι καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύῃ τὸν βαθμὸν τῆς διακονίας εἰς τὺς νεοβαπτισμένους, πρὸ τὸ αὐτοὶ νὰ φανοῦν πιστοὶ καὶ εὐδόκιμοι μὲ τὸν χρόνον (2).

11. „Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς".

Δὲν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος διὰ τὰς τυχούσας γυναῖκας, ἀλλὰ διὰ τὰς διακονίσασας· ἐπειδὴ τῷ τότε καιρῷ ἦτον πολλὰ ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον πρᾶγμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ νὰ γίνωνται καὶ διακόνισσαις ἐκ τῶν γυναικῶν (3)· δὶ ὅτι αὖ διὰ τὰς διακονίσσας δὲν ἔλεγεν ἐδῶ, ἀλλὰ διὰ τὰς γυναῖκας ἁπλῶς, τί χρεία ἦτον νὰ εἰπῇ δι αὐτὰς ἀνάμεσα εἰς τὸν λόγον τὸν περὶ τῶν διακόνων ἀνδρῶν; τοῦτο γὰρ ἦτον ἀνάρμοστον.

„Μὴ διαβόλους".

Ἤτοι ὅσαις γυναῖκες ἔχουν νὰ γένουν διακόνισσαις, πρέπει νὰ μὴν εἶναι καπάλαλαις, καθὼς συνειθίζουν νὰ καπαλαλοῦν αἱ κακογραῖαι, αἵτινες περιπατοῦσαι ἀπὸ ὀσπήτιον εἰς ὀσπήτιον, καὶ κρυφομιλοῦσαι, λέγουσι τὰ ἐλαττώματα τῆς μιᾶς γυναικὸς, εἰς τὴν ἄλλην γυναῖκα.

„Νηφαλίους".

Η διακόνισσαις, λέγει, πρέπει νὰ εἶναι νηφάλιαις, ἤγουν ἔξυπναις καὶ προσεκτικαῖς· διὰ τί τὸ γένος τῶν γυναικῶν εἶναι ἐλαφρὸν εἰς τὸν νοῦν, καὶ εὔκολα ἀπατᾶται· διὰ τοῦτο πρέ-

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θ'. Κανὼν τῆς Οἰκουμενικῆς ς'. Συνόδου ἐμποδίζει κάθε Κληρικὸν καὶ Ἱερωμένον νὰ μὴν ἔχῃ καπηλεῖον, καὶ νὰ πωλῇ εἰς αὐτό· καὶ ἂν δὲν παύῃ ἀπὸ τοῦτο νὰ καθῄρεται· καὶ ὁ Πατριάρχης δὲ Λευκὰς ἐμπόδισε νὰ μὴν ὑπηρετοῦν Κληρικοὶ εἰς μυρεψικὰ ἐργαστήρια, ἢ εἰς λυτρά, ὡσὰν ὁπὰ παῦτα εἶναι φθόδες καὶ αἰσχροκερδείας πρόξενα· ἐμποδίζει δὲ καὶ τὺς Διακόνους νὰ μὴ μεταχειρίζωνται τὴν ἰατρικήν. Ὅτι δὲ οἱ Ἱερωμενοὶ δὲν πρέπει νὰ πέρνουν διάφορα, πολοὶ θεῖοι Κανόνες τοῦτο μαρτυροῦσι, καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τοῦ μδ'. Ἀποστολικοῦ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ, καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐξομολογητηρίῳ.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸ „δοκιμαζέσθωσαν" δὲν τὸ ἐννοεῖ διὰ τὺς νεοβαπτισμένους, ἀλλὰ ἁπλῶς διὰ ὅλους ἐκείνους ὁπὰ μέλλουν νὰ γένουν Διάκονοι· „πρότερον, λέ-„γει, προσήκει τὸν τούτων ἐξετάζεσθαι βίον, εἶθ' ὕστε-„ρον τῆς πνευματικῆς χάριτος ἀπολαύσαι".

(3) Περὶ τῶν διακονισσῶν, καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ς'. τίχου τοῦ θ'. Κεφαλαίου τῆς πρώτης Κορινθίας πρώτης, καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ιδ'. Κανόνος τῆς οἰκουμενικῆς α'. Συνόδου, καὶ τοῦ ιδ'. τῆς ς'. καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μ'. Κανόνος τῆς αὐτῆς ς'. ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικαῖς καὶ ἔξυπναις, καὶ ἀγχίνοες, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθοῦν ἀπὸ κανένα (1).

„ Πιστὰς ἐν πᾶσι".

Η διακονιασαις, λέγει, πρέπει νὰ ἔχουν σταθερότητα καὶ ἐμπιστοσύνην τόσον εἰς τὰ λόγιά των, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἔργα των.

12. „ Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, πῶς τὴν ἀρετὴν, ὁπὸν ζητεῖ χρεωστικῶς ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον, τὴν αὐτὴν ζητεῖ καὶ ἀπὸ τὸς Διακόνες, διὰ τί καὶ οἱ Διάκονοι χρεωστοῦσι παρομοίως μὲ τὸς Ἐπισκόπες, νὰ εἶναι ἁγνοὶ, καθαροὶ καὶ ἀκατηγόρητοι εἰς ὅλα.

„ Τέκνων καλῶς προϊσάμενοι".

Πανταχοῦ ὁ θεῖος Ἀπόστολος ζητεῖ ἀπὸ τὸς γονεῖς τὴν προσασίαν τῶν τέκνων καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ ἀπὸ τὸς Ἐπισκόπες, καὶ ἀπὸ τὸς Διακόνες τὸς ἔχοντας γυναῖκας, ἵνα μὴ ἐξ αἰτίας τῶν τέκνων, σκανδαλίζωνται οἱ Χεισιανοὶ, καὶ Ἐθνικοὶ, καὶ κατηγορῶσι τὸς γονεῖς αὐτῶν ἱερωμένες, καὶ ἀκολέθως δυσφημῶσι τὸ μέγα καὶ θεῖον τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα (2).

13. „ Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περι-
„ ποιῶνται, καὶ πολλὴν παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Ὅσοι, λέγει, Διάκονοι φυλάξουν καλῶς καὶ ἐνεργήσουν τὸ τῆς διακονίας ἀξίωμα, αὐτοὶ περιποιοῦνται εἰς τὸν ἑαυτόν τες βαθμὸν καλὸν, ἤγουν προκοπὴν καὶ ἀνάβασιν εἰς ἀξίωμα μεγαλίτερον· διὰ τί ἐκεῖνοι ὁπὸν εἰς τὰ κατώτερα ἀξιώματα καὶ τὸς βαθμὸς, ὁποῖος εἶναι ὁ τῆς διακονίας, φανῆν δόκιμοι καὶ ἔξυπνοι, αὐτοὶ ὀγλίγωρα θέλουν ἀναβῆν καὶ εἰς ἀνώτερα ἀξιώματα καὶ βαθμὸς, ἤτοι θέλουν γενῆν καὶ πρεσβύτεροι, καὶ Ἐπίσκοποι, ὥστε ὁπὸν νὰ ἀποκτήσουν παῤῥησίαν πολλὴν ἐν τῇ πίστει, ἤτοι θέλουν γενῆν ἐνδοξότεροι, ὄχι εἰς ἀξιώματα κοσμικὰ, οὐδὲ εἰς πλοῦτον καὶ ἄλλα μάταια, ἀλλὰ εἰς τὴν πίστιν, ἤτοι εἰς ὅλα τὰ κατὰ τὴν πίστιν ἔργατε καὶ λόγια, ταύτὸν εἰπεῖν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ἀξιώματα· τοιοῦτοι ἐφάνησαν οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λάμψαντες Ἅγιοι, οἵτινες ἀπὸ Διακόνων ἔγιναν πρεσβύτεροι, καὶ Ἐπίσκοποι (3).

14. „ Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον".
15. „ Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι".

Διὰ νὰ μὴ λυπήσῃ ὁ Παῦλος τὸν μαθητήν τε Τιμόθεον, νομίσαντα ὅτι διὰ τοῦτο γράφει εἰς αὐτὸν ὅλα λεπτομερῶς, διὰ τί πλέον δὲν θέλει ὑπάγῃ νὰ τὸν ἰδῇ· τοῦτο χάριν συντόνου ἐδῶ

---

(1) Καθὼς γὰρ διὰ τὸς διακόνες ἄνδρας, λέγει ὁ Θεοδώρητος, εἶπεν ὁ Παῦλος νὰ μὴν εἶναι δίλογοι, ἀλλὰ σεμνοὶ, καὶ νηφάλιοι· ἔτζι προσάζει νὰ εἶναι καὶ αἱ διακόνισσαι, σεμνὲς, νηφάλιαις, καὶ ὄχι διαβάλτριαις.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ τοπικὴ Σύνοδος προσάζει ἐν τῷ ιζ'. Κανόνι αὐτῆς, ὅτι τὰ παιδία τῶν Ἱερέων νὰ μὴ κάμνουν θέατρα, ἢ νὰ τέχνην νὰ βλέπουν αὐτά· „ ὥστε τὰ τέκνα τῶν Ἱερέων θεώρια κοσμι-
„ κὰ μὴ ἐκτελεῖν, μηδὲ θεωρεῖν". Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς προσάζει νὰ κατακαίεται ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἱερέως ἐὰν πορνεύσῃ· „ θυγάτηρ ἱερέως ἐὰν βεβηλωθῇ τῇ ἐκπορ-
„ νεύσαι, τὸ ὄνομα τὸ πατρὸς αὐτῆς αὐτὴ βεβηλοῖ, „ ἐπὶ πυρὸς κατακαυθήσεται". (Δεύτ. κά. 9.) τὸ ὁποῖον ἑρμηνεύων ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι με-
γαλοτέραν τιμωρίαν λαμβάνει ἐὰν ἁμαρτήσῃ ἡ θυγατέρα τοῦ Ἱερέως, ἀπὸ τὰς ἄλλας γυναῖκας τὰς θυγατέρας τῶν λαϊκῶν· „ αἱ γὰρ θυγατέρες τῶν Ἱερέων, „ εἰς οὐδὲν πρὸς τὴν ἱερωσύνην λόγος, ὅμως διὰ τὸ „ πατρικὸν ἀξίωμα, τῶν αὐτῶν πολὺ πικροτέραν ὑπέ-
„ χουσι τὴν τιμωρίαν". (Λόγ. ε'. περὶ Ἱερωσύν.) διὰ τί ἡ μὲν ἄλλως γυναῖκα ἐὰν πορνεύσουσα, ἐπρόσταζεν ὁ Θεὸς νὰ λιθοβολοῦνται· (Δεύτερ. κβ'. 21.) ἡ δὲ θυγάτηρ τοῦ Ἱερέως ἐὰν πορνεύσῃ, κατακαίεται· μεγαλητέρα δὲ τιμωρία εἶναι τὸ κάυσιμον ἀπὸ τὸν λιθοβολισμόν.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι ἐὰν οἱ Διάκονοι καλῶς διοικήσαν τὸ ἐπάγγελμά τες, ἀγκαλὰ καὶ κατώτατον, θέλουν ἀκολουθοῦν ὅμως εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, καὶ τὴν πρὸς Χριστὸν παῤῥησίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐδῶ τὴν ὑπόληψιν καὶ λύπην ταύτην ἀπὸ τὴν καρδίαν τε, καὶ λέγει εἰς αὐτὸν, ὅτι δὲν σοι γράφω αὐτὰ ὦ Τιμόθεε διὰ τοῦτο, διὰ τί δὲν ἔχω νὰ ἔλθω νὰ σὲ ἰδῶ, ἀλλὰ διὰ τὶ θέλω μὲν νὰ ἔλθω· ἀνίσως ὅμως τύχῃ νὰ ἀργοπορήσω, διὰ τοῦτο σοι γράφω ταῦτα, διὰ νὰ ἔχῃς διδασκαλίαν καὶ ὁδηγίαν, πῶς πρέπει νὰ πολιτεύεσαι, καὶ νὰ διοικῇς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Καλῶς δὲ εἶπε τὸ „ἐλπίζων". ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ ἐκινεῖτο ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, δὲν ἤξευρε πῶς ἔχει νὰ τὸν κινήσῃ τὸ Πνεῦμα διὰ νὰ ὑπάγῃ· ὅθεν καὶ δικαίως ἀμφιβάλλει, αὖ ἔχῃ νὰ ἀργοπορήσῃ, ἢ καὶ νὰ μὴν ὑπάγῃ εἰς τὸν Τιμόθεον.

„Ἥτις ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος".

Μὴ εἴπῃς, λέγει, ὦ Τιμόθεε, ὅτι ἄνθρωποι συγκροτοῦσι καὶ συσαίνουσι τὴν Ἐκκλησίαν, ὄχι· ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ εἶναι Ἐκκλησία καὶ σύναξις τοῦ ἰδίου ζῶντος Θεοῦ, ἤτοι τοῦ φοβεροῦ, καὶ ἐκδικητοῦ· καὶ ὄχι νεκροῦ καὶ ἀσθενοῦς, ὁποῖοι ἦσαν οἱ τῶν Ἑλλήνων θεοί.

„Στύλος, καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα συγκρίνει ὁ Ἀπόστολος τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Χριστιανῶν, μὲ τὸν ναὸν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λέγει, ὅτι ὁ ναὸς μὲν τῶν Ἰουδαίων περιεῖχε τύπους καὶ σκιάς· καθὼς ἦτον τὰ κωδώνια, καὶ τὰ μικρὰ ῥόδια, ὁποῦ ἦτον ὑφασμένα εἰς τὰ ἱμάτια τοῦ Ἀρχιερέως· καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς δὲ αὐτὸς, τύπος ἦτον, ὁμοίως καὶ αἱ θυσίαι, ὁποῦ ἐθυσιάζοντο εἰς τὸν ναόν· ἡ δὲ Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν εἶναι σύστασις τῆς ἀληθείας· διὰ τὶ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ τελοῦνται εἰς αὐτὴν, εἶναι ἀληθινὰ, καὶ ἀλήθεια, καὶ κανένα δὲν εἶναι σκιῶδες καὶ τυπικὸν, καθὼς ἦτον ἐκεῖνα τὰ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ παλαιοῦ Νόμου· διότι, αὐτὶ διὰ τὰ κωδώνια, εἶναι εἰς αὐτὴν κήρυγμα λαμπρὸν τοῦ Εὐαγγελίου· αὐτὶ διὰ τὰ ῥόδια, εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν ζωὴ, συφώδης μὲν διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σκληρὰν δίαιταν, ὁποῦ ἔχει, μέσα δὲ περιέχουσα τὸν καρπὸν τῆς ἀρετῆς· καὶ αὐτὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ θνητοῦ Ἀρχιερέως, ἔχει Ἀρχιερέα τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ· αὐτὶ δὲ θυσιῶν ἀλόγων, ἔχει τὸ λογικὸν καὶ μέγα θῦμα, τὸ ζωοποιὸν καὶ θεῖον αὐτοῦ σῶμα.

16. „Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον".

Ἀληθῶς μυστήριον, καὶ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, καὶ μυστήριον μεγάλον, καὶ ὁμολογουμένως μεγάλον, εἶναι ἡ διὰ λόγου μας γνωμένη σύσαρκος Οἰκονομία τοῦ Θεοῦ λόγου, ἐπειδὴ κανένας περὶ τούτου δὲν ἀμφιβάλλει· πῶς δὲ εἶναι μυστήριον αὐτὸ, ὁποῦ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὸ ἠξεύρουσι; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὅλοι δὲν τὸ ἠξεύρουσι· πολλοὶ γὰρ εἶναι ὁποῦ δὲν τὸ πιστεύουσιν· εἰ δὲ καὶ δώσωμεν, ὅτι ὅλοι τὸ ἠξεύρουσιν, ἀλλὰ πῶρα τὸ ἠξεύρουσιν, ἀφ' οὗ ἐκηρύχθη τὸ Εὐαγγέλιον σχεδὸν εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, προτίτερα δὲ, δὲν ἦτον εἰς ὅλους φανερόν. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον τὸ μυστήριον τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως ἀκόμη εἶναι μυστήριον (1)· διὰ τὶ ὅλοι μὲν ἠξεύρουσιν ὅτι ὁ Θεὸς ἐσαρκώθη, τὸ δὲ πῶς ἐσαρκώθη, δὲν ἠξεύρουσιν

(1) Ὅτι δὲ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως πάντοτε εἶναι μυστήριον, ἀκαπάλιπτον δηλαδὴ, ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς πλέον τελείους Θεολόγους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς πρώτους πόλεις τῶν μακαρίων Ἀγγέλων, μαρτυροῦσι τὰ πνευματοκίνητα σώματα τῶν ἱερῶν Θεολόγων· ὁ μὲν γὰρ θεῖος Διονύσιος ἔτω φησίν· „ἀλλὰ καὶ τὸ πάσης Θεολογίας ἐκφανέσαν, ἢ καθ' ἡμᾶς Ἰησοῦ θεοπλασία, καὶ ἄῤῥητόν ἐστι λόγῳ παντὶ, καὶ ἄγνωστος νῷ παντὶ, καὶ αὐτῷ τῷ φρονίμῳ τῶν μακαρίων Ἀγγέλων". (Περὶ θείων ὀνομάτ. κεφ. β'.) Καὶ ἐν τῇ πρὸς Γάϊον Ἐπιστολῇ· „κύριος δέ ἐστιν (ὁ Χριστὸς) καὶ μετὰ τὴν ἔκφανσιν· ἢ ἵνα τὸ θνητὸν ἅπαν, καὶ ἐν τῇ ἐκφάνσει· καὶ πᾶν γὰρ Ἰησοῦ κέκρυπται· καὶ ἀδεκτὸν λόγῳ, ἔστε νῷ τὸ κατ' αὐτὸν ἐξῃκται μυστήριον, ἀλλὰ καὶ λεγόμενον, ἄῤῥητον μένει, καὶ νοούμενον, ἄγνωστον". Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος· „τί δὲ (νοῆται) ὁ σφαιρωτὴρ τῶν ὑποδημάτων, ὃν ὁ κύων ὁ βαπτίζων Ἰησοῦ; τυχὸν ὁ τῆς ἐπιδημίας λόγος καὶ τῆς σαρκός· ἃ μηδὲ τὸ ἀκρότατον διδάσκυνον, μὴ ὅτι τοῖς σαρκικοῖς ἔτι καὶ νηπίοις ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς κατὰ Ἰωάννην τῷ Πνεύματι". (Λόγ. εἰς τὰ Ἐπιφάν.) Λέγει δὲ καὶ ὁ φερωνύμως μέγιστος Μάξιμος· „τὸ μέγα τῆς Ἐνανθρωπήσεως μυστήριον οὐ μόνον ὅτι συμμέτρως τῇ δυνάμει τῶν ὑπ' αὐτοῦ σῳζομένων ἐκφανόμενον, ἐχεμυθοῦμεν τὸ μᾶλλον τῷ ἐκφανθέντος τὸ μὴπω ὁρώμενον, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ φανὲν, ἔτι μένει πάμπαν ἀπόκρυφον, οὐδενὶ λόγῳ καθὼς ἐστι, γινωσκόμενον· ὁ γὰρ Θεὸς ὑπερούσιος ὢν, καὶ ὑπὲρ ἅπαν Ἐνανθρω-

ρυσιν· ἀπὸ ὅλης γὰρ εἶναι τῦτο κεκρυμμένον καὶ ἀπόκρυφον ἀνθρώπυς τε καὶ Ἀγγέλυς, καὶ διὰ τῦτο εἶναι μυςήριον. Βλέπε δὲ Χρισιανὲ, τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην ὁπῦ ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς· ἐπειδὴ τὸ ἀπόκρυφον μυςήριον τῆς Θείας τε γνώσεως καὶ βελῆς, ὅλως ἐφανέρωσεν εἰς ἡμᾶς τὰς γνίνας καὶ ταπεινάς.

„Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί".

Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος, νομοθετῶντας ἀνωτέρω περὶ τῶν Ἱερέων, δεν εἶπε κἀνενὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπῦ γράφει τὸ Λεϊτικὸν διὰ τὰς Ἱερεῖς τῦ παλαιῦ νόμυ, διὰ τῦτο λέγει ἐδῶ· ἂς μὴ θαυμάζῃ τινὰς, ἀνίσως δεν λέγω τὰ μικροπρεπῆ ἐκεῖνα ὁπῦ ἀναφέρει ὁ παλαιὸς νόμος, ἐπειδὴ τὸ μυςήριον καὶ χάρισμα ἡμῶν τῶν Χρισιανῶν, εἶναι μεγάλον καὶ ὑψηλὸν, καὶ δεν εἶναι τοιῦτον ταπεινὸν καὶ γήϊνον, καθὼς ἦτον τῶν Ἰυδαίων· διὶ ὅ,τι ἐδῶ εἰς τὴν χάριν τῦ Εὐαγγελίυ ἐφανερώθη εἰς τὰς ἀνθρώπυς ὁ Θεός· πῶς δὲ ἐφανερώθη; μὲ σάρκα ἀνθρωπίνυ· διὰ τὶ κατὰ τὶ Θεότητα, ἦτον ἀόρατος καὶ ἀφανέρωτος· ὅθεν λέγει ὁ Θεοδώρητος· „Θεὸς „γὰρ ὢν, καὶ Θεῦ Υἱὸς, καὶ ἀόρατον ἔχων τὶ φύσιν, δῆλος ἅπασιν ἀνανθρωπήσας ἐγέ„νετο· σαφῶς δὲ ἡμᾶς τὰς δύω φύσεις ἐδίδαξεν· ἐν σαρκὶ γὰρ τὶ Θείαν ἔφη φανερω„θῆναι φύσιν". (1)

„Ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι".

Τῦτο τὸ ῥητὸν κατὰ δύω τρόπυς ἐννοεῖται· ἢ πῶς ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ, ἐπειδὴ καὶ ὅλα τὰ ἔργα τε ἔκαμε διὰ τὶ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, δεν ἔπεισε δὲ μερικὰς σκληρὰς καὶ ἀπειθεῖς· ὅμως αὐτὸς ἐδικαιώθη, ὡσὰν ὁπῦ ἔκαμεν ὅλον ἐκεῖνο ὁπῦ ἦτον ἐδικόν τε, καὶ τίποτε δεν ἀφῆκεν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπῦ ἀπέβλεπον εἰς τὶ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· ἢ πῶς ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ „ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ σόματι αὐτῦ". (Ἡσ. νγ'. 9.) καὶ διὰ τῦτο ἐφάνη μόνος δίκαιος, καὶ ἅγιος, καὶ ἀναμάρτητος ἀπὸ ὅλυς τὰς ἀνθρώπυς· ἐπρόσθεσε δὲ καὶ τὸ „ἐν Πνεύματι"· ἐπειδὴ, οἱ μὲν κατὰ νόμον δίκαιοι, ὑπετάσσοντο εἰς πνεῦμα δυλείας· διὰ τὶ ὁ νόμος, φόβυς εἶχε καὶ τιμωρίας, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχε τὸ Πνεῦμα τῆς υἱοθεσίας, καὶ ἐλευθερίας· ὁ δὲ Κύριος, καὶ πᾶσαν δικαιοσυνίυν τὸν νόμυ ἐπλήρωσεν (ἔπω γὰρ ἔλεγε πρὸς τὸν Βαπτισὴν· „ἄφες ἄρτι· ἔπω γὰρ πρέπον ἡμῖν ἐςὶ πλη„ρῶσαι πᾶσαν δικαιοσυνίυν".) (Ματθ. γ'.) καὶ πᾶσαν, λέγω, δικαιοσυνίυν ἐπλήρωσε, καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὁμοούσιος μὲ τὸ Πνεῦμα, καὶ εἶχεν αὐτὸ ἀχώριςον, εὑρισκόμενον εἰς αὐτὸν φυσικῶς, καὶ διὰ μέσυ τῦ ἑαυτῦ τε ἔδιδε καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ νὰ δικαιωθῶμεν ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· διὶ ὅ,τι οἱ τῦ Εὐαγγελίυ δίκαιοι, εἶναι πνευματικοὶ ἀληθῶς, καὶ ὑπερέχυσι μὲ πολλὴν ὑπεροχὴν τὸς δικαίυς τῦ νόμυ τῦ παλαιῦ (2).

„Ὤφθη

„θρωπον ὡς φιλάνθρωπος ἐκ τῆς ἀνθρώπων ὑσίας ἀ„ληθῶς ἄνθρωπος γεγονὼς, τὸν τε πῶς ἄνθρωπος γέ„γονε τρόπον, μένει διαπαντὸς ἔχων ἀνέκφαντον· ὑπὲρ „ἄνθρωπον γὰρ γέγονεν ἄνθρωπος". (Κεφ. ιβ'. τῆς γ'. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικῶν.)

(1) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Νύσσης Γρηγόριον (Λόγ. ί. κατ' Εὐνομίυ) εἰς τρία μέρη καθαρῶς καὶ σαφῶς ὁ Παῦλος ὀνομάζει Θεὸν τὸν Χρισόν· ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίυς Ἐπισολῇ, ἐν οἷς φησιν· „ὧν οἱ Πατέ„ρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χρισὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ „πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν". (Ῥωμ. θ'. ε'.) ἐν τῇ παρόσῃ Ἐπισολῇ ὧδε εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο· καὶ ἐν τῇ πρὸς Τίτον Ἐπισολῇ, ὅπε φησι· „Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν „τῆς δόξης τῦ μεγάλυ Θεῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῦ „Χρισῦ". (Τίτ. β'. 13.)

(2) Ὁ δὲ Κλήμης ἐν τῷ ζ'. τῶν Ὑποτυπώσεων ὧδε ἑρμηνεύει τό· „ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι· ὅτι οἱ „καὶ τοῖς σαρκικοῖς καὶ βαρυκαρδίοις ἐκ εἴδοκει δεδικαιῶθαι „ὁ Χρισός· ἔλεγον γάρ· ἰδὲ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰ„νοπότης· ἁμὰ τοῖς ἐν Πνεύματι Θεῦ ενεργεμένοις, „δεδικαίωται· εὐθαρσῶμεθα γάρ φησι τὴν δόξαν αὐ„τῶν, δόξαν ὡς μονογενῦς". (Ἰωάν. α.) Ὁ δὲ Ἀλε‐ξανδρείας Κύριλλος ὧδε ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν, καθὼς τὸ ἑρμηνεύει καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, παρὰ τῦ Θείυ Κυρίλλυ ἐρανισθείς· „ἐδικαιώθη δὲ ἐν Πνεύματι, ἀντὶ τῦ Πνευ„ματικῶς ἐδικαιώθη, ἀλλ' ὁ νομικῶς, καὶ γὰρ καὶ τὰς νο„μικὰς πλησῶν ἐντολὰς, ὁ νομικῶς αὐτὰς, ἀλλὰ πνευμα„τικῶς ἐξεπλήρωσεν". Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὧδε τὸ ῥη‐τὸν ἑρμηνεύει· „ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, διὰ τῦ Θείυ „Πνεύματος ἐνεργηθέντα θαύματα· εἰ γὰρ ἐγὼ φησιν ἐν „Πνεύματι ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια· (Ματθ. ιβ'.) κατε‐„δείχθη τοίνυν διὰ τῶν θαυμάτων καὶ ἀπεφάνθη, ὁ Θεὸς „ἀληθὴς, καὶ Θεῦ Υἱός· ὧπω καὶ ὁ Ἑκατόνταρχος παρὰ „τὸν Σταυρὸν, κλονυμένυν ἰδὼν τὴν γῆν, καὶ σκότος „πληρωθέντα τὴν οἰκυμένην ἐβόησεν· ἀληθῶς Θεοῦ „Υἱὸς ἦσθ". (Μάρκ. ιε'. 39.) Κοντὰ δὲ εἰς τὰς γνώμας τῦτας τῶν ἱερῶν Θεολόγων, προσίθημι καὶ ἐγὼ τὸ ἑξτρωμα τὴν ἐμαυτῦ γνώμην, ὅτι ὁ Ἰησῦς Χρι‐στὸς ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ἤγυν ἀπεδείχθη εἰς τὸν

Κύσ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὤφθη Ἀγγέλοις".

Ὦ μυστήριον! μαζὶ μὲ ἡμᾶς τοὺς ἐπιγείους ἀνθρώπους, λέγει, εἶδον οἱ ἐπουράνιοι Ἄγγελοι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ σεσαρκωμένον, τὸν ὁποῖον πρότερον δὲν ἔβλεπον κατὰ τὴν φύσιν τῆς Θεότητος· λέγει γὰρ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ὅτι· „ἰδοὺ Ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκό-„νουν αὐτῷ". (Ματθ. δ'. 11.) καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθολικῶς, ἀφ' ὅ ἐγεννήθη ὁ Κύριος, ἕως ὅ ἀνελήφθη, Ἄγγελοι τὸν ὑπηρέτουν· διὰ τί καὶ εἰς τὴν γέννησίν του Ἄγγελοι τὸν ὕμνησαν, φωνάζοντες· „δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία". (Λουκ. β'. 14.) Καὶ εἰς τὴν ἀνάληψίν του Ἄγγελοι ὑπηρέτουν· „Καὶ ἰδοὺ φησὶν ἄνδρες δύω „παρειστήκεισαν αὐτοῖς (τοῖς Ἀποστόλοις; δηλ.) ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, οἳ καὶ εἶπον, ἄνδρες „Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν „εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν". (Πράξ. α'. 11.)

„Ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν· ἐπιστεύθη ἐν Κόσμῳ".

Τὸ Μυστήριον, λέγει, τῆς ἐνσάρκου τοῦ Θεοῦ Λόγου Οἰκονομίας, ἐκηρύχθη εἰς τὰ ἀπολελυπισμένα καὶ κατηγορημένα Ἔθνη· καὶ δὲν ἐκηρύχθη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπιστεύθη ἀπὸ ὅλον τὸν Κόσμον, τὸ ὁποῖον τοῦτο εἶναι μεγάλον σημεῖον τῆς δυνάμεως καὶ ἀληθείας τοῦ κηρυττομένου καὶ πιστευομένου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

„Ἀνελήφθη ἐν δόξῃ".

Ὁ Κύριος, λέγει, ἀνελήφθη μὲ δόξαν, σὰν μὲν, διὰ τί ἀνελήφθη ἐπάνω εἰς τὰς νεφέλας καθήμενος, καὶ οἱ Ἄγγελοι ὑπηρέτουν αὐτόν· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί ἀνελήφθη, ὄχι ὡσὰν τὸν Ἠλίαν ὡς εἰς οὐρανὸν, ἀλλὰ εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν· καὶ ἀνέβη, καὶ ἐκάθισεν ὑπεράνω πάσης Ἀρχῆς, καὶ Ἐξουσίας, καὶ Δυνάμεως τῶν ἀσωμάτων Ἀγγέλων. Καὶ ἀφίνω νὰ λέγω, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ νὰ ἀναληρθῇ ὁ Κύριος μετὰ σώματος, καὶ αὐτὸ, λέγω, μόνον εἶναι δόξα μεγάλη (1).

ΚΕ-

Κόσμον ὅλον πῶς ἦταν δίκαιος, καὶ Ἅγιος καὶ ἀναμάρτητος, ἐν Πνεύματι, καὶ διὰ τῦ Πνεύματος, ἦτοι διὰ τῆς καταβάσεως καὶ ἐπιφοιτήσεως εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· δι' ὃ, τι ἀνίσως μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Ἰησοῦ, δὲν ἤρχετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ὄχι μόνον ὁ Ἰησοῦς ἤθελε φανῇ ψεύστης, ὡς ὑποχρεωθεὶς νὰ πέμψῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ μὴ πέμψας· ἀλλὰ ἤθελε φανῇ καὶ πῶς ἦταν ἁμαρτωλὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἐρώτησε μὲν καὶ παρεκάλεσε τὸν Πατέρα νὰ ἀποστείλῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον („ἐγὼ γὰρ φησιν ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ ἄλ-„λον Παράκλητον δώσει ὑμῖν".) ὄχι εἰσηκούσθη δὲ παρὰ τοῦ Πατρός, διατί δὲν ἦταν δίκαιος· ὁ γὰρ Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει· ἐπειδὴ δὲ τὸ Πνεῦμα ἦλθεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους, διὰ τῆς αὐτῆς ἐλεύσεως ἀπέδειξεν εἰς ὅλον τὸν Κόσμον ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὄχι μόνον ἦταν ἀληθὴς εἰς τὰς ὑποσχέσεις του, ἀλλὰ καὶ δίκαιος καὶ ἀναμάρτητος, καὶ διὰ τοῦτο προσεδέχθη ὑπὸ τοῦ Πατρός, καὶ εἰσηκούσθη παρ' αὐτοῦ· καὶ ὅτι, ὁ μὲν Ἰησοῦς πρὸς τὸν Πατέρα ἀπῆλθε, καὶ πλέον δὲν θεωρεῖται, ἀντ' αὐτοῦ δὲ κατῆλθεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁ ὁμοούσιος αὐτῷ Παράκλητος. Τοῦτο μου τὸ νόημα ἐπιχειρίζεται ἐπάνω εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα λόγια, ὁπου εἶπεν ὁ Κύριος· „συμφέρει ὑμῖν ἵνα „ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος „οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω „αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν „Κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ δικαιοσύνης, καὶ πε-„ρὶ κρίσεως· περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν „εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν Πατέρα „μου ὑπάγω καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με". (Ἰωάν. ιϛ'. 7.) ὁ ἔλεγμός γὰρ ὁπου ἔκαμεν ὁ Παράκλητος τῷ Κόσμῳ διὰ τοῦ δικαιοσύνου τοῦ Ἰησοῦ, ἦν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι μὲ τοῦτο ὁπου λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἤγουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι.

(1) Οὕτω τὸ ῥητὸν ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει· „ἀνε-„λήφθη ἐν δόξῃ· τοῦτο γεγενῆσθαι μὲν πρὸ τοῦ κηρύγ-„ματος, τελεσθὲν δὲ αὐτὸ πέφηκε, διδάσκων ὡς εἰ-„κότως ἐπιστεύθη τὸ κήρυγμα· ἐν οὐρανοῖς γὰρ ἐστιν ὁ „τοῦτο γενέσθαι κελεύσας, καὶ πλὴν ἐκ δεξιῶν ἔχει κα-„θέδραν· οὕτω τῆς Οἰκονομίας μνημονεύσας, καὶ διὰ τῆς „πνευματικῆς χάριτος τὰς αἱρετικὰς προθερμίας ἐ-„κάθας, ὡς Βαλεντῖνος, καὶ Βασιλίδης, καὶ Μαρ-„κίων, καὶ Μάνης παρεσπειραν· πάντες μὲν ὁμοίως τῆς „σαρκὸς ἀρνούμενοι τὴν ἀνάληψιν, καὶ τῇ παλαιᾷ Διαθή-„κῃ μαχόμενοι, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πολυσχιδεῖς ὑ-„πομένοντες πλάνας, καὶ τὰ περὶ τούτων ἀναγκαίως „προλέγει".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. „Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει".

Τὸ Πνεῦμα, λέγει, τὸ Ἅγιον, ῥητῶς, ἤγουν σαφῶς καὶ φανερῶς προλέγει, καὶ ὄχι σκοτεινῶς καὶ σωεσκιασμένως, καθὼς ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται (1).

„Ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι μερικοὶ ἐκαραβοτζακίσθησαν ψυχικῶς εἰς τὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀπωλέσθησαν, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ, μὴ θαυμάσῃς τοῦτο ὦ Τιμόθεε, ὅτι καὶ τώρα εὑρίσκονταί τινες Χριστιανοὶ ὁποῦ ἰουδαΐζων, καὶ θέλων νὰ φυλάττων τὰ τοῦ παλαιοῦ νόμου· διὰ τί θέλει ἔλθῃ καιρὸς, ὅταν ἐκεῖνοι ὁποῦ φαίνονται πῶς εἶναι Χριστιανοὶ, ἔχουν νὰ κάμουν χειρότερα. Λέγει δὲ ταῦτα ὁ Παῦλος, ὄχι διὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἦσαν εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς, καὶ τότε ἀκόμη· ἀλλὰ τὰ λέγει διὰ τοὺς ὕστερον γενομένους αἱρετικοὺς, οἷον τοὺς Μαρκιωνιστὰς, καὶ Ἐγκρατίτας, καὶ Μανιχαίους, καὶ διὰ ὅλους τοὺς ἄλλους, τοὺς καταγομένους ἀπὸ τοῦ πονηροῦ φαντεία τῶν αἱρετικῶν τούτων. Βλέπε δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι ὁ Παῦλος εἶπε, πῶς οἱ αἱρετικοὶ πρῶτον ἔχουν νὰ ἀποστατήσουν ἀπὸ τοῦ πίστιν, καὶ τότε νὰ ξεράσουν τὰς κακοδοξίας αὐτῶν, διὰ νὰ δείξῃ, πῶς ἡ πίστις εἶναι ὡσὰν ἄγκυρα, καὶ ὅταν τινὰς ξεπέσῃ ἀπὸ τοῦ ἄγκυραν, ναυαγεῖ καὶ καταποντίζεται εἰς τοῦ ἀπώλειαν, κατὰ τὸν Θεῖον Χρυσόστομον.

„Προσέχοντες πνεύμασι πλάνης (2) καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων".

Αὐτοὶ, λέγει, οἱ αἱρετικοὶ, ἐνεργούμενοι ἀπὸ τοὺς δαίμονας, ἔχουν νὰ κατηγοροῦν καὶ τὰ φαγητὰ, καὶ τὸν γάμον, λέγοντες ταῦτα πῶς εἶναι κακά· μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Ἀπόστολος καὶ ὅλας τὰς ἄλλας αἱρέσεις, ἐπειδὴ ὅλαι ἔγιναν ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ τοῦ διδασκαλίαν τῶν δαιμόνων· δεὺ ἀναφέρει δὲ ὁ Παῦλος τὰς αἱρέσεις ταύτας φανερῶς καὶ κατ' ὄνομα, διὰ νὰ μὴ σπείρῃ αὐτὰς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκαγινωσκόντων, ἢ ἀκουόντων τοῦ Ἐπιστολοῦ ταύτου· τοῦ δὲ τῶν Μαρκιωνιστῶν, καὶ Ἐγκρατιτῶν, καὶ Μανιχαίων αἵρεσιν, τοῦ κατηγορεῦσαν τὰ φαγητὰ, καὶ τὸν γάμον, ταύτου μόνου ἐφανέρωσεν ἀπὸ μέρους, ἤτις τότε κοντὰ ἢ ἄρχισεν, ἢ ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ.

2. „Ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων".

Τουτέστιν, ἐκεῖνα, λέγει, ὁποῦ οἱ αἱρετικοὶ οὗτοι ψεύδονται, δεὺ τὰ ψεύδονται κατὰ ἄγνοιαν, ἀλλὰ γνωρίζοντες ὅτι εἶναι ψευδῆ, ὑποκρίνονται πῶς διδάσκουσι ταῦτα ὡς ἀληθινὰ καὶ βέβαια.

„Κεκαυτηριασμένων τοῦ ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν".

Οἱ αἱρετικοὶ, λέγει, αὐτοὶ, εἶναι ἄνθρωποι κακῆς ζωῆς καὶ διεφθαρμένης· καὶ ἐπειδὴ γνωρίζων εἰς τὸν ἑαυτόν τους πῶς ἔχων πολλὰς ἀκαθαρσίας, διὰ τοῦτο καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἔχει ἀνεξαλείπτους τοὺς καυτῆρας, ἤγουν τοὺς τύπους καὶ βόλλας τῆς ἀκαθάρτου ζωῆς των· (καυτὴρ γὰρ εἶναι ὅταν τινὰς μὲ σίδηρον πεπυρωμένον βολλόνῃ καὶ σφραγίζῃ κάνενα ζῶον,

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕπως ἑρμηνεύει· „ὡς πάλε „λέγει Κύριος, καὶ πάλε λέγει ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων· „„ὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα λέγει θεοπρεπῶς"". λοιπὸν Θεὸς εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον". Ἀλλ' ἤθελεν ἐρωτήσῃ τινάς· διὰ τίνος προλέγει φανερῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἴσως διὰ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Παύλου· ἐνοικῶν γὰρ ἐν τῇ αὐτοῦ καρδίᾳ, προεφήτευεν ἔσωθεν τὸ μέλλον γενήσεσθαι.

(2) Ἐν ἄλλοις „πλάνοις".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζῶον, ἢ μέλος τοῦ ἀνθρώπε) (1). Ὅθεν ἀκολέθως κατηγορᾶσι τὸν γάμον πῶς εἶναι κακός· διότι, ἂν ἦτον καθαρὰ ἡ τέτων ζωὴ, βέβαια καὶ ἡ συνείδησις τέτων ἔμελλε νὰ ἦναι καθαρὰ, καὶ δὲν ἤθελε κατηγορῇ ὡς κακὸν τὸν γάμον, τὸν ὁποῖον εὐλόγησεν ὁ Θεός· διὰ τί καὶ ὅποιος μὲν ἔχει γερὸν, καὶ καλὸν στόμαχον, αὐτὸς ἐπαινεῖ τὰ φαγητὰ ὅτι εἶναι καλὰ καὶ ἀβλαβῆ· ὅποιος δὲ ἔχει στόμαχον χαλασμένον καὶ βεβλαμμένον, αὐτὸς κατηγορεῖ τὰ φαγητὰ πῶς εἶναι βλαβερά, καὶ δὲν κατηγορεῖ τὸν στόμαχόν τε, ὁπῦ ἔχει σύμμαζωμένες τὲς διεφθαρμένες καὶ βλαβερὲς χυμές. Τί λοιπόν; καὶ ἡμεῖς δὲν ἐμποδίζομεν μερικὲς διὰ νὰ μὴ ὑπανδρεύωνται; μὴ γένοιτο νὰ τὲς ἐμποδίζωμεν! ἀλλὰ ἐκείνες, ὁπῦ δὲν θέλεν νὰ ὑπανδρευθῶν, τὲς παρακινᾶμεν εἰς τὴν παρθενίαν καὶ τὸ χῆμα τῶν μοναχῶν· διὰ τί ἀγκαλὰ καὶ ἡ παρθενία εἶναι τιμιωτέρα καὶ καλλιτέρα, ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ γάμος δὲν εἶναι ἄτιμος καὶ κακὸς, ἀλλὰ τίμιος καὶ καλός· καθὼς καὶ δὲ τὸ ἀσῆμι εἶναι ἄτιμον καὶ κακὸν, διὰ τί τὸ χρυσάφι εἶναι τιμιώτερον καὶ καλλίτερον ἀπὸ τὸ ἀσῆμι· ἐπειδὴ τὸ τιμιώτερον, τὲ τιμιᾷ εἶναι τιμιώτερον, καὶ ὄχι τὲ ἀτίμε· καὶ τὸ καλλίτερον, τὲ καλῇ εἶναι καλλίτερον, καὶ ὄχι τοῦ κακῇ. Ὅποιος λοιπὸν δύναται, ἤτοι θέλει, ἂς ἔχῃ τὸ τιμιώτερον καὶ καλλίτερον χρυσάφι τῆς παρθενίας, ἤτοι ἂς γίνεται μοναχός· „ ὁ δυνάμενος γὰρ φησιν ὁ Κύριος (ἤτοι ὁ Θέ„λων ὄρασικῶς) χωρεῖν, χωρείτω". (Ματθ. ιθ'. 12.) ἀνίσως δέ τινας δὲν δύναται, ἤτοι δὲν θέλῃ, ἂς ἔχῃ τὸ τίμιον καὶ καλὸν ἀσῆμι τὲ γάμε, ἤτοι ἂς ὑπανδρεύεται· „ τίμιος „ γάρ φησιν ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος". (Ἑβρ. ιγ'. 4.) (2)

3. „ Ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς „ πιστοῖς".

Σημείωσαι ὅτι τὸ ἀπαρέμφατον ἐδῶ τὲ ἀπέχεσθαι, δὲν κρέμεται ἀπὸ τὸ, κωλυόντων, διὰ τί δίγαινει νόημα ἐναντίον· ἀλλὰ πρέπει ἔξωθεν νὰ προσεθῇ τὸ, συμβελδόντων ἀπέχεσθαι βρωμάτων· ἐσυμβέλδον γὰρ οἱ Μανιχαῖοι, καὶ Μαρκιωνισαὶ καὶ Ἐγκρατῖται νὰ ἀπέχεν οἱ Χρισιανοὶ ἀπὸ τὰ φαγητὰ, καὶ νὰ μὴ τρώγεν αὐτὰ, διὰ τί εἶναι κακά (3)· τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Ἀπόσολος, ὅτι ἔκτισεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ τὰ τρώγεν οἱ πιστοί. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσει τινές· καὶ πῶς; δὲν ἔκτισεν αὐτὰ ὁ Θεὸς διὰ νὰ τὰ τρώγεν καὶ οἱ ἄπιστοι; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ναὶ καὶ διὰ τὲς ἀπίσες τὰ ἔκτισεν ὁ Θεός, ἀλλ' οἱ ἄπιστοι αὐτοὶ μόνοι ἐμποδίζεν τὸν ἑαυτόν τες ἀπὸ αὐτὰ, καὶ δὲν θέλεσι νὰ τὰ φάγεν· τί λοιπόν; καὶ

---

(1) Ἐπειδὴ δὲ καυτὴρ λέγεται κατὰ τὲς ἰατρές, καὶ ἡ κοινῶς λεγομένη φονταινέλλα, ὡσὰν ὁπῦ διὰ πυρὸς καίεται καὶ ἀνοίγεται· διὰ τέτο δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν, ὅτι καὶ οἱ αἱρετικοί ἔτοι λέγονται πῶς εἶναι κεκαυτηριασμένοι εἰς τὴν συνείδησιν, ἤγεν πῶς εἶναι ἀκάθαρτοι καὶ μεμολυσμένοι, καὶ διὰ τέτο δίγαλεν ἀκαθαρσίας, καθὼς καὶ ἡ φονταινέλλα εἶναι ἀκάθαρτος, καὶ δίγαινει τὲς ἀκαθαρσίας τὲ σώματος. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι· „ κεκαυτηριασμένες τὴν ἰδίαν συνείδη„ σιν αὐτὲς κέκληκε, τὴν ἐσχάτην αὐτῶν ἀναλγησίαν „ διδάσκων· ὁ γὰρ τὸ καυτῆρος τόπος νεκρωθεὶς, τὴν „ προτέραν αἴσθησιν ἀποβάλλει".

(2) Ἢ καὶ ὕστερα ἀποκριτέον· ὅτι ἡμεῖς δὲν ἐμποδίζομεν τινα ἀπὸ τὸν γάμον, διὰ τί ὁ γάμος εἶναι κακὸς καὶ ἄτιμος· ἄπαγε! ἀλλὰ διὰ τί ὁ γάμος προξενεῖ θλῖψιν εἰς τὲς πλεκομένες μὲ τὰ δεσμά τε, διὰ τὰς ἀπαρεσίτητες φροντίδας, καὶ μερίμνας τῆ βίε, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος εἶπε· „ θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξεσιν οἱ τοιῦ„ τοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι". (α'. Κορ. ζ'. 28.) παρακινᾶμεν δὲ εἰς τὴν παρθενίαν, διὰ τί ἡ παρθενία εἶναι ἀνωτέρα τῆ γάμε, καὶ δύνηται εὐκολώτερα νὰ δείξῃ εὐαρέσες τῷ Θεῷ τὲς κατ' αὐτὴν πολιτευομένες· καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τὲ ἀνωτέρω Ἀποσολικῆ ῥητοῦ, διὰ νὰ μάθῃς πόσας δυσκολίας ἔχεσιν οἱ ὑπανδρευμένοι εἰς τὸ νὰ σωθῶν.

(3) Ὁ δὲ Οἰκεμένιος λέγει, ὅτι καὶ ἐτζὶ καθὼς εἶναι διερισκομένα τὸ ῥητὸ, νόημα δίγαινει ὀρθὸν, καὶ ἔτε σφάλμα εἶναι τὲ ἀντιγραφέως, καθὼς εἶπόν τινες, ἔτε παρόραμα τὲ Παύλε· ἀλλὰ ὀρθῶς τέτο ἐκφράζεται κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἀσιανῶν· καθὼς γὰρ ὅταν λέγωμεν, ἐμποδίζωσε νὰ μὴ κάμνῃς τὰ ἄτοπα, δὲν λέγομεν ὅτι, παρακινῶσε εἰς τὸ νὰ κάμνῃς τὰ ἄτοπα· ἀλλὰ τὸ ἐναντίον εἰς τὸ νὰ μὴ τὰ κάμνῃς· καὶ καθὼς ὅταν εἴπῃ τινες, ἐγώσε ἐμποδίζω νὰ μὴ κλέπτῃς, δὲν τὸν παρακινᾶ μὲ τὸν λόγον τέτον νὰ κλέπτῃ· ἔτζι καὶ ὅταν λέγῃ ὁ Παῦλος πῶς οἱ αἱρετικοὶ κωλύσεν, ἤγεν ἐμποδίζεν νὰ ἀπέχεν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὰ φαγητὰ, ἤτοι νὰ μὴ τρώγεν τὰ φαγητὰ, δὲν φανερόνει ὅτι ἐπαρακίνεν νὰ τρώγεν τὰ φαγητὰ, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον νὰ μὴ τὰ τρώγεν. Σημείωσαι δὲ ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώρητον οἱ αἱρετικοὶ ἔπρεπε νὰ ὀνόμαζον μυσαρὸν τὸν γάμον, καὶ τῶν βρωμάτων τὰ πλῆσα, ἵνα τὸν πάντων Δημιουργὸν ἐνυβρίσωσι· τοιῦτοι δὲ ἦτον οἱ Μανιχαῖοι πρότερον, καὶ οἱ Εὐσαθιανοὶ ὕστερον· καὶ ὅρα τὸν ά. Κανόνα τῆς ἐν Γάγγρα. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεῖος Ἐπιφάνιος, αἱρέσ. κγ'. ὅτι ὁ Σακκοφόρος διέβαλε τὸν γάμον, λέγων, ὅτι εἶναι ἐκ τῦ Σατανᾶ· τῦτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Εἰρηναῖος, βιβλ. ά. Κεφ. 23. αἱρέσ. κατὰ Σακκοφόρου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ δοὺ εἶναι ἐμποδισμένη ἡ τρυφὴ τῶν φαγητῶν; καὶ ἀποκεινόμεθα ὅτι ναὶ καὶ πολλὰ εἶναι ἐμποδισμένη ἡ τρυφὴ, ὄχι ὅμως καὶ ἡ μετάληψις τῶν φαγητῶν, ταυτὸν εἰπεῖν ἡ τῶν φαγητῶν τροφή· ἄλλο γὰρ εἶναι τρυφὴ, καὶ ἄλλο τροφή· ἡ μοὺ γὰρ τρυφὴ εἶναι ἀμετρία καὶ καταχρησις τῶν φαγητῶν, πρὸς ἡδονὴν καὶ λιχνίαν κατεσκευασμένη· ἡ δὲ τροφὴ καὶ μετάληψις, εἶναι μία συμμετρία καὶ ὀρθὴ χρῆσις τῶν φαγητῶν, πρὸς τὴν χρείαν καὶ σύστασιν τοῦ σώματος παραλαμβανομένη· πλὴν καὶ ἡ τρυφὴ τῶν φαγητῶν δὲν ἐμποδίζεται διὰ τὶ εἶναι ἀκάθαρτος, ἀλλὰ διὰ τὶ ἐκλύει τὴν ψυχὴν, καὶ παραλύει τὸ σῶμα, καὶ κάμνει αὐτὸ νὰ σκιρτᾷ καὶ νὰ ἡδυπαθῇ διὰ τὴν ἀμετρίαν.

„ Καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν ".

Ο Θεὸς, λέγει, ἔκτισε τὰ φαγητὰ διὰ νὰ τὰ τρώγωσιν οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ, καὶ οἱ γνωρίσαντες τὴν ἀλήθειαν· μὲ τὸν λόγον δὲ τοῦτον δείχνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθιμα, ἦτον τύπος μόνον καὶ σκιά· τὰ δὲ τῶν Χριστιανῶν, εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ πρᾶγμα· ἐμποδίζοντο δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὸ νὰ τρώγουν πολλὰ εἴδη ζώων καὶ φαγητῶν (1)· ὄχι διὰ τὶ αὐτὰ εἶναι ἀκάθαρτα, ἀλλὰ πρῶτον μὲν, διὰ νὰ ἐμποδισθῶσιν ἀπὸ τὴν τρυφὴν, δεύτερον δὲ, ἵνα μὴ σφάζοντες μηδὲ τρώγοντες τὰ ἐμποδισμένα ἐκεῖνα εἴδη τῶν ζώων, ἀλλὰ μόνα τὰ πρόβατα, καὶ τὰ βόδια, γνωρίσωσι ποίους θεοὺς ἀπόκτησαν οἱ Αἰγύπτιοι (2)· καὶ ἀπολύθως πεισθῶσι νὰ μὴ προσκυνήσωσιν αὐτὰ καὶ αὐτοί· ἐπειδὴ δὲν εἶναι τινὰς τόσον ἀνόητος, ὥστε ὅπου νὰ προσκυνῇ ὡς θεὸς ἐκεῖνα ὅπου σφάζει καὶ τρώγει. Ἀλήθειαν λοιπὸν ἐδῶ θέλεις νοήσεις, ἢ τὴν εἰς τὸν Χριστὸν πίστιν, ἢ τὴν ἀλήθειαν τὴν ὑπὸ τοῦ Παύλου δηλωμένην μὲ τὰ ἀκόλουθα λόγια.

4. „ Ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν ".

Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅπου εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι ἐγνώρισαν οἱ πιστοὶ, ἤγουν ὅτι ὅλα ὅσα ἔκαμεν ὁ Θεὸς εἶναι καλὰ, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Μωϋσῆς· „ Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς „ τὰ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν ". (Γεν. ά. 31.) Λέγοντας „ δὲ πᾶν κτίσμα " ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ἐνόησε τοῦτο διὰ τὰ βρώματα ἐκεῖνα ὅπου τρώγονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μὲ αὐτὸ προλαμβάνει καὶ ἐκριζόνει τὴν αἵρεσιν τῶν Μανιχαίων, καὶ τῶν ἄλλων αἱρετικῶν, ὅπου ἔλεγον, πῶς ἡ παγκόσμιος ὕλη τοῦ παντὸς, εἶναι ἀγένητος, καὶ ἄναρχος, καὶ κακὴ, καὶ ἀρχὴ ὅλων τῶν κακῶν· καὶ ὅτι ὅλα τὰ φαγητὰ ἀπὸ ἐκείνην εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι καὶ αὐτὰ κακά· καὶ ἡ ὕλη γὰρ κτίσμα Θεοῦ εἶναι, δημιουργηθεῖσα ἐν χρόνῳ, καὶ καλὴ, καθ' ὃ κτίσμα Θεοῦ (3).

„ Καὶ

(1) Διὰ ποῖα ζῶα ἐπρόσταζεν ὁ Θεὸς τοὺς Ἑβραίους νὰ τρώγουν, καὶ διὰ ποῖα νὰ μὴ τρώγουν, ὅρα εἰς τὸ ιά. Κεφάλαιον τοῦ Λευϊτικοῦ, καὶ εἰς τὸ ιδ'. Κεφάλαιον τοῦ Δευτερονομίου· διὰ τὶ δὲ τὰ μὴ ἐσθιόμενα ζῶα ὀνομάζονται ἀκάθαρτα, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ 14. στίχ. τοῦ ιδ'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Ῥωμαίους.

(2) Οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι ἐπροσκυνοῦν ὡς Θεὸν σῦκα βοδὶ παρδαλὸν, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον Ἄπιν· ὅθεν καὶ τὸ χωνευτὸν ὁποῦ ἐχώνευσεν ὁ Ἀαρὼν εἰς τὴν ἔρημον ἀπὸ τὰ χρυσᾶ ἐνώτια τῶν Ἑβραίων, εἰς εἶδος μόσχου καὶ βοδιοῦ ἐτυπώθη· διὰ τὶ καθὼς λέγει ὁ ἁββᾶ Μακάριος, ἡ καρδία καὶ ἐπιθυμία τῶν Ἑβραίων ἔκλινεν εἰς τὴν λατρείαν καὶ προσκύνησιν τοῦ βοδιοῦ, ὁποῦ ἐπροσκύνων οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ἠκολούθησε καὶ τὸ χωνευτὸν ἐκεῖνο. Ἐπροσκύνων δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τὰ πρόβατα, καὶ διὰ τοῦτο ἐσιγχαίνοντο τοὺς ποιμένας, ὡς εἶναι γεγραμμένον ὅτι „ βδέλυγμα τοῖς Αἰγυπτίοις πᾶς ποιμὴν προβάτων ". (Γεν. μγ'. 34.) ἐπειδὴ καὶ οἱ ποιμένες βόσκουσι τὰ πρόβατα, διὰ νὰ τὰ σφάζωσι καὶ νὰ τὰ τρώγωσι· ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ θύεσθαι γὰρ αὐτῷ (τῷ „ Μωϋσῇ) προσέταξεν (ὁ Θεὸς) τὰ παρ' Αἰγυπτίοις „ θεοποιούμενα, ἀπὸ μὲν τῶν τετραπόδων μόσχον, καὶ „ τράγον, καὶ πρόβατον, ἀπὸ δὲ τῶν πτηνῶν, τρυγόνα, καὶ περιστερῶν νεοττούς ". (Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Λευϊτικ. σελ. 955. τῆς Πενταευχ.)

(3) Ὅρα εἰς τὸ δ'. Κεφάλαιον περὶ θείων ὀνομάτων, ὅπου ὁ θεῖος Διονύσιος ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ἡ ὕλη εἶναι καλὴ καθ' ὃ, πῶς ὄν, καὶ ἐκ πάντων ἀγαθῶν δημιουργηθεῖσα, καὶ ὡς ἀναγκαῖον εἰς συμπλήρωσιν τοῦ παντὸς Κόσμου, καὶ καθ' ὃ τρέφει τὴν φύσιν, καὶ καθ' ὃ ὄμορφος καὶ κάλλος ἔχουσα μεταξύ, καὶ διὰ ἄλλα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καὶ ὰδὲν ἀπόβλητον μετὰ δύχαεισίας λαμβανόμενον ".

5. „ Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγα Θεῦ ϗ ἐντεύξεως ".

Ἐδῶ ἤθελεν εἰπῆ τινας ὅτι αὐίσως ηϗὶ ἁγιάζεται τὸ φαγητὸν, διὰ μέσα τῦ λόγα τῦ Θεῦ ϗ τῆς δύχαεισίας, λοιπὸν ἀκάθαρτον ἦτον ϗ μιαρὸν, ϗ διὰ τῦτο ἁγιάζεται· πρὸς τὸ ὁποῖον ἀποκεινόμεθα, ὅτι δὲν εἶναι κἀνένα φαγητὸν ἀκάθαρτον καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ κατὰ συγκατάβασιν ϗ συγχώρησιν τῦτο εἶπεν ὁ Παῦλος· πρῶτον μὲν γὰρ λέγει „ κατὰ σύσασιν " ὅτι κἀνένα φαγητὸν ϗ κτίσμα Θεῦ, δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸ σιγχαμερὸν ϗ ἀκάθαρτον· δεύτερον δὲ λέγει „ κατὰ αὐτιπαράσασιν " ἤγουν κατὰ συγχώρησιν, ὅτι αὖ ϗ δώσωμεν, ὅτι γίνεται τὸ φαγητὸν ἀκάθαρτον, ἀλλ' ὅμως ἐσὺ ὁ Τιμόθεος ἔχεις τλὼ ἰατρείαν τῆς ἀκαθαρσίας τε κοντά· ποία δὲ εἶναι αὕτη; τὸ νὰ σφραγίσῃς τὸ φαγητὸν μὲ τὸν τύπον τῦ σταυρῦ· τὸ νὰ δύχαεισήσῃς τὸν Θεὸν, ϗ τὸ νὰ τὸν δοξάσῃς ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομά τε, ϗ ἔπως ἀποβάλλεται ἡ ἀκαθαρσία· διὸ, τι ἡ μὲν πρὸς Θεὸν δύχαεισία, ὅλα τὰ φαγητὰ τὰ καθαείζει· ὅποιος δὲ εἶναι πρὸς τὸν Θεὸν ἀχάεισος, ϗ δὲν δύχαεισεῖ διὰ τὰ φαγητὰ ὁπῦ τρώγει, ϗ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ἀκάθαρτος, ϗ μιαρὸς, ϗ τὰ φαγητά τε (1). Ἤθελε δὲ ζητήσῃ τινας, ἀράγε ἠμπορεῖ νὰ ἁγιάσῃ τινὰς, ηϗὶ νὰ κάμῃ καθαρὸν σῶα φαγητὸν εἰδωλόθυτον, ἤγουν ὁπῦ ἐθυσιάσθη εἰς τὰ εἴδωλα, μὲ τλὼ τῦ Θεῦ ἐπίκλησιν ϗ δύχαεισίαν; ϗ ἀποκεινόμεθα, ὅτι ναὶ ἠμπορεῖ, αὐίσως ὅμως ηϗὶ δὲν ἠξεύρῃ ὅτι εἶναι εἰδωλόθυτον· διὰ τὶ αὐίσως γνωρίζωντας αὐτὸ, ὅτι εἶναι εἰδωλόθυτον, φάγῃ ἀπὸ αὐτὸ, ἀκάθαρτος εἶναι· ὄχι πῶς τὸ εἰδωλόθυτον ἐκεῖνο εἶναι ἀκάθαρτον καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ διὰ τὶ ἐκεῖνος ὁπῦ τὸ ἔφαγεν ἐπαρέβη τὸν νόμον (τὸν Ἀποσολικὸν δηλαδὴ), τὸν προσάζοντα νὰ μὴ τρώγωσι οἱ Χρισιανοὶ ἀπὸ τλὼ τράπεζαν τῶν δαιμονίων (2)· ὥσε ἡ εἰδικήσε προαίρεσις, Χρισιανὲ, ἐμολύθη· διὰ τὶ παρήκουσας τὸν νόμον τῦ Ἀποσόλε, ϗ ὄχι πῶς τὸ εἰδωλόθυτον ἦτον ἀκάθαρτον φύσει· „ οἶδα γάρ, φησιν ὁ αὐτὸς Ἀπόσολος, ηϗὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησῦ, ὅτι ὰδὲν κοινὸν δι' ἑαυτῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν " · (Ῥωμ. ιδ'. 14.) ηϗὶ πάλιν περὶ τῶν εἰδωλοθύτων λέγει· „ οἴδαμεν ὅτι ὰδὲν εἴδωλον ". (α'. Κορ. η'. 4.) Καὶ πάλιν· „ τινὲς δὲ τῇ συνηθείσει τῦ εἰδώλε ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίεσι, ϗ ἡ συν- „ είδησις αὐτῶν ἀσθενὴς ὖσα μολύνεται ". (αὐτόθ. 7.)

6. „ Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος Ἰησοῦ „ Χρισῦ ".

Ἀνίσως, λέγει, ταῦτα συμβαλλόμενος ϗ διδάσκων τὺς ἀδελφὺς Χρισιανὺς, ὦ Τιμόθεε, θέλεις γενῆς ὑπηρέτης ἐπαινετὸς ϗ δόκιμος τῦ Ἰησῦ Χρισῦ· ταῦτα, ποῖα; δηλαδὴ ὅτι τὸ μυ-

---

(1) Διὰ τῦτο ϗ πρὸ τῦ νὰ φάγῃ ὁ Χρισιανὸς, ϗ μετὰ τὸ φαγεῖν, πρέπει νὰ δύχαεισῇ τὸν Θεὸν, πρέπει νὰ κάμῃ τὸν σταυρόν τε, ϗ πρέπει νὰ προσδύχεται εἰς τὸν Θεὸν τὸν αἴτιον ὄντα, καθὲ τροφῆς ϗ τῆς σωματικῆς ϗ τῆς ψυχικῆς· διὰ τῦτο ϗὰ ὁ Κύριος ϗ πρὸ τῦ δέπνα δύχαείσησε, ϗ μετὰ τὸ δεῖπνον, ὡς λέγυν οἱ Θεῖοι Εὐαγγελισαί· „ ὑμνήσαντες γάρ, φησιν, ἐξῆλθον „ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ". (Ματθ. κς'. 30.) Σημείωσαι δὲ ὅτι καπὰ τὺς ἱερὺς Εὐαγγελισάς, ϗ καπὰ τὸν Θῖον Κυρίλλον τὸν Ἀλεξανδρείας ἡ εὐχαεισία ϗ εὐλογία, ἐκ παραλλήλου λαμβάνονται, ϗ ὡς σωώνυμα, ἤτοι ἐν ϗ τὸ αὐτὸ δηλεῦσιν, εὐχὴ δηλαδὴ ϗ ἐπίκλησιν τῦ Θείε ὀνόματος, διὸ ὅ, τι ἐκεῖνο ὁπῦ λέγεσιν ὁ Ματθαῖος ἐν Κεφ. ιδ'. ϗ ὁ Λυκᾶς ἐν Κεφ. θ'. ὅτι ὁ Χρισὸς λαβὼν τὺς πέντε ἄρτυς εὐλόγησε, τῦτο ὁ Ἰωάννης εἶπεν ἐν τῷ ς'. Κεφαλαίῳ, ὅτι λαβὼν αὐτὺς εὐχαεισησε. Λέγει δὲ ϗ ὁ Θῖος Κύριλλος· „ Σημειω- „ τέον, ὅτι ἀντὶ τῦ εὐχαεισήσας, εὐλογήσας εἶπεν „ ὁ Ματθαῖος· ὰδαμῶς δὲ διαφωνήσει τῶν Ἁγίων ἡ „ ἔκδοσις· εὖ γὰρ ἀποδείξει τὸ σωαμφότερον ὁ Παῦ- „ λος εἰπών· ὅτι πᾶν βρῶμα καλὸν, ϗ ὰδὲν ἀπόβλη- „ τον μετὰ εὐχαεισίας λαμβανόμενον· ἁγιάζεται γὰρ „ διὰ λόγα Θεῦ ϗ ἐντεύξεως· εὐλογεῖται γὰρ πάντως „ τὸ ἁγιαζόμενον διὰ τῆς ἐν ἐντεύξει προσδυχῆς, ἣν „ ἐπὶ τῶς τραπέζας φὴ ποιῶν ὠθίσμεθα ". (Βιβλ. γ'. τόμ. δ'. εἰς τὸν Ἰωάννλω.) Ὅρα ϗ Εὐσράτιον τὸν Ἀργεντῖλω ἐν τῷ περὶ τῦ μυσηρίε τῆς Εὐχαεισίας σελ. 122. Καὶ τῦτο δὲ σημείωσαι ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι ἀντὶ τῦ „ Πᾶν κτίσμα Θεῦ καλὸν " ὁ Θεῖος Κύριλ- λος ἀνέγνω „ Πᾶν βρῶμα ".

(2) Φανερῶς γὰρ προσάζει ϗ νομοθετεῖ ὁ Θεῖος Ἀποσολος εἰς τὺς Χρισιανὺς ταῦτα· „ Τί ὖν φημι; ὅτι „ εἰδωλόν τί ἐσιν; ἢ εἰδωλόθυτόν τί ἐσιν; (ἀντὶ τῦ „ ὰδὲν ἐσιν) ἀλ' ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει „ ϗ ὰ Θεῷ· ὰ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνὺς τῶν δαιμονίων „ γίνεσθαι· ὰ δύνασθε ποτήριον Κυρίε πίνειν, ϗ πο- „ τή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μυςήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως εἶναι μέγα καὶ ὑψηλόν· ὅτι ὅποιος ἀπέχῃ ἀπὸ τὰ φαγητὰ, καὶ ἀπὸ τὸν γάμον, νομίζωντας αὐτὰ ἀκάθαρτα, εἶναι ἐκ τῶν δαιμόνων πεπλανημένος· καὶ τὰ λοιπὰ παῦτα ὅσα εἶπεν ἀνωτέρω· τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ „ ὑποτιθέμενος "; ὅτι συμβουλεύων· δὲν εἶπεν ἐπιτάττων, ἢ προσάζων, ἐπειδὴ προσαγὴ καὶ αὐθεντία δὲν πρέπει νὰ διείσκεται εἰς τὺς Ἐπισκόπυς καὶ Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ μόνον νυθεσία καὶ συμβυλή (1).

„ Ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίςεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, „ ἣ παρηκολούθηκας ".

Ἀφ' ὧν ὁ θεῖος Ἀπόςολος εἶπεν ἀνωτέρω εἰς τὸν Τιμόθεον νὰ συμβυλεύῃ, παυτὸν εἰπεῖν νὰ τρέφῃ τὺς ἄλλυς μὲ τὰ θεῖα λόγια, τώρα λέγει εἰς αὐτὸν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐσὺ ὦ Τιμόθεε, τρέφε μὲ τὺς λόγυς τῆς πίςεως (2), ὅπυ σωεχῶς τὰ ἔτρεφε εἰς τὸν λογισμόν συ, καὶ μελέτα, καὶ ἀναμιμνήκαζε αὐτὺς, καθὼς καὶ τὰ καλύμενα καθαρὰ ζῶα, ἀναμιμνηκάζυσι καὶ ἀναμασῶν δεύτερον τὸ φαγητὸν ὁπῦ φάγυν πρότερον, κάπτοντες αὐτὸ λεπτότερον, διὰ τὸ θρεπτικώτερον, διὰ τῦτο γὰρ λέγει εἰς αὐτὸν νὰ ἐντρέφεται μὲ τὰ λόγια τῆς πίςεως, διὰ νὰ φανερώσῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, τὴν παντοτινὴν μελέτην καὶ προσοχὴν ὁπῦ πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς αὐτά· δι' ὅ,τι καθὼς τρώγομεν κάθε ἡμέραν τὸ αἰσθητὸν φαγητὸν, διὰ νὰ τρεφώμεθα σωματικῶς, ἔτζι πρέπει καὶ καθ' ἡμέραν νὰ τρώγωμεν νοητῶς τὰ θεῖα λόγια, διὰ νὰ τρεφώμεθα ψυχικῶς μὲ αὐτά.

7. „ Τὺς δὲ βεβήλυς, καὶ γραώδεις μύθυς παραιτῦ ".

Ὅπυ εἰς μὲν τὺς εὐσεβεῖς Χριςιανὺς συμβύλευε, καὶ δίδασκε τὰ ἄνω εἰρημένα, μὲ τὺς Ἰυδαίυς δὲ καὶ Ἕλληνας, ὕτε ὅλως διαλέγυ, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὺς ὠφελήσῃς· ἔξω μόνον τότε πρέπει νὰ διαλέγεσαι μὲ αὐτὺς, ὅταν τύχῃ νὰ σκανδαλίζωνταί τινες Χριςιανοὶ εἰς τὴν πίςιν, νομίζοντες ὅτι διὰ τὶ δὲν δυύασαι νὰ τὺς ἀποκριθῇς, διὰ τῦτο παραιτῆσαι ἀπὸ τὴν πρὸς ἐκείνυς διάλεξιν. Μύθυς δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὰς ἰυδαϊκὰς παραπηρήσεις (3), ἢ διὰ τὶ αὐτὰς παρεχάραξαν οἱ Ἰυδαῖοι, καὶ δὲν τὰς ἐφύλαττον, καθὼς τὰς γράφει ὁ νόμος· ἢ ἔτζι αὐτὰς ὀνομάζει διὰ τὸ ἄκαιρον· ἀφ' οὗ γὰρ ἦλθεν ὁ Χριςὸς, περιττὰι αὗται εἶναι καὶ ἄκαιροι· καθὼς, χάριν παραδείγματος, εἶναι ἄκαιρον καὶ εἰς ἕνα ἄνδρα τέλειον τριάκοντα χρόνων, τὸ νὰ θέλῃ νὰ βυζαύῃ γάλα· πῶς γὰρ δὲν θέλει εἶναι ὁ τοιῦτος ἀπὸ ὅλυς ἀξιογέλαςος; γραώδεις λοιπὸν ὠνόμασε τὰς παραπηρήσεις τῶν Ἰυδαίων, διὰ τὶ αὐταῖς ἐγήρασαν καὶ ἐπαλαίωσαν, ὡσὰν αἱ ζαρωμέναι ἀπὸ τὸ γηρατεῖον γραῖαι· βεβήλυς δὲ, διὰ τὶ αὐταῖς εἶναι ἀκάθαρταις, μὲ τὸ νὰ ἐμποδίζυν τὺς ἀνθρώπυς ἀπὸ τὴν εἰς Χριςὸν καθαρὰν πίςιν· ἐπειδὴ τὸ νὰ βάλλυν αἱ ἰυδαϊκαὶ αὐταὶ παραπηρήσεις ὑποκάτω εἰς πάθη φόβυ καὶ δυλείας τῶν Χριςιανῶν τὴν ψυχὴν, τὴν ἀνωτέραν γνωμεύω τὸ φόβυ καὶ τῆς δυλείας, τῦτο εἶναι βέβαια παραγγελία ἀκάθαρτος.

1

„ Γύμνα-

„ πειον δαιμονίων· ἐ δύνασθε τραπέζης Κυρίυ μετέ-„ χειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων ". (κ'. Κορ. ί. 19.) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῦ 14. στιχ. τῦ ιδ'. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμαίυς, καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν ῥητῶν τύτων τῆς πρώτης πρὸς Κορινθίυς.

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος· „ ἐπειδὴ ὐκ „ αὐτάρκης ἕκαςος ἡμῶν ἀφ' ἑαυτοῦ εὑρίσκειν τὸ δέον, „ διὰ τῦτο εὐεργετῶν ἡμᾶς ὁ Θεὸς, συμβυύλυς ἡμᾶς „ (τὺς Ἀρχιερεῖς δηλ.) ἀλλ' ὐχὶ ἐξουσιαστὰς δίδωσι· „ Βασιλέως γὰρ ἴδιον τὸ ἐπιτάττειν τοῖς ἀρχομένοις, „ συμβούλου δὲ τὸ πείθειν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοὺς „ βυλυομένυς· ὥςε καὶ ἡμῶν ἕκαςος, μὴ ὡς ἄρχοντα „ ἑαυτὸν, ἀλλ' ὡς σύμβουλον παρὰ Θεοῦ δεδομένον τῷ „ λαῷ, λογιζέσθω ".

(2) Ὅθεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἑρμηνεύων τὸ· „ ἕ „ μὴ πίω ἀπάρτι ἐκ τύτυ τῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλυ, „ ἕως ἂν πίω αὐτὸ καινὸν μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ „ τῦ Πατρός μυ " ὕπω λέγει· „ τίς δὲ ἡ πόσις καὶ ἡ „ ἀπόλαυσις; ἡμῶν μὲν τὸ μαθεῖν, ἐκείνυ δὲ τὸ δι-„ δάξαι, καὶ κοινωνήσασθαι τοῖς ἑαυτῦ μαθηταῖς τὸν λό-„ γον· τροφὴ γάρ ἐςιν ἡ διδαχὴ καὶ τῦ τρέφοντος ". (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα.)

(3) Ὁ δὲ Θεοδώριτος τὰς ἰουδαϊκὰς διδασκαλίας, μύθυς ἠρμήνευσε, καὶ τὴν εἰς τὴν Γραφὴν δυσπιρωσιν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς δ᾽σέβειαν “.

Εὐσέβεια εἶναι ἡ καθαρὰ πίστις, καὶ ὁ ὀρθὸς βίος (1)· λέγει λοιπὸν ὁ Θεῖος Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον, νὰ γυμνάζῃ τὸν ἑαυτόν τε εἰς τὴν καθαρὰν πίστιν, καὶ εἰς τὸν ὀρθὸν βίον· ὥστε, χρεία εἶναι γυμνασίας καὶ πόνων παντοτινῶν, διὰ τὸ ὅποιος γυμνάζεται, αὐτὸς, καὶ χωρὶς νὰ ἦναι ἀγῶνας, ἀγωνίζεται διὰ νὰ χυμὴ ἱδρῶτας.

8. „ Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος “.

Μερικοὶ λέγουν ὅτι σωματικὴ γυμνασία εἶναι ἡ νηστεία, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔτζι· ἐπειδὴ ἡ νηστεία εἶναι πνευματικὴ γύμνασις· σωματικὴν λοιπὸν γυμνασίαν ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος τὴν τοῦ σώματος ἄσκησιν, τὴν προξενοῦσαν εἰς τὸ σῶμα ὑγείαν, ὅτις ἔχει μὲν πόνους πολλοὺς, ὀλίγον δὲ ὠφελεῖ, ἤγουν ἕως εἰς τὸ σῶμα μόνον ἐκτείνει τὴν ὠφέλειάν της, καὶ πρὸς καιρὸν, καὶ ὄχι παντοτε (2).

„ Ἡ δὲ δ᾽σέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς „ τῆς νῦν, καὶ τῆς μελλούσης “.

Ἡ δ᾽σέβεια, λέγει, εἰς ὅλα εἶναι ὠφέλιμος, καὶ εἰς τὸ σῶμα, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὑγιαίνει καὶ χαροποιεῖ τὸν ἄνθρωπον· διὰ τὸ ὅποιος δὲν ἠξεύρει εἰς τὴν συνείδησίν του κάνενα ἁμάρτημα, αὐτὸς καὶ ἐδῶ χαίρει καὶ εὐφραίνεται, ἐλπίζων νὰ λάβῃ βεβαίως τὰς ἐπαγγελίας τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἄλλον αἰῶνα, ἀπολαμβάνει τὴν ἀληθῆ ζωὴν καὶ μακαριότητα· ἀπὸ τὴν σύγκρισιν δὲ τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως, δείχνει ὁ Ἀπόστολος πόσον ὑπερέχει ταύτης ἡ δ᾽σέβεια (3).

9. „ Πι-

---

(1) Ὁ Θεὸς Μάξιμος ὁρίζει τὴν εὐσέβειαν ὅτι ἦναι· „ τῶν Καθηκόντων ἀνάθεμα εἴδησις καὶ ἐπιστήμη “. (Κεφ. λή. τῆς έ. Ἐκατοντάδ. τῶν Θεολογικῶν) Ὁ δὲ ἐκ Δαμασκοῦ Πέτρος λέγει· „ ὅτι ἡ εὐσέβεια ἐκ ἐστὶ „ μιᾶς ἀρετῆς ὀνομασία, ἀλλὰ πασῶν τῶν ἐντολῶν προσ- „ ηγορία, ἐκ τῶν εὐσεβῶν, ἤγουν καλῶς δοκούντων... ὥ- „ στε ἐκ τῆς πίστεως ὁ φόβος, καὶ πάντα ἡ εὐσέβεια, κα- „ τὰ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν “· (Σελ. 650. τῆς Φι- λοκαλ.) ἐν γὰρ ἐκ τῶν ἑπτὰ χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸ πνεῦμα τῆς εὐσεβείας ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει. (Ἡσ. ιά. 2.) Καὶ ἁπλῶς ἡ εὐ- σέβεια εἰδικώτερον θεωρουμένη, πᾶσαν πνευματικὴν ἐρ- γασίαν δηλοῖ, κατὰ τὸν αὐτὸν Πέτρον. (εὐτόθ.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι εὐσεβείας γυμνασίαν ἐκάλεσε, τὸν ἐπαινούμενον βίον· ἡ πολιτεία γὰρ τοῖς ἀγῶσιν ἁρμόττει.

(2) Ἡ ἄσκησις δὲ αὕτη τοῦ σώματος, ἐμοὶ δοκεῖ ὅτι εἶναι, ἡ γονυκλισίαις, τὰ προσκυνήματα, ἡ χα- μαικοιτία, ἡ ξηροποσία, ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν, οἱ κόποι καὶ ἱδρῶτες, οἱ διὰ τὰς διακονίας τῶν ἀναγκαίων χρειῶν τοῦ σώματος γινόμενοι, καὶ ἁπλῶς κάθε ἄσκησις πρακτικὴ τοῦ σώματος, διὰ μέσου τῆς ὁποίας σκύλλε- ται καὶ δαμάζεται τὸ ἄγριον καὶ ἄπικον φρόνημα τῆς σαρκὸς, καὶ ὑποπίπτεται τῷ ὀρθῷ λόγῳ· αὕτη δὲ ἡ τοῦ σώματος ἄσκησις θέλει ὁ Ἀπόστολος νὰ ἦναι μετρία, καθὼς λέγει ὁ Κορέσιος· ἐπειδὴ καὶ ἡ ἄσκησις αὕτη εἶ- ναι ὑγιὰς αἰτία, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη. Καὶ ὁ Ἱπποκρά- της δὲ ἔλεγεν ὅτι δύω εἶναι ὅπου συντηροῦσι τὴν ὑγεί- αν, ἡ ἀκορίη τῆς τροφῆς, καὶ ἡ ἀσκηίη πόνων. Καὶ ὁ Πλάτων ἔλεγεν, ὅτι μήτε τὸ σῶμα δύναται νὰ γυ- μνάζεται χωρὶς τὴν ψυχὴν, μήτε ἡ ψυχὴ χωρὶς τὸ σῶμα. Ἔφασκε δὲ καὶ ὁ Θεὸς Νῖλος, καὶ Μάξιμος, ὅτι ἡ ὀλίγη μέριμνα τοῦ σώματος, πολλὰ συμφέρει εἰς τὴν πολιτείαν τῆς ψυχῆς μέριμναν· καὶ ὁ Μάξιμος δὲ ἰδίως λέγει ἐν τῷ περὶ μοναδικῆς πολιτείας, ὅτι ἡ μικρὰ ἄσκησις τοῦ σώματος, καὶ ἡ μικρὰ τούτου μέριμνα, κάμνουσι τὸ σῶμα ἐπιτήδειον ὄργανον τῆς ψυχῆς, καὶ ἐ- πιτήδειον εἰς τὰς ἐκείνης πνευματικὰς κλίσεις καὶ θελή- ματα, ἐπειδὴ δὲν ἀντιμάχεται τὸ σῶμα μὲ τὴν ψυ- χὴν, ἀλλὰ συμβοηθεῖ αὐτήν· τότε δὲ ἀντιμάχεται, ὅταν δὲν γυμνάζεται, ἀλλὰ τρυφᾷ καὶ ἀπατᾶται, καὶ γί- νεται ὡσὰν ἵππος ἀδάμαστος, ὅπου εἰς χαλινάρι δὲν ὑ- ποπίπτεται. (Παρὰ Κορνηλίῳ)

(3) Ὁ δὲ Θεὸς Μάξιμος ἔτω λέγει· „ μὴ ὅλην „ τὴν σχολὴν σου περὶ τὴν σάρκα ἔχε· ἀλλ᾽ ὅρισον αὐ- „ τῇ τὴν καθ᾽ δύναμιν ἄσκησιν, καὶ ὅλον τὸν νοῦν σου „ περὶ τὰ ἐνδον τρέφον· ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία „ πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάν- „ τα ἐστὶν ὠφέλιμος, καὶ τὰ ἑξῆς “. (Κεφ. ξγ'. τῆς δ'. Ἑκατοντ. τῶν περὶ Ἀγάπης) Ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Κύ- ριλλος λέγει, ὅτι ἡ εὐσέβεια εἶναι μία ἀκίβδηλος γνῶ- σις περὶ Χριστοῦ· „ ὅτι δὲ ἐστὶ τῆς ἐν ἔργοις φιλοθρόπ- „ του ἐν ἀμείνοσιν ἡ ἀκιβδήλευτος γνῶσις περὶ Χριστοῦ, „ σαφηνιᾷ πάλιν Τιμοθέῳ γράφων ὁ Παῦλος, γυμνά- „ ζεσθαι αὐτὸν πρὸς εὐσέβειαν..... ὡς γὰρ αὐτὸς ἁρμ- „ χεν ὁ Σωτὴρ πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Πατέρα· αὕτη „ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀλη- „ θινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν “. (Βιβλ. ά. τῶν Γλαφυρῶν)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος".

Πιστὸς, λέγει, ἦγεν βέβαιος καὶ ἀληθὴς, καὶ ἄξιος νὰ παραδεχθῇ ἀπὸ ὅλες, ὡς ἀναμφίβολος, εἶναι ὁ λόγος ὅπος· ποῖος; δηλαδὴ ὅτι ἡ δυσέβεια, καὶ ἐδῶ ὠφελεῖ, καὶ ἐκεῖ· εἰς πολλὰ δὲ μέρη τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης λέγει τοῦτον τὸν λόγον ὁ μακάριος Παῦλος, καὶ δὲν χρειάζεται νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸν διὰ ποῖα αἴτια εἶναι πιστός· ἀλλὰ μόνον δογματικῶς τοῦτον ἀποφαίνεται· ἐπειδὴ καὶ πρὸς τὸν Τιμόθεον γράφει, ὁ ὁποῖος δὲν ἐχρειάζετο ἀποδείξεις διὰ νὰ πιστωθῇ (1).

10. „Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν, καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν „ἐπὶ Θεῷ ζῶντι".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος ποία εἶναι ἡ δυσέβεια, καὶ ὅτι εἶναι αὐτή, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται οἱ ἀληθεῖς τοῦ Κυρίου Ἀπόστολοι, καὶ διὰ τούτων κατασκεδάζει, πῶς, καὶ τίνι τρόπῳ ἔχει ἡ δυσέβεια τὰς ἐλπίδας τῆς μελλούσης ζωῆς· λέγει γὰρ ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου εἰς τοῦτο, ἦγεν διὰ τοῦτο κοπιάζομεν, καὶ ὑβριζόμεθα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τί ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα νὰ μᾶς δώσῃ τὰς ἀντιμισθίας· ἐπειδὴ διὰ τί ἄλλο κατακοπτόμεθα καὶ κακοπαθοῦμεν, πάρεξ διὰ τὶ προσμένομεν τὰ μέλλοντα ἀγαθά; τὰ ὁποῖα θέλει δώσει εἰς ἡμᾶς μετὰ θάνατον ὁ ζῶν Θεός; οἱ μὲν γὰρ στρατιῶται τοῦ ἐπιγείου Βασιλέως, πολλαῖς φοραῖς κινδυνεύουσι καὶ τὴν ζωήν τους εἰς θάνατον διὰ τὸν Βασιλέα των, χαίρουσιν ὅμως τὸν μισθόν τους, μὲ τὸ νὰ ἀκολουθήσῃ ἐν τῷ μεταξὺ θάνατος εἰς τὸν Βασιλέα τους· ὁ δὲ ἐδικός μας, λέγει, Βασιλεὺς Θεὸς, μὲ τὸ νὰ ζῇ πάντοτε, ἀκολούθως καὶ πάντοτε δίδει εἰς ἡμᾶς τὰς ἀντιμισθίας καὶ πληρωμὰς τοῦ κόπου μας, καὶ δὲν εἶναι τρόπος ποτὲ τούτων νὰ ἀποτύχωμεν.

„Ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν".

Ἤτοι ὁ Θεὸς, λέγει, θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν διὰ τῆς πίστεως καὶ χάριτός του, καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν ἄλλην, διὰ τῆς ἀπολαύσεως τῆς δόξης καὶ μακαριότητός του· περισσοτέραν ὅμως πρόνοιαν καὶ ἀσφάλειαν ἔχει ὁ Θεὸς διὰ τοὺς πιστοὺς καὶ ὀρθοδόξους Χριστιανούς· διὰ τί αὖ ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε σώζῃ τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν διὰ τῆς ξεχωρισμοῦ του προνοίας καὶ χάριτος, πῶς αὐτοὶ ἤθελαν βασάσει, καὶ νὰ μὴν ἀποθάνουν, εἰς καιρὸν ὁπού πολεμοῦνται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀπίστους καὶ ἀσεβεῖς; Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα παρακινεῖ ὁ Παῦλος καὶ παραθαρρύνει τὸν Τιμόθεον εἰς τοὺς κινδύνους, καὶ πειρασμούς· μὴν ἐκλύεσαι, λέγει, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, μηδὲ λυπῆσαι ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς, εἰς καιρὸν ὁπού ἔχεις πιστὸν Θεὸν Σωτῆρα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, μηδὲ ἐπικαλῆσαι τὴν τῶν ἀνθρώπων βοήθειαν, ἀλλ' ἔλπιζε εἰς τὸν Θεὸν, ὅστις καὶ ζῇ, καὶ Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ, καὶ διὰ τοῦτο θέλει σώσει καὶ ἐσὲ, καὶ θέλει φυλάξει τὴν ζωήν σου.

11. „Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε".

Ἀπὸ τὰ πράγματα, ἄλλα μὲν χρειάζονται διδασκαλίαν μόνην καὶ συμβουλὴν διὰ νὰ κατορθωθοῦν· ἄλλα δὲ χρειάζονται προσαγωγὴν αὐστηράν· χάριν παραδείγματος, τὸ νὰ μὴν ἁρπάζῃ τινὰς, δὲν χρειάζεται διδασκαλίαν καὶ συμβουλὴν, ἀλλὰ προσαγωγήν· ἤτοι χρειάζεται νὰ ἐμποδίζῃ τινὰς τὴν ἁρπαγὴν μὲ περισσοτέραν αὐθεντείαν, καὶ αὐστηρότητα· τὸ δὲ νὰ δώσῃ τινὰς ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ τὸ νὰ παρθενεύσῃ· ἢ πῶς πρέπει νὰ πι-

στεύσῃ,

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕστερον ἑρμηνεύει· „ἐπειδὴ „τῆς μελλούσης ἐμνήσθη ζωῆς, πρᾶγμα δὲ ἦν τοῦτο οὐχ „ὁρώμενον, ἀναγκαίως πιστὸν ἐκάλεσε τὸν λόγον· πι- „στεως γὰρ ἄξιος, ὡς ἀληθείᾳ κοσμούμενος· ἀλλὰ μὴν „καὶ ἐπαινετός· χρὴ γὰρ τὸν ἀγωνοθέτην παρέχειν τοῖς „νικῶσι τὰ ἆθλα".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σθ'η, ταῦτα χρειάζονται διδασκαλίαν πραείαν, καὶ συμβελλώ (1). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ καὶ τὰ δύω ταῦτα γράφει εἰς τὸν Τιμόθεον λέγωντάς τε· „παράγγελλε, καὶ δίδασ„κε". Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, ὅταν μὲν οἱ ἄνθρωποι ἠξεύρουν πῶς εἶναι σῶα πρᾶγμα κακὸν, καὶ τὸ κάμνουν, τότε χρειάζονται παραγγελίαν καὶ αὐςηρὰ προσαγωγή· ὅταν ὅμως δὲν ἠξεύρουν κἀνενὰ πρᾶγμα, καὶ τὸ κάμνουν, τότε χρειάζονται διδασκαλίαν πραεῖαν, καὶ συμβελλώ. Παράγγελλε λοιπὸν, ὦ Τιμόθεε, καὶ δίδασκε τὰ ἄνω εἰρημένα εἰς τὸ ποίμνιόν σου, ἤγουν τὸ νὰ γυμνάζωνται εἰς τὴν εὐσέβειαν, καὶ μὲ τὴν εὐσέβειαν, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ τὸ νὰ προσμένουν τὰς ἀντιμισθίας τῶν ἀγώνων τους, καὶ τὸ νὰ ἀποβλέπουν εἰς τὸν ἀγωνοθέτην καὶ στεφανοδότην Χριςόν.

12. „Μηδείς σε τῆς νεότητος καταφρονείτω".

Ἐπειδὴ ἡ κοινὴ πρόληψις τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, εὐκολοκαταφρόνητον πρᾶγμα νομίζει τὴν νεαρὰν ἡλικίαν, διὰ τοῦτο, λέγει ὁ Θεῖος Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον, παράγγελλε αὐθεντικῶς, καὶ κἀνενὰς ἂς μή σε καταφρονῇ διὰ τί εἶσαι νέος εἰς τὴν ἡλικίαν (2)· διότι ὁ διδάσκαλος καὶ ποιμὴν πρέπει νὰ ἦναι ἀκαταφρόνητος ἀπὸ τοὺς μαθητὰς, καὶ τὸ ποίμνιόν του· ἀλλ' ἤθελον εἰπῆ τινας· καὶ ἂν αὐθεντικῶς παραγγέλῃ ὁ Τιμόθεος, πῶς εἶναι τὸ πρᾶον ἦθος ὁπού ἀπαιτεῖται σῶας διδάσκαλος καὶ ποιμήν; καὶ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὁ διδάσκαλος, εἰς μὲν τοὺς ὕβρεις ὁπού ἤθελε κάμῃ τινὰς εἰς αὐτὸν, πρέπει νὰ μὴν ἐκδικῆ, ἀλλὰ νὰ ἦναι πρᾶος· διὰ δὲ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων, πρέπει νὰ ἔχῃ αὐςηρότητα, καὶ νὰ προσάζῃ μὲ παῤῥησίαν· ἢ λέγει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι ἐὰν ἐσὺ δείχνῃς ζωὴν κοσμίαν καὶ εὐάρεστον, κἀνενὰς δὲν θέλει καταφρονήσει τὴν νεότητά σε, τὴν ὁποίαν φυσικὰ εὐκαταφρόνητον, ἀλλὰ μᾶλλον θέλει θαυμάσει αὐτήν· ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Σολομῶντα, ἡ φρονιμάδα νομίζεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους γηραλεότης, καὶ ἡ καθαρὰ ζωὴ, νομίζεται γεροντικὴ ἡλικία· „πολιὰ δέ ἐςι φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως, βίος ἀκηλίδωτος". (Σοφ. δ'. 9.)

„Ἀλλὰ τύπος γίνε τῶν πιςῶν".

Ἤπι ἐσὺ ὦ Τιμόθεε γίνε ἀρχέτυπον καὶ παράδειγμα τῆς καλῆς ζωῆς εἰς τοὺς Χριςιανούς, καὶ κανὼν τῆς ἀρίςης πολιτείας.

„Ἐν λόγῳ".

Ἤγουν γίνε τύπος εἰς τοὺς Χριςιανοὺς μὲ τὸν λόγον, ὥςε νὰ λαλῇς μὲ εὐκολίαν εἰς τοὺς ἐρωτῶνταϑ, καὶ νὰ ἔχῃς τὸν λόγον ἕτοιμον, καθὼς καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος παραγγέλλει· „ἕτοι-

---

(1) Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸν 2. στίχ. τοῦ δ'. Κεφαλ. τῆς πρώτης πρὸς Θεσσαλονικεῖς, καὶ τὰ εἰς ἐκεῖνον ὑποσημειώσιν.

(2) Διὸ, τι πολλαῖς φοραῖς ἀκολουθεῖ, καὶ οἱ νεώτεροι γίνονται φρονιμώτεροι τῶν γεροντοτέρων, καὶ ἀκολούθως οἱ νεώτεροι κρίνουσι, διδάσκουσι, καὶ κυβερνῶσι τοὺς γεροντοτέρους· ἔτζι ὁ Ἐλιοὺς ἐκεῖνος ὁ νεώτερος, ἐφάνη σοφώτερος τῶν τριῶν φίλων τοῦ Ἰὼβ, τῶν αὐτοῦ γεροντοτέρων ὄντων· ὅθεν καὶ ἔλεγε· „νεώτερος μέν εἰμι τῷ „χρόνῳ, ὑμεῖς δὲ ἐστε πρεσβύτεροι· διὸ ἠσύχασα „φοβηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐμαυτοῦ ἐπιστήμην· „εἶπα δὲ ὅτι, ἀρχὴ ὁ χρόνος ἐστὶν ὁ λαλῶν, ἐν πολλοῖς „δὲ ἔτεσιν οἴδασι σοφίαν· ἀλλὰ Πνεῦμα ἐστὶν ἐν βρο„τοῖς, πνοὴ δὲ Παντοκράτορός ἐστιν ἡ διδάσκουσα· ἀρχὴ „οἱ πολυχρόνιοι εἰσὶ σοφοὶ, οὐδ' οἱ γέροντες ἴδασι κρί„μα". (Ἰώβ λβ'. 6.) Ἔτζι ὁ Βασιλεὺς Σολομὼν δωδεκαετὴς ὢν, ἔγινε Βασιλεὺς καὶ ἐκυβέρνα ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὸ δυσδιάλυτον ἐκεῖνο κρίσιν (καθὼς ἔτζι ὀνομάζει αὐτὸ ὁ θεορόρος Ἰγνάτιος) τῶν δύω πορνῶν γυναικῶν, θαυμασίως ἔκρινε, καὶ εὗρε ποίας ἦταν τὸ ζωνταυὸν παιδίον· ἔτζι ὁ Ἰωσίας ὀκτὼ χρόνων ὤν, ἔγινε Βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ ἔτζι ὁ Προφήτης Δανιὴλ παιδάριον νεώτερον ὤν, ἔκρινε καὶ κατεδίκασε τοὺς ἀσελγεῖς ἐκείνους δύω γέροντας ἐν τῇ Βαβυλῶνι. Εἶπε δὲ καὶ ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἱερεμίαν· „μὴ λέγε ὅτι νεώτερος ἐγώ εἰμι ὅτι πρὸς πάντας, οὓς „ἂν ἐξαποστείλωσε, πορεύσῃ, καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἂν „ἐντείλωμαί σοι, λαλήσεις". (Ἱερ. α'. 7.) Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰωὰς ἐπτὰ χρόνων ἦταν ὅταν ἐβασίλευσε. (δ'. Βασιλ. ιά. 21.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον, περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος". (ά. Πέτρ. γ'. 15.) (1).

„Ἐν ἀναστροφῇ".

Ἤγουν γίνου τύπος μὲ τὴν πολιτείαν, ἢ ᾗ μὲ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν.

„Ἐν ἀγάπῃ".

Ἤγουν γίνου τύπος μὲ τὴν εἰς ὅλους ἀγάπην.

„Ἐν Πνεύματι".

Ἤγουν γίνου τύπος τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν, ἢ ᾗ εἰς τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε νὰ μὴν ὑπερηφανεύεσαι εἰς αὐτά.

„Ἐν πίστει".

Γίνου τύπος τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ ἀδίστακτον πίστιν, ἥτις δείχνεται ὅταν τινὰς πιστεύῃ εἰς τὸν Θεὸν ᾗ ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων πραγμάτων.

„Ἐν ἁγνείᾳ".

Γίνου τύπος τῶν πιστῶν μὲ τὴν καθαρότητα ᾗ παρθενίαν τοῦ σώματος, ᾗ μὲ τὴν σωφροσύνην.

13. „Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει".

Ἂν τὸν Ἀπόστολον Τιμόθεον προσάζῃ ὁ θεῖος Παῦλος νὰ προσέχῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν, τί λοιπὸν πρέπει νὰ κάμωμεν ἡμεῖς οἱ μακρὰν ὄντες τῆς τελειότητος τοῦ Τιμοθέου; ἀλλὰ ᾗ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἐπρόσεχε, ᾗ νὰ ἐκαταγίνετο βέβαια εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν, ἐπειδὴ ᾗ εἰς τοὺς ἄλλους τοῦτο ἐπαράγγελλε (2)· παραινεῖ δὲ τὸν Τιμόθεον μὲ τὸν λόγον ὁποῦ λέγει, ὅτι ἕως ἔρχομαι νὰ ἔλθω.

---

(1) Ἤ λέγει ὅτι νὰ ἦναι τύπος ἐν λόγῳ, μὲ τὸ νὰ ἦναι πάντοτε ὁ λόγος του κεχαριτωμένος, καὶ ἁλατισμένος, καθὼς ὁ αὐτὸς Παῦλος ἀλλαχοῦ παραγγέλλει, ἵνα δίδῃ χάριν ᾗ τοῖς ἀκούσι, ᾗ μὲ τὸ νὰ ἦναι μακρὰν ἀπὸ καθε ἀργολογίαν ᾗ εὐτραπελίαν.

(2) Ἀναγκαιοτάτη πρὸς σωτηρίαν, καὶ ὠφελιμωτάτη εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν, καὶ εἰς πάντας μεν τοὺς Χριστιανούς, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς, ᾗ Ἱερωμένους, εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς πάντας τοὺς Χριστιανούς· διὰ τί ὁ θεῖος Χρυσόστομος κατηγορεῖ τοὺς λαϊκοὺς Χριστιανούς, διὰ τί ἀμελοῦσι τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν, ἀνατρέπωντας ᾗ τὴν πρόφασιν ὁποῦ αὐτοὶ προβάλλουν περὶ τούτου λέγοντες· „ἐμεῖς τῶν μοναχῶν· ἀλλὰ ᾗ γυναῖκα ἔχω, ᾗ παιδία, „ᾗ οἰκίας ἐπιμελοῦμαι"· τοῦτην λέγω τὴν πρόφασιν ἀνατρέπωντας, λέγει· „τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ πάντα ἐλυ„μήνατο, ὅτι ἐκείνοις μόνοις (τοῖς μοναχοῖς δηλ.) „νομίζετε προσήκειν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν, „πολλῷ πλέον ἐκείνων ὑμᾶς δεόμενοι· τοῖς γὰρ ἐν μέ„σῳ πολέμων τρεφομένοις, ᾗ καθ' ἑκάστην ἡμέραν „τραύματα δεχομένοις, τούτοις μάλιστα δεῖ φαρμάκων „ὥστε τὸ μὴ ἀναγινώσκειν πολλῷ χεῖρον, τὸ ᾗ περιτ„τὸν τὸ πρᾶγμα νομίζειν· τοῦτο γὰρ σαφηνείας μελέ„της τὰ ῥήματα". (Ὁμιλ. β'. εἰς τὸν Ματθ.) Ὁ αὐτὸς δὲ Πατὴρ ἔχει ᾗ Λόγον ὁλόκληρον ἐπιγραφόμενον· „ὅτι χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις· εἶναι ἀναγκαιοτάτη ἡ ἀνάγνωσις ᾗ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς μάλιστα, ᾗ ἱερωμένους· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος γράφει εἰς τὸν Ἀρχιερέα Τιμόθεον τὸ ἀνωτέρω ῥητόν. Καὶ ὁ Θεοφόρος δὲ Ἰγνάτιος παραγγέλλει τὸ αὐτὸ πρὸς Ἥρωνα τὸν Διάκονον Ἀντιοχείας λέγων· „πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, ἵνα „μὴ μόνον σὺ γινώσκῃς τοὺς νόμους, ἀλλ' ἵνα ᾗ τοῖς „ἄλλοις ἐξηγῇ". (Ἐπιστολ. πρὸς Ἀντιοχεῖς) Ὅθεν ᾗ ὁ θεῖος Ἀμβρόσιος Δέλτον ἱερατικὴν ἀποκαλεῖ τὴν Γραφὴν, καὶ ἐν χερσὶ παντὸς ἀεὶ κατέχειν παρακινεῖ τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ Ἱστορικὸς δὲ Ῥουφῖνος διηγεῖται, ὅτι δεκατρεῖς χρόνους ἐκάθισαν εἰς τὴν ἔρημον ὅ,τε μέγας Βασίλειος, ᾗ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος τὰς Γραφὰς μελετῶντες. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κρυφιομύστης Διονύσιος, τοιοῦτον ὁρισμὸν δίδει τοῦ Ἀρχιερέως· „ὡς γὰρ „Ἱεραρχίαν ὁ φήσας, ἁπάντων ὁμοῦ συμβόλων ἐφη τὴν

„τῶν

θω· μὲ τὸν λόγον γὰρ τοῦτον δίδει καλὰς ἐλπίδας εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι θέλει ἰδῇ τὸν Διδάσκαλον καὶ πνευματικόν του Πατέρα· δι' ὅτι ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἐζήτει ὁ Τιμόθεος τὸν Παῦλον, ἐπειδὴ ἀπωρφανίσθη ἀπὸ αὐτόν. Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν εἶπεν ὅτι ἕως ἔνα νὰ ἔλθω; ἐπειδὴ ὁ Τιμόθεος μὲ τὸ νὰ ἦτον νέος, ἀκόλουθον εἶναι νὰ μιλῇ ἦξερε πολλὰ αἰσχρὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἐχρειάζετο τὴν παρουσίαν τοῦ Παύλου, διὰ νὰ τὰ μάθῃ ἀμέσως ἀπὸ τὴν ζῶσαν αὐτοῦ φωνήν· διὰ τοῦτο τοῦ λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ἕως ὁποῦ νὰ ἔλθω, ἀναγίνωσκε τὰς Γραφὰς, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ θέλεις μάθῃς, ὅσον τὸ δυνατὸν, τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας, ὁποῦ πρέπει νὰ φυλάττῃς· ὅταν δὲ ἐγὼ ἔλθω, τότε θέλω σε διδάξω καὶ τὰ ἐπίλοιπα.

„Τῇ παρακλήσει".

Πρόσεχε, λέγει, ὦ Τιμόθεε, καὶ καταγίνου εἰς τὴν παρηγορίαν τῶν λυπημένων, ἢ καὶ τῶν ἄλλων ἀδυνάτως ἐχόντων, ἤγουν παρηγόρει τοὺς λελυπημένους, καὶ τοὺς ἔχοντας συμφορὰς καὶ πειρασμὸς, διὰ λόγου, καὶ ἔργου.

„Τῇ διδασκαλίᾳ".

Πρόσεχε, λέγει, καὶ καταγίνου, ὦ Τιμόθεε, εἰς τὴν πρὸς πάντας τοὺς Χριστιανοὺς διδασκαλίαν, καὶ διὰ κάθε πρᾶγμα καὶ ὑπόθεσιν ἀρετῆς ἢ κακίας. Ὅρα καὶ εἰς τὴν λέξιν „διδακτικόν". Κεφ. γ'. τῆς παρούσης, στίχ. 2. (1)

14. „Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προ-
„φητείας".

Χάρισμα ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸ τῆς διδασκαλίας (ἢ καὶ τὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης) τὸ ὁποῖον ἐδέχθη ὁ Τιμόθεος, ὅταν ἔγινεν Ἐπίσκοπος· διὰ προφητείας δὲ, ἐπειδὴ διὰ προσαγῆς καὶ θειοτέρας μυήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐδέχθη τὸ χάρισμα αὐτὸ, καθὼς ἀνωτέρω εἴπομεν, καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ῥητοῦ· „κατὰ τὰς προαγούσας ἐπί σε προφητείας". Κεφ. ά. στίχ. 18. τῆς παρούσης.

„Με-

„τῶν ἱερῶν διακόσμησιν, οὕτως Ἱεράρχῃ ὁ λέγων, „δηλοῖ τὸν εὐθεον καὶ θεον ἄνδρα, τὸν πάσης ἱερᾶς „ἐπιστήμενα γνώσεως". (Ἐκκλησ. Ἱεραρχ. Κεφ. ά.)

Καὶ ὁ θεῖος δὲ Χρυσόστομος λέγει· „ἅπαξ Παῦλος „μὲν προσέχει τῇ ἀναγνώσει (ὀλίγα γὰρ ἐστι μικρὰν ἀπὸ „τῶν Γραφῶν ὠφέλειαν καρπώσασθαι) ἡμεῖς δὲ μαθυ„μοῦμεν, καὶ παρέργως ἀκούομεν· καὶ πόσης οὐκ ἂν εἴη„μεν κολάσεως ἄξιοι". (Ὁμιλ. ιγ'. εἰς τὴν παροῦσαν.) Καὶ ὁ Θεὸς δὲ φορτίζει ἕνα κάθε ἄρχοντα καὶ ἐξουσιαστὴν λαοῦ, νὰ γράφῃ μόνος του τὸ Δευτερονόμιον, καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ αὐτὸ πάντοτε· „Καὶ ὅταν καθίσῃ ἐπὶ τοῦ „ἄρχῆς αὐτοῦ, καὶ γράψει αὐτῷ τὸ Δευτερονόμιον τοῦτο „εἰς βιβλίον παρὰ τῶν Ἱερέων τῶν Λευϊτῶν, καὶ ἔσται „μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγνώσεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας „τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἵνα μάθῃ φοβεῖσθαι τὸν Κύριον". (Δευτερ. ιζ'. 18.) Πρέπει ὅμως νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ τινὰς ἀπροσέκτως καὶ χωρὶς σκέψιν, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς τε καὶ σκέψεως, ἵνα μὴ μόνον ἀναγινώσκῃ, ἀλλὰ καὶ γινώσκῃ, ἃ ἀναγινώσκει, καθὼς εἶπε πρὸς τὸν Εὐνοῦχον ὁ Φίλιππος· „ἆρά γε γινώσκεις, ἃ ἀναγι„νώσκεις"; (Πράξ. η'. 30.) διὰ τοῦτο ἀξιάγαστον εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ Θεόφιλος ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας· „σφόδρα ὀλίγων τυγχάνει τῶν πάντα τὸν „ἑαυτῶν βίον ἀναπεθηκότων τῇ περὶ τὰς θείας Γρα„φὰς ἐξετάσει, τὸ δύνασθαι λογικώτερον παρακολουθεῖν „τοῖς περιεχομένοις δόγμασι, καὶ τῇ βαθυτέρᾳ τῶν „Γραφῶν διανοίᾳ". Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος· „ἐρευνᾶτε „εἶπε τὰς Γραφὰς, καὶ οχὶ παρεδευτικῶς ἀναγινώσκε„τε"· διατί ἡ παροδευτικὴ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν, δὲν τρέφει, οὐδὲ ζωογονεῖ τὴν ψυχὴν, μὲ τὸ νὰ μὴ προξενῇ σώσεσιν εἰς αὐτὴν· ὅθεν διὰ νὰ μὴ τύχῃ νὰ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ Κύριος· „Παν„τὸς ἀκούσαντος τὸν λόγον τῆς Βασιλείας καὶ μὴ συ„νιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρ„μένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ". (Ματθ. ιγ'. 19.) Διὰ τοῦτο εἶναι χρεία νὰ ἀναγινώσκωμεν τὰς Γραφὰς μετὰ τῆς ἑρμηνείας αὐτῶν· ἐπειδὴ μάλιστα οἱ θεῖοι Πατέρες, καὶ μάλιστα ὁ χρυσοῦς τῶν γλωττῶν Ἰωάννης, δὲν ἐφιλοπόνησαν εἰς τὸ Γραφεῖον τὰς λαμπρὰς καὶ χρυσᾶς αὐτῶν ἑρμηνείας. Ὅρα περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν εἰς τὸν γ'. τόμον τῶν πνευματικῶν ὁμιλιῶν ἐν τῷ πρὸς τὸν Ἅγιον Ἰωαννίνων ἡμετέρῳ Συμβουλευτικῷ.

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „παράκλησις δὲ διδασκαλίας διαφέρει, τῷ τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀκω„λύτως διάφορα προσφέρειν παιδεύματα, τὴν δὲ παρά„κλησιν, ἢ τὰς ἀθυμοῦντας ψυχαγωγεῖν, ἢ τοὺς ὀργιζο„μένους τοῖς συμβουλαῖς μεταβάλλειν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου".

Πρεσβυτέριον ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τοὺς Ἐπισκόπους· ἐπειδὴ οἱ Ἐπίσκοποι χειροτονοῦν τὸν Ἐπίσκοπον κατὰ τὸν ά. Κανόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ὄχι οἱ Πρεσβύτεροι· τῷ τότε γὰρ καιρῷ ἀδιαφόρως ἐκαλοῦντο καὶ οἱ Ἐπίσκοποι Πρεσβύτεροι, καὶ ἀντιστρόφως οἱ Πρεσβύτεροι, Ἐπίσκοποι (1). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, τί μεγάλον καὶ φοβερὸν πρᾶγμα διώσται νὰ ἐνεργήσῃ ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν τῶν Ἀρχιερέων· διὰ τί δίδει εἰς τὸν χειροτονούμενον, τοῦτο παντοδύναμον χάριν τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος.

15. „Ταῦτα μελέτα· ἐν τούτοις ἴσθι".

Πολλαῖς φοραῖς παραγγέλλει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον διὰ τὰ αὐτὰ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους Χριστιανοὺς, χρεωστεῖ ὁ Ἐπίσκοπος νὰ ἀσκάζῃ, καὶ νὰ καταγίνεται πάντοτε εἰς αὐτά.

„Ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσι".

Εἰς αὐτὰ, λέγει, ὁποῦ σοῦ παραγγέλλω μελέτα καὶ ἀσχολοῦ πάντοτε, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε· διὰ τί; διὰ νὰ ᾖναι φανερὰ ἡ κατὰ Χριστὸν προκοπή σου εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ἤγουν ὄχι μόνον εἰς τοῦτο ἐναρέτων ζωοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος ἤθελε νὰ προκόψῃ τὸ πνευματικὸν τέκνον του ὁ Τιμόθεος, καὶ νὰ γυμνάσῃ καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐπισκοπῆς μέγας καὶ θαυμαστὸς, καθὼς ἦτον καὶ εἰς τὰ ἄλλα.

16. „Ἔπεχε σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς".

Ἤτοι πρόσεχε καὶ ἐσὺ εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἐνταυτῷ δίδασκε καὶ τοὺς ἄλλους.

„Τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου".

Ἀνίσως, λέγει, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, κάμνῃς ταῦτα ὁποῦ σοὶ παραγγέλλω, καὶ τὸν ἑαυτόν σου θέλεις σώσει, καὶ ἐκείνους ὁποῦ σοῦ ἀκοῦν· διὰ τὶ ὅποιος τρέφεται μὲ τὰ λόγια τῆς διδασκαλίας τῶν θείων Γραφῶν, αὐτὸς πρότερον ὠφελεῖται· ἐπειδὴ εἰς ἐκεῖνον τὸν ἴδιον καιρὸν ὁποῦ διδάσκει τοὺς ἄλλους, αὐτὸς κατανύσσει τὸν ἑαυτόν του· καὶ καθὼς λέγει ὁ Οἰκουμένιος· „ἐν τῷ παραινεῖν ἑτέροις, καὶ ὁ παραινῶν κατανύττεται, καὶ ὠφελεῖται, ἐρυθριῶν, ὑπεύθυνος γενέσθαι, ὧν ἄλλους ἀποτρέπει" (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

1. „Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα".

Πρεσβύτερον ἐδῶ δὲν ἐννοεῖ ὁ Παῦλος τὸν Ἱερέα, ἀλλὰ κάθε ἄνθρωπον γηραλέον· λέγει λοιπόν, ὅτι ἐσὺ ὦ Τιμόθεε, νὰ μὴν ἐπιπλήττῃς τοὺς γηραλέους ἀνθρώπους· μὰ ἀνίσως οἱ τοιοῦτοι γέροντες χρειάζωνται διόρθωσιν, τί πρέπει νὰ κάμνῃς; πρέπει, λέγει, νὰ τοὺς παρακινῇς εἰς τὸ νὰ διορθωθοῦν μὲ πραότητα, καὶ παρακάλεσιν ὡσὰν πατέρας σου· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς προστάζει νὰ προσκυνοῦμεθα τοὺς γέροντας, καὶ νὰ τιμοῦμεν αὐτούς· „ἀπὸ προσώπου „πολιᾶς ἐξαναστήσῃ, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου". (Λεβίτ. ιθ'. 32.)

2. „Πρεσ-

(1) Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸ ά. Κεφ. τῆς φορᾶς Φιλιππησ. στίχ. 1. εἰς τὴν λέξιν „σὺν Ἐπισκόποις".

(2) Διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ σοφὸς Νεῖλος· „λέγων „χρὴ καλὰ, καὶ τὸν μὴ καλὰ φράσαντα, ὅπως ἀρξηται τῶν ἔργων, τοὺς λόγους αἰσχυνόμενος".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „Πρεσβύτιδας (1) ὡς μητέρας".

Ἤτοι τὰς γερόντισσας γυναῖκας παρακίνει ὦ Τιμόθεε εἰς τὴν ἀρετὴν, μὲ γλυκύτητα, ὡσὰν μητέρας σε· δι' ὅ,τι, ἐπειδὴ τὸ νὰ ἐλέγχῃ τινὰς καὶ νὰ ἐπιπλήττῃ, εἶναι βαρὺ καὶ φορτικόν· καὶ μάλιστα ὅταν νέος ὢν τινὰς ἐλέγχῃ τὸν γέροντα (τότε γὰρ εἶναι τερπλὴ ἡ τόλμη καὶ αὐθάδεια· πρῶτον μὲν διὰ τὸν ἔλεγχον αὐτὸν καθ' αὐτὸν, δεύτερον δὲ διὰ τὸ νέος ὢν τινὰς ἐλέγχει· καὶ τρίτον, διὰ τὶ ἐλέγχει γέροντα ἄνθρωπον·) ἐπειδὴ λέγω καὶ εἶναι φορτικὸν τὸ νὰ ἐπιπλήττῃ τινὰς μὲ τοιοῦτον τρόπον τοὺς γέροντας, καὶ γερόντισσας, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι νὰ ἰατρεύῃ τοῦτο, καὶ νὰ μεταχειρίζεται γλυκύτητα καὶ ἡμερότητα, ὅταν διδάσκῃ τοὺς τοιούτους γέροντας, καὶ γερόντισσας (2).

„Νεωτέρας ὡς ἀδελφάς".

Ἐπειδὴ ἡ ἡλικία τῶν νέων ἔχει θρασύτητα φυσικὴν, καὶ εὔκολα δὲν δέχεται τοὺς ἐλέγχους, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ πρὸς τὸν Τιμόθεον ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅταν ἐσὺ διδάσκῃς τὰς νεωτέρας γυναῖκας, νὰ συγκερνᾷς τὴν διδασκαλίαν, μὲ τὴν ἐπιείκειαν καὶ ἡμερότητα, καὶ ἔτζι νὰ παρακινῇς αὐτὰς εἰς τὴν ἀρετὴν, ὡσὰν ἀδελφάς σε (3).

„Ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ".

Ἐπειδὴ αἱ πρὸς τὰς νέας γυναῖκας ὁμιλίαι γεννῶσιν ὑποψίας εἰς τοὺς ἄλλους, πρέπει δὲ ὁ Ἐπίσκοπος νὰ ὁμιλῇ καὶ μὲ αὐτὰς, ὅταν τύχῃ χρεία· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῷ ὁ Παῦλος πρὸς

---

(1) Ἐν ἄλλοις Πρεσβυτέρας.

(2) Περὶ τῶν πρεσβυτίδων τούτων ἡ πρεσβυτέρων γυναικῶν, ἀναφέρει καὶ ὁ ἱ. Κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, τὰς ὁποίας καὶ προκαθημένας ὀνομάζει, λέγων ὅτι αὐταὶ νὰ μὴ καθίστανται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῷ ὁποίου Κανόνος τὴν ὑποσημείωσιν ὅρα ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ· ἔβαλον δὲ αὐτοὶ καὶ ἄλλας γυναῖκας εἰς πάξιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πῶς νὰ εἶχωνται, καὶ πῶς νὰ κάθωνται· ἐπειδὴ δὲ αἱ πρεσβύτιδες ἐμεταχειρίζοντο τὸ ἔργον αὐτὸ δι' αἰσχροκέρδειαν καὶ ὑπερηφάνειαν, ἐμπόδισεν ὁ Κανὼν αὐτὰς ἀπὸ τοῦτο· καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ Κανόνος τούτου ἐν τῷ ἡμετέρῳ ῥωμαϊκῷ Κανονικῷ. Περὶ τῶν πρεσβυτίδων τούτων γράφει καὶ αἱ Ἀποστολικαὶ Διαταγαὶ ταῦτα· „αἱ Παρθένοι, καὶ αἱ χῆραι, καὶ πρεσβύτιδες πρῶται „πασῶν εἰσερχέσθωσαν". (Βιβλ. β'. κεφ. νζ'.) Καὶ ὁ ἴδιος ὅτε Παῦλος γράφει ἐν τῇ πρὸς Τίτον· „Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱερο„πρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, „καλοδιδασκάλους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας". (Τίτ. β'. 3.) οὐκ ὀρθῶς δὲ εἶπόν τινες ὅτι πρεσβύτιδας ἐδῶ ἐνόησε ὁ Παῦλος τὰς τῶν πρεσβυτέρων, ἤτοι τῶν ἱερέων, γυναῖκας· ὥσπερ γὰρ πρεσβύτερον ἀνωτέρω λέγει ὁ Παῦλος οὐ τὸν ἱερέα, ἀλλὰ τὸν γέροντα, ὅπου καὶ ἐνταῦθα πρεσβύτιδας λέγει τὰς γερόντισσας.

(3) Λέγει ὅμως ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ διδάσκει νὰ μὴν ἐπιτιμῶμεν τοὺς γέροντας ἄνδρας, καὶ γηραλέας γυναῖκας, διὰ τὶ αὐτὰ τὰ φρέσωπα διὰ τὴν γηραλέαν ἡλικίαν, δὲν κάμνουσιν ἔργα κακὰ ἐπιτιμήσεως ἄξια· ἐὰν ὅμως, λέγει, σφάλῃ ποτὲ ὁ γέρων, ἢ ἡ γερόντισσα, καὶ κάμουσιν εὐσὰ καὶ τὸ αὐτὸ σφάλμα, μὲ τὸν νέον ἄνδρα, καὶ μὲ τὴν νέαν γυναῖκα, τότε πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν τὸ σφάλμα ἐκεῖνο, ἂν αὐτὸ ἦναι φυσικὸν ἐλάττωμα εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν γερόντων, ἢ τῶν νεωτέρων· χάριν λόγου, ἡ ἀμέλεια καὶ ῥαθυμία εἶναι ἐλάττωμα σχεδὸν φυσικὸν τοῦ ψυχροῦ γήρατος· ἡ δὲ παραχὴ καὶ θρασύτης, καὶ ἀκαταστασία τοῦ νοὸς, εἶναι ἐλάττωμα σχεδὸν φυσικὸν τῆς θερμῆς νεότητος. Ὅταν λοιπὸν, ὁ μὲν νέος ἀνδρας, ἢ ἡ νέα γυνὴ, πέσῃ εἰς τὸ σφάλμα τῆς ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας, φρένα νὰ ἐπιτιμῶνται βαρύτερα ἀπὸ τοὺς γέροντας, καὶ γερόντισσας, διατὶ τὸ σφάλμα αὐτὸ δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἡλικίας των· ἐὰν δὲ ὁ γέρων πάς, ἢ ἡ γερόντισσα πέσουν εἰς τὸ σφάλμα τῆς παραχῆς, καὶ θρασύτητος, καὶ ἀκαταστασίας τοῦ νοὸς, πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται βαρύτερα ἀπὸ τοὺς νεωτέρους, καὶ νεωτέρας· διατὶ τὸ σφάλμα αὐτὸ δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἡλικίας των. Πρέπει δὲ πρὸς τούτοις νὰ ἐξετάζεται καὶ ὁ τρόπος τοῦ ἁμαρτήματος, καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἁμαρτήσαντος γέροντος, ἢ νεωτέρου, καὶ ἔτζι νὰ γίνεται ἁρμοδία ἡ ἰατρεία, μὲ τὸ πρέπον εἰς τὸν καθ' ἕνα ἐπιτίμιον. (Ὅρ. κατ' Ἐπιτιμ. πβ'.) Ὅθεν ἀκολούθως καὶ ἐὰν εὕρωμεν γέρον ἡμῶν πόρνον, καὶ μοιχὸν, καὶ ἀσύνετον, περισσότερον πρέπει νὰ ἐπιτιμᾶται, καὶ νὰ παιδεύεται, ἀπὸ εὕρωμεν νέον πόρνον, μοιχὸν, καὶ ἀσύνετον· ὁμοίως καὶ γερόντισσα ἐὰν ἦναι τοιαύτη, περισσότερον ἐπιτιμᾶται ἀπὸ μίαν νέαν, ὁπὸ πέσῃ εἰς τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα· διατὶ εἰς μὲν τὴν ἡλικίαν τῶν γερόντων εἶναι ἀνοίκεια τὰ ἐλαττώματα ταῦτα, εἰς δὲ τὴν ἡλικίαν τῶν νέων εἶναι ἀκόλουθα. Διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ Σειράχ· „τρία εἴδη ἐμίσησεν ἡ ψυ„χή μου, καὶ προσώχθισε σφόδρα τῇ ζωῇ αὐτῶν· πτω„χὸν ὑπερήφανον, καὶ πλούσιον ψεύστην, καὶ γέροντα μοι„χὸν ἐλαττούμενον συνέσεως". (Σιρ. κέ. 2.) Ὅθεν καὶ ὅταν οἱ ἐξ ἀνδρες οἱ βασῶντες πέλεκυν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν, ἔμελλον νὰ θανατώσουν τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ λαὸν, εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ ἐνδεδυμένος τὸν ποδήρη, νὰ ἀρχινήσουν νὰ κόπτουν ἀπὸ τοὺς γέροντας· „ἀπὸ τῶν ἁγίων „μου ἄρξασθε, καὶ ἤρξαντο ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πρεσβυτέ„ρων, οἳ ἦσαν ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ". (Ἰεζεκ. θ'. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς τὸν Τιμόθεον, ὅτι νὰ ὁμιλῇς μὲ αὐτὰς μὲ κάθε καθαρότητα, καὶ αἰσθήσεων, καὶ λογισμῶν, ἤγουν ὄχι μόνον νὰ προφυλάττεσαι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν τῆς πρὸς αὐτὰς μίξεως, ἀλλὰ ἀκόμη νὰ προφυλάττεσαι καὶ διὰ νὰ μὴ δώσῃς εἰς τὰς ὀρῶντας, καὶ ἀκούοντας, κἀμμίαν ἀφορμὴν ὑποψίας κακῆς, καὶ σκανδάλου. Γράφει δὲ ταῦτα εἰς τὸν Τιμόθεον ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὄχι διὰ χρείαν ἐκείνου· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἦτον ἀπαθὴς, καὶ ἀνώτερος σαρκικῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τὰ γράφει διὰ ἡμᾶς τοὺς μεταγενεστέρους, ἵνα προσέχωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, καὶ φυλαττώμεθα ἀπὸ τὸ νὰ δίδωμεν ὑποψίας.

3. „Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας".

Διὰ τί ἐδῶ δὲν ὁμιλεῖ ὁ Ἀπόστολος διὰ παρθένους καὶ κόρας, ἴσως διὰ τὶ ἀκόμη δὲν ἦτον ἐκεῖ εἰς τὴν Ἔφεσον τὸ τοιοῦτον πάγμα τῶν παρθένων· προσάζει δὲ νὰ τιμᾷ καὶ νὰ προΐσταται ὁ Τιμόθεος τὰς χήρας· σὰν μὲν, διὰ τί δὲν ἔχουν αὐταῖς ἄνδρας, ὁπὸ νὰ προνοήσουν δι' αὐτάς· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὶ ἡ χηρεία εἶναι πρᾶγμα ὠνειδισμένον, καὶ μισητὸν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· διὰ τοῦτο αἱ χήραις χρειάζονται νὰ ἀπολαμβάνουν ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον πολλὴν τιμὴν καὶ πρόνοιαν· καὶ τὸ μεγαλίτερον, διὰ τὶ αὐταῖς ἀληθῶς χήραις ὄσαι, εἶναι ἄξιαις νὰ λαμβάνουν τὴν τοιαύτην τιμὴν καὶ πρόνοιαν. Ποῖαι δὲ εἶναι αἱ ἀληθῶς χῆραι καὶ ἄξιαι ἐπιμελείας; παρακάτω θέλεις τὸ μάθῃς ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Παύλου· ὥστε εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἀληθῶς, καὶ ἀξίαν χήραν, καὶ ἄνδρα νὰ μὴν ἔχῃ, καὶ πάλιν νὰ μὴν ἦναι χήρα, ὡσὰν ὁποῦ λαμβάνει παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου πρόνοιαν καὶ φροντίδα· τὸ γὰρ „τίμα" ὁποῦ λέγει ἐδῶ, θέλει νὰ εἰπῇ, ἐλέει, προνόει, καὶ δίδε τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὰς ἀληθινὰς καὶ ἀξίας ὄσας προνοίας χήρας (1).

4. „Εἰ δέ τις χήρα τέκνα, ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον „τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν".

Ἀνίσως, λέγει, κἀμμία χήρα ἔχῃ παιδία, ἢ ἐγγόνια, αὐτὰ ἂς μανθάνουν νὰ τιμοῦν τὴν μητέρα, καὶ μάμμην τους, καὶ νὰ τρέφουν αὐτὴν, καὶ νὰ ἐυεργετοῦν· τοῦτο γὰρ σημαίνει ἐδῶ τὸ εὐσεβεῖν, ἤγουν τὸ νὰ γηροκομοῦν τὰ τέκνα τὴν χήραν μητέρα των, καὶ τὰ ἐγγόνια τὴν χήραν μάμμην τους, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν γονέων εἶναι θεϊκὸν, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται εὐσέβεια (2)· ὥστε ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ νὰ μὴ γηροκομοῦν τὰ τέκνα τὴν μητέρα των, εἶναι ἀσέβεια (3).

„Καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον „ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ".

Πρέπει, λέγει, νὰ ἀποδίδουν τὰ τέκνα εἰς τὴν μητέρα των, καὶ τὰ ἐγγόνια εἰς τὴν μάμμην τους (ταύτας γὰρ ὀνομάζει προγόνους) τὰς ἀμοιβὰς καὶ εὐχαριστίας διὰ λόγων καὶ ἔργων. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, σοφίαν τοῦ Παύλου, πῶς φέρει εἰς τὸ μέσον τὸ δυσωνείδιστον· ἐκ τούτου

(1) Σημειώμεν ἐδῶ εἰς κατάληψιν περισσοτέραν τοῦ ἀποστολικοῦ ῥητοῦ ταύτου· ὅτι τὸν παλαιὸν καιρὸν ὅσαι χῆραι ἦτον ἀληθῶς χῆραι, ἤγουν μεμονωμέναι καὶ ἔρημαι ἀπὸ τέκνα, καὶ ἐγγόνια, αὗται, λέγω, ἐσωαγελισθῆναι εἰς τὸ πάγμα τῶν χηρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὑποσχόμεναι νὰ μὴ δευτερογάνδρεύσουν, ἐτρέφοντο ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα καὶ σιτάρεσια τῆς ἐκκλησίας· ἐπαρατηρεῖτο δὲ καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐπάτουν εἰς τὸ πάγμα τῶν χηρῶν, νὰ ἦναι ὁ ἐξηκοστὸς τῆς ἡλικίας αὐτῶν· καὶ ὅσαι τοιαῦται, ἀφ' ὃ ἐσυναγελισθῆναι εἰς τὸ χηρικὸν πάγμα, ἐδευτερογάνδρεύοντο, ἀφωρίζοντο νὰ μὴ κοινωνήσουν, ἐὰν δὲν χωρισθοῦν ἀπὸ τὸν παράνομον γάμον· ἐὰν δὲ πρὸ τῶν ἐξήκοντα χρόνων ἐσυναγελισθῆναι, καὶ ἐδευτερογάνδρεύοντο, ἐσυγχωροῦντο μὲν νὰ ἔχουν τὸν ἄνδρα, πλὴν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ἐτρέφοντο· καθὼς ταῦτα πάντα λέγει ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ κδ'. Κανόνι αὐτοῦ, ἔστι δὲ ἑρμηνεύων ἀνάγνωθι ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ· ἀπὸ τὰς χήρας δὲ ταύτας ἐχειροτονοῦντο καὶ διακόνισσαι· καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μ'. Κανόνος τῆς ς'. ἐν τῷ αὐτῷ Κανονικῷ.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες κατοικιδίους Θεοὺς ὠνόμαζον τοὺς γονεῖς, καθὼς λέγει Φίλων ὁ Ἰουδαῖος· καὶ ἀπὸ αὐτοὺς κατεπαραγωγὴν Θεῖοι ὠνόμαζον τοὺς τῶν γονέων ἀδελφούς.

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σειράχ εἶπεν· „ὡς βλάσφημος „ὁ ἐγκαταλιπὼν πατέρα, καὶ κεκατηραμένος ὑπὸ Κυ„ρίου ὁ παροργίζων μητέρα αὐτοῦ". (Σειρ. γ'. 16.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τότε γὰρ παρακινεῖται κάθε ἰὸς, καὶ ἔγγονος νὰ αὐταμείβῃ τὲς γονεῖς, καὶ προγόνες τὲς, διὰ τὴν γενέσιν, καὶ ἀνατροφὴν, καὶ αὔξησιν, ὁπὲ ἔδωκαν εἰς αὐτόν· κοντὰ δὲ εἰς τὸ προσθέττει καὶ συλλογισμὸν, καὶ μεγαλύνει τὸ πρᾶγμα λέγωντας, ὅτι τὸ εἶναι δεκτὸν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀάρεσον (1).

5. „Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεόν".

Ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος νὰ τιμᾷ ὁ Τιμόθεος τὲς ὄντως χήρας· ἀφ' ἕ δὲ ἔβαλεν ἐν τῷ μεταξὺ τὲς μὴ ὄντως χήρας, ἐκείνας δηλαδὴ ὁπὲ ἔχεν τέκνα, τὰ ὁποῖα χρεωσὲν νὰ τρέφεν τὲς μητέρας των καὶ νὰ τὲς γηροκομῶν, τώρα λέγει, καὶ ποία εἶναι ἡ ὄντως, καὶ ἀληθὴς χήρα· δηλαδὴ, ὅτι εἶναι ἐκείνη ὁπὲ δὲν ἔχει κἀνένα προσάτεω καὶ κηδεμόνα, μήτε παιδίον, μήτε ἔγγόνιον, ἀλλ' ἐλπίζει εἰς μόνον τὸν Θεόν· αὕτη λοιπὸν πρέπει νὰ τιμᾶται, καὶ νὰ ἐλεῆται μὲ κάθε δόσιν τῶν ἀναγκαίων ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ ἀπὸ τὲ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἐπισκοπῆς πράγματα.

„Καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι, καὶ ταῖς προσδοκίαις νυκτὸς καὶ ἡμέρας".

Ἡ ἀληθῶς χήρα, λέγει, νύκτα καὶ ἡμέραν προσμένει εἰς τὰς προσδοκίας καὶ δεήσεις· καὶ μὲ δίκαιον τρόπον· διατὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ ἄλλον τινὰ βοηθὸν καὶ προνοητὴν της, διὰ τὸ εἰς μόνον τὸν Θεὸν καταφεύγει διὰ νὰ τὴ βοηθήσῃ· ἐπειδὴ δὲ, ἀκόλουθον ἦτον νὰ λυπῆνται αἱ χῆραι αὗται ὡς παύτῃ ἔσαι ἀπροσάτευται, διὰ τὸ παρηγορεῖ αὐτὲς ὁ Παῦλος, λέγων, ὅτι ἔχασι τὸν Θεὸν αὐτὶ διὰ κάθε βοηθὸν, καὶ προνοητὴν χήϊνον· δι' ὅ, τι ἀγκαλὰ καὶ ἐκείνη ἡ χήρα ὁπὲ ἔχει τέκνα καὶ αὐατρέφει, ἔχει μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅμως καὶ τὸ ἐδικόσε, λέγει, ἀξίωμα, ὦ χήρα ἄτεκνε, δὲν εἶναι καπότερον· διὰ τὶ αὐτὶ παύτων ἔχεις κηδεμόνα καὶ προσάτευσε τὸν Θεόν.

6. „Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε".

Ἐπειδὴ πολλαὶ γυναῖκες χῆραι προκείνεν καὶ ἀγαπῶν τὸ χηρεύειν, καὶ δεύτερον ἄνδρα δὲν πέρνεν, διὰ νὰ ἔχουν περισσοτέραν ἄδειαν νὰ κάμεν τὰ θελήματα καὶ τὲς ἐπιθυμίας των· διὰ τὸ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι ἐκείνη ἡ χήρα ὁπὲ σπαταλᾷ, ἤγουν τρυφᾷ καὶ ξεφαντόνει, αὐτὴ κἂν καὶ φαίνεται πῶς ζῇ τὸ αἰσθητὸ πεύτο ζωὸ, ὅμως ἀπέθανε κατὰ τὸ ψυχό. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἀείσως ὁ Ἀπόστολος δὲν συγχωρῇ εἰς τὲς γυναῖκας νὰ τρυφῶν καὶ νὰ ξεφαντόνεν, τῶν ὁποίων καὶ ἡ φύσις, καὶ ἡ ἡλικία εἶναι ἀσθενὴς, καὶ ἀδυνάτος, πόσῳ μᾶλλον δὲν συγχωρεῖ νὰ τρυφῶσιν οἱ ἄνδρες, οἵτινες κατὰ τὸ ὄνομά των, εἶναι φύσις ἀνδρεία καὶ δυνατή;

7. „Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὁ Παῦλος θέλει νὰ ἦναι ὡσὰν νόμος τὸ πρᾶγμα, ἤγουν τὸ νὰ μὴ τρυφῶν καὶ νὰ ξεφαντόνεν αἱ χῆραι γυναῖκες, τόσον αἱ εἰς τὸ χηρικὸν τάγμα τῆς Ἐκκλησίας ἀριθμέμεναι, ὅσον καὶ αἱ λοιπαὶ ἄλλαι, κατὰ τὸν Θεοδώρητον; ἐπειδὴ δὲν ἀφίνει εἰς τὸ προαίρεσίν των τὸ νὰ μὴ τρυφῶν, ὡς σὰν ἀδιάφορον πρᾶγμα, ἀλλὰ ἐμποδίζει αὐτὸ ὡσὰν ἁμαρτίαν· διότι τὸ „παράγγελλε" τῦτο σημαίνει, ἤγουν μὲ αὐςηρότητα ἐμπόδιζε, ὦ Τιμόθεε (2), τὸ νὰ μὴ τολμῶν αἱ χῆραι νὰ σπαταλῶν, καὶ νὰ ξεφαντόνεν, διὰ νὰ εἶναι ἀπὸ κάθε μέρας ἀπαιτόρητοι.

8. „Εἰ

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι αἱ χῆραι ὁπὲ ἔχεν τέκνα, καὶ ἐγγόνια, αὐταῖς πρέπει νὰ ἐπιμελῶνται αὐτῶν, καὶ τὴν πρόνοιαν ὁπὲ ἔλαβον ἀπὸ τὲς γονεῖς των, νὰ τὴν μεταδίδουν εἰς τὰ ἐδικά των τέκνα, ἵνα μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, τὴν ἀντίδοσιν, ὁπὲ αἱ χῆραι χρεωσὲν εἰς τὲς ἐδικές των γονεῖς, τὴν πληρόνωσιν εἰς τὰ τέκνα των, καὶ λαμβάνωσι πάλιν ἀπὸ αὐτὰ τὴν πρέπουσαν πρόνοιαν.

(2) Ὅρα περὶ τῆς Παραγγελίας εἰς αὐτ. 2. στίχ. τῆ δ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Θεσσαλον. καὶ εἰς τὸν 11. στίχ. τῆ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον παύτης πρώτης, τὶ διαφέρει ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν καὶ συμβουλήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. „Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ".

Ἡ χήρα, λέγει, ὅπου σπαταλᾷ καὶ τρυφᾷ, ἀπέθανε μὲν κατὰ τὸ ψυχικὸν καὶ ἀπωλέσθη διὰ τοῦτο, ἦγεν δὲ διά τι ὅλως της τὸ φροντίδα ἐξοδεύει εἰς μόνον τὸν ἑαυτόν της· διὸ ὅ, τι αὐτὴ πρέπει καὶ νὰ προνοῆται διὰ τοὺς ἰδίους, ὅπου διὰ τοὺς κατὰ Πνεῦμα ἀδελφούς της πιστοὺς Χριστιανούς, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς οἰκείους, ἦγουν διὰ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς της, καὶ νὰ δείχνῃ κάθε φροντίδα καὶ διὰ τὸ ψυχικό τους, καὶ διὰ τὸ σωμάτων (1).

„Τὸ πίστιν ἤρνηται".

Πῶς; καὶ διὰ τί ὦ μακάριε Παῦλε, ἡ χήρα ὅπου δὲν προνοεῖται τοὺς ὁμοπίστους της Χριστιανούς, καὶ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς της, ἀρνήθη τὸ πίστιν τοῦ Χριστοῦ; ἐπειδὴ, λέγει, τὰ ἔργα αὐτῆς δὲν εἶναι ἴδια Χριστιανῆς, ὅπου πιστεύει εἰς τὸν Θεόν· διότι αὐτὴ ἐπίστευεν εἰς τὸν Θεόν, ἤθελεν ἀκόμη καὶ τὸ Θεοῦ ὅπου λέγει, μὴ ἀμελήσῃς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως, καὶ τὸ γονεύσασι· „ἀπὸ τῶν οἰκείων τὸ σπέρματός σου οὐχ ὑπερόψει". (Ἡσ. νη'. 7.) Καὶ ὁ ἴδιος Παῦλος λέγει ἀλλαχοῦ· „Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται". (Τίτ. α'. 16.)

„Καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων".

Πῶς εἶναι χειροτέρα ἀπὸ τὸν ἄπιστον ἡ χήρα ἐκείνη ὅπου δὲν φροντίζει διὰ τοὺς ὁμοπίστους ἀδελφούς της, καὶ διὰ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς της; ἐπειδή, ὁ μὲν ἄπιστος, ἀγκαλὰ καὶ δὲν φροντίζῃ διὰ τοὺς ξένους, ὅμως κἂν φροντίζῃ διὰ τοὺς συγγενεῖς του, ἀκολουθῶντας τὸν φυσικὸν νόμον· αὐτὴ δὲ ἡ χήρα (καὶ κάθε ἄλλος Χριστιανὸς ὅμοιος αὐτῆς) ἔτι διὰ τοὺς συγγενεῖς της δὲν προνοεῖται· ὄχι καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ παραιρεῖ, καὶ τὸν νόμον τῆς φύσεως ἀδικεῖ· ποῖος δὲ θέλει πιστεύσει ὅτι ἡ τοιαύτη Χριστιανή, ἢ ὁ τοιοῦτος Χριστιανός, εἶναι φιλάνθρωποι εἰς τοὺς ξένους, εἰς καιρὸν ὅπου φαίνονται ἀπάνθρωποι εἰς τοὺς οἰκείους; βέβαια ἐδείς· εἰ δὲ καὶ τύχῃ νὰ ἐλεήσουν ὅποι κάνενα ξένον, πῶς δὲν θέλουν νομισθῆν, ὅτι ἀπὸ κενοδοξίαν μόνον τοὺς ἐλεοῦν; Στοχάσου δὲ σὺ ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι αὐτὸς ἴσως ἦναι χειρότερος ἀπὸ τὸν ἄπιστον, ὅποιος δὲν προνοεῖ διὰ τοὺς ὁμοπίστους καὶ συγγενεῖς του, ἂρά γε ἐκεῖνος ὅπου καὶ τοὺς ἀδικεῖ, μὲ ποίους ἔχει νὰ συναριθμηθῇ; καὶ τοῦτο δὲ ἀκόμη στοχάσου, ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸν εἰς τὸν Χριστιανὸν τὸ νὰ σωθῇ αὐτὸς μόνος, αὐτὸς, ἐνάρετος ὤντας, δὲν διδάσκῃ, καὶ δὲν συμβουλεύῃ καὶ τοὺς συγγενεῖς του, διὰ νὰ σωθοῦν καὶ αὐτοί.

9. „Χή-

(1) Ὁ δὲ Κλήμης ἐν τῷ ζ'. τῶν Ὑποτυπώσεων λέγει· „τῶν ἰδίων καὶ τῶν οἰκείων προνοεῖ, ὁ μὴ μόνον „τῶν προσηκόντων (ἤτοι τῶν συγγενῶν) προνοῶν, ἀλ„λὰ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ διὰ τὸ ἐκκόπτειν τὰ πάθη" τροπολογικῶς δηλαδὴ νοῶν τὸ ῥητὸν τοῦ Παύλου. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „τοῦτο καὶ περὶ τῶν μητέρων, καὶ περὶ „τῶν παίδων εἴρηκε· καὶ γὰρ τὰς μητέρας προσήκει σι„ωπᾶσθαι τοὺς παῖδας, καὶ τὴν εὐσέβειαν ἐκπαιδεύειν· „καὶ κἀκείνας ὡσαύτως χρὴ τὴν προσήκουσαν τοῖς γονεῦσι θε„ραπείαν προσφέρειν". Ἐπειδὴ δὲ μερικοὶ μοναχοὶ οἱ ἀποταξάμενοι τῷ Κόσμῳ, προβάλλουν τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, καὶ θέλοντες νὰ φροντίζουν διὰ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς των, προφασίζονται ὅτι καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ προσάζει νὰ προνοῶμεν διὰ τοὺς συγγενεῖς μας· ἐπειδή, λέγω, καὶ τοῦτο προβάλλουν μερικοὶ φιλόσαρκοι μοναχοί, ἀποκρίνεται πρὸς αὐτοὺς ὁ μέγας Βασίλειος λέγων· „ὅτι „ὁ θεῖος Ἀπόστολος τοὺς βιωτικούς, καὶ πρὸς τοὺς τὸν ὑλι„κὸν πλοῦτον ἔχοντας, καὶ δυναμένους πλουτεῖν τὴν „τῶν συγγενῶν εὐθηνίαν, τοῦτο εἴρηκε... Καὶ ἵνα συν„τομώτερον εἴπω, πρὸς τοὺς ζῶντας, οὐ πρὸς τοὺς τεθνεώ„τας τοῦτο λέγει· ἀνεύθυνοι γὰρ πάντες τοιούτου ὀφλή„ματος οὗτοί γε· σὺ δὲ τέθνηκας μὲν, καὶ ἐσαύρωσαι „τῷ Κόσμῳ παντί· ἀποταξάμενος γὰρ τῷ ὑλικῷ „πλούτῳ, τὴν ἀκτησίαν ἠγάπησας· σεαυτὸν δὲ ἀνα„θὴς τῷ Θεῷ, κεκμήλιον γέγονας τοῦ Θεοῦ. Ὡς τεθνεὼς „οὖν, ἐλεύθερος εἶ πάσης τῆς περὶ τοὺς συγγενεῖς ἀσ„φορᾶς· ὡς ἄκτημον, οὐδὲν ἔχεις, ὃ χορηγήσεις". (Ἀσκητικ. Διασάξει κ'.) Σημείωσαι ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου χεδὸν παραφράζων ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τοῖς πεντρασίχοις ἰάμβοις ὅπου φησι· „Πά„σιν μὲν ἴσως χρηστὸς, εἰ τοῦτο θεῖος· πλέον δὲ τοῖς „ἔγγιστα· τὸ χάριν λέγω; τίς ἄνσα πιστεύσει τοῖς ξέ„νοις καλὸν εἶναι, τὸν δ' δίκαιον οἷς ὀφείλεται".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Χήρα καταλεγέσθω, μὴ ἔλαττον (1) ἐτῶν ἑξήκοντα· ἑνὸς ἀν-„δρὸς γυνή".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ἡ ἀταλῶσα, ἤγουν ἡ τρυφῶσα χήρα, καὶ μὴ προνοοῦσα τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν της, εἶναι ἀνάξια νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὸν κατάλογον τῶν χηρῶν, καὶ νὰ τρέφεται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας (περὶ ἧς ὅρα τὸ ὑποσημείωσιν εἰς τὸν 3. στίχ. τοῦ παρόντος Κεφαλαίου) τώρα διδάσκει ἐδῶ ποίας ἀρετὰς πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκείνη, ὁποῦ μέλλει νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν· καὶ πρῶτον μὲν λέγει, ὅτι αὕτη πρέπει νὰ ἦναι κατὰ τὸ ἡλικίαν, ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἑξήκοντα χρόνες· παρεμπρὸς δὲ λέγει καὶ τὸ αἰτίαν, διὰ τὸ ὁποίαν πρέπει νὰ ἦναι τόσων χρόνων, καὶ ὄχι ὀλιγώτερον· πλὴν δὲν εἶναι ἀρκετοὶ μόνοι οἱ ἑξήκοντα χρόνοι διὰ νὰ κάμουν τὸ χήραν ἀξίαν, νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τρεφομένων χηρῶν· εἶναι γὰρ δυνατὸν νὰ ἦναι χήρα ἑξήκοντα χρόνων, καὶ πάλιν νὰ ἦναι ἀνάξια νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὸ χρεικὸν τάγμα (2)· δεύτερον δὲ ζητεῖ χρεωστικῶς ὁ Παῦλος νὰ ἦναι ἡ τοιαύτη χήρα μονόγαμος, καὶ ὄχι δίγαμος· ὡσὰν ὁποῦ ἡ μονογαμία εἶναι σημεῖον τῆς σωφροσύνης αὐτῆς καὶ σεμνότητος· φανερὸν γὰρ εἶναι ὅτι αὐτὴ μὲ τὸ νὰ ἀγαπᾷ τὸ σωφροσύνην καὶ καθαρότητα, διὰ τοῦτο δὲν ἐδευτερογάμησεν. Ἄκουε δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ὁποῦ ζητεῖ ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸ τοιαύτην χήραν (3).

10. „Ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη".

Τοῦτο τὸ προτέρημα εἶναι κυρίως, ὁποῦ κάμνει τὸ χήραν ἀξίαν, νὰ συναριθμῆται εἰς τὸν κατάλογον τῶν χηρῶν, καὶ νὰ τρέφεται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἤγουν τὸ νὰ μαρτυρῆται ἀπὸ ὅλους πῶς ἔχει ἔργα καλὰ, καὶ ζωὴν ἐνάρετον· ἄκουε δὲ πῶς ἀριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος κατωτέρω, καὶ τὰ καλὰ ἔργα αὐτῆς χωρισὰ καὶ κατ' εἶδος.

„Εἰ ἐτεκνοτρόφησε".

Τεκνοτροφεῖν δὲν εἶναι τὸ νὰ ἀνατρέφῃ ἡ μήτηρ τὰ τέκνα της ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ νὰ τὰ ἀνατρέφῃ καλῶς, καὶ καθὼς πρέπει, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἡ γυνὴ θέλει σωθῇ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἀνίσως τὰ τέκνα της καλῶς ἀνατραφοῦσι, μείνουν ἐν πίστει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. (Κεφ. β'. 15.) (4).

„Εἰ ξενοδόχησεν".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶσα, πῶς ὁ Ἀπόστολος, πρῶτον μὲν εἶπεν ἂν ἐτεκνοτρόφησεν ἡ χήρα, καὶ δεύτερον ἂν ξενοδόχησε; διὰ τί; διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ φιλοπονῇ τινας τὰς οἰκείας καὶ συγγενεῖς της, καὶ ἔπειτα νὰ φιλοπονῇ τὰς ξένας· φανερὸν δὲ εἶναι, ὅτι ἡ χήρα, ὅσον καὶ ἂν ἦναι πτωχὴ καὶ ἄπορος, θέλει ἔχει βέβαια κατοικίαν, διὰ νὰ δέχεται τὰς

(1) Ἐν ἄλ. ἐλάστων.

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει· „οὐκ εἶπε „μὴ ἔτω, ἀλλὰ μὴ καταλεγέσθω, ὡς τῶν ἀκμαζουσῶν, „καὶ ἐργάζεσθαι, καὶ τρέφεσθαι δυναμένων· ἃς καὶ ταῖς „πόνοις δαμάζειν χρὴ τῆς σαρκὸς τὰ σκιρτήματα".

(3) Λέγει δὲ ὁ Οἰκουμένιος ὅτι ἂν ἡ χήρα δὲν εἶχε τὰς κατωτέρω ἀρετὰς, νὰ μὴ καταλέγεται εἰς τὸ χηρικὸν τάγμα, κἂν καὶ ἦτον ἑτῶν ἑξήκοντα.

(4) Σχεδὸν γὰρ τοῦτο τὸ ἴδιον κάμνει ὁ Παῦλος μὲ τὴν χήραν, ὁποῦ ἔκαμε καὶ ὁ Θεὸς μὲ τὸν Ἀβραάμ· ὥσπερ γὰρ ὁ Παῦλος ἐδῶ δέχεται τὴν χήραν εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν, ἀνίσως καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα της· ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς ὑπόσχεται εἰς τὸν Ἀβραάμ νὰ κάμῃ αὐτὸν μέγαν, καὶ νὰ εὐλογήσῃ τὰ ἔθνη εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ ἔμελε καλῶς νὰ ἀναθρέψῃ τοὺς υἱούς του, καὶ νὰ τοὺς παραγγείλῃ νὰ φυλάττουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ· „Ἀβραὰμ δὲ γινόμενος ἔσται εἰς ἔθνος „μέγα, καὶ πολύ· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πάν-„τα τὰ ἔθνη τῆς γῆς· ἤδειν γὰρ ὅτι συντάξει τοῖς „υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτὸν· καὶ φυλάξε-„σι τὰς ὁδὰς Κυρίου, ποιεῖν δικαιοσύνην καὶ κρίσιν, „ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ Κύριος ἐπὶ Ἀβραὰμ πάντα ὅσα „ἐλάλησε πρὸς αὐτόν". (Γεν. ιή. 18.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς ξένας καὶ νὰ τὰς ξενίζῃ· ἐπειδὴ δὲν εἶναι τρόπος αὐτὴ νὰ μείνῃ ἔξω ἄθεος καὶ χωρὶς σέβας.

„Εἰ Ἁγίων πόδας ἔνιψε".

Τοῦτον τὸν λόγον λέγει ὁ Παῦλος ἐπειδὴ πολλαὶ χῆραι, ἢ ἄλλαι γυναῖκες, ξενοδοχοῦσι μὲν τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς, δὲν τοὺς ὑπηρετοῦν ὅμως αὐταὶ αἱ ἴδιαι, ἀλλὰ διὰ μέσου τῶν δουλευτρῶν αὐτῶν. Θέλοντας λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος νὰ ἦναι ἡ ὄντως χήρα ἐργατικὴ, καὶ δουλεύουσα, καὶ ὄχι ἀργὴ καὶ ἐκλελυμένη, προσάζει αὐτὴν ἐδῶ νὰ ὑπηρετῇ αὐτὴ μόνη, καὶ νὰ νίπτῃ τοὺς πόδας τῶν ξένων ἀδελφῶν, ὄχι μὲ τὰς χεῖρας τῶν δουλευτρῶν της, ἀλλὰ μὲ τὰς ἰδίας της χεῖρας· ἐπειδὴ ἡ ἀργία καὶ χαύνωσις τοῦ σώματος, εἶναι ἴδιον μᾶλλον τῆς χήρας· ὁποῦ τρυφᾷ καὶ ξεφαντόνει, καὶ ὄχι τῆς ὄντως καὶ μεμονωμένης χήρας. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον λέγει τοῦτο ὁ Παῦλος, ὅτι διὰ νὰ μὴ τύχῃ νὰ προφασισθῇ κάμμια χήρα, ὅτι εἶναι τόσον ἄπορος, ὥστε ὁποῦ οὐδὲ οἰκίαν ἔχει διὰ νὰ δεχθῇ τοὺς ξένους καὶ νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ, διὰ τοῦτο τῆς λέγει, ὅτι αὖ ἐσὺ ἡ χήρα καὶ οἰκίαν δὲν ἔχῃς διὰ νὰ δεχθῇς τοὺς ξένους, ὅμως νίπτε κἂν τοὺς πόδας τῶν ξένων ἀδελφῶν· διατὶ τοῦτο δὲν χρειάζεται ἔξοδα διὰ νὰ γένῃ (1)· Ἁγίους δὲ ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅλους ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς, ὁποῦ ἔχουν πίστιν ὀρθὴν, ὁμοῦ καὶ ζωὴν ἀνάρεπτον, κἂν καὶ σημεῖα καὶ θαύματα δὲν ἐργάζωνται.

„Εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν".

Ἄξία, λέγει, χήρα διὰ νὰ τρέφεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ἐκείνη, ὁποῦ ἐβοήθησε εἰς τοὺς πεθλιμμένους, μὲ ἄσπρα, μὲ προσασίαν, καὶ μὲ μεσιτείαν. Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι, ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος νὰ νίπτῃ τοὺς πόδας τῶν Ἁγίων ἡ ὄντως χήρα, ἐδῶ φανερόνει καὶ ποίων Ἁγίων, ἤγουν τῶν θλιβομένων, τῶν ἀπαρὰ πολλῶν γνωριζομένων, καὶ ὄχι ἁπλῶς Ἁγίων· διατὶ εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι τινὲς Χριστιανοὶ Ἅγιοι καὶ ἐνάρετοι, νὰ ζοῦν ὅμως μὲ πλουσιότητα, καὶ νὰ θεραπεύωνται ἀπὸ ὅλους. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ὄ τὴν ποσότητα τῆς χορηγίας, ἀλλὰ τῆς γνώμης ζητεῖ τὴν ποιότητα· τοιαῦτα ἦν „ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις τῆς χήρας τὰ δύω λεπτά".

„Εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε".

Ὁμοίως, λέγει, ἀξία εἶναι νὰ τρέφεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ χήρα ἐκείνη, ἡ ὁποία, ἀγκαλὰ καὶ αὐτὴ δὲν ἐδωκήθη νὰ κάμῃ καλὸν, ὅμως ἐκοινώνησε καὶ ἐσυμβοήθησεν ἄλλην γυναῖκα, ὁποῦ ἐργάζετο τὸ καλὸν, δι' ὅτι παρακινεῖ ὁ Ἀπόστολος κάθε χήραν νὰ κάμῃ σωματικὴν ὑπηρεσίαν, ἐκείνην ὁποῦ δύναται, ἤτοι τὸ νὰ σφώσῃ τὴν κλίνην, τὸ νὰ μαγειρεύσῃ, τὸ νὰ ἀναπαύσῃ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἄλλας ὑπηρεσίας νὰ κάμῃ, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἐπιτηδειότεραις ἡ γυναῖκες.

11. „Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ".

Διατί ὁ θεῖος Ἀπόστολος περὶ μὲν τὴν χρόνια τῶν παρθένων, ἤγουν ἀπὸ πόσους χρόνους τῆς ἡλικίας των πρέπει αἱ παρθένοι νὰ ὑπόσχωνται τὴν ἐν παρθενίᾳ ζωὴν, δὲν διορίζει τίποτε, καὶ μᾶλλον ὁποῦ αὐταὶ ἔχουν μεγαλίτερον ἀγῶνα καὶ πόλεμον τῆς σαρκὸς, περὶ δὲ μόνου τοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν χηρῶν διορίζει; Καὶ ἀποκρινόμεθα ὅτι πρεπόντως τοῦτο ἐποίησεν ὁ Ἀπόστολος· ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν παρθένων, μὲ τὸ νὰ γίνεται ὁ ἀγὼν καὶ ὁ πόλεμος ἀπὸ μεγαλιτέραν προθυμίαν τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ περισσοτέραν θερμότητα τῆς καρδίας, διὰ τοῦτο δὲν ἐχρειάσθη νὰ διορίσῃ περὶ τοῦ χρόνου αὐτῶν ὁ Παῦλος. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον· ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ζητεῖ ἀπὸ τὰς παρθένους νὰ ἔχουν τὸ δυπρόσεδρον τῆς Κυ-

(1) Ὁ δὲ Κλήμης ἐν τῷ ζ'. τῶν Ὑποτυπώσεων τὰς δυπελεῖς, καὶ ἐσχάτας ὑπηρεσίας τῶν Ἁγίων, ἀνεβάτως ἡρμήνευσε τὸ „εἰ Ἁγίων πόδας ἔνιψεν" ἤτοι εἰ πωσχύντως ἐξεπέλεσεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κυρίῳ ἀπερισπάστως, καὶ νὰ μεριμνῶσι τὰ τοῦ Κυρίου· (ά. Κορ. ζ'.) διὰ τοῦτο, λέγω, πολλοὶ καὶ τοῦ ἀκρίβειαν ἀπαιτεῖ· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀκρίβειαν ταύτην καὶ ὁ χρόνος τῆς ἡλικίας αὐτῶν γίνεται φανερός (1). Παρεκινήθη δὲ ὁ Παῦλος νὰ διορίσῃ ὅτι ὁ χρόνος τῆς ἡλικίας τῶν χηρῶν ὁποῦ, ἐτρέφοντο ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησίαν, νὰ εἶναι ὁ ἐξηκοστός· διὰ τὶ πολλαὶ χῆραι νεώτεραι, συναριθμηθεῖσαι εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν, καὶ ὑποσχεθεῖσαι νὰ μὴ δευτερογαμηθῶσιν, παρέβηκαν τοῦ ὑπόσχεσιν αὐτῶν, καὶ ἐξέπεσον· ὅθεν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἀπόστολον νὰ νομοθετήσῃ περὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν (2)· ἐκεῖ δὲ εἰς τὰς παρθένους κανένα τοιοῦτον δὲν ἠκολούθησε, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐχρειάσθη νὰ διορίσῃ περὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν.

„Ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν".

Ἤγουν ὅσαι χῆραι συναριθμηθῶσιν εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸ τῶν ἑξήκοντα χρόνων τῆς ἡλικίας των, αὗται ὅταν ἀκουσθῶσιν, ἤγουν ὅταν γυναικισθῶν, ἢ μωρανθῶν, καὶ ὅταν χαυνωθῶν καὶ ὑπερηφανεύθῶν ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸ νὰ μὴ καταδέχονται νὰ ἔχουν αὐτὸν νυμφίον, τότε θέλουν νὰ ὑπανδρεύωνται, ἐπειδὴ δὲν ἐπροτίμησαν τοῦ ἐν τῇ χηρείᾳ σωφροσύνῃ, μὲ στερεοὺς λογισμοὺς τῶν. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι καὶ ἡ χήρα, τὸν Χριστὸν ἔχει νυμφίον της, καὶ μὲ αὐτὸν ἁρμόζεται, καθὼς καὶ ἡ ἄγαμος παρθένος· „ἡρμοσάμην γάρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ, παρθένον ἁγνὴν, παραστῆσαι τῷ Χριστῷ". (β'. Κορ. ιά. 2.) (3)

12. „Ἔχουσι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν".

Τὴν συνθήκην καὶ συμφωνίαν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος πίστιν· ψεύδη, λέγει, ἔδειξαν αἱ χῆραι αὗται τὴν συμφωνίαν καὶ ὑπόσχεσιν, ὁποῦ ἔδωκαν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ μὴ δευτερογαμηθῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἔχουν κατάκρισιν.

13. „Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας".

Κοντὰ, λέγει, ὁποῦ ἔχουν κατάκρισιν καὶ καταδίκην αἱ χῆραι αὗται, διὰ τὶ ἐδευτερογαμηθῶσαν, κάμνουσιν ἀκόμη καὶ ἄλλην ἁμαρτίαν, διὰ τὶ μανθάνουν νὰ εἶναι ἀργαὶ, μὲ τὸ νὰ περιπατοῦν ἀπὸ τὸ σπίτιον εἰς τὸ ἄλλο· κάθε δὲ κακὸν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία, ὡς λέγει ὁ Σειράχ· „Πολλὴν κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία"· (Σειρ. λγ'. 32.) ὥστε, ὄχι μόνον εἰς τὰς ᾠδρας εἶναι ἄπρεπον τὸ νὰ εἶναι ἀργοὶ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας.

„Οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι, καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ „μὴ δέοντα".

Πρεπόντως ἀκολουθοῦν αἱ κακίαι αὗται εἰς τὰς ἀργὰς χήρας· διὰ τὶ αὐταῖς μὲ τὸ νὰ περιτριγυρίζουν εἰς τὰ σπίτια τοῦ σιοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, δὲν κάμνουν ἄλλο, παρὰ νὰ πέρνουν λόγια ἀπὸ τοῦ μίαν γυναῖκα, καὶ νὰ τὰ πηγαίνουν εἰς τοῦ ἄλλης, καὶ τὰ τῆς ἄλλης πάλιν, νὰ τὰ πηγαίνουν εἰς ἐκείνην· ὅθεν ἐκ τούτου ἀναγκαίως ἀκολουθεῖ νὰ πίπτουν εἰς περιέργειαν,

---

(1) Ἀγκαλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος δὲν διορίζει περὶ τῆς ἡλικίας τῶν παρθένων, ὁ μέγας Βασίλειος ὅμως διορίζει ὅτι αὗται νὰ συναριθμοῦνται εἰς τὸ τάγμα τῶν παρθένων, μετὰ τὰς δεκαὲξ, ἢ δεκαεπτὰ χρόνους τῆς ἡλικίας των· (Κάν. ιη.) ἡ δὲ ς'. Σύνοδος βλέπουσα προκόπτουσαν τοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ τὰς Χριστιανὰς εἰς τοῦ φύλαξιν τῶν ἐνόλων τοῦ Χριστοῦ, διορίζει νὰ συναριθμοῦνται αὗται εἰς τὸν κατάλογον τῶν παρθένων μετὰ τοὺς δέκα χρόνους τῆς ἡλικίας των. Ὅρα καὶ τοῦ ὑπομνήσεων τὸ 36. σίχ. τοῦ ζ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Κορινθίους.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι ἂν πρὸ τῶν ἑξήκοντα χρόνων συναριθμηθῇ ἡ χήρα εἰς τὸ τάγμα τὸ χηρικὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἔπειτα ὑπανδρευθῇ, τὸ σφάλμα εἶναι ἐδικόν μας, ὁποῦ ἐσυναριθμήσαμεν αὐτὴν νεωτέραν, καὶ ὄχι αὐτῆς. (Καν. κδ'.)

(3) Ὁ δὲ Θεοδωρητὸς ἔτως ἑρμηνεύει τὸ καταστρηνιάσωσιν, ἀντὶ τοῦ, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπολαύσασι θεραπείας, καὶ δίχα φροντίδος τοῦ σωματικοῦ κομιζόμεναι χρείαν, ἀργίᾳ συντρέφονται, ἡ δὲ ἀργία εἰσάγει τοῦ περιέργειαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γειαν, καὶ νὰ τὰ ἐρδύνῃν ὅλα, καὶ ἐκ τῆς περιεργίας πάλιν ἀκολυθεῖ νὰ πίπτωσιν εἰς φλυαρείας· διὰ τί θέλουν νὰ λέγουν ὅλα τὰ λόγια, καὶ ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῶν ἀνθρώπων εἰς ὅλους.

14. „ Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν "

Κατὰ προηγέμενον, λέγει, σκοπὸν, ἐγὼ δὲν ἤθελον νὰ ἀθετήσωσιν αἱ νεώτεραι χῆραι τὰς συμφωνίας, ὁπῦ ἔδωκαν νὰ μὴ δευτερουπανδρευθῶσιν· ἐπειδὴ ὅμως αὐταὶ θέλουν νὰ δευτερουπανδρευθῶσιν, θέλω τοῦτο καὶ ἐγὼ, συγκαταβαίνωντας εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν (1)· ἐπειδὴ εἶναι καλλίτερον εἰς αὐτὰς νὰ τεκνογονῶσιν, καὶ νὰ οἰκοδεσποτῶσιν, ἤγουν νὰ ἀνατρέφουν τέκνα, καὶ νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ κυβερνῶσιν ἐδικόν τους σπήτιον καὶ φαμιλίαν, παρὰ νὰ περιτειγυρίζωσι τὰ σπήτια τῶν ἄλλων, καὶ νὰ φλυαρῶσι, καὶ νὰ ἀργῶσι. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος ὅτι νὰ τεκνογονῶσιν αἱ χῆραι, δείχνει μὲ τὸν λόγον αὐτὸν ὅτι καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι γυναῖκες πρέπει νὰ ὑπανδρεύωνται διὰ τοῦτον τὸν σκοπὸν, ἤγουν διὰ νὰ προσφέρωσι περισσοτέρας ψυχὰς σεσωσμένας εἰς τὸν Θεὸν διὰ τῆς ὑπανδρείας, καὶ καλῆς τούτων ἀνατροφῆς καὶ αὐξήσεως.

„ Μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν ".

15. „ Ἤδη γάρτινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ ".

Ἐπειδὴ εἶπεν αἰωτέρω ὅτι θέλει νὰ ὑπανδρεύωνται αἱ νεώτεραι χῆραι, καὶ νὰ κυβερνοῦν σπήτιον, διὰ νὰ μὴ δώσῃ εἰς αὐτὰς αἴσιν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὸ νὰ τρυφῶν, καὶ νὰ ξεφαντόνων, διὰ τοῦτο ἀκολούθως λέγει· ὅτι αἱ νεώτεραι χῆραι αὗται ὑπανδρεύονται, νὰ μὴ δίδων ἀφορμὴν εἰς τὸν ἀντικείμενον διάβολον, ἢ καὶ εἰς τὰς ἐχθρὰς τῆς πίστεως νὰ κατηγορῶν αὐτάς· τόσον, λέγει, ἐσὺ ἡ δευτερουπανδρευμένη χήρα, ἐπιμελοῦ τὸ σπήτιόν σου, ὥστε ὁποῦ ἔτε ἐσὺ νὰ βλάπτῃς τὸν φυχικόν σου ἐκ τῆς ἐπιμελείας ταύτης, οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους νὰ γίνεσαι αἰτία βλάβης. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, ἐδῶ φανερόνει καθαρὰ ὁ Ἀπόστολος τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐσυγκατέβη νὰ δευτερουπανδρεύωνται αἱ νεώτεραι χῆραι, ἤγουν διὰ νὰ μὴ δίδων ἀφορμὴν εἰς τὸν διάβολον νὰ ἐμπαίζῃ αὐτὰς, ἐπειδὴ οὖσαι νύμφαι Χριστοῦ, γίνονται μοιχαλίδες, διὰ τὸ ἀσήκωτον τῆς ἐπιτυμίας των· διὰ τοῦτο, λέγει, ἐγὼ βάλλω ταύτας ὑποκάτω εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ γάμου, διὰ νὰ μὴν ἔχουν ἐλευθερίαν καὶ αἴσιν νὰ εἶναι ἀργαὶ, καὶ περίεργοι, καὶ φλύαροι, καὶ νὰ περιέρχωνται εἰς τὰ σπήτια· καὶ ὄχι διὰ τί δὲν θέλω νὰ εἶναι χῆραι νεώτεραι, καὶ νὰ φυλάττων σωφροσυνίλω μὴ δευτερουπανδρεύομαι· εἰ μὲν γὰρ δὲν ἠκολούθων τὰ κακὰ ταῦτα εἰς αὐτὰς, καὶ ἐγὼ δὲν τὰς ἐμπόδιζον ἀπὸ τὸ νὰ μείνων χῆραι εἰς ὅλων τὴν ζωὴν, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς εἶπε Παῦλος· „ λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις, καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν, ἐὰν μείνωσιν „ ὡς κἀγώ ". (α'. Κορ. ζ'. 8.)

16. „ Εἰ

---

(1) Εἰς ἐμένα φαίνεται ὅτι δὲν ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος διὰ τὰς νεωτέρας χήρας τὰς συναριθμηθείσας εἰς τὸ σῶμα τῶν χηρῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δύσας συμφωνίαν νὰ μὴ δευτερουπανδρευθῶν· ἐπειδὴ προλαβὼν εἶπεν ἀνωτέρω εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι τὰς τοιαύτας πρὸ τῶν ἐξήκοντα χρόνων νεωτέρας χήρας νὰ τὰς παραιτῇ, καὶ νὰ μὴ συναριθμῇ αὐτὰς εἰς τὸ χηρικὸν σῶμα· ἀλλὰ ὁμιλεῖ διὰ τὰς ἁπλῶς χήρας τὰς νεωτέρας, καὶ διὰ τοῦτο συγχωρεῖ αὐτὰς νὰ δευτερουπανδρεύωνται, ὡσὰν νὰ ἔλεγε· βούλομαι τὰς πρὸ τῶν ἐξήκοντα χρόνων νεωτέρας χήρας μὴ καταλέγεσθαι εἰς τὸ χηρικὸν, καὶ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τρέφεσθαι, καὶ δοῦναι σωθήκας ὅτι ἡ δευτερουπανδρεύονται, ἀλλὰ βούλομαι αὐτὰς γαμεῖν, τεκνογονεῖν, καὶ οἰκοδεσποτεῖν, καὶ τὰ λοιπά. Συμφωνεῖ δὲ τῇ γνώμῃ ταύτῃ καὶ ὁ Οἰκουμένιος λέγων· „ τὸ μὲν καλὸν ἦν ἅπαξ τὰς χήρας καταλεγείσας μὴ καταστρηνιᾶν τῷ Χριστῷ, μηδὲ ἀθετεῖν τὴν πρώτην πίστιν· „ ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ποιοῦσι, γαμείτωσαν καὶ μὴ κατηγορείτωσαν ἑαυτὰς τῷ Χριστῷ, καὶ οὕτω γαμείτωσαν· τὸ „ μὲν γὰρ, ἀναμάρτητον, τὸ δ' ἀνόσιον... ἂν γὰρ ἐξ „ ὀρθῆ γαμήσωσι, μὴ πρότερον ἑαυτὰς Χριστῷ κατηγορήσασι, ἐκ εἰς ἀφορμὴν λοιδορίας ἤξουσιν ". Ὁ δὲ Θεοδώριτος οὕτω φησι· „ τῶ θείου Παύλου λέγοντος, „ βούλομαι, Νεωτέρας λέγει, ἃ βούλομαι (τὸν δεύτερον „ γὰρ γάμον οὐκ ἐδέχετο·) λέγει δὲ καὶ τίνος χά„ ριν βούλεται· ὥστε αὐτὰς φησι, καὶ ἀνδράσιν ὑποτασσέ„ νας καὶ τῇ τῆς οἰκίας ἐπασχολουμένας φροντίδι, βλάβης „ ἀπαλλαγῆναι, καὶ ἀργίας γοητῆ ". ἔξω μόνον ἂν θελῇ νὰ ἀπῇ τινας, ὅτι λέγει διὰ τὰς χήρας ἐκείνας, ὁποῦ ἐφθασαν νὰ δώσουν συμφωνίαν, καὶ νὰ συναριθμηθῶν εἰς τὸ χηρικὸν, ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ πρὸ τῶν ἐξήκοντα χρόνων, καὶ ὁποῖαι μὴ ὑποφέρουσαι τὸν στόλισμον τῆς σαρκὸς, ζητῶν νὰ δευτερουπανδρευθῶν· ἐπειδὴ τὸ σφάλμα αὐτὸ δὲν εἶναι τῶν χηρῶν, ἀλλὰ ἐκείνων ὁποῦ ἐσυναριθμήσαν αὐτὰς εἰς τὸ σῶμα τῶν χηρῶν πρὸ τῶν ἐξήκοντα χρόνων, ὡς εἶπεν ὀλίγον πρότερον ὁ μέγας Βασίλειος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

16. „Εἰ δέ τις πιστὸς, ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς".

Ἀνίσως δὲ, λέγει, καινούας πιστὸς Χριστιανὸς, ἢ πιστὴ Χριστιανὴ ἔχουσι χήραν μητέρα θετέον, ἢ μάμμιαν, ἢ ὅλως συγγενῆ αὐτῶν, αὐτοὶ ὡς ὀφεῖον αὐτὰς καὶ ὡς τὰς ἐλεᾶν, καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία. Λέγοντας μὲν ὃν „πιστὸς, ἢ πιστὴ" φανερόνοι ὁ Ἀπόστολος ὅτι αἱ χῆραι ἐὰν ἔχουν πιστὰς συγγενεῖς, πρέπει νὰ τρέφωνται ἀπὸ αὐτὰς, εἰ δὲ μὴ ἔχουν ἀπίστους συγγενεῖς, δὲν πρέπει νὰ τρέφωνται ἀπὸ αὐτὰς, ἵνα μὴ ἐκ τούτου φαίνωνται ὅτι οἱ πιστοὶ χρείαν ἔχουσιν ἀπὸ τὰς ἀπίστους (1)· λέγοντας δὲ, καὶ „ἐπαρκείτω" φανερόνοι ὅτι πρέπει νὰ δίδωσιν εἰς τὰς χήρας ταύτας τὰ πρὸς αὐτάρκειαν μόνον, καὶ ὄχι τὰ πρὸς τρυφὴν καὶ πλουσιότητα.

„Καὶ μὴ βαρείσθω ἡ Ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ".

Ὥστε ἐκεῖνοι οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ, ὁπὰ τρέφουσι τὰς συγγενεῖς των χήρας, δύω καλὰ προξενοῦσι μὲ τοῦτο· ἕνα μὲν, διὰ τὶ πολλὰ βοηθοῦν τὴν Ἐκκλησίαν, ὡσὰν ὁπὰ ἐλευθερόνουν αὐτὴν ἀπὸ τὸ βάρος τῆς τῶν ἐδικῶν των χηρῶν διατροφῆς· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὶ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ βάρος τούτων ἐλευθερωμένη, δύναται νὰ τρέφῃ πλουσιώτερα τὰς χήρας ἐκείνας ὁποῦ τρέφει, ἤγουν τὰς ὄντως καὶ μεμονωμένας, καὶ μηδένα ἐχούσας προσάτην καὶ συγγενῆ.

17. „Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, „μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ, καὶ διδασκαλίᾳ".

Ποῖοι εἶναι οἱ καλῶς προεστῶτες, ὁ Κύριος ἐδίδαξε λέγων· „ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, τὴν „ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων"· (Ἰωαν. ι'. 11.) ἤγουν ἐκεῖνος εἶναι καλὸς βοσκὸς, ὅποιος διὰ τὴν φροντίδα καὶ σωτηρίαν τῶν προβάτων τε, δὲν ἀκριβύζεται τὴν ἰδίαν ζωήν τε. Οἱ πιστοὶ λοιπὸν, ὄντες πρεσβύτεροι καὶ ἱερωμένοι, πρέπει, λέγει, νὰ λαμβάνουν ἀπὸ τὴν Χριστιανὴν διπλὴν τὴν τιμήν· τιμὴν δὲ ὀνομάζει ἐδῶ τὴν θεραπείαν καὶ δόσιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, καθὼς ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα λόγια τοῦτο γίνεται φανερόν· ἐπειδὴ οἱ Διδάσκαλοι πρέπει νὰ ἔχουν κάθε αὐτάρκειαν τῶν ἀναγκαίων, ἵνα μὴ καταγινόμενοι εἰς τὸν πορισμὸν τούτων, ἀμελοῦν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διδασκαλίαν· ἔτζι καὶ οἱ Λευῖται, καὶ Ἱερεῖς τὰ παλαιὰ νόμου ἐτρέφοντο ἀπὸ τὸν λαὸν, καὶ ἐκαταγίνοντο εἰς μόνας τὰς τοῦ ναοῦ ἱεροπραξίας, καὶ εἰς τὴν μελέτην καὶ διδασκαλίαν τοῦ θείου νόμου (2)· διπλὴν δὲ λέγει τιμὴν καὶ δόσιν τῶν ἀναγκαίων νὰ ἀπολαμβάνουν οἱ διδάσκοντες Ἱερεῖς, ὅσον πρὸς σύγκρισιν τῆς δόσεως ὁπὰ ἐγίνετο εἰς τὰς χήρας, ἢ καὶ πρὸς σύγκρισιν τῶν Διακόνων· ἢ τὸ διπλῆς ἐδῶ εἶναι αὐτὶ τοῦ πολλῆς, ἢ αὐτὶ τοῦ πλείονος, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος. Πῶς εἶναι τώρα ἐκεῖνοι ὁπὰ λέγουν, πῶς ὁ προεστὼς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει χρείαν λόγου καὶ διδασκαλίας, ἀλλὰ ἔργου καὶ πράξεως; ἂς ἀκούσουν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐδῶ, πῶς τιμᾷ τὸν λόγον καὶ τὴν διδασκαλίαν μάλιστα καὶ ἐξαιρέτως· ἐπειδὴ χρείαν ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ, ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ ἔργον καὶ τὴν πρᾶξιν τοῦ προεστῶτος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν διδαχὴν καὶ τὸν λόγον του, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο· δι' ὅτι ὅταν ὁ λόγος ἦναι περὶ δογμάτων, τότε ποῖον ἔργον ἔχει τόσην δύναμιν, ὅσην ἔχει ὁ λόγος αὐτός; βέβαια κανέν· λόγον δὲ ζητεῖ χρεω-

---

(1) Πόθεν δὲ νὰ τρέφωνται αὐτὰ αἱ ἀπίστους ἔχουσα συγγενεῖς; φανερὸν ὅτι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν· ὅθεν λέγει ὁ Θεοδώρητος· „τὰς γὰρ τοῖς μὲν ἀπίστοις „διαφερούσας (ἤτοι οἰκείας κατὰ σάρκα χήρας) τῇ δὲ „πίστει κοσμουμένας, τῆς ἐκκλησιαστικῆς βάλεται κηδε„μονίας συγχάνειν".

(2) Οὕτω γὰρ φησιν ὁ Θεὸς περὶ τῶν Λευϊτῶν· „οὐκ „ἔστι τοῖς Ἱερεῦσι τοῖς Λευίταις ὅλη φυλὴ Λευὶ μερὶς, „οὐδὲ κλῆρος μετὰ Ἰσραὴλ· καρπώματα Κυρίου ὁ κλῆ„ρος αὐτῶν φάγονται αὐτά· κλῆρος δὲ οὐκ ἔσται αὐτοῖς „ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν. Κύριος αὐτὸς κλῆρος αὐτῶ, „καθ' ὅ, τι εἶπεν αὐτῷ. Καὶ αὕτη ἡ κρίσις τῶν Ἱε„ρέων παρὰ τοῦ λαοῦ τῶν θυόντων σὺ θύματα· ἐάν „τε μόσχον, ἐάν τε ῥοιβάσσην, καὶ δώσει τῷ βρα„χίονα τῷ Ἱερεῖ, καὶ τὰ σιαγόνια καὶ τὸ ἔνδοθεν (ἤτοι „τὸ ἔντερον) καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου σου, καὶ τοῦ οἴνου „σου, καὶ τοῦ ἐλαίου σου, καὶ τὴν ἀπαρχὴν τῶν κειρῶν „τῶν προβάτων σου δώσεις αὐτῷ· ὅτι αὐτὸν ἐξελέξατο „Κύριος ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν, παρεστάναι σύνεσι Κυ„ρίῳ τῷ Θεοῦ, λειτουργεῖν καὶ εὐλογεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι „αὐτοῦ, αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ". (Δευτερ. ιη'. 1.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χρεωστικῶς νὰ ἔχωσι οἱ Διδάσκαλοι καὶ Ἱεροκήρυκες, ὄχι τὸν κομπώδη, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν γινόμενον, καὶ τὴν ἔξω κομψείαν ἔχοντα, ἀλλὰ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι γεμάτος ἀπὸ δυνάμιν τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τῶν πνευματικῶν νοημάτων, κἂν καὶ λέγεται μὲ φράσιν ἁπλῆ, καὶ ἀρρήτορτον.

18. „ Λέγει γὰρ ἡ Γραφή· ὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. (Δευτερ. κέ. 4.)
„ Καὶ „ ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆ μισθῆ αὐτῆ". (Λουκ. ί. 7.)

Διὰ νὰ βεβαιώσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος, φέρει ἐδῶ δύω μαρτυρείας, μίαν ἀπὸ τὴν παλαιὰν Γραφὴν, ἤγουν τὸ, δὲν θέλεις βάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ βοδίου σου ἐμπόδιον, ὅταν ἀλωνίζῃ τὴν θημωνίαν σου· καὶ ἄλλην ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον, ἤγουν ὅτι ὅποιος ἐργάζεται, εἶναι ἄξιος νὰ λαμβάνῃ τὸν μισθόν του. Βλέπε δὲ ὡ ἀναγνῶστα, πῶς καὶ ἀπὸ τὰς δύω αὐτὰς μαρτυρείας ζητεῖται χρεωστικῶς ὁ διδάσκαλος νὰ κοπιάζῃ καὶ νὰ μαχθῇ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· διὰ τί καὶ τὸ νὰ ἀλωνίζῃ τινὰς, εἶναι κοπιαστικώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἐργόχειρα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ καῦμα τοῦ ἡλίου· ὥστε καὶ ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἦναι ἑτοιμασμένος καὶ εἰς καύματα τοῦ ἡλίου, καὶ εἰς ἄλλας ἀνάγκας καὶ κόπους (1)· καὶ τὸ νὰ ἦναι τινὰς ἐργάτης, καὶ τοῦτο κόπος εἶναι μεγάλος· ὥστε καὶ ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ κοπιάζῃ, καὶ δὲν πρέπει νὰ ζητῇ ἀνέσεις καὶ τρυφάς· διὰ τί καὶ ὁ ἐργάτης ἄξιος εἶναι τοῦ μισθοῦ του, ἤτοι τῆς τροφῆς του· τοῦτο γὰρ ὁποῦ λέγει ὁ Λουκᾶς· „ ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆ μισθῆ αὐτῆ" ὁ Ματθαῖος τὸ λέγει „ ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ". (Ματθ. ί. 10.) ἐκ περισσίας γὰρ τοῦτο ἀποδείκνυται· διὰ τί αὖ ὁ ἐργάτης ἦναι ἄξιος καὶ μισθοῦ, πόσῳ μᾶλλον εἶναι ἄξιος τῆς τροφῆς; ὅποιος ὅμως δὲν εἶναι ἐργάτης, αὐτὸς εἶναι ἀνάξιος καὶ τῶν δύω.

19. „ Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου".

Ἐδῶ ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι, καὶ αὖ κατὰ πρεσβυτέρου, ἤτοι γέροντος, δὲν πρέπῃ νὰ παραδέχεταί τινας κατηγορίαν, ὅμως κατὰ νεωτέρου, ἢ κατὰ ἄλλου τινὸς, πρέπει νὰ παραδέχεται· ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ ἔχῃ τοιοῦτον νόημα ὁ λόγος! ἀλλὰ ὡσὰν νὰ λέγῃ ὁ Παῦλος, μήτε κατὰ ἄλλου τινὸς νὰ παραδέχεσαι κατηγορίαν, ὦ Τιμόθεε, μάλιστα δὲ κατὰ πρεσβυτέρου· δὲν εἶπε δέ, μὴ κατακρίνῃς, ἀλλ' οὐδὲ κατηγορίαν ὅλως νὰ δεχθῇς· ἐπειδὴ οἱ γέροντες ἄνθρωποι διὰ τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν τους, ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς νέους ἁμαρτάνουσιν (2). Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς" ἵνα μάθῃς εἰς ποῖα ἁμαρτήματα πρέπει οἱ γέροντες νὰ ἐπιτιμῶνται. (ά. Τιμόθ. έ. 3.)

„ Ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύω, ἢ τριῶν μαρτύρων".

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπὸ ὑπονοίας μόνας ἀδίκως κατακρίνονται, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι δύω, ἢ τρεῖς μάρτυρες, ὁποῦ νὰ μαρτυρῶν τὸ σφάλμα τοῦ γέροντος ἀνθρώπου, καὶ τότε νὰ παραδέχεται ἡ κατ' αὐτοῦ κατηγορία, καὶ νὰ ἐνεργῆται καὶ ἡ τοῦ κατάκρισις· ὅπου γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος προσάζει· „ ἐπὶ στόματος δύω μαρτύρων, καὶ ἐπὶ στόματος τριῶν μαρτύρων, σταθήσεται πᾶν ῥῆμα". (Δευτερ. ιθ'. 15.) (3) αἰσως δὲ καὶ οἱ τρεῖς μάρτυρες ψεύδωνται, τί πρέπει νὰ γίνεται; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ασανίως μὲν τοῦτο ἀκολουθεῖ, νὰ ψεύσθωσι καὶ οἱ τρεῖς· ὅμως εἶναι δυνατὸν νὰ φανερωθῇ τοῦτο καὶ ἀπὸ τοῦ

(1) Ὅρα καὶ τὴν πρὸς Κορινθ. ά. κεφ. θ'. 9.

(2) Ποῖοι δὲ εἶναι δεκτοὶ μάρτυρες, καὶ ποῖοι ἄδεκτοι ὅρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν ὁ. ἀποστολικῶν Κανόνος, καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν, ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

(3) Ἀπὸ δὲ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ὁποῦ λέγει ὁ Θεοφύλακτος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἤγουν τὸ „ δεῖ δὲ αὐτὸν „ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν" φαίνεται ὅτι ὁ πρεσβύτερος ἐδῶ ἠμπορεῖ νὰ νοηθῇ πῶς εἶναι καὶ ὁ πρεσβύτερος, ἤτοι ὁ Ἱερεύς· ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώριτος φανερῶς λέγει, ὅτι ὁ πρεσβύτερος ἐδῶ εἶναι ὁ Ἱερεύς· „ περὶ πάντων ὁ νόμος κελεύει· ἐπὶ δύω γὰρ φησι καὶ „ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ῥῆμα, ἔχ ἦκιστα δὲ „ φησιν ἐπὶ πρεσβυτέρου τοῦτο προσήκειν ποιεῖν· συμ„ βαίνει γὰρ ἐκκλησίας αὐτῶν προεστῶτα πεπιστευμένον, „ καὶ λυτῆσαι τῶν ἁμαρτανόντων τινας, εἶτα ἐκείνους „ δυσμενῶς διατεθέντας, συκοφαντίαν ὑφῆναι· δεῖ τοί„ νυν ἀπαντᾶσαι τῶν μαρτύρων τὸν ἀριθμόν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶ κρίσιν καὶ ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως, διὰ τῶν ὁποίαν μαρτυρᾶσι· πλὴν ὅταν ἦναι κρυφὰ ἁμαρτήματα, διὰ τὰ ὁποῖα γίνεται κατηγορία, ἀρκετὸν εἶναι νὰ μαρτυρᾶσι καὶ δύω μόνοι μάρτυρες· τί δὲ πρέπει νὰ γίνεται, αἴσως τὰ μὲν ἁμαρτήματα ἐφανερώθησαν, μάρτυρες δὲ δὲν εὑρίσκονται νὰ τὰ μαρτυρήσουν, ἀλλὰ εἶναι κακὴ ὑποψία εἰς τὸν κατηγορηθέντα πρεσβύτερον; καὶ εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι περὶ τούτου εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι δεῖ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· (ά. Τιμοθ. γ'. 7.) ταυτὸν εἰπεῖν ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατακρίνεται ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ μόνην τὴν κακὴν ὑποψίαν.

20. „ Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ „ φόβον ἔχωσι ".

Ἁμαρτάνοντας ἐδῶ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος τοὺς ἐπιμένοντας εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μὴ μετανοοῦντας· ἐκείνους λοιπὸν, λέγει, ὦ Τιμόθεε, ὁπού ἐρωτῶντας ἤθελες εὕρῃς ἁμαρτάνοντας καὶ μὴ μετανοοῦντας, ἔλεγχε σφοδρῶς καὶ αὐστηρῶς, ὄχι διὰ νὰ θεραπεύσῃς τὸν θυμόν σου, ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι ἀκούοντες, σωφρονισθῶσιν ἀπὸ τὸν φόβον· πρέπει γὰρ ὁ Ἐπίσκοπος νὰ ἦναι καὶ φοβερός· διότι καθὼς εἶναι αὐθάδικον πρᾶγμα καὶ τολμηρὸν, τὸ νὰ κατακρίνῃ τινὰς ἄλλους ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν· ἔτζι ἐκ τοῦ ἐναντίου εἶναι πρᾶγμα ψυχοβλαβέστατον, ὡσαὐτως παράκλα, τὸ νὰ μὴν ἐλέγχῃ τινὰς τοὺς ὑπολυθύνους καὶ ἁμαρτάνοντας, διὰ τὶ ἐξαπλόνει τὴν ἀσθένειαν τῆς ἁμαρτίας των εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς θανατόνει. Πῶς δὲ εἶπεν ὁ Κύριος ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις; „ ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ „ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου ". (Ματθ. ιή. 15.) καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι καὶ ὁ Κύριος συγχωρεῖ νὰ ἐλέγχεται κοινῶς καὶ ἐκεῖνος, αἴσως καὶ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ δὲν μετανοῇ· ἐὰν γὰρ φησι παρακάσῃ αὐτῶν (τῶν δύω, καὶ τριῶν δηλ.) εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἤγουν εἰς τὴν κοινότητα τῶν πολλῶν, διὰ νὰ ἐλέγξουν αὐτὸν ἐκεῖνοι. Ἀλλ' ἤθελον εἰπῇ τινας· τί λοιπόν; καὶ δὲν προξενεῖ σκάνδαλον εἰς τοὺς ἄλλους, τὸ νὰ ἐλέγχῃ ὁ Ἐπίσκοπος τὸν ἁμαρτάνοντα, ἔμπροσθεν εἰς αὐτούς; καὶ ἀποκρινόμεθα· ὅτι τὸ ἐναντίον μᾶλλον ἀκολουθεῖ, ἤγουν περισσότερον σκανδαλίζει τοὺς ἀνθρώπους, τὸ νὰ ἦναι φανερὸς ὁ ἁμαρτάνων, καὶ νὰ μὴν ἐλέγχεται φανερὰ, παρὰ τὸ νὰ ἐλέγχεται· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς τόσον τὸν Φαραὼ, ὅσον καὶ τὸν Ναβουχοδονόσορ, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἔφερεν εἰς τὸ μέσον, καὶ παῤῥησίᾳ τοὺς ἐτιμώρησε, διὰ νὰ σωφρονισθῇ ἡ ζωὴ τῶν ἄλλων· „ λοιμὸν γάρ φησι, μασιγωμένων, ἄφρων παντεργότερος ἔσται ". (Παρ. ιθ'. 25.)

21. „ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ „ τῶν ἐκλεκτῶν Ἀγγέλων ".

Ἀφ' οὗ ὁ Παῦλος ἀνωτέρω ἔγραψεν εἰς τὸν Τιμόθεον διὰ πολλὰς ὑποθέσεις, καὶ ἀφ' οὗ εἶπεν εἰς αὐτὸν πῶς νὰ κρίνῃ τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ ἁμαρτάνοντας, διαμαρτύρεται αὐτὸν πολλὰ φοβερὰ, ἤγουν καλεῖ μάρτυρας εἰς τὸν λόγον τοὺς φοβεράς· διὰ ὅ, τι δὲν ἐντρέπετο αὐτὸν, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον Τιμόθεος, ἤγουν Ἀπόστολος, καὶ συγκοινωνὸς τοῦ κηρύγματος, καὶ τέκνον του ἀγαπητὸν, ἀλλὰ προσφαλίσατο αὐτόν· διὰ τὶ αἴσως ὁ Παῦλος ἔλεγε διὰ τὸν ἑαυτόν του τὸν φοβερὸν τοῦτον λόγον· „ μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι ". (ά. Κορινθ. θ'. 27.) πολλῷ μᾶλλον δὲν ἤθελεν ἐντραπῇ τὸν Τιμόθεον· καλεῖ δὲ μάρτυρας καὶ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, διὰ νὰ ἦναι ὁ Τιμόθεος ἀναπολόγητος εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, φαίνεται καὶ ἤθελε γένῃ καινόν πρᾶγμα ἀπὸ τὸν Τιμόθεον ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον, ὡσαὐτὸ ὁπού ὁ Παῦλος ἔκαμε τὸ χρέος του, καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτόν. Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, συμπαραλαμβάνει μάρτυρας καὶ τοὺς Ἀγγέλους; ταυτὸν εἰπεῖν, φέρει μάρτυρας τὴν Κτίσιν μαζὶ καὶ τὰ κτίσματα; διὰ τὶ ἐν τῇ μελλούσῃ Κρίσει, καὶ οἱ Ἄγγελοι μέλλουν νὰ παρασταθοῦν, δορυφοροῦντες τὸν οἰκεῖον Δεσπότην Κριτόν· „ ὅταν γὰρ φη- „ σὶν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ ". (Ματθ. κέ. 31.) Σωπῆσαι δὲ ἔχων οἱ ἄνθρωποι νὰ φέρουν εἰς μαρτυρίαν τόσον τὰ μεγάλα καὶ ὑπερέχοντα πρόσωπα, ὅσον καὶ τὰ μικρὰ καὶ κατώτερα· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰακὼβ καὶ Λάβαν φέρουν μάρτυρας καὶ τὸν Θεὸν, ὁμοῦ καὶ τὸ βουνὸν, ὁπού ἔστησαν ἀπὸ πέτρας· εἶπε γὰρ ὁ Λάβαν πρὸς τὸν Ἰακώβ· „ ἴδε Θεὸς μάρτυς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ. Καὶ πάλιν· „ ὁ βουνὸς ἔ- „ στω μαρτυρεῖ ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ σήμερον ". (Γεν. λά. 44.) Καὶ ὁ Μωϋσῆς δὲ εἶπε·

„ δια-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ διαμαρτύρομαι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν " · (Δευτερ. ἡ. 19.) (1) τόσον γὰρ εἶναι ἐπιεικὴς καὶ ἥμερος ὁ Θεὸς, ὥστε ὅπου καταδέχεται νὰ συμπαραλαμβάνωνται εἰς μαρτυρίαν μαζὶ μὲ αὐτὸν οἱ δοῦλοι καὶ τὰ κτίσματά του · „ ἐκλεκτῶν δὲ Ἀγγέλων " εἶπε, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι καὶ οἱ δαίμονες εἶναι Ἄγγελοι, ὄχι ὅμως ἐκλεκτοὶ, ἀλλὰ ἀπόβλητοι.

„ Ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσ-
„ κλισιν ".

Διὰ τοῦτο, λέγει, καλῶ μάρτυρας τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους, διὰ νὰ φυλάξῃς ἐσὺ ὦ Τιμόθεε αὐτὰ, ὁποὺ σοι εἶπον, χωρὶς πρόκριμα, ἤγουν διὰ νὰ ἦσαι ἴσος εἰς τοὺς ὑπὸ σοῦ κρινομένους, καὶ διὰ νὰ μὴ γένῃ κάποια πρόκριμα, ἤτοι διὰ νὰ μὴ προλάβῃ τινὰς ἀπὸ τοὺς κρινομένους, καὶ σὲ οἰκειοποιηθῇ μὲ κάμμιαν λογῆς τρόπον, καὶ ἐκ τούτου σὲ κάμῃ νὰ προκρίνῃς σφαλερῶς καὶ νὰ προαποφασίζῃς τὴν κρίσιν πρὸς διαφόρησιν ἐδικοῦ τινος πρὸ τῆς πρεπούσης ἐξετάσεως· ὁμοίως ἐκάλεσα μάρτυρας, καὶ διὰ νὰ μὴ κάμῃς κάποιον πρᾶγμα κατὰ „ πρόσκλισιν " ἤγουν κατὰ προσπάθειαν, προσκλινόμενος εἰς τὸ ἕνα μέρος (2)· ἐὰν δὲ καὶ μὲ τὸ ἴπα γραφῇ ἡ λέξις πρόσκλησις (εὑρίσκεται γὰρ καὶ ἔτσι) τὸ αὐτὸ νόημα φανερόνει, ὡσὰν νὰ ἔλεγεν· ἴσως σὲ προσκαλῶ, ὦ Τιμόθεε, τὸ ἕνα μέρος τῶν κρινομένων βοηθόντας, σὺ μὴ κάμῃς κατὰ τὴν ἐκείνου προσκάλεσιν, καὶ νὰ ἀδικήσῃς τὸ ἄλλο μέρος, ἀλλὰ φύλαξον τὴν δικαιοσύνην.

22. „ Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει ".

Εἶδῶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸ κυριώτερον μέρος, τὸ ὁποῖον συμπέχει καὶ συγκρατεῖ τὴν Ἐκκλησίαν περισσότερον ἀπὸ ὅλα, δηλαδὴ εἰς τὸ περὶ τῶν χειροτονιῶν, καὶ λέγει· μὴ χειροτονῇς ὦ Τιμόθεε κάποιον ταχέως, ἤγουν μὲ πρώτην δοκιμὴν, ἢ δευτέραν, ἢ τρίτην, ἀλλὰ χειροτόνει ἀφ' οὗ πολλαῖς φοραῖς ἐξετάσῃς ἀκριβῶς τὴν ζωὴν καὶ πολιτείαν ἐκείνου ὁποὺ μέλλει νὰ χειροτονηθῇ, ἐπειδὴ δὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα ἀκίνδυνον· καὶ πῶς δὲν εἶναι ἀκίνδυνον, ἄκουε παρακάτω τί λέγει.

„ Μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις ".

Μὴ χειροτονῇς, λέγει, τινὰ ταχέως, ὦ Τιμόθεε· διατί τὸ ὄχι μόνον γίνεσαι αἴτιος τῶν ἁμαρτιῶν ἐκείνων, ὁποὺ μέλλει νὰ πράξῃ ὁ ὑπὸ σοῦ ἄπρα χειροτονούμενος (καθὼς γὰρ συγκοινωνεῖς τῶν κατορθωμάτων, ὁποὺ μέλλει νὰ πράξῃ ὁ ὑπὸ σοῦ νομίμως χειροτονηθεὶς, ἔτσι ἐκ τοῦ ἐναντίου συγκοινωνεῖς καὶ τῶν μελλόντων ἁμαρτημάτων του·) ἀλλὰ ἀπόμη ἐνέχεσαι καὶ εἰς

---

(1) Οὕτω συμφώνως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ Ἀπόστολος καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ ιγ'. Κεφαλαίῳ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔνθα καὶ λέγει· „ Καὶ μαρτυρα μὲν καὶ ὁμόδουλον ἄντικρυς τυχὸν παρασήσαιτο πρᾶγμα, μήτε ἡμέρᾳ, μάλιστα δὴ ἐν τῇ πρὸς τοὺς κρινομένους ἐπιεικείᾳ τὸ ἀναντίῤῥητον τῆς τῶν κριμάτων δικαιοσύνης ἐπιδεικνύντι ".

(2) Οὕτω καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύει τὸ κατὰ πρόσκλισιν τοῦτο εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν· „ ὁ ἂν εἰδὼς τὴν ἀληθῆ δικαιοσύνην, καὶ δι' αὐτῆς διδαχθεὶς τὸ οἰκεῖον ἑκάστῳ ἐπονέμειν ἐκάστῳ, ἅπερ δύναται κατδυθύνειν τὸ κρίμα... ὅτε πρόσωπα λαμβάνων· γνωρίζων γὰρ πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλὸν, ὅτε ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν, ἀλλ' εὐθείας καὶ ἀδιαστρόφους ἐκφέρων τὰς κρίσεις ". τὸ δὲ χωρὶς προκρίματος ἅπερ ἑρμηνεύει ὁ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς ἐν τῷ ζ'. τῶν Ὑποτυπώσεων· „ οἷον ἀνδρὶ τῷ εἴστι πταίσαντα, ὑποσιαν τῇ κρίσει καὶ τῇ τῆς παρακοῆς κολάσει ". Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει· „ χωρὶς προκρίματος, τουτέστι χωρὶς τὸ προπετῶς τι καὶ ἁπλῶς, καὶ δίχα κεκριμένης βουλῆς πρᾶξαί τι ἐν τοῖς ἠρημένοις ". Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἅπερ ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ δύω παρακελεύεται ὁ Ἀπόστολος, μήτε τῇ τῶν κατηγόρων ἀξιοπιστίᾳ πιστεύσαντα καταχρῆναι, ἢ φιλοπεχθήμονος διακείμενον, πάντα ποιεῖν πρὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως· μήτε τῶν ἐλέγχων προφανῶς γενομένων, ἀναβάλλεσθαι τὴν ψῆφον, τῇ πρὸς τὸν κρινόμενον χάριτι τὸ δίκαιον διαφθείροντα· τοὺς μέντοι Ἀγγέλους τῷ Θεῷ καὶ τῷ Χριστῷ συνέταξεν, οὐχ' ὡς ὁμοτίμους, ἀλλ' ὡς δούλους· καὶ γὰρ ὑμᾶς πολλάκις τοῖς μείζοσι τοὺς ἐλάττους σωφρονίζομεν, καὶ δούλων ὁμοῦ καὶ δεσποτῶν, καὶ Ἱερέων, καὶ λαϊκῶν παρόντων φαμεν, ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς πάντων μαρτύρομαι· ἅπερ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος μαρτύρομαί σε φησὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὰς ἁπερασμεύας ἁμαρτίας, ὁπῶ αὐτὸς ἔκαμε, διὰ τί ἐσὺ τὰς ἐπαράβλεψες, ϗ ἔκαμες τὸ σκότος φῶς· ϗ δεν ἀφῆκες αὐτὸν νὰ πονθῇ, ϗ νὰ κλαίῃ διὰ τὰς ἁμαρτίας τω παύτας (1).

„ Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ".

Περὶ σωφροσώνης ἐδῶ συμβελεύει ὁ Ἀπόστολος τὸν Τιμόθεον, ϗὶ λέγει εἰς αὐτὸν νὰ φυλάττῃ τὸν ἑαυτόν τω καθαρὸν ϗὶ ἄσπιλον ἀπὸ κάθε σαρκικὼ ἁμαρτίαν· ὁ δὲ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει ἔτω· „ μὴ ποίει σαυτὸν κατηγορίας ὑπεύθυνον ".

23. „ Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σω, „ ϗ τὰς πυκνάς σω ἀσθενείας ".

Βλέπεις, ἀγαπητέ, πόσως μὲ κόπως ἐδοκίμαζεν ὁ Ἀπόστολος Τιμόθεος ἔχων τὼ φρονπίδα ϗὶ διείμησιν τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσω, πόσον δὲ πάλιν ἐκακοπάθει ὁ ἀοίδιμος, ϗὶ ἐσώτερεβε τὸν ἑαυτόν τω μὲ τὼ πόσιν τῆ ἁπλῆ ὕδατος; Μάθε λοιπὸν ϗ ἐσὺ ἀδελφέ, νὰ μὴ λυπῆσαι ϗ νὰ ἀδημονῇς, ὅταν τινὲς σὲ συμβελεύων διὰ τὼ σωφροσώνω, ϗ καθαρότητα τῆ σώματός σω· διὰ τί ϗ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἰδὺ πῶς παραγγέλλει περὶ ἁγνείας ϗ σωφροσώνης εἰς τὸν Τιμόθεον, ὁ ὁποῖος τόσον πολλὰ ἔπινε μόνον νερόν, ὥσε ὁπῶ ἀπὸ τὼ πολλὼ νεροποσίαν ἀσθένει πυκναῖς φοραῖς ὁ τελσόλβιος. Δεν εἶπε δὲ εἰς αὐτὸν ὁ Παῦλος μεταχειρίζε κρασὶ, ἀλλὰ ἐμετρίασε τὸν λόγον ϗ εἶπε, μεταχειρίζε ὀλίγον κρασί· ϗ πάλιν δεν εὐχαριςήθη, ἀλλὰ ἐπρόσθεσε ϗ τὼ αἰτίαν, διὰ τὼ ὁποίαν τῆ συγχωρεῖ τὼ ὀλίγω ταύτω πόσιν τῆ οἴνω· διὰ τὰς ἀσθενείας σω, λέγει, συγχωρῶ σοι τῶτο, ϗ ὄχι ἁπλῶς ἀσθενείας, ἀλλὰ τὰς συχνὰς, ϗ ἀλλεπαλλήλως· ϗ διὰ τὼ καχεξίαν ϗ ἀδυναμίαν τῆ στομάχω σω, ϗ διὰ ὑγείαν σω μόνω, ὄχι δὲ, ϗ διὰ τρυφὼ ϗ ἡδονὼ σω· ἐπειδὴ ϗ ἡ νεότης εἶναι πρᾶγμα θερμὸν, ϗ ὀγλίζωρα κινεῖται ϗ ὀξάπτεται ἀπὸ τὸ κρασί· ὅθεν πρέπει νὰ ᾖναι μακρὰν ἀπὸ αὐτὼ ἡ τῶ πολυποσία. Διὰ τί δὲ ὁ Παῦλος ὁ τὰς νεκρὰς ἀνιςῶν μὲ μόνα τὰ σεδάσια τῆ σώματός τε ϗ σιμικίνθια (2) δεν ἰάτρευσε τὸν

(1) Ἀλ' ἤθελεν εἰπῇ τινας Ἀρχιερεύς, ϗ διὰ τί ὁ χειροτονάμενος νὰ σφάλῃ, ϗ ἐγὼ ὁ χειροτονῶν νὰ μετέχω ἀπὸ τὰ σφάλματα ἐκείνα ϗ τὼ τιμωρίαν; εἰς τῶτον ἀποκρινόμενος ὁ θεῖος Χρυσόστομος, νὰ λέγει, μετέχεις ἀπὸ τὰ σφάλματα ἐκείνα, διὰ τί ἐσὺ ἔδωκες τὴν ἐξεσίαν ϗ Ἱερωσύνην εἰς αὐτὸν, πονηρὸν ϗ κακοπιὸν ὄντα· ϗ καθὼς ἐκεῖνος ὁπῶ δώση παθὶ εἰς σᾶα τρελὸν ϗ ἔξω φρενῶν, μετέχει ἀπὸ τὰς φόνας ἐκείνους ὁπῶ ὁ τρελὸς ἤθελε κάμῃ· ἔτζι ϗὶ ἐκεῖνος ὁπῶ δώση τὼ ἐξεσίαν τῆς Ἱερωσώνης εἰς τὸν πονηρὸν ϗὶ ἀνάξιον ἄνθρωπον, μετέχει ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ ὁπῶ ἐκεῖνος ἤθελε κάμῃ· „ ὅτι πονηρία τὼ ἐξεσίαν παρέσχες· ϗ „ καθάπερ τις μανομένῳ ϗ παραπαίοντι ξίφος ἔγχει „ εἶσας ἠκονημένον, ὃν ἂν ἐργάσηται φόνον ὁ μεμη„ νὼς, ἐκεῖνος ὑφίσταται τὼ αἰτίαν· ὕτω ϗ ἀνθρώπῳ „ τις πονηρίᾳ συζῶντι τὼ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σπύτης ἐ„ ξεσίαν παρασχὼν, τὸ πῦρ ἁπάντων τῶν ἁμαρτη„ μάτων ἐκείνω, καὶ τῶν πολλημάτων, ἐπὶ τὴν οἰκείαν „ ἔλκει κεφαλὼ· ὁ γὰρ τὼ ῥίζαν παρασχὼν πανταχῆ, οὗτος τῶν ἐξ αὐτῆς φυομένων ἐστὶν αἴτιος ". (Λόγ. περὶ Ἱερωσύνης.)

Καὶ ἀλλαχῦ φανερὰ λέγει ὁ αὐτὸς Χρυσόστομος, ὅτι διὰ ὅσας ἁμαρτίας κάμει, ἢ ἔκαμαν οἱ ἀναξίως χειροτονηθέντες, διὰ ὅλας αὐτὰς ἔχει νὰ δώσει ἀπολογίαν, ϗ νὰ πωδληθῇ οἱ χειροτονήσαντες αὐτὸς Ἀρχιερῆς· „ μὴ γάρμοι εἴπῃς ὅτι ὁ Πρεσβύτερος ἥμαρτε, „ μηδὲ ὅτι ὁ Διάκονος· πάντων τούτων ἐπὶ τὼ κεφα„ λὼ τῶν χειροτονησάντων αἱ αἰτίαι φέρονται ". (Λόγ. γ'. εἰς τὰς Πράξεις) Διὰ τῶτο δίκαιον ἔχει ὁ αὐτὸς Χρυσορρήμων νὰ εἰπῇ τῶτον τὸν φοβερὸν λόγον, ὅτι δεν ἔχει νὰ σωθῶν πολλοὶ ἀπὸ τὸς Ἀρχιερῆς, ϗ Ἱερῆς, ἀλλὰ οἱ περισότεροι ἔχει νὰ κολασθῶν· διὰ τί ἡ ἀξία τῆς Ἱερωσώνης χρειάζεται μεγάλω ψυχὴν, ϗὶ μυρίας ὀφθαλμὺς· διὰ τί ὁ Ἀρχιερεύς, ϗ Ἱερεὺς μετέχει ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας ὁπῶ κάμει οἱ ἄλλοι· καὶ ἂν μόνον σῶς Χρσιανὸς μένῃ ἀδίδακτος ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἀκατήχητος, ϗ ἀπωλεσθῇ, αὐτὸς ἀφανίζει τὼ σωτηρίαν τῆ Ἀρχιερέως ϗ Ἱερέως· „ ϗκ ἄλως λέγω, ἀλ' „ ὡς ἔχω ϗ διακῆμαι, ϗκ οἶμαι εἶναι πολὺς ἐν τοῖς „ ἱερεῦσι τὰς σῳζομένης, ἀλλὰ πολὺ πλείους τὰς ἀπολ„ λυμένους· τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι μεγάλης τὸ πρᾶγμα δεῖ„ ται ψυχῆς, καὶ πολλὰς ἀνάγκας ἔχει τὸς ἐξαγούσας „ τῆ οἰκείω ἕδους, καὶ μυρίων αὐτῷ πανταχόθεν ὀφ„ θαλμῶν, ϗ τῶν τοῖς ἄλοις ἁμαρτανομένων, αὐτὸς „ ἔχει τὰς αἰτίας· οὐ λέγω τῶν ἄλλων ἁπλῶς· ἐν εἰς „ μόνον ἀπέλθῃ ἀμύητος, ϗχὶ πᾶσαν αὐτῆ κατέστρε„ ψε τὼ σωτηρίαν; ψυχῆς γὰρ ἀπώλεια μιᾶς, τα„ σάυτω ἔχει ζημίαν, ὅσω εἴδεις παρασῆσαι δύναται „ λόγος ". (Λόγ. γ'. εἰς τὰς Πράξεις)

(2) Λέγουσι γὰρ οἱ Πράξεις· „ δυνάμεις τε οὐ τὰς „ τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν τῆ Παύλω, „ ὥστε ϗ ἐπὶ τὰς ἀσθενούσας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τῆ χρω„ τὸς αὐτῆ σεδάσια, ἢ σιμικίνθια, ϗ ἀπαλλάσσεσθαι „ ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους ". (Πραξ. ιθ'. ιι.) Τὰ σουδάρια δὲ ἦτον μανδήλια· τὰ δὲ σιμικίνθια, ὁ μεγὰς Βασίλειος λέγει ὅτι ἦτον ϗ αὐτὰ μανδήλια ῥινόμακτρα· ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει, ὅτι ἦτον φακιόλια τῆς κεφαλῆς, ἢ ζωνάρια.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν Τιμόθεον, ἀλλὰ ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ πάσχῃ ἀπὸ τὰς ἀσθενείας; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τοῦτο οἰκονομήθη, πρῶτον μὲν, διὰ νὰ μὴ σκανδαλιζώμεθα ἡμεῖς, ὅταν βλέπωμεν τοὺς Ἁγίους νὰ πάσχωσι· δεύτερον δὲ, διὰ νὰ μὴ νομίζωμεν ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἀπόστολοι καὶ Ἅγιοι, ἦσαν ἀνώτεροι ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας φύσιν, ἀλλὰ νὰ πιστεύωμεν ὅτι καὶ αὐτοὶ ἦσαν ὡσὰν ἡμᾶς ἄνθρωποι· καὶ τέλος ἵνα μηδὲ αὐτὸς ὁ Τιμόθεος ὑπερηφανεύεται διὰ τὰς ἀρετάς του· ἀλλὰ καὶ διὰ ποίας ἄλλας αἰτίας συγχωροῦνται νὰ πάσχωσιν οἱ Ἅγιοι, κατὰ πλάτος γράφει ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Ἀνδριάντων (1). Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Θεῖος Τιμόθεος ἦτον καὶ φυσικὰ φιλάσθενος, ὄχι μόνον πάσχων εἰς τὸν στόμαχον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ σώματος· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐπρόσθεσε λέγων „διὰ τὸν στόμαχόν „σου, καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας".

24. „Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς „κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω διαπάσωντας ὁ Θεῖος Ἀπόστολος περὶ χειροτονιῶν, εἶπε· „μὴ κοινώνει „ἀλλοτρίαις ἁμαρτίαις" ἀπόλυθον ἦτον νὰ ἀποκριθῇ ὁ Τιμόθεος, καὶ νὰ εἰπῇ· τί λοιπὸν νὰ κάμω, αὐ δὲν ἠξεύρω τὰς ἁμαρτίας τῶν χειροτονουμένων; τοῦτο δὲ διορθόνωντας ὁ Παῦλος λέγει· ὅτι μερικοὶ μὲν ἄνθρωποι ἁμαρτάνουσι φανερῶς πρόδηλα καὶ δημόσια ἁμαρτήματα, τὰ ὁποῖα προάγουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ κρίσιν, ἤτοι ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμη κατακρίνουσιν αὐτοὺς καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἀποθάνωσι, διὰ τί αὐτὰ προπορεύονται ἔμπροσθε τῆς, καὶ τοὺς καλοῦν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ· ταῦτα δὲ τὰ ἁμαρτήματα, σὺ ἐσὺ ὦ Τιμόθεε, θέλεις τὰ γνωρίσεις ὡς φανερὰ ὄντα· ἄλλοι δὲ ἄνθρωποι ἁμαρτάνουσιν ἄδηλα καὶ κρύφια ἁμαρτήματα, τὰ ὁποῖα ἐσὺ ἐξετάζοντας, ἴσως θέλεις τὰ εὕρῃς καὶ νὰ τὰ γνωρίσῃς· τὸ γὰρ „ἐπακολουθοῦσιν" σὰν τοιοῦτον νόημα φανερόνει. Εἶναι δυνατὸν λοιπὸν καὶ ἀπὸ τούτους τοὺς κρυφίως ἁμαρτάνοντας νὰ φυλάττεσαι, καὶ νὰ μὴ τοὺς χειροτονῇς· ἢ καὶ ἄλλως νοεῖται τοῦτο· ὅτι αὐτοὶ οἱ κρυφίως ἁμαρτάνοντες, κἂν καὶ ἐδῶσε λανθάσῃ καὶ τοὺς χειροτονήσῃς, ἐσὺ μὲν εἶσαι αἰτίος βέβαια, αὐτοὶ δὲ, δὲν θέλων κρυφθῆν ἐκεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐπειδὴ αἱ κρύφιαι αὐτῶν ἁμαρτίαι, δὲν διαλύονται μαζὶ μὲ τὴν παρέσαν ζωὴν, ἀλλὰ μένουσαι, ἀπολυθοῦσιν εἰς αὐτοὺς καὶ μετὰ θάνα-

(1) Εἰς τὸν ά. Λόγον τῶν Ἀνδριάντων, προτιθέμενος τὸ Ἀποστολικὸν τοῦτο ῥητὸν τὸ „καὶ οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ „διὰ τὸν στόμαχόν σου" ὁ Χρυσόγλωττος Ἰωάννης, ἐνδέχεται αἰτίας ἀπαριθμεῖ διὰ τὰς ὁποίας οἱ δίκαιοι πάσχουσι, τὰς ὁποίας ἔχε ὦ φίλτατε ἀναγνῶσε ἐν τῇ παρούσῃ ὑποσημειώσει· ά. μὲν ἦν αἰτία εἶναι, ὅτι διὰ νὰ μεγαλυτέρα φανερώνωνται οἱ Ἅγιοι ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν θαυμάτων, ἀφίνει αὐτοὺς ὁ Θεὸς νὰ πάσχωσιν· β'. διὰ νὰ μὴ νομίζωσιν οἱ ἄλλοι τοὺς Ἁγίους, πῶς εἶναι θεοί, καὶ ὄχι ἄνθρωποι, ἀνώτεροι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. γ'. διὰ νὰ φαίνεται ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, νικῶσα διὰ τῶν ἀσθενούντων καὶ δεσμημένων Ἁγίων, καὶ αὐξάνουσα δι' αὐτῶν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. δ'. διὰ νὰ γίνεται φανερωτέρα ἡ ὑπομονὴ τῶν Ἁγίων, καὶ ὅτι δὲν δειλεύουν τὸν Θεὸν διὰ μισθόν. ε'. διὰ νὰ φιλοσοφῶμεν ἡμεῖς περὶ ἀναστάσεως, τοιαζόμενοι ὅτι ἀνίσως οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀφίνουν χωρὶς μισθὸν ἐκείνους, ὁποῦ κοπιάζουν διὰ λόγου των, πολὺ μᾶλλον δεν θέλει ἀφήσει ὁ Θεὸς ἀσεφάνωτους, ἐκείνους ὁποῦ πάσχουσι καὶ ἀγωνίζονται διὰ λόγου του, ὁποῖοι εἶναι οἱ δίκαιοι καὶ Ἅγιοι. Ἀνίσως δὲ τοῦτο ἦτον ἀληθὲς, καθὼς καὶ εἶναι, βέβαια ἀναίγκη εἶναι, ὅτι θέλει εἶναι ἄλλος καιρὸς μετὰ θανάτου, εἰς τὸν ὁποῖον θέλουν ἀπολάβειν τὰς ἀμοιβὰς τῶν κόπων τους. ε'. διὰ νὰ ἔχουν ἀρκετὴν παρηγορίαν ὅλοι ἐκεῖνοι, ὁποῦ πέπτουν εἰς πειρασμούς, ἀποβλέποντες εἰς τοὺς πειρασμοὺς τῶν Ἁγίων. ζ'. ἵνα ὅταν οἱ διδάσκαλοι παρακινῶν ἡμᾶς νὰ μιμηθῶμεν τὴν ἀρετὴν τῶν Ἁγίων καὶ τοὺς ἀγῶνας, λέγοντες· μιμήσου τὸν Παῦλον, ἀδελφὲ, ἢ μιμήσου τὸν Πέτρον, μὴ ἀμελήσωμεν νὰ μιμηθῶμεν αὐτοὺς, νομίζοντες διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀρετῶν των, ὅτι εἶχον ἐκεῖνοι ἄλλην φύσιν ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας. η'. ἵνα, ὅταν κάμῃ χρείαν νὰ μακαρίζωμεν οἱ διδάσκαλοι, ἢ νὰ παλαυίζωμεν, μάθωμεν ἡμεῖς ὅτι πρέπει νὰ νομίζωμεν μακαρίους μὲν τοὺς Ἁγίους ὁποῦ πασχίζουν, ἀθλίους δὲ καὶ παλαιπώρους τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὁποῦ εὐτυχοῦσι. θ'. ὅτι ἡ ἐλπὶς κάμνει δοκιμωτέρους καὶ λαμπροτέρους ἐκείνους ὁποῦ ἐλπίζουσιν· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον· „ἡ „ἐλπὶς ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκι„μὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισ„χύνει". (Ῥωμ. ε'. 3.) καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν Σιράχ· „ὥσπερ ἐν καμίνῳ δοκιμάζεται χρυσὸς, οὕτως „ἄνθρωπος δεκτὸς ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως". (Σιρ. β'. 5.) ι'. ἵνα ἀνίσως ἔχωμεν μερικὰς ῥύπους ἁμαρτιῶν, ἀποπλύνωμεν αὐτὰς μὲ τὸ μέσον τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων· καθὼς τοῦτο ἔλεγεν ὁ Πατριάρχης Ἀβραὰμ πρὸς τὸν Πλούσιον, ὅτι ὁ Λάζαρος ἀπέλαβεν αὐτοῦ τὰ κακά. (Λουκ. ιϛ'. 25.) ια'. δὲ καὶ πλουσία αἰτία εἶναι, τὸ νὰ περισσεύουν εἰς ἡμᾶς διὰ τῶν θλίψεων, τὰ στέφανα καὶ βραβεῖα· διὰ τί ὅσον αἱ θλίψεις εἶναι περισσότεραι, τόσον εἶναι καὶ αἱ ἀμοιβαὶ καὶ οἱ μισθοὶ περισσότεροι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θανάτον (1). Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἔτζι ἐνόησε τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὡς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸν χωρισὸν κεφάλαιον, καὶ ὡς μὴ σωαπτόμενον μὲ τὸν λόγον τῶν ἀνωτέρω χειροτονιῶν· δηλαδὴ, ὅτι πορνεύει μὲν τυχὸν ἕνας, ἢ κλέπτει· τοῦτον λοιπὸν ἡ ἁμαρτία τῆς πορνείας τε ἢ κλεψίας τε, προάγει καὶ προκαλεῖ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, τραβίζουσα αὐτὸν μόνον· ἕνας δὲ ἄλλος, διδάσκει ἀκόμη καὶ τοὺς ἀνθρώπους νὰ πορνεύουν, καὶ νὰ κλέπτουν, καὶ ἄλλας κακίας νὰ κάμνουν, καὶ κατασαίνει ὁ ἄθλιος σχολεῖον κακίας, διὰ βλάβην ψυχικὴν τῶν διδασκομένων· τοῦτο λοιπὸν ἡ ἁμαρτία ἐπακολουθεῖ εἰς αὐτόν· ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν συνδιαλύεται μαζὶ μὲ αὐτὸν, διὰ τί μόνην ὕστερα ἀπὸ αὐτὸν ἐκεῖνοι, ὁποῦ διεδέχθησαν τὴν ψυχοβλαβῆ τοῦ διδασκαλίαν· καθὼς ἐσάθησαν τοιοῦτοι οἱ τῶν Ἑλλήνων σοφοὶ, καὶ καθὼς τοιοῦτοι ἐχρημάτισαν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν αἱρέσεων, ὁποῦ συνέγραψαν ἔξω ἀπὸ τὰ ὀρθὰ τῆς Ἐκκλησίας δόγματα, ὁ Σαβέλλιος δηλαδὴ, ὁ Ἄρειος, ὁ Μακεδόνιος, ὁ Νεστόριος, καὶ οἱ λοιποὶ, διὶ ὅ,τι ὅποι θέλων κατακριθῶν, ὄχι μόνον διὰ τὶ αὐτοὶ ἐπλανήθησαν, καὶ φρονήματα αἱρετικὰ ἀπόκτησαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὶ εἰς τοὺς ἀκολούθους αὐτῶν ἔγιναν αἴτιοι τῆς πλάνης, καὶ τῆς αἱρέσεως.

25. „Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά εἰσι, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα „κρυβῆναι οὐ δύναται".

Μεγαλωτάτην παρηγορίαν προξενεῖ ὁ λόγος οὗτος εἰς ἐκείνους, ὁποῦ πράττουσι τὴν ἀρετὴν, ἤγουν τὸ ὅτι, ἢ ἐδῶ εἶναι φανερὰ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ τὰ κακὰ, ἢ ἐκεῖ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, ὅπου εἶναι ὅλα γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα· παρηγορεῖται γὰρ αὐτοὶ ὅτι αἱ ἀρεταί των δὲν θέλουν μείνουν κεκρυμμέναι, ἀλλὰ ἔχουν νὰ φανερωθῶν, καὶ ἀκολούθως νὰ στεφανωθοῦν. (2)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'.

1. „Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς οἰκείους δεσπότας πάσης τι„μῆς ἀξίους ἡγάσθωσαν· ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ διδασ„καλία βλασφημῆται".

Παραίνει, λέγει, καὶ δίδασκε τοὺς δούλους Χριστιανοὺς, ὦ Τιμόθεε, διὰ νὰ ὑποτάσωνται εἰς τοὺς αὐθεντάς των, κἂν καὶ αὐτοὶ εἶναι ἄπιστοι, καὶ νὰ τιμοῦν αὐτοὺς μὲ κάθε τιμὴν, τόσον τὴν διὰ λόγων, ὅσον καὶ τὴν δι' ἔργων. Μὴ νομίσῃς, λέγει, ἐσὺ ὁ Χριστιανὸς, ὁπου εἶσαι δοῦλος εἰς ἄπιστον αὐθεντῆτη, μὴ νομίσῃς λέγω, ὅτι εἶσαι ἐλεύθερος, διὰ τὶ εἶσαι Χριστιανός· ἐπειδὴ ἐλεύθερος μὲν εἶσαι κατὰ τὴν φύσιν καὶ χάριν, δοῦλος δὲ εἶσαι μόνον κατὰ περίστασιν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα· ἡ δουλεία δὲ αὕτη εἶναι ἐλαφρεία, ἤγουν τὸ νὰ δουλεύῃς διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· διὰ τὶ ὁ ἄπιστος αὐθέντης σου, ἀνίσως σὲ ἰδῇ πῶς ἀπειθεῖς καὶ δὲν ὑποτάσεσαι εἰς αὐτὸν, θέλει βλασφημήσει τὸ δόγμα τῆς Χριστιανικῆς πίστεώς σου· διὰ τὶ αὐτὸ κάμνει τοὺς ἀνθρώπους ἀποστάτας καὶ ἀπειθεῖς εἰς τοὺς αὐθέντας των· ἀνίσως δὲ ἐκ τοῦ ἐναν-

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι εἰς μὲν τοὺς ἁμαρτίας τῶν φανερῶς ἁμαρτησάντων πρὸ τῆς χειροτονίας, θέλεις συγκοινωνήσει, ὦ Τιμόθεε, διὰ τὶ ἠμέλησες καὶ δὲν τοὺς ἔμαθες· εἰς δὲ τοὺς ἁμαρτίας, ὁποῦ κάμνει μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἐσὺ δὲν συγκοινωνεῖς, ἐπειδὴ καὶ δὲν δύνασαι νὰ τοὺς ἐξεύρῃς. Ὁ αὐτὸς δὲ Οἰκουμένιος λέγει ὅτι ἀνέγνωσεν εἰς ἕνα Ἅγιον καὶ τοιαύτην ἁμαρτίαν τοῦ ῥητοῦ τούτου· οἱ ἄνθρωποι, λέγει, τῶν ὁποίων αἱ ἁμαρτίαι προάγουσιν εἰς κρίσιν, αὐτοὶ εἶναι φανεροὶ εἰς ὅλους, λοιπὸν δὲν εἶναι καὶ εἰς ἐσὲ φανεροί· εἰς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἀκολουθοῦν αἱ ἁμαρτίαι, ἀπὸ τούτους θέλεις φυλαχθῆς, προβλέποντας αὐτοὺς μὲ τὸν διορατικὸν τοῦ νοός σου ὀφθαλμόν· καὶ ὅ,τι ἂν ἤθελες κάμνῃς ἔξω ἀπὸ τοῦτο, θέλεις συγκοινωνήσει εἰς τὰς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕστερ ἐμιλωεύει· „οἱ πάντες φησὶ προφανῶς „ἁμαρτάνουσιν· ἐσὶ γὰρ οἱ καὶ κρύβδην παρανομοῦσιν· „ἀλλ' ὅμως τὸ σήμερον λανθάνον, τῷ χρόνῳ φωραθήσεται· „ἀνάμενε τοίνυν τὴν ἀπὸ τῆς πείρας διδασκαλίαν".

(2) Ἐὰν δὲ ὁ λόγος οὗτος παρηγορῇ τοὺς ἐναρέτους, ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτάνοντας λυπεῖ· διὰ τὶ καὶ αἱ κακίαι αὐτῶν δὲν θέλουν μείνουν κεκρυμμέναι, ἀλλ' ἔχουν νὰ φανερωθῶν, καὶ ἀκολούθως ἔχουν νὰ λάβουν τὴν τρέπουσαν καταδίκην· μάλιστα δὲ οἱ αὐτοὺς πράξαντες, ἔχουν νὰ καταδικασθοῦν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐναντίᾳ σὲ ἰδῇ πῶς ὑποτάσσεσαι εἰς αὐτὸν δίγνωμόνως, βέβαια θέλει θαυμάσει περισσότερον, καὶ θέλει ἐπαινέσει τὸ δόγμα τῆς πίστεώς σε, διὰ τί αὐτὸ ὑποτάσσει καὶ κάμνει χρησά, καὶ αὐτὰ τὰ ἄχρηστα ἤθη τῶν δύλων καὶ ἀνυπότακτα.

2. „Οἱ δὲ πιστὸς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελ„φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ „οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι".

Μὴ καταφρονήσῃς, λέγει, ἐσὺ ὁ πιστὸς δοῦλος τὸν πιστὸν αὐθεντίωσε· διὰ τί ἔχεις αὐτὸν ἀδελφὸν διὰ τὸ ἁγίου Βαπτίσματος, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τοῦτο νὰ δουλεύῃς αὐτὸν, διὰ τί εἶναι Χριστιανὸς ὁμόπιστος μὲ ἐσένα, καὶ ἀγαπητὸς, ἤγουν διὰ τί αὐτὶ δεσπότης εἶναι κατὰ πνεῦμα ἀδελφός σε. Καὶ πρὸς τούτοις σοχάσε, ὅτι ὁ αὐθεντής σου εἶναι καὶ εὐεργέτης σε· διὰ τί αὐτὸς μεριμνᾷ καὶ φροντίζει διὰ λόγου σε, πῶς νά σε θρέψῃ, πῶς νά σε ἐνδύσῃ, καὶ πῶς νά σε ἀξιώσῃ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας· ὥστε αὐτὸς, ἔξω ἀπὸ τὰ ἄσπρα, ὁποῦ ἔδωκε καὶ σε ἐξαγόρασεν (1), ἔχει πρὸς τούτοις καὶ πολλὰ ἄλλα δίκαια εἰς ἐσένα διὰ νὰ τὸν δουλεύῃς. Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος τοὺς αὐθεντὰς ἀγαπητοὺς, ἐκβάλλει τὸν φόβον ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν δούλων, τὸν ὁποῖον ἔχοντες οἱ δοῦλοι, πολλαῖς φοραῖς κινοῦνται εἰς μῖσος τῶν αὐθεντῶν τους· αὐτὶ δὲ τὸ φόβο ἐμβάζει εἰς τὰς καρδίας τῶν δούλων, τὸ ἀγάπη τῶν αὐθεντῶν τους· μᾶλλον, λέγει, ἂς δουλεύουν οἱ δοῦλοι εἰς τοὺς αὐθεντάς των, διὰ τί αὐτοὶ, ἤγουν οἱ δοῦλοι, εἶναι ὁποῦ λαμβάνουν τὴν εὐεργεσίαν τῶν αὐθεντῶν τους, προμηθούμενοι ἀπὸ αὐτοὺς εἰς ὅλα τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα· καθ' ὑπερβατὸν γὰρ σχῆμα εἶναι ὁ λόγος ἐδῶ, ἤγουν ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι δοῦλοι, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ δεσπόται αὐτῶν· ἢ νοεῖται καὶ καθὼς εἴρηται γεγραμμένον, ἤγουν ὅτι οἱ δεσπόται πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι, ἤτοι οἱ φροντίζοντες τὰ νὰ εὐεργετῶσι τοὺς δούλους των.

„Ταῦτα δίδασκε, καὶ παρακάλει".

Ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον, παράγγελλε ταῦτα· ἐδῶ δὲ τὸ λέγει καὶ νὰ παρακαλῇ· ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος δὲν πρέπει μόνον νὰ λαλῇ αὐθεντικῶς καὶ αὐστηρῶς, καθὼς εἶναι τὸ νὰ παραγγέλλῃ, περὶ ὧν πολλάκις εἴπομεν (2)· ἀλλὰ πρέπει ἀκόμη καὶ νὰ λαλῇ μὲ ἱλαρότητα καὶ γλυκύτητα παρακλετικῶς· διὰ τί ὁ διδάσκαλος παρομοιάζει μὲ τὸν ἰατρὸν, ὁ ὁποῖος, ποτὲ μὲν μαλακώνει τὴν πληγὴν μὲ ἁπαλὰ ἔμπλαστρα, ποτὲ δὲ καὶ τὴν σύφει μὲ αὐστηρὰ ἔμπλαστρα.

3. „Εἴτις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχηται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς „τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, „τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι τὸ νὰ μὴν ἠξεύρῃ τινὰς, τοῦτο φέρει αὐτὸν εἰς ὑπερηφάνειαν; καὶ ὅτι ὅποιος δὲν δέχεται τοὺς ὀρθοὺς καὶ ὑγιεῖς λόγους τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Κυρίου, αὐτὸς τυφώνεται καὶ ὑπεραίρεται; διὰ τί ὁ τύφος εἶναι σὰν φύσκωμα εἰς τὴν ἀσθενῆ καὶ ὑπερήφανον ψυχὴν, καθὼς εἶναι ἡ καὶ φλεγμονὴ καὶ τὸ θύμωμα εἰς τὴν πληγὴν τὴν σωματικήν. Ἂν λοιπὸν

(1) Ἀπὸ τὸν λόγον τοῦτον τὸ ἱερὸ Θεοφυλάκτου γίνεται φανερὸν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος ὅταν ἀναφέρει περὶ δούλων εἰς τὰς Ἐπιστολάς του, ἐννοεῖ τοὺς ἐξαγορασμένους δούλους ἀπὸ τοὺς αὐθεντάς των, καὶ ὄχι τοὺς γεννημένους δούλους, ἤγουν τοὺς μὲ μισθὸν δουλεύοντας· ὅτοι γὰρ κυρίως δὲν ὀνομάζονται δοῦλοι, ἀλλὰ μισθωτοί. Περὶ τῶν δούλων καὶ αὐθεντῶν πλατύτερον λέγομεν εἰς τὸ ε'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐφεσ. στίχ. 5. καὶ ὅρα ἐκεῖ· καὶ πόσοι δὲ πρόπτως γίνεται τινὰς δοῦλος, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „δοῦλος ἐκλήθης; μὴ σοι μελέτω". (α'. Κορ. ζ'. 21.)

(2) Τί διαφέρει ἡ παραγγελία ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν καὶ συμβουλὴν, ὅρα εἰς τὸν 2. στίχ. τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Θεσσαλ. καὶ τὸν 11. στίχ. τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον ταύτης πρώτης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὸν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐπαραδέχετο τὰς λόγους τᾶ Κυρίου, δὲν ἤθελεν ὑπερηφανεύεται· διὰ τὶ ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς τόσον ἐταπείνωσε τὸν ἑαυτόν τε, ὥστε ὁπᾶ ἔνιψε τὰς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ αὐτᾶ τᾶ προδότα τε· καὶ αὐτὸς εἶπε· „μάθετε ἀπ' ἐμᾶ ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ „ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ“· (Ματθ. ια'. 29.) αὐτὸς ἐμακάρισε τὰς ταπεινὰς τῷ πνεύματι· „μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν“· (Ματθ. ε'. 3.) αὐτὸς ἐδίδαξε πῶς ὁ τελώνης ἀπὸ τὰν ταπείνωσίν τε ἐδικαιώθη· „λέγω ὑμῖν, κατέ„βη ἔτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτᾶ, ἢ ἐκεῖνος“; (Λουκ. ιη'. 14.) Ταῦτα λοιπὸν τὰ τᾶς ταπεινοφροσύνης μαθήματα ὅποιος δὲν ἠξεύρει, ἔτε παραδέχεται, αὐτὸς ἀναγκαίως τυφᾶται καὶ ὑπερηφανεύεται (1).

4. „Ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις, καὶ λογομαχίας“.

Λοιπὸν τὸ νὰ ζητῇ τινας ζητήματα φιλόνεικα, τᾶτο εἶναι νόσος καὶ ἀσθένεια ψυχική· διὰ τὶ ὅπε δὲν εἶναι πίστις σερεὰ, ἐκεῖ ὅλα εἶναι ἀσθενῆ, καὶ ἄλλο τι δὲν γεννᾶται, παρὰ μάχαι λόγων φιλονείκων καὶ πιθανῶν, μὲ τὸ νὰ ἀνατρέπῃ τὸν ἄλλον ἐκεῖνος ὁ λόγος, ὁπᾶ φαίνεται πιθανώτερος. Ἡ πίστις εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς τᾶς ψυχᾶς, καὶ ὅποιος δὲν ἔχει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτὸν καὶ τὰν πίστιν, αὐτὸς δὲν βλέπει τὰν ἀλήθειαν, ἐδὲ διείσκει αὐτὰν, ἀλλὰ μόνον ζητεῖ καὶ ψηλαφᾷ ὡσὰν τυφλός.

„Ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί“.

Ἀπὸ τὰ ζητήματα, λέγει, καὶ τὰς λογομαχίας, γεννῶνται δόγματα πονηρὰ καὶ διεφθαρμένα, διὰ τὶ τότε φιλονεικᾶμεν, τότε βλασφημᾶμεν, καὶ τότε ὑπονοᾶμεν περὶ Θεᾶ ἐκεῖνα τὰ νοήματα ὁπᾶ δὲν πρέπει, ὅταν πέσωμεν εἰς ζητήματα, καὶ λογομαχίας.

5. „Παραδιατριβαί“. (2)

Ἀπὸ τὰ ζητήματα καὶ τὰς λογομαχίας, λέγει, γεννῶνται παραδιατριβαὶ, ἤγουν σχολαὶ μάταιαι, ὅπου ἐξόδευσις τᾶ καιρᾶ εἰς τὰ μάταια· διατριβαὶ γὰρ συνειθίζονται νὰ ὀνομάζωνται αἱ σχολαί· ἢ νοεῖται καὶ ἔτζι, ὅτι καθὼς τὰ ψωριασμένα πρόβατα παρατριβόμενα μὲ τὰ ὑγιᾶ, γεμίζουσιν αὐτὰ ἀπὸ τὰν ψώραν καὶ ἀσθένειάν τες· τοιουτρόπως καὶ οἱ λογομαχᾶντες, παρατριβόμενοι μὲ τὰς ὑγιεῖς ἔχοντας φρονίας, διαφθείρουσιν αὐτάς (3).

„Διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νᾶν, καὶ ἀπεστερημένων τᾶς ἀληθείας, „νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὰν εὐσέβειαν“.

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι αἱ λογομαχίαι γεννῶσι καὶ αἰσχροκέρδειαν; καὶ πρεπόντως· διὰ τὶ ἐκεῖνοι ὁπᾶ λογομαχᾶν, μὲ τὸ νὰ ἔχουν περισσοτέρας μαθητὰς ἀπὸ τὰς ἄλλας, διὰ τᾶτο ἀπὸ αὐτὰς συνάγουσιν ἀργύρια, καὶ διὰ τᾶτο γυμνάζονται περισσότερον εἰς τὰς λογομαχίας, διὰ νὰ ἀποκτήσουν καὶ μαθητὰς περισσοτέρας, καὶ ἀκολούθως διὰ νὰ χρηματολογᾶσι καὶ περισσότερον.

„Ἀφί-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν θεοφόρον Μάξιμον· „ἐπάρατον ὄντως πάθος ὁ τύφος, καὶ ἐκ δύο κακῶν „κατὰ σύνθεσιν συνιστάμενος, ὑπερηφανίας φημὶ καὶ κενο„δοξίας· ὧν ἡ μὲν ὑπερηφανία, τὰν αἰτίαν ἀρνᾶται „τᾶς ἀρετᾶς καὶ τᾶς φύσεως (ἤτοι τὰν Θεόν)· ἡ δὲ „κενοδοξία, τὰν τε φύσιν, καὶ αὐτὰν νόθον τὰν ἀρε„τὰν καθίσησιν· ἐδεὶ γὰρ τῷ ὑπερηφάνῳ κατὰ Θεὸν „διαπράττεται· καὶ οὐδεὶ τῷ κενοδόξῳ κατὰ φύσιν „προέρχεται“ (ἀλλὰ παρὰ φύσιν δηλ.). (Κεφ. ε'. τᾶς ζ'. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικῶν)

(2) Ἐν ἄλλοις Διαπαρατριβαί.

(3) Ταῦτα ὁ σοφὸς Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει· „οἱ „γὰρ τᾶς ἀληθείας ἀφισάμενοι, καὶ λογισμοῖς οἰκείοις „ἑπόμενοι, διδάσκειν μὲν παρῶνται τὰ μὴ προσή„κοντα, ἔρις δὲ καὶ φθόνος ἐντεῦθεν ἀκολουθεῖ· ἐκ δὲ „τᾶς ἔριδος ἡ κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημία πολλάκις· „τᾶς δὲ πίστεως ἐλλαμπούσης, ὑπόνοιαι πονηραὶ περι„φύονται· ἐντεῦθεν δὲ λύμη τις γεννᾶται διαφθείρου„σα τοὺς πελάζοντας· τᾶτο γὰρ δηλοῖ ἡ διαπαρατρι„βὴ τῶν διεφθαρμένων τὸν νᾶν“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀφίςασο ἀπὸ τῶν τοιούτων “.

Δεν εἶπε συμπλέκε μὲ τὰς ποιότητας ἢ αἱτιμάχε, ἀλλὰ μάκρυνον ἀπὸ αὐτὰς, ὦ Τιμόθεε, ἀφ' ἧς δηλονότι τὰς νεωτερίσης μίαν, ἢ δύω φοραῖς· διατί πότε, ἢ πῶς θέλεις καταπείσης ἀνθρώπους, ὁποῦ μάχονται διὰ τὰ ἀργύρια; βέβαια ὐδέποτε θέλεις τὰς καταπείσης, ἔξω μόνον ἂν τὰς χορτάσης ἀργύρια· διὰ τοῦτο ὡς ἀδιορθώτους ἀπόφυγε αὐτούς· καθὼς καὶ πρὸς Τίτον ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἔγραφεν· „ αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ πρώτην καὶ „ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ “. (Τίτ. γ'. 10.)

6. „ Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας “.

Ἐκεῖνοι μὲν, λέγει, οἱ λογομαχοῦντες, κακῶς νομίζουσι πῶς ἡ εὐσέβεια ἢ πίστις εἶναι πορισμὸς ἢ ἀπόκτησις ἀργυρείων· ἀλλ' ὅμως ἡ εὐσέβεια εἶναι, πορισμὸς ναὶ, μὰ ὄχι καθὼς ἐκεῖνοι τὸν νομίζουν· δηλαδὴ ὅτος εἶναι ὁ πορισμὸς τῆς εὐσεβείας, ὄχι ὅταν ἔχῃ τινὰς χρήματα, ἀλλ' ὅταν δὲν ἔχῃ· ἐπειδὴ ἡ αὐτάρκεια καὶ μόνα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ σώματος, εἶναι εὔας μέγας ἢ στερεὸς πλοῦτος εἰς τὸν Χριστιανόν· ὥστε οἱ εὐσεβεῖς ἢ πιστοὶ Χριστιανοὶ, ἂς μὴ λυποῦνται διατί δὲν ἔχουν χρήματα ἢ ἀργύρια (1), ἀλλὰ ἂς ἀρκοῦνται εἰς μόνα τὰ χρειώδη ἢ ἀναγκαῖα.

7. „ Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν Κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἕξε„ νεγκεῖν τι δυνάμεθα “.

Δείχνει ἐδῶ ὁ μέγας Ἀπόστολος, ἢ βεβαιόνει τὸν λόγον τε ἀπὸ αὐτὸ τὴν φύσιν, ὅτι ὁ πορισμὸς καὶ ἡ ἀπόκτησις, ὁποῦ ἐκεῖνοι οἱ λογομαχοῦντες ζητοῦσιν, εἶναι τὸ ὠφελοῦν· διατί ὅσα ἄσπρα ἤθελαν ἀποκτήσῃ, ἐδῶ μένουσι, καὶ δὲν τὰ πέρνουν μαζί των· ὥστε ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τί χρειαζόμεθα, λέγει, τὰ περιττὰ καὶ ὑπὲρ τὸ χρεία, αἴσως καὶ σὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἠμπορέμεν ἐκεῖ νὰ πάρωμεν; διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰὼβ ἔλεγε· „ γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ „ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς ἢ ἀπελεύσομαι “. (Ἰὼβ ά.) (2).

8. „ Ἔχοντες δὲ διατροφὰς ἢ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα “.

Ἐδῶ ὁρίζει ὁ Παῦλος τί εἶναι ἡ αὐτάρκεια, καὶ λέγει, ὅτι εἶναι τὸ νὰ ἔχῃ τινὰς τόσα μόνον φαγητὰ, ὅσα ἀρκοῦσι διὰ νὰ τραφῇ τὸ σῶμά του, ἢ ὄχι διὰ νὰ τρυφᾷ ἢ νὰ ξεφαντόνῃ· ἢ τόσα μόνον ἐνδύματα, ὅσα ἀρκοῦν νὰ σκεπάζουν τὸ σῶμα, καὶ ὄχι δηλαδὴ νὰ στολίζουν αὐτό· τοῦτο σκέπτου δὲ παύτου θέλει κάμῃ ἢ τὸ τυχὸν δίπλες ἱμάτιον (3).

9. „ Οἱ

---

(1) Παρηγορεῖ δὲ αὐτοὺς ἢ ὁ Σολομὼν λέγων· „ ὁ „ πιστὸς, ὅλος ὁ Κόσμος τῶν χρημάτων, τὸ δὲ ἄπιστον, „ οὐδὲ ὀβολός “. (Παρ. ιζ'. 6.) ἢ τῇ ἀληθείᾳ μέγας πλοῦτος εἶναι εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὸ νὰ ὀνομάζωνται δοῦλοι Χριστοῦ, καὶ Χριστιανοὶ, ἢ ὅλο τὸ θαυμαστὸν ὄνομα, ἀρκεῖ εἰς αὐτοὺς αὐτὶ διὰ ὅλας τὰς θησαυρούς τοῦ Κόσμου, καὶ ὅλας τὰς Βασιλείας. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἡσαΐου· „ Καὶ νῦν οὕτω λέγει Κύριος, „ ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ... Καὶ ἔσται „ μοι· μέγα σοι ἐστι τὸ κληθῆναί σε παῖδά μου “. (Ἡσ. μθ'. 6.) Διὰ τοῦτο λέγει ἢ ὁ Ὅσιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός· „ Κύριε, βοήθειά μοι τῇ ἀπιστίᾳ, ὁ χαρι„ σάμενός μοι μετὰ τοῦ εἶναι, καὶ τὸ εἶναί με Χριστια„ νόν· μέγα μοι ἐστί, φησιν ὁ Καρπάθιος, ὅτι ἐκλήθην „ Μοναχὸς, ἢ Χριστιανός· ὡς εἶπας Κύριε, πρός τινα „ τῶν δούλων σου· ὅτι μέγα σοι ἐστιν, ὅτι ἐκλήθη ἐπὶ „ σοὶ τὸ ὄνομά μου· χρηστόν μοι ἐστι τοῦτο, ὑπὲρ πάσας „ τὰς Βασιλείας τῆς γῆς “. (Φιλοκαλ. 615.)

(2) Ὅθεν ὁ θεῖος Ἀνασάσιος ὁ Σιναΐτης εἶπεν· „ ὁ Κύριος φησιν ἡ ἐν τῷ ἀκροτερίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγενέσθε, „ τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει “; (Λουκ. ιϛ'. 12.) „ Ἀκρότερον δὲ λέγει τοῦ τῶν χρημάτων περισσίαν· „ ἡ γὰρ γεγεννήμεθα μετὰ πλούτου, ἀλλὰ γυμνοὶ κα„ τὰ τὸ γεγραμμένον· ὑδὲν εἰσήνεγκεν εἰς τὸν Κόσμον „ ἄνθρωπος, οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δύναται. Ἀκρότερον φαίνουν „ πάντοτε ἀνθρώπου φυσικῶς τὸ πλουτεῖν· ἐξωθεν γὰρ προσ„ γίνεται, ἢ ἐπισυμβαίνει τισιν “. (Ἐρωταπ. ιβ'.)

(3) Ὅθεν εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι τῶν ἱματίων τὸ χρήσιμον εἶναι, νὰ διαφυλάξῃ τὸ σῶμα, τὸν μὲν χειμῶνα ἀπὸ τοῦ ψύχραν, τὸ δὲ θέρος ἀπὸ τὰ καύματα· „ τί γὰρ ἂν διαφέροι φησί, τῷ γε νῦν ἔχον„ τι, ξυσίδα ἀναβεβλῆσθαι, ἢ τῶν φαύλων ἱματίων τι „ φέρειν, ἕως ἂν μηδεὶ ἐνδέῃ τῶν πρὸς χειμῶνα εὐ„ χρηστήριον “. (Λόγ. πρὸς τοὺς νέους) Ὅθεν ἢ περὶ τοῦ Ἰακὼβ λέγει ἡ Γραφή· „ Καὶ ἤυξα„ το Ἰακὼβ εὐχὴν λέγων· ἐὰν ᾖ Κύριος ὁ Θεός μετ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ „παγίδα".

Ἀπὸ τὰς πειρασμὰς, ὅπου ἀκολουθοῦν εἰς τοὺς θέλοντας πλουτεῖν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, παραινεῖ ὁ Ἀπόστολος νὰ μὴ πλουτίζουν οἱ Χριστιανοί· ἀφίνω, λέγει, τὰ κακὰ ὅπου ἔχουν νὰ ἀκολουθήσουν εἰς αὐτοὺς τοὺς θέλοντας πλουτεῖν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ, καὶ μόνα τὰ κακὰ λέγω, ὅπου ἀκολουθοῦν εἰς αὐτοὺς ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι οἱ πλουτοῦντες ἁπλῶς πίπτουν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα, ἀλλ' ἐκεῖνοι ὅπου θέλουν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ πλουτήσουν, διατί εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τινὰς πλοῦτον ἐκ τῶν προγόνων του, καὶ νὰ τὸν οἰκονομῇ καλῶς· δηλαδὴ μὲ τὸ νὰ τὸν καταφρονῇ, καὶ νὰ τὸν διαχερόνῃ εἰς ἐλεημοσύνας, καὶ εἰς ἄλλας ἀγαθοεργίας· τὸ ὁποῖον τοῦτο δὲν εἶναι νὰ θέλῃ τινὰς νὰ πλουτῇ, ἀλλὰ νὰ θέλῃ νὰ μὴ πλουτῇ· εἰς πειρασμὸν δὲ καὶ παγίδα πίπτουν ἐκεῖνοι ὅπου, ὄντες πτωχοὶ, καὶ πτωχῶν γονέων υἱοὶ, θέλουν νὰ πλουτοῦν, διατί αὐτοὶ μακριὰν ἀπὸ τὸν εἰς Θεὸν πίστιν, καὶ ἐμβαίνουν εἰς κινδύνους ψυχικοὺς καὶ σωματικοὺς διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου, καὶ διατί αὐτοὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους φοβοῦνται, ὑποπτεύομενοι μὴ τύχῃ καὶ κλέψουν αὐτοὶ τὸν πλοῦτόν του.

„Καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους, καὶ βλαβερὰς".

Ἐκεῖνοι, λέγει, ὅπου θέλουν νὰ πλουτοῦν, πίπτουν εἰς πολλὰς ἀνοήτους ἐπιθυμίας καὶ βλαβερὰς· διὰ τί πῶς δὲν εἶναι ἐπιθυμίαι ἀνόητοι ἐκείναις, ὅπου ἔχουν οἱ πλούσιοι; πῶς δὲν εἶναι ἐπιθυμία ἀνόητος, τὸ νὰ τρέφουν οἱ πλούσιοι μαϊμούδας, ἀγρίους γάτους, καὶ ἀρκούδας, καὶ νὰ περικλείουν μέσα εἰς τοὺς αὐλούς των ἄλλα θηρία ἄγρια; πῶς δὲν εἶναι ἐπιθυμία ἀνόητος, τὸ νὰ τρέφουν εἰς τὰς σέρνας των ὀφίδια, καὶ νὰ σολίζουν τὰ ἄλογά των μὲ χρυσᾶ χαλινάρια, καὶ πολύτιμα στρώματα; καὶ νὰ ἀνεβάζουν τὸ νερὸν ἐπάνω εἰς τοὺς σέγλους τῶν οἴκων των; πῶς δὲν εἶναι ἐπιθυμία ἀνόητος, τὸ νὰ στρώνουν τὸ ἔδαφος τῶν οἴκων των μὲ πορφυρᾶ μάρμαρα, καὶ μὲ λαμπρὰς πλάκας καὶ διαφανεῖς, ὥστε ὅπου μέσα εἰς αὐτὰς νὰ βλέπουν τὸ πρόσωπόν των ὡσὰν εἰς καθρέπτους; ταῦτα πάντα βέβαια, εἶναι ἀνόητα, καὶ βλαβερά· διατί καὶ τὸν νοητὸν πλοῦτον τῆς ψυχῆς διαφθείρουσι, καὶ τὸν αἰσθητὸν πλοῦτον ὀξοδεύουσι ματαίως· πολλοὶ δὲ ἀπὸ τοὺς θέλοντας πλουτεῖν, ἐπιθύμησαν πολλαῖς φοραῖς καὶ νὰ γένουν τύραννοι καὶ ἐξουσιασταί, ὅθεν κατὰ τὸ Βασιλέως ἀποσκήψαντες, ἐβλάβησαν, καὶ ἐκινδύνευσαν εἰς τοὺς ζωούς.

„Αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν".

Αὐταὶ ὅλαι, λέγει, αἱ ἀνόητοι ἐπιθυμίαι ἐκείνων ὅπου θέλουν νὰ πλουτοῦν, τόσον βυθίζουσι τοὺς παλαιπώρους αὐτοὺς, ὥστε ὅπου ὐδὲ νὰ ἀσηκώσουν τοὺς κεφαλούς των δύνανται, καὶ νὰ στοχασθοῦν πῶς ἔχουν ψυχήν, ἢ πῶς εἶναι μέλλουσα ζωὴ καὶ ἀνταπόδοσις· βυθίζουσι δὲ αὐτοὺς

„ἐμὲ, καὶ διαφυλάξῃ με ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐγὼ πο„ρεύομαι· καὶ δῷ μοι ἄρτον φαγεῖν, καὶ ἱμάτιον περιβα„λέσθαι". (Γεν. κή. 20.) Βλέπεις Χριστιανέ, ὅτι καὶ αὐτὸς μόνα τὰ ἀναγκαῖα ἐζήτησε, διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, καὶ ὄχι καμήλια περιττὰ; Καὶ ὁ Σολομὼν εἶπε πρὸς τὸν Θεόν· „πλοῦτον καὶ πενίαν μὴ μοι δῷς, „σωπάξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη". (Παρ. λ'. 8.) Ὁ δὲ Σειράχ λέγει ὅτι πρέπει εἶναι τὰ ἀναγκαῖα καὶ συσατικὰ τῆς ζωῆς νερόν, ψωμί, φόρεμα καὶ οἶ„κία· „ἀρχὴ ζωῆς ὕδωρ, καὶ ἄρτος, καὶ ἱμάτιον, καὶ οἶ„κος καλύπτων ἀσχημοσύνην". (Σειρ. κθ'. 21.) Ὁ δὲ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς λέγει· „αἱ τῶν ἀναγκαίων „κτήσεις, ἃ τοῖς ποσόπλα βλαβερὰν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῖς „παρὰ τὸ μέτρον ποσόπλα". Καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύ„ριλλος· „τὸ εὐτελὲς μειρακιῶδες ἐστὶ μόνον, καὶ ἐν μόνῃ „δοκήσει τὸ ἡδύ, καὶ τὰς ὀφθαλμὰς διαπαίζει". Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „τῆς χρήσεως τὸ μέτρον, ἡ ἀπαρκοῦ„σαν ἀνάγκην τῆς χρείας· τὸ δὲ ὑπὲρ τὴν χρείαν, πλεο„νεξίας, ἢ φιλοδοξίας, ἢ κενοδοξίας ἔχει τοῦτο νόσον". Καὶ πάλιν „σκοπὸς ἐσθῆτος ἐστὶ, κάλυμμα εἶναι σαρ„κός, πρὸς χειμῶνα, καὶ θέρος αὔταρκες". Λέγει δὲ πάλιν ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας· „ἀλιγαρκέσα„σον τῷ Σωτῆρος τὸν μαθητὴν ἀναφαίνεσθαι, καὶ ὑπάρ„χειν ἀληθῶς, ὁ σοφώτατος Παῦλος διεκελεύσατο λέγων, „ἔχοντες διατροφὰς, καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεθη„σόμεθα· ἐκὰν οἰκέσθω μετὰ τῶν περιττῶν ζήτησις, „διαρρηγνύσθω δὲ ὥσπερ εἰς ὄρος, ἢ εἰς κῦμα κατά„νας, καὶ προτεπάχθω τῷ πλήθει τῶν ἀναγκαίων ἡ „χρῆσις· ὄψον φημὶ, καὶ περιβολαίων εὐτελῶν· παντὶ „γὰρ τὰ εὐπορεστέρα, καὶ ἀπαλαίπωρον ἔχοντα κομι„δὴ τοῦ εὑρεσιν". (Ὁμιλ. ιά. εἰς τὸ Πάσχα)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς εἰς ἀφανισμὸν καὶ ἀπώλειαν, τόσον σωματικῶς, ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ὅσον καὶ ψυχικῶς, ἐν τῇ μελλούσῃ (1).

10. „Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία".

Ῥίζα, λέγει, ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ φιλαργυρία· διατὶ αἰτὴ ὅτε τοὺς ζωντανοὺς ἀνθρώπους ἀφίνει ἀβλαβεῖς καὶ ἀνενοχλήτους, ὅτε τοὺς νεκρούς· ἐπειδὴ ἡ λύσσα τῆς φιλαργυρείας κάμνει μερικοὺς ἕως καὶ νὰ ἀνοίγωσι τοὺς τάφους, καὶ νὰ ἐγδύσωσι τὰ νεκρὰ λείψανα· ἡ φιλαργυρία σηκόνει τοὺς υἱοὺς ἐναντίον τῶν γονέων τους, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν τους· ἡ φιλαργυρία κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ κλέπτωσι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ πράγματα, ἤτοι τὰ ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν, καὶ τοὺς καπασαίνει ἱεροσύλους· εὔγαλε τὴν φιλαργυρίαν ἀπὸ τὸν Κόσμον, καὶ βέβαια δὲν θέλει μείνῃ πλέον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτε πόλεμος, ὅτε ἔχθρα, ἀλλ' οὐδὲ πορνεία· ἐπειδὴ διὰ τὰ ἀργύρια γίνονται οἱ πόλεμοι τῶν Βασιλέων, διὰ τὰ ἀργύρια ἀκολουθοῦν ἡ περισσότεραις ἔχθραις τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τὰ ἀργύρια, προξενοῦνται αἱ πορνεῖαι, ἐπειδὴ καὶ ἡ πόρνη διὰ νὰ πάρῃ ἀργύρια, προδίδει τῶν ἑαυτόν της (2).

„Ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως".

Ἡ φιλαργυρία, λέγει, τυφλόνει τὸν νοῦν, καὶ δὲν ἀφίνει αὐτὸν νὰ ἰδῇ τὴν στράταν τῆς ἀληθείας, γυρίζουσα τὰ νοερά τε ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἑαυτόν της· διατὶ ὁ φιλάργυρος πῶς θέλει πιστεύσει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον νομοθετεῖ πτωχείαν; βέβαια δὲν θέλει πι-

---

(1) Διατοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Σιρὰχ θέλοντας νὰ φανερώσῃ τὰς πολλὰς κακίας, ὁποῦ προξενεῖ ἡ ἐπιθυμία τοῦ πλούτου, μακαρίζει τὸν πλούσιον ἐκεῖνον, ὁποῦ εἶναι καθαρὸς ἀπὸ ἁμαρτίαις, πὼς ἐκ τοῦ πλούτου ἀκολουθούσας· „μακάριος πλούσιος, ὃς εὑρέθη ἄμωμος, „καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου οὐκ ἐπορεύθη"· (Σιρ. λδ'. ε'.) ἀπορεῖ ὅμως ὁ αὐτὸς σοφὸς ἀκολούθως, ἂν εὑρίσκεται εἰς τὸν Κόσμον τοιοῦτος πλούσιος, ὅθεν καὶ λέγει· „τίς ἐστι καὶ μακαριοῦμεν αὐτόν; ἐποίησε γὰρ θαυ„μάσια ἐν λαῷ αὐτοῦ"· (Σιρ. αὐτόθ.) ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἰσοχράτην, ὁ πλοῦτος κακίας μᾶλλον, ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν. Ὅρα καὶ τὸν ὑποσημειώσιν τοῦ· „οἶδα καὶ πεπεῖσθαι, οἶδα καὶ περιστεῦναι". (Φιλιππ. δ'. 12.)

(2) Τοῦτο τὸ ῥητὸν οὕτως ἑρμηνεύει ὁ Θεοδώρητος· „Καὶ γὰρ μιαιφονίαι, καὶ γοητεῖαι, καὶ ἁρπαγαί, καὶ „πλεονεξίαι, καὶ ψεῦδος, καὶ παράβασις ὅρκων, καὶ τἄλ„λα τῆς παρανομίας εἴδη ἐκ τῆς ῥίζης ταύτης βλαστάνει· „ὅθεν εἶπε καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος „τί γὰρ κακὸν „οὐ διὰ τὰ χρήματα; μᾶλλον δὲ οὐ διὰ τὰ χρήματα, „ἀλλὰ διὰ τὴν κακὴν προαίρεσιν τῶν οὐκ εἰδότων αὐ„τοῖς κεχρῆσθαι... τί πονηρὸν κακὸν οὐ διὰ ταῦτα; οὐ„χὶ πλεονεξίαι; οὐχ' ἁρπαγαί; οὐκ ὀλοφυρμοί; οὐκ ἔχ„θραι; οὐ μάχαι; οὐ φιλονεικίαι; οὐχὶ μέχρι τῶν νε„κρῶν ταῖς χερσὰς ἐξέτειναν; οὐχὶ καὶ μέχρι πατέρων, „καὶ ἀδελφῶν; οὐχὶ φύσεως νόμοι, καὶ Θεοῦ προσάγμα„τα, καὶ πάντα ἁπλῶς ἀνέτρεψαν, ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας „ἐκείνης κατεχόμενοι; τὰ δικαστήρια οὐ πάντων ἕνεκεν; „ἄνελε τοίνυν τὴν φιλοχρηματίαν, καὶ πέπαυται πό„λεμος, πέπαυται μάχη, πέπαυται ἔχθρα, πέπαυ„ται ἔρις καὶ φιλονεικία· ὥσπερ λυμεῶνας καὶ λύκους ἐ„λαύνεσθαι τοὺς τοιούτους ἐκ τῆς οἰκουμένης ἐχρῆν· κα„θάπερ γάρ ἄνεμοι τινες ἐναντίοι καὶ σφοδροὶ, εἰς γα„λήνον ἐμπεσόντες πέλαγος, ἐκ βάθρων αὐτὸ ἀνασπῶ„σιν, ὡς καὶ τὴν βύθιον ἄμμον τοῖς ἄνω μίγνυσθαι κύ„μασιν, ὅπως οἱ φιλοχρήματοι, πάντα ἄνω καὶ κάτω „ποιοῦσιν· ὑδενὸς οἴδεν ὁ φιλοχρήματος φίλον· τί δὲ „λέγω φίλον; οὐδὲ αὐτῶν τῶν Θεῶν ἐπίσαται ὑπὸ γὰρ „τῆς ἐπιθυμίας ἐκείνης κατεχόμενοι μέμηνεν· οὐχ' ὁ„ρᾶτε τοὺς Τιτᾶνας ξιφήρεις προϊόντας; ἐκείνε μανίας „ἐστὶν ὑπόκρισις· ὅπου δὲ (οἱ φιλάργυροι δηλαδὴ) „οὐ πιστεύουσι, ἀλλ' ἀληθῶς μαινόμενοι καὶ ἐξεστηκότες". (Ὁμιλ. ιζ'. εἰς τὴν α'. πρὸς Τιμόθεον.) Ὁ δὲ Ἅγιος Μάρκος ὁ ἀσκητὴς λέγει· „αὐτὴ πάσης κακίας „κενοδοξίας, καὶ ἡδονῆς· ὁ δὲ μὴ μισήσας ταύτας, οὐ „περιμαρῆ πάθος". (Κεφ. ιθ'. περὶ Νόμου Πνευματικοῦ.) Καὶ πάλιν· „ῥίζα πάντων τῶν κακῶν ἀρι„θμεῖται ἡ φιλαργυρία· ἀλλ' αὐτὴ σαφῶς δι' ἐκείνων συνίστα„ται". (Κεφ. ρ'. αὐτόθ.) ἤτοι διὰ τῆς κενοδοξίας, καὶ ἡδονῆς. Σημείωσε ὅμως ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ἡ φιλαργυρία συνίσταται διὰ τῆς κενοδοξίας, καὶ ἡδονῆς, ὡς λέγει ὁ Μάρκος, ἤτοι ἀγκαλὰ καὶ ἡ φιλαργυρία γεννᾶται ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν καὶ ἡδονὴν, καὶ εἶναι θυγάτηρ αὐτῶν (καθ' ὅτι ὁ συνάγων ἀργύρια, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ δόξαν, ἢ ἡδονὰς συνάγει αὐτὰ) ἀφ' οὗ ὅμως ἀποκτηθοῦν τὰ ἀργύρια, ἡ φιλαργυρία γεννᾶ πάλιν καὶ αὐτὴ τὴν κενοδοξίαν καὶ ἡδονὴν, καὶ ὅπως ἡ θυγάτηρ αὐτῶν, γίνεται ἡ αὐτὴ καὶ μήτηρ αὐτῶν, καὶ ῥίζα, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Διατοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, λέγει, ὅτι ὁ διάβολος διὰ τοῦτο ὕστερον ἀπὸ τὴν φιληδονίαν, καὶ φιλοδοξίαν, ἐφύλαξε τὴν φιλαργυρίαν, καὶ μὲ αὐτὴν ἐπολέμησε τὸν Κύριον ἐπὶ τοῦ ὄρους· διατὶ ἡ φιλαργυρία εἶναι τὸ δυνατώτερον ἀπὸ τὰ ἄλλα· „ὅπερ δὴ „καὶ ὁ πονηρὸς συνιδὼν, τὸ πάντων ἰσχυρότερον ὕστερον „ἐπῆκε, τὴν τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν". Καὶ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς δὲ Ἑρμηνεὺς τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου λέγει· „πάντων μὲν οὖν τῶν τελῶν πειρασμῶν, τῶν τῆς „γαστριμαργίας, λέγω, καὶ κενοδοξίας, καὶ φιλοχρη„ματίας, ὁ τῆς φιλοχρηματίας ἐστὶν ἰσχυρότερος". (Παρὰ τῇ Σιρᾷ τῷ κατὰ Μετθ. Κεφ. δ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πισθῦσει. Συμπεραίνεται δὲ ϗ ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅτι ἡ κακὴ ϗ πονηρὰ ζωὴ, γεννᾷ ϗ πονηρὰ δόγματα, ϗ ἀπίστους τοὺς ἀνθρώπους ποιεῖ, ϗ ὥρα εἰς τὸ „ καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει ". (Ῥωμ. ά. 28.) ϗ τῷ ὑποσημείωσιν τῆ „ ἔχων „ πίστιν ϗ ἀγαθὴν συνείδησιν ". (ά. Τιμοθ. ά. 9.)

„ Καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς ".

Οἱ φιλάργυροι, λέγει, ἐκάρφωσαν τὸν ἑαυτόν τους εἰς πόνους ϗ λύπας πολλὰς, διὰ τὶ ϗ εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ὢ πόσον θρηνοῦσιν! ὢ πόσον ὀδύρονται, ϗ κλαίουν μόνον διὰ νὰ συνάξουν ἀργύρια! καλῶς δὲ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος τὸ „ περιέπειραν ". ἐπειδὴ αἱ τῆ πλάνη μέριμναι, εἶναι ὡσὰν ἄκανθαι, ϗ ἀπὸ ὅποιον μέρος πιάσῃ τὰς ἀκάνθας ταύτας τινὰς, πληγόνει τὰς χεῖράς τε, ϗ τὰς αἱματόνει, ϗ πόνους πολλοὺς εἰς τὴν καρδίαν τε προξενεῖ. Διὰ τοῦτο ϗ ὁ Κύριος ἐπαρωμοίωσε τὰς μερίμνας τῆ βίε μὲ τὰς ἀκάνθας, εἰς τὴν περὶ τῆ σπόρε παραβολὴν, εἰπών· „ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, ϗ „ ὑπὸ μεριμνῶν, ϗ πλούτε, ϗ ἡδονῶν τῆ βίε πορευόμενοι, συμπνίγονται, ϗ οὐ τελεσφο- „ ροῦσι ". (Λουκ. ή. 14.)

11. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ ".

Μέγα ἀξίωμα εἶναι ἀληθῶς, τὸ νὰ ὀνομάζεταί τινας ἄνθρωπος τῆ Θεῆ· διότι, ὅλοι μὲν οἱ ἄνθρωποι, εἶναι τῆ Θεῆ, καθ' ὃ πλάσματα ϗ δημιουργήματα τῆ Θεῆ· κυρίως δὲ ϗ ἐξαιρέτως ἄνθρωποι τῆ Θεῆ εἶναι, ϗ ὀνομάζονται οἱ δίκαιοι, ϗ Ἅγιοι, ὄχι μόνον κατὰ τὸν τῆς δημιουργίας λόγον, ἀλλὰ ϗ κατὰ τὴν τῆς οἰκειώσεως (1). Ἂν λοιπὸν, λέγει, ἐσὺ ὦ τέκνον με Τιμόθεε, ἦσαι ἄνθρωπος τῆ Θεῆ, μὴ ζητῇς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁπῆσε μακρυὰν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ ζήτει τὰ ἀκόλουθα.

„ Ταῦτα φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην ".

Καὶ τὰ δύω ταῦτα ἔβαλεν ὁ Ἀπόστολος μὲ ἐπίτασιν ϗ ὑπερβολὴ· διὰ τὶ δὲν εἶπε, χωρίσε ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα πάθη ϗ τὴν φιλαργυρίαν, ϗ πλησίασαι εἰς τὴν δικαιοσύνην· ἀλλὰ φεῦγε μὲν ἐκεῖνα, μὲ ὅλας σε τὰς δυνάμεις, κυνήγα δὲ τὴν δικαιοσύνην, μὲ ὅλα σε τὰ δυνατά. Δικαιοσύνην δὲ ὀνομάζει ϗ τὴν καθόλου ἀρετὴν, ϗ τὴν τῆ ἴσε διανομὴν, διὰ νὰ διδάξῃ τὸν Τιμόθεον μὲ τὴν λέξιν ταύτην, νὰ μὴ πλεονεκτῇ, καθὼς πλεονεκτοῦσιν ἐκεῖνοι, ἀπῆ θέλουν νὰ πλουτίσουν, περὶ ὧν εἶπεν ἀνωτέρω.

„ Εὐσέβειαν ".

Κυνήγα, λέγει, ὦ Τιμόθεε, μὲ ὅλας σου τὰς δυνάμεις τὴν εὐσέβειαν, ἤτοι τὴν τῶν δογμάτων τῆς πίστεως ἀλήθειαν (2).

„ Πι-

---

(1) Ἐντεῦθεν ἔλαβε τὴν ἀφορμὴν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος νὰ λέγῃ πρὸς τὸν μέγαν Βασίλειον ἐν τῷ εἰς τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα Ἐπιτάφιῳ· „ ἄνθρωπε τῆ Θεῆ καὶ „ πιστὲ θεράπον, καὶ οἰκονόμε τῶν τῆ Θεῆ μυστηρίων ". Καὶ ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Ἱεροσολύμων νὰ λέγῃ εἰς τὸν μέγαν Νικόλαον· „ ἄνθρωπε τῆ Θεῆ καὶ πιστὲ θεράπον... πολλὰς γάρσοι τὰς κλήσεις ἡ ἀρετὴ πεποίηκεν ". Ὅθεν ϗ ὁ Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ, ἄνθρωπε τῆ Θεῆ· „ μέγας ὁ ἔπαινος· ὅπως ἐκαλέσθη καὶ „ Ἠλίας ὁ μέγας· ἔτω ϗ πολλοὶ τῶν Προφητῶν ὠνομάσθησαν, οὐχ ὡς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὄντων Θεῆ· „ πάντες γὰρ Θεῆ ποιήματα, ἀλλ' οἱ τὰς ἀρχαίας τῆς δημιουργίας χαρακτῆρας φυλάξαντες, ἀληθῶς καλοῦνται ἄνθρωποι τῆ Θεῆ ". Ὅτι δὲ ἔτζι ὀνομάζει αὐτοὺς ἡ θεία Γραφὴ, φανερὸν ἔνι εἰς τοὺς ταύτην ἀναγινώσκοντας· τῶν γὰρ Ἠλίαν ὅπως ὀνομάζει· „ τί ἐμοὶ ϗ σοὶ ἄνθρωπε τῆ Θεῆ "; (γ'. Βασιλ. ιζ'. 18.) ἔλεγεν ἡ Χήρα πρὸς τὸν Ἠλίαν· „ ἀπόστειλον δή μοι ἓν τῶν παιδαρίων, ϗ μίαν τῶν ὄνων, ϗ δραμοῦμαι ἕως τῆ ἀνθρώπε τῆ Θεῆ " · (δ'. Βασιλ. δ. 22.) ἔλεγεν ἡ Σωμανῖτις διὰ τὸν Ἐλισσαῖον· „ ἐγένετο λόγος Κυρίε „ πρὸς Σαμαίαν ἄνθρωπον τῆ Θεῆ " (γ'. Βασιλ. ιβ'. 22.) „ Καὶ ἦρεν ὁ Προφήτης τὸ σῶμα τῆ ἀνθρώπε „ τῆ Θεῆ " (γ'. Βασιλ. ιγ'. 29.) ἔλεγεν ὁ πλάνος ἐκεῖνος Προφήτης περὶ τῆ Προφήτε, ὃν κατέφαγεν ὁ λέων ἐν τῇ ὁδῷ.

(2) Περὶ τῆς εὐσεβείας ὅρα καὶ εἰς τὴν Ἑρμηνείαν τῆ 7. στίχ. τῆ δ'. Κεφ. τῆς παρούσης πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Πίςιν".

Κυρήγα, λέγει, τὴν πίςιν, ἥτις εἶναι ἐναντία μὲ τὰς ζητήσεις καὶ λογομαχίας.

„Ἀγάπην".

Κυρήγα, λέγει, τὴν ἀγάπην, ἤγουν τὴν ὀρθὴν καὶ ἐνάρετον πολιτείαν, ἐπειδὴ τῆς ἐναρέτε πολιτείας τὸ κεφάλαιον καὶ ἡ τελειότης, εἶναι ἡ ἀγάπη.

„Ὑπομονὴν, πραότητα".

Κυρήγα, λέγει, ὦ Τιμόθεε, τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν πραότητα· ἔβαλε δὲ ὁ Παῦλος τὰς ἀρετὰς ταύτας ὕςερα ἀπὸ τὴν ἀγάπην, διατὶ ἀπὸ αὐτὴν γεννῶνται· ἀπὸ τὴν ἀγάπην γὰρ γεννᾶται ἡ ὑπομονή· ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη παῦτα σέγει καὶ παῦτα ὑπομένει, κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀπόςολον· (ά. Κορ. ιγ'. 7.) ὁμοίως καὶ ἡ πραότης ἀπὸ τὴν ἀγάπην γεννᾶται, ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ· (ά. Κορ. ιγ'. 4.) καὶ πάλιν ἡ ἀγάπη ὲ παροξύνεται (αὐτόθ.) κατὰ τὸν αὐτὸν Παῦλον· μακροθυμία δὲ καὶ πραότης ταυτὸν σχεδὸν εἶναι.

12. „Ἀγωνίζε τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίςεως".

Ἤτοι σέπε ἄσειτος καὶ ἀνίκητος, ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν τε Χριτε πίςιν, τόσον μὲ τὴν δυνάμιν τῶν λόγων, ὅσον καὶ μὲ τὴν καθαρότητα τῆς ζωῆς· καὶ ἀνωτέρω δὲ εἶπεν εἰς τὸν Τιμόθεον νὰ γυμνάζεται· „γύμναζε σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν". (ά. Τιμοθ. δ'. 7.)

„Ἐπιλαβε τῆς αἰωνίε ζωῆς".

Ἰδὲ ὁ μισθὸς καὶ ὁ σέφανος, λέγει, ὁπε ἔχεις νὰ λάβῃς, ὦ Τιμόθεε, διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς πίςεως· ποῖος εἶναι ἔτος; ἡ αἰώνιος ζωή.

„Εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης".

Ἐπειδὴ, λέγει, καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλέσθης, ἤγουν διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνίου ταύτης ζωῆς.

„Καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων".

Ἐδῶ ἐπαινεῖ ὁ Παῦλος τὴν παῤῥησίαν καὶ αὐθεία τε Τιμοθέε, ὡσαὐτὸ ὁπε ἐν καιρῷ τῶν κινδύνων, ὡμολόγησε τὸν Χριτόν· ἢ ὁμολογίαν ἐννοεῖ ἐδῶ, τὴν γενομένην ἐν τῇ κατηχήσει πρὸ τε Βαπτίσματος, μὲ τὴν ὁποίαν ὁμολογεσιν ὅλοι οἱ Χριτιανοὶ ὅτι ἀποτάσονται μὲν τὸν Σαταναῦ, συντάσονται δὲ μὲ τὸν Χριτόν· τὴν ὁποίαν ταύτην ὁμολογίαν καὶ ὁ Τιμόθεος ἔδωκεν ὅταν ἐβαπτίσθη. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶτα, ὅτι δὲν εἶναι χρεία μόνον εἰς τὸν Χριτιανὸν, νὰ ἔχῃ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίςεως, ἀλλὰ εἶναι χρεία εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ καὶ ὑπομονὴν, ἵνα διαμείνῃ παντοτε εἰς τὴν ὁμολογίαν ταύτην· καὶ πρὸς τέτοις εἶναι χρεία εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ καὶ ἀγῶνα πολὺν, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ παρασαλεύσῃ ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν καὶ πίςιν.

13 „Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τε Θεε".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα καλεῖ μάρτυρα τὸν Θεὸν ὁ μέγας Παῦλος διὰ τρία αἴτια· πρῶτον, διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸν φόβον εἰς τὴν ψυχὴν τε μαθητε Τιμοθέε, καὶ ἐκ τέτε κάμῃ αὐτὸν ἀσφαλέτερον· δεύτερον, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ παραγγελίαις τε, δὲν εἶναι ἀνθρώπιναις, ἀλλὰ θεϊκαῖς· καὶ τρίτον, ἵνα ὁ Τιμόθεος, ἔχοντας παντοτε εἰς τὸν νοῦν τε τὸν μάρτυρα,

ὁπε

ὁπῶ ὁ Διδάσκαλός τω Παῦλος ἐκάλεσεν, ἤτοι τὸν Θεὸν, μὲ τὸ μνήμω αὐτὸ φοβίζῃ καὶ ἐξυπνᾷ τὸ καρδίαν τω.

„ Τῦ ζωοποιῦντος τὰ πάντα".

Μὲ τὸν λόγον τῦτον παρηγορεῖ ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθεον διὰ τὸς κινδυνους, ὁπῶ ἐδοκίμαζε, καὶ ἐνθυμίζει αὐτὸν τὸ μέλλεσαν ἐξανάστασιν· καὶ ὡσὰν νὰ τῦ λέγῃ· μὴ φοβηθῇς τὸν θάνατον ὦ Τιμόθεε, ἐπειδὴ εἶσαι δῦλος τῦ Θεῦ, ὅς τις δύναται νὰ ζωοποιήσῃ τὰ πάντα, καὶ νὰ ἀνασήσῃ τὸς νεκρὸς (1).

„ Καὶ Ἰησῦ Χριςῦ τῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίε Πιλάτε τὸ καλὸ ὁμολογίαν".

Πάλιν καὶ ἐδῶ φέρει ὁ Παῦλος τὸν Χριςὸν εἰς τὸ μέσον, τὸν τυπικῶς καὶ ἐξαιρέτως ἁπάντων Διδάσκαλον, καὶ ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῦ Χριςῦ, παρακινεῖ εἰς τὰς ἀγῶνας τὸν μαθητὸ τε Τιμόθεον· ἐμαρτύρησε, λέγει, ὁ Χριςὸς, καὶ πρωτομάρτυς ἔγινε· χρεωςῶμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ μαθηταὶ τῦ Χριςῦ καὶ Ἀπόςολοι, νὰ τὸν μιμώμεθα, καὶ νὰ μαρτυρῶμεν τὸ Θεότητά τε· ὅταν γὰρ ὁ Πιλάτος εἶπε πρὸς τὸν Χριςόν· „ἄκὰν βασιλεὺς εἶ σύ"; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησῦς· „ σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ· ἐγὼ εἰς τῦτο γεγένημαι, καὶ εἰς τῦτο ἐλήλυθα „ εἰς τὸν Κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκύει μὸ τῆς „ φωνῆς". (Ἰωαν. ιή. 37.) Καὶ ἄλλα ἀκόμη πολλὰ εἶπε, καὶ ἐμαρτύρησε, παρασατικὰ τῆς Θεότητός τε, ἤγεν τὸ ὅτι εἶναι Υἱὸς Θεῦ (2).

14. „ Τηρῆσαί σε τὸ ἐντολὸ ἄσπιλον, καὶ ἀνεπίληπτον".

Ἤτοι παραγγέλλω σοι, ὦ Τιμόθεε, νὰ φυλάξῃς τὸ ἐντολὸ καθαρὸ καὶ ἀκατηγόρητον, δηλαδὴ ταῦτα, ὁπῶ σοι γράφω, κατὰ τὸν Θεοδώριτον, χωρὶς νὰ προξενήσῃς εἰς τὸν ἑαυτόν σε κἀνενα μολυσμὸν, μήτε διὰ πονηρὰ δόγματα πίςεως, μήτε διὰ ζωὸ κατηγορημένω, καὶ ἔργα ἄτοπα· καὶ χωρὶς νὰ σμίξῃς κἀνενα ἀλλότριον καὶ αἱρετικὸν φρόνημα μὲ τὴν διαγελιτὸ διδασκαλίαν, ὡς ἑρμηνεύει ὁ Θεοδώριτος.

„ Μέ-

---

(1) Ὁ Ἱερὸς Θεοδώριτος τοιαύτω περίεργον ἑρμηνείαν ποιεῖ εἰς τὸ, πάντα· „ ἐπειδὴ οἱ τὰ Ἀρείε φρο„ νῦντες, τὸ, πάντα δι' αὐτῦ ἐγένετο, (Ἰωάν. α. 3.) „ κακῶς νοῦντες, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῖς πᾶσι συμπεριλαμ„ βάνειν φιλονεικῦσιν, ἀκυέπωσαν τὸ Ἀποςόλε λέγοντος· „ τῦ ζωοποιῦντος τὰ πάντα· καὶ εἰπάτωσαν ἡμῖν, πῶς „ νοῦσιν ἐνταῦθα τὰ πάντα; ἆρα καὶ τῶν ἀλόγων τὰ γέ„ νη τῆς ἀναςάσεως πεύξεται, καὶ πρὸς τοῖς ἀλόγοις τὰ „ ἄψυχα; φυτὰ, λέγω, καὶ σπέρματα, καὶ λίθοι, καὶ ξύ„ λα, καὶ τὰ τούτοις προσόμοια; ἀλλὰ δῆλον ὡς οὐκ ἂν „ εἴποιεν· ἀκὰν ἡμῖν ὁ θεῖος Ἀπόςολος καταλέλοιπε „ τὸ εὐσεβῶς νοῆσαι τὰ πάντα· ἵνα τοίνυν καὶ τὸ Εὐ„ αγγελικὸν νοήσωμεν ῥητὸν· ἤγουν ὅτι τὸ „ πάντα δι' „ αὐτῦ ἐγένετο, νοεῖται διὰ τὰ κτίσματα πάντα αἰθη„ τὰ τε καὶ νοητὰ, καὶ ὄχι διὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· „ αὐτὸ γὰρ οὐκ ἔςι κτίσμα, ἵνα διὰ τῦ Υἱῦ κτισθῇ· „ ἀλλ' εἶναι ἄκτιςον, καὶ ὁμοούσιον, ὡς καὶ ὁ Υἱός".

(2) Ὥςε τὸ ἰδίαν ἐκείνω μαρτυρίαν καὶ ὁμολογίαν, ὁπῶ ὁ Χριςὸς ἐμαρτύρησε, μαρτυρῶσι καὶ ὅλοι οἱ τῦ Χριςῦ Ἀπόςολοί τε καὶ Μάρτυρες· ἐπειδὴ καθὼς ὁ Χριςὸς ἐβασανίσθη καὶ κατεδικάσθη εἰς τὸν σαυρικὸν θάνατον, διὰ τί ὡμολόγησεν ὅτι εἶναι Υἱὸς τῦ Θεῦ· ὁ γὰρ Καϊάφας εἶπὼν πρὸς τὸν Ἰησῦν· „ ἐξορκίζω σε „ κατὰ τῦ Θεῦ τῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ „ ὁ Χριςὸς ὁ Υἱὸς τῦ Θεοῦ· καὶ τοῦ Ἰησῦ εἰπόντος· „ σὺ εἶπας"· εὐθὺς διὰ τὸ μαρτυρίαν αὐτὸ, ὁ μὲν Καϊάφας διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτῦ, λέγων ὅτι ἐβλασφήμησεν· οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον εἶπον· „ ἔνοχος θανάτε ἐςί"· (Ματθ. κϛ'. 63.) καθὼς λέγω ὁ Χριςὸς διὰ τὸ μαρτυρίαν ταύτω ὁπῶ εἶπεν ὅτι εἶναι Υἱὸς Θεῦ, ἐκαπαδικάθη εἰς θάνατον· τοιοτρόπως καὶ ὅλοι οἱ Μάρτυρες ἐβασανίσθησαν, καὶ εἰς θάνατον κατεδικάσθησαν, διὰ τί ὡμολόγησαν ὅτι ὁ Χριςὸς εἶναι Υἱὸς Θεῦ. Διὰ τῦτο καὶ ὁ ἀνάρχος Πατὴρ ἐλεᾶται καὶ καταπαύει τὸ κατὰ τῦ Κόσμου ὀργὸ τε, ὅταν χύνεται αἷμα μαρτυρικόν· διὰ τί εὐθὺς ὁπῶ τόσο τὸ αἷμα ἰδῇ καὶ ἐνθυμηθῇ, ἐνθυμᾶται ἐαυτῦ καὶ τὸ αἷμα τῦ Υἱῦ τε τῦ μονογενῦς· καθ' ὅτι τὸ αἷμα τοῦ Υἱῦ τε, καὶ τὸ αἷμα τῶν Μαρτύρων τε, ἔχει μίαν ἀκραν κοινωνίαν καὶ οἰκειότητα· ἐπειδὴ διὰ τὸ ἰδίαν αἰτίαν, διὰ τὸ ὁποίαν ἐχύθη τὸ αἷμα τῦ Υἱῦ τε, διὰ τὸ αὐτὸ ἐχύθη καὶ χύνεται τὸ αἷμα, πόσον τῶν παλαιῶν, ὅσον καὶ τῶν νέων Μαρτύρων τε, ἤτοι διὰ τὸ αὐτὸ καὶ μίαν ὁμολογίαν, ὅτι ὁ Χριςὸς εἶναι Υἱὸς Θεῦ. Ὁ δὲ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς ἐν τῷ ζ. τῶν Ὑποτυπώσεων λέγει, ὅτι ὁ Χριςὸς καὶ δι' ὧν ἔπραττεν, ἐμαρτύρησεν ὅτι ἦν Υἱὸς τῦ Θεῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ".

Ἤτοι παραγγέλλωσοι, ὦ Τιμόθεε, νὰ φυλάξῃς τὴν ἐντολὴν καθαρὰν ὄχι ἕως εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς συ, ἢ ἕως τῦ θανάτυ συ, ἀλλὰ νὰ φυλάξῃς αὐτὴν ἕως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἢ ἐρχομὸν τῦ Κυρίυ μας Ἰησῦ Χριστῦ· ὄχι διὰ τὶ ὁ Τιμόθεος ἔμελλε νὰ ζήσῃ ἕως τότε, ἀλλὰ, διὰ νὰ ὀξυπνίσῃ αὐτὸν περισσότερον, μὲ τὸ νὰ τὸν ἐνθυμίσῃ τὴν δόξαν ἐκείνην τὴν φοβερὰν, μὲ τὴν ὁποίαν μέλλει νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος.

15. „Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει".

Καιρὸς ἰδίυς ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὺς πρέποντας ἢ διωρισμένυς ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἰς τὺς ὁποίυς μέλλει νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος. Μὴ λυπῆσαι λοιπὸν, ὦ Τιμόθεε, διὰ τὶ αὖ ἡ δευτέρα ἔνδοξος παρυσία τῦ Χριστῦ ἀκόμη δὲν ἔγινεν, ἀλλ' ὅμως ἔχει νὰ γένῃ ἐξάπαντος, ἢ τότε θέλεις λάβης τὺς μισθὺς τῶν ἱδρώτων συ.

„Ὁ μακάριος ἢ μόνος δυνάστης".

Καὶ ταῦτα τὰ λόγια πρὸς παρηγορίαν τῦ Τιμοθέυ λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἤτοι διὰ νὰ κάμῃ αὐτὸν νὰ μὴν ἀποβλέπῃ εἰς τὰ καλὰ, ἢ εἰς τὰς ματαιότητας τῆς παρύσης ζωῆς, ἀλλὰ νὰ ἀφορᾷ ὅλως διόλυ πρὸς τὸν Θεὸν, ὁπῦ εἶναι ἡ αὐτομακαριότης, ἢ πηγὴ παντὸς ἀγαθῦ, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖ κανένα λυπηρὸν ἢ ἀηδὲς, ἀλλὰ πᾶντα εἶναι χαροποιὰ ἢ πανευφρόσυνα· ἢ πρὸς τύτοις διὰ νὰ κάμῃ αὐτὸν νὰ μὴ φοβῆται τὺς Βασιλεῖς ἢ δυνάστας τῦ Κόσμυ τύτυ, ἀλλὰ μόνον τὸν Βασιλέα τῶν Βασιλέων, ἢ δυνάστην ὅλων τῶν δυναστῶν. Ὀνομάζει δὲ τὸν Χριστὸν δυνάστην, διὰ νὰ κατασκευάσῃ μὲ αὐτὸ, ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει δείξει ἐξάπαντος μετὰ δόξης τὴν δευτέραν τυ παρυσίαν, ἐπειδὴ ἢ εἶναι μόνος δυνάστης (1)· αὐτὰ δὲ ὅλα τὰ λέγει ὁ Παῦλος διὰ τὸν Υἱόν· τὸ δὲ μόνος, τὸ ἐπρόσθεσεν, ὄχι πρὸς διασολὴν ἢ διαφορὰν τῦ Πατρὸς ἢ τῦ Ἁγίυ Πνεύματος· ἄπαγε! μακάριος γὰρ ἢ δυνάστης ἐξίσυ ἢ ἀπαραλλάκτως εἶναι ἢ ὁ Πατὴρ ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἀλλὰ εἶπεν αὐτὸ πρὸς διαφορὰν τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἢ τῶν ψευδωνύμων Θεῶν, οἵτινες δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ὅτε δυνάσαι, ὅτε μακάριοι.

16. „Ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ἢ Κύριος τῶν κυριευόντων (2)
„ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν".

Μόνος, λέγει, ὁ Χριστὸς καθ' ὃ Θεὸς, ἔχει ὑσιώδη ἢ φυσικὴν τὴν ἀθανασίαν· οἱ δὲ Ἄγγελοι, ἢ αἱ ψυχαὶ, ἢ οἱ Δαίμονες ἀγκαλὰ ἢ ὀνομάζονται ἀθάνατοι, ὅμως δὲν ἔχην φύσει

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθέν· „ἀπὸ τῶν προσόντων τῷ Θεῷ, τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ κρίσεως ἢ τῶν ἀντιδόσεων ἐβεβαίωσε λόγον· πρῶτον μὲν γὰρ αὐτῷ τὸ ἄτρεπτον ἔδειξε μακάριον ὀνομάσας· ὁ γὰρ φύσει μακάριος, ἀδεμίαν τροπὴν ἐπιδέχεται· εἶτα τὸ δυνατόν· μόνος γάρ φησι δυνατός, ἢ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, ἢ Κύριος τῶν κυριευόντων· ἔπειτα τὸ ἀνώλεθρον, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν· πρὸς τύτοις αὐτῷ οὐ δυνηθείς ἐρεύνησαι τὴν φύσιν, τὸ περὶ αὐτὴν ὑπέδηξε φῶς· φῶς γάρ φησιν οἰκῶν ἀπρόσιτον, ἀλλ' ἀδὲ τῦτο ἁρμόδιον Θεῷ· ἀπερίγραπτον γὰρ ἔχει τὴν φύσιν· ἡ δὲ φῶς οἰκεῖ, περιγραφεται ἀπὸ τύτυ· ἀλλ' ὡς δυνατὸν ὑμνεῖ, ἢ ὅσον φθάνει βλέπει· ἡ δὲ τὸ περὶ αὐτὸν φῶς ἀπρόσιτον, πῶς οἷόν τε αὐτὸν κατιδεῖν; ὅθεν ἐπήγαγεν, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων". Ὁ δὲ Νύσσης θεῖος Γρηγόριος, ἀριθμήσας τὰ ὑψηλὰ ὀνόματα, ὑπὸ γράφει ἐξῶ ὁ Παῦλος, ἤτοι τὸ, ὁ μόνος δυνάστης· τὸ, ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, ἢ Κύριος τῶν κυριευόντων, ἢ τὸ, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, ἀκολύθως λέγει· „πᾶσα γὰρ πᾶντα τὰ ὑψηλὰ περὶ τὸ θεῖον νοήματα, κατάγε τὸν ἐμὸν λόγον, ὁρισμὸς ἂν εἴη μακαριότητος· εἰ γάρ τις ἐρωτηθείη τί ἐστι τὸ μακάριον, οὐκ ἂν τῆς δόξης ἀποκρίσεως ἁμάρτοι, ἐπακολυθήσας τῇ Παύλυ φωνῇ, ἢ εἰπών, ὅτι μακάριον ἐστιν, ὃ κυρίως λέγεται καὶ πρώτως ἢ τῇ παντὸς ἐπέκεινα φύσει· τὸ δὲ ἐν ἀνθρώποις μακάριον τῇ μεθέξει τῶ ὄντως ὄντος, ἐκεῖνο ποσῶς γίνεσθαί τε ἢ ὀνομάζεσθαι, ὅπερ ἡ τῦ μετεχομένυ φύσις ἐστί". (Βιβλ. α'. εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ψαλμ. Κεφ. α'.)

(2) Διὰ τὶ δὲ ὁ Θεὸς Βασιλεὺς Βασιλέων, ἢ Κύριος Κυρίων, μὲ διπλασιασμὸν λέγεται, ἑρμηνεύει ὁ μέγας ἐκεῖνος Θεολόγος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐν τῷ ιβ'. Κεφαλαίῳ περὶ θείων ὀνομάτων λέγων· „Ἐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φύσει τῶ ἀθανασίαν, ἀλλὰ χάριτι (1)· καὶ οὐδὲ ἔχουσι κυρίως καὶ πηγαίως αὐτὴν, ἀλλὰ μόνον μετέχουσιν ἀπὸ αὐτὴν, κατὰ μετάδοσιν ὀλίγων τῆς ἀρχικῆς καὶ πηγαίας ἀθανασίας τῦ Θεῦ.

„ Φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον ".

Ἄρά γε δὲ τὸ φῶς τῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Ἀπόστολος πῶς κατοικεῖ ὁ Τίὸς, ἆρά γε λέγω, τὸ φῶς τῦτο περιλαμβάνεται ἀπὸ τόπον; καὶ ἆρά γε ἄλλο εἶναι τὸ φῶς, καὶ ἄλλο εἶναι ὁ Θεὸς ὁπῦ κατοικεῖ εἰς τὸ φῶς; Καὶ πῶς; ὁπῦ ὁ Τίὸς εἶναι αὐτοφῶς; Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὅταν θελήσωμεν νὰ εἰπῶμεν κάνενα μεγάλον νόημα περὶ Θεῦ, ἀδυνατεῖ καὶ ὁ νῦς μας εἰς τὸ νὰ τὸ νοήσῃ, καὶ ἡ γλῶσά μας εἰς τὸ νὰ τὸ λαλήσῃ; Ἀπρόσιτον δὲ ὀνομάζεται τὸ φῶς τῦ Θεῦ, διὰ τί κάνενας νῦς κτισὸς καὶ πεπερασμένος εἴτε Ἀγγέλων, εἴτε ἀνθρώπων, δὲν ἠμπορεῖ νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸ διὰ τὸ ὑπερβολικὸ καὶ ἄπειρον λαμπρότητα ὁπῦ ἔχει (2).

„ Ὃν

„ πειδὴ ὑπερπλήρης πάντων ἐστὶν ὁ πάντων αἴτιος, κατὰ „ μίαν τῶ πάντων ὑπερέχουσαν ὑπερβολὴν· Ἅγιος „ Ἁγίων ὑμνῆται καὶ τὰ λοιπὰ (ἤτοι καὶ Βασιλεὺς „ Βασιλέων, καὶ Κύριος Κυρίων, καὶ Θεὸς Θεῶν) κα„ τὰ ὑπερβλύζουσαν αἰτίαν, καὶ ἐξηρημένῶν ὑπεροχὼ „ ὡς ἔνιοι φαίη, καθ' ὅσον ὑπερέχουσι τῶν οὐκ ὄντων „ τὰ ὄντα ἅγια, ἢ θεῖα, ἢ κυρία, ἢ βασιλικά· καὶ „ αὐτῶν μετεχόντων αἱ αὐτομεταί· κατὰ τοσῦτον ὑ„ περίδρυται πάντων τῶν ὄντων, ὁ ὑπὲρ πάντα τὰ ὄν„ τα, καὶ πάντων τῶν μετεχόντων, καὶ τῶν μεταχῶν, ὁ „ ἀμέθεκτος αἴτιος ".

(1) Σημείωσαι ὅτι καὶ ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων ἐν τῷ εἰς τὼ Ϛ'. οἰκουμενικὼ Σωίσδον ἀποκαλεῖ θεολογικωτάτῳ λιβέλλῳ αὐτῦ, ἤτοι ἐν τῇ ἐγγράφῳ αὐτῦ ἀναφορᾷ καὶ ὁμολογίᾳ τῆς πίσεως, τῦτο τὸ ἴδιον ῥητὸν τῦ Ἀποσόλυ φέρων λέγει, ὅτι οἱ Ἄγγελοι εἶναι ἀθάνατοι κατὰ χάριν· πρέπει ὅμως νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι ἀγκαλὰ καὶ οἱ Ἄγγελοι, καὶ αἱ λογικαὶ ψυχαὶ δὲν ἀποθνήσκουν οὐδὲ διαλύονται, καθὼς ἀπεθνήσκαν καὶ διαλύονται τὰ σώματα, ἀπεθνήσκαν ὅμως καὶ νεκραὶ γίνονται κατὰ ἄλλον τρόπον· διὰ τί καθὼς ὁ τῶ σώματος θάνατος ἀκολυθεῖ, ὅταν χωρισθῇ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα, ἔτζι καὶ ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς, ἢ τῶν Ἀγγέλων ἀκολυθεῖ, ὅταν αὐτὰ χωρισθῦν διὰ τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τὼ χάριν τῦ Θεῦ, ὁποὺ τις ἦναι ἡ ὕπνως καὶ ἀληθινὴ ζωή. Διὰ τῦτο τόσον οἱ Ἄγγελοι, ἤτοι οἱ δαίμονες, ὅσον καὶ αἱ λογικαὶ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ ἐχωρίσθησαν, καὶ χωρίζονται ἀπὸ τὼ χάριν τῦ Θεῦ διὰ τῆς ἁμαρτίας· διὰ τῦτο ἔγιναν νεκραὶ, καθὼς λέγει ὁ Θεσσαλονίκης Θεὸς Γρηγόριος, περὶ μὲν τῆς λογικῆς ψυχῆς τῦτα· „ ὅτι δὲ καὶ ἡ λογικὴ ψυ„ χὴ ἔσιν ὡς νεκρῦται, καὶ σοι ζωὴ ἔχουσα τὸ εἶναι, „ Παῦλος ὁ μέγας ἡμᾶς ἐδίδαξε γράφων· „ ἡ σπαπα„ λῶσα χήρα, ζῶσα τέθνηκεν.... (α'. Τιμοθ. ε'. 6.) „ Καὶ γὰρ ἔσι δεκτικὴ θανάτῳ τῦ χείρονος, ὥσπερ καὶ „ ζωῆς τῆς ἀμείνονος· ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος, ἀφεῖναί τινι „ φροτάξας τὺς νεκρὺς θάπτειν τὺς νεκρὺς, τὺς ἐν„ σφιάσας ἐκείνους, καπὶ σῶμα ζῶντας, νεκρὺς πάν„ τως κατὰ ψυχὴν ἀπεφήνατο ". (Κεφ. μέ. τῶν Φυσικ. καὶ Θεολογικῶν) Περὶ δὲ τῶν δαιμόνων τῦτα λέγει· „ ἐπεὶ δὲ ὁ Σατὰν ὐ νεκρόν ἐσι πνεῦμα μό„ νον, ἀλλὰ καὶ νεκρὺν τὺς ἐγγίζοντας, τοῖς δὲ μεταχοῦσι (τοῖς προπάτορσι δηλαδὴ) τῆς ἐκείνυ νεκρώ„ σεως καὶ σῶμα πικρὸν, δι' οὗ καὶ σωεπεράνθη πρὸς „ ἔργον ἐλθοῦσα ἡ νεκροποιὸς συμβυλὴ, μεταδιδόασι „ φεῦ! καὶ τοῖς οἰκείοις σώμασι, τὰ νεκρὰ καὶ νεκρο„ ποιὰ ἐκεῖνα πνεύματα τῆς νεκρώσεως, κᾆν διελύθη „ παραυτὰ πρὸς γῆν ἐπιστρέφαν, ὅθεν ἐλήφθη τὸ ἀν„ θρώπινον σῶμα, εἰ μὴ προμηθέα, καὶ δυνάμει συν„ εχόμενον κρείττονι, τῷ ἀποφασιν ἐκκρεμῆ, τοῦ „ ῥήματι μόνῳ τὰ πάντα φέροντος, ἧς χωρὶς, οὐδεὶ „ τελεῖται τῶν τελυμένων ". (Κεφ. μϛ'. τῶν Φυσικ. καὶ Θεολογικ.)

Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς ὅτι, καὶ ἂν οἱ Ἄγγελοι, καὶ αἱ λογικαὶ ψυχαὶ γίνωνται νεκραὶ, λοιπὸν κάνενα κτίσμα δὲν εἶναι ἀθάνατον, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός. Καὶ ἀποκρινόμεθα ὅτι ναὶ ὅπως ἔχει· μόνος γὰρ ὁ Θεὸς ἔναι κατὰ φύσιν καὶ κατ' οὐσίαν πάντῃ ἀθάνατος, διὰ τί ἔχει καὶ πάντῃ ἄτρεπτον καὶ ἀναλοίωτον τὼ ζωήν· οἱ δὲ Ἄγγελοι, καὶ αἱ λογικαὶ ψυχαὶ, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχουν πάντῃ ἄτρεπτον καὶ ἀναλοίωτον τὼ ζωὴν, διὰ τῦτο οὐδὲ κατὰ φύσιν ἔχουν τὼ ἀθανασίαν, ἀλλὰ κατὰ χάριν καὶ μεταχὴ, διὸ ὃ καὶ ὑστερῦνται ἀπὸ αὐτὼ, κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον ὁπῦ εἴπομεν· ὅθεν καὶ ὁ Ὡριγενὴς ἑρμηνεύων τὸ „ ζῶ ἐ„ γὼ λέγει Κύριος " (Ἀριθ. ιδ'. 3.) οὕτω φησί· „ πάχα τῶ κυρίως ζῆν μέλισα ἐκ τῶν ἑρμηνέων πε„ ρὶ τῦ ζῆν, παρὰ μόνῳ τυγχάνοντος τῷ Θεῷ· καὶ „ ὅρα εἰ διὰ τῦτο δώκασα ὁ Ἀπόσολος τὼ εἰς ὑπερ„ βολὴν ὑπεροχὴν νοήσας τῆς ζωῆς τῦ Θεῦ, καὶ ἀξίως „ σωιὰς τὸ ζῶ ἐγὼ λέγει Κύριος, ἑρμηνεύων περὶ „ Θεῦ· ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, οὐδενὸς τῶν παρὰ τῶν „ Θεὸν ζώντων, ὄχοντος τὼ ἄτρεπτον πάντῃ καὶ ἀ„ ναλοίωτον ζωήν· καὶ τί δισάζομεν περὶ τῶν λοιπῶν; „ ὅτε οὐδὲ ὁ Χριστὸς ἔσχε τὴν τῦ Πατρὸς ἀθανασίαν; „ (κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα δηλαδὴ) ἐβύσασο γὰρ ὑπὲρ „ παντὸς θανάτυ ".

(2) Ἡ δὲ Βασίλειος τῆς Ἐκκλησίας φωνὴ ὕπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τῦτο· „ ὁ Θεὸς φῶς οἰκῶν ἀπρόσι„ τον, λέγει· τὸ γὰρ ἀπρόσιτον πάντως ἀληθινόν (ὅπερ „ δηλαδὴ λέγει ὁ Ἰωάννης ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, „ (Ἰωάνν. α'. 9.) καὶ τὸ ἀληθινὸν ἀπρόσιτον· ὁπότε καὶ „ τῇ δόξῃ τῦ φωτὸς τῦ Τίὸ μὴ δυνηθέντες ἀτενίσαι, πεπτώ„ κασιν οἱ Ἀπόσολοι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἀπρόσιτον φῶς ". Σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ Θεὸς Νύσσης Γρηγόριος· ἀποσημόμενος γὰρ πρὸς τὸν Εὐνόμιον λέγοντα ἄλλο εἶναι τὸ ἀληθινὸν, καὶ ἄλλο τὸ ἀπρόσιτον, ὅ„ πῶς τίς ὕπως ἠλίθιος ὡς μὴ σωιδεῖν τῷ

„ τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται".

Κατὰ τὴν φύσιν τῆς Θεότητος, λέγει, καινὰς δὲν εἶδεν, ὅτε δύναται τὰ ἰδεῖν τὸν Υἱόν (1)· κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπότητα ἔγινεν ὁρατὸς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυ-

„των σημαινομένων πυνθάνῃ; τὸ γὰρ ἀληθινόν τε καὶ „τὸ ἄπρόσιτον, ἐπίσης τοῖς κατὰ τὸ ἐναντίον νοουμέ„νοις ἐστὶν ἀπροσπέλαστον· ὡς γὰρ τὸ ἀληθὲς τῷ τῶ „ψεύδει οὐ προσδέχεται μίξιν, οὕτω καὶ τὸ ἀπρόσιτον τὸν „τῶ ἐναντίω προσεγγισμὸν οὐ προσίεται". (Λόγ. ιβ'. κατ' Εὐνομίου) Καὶ πάλιν λέγει· „φησὶν ὁ Παῦλος „ὅτι φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον· διαφέρει δὲ πολὺ τὸ, αὐτὸν „τὸ εἶναι, καὶ τὸ ἐστὶν λέγειν εἶναι· ὁ γὰρ ὢπὼν φῶς „οἰκῶν ἀπρόσιτον τῇ τῆς οἰκήσεως φωνῇ, οὐκ αὐτὸν ἐ„νεδείξατο· ἀλλὰ τὸ περὶ αὐτόν· ὅπερ ἴσόν ἐστι καὶ „τὸν ἡμέτερον λόγον, τῷ εὐαγγελικῷ ῥήματι τῷ λέ„γοντι, ἐν τῷ Υἱῷ τὸν Πατέρα εἶναι· φῶς γὰρ ἀλη„θινὸν ὁ Υἱός· ἀπρόσιτος δὲ τῷ ψεύδει ἐστὶν ἡ ἀλήθεια· „φῶς ἀπρόσιτον ἄρα ὁ Υἱός, ἐν ᾧ οἰκεῖ ὁ Πατήρ, ὢπερ „ἐν ᾧ ἐστιν ὁ Πατήρ". (τὸν Πατέρα γὰρ λέγει, ὅτι ἐννοεῖ ὁ Παῦλος εἰδὼς φῶς οἰκεῖ φῶς ἀπρόσιτον, ὡς καὶ ὁ Χρυσόστομος λέγει.) (αὐτόθι)

Ὁ δὲ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος τὸ ἀπρόσιτον τοῦτο φῶς, ὀνομάζει θεῖον γνόφον, καθ' ὅτι καὶ τὸ ἀπρόσιτον φῶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν φανότητα, καὶ ὁ γνόφος διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν σκοτεινότητα, ἐξίσου καὶ τὰ δύο εἶναι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀόρατα· „ἐνθα φησὶ τὰ ἄπλᾶ καὶ „ἀπόλυτα, καὶ ἀτρεπτα τῆς Θεολογίας Μυσταγωγὰ, κα„τὰ τὸν ὑπέρφωτον ἐγκεκάλυπται τῆς κρυφιομύστου σι„γῆς γνόφον, ἐν τῷ σκοτεινοτάτῳ τῶ ὑπερφαντάστου „ὑπερλάμποντα, καὶ ἐν τῷ πάμπαν ἀναφεῖ καὶ ἀοράτῳ, τῶν ὑπερκάλων αὐγαλέων ὑπερπληροῦντα τοὺς ἀνομά„στους νόας". (Περὶ Μυστικῆς Θεολογ. α'.) Καὶ πάλιν· „κατὰ τοῦτον καὶ ἡμᾶς γενέσθαι τὸν ὑπέρφωτον „εὐχόμεθα γνόφον, καὶ διὰ τυφλότητος καὶ ἀγνωσίας, ἰδεῖν „καὶ γνῶναι τὸ ὑπὲρ θέαν καὶ γνῶσιν, αὐτῷ τῷ μὴ ἰ„δεῖν μηδὲ γνῶναι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ὄντως ἰδεῖν καὶ γνῶ„ναι". (Αὐτόθ. Κεφ. β'.) Ὅμοιον δέ ἐστι τοῦτο ὅπερ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος μὲ ἐκεῖνο ὅπερ λέγει ὁ Δαβὶδ· „ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον". (Ψαλ. ργ'. 2.) Τὸ ἀπρόσιτον δὲ τοῦτο φῶς τῆς Θεότητος συγκορνυμένον τρόπον τινὰ διὰ τῆς μεσιτείας τῶ θεοῦ τοῦ αἵματος τῶ Κυρίου, οὕτω διὰ μέσου αὐτῶ μεταδίδεται συγκεκραμένον εἰς πάντας τοὺς Ἀγγέλους, καὶ πάντας μακαρίους· ὅθεν ὁ Θεοδώρητος εἶπεν ὅτι· „μετὰ τὴν „σάρκωσιν ὤφθη (ὁ Υἱὸς) καὶ τοῖς Ἀγγέλοις, οὐκ ἐν „ὁμοιώματι τῆς δόξης, ἀλλ' ἀληθεῖ καὶ ζῶντι χρησάμενος „νος ὡς περιβολῇ τῆς σαρκὸς τῷ καλύμματι". (Διαλογ. κ'. κατὰ Εὐτυχῆ) Καὶ ὁ θεσπέσιος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας· „ἡ μὲν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς φωνὴ καλή τε „καὶ ἐξαίρετος· ἀκριτῶ δὲ ἦδη κατεχόμενοι δείματι „πάντασιν οἱ μαθηταὶ· ἵνα δὴ πάλιν καὶ διὰ τούτου μά„θωμεν ὡς ἀναγκαιοτάτη τοῖς ἐπὶ γῆς ἡ τοῦ Σωτῆρος „ἡμῶν ἀνάληψις μεσιτεία, νοουμένη διττῶς κατὰ τὸν „τῆς ἐνανθρωπήσεως τρόπον· ὡ γὰρ μὴ γέγονε καθ' „ἡμᾶς, πῶς ἂν ἡμῶν ἤνεγκεν ἄνω προσβάλλοντα Θεόν, „καὶ τῷ ἀφθάρτῳ αὐτοῦ δόξαν, ὁδενὶ πέλα τῶν γενη„τῶν φορητῶ, ἐμφανοῦντα; φῶς γὰρ οἰκὴν αὐτὸν ἀ„πρόσιτον, καὶ ὁ μακάριος ἔφησε Παῦλος". (Παρὰ τῇ Σειρᾷ τῷ κατὰ Ματθ. Κεφ. ιζ'.)

(1) Ὅτι δὲ οὐδεὶς εἶδε τὸν Θεὸν κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν, μαρτυρεῖ τρανῶς καὶ ὁ τῶν Θεολόγων πρώτιστος Ἰωάννης· „Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογε„νὴς Υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξη„γήσατο". (Ἰωαννη. α'. 18.) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Θεολόγος Γρηγόριος, ἀφ' ὧ πρότερον ἀνέφερε τὸν Ἠλίαν, καὶ Μωσῆ, καὶ Ἡσαΐαν, καὶ Ἰεζεκιὴλ τοὺς μαρτυρημένους ἐν τῇ παλαιᾷ ὅτι εἶδον τὸν Θεόν, ταῦτα· „Πλὴν „ὅτε ὅσοι· περὶ ὧν ὁ λόγος, ὅτινες ἕκαστοι τῶν κατ' „αὐτοὺς, ἦσαν ἐν ὑποσήματι καὶ αἰσίᾳ Κυρίου καὶ τῶ „γεγραμμένου· (παρὰ τῷ Ἱερεμίᾳ ὁπλ. λέγοντι· „τίς ἐστιν ἐν ὑποσήματι Κυρίου; κγ'. 18) οὐδὲ Θεοῦ „φύσιν, ἢ εἶδεν, ἢ ἐξηγόρευσε". (Περὶ Θεολογ. Λόγ. β'.) Καὶ ὁ μέγας Διονύσιος· „ὅτις ἰδὼν Θεόν, „συνῆκεν ὃ εἶδεν, οὐκ αὐτὸν ἑώρακεν, οὐκ ὄντι τῶν αὐ„τῶ, τῶν ὄντων καὶ γινωσκομένων· αὐτὸς δὲ ὑπὲρ νοῦν, „καὶ ὑπὲρ οὐσίαν ὑπερίδρυμένος, αὐτῷ τῷ καθόλου μὴ „γινώσκεσθαι, μηδὲ εἶναι, καὶ ἔστιν ὑπερσοφίας, καὶ ὑ„πὲρ τῶν γινώσκεται". (Ἐπιστολῇ πρὸς Γάϊον) Καὶ πάλιν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ὅτε οὐρανὸς ἐπένδυσεν „ὅλον πώποτε, ὅτε οὐσίαν Θεοῦ παντελῶς, ἢ νοῦς ἐχώ„ρησεν· ἢ φωνὴ περιέλαβεν, ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ „σκιαγραφοῦντες τὰ κατ' αὐτὸν, ἀμυδρά τινα καὶ ἀδιεῖ, „καὶ ἄλλου ἀπ' ἄλλα φανταζόμεθα συλλογισμόν· καὶ ὅπως ἄ„ριστος ἡμῖν Θεολόγος, οὐχ ὃς εὗρε τὸ πᾶν· οὐδὲ γὰρ „δέχεται τὸ πᾶν ὁ δεσμός, ἀλλ' ὃς ἂν ἄλλα φαντασθῇ „πλέον, καὶ πλέον ἐν ἑαυτῷ συναγάγῃ τὰ τῆς ἀλη„θείας ἐνδελεχῆ, ἢ ἀπροσκίαστα, ἢ ὅ, τι καὶ ὀνομάζο„μεν". (Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ) Ἀπορεῖ δὲ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος καὶ λέγει, διὰ τί ὁ μὲν Παῦλος λέγει ἐδῶ, ὅτι οὐδεὶς εἶδεν ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ὁ δὲ Κύριος λέγει· „μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, „ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται". (Ματθ. ε'. 8.) λύων ἂν τὴν ἀπορίαν λέγει· „ἡ θεία φύσις αὐτὴ καθ' „ἑαυτὴν, ὅ, τίποτε κατ' οὐσίαν ἐστὶ, πᾶσης ὑπέρκει„ται καταληπτικῆς ἐννοίας, ἀλλῳ δὲ λόγῳ ὁρᾶται καὶ „καταλαμβάνεται· ὁ γὰρ τῇ φύσει ἀόρατος, ὁρατὸς „ταῖς ἐνεργείαις γίνεται· ἀλλ' ὁ πρὸς τοῦτο βλέπειν μό„νον τῶ μακαρισμῶ ἡ διάνοια, ἐκτὸς ἐνεργείας τὸν ἐ„νεργοῦντα ἀναλογίζεσθαι· γένοιτο γὰρ ἂν ἴσως πῆς τῶ „αἰῶνος τούτου σοφοῖς, διὰ τῆς τοῦ Κόσμου τούτου εὐαρμο„στίας, ἢ τῆς ὑπερκειμένης σοφίας καὶ δυνάμεως κατα„νόησις". (Παρὰ τῇ Σειρᾷ τῷ κατὰ Ματθ.)

Ὁμοίως ὁ αὐτὸς Νύσσης Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον ἐγκωμίῳ ἀπορήσας, πῶς εἶδε μὲν λέγει ὁ Παῦλος οὐδεὶς εἶδε Θεὸν, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ὁ δὲ Στέφανος εἶδε τὸν τοῦ Θεοῦ δόξαν· λύει τὴν ἀπορίαν, ὅτι, ἡ μὲν καὶ μὲ ἀνθρωπίνῃ δυνάμει, ἤθελεν ἰδεῖν ὁ Στέφανος τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν, ἤθελε ψεύσεσθαι ὁ Ἀπόστολος ὅπερ λέγει, ὅτι ἀνὰ ἀχώρητος ἀπὸ τῆς ἀν„θρώπου ἡ τοῦ Θεοῦ θεωρίας· ἐπειδὴ δὲ ὁ Στέφανος ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἶδε τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν, διὰ τοῦτο ἀληθεύουσι καὶ οἱ δύο, καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, καὶ ὁ Στέφανος ἐκεῖ· „ὁ γὰρ Στέφανος οὐκ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ „φύσει καὶ δυνάμει μόνον τὸ θεῖον βλέπει, ἀλλὰ πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Χρυσόστομος, ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὅτι τὸ „ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης" καὶ τὸ „ὁ Βασιλεὺς „τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων" καὶ τὸ „ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν φῶς οἰκῶν „ἀπρόσιτον" λέγονται περὶ τοῦ Υἱοῦ, ἔπειτα παρακάτω λέγει ὅτι προηγουμένως ταῦτα πάντα λέγονται περὶ τοῦ Πατρὸς, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦναι κοινὰ καὶ εἰς τὸν Υἱὸν, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· λέγει δὲ ἔτζι τοῦτο ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος ἀνωτέρω δὲν ἀνέφερε μόνον τὸν Υἱὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν Πατέρα· „παραγγέλλω σοι γάρ φησιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ „Ἰησοῦ Χριστοῦ".

„Ὧ τιμὴ, καὶ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν".

Ἀνίσως λοιπὸν ἦναι παύποτε, κράτος καὶ δυνάμις φυσικὴ καὶ ἐσιώδης εἰς τὸν Θεὸν, μὴ φοβηθῇς τὸς κινδύνους, ἐσὺ ὦ Τιμόθεε· κἂν καὶ αὐτὸ τὸ κράτος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δυνάμις δὲν δείχνεται κατὰ τὸ παρόν. Καὶ αὖ ἦναι παύποτε τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὸν Θεὸν φυσικὴ καὶ ἐσιώδης, μὴ λυπηθῇς ἐσὺ καὶ καταπέσῃς, ἐὰν ὁ Θεὸς ἀτιμάζεται ἀπὸ τὰς ἀπίστους. Καλῶς δὲ καὶ ἐν καιρῷ ἁρμοδίῳ Θεολογεῖ ἐδῶ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος· διότι, ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἐκάλεσε μάρτυρα τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἰπῇ καὶ περὶ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἀκούων παύτας ὁ Τιμόθεος, περισσότερον ἐντραπῇ, καὶ εἰς τὸς κινδύνους στερεωθῇ. Καὶ ἡμεῖς δὲ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἀπαπαύστως δυνάμεθα νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν τοιαύτην δοξολογίαν, μήπως δὲν περιεργαζώμεθα τὴν ἀκατάληπτον φύσιν καὶ οὐσίαν τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ μόνον παύτην δοξάζωμεν καὶ τιμῶμεν (1), καθὼς τιμᾷ καὶ δοξάζει αὐτὴν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος.

17. „Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι" (2).

Ἐπειδὴ εἶναι καὶ ἄλλοι πλούσιοι, ὄχι εἰς τὸν παρόντα πρόσκαιρον αἰῶνα, ἀλλ' εἰς τὸν μέλλοντα καὶ αἰώνιον, οἱ δίκαιοι δηλαδὴ καὶ Ἅγιοι ὅλοι· διὰ τοῦτο πρὸς διαφορὰν ἐκείνων, λέγει τούτους πλουσίους ἐν τῷ νῦν αἰῶνι.

„Παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν".

Εἰς τοὺς πλουσίους, λέγει, τοὺς παρόντος αἰῶνος παράγγελλε, ὦ Τιμόθεε, νὰ μὴν ὑπερηφανεύωνται, ἐπειδὴ τὰ ἄσπρα συνειθίζουν νὰ γεννοῦν ἀλαζονείαν καὶ ὑπερηφάνειαν (3).

„Μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα παπαχρημνίζει ὁ Παῦλος τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν πλουσίων· τί καυχᾶσαι, λέγει, ὦ πλούσιε, εἰς τὸν πλοῦτόν σου; ἢ τί ὑπερηφανεύεσαι εἰς πρᾶγμα ἄδηλον, εἰς πρᾶγμα ἀκατάσατον, καὶ εἰς πρᾶγμα ἐπὶ δίκόλως μεταπίπτει ἀπὸ σέ εἰς ἄλλον (4); δὲν

„τὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χάριν ἀνακραθεὶς, διὰ ἐκεί-„νου ὑψώθη πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ καταπόησιν"· ἄλλως τε, ὁ μὲν Στέφανος εἶδε μόνην τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἡ τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν αὐτοῦ· ὁ δὲ Παῦλος ὁμιλεῖ ἐδῶ, ὅτι τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς εἶδεν, οὔτε νὰ ἰδῇ δύναται, καὶ διὰ τοῦτο ἀθήλοις ἐκ ἐναντιόνονται.

(1) Διὰ τί ὁ Ἀπόστολος ὅταν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, εὐθὺς ἐπιφέρει δοξολογίαν, ὅρα εἰς τὸν 20. στίχ. τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Φιλιππησ.

(2) Σημείωσαι ὅτι σχῆμα ὑπερβατὸν μεταχειρίζεται ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· τὸ δὲ ὁμαλὸν σχῆμα οὕτως εἶναι· „τοῖς ἐν τῷ νῦν αἰῶνι πλουσίοις".

(3) Ὅθεν καὶ ὁ Χρυσόστομος ἔλεγεν· „ὐδὲν οὕτω „τίκτει τύφον, καὶ ἀπόνοιαν, καὶ ἀλαζονείαν, ὡς χρή-„ματα". (Λόγ. ιέ. εἰς τὴν παροῦσαν) Καὶ ὁ Οἰ-κυμενίος· „οὐδὲν ἔστως, ὡς χρήματα φυσᾷ καὶ μετεω-„ρίζει".

(4) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ἄδηλον γάρ „τὰ πλούτου τὸ κτῆμα· νῦν μὲν γάρ, παρὰ τούτῳ φοι-„τᾷ, νῦν δὲ, πρὸς ἐκεῖνον μεταβαίνει· καὶ πολλὰς ἐ-„χων κυρίας, ἀδεσπότητον κτῆμα". Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς διὰ μέσου τῶν Θείων Προφητῶν, φοβερίζει, ὅτι θέλει φυσήσει καὶ διασκορπίσει ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν πλουσίων τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐλπίζουν, καὶ θαρροῦν· διὰ μὲν γὰρ τοῦ Προφήτου Ἀγγαίου οὕτω λέγει· „ἐπε-„βλέψατε εἰς πολὺ, καὶ ἐγένετο ὀλίγον· καὶ εἰσηνέχθη „εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐξεφύσησα αὐτό". (Ἀγγ. κ. 9.) διὰ δὲ τοῦ Προφήτου Μαλαχίου ἔτζι λέγει· „τραπέζας „Κυρίου ἠλισγημένη ἐστὶ, καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδέ-„νωται βρώματα αὐτοῦ. Καὶ ὥσπερ ταῦτα ἐκ κακο-

„πε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεν ἀκούεις τί λέγει ἡ Γραφή· „μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ"; (ἀ. Βασιλ. β'. 10.) Δεν ἀκούεις πῶς ὁ Ἰὼβ ἐκεῖνος ὁ τόσον πλούσιος δὲν ὑπερηφανεύετο, ἀλλ' ὅτε ἡ καρδία τε ἔχαιρε διὰ τὸν πλοῦτον ὁποῦ εἶχε, καθὼς τὸ ὁμολογεῖ μόνος, ἢ καταρᾶται τὴν ἡμέραν τε αὐτὸ ἔκαμεν; „εἰ δὲ ἢ διέφθαρμαι, πολλοῖς πλάνημα γενόμενος· εἰ δὲ καὶ „ἐπ' ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖρά μου". (Ἰὼβ λά. 25.) Πρόσεχε λοιπὸν διὰ νὰ μὴ περιγελασθῇς καὶ σὺ, καὶ ἀκούσῃς ἐκεῖνο τὸ Δαβιτικόν· „ἰδοὺ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔθετο τὸν „Θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτοῦ καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ „τῇ ματαιότητι αὐτοῦ". (Ψαλμ. νά. 7.)

„Ἀλλ' ἐπὶ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς „ἀπόλαυσιν".

Παράγγελλε, λέγει, εἰς τοὺς πλουσίους, ὦ Τιμόθεε, νὰ ἐλπίζουν, ὄχι εἰς τὸν μὴ διαμένοντα πλοῦτον, ἀλλὰ εἰς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα ἢ ἀεὶ διαμένοντα, ὁ ὁποῖος χαρίζει εἰς ἡμᾶς ἢ τὸν ἀέρα, ἢ τὸ νερὸν, ἢ τὸ φῶς, ἢ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς, ἢ τοὺς χρόνους, καὶ τῶν τεσσάρων καιρῶν τὰς ἀλλαγὰς, ἀνοίξεως, θέρους, φθινοπώρου, ἢ χειμῶνος, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἀγαθὰ, μὲ πολλὴν ἀφθονίαν καὶ πλουσιότητα· καὶν καὶ οἱ πλεονέκται ἄνθρωποι ἰδιοποιοῦνται, ἢ κάμνουσιν ἐδικά τους τὰ κοινὰ ταῦτα ἀγαθὰ, ὅπου ὁ Θεὸς δίδει ὄξισον εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πλουσίους τε ἢ πτωχοὺς, χωρὶς κἀμμίαν διαφορὰν ἢ ὄξαίρεσιν· Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνιμος πλοῦτος, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀθάνατος θησαυρὸς καὶ μὴ φθειρόμενος, δηλαδὴ ἡ ἐπὶ τὸν ζῶντα Θεὸν βεβαία ἐλπίς· μᾶλλον δὲ ὁ Θεὸς εἶναι, ὅπου δίδει ἢ τὸν πλοῦτον εἰς τοὺς ἐναρέτους ἀνθρώπους ἐκείνους, ὅπου ὅλως διόλου ἐλπίζουσιν εἰς αὐτὸν, καθὼς λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής· „καὶ „γε πᾶς ἄνθρωπος, ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπάρχοντα". (Ἐκκλ. ε. 18.) Μάθε δὲ σὺ ὦ ἀναγνῶστα, ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμε πλούσιον κάθε ἄνθρωπον, ἐπειδὴ καὶ ἐχάρισεν εἰς κάθε ἄνθρωπον κοινὰ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς· „ἀνοίγεις γὰρ σὺ τὴν χεῖρά σου, ἢ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας". (Ψαλμ. ρμδ'. 17.) Καὶ πάλιν· „χρηστὸς Κύριος τοῖς σύμπασι". (Ψαλμ. ρμδ'. 9.) Καὶ „ἀνοίξαντός σου „τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος". (Ψαλμ. ργ'. 29.) Καὶ λοιπὸν μάταιος ἢ ἀνόητος εἶναι ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅπου λυπεῖται πῶς εἶναι πτωχὸς, εἰς καιρὸν ὅπου ἔχει πλοῦτον ἀκατάληπτον τὸν Θεὸν, ἢ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν θέλει ὑστερηθῇ κἀνενὸς ἀγαθόν· „πλούσιοι γὰρ ἔσχον ἐπτώχευσαν, ἢ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες „τὸν Κύριον, οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ". (Ψαλμ. λγ'. 10.) Καὶ „ἐπίῤῥι„ψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου, ἢ αὐτός σε διαθρέψει". (Ψαλμ. νδ'. 25.)

18. „Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς".

Παράγγελλε, λέγει, ὦ Τιμόθεε, εἰς τοὺς πλουσίους, νὰ κάμνουν ἀγαθοεργίας, ἢ αὖ θέλουν ἢ ἀγαποῦν νὰ εἶναι πλούσιοι, ἂς εἶναι πλούσιοι εἰς τὰ καλὰ ἔργα.

„Εὐμεταδότους εἶναι".

Ἤγουν παράγγελλε εἰς τοὺς πλουσίους νὰ μεταδίδουν εὐκόλως τὸν πλοῦτόν τους εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ χρείαν ἔχοντας.

„Κοι-

„παθείας ἐστί, ἢ ἐξεφύσησα αὐτὴ λέγει Κύριος παντο„κράτωρ". (Μαλαχ. ά. 13.) Τὴν ἀδηλίαν τοῦ πλούτου ἢ ἀκαταστασίαν ἔως ἢ αὐτὸς ὁ ἐξωτερικὸς Σόλων ὁ εἷς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν ἐφανέρωσε μὲ τόσα πολλὰ λόγια

„Πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.

Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἔλεγε πρὸς τοὺς πλησίους καπηλῶν μέγαν Βασίλειον·

„Ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὺς μὲ διαμηχόμεθα τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον· ἐπὶ τὸ μεῖζον ἀεί·

„Χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

Καὶ ὁ Θεόγνις δὲ ὁ Ποιητὴς ἔλεγε τὸν Θεὸν ἐπιῤῥίπτην τοῖς ἀνθρώποις τὸ πλοῦτον, ἄλλοτε ἄλλους· „ἄλλο„τε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε δὲ μηδὲν ἔχειν". Ἔφη δὲ ἢ ὁ μέγας Βασίλειος· „τὰ μὲν ἄλλα τῶν κτημάτων, οὐ„δὲν ἧττον τῶν ἐχόντων, ἢ καὶ ὑστεροῦν τῶν ἐντυγχόν„των ἐστὶν, ὥσπερ ἐν παιδιᾷ κύβων τῇδε κἀκεῖσε μετα„βαλόμενα· μόνη δὲ κτημάτων ἡ ἀρετὴ ἀναφαίρετον, „καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι παραμένουσα". (Λόγῳ πρὸς τοὺς νέους)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Κοινωνικάς ".

Παράγγελλε εἰς τὰς πλουσίους νὰ εἶναι κοινωνικοὶ, ἤγουν νὰ δείχνωσιν ἀγάπην, ταπεινώσιν, καὶ συγκατάβασιν εἰς τὰς πτωχὰς ἀδελφάς των, καὶ νὰ ὁμιλῶσιν εἰς αὐτὰς μὲ γλυκύτητα, καὶ νὰ τὰς δέχωνται μὲ ἱλαρότητα τοῦ προσώπου· ἐπειδὴ „ ἱλαρὸν δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς " καθὼς εἶπεν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος. (β'. Κορ. Θ'. 7.) Καὶ ὁ Σειρὰχ λέγει· „ ἐν πάσῃ „ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρόσωπόν σου ". (Σειρὰχ λέ. 8.) (1)

19. „ Ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον ".

Παράγγελλε, λέγει, εἰς τοὺς πλουσίους, ὦ Τιμόθεε, νὰ ἀποθησαυρίζουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους καλὸν καὶ στερεὸν θεμέλιον τῆς σωτηρίας των εἰς τὸν μέλλουσαν ζωήν· διατὶ εἰς ὅποιον οἶκον βαλθῇ στερεὸν θεμέλιον, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὅλα τὰ ἐποικοδομήματα βέβαια καὶ ἀκίνητα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἀρετὴ, καὶ ὁ μέλλων αἰὼν, εἶναι πράγματα στερεὰ καὶ βέβαια, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρει ἐδῶ θεμέλιον· πῶς δὲ οἱ πλούσιοι θέλουν θησαυρίσουν καὶ βάλουν στερεὸν θεμέλιον εἰς τὸ μέλλον; Ἀνίσως δὲν θησαυρίζουν τὸν πλοῦτόν τους εἰς τὴν γῆν, ὅπου δὲν εἶναι ἀσφάλεια καὶ βεβαιότης, ἀλλὰ τὸν θησαυρίζουν εἰς τοὺς οὐρανοὺς διὰ μέσου τῆς ἐλεημοσύνης τῶν πτωχῶν, ὅπου μένει ὁ πλοῦτός των ἀσφαλὴς καὶ ἀνεπιβούλευτος, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, „ καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, „ ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὔτε κλέπτουσι ". (Ματθ. ϛ'. 19.) Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον βάλλουν οἱ πλούσιοι καλὸν θεμέλιον τῆς σωτηρίας των εἰς τὸ μέλλον· διατὶ ὁ πλοῦτός των θέλει γένῃ ἐξαγορὰ τῆς ψυχῆς των, ὡς λέγει ὁ Σολομών· „ λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλοῦτος " · (Παρ. ιγ'. 8.) καὶ ὅταν ἀποθάνουν θέλουν τοὺς δεχθοῦν οἱ πτωχοὶ ὁποὺ ἠλέησαν, εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς των, καθὼς λέγει ὁ Κύριος· „ ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξων„ται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς " (Λουκ. ιϛ'. 9.) (2)

„ Ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς ".

Ἐὰν ταῦτα, λέγει, ποιῶσιν οἱ πλούσιοι, θέλουν κληρονομήσουν τὴν αἰώνιον ζωήν· ἐπειδὴ ἡ πρᾶξις τῶν ἀρετῶν, καὶ μάλιστα τῆς ἐλεημοσύνης, τὴν ὁποίαν θεμέλιον καλὸν αὐτοτέρω ὠνόμασεν, αὐτὴ δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς μελλούσης βασιλείας· „ δεῦτε γὰρ φησιν οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην „ ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου, ὅτι ἐπείνασα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, καὶ ἐδίψη„σα καὶ ἐποτίσατέ με ", καὶ τὰ λοιπά. (Ματθ. κε. 34.)

20. „ Ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην (3) φύλαξον ".

Αὐτὰ ὅλα, λέγει, ὅσα ἐπροσάχθης ἀπὸ λόγου μου, φύλαξον καλὰ, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, διατὶ εἶναι θεϊκὰ καὶ δεσποτικὰ παραγγέλματα, καὶ πρόσεχε νὰ μὴ κάμῃς καμμίαν ἐλάττωσιν· περὶ τούτων γὰρ εἶπεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς· „ ταύτην τὴν πα„ραγγελίαν παρατίθεμαί σοι τέκνον Τιμόθεε ". (α'. Τιμοθ. α'. 18.) (4)

„ Ἐκ-

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ κοινωνικοὺς καλῶν „ ἐώθαμεν τοὺς ἄτυφον ἦθος ἔχοντας ".

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕπως ἑρμηνεύει· „ τὸ πλέ„ον τὴν κτῆσιν ἐκάλεσεν ἄδηλον, τῶν δὲ μελλόντων ἀ„γαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν, θεμέλιον κέκληκεν· ἀκίνητα „ γὰρ ἐκεῖνα καὶ ἄτρεπτα ".

(3) Ἐν ἄλλοις, τὴν παραθήκην.

(4) Ὁ δὲ Θεοδώρητος παραθήκην ἐννοεῖ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, τὴν ὁποίαν εἰδέχθη ὁ Τιμόθεος διὰ τῆς χειροτονίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας".

Ἀποστρέφε, λέγει, καὶ ἀπόφυγε τὰς κενοφωνίας, ἤγουν τὰς ματαιολογίας, τὰς ἀκαθάρτους καὶ μιαράς· μὲ τοῦτο δὲ ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος, δείχνει ὅτι εἶναι καὶ ματαιολογίαις ὁποῦ δὲν εἶναι ἀκάθαρταις. Ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, καινοφωνίας ἀνέγνωσε, γράφων τὸ και, διὰ τῆς, αι, διφθόγγου· ἤτοι ἀποστρέφε τὰς νεωτέρας παραινέσεις τῶν ψευδοδιδασκάλων.

„Καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως".

Ψευδώνυμον ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὴν γνῶσιν τῶν αἱρετικῶν καὶ ἀπίστων· διατί ὅταν πίστις δὲν προηγῆται, ἀλλὰ ὅλα τὰ νοήματα τοῦ ἀνθρώπου γεννῶνται ἀπὸ συλλογισμοὺς ἀνθρωπίνους, ἐκεῖ γνῶσις ἀληθὴς δὲν εἶναι, ἀλλὰ ψευδὴς καὶ πεπλανημένη, καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά της ψεύδεται· διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἡσαΐας· „ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε". (Ἡσαΐ. ζ'. 9.) Σημείωσαι δὲ ἀπὸ τοῦτο ῥητὸν τοῦτο, ὅτι εἶναι καὶ αὐτιλογίαι, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀποστρέφεται τινας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, καὶ τελείως μὲ αὐτὰς νὰ μὴ συμπλέκεται.

21. „Ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν".

Διατί ἐξέπεσον ἀπὸ τὴν ὀρθὴν πίστιν ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἐπαγγέλονται καὶ καυχῶνται εἰς τὴν ψευδώνυμον γνῶσιν; ἐπειδὴ ὅποιος ἀκολουθεῖ εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους συλλογισμοὺς τοῦτο, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀστοχῇ, καὶ νὰ ἐκπίπτῃ ἀπὸ τὴν πίστιν· ἐπειδὴ ἡ πίστις συγκατάθεσις οὖσα ἀδιάκριτος, συλλογισμοὺς δὲν δέχεται. Νομίζω δὲ ὅτι ταῦτα λέγει ὁ Ἀπόστολος διὰ τοὺς τότε αἱρετικοὺς, τοὺς λεγομένους Γνωσικοὺς, οἵτινες ἦτον γεμάτοι ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσίαν καὶ αἰσχρουργίαν, ὡς ἀναφέρει περὶ τούτων ὅ, τε Ἀπόστολος Ἰούδας εἰς τὴν καθολικὴν Ἐπιστολὴν, καὶ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος· διατοῦτο γὰρ καὶ ὁ Παῦλος βεβήλους καὶ ἀκαθάρτους ὠνόμασε τὰς κενοφωνίας αὐτῶν, καὶ τὴν γνῶσιν αὐτῶν ὠνόμασε ψευδώνυμον· τῆς αἱρέσεως δὲ τῶν Γνωσικῶν τούτων καὶ ἀρχηγὸς καὶ προσάπτης ἐσάθη Νικόλαος, ὁ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ Διακόνων (1).

„Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἀμήν".

Συνήθως βάλλει καὶ εἰς τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ὁ μακάριος Παῦλος ὡσὰν σφραγῖδα ὅλων τῶν λόγων ὁποῦ εἶπε, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, ὄχι μόνον δίδεται, ἀλλὰ καὶ φυλάττεται κάθε ἀγαθόν· ταύτην δὲ τὴν θείαν χάριν ἄμποτε νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ ἡμεῖς πλουσιοπαρόχως, ἵνα φυλάξωμεν διὰ μέσου αὐτῆς τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ ἀπολαύσαμεν πάλιν ἀπὸ αὐτὴν, καὶ νὰ μὴ τὰ χάσωμεν, δοξάζοντες τὸν Χριστὸν τὸν τῶν χαρισμάτων παντὸς δοτῆρα καὶ χορηγὸν, σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ Πνεύματι· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν (2).

Ἡ πρὸς Τιμόθεον πρώτη αὕτη Ἐπιστολὴ ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ Μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς, καθὼς περὶ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης γράφει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πρὸς Κολασσαεῖς Ἐπιστολήν· καὶ ὅρα εἰς τὸ δ'. Κεφ. ἐκείνης. στίχ. 16.

ΠΑΥ-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο· „οἱ ἀπὸ Σίμωνος, γνωστικοὺς ἑαυτοὺς προσηγόρευσαν· „ἃ γὰρ σεσιγηκέφασιν ἡ θεία Γραφὴ, ταῦτα ὁ Θεὸς „αὐτοῖς ἀπεκάλυψεν· ἦσι δὲ πάσης δυσσεβίας, καὶ ἀσελ„γείας μεστὰ· ταύτην εἰκότως ψευδώνυμον ἀπεκάλεσε γνῶ„σιν, ἀγνοίας ζόφον, ἀλλ' οὐ θεογνωσίας ἔχουσαν φῶς".

(2) Σημείωσαι ὅτι τὸ „ἡ χάρις μετὰ σοῦ, ἀμήν" εἶναι ἀπασμὸς τοῦ θεσπεσίου Παύλου, τὸν ὁποῖον ἐσυνήθιζε νὰ γράφῃ ὁ τερσμακάριστος τοῦ Κυρίου Ἀπόστολος μὲ τὰς ἰδίας ἁγίας τοῦ χεῖρας, καὶ εἶναι ἀντὶ τοῦ, ἔρρωσο, ὁποῦ ἡμεῖς πάρα σωστὰ συνηθίζομεν νὰ γράφωμεν εἰς τὸ τέλος τῶν Ἐπιστολῶν, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Θεοδώρητος. Ἀξιάγαστα δὲ εἶναι καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ προσθέτει εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος· „ταύτην, λέγει, προσήκει τὴν διδασκα„λίαν (ὅλης δηλαδὴ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης) ἅπαντας „τοὺς Ἱερωσύνης ἠξιωμένους σὺν ἀκριβείᾳ φυλάττειν, „καὶ οἷόν τινα κανόνα ἑαυτοῖς προσφέρειν καὶ, καὶ πρὸς „τοῦτον διευθύνειν πάντα λεγόμενα, πάντα πραττόμενα „παρ' αὐτῶν· ἕως γὰρ δύναται καὶ τοῖς τοῦ μακαρίου Τι„μοθέου γενέσθαι μιμηταί· καὶ μέντοι καὶ αὐτοῦ τοῦ „θειοτάτου Παύλου".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Π Α Υ Λ Ο Υ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον δευτέραν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Ἐπιστολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλοῦν (1).

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τιμόθεον Δευτέρας Ἐπιστολῆς (2) κατὰ τὸν Χρυσόστομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμένιον.

Διὰ ποίαν ἀφορμὴν γέλει ὁ μακάριος Παῦλος καὶ δευτέραν Ἐπιστολὴν εἰς τὸν Τιμόθεον; μόνος τὸ λέγει ὁ ἴδιος εἰς τὴν πρώτην Ἐπιστολήν· ἔγραφε γὰρ ἐν ἐκείνῃ ἔτω· „ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον“· (α. Τιμόθ. γ'. 14.) ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Παῦλος δὲν ἐδυνήθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Τιμόθεον, καθὼς ἔγραφεν· εὑρίσκετο γὰρ εἰς φυλακὴν δεδεμένος ἀπὸ τὸν Βασιλέα Νέρωνα· διὰ τοῦτο ἐχρειάσθη νὰ γράψῃ καὶ δευτέραν Ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν· σὺν μὲν, ἵνα αὐτὶ τῆς παρρησίας του, παρηγορήσῃ διὰ τῶν γραμμάτων τὸν Τιμόθεον, ὅστις ἴσως ἐθλίβετο διὰ τὴν σέρησιν τοῦ διδασκάλου Παύλου, καὶ διὰ τὸ βάρος ὁποῦ εἶχε τῆς διοικήσεως τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ ἐνδυναμώσῃ αὐτὸν ἔτω κοπιάζοντα εἰς τὴν φροντίδα τοῦ ποιμνίου του, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλοι, καὶ δυνατοὶ ἄνδρες, καταπίπτων καὶ ἀποκάμνων ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν ποιμνίου καὶ Ἐκκλησίας, μὲ τὸ νὰ πνίγωνται παντοχόθεν ἀπὸ πολλὰ κύματα τῶν πειρασμῶν· καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους τοὺς καιρούς, ὅταν ἦτον παντοχοῦ διωγμοὶ, καὶ πόλεμοι κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Αὗται μὲν εἶναι αἱ καθ' αὐτὸ αἰτίαι, διὰ τὰς ὁποίας ἔγραψεν ὁ Ἀπόστολος καὶ τὴν δευτέραν ταύτην Ἐπιστολὴν πρὸς Τιμόθεον.

Ἐσάθη δὲ καὶ τρίτη αἰτία αὐτῆς κατὰ τὸν Χρυσόστομον, δηλαδὴ αἱ αἱρέσεις ὁποῦ ἄρχησαν ἀπὸ τοὺς διδασκάλους τῶν Ἰουδαίων, περὶ τῶν ὁποίων ἀνέφερεν ὁ Παῦλος καὶ εἰς τὴν προτέραν Ἐπιστολήν. Πρῶτον λοιπὸν ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐνθυμίζει εἰς τὸν Τιμόθεον, τὴν εὐσέ-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι, κατὰ τὸν Θεοδώριτον, ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἐσχάτη, ἤτοι δεκάτη τετάρτη, κατὰ τὴν τάξιν, καὶ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἔγραψεν ὁ Παῦλος τὰς Ἐπιστολάς του. Σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο ὅτι, κατὰ τὸν αὐτὸν Θεοδώριτον, ὁ Τιμόθεος δὲν εὑρίσκετο εἰς Ἔφεσον, ὅτε ὅταν ἔστειλεν ὁ Παῦλος τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, ἀλλὰ εἰς ἄλλα μέρη· συμπεραίνει δὲ τοῦτο ἀπὸ τὸν λόγον, ὁποῦ λέγει ἐν τῷ τέλει τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης· „Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον“· (β'. Τιμοθ. δ'. 12.) ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ εἴπῃ· „Τυχικὸν δὲ „ἀπέστειλα αὐτῇ“.

(2) Ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη κατὰ τὸν Μελέτιον, ἔτη λζ'. μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου. Τόμ. α'. σελ. 41. τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σέβειαν καὶ πίστιν τῶν προγόνων τε· δεύτερον, ὅτι οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης ἀπεσράφησαν τὰς ἀλύσεις τε· εἰς μόνον δὲ τὸν εὐλογημένον Ὀνησιφόρον ὁμολογεῖ χάριτας, διὰ τί ἔδειξε πολλὴν σπουδὴν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἔμεινε κοντὰ εἰς αὐτόν· τρίτον παραγγέλλει εἰς τὸν Τιμόθεον, νὰ παραιτῇ τὰς μωρὰς ζητήσεις, διὰ τί ἀπὸ αὐτὰς γεννῶνται μάχαι· καὶ διὰ τί ἀπὸ αὐτὰς ὁ Ὑμεναῖος καὶ ὁ Φίλητος ἐξέπεσον ἀπὸ τὴν πίστιν τὴν Χριστῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ ἀνάστασις τώρα ἔγινε· τέταρτον συμβουλεύει αὐτὸν νὰ προσέχῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν, διὰ τί εἰς τὰς ὑστερινὰς καιρὰς θέλουν εἶναι οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, καὶ φιλήδονοι περισσότερον, παρὰ φιλόθεοι· ὅθεν καὶ πρέπει νὰ προβλέπῃ διὰ νὰ ἀσφαλίζεται τὰς Χριστιανὰς, ἵνα μὴ ἀπατηθῇ τινας ἀπὸ τὰς τοιύτας, τόσον εἰς τὰ ἤθη, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῆς διδασκαλίας τῆς πίστεως· πέμπτον φανερόνει εἰς αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεως καὶ τὰ θανάτου τε, καὶ ἔχει νὰ γενῇ θυσία διὰ τὸν Χριστόν· ἕκτον δὲ καὶ τελευταῖον παραγγείλας νὰ ὑπάγῃ ὁ Τιμόθεος εἰς τὴν Ῥώμην ὀγλίγωρα, φέρων καὶ τὰ βιβλία, καὶ τὸν Φελόνην, καὶ συμβουλεύσας αὐτὸν νὰ προφυλάττεται ἀπὸ τὸν χαλκέα Ἀλέξανδρον, διὰ τί ἔδειξεν εἰς τὸν Παῦλον πολλὰ κακὰ, τελειόνει τὴν Ἐπιστολήν. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος, ἔγινε κοντὰ εἰς τὸν θανατον τὲ μακαρίτε Παύλε, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος Παῦλος τὸ φανερόνει εἰς αὐτὴν, λέγων· „ἐγὼ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε". (β'. Τιμοθ. δ'. 9.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ Β'. ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „Παῦλος Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, „κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Εὐθὺς ἀπὸ τὸ προοίμιον καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς, ἐξύπνισεν ὁ Παῦλος, καὶ ἐπαρηγόρησε τὸν Τιμοθέον τὸν ψυχικόν· μὴ βλέπῃς, λέγει, ὦ Τιμόθεε, τὰς κινδύνους τῆς παρούσης ζωῆς, διὰ τί αὐτοὶ προξενοῦσιν εἰς ἡμᾶς τὴν αἰώνιον ζωήν· ἡμεῖς ἐγίναμεν Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀποθαίνωμεν ἐδῶ διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ ζήσωμεν ἐκεῖ μὲ αὐτὸν αἰωνίως. Διὰ τοῦτο δὲ παρηγορεῖ εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὸν Τιμόθεον, ἵνα μὴ αὐτὸς ἀκούσας, ὅτι ὁ διδάσκαλός του Παῦλος εὑρίσκεται εἰς κινδύνους καὶ φυλακὰς, περισσότερον λυπηθῇ· βλέπε δὲ, πῶς κατ' ἐπαγγελίαν ὀνομάζει τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν, καὶ ὡσὰν νὰ τοῦ λέγῃ ἔτζι· αὐτὴ ἡ ἐν τῷ Χριστῷ ζωὴ ἦναι κατ' ἐπαγγελίαν, ἤγουν αὐτὴ ὑπεσχέθη νὰ μᾶς δώσῃ αὐτὴν ὁ Κύριος εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, λοιπὸν μὴ ζητῇς αὐτὴν, ὦ Τιμόθεε, εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα· ἐν Χριστῷ δὲ εἶναι ἡ ζωὴ, ἤγουν σὺν τῷ Χριστῷ· ἢ ἐν Χριστῷ, διὰ τί ὁ Χριστὸς εἶναι ὁποῦ ἔχει νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ζωὴν ταύτην, καὶ νὰ τὴν διαφυλάξῃ· ἐπειδὴ ἡ μὲν αἰσθητὴ ἐτούτη ζωὴ, διαφυλάττεται μὲ φαγητὰ, καὶ πιοτὰ, ἡ δὲ νοητὴ καὶ πνευματικὴ ἐκείνη ζωὴ, ἐν τῷ Χριστῷ διαφυλάττεται, καὶ σωέχεται· δι' ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ θέλει εἶναι εἰς ἡμᾶς τὰ πάντα, εἰς ὅλον ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα (1).

2. „Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ".

Εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι τινὰς τέκνον, καὶ νὰ μὴ ἦναι ἀγαπητὸν, διὰ τὴν κακίαν του· ὅθεν ὁ Παῦλος, καλεῖ μὲν τέκνα τοὺς Γαλάτας, ἀλλὰ πονεῖ δι' αὐτὰ λέγων· „τεκνία μου, οὓς „πάλιν ὠδίνω" (Γαλ. δ'. 16.) ὁ δὲ Τιμόθεος, ὄχι μόνον ἦτον τέκνον κατὰ Πνεῦμα τοῦ μακαρίου Παύλου, ἀλλὰ καὶ ἀγαπητὸν, διὰ τὰς ἀρετὰς ὁποῦ εἶχε. Δείχνει δὲ μὲ τοῦτον τὸν λόγον ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν ἐπῆγεν εἰς τὸν Τιμόθεον, ὄχι διὰ τὶ ὠργίσθη κατ' αὐτοῦ, ἢ διὰ τὶ τὸν ἐκατηγόρησεν εἰς καινόν πρᾶγμα· ἀγαπητὸς γὰρ ἦτον ὁ Τιμόθεος εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τὶ ἐμποδίσθη ἀπὸ βίαν, καὶ ἀνάγκην ἐξωτερικήν.

„Χά-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο συμφωνοῦμεν καὶ τοῦ Χριστοῦ, ὥστε μὲ τὴν ἐπαγγελ-ία· „Ἀπόστολόν με φησὶ προεβάλετο ὁ Δεσπότης Θεός, θεσμὸν αἰώνιον ζωὴν τοῖς ἀνθρώποις κηρύξαι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυ-
„ ρίου ἡμῶν “.

Εἰκεῖνον τὸν χαιρετισμὸν, καὶ τῷ δ' χῷ, ὅπου ἔγραψεν ὁ Παῦλος τῷ Τιμοθέῳ εἰς τὴν πρώτην Ἐπιστολὴν, αὐτὸν τὸν ἴδιον γράφει καὶ εἰς τὴν δευτέραν ταύτην Ἐπιστολήν· ὅθεν ἀναγνωθῇ τὴν ἑρμηνείαν τότε ἐκεῖ.

3. „ Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ “.

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πόσην ὑπερβολικὴν ἀγάπην εἶχεν ὁ μακάριος Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον; δ' χαριστῶ, λέγει, εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τί ἀγαπῶντάς σε, σὲ ἐνθυμοῦμαι· τοῦτο εἶναι ἀγάπη, καὶ φιλία ἀληθινὴ, ὅταν τινὰς καλλωπίζεται, καὶ σεμνύνεται εἰς τὴν φιλίαν τοῦ φιλουμένου (1).

„ Ὃν λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει “.

Καὶ πῶς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ἐλάτρευε τὸν Θεὸν μὲ καθαρὰν συνείδησιν (2), εἰς καιρὸν ὅπου αὐτὸς δὲν ἐπίστευε τὸν Υἱόν του, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν; πρὸς τὸ ὁποῖον ἀποκρινόμεθα· ὅτι συνείδησιν ἐδῶ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, τὴν ἀνάρεσον ζωὴν ὅπου εἶχε· διὰ τί καὶν καὶ Ἰουδαῖος ἦτον, καὶ ἄπιστος εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλ' ὅμως κατὰ τὴν ζωὴν ἦτον σεμνός· ἢ λέγει τοῦτο, διὰ τί καὶ ὅταν ἐδίωκε τὸν Χριστὸν, καὶ τοὺς Χριστιανοὺς, διὰ ζῆλον Θεοῦ τοὺς ἐδίωκε, καὶ ὄχι κατὰ πάθος, καὶ ἀνθρώπινον λογισμόν· ὅθεν καὶ ἔγραφε πρὸς τοὺς Φιλιππησίους· „ κατὰ ζῆλον διώκων τὴν Ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ, γενόμενος ἄμεμ-
„ πτος “. (Φιλιππ. γ'. 6.) καὶ ὄχι καθὼς πολλοὶ αἱρετικοὶ κάμνουσιν, οἵτινες ἠξεύροντες πῶς εἶναι σαθρὰ καὶ ψεύδης ἡ αἵρεσίς των, διὰ τὴν δόξαν ὅμως τῶν ἀνθρώπων συνίστων αὐτὴν καὶ δεφενδεύουσι. Τὸ νόημα δὲ ὅπου λέγει, πιστὸν εἶναι· μή με ὑποπτεύσῃς, ὦ Τιμόθεε, ὅτι ἄλλα μὲν φρονῶ μὲ τὴν καρδίαν, ἄλλα δὲ λέγω μὲ τὸ στόμα, ὄχι· καθαρὸν εἶναι τὸ συνειδός μου ἀπὸ κάθε ὑπόκρισιν, καὶ ὁ αὐτὸς ὅπου ἤμουν πάντοτε, εἶμαι καὶ πρᾶος· δὲν ψεύδομαι λοιπὸν ἀνίσως καὶ λέγω, ὅτι σε ἀγαπῶ, καὶ πάντοτε σὲ ἐνθυμοῦμαι.

„ Ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκ-
„ τὸς καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν “.

Εὐχαριστῶ, λέγει, εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τί σὲ ἐνθυμοῦμαι, καὶ ὄχι διὰ τί σὲ ἐνθυμοῦμαι ἁπλῶς, ἀλλὰ εἰς τὰς προσευχάς μου· καὶ ὄχι μίαν, ἢ δύω φοραῖς, ἀλλὰ νύκτα καὶ ἡμέραν, παρακαλῶντας τὸν Θεὸν διὰ λόγου σου, ἵνα τελειώσῃ τὸν πόθον ὅπου ἔχω νὰ σὲ ἰδῶ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγὼ τόσον ἡδυώμαι νὰ σὲ ἰδῶ, πῶς ἦτον τρόπος νὰ στερήσω τὸν ἑαυτόν μου θελληματικῶς ἀπὸ τόσην ἡδονὴν, ἀνίσως καὶ ἠδυνάμην νὰ ἔλθω; ὅθεν φανερὸν εἶναι, ὅτι δὲν δύναμαι, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔρχομαι. Διὰ τί δὲ ὁ Παῦλος δὲν λέγει φανερὰ τὴν αἰτίαν, ὅτι κρατεῖται καὶ εἶναι φυλακωμένος ἀπὸ τὸν Νέρωνα; διὰ νὰ μὴ λυπήσῃ τὸν Τιμόθεον διότις εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς· εἰς τὸ τέλος ὅμως τῆς Ἐπιστολῆς φανερόνει ταύτην.

4. „ Μεμνημένος σου τῶν δακρύων ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ “.

Τὸ ῥητὸν τοῦτο ἔπρεπε συντάξει μὲ τὸ ἀνωτέρω· ἔστι γὰρ ὑπερβατὸν „ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, ἵνα „ χαρᾶς πληρωθῶ “ εἶτα διὰ μέσου „ μεμνημένος σου τῶν δακρύων “· ἀνίσως, λέγει, καὶ ἤμουν φυσικὰ ἄφιλος, καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἔλθω νὰ σὲ ἰδῶ, ἀλλ' ὅμως τὰ δάκρυά σου ἐρχόμενα εἰς τὴν μνή-

(1) Ποῖος εἶναι ὁ ἀληθὴς καὶ γνήσιος φίλος, καὶ ἡ ἀληθὴς φιλία, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ὅπου „ ἱμειρόμενοι ὑμῶν “. (α'. Θεσσαλ. β'. 8.)

(2) Τί εἶναι ἡ λατρεία, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ μάρτυς γάρμοι ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ „ πνεύματί μου “. (Ῥωμ. α'. 9.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μνήμω μου, ἦτον ἱκανὰ νὰ κάμψῃ τὴν καρδίαν μου, εἰς τὸ νὰ ἔλθω νὰ σὲ ἀπολαύσω· ἀκόλουθον γὰρ ἦτον νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ ὀδύρεται ὁ Τιμόθεος, ὅταν ἐχωρίζετο ἀπὸ τὸν Παῦλον, περισσότερον ἀπὸ τὸ βυζανάκικον παιδίον, ὅταν χωρίζεται ἀπὸ τὸ βυζὶ τῆς μητρός του.

5. „Ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως".

Οὐχὶ μόνον, λέγει, ἐπιποθῶ νὰ σὲ ἰδῶ, διὰ τὶ ἐνθυμοῦμαι τὰ δάκρυά σου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὶ ἐνθυμοῦμαι τὴν καθαρὰν καὶ ἄδολον πίστιν, ὁποὺ εἶχες πρὸς ἐμένα· ἐπειδὴ μεγάλον ἦτον καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς ἐσένα, διὰ νὰ ἀγαπᾶσαι ἀπὸ λόγου μας, καὶ διὰ νὰ μὲ τραβίζῃς εἰς τὸ νὰ ἔλθω νὰ σὲ ἰδῶ.

„Ἥτις ἐνώκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, καὶ τῇ μητρί σου „Εὐνίκῃ".

Ἰδοὺ καὶ ἄλλο ἐγκώμιον τοῦ Τιμοθέου, καὶ ἄλλο δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸ νὰ ἀγαπᾶται παρὰ τοῦ Παύλου· ποῖον δὲ εἶναι τὸ ἐγκώμιον αὐτὸ, καὶ τὸ δικαίωμα; ὅτι ὁ Τιμόθεος δὲν ἐγεννήθη ἀπὸ ἀπίστους γονεῖς, καὶ προγόνους, ἀλλὰ ἀπὸ πιστοὺς Χριστιανοὺς, ἀγκαλὰ καὶ ἐξ Ἰουδαίων καταγομένους· ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὅμως, ἐκατάγετο ἀπὸ Ἕλληνας (1). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, πῶς ὁ παλαιὸς νόμος ἄρχισε νὰ καταλύεται, μὲ τὸ νὰ ἐγίνοντο ἐπιμιξίαι εἰς τοὺς γάμους, καὶ Ἕλληνες ἄνδρες τὸ γένος, ἐλάμβανον γυναῖκας Ἰουδαίας, καὶ ἀντιστρόφως γυναῖκες ἐκ τῶν Ἑλλήνων, ἐλάμβανον ἄνδρας Ἰουδαίους· τὸ ὁποῖον τοῦτο σφοδρῶς ὁ νόμος ἐμπόδιζε.

„Πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί".

Ἐπειδὴ τὰ καλὰ καὶ ἡ ἀρεταῖς τῶν γονέων, καὶ προγόνων, δοξάζει καὶ τιμᾷ τὰ παιδία καὶ ἐγγόνια, αἴσως ὅμως καὶ αὐτὰ μιμοῦνται τὰς ἀρετὰς ἐκείνων· διότι ὡ καὶ αὐτὰ δὲν μιμοῦνται τοὺς προγόνους των, ἡ ἀρεταῖς ἐκείνων εἶναι εἰς καταισχύνην καὶ ἀτιμίαν τους· ἐπειδὴ, λέγω, ἔπως ἀκολουθεῖ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι ἡ πίστις τῶν προγόνων σου διέσκεται καὶ εἰς ἐσένα, καθὼς ἐγὼ εἶμαι πληροφορημένος μὲ ἀκρίβειαν. Πρεπόντως λοιπὸν ἔχεις τὴν πίστιν ἀνυπόκριτον, καὶ καθαρὰν, διὰ τὶ ἀνωθεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς σου ἔχεις αὐτὴν θεμελιωμένην εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ νὰ σαλευθῇ αὔτη δὲν δύναται.

6. „Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ".

Διὰ τὶ, λέγει, σὲ ἠξεύρω πῶς ἔχεις πίστιν ἀνυπόκριτον, διὰ τοῦτο σὲ παρακινῶ, ἵνα τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβες τὸ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τὴν προσασίαν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διὰ νὰ ἐνεργῇς σημεῖα καὶ θαύματα, καὶ ἁπλῶς διὰ νὰ κάμνῃς κάθε ἀρετὴν, ὁποῦ ἁρμόζει εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, διὰ τοῦτο, λέγω, σὲ παρακινῶ, ἵνα ἀναζωπυρῇς τὴν χάριν αὐτὴν, ἤτοι διὰ νὰ κάμνῃς τὴν χάριν ταύτην παντοτε ζωντανὴν καὶ ἀκμάζουσαν, καὶ νὰ μὴν ἀφίνῃς αὐτὴν νὰ σβύνῃ· διότι καθὼς ἡ φωτία χρειάζεται ξύλα διὰ νὰ καίῃ, ἔτζι καὶ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος, χρειάζεται προθυμίαν, καὶ προσοχὴν, καὶ ἔξυπνον καρδίαν, διὰ νὰ ἀναβράζῃ πάντοτε· ἐὰν δὲ λείψουν αὐτὰ, σβύνεται ἡ χάρις, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς λέγει· „τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε", (α'. Θεσσαλ. ε'. 20.) τοῦ ὁποίου ῥητοῦ τὴν ἑρμηνείαν ἀνάγνωθι (2).

„Ὃ

(1) Λέγει γὰρ εἰς τὰς Πράξεις ὁ Ἱερὸς Λουκᾶς· „καπάντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν (ὁ Παῦλος) καὶ „ἰδοὺ μαθητής τις ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς „τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος". (Πράξ. ιϛ'. 1.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεοδώρητος λέγει· „Ἰουδαία „γὰρ ἦσα, τῷ Σωτῆρι τῶν ὅλων ἐπίστευσε".

(2) „Καθάπερ γὰρ τὸ ἔλαιον, λέγει ὁ Θεοδώρητος, „τὴν λαμπάδος τὴν φλόγα σφοδροτέραν ἐργάζεται, οὕ„τως ἡ καλὴ τῆς ψυχῆς προθυμία, τὴν Παναγίαν Πνεύ„ματος τὴν χάριν ἐφέλκεται". Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „τῷ Πνεύματι ζέοντες". (Ῥωμ. ιβ'. 11.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὃ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου".

Μέσα εἰς ἐσένα, λέγει, ἀφείσηται ἡ χάρις αὐτὴ τὴ Ἁγία Πνεύματος, τὴν ὁποίαν ἔλαβες ἀΐθυς, ὁπὲ ἔβαλον τὰς χεῖράς μου ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν σου, ὅταν σε ἐχειροτόνουν Ἐπίσκοπον· πλὴν ἐγὼ κάμε τὸ πῦρ τῆς χάριτος αὐτῆς πλέον δυνατώτερον, καὶ τὸ χάρισμα τὴ λόγου καὶ τῆς διδασκαλίας ὁπὲ ἔλαβες, γέμωσον ἀπὸ παῤῥησίαν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ θάῤῥος, καὶ σέκα γενναίως, κηρύττων μὲ μεγαλοψυχίαν.

7. „Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς Πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως".

Ἤτοι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Χριστιανοὶ, δὲν ἐλάβομεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τοῦτο, διὰ νὰ φοβέμεθα καὶ νὰ συστελλώμεθα, ἀλλὰ διὰ νὰ εἴμεθα δυνατοὶ εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ διὰ νὰ παῤῥησιάζωμεν τὴν ἀλήθειαν τὴ Εὐαγγελίου μὲ ἀνδρείαν καὶ δύναμιν· δι' ὅ,τι δίδει ὁ Θεὸς καὶ εἰς πολλὰς Πνεῦμα δειλίας, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὰς Βασιλείας· „Καὶ ἐπέπεσε Πνεῦμα δειλίας ἐπ' αὐτὰς" (1), ἤτοι φόβον εἰς αὐτὰς ἔβαλε.

„Καὶ ἀγάπης".

Ἔδωκε, λέγει, ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς Πνεῦμα ἀγάπης τόσον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν, ὅσον καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον· δι' ὅ,τι καὶ τὸ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν ὡσὰν Πατέρα μας, ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἔχομεν, τὸ ὁποῖον μᾶς κάμνει νὰ φωνάζωμεν· „Ἀββᾶ ὁ Πατήρ". (Ῥωμ. η'. 15.) Καὶ τὸ νὰ μὴ σαλδιώμεθα ἀπὸ τὴν ἀγάπην τὴ πλησίον μας, καὶ αὐτὸ χάρισμα εἶναι, ὁπὲ προέρχεται ἀπὸ τὴν δύναμιν τὴ Θεῦ· καθὼς καὶ τὸ νὰ σκανδαλιζώμεθα, προέρχεται ἀπὸ δειλίαν καὶ μικροψυχίαν μας· ἀγκαλὰ ὅμως καὶ τὰ ἀνωτέρω χαρίσματα τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀγάπης προέρχονται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅμως καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ δείχνωμεν τὴν προαίρεσίν μας, καὶ νὰ κάμνωμεν ἐκεῖνα τὰ ἔργα, ὁπὲ δυνάμεθα πρὸς ἀπόκτησιν τῶν τοιούτων χαρισμάτων.

„Καὶ σωφρονισμοῦ".

Ὁ Θεὸς, λέγει, μᾶς ἔδωκε Πνεῦμα σωφρονισμοῦ, ἤγουν, ἢ διὰ νὰ εἴμεθα σώφρονες, καὶ ὑγιεῖς εἰς τὸν νοῦν, καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς, σωφρονίζοντες τὴν ἀταξίαν τῶν ἐν ἡμῖν κινημένων παθῶν, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ἢ διὰ νὰ ἔχωμεν σωφρονισμόν μας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ὅταν τύχῃ νὰ μᾶς ἔλθῃ κανένας πειρασμὸς, νὰ δεχώμεθα αὐτὸν πρὸς σωφρονισμὸν καὶ διόρθωσίν μας· ἢ καὶ διὰ νὰ γινώμεθα εἰς τοὺς ἄλλους σωφρονισταὶ, καὶ διορθωταί.

8. „Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ Μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν".

Πολλοὶ ἀνόητοι καὶ ἄθλιοι ἄνθρωποι ἐξετάζοντες μὲ αὐθρωπίνους καὶ παπεινοὺς λογισμοὺς τὰ θεῖα καὶ ὑπὲρ κατάληψιν μυστήρια, νομίζουν καταισχύνω καὶ ἐντροπιάζω τοὺς τὸ νὰ λέγω, ὅτι

---

(1) Τὸ ῥητὸν τοῦτο δὲν ἐδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν εἰς τὴν Γραφὴν ὅπως αὐτολεξεὶ κεῖται, εὑρίσκονται δὲ ἄλλα, σύμφωνα μὲ αὐτὸ καὶ ὁμοδύναμα· „Καὶ τοῖς κα„ταλειφθεῖσιν ἐξ ὑμῶν ἐπάξω δειλίαν εἰς τὴν καρδίαν „αὐτῶν, ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν". (Λευιτ. κϛ'. 36.)· „Καὶ οὐκ ἦν ὁ βλέπων, καὶ οὐκ ἦν ὁ γινώσκων, „καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξεγειρόμενος, πάντες ὑπνοῦντες· ὅτι θάμ„βος Κυρίου ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς". (α'. Βασιλ. κη'. 12.) „φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ' αὐτὸν (ἡ σοφία „δηλ.) καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παιδίᾳ αὐτῆς". (Σιρὰχ δ'. 17.) Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο, εἶναι ἐκεῖνο ὁπὲ εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ Ἡσαΐα περὶ Ῥαψάκη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῆ Βασιλέως Ἐζεκίου, τοὺς ἀποσταλέντας πρὸς αὐτὸν· „πάλιν λέγει Κύριος, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ „τῶν λόγων, ὧν ἤκουσας, ὧν ἐβλασφήμησαν οἱ παῖδά„κια Βασιλέως Ἀσσυρίων· ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐν αὐ„τῷ πνεῦμα· (δηλαδὴ δηλ.) καὶ ἀκούσεται ἀγγε„λίαν, καὶ ἀποστραφήσεται εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ κα„ταβαλῶ αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ". (δ'. Βασιλ. ιθ'. 6.) καὶ παρὰ τῷ Ἡσαΐᾳ οὕτω γράφεται τὸ αὐτό· „ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς αὐτὸν Πνεῦμα (δη„λίας δηλ.) καὶ ἀκούσας ἀγγελίαν, ἀποστραφήσεται εἰς „τὴν χώραν αὐτοῦ". (Ἡσ. λζ'. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτι ἐσταυρώθη ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ, μὴ ἠξιοῦροντες οἱ ἄφρονες, ὅτι διὰ μέσυ τῦ Σταυρῦ, ὁ κατάδικος ἄνθρωπος, ἔγινεν Υἱὸς Θεῦ. Ἀλλὰ σὺ, ὦ τέκνον μυ Τιμόθεε, μὴ ἐντραπῇς, λέγει, τὸ μαρτύριον, καὶ θάνατον τῦ Δεσπότυ μας Χριςῦ, τὸν διὰ τῦ Σταυρῦ γενόμενον, ἀλλὰ μᾶλλον παῤῥησίαζε, καὶ κήρυττε αὐτόν. Δεὺ εἶπε δὲ, μὴ φοβηθῇς, ἀλλὰ μὴ ἐντραπῇς, διὰ νὰ δείξῃ με τὴν λέξιν ταύτην, ὅτι δὲν ἔχει τὸ πρᾶγμα κίνδυνον, ἀλλὰ μόνον ἐντροπήν· καὶ ἂν ταύτην τὴν ἐντροπὴν ἐσὺ καταφρονήσῃς, ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι ἀκίνδυνα. Διὰ τῦτο καὶ ὁ Κύριος καταφρονήσας νὴν ἐντροπὴν, ὑπέμεινε τὸν Σταυρὸν, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος ἀλλαχῦ· „ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε Σταυρὸν, αἰσχύνης „καταφρονήσας". (Ἑβρ. ιβ'. 2.) Διὰ τῦτο καὶ πρὸς Ῥωμαίυς ἔγραφεν ὁ ἴδιος Παῦλος· „ἐπαισχύνομαι γὰρ τὸ Εὐαγγέλιον τῦ Χριςῦ· δύναμις γὰρ Θεῦ ἐςὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιςεύοντι". (Ῥωμ. α'. 16.)

„Μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτῦ".

Μὴν ἐντραπῇς, λέγει, ὦ Τιμόθεε, ἀνίσως εἶμαι δεδεμένος μὲ ἁλυσίδας ἐγὼ, ὁποῦ ἀνασαίνω νεκρὸς, καὶ ἐγὼ ὁ διδάσκαλος τῆς Οἰκυμένης· ἐπειδὴ δὲν εἶμαι δεμένος, ὡσὰν κακῦργος διὰ ἀτόπυς πράξεις μυ, ἀλλὰ εἶμαι δέσμιος τῦ Χριςῦ, ἤγυν εἶμαι δεδεμένος διὰ τὸν Χριςόν· δι' ὅτι ἂν ὁ Χριςὸς δὲν ἐντράπη νὰ λάβῃ τὸν κατάδικον καὶ ὠνειδισμένον θάνατον τῦ Σταυρῦ διὰ λόγυ μυ, πῶς ἐγὼ θέλω ἐντραπῶ νὰ λάβω δεσμὰ, καὶ ἁλυσίδας διὰ αὐτόν;

„Ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ Εὐαγγελίῳ".

Ἤτοι μὴ δείξῃς μόνον, ὦ Τιμόθεε, ἁπλῶς, καὶ διὰ λόγων ψιλῶν, ὅτι δὲν ἐντρέπεσαι τὸν Σταυρὸν τῦ Χριςῦ, καὶ τὰ δεσμὰ τὰ ἐδικά μυ· ἀλλὰ πρὸς τύτοις γενῦ καὶ μὲ τὴν δοκιμήν, καὶ μὲ τὰ ἔργα, συγκοινωνὸς τῶν αὐτῶν παθῶν τῦ Χριςῦ, καὶ ἐμένα, καὶ μὴ δειλιάσῃς· τῦτο δὲ τὸ θάῤῥος, καὶ τὴν δυνάμιν, ὁποῦ ἐμβάζει ὁ Παῦλος εἰς τὴν ψυχὴν τῦ Τιμοθέυ, μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ἐφανέρωσεν αἰνιγματωδῶς καὶ ἀνωτέρω μὲ τὸν λόγον, ὁποῦ εἶπεν, ὅτι ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς Πνεῦμα δυνάμεως. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ „συγκακο„πάθησον τῷ Εὐαγγελίῳ"; ἄρα γε διὰ τί τὸ Εὐαγγέλιον κακοπαθεῖ; ὄχι· ἀλλὰ τῦτο λέγει, ὅτι συγκακοπάθησον μὲ ἐμένα διὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῦ Χριςῦ, καὶ διὰ τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίυ· ἢ Εὐαγγέλιον ὀνομάζει ὅλυς τὺς κήρυκας, καὶ μαθητὰς τῦ Εὐαγγελίυ, τὸ συγκεκριμένον δηλαδὴ αὐτὶ τῦ ἀφηρημένυ, καθὼς καὶ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίυς πρώτην, Εὐαγγέλιον ὠνόμασε τὺς εὐαγγελιζομένυς Χριςιανύς· „ὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ „Εὐαγγέλιον καταγγέλλυσιν, ἐκ τῦ Εὐαγγελίυ (ἤτοι ἐκ τῶν δεχομένων τὸ Εὐαγγέλιον „Χριςιανῶν) ζῆν". (α'. Κορ. Θ'. 14.) Συγκακοπάθησον λοιπὸν καὶ ἐσὺ ὦ Τιμόθεε, μαζὶ μὲ τὺς τῦ Εὐαγγελίυ κήρυκας, καὶ μαθητάς. Ἴσως δέτινας περιεργότερον ἤθελεν ἐννοήσῃ, πῶς εἶναι κακοπάθεια τῦ Εὐαγγελίυ ὁ ἐμποδισμὸς τῦ Εὐαγγελίυ, καὶ ἡ πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον τῶν πολλῶν ἀπιςία· λοιπὸν καὶ σὺ ὦ Τιμόθεε, συγκινδύνευσον μαζὶ μὲ τὸ Εὐαγγέλιον, ὁποῦ ἔτζι πάσχει, καὶ ἐμποδίζεται ἀπὸ τὺς ἐχθρὺς, καὶ ἀπιςεῖται ἀπὸ τὺς Ἕλληνας, καὶ Ἰυδαίυς (1).

„Κατὰ δυνάμιν Θεῦ".

Ἐπειδὴ τὸ „κακοπάθησον" ὁποῦ εἶπεν αὐτέρω εἰς τὸν Τιμόθεον, ἦτον λόγος φορτικὸς, καὶ βαρὺς, διὰ τῦτο τώρα ἐδῶ παρηγορεῖ καὶ ἐλαφρώνει αὐτὸν, λέγων· μὴ νομίσῃς, ὦ Τιμόθεε, ὅτι μὲ τὴν δυνάμιν τὴν ἐδικήν σε ἔχεις νὰ κακοπάθῃς· ὄχι· ἀλλὰ μὲ τὴν δυνάμιν τῦ Χριςῦ· ἐδικόν σε μόνον εἶναι τὸ νὰ θελήσῃς νὰ πάθῃς, καὶ νὰ προθυμηθῇς εἰς αὐτό, ἡ δὲ δύναμις τῦ νὰ ὑπομείνῃς τὰ πάθη, εἶναι τῦ Χριςῦ.

9. „Τῦ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕπως ἑρμηνεύει· „τῶν κηρύ„κων τὸ πάθος, τῦ Εὐαγγελίυ προσηγόρευσε πάθος, „ἐπειδὴ χάριν ἐκείνυ τὰς παντοδαπὰς τιμωρίας ὑπέ„μενον· παρεγγυᾷ τοίνυν αὐτῷ, ταῦτα φέρειν γεν„ναίως, καὶ παραθαῤῥύνει τῇ μνήμῃ τῆς θείας δυνάμε„ως· ὁ γὰρ ἐπὶ σωτηρίᾳ καλέσας, καὶ δύναμιν παρέ„χει, τῇ πίςει τῶν δεχομένων τὸ χάριεν μετρῶν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9. „Τῦ σώσαντος ἡμᾶς, ϗ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Ἀπόστολος τὰ σημάδια τῆς δωυάμεως τῦ Θεῦ· ὁ Θεὸς, λέγει, μᾶς ἔσωσε, ϗὴ μακρὰν ὄντας, μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸν ἑαυτόν τε, διὰ νὰ μᾶς κάμῃ Ἁγίους· ἐκεῖνος λοιπὸν, ὁπῦ ϗ μὴ θέλοντας μᾶς ἔσωσε, πολλῷ μᾶλλον τώρα, ὁπῦ θέλομεν νὰ σωθῦμεν, ἔχει νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν μας (1).

„Οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, ϗ χάριν".

Ὁ Θεὸς, λέγει, μᾶς ἔσωσε, ϗὴ μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸ νὰ μᾶς κάμῃ Ἁγίους, χωρὶς νὰ ἔχῃ τινὰ νὰ τὸν ἀναγκάζῃ, ἢ νὰ τὸν συμβυλεύῃ εἰς τῦτο, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐδικήν τε πρόθεσιν, ἤτοι ἀπὸ τὴν ἐδικήν τε φυσικὴν ἀγαθότητα ϗὴ χάριν παρακινήσεως.

„Τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων".

Ὁ Θεὸς, λέγει, μᾶς ἔσωσεν ἀπὸ τὴν ἐδικήν τε πρόθεσιν ϗὴ χάριν, τὴν δοθεῖσαν, ἤτοι τὴν προτυπωθεῖσαν εἰς τὴν θεαρχικήν τε ἰδέαν ἀνάρχως ϗ προαιωνίως διὰ νὰ δοθῇ εἰς ἡμᾶς, διὰ μέσε τῦ Κυρίε ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ· δὲν εἶναι δὲ ὀλίγον τῦτο τὸ χάρισμα, ϗ ἡ δόξα εἰς ἡμᾶς, τὸ νὰ θέλῃ ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ τὴν χάριν τε ταύτην εἰς ἡμᾶς, ὄχι ἐκ μεταμελείας, ἤτοι ὄχι μὲ μεταβύλευσιν ϗὴ μετάνοιαν, ϗ μὲ ἐπόμενον σκοπὸν ϗ θέλημά τε, ἀλλὰ προαιωνίως, ἤτοι μὲ προηγεμονεύσιν βυλῆς αὐτῦ ϗ θέλημα (2).

10. Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ".

Ἀγνάλα, λέγει, ϗ ἡ χάρις, ὁπῦ ἔμελλε νὰ δοθῇ εἰς ἡμᾶς τὺς ἀνθρώπυς, ἦτον προωρισμένη προαιωνίως, ἀλλ' ὅμως τώρα ἐφανερώθη, ὅταν ἐπέφανεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Χριστός.

„Καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν ϗ ἀφθαρσίαν διὰ τῦ Εὐαγγελίυ".

Ὁ Χριστὸς, λέγει, κατήργησε μὲν ἐμπράκτως τὸν θάνατον μὲ τὸ ἐδικόν τε σῶμα, ἐπειδὴ ϗ ἀφθάρτισε ϗ ἀθανάτισεν αὐτὸ διὰ τῆς ἀναστάσεως· ἐφώτισε δὲ ἡμᾶς τὺς Χριστιανὺς διὰ

---

(1) Ποία δὲ εἶναι ἁγία κλῆσις, ὅρα εἰς τό· „μὴ „κατ' ἔργα τὴν χάριν τῦ Θεῦ δέξασθαι ὑμᾶς". (β'. Κορ. ς'. 1.) Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, ὁ ϗ ἐκεῖσε λέγων περὶ τῆς κλήσεως τῆς ἁγίας, ταύτης· „τῦ καλέσαντος ἡμᾶς κλήσει· ποίᾳ κλήσει; ἁ„γίᾳ· ἔστι γὰρ καὶ κλῆσις, ἁπλῶς κλῆσις, ἡ κλῆσις „ἁγία, ἣν καλοῦνται πολλοί· πολλοὶ γὰρ κλητοὶ, οἱ ϗ „ἀπειθοῦντες ὀλοῦνται, οἱ δὲ ἐκλεκτοὶ, οἱ ϗ ὀλίγοι, „κλῆσιν καλοῦνται ἁγίαν· διὰ τί; οὐ κατὰ τὰ ἔργα „ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν „Χριστῷ", κτ'. (Βιβλ. ά. περὶ Χριστιανισμῦ).

(2) Καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲ οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τῦτο· „τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χρι„στῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων· τυτέστιν ἀνάρχως ταῦ„τα προτετύπωτο ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ γενέσθαι· οὐ μι„κρὸν ϗ τοῦτο, τὸ ἄνωθεν βούλεσθαι· οὐκ ἐκ μετα„νοίας ἄρα". (Λόγ. β'. εἰς τὴν παρῦσαν) Τί δὲ συμπεραίνομεν ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα ϗ τοῦ Ἀποστόλε, ϗ τῶν ἑρμηνευτῶν; ὅτι τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκε Οἰκονομίας ἦτον ἄνωθεν πρὸ τῶν αἰώνων προεγνωσμένον, ϗ προωρισμένον γενέσθαι, πρὸ τοῦ νὰ προγνωρίσῃ, ϗὴ νὰ προορίσῃ ὁ Θεὸς καινέα ἄλλο κτίσμα αἰσθητὸν, ἢ νοητὸν· ϗ ὅτι διὰ αὐτὸ ἐπρογνώσθησαν ϗὴ ἐπροωρίσθησαν ὅλα τὰ ἄλλα. Ὅτι δὲ τὸ μυστήριον τῆς Ἐνσαρκώσεως πρὸ τῆς προγνώσεως ϗὴ προορισμοῦ πάντων τῶν κτισμάτων, προεγνώσθη ϗ προωρίσθη, ὅρα ἐν τῷ τέλει τῦ πρὸς τὸν Ἅγιον Ἰωαννίνων Συμβυλευτικοῦ, ὅπου πλατύτερον δεικνύομεν τῦτο ταῖς μαρτυρίαις τῶν ἱερῶν Θεολόγων. Τὸ ῥητὸν τῦτο τῦ Ἀποστόλου ὕστερα ἑρμηνεύει ϗὴ ὁ μέγας Ἀθανάσιος· „Πῶς δὲ πρὸ „χρόνων αἰωνίων ἐλαμβάνομεν μήπω γεγονότες, ἀλλ' „ἐν χρόνῳ γεγονότες, εἰ μὴ ἐν τῷ Χριστῷ ἦν ἀπο„κειμένη ἡ εἰς ἡμᾶς φθάνυσα χάρις; αὐδὲ γὰρ οὐδὲ „ἐν ἄλλῳ θεμελιωθῆναι τὴν ζωὴν ἡμῶν ἔπρεπεν, εἰ „μὴ ἐν τῷ Κυρίῳ, τῷ πρὸ τῶν αἰώνων ὄντι, δι' οὗ ϗ οἱ αἰῶνες γεγόνασιν· ἵν' ὡς ἐν αὐτῷ αὐτῆς οὔσης, „δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς αἰώνιον κληρονομῆσαι ζωήν". Ὅρα περὶ τύτου ϗὴ τὴν ὑποσημείωσιν τῦ „πρωτότοκος „πάσης κτίσεως". (Κολασ. ά. 15.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τῆ Εὐαγγελίε, ἥτοι προεμλύουσιν εἰς ἡμᾶς κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ὥστε νὰ ἐλπίζωμεν ϗ ἡμεῖς τλὼ ζωλὼ ϗ ἀφθαρσίαν τῶν σωμάτων μας· ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ δὲν ἀφθαρτίσθημεν πόρα ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ δυνάμει· μέλλομεν δὲ νὰ ἀφθαρτισθῶμεν ϗ ἐνεργείᾳ διὰ τῆς ἐλπιζομένης ἀναςάσεως· τλὸ ἐλπίδα δὲ ταύτλω τῆς ἀφθαρσίας ἐφανέρωσεν εἰς ἡμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον τῆ Χρισῆ, ϗ ἐβεβαίωσεν αὐτλὼ εἰς ἡμᾶς.

11. „ Εἰς ὃ ἐτέθλω ἐγὼ Κήρυξ, ϗ Ἀπόςολος, ϗ Διδάσκαλος Ἐθνῶν".

Διὰ ποίαν αἰτίαν ἐδῷ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸν ἑαυτόν τε διδάσκαλον τῶν Ἐθνῶν; διὰ νὰ δείξῃ εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι πρέπει ϗ αὐτὸς νὰ σωομιλῇ ϗ νὰ διδάσκῃ τὰς Ἐθνικὰς, ϗ νὰ μὴ συσέλλεται, μιμέμενος τὸν διδάσκαλόν τε Παῦλον, ὅςτις διὰ τὶ ἐδίδασκε τὰ Ἔθνη, ἦτον δεδεμένος εἰς τλὼ φυλακλώ.

12. „ Δι' ὃ αἰτίαν ϗ ταῦτα πάσχω".

Ταῦτα, λέγει, τὰ δεσμὰ, ϗ τὰς φυλακὰς, ϗ τὰ βάσανα πάσχω, ὄχι διὰ τὶ εἶμαι κἀνςύας κακῦργος, ἀλλὰ διὰ τὶ εἶμαι κήρυξ ϗ διδάσκαλος τῶν Ἐθνῶν· μὲ τὸν λόγον δὲ τῦτον δείχνει ἀξιόπισον τὸν ἑαυτόν τε ὁ Παῦλος· ὅτι, λέγει, αὖ ἐγὼ δὲν ἐπίσθλον βεβαίως, ὅτι ἔχει νὰ καταργηθῇ ὁ θάνατος, ϗ ὅτι μέλλω νὰ ζήσω σὺν τῷ Χρισῷ, δὲν ἤθελα προτιμήσω νὰ πάσχω ταῦτα (1).

„ Ἀλλ' ὀκ ἐπαισχλύομαι".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶςα, πῶς ὁ Παῦλος διὰ τῶν ἔργων δείχνει ἐδῷ, ἐκεῖνο ὁπὲ ἀνωτέρω ἐδίδαξε τὸν Τιμόθεον; δηλαδὴ τὸ νὰ μλὴ ἐντρέπεται διὰ τὰ πάθη τῆ Χρισῆ, ϗ διὰ τὰ ἐδικά τε δεσμά; καύχησις γὰρ μεγάλη εἶναι, ϗ ὄχι ἐντροπὴ, τὸ νὰ πάσχῃ τινὰς διὰ τὸν Χρισόν.

„ Οἶδα γὰρ ᾧ πεπίσλκα, ϗ πέπεισμαι, ὅτι δλωατός ἐςι τλὼ παρα-
„ καθήκλω (2) με φυλάξαι εἰς ἐκέινλω τλὼ ἡμέραν".

Εὖγε διὰ τλὼ παῤῥησίαν, ϗ τλὼ ἀδίσακτον ἐλπίδα τῆ μακαρίε Παύλε! ἐγὼ, λέγει, ἠξεύρω ϗ εἶμαι πεπεισμένος ϗ πληροφορημένος ἀσφαλῶς, ὅτι ὁ Χρισὸς εἶναι δλωατὸς νὰ φυλάξῃ εἰς ἐκέινλω τλὼ ἡμέραν τλὼ παρακαθήκλω, ὁπὲ μοι ἔδωκε· παρακαθήκλω δὲ λέγει, ἢ τλὼ πίσιν, ἢ τὸ κήρυγμα τῆ Εὐαγγελίε· ὅτι ὁ Χρισὸς, λέγει, ὁπὲ ἐπαράθεσε ταῦτα εἰς ἐμένα, αὐτὸς ϗ θέλει τὰ φυλάξει· διὰ τῦτο ϗ ἐγὼ πάσχω ϗ ὑπομένω ὅλα τὰ βάσανα, μόνον διὰ νὰ μὴ κλέψλ τινὰς τῦτον τὸν θησαυρόν με· ἢ παρακαθήκλω ὀνομάζει τὰς πισὰς Χρισιανὰς, τὰς ὁποίας ἐπαράθεσεν εἰς αὐτὸν ὁ Χρισός· ἢ ϗ ἀντιςρόφως παρακαθήκλω ὀνομάζει ἐκείνας, ὁπὲ ὁ Παῦλος ἐπαράθεσεν εἰς τὸν Χρισόν· ϗ τῦτο δηλῶν ἔλεγεν εἰς τὰς πρεσβυτέρας τῆς Ἐφέσε· „ Καὶ τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Θεῷ, ϗ „ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτῆ". (Πράξ. κ'. 32.) Καὶ ὡσαὐ νὰ λέγῃ εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι δὲν ἐντρέπομαι, ὦ Τιμόθε, ἐλπίζωντας ὅτι πολὰς πισοὺς ϗ σεσωσμένες ἔχω νὰ προσφέρω εἰς τὸν Θεὸν, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς θέλει φυλάξει ὡσαὐ μίαν παρακαθήκλω ἐδικλώ με, ἵνα δι' αὐτὰς, δοξάσῃ ἐμένα τὸν εἰς αὐτὰς κοπιάσαντα, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ἢ παρακαθήκλω ὀνομάζει τλὼ αὐτιμισθίαν ἁπλῶς· διὰ τὶ ὅποιος κάμνει κάνςυα καλὸν εἰς τὸν Θεὸν, τὸ παραθέττει εἰς αὐτὸν, ἵνα ἐν τῷ καιρῷ τῆς κρίσεως, σεφανωθῇ παρὰ τῆ Θεῆ, ϗ λάβῃ τὸν μισθὸν δι αὐτό (3).

13. „ Ὑπο-

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἅπως ἑρμλωεύει· „ σαφῶς ἔδειξε ϗ τλὼ ἐκείνων ἀχαρισίαν, ϗ τλὼ οἰκείαν ἀνδρίαν· εὐαγγέλια γὰρ ἐκεῖνοι δεχόμενοι, δέον θεραπεύειν, ὠκόλαζον· αὐτὸς δὲ μεθ' ἡδονῆς τὰς τιμωρίας ἐδέχετο".

(2) Ἐν ἄλλοις παραθήκλω.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος παρακαταθήκην ἐνόησε τλὼ χάρν τῆ Πνεύματος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Ὑποτύπωσιν ἔχε τῶν ὑγιαινόντων λόγων".

Ἐγὼ, λέγει, ὁ διδάσκαλός σε Παῦλος, ἔγραψα ὡσανὶ ζωγράφος, καὶ ὑποτύπωσα εἰς ἐσένα Τιμόθεε, εἰκόνα καὶ πρωτότυπον καὶ σχέδιον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας· ἵνα ἀποβλέπωντας εἰς τὸ πρωτότυπον αὐτὸ τὸ ἐδικόν με, ζωγραφίζῃς καὶ ἐσὺ τὼ ἰδίαν εἰκόνα τῆς ἐδικῆς με ἀρετῆς καὶ διδασκαλίας, ἤγεν τὸ πρωτότυπον ἐκεῖνο τῶν λόγων με, ἔχε παήτοτε, ὦ Τιμόθεε, καὶ φύλαττε εἰς τὸν ἑαυτόν σε, καὶ ὅταν χρειασθῇς νὰ ζωγραφίσῃς τίποτε καὶ ἐσὺ, ἐκεῖνο βλέπε, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο λάμβανε τὼ ἰδέαν καὶ ζωγράφιζε· ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ εὑρίσκεται ὅλη ἡ ὀρθὴ διδασκαλία τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀρετῆς.

„Ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας".

Οὐχι μόνον διὰ τῶν γραμμάτων με, ἀλλὰ καὶ σόμα μὲ σόμα, καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἐδικῆς με, ἤκουσες, λέγει, καὶ παρεδόθης τὼ ὑποτύπωσιν ταύτὼ τῶν ὑγιαινόντων λόγων, καὶ τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦτο μανθάνομεν, ὅτι καὶ ἀγράφως πολλὰ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος παρέδωκε. Λοιπὸν μὴ νομίζωμεν πῶς εἶναι ἐλλιπεῖς αἱ Ἐπιστολαί τε, διὰ τὶ δὲν διαλαμβάνουσι διὰ ὅλα· ἐπειδὴ πολλὰ, καὶ ἀγράφως παρέδωκε· καὶ τὰ ἐλλείποντα τῶν ἐπιστολῶν, τὰ ἀνεπλήρωσε διὰ τῆς ζώσης φωνῆς· ὅθεν καὶ ἀλλαχοῦ ἔγραφε· „κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς „ὑμῶν". (β'. Θεσ. β'. 15.)

„Ἐν πίστει, καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Ἤτοι οἱ ἐδικοί με λόγοι ἐκεῖνοι, τὰς ὁποίας ἐσὺ ἤκουσες, ὦ Τιμόθεε, αὐτοὶ, λέγει, περιέχουσι καὶ διὰ τὼ πίστιν, καὶ διὰ τὼ ἀγάπω, ἤτοι καὶ διὰ τὰ ὀρθὰ δόγματα, καὶ διὰ τὼ ἐναρετον ζωὼ· καὶ λοιπὸν, ἐὰν χρειασθῇς νὰ δογματίσῃς, καὶ νὰ εἰπῇς κἀνένα δόγμα πίστεως, ἢ νὰ πράξῃς κἀμμίαν ἀρετὼ, ἀπὸ ἐκεῖ θέλεις λάβῃς τὰς ἀφορμάς.

14. „Τὼ καλὼ παρακαταθήκω (1) φύλαξον, διὰ Πνεύματος Ἁ-„γίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν".

Παρακαταθήκω ὀνομάζει τὰς περὶ πίστεως καὶ ἐναρέτου ζωῆς ἐντολὰς καὶ διδασκαλίας, ὁποῦ ὁ Παῦλος παρέδωκεν ἀγράφως εἰς τὸν Τιμόθεον, ὡς ἀνωτέρω εἶπεν· ἢ παρακαταθήκω εἶπε τὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἔλαβεν, ὡς καὶ περὶ τούτου εἶπεν ἀνωτέρω. Πῶς δὲ, λέγει, θέλεις φυλάξεις τὼ παρακαταθήκω ταύτὼ; ὄχι μὲ ἀνθρωπίνω δύναμιν, ἀλλὰ διὰ Πνεύματος Ἁγίου, τὸ ὁποῖον κατοικεῖ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος· ἀνίσως δὲ ἡμεῖς φυλάξωμεν τὸ Πνεῦμα αὐτὸ, διὰ τῶν ἐναρέτων ἔργων μας, καὶ δὲν τὸ διώξωμεν μὲ τὰς πονηρὰς πράξεις μας, καὶ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα θέλει φυλάξει εἰς ἡμᾶς ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Σπούδασον λοιπὸν καὶ σὺ ὦ Τιμόθεε, νὰ φυλάττῃς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τὼ καρδίαν σου, ἵνα καὶ αὐτὸ πάλιν τὸ Πνεῦμα φυλάξῃ εἰς ἐσένα τὼ παρακαταθήκω ὁποῦ ἐνεπιστεύθης· διὰ τὶ κατὰ τὸν Δαβὶδ· „ἐὰν „μὴ Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτω ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων". (Ψαλμ. ρκβ'. 1.)

15. „Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν „ἐστὶ Φύγελλος, καὶ Ἑρμογένης".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει ὁ Ἀπόστολος τοὺς πειρασμοὺς, ὁποῦ ἐδοκίμασεν εἰς τὼ Ἀσίαν, ὄχι διὰ νὰ λυπήσῃ τὸν μαθητὼ τε Τιμόθεον, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι, ἐὰν καὶ αὐτὸς πέσῃ εἰς τοὺς ἰδίους πειρασμοὺς, πρέπει νὰ μὴ παραξενεύθῃ καὶ νὰ δειλιάσῃ, ἀλ-

(1) Ἐν ἄλλοις παραθήκην.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλὰ νὰ τὲς ὑποφέρῃ γενναίως· διότι, ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἐπιάσθη καὶ ἐφυλακώθη ἀπὸ τὸν Νέρωνα, τὸτο βλέποντες ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἦγαν οἱ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν μὲν καταγόμενοι, ἐν τῇ Ῥώμῃ δὲ διατρίβοντες, ἀφῆκαν τὸν Παῦλον, καὶ ἀπεγράφησαν αὐτὸν, ἴσως ἀπὸ τὸν φόβον τες (1).

16. „Δώη ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρε οἴκῳ".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, φιλοσοφίαν τὲ μακαρίε Παύλε καὶ ἀνεξικακίαν· ἐκείνες μὲν τὲς ἐκ τῆς Ἀσίας, ὁπὲ τὸν ἀπεγράφησαν, δὲν ἐκαπάρσθη· ἀλλ' ἁπλῶς μόνον ἐδιηγήθη τὸ πρᾶγμα, καὶ εἶπε περὶ αὐτῶν, ὅτι τὸν ἀπεγράφησαν· τὸν δὲ Ὀνησιφόρον, ὁπὲ ἐφρόντισε καὶ τὸν ἐπεριποιήθη, εὔχεται καὶ εὐλογεῖ (2)· καὶ ὄχι μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν οἶκον καὶ φαμιλίαν τε, τόσον γὰρ ἦτον ἀνάρεσι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὲ οἴκε τε, καὶ τόσον ἐπιμελῶς τὲς ἐπαίδδευσεν ὁ εὐλογημένος Ὀνησιφόρος, ὥσε ὁπὲ ὅλοι ἐμιμῆντο αὐτὸν, καὶ τὴν ἀρετήν τε.

„Ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε".

Καθὼς δροσίζει, καὶ ἀναψύχει τινὰς τὸν ἀθλητὴν καὶ ἀγωνιςὴν ἐκεῖνον, ὁπὲ συνέχεται ἀπὸ τὸ καῦμα τε ἀγῶνος καὶ τῆς ἀθλήσεως, ἔτζι, λέγει, καὶ ὁ Ὀνησιφόρος διὰ λόγων, καὶ ἔργων ἐδρόσισε, καὶ ἀνέψυξεν ἐμένα, ὁπὲ διατρίβομαι εἰς τὸν ἀγῶνα τὲ μαρτυρίε, καὶ εἰς τὸ καῦμα τῶν θλίψεων· καὶ ὄχι μίαν φορὰν μὲ ἐδρόσισεν, ἢ δύω, ἢ τρεῖς, ἀλλὰ πολλαῖς φοραῖς. Τοιετοτρόπως καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ κάμνωμεν, ἀδελφοί με Χριστιανοὶ, μιμούμενοι τὸν εὐλογημένον Ὀνησιφόρον ἐπάνω, καὶ πάντοτε νὰ συγκροτῶμεν, καὶ νὰ παραθαρρύνωμεν ἐκείνες ὁπὲ πάσχεν διὰ τὴν εἰς Χριςὸν πίςιν, καὶ διὰ τὲς παραδόσεις τῶν Πατέρων, καὶ διὰ τὴν ἐντολὴν τε Θεε· διὰ τί ἐὰν αὐτὲς παρηγορῶμεν διὰ λόγε, καὶ ἔργε, θέλομεν γένεσθαι κοινωνοὶ καὶ τῶν μισθῶν, ὁπὲ οἱ πάσχοντες μέλλεν νὰ λάβεν παρὰ Θεε διὰ αὐτά. Καὶ μὴ μὲ λέγης τὸν Παῦλον· διὰ τί ὁ Παῦλος, κἂν καὶ δὲν εἶχε κάνενα νὰ τὸν συγκροτῇ, καὶ νὰ τὸν θαρρύνῃ εἰς τὸν ἀγῶνα τε μαρτυρίε, ὅμως αὐτὸς ἀφ' ἑαυτε ἔμενεν ἀνδρεῖος καὶ στερεὸς (καὶ μόλον τὲτο, καὶ αὐτὸς ἀναψυχὴν ὀνομάζει καὶ δροσισμὸν, τὴν παρηγορίαν ὁπὲ ὁ Ὀνησιφόρος τε ἐπρόσφερεν·) ἀλλ' ἴσως ἄλλος ἀδελφός μας, ὁπὲ πάσχει διὰ τὴν πίςιν, καὶ διὰ τὴν ἐντολὴν τε Θεε, νὰ μὴν ὑπομείνῃ ἀνδρείως τὰ βάσανα, ἀνίσως δὲν ἔχῃ κάνενα ἄλλον ἀδελφὸν νὰ τὸν στηρίξῃ καὶ νὰ τὸν παρηγορῇ. Ἀνίσως λοιπὸν διρεθῇ τινας νὰ συγκροτήσῃ καὶ νὰ στηρίξῃ τὸν πιετὸν πάσχοντα ἀδελφὸν, αὐτὸς εἶναι φανερὸν ὅτι θέλει γένῃ σύντροφος καὶ συγκοινωνὸς τῆς νίκης τε ἀδελφε ἐκείνε· εἰ δὲ γένῃ τῆς νίκης τε συγκοινωνὸς, βέβαια θέλει γένῃ συγκοινωνὸς καὶ τῶν στεφάνων τε· καὶ τὲτο δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγεν ἀλλαχε· „Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές με τῇ θλίψει"· (Φιλιππ. δ'. 14.) διὰ τὲτο καὶ εἰς τὲς πολέμες ὁπὲ ἔκαμναν τὸν παλαιὸν καιρὸν ἐκεῖνοι, ὁπὲ ἐσέκοντο καὶ ἐφύλαττεν τὰ σκεύη καὶ τὰ πράγματα τῶν πολεμάντων στρατιωτῶν, ἐμοίραζον τὰ κέρδη τῶν νικηθέντων ἐχθρῶν, ἐξίσε μὲ τὲς πολεμήσαντας, καὶ νικήσαντας στρατιώτας (3).

„Καὶ

(1) Ὅθεν λέγει ὁ Θεοδώρητος· „ἐν τῇ Ῥώμῃ πάλαι ἦν τὰ Βασίλεια· πολλοὶ τοίνυν ἐπεδήμεν ἐκεῖσε, „οἱ μὲν, ἐμπορίας χάριν, οἱ δὲ καὶ διὰ χρείας ἑτέρας· εἰκὸς τοίνυν καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τῶν ἐν Ἀσίᾳ πεπιςευκότων ἀποδημῆσαί τινας, καὶ φυγεῖν τὴν Ἀσιάρχε τὴν συνουσίαν, διὰ τὸ Νέρωνος δέος· τῶν δὲ τοιετων καὶ τὰ ὀνόματα τέθεικεν, ὡς ἐναργεςάτων ἐπιδειξαμένων δηλονότι δυσμένειαν· καὶ ταῦτα δὲ πεποίηκεν, ἃ τοῖς κατηγορῶν· ἀλλὰ τῷ τῆς Ἀσίας ἐγκεχειρισμένῳ τὸ κήρυγμα (ἦσαν τῷ Τιμοθέῳ) δῆλος ποιῶν τὰς ἀντιπάλους τῆς πίστεως".

(2) Ὅθεν εἶπεν ὁ Οἰκουμένιος περὶ τε Ὀνησιφόρε τὰ ἐγκώμια τετα· „ὦ μακάρια Ὀνησιφόρε, ὃς ἠξιώθης ἀναψύξαι Παῦλον· εἴη ἡμῖν μερὶς μετ' αὐτε". ὁ δὲ Θεοδώρητος εἶπε τετα „ἀξιάγαστος, καὶ ζηλωτὸς, καὶ τρισμακάριος, ὁ τοσαύτην μὲν τῷ Ἀποστόλῳ θεραπείαν προσενεγκών, τιμὴν δὲ παρ' ἐκείνης τῆς γλώττης εὐλογίαν δρεψάμενος· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐμνήσθη, καὶ πικρόντες ἀπεγράφησαν τὸν Ἀπόστολον· ὅτος δὲ, ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἔδραμεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἔνθα πρὸς τὸ μῆκος τῆς ὁδοιπορίας ἐκλάσας, οὔτε τὸν ὠμότητα φοβηθεὶς Βασιλέα, καὶ παντοδαπῆς αὐτῶν θεραπείας ἠξίωσεν· οὐ δὴ χάριν, οὐ μόνον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τὸν θεῖον „ἀντέδωκεν ἔλεον".

(3) Ὅθεν καὶ ὁ Θεὸς, ἀφ' οὗ ἡ δώδεκα χιλιάδες τῶν Ἑβραίων ἐπολέμησαν μὲ τὲς Μαδιανίτας, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὲς, ὁμὲ καὶ τὸν Βαλαὰμ υἱὸν Βεὼρ (διατὶ μὲ τὴν συμβελὴν αὐτε τὰ καταράσω, ἔβαλον πρότερον οἱ Μαδιανῖται πὲς γυναῖκας ἔμπροσθεν τὰ πλήθη, καὶ ἐπόρνευσαν εἰς αὐτὲς οἱ Ἰσραηλῖται, καὶ ἐπροσκυνήσαν τὸ Βεελφεγὼρ) ἀφ' ὧν, λέγω, ἐνίκησαν αὐτοὶ,

ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καὶ τῲ ἄλυσίν μυ ὐκ ἐπησχύνθη ".

Εἰς κάθε μέρος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης ἀναφέρει ὁ μακαρισὸς Ἀπόστολος τῷ Κυρίῳ τὴν ἐντροπὴν μόνῳ κ᾽ ὄχι κ᾽ τὸν κίνδυνον τῶν ὑπὲρ Χριστῦ παθημάτων· διὰ τί; διὰ νὰ παραθαρρύνῃ τὸν Τιμόθεον, κ᾽ διὰ νὰ δείξῃ εἰς αὐτὸν, ὅτι ἐντροπὴ μόνον εἶναι εἰς τὰ διὰ τὸν Χριστὸν πάθη, κ᾽ ὄχι κίνδυνος, κ᾽ μ᾽ ὅλον ὁπῦ ἦτον κ᾽ κίνδυνος· ἐπειδὴ ὁ Νέρων ἦτον μανισμένος κατὰ τῦ Παύλυ, διὰ τί ἐπίστρεψεν εἰς τὴν πίστιν τῦ Χριστῦ σὰν ἀπὸ τὰς οἰκιακὰς κ᾽ ἠγαπημένας τυ, ἤγουν τὸν οἰνοχόον κ᾽ κερασήν τυ· κ᾽ ὅρα περὶ τούτυ εἰς τὸ „ ἐν τῇ „ πρώτῃ μυ ἀπολογίᾳ ὐδείς μοι συμπαρεγένετο ". (β'. Τιμοθ. δ'. 16.)

17. „ Ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ „ σπουδαιότερον ἐζήτησέ με κ᾽ εὗρε ".

Ὁ Ὀνησιφόρος, λέγει, δὲν ἐντράπηκε τὰς ἁλυσίδας, ὁπῦ φορῶ διὰ τὸν Χριστὸν, ὐδὲ μὲ ἀκαταφρόνησεν, ὡς φυλακωμένον κ᾽ δεδεμένον, ὅπε ἐφοβήθη κ᾽ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν συνομιλίαν μυ· κίνδυνος γὰρ μεγάλος ἦτον νὰ αὐταμόνῃ τινὰς, κ᾽ νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Παῦλον, ἀφ᾽ ὗ ἐκλείσθη εἰς τὴν φυλακὴν ὑπὸ τῦ Νέρωνος· ἀλλὰ μὲ σπουδὴν κ᾽ ἐπιμέλειαν ἐζήτησε κ᾽ εὗρέ με· τὸ ὁποῖον εἶναι σημεῖον μεγάλης ἀνδρείας, κ᾽ πίστεως, κ᾽ ἀγάπης.

18. „ Δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ „ ἡμέρᾳ ".

Ὁ εὐλογημένος Ὀνησιφόρος, λέγει, ἔκαμεν ἔλεος εἰς ἐμένα· ἄμποτε λοιπὸν νὰ λάβῃ τὴν ἀνταπόδοσιν κ᾽ τὸν μισθὸν τῦ ἐλέους τυ, ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· διὰ τί; ἐπειδὴ τότε ἔχει χρείαν πολὺ ἔλεος, κ᾽ αὐτοὶ οἱ Ἅγιοι, διὰ τὴν φοβερὰν κρίσιν τῦ Κτιστοῦ, διὰ τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν, κ᾽ διὰ τὰς φοβερὰς τιμωρίας. Ἀνίσως δὲ ὁ Ὀνησιφόρος, ὁ ὁποῖος ἔβαλε τὸν ἑαυτόν τυ εἰς κίνδυνον θανάτυ διὰ τὸν Χριστὸν, σώζεται ἀπὸ τὸ ἔλεος τῦ Θεῦ· πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ κ᾽ ὄντως ἐλεεῖς μόνυ ἄξιοι; Ἐδῶ δὲ πηδῶσιν οἱ τῦ Μαρκίωνος τῲ αἵρεσιν ἔχοντες, κ᾽ λέγυν· ἰδὲ ὁπῦ ὁ Παῦλος δύω Κυρίυς ὀνομάζει· ἀλλ᾽ ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα εἰς αὐτὺς, ὅτι δὲν εἶναι ἔτζι ἡ ἀλήθεια· ἐπειδὴ σὰν εἶναι ὁ Κύριος, καθὼς ὁ ἴδιος οὗτος Παῦλος εἰς ἄλλο μέρος τὸ μαρτυρεῖ „ εἷς Κύριος ". (Ἐφ. δ'. 5.) κ᾽ πάλιν· „ ἀλλ᾽ ἡμῖν εἷς Κύριος Ἰησῦς Χριστὸς, δι᾽ οὗ τὰ πάντα ". (α'. Κορ. η'. 6.) συνήθεια δὲ εἶναι εἰς τὴν Γραφὴν νὰ μεταχειρίζεται τοιαύτην φράσιν, καθὼς εἶναι ἐκεῖνο ὁπῦ γράφεται εἰς τὴν Γένεσιν διὰ τὰ Σόδομα· „ ἔβρεξε Κύριος παρὰ Κυρίυ ", (Γεν. ιθ'. 24.) ἤτοι ὁ Κύριος ἔβρεξεν ἀπὸ λόγυ τυ· ὅθεν κατὰ τὴν συνήθειαν ταύτην τῆς Γραφῆς γράφει κ᾽ τοῦτο ὁ Παῦλος ἐδῶ. Ἀνίσως δὲ νοήσῃς διὰ τῦ διπλασιασμῦ τῦ Κυρίυ τὸν Πατέρα, κ᾽ τὸν Υἱὸν, ὐδὲ τοῦτο δὲν εἶναι ἄτοπον· δι᾽ ὅ, τι κ᾽ ὁ Πατὴρ εἶναι Κύριος, κ᾽ ὁ Υἱὸς Κύριος, κ᾽ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον Κύριος· ἀλλ᾽ ὅμως δὲν εἶναι τρεῖς Κύριοι, ἀλλ᾽ σὰν Κύριος ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι γνωριζόμενος, κ᾽ προσκυνούμενος. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος νὰ δώσῃ ὁ Κύριος ἄλλο τι εἰς τὸν Ὀνησιφόρον, παρὰ ἔλεος (1).

„ Καὶ

ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ μοιραδιάσῃ ὅλα τὰ κύρσια, κ᾽ τὰ μισὰ νὰ πάρουν οἱ πολεμήσαντες στρατιῶται, τὰ δὲ ἄλλα μισὰ, νὰ πάρῃ ὅλη ἡ συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων ἡ μὴ πολεμήσασα. „ Καὶ διελὼν τὰ σκῦλα ἀναμέσον „ τῶν πολεμιστῶν τῶν ἐκπεπορευμένων εἰς τὸν παράταξιν, κ᾽ ἀναμέσον πάσης συναγωγῆς ". (Ἀριθ. λά. 27.) διεμοίρασε δὲ τὰ κόρση καὶ εἰς τὰς μὴ πολεμήσαντας μὲ τὸς ἐχθρὺς κατὰ τὸ σῶμα· διότι τὰ κύρσια αὐτοὶ ἐπολέμησαν μὲ ἐκείνυς κατὰ τῲ ψυχῲ, κατὰ τὸν Φίλωνα Ἰουδαῖον λέγοντα· „ τὴν λείαν διένειμε, τοῖς „ μὲν στρατευσαμένοις (ὀλίγος δ᾽ ἀριθμὸς ἦσαν στρατιῶται τὰς ψυχὰς ἀσκήσαντες) διδοὺς ἥμισυ μέρος· δεύτερον „ δὲ, τοῖς κατεμείνασιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ· δίκαιον γὰρ „ ὑπέλαβεν εἶναι κ᾽ τούτοις μεταδιδόναι τῆς ὠφελείας, οἱ „ κ᾽ μὴ τοῖς σώμασι, ταῖς γὰρ ψυχαῖς διαγωνισαμένοις ". Ὅρα κ᾽ τὴν ὑπεσημείωσιν τῦ „ ἐκ τῆ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ". (Φίλιπ. α'. 5.)

(1) Διὰ τί; ἐπειδὴ κατὰ τὸν Χρυσόστομον, καθὼς ὁ Παῦλος ἔλαβεν ἔλεος ἀπὸ τὸν Ὀνησιφόρον, ἔτζι παρομοίως εὔχεται νὰ λάβῃ κ᾽ ὁ Ὀνησιφόρος ἔλεος· „ ἐπεὶ γὰρ αὐτὸς ἐλεὼς ἔτυχε παρὰ Ὀνησιφόρου, τοῦτο „ τυχεῖν ἐπεύχεται κ᾽ αὐτὸν παρὰ τῦ Θεῦ ". (Ὁμιλ. γ'. εἰς τὼ πρὸς Τιμόθ. β'.) Ἴσως δὲ κ᾽ ἐπειδὴ τὸ ἔλεος εἶναι καθολικὸν ὄνομα, κ᾽ περιλαμβάνει ὅλως τὸ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε (1) βέλτιον σὺ γινώσκεις".

Ὁ δίλογημένος, λέγει, Ὀνησιφόρος, εἶναι συνεθισμένος, εἰς τὸ νὰ κάμνῃ καλωσύνας καὶ εὐεργεσίας εἰς ἐμὲ παντοτε· διὰ τὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν Ῥώμην ἐδῶ μὲ διηκόνησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἔφεσον αὐτῆ, καθὼς ἐσὺ καλλίτερα τὸ ἠξεύρεις. Τοιοῦτος λοιπὸν ὡσὰν τὸν Ὀνησιφόρον, πρέπει νὰ ἦναι καὶ πάθε Χρισιανὸς, ὁπὸ ἀγαπᾷ νὰ σωθῇ, παντοτε νὰ ἐργάζεται τὸ ἀγαθὸν, καὶ εἰς ὅλω τὴν ζωήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ".

Τί λέγεις, ὦ μακάριε Παῦλε; ἐσὺ εἶπας ἀνωτέρω, ὅτι εἶσαι δεδεμένος μὲ ἁλυσίδας· ὅτι ὅλοι σὲ ἀπεσράφησαν· καὶ πῶς τώρα, ὡσὰν νὰ μὴν ἤθελες εἰπῇς κἀνένα φοβερὸν καὶ δεινὸν, λέγεις πρὸς τὸν Τιμόθεον, σὺ λοιπὸν τέκνον μου ἐνδυναμοῦ; ναὶ, λέγει, δι' αὐτὸ τοῦτο περισσότερον λέγω νὰ ἐνδυναμόνεσαι ἐσὺ τὸ πνευματικόν μου τέκνον, διὰ τὶ ἐγὼ διέρχομαι εἰς τὰ δεσμά· διὰ τὶ ἀνίσως ἐγὼ ὁ διδάσκαλός σε, δὲν ἔπασχον τὰ τοιαῦτα δεινὰ, ἴσως ἔπρεπεν ἐσὺ ὁ μαθητής μου νὰ λυπῆσαι, καὶ νὰ φοβῆσαι· διὰ τὶ νέος, καὶ ἄπειρος ὢν, ἐμβαίνεις εἰς τὰς κινδύνους· ἀλλὰ τώρα δὲν εἶναι ὀλίγη παρηγορία εἰς ἐσένα εἰς τὸ νὰ ὑποφέρῃς τὰς πειρασμὰς ὁπὸ σοι ἀκολουθήσαν, τὸ νὰ βλέπῃς νὰ πάσχω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, καὶ νὰ ὑποφέρω τοιούτες πειρασμούς. Ἐνδυναμοῦ λοιπὸν καὶ παρηγορᾶ, ἕνα μὲν διὰ τὶ αὐτὴ ἡ φύσις τοῦ πράγματος, ἤγουν τὸ ἀποσολικὸ κηρύγματος, καὶ τὸ Χρισιανισμὸς, ἔχει τὰς κινδύνους καὶ πειρασμὰς, καὶ ὄχι ἡ ἐδική σε νεότης καὶ ἀπειρία· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὶ καθολικῶς εἰπεῖν, πάθε μικρότερος καὶ καπώτερος ἄνθρωπος, ὅταν πέσῃ εἰς κινδύνους ἐν παντὶ πράγματι, καὶ ὑποθέσει, αὐτὸς φυσικὰ παρηγορᾶται μεγάλως, ὅταν βλέπῃ πῶς πάσχει τὰς αὐτὰς κινδύνας ὁ μεγαλίτερος, καὶ ἀνώτερός του. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, μὲ πόσην πατερικὴν φιλοσοργίαν καὶ ἀγάπην συμβουλεύει ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθεον, ὀνομάζωντας αὐτὸν τέκνον του· διὰ τὶ μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ, ὡσὰν νὰ ἐξάλαζεν ὁ Παῦλος τὴν ψυχήν του εἰς τὸν Τιμόθεον, καὶ ὡσὰν νὰ τοῦ λέγῃ, ἂν ἐσὺ ἦσαι τέκνον μου, μιμοῦ ἐμένα τὸν πατέρα σου.

„Ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Μὴν ἐνδυναμόνεσαι, λέγει, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, ἀπὸ μόνον τὸ ἐδικόν μου παράδειγμα, καὶ ἀπὸ μόνας τὰς ἐδικάς μου κινδύνας, ἀλλὰ μάλισα καὶ ἐξαιρέτως ἐνδυναμόνου διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ· καὶ τὴν χάριν ταύτην τοῦ Χριστοῦ ἔχε συμβοηθὸν καὶ συναγωνιζομένην εἰς ὅλας τὰς κινδύνας καὶ πειρασμός σε· διὰ μέσου τῆς ὁποίας, ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Χρισιανοὶ ὅλοι, ἐλάβομεν ἐξουσίαν νὰ πατῶμεν ἐπάνω εἰς τὰ ὀφίδια, καὶ τὰς σκορπίας (2), καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ κἀνένα νὰ μὴν ἀδικώμεθα· „ἰδοὺ δί-

„δωμι

πὰς χάριτας, ὁπὸ δίδει ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ· καὶ τὼ δόξαν καὶ μακαριότητα, ὁπὸ ἔχει νὰ δώσῃ ἐν τῇ μελλούσῃ· διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι ἐχαριτώθησαν ἐναπόθα, ἠλεημένοι ὀνομάζονται καπὰ τὸν Πέτρον· „οἱ „ποτὲ μὲ λαός, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, „νῦν δὲ ἠλεημένοι" (α'. Πέτρ. β'. 10.) καὶ ὁ Παῦλος ὀνομάζει τὸν ἑκυπόν του ἠλεημένον· „γνώμην δὲ δί-„δωμι ὡς ἠλεημένος" (α'. Κορ. ζ'. 25.) ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν οὐρανοῖς δόξα καὶ ὁ στέφανος τῶν μακαρίων ἔλεος εἶναι, καὶ διὰ ἔλεος δίδεται καπὰ τὸν Ψαλμῳδόν· „τὸν „σεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς" (Ψαλμ. ρβ'. 4.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Χρυσορρήμων λέγει· „χάριτος „τοίνυν καὶ φιλανθρωπίας ὁ στέφανος". Ὅρα καὶ εἰς τὼ ὑποσημείωσιν τοῦ δ'. Κεφ. στίχ. 8. τῆς παρούσης.

(1) Ἐν ἄλλοις, διηκόνησέ μοι.

(2) Σημείωσαι ὅτι ὁ σχολιαστὴς Νικήτας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τροπελογιχῶς ἀλληγορεῖ σὰς ὄφεις, καὶ σὰς σκορπίας, καὶ λέγει· ὅτι ὄφεις μὲν εἶναι τὰ μεγάλα καὶ θανάσιμα ἁμαρτήματα, σκορπίοι δὲ εἶναι τὰ συγγνωσὰ καὶ ἀθανάσιμα, τὰ ὁποῖα φαίνονται μὲν μικρὰ, δαγκάνουσι δὲ καὶ βλάπτουσι τὸν ἄνθρωπον θανατηφόρα, καθ' ὅ, τι τὰ μικρὰ πεῖπα ἀμελούμενα, γίνονται μεγάλα καὶ θανάσιμα. (Εἰς τὰ σχόλια τοῦ εἰς τὸ Πάσχα Λόγου τοῦ Θεολόγου.) Ὅρα δὲ καὶ εἰς τὼ ιδ'. Μελέτην τῶν Πνευματικῶν Γυμνασμάτων, πόσον εἶναι τὸ βάρος τῶν συγγνωσῶν ἁμαρτιῶν· ὅρα καὶ εἰς τὼ ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „εἰς ἕτερον Εὐαγγέλιον ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο". (Γαλ. α'. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„δωμι ὑμῖν τὴν ἐξυσίαν τῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων, καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύ„ναμιν τῦ ἐχθρῦ". (Λυκ. ί. 19.)

2. „Καὶ ἃ ἤκυσας παρ' ἐμῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων".

Ἐκεῖνα, λέγει, ὁπῦ ἤκυσας, καὶ ὄχι ἐκεῖνα, ὁπῦ μὲ ζητήσεις φιλονείκυς καὶ λογομαχίας ἔμαθες· διὰ τὶ ἡ πίσις εἶναι ἐξ ἀκοῆς· ἤκυσας δὲ, ὄχι κρυφίως, ἀλλὰ παῤῥησία, ἔμπροσθεν εἰς τλὼ παρυσίαν πολλῶν μαρτύρων. Μερικοὶ δὲ (καθὼς ὁ Κλήμης ἐν τῇ ζ'. τῶν ὑποτυπώσεων) πολλὲς μάρτυρας ἐνόησαν τὸν παλαιὸν Νόμον, καὶ τὲς Προφήτας, ὡσαὺ νὰ λέγῃ εἰς τὸν Τιμόθεον ὁ Παῦλος· ἠξεύρεις, ὦ τέκνον μυ, ὅτι τὰ λόγια ὁπῦ ἤκυσας ἀπὸ ἐμενά, ἦτον βεβαιωμενα μὲ πολλὰς μαρτυρίας τῦ Νόμυ, καὶ τῶν Προφητῶν.

„Ταῦτα παράθυ πισοῖς ἀνθρώποις".

Διὺ εἶπεν εἰς τὸν Τιμόθεον ὁ Παῦλος, ὅτι εἰπὲ εἰς τὲς πισὲς ἀνθρώπυς ἐκεῖνα, ὁπῦ ἤκυσές ἀπὸ λόγυ μυ· ἀλλὰ παράθυ ταῦτα εἰς αὐτὲς μὲ ἀσφάλειαν καὶ σιγυρότητα, ὡσαὺ σᾶ πολύτιμον θησαυρὸν, καὶ μίαν παρακαταθήκλυ· διὰ τὶ ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁπῦ παραθέσῃ τινὰς εἰς ἄλλον διὰ νὰ φυλάξῃ, μὲ ἀσφάλειαν καὶ βεβαιότητα τὰ παραθέττει. Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα κάμνει ὁ Ἀπόσολος προσεκτικώτερον τὸν μαθητλώ τυ Τιμόθεον. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι λέγει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον νὰ παραθέττῃ τὰ λόγιά τυ, ὄχι εἰς ἀνθρώπυς φιλονείκυς, καὶ εἰς ζητήσεις καὶ συλλογισμὲς καταγινομένυς, ἀλλὰ εἰς ἀνθρώπυς πισὲς, ἤτοι ἐμπισδυμένυς, οἵτινες ἔχοντες τλὼ πίσιν μὲ ἁπλότητα, δὺ προδίδυσι τλὼ παρακαταθήκλυ τῶν λόγων, ὁπῦ ἐμπισδυθῇ τινας εἰς αὐτές.

„Οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται, καὶ ἑτέρυς διδάξαι".

Παράθυ, λέγει, ὦ Τιμόθεε, τὰ λόγιά μυ εἰς τὲς πισὲς ἀνθρώπυς ἐκείνυς, ὁπῦ εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὰ διδάξυν καὶ εἰς τὲς ἄλλυς· ἐπειδὴ, τί τὸ ὄφελος, ὅταν τινὰς ἦναι μὺ αὐτὸς πισὸς καὶ ἐμπισδυμένος, καὶ ὅλα τὰ λόγια τὰ δέχεται μὲ ἁπλότητα, καὶ χωρὶς συζητήσεις, δὺ δυάται δὲ νὰ παραδίδῃ καὶ εἰς ἄλλυς τὰ λόγια ἐκεῖνα ὁπῦ ἐδιδάχθη; ἢ τί τὸ ὄφελος, ἀνίσως, αὐτὸς μὺ δὺ προδίδῃ τὰ λόγια τῆς πίσεως ὁπῦ ἔμαθε, δὺ ἠμπορῦ δὲ νὰ κάμνῃ καὶ ἄλλυς τοιάυτης ὁμοίυς τυ; Δύω λοιπὸν πράγματα πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ διδάσκαλος, σᾶ μὺ, νὰ ἦναι πισὸς, ἤγυν ἐμπισδυμένος, διὰ νὰ φυλάττῃ ἐκεῖνα ὁπῦ ἀκύσῃ, καὶ νὰ μὴ τὰ προδίδῃ· καὶ ἄλλο δὲ, νὰ ἦναι διδακτικὸς, ἤτοι νὰ ἔχῃ δυάμιν νὰ τὰ διδάσκῃ καὶ εἰς τὲς ἄλλυς. Ταῦτα δὲ τὰ λόγια φανερὸν εἶναι, ὅτι τὰ παραγγέλλει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον, ὄχι διὰ τὲς λαϊκὲς, ἀλλὰ διὰ τὲς Ἀρχιερᾶς, καὶ Ἱερᾶς· ἐπειδὴ ἄτοπον εἶναι νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ταῦτα γράφει διὰ λαϊκές· διὰ τί ὅταν ὁ Παῦλος ἔστελλεν ἐπισολὲς εἰς τὲς λαϊκὲς, καὶ ἐδίδασκε μὲ αὐτὲς ἀπαρατηρήτως, τόσον τὲς Ἕλλυνας, ὅσον καὶ τὲς Ἰυδαίυς, δὺ γράφει τοιαῦτα, ἤγυν δὺ ζητεῖ νὰ εἶναι οἱ ἀκύοντες πισοὶ, καὶ ἱκανοὶ νὰ διδάξυν ἄλλυς· ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι λέγει ταῦτα ὁ Παῦλος καὶ διὰ κάποια τινὰ μυτικὰ καὶ ἀπόκρυφα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ τὰ παραθέσῃ ὁ Τιμόθεος ὡσαὺ θησαυρὸν, εἰς ἐμπισδυμένυς ἀνθρώπυς, καὶ τὴν δυάμιν ἔχοντας τῦ διδάσκειν (1).

3. „Σὺ

(1) Διὰ ταῦτα καὶ ὁ κρυφιομύστης Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, πιύτλω τλὼ παραγγελίαν φυλάττων τῦ διδασκάλυ τυ Παύλυ, ἔγραφε καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν συμμαθητλώ τυ τὸν Ἱερὸν Τιμόθεον ταῦτα· „ἀλλ' ὅρα ὅπως „ὐκ ἐξορχήσῃ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων· εὐλαβηθήσῃ δὲ, „καὶ τὰ τῶ κρυφίυ Θεῦ ταῖς νοεραῖς καὶ ἀοράτοις γνώσεσι „τιμήσεις, ἀμέθεκτα μὺ αὐτὰ καὶ ἄχραντα τοῖς ἀτε„λέσοις διατηρῶν· Ἱεροῖς δὲ μόνοις τῶν ἱερῶν μεθ' ἱε„ρᾶς ἐλλάμψεως ἱεραρχικῶς κοινωνῶν". (Κεφ. ά. περὶ Ἐκκλησιας. Ἱεραρχ.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεοφόρος Μάξιμος λέγει· „ὐκ ἐξορχήσῃ, τυτέστιν ἢ φαυλιωδῶς „καὶ ἀνεβλαβῶς ποιήσεις πᾶσι τοῖς ἀνιέροις καταφανῆ, „γέλωτος ἀφορμλὼ ποιύμενος τὰ θεῖα καὶ μυτικά· Ἱε„ροῖς δὲ μόνοις, ὅτι ἐ δεῖ τὰ ἅγια τοῖς βεβήλοις ἐκ„φαίνειν, ὐδὲ τὰς μαργαρίτας τοῖς χοίροις βίπτειν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „Σὺ ὃν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι τὸ νὰ κακοπαθῇ μὲν τινὰς, εἶναι ἴδιον τοῦ στρατιώτου τοῦ Χριστοῦ, τὸ δὲ νὰ μὴ κακοπαθῇ, δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ στρατιώτου τοῦ Χριστοῦ; λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ λυπῆσαι ἐσὺ Χριστιανὲ, αἴσως καὶ κακοπαθῇς, διὰ τί ἐσὺ ἐδιωρίσθης νὰ ἦσαι στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ· μέγα δὲ ἀληθῶς καὶ θαυμασὸν ἀξίωμα εἶναι, τὸ νὰ ἦναι τινὰς στρατιώτης τοῦ ἐπουρανίου καὶ ἀφθάρτου Βασιλέως Χριστοῦ, εἰς καιρὸν ὁποῦ μερικοὶ νομίζουν διὰ μεγάλον ἀξίωμα, τὸ νὰ εἶναι στρατιῶται τοῦ ἐπιγείου καὶ φθαρτοῦ Βασιλέως.

4. „Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα „τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ".

Ταῦτα τὰ λόγια δὲν ἐρρέθησαν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον διὰ τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Διδασκάλους μόνους, ἀλλὰ καὶ διὰ ὅλους ἁπλῶς τοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ· ἐμφαντικὴ δὲ καὶ ζωντανὴ εἶναι ἡ λέξις τοῦ ἐμπλέκεται, ὁποῦ ἐμεταχειρίσθη ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ἐπειδὴ καὶ τῇ ἀληθείᾳ αἱ βιωτικαὶς φροντίδες καὶ μέριμναις, εἶναι ὡσὰν δεσμὰ, καὶ ὀφίδια, ὁποῦ δένουσι καὶ περιπλέκουσι τὸν στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν ἀφίνουν αὐτὸν ἐλεύθερον. Λέγοντας δὲ ὁ Παῦλος καὶ πραγματείας, αἰνιγματωδῶς ἐφανέρωσε τὰς παραχὰς, καὶ δυσκολίας, καὶ ἐνοχλήσεις τοῦ βίου, ἐπειδὴ πράγματα θέλει νὰ εἰπῇ, δυσκολίαι, καὶ παραχαί· ἵνα καὶ ἀπὸ αὐτὸ μόνον τὸ ὄνομα ὁποῦ ἔχουν αἱ τοῦ Κόσμου φροντίδες, ἐμποδίσῃ τὸν Χριστιανὸν ἀπὸ αὐτάς· διὰ τί, λέγει, ἐσὺ, ὦ Χριστιανὲ, δένεις τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὰς πολλὰς βιωτικὰς μερίμνας; διὰ τί ἐμπλέκεσαι εἰς τὰς πραγματείας, καὶ ἐνοχλήσεις τοῦ Κόσμου; τοῦ στρατεύσου μόνον φρόντιζε, καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ σου φύλαττε τάξιν, καὶ ἔτζι θέλεις ἀρέσει εἰς τὸν Χριστὸν, ὅστις σε ἐδιάλεξεν εἰς τὸ νὰ ἦσαι στρατιώτης του (1).

5. „Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇτις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ".

Δὲν εἶναι, λέγει, ἀρκετὸν εἰς ἐσένα Χριστιανὲ, τοῦτο μόνον, τὸ νὰ ἔμβῃς εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ εἰς τοῦ παλαίσραν, διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τοῦ ἐντολοῦ του· ὐδὲ εἶναι ἀρκετὸν εἰς ἐσένα μόνον, τὸ νὰ ἀλειφθῇς μὲ τὸ λάδι, καθὼς κάμνουν οἱ παλαισάδες, καὶ τὸ νὰ πιασθῇς μὲ τὸν ἀντιπαλαιστοῦσου διάβολον· ὄχι· ἀλλ' εἶναι χρεία εἰς ἐσένα, νὰ φυλάξῃς ἀκόμη καὶ τοὺς νόμους τῶν παλαιστῶν, οἱ ὁποῖοι διορίζουν, πῶς νὰ ἦσαι σώφρων, καὶ φυλαγμένος ἀπὸ τὰ πάθη τῆς σαρκός· πῶς νὰ τρώγῃς, καὶ νὰ πίνῃς ὀλίγον, καὶ μὲ ἐγκράτειαν, καὶ ποίους τρόπους πρέπει νὰ μεταχειρισθῇς ὅταν παλεύῃς, διὰ νὰ ῥίψῃς κάτω, καὶ νὰ νικήσῃς τὸν ἐχθρόν σου (2)· ἐπειδὴ δὲν παλεύει κάθε σύας, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἄλλα καθὼς θέλει, ἀλλὰ εἶναι νόμοι ἀθλητικοὶ ὁποῦ διορίζουν πῶς, καὶ μὲ τὶ τρόπον νὰ παλεύῃ ὁ παλαιστὴς, καὶ νὰ νικᾷ· καὶ ἔτζι νὰ ἦναι ἡ νίκη του νόμιμος, καὶ ἀξία στεφάνων (3). Βλέπε δὲ, ὦ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος ἔτζι τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „οἱ „στρατιωτικὸν ἀσπαζόμενοι βίον, τῶν ἐμπορικῶν ἐισὶν „ἐπιπλοκῶν κεχωρισμένοι, μόνης δὲ τῆς στρατιωτικῆς „ἐμπειρίας ποιοῦνται φροντίδα, ἵνα τοῖς τῷ αὐτῶν φύ„σιν ἔχουσι θεραπεύσωσιν ἄρχοντας". Λέγει δὲ καὶ ὁ ὅσιος Μάρκος· „ὑδεὶς, φησὶ, στρατευόμενος ἐμπλέκεται „τοῖς τοῦ βίου πραγματείαις· ὁ γὰρ μετὰ τῆς ἐμπλοκῆς „τὰ πάθη νικῆσαι θέλων, ὁμοιόν ἐστι τῷ μετὰ ἀχύρων „σβεννύοντι ἐμπρησμόν". (Κεφ. ρζ'. περὶ Νόμου Πνευματικοῦ)

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ἀνὴρ γὰρ ὁ μὴ λίαν ἐντεθραμ„μένος τῶν ἐν παλαίστραις τεχνῶν, κἂν ῥώμῃ τῶν ἄλλων δι„ενεγκεῖν πιστεύηται, ἀλλ' ὐδαμόθεν εὑρήσει τὸ καὶ ταῖς „τῶν στεφάνων φιλοτιμίαις ἐναβρύνεσθαι, μὴ ὐχὶ πρό„τερον εἰσβεβηκὼς νοῦς ὑπὲρ τῆς εὐκλεοῦς ἀγῶνας, καὶ „τῶν ἰδίων καταρθωμάτων ὁπόταν λαχὼν τὸν τοῦ σαδίου „πρωτοστάτην. Ἀγωνιζώμεθα τοίνυν ὡς ἐν ὄψει Θεοῦ, τὸν „θεῖον αὐτοῦ τιμῶντες νόμον, καὶ εἰς τὸ δοκεῖν αὐτῷ τὸν „οἰκεῖον ἀπευθύνοντες βίον, διὰ τῆς εἰς ἅπαν ὑποτα„γῆς, καὶ τοῦ ἐφ' ἅπασι τοῖς ἀρίστοις θερμοῦ τε καὶ ἀ„μάχου ἐπιθυμίαν ἐπιδεικνύωμεν". (Ὁμιλ. δ'. εἰς τὸ Πάσχα)

(3) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος οὕτως ἑρμηνεύει τό· „ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ" „τίς ἐν καιρῷ τῆς σπορᾶς „οἶκοι καθήμενος, ἢ καθεύδων, ἐκκάνας τὸ θερισμοῦ „τὸν κόλπον ἐπλήρωσε τῶν δραγμάτων; τίς ἐστρύγησεν „ἀμπελῶνα, τὸν μὴ παραυτῦ πεφυτευμένον; ἐκείνων „οἱ καιροὶ, ὧν καὶ οἱ πόνοι· οὐ τιμαὶ καὶ οἱ στέφανοι „τῶν νενικηκότων εἰσί· τίς στεφανοῖ τὸν μηδὲ ἀπο„δύντα πρὸς τὸν ἀντίπαλον; ὁπόταν ὁ νικήσας δὲ μό„νον, ἀλλὰ καὶ νομίμως ἀθλήσας, κατὰ τὸν Ἀπόστολον· „τε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὦ ἀναγνῶσα, σοφίαν τῆ Ἀποστόλε· αὐωτέρω μὲν εἶπεν, ὅτι ὁ Χρισιανὸς εἶναι στρατιώτης, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὸ ὄνομα τῆτο, ὅτι ὁ Χρισιανὸς πρέπει νὰ ἦναι παύποτε ἕτοιμος διὰ νὰ λάβῃ σφαγὰς, ϗ θανάτως, διὰ τὸν ὐράνιον Βασιλέα τε Χρισόν· ἐδῶ δὲ λέγει, ὅτι ὁ Χρισιανὸς εἶναι ἀθλητὴς, ϗ παλαισὴς, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὸ παράδειγμα τῆτο, ὅτι ὁ Χρισιανὸς πρέπει ὅλα νὰ τὰ ὑπομένῃ, ϗ ἀπὸ ὅλα νὰ ἐγκρατεύεται· „ὁ ἀγωνιζόμενος γάρ φησι, „παῦτα ἐγκρατεύεται“· (ά. Κορ. Θ'. 25.) ϗ ὅτι παύποτε πρέπει νὰ γυμνάζεται, ϗ καμμίαν φορὰν νὰ μὴ ἀμελῇ (1).

6. „Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν, δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν“.

Ἀφ' ἕ ἔφερεν αὐωτέρω τὸ παράδειγμα τῆ στρατιώτε, ϗ παλαισῆ, ὁ Ἀπόστολος τώρα φέρνει ϗ τρίτον παράδειγμα τὸ τῆ γεωργῆ· ἀλλὰ τὸ μὲν παράδειγμα τῆ στρατιώτε, ϗ τῆ ἀθλητῆ, ἁρμόζει ϗ εἰς κάθε Χρισιανὸν, καθὼς εἴπομεν αὐωτέρω, τὸ δὲ παράδειγμα τῆ γεωργῆ, ἁρμόζει περισότερον εἰς τὸν ποιμένα ϗ διδάσκαλον τῶν Χρισιανῶν· ἐπειδὴ καθὼς ὁ γεωργὸς δὲν ἐπιμελεῖται τὸν ἑαυτόν τε, ἀλλὰ τὴν γῆν, ϗ μισθὸν ὄχι ὀλίγον ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὴν καρποφορίαν τῆς γῆς· ἔτζι ϗ ὁ Διδάσκαλος, ϗ Ἀρχιερεὺς, ϗ Ἱερεὺς δὲν ἐπιμελεῖται τὸν ἑαυτόν τε, ἀλλὰ τὲς ὑπ' αὐτῆ διδασκομένες Χρισιανές· ὅμως δὲν κοπιάζει αὐωφελῶς, ἀλλὰ καθὼς ὁ γεωργὸς πρῶτος ἀπὸ τὲς οἰκοκυρὲς, τρώγει τὸν καρπὸν τῆ χωραφίε, ϗ τῆ ἀμπελῶνος ὁπῆ δηλόει, ἔτζι ϗ ὁ διδάσκαλος προτίτερα ἀπὸ τὲς ἄλλες, αὐτὸς ἀπολαμβάνει τὲς ἰδίες τε κόπες· ἐπειδὴ ϗ ὁ Θεὸς αὐταμείβει αὐτὸν πλησίως μὲ τὴν καρποφορίαν ϗ ἀρετὴν τῶν ὑπ' αὐτῆ διδασκομένων (2). Διὰ νὰ μὴ λυπῆται λοιπὸν ὁ Τιμόθεος, ϗ κάθε ἄλλος διδάσκαλος, πῶς μόνον εἰς τὸ μέλλον ἔχει νὰ ἀπολαύσῃ τὸν μισθὸν τῆ κόπε τε, ϗ ὄχι ἐδῶ, διὰ τῆτο παρηγορεῖ αὐτὸν ὁ Παῦλος, ϗ λέγει· ἀκόμη ἀπὸ ἐδῶ λαμβάνεις τὸν μισθὸν τῆ κόπε σε, ὦ Τιμόθεε, ϗ μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κόπον σε δύρίσκεται ἡ ἀντιμισθία σε· διὰ τί ἀν ὄχι ἄλλο δὲν ἀπολαμβάνῃς, ἀλλ' ὅμως ἡ ὠφέλεια ὁπῆ προξενεῖς εἰς τόσας ψυχὰς μὲ τὴν διδασκαλίαν σε, αὐτὴ εἶναι κέρδος μεγάλον ὁποῦ σοι δίδεται ἀπὸ τὴν παρῦσαν ζωήν· ϗ ἀφίνω νὰ λέγω τὴν πνευματικὴν χαρὰν, ὁπῆ λαμβάνει τὸ σωτηδός σε διὰ τὴν διόρθωσιν, ὁπῆ βλέπεις ϗ γίνεται διὰ τῆς διδασκαλίας σου εἰς τὲς ἀδελφὲς, ἡ ὁποία χαρὰ, εἶναι σῶα μέγα ἀγαθόν. Μερικοὶ δὲ, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, λέγεν, ὅτι καρπὸν ἐδῶ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, τὴν τιμὴν ϗ περιποίησιν, ὁπῆ λαμβάνουν οἱ διδάσκαλοι ἀπὸ τὲς διδασκομένες, ϗ τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔτζι ἡ ἀλήθεια. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι ὁ Παῦλος δὲν εἶπε πῶς ὁ ἁπλῶς γεωργὸς ἀπολαμβάνει πρῶτος τὲς καρπὲς, ἀλλὰ ὁ κοπιάζων γεωργὸς, ἤγεν ἐκεῖνος ὁπῆ κατανόπτεται καθ' ἑκάσην ἀπὸ τὲς πόνες, ϗ ὄχι ἐκεῖνος ὁπῆ ἁπλῶς ἐργάζεται· διὰ τῆτο εἶπε ϗ ὁ Σολομών· „ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸς δόκλεής“· (Σοφ. γ'. 15.) ϗ ὁ πατὴρ τῆ Σολομῶντος Θεῖος Δαβίδ· „τὲς πόνες τῶν καρπῶν σε φάγεσαι“· (Ψαλ. ρκζ'. 2.) ὅπερ αὐτισρόφως γράφει ὁ Ἀλεξανδρείας Θεῖος Κύριλλος· „τὲς καρπὲς τῶν πόνων σε φάγεσαι“. (σελ. 1518. τῆς Πενταπεύχ.)

7. Νόει ἃ λέγω“.

Ἐπειδὴ τὰ παραδείγματα, ὁπῆ ἀνέφερεν αὐωτέρω ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, τῆ στρατιώτε, ϗ ἀθλητῆ, ϗ γεωργῆ, τὰ εἶπεν αἰνιγματωδῶς, διὰ τῆτο λέγει ἐδῶ· νόει αὐτὰ ὁπῆ σοι λέγω

„τῆτο δέ ἐσι, τὸ μηδὲ μικρὸν μοί παρεῖναι τῶν διατεταγμένων, ἕως δὲ ἕκασον ποιῆσαι, ὡς προσεπάγμε„θα· μακάριος γάρ φησιν ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ „Κύριος εὑρήσει, οὐχὶ ποιοῦντα ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ ποιοῦν„τα οὕτω“. (Ἐν τῷ προοιμ. τῶν κατὰ πλάτ. ὁρων.)

(1) Διὰ τῆτο καὶ ὁ Ἰωβ λέγει ὅτι ἡ ζωὴ τῶ ἀνθρώπε δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ εὐας παναστινὸς πόλεμος ϗ πειρασμὸς ϗ γύμνασις· „οὐχὶ πειρατήριόν ἐσιν ὁ βίος „ἀνθρώπε ἐπὶ τῆς γῆς“; (Ἰωβ ζ'. 1.) ϗ ὁ Παῦλος δὲ ἀλαχῆ λέγει· „οὐκ ἔσιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷ„μα ϗ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξου„σίας, πρὸς τὲς κοσμοκράτορας τῶ σκότες τῆ αἰῶνος „τέτε“. (Ἐφ. ς'.)

(2) Ὁ δὲ Νύσσης ὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν τῆτο τῶ Παύλε· „δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν, ὡς „τῶν διδασκάλων πρῶτον ἐν ἑαυτοῖς κατορθέντων, ἅ„περ διδάσκυσι· τῆτο γάρ ἐσι τὸ δεῖν πρῶτον τῶν καρ„πῶν μεταλαμβάνειν, ὧν πρὸ τῶν ἄλλων ἑαυτοῖς διὰ „τῶν ἀρετῶν γεωργῆσιν“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γω ὦ Τιμόθεε, καθὼς καὶ ὁ Κύριος εἶπεν· „ὁ ἀναγινώσκων, νοείτω". (Ματθ. κ δ'. 15.) ἐπειδὴ ἐγὼ διὰ τοῦτο λέγω ταῦτα σκοτεινὰ, καὶ αἰνιγματώδη, διὰ νὰ ὀξυώσω τὸν νοῦν σου περισσότερον εἰς τὸ νὰ τὰ νοῇς· ὅθεν παραγγέλλει καὶ ὁ Σολομών· „νοητῶς νόει τὰ παρα„τιθέμενά σοι". (Παρ. κ γ'. 1.) ἔπειτα εὔχεται εἰς αὐτὸν ὡσὰν εἰς γνήσιον τέκνον τα, καὶ λέγει ἀκολούθως.

„Δώη γάρ σοι ὁ Κύριος σωίεσιν ἐν πᾶσι".

Εὔχομαι, λέγει, ὦ Τιμόθεε, διὰ νά σοι δώσῃ ὁ Κύριος σωίεσιν νὰ καταλαμβάνῃς, ὄχι μόνον αὐτὰ ὁποῦ σοι εἶπον, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄλλον λόγον αἰνιγματώδη (1), ἀπόκρυφον, καὶ σκοτεινὸν, καὶ νὰ διακρίνῃς δύκολως κάθε ἔργον καὶ ὑπόθεσιν δυσκολοδιάκριτον, καθὼς λέγει ὁ Δανιήλ· „Καὶ οἱ νοήμονες σωήσουσι". (Δαν. ιβ'. 10.) σὰν δὲ ἀπὸ τὰ ἑπτὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γράφει ὁ Ἡσαΐας ὅτι εἶναι ἡ σωίεσις (κεφ. ια'. 2.) (2)· τί δὲ εἶναι ἴδιον τῆς συνέσεως, ὅρα εἰς τὸ ἑρμηνείαν τοῦ „ἐν πάσῃ σωέσει, καὶ σοφίᾳ „πνευματικῇ". (Κολασ. α'. 9.)

8. „Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος „Δαβίδ".

Τοῦτον τὸν λόγον λέγει ὁ μέγας Παῦλος διὰ τοὺς αἱρετικούς· ἐπειδὴ καὶ τότε ἦτον τινὲς, ὁποῦ ἐνόμιζον διὰ ἐντροπὴν τὸ νὰ πάθῃ, καὶ νὰ ἀποθαίνῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ τούτου ἴσως ἐδίδασκον ὅτι κατὰ φαντασίαν ἐφάνη, καὶ ὄχι κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος (3)· διὸ, τι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τόσον ἐταπεινώθη διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὥσε ὁποῦ ἐντρέπονται οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι νὰ προσάπτων εἰς τὸν Θεὸν τόσῳ μεγάλῳ ταπείνωσιν. Παραγγέλλει δὲ τοῦτο εἰς τὸν Τιμόθεον καὶ διὰ νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν, καὶ ὡσὰν νὰ τοῦ λέγῃ, ἤξερε ὦ Τιμόθεε, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Διδάσκαλος ἡμῶν Χριστὸς, μὲ τὰ πάθη ἐνίκησε τὸν θάνατον, καὶ διὰ τοῦ θανάτου ἀπέλαβε τὸν ζωήν· αὐτὸν λοιπὸν ἐνθυμοῦ παντοτε, καὶ δὲν θέλεις μικροψυχήσεις καὶ βαρεθῇς εἰς τὰ πάθη καὶ εἰς τοὺς πειρασμούς, ἀλλὰ μεγάλως ἔχεις νὰ παρηγορηθῇς (4). „Κα-

(1) Τοιοῦτος ἦτον ὁ Προφήτης Δανιήλ, ὅστις διὰ τοῦ πνευματικοῦ σωίεσιν ὁποῦ εἶχεν, ἔλυε κάθε ἐνύπνιον, καὶ αἴνιγμα· ὅθεν ἔλεγε περὶ αὐτοῦ φρὸς τὸν Βασιλέα Βαλτάσαρ, ὅταν εἶδε τοῦ χεῖρα νὰ γράφῃ ἐπὶ τὸν τοῖχον, ἡ πρώτη Βασίλισσα· „ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ Βασιλείᾳ„σου, ἐν ᾧ Πνεῦμα Θεοῦ.... καὶ φρόνησις, καὶ σωίεσις „ἐν αὐτῷ, συγκρίνων ἐνύπνια, καὶ ἀναγγέλλων κρυπτό„μενα, καὶ λύων σωδέσμους, Δανιήλ. (Δαν. ε'. 11)

(2) Σωίεσις δὲ εἶναι, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον· „ἐντρέχεια διανοίας εὐπαρακολουθήτως τὸ ἑκάστῳ πράγ„ματι οἰκεῖον καὶ πρέπον ἐξευρίσκουσα". (Ἑρμηνεία εἰς τὸ, καὶ οἱ σωεσοὶ ἐν ἑκυτοῖς. (Ἡσαΐ. ε'. 21.)

(3) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώριτος ἔφησι· „Σίμων ἤρ„ξατο κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὰς αἱρετικὰς καταπαί„ρειν ἀκάνθας· ὅτος δὲ, καὶ οἱ ἐκ τούτου πάντες, τὴς „σαρκὸς ἠρνήθησαν τὴν ἀνάληψιν, καὶ φαντασίᾳ γεγε„νῆσθαι τὸν Ἐνανθρώπησιν ἔφασαν· οὓ δὴ χάριν ὁ „θεῖος Ἀπόστολος τὰ περὶ τῆς θείας φύσεως ἐπὶ τοῦ „παρόντος σιγήσας, περὶ μόνης αὐτῷ τῆς οἰκονομίας „ἐπέστειλεν, ἀεὶ μεμνῆσθαι τῆς ἐκ σπέρματος Δα„βὶδ κατὰ σάρκα γενησέως παρεγγυήσας, καὶ τῆς ἐκ „νεκρῶν ἀναστάσεως· ἀμφότερα δὲ πέφυκε τὴν γενέσ„σιν, καὶ τὸ πάθος, καὶ τὸ γένος δέγε προσέθηκεν· „ἐπειδὴ πάντα προφανῶς ἠρνήθησαν οἱ τῆς ἀλη„θείας ἐχθροί".

(4) Καὶ αὐτὴ γὰρ μοναχὴ ἡ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μνήμη, εὐφραίνει τὴν ψυχὴν καὶ παρηγορεῖ· ὅθεν εἶπεν ὁ θεῖος Δαβίδ· „ἐμνήσθη τοῦ Θεοῦ καὶ εὐφράνθη". (Ψαλμ. οζ'. 3.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει· „τί μνήμης ἑτοιμότερον; μνήσθητι καὶ σὺ καὶ εὐφράν„θητι. ὦ τοῦ εὐπορίστου τῆς ἰατρείας! ὦ τοῦ πάχους τῆς „θεραπείας! ὦ τοῦ μεγέθους τῆς δωρεᾶς! ἃ κοιμίζει μό„νον ὀλιγοψυχίαν καὶ λύπην μνημονευθεὶς ὁ Θεὸς, ἀλ„λὰ καὶ εὐφροσύνην ἐργάζεται". (Λόγ. πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιανζ.) Διὰ τοῦτο καὶ οἱ θεῖοι Πατέρες οἱ καλούμενοι Νηπτικοὶ, παραγγέλλουν εἰς πάντας τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἔχουν παντοτινὴν μνήμην καὶ μελέτην τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγοντας ἀκαπαύστως εἰς τὴν καρδίαν των· „Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐ„λέησόν με" καὶ ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸ 1. Κεφάλαιον τῆς πρὸς τὸν Ἰωαννίνων ἡμετέρα Συμβουλευτικῆ. Ἔφη δὲ καὶ ὁ Θεόστιμος· „τὸ ὄντως μνήμην ἔχειν Θεοῦ, ζωῆς ἐστι „μνήμην ἔχειν· τῷ ἐπιλελῆσθαι δὲ, γίνεται τοῦ θανά„του". ὡσὲ κατὰ τὸν σοφὸν τοῦτον, ὅποιος μνημονεύει τὸν Θεὸν καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, αὐτὸς μνημονεύει τὴν ζωὴν, καὶ ἐν τῇ ζωῇ γίνεται· ὅποιος δὲ ἀλησμονεῖ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐν τῷ θανάτῳ γίνεται. Διὰ τοῦτο γράφει καὶ ὁ Εὐσέβιος, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος βλέποντας τὴν γυναῖκα του, ὁποῦ ἐπήγαιναν νὰ τὴν θανατώσουν οἱ ἄπιστοι, ἐφώναξεν εἰς αὐτὴν, ὅτι νὰ ἐνθυμᾶται τὸν Κύριον· „φασὶ γοῦν τὸν μακάριον „Πέτρον θεασάμενον τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἀπαγομένην „τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἡσθῆναι μὲν τῆς κλήσεως χά„ριν... ἐπιφωνῆσαι δὲ εὖ μάλα προτρεπτικῶς καὶ πα-

„ρα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καπὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μȣ “.

Ἐπειδὴ τῷ τότε καιρῷ πολλοὶ αἱρετικοὶ, ὡς εἴπομεν, διαγγελίζοντο ἄλλα τινὰ ξένα καὶ ἀλλόκοτα τῆς πίστεως, διὰ τȣῦτο παραγγέλλει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον νὰ μὴ προσέχῃ εἰς ἐκεῖνα, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐδικόν τȣ Εὐαγγέλιον, ἤγȣν εἰς ἐκεῖνα ὁπȣ̃ αὐτὸς διαγγελίζεται, καὶ κηρύττει (1).

9. „ Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακȣ̃ργος “.

Ἀνωτέρω μὲν ἐπαρηγόρησε τὸν Τιμόθεον ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸ μνήμιον τȣ̃ Ἰησȣ̃ Χριστȣ̃, καὶ ἀπὸ τὸ παράδειγμα ἐκείνȣ· τώρα δὲ παρηγορεῖ αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τὸ ἐδικόν τȣ παράδειγμα. Παρηγορᾷ, λέγει, ὦ μαθητά μȣ Τιμόθεε, ἀπὸ τὰ πάθη καὶ πειρασμὺς ἐμȣ̃ τȣ̃ διδασκάλȣ σȣ, διὰ τί καὶ ἐγὼ κακοπαθῶ καὶ εἶμαι ἁλυσοδεμένος, ὡσὰν σῦας λῃστὴς, καὶ κακοποιὸς, μόνον καὶ μόνον διὰ τὸ Εὐαγγέλιον τȣ̃ Χριστȣ̃· καὶ δόξαν ἔλαβα, καὶ ὑπόληψιν κακὴν ἀπὸ τȣὺς ἀνθρώπȣς, διὰ τὸ κήρυγμα τȣ̃ Εὐαγγελίȣ.

„ Ἀλλ' ὁ λόγος τȣ̃ Θεȣ̃ ȣ̓ δέδεται “.

Διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινας, καὶ τί τὸ ὄφελος ἂν κακοπαθῇς, ὦ μακάριε Παῦλε, ἢ τί θαυμασὸν πρᾶγμα εἶναι, ἂν ἦσαι ἁλυσοδεμένος; δεῖξόν μοι, τί κέρδος ἀπόκτησες ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν ταύτην; ἢ τί θαυμασὸν πρᾶγμα ἔγινεν ἀπὸ τὰ δεσμά σȣ; διὰ τȣ̃το, λέγω, ἀποκρίνεται ἐδῶ ὁ Παῦλος καὶ λέγει· ὅτι τȣ̃το εἶναι τὸ κέρδος τῆς κακοπαθείας μȣ, καὶ τȣ̃το εἶναι τὸ θαυμασὸν ἔργον, ὁπȣ̃ ἐγέννησαν τὰ δεσμά μȣ, τὸ νὰ μὴ δένεται ὁ λόγος καὶ ἡ διδασκαλία μȣ· ἀλλὰ διὰ μέσȣ τῶν δεσμῶν νὰ λύεται περισσότερον, καὶ νὰ ἐξαπλόνεται, καὶ νὰ κηρύττεται εἰς ὅλȣς πώρα, περισσότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον· δι' ὅτι ὁ λόγος τȣ̃ Θεȣ̃, μήπως ᾖναι, λέγει, κἀνένα πρᾶγμα αἰσθητὸν, ἵνα ὅταν ἐμποδίζεται τὸ σῶμα, ἐμποδίζεται μαζὶ καὶ αὐτός; ὄχι· ὁ λόγος τȣ̃ Θεȣ̃ εἶναι σῦα ἐλεύθερον καὶ ἀπρόπτον πρᾶγμα, καὶ ὅταν ἡμεῖς οἱ τȣ̃τον κηρύττοντες, εἴμεθα δεδεμένοι, αὐτὸς εἶναι λυμένος, καὶ τρέχει ἐλεύθερα, χωρὶς νὰ ἐμποδισθῇ ἀπὸ κἀνένα· καὶ ἰδὲ ἡ ἀπόδειξις κοντά· διὰ τί ἐγὼ, λέγει, καὶ μόλον ὁπȣ̃ εἶμαι δεδεμένος μὲ ἁλυσίδας, ἡ γλῶσσα ὅμως εἶναι λελυμένη, καὶ διὰ τȣ̃το κηρύττω, καὶ ὑπαγορεύω ἐπιστολὰς πρὸς ἐσένα, καὶ πρὸς τὰς λοιπάς· βλέπεις θαῦμα; βλέπεις κέρδος ὁπȣ̃ ἐγέννησαν τὰ δεσμά μȣ;

10. „ Διὰ τȣ̃το πάντα ὑπομένω διὰ τȣὺς ἐκλεκτȣ́ς “.

Καὶ ὁ λόγος ἔτος παρακίνησις εἶναι πρὸς τὸν Τιμόθεον διὰ νὰ παρηγορῆται, καὶ νὰ ὑπομένῃ τὰς πειρασμύς· δι' ὅ,τι καὶ ἐγὼ, λέγει, δὲν πάσχω διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν ἐδικήν μȣ, ἀλλὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων Χριστιανῶν· καὶ ὄχι διὰ νὰ δοξασθῶ ἐγὼ, ἀλλὰ διὰ νὰ δοξασθῇ οἱ ἄλλοι. Ποῖοι εἶναι αὐτοί; οἱ ἐκλεκτοὶ τȣ̃ Θεȣ̃, ἤγȣν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδιαλέχθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ κληρονομήσȣν ζωὴν αἰώνιον. Καὶ λοιπὸν αὐίσως ὁ Θεὸς ἐδιάλεξεν αὐτȣ̀ς, πῶς δὲν πρέπει καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ κήρυκες τȣ̃ Εὐαγγελίȣ, νὰ πάσχωμεν πάθητι διὰ τὴν σωτηρίαν τȣ̀ς;

„ Ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησȣ̃ “.

Διὰ τȣ̃το, λέγει, πρέπει νὰ ὑπομένωμεν καὶ ἡμεῖς κάθε πειρασμὸν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ, καθὼς καὶ ἡμεῖς, τὴν ποθημένην σωτηρίαν. Καὶ καθὼς ὁ Θεὸς ἔπα-

---

„ ρακλητικῶς ἐξ ὀνόματος προσεπόντα· μέμνησο ὦ αὐ-„ τȣ̃ τȣ̃ Κυρίȣ “. (Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. γ'. Κεφ. λ'.) Τὴν Ἱστορίαν ταύτην ἀναφέρει καὶ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς (Βιβλ. ζ'. τῶν Στρωματ.) ἀφ' ὃ ἠρανίσθη ταύτην καὶ ὁ Εὐσέβιος.

(1) Ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τȣ̃ 1,δ'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Ῥωμαίȣς ςίχ. 24. ὁσα εὐαγγέλια ψεύδη ἔγραψαν οἱ αἱρετικοὶ, καὶ τὰ ἐπεφήμισαν εἰς ὄνομα τȣ̃ Παύλȣ, καὶ ἄλλων Ἀποστόλων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔπαθε τόσα πάθη, διὰ νὰ σωθῶμεν ἡμεῖς, ἔτζι αὐτισρόφως πρέπει νὰ πάσχωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόσολοί τε, διὰ νὰ σωθῶν οἱ τῦ Θεῦ ἐκλεκτοί· ὥσε τῦτο ὁπῦ κάμνομεν, ἤτοι τὸ νὰ ὑποφέρωμεν τὰ πάθη διὰ τὺς ἐκλεκτύς, δὲν εἶναι χάρις καὶ διεργεσία ἐδική μας, ἀλλὰ εἶναι μία ἀνταπόδοσις, ὁπῦ κάμνομεν εἰς τὸν Χρισὸν, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθόντα· ἔπειτα, διὰ νὰ μὴ εἰπῇ τινας, τί λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; ἐσὺ διείσκεσαι εἰς τὰ δεσμὰ, καὶ ἔχεις νὰ θανατωθῇς, καὶ πῶς ὑπερηφανεύομενος λέγεις, ὅτι γίνεσαι εἰς ἄλλυς αἴτιος σωτηρίας; Πρὸς τὸ ὁποῖον ἔπως ἀποκρίνεται ὁ Ἀπόσολος· ὅτι ἐγὼ δὲν λέγω διὰ τὴν τῦ σώματος σωτηρίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐν Χρισῷ Ἰησῦ σωτηρίαν, ἤγεν διὰ τὴν ψυχικὴν, διὰ τὴν ἀληθινὴν, καὶ διὰ τὴν ἔνδοξον· ἐπειδὴ καὶ ἡ σωματικὴ σωτηρία, εἶναι ψεύδης, καὶ ἄδοξος, δι' ὅ,τι τὸ σῶμα, ἢ πρότερον, ἢ ὕσερον, ἔχει ἐξάπαντος νὰ διαλυθῇ, καὶ νὰ ἀφανισθῇ. Ἄκυε δὲ καὶ τί λέγει παρακάτω.

„ Μετὰ δόξης αἰωνίυ".

Δὲν ὑπομένω, λέγει, ἐγὼ πάθε πειρασμὸν, διὰ νὰ σωθῦν μόνον οἱ ἐκλεκτοὶ, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ δοξασθῦν αἰωνίως μαζὶ μὲ ἡμᾶς τὺς Ἀποσόλυς· τὸ ὁποῖον εἶναι πολλὰ μεγαλίτερον ἀπὸ τὴν ἁπλῆν τὴν σωτηρίαν, καὶ τῦτο ἐφανέρωσεν ὁ Κύριος μὲ τὸν λόγον ὁπῦ εἶπεν· „ ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσι". (Ἰωαν. ί. 10.) τὸ γὰρ περισσὸν εἶναι, τὸ νὰ μὴ ἔχυν μόνον οἱ ἐκλεκτοὶ ζωὴν ἁπλῶς, ἀλλὰ ζωὴν ἔνδοξον, καὶ αἰώνιον (1)· ὥσε, ἂν καὶ τὰ δεσμὰ, καὶ οἱ πειρασμοί μυ ἔχυν ἐντροπὴν, καὶ πόνυς, ὅμως προξενῦν καὶ δόξαν εἰς τὺς ἐκλεκτύς, καὶ δόξαν αἰώνιον· ἂν δὲ εἰς τὺς ἄλλυς προξενῦν τὰ δεσμά μυ δόξαν αἰώνιον, πολλῷ μᾶλλον προξενῦν αὐτὴν εἰς ἐμένα τὸν ἴδιον ὁποῦ τὰ φορῶ; διὰ τῦτο λοιπὸν, ὦ Τιμόθεε, μὴ λυπῆσαι καὶ ἀθημονεῖς διὰ λόγυ μυ.

11. „ Πισὸς ὁ λόγος".

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀμφιβάλλυσι διὰ τὴν μέλλυσαν ζωὴν, καὶ δόξαν, λέγοντες· καὶ πῶς θέλει γενῇ τῦτο; καὶ ὅταν μὲν ζῶ, τότε νὰ ἐκδίδωμαι εἰς τὸν θανάτον, ὅταν δὲ ἀποθαίνω, τότε ἔχω νὰ ζήσω; αἴνιγμα γὰρ τῦτό ἐσιν· ἐπειδὴ, λέγω, τῦτο, καὶ ἄλλα ὅμοια λέγυσί τινες, διὰ τῦτο ὁ Παῦλος βεβαιόνοι τὸν λόγον τῦτον, καὶ λέγει· πισὸς, καὶ ἀληθινὸς εἶναι ὁ λόγος ἔτος· ποῖος λόγος; δηλαδὴ ὅτι οἱ ἐκλεκτοὶ θέλυν ἐπιτύχειν σωτηρίαν ἔνδοξον, καὶ αἰώνιον.

„ Εἰ γὰρ συναπεθαίνομεν, καὶ συζήσομεν".

Τὸν ἀνωτέρω λόγον κατασκευάζει, καὶ ἀποδείχνει ἐδῶ ὁ Παῦλος μὲ συλλογισμὺς ἀνθρωπίνυς, καὶ φυσικύς· καὶ μ' ὅλον ὁπῦ ἔπαμεν ἀνωτέρω ἀπόδειξιν τῦ λόγυ τύτυ, καὶ ἐβεβαίωσεν αὐτὸν, μὲ ἐκεῖνο ὁπῦ εἶπε· „ Μνημόνευε Ἰησῦν Χρισὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν"· διὰ τί μὲ τῦτο ἀπέδειξεν ὅτι καθὼς ὁ Χρισὸς ἀνέση καὶ ἐδοξάσθη μετὰ θανάτον, ἔτζι καὶ ἡμεῖς ἔχομεν νὰ συναναστηθῶμεν μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ συνδοξασθῶμεν. Πῶς λοιπὸν ἀποδείχνει τώρα ἐδῶ τὸν ἀνωτέρω λόγον; Μὲ τῦτον τὸν συλλογισμόν· ὅτι ἂν ἡμεῖς συγκοινωνῦμεν μὲ τὸν Χρισὸν εἰς τὰ πάθη, καὶ λυπηρὰ, βέβαια ἔχομεν νὰ συγκοινωνήσωμεν μὲ αὐτὸν καὶ εἰς τὰ χρησὰ, καὶ χαροποιά· καὶ ἂν συναποθαίνωμεν μὲ τὸν Χρισὸν, ἔχομεν καὶ νὰ συζήσωμεν μὲ αὐτόν· ἐπειδὴ κάθε ἄνθρωπος θέλει κρίνῃ δίκαιον τῦτο, καὶ πόσῳ μᾶλλον ὁ Θεὸς, ὁπῦ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀγαθότητος; Θανάτον δὲ ὀνομάζει ὁ Ἀπόσολος, τόσον τὸν διὰ τῦ Ἁγίυ Βαπτίσματος ἐν τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρᾳ μυσικῶς γενόμενον, (2) ὅσον καὶ τὸν διὰ τῶν παθημάτων, καὶ πειρασμῶν προξενούμενον.

12. „ Εἰ

---

(1) Ὅθεν λέγει καὶ ὁ Θεσσαλονίκης θεῖος Γρηγόριος τὸ εὐαγγελικὸν τῦτο ῥητὸν ἑρμηνεύων· „ τί τὸ περισσόν; τὸ μὴ σωθῆναι μόνον, καὶ συζῆν· ἀλλὰ καὶ εἰς „ ἀδελφὰς αὐτῷ τελέσαι, καὶ συγκληρονόμυς· τῦτο δή „ τὸ περισσόν, ὡς ἔοικεν, ὁ διδόμενος ἔτι μισθός". (Λόγ. πρὸς τὴν Ξενίαν)

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος εἶπε· „ τὸ συναπεθάνομεν, ἢ περὶ τῶν ἀναγεννημένων μόνον τέθεικεν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν βαπτιζομένων· καὶ γὰρ ὅσοι γνησίως „ πιστεύοντες, καὶ καπάλιλον τῇ πίσει ἐπιδεικνύμενοι „ βίον, κοινωνᾶσι τῆς ζωῆς τῷ Δεσπότῃ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

12. „Εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν".

Δεῖ εἶναι ἀρκετὸν, λέγει, μόνον τὸ νὰ δώσῃ τινὰς μίαν φορὰν τὸν ἑαυτόν τε εἰς θάνατον, διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ τῷ τῷ τε Χριστῷ πίστιν, καὶ ἐντολήν· ἀλλὰ τὸ νὰ δίδῃ παύτοτε τὸν ἑαυτόν τε εἰς θάνατον δι' αὐτόν· ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος ἔλεγε· „καθ' ἡμέραν ἀποθνήσ-„κω" (α'. Κορ. ιέ. 31.) διὰ τοῦτο πολλῷ ὑπομονῷ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ εἰς ὅλας τὰς πειρασμὰς ὁποῦ μᾶς ἀπολυθοῦν, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς ἀξιωθῶμεν νὰ συμβασιλεύσωμεν μὲ τὸν Χριστόν.

„Εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα κατασκεύάζει ὁ Ἀπόστολος διὰ τῶν ἐναντίων, τὸν ἀνωτέρω λόγον καὶ λέγει, ὅτι ὄχι μόνον πῶς θέλομεν λάβωμεν ἀμοιβὰς διὰ τῷ ὑπομονῷ, ὁποῦ ἠθέλαμεν δείξωμεν εἰς τὰς διὰ τὸν Χριστὸν πειρασμὰς· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου θέλομεν καταδικασθῶμεν, ἀνίσως μὴ ὑπομένοντες τὰς πειρασμὰς ἀρνηθῶμεν τὸν Χριστόν· ἐπειδὴ, ἂν ἡμεῖς ἀρνηθῶμεν τὸν Χριστὸν, καὶ ὁ Χριστὸς θέλει μᾶς ἀρνηθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καθὼς μόνος τε τὸ ἀπεφάσισεν· „ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι „αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς". (Ματθ. ι'. 33.) ἐὰν δὲ ὁ Χριστὸς μᾶς ἀρνηθῇ, σοχάσου πλέον ἐσὺ ἀγαπητὲ, τί καταδίκην ἔχομεν νὰ λάβωμεν ἡμεῖς, οἱ ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἀρνηθέντες.

13. „Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει".

Ἀνίσως, λέγει, ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δὲν πιστεύωμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς αὐξει, αὐτὸς μὲν ἀπὸ τῷ ἀπιστίαν μας ταύτην δὲν βλάπτεται τίποτε· ἐπειδὴ ἐκεῖνος παύτοτε εἶναι ἀληθὴς, καὶ βέβαιος, καὶ πιστὸς, κἂν ἡμεῖς πιστεύωμεν, κἂν δὲν πιστεύωμεν· „Κύριος γάρ φησιν, ὁ „θεός σου, οὗτος Θεὸς, Θεὸς πιστός". (Δευτ. ζ'. 9.) Καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει· „πιστὸς Κύ-„ριος" (Ψαλμ. ρμδ'. 18.) καὶ ὁ Ἀπόστολος ἀλλαχοῦ λέγει· „τί γάρ, εἰ ἠπίστησάν τι-„νες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει"; (Ρωμ. γ'. 3.) ἐκεῖ δηλαδὴ δὲν θέλει τὴν καταργήσει.

„Ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται".

Ἤτοι καθὼς ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ μὴν ἦναι, ὅτε ἔχει φύσιν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ μὴ ὄν, αὐτὸς ὁποῦ εἶναι τὸ μόνον, καὶ πρώτιστον, καὶ ἀναγκαῖον κατὰ τὴν ὕπαρξιν Ὄν· ἔτζι οὐδὲ τὸν ἑαυτόν τε δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ· εἰ γὰρ καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι, τὸ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ μὴ Ὄν, καὶ τὸ νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἑαυτόν τε (1), ὅθεν ὁ Θεὸς παύτοτε μένει· ὥστε, ἂν ἡμεῖς ὁμολογῶμεν, καὶ πιστεύωμεν, καὶ ἂν ἀπιστοῦμεν καὶ ἀρνούμεθα, ὁ Θεὸς ὅτε ὠφελεῖται καὶ κερδαί-

νει

(1) Διὰ τοῦτο ὁ Ἀρεοπαγίτης μέγας Διονύσιος ἐν τῷ ὀγδόῳ Κεφαλαίῳ περὶ θείων ὀνομάτων ἀναφέρει, ὅτι Ἑλύμας ὁ μάγος κατηγορῆ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἐκ τούτου φιλονεικῆ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι παντοδύναμος ὁ Θεός· διὰ τί δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἑαυτόν τε, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· „Καὶ τοι „φησὶν Ἑλύμας ὁ μάγος· εἰ παντοδύναμός ἐστιν ὁ Θεὸς, „πῶς λέγεταί τι μὴ δύασθαι πρὸς τοῦ καθ' ὑμᾶς Θεο-„λόγους; λοιδορεῖται δὲ τῷ θείῳ Παύλῳ φήσαντι, μὴ „δύνασθαι τὸν Θεὸν ἑαυτὸν ἀρνήσασθαι". Τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην, καὶ ἀνόητον ἀπορίαν τοῦ Μάγε λύων ὁ Θεομάχης ἐκεῖνος, καὶ ἀγγελόνυς Πατὴρ, ὕστερον φησίν· „ἡ γὰρ ἑαυτοῦ ἄρνησις, ἔκπτωσις ἀληθείας ἐστὶν, ἡ δὲ „ἀλήθεια, ὄντως, καὶ ἡ τῆς ἀληθείας ἔκπτωσις, τοῦ ὄν-„τος ἐστὶν ἔκπτωσις· ἡ τοίνυν ἡ ἀλήθεια ὄν ἐστιν, ἡ δὲ „ἄρνησις τῆς ἀληθείας, τοῦ ὄντος ἔκπτωσις, ἐκ τοῦ ὄν-„τος πεσεῖν ὁ Θεὸς οὐ δύναται, καὶ τὸ μὴ εἶναι οὐκ ἐστιν· „ὡς ἄντις φαίη, τὸ μὴ δύασθαι, οὐ δύναται· καὶ τὸ „μὴ εἰδέναι καπὶ ἐρήσιν, οὐκ οἶδεν· ὅπερ ὁ σοφὸς (ὁ „Ἑλύμας δηλ. εἰρωνικῶς ὕστως αὐτὸν ὀνομάζων) οὐκ „ἐννοήσας, μιμεῖται τοὺς τῶν ἀθλητῶν ἀπαιρούσας, οἳ „πολλάκις ἀσθενεῖς εἶναι τοὺς ἀντιπαγωνιστὰς ὑποθέμενοι, „κατὰ τὸ δοκεῖν ἑαυτοῖς, καὶ ταχὺς ἀπόντας αὐτοὺς ἀν-„δρείως σχιαμαχοῦντας, καὶ τὸν ἀέρα διαχέοντας πλαγαῖς „εὐθαρσῶς καταπαίοντας, οἴονται τῶν ἀντιπάλων ἑαυ-„τῶν κεκρατηκέναι, καὶ ἀνακηρύττουσιν ἑαυτοὺς, ὅτε εἰδό-„τες τὴν ἐκείνων δύναμιν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νει τι ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας ὁμολογίαν καὶ πίστιν, ὅτε ἐκ τοῦ ἐναντίου βλάπτεται καὶ ζημιόνεται ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας ἀπιστίαν καὶ ἄρνησιν, ἀλλὰ εἰς ἡμᾶς μένει καὶ ἡ ὠφέλεια, καὶ ἡ βλάβη (1).

14. „Ταῦτα ὑπομίμνησκε".

Διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι ὁ Τιμόθεος ἐχρειάζετο νὰ διδαχθῇ τὰς ἀνωτέρω διδασκαλίας, διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ταῦτά σοι λέγω, διὰ νὰ τὰ ἐνθυμίζῃς εἰς τοὺς ἄλλους Χριστιανούς.

„Διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρή-
„σιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων".

Ἐπειδὴ ὀρεκτικὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ φιλονεικία, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πάντοτε θέλει νὰ συζητῇ, καὶ νὰ λογομαχῇ· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει ἐδῶ πρὸς τὸν Τιμόθεον, ὅτι ἐσὺ διαμαρτύρου, ἤγουν φέρε μάρτυρα τὸν Θεὸν εἰς τὰς φιλονεικίας, καὶ παράγγειλε εἰς αὐτοὺς μὲ αὐστηρότητα, νὰ μὴ λογομαχοῦν, ἵνα γνωρίσουν, ὅτι αὖ καὶ ἐσένα παρακούουν, ὁ Θεὸς ὅμως ἔχει νὰ τοὺς καταπείσῃ ὁ ὑπὸ σοῦ εἰς μαρτυρίαν παραλαμβανόμενος· διότι ἡ λογομαχία, ὄχι μόνον δὲν γεννᾷ κἀνένα χρήσιμον, καὶ ὠφέλιμον πρᾶγμα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ βλάβην πολλὴν προξενεῖ· ἐπειδὴ καὶ ἡ ἁπλῆ, καὶ σερεὰ, καὶ ἀδιάκριτος πίστις ἐκείνων, ὁποῦ ἀκούουν τὰς τοιαύτας λογομαχίας, κρημνίζεται καὶ ἀφανίζεται ἀπὸ τὰς φιλονεικίας ζητήσεις, καθὼς καὶ σῶας σερεὸς πύργος, κρημνίζεται, καὶ καταστρέφεται ἀπὸ τοὺς λοστοὺς, καὶ τὰ πυροβόλα κανόνια.

15. „Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνε-
„παίσχυντον".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἐρμηνεύει ὁ Παῦλος τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θέλει φανῇ δόκιμος ὁ Τιμόθεος· ποῖος δὲ εἶναι ὁ τρόπος αὐτός; ἀνίσως, λέγει, ἐσὺ ὦ Τιμόθεε, ἦσαι ἐργάτης ἀκαταίσχυντος, ἤγουν ἀνίσως δὲν ἐντρέπεσαι νὰ κάμνῃς κἀνένα ἔργον ἀπὸ ἐκεῖνα, ὁποῦ συντείνουν καὶ οἰκοδομοῦν τὴν διάσεβειαν, καὶ ὀρθὴν πίστιν· μὲ τοιοῦτον γὰρ τρόπον θέλεις δόκιμήσεις κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, ὑπομένοντας ὅλα τὰ δεινὰ δι' αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος ὅλα τὰ θελήματα. Εἰς κάθε δὲ μέρος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, πολλὴν ἐπιμέλειαν βάλλει ὁ Παῦλος, διὰ νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τὴν μέσον τὴν ἐντροπὴν τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ παθημάτων· ἐπειδὴ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐντροπὴ καὶ καταισχύνη ἐνομίζετο ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἰδιωτικόν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀπόστολοι οἱ τοῦτο κηρύττοντες, ὡς δυτελεῖς, καὶ ἰδιῶται, καὶ ἀγράμματοι ἐνομίζοντο, καὶ ὡς τὰ ἄτιμα παθήματα πάσχοντες· ἐσὺ ὅμως, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, μὴ ἐντρέπου διὰ ὅλα ταῦτα.

„Ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας".

Ἐπειδὴ, λέγει, πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ παστρέφουσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ παρερμηνεύουσι, διὰ τοῦτο ἐσὺ, ὦ Τιμόθεε, ὕψωνε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὸ ὀρθὸν αὐτὸν ἑρμήνευε· ἢ καὶ ἄλλως· ἐπειδὴ δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθεον, ἀπλοῦν, ἀλλὰ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, μᾶς δίδει μὲ τοῦτο τὸ λέξιν ταύτην νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι καθὼς κόπτει τινὰς μὲ τὸ μαχαῖρι τὰ περιττὰ καὶ ἐπείσακτα κομμάτια, ὁποῦ διείσκονται εἰς σῶα εὔμορφον δέρμα, ἢ εἰς σῶα καλὸν λωρίον, καὶ ἀποβάλλει αὐτά· ἔτζι καὶ ἐσὺ κόπτε μὲ τὴν μά-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος εἶπεν· „ὅτε γὰρ πι-
„στεύοντες, Θεὸν αὐτὸν ἀποφαίνομεν, ὅτε ἀπιστοῦντες τῆς
„θείας ἐκβαίνομεν φύσεως· ἀλλὰ καὶ πιστεύοντων ἡμῶν,
καὶ ἀπιστούντων, αὐτὸς Θεός ἐστιν· ἡμεῖς τοίνυν πιστεύον-
„τες, τοῦ ὠφελεῖσθαι καρπούμεθα".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάχαιραν τῦ Πνεύματος ἀπὸ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ἀπὸ τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίου, κάθε νόθον καὶ ἀλλότριον νόημα, καὶ ἀπόβαλλε αὐτό (1).

16. „Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο".

Τὸ δὲ ἀκαθάρτους, λέγει, ματαιολογίας περιΐστασο, ἤγουν παραιτῦ, ὦ Τιμόθεε· ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἰς κάθε μέρος τῶν Ἐπιστολῶν τῦ Παύλου, ὅπου εὑρίσκεται ἡ λέξις κενοφωνία, καινοφωνίαν ἀναγινώσκει, γράφων τὸ καὶ, διὰ τῆς αι, διφθόγγου· καὶ μὲ τοῦτο μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος νὰ παραιτῆ ὁ Τιμόθεος τὰς ἀκαθάρτους καινοτομίας, καὶ νεωτερίσματα τῶν αἱρετικῶν, καθὼς εἴπομεν καὶ εἰς τὴν πρώτην πρὸς Τιμόθεον Ἐπιστολῆ, Κεφ. ε'. στίχ. 20. Μερικοὶ δὲ τὸ „περιΐστασο" ἑρμηνεύουσιν αὐτὶ τῦ, περιστᾶς ἴστασο, ἤγουν περιστᾶς ἀγωνίζου εἰς τὸ νὰ παπαύσῃς, καὶ νὰ ἐμποδίσῃς τὰς τοιαύτας κενοφωνίας· ἀλλὰ τὸ νόημα αὐτὸ δὲν εἶναι ἀληθές.

„Ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας".

17. „Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν, ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει".

Ἀκράτητον, λέγει, εἶναι τὸ κακὸν, καὶ πλέον ἰατρείαν δὲν δέχεται· ἐπειδὴ οἱ τῶν αἱρετικῶν λόγοι βλάπτουσι, καὶ διαφθείρουσι τὸ περισσότερον μέρος τῆς εὐσεβείας, ὡσὰν ἡ γάγγραινα, καὶ εἶναι ἀδιόρθωτοι· γάγγραινα δὲ εἶναι σῆα πάθος, καὶ μία πληγὴ, ὁπῦ προξενεῖ σαπίλαν εἰς τὸ σῶμα, καὶ βόσκει καὶ καταπρώγει τὰ ὑγιεινὰ μέρη τῦ σώματος, ὁπῦ εἶναι τριγύρω, ἀπὸ τῦ γραίνω τὸ τρώγω· τὸ ὁποῖον κοινῶς ὀνομάζεται φάγουσα, ἢ κάβουρας, ἑλληνικὰ δὲ ὀνομάζεται καὶ ἄλλως, ἕρπη, καὶ ἐρυσιπέλη (2).

„Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος, καὶ Φιλητός".

18. „Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν „ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τινῶν πίστιν".

Καλῶς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι οἱ λόγοι τῶν αἱρετικῶν προκόπτουσιν εἰς περισσοτέραν ἀσέβειαν· διὰ ὅ,τι φαίνεται μὲν, ὅτι ἡ αἵρεσις τῦ Ὑμεναίου καὶ τῦ Φιλητῦ, ἀνέτρε-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὰς ἱερὰς Λειτουργίας των, δανειζόμενοι τὸ ῥητὸν τοῦτο τῦ Ἀποστόλου, εὔχονται μὲ αὐτὸ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως, ἔτω λέγοντες· „ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε τῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν δέσποτος· ὃν χάρισαι ταῖς ἁγίαις σου Ἐκκλησίαις „ἐν εἰρήνῃ, σῶον, ἔντιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντα, „καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας". Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἔτως ἑρμηνεύει τὸ ἀποστολικὸν ῥητόν· „ἐπαινέσωμεν τῶν γεωργῶν τὰς εὐθείας τὰς αὔλακας ἀνα„τέμνοντας· ἔτω καὶ διδάσκαλος ἀξιέπαινος, ὁ τῷ κα„νόνι τῶν θείων λογίων ἑπόμενος".

(2) Ὅθεν ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος ἐβεβαίωσε μὲ τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς φάγουσας, ὁπῦ φέρει ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, πῶς τῶν αἱρετικῶν ἡ κακοδοξία, πάντοτε πηγαίνει εἰς τὸ χειρότερον, καὶ γίνεται μεγαλητέρα πληγὴ, ὡσὰν φάγουσα· διὰ ὅ,τι οἱ Μανιχαῖοι ἀρχινῶντες ἀπὸ μίαν μᾶγαν, ἔκαμναν ἀρχὴν τῦ κακῦ τὸν Θεόν· ἐρώτα γάρ, καθ' ὑπόθεσιν, σὲνας Μανιχαῖος· ποῖος ἔκτισε τὴν μᾶγαν; καὶ ἀπεκρίνετο ὁ ἄλλος ὁμόφρονάς του, πῶς δὲν τὴν ἔκτισεν ὁ Θεός, ἀλλ' ὁ διάβολος· ἐπειδὴ ἡ μᾶγα εἶναι ἕνα ζῶον, ὁπῦ πειράζει, καὶ ἐνοχλεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους ἤθελε καθίσῃ· ποιὸν δὲ πονηρικὸν καὶ βλαβερὸν ζῶον εἶναι καὶ ἡ μέλισσα, λοιπὸν καὶ αὐτὴν ὁ διάβολος ἐποίησε· ποιὸν καὶ ἡ ἀκρίδα· πάντως καὶ αὐτὴν ὁ διάβολος ἐποίησε· ποῖος δὲ τὰ πελλία ἔκτισε; ποῖος τὰ πρόβατα; ποῖος τὸν ἐλέφαντα; ποῖος τὸν ἄνθρωπον; πάντα παῦτα ὁ διάβολος ἔκτισε. Τοιαῦτα ἦσαν ἡ πολύπλοκος σειρὰ τῶν αἱρετικῶν φρονημάτων τῶν Μανιχαίων· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν οἱ Χριστιανοὶ πάντες, καὶ πάντοτε τοὺς αἱρετικοὺς ὡσὰν λοιμοὺς καὶ πανώλας, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ μὲ αὐτοὺς πανωλιάσωμεν καὶ ἀπωλεσθῶμεν· διὰ τοῦτο παραγγέλλει ὁ Σολομών· „ἔκβα„λε ἐκ σωτηρίας λοιμόν" (Παρ. κβ'. 10.) καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ὁ παπάρτου, μακαρίζει ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ὁπῦ δὲν ἐκάθισε μαζὶ μὲ τοὺς λοιμούς· „μα„κάριος ἀνὴρ, ὃς ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισε". (Ψαλμ. α'. 1.) Διὰ τοῦτο καὶ τὸν θεῖον Πολύκαρπον ἐρώτησεν ὁ αἱρετικὸς Μαρκίων, ἂν ἠξεύρῃ ποῖος εἶναι, καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἅγιος, ὅτι τὸν ἠξεύρει πῶς εἶναι ὁ πρωτόγονος γὸς τῦ διαβόλου. Καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος γράφει εἰς τὸν βίον τῦ μεγάλου Ἀντωνίου, ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἀπέφυγεν ὡς πανώλεθρον τὸν Ἄρειανὸν, καὶ αἱρετικὸν· διὰ τοῦτο καὶ ἡ σ'. Σύνοδος προσέζει νὰ κατακαίωνται τὰ παρὰ τῶν αἱρετικῶν πλασθέντα ψευδομαρτυρολόγια, ἓν τῷ ξγ'. κανόνι αὐτῆς· καὶ οἱ Ἀπόστολοι προστάζουν νὰ μὴ δημοσιεύωνται τὰ ψευδεπίγραφα τῶν ἀσεβῶν βιβλία, ὡς ἅγια, κανόνι ζ'. Ὁ δὲ Βασι-

λεὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρεπε μόνω τῳ̃ ἀνάσασιν τῶν νεκρῶν· πολλὰ ὅμως καὶ ἄλλα πονηρὰ δόγματα ἐγεννῶντο ἀπὸ τὴν αἵρεσιν ταύτην· διὰ τί, ὦ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν τώρα ἔγινε, λοιπὸν καὶ ἡ κρίσις καὶ παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἀνετράπη, καὶ ἡ ἀνταπόδοσις τῶν δικαίων, καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν· καὶ οἱ μὲν καλοὶ καὶ δίκαιοι ἀνθρωποι ἀπέλαυσαν τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πόνους, ὁποῦ εἰς τοῦτον παρῶσαν ζωὴν δοκιμάζουσιν· οἱ δὲ κακοὶ καὶ ἁμαρτωλοί, δὲν ἐκολάσθησαν διὰ τὰς τρυφὰς καὶ δόξας, καὶ ἡδονὰς, ὁποῦ λαμβάνουν ἐδῶ, καθὼς τοὺς ἔπρεπεν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐδοξάσθησαν, καὶ ἔλαβον μακαριότητα διὰ τῶν ἐνταῦθα ἀγαθῶν· καὶ λοιπὸν τί χρειάζεται πλέον ἡ ἀρετὴ, ἀνίσως τοιαύτη ἀνταπόδοσις γίνεται; ὥστε καλλίτερον, ἢ τὸ ἴδιον εἶναι, νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάστασις τελείως, παρὰ νὰ εἰπῇ, ὅτι τώρα ἔγινεν ἡ ἀνάστασις (1). Δὲν εἶπε δὲ ὅτι αὐτοὶ ἀνατρέπουσι τὴν πίστιν ὅλων τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ μερικῶν μόνον, ἤτοι τῶν ἀσθενεστέρων εἰς τὴν πίστιν· ἀπολέθως δὲ λέγει·

19. „Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν".

Τοῦτο ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, τοιοῦτον ἔχει νόημα· δὲν ἀνετράπησαν, λέγει, ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὰ ἀνώτερα φρονήματα τῶν αἱρετικῶν, ἀλλὰ οἱ ἀβέβαιοι, καὶ ἀσήρικτοι εἰς τὴν πίστιν, καὶ τὸν λογισμὸν, περὶ τῶν ὁποίων εἶπεν ὁ Ἱερεμίας· „ἠγάπησαν κινεῖν πόδας „αὐτῶν". (Ἱερ. ιδ'. 10.) διὰ τί, ὦ αὐτοὶ δὲν ἦτον τοιοῦτοι ἀσήρικτοι, δὲν ἤθελον διαφθαρῆν ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν αἱρετικῶν, καὶ νὰ ξεπέσουν ἀπὸ τὴν πίστιν· ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀβέβαιοι πρότερον, διὰ τοῦτο καὶ ἔπεσον, καθὼς καὶ ὁ προπάτωρ Ἀδὰμ, ὦ ἦτον βέβαιος καὶ στερεὸς εἰς τὸν λογισμὸν, καὶ εἰς τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν, δὲν ἐπλανᾶτο ἀπὸ τὰ λόγια τῆς γυναικός του· ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀβέβαιος πρὸ τῆς προσβολῆς τοῦ διαβόλου, διὰ τοῦτο καὶ ὅταν ἡ προσβολὴ ἔγινεν, ἔπεσε, καὶ παρέβη τὴν ἐντολήν· ὅσοι ὅμως ἔχουσι λογισμὸν καὶ πίστιν σαθρὰν, αὐτοὶ σέκονται βέβαιοι, καὶ ἀκίνητοι, καὶ ὄχι μόνον δὲν βλάπτονται ἀπὸ τὰς πλάνας αἱρετικὰς, ἀλλὰ καὶ θαυμάζονται ἀπὸ τὰς αἱρετικὰς, διὰ τὸ σοχαζόμενοι τὰ σαθρὰ τῶν αἱρετικῶν φρονήματα, περισσότερον στερεόνονται εἰς τὴν πίστιν. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, καὶ ὅτι ὁ Θεμέλιος τοῦ Θεοῦ, εἶναι στερεὸς καὶ ἀκίνητος· ὥστε τοιουτρόπως πρέπει νὰ κρατῆται τινας ἀπὸ τὴν πίστιν, ὡσὰν ἀπὸ θεμέλιον στερεὸν, καὶ τελείως νὰ μὴ σαλεύεται (2).

„Ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην „ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ". „(Ἀριθ. ιε'. 5.) Καὶ „ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ „ὄνομα Κυρίου (3)".

Ὅταν ὁ Κορὲ, καὶ ὁ Δαθὰν καὶ ὁ Ἀβειρὼν, καὶ Αὖν, καὶ διακόσιοι πεντήκοντα ἄνδρες ὀνομασοὶ τῆς Συναγωγῆς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἔκαμαν ἐπανάστασιν ἐναντίον τοῦ Μωϋσῆ, καὶ τοῦ Ἀαρὼν, τότε ὁ Μωϋσῆς πίπτωντας ἐπὶ πρόσωπον, μὲ μεγάλην ταπείνωσιν εἶπε πρὸς τὸν Κορὲ, καὶ εἰς ὅλας τὰς συναποστάτας αὐτοῦ, τὰ λόγια ταῦτα· „ἐπέσκεπται καὶ ἔγνω ὁ „Θεὸς τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ τοὺς Ἁγίους, καὶ προσηγάγετο πρὸς αὐτόν". (Ἀριθ. ιε'. 5.) ὡσὰν νὰ

λεὺς Σολομὼν προσάζει τοὺς ὁμοίους του βασιλεῖς νὰ ἀποδιώκουν τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ νὰ μὴν ἀφίνουν αὐτοὺς νὰ σπέρνουν τὰ ζιζάνια τῆς ἀσεβείας των εἰς τοὺς Χριστιανούς· „λιχ„μήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός". (Παρ. κ'. 26.) Ὅρα καὶ εἰς τόν· „αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ πρώτην καὶ „δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ". (Τίτ. γ'. 10.)

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι οἱ κακόφρονες αὐτοὶ αἱρετικοὶ, διὰ τοῦτο ἔλεγον πῶς ἡ ἀνάστασις τώρα ἔγινεν, ἐπειδὴ καὶ ἐνόμιζον ἀνάστασιν, τὴν διαδοχὴν τῶν παιδίων, ὁποῦ γεννῶνται ἐκ τοῦ γάμου· τὰ ὁποῖα ἀνίσανται, ἤτοι γεννῶνται καὶ μένουν εἰς τὸν κόσμον, ἀντὶ τῶν ἀποθνησκόντων γονέων των· καὶ ἔτζι μὲ τὴν ἀνάστασιν ταύτην ἔδοξαν, ἐπλάνων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ἐμάκρυναν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κορέσιος λέγει, πῶς θεμέλιον ἐδῶ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, τὴν ἀμεταθετον τοῦ Θεοῦ ψῆφον· ὁ δὲ Θεοδώρητος ἕτερως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν· „παρασα„λεῦσαι φησὶν ἡ δυνάστια τὴν τῆς ἀληθείας κριτῖδα· „ὁ Θεὸς γὰρ τοῦτον τέθεικε τὸν θεμέλιον· σφραγὶς δὲ τοῦ „θεμελίου, τῆς ἀνασάσεως ἡ ἐλπὶς· ὁ γὰρ τὴν κοινὴν „ἐκβαλὼν ἀνάστασιν, ἀρνεῖται τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀνάστασιν· „ὁ δὲ πιστὸν ἀρνούμενος, καὶ τὸ παθος ἐκβάλλει· ὁ δὲ „τοῦτο ἐκβαλὼν, συναναιρεῖ καὶ τῆς Παρθένου τὸν γέν„νησιν· εἰκότως οὖν σφραγῖδα τοῦ θεμελίου, τῆς ἀνα„στάσεως τὴν πίστιν ἐκάλεσε".

(3) Ἐν ἄλλοις Χριστοῦ, ὁ μέντοι Χρυσόστομος, καὶ Θεοδώρητος, καὶ Θεοφύλακτος, καὶ Οἰκουμένιος, Κυρίου ἔχουσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ λέγῃ πρὸς αὐτούς· τί ἐπανέστητε κατ' ἐπάνω μας; ἡμεῖς δὲν ἐγίναμεν ἀρχηγοὶ καὶ δημαγωγοὶ καὶ ἱερεῖς τῆ Ἰσραηλιτικῆ λαῆ ἀπὸ λόγου μας· ὁ Θεὸς μᾶς ἐδιάλεξεν εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτό· καὶ αὐτὸς ὁπῦ γνωρίζει ποῖοι εἶναι ἅγιοι τε, καὶ Ἅγιοι, αὐτὸς μᾶς οἰκειοποιήθη, καὶ μᾶς ἐτράβιξεν εἰς τὸν ἑαυτόν τε, διὰ νὰ εἴμεθα θεράποντες τῆς λατρείας τε, καὶ λειτουργοὶ τῆς σκιωῆς τε· τὸ δὲ „ἀποσήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου" τῦτο δὲν ἐδωκήθη νὰ εὕρω εἰς τινὰ Γραφὴ ἔπως αὐτολεξεὶ κείμενον, καὶ μόλον ὁπῦ ἐρεύνησα πολλά· ἴσως δὲ νὰ ἐπαράφρασε τῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο τῆ Λευϊτικοῦ τὸ λέγον· „Καὶ ὐκ ὀμεῖσθε τῷ ὀνόματί μυ ἐπ' ἀδίκῳ, καὶ ὐ βεβηλώσετε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον τῆ Θεῆ ὑμῶν· ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν". (Λευϊτ. ιθ'. 12.) Ταῦτα λοιπὸν τὰ ῥητὰ τῆς Θείας Γραφῆς, φέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καὶ λέγει· ὅτι ὁ στερεὸς θεμέλιος τῆ Θεῆ στέκει ἀκίνητος, καὶ ἔχει τὴν σφραγίδα αὐτὴ, δηλαδὴ τὰ ἀνωτέρω ῥητὰ τῆς Γραφῆς· ἤτοι καθὼς μία πέτρα ἔχει γλυμμένα, καὶ χαραγμένα ἐπάνω της κάποια γράμματα καὶ σημάδια, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ θεμέλιος τῆ Θεῆ ἔχει χαραγμένα ἐπάνω τε δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ὡσαὐ σφραγίδα καὶ βέλλαν ἀνεξάλειπτον, τὸ „ἔγνω Κύριος τὺς ὄντας αὐτῆ" καὶ τὸ „ἀποσήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου" ὁπῦ θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐκεῖνοι ὁπῦ εἶναι πιστοὶ, καὶ ὅλως διόλυ οἰκεῖοι τῆ Θεῆ, αὐτοὶ προεγνώσθησαν καὶ ἐδιαλέχθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ μὴ διαφθαρῶν καὶ αὐτοὶ μαζὶ μὲ τὺς ἀβεβαίους καὶ ἀσηρίκτους εἰς τὴν πίσιν, καὶ διὰ τῦτο στέκονται ὡσαὐ σῆλαι ἔμψυχοι, καὶ ὡσαὐ θεμέλιοι ἄσειστοι, μὴ σαλδόμενοι ἀπὸ τὰ φρονήματα τῶν αἱρετικῶν, καὶ φέροντες εἰς τὸν ἑαυτόν τες διὰ τῶν ἔργων τὰ ἀνωτέρω ἐπιγράμματα καὶ λόγια τῆς Γραφῆς. Ἀδικίαν δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, τινὰ εἰς τὰ δόγματα τῆς πίσεως πλανῶν, ἢ καὶ ἁπλῶς κάθε ἀδικίαν· ὥσε ὅποιος ἀδικεῖ, αὐτὸς δὲν προσαρμόζεται, ὐδὲ οἰκοδομεῖται ἐπάνω εἰς τὸν θεμέλιον τῆ Θεῆ, αὐτὸς δὲν εἶναι πιστὸς καὶ οἰκεῖος τῆ Θεῆ, ἔτε ἔχει ἐπάνω τε τινὰ σφραγίδα καὶ βέλλαν τῆς γνώσεως καὶ οἰκειώσεως τῆ Θεῆ· διὶ ὅτι ὁ ἄδικος, πῶς θέλει ἔχει ἐπάνω τε τινὰ βέλλαν τῆ δικαίε Θεῆ; τῦτο γὰρ εἶναι πάντ ἀνάρμοσον. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι, ἀνίσως ἐκεῖνος ὁπῦ ὀνομάζει τὸ ὄνομα τῆ Κυρίε, χρεωσῇ νὰ ᾖναι μακρὰν ἀπὸ κάθε ἀδικίαν, λοιπὸν καὶ ἀντιστρόφως ὅποιος δὲν μακραίνει ἀπὸ τινὰ ἀδικίαν, αὐτὸς δὲν εἶναι ἄξιος ἔτε νὰ ὀνομάζῃ μὲ τὸ στόμα τε τὸ ὄνομα τῆ Κυρίε, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Σειράχ· „ὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλῆ". (Σειρ. ιέ. 9.)

20. „Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ, ὐκ ἐςὶ μόνον σκεῦη χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, „ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀςράκινα".

Ἐπειδὴ πολλοὶ σκανδαλίζονται, διὰ τὶ εὑρίσκονται εἰς τὸν Κόσμον κακοὶ καὶ πονηροὶ ἀνθρωποι· διὰ τῦτο ὁ Ἀπόστολος, ἀφήσας ὅλας τὰς ἄλλας αἰτίας καὶ τὺς λογαριασμύς, διὰ τὺς ὁποίυς ὁ Θεὸς συγχωρεῖ νὰ εὑρίσκωνται ἔτοι, ταύτην μόνην τινὰ αἰτίαν, καὶ τὸν λογαριασμὸν φέρει τώρα ἐδῶ καὶ λέγει, ὅτι, καθὼς εἰς σπα μεγάλον ὁσπήτιον εὑρίσκονται σκεῦη, καὶ ἀγγεῖα διαφορετικὰ, χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, ξύλινα, καὶ πήλινα· ἔτζι καὶ εἰς τὸν μέγαν τῦτον Κόσμον εὑρίσκονται καλοὶ καὶ ἐνάρετοι, καὶ κακοὶ καὶ διεσραμμένοι ἄνθρωποι· διὶ ὅτι μεγάλην οἰκίαν, τὸν Κόσμον ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, καὶ ὄχι τινὰ Ἐκκλησίαν τῆ Χριςῆ· ἐπειδὴ εἰς τινὰ Ἐκκλησίαν τῆ Χριςῆ δὲν θέλει ὁ Παῦλος νὰ ᾖναι κάνενα σκεῦος ξύλινον, ἢ πήλινον, ἀλλὰ ὅλα τὰ σκεῦη καὶ ἀγγεῖα, ἤγυν ὅλοι οἱ Χριςιανοὶ, θέλει νὰ εἶναι χρυσοῖ καὶ ἀργυροῖ, ἤγυν ὅλοι νὰ εἶναι καλοὶ καὶ ἐνάρετοι· διὰ τὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριςιανῶν εἶναι σῶμα Χριςῆ, καὶ διὰ τὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι παρθένος, εἶναι ἁγία, εἶναι ὡραία καὶ πάγκαλλος, χωρὶς νὰ ἔχῃ κάνενα μολυσμὸν, ἢ ζαρωματάδα κακίας· „ὁ Χριςὸς γάρ „φησιν ἠγάπησε τινὰ Ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς... ἵνα παραςήσῃ αὐ„τινὰ ἑαυτῷ ἔνδοξον τινὰ Ἐκκλησίαν, μὴ ἔχυσαν σπίλον, ἢ ῥυτίδα, ἢ τι τῶν τοιύτων, „ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος". (Ἐφ. ε. 27.) Καὶ πάλιν· „ἡρμοσάμην ὑμᾶς ἑνὶ ἀν„δρὶ, παρθένον, ἁγνὴν παραςῆσαι τῷ Χριςῷ". (β'. Κορ. ιά. 2.) (1)

„Καὶ

(1) Ἄλλοι δὲ λέγυσιν, ὅτι καὶ οἰκία ἡ Ἐκκλησία νοεῖται, καθ' ὅ, τι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ περιέχονται καὶ οἱ καλοὶ, καὶ οἱ κακοὶ, ἁγκαλὰ καὶ οἱ κακοὶ εἶναι μέρη αὐτῆς ἀσθενῆ καὶ πλημμελῆ· καὶ καθ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὁμοιῦται τῇ κιβωτῷ, τῇ περιεχύσῃ τὰ καθαρὰ ζῶα, καὶ τὰ ἀκάθαρτα· περιέχονται ὅμως εἰς αὐτινὰ μὲ ἐλπίδα, ὅτι καὶ τὰ ἀσθενῆ μέλη τῆς, ἤγυν οἱ κακοὶ, νὰ γενῶν ὑγιεῖς διὰ τῆς μετανοίας, καὶ οἱ ἀκάθαρτοι εἰς τὸν βίον, νὰ γενῶν καθαροὶ διὰ τῆς μεταβολῆς καὶ διορθώσεως, ἥτις γίνεται μὲ τινὰ καθαρὰν ζωήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ ἃ μὲν ἐσιν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν".

Τὰ μὲν χρυσᾶ σκεύη, λέγει, ἤτοι οἱ ἐνάρετοι καὶ καλοὶ, εἶναι εἰς τιμὴν, ἤγουν τίμια, καὶ εἰς τιμίας ὑπηρεσίας μεταχειριζόμενα· τὰ δὲ ξύλινα, καὶ πήλινα σκεύη, ἤτοι οἱ κακοὶ καὶ φαῦλοι ἄνθρωποι, εἶναι εἰς ἀτιμίαν, ἤγουν εἶναι ἄτιμα, καὶ εἰς ἀτίμους ὑπηρεσίας μεταχειριζόμενα. Δὲν εἶπε δὲ πῶς εἶναι τὰ σκεύη αὐτὰ εἰς χρῆσιν, καὶ εἰς ἀχρησίαν· διὰ τὶ καὶ οἱ κακοὶ ἄνθρωποι, ἀγκαλὰ καὶ δὲν εἶναι χρήσιμοι εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτοὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸν τῦ Κόσμου ἁπλῶς σύσασιν, καὶ εἰς κάποιας ἄλλας οἰκονομίας, καθὼς καὶ ὁ Φαραὼ καὶ ἡ τότε στρατιὰ ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ νὰ δοξασθῇ ὁ Θεὸς ὡς δίκαιος, διὰ τῆς ἐκείνων σκληροκαρδίας, καὶ τῆς διὰ τὴν σκληροκαρδίαν παιδείας των· „Καὶ ἐνδοξασθή-„σομαὶ, φησιν, ἐν Φαραὼ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτῦ, καὶ γνώσονται πάντες οἱ Αἰγύπ-„τιοι, ὅτι ἐγώ εἰμι Κύριος". (Ἔξοδ. ιδ'. 4.) (1)

21. „Ἐὰν ὄν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τύτων, ἔσαι σκεῦος εἰς τι-„μὴν ἡγιασμένον".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι τὸ νὰ ἦναί τινας χρυσᾶ, ἢ πήλινος, ἤγουν καλὸς, ἢ κακὸς, δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν φύσιν τῦ ἀνθρώπυ, οὐδὲ ἀπὸ τὴν ἀνάγκην ὁπὰ ἀκολυθεῖ ἐκ τῆς ὕλης, καθὼς ἐβλασφήμων οἱ Μανιχαῖοι, ἀλλὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν καλὴν, ἢ τὴν κακὴν προαίρεσιν; ἄκυσον γὰρ τὶ λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόσολος, ὅτι δυώσαι κάθε ἄνθρωπος, ἐὰν μόνον θελήσῃ, νὰ ἐκκαθάρῃ, ἤγουν νὰ καθαρίσῃ τελείως τὴν ψυχήν τε ἀπὸ τὴν ξυλίνην, καὶ κακὴν προαίρεσιν, καὶ αὐτὶ ἐκείνης νὰ κατασήσῃ τὴν προαίρεσίν τε χρυσῆν, καὶ ἀργυρῆν, ἤτοι καλὴν καὶ ἐνάρετον. Καὶ σοχάσε τῦτο ἀπὸ τὰ παραδείγματα· ὁ Παῦλος ἦτον πρῶτον πήλινος, διὰ τὶ δὲν ἐπίσευσεν εἰς τὸν Χριςόν· ἀλλ' ἔγινεν ὕσερον χρυσᾶς διὰ τὶ ἐπίσευσε. Καὶ ἐκ τὲ ἐναντίε, ὁ Ἰύδας ἦτον πρῶτον χρυσᾶς, διὰ τὴν τὲ Χριςὲ μαθητείαν, ἀλλ' ὕσερον ἔγινε πήλινος διὰ τὴν προδοσίαν. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς, ὅτι αὖ ὁ Παῦλος ἐδῶ κατηγορῇ τὰ ὀσράκινα σκεύη, πῶς εἰς ἄλλο μέρος τὰ ἐπαινεῖ λέγων· „ἔχοντες δὲ τὸν θησαυ-„ρὸν τῦτον ἐν ὀσρακίνοις σκεύεσιν"; (Β'. Κορ. δ'. 7.) Εἰς λύσιν τῆς ἀποείας ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐκεῖ μὲν ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος διὰ τὴν φύσιν τὲ ἀνθρωπίνε σώματος καθ' ἑαυτό· διὸ, τι, καθὼς τὸ ὄσρακον δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε, παρὰ πηλὸς ἐψημένος μὲ τὴν φωτίαν· ἔτζι καὶ τὸ σῶμα τὲ ἀνθρώπυ δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ σῶας πηλὸς, ὁπὲ σερεῦται μὲ τὴν θερμότητα τῆς ψυχῆς (2)· ἐδῶ δὲ, ὁμιλεῖ ὁ Ἀπόσολος, διὰ τὴν προαίρεσιν τῆς ψυχῆς, καὶ ὄχι διὰ τὴν φύσιν τὲ σώματος.

„Καὶ εὔχρηςον τῷ Δεσπότῃ".

Λοιπὸν ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τὲ Ἀποσόλε συμπεραίνεται, ὅτι τὰ ξύλινα σκεύη, ἤγουν οἱ κακοὶ, ἄχρηςοι εἶναι, ὅσον πρὸς τὸν προηγύμενον σκοπὸν τὲ Θεὲ, ὅςις θέλει πάντας σωθῆναι, κἂν καὶ φαίνωνται ὅτι χρησιμεύυν κατὰ ἄλλον τρόπον ἤγουν κατὰ τὸν ἑπόμενον σκοπὸν τὲ Θεὲ, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω.

„Εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον".

Ὁποιος θέλει, θέλει καὶ ἀγαπᾷ, δυώσαται νὰ καθαρίσῃ τὸν ἑαυτόν τε ἀπὸ τὴν κακὴν προαίρεσιν, καὶ νὰ γείνῃ σκεῦος χρήσιμον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἑτοιμασμένον εἰς τὸ νὰ κάμῃ κάθε κα-

(1) Χρησιμεύυσιν ἀκόμη οἱ κακοὶ εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τὶ αὐτοὶ, παιδευόντες μὲν τὺς δικαίυς καὶ καλὺς πρυξενῦσιν εἰς αὐτὺς περισσοτέρας στεφάνυς· παιδυόμενοι δὲ παρὰ Κυρίυ, σωφρονίζυσι τὺς ἄλλυς νὰ μὴ κάμνωσι τὰ αὐτὰ κακά· „τὰς χεῖράς γὰρ φησιν αὐτῦ „νίψεται (ὁ δίκαιος) ἐν τῷ αἵματι τὲ ἁμαρτωλῦ". (Ψαλ. νζ'. 10.) ἤτοι ὁ δίκαιος θέλει προφυλάτεται καθαρὸς ἀπὸ τὰ κακὰ, βλέποντας νὰ παιδεύεται, καὶ νὰ θανατόνεται ὁ ἁμαρτωλός. Λέγει δὲ καὶ ὁ Σολομών· „λοιμὸν μασιγυμένυ, ἄφρων πανεργότερος ἔσαι", (Παρ. ιθ'. 25.) ἤτοι φρονιμώτερος.

(2) Ὁ δὲ Οἰκυμένιος λέγει, ὅτι ὀσράκινον καὶ γήϊνον ἀκόμη ἐνεμάζεται τὸ σῶμα, συγκεκρυμμένον μὲ τὸν ὀράνιον καὶ θεῖον θησαυρὸν, τῆς χάριτος τὲ Ἁγίυ Πνεύματος, ὁπὲ περιέχει ἐν ἑαυτῷ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καλὸν ἔργον· ἤτοι, κἂν ᾖ δεὺ εὕρῃ καιρὸν ἐπιτήδειον νὰ κάμῃ τὸ καλὸν, ὅμως θέλει εἶναι ἕτοιμος ᾖ παρεσκευασμένος εἰς τὸ νὰ τὸ κάμῃ, κἂν παρθενία ᾖ ἄσκησις ἦναι, κἂν μαρτύριον ᾖ ἄθλησις διὰ τὸν Χριστὸν, κἂν ὁποία ἄλλη ἀγαθοεργία.

22. „ Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε ".

Νεωτερικαὶ ἐπιθυμίαι εἶναι, ὄχι μόνον αἱ τῆς πορνείας ᾖ σαρκικῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ ᾖ πάθε ἄλλη ἄτοπος ἐπιθυμία, ἤγουν κἂν ὀξυσίαν ἐπιθυμῇ νὰ ἀποκτήσῃ τινὰς, κἂν ἄσπρα, κἂν ὑποσατικὰ, κἂν ὅ,τι ἄλλο· ἐπειδὴ αἱ ἐπιθυμίαι αὗται ᾖ φαντασίαι, εἶναι αὐόητοι, ᾖ ἴδιαι τῶν νέων ᾖ τῶν ἀβεβαίων φρενῶν· ἐπειδὴ ὡς ἐπιτοπλεῖστον οἱ νέοι εἶναι αὐόητοι, μεματαιωμένοι, ᾖ ἀκατάστατοι εἰς τὸν νοῦν. Διὰ τοῦτο ᾖ ὁ Σολομὼν παλαυίζει τὴν πόλιν ἐκείνου ὁπού ἔχει Βασιλέα νεώτερον· „ ὐαί σοι πόλι, ἧς ὁ Βασιλεύς σε νεώτερος ". (Ἐκκλ. ί. 16.) ᾖ τὴν νεότητα ὀνομάζει αὔοιαν ᾖ ματαιότητα ὁ αὐτὸς Σολομών (1)· „ ἡ νεότης, „ ᾖ ἡ αὔοια ματαιότης ". (Ἐκκλ. ια. 10.) Καὶ πάλιν· „ αὔοια ἐξήπται καρδίαν νέου ". (Παρ. κβ'. 15.) ὥστε ᾖ ὅποιος γέρων ἐπιθυμεῖ τὰς τῶν νεωτέρων ἐπιθυμίας, καὶ αὐτὸς νεωτερίζεται, ᾖ νέος εἶναι εἰς τὸν νοῦν, κἂν ᾖ εἰς τὰς χρόνους ἦναι γέροντας.

„ Δίωκε δὲ δικαιοσύνην ".

Κοινῶς, λέγει, ὦ Τιμόθεε, τὴν δικαιοσύνην, ἤγουν τὴν καθόλου ἀρετήν.

„ Πίστιν ".

Κοινῶς λέγει ὦ Τιμόθεε, τὴν ἀληθινὴν, καὶ βεβαίαν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς φίλους, ᾖ ἠγαπημένους ἐμπιστοσύνην, καὶ συνδιάθεσιν· καὶ ὡσαὐτὸ νὰ ἔλεγε· μὴν ἦσαι ἄπιστος εἰς τοὺς φίλους, καὶ ἀβέβαιος, ἀλλὰ φύλαττε ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτούς (2)· διὰ τοῦτο ᾖ ἀπολύθως λέγει·

„ Ἀγά-

---

(1) Νεωτερικαὶ ἐπιθυμίαι εἶναι ἀκόμη, ᾖ ἡ καινοφανεῖς κακαῖς συνήθειαις, ὁποὺ ἐφευρίσκουν τινὲς Χριστιανοί, εἰς τὸ νὰ κτίζουν σπίτια ὑψηλὰ, ᾖ λαμπρὰ, ζωγραφισμένα, ᾖ πολυέξοδα· εἰς τὸ νὰ κατασκευάζουν οἱ ἄνδρες διάφορα πολύτιμα φορέματα, ᾖ ποικιλόχρωα· ᾖ ἡ γυναῖκες διάφορα στολίδια παράξενα, ᾖ πολύτιμα, τόσον εἰς στολισμὸν τῆς κεφαλῆς των, ὅσον ᾖ εἰς στολισμὸν τῆς ζώνης, ᾖ τῶν ποδῶν της, ᾖ νὰ μεταμορφόνωνται εἰς κάθε ὀλίγον καιρὸν μὲ καινούργια φορέματα. Βλέπε δὲ καὶ τὰ παραδείγματα εἰς τὴν Γραφὴν· ὁ Ῥοβοὰμ διὰ νὰ καταφρονήσῃ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων, καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν βουλὴν τῶν νεωτέρων, ἔχασε τὸ Βασίλειον τῶν δέκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ· ἐβασίλευσε γὰρ εἰς αὐτὰς ὁ δοῦλος τοῦ πατρός του Σολομὼν ὁ Ἱεροβοάμ· „ ἐγκατέλιπε γὰρ φησιν ὁ Βασιλεὺς Ῥοβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν „ πρεσβυτέρων, καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν βουλὴν τῶν νεωτέρων ". (β'. Παρ. ί. 13.) Καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ γέγραπται, ὅτι ὁ νεώτερος υἱὸς, ὡς ἀφρονέστερος, ἐζήτησε τὴν περιουσίαν τοῦ πατρός του, καὶ ἔγινεν ἄσωτος, καὶ ὄχι ὁ πρεσβύτερος· „ εἶπε γὰρ φησιν „ ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ δός μοι τὸ ἐπι„ βάλλον μέρος τῆς οὐσίας ". (Λουκ. ιε. 12.)

(2) Διὰ ὅτι ὅποιος θέλει νὰ ἦναι φίλος μὲ ἄλλους, πρέπει πρῶτον ἀπὸ ὅλα νὰ ἦναι πιστός· ὅθεν εἶπεν ὁ Σειράχ· „ φίλος πιστὸς, σκέπη κραταιὰ, ὁ δὲ εὑρὼν „ αὐτὸν εὗρε θησαυρόν ". (Σειρ. ς'. 15.) Καὶ πάλιν· „ φίλῳ πιστῷ οὐκ ἔστιν ἀνταλλαγμα, ᾖ οὐκ ἔστι σταθ„ μὸς τῆς καλοσύνης αὐτοῦ ". (Αὐτόθ.) Καὶ πάλιν· „ φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς, ᾖ οἱ φοβούμενοι Κύριον, „ εὑρήσουσιν αὐτόν ". (Αὐτόθ. 16.) Καὶ ὅποιος θέλει νὰ ἦναι φίλος ἀληθινὸς, πρέπει νὰ φυλάττῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ μυστήρια τοῦ φίλου, καὶ νὰ μὴ φανερόνῃ αὐτὰ εἰς κανένα· ὅθεν εἶπεν ὁ Σολομών· „ ἀνὴρ δί„ γλωσσος ἀποκαλύπτει βουλὰς ἐν σωωεδρίῳ, πιστὸς δὲ „ πνοῦ κρύπτει πράγματα ". (Παρ. ια. 12.) δὶ ὃ, τι ἐὰν τινας φανερώσῃ τὰ μυστήρια τοῦ φίλου, αὐτὸς χάνει τὴν ἐμπιστοσύνην, καὶ δὲν θέλει εὕρει τὸν φίλον του πλέον νὰ τὸν ἀγαπᾷ ὡς τὸ πρῶτον, καθὼς εἶπεν ὁ Σειράχ· „ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια, ἀπώλεσε πίστιν, „ ᾖ εἰς μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς τὴν ψυχήν αὐτοῦ ". (Σειρ. κζ'. 16.) Καὶ πάλιν· „ θραῦσμα ἐστὶ κατεδῆσαι, καὶ „ λοιδορίας ἐστὶ διαλαγῆ, ὁ δὲ ἀποκαλύψας μυστήρια „ ἀπήλπισε ". (Σειρ. κζ'. 21) ἀλλ' ὅμως ποῖος φίλος πιστὸς νὰ εὑρεθῇ, εἶναι πρᾶγμα δύσκολον, ὡς λέγει ὁ Σολομών· „ ἄνδρα δὲ πιστὸν, ἔργον εὑρεῖν ". (Παρ. κ'. 6. , Ποῖος δὲ εἶναι ὁ ἀληθινὸς φίλος, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ ὅπως ἰμερόμενοι ὑμῶν ". (α'. Θεσσαλ. β'. 8.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀγάπω, ἐρωῶ, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθα-
„ ρᾶς καρδίας".

Ἤτι εἰς ἐκείνους μόνους νὰ ξεθαρρεύεται, ὁπὸ ἐπικαλοῦνται τὸν Κύριον μὲ ἄδολον καρδίαν, ἢ μὲ τὰς εἰρωικὰς, ἢ ἀμάχας νὰ σωαναστρέφεται (1).

23. „ Τὰς δὲ μωρὰς ἢ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεν-
„ νῶσι μάχας".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης ἐμποδίζει τὸν Τιμόθεον ἀπὸ τὰ φιλόνεικα ζητήματα; διὰ τί; ὄχι διὰ τὶ ὁ Τιμόθεος δὲν ἦτον ἱκανὸς νὰ ἀνατρέπῃ αὐτὰ μὲ τὸν λόγον τε, ἀλλὰ διὰ τί εἶναι ἄχρηστον παντελῶς, ἢ αὐτὸ τὸ νὰ ἐμβάζῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν τε εἰς τὰς τοιάτας ματαίας ἀγῶνας· ἐπειδὴ κἀνεὶς καρπὸς καλὸς δὲν γεννᾶται ἀπὸ αὐτὰ, παρὰ μόνον μάχαι, ἢ ἔχθραι. Διὰ τοῦτο, λέγει, παραιτοῦ ὦ Τιμόθεε τὰ τοιαῦτα μωρὰ, ἢ ἀνόητα ζητήματα· λέγοντας δὲ μωρὰς, ἢ ἀπαιδεύτους ζητήσεις, κάμνει διαφορὰν τῶν πεπαιδευμένων ἢ γνωσικῶν ζητημάτων, τῶν γινομένων περὶ τῶν Θείων Γραφῶν· τὰ ὁποῖα ζητήματα δὲν πρέπει νὰ τὰ παραιτῇ τινας, ὡσὰν ὁπὸ δὲν προξενοῦσι μάχας ἢ ἔχθρας· πλὴν ἢ τὰ τοιαῦτα περὶ τῶν Γραφῶν ζητήματα, δὲν πρέπει νὰ γίνωνται μὲ ἐμπάθειαν, ἢ φιλονεικίαν· ὅθεν σφάλλεν ἐκεῖνοι οἱ λογιώτατοι ἢ διδάσκαλοι, ὁπὸ μάχονται ἢ φιλονεικοῦν, ὅταν συζητῶσι περί τινων ἀπόρων νοημάτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς· ὅθεν ἢ ὁ Ἀπόστολος ἀλλαχοῦ εἶπεν· „ εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην
„ συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ". (ά. Κορ. ιά. 16.) (2)

24. „ Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς
„ πάντας".

Ὁ δοῦλος, λέγει, τοῦ Χριστοῦ, δὲν πρέπει νὰ μάχεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦναι ἤπιος, ἤγουν πρᾶος εἰς ὅλους· διὰ τί δὲ παραγγέλλει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τίτον νὰ ἐλέγχῃ ἀποτόμως; „ ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως". (Τίτ. ά. 13.) ἢ μὲ κάθε προσαγωγὴ· „ ἔλεγχε με-
„ τὰ πάσης ἐπιταγῆς". (Τίτ. β'. 15.) ἢ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὁ σφοδρὸς ἔλεγχος τότε μάλιστα δαγκάνει ἢ πλήττει τὸν ἐλεγχόμενον, ὅταν γίνεται μὲ πραότητα ἢ ἀπάραχον καρδίαν· εἶναι γὰρ δυνατὸν μὲ τὴν πραότητα νὰ κατηγορήσῃ τινὰς, ἢ νὰ ἐλέγξῃ πληκτικώτερον ἢ πικρότερον, παρὰ μὲ τὴν θρασύτητα, ἢ ταραχήν.

„ Διδακτικόν".

Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, λέγει, πρέπει νὰ ἦναι διδακτικὸς εἰς ἐκείνους, ὁπὸ θέλων ἢ ἀγαπᾷ νὰ μάθῃ· δι' ὅτι τοὺς αἱρετικοὺς πρέπει νὰ μὴ διδάσκῃ τινὰς, ἀλλὰ ὕστερα ἀφ' ὁ τοὺς δοκιμάσῃ μίαν, ἢ δύω φοραῖς, πρέπει νὰ τοὺς παραιτῇ, καθὼς γράφει ὁ αὐτὸς Παῦλος εἰς τὸν Τίτον· „ αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ πρώτην ἢ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ". (Τίτ. γ'. 10.)

„ Ἀνεξίκακον".

Πρέπει, λέγει, νὰ ἦναι ἀνεξίκακος, ἢ νὰ ὑποφέρῃ τὰς κακίας τῶν ἄλλων, ὦ Τιμόθεε, διὰ τί τοῦτο μάλιστα ἁρμόζει νὰ ἔχῃς ἐσὺ ὁ τῶν ἄλλων διδάσκαλος, ἤγουν τὸ νὰ ἀναμένῃς τὴν

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „ ἀγαπᾶν μὲν ἅπαντας δυνατόν· ἐπειδήπερ τοῦτο ἢ ὁ „ εὐαγγελικὸς παρακελεύεται νόμος· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχ- „ θροὺς ὑμῶν· (Ματθ. έ.) εἰρηνεύειν δὲ οὐ φησὶν „ ἅπαντας ἔνεστι, διὰ γὰρ κοινῆς τοῦτο προαιρέσεως δεῖται· „ τοιοῦτοι δὲ πάντες οἱ ἐκ καθαρᾶς καρδίας τὸν Δεσπό- „ τὴν ἐπικαλούμενοι".

(2) Ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ῥητοῦ τούτου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῲ ἐπιστροφῲ κ᾽ μετάνοιαν τῶν ἀνθρώπων, κ᾽ παύτοτε νὰ λαλῇς, κ᾽ νὰ διδάσκῃς αὐτὰς, κ᾽ν κ᾽ αὐτὰ δὲν σε ἀκύσν· κ᾽ παρδυθὺς νὰ μὴ τὰς ἐκκόπτῃς, κ᾽ νὰ τὰς ἀποβάλῃς· ἄκυσον δὲ κ᾽ τί λέγει παρακάτω.

25. „ Ἐν πραότητι παιδεύοντα τὰς ἀντιδιατιθεμένους".

Πρέπει, λέγει, ὦ Τιμόθεε, νὰ διδάσκῃς μὲ πραότητα τὰς ἀντιλέγοντας κ᾽ ἐναντιευμένους· ἕνα μὲν, διὰ τί ὅταν ἐσὺ διδάσκῃς μὲ θρασύτητα κ᾽ ὀργὴ κ᾽ ταραχὴ καρδίας, ἡ ψυχή σε ταραττομένη δὲν ἠμπορεῖ νὰ σοχασθῇ κανένα νόημα χρήσιμον, εἰς τὸ νὰ ἐλκύσῃ τὰς ἀκροατὰς, κ᾽ νὰ τὰς ὠφελήσῃ· κ᾽ ἄλλο δὲ, διὰ τί ἐκεῖνος ὁπὰ μέλλει νὰ ἀκύσῃ ἀπὸ λόγια σε κανένα χρήσιμον λόγον, κ᾽ νὰ ὠφεληθῇ, πρέπει προτίτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα νὰ ἔχῃ εὔνοιαν κ᾽ ἀγάπην πρὸς ἐσένα τὸν διδάσκοντα· ἀλλὰ πῶς θέλει ἔχει εὔνοιαν εἰς ἐσένα, ὁπὰ θρασεύεσαι, κ᾽ τὸν ὑβρίζεις; βέβαια τὸτο εἶναι δύσκολον νὰ ἀκολυθήσῃ. Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν εἰς μὲν τὸν Τίτον γράφει ὁ Παῦλος „ ὅτι αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ πρώτην κ᾽ „ δευτέραν νυθεσίαν παραιτῦ"; (Τίτ. γ'. 10.) ἐδῶ δὲ εἰς τὸν Τιμόθεον λέγει νὰ διδάσκῃ μὲ πραότητα τὰς ἐναντίας; διὰ τί, εἰς μὲν τὸν Τίτον γράφει νὰ παραιτῇ ἐκεῖνον τὸν αἱρετικὸν ὁπὰ εἶναι ἀδιόρθωτος, κ᾽ ἠξεύρει αὐτὸν πῶς εἶναι ἀνιάτρευτος· ἐδῶ δὲ εἰς τὸν Τιμόθεον, λέγει διὰ τὰς ἐναντίας ἐκείνας, ὁπὰ δὲν εἶναι ἀνιάτρευτοι, ἀλλὰ εἶναι ἐλπὶς νὰ ἰατρευθῦν κ᾽ νὰ διορθωθῦν, καθὼς κ᾽ ἀπὸ τὰ κάτω λόγια γίνεται φανερόν.

„ Μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας".

Ἴσως, λέγει, κ᾽ γενῇ εἰς αὐτὰς τὰς ἐναντίας καμμία διόρθωσις, κ᾽ ἰατρεία, κ᾽ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν κ᾽ ἐπίγνωσιν ἀληθείας· τὸ δὲ ἴσως, λέγεται εἰς τὰ ἄδηλα κ᾽ ἀμφίβολα πράγματα· ὥσε τί συμπεραίνομεν ἐκ τῶν λόγων τύτων, ὅτι ἀπὸ μὲν τὰς φανερῶς ὄντας ἀνιατρεύτας, ἀδιορθώτας, κ᾽ ἀμετανοήτας, πρέπει νὰ λείπωμεν κ᾽ νὰ παραιτώμεθα· τὰς δὲ ἀμφιβόλως ὄντας, πρέπει νὰ δοκιμάζωμεν νὰ τὰς διορθόνωμεν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Ἀπόστολος διδάσκει τὸν Τιμόθεον νὰ ταπεινοφρονῇ· διὰ τί δὲν εἶπε, μήποτε ἐσὺ δωνηθῇς νὰ τὰς ἐπιστρέψῃς, ἀλλὰ μήποτε ὁ Θεὸς δώσῃ εἰς αὐτὰς ἐπιστροφὴ· ὡσὰν νὰ τὸ λέγῃ· ὁποία διόρθωσις, κ᾽ ὠφέλεια ἤθελε γενῇ εἰς αὐτὰς, ἀπὸ τὸν Κύριον γίνεται, κ᾽ ὄχι ἀπὸ τὸν ἐδικόν σε λόγον κ᾽ τὴν διδασκαλίαν· ὥσε, κ᾽ ἐσεῖς οἱ διδάσκαλοι κ᾽ ἱερομόναχοι, μάθετε ἀπὸ τὸν λόγον τύτον τὸ Ἀποστόλε νὰ ταπεινοφρονῆτε, κ᾽ αὖ τύχῃ νὰ πείσετε τινὰ Χριστιανὸν εἰς τὸ νὰ μετανοήσῃ, μὴ λογιάζετε πῶς ἐσεῖς τὸν ἐκαταπείσετε μὲ τὸν λόγον σας, ἀλλὰ πῶς ὁ Θεὸς τὸν ἔπεισε μὲ τὴν χάριν τε, νύσας εἰς τὴν καρδίαν τε.

26. „ Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τὸ διαβόλε παγίδος".

Ταῦτα τὰ λόγια τὸ Ἀποστόλε, δὲν νοῶνται μόνον διὰ τὰ πονηρὰ δόγματα, ἀλλὰ κ᾽ διὰ τὴν ἁμαρτωλὴν ζωήν· ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι, ὁποῖοι ἦσαν κ᾽ ἐκεῖνοι ὁπὰ ἐναντιεῦντο εἰς τὸν Τιμόθεον, δὲν πιάνονται ἀπὸ τὴν παγίδα τὸ διαβόλε διὰ πονηρὰ κ᾽ αἱρετικὰ δόγματα μόνον, ἀλλὰ κ᾽ διὰ πράξεις πονηρὰς, κ᾽ ζωὴν κακὴν· ὥσε πρέπει νὰ διορθόνων μὲ πραότητα οἱ διδάσκαλοι, ὄχι μόνον ἐκείνες ὁπὰ ἔχεν αἱρετικὰ φρονήματα, ἀλλὰ κ᾽ ἐκείνες ὁπὰ ἔχεν πάθη, κ᾽ διεφθαρμένην ζωήν· διότι καθὼς τὸ πτηλίον ὁπὰ πιασθῇ ἀπὸ τὴν παγίδα, κ᾽ τὸν βρόχον, κ᾽ν ἀπὸ τὸ σῶμα μόνον ποδάρι εἶναι πιασμένον, ὅλον ὅμως γίνεται ὑπεξέσιον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁπὰ ἔσησε τὴν παγίδα, κ᾽ τὸν βρόχον· τοιοτρόπως κ᾽ οἱ ἄνθρωποι, κ᾽ν κ᾽ ἀπὸ τὰ δύω μέρη δὲν εἶναι πιασμένοι, ἤγεν κ᾽ ἀπὸ τὰ κακὰ δόγματα, κ᾽ ἀπὸ τὴν κακὴν ζωήν, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸ σῶμα μέρος, ἤγεν ἀπὸ τὴν κακὴν ζωήν· ὅμως εἴτε ἕτως, εἴτε ἕτως, ὑποκάτω εἰς τὴν ἐξεσίαν τὸ διαβόλε ἐρείσκονται, ὁ ὁποῖος σαίνει τὰς παγίδας κ᾽ βρόχες κ᾽ τῶν αἱρετικῶν δογμάτων, κ᾽ τῆς πονηρᾶς ζωῆς· ὅθεν οἱ διδάσκαλοι, τὰς παγίδας ταύτας τὸ διαβόλε πρέπει νὰ σωτρίβεν μὲ τὴν διδασκαλίαν τες, διὰ νὰ ἐλευθερόνεν ἀπὸ αὐτὰς τὰς παλαιπώρες ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „ ἡ παγὶς σωτρίβη, κ᾽ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν". (Ψαλμ. ρκγ'. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα".

Οἱ ἐφθαρμένοι, λέγει, ἄνθρωποι ἀπὸ αἱρετικὰ δόγματα, καὶ ἀπὸ κακὴν ζωήν, εἶναι ὡσὰν νὰ κολυμβοῦν μέσα εἰς τὸν πλάνον· ἀλλὰ ὅταν πιασθοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸ αὐτοῦ ἀγαθὸν θέλημα, ἴσως ἀναπήδησαν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς πλάνης, καὶ ἔλθουν εἰς αἴσθησιν καὶ διόρθωσιν· θέλημα δὲ τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὄχι μόνον τὸ νὰ πιστεύῃ τινὰς ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ζῇ καλῶς· ὥστε ταῦτα τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου πρέπει νὰ νοηθῶσι, ὡ ἀναγνώστα, ὄχι μόνον διὰ τὰ δόγματα τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἔργα, καὶ τὸν ζωήν. Μερικοὶ δὲ, καθὼς εἶναι καὶ ὁ Θεοδώρητος, τὸ ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ, νοοῦσι πῶς οἱ τοιοῦτοι εἶναι πιασμένοι ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ διείσκονται εἰς τὸ ἐδικόν του κακὸν θέλημα· καὶ τοῦτο τὸ νόημα ἁρμόδιον εἶναι εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ „χαλεποί".

Ἐπειδὴ εἰς τοὺς τότε ἀποστολικοὺς καιροὺς ἦτον πολλοὶ κακοὶ ἄνθρωποι, τοῦτο χάριν διὰ νὰ μὴ παράττεται ὁ Τιμόθεος δι' αὐτοὺς, προεῖπεν ὁ Παῦλος εἰς αὐτὸν, ὅτι εἰς τὸ μεγάλον ὀσπήτιον διείσκονται σκεῦη χρυσᾶ, καὶ πήλινα, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἤγουν εἰς τὸν Κόσμον τοῦτον διείσκονται καλοὶ, καὶ κακοὶ ἄνθρωποι· τώρα δὲ πάλιν προλέγει εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους θέλουν γένει πολλοὶ κακοί· πλὴν δὲν εἶναι τοῦτο πρᾶγμα καινούργιον, διατὶ καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Μωϋσέως ἦτον καὶ οἱ μιαροὶ μάγοι ὁ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς· λοιπὸν μὴ παραξενεύεσαι, λέγει, καὶ σὺ ὦ Τιμόθεε, μήτε λυπᾶσαι διὰ τοῦτο. Καιροὶ δὲ χαλεποὶ θέλουν ἀκολουθήσουν, ἤγουν πολλὰ κακοί· δὲν πρέπει δὲ τοῦτο νὰ νοηθῇ διὰ τοὺς καιροὺς, καὶ διὰ τοὺς μιοὺς, καὶ διὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς, ἐπειδὴ οἱ καιροὶ καὶ οἱ μιοὶ, καὶ αἱ ἡμέραι, κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν, δὲν εἶναι κακοὶ, ἀλλὰ νοεῖται διὰ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις γενομένους, καὶ διὰ τὰς ἐναντίας περιστάσεις ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς τοὺς καιρούς· δι' ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔχομεν συνήθειαν νὰ λέγωμεν ὅταν ὁμιλῶμεν, ὅτι, ὁ καιρὸς ἐκεῖνος εἶναι πονηρὸς, ἢ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος εἶναι καλὸς· ὅπου αὐτὸν ὀνομάζοντες ἀπὸ τοὺς καλοὺς, ἢ τοὺς κακοὺς ὁποῦ συμβαίνουν εἰς τὸν καιρὸν, ἢ ἀπὸ τοὺς καλοὺς, ἢ κακοὺς ἀνθρώπους τοῦ καιροῦ ἐκείνου. (Ὅρα καὶ εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῆς πρὸς Ἐφεσ. κεφ. ε'. στίχ. 16. τὸ „ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν".)

2. „Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι".

Εὐθὺς βάλλει ὁ Ἀπόστολος τὸ πρῶτον πάθος ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, καὶ τὴν πρώτην ῥίζαν ὁποῦ γεννᾷ ὅλα τὰ κακὰ, ἤγουν τὴν φιλαυτίαν· διατὶ φυσικῷ τῷ τρόπῳ πρῶτον τινὰς ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔπειτα διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ τὰ ἄλλα τοῦ Κόσμου πράγματα. Εἶναι λοιπὸν ἡ φιλαυτία μία ἄτακτος φιλία τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν νικώμενοι, κάμνομεν ὅλα τὰ κακὰ, καὶ τὰ πάθη, διὰ νὰ θεραπεύσωμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἡ ὁποία μᾶς κάμνει νὰ μὴ ἐνοχλοῦμεθα καὶ νὰ θέλωμεν τὸ καλὸν τοῦ πλησίον μας, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐδικόν μας· δι' ὅ,τι φίλαυτος λέγεται ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ φιλεῖ μόνον τὸν ἑαυτόν του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὸ νὰ μὴ φιλῇ ὅτε τὸν ἑαυτόν του· διατὶ καθὼς ἀκολουθεῖ εἰς τὰ μέλη τοῦ σώματος, καὶ ἡ βλάβη τοῦ ἑνὸς μέλους, τοῦ ὀφθαλμοῦ ἄνω, ἢ τῆς χειρὸς, ἢ τοῦ ποδὸς, διαβαίνει καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέλη· ἢ καθὼς ἀκολουθεῖ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ οἴκου, καὶ ὅταν σείσῃ τινὰς μίαν πέτραν ἀπὸ τὸν τοῖχον, σείει, καὶ παράττει καὶ τὰς ἄλλας πέτρας· ἔτζι ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Χριστιανῶν, ὁ ὁποιος ἐπιμελεῖται μόνον τὸν ἑαυτόν του, ἀμελεῖ δὲ τὸν ἀδελφόν του, αὐτὸς βλάπτει καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτόν του.

„Φιλάργυροι".

Ἀφ' οὗ εἶπε τὴν ῥίζαν, ἤγουν τὴν φιλαυτίαν, ὁ Ἀπόστολος, τώρα εὐθὺς ἀκολούθως λέγει καὶ τὰς κλάδους αὐτῆς· πρῶτος δὲ κλάδος αὐτῆς εἶναι ἡ φιλαργυρία· ἐπειδὴ τὰ ἀργύρια διὰ τοῦ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῦτο τὰ ἀγαπᾷ ὁ ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τὸν ἑαυτόν τε, ταυτὸν εἰπεῖν διὰ τὴν φιλαυτίαν τε. Καθὼς λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἀγάπην γεννᾶται κάθε καλόν, ἔτζι ἐκ τᾶ ἐναντίε ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν τὴν ἐναντίαν τῆς ἀγάπης, γεννᾶται κάθε κακόν· δι ὅτι ἡ μὲν ἀγάπη, εἶναι πλατεῖα, καὶ εὐρύχωρος, καὶ εἰς ὅλες ἐκχέει τὰς εὐεργεσίας της, ἡ δὲ φιλαυτία, στενόει τὸ πλάτος τῆς ἀγάπης, καὶ εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον συμμαζόνοι τὰς εὐεργεσίας αὐτῆς.

„ Ἀλαζόνες".

Εἰς τὰς ὑστερινὰς καιρὰς, λέγει, θέλειν εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἀλαζόνες, ἤγουν οἱ κομπάζοντες, πῶς εἶναι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀνώτεροι· ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν δὲ γεννᾶται καὶ ἕνας ὁ φαρμακερὸς κλάδος τῆς ἀλαζονείας· ἀλαζονεύεται γάρ τινας διὰ τὶ ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτόν τε, καὶ θέλει νὰ τὸν δοξάσῃ ὑπὲρ τὰς ἄλλες.

„ Ὑπερήφανοι, βλάσφημοι".

Ἡ ἀλαζονεία ὅταν προκόψῃ καὶ αὐξήσῃ, γίνεται ὑπερηφάνεια, ἡ δὲ ὑπερηφάνεια πάλιν, γίνεται ὕβρεις καὶ βλασφημία εἰς τὸν Θεόν· διὰ τὶ ὅταν τινὰς ἀλαζονεύεται, καὶ ἔχῃ τὸν ἑαυτόν τε ἀνώτερον πῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τότε καὶ ὑπερηφανεύεται, ἤγουν ἐπιγράφει εἰς τὸν ἑαυτόν τε ὅλα τὰ κατορθώματα καὶ τὰς ἀρετὰς, ἤτοι νομίζει πῶς αὐτὸς μὲ τὴν δυνάμιν τε ἐκατώρθωσε τὰς ἀρετὰς ὁπᾶ ἔχει, καὶ ὄχι μὲ τὴν χάριν καὶ δυνάμιν τᾶ Θεᾶ· τῦτο δὲ νομίζωντας, βλασφημεῖ ὁ παλαίπωρος εἰς τὸν Θεὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον προέρχεται κάθε ἀρετὴ, καὶ κάθε καλόν· φανερὸν δὲ εἶναι ὅτι καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν βλασφημία, προέρχονται ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν.

3. „ Γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι".

Καὶ πρεπόντως γίνονται τοιῦτοι οἱ ἀνώτερω· διὰ τὶ ἀνίσως βλασφημῶσι τὸν ἴδιον Ποιητὴν Θεὸν, πῶς πλέον θέλειν τιμήσειν τὰς γονεῖς των; ὅσοι δὲ πάλιν δὲν τιμῶν τὰς γονεῖς των, αὐτοὶ εἶναι καὶ εἰς τὰς ἄλλες εὐεργέτας των ἀχάριστοι· ὅσοι δὲ εἶναι ἀχάριστοι εἰς τὰς εὐεργέτας των, αὐτοὶ εἶναι καὶ ἀνόσιοι, διὰ τὶ ἀθετῦσι τὸ ὅσιον, καὶ τὸ ὀφειλόμενον χρέος των· ὅσοι δὲ εἶναι ἀνόσιοι, αὐτοὶ εἶναι καὶ ἄστοργοι· διὰ τὶ ποῖον ἄλλον ἔχει νὰ στέρξῃ καὶ νὰ ἀγαπήσῃ ἐκεῖνος, ὁπᾶ δὲν στέργει τὸν εὐεργέτη τε, ἀλλὰ τὸν ἀποστρέφεται; ὅσοι δὲ πάλιν εἶναι ἄστοργοι, αὐτοὶ εἶναι καὶ ἄσπονδοι, ἤγουν ἀφιλίωτοι μὲ τὺς ἀνθρώπες· διὰ τὶ ὅποιος μὲ τὸν εὐεργέτη τε δὲν φιλιόνεται, πῶς νὰ φιλιωθῇ μὲ τὺς ἄλλες; Βλέπεις, ἀδελφὲ, πῶς τὰ πάθη καὶ τὰ κακὰ εἶναι ἀλληλοσύνδετα ὡσανὰ ἁλυσίδα, καὶ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο γεννᾶται; καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, καὶ αἱ ἀρεταῖς εἶναι ἀλληλοσύνδεται, καὶ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην γεννᾶται (1).

„ Διάβολοι".

Οἱ ἄνθρωποι, λέγει, ἔχειν νὰ γενοῦν εἰς τὰς ὑστερινὰς καιρὰς διάβολοι, ἤγουν κακολογῶντες ὅλες τὺς ἀνθρώπες καὶ διαβάλλοντες αὐτύς· διὰ τὶ ἐκεῖνος ὁπᾶ δὲν γνωρίζει νὰ ἔχῃ εἰς τὸν ἑαυτόν τε καμμία καλὸν καὶ ἀρετὴν, αὐτὸς διαβάλλει καὶ τὺς ἄλλες πῶς εἶναι τοιῦτοι· διὰ τί; διὰ τὶ νομίζει πῶς μὲ τῦτο προξενεῖ εἰς τὸν ἑαυτόν τε κάποιαν παρηγοριάν, διὰ νὰ μὴ φαίνεται πῶς αὐτὸς μόνος εἶναι κακὸς, ἀλλὰ εἶναι καὶ οἱ ἄλλοι. Βλέπεις, ἀγαπητὲ, ὅτι ἡ φιλαυτία εἶναι ἡ ῥίζα ὁπᾶ γεννᾷ καὶ τὰς διαβολὰς εἰς τὸν Κόσμον;

„ Ἀκρα-

(1) Ἔτζι εἶπε καὶ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὅτι εἶναι ἀλληλοσύνδετοι αἱ ἀρεταῖς, καὶ ἡ κακίαις ἔν τῇ μ. αὐτᾶ Ὁμιλίᾳ Κεφαλ. ά. καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ἐφύρεται κακῶν". (Ῥώμ. ά. 30.) τὰ λόγια τᾶ Ἁγίε· καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τᾶ „ χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις". (Γαλάτ. ε. 22.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀκρατεῖς ".

Θέλειν εἶναι, λέγει, οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ μέλλον, ἀκράτητοι, καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πάθη.

„ Ἀνήμεροι ".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, τί κάμνει τοὺς ἀνθρώπους ἡ ῥίζα τῶν κακῶν φιλαυτία; καὶ ὁ πρῶτος κλάδος τῆς φιλαυτίας ἡ φιλαργυρία; θηρία γὰρ ἀνήμερα, καὶ ἄλογα καταντοῦσι τὰ πάθη ταῦτα τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς φύσει ἡμέρους, καὶ λογικούς.

„ Ἀφιλάγαθοι ".

Ἤγουν οἱ ἄνθρωποι θέλουν γένειν εἰς τοὺς ὑστέρους καιροὺς, ἐχθροὶ πάσης ἀρετῆς, καὶ ἀγαθῆς ψυχικῆς.

4. „ Προδόται ".

Οἱ ἄνθρωποι, λέγει, θέλουν γένειν εἰς τὸ μέλλον, προδόται τῆς φιλίας, ἤγουν θέλουν προδίδουν τὴν φιλίαν τῶν ἠγαπημένων τους, καὶ δὲν θέλουν φυλάττειν ἐμπιστοσύνην (1).

„ Προπετεῖς ".

Οἱ ἄνθρωποι θέλουν γένειν εἰς τὸ μέλλον αὐθάδεις, καὶ ἀβέβαιοι, χωρὶς νὰ ἔχουν σταθερότητα εἰς κάνενα πρᾶγμα.

Τετυφωμένοι ".

Μέλλουν, λέγει, νὰ γένουν εἰς τὸ μέλλον οἱ ἄνθρωποι τετυφωμένοι, ἤγουν γεμάτοι ἀπὸ ἀπόνοιαν, ἤγουν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, καὶ θρασύτητα, καὶ ὕβριν.

„ Φιλήδονοι μᾶλλον, ἢ φιλόθεοι ".

Οἱ ἄνθρωποι, λέγει, εἰς τοὺς ὑστερινοὺς καιροὺς ἔχουν νὰ γένουν φιλήδονοι περισσότερον, παρὰ φιλόθεοι· καὶ ἀναγκαίως τοῦτο ἔτζι ἀκολουθεῖ· διὰ τί ὅπου εἶναι ἡ φιλία καὶ ἀγάπη τῶν τοῦ Κόσμου ἡδονῶν, ἐκεῖ φιλία καὶ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δὲν εὑρίσκεται· ἐναντία γὰρ εἶναι παῦτα ἀναμεταξύτων· ὅθεν εἶπεν ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· „ Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε, „ ὅτι ἡ φιλία τοῦ Κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ Κόσμου, „ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται ". (Ἰάκ. δ'. 4.)

5. „ Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι ".

Ἤτοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ ὑστερινοῦ καιροῦ, μέλλουν νὰ ἔχουν σχῆμα μόνον καὶ ὑπόκρισιν τῆς εὐσεβείας καὶ πίστεως, τὴν δὲ δύναμιν τῆς εὐσεβείας νὰ ἀρνοῦνται, ἤγουν θέλουν φαίνονται εὐσεβεῖς κατὰ τὸ ἔξω σχῆμα μόνον, κατὰ δὲ τὰ ἔργα καὶ τὴν ζωὴν, δὲν θέλουν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ εὐσεβεῖς· ἐπειδὴ ἡ δύναμις τῆς εὐσεβείας, καὶ τὰ νοῦρα τῆς πίστεως, μὲ τὰ ἔργα ἀποδεικνύονται. Διὰ τοῦτο λοιπὸν πρεπόντως εἶπεν ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· „ Ὅτι ἡ πίστις „ χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι ". (Ἰάκ. β'. 20.) εἰς ἄλλο μέρος δὲ ὁ Ἀπόστολος, τὴν μόρφω-

(1) Πόσον μέγαλα κακὰ προξενοῦσιν ἡ διαβολαὶ, καὶ ἡ προδοσίαις, ὅρα εἰς τὸν δ'. Λόγον τῆς ἡμετέρας Χριστοθέας τῶν Χριστιανῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φωσιν ἐπὶ καλῷ ἐξέλαβε, λέγων πρὸς τὸν Ἰουδαῖον διδάσκαλον· „ἔχοντα τὴν μόρφωσιν „τῆς γνώσεως, καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ“· (Ῥωμ. β'. 20.) ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος μόρφωσιν γνώσεως ἔχει, ἤτοι πλάττει, καὶ μορφόνει τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν τε. Ὅρα δὲ καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῆς ἀνωτέρω β'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Ῥωμαίους στίχ. 20. (1).

„Καὶ τούτους ἀποτρέπου“.

Ἐδῶ δικαίως πρέπει νὰ ἀπορήσῃ τινὰς, ὅτι, ἂν οἱ ἀνωτέρω κακοὶ ἔχουν νὰ εἶναι εἰς τοὺς ὑστερινοὺς καιρούς, πῶς ὁ Ἀπόστολος λέγει ἐδῶ εἰς τὸν Τιμόθεον, νὰ ἀποστρέφεται τούτους; Εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἦτον καὶ τότε εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τοιοῦτοι κακοὶ ἄνθρωποι, ἀγκαλὰ καὶ ὄχι μὲ τόσην ὑπερβολὴν τῆς κακίας. Παραγγέλλει λοιπὸν ὁ Παῦλος, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι ἀποστρέφε τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους, τοὺς καὶ τώρα διεισκομένους· ἔθεν καὶ ἀκολούθως λέγει· ἐκ τούτων εἰσὶν οἱ ἐνδυόντες εἰς τὰς οἰκίας· ἢ καὶ ἄλλως ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὑστέρας ἡμέρας δὲν λέγει ὁ Παῦλος τὰς μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐσομένας, ἀλλὰ τὰς μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ εὐθὺς ἐσομένας, κατὰ τὰς ὁποίας ἔμελλον ἀκόμη νὰ ζῇ ὁ Τιμόθεος· ἢ, καθὼς ἐπικρίνει ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ θεῖος Παῦλος διὰ μέσου τοῦ Τιμοθέου, νουθετεῖ ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα Χριστιανοὺς, νὰ ἀποστρέφωνται τοὺς τοιούτους φαυλοβίους ἀνθρώπους, ἡ ὁποία γνώμη αὕτη, εἶναι ἀληθεστέρα ἀπὸ τὰς ἄλλας.

6. „Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδυόντες εἰς τὰς οἰκίας“.

Μὲ τὴν λέξιν „ἐνδυόντες“ φανερόνει ὁ Ἀπόστολος τὸ ἀδιάντροπον τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ τὸ ἀνελεύθερον, καὶ κολακευτικὸν ἦθος αὐτῶν, τὸ γεμάτον ἀπὸ κάθε ἀπάτην· ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι, διὰ νὰ ἀπατοῦν μὲ τὰς κολακείας των τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο προχωροῦν, καὶ διεισκύουν παρρησίαν μέσα εἰς τὰς οἰκίας των.

„Καὶ αἰχμαλωτίζοντες τὰ γυναικάρια“.

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος πῶς ἀπατοῦσιν, ἀλλὰ πῶς αἰχμαλωτίζουν τὰ γυναικάρια οἱ τοιοῦτοι φαυλόβιοι, ἤγουν πῶς μεταχειρίζονται αὐτὰ ὡσὰν δουλείας· δὶ ὅτι τοιοῦτος γίνεται ἐκεῖ-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Χρυσόστομος λέγει, ὅτι καθὼς ἡ Γραφὴ λαμβάνει τὴν εἰκόνα, ποτὲ μὲν, ἐπὶ καλοῦ, ποτὲ δὲ, ἐπὶ κακοῦ· ἐπὶ καλοῦ μέν· „ἀνὴρ μὲν ὀφεί„λει κατακαλύπτεσθαι εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων“. (α'. Κορ. ιά'. 7.) ἐπὶ κακοῦ δέ· „μεμοίγε ἐν εἰκόνι „διαπορεύεται ἄνθρωπος“· (Ψαλμ. λθ'. 9.) ὁμοίως καὶ τὸν λέοντα, ποτὲ μὲν ἐπὶ καλοῦ λαμβάνει ἡ Γραφὴ διὰ τὸ βασιλικὸν καὶ ἡγεμονικόν· „ἐκοιμήθη φησὶν „ὡς λέων, καὶ ὡσὰ σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν“; (Γέν. μθ'. 9.) ποτὲ δὲ, ἐπὶ κακοῦ, διὰ τὸ ἁρπακτικὸν καὶ θυμοειδές· „ὡς λέων ἁρπάζων, καὶ ὠρυόμενος“. (Ψαλ. κα'. 13.) ὁμοτρόπως καὶ ὁ Ἀπόστολος, τὴν μόρφωσιν, ποτὲ μὲν ἐπὶ καλοῦ λαμβάνει, λέγων· „ἔχοντα τὴν „μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ ἀληθείας, ποτὲ δὲ ἐπὶ κα„κοῦ ὡς ἐνταῦθα“. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων τὰ ἀνωτέρω ῥηθέντα τοῦ Παύλου, „ἔσονται οἱ ἄνθρωποι „φίλαυτοι, ἕως τοῦ παρόντος“ λέγει, ὅτι ὁ Ἀπόστολος προεῖπε τὸν ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ χρόνον· ἐπειδὴ εἰς τὸν τότε καιρὸν ἦτον γεμάτη λέγει ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοὺς τοιούτους κακούς· „τούτων γάρ φη„σι τῶν κακῶν πλήρης ὁ ἡμέτερος βίος· καὶ τὸ τῆς εὐ„σεβείας περικείμενοι πρόσχημα, τῷ τῆς πονηρίας διὰ „τῶν ἔργων καπηλεύομεν εἶδωλον· ἐρασιχρήματοι „γὰρ ἀντὶ φιλοθέων γεγόναμεν, καὶ τῶν παθῶν ἀπαρα„ζόμεθα τὴν δουλείαν· καὶ τἄλλα ἁπλῶς ἐστιν εὑ„ρεῖν ἐν ἡμῖν, ἃ προηγόρευσεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος“. Τοῦτο ἐσημείωσα ἐδῶ, ἀδελφοί μου, ὄχι χωρὶς λύπην, καὶ ἀναστεναγμὸν· διὰ τί, ἂν ὁ θεῖος Θεοδώρητος ἔγραφε, πῶς τὰ κακὰ, ἐπὶ προφητείᾳ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ἦτον τότε εἰς τὸν καιρόν του· τότε, ὁπού ἦταν ἡ ἀκμὴ καὶ τὸ ἄνθος τῆς ἀρετῆς· τί νὰ εἴπωμεν τώρα ἡμεῖς οἱ ἄθλιοι; ἡμεῖς ὁπού εἰς τοὺς καιρούς μας βλέπομεν, καὶ ἀκούομεν ὅλα τὰ κακὰ παῦτα ὁπού προλέγει ὁ Παῦλος, πῶς ἐπλημμύρησαν, καὶ ἐξεχείλισαν εἰς τὸ ἄκρον, καὶ περαιτέρω νὰ φθάσουν δὲν δύνονται; τί γὰρ ἄλλο κακὸν ἀκρότερον, ἢ κορυφαιότερον ἠμπορεῖ νὰ γενῇ εἰς τοὺς ἀθέους; ἢ ποῖοι ἄλλοι τῶν ἀθέων χειρότεροι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ Κόσμος ἐγέμωσε, καὶ ὁλονυκτὸς γεμόζει; Δὲν συμπεραίνομεν λοιπὸν ἄλλο, παρὲξ ὅτι ἐγγὺς τὸ τέλος· ἐπειδὴ καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀ„νομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, καὶ τότε ἥ„ξει τὸ τέλος“. (Ματθ. κδ'. 12.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκεῖνος ὁπῦ ἀπατηθῇ ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἤγουν γίνεται δῦλος, κὴ ὑπεξύσιος εἰς αὐτόν (1). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι τῶν γυναικῶν μόνον εἶναι ἴδιον τὸ νὰ ἀπατῶνται, κὴ ὄχι τῶν ἀνδρῶν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὐδὲ τῶν γυναικῶν τῶν ἀρρενοφρόνων εἶναι ἴδιον τῦτο, ἀλλὰ τῶν γυναικαρίων, τῶν ἀσθενεσάτων, κὴ μικροψύχων· ὥστε κὴ ὅποιος ἄνδρας ἀπατᾶται, αὐτὸς δὲν εἶναι ἄνδρας, ἀλλὰ γυνή· κὴ ὄχι γυνὴ ἁπλῶς, ἀλλὰ γυναικάριον.

„ Σεσωρευμένα ἁμαρτίαις".

Μὲ τὰς λέξεις ταύτας φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τὰ γυναικάρια ὁπῦ ἀπατῶνται ἀπὸ τὺς κακόφρονας ἀνθρώπυς, εἶναι γεμάτα ἀπὸ σωρὸν κὴ πλῆθος ἁμαρτιῶν, κὴ πρὸς τύτοις ὅτι εἶναι ἄτακτα εἰς τὰ ἤθη, κὴ συγκεχυμένα εἰς τὸν νοῦν· διὰ τῦτο κὴ ὅσοι ἀπατῶσιν αὐτὰ, δὲν ἀπατῶσι γυναῖκας ἁπλῶς κατὰ τὴν φύσιν (ἐπειδὴ ἡ φύσις τῶν γυναικῶν δὲν εἶναι κατηγορημένη καθ' ἑαυτὴν) ἀλλὰ γυναῖκας ὁπῦ ἔχυσιν εἰς τὴν ψυχήν τυς κατὰ προαίρεσιν, σωρὺς κὴ πλῆθος ἁμαρτημάτων· δι' ὅ,τι ὅποιος δὲν ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν τυ κἀνένα καλὸν, κὴ ἀρετὴν, αὐτὸς ὀλίγωρα πείθεται εἰς τὺς κακὺς διδασκάλυς, διὰ τί μὲ τὴν εὐπείθειαν ταύτην ὁπῦ δείχνει εἰς αὐτὺς, παρηγορεῖ τὸν ἑαυτόν τυ, πῶς δὲν θέλει καταδικασθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὰ πονηρὰ ἔργατυ.

„ Ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις".

Μὲ πολλὰ ἐπίθετα ὀνόματα, πλατυύει ὁ Ἀπόστολος τὰς κακίας τῶν γυναικαρίων ὁπῦ ἀπατῶνται, κὴ λέγει, ὅτι αὐτὰ ἄγονται ἀπὸ διαφόρυς ἐπιθυμίας, ἤγουν ἀπὸ ἐπιθυμίας ἄσπρων, ἐπιθυμίας δόξης, ἐπιθυμίας τρυφῆς, ἢγὺ ἐπιθυμίας καλλωπισμῶν ἱματίων· φανερόνει δὲ, κὴ ὅτι ἄγονται ἀπὸ τὰς αἰσχρὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, πῶς ὁ Ἀπόστολος εἶπεν, ὅτι τὰ γυναικάρια ταῦτα ἄγονται, ἤγουν κυριεύονται κὴ ἐξυσιάζονται ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας, ὡσὰν τὰ ἄλογα ζῶα, ἢγὺ ὄχι ἄγυσι, κὴ ἐξυσιάζυσιν αὐτὰ τὰς ἐπιθυμίας των, ὡσὰν λογικὰ ζῶα (2).

7. „ Πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ-
„ θεῖν δυνάμενα".

Τὰ γυναικάρια, λέγει, ταῦτα ὁπῦ ἀπατῶνται ἀπὸ τὺς ψευδοδιδασκάλυς, πάντοτε μὲν, μανθάνυσιν, εἰς ἐπίγνωσιν δὲ ἀληθείας νὰ ἔλθυν δὲν δυύανται· ἀλλ' ἄραγε ἐπειδὴ τὰ γυναικάρια αὐτὰ δὲν δυύανται νὰ γνωρίσυν τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶναι συγχωρήσεως ἄξια; ὄχι, λέγει, δὲν εἶναι ἄξια, ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι ἀσυγχώρητα· ἐπειδὴ αὐτὰ μόνα ἀφ' ἑαυτῶν κατέχωσαν τὰς ψυχάς των μέσα εἰς τὰς ἁμαρτίας, κὴ τὰς ἐπιθυμίας· διὰ τῦτο ἐπωρώθη ὁ νῦς αὐτῶν, κὴ ἡ διάνοια, ἤγουν ἀπελιθώθη καὶ ἀναίσθητος ἔγινεν, ὡσὰν τὴν πέτραν τὸ πωρὶ, κὴ νὰ καταλάβυν δὲν δυύανται· ὥστε τὸ νὰ μὴ δυύανται αὐτὰ νὰ μανθάνυν, δὲν εἶναι φυσικὸν εἰς αὐτὰ, ἀλλὰ προαιρετικὸν, διὰ τῦτο εἶναι κὴ ἀσυγχώρητον (3).

8. „Ὃν

---

(1) Μερικοὶ λέγυν, ὅτι οἱ πονηροὶ ὅπυ ψευδοδιδάσκαλοι, κὴ ἀπατεῶνες, ὁπῦ ὑπεδάλοναν τὰ γυναικάρια, ἦσαν οἱ αἱρετικοὶ, καὶ ἀκάθαρτοι Νικολαΐται, οἵτινες διὰ τῦτο ὑπεδαύλονεν τὰ γυναικάρια μὲ τὰ ἀπατηλὰ λόγιά των, διὰ νὰ πράττυν μὲ αὐτὰ τὰς αἰσχρουργίας των. Ἐν ἄλλοις δὲ γράφεται, „Καὶ αἰχμαλωτίζοντες „γυναικάρια", χωρὶς τὸ ἄρθρον δηλαδή.

(2) Διὰ τῦτο εἶπεν ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός· „ὅθεν κὴ τὰ ἄλογα δὲν εἶσιν αὐτεξύσια· ἄγονται γὰρ „μᾶλλον ὑπὸ τῆς φύσεως, ἤπερ ἄγασι· διὸ εὐθὺ ἀντι„λέγυσι τῇ φυσικῇ ὀρέξει, ἀλλ' ἅμα ὀρεχθεύτα τινός, „ὁρμῶσι πρὸς τὴν πρᾶξιν· ὁ δὲ ἄνθρωπος, λογικὸς „ὤν, ἅμα μᾶλλον τὴν φύσιν, ἤπερ ἄγεται· διὸ κὴ ὁ„ρεγόμενος, ἤπερ ἐθέλοι, ἐξυσίαν ἔχει ἀναχαιτίσαι „τὴν ὄρεξιν, ἢ ἀκολυθῆσαι αὐτῇ". (Βιβλ. β'. Κεφ. κ ὸ'. περὶ Πίστεως)

(3) Καὶ τῦτο τὸ κακὸν λέγει ὁ σοφὸς Θεοδώρητος, ὅτι ἠκολούθει εἰς τὺς καιρύς τυ, κὴ ἐπληρώθη τότε ἡ προφητεία τῦ Ἀποστόλυ· ἐπειδὴ πολλοὶ ἐμβαίνοντες εἰς τὰ σπήτια, ἠπάτων, κὴ αἰχμαλώτιζαν εἰς τὴν γνώμην τυς, τὰ ἁμαρτωλὰ γυναικάρια, χωρὶς νὰ ὑπονοῦν τὴν προφητείαν τῦ Ἀποστόλυ· ἀλοίμοτον! κὴ ἂν τότε ἐπληρῦτο ἡ προφητεία αὕτη, πόσῳ μᾶλλον, κὴ ἀσυγκρίτως πόσῳ, πληρῦται τώρα εἰς τὺς ἐδικύς μας καιρύς; τώρα, ὅταν

8. „Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς, καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωσεῖ, οὕτω καὶ „οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ".

Ὅταν ὁ Μωϋσῆς ἀπεστάλη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ εἰπῇ πρὸς τὸν Βασιλέα Φαραὼ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν, τότε ἔζήτησεν ὁ Φαραὼ νὰ κάμῃ σημεῖον καὶ θαῦμα, διὰ νὰ ἰδῇ καὶ νὰ πιστεύσῃ ἐὰν ὁ Θεὸς τὸν ἀπέστειλεν· ὅθεν ὁ Μωϋσῆς εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἀαρὼν, καὶ ἔρριψε τὴν ῥάβδον του εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινε δράκων· δεύτερον μὲ τὴν αὐτὴν ῥάβδον τὸ Ἀαρὼν, ἔγινε τὸ νερὸν τοῦ Νείλου ποταμοῦ αἷμα· καὶ τρίτον μὲ τὴν αὐτὴν ῥάβδον, ἐγέμωσε βατράχους ὅλη ἡ Αἴγυπτος. Ταῦτα δὲ τὰ τρία σημεῖα ἔκαμαν καὶ οἱ μάγοι, καὶ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων· κατὰ φαντασίαν ὅμως, καὶ ὄχι κατὰ ἀλήθειαν, καθὼς περὶ τούτων γράφει τὸ ἕβδομον κεφάλαιον τῆς Ἐξόδου. Ἀπὸ τοὺς μάγους δὲ ἐκείνους οἱ πλέον ὀνομαστότεροι ἦτον ὁ Ἰαννῆς καὶ ὁ Ἰαμβρῆς, περὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος. Καθὼς λοιπὸν ἐκεῖνοι ἀντιστάθησαν εἰς τὸν Μωϋσῆν, ἔτζι, λέγει, καὶ οἱ αἱρετικοὶ οὗτοι ἀντιστέκονται εἰς τὴν ἀλήθειαν. Πόθεν δὲ ὁ Παῦλος ἤξευρε τὰ ὀνόματα τῶν μάγων τούτων, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἡ Θεία Γραφὴ δὲν φανερόνει ταῦτα, ἀνωνύμως λέγουσα, ὅτι οἱ ἐπαοιδοὶ, καὶ φαρμακοὶ ἐποίησαν τὰ ἀνωτέρω σημεῖα; καὶ λέγομεν εἰς τοῦτο ὅτι, ἢ ἐξ ἀγράφου παραδόσεως ἤξευρε ταῦτα ὁ Ἀπόστολος, ἢ ἀπόλυθον εἶναι νὰ ἔμαθεν αὐτὰ ἐξ ἀποκαλύψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (1).

„Ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν".

Ὅταν τινὰς φθαρῇ ἀπὸ τὰ πάθη, τότε γίνεται καὶ ἀδόκιμος εἰς τὴν πίστιν· διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Δαβὶδ ὅτι „εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι Θεός". (Ψαλμ. ιγ'. 1.) πόθεν δὲ, καὶ διὰ τί, ὦ Προφῆτα, εἶπε ταῦτα ὁ ἄφρων; διὰ τί, λέγει, „διεφθάρησαν καὶ „ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις". (αὐτόθ.) Λοιπὸν ὅποιος νοῦς δὲν εἶναι διεφθαρμένος ἀπὸ τὰ πάθη, αὐτὸς παραδέχεται καὶ τὴν πίστιν· ὅθεν ἂς προσέχωμεν ἀδελφοὶ, νὰ μὴ διαφθαρῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ διὰ τὴν διαφθορὰν ταύτην εὕρῃ χώραν εἰς ἡμᾶς ἡ ἀδόκιμος πίστις (2).

9. „Ἀλλ' ὁ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον".

Διὰ τί ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι αἱ βέβηλοι κενοφωνίαι θέλουν προκόψει ἐπὶ πλεῖον ἀσεβείας, (Κεφ. β'. 16.) ἐδῶ δὲ λέγει τὸ ἐναντίον; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐκεῖνο μὲν τὸ εἶπε, διὰ τί οἱ αἱρετικοὶ καὶ ψευδοδιδάσκαλοι, ἀφ' ὅ ἄρχησαν μίαν φορὰν νὰ ἐξερεύνῶν τὰ πονηρὰ καὶ πεπλανημένα των δόγματα, δὲν θέλουν σαθῆ μέχρι τούτου, ἀλλὰ παύτοτε θέλουν ἐφευρίσκει νεώτερα, καὶ πονηρότερα δόγματα· ἐδῶ δὲ λέγει τοῦτο, διὰ τί οἱ αἱρετικοὶ αὐτοὶ, δὲν ἔχουν νὰ πλανήσουν, ὅσοι νὰ συναρπάσουν πολλούς· ἀλλὰ κἂν καὶ κατὰ πρώτην φορὰν φανοῦν ὅτι ἀπατῶσιν, ὅμως εἰς τὸ ὕστερον θέλουν ἐλεγχθῆν ὡς πλανοὶ, καὶ ἀπατεῶνες, καὶ ἐκ τούτου ἔχουν νὰ μισηθῆν· ὅθεν καὶ ἀπολύθως λέγει·

„Ἡ

ὅταν οἱ περισσότεροι ὀπαὶ προβιβάζονται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ, καὶ ἐξωτερικὰ ἀξιώματα, ἐμβαίνοντες εἰς τὰ ὁπωσοῦν τῶν ἀρχόντων, ἀπασῶν τῶν γωναικαρεμάτων, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν γίνονται ἐπιτυχεῖς ἐκείνης τῆς ἀξίας ὁποῦ ποθοῦν; ἴλεως, ἴλεως ὁ Θεός!

(1) Τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀλεξανδρέως Μακαρίου εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, γράφεται, ὅτι ὁ θεῖος Μακάριος αὐτὸς περιπατῶν εἰς τὴν ἔρημον, ἐπῆγεν εἰς τὸ κηποφυλάκιον τῶν μάγων τούτων τοῦ Ἰαννῆ καὶ τοῦ Ἰαμβρῆ, ὅπου ἐκατοίκουν πολλοὶ δαίμονες, καὶ ἐμβαίνοντας εἰς αὐτὸ, εὗρεν ἐκεῖ τεθησαυρισμένον πολὺ χρυσίον, δένδρα πολλὰ φυτευμένα, καὶ πηγάδι μὲ κάδδον, τὰ ὁποῖα ἐκατασκεύασαν οἱ πεπλανημένοι δυοὶ μάγοι, διὰ νὰ τὰ ἀπολαμβάνουν μετὰ θάνατον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

(2) Τοῦτο καὶ εἰς τοὺς καιροὺς τούτους ἐπὶ τῶν ἔργων ἐξέβη ἀληθινόν· διὰ τί οἱ νῦν καλούμενοι Ἄθεοι, μὲ τὸ νὰ διεφθάρησαν ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὰς ἁμαρτίας, διὰ τοῦτο ἀρνήθησαν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀθεΐαν ἐδιάλεξαν· ὄχι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν μόνῃ λέγοντες, ὅτι δὲν εἶναι Θεὸς, κατὰ τὸν ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ ἀναφερόμενον ἄφρονα· ἀλλὰ ἀναισχύντως, καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ, καὶ ἐν τοῖς βιβλίοις (φρίξον ἥλιε!) κηρύττοντες τὸν ἀθεϊσμόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἡ γὰρ αὔοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσαι πᾶσιν, ὥσπερ καὶ ἡ ἐκάνων „ἐγένετο".

Ἂν ἀπιστῇς, λέγει, ὦ Τιμόθεε, ὅτι οἱ αἱρετικοὶ καὶ ψευδοδιδάσκαλοι δεν θέλεν αὐξήσειν περισσότερον, μάθε τοῦτο ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ σωνέβησαν εἰς τοὺς αἰωτέρω μάγους· διατὶ καὶ ἐκεῖνοι ἐλέγχθησαν εἰς τὸ ὕστερον, καὶ ἐφανερώθησαν ὅτι κατὰ φαντασίαν ἔκαμναν τὰ θαύματα, καὶ ἠπάτων τοὺς ὁρῶντας ἀνθρώπους· ἐπειδὴ καὶ ὅταν ἦλθον εἰς τὸ τέταρτον σημεῖον τῶν σκνιπῶν, δεν ἐδυνήθησαν νὰ ἐνεργήσειν αἱ φαντασίαι των· ἀλλ' ὡμολόγησαν μόνοι πῶς ἐνικήθησαν, εἰπόντες· „δάκτυλος Θεοῦ ἐσιν" (Ἐξ. 7.) ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐφαίνη ὅτι θαυματεργεῖ κατὰ ἀλήθειαν, καὶ διατοῦτο ἐποίησε μετὰ ταῦτα τόσα ἄλλα σημεῖα· ὥσε ὅλα τὰ ἀπατηλὰ, καὶ ψεύδη, καὶ κατὰ φαντασίαν πλάσματα, πρὸς καιρὸν μόνον φαίνονται, καὶ ἀνθοῦσιν, ἔπειτα διαλύονται.

10. „Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ".

Ἐκεῖνοι μὲν, λέγει, οἱ ἀπατεῶνες αἱρετικοὶ, τοιοῦτοι εἶναι· σὺ δὲ ὦ Τιμόθεε, ἀκριβῶς ἠξεύρεις τὰ τῆς ἐδικῆς μου διδασκαλίας, καὶ πίστεως, ὅτι δεν εἶναι τοιαῦτα ἀπατηλὰ, καὶ ψεύδη, καθὼς τὰ τῶν αἱρετικῶν· ἐπειδὴ ἐσὺ δεν συνωμίλησας μόνον ἁπλῶς μὲ ἐμένα, ἀλλὰ καὶ παρηκολούθηκας, ὅποι πολλὼ καιρὸν συνανεστράφης μὲ ἐμένα, καὶ ἐπρόσεχες εἰς ὅλα μου τὰ λόγια, ὥστε ἐκ τούτου ἔγινες δυνατὸς, καὶ ἀνδρεῖος εἰς τὸν λόγον, καὶ διατοῦτο πολεμεῖς τοὺς ἐναντίους.

„Τῇ ἀγωγῇ".

Σὺ, λέγει, ἠκολούθησας εἰς τὸν ἐδικόν μου ἀγωγὸν, ἤγουν εἰς τὸν ζωὸν καὶ πολιτείαν μου.

„Τῇ προθέσει".

Σὺ, λέγει, ἠκολούθησας εἰς τὸν ἐδικόν μου πρόθεσιν, ἤγουν εἰς τὸν ἐδικόν μου προθυμίαν, καὶ εἰς τὸ ἀνδρεῖον παράσημα τῆς ψυχῆς μου· διατὶ δεν ἔλεγον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔπραττον ἐκεῖνα ὁποῦ ἔλεγον.

„Τῇ πίσει".

Σὺ, ὦ Τιμόθεε, ἠκολούθησας εἰς τὸν ἐδικόν μου πίσιν, ἤγουν εἰς τὸν στερεότητα ὁποῦ ἔδειχνον εἰς τὰ τῆς πίστεως καὶ ἀληθείας δόγματα, ἡ ὁποία αὕτη στερεότης μὲ ἔκαμνε νὰ μὴν ἀπελπίζωμαι εἰς τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ νὰ πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι θέλει με λυτρώσει.

„Τῇ μακροθυμίᾳ".

Σὺ, ὦ Τιμόθεε, ἠκολούθησας εἰς τὸν μακροθυμίαν ὁποῦ ἐγὼ εἶχον πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς, διατὶ δεν ἐταράττομην ἀπὸ τὰ λόγια καὶ κινήματά των, ἀλλὰ ἐδεχόμην ὅλα μετὰ πραότητος (1).

„Τῇ ἀγάπῃ".

Ἦγουν σὺ ὦ Τιμόθεε, ἠκολούθησας εἰς τὸν ἀγάπην ὁποῦ εἶχον πρὸς ὅλους ἁπλῶς τοὺς ἀνθρώπους (2).

„Τῇ

(1) Ἢ ὡς ὁ Θεοδώρητος ἑρμήνευε· „ὅπως φέρω „τὰ τῶν ἀδελφῶν πλημμελήματα".

(2) Σημείωσαι ὅτι παρὰ τῷ Θεοφυλάκτῳ οὐχ' εὑρίσκεται ὁ στίχος ἕως τοῦ „τῇ ἀγάπῃ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Τῇ ὑπομονῇ".

Σὺ, ὦ Τιμόθεε, ἠκολούθησας εἰς τὴν ὑπομονὴν ὅπερ εἶχον πρὸς τοὺς διωγμοὺς, καὶ πρὸς ὅλους τοὺς συμβαίνοντας μοι πειρασμοὺς ἀπὸ τοὺς ἐναντίους τῆς πίστεως.

11. „ Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν".

Σὺ, λέγει, ἠκολούθησας εἰς τοὺς διωγμοὺς, καὶ τὰ πάθη μου· διὰ τί ἐγὼ δὲν ἐδιωκόμην μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔπασχον· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύω αὐτὰ πράγματα παράττουσι κάθε διδάσκαλον καὶ πειρασίαν, πρῶτον, τὸ νὰ εἶναι αἱρετικοὶ, καὶ δεύτερον, τὸ νὰ πάσχῃ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς αἱρετικούς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος, περὶ μὲν τῶν αἱρετικῶν, εἶπεν ἀνωτέρω πολλὰ, καὶ μὲ αὐτὰ ἔπεισε τὸν Τιμόθεον νὰ μὴ παράττεται δι' αὐτούς· τώρα δὲ λέγει καὶ περὶ τῶν παθημάτων, καὶ θλίψεων· διηγούμενος δὲ περὶ τούτων, ἀπαριθμεῖ τὰς θλίψεις, καὶ τὰ παθήματα ὅπερ ὁ ἴδιος ἔλαβε, διὰ νὰ παραθαρρύνῃ μὲ τοῦτο τὸν μαθητήν του Τιμόθεον.

„ Οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις".

Ἀντιόχειαν ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν τῆς Πισιδίας· Λύστραν δὲ, τὴν πατρίδα τοῦ Τιμοθέου (Πράξ. ιγ'. 14.) (1)· διὰ τί δὲ μόνα τὰ πάθη ταῦτα ἐνθυμήθη, ὅπερ ἔπαθεν εἰς τὰς ῥηθείσας πόλεις, καὶ ἐσιώπησεν ὅλα τὰ ἄλλα; Ἐπειδὴ αὐτὰ ἦτον εἰς τὸν Τιμόθεον πλέον γνωριμώτερα, ἢ καὶ πλέον νεώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς δὲν ἀπαριθμεῖ τὰ πάθη ταῦτα ὁ Παῦλος κατ' εἶδος, τί καὶ τί ἦτον, ἀλλ' ἀορίστως μόνον ταῦτα ἀνέφερεν· ἐπειδὴ δὲν ἔλεγε ταῦτα διὰ νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸν μαθητήν του Τιμόθεον· ὅθεν καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα, καὶ ἀόριστα ὅπερ γράφει, ἐξ ἀνάγκης τὰ γράφει.

„ Οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα (2), καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύριος".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δύω πράγματα δείχνει εἰς τὸν Τιμόθεον ὁ Ἀπόστολος, εἷς μὲν, ὅτι ἐγὼ, λέγει, ἔδειχνα προθυμίαν εἰς τὸ νὰ ὑπομείνω τοὺς διωγμοὺς, καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν μὲ ἐκαταλίμπανε νὰ νικηθῶ ἀπὸ αὐτούς· ὥστε καὶ ἐσὺ δείχνε προθυμίαν, καὶ βέβαια δὲν θέλεις ἐγκαταλειφθῆς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ νικηθῇς ἀπὸ τοὺς πειρασμούς.

12. „ Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχ-
„ θήσονται".

Καὶ ἔτσι ὁ λόγος τοῦ Παύλου μεγαλωτάτη παρηγορία εἶναι εἰς τὸν Τιμόθεον· τί, λέγει, νὰ λέγω διὰ λύγους μόνον; ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ὅπερ θέλουν νὰ ζοῦν εὐσεβῶς, καὶ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, αὐτοὶ ἔχουν νὰ διωχθοῦν· διωγμοὺς δὲ ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὄχι μόνον τοὺς διωγμοὺς, ὅπερ ἤθελαν κάμουν οἱ ἄπιστοι κατὰ τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς θλίψεις ἁπλῶς, καὶ τοὺς πειρασμοὺς, τοὺς ὁποίους ὑπομένουν οἱ ἐνάρετοι διὰ τὰ δόγματα τῆς πίστεως, καὶ διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἰώβ· „ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς" (Ἰώβ ζ'. 1.) (3)

καὶ

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι ἀνέφερεν ἐδῶ ὁ Παῦλος τὴν ποιμπὴν Λύστραν πρὸς ἐξέτασιν, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ· ἔτσι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ εἰς τὸ Ἰκόνιον ἔπαθον, διὰ τί ἦτον πόλις πολυάνθρωποι· εἰς δὲ τὰς Λύστρας, ποῦ εὑρέθησαν τόσοι ἄνθρωποι νὰ μὲ κακοποιήσουν; εἰς τὰς Λύστρας γὰρ ἐλιθοβόλισαν τὸν Παῦλον, καὶ ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν πῶς εἶναι νεκρὸς, ὡς ἱστορεῖται εἰς τὰς Πράξεις. (Πράξ. ιδ'. 19.)

(2) Ἐν ἄλλοις ὑπέμεινα.

(3) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ αὐτὸς Ἰώβ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν διὰ τοὺς πειρασμούς ὅπερ τοῦ ἔδωκεν· „ ὀργὴ δὲ μεγάλη „ μοι ἐχρήσω· ἐπήγαγες δὲ ἐπ' ἐμὲ πειρατήρια". (Ἰώβ ί. 17.) Καὶ πάλιν· „ ἦλθε τὰ πειρατήρια αὐτοῦ ἐπ' ἐ-
„ μοί". (Ἰώβ ιθ'. 12.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ὅποιος περιπατεῖ τὸν σκοτεινὸ καὶ πεθλιμμένο στράταν τῆς σωτηρίας, αὐτὸς δὲν ἀνάγκης ἔχει νὰ θλίβεται (1).

13. „Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι, καὶ γόητες, προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, „πλανῶντες καὶ πλανώμενοι".

Τελείως, λέγει, τοῦτο ἂς μήσε παράττῃ, ὦ Τιμόθεε, ἤγουν αἴσως οἱ μὲν πονηροὶ διερίσκωνται εἰς ἄθεσιν καὶ χαράν, οἱ δὲ ἀνάρετοι διερίσκωνται εἰς θλίψεις καὶ πειρασμὲς, διατὶ ἔτζι τὸ ἀπαιτεῖ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων. Ἐγδύθης, λέγει, καὶ ἐμβῆκες εἰς τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνα διὰ νὰ παλαίσῃς; ἀνάγκη εἶναι διὰ νὰ ἦσαι γεμάτος ἀπὸ ἱδρῶτας· ὥστε αὐτὸν εἶναι τὸ νὰ διερίσκεταί τινας εἰς ἀγῶνα, καὶ πάλαισμα, καὶ ἔπειτα νὰ ζητῇ ἀνάπαυσιν. Λοιπὸν μὴ παράττε, ὦ Τιμόθεε, ἂν οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι ἔχουν ἀνάπαυσιν, διατὶ αὐτοὶ, ἀγκαλὰ καὶ φαίνονται ὅτι προκόπτουν καὶ πηγαίνουν εἰς τὸ ἔμπροσθεν, τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι προκοπὴ καὶ αὔξησις τὸ νὰ κατεβοδόνωνται εἰς τὸν πλανίσμον, ἀλλὰ εἶναι χειρότερον. Ἐξηγοῦντας δὲ τί θέλει νὰ εἰπῇ τὸ χειρότερον, λέγει ὅτι εἶναι, τὸ νὰ πλανοῦν, καὶ νὰ πλανῶνται, νὰ πλανοῦν μὲν τοὺς ἄλλους, νὰ πλανῶνται δὲ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸν διάβολον· συνεργεῖ γὰρ, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ὁ διάβολος εἰς τοὺς ἐδικούς τε ἀνθρώπους, καὶ ὡσὰν σᾶς διδάσκαλος παρακινεῖ αὐτοὺς εἰς τὸν κακίαν.

14. „Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες, καὶ ἐπιστώθης.

Σὺ, λέγει, ὦ Τιμόθεε, στέκε στερεὸς καὶ ἀκλόνητος, καὶ μὴ ζηλεύῃς τοὺς πονηρευομένους, καὶ κατεβοδωμένους εἰς τὴν στράταν τῆς ἀπωλείας· „μὴ παραζήλευε γάρ φησιν ἐν πονηρευομένοις, „μηδὲ ἐν τῇ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ". (Ψαλ. λϛ'. 1.) ἐπειδὴ δὲν ἔμαθες ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ ἐπιστώθης, ἤγουν μὲ δοκιμὴν καὶ πληροφορίαν ἔμαθες, διατὶ καὶ θαύματα εἶδες ὁπού ἐγὼ ἔκαμα, καὶ ἐσὺ ἐποίησας θαύματα· ὥστε, κἂν καὶ βλέπῃς ἐναντία ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπού ἐπληροφορήθης, μὴ ταράττου· διατὶ καὶ ὁ Ἀβραὰμ, καὶ μ' ὅλον ὁπού ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅτι „ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα". (Γεν. κά. 12.) ἔπειτα προσαχθεὶς ἀπὸ τὸν ἴδιον Θεὸν διὰ νὰ σφάξῃ ἐκεῖνον τὸν ἴδιον υἱόν, ὁ ὁποῖος εἶχε νὰ ὀνομασθῇ σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ, ἔπω, λέγω, προσαχθεὶς, δὲν ἐταράχθη, οὐδὲ ἐδίσασεν, ἀλλὰ ἀδιαφόρτως ὥρμησεν εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὸν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ σφάξῃ τὸν υἱόν του.

„Εἰ-

(1) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ μέγας Μακάριος τὰ ἀξιομνημόνευτα τοῦτα· „ἡ ὁδὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ ὅπως ἐστίν· „ὅπου γὰρ ἔσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκεῖ ἐπακολουθεῖ „οἷον σκιὰ, ὁ διωγμὸς, καὶ ἡ πάλη. Ὁρᾷς τοὺς Προφήτας πῶς ἐδιώκοντο ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων διόλου, εἰς οὓς „ὅμως ἐνήργει τὸ Πνεῦμα· ὁρᾷς πῶς ὁ Κύριος, ὅς„τις ἐστὶν ὁδὸς καὶ ἀλήθεια, οὐχ ὑπὸ ἄλλων ἐθνῶν ἐδιώχ„θη, ἀλ' ὑπὸ τῶν ἰδίων· ὑπὸ τῆς ἰδίας φυλῆς τοῦ Ἰσ„ραὴλ ἐδιώχθη, καὶ ἐσταυρώθη· ὁμοίως καὶ οἱ Ἀπόστο„λοι· ἐξ ἧς γὰρ ὁ σταυρὸς, μετέλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Πα„ράκλητον, καὶ ἐχώρησεν εἰς τοὺς Χριστιανούς. Λοιπὸν ἀ„θεῖς Ἰουδαίων ἐδιώχθη, ἀλλὰ μόνον Χριστιανοὶ ἐμαρ„τύρησαν· διὸ οὐκ ὀφείλεσι ξενίζεσθαι, ἀλλὰ ἀνάγκη „διώκεσθαι τοὺς ἀληθείαν". (Ὁμιλ. ιέ. ἐρωτησ. ιβ'.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος· „Ἀληθὲς ὅτι „πάντες οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διω„χθήσονται· θηρῶν γὰρ αὐτοῖς ἀγρίων ἐπιθρώσκουσι „δίκην οἱ τῆς ἀνομίας υἱοὶ, τῆς σφῶν δυσροπίας γρα„φὴν ὥσπερ τινα καὶ καπήρησιν, τὴν τῶν εὐδοκιμούν τω„θόπων λαμπρότητα καπηλογιζόμενοι· ἐλέγχεται γάρ „πως αὐτοῖς τῇ τῶν ἀμεινόνων παραθέσει τὰ χείρω· καὶ „τὰ ψεῦδος ἔχοντα τοῖς προφερεστέραν, μονονουχὶ τῶν „ἠτιμωμένων καπηλεύει τὸ ἀκαλλές". (Βιβλ. ά. τῶν Γλαφυρῶν.) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „παραδίδονται γὰρ καὶ δίκαιοι πολλάκις εἰς χεῖρας ἀσε„βῶν, οὐχ' ἵνα ἐκεῖνοι τιμηθῶσιν, ἀλ' ἵνα οὗτοι δοκιμα„σθῶσι· καὶ φαῦλοι μὲν ἐν θανάτῳ ἐξαισίῳ κατὰ τὸ „γεγραμμένον· (Παρὰ τῷ Ἰὼβ δηλ. Κεφ. θ'. 23.) „καταγελῶνται ὅμως πρὸς τοῦ παρόντος εὐσεβεῖς, ἕως ἡ χρη„στότης τοῦ Θεοῦ κρύπτεται, καὶ τὰ μεγάλα ταμιεῖα τῶν „εἰς ὕστερον ἑκατέροις ἀποκειμένων". (Λόγ. εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον.) Καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „ὁ διωκόμενος τὸν „ἐν ἀρετῇ ζῶντας, παρὰ πάντων ἀκούει καλῶς". Καὶ πάλιν „οὐκ ἔστι τὸν ἀρετῆς ἐπιμελούμενον, μὴ πολλοὺς ἐ„χθροὺς ἔχειν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα „ οἶδας".

Δύω αἴτια λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, διὰ τὰ ὁποῖα διδάσκει τὸν Τιμόθεον νὰ σέκεται γενναῖος, καὶ ἄσειστος· σὰ μὲν, διὰ τί ἐσὺ, λέγει, δὲν ἔμαθες τὴν πίστεως ἀπὸ τὸν τυχόντα ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἀπὸ ἐμένα τὸν Παῦλον· ταυτὸν εἰπεῖν, τὴν ἔμαθες ἀπὸ τὸν ἴδιον Χριστὸν τὸν ἐν ἐμοὶ λαλοῦντα· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί δὲν ἔμαθες τὰ τῆς πίστεως χθὲς, καὶ προχθὲς, ἀλλ' ἀπὸ τὴν βρεφικὴν καὶ ἀπαλὴν ἡλικίαν σου, ὅθεν ἀκολουθεῖ νὰ ἦναι ἐρριζωμένη εἰς ἐσὲ ἡ θεϊκὴ γνῶσις, ἡ ὁποία δὲν θέλει σε ἀφήσει νὰ πάθῃς κανένα πρᾶγμα ἀνόητον, ὁποῖον παθαίνουσιν οἱ πολλοί· δὶ ὅτι ὅποιος ἠξεύρει, καθὼς πρέπει, τὰς θείας Γραφὰς, ποτὲ δὲν θέλει πλανηθῇ καὶ νὰ σφάλῃ. Ἱερὰ δὲ γράμματα ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν θείαν Γραφήν· καὶ σημειώσαι τὸν ἔπαινον τῆς θείας Γραφῆς, ἐναντίον τὸ Σίμωνος, καὶ Μαύσπος, καὶ ὅλων τῶν ἄλλων αἱρετικῶν, ὁποὺ ὀνομάζουν πονηρὰν καὶ κακὴν τὴν παλαιὰν, καὶ ἁγίαν Γραφήν.

15. „ Τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν „ Χριστῷ Ἰησοῦ".

Καθὼς ἡ ἐξωτερικὴ παιδεία καὶ γνῶσις σοφίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀπάτην, καὶ εἰς τὰ σοφίσματα, καὶ λογομαχίας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀκολουθεῖ ἀπώλεια ψυχῆς, δὲν σοφίζει ἔτζι καὶ ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία καὶ θεϊκὴ γνῶσις· ἀλλ' αὐτὴ σοφίζει τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸ νὰ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ σωτηρίαν· ποίαν σωτηρίαν; ὄχι τὴν διὰ τῶν ἔργων τοῦ παλαιοῦ νόμου κατορθωμένην, οὐδὲ διὰ λόγων σοφιστικῶν, ἀλλὰ τὴν διὰ τῆς πίστεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προξενουμένην· διότι αἱ μὲν ἅγιαι Γραφαὶ, ὁ Νόμος δηλονότι, καὶ οἱ Προφῆται, ὁδηγοῦσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃ πρὸς τὸν Χριστὸν, ὁ δὲ Χριστὸς πάλιν προξενεῖ εἰς αὐτὸν τὴν αἰώνιον σωτηρίαν (1).

16. „ Πᾶσα Γραφὴ θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος".

Ἀφ' οὗ ὁ Παῦλος εἶπε πολλοὺς τρόπους παρηγορίας εἰς τὸν Τιμόθεον, τώρα λέγει εἰς αὐτὸν τὴν μεγαλητέραν παρηγορίαν ἀπὸ ὅλας, δηλαδὴ ἐκείνην, ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν· ἐπειδὴ γὰρ μέλλει ὁ Παῦλος νὰ εἰπῇ εἰς τὸν Τιμόθεον τὸ λυπηρὸν τοῦτο μήνυμα, ὅτι ἔχει νὰ τελειώσῃ τὴν ζωὴν, καὶ νὰ ἀπέλθῃ πρὸς Κύριον· τοῦτο χάριν, διὰ νὰ μὴ λυπηθῇ ὁ Τιμόθεος, πῶς ἔχει νὰ ὑστερηθῇ τὸν Διδάσκαλον, καὶ Πνευματικόν τε Πατέρα Παῦλον, λέγει τώρα εἰς αὐτὸν, ὅτι, μὴ λυπῆσαι, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, διὰ τὴν στέρησίν μου, ἐπειδὴ καὶ αὐτὰς ἐμένα, ἔχεις παρηγορίαν τὰς θεοπνεύστους Γραφὰς (2), αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ σὲ ὠφελήσουν, ὡσὰν καὶ ἐμένα (3). Ἀπορεῦσι δὲ μερικοὶ, διὰ

---

(1) Σημείωσον τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ὦ ἀναγνῶστα, διὰ ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς ὁποῦ μανθάνουσι τὰ ἱερὰ γράμματα· διότι, καθὼς πᾶν τὸ κινούμενον σύνεκά του κινεῖται, κατὰ τὸ φιλοσοφικὸν ἀξίωμα· ἔτζι καὶ ἡ μάθησις τῶν γραμμάτων γίνεται διὰ σέναν τέλος, καὶ σκοπὸν, ἤγουν διὰ νὰ σοφίσῃ τὸν μανθάνοντα Χριστιανὸν, εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν σωτηρίαν του· ἔθεν ὅσοι Χριστιανοὶ διὰ τοῦτο τὸ τέλος τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς των μανθάζουσι τὰ γράμματα, ἔσοι εἶναι ἐπαινετοὶ καὶ φρόνιμοι· ὅσοι δὲ μανθάνουσι τὰ γράμματα, ὄχι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκτήσουν δόξαν, καὶ πλοῦτον, καὶ ἡδονὰς, καὶ ἁπλῶς διὰ τέλη κοσμικὰ, ἔσοι ἀποτυγχάνουσι τὸν σκοπὸν, καὶ τὸ τέλος των γραμμάτων, καὶ ἀκολούθως μάταιος εἶναι ὁ κόπος τῶν σπουδῶν καὶ ἡ μάθησις· ἐπειδὴ „ πᾶν τὸ ἀποχρυμμένον „ τὸ ἰδίου τέλος ματαιοῦται". κατὰ τὸ ἄλλο φιλοσοφικὸν ἀξίωμα· τί λέγω; ὄχι μόνον μάταιος εἶναι ὁ κόπος τῶν σπουδῶν καὶ ἡ μάθησις, ἀλλὰ καὶ κακοδίκαιο περισσότερον ἔχει νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν, καθ' ὅτι· „ ὁ „ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας, „ μηδὲ ποιήσας κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολ„ λάς". (Λουκ. ιβ'. 47.) καὶ „ δυνατοὶ δυνατῶς ἐτασ„ θήσονται". (Σοφ. ϛ'. 6.)

(2) Ἄλλη γὰρ παρηγορία τῆς ψυχῆς, εἰς ὅλας τὰς θλίψεις ὁποῦ δοκιμάζει, καλυτέρα δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ Μακκαβαῖοι ἔγραφον· „ Καὶ ἡμεῖς ὢν ἀπροσδεεῖς τῶν ὄντες, παρά„ κλησιν ἔχοντες τὰ βιβλία τὰ ἅγια, τὰ ἐν ταῖς „ χερσὶν ἡμῶν". (α'. Μακκαβ. ιβ'. 9.)

(3) Ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τοῦτο τὸ ῥητὸν προ-

σπιέ-

διὰ τί εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι κάθε Γραφὴ εἶναι Θεόπνευστος; ἄρα γε γὰρ καὶ αἱ τῶν Ἑλλήνων Γραφαὶ εἶναι Θεόπνευστοι· ὅθεν καὶ βιαζόμενοι κάμνουσι σιγμὴν εἰς τὸ, Θεόπνευστος, καὶ λέγουν ἔτζι· ὅτι πᾶσα Γραφὴ, ἡ ὁποία εἶναι Θεόπνευστος, αὐτὴ εἶναι καὶ ὠφέλιμος· ἔπρεπεν ὅμως αὐτοὶ νὰ σοχασθοῦν, ὅτι ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος· „τὰ ἱερὰ γράμματα „οἶδας" διὰ τοῦτο ἀκολούθως λέγει τώρα ἐδῶ, ὅτι κάθε Γραφή· ποία; ἐκείνη δηλαδὴ περὶ τῆς ὁποίας εἶπεν ἀνωτέρω ὅτι εἶναι ἱερά. Κάθε λοιπὸν ἱερὰ Γραφὴ, αὐτὴ εἶναι καὶ Θεόπνευστος (1), αὐτὴ εἶναι καὶ ὠφέλιμος εἰς ὅλα ἐκεῖνα, ὁποῦ ἀναφέρει παρακάτω.

„Πρὸς διδασκαλίαν".

Ἡ ἱερὰ Γραφὴ λέγει ὠφελεῖ πρὸς διδασκαλίαν· διὰ τί διδάσκει, ὄχι μόνον ὅλους τοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς διδασκάλους ἐκεῖνα, ὁποῦ πρέπει νὰ μάθουν· δι' ὅ,τι κάμνενα νόημα, καὶ κάμμία ἀποριὰ δὲν εἶναι, ἡ ὁποία νὰ μὴ δώσαται νὰ λυθῇ διὰ μέσου τῶν θείων Γραφῶν.

„Πρὸς ἔλεγχον".

Ἡ ἱερὰ Γραφὴ λέγει ὠφελεῖ πρὸς ἔλεγχον, ἤγουν ἀνίσως χρειάζεταί τινας νὰ ἐλέγξῃ τὰ ψεύδῃ, καὶ σαθρὰ δόγματα, καὶ φρονήματα τῶν αἱρετικῶν, ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφὴν δύναται νὰ κάμῃ τοῦτον τὸν ἔλεγχον.

„Πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ".

Ἀνίσως, λέγει, χρειάζεταί τινας νὰ διορθωθῇ καὶ νὰ μετανοήσῃ, καὶ ἀνίσως χρειάζεται νὰ παιδευθῇ, ἤγουν νὰ σωφρονισθῇ πρὸς δικαιοσύνην, ἤγουν εἰς τὸ νὰ πράττῃ τὰ δίκαια, καὶ τὴν ἀρετὴν, αὐτὰ ὅλα ἀπὸ τὰς Γραφὰς τὰ ἀποκτᾷ.

17. „Ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος".

Ἡ ἐπανόρθωσις, λέγει, καὶ ὁ πρὸς δικαιοσύνην σωφρονισμὸς τῶν Χριστιανῶν, ἀπὸ τὰς Γραφὰς ἀποκτῶνται· διὰ τί; διὰ νὰ μὴ λείπῃ κάνενα καλὸν καὶ ἀρετὴ ἀπὸ τὸν κατὰ Θεὸν ἄνθρωπον· ὥστε καὶ σὺ ὦ Τιμόθεε, ἀνίσως καὶ θέλῃς νὰ ἦσαι ἄρτιος, ἤγουν τέλειος καὶ ὑγιὴς, καὶ παντοτε νὰ ἦσαι ἴσος, ἤγουν ὅτε εἰς τὰ λυπηρὰ νὰ λυπᾶσαι καὶ νὰ συσέλλεσαι, ὅτε εἰς τὰ χαρμόσυνα νὰ φυσᾷς, καὶ νὰ ἐπαίρεσαι (ἐπειδὴ μὲ τοῦτο εἶσαι ἄνισος, καὶ ὄχι ἴσος) καὶ σὺ, λέγω, ὦ Τιμόθεε, ἐὰν θέλῃς νὰ ἦσαι κατὰ παντα ἀνελλιπὴς, καὶ τέλειος, τὰς ἁγίας Γραφὰς ἔχε συμβούλας αὐτὶ διὰ λόγου μου. Ἀνίσως δὲ ὁ Παῦλος ἔγραφε πρὸς τὸν Τιμόθεον, ὁποῦ ἦτον γεμάτος ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον, νὰ ἀναγινώσκῃ τὰς Γραφὰς, πόσῳ μᾶλλον τοῦτο γράφει εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀμαθεῖς τε καὶ ἀτελεῖς (2); Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι χωρὶς τῶν ἁγίων Γραφῶν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ τινὰς ἄρτιος κατὰ παντα, καὶ τέλειος.

„Πρὸς

τιθέμενος λέγει· „Πᾶσα Γραφὴ Θεόπνευστος, καὶ ὠ„φέλιμος, διὰ τοῦτο συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Πνεύματος, „ἵνα ὥσπερ ἐν κοινῷ τῶν ψυχῶν ἰατρείῳ, πάντες ἄν„θρωποι τὰ ἴαμα τῶν οἰκείων παθῶν ἕκαστος ἐκλεγόμε„θα". (Ἑρμην. εἰς τὸν α'. ψαλμ.)

(1) Ὅρα περὶ τούτου τοῦ ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ 15. στίχου τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης· καὶ τοῦ ὑποσημείωσιν τοῦ πέ. Κανένος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κατονικῷ. Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι Θεόπνευστον δὲ Γραφὴν τὴν πνευματικὴν ὠνόμασεν· ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ Πνεύματος χάρις διὰ τῶν Προφητῶν, καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐφθέγξατο· „Θεὸς τοίνυν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὥσπερ ἀληθῶς, „κατὰ τὸν Ἀπόστολον, Θεόπνευστος τοῦ Πνεύματος ἡ Γρα„φή"· ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος „ἐ γὰρ θε„λήματι ἀνθρώπῳ ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ „Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι, ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι Θεοῦ „ἄνθρωποι" (β'. Πέτρ. α'. 21.) τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „οἱ τῆς παλαιᾶς διαθήκης ἐβδόν„Προφῆται „παῖδα λέγει Κύριος ὁ Θεός· καὶ πάντα συ„νελὼν ὁ Παῦλος τὸ ἐκ Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ Ἁγίου „Πνεύματος ῥηθέντα, πᾶσα, φησὶ, Γραφὴ Θεόπνευσ„τος· εἰδὲ λαλεῖ ἐν Ἀποστόλοις, καὶ ἐν Προφήταις τὸ „Πνεῦμα, πᾶσα δὲ Γραφὴ Θεόπνευστος, ἅπαντες τοῖς „ἀσεβέσι, πῶς ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον συγχέ„νει, τῆς τοῦτο συγγραφῆς Θεοπνεύστου οὔσης"; (Κατ' Εὐνομίου Λόγ. ε'.)

(2) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ δ'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Τιμόθ. πρώτης στίχ. 13. ἕως τοῦ, „ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Πρὸς παῦ ἔργον ἀγαθὸν ἀπηρτισμένος " (1).

Διὰ μέσυ, λέγει, τῶν ἁγίων Γραφῶν γίνεται ὁ ἄνθρωπος, ὄχι μόνον ἁπλῶς μετέχων τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ ἀπηρτισμένος· ὄχι εἰς σῦα μὲν ἔργον ἀγαθόν, εἰς ἄλλο δὲ, ὄχι· ἀλλὰ εἰς πάντα ἔργον ἀγαθόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. „ Διαμαρτύρομαι ἔν ἐγὼ ἐνώπιον τῦ Θεῦ, καὶ Κυρίυ Ἰησῦ Χρι„ ςῦ, τῦ μέλλοντος κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρύς ".

Καὶ εἰς τὴν πρώτην Ἐπιστολὴν ἐφόβισε τὸν Τιμόθεον ὁ Ἀπόστολος, λέγωντάς τε· „ παρ„ αγγέλλω σοι ἐνώπιον τῦ Θεῦ, τῦ ζωοποιῦντος τὰ πάντα "· (α'. Τιμοθ. ς'. 13.) πόρα δὲ εἰς τὴν δευτέραν ταύτην Ἐπιστολὴν φοβερώτερον κάμνει τὸν λόγον, μὲ τὸ νὰ ἐνθυμίζῃ εἰς τὸν Τιμόθεον τὴν φοβερὰν ἐκείνην κρίσιν τῦ Χριςῦ· μάρτυρα, λέγει, κάμνω ἐκεῖνον τὸν φοβερὸν Κριτὴν, ὁπῦ μέλλει νὰ ζητήσῃ χρεωστικῶς ἀπὸ τὸν καθ' σῦα ἀπολογίαν τῶν ἔργων τε, ὅτι ἐγὼ δὲν ἔκρυψα παῦπα ἀπὸ λόγυ συ, ἀλλά σοι τὰ ἐφανέρωσα (2). Ζῶντας δὲ, καὶ νεκρὺς, ἢ τὺς δικαίυς λέγει καὶ ἁμαρτωλύς, ἢ ἐκείνυς ὁπῦ μέλλυν νὰ ζῶν τότε, ὅταν ἔχει νὰ ἔλθῃ ὁ Χριςὸς, καὶ ἐκείνυς ὁπῦ ἐπρόφθασαν καὶ ἀπόθαναν. Ὁ δὲ Θεῖος Μεθόδιος ἐν τῷ περὶ ἀνασάσεως λόγῳ, ζῶντας μὲν ἐννοεῖ τὰς ψυχὰς, ὡς ἀθανάτυς, νεκρὺς δὲ τὰ σώματα, ὡς φύσει θνητά.

„ Κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῦ ".

Πότε, λέγει, μέλλει νὰ κρίνῃ ὁ Κύριος τὺς ζῶντας, καὶ τὺς νεκρύς; ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῦ, ἤτις μέλλει νὰ γένῃ μετὰ δόξης, καὶ βασιλείας· διὸ, τι δὲν θέλει ἔλθῃ πάλιν εἰς τὴν δευτέραν τε παρυσίαν σύτελὴς, καὶ ταπεινὸς, καθὼς ἦλθεν εἰς τὴν πρώτην, ἀλλὰ θέλει ἔλθῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης θεϊκῆς, ὡσὰν βασιλεύς· „ ὅταν γὰρ φησιν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τῦ „ ἀνθρώπυ ἐν τῇ δόξῃ τῦ Πατρὸς αὐτῦ ". (Μάρκ. η'. 38.) Καὶ πάλιν· „ Καὶ ὄψονται „ τὸν Υἱὸν τῦ ἀνθρώπυ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τῦ ὐρανῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολ„ λῆς ". (Ματθ. κδ'. 30.) Καὶ πάλιν· „ Τότε ἐρεῖ ὁ Βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτῦ· δεῦ„ τε οἱ εὐλογημένοι τῦ Πατρός μυ κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν ἀπὸ „ καταβολῆς Κόσμυ ". (Ματθ. κέ. 34.)

2. „ Κήρυξον τὸν λόγον ".

Τί δὲ εἶναι, λέγει, ἐκεῖνο, ὁπῦ διαμαρτύρομαι εἰς ἐσνά Τιμόθεε; τὸ νὰ κηρύξῃς τὸν λόγον, καὶ νὰ μὴν ἀποκρύψῃς τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας ὁπῦ ἔλαβες. Ἀπὸ τῦτο ἂς φοβηθῶμεν, καὶ ἂς φείξωμεν καὶ ἡμεῖς ἀδελφοὶ, ὅσοι, ἔχοντες χάρισμα τῦ λόγυ, δὲν κηρύττομεν εἰς τὺς ἀδελφύς μας.

„ Ἐπίσηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως ".

Ἤτοι κήρυξον τὸν λόγον τῦ Θεῦ εἰς τὺς ἀδελφὺς μὲ ἐπιμονὴν, καὶ ἐπισασίαν, καὶ ὄχι κατὰ πάρεργον, καὶ μὲ ἀμέλειαν· καὶ ὄχι μόνον μίαν φορὰν, ἀλλὰ παύτοτε. Καὶ ἂς μὴν ἦναι εἰς ἐσνά καιρὸς διωρισμένος τῦ κηρύγματος, ἀλλὰ καὶ εὐκαίρως κήρυττε, ἤγυν καὶ ὅταν ἔχῃς

---

(1) Ἐν ἄλλοις ἐξηρτισμένος, ἢ καρτισμένος.

(2) Ὁ δὲ Οἰκυμενίος λέγει, ὅτι ἡ σωσεχὴς διαμαρτυρία, ἤγυν ἡ αὐστηρὰ παραγγελία, τελεῖ πράγματα γενναῖα· πρῶτον, κάμνει τὸν λόγον φοβερώτερον, καὶ ἀπαραίτητον· δεύτερον, δείχνει τὸ σωτηριῶδες τῦ λόγυ· καὶ τρίτον, ὅτι οἱ διαμαρτύρεται καὶ παραγγέλλει, τελειόνει τὸ ἐδικόν τυ χρέος, καὶ δὲν ὑπόκειται πλέον εἰς τὴν καταδίκην τῆς ἀμελείας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔχῃς καιρὸν ἐπιτήδειον, καὶ ἦναι ἄδεια ὅταν ἐπ' Ἐκκλησίας συρίσκεσαι, ἀλλὰ καὶ ἀκαίρως κήρυττε, ἤτοι καὶ ὅταν δὲν ἔχῃς καιρὸν ἐπιτήδειον καὶ ἄδειαν, ἀλλὰ συρίσκεσαι εἰς κινδύνους, καὶ περισάσεις, καὶ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τότε λάλει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ κήρυττε εἰς τοὺς Χριστιανούς. Τὸ εὔκαιρον δὲ καὶ τὸ ἄκαιρον κατὰ τὴν ὑπόληψιν τῶν πολλῶν εἶπεν ὁ Παῦλος· διὰ τί οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι, δικαιρίαν μὲν νομίζουν, τὴν ἄδειαν καὶ τὴν ἄδειαν, ἀκαιρίαν δὲ, τὸν καιρὸν τῶν κινδύνων καὶ πειρασμῶν· καὶ πάλιν καιρὸν μὲν διδασκαλίας νομίζουν, τὸ νὰ εἶναι οἱ Χριστιανοὶ καὶ ὁ διδάσκαλος συναθροισμένοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ἀκαιρίαν δὲ, τὸ νὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν· ἢ καὶ ἄλλως νοεῖται τοῦτο· μὴ προσμείνῃς νὰ πέσῃ ὁ ἁμαρτωλὸς εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τότε νὰ τὸν διδάξῃς, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ νὰ πέσῃ, δίδαξον αὐτόν (1).

„Ἔλεγξον".

Ἔλεγχε, λέγει, ὅταν βλέπῃς, πῶς εἶναι καιρὸς ἐλεγμοῦ, ἤγουν ὅταν ἐξετάσας εὕρῃς τὸν Χριστιανὸν πῶς ἥμαρτεν, ἢ πῶς μέλλει νὰ ἁμαρτήσῃ, τότε μὴ συσταλῇς, ἀλλὰ ἔλεγξον αὐτόν· πρὸ τοῦ δὲ νὰ ἐξετάσῃς, μὴ ἐλέγχῃς.

„Ἐπιτίμησον".

Ἀφ' ἑαυτοῦ, λέγει, ἐλέγξῃς, καὶ ἀποδείξῃς εἰς τὸν Χριστιανὸν πῶς ἥμαρτε, τότε ἐπιτίμησον αὐτὸν, ἤγουν δὸς αὐτῷ τὸν πρέποντα κανόνα, καὶ τὴν ἰκανοποίησιν διὰ τὴν ἁμαρτίαν του.

„Παρακάλεσον".

Ἡ μὲν ἐπιτίμησις καὶ ὁ κανόνας, ὁποῦ δώσῃ ὁ Ἀρχιερεὺς, καὶ Διδάσκαλος εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν, παρομοιάζει μὲ τὸ πόψιμον τῆς πληγῆς, ὁποῦ μεταχειρίζεται ὁ ἰατρός· ἡ δὲ παράκλησις, ὁμοιάζει μὲ τὸ γλυκὺ ἔμπλαστρον καὶ ἰατρικὸν, ὁποῦ βάλλεται παρὰ τοῦ ἰατροῦ εἰς τὴν πληγὴν, ὕστερα ἀπὸ τὸ πόψιμον αὐτῆς. Βάλε λοιπὸν, λέγει, καὶ ἐσὺ ὦ Τιμόθεε, τὸ ἁπαλὸν καὶ γλυκὺ ἔμπλαστρον τῆς παρακαλέσεως, ἐπάνω εἰς τὴν κομμένην πληγὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἵνα μὴ μοναχὸν τὸ πόψιμον τῆς πληγῆς, ἤτοι μόνη ἡ ἐπιτίμησις, ῥίπτῃ τὸν πληγωμένον ἁμαρτωλὸν εἰς ἀπελπισίαν, μὲ τὸ νὰ τοῦ προξενῇ δυνατοὺς πόνους (2).

„Ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ, καὶ διδαχῇ".

Τοῦτον τὸν λόγον, ὦ ἀναγνῶσα, σύνταξον μὲ ὅλα τὰ προρρηθέντα, ἤγουν καὶ μὲ τὸ, ἔλεγξον, καὶ μὲ τὸ, ἐπιτίμησον, καὶ μὲ τὸ, παρακάλεσον· ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος πρέπει καὶ νὰ ἐλέγχῃ μὲ κάθε μακροθυμίαν, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴ πισδύῃ ἁπλῶς εἰς ὅλα, ὅσα ἀκούει πῶς ἔσφαλεν ὁ ἀδελφός του· πρέπει δὲ καὶ νὰ ἐλέγχῃ μὲ κάθε διδαχὴν, διδάσκοντας τὸν ἁμαρτωλὸν ποία εἶναι ἡ ἁμαρτία, καὶ κατὰ τί τρόπον ἥμαρτεν· ὁμοίως πρέπει νὰ ἐπιτιμᾷ ὁ διδάσκαλος μὲ κάθε μακροθυμίαν, χωρὶς νὰ ἐπιθέτῃ τὸν κανόνα εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν, ὡσὰν τιμωρίαν καὶ ἐκδίκησιν ἐχθροῦ, ἀλλὰ ὡσὰν παιδείαν καὶ σωφρονισμὸν τέκνου καὶ υἱοῦ· πρέπει δὲ καὶ νὰ ἐπιτιμᾷ μὲ κάθε διδαχὴν, διδάσκοντας τὸν ἁμαρτωλὸν ποῖον τοῦ κέρδος προξενεῖ εἰς αὐτὸν ὁ κανόνας καὶ τὸ ἐπιτίμιον· ἡ δὲ παράκλησις καὶ διὰ λόγου παρηγορία, αὐτὴ μάλιστα χρειάζεται κάθε μακροθυμίαν καὶ διδαχήν. Βλέπε δὲ ὅτι αὐτὰ ὅλα χρειάζον-

---

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος τοῦτο τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύων λέγει· „ὁ ποιμὴν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν αὐτὸν χειροτονῆσαι παρεγγυᾷ, ἀλλὰ πάντα χωρὸν ἐπιτήδειον εἰς τοῦτο νομίζειν· τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς διετέλει ποιῶν, καὶ ἐν δεσμωτηρίῳ, καὶ ἐν πλοίῳ, καὶ παρακειμένης τραπέζης, καὶ μαρτυρεῖ τοῦτο ἐν Φιλίπποις, καὶ ἐν Τρωάδι, καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ· ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος, οὐχὶ μόνον εἰς τὰς συναγωγὰς ἐκήρυττεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τόπους „πεδινοὺς, καὶ εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐν τῷ πλοίῳ καθήμενος, „ἐδίδασκε τοὺς περὶ αὐτὸν αἰγιαλοὺς ἑστῶτας".

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „τοῦτο καὶ οἱ „σοφοὶ ποιοῦσι τῶν ἰατρῶν· τὸ γὰρ κεκρυμμένον πάθος τέμνουσι πρῶτον, καὶ τοῖς αὐστηροτέροις χρῶνται „φαρμάκοις· εἶθ' οὕτω παλαίπια ἐπιπάττουσιν. Ἔοικε τοίνυν ὁ μὲν ἔλεγχος τῇ τομῇ, ἡ δὲ ἐπιτίμησις τοῖς σύφοις τῶν φαρμάκων, τοῖς ἠπίοις δὲ ἡ παράκλησις".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζονται, λέγει, νὰ γίνωνται, ὄχι μὲ τὴν τυχοῦσαν μακροθυμίαν, ἀλλὰ μὲ πᾶσαν μακροθυμίαν, ἤγουν μὲ τὴν δεικνυομένην παντοτρόπως, καὶ δι' ἔργων, καὶ διὰ λόγων, καὶ διὰ σχημάτων, καὶ διὰ κινημάτων, καὶ ἔσωθεν, καὶ ἔξωθεν.

3. „Ἔσαι γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέ-„ξονται".

Ἤτοι αὐτὰ ὅλα, λέγω σοι ὦ Τιμόθεε, νὰ τὰ ἐνεργῇς, διὰ τί θέλει ἔλθῃ καιρὸς, ὁπού οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴν ὑπομένουν νὰ ἀκούσουν τὴν ὀρθὴν καὶ ὑγιῆ διδασκαλίαν· ὥστε πρὶν νὰ φθάσουν εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν, πρόλαβε ἐσὺ καὶ δίδασκέ τες. Διὰ τοῦτο καὶ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι δίδασκε τὸν Χριστιανὸν καὶ ὅταν ἦναι ἁρμόδιος καιρὸς, καὶ ὅταν δὲν ἦναι, καὶ ἕως ὁπού αὐτοὶ πείθονται εἰς τὸν λόγον σου, κάμνε κάθε τρόπον, καὶ μὴ λείπῃς ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς διδάσκῃς.

„Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας, ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι (1) δι-„δασκάλους".

Μὲ τὴν λέξιν τὸ ἐπισωρεύσουσι, φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, τὸ ἀδιάκριτον καὶ συγκεχυμένον πλῆθος τῶν διδασκάλων· ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἔχουν νὰ χειροτονῶνται, καὶ νὰ ἐκλέγωνται ἀπὸ τὸ συγκεχυμένα πλῆθη τῶν λαῶν, οἵτινες δὲν κάμνουσι κἀνένα πρᾶγμα μὲ λόγον, καὶ διάκρισιν, ἀλλὰ ἐκλέγουσι, καὶ χειροτονοῦσιν ἐκείνους τοὺς διδασκάλους, ὁπού ἀκολουθοῦν εἰς τὰς ἐπιθυμίας των, καὶ λέγουν, καὶ κάμνουν, ὅσα εἶναι πρὸς ἡδονήν καὶ εὐχαρίστησίν τους.

„Κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν".

Ἤτοι τερπόμενοι, καὶ γαργαλιζόμενοι κατὰ τὴν ἀκοήν· μὲ τὸ νὰ ἐπιθυμοῦν παύτοτε νὰ ἀκούουν, ὅσα λόγια εἶναι πρὸς χάριν καὶ ἡδονήν τους.

4. „Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ „τοὺς μύθους τραπήσονται".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὅτοι θελληματικῶς καὶ μὲ γνῶσιν σφάλλουσι, καὶ ὄχι ἁπλῶς καὶ μὲ ἄγνοιαν; διότι αὐτοί, λέγει, ἔχουν μὲν νὰ ἀποστρέψουν, καὶ νὰ κλείσουν τὰ αὐτία των ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ μὴν ἀκούουν αὐτήν· εἰς δὲ τὰς μυθολογίας ἔχουν νὰ τὰ γυρίσουν, καὶ νὰ τὰ ἀνοίξουν, διὰ νὰ ἀκούουν παύτας μὲ προσοχήν (2)· ὥστε θελληματικὴ

(1) Ἐν ἄλλοις· ἐπισωρεύσουσιν ἑαυτοῖς.

(2) Ἀπὸ τὰ λόγια τούτου τοῦ Ἀποστόλου ἂς μάθουν οἱ Χριστιανοὶ πόσον κακὸν καὶ ὀλέθριον εἶναι τὸ νὰ διαβάζουν τὰς ἀραβικὰς μυθολογίας τὰς Χαλιμᾶς, τὸν Τηλεμάχου, τὸν Μπερτόλδου, τὸν Ἐρωτοκρίτου, τὸν Ὀβιδίου, τὰς Βοσκοπέλας, τὰς Ἐρωφίλης, καὶ τὸν Σπανόν, καὶ ἄλλων· οἱ Χριστιανοὶ εἶναι μαθηταὶ καὶ τέκνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ἡ ἀλήθεια· „ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια". (Ἰωάνν. ιδ'. 6.) ὅθεν καὶ τὰ τῆς ἀληθείας βιβλία πρέπει νὰ διαβάζουν, ἤγουν τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, τὴν Χριστιανικὴν Διδασκαλίαν, καὶ τὰ λοιπὰ θεῖα βιβλία τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας· τὰ δὲ τοῦ ψεύδους, καὶ τὰ μυθολογικὰ βιβλία, δὲν πρέπει νὰ καταδέχωνται ὅτι νὰ τὰ πιάνουν εἰς τὰς χεῖρας· ἐπειδὴ τί ἔχει νὰ κάμῃ ἡ ἀλήθεια μὲ τὸ ψεῦδος, τὸ φῶς μὲ τὸ σκότος, ὁ Χριστιανὸς μὲ τοὺς μύθους; διὰ τοῦτο ἄξιοι δακρύων εἶναι μερικοὶ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι τὰς μὲν μυθολογίας τῆς Χαλιμᾶς καὶ τοῦ Ὀβιδίου καὶ τῶν ἄλλων ἠξεύρουν ἀπὸ στήθος, καὶ μὲ στρογγυλὸν στόμα κάθωνται καὶ τὰς διηγοῦνται μέσα εἰς τὰ καπηλεῖα καὶ καφενέδες καὶ ὁσαρίας, καὶ ἡ γυναῖκες λέγουν τὰ παραμύθια ὅταν ἐσυναίζουν ἐμπροσθεν εἰς πολλούς· πόσα δὲ εἶναι τὰ ἄρθρα τῆς πίστεώς των, ἢ πόσα εἶναι τὰ Εὐαγγέλια, καὶ ἡ τοῦ Παύλου Ἐπιστολαὶ, ἢ ποῖαι εἶναι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ δὲν ἠξεύρουσιν· ἴλεως ὁ Θεός! Ὅρα καὶ εἰς τὸν ζ'. Λόγον τῆς Χρησταθείας τῶν Χριστιανῶν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ μυθολογοῦν.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι ὁπού ἀγαποῦν νὰ ἀκούουν τὰ πρὸς χάριν αὐτῶν λεγόμενα, καὶ ὄχι τὰ πρὸς διόρθωσιν, καὶ ὁπού κλίνουν εἰς τοὺς μύθους, καὶ δὲν δέχονται τοὺς ἀληθεῖς ἐλέγχους, αὐτοί, λέγω, χυμίζουσι ἀπὸ τὰς σειρῆνας, ὁπού γράφει ὁ Ἡσαΐας ἐν τῷ ιγ'. Κεφαλαίῳ, ἤγουν ἀπὸ τοὺς πονηροὺς δαίμονας, οἵτινες μὲ τὰς ἡδονικὰς φωνὰς, καλοῦσι τὴν ψυχὴν εἰς ἀπώλειαν· „ἐκεῖθεν ἴδοις κυ-„κλό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τική εἶναι ἡ ἁμαρτία τούτων. Ταῦτα προλέγει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον, ὄχι διὰ νὰ τὸν λυπήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν παρακινήσῃ νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τὸ πρέπον, τὸν παρόντα καιρὸν τῆς ἀδείας, ὁποῦ ἔχει εἰς χεῖράς του· καὶ ὅταν ἀκολουθήσῃ νὰ γένουν τοιοῦτοι οἱ ἄνθρωποι, νὰ ὑποφέρῃ ἀνδρείως· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος προέλεγεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους· „παραδώσουσιν „ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς". (Ματθ. ί. 17.) καὶ ὁ ἴδιος ἔτος Παῦλος προέλεγεν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου· „οἶδα ὅτι μετὰ τὸ ἄφιξίν „μου, εἰσελεύσονται λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου". (Πράξ. κγ'. 29.)

5. „Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον".

Εἰδῶ, λέγει ὁ Ἀπόστολος τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν προεῖπε τὰ ἀνωτέρω, ἦγουν διὰ νὰ νήφῃ, καὶ νὰ ἦναι προσεκτικὸς καὶ ἔξυπνος ὁ Τιμόθεος· καὶ ὡσαὐτὼ νὰ τοῦ λέγῃ· πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, καὶ οἱ ψυχοφθόροι ἐκεῖνοι λύκοι, σὺ κακοπάθησον, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, καὶ θελληματικῶς, καὶ σανικῶς, διὰ νὰ φυλάξῃς τὰ πρόβατά σου εἰς ἀσφάλειαν.

„Ἔργον ποίησον Εὐαγγελιστοῦ".

Τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ἦγουν ἐκεῖνα ὁποῦ κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον, τοῦτο εἶναι, λέγει, τὸ νὰ κακοπαθῇ, ἀπὸ λόγου του μὲν, πάσχων, καὶ κοπιάζωντας μὲ θελληματικὰς πόνους, ἀπὸ τοὺς ἔξω ἀπίστους δὲ, διωκόμενος, θλιβόμενος, πειραζόμενος, μαστιζόμενος, καὶ θανάτου, ἐὰν τύχῃ παρ' αὐτῶν δεχόμενος: Περὶ τῶν Εὐαγγελιστῶν ὁποῖον ἔργον εἶχον, ὅρα εἰς τὸ „τοὺς δὲ Εὐαγγελιστάς". (Ἐφ. δ'. 11.) (1)

„Τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον".

Ἤτοι τὸ διακόνημα, καὶ ἀρχιερατικόν σου ἐπάγγελμα πλήρωσον, λέγει, ὦ Τιμόθεε, καὶ δεῖξον αὐτὸ κατὰ πάντα τέλειον· τότε δὲ πληροῦται, καὶ γίνεται τέλειον τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅταν ὁ ἀρχιερεὺς κακοπαθῇ διὰ νὰ σώσῃ τὰς ψυχὰς τοῦ λογικοῦ του ποιμνίου.

6. „Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπείδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως „ἐφέστηκε".

Δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι θυσιάζομαι διὰ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ ὅτι σπένδομαι, τὸ ὁποῖον εἶναι μεγαλήτερον ἀπὸ τὸ θυσιάζομαι· διὰ τί εἰς τὸν παλαιὸν νόμον, ἡ μὲν θυσία, δὲν διαφέρετο ὅλη εἰς τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ἔπερνε μέρος ἀπὸ αὐτὴν καὶ ὁ ταύτην προσφέρων ἱερεύς (2), ἡ δὲ σπονδὴ ὅλη ἐπροσφέρετο εἰς τὸν Θεόν. (3) Ἀνάλυσιν δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸν

„θόμενον τὴν ἀκοὴν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας ἀπο„τρέφονται αὐτὴν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτρεπόμενον, „καὶ εὐπόνως μὲν λόγου μὴ ἀνεχόμενον, μὴ δὲ ἔλεγχον „καὶ ἐπιτίμησιν αὐτῶν εἰς ἐπιστροφὴν ἀγόμενον ἀν„κρούεται, ὑπομένοντα, νόμισον ὑπὸ σειρήνων κατε„χεῖσθαι τῶν τοιούτων, ὑπὸ τῆς χρησολογίας καὶ εὐλογίας „ἐξαπατώμενον". Περὶ δὲ τῶν σειρήνων λέγει, ὅτι αὗται „εἰσί τινες πετηναί δυσμενεῖς, διὰ τῆς κατὰ „τὴν φωνὴν ἐκλύσεως ἡδονὴν ἐμποιοῦσαι τοῖς ἀκούου„σιν, ὧν καταμελοῦσιν ἐπ' ὀλέθρῳ παρόδιον τοὺς διερχομέ„νους". (Ἑρμῆν. εἰς τὸν Ἡσαΐαν.)

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „φέρε μετ' ἡδονῆς τοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας κινδύνους".

(2) Ἐλάμβανε γὰρ ὁ Ἱερεὺς ἀπὸ κάθε θυσίαν, ἢ πρόβατα, ἢ μόσχον, τὸν βραχίονα καὶ τὰ σιαγόνια, καὶ τὸ ἔνυσρον, κατὰ τὸ ιη'. Κεφ. τοῦ Δευτερονομίου εἰχ. 3. „αὕτη ἡ κρίσις τῶν Ἱερέων τοῦ παρὰ τοῦ λαοῦ τῶν θυ„όντων τὰ θύματα, ἐάν τε μόσχον, ἐάν τε πρόβατον, „καὶ δώσει τῷ βραχίονα τῷ Ἱερεῖ, καὶ τὰ σιαγόνια, καὶ „τὸ ἔνυσρον" ἤτοι τὸ ἐσωθεν μέρος τῆς κοιλίας ἐν ᾧ ἦτον ἡ κόπρος κατὰ τὸν Βαρῖνον. Ὁ δὲ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας λέγει, ὅτι τὸ ἔνυσρον δηλοῖ τὸ καρποφόρον. Φίλων δὲ ὁ Ἰουδαῖος τὸ ἔνυσρον, σύστερον λέγει ὅτι εἶναι, καὶ κοιλίας ἔκφυσις· λέγεται δὲ αὐτὸ καὶ ἥνυστρον.

(3) Μαζὶ δὲ μὲ τὰς θυσίας εἴτε ζώων, εἴτε ἀρτων, ἐπροσφέρετο εἰς τὸν Θεὸν καὶ σπονδή· αὕτη δὲ ἦτον, ῥάντισμα ἀπὸ κρασί· „Καὶ σπονδὴν αὐτοῦ τὸ „τέταρτον τοῦ Εἶν οἴνου". (Λευϊτ. κγ'. 13.) τὸ δὲ Εἶν ἦταν μέτρον. Ὁ δὲ Οἰκουμένιος ἔτος ἑρμηνεύει τὸ σπένδομαι· „οἷον καταλύω τὸν πρὸς πάντας πόλεμον, „καὶ οὔτε πολεμῶν, οὔτε πολεμούμενος τελειοῦμαι". Λαμβάνεται γὰρ τὸ σπένδομαι καὶ ἀντὶ τοῦ φιλιόνομαι· ἐπειδὴ καὶ ὅταν τινὲς τῶν παλαιῶν καιρὸν εἶχον ἐχθραν, καὶ ὕστερον ἐφιλιόνοντο, ἔκαμναν σπονδὰς, ἤτοι ἔχωναν κρασί, προσφέροντες τοῦτο ὡσὰν μίαν θυσίαν, βεβαιωτικὸν τῆς φιλίας των.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν θάνατον, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ἢ διὰ τί ἀναλύει τὰ σωθέντα σώματα τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθησαν, καὶ εἰς τὰ ἄλλα τεῖα στοιχεῖα· ἢ διὰ τί ἀναλύει τὴν ψυχὴν, ἤγεν ἐπιστρέφει αὐτὴν εἰς τὸν δημιουργήσαντα Χριστὸν, τῶν δικαίων δηλαδὴ καὶ ἐναρέτων τὴν ψυχήν· ὅθεν εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής· „ Καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ „ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Θεὸν, ὃς ἔδωκεν αὐτό. (Ἐκκλ. ιβ'. 7.)

7. „ Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι ".

Διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Παῦλος ἐδῶ φαίνεται, ὅτι καυχᾶται καὶ λέγει τοιαῦτα μεγάλα λόγια διὰ λόγου τε; Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι δὲν καυχᾶται, ἀλλὰ παρηγορεῖ μὲ αὐτὰ τὸν μαθητήν του Τιμόθεον, ἵνα μὴ λυπῆται διὰ τὴν σέρησιν τῆ διδασκάλου του, ὡσὰν ὅπου αὐτὸς λαμβάνει σῶα μακαρισὸν θάνατον, καὶ πηγαίνει εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ πάρῃ τὸς σεφάνους τῆ ἀγῶνός του, καθὼς χάριν παραδείγματος καὶ σῶας πατὴρ, ὅταν ἀποθνήσκῃ, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸ τέκνον του, ὅπου κάθηται κοντά του, καὶ κλαίει καὶ ὀδύρεται διὰ τὸν χωρισμόν του, λέγει τὰ λόγια ταῦτα εἰς αὐτό· τέκνον μου, μὴ κλαίῃς, ἐγὼ ἔζησα καλά· ἔκαμα νίκας καὶ τρόπαια· πολλὰς χάριτας ὁ βασιλεὺς ὁμολογεῖ εἰς ἐμένα, καὶ ἐσὺ ἔχεις τὰ θαυμάζεσαι, καὶ νὰ ἐπαινῆσαι διὰ τὰς ἀνδραγαθίας τὰς ἐδικάς μου· ταῦτα, λέγω, τὰ λόγια, φανερὸν εἶναι ὅτι τὰ λέγει ὁ πατὴρ, ὄχι διὰ νὰ καυχηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸ λυπημένον τέκνον του, ἵνα αὐτὸ ἠμπορῇ νὰ ὑποφέρῃ εὐκόλως, τὸν χωρισμὸν καὶ τὴν σέρησιν τοῦ πατρός του· πιστοτρόπως καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγει ταῦτα, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸ ἀγαπητόν του τέκνον τὸν Τιμόθεον, ἀφίνωντας εἰς αὐτὸν ὡσαὶ μίαν ὑστερνὴν διαθήκην, τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην. Τὸν ἀγῶνα, λέγει, τὸν καλὸν ἐγὼ ἀγωνίσθηκα· λοιπὸν καὶ σὺ ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, ἀγωνίζου τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα· ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὸ ὁποῦ λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; αἱ ἁλυσίδες; τὰ δεσμά; αἱ φυλακαί; τὰ δαρσίματα; αὐτὰ εἶναι ὁ καλὸς καὶ ὡραῖος ἀγῶνας σου; Ναὶ, λέγει, αὐτὰ εἶναι· διὰ τί; σῶα μὲν, λέγει, διὰ τὶ αὐτὰ γίνονται ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί, εἰς μὲν τοὺς ἐξωτερικοὺς καὶ κοσμικοὺς ἀγῶνας, πολλὰς ἡμέρας ἀγωνίζονται καὶ κοπιάζουν οἱ ἄνθρωποι, εἰς μίαν δὲ ὥραν λαμβάνουν τὸν στέφανον· εἰς δὲ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀγῶνα καὶ πόλεμον, γίνεται ὅλον τὸ ἐναντίον, ἐπειδὴ ὀλίγας μὲν ἡμέρας ἀγωνίζεται καὶ κοπιάζει ὁ ἄνθρωπος, λαμβάνει δὲ στέφανον, καὶ μακαριότητα ἀτελεύτητον, καὶ χαίρει εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Διὰ ταῦτα λοιπὸν ὁ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἀγῶνας, εἶναι καλὸς, καὶ ὡραῖος, καὶ εὐπρεπέστατος.

„ Τὸν δρόμον τετέλεκα ".

Τὸν δρόμον, λέγει, τοῦ Εὐαγγελίου μου ἐτελείωσα· ἐπειδὴ, ἄρχισε μὲν ὁ μακάριος Παῦλος τὸν δρόμον τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, πηγαίνωντας δὲ εἰς τὰ κύκλῳ μέρη τῆς Ἱερουσαλὴμ, βόρεια δηλαδὴ καὶ νότια, καὶ φθάσας ἕως εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν, ἤτοι εἰς τὴν Σλαβονίαν, ἐτελείωσε τὸν δρόμον ἐναυτοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τῆς ζωῆς του, εἰς τὴν Ῥώμην, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ τοῦτο ἔγραφεν· „ ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ, μέχρι τοῦ Ἰλλυ„ ρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· (Ῥωμ. ιέ. 19.) (1) τόσον δὲ ὀγλίγωρα ἔτρεχε τὸν δρόμον αὐτὸν ὁ ἀοίδιμος τοῦ Κυρίου Ἀπόστολος, ὥστε ὁπου κόπτωντας ὅλα τὰ ἐμπόδια ὁπου εὕρισκεν εἰς τὸ μέσον, καὶ θανάτους, καὶ ἐπιβουλὰς, καὶ συμφορὰς, καὶ λιθοβολισμοὺς, ἐφαίνετο πῶς νὰ εἶχε πτερὰ, ὄχι ὑλικὰ καὶ γήϊνα, ἀλλὰ πύρινα, καὶ ἀγγελικά (2).

„ Τὴν

(1) Ὅρα πῶς κατὰ μέρος ἐπαρχίαις εἰς πάς ὁποίας ἐπῆγεν ὁ Παῦλος κηρύττωντας, εἰς τὴν ἐρημωσίαν τοῦ ῥητοῦ τούτου.

(2) Ὅρα δὲ καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ κατὰ „ σκοπὸν διώκω " (Φιλιπ. γ. 15.) τὸ ῥητὸν τοῦ μεγάλου Βασιλείου τὸ λέγον· „ οἷος ἦν ὁ Παῦλος, ὁμοῦ „ ἔπινε τὴν πίσιν, καὶ ὀδεύων κατὰ μικρὸν ἀνεβάθμει τὴν ὁδὸν τοῦ „ κηρύγματος· ὅτε μὲν προσανέθετο σαρκὶ καὶ αἵματι· ἀλ„ λοτὲ, ὥσπερ τις δρομεὺς, ὁμοῦ τε ἔλαβε τὸ τοῦ δρόμου „ σωθῆναι, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἠπείγετο, κατὰ σκοπὸν „ διώκων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Τὴν πίστιν τετήρηκα ".

Τὴν πίστιν, λέγει, ἐφύλαξα τὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις· ἐπειδὴ πολλὰ ἦτον ἐκεῖνα ὁπού ἐπεχείρουν νὰ κλέψουν τὴν πίστιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν καρδίαν μου, φοβερισμοί, δαρμοί, φυλακαί, δεσμά, λιθοβολισμοί, θάνατοι, καὶ ὑποσχέσεις ἡδονῶν, πλούτου, δόξης, καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι, Ἰουδαῖοι, Ἕλληνες, φίλοι, ἐχθροί· ἀλλ' ἐγὼ ἀντισάθηκα, λέγει, εἰς ὅλα αὐτὰ μὲ γενναιοκαρδίαν, καὶ προσέχοντας παντοτε, καὶ ἔξυπνος ὤντας, καὶ τὸν κλέπτην διάβολον παρατηρῶντας, ἐφύλαξα ἀκεραίαν καὶ ὁλόκληρον τὴν εἰς Χριστὸν ἐμπιστοσύνην μου καὶ εὐσέβειαν.

8. „ Λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος ".

Ἀρκετὰ μὲν ἦτον νὰ παρηγορήσῃ τὸν Τιμόθεον, καὶ ὅσα ἄλλα εἶπεν ἀνωτέρω ὁ μακάριος Παῦλος· τὰ λόγια δὲ ὁπού λέγει ἐδῶ, αὐτὰ μάλιστα εἶναι ὁπού τὸν παρηγοροῦσι μὲ ὑπερβολὴν, ἐπειδὴ γράφει διὰ τὰ ἔπαθλα, καὶ τοὺς ἀμαραντίνους στεφάνους, ὁπού μέλλει νὰ λάβῃ εἰς τὰ οὐράνια. Δὲν πρέπει, λέγει, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, νὰ λυπῆσαι, καὶ νὰ ἀδημονῇς διὰ τὸν χωρισμόν μου, ὄχι· διὰ τί ἐγὼ πηγαίνω εἰς τὸν ἠγαπημένον μου Χριστὸν, διὰ νά μοι δώσῃ τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης· δικαιοσύνην δὲ ὀνομάζει τὴν καθόλου ἀρετήν.

„ Ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος Κριτής ".

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι θέλει μοι δώσει ὁ Κύριος τὸν στέφανον, ἀλλὰ ὅτι θέλει μοι ἀποδώσει αὐτὸν, τρόπον τινὰ, ὡσὰν χρέος καὶ ὀφειλήν· διὸ, τι μὲ τὸ νὰ ἦναι δίκαιος, βέβαια θέλει ἀποδώσει καὶ τὸν μισθὸν, ἀνάλογον μὲ τοὺς κόπους τοῦ κάθε ενός· ὥστε ὁ στέφανος τῆς μακαριότητος, ὡσὰν χρέος εἶναι, διὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Κριτοῦ (1).

„ Οὐ

---

(1) Σημείωσαι ὅτι ναὶ ὁ στέφανος τῆς μακαριότητος καὶ ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν ὡς χρέος νομίζεται εἰς τοὺς δούλους τοὺς ποιήσαντας τὰς ἐντολάς, ὄχι ὅμως ἁπλῶς, ἀλλὰ ἀπὸ μέρος τῆς φιλοτιμίας, καὶ ἀγαθότητος τοῦ Κυρίου, ὅστις συγκαταβαίνοντας εἰς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν τῶν δούλων του, ὀνομάζει μισθὸν τοῦ κόπους μας τὴν Βασιλείαν του· „ καλεσὸν φησι τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος „ αὐτοῖς τὸν μισθόν " · (Ματθ. κ'. 8.) διὰ νὰ μᾶς παρακινήσῃ περισσότερον εἰς τὸ νὰ ἐργαζώμεθα τὰς ἐντολάς του, καὶ νὰ νομίζωμεν ὡς ἀπόκτημα τὸ κόπους μας τὴν Βασιλείαν του· ἀπὸ μέρος ὅμως τῶν δούλων ἡμῶν, ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, καὶ ὁ στέφανος τῆς μακαριότητος, πρέπει νὰ νομίζεται ὡς χάρις καὶ δωρεὰ, καὶ ὄχι ὡς μισθὸς καὶ ὀφειλή. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητὴς „ τινὲς μὴ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς, πιστεύουν „ ὀρθῶς νομίζουσι· τινὲς δὲ ποιοῦντες, ὡς μισθὸν ὀφει„ λόμενον τὴν Βασιλείαν ἐκδέχονται· ἀμφότεροι δὲ „ τῆς ἀληθείας ἀπεστάλησαν, ἐπειδὴ παρὰ Δεσπότου, „ μισθὸς δοῦλοις οὐ κεχρεώσηται· εὖ δ' αὖ πάλιν οἱ μὴ „ δουλεύοντες ὀρθῶς, ἐλευθερίας τυγχάνουσι ". (Κεφ. ιή. καὶ ιθ'. περὶ τῶν οἰομένων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι) Καὶ πάλιν· „ Διὰ τοῦτο ἐκεῖ μισθὸς ἔργων ἡ Βασιλεία „ τῶν Οὐρανῶν, ἀλλὰ χάρις Δεσπότου, πιστοῖς δούλοις ἡ„ τοιμασμένη ". (Αὐτόθεν Κεφ. β'.)

Λέγει δὲ καὶ ὁ Κορέσιος, ὅτι ὀφείλει ἡμῖν ὁ Θεὸς τὸν στέφανον, οὐ κατ' ἀνάγκην καὶ χρέος, ἢ κέρδος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀγαθότητα, καὶ ἐπαγγελίαν· λέγεται δὲ στέφανος δικαιοσύνης, ἐπειδὴ λόγῳ τινὶ διὰ τῶν ἔργων κάπως γίνεται. Καὶ ὁ μέγας δὲ Βασίλειος ἑρμηνεύων τὸ Δαβιτικὸν ἐκεῖνο· „ ἐπίστρεψον ψυχή μου „ εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε " (Ψαλμ. ριδ'.) λέγει· „ ἑαυτῷ προσάγει τοὺς σα„ φεστέρους λόγους ὁ καλὸς ἀγωνιστὴς παραπλησίως τῷ „ Παύλῳ λέγοντι· τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι· „ τὸν δρόμον τετέλεκα· τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀ„ πόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος ". αὐτὰ λέγει καὶ τρὸς ἑαυτὸν ὁ Προφήτης· „ ἐπειδὴ ἱκανῶς τοῦ βίου „ τοῦτον τὸν δολιχὸν ἐξεπλήρωσας, ἐπίστρεψον λοιπὸν εἰς „ τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε· πρό„ κειται γὰρ ἀνάπαυσις αἰωνία τοῖς νομίμως τὸν ἐν„ ταῦθα διαθλήσασι βίον, οὐ κατ' ὀφείλημα τῶν ἔρ„ γων ἀποδιδομένη· ἀλλὰ κατὰ τὸ μεγαλόδωρον τοῦ „ Θεοῦ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἐλπικόσι παρεχομένη ". Τοῦτο δὲ τὸ ῥητὸν τοῦ Βασιλείου, Μελέτιος ὁ Πηγᾶς προστιθεὶς, λέγει, „ ὅτι ὁ Θεὸς Πατὴρ τῷ ὀφειλήματι τὸ „ μεγαλόδωρον ἀντιθείς, τὸ παρέχεται προσφώλως ἐπι„ φέρει, ἀνωρῶν τὸ ἀποδίδοται, ἵνα δωρεᾷ ᾖ πάντη, „ καὶ χάρις ". (Βιβλ. ά. περὶ Χριστιανισμοῦ) Καὶ ὁ Θεὸς δὲ Αὐγουστῖνος λέγει· „ ὅτι ὅταν ὁ Θεὸς τοὺς ἡ„ μῶν τῶν κατορθωμάτων πράξεις ἀμείβηται, χάρισι „ τοὺς αὐτοῦ χάρισμα ἀμείβεται ". (Παρὰ τῷ αὐτῷ βιβλίῳ τῇ Πηγᾷ) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος πῶς ὁ Δαβὶδ φησιν ὅτι ὁ Θεὸς ἀνταποδίδει· „ τί ἀνταπο„ δώσωμεν τῷ Κυρίῳ, περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν „ ἡμῖν "; ἑρμηνεύει λοιπὸν ὁ ἀρχιεράρχης διὰ τί λέγεται ὅτι ὁ Θεὸς ἀνταποδίδει· „ Καὶ γὰρ αὖ καὶ „ τοῦτο οὐκ ἔριται δεδωκέναι, ἀλλ' ἀντιδεδωκέναι ὁ „ μεγαλόδωρος, ὡς οὐχὶ καπήρχων χάριτος, ἀλλ' ἀ-

μει-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφά-
„νειαν αὐτοῦ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα χαροποιεῖ ὁ Παῦλος τόσον τὸν Τιμόθεον, ὅσον καὶ πάντας τοὺς διὰ τὴν πίστιν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ κακοπαθοῦντας Χριστιανούς· διότι, ἂν, λέγει, ὁ Χριστὸς, θέλῃ δώσει τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης, εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους, ὁποῦ ἀγαποῦν τὴν ἐπιφάνειαν καὶ σύδοξον παρουσίαν του, πολλῷ μᾶλλον θέλει τὸν δώσει εἰς ἐσένα ὦ Τιμόθεε, ὁποῦ ἀγαπᾷς αὐτὴν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους; Ποῖος δὲ εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Χριστοῦ; εἶναι ἐκεῖνος ὁ Χριστιανὸς, ὁποῦ κακοπαθεῖ διὰ τὴν πίστιν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει ἔργα ἄξια τῆς ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, ἐλεημοσύνην, σωφροσύνην, ταπείνωσιν, ὑπομονὴν, καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς. Ὅποιος δὲ Χριστιανὸς δὲν κάμνει τὰ καλὰ αὐτὰ ἔργα, καὶ τὰς ἀρετὰς, αὐτὸς δὲν φαίνεται νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ εὔχεται νὰ μὴ γένῃ ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴν ἀπολάβῃ τὰς τιμωρίας, τὰς ἀξίας τῶν πονηρῶν ἔργων του. Ἐπιφάνεια δὲ λέγεται ἡ δευτέρα τοῦ Χριστοῦ παρουσία· διὰ τί φαίνεται ἐπάνω, καὶ ἔχει νὰ ἔλθῃ ἄνωθεν ἀπὸ τὰς οὐρανούς· δύω δὲ εἶναι ἡ ἐπιφάνειαις τοῦ Κυρίου, ἡ μία, καθολικὴ, καὶ αἰσθητὴ, ἥτις ἔχει νὰ γένῃ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ Κόσμου, περὶ τῆς ὁποίας λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· ἡ δὲ ἄλλη εἶναι μερικὴ καὶ νοητὴ, (ἥτις καὶ ἐμφανεία λέγεται κυρίως, διὰ τὶ φαίνεται ἔσωθεν ἐν τῇ καρδίᾳ) κατὰ τὴν ὁποίαν μυστικῶς ἐμφανίζει τὸν ἑαυτόν του ὁ Κύριος, εἰς τοὺς καθαροὺς καὶ ἀξίους τῆς αὐτοῦ ἐμφανείας καὶ ἐνοικήσεως, περὶ τῆς ὁποίας εἶπεν· „ὁ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ
„ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν". (Ἰωαν. ιδ'. 21.) Καὶ πάλιν
„ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐ-
„τὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν". (αὐτόθ. 23.) Περὶ ταύτης τῆς ἐμφανείας, ἢ ἐμφανίσεως, ἔλεγε καὶ ὁ Ἰούδας (ὄχι ὁ Ἰσκαριώτης) πρὸς τὸν Κύριον, ὑπὸ τῆς φιλαδελφίας κινούμενος· „Κύριε, τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ
„τῷ Κόσμῳ"; (Ἰω. ιδ'. 22.)

9. „Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως".

Διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Παῦλος καλεῖ τὸν Τιμόθεον νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν; καὶ μάλιστα ὁποῦ ὁ Τιμόθεος εἶχεν ἐπάνω του τὴν διοίκησιν καὶ φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου, καὶ ἐκυβέρνα ἕνα Ἔθνος ὁλόκληρον; Ἡ αἰτία εἶναι διὰ τί ὁ Παῦλος ἐφείσκετο εἰς τὰ δεσμά, καὶ ἦτον φυλακωμένος ἀπὸ τὸν Νέρωνα, καὶ ἀκολούθως δὲν ἐδύνετο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Τιμόθεον· ὅθεν καλεῖ εἰς τὴν Ῥώμην τὸν Τιμόθεον, ποθῶν διὰ νὰ ἰδῇ αὐτὸν πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ του θανάτου, ἴσως δὲ, καὶ διὰ νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν πολλὰ μυστικὰ, καὶ ἀπόκρυφα δόγματα.

10. „Δη-

„μιβόμενος τοὺς ὑπάρξαντας· τὸ γὰρ τῶν λαμβανόν-
„των εὐχάριστον εἰς δύσχρησίαν καταλογίζεται". (Λόγ. εἰς τὴν Μάρτυρα Ἰουλίτταν.) Καὶ διὰ νὰ εἴπω μὲ συντομίαν, ὁ Θεὸς καὶ χρεωστεῖ, καὶ δὲν χρεωστεῖ· καὶ ἀποδίδει ὡς χρέος, καὶ πάλιν δωρεὰν δίδει, ἐκεῖνο ὁποῦ ἀποδίδει· ὅθεν γλαφυρῶς εἶπεν ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος ἐν τῷ ά. Βιβλίῳ τῶν αὐτοῦ Ἐξομολογήσεων, Κεφ. β'. πρὸς τὸν Θεὸν οὕτω τὸν λόγον ἀποτεινόμενος· „μεταμέλη,
„καὶ οὐκ ἀθυμεῖς· ὀργίζῃ καὶ οὐ παράτῃ· μεταβάλλεις
„τὰ ἔργα σου, καὶ οὐκ ἀμείβεις βουλήν· ἀπεδέχῃ ὅπερ
„εὕρισκες, καὶ οὐδέποτε ἀποβάλλεις· ἐπιδαψιλεύῃ τὰ ὄ-
„τι περ ὀφείλεις· καὶ τίς ἔχει τι ὅπερ οὐκ εἶσί σὸν; ἀ-
„ποδίδως τὰ ὀφειλόμενα, μηδενὶ ὀφείλων· δωρεὰν δί-
„δως τὰ ὀφειλόμενα, μηδὲν ἀποβάλλων". Ὅρα καὶ εἰς τὸν ἑρμηνέαν τοῦ ά. Κεφαλαίου τῆς παρούσης σίχῳ 18. καὶ τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τοῦτο συμβάλλουσαν· ὁμοίως ὅρα καὶ τὸν 23. σίχον τοῦ ε'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Ῥωμαίους. Βλέπε δὲ πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ θέλει ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύριος τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης· ὥστε ἀπὸ τοῦτο συμπεραίνεται, ὅτι οἱ Ἅγιοι ἤδη ἀποθησκοντες, δὲν λαμβάνουν πλήρη τὴν μακαριότητα, ἀλλὰ μερικῶς μόνον εὐφραινόμενοι, ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἔχουν νὰ λάβουν ἀφθαρτισμένα τὰ σώματά των διὰ τῆς ἀναστάσεως, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὰ ἔχουν νὰ λάβουν τὸ τέλειον τῆς μακαριότητος. Ὅρα δὲ καὶ τὸ „καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς
„πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν". (Ἑβρ. ια'. 39.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ὁ ἐν τῇ
„ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον". (α'. Κορ. ιε'. 19.) ἀναγκαίαν οὖσαν εἰς τοῦτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ „ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην".

Διὰ εἶπεν ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον· ἐλθὲ εἰς τὴν Ῥώμην διὰ νὰ σὲ ἰδῶ πρὸ πού νὰ ἀποθανῶ, διὰ νὰ μὴ τὸν λυπήσῃ· ἀλλὰ τί τὸ λέγει; ἐπειδὴ καὶ μόνος εἶμαι, καὶ κάνενα δὲν ἔχω νά με συμβοηθῇ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ τοῦτο ἐσὺ σπούδασον νὰ ἔλθῃς εἰς ἐμένα. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ πῶς ὁ Δημᾶς ἠγάπησε τὸν νῦν αἰῶνα; ὅτι ἠγάπησε τὴν ἄνεσιν, καὶ τὴν ἀκίνδυνον ζωὴν, καὶ ἐπροτίμησε καλλίτερα νὰ τρυφᾷ, καὶ νὰ ἀναπαύῃ τὸ σῶμάτου, παρὰ νὰ εὑρίσκεται κοντὰ εἰς ἐμένα καὶ νὰ ταλαιπωρῆται· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ὠνομάζετο πρότερον συνεργὸς τοῦ Παύλου, καθὼς γράφεται ἐν τῇ πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῇ „ἀσπάζονταί σε Δημᾶς, καὶ Λουκᾶς οἱ συνεργοί μου" (24), αὐτὸς ἀμελήσας ὕστερον, ἐχωρίσθη φεῦ! ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του Παῦλον (1). Σημείωσαι δὲ ὅτι τοῦτον μόνον τὸν Δημᾶν κατηγορεῖ ἀπὸ ὅλους τοὺς μαθητάς του ὁ Ἀπόστολος, ὄχι διὰ τί ἤθελε νὰ κατηγορήσῃ καὶ αὐτὸν, ἀλλὰ, σὰν μεν, διὰ νὰ συνείξῃ ἡμᾶς, νὰ μὴ μικροψυχοῦμεν εἰς τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ νὰ σεκώμεθα ἀνδρεῖοι μέχρι τέλους, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί μὲ τοῦτο ἤθελε νὰ τραβίξῃ περισσότερον εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν Τιμόθεον διὰ τὴν μόνωσιν ὁποῦ εἶχε.

„Κρήσκης εἰς Γαλατίαν (2), Τίτος εἰς Δαλματίαν".

Τούτους δὲν κατηγορεῖ ὁ Ἀπόστολος ὡσὰν τὸν Δημᾶν, ἐπειδὴ ὁ Τίτος ἦτον σὰς ἀπὸ τοὺς πολλὰ θαυμασοὺς μαθητὰς τοῦ Παύλου· ὥστε ὁποῦ ἐμπιστεύθη νὰ ποιμαίνῃ τὴν ἐπατόμπολιν νῆσον τῆς Κρήτης. Οὔτοι λοιπὸν οἱ δύω Ἀπόστολοι, δὲν αἰσχώρησαν ἀπὸ τὸν μακάριον Παῦλον, διὰ τί ἠγάπησαν τὴν αὐάπαυσιν τοῦ νῦν αἰῶνος· ἀλλὰ αἰσχώρησαν διὰ τὸ κήρυγμα ἴσως τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ διὰ ἄλλην κἀμμίαν χρείαν, μὲ τὴν γνώμην καὶ θέλησιν τοῦ διδασκάλου των Παύλου, ὡς λέγει ὁ Οἰκουμένιος.

11. „Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ".

Μόνος ὁ μακάριος ἔτος Λουκᾶς, ἦτον ἀχώριστος ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του Παῦλον, ὅστις θεῖος Λουκᾶς καὶ τὸ Εὐαγγέλιον συνέγραψε (3), καὶ τὰς καθολικὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων· περὶ τούτου καὶ ἀλλαχοῦ γράφει ὁ Παῦλος „οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, διὰ πασῶν τῶν „Ἐκκλησιῶν". (β'. Κορ. η'. 18.) (4)

„Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς „διακονίαν".

Ο Μάρκος, λέγει, εἶναι χρήσιμος, καὶ ἐπιτήδειος, ὄχι εἰς τὴν αὐάπαυσιν τὴν ἐδικήν μου, ἀλλὰ εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου· ὁ γὰρ μακαριστὸς Παῦλος, ἀγκαλὰ καὶ δυεί-

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει ὅτι ὁ Δημᾶς οὕτως, λέγουσι πῶς νὰ ἐκλίνε πάλιν εἰς τὸν Ἑλληνισμόν, καὶ ἔγινεν Ἱερεὺς τῶν εἰδώλων.

(2) Σημείωσαι, ὅτι ὁ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι Γαλατίαν τὰς Γαλλίας ὠνόμασεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ἐπειδὴ ὅπως αἱ Γαλλίαι ἐκαλοῦντο πάλαι· ἔτω δὲ καὶ νῦν αὐτὰς ὀνομάζουσι, λέγει, οἱ τῆς ἔξω παιδείας μετειληχότες.

(3) Σημείωσαι ὅτι Νικόλαος ὁ Μαλαξὸς ἱστορεῖ, ὅτι ὁ θεῖος Λουκᾶς σωέγραψε τὸ Εὐαγγέλιόν του ἐν τῇ Μονῇ τοῦ μεγάλου Σπηλαίου, καθὼς διαλαμβάνει τὸ βασιλικὸν Χρυσόβουλλον τῆς αὐτῆς Μονῆς.

(4) Ἄλλοι δὲ λέγουσι, ὅτι τὸ ῥηθὲν τοῦτο, μᾶλλον ἁρμόζει εἰς τὸν Βαρνάβαν, παρὰ εἰς τὸν Λουκᾶν· καὶ ὅρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν ῥητῶν τούτων, καὶ τὸν ἀκολουθοῦντα 19. στίχον τοῦ αὐτοῦ Κεφαλ. τῆς πρὸς Κορινθ. δευτέρας. Λέγει δὲ ὁ Οἰκουμένιος, ὅτι ὁ Λουκᾶς μὲ τὸ νὰ ἦτον φιλομαθὴς, καὶ ἅγιος, καὶ χαρτερικὸς, δὲν ἐχωρίζετο ἀπὸ τὸν Παῦλον. Μανθάνομεν δὲ ἀπὸ τοὺς δύω τούτους, ἤγουν ἀπὸ τὸν Δημᾶν, καὶ ἀπὸ τὸν Λουκᾶν, δύω πράγματα, ὅτι πόσον κακὸν εἶναι ἡ ἀμέλεια καὶ φιλοσαρκία, καὶ ἐξεναντίας πόσον καλὸν εἶναι ἡ ἐπιμέλεια, καὶ καταφρόνησις τῆς σαρκός· ὁ μὲν γὰρ Δημᾶς, διὰ τὴν ἀμέλειαν καὶ φιλοσαρκίαν του, ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Παῦλον, ὁ δὲ Λουκᾶς διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ψυχῆς, καὶ καταφρόνησιν τῆς σαρκὸς, ἀχώριστος τοῦ Παύλου ἐγένετο· καὶ ὁ μὲν Δημᾶς πρῶτος ἀριθμούμενος ἀπὸ τὸν Λουκᾶν, ὡς φαίνεται εἰς τὸ ἀνωτέρω ῥηθὲν τῆς πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῆς, ἐξέπεσεν ἀπὸ τὸ πρωτεῖον, καὶ ἀπώλεσε· ὁ δὲ Λουκᾶς ὕστερος τοῦ Δημᾶ ἀριθμούμενος, ἔγινε πρῶτος ἐκείνου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀείσηετο εἰς τὰ δεσμὰ, ὅμως δὲν ἔπαυεν ἀπὸ τὸ νὰ κηρύττῃ. (1) Λοιπὸν καὶ τὸν Τιμόθεον δὲν ἐκάλει ὁ Ἀπόστολος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην διὰ ὑπηρεσίαν ἐδικήν του, ἀλλὰ διὰ τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ πρὸς τούτοις, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ εἰς τοὺς πιστεύσαντας Χριστιανοὺς κἀμμία παραχὴ, ὅταν ἔμελλε νὰ τελειώσῃ διὰ μαρτυρίου ὁ Θεῖος Παῦλος, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται παρόντες ἐκεῖ πολλοὶ μαθηταί του, καὶ νὰ ἐμποδίζουν τὸν θόρυβον, καὶ τοὺς θρήνους τῶν Χριστιανῶν· ἀκολούθως δὲ καὶ νὰ παρηγορῶν αὐτοὺς, ὁποῦ δὲν ὑπέφεραν τὸν χωρισμὸν, καὶ τὴν στέρησιν τοῦ διδασκάλου Παύλου· διὰ ὅ,τι ἀκόλουθον εἶναι, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὴν Ῥώμην, νὰ ἦσαν ἄνδρες εὐγενεῖς, καὶ ἄρχοντες ἀξιόλογοι, καὶ ἐπομένως ἐχρειάζοντο νὰ ἔχουν καὶ ἀξιολόγους καὶ συνετοὺς παρηγορητάς.

12. „Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον".

Ὥστε μόνος, λέγει, ἔμεινα, καὶ λοιπὸν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ παρουσία σου, τέκνον μου Τιμόθεε· ἀπέστειλε δὲ τὸν Τυχικὸν τοῦτον εἰς Ἔφεσον ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ ὑπάγῃ τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολήν· καὶ ὅρα εἰς τὸ „πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικός". (Ἐφ. ϛ'. 21.) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο συμπεραίνεται, ὅτι ὁ Τιμόθεος δὲν ἦτον εἰς Ἔφεσον, ὅταν ἔγραφεν αὐτῷ ὁ Παῦλος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἀλλὰ εἰς ἄλλο μέρος· ἐπειδὴ ὡς ὁ Τιμόθεος εὑρίσκετο εἰς Ἔφεσον, ὁ Παῦλος ἤθελεν εἰπῆ „Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα αὐτῷ".

13. „Τὸν φελόνην (2) ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία".

Ὁ φελόνης ἦτος ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, εἶναι φόρεμα, καὶ ζητεῖ νὰ φέρῃ αὐτὸ ὁ Τιμόθεος εἰς τὸν Παῦλον, ἵνα φορῶν αὐτὸ, δὲν χρειασθῇ νὰ πάρῃ ἀπὸ ἄλλον· ἐπειδὴ ὁ Θεῖος ἦτος Ἀπόστολος, πάντοτε, καὶ παντοῦ φροντίζει, καὶ φυλάττεται νὰ μὴ χρειασθῇ νὰ πάρῃ τίποτε ἀπὸ ἄλλους, ἤτε ἀργύριον, ἤτε ἄρτον, ἤτε ἱμάτιον. Μερικοὶ δὲ λέγουν, ὅτι ὁ φελόνης ἦτος ἦτον σουδάριον, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον τὰ βιβλία περικλεισμένα. Τί δὲ ἐχρειάζετο τὰ βιβλία ὁ Παῦλος, εἰς καιρὸν ὁποῦ αὐτὸς ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ μαρτυρίου; Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τὰ ἐχρειάζετο, διὰ νὰ ἀφήσῃ ταῦτα εἰς τοὺς ἐν Ῥώμῃ πιστεύσαντας Χριστιανοὺς, ἵνα ἔχωσιν αὐτὰ παρηγορίαν αὐτοῖ διὰ τὸν Παῦλον.

„Μάλισα τὰς μεμβράνας".

Ἴσως αἱ μεμβράναι αὐταὶ εἶχον τινὰ γεγραμμένα ὠφελιμώτερα ἀπὸ τὰ τῶν βιβλίων, καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ αὐτὰς ὁ Ἀπόστολος μὲ περισσότερον πόθον (3).

14. „Ἀλέ-

---

(1) Ὁ Μάρκος ἦτος ἴσως εἶναι ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ὁρᾷ τὸ δ'. Κεφάλ. τῆς πρὸς Κολασσαεῖς, στίχ. 10. καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνο ὑποσημείωσιν.

(2) Ἐν ἄλλοις φαιλόνην ἢ φελώνην. Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι μερικοὶ εἶπον πῶς ὁ φελόνης ἦτος δὲν ἦτον ἔνδυμα, ἀλλὰ ἦδος βιβλίου· ἀξιογέλαστοι δὲ εἶναι οἱ τοῦτο εἰπόντες, λέγει· ἐπειδὴ ἂν ἦτον βιβλίον, δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ χωρίσῃ, ἀλλὰ λέγωντας ἀκολούθως τὰ βιβλία, μαζὶ μὲ αὐτὰ ἐπεριλάμβανε καὶ ἐκεῖνο. (παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ.) Σημείωσαι δὲ, ὅτι Νικόλαος ὁ Βάλγαρις ἐν τῇ Ἱερᾷ Κατηχήσει λέγει, ὅτι ὁ φελόνης ἦτος ἢ φαιλόνης, ἦτον ἔνδυμα ἱερατικὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ φαιλόνιον, ὁποῦ φορῶν οἱ καθ' ἡμᾶς Ἱερεῖς· καθὼς ἕνα φαιλόνιον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εὑρέθη εἰς Ἀντιόχειαν, ὡς λέγει ὁ Σώζομος εἰς τὰς κδ'. τοῦ Ἀπριλίου μηνός· καθὼς καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Διάλογος εἶχε μαζί του ἕνα ἔνδυμα ἱερατικὸν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὡς ἱστορεῖ Ἰωάννης ὁ Διάκονος εἰς τὸ γ'. βιβλίον τῆς αὐτοῦ ζωῆς κεφ. νϑ'. καὶ τοῦτο εἶναι πολλὰ πιθανόν· διὰ τί, ἴσως οἱ Ἱερεῖς τοῦ παλαιοῦ Νόμου, καὶ τῶν Ἐθνικῶν, ἐμεταχειρίζοντο ξεχωριστὴν στολὴν, σεβασμίαν καὶ αἰδέσιμον, ὅταν ἔκαμναν τὰς θυσίας των· πόσῳ μᾶλλον οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἐφόρουν ἰδιωτέραν στολὴν ἱερατικὴν, ὅταν ἐτέλουν τὰ μυστήρια τοῦ σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου;

(3) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος ὅτι μεμβράνας ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, τὰ πιλητὰ, καὶ τετυλιγμένα λεγόμενα, μεταχειρισθεὶς τὴν λέξιν ἀπὸ τὴν συνήθειαν τῶν Ῥωμαίων· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἔτζι ὀνομάζουν τὰ πιλητά· οἱ γὰρ παλαιοὶ εἰς τὰ πιλητὰ εἶχον γραμμένην τὴν θείαν Γραφὴν, καθὼς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τὴν ἔχουσι, λέγω, ἄχρι τῆς σήμερον· βιβλία δὲ ὀνομάζει, τὰ κοινῶς λεγόμενα βιβλία, τὰ σχῆμα τετραγωνικὸν ἔχοντα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο".

Ἐδῶ ἀναφέρει ὁ θεῖος Ἀπόστολος τὰς πειρασμὰς, ὁπὰ ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος ἔπος, ὄχι διὰ νὰ κατηγορήσῃ αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ νὰ καταπείσῃ τὸν μαθητήν τε Τιμόθεον, νὰ ὑποφέρῃ ἀνδρείως τὰς πειρασμὰς ἐκείνας, ὁπὰ ἤθελαν τῷ προξενήσουν οἱ εὐτελεῖς, καὶ ἄτιμοι ἄνθρωποι, ὁποῖος ἦτον καὶ ὁ χαλκεὺς ἔπος Ἀλέξανδρος· διότι πολλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν μὲν πειράζωνται, καὶ πάσχουν ἀπὸ μεγάλους, καὶ ἀξιολόγους ἄνδρας, εὐκόλως ὑποφέρουσιν, ἔχοντες παρηγορίαν τὴν ὑπεροχὴν, καὶ ἀξιότητα τῶν πειραζόντων αὐτοὺς ἀνδρῶν· ὅταν δὲ πάσχουν καὶ πειράζωνται ἀπὸ ποταπεὺς καὶ εὐτελεῖς ἀνθρώπους, τότε μεγάλην δοκιμάζουν λύπην εἰς τὴν καρδίαν τους. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ Παῦλος λέγει εἰς τὸν Τιμόθεον, ὅτι ὁ χαλκεὺς Ἀλέξανδρος πολλὰ κακὰ ἔδειξεν εἰς ἐμένα, ἤγουν ὑπερβολικὰ μὲ ἔθλιψε· διὰ τί οἱ εὐτελεῖς καὶ ἄτιμοι ἄνθρωποι μὲ τὸ νὰ μὴν φροντίζουν διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ τιμὴν, ὁπὰ ἔχουν οἱ πολλοὶ εἰς τοὺς ἀξίους καὶ ἁγίους ἄνδρας, ὅταν ἀρχίσουν νὰ τοὺς κακοποιοῦν, τελείως δὲν τοὺς ἀκριβεύονται, οὐδὲ τοὺς λυποῦνται· ὅθεν ἀκολούθως καὶ ὁ εὐτελὴς καὶ ἄτιμος Ἀλέξανδρος, ἀρχίσας μίαν φορὰν νὰ κακοποιῇ τὸν μέγαν τὸν Κυρίου Ἀπόστολον, τελείως δὲν τὸν ἐλυπήθη ὁ βάρβαρος· ἀλλὰ εἰς τὸ ἄκρον τὸν ἔθλιψε, χωρὶς νὰ σοχασθῇ τὴν τιμὴν καὶ δόξαν, ὁπὰ ἐπρόσφερον εἰς αὐτὸν οἱ Χριστιανοί (1).

„Ἀποδώῃ αὐτῷ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ".

Ἔλεγε θάρρος, λέγει, ὦ Τιμόθεε, ὅτι ἡ κακίαις αὐταῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν θέλει σωθῆν ἀτιμώρητος· ἀλλὰ ὁ Κύριος ἀποδώῃ, ἤτοι θέλει ἀποδώσει εἰς αὐτὸν τὴν πρέπουσαν παίδευσιν· ὁ λόγος γὰρ ἔπος τοῦ Ἀποστόλου περισσότερον εἶναι προφητεία, παρὰ κατάρα. Εἶπε δὲ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Παῦλος, ὄχι διὰ τί οἱ Ἅγιοι ἀγαπῶν καὶ θέλουν νὰ τιμωρῶνται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ εἶπε τοῦτον, ἵνα μὲν διὰ τί τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἐχρειάζετο νὰ συσταλθῆν διὰ τῆς παιδείας οἱ ἐμποδίζοντες αὐτὸ, ἵνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἦτον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἔπος· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί καὶ οἱ ἀσθενέστεροι εἰς τὴν πίστιν καὶ τὸν λογισμὸν Χριστιανοὶ, ἐπαρηγορῶντο ὅταν ἔβλεπον, πῶς παιδεύονται οἱ ἐμποδίζοντες τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα.

15. „Ὃν καὶ σὺ φυλάσσου".

Διὰ εἶπε τιμώρησον, καὶ παίδευσον αὐτὸν, ὦ Τιμόθεε (καὶ μόλον ὁπὰ ἦτον δυνατὸν νὰ παιδεύσῃ τοῦτον καὶ ὁ Παῦλος, καὶ ὁ Τιμόθεος, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς ἐπαίδευσε τὸν μάγον Ἐλύμαν, καὶ τὸν ἐν Κορίνθῳ μητρυιμίκτην) ἀλλὰ εἶπε φυλάσου, ἤγουν ἀναχώρησον ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἄφες αὐτὸν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὁ Θεὸς, ἐὰν θέλῃ, ἃς κάμῃ τὴν τιμωρίαν.

„Λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις".

Ἤτοι αὐτὸς πολλὰ πολεμεῖ καὶ ἐναντιόνεται εἰς τὰ λόγια τοῦ παρ' ἡμῶν κηρυττομένου Εὐαγγελίου.

16. „Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ „πάντες με ἐγκατέλιπον".

Πάλιν ἐδῶ διηγεῖται εἰς τὸν Τιμόθεον ὁ Ἀπόστολος ἄλλας πειρασμὰς, διὰ νὰ στερεώσῃ αὐτὸν περισσότερον· ποίαν δὲ λέγει πρώτην ἀπολογίαν; Καὶ ἀποκρινόμεθα· ὅτι ὁ Παῦλος

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώριτος περὶ τούτου· „θαυμαστὸν „δὲ ἐδείχθη, τὸ, ἄνδρα χαλκέα δορυβεῖν αὐτῷ καὶ κινδυ„νεύειν κινῆσαι· πολλῶν γὰρ ἀποχειροβιωτῶν ἴδιον, διεγείρειν „τοὺς δήμους· ὅπερ Δημήτριος ὁ Ἀργυροκόπος πᾶσαν κατ„αύσαι τὴν Ἔφεσον συνέταξε".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λος παρεσάθη πρῶτον ἔμπροσθεν εἰς τὸν Βασιλέα Νέρωνα, καὶ ἐρωτηθεὶς παρ' αὐτῦ, ἀπελογήθη διὰ τὴν πίστιν τῦ Χριστῦ, καὶ διὰ τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίου ὅπῦ κηρύττει, καὶ ἔτζι ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸν θανάτον, καὶ ἀπὸ τότε καὶ ὕστερον, πάλιν ἐκήρυττε, διὰ τί ὁ Νέρων δὲν εἶχε τόσον ζῆλον εἰς τὰ εἴδωλα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Παῦλος ἐπίστρεψε εἰς τὴν πίστιν τὸν οἰνοχόον, ἤγουν τὸν κερασὴν τῦ Βασιλέως Νέρωνος, τότε ἀναβράσας ἀπὸ τὸν θυμὸν ὁ τύραννος, ἀπέκοψε διὰ ξίφους τὴν τῦ μακαρίου Παύλου ἀποστολικὴν κεφαλήν (1). Λύπην δὲ μεγάλην καὶ παράπονον τῆς καρδίας φανερόνει ὁ λόγος ὁπῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἤγουν ὅτι ὅλοι οἱ μαθηταί μου μὲ ἄφησαν, καὶ κανένας δὲν μοι ἐσυμβοήθησεν· ὡσὰν νὰ ἔλεγεν ἔτζι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ φίλοι καὶ οἰκεῖοι μὲ ἐπρόδωκαν, καὶ ἐσερήθηκα ἀπὸ κάθε παρηγορίαν· ὥστε καὶ ἐσύ ὦ Τιμόθεε, ὅταν μείνῃς μόνος μέσα εἰς τὰ δεινὰ, καὶ τὰς πειρασμὰς, ἔχε παρηγορίαν τὸ ἐδικόν μου παράδειγμα.

„Μὴ αὐτοῖς λογισθείη".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ θεῖος Ἀπόστολος λυπεῖται καὶ ἀκριβδύεται τὰς ἐδικάς τῦ μαθητάς; καὶ μ' ὅλον ὁπῦ αὐτοὶ ἔκαμαν σφα ἀχάριστον, καὶ ἄσπλαγχνον ἔργον· διὰ τί αὐτοὶ, ὁπῦ ἦτον οἰκεῖοι καὶ συνεργοὶ τῦ Παύλου, ἀφῆκαν αὐτὸν μόνον· ἐπειδὴ δὲν εἶναι σφα καὶ τὸ αὐτὸ, τὸ νὰ καταφρονηθῇ τινας ἀπὸ τὰς ἔξωθεν ξένους, καὶ τὸ νὰ καταφρονηθῇ ἀπὸ τὰς ἐδικάς τῦ φίλους καὶ μαθητάς· τοῦτο γὰρ τὸ δεύτερον, ἀσυγκρίτως εἶναι λυπηρότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον· μὲ ὅλον τοῦτο ὁ ἀμνησίκακος τῦ Κυρίου Ἀπόστολος εὔχεται νὰ μὴ λογισθῇ εἰς αὐτὰς τοῦτο ὡς ἁμάρτημα, κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον τῇ ἀληθείᾳ ἁμάρτημα μεγάλον, καὶ ἄξιον νὰ λογίζεται· ἐμιμήθη γὰρ ὁ τελισμακάριστος Παῦλος τὸν ἡγαπημένον τῦ Διδάσκαλον Ἰησῦν, ὅστις ἐπὶ τῦ σταυρῦ κρεμάμενος παρεκάλει τὸν Πατέρα διὰ τὰς σταυρωτάς τῦ λέγων· „Πάτερ ἄφες αὐτοῖς"· (Λουκ. κγ'. 34.) καὶ τὸν Πρωτομάρτυρα Στέφανον λέγοντα· „Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην". (Πράξ. ζ'. 60.)

17. „Ἀλλ' ὁ Κύριός μοι παρέστη".

Καὶ ἔτος ὁ λόγος τῦ Ἀποστόλου εἶναι παρηγορία εἰς τὸν Τιμόθεον, ἐπειδὴ φανερόνει, ὅτι ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ὁπῦ ἀφεθῇ ἀπὸ τὰς ἀνθρώπους, ὁ Θεὸς δὲν τὸν ἀφίνει νὰ πάσχῃ δεινά· εἰς καιρὸν γὰρ ὁπῦ οἱ μαθηταὶ καὶ οἰκεῖοι ἀφῆκαν μόνον τὸν Παῦλον, ὁ Κύριος ἐφάνη εἰς αὐτόν.

„Καὶ ἐνεδυνάμωσέ με".

Ἤγουν παῤῥησίαν ἔχαρισεν εἰς ἐμένα, καὶ δὲν με ἄφηκε νὰ νικηθῶ.

„Ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ".

Βλέπε ἐδῶ, ὦ ἀναγνῶστα, τὴν πολλὴν ταπεινοφροσύνην τῦ Παύλου, διὰ τί λέγει, ὅτι ὁ Κύριος δὲν μὲ ἐνεδυνάμωσε, διὰ τί ἦμουν ἄξιος νὰ ἀπολαύσω τῆς χάριτος ταύτης, ἤγουν τῆς ἐμφανίσεως, καὶ ἐνδυναμώσεώς τε· ἀλλά με ἐνεδυνάμωσεν, ἵνα διὰ μέσου μου πληροφορηθῇ τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίου, ἤγουν διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἢ καὶ διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τέλος καὶ πληρωθῇ, καθὼς, θεπέσιον, καὶ σφα, ὅπῦ βασάζει μίαν ἀλαργίδα, ἢ σφα διάδημα βασιλικὸν,

(1) Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος προσθέτει καὶ ἄλλην αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Νέρων ἀπεκεφάλισε τὸν μακάριον Παῦλον· λέγει γάρ ὅτι ὁ Νέρων εἶχε μίαν παλακίδα πολὺ ἠγαπημένην τε, τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος κατηχήσας, τὴν ἔπεισε νὰ δεχθῇ τὴν πίστιν τοῦ Χριστῦ, καὶ ἐνπαντῷ τὴν ἔπεισε νὰ ἀφεθῇ καὶ ἀπὸ τὴν συγχαμερὰν συνουσίαν τῦ Νέρωνος· ὁ δὲ Νέρων, πρῶτον μὲν ἔδεσε τὸν Ἀπόστολον, κατηγορῶν αὐτὸν ὡς πλάνον καὶ λυμεῶνα (ἐκεῖνα δηλαδὴ τὰ ἴδια λόγια ὁπῦ λέγουν καὶ οἱ γονεῖς ἐναντίον ἐκείνων, ὁπῦ παρακινῶν τὰς ὑὰς των εἰς τὸ νὰ καλογερεύσουν, κατηγορῦντας αὐτάς·) ἐπειδὴ δὲ ὁ Νέρων δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Παῦλον, ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν παλακίδα του συμβουλήν, καὶ παρακίνησιν εἰς τὴν σωφροσύνην, ἐθανάτωσεν αὐτόν. (Λόγ. πρὸς τοὺς πολεμοῦντας τοὺς ἐπὶ τῷ μοναζειν ἐνάγουσι τὰς ὑὰς αὐτῶν, Τόμ. ς'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κὸν, ἤθελε γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν θανάτον, ὄχι διὰ τὴν ἀξιότητές, ἀλλὰ διὰ τὰ βασιλικὰ παῦτα ἱμάτια ὁπὲ βασάζει· ἔτζι καὶ ὁ Παῦλος ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸν θανάτον, διὰ τὸ βασιλικὸν κήρυγμα τὲ Εὐαγγελίε ὁπὲ ἐκήρυττε.

„Καὶ ἀκόσῃ παῦτα τὰ Ἔθνη".

Ἤτοι διὰ νὰ γενῇ φανερὰ εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη, ἡ δόξα τὲ κηρύγματος τὲ Εὐαγγελίου, καὶ ἡ πρόνοια, καὶ κηδεμονία, ὁποῦ ἔχει ὁ Θεὸς εἰς ἐμὲ τὸν κηρύττοντα τὸ αὐτοῦ Εὐαγγέλιον (1).

„Καὶ ἐῤῥύσατό με ἐκ στόματος λέοντος".

Ὁ Κύριος, λέγει, παρασταθεὶς εἰς ἐμενα μὲ ἐνεδυνάμωσε, καὶ με ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸ στόμα τὲ λέοντος, ἤγουν τὲ Νέρωνος· λέοντα γὰρ ὀνομάζει ὁ Παῦλος αὐτὸν, διὰ τὸ ἰσχυρὸν τῆς Βασιλείας αὐτὲ καὶ ἄφοβον, καὶ διὰ τὸ ὠμὸν τῆς αὐτὲ γνώμης, κατὰ τὸν Θεοδώρητον. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος παρ' ὀλίγον ἦλθεν εἰς τὸν θάνατον, ἐπειδὴ καὶ ἔπεσε μέσα εἰς αὐτὸν τὸν φάρυγγα τὲ φοβερὲ λέοντος Νέρωνος, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μέσα παραδόξως ἐλυτρώθη μὲ δωάμιν Θείαν (2).

18. „Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργε πονηρὲ".

Τότε μεν, λέγει, μὲ ἐλύτρωσεν ὁ Κύριος ἀπὸ τὸν Νέρωνα καὶ ἀπὸ τὸν σωματικὸν θάνατον· ἐπειδὴ δὲ ἱκανῶς ἐκήρυξα τὸ τότε Εὐαγγέλιον, ἐλπίζω ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον θέλει με λυτρώσει, ὄχι πλέον ἀπὸ τὸν σωματικὸν θάνατον, καὶ ἀπὸ τὸν Νέρωνα (ἐπειδὴ πώρα πλησιάζω νὰ θυσιασθῶ, καὶ νὰ σφαγῶ παρὰ τὲ Νέρωνος) ἀλλὰ θέλει με λυτρώσει ἀπὸ κάθε ἁμάρτημα, ἤτοι δὲν θέλει με ἀφήσει ὁ Θεὸς νὰ μικροψυχήσω εἰς τὸν διὰ μαρτυρίου θάνατον, ἀλλὰ θέλει με δυναμώσει νὰ ἐναντιωθῶ κατὰ τῆς ἁμαρτίας μέχρις αἵματος· τὸ ὁποῖον τὸτο εἶναι τὸ ἴδιον, ὡσὰν νὰ μὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τὸν νοητὸν λέοντα διάβολον· μεγαλιτέρα δὲ εἶναι αὕτη ἡ ἀπολύτρωσις καὶ σωτηρία, ὁπὲ θέλει κάμῃ εἰς ἐμὲ ὁ Κύριος πώρα, ὅταν φαίνεται πῶς συγχωρεῖ νὰ δεθῶ εἰς τὸν θάνατον, παρὰ ἡ προτέρα ἀπολύτρωσις, ὁπὲ μοι ἔκαμεν, ὅταν ἐγλύτωσα ἀπὸ τὸν σωματικὸν θάνατον, καὶ ἀπὸ τὸν αἰσθητὸν λέοντα Νέρωνα.

„Καὶ σώσει εἰς τὴν Βασιλείαν αὐτὲ τὴν ἐπουράνιον".

Ἤτοι ὁ Κύριος λέγει θέλει με ἐλευθερώσει ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν οὐράνιον Βασιλείαν τε θέλει με φυλάξει· ἐπειδὴ τὸτο εἶναι τὸ νὰ σωθῇ τινας, καὶ νὰ φυλαχθῇ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, τὸ νὰ ἀποθάνῃ ἐδῶ διὰ τὸν Χριστὸν, καθὼς τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος· „ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτὲ ἐν τῷ κόσμῳ τότῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν". (Ἰωαν. ιβ'. 25.) Λοιπὸν αὕτη εἶναι ἡ ὄντως καὶ ἀληθινὴ σωτηρία, ὅταν ὑπάγωμεν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐκεῖ διαλάμπωμεν ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν Ἁγίων.

„Ὧ ἡ δόξα εἰς τὲς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν".

Ἰδὲ πῶς δοξολογεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸν Υἱὸν, ἀπαραλλάκτως καθὼς ἐδοξολόγησε καὶ τὸν Πατέρα εἰς πολλὰ μέρη, δι' ὅ,τι ὁ Υἱὸς ὀνομάζεται ἐδῶ Κύριος (3).

19. „Ἄσ-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ὅταν ὁ Παῦλος ἐπέμφθη ἀπὸ Φῆστον τὸν Ἡγεμόνα εἰς τὴν Ῥώμην· καὶ ἀφ' ὅ ἀπελογήθη ἔμπροσθεν τὲ Βασιλέως Νέρωνος, ἀφέθη ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰς Σπανίας, καὶ εἰς ἄλλα Ἔθνη, προσφέρων εἰς αὐτὰ τὸ κήρυγμα τὲ Εὐαγγελίε. Πρώτιμον λοιπὸν ἀπολογίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν γενομένην τότε πρὸς τὸν Νέρωνα.

(2) Ὁ δὲ Κορέσσιος λέγει, ὅτι ὁ θεῖος Ἀμβρόσιος θέλει νὰ ἐννοῇ ὁ Παῦλος λέοντα τὸν διάβολον, τὸν διὰ τὲ Νέρωνος ἐνεργοῦντα πάς κατὰ τὲ Παύλε τιμωρίας.

(3) Ὅτι δὲ ὁ Παῦλος σωστὰ δίζει νὰ δοξολογῇ σωστὰ χῶς τὸν Θεὸν, καὶ ὅτι καὶ οἱ Χριστιανοὶ χρεωστοῦν νὰ δοξολογοῦν τὸν Θεὸν, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τὲ· „τῷ „δὲ Θεῷ, καὶ Πατρὶ ἡμῶν δόξα". (Φιλιπ. δ'. 20.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

19. „Ἀσπασαι Πρίσκιλλαν (1) καὶ Ἀκύλαν".

Ὁ Ἀκύλας, καὶ ἡ Πρίσκιλλα ὅτι, εἶναι τὸ χαιρετωμενον ἐκεῖνο ἀνδρόγυνον, οἵτινες ἐπῆραν τὸν Ἀπολλὼ, καὶ ἀκριβέστερον ἐξέθεντο εἰς αὐτὸν τὸν τῆ Θεῆ ὁδὸν, καθὼς γράφων αἱ Πράξεις τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων· (Πράξ. ιή. 26.) καὶ ὅτι εἶναι ἐκεῖνοι κοντὰ εἰς τὰς ὁποίας ὁ μακάριος Παῦλος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, καὶ ἐδούλευε τὸν τέχνην τῶν τζαδιρίων, μὲ τὸ νὰ ἦτον καὶ ἐκεῖνοι ὁμότεχνοί τε, (Πράξ. ιή. 2.) καὶ διὰ τῦτο συνεχῶς ἐνθυμᾶται αὐτὰς ὁ Παῦλος· βάλλει δὲ τὴν γυναῖκα Πρίσκιλλαν προτίτερα ἀπὸ τὸν ἄνδρα της Ἀκύλαν, διὰ τὶ ἦτον πλέον πιστὴ εἰς τὸν Κύριον καὶ πλέον σπουδαία· ἀγκαλὰ καὶ ἀδιαφόρως τῦτο ὁ Παῦλος ποιεῖ, καὶ ποτὲ μὲν τὸν Ἀκύλαν γράφει πρῶτον, ποτὲ δὲ τὴν Πρίσκιλλαν. Ἀσπάζεται δὲ καὶ χαιρετᾷ τύτες ὁ Παῦλος, διερισκομένες τότε εἰς τὴν Ἔφεσον, διὰ μὲν, διὰ νὰ παρηγορήσῃ αὐτὰς, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τῦτο, τὴν ξεχωριστὴν τιμὴν καὶ ἀγάπην, ὁπῦ εἶχε πρὸς αὐτάς· τρίτον δὲ καὶ μεγαλίτερον, ἵνα μὲ τὸν χαιρετισμὸν μεταδώσῃ εἰς αὐτὰς, χάριν θείαν· διὰ τὶ καὶ μόνος ὁ χαιρετισμὸς τῆ μακαρίᾳ, καὶ ἁγίᾳ ἐκείνῃ Ἀποστόλῃ, ἦτον ἀρκετὸς νὰ γεμώσῃ ἀπὸ πολλὴν χάριν ἐκεῖνον, ὁπῦ ἐχαιρέτιζε.

„Καὶ τὸν Ὀνησιφόρῳ οἶκον".

Χαιρέτισον, λέγει, ὦ Τιμόθεε, ὄχι τὸν Ὀνησιφόρον, ἀλλὰ ὅλην τὴν φαμιλίαν καὶ τὸ ὀσπήτιον τῆ Ὀνησιφόρῳ· ἐπειδὴ ὁ Ὀνησιφόρος τότε διερίσκετο εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐπιμελεῖτο τὸν Παῦλον εἰς τὰ δεσμὰ διερισκόμενον, ὡς προείπομεν. Μὲ τὸν χαιρετισμὸν δὲ τῦτον κάμνει ὁ Παῦλος τὰς οἰκιακὰς τῆ Ὀνησιφόρῳ, προθυμοτέρας εἰς τὸ νὰ ἐπιμελῶνται καὶ αὐτοὶ τὰς ἀναρέτως ἄνδρας, ὅταν διερίσκωνται εἰς τὰ δεινὰ διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τὴν τῆ Χριστῆ ἐντολήν.

20. „Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλή-
„τῳ ἀσθενοῦντα".

Ἐπειδὴ τὰς μαθητὰς τύτες δὲν ἐνθυμήθη αὐτέρω ὁ Παῦλος, διὰ τῦτο τὰς ἐνθυμεῖται τώρα ἐδῶ, καὶ ἔτζι δείχνει τὸν ἑαυτόν τε μεμονωμένον καὶ ἐσερημένον ἀπὸ ὅλους, ἵνα μὲ τῦτο τραβίξῃ τὸν Τιμόθεον νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν μίαν ὥραν πρότερον. Διὰ τί δὲ ὁ Παῦλος δὲν ἰάτρευσε τὸν Τρόφιμον, ὁπῦ ἦτον ἀσθενής; ὅτι οἱ Ἅγιοι δὲν ἐδυνάντο νὰ ἐνεργῶν ὅλα ὅσα ἤθελον· ἔκαμνε δὲ τῦτο ὁ Θεὸς, διὰ νὰ μὴ θεοποιήσων αὐτὰς οἱ ἄνθρωποι. Διὰ τῦτο καὶ ὁ Μωϋσῆς, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ ἦτον ἰσχνόφωνος ἀπὸ νεότητός τε, ὅμως δὲν ἰάτρευσε τὸν ἑαυτόν τε, οὐδὲ ἐμβῆκεν εἰς τὴν γλῶ τῆς ἐπαγγελίας, διὰ νὰ μὴ νομισθῇ Θεὸς ἀπὸ τὰς Ἰουδαίους· ἔτζι καὶ ὁ ἴδιος ἦτος Παῦλος, σκόλοπα εἶχε τὰς ἐναντίας τῆ κηρύγματος, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ αὐτὰς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἡ Μίλητος δὲ εἶναι κοντὰ εἰς τὴν Ἔφεσον· ἀράγε δὲ, πότε ἀφῆκεν ὁ Παῦλος εἰς Μίλητον τὸν Τρόφιμον ἀσθενῆ; ὅταν ἐπήγαινεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἢ ἀφ' ἧς ἐπῆγεν εἰς Ῥώμην, καὶ πάλιν ἀνέβη εἰς ταῦτα τὰ μέρη τῆς Ἀσίας; δὲν ἠξεύρομεν νὰ εἰποῦμεν καθαρά.

21. „Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν".

Ἐπειδὴ, λέγει, ὦ Τιμόθεε, ἐγὼ ἔμεινα μόνος, καὶ εἶμαι ἐσερημένος ἀπὸ κάθε μέρος, καθὼς ἐκ τῶν προειρημένων καταλαμβάνεις, διὰ τῦτο σπούδασον νὰ ἔλθῃς· δὲν λέγει δὲ ὅτι σπούδασον νὰ ἔλθῃς, πρὸ τῆ νὰ ἀποθανῶ· (ἐπειδὴ καὶ ἦτον τῦτο λυπηρὸν μήνυμα εἰς τὸν Τιμόθεον) ἀλλὰ νὰ ἔλθῃς διὰ νὰ μοῦ ἐμποδισθῇς ἀπὸ τὸν χειμῶνα, καὶ πλέον δὲν θέλεις με ἰδῇς δηλαδή· ἀγκαλὰ καὶ τῦτο δὲν τὸ εἶπε, διὰ νὰ μὴ λυπήσῃ τὴν καρδίαν τῦ Τιμοθέυ.

„Ἀσ-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος ἔχει Πρίσκαν, κατὰ ἀποκοπὴν, ἀπὸ τῆ Πρίσκιλλαν, τῆ ὀνόματος γενομένης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος".

Τοῦτον τὸν Λῖνον ἱστοροῦσι μερικοὶ ὅτι ἔγινεν Ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης ὕστερα ἀπὸ τὸν Πέτρον· τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος (1).

„Καὶ Κλαυδία".

Βλέπεις Χρισιανὲ, πῶς καὶ αἱ γυναῖκες τῷ τότε καιρῷ, ἦτον διάπυραις καὶ θερμαῖς εἰς τὴν πίσιν; καὶ πῶς ἦτον ἐσαυρωμεναις, ἤγουν νενεκρωμεναις εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου πράγματα; διὰ ὅ,τι τὸ γενός τῶν γυναικῶν τίποτε δὲν εἶναι κατώτερον ἀπὸ τὸ γενός τῶν ἀνδρῶν, μόνον ἐὰν θέλῃ νὰ δείξῃ προθυμίαν· ἐπειδὴ, ὄχι μόνον εἰς τὰ βιωτικὰ πράγματα πολλὰ χρησιμεύουν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ· διὰ τὶ καὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ ὁσπητίου οἰκονομοῦν, καὶ τὴν φαμιλίαν ἀναδέχονται, καὶ τοὺς ἄνδρας κάμνουν ἀμεριμνους, εἰς τὸ νὰ μεταχειρίζωνται τὰς τέχνας των, καὶ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις· ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ ἠμποροῦν νὰ ἀσκήσουν τὴν σωφροσύνην καὶ καθαρότητα, περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, καὶ νὰ δείξουν τὸν ἁγιασμὸν τῆς σαρκὸς, καὶ τὴν κοσμιότητα τῶν ἠθῶν, καὶ τὴν νηστείαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθολικῶς, ἐὰν αἱ γυναῖκες θέλουν, καὶ ἔχουν καλὴν προαίρεσιν, καὶ γνώμην, καὶ προθυμίαν, κἰνσὰ ἐμπόδιον δὲν ἔχουν ἀπὸ τὴν φύσιν, εἰς τὸ νὰ ἐργασθοῦν ὅλας τὰς ἀρετὰς, παρομοίως ὡσὰν καὶ οἱ ἄνδρες (2).

„Καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες".

Εἰδῶ δὲν λέγει ὁ Παῦλος κατ' ὄνομα τοὺς χαιρετοῦντας τὸν Τιμόθεον ἀδελφούς, ἀλλὰ ἀνωνύμως, ὅλοι, λέγει, οἱ ἀδελφοὶ σὲ ἀσπάζονται· ἐπειδὴ ἀγκαλὰ καὶ ἦτον τόσοι πολλοὶ πισοὶ εἰς τὴν Ῥώμην, ὅμως μόνους τοὺς ἀνωτέρω ἀναφέρει ὁ Παῦλος κατ' ὄνομα, διὰ τὶ αὐτοὶ ἔλαμπον εἰς τὴν ἀρετὴν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ διὰ τὶ αὐτοὶ ἦτον ἔξω τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων καὶ παραχῶν, καὶ ἦτον θερμότεροι εἰς τὴν πίσιν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἀγάπην.

22. „Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ Πνεύματός σου".

Μὴ λυπῆσαι, λέγει, ὦ τέκνον μου Τιμόθεε, διὰ τὶ ἐγὼ χωρίζομαι ἀπὸ λόγου σου· ἤξουρε γὰρ ὅτι ὁ Κύριος εἶναι μὲ ἐσένα· δὲν εἶπε δὲ, ὅτι εἶναι μὲ ἐσένα, ἀλλὰ μὲ τὸ Πνεῦμά σου· διὰ νὰ δείξῃ εἰς αὐτὸν, ὅτι ἔχει διπλῆν τὴν βοήθειαν, καὶ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁποῦ βοηθεῖ, ἤτοι αὐξάνει τὴν χάριν ταύτην. Νοεῖ δὲ ὁ Ἀπόστολος καὶ ἄλλο μὲ τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι τότε εἶναι ὁ Κύριος μὲ ἡμᾶς, ὅταν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔχωμεν μαζί μας, καὶ δὲν διώκωμεν αὐτὸ ἀπὸ λόγου μας μὲ τὰς ἁμαρτίας· ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ὅταν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δὲν ἔχωμεν, ὅτε τὸν Χριστὸν ἔχομεν,

(1) κα-

---

(1) Λέγει γὰρ ὁ Μελέτιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορ. Τόμ. ά. σελ. 152. ὅτι μετὰ τὸ μαρτύριον Παύλου καὶ Πέτρου, πρῶτος κληροῦται τὸν Ἐπισκοπὸν τῆς Ῥώμης ὁ Λῖνος· ὃν τῷ β'. ἔτει τῆς Βασιλείας τοῦ Τίτου, ὡς λέγει ὁ Εὐσέβιος (Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. γ'. κεφ. κβ'.) Ἀνάκλητος διαδέχεται· τὸν δὲ Ἀνάκλητον ὁ Κλήμης· ἀγκαλὰ καὶ ἄλλοι θέλασι, πρῶτον νὰ ἔγινεν Ἐπίσκοπος Ῥώμης ὁ Κλήμης, καὶ δεύτερος ὁ Ἀνάκλητος, ἀφίνοντας τὸν Λῖνον καὶ τὸν Κλῆτον· κατὰ τοὺς περισσοτέρους ὅμως ὁ Λῖνος τίθεται πρῶτος, καὶ δεύτερος ὁ Κλήμης· τρίτος ὁ Κλῆτος, τέταρτος ὁ Ἀνάκλητος· ὅθεν ὁ Καραϊτζᾶς τὴν ὑπόθεσιν τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης Ἐπισκόπων, ὀνομάζει περιπεπλεγμένην καὶ συγχεχυμένην.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἀναφέρει τὴν ἁγίαν Μάρτυρα Ἰουλίτταν λέγουσαν εἰς τοὺς ἐκεῖ παρεσῶσας γυναῖκας, ὅταν ἔμελλε νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν φωτίαν· „ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος τοῖς ἀνδράσιν ἐσμὲν· κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγόναμεν, ὡς καὶ ἔνοι· (οἱ ἄνδρες δηλαδὴ) „ἀρετῆς δεκτικὸν τὸ θῆλυ ἀμοτίμως τῷ ἄρρενι παρὰ „τοῦ κτίσαντος γέγονε· καὶ τί γάρ, ἢ συγγενεῖς τοῖς ἀν„δράσι διὰ πάντων ἐσμέν· ἐκ γὰρ σαρκὸς μόνον ἐλήφθη „πρὸς γυναικὸς κατασκοδὴν, ἀλλὰ καὶ ὁσιῶν ἐκ τῶν ὁσίων· „ὥστε τὸ σεμνὸν, καὶ εὔτονον, καὶ ὑπομονητικὸν, ἐξίσου τοῖς „ἀνδράσι, καὶ παρ' ἡμῶν ὀφείλεται τῷ Δεσπότῃ. Ταῦτα „εἰποῦσα, πρὸς τὴν πυρὰν ἤλατο". (Ὁμιλ. εἰς τὴν αὐτὴν Μάρτυρα).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(1) καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν· „εἰδέτις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐ„τοῦ". (Ῥωμ. ή. 9.)

„Ἡ χάρις μεθ' ἡμῶν, Ἀμήν.

Μετὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Παῦλος εὔχεται καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ ἦναι παντοτε εὐάρεστος εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ εὑρίσκῃ χάριν κοντὰ εἰς αὐτόν· διὰ τί, καθὼς ἐκεῖνος, ὁποῦ ἀξιώθῃ νὰ βλέπῃ τὸν Βασιλέα, καὶ νὰ ἔχῃ χάριν κοντὰ εἰς αὐτὸν, δὲν αἰσθάνεται κἀνένα λυπηρὸν, διὰ τὴν χαρὰν ὁποῦ ἀπολαμβάνει ἐκ τῆς θεωρίας καὶ χάριτος τοῦ Βασιλέως· τοιουτοτρόπως καὶ ὅποιος ἔχει τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐγκάτοικον εἰς τὸν ἑαυτόν του, αὐτὸς κἂν ὑστερηθῇ ἀπὸ τοὺς φίλους του, κἂν εἰς πολλὰ κακὰ καὶ θλίψεις περιπέσῃ, κἀμμίαν αἴσθησιν τῶν τοιούτων δὲν λαμβάνει· διὰ τί ἡ χάρις ἐκείνη τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εὑρίσκεται μέσα εἰς αὐτὸν, φυλάττει τὴν ψυχήν του ἀνωτέραν ἀπὸ ὅλα· αὐτὴ δὲ πάλιν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν μένει εἰς ἡμᾶς, πάρεξ ἐὰν πράττωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ ἀρέσκουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ Δεσπότην μας· διότι καθὼς ἀκολουθεῖ εἰς τὰ ὀσπήτια τῶν αὐθεντῶν καὶ ἀρχόντων, καὶ ἐκεῖνοι μόνοι οἱ δοῦλοι εὑρίσκουσι χάριν κοντὰ εἰς τοὺς αὐθεντάς των, ὅσοι πράττουν τὰ ἀρεστὰ εἰς αὐτούς· τοιουτοτρόπως καὶ κάθε Χριστιανὸς θέλει εὕρῃ χάριν κοντὰ εἰς τὸν κοινὸν ἁπάντων Αὐθέντην Θεὸν, ὅποιος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Αὐθέντου Θεοῦ, καὶ πράττει τὰ θελήματα, ὁποῦ εἶναι ἀρεστὰ εἰς αὐτόν· μὲ τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον ἀπολαμβάνει παντοτε ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν αὐτοῦ πρόνοιαν, καὶ χάριν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν (2).

Ἡ πρὸς Τιμόθεον δευτέρα αὕτη Ἐπιστολὴ ἐγράφη καὶ ἐστάλη ἀπὸ Ῥώμης, ὅταν ὁ Παῦλος παρεστάθη εἰς τὸν Καίσαρα Νέρωνα τὴν δευτέραν φοράν.

ΠΑΥ-

(1) Ἴσως δὲ Πνεῦμα ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὴν ψυχὴν τοῦ Τιμοθέου· εὔχεται λοιπὸν ὁ Παῦλος νὰ μένῃ ὁ Χριστὸς μὲ τὴν ψυχήν του, ἐγκατοικῶν εἰς αὐτὴν, καὶ φωτίζων, καὶ διδάσκων αὐτὴν τὰ πρακτέα.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος καὶ ταῦτα προσθέτει· „συνέ„ταξε καὶ ἑαυτὸν ὁ Παῦλος εἰς τὴν μετανοίαν τῆς χάρι„τος· ἵς γένοιτο καὶ ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, ταῖς τῶν γράψαντος „καὶ ἀποδεξαμένου τὰ γράμματα πρεσβείαις, καὶ ἴδοιμεν „αὐτοὺς ἐν ταῖς αἰωνίαις αὐτῶν σκηναῖς, μὴ πόρρωθεν „ὡς ὁ πλούσιος τὸν Λάζαρον, ἀλλὰ παροικοῦντας, καὶ „ὑπὸ τὴν ἐκείνων ἡγεμονίαν τελοῦντας".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Π Α Υ Λ Ο Υ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτυ Ἀρχιεπισκόπυ Βυλγαρίας Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Τίτον τῦ Ἀποςόλυ Παύλυ Ἐπιςολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλῶν (1).

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τίτον Ἐπιστολῆς (2) καπὰ τὸν Χρυσόστομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκυμένιον.

Ἀπὸ τὺς μαθητὰς τῦ Ἀποςόλυ Παύλυ, ὁ Τίτος ἦτον θαυμαςὸς, καὶ δόκιμώτατος, διὰ τῦτο καὶ τῆς μεγάλης νήσυ Κρήτης, πρῶτος ἐχειροτονήθη παρὰ τῦ Παύλυ Ἐπίσκοπος, καὶ ἐνεπιςεύθη τὰς κρίσεις καὶ χειροτονίας τόσων Ἐπισκόπων, ὅσων ἐχρειάζετο μία τοιαύτη ἑκατόμπολις Νῆσος, καὶ τὴν προσασίαν τῶν ἐν αὐτῇ διρισμομένων τόσων χιλιάδων Χριςιανῶν, καὶ ἐφοροσάχθη ἀπὸ τὸν Παῦλον διὰ τῆς Ἐπιςολῆς ταύτης, νὰ ἀναπληρώσῃ αὐτὺς τὰ ἐδικά τυ ἐλλείποντα (3). Γράφει δὲ τὴν Ἐπιςολὴν ταύτην ὁ Παῦλος ὅταν διρίσκετο εἰς ἄδειαν καὶ ἐλευθερίαν, πρὸ τῦ ἀκόμη νὰ δεθῇ καὶ νὰ φυλακωθῇ ὑπὸ τῦ Νέρωνος· ἐπειδὴ καὶ εἰς κάμμία μέρος τῆς Ἐπιςολῆς ταύτης, δὲν ἀναφέρει πειρασμὺς, ἄτε θλίψεις καὶ δεσμά· ὅθεν καὶ φαίνεται εἰς ἐμᾶς, λέγει ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Θεοδώριτος, ὅτι ἡ Ἐπιςολὴ αὕτη ἐγράφη προτίτερα ἀπὸ τὴν πρὸς Τιμόθεον δευτέραν Ἐπιςολήν· διὰ τὶ ἐπείνην ἔγραφεν ὁ Παῦλος ὅταν ἦτον κοντὰ εἰς τὸ διὰ Μαρτυρίαν τέλος· συνεχῶς δὲ ἐνθυμᾶται εἰς τὴν Ἐπιςολὴν ταύτην τὴν χάριν τῦ Θεῦ, διὰ μέσυ τῆς ὁποίας ἐσώθημεν, μὲ τὸ νὰ ἠξεύρῃ, ὅτι τῦτο εἶναι ἀρκετὴ παρηγορία εἰς κάθε Χριςιανόν· ἐπειδὴ ὅποιος Χριςιανὸς ἐνθυ-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει εἶναι κατὰ τὴν τάξιν, καθ' ἃς ἔγραψε πὰς Ἐπιςολάς τυ ὁ Παῦλος, μετὰ πὰς δύω πρὸς Θεσσαλονικεῖς, καὶ πὰς δύω πρὸς Κορινθίυς, καὶ τὴν πρώτην πρὸς Τιμόθεον, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος ἐν τῷ προοιμίῳ τῶν Ἐπιςολῶν τῦ Παύλυ.

(2) Ἡ Ἐπιςολὴ αὕτη ἐγράφη κατὰ τὸν Μελέτιον, ἔτη κς'. μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τῦ Κυρίυ. Τόμ. ά. σελ. 41. τῆς Ἐκκλησ. Ἱςορίας.

(3) Ὅθεν ἐκ τύτυ εἶναι φανερὸν, ὅτι γεώργιον καὶ φυτεία πνευματικὴ τῆς τῦ Παύλου διδασκαλίας, εἶναι καὶ ἡ περιώνυμος Κρήτη· διὸ καὶ ὁ ἱερὸς Θεοδώρητος ἔτω γράφει· „ἐκ ἠπειρώταις μόνον, ἀλλὰ καὶ νησιώταις ὁ „θεῖος Ἀπόςολος τὴν σωτήριον διδασκαλίαν προσή„νεγκε· καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν Κρήτην (Νῆσος „δὲ αὕτη μεγίςη) τῷ φωτὶ τῆς θεογνωσίας κατηύγα„σε· τὰ δὲ τῆς εὐσεβείας κατασήξας θεμέλια, τῷ „τρισμακαρίῳ Τίτῳ τὴν λοιπὴν οἰκονομίαν ἐπίςευσε".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θυμηθῇ, ποῖος μὲν ἦτον πρότερον, ποίας δὲ δωρεὰς καὶ χάριτας ἠξιώθη νὰ λάβῃ ὕστερον ἀπὸ τὸν Θεὸν, αὐτὸς θέλει σπουδάσει βέβαια, νὰ μὴ παρακινήσῃ τὸν διεργέτην τὸν Θεὸν, ὁπὸ τὸν ἐχάρισε τοιαύτας χάριτας. Ἡ αἰτία δὲ, διὰ τὴν ὁποίαν ἔγραφη ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, εἶναι ἡ ἀκόλουθος.

Ἐπειδὴ πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἦτον εἰς τὴν Κρήτην, οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν πρόφασιν τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἐπεχείρουν νὰ πλανοῦν τοὺς Χριστιανούς· τοῦτο μαθὼν ὁ Παῦλος, γράφει εἰς τὸν Τίτον, καὶ πρῶτον μὲν δύχαριστεῖ τὸν Θεὸν διὰ τὴν δύλάβειαν τοῦ Τίτου, καὶ φανερόνει, ὅτι ἡ ἐν τῷ Χριστῷ πίστις, δὲν ἦναι νεωτέρα, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἡτοιμάσθη παρὰ τοῦ Θεοῦ· δεύτερον διδάσκει τὸν Τίτον πῶς νὰ καταστήσῃ Ἐπισκόπους εἰς κάθε πόλιν, καὶ ποῖοι πρέπει νὰ εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι· ἔπειτα προσάζει τὸν Τίτον νὰ ἐπιτιμᾷ ἐκείνους, ὁπὸ ἀντιλέγουν εἰς τὴν ὑγιαίνουσαν πίστιν, καὶ μάλιστα τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντας, καὶ νὰ ἠξεύρῃ ὅτι οἱ Κρητικοὶ εἶναι ἀργοὶ, καὶ ψεῦσται. Μετὰ ταῦτα διδάσκει, ὅτι ὅλα τὰ φαγητὰ εἶναι καθαρὰ εἰς τοὺς καθαρούς· καὶ ποίαις πρέπει νὰ εἶναι ἡ γερόντισσαις, καὶ πῶς πρέπει νὰ σωφρονίζουν τὰς νέας· ὁμοίως καὶ οἱ δοῦλοι πῶς πρέπει νὰ ὑποτάσωνται εἰς τοὺς αὐθεντάς των. Καὶ τελευταῖον ἐνθυμήσας τὸν Τίτον, ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις, δὲν μας ἐδικαίωσεν ἀπὸ τὰ ἔργα μας, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐδικήν του φιλανθρωπίαν, καὶ παραγγέλας νὰ ἀποστρέφεται τοὺς περὶ τοῦ νόμου μάχας ὡς ἀναισχύντους, φανερόνει νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτὸν ὁ Τίτος, καὶ ἔτζι τελειόνει τὴν Ἐπιστολήν. Μὴ θαυμάσῃς δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ἀΐσως καὶ ὁλόκληρον τὸ γένος τῶν Κρητῶν ὑβρίζῃ ὁ Παῦλος ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ· ἐπειδὴ δὲν κάμνει τοῦτο ὡς ὑβριστὴς, ἀλλὰ ὡς ζηλωτὴς τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς μυρίας λοιδορίας ἔλεγεν εἰς τοὺς Γραμματεῖς, ὄχι διὰ λόγου του, ἀλλὰ διὰ τὶ ἐπροξένουν εἰς τοὺς ἄλλους ἀπώλειαν. Συντόμου δὲ τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Παῦλος ἔγραψε, διὰ νὰ μάθωμεν καὶ ἀπὸ τοῦτο, τὴν ἀρετὴν καὶ προκοπὴν τοῦ Τίτου· ἐπειδὴ ὁ ἐνάρετος καὶ προκομμένος, δὲν χρειάζεται λόγια πολλὰ, ἀλλὰ μόνον ὀλίγην ἐνθύμησιν, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν τὴν λέγουσαν „τοῖς φρονίμοις ὀλίγα“· καὶ τὸ τοῦ Σολομῶντος „δίδου σοφῷ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσαι“. (Παρ. Θ'. 9.) (1)

ΕΡ.

(1) Σημείωσαι ὅτι ὁ Τίτος, Ἕλλην ὤν, ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Παύλου, καὶ οὐ περιέτεμεν αὐτὸν, γράφει γὰρ εἰς ὡς Γαλάτας πάλιν ὁ Παῦλος· „ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, „Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι“· (Γαλ. β. 3.) πολλὰ δὲ ἐγκώμια γράφει ὁ Παῦλος διὰ τὸν μακάριον τοῦτον Τίτον· ἀδελφόν του γὰρ ἴδιον ὀνομάζει αὐτὸν, καὶ λυπεῖται πολλὰ διὰ τί δὲν τὸν εὗρεν· „ἐλθὼν δὲ εἰς „τὴν Τρωάδα εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύ„ρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν „τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν „μου“· (β'. Κορ. β'. 12.) ἀλλὰ καὶ παρηγορητὴν τὸν ὀνομάζει ὁ Παῦλος αὐτὸν· „ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπει„νοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου“. (β'. Κορ. ζ'. 6.) τὴν χαρὰν τοῦ Τίτου, χαρὰν ἐνόμιζεν ἐδικήν του ὁ Παῦλος· „περισσοτέρως δὲ μᾶλλον „ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ „πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν“· (β'. Κορ. ζ'. 13.) καὶ τὸν Τίτον εἶχε συνεχδημόν του ὁ Παῦλος εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου· „ἀνέβην φησὶν εἰς Ἱεροσόλυμα „μετὰ Βαρνάβα συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον“. (Γαλ. β'. 1.) Τοῦτο φαίνεται καὶ εἰς τὸ ἡ. Κεφ. τῆς β'. πρὸς Κορινθίους, Στίχ. 6. 16. καὶ εἰς τὸ 12'. Στίχ. 18.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „Παῦλος δοῦλος Θεοῦ, Ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἀδιαφόρως τὰ ὀνόματα ταῦτα γράφει ὁ Παῦλος, διὰ τὶ εἰς ἄλλα μὲν μέρη, δοῦλον Χριστοῦ ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του, (Ῥωμ. ά. 1.) Ἀπόστολον δὲ Θεοῦ· ἐδῶ δὲ τώρα ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του ὅλον τὸ ἐναντίον· ἐπειδὴ ἠξεύρει πῶς δὲν εἶναι καμμία διαφορὰ μεταξὺ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, δηλαδὴ κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν, καὶ κατὰ τὰ οὐσιώδη καὶ φυσικὰ ἰδιώματα.

„Κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐ-
„σέβειαν". (1)

Πολλῶν λογιῶν τὸ ῥητὸν τοῦτο νοεῖται· ἢ ὅτι ἐγὼ εἶμαι Ἀπόστολος, εἰς τὸ νὰ πιστεύσουν οἱ ἐκλεκτοὶ διὰ μέσου μου· ἢ ὅτι ἐγὼ προεχειρίσθηκα Ἀπόστολος, ὄχι διὰ τὶ ἐκαπόρθωσα καμμίαν ἀρετὴν, ἀλλὰ διὰ τὶ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ πιστεύσουν εἰς τὰ λόγιά μου οἱ ἐκλεκτοί του (2)· ὥστε τὸ πᾶν εἶναι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἐμπιστεύθη εἰς ἐμὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ὄχι διὰ τὶ ἐγὼ ἤμουν ἄξιος, ἔλαβον τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς· ἔπειτα, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ προσφέρωμεν κάποιαν ἐδικήν μας ἀρετὴν εἰς τὰ τοῦ Θεοῦ χαρίσματα, ἀκολούθως λέγει· καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ἤγουν, διὰ τὶ ἐγὼ ἐγνώρισα τὴν ἀλήθειαν τῆς εὐσεβείας, διὰ τοῦτο ἐνεπιστεύθην τὸ Ἀποστολικὸν ἀξίωμα· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐδὲν ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας εἶναι ἐδική μας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς αἴτιος εἶναι ὁ Θεός· διὰ τὶ ἡμεῖς γνωσθέντες πρότερον ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔτζι ἐπιγινώσκομεν καὶ ἡμεῖς τὸν Θεόν·

---

(1) Τὰ τέσσαρα αἴτια φανερόνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, κατὰ τὸν Κορέσιον· τὸ ὑλικὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας· τὸ τελικὸν, ὅπερ εἶναι ἡ ἐλπὶς τῆς αἰδίου ζωῆς· (στίχ. 2.) τὸ ποιητικὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Θεός· „ὃν προεπηγγείλατο ὁ „ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων"· καὶ τὸ ἰδικὸν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἐμπιστευθεῖσα τῷ Παύλῳ διδασκαλία καὶ τὸ Εὐαγγέλιον· „ἐφανέρωσε δὲ τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν „κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ". (στίχ. 3.)

(2) Ἐκλεκταὶ δὲ λέγει ὁ Κορέσιος, ἐγίναν διὰ τῆς πίστεως, καθ' ὅ, τι ἡ πίστις εἶναι ὡσὰν μία διάθεσις καὶ προετοιμασία, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἡ δικαιοσύνη προξενεῖται εἰς ἡμᾶς· καὶ ἡ μὲν χάρις, εἶναι ὡσὰν μία πρώτη ἐντελέχεια· ἡ δὲ πίστις, εἶναι ὄργανον καὶ διάθεσις πρώτη εἰς τὸ νὰ λάβῃ τινὰς τὴν χάριν· καὶ ἔτζι γίνεται ἡ χάρις πρώτη δικαιοσύνη, μὲ τὴν ὁποίαν γίνεται ὁ ἄνθρωπος δίκαιος ἀπὸ ἁμαρτωλός· ἡ δὲ ἀγάπη καὶ ἐλπὶς καὶ μετάνοια, καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ, εἶναι δευτέρα δικαιοσύνη, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὢν δίκαιος διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς πίστεως, τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης τὰ θεοφιλῆ ἐργάζεται· ἡ πίστις ὅμως εἶναι ἡ ἀναγκαία διάθεσις ἡ δικαιοῦσα τὸν ἁμαρτωλόν· ἐπειδὴ δὲ αὐτῆς ἡ χάρις εἰς ἡμᾶς ἔρχεται· καὶ διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος εἰς αὐτὴν ἀποδίδει τὴν δικαίωσιν, ὡσὰν εἰς ἀρχὴν καὶ ῥίζαν καὶ θεμέλιον τῶν λοιπῶν διαθέσεων· καὶ ὅτι διὰ Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθημεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεὸν· καθὼς ἀλλαχοῦ ὁ ἴδιος Παῦλος λέγει· „νῦν δὲ γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέν„τες ὑπὸ Θεοῦ". (Γαλ. δ'. 9.) Ἡ ἔννοια ἐδῶ ὁ Παῦλος κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἐκλεκτῶν, ἤγουν καθὼς ἐπίστευσαν οἱ ἄλλοι ἐκλεκτοὶ, ἔτζι ἐπίστευσα κ' ἐγὼ, καὶ ἐγνώρισα τὴν ἀλήθειαν· πρὸς διαφορὰν δὲ τοῦ παλαιοῦ νόμου, εἶπε τὴν ἀλήθειαν· ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν ἦτον ἀλήθεια, ἀλλ' ἐδὲ πάλιν ἦτον ψεῦδος, ἀλλ' ἦτον τύπος καὶ σκιὰ τῆς ἀληθείας, ἤγουν τῆς χάριτος τοῦ Εὐαγγελίου· λέγωντας δὲ κ' ἐκλεκτοὺς τοὺς τῆς χάριτος Χριστιανοὺς, κρημνίζει τοὺς ἐν τῷ νόμῳ Ἰουδαίους· διὰ τί ἀγκαλὰ κ' οἱ τὸν νόμον φυλάττοντες, ἦτον σῶα καιρὸν ἐκλεκτοὶ, ἀλλὰ πῶρα δὲν εἶναι. Βλέπε δὲ ὅτι πρῶτον εἶναι ἡ πίστις, κ' ἔπειτα ἀπὸ τὴν πίστιν γεννᾶται ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας, κ' ὄχι ἀπὸ τοὺς συλλογισμούς· „ἐὰν γὰρ φησι μὴ πι„στεύσητε, οὐδ' ὁ μὴ συνῆτε". (Ἡσ. ζ'. 9.) λέγωντας δὲ ἀληθείας, ἐπρόσθεσε τῆς κατ' εὐσέβειαν· διὰ τί κ' εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα εἶναι γνῶσις ἀληθινή· χάριν παραδείγματος, σῶας ἔχει γνῶσιν ἀληθινὴν τῆς γεωργικῆς τέχνης, ἄλλος τῆς τεκτονικῆς, ἄλλος τῆς ῥαπτικῆς, καὶ ἄλλος, ἄλλης· ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ὁμιλεῖ ἐδῶ διὰ τὴν τοιαύτην ἀλήθειαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς εὐσεβείας.

2. „Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου".

Ἀφ' ὅ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος πόσας εὐεργεσίας ἔκαμεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, χαρισάμενος τὴν τῶν ἐκλεκτῶν πίστιν, κ' τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας τῆς εὐσεβείας· τώρα λέγει ἐδῶ, κ' ὅσας εὐεργεσίας ἔχει νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ· διὰ τί καὶ αὐτὴ ναὶ ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας, ὁπῦ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, εἶναι ἀληθῶς μία μεγαλωτάτη εὐεργεσία, ἐπειδὴ διὰ μέσου αὐτῆς ἐλευθερώθημεν ἀπὸ τὴν πλάνην τοῦ ψεύδους τῆς ἀσεβείας· ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς, πλουσιόδωρος ὢν, δὲν ἀρκέσθη εἰς τὸ νὰ μᾶς δώσῃ ταύτην μόνην τὴν εὐεργεσίαν, ἀλλὰ διὰ μισθὸν τῆς τοιαύτης ἐπιγνώσεως, δίδει εἰς ἡμᾶς κ' ζωὴν αἰώνιον ἐν τῷ μέλλοντι· ἐπειδὴ, διὰ τί ἐγνωρίσαμεν αὐτὸν, διὰ τοῦτο, λέγει, κ' ἐλπίζομεν νὰ λάβωμεν ζωὴν αἰώνιον. Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστολῆς, ἀπαριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ; ἵνα κ' αὐτὸν τὸν Ἐπίσκοπον Τίτον, καὶ πολλῷ μᾶλλον τοὺς μαθητὰς καὶ τὸ ποίμνιόν του, κάμῃ προθυμοτέρους εἰς τὸ νὰ φανῶν εὐάρεστοι πρὸς τὸν εὐεργέτην τους; λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος τὸ, „ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς „αἰωνίου" σαλεύει κ' κρημνίζει τὰ νόμιμα τῶν Ἰουδαίων· διὰ τί οἱ Ἰουδαῖοι ἤλπιζον διὰ μισθὸν τὰ κόπια των, μόνην τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ τὰ πρόσκαιρα αὐτῆς ἀγαθὰ, εὐτυχίαν, πλοῦτον, πολυτεκνίαν, κ' τὰ λοιπὰ, κ' ὄχι τὴν αἰώνιον ζωὴν, κ' τὰ ἀΐδια ἀγαθά.

„Ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων".

Ἀνίσως ὁ Θεὸς ἦναι ἀψευδὴς κ' ἀληθινὸς, βέβαια θέλει δώσει κ' μετὰ θάνατον ἐκείνην τὴν ζωὴν κ' τὰ ἀγαθὰ, ὁπῦ ὑπεσχέθη· καθὼς δὲ καὶ ἐξ ἀρχῆς προώρισεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ζωὴν ταύτην καὶ τὰ ἀγαθά· κ' ὄχι πῶς πρότερον μὲν δὲν ἤθελε νὰ τὰ δώσῃ, ὕστερον δὲ μετανοήσας κ' μεταβουλευσάμενος ἠθέλησε διὰ νὰ τὰ δώσῃ· μακρὰν γὰρ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν μεταβούλευσις κ' μετάνοια· ἐδὲ ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἐπροσδράμουν εἰς τὴν πίστιν, καὶ δὲν ἠθέλησαν τὰ αἰώνια αὐτὰ ἀγαθὰ, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τὰ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύσαντας Ἐθνικοὺς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, καὶ πρὸ τῶν αἰώνων ἔτζι ἦτον τετυπωμένον εἰς τὴν θεαρχικὴν τοῦ Θεοῦ ἰδέαν νὰ δοθοῦν, κ' ἔτζι ὁ Θεὸς μᾶς ἠγάπησεν (1)· ἀπόδειξις δὲ τῆς εὐγενείας ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν εἶναι, τὸ νὰ ἀγαπῶμεθα αὖθεν κ' ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὸν Θεόν.

3. „Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι".

Διὰ νὰ μὴν εἴπῃ τινας, κ' διὰ τί ὁ Θεὸς ἀνέβαλε τὸν καιρὸν, καὶ δὲν ἔδωκε παρευθὺς ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ὁπῦ εἶχεν ὡρισμένα πρὸ χρόνων αἰωνίων; τοῦτο χάριν ὁ Παῦλος ἐδῶ λέγει· ὅτι δὲν τὰ ἔδωκεν ὁ Θεὸς διὰ χάριν οἰκονομίας, καὶ διὰ νὰ κάμῃ τὴν δόσιν των προω-

(1) Ὅρα κ' τὴν ἑρμηνείαν κ' ὑποσημείωσιν τοῦ α'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον β'. στίχ. 10.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προωρισμένων ἁγιάθων, εἰς καιρὸν τὸν πρέποντα· ἐπειδὴ ἡ ἁγία Γραφὴ καιρὸν συνειθίζει νὰ ὀνομάζῃ τὴν δικαιοσύναν, καὶ τὸν πρέποντα, καὶ ἁρμόδιον καιρὸν, καθὼς λέγει ὁ Δαβίδ· „καιρὸς (ἦγουν δικαιοσύνα καὶ ἁρμόδιος καιρὸς εἶναι) τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ". (Ψαλμ. ριή. 125.) καὶ ὁ Σολομών· „καιρὸς παντὶ πράγματι". (Ἐκκλ. γ'. ί.) ἐφανέρωσε λοιπὸν ὁ Θεὸς τὴν αἰώνιον ταύτην ζωὴν, καὶ τὰ ἴδια ἀγαθὰ εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν καιροὺς, ἦγουν εἰς τοὺς ἁρμόζοντας καὶ ὀφειλομένους· δὲν εἶπεν ὅμως ὁ Παῦλος ὅτι ἐφανέρωσεν ὁ Θεὸς τὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη πρὸ τῶν αἰώνων, ἀλλὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ἦγουν τὸ Εὐαγγέλιον (1)· πῶς δὲ καὶ μὲ τίνα τρόπον; ἐν κηρύγματι, ἦγουν φανερῶς καὶ μετὰ παῤῥησίας, εἰς ἐπήκοον πάντων· ἐπειδὴ καθὼς ὅποιος κηρύττει τὸν προσταγὴν τοῦ Βασιλέως, ὅτε προσθέττει, ὅτε ἀφαιρεῖ κἀνένα λόγον ἀπὸ αὐτὴν· ποτὲ τρόπως καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι οἱ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες, δὲν προσθέτομέν τι, ὅτε ἀφαιροῦμεν ἀπὸ αὐτὸ, ἀλλ' ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐπροσάχθημεν, ἐκεῖνα μόνα καὶ κηρύττομεν· κηρύττομεν ὅμως αὐτὰ μὲ παῤῥησίαν, καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς ἐπρόσταξεν εἰπών· „ὃ εἰς τὸ οὖς „ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων". (Ματθ. ι. 27.) φανερόνοντας μὲ τὴν λέξιν τοῦ κηρύξατε, καὶ μὲ τὸν τόπον τῶν δωμάτων, τὸ παῤῥησιαστικὸν τοῦ Εὐαγγελίου. Βλέπε δὲ, ὡ ἀναγνῶστα, ὅτι (ὡς εἴπομεν) ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ σειρὰ τοῦ λόγου ἀπαιτοῦσε νὰ εἰπῇ ὁ Παῦλος· ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις αὐτοῦ, ἦγουν τὸν αἰώνιον ζωήν· δὲν εἶπεν ὅμως ἔτζι, ἀλλὰ εἶπεν ὅτι ἐφανέρωσε τὸν λόγον αὐτοῦ. Καὶ πρεπόντως· διὰ τί τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον εἶναι λόγος Θεοῦ, ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ χαρίσματα περιέχει, τόσον ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἦγουν τὴν πίστιν, τὴν διδασκαλίαν, τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὰ λοιπά· ὅσον καὶ ἐκεῖνα, ὁποῦ ἔχει νὰ δοθοῦν εἰς ἡμᾶς ἐν τῷ μέλλοντι, ἤτοι τὴν αἰώνιον ζωήν· μερικοὶ δὲ λόγον ἐνόησαν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ (2).

„Ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ".

Τοῦτο, λέγει, τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ἐμπιστεύθηκα ἐγώ· ὅθεν ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐμπιστεύθηκα, δὲν πρέπει νὰ φροντῶ ἀνάξια τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ μοὶ τὸ ἐμπιστεύθη, οὐδὲ νὰ θρύπτωμαι καὶ νὰ ἀμελῶ, ἢ νὰ λυπῶμαι διὰ τὸ ἐμπιστεύθην· ὄχι μόνον δὲ τὸ ἐμπιστεύθηκα ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἤτοι καὶ χωρὶς νὰ θέλω, ἀναγκάζομαι νὰ κηρύττω, καὶ νὰ ἐργάζωμαι τὸ ἐμπιστεύθην μοι ἔργον· ὅθεν καὶ ἀλαχοῦ ἔλεγεν· „ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, „οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται". (ά. Κορ. θ'. 16.) διότι ἀπὸ τὰ ἔργα, ὁποῦ πράττει ὁ Χριστιανὸς, ἄλλα μὲν πράττει μὲ προσταγὴν καὶ ἐντολὴν Θεοῦ, ἄλλα δὲ, κατὰ παρακίνησιν μόνον καὶ συμβουλὴν, οἷον παραδείγματος χάριν· προσταγὴ Θεοῦ εἶναι τὸ νὰ φιλιόνεται ὁ Χριστιανὸς μὲ τὸν ἀδελφόν του· „ὕπαγε, φησὶ, διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ „σου". (Ματθ. ε. 25.) διότι ὅποιος δὲν φιλιόνεται, κολάζεται· παρακίνησις δὲ μόνον καὶ συμβουλὴ εἶναι, τὸ νὰ πωλῇ τινας τὰ ὑπάρχοντά του ὅλα, καθὼς εἶπεν εἰς τὸν νέον ὁ Κύριος· „πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ δὸς πτωχοῖς". (Ματθ. ιθ'. 21.) καὶ τὸ νὰ φυλάττῃ παρθενίαν, καὶ νὰ μὴ ὑπανδρεύεται· „ὁ δυνάμενος φησὶν (ἤτοι ὁ δρασικῶς θέλων) „χωρεῖν, χωρείτω". (Ματθ. ιθ'. 12.) διὰ τὶ ὅποιος ταῦτα δὲν κάμνει, δὲν κολάζεται (3). Ἐγὼ λοιπὸν, λέγει ὁ Παῦλος, ἐπιστεύθηκα τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου μὲ προσταγὴν Θεοῦ, ἦγουν εἰς τὸ νὰ κηρύττω αὐτὸ ἀναγκαίως, διὰ τὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα ἂν δὲν κηρύττω· „καὶ δέ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι". (ά. Κορ. θ'. 16.) καὶ δὲν εἶναι τοῦτο ἔργον φιλοδοξίας μου, ἀλλὰ ἀνάγκης καὶ βίας· τίνος δὲ εἶναι ἡ προσταγὴ αὕτη ἡ δοθεῖσα εἰς ἐμέ; εἶναι τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ· ὥστε ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς, ὁποῦ θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, τοῦτό με ἐπρόσταξε, πῶς εἶναι τρόπος ἐγὼ νὰ μὴν ὑπηρετήσω, εἰς μίαν τοιαύτην θείαν προσταγὴν, καὶ εἰς ἕνα τοιοῦτον σωτηριώδες ἔργον;

4. „Τί-

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος Λόγον ἑρμηνεύει τὸν Χριστὸν, οὕτω λέγων· „ὁ γὰρ λόγος αὐτῶν, τουτέστιν ὁ Χριστὸς, ἔστι „τε ζωὴ, καὶ ζωῆς δοτήρ, διὰ τοῦτο εἰπών, ὅτι ἐπηγ„γείλατο ζωὴν, οὐκ ἔστι ἐπήγγειλεν, ἐφανέρωσε δὲ καὶ „ροῖς ἰδίοις ἦν ἐπηγγείλατο ζωὴν, ἀλλὰ τὸν λόγον αὐτοῦ „διὰ τοῦ κηρύγματος, ὡς τοῦ λόγου αὐτοῦ (τουτέστι τοῦ „Χριστοῦ) τῆς ζωῆς ἐκείνης, αὐτίκα ὄντος καὶ δοτῆρος".

(2) Ὅθεν ἐκ τούτων ἐρωτᾶται ἐκεῖνο ὁποῦ προεῖπεν ὁ Οἰκουμένιος.

(3) Ὅτι δὲ εἶναι ἐντολὴ τὸ νὰ πωλῇ τινας τὰ ὑπάρχοντά του, ὅρα καὶ εἰς τὸν 2. στίχ. τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Θεσσαλονικεῖς, καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν. Ὅρα καὶ δὲ εἰς τὸ 11. Στίχ. τοῦ δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. „ Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ “.

Ἐπειδὴ εἶναι δυνατὸν, νὰ ἦναι μοὺ τινὰς τέκνον, νὰ μὴν ἦναι δὲ ἑνταυτῷ καὶ γνήσιον, καθὼς θετέον εἶναι ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὁπὸ πορνεύει, ἢ πλεονεκτεῖ, ἢ ἄλλας ἁμαρτίας κάμνει· ὅς τις, καθ' ὃ μοὺ ἀναγεννήθη ἐκ τοῦ βαπτίσματος, εἶναι τέκνον Θεοῦ· καθ' ὃ δὲ ἁμαρτάνει, δοὺ εἶναι γνήσιον, οὐδὲ ἄξιον τοῦ οὐρανίου Πατρὸς, διὰ τί κάμνει ἄλλον πατέρα τοῦ τὸν καταχθόνιον διάβολον μὲ τὴν προαίρεσιν, καὶ τὰ ἔργα· διὰ τοῦτο, λέγω, ὁ Παῦλος ὀνομάζει ἐδῶ τὸν Τίτον, καὶ τέκνον, καὶ γνήσιον, διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ἀξιότητά του. Τοιοῦτον τίτλον δίδει ὁ Παῦλος καὶ εἰς τὸν Τιμόθεον· „ Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει “. (α. Τιμοθ. α. 2.)

„ Κατὰ κοινὴν πίστιν “.

Ἐπειδὴ αὐτὸν ὠνόμασε τὸν Τίτον τέκνον του ὁ Ἀπόστολος, καὶ ἔλαβε τάξιν πατρὸς εἰς αὐτὸν, διὰ τοῦτο ἐδῶ ὀλιγοστίει τὴν τιμὴν αὐτὴν, καὶ ὑποβιβάζει τὸν ἑαυτόν του λέγοντας· ὅτι ἐγὼ δοὺ ἔχω τι περισσότερον ἀπὸ λόγου σου κατὰ τὴν πίστιν· διὰ τί ἡ πίστις εἶναι κοινὴ καὶ εἰς τοὺς δύω ἡμᾶς, καὶ διὰ μέσου αὐτῆς καὶ σὺ παρομοίως ἐγεννήθης ἐκ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ ἐγώ. Ἀνίσως δὲ καὶ ἴσος κατὰ τὴν πίστιν εἶναι ὁ Παῦλος μὲ τὸν Τίτον, διὰ ποίαν αἰτίαν αὐτὸν τέκνον του; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τοῦτο εἶπεν, σὰν μοὺ, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν φιλοστοργίαν καὶ ἀγάπην, ὁποὺ εἶχεν ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τίτον· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί ὁ Παῦλος ἐβάπτισε τὸν Τίτον (1). Καὶ καθ' ὃ μοὺ ἦτον καὶ εἰς τοὺς δύω ἡ αὐτὴ κοινὴ πίστις, κατὰ τοῦτο ἦτον ἀδελφοὶ ἀναμεταξύτων ὅ,τε Παῦλος καὶ ὁ Τίτος, καθ' ὃ δὲ ὁ Παῦλος ἐβάπτισε τὸν Τίτον, κατὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἦτον Πατὴρ Πνευματικὸς τοῦ Τίτου· τὸ δὲ κατὰ κοινὴν πίστιν, δηλοῖ τὴν ἀδελφότητα τὴν ὁποὺ σμίσκομεύθη ἀνάμεσα εἰς ὅλους τοὺς πιστοὺς Χριστιανούς (2).

„ Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ „ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν “.

Καὶ μὲ τὸν λόγον τοῦτον, ὁποὺ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος „ Θεοῦ Πατρὸς “ φανερόνει τὴν αὐτὴν ἀδελφότητα, ὁποὺ εἶπε καὶ ἀνωτέρω, καὶ μὲ αὐτὴν παρακινεῖ τὸν Τίτον νὰ ἐνθυμηθῇ τίνος εἶναι υἱὸς, ἤγουν τοῦ Θεοῦ. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι τὴν χάριν καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα εὔχεται ὁ Παῦλος εἰς τοὺς λαϊκοὺς καὶ ἰδιώτας Χριστιανοὺς ἐν ὅλαις ταῖς ἐπιστολαῖς του, αὐτὰ τὰ ἴδια εὔχεται καὶ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον καὶ Διδάσκαλον Τίτον· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς χρειάζεται περισσότερον ἀπὸ τοὺς κοινολαΐτας, τὴν χάριν, καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ· τὴν μὲν χάριν, διὰ τί αὐτὸς βασάζει τὰ βάρη τῶν ἄλλων Χριστιανῶν, τὴν δὲ εἰρήνην, διὰ τί αὐτὸς σμίσκεται πάντοτε εἰς παραχὰς καὶ μυρίας πολέμους· ἐπρόσθεσε δὲ παρακάτω, καὶ τὸ ἔλεος (τὸ ὁποῖον εἰς ἄλλας ἐπιστολὰς δοὺ γράφει ἐν τῇ ἀρχῇ, εἰμὴ εἰς τὰς πρὸς Τιμόθεον δύω, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν) διὰ τί ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ Διδάσκαλος, χρειάζεται τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος, περισσότερον ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς, ὡσὰν ὁποὺ γίνεται εἰς πολλὰ ἁμαρτήματα σύνοχος

---

(1) Ἐβάπτισεν ὁ Παῦλος τὸν Τίτον Ἕλληνα ὄντα, ὡς ὁ ἴδιος Παῦλος λέγει· „ ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν „ ἐμοὶ, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι “. (Γαλ. β. 3.) Ἴσως δὲ, καὶ διὰ τί ὁ Παῦλος ἀναγεννήσε τὸν Τίτον διὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς κατηχήσεως τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίστεως, διὰ τοῦτο ὀνομάζει αὐτὸν τέκνον του, καθὼς καὶ πρὸς Κορινθίους ἔγραφεν· „ ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου „ ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα “. (α. Κορ.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὸν τοῦτο· „ ἡ φυσικὴ γεννησις, ὑ χρήζει τῆς τοῦ κτισμένου „ συγκαταθέσεως· ὁ δὲ τῆς πίστεως τόκος, καὶ τοῦ γεν„νῶντος καὶ τοῦ γενναμένου τὴν συμφωνίαν ζητεῖ· κἂν „ γὰρ γνησίως ὁ κηρύττων πιστεύῃ, ὁ δὲ ἀκούων μὴ „ πιστῶς τὰ μαθήματα δέχοιτο, ὡς χρηματίζειν οὐ „ δώσεται τὰ κηρύττοντος· γνωμικὴ γὰρ ἡ τοιαύτη συγ„γενεια. Τὸ τοίνυν γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, „ τὴν ἀρετὴν τοῦ μακαρίου Τίτου δηλοῖ· κοινωνήσας „ γὰρ τῷ Ἀποστόλῳ τῆς πίστεως, καλεῖν αὐτὸν ἠξιώ„θη πατέρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χος (1)· δι' ὅ,τι μία μὲν ἀρετὴ, ἀναβιβάζει εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ πάλιν μία ἁμαρτία, τὸν καταβιβάζει εἰς τὸν ᾅδην (2).

5. „Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ ἐλλείποντα ἐπι-„διορθώσῃ".

Καθὼς μέσα εἰς σῶμα ὀσπήτιον, ἄλλος μὲν ὑπηρέτης κάμνει τὴν μίαν ὑπηρεσίαν, ἄλλος δὲ, κάμνει τὴν ἄλλην· τοιουτοτρόπως καὶ οἱ τοῦ Κυρίου Ἀπόστολοι, εὑρισκόμενοι μέσα εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἄλλος μὲν ἐπῆρεν σῶμα μέρος, καὶ μίαν ἐπαρχίαν αὐτῆς καὶ τὴν ἐκυβέρνα, ἄλλος δὲ, ἄλλην, καὶ ὅλοι ὁμοῦ εἰργάζοντο καὶ ἐκυβέρνων τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπισασίαν· τοῦτο λοιπὸν καὶ ἐδῶ φανερόνει ὁ Παῦλος, μὲ τὸν λόγον ὁποῦ λέγει πρὸς τὸν Τίτον, ὅτι κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ· ὡσὰν ὁποῦ ἐγὼ, λέγει, ἐπῆγα εἰς ἄλλο μέρος καὶ ἐπαρχίαν, διὰ νὰ κυβερνήσω ἐκεῖνην. Βλέπε δὲ ἀγαπητὲ, πῶς δὲν ἐντρέπεται ὁ Παῦλος νὰ γράφῃ ἔτζι εἰς τὸν μαθητήν του, ὅτι σὲ ἀφῆκα εἰς τὴν Κρήτην διὰ νὰ διορθώσῃς τὰ παρ' ἐμοῦ ἐλλείποντα· ἐπειδὴ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ κοινὸν κέρδος καὶ ὠφέλειαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἐδικήν του τιμὴν καὶ δόξαν· διότι τιμὴ μὲν ἦτον εἰς τὸν Παῦλον νὰ μὴν ἀφήσῃ λείψιμα ποτε εἰς τὴν Κρήτην, ὅμως τὸ κοινὸν κέρδος τῶν Χριστιανῶν προτιμῶντας, ἐπῆγεν εἰς ἄλλους τόπους, ὅπου εἶχον χρείαν περισσοτέραν τῆς παρουσίας του. Βλέπε δὲ καὶ τοῦτο πῶς ἐκεῖνα μὲν τὰ ἔργα ὁποῦ εἶχον ἀγῶνας καὶ κόπους, καθὼς ἦτον τὸ νὰ κηρύξῃ πρῶτος εἰς τὴν Κρήτην τὸν λόγον τῆς Εὐαγγελίου, καὶ τὸ νὰ κάμῃ τὰς ἀπίστους Κρητικὰς, πιστὰς Χριστιανὰς, τὸ νὰ τρέχῃ ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, καὶ ἀπὸ νῆσον εἰς νῆσον, καὶ τὸ νὰ κηρύττῃ εἰς Ἔθνη ἄγνωστα τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· ταῦτα, λέγω, τὰ κοπιαστικὰ ἔργα, αὐτὸς ὁ ἴδιος τρισμακάριστος Παῦλος τὰ ἐκαπόρθησεν· ὅσα δὲ εἶχον τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ δυκολίαν, καθὼς ἦτον αἱ χειροτονίαι τῶν Ἐπισκόπων, καὶ τῶν ἄλλων ἱερωμένων, αὐτὰ τὰ ἄφησεν εἰς τὸν μαθητήν του Τίτον νὰ τὰ ἐνεργῇ.

„Καὶ καταστήσας κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην".

Πρεσβυτέρους ἐδῶ ἐννοεῖ τοὺς Ἐπισκόπους, ὡς εἴπομεν ἀλλαχοῦ, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, Θεοφύλακτον, καὶ Θεοδώρητον· ἐπειδὴ παρακάτω λέγει· „δεῖ δὲ τὸν Ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον „εἶναι" (στίχ. 7.) (3)· κατὰ πόλεις δὲ λέγει νὰ χειροτονήσῃς τοὺς Ἐπισκόπους, κατὰ τοὺς ὅρους καὶ νόμους, ὁποῦ ἐγώ σοι ἔδωκα· ἐπειδὴ καὶ δὲν ἤθελεν ὁ Παῦλος νὰ ἔχῃ τὴν ἐπισασίαν ὅλων τῶν πόλεων τῆς Κρήτης σῶας μόνος Ἐπίσκοπος, ἀλλὰ κάθε μία πόλις τῆς Κρήτης, νὰ ἔχῃ σῶα μὲν Ἐπίσκοπον καὶ ποιμένα, πολλοὺς δὲ Ἱερεῖς· διὰ τί μὲ τέτοιον τρόπον, καὶ ὁ κόπος τοῦ κάθε Ἐπισκόπου εἶναι ἐλαφρότερος, καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῶν ποιμαινομένων Χριστιανῶν γίνεται ἀκριβεστέρα καὶ ψυχωφελεστέρα.

6. „Εἷ

---

(1) Διὰ τί δὲ γίνεται ἔνοχος; τὸ γράφει ὁ χρυσοῦς τοῦ Ἰωάννου κάλαμος· „ἵνα γὰρ τὰ ἄλλα πάντα „παρῶ τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν συμπίπτοντα, ἂν σύ-„χνὰ ποτέ τινα (ὁ Ἐπίσκοπος δηλαδὴ) ἢ διὰ φιλίαν, „ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀνάξιον εἰς Ἐπισκοπὴν παρα-„γαγών, καὶ πόλεως ἐπιτρέψας μεγάλης ἀρχὴν, ὅρα „πόσα πυρὸς ἑαυτὸν καθίσησιν ἔνοχον· ἡ γὰρ τῶν ψυ-„χῶν τῶν ἀπολλυμένων μόνον (ἀπόλλυσι γὰρ αὐτὰς, „ἀνεύλαβὴς ὤν) ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ὑπ' ἐκείνῳ πραττο-„μένων, αὐτὸς (ὁ Ἐπίσκοπος δηλαδὴ) δώσει τὰς „εὐθύνας· ὁ γὰρ ἐν πόλει ἰδιώτης ὢν ἀνεύλαβὴς, πολλῷ „μᾶλλον ὅταν ἐπιλάβηται τῆς ἀρχῆς;... ὅταν ὑν τοιοῦ-„τον ἐπισήσῃ ἄρχοντα, πάντων τῶν ἁμαρτανομένων „ὑπ' ἐκείνου, καὶ δήμων ὁλοκλήρων, ὑπεύθυνος ἔσαι". (Ὁμιλ. α'. εἰς τὴν παροῦσαν.)

(2) Καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲ τοῦτο λέγει· „ἀρκεῖ καὶ „ἓν καταρθωμα Ἐπισκοπῆς, ἀνενεγκεῖν εἰς τὸν οὐρανὸν, „καὶ ἓν ἁμάρτημα, εἰς αὐτὴν ἐμβαλεῖν τὴν γέενναν.... „ὅθεν ἐμοί γε θαυμάζειν ἔπεισι τὰς ἐφεσείους ὅγκους „τοσούτους· ἄθλιε ἄνθρωπε καὶ παλαίπωρε, οὐχ ὁρᾷς τίνος „ἐφίεσαι; κατὰ σαυτὸν ἂν ᾖς, καὶ ἀγνὸς, καὶ ἄσημος, „κἂν μυρία ἁμάρτῃς, ἁπλῆ μιᾶς ψυχῆς δώσεις λόγον, „καὶ ταύτης εὐθύνας ὑφέξεις μόνον· ὅταν δὲ εἰς τὴν ἀν-„χὼ ταύτην ἀχθῇς, ἐννόησον ὅσων κεφαλῶν ὑπεύ-„θυνος εἶ τιμωρίας· ἄκρα γὰρ Παύλῳ λέγοντος, πεί-„θεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ „ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώ-„σοντες". (Ἑβρ. ιγ'. 17.) (Ὁμιλ. α'. εἰς τὴν παροῦσαν.)

(3) Ὅρα περὶ τούτων εἰς τὸ α'. Κεφ. τῆς πρὸς Φιλιππησίους στίχ. α'. ἤγουν εἰς τὸ „σὺν Ἐπισκόποις καὶ „Διακόνοις".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „ Εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος ".

Ἤτοι ἐκεῖνον, λέγει, νὰ χειροτονῇς Ἐπίσκοπον, ὦ Τίτε, ὅποιον ἔχει ζωὴν ἐλευθέραν ἀπὸ κατηγορίαν, καὶ ὅποιον δὲν ἔχει τινὰς νὰ μεμφθῇ εἰς κανένα πρᾶγμα· διὰ τί αἰσως τὸ φῶς εἶναι σκότος· „ τὸ σκότος πόσον "; καθὼς λέγει ὁ Κύριος· (Ματθ. ς'. 23.) ἤγουν ὡὴ ὁ Ἐπίσκοπος ἔχῃ ζωὴν κατηγορημένην, πῶς ἠμπορεῖ νὰ διορθόνῃ τὰς λαϊκὰς καὶ ἰδιώτας; ἔβαλε δὲ πρῶτον τὸ ἀνέγκλητον, ὡς καθολικώτερον, καὶ περιέχον τὰ ἄλλα, ὁπὲ λέγει κάτωθεν, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον (1).

„ Μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ ".

Διὰ δύω αἴτια λέγει ὁ Παῦλος νὰ ἦναι ὁ Ἐπίσκοπος ἀνδρὸς μιᾶς μόνης γυναικός· ἕνα μὲν, διὰ νὰ ἐπισομίσῃ τὰς αἱρετικὰς, ὁπὲ ἐδιάβαλαν τὸν γάμον· ἐπειδὴ δεχόμενος ὁ Ἀπόστολος εἰς Ἐπισκοπὴν τὸν ἐν γάμῳ ὄντα, δείχνει ὅτι ὁ γάμος εἶναι τόσον τίμιος, ὥστε ὁπὲ ὁ ἔχων αὐτὸν δύναται νὰ ἀναβαίνῃ καὶ εἰς τὸν ὑψηλὸν Θρόνον τῆς Ἀρχιερωσύνης. Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ παιδεύσῃ τὰς ἀπολάστους καὶ ἀσελγεῖς· διὰ τοῦτο λέγει ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος νὰ ἔχῃ μίαν μόνην γυναῖκα· διὰ τί ὅποιος ὕπανδρος ὢν, χρεύσῃ, καὶ μὴ φυλάξας ἀγάπᾳ, καὶ πίστιν εἰς τὴν ἀποθανοῦσαν γυναῖκατε, πάρῃ δευτέραν γυναῖκα, πῶς, λέγω, ὁ τοιοῦτος, Ἐπίσκοπος γενόμενος, θέλει προστεύσει καλῶς τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν; ἀνακόλουθον γὰρ τοῦτό ἐστιν· ἔπειτα ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ ἦναι χωρὶς ἔγκλημα, καθὼς εἶπεν αὐωτέρω ὁ Παῦλος· ὁ δὲ δευτερόγαμος δὲν εἶναι χωρὶς ἔγκλημα· ἔχει γὰρ ἔγκλημα τὴν δευτερογαμίαν· ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἔξωθεν νόμοι τῶν Βασιλέων δὲν ἐμποδίζουν νὰ δευτεροϋπανδρεύεταί τινας (2). Ὅρα καὶ τὸν 2. στίχ. τοῦ γ'. Κεφαλ. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον.

„ Τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα ".

Ὅποιος, λέγει, μέλλει νὰ γένῃ Ἐπίσκοπος, πρέπει νὰ μὴν ἔχῃ ἀνυπότακτα καὶ ἀπαίδευτα τέκνα· διὰ τί ὅποιος δὲν παιδεύσῃ τὰ ἰδικά του παιδία, αὐτὸς πῶς θέλει παιδεύσει καὶ

---

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ κατὰ Ἰουλιανοῦ ιζ'. Βιβλ. ὅπου φησί· „ χρὴ τὸν „ πρεσβύτερον, ἀνεπίληπτον ἐκμελετᾶν καὶ ἀσκεῖσθαι „ βίον, καὶ μηδὲν ἔχειν ἀνεπιτήδευτον τῶν ἀρεσκόντων „ Θεῷ ". Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς „ τοῖς ἡγεῖσθαι λαχοῦσι, „ καὶ οἷον ἐν μέσῳ κειμένοις, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιφανεστέροις, „ πᾶσα ἀνάγκη τῷ τῆς εὐζωΐας καπηλεύειν χάλ- „ λει, καὶ ἀπόλεκτον ὡς ἀληθῶς ἐξασκεῖσθαι βίον, ὥστε „ καὶ ὑποτύπωσιν αὐτοὺς γενέσθαι τοῖς ὑπὸ χεῖρα κει- „ μένοις, δρῶντας μὲν ἐπιδεικτικῶς, ἢ φιλοδόξως οὐδέν· „ ὠφελείας δὲ χάριν, καὶ ἑτέρους προφάσιν τοῦ καθ' ἑαυ- „ τοὺς ποιεῖσθαι σπουδάζοντας· αἰὴ γάρ πως τῶν ἐν μέ- „ σῳ καὶ ἐπισήμων ὁ βίος ὑπὸ πάντων κρίνεται καὶ δο- „ κιμάζεται, κἂν ἔχοι τὸ ἀνεπίληπτον, οὐκ ἀνόητον „ ἐστὶ τὸ χρῆμα τοῖς ἐθέλουσιν αὐτῶν· οὐδὲ ἀποφέροιτο τὲ „ εἰκότως, καὶ διαπίπτοι πρὸς ἃ μὴ θέμις, οὐ πρὸς κα- „ λὸν μὲν ἔσαι τισί, πρὸς ζημίαν δὲ μᾶλλον καὶ βλά- „ βην· οὐ γὰρ οὐκ οἶδεν ὀρθοποδεῖν, καὶ διαβιοῦν ἀσινῶς „ ὁ παιδαγωγὸς, ποίᾳ ἕξει παρ' αὐτὸ τοῖς παιδαγωγου- „ μένοις ὠφέλια ".

(2) Λέγει γὰρ ὁ Χρυσόστομος· „ ἴστε γὰρ ἅπαντες „ ἴστε, ὅτι οὐ καὶ μὴ κεκώλυται παρὰ τῶν νόμων τοὺς δευτέ- „ ρους ὁμιλεῖν γάμοις, ἀλλ' ὅμως πολλὰς ἔχει τὸ πρᾶγμα κα- „ τηγορίας ". (Λόγ. β'. εἰς τὴν παροῦσαν.) Σημείωσαι δὲ, ὅτι δὲν ἐναντιόνεται εἰς τὴν παροῦσαν διάταξιν τῶν Ἀποστόλων, ὅπε εἰς τὸν ε'. Κανόνα τῶν Ἀποστόλων ὁ ιβ'. Κανὼν τῆς Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς ς'. Συνόδου ὁ διορίζων νὰ μὴν ἔχουν γυναῖκα οἱ Ἀρχιερεῖς, ἐπειδὴ συγχωροῦντες οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι νὰ ἔχουν γυναῖκας οἱ Ἀρχιερεῖς, ὁ νόμος τοῦτο ἐποίησαν, ἀλλ' ἐσυγκατέβηκαν εἰς τὴν ἀσθένειαν τῶν τότε, καὶ εἰς τὰ ἤθη τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἐθνικῶν· ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἐθνικῶν γυναῖκας εἶχον· ὅθεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος Λόγῳ β'. εἰς τὸν Ἰωβ, ἑρμηνεύων τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο τῶ Παύλῳ ῥητὸν λέγει· „ κατάσχωμεν Ἐπίσκοπε, εἴ τις ἐστὶν ἀ- „ νέγκλητος μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ· οὐκ ἐπειδὴ νόμον ἔθη- „ κε τοῦτο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐσυγκατέβη εἰς τὴν πλάνην ". Ἡ δὲ οἰκουμενικὴ ς'. Σύνοδος ὁρῶσα τὴν Ἐκκλησίαν προκόπτουσαν, καὶ αὐθῶσαν τὴν πολιτείαν τῶν Χρεια- νῶν εἰς πᾶς ἀρετὰς, ἐκανόνισε νὰ ἀνθῇ καὶ ἡ πολιτεία τῶν Ἀρχιερέων μὲ τὴν ἁγαμίαν καὶ σωφροσύνην· διὸ καὶ λέγει πάλιν ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸ ἀνωτέρω τοῦ Παύλου ῥητὸν ἑρμηνεύων· ὅτι τότε μόνον ἐσυγχώρησε τὸν γάμον ὁ Παῦλος, διότι ἤξευρε, πῶς ὅταν ἀνθήσῃ μετὰ ταῦτα ἡ εὐσέβεια, αὐτὴ ἡ φύσις ἀφ' ἑαυτῆς θέλει προσμένει τὸ ἀγαθὸν τῆς ἁγαμίας καὶ παρθενίας, καὶ ἡ ἐκλογὴ θέλει γένῃ τῶν κρειττόνων, ἤγουν τῶν ἀγάμων καὶ παρθένων Ἀρχιερέων. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ κς'. Ἀποστολικὸς συγχωρεῖ νὰ λαμβάνῃ κλῆρον οἱ ἄ- γαμοι· κληρικοὶ δὲ γενικῶς ὀνομάζονται ὅλοι οἱ Ἀρ- χιερεῖς, καὶ Ἱερεῖς, καὶ Διάκονοι. Ὅρα καὶ τὴν ὑποση- μείωσιν τοῦ ιβ'. Κανόνος τῆς ς'. διὰ ποῖα αἴτια ἐμποδίσε αὐτὴ νὰ μὴν ὑπανδρεύωνται οἱ Ἀρχιερεῖς, ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ σωφρονίσει τὰς ἄλλας; ἀνακόλουθον γὰρ τοῦτο· φανερὸν δὲ εἶναι, ὅτι αὖ αὐτὸς ἤθελε παιδεύσῃ καλῶς καὶ ἐπιμελῶς τὰ παιδία τα, βέβαια αὐτὰ δὲν ἤθελαν γενεῖ ἀνυπόταχτα· ἐπειδὴ ἡ κακία καὶ ἀνυποταξία δὲν εἶναι φυσικὴ εἰς τὰ παιδία, διὰ νὰ νικήσῃ τὴν παιδείαν καὶ ἐπιμέλειαν τῶν γονέων τους, ἀλλὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀπαιδευσίαν· δὲν εἶπε δὲ ἁπλῶς, νὰ μὴν ἦναι ἄσωτα τὰ τέκνα τοῦ μέλλοντος γενέσθαι Ἐπισκόπου, ἀλλὰ μηδὲ νὰ ἔχουν τελείως καμμίαν κατηγορίαν πῶς εἶναι ἄσωτα, μηδὲ νὰ ἔχουν κακὴν ὑπόληψιν κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅρα καὶ τὸν 4. στίχ. τοῦ γ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον.

7. „Δεῖ δὲ τὸν Ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον".

Ὁ Ἐπίσκοπος, λέγει, πρέπει νὰ ἦναι χωρὶς ἔγκλημα καὶ κατηγορίαν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι τοῦ Θεοῦ οἰκονόμος· πῶς δὲ θέλει εἶναι χωρὶς ἔγκλημα, αἴσως ἔχῃ τέκνα ἀπαίδευτα; ὁ Θεὸς γὰρ ἔβαλε τὸν Ἐπίσκοπον ἐπισάτω καὶ οἰκονόμον εἰς τὸν ἐδικόν του οἶκον, ἤγουν εἰς τὴν ἐδικήν του Ἐκκλησίαν, καὶ αὐτὸς ἐπέχει τόπον Θεοῦ εἰς αὐτήν· λοιπὸν πρέπει νὰ ἦναι ἀπὸ κάθε μέρος τέλειος καὶ ἀνεπίβλητος. Ὅρα καὶ τὸν 2. στίχ. τοῦ γ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον.

„Μὴ αὐθάδη".

Οἱ μὲν ἐξωτερικοὶ καὶ κοσμικοὶ ἄρχοντες ἐξουσιάζουσι τοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ θέλουν, διὰ τοῦτο καὶ μεταχειρίζονται τὴν αὐθάδειαν, ἤγουν τὴν αὐταρέσκειαν· ὁ δὲ Ἐπίσκοπος, ἐπειδὴ καὶ ἐξουσιάζει τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τὸ θέλημά των, διὰ τοῦτο δὲν χρεωστεῖ νὰ ἦναι αὐθάδης, ὥστε ὁποῦ νὰ κάμνῃ τὰ ἔργα του αὐτοβούλως καὶ μὲ μόνην τὴν ἐδικήν του βουλὴν καὶ γνώμην· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἴδιον τῶν τυράννων, καὶ ὄχι τῶν Ἐπισκόπων.

„Μὴ ὀργίλον".

Ὅποιος εἶναι αὐτάρεσκος, αὐτὸς εἶναι καὶ ὀργίλος, ἤτοι θυμώδης· διατὶ ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργιλότης ἀκολουθεῖ ἀναγκαίως εἰς τὴν αὐταρέσκειαν, ἀπὸ τὸν θυμὸν δὲ πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἀπέχῃ, ὅποιος ἔχει νὰ γένῃ Ἐπίσκοπος· διατὶ πῶς ὁ Ἐπίσκοπος θέλει διδάξει τοὺς ἄλλους, νὰ νικοῦν τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ, εἰς καιρὸν ὁποῦ αὐτὸς ἀπὸ τοῦτο νικᾶται; „Ἰατρὲ γάρ „φησι, θεράπευσον σεαυτόν". (Λουκ. δ'. 23.) (1)

„Μὴ πάροινον";

Ἤτοι ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος, πρέπει, λέγει, νὰ μὴν ἦναι πάροινος, ἤγουν ὑβρεισὴς (ἢ καὶ μέθυσος κατὰ τὸν Θεοδώρητον), ἐπειδὴ τί χρειάζεται νὰ ὑβρίζῃ ὁ Ἐπίσκοπος τοὺς ἀπειθεῖς καὶ ἁμαρτάνοντας; αὐτὸς πρέπει νὰ φοβερίζῃ τούτους μὲ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὸν φόβον τῆς κολάσεως, καὶ ὄχι νὰ τοὺς ὑβρίζῃ. Ὅρα καὶ τὸν 3. στίχ. τοῦ γ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

„Μὴ πλήκτην".

Ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος, δὲν πρέπει, λέγει, νὰ κτυπᾷ τινα, ἤτε μὲ τὰς χεῖρας, ἤτε μὲ τὰ πικρὰ καὶ ἀπότομα λόγια, ματαίως καὶ ἀωφελῶς· ἤτε νὰ ἐπιτιμᾷ, χωρὶς λογαριασμὸν, καὶ δικαιοσύνην, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ἰατρὸς τῶν ψυχῶν· ὁ δὲ ἰατρὸς, ἰατρεύει μᾶλλον τὰ πληγωμένα μέλη, καὶ ὄχι τὰ κτυπᾷ καὶ τὰ πληγόνει. Ὅρα καὶ τὸν 3. στίχ. τοῦ γ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

„Μὴ

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ μέγας Ἀθανάσιος· „δεῖ τὸν λειτουργὸν τῆς Ἐκκλησίας, πρὸ πάντων ἐκεῖνο ὀργὴ „εἶναι, καὶ μὴ ἐπιπλήττειν, ἀλλὰ παρακαλεῖν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Μὴ αἰσχροκερδῆ ".

Ἤτοι ὁ Ἐπίσκοπος, λέγει, πρέπει νὰ ἔχῃ τῶν ἄσπρων μεγάλῳ καταφρόνησιν· διὸ, τι κάθε κέρδος, κἂν ᾖ δίκαιον ἦναι, αἰσχρὸν ὅμως λογίζεται κοντὰ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον. Ὅρα ᾗ τὸν 3. στίχ. τῦ γ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

8. „ Φιλόξενον ".

Ὁ Ἐπίσκοπος, λέγει, ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ κερδαίνῃ ἀπὸ ἄλλες, ἀλλὰ ᾗ τὰ ἐδικά τε πρέπει νὰ δίδῃ εἰς τὲς ξένες ἀδελφές. Ὅρα ᾗ τὸν 2. στίχ. τῦ γ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

„ Φιλάγαθον ".

Φιλάγαθον ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸν ἐπιεικῆ, τὸν μέτριον, ᾗ μὴ ἔχοντα φθόνον εἰς τὰ καλὰ τῶν ἄλλων.

„ Σώφρονα ".

Ἤτοι καθαρὸν ἀπὸ σαρκικὰ πάθη.

„ Δίκαιον ".

Ἤτοι ὁ Ἐπίσκοπος, λέγει, πρέπει νὰ ᾖναι δίκαιος πρὸς τὲς ἀνθρώπες, ἤγεν ἀπροσωπόληπτος. Ὅρα ᾗ τὸν 21. στίχ. τῦ ε'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

„ Ὅσιον ".

Ὁ Ἐπίσκοπος, λέγει, πρέπει νὰ ᾖναι ἁλαβὴς εἰς τὰ θεῖα, χωρὶς νὰ ἀφίνῃ κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπῦ χρεωστῦνται εἰς τὸν Θεόν.

„ Ἐγκρατῆ ".

Ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει, λέγει, νὰ ᾖναι ἐγκρατὴς, ὄχι μόνον ἀπὸ φαγητὰ, ἀλλὰ ᾗ ἀπὸ τὴν γλῶτταν, ᾗ ἀπὸ τὰς χεῖρας, ᾗ νὰ ἐξεσιάζῃ τὰ ἀκόλαστα ᾗ ἀχαλίνωτα ὁμμάτιά τε· ταῦτα γὰρ εἶναι ἡ κυρίως ἐγκράτεια.

9. „ Ἀντεχόμενον τῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστῦ λόγυ ".

Ἤγεν ὁ Ἐπίσκοπος, λέγει, πρέπει νὰ φροντίζῃ διὰ νὰ διδάσκῃ τὸν λαὸν, ᾗ τῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ ἔργον παντοτινόν· πιστὸν δὲ λόγον ὁ Παῦλος ὀνομάζει, ἢ τὸν ἀληθινὸν, ἢ τὸν διὰ πίστεως παραδεδομένον, ᾗ ὄχι διὰ συλλογισμῶν ἀνθρωπίνων ᾗ ἀποδείξεων. Διὰ τῦτο δὲ εἶπεν, ὅτι νὰ ἀντέχεται ὁ Ἐπίσκοπος τῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστῦ λόγυ, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, ὅτι ᾗ χωρὶς τὴν ἔξω σοφίαν δύναται ὁ Ἐπίσκοπος νὰ διδάσκῃ· ἐπειδὴ δὲν εἶναι χρεία εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ κόμπον ῥημάτων, ᾗ δυλωττίαν ῥητορικὴν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ἐμπειρίαν τῶν ἁγίων Γραφῶν, ᾗ δυνάμιν νοημάτων πνευματικῶν· ἀπὸ αὐτὰ γὰρ διοδᾶται ᾗ σωθέττεται ᾗ πείθει τὲς Χριστιανὲς ἡ διδαχὴ, καθὼς ᾗ ἡ τῦ ἰδίυ τῦτυ Παύλυ διδαχὴ, ἀπὸ αὐτὰ ἦτον σωθεμένη, ᾗ διὰ τῦτο ἔπειθε τὲς ἀκροατάς. Ὅρα ᾗ τὸν 2. στίχ. τῦ γ'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης.

„ Ἵνα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ „τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν".

Ἤτοι διὰ νὰ ἦναι ὁ Ἐπίσκοπος δυνατός, καὶ νὰ συνείζῃ ἐαυτῷ τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως Χριστιανοὺς, καὶ νὰ ἐλέγχῃ, καὶ νὰ ἐπισομίζῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀναντίους τῆς πίστεως· ἐπειδὴ ὅποιος δὲν ἔχει δυνάμιν, μήτε νὰ ἀναντιόνεται εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως, καὶ νὰ κάμνῃ αὐτοὺς νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὸν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ κάθετον νόημα, μήτε νὰ συνείζῃ καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως Χριστιανοὺς, αὐτὸς δὲν εἶναι ἀληθινὸς Ἐπίσκοπος, ἀλλὰ ψευδοεπίσκοπος· διότι, τὰς μὲν ἄλλας ἀρετὰς τοῦ Ἐπισκόπου, τὰς ὁποίας ἀριθμεῖ ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, αὐτὰς, λέγω, ἠμπορεῖ νὰ τὰς εὕρῃ τινὰς καὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς ὑποτασσομένους εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, δηλαδὴ τὴν φιλοξενίαν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν σωφροσυνὴν, καὶ τὰς λοιπάς· τὸ δὲ νὰ διδάσκῃ, αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ χαρακτηρίζει ἀπὸ ὅλα τὸν Ἐπίσκοπον (1).

10. „Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται".

Ἐδῶ λέγει ὁ Παῦλος πρῶτον τὴν ῥίζαν ὅλων τῶν κακῶν, τὴν ἀνυποταξίαν καὶ ἔπειτα τὰ ἄλλα· διὰ τὶ ὅποιος εἶναι ἀνυπότακτος, καὶ δὲν θέλει εἰς τοὺς ἄλλους νὰ ὑποτάσσεται, ἀλλὰ πηδᾷ ὁρμητικῶς εἰς τὸ νὰ ὑποτάσσῃ τοὺς ἄλλους, αὐτὸς εἶναι πρεπόντως ματαιολόγος, καὶ φρεναπάτης· διὰ τὶ δὲν ἐκαταδέχθη νὰ ὑποταχθῇ εἰς διδασκάλους, καὶ νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτοὺς κἀμμίαν ὀρθὴν καὶ ὑγιεινὴν διδασκαλίαν· διὰ τοῦτο ματαιολογεῖ μόνον καὶ γελᾷ καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τοὺς ἄλλους.

„Μάλιστα δὲ οἱ ἐκ περιτομῆς".

Τοιοῦτοι, λέγει, ἀνυπότακτοι, καὶ ματαιολόγοι εἶναι μάλιστα καὶ ἐξαιρέτως, οἱ ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντες Χριστιανοί· διὰ τὶ καὶ ὕστερα ἀφ' ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, δὲν ἀφῆκαν τὰ πρωτεῖα, καὶ τὴν φιλαρχίαν· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος ὠνείδιζεν αὐτοὺς, λέγων· „φιλεῖ„σί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, „καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς". (Ματθ. κγ'. 6.)

11. „Οὓς δεῖ ἐπισομίζειν".

Αὐτοὺς, λέγει, τοὺς ἐξ Ἰουδαίων ἀνυποτάκτους Χριστιανοὺς, πρέπει νὰ ἐπισομίζῃς, ὦ Τίτε, ἤγουν τόσον σφοδρῶς νὰ τοὺς ἐλέγχῃς, ὥστε νὰ ἀποκλείσῃς αὐτῶν τὰ στόματα. Ἀλλὰ ἤθελεν εἰπῇ τινας, καὶ τί κέρδος, καὶ ὠφέλεια ἔχει νὰ προξενηθῇ αἴσως ὁ μὲν Ἐπίσκοπος καὶ Ἱερεὺς διδάσκῃ αὐτοὺς, αὐτοὶ δὲ εἶναι ἀνυπότακτοι καὶ δὲν πείθονται εἰς τοὺς λόγους του; καὶ ἀποκρινόμεθα· ὅτι εἰς αὐτοὺς μὲν δὲν προξενεῖται κἀμμία ὠφέλεια, εἰς τοὺς ἄλλους δὲ, ὁποῦ ἔμελλον νὰ διαφθαρῶσι καὶ νὰ βλαφθῶσι ἀπὸ ἐκείνους, γίνεται ὠφέλεια· αἴσως δὲ καὶ σιωπήσῃ ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ δὲν ἐλέγξῃ ἐκείνους, θέλει δώσει λόγον εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο βλάβην ὁποῦ θέλουν λάβει οἱ ἄλλοι· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπισομίζῃ τοὺς τοιούτους ὁ Ἐπίσκοπος· εἰ δὲ καὶ δὲν δύναται, οὐδὲ Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ γίνεται.

„Οἵ

(1) Ὅθεν καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας λέγει· „πρὸς μὲν τοὺς ἀπαθεῖς καὶ βεβήλους, ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, „καὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν, καὶ λογισμῶν, πῶς τῶν λόγων „ἐπιχειρήσεις ποιεῖσθαι, ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς ὁμό„φρονας, ἐκ τῶν θείων λογίων ἐπισκοπεῖν πειρώμεθα". Ὅτι δὲ ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ ἁπλῶς κάθε διδάσκαλος, πρέπει καὶ διὰ τῆς βίου καὶ τῶν ἐναρέτων ἔργων του νὰ διδάσκῃ, ὅρα τοῦτο ὑποσημείωσιν τοῦ „ὁ διδάσκων ἑαυτε„ρον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις"; (Ῥωμ. β'. 21.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ „ κέρδους χάριν".

Βλέπεις, ἀγαπητέ, πῶς οἱ ἐξ Ἰουδαίων ὄντες Χριστιανοὶ, μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτόπακτοι, εἶναι ὁμῶς καὶ φιλάργυροι, καὶ αἰσχροκερδεῖς; καὶ πῶς ἀνατρέπουν καὶ ἀφανίζουν ὁλόκληρα σπίτια; διὰ τί αὐτοὶ γίνονται λοιδοροὶ τῶ διαβόλου, διὰ μέσου τῶν ὁποίων λοιδωρῶν αὐτὸς κρημνίζει τὰς οἴκους, καὶ τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ (1).

12. „ Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν Προφήτης „ Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, „ κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί".
13. „ Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής".

Ἀποροῦσι τινὲς, διὰ τί ἔφερεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος μαρτυρίαν ἀπὸ τὺς Ἕλληνας; καὶ διὰ τί ἐπαινεῖ τὼ μαρτυρίαν αὐτὼ, καὶ μάλιστα ὁποῦ δὲν ἔχει ὀρθῶς· ὁμοίως δὲ ἀποροῦσι, καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ εἶπε τὼ μαρτυρίαν ταύτω; πρὸς τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα· πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπε τὼ μαρτυρίαν ταύτω, εἶναι Ἐπιμενίδης ὁ Κρητικὸς Ποιητὴς, ὁ ἐκ τῆς Κνωσοῦ καταγόμενος, ἦτον σοφὸς ἀπὸ τὺς μεγάλους καὶ ὀνομαστὺς σοφὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐκαταγίνετο εἰς τὸ νὰ σέβεται μὲν ἄλλα δαιμόνια, εἰς τὸ νὰ ἀποστρέφεται δὲ ἄλλα δαιμόνια, καὶ ἐνομίζετο ἀπὸ τὺς πολλὺς ὅτι ἤξερε τὼ μαντικὼ τέχνω (2). Οὕτως λοιπὸν βλέποντας τὺς συμπατριώτας τοῦ Κρητικοὺς νὰ κατασκεύασιν τάφον τοῦ Κρητικοῦ Διὸς, ἔτως ἐπιγραφόμενον· „ ἐνταῦθα Ζὰν κεῖται ὃν Δία κικλήσκουσι" καὶ νὰ τιμοῦν αὐτὸν, ὄχι ὡσὰν Θεὸν, ἀλλὰ ὡσὰν ἕνα ἄνθρωπον, ἔλαβε ζῆλον διὰ τὸν Θεόν του, καὶ ἔκαμε στίχους εἰς τὸν Δία κατηγορητικὺς τῶν Κρητικῶν, λέγοντας ταῦτα, ὅτι οἱ Κρητικοὶ οἱ ψεῦσται, τὰ κακὰ θηρία, καὶ αἱ ἀργαὶ γαστέρες, ἦγουν οἱ γαστρίμαργοι, οἱ εἰς τὼ κοιλίαν μανόμενοι, καὶ ἐκδεδομένοι, τῆ ἀργῆ λαμβανομένῃ κατὰ ἀντίφρασιν, ἀντὶ τοῦ παχέος, καὶ γοργοῦ· ἔτοι, λέγω, ἐκατασκεύασαν τάφον εἰς τὸ ὄνομά σου, ὦ Ζεῦ· ἐσὺ ὅμως δὲν ἀπέθανες, ἀλλὰ ζῆς παώτοτε. Ἔχουσι δὲ οἱ στίχοι μὲ μέτρον ἡρωϊκὸν ἔτω· „ Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία· „ γαστέρες ἀργαί"..... Καὶ γὰρ τάφον ὦ ἄνα σεῖο, Κρῆτες ἐτεκτήναν· σὺ δὲ οὐ „ θανὲς· ἐσσὶ δὲ αἰεί".

Διὰ τί δὲ ὁ Παῦλος λέγει τὼ μαρτυρίαν ταύτω ὅτι εἶναι ἀληθινή; ἀνίσως γὰρ αὐτὴ εἶναι ἀληθινὴ, λοιπὸν ἀκολουθεῖ, ὅτι καὶ ὁ Κρητικὸς καὶ θνητὸς ἄνθρωπος Ζεὺς, νὰ ἦναι ἀθάνατος. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα δεύτερον, ὅτι δὲν εἶπε διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀληθινὼ τὼ μαρτυρίαν ταύτω, ἀλλ' ἁπλῶς ἔπως ἔλαβε τὼ μαρτυρίαν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι οἱ Κρητικοὶ εἶναι καὶ εἰς τὰ ἄλλα των ἔργα, καὶ λόγια, ψεῦσται· καὶ τοῦτο γίνεται φανερὸν, διὰ τί ὁ Ἀπόστολος δὲν ἀνέφερε τελείως ἐκεῖνα, ὁποῦ εἶπεν ὁ Ἐπιμενίδης διὰ τὸν Δία, ἀλλὰ ἐκεῖνα μόνα τὰ κατηγορητικὰ λόγια, ὁποῦ εἶπε διὰ τὺς Κρητικύς. Ἀλλ' ἴσως ἤθελεν εἰπῆ τινας· καὶ τίς ἡ χρεία νὰ φέρῃ ὁ Παῦλος εἰς τοῦτο μαρτυρίαν Ἕλληνος; Καὶ ἀποκρινόμεθα· ὅτι τοῦτο ἐποίησε, διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ τὺς Κρητικὺς περισσότερον, ἐπειδὴ αὐτοὶ καταγορεῦνται ὡς ψεῦσται, καὶ ὡς θηρία, καὶ ὡς γαστρίμαργοι, ὄχι ἀπὸ ἄλλον τινὰ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον συμπατριώτου των Ἐπιμενίδου· συνηθίζει γὰρ νὰ κάμνῃ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, καὶ νὰ φέρῃ μαρτυρίας ἀπὸ τὺς Ἕλληνας. Ἔτζι καὶ ὅταν ἐδιαλέγετο μὲ τὺς Ἀθηναίους, ἔφερε μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Ποιητὴν Ἄρατον, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ Ἄρατος εἶπε διὰ τὸν ψευδώνυμον Θεὸν Δία, ταῦτα ὁ Ἀπόστολος λέγει εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν· ἐκεῖνος γὰρ ἀφ' οὗ εἶπε μὲ μέτρον ἡρωϊκὸν ταῦτα·.... „ Μεσαὶ δὲ Διὸς μὲν ἀγυιαὶ, μεστὴ δὲ θάλασσα".

τότε

(1) Ὅθεν περὶ τούτων ἔγραφε καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος· „ μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί μου, οἰκοφθόροι, βα„ σιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν". (Ἐπιστολ. πρὸς Ἐφεσίους)

(2) Σημείωσαι ὅτι καὶ ὁ Θεοδώρητος, καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος (Ἀμφιλοχ. ζητήμ. ροβ'.) λέγουσιν ὅτι τὴν μαρτυρίαν ταύτην ἀναφέρει καὶ Καλλίμαχος ὁ Ποιητὴς ἐν τῇ ἰδίᾳ κύτου ποιήσει· λέγει δὲ χωρεῖς ὁ Θεοδώρητος ὅτι ἔστι, ἐκ τῶν ὁποίων ἦτον ὁ τὼ μαρτυρίαν ταύτω εἰπὼν Καλλίμαχος, δὲν ἦσαν Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ Ἐθνικοὶ, οἵτινες μετανοήσασαν ἀπὸ τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τότε ἐπέφερε ..... „τῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν“· δείχνωντας μὲ τοῦτο καὶ ἐκεῖνος, ὅτι ἐγίναμεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Φέρει δὲ τὰς μαρτυρίας ταύτας ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, διὰ νὰ ἐπισομίσῃ τοὺς Ἕλληνας περισσότερον, ἐλεγχομένους ἀπὸ τοὺς ἰδίους των Ποιητὰς, καθὼς καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους σωρεύθιζει νὰ φέρῃ μαρτυρίας ὁ ἴδιος Παῦλος, ὄχι ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἐδικά των, ἤγουν ἀπὸ τὸν Νόμον, καὶ τὰς Προφήτας, διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ αὐτοὺς περισσότερον. Καὶ τί λέγω τὸν Παῦλον; Καὶ ὁ Θεὸς τοιαύτῃ συγκαταβασιν κάμνει εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τραβίζει τὸν καθ' ἕνα εἰς τὴν ἐδικήν τε ἐπίγνωσιν, ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ πιστεύει, καὶ εἶναι σωτήθη εἰς αὐτὸν, ἐπισομίζωντας αὐτὸν ἀπὸ τὰ ἐδικά τε. Ἔτζι ἐτράβιξε τὸς ἀστρολόγους μάγους διὰ μέσου τοῦ ἀστέρος· (Ματθ. β'. 2.) ἔτζι ἐτράβιξε τὸν Σαὺλ, διὰ μέσε τῆς ἐγγαστριμύθε, καὶ ἐπισόμισεν αὐτόν· διὰ τί ἐπίστευσεν ὁ Σαὺλ, ὅτι αὐτὴ ἔχει δυνάμιν νὰ ἀναβιβάσῃ ἀπὸ τὸν ᾅδην τὸν Προφήτε Σαμουὴλ τὴν ψυχήν· (α. Βασιλ. ιή.) ἔτζι ἐπισόμισε τὸς μαύτεις τῶν ἀλλοφύλων, ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν βοδίων, ὁπῦ ἔσυρον τὴν κιβωτὸν, περὶ τῶν ὁποίων αὐτὸ προεῖπον· ὄχι πῶς οἱ μαύτεις λέγυσι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐλέγξῃ αὐτὸς μὲ τὰ ἴδια λόγιά των. (α. Βασιλ. ε'.) Καὶ τὸν μαύτιν Βαλαὰμ ἔτζι ἐσυγχώρησεν ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ νὰ προφητεύσῃ. (Ἀριθ. κγ'. 24.) διὰ τί ὁ Θεὸς σωρεύθιζει νὰ συγκαταβαίνῃ παύτοτε διὰ τὴν ἐδικήν μας ὠφέλειαν. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς, ὅτι αὖ τὰ λόγια, καὶ ἡ μαρτυρία, τόσον τῶν Ἑλλήνων, ὅσον καὶ τῶν μάγων καὶ τῶν δαιμόνων συμβάλλει εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῦ Θεῦ καὶ τῆς ἀληθείας· διὰ τί ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ ἴδιος Παῦλος ἀλλαχῦ ἐμπόδιζον τὸς δαίμονας ἀπὸ τὸ νὰ λαλῶν, καὶ νὰ μαρτυρῶσι τὴν ἀλήθειαν; ὁ μὲν γὰρ Χριστὸς ἔλεγε πρὸς τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τὸ κράζον ταῦτα· „σίδάσε τὶς εἶ ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ“· (Μάρκ. α'. 24.) „φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἀπ' αὐτῦ“· (αὐτόθ. 25.) ὁ δὲ Παῦλος τὸν δαίμονα ὁπῦ ἔλεγεν· „ἔποι οἱ ἄνθρωποι δῦλοι τῦ Θεῦ τῦ Ὑψίστε εἰσὶν“ εἶπε· „παραγγέλλω „σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησῦ Χριστῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς“. (Πράξ. ιε'. 17.) Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι διὰ τῦτο ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ Παῦλος ἐμπόδιζον τὸς δαίμονας νὰ λαλῶν, ἐπειδὴ καὶ τὰ σημεῖα ὁπῦ ἔκαμεν ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ Παῦλος, ἦτον ἀρκετὰ νὰ τραβίζυν τὸς ἀνθρώπυς εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῦ Θεῦ· μάλιστα δὲ ὁπῦ καὶ ὁ Χριστὸς ἐκήρυττε διὰ τῦ λόγε τὸν ἑαυτόν τε ὅτι εἶναι Υἱὸς Θεῦ· ὅθεν διὰ ταῦτα περιττὴ ἦτον ἡ τῶν δαιμόνων μαρτυρία, καὶ διὰ τῦτο ἐπεσόμιζον αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Παῦλος (1).

„Δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτὸς ἀποτόμως“.

Ἐπειδὴ, λέγει, οἱ ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντες Κρητικοὶ, ἢ καὶ οἱ ἀπατηθέντες παρ' αὐτῶν ἐκ τῶν Ἑλλήνων Χριστιανοὶ, εἶναι ψεῦσαι, ἤτοι δόλιοι, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ὡσαὺ θηρία ἄγριοι καὶ ἀδιαύτροποι, ἀλλὰ καὶ γαστρίμαργοι, διὰ τῦτο καὶ σὺ ἔλεγχε αὐτὸς μὲ λόγια σφοδρὰ καὶ ἐπιπληκτικά· ἐπειδὴ τέτας ἡ πραεῖα διδασκαλία δὲν ὠφελεῖ· διότι καθὼς αὐαιρεῖ καὶ θανατόνει τινὰς τὸν χρηστόηθη καὶ καλὸν ἄνθρωπον, αὐίσως τὸν ἐπιπλήξῃ μὲ βαρέα καὶ ἐλεγκτικὰ λόγια· ἔτζι ἐκ τε ἐναντίε, ὅποιος κολακεύει τὸν ἀδιαύτροπον ἄνθρωπον, καὶ νεθετεῖ μὲ πραότητα, διαφθείρει αὐτὸν, διὰ τί μὲ τὰ λόγια δὲν ἀφίνει αὐτὸν νὰ γνωρίσῃ τὴν κακίαν τε, καὶ νὰ διορθωθῇ· πλὴν ἐδῶ παραγγέλλει ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τίτον, ὅτι πρέπει νὰ ἐλέγχῃ, ὄχι τὸς ἀλλοτρίυς τῆς πίστεως, ἀλλὰ τὸς οἰκείυς (2).

„Ἵνα

(1) Ὅρα καὶ τὸ „οἱ γὰρ τοιῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν „Ἰησῦ Χριστῷ ὐ δυλεύυσι“· (Ῥωμ. ιστ'. 18.) λέγει δὲ εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο ὁ Θεοδώρητος· „ἀλλ' ὁ μὲν „Ποιητὴς διὰ τὸν τῦ Διὸς πάφον τὰς Κρῆτας σύνμασε „ψεύστας, ὁ δὲ θεῖος Ἀπόστολος ἀληθῆ τὴν μαρτυ„ρίαν ἐκάλεσεν, ὐ τὴν ποιητικὴν βεβαιῶν μυθολο„γίαν, ἀλλὰ τῶν Κρητῶν διελέγχων τὸ τῆς γνώμης „ἀβέβαιον· ἀντὶ τῦ, καλῶς ὑμᾶς προσηγόρευσε ψεύ„στας· ποιητοὶ γὰρ καθεστήκατε· εἰκὸς δὲ καὶ ἑτέρωθι „τὸν καλούμενον Δία τεθνάναι, καὶ τάφυς μάτην οἰκο„δομῆσαι τὸν πάφον“.

(2) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώρητον δὲν εἶναι ἐναντίον τῦτο ὁπῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· „ἔλεγχε αὐ„τὸς ἀποτόμως“ μὲ ἐκεῖνο ὁπῦ λέγει εἰς τὸν πρὸς Τιμόθεον β'. „ἐν πραότητι παιδεύοντα τὸς ἀντιδιατιθε„μένυς“· (β'. Τιμόθ. β'. 25.) διὰ τί εἰς ἐκείνυς μὲν, ὁπῦ ἀκόμη δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, πρέπει τινὰς νὰ προσφέρῃ τὴν θείαν διδασκαλίαν μὲ πραό-

τη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις".

Ἐκ τῶ λόγω τούτω συμπεραίνεται, ὅτι τοῦτο εἶναι ὑγιεία πίστεως, τὸ νὰ μὴν ἐμβάζῃ τινὰς μέσα εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν κάνενα ξένον ἢ αἱρετικὸν φρόνημα· τὸ δὲ νὰ ὑποτάσσῃ τινὰς Χριστιανὸς τὸν ἑαυτόν του ὑποκάτω εἰς τὸν παλαιὸν νόμον, μὲ αὐτὸ δείχνει, ὅτι δὲν θαρρεῖ εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, πῶς εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ τὸν σώσῃ· τοῦτο δὲ εἶναι ἀσθένεια τῆς πίστεως, ὄχι ὀλίγη, ἀλλὰ μεγάλη καὶ φοβερά. Καπὲ δύω δὲ τρόπους εἶναι μῦθος τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθιμα, σὰν μὲν, διὰ τί αὐτὰ τελοῦνται ἔξω ἀπὸ τὸν καιρόν τους· ὕστερα γὰρ ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον, μάταια, καὶ ἄχρηστα, καὶ περιττὰ εἶναι τὰ τοῦ νόμου παραπτώματα· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί εἶναι καὶ βλαβερὸν τὸ νὰ προσέχῃ τινὰς εἰς αὐτά. Καθὼς λοιπὸν δὲν πρέπει τινὰς νὰ πείθεται εἰς τοὺς ψεύδεις μύθους, ἔτζι δὲν πρέπει νὰ πείθεται ὅπου εἰς τὰ τῶν Ἰουδαίων παραπτώματα. Σημείωσαι ὅμως, ὅτι τὰ μὲν ἅγια βιβλία τῆς παλαιᾶς Γραφῆς, καλῶς καὶ ὀρθῶς νοούμενα, δὲν εἶναι μῦθοι· ἄπαγε! πῶς γὰρ εἶναι μῦθοι ἐκεῖνα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ διδασκόμεθα τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου; ἀλλὰ μῦθοι εἶναι αἱ παρεξηγήσεις τῆς θείας Γραφῆς, καὶ αἱ καλούμεναι δευτερώσεις τῶν Ῥαββίνων (1), καθὼς εἶναι τὸ Ταλμοὺθ, καὶ τὸ Ταργοὺμ. Ἄκουε δὲ τί λέγει καὶ παρακάτω ὁ Παῦλος.

14. „Καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν".

Βλέπεις, ἀγαπητὲ, ποίους ὀνομάζει μύθους ὁ Παῦλος; τὰς ἐντολὰς καὶ παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ εἰς τὸν Ἡσαΐαν, καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον τοῦτο γέγραπται· ὁ μὲν γὰρ Ἡσαΐας ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ λέγει· „ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην „δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας" · (Ἡσ. κθ'. 13.) „δὲ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ λέγει· „ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδο„σιν ὑμῶν" · (Ματθ. ιέ. 7.) ἐντολὰς δὲ καὶ παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος καὶ ὅλα τὰ ἄλλα Ἰουδαϊκὰ, μάλιστα δὲ τὰς παρατηρήσεις τῶν φαγητῶν, καθὼς τοῦτο εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα λόγια.

15. „Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς, τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ „ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν· ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν, καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ „συνείδησις".

Ὥστε τὰ φαγητὰ, δὲν εἶναι κατὰ τὴν ἐδικήν τους φύσιν καθαρὰ, ἢ ἀκάθαρτα, ἀλλὰ κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ ὑπόληψιν ἐκείνων ὁποῦ τὰ τρώγουν, γίνονται ἢ καθαρὰ ἢ ἀκάθαρτα, ἤγουν αὖ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ τρώγουν εἶναι καθαροὶ, καὶ χωρὶς προλήψεις, καὶ δεισιδαιμονίας, καθαρὰ γίνονται καὶ αὐτά· αὖ δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ τρώγουν εἶναι ἀκάθαρτοι, καὶ ἔχουν προλήψεις εἰς τὸν λογισμόν τους, ἀκάθαρτα νομίζονται καὶ αὐτά· ἀγκαλὰ καὶ τὰ φαγητὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ὡς κτίσματα Θεοῦ, καθαρὰ καὶ καλὰ εἶναι, καθὼς λέγει ὁ Μωϋσῆς· „Καὶ εἶδεν „ὁ Θεὸς πᾶντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν". (Γέν. α. 31.) Καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν ἀλλαχοῦ· „Πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον". (α. Τιμόθ. δ'. 4.) ὅθεν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι καθαροὶ καὶ δυσεβεῖς, ὅλα τὰ φαγητὰ τὰ ἐξεύρουσι καθαρὰ, ὡς ποιήματα Θεοῦ, μόνῳ δὲ τὴν ἁμαρτίαν ἐξεύρουσιν ἀκάθαρτον. (Ἀνίσως

πῶς καὶ μὲ μαλακὸν τρόπον· εἰς ἐκείνους δὲ ὁποῦ ἐπίστευσαν, καὶ ἔπειτα κάμνουν ἐναντία τῆς πίστεως, πρέπει νὰ τοὺς ἐλέγχῃ τινὰς, καὶ μὲ αὐστηρὰ ἰατρικὰ νὰ τοὺς ἰατρεύῃ. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀνθιδιατιθεμένους" · καὶ τοῦ „αἱρετικὸν „ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ". (Τίτ. γ'. 11.)

(1) Καὶ ὁ Κύριος παρομοίως κατηγορεῖ τοὺς παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἑρμηνείας καὶ παρεξηγήσεις τοῦ νόμου, λέγων· „ἵνα τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντο„λὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν"; (Ματθ. ιέ. 3.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σως δὲ καὶ ὁ νόμος λέγῃ τινὰ ζῶα ἀκάθαρτα, ἀλλὰ δὲν τὰ ὀνομάζει ἁπλῶς ἀκάθαρτα, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν τρυφὸν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους· ἐπειδὴ ἂν δὲν τὰ ὠνόμαζεν ἔτζι, δὲν ἤθελαν πεισθῆν οἱ Ἑβραῖοι νὰ ἀπέχωσιν ἀπὸ αὐτά, ὡς γαστρίμαργοι ὁποῦ ἦτον (1).) ὅσοι δὲ εἶναι ἀκάθαρτοι καὶ ἀσεβεῖς, αὐτοὶ νομίζουν καὶ τὰ φαγητὰ ἀκάθαρτα. Πῶς δὲ, καὶ μὲ τί τρόπον νομίζουν ταῦτα ἀκάθαρτα; καθὼς δηλαδὴ νομίζουν μερικοὶ ὡς ἀκάθαρτα, καὶ τὰ ὀφάρια ἐκεῖνα ὁποῦ τρώγουν ἀνθρώπους· ἢ τὰ ὀρνίθια καὶ πτηλία ὁποῦ τρώγουν τὴν ἀνθρωπίνην κόπρον· ὥστε ἡ μεμολυσμένη καὶ ἀκάθαρτος διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ συλλογίζεται τὰ τοιαῦτα, αὐτὴ μαζὶ μὲ τὴν ἐδικήν της ἀκαθαρσίαν, μολύνει καὶ κάμνει ἀκάθαρτα καὶ τὰ φαγητὰ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι φυσικὰ τοιαῦτα (2)· καθὼς, χάριν παραδείγματος, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πάσχει ἀπὸ ἀσθένειαν στομάχου, νομίζει πῶς εἶναι τὰ νόστιμα φαγητὰ ἄνοστα καὶ ἀηδῆ· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ζάλην εἰς τὴν κεφαλὴν, νομίζει ὅτι ἡ ἀκίνητος καὶ στερεὰ γῆ, σαλεύει καὶ γυρίζει ὡσὰν τροχὸς, ἐπειδὴ τὸ πάθος καὶ ἡ ἀσθένεια τῶν τοιούτων, λαμβάνει τοιαύτην ὑπόνοιαν πῶς εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι. Ταῦτα ὁποῦ εἴπομεν ἐδῶ ἁρμόζουν καὶ εἰς τοὺς Μανιχαίους, καὶ εἰς τοὺς Μαρκιωνισταὶς, καὶ εἰς τοὺς ἐκ τούτων καταγομένους νεοφανεῖς αἱρετικοὺς, τοὺς λεγομένους ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, Γαλάτας· ἐπειδὴ καὶ ὅλοι αὐτοὶ δὲν τρώγουν ὅλα τὰ φαγητὰ, σιγχαινόμενοι καὶ νομίζοντες ταῦτα ὡς ἀκάθαρτα.

16. „ Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ „ ὄντες, καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι “.

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ποῖον εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει τοὺς ἀνθρώπους ἀκαθάρτους καὶ συγχαμερεῖς; δηλαδὴ τὸ νὰ κάμνουν ἔργα πονηρὰ καὶ ἀκάθαρτα· διὰ τοῦτο καλὰ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὅτι „ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων εἶναι νεκρά “· (Ἰάκ. β'. 26.) ὅποιος δὲ ἔχει τὴν τοιαύτην νεκρὰν πίστιν, ἀκολούθως εἶναι νεκρὸς καὶ αὐτός· νεκρὸς δὲ ὤντας, εἶναι καὶ συγχαμερὸς, καὶ εἰς κάθε ἀγαθὸν ἀδόκιμος (3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „ Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ “.

Ἀλλ' ἂν, λέγει, οἱ ἀνώτερω κακόφρονες εἶναι ἀπειθεῖς, καὶ ἀδόκιμοι, ὅμως ἐσὺ ὦ Τίτε, κάμνε τὸ ἐδικόν σε ἔργον, καὶ μὴ σιωπήσῃς· ἀλλὰ λάλει καὶ δίδασκε αὐτοὺς τὰ ὑγιῆ καὶ ὀρθὰ δόγματα καὶ φρονήματα, καὶ ἂν καὶ ἐκεῖνοι ταῦτα δὲν δέχωνται.

2. „ Πρεσ-

---

(1) Διὰ ποίας δὲ ἄλλας αἰτίας ὀνομάζει ἡ Γραφὴ ἀκάθαρτα ζῶα τινά, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ 14. στίχ. τοῦ ιδ'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Ῥωμαίους.

(2) Εἰ δὲ καὶ νομίζει τινὰς, ὅτι τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὁποῖα τρώγων τὰ ὀφάρια, ἢ ἡ ἀνθρωπίνη κόπρος, τοὺς ὁποίους τρώγων τὰ ὀρνίθια, ἐνίσως, λέγω, νομίζῃ ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀκάθαρτα, καὶ διὰ τοῦτο ἀκολούθως νομίζῃ ὅτι καὶ τὰ ζῶα ὁποῦ τρώγουσι ταῦτα εἶναι ἀκάθαρτα, ἀποκρινόμεθα α'. ὅτι φυσικὰ τὰ φαγητὰ ταῦτα καθ' ἑαυτὰ, δὲν εἶναι ἀκάθαρτα καὶ συγχαμερὰ, ἀλλὰ νομίζονται μόνον ὡς τοιαῦτα κοινὰ εἰς τοὺς ὑπολοίπους τῶν πολλῶν· καὶ β'. ὅτι εἰ καὶ νομίζονται ταῦτα τὰ φαγητὰ ὡς ἀκάθαρτα, ἀλλ' ὅμως τὰ ζῶα ὁποῦ τρώγουσι ταῦτα, δὲν εἶναι ἀκάθαρτα· διατί τὰ μεταβάλλων ὅλως διόλου εἰς τοὺς σάρκας καὶ οὐσίαν τοὺς ἐδικήν τους, διὰ τῆς φυσικῆς χωνεύσεως, καὶ ἐξαματώσεως, καὶ γίνονται ἄλλα· ὅθεν πλέον τὰ ἀνθρώπινα σώματα, δὲν εἶναι ἀνθρώπινα σώματα, ἀλλὰ γίνονται σάρκα τοῦ ὀφαρίου ἐκείνου ὁποῦ τὰ ἔφαγε, καὶ τὰ ἐχώνευσε, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη κόπρος, δὲν εἶναι πλέον κόπρος, ἀλλὰ γίνεται σάρκα τοῦ ὀρνιθίου ἐκείνου ὁποῦ τὴν ἔφαγε, καὶ τὴν ἐχώνευσε.

(3) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος (Ὁμιλ. γ'. εἰς τὸν Ἄνναν) ὅτι δὲν εἶναι εὔκας τρόπος ἀρνήσεως, ἀλλὰ πολλοὶ, καὶ διάφοροι, τοὺς ὁποίους ὁ Παῦλος ὑπογράφων ἔλεγε· „ Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ „ ἔργοις ἀρνοῦνται “· καὶ πάλιν· „ εἰδέ τις τῶν ἰδίων, „ καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, „ καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων “· (α'. Τιμοθ. ε'.) καὶ πάλιν· „ φεύγετε τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία “. (Κολ. γ'. 5.) Ὅθεν καὶ ὁ μέ. Κανὼν τῶν μεγάλων Βασιλείου διορίζει, ὅτι ὅποιος Χριστιανὸς ὑβρίζει μὲ τὰ ἔργα του τὸν Χριστὸν, τίποτε δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ· „ ἐάν τις τὸ ὄνομα λαβὼν „ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνυβρίζῃ τὸν Χριστὸν, οὐδὲν ὄφε- „ λος αὐτῷ ἀπὸ τῆς προσηγορίας “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „ Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι ".

Ἐπειδὴ φυσικὸν ἐλάττωμα τῆς γηρατείας εἶναι, τὸ νὰ εἶναι οἱ γέροντες νωθροὶ, καὶ δυσκίνητοι, καὶ ἐπιλήσμονες, διὰ τοῦτο ἐσὺ ὦ Τίτε, δίδασκε τοὺς γέροντας νὰ εἶναι νηφάλιοι, ἤγουν ἔξυπνοι, καὶ προσεκτικοὶ, καὶ ὀξεῖς εἰς τὸν νοῦν.

„ Σεμνὰς, σώφρονας ".

Σώφρονας ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος ὄχι τοὺς ἔχοντας σωφροσυνίαν τῶν σαρκικῶν παθῶν, ἀλλὰ τοὺς φρονίμους καὶ γνωσικοὺς, παρὰ τὸ σῶας ἔχειν τὰς φρενίας· ἐπειδὴ εἶναι μερικοὶ γέροντες ὁποῦ παραφρονοῦν καὶ μαίνονται, ἄλλοι μὲν, ἀπὸ τὸ κρασὶ ὁποῦ πίνουν, ἄλλοι δὲ, ἀπὸ μικροψυχίαν, ὥστε ὁποῦ γίνονται ὡσὰν νήπιοι καὶ παιδία· διὸ καὶ παροιμία ἐπὶ τούτων λέγεται ὅτι· „ Γέροντες παλίμπαιδες ". ἐπειδὴ δὲν ἦτον ἀνόλεθον νὰ ζητῇ ὁ Παῦλος ὅτι οἱ γέροντες νὰ ἔχουν σωφροσυνίαν τῶν σαρκικῶν παθῶν, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ὡσὰν ὁποῦ τὰ σαρκικὰ πάθη, φυσικῷ τῷ τρόπῳ ἐκλείπουσιν ἀπὸ τοὺς γέροντας, διὰ τὴν σύρισιν τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, καὶ δυσκόλως ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ τινας γέρων καὶ πόρνος· ὅθεν εἶπεν ὁ Σειρὰχ· „ τρία εἴδη „ ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου, καὶ προσώχθισα σφόδρα τῇ ζωῇ αὐτῶν, πτωχὸν ὑπερήφανον, πλού„ σιον ψεύστην, καὶ γέροντα μοιχὸν, ἐλαττούμενον σωφρονεῖν ". (Σειρ. κεφ. 2.)

„ Ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ ".

Δίδασκε, λέγει, ὦ Τίτε, τοὺς γέροντας, νὰ ἔχουν πίστιν ὀρθὴν καὶ ὑγιᾶ, νὰ ἔχουν ἀγάπην, καὶ μάλιστα ὑπομονήν· διὰ τί ἡ ὑπομονὴ εἶναι παράγγελμα ἁρμοδιώτατον καὶ ἀναγκαῖον εἰς τοὺς γέροντας· αὐτοὶ εἶναι ἀπρόσκοποι, καὶ διὰ ὀλίγον πρᾶγμα θυμόνουν καὶ λυποῦνται.

3. „ Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς ".

Πρεσβύτιδας ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὰς γερόντισσας, ἤ ὁποίαις καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔξω σχῆμα, καὶ τὴν φορεσίαν, πρέπει νὰ φαίνωνται σεμναῖς, εὐτάκτοις, καὶ κόσμιαις (1)· μερικοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι πρεσβύτιδας ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος τὰς διακόνισσας τῆς Ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας ζητεῖ χρεωστικῶς ὁ Ἀπόστολος, νὰ εἶναι ἱεροπρεπεῖς καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔξωθεν φορέματων, ἤγουν νὰ πρέπουν εἰς τὰς ἱερὰς ὑπηρεσίας ὁποῦ κάμνουν.

„ Μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας ".

Ἐπειδὴ τὸ γηρατεῖον εἶναι φυσικὰ ψυχρὸν (μαραίνεται γὰρ ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ τὸ ἔμφυτον θερμὸν) τοῦτο χάριν οἱ γέροντες ἀγαποῦν τὸ κρασὶ διὰ νὰ θερμαίνωσιν, καὶ μάλιστα αἱ γερόντισσαι γυναῖκες· ἔπειτα διὰ νὰ μὴν ἠμπορῇ τὸ σωμάχι τῶν γερόντων, καὶ γερουτισσῶν, νὰ χωνεύσῃ ὀλίγωρα τὸ κρασὶ, νικῶνται ἀπὸ αὐτὸ αἱ τοιαῦται γερόντισσαι, πλὴν ὄχι ἀπὸ τὸ μέτριον καὶ ὀλίγον κρασὶ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ πολὺ καὶ ὑπερβολικόν· νικῶμενται δὲ ἀπὸ αὐτὸ, κλίνουν εἰς τὸ νὰ διαβάλλουν καὶ νὰ καταλαλοῦν τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην γυναῖκα, καὶ εἰς τὸ νὰ ψιθυρίζουν καὶ νὰ κρυφομιλοῦν, ἄλλα μὲν, εἰς τὴν μίαν, ἄλλα δὲ, εἰς τὴν ἄλλην (2).

„ Κα-

---

(1) Ὅρα καὶ τὰ ὑποσημειώσιν καὶ ἑρμηνείαν τοῦ ε'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης, στιχ. 2.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐπαινεῖ τὰ ὑδροποσίαν λέγων· „ ὑδὰς ἐκραιπάλησεν ἀπὸ ὕδατος, „ ὑδρωπικός τις ἐθεραπεύθη ποτε, ὕδατι βαρηθεῖσα· ὑ„ δρὰς ἀκοτείων ποδῶν ἐδείθη ὑδροποσίᾳ συζῶν· ὑδε„ νὸς ἐδείθησαν πόδες· ὑδενὸς χεῖρες ἀπηχρειώθησαν ". (Λόγ. ἀ. περὶ Νηστείας) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τοῖς ἰαμβικοῖς στίχοις· „ θέλεις πιεῖν „ βρύσεως " ὕδωρ, κρατῆρ ἀήρρυς ", „ πηγὴν μέθης „ ἄπειρον " „ ἀκλήματον γάννυσμα ". καὶ πάλιν ἐν τοῖς ὁλοκλήροις ἰαμβικοῖς διστίχοις φησίν· „ ὕδωρ πο„ τὸν φέριστον εὖ κρατεῖ φρένας „ θολοῖ δὲ τὸν νοῦν συλ„ λαβοῦσα κραιπάλη ". Ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ μὴ „ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία ". (Ἐφεσ. ε'. 18.) καὶ τοῦ „ μὴ κώμοις, καὶ μέθαις ". (Ῥωμ. ιγ'. 13.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καλοδιδασκάλες".

Η γερόντισσαις, λέγει, πρέπει νὰ εἶναι διδασκάλισσαις τὸ καλὸ κ᾽ τῆς ἀρετῆς· πῶς δὲ εἰς ἄλλο μέρος ὁ Παῦλος λέγει νὰ μὴ διδάσκωσιν αἱ γυναῖκες; „Γυναικὶ γάρ φησι διδά„σκειν δὲ ἐπιτρέπω". (ά. Τιμόθ. β'. 12.) Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐκεῖ μὲν λέγει ὁ Παῦλος νὰ μὴ διδάσκωσιν αἱ γυναῖκες παῤῥησία εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἐμποδισμένον· ἐδῶ δὲ λέγει διὰ τὴν ἐν τῷ οἴκῳ γινομένην διδασκαλίαν, κ᾽ κατ᾽ ἰδίαν εἰς τὰς γυναῖκας, τὸ ὁποῖον δὲν ἐμποδίζεται· ὅτι δὲ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα λόγια εἶναι φανερόν.

4. „Ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους εἶναι".

Πρέπει, λέγει, αἱ γερόντισσαι νὰ σωφρονίζωσι, κ᾽ νὰ διδάσκωσιν, ὄχι μόνον τὰς ἐδικάς των νέας θυγατέρας, ἀλλὰ κ᾽ ὅλας τὰς λοιπὰς ξένας νέας· διὰ τί κάθε μία γερόντισσα πρέπει νὰ διδάσκῃ τὴν νεωτέραν, κ᾽ πρῶτον ἀπὸ ὅλα νὰ τὴν διδάσκῃ νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα της· ἐπειδὴ ὅταν ἡ γυναῖκες ἀγαποῦν τοὺς ἄνδρας των, τότε κ᾽ ὅλα τὰ ἄλλα ἀγαθὰ ἀκολουθοῦν, ἤγουν ἡ σωφροσύνη, κ᾽ ἡ τιμὴ, ἡ εὐθηνία κ᾽ εὐτυχία τοῦ οἴκου, ἡ τῶν παίδων καλὴ ἀνατροφὴ, κ᾽ τῶν θέλων κυβέρνησις, κ᾽ ὅλης τῆς φαμιλίας ἡ ἀρίστη οἰκονομία· καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅταν ἡ γυναῖκες δὲν ἀγαποῦν τοὺς ἄνδρας των, κ᾽ν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα σωματικὰ ἀγαθὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸν οἶκον, ὅμως οὐδὲν ὠφελοῦσι ταῦτα, ἀλλὰ χάνονται, καὶ ἀφανίζονται.

„ Φιλοτέκνους".

Ὅταν ἡ γυναῖκες ἀγαποῦν τοὺς ἄνδρας των, ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἀγαποῦν κ᾽ τὰ τέκνα των· διὰ τί ἐκείνη ἡ γυνὴ ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν ῥίζαν, ἤγουν τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, ἤτοι τὸν ἄνδρα της, αὐτὴ πολλῷ μᾶλλον θέλει ἀγαπήσει καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ ἀνδρός της, ἤγουν τὰ παιδία· μᾶλλον δὲ θέλει ἀγαπήσει αὐτὰ, κ᾽ διὰ τί εἶναι παιδία ἐδικά της.

5. „Σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκουρὸς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις „ἀνδράσιν".

Ὅταν ἡ γυναῖκες ἀγαποῦν τοὺς ἄνδρας των, ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι κ᾽ σώφρονες, καὶ ἁγναῖς· σώφρονες μὲν κατὰ τὸ σῶμα, ἁγναῖς δὲ κ᾽ καθαραῖς κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀπέχουσαι καὶ μὲ τὸ σῶμά, καὶ μὲ τὸν νοῦν, ἀπὸ κάθε μίξιν κ᾽ ἐπιθυμίαν ξένου ἀνδρός· ὁμοίως ἡ γυναῖκες ὁποῦ ἀγαποῦν τοὺς ἄνδρας των, αὐταῖς γίνονται κ᾽ τοῦ οἴκου των φύλακες, κ᾽ οἰκονόμισαις καλαῖς· ἐπειδὴ ἀγαπῶσαι τοὺς ἄνδρας των, ἀγαποῦν ἐνταυτῷ κ᾽ τὸ ὀσπήτιον τοῦ ἀνδρός των, κ᾽ δὲν ἐξοδεύουν κακῶς τὰ ὑπάρχοντα τοῦ ἀνδρός των, μᾶλλον δὲ τὰ ἐδικά των ὑπάρχοντα, ὅτε καταγίνονται εἰς τρυφὰς κ᾽ ξεφαντώματα, κ᾽ εἰς μάταια σολίδια· ὅσαις γὰρ γυναῖκες σολίζονται, διὰ τοῦτο σολίζονται διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς ἄλλους ἄνδρας· ἐκεῖναι δὲ ὁποῦ μίαν φορὰν ἠγάπησαν τοὺς ἄνδρας των, κ᾽ ἄρεσαν εἰς αὐτοὺς, αὐταῖς πλέον πῶς θέλουν σολισθοῦν διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς ἄλλους; βέβαια τοῦτο ποτὲ δὲν θέλουν τὸ κάμουν. Πρὸς τούτοις δὲ ὅσαι γυναῖκες ἀγαποῦν τοὺς ἄνδρας των, αὐταῖς κ᾽ ὑποτάσσονται εἰς αὐτοὺς μὲ κάθε εὐπείθειαν, εἰς ὅσα δηλαδὴ εἶναι νόμιμα κ᾽ δίκαια, ὄχι δὲ κ᾽ εἰς τὰ παρὰ φύσιν κ᾽ ἄνομα, ὀνομάζουσαι κυρίους καὶ αὐθεντοῦντας τοὺς ἄνδρας των, καθὼς καὶ ἡ Σάῤῥα ὠνόμαζε κύριον κ᾽ αὐθεντοῦντα της τὸν Ἀβραάμ, ὡς λέγει ὁ κορυφαῖος Πέτρος· „ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐ„τὸν καλοῦσα". (ά. Πέτ. γ'. 6.) Βλέπε δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι ὁ Παῦλος, ὁποῦ πάσχει μὲ κάθε τρόπον νὰ σηκώσῃ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τὰ ἀνδρόγυνα ἀπὸ τὰ βιωτικὰ πράγματα, πόσῳ πρόνοιαν, καὶ πόσῳ φροντίδα βάλλει ἐδῶ, διὰ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρογύνων καὶ τοῦ οἴκου αὐτῶν. Διὰ τί δὲ τοῦτο κάμνει; ὅτι ὅταν τὰ τοῦ οἴκου καὶ τῆς φαμιλίας τῶν χριστιανικῶν ἀνδρογυνίων καλῶς κυβερνῶνται, τότε καὶ τὰ πνευματικὰ καλῶς διοικοῦνται, καὶ ἀκολούθως προκόπτουσιν εἰς τὸ καλλίτερον, κ᾽ οἱ ἄνδρες, κ᾽ ἡ γυναῖκες.

„Ἵνα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται".

Βλέπεις ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὁ Θεῖος Παῦλος κατὰ προηγέμενον λόγον φροντίζει διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ὄχι διὰ τὰ κοσμικὰ πράγματα; διὰ τί, ἂν μία πιστὴ γυναῖκα συγκαπηκὴ μὲ ἄπιστον ἄνδρα (1), καὶ δὲν ἦναι ἀνάρετος, ἡ κατὰ τῆς γυναικὸς βλασφημία εἰς αὐτὸν τὸν πίστιν τῆς γυναικὸς διαβαίνει.

6. „Νεωτέρας ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν".

Ἀνωτέρω μὲν ὁ Παῦλος ἐκατάστησε διδασκάλισσας τῶν νεωτέρων γυναικῶν τὰς γερόντισσας, γυναῖκας δηλαδὴ τῶν ἄλλων γυναικῶν· ἐδῶ δὲ καταξαίνει διδάσκαλον τῶν νεωτέρων ἀνδρῶν, αὐτὸν τὸν ἴδιον Ἐπίσκοπον Τίτον, ἄνδρα δηλαδὴ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν· διότι ὁ Ἀπόστολος εἰς κάθε μέρος φροντίζει τὸ εὔτακτον, καὶ δὲν πρεπές. Τί δὲ πρέπει ὁ Τίτος νὰ παρακινῇ καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς νεωτέρους; τὸ νὰ φυλάττων σωφροσύνην καθαρότητα ἀπὸ τὰ σαρκικὰ πάθη· ἐπειδὴ τὴν ἡλικίαν τῶν νέων μάλιστα καὶ κατ' ἐξαίρετον τρόπον ἐνοχλεῖ τὸ πῦρ τῶν σαρκικῶν παθῶν, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ πρέπει νὰ σβύνουν, καὶ νὰ σπεύδουν εἰς τὸ νὰ σωφρονοῦν· διὰ τί κατὰ τὸν Θεοδώριτον „αὕτη διαφερόντως ἡ ἀρετὴ (τῆς σωφροσύνης) „κοσμεῖ τὴν νεότητα.

7. „Περὶ πάντας (2) σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων".

Ἂς διδάσκουν, λέγει, καὶ αἱ γερόντισσαις γυναῖκες τὰς νεωτέρας γυναῖκας, καὶ οἱ γέροντες ἄνδρες ἂς διδάσκουν τοὺς νεωτέρους ἄνδρας· πλὴν ἡ λαμπρότης τῆς ἐδικῆς σου ζωῆς, ὦ Τίτε, αὐτὴ ἂς ἦναι ὡσὰν σῶα κοινὸν διδασκαλεῖον καὶ παράδειγμα ἀρετῆς ἔμπροσθεν εἰς ὅλους, καὶ εἰς ἄνδρας καὶ εἰς γυναῖκας, καὶ ὡσὰν μία πρωτότυπος καὶ ἀκριβὴς εἰκὼν ὅλων ὁμοῦ τῶν καλῶν, διὰ νὰ ἀπομάττῃ ἀπὸ αὐτὴν ὁ καθ' σῶας ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ καλὸ ὁπου βάλεται.

„Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν".

Πάλιν ἐδῶ ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ, „παρεχόμενος" ἤγουν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ πάρεχε, ὦ Τίτε, ἀδιαφθορίαν, ἤγουν νὰ μὴν ἦναι, λέγει, ἐκεῖνα ὁ πὰ διδάσκεις φθορὰ καὶ διεφθαρμένα, ἀλλὰ ὑγιῆ καὶ ὀρθά.

„Σεμνότητα".

Πάρεχε, λέγει, εἰς τὴν διδασκαλίαν σου, ὦ Τίτε, σεμνότητα, ἤγουν νὰ μὴν ἔχῃ ἡ διδασκαλία σου κανένα ἄσεμνον νόημα, ἢ κίνημα, ὁπου νὰ κάμνῃ τοὺς ἀνοήτους νὰ κλίνουν εἰς διάχυσιν καὶ ἀνθλάβειαν· ἀλλὰ ὅλα καὶ τὰ νοήματα, καὶ λόγια, καὶ σχήματα τῆς διδασκαλίας σου, νὰ εἶναι σεβάσμια, καὶ ἄξια τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης καὶ μεγαλειότητος.

8. „Λό-

(1) Τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος διὰ τὰ ἀνδρόγυνα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐν ἀπιστίᾳ ὄντα πρότερον, ὕστερον ἓν μέρος ἐξ αὐτῶν ἐδέχθησαν τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, εἴτε ὁ ἄνδρας, εἴτε ἡ γυνή· συγχωρεῖ γὰρ ὁ Παῦλος τὸ μέρος ἐκεῖνο ὁπου πιστεύσῃ, νὰ συγκαπηκὴ μὲ τὸ μέρος ὁπου μένῃ εἰς τὴν ἀπιστίαν, ἐὰν καὶ αὐτὸ θελήσῃ. „Εἴ „τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνεύδο„κεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· καὶ γυνὴ, „ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνεύδοκεῖ οἰκεῖν „μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφέτω αὐτήν". (α'. Κορ. ζ'. 12.) Ὁ δὲ Θεοδώριτος ὕστερον ἑρμηνεύει, ὅτι νὰ ὑποπίπτωσιν αἱ γυναῖκες εἰς τοὺς ἄνδρας των, καὶ νὰ μὴ χωρίζωνται ἀπ' αὐτῶν· διὰ τί τὸ νὰ ἀφίνουν αἱ γυναῖκες τοὺς ἄνδρας των διὰ πρόφασιν δυσεβείας, τοῦτο ἐπροξένει βλασφημίαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου· ὅθεν καὶ ἡ ἐν Γάγγρᾳ Σύνοδος διορίζει ἐν τῷ ιδ'. Κανόνι αὐτῆς ταῦτα· „Εἴ τις γυνὴ καταλιμπάνοι τὸν ἄνδρα, καὶ „ἀναχωρεῖν ἐθέλοι, βδελυτομένη τὸν γάμον, ἀνά„θεμα ἔστω".

(2) Ἐν ἄλλοις „περὶ πάντα".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. „Λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον".

Πάρεχε, λέγει, ὦ Τίτε, εἰς τὴν διδασκαλίαν σου, λόγον ὑγιῆ καὶ ἀκατάγνωστον, ἤτοι λόγον ὀρθόδοξον, καὶ ὁποῦ νὰ μὴν ἔχῃ πιάσιμον ἀπὸ κανένα μέρος εἰς τὸ νὰ κατηγορηθῇ.

„Ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν φαῦλον „λέγειν".

Ταῦτα, λέγει, πᾶντα ποίει ὦ Τίτε, διὰ νὰ ἐντροπιασθῇ ὁ ἐναντίος, ἤγουν εἴτε ὁ διάβολος, εἴτε κάθε ἄλλος ἐχθρὸς τῆς πίστεως, ὁποῦ γίνεται ὑπηρέτης τοῦ διαβόλου, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ νὰ εἰπῇ κανένα ἐναντίον περὶ τῆς ἡμῶν πίστεως (1).

9. „Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους „εἶναι".

Παρακάλει, λέγει, ὦ Τίτε, νὰ ὑποτάσσωνται οἱ δοῦλοι εἰς τοὺς αὐθέντας των, καὶ νὰ εἶναι εὐάρεστοι εἰς αὐτοὺς εἰς ὅλα, ἤτοι εἰς ὅλα τὰ δίκαια καὶ νόμιμα, ὁποῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν σωματικὴν ὑπηρεσίαν τῶν δούλων, ὄχι δὲ καὶ εἰς τὰ παράνομα· ὥστε, ὅποιος διὰ πρόφασιν ἐγκρατείας, χωρίζει τὰς γυναῖκας ἀπὸ τοὺς ἄνδρας των, καὶ ὅποιος διὰ σχῆμα δυσσεβείας, χωρίζει τοὺς δούλους ἀπὸ τοὺς αὐθέντας των, ὁ τοιοῦτος δὲν εἶναι ἀκατηγόρητος· ἐπειδὴ καὶ δίδει πολλὰ πιάσιματα εἰς ὅλους τοὺς ἀπίστους, καὶ ἀνοίγει ὅλων τὰ στόματα εἰς τὸ νὰ κατηγορῶν τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν (2).

10. „Μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐν-„δεικνυμένους ἀγαθήν".

Βλέπε, ὦ Χριστιανέ, ὅτι ὁ Παῦλος ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ τοὺς δούλους τὸ νὰ ἔχουν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ κατ' ἐξαίρετον τρόπον ἀναπαύουσι τοὺς αὐθέντας των, ἤγουν τὸ νὰ μὴν ἀντιλέγουν εἰς αὐτούς· τὸ νὰ μὴ κλέπτουν τὰ πράγματά των· (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „νοσφιζομένους") ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐμπιστευμένοι εἰς ὅλα· διότι, τί αὐτὰ εἶναι μάλιστα ὁποῦ εἶναι ποθητά, καὶ περισπέδασα εἰς τοὺς κοσμικοὺς ἀνθρώπους, τοὺς αὐθέντας τῶν δούλων.

„Ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσι".

Ἴσως, λέγει, καὶ οἱ δοῦλοι εἶναι τοιοῦτοι πρὸς τοὺς αὐθέντας των, καθὼς εἶπον ἀνωτέρω, βέβαια αὐτοὶ ἔχουν νὰ εἶναι εἰς δόξαν τοῦ Χριστιανισμοῦ· ἐπειδὴ ὅταν ἰδῇ ὁ Ἕλλην καὶ ἄπιστος τὸν δοῦλόν του Χριστιανὸν ἔτζι καλῶς πεπαιδευμένον ἀπὸ τὸν Χριστιανισμόν, πῶς δὲν θέλει θαυμάσει τὰ δόγματα τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ; ἢ πῶς δὲν θέλει τὰ ἐπαινέσει, ὅτι ἔχουσι τόσην δύναμιν, ὥστε ὁποῦ νὰ διορθόνουσι τὰς ψυχὰς ἐκείνων ὁποῦ τὰ πιστεύουσι; Διότι οἱ δοῦλοι εἶναι σῶμα γένους, τὸ ὁποῖον φέρνεται ταῖς περισσοτέραις φοραῖς δύσκολον, ἄγριον, καὶ ἀπάνθρωπον, μὲ τὸ νὰ μὴ λαμβάνῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καλὴν ἀνατροφὴν, ἀλλὰ ἀμε-

---

(1) Ὁ δὲ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος λέγει ὅτι, ὅταν ὁ Ἀρχιερεὺς, καὶ πάντες οἱ Χριστιανοὶ, ζῶσι καὶ πολιτεύωνται μὲ ζωὴν καὶ πολιτείαν ἐνάρετον, τότε οἱ ἐναντίοι τῆς πίστεως ἐντρέπονται· διατί δὲν εὑρίσκουν κανένα πιάσιμον καὶ λαβὴν εἰς τὸ νὰ κατηγορήσουν· ὅθεν γὰρ φησιν· „ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ· τὸ δὲ „νοούμενον τοῦτό ἐστιν, ὅτι τῶν κατ' ἀρετὴν ζώντων ὁ τῆς „λοιδορίας μῶμος οὐχ' ἅπτεται· πῶς γὰρ ἔτι πλεο-„νεξίᾳ ὁ ἀκτήμων λοιδορηθήσεται; πῶς δέτις ἐπι-„θρυπήσει τὴν ἀσωτίαν τῷ ἀνακεχωρημένῳ καὶ ἰδιά-„ζοντι; ἢ τὸν θυμὸν τῷ πραΰ; ἢ τὸν τύφον τῷ με-„τριόφρονι; ἢ ἄλλο τι τῶν ἐπιμώμων τοῖς ἐκ τῶν ἐ-„ναντίων γινωσκομένοις; οἷς σκοπὸς ἐστὶν ἀλιπτον πα-„ρέχειν τῷ μώμῳ τὸν βίον; ἵνα καθὼς φησιν ὁ Ἀ-„ποστολος ὁ ἐξεναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν. (Εἰς τὸν Βίον Μωϋσέως.)

(2) Ὅθεν καὶ ἡ ἐν Γάγγρᾳ Σύνοδος διορίζει· „εἴ τις δοῦλον προφάσει θεοσεβείας διδάσκοι καταφρονεῖν „δεσπότου, καὶ ἀναχωρεῖν τῆς ὑπηρεσίας.... ἀνάθεμα „ἔστω". (Καν. γ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀμελῆται ἀπὸ τὲς αὐθεύτας τε· καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔμαθε χρησὰ ἤθη ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν καὶ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν ἀνδρῶν ἐναρέτων· διὰ τᾶτο οἱ δᾶλοι χρειάζονται νὰ διδάσκωνται ἀπὸ ἐσένα ὦ Τίτε, ἐκεῖνα ὁπᾶ πρέπει νὰ κάμνεν· ὅθεν δὲν ἔλεγε ματαίως εἰς ἄλλο μέρος ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ δᾶλοι πρέπει νὰ δελεύωσιν εἰς τὲς αὐθεύτας των, ὡσὰν νὰ δελεύωσιν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὄχι εἰς τὲς ἀνθρώπες „ μετ' εὐνοίας δελεύοντες τῷ Κυρίῳ, καὶ ὄχι „ ἀνθρώποις". (Ἐφ. ς'. 7.) ὥστε κᾶν ἐσὺ ὁ δᾶλος Χρισιανὸς τιμᾷς καὶ ὑπηρετῇς τὸν αὐθεύτωσε, ἀλλ' ἡ τιμὴ καὶ ὑπηρεσία ὁπᾶ προσφέρεις εἰς αὐτὸν, εἰς τὸν ἴδιον Θεὸν ἀναβαίνει, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον τᾶ Θεᾶ γεννᾶται καὶ ἔχει τὴν ἀρχήν της, ἡ πρὸς τὸν ἐδικόν σε αὐθεύτην ἀγάπη καὶ εὔνοια (1).

11. „Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τᾶ Θεᾶ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω πολλὰς καὶ μεγάλας ἀρετὰς ἐζήτησε χρεωσικῶς ὁ Ἀπόσολος ἀπὸ τὲς δέλες, δηλαδὴ τὸ νὰ σολίζων καὶ νὰ δοξάζων τὴν διδασκαλίαν τᾶ Κυρίε διὰ τῆς ἐναρέτε αὐτῶν πολιτείας, δείχνει τώρα ἐδῶ ὅτι δικαίως καὶ πρεπόντως ζητεῖ ἀπὸ αὐτὲς τὰς ἀρετὰς ταύτας. Διὰ τί; ἐπειδὴ, λέγει, ἐπέφανεν εἰς ὅλες τὲς ἀνθρώπες ἡ χάρις τᾶ Θεᾶ, καὶ εἰς αὐτὲς ἀκόμη τὲς δέλες, καὶ ἐχάρισεν εἰς αὐτὲς τὴν συγχώρησιν πολλῶν ἁμαρτημάτων· καὶ λοιπὸν χρεωσᾶν ὅλοι, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ δᾶλοι, νὰ πολιτεύωνται καὶ νὰ ζοῦν πρὸς δόξαν Θεᾶ, τᾷ τοιᾶτα ἐνεργέτε αὐτῶν (2). Λέγωντας δὲ ὁ Ἀπόσολος, ὅτι ἐπεφάνη ἡ χάρις τᾶ Θεᾶ, φανερόνει τὴν πρώτην παρεσίαν τᾶ Κυρίε, ἥτις ἔδιδεν εἰς τὲς ἀνθρώπες, χάριν καὶ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τες.

12. „Παιδεύσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κο-
„σμικὰς ἐπιθυμίας".

Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἐντροπιάζει τὲς δέλες ὁ θεῖος Ἀπόσολος, διὰ τί ἀίσως, λέγει, ἐσεῖς οἱ δᾶλοι ἐτύχετε παιδεύτωσὶ, καὶ διδάσκαλόν σας, αὐτὸν τὸν ἴδιαν χάριν τᾶ Θεᾶ, ταυτὸν εἰπεῖν αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν, πῶς δὲν χρεωσεῖτε νὰ ζῆτε ἀξίως τοῦ τοιούτε σας διδασκάλε; ἡ χάρις δὲ λέγει αὐτὴ τᾶ Θεᾶ, δὲν ἐσάθη μόνον ἕως εἰς τὴν συγχώρησιν τῶν ἀπερασμένων ἁμαρτιῶν μας, ἀλλὰ ἀκόμη μᾶς προφυλάττει νὰ μὴν ἁμαρτήσωμεν καὶ εἰς τὸ μέλλον· ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ διδάσκει ἡμᾶς τὲς Χρισιανὲς, διὰ νὰ ζήσωμεν σωφρόνως τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς, ἡμεῖς οἱ πρότερον ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματι ἀρνηθέντες βεβαίως τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας. Λέγωντας μὲν οὖν ὁ Παῦλος νὰ ἀρνηθῶμεν, δηλοῖ μὲ τὴν λέξιν ταύτην τὴν ἀποσροφὴν, καὶ τὸ μῖσος ὁπᾶ πρέπει νὰ δείξωμεν ἐξ ὅλης τῆς διαθέσεως τῆς ψυχῆς μας· λέγωντας δὲ ἀσέβειαν, δηλοῖ τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ τὰ ἑλληνικὰ δόγματα· λέγωντας δὲ τελευταῖον κοσμικὰς ἐπιθυμίας, φανερόνει τὴν πλεονεξίαν, τὴν τρυφὴν, τὴν φιλοδοξίαν, καὶ τὰ ἄλλα πάθη, καὶ κακίας, αἱ ὁποῖαι δὲν διαβαίνεσιν εἰς τὸν ὐρανὸν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν κόσμον τᾶτον χρησιμεύσι, καὶ μαζὶ μὲ τὸν κόσμον αὐτὸν παύσι καὶ διαλύονται. Διὰ τᾶτο λοιπὸν ἦλθεν ὁ Χρισὸς, διὰ νὰ ἀρνηθῶμεν ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ, καὶ τὰ ἀσεβῆ δόγματα, καὶ τὴν ἀκάθαρτον ζωὴν, μισήσαντες καὶ τὰ δύω ταῦτα μὲ τὴν αὐτὴν ἀποσροφὴν, καὶ ὁμοίαν διάθεσιν τῆς ψυχῆς μας.

„Σω-

(1) Τὰ τῶν δέλων καθήκοντα ὅρα πλατύτερον εἰς τὸ ς'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐφεσίες ἀπὸ εἰχ. πέμπτε ἕως ἐννάτε. Ὅρα καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τᾶ· „δᾶλος „ἐκλήθης μὴ σοι μελέτω". (α'. Κορ. ζ'. 21.) πόσων λογιῶν εἶναι ἡ δελεία.

(2) Δὲν ἠμπορῶ ἐδῶ νὰ σιωπήσω τὰ λόγια τᾶ περιβόητε ἐκείνε πολυμαθεσάτε, καὶ πολυΐσορος Σελδίνε τᾶ νεωτέρε Φιλοσόφε, τὰ ὁποῖα ἔλεγεν εἰς τὸν Οὐσῖνον· ὅτι αὐτὸς δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχήν του ἐπ' ἄλλῳ τινὶ, ἢ ἐπὶ ταῖς Γραφαῖς, καὶ μάλισα ἀπὸ ὅλα ἐπληροφόρει αὐτὸν τὸ ῥητὸν τᾶτο τᾶ Παύλου τὸ λέγον· „ἐπεφάνη ἡ χάρις τᾶ Θεᾶ, ἡ σωτήριος πᾶσιν „ἀνθρώποις, παιδεύσα ἡμᾶς ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀ-„σέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ „δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, „προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς „δόξης τᾶ μεγάλε Θεᾶ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησᾶ Χρισᾶ, „ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς „ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν πε-„ρούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων"... ἐπειδὴ τὸ ῥητὸν τᾶτο περιλαμβάνει τὴν φύσιν, τὸ τέλος, καὶ τὴν ἀντίδοσιν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας. (Παρὰ τῷ συνταίγματι τῆς Θεολογικῆς Παιδείας Σελ. 280.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν".

Τὸ σωφρόνως ὅπου λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, δὲν δηλοῖ μόνον τὴν ἀποχὴν τῆς πορνείας, καὶ τῶν σαρκικῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἄλλων παθῶν καὶ κακιῶν· διὰ τί καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἀγαπᾷ τὰ ἄσπρα, δὲν εἶναι σώφρων, ἀλλὰ εἶναι καὶ τὸ ἀκολάστε καὶ πόρνε ἀνθρώπε πλέον ἀκολαστότερος, καθ' ὅτι ἡ φιλαργυρία δὲν εἶναι φυσικὸν πάθος, καθὼς εἶναι ἡ πορνεία, καὶ καθολικῶς εἰπεῖν, ὅποιος νικᾶται ἀπὸ τὸ οἱονδήποτε πάθος, αὐτὸς δὲν εἶναι σώφρων.

„Ἐν τῷ νυῦ αἰῶνι".

Εἰς τοῦτον, λέγει, τὸν αἰῶνα πρέπει νὰ ζήσωμεν μὲ σωφροσυύλω, καὶ δικαιοσυύλω, καὶ εὐσέβειαν, καθ' ὅτι ὁ αἰὼν ἔτος τῆς παρύσης ζωῆς, ἔχει τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν πόλεμον, ὁ δὲ μέλλων αἰὼν ἔχει τὰς ἀντιδόσεις καὶ τὰς στεφάνας (1).

13. „Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δό-
„ξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Ἰδοὺ καὶ τὸ ἔπαθλον καὶ ὁ στέφανος τοῦ ἀγῶνος τῆς παρύσης ζωῆς, ἦγουν ἡ δευτέρα παρυσία καὶ ἐπιφάνεια τοῦ Κυρίυ, ἡ ὁποῖα μακαρία καὶ σύνδοξος· καλῶς δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος τῆς δόξης, ἐπειδὴ δύω εἶναι ἐπιφάνειαι καὶ παρυσίαι τοῦ Κυρίυ. Καὶ ἡ μὲν πρώτη παρυσία, ἔγινε μὲ πραότητα καὶ εὐτέλειαν, καὶ ἔδιδε χάριν καὶ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν· ἡ δὲ δευτέρα παρυσία τοῦ Κυρίυ, ἔχει νὰ γυύῃ μὲ δόξαν μεγάλην, καὶ θεοπρεπῆ τιμὴν, καθὼς τὸ λέγει ὁ ἴδιος „ὅταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπε ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ". (Ματθ. κέ. 31.) καὶ ἔχει νὰ δώσῃ εἰς τὸν καθ' ἕνα τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων του (2). Πῶς εἶναι τώρα οἱ Ἀρειανοὶ ὅπου σμικρυύνουσι τὸν Υἱὸν, καὶ λέγουσι πῶς εἶναι κατώτερος ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ἐδὲ θέλουν νὰ ὁμολόγουν αὐτὸν Θεόν; ἂς ἀκούσουν πῶς ὁ Παῦλος ἐδῶ ὁμολόγει αὐτὸν, ὄχι μόνον Θεὸν ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ μέγαν Θεόν· τὸ δὲ μέγας λέγεται εἰς τὸν Θεὸν, ὄχι κατὰ σύγκρι-

(1) Ὅτι δὲ ὁ παρὼν αἰὼν ἔχει τὸς ἀγῶνας, ὁ δὲ μέλλων ἔχει τὸς στεφάνας, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες". (α. Κορ. θ'. 24.)

(2) Ὁ δὲ σοφὸς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς ἐν τῷ τρίτῳ Βιβλίῳ περὶ Χριστιανισμοῦ λέγει, ὅτι κάθε ἀρετὴ καὶ κακία γενικῶς περιέχεται μέσα εἰς τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἀποστόλε· „πᾶσα παγαρὰν πρᾶξις ἀγαθὴ, καὶ „φαύλη, ἐν ἐκείνοις διείληπται τῷ Ἀποστόλῳ· ἐν οἷς „φησιν· „ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν „ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν „ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως, „καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζήσομεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, „προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφά„νειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰη„σοῦ Χριστοῦ· ἐνταῦθα πᾶσαν μὲν κακίαν ἐσηλίσθυ„σεν ὁ Ἀπόστολος, εἰπὼν τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσ„μικὰς ἐπιθυμίας· πᾶσαν δὲ παρίσησιν ἀρετὴν, δι„ὧν φησι· σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς· προσθεὶς „καὶ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν πᾶσι μετιτέον· ἡ ἐλπὶς δὲ „τῶν τῆς ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος".

Καὶ καθὼς εἰς τρία ἀνάγονται καὶ θεωρῦνται αἱ ἀρεταὶ, εἰς τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ εἰς τὰ περὶ ἡμᾶς, ἤγουν εἰς τὰ περὶ Θεοῦ, εἰς τὰ περὶ ἡμῶν τῶν ἰδίων, καὶ εἰς τὰ περὶ τὸ πλησίον· ἔτζι καὶ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἀποστόλε εἰς τὰ τρία αὐτὰ θεωρῦνται, κατὰ τὸν αὐτὸν Μελέτιον. Καὶ πρὸς μὲν τὰ καθ' ἡμᾶς, θεωρῆται τὸ, σωφρόνως· ἐπειδὴ μὲ σωφροσύνλω ζῆν ὀφείλομεν, ἀνίσως δηλαδὴ καὶ ἀγαπῶμεν ἐγκράτειαν, παπάνωσιν, παρθενίαν, πτωχείαν· αὐτὰ γὰρ τὴν σωφροσύνλω παρισῶσι· σωηδόμενοι μὲν κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ· δικαιωγῦντες δὲ καὶ τὸν ἔξω ἄνθρωπον, ἤτοι τὸ σῶμα, καὶ ὑποπιάζοντες αὐτὸ καὶ ὑποπάσοντες εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ· πρὸς δὲ τὰ περὶ ἡμᾶς, ἤγουν εἰς τὰ περὶ τοῦ πλησίον θεωρῆται τὸ, δικαίως· ἐπειδὴ καὶ χρεωστοῦμεν νὰ ζῶμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ μὲ δικαιοσύνλω, ἀγαπῶντες τὸς ἀδελφύς μας ὡσὰν καὶ τὸν ἑαυτόν μας, καθὼς μᾶς προσάζει ὁ Κύριος, καὶ ποιῶντες πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκεῖνα τὰ καλὰ ὁποῦ θέλομεν νὰ μᾶς κάμνουν οἱ ἄλλοι, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου μὴ ποιῶντες πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκεῖνα τὰ κακὰ, ὁποῦ δὲν θέλομεν νὰ μᾶς κάμνουν οἱ ἄλλοι, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· εἰς δὲ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἤγουν εἰς τὰ περὶ Θεοῦ, θεωρῆται τὸ εὐσεβῶς· ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ χρεωστοῦμεν νὰ ζῶμεν μὲ εὐσέβειαν· ἀνίσως ἐπιγινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν Παντοδύναμον, καὶ δημιουργὸν ὅλης τῆς κτίσεως, καὶ πιστεύωμεν εἰς αὐτὸν, καὶ φοβώμεθα αὐτὸν ὡς Δεσπότην, καὶ Κύριον, καὶ Κριτὴν δίκαιον· καὶ ἀνίσως ἀγαπῶμεν αὐτὸν ὡς ἀγαθὸν, καὶ φιλόστοργον Πατέρα μας, καὶ ὡς εὐεργέτην καὶ λυτρωτὴν καὶ σωτῆρα μας, ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μας, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μας, ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος μας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας μας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρισιν καὶ σχέσιν, ἤγουν διὰ τὶ εἶναι μεγάλος ἀπὸ ἄλλον μικρὸν Θεόν· ἀλλὰ λέγεται μέγας ἀσυγκρίτως, ἀσχέτως, καὶ ἀπολύτως, ὡς φύσει ὢν αὐτομεγάλος, καὶ τῶ ὁποίω μεγαλίτερος δὲν ἠμπορεῖ νὰ νοηθῇ (1). Λέγεται δὲ καὶ Σωτὴρ ὁ Κύριος, διὰ τὶ ἐν τῇ πρώτῃ παρουσίᾳ τω ἔσωσεν ἡμᾶς, ὁπῶ ἤμεθα ἐχθροί τω· αὐίσως δὲ ἔσωσεν ἡμᾶς ἐν τῇ πρώτῃ τω παρουσίᾳ, ὅταν ἤμεθα ἐχθροί τω, τί δὲν θέλει δώσει εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ δευτέρᾳ τω παρουσίᾳ, ἐαὺ μᾶς εὕρῃ δεδοκιμήσαντας εἰς τὰς ἀρετὰς, καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τω; Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῶ „Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ“ (ά. Τιμόθ. γ'. 16.) διὰ νὰ μάθῃς πόσαις φοραῖς εἶπεν ὁ Παῦλος καθαρῶς Θεὸν τὸν Χριστόν.

14. „Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πά„σης ἀνομίας“.

Καὶ τῶτο ἀπόδειξις εἶναι τῆς ὀξυσίας τῶ Κυρίω, τὸ νὰ δώσῃ θελιματικῶς τὸν ἑαυτόν τω διὰ λύτρωμας, καὶ ὄχι διὰ νὰ ὀξαγοράσῃ (2) καὶ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ μίαν μεγάλην ἁμαρτίαν, ἀπὸ ἄλλω δὲ ὄχι, ἀλλὰ ἀπὸ κάθε λογῆς ἁμαρτίαν· ὥστε καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐντραπῶμεν τὴν ἐξαγοράν, καὶ ἐλευθερίαν ταύτην, ὁπῶ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Κύριος, καὶ πλέον νὰ μὴν ἁμαρτάνωμεν.

„Καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον“.

Ὁ Κύριος, λέγει, ἐκαθάρισεν ἡμᾶς τὺς Χριστιανὺς διὰ μέσω τῶ λυτρῶ τῶ Θείου Βαπτίσματος, καὶ διὰ μέσω τῆς ἐργασίας τῶν Θείων καὶ καθαρτικῶν αὐτῆ ἐντολῶν, καὶ μᾶς ἔκαμεν σῶα λαὸν περιούσιον, ἤγουν οἰκεῖον, ἐδικόν τω, διαλεκτὸν, καὶ ὄξαίρετον, ὁπῶ δὲν ἔχει καμμίαν κοινωνίαν καὶ σύγκρισιν μὲ τὺς ἄλλως λαύς. Λέγεται δὲ ἡ λέξις αὕτη περιούσιος, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν δένδρων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι διέρχονται καὶ περιστρέφονται πάντοτε εἰς τὴν ὠσίαν, καὶ πλῆθον τῶ αὐθεντῶντων (3).

„Ζηλωτὴν καλῶν ἔργων (4).

Ἔκαμε, λέγει, ὁ Κύριος ἡμᾶς τὺς Χριστιανὺς ἐδικόν τω λαὸν, διὰ νὰ τρέχωμεν μὲ προθυμίαν καὶ θερμότητα εἰς τὰ καλὰ ἔργα, καὶ διὰ νὰ δείχνωμεν ζῆλον, καὶ μίμησιν διάφορον εἰς

---

(1) Ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος· „Μέγας μὲν οὖν ὁ Θεὸς ὀνομάζεται κατὰ τὸ ἰδίως „αὐτῶ μέγα, τῷ πᾶσι τοῖς μεγάλοις ἑαυτοῦ μεταδι„δόναι, καὶ πάντας μεγέθως ἔξωθεν ὑπερχεόμενος, καὶ „ὑπερεκτεινόμενον, πάντα τὸν ὑπὸν περιέχον· πάντα ἀ„ριθμὸν ὑπερβάλλον· πᾶσαν ἀπειρίαν διαβαίνον.... τὸ „μέγεθος τῶτο, καὶ ἄπειρόν ἐστι, καὶ ἄπεσον, καὶ ἀνάριθ„μον· καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ ὑπεροχὴ, κατὰ τὴν ἀπόλυτον, καὶ „ὑπερτεταμένην τῆς ἀπειρίας μεγαλειότητα φύσιν“. (Κεφ. δ'. περὶ θείων ὀνομάτων.)

(2) Κατὰ γὰρ τὸν βαθὺν Εὐτάθιον· „ἐπὶ αἰχμα„λώτων ἐξωνήσεως οἰκεῖον κυρίως τὸ λύεσθαι· ὅθεν καὶ „λύτρα τὰ δῶρα λέγονται, τὰ εἰς τῶτο διδόμενα· „ὁ μεσίτης μὴ ἐξωνησάμενος, ἀλλὰ πρόπτον ἄλλον ἐκ „τῶν πολεμίων ἐξαγαγών, ῥύεσθαι λέγεται, ἢ μὴν „λύεσθαι· καὶ τὰ ὑπὲρ τῶτο διδόμενα, ἢ λύτρα, ἀλλὰ „σῶτρα· ποτὲ δὲ καὶ ζωάγρια“· ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Κύριος ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν δίδωντας λύτρον τὸ ἴδιον αἷμα τω, ὡς τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος „καὶ γὰρ ὁ ὑὸς „τῶ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι, „καὶ δῶναι τὴν ψυχὴν αὐτῶ λύτρον ἀντὶ πολλῶν“· (Ματθ. κ'. 28.) διὰ τῶτο καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲν εἶπεν ἐδῶ ἵνα ῥύσηται ἡμᾶς, ἀλλ' ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς, αἰχμαλώτως ὄντας, τῆς κυριολεξίας φροντίσαι. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῶ „ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων. (ά. Τιμόθ. β'. 6.)

(3) Ὁ δὲ Βαρῖνος, περιούσιος λαὸς, λέγει, εἶναι ὁ ἐγκτητος, ὡς ὁ Ἰσραὴλ, ἤγουν ὁ ὑπὸ Θεῦ ἀποκτηθεὶς ὡσάν ἕνα κτῆμα, καὶ μία ὠσία καὶ ὕπαρξις· ὁ δὲ Θεοδώρητος ἑρμηνεύων ἐκεῖνο τὸ τῆς Ἐξόδω· „ἔσεσθέ μοι λαὸς περι„ούσιος“ (Ἐξ. ιθ'. 5.) νοεῖ ἀντὶ τῶ, ἐξαίρε„τον· „ἁπάντων εἰμὶ φησι ποιητὴς, καὶ δεσπότης, καὶ πάν„των ὡς ποιητὴς προμηθοῦμαι, ὑμᾶς δὲ, οἷον τινα λαὸν „ἐξαίρετον ἐμαυτῷ ἀφιέρωσα“· ὁ δὲ Σευῆρος „λαὸς περι„ούσιος, τουτέστι κατ' ἐξαίρετον ἐν περιουσίᾳ, καὶ κτή„ματι λελογισμένος“. Καὶ ὁ Ὠριγένης λέγει· „ἡ „δὲ περιούσιος προσηγορία σημαίνει τὸν περὶ τὴν ἰ„δίαν καταγινόμενον λαὸν, καὶ κοινωνοῦντα αὐτῆ“· καὶ νέους δὲ (προσθέτει) ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας δεῦ ἐμμετεχομένους τὴν λέξιν ταύτην, οὔτε τὴν ἐπιούσιον· ἀλλ' οἱ ἑρμηνευταὶ τῆς Γραφῆς, τούτους ἐποίησαν· τὸν περιούσιον δὲ τῶν λαῶν, ὁ κορυφαῖος Πέτρος ὀνομάζει λαὸν εἰς περιποίησιν· „ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βα„σίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος Ἅγιον, λαὸς εἰς περι„ποίησιν“. (ά. Πέτρ. β'. 9.)

(4) Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τῶ „ἐπεφάνη ἡ χάρις τῶ „Θεῦ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς πάθε ἀρετήν· ἡ μὲν λύτρωσις λοιπὸν ἀπὸ πάθε ἀνομίαν, εἶναι ἔργον καὶ χάρισμα μόνε τε Θεε· τὸ δὲ νὰ ἔχωμεν ζῆλον εἰς τὰ καλὰ ἔργα, τῦτο εἶναι ἡ ἔργον ἐδικόν μας.

15. „ Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπι-„ταγῆς".

Πρῶτον, λέγει· λάλει ὦ Τίτε, καὶ παρακάλει, ἤγεν ἡμερώτερα δίδασκε τὸν λαόν σε, ἔπειτα ἔλεγχε· ἡ ὄχι ἁπλῶς ἔλεγχε, ἀλλὰ μὲ πάθε προσαγωγὴ, ἤγεν μὲ αὐστηρότητα ἡ αὐθεντίαν· διότι ἐπειδὴ καὶ οἱ ἁμαρτάνοντες ἦτον σκληροὶ, διὰ τῦτο ὁ Παῦλος διδάσκει τὸν Τίτον, νὰ δείχνῃ εἰς αὐτὲς τὸ προσακτικὸν ἡ αὐστηρὸν διδαχόν. Διότι ἄλλαι μὲν ἁμαρτίαι εἶναι ὁπε δὲν χρειάζονται ἀποτομίαν καὶ αὐστηρότητα, ἀλλὰ νεθεσίαν πραεῖαν, καὶ παρακίνησιν μόνον, καθὼς εἶναι τὸ νὰ διδάσκῃ τινὰς τὲς ἔχοντας ἄσπρα, νὰ καταφρονῶν αὐτὰ, ἡ νὰ τὰ δίδεν ὅλα ἐλεημοσυνίν (1)· ἄλλαι δὲ ἁμαρτίαι, χρειάζονται αὐστηρὸν διδασκαλίαν, καὶ ἔλεγχον ἀπότομον, καθὼς εἶναι, αἱ μοιχεῖαι, αἱ κλεψίαι, αἱ πλεονεξίαι, αἱ μαγεῖαι, ἡ ἄλλα τοιαῦτα βαρέα ἁμαρτήματα.

„ Μηδείς σε περιφρονείτω".

Ἂς μήσε καταφρονῇ, λέγει, τινὰς ὦ Τίτε· τῦτο δὲ θέλει γενῆ ἀνίσως ἐσὺ ἐλέγχῃς μὲ παῤῥησίαν, ἡ ἐπιπλήττῃς χωρὶς δειλίαν τὲς ἁμαρτάνοντας εἰς τὸν ἁρμόδιον ἡ ἐπιτήδειον καιρόν· διὰ τί ἐκεῖνος ὁπε ἐπιπλήττει ἀκαίρως, καὶ ἔξω τε ἁρμοδίε καιρε, αὐτὸς περισσότερον καταφρονεῖται ἀπὸ τὲς ἁμαρτάνοντας, παρὰ ὁπε εἰσακέεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „ Ὑπομίμνησκε αὐτὲς ἀρχαῖς ἡ ἐξεσίαις ὑποτάσεσθαι, πειθαρ-„χεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμες εἶναι".

Εἰς πάμπολλα μέρη τῶν Ἐπισολῶν του θέλει ὁ μακάριος Παῦλος νὰ ὑποτάσωνται οἱ Χρεισιανοὶ εἰς τὲς ἐξωτερικὲς ἄρχοντας ἡ ἐξεσιασὰς (2), καθὼς ἡ ἐδῶ θέλει, ἡ λέγει τῦτο· δείχνει δὲ ἡ μὲ ποῖον τρόπον θέλων ὑποταχθῆν εἰς αὐτὲς, ἤγεν αἴσως καὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ κάμνεν κάθε καλὸν ἔργον. Λοιπὸν ἐκ τέτε γίνεται φανερὸν, ὅτι ἐκεῖνοι ὁπε εἶναι ἑτοιμασμένοι εἰς τὸ νὰ κάμνεν τὰ κακὰ, αὐτοὶ δὲν πείθονται εἰς τὲς ἐξωτερικὲς ἄρχοντας, ἡ εἰς τὲς ἐξεσιασάς· ἢ ἡ λέγει τῦτο, ὅτι δίδασκε τὲς Χρεισιανὲς νὰ εἶναι ἕτοιμοι, διὰ νὰ πείθωνται εἰς τὰ καλὰ καὶ τὰς ἀρετὰς, καὶ ὄχι εἰς τὰ ψυχοβλαβῆ, καὶ εἰς τὰς κακίας.

2. „ Μηδενὰ βλασφημῶν, ἀμάχες εἶναι, ἐπιεικῆς".

Δίδασκε, λέγει, ὦ Τίτε, τὲς Χρεισιανὲς νὰ μὴ βλασφημῶν, ἤγεν νὰ μὴ κατηγορῶν ἡ δυσφημίζεν κανένα ἄνθρωπον· διὰ τί κἂν καί τινας κάμῃ κακὰ, ἐσὺ ὅμως Χρεισιανὲ, μὴ τὸν δυσφημίζῃς, καὶ κατηγορῇς τὸ ὄνομά τε· ἐπειδὴ τὸ σόμα τῶν Χρεισιανῶν πρέπει νὰ εἶναι καθαρὸν ἀπὸ κάθε κατηγορίαν ἡ λοιδορίαν· κἂν γὰρ ἡ ἡ κατηγορία ἦναι ἀληθινὴ, ἡμεῖς ὅμως δὲν ἔχομεν τὴν ἄδειαν νὰ κατηγορῶμεν καὶ νὰ κατακρίνωμεν· ἐὰν δὲ ἦναι ψεύδης ἡ κατηγορία, σοχάσε πλέον ἐσὺ Χρεισιανὲ, πόσον μεγάλος κίνδυνος εἶναι, τὸ νὰ κρίνῃς τὸ ψεῦδος, ὡσὰν νὰ ἦτον ἀλήθεια.

„ Πᾶ-

„ Θεε, ἕως ἐδῶ". καὶ ἀπὸ τὸ 4. στίχε τε ἀκολέθου γ'. Κεφαλαίε ἕως τὸ 7. στίχε αὐτε, Ἀπόστολος ἐστὶν ὁ ἀναγινωσκόμενος τῇ ἡμέρᾳ τῶν Θεοφανείων· ἀφίνονται δὲ τὰ μεταξύ, ὡς μὴ ἁρμόζοντα τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

(1) Ὅτι δὲ εἶναι ἐυκολὴ, τὰ νὰ πωλῇ τινας τὰ ὑπάρχοντά τε, καὶ νὰ τὰ δίδῃ ἐλεημοσυίν ὅρα εἰς 2. στίχ. τε δ'. Κεφ. τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης, καὶ τὸ εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν. Ὅρα ἡ εἰς τὸν 11. στίχ. τε δ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον.

(2) Ὅρα εἰς τὸ 13'. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμαίες στίχ. 1. καὶ τὸ εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν, περὶ τέτε πλατύτερον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους “.

Δίδασκε, λέγει, τοὺς Χριστιανοὺς ὦ Τίτε, νὰ δείχνουν πάσε πραότητα, ὄχι εἰς ἄλλους μὲν, εἰς ἄλλους δὲ ὄχι, ἀλλὰ εἰς ὅλους ἁπλῶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ Ἰουδαίους, καὶ Ἕλληνας, καὶ δυσεβεῖς, καὶ ἀσεβεῖς, καὶ καλοὺς, καὶ κακούς.

3. „ Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δου-
„ λεύοντες ἐπιθυμίαις, καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις “.

Εἰς μὲν τὸν πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴν φοβίζει τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος νὰ μὴ καταπίνουν, ἀπὸ τὰ μέλλοντα ἁμαρτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα εἴμεθα ὑποκείμενοι νὰ πέσωμεν καὶ ἡμεῖς· ὅπου γὰρ λέγει· „ ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ “· (ά. Κορ. ί. 12.) ἐδῶ δὲ συστέλλει τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μὴ καταπίνουν, ἀπὸ τὰ ἀπερασμένα ἁμαρτήματα ὁπού εἶχον, λέγοντας εἰς αὐτοὺς, ἂς μὴ κατηγορῶμεν ἄλλους, ὦ ἀδελφοὶ, πῶς ἁμάρτησαν, διὰ τί καὶ ἡμεῖς ὅμοια, καὶ χειρότερα ἀπὸ αὐτοὺς ἁμαρτήσαμεν πρὸ τοῦ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸν Χριστὸν, καθὼς καὶ ὁ λῃστὴς τοῦτο τὸ ἴδιον ἔλεγε πρὸς τὸν ἄλλον λῃστήν· „ οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ
„ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν “. (Λουκ. κγ'. 40.) Πότε δὲ ἤμεθα ἀνόητοι; πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς, ὅταν ἡμεῖς, καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν, ἐλατρεύαμεν τοὺς δαίμονας, καὶ τὰ αἰσθητὰ εἴδωλα (1)· ἐπειδὴ πῶς δὲν εἶναι ἀνοησία μεγάλη νὰ λατρεύωμεν τοιούτους θεούς; ἢ πῶς δὲν ἦτον πλανὴ μεγαλωτάτη τὸ νὰ θυσιάζωμεν εἰς τὰ ἄψυχα εἴδωλα τοὺς λογικοὺς ἀνθρώπους; „ ἔθυσαν γὰρ φησι τοὺς
„ υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις “· (Ψαλ. ρέ. 35.) ἀλλὰ καὶ ἐδουλεύαμεν εἰς διαφόρους ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας, ἤγουν εἰς ἀρρενογαμίας, καὶ μητρογαμίας, καὶ ἀδελφογαμίας, καὶ τὰς ἄλλας παρὰ φύσιν, καὶ ἀλογωτάτας ἀκαθαρσίας· δι' ὅ, τι κατὰ διαφόρους τρόπους ἐπεξέπαιξε καὶ ἐντροπίασε τοῦ ταλαίπωρον φύσιν τῶν ἀνθρώπων ὁ μιαρὸς καὶ τερισκατάρατος διάβολος.

„ Ἐν κακίᾳ, καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους “.

Ἡμεῖς, λέγει, πρότερον ἐζήσαμεν πάντοτε μὲ κακίαν, ἤγουν μὲ μνησικακίαν, καὶ μὲ φθόνον, διὰ τοῦτο καὶ εἴμεθα ἄξιοι μίσους, ὡσὰν ὁποῦ ἐμισοῦμεν σὺας τὸν ἄλλον· καὶ πρεπόντως τοῦτο ἐπάθομεν· διὰ τί ἀπὸ τὸν φθόνον μας, ἐμισοῦμεν ἀλλήλους μας· ἀπὸ τὸν φθόνον γὰρ γεννᾶται καὶ τὸ μῖσος.

4. „ Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ Σωτῆρος
„ ἡμῶν Θεοῦ “.

Ἤγουν ὅταν ἐσαρκώθη καὶ ὡμοιώθη μὲ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ὁ μονογενὴς Τιὸς τοῦ Θεοῦ.

5. „ Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ
„ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς “.

Ὅταν, λέγει, ἔγινεν ἄνθρωπος ὁ Τιὸς τοῦ Θεοῦ, τότε ἔσωσεν ἡμᾶς, ὄχι ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ ἐποιήσαμεν· ἐπειδὴ οὐδὲ ὅλως ἔργα καλὰ ἐποιήσαμεν, οὔτε ἀπὸ αὐτὰ ἐσώθημεν (2)· ἀλλὰ τὸ παν ἡ ἀγαθότης καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐποίησε, καὶ ὕπως ἐσώθημεν.

6. „ Διὰ

---

(1) Ἐγὼ νομίζω πῶς διὰ τοὺς Τίτον παύτα λέγει ὁ Παῦλος, ὅς τις ἐκ προγόνων Ἑλλήνων ἐκατάγετο· σωάπτει δὲ ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ ἐδικόν του πρόσωπον διὰ νὰ κάμῃ τὸν λόγον πλέον δυπαράδεκτον· ἐπειδὴ οὔτε ὁ Παῦλος ὔτε οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἐλάτρευον εἴδωλα· ἔξω μόνον ἂν εἰπῇ τινας, ὅτι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι πολλάκις τοῖς εἰδώλοις ἐλάτρευσαν, ὡς δηλοῖ τὸ ἀκόλουθον ῥητὸν τοῦ Δαβίδ.

(2) Οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο καὶ τὰ ὅμοια τούτου ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, λέγων ὅτι τὰ ὕπω λεγόμενα ἐν τῇ Γραφῇ, οὐ θετικῶς λέγεται καὶ καταφατικῶς, ἀλλὰ ἀρνητικῶς καὶ ἀποφατικῶς· „ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέ-
„ λημα τὸ ἐμὸν· οὐδὲ γάρ ἐστι τὸ ἐμὸν τοῦ σοῦ κεχωρισ-
„ μένον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐμοῦ τε καὶ σοῦ· ὧν ὡς μία ἡ
„ θεότης, οὕτω καὶ ἡ βούλησις· πολλὰ γὰρ τῶν ὕπω λε-
„ γο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „Διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος Ἁγίου, οὗ „ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν".

Ὢ τοῦ θαύματος! ὅτι τόσον εἴμεθα, λέγει, καταμεμολυσμένοι εἰς τὴν κακίαν, ὥστε ὅπου, οὐδὲ ἐδυνάμεθα πλέον νὰ καθαρισθῶμεν ἀπὸ αὐτὴν, ἀλλὰ ἐχρειάσθημεν νὰ ἀναγεννηθῶμεν δεύτερον διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ ἔτζι ἐκαθαρίσθημεν· δι' ὅτι παλιγγενεσία καὶ ἀνακαίνισις, θέλει νὰ εἰπῇ δευτέρα γένησις, καὶ νέα πλάσις· ὅτι καθὼς ὅταν εἷς ὑποπόδιον κατασαθρωθῇ, καὶ γένῃ παμπάλαιον, δὲν βάλλομεν σύλλογον νὰ τὸ συρίξωμεν, ἀλλὰ κρημνίζομεν αὐτὸ ἕως τὰ θεμέλια, καὶ κτίζομεν αὐτὸ ἀπ' ἀρχῆς· ἔτζι καὶ τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, τὴν κατασαθρωθεῖσαν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, δὲν ἐπεσκεύασεν ὁ Θεὸς, ἤγουν δὲν ἐδιόρθωσεν αὐτὴν μερικῶς, καὶ ἐμερεμέτισεν, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς ὅλην αὐτὴν κατεσκεύασε, καὶ τὴν ἀνεχώνευσε δεύτερον. Πῶς δὲ κατεσκεύασεν αὐτὴν; διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἵνα γὰρ ἐσὺ Χριστιανὲ, μὴ ἀπορῇς μὲ τὸν λογισμόν σου, πῶς, καὶ μὲ τί τρόπον τὴν κατεσκεύασε, διὰ τοῦτο ἔλυσεν ὁ Παῦλος τὴν ἀπορίαν σου, καὶ εἶπεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπανόρθωσε τὸ πᾶν. Καὶ πόθεν τοῦτο εἶναι φανερόν; διὰ τί, λέγει, αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ἐξέχεεν ὁ Θεὸς πλουσίως ἐφ' ἡμᾶς, ἤτοι ὄχι μόνον διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μᾶς ἀνέπλασε, καὶ δεύτερον μᾶς κατεσκεύασεν, ἀλλὰ καὶ πλουσίως μετέδωκεν ἀπὸ αὐτὸ εἰς ἡμᾶς, ἵνα διὰ τῆς ὑστέρας ταύτης μεταδόσεώς του, ἀποδειχθῇ ἀληθὴς καὶ ἡ προτέρα ἀνάπλασίς του. Καὶ πρεπόντως καὶ κατὰ ἀκολουθίαν τοῦτο ἐγένετο· διότι, τί ἀφ' ἑαυτοῦ πρότερον μᾶς ἐκαθάρισε, καὶ μᾶς ἀνέπλασε, τότε καὶ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον πλουσίως μᾶς ἐγέμωσε· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ἐξέχεεν"· ἐπειδὴ εἰς τὰς ἀκαθάρτους τὸ καθαρὸν Πνεῦμα δὲν ἐμβαίνει· „Ἅγιον „γὰρ φησι Πνεῦμα παιδείας, φεύξεται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων". (Σοφ. Σολ. ά. 5.) καὶ πάλιν· „εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία, οὐδὲ κα„τοικήσει ἐν σώματι κατάχρεῳ ἁμαρτίαις". (αὐτόθ. 4.) Ταῦτα δὲ πάντα τὰ χαρίσματα ἐδόθηκαν, λέγει, εἰς ἡμᾶς, διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τί αὐτὸς εἶναι ὁ μεσίτης καὶ πρόξενος ὅλων τῶν εἰς ἡμᾶς ἀγαθῶν.

7. „Ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα, κατ' „ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου".

Πάλιν καὶ ἐδῶ λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ἐδικαιώθημεν κατὰ χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι κατὰ χρέος καὶ ὀφειλήν· ἔτσι δὲ ὁ λόγος καὶ ταπεινοφροσύνην μᾶς διδάσκει, ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν ἐκατορθώσαμεν κἀνενα καλὸν, ἄξιον δικαιώσεως καὶ σωτηρίας· καὶ πρὸς τούτοις, μᾶς κάμνει τὰ ἔχωμεν ἐλπίδας καλὰς διὰ τὰ μέλλοντα· διὰ τί αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀπελπισμένους ὄντας ἡμᾶς, μᾶς ἔσωσε μὲ τὴν χάριν του, πολλῷ μᾶλλον ἀφ' ἑαυτοῦ ἐδικαιώθημεν, θέλει δώσει εἰς ἡμᾶς τὰ μέλλοντα ἀγαθά του, δηλαδὴ διὰ νὰ γένωμεν κληρονόμοι ζωῆς αἰωνίου, καθὼς καὶ ἐλπίζομεν· ἢ καὶ τώρα ἀκόμη κληρονόμοι εἴμεθα τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὅσον διὰ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα, ὁποῦ ἔχομεν νὰ τὴν κληρονομήσωμεν, καὶ διὰ τὸν ἀρραβῶνα τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ ἤδη ἐλάβομεν εἰς τὰς καρδίας μας.

8. „Πιστὸς ὁ λόγος".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος διὰ μέλλοντα πράγματα, τὰ δὲ μέλλοντα εἶναι ἄδηλα καὶ ἀόρατα· διὰ τοῦτο ἐδῶ προσθέτει καὶ τὸ ἀξιόπιστον εἰς τὸν λόγον του, καὶ λέγει, ὅτι τοῦτο ὁποῦ εἶπον, εἶναι πιστὸν καὶ βέβαιον, ἀπὸ τὰ ἀπερασμένα καὶ προλαβόντα ἀγαθὰ ὁποῦ ἀπολαύσαμεν· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, ὁπού μᾶς ἔδωσε τόσα ἀγαθὰ εἰς τὸν προλαβόντα καιρὸν, αὐτὸς θέλει μᾶς δώσει καὶ εἰς τὸν μέλλοντα.

„Καὶ

„γεμεύων ἀπὸ κοινοῦ λέγεται, καὶ ἰδικῶς, ἀρνητι„κῶς δὲ, ὡς τὸ „οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ „Πνεῦμα". (Ἰωάν. γ'.) οὔτε γὰρ δίδωσιν, οὔτε με„τρημένον· οὐ γὰρ μετρητὸν παρὰ Θεοῦ Θεός". καὶ τὸ „οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου" (Ψαλμ. νή. 4.) „οὐ γὰρ ὡς ἴσης ὁ λόγος, ἀλλὰ ὡς ἐκ ἴσης". Καὶ πάλιν τὸ „οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν, ἃς ἐποιή„σαμεν, οὐ γὰρ ἐποιήσαμεν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν „ ἔργων προΐσασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ “.

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἀνέφερεν ὁ Ἀπόστολος διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ἀγαθότητα, ὁποῦ ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, ἐπειδὴ μᾶς ἔσωσε χάριτι, ὁποῦ ἤμεθα ἀπελπισμένοι, διὰ τοῦτο πάλιν λέγει εἰς τὸν Τίτον, ὅτι θέλω νὰ διδάσκῃς περὶ τούτων τὸν λαόν σου, διὰ νὰ μάθουν οἱ Χριστιανοί, ὄχι μόνον νὰ εἶναι ταπεινόφρονες, καὶ νὰ μὴ κατακρίνουν τοὺς ἄλλους, ὡς ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλεοῦν, καὶ νὰ σπλαγχνίζωνται τοὺς ἀδελφούς των· διὰ τί ὅποιος ςοχάζεται τὸ ἔλεος ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Θεὸς εἰς αὐτὸν, βέβαια θέλει ἐλεήσει καὶ αὐτὸς τὸν ἀδελφόν του. Τί δὲ ἔχεις νὰ διδάσκῃς τοὺς Χριστιανούς, διὰ νὰ φροντίζουν, ὦ Τίτε; ἤγουν τὸ νὰ ἔχουν σῶα μόνον ἔργον, καὶ μίαν σπουδὴν ἀκατάπαυστον, νὰ βοηθοῦν τοὺς ἀδικουμένους, νὰ προνοοῦνται, καὶ νὰ προσατεύουν (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ προΐσασθαι καλῶν ἔργων “) τὰς χήρας, καὶ τὰ ὀρφανὰ, καὶ νὰ μὴ προσμένουν νὰ ἔρχωνται οἱ χρείαν ἔχοντες πρὸς αὐτοὺς, καὶ νὰ τοὺς παρακαλοῦν, ἀλλ' αὐτοὶ μόνοι ἀπὸ λόγου των νὰ μεριμνοῦν, καὶ νὰ φροντίζουν δι' αὐτούς (1).

„ Ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις “.

Αὐτὰ εἶναι, λέγει, ὦ Τίτε, τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα πράγματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἤγουν αὐτὴ ἡ φροντὶς καὶ προσασία τῶν καλῶν ἔργων, ἢ αὐτὰ τὰ ἴδια καλὰ ἔργα.

9. „ Μωρὰς δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔριδας, καὶ μάχας νομι- „ κὰς περιΐσασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιαι “.

Μωρὰς ζητήσεις λέγει ὁ Παῦλος τὰς ἀνωφελεῖς καὶ ματαίας, καθὼς μόνος τὸ ἑρμηνεύει, ὁποίας δηλαδὴ οἱ ἄπιστοι Ἰουδαῖοι προβάλλουσιν εἰς τοὺς Χριστιανούς· γενεαλογίας δὲ ὀνομάζει ἐκείνας, ὁποῦ ἀριθμοῦσιν οἱ αὐτοὶ Ἰουδαῖοι, γενεαλογοῦντες τοὺς παλαιοὺς Πατριάρχας, καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν, καὶ καυχώμενοι εἰς αὐτούς, πῶς πάντα εἶναι τούτων ἀπόγονοι· ἐπειδὴ, τί ὄφελος εἶναι εἰς σῶα ὁποῦ ἁμαρτάνει, τὸ νὰ ἔχῃ πατέρα καὶ πρόγονόν του τὸν Ἀβραάμ; μᾶλλον δὲ καὶ βλάβη, καὶ καταδίκη περισσοτέρα ἀκολουθεῖ εἰς αὐτὸν, ὅτι ἀπὸ τὸν δίκαιον Ἀβραὰμ καταγόμενος, δὲν πράττει τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ (2). Περιΐσασο λοιπὸν, λέγει, παύτας, ἤγουν παραιτοῦ· ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ ἀφίνῃς τὰ ἀναγκαῖα καὶ πνευματικὰ ἔργα, τὰ εἰς ὠφέλειαν ἐδικούσου, καὶ τῶν Χριστιανῶν χρησιμεύοντα, καὶ νὰ ἐξοδεύῃς τὸν καιρόν σου εἰς ματαιολογίας, καὶ φιλονεικίας ἀνερδοῦς· ἐπειδὴ τί κέρδος εἶναι, λέγει, τὸ νὰ μάχεσαι καὶ νὰ φιλονεικῇς, ὦ Τίτε, ἐκεῖ ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖς νὰ φέρῃς τινὰ εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ σώσῃς αὐτόν; βέβαια οὐδέν. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινάς· καὶ πῶς ἀνωτέρω ἐπρόσταξε τὸν Τίτον ὁ Παῦλος, νὰ ἐπισομίζῃ ἐκείνους ὁποῦ ἀντιλέγουν; (Τίτ. α'. 11.) Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὅταν τινὲς ἀντιλέγουν διὰ βλάβῃ ἄλλων ἀδελφῶν, τότε πρέπει νὰ ἐπισομίζωμεν αὐτούς, διὰ νὰ μὴ βλαβῶσιν ἐκ τούτου οἱ ἀδελφοί μας· διὰ δὲ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀντιλεγόντων δὲν πρέπει τελείως ὅτε νὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ ὁμιλήσωμεν μὲ αὐτούς· ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν θέλουν ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὰ λόγιά μας, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀδιόρθωτοι, καὶ ἀνιάτρευτοι.

10. „ Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν (3) καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ “.
11. „ Εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος “.

Διατί ἐδῶ μὲν λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι νὰ ἀφίνωμεν μετὰ πρώτην, καὶ δευτέραν φορὰν τὸν αἱρετικὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ μὴ τὸν ὁμιλοῦμεν πλέον, πρὸς δὲ τὸν Τιμόθεον λέγει νὰ παι-

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ ῥητοῦ τούτου· „ ἐκ ἀρχῆς γὰρ ἡ πίστις πρὸς σωτηρίαν, ἀ- „ γαθῶν ἔργων γεγυμνωμένους “.

(2) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει ὅτι, ἂν τῶν Ἑλλήνων τὰς γενεαλογίας ἐνόει ἐδῶ ὁ Παῦλος, οἱ ὁποῖοι γενεαλογοῦντες τοὺς Θεοὺς αὐτῶν, λέγουσιν, ὅτι ὁ Κρόνος ἐγεννήσε τὸν Δία, καὶ ἄλλος τὸν ἄλλον.

(3) Οὕτω γέγραπται τὸ ῥητὸν παρὰ τῷ Χρυσοστόμῳ, Θεοδωρίτῳ, Θεοφυλάκτῳ, Οἰκουμενίῳ, καὶ ἐν ταῖς πλείοσιν ἐκδόσεσι, καὶ οὕτω γέγραπται· „ μετὰ πρώτην “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παιδεύῃ μὲ πραότητα τὺς ἐναντίους, μήπως ἤθελε δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς αὐτὺς μετάνοιαν; ἔτω γὰρ λέγει· „ἐν πραότητι παιδεύοντα τὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας". (β'. Τιμοθ. β'. 25.) καὶ ἀποριεμόμεθα, ὅτι ἐκεῖ μὲν λέγει ὁ Ἀπόστολος διὰ ἐκείνους, ὁπὲ δείχνει ἐλπίδα διορθώσεως· ἐδῶ δὲ λέγει διὰ τὸν ἀδιόρθωτον καὶ ἀνιάτρευτον αἱρετικὸν, τὸν ὄντα κατὰ πᾶσα ἐξεγραμμένον, ὅστις εἶναι καὶ αὐτοκατάκριτος, ἤτοι ἀναπολόγητος· ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχει νὰ εἰπῇ, ὅτι δὲν μὲ ἐνουθέτησε τινὰς, ἔτε κἀνένας με ἐδίδαξε διὰ νὰ μάθω τὴν ἀλήθειαν, διὰ τί καὶ νουθετηθεὶς, καὶ διδαχθεὶς ἅπαξ καὶ δὶς ἔμεινεν εἰς τὴν πλάνην τε. Ὅταν λοιπὸν ὁ τοιῦτος μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν καὶ διδαχὴν ἐπιμένῃ εἰς τὴν πλάνην τε, τότε εἶναι αὐτοκατάκριτος καὶ ἀναπολόγητος, καὶ διὰ τῦτο πρέπει νὰ ἀπέχωσιν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ αὐτόν (1). Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τε· „ἔλεγχε αὐτὺς ἀποτόμως". (Τίτ. ά. 13.)

12. „Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ, ἢ Τυχικὸν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι".

Διὰ ποίαν ἀφορμὴν ὁ Παῦλος, ἀφ' ἧ ἐνεχείρισε τόσον μεγάλην νῆσον τῆς Κρήτης εἰς τὸν Τίτον, καὶ ἀφ' ἧ ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὴν τόσον πολυάριθμον πλῆθος Χριστιανῶν, δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ποιμαντικὴν τε ἐπισκοπὴν, ἀλλὰ πάλιν τραβίζει αὐτὸν εἰς τὸν ἑαυτόν τε; Καὶ ἀποριεμόμεθα, ὅτι τῦτο τὸ κάμνει ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ ὠφελήσῃ τὸν Τίτον περισσότερον, καὶ διὰ νὰ δείξῃ αὐτὸν τέλειον εἰς τὸ ἐπάγγελμα, καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ τὸν ἐξετάσῃ, ἂν οἰκονόμησε καλῶς καὶ ἐφύλαξεν, ἐκεῖνα ὁπὲ αὐτὸς τὸν ἐνεπιστεύθη καὶ ἐπαράδωκεν. Ἡ δὲ Νικόπολις εἶναι πόλις μὲν τῆς Θρᾴκης, πλησιάζει δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν, διερισκομένη ἐπάνω εἰς τὸν Ἴστρον ποταμὸν, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ Θεοφύλακτον (2).

13. „Ζηνᾶν τὸν Νομικὸν, καὶ Ἀπολλὼ, σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ".

Ὁ Ζηνᾶς ἦτος ἦτον Νομικὸς, ἤγουν ἔμπειρος τῶν Ἰουδαϊκῶν νόμων· ὁ δὲ Ἀπολλὼ ἦτον λογιώτερος ἀπὸ τὸν Ζηνᾶν, καὶ δυνάμιν ἔχων εἰς τὰς Θείας Γραφὰς, καθὼς μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις (3)· οἱ Ἀπόστολοι δὲ ἦτοι, ἀπόμη δὲν εἶχον ἐμπιστευθῆ Ἐκκλησίας· τὸ δὲ, „ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ" δηλοῖ, ἀντὶ τὸ κάμετε νὰ ἔχωσι πάσαν αὐτάρκειαν τῶν ἀναγκαίων, φαγητῶν δηλαδὴ, καὶ ἐνδυμάτων, ὥστε νὰ μὴν ὑστεροῦνται κἀνένα ἀπὸ αὐτά.

14. „Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς „τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὡσὰν νὰ λέγῃ ὁ Θεῖος Παῦλος πρὸς τὸν Τίτον· ἦτον δυνατὸν εἰς ἐμὲ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ κάμω ὠφελείας τὸν Ζηνᾶν, καὶ τὸν Ἀπολλὼ, ἀλλὰ δὲν θέλω· διὰ τί; ἵνα καὶ οἱ ἡμέτεροι, ἤγουν ἵνα οἱ ἐπαρχιῶταί σε, καὶ ἐδικοί με μαθηταὶ, Χριστιανοὶ Κρη-

(1) Διὰ τῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει· „αἱρετικὸν ἄνθρωπον ἀποτρέπεσθαι δεῖ". (Λόγ. περὶ ἀσκήσεως) ὅθεν ἀναγινώσκομεν καὶ ὡς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, ὅτι οἱ Σαμοσατεῖς δὲν ἤθελαν νὰ ἐμβαίνουν πλέον εἰς τὰ θερμὰ νερὰ, διὰ τί εἰς αὐτὰ εἶχε πλυθῆ ὁ Ἀρειανὸς Εὐνόμιος· Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τε· „Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει". (β'. Τιμόθ. β'. 17.)

(2) Νικόπολις εἶναι πόλις τῆς Ἠπείρε, ὡς λέγει ὁ Μαρκιανὸς· εἶναι καὶ ἄλλη Νικόπολις τῆς Βιθυνίας (ἡ νῦν λεγομένη Μανωνία·) εἶναι καὶ ἄλλη Νικόπολις τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας. Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος ὅτι ἔγραψε τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Παῦλος κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὁπὲ ἦτον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ· ὅθεν καὶ ἀληθέστερόν ἐστιν ὅτι ἡ Νικόπολις περὶ ἧς γράφει ἐδῶ ὁ Παῦλος εἶναι πόλις τῆς Θρᾴκης. (Βαρίνος ἐν τῇ λέξει Νικόπολις) Ὁ δὲ Στράβων γράφει, ὅτι ἡ Νικόπολις τῆς ἠπείρου Ἀμβρακίαν ὠνομάζετο· ὠνόμασε δὲ αὐτὴν ἕτζι ὁ Σεβαστὸς, ἀφ' ἧ κατεναυμάχησε καὶ ἐνίκησεν Ἀντώνιον, καὶ τὴν Κλεοπάτραν, τὴν τῶν Αἰγυπτίων βασίλισσαν. (Βιβλ. ζ'.)

(3) Ἐν Κεφ. ιή. Ὅρα καὶ εἰς τὸ γ'. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Κορινθ. εἰχ. 4.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κρητικοὶ, ἀπὸ τὰ ἐφόδια καὶ ἀναγκαῖα ὁπὰ θέλων δώσων εἰς αὐτὰς, μάθων νὰ προΐσανται καλῶν ἔργων, ἤγων νὰ προνοῶνται τὰς χρείαν ἔχοντας ἀδελφὰς καὶ μὲ ἄσπρων δόσιν, καὶ μὲ λόγια, καὶ μὲ κάθε ἄλλον τρόπον, ὄχι τόσον διὰ νὰ κερδήσων οἱ πτωχοὶ, καὶ χρείαν ἔχοντες ἀδελφοὶ, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ νὰ ἀποκτήσων οἱ διδόντες αὐτοὶ καρπὸν καὶ ὠφέλειαν εἰς τὴν ψυχήν των, ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἔλεος, ὁπὰ ἤθελαν δείξων εἰς τὰς πτωχάς· διὸ ὅ, τι καὶ ὁ Κύριος, ὁπὰ ἔθρεψε μίαν φορὰν πέντε χιλιάδας ἄνδρας, ἠδυνάτο νὰ τρέφῃ πάντοτε καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὰς μαθητάς του· ἀλλ' ὅμως ἠθέλησε νὰ τρέφεται καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ μαθηταί του (ἀφ' ὅ ἐβαπτίσθη δηλαδὴ, καὶ ὄχι πρὸ τὸ βαπτίσματος) ἀπὸ γυναῖκας (1)· διὰ τί; διὰ νὰ κερδήσων ἐκεῖναι τὸν τῆς ἐλεημοσυνῆς μισθόν· ἔτζι καὶ τώρα κάμνει εἰς ἡμᾶς, καὶ δὲν ὠφελεῖ τόσον ὁ Θεὸς τὰς πτωχὰς μὲ τὴν ἐδικήν μας δόσιν καὶ ἐλεημοσυνὴν, ὅσον ὠφελεῖ ἡμᾶς τὰς ἰδίας ὁπὰ ἐλεοῦμεν, διὰ μέσα τῶν ἐλεημοσυνῶν πτωχῶν· ἐπειδὴ καὶ οἱ πτωχοὶ γίνονται αἴτιοι εἰς ἡμᾶς, νὰ λάβωμεν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν πρὸς Θεὸν παῤῥησίαν· ὅθεν καὶ ὁ Κύριος εἶπε· „ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τῆ μα„μωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς". (Λυκ. ιϛ'. 9.)

15. „Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες· ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας „ἡμᾶς ἐν πίστει".

Σὲ χαιρετῶν, λέγει, ὅσοι εὑρίσκονται μαζὶ μὲ ἐμένα· χαιρέτισαι δὲ καὶ ἐσὺ ἀπὸ μέρες μου ἐκείνους ὁπὰ μᾶς ἀγαποῦν ἐν πίστει, ἤγουν πιστῶς καὶ ἀδόλως καὶ καθαρῶς· ἢ λέγει, ὅτι χαιρέτισαι ἐκ μέρους μου τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς ὁπὰ μᾶς ἀγαποῦν.

„Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν". (2)

Μὲ τὰ τελευταῖα ταῦτα λόγια εὔχεται ὁ Παῦλος νὰ φυλάττεται εἰς τὸν Τίτον, καὶ εἰς τοὺς ἐπαρχιώτας του Χριστιανοὺς, σῶα καὶ ὁλόκληρος ἡ χάρις καὶ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ· ἢ εὔχεται διὰ νὰ ἦναι μαζί των πάντοτε ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, διαφυλάττουσα αὐτοὺς μὲ τὴν θείαν χάριν, ἡ ὁποία θεία χάρις ἄμποτε νὰ ἦναι καὶ μὲ ἡμᾶς τοὺς κατ' ἐξαίρετον τρόπον χρείαν ἔχοντας αὐτῆς, καὶ νὰ φυλάττῃ τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ σώματά μας ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

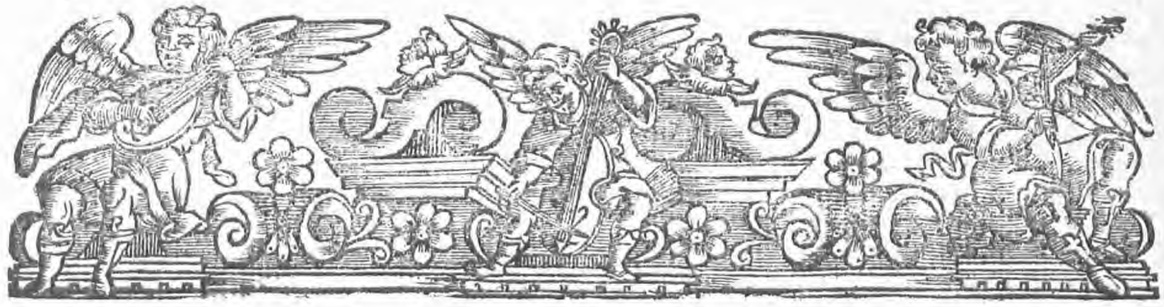
Ἡ πρὸς Τίτον τὸν πρῶτον τῆς Κρήτης Ἐπίσκοπον Ἐπιστολὴ αὕτη, ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

ΠΑΥ-

(1) Λέγει γὰρ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς· „Καὶ γυ„ναῖκές τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων „πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν. Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδα„λινὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάννα „γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτε„ραι πολλαὶ, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόν„των αὐταῖς". (Λουκ. η'. 2.)

(2) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώρητον τὸ· „ἡ „χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν"· ἦταν ἀσπασμὸς τοῦ Παύλου, τὸν ὁποῖον ἐσωπείδιζε νὰ γράφῃ μὲ τὰς ἀγίας του χεῖρας, καὶ εἶναι ἀντὶ τοῦ ἔῤῥωσθε, τὸ ὁποῖον ὑμεῖς σωπείδιζομεν νὰ γράφωμεν τώρα εἰς τὸ τέλος τῶν Ἐπιστολῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΑΥΛΟΥ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Φιλήμονα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Ἐπιστολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλοῦν (1).

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Φιλήμονα Ἐπιστολῆς κατὰ τὸν Χρυσόστομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμένιον.

Ὁ Δεσπότης Χριστὸς δοῦλον ἀποβάλλει ὅτε δοῦλον, ὅτε αὐθέντην, ὅταν ὁ δοῦλος, ἢ ὁ αὐθέντης μετὰ πίστεως εἰς αὐτὸν πλησιάσωσιν· ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ὁ εἷς καὶ μόνος Αὐθέντης καὶ Κύριος ὅλων τῶν αὐθεντῶν καὶ τῶν δούλων· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αὐτὸς εἶναι ὁ Πατὴρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλὰ, μάλισα δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐπιστολὴν ταύτην. Ἐν αὐτῇ γὰρ ἀναφέρεται, ὁ μὲν Φιλήμων, αὐθέντης, ὁ δὲ Ὀνήσιμος, δοῦλος, ἀλλὰ καὶ οἱ δύω ἔγιναν ἀγαπητοὶ φίλοι τοῦ Παύλου, διὰ νὰ μοῦ εἰπῶ, ὅτι ἔγιναν εἰς αὐτὸν, καὶ ἄλλο τι περισσότερον, καὶ οἰκειότερον. Ὁ Φιλήμων λοιπὸν ἦτον ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ἄνθρωπος θαυμασὸς, καὶ ἐπαινετὸς, καταγόμενος ἀπὸ τοῦ Φρυγίαν (2), Χριστιανὸς, καὶ ἀγαθὸς κατὰ τοῦ γνώμην, βοηθῶν εἰς τὰς χρείας τῶν ἁγίων Χριστιανῶν, καὶ ἐλεημοσύνας ποιῶν· ὁ δὲ Ὀνήσιμος, ἦτον δοῦλος τοῦ Φιλήμονος, φυγάτης δὲ ἀπὸ αὐτὸν· διότι ἐπειδὴ ἔκλεψεν ἄσπρα ἀπὸ τὸ σπήτιον τοῦ Φιλήμονος, ἔφυγε· πηγαίνωντας δὲ εἰς τοῦ Ρώμην, ἤκουσε τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὅπου ἐκήρυττε, καὶ κατηχηθεὶς ἀπὸ αὐτὸν, εἰς τὰ δεσμὰ θεσκόμενον, τοῦ εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ βαπτισθεὶς, ἔγινε καὶ αὐτὸς θαυμάσιος εἰς τοῦ ἀρετοῦ· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δοῦ ἔκρινε δίκαιον νὰ λυπῆται ὁ Φιλήμων διὰ

(1) Σημείωσαι ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἔναι δεκάτη, κατὰ τοῦ τάξιν, καὶ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὁ Παῦλος ἔγραψε τὰς Ἐπιστολάς του, δηλαδὴ μετὰ τὰς δύω πρὸς Θεσσαλονικεῖς, καὶ τὰς β'. πρὸς Κορινθίους, καὶ τοῦ πρώτου πρὸς Τιμόθεον, καὶ τοῦ πρὸς Τίτον, καὶ τὴν πρὸς Ρωμαίους, καὶ πρὸς Γαλάτας, καὶ πρὸς Φιλιππησίους, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος· τῶν δὲ ἀπὸ Ρώμης ἀποσταλέντων ἓξ, τρίτην τάξιν ἔχει αὕτη, μετὰ τοῦ πρὸς Γαλάτας δηλαδὴ, καὶ πρὸς Φιλιππησίους, τὰς ἀπὸ Ρώμης σταλείσας. (Κατὰ δὲ τὸν Μελέτιον, ἐγράφη αὕτη ἐπὶ κη'. μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου Ἀνάληψιν. (Τόμ. ά. σελ. 41. τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι ὁ Φιλήμων ἦτον ἀπὸ τὰς Κολασσὰς τὰς εἰς τὴν Φρυγίαν περιεχομένας, καὶ ἕως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἐσέκετο ἡ οἰκία τοῦ Φιλήμονος.

διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τὴν κλεψίαν ᾗ φυγὴ τῦ δέλε τυ Ὀνησίμυ, ᾗ θέλωντας νὰ καθαρίσῃ τὴν πληγὴν τῆς καρδίας τῦ Φιλήμονος, τὴ ὁποίαν ἐδέχθη διὰ τὸν δῦλόν τυ, τότε χάριν ἀποστέλλει τὸν Ὀνήσιμον ὀπίσω εἰς τὸν αὐθέντη τυ Φιλήμονα, ὁμῦ μὲ τὴ συστατικὴ, ᾗ παραθετικὴ ταύτη Ἐπιστολή. Λέγυσι δέ τινες ὅτι δὲν πρέπει ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη νὰ σωαριθμῆται μὲ τὰς ἄλλας τῦ Παύλυ Ἐπιστολὰς, ὡσὰν ὁπῦ ἔγινε διὰ δύτελὲς πρᾶγμα· ἀλλ' ὅμως ὐκ ὀρθῶς λέγυσιν οἱ τοιῦτοι· διὶ ὅτι βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, πόσα χρήσιμα, ᾗ ὠφέλιμα νοήματα, καὶ διδασκαλίαι προξενῦνται ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης. Καὶ πρῶτον μὲν, ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη διδάσκει ἡμᾶς νὰ σπεδάζωμεν καὶ διὰ αὐτὰ τὰ πράγματα ὁπῦ φαίνονται δύτελῆ, καὶ καὶνὰ ἀδελφὸν νὰ μὴ καταφρονῶμεν, κἂν φαίνεται παραμικρός· „μὴ κατα„φρονήσητε γάρ φησιν ὁ Κύριος, ἑνὸς τῶν μικρῶν τύτων". (Ματθ. ιή. 10.) Δεύτερον δὲ διδάσκει, ὅτι ἀνίσως ὁ δῦλος Ὀνήσιμος, ὁ τόσον σκληρὸς, ᾗ κλέπτης, μετενόησε ᾗ ἐδιωρθώθη, λοιπὸν δὲν πρέπει τινὰς, καὶ μάλισα ἐκεῖνος ὁπῦ αὐετράφη ἐλεύθερος, νὰ ἀπελπίζῃ τὸν ἑαυτόν τυ, ὅτι δὲν δυάται νὰ μετανοήσῃ, ᾗ νὰ σωθῇ. Τρίτον διδάσκει ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, ὅτι δὲν πρέπει τινὰς μὲ πρόφασιν δλαβείας, νὰ χωρίζῃ δύλυς ἀπὸ τὺς αὐθέντας των, ὅταν οἱ αὐθένται των τὸ δὲν θέλυσι. Τέταρτον, καὶ τελευταῖον διδάσκει, ὅτι δὲν πρέπει ᾗ ἡμεῖς νὰ καταφρονῶμεν τὺς ἐναρέτυς δύλυς, ἤτε νὰ ἐντρεπώμεθα πῶς τάχα αὐτοὶ εἶναι δῦλοι, εἰς καιρὸν ὁπῦ βλέπομεν ὅτι ὁ μέγας Παῦλος ὀνομάζει τέκνον τυ, τὸν δῦλον Ὀνήσιμον. Καὶ λοιπὸν ἀφ' ἧ ἡ Ἐπιστολὴ, αὕτη διδάσκει τόσα καλὰ, καὶ εἶναι γεμάτη ἀπὸ τόσω ὠφέλειαν, ποῖος πλέον εἶναι ἐκεῖνος, ὁπῦ δὲν θέλει κρίνει ἀξίαν αὐτὴν νὰ συναριθμῆται μὲ τὰς λοιπὰς τῦ Παύλυ Ἐπιστολάς; βέβαια ὐδείς (1).

ΕΡ-

(1) Φαίνεται δὲ ὅτι ᾗ ταύτη ὅλην τὴν Ἐπιστολὴν δὲν ὑπαχόρδυσεν ὁ Ἀπόστολος, ἀλλ' ἰδιοχείρως ἔγραψε, καθὼς καὶ τὴν πρὸς Γαλάτας· λέγει γάρ· „ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί· ἐγὼ ἀποτίσω". (στίχ. 19.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεοδώρητος λέγει· „ἀντὶ γραμματίου τὴν δὲ κατοχὴν τὴν Ἐπιστολὴν „πᾶσαν αὐτὴν ἐγὼ γέγραφα· ἐγὼ ᾗ ὀφείλω, ᾗ „ἀποδώσειν ὑπισχνῦμαι τὸ χρέος". Σημείωσαι ὅτι ὁ Φιλήμων, ᾗ Ὀνήσιμος, ᾗ Ἄρχιππος, ᾗ Ἀπφία, ἑορτάζονται ὡς Ἅγιοι Ἀπόστολοι τῦ Κυρίυ, καὶ τὴν κβ'. τῦ Νοεμβρίυ μηνός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „Παῦλος δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Εὐθὺς ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸ προοίμιον διδάσκει τὸν αὐθέντην τοῦ Ὀνησίμου Φιλήμονα, νὰ μὴν ἐντρέπεται τὸν δοῦλόν του Ὀνήσιμον, ὅς τις τώρα ἔγινε συύδουλος ἐδικός του διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως· ἐπειδὴ διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅλα εἶναι καλὰ, καὶ τίμια, ὄχι μόνον ἡ δουλεία, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πλέον ἄτιμα, καθὼς εἶναι τὰ δεσμὰ καὶ ἡ φυλακαὶς, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Παῦλος τόσον χαίρει, ὁπού τὸ ἔχει διὰ καύχημά του νὰ ὀνομάζεται ἀπὸ αὐτὰ, καὶ νὰ λέγεται δέσμιος· Ὀνομάζει δὲ πρὸς τύτοις δέσμιον τὸν ἑαυτόν του ὁ Παῦλος, διὰ νὰ παταπείσῃ τὸν Φιλήμονα, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν, τὸν διὰ Χριστὸν δεσμέμενον, τὸ χάρι ὁπού ἔχει νὰ τοῦ ζητήσῃ (1).

„Καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον δείχνει ὁ Παῦλος ὡσὰν νὰ μὴν εἶναι ἱκανὸς αὐτὸς μόνος εἰς τὸ νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν Φιλήμονα, καὶ διὰ τοῦτο συμπαραλαμβάνει μεσίτην, καὶ συμπαρακαλεσὴν τὸν Τιμόθεον, ἵνα ὁ Φιλήμων δυσωπηθῇ τὴν τῶν πολλῶν παρακάλεσιν.

„Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ, καὶ συνεργῷ ἡμῶν.

Μὲ τὰ ἐπίθετα ταῦτα δυσωπεῖ ὁ Παῦλος τὸν Φιλήμονα εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ τὴν δέησίν του, ὀνομάζωντας αὐτὸν ἀγαπητὸν, καὶ συνεργόν· διότι, ἂν ὁ Φιλήμων ἦναι τοῦ Παύλου ἀγαπητὸς, βέβαια θέλει δώσει τὴν ζητεμένην χάριν εἰς τὸν ἀγαπῶντα Παῦλον· καὶ ἂν ὁ Φιλήμων ἦναι τοῦ Παύλου συνεργὸς, βέβαια δὲν θέλει κρατήσει τὸν δοῦλον Ὀνήσιμον, ἀποσελλόμενον παρὰ τοῦ Παύλου· ἀλλὰ πάλιν θέλει τὸν ἀποστείλῃ εἰς αὐτὸν, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος, τοῦ ὁποίου καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Φιλήμων εἶναι ἐργάτης καὶ ὑπηρέτης· ἐπειδὴ ἐὰν ἀποδοθῇ πάλιν εἰς τὸν Παῦλον ὁ Ὀνήσιμος, δὲν ἔχει νὰ κάμῃ ἄλλο, παρὰ νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἔργον τοῦ ἐδικοῦ του δεσπότου Φιλήμονος.

2. „Καὶ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος προσθέττει καὶ τάδε· „δέσμιον ἑαυτὸν προσηγόρευσεν ἀξιόχρεων διὰ τῶν δεσμῶν „κατασκευάζων τὴν αἴτησιν δι' ὑμᾶς φησι πεπίκμαι „τὰ δεσμά· τὴν γὰρ ἡσυχίαν αἱρούμενος, καὶ μήτε „τὴν Οἰκουμένην περιπολῶν, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις „προσφέρων τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλ' ἂν τούτων ἐδεξάμην „τὴν πεῖραν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „ Καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν“.

Ἡ Ἀπφία, ἴσως ἦτον γυνὴ τοῦ Φιλήμονος, καὶ ὁ Ἄρχιππος ἴσως ἦτον φίλος του· ὀνομάζει δὲ ὁ Παῦλος τὸν Ἄρχιππον συστρατιώτην, ἵνα ἐὰν αὐτὸς εἶναι συστρατιώτης τοῦ Παύλου στιμαγωνιστῇ καὶ εἰς τὴν μεσιτείαν αὐτὴν τὴν πρὸς Φιλήμονα τοῦ Ὀνησίμου. Ὁ Ἄρχιππος δὲ ἦτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου γράφει εἰς τὴν πρὸς Κολασσαεῖς Ἐπιστολὴν ὁ Ἀπόστολος· „ Εἴπατε Ἀρχίππῳ, βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν „ πληροῖς“. (Κολασσ. δ'. 17.) (1).

„ Καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου Ἐκκλησίᾳ“.

Ἐκκλησίαν ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος ὅλην τὴν πιστὴν φαμιλίαν τοῦ Φιλήμονος, τέκνων, καὶ συγγενῶν, καὶ δούλων ὁμοῦ. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πεπεισμένος εἶμαι τοῦ Παύλου, πῶς καὶ αὐτὸς τοὺς συγγενεῖς καὶ δούλους τοῦ Φιλήμονος παρακαλεῖ νὰ συμβοηθήσουν καὶ αὐτοὶ μὲ αὐτὸν εἰς τὴν μεσιτείαν ὁποῦ ἔχει νὰ κάμῃ πρὸς τὸν Φιλήμονα διὰ τὸν Ὀνήσιμον.

3. „ Χάρις ὑμῖν, καὶ Εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰη„ σοῦ Χριστοῦ“.

Πῶς δὲ, λέγει, θέλει εἶναι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς ἐσᾶς; ἀνίσως, καὶ ἐσεῖς κάμετε χάριν εἰς τὸν ὀφειλέτην σας Ὀνήσιμον. Πῶς δὲ θέλει εἶναι καὶ εἰρήνη εἰς ἐσένα Φιλήμων; Ἀνίσως ἐσὺ κάμῃς διαλλαγὴ μὲ τὸν δοῦλόν σου.

4. „ Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε, μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν „ προσευχῶν μου“.

Ὅσαις φοραῖς, λέγει, σὲ ἐνθυμηθῶ, ὦ Φιλήμων, (ἐπειδὴ πάντοτε σὲ ἐνθυμοῦμαι ὅταν προσεύχωμαι) τόσαις φοραῖς εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἀρετάς σου· ποῖαι δὲ εἶναι αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ, παρακάτω τὸ λέγει.

5. „ Ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Κύ„ ριον, καὶ πρὸς πάντας τοὺς Ἁγίους“.

Εὐχαριστῶ, λέγει, τὸν Θεὸν, διατὶ ἀκούω τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἔχεις εἰς τὸν Κύριον, καὶ εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους. Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἐπαινεῖ ὁ Παῦλος τὸν Φιλήμονα, ὡς ἐλεήμονα· δὲν ἤθελε δὲ ἀκουσθῇ ἀπὸ τὴν Φρυγίαν ἕως εἰς τὴν Ῥώμην ἡ ἀγάπη, καὶ ἡ πίστις τοῦ Φιλήμονος, ἀνίσως δὲν ἦτον μεγαλωπάτη. Ἐπειδὴ λοιπὸν, λέγει, ἀγαπᾷς ὅλους τοὺς Ἁγίους, ἤτοι τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς, χρεωστεῖς νὰ ἀγαπᾷς καὶ τὸν Ὀνήσιμον· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς εἶναι πιστὸς Χριστιανὸς, ἵνα ἀγαπῶντας τὸν Ὀνήσιμον, συναὐτῷ φανῇς ὅτι ἀγαπᾷς καὶ τὸν Χριστόν. Βλέπεις, ἀγαπητὲ, δυνάμιν, καὶ ἀνάγκην καταπειστικῶν λόγων, καὶ νοημάτων τοῦ μεγάλου Παύλου;

6. „ Ὅπως

(1) Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει ὁ Θεοδώρητος· σωάγεται λοιπὸν ὅτι ἂν ὁ Ἄρχιππος ἐκατοίκει, ἢ ἦτον διδάσκαλος τῶν Κολασσαέων, κατὰ τὸν Θεοδώρητον καὶ Θεοφύλακτον, λοιπὸν καὶ ὁ Φιλήμων Κολασσαεὺς ἦτον, καὶ εἰς τὰς Κολασσὰς ἐκατοίκει, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης· μετὰ τοῦ Ἀρχίππου γὰρ τὸν Φιλήμονα ὁ Παῦλος ἐδῶ συναριθμεῖ. Προσθέτει δὲ καὶ τοῦτο ὁ Θεοδώρητος· „ συνάπτει δὲ αὐτῷ „ τὴν ὁμόζυγον, ὡς κοινωνοῦσαν τῆς πίστεως· ἠκολούθουν „ γὰρ ἦτον ἂν ὁ Παῦλος δὲν ἐχαιρέτα τὴν γυναῖκα „ τοῦ Φιλήμονα, νὰ ἐναντιωθῇ ἐκείνη εἰς τὸν παρὰ „ τοῦ Παύλου ζητημένου παρακάλεσιν“· ἀγαπητὴν δὲ ὀνομάζει αὐτὴν, ὡσὰν ὁποῦ ἦτον μὲ τὴν πίστιν ἑνωμένη, καὶ ὡσὰν ὁποῦ τὸ ὄνομα ἀγαπητὴ, ἦτον σεμνόν, καὶ ἀξιέπαινον κοντὰ εἰς τοὺς παλαιούς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „Ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει „παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν".

Εὐχαριστῶ, λέγει, εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀγάπην σε, καὶ διὰ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ πίστις σε, τὴν ὁποίαν ἔχεις κοινὴν μὲ ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους, γένῃ ἐνεργὴς καὶ ἔμπρακτος, καὶ τρόπον τινὰ ζωντανή. Πῶς, καὶ μὲ τί τρόπον; μὲ τὸ νὰ γνωρίζῃς κάθε ἔργον ἀγαθὸν, ὅπερ ἔχει μὲ τὸ νὰ ἀγαπᾷς αὐτὸ, καὶ νὰ τὸ μεταχειρίζεσαι· ἐπειδὴ τότε ἡ πίστις ζῇ, ὅταν ἦναι σωτροφιασμένη μὲ κάθε ἔργον ἀγαθόν· καθὼς ἐναντίως, τότε ἡ πίστις εἶναι νεκρὰ, ὅταν ἦναι χωρὶς τῶν ἔργων, καθὼς εἶπεν ὁ θεῖος Ἰάκωβος· „ἡ πίστις χω„ρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι". (Ἰάκ. β'. 20.) Ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι τὸ ἀγαθὸν διέρχεται εἰς ἐσᾶς, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο, ὅτι καὶ πρὸ ὀλίγου ὁ Φιλήμων ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν του κάθε ἔργον ἀγαθόν. Λέγοντας δὲ κοινωνίαν τῆς πίστεως, συνόησε ὁ Παῦλος τὸν Φιλήμονα μὲ τὸν ἑαυτόν του· ἐπειδὴ ἡ κοινὴ πίστις εἶναι συσσωμία, ἤγουν κάμνει τὸ σῶμα ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν κατ' αὐτήν· ὥστε, καθὼς ἐσὺ ὁ Φιλήμων ἔχεις κοινὴν τὴν πίστιν μὲ ἐμένα, ἔτζι πρέπει καὶ νὰ φρονῇς τὸ σῶμα μὲ ἐμένα· ἤ, κοινωνίαν πίστεως ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν ἐλεημοσύνην, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὴ γεννᾶται ἀπὸ πίστιν πολλήν. Λέγει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι σὲ ἐνθυμοῦμαι, ὦ Φιλήμων, προσευχόμενος, ἵνα ἡ κοινωνική, καὶ διμερὴς, καὶ ἡ ἐλεημονική σου γνώμη, μὴ παύσῃ πώποτε, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἐκχέῃς εἰς τὰς δεομένας κάθε ἀγαθὸν, ὁποῦ διέρχεται εἰς ἐσένα.

„Εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν".

Εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, λέγει, ἀναφέρεται κάθε ἀγαθὸν, ὁποῦ ἤθελες κάμῃ εἰς τὰς δεομένας, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἁγίους· ὥστε καὶ πρὸ ὀλίγου ἴσως δεχθῇς τὸν Ὀνήσιμον, καὶ διὰ ἀγάπην με κάμῃς τοῦτο χάριν, ἤξευρε ὅτι εἰς τὸν ἴδιον αὐτὸν Χριστὸν κάμνεις αὐτό.

7. „Χάριν ἔχομεν πολλὴν, καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου".

Ἤτοι χαρὰν ἔχομεν, καὶ ὄχι μόνον ἁπλῆν χαρὰν, ἀλλὰ καὶ παρηγορίαν μεγαλωτάτην εἰσέρχω εἰς τὰ δεσμά, καὶ θλίψεις με διὰ τὴν ἀγάπην σου, ἤτοι διὰ τὴν φιλάνθρωπον, καὶ μεταδοτικήν σου προαίρεσιν.

„Ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν Ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ"

Σοφώτατα μεταχειρίζεται ὁ μέγας Παῦλος τὴν μεσιτείαν πρὸς τὸν Φιλήμονα, διατὶ ἐνθυμίζει αὐτῷ τὰς εὐεργεσίας, ὁποῦ ἔκαμεν εἰς ἄλλους διὰ νὰ μαλακώσῃ τὴν καρδίαν αὐτοῦ περισσότερον, σοχασθένπες, ὅτι, ἂν εἰς ἄλλους ξένους, καὶ ἀγνωρίστους Χριστιανοὺς κάμνῃ εὐεργεσίας, καὶ χαίρεται, πολλῷ μᾶλλον θέλει κάμῃ χάριν εἰς τὸν Παῦλον τὸν φίλον του, καὶ διδάσκαλον. Καὶ δὲν εἶπεν ἁπλῶς ὅτι δίδεις εἰς τοὺς Ἁγίους, ἀλλ' ὅτι ἀναπαύεις τὰ σπλάγχνα τῶν Ἁγίων, ἤτοι οἱ ἅγιοι Χριστιανοὶ ἀποδέχονται ὁλοψύχως τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ ἐλεημοσύνην σου, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὴ γίνεται εἰς αὐτοὺς παρὰ σοῦ πλουσίως, καὶ θεραπευτικῶς.

8. „Διὸ καὶ πολλὴν ἐν Χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ „ἀνῆκον".

9. „Διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ".

Ἐπειδὴ, λέγει, ἐσὺ ὁ Φιλήμων εἶσαι τοιοῦτος εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους, ὥστε ὁποῦ αἱ καρδίαι αὐτῶν καὶ τὰ σπλάγχνα ἀναπαύονται ἀπὸ ἐσένα, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ὁ κατὰ Χριστὸν γεννήσασε, ἔχω παῤῥησίαν νὰ σὲ προσάζω, ὄχι διὰ τί σὲ ἐξουσιάζω αὐθεντικῶς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν καὶ ἐγὼ ἔχω πρὸς ἐσένα, καὶ σὺ ἔχεις πρὸς ἐμένα. Τὸ ἀνῆκον δὲ δηλοῖ, ἢ πῶς ἔχω παῤῥησίαν ὡς διδάσκαλός σε νὰ σὲ προσάζω τὸ ἀνῆ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐῆκον, ἤτοι ἐκεῖνο ὁπῶ χρειάζομαι διὰ νὰ τὸ τελειόνῃς· ἢ πῶς, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀναπαύεις ὅλες τὰς Ἁγίας, ἀκολούθως καὶ ἐγὼ κατὰ τὸ αὐῆκον, ἤγουν κατὰ τὸ ἐπιβάλλον μέρος μου, ἔχω παῤῥησίαν νὰ σὲ προσάζω· μὲ ὅλον τοῦτο ἐγὼ δὲν σὲ προσάζω, ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ· ἐπειδὴ τόσῳ ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν ἔχω, ὥστε ὁπῶ νὰ σὲ παρακαλῶ.

„ Τοιοῦτος ὢν, ὡς Παῦλος πρεσβύτης· νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ".

Σὲ παρακαλῶ, λέγει, καὶ γίνομαι μεσίτης εἰς ἐσὲ ὁ τοιοῦτος, καὶ τόσον ἄξιος ὢν νὰ εἰσακούωμαι Παῦλος, ἤτοι καθὼς εἶναι δίκαιον καὶ πρέπον νὰ εἰσακούωμαι ἐγὼ ὁ γέροντας Παῦλος, ἐγὼ ὁ τὸ αἰδέσιμον ἔχων καὶ σεβάσμιον, καὶ ἀπὸ τὸ ἀποστολικὸν καὶ διδασκαλικὸν ἀξίωμα, καὶ ἀπὸ τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν μου, καὶ ἐγὼ ὁπῶ τώρα ἔλαβον ἀκόμη ἀξίωμα μεγαλίτερον, τὸ νὰ δεθῶ διὰ τὸν Χριστόν. Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πόσας αἰτίας ἐφεύρηκεν ὁ Παῦλος διὰ νὰ πείσῃ τὸν Φιλήμονα (1);

10. „ Παρακαλῶ οὖν σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν (2) ἐγέννησα ἐν „ τοῖς δεσμοῖς μου".

Τόσα λόγια εἶπεν ὁ Παῦλος, καὶ ἀκόμη δὲν ἐνθυμήθη τὸ ὄνομα τοῦ Ὀνησίμου, διὰ τὸν ὁποῖον μεσιτεύει· δι' ὅτι προομαλίζει πρότερον τὸν Φιλήμονα, καὶ, μὲ τὰ ἐγκώμια ὁποῦ κάμνει τοῦ Ὀνησίμου, ὀνομάζωντας αὐτὸν τέκνον του, καταπραΰνει τὸν θυμὸν τοῦ Φιλήμονος. Διὰ τί δὲ, ὦ μακάριε Παῦλε, ὀνομάζεις τέκνον σου τὸν Ὀνήσιμον; διὰ τὶ, λέγει, ἐγέννησα αὐτὸν, ἤγουν ἐκατήχησα, καὶ τὸν ἔκαμα νὰ βαπτισθῇ· πότε; ὅταν εὑρισκόμην εἰς τὰς φυλακὰς, καὶ τὰ δεσμά. Μὲ αὐτὰ λοιπὸν καταπραΰνει τὸν θυμὸν τοῦ Φιλήμονος, καὶ ἔτζι ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ὀνησίμου.

11. „ Ὀνήσιμον τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον".

Ἐπειδὴ καὶ ἠξεύρει ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ ὁμολογία τοῦ σφάλματος σβύνει τὸν θυμὸν ἐκεῖνον τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς τὸν ὁποῖον τὸ σφάλμα ἔγινε, διὰ τοῦτο ὁμολογεῖ ἐδῶ τὸν Ὀνήσιμον ἄχρηστον.

„ Νυνὶ δέ σοι, καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον".

Τώρα, λέγει, ὁ Ὀνήσιμος, ἐπειδὴ καὶ ἔγινεν δίλαβὴς, καὶ ἅγιος, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς δύω ἡμᾶς ἔγινε χρήσιμος, ὁ πρῶτον ὢν ἄχρηστος· διὰ τὶ, ἂν εἰς τὸν Παῦλον ἔγινε χρήσιμος, ὁπῶ ἐζήτει πόσῳ πολλῷ ἀκρίβειαν, φανερὸν ὅτι ἔγινε χρήσιμος καὶ εἰς τὸν Φιλήμονα· ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦτο δηλοῖ αἰνιγματωδῶς, ὅτι ἂν ὁ Ὀνήσιμος ἦναι εὔχρηστος εἰς ἐμὲ, λοιπὸν ἂς ἀποσταλθῇ καὶ πάλιν εἰς ἐμένα.

12. „ Ὃν ἀνέπεμψα".

Ἤγουν εἰς ἐσένα αὐτὸν παραδίδω, καὶ καθὼς θέλεις μεταχειρίσου αὐτόν· μὲ τὴν παράδοσιν δὲ ταύτην ὁπῶ κάμνει τοῦ Ὀνησίμου, καταπραΰνει τὴν ὀργὴν τοῦ Φιλήμονος.

„ Σὺ δὲ αὐτὸν, τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ".

Ἀντὶ τοῦ, μὲ ἀγάπην δέξου τὸν Ὀνήσιμον, μᾶλλον δὲ ὄχι τὸν Ὀνήσιμον, ἀλλὰ τὰ ἐδικά μου σπλάγχνα· διὰ τὶ, ἔτζι ἐγὼ ἀγαπῶ αὐτὸν, καὶ φέρω εἰς τὴν ψυχήν μου, ὡσὰν τὰ ἴδια σπλάγχνα μου.

13. „ Ὃν

---

(1) Οὕτως ἑρμηνεύει παῦλος ὁ Θεοδώριτος· „ αἰδέσ- „ θητι φησὶ Παῦλον· αἰδέσθητί μοι τὸ γῆρας· αἰδέσθητι „ τὰ δεσμά, ἅπερ ὡς κήρυξ τῆς ἀληθείας περίκειμαι".

(2) Ἐν ἄλλοις, ὃ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Ὃν ἐγὼ ἠβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι „διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ Εὐαγγελίου".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, σοφίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅτι μὲ τὰ λόγιά του ὀλίγον ὀλίγον κατέστησε τὸν Ὀνήσιμον εἰς τὸν τόπον τοῦ αὐθεντοῦ του Φιλήμονος· ἐγὼ, λέγει, ἤθελα νὰ κρατήσω τὸν Ὀνήσιμον διὰ νὰ μὲ ὑπηρετῇ εἰς τὸν τόπον τὸν ἐδικόν σου, ἤγουν αὐτὶ διὰ λόγου σου. Δείχνει δὲ ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι ἀγαπᾷ τὸ συμφέρον τοῦ Φιλήμονος, λέγων, ὅτι ἀΐσως ἐσὺ χρεωστῇς νὰ μὲ ὑπηρετῇς, ὁ δὲ Ὀνήσιμος κάμνει τοῦτο ὑπηρεσίαν ταύτην αὐτὶ διὰ λόγου σου, λοιπὸν ἐσὺ εἶσαι ὁπού λαμβάνεις τὸ κέρδος τοῦτο καὶ τοῦ ὠφέλειαν (1).

14. „Χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι".

Ὁ λόγος ἔτος μάλιστα εἶναι, ὁπού μαλακόνει πολλὰ τὸν Φιλήμονα· διὰ τί, λέγει, ἐγὼ ἤθελα κρατήσω τὸν Ὀνήσιμον νὰ μὲ ὑπηρετῇ, ἡ ὁποία ὑπηρεσία αὖτη ἦτον εἰς ἐμὲ πρᾶγμα πολλὰ ἀναγκαῖον· σύρα μου, διὰ τί φυλακίζομαι εἰς τοῦ φυλακίου, καὶ εἰς τὰ δεσμά· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί τὰ δεσμὰ ταῦτα πάσχω διὰ τὸν Χριστόν· πλοῦ μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν ἠθέλησα νὰ κρατήσω αὐτὸν χωρὶς τοῦ ἐδικοῦ σου γνώμου (2)· ὥστε πῶς δὲν εἶναι δίκαιον νὰ δώσῃς εἰς ἐμὲ, ὦ Φιλήμων, τὴν χάριν ταύτην, καὶ νὰ ἀποστείλῃς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ὑπηρετῇ; τοῦ ὁποίαν χάριν ἐγὼ ἠμπόρουν, καὶ χωρὶς τοῦ ἐδικοῦ σου γνώμου, νὰ τοῦ ἀπολαμβάνω, δὲν ἠθέλησα δὲ, διὰ νὰ μή σου λυπήσω.

„Ἵνα μὴ ὡς κατ' ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον".

Δὲν εἶπε κατὰ ἀνάγκην, ἀλλὰ ὡς κατὰ ἀνάγκην, ὡσὰν νὰ λέγῃ τοῦτο· ὅτι, ἂν καὶ ἤθελα κρατήσω τὸν Ὀνήσιμον νὰ μὲ ὑπηρετῇ, ἔξω ἀπὸ τοῦ γνώμου σου, ἀληθῶς μὲν δὲν ἤθελα σὲ λυπήσω· ἐφαίνετο δὲ κοντὰ εἰς τοὺς πολλοὺς, ὅτι τὸ καλὸν τοῦτο, ὅπου ἡ ἐδική μου ὑπηρεσία, ἐγίνετο ὡσὰν ἀπὸ ἀνάγκην, καὶ ὄχι ἀπὸ θέλησιν ἐδικοῦ σου· τώρα ὅμως ἐπροτίμησα περισσότερον τὸ νὰ μὴ φανῇ τελείως τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὅτι εἶναι σωστὸν, ἀλλὰ νὰ γοῦν ἀναμφιβόλως ἀπὸ θέλησιν ἐδικοῦ σου (3).

15. „Τάχα δὲ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν".

Ὦ θαυμασὴ σοφία τοῦ Παύλου! ἐπειδὴ γὰρ ὁ Ὀνήσιμος ἀπὸ κακοῦ, καὶ κλεπτικοῦ γνώμου ἔφυγεν ἀπὸ τὸν αὐθεντοῦ του Φιλήμονα, ὁ μακάριος Παῦλος μεταστρέφει τώρα τοῦ φυγοῦ, καὶ λέγει, πῶς ἔγινεν αὖτη πρὸς τὸ συμφέρον· ἴσως γὰρ, λέγει, ἡ φυγὴ αὕτη ἔγινε κατὰ θείαν οἰκονομίαν· μὲ εὔφημον δὲ ὄνομα ὀνομάζει τοῦ φυγοῦ τὸν Ὀνήσιμον, χωρι-

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει· „ὀφίλεις „μοι, φησὶ, διακονίαν, ὡς μαθητὴς διδασκάλῳ, καὶ „διδασκάλῳ τὰ θεῖα κηρύττοντι. Ἠβουλήθην τοίνυν ἀν„τί σοῦ τοῦτον λαβεῖν, ἵνα σοῦ σημοι διακονίας ἐκτίσῃ „τὸ χρέος. Βλέπε τὴν Εὐαγγελίου τοῦ δώμαμιν· ἴσον „τῷ δεσπότῃ τὸν οἰκέτην ἐργάσατο".

(2) Διὰ τοῦτο καὶ κοινῶς ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι λέγουν ἐν στῷ πβ'. Κανόνι αὐτῶν ταῦτα· „Οἰκέτας εἰς κλῆρον „προχειρίζεσθαι ἄνευ τῆς τῶν δεσποτῶν γνώμης οὐκ ἐ„πιτρέπομεν, ἐπὶ λύπῃ τῶν δεσποτῶν τῶν κεκτημένων· „εἰκὸν γὰρ ἀναστροπὴν τοῦ οἰκέτου ἐργάζεται· εἰδέπο„τε καὶ ἄξιος φανῇ οἰκέτης τοῦς χειροτονίαν βαθμοῦ, „οἷος καὶ ὁ ἡμέτερος Ὀνήσιμος ἐφάνη, καὶ συγχωρήσα„σιν οἱ δεσπόται, καὶ ἐλεύθερώσωσι, καὶ τὰ οἰκεῖα ἐξα„ποστείλωσι, γινέσθω". Τοῦτο δὲ τὸ Κανόνι τοῦ ἑρμηνείαν ὅρα εἰς τὸ ἡμέτερον Κανονικὸν, καὶ εὑρήσεις ἐκεῖ περὶ τῶν δούλων πολλά.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος συμπεραίνει ἐκ τῶν λόγων τούτων, ὅτι ὁ Παῦλος ἐπῆγεν εἰς τοὺς Κολασσαεῖς, καὶ ἐκήρυξεν εἰς αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον· ἐπειδὴ καὶ γράφει πρὸς τὸν Φιλήμονα τὸν κατοικοῦντα εἰς τοὺς Κολασσαεῖς, ὡσὰν διδάσκαλος εἰς ἐδικόν του μαθητοῦ, καὶ ἐδῶ μὲν παρακαλεῖ τὸν Φιλήμονα διὰ τὸν Ὀνήσιμον, ἐκεῖ δὲ εἰς τοῦ φοὺς Κολασσαεῖς γράφει, ὅτι σέβεται τὸν Ὀνήσιμον μαζὶ μὲ τὸν Τυχικὸν, (ἀφ' ἧς δηλαδὴ παρελαβεν αὐτὸν ὁ Παῦλος μὲ τὴν γνώμην τοῦ Φιλήμονος) ὡς ὑπεργὸν τοῦ Εὐαγγελίου γινόμενον· καὶ ὅρα εἰς τὸ δ'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Κολασσαεῖς, στίχ. 7. 9. δεχθεὶς γὰρ ὁ Φιλήμων τοῦ Ἐπιστολὴ ταύτην μετὰ τοῦ Ὀνησίμου, ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸν Παῦλον· ὁ δὲ Παῦλος πάλιν ἀντιπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς Κολασσαεῖς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εισμὸν, διὰ νὰ μὴ παρακινήσῃ εἰς θυμὸν τὸν αὐθαίρετην τε Φιλήμονα, καὶ μὲ αὐτὸ φιλόν μόνον τὸ ὄνομα τῆς φυγῆς. Καταπαύει δὲ τὴν ὀργὴν τοῦ Φιλήμονος ἀκόμη καὶ μὲ τὸ νὰ ὀλιγοσθύσῃ τὸν καιρὸν τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Ὀνησίμου· πρὸς ὥραν, λέγει, ἐχωρίσθη· ὁμοῦ δὲ καὶ δείχνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι ὅσον καιρὸν ὁ Ὀνήσιμος ἦτον μαζὶ μὲ τὸν Παῦλον, ἦτον μαζὶ καὶ μὲ τὸν Φιλήμονα· κατ' ἐκεῖνον δὲ μόνον τὸν καιρὸν ἔλειπεν ὁ Ὀνήσιμος ἀπὸ τὸν Φιλήμονα, ὅσος καιρὸς ἐπέρασεν ἐν τῷ ἀναμεταξὺ, ἕως ὁποῦ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Παῦλον· τοῦτος δὲ ὁ καιρὸς ἦτον τόσον ὀλίγος, ὅσον εἶναι μία ὥρα· ὥστε, λέγει, καὶ ἀπὸ τοῦ νυῦ, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ἀνίσως ἀποσταθῇ ὁ Ὀνήσιμος ἀπὸ ἐσενά, καὶ συρίσκεται μαζὶ μὲ ἐμενά, πρέπει νὰ νομίζῃς, ὅτι ὁπαυτῷ συρίσκεται καὶ μαζὶ μὲ ἐσενά.

„Ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς".

Ἦγεν διὰ τοῦτο πρὸς ὥραν ἐχωρίσθη ὁ Ὀνήσιμος ἀπὸ λόγου σου, διὰ νὰ ἀπέχῃς, ἦγεν διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃς αὐτὸν παντοτινά.

16. „Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν ἐμοί. „πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ, καὶ ἐν σαρκὶ, καὶ ἐν Κυρίῳ".

Ἡ φυγὴ, λέγει, ὦ Φιλῆμον, καὶ ὁ χωρισμὸς τοῦ δούλου σου Ὀνησίμου, εἰς πολλὰ πράγματα ἔγινεν ὠφέλιμος· διατί αὐτὸς μίαν ὥραν ἐπῆε τὸν ὑστερήθης, ἔχεις νὰ τὸν ἀπολαμβάνῃς αἰώνιον. Καὶ αὖ ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου συγκρινομένη μὲ ὅλον τὸν αἰῶνα, δὲν εἶναι τὸ ἕδεν, πολλῷ μᾶλλον δὲν εἶναι τὸ ἕδεν ἐκεῖνος ὁ ὀλίγος καιρὸς τῆς φυγῆς τοῦ δούλου σου; καὶ τὸ μεγαλίτερον, ὅτι ἀπολαμβάνεις τὸν Ὀνήσιμον, ἀδελφὸν αὐτὶ δοῦλον, καὶ ἀπολαμβάνεις αὐτὸν ἀδελφὸν ἀγαπητὸν κατὰ δύω τρόπους, καὶ ἐν σαρκὶ, ἦγεν ἄξιον νὰ ἀγαπᾶται, καὶ διὰ τὰς σωματικὰς καὶ κοσμικὰς ὑπηρεσίας ὁποῦ κάμνει, ὡς ἐπιτήδειος ὑπηρέτης· καὶ ἐν Κυρίῳ, ἦγεν καὶ ἄξιον νὰ ἀγαπᾶται διὰ τὰς πνευματικὰς ὑπηρεσίας, ὁποῦ εἶναι ἐπιτήδειος νὰ τελειόνῃ (1).

17. „Εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ".

Ἦτοι ἀνίσως ἐσὺ ὦ Φιλῆμον, καὶ ὡμολόγησας πῶς εἶσαι συγκοινωνός ἐδικός μου, καὶ φρονεῖς τὰ αὐτὰ μὲ ἐμενά, δέξαι τὸν Ὀνήσιμον μὲ χαρὰ, καθὼς ἤθελες δεχθῇς, καὶ ἐμενά τὸν ἴδιον. Ὦ καὶ παῖον ἄνθρωπον δὲν ἐδυνάντο νὰ δυσωπήσουν ταῦτα τοῦ Παύλου τὰ λόγια; ἢ ποῖος δὲν ἤθελε δεχθῇ τὸν Παῦλον μὲ χαρὰ τῆς ψυχῆς του; βέβαια ὁ καθ' εἷς ἤθελε τοῦτο κάμῃ μὲ κάθε του εὐχαρίστησιν (2).

18. „Εἰ δέ τι ἠδίκησεν, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει".

Δὲν εἶπεν εἴτι ἔκλεψεν, ἀλλὰ μὲ εὔφημον ὄνομα, εἴτι σε ἠδίκησεν, ἤσοι χρεωστεῖ ὁ Ὀνήσιμος· ἀπόλυθον γὰρ εἶναι νὰ ἐξωδίασε τὰ ἄσπρα, ὁποῦ ἔκλεψεν ἀπὸ τὸν Φιλήμονα· διὰ τοῦτο καὶ λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι εἴτισοι χρεωστεῖ ὁ Ὀνήσιμος, εἰς ἐμενά λογαριάσαι τὸ χρέος τοῦτο, καὶ ἐμενά ἔχε χρεωφειλέτην σου.

19. „Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ἐγὼ ἀποτίσω".

Χαριέντως ταῦτα λαλεῖ ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Φιλήμονα, γράφων μὲ πνευματικὴν χάριν, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ τοῦτο εἰς αὐτόν· ἐγὼ θέλω σοι πληρώσω, ὦ Φιλῆμον, τὸ χρέος τοῦ Ὀνησίμου,

(1) Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Παῦλος ἐπειδὴ καὶ ἀπέστειλε πάλιν ὀπίσω εἰς τὴν Κολασσὰς τὸν Ὀνήσιμον, ὅπου ἐκατοίκει ὁ Φιλήμων, καθὼς γράφει εἰς τὴν πρὸς Κολασσαεῖς Ἐπιστολήν· „τὰ κατ' ἐμὲ φησι πάντα ὑμῖν „γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς, καὶ πιστὸς διά„κονος, καὶ σύνδουλος, ἐν Κυρίῳ· ὃν ἔπεμψα πρὸς „ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ πα„ρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πι„στῷ, καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα „ὑμῖν γνωρίσουσι τὰ ὧδε". (Κολασ. δ'. 7.)

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος ἔτω φησί· „τί τῶν λό„γων τούτων πιθανώτερον; τί δὲ βεβαιότερον; εἰ λόγου „φασί τινος ἀξιοῖς τὴν ἐμὴν κοινωνίαν, ὡς ἐμὲ δέξαι „τὸν δεξάμενον τὴν ξενίαν μεταβολήν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

με, καὶ πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν, ἰδὲ δίδωμί σοι, καὶ τὸ ἰδιόχειρον τοῦτο γράμμα μου, καὶ ὁμολογίαν (1).

„Ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις".

Διὰ νὰ μὴ φανῇ ὁ Παῦλος ὅτι ὑβρίζει τὸν Φιλήμονα, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐθάρρησε διὰ τὴν κλεψίαν τοῦ δούλου τοῦ Ὀνησίμου νὰ τὸν παρακαλέσῃ ἔτζι ἁπλῶς, ἀλλὰ κάμνει εἰς αὐτὸν χειρόγραφον ὁμολογίαν· (δὶ ὅτι τοῦτο ἔδειχνε τὸν Φιλήμονα πῶς ἦτον ὠμὸς, καὶ ἄσπλαγχνος εἰς τὸν διδάσκαλόν του Παῦλον) διὰ ταῦτα, λέγω, ὁ Παῦλος δείχνει ἐδῶ ὅτι καὶ πολλὰ θαρρεῖ εἰς τὸν Φιλήμονα· ἐπειδὴ, λέγει, ὄχι μόνον τὰ ἐδικά σου ἄσπρα μοι χρεωστεῖς, ἀλλὰ πρὸς τούτοις, καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτόν σου (2).

20. „Ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ σου ὀναίμιν ἐν Κυρίῳ".

Ἀπὸ τὸ χαρίεν σχῆμα τοῦ λόγου, ἦλθε πάλιν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸ σπουδαιότερον, καὶ παρακαλεῖ τὸν Φιλήμονα· „ἐγώ σου, λέγει, ὀναίμην" ἤγουν ἄμποτε ἐγὼ νὰ ἀπολαύσω τὰς χάτας σου, ὄχι εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα, ἀλλὰ εἰς τὰ τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὰ πνευματικά· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ἐν Κυρίῳ"· καὶ ἄμποτε νὰ σὲ ἰδῶ πλουτισμένον μὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ἀγαθά.

„Ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ".

Ἀνάπαυσον, λέγει, ὦ Φιλῆμον, τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχω εἰς ἐσένα, ἢ ἀνάπαυσον τὴν καρδίαν μου διὰ τὸν Χριστόν· ἐπειδὴ δὲν δίδεις εἰς ἐμένα τὴν χάριν ταύτην, ἀλλὰ εἰς τὸν Χριστόν.

21. „Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέ-
„γω, ποιήσεις".

Δὲν σὲ προσάζω, λέγει, ὦ Φιλῆμον, εἰς τοῦτο, οὐδὲ αὐθαδιάζοντας γράφω σοι ταῦτα, ἀλλὰ θαρρῶντας εἰς τὴν ὑπακοήν σου. Ποῖον σίδηρον δὲν ἤθελαν μαλάξει τὰ δυσωπητικὰ ταῦτα τοῦ Παύλου λόγια;

22. „Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν".

Ἐπειδὴ ὁ Φιλήμων ἴσως ἤθελεν ὑπολάβῃ, ὅτι αὖ δὲν ἦτον ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ὀνησίμου, οὐδὲ λόγου, καὶ γράμματος δὲν ἤθελε μὲ ἀξιώσῃ ὁ Παῦλος· διὰ τοῦτο τώρα διορθόνοι τὴν ὑπόληψιν ταύτην ὁ Ἀπόστολος καὶ λέγει, ὅτι δὲν σοι ἔγραψα ταῦτα, ὦ ἀγαπητέ μοι Φιλῆμον, διὰ τὸν Ὀνήσιμον μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἑτοιμάσῃς ξενίαν νὰ μὲ ὑποδεχθῇς, ἐπειδὴ καὶ μέλλω νὰ ἔλθω εἰς ἐσένα. Λέγει δὲ ταῦτα πρὸς τούτοις, διὰ νὰ φοβηθῇ ὁ Φιλήμων, ὅτι θέλει ὑπάγῃ ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν, καὶ θέλει τὸν κατηγορήσει, ἀνίσως καὶ δὲν δεχθῇ τὸν Ὀνήσιμον.

„Ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν".

Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα δύω πράγματα μανθάνομεν· σὰν μὲν, ὅτι πολλὴν δυνάμιν ἔχουσιν αἱ προσευχαὶ, ἐπειδὴ ὁ τόσον μέγας Παῦλος χρειάζεται τὴν ἀπὸ τούτων βοήθειαν· καὶ ἄλ-

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ἀντὶ γραμματίου, λέγει, „τοῦτο κάτεχε τὴν Ἐπιστολήν· πᾶσαν αὐτὴν ἐγὼ „γέγραφα· ἐγὼ καὶ ὀφείλην, καὶ ἀποδώσειν ὑπισχνοῦ-„μαι τὸ χρέος".

(2) Προσθέττει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ἐκ τούτου φανερὸν ὅτι ὁ Φιλήμων „ἠξιώθη νὰ ἀκούσῃ τὸ κή-„ρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἀξιωθῇ „τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄλλο δὲ, ὅτι πρέπει ἡμεῖς νὰ ταπεινοφρονῶμεν· ἐπειδὴ ὁ τόσον θαυμασὸς Παῦλος, χρειάζεται τὰς προσδυχὰς τῶν μαθητῶν τε (1).

23. „Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ".

Οὗτος ὁ Ἐπαφρᾶς ἐσάλθη ἀπὸ τὴς Κολασσαεῖς πρὸς τὸν Παῦλον εἰς Ῥώμην, ὥστε φανερὸν εἶναι ὅτι ὁ Φιλήμων ἦτον ἀπὸ τὴς Κολασσαεῖς, (καθὼς εἴπομεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς πρὸς Κολασσαεῖς Ἐπιστολῆς, καὶ κεφ. δ'. στίχ. 9. τῆς αὐτῆς, καὶ στίχ. 2. τῆς παρούσης·) συναιχμάλωτόν τε δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸν Ἐπαφρᾶν (2), διὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ ὁ ἐδικός των Ἐπαφρᾶς εἰς πολλὴν θλῖψιν, καὶ κακοπάθειαν εὑρίσκεται, καὶ ἀκολούθως διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ μὲ τοῦτο τὸν Φιλήμονα· ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἐπαφρᾶς κακοπαθεῖ μαζὶ μὲ τὸν Παῦλον, ὁ δὲ Φιλήμων οὐδὲ θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὸν Παῦλον τὴν χάριν, ὁποῦ τὸν ζητεῖ διὰ τὸν Ὀνήσιμον· συναιχμάλωτος δὲ, λέγει, εἶναι, ὄχι διὰ κανένα πρᾶγμα αἰσχρόπινον, ἀλλὰ διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, συγκακοπαθῶν μαζὶ μὲ ἐμένα εἰς τὸ κήρυγμα τῆς Εὐαγγελίας.

24. „Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου".

Ὁ Δημᾶς ἔπος, εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν, ἦτον ἀδόκιμος, καὶ φιλόθεος, καθὼς ἐδῶ μαρτυρεῖται, ὡς συνεργὸς Παύλου· ὕστερον δὲ ἀμελήσας, ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Παῦλον, καθὼς τοῦτο ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον δευτέραν Ἐπιστολὴν, ὅτις φανερῶς εἶναι ὑστέρα ἀπὸ τὴν παροῦσαν· „Δημᾶς γάρ με φησιν ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα· Λου„κᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ". (β'. Τιμόθ. δ'. 10.) Ὁ Λουκᾶς λοιπὸν, ὁποῦ ἀριθμεῖται ἐδῶ τελευταῖος, καὶ ὕστερος, αὐτὸς γέγονε βέβαια πρῶτος, μὲ τὸ νὰ ἐχωρίσθη ὁ Δημᾶς ἀπὸ τὸν Παῦλον, ὁ δὲ Λουκᾶς ἔμεινεν ἀχώριστος ἀπὸ αὐτόν. Μανθάνομεν δὲ ἀπὸ τοῦτο, ὅτι δὲν πρέπει τινὰς νὰ θαρρῇ εἰς τὸν ἑαυτόν τε, ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ στέκεται, πρέπει νὰ προσέχῃ, μήπως καὶ πέσῃ· „ὁ δοκῶν γάρ φησιν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ". (ά. Κορ. ί. 12.) (3) ἔτζι δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀφίνωμεν καινὰ λόγον, καὶ νόημα τῆς Γραφῆς ἀνεξέταστον, ἀλλὰ ἀπὸ ὅλα νὰ ζητοῦμεν καινὰ νόημα πνευματικὸν καὶ ὠφέλιμον, ὡσὰν ὁποῦ ὅλα τὰ λόγια τῆς Γραφῆς παρὰ τὸ Πνεύματος ἐλαλήθησαν. Καὶ βέβαια ὁ ταῦτα λαλήσας Παράκλητος, αὐτὸς θέλει δώσει τοῖς καλῶς ζητοῦσι, τὸ ζητουμένου τὴν εὕρεσιν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἡμεῖς φωτιζόμενοι, ἄμποτε νὰ ὁδηγούμεθα παντοτε πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ κατὰ Θεὸν λόγου, καὶ βίου· καὶ μήτε ἀπὸ τὰς ψευδεῖς δόξας νὰ πλανώμεθα, κατὰ τὸν λόγον, καὶ θεωρίαν, μήτε ἀπὸ τὸ δόλωμα τῆς τοῦ κόσμου ἡδονῆς νὰ δελεζώμεθα, κατὰ τὴν πρᾶξιν καὶ πολιτείαν. Καὶ ὅσοι μὲν εἴμεθα δοῦλοι, ἄμποτε νὰ ἐξευγενίζωμεν τὸν ἑαυτόν μας διὰ μέσου τῆς πίστεως καὶ ἀρετῆς, καθὼς ἐγένησε τὸν ἑαυτόν τε καὶ ὁ θεῖος Ὀνήσιμος· ὅσοι δὲ εἴμεθα αὐθέντται, βλέποντες πῶς οἱ δοῦλοι γίνονται Ἅγιοι, καὶ Ἀπόστολοι, ὁποῖος ἔγινε καὶ ὁ Ὀνήσιμος, ἄμποτε νὰ σπουδάζωμεν νὰ μὴν ἐρεθώμεν πολλὰ ἀτιμότεροι ἀπὸ τούτους εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Δεσπότου τῶν ἁπάντων, καὶ δι' ἡμᾶς ὡς δοῦλε φανέντος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, καὶ ἡ τιμὴ, σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

Ἡ πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου.

ΠΑΥ-

(1) Ὅτι δὲ ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν Ῥώμην ἐπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πάλιν ἐγύρισεν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ Νέρωνος, ὅρα εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς· ἀκόλουθον δὲ ἦναι νὰ ἐπῆγεν ὁ Παῦλος καὶ εἰς τὴν Φρυγίαν, καὶ εἰς τὰς Κολασσὰς, ὅπου ἐκατοίκει ὁ Φιλήμων, ὅταν ἐπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

(2) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος· „τὸν Ἐ„παφραν ἐνταῦθα προσέθηκεν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς Κο„λασσεύς ἐτύγχανεν ὤν· ἔπω γὰρ καὶ Κολασσεῦσιν „ἔγραφεν· „ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦ„λος Χριστοῦ". (Κολασ. δ'. 12.)

(3) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει ὅτι ὁ Δημᾶς ἔπος λέγουσι, πῶς ἔκλινε πάλιν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν, καὶ ἔγινεν ἱερεὺς τῶν εἰδώλων. Καὶ ἀνίσως ἡ πρὸς Τιμόθεον δευτέρα ἦναι προτέρα ἀπὸ ταύτην, φαίνεται ὅτι μετανόησε πάλιν ὁ Δημᾶς, καὶ διὰ τοῦτο ἐδῶ ὀνομάζεται συνεργὸς τοῦ Παύλου· ἀνίσως δὲ ἐκείνη ἦναι ὑστέρα ἀπὸ ταύτην, φαίνεται ὅτι μετὰ πολὺν ῥαθυμήσας ὁ Δημᾶς, ἠγάπησε τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἔκλινεν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ ἀπώλεσε· τὸ ἀληθὲς δὲ εἶναι, ὅτι καὶ ἡ πρὸς Τιμόθεον δευτέρα εἶναι ὑστέρα ἀπὸ ταύτην, καὶ ὅτι ὁ Δημᾶς δὲν ἐμετανόησεν, ἀλλὰ ἀπωλέσθη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Π Α Υ Λ Ο Υ

ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΙ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Θεοφυλάκτυ Ἀρχιεπισκόπυ Βελγαρίας Ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίυς τῦ Ἀποσόλυ Παύλυ Ἐπισολήν, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἁπλῦν (1).

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπισολῆς κατὰ τὸν Χρυσόσομον, Θεοδώριτον, Θεοφύλακτον, ϗ Οἰκυμένιον.

Ο μακάριος Παῦλος, Ἐθνῶν ἦτον Ἀπόσολος, ϗ ὄχι τῶν Ἑβραίων, καθὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ κηρύττει „ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐγὼ Ἐθνῶν Ἀπόσολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω“. (Ρωμ. ια. 13.) ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἤθελαν τὸ ὑποφέρειν νὰ κηρύττῃ ὁ Παῦλος εἰς αὐτὺς τὸ Εὐαγγέλιον τῦ Χρισῦ, μὲ τὸ νὰ εἶχον εἰς αὐτὸν περισσότερον μῖσος, παρὰ εἰς τὺς ἄλλυς Ἀποσόλυς· ἔδειχνε γὰρ ὁ Παῦλος μὲ τὴν αἰφνίδιον ϗ παρ' ἐλπίδα μεταβολήν τε, τὴν ἄμαχον ϗ ἀήττητον τῦ Χρισῦ δυνάμιν, ἥτις ἐτράβιξεν εἰς τὴν πίσιν τὸν τόσον σφοδρὸν διώκτην τῶν Χρισιανῶν. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ σημεῖον μέγα εἶναι τῆς ἀληθείας τῦ κηρύγματος ἡμῶν τῶν Χρισιανῶν, τὸ νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν πίσιν τῦ Χρισοῦ αἰφνιδίως ὁ Παῦλος, ὁ Παῦλος ἐκεῖνος, λέγω, ὁ θερμότατος ζηλωτὴς τῦ παλαιῦ νόμυ.

Διὰ τῦτο λοιπὸν οἱ μὲν ἄπισοι Ἑβραῖοι ἐπολέμυν τὸν Παῦλον μὲ ὅλην τὴν δύναμίν τυς, ϗ οὐδὲ τὸ ὄνομά του ὑπέφερον νὰ ἀκύσυν, ἢ τὴν φωνὴν τῆς διδασκαλίας τυ· οἱ δὲ ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντες, οὐδὲ αὐτοὶ ἐπροσέχον πολλὰ εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ ϗ τὺς ἐχώριζον ἀπὸ τὰ ἔθιμα τῦ παλαιῦ νόμυ, ϗ ἔλυε τὴν περιτομήν. Ἀγκαλὰ ὅμως ϗ ὁ Παῦλος ἀπεσάλη κήρυξ εἰς τὰ Ἔθνη, καθὼς εἶπεν αὐτῷ ὁ Κύριος „εἰς Ἔθνη μακρὰν ἐξαποσελῶ σε“, (Πράξ. κβ'. 21.) ὅμως ϗ εἰς τὺς Ἑβραίυς γράφει τὴν παρῦσαν Ἐπισολήν· διὸ, τι καθὼς αὐτὸς δὲν ἐπροσάχθη μὲν ἀπὸ τὸν Κύριον νὰ βαπτίζῃ προηγυμένως, ἀλλὰ νὰ κηρύττῃ, ἐβάπτιζε δὲ μερικὺς (ἐπειδὴ ϗ δὲν ἐμποδίσθη ἀπό τινα νὰ μὴ βαπτίζῃ) (2)· ἔτζι ϗ γράφει εἰς τὺς Ἑβραίυς, διὰ τὶ δὲν ἐμποδίσθη ἀπό τινα νὰ μὴ τὺς γράφῃ· ἐπειδὴ ϗ πολλὰ ἐπρονόει διὰ τὺς Ἑβραίυς, ὡς ὁμοχυεῖς τε, ϗ διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἤυ-

χετο

(1) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώριτον, ἡ Ἐπισολὴ αὕτη εἶναι δεκάτη τρίτη κατὰ τὴν πίξιν ϗ τὺς χρόνους, καθ' ὃς ἔγραφεν ὁ Παῦλος τὰς Ἐπισολάς τυ· κατὰ δὲ τὸν Μελέτιον, ἐγράφη αὕτη ἔτη ϗή. μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τῦ Κυρίυ. (Τόμ. ά. σελ. 41. τῆς Ἐκκλησ. Ἱσορίας)

(2) Καὶ ὁρᾶ εἰς τό· „ὐ γὰρ ἀπέσειλέ με Χρισὸς „βαπτίζειν“. (ά. Κορ. ά. 17.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χετο νὰ γενῇ ἀνάθεμα, ἤγουν νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Χριστόν. (Ῥωμ. ιά. 3.) γράφει δὲ, ὄχι εἰς ἄλλους, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ, καὶ Ἱεροσολύμοις ὀνομαζομένους ἐξ Ἑβραίων Χριστιανούς· διὰ τί αὐτῶν τὰ ὑπάρχοντα διηρπάγησαν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Ἑβραίους, καὶ αὐτοὶ ἔπαθον μυρίας θλίψεις καὶ κακά· διὰ τοῦτο καὶ πολλὰ φροντίζει ὁ Παῦλος, διὰ νὰ ἀποστέλλῃ εἰς αὐτοὺς ἐλεημοσύνην, παρακινῶν εἰς τοῦτο καὶ τοὺς Κορινθίους, καὶ τοὺς Μακεδόνας, ἤτοι τοὺς ἐν Φιλίπποις Χριστιανούς· καὶ μοιράζοντας τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου μαζὶ μὲ τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, ὥστε ὁποῦ, αὐτοὶ μὲν νὰ κηρύττουν εἰς τοὺς Ἑβραίους, ὁ δὲ Παῦλος εἰς τὰ Ἔθνη, κάμνει ὅμως τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ πτωχοὺς, τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, κοινούς, διὰ νὰ φροντίζουν αὐτῶν καὶ τὰ δύω μέρη, καὶ ἐκεῖνοι, καὶ ἔπος· „γνόντες „γὰρ φησι τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι Ἰάκωβος, καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ Ἔθνη, αὐτοὶ δὲ „εἰς τὴν περιτομήν· μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο „ποιῆσαι“ (Γαλ. β'. 9.).

Ἀναγκαίως λοιπὸν γράφει ὁ Παῦλος εἰς τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἑβραίους, διὰ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ ὁποῦ ἦτον λελυπημένοι, καὶ πολλὰ κατεργασμένοι καὶ ἀποκαμωμένοι ἀπὸ τὰς θλίψεις καὶ κακώσεις, ὁποῦ ἐπροξένησαν εἰς αὐτοὺς οἱ ὁμογενεῖς των ἄπιστοι Ἑβραῖοι· ὡσὰν ὁποῦ τότε οἱ Ἑβραῖοι εἶχον ἐξουσίαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα νὰ κρίνουν, καὶ νὰ φυλακόνουν, καὶ νὰ κακοποιοῦν ἐκείνους ὁποῦ ἤθελαν. Καὶ τοῦτο θέλοντας νὰ φανερώσῃ ὁ Παῦλος ἔλεγε „τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε“· (Ἑβρ. ιβ'. 12.) ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι ἦτοι, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον πιστοὶ, ἠξεύροντες ὅμως ὅτι οἱ Προπάτορες τῶν Ἑβραίων, ὀλίγωρα ἀπελάμβανον τὰ ἀγαθὰ, διὰ τοῦτο πολλὰ ἐλυποῦντο, διὰ τί καὶ αὐτοὶ δὲν ἐλάμβανον αἴσθησιν καὶ παρηγορίαν εἰς τὰς θλίψεις των ὡς ἐκεῖνοι· ὅθεν καὶ πολλὰ λέγει εἰς αὐτοὺς ὁ μακάριος Ἀπόστολος περὶ πίστεως ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ, καὶ περὶ τῶν παλαιῶν Ἁγίων καὶ Δικαίων, ἀποδεικνύων, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀκόμη δὲν ἔλαβον τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἤλπιζον, κατασκεύάζωντας μὲ τοῦτο δύω τινά· σὰν μὲν, ὅτι πρέπει καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ ὑποφέρουν ἀνδρείως ὅλα τὰ δεινὰ ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς αὐτούς· καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι πρέπει νὰ ἐλπίζουν τὴν ἀμοιβήν, διὰ ὅλα τὰ κακὰ ὁποῦ πάσχουν· ἐπειδὴ ὁ Κύριος δὲν θέλει παραβλέψει τοὺς ἀπ' αἰῶνος Ἁγίους αὐτοῦ· ὥστε τότε, λέγει, καὶ ἐσεῖς θέλετε ἀπολαύσετε μαζὶ μὲ αὐτοὺς τὰ ἀγαθά.

Ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ λέγει πολλὰ ὁ μέγας Παῦλος καὶ περὶ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς Διαθήκης, καὶ δείχνει τὸν νόμον πῶς δὲν εἶναι πλέον σεμνὸς (διὰ τί ἀγκαλὰ καὶ ὁ Ναὸς ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀκόμη ἔστεκεν, ἀλλ' ὅμως αἰνιγματωδῶς φανερόνει, ὅτι θέλει στέκει ἕως εἰς ὀλίγον καιρὸν, καὶ ὄχι παύτε·) ἀποδείχνει δὲ, καὶ ὅτι τὰ τῆς Εὐαγγελίου εἶναι ἀληθῆ· γράφει δὲ τὴν Ἐπιστολὴν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν· προτέρα δὲ εἶναι αὕτη ἀπὸ τὴν πρὸς Τιμόθεον δευτέραν Ἐπιστολήν· ἐπειδὴ εἰς ἐκείνην μὲν φανερόνει ὅτι ἦτον ἡ ζωή τε κοντὰ εἰς τὸ τέλος „ἐγὼ γάρ φησιν ἤδη σπένδομαι· καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε“· (β'. Τιμόθ. δ'. 6.) εἰς ταύτην δὲ ὑπόσχεται εἰς τοὺς Ἑβραίους ὅτι θέλει τοὺς ἰδῆ· „γινώσκετε γὰρ, λέγει, τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον· μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον „ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς“. (Ἑβρ. ιγ'. 23.) Ἀκόλουθον δὲ εἶναι νὰ ἐσυνέβη τοῦτο· διότι ἐποίησε δύω χρόνους εἰς τὴν Ῥώμην δεδεμένος ὑπὸ τοῦ Νέρωνος, ἔπειτα ἀφέθη ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καθὼς καὶ αὐτὸς τοῦτο δηλοῖ λέγων· „ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπα„ρεγένετο“. (β'. Τιμοθ. δ'. 6.) Καὶ πάλιν· „Καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος“ τοῦ Νέρωνος δηλαδή· (αὐτόθ. 16.) ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ῥώμην ἐπῆγεν εἰς τὰς Ἱσπανίας, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἴσως ἐπῆγεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ εἶδε τοὺς Ἑβραίους· ἔπειτα πάλιν ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥώμην, ὅταν καὶ ἐθανατώθη ἀπὸ τὸν Νέρωνα.

Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν δὲν γράφει ὁ Παῦλος τὸν ἑαυτόν τε Ἀπόστολον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, καθὼς ἔχει συνήθειαν νὰ προγράφῃ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας Ἐπιστολάς; εἰς τοῦτο πρῶτον ἀποκρίνεται ὁ Θεοδώρητος, φέρων μάρτυρα Κλήμεντα τὸν Στρωματέα· γράφει γὰρ, λέγει, ὁ Κλήμης ὅτι ἐν ταῖς ὑποτυπώσεσιν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεστάλη εἰς τοὺς Ἑβραίους παρὰ τοῦ Θεοῦ Παντοκράτορος, ὡσὰν Ἀπόστολος κατὰ τὸ ἀνθρώπινον (καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος Ἀπόστολον τοῦτον ὀνομάζει ἐν τῇ παρούσῃ Ἐπιστολῇ „κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Χριστὸν Ἰησοῦν“, (Ἑβρ. γ'. 1.) ἐπειδὴ, λέγω, καὶ ὁ Κύριος ἐπέμφθη παρὰ τοῦ Πατρὸς Ἀπόστολος πρὸς τοὺς Ἑβραίους, τότε χάριν ὁ Παῦλος διὰ μετριότητα καὶ ταπεινοφροσύνην, καὶ διὰ τὴν πρὸς

τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν Κύριον τιμῶ, δεν γράφει τὸν ἑαυτόν τε Ἀπόστολον· δεύτερον δὲ λέγομεν, ὅτι ὁ Παῦλος δεν ἦτον Ἀπόστολος τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν· ὅθεν δεν ἔπρεπε νὰ προγράφῃ τὸν ἑαυτόν τε Ἀπόστολον εἰς τῶ Ἐπιστολῶ ταύτῳ· ὅτι δὲ ὁ Παῦλος δεν ἦτον Ἀπόστολος τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ τῶν Ἐθνῶν, καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἐβεβαίωσε καὶ τὰ δύω ταῦτα. Προσδιορομένε γὰρ τε Παύλε εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ Ἱερῷ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· „Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι δεν παραδέξονταί σε (οἱ Ἑ„βραῖοι δηλ.) τῶ μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ“· (Πράξ. κβ'. 18.) ἰδοὺ μὲ τὰ λόγια ταῦτα δεικνύεται, ὅτι ὁ Παῦλος δεν ἐδέχθη ὡς Ἀπόστολος τῶν Ἑβραίων. „Καὶ εἶπε πρός με· „πορεύε ὅτι ἐγὼ εἰς Ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε“· (αὐτόθ. 21.) ἰδὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνεται, ὅτι ὁ Παῦλος ἦτον καὶ Ἐθνῶν Ἀπόστολος· ὅθεν ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος ἦτον Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν μόνον, διὰ τοῦτο προσθέττει εἰς ὅλας τὰς πρὸς τὰ Ἔθνη Ἐπιστολάς τε τὸ ὄνομα Ἀπόστολος, γράφων ὡς διδάσκαλος εἰς τὰς μαθητάς τε· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, καὶ μάλιστα ὁ Πέτρος, ἦτον Ἀπόστολοι τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐκεῖνοι εἶχον τῶ αὐτῶν ἐπιμέλειαν, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος θέλει τῶ Ἐπιστολῶ ταύτῳ πρὸς τοὺς Ἑβραίους, γυμνῶ ἀπὸ τῶ ἀξίαν τε Ἀποστολικε ἐπαγγέλματος, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος· ἀλλ' οὔτε γράφει ὅλως τὸ κύριον ὄνομά του τὸ, Παῦλος ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, καθὼς τὸ προγράφει εἰς ὅλας τὰς Ἐπιστολάς· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεοφύλακτον (ἑρμωνεία τε πρώτε στίχε τε πρώτε Κεφαλ. τῆς πρὸς Ῥωμαίους, καὶ ἑρμωνεία τε δεκάτε ὀγδόε στίχε τε δεκάτε τρίτε Κεφαλ. τῆς πρὸς Ἑβραίους) ἐπειδὴ, λέγω, οἱ Ἑβραῖοι εἶχον ἔχθραν πρὸς τὸν Παῦλον, ὅθεν, ἵνα μὴ δύθυς ὁπε ἀκούσεν τὸ ὄνομά τε ταραχθῶσι, καὶ δεν δεχθῶσι τῶ Ἐπιστολῶ, διὰ τοῦτο ἔκρυψεν ἐπίτηδες τὸ ὄνομά τε εἰς τῶ ἀρχῶ.

Εἰς Ἑβραϊκὸν δὲ γλῶσαν ἐγράφη ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη· (1) ὕστερον δὲ μετεγλωττίσθη εἰς τῶ Ἑλληνικῶ, ἢ ἀπὸ τὸν Λουκᾶν, καθὼς λέγουσι μερικοί, ἢ μᾶλλον ἀπὸ τὸν Κλήμεντα, τὸν μαθητῶ τε Πέτρε, καθὼς κρίνουσιν οἱ πολλοί· ἐπειδὴ καὶ σῴζει τὸ ὕφος καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς σωσθέσεως τε Κλήμεντος, καὶ ὄχι τε Λουκᾶ, ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος (ἑρμωνεία τε 3. στίχ. τε ά. Κεφ. τῆς παρούσης·) καὶ ὁ Θεοδώρητος (2)· ὅθεν ἐπειδὴ καὶ μετεγλωττίσθη ἀπὸ τὸ Ἑβραϊκὸν εἰς τὸ Ἑλληνικόν, διὰ τοῦτο ἀπολύθως ἡ μεταγλώττισις ἔκαμε νὰ ἀλλαχθῇ ὁ χαρακτὴρ τῆς Ἐπιστολῆς, καὶ νὰ μὴ ὁμοιάζῃ μὲ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἄλλων τε Παύλε Ἐπιστολῶν, καθὼς συμβαίνει καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα βιβλία ὁπε μεταγλωττίζονται ἀπὸ μίαν γλῶσαν εἰς ἄλλην, διὰ τὸν ἰδιωτισμὸν ὁπε ἔχει ἡ κάθε γλῶσα. Γνησία δὲ εἶναι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη τε Παύλε καὶ διὰ ἄλλα πάμπολλα, καὶ διὰ τί λέγει „καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς με συνεπαθήσατε“ (Ἑβρ. ί. 34.) Καὶ πάλιν „περισσοτέ„ρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν“. (Ἑβρ. ιγ'. 19.) Καὶ „γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον· μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψο„μαι ὑμᾶς“· (Ἑβρ. ιγ'. 23.) πάντα γὰρ ταῦτα εἶναι λόγια τε Ἀποστόλε Παύλε, τὰ ὁποῖα συνειθίζει νὰ γράφῃ καὶ εἰς τὰς ἄλλας τε Ἐπιστολάς· ἀλλὰ καὶ τὰ νοήματα τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης ὑψηλὰ ὄντα, καὶ βαθύτατα, εἰς ἄλλε τινός, εἰ μὴ μόνης εἶναι γεννήματα τῆς μεγαλοφυῦς ἐκείνης καὶ ἀρανοβάμονος διανοίας τε Παύλε, καθὼς ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος τοῦτο λέγει ἐν τῇ ἑρμωνείᾳ τε „φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτε“. Κεφ. ά. στίχ. 3. τῆς παρούσης.

Πρῶτον μὲν ἐν ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀποδείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ Προφῆται διὰ τοῦτο ἀπεσάλθησαν, διὰ νὰ ἀπαγγείλωσι περὶ τε Ἰησε Χριστε, ὅτι αὐτὸς ἔχει νὰ ἔλθῃ, καὶ ὅτι αὐτοὶ μὲν εἶναι δοῦλοι, καὶ μύσται τῆς παρουσίας τε Χριστε, ὁ δὲ Χριστὸς, εἶναι Υἱὸς Θεε, συναΐδιος μὲ τὸν Πατέρα, καὶ δημιουργὸς, δι' ε τὰ πάντα ἔγιναν· καὶ ὅτι ὁ Υἱὸς τε Θεε εἶναι ἀνώτερος τῶν Ἀγγέλων, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ γενῇ ἄνθρωπος, ἵνα διὰ τῆς θυσίας τε σώματος αὐτε, καταργήσῃ τὸν θάνατον· ἐπειδὴ ὄχι διὰ τε αἵματος τῶν μόσχων καὶ τράγων, ἀλλὰ διὰ τε αἵματος τε Ἰησε Χριστε ἔμελλε νὰ γενῇ ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Δεύτερον ἀποδείχνει, ὅτι ὁ νόμος κανένα πρᾶγμα δεν ἐτελείωσεν, ἀλλὰ μόνον εἶχε σκιὰν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· καὶ ὅτι δεν ἐκατάπαυσεν ἀκόμη ὁ λαὸς τε Θεε, ἀλλὰ μένει μία ἡμέρα τῆς

(1) Ἡ κατ' ἄλλους ἐγράφη εἰς γλῶσαν Συροεβραϊκήν, ἥτις ἦτον τότε συνήθης παρὰ τοῖς Ἑβραίοις. Ὅρα εἰς τὸ βιβλίον περὶ Ἀνεξιθρησκείας, σελ. 6.

(2) Ἡ παρὰ τε Βαρνάβα, καθὼς κρίνουσιν οἱ πλειοι κατὰ τὸν Εὐσέβιον, καὶ τὸν Ἱερώνυμον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς καταπαύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν ὅλοι νὰ καταπαύσωμεν. Τρίτον ἀποδείχνει, ὅτι ἡ νομικὴ Ἀρχιερωσύνη μετετέθη ἀπὸ τὸν Ἀαρὼν εἰς τὸν Χριστὸν, τοῦ ὁποίου τύπος ἦτον ὁ Μελχισεδὲκ, ὅστις δὲν ἦτον ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ. Τέταρτον, ὅτι μὲ πίστιν ἐδικαιώθησαν ὅλοι οἱ προπάτορες, καὶ δίκαιοι, καὶ ὄχι μὲ τὰ ἔργα τοῦ νόμου. Πέμπτον δὲ καὶ τελευταῖον, τρέψας τὸν λόγον εἰς τὸ ἠθικὸν, καὶ ἐπαινέσας αὐτοὺς διὰ τὴν ὑπομονὴν ὁπού δείχναν διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ παρακινήσας αὐτοὺς νὰ στέκωνται ἀνδρεῖοι μέχρι τέλους, καὶ νὰ τιμῶσι τοὺς γεροντοτέρους, τελειόνοι τὴν Ἐπιστολήν (1).

ΕΡ-

(1) Ταύτην τὴν Ἐπιστολὴν μετὰ τῶν ἄλλων Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου ἀριθμοῦσιν ὡς γνησίαν, καὶ ἐπικυροῦσιν ὁ πε'. Ἀποστολικὸς Κανὼν· ὁ ξ'. τῆς ἐν Λαοδικίᾳ· ὁ λβ'. τῆς ἐν Καρθαγενῇ· ὁ Ἀθανάσιος ἐν τῇ λθ'. ἑορτασικῇ Ἐπιστολῇ, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τοῖς ἔπεσι, καὶ ὁ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου ἐν τοῖς ἰάμβοις. Προσθέτει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος ὅτι ἀφ' ἧς αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ ἐγνώρισαν καὶ ἀπόλαυσαν τὰς ἄλλας Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, ἀπὸ τότε ἐγνώρισαν καὶ ἀπόλαυσαν ὁμοῦ καὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους ταύτην Ἐπιστολήν· ὅθεν ἀναιδέσαντοι καὶ ἀδιάντροποι εἶναι κατ' ἀλήθειαν οἱ αἱρετικοὶ Ἀρειανοί, οἱ ὁποῖοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρουν τὰς ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης φανερὰς μαρτυρίας, ὁπού γράφει ὁ Παῦλος περὶ τῆς Θεότητος τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀποτολμοῦν νὰ ἐκβάλλωσιν ὡς νόθον ὅλην τὴν Ἐπιστολήν· καὶ ἂν ἄλλο δὲν ἐντρέπονται οἱ ἀναίσχυντοι, ἔπρεπε κἂν νὰ ἐντραποῦν τὴν παλαιότητα τοῦ χρόνου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκει ταύτην ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ δέχεται ὡς γνησίαν αὐτήν· εἰ δὲ τοῦτο δὲν ἦτον ἀρκετὸν, ἔπρεπε κἂν νὰ πεισθῶσιν εἰς τὸν Εὐσέβιον τὸν Παμφίλου, τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι συνήγορον καὶ βοηθὸν τῆς αἱρέσεώς των, ὅστις ὁμολογεῖ ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι τοῦ θεοπάτορος Παύλου, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ παλαιοὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης. Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ Ἑβραϊκὸν ὕφος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, ἔτε παρὰ τοῖς παλαιοπάτοις ἐσώζετο, εἰ μὴ μόνον τὸ ταύτης Ἑλληνικόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

1. „Πολυμερῶς, καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς Πα-
„τράσιν ἐν τοῖς Προφήταις".

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐπειδὴ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις πιστοὶ Ἑβραῖοι ἐπαλαιπωρεῖντο ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ τὰς θλίψεις, ὅπερ ἐδοκίμαζον παρὰ τῶν ἀπίστων Ἑβραίων, καὶ διὰ τοῦτο ἐνόμιζον τὸν ἑαυτόν τως ὅτι ἐγκατελείφθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ δὲν ἐλάμβανον αἴσθησιν ἀπὸ τὰ κακὰ, καὶ δὲν ἀξιόνοντο τὴν τοῦ Θεοῦ ἐπιμέλειαν ἐκείνων, ὅπερ ἀξιόνοντο καὶ οἱ παλαιοὶ αὐτῶν προπάτορες· τούτου χάριν ὁ Παῦλος ἐδῶ, δείχνει ὅλον τὸ ἐναντίον, καὶ λέγει εἰς αὐτούς· ὅτι ἐσεῖς ἀδελφοὶ ἀπολαύσατε μεγαλητέραν χάριν, καὶ περισσοτέραν ἐπιμέλειαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς προπάτοράς σας· διὰ τί, εἰς ἐκείνους μὲν, ἔπεμψεν ὁ Θεὸς Προφήτας, ἤγουν τοὺς δούλους τε, εἰς ἐσᾶς δὲ, ἔπεμψε τὸν ἴδιον Υἱόν τε. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ „πολυμερῶς, καὶ πολυτρόπως"; αὐτὶ διαφόρως, καὶ πολυειδῶς, καθὼς λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ὡσηέ· „ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα, „καὶ ἐν χερσὶ Προφητῶν ὡμοιώθην". (Ὡσ. ιβ'. 11.) (1) ὥστε ἐπειδὴ, ἀδελφοί μου, καὶ ἠξιώθητε νὰ λάβετε τοιαύτην χάριν, διὰ τί λυπεῖσθε καὶ φαίνεσθε μικρόψυχοι;

„Ἐπ-

(1) Εἰς μὲν γὰρ τὸν Μωϋσῆ, ἐφάνη ὁ Θεὸς ἐν πυρὶ, ἐκ τῆς βάτου ἐξερχομένῳ, καὶ ἐν νεφέλῃ, καὶ γνόφῳ, καὶ θυέλλῃ ἐπὶ τοῦ ὄρους· εἰς δὲ τὸν Ἡσαΐαν, ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου, κύκλῳ ἑστώτων τῶν Σεραφίμ· εἰς τὸν Ἱερεμίαν ἐφάνη ἐν εἴδει ῥάβδου, καὶ ἄλλων σχημάτων· εἰς τὸν Ἰεζεκιὴλ, ἐν εἴδει ἅρματος Χερουβίμ, καὶ ἡλέκτρου, καὶ ἄλλων· εἰς τὸν Δανιὴλ, ὡς παλαιὸς ἡμερῶν· εἰς τὸν Ἀμὼς, ἐν εἴδει ἀνδρὸς ἑστηκότος ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου· εἰς τὸν Ἠλίαν, ἐν εἴδει αὔρας λεπτῆς· καὶ καθεξῆς εἰς ἄλλους Προφήτας ἄλλως ὡράθη, καὶ εἰς ἄλλους ἄλλως· ἃ μόνον δὲ εἰς τοὺς Προφήτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Πατριάρχας, εἰς τὸν Ἀδὰμ, εἰς τὸν Ἐνὼχ, εἰς τὸν Νῶε, εἰς τὸν Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, καὶ εἰς τὸν Ἰὼβ, πολυειδῶς ἐφάνη ὁ Θεός. Πάντοτε δὲ ὅταν ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς, ἐφαίνετο μὲ μίαν θείαν ἐμφάνειαν, καὶ οὐδέν, σωσθυμενίου ὑπὸ μιᾶς νεφέλης, σημαίνουσης τοῦ θαυμασίου παρουσίαν αὐτοῦ· αὐτὴ δὲ ἡ θεία ἐμφάνεια ἐνομάζετο ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Ῥαββίνους, Σεχινᾶς· καὶ ὅρα περὶ τούτου ἐν τῷ συντάγματι τῆς Θεολογικῆς Παιδείας Ἰωάννου τοῦ Λιτίνου, Κεφ. ιέ. σελ. 85. Ἄκουσον δὲ τί λέγει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν ἀρχὸν τοῦ κατὰ Ἰωάννου Εὐαγγελίου· „Πᾶσα „μὲν ἡ τῶν Εὐαγγελίων φωνὴ, μεγαλοφυεστέρα τῶν „λοιπῶν τοῦ Πνεύματος διδαγμάτων, καθ' ὅτι ἐν ἐ-„κείνοις μὲν διὰ τῶν δούλων ἡμῖν ἐλάλησε τῶν Προφη-„τῶν· ἐν δὲ τοῖς Εὐαγγελίοις, αὐτοπροσώπως διελέχ-„θη ἡμῖν ὁ Δεσπότης".

Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν· „ἔοικε „τὸ προοίμιον τῇ τοῦ Κυρίου παραβολῇ· καὶ γὰρ ὁ „Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν περὶ τοῦ ἀμπελῶνος παρα-„βολὴν εἰρηκὼς, ἔδειξε, πρώτους μὲν δούλους ἀποσκλέν-„τας πρὸς τοὺς γεωργοὺς πονηροὺς· εἶτα μετὰ τοὺς ἐ-„κείνων ἀναίρεσιν, υἱὸν παραγενόμενον· τὸ μὲν ποι πο-„λυμερῶς, τὰς πανσοφὰς οἰκονομίας σημαίνει· τὸ δὲ „πολυτρόπως τῶν θείων ὁπασιῶν τὸ διάφορον· ἄλλως „γὰρ ὤφθη τῷ Ἀβραὰμ· καὶ ἄλλως τῷ Μωϋσῆ, καὶ „ἑτέρως τῷ Ἠλίᾳ, καὶ ἄλλως τῷ Μιχαΐᾳ. Ἡσαΐας δὲ „καὶ Δανιὴλ, καὶ Ἰεζεκιὴλ διάφορα ἐθεάσαντο σχήμα-„τα· τοῦτο διδάσκων ὁ τῶν ὅλων ἔφη Θεός· „ἐγὼ ὁ-„ράσεις ἐπλήθυνα, καὶ ἐν χερσὶ Προφητῶν ὡμοιώθην". „ἡ γὰρ πολύμορφος ἡ θεία φύσις, ἀλλὰ ἀνείδεός τε καὶ „ἀσχημάτιστος... ἐκ αὐτοῦ τοίνυν ἑώρων τοῦ ἀνέφικ-

„τον

„ Ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ".

Καὶ μὲ τὸν λόγον τοῦτον παρηγορεῖ ὁ Παῦλος τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὺς λέγοντας εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἡ σωτέλεια τοῦ Κόσμου εἶναι κοντὰ, καὶ ἔχετε νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὰς κακοπαθείας καὶ θλίψεις· ἐπειδὴ φυσικῶς τῷ τρόπῳ, ὅποιος εἰς τὸν ἀγῶνα εἰσερχόμενος, ἀποκάμῃ, αὐτὸς ὅταν ἀκούσῃ πῶς ἔφθασε τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος, ἀναπνέει ὀλίγον, καὶ παρηγορεῖται εὐθύς. Φανερόνοι δὲ αἰνιγματωδῶς καὶ ἄλλο πρᾶγμα ὁ Παῦλος μὲ τὸν λόγον τοῦτον ὁπού εἶπεν „ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν" ἤγεν ὅταν πλέον δὲν ἔμεινε καιρὸς εἰς τὸ νὰ διορθωθοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ὅλοι εἴμεθα ὑπόδικοι τῆς κολάσεως, καὶ ὅταν ἀπελπίσθημεν, καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ ἐξέλιπον ἀπὸ ἡμᾶς, τότε παραδόξως ἐσώθημεν, καὶ χαρίσματα περισσότερα τῶν προτέρων ἐλάβομεν· καθὼς δὲ τὸ „ ἐν τῖς Προφήταις" ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω, εἶναι αὐτὶ τοῦ διὰ τῶν Προφητῶν, ἔτζι καὶ τὸ „ ἐν Υἱῷ" ὁποῦ λέγει ἐδῶ, εἶναι αὐτὶ τοῦ διὰ τοῦ Υἱοῦ· ὅθεν σημείωσαι τοῦτο διὰ τοὺς πνευματομάχους Εὐνομιανοὺς, οἱ ὁποῖοι λέγουσιν, ὅτι ἡ ἐν πρόθεσις, εἶναι ἀποκεκληρωμένη εἰς μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ διὰ τοῦτο βλασφημοῦσιν, ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι μὲ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον καὶ ὁμόδοξον. Διὰ τί δὲ, δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐλάλησεν εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι εἶπε τοῦτο, σὰ μὲν, διὰ τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες, ὅπου ἀκόμη ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀτελεῖς, καὶ ἀπολύθως δὲν ἐδυώνατο νὰ ἀκούσουν τὰ τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ Παλαιὰ Γραφὴ καὶ ἡ Νέα, ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ εἶναι, καὶ ὄχι καθὼς ἐβλασφήμουν οἱ Μανιχαῖοι λέγοντες, ὅτι ἡ μὲν Παλαιὰ Γραφὴ, εἶναι τοῦ πονηροῦ Θεοῦ, ἡ δὲ Νέα, εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, καὶ πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἐλάλησεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς· συμπεριλαμβάνοντας δηλαδὴ καὶ ἐξισῶν μὲ τοὺς μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους τοῦ Κυρίου, τόσον τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς, ὅσον καὶ τὸν ἑαυτόν του· ἐπειδὴ δὲν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἑβραίους, πρὸς οὓς γράφει ὁ Παῦλος, ἀλλὰ εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ διὰ μέσου τῶν Ἀποστόλων ἐλάλησε καὶ εἰς αὐτοὺς, καὶ εἰς πάντας· ὁ Παῦλος ὅμως μεγαλύνει τὸ πρᾶγμα, καὶ δείχνει ὅτι ὁ Θεὸς ἐλάλησε καὶ εἰς αὐτοὺς, καὶ τοῦτο ποιεῖ διὰ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ (1).

2α „ Ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων".

Ἤτοι ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅλου τοῦ Κόσμου αἰσθητοῦ καὶ νοητοῦ ἔκαμεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τὸν Υἱόν του Κύριον, ἐπειδὴ δὲν εἶναι πλέον μόνος ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ, μερὶς καὶ κληρονομία Κυρίου, κατὰ τὸ γεγραμμένον· „ Καὶ ἐγενήθη μερὶς Κυρίου λαὸς αὐτοῦ Ἰακὼβ, σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραήλ". (Δευτερ. λβ'. 9.) ἀλλὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅλα τὰ Ἔθνη· κληρονόμον δὲ εἶπε, διὰ νὰ δείξῃ καὶ τὸ γνήσιον τῆς Υἱότητος, καὶ τὸ ἀναπόσπαστον τῆς κυριότητος αὐτοῦ καὶ ἐξουσίας. Πῶς δὲ, καὶ μὲ τί τρόπον ἔκαμεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱόν του Κύριον; καθ' ὃ ἄνθρωπον δηλαδὴ, καθὼς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Ψαλμῷ γέγραπται· „ αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι Ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα „ τῆς γῆς". (Ψαλμ. β'. 8.) Καὶ ὁ Κύριος μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἔλεγεν· „ ἐδόθη μοι πᾶσα „ ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς". (Ματθ. κή. 18.) (2) Ποίαν δὲ κυριότητα καὶ κληρονο-

---

„ τον φύσιν, ἀλλά τινα σχήματα, ἃ πρὸς τὴν χρείαν „ ὁ ἄφατος ἐδείκνυε Θεός· τὸ μέν τοι πολυμερῶς καὶ ἑ„ τέρωθι αἰνίττεται, ὅτι τῶν Προφητῶν ἕκαστος μερικὴν „ τινα οἰκονομίαν ἐνεχειρίζετο· ὁ δὲ τύπων Θεὸς, ὁ „ Δεσπότης λέγω Χριστὸς, ἐ μίαν τινὰ φωνὴν ὁμοῦ χρι„ σὰν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἐνανθρωπήσας καταῤῥθωσε, καὶ πᾶν „ τῶν ἀνθρώπων ἐπραγματεύσατο σωτηρίαν". Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος· „ ἑκάστῳ τῶν Ἱε„ ρέων καὶ Ἁγίων ὁ Θεὸς ὤφθη, ὡς αὐτῷ θέλημα, καὶ „ τῷ ὁρῶντι λυσιτελές· οἷον, ἄλλως τῷ Ἀβραὰμ, καὶ „ ἄλλως τῷ Ἰσαὰκ, τῷ Ἰακὼβ ἄλλως· τῷ Νῶε, τῷ „ Δανιὴλ, τῷ Μωσεῖ, τῷ Δαβὶδ, καὶ ἑκάστῳ τῶν „ Προφητῶν, σμικρῶν ἑαυτῶν καὶ σωματοποιῶν, με„ ταμορφέμενός τε καὶ ἐπαινέμενος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐ„ τὸν· ἢ καθ' ὅσον αὐτός ἐστιν· ἀχώρητος γὰρ, ἀλλὰ κα„ τὰ τὴν ἐκείνων χώρησίν τε καὶ δύναμιν, διὰ τὴν πολ„ λὴν καὶ ἀπερινόητον ἣν ἔσχεν εἰς αὐτοὺς ἀγάπην". (Κεφ. ἡ. περὶ ὑψώσεως τοῦ νοός.)

(1) Ἴσως δὲ διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐλάλησεν ὁ Θεὸς ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, διὰ τί δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἔζων ἀκόμη εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καθὸν ἔγραφεν ὁ Παῦλος τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ἐκείνους, ὁποῦ ἤκουσαν ἀμέσως τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος ἐκλαμβάνει τὸ ῥηθὲν τοῦτο κατὰ τὴν Θεότητα· οὕτω γὰρ ἑρμηνεύει τὸ πάντων· „ πάν„ των τῶν προσώπων τῇ ἀκηράτῳ καὶ θείᾳ φύσει· κλη„ ρονόμος γὰρ καὶ μέτοχος τῆς πατρικῆς οὐσίας, καὶ ἐ„ξου-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νομίαν λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ; τὴν προαιρετικὴν καὶ θελληματικὴν τῶν ἐκουσίως ὑποτασσομένων τῷ Υἱῷ ἀνθρώπων, καὶ κυριευομένων ἀπὸ αὐτόν· αὕτη γὰρ ἡ θελληματικὴ ὑποταγὴ τῶν ἀνθρώπων, ἐδόθη ὕστερον εἰς τὸν Υἱὸν, καθ' ὃ ἄνθρωπον, μὲ τὸ νὰ ἐγνώριζαν αὐτὸν ὅλοι Σωτῆρα, καὶ ὑπεπέχθησαν εἰς αὐτὸν θελληματικῶς· τὴν δὲ φυσικὴν ὑποταγὴν τῶν ἀνθρώπων εἶχεν ὁ Υἱὸς καθ' ὃ Θεὸς πάντοτε, μὲ τὴν ὁποίαν, καὶ χωρὶς νὰ θέλωσι, καὶ νὰ γνωρίζωσιν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, αὐτὸς ὑποτάσσει καὶ κυριεύει αὐτούς, ὡς αὐτοῦ κτίσματα, καθὼς γέγραπται· „τὰ σύμπαντα δοῦλα σά". (Ψαλμ. ριή. 91.)

„Δι' ὃν καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν".

Ἀφ' ὧν εἶπεν ὁ Παῦλος περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Υἱοῦ, τῆς ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων συστάσης, ἀναβιβάζει πάλιν ἐδῶ τὸν ἀκροατὴν εἰς τὸ ὕψος τῆς προαιωνίου Θεότητος, καὶ λέγει· ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ διὰ μέσου τοῦ Υἱοῦ ἐποίησε καὶ τοὺς αἰῶνας. Πῶς εἶναι πάλιν οἱ Ἀρειανοὶ ὅπου λέγουν, ὅτι ὁ Υἱὸς, ἦτον καιρὸς, καθ' ὃν δὲν ὑπῆρχεν; ἰδοὺ ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Υἱὸς τοὺς αἰῶνας ἐποίησε· λοιπὸν πῶς ἦτον αἰών, ὅταν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Υἱός; τοῦτο γὰρ εἶναι ἀδύνατον, διὰ τί ὁ ποιητὴς τῶν αἰώνων, δὲν περιλαμβάνεται μέσα εἰς αἰῶνα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Πατὴρ εἶναι αἴτιος τοῦ Υἱοῦ, ἀκολούθως αἴτιος εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ γενομένων αἰώνων· ἀλλὰ τοῦ μὲν Υἱοῦ αἴτιος εἶναι φυσικῶς, τῶν δὲ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ γενομένων, εἶναι αἴτιος ποιητικῶς· διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι διὰ τοῦ Υἱοῦ ὁ Πατὴρ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν· ὁ Πατὴρ γὰρ φαίνεται ὅτι ποιεῖ τοὺς αἰῶνας, ὁ γεννήσας τὸν Υἱὸν τὸν ποιήσαντα τοὺς αἰῶνας (1). Ἀπὸ τὸ

„ξυσίας, καὶ δυνάμεως ὁ Υἱός... εἶπε ἵνα μὴ κληρονόμον ἀκύρας, νομίσῃς δὲ κατὰ φύσιν χρηματίσαι κληρονόμον, ἀλλὰ χάριτι τινὶ καὶ εἰσποιήσει, ἐπάγει· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης· μονονουχὶ λέγων, ὡς εἰ καὶ κληρονόμων αὐτὸν εἶπον ὅτι ἔθηκεν ὁ Πατὴρ, μηδὲν παρηνόν, ἢ ἀνάξιον Θεοῦ ἐνοήσῃς· τὸ γὰρ ἔθηκεν, οὐχὶ τῆς εἰσποιήσεως, καὶ τοῦ θεὸν εἶναι τῶν κληρονόμων, ἔρηταί μοι δηλωτικόν· ἀλλὰ τῆς τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα ὡς αἴτιον κατὰ φύσιν, ἀναφορᾶς καὶ συνδύσεως· καὶ ἵνα μὴ ἀναίτιον τὸν Υἱὸν ὑπολαβών, τῆς παρὰ τῆς συγγενείας ἀλλοτριώσῃς, καὶ δύω ἀρχὰς ἀπεσχισμένας ἀλλήλων, ὑπονοήσῃς· διὰ τοῦτο γάρ μοι καὶ αὐτὸ τὸ κληρονόμος ἔρηται, ἵνα τὸν αἴτιον, ὅθεν κάτεισιν ἡ κληρονομία, αὐτίκα ἐννοῇς· καὶ μὴ ἀγέννητον, ὥσπερ τὸν Πατέρα, ὑπονοῇς· διὰ τοῦτο γὰρ εἴρηταί μοι, καὶ τὸ κληρονόμον, καὶ τὸ, ἔθηκε· διὸ ἐπήγαγον αὐτίκα „ὃς ὢν ἀπαύγασμα· ἡ δὲ ἐκ ἐπέθη ἀπαύγασμα εἶναι, ἀλλ' ἦν ἀπαύγασμα (ὃς ὢν γὰρ ἀπαύγασμα ἔφυν) οὐδὲ κληρονόμος δηλονότι ἐτέθη, ἀλλ' ἦ, καθ' ὃν εἴρηταί μοι τρόπον".

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος ἕπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „Εἶπε μὲν ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῶν πατρώων πλεονεκτημάτων ὁ Υἱός, ἐπεξηγήσατο καὶ πῶς· διὰ αὐτὸ φησὶν „οἱ αἰῶνες ἐποιήθησαν· σκοπὸς κοινὰ μέσον ἔργα οἱ „αἰῶνες αὐτοῦ καὶ τοῦ Πατρός· ἡ δὲ οἱ αἰῶνες κοινὸν „ἔργον Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, καὶ τὰ ἐν τοῖς αἰῶσι πάντως „κοινὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ· ἡ δὲ τὰ ἐν τοῖς αἰῶσι, πολλῷ μᾶλλον τὰ μετὰ τοὺς αἰῶνας, οἷον ὁ Κόσμος καὶ τὰ „ἐν αὐτῷ; τί δὲ εἶναι οἱ αἰῶνες; ἀποκρίνεται ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος λέγων· „Καὶ γὰρ „οἱ αἰῶνες νοητὰ κτίσματά εἰσι". (Κεφ. ξή. τῶν Φυσικῶν καὶ Θεολογικῶν) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐπέκεινα τῶν αἰώνων λέγει πῶς εἶναι ὁ Θεός, καὶ αἱ τοῦ Θεοῦ ἐνέργειαι, καὶ δυνάμεις, καὶ τελειότητες, οὕτω λέγων· „αἱ δὲ ἐνέργειαι τοῦ Πνεύματος τίνες; ἄρρηκτοι „μὲν διὰ τὸ μέγεθος, ἀνεξερεύνητοι δὲ διὰ τὸ πλῆθος. Πῶς γὰρ νοήσωμεν τὰ τῶν αἰώνων ἐπέκεινα; „τίνες ἦσαν αὐτῷ πρὸ τῆς νοητῆς κτίσεως αἱ ἐνέργειαι;" (Κεφ. ιδ'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) ὅθεν καὶ ὁ προρρηθεὶς τῆς Θεσσαλονίκης θεῖος Γρηγόριος τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐκτιθέμενος λέγει· „Πρὸ γὰρ τῆς νοητῆς κτίσεως, καὶ τῶν αἰώνων ἐπέκεινα, κτιστὸν οὐδέποτε εἶπεν, οὐδὲ ἐνενόησεν· „ἄκτιστοι παῖγαρ αἱ τοῦ θεοῦ Πνεύματος δυνάμεις τε „καὶ ἐνέργειαι". (Κεφ. ξή.)

Συμφώνως τούτοις λέγει καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „ἔοικεν εἶναί τι μέτρον, καὶ ὅρος τῆς τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν κινήσεως καὶ ἐνεργείας ὁ αἰών, καὶ τὰ ἐντὸς τούτου ὄντα· τὰ δὲ ὑπερκείμενα τούτων, ἀλλὰ καὶ ἀνεπίβατα λογισμοῖς μένει, παντὸς τοῦ δυναμένου ὑπὸ καταλήψιν ἀνθρωπίνην ἐλθεῖν καθαρεύοντα· ἐν οἷς γὰρ οὐκ εἶδος, ἢ τόπος, ἢ μέγεθος, οὐ τὸ ἐκ τοῦ χρόνου μέτρον, οὐδὲ ἄλλοτι τῶν καταλήπτων ἐπινοεῖται, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἡ καταληπτικὴ τοῦ νοῦ δύναμις ζητοῦσά τινος περιδραξασθαι, τοὺς αἰῶνας, καὶ τοὺς ἐν τούτοις κτίσιν ἐν τῷ συγγενεῖ ἑαυτῇ καὶ ὁμόφυλον συζητήσει, τῆς ἀληπτου φύσεως παντελῶς ἀποτριβομένη". (Λόγ. ά. κατ' Εὐνομίου) Κτίσιν δὲ ἐν τοῖς αἰῶσι φαίνεται νὰ ὀνομάζῃ ὁ θεῖος Νύσσης ἐδῶ, τοὺς τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων· διὰ τί καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Βασίλειος αἰωνίαν τὴν τῶν Ἀγγέλων κτίσιν ὠνόμασεν εἰπών· „ἤντις πρεσβυτέρα τῆς τοῦ Κόσμου γενέσεως κατέστασις ταῖς ὑπερκοσμίαις Δυνάμεσι „πρέπουσα, ἡ ὑπέρχρονος, ἡ αἰωνία, ἡ ἄϊδιος". (Ὁμιλ. ά. εἰς τὴν Ἑξαήμερον.) Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Νύσσης φησίν· „οὔτε γὰρ ἡ γεννησις τοῦ Μονογενοῦς „ἐντὸς τῶν αἰώνων, οὔτε ἡ κτίσις πρὸ τῶν αἰώνων". (Λόγ. ά. κατ' Εὐνομίου) Ἀγκαλὰ ὅμως καὶ ὁ Θεὸς εἶναι προαιώνιος καὶ ὑπεραιώνιος· „Κύριος γὰρ φησι βασιλεύων τῶν αἰώνων, καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἔτι". (Ἐξ. ιέ. 18.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεοφόρος Μάξιμος εἶπεν· „ἐ γὰρ θέμις εἰπεῖν ἦρχθαι, ἢ φθάνεσθαι ὑπὸ αἰώνων, ἢ χρόνων, τοῦ Θεοῦ Βασιλείαν". (Κεφ. πτ'. τῆς β'. Ἑκατονπάδ. τῶν Θεολογικ.) καὶ ὁ Δαβὶδ·

„ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὄχι μόνον ὁ Ἄρειος, ὡς εἴπομεν, ἐπισομίζεται καὶ πληγόνεται, ἀλλὰ καὶ ὁ Σαβέλλιος, ἐπειδὴ μὲ αὐτὸ εἰσάγονται δύω ὑποστάσεις, καὶ πρόσωπα· ἀλλὰ καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς, θανατηφόρον πληγὴν λαμβάνει ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅστις πρόσφατον καὶ ἐν χρόνῳ γενόμενον ἔλεγε τὸν Υἱὸν, καὶ ἀρχίσαντα τὸ εἶναι ἀπὸ τῆς Παρθένου Μαρίαν. Ἀγκαλὰ δὲ καὶ ὁ Ἄρειος πληγόνεται μὲ τὸ ῥητὸν αὐτὸ, ὡς εἴρηται, ὅμως ὄχι τόσον θανατηφόρα· ἐπειδὴ αὐτὸς κακῶς λαμβάνει τὸ, διὰ ὅ, ὡσὰν σῦα βοήθημα τῆς αἱρέσεώς του, καὶ δείχνει μὲ αὐτὸ, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ὑπεργὸς τοῦ Πατρὸς, καὶ ὄχι συνεργός· πῶς δὲ τοῦτο ἑρμηνεύεται, καὶ ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ Πατρὸς λέγεται ὅρα τὴν ἑρμηνείαν, καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „Καὶ διὰ τὰ „πάντα". (Ἑβρ. β'. 10.)

3. „Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης".

Ἐπαύω εἰς αὐτὸ τὸ ὕψος ἀνέβη ὁ Παῦλος τῆς περὶ τοῦ Υἱοῦ θεολογίας καὶ μεγαληγορίας· ἀπαύγασμα γὰρ αὐτὸν ὀνομάζει τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, διὰ τέσσαρα πράγματα. α'. διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἀπὸ τὸν Πατέρα. β'. ὅτι ἀπαθῶς γεννᾶται. γ'. ὅτι ὁ Πατὴρ δὲν Ὠλιγόσθενε, ὅτε ἐλατπώθη διὰ τί ἐγέννησε τὸν Υἱόν· καὶ δ'. διὰ νὰ μάθῃς ὅτι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, εἶναι τῆς αὐτῆς ὑσίας καὶ φύσεως, ἤτοι πῶς ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἐκ τοῦ Πατρὸς, καθὼς τὸ φῶς γεννᾶται ἀπὸ τὸ φῶς· φῶς γὰρ εἶναι ὁ Πατὴρ, καὶ φῶς ὁ Υἱὸς, διὰ τί ἐφώτισε τὰς ψυχάς μας, καὶ τὰς ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας· διὰ τί ἐφανέρωσεν εἰς τὲς ἀνθρώπους τὸν Πατέρα· διὸ καὶ ἔλεγεν· „ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ „Κόσμου". (Ἰωαν. η'. 12.) Καὶ πάλιν· „ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις". (Ἰωαν. ιζ'. 6.) Καὶ διὰ τί συμπεμφαίνεται ἀνάρχως καὶ ἀϊδίως μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα, καθὼς καὶ τὸ ἀπαύγασμα τοῦ ἡλίου φαίνεται μαζὶ μὲ τὸν ἀπαυγάζοντα ἥλιον, καὶ ἀπὸ αὐτὸν εἶναι ἀχώρισον· ἐπειδὴ ὅτε ἥλιος ἐφαίνη ποτὲ χωρὶς ἀπαύγασμα, ὅτε Πατὴρ νοεῖται χωρὶς Υἱόν. Ὅταν λοιπὸν ἀκούσῃς νὰ λέγωσιν οἱ Ἀρειανοὶ, ὅτι ἀνίσως ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννᾶται

„ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων". (Ψαλμ. νδ'. 19.) ἀγκαλὰ, λέγω, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι προαιώνιος, καὶ ὑπεραιώνιος, ἡ Ἁγία Γραφὴ ὅμως εἰς πάμπολλα μέρη καλεῖ τὸν Θεὸν αἰώνιον· „Καὶ ἐπεκαλέσατο (ὁ Ἀβραὰμ „δηλ.) τὸ ὄνομα Κυρίου Θεὸς αἰώνιος". (Γεν. κα'. 33.) καὶ ἡ Σωσάννα εἶπεν· „ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ „τῶν κρυπτῶν γνώστης· ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέ„σεως αὐτῶν". (Σωσ. 42.) ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἶπεν· „ὅταν μὲν εἰς τὸν ἄνω βυθὸν ὁ νὰς „ἀποβλέψῃ, οὐκ ἔχων ὅποι στῇ, καὶ ἀπερίσπαστα ταῖς πε„ρὶ Θεοῦ φαντασίαις, τὸ ἐνυπόθετον ἄπειρον καὶ ἀνέκβατον, „ἄναρχον προσηγόρευσεν· ὅταν δὲ εἰς τὸν κάτω καὶ τὰ „ἑξῆς, εἰδέναι, καὶ ἀνώλεθρον· ὅταν δὲ συνέλῃ τὸ „πᾶν, αἰώνιον· αἰὼν γὰρ ἔστι χρόνος, ἔστε χρόνου τι μέ„ρος, οὐδὲ γὰρ μετρητὸν· ἀλλ' ὅπερ ἡμῖν ὁ χρόνος ἡ„λίου φορᾷ μετρούμενος, τοῦτο τοῖς ἀϊδίοις αἰὼν, τὸ „συμπαρεκτεινόμενον τοῖς οὖσιν, οἷόν τι χρονικὸν κί„νημα καὶ διάστημα". (Λόγ. εἰς τὰ Γενέθλια.)

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος δὲν θέλει νὰ ὀνομάζωνται οἱ αἰῶνες ἀΐδιοι, μὲ τὸ νὰ εἶναι κτίσματα· οὕτω γὰρ γράφει ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου δευτέρῳ Λόγῳ· „ἀΐδιον „δὲ, τὸ χρόνου παντὸς, καὶ αἰῶνος κατὰ τὸ εἶναι πρεσ„βύτερον· ὅθεν καὶ ὁ Υἱὸς καὶ οὐκ ἀγεννήτως, καὶ ἀΐδιος· „ἤδη δὲ καὶ τοὺς αἰῶνας ἀξιῶσί τινες τῆς ἀϊδίου προ„σηγορίας, ὡς ἐκ τοῦ ἀεὶ εἶναι τῆς κλήσεως ταύτης τε„τυχηκότας· ἡμεῖς δὲ τῆς αὐτῆς λογιζόμεθα παρα„νοίας, καὶ τῇ κτίσει (ἅπερ οἶδε αἰῶσι) προσμαρ„τυρεῖν τὸ ἀΐδιον, καὶ τὸν Διαστολὴν τῆς κτίσεως τῆς „ὁμολογίας ταύτης ἀποστερεῖν". Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεοδώρη„τος οὕτως ἡρμήνευσε τὸ ῥητὸν· „τῶν αἰώνων δὲ ποιη„τὴν εἴρηκε τὸν Υἱὸν, ἀΐδιον αὐτὸν εἶναι διδάσκων, καὶ „παυδδύων ἡμᾶς, ὡς ἀεί ἦν, παντὸς ἀπεσοῦν ὑπερ„χημένως χρονικῆς διαστάσεως". ὅθεν καὶ περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡ Παλαιὰ Γραφὴ φησιν· „ὁ ὑπάρχων πρὸ „τῶν αἰώνων, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ ὤν". οἱ νεώτεροι ὅμως Σχολαστικοὶ Θεολόγοι, ἄκως ἐκλαμβάνουσι τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ ἀΐδιον· αἰῶνα μὲν γὰρ λέγουσι τὸν μήτε ἀρχὴν μήτε τέλος ἔχοντα· ὅθεν καὶ ἐπὶ μόνου τοῦ Θεοῦ θέλουσι νὰ λέγεται τὸ αἰώνιον, τοῦ ἀνάρχου, καὶ ἀτελευτήτου· ἀΐδιον δὲ λέγουσι τὸ ἀρχὴν μὲν ἔχον, οὐχὶ δὲ καὶ τέλος, ὁποῖοι εἶναι οἱ Ἄγγελοι, καὶ αἱ λογικαὶ ψυχαὶ διὰ τὸ ἀθάνατον· ἀντιστρόφως δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς καὶ Ἁγίους Θεολόγους, ἀγκαλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἀΐδιον ὠνόμασεν ἀνωτέρω τὴν τοῖς Ἀγγέλοις πρέπουσαν καπάκασιν. Λυπηρόν μοι φάνη νὰ μὴ προδώσω ἐδῶ καὶ τὴ γλαφυρὰ καὶ κομψὰ λόγια, ὁποῦ γράφει ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος περὶ τῆς αἰωνιότητος τοῦ Θεοῦ, οὕτω γάρφησι· „Καίτοι „ἡ ἄῤῥητος φύσις ὐκ ἐπιδέχεται τὸ ἦν, καὶ τὸ ἔσται, „ἀλλὰ μόνον τὸ ἐστὶν· οὕτω γὰρ ἀληθῶς ἐστι, τραπη„ναι μὴ δυναμένη· καὶ μὴν ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ χρό„νου μεταβολὴν, καθ' ἣν περιέστιν ἡμῶν τὸ θνητὸν, καὶ „τὸ δυπερίτρεπτον, οὐ ψευδῶς ἐροῦμεν, ἦν, καὶ ἔ„στι, καὶ ἔσται· (ἡ θεία φύσις δηλ.) ἦν μὲν, ἐν „τοῖς παρῳχημένοις αἰῶσιν· ἔσαι δὲ, ἐν τοῖς ἐσομέ„νοις· ἔστι δὲ, ἐν τοῖς ἐνεστῶσιν· ἦν μὲν· οὐδέποτε „γὰρ ἐξέλιπεν· ἔσαι· οὐδέποτε γὰρ ἐκλείψει· ἔστι „δ' ἀεὶ ὤν· οὐδὲ τοῖς παρῳχημένοις συγκαπεδύη, μη„κέτι ὤν· οὐδὲ τοῖς ἐνεστῶσι συνολισθεῖ, μηκέτι μέ„νων· οὐδὲ τοῖς ἐσομένοις συναναπέμψει, ὡς ἔπω ὤν". (Βιβλ. γ'. εἰς τὸν Ἰωάνν.) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ· „πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας". (Ἑβρ. ια'. 3.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νομίαν λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ; τὴν προαιρετικὴν καὶ θεληματικὴν τῶν ἐκουσίως ὑποτασσομένων τῷ Υἱῷ ἀνθρώπων, καὶ κυριευομένων ἀπὸ αὐτόν· αὕτη γὰρ ἡ θεληματικὴ ὑποταγὴ τῶν ἀνθρώπων, ἐδόθη ὕστερον εἰς τὸν Υἱόν, καθ' ὃ ἄνθρωπον, μὲ τὸ νὰ ἐγνώρισαν αὐτὸν ὅλοι Σωτῆρα, καὶ ὑπεπάχθησαν εἰς αὐτὸν θεληματικῶς· τὴν δὲ φυσικὴν ὑποταγὴν τῶν ἀνθρώπων εἶχεν ὁ Υἱὸς καθ' ὃ Θεός πάντοτε, μὲ τὴν ὁποίαν, καὶ χωρὶς νὰ θέλουν, καὶ νὰ γνωρίζουν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, αὐτὸς ὑποτάσσει καὶ κυριεύει αὐτούς, ὡς αὐτοῦ κτίσματα, καθὼς γέγραπται· „τὰ σύμπαντα δοῦλα σά". (Ψαλμ. ριή. 91.)

„Δι' ὃν καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν".

Ἀφ' ὃ εἶπεν ὁ Παῦλος περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Υἱοῦ, τῆς ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων συσάσης, ἀναβιβάζει πόρα ἐδῶ τὸν ἀπροσιτὸν εἰς τὸ ὕψος τῆς προαιωνίου Θεότητος, καὶ λέγει· ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ διὰ μέσου τοῦ Υἱοῦ ἐποίησε καὶ τοὺς αἰῶνας. Πῶς εἶναι πόρα οἱ Ἀρειανοὶ ὁπού λέγουν, ὅτι ὁ Υἱὸς, ἦτον καιρὸς, καθ' ὃν δὲν ὑπῆρχεν; ἰδοὺ ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Υἱὸς τοὺς αἰῶνας ἐποίησε· λοιπὸν πῶς ἦτον αἰών, ὅπαν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Υἱός; τοῦτο γὰρ εἶναι ἀδυνάτον, διὰ τί ὁ ποιητὴς τῶν αἰώνων, δὲν περιλαμβάνεται μέσα εἰς αἰῶνα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Πατὴρ εἶναι αἴτιος τοῦ Υἱοῦ, ἀπολέθως αἴτιος εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ γενομένων αἰώνων· ἀλλὰ τοῦ μὲν Υἱοῦ αἴτιος εἶναι φυσικῶς, τῶν δὲ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ γενομένων, εἶναι αἴτιος ποιητικῶς· διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι διὰ τοῦ Υἱοῦ ὁ Πατὴρ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν· ὁ Πατὴρ γὰρ φαίνεται ὅτι ποιεῖ τοὺς αἰῶνας, ὁ γεννήσας τὸν Υἱὸν τὸν ποιήσαντα τοὺς αἰῶνας (1). Ἀπὸ τὸ

„ξουσίας, καὶ δωάμεως ὁ Υἱός... εἶπα ἵνα μὴ κληρονόμον ἀκύρας, νομίσῃς δὲ κατὰ φύσιν χρηματίσαι κληρονόμον, ἀλλὰ χάριτι τινὶ καὶ ἀποποιήσει, ἐπάγει· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης· μονονυχὶ λέγων, ὡς εἰ καὶ κληρονόμον αὐτὸν εἶπον ὅτι ἔθηκεν ὁ Πατὴρ, μηδὲν παράπαν, ἢ ἀνάξιον Θεοῦ ἐνοήσῃς· τὸ γὰρ ἔθηκεν, οὐχὶ τῆς ἀποποιήσεως, καὶ τοῦ θεὸν εἶναι τῶν κληρονόμον, ἴδιόν μοι δηλωτικόν· ἀλλὰ τῆς τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα ὡς αἴτιον κατὰ φύσιν, ἀναφορᾶς καὶ συνδύσεως· καὶ ἵνα μὴ ἀναίτιον τὸν Υἱὸν ὑπολαβὼν, τῆς παρὰ τῆς συγγενείας ἀποστομώσῃς, καὶ δύο ἀρχὰς ἀπεσχισμένας ἀλλήλων, ὑπονοήσῃς· διὰ τοῦτο γάρ μοι καὶ αὐτὸ τὸ κληρονόμος εἴρηται, ἵνα τὸν αἴτιον, ὅθεν κάτεισιν ἡ κληρονομία, αὐτίκα ἐννοῇς· καὶ μὴ ἀγένητον, ὥσπερ τὸν Πατέρα, ὑπονοῇς· διὰ τοῦτο γὰρ εἴρηταί μοι, καὶ τὸ κληρονόμον, καὶ τὸ, ἔθηκε· διὸ ἐπήγαγον αὐτίκα „ὃς ὢν ἀπαύγασμα· εἰ δὲ ἐκ ἐτέθη ἀπαύγασμα ἦναι, οὐδ' ἂν ἀπαύγασμα (ὃς ὢν γὰρ ἀπαύγασμα ἐφάνη) οὐδὲ κληρονόμος δηλονότι ἐτέθη, οὐδ' ἢ, καθ' ὃν εἴρηταί μοι τρόπον".

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „Εἶπε δὲ πρὸ τούτου ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῶν πατρῴων πλουσιωτάτων ὁ Υἱός, ἐπεξηγεῖται καὶ πῶς· διὰ τοῦτο φησὶν οἱ αἰῶνες ἐποιήθησαν· ταυτέστι κοινὰ εἰσὶν ἔργα οἱ αἰῶνες αὐτοῦ καὶ τοῦ Πατρός· εἰ δὲ οἱ αἰῶνες κοινὸν ἔργον Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, καὶ πᾶν ἐν τοῖς αἰῶσι πάντως κοινὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ· εἰ δὲ πᾶν ἐν τοῖς αἰῶσι, πολλῷ μᾶλλον τὰ μετὰ τοὺς αἰῶνας, οἷον ὁ Κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ; τί δέ ἐστι οἱ αἰῶνες; ἀποκρίνεται ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος λέγων· „Καὶ γὰρ „οἱ αἰῶνες νοητὰ κτίσματά εἰσι". (Κεφ. ξή. τῶν Φυσικῶν καὶ Θεολογικῶν) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐπέκεινα τῶν αἰώνων λέγει τὸν Θεόν, καὶ αἰ τοῦ Θεοῦ ἐνέργειαι, καὶ δωάμεις, καὶ τελειότητες, οὕτω λέγων· „αἱ δὲ ἐνέργειαι τοῦ Πνεύματος τίνες; ἄρρητοι „μὲν διὰ τὸ μέγεθος, ἀνεξερεύνητοι δὲ διὰ τὸ πλῆ„θος. Πῶς γὰρ νοήσωμεν τὰ τῶν αἰώνων ἐπέκεινα; „τίνες ἦσαν αὐτοῖς πρὸ τῆς νοητῆς κτίσεως αἱ ἐνέργεια„αι"; (Κεφ. ιϑ'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) ὅθεν καὶ ὁ προρρηθεὶς τῆς Θεσσαλονίκης θεῖος Γρηγόριος τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐκτιθέμενος λέγει· „Πρὸ γὰρ τῆς νοητῆς κτίσεως, καὶ τῶν αἰώνων ἐ„πέκεινα, κτισόν τινάς ποτε εἶπεν, οὐδὲ ἐνενόησεν· „ἄκτιστοι σιγαρὰν αἱ τοῦ Θεοῦ Πνεύματος δωάμεις τε „καὶ ἐνέργειαι". (Κεφ. ξή.)

Συμφώνως τούτοις λέγει καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος· „ἔοικεν εἶναί τι μέτρον, καὶ ὅρος τῆς τῶν ἀνθρώ„πίνων λογισμῶν κινήσεως καὶ ἐνεργείας ὁ αἰών, καὶ τὰ „ἐντὸς τούτου ὄντα· τὰ δὲ ὑπερκείμενα τούτων, ἄλη„πτα καὶ ἀνεπίβατα λογισμοῖς μένει, παντὸς τοῦ δυνα„μένου ὑπὸ καταλήψιν ἀνθρωπίνην ἐλθεῖν καθαρεύον„τα· ἐν οἷς γὰρ οὐκ εἶδος, οὐ τόπος, οὐ μέγεθος, οὐ „τὸ ἐκ τοῦ χρόνου μέτρον, οὐδὲ ἄλλοτι τῶν καταλήπτων „ἐπινοεῖται, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἡ καταληπτικὴ τοῦ νοῦ δύ„ναμις ζητοῦσά τινος περιδραξασθαι, τοὺς αἰῶνας, καὶ „τὰ ἐν τούτοις κτίσιν εἰς τὸ συγγενὲς ἑαυτῇ καὶ ὁμό„φυλον συζητήσει, τῆς ἀλήπτου φύσεως πανταχόθεν ἀ„πολισθήνουσα". (Λόγ. ά. κατ' Εὐνομίου.) Κτίσιν δὲ ἐν τοῖς αἰῶσι φαίνεται νὰ ὀνομάζῃ ὁ θεῖος Νύσσης ἐδῶ, τὰ τῶν Ἀγγελικῶν δωάμεων· διὰ τί καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Βασίλειος αἰωνίαν τὴν τῶν Ἀγγέλων κτίσιν ὠνόμασεν εἰπών· „ἤντις πρεσβυτέρα τῆς τοῦ Κόσ„μου γενέσεως κατέσασις τοῖς ὑπερκοσμίοις Δωάμεσι „πρέπουσα, ἡ ὑπέρχρονος, ἡ αἰωνία, ἡ ἀΐδιος". (Ὁμιλ. ά. εἰς τὴν Ἑξαήμερον.) Καὶ ἀλαχοῦ ὁ αὐτὸς Νύσσης φησίν· „οὔτε γὰρ ἡ γέννησις τοῦ Μονογενοῦς „ἐντὸς τῶν αἰώνων, οὔτε ἡ κτίσις πρὸ τῶν αἰώνων". (Λόγ. ά. κατ' Εὐνομίου) Ἀγκαλὰ ὅμως καὶ ὁ Θεὸς εἶναι προαιώνιος καὶ ὑπεραιώνιος· „Κύριος γάρ φησι βα„σιλεύων τῶν αἰώνων, καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἔτι". (Ἐξ. ιέ. 18.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Θεοφόρος Μάξιμος εἶπεν· „ἡ γὰρ θέμις εἰπεῖν ἦρχθαι, ἢ φθάνεσθαι ὑπό αἰώ„νων, ἢ χρόνων, τὸν τοῦ Θεοῦ Βασιλέαν"· (Κεφ. πά. τῆς β'. Ἑκατονπάδ. τῶν Θεολογικ.) καὶ ὁ Δαβὶδ·

„ὁ

τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὄχι μόνον ὁ Ἄρειος, ὡς εἴπομεν, ἐπισομίζεται καὶ πλησιάζεται, ἀλλὰ καὶ ὁ Σαβέλλιος, ἐπειδὴ μὲ αὐτὸ εἰσάγονται δύω ὑποστάσεις, καὶ πρόσωπα· ἀλλὰ καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς, θανατηφόρον πληγὴν λαμβάνει ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅστις πρόσφατον καὶ ἐν χρόνῳ γενόμενον ἔλεγε τὸν Υἱόν, καὶ ἀρχίσαντα τὸ εἶναι ἀπὸ τὴν Παρθένον Μαρίαν. Ἀγκαλὰ δὲ καὶ ὁ Ἄρειος πληγώνεται μὲ τὸ ῥητὸν αὐτὸ, ὡς εἴρηται, ὅμως ὄχι τόσον θανατηφόρα· ἐπειδὴ αὐτὸς κακῶς λαμβάνει τὸ, δι' ὃ, ὡσὰν σῦα βοήθημα τῆς αἱρέσεώς του, καὶ δείχνει μὲ αὐτὸ, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ὑπεργὸς τοῦ Πατρὸς, καὶ ὄχι συνεργός· πῶς δὲ τοῦτο ἐρμηνεύεται, καὶ ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ Πατρὸς λέγεται ὅρα τὴν ἐρμηνείαν, καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „Καὶ δι' οὗ τὰ „πάντα". (Ἑβρ. β'. 10.)

3. „Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης".

Ἐπαύω εἰς αὐτὸ τὸ ὕψος ἀνέβη ὁ Παῦλος τῆς περὶ τοῦ Υἱοῦ θεολογίας καὶ μεγαληγορίας· ἀπαύγασμα γὰρ αὐτὸν ὀνομάζει τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, διὰ τέσσαρα πράγματα. α'. διὰ νὰ μάθῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἀπὸ τὸν Πατέρα. β'. ὅτι ἀπαθῶς γεννᾶται. γ'. ὅτι ὁ Πατὴρ δὲν Ὠλιγόσθησεν, ὅτε ἐλαττώθη διὰ τί ἐγέννησε τὸν Υἱόν· καὶ δ'. διὰ νὰ μάθῃς ὅτι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως, ἤτοι πῶς ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἐκ τοῦ Πατρὸς, καθὼς τὸ φῶς γεννᾶται ἀπὸ τὸ φῶς· φῶς γὰρ εἶναι ὁ Πατὴρ, καὶ φῶς ὁ Υἱὸς, διὰ τί ἐφώτισε τὰς ψυχάς μας, καὶ τὰς ἐλυθέρωσεν ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας· διὰ τί ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν Πατέρα· διὸ καὶ ἔλεγεν· „ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ „Κόσμου". (Ἰωαν. η'. 12.) Καὶ πάλιν· „ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις". (Ἰωαν. ιζ'. 6.) Καὶ διὰ τί συνεμφαίνεται ἀνάρχως καὶ ἀϊδίως μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα, καθὼς καὶ τὸ ἀπαύγασμα τοῦ ἡλίου φαίνεται μαζὶ μὲ τὸν ἀπαυγάζοντα ἥλιον, καὶ ἀπὸ αὐτὸν εἶναι ἀχώριστον· ἐπειδὴ ὅτε ἥλιος ἐφάνη ποτὲ χωρὶς ἀπαύγασμα, ὅτε Πατὴρ νοεῖται χωρὶς Υἱόν. Ὅταν λοιπὸν ἀκούσῃς νὰ λέγουν οἱ Ἀρειανοὶ, ὅτι ἀνίσως ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννᾶται

„ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων". (Ψαλμ. νδ'. 19.) ἀγκαλὰ, λέγω, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι προαιώνιος, καὶ ὑπεραιώνιος, ἡ Ἁγία Γραφὴ ὅμως εἰς πάμπολλα μέρη καλεῖ τὸν Θεὸν αἰώνιον· „Καὶ ἐπεκαλέσατο (ὁ Ἀβραὰμ „δηλ.) τὸ ὄνομα Κυρίου Θεὸς αἰώνιος". (Γεν. κα'. 33.) καὶ ἡ Σωσάννα ἐβόησεν· „ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ „τῶν κρυπτῶν γνώστης· ὁ εἰδὼς πρὶν πάντα πρὶν γενέ„σεως αὐτῶν". (Σωσ. 42.) ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἶπεν· „ὅταν μὲν εἰς τὸν ἄνω βυθὸν ὁ νὸς „ἀποβλέψῃ, ἀκ ἔχων ὅποι στῇ, καὶ ἀπερίσκεπτα πρὸς πε„ρὶ Θεοῦ φαντασίαις, τὸ ἐνταῦθα ἄπειρον καὶ ἀνέκβατον, „ἄναρχον προσηγόρευσεν· ὅταν δὲ εἰς τὸν κάτω καὶ πρὸς „ἑξῆς, ἀθάνατον, καὶ ἀνώλεθρον· ὅταν δὲ συνέλῃ τὸ „πᾶν, αἰώνιον· αἰὼν γάρ ἐστι χρόνος, ἔστι χρόνου μέ„ρος, οὐδὲ γὰρ μετρητῶν· ἀλλ' ὅπερ ἡμῖν ὁ χρόνος ἡ„λίου φορᾷ μετρούμενος, τοῦτο τοῖς ἀϊδίοις αἰὼν, τὸ „συμπαρεκτεινόμενον τοῖς οὖσιν, οἷόν τι χρονικὸν κί„νημα καὶ διάστημα". (Λόγ. εἰς τὰ Γενέθλια.)

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος δὲν θέλει νὰ ὀνομάζωνται οἱ αἰῶνες ἀΐδιοι, μὲ τὸ νὰ εἶναι κτίσματα· οὕτω γὰρ γράφει ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου δευτέρῳ Λόγῳ· „ἀΐδιον „δὲ, τὸ χρόνου παντὸς, καὶ αἰῶνος κατὰ τὸ εἶναι πρεσ„βύτερον· ὅθεν καὶ ὁ Υἱὸς καὶ ἐκ ἀγεννήτου, καὶ ἀΐδιος· „ἤδη δὲ καὶ τοὺς αἰῶνας ἀξιοῦσί τινες τὰς ἀϊδίε προ„σηγορίας, ὡς ἐκ τοῦ ἀεὶ εἶναι τῆς κλήσεως ταύτης τε„τυχηκότας· ἡμεῖς δὲ τῆς αὐτῆς λογιζόμεθα παρα„νοίας, καὶ τῇ κτίσει (ἤτοι τοῖς αἰῶσι) προσμαρ„τυρεῖ τὸ ἀΐδιον, καὶ τὸν Δεσπότην τῆς κτίσεως τῆς „ὁμολογίας παύσης ἀποστερεῖ". Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεοδώρη„τος οὕτως ἠρμήνευσε τὸ ῥητὸν· „τῶν αἰώνων δὲ ποιη„τὴν εἰρηκε τὸν Υἱὸν, ἀΐδιον αὐτὸν εἶναι διδάσκων, καὶ „παυδύων ἡμᾶς, ὡς ἀεὶ ὄν, παντὸς ἀτινοσοῦν ὑπερ„κειμένου χρονικοῦ διαστήματος". ὅτω καὶ περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡ Παλαιὰ Γραφὴ φησιν· „ὁ ὑπάρχων πρὸ „τῶν αἰώνων, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ ὤν". οἱ νεώτεροι ὅμως Σχολαστικοὶ Θεολόγοι, ἄλλως ἐκλαμβάνουσι τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ ἀΐδιον· αἰῶνα μὲν γὰρ λέγουσι τὸν μήτε ἀρχὴν μήτε τέλος ἔχοντα· ὅθεν καὶ ἐπὶ μόνου τοῦ Θεοῦ θέλουσι νὰ λέγεται τὸ αἰώνιον, τοῦ ἀνάρχου, καὶ ἀτελευτήτου· ἀΐδιον δὲ λέγουσι τὸ ἀρχὴν μὲν ἔχον, ἀχὶ δὲ καὶ τέλος, ὁποῖοι εἶναι οἱ Ἄγγελοι, καὶ αἱ λογικαὶ ψυχαὶ διὰ τὸ ἀθάνατον· ἀντιστρόφως δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς καὶ Ἁγίους Θεολόγους, ἀγκαλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος αἰώνιον ὠνόμασεν ἀνωτέρω τὸν τοῖς Ἀγγέλοις πρέπουσάν κατάσασιν. Λυπηρὸν μοι ἐφάνη νὰ μὴ προθέσω ἐδῶ καὶ τὰ γλαφυρὰ καὶ κομψὰ λόγια, ὁποῦ γράφει ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος περὶ τῆς αἰωνιότητος τοῦ Θεοῦ, οὕτω γὰρ φησι· „Καὶ τοι „ἡ ἄῤῥητος φύσις ἀκ ἐπιδέχεται τὸ ἦν, καὶ τὸ ἔσται, „ἀλλὰ μόνον τὸ ἔστιν· οὕτω γὰρ ἀληθὼς ἔστι, τραπῆ„ναι μὴ δυναμένη· καὶ μὴν ἀλλὰ διὰ τοῦτο τὰ χρό„να μεταβολὴν, καθ' ἣν περιέχουσιν ἡμῶν τὸ θνητὸν, καὶ „τὸ δυπερίτρεπτον, οὐ ψευδῶς ἐροῦμεν, ἦν, καὶ ἔ„στι, καὶ ἔσται". (ἡ θεία φύσις δηλ.) ἦν μὲν, ἐν „τοῖς παρῳχημένοις αἰῶσιν· ἔσται δὲ, ἐν τοῖς ἐσομέ„νοις· ἔστι δὲ, ἐν τοῖς ἐνεστῶσιν· ἦν μὲν· οὐδέποτε „γὰρ ἐξέλιπεν· ἔσται· οὐδέποτε γὰρ ἐκλείψει· ἔστι „ὅ ἀεὶ ὤν· οὐδὲ τοῖς παρῳχημένοις συγκαταδύνει, μη„κέτι ὤν· οὐδὲ τοῖς ἐνεστῶσι συνολισθεῖ, μηκέτι μέ„νων· οὐδὲ τοῖς ἐσομένοις συναναπέμψει, ὡς ὕπω ὤν". (Βιβλ. ια'. εἰς τὸν Ἰωαν.) Ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ „πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας". (Ἑβρ. ια'. 3.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται ὁ Υἱὸς, λοιπὸν ὕστερος εἶναι τοῦ Πατρὸς, σὺ ἐναντιώσῃ εἰς αὐτὸς, καὶ εἰπέ· ὅτι καὶ τὸ ἀπαύγασμα ἀπὸ τὸν ἥλιον μὲν προέρχεται, δὲν εἶναι δὲ καὶ ὑστερόχρονον τοῦ ἡλίου· διὰ τί ἅμα ἥλιος εἶναι, καὶ ἅμα ἀπαύγασμα (1).

„Καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ".

Ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος τὸν Υἱὸν ἀπαύγασμα, καὶ διὰ τοῦτο ἔδειξε τὸ πρὸς τὸν Πατέρα ὁμοούσιον, καὶ ἀχώριστον, καὶ συναΐδιον τοῦ Υἱοῦ· ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀπαύγασμα εἶναι ἀνυπόστατον, θεραπεύει τὸ τῆς ὁμοιώσεως ἄτοπον, διὰ νὰ μὴ λάβῃ χώραν ὁ Μάρκελλος καὶ ὁ Σαβέλλιος, οἱ ὁποῖοι ἔλεγον ὅτι ὁ Υἱὸς δὲν ἔχει ἰδίαν ὑπόστασιν χωριστὴν ἀπὸ τὸν Πατέρα· διὰ τοῦτο ἀκολούθως λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ Πατρὸς, ἤγουν καθὼς ὁ Πατὴρ εἶναι ἐνυπόστατος καὶ ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχει αὐτοτελῆ, χωρὶς νὰ χρειασθῇ ἄλλου τινὸς εἰς τὸ νὰ τελειωθῇ· τοιουτοτρόπως εἶναι καὶ ὁ Υἱὸς ἐνυπόστατος, καὶ ἔχει ἰδίαν αὐτοτελῆ ὑπόστασιν· διότι ὁ Ἀπόστολος, κοντὰ ὅπου δείχνει μὲ τὸν λόγον αὐτὸν, τὸ ἀπαράλλακτον ὅπου ἔχει ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα, δείχνει πρὸς τούτοις καὶ ὅτι ὁ Υἱὸς ἔχει ἴδιον καὶ ξεχωριστὸν χαρακτῆρα ἀπὸ τὸ πρωτότυπον, ἤτοι ἀπὸ τὸν Πατέρα· ἐπειδὴ ὁ χαρακτὴρ ἄλλος εἶναι ἀπὸ τὸ πρωτότυπον, ὡσὰν ὅπου ὑφίσταται αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, ὅμοιος ὅμως καὶ ἀπαράλλακτος μὲ τὸ πρωτότυπον (2). Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίου λέγει, ὅτι

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος ὕπως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν τοῦτο· „ὅρα δὲ πῶς ἐμφαντικῶς καὶ ἀκριβῶς εἶπεν, „ἀπαύγασμα εἰπὼν, καὶ ὢν, καὶ τῆς δόξης· διὰ μὲν „γὰρ τοῦ ἀπαύγασμα, τὸν κατὰ φύσιν ἐκ τοῦ Πατρὸς „πρόοδον τοῦ Υἱοῦ δηλοῖ· οὐδὲν γὰρ ἄλλως ἐδάμου κατὰ „χάριν καὶ εἰσποίησιν πρόεισιν ἀπαύγασμά τινος, οὐκ „ἀπὸ τοῦ ἡλίου, οὐ κατὸ τοῦ πυρὸς, οὐκ ἄρ' ἑτέρα τι„νὸς, ἀφ' οὗ πέφυκεν ἀπαύγασμα προϊέναι· διὰ δὲ „τοῦ ὤν, ὅτι οὐ πρόσφατον ἔχει τὸ εἶναι ἀπαύγασ„μα, ἀλλ' ἐξ ἀϊδίου, καὶ φέι ὤν· ὅπα δὲ καὶ τὸ θεῖ„κὸν ἀξίωμα διὰ τοῦ ὤν, παριστᾷ· ὕπω γὰρ καὶ ὁ Πα„τὴρ, ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὤν φησι, χρηματίζων τῷ Μωϋσεῖ. „Ἱκανὰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἀπαύγασμα, καὶ τὸ ὤν, σὺν „τε κατὰ φύσιν πρόοδον παρεσήμανε τοῦ Υἱοῦ ἐκ τοῦ „Πατρὸς, καὶ τὸ ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον· ὁ δὲ (ἤτοι „ὁ Παῦλος) καὶ δόξης προσέθηκεν, ἵνα ὑπὲρ τοῦ τι„μιωτάτου καὶ κατ' οὐσίαν προσόντος, καὶ ὃ μεῖζον οὐκ ἔστιν „ἐν Πατρὶ, ἐκεῖνο ὁ Υἱὸς ἐστιν ἀπαύγασμα. Ὁρᾷς „πῶς, καὶ τίνων ἐστὶ κληρονόμος ὁ Υἱὸς"; Ὁ δὲ Ἀ„λεξανδρείας Κύριλλος ἑτζὶ ἑρμηνεύει τὸ ἀπαύγασμα· „ἀπαύγασμα καλεῖται, δηλονὸτι σὺν ἐκ τοῦ Πατρὸς „οἱονεί πως εἰς τὸ ἔξω διεκδρομὴν, ἅτε οὐσιαπλῶς ἀπηλ„λαγμένην τῆς, ὅθεν ἐστὶν, ὑποστάσεως· ὅτε οὐσίαπαν „συνεταλμένην, προεκκύπτουσαν δὲ ὥσπερ εἰς τὸ ὑφε„στάναι καθ' ἑαυτὴν, καὶ εἰς ὕπαρξιν ἰδικὴν ἐμφιλοχω„ρῆσαν". (Βιβλ. ε. περὶ Τριάδος.) Ἄκουσον δὲ καὶ τοῦ Σολομῶνος πῶς καλεῖ σὺν σοφίαν ἀπαύγασμα· „ἀπαύγασμα γάρ ἐστι φωτὸς ἀϊδίου". (Σοφ. ζ'. 26.)

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ὕπως ἑρμηνεύει τὸ ἀπαύγασμα· „Εἰκὼν δὲ ἔρηται καὶ ἔστιν ὁ Υἱὸς γεννητὸς, καὶ ἀπαύ„γασμα ἐστὶ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ σοφίας, καὶ δυνάμεως, „καὶ δικαιοσύνης Θεοῦ, οὐχ' ὡς ἕξις, οὐδ' ὡς ἐπιπροσθούσης, „ἀλλ' οὐσία ζῶσα καὶ ἐνεργὴς, καὶ ἀπαύγασμά ἐστι τῆς „δόξης τοῦ Θεοῦ, δι' ὅπερ καὶ ὅλον ἐν ἑαυτῷ δείκνυσι „τὸν Πατέρα, ἐξ ὅλης αὐτοῦ τῆς δόξης ἀπαυγασθείς. „Τίνα τοίνυν δόξαν τοῦ Θεοῦ μὴ ἔχειν ἀπαύγασμα „λέγειν, ἢ τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ μὴ συνεῖναί ποτε τῷ „Θεῷ, πόσης ἐστὶν ἀτοπίας"; (Λόγ. β'. κατ' Εὐ„νομίου.) Ἀπαύγασμα δὲ τῆς δόξης, τουτέστι τῆς θείας φύσεως ἑρμηνεύει ὁ Θεοδώρητος· καὶ ὁμοῦ τῷ „ὁ Πατὴρ „τῆς δόξης". (Ἐφεσ. ά. 17.) δηλοῖ δὲ τὸ ἀπαύγασμα κατ' αὐτὸν, τὸ συναΐδιον καὶ ἀχώριστον τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὸν Πατέρα· καὶ τὸ ὁμοφυὲς καὶ ὁμοούσιον· „ἐξ ἧς γάρ φησιν, ἡ δόξα, ἐξ ἐκείνης καὶ τὸ ἀπαύγασ„μα· ἀεὶ δὲ ἡ δόξα, ἀεὶ φαίνουσα καὶ τὸ ἀπαύγασμα· „καὶ τῷ πυρὶ δὲ ὁμοφυὲς τὸ ἀπαύγασμα· ἠκούσῃ καὶ ὁ „Υἱὸς τῷ Πατρί". Ὁ δὲ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης ὕπω φησὶν· „ὕδεν ὕπως ἴδιον, καὶ χαρακτηριστικὸν τῆς „θείας φύσεως, ὡς τὸ ἀΐδιον· τὸ μὲν ὂν ἀπαύγασμα, „τὸ συναΐδιον ἐμφαίνει· ὁ δὲ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως, „τὸ ἐνυπόστατον· ὁ δὲ Λόγος, τὸ ἀπαθές τε καὶ ἀσώ„ματον· ὁ δὲ Υἱὸς τὸ ἰδιότητα καὶ τὸ ὁμοουσιότητα· „ἐξ ἑκάστου γὰρ τὸ χρήσιμον ἐρευνιζόμενοι, τὸ λοιπὸν „χαίρειν ἐῶμεν, ὅσον τῇ θείᾳ οὐ πρέπει φύσει". (Ἀγάθῳ Πρεσβυτέρῳ, Ἐπιστολ. ωιιί.)

(2) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος ὕπως ἑρμηνεύει τὸ „χαρα„κτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ"· οἷον ὅλην ἐν ἑαυτῷ ἀπομάξας τοῦ οὐσίαν καὶ τοῦ ὕπαρξιν· „Θεός ἐστιν, ἐξου„σιαστὴς ἐστὶ, παντοδύναμος, δημιουργὸς, καὶ ἵνα ἄλλα „τοῦ πατρικοῦ ὕπαρξιν χαρακτηρίζῃ· τοῦτο τῷ ἰδί„ῳ Πατρὶ, πάντα ἐστὶν ὁ Υἱὸς· διὸ καὶ πᾶν τὸ ῥή„ματι τῆς δωρέας περιάγει, καὶ συνέχει, καὶ πηδα„λιουχεῖ". Ὁ δὲ Νικηφόρος ὁ Βλεμμίδης οὕτως ἑρμηνεύει τὸν χαρακτῆρα· „χαρακτὴρ δὲ λέγεται τῆς „πατρικῆς ὑποστάσεως ὁ Υἱὸς· ἤχ' ὅτι αὐτός ἐστι τὸ „ἴδιον τοῦ Πατρὸς· τίς γάρ τοῦτ' ἂν ὑπονοήσειε, λόγῳ „μετεσχηκώς; ἀλ' ὅτι καθ' ὃ Πατὴρ, ἐκ τοῦ ἔχειν „Υἱὸν χαρακτηρίζεται καὶ γνωρίζεται· καὶ ὅτι πάντα „τὰ τοῦ Πατρὸς ἔχων ὁ Υἱὸς ἐν ἑαυτῷ, μένων Υἱὸς, „δείκνυσι τὸν ἐξ οὗ, καθάπερ εἰκὼν αὐτοῦ φυσικὴ καὶ „ἀπαράλλακτος· διὸ καὶ φησιν· „ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ „ἑώρακε τὸν Πατέρα". (Λόγ. περὶ Πίστεως) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος· „ἀληθὰ φησι λέγεται ὁ Υἱὸς, „ὡς ἓν, ὑποστὰ τῇ φύσει· τὸ μὲν γὰρ ἀληθὲς, ἓν, „τὸ δὲ ψεῦδος, πολυσχιδές· καὶ ὡς καθαρὰ τοῦ Πα„τρὸς σφραγὶς, καὶ χαρακτὴρ ἀψευδέστατος". (Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ)

Καὶ ὁ Θεοδώρητος ὕπως ἑρμηνεύει τὸ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως· „καθ' ἑαυτὸν φησιν ὑφέστηκεν, ὅλον ἐν ἑ„αυτῷ δεικνὺς τὸν Πατέρα· πῶς γὰρ πατρικὸς πε„ρὶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτι καθὼς διὰ τῆς ἀπαυγάσματος ἔδειξεν ὁ Παῦλος τὸ σωαφὲς καὶ ἀδιαίρετον τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα· ἔτζι καὶ διὰ τοῦ χαρακτῆρος ἔδειξε τὸ ἰσοσάσιον τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν Πατέρα· διὰ τί ὅποιος ἐννοήσῃ τὸ μέγεθος τῆς ὑποσάσεως, αὐτὸς μὲ τὸν ἐπιφαινόμενον τῆς ὑποσάσεως χαρακτῆρα, μετρεῖ βέβαια καὶ τῷ ὑπόσασιν, τῆς ὁποίας εἶναι ὁ χαρακτὴρ· ἐπειδὴ ἔτε ὁ χαρακτὴρ ὑπερέχει ἀπὸ τῷ ὑπόσασιν· (ἐπειδὴ ἤθελεν ἦναι ἀνυπόσατος, κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, καθ' ὃ ὑπερέχει τῆς ὑποσάσεως·) ἔτε πάλιν ἡ ὑπόσασις εἶναι περισσοτέρα ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα· δι ὅτι βέβαια ἤθελεν ἔχῃ ἀχαρακτήριστον ἐκεῖνο τὸ μέρος τὸ περισσεῦον, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος ὅτι ὁ Υἱὸς ὑπάρχει ἐν μορφῇ Θεοῦ· „ὃς „ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων“· (Φιλιππ. β'. 6.) καὶ διὰ τοῦτο μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν πῶς εἶναι, μορφὴ μὲν, ἡ ὑπόσασις τοῦ Πατρὸς (1)· χαρακτὴρ δὲ, ὁ Κύριος, ἐν τῇ ὑποσάσει τοῦ Πατρὸς θεωρέμενος. Δείχνει δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα τὸ ἰσόμετρον ὁπου ἔχει ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα· ἐπειδὴ εἰς τὴν μορφὴν, ἤγουν εἰς τὸν Υἱὸν, ἡ τοῦ Πατρὸς μεγαλειότης θεωρεῖται, χωρὶς νὰ ὑπερβαίνῃ αὐτήν· διὰ τί βέβαια ἤθελεν ἦναι ἄμορφον, καὶ ἀκαλὲς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καθ' ὃ τὴν μορφὴν ὑπερέβαινε· τὸ ὁποῖον εἶναι ἄτοπον νὰ ἐννοήσωμεν περὶ τοῦ Πατρός· ἀνίσως δὲ ἡ μεγαλειότης τοῦ Πατρὸς ἦναι τόση, ὅση εἶναι καὶ ἡ μορφή· ὁ δὲ χαρακτὴρ πάλιν εἶναι ἰσόμετρος μὲ τὴν μορφὴν, βέβαια τόσην μεγαλειότητα ἔχει ὁ χαρακτὴρ, ὅση μεγαλειότης ἐνθεωρεῖται καὶ εἰς τὴν μορφὴν τοῦ Θεοῦ.

„Φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ“.

Ἄνωθε πόρα ἐσὺ ὦ Ἀρειανὲ, ὁπου λαμβανεις βοήθημα τῆς αἱρέσεώς σου, τὸ, διὰ, καὶ λέγεις πῶς διὰ τοῦτο εἶναι ὁ Υἱὸς ὑπεργὸς τοῦ Πατρὸς, καὶ ὄχι συνεργός· ἄνωθε, λέγω, ἀφ' ὅτου νὰ καταλάβῃς, πῶς ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος δίδει εἰς τὸν Υἱὸν τὴν αὐθεντίαν καὶ κυριότητα ἀπαράλλακτον μὲ τὴν τοῦ Πατρός. Δὲν εἶπε δὲ ὁ Παῦλος φέρων τῇ δυνάμει, ἀλλὰ „τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως“· ὁ Υἱὸς, λέγει, εἶναι ἐκεῖνος ὁπου φέρει καὶ κυβερνᾷ τὰ πάντα μὲ τὸν λόγον τε, τὸν γεμάτον ἀπὸ δύναμιν, καὶ ἀποδεικνύοντα ὅτι ὁ τοῦτον λαλῶν Υἱὸς, εἶναι δυνατός· διότι καθὼς ἐσὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Πατὴρ εἶπε· „γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς“· (Γεν. ά. 3.) ἔτζι πίστευε ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς μὲ τὸν παντοδύναμον λόγον τε, φέρει τὰ πάντα, ἤγουν κυβερνᾷ καὶ συγκρατεῖ τὰ πάντα· μᾶλλον δὲ μεγαλίτερον ἀπὸ τὸ νὰ δημιουργήσῃ τὰ πάντα εἶναι, τὸ νὰ συγκρατῇ τὰ πάντα, ὁπου μάχονται μὲ τοὺς παρὰ μέρος φυσικὰς τῶν ἀντιπαθείας, καὶ διὰ τοῦτο κινδυνεύει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ μὴ εἶναι, καὶ νὰ ἀφανισθῇ. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ὁ Υἱὸς κυβερνᾷ τὰ πάντα, ἀλλὰ φέρει, ἀπὸ μεταφορὰς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ δάκτυλόν τες μόνον κάμνουσιν σῶμα παραμικρὸν σῶμα νὰ κινῆται καὶ νὰ μεταφέρεται· ἐπειδὴ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸν τόσον πολυὺ καὶ ὑπέρμεγαν ὄγκον ὅλης τῆς αἰσθητῆς κτίσεως, αὐτὸς τὸν βαστάζει παντοτινὰ, καὶ τὸν κινεῖ μὲ μόνον τὸν παντοδύναμον λόγον τε (2)· διότι ὁ λόγος ἐπὶ Θεοῦ, δὲν εἶναι ψιλὸς καὶ ἀδύνατος, καθὼς εἶναι ὁ λόγος ἡμῶν τῶν

„εἰκόνα χαρακτῆρος· ἔτω διὰ πλειόνων ὀνομάτων „ἐδίδαξεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, καὶ τὸ γνήσιον τῆς γεν„νήσεως, καὶ τὸ ὁμοούσιον, καὶ τὸ συναΐδιον· ἐπειδὴ γάρ „φησι, „πάντα νοῦν ὑπερβαίνει τὰ θεῖα, καὶ οὐχ' „οἷόν τε διὰ μιᾶς μόνης εἰκόνος τὸ τῆς Θεολογίας δι„δάξαι μυστήριον, διὰ πλειόνων τοῦτο ποιεῖν ἀναγκά„ζονται τῆς ἀληθείας οἱ κήρυκες“. Οὕτως ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης λόγον ὠνόμασε τὸν Υἱὸν· „ἐπειδὴ γάρ „τῇ ἀνθρωπίνῃ γεννήσει καὶ πάθος, καὶ χρόνος συν„έζευκται, ἀναγκαίως αὐτὸν προσηγόρευσε Λόγον, ἵνα „δείξῃ καὶ τὸ ἀπαθὲς, καὶ τὸ ἄχρονον τῆς γεννήσεως· „ὅπως δὲ μηδεὶς ὑπολάβῃ πάλιν ἀνυπόστατον αὐτὸν „εἶναι Λόγον, ὁ Μάρκελλος πέπονθε, καὶ Φωτεινός, καὶ „Παῦλος, ἀναγκαίως προσέθηκε· καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος“ „(Ἰωάνν. ά. 1.) καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σημαίνων ὑπόστα„σιν, καὶ τὸ μίαν φύσιν ἐμφαίνων, καὶ τῆς γεννήσεως „τὸ ἀπαθὲς τε καὶ ἄχρονον ἐκπαιδεύων· ἕτως ὁ μακά„ριος Παῦλος, Υἱὸν μὲν αὐτὸν προσηγόρευσεν, ἄλλον „αὐτὸν παρὰ τὸν Πατέρα δεικνὺς κατὰ τὸν τῆς ἰδιότη„τος λόγον· τῶν δὲ ὠνομάσε Ποιητὴν, τὸ „ἀΐδιον αὐτοῦ διὰ τούτων διδάσκων· ὠνόμασε δὲ αὐτὸν „καὶ ἀπαύγασμα δόξης, καὶ τὸ συναΐδιον διὰ τούτου, καὶ „τὸ ταυτὸν τῆς οὐσίας σημαίνων· ἐκ γὰρ τῆς τοῦ πυρὸς „φύσεως τὸ ἀπαύγασμα· προσέθηκε δὲ καὶ ὅτι χαρα„κτὴρ ἐστιν ὑποστάσεως, ἀμφότερα καὶ ταῦτον διδάσ„κων· ὅτι καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑφίστηκε, καὶ ἐν ἑαυτῷ δεί„κνυσι τὰς πατρικὰς χαρακτῆρας“.

(1) Ὅρα εἰς τοῦτο ὑποσημείωσιν τῶ· „ὃς ἐν μορ„φῇ Θεοῦ ὑπάρχων“ (Φιλιππ. β'. 6.) ἵνα μάθῃς ὅτι μορφὴ κυρίως, τῆς οὐσίας, καὶ φύσεως τοῦ Θεοῦ ἐκλαμβάνεται, κατὰ τοὺς περισσοτέρους Θεολόγους.

(2) Ἀξιάγασε δὲ ἄναξ καὶ τὰ λόγια τοῦ μεγάλου Πατρὸς Βασιλείου εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο τὸ σημείωμα· „ὥσπερ ἐκ „Θεοῦ ἀγαθὰ πρὸς ἡμᾶς ἀφικνεῖται, πλείονι σχέσει τὰ κα„θ' ἕκαστον ἐνεργοῦντος, ἢ ὡς ἂν λόγος ἐξίκοιτο· ἕτε γὰρ „ἀστραπὴ, ἕτε φωτὸς ἐν αἰθρίᾳ ῥοπὴ παχεῖαν διαδρομὴν, οὐκ „ὀφθαλμῶν ὀξεῖαν ῥοπὴν, οὐκ αὐτῆς τῆς ἡμετέρας νοήμο„σος ὠκυτέρας κινήσεις· ἀλλὰ πλέον τούτων τῆς θείας ἐνεργείας

„κεί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' εἶναι δραστικὸς καὶ παντοδύναμος. Βλέπεις, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, πόσαι αἱρέσεις ἀνατρέπονται, καὶ πόσα νοήματα ὑψηλὰ προβάλλονται δύθυς ἀπὸ τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ προοίμιον τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης; Λοιπὸν πῶς τολμῶσί τινες, ὁποῖοι εἶναι οἱ Ἀρειανοὶ (ὡς εἴπομεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης) νὰ ἀθετῶσι τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, καὶ νὰ λέγωσι πῶς δὲν εἶναι γνησία τοῦ Παύλου, συμπεραίνοντες τοῦτο ἀπὸ τὸν διαφορετικὸν χαρακτῆρα ὁποῦ ἔχει ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἀπὸ τὰς ἄλλας τοῦ Ἐπιστολάς; διὰ τί αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ σοχασθῶν, ὅτι τὸ μεγαλεῖον τῶν νοημάτων, καὶ ἡ ἀναντίρρητος δύναμις τῶν λόγων, ὁποῦ περιέχονται εἰς τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, τίνος ἄλλου γνησήματα εἶναι, πάρεξ τοῦ μεγάλου Παύλου; Παύλου τοῦ ἔχοντος τὸν Χριστὸν εἰς τὸν ἑαυτόν του λαλοῦντα· ὅθεν ὅσοι σφάλωσι τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ἀπὸ τὸν Παῦλον, κάμνουσιν σὰν παρόμοιον κακὸν, ὡσὰν καὶ νὰ ἤθελαν σφήσουν τὸν Παῦλον ἀπὸ τὸν Χριστόν.

„Δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν".

Ἀφ' οὗ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Θεότητος τοῦ Θεοῦ Λόγου, πόσα ἐδῶ καταβαίνει καὶ λέγει καὶ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ, καὶ τὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους κηδεμονίαν αὐτοῦ καὶ πρόνοιαν, τὸ ὁποῖον εἶναι πολλὰ μεγαλίτερον ἀπὸ τὸ νὰ φέρῃ καὶ νὰ κυβερνᾷ τὰ πάντα. Δύω δὲ πράγματα βάλλει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, σὰν μὲν, τὸ νὰ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ ἄλλο δὲ, τὸ νὰ κάμῃ τοῦτο, ὄχι διὰ μέσου ἄλλου τινὸς, ἀλλὰ διὰ μέσου ἑαυτοῦ· καὶ μόνον δὲ ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης παυχᾶται ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ καθαρισμὸς ἔπος τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων, ἔγινε διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ διὰ τοῦ Σταυροῦ, καὶ τοῦ Θανάτου, ὁποῦ αὐτὸς ὑπέμεινεν, ἐκαθάρισεν ἡμᾶς· ὄχι μόνον διὰ τὶ ἀπέθανε διὰ τὴν ἐδικήμας ἁμαρτίαν ὁ ἀναμάρτητος, καὶ λαβὼν καταδίκην, τὴν ὁποίαν αὐτὸς δὲν ἐχρεώσει, ἔλυσεν ὅλως ἁπλῶς τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν καταδίκην, ὁποῦ ἐχρεώσειτο εἰς αὐτὴν διὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδὰμ, ἀλλὰ καὶ διὰ τί ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸ Βάπτισμα, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰκὼν τοῦ Θανάτου αὐτοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου λαμβάνομεν ἡμεῖς ὁποῦ βαπτιζόμεθα τὴν συγχώρησιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων μας, καὶ δύναμιν εἰς τὸ νὰ μὴ γινώμεθα εἰς τὸ ἑξῆς δικολοπίαστοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν (1).

„Ἐκά-

„κατὰ τὸ πάχος λείπεται, ἢ καθ' ὅσον τὰ νωθρότατα „τῶν παρ' ἡμῖν ζώων, ὄχ ἂν εἴποιμι πτηνῶν, οὐδὲ ἀνέ„μων, ἢ τῆς τῶν ὠρανίων φορᾶς, ἀλ' αὐτῆ τῆ ἡμετέρα „νῆ, καὶ τῷ κίνησιν ὑστερεῖ· τίνος γὰρ ἂν καὶ πα„ραπάσεως δέοιτο χρονικῆς, ὁ φέρων τὰ πάντα τῷ ῥή„ματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ μὴ σωματικῶς ἐνερ„γῶν, μηδὲ χερῶν ἐργασίας εἰς τὴν δημιουργίαν ἐπι„δεόμενος, ἀλλὰ βουλήματι ἀβιάστῳ ἀκολουθοῦσαν ἔχων „τὴν φύσιν τῶν γινομένων; ὡς ἡ Ἰουδὶθ, ἐνόησας φη„σι, καὶ παρέσησάν σοι πάντα ὅσα ἐνόησας". (Ἰουδὶθ. θ'. 5.) (Κεφ. ἡ. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.) Ἐκαυχήθη ποτὲ ὁ περιβόητος ἐκεῖνος μαθηματικὸς, καὶ μηχανικώτατος Ἀρχιμήδης νὰ κινήσῃ μόνος ὅλην τὴν γῆν, ἐπακουμβίζωντας ἐπάνω εἰς τὰς λογαριασμὰς τῆς μηχανικῆς του μοχλοῦ, καὶ τῆς ὑπομοχλίας του· ἀλλὰ μὲ ὑπόθεσιν, ἐὰν δηλαδὴ ἤθελε δοθῇ εἰς αὐτὸν σῶας πόσος ἔξω ἀπὸ τὴν γῆν, διὰ νὰ σταθῇ αὐτὰς, καὶ διὰ νὰ θέσῃ καὶ τὸν μοχλόν του, καὶ ἐὰν ὁ μοχλὸς του καὶ τὸ ὑπομόχλιόν του ἦσαν τόσον μεγάλα εἰς τὸ μέγεθος, ὅσον ἦσαν ἀνάλογα διὰ νὰ κινήσῃ μὲ αὐτὰ ἕνας μόνος ἄνθρωπος, ἕνα τόσον ὄγκον τῆς γῆς· „δός πᾶ νὰ σταθῶ, καὶ κινήσω τὴν „γῆν". ἀλλ' ἡ ὑπόθεσίς του αὐτὴ μὲ τὸ νὰ ἦταν ἀδύνατος, ἀκολούθως καὶ ἡ καύχησίς του ἦταν ματαία καὶ ἀνύπαρκτος, καὶ φαντασιώδης μόνον καὶ φαινομένη, μηδέποτε δὲ εἰς ἔργον ἐλθοῦν δυναμένη· ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ Υἱὸς, μὲ μόνον τὸν ἁπλοῦν λόγον του, κινεῖ, καὶ φέρει εἰς τοσούτους αἰῶνας, οὐχὶ τὸν ὄγκον μόνης τῆς γῆς, ἀλλὰ ὅλου τοῦ Παντὸς. Τί λέγω; μὲ μόνον τὸ θέλησιν, καὶ τὸ φιλόν νεῦμά του κινεῖ καὶ φέρει τὸ Πᾶν· ἄπειρος γὰρ ὢν ἐν παντὶ γενέσθαι τελειότατος, ἄπειρον ἐπομένως καὶ παντοδύναμον ἔχει καὶ τὸ ἁπλοῦν ῥοπὴ τῆς θελήσεώς του, καὶ τὸ φιλόν μόνον νεῦμά του, καὶ δι' αὐτοῦ δύναται, ὄχι μόνον νὰ κινήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ καταβάλῃ καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν, καὶ εἰς τὸ ἀχάνειαν νὰ φέρῃ τὸν ὑπερασμένον ὄγκον τοῦ Παντός. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀνδρικώτατος ἐκεῖνος Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, παύτα πρὸς τοὺς αὐτοῦ ἑξακισχιλίους στρατιώτας ἔλεγεν· „οἱ μὲν γὰρ (ἐναντίοι) ὅπλοις πε„ποίθασιν ἅμα καὶ τόλμαις· ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ Παντο„κράτορι Θεῷ, δυναμένῳ καὶ τοὺς ἐρχομένους ἐφ' ἡμᾶς, „καὶ τὸν ὅλον Κόσμον ἐν ἑνὶ νεύματι καταβαλεῖν, πε„ποίθαμεν". (β'. Μακκ. ἡ. 18.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πηλουσιώτης εἶπεν Ἰσίδωρος· „ὁ θεότατος καὶ ἀρρήπα„τος τοῦ Πατρὸς Υἱὸς, ὁ παρ' ἡμῶν προσκυνούμενος, „οὐκόπως λόγος προσαγορεύεται, οὐχ' ὅτι Θεοῦ Λόγος „μόνον ἐστὶ, καὶ τοῦ Πατρὸς ἑρμηνευτὴς, ὥς τινες οἴον„ται· ἀλ' ὅτι καὶ θάτταν, ἢ λόγος δημιουργεῖ". (Ἐπιστολ. ψμ'. Ἀετίῳ Κόμητι)

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὀνομάζει τὸν Χριστὸν πανσθενῆ τοῦ Κόσμου καθάρσιον· „ἀλ' ὦ Πάσχα νῦ „μέγα, καὶ ἱερὸν, καὶ πανσθενῆ τοῦ Κόσμου καθάρσιον". (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα.) Ὁ δὲ Αὐγουστῖνος ἀρχιλῶς καθαρτήριον ὀνομάζει τὸν Χριστὸν ἐν τῷ ιε'. Βιβλ. περὶ Πόλεως Θεοῦ λέγων· „Διὰ τοῦτο γὰρ λύσας δεδώκασι „(ὁ Χριστὸς) θνήσκων τὰς ἁμαρτίας, ὅτι καὶ πε„θνη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς".

Ἀφ' ὧν ἀνωτέρω ἐνθυμήθη τὸν Σταυρὸν ὁ Ἀπόστολος, ἀκολούθως λέγει ἐδῶ καὶ διὰ τὴν Ἀνάστασιν, καὶ Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου· δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ἐπροσάχθη νὰ καθίσῃ, ἀλλ' ἐκάθισε· καὶ ἐν δεξιᾷ, καὶ ἐν ὑψηλοῖς· ὄχι διὰ τὶ περικλείεται ὁ Θεὸς εἰς τόπον, ἀλλὰ διὰ νὰ δειχθῇ μὲ τὴν δεξιάν, ἡ ὁμοτιμία ὁποῦ ἔχει ὁ Υἱὸς πρὸς τὸν Πατέρα· ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν ἔφθασε τὸν θρόνον τὸν πατρικόν· καὶ καθὼς ὁ Πατὴρ εἶναι εἰς τὰ ὑψηλὰ, ἔτζι εἶναι καὶ αὐτός (1). Ἀνίσως δέ τινας εἴπῃ· ὅτι ἰδοὺ εἶναι γεγραμμένον· „Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυ„ρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου". (Ψαλ. ρθ'. 1.) πρὸς τοῦτο ἀποκρινόμεθα, πρῶτον μὲν, ὅτι δὲν εἶπε πῶς ἐπρόσταξεν, ἀλλὰ πῶς εἶπε· δεύτερον δὲ, ὅπως ἐσχημάτισε τὸν λόγον

ὁ

„θηκε, καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἁμαρτίαν. Τοῦτον ἐν ἐκείνοις ὁ „Πλαταωνικὸς (ὁ Περφύριος δηλ. καθ' ὃν ἀγωνίζεται) „ἠγνόησεν ἀρχὴν εἶναι· εἰ γὰρ μὴ, ἔγνω ἂν τὸ κα„θαρτήριον, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν". Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος „ὅτι ψυχὴ ἡ ἐν ἁμαρτίαις „πολλαῖς πλαταπωρήσασα, πρῶτον ὀφείλει μισῆσαι τὸν „κατεγνωσμένον ἑαυτῆς πρότερον βίον, καὶ τῷ μνήμην „αὐτοῦ σκυθρώνασα καὶ βδελυσσομένη... ἔπειτα δὲ φό„βῳ διδάσκαλον λαμβάνειν, τὴν ἀπηλεῖ τῆς αἰωνίου „κρίσεως, καὶ κολάσεως... πληροφορηθῆσα τὸν καθα„ρισμὸν τῶν ἁμαρτημάτων διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χρι„στοῦ, ἐν τῷ μεγέθει τοῦ ἐλέους, καὶ τῷ πλήθει τῶν „οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ". (Ὅρ. κατ' ἐπιτ. 1.) Λέγει καὶ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς· „Πᾶσα γὰρ πάσης τῆς φύσεως „ἡμῶν καὶ προαιρέσεως ἁμαρτιῶν πασῶν, καὶ πάντοτε „κάθαρσις, διὰ Χριστοῦ, διὰ Χριστόν, ἐν Χριστῷ, „ὑπὸ Χριστοῦ προσγίνεται ἡμῖν ἐν τῷ αὐτοῦ τιμίῳ „αἵματι· αὐτὸν γὰρ ἡμῖν ἔδωκεν ὁ Πατὴρ ἁγιασ„μόν, δικαιοσωλῶν, ἀπολύτρωσιν, ἱλασμόν· αὐτὸς δὲ „ἐαυτοῦ ὡς θύτης, καὶ θῦμα, καθαρισμὸν ποιησάμενος „τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τῆς μεγα„λωσύνης ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, παρεκλήτους ἡμῶν τρὸς τὸν „Πατέρα γενόμενος". (Βιβλ. δ'. περὶ Χριστιανισμοῦ)

(1) Ὅρα καὶ εἰς τὸ· „ὃς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ", (Ῥωμ. η'. 34.) ἐν τῇ ὑποσημειώσει. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „τὸ δὲ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλω„σύνης ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, ἀνθρωπίνως εἴρηται· ὕψιστος „γὰρ ὢν, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, καὶ Θεὸς ὢν ἐνηνθρώ„πησεν· ἀ παπεινὸς ὢν, ὑψώθη, οὐδὲ ἄνθρωπος ὢν, „Θεὸς ἐγνώσθη· ἀλλ' ὡς μὲν Θεὸς, Δεσπότης ἦν τῶν „ὅλων φύσει, ὡς δὲ ἄνθρωπος, προσέλαβε δόξαν, ἣν πρὶν „εἶχεν ὡς Θεός· τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς Ἱεροῖς Εὐαγ„γελίοις φησὶ· „Πάτερ δόξασόν με τῇ δόξῃ, ᾗ εἶχον „πρὸ τοῦ τὸν Κόσμον εἶναι, παρὰ σοί· καὶ ἔπεσεν ὃ „λαβὼν ἅπερ οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἅπερ εἶχε διενθρώπη„σεν". Ἤθελε δὲ ἀπορήσῃ τινάς, διὰ τὶ ὁ μὲν Δαβὶδ, καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγουσιν, ὅτι ὁ Χριστὸς κάθηται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρός, ὁ δὲ Στέφανος εἶδε τὸν Χριστὸν, ὄχι καθήμενον, ἀλλὰ ἑστῶτα; „ἰδοὺ γὰρ φησι θεωρῶ τοὺς οὐ„ρανοὺς ἀνεῳγμένους, καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δε„ξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ". (Πράξ. ζ'. 56.) Ταύτην τὴν ἀπορίαν λύει ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος ἐν τῷ ἐγκωμίῳ τῷ εἰς τὸν Πρωτομάρτυρα Στέφανον λέγων, ὅτι ἐπὶ τῆς ἀσωμάτου φύσεως τῆς Θεότητος, ἐνῶ καὶ τὸ αὐτὸ σημαίνει τόσον ἡ καθέδρα, ὅσον καὶ ἡ στάσις· ἤγουν ὅτι ἡ θεία φύσις ἐν παντὶ ἁγαθῷ ἵσταται, καὶ ἐν παντὶ ἁγαθῷ κάθηται καὶ ἀμεταθετος μένει· „ἐπὶ τῆς ὑπερεχούσης φύσεως καθαρεύει τῶν ποικίλων „νοημάτων ἡ καθέδρα τε καὶ ἡ στάσις, ἐπίσης ἑκα„τέρα τῶν κατὰ τὸ πρόχειρον νομιζομένων ἐμφάσεων κε„χωρισμένη... διὰ ἑκατέρας γὰρ φωνῆς τὸ ἐν παντὶ „ἀγαθῷ στάσιμον, καὶ ἐν παντὶ ἀμεταθέτῳ εὐσεβῶς „νοήσομεν· ὅ, τε γὰρ ἑστὼς, καὶ ὁ καθήμενος τὸ „θεῖον λέγων, οὐδεμίᾳ πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ τῶν ῥημά„των ἑτερότητι περὶ τὸν νῶν διαφέρονται· ὁ μὲν, βε„βηκέναι παγίως, ὁ δὲ, καθιδρῦσθαι ἀμεταθέτως τὸ „θεῖον ἐν τῷ ἀγαθῷ δογματίζοντες". Τὰ αὐτὰ χριδὸν λέγει καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος ἑρμηνεύων τί δηλοῖ ἡ στάσις, καὶ ἡ καθέδρα ἐπὶ Θεοῦ· „τί δὲ καὶ περὶ τῆς „θείας στάσεως, καὶ καθέδρας φαμέν; τί δὲ ἄλογα, „παρὰ τὸ μένειν αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεὸν, ἐν ἀκι„νήτῳ πανστάτει μονίμως πεπηγέναι, καὶ ἀπαρόπτως ὑ„περιδρῦσθαι; καὶ τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ „ὡσαύτως ἐνεργεῖν; καὶ κατὰ τὸ ἀμετάστατον αὐτὸν ἐξ „ἑαυτοῦ πάντως ὑπάρχειν; καὶ κατὰ τὸ ἀμετακίνητον αὐ„τὸ, καὶ ὁλικῶς ἀκίνητον, καὶ πάντα ὑπερσεῖως· αὐτὸς „γάρ ἐστιν ὁ τῶν πάντων στάσεως, καὶ ἕδρας αἴτιος, ὁ ὑ„πὲρ πᾶσαν ἕδραν καὶ στάσιν". (Κεφ. θ'. περὶ θείων ὀνομ.) ὅθεν ἂν οἱ Ἀρειανοὶ συμπεραίνουσιν ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι κατώτερος τοῦ Πατρός, διὰ τί κάθηται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρός, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Στέφανος, ἂς μάθουν οὗτοι (καθὼς ὁ αὐτὸς Νύσσης λέγει αὐτόθι) ὅτι καθὼς ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Παῦλος λέγοντες, ὅτι ὁ Υἱὸς κάθηται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρός, ἐνσαυτῷ φανερόνουσιν ὅτι παρομοίως κάθηται καὶ ὁ Πατήρ· ἔτζι καὶ ὁ Στέφανος λέγοντας ὅτι κείτεται ὁ Υἱὸς, ἐνσαυτῷ φανερόνει ὅτι κείτεται ὁμοίως καὶ ὁ Πατήρ· ἐπειδὴ ὅ, τι νοεῖται καὶ θεωρᾶται ἐν τῇ εἰκόνι, ἦτοι ἐν τῷ Υἱῷ, φυσικῇ ὄντι εἰκόνι τοῦ Πατρὸς, τὸ αὐτὸ νοεῖται καὶ θεωρᾶται καὶ ἐν τῷ ἀρχετύπῳ, ἦτοι ἐν τῷ Πατρί· ὅθεν μάταιον ἀποδείχνουσι τὸ συμπέρασμα τῶν Ἀρειανῶν.

Αὐτὴ εἶναι ἡ λύσις τῆς ἀνωτέρω ἀπορίας, ἐὰν ἡ καθέδρα καὶ στάσις νοηθῇ ἐπὶ τῆς Θεότητος τοῦ Υἱοῦ· εἰ δὲ καὶ νοηθῇ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, λέγομεν, ὅτι μερικοὶ Διδάσκαλοι γλαφυρῶς ἑρμηνεύουσιν, ὅτι διὰ τοῦτο ἐφάνη ὁ Χριστὸς, ὄχι καθήμενος, ἀλλὰ ἱστάμενος εἰς τὸν Πρωτομάρτυρα Στέφανον, διὰ τί ἐσηκώθη, λέγουσι, νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀθλητήν του, πάσχοντα διὰ τὴν ἀγάπην του, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός του μαρτυρέντα καὶ κηρύττοντα· ἢ καὶ ἐσηκώθη διὰ νὰ προσκαντήσῃ τὸν πρῶτον ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός του μαρτυρήσαντα, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Μάρτυρας γενόμενον ἀνδρείας παράδειγμα· καὶ ὅτι καθὼς ἐπροσηκώθη, καὶ ἐπροσκάντισε τὸν Στέφανον, ἔτζι προσηκόντεται καὶ προσκάντει καὶ τοὺς λοιποὺς Μάρτυρας τε, τοὺς ἀκολουθήσαντας εἰς τὸ τοῦ Στεφάνου παράδειγμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ Προφήτης, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ἄναρχος, καὶ ἀναίτιος, ἀλλ' ὅτι ἔχει ἀρχὴν καὶ αἰτίαν φυσικὴν τὸν Πατέρα.

4. „ Τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν Ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον „ παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα ".

Εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν τῆς Ἐπιστολῆς ἐσύγκρινεν ὁ Παῦλος τὸν Υἱὸν μὲ τοὺς Προφήτας, διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ ἀπιστίαν τῶν ἀκουόντων· πόρα δὲ πηγαίνωντας ἔμπροσθεν, δείχνει τὸν Χριστὸν ἀνώτερον ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους· καὶ ἔτζι κατ' ὀλίγον ὀλίγον φέρει τὸν ἀκροατὴν κοντὰ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς Θεότητος τοῦ Υἱοῦ· τὸ δὲ „ γενόμενος " αὐτὶ τοῦ ἀποδειχθεὶς νοεῖται, καθὼς ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης λέγει· „ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν ". (Ἰωαν. α'. 15.) ἤτοι ἀντιμότερος ἀπεδείχθη ἀπὸ ἐμένα· ἐπειδὴ ἐδῶ τὸ „ γέγονε " δὲν λέγεται περὶ οὐσιώσεως καὶ ὑπάρξεως· τὸ δὲ „ κεκληρονόμηκεν " ἐρρέθη βέβαια διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς, καθ' ὃ Θεὸς Λόγος, εἶχε παντοτε καὶ ἀϊδίως τοῦτο τὸ ὄνομα, ἤγουν τὸ νὰ ἦναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ καθὼς ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, καὶ παπεινὰ καὶ ὑψηλά· χάριν λόγου, ὅταν μὲν εἴπωμεν· „ μέγας ὁ „ ἄνθρωπος "· (Παρ. κ'. 6.) ἀπὸ τὸ καλλίτερον μέρος, ἤγουν ἀπὸ τὴν ψυχὴν, ὀνομάζομεν ὅλον τὸν ἄνθρωπον· ὅταν δὲ εἴπωμεν· „ ὁ ἄνθρωπός ἐστι γῆ καὶ σποδὸς " ἀπὸ τὸ χειρότερον μέρος, ἤγουν ἀπὸ τὸ σῶμα, ὅλον τὸν ἄνθρωπον ὀνομάζομεν· ἔτζι καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, ποτὲ μὲν, ἀπὸ τὰ αὐχήματα καὶ οἰκεῖα τῆς Θεότητος ὀνομάζομεν αὐτὸν ὅλον· ποτὲ δὲ ὀνομάζομεν αὐτὸν ἀπὸ τὰ παπεινὰ, καὶ οἰκεῖα τῆς ἀνθρωπότητος (1).

5. „ Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν Ἀγγέλων· „ Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον „ γεγέννηκά σε; (Ψαλμ. β'. 7.)

Πόθεν, λέγει, εἶναι φανερὸν, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους; ἀπὸ τὸ ὄνομα ὁποῦ ἔχει· ἐπειδὴ τὸ ὄνομα Υἱὸς, δηλοῖ τὴν φυσικὴν γνησιότητα, ὁποῦ ἔχει μὲ τὸν Πατέρα, καὶ τὸ νὰ γεννᾶται ἀπὸ αὐτὸν· διὸ, τι ἀνίσως καὶ ἦναι κατὰ χάριν Υἱὸς Θεοῦ, καὶ ὄχι κατὰ φύσιν, βέβαια εἶναι κατώτερος ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους· λοιπὸν τὸ „ Σήμερον γεγέννηκά „ σε " ἄλλοτι δὲν φανερόνει, πάρεξ ὅτι ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἀπὸ τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον, καθ' ὃν εἶναι ὁ Πατὴρ, εἶναι καὶ ὁ Υἱός· διότι καθὼς ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ καθ' ὃ Θεοῦ, λέγεται τὸ, ὤν· „ ἐγὼ γάρ „ εἰμί, φησιν, ὁ ὤν " (Ἔξοδ. γ'. 14.) ἀπὸ τὸν ἐνεστῶτος χρόνου, ὅς τις μάλιστα ἁρμόζει εἰς τὸν Θεόν (2)· ἔτζι καὶ τὸ „ σήμερον " λέγεται ἐπ' αὐτοῦ. Μερικοὶ δὲ τὸ „ σήμερον γεγέν- „ νηκά σε " δὲν ἐνόησαν διὰ τὴν προαιώνιον καὶ ἄχρονον γέννησιν τοῦ Υἱοῦ, ἀλλὰ διὰ τὴν χρονικὴν καὶ κατὰ σάρκα γέννησιν αὐτοῦ· διὰ τί καὶ αὐτὴ ἄωθεν ἦτον, μὲ τὸ νὰ ἔγινεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ μὲ εὐδοκίαν τοῦ Πατρός (3).

„ Καὶ

---

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι καὶ τὸ ῥητὸν τοῦτο, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον εἴρηται· „ ὡς γὰρ Θεὸς, ποιη- „ τὴς Ἀγγέλων, καὶ Δεσπότης Ἀγγέλων· ὡς δὲ ἄν- „ θρωπος, μετὰ τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνά- „ βασιν, κρείττων Ἀγγέλων ἐγένετο· ἐπειδὴ καὶ ἐλάτ- „ των ἦν Ἀγγέλων διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου· τὸν „ γὰρ βραχύτι παρ' Ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν „ Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου· ὥσπερ τοίνυν ἐ- „ λάττων ἦν Ἀγγέλων, ὡς ἄνθρωπος (ἐπειδὴ ἐκεῖνοι „ μὲν ἀθάνατον ἔχουσι φύσιν, οὗτος δὲ τὸ πάθος ὑ- „ πέμεινεν) οὕτω μετὰ τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνάβασιν κρείτ- „ των Ἀγγέλων ἐγένετο· ἐκάθισε γὰρ ἐπάνω πάσης „ Ἀρχῆς, καὶ Ἐξουσίας, καὶ Δυνάμεως, καὶ Κυριότητος, „ καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ „ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ". (Ἐφεσ. α'. 21.)

(2) Ὅθεν εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ Θεὸς „ ἦν μὲν ἀεὶ, καὶ ἔστι, καὶ ἔσται· μᾶλλον δὲ ἔστιν ἀεί· τὸ „ γὰρ ἦν καὶ ἔσται τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γενήματα, καὶ „ τῆς ῥευστῆς φύσεως· ὁ δὲ ὢν ἀεί, καὶ τοῦτο αὐτὸς ἑαυ- „ τὸν ὀνομάζει τῷ Μωϋσεῖ χρηματίζων ἐπὶ τοῦ ὄρους· „ ὅλον γὰρ ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν ἔχει τὸ εἶναι, μήτε ἀρ- „ ξάμενον, μήτε παυσόμενον, οἱονεί τι πέλαγος οὐσίας „ ἄπειρον καὶ ἀόριστον, πᾶσαν ὑπερεκπίπτον ἔννοιαν καὶ „ χρόνου καὶ φύσεως ". (Λόγ. εἰς τὰ Γενέθλια.)

(3) Ἕνας ἀπὸ τοὺς εἰπόντας τοῦτο εἶναι καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὅπου ἑρμηνεύων· „ ἐγὼ σήμερον γεγέν- „ νηκάσε οἰκειοῦται ὁ Πατὴρ τὸν κατὰ σάρκα γεν- „ νησιν τοῦ Υἱοῦ, διὰ τοῦτο εἶπε τό, σήμερον ". ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώρητος ἐπὶ τῆς χρονικῆς γεννήσεως ἐνόησε τὸ ῥητόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Καὶ πάλιν „ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς Πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσαι μοι εἰς „ Υἱόν ". (ά. Βασιλ. ζ'. 14.)

Τοῦτο τὸ ῥητὸν φανερὰ ἐῤῥέθη ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Υἱοῦ, ἐπειδὴ ὅταν ὁ Παῦλος ἐπιχειρήσῃ νὰ λέγῃ τὰ οἰκεῖα τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Υἱοῦ, ὅλα τὰ λέγει χωρὶς φόβον καὶ συστολήν. Ἡ φύσις λοιπὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἡ προσληφθεῖσα παρὰ τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἐκληρονόμησε τὸ γνήσιον ὄνομα τοῦ προσλαβόντος, ἤγουν τὸ, Υἱός, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ προσλαβὼν καὶ σωθεὶς μὲ αὐτὴν Λόγος· ἐκληρονόμησε δὲ τοῦτο, διατὶ ὑπέσυρεν ἐν τῇ ὑποστάσει ἐκείνου, καθὼς καὶ ὁ Ἄγγελος Γαβριὴλ εἶπε πρὸς τὴν Παρθένον ὅταν τὴν εὐηγγέλισε· „ διὸ καὶ τὸ γενώμενον Ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ ". (Λουκ. ά. 35.) Καὶ πάλιν· „ ἔσαι δὲ μέγας, καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται ". (αὐτόθ. 32.) Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα, κερδάνας ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους δὲν ἔλαβεν (1). Ἀνίσως δὲ καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς δικαίους ὠνομάσθησαν Υἱοὶ Θεοῦ „ Ἰδόντες γὰρ φησιν οἱ Υἱοὶ τοῦ Θεοῦ ". (ἤτοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴθ) (Γεν. ϛ'. 2.) ἀλλ' ὅμως κατὰ χάριν ἔτως ὠνομάσθησαν· ὁ δὲ Χριστὸς δὲν ὠνομάσθη Υἱὸς Θεοῦ κατὰ χάριν· ἀλλὰ ἡ Υἱότης ἐδόθη εἰς τὸ πρόσλημμα τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ ταυτότητα ὑποστατικήν· ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ὑπόστασις τοῦ Υἱοῦ, ἔγινεν ὑπόστασις καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

6. „ Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, „ λέγει ".

Ὁ μὲν Χριστὸς τὴν σύναρκον αὐτοῦ παρουσίαν ἔξοδον καλεῖ, ὡς ὅταν λέγῃ· „ ἐξῆλθεν „ ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ "· (Ματθ. ιγ'. 3.) καὶ πάλιν· „ ἐγὼ ἐκ τοῦ „ Θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἥκω ". (Ἰωαν. η'. 42.) (2) Καὶ πάλιν· „ ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ „ ἐξῆλθον· ἐξῆλθον παρὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν Κόσμον ". (Ἰωαν. ιϛ'. 27.) Καὶ ὁ Μιχαίας λέγει· „ Καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος ". (Μιχ. ε'. 2.) Καὶ πρεπόντως ὀνομάζει ὁ Χριστὸς ἔξοδον τὴν σύναρκον Παρουσίαν του· διατὶ ἡμεῖς ἤμεθα ἔξω ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὄχι τοπικῶς, ἀλλὰ προαιρετικῶς· ὅθεν ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς ἡμᾶς ὡσὰν πρέσβις καὶ ἐλτζῆς, καὶ συνομιλήσας, καὶ συναναστραφεὶς μὲ ἡμᾶς, καὶ καθαρίσας, μᾶς ἐφιλίωσε μὲ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα· ὁ δὲ Παῦλος ἐδῶ ἐκ τοῦ ἐναντίου εἴσοδον ὀνομάζει τὴν σύναρκον τοῦ Χριστοῦ Παρουσίαν, ἀπὸ μεταφορὰς ἐκείνων ὁπού κληρονομοῦν, καὶ λαμβάνουν μοιρασίαν καὶ κτήματά τινα· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ „ εἰσαγάγῃ " ἤγουν ὅταν ἐγχειρίσῃ ὁ Πατὴρ εἰς τὸν Υἱὸν τὴν οἰκουμένην· ἐπειδὴ τότε ἀπόκτησε τὴν οἰκουμένην ὁ Υἱὸς, θεληματικῶς εἰς αὐτὸν ὑποταχθεῖσαν, ὅταν ἐγνωρίσθη εἰς αὐτὴν διὰ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας· εἰσάγεται δὲ εἰς τὴν οἰκουμένην ὁ Υἱὸς, ὄχι μὲ ἄλλον τρόπον, παρὰ μὲ τὴν σάρκα καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος· ἐπειδὴ καθ' ὃ Θεὸς, ἦτον εἰς τὸν Κόσμον, καὶ ὁ Κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, ἀλλ' ὁ Κόσμος δὲν τὸν ἐγνώριζεν, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστής· „ ἐν τῷ Κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ Κόσμος „ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ Κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω ". (Ἰωαν. ά. 10.) Δείχνει δὲ ὁ Παῦλος τὸν Πατέρα ἐδῶ πῶς εἰσάγει τὸν πρωτότοκόν του Υἱὸν (3) εἰς τὴν οἰκουμένην, διὰ νὰ κάμῃ τὸν λόγον του ἀκολοπαράδεκτον. Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίου, καὶ ὁ Ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ πνεύματι· „ ὅτι Θεὸς ὁ Χριστὸς ", ἤτοι ἐνόη-

(1) Δεὺ ὠνομάσθησαν δὲ οἱ Ἄγγελοι ἡσὶ Θεοῦ κατὰ τὴν Οἰκουμένιον, ἵνα μὴ τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν μὴ ἐπιδέξηται τὸ κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν νομισθῇ, ἤτοι, ἵνα μὴ, διὰ τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν, νομισθῶσιν ἡσὶ Θεοῦ κατὰ φύσιν, καὶ οὐχὶ κατὰ χάριν. Ὁ θεῖος δὲ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος λέγει, ὅτι οἱ Ἄγγελοι λέγονται Θεοί, καθὼς καὶ οἱ ἄνθρωποι· „ εὑρήσεις δὲ ὅτι καὶ Θεὸς „ ἡ Θεολογία καλεῖ πάντας ὑπερτάτας καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀσίας, „ καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοθεωτάτους καὶ ἱερὰς ἄνδρας... καὶ „ τοὺς τῆς θεαρχικῆς Κρυφιότητος ὑπερσοφίας ἀπείροις ἐ„ ξηρημένους τε καὶ ὑπεραδρυμένους, καὶ μηδενὸς αὐτῇ „ τῶν ὄντων ἐμφερῶς ὀνομάζεσθαι κυρίως καὶ ὁλικῶς δυ„ νημένους· πλὴν ὅσα τῶν λογικῶν τε καὶ νοερῶν πρὸς τὴν „ ἕνωσιν αὐτῆς ὅση δυνάμις, ὁλικῶς ἀπέρριπται, καὶ „ πρὸς τὰς θείας αὐτῆς ἐλλάμψεις ὡς οἷόν τε ἀκαταλήπτως „ ἀτενίσασι, τῇ κατὰ δύναμιν, εἰ θέμις εἰπεῖν, θεο„ μιμησίᾳ, καὶ τῆς θείας ὁμωνυμίας ἠξίωται ". (Κεφ. ιβ'. περὶ οὐρανίου Ἱεραρχ.) Θεολογίαν δὲ ὀνομάζει ὁ Διονύσιος, κατὰ τὸν ἁγιώνυμον Μάξιμον, τὸ „ ἐγὼ εἰ„ μι Θεοί ἐστε ". (Ψαλμ. πά.)

(2) Τὸ μὲν, ἐξῆλθον, νοεῖται ἐπὶ τῆς ἀϊδίου γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ· τὸ δὲ, ἦκω, ἐπὶ τῆς χρονικῆς, κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Γρηγόριον.

(3) Ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ ὃς ἐστιν ἀρχὴ „ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν ". (Κολ. ά. 18.) πόσων λογιῶν λέγεται πρωτότοκος ὁ Χριστὸς, καθ' ὃ ἄνθρωπος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνόησαν τὸ „εἰσαγαγεῖν". ὅτι πρὸ μὲν τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας, ἔξω τῆς κτίσεως ἦτον ὁ Υἱὸς, ὄχι τοπικῶς, διὰ τὶ αὐτὸς εἶναι ὁπᾶ τὰ παῦτα πληροῖ, ἀλλὰ διὰ τὶ Θεὸς ὢν ἄκτιστος καὶ ἄσαρκος, δὲν εἶχε κἀνένα πρᾶγμα κοινὸν μὲ τὴν κτίσιν, καὶ τὺς ἀνθρώπυς· ὅταν δὲ ἐσαρκώθη, τότε ἐκοινώνησε μὲ τὴν κτίσιν, καθ' ὅτι ἤνωσε μὲ τὸν ἑαυτόν τε τὴν κτιστὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται, ὅτι εἰσήχθη καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὴν κτίσιν (1).

„Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πᾶντες Ἄγγελοι Θεοῦ". (Δεύτερ. λβ'. 43. Ψαλμ. ϙ'. 8.)

Ὅταν, λέγει, ὁ Πατὴρ εἰσαγάγῃ τὸν Υἱόν τε εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει, ἂς προσκυνήσωσιν αὐτὸν ὅλοι οἱ Ἄγγελοι τῦ Θεῦ· αὐτὸν δηλαδὴ τὸν μετὰ σαρκὸς ὄντα Υἱόν μυ· δείχνει δὲ καὶ μὲ τὰ λόγια παῦτα ὁ Παῦλος, ὅτι ὅσον εἶναι ὁ δεσπότης ἀνώτερος ἀπὸ τὺς δύλους, τόσον καὶ ὁ Υἱὸς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὺς Ἀγγέλυς. Λέγει δὲ παῦτα ὁ Παῦλος κατὰ παρομοίωσιν ἀνθρωπίνην, ὅτι, καθὼς ὅταν ἐμβάσῃ τινὰς εἰς μίαν οἰκίαν τὸν αὐθέντην καὶ κύριον τῆς οἰκίας, προσάζει νὰ τὸν προσκυνήσωσιν ὅλοι οἱ ἐν τῷ οἴκῳ διερισκόμενοι δῦλοι· ἔτζι καὶ ὁ Πατὴρ ἐμβάζωντας τὸν Υἱόν τε, φορῦντα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, μέσα εἰς τὴν οἰκουμένην, προσάζει τὺς δύλυς Ἀγγέλυς νὰ προσκυνήσωσιν αὐτὸν, ὡς Κύριον καὶ Δεσπότην τῆς οἰκουμένης (2).

7. „Καὶ πρὸς μὲν τὺς Ἀγγέλους λέγει· „ὁ ποιῶν τὺς Ἀγγέλους „αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα". (Ψαλμ. ργ'. 4.)

Ἰδὲ αὕτη εἶναι ἡ μεγαλωτάτη διαφορὰ, κατὰ τὴν ὁποίαν διαφέρει ὁ Υἱὸς ἀπὸ τὺς Ἀγγέλυς, ἤγουν διὰ τὶ, ὁ μὲν Υἱὸς, εἶναι ἄκτιστος, οἱ δὲ Ἄγγελοι, εἶναι κτίσματα καὶ ποιήματα· ἐπειδὴ καὶ τὸ „ποιῶν" δηλοῖ τὴν ἐκ τῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγωγὴν καὶ δημιουργίαν τῶν Ἀγγέλων· ὄχι μόνον δὲ μὲ τὺς Ἀγγέλυς, οἵτινες εἶναι ἡ κατωτέρα τάξις τῶν ἀΰλων νοῶν, ἔχει τὴν ἐξαίρετον παύτην καὶ μεγαλωτάτην διαφορὰν ὁ Υἱὸς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὺς Θρό-

---

(1) Ὁ δὲ Φώτιος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν τῦ Παύλυ· „ὅταν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην". ὅταν ἠὐδόκησεν ὁ Πατὴρ νὰ φανερωθῇ μετὰ τῆς σαρκὸς ὁ πρωτότοκός τε Υἱὸς εἰς ἐκείνυς ὁπού κατοικῦσι τὴν οἰκουμένην, τότε λέγει· „καὶ ἰδοὺ Ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ". (Ματθ. δ'. 11.) Καὶ πάλιν· „ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν ὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τὺς Ἀγγέλυς τῦ Θεῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τῦ ἀνθρώπυ". (Ἰωάνν. α'. 52.) Πρωτότοκον δὲ λέγει τὸν Υἱὸν, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ὄχι διὰ τὶ ἔχει καὶ δεύτερον Υἱὸν ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ διὰ τὶ ἔχει αὐτὸν σῶα καὶ μόνον γεννηθέντα ἐξ αὐτῦ· τὸ γὰρ πρωτότοκος λέγεται καὶ ἐπὶ τῦ πρώτως γεννηθέντος, κἂν καὶ δεύτερος γεννήσῃ τις δεύτερον Υἱόν.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος· „Ἀμφοτεράτε, καὶ τὸ, εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον, καὶ πρὸς τούτοις τὸ, προσκυνησάτωσαν, τὴν οἰκονομίαν αἰνίττεται"... ὅπω καὶ ὁ θεσπέσιος ἔφησεν Ἰωάννης· „ἐν τῷ Κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ Κόσμος δι' αὐτῦ ἐγένετο, καὶ ὁ Κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω· εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον" (Ἰωάνν. α'. 10.) ἐναντία δὲ εἶναί πως παῦτα δοκεῖ· εἰ γὰρ ἐν τῷ Κόσμῳ ἦν, πῶς ἦλθεν, εἰ δὲ ἦλθε, πῶς ἐν τῷ Κόσμῳ ἦν; ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Κόσμῳ ἦν, ὡς Θεὸς, καὶ ἦλθεν, ὡς ἄνθρωπος· ὅπω καὶ Μονογενὴς ἐστὶν, ὡς Θεὸς, καὶ πρωτότοκος, ὡς ἄνθρωπος, ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ὅπως ἀεὶ τὸ σέβας „παρὰ τῶν Ἀγγέλων ἐδέχετο· ἦν γὰρ ἀεὶ Θεὸς· προσεκύνησαν δὲ αὐτὸν καὶ ὡς ἄνθρωπον". Ὁ ἀνωτέρω δὲ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος ἀλαχῦ ἐν τῷ κατ' Εὐνομίε β'. Λόγῳ λέγει, ὅτι διὰ τὰ ῥητὰ τάτα δηλῦται ἡ δευτέρα τε Χρισῦ Παρουσία· „ἡ τὰ πάλιν προδηλοῖ τὴν ἐπὶ τέλει γενησομένην τῦ Δεσπότυ τῶν ὅλων ἐμφάνειαν προσαγορεύει· ὡς γὰρ ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησῦ πᾶν γόνυ κάμπτει ἐπουρανίων, ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων, καί τοι ὁ Υἱὸς, τὸ ἀνθρώπινον ὄνομα οὐκ ἔχει τῷ ὑπὲρ πᾶν εἶναι ὄνομα, ὅπω παρὰ πάσης τῆς ὑπερκοσμίε κτίσεως προσκυνεῖσθαι τὸν πρωτότοκον λέγει, τὸν δι' ἡμᾶς ὅπως ὠνομασμένον, πάλιν εἰς τὴν Οἰκουμένην εἰσιόντα, ὅταν κρίνῃ τὴν Οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαὸν ἐν εὐθύτητι". Καὶ πάλιν λέγει· „διὰ τῦτο ὁ ἅπαξ εἰσελθὼν εἰς τὴν Οἰκουμένην, πρωτότοκος γενόμενος ἐκ τῶν νεκρῶν τε καὶ ἀδελφῶν, καὶ πάσης τῆς κτίσεως, ὅταν πάλιν εἰσέρχηται εἰς τὴν Οἰκουμένην ὁ κρίνων τὴν Οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καθὼς ἡ προφητεία λέγει, οὐκ ἀποβάλλει τὸ πρωτότοκον τὸ ὄνομα, ὃ ἅπαξ ὑπὲρ ἡμῶν κατεδέξατο· ἀλλ' ὡς ἐν ὀνόματι Ἰησῦ πᾶν γόνυ κάμπτει, τῷ ὑπὲρ πᾶν ὄντι ὀνόματι, ὅπω καὶ τὸν ἐν τῷ ὀνόματι τῦ πρωτοτόκυ γενόμενον, προσκυνεῖ ἅπαντων Ἀγγέλων τὸ πλήρωμα, τῇ ἀναλήψει τῶν ἀνθρώπων ἐπευφραινόμενον". (Λόγ. γ'. κατ' Εὐνομίε)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θρόνους, καὶ Χερουβὶμ, καὶ Σεραφὶμ, καὶ μὲ ὅλας τὰς ἄλλας τάξεις, καὶ λειτουργικὰς δυνάμεις τῶν οὐρανίων οὐσιῶν· δὲν εἶπε δὲ ὁ ποιήσας, εἰς χρόνον ἀπεράσμενον, ἀλλὰ ὁ ποιῶν, εἰς χρόνον ἐνεστῶτα, ἤτοι ὁ συμπρῶν τὰς Ἀγγέλους εἰς τὸν λόγον ἐκεῖνον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκτίσθησαν (1)· ἔτζι ἐννοεῖται καὶ τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο τοῦ Κυρίου τὸ λέγον· „ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται“· (Ἰωαν. ε'. 17.) ἤτοι συνέχει καὶ συμπρεῖ, διὰ τῆς προνοίας καὶ συντηρητικῆς του δυνάμεως, τὰ κτίσματα ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν, καὶ ἐξεργάσθησαν ἤδη, καὶ φυλάσσει αὐτὰ καθὼς ἐξεργάσθησαν.

8. „Πρὸς δὲ τὸν Υἱὸν „ὁ θρόνος σου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος“. (Ψαλμ. μδ'. 7.)

Οἱ μὲν Ἄγγελοι, λέγει, εἶναι κτίσματα καὶ ποιήματα· ἐπειδὴ περὶ αὐτῶν εἶπεν ὁ Δαβὶδ τὸ „ὁ ποιῶν“· ὁ δὲ Υἱὸς, δὲν εἶναι κτίσμα, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐῤῥέθη περὶ αὐτοῦ τὸ „ὁ ποιῶν· ἀλλὰ εἶναι Βασιλεὺς, καὶ Δεσπότης, καὶ Θεός· διότι θρόνος μαρτυρεῖται εἰς αὐτὸν, καὶ θρόνος αἰώνιος· ὁ δὲ αἰώνιος θρόνος, εἶναι Βασιλείας, καὶ Δεσποτείας, καὶ Θεότητος σημεῖον. Σημείωσαι ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο εἶναι ἐναντίον τοῦ αἱρετικοῦ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, ὅς τις ἐβλασφήμει, πῶς ὁ Χριστὸς ὁ ἀληθὴς Θεὸς καὶ Βασιλεὺς αἰώνιος, εἶναι ψιλὸς ἄνθρωπος· ὁμοίως τὸ ῥητὸν αὐτὸ εἶναι ἐναντίον καὶ κατὰ τοῦ κτισματολάτρου Ἀρείου, τοῦ τὸν Υἱὸν κτίσμα βλασφημοῦντος (2).

„Ῥάβδος εὐθύτητος, ἡ ῥάβδος τῆς Βασιλείας σου“. (αὐτόθι.)

Ἰδοὺ καὶ ἄλλο σημάδι τῆς Βασιλείας τοῦ Υἱοῦ, ἡ ῥάβδος, ἤτοι τὸ Βασιλικὸν σκῆπτρον.

9. „Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν“. (αὐτόθι.)

Ταῦτα τὰ λόγια προσαρμόζονται εἰς τὸν Θεὸν Λόγον κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὡσὰν ὁποῦ ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ δέχεται τὰ παθητὰ ταῦτα.

„Διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου“. (αὐτόθι.)

Τοῦτο τὸ ῥητὸν εἶναι ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων, ἐναντίον τοῦ Σαβελλίου, καὶ ἐναντίον τοῦ Μαρκέλλου, ἐπειδὴ καὶ παρασαίνει δύω πρόσωπα, Θεὸν καὶ Θεόν· καὶ τοὺς Μαρκιωνισὰς δὲ τοῦτο τὸ ῥητὸν πολεμεῖ, οἵτινες νομίζουν πῶς δὲν ἔλαβε σάρκα ὁ Υἱὸς, ἐπειδὴ Θεότης δὲν χείεται, ἀλλὰ ἀνθρωπότης. Ἀποτείνεται λοιπὸν ὁ Δαβὶδ πρὸς τὸν Υἱὸν καὶ λέγει ἔτζι· ὁ Θεὸς, ἤγουν, ὦ Θεέ, ἔχρισέ σε ὁ Θεός σου, ἤγουν ἔχρισέ σε, ὁ Πατήρ σου μὲν, κατὰ τὴν Θεότητα, ὁ Θεός σου δὲ, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· „ἔλαιον δὲ ἀγαλλιάσεως“ ὀνομάζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· περισσότερον δὲ ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ψιλοὺς ἀνθρώπους ἐσυνήθισεν ὁ Θεός· ἐπειδὴ δὲν ἔλαβεν ὁ Χριστὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ μέτρου, καθὼς εἶπεν ὁ Ἰωάννης· „οὐ γὰρ ἐκ „μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα“· (Ἰωαν. γ'. 34.) ἀλλὰ ὁ Χριστὸς ἦτον ὡς ἐνεργούμενος ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, καθὼς ἦτον οἱ ἄλλοι ψιλοὶ ἄνθρωποι, Προφῆται, καὶ Πατριάρχαι, καὶ Ἅγιοι, ἀλλ' ἐχείσθη μὲ τὴν παρουσίαν καὶ ὅλα τοῦ χεύσματος, ἤτοι τοῦ Πνεύματος, καὶ ὅλα τοῦ

(1) Τοῦτο ἐρανίσθη ὁ Θεοφύλακτος ἀπὸ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον ὅπου λέγοντα· „τὴν ὧν ἐποίησεν „οἰκονομίαν τε καὶ συντήρησιν δηλοῖ, τό ποιεῖσθαι τοὺς „Ἀγγέλους αὐτοῦ Πνεύματα, καὶ θεμελιοῦσθαι τὴν γῆν „ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς· ἅπαξ ἡδρασμένα τε καὶ γε„γενημένα, καὶ τερεοῦσθαι βροντὴν, καὶ ἀστίζεσθαι „πνεῦμα, ὧν ἅπαξ μὲν ὁ λόγος ὑπέστη· συνεχὴς δὲ „καὶ νῦν ἡ ἐνέργεια“. (Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ)

(2) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος· „σαφῶς διὰ τούτων ἔ„δειξε, τοὺς μὲν Ἀγγέλους κτίσμασι ἔχοντας φύσιν, τὸν „δὲ μονογενῆ Υἱὸν ἄκτιστον καὶ ἴδιον· ὁ θρόνος σου „γὰρ φησιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ἐδίδαξε δὲ διὰ „τούτων ἡμᾶς, ὡς τό, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγα„λωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ἀνθρωπίνως εἰρηκεν, ὡς γὰρ „Θεὸς αἰώνιον ἔχει τὸν θρόνον, καὶ ἀνάρχου τοῦ Βα„σιλείαν, καὶ ἀτελεύτητον“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῦ χείοντος, ἤτοι τῦ Πατρὸς, καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος (1)· μέτοχοι δὲ τῦ Χριστῦ εἶναι ὅλοι οἱ Πνευματικοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες ἡγιάσθησαν μὲ τὴν αὐτὴν μέθεξιν τῦ Ἁγίου Πνεύματος· διὸ, τι καὶ οἱ ἐν τῇ παλαιῷ νόμῳ ὄντες τέλειοι καὶ Πνευματικοὶ, μὲ τὴν εἰς τὸν μέλλοντα ἔρχεσθαι Χριστὸν Πίστιν, ἔτυχον τῦ Ἁγίου Πνεύματος (2)· διὰ τῦτο καὶ χριστοὶ ὠνομάσθησαν, καθὼς γέγραπται· „μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου". (Ψαλμ. ρδ'. 15.) Καὶ οἱ ἐν τῇ χάριτι δὲ τῦ Εὐαγγελίου, καθαρώτερα ἔγιναν μέτοχοι τῦ Χριστῦ, ὡσαν ὁπῦ ἐκοινώνησαν τῦ Θανάτου εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, καὶ ἐχρίσθησαν μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἀγαλλιάσεως ἔλαιον, διὰ τὴ ἐλευθερόνει ἡμᾶς ἀπὸ τὴν λύπην καὶ σκυθρωπότητα τῆς ἁμαρτίας, καὶ μᾶς κάμνει νὰ χαίρωμεν διὰ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὅτι δὲ τὸ, ὁ Θεὸς, αὐτὶ τῦ ὦ Θεὲ, εἶναι, μάρτυς ἀξιόπιστος εἶναι ὁ ἐχθρὸς τῶν Χριστιανῶν Σύμμαχος, ὅπως ἐκδὺς τὸ ῥητόν· „Διὰ τῦτο ἔχρισέ σε, „Θεὲ, ὁ Θεός σου, ἔλαιον χαρᾶς παρὰ ἑταίρους σου". Σημείωσαι δὲ τὸ, ὁ Θεὸς, μετὰ τοῦ ἄρθρου λεγόμενον ἐπὶ τῦ Υἱῦ, διὰ τὺς Ἀρειανὺς ὁπῦ λέγουν, ὅτι τὸ τῦ Εὐαγγελίου ἐκεῖνο ῥητὸν „Καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος", μὲ τὸ νὰ ἦναι χωρὶς τὸ ἄρθρον, δὲν σημαίνει τὸν Υἱὸν πῶς εἶναι κυρίως Θεός (3).

10. „Καὶ σὺ κατ' ἀρχὰς Κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα „τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί". (Ψαλμ. ρβ'. 26.)

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ὅταν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην· διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃς τῦτο ἐσὺ, καὶ νομίσῃς ὅτι ὡς δῶρον ὕστερον ἐδόθη ἡ οἰκουμένη ἀπὸ τὸν Πατέρα πρὸς τὸν Υἱὸν, τῦτο χάριν πῶρα ἐδῶ δείχνει αὐτὸν δημιουργὸν αὐτῆς τῆς κτίσεως, ὄχι εἰς τὺς ἐσχάτους χρόνους, ἀλλ' ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχήν· ἔτσι δὲ ὁ λόγος, κρημνίζει τὴν αἵρεσιν Παύλου τῦ Σαμοσατέως· διὰ τὶ παρασαίνει, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πρὸ τῆς Παρθενίας Μαρίας κατὰ τὴν Θεότητα, ἐπειδὴ καὶ εἶναι δημιουργὸς τῆς κτίσεως· ἔτσι ὁ λόγος κρημνίζει καὶ τὸν Ἄρειον, ὅς τις ἐβλασφήμει, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ὑπηρέτης, μᾶλλον δὲ καὶ ὄργανον τῦ Πατρός· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς εἶπεν ὁ Παῦλος· „δι' οὗ καὶ τὺς αἰῶνας ἐποίησε"· καὶ ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Ἰωάννης· „πάντα δι' αὐτῦ ἐγένετο". (Ἰωάν. α'. 3.) διὸ, τι ἰδὲ πῶς αὐτὸς ὁ Υἱὸς ἐδῶ, κτίσης παρασαίνεται, καὶ ὄχι ὑπηρέτης καὶ ὄργανον τῦ Πατρός. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς ὁ Παῦλος σύνοι τὸν λόγον τῆς ἀκτίστου φύσεως τῦ Θεῦ Λόγου, ταυτὸν εἰπεῖν τῆς Θεολογίας, μὲ τὸν λόγον τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας, καὶ ποτὲ μὲν, λέγει τὰ ὑψηλὰ, καὶ Θεοπρεπῆ, διὰ ἐκεῖνο· ποτὲ δὲ, τὰ ταπεινὰ, καὶ ἀνθρωποπρεπῆ, διὰ ταῦτο.

11. „Αὐτοὶ ἀπολῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον πα-„λαιωθήσονται". (αὐτόθι)

12. „Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτὺς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ „ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι". (αὐτόθι)

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Παῦλος σὰν πρᾶγμα μεγαλίτερον ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τῆς κτίσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ τῦ Κόσμου μεταλλαγὴ καὶ μετασχημάτισις· ἐπει-

(1) Ὅρα τὸ ῥητὸν τῦ Θεολόγου ἐν τῷ ά. Κεφ. στίχ. ά. τῆς πρὸς Ῥωμαίους εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῶν λέξεων „Ἰησῦ Χριστῦ".

(2) Συμφώνως λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „καὶ „ἅμα μυστικός τις καὶ ἀπόρρητος ἔστω ὁ λόγος, σφόδρα „πιθανός ἐμοὶ γὲν, καὶ πᾶσι τοῖς φιλοθέοις, μηδενὸς „τῶν πρὸ τῆς Χριστῦ παρουσίας τελεωθέντων δίχα τῆς „εἰς Χριστὸν πίστεως τύπω τυχεῖν· ὁ γὰρ Λόγος, ἐπαρ-„ρησιάσθη μὲν ὕστερον καιροῖς ἰδίοις, ἐγνωρίσθη δὲ „πρότερον τοῖς καθαροῖς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐκ πολλῶν „δῆλον τῶν πρὸ ἐκείνου τετιμημένων". (Λόγῳ εἰς τὺς Μακκαβαίους)

(3) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸ τῦτο· „τὸ ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνο-„μίαν· διὰ τῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς ὁ Θεός σου κατὰ τὸ „ἀνθρώπινον εἴρηται· καὶ γὰρ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας τὰ πε-„ρὶ τῦ Ἐμμανουὴλ προθεσπίσας, καὶ τῦτο προσέθηκε· „πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ἀπειθῆ „πονηρίᾳ, τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν· (Ἡσ. ζ'. 16.) „καὶ ἡ χρῖσις δὲ ἡ τῆς Θεότητος, ἀλλὰ τῆς ἀνθρωπότητος „ἦν· τῦτο δὲ καὶ ἡ διαφορὰ διδάσκει· „ἔλαιον γάρ φησιν „ἀγαλλιάσεως παρὰ τὺς μετόχους σου".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπειδὴ ὅλα τὰ αἰσθητὰ κτίσματα ἔχουν νὰ ἀλλαχθοῦν παρὰ τοῦ Υἱοῦ ἀπὸ τὴν φθορὰν εἰς τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ τόσον εὔκολα, ὡσὰν νὰ ἤθελε τελείξῃ τινὰς σῦκα φόρεμα. Ἀνίσως δὲ ὁ Υἱὸς τόσον εὔκολα ἔχῃ νὰ κάμῃ τὴν εἰς τὸ καλλίτερον μετασχηματίσιν τῆς Κτίσεως, πῶς αὐτὸς δὲν ἦτον δυνατὸς νὰ ἐνεργήσῃ καὶ τὴν δημιουργίαν τῆς αὐτῆς κτίσεως, τὴν καπωτέραν ὅσαν τῆς μετασχηματίσεως (1); Ἀπὸ τὰ λόγια δὲ ταῦτα, ὄχι ὀλίγη παρηγορία προξενεῖται εἰς τοὺς Χριστιανούς, τὸ νὰ γνωρίσουν αὐτοὶ δηλαδὴ, πῶς δὲν ἔχουν νὰ μείνουν ἔτζι τὰ πράγματα, ἀλλὰ θέλουν μεταβληθῆν, καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς ὁ ὑπ' αὐτῶν προσκυνούμενος, μένει παύτοτε ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι" (2).

13. „Πρὸς τίνα δὲ τῶν Ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, „ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου"; (Ψαλ. ρί. 1.)

Ἰδὲ πάλιν καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα παρηγορεῖ καὶ παραθαρρύνει ὁ Παῦλος τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας Χριστιανούς, μὲ τὸ νὰ δείξῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ἔχουν νὰ νικηθοῦν οἱ ἐχθροί των, καὶ ὅτι οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, οἱ αὐτοὶ εἶναι καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἰδίου Χριστοῦ, ὅς τις ἔχει νὰ τοὺς ὑποπέσῃ, καὶ νὰ τοὺς καταπατήσῃ τελείως. Δὲν λέγει δὲ ὁ Πατὴρ, ὅτι ὑποπάσει τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Υἱοῦ του, διὰ τί ὁ Υἱός του εἶναι ἀδύνατος νὰ τοὺς ὑποπέσῃ, ὄχι· ἐπειδὴ, αὖ ὁ Υἱὸς τότε ἔχῃ νὰ κρίνῃ ἐκεῖ τοὺς ἐχθρούς του, πόσῳ μᾶλλον εἶναι δυνατὸς ἐδῶ νὰ τοὺς ὑποπάσῃ (3); διὰ τί λοιπὸν λέγει τοῦτο ὁ Πατήρ; διὰ νὰ δείξῃ τιμὴν πρὸς τὸν Υἱόν του· ἐπει-

---

(1) Ἡ δὲ τοῦ Θεοδωρίτου ἑρμηνεία αὐτή ἐστιν· „ἔδειξεν αὐτὸν τὸν ἁπάντων Δημιουργόν· διὰ γὰρ ὁράτου, καὶ γῆς, πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς περιέλαβεν· ἐδίδαξεν ὡς ἀτρεπτός τε καὶ ἀναλοίωτος· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, αὐτοὶ ἀπολοῦνται· σὺ δὲ διαμενεῖς· ἐδήλωσε καὶ τῆς κτίσεως τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολὴν ὑπ' αὐτοῦ γενησομένην· αὐτὸς δὲ τὸ ἄναρχον, καὶ ἀνώλεθρον· σὺ γάρ φησιν ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν· ὁ γὰρ ἐγενόμην, ἀλλὰ εἶ· ὅδε ἀλλοίωσιν δέχῃ τινὰ, καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς εἶ· δηλοῖ δὲ παῦτα καὶ τὸ ἀπαθὲς τῆς Θεότητος· εἰ γὰρ αὐτὴ πέπονθε, πῶς ἡ αὐτή ἐστιν; ἠλλοίωται γάρ· καὶ ἡ τρεῖς ἡμέρας ἐν τῷ θανάτῳ πεποίηκεν, ἐξέλιπε τὰ ἔτη". Σημείωσαι δὲ ὅτι διὰ τοῦτο ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγουσιν, ὅτι ἡ εἰς τοῦτο ἀφθαρσία ἀλλαγὴ καὶ μεταβολὴ τῆς κτίσεως εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τοῦτο δημιουργίαν τῆς κτίσεως, καθ' ὅτι τὸ εὖ εἶναι, καὶ τὸ ἀεὶ εὖ εἶναι, ὅπερ ἔχει νὰ ἀποκτήσῃ ἡ κτίσις διὰ τῆς εἰς ἀφθαρσίαν μεταβολῆς, εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ τὸ ἁπλῶς εἶναι τῆς αὐτῆς κτίσεως, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ κακῶς, καὶ φεῦ εἶναι τῆς αὐτῆς κτίσεως, ὅπερ ἀπόκτησεν αὕτη, διὰ τῆς φθορᾶς ὅπου πάρα πάσχει· διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ θέλουν, ὅτι εἰς τοὺς κολαζομένους, τοὺς ἐχόντας τὸ ἀεὶ φεῦ εἶναι, ἦτον συμφερώτερον νὰ μὴ ἔχουν οὐδὲ τὸ ἁπλῶς εἶναι καὶ τοῦτο τῆς αὐτῆς δημιουργίαν, ἤπερ σωφέρουν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ ἤθελαν γεννηθῆν ὁλότελα, καθὼς εἶπε περὶ τοῦ Ἰούδα ὁ Κύριος.

(2) Γλαφυρὰ δὲ εἶναι καὶ ἐκεῖνα ὁπου λέγει περὶ τῆς ἀτρεψίας τοῦ Θεοῦ ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος, σωστήνοντα εἰς τοῦτο ἑρμηνείαν τὸ ῥητὸν τοῦτο· „τί τοίνυν ὁ Θεός μου; „ἄτρεπτος, τρέπων τὰ πάντα· οὐδέποτε ἀρχαῖος, ἀνακαινίζων ἅπαντα, καὶ εἰς παλαιότητα ἄγων τοὺς ὑπερηφάνους, καὶ οἱ μὴ οἴδασι· ἀεὶ ἐνεργῶν· ἀεὶ σωζόμενος καὶ μὴ δεόμενος· ζητῶν, καὶ κτᾶ μηδὲν σὺ ἄπεσι· μετανοῶν, καὶ οὐκ ἀθυμῶν· ὀργίζῃ, καὶ ἠρεμεῖς· μεταβάλλεις τὰ ἔργα σου, καὶ οὐκ ἀμείβεις βουλήν· ἀποδέχῃ ὅπερ εὑρίσκῃ, καὶ οὐδέποτε ἀπο-

„βάλλεις· ἐπιδανείζῃ τε ὦ, τι πέρ ὀφείλεις· καὶ τίς „ἔχει τι, ὅπερ οὐκ ἔστι σόν; ἀποδίδοις τὰ ὀφειλόμενα, „μηδενὶ ὀφείλων· δωρεὰν δίδους τὰ ἐφειλόμενα, μηδὲν „ἀποβάλλων". (Βιβλ. ά. τῶν ἐξομολογήσεων, Κεφ. β'.) Περὶ τῆς ἀτρεψίας τοῦ Θεοῦ λέγει καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· „παρ' ᾧ οὐκ ἐνὶ παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς „ἀποσκίασμα". (Ἰάκ. ά. 17.) καὶ ὁ Μαλαχίας λέγει· „ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν οὐκ ἠλλοίωμαι". (Μαλαχ. γ'. 6.) λέγει δὲ καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος· „σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι· „δι' ὧν τὸ ἀναλοίωτον τε καὶ τὸ ἰδιον ὑπογράφει τῆς „φύσεως". (Λόγ. γ'. κατ' Εὐνομίου.)

(3) Ὅσον καὶ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην Κεφ. ιέ. στίχ 25. λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Υἱὸς θέσται τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας του· „δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἐγκαλεῖ καὶ ἐκεῖ λέγει παρακάτω, ὅτι ὁ Πατὴρ ὑποτάσσει τὰ πάντα εἰς τὸν Υἱόν· ὅτι δὲ τὰ ῥηθὲν τοῦτο εἶπεν ὁ Δαβὶδ περὶ τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστὸς τὸ ἐμαρτύρησε λέγων πρὸς τοὺς Φαρισαίους· „τί ὑμῖν „δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ, τίνος Υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ „τοῦ Δαβίδ· λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν Πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων· „εἶπεν ὁ Κύριος „τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς „ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ „αὐτὸν Κύριον, πῶς Υἱὸς αὐτοῦ ἐστι"; (Ματθ. κβ'. 42.) Τὸ δὲ ῥηθὲν τοῦτο ὅπως ἑρμηνεύει ὁ σοφὸς Φώτιος· „ἀνήνεγκε τοίνυν τοῦτο τῇ ἀπαρχῇ τῆς φύσεως τὸ ἡμέτερον, τῷ Πατρί· καὶ τοῦτο ἐθαύμασε τὸ δῶρον ὁ Πατήρ, καὶ διὰ τὴν ἀξίαν τῶν προσενεγκάντων, καὶ διὰ τὸ „ἄμωμον τῶν προσενεχθέντων, ὡς οἰκείαις αὐτοῦ δέξασθαι χερσί, καὶ θεῖναι πλησίον τὸ δῶρον, καὶ εἰπεῖν· „κάθου ἐκ δεξιῶν μου" τὸ καθοῦ δὲ εἶπεν, ὄχι διὰ νὰ δείξῃ ὅτι κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν ἐπάλμα ὁ Υἱὸς νὰ καθίσῃ, ἀνίσως δὲν ἐπροσάξατο· μὴ γένοιτο! ἀλλὰ τοῦτο ἔτζι εἶπε, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσύ, πῶς ὁ Υἱὸς εἶναι ἄναρχος καὶ ἀναίτιος· ὅτι δὲ εἶναι ὁμότιμος μὲ τὸν Πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπειδὴ τὸ νὰ ὀργίζεται ὁ Πατὴρ ἐναντίον εἰς τὰς ἐχθρὰς τοῦ Υἱοῦ, τοῦτο πῶς δὲν εἶναι μεγάλη τιμὴ τοῦ Υἱοῦ, ἢ πῶς δὲν εἶναι σημεῖον τῆς πολλῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὸν Υἱόν του; Ὅρα δὲ καὶ εἰς τὸ ιέ. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης στίχ. 25. 26. 27. 28. ὅπου πλατύτερον εἴπομεν περὶ τῆς ὑποταγῆς ταύτης.

14. „Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λατρευτικὰ πνεύματα, πρὸς διακονίαν ἀπο-„στελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν“;

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα σημαίνει ὁ Ἀπόστολος τὰ φρονήματα τῶν αἱρετικῶν, καὶ παρηγορεῖ μεγάλως τοὺς Χριστιανούς, μὲ τὸ νὰ δείχνῃ πῶς ὁ Θεὸς ἔχει πολλὴν πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν δι' αὐτούς· ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀγγέλους, ὁποῦ ὑπερέχουν τοὺς ἀνθρώπους, αὐτοὺς ἐδιόρισε νὰ ὑπηρετοῦν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Παῦλος λέγει τὸν λόγον τοῦτον διὰ μερικούς, ὁποῦ ἐπρόσεχαν εἰς τοὺς Ἀγγέλους, καὶ ἐσέβοντο ἀνθρώπους περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὸν λόγον τοῦτον λέγει ὁ Ἀπόστολος διὰ ὅλους τοὺς Ἑβραίους, οἵτινες ἦτον προσκολλημένοι εἰς τὸν νόμον, ὁποῦ ἐδόθη διὰ μέσου τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἀκολούθως εἶχον προσπάθειαν εἰς τὰς διακονίας τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἐπροτίμων αὐτοὺς καλλίτερα ἀπὸ τὸν Χριστόν (1). Μὴ προσέχετε λοιπόν, λέγει, ὦ Χριστιανοί, εἰς τοὺς Ἀγγέλους ὑπὲρ τὸ πρέπον, μὴ δὲ προτιμᾶτε αὐτοὺς τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἄγγελοι εἶναι ὁμόδουλοι μὲ ἐσᾶς. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος ὀλίγω διαφορὰ δίδει ἀνάμεσα εἰς τοὺς Ἀγγέλους καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· διότι, τί ἀγκαλὰ καὶ κατὰ φύσιν, πολλὴ διαφορὰ ἔχουν οἱ Ἄγγελοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ὅμως ὁ Παῦλος κοντὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἔβαλε καὶ τοὺς Ἀγγέλους· καθ' ὅ, τι τὰ κτίσματα καθ' ὃ κτίσματα, ὀλίγον διαφέρουσιν ἀναμεταξύ των, κατὰ τὸ ὑπεροχικὸ δηλαδὴ, ἢ κατὰ τὴν ἐλάττωσιν. Διηκόνησαν δὲ οἱ Ἄγγελοι, καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν μὲν, πολλαῖς φοραῖς, καὶ εἰς τὴν Νέαν δὲ, πάμπολλαις φοραῖς ὀπτανόμενοι εἰς τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τοὺς ποιμένας εὐαγγελιζόμενοι, καὶ εἰς τὸ μνημεῖον καθεζόμενοι, καὶ τὴν Ἀνάστασιν εἰς τὰς Μυροφόρους μηνύοντες, καὶ ἐν τῇ Ἀναλήψει διδάσκοντες τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι ἔτζι πάλιν θέλει ἔλθῃ ὁ Κύριος· καὶ εἰς τὸν Κορνήλιον δὲ Ἄγγελος ἐφάνη, καὶ εἰς τὸν Φίλιππον, καὶ εἰς τὸν Πέτρον ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ εἰς πάμπολλα ἄλλα μέρη. Σημείωσαι δὲ ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι τῶν Ἀγγέλων ἔργον εἶναι, τὸ νὰ διακονῇ τινας εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αὐτὸ εἶναι ἔργον τοῦ ἰδίου Χριστοῦ, ὅστις διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὸν Κόσμον, διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους· ὥστε δὲν πρέπει νὰ ἀμελῇ τινὰς τὴν τοιαύτην διακονίαν τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀγγελοπρεπὴς, καὶ χρυσομίμητον ἔργον (2).

ΚΕ-

τέρα, δηλονότι καὶ ὁ τόπος τῆς καθέδρας, ἤγουν τὰ δεξιὰ, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὁμοτιμίαν· ἐδήλωσε δὲ καὶ ἀνωτέρω ὁ Παῦλος εἰπὼν, ἐκάθισεν ἀφ' ἑαυτοῦ, χωρὶς νὰ ἀκούσῃ πρότερον, κάθου· ἢ ὁ Προφήτης θέλοντας νὰ φανερώσῃ τὴν βάλησιν καὶ συγκατάθεσιν τοῦ Πατρὸς εἰς τὸ νὰ καθίσῃ ὁ Υἱὸς ἐκ δεξιῶν του, καὶ μὴ δυνάμενος ἄλλως νὰ τὴν παραστήσῃ, ἐμεταχειρίσθη τὸ, κάθου, ῥῆμα. Μεγάλον λοιπὸν εἶναι τὸ νὰ καθίσῃ ὁ Χριστὸς εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρός, καὶ ὑπερβαίνει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ ὅλην τὴν κτίσιν· πλὴν καὶ τοῦτο ἀνθρωπίνως περὶ αὐτοῦ λέγεται· ἐπειδὴ καθ' ὃ Θεὸς, αἰώνιον ἔχει τὸν θρόνον του εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ὡς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος· ἐπειδὴ τὴν δόξαν ταύτην ὁποῦ ἔλαβε μετὰ τὸ πάθος καὶ τὸν σταυρόν, δὲν τὴν ἔλαβε καθ' ὃ Θεὸς, ἀλλὰ καθ' ὃ ἄνθρωπος, ἔλαβεν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶχεν ὡς Θεός· ἐπειδὴ δὲν ἦτον πρῶτον παπποὺς, καὶ ὑἱώθη· ἀλλὰ Υἱὸς ὢν πρότερον, καὶ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαβών... διὸ καὶ ἔλεγε· „δόξασόν με Πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶ-„χον, πρὸ τοῦ τὸν Κόσμον εἶναι παρὰ σοί“. (Ἰωάνν. ιζ'.) ὡς ἄνθρωπος λοιπὸν ἀκούει· „κάθου ἐκ δεξιῶν „μου“, ἐπειδὴ ὡς Θεὸς, αἰώνιον ἔχει τὸ κράτος· τὸ δὲ ἕως, ὁποῦ λέγει ἐδῶ, δὲν ἀναιρεῖ τὸ μετὰ ταῦτα, ὅτι δηλαδὴ ἀφ' οὗ πεθοῦν οἱ ἐχθροί του ὑποπόδιόν του, δὲν ἔχει νὰ κάθεται ἐκ δεξιῶν· ἄπαγε! ἀλλὰ θέλει νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο, ὅτι δὲν θέλει ἀδυνατίσει ὁ Χριστὸς νὰ βάλῃ ὅλους τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας του· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· „τὸ ἕως, οὐ πάντως ἀντι-„διαιρεῖται τῷ μέλλοντι· ἀλλὰ τὸ μὲν ἕως μὲν τοῦδε, „τίθησι, τὸ μετὰ τοῦτο δὲ, οὐκ ἀναίνεται“. (Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Θεοφυλάκτου εἰς τὸν 25. στίχ. τοῦ ιέ. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης.

(1) Καθὼς δηλαδὴ καὶ οἱ Κολασσαεῖς εἶχον τοιοῦτον φρόνημα, καὶ ὅρα εἰς τὸ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Κολασσαεῖς στίχ. 18.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸ ῥητὸν τοῦτο οὕτως ἑρμηνεύει· „ἱκανῶς καὶ τὴν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον διαφορὰν ἐδει-„ξεν· ὁ μὲν γὰρ φησιν ἐκ δεξιῶν κάθηται· ὅσοι δὲ, „ὡς διάκονοι πέμπονται, τῆς ἀνθρώπων σωτη-„ρίας“.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „ Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι ".

Ἐπειδὴ, λέγει, ὁ Χριστὸς ὅπου ἐλάλησεν εἰς ἡμᾶς, ἔχει τόσῳ μεγάλῳ ὑπεροχὴν ἀπὸ τοὺς Προφήτας, καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους τοὺς διακονήσαντας εἰς τὴν Παλαιάν· διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οἱ πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστὸν, πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τὰ λόγια ὅπου ἐλάλησε μὲν ὁ Χριστὸς, ἡμεῖς δὲ τὰ ἠκούσαμεν, καὶ νὰ προσέχωμεν εἰς αὐτὰ περισσότερον παρὰ εἰς τὰ λόγια τοῦ παλαιοῦ Νόμου. Πλὴν δὲν εἶπεν ἔτζι τοῦτο φανερῶς ὁ Ἀπόστολος, διὰ νὰ μὴ κτυπήσῃ τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας δύθυς εἰς τὴν ἀρχήν· ἔδωκε δὲ αἰτίαν νὰ συλλογισθοῦν ἐκεῖνοι τοῦτο ἀπὸ λόγου των· δὲν εἶπε δὲ ταῦτα ὁ Παῦλος συγκρίνωντας τὴν Παλαιὰν μὲ τὴν Νέαν· μὴ γένοιτο! ἀλλὰ τὰ εἶπε κατὰ τὸ φρόνημα τῶν Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι εἶχον μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τὴν Παλαιάν, καὶ ἐτίμων αὐτὴν, τὴν δὲ Νέαν ἐκαταφρόνευν.

„ Μήποτε παραῤῥυῶμεν ".

Ἤγουν ἡμεῖς οἱ πιστεύσαντες Χριστιανοὶ πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, μήπως καὶ ἠθέλαμεν γλυστρίσωμεν εἰς κάνενα κρημνὸν, καὶ ἀπολεσθῶμεν· ἐδανείσθη δὲ τὴν λέξιν ταύτην ὁ Παῦλος ἀπὸ τὰς Παροιμίας τοῦ Σολομῶντος, ὅπου γέγραπται· „ Υἱὲ μὴ „ παραῤῥυῇς· τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ ἔννοιαν ". (Παρ. γ'. 21.) διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὴν λέξιν αὐτὴν, πόσον εὔκολον εἶναι νὰ γλυστρίσῃ καὶ νὰ πέσῃ τινὰς, καὶ πόσον δύσκολον εἶναι τὸ νὰ σηκωθῇ, ἀφ' οὗ γλυστρίσῃ μίαν φοράν· δι' ὅ,τι ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ὅπου παρασυρθῇ καὶ παραπέσῃ, δύσκολα ἠμπορεῖ νὰ ἐπαναγυρίσῃ, καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὴν πρώτην τοῦ τάσιν.

2. „ Εἰ γὰρ ὁ δι' Ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος, ἐγένετο βέβαιος ".

Ἰδὲ ἐδῶ καθαρὰ φανερόνει τὸν σκοπόν του ὁ Ἀπόστολος εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, τὸν ὁποῖον αἰνιγματωδῶς ἐφανέρωνεν, ὡς προεῖπομεν· λόγον δὲ δι' Ἀγγέλων λαληθέντα πρέπει νὰ νοήσωμεν, ἢ τὸν Δεκάλογον, ἤτοι τὰς δέκα ἐντολὰς τοῦ παλαιοῦ Νόμου· δι' ὅτι ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἦτον Ἄγγελοι παρόντες ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τοῦ Σινᾶ, ὅταν ὁ νόμος ἐδίδετο, οἵτινες εἶχον τὴν ἐπισασίαν τοῦ γένους τῶν Ἑβραίων, (ὁποῖος μάλιστα ἦτον ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ) καὶ οἵτινες ἔκαμναν τὰς φωνὰς τῶν σαλπίγγων, καὶ τὸ πῦρ, καὶ τὸν γνόφον, καθὼς καὶ εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας γέγραπται· „ διαταγεὶς (ὁ νόμος δηλαδὴ) δι' „ Ἀγγέλων ". (Γαλ. γ'. 19.) Καὶ εἰς τὰς Πράξεις· „ οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διατα- „ γὰς Ἀγγέλων " (Πράξ. ζ'. 53.) (1)· ἢ λόγον ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος ὅλα τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ, τὰ ἐν τῇ Παλαιᾷ διὰ τῶν Ἀγγέλων οἰκονομηθέντα, οἷον τὰ ἐπὶ τῶν Σοδομιτῶν (Γεν. 19.)· τὰ ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ κλαυθμῶνος εἰς τὸν καιρὸν τῶν Κριτῶν· (Κριτ. β'. 1.) τὰ ἐπὶ τοῦ Σαμψὼν (Κριτ. ιγ'.)· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὁ δι' Ἀγγέλων λαληθεὶς νόμος, ἀλλὰ λόγος, διὰ νὰ φανερώσῃ τὰ τοῦ Θεοῦ προστάγματα ταῦτα. Ὅλα λοιπὸν, λέγει, αὐτὰ, ἔγιναν βέβαια, ἤγουν ἀληθινὰ, καὶ ἡ φοβέραις ὅπου ἔκαμεν ὁ Θεὸς, ὅλαις ἀπέβησαν εἰς ἔργον, καὶ κάνενα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἔγινε ψεύδες. Ὁ σκοπὸς δὲ τοῦ Ἀποστόλου, διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ταῦτα, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, εἶναι ὅτος· ὅτι αὖ τὰ διὰ τῶν Ἀγγέλων λαληθέντα ἐτελείωσαν ὅλα καὶ ἔγιναν, πόσῳ μᾶλλον θέλει γένει τὰ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ λαληθέντα (2);

„ Καὶ·

---

(1) Ὅρα καὶ τὰ ὑποσημείωσιν εἰς τὸ γ'. τῆς πρὸς Γαλάτ. εἰχ. 19.

(2) Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ τῇ „ παραινέσει πάλιν σωτηρίζεσθαι παρεξέτασιν, καὶ δείκνυσιν „ ὅσον ὑπέρκεινται τῶν νομικῶν διατάξεων ἡ τῶν Εὐαγ- „ γελικῶν διδασκαλία· τῇ γὰρ θέσει τοῦ Νόμου Ἀγ- „ γελοι διακόνων, ἐνταῦθα δὲ, αὐτὸς ὁ τῶν Ἀγγέλων „ Δεσπότης πρῶτος τὴν σωτήριον διδασκαλίαν προσήνεγ- „ κε· διεδέξαντο δὲ παύτην οἱ τῆς ἀποστολικῆς ἀπο- „ λαύσαντες χάριτος· καὶ ὁ μὲν Νόμος, λόγος ἦν, τὸ „ πρακτέον ὑποδεικνύς, ἡ δὲ τοῦ Κυρίου διδασκαλία, „ τῆς αἰωνίου πρόξενος σωτηρίας ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ πᾶσα παράβασις, καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν".

Ὄχι, λέγει, ἄλλη μὲν παράβασις ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ἤγουν ἔλαβε τὴν ἐκδίκησιν καὶ τιμωρίαν, ἄλλη δὲ ὄχι· ἀλλὰ ἁπλῶς κάθε παράβασις ἔλαβε τὴν ἐκδίκησιν, καὶ καμμία δὲν ἔμεινεν ἀνεκδίκητος· τὴν κόλασιν δὲ, καὶ τιμωρίαν, ὀνομάζει μισθαποδοσίαν ὁ Παῦλος, καὶ μᾶλλον ὅπου τὸ ὄνομα τῆς μισθαποδοσίας εἶναι εὔφημον, καὶ τίθεται ἐπὶ τῶν δυσφήμων καὶ ἀγαθῶν πραγμάτων· ἀλλ' ὅμως ὁ Ἀπόστολος δὲν φροντίζει ὀνομάτων καὶ λέξεων· ἀλλὰ καὶ τὰ εὔφημα ὀνόματα βάλλει εἰς πράγματα δύσφημα, καὶ ἀντιστρόφως τὰ δύσφημα ὀνόματα, τὰ βάλλει εἰς πράγματα εὔφημα.

3. „Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα, τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας";

Ἐκεῖ μὲν ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, λόγον· „ὁ δὲ Ἀγγέλων „λαληθεὶς λόγος"· ἐδῶ δὲ εἰς τὴν Νέαν τὴν Εὐαγγελίαν εἶπε, σωτηρίαν· διότι ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν Παλαιὰν ἐγίνετο σωτηρία, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐγίνετο σωτηρία μεγάλη· διὰ τί οἱ τῆς παλαιᾶς, νόμος φύλακες ἐσφίζοντο μόνον ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἐχθρὰς, καὶ ἐλάμβανον εἰς μισθὸν τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ τῆς γῆς· τοῦτον εἰπεῖν, ἡ σωτηρία ἐκείνων ἦτον μόνον σωματικὴ, καὶ προσωρινή· ἡ σωτηρία δὲ, ὅπου χαρίζει τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον καὶ ἡ Νέα Γραφὴ, εἶναι πολλὰ μεγάλη· διὰ τοῦτο καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος τηλικαύτην· ἐπειδὴ ἐδῶ ἐν τῇ Νέᾳ χάριτι, καὶ Γραφῇ, ἔγινε θανάτου κατάλυσις, δαιμόνων ἀπώλεια (1), καὶ ἐρημῶν Βασιλεία· καὶ ἁπλῶς, ἡ σωτηρία αὕτη εἶναι ψυχικὴ καὶ αἰώνιος, περὶ τῆς ὁποίας προεῖπεν ὁ Ἡσαΐας· „Ἰσραὴλ σώζεται ὑπὸ Κυρίου σωτηρίαν αἰώνιον". (Ἡσ. μέ. 17.) Ταῦτα δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἡ σωτηρία ἐπροξενήθησαν εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τῶν λόγων τῶν ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ λαληθέντων, καὶ ὄχι ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων.

„Ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκου-„σάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη".

Διὰ νὰ κάμῃ ἀξιόπιστον τὸν λόγον του ὁ Ἀπόστολος, ἀκολούθως λέγει, ὅτι ἡ σωτηρία αὕτη ἡ ψυχικὴ καὶ αἰώνιος, δὲν ἐλαλήθη διὰ μέσου Προφητῶν, καὶ Ἀγγέλων, ἀλλὰ ἐλαλήθη ἀμέσως ἀπὸ αὐτὸν τὸν Δεσπότην τῶν Προφητῶν, καὶ Ἀγγέλων, καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν πρῶτον ἔλαβε τὴν ἀρχήν της· ἔπειτα ἀπὸ ἐκεῖ μετεδόθη καὶ εἰς ἡμᾶς, βεβαίως, καὶ πιστῶς, διὰ μέσου τῶν Ἀποστόλων, τῶν αὐτοπτῶν καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ λόγου· τὸ ὁποῖον τοῦτο λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Εὐαγγελίου του· „καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς „αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου". (Λουκ. ά. 2.) Πῶς δὲ εἰς ἄλλο μέρος λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν ἤκουσε τὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ ἀνθρώπους; ὅπου γράφει πρὸς τοὺς Γαλάτας· „Παῦλος Ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου". (Γαλ. ά. 1.) Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐκεῖ μὲν εἰς τοὺς Γαλάτας, ἦτον μεγάλη, καὶ κατεπείγουσα ἀνάγκη νὰ συσήσῃ ὁ Παῦλος τὸν ἑαυτόν του, ὅτι δὲν εἶναι ἀνθρώπων μαθητὴς, ἐπειδὴ καὶ ἐκατηγορεῖτο ἀπὸ τοὺς Γαλάτας πῶς δὲν ἤκουσεν ἀμέσως τοῦ Κυρίου, καθὼς οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι· καὶ διὰ τοῦτο ἐκινδύ-

(1) Ἀρμόδιον εἶναι νὰ σημειώσωμεν ἐδῶ ἐκεῖνο ὁπου εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸ Γεροντικόν, διὰ νὰ γνωρίσῃ καθείνας πόσον ὑπερέχει ἡ Νέα Γραφὴ ἀπὸ τὴν Παλαιάν. Μετεσχηματίσθη ποτὲ ὁ Διάβολος εἰς εἶδος ἀνθρώπου, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν καλύβην ενὸς διορατικοῦ Γέροντος, ἄνοιξε τὴν Παλαιὰν Γραφὴν, καὶ ἀνεγίνωσκε λόγια τινα ἐν αὐτῇ ὑποφιθυρίζωνται· ὁ δὲ Γέρων τῷ διορατικῷ Πνεύματι γνοὺς, ὅτι ἔστιν ὁ Διάβολος, ἠρώτησεν αὐτὸν τί ἀνεγίνωσκεν· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· τὴν Παλαιάν· ἀνταπεκρίθη δὲ ὁ Γέρων πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπε· τὴν δὲ Νέαν οὐκ οἶδατε; καὶ θύθις μὲ τὸν λόγον αὐτὸν ἀφαντος ἐγένετο ὁ Διάβολος, μὴ ὑπομείνας νὰ ἀκούσῃ οὐδὲ αὐτὸ τὸ φιλόν ὄνομα τῆς Νέας, ἀλλ' ὥσπερ ἀπὸ ἀσκαφλῶ, ὅπως ἀπὸ μόνην τὴν ἀκοὴν καταφλεγείς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι εἰς ὅπιον οἶκον εὑρίσκεται τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον (ὅπερ ἐστὶ Νέα Γραφὴ) ἐκεῖσε δὲν μένει ὁ Διάβολος, ἀλλὰ φεύγει· „ἃ γὰρ ἐν οἰκίᾳ, ἔνθα ἂν Εὐαγγέλιον „ᾖ κείμενον, ἢ πολιτεία προσελθὼν ὁ Διάβολος, πολ-„λῷ μᾶλλον ψυχῆς νοήματα τοιαῦτα περιφρύσεις οὐχ' „ἁψεταί ποτε, οὐδὲ ἐπιβήσεται δαίμων". (Ὁμιλ. λβ. εἰς τὸν Ἰωάννην.) Φοβᾶται δὲ τὴν Νέαν Γραφὴν ὁ Διάβολος, διὰ τί αὐτὴ ἐξευρύρισε τὴν δωδεκάβιβλον, καὶ ἔγινεν ἀφανισμὸς καὶ ἀπώλειά της.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δυώδε νὰ ἀπισηθῇ τὸ κήρυγμά τε ἀπὸ τὺς ἐν Γαλατίᾳ Χρισιανύς· ἐδῶ ὅμως, δὲν ἦπον τόσι μεγάλη χρεία διὰ νὰ εἰπῇ, ὅτι ἦκουσε ϗ αὐτὸς τῦ Κυρίε, (καθὼς ϗ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ ἤκουσεν) σῶα μὲν, διὰ τί ὁ Παῦλος δὲν ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὺς Ἑβραίυς, ϗ ἀκολέθως δὲν ἐκατηγορεῖτο ἀπὸ αὐτὺς, καθὼς ἐκατηγορεῖτο ἀπὸ τὺς Γαλάτας, ὅτι ἦπον ἀνθρώπων μαθητὴς, ϗ ὄχι τῦ Χρισῦ· ϗ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσῃ τὺς ἐξ Ἑβραίων πισὺς μὲ τὸν λόγον τῦτον, ἀγκαλὰ ϗ λέγωντας παρακάτω· „συνεπιμαρτυρῦντος τῦ Θεοῦ „σημείοις τε ϗ τέρασι" δείχνει, ὅτι ϗ αὐτὸς τὰ λόγια ὁπῦ κηρύττει, δὲν τὰ παρέλαβεν ἀπὸ τὺς ἀνθρώπυς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Θεόν. (1)

4. „Συνεπιμαρτυρῦντος τῦ Θεῦ σημείοις τε ϗ τέρασι".

Ἀφ' ἧ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόσολος ὅτι ἡ λαληθεῖσα ὑπὸ τῦ Κυρίε σωτηρία, ἐβεβαιώθη διὰ μέσε τῶν Ἀποσόλων τῦ Κυρίε, δείχνει τώρα ϗ μὲ τὶ τρόπον αὕτη ἐβεβαιώθη· δι' ὃ, τι διὰ νὰ μᾶς εἰπῇ τινας, ὅτι οἱ ἀκέσαντες τὴν σωτηρίαν ταύτην παρὰ τῦ Κυρίε Ἀπόσολοι, τὴν ἔπλασαν ψεύδως ἀπὸ λόγε των, λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Θεὸς ἐμαρτύρει ϗ ἐβεβαίονε τὴν σωτηρίαν ταύτην μαζὶ μὲ τὺς Ἀποσόλυς· δὲν ἤθελε δὲ μαρτυρῇ αὐτὴν ὁ Θεὸς, ἀνίσως ϗ ἦπον πλάσμα ϗ ψεῦδος. Οἱ τῦ Κυρίε, λέγει, Ἀπόσολοι μαρτυροῦσιν τὴν σωτηρίαν αὐτὴν, ϗ μαζὶ μὲ τὺς Ἀποσόλυς συνεπιμαρτυρεῖ αὐτὴν ϗ ὁ Θεὸς, ὄχι μὲ φωνὰς ψιλὰς, ἀλλὰ μὲ σημεῖα ϗ τέρατα (2), ἤγυν μὲ διάφορα θαύματα, βεβαιόνωντας ἐκεῖνα ὁπῦ οἱ Ἀπόσολοι λέγυσιν· ὥσε πισεύοντες ἡμεῖς εἰς τὰ λόγια τῶν Ἀποσόλων, εἰς τὸν Θεὸν πισεύομεν, ϗ ὄχι εἰς τὺς ἀνθρώπυς.

„Καὶ ποικίλαις δυνάμεσι".

Διὰ νὰ φανερώσῃ ὁ Ἀπόσολος τὴν πλυσιότητα τῶν χαρισμάτων ϗ θαυμάτων, εἶπε τὸ „ποικίλαις"· ἐπειδὴ ὅτε εἰς τὸν παλαιὸν Νόμον, ὅτε κἀμμίαν ἄλλην φορὰν δὲν ἔγιναν τόσα πολλὰ, ϗ τόσα διάφορα ϗ πολυποίκιλα θαύματα, καθὼς ἔγιναν εἰς τὸν καιρὸν ἁπῦ οἱ Ἀπόσολοι ἐκήρυτταν τὸ Εὐαγγέλιον. Ἐπειδὴ δὲ ϗ οἱ μάγοι κάμνυσι πολλὰ σημεῖα, διὰ τῦτο ἐπρόσθεσε τὸ, δυνάμεσι· διὰ τί τὰ τῶν μάγων, δὲν εἶναι δυνάμεις, ἀλλὰ ἀσθένεια, ϗ φανπασία μόνον, ϗ ψεῦδος ϗ πλάσματα.

„Καὶ Πνεύματος Ἁγίε μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτῦ θέλησιν".

Καὶ τῦτον τὸν λόγον λέγει ὁ Παῦλος διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν τῶν μάγων· ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ὁπῦ κάμνυν οἱ μάγοι, δὲν εἶναι μὲ τὴν δυνάμιν τῦ Ἁγίε Πνεύματος, ἀλλὰ εἶναι ἀπάται, ϗ πλανᾶι τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων. Φανερόνοι δὲ ὁ Ἀπόσολος αἰνιγματωδῶς ϗ ἄλλο πρᾶγμα μὲ τὸν λόγον τῦτον· διότι ἀπόλυθον εἶναι, νὰ ἦπον ἀνάμεσα εἰς τὺς ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντας πολλοὶ, οἱ ὁποῖοι εἶχον χαρίσματα τῦ Ἁγίε Πνεύματος, τὰ ὁποῖα, διὰ τὴν ἀμέλειάν τως, ἔλειψαν ἀπὸ αὐτύς· λοιπὸν διὰ νὰ τὺς παρηγορήσῃ ὁ Ἀπόσολος ϗ εἰς τῦτο, λέγει, ὅτι οἱ μερισμοὶ τῦ Ἁγίε Πνεύματος, ἤγυν αἱ διανομαὶ τῶν χαρισμάτων τῦ Πνεύματος, γίνονται κατὰ τὴν θέλησιν τῦ αὐτῦ Ἁγίε Πνεύματος· ἐπειδὴ ϗ τὸ Πνεῦμα ἐξεύρει τί συμφέρει εἰς τὸν καθ' ἕνα, ϗ ἔτζι μοιράζει τὰ χαρίσματά τε· διὰ ὅτι πολλαῖς φο-

(1) Ἴσως δὲ διὰ τῦ ῥητῦ τύτε δὲν δηλῦται, ὅτι ὁ Παῦλος ἐδιδάχθη τὸ Εὐαγγέλιον, ϗ τὴν εἰς Χρισὸν πίσιν ἀπὸ τὺς Ἀποσόλυς, τὺς αὐτόπτας ϗ ἀκυσὰς τῦ Κυρίε, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἐβεβαιώθη τὸ Εὐαγγέλιον αὐτό· διδαχθεὶς γὰρ ἀμέσως παρ' αὐτῦ τῦ Κυρίε τὸ ἐν τῇ ὁδῷ ὀφθεύσος αὐτῷ, ϗ παρ' αὐτῦ Ἀπόσολος εἰς τὰ Ἔθνη πεμφθεὶς πρότερον, ὕσερον ἐβεβαιώθη ϗ ἐπληροφορήθη τὴν ἀποσολὴν, ϗ τὸ Εὐαγγέλιον, ὃ ἐκήρυττε, παρὰ τῶν αὐτοπτῶν τῦ Κυρίου, Πέτρυ, λέγω, ϗ Ἰακώβου, ϗ Ἰωάννυ· ϗ τῦτο δηλῶν ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔγραφε πρὸς Γαλάτας· „ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, ϗ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ Εὐαγ„γέλιον, ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς Ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ „τοῖς δοκῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον". (Γαλ. α. β'. 2.) Ἴσως δὲ ϗ ὁ Ἀπόσολος πληθωτικῶς εἶπεν „εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη" δὲν ἐννοεῖ ὅτι αὐτὸς ἐδιδάχθη παρὰ τῶν Ἀποσόλων, ἀλλὰ οἱ ἐξ Ἑβραίων πισοὶ, πρὸς ὃς ἔγραφε· συμπεριλαμβάνει δὲ ϗ αὐτὸς τὸν ἑαυτόν του μὲ ἐκείνυς, διὰ νὰ κάμῃ τὸν λόγον του πλέον δύπαράδεκτον.

(2) Τί διαφέρει τὸ σημεῖον ἀπὸ τὸ τέρας, ἴδε εἰς τὸ ιέ. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ρωμαίυς ἐπιχ. 19.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φοραῖς δὲ λαμβάνει τινὰς χάρισμα, διὰ τὸ ἀκάθαρτον ζῶον ὃπερ ἔχει· πολλαῖς φοραῖς δὲ, καὶ ἔχοντας τινὰς ζῶον καθαρὸν, δεν λαμβάνει χάρισμα, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύθῃ· ὅθεν καὶ τὰ χαρίσματα ὡς ἐπιποπλεῖσον εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπορωτέρους δίδονται (1).

5. „ Οὐ γὰρ Ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν ".

Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος τὸν ὑπερέχον, ὁπὸν ἔχει ὁ Υἱὸς ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ λέγει, ὅτι ὁ Πατὴρ δὲν ὑπέταξεν εἰς τοὺς Ἀγγέλους τὸν οἰκουμένον, ἤγουν τὸν κτίσιν ταύτην, ἀλλὰ εἰς τὸν Υἱόν· μέλλουσαν δὲ ὀνομάζει αὐτὸν, διὰ τί, ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦτον πάντοτε ἀνάρχως καὶ προαιωνίως, ἡ δὲ κτίσις δὲν ἦτον πρότερον, ἀλλ' ἔμελλε νὰ γένῃ. Ὅσον λοιπὸν κατὰ σύγκρισιν τῆς ἀϊδίου ὑπάρξεως τοῦ Υἱοῦ, μέλλουσα ἦτον ἡ ἐν χρόνῳ γενομένη οἰκουμένη καὶ κτίσις.

„ Περὶ ἧς λαλοῦμεν ".

Ἤτοι περὶ τῆς ὁποίας εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι „ ὅταν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὸν οἰ-„ κουμένην "· λοιπὸν ἂς μὴ πλανᾶται ὁ νοῦς σου, ἀκροατά, ζητῶντας ἄλλην οἰκουμένην ἀπὸ τὴν κτίσιν ταύτην. Μερικοὶ δὲ (ὁποῖος εἶναι ὁ Θεοδώρητος) μέλλουσαν οἰκουμένην ἐνόησαν, τὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν μέλλοντα κόσμον, περὶ τοῦ ὁποίου, λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι εἶναι ὁ λόγος μας· διότι τότε, οἱ μὲν Ἄγγελοι, ἔχουν νὰ παρασταθοῦν ὡς δοῦλοι, ὁ δὲ Υἱὸς, ἔχει νὰ καθίσῃ ὡς κριτὴς, καὶ ὅλοι οἱ ἀναστημένοι ἄνθρωποι, ἔχουν νὰ κριθοῦν παρ' αὐτοῦ, καὶ νὰ λάβουν τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων τους.

6. „ Διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων „ τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσ-„ κῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν "; ((Ψαλ. η'. 4.)
7. „ Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύτι παρ' Ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστε-„ φάνωσας αὐτόν ". (αὐτόθ. 5.)
8. „ Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ ". (αὐτόθ. 6.) (2)

Δεν φανερόνει ὁ Ἀπόστολος τὸ ὅτομα τοῦ Προφήτου Δαβὶδ ὁπὸν λέγει ταῦτα, ἐπειδὴ καὶ ὁμιλεῖ πρὸς ἐμπείρους καὶ εἰδήμονας τῶν Γραφῶν· ταῦτα δὲ τὰ λόγια, ἐρρέθησαν μὲν παρὰ τοῦ Δαβὶδ, καὶ διὰ τὸ γένος ὅλων τῶν ἀνθρώπων· κυριώτερον ὅμως ἁρμόζουν ταῦτα εἰς τὸν

---

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ Ἰωάννης ὁ Κλίμακος· „ Ἐὰν γὰρ „ κόποις, ἀλλ' ἁπλότητι, καὶ παιδιᾷ Θεὸς ἐμφανίζε-„ ται ". (Λόγ. κς'. περὶ Διακρίσεως) Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Λόγῳ λέγει, ὅτι ἡ πρώτη γενεὰ, διὰ τὴν πονηρίαν ὁπὸν ἔχει, δὲν λαμβάνει τὰ θεῖα χαρίσματα. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἔτσι ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ ἐπειδὴ δὲ καὶ „ Μωσῆς θαυματουργίας ἐχρήσατο, ἀναγκαίως δείκνυσι „ καὶ παρὰ τούτου πλεονεκτοῦσαν τὴν χάριν· ἐνταῦθα γάρ, „ οὐ μόνον ὁ Δεσπότης ἐθαυματούργησεν, ἀλλὰ καὶ οἱ θεῖοι „ αὐτοῦ μαθηταὶ, καὶ οἱ ἐκείνων διάδοχοι· ἔδειξε δὲ καὶ „ ἐν τοῖς πνευματικοῖς χαρίσμασι τὸν καινὸν Διαθή-„ κην ἀπράπτωσαν· πάλαι μὲν γὰρ οἱ Προφῆται μό-„ νοι, τῆς πνευματικῆς μετελάγχανον δωρεᾶς· νῦν δὲ „ ἅπαντες οἱ πιστεύοντες τῆς δε τῆς χάριτος ἀπολαύουσι· „ τοῦτο γὰρ ἐπήγγειλε· Καὶ Πνεύματος Ἁγίου μερισ-„ μοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. Ἄγαν δὲ σοφῶς ἔφη „ τὸν Θεὸν διὰ τῶν θαυμάτων μαρτυρεῖν τῷ κηρύγμα-„ τι· ἦτε γὰρ ἀπόδειξις ἐναργὴς, καὶ τὸ μάρτυρος ἀ-„ ναμφισβήτητος ἡ ἀλήθεια ".

(2) Ὁ δὲ Φώτιος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο λέγων, διὰ τί ὁ Ἀπόστολος φέρει ἐδῶ τὸ Δαβιτικὸν τοῦτο λόγιον, ἤγουν τὸ „ τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ „ αὐτοῦ "; ἐπειδὴ καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐναντιεύεται εἰς τὸν σκοπόν του· ἐπειδὴ ὁ μὲν Παῦλος ἀποδεικνύει ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι μεγαλίτερος ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους· τὸ δὲ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Δαβὶδ, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὀλίγον τι κατώτερος ἀπὸ αὐτούς· ὅθεν διὰ τοῦτο φέρει αὐτὸ ἐδῶ καὶ λύει τὴν φαινομένην ἐναντιότητα· καὶ λύων-τας λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἠλαττωμένος ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους, ὄχι διὰ κάτι, παρὰ διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου· „ εἴδομεν γὰρ, λέγει ὁ Προφήτης, αὐτὸν, καὶ οὐκ „ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος ". (Ἡσ. νγ'. 2.) Συγχω-ρεῖ δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ Παῦλος νὰ λέγεται περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἐχρησίμευε διὰ νὰ παρηγορήσῃ μὲ αὐτὸ τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστούς· δηλαδὴ μὲ τὸ, „ πάντα „ ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ ". Ὁ δὲ Θεοδώ-ρητος ἔτσι τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „ τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι „ μιμνήσκῃ αὐτοῦ "; ἐπειδὴ ὄχι μόνον εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν παρήγαγες, καὶ τὸ εὖ εἶναι ἐχάρισες εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐνδυμᾶσαι πάντοτε, καὶ ἐπισκέπτεσαι αὐτόν, ὁπού κακῶς εὑρίσκεται. Ἠλάττωσαι αὐτὸν, τοῦτο τὸ εἶπεν ὁ Δαβὶδ ἐνδυμούμενος τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου ὁπὸν ἔδω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἐπειδὴ καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐπεσκέφθη τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἡ ὁποία ἦτον ἀτελὴς, καὶ τεταπεινωμένη, καὶ σχεδὸν σῶα ἐδεν, διὰ τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀτελῆ πλάσιν αὐτῆς, καὶ μάλιστα διὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδάμ· τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἡ ἐρώτησις αὕτη τοῦ Προφήτου· „τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, „ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν“; ἀντὶ τοῦ, οὐδὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀτελέσατος. Ταύτην λοιπὸν τὴν ἀτελεσάτην φύσιν προσλαβόμενος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ σώσας με τὸν ἑαυτόν του, ἐδείχθη ἀνώτερος ὅλων τῶν κτισμάτων καθ' ὃ ἄνθρωπος (1).

„Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπό-
„τακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα“.

Ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες ἐδιώκοντο ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Ἑβραίους, καὶ ἔπασχον κακά· διὰ νὰ μὴν εἰποῦν ἐκεῖνοι, καὶ πῶς ἐσύ, ὦ μακάριε Παῦλε, λέγεις, ὅτι ὅλα τὰ ὑπέταξεν ὁ Πατὴρ εἰς τὸν Χριστὸν, εἰς καιρὸν ὁπού ἡμεῖς διωκόμεθα, καὶ πάσχομεν κακῶς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ; ὅθεν φανερὸν εἶναι πῶς δὲν ὑπετάχθησαν ἀκόμη εἰς αὐτὸν ὅλοι, καὶ λοιπὸν ματαίως ἐσὺ μᾶς πλανᾷς. Διὰ ταῦτα λοιπὸν λέγει ἐδῶ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος· μὴ ταράττεσαι, ὦ Χριστιανέ, μηδὲ μικροψυχῇς διὰ τοῦτο· ἐπειδὴ αὖ καὶ τώρα δὲν ὑπετάχθησαν ὅλα εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλ' ὅμως μέλλουσι νὰ ὑποταχθοῦν· ὅθεν διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ἡ Γραφὴ τὸ μέλλον, εἰς χρόνον ἀπερασμένον, δηλαδὴ ὅτι ὑπέταξεν εἰς τὸν Χριστὸν τὰ πάντα ὁ Πατὴρ, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι τόσον βεβαίως μέλλουν νὰ ὑποταχθοῦν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὡσὰν καὶ νὰ ἤθελαν ὑποταχθοῦν πρὸ πολλοῦ. Μὴ λυπῆσαι λοιπὸν, λέγει, ἀδελφέ μου Χριστιανέ, ἀνίσως καὶ κακοπαθῇς· ἐπειδὴ ἀγκαλὰ ἀκόμη καὶ δὲν ὑπέταξεν ὅλα τὰ Ἔθνη εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἀγκαλὰ ἀκόμη δὲν ἦναι καιρὸς νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὸν Χριστὸν τελείως τὰ πάντα, μέλλουν ὅμως ταῦτα ἐξάπαντος νὰ ὑποταχθοῦν εἰς αὐτόν.

9. „Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' Ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν,
„διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον“.

Σπουδάζει ἐδῶ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος νὰ δείξῃ, ὅτι τὰ λόγια ταῦτα ἁρμόζουν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ λέγει· ὅτι ἀγκαλὰ καὶ τὸ „πάντα ὑπέταξε“ δὲν φαίνεται ἀκόμη νὰ ἁρμόζῃ εἰς τὸν Χριστὸν (καὶ μ' ὅλον ὁπού ἐδείξαμεν ἀνωτέρω, ὅτι καὶ αὐτὸ βέβαια μέλλει νὰ γενῇ) ἀλλ' ὅμως τὸ νὰ ἦναι βραχύ τι ἠλαττωμένος παρ' Ἀγγέλους, τοῦτο περισσότερον ἁρμόζει εἰς τὸν Χριστὸν, παρὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς ψιλοὺς ἀνθρώπους· διότι ὁ μὲν Χριστὸς, μὲ τὸ νὰ ἦτον τρεῖς ἡμέρας μόνον εἰς τὸν τάφον μὲν, κατὰ τὸ σῶμα, εἰς τὸν ᾅδην δὲ, κατὰ τὴν ψυχὴν, ἠλαττώθη ὀλίγον ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους· ὡσὰν ὁπού οἱ Ἄγγελοι τελείως εἰς θάνατον δὲν εἶ-

ναι

ἔδωκεν ὁ Θεὸς κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰπών· „Γῇ εἶ
„καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ“· (Γεν. γ'.) ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ὑπόστασιν εἶναι τῶν Ἀγγέλων κατώτερος. Περίεργος δὲ ἦναι ἡ ἑρμηνεία ὁποῦ κάμνει τοῦ ῥητοῦ τούτου Εὐθύμιος ὁ Ζιγαβηνὸς εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν Ψαλμῶν, διὰ νὰ συμβιβάσῃ αὐτὰ μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ Παύλου· ἔπος γὰρ κάμνωντας σιγμὴν εἰς τὸ βραχύ τι, σμίγει τὸ παρ' Ἀγγέλους μὲ τὸ, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν, ὁπού θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι περισσότερον ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους ἐδόξασας καὶ ἐστεφάνωσας τὸν Χριστόν· τὸ δὲ ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι, ὅπως ἑρμηνεύει ὁ αὐτός· ἤγουν ἠλάττωσας αὐτὸν τῇ σοῦ δηλαδὴ ἀξιώματος, διὰ τὴν τῆς σαρκὸς φύσιν· καὶ ἔτζι εἶναι σύμφωνον τὸ ῥητὸν μὲ τὸ ἀνωτέρω νόημα τοῦ Παύλου, καὶ κανένα ἐναντίον δὲν ἔχει μὲ αὐτὸ, καθὼς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Φώτιος. Πλὴν παρακάτω ὁ Παῦλος λέγει φανερῶς, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτον βραχύ ἠλαττωμένος παρ' Ἀγγέλους.

(1) Σημείωσαι ὅτι ὁ Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος διὰ τοῦτο ἔφερε μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Ψαλμὸν αὐτὸν· διὰ τί καὶ ὁ Κύριος ἀνέφερε τὸν ψαλμὸν αὐτὸν περὶ ἑαυτοῦ ἐν Εὐαγγελίοις, εἰπὼν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· „οὐ-
„δέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ στόματος νηπίων, καὶ θηλα-
„ζόντων κατηρτίσω αἶνον“; (Ματθ. κα'. 16.) Οὕτως τοιγαροῦν ὁ ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτισάμενος αἶνον, ἐπεσκέψατο τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν. Ὁ δὲ Θεῖος Ἀπόστολος τῇ προφητικῇ μαρτυρίᾳ τὴν ἑρμηνείαν προσήνεγκε· ἄλλος δὲ ἑρμηνευτὴς, ὅπως ἐξέδωκε τὸ ῥητὸν· „τί ἐστιν ὅτι ἐπιλήσμων, ὅτι μιμνήσκῃ
„αὐτοῦ“; ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ, ἐπιλήσμων εἶπών· διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος φυσικὰ λησμονᾷ, καὶ δὲν ἐνθυμᾶται· καὶ τὸ ἴδιον εἶναι νὰ εἴπῃ τινὰς, ἄνθρωπος, καὶ νὰ εἴπῃ, ἐπιλήσμων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναι ὑποκείμενοι· ἡμεῖς δὲ οἱ φιλοὶ ἄνθρωποι πάλιν, ἐπειδὴ εἰς πολλὲς χρόνες φθειρόμεθα εἰς τὴν γῆν καὶ διαλυόμεθα, δὲν εἴμεθα ὀλαττωμένοι ἀπὸ τὲς Ἀγγέλες ὀλίγον, ἀλλὰ παραπολύ (1)· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ νὰ στεφανωθῇ μὲ δόξαν καὶ τιμὴν, καὶ τοῦτο περισσότερον ἁρμόζει εἰς τὸν Χριστὸν, παρὰ εἰς ἡμᾶς τὲς φιλὲς ἀνθρώπες (2). Λέγωντας δὲ ὁ Παῦλος πάθημα τοῦ θανάτου, τὸν ἀληθῆ ἐφανέρωσε θάνατον τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ δὲν ἦτον μία φαντασία θανάτου, ἀλλὰ ἐνεργητικὸν τοῦ ἀληθινοῦ θανάτου τὸ ἔγινε, τὸ προλαβὸν πραγματικὸν πάθημα, Ἐνθυμήθη δὲ ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸν σαυρὸν, καὶ τὸν θάνατον, σὰν μὲν, διὰ νὰ καταπείσῃ τὲς Χριστιανὲς νὰ ὑποφέρωσι γενναίως τὰς θλίψεις, ἀποβλέποντες εἰς τὸν Διδάσκαλον αὐτῶν Χριστόν· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὶ ὁ σαυρὸς ἔγινεν εἰς τὸν Χριστὸν δόξα, καὶ τιμή. Λοιπὸν, λέγει, καὶ αἱ θλίψεις καὶ τὰ πάθη ὁποῦ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ δοκιμάζετε, δόξα ἔχουν νὰ γένουν καὶ εἰς ἐσᾶς· ὅθεν διατί φεύγετε ἀπὸ τὰ πάθη ὁποῦ σᾶς δοξάζουν; καὶ αὐ ὁ Δεσπότης Χριστὸς διὰ ἐσᾶς τὲς δέλεως του ἔπαθε, διὰ τί καὶ ἐσεῖς οἱ δοῦλοι δὲν ὑποφέρετε νὰ θλιβῆτε διὰ τὸν Δεσπότην σας;

„Ὅπως χάριτι Θεοῦ, ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐχρεώστει τίποτε εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ κατὰ χάριν ἔδωκε τὸν Υἱόν του εἰς θάνατον, ὄχι μόνον διὰ τὲς πιστὲς Χριστιανὲς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὲς ἀπίστες ὅλες· εἰ δὲ καὶ ὅλοι δὲν ἐσώθησαν, τοῦτο ἀκολούθησεν ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς τὸ ἐδικόν του ὅλον ἐποίησε. Καλῶς δὲ εἶπε τὸ „γεύσηται"· διότι ὁ Χριστὸς ὡσὰν μόνον νὰ ἐγεύθηκεν ἀληθῶς τὸν θάνατον· διὰ τὶ ὀλίγον διάστημα ποιήσας εἰς τὸν θάνατον ἐν τρισὶ μόναις ἡμέραις, λύθυς ἀνέστη· ὅθεν καὶ κατὰ τοῦτο αὐώτερος ὁ Χριστὸς τῶν Ἀγγέλων ἐδείχθη, καθ' ὅτι καὶ τοῦ θανάτου ἐδείχθη αὐώτερος· διότι καθὼς σὰν ἰατρὸς βλέπωντας τὸν ἄῤῥωστον ὁποῦ φοβεῖται νὰ φάγῃ ἀπὸ τὰ ἑτοιμασμένα δι' αὐτὸν φαγητὰ, αὐτὸς πρῶτον ὁ ἰατρὸς γεύεται ὀλίγον ἀπὸ ἐκεῖνα, διὰ νὰ καταπείσῃ τὸν ἄῤῥωστον νὰ ξεθαῤῥεύσῃ νὰ φάγῃ· ἔτζι καὶ ὁ Κύριος, βλέπωντας ἡμᾶς ὁποῦ ἐφοβούμεθα τὸν θάνατον, ἐγεύθη πρῶτον αὐτὸς τοῦ θανάτου, καὶ ἔτζι ἐκατάπεισε καὶ ἡμᾶς νὰ μὴ φοβώμεθα τὸν θάνατον, ἀλλὰ νὰ θαῤῥοῦμεν καὶ νὰ ὑπομένωμεν αὐτὸν ὡσὰν σὰν μηδὲν, μὲ αὐθρίαν καὶ χαρὰν τῆς ψυχῆς μας. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι χάριτι Θεοῦ ἐγεύθη τὸν θάνατον· ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς δὲν ἦτον ὑποκείμενος εἰς τὸν θάνατον, ὡς ἁμάρτητος ὁποῦ ἦτον, ἀλλὰ ἐγεύθη τὸν θάνατον ὅλως διόλου κατὰ χάριν Θεοῦ, διὰ τὸ ἐδικό μας σωτηρίαν. Οἱ δὲ αἱρετικοὶ Νεστοριανοὶ διαφθείρωσι τὸ ῥητὸν τοῦτο, καὶ αὐτὶ τοῦ χάριτι Θεοῦ, αὐτοὶ γράφωσι, χωρὶς Θεοῦ (3), διὰ νὰ συσήσουν μὲ τοῦτο τὸ βλάσφημον αἵρεσίν τους, ἤγουν διὰ νὰ δείξουν, ὅτι ὅταν ὁ Χριστὸς ἦτον εἰς τὸν σαυρὸν κρεμάμενος, δὲν ἦτον μαζὶ μὲ αὐτὸν ἡ Θεότης, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἦτον (καθὼς αὐτοὶ φλυαροῦσι) μὲ αὐτὸν καθ' ὑπόστασιν σεσωμένη, ἀλλὰ κατὰ σχέσιν, καὶ χάριν, καὶ ἐνοίκησιν μόνην. Ἕνας δὲ ὀρθόδοξος παιδεύωντας τὴν αἱρεσίαν τους, εἶπε πρὸς αὐτούς· ὅτι, ἂς ἦναι καὶ καθὼς ἐσεῖς λέγετε γεγραμμένον τὸ ῥητὸν, πάλιν καὶ ἔτζι τὸ νόημά του εἶναι πρὸς βοήθειαν ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ὄχι πρὸς ἐδικήν σας βοήθειαν· ἐπειδὴ χωρὶς τοῦ Θεοῦ,

---

(1) Ὁ δὲ Ζιγαδινὸς Εὐθύμιος λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος βραχύτι τῶν Ἀγγέλων ἠλάττωται, διὰ τὴν συμπλοκὴν τοῦ σώματος, καὶ τὸ ἐκ τοῦ σώματος.

(2) Δόξῃ μὲν, ἦτον στεφανωμένος ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γενέσθαι, κατὰ τὸν Ζιγαδινόν· τιμῇ δὲ, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ὑποταγὴν τῶν ζώων ἁπάντων.

(3) Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲν ἠξεύρω πῶς οὕτω γράφει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ὅπως χωρὶς Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς „γεύσηται θανάτου" καὶ ἔτζι ἑρμηνεύει αὐτό· „μόνη δὲ „ἡ θεία φύσις ἀνενδεὴς, πᾶσα δὲ ἡ κτίσις ἐδέετο τῆς „οἰκονομίας φαρμάκου· τὰ μὲν γὰρ σοιχεῖα διὰ τὴν „τῶν ἀνθρώπων χρείαν γενόμενα, τῇ φθορᾷ ὑποκέσ„θαι πεποίηκεν, ἐπειδὴ καὶ τῶν ξυλων ποιῆσαν ἔμελ„λεν ἡ παράβασις· αἱ δέ γε ὡραῖαι δωρεαὶ ἤχθον„το ὡς εἰκὸς, τὴν ἐν ἀνθρώποις πολιτευομένην πο„νηρίαν ὁρῶσαι... ἀλλ' ἡ τοῦ Μονογενοῦς ἐνανθρώπησις, „τὸν θάνατον λύσασα, καὶ τὴν ἀνάστασιν δείξασα..... „τὸ σκυθρωπὸν ἐκεῖνο διέλυσε νέφος". (Ἑρμηνεία εἰς τὸ „ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ".) (Ἐφεσ. α'. 10.) Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς πρὸς Ἑβραίους παύτης Ἐπιστολῆς, τὰ αὐτὰ σχεδὸν γράφει, λέγων· „τὸ μὲν πάθος ὑπὲρ ἁπάντων ὑπέμεινε· πάντα „γὰρ ὅσα κτιστὴν ἔχει τὴν φύσιν, παύτης ἐδέετο τῆς „θεραπείας· τοῦτο γὰρ εἶπεν, ὅπως χωρὶς Θεοῦ ὑπὲρ „παντὸς γεύσηται θανάτου· μόνη φησὶν ἡ θεία φύσις „ἀνενδεὴς, πᾶλα δὲ πάντα τοῦ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐ„δέετο φαρμάκου... ὑπὲρ ἁπάντων φησὶν τὸ σωτήριον „ὑπέμεινε πάθος· μόνη γὰρ ἡ θεία φύσις τῆς ἐντολῆ„σεως γενομένης θεραπείας, ἀνενδεὴς".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θεῦ, ἦγεν ἔξω ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ κάθε ἄλλον ἀπέθανεν ὁ Κύριος, καὶ διὰ τὰς Ἀγγέλους αὐτὰς, ἤτοι διὰ νὰ λύσῃ τὴν ἔχθραν, ὁπὰ οἱ Ἄγγελοι εἶχον μὲ ἡμᾶς, καὶ διὰ νὰ προξενήσῃ χαρὰν εἰς αὐτάς.

10. „Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ δι' ὃν τὰ πάντα".

Ἦγεν ἔπρεπεν εἰς τὸν Πατέρα, διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι τὰ πάντα, ἤτοι διὰ τὶ αὐτὸς εἶναι αἴτιος τῶν πάντων.

„Καὶ δι' ὃν τὰ πάντα".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶσα, ἐδῶ τὸ, δι' ὅν, ἐπὶ τὰ Πατρὸς διερισκόμενον· ὅθεν ἀΐσως καὶ αὐτὸ ἦτον δηλωτικὸν ἐλαττώσεως, καὶ ἤρμοζεν εἰς μόνον τὸν Υἱὸν, καθὼς λέγουν οἱ Ἀρειανοὶ, δὲν ἔπρεπεν ὁ Παῦλος νὰ τὸ προσαρμόζῃ εἰς τὸν Πατέρα. Τί δὲ σημαίνει τὸ, δι' ὅν, ἄκουσον ὦ ἀναγνῶσα· ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν ἀνωτέρω περὶ τὰ Πατρὸς, ὅτι δι' αὐτὸν εἶναι τὰ πάντα, διὰ νὰ μὴ ἐννοήσῃ τινὰς κἀνένα ἄτοπον νόημα, πῶς ὁ Πατὴρ χρειάζεται τὰ πάντα· ἐπειδὴ καὶ ἡ διὰ πρόθεσις σημαίνει καὶ τοιοῦτον νόημα, καθὼς ὅταν λέγωμεν, διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἦγεν διὰ τὴν χρείαν τὰ ἀνθρώπε, ἡ κτίσις ἐδημιουργήθη· διὰ τοῦτο, λέγω, ἀκολούθως προσθέττει ὁ Παῦλος τὸ δι' ὅν, ἐξηγοῦντας μὲ αὐτὸ καὶ λέγων πρὸς τὸν ἀναγινώσκοντα, ὅτι τὸ, δι' ὃν ὁπὰ εἶπον ἀνωτέρω, νόει ἀντὶ τὰ δι' αὐτὰ καὶ ὑπ' αὐτᾶ, ἦγεν ὅτι ὑπ' αὐτᾶ ἔγιναν ὅλα τὰ ὄντα· ὥστε καὶ ἐπὶ τὰ Υἱᾶ ὅταν λέγεται τὸ, δι' ὅν, ἔτζι πρέπει νὰ τὸ νοῇς, ἀντὶ τὰ ὑφ' ὅν, ὡς αἴτιον ποιητικὸν δηλαδὴ, καὶ ὄχι ὡς ὀργανικόν (1).

„Πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐ-
„τῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι".

Ἀκόμη καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἀκολουθεῖ ὁ Ἀπόστολος τὴν ἑρμηνείαν τᾶ „δόξῃ καὶ τιμῇ „ἐστεφάνωσας αὐτόν". τὸ νόημα δὲ ὁπὰ λέγει εἶναι τέτοιον· ἄξιον ἔργον, λέγει, τῆς φιλανθρωπίας τε ἔκαμεν ὁ Πατὴρ, τὸ νὰ ἀποδείξῃ λαμπρότερον διὰ τῶν παθημάτων τὸν πρωτότοκον Υἱὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς υἱοὺς, ὁπὰ μέλλεν νὰ ἀπολαύσουν τὴν δόξαν του, ἵνα μὲ τὴν λαμπρότητα ταύτην τᾶ κατὰ φύσιν Υἱᾶ τε, δείξῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κατὰ χάριν υἱοὺς τε, πῶς πρέπει νὰ πάσχουν, καὶ νὰ ἀγωνίζωνται· ἀρχηγὸν δὲ εἶπε τᾶς σωτηρίας τὸν Χριστὸν, ἦγεν αἴτιον. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πόσον ἀσύγκριτος εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τᾶ Χριστᾶ καὶ ἡμῶν· διὰ τὶ, ἀγαπαλὰ καὶ αὐτὸς ἦναι Υἱὸς, καὶ ἡμεῖς υἱοὶ, μόλον τοῦτο, αὐτὸς μὲν σῴζει ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ σῳζόμεθα παρ' αὐτᾶ, καὶ καθ' ὃ μὲν αὐτὸς φέρει εἰς τὴν δόξαν τὰς κατὰ χάριν υἱοὺς τε, ἡμεῖς ὁμοιάζομεν μὲ αὐτὸν, ὡς τὴν αὐτὴν δόξαν ἐκεῖνε ἀπολαμβάνοντες· καθ' ὃ δὲ αὐτὸς εἶναι ἀρχηγὸς τῆς ἐδικῆς μας σωτηρίας, κατὰ τοῦτο ἡμεῖς διαφέρομεν ἀπὸ αὐτὸν, ὡς παρ' ἐκείνε σῳζόμενοι. Σημείωσαι δὲ ὅτι τὰ παθήματα, εἶναι τελείωσις καὶ αἰτία σωτηρίας (2), καὶ ὅτι ὅποιος πάθῃ διὰ κἀνένα ἀδελφόν τε, δὲν ὠφελεῖ μόνον ἐκεῖνον,

(1) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει ὅτι „τὸ διὰ „τᾶ Υἱοῦ δημιουργεῖν τὸν Πατέρα, ἔστε ἀτελῆ τᾶ Πα„τρὸς τὴν δημιουργίαν συνίστησιν, ἔστε ἄπονον τὸ Υἱᾶ „παραδηλοῖ τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὸ ἡνωμένον τᾶ θε„λήματος παρίστᾳ· ὥστε ἡ δι' ὃ φωνὴ, ὁμολογίαν τῆς „προκαταρκτικῆς αἰτίας (ἤτοι τᾶ Πατρὸς) ἔχει, „οὐκ ἐπὶ καταγγελίᾳ τᾶ ποιητικᾶ αἰτίᾳ παραλαμβάνε„ται". (Κεφ. ιδ'. περὶ τᾶ Ἁγίου Πνεύματος.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος πὰς προθέσεις παύσας προσαρμόζει εἰς τὸν Θεὸν Λόγον, ἔπου γὰρ λέγει· „τὸν Θεὸν Λόγον ἔδειξεν, „ἣν εἰλήφασι, τελειώσαντα φύσιν· ἀρχηγὸς τῆς ἡμετέ„ρας σωτηρίας ἡ ληφθεῖσα φύσις· ἐκείνη γὰρ ἐκ νε„κρῶν ἀναστᾶσα, πᾶσιν ἡμῖν ἐπραγματεύσατο τὴν „ἀνάστασιν".

(2) Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Σεβῆρος ἐν Κεφαλαίῳ ρξδ'. τᾶ Φιλαλήθους παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ· ὁ δὲ θεῖος Ἐπιφάνιος λέγει· „τέλειος θάνατος τὸ μαρτύριον". Κλήμης δὲ ὁ Στρωματεὺς ἔπω φησίν· „αὐτίκα τελειώ„σιν τὸ μαρτύριον καλοῦμεν, οὐχ' ὅτι τέλος τᾶ βίε ὁ „ἄνθρωπος ἔλαβεν ὡς οἱ λοιποὶ, ἀλλ' ὅτι τέλειον ἔργον „ἀγάπης ἐνεδείξατο· καὶ οἱ παλαιοὶ δὲ τῶν παρ' Ἕλλη„σι, τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων τὴν τελευτὴν ἐ„παινοῦσιν, ἃ τὸ βιαίως ἀποθνήσκειν συμβουλεύοντες, „ἀλλ' ὅτι ὁ κατὰ πόλεμον τελευτῶν, ἀδεὴς τᾶ θανάτου „ἀπήλακται, ἀποτραπεὶς τᾶ σώματος, καὶ ἃ προκα„μών τῇ ψυχῇ, οὐδὲ καταμαλακισθεὶς, οἷα περὶ τὰς „νόσους πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι· ἀπαλλάττονται γὰρ „θηλυκρυόμενοι, καὶ ἰμειρόμενοι τᾶ ζῆν· διὰ ταῦτα ἐ-

„κεῖ-

νον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πάσχωντας, λαμπρότερος καὶ τελειότερος γίνεται· τελείωσιν δὲ τὸ Χριστὸ νόει ὅτι λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὴν δόξαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐδοξάσθη κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἢ ὅτι εἶχε μὲν φυσικῶς τὴν δόξαν καθ' ὃ Θεὸς, ὅσον ὅμως εἰς ἡμᾶς, ἄδοξος ἦτον, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐγνωρίζετο ὡς δεδοξασμένος· ἐπειδὴ δὲ ὕστερα ἀπὸ τὸν σταυρὸν, καὶ τὴν ἀνάστασιν ἐγνωρίσθη, καὶ ἐδοξάσθη, διὰ τοῦτο λέγεται ὅτι προσέλαβε δόξαν, τὴν ὁποίαν ἀγκαλὰ καὶ εἶχε φυσικῶς, ἀπὸ λόγου μας ὅμως δὲν εἶχε δόξαν προσφερομένην εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ Ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας τελείωσιν Χριστὸ ὀνομάζει τὴν ἀθανασίαν, ἡ ὁποία ἔλειπεν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καθ' ὃ ἄνθρωπος παθητὸς, καὶ θνητὸς ὁποῦ ἦτον· ταύτην δὲ τὴν ἀθανασίαν ἀνεπλήρωσεν ὁ Πατὴρ εἰς αὐτὸν διὰ μέσου τῆς ἀναστάσεως· ἐπειδὴ ἀφ' ὅ ὁ Χριστὸς ἀνέστη, δὲν κυριεύει αὐτὸν ὁ θάνατος· ὄχι μόνον δὲ ὁ Χριστὸς ταύτην τὴν τελείωσιν ἔλαβεν, ἤγουν τὴν ἀθανασίαν, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, δι' ἑαυτοῦ ἀξίωσε νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν τελείωσιν· ἐπειδὴ καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν νὰ ἀναστηθοῦν, καὶ νὰ διαμένουν ἀθάνατοι· διὰ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ λέγει ὁ αὐτὸς Παῦλος· „ Καὶ τελειωθεὶς, ἐγένετο πᾶσι τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου". (Ἑβρ. ε'. 9.)

11. „Ὅ, τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες".

Ἰδὲ καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἴμεθα ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ πόσον ἐτιμήθημεν ἀπὸ αὐτόν· ὁ ἁγιάζων, λέγει, ἤγουν ὁ Χριστὸς „ἐγὼ γάρ, „φησι, Κύριος, ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς". (Λεβίτ. κ'. 8.) καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἤγουν ἡμεῖς, „ἁγιασθήσεσθε γάρ, φησι, καὶ ἄξιοι ἔσεσθε (Λεβίτ. ιά. 44.) ἐξ ἑνὸς πάντες". ἤγουν ὅλοι εἴμεθα ἀπὸ σῶα καὶ τὸν αὐτὸν Πατέρα, τόσον ὁ Χριστὸς, ὅσον καὶ ἡμεῖς· ἀλλ' ὁ μὲν Χριστὸς, εἶναι ἀπὸ τὸν Πατέρα, καθ' ὃ γνήσιος καὶ φυσικὸς Υἱὸς, γεννώμενος ἀπὸ αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, καὶ ὑπόσασιν τοῦ Πατρός· ἡμεῖς δὲ εἴμεθα ἀπὸ τὸν Πατέρα, καθ' ὃ κτίσματα, μετέχοντες ἀπὸ μόνου τοῦ ἐνέργειαν τοῦ Πατρὸς, καὶ κατὰ χάριν ὄντες υἱοί τοῦ. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς λέξεις τὴν ὑπεροχὴν ὁποῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ ἡμᾶς· διότι ἐκεῖνος μὲν, μᾶς ἁγιάζει, ἡμεῖς δὲ ἁγιαζόμεθα ἀπὸ αὐτόν· ὥστε καὶ ὁμοιότης εἶναι ἐνταυτῷ, καὶ ὑπεροχὴ, ἀναμεταξὺ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν (1).

„Δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, καὶ ἐδῶ τὴν ὑπεροχὴν ὁποῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ ἡμᾶς· διὰ τί, λέγοντας ὁ Παῦλος ὅτι δὲν ἐντρέπεται ὁ Χριστὸς νὰ μᾶς ὀνομάζῃ ἀδελφούς του, δείχνει μὲ τὴν λέξιν του, δὲν ἐντρέπεται, πῶς δὲν εἶναι τῆς φύσεώς του τῆς θείκης τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ἤτοι ἡ ἐδική μας ἀδελφοποιησία· ἀλλὰ εἶναι ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα τῆς περὶ ἡμᾶς φιλοσοργίας τοῦ

„δὲ καθαρὰν ἀπολύσει τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ὥσπερ μολυ„βδίδας ταῖς ἐπιθυμίαις μεθ' ἑαυτῆς φερομένην, εἰ μήτι„νες τῶν ἐλόγιμοι κατ' ἀρετὴν γεγόνασι". (Στρωματ. δ'.)

(1) Κύριλλος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας τὸ ῥηθὲν τοῦτο προτιθέμενος τό· „ὁ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς „πάντες" φησὶν „ἰστέον δέ, ὅτι κατὰ τὸν ἀμωμήτως „ἔχοντα λόγον, αὐτὸς ὑπάρχων ὁ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν „ἁγιασμοῦ χορηγὸς καὶ συνδοτὴρ, ὡς Θεὸς, τῷ Θεῷ „καὶ Πατρὶ, μεθ' ἡμῶν ἁγιάζεται κατὰ τὸ ἀνθρώπι„νον· καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ λεγομένη κένωσις· ὁ γὰρ Ἅγιος „κατὰ φύσιν ὡς Θεὸς, δεδεῖσθαι λέγεται τοῦ ἁγιάζον„τος Θεοῦ". Καὶ τοῦτό φησιν ὁ μακάριος Πέτρος „Ἰησοῦν „τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐν „Πνεύματι Ἁγίῳ". (Πράξ. ι'. 38.) (Σελ. 950. τῆς Πενταβίβλου.) Ὁ δὲ μέγας Μακάριος τὸ ῥηθὲν τοῦτο φέρων εἰς μαρτυρίαν λέγει· „ὥσπερ τὸ σῶμα τοῦ „Κυρίου ἐδοξάσθη, ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος καὶ μετε„μορφώθη εἰς τὴν θείκην δόξαν, καὶ εἰς τὸ φῶς τὸ ἄ„πειρον· οὕτω καὶ τὰ σώματα τῶν Ἁγίων δοξάζεται καὶ „ἐξαστράπτει· ὡς γὰρ ἔσωθεν ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ, ἕ„ως ἐφαπλώθη τῷ σώματι αὐτοῦ καὶ ἐξέλαμψε· τὸν „αὐτὸν τρόπον καὶ τοῖς Ἁγίοις ἣ ἔσωθεν ἔσα τοῦ Χρι„στοῦ δυνάμις, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἔξωθεν εἰς τὰ σώ„ματα αὐτῶν ὑπερεκχεῖται· καὶ γὰρ ἐκ τῆς αὐτῆς οὐ„σίας καὶ φύσεως (ἴσως τῆς ἀσιώδους, καὶ φυσικῆς ἐνερ„γείας καὶ χάριτος τοῦ Θεοῦ) ἀπὸ τοῦ νοῦ μετέχουσιν ἐν „τῷ νῷ αὐτῶν· γέγραπται γάρ, ὅ, τε ἁγιάζων καὶ οἱ „ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνός· καὶ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι „δέδωκα αὐτοῖς· (Ἰωάνν. ιζ'. 22.) ὥσπερ ἀπὸ ἑ„νὸς πυρὸς ἅπαντα λύχνοι πολλοὶ· ὅπως ἀνάγκη καὶ „τὰ σώματα τῶν Ἁγίων μέλη Χριστοῦ ὄντα, τὰ αὐτὰ „γίγνεσθαι, ὑπὲρ ἐσὶν ὁ Χριστός". (κατὰ τὸ εἶδος δηλ. τῆς δόξης.) καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „εἰς „τὸ γενέσθαι αὐτὰ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης „αὐτοῦ". (Φιλιππ. γ'. 21.) (Ὁμιλ. ιε'. Κεφ. λη'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῦ Χριστῦ, τῦ μὴ ἐντρεπομένυ τὴν ἐδικήν μας ἀτέλειαν· δι' ὅτι ἀγκαλὰ καὶ εἴμεθα ἀπὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Πατέρα, ὅμως πολλὴ καὶ ἀσύγκριτος εἶναι ἡ διαφορὰ, ὁπῦ διαφέρει ἀναμεταξὺ τῦ Χριστῦ, καὶ ἡμῶν, ὅση δηλαδὴ διαφορὰ εἶναι ἀναμεταξὺ κτίστυ, καὶ κτισμάτων (1).

12. „Λέγων ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά συ τοῖς ἀδελφοῖς μυ· ἐν μέσῳ Ἐκ„κλησίας ὑμνήσω σε". (Ψαλμ. κά. 23.)

Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἐνεδύθη τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, ἐνεδύθη ἑνταυτῷ καὶ τὴν ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων, καὶ μαζὶ μὲ τὴν σῶσιν τῆς ἀνθρωπότητος, σώθη καὶ ἡ πρὸς τὸς ἀνθρώπυς αὐτῦ ἀδελφότης, ἤγυν τὸ νὰ γένῃ ὁ Χριστὸς ἀδελφὸς μὲ ὅλυς τὸς ἀνθρώπυς· πλὴν ἀγκαλὰ καὶ ἔγινεν ὁ Χριστὸς ἀδελφὸς τῶν ἀνθρώπων, ὅμως πάλιν ἔχει καὶ ὑπεροχὴν ἀπὸ τὸς ἀνθρώπυς· διὰ τῦτο λέγει πρὸς τὸν Πατέρα, ὅτι ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά συ εἰς τὸς ἐσκοτισμένυς, καὶ ἀγνοῦντας ἀδελφές μυ· ὅμοιον δὲ τῦτο τὸ προφητικὸν εἶναι, μὲ ἐκεῖνο ὁπῦ ἔλεγεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν αὐτὸν Πατέρα· „ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις". (Ἰωαν. ιζ'. 6.)

13. „Καὶ πάλιν „ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ". (Ψαλμ. ιζ'. „20. β'. Βασιλ. κβ'. 3.)

Καὶ μὲ τὸν λόγον τῦτον δείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ἀδελφὸς ἐδικός μας· δι' ὅ,τι, καθὼς κάθε ἕνας ἀπὸ τὸς ἀνθρώπυς ἐλπίζει εἰς τὸν Θεὸν, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς ἤλπιζεν εἰς τὸν Θεὸν, καθὼς ὑποκάτω εἰς τὸ πρόσωπον τῦ Δαβὶδ ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ θέλω ἐλπίζω ἐπ' αὐτῷ, ἤγυν ἐπὶ τῷ Πατρί. Δείχνει δὲ ἀκόμη μὲ τὸν λόγον τῦτον ὁ Παῦλος, καὶ ὅτι ὅλοι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν εἰς μόνον τὸν Θεόν· διὰ τὶ καὶ αὐτὸς ὁ Υἱός τυ, καὶ μ' ὅλον ὁπῦ ἦτον ἀνενδεὴς καὶ ἀχρείαστος καθ' ὃ Θεὸς, ὅμως λέγεται, ὅτι ἤλπιζεν εἰς τὸν Πατέρα, καθ' ὃ ἄνθρωπος. Μερικοὶ δὲ ἔτζι ἐνόησαν τὸ ῥητόν· ἐπειδὴ, λέγυσιν αὐτοὶ, ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος τὸν Χριστὸν, ἀδελφὸν τῶν ἀνθρώπων, παρακάτω δὲ θέλει τὸν εἰπῇ Πατέρα, διὰ τῦτο εἰς τὸ μέσον ἐδῷ δείχνει, ὅτι τὸ μὲν νὰ ὀνομάζεται ὁ Χριστὸς Ἀδελφὸς, καὶ Πατήρ μας, αὐτὰ εἶναι ὀνόματα τῆς ἐνσάρκυ του Οἰκονομίας· τὸ δὲ προαιώνιον αὐτῦ ὄνομα, εἶναι τὸ νὰ ἦναι Θεός· διότι ποῖος ἐλπίζει κυρίως εἰς ἄλλον, παρὰ εἰς τὸν Θεόν; ὡσὰν νὰ ἔλεγεν· ἐπειδὴ καὶ ἐσὺ ὦ ἀναγνῶσα, ἤκυσες ὁπῦ εἶπον τὸν Χριστὸν Ἀδελφὸν, καὶ Πατέρα μας μὴ νομίσῃς πῶς αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ τὸς φιλυς ἀνθρώπυς· ὄχι, μὴ τὸ νομίσῃς ἔτζι, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι Θεός, εἰς τὸν ὁποῖον, εἶναι γεγραμμένον νὰ ἐλπίζῃ ὁ ἄνθρωπος· „ἐλπίσατε „γὰρ φησιν ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαῶν". (Ψαλμ. ξά. 8.) ὥστε ὁ λόγος οὗτος, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, δὲν λέγεται ἐκ προσώπυ τῦ Χριστῦ, ἀλλ' ἐκ προσώπυ τῦ Προφήτυ Δαβὶδ, ὅς τις λέγει, ὅτι θέλω ἐλπίσω ἐγὼ ἐπ' αὐτῷ, ἤγυν ἐπὶ τῷ Χριστῷ, ὡς Θεῷ· ἀλλ' ὅμως τὸ τοιῦτον νόημα δὲν εἶναι διάρμοσον εἰς τὸ ὕφος καὶ τὴν ἀκολυθίαν τῶν λόγων τῦ Ἀποστόλυ.

„Καὶ πάλιν· „Ἰδὲ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἅμοι ἔδωκεν ὁ Θεός". (Ἡσ. ἡ. 18.)

Ἐδῷ μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ θεῖος Παῦλος, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι Πατήρ μας, ὅς τις ἀπὸ μέρυς τυ λέγει, ὅτι, νὰ ἐγὼ, καὶ τὰ παιδία, ὁπῦ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός· τὸ δὲ ἔδωκεν εἶ-

---

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος ὕστω ἠρμήνευσε τὸ ῥητόν· „ἀτόκρη καὶ τὸ, ἐκ ἐπαισχύνεται δᾶξαι τὴν „διαφορὰν τῆς Υἱότητος· περὶ δεσποτῶν γὰρ καὶ δούλων „διαλεγόμενοι, καὶ τὴν τῶν δεσποτῶν παπηνοφροσύνην „διδάσκοντες, εἰώθαμεν λέγειν· ἐκ ἐπαισχύνεται (ὁ „δεσπότης δηλ.) μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐσθίων, καὶ πίνων, „καὶ συγκαθήμενος, καὶ τὰς τούτων ἀρρώστες δι' ἑαυτοῦ „θεραπεύων. Τῦτο τοίνυν καὶνταῦθα αἰνίττεται, ὡς ὁ „τὸ ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος πάθος, ἐκ ἐπαισχύνε„ται καλεῖν ἀδελφὸς τυτυς, ὑπὲρ ὧν τὸ πάθος ὑπέ„μεινεν· ἀ μόνον δὲ αὐτὸς ἀδελφὸς, ἀλλὰ καὶ παιδία „καλεῖ· ὕστως ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις τοῖς „θείοις ἔλεγεν Ἀποστόλοις „παιδία, μή τι προσφάγιον „ἔχετε"; (Ἰωάνν. κά. 5.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶπε, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Πατρὸς εἰς τὸ νὰ σαρκωθῇ ὁ Υἱός· διότι, ἂν ὁ Πατὴρ δὲν ἤθελεν εὐδοκήσῃ νὰ σαρκωθῇ ὁ Υἱός του, βέβαια οὐδὲ παιδία ἤθελεν ἔχῃ ὁ αὐτὸς Υἱός του.

14. „Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς, καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς „παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν".

Ἀς ἐντραπῶν ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου ἐκεῖνοι οἱ αἱρετικοὶ ὁποῦ λέγουσιν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐφαίνη ἄνθρωπος, ὄχι κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλὰ κατὰ φαντασίαν· δι' ὅτι ὁ Ἀπόστολος δὲν εἶπε μόνον, ὅτι ὁ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον Πατὴρ μας Χριστὸς, μετέσχεν ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ αἷμα τῶν ἀνθρώπων, καθὼς μετέχουσιν αὐτὰ καὶ τὰ παιδία, ἤγουν οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι· καὶ μόλον ὁποῦ, ἂν καὶ τοῦτο μόνον ἔλεγεν, ἦτον ἀρκετὸν νὰ παρασήσῃ, ὅτι ἀληθῶς ἐσαρκώθη καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος· ἀλλὰ κοντὰ εἰς αὐτὸ ἐπρόθεσεν ἀκόμη καὶ τὸ „παρα„πλησίως" ἤτοι παρομοίως, καὶ ἀπαραλλάκτως, διὰ νὰ παρασήσῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, τὴν ἀληθινὴν καὶ ἀπαράλλακτον μὲ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους σάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ (1).

„Ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανά„του, τοῦτέστι τὸν Διάβολον".

Ἐδῶ βάλλει ὁ Παῦλος τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς ἐδέχθη τὸν θάνατον· αὕτη δὲ εἶναι, ἵνα διὰ μέσου τοῦ θανάτου (τὸν ὁποῖον ἐδέχθη μὲ τὸ νὰ λάβῃ σάρκα καὶ αἷμα) καταργήσῃ τὸν Διάβολον, ὁ ὁποῖος εἶχε κράτος καὶ δυνάμιν του, τὸν θάνατον. Πῶς; καὶ μὲ τί τρόπον; διὰ μέσου τῆς ἁμαρτίας· δι' ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ὁ Διάβολος ἔκαμνε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἁμαρτάνουν, ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς πρώτης ἐκείνης παρακοῆς τοῦ Ἀδάμ· διὰ τοῦτο αὐτὸς ἦτον ὁποῦ ἐπροξένησε καὶ τὸν θάνατον, μεταχειριζόμενος αὐτὸν ὡσὰν σῦα ἅρμα, καὶ σῦα στρατιώτην, ἐναντίον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἴδιον ἅρμα, ὁποῦ ὁ Διάβολος ἐμεταχειρίζετο κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι τὸν θάνατον, αὐτὸ ἐμεταχειρίσθη καὶ ὁ Χριστὸς ἐναντίον τοῦ Διαβόλου, τὸ ὁποῖον τοῦτο ἦτον τῇ ἀληθείᾳ ἔργον μιᾶς μεγάλης σοφίας, καὶ δυνάμεως, τὸ νὰ σφάξῃ δηλαδὴ ὁ Χριστὸς τὸν ἐχθρὸν Διάβολον μὲ ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ἅρμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος τοὺς ἄλλους ἔσφαζε. Μερικοὶ δὲ, ὡς ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, ἔτζι ἐνόησαν, τὸν ἔχοντα τὴν ἁμαρτίαν Διάβολον, ἥτις εἶναι κράτος, καὶ δυνάμις τοῦ θανάτου.

15. „Καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διαπαντὸς τῆς ζωῆς, „ἔνοχοι ἦσαν δουλείας".

Ἤτοι ὁ Χριστὸς διὰ τοῦτο κατήργησε τὸν ἔχοντα τὸ κράτος τοῦ θανάτου Διάβολον, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διὰ τὸν φόβον τοῦ θανάτου, ἤτον ὑποκείμενοι εἰς τὸν θάνατον, ἤτοι ἐκρατοῦντο ὑποκάτω εἰς τὴν σκλαβίαν τοῦ θανάτου, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς ἀκόμη δὲν εἶχε καταλυθῇ· ἢ λέγει τοῦτο, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι ἔζων τὴν ζωήν τους ὅλην μὲ παντοτινὸν φόβον, διὰ τί ἐπρόσμεναν παύτοτε πῶς ἔχουν νὰ ἀποθάνουν, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον αὐτὸν, δὲν ἐδύναντο νὰ λάβουν κἀμμίαν αἴσθησιν ἡδονῆς· τοῦτο γὰρ ἐφανέρωσεν αἰνιγματωδῶς ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ νὰ εἶπε „διαπαντὸς τῆς ζωῆς"· ἔνοχοι λοιπὸν ἦσαν δουλείας, ἤτοι παύ-

(1) Ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὕστερον ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ἡμεῖς οἱ ἐν τέκνοις ἠριθμημένοι Θεοῦ, „κεκοινωνήκαμεν αἵματος καὶ σαρκὸς, τουτέστιν ἐν αἵ„ματι ἐσμὲν καὶ σαρκὶ, καὶ ἐν φθαρτοῖς καὶ γηΐνοις „σώμασι· ταύτης εὕρεκα τῆς αἰτίας ὁ μονογενὴς τοῦ „Θεοῦ Λόγος, ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων, μετέσχε τῶν „αὐτῶν· καὶ οὐ καθ' ἕτερον τρόπον, ἀλλὰ παραπλη„σίως ἡμῖν. εἶπε καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐνανθρωπήσεως „λέγει· ἵνα, φησὶ, καταργηθῇ, ὁ τὸ κράτος ἔχων τοῦ „θανάτου διάβολος· καταργηθῇ δὲ, διὰ τοῦ θανάτου· ὡς „καὶ εἶπεν· ὦ σοφίας Θεοῦ! διὰ τοῦ θανάτου ἔσχε τὸ „κράτος ὁ διάβολος, καὶ διὰ τοῦ θανάτου καταλυθήσεται· „πῶς δὲ ἄρχει τοῦ θανάτου ὁ διάβολος; ὅτι τῆς ἁμαρ„τίας ἄρχων, ἐξ ἧς ὁ θάνατος, καὶ τοῦ θανάτου ἄρχει· „ἤγουν κράτος θανάτου ἡ ἁμαρτία. ἔχων οὖν τὴν ἁ„μαρτίαν (ὁ διάβολος), καὶ εὑρετὴς αὐτῆς ὑπάρχων, „τοῦ κράτους ἔχει τοῦ θανάτου".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παύτοτε ἔτρεμον, καθὼς οἱ δοῦλοι κὴ σκλάβοι τρέμυσι κὴ φοβοῦνται, τὸν πικρὸν κὴ τυραννικόν τως αὐθεντῶν, κὴ ἀκολούθως ἐκ τῦ φόβε, δεῦ ἀπολάμβανον κρίνοια τερπνὸν κὴ χαροποιόν (1). Συμπέρανε λοιπὸν, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ὅποιος φοβεῖται τὸν Θάνατον, αὐτὸς εἶναι ἀνελεύθερος κὴ δοῦλος παύτων· παρηγοριὰ δὲ μεγάλη εἶναι ὁ λόγος ἅπος εἰς τὰς Θλιβομένυς κὴ πάσχοντας Χριστιανές· ἐπειδὴ οἱ διὰ τλὼ πίστιν, κὴ τὰς ἐντολὰς τῦ Κυρίυ διωκόμενοι κὴ φυλακονόμενοι Χριστιανοὶ, ἐλευθεριωτέραν κὴ γλυκυτέραν ζωὴν ἔχυσιν ἀπὸ τὰς παλαιοὺς ἐκείνυς ἀνθρώπυς, ὁπῦ ἐφαίνοντο πῶς τρυφῦν, κὴ ἔχυν ἀνάπαυσιν, ὅταν ὁ Θάνατος εἶχεν ἰσχυί· διὰ τί, ἐκεῖνοι μὲν, ἦτον δοῦλοι, μὲ τὸ νὰ ἐκατανυσιάζοντο ἀπὸ τὸν φόβον τῦ Θανάτυ, οἱ δὲ Χριστιανοὶ, ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τλὼ δυλείαν παύτλω κὴ φόβον.

16. „ Οὐ

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει· „ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐφο„βῦντο τὸν Θάνατον, ὡς ἔνοχοι τῆς παύτε δυλείας". Δυλεία δὲ τῦ Θανάτυ εἶναι, τὸ νὰ ὑπόκεται τινὰς κὴ νὰ δυλεύῃ εἰς τλὼ ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ δύναμις κὴ τὸ κέντρον τῦ Θανάτυ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Χριστὸς διὰ τῦ Θανάτυ κατήργησε τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τῦ Θανάτυ διάβολον, τὸν ἄρχοντα κὴ ἀρχηγὸν τῆς ἁμαρτίας, διὰ τῦτο μὲ δίκαιον τρόπον, ἀσθενὴς ἔγινεν ἡ ἁμαρτία, κὴ ἡμεῖς ἐλευθερώθημεν ἀπὸ τλὼ σκλαβίαν αὐτῆς, κὴ ὁμῦ συνελευθερώθημεν κὴ ἀπὸ τὸν φόβον τῦ Θανάτυ. Καὶ τῦτο εἶναι νὰ τὸ ἰδῇ τινας φανερῶς μὲ τὸ ἔργον· διὰ τί ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, ὁπῦ πρότερον ἐφοβῦντο κὴ ἀπεστρέφοντο τὸν Θάνατον, ὡσὰν ἕνα μεγαλώτατον κὴ ὑπερβολικὸν κακόν, αὐτοὶ τώρα μετὰ τλὼ ἐνσαρκον Οἰκονομίαν, δέχυνται τὸν Θάνατον, ὡσὰν μίαν μεταβολὴν κὴ προοίμιον καλλιτέρας ζωῆς, κὴ χαίροντες τρέχυν εἰς τὸν Θάνατον, κὴ εἰς τὰ μαρτύρια διὰ τὸ ὄνομα τῦ Χριστῦ, κὴ διὰ τὰς αὐτῦ νόμυς. Βλέπεις, ἀδελφὲ, πῶς ὁ Χριστὸς μᾶς ἠλευθέρωσε φανερὰ ἀπὸ τὸν φόβον τῦ Θανάτυ, κὴ ἀπὸ τλὼ σκλαβίαν τυ; Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος σοφῶς ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τῦτο λέγει, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν δοῦλοι κὴ σκλάβοι εἰς τλὼ ἡδονλὼ κὴ εἰς τὰ πάθη, διὰ τὸν φόβον τῦ Θανάτυ, κὴ τῆς ὀδύνης· ὅλοι γὰρ οἱ φιλάργυροι, κὴ οἱ φιλόδοξοι, κὴ οἱ φιλήδονοι, διὰ τῦτο ἀγαπῶν τὰ ἀργύρια, κὴ τὰς δόξας, κὴ τὰς ἡδονὰς, διὰ τί φοβῦνται νὰ μλὼ ἀποθάνυν ὀλίγωρα, κὴ διὰ τί ζητῶν νὰ γλυτώσυν ἀπὸ τὸν Θάνατον· ἐλπίζυν γὰρ ὅτι μὲ τὸ μέσον τῶν ἀργυρίων, κὴ τῆς δόξης, κὴ τῶν ἡδονῶν, ἔχυν νὰ φυλάξουν τλὼ ζωήν τως εἰς πολλὼ καιρόν· κὴ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅ,τι κὴ ἂν κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, δεῦ τὸ κάμνει διὰ ἄλλο, πάρεξ διὰ νὰ φυλάξῃ τλὼ ζωήν τυ, κὴ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν Θάνατον. Ὁ Δεσπότης μας λοιπὸν Χριστὸς, θέλωντας νὰ ἐλευθερώσῃ τὺς ἀνθρώπυς ἀπὸ τλὼ δυλείαν τῆς ἡδονῆς κὴ τῶν παθῶν, τὺς ἠλευθέρωσε πρῶτον ἀπὸ τὸν φόβον τῦ Θανάτυ, κὴ ἔτζι ἀκολούθως τὺς ἠλευθέρωσε κὴ ἀπὸ τὰ πάθη, κὴ ἡδονὰς, κὴ κόψας τλὼ ῥίζαν, σωματέκοψεν ὁμῦ κὴ τὰ ἐκ τῆς ῥίζης βλαστάρια. Ταῦτα μὲν λέγει ὁ Θεῖος Πατὴρ ἐν τοῖς ἀπόροις· ἐν δὲ τοῖς γνωσικοῖς αὐτῦ Κεφαλαίοις οὕτω φησιν· „ὁ „ἄνθρωπος .... πρὸς μὲν τὴν ἡδονλὼ τλὼ ὅλλω ἔχει „ὁρμὴν, φρὸς δὲ τλὼ ὠδωίλω, τλὼ ὅλλω ἀποφυγλί, „τῆς μὲν κατὰ πᾶσαν ὑπεραγωνιζόμενος δωάμιν, της „δὲ κατὰ πᾶσαν σπουδλὼ καπηγωνιζόμενος.... ἡδονῆς „οὖν διὰ τλὼ φιλαυτίαν ἀντιποιούμενοι, κὴ ὠδωίλω (προθες κὴ τὸν Θάνατον, ὡς ὠδωίνς ὄντα παράσιτον) „διὰ τλὼ αὐτλὼ αἰτίαν πάλιν φθύγων σπουδάζοντες „τὰς ἀμυθήτως τῶν φθοροποιῶν παθῶν ἐπινοούμενο„νόσις". (Κεφ. ργ'. τῆς γ'. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογ.)

Γεώργιος δὲ ὁ Κορέσσιος εἰς τὰ ὑπομνήματα τῆς Ἐπιστολῆς παύτης λέγει, ὅτι ὁ Παῦλος δυλείαν καλεῖ, τὸν φόβον τῦ Θανάτυ, τὸν ὁποῖον Θάνατον ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος φοβεῖται, κὴ ἀποτρέφεται· ἐπειδὴ, καπὶ τὸν Ἀριστοτέλη· „ὕστατον τῶν δεινῶν ἐστιν ὁ Θάνατος"· ἀλλ' ὁ Μεσίας Χριστὸς ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ἀπὸ τὸν τοιοῦτον φόβον τοῦ Θανάτου· ὅθεν ὁ Παῦλος ἔλεγεν· „ἐπιθυμῶ ἀναλῦσαι κὴ σλὼ Χριστῷ εἶναι". (Φιλιππ. ά.) Διὰ τῦτο κὴ οἱ Χριστιανοὶ δεῦ πρέπει νὰ φοβῦνται τὸν Θάνατον· τλὼ ὅποιος ἐν ἀληθείᾳ θέλει νὰ μὴ φοβῦται τὸν Θάνατον, πρέπει νὰ φοβῦται πρότερον τλὼ ἁμαρτίαν, κὴ νὰ μὴ τλὼ κάμνῃ· διὰ τί ἡ φοβία τῦ Θανάτυ, προέρχεται ἀπὸ τὸν φόβον, κὴ τὴν ἀποχλὼ τῆς ἁμαρτίας· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεὸς Χρυσόστομος· „Καὶ γὰρ παιδικὸν φοβέμεθα φόβον, Θάνατον „δεδοικότες, ἁμαρτίαν δὲ μὴ δεδοικότες". (Λόγ. ς'. εἰς τὺς Ἀνδριάντ.) Καὶ καθολικῶς εἰπεῖν, ὅποιος θέλει νὰ μὴ φοβῦται τὸν Θάνατον, ἀλλὰ νὰ δεχθῇ αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, πρέπει νὰ ζῇ μίαν ζωλὼ τρίτυσαν εἰς τὺς Χριστιανὺς, μὲ κάθε κακοπάθειαν κὴ σκληραγωγίαν· ὅθεν εἶπεν ὁ Σιράχ· „ὦ Θάνατε ὡς καλόν ἐστι „τὸ κρίμα ἀνθρώπῳ ἐπιδομένῳ, κὴ ἐλασσυμένῳ ἰσ„χυῖ, ἐσχατογήρᾳ, κὴ περισπωμένῳ περὶ πάντων"· (Κεφ. μά. 2.) καθὼς ἐκ τῦ ἐναντίυ ὁ Θάνατος εἶναι φοβερὸς κὴ μισητὸς κοντὰ εἰς ἐκείνυς ὁπῦ ζῦν μὲ τρυφὰς, κὴ ἀναπαύσεις, κὴ ὁπῦ ἔχυν πλοῦτον κὴ ὑπάρχοντα πολλὰ, καπὶ τὸν αὐτὸν Σιράχ· „ὦ Θάνατε ὡς „πικρόν σε τὸ μνημόσυνόν ἐστιν, ἀνθρώπῳ εἰρωδεύοντι ἐν „τοῖς ὑπάρχυσιν αὐτῦ, ἀνδρὶ ἀπερισπάστῳ, κὴ εὐο„δουμένῳ ἐν πᾶσι". (αὐτόθ. 1.) Διὰ τῦτο προσφυῶς εἶπεν ὁ Ἱερὸς Αὐγυστῖνος· „ὐκ ἔστι νομίζειν κακὸν „Θάνατον, ὅστινος ἀγαθὸς βίος προηγῶτο· διότι οὐ „ποιεῖ κακὸν Θάνατον, ἐμὴ ὅσα ἀκολουθῆ τῷ Θανά„τῳ· κὴ ὐκ ἔστι πρέπον ἵνα πολυφροντίζωμεν περὶ „ἐκείνων, οἷ μέλλυσι θνήξεσθαι, ὁποίῳ τρόπῳ ἀπο„θνήσκυσιν· ἀλλ' ἵνα πολυφροντίζωμεν ἀποθνήσκοντες „τοῦ βιάζοντος ἀπέρχεσθαι· οἱ γὰρ Χριστιανοὶ γι„νώσκυσι καλλίονα εἶναι ἐκεῖνον τὸν Θάνατον τῶ ὄσίυ „πτωχῶ, ὅστινος ἔλειχον τὰς πλαγὰς οἱ κύνες, τῶ Θα„νάτῳ τοῦ ἀνοσίου πλουσίου, τοῦ καταθανόντος ἐν τῇ „πορφύρᾳ κὴ βύσσῳ". (Βιβλ. ά. Κεφ. ιά. περὶ Πολλεως Θεοῦ)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

16. Οὐ γὰρ δήπε Ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται".

Ἤτοι δεν ἐπίασεν ὁ Χριστὸς τῶν Ἀγγέλων τὴν φύσιν, οὐδὲ ταύτην ἐφόρεσε· τοῦτο δὲ φανερόνει τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁπού ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους· διὰ τί ἐκεῖνο ὁποῦ δεν ἐχάρισεν εἰς τοὺς Ἀγγέλους, τὸ ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δηλαδὴ τὸ νὰ λάβῃ σάρκα ἀπὸ αὐτούς (1).

„Ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται".

Δεν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἀνέλαβεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ, ἀλλ' ὅτι ἐπιλαμβάνεται, ἤτοι ἐπίασεν αὐτό, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, ὅτι ἡ μὲν φύσις τῶν ἀνθρώπων ἔφθυσεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐμακρύνετο, ὁ δὲ Θεὸς ἐκινήγησεν αὐτὴν, καὶ φθάσας τὴν ἐπίασε, καὶ πιάσας περιεπλάκη, καὶ ἐνώσεν αὐτὴν μὲ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἔτζι ἐσαμάτισεν αὐτὴν ἀπὸ τὴν φυγήν. Δεν εἶπε δὲ, ὅτι ἐπίασε τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ· διὰ νὰ, διὰ τί ἤθελε νὰ ὑψώσῃ τοὺς Ἑβραίους, καὶ νὰ δείξῃ τὸ γένος αὐτῶν τίμιον, καὶ ὅτι κατὰ τοῦτο εἶναι ἀνώτεροι οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τοὺς Ἐθνικούς, καθ' ὅτι ἀπὸ αὐτοὺς ἐγεννήθη κατὰ σάρκα ὁ Χριστός· (διότι σωστὰ θέλει ὁ Παῦλος νὰ χαρίζῃ εἰς τοὺς Ἑβραίους ἐκεῖνα τὰ προνόμια, εἰς τὰ ὁποῖα κανένας δεν βλάπτεται.) Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί ἐνθυμίζει αὐτοὺς μὲ τὰ λόγια ταῦτα, τὴν ἐπαγγελίαν καὶ ὑπόσχεσιν ὁπού ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραὰμ, δηλαδή· „ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν, ἣν σὺ ὁρᾷς, σοὶ δώσω αὐτὴν, καὶ „τῷ σπέρματί σε ἕως αἰῶνος". (Γεν. κγ'. 15.)

17. „Ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι".

Ἐπειδὴ, λέγει, μίαν φορὰν κατεδέχθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ πιάσῃ τὴν ἐδικήμας φύσιν, καὶ νὰ τὴν σώσῃ μὲ τὸν ἑαυτόν του, ἀκόλουθον ἦτον βέβαια νὰ ὁμοιωθῇ καὶ μὲ ἡμᾶς, κατὰ πάντα τὰ φυσικὰ, καὶ ἀδιάβλητα πάθη, ἤγουν καὶ νὰ γεννηθῇ, καὶ νὰ ἀνατραφῇ, καὶ νὰ αὐξηθῇ, καὶ νὰ κοπιάσῃ, καὶ νὰ πάθῃ, καὶ τέλος πάντων νὰ ἀποθάνῃ· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ὁμοιωθῆναι κατὰ πάντα".

„Ἵνα ἐλεήμων γένηται, καὶ πιστὸς Ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν".

Διὰ τοῦτο, λέγει, τὸ αἴτιον ἀνέλαβεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τὴν ἐδικήμας φύσιν, διὰ νὰ ἐλεήσῃ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ μέσον αὐτῆς, καὶ νὰ μᾶς ἀνασήσῃ ὁπού ἤμεθα πεσμένοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Πῶς, καὶ μὲ τί τρόπον; ἐπειδὴ καὶ ἔγινεν Ἀρχιερεὺς ἐδικός μας, καὶ ἐπρόσφερε τὴν σάρκα ὁπού ἔλαβεν ἀπὸ λόγου μας, αὐτὶ διὰ κάθε ἄλλου θυσίαν, διὰ νὰ μᾶς καθαρίσῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ διὰ νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ νὰ φιλιώσῃ αὐτὸν μὲ ἡμᾶς, ὁπού ἤμεθα ἐδικοί του ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι· πιστὸς δὲ εἶπεν, αὐτὶ τοῦ ἀληθινός, καὶ δυνατὸς νὰ τελειόνῃ τὸ ἔργον τοῦ Ἀρχιερέως· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἔργον ἀληθινοῦ Ἀρχιερέως, τὸ νὰ ἐλευθερόνῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας ἐκείνας τοὺς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων εἶναι Ἀρχιερεύς· ἢ τὸ πιστὸς δηλοῖ, ὅτι εἶναι εὐκολοπαράδεκτος κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, ὅταν πρὸς αὐτὸν μεσιτεύῃ διὰ λόγους (2).

„Εἰς

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει· „Εἰ γὰρ Ἀγγέλων „ἀνείληφε φύσιν, κρείττων ἂν ἐγεγόνει θανάτου· ἐπειδὴ „δὲ ἀνθρώπινον ὃ ἀνέλαβε, διὰ μὲν τοῦ πάθους, „τὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπέδωκε χρέος, διὰ δὲ τῆς τοῦ πε„πονθότος σώματος ἀναστάσεως, τὴν οἰκείαν ἀπέδειξε „δύναμιν".

(2) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος ὕστως ἑρμηνεύει τὰ πρὸς τὸν Θεόν· „τῶν πρὸς Θεόν, καὶ εἰς Θεὸν ἀνηκόντων πραγ„μάτων· ἐν τούτοις γὰρ γέγονεν ἡμῶν Ἀρχιερεύς, οὐκ „ἐν τῷ σωματικὰς δεχάπας, καὶ ἀπαρχὰς αἰτιάσασθαι, „ἀλλ' ἵδεν ἡμᾶς ἐκπεπολεμωμένους πρὸς τὸν Θεόν, καὶ „ἐλεήσας ἡμᾶς, ἑαυτὸν ἡμῖν ἔδωκεν Ἀρχιερέα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ ".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον, ὡσὰν νὰ ἐξηγῇ ὁ Παῦλος, τί δηλοῖ τὸ νὰ ἦναι ὁ Χριστὸς πιστὸς εἰς τὰ πρὸς Θεὸν, ἤγουν εἰς τὸ νὰ ἱλάσκεται, καὶ νὰ συγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι μία μεγάλη ἀπόδειξις τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι κάθε τρόπον ἔκαμε, καὶ ὅλα τὰ ὑπέμεινε μόνον διὰ νὰ λύσῃ τὰς ἁμαρτίας των. Διατί δὲ ὁ Ἀπόστολος δὲν εἶπε τὰς ἁμαρτίας τῆς οἰκουμένης, ἀλλὰ τοῦ λαοῦ; ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν ὁ λόγος, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Κυρίου ἦτον περὶ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων, καὶ δι' αὐτοὺς ἦλθε προηγουμένως· ἵνα, ἀφ' ἑαυτοὶ πιστεύσουν, καὶ σωθοῦν, ἀκολούθως καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ τῶν Ἐθνῶν σωθῶσιν, ἀγκαλὰ καὶ ἔγινε τὸ ἐναντίον· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἄγγελος πρὸς τὸν Ἰωσὴφ εἶπεν· „ αὐτὸς σώ„σει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ". (Ματ. α'. 21.) Μὲ τὸν λόγον λοιπὸν τοῦτον, δείχνει ὁ Παῦλος τὴν δυσκόλειαν τῶν Ἰουδαίων, καὶ πόσης διαφορετικῆς προνοίας ἠξιώθησαν αὐτοὶ ἀπὸ τὸν Κύριον.

18. „ Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δυνάται τοῖς πειρα„ζομένοις βοηθῆσαι ".

Ὁ λόγος ἔτος φαίνεται μὲν, ὅτι εἶναι ταπεινὸς, καὶ ἀτελὴς, καὶ ἀνάξιος Θεοῦ· διότι ὁ Παῦλος ὅταν ἐπιχειρισθῇ νὰ λέγῃ περὶ τῆς σαρκὸς, καὶ ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, συνειθίζει νὰ λέγῃ ὅλα τὰ ταπεινὰ, ὄχι ὅμως καὶ ἀνάξια τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός· καὶ τοῦτο δὲν εἶναι θαυμαστόν· ἐπειδὴ καὶ περὶ τοῦ Πατρὸς, ὅστις δὲν ἐσαρκώθη, πολλὰ ταπεινὰ καὶ ἀνθρωποπρεπῆ λέγει ἡ Ἁγία Γραφὴ, καθὼς εἶναι ταῦτα· „ ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς „ υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν, εἰ ἐκζητῶν τὸν Θεόν ". (Ψαλμ. ν β'. 2.) Καὶ πάλιν· „ Καταβὰς ἴδω ὄψομαι, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην συντελοῦν„ται πρός με, εἰ δὲ μὴ, ἵνα γνῶ ". (Γεν. ιή. 21.) καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα. Ἂν λοιπὸν ἡ Γραφὴ ὁμιλῇ τόσον ταπεινὰ περὶ τοῦ Πατρὸς ὁποῦ δὲν ἐσαρκώθη, πολλῷ μᾶλλον περὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ σαρκωθέντος, καὶ παθόντος κατὰ τὴν σάρκα; Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο εἶπεν ὁ Παῦλος, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκουόντων, καὶ διὰ τὴν πληροφορίαν αὐτῶν· ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄνθρωποι νομίζουν πιστοτέραν ἀπὸ ὅλα τὴν πεῖραν καὶ δοκιμὴν τῶν πραγμάτων. Τὸ νόημα δὲ ὁποῦ λέγει ὁ Ἀπόστολος εἶναι τοῦτο· ὁ Χριστὸς δὲν ἠξιώθη μόνον ὡς Θεὸς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος ἐπειράσθη, ἤτοι ἐγνώρισε διὰ τῆς πείρας τὰ πράγματα (1)· διότι ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Χριστοῦ πολλὰ πάθη ἀδιάβλητα ἔπαθε, καὶ ἠξιώθη μὲ τὴν δοκιμὴν τί θέλει νὰ εἰπῇ θλῖψις, καὶ τί θέλει νὰ εἰπῇ πειρασμός· ὥστε ἐκ τούτου δύναται νὰ βοηθήσῃ καὶ τοὺς ἄλλους ὁποῦ θλίβονται καὶ πειράζονται, ἤτοι προθυμότερος εἶναι εἰς τὸ νὰ δώσῃ χεῖρα βοηθείας καὶ συμπαθείας εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν θλῖψεις, καὶ πειρασμούς (2).

ΚΕ-

(1) Σημείωσαι, κατὰ τὸν Κορέσιον, ὅτι ἐπειδὴ διπλοῖ εἶναι οἱ πειρασμοί, ἢ ἔξωθεν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ διαβόλου γινόμενοι, ἢ ἔσωθεν ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, καὶ τὴν φαντασίαν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἀποτελούμενοι, πάντως ὁ Χριστὸς ἔξωθεν μόνον ἐπειράσθη, καὶ οὐχὶ ἔσωθεν· ἐπειδὴ ὁ ἔσωθεν πειρασμὸς, εἶναι ἄπακτος ὑδατὴ τοῦ κατωτέρω μέρους, καὶ ἐπιθυμία κυριεύουσα τὸν λόγον, καὶ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἕλκουσα· καὶ γὰρ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, ἐκ τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας παραχθεῖσα, τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἀρχὴ, καὶ ἐν τῇ πληγωθείσῃ φύσει ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, εὑρίσκεται· ὅθεν ἐν τῷ Χριστῷ ἀναμαρτήτῳ ὄντι, καὶ πάσης ἐσωτερικῆς προσβολῆς ἀνωτέρῳ, δὲν ἐδύνατο νὰ εὑρίσκεται.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος ἄλως ἑρμηνεύει τὸ „ δυνάται τοῖς „πειραζομένοις βοηθῆσαι ". ἐπειδὴ, λέγει, ὁ διάβολος ἐπεπήδησε κατὰ τὰ ἔξω εἰς τὸ ἀναμάρτητον σῶμα τοῦ Δεσπότου, καὶ ἐπεχείρησε νὰ βάλῃ αὐτὸν εἰς πειρασμόν. (διότι καὶ ἀμέσως μόνος ὁ διάβολος εἰς τὸ ὄρος τὸν ἐπείραξε· καὶ ἐμμέσως αὐτὸς ἦτον ὁποῦ ἐπαρακίνει τοὺς Ἰουδαίους νὰ τὸν θανατώσουν) ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Κύριος ἔχοντας σῶμα ἀναμάρτητον ἐπειράσθη, καὶ ἔπαθε, διὰ τοῦτο δικαίως ἔλαβε δύναμιν κατὰ τοῦ διαβόλου, καὶ δύναται νὰ ἐλευθερώνῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ διαβόλου, καὶ νὰ βοηθῇ εἰς τοὺς πειραζομένους· διατί ἡ θρασύτης ὁποῦ ἔδειξεν ὁ πονηρὸς ἐναντίον τοῦ ἀναμαρτήτου σώματος τοῦ Δεσπότου, αὐτὴ ἔδωκεν εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν δύναμιν δικαίαν καὶ δίλογον, εἰς τὸ νὰ ἐλευθερώνῃ τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ἀπὸ τοὺς τοῦ διαβόλου πειρασμοὺς, καὶ νὰ εὑρίσκεται βοηθὸς εἰς τοὺς πειραζομένους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. „Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι".

Ὅθεν, ἤτοι, ἐπειδὴ καὶ εἶπον πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι τοιοῦτος πιστὸς Ἀρχιερεύς, καὶ συγχωρεῖ πᾶς ἁμαρτίας μας, καὶ δύναται νὰ μᾶς βοηθήσῃ, σοχασθῆτε καὶ ἐσεῖς, ἅγιοι ἀδελφοί μου, καὶ θέλετε εὕρῃ πῶς εἶναι ἔτζι τοῦτο τὸ πρᾶγμα· „κλήσεως δὲ, λέγει, ἐπουρανίου μέτοχοι". ἤτοι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖ εἰς τὰς οὐρανὰς ἐκαλέσθημεν, καὶ λοιπὸν ἂς μὴ ζητῶμεν κἀνένα ἀπὸ τὰ γήϊνα ταῦτα πράγματα· ἐκεῖ εἰς τὰς οὐρανὰς εἶναι πεθησαυρισμένος ὁ μισθός μας, καὶ ἐκεῖ εἶναι ἡ ἀνταπόδοσις ὁπού ἔχει νὰ μᾶς δοθῇ (1).

„Κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰη-
„σοῦν Χριστόν".

Ὅλα τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι ταπεινὰ, καὶ λέγονται εἰς τὸν Χριστὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς πολλάκις εἴπομεν. Ἀπόστολος λοιπὸν εἶναι ὁ Χριστὸς, διατὶ ἀπεστάλθη εἰς τὰ πρόβατα τοῦ οἴκου Ἰσραήλ· Ἀρχιερεὺς δὲ τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, ἤτοι τῆς πίστεώς μας· ἐπειδὴ δὲν εἶναι Ἀρχιερεὺς τῆς κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον λατρείας, ἀλλὰ τῆς ἐδικῆς μας πίστεως (2).

2. „Πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ
„αὐτοῦ".

Ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀπόστολος μέλλει νὰ δείξῃ τὸν Χριστὸν ἀνώτερον ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν, φέρει εἰς τὸ μέσον τὴν Ἀρχιερωσύνην, καὶ λέγει· ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐγχειρίσθησαν λαόν· ὁ μὲν Μωϋσῆς, τῶν Ἰουδαίων, ὁ δὲ Χριστὸς, τῶν Χριστιανῶν· ὅμως διὰ μεγαλίτερα πράγματα καὶ τέλη ἐγχειρίσθη ὁ Χριστὸς τὸν λαὸν τῶν Χριστιανῶν· πλὴν κατὰ τὸ παρὸν, δὲν δείχνει τὴν ὑπεροχὴν ὁπού ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν, διὰ νὰ μὴν ἀποσταφοῦν αὐτὸν οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες Χριστιανοί· διότι ἀγκαλὰ καὶ αὐτοὶ νὰ ἦτον Χριστιανοί, ὅμως ἀκόμη ἦτον πολὺ προσκολλημένοι εἰς τὸν Μωϋσῆν· δείχνει ὅμως κατὰ τὸ παρὸν ὁ Παῦλος, ἴσον τὸν Χριστὸν μὲ τὸν Μωϋσῆν, καὶ λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ αὐτὸς πιστὸς εἰς τὸν Πατέρα, ὁπού τὸν ἔκαμεν Ἀρχιερέα καὶ Ἀπόστολον· ἐπειδὴ ἡ λέξις ἐδῶ „ποιήσας" δὲν εἶναι περὶ οὐσιώσεως καὶ ὑπάρξεως τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ περὶ προχειρίσεως, καὶ χειροτονίας αὐτοῦ. Πιστὸς λοιπὸν εἶναι ὁ Χριστὸς, ἤγουν δυνάμενος, προϊσάμενος, καὶ προνοῶν τὰ πράγματα τοῦ Πατρός του, καὶ μὴν ἀφίνωντας αὐτὰ νὰ διαφθείρωνται, ἀλλὰ προξενῶν εἰς αὐτὰ τὴν σωτηρίαν, καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐφάνη πιστὸς εἰς ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἤγουν εἰς ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, δι' ὅτι οἶκον ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐδῶ τὸν λαὸν, καθὼς καὶ ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν, ὅτι ὁ δεῖνα τῆς τάδε οἰκίας εἶναι· τὸ δὲ „αὐτοῦ" δηλοῖ, ἢ τοῦ Θεοῦ, ἢ τοῦ Μωϋσέως· ἐπειδὴ καὶ ὁ λαὸς τῶν Ἰουδαίων ἐλέγετο καὶ τοῦ Θεοῦ λαὸς, ἐλέγετο καὶ τοῦ Μωϋσέως λαὸς, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν· „βάδιζε τὸ τάχος, κατάβηθι ἐντεῦθεν· „ἠνόμησε γὰρ ὁ λαός σου, ὃν ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου". (Ἔξ. λβ'. 7.) ἐπειδὴ καθὼς εἶναι ὁ ἐπίτροπος καὶ οἰκονόμος μιᾶς οἰκίας, ἔτζι ἦτον καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐπίτροπος τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεὸς περὶ αὐτοῦ· „οὐχ οὕτως ὡς ὁ θεράπων Μωσῆς, ὃς ἐν „ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστιν". (Ἀριθ. ιβ'. 7.)

3. „Πλείο-

(1) Μερικοὶ δὲ κλῆσιν ἐπουράνιον νοοῦσι, τὸ ὄνομα Χριστιανός, μὲ τὸ ὁποῖον καλοῦνται ὅλοι οἱ τοῦ ἐπουρανίου Χριστοῦ μαθηταὶ Χριστιανοί.

(2) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „ὅτι δὲ καὶ Ἀ-
„πόστολος τῆς ὁμολογίας ἡμῶν μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν
„γέγονεν, ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐδίδαξεν· ὅτε γὰρ
„ἦλθε φησὶ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ
„Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός· καὶ οὐκ
„εἶπεν ἀπέστειλεν αὐτὸν γενέσθαι ἐκ γυναικός, ἀλλὰ
„γενόμενον ἐκ γυναικὸς ἀπέστειλεν, ὡς ἄνωθεν ὂν,
„ὅτι τῇ ἐνανθρωπήσει πρόσφορον τὸ τῆς ἀποστολῆς
„ὄνομα".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. „Πλείονος γὰρ δόξης ἔτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον „πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου, ὁ κατασκευάσας αὐτόν". (1)
4. „Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατα„σκευάσας, Θεός".

Ἐδῶ γράφει ὁ Ἀπόστολος τὴν ὑπεροχὴν ὁπού ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν. Λέγει λοιπόν, ὅτι καὶ ὁ Μωϋσῆς πιστὸς ἦτον εἰς ὅλον τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ἦγουν εἰς ὅλον τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν· πλὴν καὶ αὐτὸς σῶας ἦτον ἀπὸ τοὺς τοῦ οἴκου, ἦγουν σῶας ἄνθρωπος ἦτον καὶ αὐτός, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Ἰσραηλῖται (ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦτον Ἅγιος) καὶ σῶας δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὅμοιος μὲ τοὺς ἄλλους δούλους, καθὼς καὶ ὁ ἐπίτροπος καὶ οἰκονόμος μιᾶς οἰκίας, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ὑπερέχῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους δούλους τοῦ Δεσπότου τῆς οἰκίας, πλὴν καὶ αὐτὸς δοῦλος εἶναι τοῦ αὐτοῦ Δεσπότου, ὅμοιος μὲ τοὺς ἄλλους. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ Μωϋσῆς ἦτον μέρος τοῦ οἴκου, ἦγουν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ἐκτίσθη καὶ αὐτός, καθὼς ἐκτίσθη καὶ ὁ λοιπὸς λαός, καὶ ἐκεῖνος ὁπού τὸν ἔκτισεν, ἐξάπαντος ὑπερέχει ἀπὸ αὐτόν· ἔκτισε δὲ αὐτὸν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ σάρκα λαβών, καὶ χρηματίσας Ἀρχιερεὺς δι' αὐτόν· λοιπὸν ἐπειδὴ τὸν ἔκτισεν, ὑπερέχει ἐξάπαντος καὶ ἀπὸ αὐτόν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, σοφίαν τοῦ Παύλου, πῶς ἄρχισε μὲν ἀπὸ τὴν σάρκα καὶ ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀνέβη δὲ εἰς τὴν αὐτοῦ Θεότητα, καὶ ἀπολύθως ἔδειξεν, ὅτι ὁ Χριστὸς, καθ' ὁ ποιητὴς καὶ κτίσης, ὑπερέχει ἀπὸ τὸ κτίσμα καὶ ποιήματα, ἤτοι ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν (2).

5. „Καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς „μαρτύριον τῶν λαληθησομένων". (Ἀριθ. ιβ'. 7.)
6. „Ὁ Χριστὸς δὲ, ὡς Υἱός".

Ἰδὲ καὶ ἄλλην ὑπεροχὴν τοῦ Χριστοῦ βάλλει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ὅτι ὁ μὲν Μωϋσῆς, ἦτον πιστὸς εἰς ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ὡς θεράπων, καὶ δοῦλος Θεοῦ (3), καὶ διὰ τοῦτο κατεσάθη, διὰ νὰ λαλῇ τὰ προστάγματα τοῦ Δεσπότου Θεοῦ εἰς τοὺς ἄλλους οἰκέτας καὶ ὁμοδούλους του, καὶ ἀπολύθως, διὰ νὰ ἦναι μάρτυς πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὴν κρίσιν τῶν λαληθεντων παρὰ τοῦ Θεοῦ λόγων· διότι ἀνίσως ἡ Γραφὴ καλῇ μάρτυρα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν κατὰ τὸ „ἄκουε „οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ". (Ἡσ. ά. 2.) Καὶ „Διαμαρτύρομαι αὐτοῖς τόν τε οὐρανὸν, „καὶ τὴν γῆν". (Δευτερ. λά. 28.) Καὶ πάλιν· „πρόσεχε οὐρανὲ καὶ λαλήσω, καὶ ἀκουέτω „ἡ γῆ ῥήματα ἐκ στόματός μου". (Δευτερ. λβ'. 1.) Καὶ „ἀκούσατε ὄρη τὴν κρίσιν Κυ„ρίου, καὶ αἱ φάραγγες, θεμέλια τῆς γῆς". (Μιχ. ς'. 2.) αὖ, λέγω, ἡ Γραφὴ καλῇ μάρτυρας τὰ ἄψυχα στοιχεῖα, πόσῳ μᾶλλον καλεῖ μάρτυρα τὸν λογικὸν ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα τὸν θεράποντα τοῦ Κυρίου Μωϋσῆν; Ὁ μὲν οὖν Μωϋσῆς ἦτον πιστὸς, ὡσὰν δοῦλος· ὁ δὲ Χριστὸς εἶναι πιστὸς, ὡσὰν Υἱὸς γνήσιος, καὶ κληρονόμος, ὅς τις διοικεῖ καὶ οἰκονομεῖ τὰ τοῦ Πατρός του πράγματα, κατὰ τὸ πατρικὸν θέλημα· „Υἱός μου γάρ φησιν εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερο

„γε·

---

(1) Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὸν Γραμματικώτατον ὁμῶν, καὶ Φιλόσοφον κῦρ Νεόφυτον, τὸ, πλείονος ἐνταῦθα, δὲν εἶναι συγκριτικὸν, οὐ καὶ τύπον ἔχει συγκριτικοῦ, ἀλλὰ διακριτικὴ παράθεσίς ἐστι καὶ ὡσὰν νὰ εἰπῇ τινας, ἀσύγκριτος σύγκρισις, καθὼς λέγεται καὶ ἡ Θεοτόκος, τιμιωτέρα τῶν Χερουβὶμ, καὶ ἐνδοξοτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ· τὰ μὲν γὰρ συγκριτικὰ, ἐπὶ τῶν ὁμουσίων λέγονται καὶ ὁμοφυῶν· ὁ δὲ Παῦλος συγκρίνων τὸν Χριστὸν μετὰ τοῦ Μωϋσέως, παράδειγμα φέρει τὸν οἶκον, καὶ τὸν κατασκευάσαντα τὸν οἶκον, ὁ οἶκος δὲ καὶ ὁ τοῦτον κατασκευάσας, προφανῶς εἶναι ἑτερούσια, ὥστε ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἔχει καμμίαν σύγκρισιν μὲ τὴν δόξαν τοῦ Μωϋσέως.

(2) Καὶ ὁ Θεοδώριτος δὲ λέγει· „εἰδεύαι μεύτοι „χρὴ, ὡς τὴν μὲν ὑπεροχὴν ἀπὸ τῆς θέσεως ἐδείξε „φύσεως· πλείονος δὲ αὐτὸν ἠξιῶσθαι δόξης κατὰ τὸ „ἀνθρώπινον εἴρηκεν· ἐπειδὴ γὰρ καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος „ὁ Δεσπότης Χριστός, ἀμφότερα δὲ ἐν τῷ ἑνὶ θεωρεῖ„ται προσώπῳ, ἀναγκαίως καὶ τὰ ὑψηλὰ, καὶ τὰ ταπει„νὰ περὶ αὐτοῦ λέγειν, εἰς δήλωσιν ἀμφοῖν τῶν δύο φύ„σεων ἀναγκάζεται".

(3) Ὁ γὰρ ἐν ἅπασι μέρεσι τῆς Γραφῆς καλούμενος θεράπων Κυρίου, ἐν τῷ Βιβλίῳ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ὀνομάζεται δοῦλος Κυρίου· „Μωϋσῆς δοῦλος Κυρίου". (Ἰησ. κβ'. 4.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„γενεᾷ ἐκείνῃ“. (Ψαλμ. β'. 7.) μεγαλωτάτη δὲ καὶ ἀσύγκριτος εἶναι ἡ διαφορὰ ὁπὸν ἔχει ὁ δοῦλος ἀπὸ τὸν Υἱόν, ἐπειδὴ ὁ μὲν Υἱὸς, εἶναι Δεσπότης, ὁ δὲ δοῦλος, εἶναι αὐτὸ τοῦτο δοῦλος (1).

„Ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκος ἐσμὲν ἡμεῖς, ἐὰν περ τὴν παῤῥη-„σίαν, καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν“.

Οἶκος μὲν τοῦ Μωϋσῆ, ἦτον ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς, τοῦ ὁποίου μέρος ἦτον καὶ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς, ὡς εἴπομεν· οἶκος δὲ τοῦ Χριστοῦ, εἴμεθα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί· ἀλλ' ὅμως αἴσως ἐαθῶμεν μέχρι τέλους, καὶ δὲν κρινμισθῶμεν. Μὲ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁ Παῦλος παρακινεῖ ἐν παυτῷ τοὺς ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντας Χριστιανοὺς νὰ ὑπομένωσι τὰς θλίψεις, καὶ νὰ μὴ παραλύωνται καὶ ἀποκάμνωσι· (δι' ὅτι μὲ τέτοιον τρόπον θέλει γένῃ οἶκος τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τό· „ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς“· (Λεβίτ. κς'. 12.) καὶ πρὸς τέτοις ἐγκωμιάζει αὐτοὺς, μὲ τὸ νὰ δείχνῃ, ὅτι αὐτοὶ ἄρχισαν μὲν νὰ εἶναι οἶκος τοῦ Χριστοῦ, πρέπει δὲ καὶ νὰ προσθέσωσι τέλος αἴσιον εἰς τὴν καλὴν ἀρχὴν ταύτην. Καλὸς δὲ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος παῤῥησίαν, καὶ καύχημα ἐλπίδος· δι' ὅ,τι ὅταν τινὰς ἐλπίζῃ βεβαίως, ὅτι θέλει γένῃ ἀνταπόδοσις τῶν καλῶν τε ἔργων, αὐτὸς καυχᾶται ἀκόμη ἀπὸ ἐδῶ εἰς τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθὰ, ὡσὰν νὰ ἦτον γενόμενα, καὶ ὡσὰν νὰ τὰ ἀπολαμβάνῃ, καὶ δὲν ἐντρέπεται, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχει καὶ παῤῥησίαν, ὅταν πάσχῃ καὶ θλίβεται διὰ τὸν ἀγαπώμενον παρ' αὐτοῦ Χριστόν.

7. „Διὸ, καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „Σήμερον ἐὰν τῆς φω-„νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε“ (2)
8. „Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, „κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ“.
9. „Οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ „ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη“.
10. „Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, ἀεὶ πλανῶνται „τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου“.
11. „Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυ-„σίν μου“. (Ψαλμ. ϟε'. 7.)

Ἐπειδὴ αὐωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος περὶ ἐλπίδος, καὶ ὅτι πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ προσμένωσι βεβαίως νὰ λάβωσιν ἐκεῖ τὸν μισθὸν τῶν ἔργων τους, καὶ αὐτὶ τῶν ἐδῶ κόπων καὶ ἱδρώτων τους νὰ λάβωσι ἀνάπαυσιν, διὰ τοῦτο τώρα ἐδῶ βεβαιόνει τὸν λόγον τε ἀπὸ τὸν Προφήτην Δαβὶδ ὁπὸν λέγει, ὅτι μέλλουν νὰ ἔμβουν εἰς κατάπαυσιν ὅλοι ἐκεῖνοι ὁπὸν πισεύουν· καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐκεῖνοι ὁπὸν δὲν πισεύουν, δὲν θέλουν ἔμβει εἰς αὐτὴν· ὃν τρόπον ὐδὲ οἱ πα-

(1) Προσθέτει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ἂν οἱ αἱρετικοὶ νομίζουν ὡς εὐτελὲς, τὸ νὰ ὀνομάζεται ὁ Υἱὸς πισὸς, ἂς ἀκούσουν, ὅτι καὶ ὁ Πατὴρ παρομοίως πισὸς ὀνομάζεται· „πισὸς Κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐ-„τοῦ“· (Ψαλμ. ρμδ'. 13.) καὶ πάλιν· „πισὸς ὁ „Θεὸς, δι' ὃν ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ“. (α'. Κορ. α'. 9.)

(2) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος οὕτως ἑρμηνεύει τὰ ῥητά· „τὸ σήμερον“ δηλοῖ τὸ, ἀεὶ καὶ πάντοτε· ὡσὰν νὰ ἔλεγεν, ἕως ὁπὸν εἶναι τὸ σήμερον, ἐὰν ἀκούσετε τοῦ φωνοῦ τοῦ καλοῦ Χριστοῦ, μὴ γένητε σκληροὶ εἰς τὰς καρδίας, καὶ παρακούσετε, μὴ πισεύοντες εἰς τὰ λόγιά του· ποῖος δὲ εἶναι ὁ παραπικρασμὸς ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ γενόμενος; ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ἀπισοῦντες ἐπείραζον τὸν Θεὸν λέγοντες· „μὴ δυνήσεται ὁ Θεὸς „ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ; μὴ καὶ ἄρτον δύναται „δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσει τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ“; (Ψαλμ. οζ'. 19.) μᾶλλον δὲ παραπικρασμὸς εἶναι, ὁ δεκάκις γενόμενος παρὰ τῶν Ἑβραίων πρὸς τὸν Θεὸν γογγυσμὸς καὶ πειρασμὸς, καθὼς τὸ λέγει ὁ Θεός· „ἐπείρασάν με „τοῦτο δέκατον, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς μου“· (Ἀριθμ. ιδ'. 22.) τὸ δὲ „ἐν ἐπείρασάν με“ ἢ ἀναφέρεται πρὸς τὸν πειρασμὸν, καὶ εἶναι ἄρθρον, ἢ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔρημον, καὶ εἶναι ἐπίῤῥημα τοπικὸν, ἀντὶ τοῦ, ὅπου· τὸ δὲ „προσώχθισα“ δηλοῖ τὸ, ἐβαρύθηκα τὴν γενεὰν ταύτην, καὶ ἐμίσησα· διατί ἀπιστεῖ εἰς ἐμὲ, καὶ πειράζει με πάντοτε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παλαιοὶ ἐκεῖνοι Ἰσραηλῖται μὲ τὸ νὰ ἀπιστήσουν, δὲν ἐδωρήθησαν νὰ ἔμβουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἢ νὰ ἀναπαυθοῦν· διὰ ὅ,τι ἀφ' ὅ ἐκεῖνοι ἐπέρασαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ ἔλαβον μυρία ἀγαθὰ εἰς τὴν ἔρημον ἀπὸ τὴν περὶ αὐτὸς πρόνοιαν, καὶ δυνάμιν τοῦ Θεοῦ, διὰ προσαγῆς Κυρίου ἀπέστειλαν δώδεκα κατασκόπους, διὰ νὰ θεωρήσουν τὴν φύσιν καὶ κατάστασιν τῆς γῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμελλον νὰ ὑπάγουν· οἱ δὲ ἀπελθόντες, καὶ θεωρήσαντες τὸν τόπον, εἰς διάστημα ἡμερῶν τεσσαράκοντα, ἔκοψαν σῦκα σαφύλι μεγάλον, ὁμοῦ καὶ ῥόδια, καὶ σῦκα, καὶ τὰ ἔφερον εἰς τὸν Μωϋσῆν, καὶ τὸν λαὸν, καὶ εἶπον, ὅτι ἡ γῆ τῆς Ἱερουσαλὴμ, εἶναι γῆ ῥέουσα γάλα, καὶ μέλι, ἔχει ὅμως ἀνθρώπους γίγαντας, καὶ δυνατοὺς ὁποῦ τὴν κατοικοῦν καὶ δυσκολονικήτους· Ὁ δὲ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ταῦτα ἀκούσαντες, δὲν ἐστοχάσθησαν τὴν τοῦ Θεοῦ ἀκαταμάχητον δύναμιν, οὐδὲ τὰ θαυμάσια, τὰ ὁποῖα ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ εἰς ὅλην τὴν ἔρημον, ἀλλὰ φοβηθέντες ἀπὸ τὰ λόγια τῶν δέκα κατασκόπων (ὁ γὰρ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, καὶ ὁ Χάλεβ δὲν ἐφόβισαν τὸν λαὸν, ἀλλὰ μάλιστα τὸν ἐπαραθάρρυναν) ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ Μωϋσῆ, καὶ Ἀαρὼν, καὶ ἐβουλήθησαν νὰ κάμουν ἀρχηγόν τινας, καὶ νὰ γυρίσουν πάλιν εἰς Αἴγυπτον, τὸν δὲ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, καὶ τὸν Χάλεβ ὁποῦ τοὺς ἐπαραθάρρυναν, ἠθέλησαν νὰ λιθοβολήσουν. Ὁ Θεὸς λοιπὸν θυμωθεὶς κατ' αὐτῶν, ὅτι ἔτζι ὀλιγόρα εὐγαλαν ἀπὸ τὸν νοῦν τους τῶν τόσων καὶ τόσων θαυμάτων τὴν ἐνθύμησιν, ὥμοσε νὰ μὴν ἐμβάσῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸν ἄπιστον γενεὰν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, πάρεξ τὰ παιδία αὐτῶν, ὅσα ἦτον εἴκοσι χρόνων καὶ κάτω, καὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, καὶ τὸν Χάλεβ, καθὼς ταῦτα πάντα εἶναι γεγραμμένα εἰς τὸ ιγ'. καὶ ιδ'. Κεφάλαιον τῶν Ἀριθμῶν, ὅπου καὶ τὰ λόγια τοῦ θείου ὄρους σύρεσκονται, οὕτως ἔχοντα· „ζῶ ἐγὼ, „λέγει Κύριος, ἢ μὴν ὃν τρόπον λελαλήκατε εἰς τὰ ὦτά μου, οὕτω ποιήσω· ἐν τῇ ἐρήμῳ „ταύτῃ πεσεῖται τὰ κῶλα ὑμῶν· καὶ πᾶσα ἡ ἐπισκοπὴ ὑμῶν, καὶ οἱ καταριθμημένοι ὑμῶν „ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, ὅσοι ἐγόγγυζον ἐπ' ἐμοί· εἰ ὑμεῖς εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν γῆν, „ἣν ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου κατασκηνῶσαι ὑμᾶς ἐπ' αὐτῆς· ἀλλ' ἢ Χάλεβ υἱὸς Ἰεφοννὴ, „καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ· καὶ τὰ παιδία, ἃ εἴπατε ἐν διαρπαγῇ ἔσεσθαι, εἰσάξω αὐτοὺς εἰς „τὴν γῆν, καὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν, ἣν ὑμεῖς ἀπέστητε ἀπ' αὐτῆς". (Ἀριθ. ιδ'. 28.)

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς χρόνους ὁ Προφήτης Δαβὶδ ὁμιλῶντας ἔλεγεν εἰς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι σήμερον αὔριον ἀκούσετε τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας σας, διὰ νὰ μὴ πάθετε καὶ ἐσεῖς κακὰ, ὁπὸ ἔπαθον οἱ προπάτορες καὶ πρόγονοί σας εἰς τὴν ἔρημον, καὶ χάσετε τὴν κατάπαυσιν ἐκείνην, ὁπὸ σᾶς ἔταξεν ὁ Θεός· ἐπειδὴ, λέγω, ταῦτα ἔλεγε, φανερὸν ὅτι εἶναι ἄλλη καμμία κατάπαυσις, τὴν ὁποίαν χρεωστοῦμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ κληρονομήσωμεν· διὰ τί, αὔριον καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἐκληρονόμησαν τὴν ἀληθινὴν κατάπαυσιν, τίς ἡ χρεία νὰ λέγῃ πάλιν ὁ Δαβὶδ, ὅτι σήμερον μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας σας, καθὼς τὰς ἐσκλήρυναν οἱ προπάτορές σας εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα μὴ δυνηθῆτε νὰ ἔμβετε εἰς τὴν κατάπαυσιν; Ποία δὲ ἄλλη κατάπαυσις εἶναι, πάρεξ ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, τῆς ὁποίας ἦτον εἰκὼν καὶ τύπος ἡ καταπαύσιμος ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, καὶ ἡ γενομένη ἔσοδος εἰς τὴν γῆν τῆς Ἱερουσαλὴμ τῶν τέκνων τῆς ἀπιστησάσης γενεᾶς (1); διὸ, τι τρεῖς εἶναι αἱ

(1) Σημειοῦμεν ἐδῶ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ λογιάσῃ τινὰς, πῶς ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου εἶναι ἡμέρα ἀνασταίσιμος, ἢ πῶς ἔχει τὰ αὐτὰ προνόμια μὲ τὴν Κυριακὴν· ἐπειδὴ καθὼς ἡ Κυριακὴ εἶναι τύπος τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, ἔτζι καὶ ἡ καταπαύσιμος ἡμέρα τοῦ Σαββάτου ἦτον τύπος τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, ὡς λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ· ἂς μὴ λογιάσῃ, λέγω, τοῦτο καὶ πλανηθῇ· διατί καὶ ἄλλα πολλὰ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐστάθησαν τύποι τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, ἀλλ' ὄχι διὰ τοῦτο ἔχασι καὶ τὰ αὐτὰ προνόμια μὲ τὴν Κυριακήν. Ἔτζι τύπος τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν ἐστάθη ἡ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἔσοδος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ ἴδιος Παῦλος, καὶ ὡς ἐρμηνεύει ὁ Χρυσορρήμων, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ Οἰκουμένιος· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ οὐ τιμῶμεν ὅλως, ἢ ἑορτάζομεν τὴν τοιαύτην ἔσοδον τῶν Ἰσραηλιτῶν, οὐδὲ τὰ αὐτὰ προνόμια λέγει τινάς, ὅτι ἔχει αὕτη μὲ τὴν Κυριακήν· Ἔτζι ἀντίτυπα τῶν ἁγίων θείων, ἤγουν τῶν Οὐρανῶν, ἐστάθησαν τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων τῆς σκηνῆς τοῦ Μωϋσέως, καθὼς αὐτὰ ὀνομάζει ὁ Παῦλος λέγων· „ὃς οἱ μὲν χωρὶς ποιοῦντα Ἅγια εἰσῆλ„θεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐ„τὸν τὸν οὐρανόν". (Ἑβρ. θ'. 24.) ἀλλ' ὅμως κοντὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς δὲν τιμᾶται πλέον ἡ σκηνὴ τοῦ Μωϋσέως, οὔτε τὰ ἐκείνης Ἅγια τῶν Ἁγίων νομίζονται πῶς ἔχουν τὰ αὐτὰ προνόμια τῆς Κυριακῆς, διατί ἐστάθησαν τύποι τῶν Οὐρανῶν.

Ἔτζι προσέταξεν ὁ Θεὸς νὰ ἑορτάζουν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν Σκιωποιΐαν καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν αὐτῆς λέγων· „ὅ„ταν συντελέσητε τὰ γενήματα τῆς γῆς, ἑορτάσετε „τῷ Κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας, τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ ἀνά„παυσις, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀνάπαυσις". (Λεν. κγ'. 17.) Ἡ ἑορτὴ δὲ τῆς Σκιωποιΐας εἶχε τύπον τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, καὶ ἡ ὀγδόη ἐκείνης ἡμέρα, ἦτον τύπος καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, καθὼς ἑρμηνεύει ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας (Σελ. 1129.

τῆς

αἱ καταπαύσεις, πρώτη ἡ τῦ Σαββάτε, ἐν ᾗ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτῦ, καθὼς γέγραπται· „Καὶ κατέπαυσεν (ὁ Θεὸς) τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάν„των τῶν ἔργων αὐτῦ ὧν ἐποίησε“· (Γεν. β'. 2.) περὶ τῆς ὁποίας παύτης καταπαύσεως δεν φαίνεται νὰ ὁμιλῇ ἐδῶ ὁ Δαβίδ, ἐπειδὴ κ᾽ αὐτὴ ἦτον παμπάλαιος ἀπὸ τὸν ἀρχὴν τῦ Κόσμυ. Δεύτερα καταπαυσις εἶναι, ἡ εἴσοδος εἰς τὸν γῆν τῆς Ἱερυσαλὴμ, εἰς τὸν ὁποίαν οἱ Ἰσραηλῖται ἐμβαίνοντες, ἔμελλον νὰ ἀναπαυθῦν ἀπὸ τὺς πολέμυς, κ᾽ ἀπὸ τὴν πλανὴν, κ᾽ τὰ περιπατήματα ὁπῦ ἔκαμναν εἰς τὸν ἔρημον, τρέχοντες ἑπάνω κ᾽ κάτω τεσαράκοντα ὁλοκλήρυς χρόνυς. Ἀλλὰ κ᾽ περὶ παύτης τῆς καταπαύσεως δεν ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Δαβίδ, καθ᾽ ὅτι ἡ Ἱερυσαλὴμ ἐκατοικεῖτο ἀπὸ τὺς Ἑβραίυς εἰς τὸν καιρὸν τῦ Δαβίδ· ὅθεν δεν ἔπρεπε νὰ λέγῃ διὰ αὐτὸν, ὡσὰν νὰ ἦτον ἄλλη κάμμία ὁπῦ ἐλείπετο. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἶναι ἄλλη κατάπαυσις, εἰς τὸν ὁποίαν ὁ Ἰησῦς τῦ Ναυῆ δεν ἐδυνήθη νὰ ἐμβάσῃ τὸν λαὸν τῦ Ἰσραὴλ, κ᾽ περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Δαβίδ· ποία δὲ εἶναι αὕτη, παρὰ ἡ ἐν ἐρανοῖς; ἥτις εἶναι τρίτη τῷ ἀριθμῷ· „σήθα, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν, ἀπέδρα ὀδυὴν, λύπη, κ᾽ στεναγ„μός“; (Ἡσ. νά. 11.) Σπεύδασατε λοιπὸν, λέγει ὁ Παῦλος, σπεύδασατε, ὦ Χριστιανοὶ, νὰ μὴ χάσετε τὴν κατάπαυσιν ταύτην διὰ τὴν ἀπιστίαν σας, καθὼς κ᾽ οἱ πρόγονοί σας Ἑβραῖοι ἔχασαν αὐτήν. Τῦτο μὲν εἶναι ὅλον τὸ νόημα τῶν ἀνωτέρω ῥητῶν τῦ Δαβίδ, τῶν εἰς μῆκος ἐκτεταμένων. Πλὴν κ᾽ τῦτο προσθέτομεν, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δεν πρέπει νὰ κρίνωμεν κ᾽ νὰ κατηγορῦμεν τὸν Θεὸν, ἀλλὰ κ᾽ ὅταν μᾶς προνοῆται, κ᾽ ὅταν φαίνεται πῶς μᾶς ἀφίνει, ἡμεῖς πάντοτε πρέπει νὰ πιςεύωμεν, κ᾽ νὰ ἐλπίζωμεν εἰς αὐτόν· ἐπειδὴ κ᾽ τὺς

τῆς Πεντηκοστῆς) κ᾽ τῆς τελείας κ᾽ μονίμυ μετάσης ἰδρύσεως ἐν τῷ Θεῷ, κατὰ τὸν Προκόπιον (σελ. 1373. τῆς Πεντηκ.) κ᾽ τῦ μέλλοντος αἰῶνος, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, λέγοντα· „τύπος γὰρ ἡ ὀγδόη τῦ „μέλλοντος αἰῶνος· ὅς ἐστιν ὀγδόη ἡμέρα, καθ᾽ ἣν ἡ „Σκηνοπηγία καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν ἡμετέρων σωμάτων „(ἔσαι) κ᾽ ἀληθὴς κ᾽ πολυτιμία ἑορτὴ κ᾽ φωδρότης „ἀδιάδοχος“. (Σελ. 1504. τῆς Πεντηκοστῆς)

Καθὼς λοιπὸν ἡ εἴσοδος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἰς τὸν ἐπίγειον Ἱερυσαλὴμ, κ᾽ πὶ Ἅγια τῶν Ἁγίων τῆς σκηνῆς τῦ Μωϋσέως, κ᾽ ἡ Σκηνοπηγία αὐτὴ, κ᾽ ἡ ὀγδόη ἡμέρα τῆς Σκηνοπηγίας, δεν ἑορτάζονται κοντὰ εἰς ἡμᾶς τὺς Χριστιανὺς, μὲ τὸ νὰ εἶναι Ἰουδαϊκαὶ κ᾽ Νομικαὶ ἑορταί, οὔτε ἀνάσασιμοι λογίζονται, ἅτε τὰ αὐτὰ προνόμια ἔχυσι μὲ τὸν Κυριακὸν· καὶ μόλον ὁπῦ ἐσάθησαν τύποι τῆς Ἀνασάσεως τῦ Κυρίυ, κ᾽ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, κ᾽ τῦ μέλλοντος αἰῶνος· τοιυτοτρόπως κ᾽ τὸ Σάββατον, ἀγκαλὰ κ᾽ ἐσάθη τύπος τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, δεδόσθω δὲ, κ᾽ τῆς Ἀνασάσεως τῦ Κυρίυ, δεν ἑορτάζεται ὅμως κοντὰ εἰς ἡμᾶς τὺς Χριστιανὺς, ἅτε ὡς ἀνάσασιμος λογίζεται, ἅτε τὰ αὐτὰ προνόμια ἔχη μὲ τὴν Κυριακήν· ἐπειδὴ τὸ Σάββατον εἶναι ἑορτὴ Ἰουδαϊκὴ κ᾽ Νομικὴ, κ᾽ ὄχι Εὐαγγελικὴ κ᾽ τῆς νέας χάριτος, καθὼς εἶναι ἡ Κυριακή.

Ὥσπερ γὰρ (διὰ νὰ εἴπω καθολικῶς) ὅλος ὁ νόμος, εἶχε μὲν σκιὰν κ᾽ τύπον τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ὡς βεβαιοῖ ὁ ἐν Πνεύματι λαλῶν Παῦλος· „Σκιὰν „γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν“· (Ἑβρ. ί. 1.) ἦτοι τύπος ὢν τῶν κατὰ τὴν Νέαν Διαθήκην μελλόντων δίδασθαι παρὰ Χριστῦ ἀγαθῶν, τοῖς παύτην παραδεξαμένοις, ὡς ἑρμηνεύει ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος· καθὼς, λέγω, ὁ Νόμος, τύπος ὢν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, μετὰ τὴν ἔλευσιν τῦ Χριστῦ καταργήθη κ᾽ ἔπαυσεν, ὅσον κατὰ τὸ τελεταρχικὸν μέρος αὐτῦ· τοιυτοτρόπως κ᾽ τὸ Σάββατον, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἑορτὴ τῦ παλαιῦ Νόμυ τελεταρχικὴ, μετὰ τὴν ἔλευσιν τῦ Χριστῦ, σὺν ὅλῳ τῷ νόμῳ κ᾽ αὐτὸ καταργήθη κ᾽ ἔπαυσε, κ᾽ ἀντὶ παύτης, ἐσύχθη ἡ Κυριακή· ὅπερ γὰρ ἦν πάλαι παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις τὸ Σάββατον, τῦτο νῦν παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐστιν ἡ Κυριακή· ὅθεν κ᾽ ἡ Ἐκκλησία τῦ Χριστῦ, τὸ μὲν Σάββατον φρονεῖ, ὡς ἡμέραν ἑβδόμην, κ᾽ τῷ ἑβδοματικῷ τύτῳ αἰῶνι συναριθμυμένην, κ᾽ ὡς ἡμέραν νεκρώσιμον κ᾽ πώσιμον· διότι κατ᾽ αὐτὴν ὁ τῦ Κόσμυ Δημιυργὸς κ᾽ Κύριος, οὐχὶ τυπικῶς, ἀλλὰ πραγματικῶς ἦτον νεκρὸς, κ᾽ πεπωκὸς ἐν τῷ τάφῳ· τὴν δὲ Κυριακὴν τιμᾷ κ᾽ δοξάζει, ὡς ἡμέραν ζωῆς κ᾽ ἀνασάσεως, καθότι ἐν αὐτῇ ὁ Κύριος πατήσας τὸν πατῶσιν καὶ τὸν θάναπον, πραγματικῶς, οὐ τυπικῶς, ἀνέστη τελήμερος κ᾽ ἀνέζησε· κ᾽ ὡς ἡμέραν ὀγδόην ὑπεραναβεβηκυῖαν τὸν ἑβδοματικὸν Σαββατισμὸν, κατὰ τὸν πρῶτον Κανόνα τῦ Θεοφίλυ, καθ᾽ ἣν κ᾽ ἔσαι ἡ ἀνάσασις τῶν νεκρῶν.

Εἰ δὲ κ᾽ εἴπῃ τινάς, ὅτι τὸ Σάββατον ἔχει τὰ προνόμια τῆς Κυριακῆς, διὰ τί δεν γίνεται νησεία εἰς αὐτὸ, καθὼς δεν γίνεται νησεία κ᾽ εἰς τὴν Κυριακὴν, εἰς τὸ ὁποῖον τινὲς ἀποκρίνονται λέγοντες· ὅτι κοντὰ εἰς τὰς αἰτίας ὁπῦ ἐρρέθησαν περὶ τύτυ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῦ ξδ'. Ἀποστολικῦ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ, εἶναι κ᾽ δύω ἄλλαι αἰτίαι, διὰ τὰς ὁποίας ἐδιωρίσθη νὰ μὴ νησεύεται τὸ Σάββατον· μία διὰ τί κατὰ τὸ Σάββατον ἐτελεῖτο ἡ θεία Λειτυργία τελεία δηλαδὴ, κ᾽ ὄχι προηγιασμένη, ὡς λέγει ὁ θεῖος Βασίλειος, κ᾽ ὁ Χρυσόστομος, κ᾽ ἄλλοι· ὅθεν χάριν αὐτῆς ἐδιωρίσθη κ᾽ νὰ μὴ νησεύεται ἡ τῦ Σαββάτυ ἡμέρα· κ᾽ ἄλλη αἰτία· διότι κατ᾽ οἰκονομίαν συγκαπεβαίνοντες οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι τοῖς τότε Ἰουδαίοις, τοῖς κατὰ τὴν ἀρχὴν τῦ κηρύγματος πολλοῖς ὄσι, κοντὰ εἰς τὺς ὁποίυς ἦτον ἑορτὴ μεγάλη τὸ Σάββατον, κατ᾽ οἰκονομίαν λέγω ἐδιωρισαν τῶτο, καθὼς κ᾽ ὁ Πέτρος συγκαπεβαίνων τοῖς αὐτοῖς, ἐκήρυττε τὴν περιτομὴν· κ᾽ ὁ Παῦλος, κατὰ συγκαπάβασιν κ᾽ οἰκονομίαν περιέτεμε τὸν Τιμόθεον· φέρυσι δὲ εἰς τῦτο κ᾽ παράδειγμα λέγοντες, ὅτι οἱ αὐτοὶ Ἀπόστολοι ἐν τοῖς Διαταγαῖς διὰ τὴν αὐτὴν πρόφασιν τῶν Ἰουδαίων συγκαπέβασιν, ἐδιώρισαν νὰ γίνεται κ᾽ ἀργία ἐν τῷ Σαββάτῳ· ἀλλ᾽ ὕστερον ὁ κδ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, ἀναθεματίζει ὡς ἰουδάζοντας τὺς ἀργῦντας ἐν τῷ Σαββάτῳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς παλαιὰς Ἑβραίας διὰ τοῦτο ἐκαπηγόρει ὁ Θεὸς, δι' ὅτι ἐπείραζαν αὐτὸν, καὶ ἐγόγγυζαν· ἤγουν δὲν ἤλπιζον ἀδιακρίτως εἰς αὐτὸν, πῶς πάντα δυνάται, καὶ καινὸν πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀδύνατον εἰς αὐτόν.

12. „ Βλέπετε, ἀδελφοὶ, μήποτε ἔσαι ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ „ ἀπιστίας".

Ἡ λέξις αὕτη ὁπου γράφει ἐδῶ ὁ Παῦλος „ βλέπετε" εἶναι ῥῆμα ὁπου φοβίζει τὰς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανάς (1)· φαίνεται γὰρ, ὅτι ἦτον μερικοὶ εἰς αὐτὰς, οἱ ὁποῖοι ἀπιστοῦσαν πῶς δὲν εἶναι ἀληθινὰ ὅσα λέγονται περὶ τῆς ἀνταποδόσεως τῶν ἔργων τοῦ κάθε ἑνὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἤθελον νὰ λάβουν δοκιμὴν τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς προνοίας ὁπου ἔχει ὁ Θεὸς εἰς αὐτὰς, διὰ τὰς πειρασμὰς ὁπου πάσχουσι. Διὰ ταῦτα λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος ἀσφαλίζεται καὶ στερεόνει αὐτὰς, ἐνθυμίζωντάς τες τὰς παιδείας ὁπου ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεὸν, οἱ πάλαι ἀπιστήσαντες Προπάτορές των· ἐπειδὴ δὲν σωφρονίζουν τόσον, καὶ δὲν φοβίζουν τὰς πολλὰς ἀνθρώπους τὰ μέλλοντα κακὰ, ὁπου εἶναι ἄγνωστα, ὅσον τὰς φοβίζουν τὰ ἀπερασμένα, ὁποῦ εἶναι γνωστὰ εἰς αὐτάς. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν ἔρχεται τινας καὶ εἰς τὸ νὰ συλλογίζεται τὰ πονηρὰ, καὶ νὰ κάμνῃ αὐτά (2).

„ Ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος".

Κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν δύρίσκει εἴσοδον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀπιστία, πάρεξ ὅταν χωρισθῇ κρυφίως ἡ καρδία τε ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τῶν λογισμῶν, καὶ τῆς ψυχρᾶς πρὸς αὐτὸν διαθέσεως· δι' ὅ, τι ἕως ὁπου κρατῇ τινας τὸν Θεὸν μὲ θερμὴν διάθεσιν τῆς καρδίας, καὶ μὲ ἐμπύρους λογισμὸς, καὶ πιστεύει ὅλος διόλε καὶ ἐλπίζει εἰς αὐτὸν, ὅτι πάντα δυνάται, ἕως ὁποῦ, λέγω, δύρίσκεται εἰς τοιαύτην θερμὴν πίστιν ἡ καρδία τε, καινὸν πρᾶγμα δὲν νομίζει ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πῶς εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν Θεόν.

13. „ Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτὸς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ „ σήμερον καλεῖται".

Ἤτοι, οἰκοδομεῖτε, λέγει, σὰς τὸν ἄλλον σας, ἀδελφοὶ, καὶ διορθόνετε, καὶ συνείζετε εἰς τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀρετὴν, διὰ νὰ μὴ πέσῃ τινὰς ἀπὸ λόγε σας εἰς καινὸν κακόν· εἰ δὲ καὶ ἤθελε πέσῃ, ἐσεῖς νὰ τὸν διορθόνετε ἕως ὁπου ζῇ, καὶ δύρίσκεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται"· ἡ ἐλπὶς γὰρ σέκει ἀνοικτὴ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ ποτὲ δὲν πρέπει τινὰς νὰ ἀπελπισθῇ· μάλιστα δὲ, ὅτε ὅλως, λέγει, ἂς δύρίσκεται εἰς καινὸν ἀπὸ λόγε σας καρδία πονηρά· εἰ δὲ καὶ δύρεθῇ, ἂς μὴ πίπτῃ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἰς ἀπόγνωσιν, ἀλλὰ ἐσεῖς οἱ ἄλλοι παρακινεῖτε αὐτὸν εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ παρηγορεῖτε, καὶ διορθόνετέ τον.

„ Ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας".

Ἤτοι, ἵνα μὴ καινύας ἀπὸ λόγε σας σκληρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀπόγνωσιν καὶ ἀπελπισίαν, καὶ ἔλθῃ εἰς πώρωσιν ἡ καρδία τε, ἤγουν γνώμη ἀναίσθητος ὡσὰν τὸ πωρὶ, καὶ ἀκολέθως μείνῃ ἀνίατος καὶ ἀδιόρθωτος· δι' ὅτι καθὼς τὰ σκληρὰ καὶ πεπωρωμένα σώματα τῶν ἀνθρώπων, δὲν ὑποτάσονται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἰατρῶν, τοιουτοτρόπως καὶ αἱ ψυχαὶ ὁπου σκληρυνθοῦν, δὲν ὑποτάσονται εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀπάτην δὲ ἁμαρτίας ὀνομάζει, ἢ τὴν ἀπάτην τοῦ

(1) Ὅτι δὲ τὸ „ βλέπετε" εἶναι λόγος ὁποῦ φέρει φόβον καὶ προσοχὴν, καὶ προφύλαξιν, ὅρα εἰς τὸ δ'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Κολασσαεῖς, εἰχ. 17.

(2) Σημειώσαι ὅτι ὁ Οἰκουμένιος λέγει, πῶς ἄπε καλῶς ὁ Παῦλος „ καρδία πονηρὰ ἀπιστίας" (ἢ χωρίζυσα δηλαδὴ ἀπὸ τὴν τοῦ Θεοῦ πίστιν) ἐπειδὴ ἦναι καὶ καρδία ἀγαθὴ ἀπιστίας, ὡς τὸ „ μὴ παντὶ πνεύματι „ πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ „ Θεοῦ ἐστιν". (α'. Ἰωάνν. δ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῳ τῦ διαβόλυ, ἵνοι τὸ νὰ μὴν ἐλπίζῃ τινὰς ὅτι θέλει εἶναι ἀνταπόδοσις, ἢ τὴν ἀναισθησίαν ϗ ἀπονίαν· διὸ, τι τὸ νὰ λέγῃ ὁ ἁμαρτωλὸς, ὅτι ἐγὼ ἥμαρτον μίαν φορὰν, λοιπὸν δὲν ἔχω ἐλπίδα σωτηρίας, τῦτο εἶναι ἀληθῶς ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας· ἐπειδὴ ἡ ἁμαρτία ἀπατῶσα τὸν ἁμαρτωλὸν, ϗ τραβίζυσα αὐτὸν ὅλως διόλυ εἰς τὸν ἑαυτόν της, κάμνει αὐτὸν νὰ καταφρονῇ, ϗ νὰ συλλογίζεται τὰ τοιαῦτα διὰ νὰ τὸν κολάσῃ, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ“· (Παρ. ιή. 3.) ἐκεῖνος δὲ ὁπῦ καταφρονεῖ, ϗδὲ σέργει ὅλως νὰ πισδύῃ ὅτι εἶναι κρίσις ϗ ἀνταπόδοσις, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ φόβον εἰς τὴν καρδίαν τυ. Συμπεραίνεται λοιπὸν ὅτι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν γενυᾶται ἡ ἀπιστία· „Εἶπον γὰρ, (οἱ ἁμαρτωλοὶ δηλ.) λέγει ὁ Δαβὶδ, ϗκ ὄψεται Κύριος, ϗδὲ συνήσει ὁ Θεὸς τῦ Ἰακώβ“. (Ψαλ. ιγ'. 7.) Καὶ πάλιν· „Εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτῦ (ὁ „ἁμαρτωλὸς δηλαδὴ ϗ ἀσεβὴς) ϗκ ἐκζητήσει (ὁ Θεὸς δηλ.)“· (Ψαλμ. Θ'. 34.) ϗὴ „Ἐπιλέλησται ὁ Θεὸς (αὐτόθ.)“ ϗ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα (1).

14. „Μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τῦ Χριστῦ“.

Ἤτοι σῦα πρᾶγμα ἐγίναμεν ἡμεῖς ϗὴ ὁ Χριστὸς, ϗὴ καθὼς τὸ σῶμα μετέχει ἀπὸ τὴν κεφαλὴν, ἔτζι ϗὴ ἡμεῖς μετέχομεν ἀπὸ τὸν Χριστόν. Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα ἐμβάζει ὁ Παῦλος εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐξ Ἑβραίων Χριστιανῶν ἐλπίδας καλὰς, ϗὴ ὡσὰν νὰ τὲς λέγῃ· ὁ Χριστὸς ὁπῦ τόσον πολλὰ σᾶς ἠγάπησεν, ὥστε ϗ νὰ σᾶς κάμῃ σῶμα ἐδικόν τυ, αὐτὸς δὲν θέλει σᾶς ἀφήσει νὰ χωρισθῆτε ἀπὸ αὐτὸν, ἐὰν μόνον ϗὴ ἐσεῖς θελήσετε. Πρὸς τέτοις ϗ ἄλλο ἀκόμη φανερόνει ὁ Παῦλος αἰνιγματωδῶς, τὸ ὁποῖον εἶπε ϗ ἀλλαχῦ· ἤγυν, „εἰ ὑπομείνομεν, ϗ συμβασιλδύσομεν“· (β'. Τιμόθ. β'. 12.) ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὴν παρῦσαν ζωὴν μετέχομεν τὰς αὐτὰς θλίψεις ϗ πάθη ὁπῦ ἐδοκίμασεν ὁ Χριστὸς, ἀπόλυθον εἶναι, ὅτι εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν θέλομεν μεθέξομεν ϗ τὴν τῦ Χριστῦ δόξαν.

„Ἐὰν περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλυς βεβαίαν κατά„σχωμεν“.

Ἀρχὴν ὑποστάσεως λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν· ἐπειδὴ διὰ μέσυ τῆς πίστεως ταύτης, ὑπέστημεν ϗ ἐσιώθημεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, τὴν θείαν ϗ πνευματικὴν οὐσίωσιν ϗὴ ἀναγέννησιν, τὴν ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματος. Καὶ βλέπε, ἀγαπητὲ, ὅτι ϗ ἐδῶ ζητεῖ ὁ Παῦλος χρεωστικῶς, τὸ νὰ στεκώμεθα μέχρι τέλυς βέβαιοι ϗ στερεοὶ εἰς τὴν πίστιν· ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸν μόνον τὸ νὰ ἀρχίσωμεν, ἀλλὰ ϗ τὸ νὰ τελειώσωμεν.

15. „Ἐν τῷ λέγεσθαι· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτῦ ἀκύσητε, μὴ „σκληρυνῆτε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ“. (Ψαλμ. ιέ. 7.)

Ἐδῶ ὁ Παῦλος φέρει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν εἶπεν ἀνωτέρω τὸ μέχρι τέλυς, ϗ λέγει ὅτι τῦτο παρεισάγεται, μὲ τὸ νὰ λέγεται παρὰ τῦ Δαβὶδ, σήμερον· ἐπειδὴ τὸ σήμερον, πάντοτε εἶναι· σήμερον γὰρ λέγεται ϗ ἡ χθεσινὴ ἡμέρα, ϗ ἡ σημερινὴ, ϗ ἡ αὐριανὴ, ϗὴ ἁπλῶς κάθε ἡμέρα τῆς παρύσης ζωῆς σήμερον ὀνομάζεται. Λοιπὸν παρακινεῖτε, λέγει, ἀδελφοὶ, σῦας τὸν ἄλλον εἰς τὴν ἀρετὴν, ἕως ὁπῦ τὸ σήμερον ὀνομάζεται· διὰ τί θέλει ἔλθῃ καιρὸς νὰ περάσῃ τὸ σήμερον, ϗὴ νὰ μὴ τὸ βλέπετε· ἢ νοεῖται ϗ καθ' ὑπερβατὸν σχῆμα τὸ ῥητὸν τῦτο· τὸ ὁποῖον μάλιστα πρέπει νὰ ἐγκείνεται, διὰ τί τὸ εἶπεν ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος“· ἔστι δὲ τὸ ὑπερβατὸν τοιῦτον· ἐν τῷ λέγεσθαι, σήμερον ἐὰν τῆς „φωνῆς αὐτῦ ἀκύσητε· τινὲς γὰρ ἀκύσαντες, παρεπίκραναν“· ϗὴ τὰ ἑξῆς ὅλα, εἶναι διὰ μέσυ, ἕως τῦ „φοβηθῶμεν ἔν, μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν „κα-

(1) Καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲ τὸ αὐτὸ λέγει· „ὁρᾷς „ὅτι τὴν ἀπιστίαν ἡ ἁμαρτία ποιεῖ· ὥσπερ γὰρ ἡ „ἀπιστία βίον τίκτει πονηρὸν, οὕτω ϗ ἡ ψυχὴ, ὅταν „εἰς βάθος ἔλθῃ κακῶν, καταφρονεῖ· καταφρονήσασα „δὲ, οὐδὲ πιστεύειν ἀνέχεται, ὥστε ἀπαλλάξαι φόβου „ἑαυτήν“. (Λόγ. ς'. εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίυς)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ καπάπαυσιν αὐτῦ". Καὶ λοιπὸν, τὸ „ ἐν τῷ λέγεσθαι, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτῦ ἀκύ-„ σητε", καὶ τὰ λοιπὰ, δὲν σωλάπτοντα μὲ τὰ ἀνωτέρω, ἀλλὰ μὲ τὰ κατωτέρω, ἤγουν μὲ τὸ „ φοβηθῶμεν ἕν" καὶ τὰ λοιπά.

16. „ Τινὲς γὰρ ἀκύσαντες, παρεπίκραναν". (1)

Μερικοὶ, λέγει, ἀπὸ τὰς σκληροκαρδίας καὶ ἀπειθεῖς Ἑβραίους, ἀκύσαντες τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ ὑπόσχεσιν ὁπῦ εἶπεν ὁ Θεὸς, ὅτι δώσω ὑμῖν τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, ἤτοι τὴν Ἱερυσαλὴμ, ἀπίσησαν, καὶ παρεπίκραναν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀπισίαν τες, προβαλλόμενοι τὸν φόβον, καὶ τὸ μέγεθος τῦ σώματος τῶν ἐν τῇ Χαναναίᾳ Γιγάντων· ὅπω γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτύς· „ Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτυ, δῦ-„ ναι ὑμῖν τὴν γῆν Χαναὰν, ὥσε εἶναι ὑμῶν Θεός" · (Λευϊτ. κέ. 38.) Βλέπετε, λέγει, λοιπὸν καὶ ἐσεῖς ἀδελφοί μυ Χριςιανοὶ μήπως ἀπιςήσετε εἰς τὰς ἐπαγγελίας ὁπῦ σᾶς ἔδω-κεν ὁ Χριςὸς, διὰ νὰ κληρονομήσετε τὴν Βασιλείαν τῶν Ουρανῶν· ἐπειδὴ τίποτε δὲν θέλει σᾶς ὠφελήσει, τὸ νὰ ἀκύσετε τὸ Εὐαγγέλιον τῦ Χριςῦ μόνον, αἰσως καὶ δὲν πιςεύσετε, καὶ ἐπιμείνετε εἰς τὴν πίςιν, καθὼς ἐδὲ τὺς ἀπειθεῖς ἐκείνυς Ἰουδαίυς ὠφέλησεν, ἡ ἀκοὴ μόνη τῶν ὑποσχέσεων τῦ Θεῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπωλέσθησαν διὰ τῦτο, διὰ τί ἀπίσησαν εἰς τὰ λόγια τῦ Θεῦ.

„ Ἀλλ' ὁ πᾶντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτυ διὰ Μωσέως". (2)

Ὅλοι, λέγει, ὅσοι ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον δὲν παρεπίκραναν τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ὁ Χάλεβ, καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ δὲν ἀπίσησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέτυχον τὰς τῦ Θεῦ ἐπαγγε-λίας καὶ ὑποσχέσεις, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἱερυσαλὴμ, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, καὶ ὅρα εἰς τὸ ιδ'. Κεφάλ. τῶν Ἀριθμῶν.

17. „ Τίσι δὲ προσώχθισε τεσαράκοντα ἔτη; ὀχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν;
„ ὧν τὰ κῶλα ἔπεσον ἐν τῇ ἐρήμῳ";

Ἐρωτηματικὸν κάμνει τὸν λόγον ὁ Ἀπόσολος, διὰ τὸ σαφέσερον καὶ ἀναντίῤῥητον τοῦ πράγματος· διὰ τί τὰ ἐρωτηματικὰ εἰς τὰ ὁμολογούμενα πράγματα ὡς ἐπιτοπλέσον βάλ-λονται· εἰς ποίυς, λέγει, ἐφέρθη ὁ Θεὸς ἐπαχθῶς καὶ βαρεπῶς, παρὰ εἰς τοὺς ἁμαρτή-σαντας; Προβάλλει δὲ καὶ τὴν τιμωρίαν ἐκείνων ὁποῦ ἀπίσησαν, καὶ λέγει ὅτι ἔπεσον τὰ κῶλα αὐτῶν εἰς τὴν ἔρημον, καθὼς μετὰ φοβερισμοῦ εἶπεν ὁ Θεός· „ ζῶ ἐγὼ λέγει Κύ-„ ριος .... ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πεσεῖται τὰ κῶλα ὑμῶν" · (Ἀριθ. ιδ'. 29.) ἤγουν θέλων πέσειν τὰ μεγάλα κόκκαλα τῶν μηρῶν σας εἰς τὴν ἔρημον· ἀπὸ δὲ τὸ μέρος τῶν κοκκάλων, ἐφανέρωσε τὸ ὅλον τῶν σωμάτων αὐτῶν, ἤγουν ὅτι θέλων πέσειν τὰ σώματά των, καὶ θέλων ἀποθαύειν εἰς τὴν ἔρημον.

18. „ Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν καπάπαυσιν αὐτῦ,
„ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι;
19. „ Καὶ βλέπομεν ὅτι ὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπισίαν".

Ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ θεῖος Ἀπόσολος ὅτι ἥμαρτον οἱ Ἰουδαῖοι, τώρα δὲ λέγει, ὅτι ἐφάνηκαν καὶ ἄπισοι καὶ ἀπειθεῖς. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ Παῦλος φανερόνοι αἰνιγματωδῶς εἰς

(1) Σημείωσαι ὅτι ὁ Θεοδώρητος θέλει νὰ ἀναγι-νώσκεται τὸ τινες, κατ' ἐρώτησιν· οὕτω γὰρ φησι· „ κατ' ἐρώτησιν τὸ πρῶτον ἀναγνωσέον" · (ἤγουν τὸ „ τινες γὰρ ἀκύσαντες παρεπίκραναν";) τὸ δὲ δεύτερον (ἤγουν τὸ „ ἀλλ' ὁ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου „ διὰ Μωσέως") μὴ ἀποφαντικῶς, ἀλλὰ καθ' ὑπόκρι-„ σιν· ὅπω γὰρ νοεῖν τὰ ἑξῆς παρασκευάζει· πλὴν γὰρ „ Χαλὲβ τῦ Ἰεφοννῆ, καὶ Ἰησῦ τῦ Ναυῆ, ἑξακόσιαι „ διεφθάρησαν χιλιάδες· πάντες γὰρ εἶσιν ἐξελήλυθότες „ ἐξ Αἰγύπτυ" · εἰκότως δὲ εἶδε τὰ, Θεόν, ἤτοι παρε-πίκραναν τὸν Θεόν.

(2) Ἔλλειπει ἐδῶ ἀπὸ κοινοῦ τὸ „ παρεπίκραναν" ἤτοι, ἀλλ' ὁ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτυ διὰ Μω-σέως παρεπίκραναν, τὸν Θεόν δηλαδή.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων τούτους Χριστιανούς, ὅτι μαζὶ μὲ τὴν μικροψυχίαν καὶ ἀπιστίαν ὁποῦ εἶχον, ἔπιπτον καὶ εἰς ἄλλας ἁμαρτίας πολλοὶ ἀπὸ αὐτούς. Ὅσοι λοιπὸν ἀπείθησαν, βλέπομεν, λέγει, ὅτι δὲν ἐμβῆκαν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἤτοι ἔμπροσθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας εὑρίσκεται φανερὸν καὶ ὁμολογούμενον τὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐπιτίμιον καὶ ὁ καταδικασμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. „Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν „εἰς τὴν κατάπαυσιν".

Ἐδῶ ἔγινεν ἡ ἀπόδοσις τοῦ αἰωτέρω ὑπερβατοῦ σχήματος, δηλαδὴ τὸ „ἐν τῷ λέγεσθαι „σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε" καὶ τὰ ἑξῆς· ἂς φοβηθῶμεν, λέγει, ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, μήπως ἀκολουθήσῃ ἡ αὐτὴ παιδεία καὶ εἰς ἡμᾶς, καὶ δὲν ἀξιωθῶμεν νὰ ἐμβοῦμεν εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ Κυρίου, ἤγουν εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ· τὸ δὲ οὖν, ἐβάλθη, διὰ νὰ γένῃ ἐπανάληψις τοῦ διὰ μακρᾶς ἀποδοθέντος λόγου, πρὸς περισσοτέραν σαφήνειαν τῶν ἀναγινωσκόντων· ἐπειδὴ κατὰ ἄλλον τρόπον, περιττὸν εἶναι.

„Δοκᾷ τις ὑστερηκέναι".

Ἤτοι ἂς φοβηθῶμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ μήπως ὑστερήσῃ καὶ ἀπομείνῃ τινὰς ἐξ ἡμῶν, ἀπὸ τὸ νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν κατάπαυσιν ταύτην τὴν ἐπηγγελμένην ἀπὸ τὸν Κύριον· διὰ νὰ κάμῃ δὲ τὸν λόγον ἱλαρώτερον, καὶ πλέον ἀβαρῆ καὶ δικολοπαράδεκτον, δὲν εἶπε διὰ νὰ μὴν ὑστερήσῃ τινάς, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς ὑστέρησεν, ἤγουν πῶς ἔλειψε, καὶ δὲν ἐμβῆκεν εἰς τὴν θείαν ἐκείνην κατάπαυσιν.

2. „Καὶ γὰρ ἐσμὲν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ ἐκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέ-„λησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους".

Εὐηγελίσθημεν, λέγει, καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ περὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι οἱ παλαιοὶ Ἰουδαῖοι· ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἀληθῶς, ἐκεῖνοι δὲ τυπικῶς, περὶ τῆς αἰσθητῆς Ἱερουσαλήμ· ὅμως δὲν θέλει ὠφελήσει ἡμᾶς ἁπλῶς τοῦτο, αἴσως καὶ δὲν πιστεύωμεν βεβαίως, καὶ δὲν ἀπορρίψωμεν κάθε μικροψυχίαν ἀπὸ τὴν καρδίαν μας, καθὼς εἶδε τοὺς παλαιοὺς Ἰουδαίους ὠφέλησε μόνη ἡ ἀκοὴ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος, εἰς μὲν τοὺς Χριστιανοὺς ἡμᾶς ὠνόμασεν εὐαγγελισμὸν τὸ πρᾶγμα, ὡσὰν ἐπεῖ τὸ τῶν Χριστιανῶν Εὐαγγέλιον εἶναι ἀληθινῶν ἀγαθῶν ὑπόσχεσις, καὶ δεδομένων ὡσὰν ἀπὸ τροπαίου καὶ νίκης· εἰς δὲ τοὺς Ἰουδαίους, λόγον μόνον ἀκοῆς ὠνόμασε.

„Μὴ συγκεκραμένους (1) τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν".

Ἤτοι μὲ τὸ νὰ μὴν ὠφέλησαν, λέγει, οἱ Ἰουδαῖοι ἐκεῖνοι, μηδὲ ἐσυμφώνησαν διὰ τῆς πίστεως μὲ τοὺς ἀκούσαντας, ἀλλὰ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ αὐτούς· δὲν εἶπε δὲ, μὴ συμφωνήσαντες, ἀλλὰ εἶπε θαυμασίως „μὴ συγκεκραμένους" ἵνα μὲ τὸ λέξιν αὐτὴν, φανερώσῃ τὴν ἄκραν ἕνωσιν· ἀκούσαντας δὲ ὀνομάζει ἐδῶ τοὺς πιστεύσαντας, ἐπειδὴ οἱ πιστεύσαντες αὐτοί, ἠμποροῦν νὰ λέγωνται ὅτι ἤκουσαν τὴν ἀλήθειαν (2). Ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, μὴ συγκε-

(1) Ἐν ἄλλοις μὴ συγκεκραμένους.

(2) Ὁ Φώτιος δὲ ἀκούσαντας ἐννοεῖ, τοὺς περὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ καὶ τὸν Χάλεβ. Δὲν ὠφέλησε λοιπὸν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον συγκεκραμένοι τῇ πίστει, ἤγουν διὰ τῆς πίστεως, μὲ τοὺς ἀκούσαντας καὶ πιστεύσαντας, ἤτοι μὲ τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ καὶ τὸν Χάλεβ· διότι ἂν ἐπίστευαν ἐκεῖνοι καθὼς καὶ ἔπρεπε, ἤθελαν γένειν τὸ ἑνὸν, μὲ τὸ νὰ ἐσυγκόλλα καὶ ἐσυγκέρνα αὐτοὺς ἡ πίστις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κεκραμένος ὠφέλησε τὸς περὶ τὸν Χάλεβ, καὶ Ἰησοῦν· ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἔμειναν ἀσεβεῖς, καὶ δὲν σωζανεκράθησαν, οὐδὲ σωίσησαν, καὶ σωεφθάρησαν μὲ τὸς ἄλλος ὁπὸ ἐσεβείαζον, καὶ εἶχον μίαν γνώμην μὲ ὅλος τὸς ἀπισήσαντας. Ποῖοι δὲ ἦτον οἱ ἀπισήσαντες αὐτοί; ἐκεῖνοι δηλαδὴ ὁπὸ ἤκουσαν μὲν τὴν τὸ Θεὸ ἐπαγγελίαν, ὅτι ἔχει νὰ τὸς δώσῃ τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, ἀλλὰ δὲν ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν ἀκοήν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπίσεψαν, ἀλλὰ ἀπισήσαντες ἐγόγγυσαν, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας νὰ εἰσέλθωσι δὲν ἠξιώθησαν. Τοῦτο μὲν εἶπεν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, κατὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ καὶ βαθεῖαν σοφίαν, ὅμως εἰς ἐμένα τὸν ἀνάξιον, δὲν ἔδωκε νὰ νοήσω πῶς τοῦτο εἶπε (1).

3. „ Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πισεύσαντες, καθὼς „ εἴρηκεν· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κα- „ τάπαυσίν μου “.

Πόθεν, λέγει, εἶναι φανερὸν ὅτι θέλομεν ἔμβομεν εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ Κυρίου ἡμεῖς οἱ πισεύσαντες Χρισιανοί; ἀπὸ τὸν λόγον ὁποῦ εἶπεν ὁ Θεός, ὅτι δὲν θέλων ἔμβων εἰς τὴν κατάπαυσίν μου οἱ ἀπισήσαντες· διὸ, τι ἐξ αὐτιδιαζολῆς νοεῖται τοῦτο· καὶ καθὼς εἰς τὸς ἀπισήσαντας ἐδόθη ἐπιτίμιον τῆς ἀπισίας των, τὸ νὰ μὴν ἔμβων εἰς τὴν κατάπαυσιν Κυρίου, ἔτζι ἐκ τοῦ ἐναντίου ἡμεῖς οἱ πισεύσαντες, θέλομεν λάβομεν ἀμοιβὴν καὶ μισθὸν τῆς πίσεώς μας, τὸ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου κατάπαυσιν.

„ Καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου γενηθέντων “.

4. „ Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω “.
„ Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων „ τῶν ἔργων αὐτοῦ “ (Γεν. β'. 2.).

5. „ Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν „ Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυ- „ σίν μου “. (Ψαλμ. μέ. 11.)

Ο λόγος ὅπος τοῦ Ἀποσόλου φαίνεται μὲν νὰ ἦναι ἀνακόλουθος, δὲν εἶναι δέ· λέγει λοιπὸν τοῦτο ὁ Ἀπόσολος, ὅτι δὲν ἔχει τινὰς νὰ εἰπῇ, ὅτι ὁ Δαβὶδ ὁμιλεῖ ἐδῶ διὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ Σαββάτου· πῶς γὰρ ἤθελε λέγῃ δι' αὐτὴν, ἡ ὁποία παλαιὰ ἐγένετο, ὅταν κατ' ἀρχὰς ἔλαβεν ὁ Κόσμος τὴν σύσασίν του; φανερὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι ὁ Δαβὶδ ὁμιλεῖ ἐδῶ περὶ ἄλλης τινὸς καταπαύσεως, δηλαδὴ περὶ τῆς εἰς Οὐρανὸς εἰσελεύσεως· διὰ τοῦτο καὶ εἰς μέλλοντα χρόνον λέγει τὸ „ εἰσελεύσονται “ ὡσὰν ὁποῦ ἔμελλον μερικοὶ μετὰ ταῦτα νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κατάπαυσιν ταύτην· καὶ καθὼς τὸ Σάββατον λέγεται μὲν καταπαυσις κοντὰ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν, τίποτε δὲ δὲν ἐμπόδισε τὸ ὄνομα αὐτὸ, ὥσε ὁποῦ καὶ ἡ εἴσοδος εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας νὰ ὀνομασθῇ μετὰ ταῦτα κατάπαυσις· ἔτζι παρομοίως οὐδὲ τώρα ἐμποδίζει τίποτε ἀπὸ τὸ νὰ ὀνομασθῇ πάλιν κατάπαυσις, ἡ μέλλουσα τῶν Οὐρανῶν Βασιλεία, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν θέλων ἔμβων ἐκεῖνοι ὁποῦ εἰς τὸν Χριστὸν δὲν πισεύσωσιν.

6. „ Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεταί τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον „ εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν “.

7. „ Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον ἐν Δαβὶδ λέγων, μετὰ το- „ σοῦτον χρόνον καθὼς εἴρηται· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού- „ σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν “.

8. „ Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει „ μετὰ ταῦτα ἡμέρας “.

Μὲ

(1) Μήπως δὲ καὶ ἦναι ὀρθότερον καθὼς ἐν ἄλλοις διορίσχεται, ἤγουν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς δὲν ὠφέλησεν ἐκείνους, ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἦτον συγκεκραμένος καὶ ἡνωμένος διὰ τῆς πίσεως μὲ τοὺς ἀκούσαντας τοῦτον· μέχρι γὰρ τῆς ἀκοῆς αὐτῶν προσέβαλε μόνον, εἰς δὲ τὴν καρδίαν αὐτῶν δὲν ἐμβῆκεν, ὥστε συνεκράθη τῇ ψυχῇ αὐτῶν διὰ τὴν ἀπισίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μὲ ὅλα τὰ λόγια ταῦτα σπεδάζει νὰ δείξῃ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς τῷ Ναυῇ δὲν ἐδωκήθη νὰ ἐμβάσῃ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς ταύτην τὴν κατάπαυσιν, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Δαβίδ, καὶ αὐτός· ἐπειδὴ δὲ; ὁ μὲν Ἰησοῦς τῷ Ναυῇ δὲν ἐδωκήθη νὰ τοὺς ἐμβάσῃ, ὁ δὲ Δαβὶδ λέγει πάλιν ὕστερα ἀπὸ τόσους πολλοὺς χρόνους „μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας σας καθὼς οἱ προπάτορές σας, οἱ διὰ τὴν ἀπιστίαν μὴ εἰσελθόντες εἰς τὴν κατάπαυσιν· διὰ τοῦτο λοιπὸν μὲ τὰ λόγια ταῦτα δίδει ὁ Ἀπόστολος εἰς ἡμᾶς νὰ νοήσωμεν ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅτι, ἀφοῦ καὶ πιστεύωμεν, θέλομεν ἔμβομεν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτήν· ὅθεν φανερὸν εἶναι, ὅτι ἡ κατάπαυσις αὕτη εἶναι μέλλουσα, καὶ προσμένει ἡμᾶς· ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰς Ἱερουσαλὴμ κατάπαυσιν δὲν ὑπέσχετο ὁ Δαβίδ· διὰ τί εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Δαβὶδ, εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὄλην τὴν Παλαιστίνην· ἀλλ' οὐδὲ διὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν λέγει τοῦ Σαββάτου τὴν καταπαύσιμον, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἦτον περασμένη, καὶ ἔγινον ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου. Λοιπὸν ἄλλη τρίτη κατάπαυσις εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμβάζει τοὺς ἀνθρώπους ὁ ἀληθινὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ἡ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστις.

9. „Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ".

Δὲν εἶπε κατάπαυσις, ἀλλὰ σαββατισμὸς, ὄνομα βαλὼν ἑβραϊκὸν, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχαιρον οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἐπροσπάθουν· σαββατισμὸν δὲ ὀνομάζει τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· διότι, καθὼς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου ἐπρόσταζεν ὁ νόμος νὰ ἀπέχουν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα τὰ σαρκικὰ καὶ παχέα, ἐκεῖνα δὲ μόνα τὰ ἔργα νὰ κάμνουν οἱ Ἱερεῖς, ὅσα ἦτον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅσα ὠφέλουν τὴν ψυχήν· ἔτζι καὶ τότε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ὅλα θέλουν εἶναι πνευματικὰ καὶ θεῖα, καὶ κανένα σαρκικὸν ἢ κοπιαστικὸν καὶ λυπηρὸν ἔργον δὲν θέλει εἶναι· ὅθεν εἶπεν ὁ Ἡσαΐας „ἀπέδρα ὀδυνή, λύπη, καὶ στεναγμός". (Ἡσ. νά. 11.) (1) Ἄκουε δὲ καὶ τί λέγει παρακάτω ὁ Παῦλος.

10. „Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός".

Ἐδῶ ἐξηγεῖ ὁ θεῖος Ἀπόστολος διὰ τί ὠνόμασε σαββατισμὸν τὴν τοιαύτην κατάπαυσιν· διὰ τί, λέγει, καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰσερχόμενοι, καταπαύομεν ἀπὸ τὰ ἐδικά μας ἔργα, καθὼς κατέπαυσε καὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ ἔργα, τὰ εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Κόσμου ἀναγκαῖα, ὀνομάσας Σάββατον, ἤτοι κατάπαυσιν, τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ κατέπαυσεν ἀπὸ αὐτά· διότι εἰς μὲν τὴν παροῦσαν ζωὴν, πολὺς κόπος, καὶ ἀγὼν δύσκολος εἶναι εἰς τοὺς δικαίους, καὶ διὰ τὰς ἄλλας λυπηρὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς ταύτης, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ἰδρῶτας τῆς ἀρετῆς· ἐκεῖ δὲ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, οὐδὲ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς θέλει εἶναι ἐργασία, ἀλλὰ μόνον θέλει εἶναι θεωρία, καὶ ἀχόρταστος ἀπόλαυσις τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο λοιπὸν ὁποῦ οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστοὶ ἐπεθύμουν νὰ ἀκούσουν, ὅτι θέλουν ἐλευθερωθῆν δηλαδὴ ἀπὸ τὰς κόπους, καὶ μόχθους, καὶ πειρασμοὺς τῆς παρούσης ζωῆς, τοῦτο εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ (2).

11. „Σπου-

(1) Λαὸν δὲ τοῦ Θεοῦ τοὺς πιστοὺς ὀνομάζει ὁ Παῦλος, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, καὶ τὸν Φώτιον λέγοντα· „ἡ κατάπαυσις αὕτη, ἀφιερωμένη ἐστὶ τῷ λαῷ τοῦ „Θεοῦ· λαὸς δὲ ἀληθῶς τοῦ Θεοῦ, οἱ πιστεύσαντες εἰς „αὐτὸν, καὶ φυλάττοντες τὰ προσάγματα αὐτοῦ".

(2) Ὁ δὲ ὑψίνους, καὶ θεωρητικώτατος Ἅγιος Κάλλιστος, ἀναγωγικῶς καὶ ὑψηλῶς ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου λέγων· „Κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων, ὧν ἤρξατο ποιῆσαι· ἀλλὰ μετὰ τοῦ „ἐν λόγῳ καὶ Πνεύματι τῶν γενομένων ἐκπλήρωσιν· „ἐφαμίλιον τρόπον καὶ ὁ Θεολόγος νῦν καταπαύει ἀπὸ „πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ἀπὸ καταρχὰς „ποιεῖν, εἰς συμπλήρωσιν κόσμου τοῦ κατ' ἀρετὴν νοου„τοῦ· ἀλλὰ μετὰ τὸ ἀνασκοπῆσαι, καὶ οἷον ἐπεξεργά„σασθαι ἐν λόγῳ Θεοῦ, καὶ Πνεύματι ζωοποιῷ, τὸν ξύμ„παντα κόσμον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ νοητὰ διαρκῶς, καὶ ἀ„πό τῶν δὲ ἀναβεβηκέναι πάλιν ἐν λόγῳ καὶ Πνεύμα„τι εἰς τὰ παράστασιν ἑρμηνέα μεταφυσικά, καὶ ὑπερ„κύψαι εἰς τὰ ἁπλᾶ καὶ ἀπόλυτα τῆς Θεολογίας μυσι„κὰ Θεάματα· τοιγαροῦν ἐν τῇ καταπαύσει, ἀ„ναπαύσεως καὶ εἰρήνης ἐν νοερᾷ ἀληθείᾳ, ὅτι μάλιστα „πολλῆς ἀπολαύει, καὶ δὴ θεῦται ἐν φωτὶ γνώσεως, „καὶ Πνεύματος ζωοποιοῦ μετοχῇ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ „τῷ Κυρίῳ ἡμῶν". (Κερ. οδ'. Φιλοκάλ. σελ. 1143.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν".

Ἐπειδὴ διὰ τοῦ λόγου ἀπέδειξεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι εἶναι καὶ τρίτη κατάπαυσις ἡ τῶν Οὐρανῶν δηλαδὴ Βασιλεία, λοιπὸν παρακινεῖ τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς νὰ ἔμβουν εἰς αὐτήν· καλῶς δὲ εἶπε τὸ σπουδάσωμεν· ἐπειδὴ μόνη ἡ πίστις αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, δὲν εἶναι ἀρκετὴ νὰ ἐμβάσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν κατάπαυσιν ἐκείνην, ἴσως μαζὶ μὲ τὴν πίστιν δὲν ἦναι σωτροφυμένη καὶ ἡ ἐνάρετος ζωὴ, καὶ ἡ διὰ τῶν ἔργων σπουδὴ, καὶ προθυμία.

„Ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας".

Ἂς σπουδάσωμεν, λέγει, ὦ ἀδελφοὶ, νὰ ἔμβωμεν εἰς ἐκείνην τὴν τρίτην κατάπαυσιν, διὰ νὰ μὴ ξεπέσῃ τινὰς ἀπὸ αὐτὴν, κατὰ τὸ αὐτὸ παράδειγμα τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἤγουν παρομοίως καθὼς ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν κατάπαυσιν τῆς αἰσθητῆς Ἱερουσαλὴμ οἱ ἀπειθεῖς Ἑβραῖοι· διότι καθὼς ἐκεῖνοι ἀφ' ὅ ἐπέρασαν τὸ πεζευτὸν μέρος τῆς ἐρυθρᾶς, καὶ ἐκακοπάθησαν εἰς τὴν ἔρημον, ὅμως διὰ τὴν ἀπιστίαν τους ἐξέπεσον, καὶ δὲν ἠξιώθησαν νὰ ἔμβουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· ἔτζι λέγει καὶ ἐσεῖς βλέπετε καὶ προσέχετε καλὰ, μήπως ὕστερα ἀπὸ τόσους ἀγῶνας ὁποὺ ἐπεράσετε διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ξεπέσετε ἀπὸ τὴν κατάπαυσιν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, διὰ τί δὲν ἀγωνίσθητε μέχρι τέλους· ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι κυρίως τὸ νὰ πέσῃ τινὰς, ἤγουν τὸ νὰ μὴν ἀγωνισθῇ μέχρι τέλους (1).

12. „Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον".

Καθὼς, λέγει, πότε τοὺς ἀπειθεῖς Ἰουδαίους δὲν ἀφάνισεν, ὄτε πόλεμος, ὄτε μάχαιρα, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπὸ λόγου των ἐκεῖνοι ἔπιπτον καὶ ἠφανίζοντο κατὰ θείαν ὀργὴν, χωρὶς τινας ἔξωθεν νὰ τοὺς πολεμῇ καὶ νὰ τοὺς διαφθείρῃ, ἔτζι θέλει γένῃ πόρα καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· διὰ τί ὁ αὐτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ ὁποὺ ἐπαίδδυσεν ἐκείνους, θέλει παιδδύσει καὶ ἡμᾶς· ζῆ γὰρ αὐτὸς παντοτε, καὶ δὲν ἔσβυσε. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον εἶπε το „ζῶν" ἵνα μὴ ἐσὺ ἀκούσας λόγον, νομίσῃς πῶς εἶναι κάνενας λόγος προφορικὸς, ἀνυπόστατος, καὶ εἰς τὸν ἀέρα διαλυόμενος· διὰ τοῦτο λέγει, ὅτι ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ, εἶναι ζωντανὸς, ἤτοι ὑφεστὼς, καὶ ἐνεργητικὸς, καὶ εἰς ὁποίαν ψυχὴν πέσῃ, προξενεῖ πληγὰς χαλεπάς. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, συγκατάβασιν ὁποὺ μεταχειρίζεται ὁ Ἀπόστολος· διὰ τί περὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ὁμιλῶντας, ἀναφέρει μάχαιραν καὶ κόφιμον, πράγματα συνειθισμένα εἰς ἡμᾶς καὶ ἀνθρώπινα, διὰ νὰ δείξῃ ἀπὸ αὐτὰ τοὺ ὑπεροχὴ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

„Καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος".

Φοβερὸν πρᾶγμα λέγει ἐδῶ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος· φανερόνει γὰρ, ἢ πῶς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ χωρίζει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀπὸ τοὺ ψυχικοὺ, καὶ ἀφίνει αὐτοὺ ἔρημον ἀπὸ τοὺ πνεύματος χάριν καὶ ἁγιότητα, τοὺ ὁποίαν ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὠνόμασε διχοτομίαν· „ἥξει φησὶν ὁ Κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ „γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει". (Ματθ. κδ'. 50.) (2) διότι καθὼς ὁ Βασιλεὺς, ὅταν σφάλῃ σῶας ἄρχοντας, πέρνει πρῶτον τὴν βα-

---

(1) Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεοδώριτον· „ὁ ῥᾳδίως συ„ζῶν, καὶ μὴ σπουδῶν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν ἀπο„λαύσαι, ταῖς ἐκείνων τῶν ἀπειθησάντων ὑπευθυνος ἔ„σαι κατηγορίαις".

(2) Περὶ τῆς διχοτομίας ταύτης λέγει ὁ μέγας Βασίλειος· „διχοτομία ἐστὶν, ὥσπερ ἔφην, ἡ ἀπὸ τοῦ „Πνεύματος εἰς τὸ διηνεκὲς τῆς ψυχῆς ἀλλοτρίωσις· „ναῦς μὲν γάρ, εἰ καὶ μὴ ἀνακέκραται τοῖς ἀναξίοις, „ἀλλ' ὅμως παρεῖναι δοκεῖ πως τοῖς ἅπαξ ἐσφραγισμένοις, „τοῦ ἐκ τῆς ἐπιστροφῆς σωτηρίαν αὐτῶν ἀναμένον· πό„τε δὲ ἐξ ὅλης τῆς βεβιωσάσης αὐτὸ τοῦ χάριν φυ„χῆς ἀποτμηθήσεται· διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ᾅδῃ „ὁ ἐξομολογούμενος, οὐδὲ ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων „Θεοῦ, οὐκ ἔτι τῆς βεβιωσάσης τὸ Πνεύματος συμπαρά„σης". (Κεφ. ιε'. περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βασιλικῶ ζώνω ἀπὸ αὐτὸν, καὶ τὸ ἀξίωμα ὁποῖ ἔχει, καὶ τότε τὸν παιδεύει· ἔτζι καὶ ὅταν ἁμαρτήσῃ ὁ ἄνθρωπος, καὶ δὲν μετανοήσῃ, πέρνει ὁ Θεὸς πρῶτον ἀπὸ αὐτὸν τὸν χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ τοῦ ἔδωκε, καὶ ἔπειτα τὸν κολάζει· ἢ φανερόνοι ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διαπερνᾷ ἕως καὶ αὐτὰ τὰ ἀσώματα, καὶ ἄϋλα πνεύματα (1). Μερικοὶ δὲ ἔτζι ἐνόησαν τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὄχι ὅμως καὶ σύμφωνα μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ Ἀποστόλου, καθὼς εἰς ἐμένα φαίνεται. Λέγουσι λοιπὸν ὅτι, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐμβαίνωντας μέσα εἰς τὴν ψυχὴν, διαιρεῖ καὶ μοιράζει τὰ μέρη αὐτῆς, καὶ κάμνει αὐτὴν δεκτικὴν καὶ χωρητικὴν τῆς γνώσεως τῶν ἐδικῶν του μυστηρίων· διότι καθὼς ἡ σαΐτα μοιράζουσα καὶ σχίζουσα τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σώματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἤθελε κτυπήσῃ, διαπερνᾷ καὶ ἐμβαίνει μέσα εἰς αὐτό· ἔτζι καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀνίσως δὲν σχίσῃ καὶ διαμερίσῃ τὰ ἰωμικὰ μέρη τῆς ψυχῆς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ διαπεράσῃ, καὶ νὰ ἔμβῃ μέσα εἰς αὐτήν (2).

„Ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν".

Διὰ νὰ μὴν ἀκέσουν οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστοὶ μόνα τὰ νοητὰ μέρη τῆς ψυχῆς (τὰ ὁποῖα εἴπεν ἀνωτέρω) καὶ ἀμελήσουν, ὡσὰν ὁποῦ ἡ παιδεία αὐτῶν εἶναι ἀφανὴς καὶ ἀόρατος, διὰ τοῦτο βάλλει ἐδῶ ὁ Παῦλος καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος, διὰ νὰ αἰσθανθοῦν περισσότερον· ἐπειδὴ τὰ φανερὰ καὶ αἰσθητὰ πράγματα, ἐκεῖνα καὶ περισσότερον καταπλήττουσι καὶ φοβίζουσι τὸν ἄνθρωπον.

„Καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων, καὶ ἐννοιῶν καρδίας".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνοι ὁ Ἀπόστολος τὴν Θεότητα τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου· ἐπειδὴ τοῦ Θεοῦ μόνου εἶναι ἴδιον τὸ νὰ ἀνακρίνῃ, ἤγουν τὸ νὰ ἐξετάζῃ, καὶ νὰ ἠξεύρῃ τὰς ἐνθυμήσεις τῶν καρδιῶν· „ἐτάζων γὰρ φησιν ὁ Δαβὶδ, καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ Θεὸς δικαίως" (Ψαλμ. ξ'. 10.) καὶ ὁ υἱός του ὁ Σολομὼν εἶπε· „σὺ μοιώτατος οἶδας τὴν καρδίαν παντὸς". (γ'. Βασιλ. η'. 34.) (3)

13. „Καὶ

---

(1) Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος πνεῦμα ὀνομάζει, ἐν ᾧ εἶναι οἰκοδομημένα αἱ αἰσθήσεις, ἤτοι τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἐνεργοῦσιν αἱ αἰσθήσεις· τοῦτο δὲ τὸ πνεῦμα ὡς καθαρώτατον, καὶ λεπτὸν, μεσιτεύει μεταξὺ τῆς παχύτητος τοῦ σώματος, καὶ τῆς αὐλίας τῆς ψυχῆς, καὶ δι' αὐτοῦ ἡ ψυχὴ εὑρίσκεται τῷ σώματι, καὶ ἐνεργεῖ ἐν αὐτῷ παρέχει ζωήν· καλεῖται δὲ ψυχικὸν πνεῦμα, καὶ ζωτικὸν, καὶ αὐγοειδὲς, καὶ νευρώδης χυμὸς ἀπὸ τοὺς Θεολόγους, φυσικός τε καὶ μεταφυσικός. Ὁ λόγος λοιπὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τόσον ἐνεργητικὸς καὶ ἀπλούστατος, ὥστε ὁποῦ διαπερνᾷ ἀναμέσα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ διαχωρίζει αὐτὰ τὰ τόσον φυσικῶς ἡνωμένα. Ὁ δὲ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου ἑρμηνεύων λέγει· „Σμικρὸν δὲ, ἤτοι λεπτὸν ἐπὶ „τοῦ Θεοῦ λέγεται, τὸ παντὸς ἄγκυρ καὶ διατέματος ἐκ„βεβηκός, καὶ τὸ διὰ πάντων ἀκωλύπως χωρῶν, καὶ τοι „καὶ πάντων στοιχειωτικὸν αἴτιόν ἐστι τὸ σμικρόν, εὑρεμὴ „γὰρ εὑρήσεις τὴν τοῦ σμικροῦ ἰδέαν ἀμέθεκτον. Οὗ„τως ἂν ἐπὶ Θεοῦ τὸ σμικρὸν ἐκλαμβάνεσθαι, ὡς ἐπὶ πάν„των, καὶ διὰ πάντων ἀνεμποδίστως χωρῶν, καὶ ἐνεργῶν, „καὶ διῆκνούμενον ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύμα„τος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸν ἐνθυμήσεων, „καὶ ἐννοιῶν καρδίας· μᾶλλον δὲ ὧν ὄντων ἁπάντων· „οὐ γάρ ἐστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ". (Κεφ. δ'. περὶ θείων ὀνομάτων.)

Τοῦτο δὲ σχολιάζων ὁ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου σχολιαστὴς Θεοφόρος Μάξιμος λέγει· „τὸ ὑπερεξύπορον τῆς τοῦ „Θεοῦ καὶ ἐπὶ τὰ ἀσώματα χωρήσεως ἐντεῦθεν δηλοῦ„ται· τὸ γὰρ διῆκνεῖσθαι ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ „πνεύματος, τοῦτο ἀποφαίνει, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἀσώ„ματον τῆς ψυχῆς, καὶ ἑνοειδῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διαιρεῖσθαι „δύναται· δι' ὃ καὶ τὰς ἐννοίας ὁ Θεὸς νοεῖ, ὡς ὁ νοῦς „κινούμενος, καὶ ἐνεργῶν νοεῖ, καὶ τῆς τοσαύτης ἀσωμα„τίας καὶ ἀδιαιρεσίας (τί γὰρ μεταξὺ νοῦ καὶ νοήσεως;) „ὁ Θεὸς μέσος χωρεῖ, ὡς καὶ εἴρηται· σὺ συνῆκας τοὺς „διαλογισμούς μου ἀπὸ μακρόθεν· ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῆς „ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος (τοιοῦτον ἐν ᾧ τὰς αἰσθήσεις „ἐσημειωμένας ἔχομεν, δι' οὗ καὶ τοῖς αἰσθητοῖς ἡ ψυ„χὴ προσβάλλει, καὶ τὸ διανοητικὸν τῶν σκέψεων ἔχο„μεν) ἀκωλύτως χωρεῖ ὁ Θεός· τοῦτο δὲ τὸ πνεῦμα, „δύναμιν καὶ οἱονεὶ δευτέραν ψυχὴν αἰσθητικὴν τῆς „ψυχῆς, οἱ παρ' Ἕλλησι σοφοὶ καλοῦσιν. Ἡ ἂν αἰσθη„τικὴ αὕτη ψυχή ἐστιν ἡ μέχρι μυελῶν, καὶ φλεβῶν, „καὶ ἀρτηριῶν, καὶ ὀστέων, καὶ ὅλα τὰ σώματος διήκουσα".

(2) Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ὕστερα τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „μερισμὸν ψυχῆς καὶ πνεύματος λέγει, τὴν „διαφορὰν τῶν ἐκ φύσεως ἀρετῶν, ὧν φυσικῶς ἔχομεν „τοὺς λόγους· καὶ τῶν ἐκ πνεύματος, ὧν κατὰ δωρεὰν „δεχόμεθα τὴν χάριν· τούτων γὰρ διηρημένως τὴν διά„κρισιν ποιεῖται κρίνων ὁ λόγος". (Κεφ. οβ'. τῆς έ. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικ.)

(3) Ὁ δὲ σοφὸς Μάξιμος ἔτζι τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „τὰς ἐνθυμήσεις, καὶ τὰς ἐννοίας, ὧν ἐστι διακριτικὸς „ὁ λόγος, φησὶν εἶναι τὰς τῆς ψυχῆς ἐπίπτε τοῖς θείοις „λόγοις, καὶ τοῖς λογισμοῖς φέσεις, καὶ τὰς αὐτῶν δη„λαδὴ τῶν φέσεων αἰτίας· ἡ γὰρ ἐνθύμησις κινεῖ „μνήμην, ἧς οἰκεῖον ἡ σχέσις· ἡ δὲ ἔννοια πέρας ἀ„ποσκοπεῖ, ὅπερ αἰτίαν χαρακτηρίζει". (Κεφ. ογ'.

τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ".

Οὐχὶ μόνον, λέγει, ὁ Θεὸς Λόγος ἐπάζει καὶ ἐρευνᾷ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ κἂν Ἄγγελος εἴπῃς, κἂν Ἀρχάγγελος, κἂν Χερουβίμ, κἂν Σεραφίμ, ὅλα εἶναι φανερὰ ἔμπροσθεν εἰς αὐτὸν, καὶ κάνενα κτίσμα δὲν εἶναι, ὁπὲ δύναται νὰ λανθάνῃ τὸν παντέφορον ὀφθαλμόν τε (1).

„Πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ".

Διὰ νὰ παρασήσῃ καθαρώτερα ὁ Ἀπόστολος πῶς εἶναι ὅλα γυμνὰ καὶ φανερὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἐμεταχειρίθη μίαν λέξιν ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν προβάτων ἐκείνων, ὁπὲ ἐκδέρνονται· διότι καθὼς τὰ πρόβατα ἀφ' ὲ τραχηλισθῶν, ἤγουν ἀφ' ὲ δεχθῶν εἰς τὸν τράχηλόν τως τὸ μαχαῖρι καὶ σφαγῶν, καὶ ἀφ' ὲ τραβιχθῇ καὶ εὔγῃ τὸ δέρματων, ὅλα τὰ ἔσωθεν φανερόνονται· ἔτζι καὶ εἰς τὸν Θεὸν Λόγον ὅλα εἶναι φανερώτατα. Μερικοὶ δὲ τετραχηλισμένα ἐνόησαν, πῶς εἶναι τὰ κρεμασμένα ἀπὸ τὸν τράχηλον πρόβατα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ κρεμασμένα, καὶ κάτω τὸν τράχηλον ἔχοντα· ἄλλοι δὲ πάλιν τετραχηλισμένα ὠνόμασαν, τὰ κάτω σκύπτοντα, καὶ τὸν τράχηλον κλίνοντα, μὲ τὸ νὰ μὴ ἠμποροῦν ὅλα τὰ κτίσματα νὰ ἐναντρανίσουν, καὶ νὰ ἰδοῦν ἀκλινῶς τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν· σὺ ὅμως, ὦ ἀναγνῶστα, τὸ πρῶτον νόημα δέχου (2).

„Πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος".

Εἰς αὐτὸν, λέγει, τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, μέλλομεν νὰ δώσωμεν καὶ ἀπολογίαν διὰ τὰ ἔργα ὁπὲ ἐπράξαμεν. Βλέπεις, Χριστιανὲ, πῶ ἀνεβίβασεν ὁ Ἀπόστολος τὸ πρᾶγμα; ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ παράδειγμα τῶν ἀπειθῶν ἐκείνων Ἰουδαίων, ἔχομεν νὰ ξεπέσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν κατάπαυσιν, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔχομεν νὰ λάβωμεν τὴν αὐτὴν κόλασιν μὲ τὸς Ἰσραηλίτας, διὰ τοῦτο δείχνει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι πολλὰ φοβερώτερα κολασήρια ἀπὸ ἐκείνους ἡμεῖς μέλλομεν νὰ πάθωμεν.

14. „Ἔχον-

τῆς ἑ. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικ.) Καὶ πάλιν λέγει· „πὰς ἐνθυμήσης, πατέρι πὰς ἐπὶ τοῖς ἐρημένοις ἀφανῆς κατὰ βάθος σχέσης, καὶ πὰς ἐννοίας τῶν καρδιῶν, „ἤτοι πὰς κατὰ ψυχὴν ἀοράτως πάντων αἰτίας". (Κεφ. οὰ. αὐτόθ.)

(1) Ὁ δὲ θεῖος Μάξιμος ἕτως ἑρμηνεύει· „ᾧ οὐκ „ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐν ἡμῖν τοῖς λανθάνειν δοκοῦσι· „πάντα δὲ τὰ γεγενημένα τε καὶ γενόμενα, ἀλλ' ἤδη καὶ „τὰ γενησόμενα παρ' ἡμῶν καὶ νοηθησόμενα". (Κεφ. οὰ. τῆς ἑ. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικ.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος ὕπως ἑρμηνεύει τὸ τετραχηλισμένα· „τὸ δὲ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐ„τοῦ, ἐκ μεταφορᾶς τεθεικε τῶν θυομένων ζώων, ἃ πανταχῶς ἄφωνα κεῖται, τῆς σφαγῆς τὴν ζωὴν ἀφελομένης, καὶ μετὰ τῆς ζωῆς τὴν φωνήν". ἔντζι λέγει καὶ ἡμεῖς ὅταν χρινώμεθα ἐν τῇ δευτέρᾳ Παρουσίᾳ, θέλομεν βλέπομεν ὅλα τὰ παράνομα καὶ δυσεβῆ ἔργα ὁπὲ ἐπράξαμεν, σιωπῶντες δὲ ἔχομεν νὰ δεχθοῦμεν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπόφασιν τῆς τιμωρίας μας, μὲ τὸ νὰ γνωρίζωμεν πῶς εἶναι αὐτὴ δικαία καὶ εὔλογος. Ταῦτα δὲ, λέγει, ἔγραψεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, οὐχὶ μόνον διὰ τοὺς τότε ἐξ Ἑβραίων πιστούς, ἀλλὰ καὶ διὰ ὅλους ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· ὅθεν πρέπει πάντοτε νὰ ἐνθυμούμεθα καὶ νὰ προβλέπωμεν ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν κριτήριον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ φρίττωμεν αὐτὸ καὶ νὰ τρέμωμεν, καὶ φυλάττοντες ἐπιμελῶς πὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, νὰ προσμένωμεν τὴν κατάπαυσιν ἐκείνην, ὁπὲ ὁ Θεὸς μᾶς ὑπόσχεται· ὅτι δὲ πάντα εἶναι γυμνὰ καὶ γυμνὰ εἰς τὸν Θεὸν, ἐδίλωσεν ὁ θεῖος Αὐγουστῖνος εἰπών· „τίς „τῶν ἀνθρώπων γνῶναι ἔχει σοφίαν, οἵα ὁ Θεὸς „γινώσκει πὰ πάντα; ὥστε μηδὲ τὰ λεγόμενα μέλλον„τα, ὡς ἀπόντα περιμένειν, ὅπως ἔλθωσιν, ἀλλὰ καὶ „τὰ παρῳχηκότα, καὶ τὰ μέλοντα, ἅμα τοῖς ἐνεστῶ„σιν αὐτῷ παρεῖναι"; (Βιβλ. ιέ. περὶ Τριάδος.) Εἰς αὐτὸ σωστεύει καὶ τὸ τοῦ Ἰὼβ ἐκεῖνο· „γυμνὸς ὁ ᾅδης „ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ" (Ἰὼβ κ ς'. 6.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Ὀλυμπιόδωρος λέγει· „αὐτῷ γὰρ ἐνώπιον γυμνός ἐστιν ὁ ἀφεγγὴς καὶ „σκοτεινὸς ᾅδης, καὶ ἡ γέεννα τοῦ ᾅδου ἀπώλεια· ἤγουν ὁ „θάνατος, οὐκ ἔχει ἀποκρυβιὰ· οὐκ ἔστι γὰρ κτίσις ἀ„φανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ.... εὕρηται δὲ καὶ ἐν Παροι„μίαις· ᾅδης καὶ ἀπώλεια φανερὰ παρὰ Κυρίῳ" (Παρ. ιέ. 12.) οὐκ ἐκρύβη γὰρ ἐκ' αὐτῶ, ὅτε τὸ „χωρίον, ἐν ᾧ αἱ ψυχαὶ κατεῖχοντο πρὸ τῆς αὐ„τοῦ ἐπιδημίας, ὅτε οἱ ἀπολέσθαι δόξαντες διὰ τὴν „φθορὰν καὶ τὸν θάνατον".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „Ἔχοντες οὖν Ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰη-
„σοῦν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ".

Ὡσαὐ νὰ ἤθελεν ἐρωτήσῃ τινὰς τὸν Ἀπόστολον, καὶ νὰ εἰπῇ, πῶς, ὦ μακάριε Παῦλε, καὶ μὲ τί τρόπον ἠμπορῶμεν νὰ μὴ ξεπέσωμεν ἀπὸ τὴν εἰς οὐρανὸς κατάπαυσιν, καὶ νὰ μὴν ὀλιγοψυχήσωμεν; συμβούλδυσαι καὶ δίδαξόν μας· διὰ τοῦτο ἀποκρίνεται ὁ Ἀπόστολος καὶ λέγει εὐθῶς· ὅτι ἀρκετὰ εἶναι καὶ τὰ προρρηθεύτα παραδείγματα τῶν ἀπειθῶν Ἑβραίων νὰ μᾶς σωφρονίσουν μὲ τὸν φόβον, καὶ νὰ μᾶς κάμουν ἀσφαλεστέρους. Ὅμως κοντὰ εἰς αὐτὰ, ἔχομεν καὶ Ἀρχιερέα, ὁποῦ δύναται νὰ μᾶς βοηθήσῃ, καὶ νὰ μᾶς σώσῃ, μόνον αἰσως κρατῶμεν τὴν ὁμολογίαν, καὶ πίστιν· ἐπειδὴ ὁ εἰδικός μας Ἀρχιερεὺς, δὲν εἶναι μικρὸς καὶ ὁ τυχὼν, ἀλλὰ εἶναι μέγας καὶ δυνατὸς, καὶ ὄχι τοιοῦτος, καθὼς ἦτον ὁ Μωϋσῆς· ὁ μὲν γὰρ Μωϋσῆς, ὅτε αὐτὸς ἐμβῆκεν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅτε τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν ἔμβασεν εἰς αὐτὴν· ὁ δὲ Χριστὸς ὁ εἰδικός μας Ἀρχιερεὺς, διεπέρασε τοὺς οὐρανὺς, καὶ τώρα κάθεται μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα, καὶ δύναται νὰ δώσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν εἰς οὐρανὺς εἴσοδον, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ κληρονόμους τῆς ὑποσχεθείσης καταπαύσεως.

„Κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας".

Δὲν δίδει ὁ Παῦλος ὅλον τὸ παῦ τῆς σωτηρίας μας εἰς τὸν Ἀρχιερέα Χριστὸν, ἀλλὰ ζητεῖ καὶ τὸ εἰδικόν μας· δι' ὅ,τι δύναται μὲν ἐκεῖνος νὰ μᾶς εἰσαγάγῃ εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς κατάπαυσιν, ἀλλ' ὅμως αἰσως καὶ ἡμεῖς φανῶμεν ἄξιοι τῆς καταπαύσεως ἐκείνης. Ποίαν δὲ ὁμολογίαν λέγει εὐθῶς νὰ κρατῶμεν; ἤγουν τὴν ὁμολογίαν, ὅτι εἶναι ἀνάστασις, ὅτι εἶναι ἀνταπόδοσις τῶν ἔργων, ὅτι εἶναι εἰς τοὺς οὐρανὺς μυρία ἀγαθὰ ἑτοιμασμένα διὰ τοὺς δικαίους, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς, καὶ ἄλλα ὅμοια· αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν ἂς κρατῶμεν, λέγει, σφιχτὰ, καὶ ἂς μὴν ἀφήνωμεν αὐτὴν νὰ ὀλισθήσῃ καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν, καὶ τὸ στόμα μας, ἀλλὰ καθὼς εἰς τὴν ἀρχὴν ὅταν ἐβαπτίσθημεν, ὡμολογήσαμεν αὐτὴν, ἔτζι καὶ μέχρι τέλους ἂς κρατῶμεν αὐτὴν βεβαίως, καὶ ὅλα τὰ φοβερὰ θέλουν ἀφανισθοῦν ἀπὸ λόγου μας.

15. „Οὐ γὰρ ἔχομεν Ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς
„ἀσθενείαις ἡμῶν".

Ἐπειδὴ καὶ παρακινεῖ ὁ Παῦλος τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὺς νὰ στέκωνται στεροὶ εἰς τὴν πίστιν, καὶ νὰ ἐλπίζουν εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο κάμνει τὸν λόγον τοῦ ἀξιόπιστον καὶ λέγει, ὅτι ὁ εἰδικός μας Ἀρχιερεὺς, δὲν ἀγνοεῖ τὰς ἐδικάς μας ἀσθενείας καὶ ἐλαττώματα, καθὼς οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠξεύρουν οὐδὲ τὶ πρᾶγμα εἶναι ἡ θλίψις, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πρόθυμοι εἶναι εἰς τὸ νὰ βοηθήσουν τοὺς πεθλιμμένους· ἀλλὰ ὁ εἰδικός μας Ἀρχιερεὺς, ὅλας τὰς ἀσθενείας καὶ πάθη τῆς φύσεως τὰ ἐδοκίμασε πρότερον καθ' ὃ ἄνθρωπος, καὶ ἀφ' ὅ τὰ ἐδοκίμασε, τότε ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανὺς, διὰ νὰ ἠμπορῇ νὰ συμπαθῇ καὶ εἰς τὰς ἐδικάς μας ἀσθενείας (1).

„Πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας".

Ὅλα, λέγει, τὰ ἐδοκίμασε καὶ τὰ ὑπέμεινεν ὁ εἰδικός μας Ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς Χριστὸς, ἤτοι καὶ ἐδιώχθη, καὶ ἐπείνασε, καὶ ἐκοπίασε, καὶ ἐνεπτύσθη, καὶ ἐσυκοφαντήθη, καὶ ἔπαθε, καὶ τέλος πάντων ἐσταυρώθη· καὶ ὅλα αὐτὰ ὑπέμεινε κατὰ τὴν ἐδικήν μας ὁμοίωσιν, ἤτοι παρόμοια καθὼς τὰ ὑπομένομεν καὶ ἡμεῖς οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι· τὰ ὑπέμεινεν ὅμως, ἔξω ἀπὸ κά-

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει, ὅτι Ἀρχιερέα τὸν Κύριον ἡμῶν ὁ Παῦλος ὠνόμασεν· „ὡς τὴν ὑπὲρ „ἡμῶν προσενεγκοῦσαν θυσίαν, καὶ ἄραντα τὰ Κόσμου τὴν „ἁμαρτίαν· τοῦτο δὴ χάριν καὶ ἀμνὸς ὠνομάσθη· ἴδε „γὰρ φησιν ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν „τοῦ Κόσμου" (Ἰωάνν. α. 29.) δῆλον δὲ καὶ τοῖς ἄ„γαν φιλονείκοις, ὡς ἀνθρώπεια τὰ ὀνόματα".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κάθε ἁμαρτίαν· διὰ τὶ αὐτὸς ὅτε ἁπλῶς ἁμαρτίαν ἔπραξεν, ἔτε, ὅταν ταῦτα ἔπασχεν, εἶπε κἀνένα λόγον, ἢ ἔπραξε κἀνένα ἔργον ἁμαρτωλόν· ἄπαγε! ὥστε, λέγει, καὶ ἐσεῖς Χριστιανοὶ, ἠμπορεῖτε νὰ διαπεράσετε εἰς τὰς θλίψεις σας, χωρὶς ἁμαρτίαν, ἐὰν δηλαδὴ δὲν γογγύζετε, ἀλλὰ δέχεσθε δι' αὐτὰς τὸν Κύριον (1). Καὶ λοιπὸν διὰ τί ἀποκάμετε, καὶ εἶσθε ὡσὰν παραλελυμένοι ἀπὸ τὴν ὀλιγοψυχίαν σας; Μερικοὶ δὲ τὸ „χωρὶς ἁμαρ„τίας" ἔτζι ἐρμήνευσαν, ἤγουν ὅτι ὁ Χριστὸς, ὅταν ἔπαθε τὰ αἰσχύτερα πάθη, δὲν τὰ ἔπασχε διὰ κανόνα καὶ παιδείαν τῶν ἁμαρτιῶντα, ἐπειδὴ ἦτον ἀναμάρτητος.

16. „Προσερχώμεθα ὂν μετὰ παῤῥησίας τῷ Θρόνῳ τῆς χάριτος".

Ἐπειδὴ, λέγει, ἔχομεν ἀναμάρτητον Ἀρχιερέα, ὅστις ἐνίκησε τὸν Κόσμον· „ἐν τῷ „Κόσμῳ, φησὶ, θλῖψιν ἔξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν Κόσμον". (Ἰωαν. ις'. 33.) χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς οἱ μαθηταὶ τὰ Χριστιανοὶ νὰ πλησιάζωμεν εἰς αὐτὸν μὲ παῤῥησίαν, ἤτοι χωρὶς νὰ ἔχωμεν συνειδὸς ποινηρὸν, ἢ νὰ διστάζωμεν ὅλως, ἀλλὰ νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὸν τοιοῦτον φιλανθρωπότατον Ἀρχιερέα μας· διότι ἀγκαλὰ καὶ ἡμεῖς ἔχωμεν ἁμαρτίας, ἀλλ' ὅμως αὐτὸς εἶναι ἀναμάρτητος, καὶ ὁ Θρόνος τα, δὲν εἶναι Θρόνος κρίσεως καὶ καταδίκης, ἀλλὰ Θρόνος χάριτος καὶ ἐλέους· ὥστε, πρέπει νὰ προσερχώμεθα εἰς αὐτὸν μὲ παῤῥησίαν, θαῤῥοῦντες, ὅτι ἔχει νὰ χαρίσῃ εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνα τὰ αἰτήματα ὁποῦ θέλομεν τὰ ζητήσομεν· δύω γὰρ Θρόνοι εἶναι τὰ Χριστοῦ, ὁ μὲν εἷς, εἶναι πρὸς τῆς χάριτος, κοντὰ εἰς τὸν ὁποῖον ὅσοι πλησιάζουσι, λαμβάνουσι μὲ τὴν θείαν χάριν τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τας· ὁ δὲ ἄλλος Θρόνος, τὰ Χριστοῦ, ὁ ἐν τῇ δευτέρᾳ Παρουσίᾳ μέλλων φανερωθῆναι, δὲν εἶναι Θρόνος χάριτος (ἐπειδὴ κἀνένας τότε δὲν λαμβάνει χάριν, καὶ συγχώρησιν τῶς ἁμαρτιῶντα.) ἀλλὰ εἶναι Θρόνος κρίσεως. Θρόνον δὲ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἵνα σὺ ὁ ἀνάγνωσης, ἀκούοντας πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι Ἀρχιερεὺς, μὴ νομίσῃς αὐτὸν ὅτι στέκεται, ἀλλὰ πῶς κάθηται· δι' ὅ,τι ἀγκαλὰ καὶ ὁ Χριστὸς, ὡς ἄνθρωπος λέγεται Ἀρχιερεὺς, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς χάριν, καὶ συγκατάβασιν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸς ὡς Θεὸς καὶ ἐπὶ Θρόνου θεϊκοῦ καὶ βασιλικοῦ κάθεται, καθὼς γέγραπται· „εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου „ἐκ δεξιῶν μου". (Ψαλ. ρθ'. 1.)

Τ „Ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν".

ώρα, λέγει, ἀνίσως πλησιάσωμεν εἰς τὸν Θρόνον τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ Χριστοῦ, θέλομεν εὕρωμεν ἔλεος καὶ χάριν, διὰ τὶ πλησιάζομεν εἰς αὐτὸν δικαίρως, καὶ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι· „καιρῷ γάρ φησι δεκτῷ ἐπήκουσά σε, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι". (Ἡσ. μθ'. 8.) ἀνίσως δὲ τότε ἐν τῇ δευτέρᾳ Παρουσίᾳ πλησιάσωμεν εἰς αὐτὸν, δὲν θέλομεν εὕρομεν ἔλεος· ἐπειδὴ τότε δὲν εἶναι Θρόνος χάριτος, ὡς εἴπομεν, ἀλλὰ Θρόνος κρίσεως· τώρα κάθηται ὁ ἐδικός μας Ἀρχιερεὺς καὶ Βασιλεὺς Χριστὸς, διὰ νὰ χαρίζῃ· τότε θέλει σηκωθῇ διὰ νὰ κρίνῃ· „ἀνάστα γάρ φησιν ὁ Θεὸς κρῖνον τὴν γῆν". (Ψαλμ. πά. 8.) (2) Καὶ πάλιν· „δικαιοσύνη, καὶ κρίμα, ἑτοιμασία τοῦ Θρόνου σου". (Ψαλμ. πή. 14.)

ΚΕ-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθὲν· „πολλοὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν οἱ πεπιστευκότες ἐδέ„χοντο πειρασμῶν ποικιλίας· ψυχαγωγῶ τοίνυν αὐ„τοὺς, διδάσκων ὡς ὁ ἡμέτερος Ἀρχιερεὺς, ὐ μόνον ὡς „Θεὸς οἶδε τῆς ἡμετέρας φύσεως τὸ ἀσθενὲς· ἀλ„λὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος πεῖραν τῶν ἡμετέρων ἔλαβε πα„θημάτων, μόνης τῆς ἁμαρτίας διαμείνας ἀμύητος".

(2) Λέγει δὲ καὶ ὁ Χρυσόστομος· „τοῦτο καὶ ἡμῖν „δίκαιον ναὶ εἰπεῖν, προσερχώμεθα μετὰ παῤῥησίας „αἰτοῦντες· μόνον πίστιν προσαγάγωμεν, καὶ πάντα δί„δωσι· ναὶ ὁ τῆς δωρεᾶς ἐστι καιρός· μηδεὶς ἑαυτὸν ἀπο„γινωσκέτω· τοῦτο τῆς ἀπογνώσεως ὁ καιρός, ὅταν ὁ „νυμφὼν κλείσῃ· ὅταν εἰσέλθῃ ὁ Βασιλεὺς τὰς ἀνα„κειμένους ἴδῃ· ὅταν ἀπολάβωσι τὰς κόλπους τῶ Πα„τριάρχου οἱ μέλλοντες τούτων ἀξιοῦσθαι· ναὶ δὲ ἔπω". (Λόγ. ζ'. εἰς τὸν παράλυτον.) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος ἔτω φησί· „ναὶ ὁ προσιὼν λαμβάνει ἔλεον καὶ χάριν· εὔ„καιρος γάρ ναὶ καὶ ἐπιτηδεία ἡ πρόσοδος, καὶ ἡ τῆς βου„λῆς ἄπτωσις, ὡς ἤγε ἐν τῇ κρίσει ἐπὶ βοηθήσ„πρόσοδος, ἄκαιρος· ἐκεῖ γὰρ οὐκ ἔστι κατὰ χάριν „παρέξει τὴν βοήθειαν ἄπερ ναὶ, ἀλλὰ κατὰ κρίσιν". Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἔτως ἑρμηνεύει· „κατὶ γὰρ τὸν πα„ρόντα προσιόντες βίον, καὶ σὺν ἀκριβείᾳ τῇ ἀλικρινῇ „πίστιν ἐπιδεικνύμενοι, ἐν τῇ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ τῆς „φιλανθρωπίας σὺζόμεθα".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

1. „ Πᾶς γὰρ Ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώ-„ πων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν “.

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα θέλει νὰ δείξῃ ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἡ νέα Διαθήκη εἶναι πολλὰ ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν παλαιὰν, καὶ ἀρχίζει πρῶτον νὰ συγκρίνῃ τὰς δύω Ἱερωσυνάς, ἤγουν τὴν Ἱερωσυνίλιν τῶν Ἱερέων τὴ παλαιῆ νόμε, καὶ τὴν Ἱερωσυνίλιν τὴ Χριςῆ, καὶ ἀπὸ τὴν σύγκρισιν ταύτην δείχνει, πῶς ἡ Ἱερωσυνη τὴ Χριςῆ ἔχει πολλὴν τὴν ὑπεροχὴν ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνιλιν τὴν νομικήν· ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸ παρὸν, ἐφαίνοντο πῶς ἐναντιοῦνται εἰς τὸν σκοπόν τε, πολλὰ ἰδιώματα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπὲ χρεωσῆν νὰ διρίσκωνται εἰς τὲς Ἱερεῖς, τὰ ὁποῖα δὲν διρίσκονται εἰς τὸν Χριςὸν (διότι ὁ Χριςὸς, ἔτε ἀπὸ τὴν ἱερατικὴν φυλὴν ἐκατάγετο τοῦ Λευὶ, ἔτε ἦτον Ἱερεὺς εἰς τὴν γῆν, ἔτε ἐχειροτονήθη ἀπὸ ἀνθρώπες, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθολικῶς, ἔτε τὸ σχῆμα τῆς Ἱερωσύνης τὲ Χριςῆ εἶχε καμμίαν σωματικὴν δόξαν, καὶ φαντασίαν, καθὼς εἶχε τὸ τῶν παλαιῶν Ἱερέων· οἷον τὸ νὰ ἔχῃ κεδάνια, καὶ πέταλα, καὶ λίθες τιμίες, καὶ ἄλλα ὅμοια, ἀλλὰ τὰ τῆς Ἱερωσύνης τὲ Χριςῆ ἦτον ὅλα πνευματικά·) ἐπειδὴ, λέγω, καὶ αὐτὰ ἐφαίνοντο ὅτι ἐναντιοῦνται εἰς τὸν σκοπὸν τὲ Ἀποςόλε, διὰ τῦτο καὶ αὐτὸς πρῶτον ἀπαριθμεῖ ἐκεῖνα, ὁπὲ εἶναι κοινὰ εἰς τὸν Χριςὸν, καὶ εἰς τὲς ἄλλες Ἀρχιερεῖς· ἔπειτα βάλλει καὶ ἐκεῖνα ὁπὲ ὁ Χριςὸς μόνος ἔχει ἐξαίρετα ἴδια ἀπὸ τὲς λοιπές· ἐπειδὴ, τότε ἀληθῶς γίνεται ἡ κατὰ σύγκρισιν ὑπεροχή τινὸς πράγματος, ἢ προσώπε, ὅταν αὐτὸ, εἰς ἄλλα μὲν, κοινωνῇ μὲ ἐκεῖνο ὁπὲ συγκρίνεται, εἰς ἄλλα δὲ, ὑπερέχει ἐκεῖνο. Τὸ νὰ λαμβάνεται (1) λοιπὸν ἀπὸ τὲς ἀνθρώπες ὁ Ἀρχιερεὺς, τῦτο εἶναι κοινὸν καὶ εἰς τὸν Χριςὸν, καὶ εἰς τὲς ἄλλες Ἀρχιερεῖς· διὰ τί καὶ ὁ Χριςὸς μὲ τὸ νὰ ἦτον ἄνθρωπος, ἔγινεν Ἀρχιερεὺς· ὁμοίως καὶ τὸ νὰ καθίσταται ὁ Ἀρχιερεὺς ὑπὲρ ἀνθρώπων τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἤτι τὸ νὰ μεσιτεύῃ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὲς ἀνθρώπες, καὶ τῦτο ὁμοίως τὸ ἰδίωμα, κοινὸν εἶναι εἰς τὸν Χριςὸν, καὶ εἰς τὲς λοιπὲς Ἀρχιερεῖς.

„ Ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν “.

Ἐδῶ ἑρμηνεύει ὁ Ἀπόστολος τί εἶναι τὸ νὰ καθίσταται ὁ Ἀρχιερεὺς ὑπὲρ ἀνθρώπων τὰ πρὸς τὸν Θεόν· δηλαδὴ ὅτι εἶναι, τὸ νὰ κάμνῃ τὸν Θεὸν ἵλεων εἰς τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων· καὶ τῦτο δὲ τὸ ἰδίωμα κοινὸν εἶναι εἰς τὸν Χριςὸν, καὶ εἰς τὲς ἄλλες Ἀρχιερεῖς, ὅμως ὄχι ὁλόπληρον· διὰ τί ὁ μὲν Χριςὸς, τὸν ἑαυτόν τε ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Θεὸν δῶρον καὶ θυσίαν, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς ἐπρόσφερον εἰς τὸν Θεὸν ἄλλα πράγματα, θυσίας, καὶ δῶρα· δῶρον δὲ, καὶ θυσία, κατὰ μὲν τὸν ἀπειρβῆ λογαριασμὸν, ἔχεν διαφορὰν σὰν ἀπὸ τὸ ἄλλο, κοντὰ δὲ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν ἀδιαφόρως διρίσκονται, καθὼς θέλεις τὸ μάθῃς κατωτέρω (2).

2. „ Μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοῦσι καὶ πλανωμένοις “.

Ὁ Ἀρχιερεὺς, λέγει, ὁπὲ λαμβάνεται ἀπὸ τὲς ἀνθρώπες διὰ νὰ μεσιτεύῃ πρὸς τὸν Θεὸν, αὐτὸς δύναται νὰ μετριοπαθῇ, ἤγουν νὰ συμμετρῇ, νὰ συμπαθῇ, νὰ συγκαταβαίνῃ,

(1) Ὁ δὲ Οἰκυμένιος τὸ „ ἐξ ἀνθρώπων λαμβανό-„ μενος “ ἑρμηνεύει, „ ὅτι ἐννοεῖται, ἀντὶ τὲ ἀφοριζόμενος, ἤτοι ἐκλεγόμενος· ἐκ τῶν ἀνθρώπων λοιπὸν προβαλόμενος ὁ Ἀρχιερεὺς πάλιν ὑπὲρ τῶν προβαλόντων ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν.

(2) Ὅρα εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλαιον τῆ Λευϊτικῆ, ὁπὲ ὀνομάζει δῶρον ὁ Μωϋσῆς σὺν θυσίαν τῶν μόσχων καὶ προβάτων, καὶ αἰγῶν, καὶ πετεινῶν. Καὶ εἰς τὸ κγ'. Κεφάλαιον τῆ αὐτῆ Λευϊτικῆ σὺν θυσίαν ἀντιστρόφως ὀνομάζει δῶρον· καὶ εἰς τὸ β'. Κεφάλαιον, ἐκ παραλλήλε καὶ ἀντὶ ἑνὸς βάλλει καὶ τὰ δύω· „ ἐὰν δὲ „ ψυχὴ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν τῷ Κυρίῳ, σεμίδαλις „ ἔσαι τὸ δῶρον αὐτῆ “. (στίχ. 1.) Καὶ πάλιν· „ ἐὰν „ δὲ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν πεπεμμένην ἐκ Λιβάνε “. (Αὐτόθ. 4.) Καὶ πάλιν· „ ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ ἐσ-„ χάρας τὸ δῶρόν σε, σεμίδαλις ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται “. (Αὐτόθ. 7.) Ὅρα καὶ σὺν ἑρμηνείαν τὲ· „ πᾶς Ἀρ-„ χιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσα-„ ται “ (Ἑβρ. ἡ. 3.) πλατύτερον περὶ τῶν διαλαμβάνομεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νη, καὶ νὰ συγχωρῇ εἰς τὰς ἐξ ἀγνοίας ἁμαρτάνοντας. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι κάθε ἁμαρτία γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν καὶ πλάνην τῆς νοός· δὶ ὅτι κἂν καὶ φαίνεταί τινας ὅτι γνωρίζει τὸ κακὸν, ἀλλ' ὅμως εἰς τὸν καιρὸν ὁπού τὸ πράττει, σκοτίζεται, καὶ διὰ τοῦτο πάσχει ἀγνωσίαν καὶ πλάνην, μὲ τὸ νὰ ἀπατᾶται ὁ νοῦς του ἀπὸ τὴν λειότητα, καὶ γλυκύτητα τῆς ἡδονῆς τῆς ἁμαρτίας (1).

„Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν".

Ἡ μὲν ἁπλουστέρα, ὡς νομίζω δὲ, καὶ ἡ ἀληθεστέρα ἑρμηνεία τοῦ ῥητοῦ τούτου, εἶναι αὐτή· ὅτι διὰ τοῦτο μετριοπαθεῖ καὶ συγκαταβαίνει ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας καὶ ἁμαρτάνοντας, διὰ τί καὶ αὐτὸς ἔχει ἀσθένειαν, καὶ ὑπόκειται εἰς ἁμαρτίας τινὰς συγγνωστὰς, ὅθεν μὲ τὸ νὰ ἠξεύρῃ τὸ μέτρον τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, συγκαταβαίνει, καὶ συγχωρεῖ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Μερικοὶ δὲ ἔτζι ἐνόησαν τὸ ῥητόν· ὅτι κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρει ὁ Ἀρχιερεὺς ἀπὸ τὸν λαὸν, κατὰ τὸ νὰ συγχωρῇ εἰς τοὺς ἄλλους· ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἄλλα, ἀσθένειαν ἔχει καὶ αὐτὸς ὁμοίως μὲ τοὺς πολλούς.

3. „Καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ „ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν".

Αὐτὰ ὅλα τὰ ἰδιώματα, ὁποῦ ἔχουσιν οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, δὲν τὰ ἔχει ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ κατὰ ταῦτα ὑπερέχει τοὺς λοιποὺς Ἀρχιερεῖς· ἐπειδὴ ὅτε ἀσθένειαν εἶχεν ὁ Κύριος τὴν τῶν ἁμαρτιῶν, οὔτε διὰ λόγου του ἐπροσφέρεν εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους.

4. „Καὶ οὐχ' ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ καλούμενος „ὑπὸ τοῦ Θεοῦ".

Ἰδὲ καὶ ἄλλο ἰδίωμα βάλλει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τὸ ὁποῖον διορίσκεται καὶ εἰς τὸν Χριστόν· δηλαδὴ τὸ νὰ μὴν ἐπιπηδᾷ καὶ νὰ τρέχῃ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν Ἱερωσύνην, ἀλλὰ νὰ καλῆται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἔτζι νὰ δέχεται ταύτην (2)· αἰνιγματωδῶς δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ τότε Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, ἔτρεχον ἀπὸ λόγους των καὶ ἐπήδων εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην, ἀγοράζοντες αὐτὴν μὲ ἄσπρα, καὶ τὸν νόμον παραβαίνοντες.

„Καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών".

Διότι καὶ ὁ Ἀαρὼν καλεσθεὶς εἰς τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ ἀδελφοῦ του Μωϋσέως, ἔτζι ἔλαβε τὴν Ἱερωσύνην, χωρὶς αὐτὸς νὰ ζητήσῃ τὸ ἀξίωμα ἀπὸ λόγους του καθὼς γέγραπται· „Καὶ σὺ προσαγάγου πρὸς σεαυτὸν τόν τε Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου". (Ἔξ. κή.

---

(1) Διὰ τοῦτο δίκαιον εἶχεν ὁ χρυσοῦς κάλαμος τοῦ θείου Ἰωάννου νὰ γράφῃ ταῦτα· „οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀλόγιστον ὡς ἁμαρτία· οὐδὲν οὕτως ἀνόητον, καὶ μωρὸν, καὶ ῥαγδαῖον· πάντα ἀνατρέπει, καὶ συγχεῖ, καὶ ἀπόλλυσιν ὅθεν ἂν εἰσπηδήσῃ· ἀιδὴς ἰδεῖν, φορτικὴ καὶ ἐπαχθὴς· καὶ εἴτις αὐτὴν ἀνέπλαττε ζωγράφος, οὐκ ἂν μοι δοκῇ ἁμαρτίαν, οὕτως αὐτὴν ἀνεπλάττων, γυναῖκά τινα θηριόμορφον, βάρβαρον, πῦρ πνέουσαν, ἀστερπῆ, μέλαιναν, οἵας οἱ τῶν ἔξωθεν Ποιηταὶ τὰς Σκύλλας ὑπογράφουσι· μυρίας γὰρ χερσὶν ἐπιλαμβάνεται τῶν ἡμετέρων λογισμῶν, καὶ αἰδοκήτως ἐπεισέρχεται, καὶ πάντα διαπαράττει, καθάπερ οἱ κύνες οἱ λάθρα δάκνοντες". (Ὁμιλ. δ'. εἰς τὴν ά. πρὸς Κορινθίους)

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς κατ' ὄνομα καλεῖ ἐκείνους ὁποῦ ἔμελλον νὰ ἱερατεύσουν αὐτῷ· οὕτω γὰρ λέγει πρὸς Μωϋσῆν· „Καὶ σὺ προσαγάγου πρὸς σεαυτὸν, τόν τε „Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν „υἱῶν Ἰσραὴλ, ἱερατεύειν ἐμοὶ Ἀαρών, καὶ Ναδὰβ, „καὶ Ἀβιοὺδ, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ, υἱοὶ Ἀαρών". (Ἔξ. κή. 1.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος οὕτω λέγει· „ὀνομασεὶ οἱ ἀπόλεκτοι κεκλῆσθαι „πρὸς ἱερουργίαν· ὁ γὰρ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον. Ἴσως δὴ ἂν αὐτόμολος μηδεὶς εἰς τὸ ἱερᾶσθαι „Θεῷ, περιμενέτω δὲ κλῆσιν· ὁ γὰρ ἁρπάζειν ἐπιχειρῶν, ὃ μὴ ταῖς ἄνωθεν ἔχει ψήφοις, τὴν Δαμᾶν καὶ Ἀβειρὼν ὑφέξει δίκην".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κή. 1.) Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ ῥάβδος τὸ Ἀαρὼν ἐβλάστησεν (Ἀριθ. ιζ'.) ἐφαίνη ὅτι αὐτὸς ἦτον Θεοπρόβλητος, ἤτοι ἀπὸ τὸν Θεὸν χειροτονημένος· ὁμοίως καὶ ὅταν ἡ γῆ κατέπιεν τὸν Κορὲ, καὶ τὸν Δαθὰν, καὶ Ἀβειρὼν, καὶ ὅταν τὸ πῦρ κατέφαγε τὲς διακοσίες πεντήκοντα ἐκ τῶν ὑγῶν τὸ Λευΐ, πὶν τὸ Κορὲ Συναγωγὼ, διὰ τί ἐζήτην νὰ ἱερατεύσουσι, καὶ τότε, λέγω, ἐφαίνη ὁ Ἀαρὼν ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν χειροτονημένος, ὡς ταῦτα γέγραπται ἐν Κεφ. ιε'. τῶν Ἀριθμῶν.

5. „Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι Ἀρχιερέα, „ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· „υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γε- „γεννηκά σε". (Ψαλμ. β'. 7.) (1)

6. „Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· „Σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν „τάξιν Μελχισεδέκ". (Ψαλμ. ρθ'. 4. (

Ἐκεῖνο ὁπὲ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν εἰς πολλὰ μέρη τὲ Εὐαγγελίε, ὅτι ἐγὼ δὲν ἦλθα ἀπὸ λόγε μου, ἀλλὰ ἀπεστάλθηκα παρὰ τὲ Πατρός „ἐγὼ ἐκ τὲ Θεὲ ἐξῆλθον καὶ ἦκω· οὐδὲ γὰρ „ἀπ' ἐμαυτῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν" (Ἰωάνν. η'. 42.) ἐκεῖνο, λέγω, ὁπὲ ὁ Χριστὸς ἔλεγε, τῦτο ἀποδείχνει καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστάλθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἐδόξασεν αὐτὸς τὸν ἑαυτόν τε εἰς τὸ νὰ γένῃ Ἀρχιερεύς, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ὁπὲ ἐλάλησεν εἰς αὐτὸν, καὶ τὲ εἶπεν· ἐσὺ εἶσαι Υἱός μου, καὶ ἐσὺ εἶσαι Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, αὐτὸς εἶναι ὁπὲ τὸν ἐδόξασεν· ἀπὸ κοινὲ δὲ ἐννοεῖται τὸ „ἐδόξασεν". Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ μὲν Ἀαρὼν πολλὰ σημεῖα αἰσθητὰ εἶχε, μὲ τὰ ὁποῖα ἐγνωρίζετο ὅτι εἶναι Θεοπρόβλητος Ἀρχιερεύς, ὡς προείπομεν, ὁ δὲ Χριστὸς δὲν εἶχε κἀνένα αἰσθητὸν σημάδι τῆς ἀρχιερωσύνης τε· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὁπὲ ἐναντιώθησαν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἐθανάτωσαν, ἐδοκίμων περισσότερον κατὰ τὸ παρὸν, καὶ τὲς ἄλλες ἐξουσίαζον, διὰ τῦτο ὁ Παῦλος ἐδῶ δείχνει σῶα μεγαλίτερον σημάδι τῆς ἀρχιερωσύνης τὲ Χριστὲ, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ τὸν Χριστὸν ἀπὸ προφητείας, ὅτι εἶναι Θεοπρόβλητος Ἀρχιερεύς, ἤτοι χειροτονημένος ἀπὸ τὸν Θεόν. Φαίνεται δὲ ὅτι εἶναι ἀνάρμοσος ἡ προφητεία ὁπὲ φέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος ἀπὸ τὸν δεύτερον Ψαλμὸν, ἤγεν τὸ „Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε"· διὰ τί τὸ προκείμενον ἦτον νὰ ἀποδείξῃ ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Ἀρχιερεὺς Θεοπρόβλητος· αὕτη δὲ ἡ μαρτυρία φανερόνει, ὅτι ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Πατέρα. Πλὴν ἤξεύρε, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἡ προφητεία αὕτη πολλὰ ἁρμοδία εἶναι· διὰ τί τὸ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ Χριστὸς, καθ' ὃ Θεὸς, τῦτο ἦτον μία προκαταρκτικὴ καὶ τὲ νὰ χειροτονηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν καθ' ὃ ἄνθρωπος (2)· ἔπειτα καὶ τῦτο ἀκόμη ἐχάρε· ὅτι ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν ἑκατοστὸν σῶτον Ψαλμὸν εἶπεν ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν Υἱόν, „ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρε ἐγέννησά σε". (Ψαλμ. ρθ'. 3.) καὶ ἔπειτα μετὰ ὀλίγον λέγει· „Σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ". (αὐτόθ. 4.) διὰ τῦτο λύωσιν ὁ Παῦλος ἐδῶ καὶ τὰ δύω ῥητὰ τὰ εἰς τὲς δύω Ψαλμὲς περὶ γεννήσεως λεγόμενα, καὶ ὡσαὶ νὰ λέγῃ ἔτζι· μὴ νομίσῃς, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι διὰ ἄλλον τινὰ λέγεται τὸ „Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα" ἀλλὰ διὰ ἐκεῖνον ὁπὲ ἐγεννήθη πρὸ ἑωσφόρε· ἔτος δὲ, ἄλλος δὲν εἶναι, πάρεξ ἐκεῖνος ὁπὲ ἐν τῷ δευτέρῳ Ψαλμῷ λέγεται, ὅτι σήμερον ἐγεννήθη· διότι καὶ τὸ πρὸ ἑωσφόρε, καὶ τὸ σήμερον, τὸ ἄχρονον δηλῶσι καὶ τὰ δύω, καὶ ὅτι ἀπ' ἀρχῆς εἶναι ὁ Υἱὸς, ἀφ' ἧ καὶ ὁ Πατήρ· ὁ δὲ δεύτερος Ψαλμὸς φανερὸν εἶναι ὅτι ὅλος ἀναφέρεται εἰς τὸν Χριστόν· λοιπὸν καὶ τὸ „Σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα" εἰς τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἀνα-

---

(1) Ἐλεπτικὸν χῶμα εἶναι ἐδῶ· ἐλείπει γὰρ ἀπὸ κοινὲ τὸ „ἐδόξασεν αὐτὸν γενηθῆναι Ἀρχιερέα" ὡς λέγει καὶ ὁ Θεοφύλακτος.

(2) Ἀνίσως δὲ τὸ ῥητὸν αὐτὸ νοῆται περὶ τῆς χρονικῆς καὶ κατὰ σάρκα γεννήσεως τὲ Χριστὲ, ὡς ἡρμήνευσεν ὁ μέγας Ἀθανάσιος, καὶ ὁ Θεοδώρητος (καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τὲ ε'. στίχε τὲ α'. Κεφαλαίε τῆς παρούσης) μᾶλλον ἁρμοδιώτερον εἶναι εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τὲ Ἀποστόλε· διὰ τί τὸ νὰ δόξασῃ ὁ Πατὴρ νὰ γεννηθῇ κατὰ σάρκα ὁ Υἱός του, αὐτὸ ἦτον προπαρασκευὴ καὶ τὲ νὰ χειροτονηθῇ ὁ αὐτὸς καὶ Ἀρχιερεὺς παρ' αὐτῷ τῷ Πατρὶ· ἦτον δὲ ὅτι ὁ Χριστὸς καθ' ὃ ἄνθρωπος, ἐχειροτονήθη, ἤτοι Ἀρχιερεὺς Θεοπρόβλητος γέγονε παρὰ τὲ Θεὲ καὶ Πατρὸς, καὶ οὐχὶ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι τῶν Ἀρχιερέων τῶν Ἰουδαίων, καθ' ὃ, τί τῦτο, εἰς κἀνένα μέρος δὲν ἐφανέρωσαν οἱ Ἅγιοι Εὐαγγελισταί· ἐκείνῳ δὲ τῷ ἰσρὰελ ὁπὲ ἀναφέρει ὁ Σαΐδας τῷ λέγουσαν πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς ἐχειροτονήθη κατὰ τὸν Νόμον τὲ Μωϋσέως, ταύτην, λέγω, ἡ παραδέχονται ὡς ἀληθῆ οἱ περισσότεροι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐαφέρεται, καὶ μάλιστα διὰ τὶ ὁ Κύριος ἀνέφερε τὸν ρϑ'. αὐτὸν Ψαλμὸν διὰ λόγυ τυ πρὸς τὺς Ἰυδαίυς λέγων· „Πῶς ἓν Δαβὶδ ἐν Πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων· εἶπεν ὁ „Κύριος τῷ Κυρίῳ μυ κάθυ ἐκ δεξιῶν μυ“; (Ματϑ. κβ'. 43.) ἃς εἰπῶν δὲ οἱ Ἰυδαῖοι, ποῖος ἄλλος Ἱερεὺς ἔγινε κατὰ τὶω τάξιν Μελχισεδὲκ, παρὰ ὁ Χριςός; δεν ἦταν ὅλοι οἱ Γερεῖς ὑποκάτω εἰς τὸν νόμον; δεν ἐφύλαττον τὰ σάββατα; δεν ἐπρόσφεραν Θυσίας;

Φανερώτατα λοιπὸν ταῦτα ἐρρέϑησαν περὶ τῦ Χριςῦ, διὰ τὶ μόνος ὁ Χριςὸς ἐπρόσφερε τὶω προσφορὰν τε μὲ ἄρτον, καὶ οἶνον, καϑὼς καὶ ὁ Μελχισεδὲκ (1). Διὰ τί δὲ εἶπε τὸ „εἰς τὸν αἰῶνα“; διὰ τὶ ὁ Χριςὸς καὶ τώρα ἀκόμη παρακαλεῖ καὶ μεσιτεύει εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα διὰ λόγυ μας μὲ τὸ σῶμα ἐκεῖτο, τὸ ὁποῖον ἐθυσίασεν ἐπὶ τῦ Σταυρῦ διὰ ἡμᾶς, ἤτυι ἐκεῖνα τὰ ἴδια πάϑη ὁπῦ ὁ Χριςὸς ὑπέμεινε πρότερον διὰ λόγυ μας, αὐτὰ προβάλλει καὶ τώρα εἰς μεσιτείαν διὰ τὶω σωτηρίαν μας, καὶ μὲ αὐτὰ ἀλαλήπως λαλεῖ εἰς τὸν Πατέρα, καὶ ὡσὰν νὰ τῦ λέγῃ ταῦτα· ἴδε ὦ Πάτερ μυ, τὰ πάϑη ταῦτα ὁπῦ ἔπαϑεν ὁ ἠγαπημένός συ Υἱὸς διὰ τὺς ἀνϑρώπυς· ἐλέησον λοιπὸν τύτυς διὰ τὰ πάϑη ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐγὼ ἐκαταδέχϑην νὰ πάϑω· ἢ λέγεται Ἀρχιερεὺς ὁ Χριςὸς εἰς τὸν αἰῶνα, καϑ' ὅτι ἡ καϑ' ἑκάστην ἡμέραν γινομένη προσφορὰ καὶ λειτυργία, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς τὸ μέλλον γενησομένη παρὰ τῶν τῦ Θεῦ Ἱερέων, μέχρι τῆς σωτελείας τῦ Κόσμυ, αὐτὸν τὸν Ἴδιον Χριςὸν ἔχει καὶ Ἀρχιερέα, καὶ Ἱερέα, καὶ ἱερεῖον, ὅς τις τὸν ἑαυτόν τε ἁγιάζει, καὶ προσφέρει, καὶ μελίζει, καὶ δίδωσιν· ἐπειδὴ ὅσαις φοραῖς γίνεται ἡ προσφορὰ αὕτη καὶ λειτυργία, ὁ Θάνατος τῦ Κυρίυ καταγγέλλεται, ὁ ἅπαξ ἐπὶ τῦ Σταυρῦ γεγονώς. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῦ „ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ „ἡμῶν“. (Ῥωμ. ἡ. 34.)

7. „Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτῦ“.

Ἡμέρας τῆς σαρκὸς τῦ Χριςῦ λέγει ὁ Παῦλος τὰς ἡμέρας, ὁπῦ ἔζησεν ὁ Χριςὸς μὲ τὶω σάρκα εἰς τὸν Κόσμον τῦτον· ὄχι διὰ τὶ τώρα ἀπέβαλε τὶω σάρκα· μὴ γένοιτο! διότι

---

(1) Λέγεται ὁ Χριςὸς Ἀρχιερεὺς κατὰ τὶω τάξιν Μελχισεδὲκ, ὅτι, κατὰ τὸν Ἀθανάσιον, ὁ Μελχισεδὲκ δεν ἐχρίσϑη μὲ αἰϑηπὸν ἔλαιον, ἤτυι μῦρον, εἰς τὸ νὰ γένῃ Ἱερεὺς, καϑὼς καὶ ὁ Χριςός· ὅτι ἦταν τῶν Ἐθνικῶν Ἀρχιερεὺς, καϑὼς καὶ ὁ Χριςός· ὅτι μὲ ἄρτον καὶ οἶνον εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ. Λέγεται ὁ Χριςὸς Ἱερεὺς κατὰ τὶω τάξιν Μελχισεδὲκ, ὅτι κατὰ τὸν Φώτιον ὁ Χριςὸς ἀναίμακτον θυσίαν ἐπρόσφερε πρότερον, τὸν ἄρτον δηλ. καὶ τὸν οἶνον τῆς Εὐχαριςίας ὡς ὁ Μελχισεδὲκ, καὶ ἔπειτα ἐπρόσφερε τὸ σῶμά τυ ἐπὶ τῦ σταυρῦ. Καὶ διὰ νὰ εἴπῶ καϑολικῶς, διὰ ὁκτὼ αἰτίας λέγεται ὁ Μελχισεδὲκ ὅτι ἦταν τύπος τῦ Χριςῦ, καϑὼς λέγει ὁ πολυμαϑὴς Γεώργιος ὁ Κυρέστιος. α'. ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ ἦταν Βασιλεὺς δικαιοσώτης, καϑὼς δηλοῖ τὸ ὄνομά τυ. β'. ὅτι ἦταν Βασιλεὺς Σαλήμ, ἤγυν εἰρήνης. γ'. ὅτι ἐλέγετο ἀπάτωρ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος. δ'. ὅτι ἦταν ἄχρονος μὲ τὸ νὰ μὴ φανερόνεται ἐν τῇ Γραφῇ πόσων χρόνων ἦταν, καὶ πότε ἐγεννήϑη καὶ ἀπέϑανε. ε'. ὅτι ἦταν Ἱερεὺς μὴ ἐλαίῳ κεχρισμένος ὡς ὁ Ἀαρών, καϑὼς προείπομεν. ς'. ὅτι δεν εἶχε διάδοχον. ζ'. εἶχε τύπον τῦ Χριςῦ ὁ Μελχισεδὲκ κατὰ τὶω εὐλογίαν καὶ τὸν ἀποδεκατισμὸν τῦ Ἀβραάμ· δι' ὅτι καϑὼς ὁ Ἀρχιερεὺς Μελχισεδὲκ ἦταν μεγαλίτερος ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, καϑ' ὃ καὶ εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἀποδεκατισμὸν παρ' ἐκείνυ ἔλαβεν, ἔτζι καὶ ὁ Χριςὸς εἶναι μεγαλίτερος ἀπὸ τὸν Ἀαρών, ὅς τις ἐμμένων ἐν τῇ ὀσφύϊ τῦ Ἀβραάμ, ὡς ἐξ ἐκείνυ καταγόμενος, πάντως δυνάμει εὐλογήϑη καὶ αὐτὸς παρὰ τῦ Μελχισεδὲκ, ὅταν ἐκεῖνος εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τῷ Μελχισεδὲκ ὡς μεγαλιτέρῳ τὺς ἀποδεκατισμὺς διὰ τῦ προπάτορός τυ Ἀβραὰμ ἔδωκε καὶ αὐτός. η'. ὁ Μελχισεδὲκ τύπον εἶχε τῦ Χριςῦ κατὰ τὶω θυσίαν, ὅτι ἄρτον καὶ οἶνον τῷ Θεῷ ἐπρόσφερεν, ὡς ὁ Χριςός· ἐπειδὴ ἡ ὑσία τῆς Ἱερωσώνης ἐκ τῆς προσφορᾶς ἤρτηται. Κοντὰ δὲ εἰς τὰ ὀκτὼ τῦτα ἂς προσθέσωμεν καὶ ἄλλα πολλὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ Μελχισεδὲκ ἦταν τύπος Χριςῦ, κατὰ τὸν σοφὸν Πλάτωνα τὸν Μόχας Μητροπολίτῃ, ἤγυν Σ'. διὰ τί ὁ Μελχισεδὲκ δεν ἐκατάγετο ἀπὸ τὶω φυλὴν τῦ Λευΐ, ὡς ὁ Ἀαρὼν καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς. ι'. διὰ τί καϑὼς ὁ Μελχισεδὲκ, δεν φανερόνει ἡ Γραφὴ πῶς ἐτέλεσε πολλὰς ἱεροπραξίας, ἀλλὰ μίαν μόνῃ, ἔτζι καὶ ὁ Χριςὸς μίαν μόνῃ ἱεροπραξίαν τελέσας, καὶ προσενεγκὼν τὸν ἑαυτόν τυ θυσίαν εἰς τὸν Θεόν, διὰ τῆς μιᾶς μόνης ταύτης, ἐποίησε τελείυς καὶ Ἁγίυς τὺς εἰς αὐτὸν πιςεύοντας. ια'. δὲ, ὅτι καϑὼς ὁ Μελχισεδὲκ δεν φανερόνει ἡ Γραφὴ ὅτι ἀπέϑανε, καὶ κατὰ τῦτο αἰώνιον εἶχε τὶω Ἱερωσώνην, ἔτζι καὶ ὁ Χριςὸς αἰώνιος μένων, αἰώνιον ἔχει καὶ τὶω Ἱερωσώνην, καὶ ὄχι ὡς οἱ Ἱερεῖς τῦ παλαιῦ Νόμυ, οἵτινες θνητοὶ ὄντες, δεν ἦταν δυνατὸν νὰ μένυν αἰώνιος, καὶ ἀκολούϑως δεν ἦταν δυνατὸν νὰ ἔχαν αἰώνιον τὶω Ἱερωσώνην. Κοντὰ δὲ εἰς τὰς εἴδεκα τύπυς αἰτίας προσϑὲς καὶ δωδεκάτην, ὅτι καϑὼς ὁ Μελχισεδὲκ ἦταν τῶν Ἐθνικῶν Ἀρχιερεὺς, ἔτζι καὶ ὁ Χριςός, ὡς ἔφερε ἀνωτέρω ὁ μέγας Ἀθανάσιος· ταῦτα πάντα λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν παρῦσαν Ἐπιςολὴν χαρισά χωρισά, ὡς θέλεις τὸ μάϑῃς ἀναγινώσκωντας αὐτὴν· ἀπ' ἡμᾶς ἐσυνάξαμεν ταῦτα ὀλίγα διὰ συνομιλίαν, διὰ τὸ δύμνημόνευτον, καὶ διὰ τὶω ἐδικήν συ φιλομάϑειαν, ὦ ἀγαπητὲ ἀναγνῶςα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τι καὶ πύρα ἔχει αὐτὸν λώμενόν εἰς τὸν ἑαυτῆ ὑπόστασιν, ἀγκαλὰ καὶ ἄφθαρτον καὶ ἀνώτεραν ἀπὸ αὐτὰ τὰ σαρκικὰ καὶ ἀδιάβλητα πάθη τῆς φύσεως, ἤγουν ἀνωτέραν ἀπὸ πεῖναν, δίψαν, κόπον, καὶ τὰ ὅμοια τούτων. Τοῦτο δὲ τὸ ῥητὸν ἐδανείσθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Δαβὶδ, ὅστις λέγει ἐν τῷ ἑκατοστῷ δεκάτῳ τετάρτῳ Ψαλμῷ· „ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐπι-„ καλέσομαι ". (Ψαλμ. ριδ'. 2.) διότι ὅλον αὐτὸν τὸν Ψαλμὸν εἰς τὸν Χριστὸν ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος.

„ Δεήσεις καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου,
„ μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς, καὶ δακρύων προσενέγκας ".

Ὅλα ταῦτα ἐρρέθησαν παρὰ τοῦ Ἀποστόλου διὰ τὴν σάρκα, καὶ ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς καθ' ὃ Θεὸς, δὲν ἐχρειάζετο νὰ παρακαλῇ, μὲ φωνὰς μεγάλας καὶ δάκρυα (1), διὰ τί, ταῦτα δὲν εἶναι ἴδια τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ ἀναμφιβόλως ἀναφέρονται εἰς τὸν τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπότητα, διὰ δύω αἴτια· τὸ μὲν, διὰ νὰ φανερωθῇ πῶς ἦτον ἀληθὴς ἡ παρ' ἡμῶν προσληφθεῖσα ἀνθρωπότης του, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ φανῇ ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς κηδεμονίας, ὁποῦ εἶχεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους· ἐπειδὴ διὰ τὴν ἐδικόν μας ἀγάπην καὶ σωτηρίαν, ταῦτα προσηύχετο ὁ Κύριος, οἰκειούμενος τὸ ἐδικόν μας πρόσωπον, ἵνα εἰς τὸν ἑαυτόν του ἐξοδεύσῃ καὶ ἀναιρέσῃ τὴν δειλίαν τοῦ θανάτου, ὁποῦ ἔχει ἡ ἀνθρωπίνη φύσις μας (2). Καὶ ὅτι δὲν προσηύχετο ταῦτα ὁ Κύριος διὰ λόγου του, ἀλλὰ διὰ λόγου μας, καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἐδικοῦ μας προσώπου, τοχάσετο ἀπὸ τοῦτο· διὰ τί εἰς κανένα μέρος τοῦ Εὐαγγελίου δὲν φαίνεται νὰ προσδυχηθῇ ὁ Χριστὸς διὰ νὰ ἀσπηθῇ, ἀλλὰ μάλιστα φαίνεται τὸ ἐναντίον, διὰ τί ἐξουσιαστικῶς ἀποφαίνεται λέγων· „ λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέ-„ ραις ἐγερῶ αὐτόν ". (Ἰωαν. β'. 19.) καὶ πάλιν· „ ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, „ καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν ". (Ἰωαν. ί. 18.)

„ Καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας "
8. „ Καίπερ ὢν ὁ Υἱός ".

Καὶ αὐτὰ τὰ λόγια διὰ τὴν ἀνθρωπότητα λέγονται τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκυόντων Χριστιανῶν· ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες, δὲν εἶχον ἀκόμη μεγάλην δόξαν καὶ ὑπόληψιν περὶ τοῦ Χριστοῦ. Τὸ νόημα δὲ τῶν λόγων τούτων εἶναι τοιοῦτον· ὅτι τόσον πολλὴ ἦτον ἡ πρὸς τὸν Πατέρα εὐλάβεια τοῦ Χριστοῦ, καὶ τόσον ἀξία ἐντροπῆς, ὥστε νὰ γένῃ κατόρθωμα αὐτῆς περισσότερον, παρὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὸ νὰ εἰσακουσθῇ αὐτός· ἀπὸ τὴν εὐλάβειάν του γὰρ παύτην ἐντράπη τρόπον τινα αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ τὸν ἐδυσω-πή-

---

(1) Σημείωσαι ὅτι τέσσαρες φοραῖς ἔκλαυσεν ὁ Κύριος, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς Ἱεροῖς Εὐαγγελίοις· πρῶτον ἐπὶ τοῦ Λαζάρου· (Ἰωάνν. ια'. 35.) β'. κοπτὰ εἰς τὸν καιρὸν τῶν πάθων, κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν τοῦτο ῥητόν· ἠκολούθησε δὲ τοῦτο, ὅταν ἦλθον οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐζήτουν νὰ ἰδοῦν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· „ Πάτερ ἐλήλυ-„ θεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ „ νῦν ἡ ψυχή μου τεταραγκται· καὶ τί εἴπω; Πάτερ σῶ-„ σόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης ". (Ἰωάνν. ιβ'. 23.) καθὼς ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος τοῦτο μαρτυρεῖ ἑρμηνεύων τὸ αὐτὸ ῥητὸν τοῦ Ἰωάννου· τοῦτο δὲ καὶ ὁ Δαβὶδ ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ Χριστοῦ προεφήτευσε λέγων· „ Περιέσχον „ με ὠδῖνες θανάτου· κίνδυνοι ᾅδου εὗρόσαν με, θλῖψιν „ καὶ ὀδύνην εὗρον, καὶ τὸ ὄνομα Κυρίου ἐπεκαλεσάμην· „ ὦ Κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ". (Ψαλμ. ριδ'. 3.) ἡ γὰρ παραχὴ αὕτη τοῦ Κυρίου, κλαύσιμον δηλοῖ. γ'. ὅταν εἶδε τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ. (Λουκ. ιθ'. 41.) δ'. ὅταν καθήμενος μετὰ τῶν μαθητῶν εἰς τὸν δεῖπνον, ἔκλαυσε λυπούμενος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ἰούδα· „ ταῦτα γὰρ φησιν „ εἷς ἐξ ὑμῶν, ἐταράχθη τῷ Πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε καὶ „ εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώ-„ σει με ". (Ἰωάνν. ιγ'. 22.) ἡ γὰρ παραχὴ αὕτη κλαύσιμον δηλοῖ, κατὰ τὸν Χρυσόστομον. (Λόγ. ιε' πρὸς Ἑβραίους.)

(2) Ὅτι δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο εἶναι ἐκ μέρους τῆς ἀνθρωπότητος μαρτυρεῖ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος οὕτως· „ ἐλέγετο διαλαβεῖν ἡμᾶς περὶ τελειώσεως, καὶ ὑψώσεως, „ καὶ τῶν μαθεῖν ἐξ ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοὴν, καὶ ἀρχιε-„ ρωσύνης τε καὶ προσφορᾶς, καὶ παραδόσεως, καὶ δεήσεως „ τῆς πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, καὶ „ ἀγωνίας, καὶ θρόμβου, καὶ προσευχῆς, καὶ εἴτι ἄλλο „ τοιοῦτο, εἰ μὴ πᾶσι πρόδηλον ἦν, ὅτι περὶ τὸ πάσ-„ χον τὰ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων, ἀ περὶ τὴν ἄτρεπτον „ φύσιν, καὶ τὰ πάσχειν ὑψηλοτέραν ". (Λόγ. β'. περὶ Υἱοῦ)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πήθη, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον Υἱὸς τε γνήσιος, καὶ εἶχε πρὸς αὐτὸν τὴν ἐκ φύσεως παῤῥησίαν (1)· ὥστε καὶ ἐσεῖς, λέγει, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, μὴ λυπῆσθε πλέον, ἐπειδὴ καὶ ἔχετε Δεσπότην τὸν Χριστὸν, ὁπού εἰσακούεται ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ὅ,τι θέλετε νὰ ζητήσετε, αὐτὸς θέλει τὸ τελειώσει, καθὼς καὶ ὁ Ἴδιος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὑπεσχέθη τοῦτο εἰς τοὺς μαθητάς τε λέγων· „ἐγὼ πρὸς τὸν Πατέρα μου πορεύομαι, καὶ ὅ,τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, „τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ". (Ἰωάν. ιδ'. 12.)

„Ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν".

Ἔμαθε, λέγει, ὁ Χριστὸς νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, διδαχθεὶς τοῦτο ἀπὸ τὰ πάθη ὁπού ἐδοκίμασε· φαίνεται δὲ ἁπλῶς θεωρούμενον, ὅτι εἶναι ἄτοπον τὸ λεγόμενον· διότι πῶς ἔμαθε τὴν ὑπακοὴν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπού ἔπαθεν ἐκεῖνος, ὁπού καὶ πρὸ τοῦ νὰ πάθῃ, τόσον ὑπήκοος ἦτον εἰς τὸν Πατέρα, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ πάθη ἐδέχθη διὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Πατρός τε; λέγει γὰρ ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος περὶ τοῦ Χριστοῦ· „γενόμενος ὑπήκοος „μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ". (Φιλιππ. β'. 8.) Μαθάνε λοιπὸν, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες Χριστιανοὶ ἐφαίνοντο ὅτι ἀποστάτων ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὡς μικρόψυχοι ὁπού ἦτον, διὰ τοῦτο λέγει τὰ παρηγορικὰ ταῦτα ὁ Παῦλος περὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ παρηγορήσῃ αὐτοὺς μὲ τὴν ὑπερβολὴν ταύτην τῶν λεγομένων, νὰ πείθωνται, καὶ νὰ ὑπακούσιν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ γογγύζωσι καὶ νὰ παράπτωνται διὰ τὰς θλίψεις ὁπού πάσχουν, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστῶσι καὶ νὰ προσμένωσι τὴν αὔριον τοῦ Κυρίου βοήθειαν· διὰ τί, λέγει, καὶ ὁ Υἱὸς διὰ νὰ ὑπακούσῃ καὶ νὰ ὑπομείνῃ τὸ πάθος, διὰ τὴν ὑπακοὴν ταύτην εἰσηκούσθη παρὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐλυτρώθη ἡ ψυχή τε ἀπὸ τὸν θάνατον· διὰ διέμεινε καὶ ὄν τῷ θανάτῳ, ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέστη, καὶ ἀπὸ τότε ἔμαθε νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Θεὸν, ὡσὰν ὁπού ἡ ὑπακοὴ πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα δύναται νὰ καταρθώσῃ (2). Ἀνί-

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος βαθύτερον ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· λέγει γὰρ ὅτι δύω πράγματα ζητοῦνται ἐνταῦθα· πρῶτον πῶς λέγει ὁ Παῦλος ὅτι εἰσηκούσθη, εἰς καιρὸν ὁπού, ὁ μὲν Χριστὸς παρεκάλει νὰ παρέλθῃ τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου ἀπὸ αὐτὸν, αὐτὸ δὲ ἡ παρῆλθεν, ἀλλὰ καὶ ἐσχυρώθη καὶ ἀπέθανε; καὶ δεύτερον, ἀπὸ ποίας εὐλαβείας εἰσηκούσθη; καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἀποκρίνεται, ὅτι ἡ δέησις τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἦτον μία καὶ ἁπλῆ, ἀλλὰ διπλῆ· ἡ μὲν γὰρ μία παρητεῖτο τὸν θάνατον· „Πάτερ γάρ φησιν, εἰ δυνατόν „ἐστι παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο". (Ματθ. κϛ'.) ἡ δὲ ἄλλη ἐζήτει τὸν θάνατον· „πλὴν οὐχ' ὡς „ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ". (αὐτόθ. 39.) ὅπερ καὶ ὁ Ἰωάννης σαφέστερον δηλῶν ἔλεγε πῶς ὁ Κύριος παρεκάλει τὸν Πατέρα λέγων· „Πάτερ δόξασόν σου τὸν „Υἱόν, ἵνα καὶ ὁ Υἱός σε δοξάσῃ σε". (Ἰωάνν. ιζ'.) ὠνόμαζε δὲ δόξαν, τὸν σταυρόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν δύω αἰτήσεις εἰσέφερεν ὁ Υἱὸς πρὸς τὸν Πατέρα, τὴν μίαν, διὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ, καὶ τὴν ἄλλην, διὰ νὰ ἀποθάνῃ· διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος εἶπεν ὅτι εἰσηκούσθη ὁ Υἱὸς ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν, ἤγουν ἀπὸ τὴν συγκατάνευσιν ὁπού ἔδειξε, καὶ ἠθέλησε νὰ κάμῃ κάλλιον τὸ θέλημα τοῦ Πατρός, παρὰ τὸ ἐδικόν τε, ἤγουν ἠθέλησε νὰ ἀποθάνῃ κάλλιον, παρὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ· αὕτη γὰρ ἡ αἴτησις ἀπέβη καὶ εἰσηκούσθη, καὶ ὄχι ἡ τοῦ θανάτου παραίτησις· διὰ τοῦτο καὶ λέγει ὁ Παῦλος ὅτι ἐτελειώθη ὁ Χριστὸς, ἤγουν διὰ παθημάτων, καὶ σταυροῦ, καὶ θανάτου τέλειος ἐγνωρίσθη εἰς ἡμᾶς, καὶ ὑπὲρ λόγον ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος· δέησιν δὲ καὶ ἱκετηρίαν ἔπεμψε, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ διπλοῦν τῆς αἰτήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι πᾶς δέησις καὶ ἱκετηρία παύσας ἐποίει, ὄχι διὰ νὰ παρέλθῃ ὁ θάνατος, ἀλλὰ πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, καλῶς καὶ πανσόφως· ἵνα ὅταν ἐσὺ ἀκούσῃς πῶς ἐσωρεύθη ὁ Χριστὸς, καὶ ἐπάφῃ, μὴ νομίσῃς πῶς διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Πατρὸς παῦσε ὑπέμενεν, ἀλλὰ διὰ τί ἦτον κοινὸν θέλημα Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, τὸ νὰ πάθῃ ὁ Υἱὸς κατὰ σάρκα, διὰ τὴν τοῦ Κόσμου σωτηρίαν· πλὴν δυνάτα νὰ νοηθῇ τὸ „εἰσακουσθεὶς „ἀπὸ τῆς εὐλαβείας" καὶ διὰ τὴν ἀνάστασιν ἵνα ἀνέστησεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τὸν Χριστόν, μὴ ἀφεὶς αὐτὸν ἐν τῷ θανάτῳ εἰς τοσοῦτον καιρόν· ἐπειδὴ εἰς πολλὰ μέρη τὰ παρανὰ λέγει ὁ Παῦλος, ἤγουν ὅτι ἀνέστησεν ὁ Πατὴρ τὸν Χριστόν· τὸ δὲ „Καίπερ ὢν Υἱὸς" καθ' ὑπερβατὸν νοοῦται οὕτως „ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς „αὐτοῦ, καίπερ ὢν Υἱὸς, δεήσεις καὶ ἱκετηρίας" κτλ. ἤτοι καὶ μᾶλλον ὁπού εἶχε προνόμιον μέγιστον ὡς Υἱὸς, τὸ νὰ κάμῃ πᾶσαν ὅσα καὶ ὁ Πατὴρ, μὲ αὐτοδέσποτον γνώμην, χωρὶς δέησιν καὶ ἱκετηρίαν, ὅμως ἐπειδὴ ἦτον εἰς τὰς ἡμέρας τῆς σαρκός τε, δεήσεις καὶ ἱκετηρίας προσέφερε· πλὴν δυνάται τὸ „καὶ περ ὢν Υἱὸς „νὰ συναφθῇ μὲ τὸ „εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας" καθὼς εὑρίσκεται γεγραμμένον, ἤτοι, εἰσηκούσθη, λέγω, καὶ μᾶλλον ὁπού ἦτον Υἱὸς, καὶ δὲν ἐπαρακάλει νὰ εἰσακουσθῇ, ὡσὰν ὁπού εἶχε τὸ θέλημά του σωώδρομον καὶ ταυτὸν μὲ τὸ θέλημα τοῦ Πατρός του. Δύναται δὲ νὰ ἐννοηθῇ τὸ „καὶ περ ὢν Υἱὸς" καὶ μὲ τὸ κατωτέρω, ἤγουν μὲ τὸ „ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν"· διότι καὶ μᾶλλον ὁπού ἦτον Υἱὸς, καὶ ἠξιώθη ὡς Θεὸς τὴν ὑπακοὴν, ἔμαθεν ὅμως αὐτὴν καὶ διὰ τῶν πείρας τῶν παθημάτων, καθ' ὃ ἄνθρωπος.

(2) Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος, ὅτι ἔμαθεν ὁ Υἱὸς ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπού ἔπαθε, τὴν ὑπακοήν· ἤγουν ἔμαθε μὲ τὴν πεῖραν πόσον ἦτον τὸ μέγεθος τῆς ὑπακοῆς, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπήκουσεν εἰς αὐτὸν ὁ Πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Α'νίσως λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἐκέρδησεν ἀπὸ τὰ πάθη ὁπῦ ἔπαθε, πολλῷ μᾶλλον, λέγει, ἐσεῖς ἀδελφοί μι Χριστιανοὶ ἔχετε ἀπὸ αὐτὰ νὰ κερδήσετε; Εἶδες, ἀγαπητὲ, πῶς διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀπροσπῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἀσθένειαν, ἐσυγκατέβη τόσον ὁ Παῦλος, ὥστε ὁπῦ νὰ φαίνεται, ὅτι λέγει καὶ ἀποπάτινα; ἄκυε δὲ καὶ τὰ ἀκόλυθα.

9. „Καὶ τελειωθεὶς".

Ὥστε διὰ μέσυ τῶν παθημάτων τελείωσις γίνεται. Καὶ λοιπὸν, διὰ τί ἐσεῖς, λέγει, ἀδελφοί μι Χριστιανοὶ, λυπεῖσθε, διὰ τὰς θλίψεις ὁπῦ πάσχετε, εἰς καιρὸν ὁπῦ αὐταῖς σᾶς κατασαίνυν τελείυς; Ὅρα περὶ τῆς τελειώσεως τῦ Χριστῦ καὶ εἰς τὰ ἑρμυείων καὶ ὑποσημειώσιν τῦ „διὰ παθημάτων τελειῶσαι". (Ἑβρ. β'. 10.)

„Ἐγένετο πᾶσι τοῖς ὑπακόσσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίυ".

Ἤτοι ὄχι μόνον ὁ Χριστὸς ἐσώθη, ἤτοι ἐλυτρώθη ἀπὸ τὸν θάνατον διὰ τῆς ἀνασάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλυς ἐπροξυνησε σωτηρίαν καὶ ἀνάσασιν, καὶ ὄχι πρόσκαιρον σωτηρίαν, καθὼς λόγυ χάριν εἶναι, τὸ νὰ σώσῃ τινὰς σῦα ἀπὸ πόλεμον, ἢ ἀπὸ ἀσθένειαν, ἢ ἀπὸ πεῖναν, ἢ ἄλλον κανσύα πρόσκαιρον καὶ σωματικὸν κίνδυνον θανάτυ· ἀλλὰ ἐπροξυνησεν αἰώνιον σωτηρίαν, περὶ τῆς ὁποίας προεῖπεν ὁ Ἡσαΐας· „Ἰσραὴλ σῴζεται ὑπὸ Κυρίυ σωτη„ρίαν αἰώνιον"· (Ἡσ. μέ. 17.) καὶ ἀλλαχῦ ὁ αὐτός· „τὸ δὲ σωτήριόν μι εἰς τὸν αἰῶ„να ἔσαι". (Ἡσ. νά. 6.) Εἰς ποίυς δὲ ἐπροξυνησε τὰ σωτηρίαν ταύτην ὁ Κύριος; εἰς ἐκείνυς ὁπῦ ὑπακύυν καὶ φυλάττυν τὰς ἐντολάς τυ· ὥστε ἐσεῖς, ἀδελφοί μι Χριστιανοὶ, διὰ τί φαίνεσθε ἀπειθεῖς εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ κινδυνεύετε νὰ ξεπέσετε ἀπὸ τὴν σωτηρίαν σας; Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι ὅλον τὸ ὕφος τῦ λόγυ ἐσχηματίσθη ἔτζι ταπεινῶς ἀπὸ τὸν Παῦλον, διὰ τὰ τῶν ἀκυόντων μικροψυχίαν, ὡς προεῖπομεν ἀνωτέρω; Πλὴν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ταπεινὰ τῆς οἰκονομίας ὁπῦ λέγει ὁ Παῦλος, λάμπει τὸ ὑψηλὸν τῆς Θεολογίας· αἴτιος γὰρ, λέγει, ἔγινεν ὁ Χριστὸς σωτηρίας· τὸ ὁποῖον τῦτο εἶναι ἔργον, καὶ κατόρθωμα τῆς ὑψηλῆς Θεότητος, καὶ ὄχι τῆς ταπεινῆς ἀνθρωπότητος, ἐπειδὴ κανσύα δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ αἴτιος τῆς τοιαύτης σωτηρίας, πάρεξ ὁ Θεός· „τῦ Κυρίυ γάρ φησιν ἡ σωτηρία". (Ψαλμ. γ'. 8.) Καὶ πάλιν· „παρ' αὐτῷ γὰρ τὸ σωτήριόν μι". (Ψαλμ. ξά. 1.)

10. „Προσαγορευθεὶς ὑπὸ Θεοῦ Ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχι„σεδέκ".

Ἐπειδὴ, λέγει, ὁ Χριστὸς ἔπαθε, διὰ τῦτο καὶ ὠνομάσθη Ἀρχιερεὺς, ὡσὰν ὁποῦ ἐπρόσφερε τὸν ἑαυτόν τυ θυσίαν εἰς τὸν Πατέρα. Πλὴν ἀγκαλὰ καὶ ἐπρόσφερεν αἷμα, ὅμως δὲν τὸ ἐπρόσφερε κατὰ τὴν τάξιν τῶν Ἰουδαϊκῶν Ἀρχιερέων, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν τῦ Μελχισεδέκ· δι' ὅτι καθὼς ὁ Μελχισεδὲκ δὲν ἐχείσθη ἀπὸ ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ ἦναι Ἱερεὺς, ἔτζι οὐδὲ ὁ Χριστὸς ἐχρίσθη ἀπὸ ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Θεὸν, μὲ τὸ ἔλαιον τῆς ἀγαλλιάσεως, ἤγουν μὲ τὸ ὁμοούσιόν τυ Πνεῦμα. Καὶ καθὼς ὁ Μελχισεδὲκ δὲν ἐπρόσφερε νομικὰς θυσίας, ἔτζι οὐδὲ ὁ Χριστός· καὶ καθὼς ἐκεῖνος ἦτον Βασιλεὺς, ἔτζι καὶ ὁ Χριστός· καὶ ἄλλας ἀκόμη ὁμοιότητας εἶχεν ὁ Μελχισεδὲκ τῦ Χριστῦ, καθὼς εἴπομεν εἰς τὴν ὄπισθεν ὑποσημείωσιν περὶ τῦ Μελχισεδὲκ, κατὰ πόσυς τρόπυς ἦτον τύπος Χριστῦ.

11. „Πε-

πὴρ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Υἱὸς ὑπήκουσεν εἰς τὸν Πατέρα· ἀνέστησε γὰρ αὐτὸν ὁ Πατὴρ, καὶ ἐν δεξιᾷ αὐτῦ ἀνύψωσε, καὶ ἐδόξασε· παύτυν γὰρ τὸν ὑπακολῦ, ἤξυρε μὲν ὁ Χριστὸς, ὡς Υἱὸς καὶ Θεὸς, καθὼς τὸν ἤξυρε καὶ ὁ Πατήρ· εἰσακυσθεὶς δὲ παρὰ τῦ Πατρὸς διὰ τὴν ὑπακοήν τυ, ἔμαθεν αὐτὸν καὶ μὲ τὸν δοκιμὸν καθ' ὃ ἄνθρωπος. Ὑπακοὴ δὲ, κατὰ τὸν Ἰωάννην τῆς Κλίμακος, εἶναι· „ἐκύσιος θάνατος· ἄρνησις ψυχῆς οἰκείας „παντελὴς, διὰ σώματος ἐπιδεικνυμένη ἐναργῶς· μνήσ„μα θελήσεως καὶ ἔγερσις παθενώσεως". (Λόγ. δ'. περὶ ὑπακοῆς.) Εἶπε δὲ καὶ ὁ Ἀββᾶ Μιὼς, ὅτι ἡ βεβαία ὑπακοὴ, ἀνθυπακοή ἐσιν· ἥτις γὰρ ὑπακύει τῷ Θεῷ, ὁ Θεὸς εἰσακύει αὐτῷ. (Ἐν τῷ Γεροντικῷ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „Περὶ ὃ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ „νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς".

Ἐπειδὴ μέλλει ὁ Ἀπόστολος νὰ εἰπῇ τὴν διαφορὰν ὁπὸ ἔχει ἡ Ἱερωσύνη τῦ Μελχισεδὲκ, καὶ τὸ Χριστῦ, ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνην τῶν τῦ νόμυ Ἱερέων, διὰ τῦτο πρότερον ἐπιτιμᾷ τὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας Χριστιανὺς, πρὸς τὺς ὁποίυς γράφει, καὶ δείχνει, ὅτι διὰ τὴν νηπιώδη γνῶσιν αὐτῶν, ἐσυγκατέβη νὰ εἰπῇ τόσον ταπεινὰ λόγια καὶ νοήματα διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ πῶς τόσον πολλὰ ἐδιάτριψεν εἰς τὸν περὶ τῆς ἀνθρωπήσεως τῦ Χριστῦ λόγον· διότι αὐ αὐτοὶ δὲν ἦτον ἀσθενεῖς καὶ ἀτελεῖς εἰς τὴν γνῶσιν, πρὸ πολλῦ ἤθελεν ἀναφέρῃ τὰ περὶ τῆς Θεότητος τῦ Χριστῦ ὑψηλὰ νοήματα, καὶ λόγια. Διὰ τῶ ἐδικαιώσας λοιπὸν, λέγει, νωθρείαν, καὶ ἀσθένειαν δυσκολοεξήγητος εἶναι ὁ λόγος, πῶς δηλαδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι Ἀρχιερεὺς κατὰ τῶ τάξιν Μελχισεδέκ· καὶ ἐπειδὴ ἐσεῖς δὲν καταλαμβάνετε, διὰ τῦτο καὶ ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐξηγήσω τῦτον τὸν λόγον καλῶς, καὶ καθὼς πρέπει (1). Καὶ εἰς μὲν τὺς Κορινθίυς λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν ἐδυνήθη νὰ λαλήσῃ εἰς αὐτὺς, ὡσὰν εἰς πνευματικοὺς ἄνδρας, μὲ τὸ νὰ ἔχον ἀναμεταξύτων φιλονεικίας καὶ ζήλυς, καὶ διὰ τῦτο σαρκικὺς ὀνομάζει αὐτύς· (ά. Κορινθ. γ'. 1. 2. 3.) τύτυς δὲ τὺς ἐξ Ἱερυσαλὴμ Χριστιανὺς, δὲν ὀνομάζει σαρκικὺς, διὰ τί τῶ ἀμάθειαν ἐπροξένησαν εἰς αὐτὺς αἱ πολλαὶ θλίψεις, καὶ πειρασμοὶ ὁπὸ ἔπαθον, ἀλλὰ τὺς ὀνομάζει νωθρὺς, ἤγουν ἀμελεῖς, καὶ δύσνους· λέγωντας δὲ, ὅτι „γεγόνατε" δείχνει πῶς αὐτοὶ πάλαι μὲν ἦτον ὑγιεῖς, καὶ ἐπιμελεῖς, καὶ ὀξυίδες, ὕστερον δὲ ἔγιναν νωθροὶ, καὶ ἀμελεῖς, καὶ δύσνοες.

12. „Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον"

Λέγωντας ὁ Παῦλος, ὅτι ἐσεῖς ἀδελφοὶ, ἔπρεπε νὰ εἴσθε εἰς τὺς ἄλλυς διδάσκαλοι, σμίγει μαζὶ μὲ ἐγκώμιον τῶ κατηχείαν τῶν ἐξ Ἑβραίων τύπων Χριστιανῶν· δι' ὅτι δείχνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι πρὸ πολλῶν χρόνων ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἤκυσαν πολλὰ μυστηριώδη δόγματα περὶ τῦ Χριστῦ· τὰ ὁποῖα καὶ τὰ δύω, εἶναι ἐπαίνυ ἄξια, αὐίσως καὶ αὐτοὶ δὲν ἔπιπτον εἰς ἀμέλειαν (2). Ὁ χρόνος, λέγει, καὶ ἡ πολυκαιρία ὁπὸ ἔχετε εἰς τὴν πίστιν τῦ Χριστῦ, ἀγαπητοὶ, ἔπρεπε νὰ σᾶς κάμῃ ἐπιμελεῖς, ὀξύυς, καὶ δυνατὺς εἰς τῶ γνῶσιν, ἐσεῖς ὅμως, ματαίως ἐμπαχειρίσθητε τὸν τόσον καιρὸν, διὰ τί ἐπέσετε εἰς ἀμέλειαν, καὶ ῥᾳθυμίαν.

„Πάλιν χρείαν ἔχετε τῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρ„χῆς τῶν λογίων τῦ Θεῦ".

Στοιχεῖα ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος, τὺς περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῦ Χριστῦ λόγυς· δι' ὅ,τι, καθὼς ὅταν τινὰς θελήσῃ νὰ μάθῃ γράμματα, πρῶτον πρέπει νὰ μάθῃ τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα, ἤτοι τὸ ἀλφάβητον, ἔτζι καὶ ἐπὶ τῆς πίστεως, πρῶτον πρέπει νὰ διδαχθῇ τινὰς τὰ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῦ Χριστῦ (3), καὶ νὰ συνειθίσῃ εἰς τὰ πεπεινὰ, καὶ ἔπειτα νὰ ἀναβῇ εἰς τὰ ὑψηλότερα δόγματα τὰ περὶ τῆς Θεότητος αὐτῦ, ὡσὰν ὁπὸ ταῦτα χρειάζονται τελειοτέραν καὶ ὑψηλοτέραν διαύοιαν διὰ νὰ τὰ καταλάβῃ. Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῦ Ἀποστόλυ μά-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „πάλιν τῦ Μελχισεδὲκ μνημονεύσας, βέλεται μὲν τῶ τῶν ἱερωσύνῃ „δεῖξαι τῆς Λευϊτικῆς μείζονα, ἀναβάλλεσθαι δὲ τέως „δοκεῖ διὰ τῶ τῶν διδασκομένων ἀδυναμίαν· τοῦτο „γὰρ ἔφη· περὶ οὗ πολύς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερ„μήνευτος".

(2) Ὁ δὲ Φώτιος ὧδε ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τῦτο· „καὶ „γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι" ὄχι μόνον δὲν ἦσθε διδάσκαλοι, ἀλλ' ὅδε ἠμπορεῖτε νὰ μανθάνετε τὰ πλειότερα περὶ Χριστῦ δόγματα καὶ μυστήρια, ἀλλὰ μόνα τὰ στοιχειωδέστερα καὶ παπεινὰ καὶ ἁπλούστερα, καὶ ὄχι ἁπλῶς τὰ στοιχεῖα τῶν λογίων τῦ Θεῦ, ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τῦ Θεῦ.

(3) Συμφώνως καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει λέγων· „στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τῦ Θεῦ, τὰς παπινο„τέρας περὶ Χριστῦ λόγυς ἐκάλεσε· τοῖς γὰρ μηδέπω „τῶ πίστιν ἐσχηκόσι τελείαν, τὰ περὶ τῆς ἀνθρωπό„τητος προσφέρειν μόνα τῆς ἀληθείας οἱ κήρυκες· ὅτως „ὁ μακάριος Πέτρος Ἰουδαίοις δημηγορῶν, ἐμέτρησε „τὴν διδασκαλίαν τῇ ἀδυναμίᾳ τῶν ἀκουόντων· Ἰησῦν γὰρ „φησὶ τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τῦ Θεῦ ἀποδεδειγ„μένον εἰς ἡμᾶς". (Πράξ. β'. 22.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάθε, ὦ ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, ταύτῳ τῷ καθολικῷ εἴδησιν, διὰ νὰ τὴν ἐνθυμᾶσαι ὅταν ἀναγινώσκῃς ὅλας τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ μακαρίου Παύλου, δηλαδὴ ὅτι ὁ Παῦλος, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν ἐκείνων, πρὸς τοὺς ὁποίους γράφει, εἰς μὲν τὰ ταπεινὰ καὶ ἀνθρωποφρεπῆ περὶ Χριστοῦ νοήματα, καταγίνεται ταῖς περισσοτέραις φοραῖς, τὰ δὲ ὑψηλὰ καὶ θεοφρεπῆ περὶ αὐτοῦ νοήματα, σπανίως λαλεῖ. Καὶ ἰδοὺ πῶς καὶ ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, ἀπὸ μὲν τὰ ταπεινὰ τοῦ Χριστοῦ λόγια, εἶναι γεμάτη, εἰ δὲ καὶ ἔχει καὶ κἀνένα ὑψηλὸν, καὶ θεοπρεπὲς νόημα, ὀλίγον τοῦτο, καὶ σπάνιον ἔχει.

;, Καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς".

Δὲν εἶπεν, ὅτι χρείαν ἔχετε, ἀλλὰ ἐγίνετε χρείαν ἔχοντες, ἤτοι ἐσεῖς οἱ ἴδιοι κατεστήσατε τὸν ἑαυτόν σας τοιοῦτον, μὲ τὸ νὰ ἐγίνετε ἀπὸ τὴν προαίρεσιν καὶ ἀμέλειάν σας χρείαν ἔχοντες ἀπὸ γάλα, καὶ ὄχι ἀπὸ στερεὸν φαγητόν. Καὶ γάλα μὲν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, τὴν ταπεινὴν, καὶ ἀτελῆ λόγον, καθὼς τὸν ὀνομάζει καὶ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην λέγων· „ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ βρῶμα· ἔπω γὰρ ἠδύνασθε". (ά. Κορ. γ'. β'.) καὶ φανερόνωντας τί εἶναι τὸ γάλα, εἶπεν· „οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι „τι ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον". (ά. Κορ. β'. 2.) ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος· στερεὸν δὲ φαγητὸν ὀνομάζει ὁ Παῦλος, τὰ τελειότερα, καὶ ὑψηλότερα νοήματα. Δὲν ἔπρεπε, λέγει, ὦ ἀδελφοὶ, νὰ ἀναφέρω τώρα ἐγὼ τὰ τῆς τελετικῆς νόμου ἔθιμα, καὶ ἀπὸ αὐτὰ νὰ συγκρίνω τὸν ἀσύγκριτον Χριστὸν, καὶ νὰ συμπεραίνω ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Ἀρχιερεύς, καὶ ἐπροσφερε θυσίαν, καὶ ἐπαρακάλεσε τὸν Θεὸν μὲ φωνὰς μεγάλας καὶ παρακαλέσεις· ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ καὶ ἐσεῖς τρέφεσθε κατὰ τὴν ψυχὴν μὲ αὐτὰ τὰ ταπεινὰ, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ λέγω ταῦτα εἰς ἐσᾶς. Σημείωσαι δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, ἐδῶ δύω πράγματα, σὰν μὲν, ὅτι ἐκεῖνα τὰ ταπεινὰ λόγια, ὁπὸ δὲν ἁρμόζουν εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωνυὲς Χριστιανοὺς, ἐπειδὴ ἤδη ἐφθάσαμεν εἰς τὴν τελειότητα, ταῦτα ἄρμοζαν, καὶ ἔτρεφον τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους Χριστιανοὺς διὰ τὴν ἀτελειότητα ὁπὸ εἶχον. Καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, εἶναι τροφὴ ἀληθινὴ τῆς ψυχῆς, ὅθεν καὶ ἐπροφήτευσεν ὁ Ἀμὼς, ὅτι θέλει δώσει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἰουδαίους πεῖναν, τοῦ νὰ ἀκούσουν τὸν λόγον Κυρίου· „ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ „ἐξαποστελῶ λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ λιμὸν ἄρτων, οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκού„σαι τὸν λόγον Κυρίου". (Ἀμ. ή. 11.) (1)

13. „Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· „νήπιος γάρ ἐστι".

Δικαιοσύνην ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὴν ζωὴν τὴν ἐξηκριβωμένην, καὶ ἀπὸ κάθε μέρος τελείαν, ὡσὰν νὰ λέγῃ τοῦτο· ὅτι ὁ ἀτελὴς, καὶ μὴ μετέχων τῶν ὑψηλῶν δογμάτων τῆς πίστεως, εἶναι ἄπειρος τῆς ἄνω φιλοσοφίας, καὶ δὲν δύναται νὰ δεχθῇ, καὶ νὰ μεταχειρισθῇ ζωὴν ἄκραν καὶ πρέπουσαν εἰς τοὺς τελείους, τὴν ὁποίαν ταύτην ζωὴν, καὶ ὁ Χριστὸς ζητεῖ χρεωστικῶς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς λέγων· „ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν, „πλεῖον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν". (Ματθ. έ. 20.) ἡ δικαιοσύνην ὀνομάζει ὁ Παῦλος αὐτὸν τὸν Χριστὸν, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ τοῦτο· ὅτι ἐκεῖνος ὁπὸ μετέχει μόνον ἀπὸ τὰς ταπεινὰς περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ λόγους (ὅπου γὰρ εἶναι γάλα) αὐτὸς δὲν δέχεται τοὺς ὑψηλοὺς λόγους, καὶ ἀξίους περὶ τῆς αὐτοῦ Θεότητος (ὅπου γὰρ εἶναι λόγοι δικαιοσύνης), ὡσὰν ὁπὸ εἶναι ἀκόμη νήπιος, καὶ δὲν ἔχει δύναμιν καὶ ἐπιτηδειότητα εἰς τὸ νὰ τοὺς δεχθῇ.

14. „Τε-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἶπεν· „ἄρ„τος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ᾧ ψυχαὶ τρέφονται Θεῖαι „πανῶσαι". Καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ λέγει· „Καὶ εἶδον καὶ „ἰδοὺ χεὶρ ἐκτεταμένη πρός με, καὶ ἐν αὐτῇ κεφαλὶς „βιβλίου... καὶ διήνοιξε τὸ στόμα μου, καὶ ἐψώμισέ με „τὴν κεφαλίδα ταύτην". (Ἰεζ. β'. 9.) καὶ ὁ Σειράχ λέγει περὶ τῆς σοφίας· „ὁ ἐγκρατὴς τοῦ νόμου „καταλήψεται αὐτὴν, καὶ ὑπαντήσεται αὐτῷ ὡς μή„τηρ, καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσδέξεται αὐτόν· ψω„μιεῖ αὐτὸν ἄρτον συνέσεως, καὶ ὕδωρ σοφίας ποτίσει „αὐτόν". (Σειρ. ιέ. 1.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „ Τελείων δέ ἐςιν ἡ ςερεὰ τροφή ".

Ἤτοι τῶν τελείων εἰς τὸ πνευματικὸν ἡλικίαν εἶναι ἴδιον τὸ νὰ δέχωνται τὰ ὑψηλὰ δόγματα περὶ τῆς Θεότητος τῦ Χριςῦ. Βλέπεις ἐδῶ ἀδελφὲ ἄλλον νηπιότητα καὶ ἀτέλειαν, τὸν ὁποίαν ἠμπορῦν νὰ ἔχυν καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ τὸ σωματικὸν ἡλικίαν ὄντες τέλειοι, καὶ γέροντες; ἤγυν τὸν κατὰ τὸν νῦν καὶ τὸ πνευματικὸν γνῶσιν θεωρεμένον νηπιότητα· καὶ πάλιν ἐκ τῦ ἐναντίυ, βλέπεις τελειότητα πνευματικὸν, τὸν ὁποίαν ἠμπορῦν νὰ ἔχυν καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ τὸ σῶμα ὄντες νέοι καὶ ἀτελεῖς; Σπέυδασον λοιπὸν νὰ γένῃς τέλειος καὶ ἐσὺ κατὰ τὸν πνευματικὸν ἡλικίαν, διὰ νὰ δέχεσαι εἰς τροφήν σου τὰ ὑψηλὰ, καὶ θεοπρεπῆ περὶ Χριςῦ μυςήρια.

„ Τῶν διὰ τὸ ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων, πρὸς „ διάκρισιν καλῦ τε καὶ κακῦ ".

Ἕξιν ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν τελειότητα καὶ παγιότητα τῶν ἠθῶν. Ὅποιος λοιπὸν εἶναι τέλειος, καὶ ςερεὸς εἰς τὸ ἦθος, αὐτὸς ἔχει καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς γεγυμνασμένα ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς, διὰ νὰ διακρίνῃ μὲ αὐτὰ, ποῖα μὲν δόγματα εἶναι ὑψηλὰ καὶ ταπεινὰ, ποῖα δὲ εἶναι ὑγιῆ καὶ διεφθαρμένα· περὶ δογμάτων γὰρ ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόςολος, καὶ ὄχι περὶ ζωῆς καλῆς, ἢ κακῆς· ἐπειδὴ καὶ τὴν τοιαύτην καλὴν, ἢ κακὴν ζωὴν, καθ' ἑνὰς διακρίνει· γνώριζε γὰρ ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι κακὸν, καὶ ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀγαθόν. Βλέπε δὲ σὺ ὦ ἀναγνῶςα, ὅτι εἶναι χρεία νὰ γυμναζώμεθα παύτοτε καὶ νὰ ἀσκώμεθα, καὶ νὰ ἔχωμεν ἐμπειρίαν πολλὴν τῶν Γραφῶν, ἀνίσως καὶ θέλωμεν διὰ νὰ διακρίνωμεν τὰ δόγματα, ποῖα εἶναι αἱρετικὰ, καὶ ποῖα ὀρθόδοξα· καὶ ἀνίσως θέλωμεν νὰ μὴ δίδωμεν ἁπλῶς τὰ αὐτία μας εἰς τὸ νὰ ἀκύσῃ ὅλα, καὶ τὴν καρδίαν μας εἰς τὸ νὰ πισδύῃ παῦτα· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἰὼβ „ ἓς μὲν ῥήματα διακρίνει, λάρυγξ δὲ σῖτα γδύε„ται· ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ πολλῷ βίῳ, ἐπιςήμη ". (Ἰὼβ ιβ'. 11.) Διὰ τῦτο μᾶς παραγγέλλει καὶ ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τῦ Κυρίυ λέγων· „ ἀγαπητοὶ μὴ παντὶ πνεύ„ματι πισδύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τῦ Θεῦ ἐςί ". (α'. Ἰωαν. δ'. 1.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

1. „ Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τῦ Χριςῦ λόγον, ἐπὶ τὸν τελειό„τητα φερώμεθα ".

Καὶ ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Ἀπόςολος, ὅτι ἐγίνετε νωθροὶ, καὶ νήπιοι, καὶ κατεςάθητε εἰς χρείαν τῦ νὰ μανθάνετε πάλιν τὰ πρῶτα ςοιχεῖα τῆς πίςεως· ἀλλὰ καὶ τώρα ἐδῶ λέγει, ὅτι πρέπει ἐσεῖς οἱ Χριςιανοὶ, νὰ φρονῆτε ὡς τέλειοι, καὶ νὰ ὑπερβαίνετε τὸν λόγον τῆς ἀρχῆς τῦ Χριςῦ, ἤγυν νὰ ὑπερβαίνετε τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς πίςεως, καὶ τὰς περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῦ Χριςῦ λόγυς, καὶ νὰ τρέχετε εἰς τὸν τελειότητα, ἤγυν νὰ ἔσθε δεκτικοὶ τῶν ὑψηλοτέρων δογμάτων τῶν περὶ τῆς Θεότητος τῦ Χριςῦ· ἢ καὶ ἄλλως τῦτο θέλεις νοήσεις· ὅτι ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἰουδαίων πισδύσαντες Χριςιανοὶ, ἐφαίνοντο ὅτι κυτζαίνυν εἰς τὸν ζωὴν, καὶ πολιτείαν, διὰ τῦτο λαλεῖ τώρα εἰς αὐτὺς ὁ Ἀπόςολος περὶ ζωῆς Χριςιανικῆς, καὶ ἀπατηγορήτε, καὶ ὡσανὰ νὰ λέγῃ εἰς αὐτές· ὅτι δὲν πρέπει ἐσεῖς „ ὦ ἀδελφοί μὲ Χριςιανοὶ, νὰ διδάσκεσθε παύτοτε εἰς τὸν ἀρχὴν, ἤτοι νὰ διδάσκεσθε μόνον τὰς περὶ πίςεως εἰσαγωγικὰς καὶ ἀρχαίας λόγυς· ἀλλὰ πρέπει νὰ φέρεσθε καὶ εἰς τὸν τελειότητα, ἤγουν πρέπει νὰ ἔχετε καὶ ζωὴν ἀρίςην καὶ τελείαν διὰ τῶν ἔργων· ἐπειδὴ τέλειος λέγεται ἐκεῖνος, ὅς τις μαζὶ μὲ τὴν ὀρθὴν πίςιν, ἔχει καὶ ζωὴν ἀρίςην (1)· διὸ, τι ἀρχὴ μὲν καὶ θε-

(1) Ὁ δὲ Φώτιος τὸ ῥηθὲν τῦτο ἑρμηνεύει ὕτω· „ ποῖον λόγον τῦ Χριςῦ "; ἤτοι τὸν λόγον τῆς διδαχῆς, ὅτι πρέπει νὰ βάλωμεν θεμέλιον μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων· ὅτι πρέπει νὰ πισδύωμεν εἰς τὸν Θεόν· ὅτι πρέπει νὰ βαπτισθῶμεν, καὶ νὰ ἀξιωθῶμεν Πνεύματος Ἁγίυ· ὅτι εἶναι ἀνάςασις καὶ κρίσις· ἀπὸ κοινῆ γὰρ πρέπει νὰ ἐννοῆται εἰς ὅλα παῦτα καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ διδαχὴ· δύω δὲ τελειότητες θέλει αὐτὸς νὰ ἐννοῆντιμὲ

θεμέλιον τῆς σωτηρίας τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι ἡ πίστις, ἐπειδὴ χωρεῖς τῷ πίστιν, κἀνενὰ ἔργον δὲν ἠμπορεῖ νὰ σερεωθῇ, καὶ νὰ προξενήσῃ σωτηρίαν· καθὼς ὐδὲ χωρεῖς θεμέλιον, δυάται κἀνενὰς λίθος νὰ οἰκοδομηθῇ, καὶ καθὼς ὐδὲ χωρεῖς τὰ στοιχεῖα, ἠμπορεῖ τινας νὰ μάθῃ γράμματα, πλὴν δὲν πρέπει τινὰς νὰ περιστρέφεται παύτοτε εἰς τὰ στοιχεῖα, ὔτε παύτοτε νὰ διδάσκεται ὁ Χριστιανὸς περὶ πίστεως, ὡς ἀτελὴς καὶ νήπιος. Ἀνίσως δέ τινας τῷ μὲν προτέραν ἑρμηνείαν τὸ ῥητὸ τύτο δέχεται, τὴν δὲ δευτέραν ταύτην ἀποβάλλῃ, ὡς ἀνακόλυθον εἰς τὰ προῤῥηθέντα τὸ Παύλυ λόγια, ὅτος ἂς ἐννοήσῃ, ὅτι ἔχει ὁ Παῦλος σωπήσειαν ἀπὸ ἐκεῖ ὁπὸ λέγει ἄλλα, νὰ μεταπηδᾷ εἰς ἄλλα· καθὼς ἔκαμεν εἰς τῷ πρὸς Κορινθίυς πρώτῳ Ἐπιστολῷ, ὅπυ, ἀναφέροντας περὶ τῶν δείπνων τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γινομένων, ἐπήδησεν εἰς τὸν περὶ τῶν μυστηρίων δεῖπνον τὸ Κυρίυ, καὶ ἔβαλεν ἀπαμεταξὺ τὸν περὶ αὐτὸ λόγον (ά. Κορ. ιβ'.)· ἔτζι λοιπὸν ἐποίησε καὶ εἰς τῷ παρὸσαν Ἐπιστολῷ, καὶ ὀνειδίζοντας ἀνωτέρω τὺς ἐξ Ἑβραίων πιστὺς, διὰ τῷ νωθρότητα καὶ ἀσθένειαν ὁπὸ εἶχον εἰς τὸ νὰ δεχθῦν τὰ τελειότερα, τώρα ἐδῶ πηδᾷ εἰς τὸν περὶ πολιτείας λόγον, ὀνομάζων αὐτὺς ἀτελεῖς καὶ διὰ τῦτο, ἤγυν διὰ τὶ δὲν ἐπράσθεσαν εἰς τῷ πίστιν, καὶ ζωῷ ἀκεραίᾳ καὶ τελείαν (1).

„Μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, „καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν".

Ἤτοι μήπως λέγει πάλιν καὶ κάμνετε τώρα, ἀδελφοὶ, ἐκεῖνα ὁπὸ ἐκάμετε εἰς τῷ ἀρχῷ, ὅταν ἐμέλλετε νὰ βαπτισθῆτε, ἤγυν μήπως καὶ χρειάζεσθε πάλιν τῷ ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων μετάνοιαν, καὶ τῷ ἀποταγὴν τῶν ἔργων τὸ σατανᾶ, τὴν ὁποίαν ὡμολογήσετε ὅταν ἠθέλετε νὰ βαπτισθῆτε· διότι ὅποιος προσέρχεται εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ θέλει νὰ βαπτισθῇ, φανερὸν εἶναι ὅτι προσέρχεται, μετανοῶντας διὰ τὴν προτέραν ἐν ἀπιστίᾳ, καὶ κακίᾳ ζωήν τε· διὰ τῦτο καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος διδάσκων τὺς Ἰυδαίυς, πρῶτον μὲν εἶπεν εἰς αὐτὺς νὰ μετανοήσυν, καὶ ἔπειτα τὺς εἶπε νὰ βαπτισθῦν· „μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω „ἕκασος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησῦ Χριστῦ". (Πράξ. β'. 38.) δι' ὅτι ἂν δὲν κατηγορήσῃ τινὰς πρῶτον τὴν προτέραν ἀπιστίαν, καὶ κακίαντε, πῶς θέλει δεχθῇ τὸ δεύτερον, ἤγυν τὴν πίστιν, καὶ τὴν ἀρετήν; διατῦτο καὶ ἀκολύθως λέγει ὁ Παῦλος ὅτι „καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν". ἐπειδὴ ἀφ' ὧν μετανοήσῃ τινὰς ἐπὶ τῷ βαπτίσματος, διὰ τὰ πονηρὰ ἔργα ὁπὸ ἔκαμε, τότε δέχεται τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ταυτὸν εἰπεῖν, πρότερον ἀποπάσεται τὸν διάβολον, καὶ ὅλα τὰ ἔργατε, καὶ τότε σωπάσεται μὲ τὸν Χριστόν. Λέγει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, δὲν πρέπει νὰ διδάσκεσθε ὡσὰν οἱ ἀρχαῖοι εἰς τῷ πίστιν, καὶ οἱ κατηχέμενοι, ἐπειδὴ ἐσεῖς προλαβόντως ἐπιστεύσατε· αἰνιγματωδῶς δὲ φανερόνει ὁ Ἀπόστολος μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες, ἐσαλεύοντο εἰς τῷ πίστιν, καὶ διὰ τῦτο ἐχρειάζοντο πάλιν θεμέλιον, ἤγυν στοιχειώδη διδασκαλίαν τῆς πίστεως διὰ νὰ στερεωθοῦν εἰς αὐτῷ.

2. „Βα-

μὲ τὸ ῥητὸν τῦτο, καὶ δύω στοιχειώσεις τῶν λογίων τῦ Θεῦ· οἷον, στοιχεῖα μὲν τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τῦ Θεῦ εἶναι, τὸ νὰ ἀποπέξωμεν τὸν Σατανᾶν καὶ τὰ ἔργατε· τὸ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸν Θεόν, τὸ νὰ βαπτισθῶμεν, τὸ νὰ λάβωμεν Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ τὸ νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι εἶναι ἀνάστασις καὶ κρίσις· στοιχεῖα δὲ τῶν λογίων τῦ Θεῦ, καὶ ὄχι τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τῦ Θεῦ εἶναι, τὸ νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι ἔπαθε διὰ λόγυ μας ὁ Χριστὸς, ὅτι ἀνέλαβε τὰς ἁμαρτίας μας, ὅτι σωτηρίαν ἐποίησεν, ὅτι ἔγινεν Ἀρχιερέας μας, ὅτι ἐπρόσφερε τὸν ἑαυτόν τε διὰ λόγυ μας, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶναι ὅμοιον μὲ αὐτά. Τελειότης δὲ πάλιν εἶναι, μία μέν, ἡ ἐν ἀρεταῖς προκοπὴ, καὶ ἡ ἐν τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς θλίψεσιν ὑπομονὴ· ἡ ὁποία τελειότης αὕτη, εἶναι μεταξὺ τῆς στοιχειώσεως τῶν λογίων τῦ Θεῦ, καὶ τῆς ἀναπάτω, καὶ κυρίως καλυμένης τελειότητος· τελειότης δὲ δευτέρα ἡ ἀναπάτω καὶ κυρία, εἶναι ἡ ἀκριβὴς κατάληψις περὶ τῆς Θεολογίας τῦ Χριστῦ, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν ἀνθρώπῳ. Πρῶτον λοιπὸν πιστεύοντες βαπτιζόμεθα. β'. ἐπιγινώσκομεν ὅσα ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἔπαθε, καὶ ἐποίησε κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. γ'. τελειυμεθα μὲ τὰς ἀρετὰς, καὶ δ'. ἀξιύμεθα τῆς κατὰ τῷ Θεολογίαν γνώσεως, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀνωτάτω τελειότης ἐν τῇ παρύσῃ ζωῇ.

(1) Συμφώνως δὲ μὲ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τῦτο καὶ ὁ Οἰκυμένιος· ὅτι ὁ Παῦλος ἄνω μὲν ἔπεν ἀρχῷ, τὰ περὶ τῆς ἀνθρωποτητος τῦ Κυρίυ λόγυς, τελειότητα δὲ τὰς περὶ τῆς Θεότητος· ἴνα δὲ μὴ ἀδημονῶσιν οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστοὶ, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιοι τῶν τελειοτέρων λόγων, διὰ τῦτο ὀνομάζει αὐτὰς ὁ Παῦλος τελείας ἐδῶ, ὄχι ὅμως ὡς ἀνωτέρω· ἀλλὰ ἀρχῷ μὲν ὀνομάζει τὸ Βάπτισμα, καὶ τῷ ἐπὶ τῦ βαπτιζομένυ ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν τῦ Ἱερέως, καὶ τῷ σφραγίδα· τελειότητα δέ, τῷ δι' ἔργων φιλοσοφίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. „ Βαπτισμῶν διδαχῆς "

Δεὺ εἶπεν ὁ Παῦλος ἐδῶ βαπτισμὸς πληθυντικῶς, διὰ νὰ δείξῃ πῶς εἶναι πολλὰ βαπτίσματα, ἄπαγε! ἀλλ' εἶπεν ἐκεῖνο ὁπῦ ἠκολούθει εἰς τὼ τοιαύτῳ κατάσασιν τῶν ἐξ Ἑβραίων πισδσαάντων Χρισιανῶν· δι' ὅ,τι αὐίσως, λέγει, δδύτερον ἐκατέχει τινὰς αὐτὺς, ϗ δδύτερον πάλιν τὺς ἐβάπτιζε, ϗ πάλιν ὅταν ἤθελαν ξεπέσειν ἀπὸ τὼ πίσιν ἤθελε τὺς βαπτίζῃ, βέβαια ἐκ τῦ ἀπόπυ τύπυ ἀναγκαίως ἤθελαν γενέειν πολλὰ ϗ τὰ βαπτίσματα· ὅθεν, λέγει, φανερὸν εἶναι, ὅτι δεὺ πρέπει ἐσεῖς νὰ βαπτίζεσθε δδύτερον, ἀλλὰ νὰ μενέετε εἰς τὸ ἕνα ἐκεῖνο βάπτισμα ὁπῦ ἐλάβετε· ἴσως δὲ ϗ οἱ Χρισιανοὶ ἔτοι, μὲ τὸ νὰ ἐκράτειν ἀκόμη τὰ ἔθιμα τῦ παλαιῦ νόμυ, ὅς τις εἶχε πολλὺς βαπτισμὺς, ἀκολύθως ἐφρόνειν Ἰυδαϊκῶς, ὅτι ϗ εἰς τὼ χάριν τῦ Εὐαγγελίυ χρειάζονται πολλοὶ βαπτισμοί. Βλέπε, δὲ ὦ ἀναγνῶσα, ὅτι πρῶτον ὁ Παῦλος ἔβαλε τὼ μετάνοιαν ἀνωτέρω, ϗ δδύτερον ἔβαλε τὸ βάπτισμα, διὰ τὶ μετὰ τὼ μετάνοιαν τὸ βάπτισμα δίδεται, ὡς προείπομεν· ἐπειδὴ γὰρ ἡ μετάνοια αὐτὴ καθ' αὐτὴν δεὺ ἔχει δυάμειν νὰ κάμῃ τὺς ἀνθρώπυς καθαρὺς ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν προπατορικὼ, ϗ προαιρετικὼ, διὰ τῦτο βαπτιζόμεθα, διὰ νὰ καθαρισθῶμεν ἀπὸ τὼ τοιαύτῳ ἁμαρτίαν, ϗ ἔτζι νὰ ᾖναι τῆς χάριτος τῦ Χρισῦ ὅλον τὸ παῦ τῆς σωτηρίας μας (1).

„ Ἐπιθέσεώς τε χειρῶν "

Μετὰ τὸ βάπτισμα, ἐτίθεντο αἱ χεῖρες τῶν Ἀποσόλων εἰς τὺς βαπτιζομένυς, ϗ διὰ τῆς ἐπιθέσεως ταύτης ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον οἱ βαπτιζόμενοι· ὅθεν ϗ προεφήτευον, ϗ ἔκαμναν θαύματα· ϗ ὅρα εἰς τὰς Πράξεις, αἵ τινες λέγει ὅτι· „ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ „ Παύλυ τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτύς, ἐλάλυν τε γλώσσαις ϗ προεφή- „ τευον ". (Πράξ. ιθ'. 5.) (2)

„ Ἀναςάσεώς τε νεκρῶν "

Η τῶν νεκρῶν ἀνάςασις ὁμολογεῖται μεὺ ἀπὸ τὺς μέλλοντας βαπτισθῆναι μὲ τὸ ἱερὸν τῆς πίσεως σύμβολον· ὁμολογεῦσι γὰρ ἐν αὐτῷ οἱ βαπτισθησόμενοι ὅτι προσδοκῶσιν, ἤγυν ὅτι προσμένυν ἀνάςασιν νεκρῶν· τυπῦται δὲ ἡ ἀνάςασις αὕτη ϗ εἰκονίζεται ἐν τῷ βαπτίσματι, διὰ τὸ σχήματος τῶν τριῶν ἀναδύσεων· διὰ τὶ, ἀγκαλὰ ϗ αἱ ἐν τῷ βαπτίσματι τρεῖς ἀναδύσεις εἰκονίζυσι πρωτοτύπως ϗ προηγυμένως τὴν τριήμερον Ἀνάςασιν τῦ Χρισῦ, ὅμως συμπεπομένως εἰκονίζυσι ϗ τὴν τῶν βαπτιζομένων ἀνάςασιν, τὴν ὁποίαν ἔχυν νὰ λάβυν διὰ τῆς πίσεως τῦ ἀναςάντος Χρισῦ, ὅτινος ἡ Ἀνάςασις ἐν τῷ βαπτίσματι εἰκονίζεται.

„ Καὶ κρίσεως αἰωνίυ ".

Η ἔτοι τῆς μελλύσης κρίσεως τῦ Χρισῦ, ἡ ὁποία ἔχει νὰ δώσῃ, ἢ μισθὺς ϗ ἀγαθὰ αἰώνια εἰς τὺς τὰ καλὰ πράξαντας, ἢ καταδίκω ϗ κόλασιν αἰώνιον εἰς τὺς τὰ πονηρὰ πρά-

(1) Ὁ δὲ θᾶος Γενάδιος ὁ Κωνσαντινυπόλεως θέλει, ὅτι νὰ ᾖναι χῆμα ὑπερβατὸν ἐδῶ, ϗ ἀναγινώσκεται ἔτζι· „ μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι δι- „ δαχῆς, μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, βαπτισμῶν, „ ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀνασάσεώς τε νεκρῶν, ϗ κρί- „ ματος αἰωνίυ ". ἐπειδὴ εἰς τὺς προσερχομένυς εἰς τὼ πίσιν καταβάλλομεν ὡσὰν θεμέλιον, τὼ περὶ τύτων πάντων διδαχὼ· ἤγυν, διδαχὼ πῶς νὰ μετανοήσυν ἀπὸ τὰ νεκρὰ ἔργα, πῶς νὰ πισδύσυν εἰς τὸν Θεόν, πῶς νὰ βαπτισθῦν, ἀφ' ὧ πισδύσυν· πῶς νὰ δεχθῦν τὴν χάριν τῦ Πνεύματος διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῦ Ἱερέως, ἀφ' ὃ βαπτισθῦν, ϗ ἀφ' ὧ δεχθῦν τὸ Πνεῦμα, πῶς νὰ πισδύσυν βεβαίως ὅτι ἔχυν νὰ ἀνασηθῦν, καὶ πῶς νὰ ᾖξδύρυν ὅτι, ἀφ' ὧ ἀνασηθῦν, ἔχυν νὰ κριθῦν, ϗ νὰ λάβυν τὼ αἰώνιον ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων τυς, εἴτε καλῶν εἴτε κακῶν. Σημείωσαι δὲ ὅτι ὁ Θεοδώριτος λέγει, ὅτι διὰ τῦτο πληθυντικῶς βαπτισμὺς εἶπεν ὁ Παῦλος, διὰ τί πολοὶ τοῖς τῦ βαπτίσματος ἀπολαύυσι χάριτος· ὅτι γὰρ ὁ Παῦλος ἓν ἐκήρυττε βάπτισμα, διδάσκυσι τὰ ἀκόλυθα λόγια τυ.

(2) Σημείωσαι ὅμως, ὅτι ὧρα δίδεται εἰς τὺς βαπτιζόντας ἡ χάρις τῦ Ἁγίυ Πνεύματος, διὰ τῆς χρίσεως τῦ θείυ Μύρυ, δί ὃ ϗ ἐπιλέγεται παρὰ τῦ Ἱερέως „ σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίυ ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πράξαντας· ταῦτα δὲ φαίνεται νὰ γράφῃ ὁ Ἀπόστολος εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, διὰ τί ἦτον ἀκόλουθον νὰ παρασαλεύωνται αὐτοὶ ἀπὸ τὴν πίστιν, ἢ νὰ ζοῦν καινὴν ζωὴν καὶ ἀμελημένην, ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς· προσέχετε, ἀδελφοί μου, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ τινας ἀπὸ λόγους νὰ νομίσῃ καὶ νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐὰν ἡμεῖς ζήσωμεν μὲ ἀμέλειαν, ἢ καὶ ἐὰν ξεπέσωμεν ἀπὸ τὴν πίστιν, ἔχομεν νὰ βαπτισθῶμεν πάλιν, ἔχομεν νὰ καθαρισθῶμεν πάλιν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ ἔχομεν νὰ ἀπολαύσωμεν πάλιν τὰ χαρίσματα ἐκεῖνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ ἀπολαύσαμεν πρότερον διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν Ἱερέων, ὄχι, μὴ νομίζετε ἔτζι, διὰ τί πλανᾶσθε καὶ σφάλλετε.

3. „Καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐὰν περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός".

Καὶ τοῦτο, λέγει, θέλομεν κάμομεν· τοῦτο ποῖον; τὸ νὰ φερώμεθα δηλαδὴ εἰς τὴν τελειότητα, ἐὰν καὶ ὁ Θεὸς θελήσῃ· τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος, ὄχι πῶς ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ γινώμεθα τέλειοι· αὐτὸς γὰρ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὡς ἐντολὴν, τὸ νὰ γινώμεθα τέλειοι, τόσον ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ, ὅσον καὶ ἐν τῇ νέᾳ· „τέλειος ἔσῃ σὺν παντὶ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου". (Δευτ. ιή. 13.) Καὶ „ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ Πατὴρ ὑμῶν τέλειός ἐστι". (Ματθ. έ. 48.) ἀλλὰ εἶπε τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, σὰν μὲν, καθὼς ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν, ὅτι ἐὰν θέλῃ ὁ Θεὸς, ἔχω σκοπὸν νὰ κάμω τοῦτο τὸ καλὸν πρᾶγμα. Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ, ὅτι ὅλας τὰς πράξεις μας, πρέπει νὰ τὰς κρεμῶμεν ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ θαῤῥοῦμεν εἰς τὴν κρίσιν, καὶ δύναμιν τὴν ἐδικήν μας, οὐδὲ εἰς αὐτὰ τὰ φανερὰ καλὰ, καὶ εἰς τὰς ὁμολογουμένως ὅσας ἀρετὰς, καὶ ἀγαθοεργίας· ὅθεν καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος μᾶς προσάζει νὰ λέγωμεν εἰς κάθε ἔργον, ὁποῦ ἔχομεν νὰ κάμωμεν τοῦτον τὸν λόγον· „ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ"· „ἄγε νῦν οἱ λέγοντες σήμερον, ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν σὰν... ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν „ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν τοῦτο, ἢ ἐκεῖνο". (Ἰάκ. ιδ'. 14.) Διὸ καὶ ὁ ἴδιος Παῦλος ἔγραφεν εἰς τοὺς Κορινθίους· „ἐλεύσομαι δὲ ταχέως, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ". (ά. Κορ. δ'. 19.) καὶ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους ἔλεγε· „πάλιν δὲ ἀναπάμψω πρὸς ὑμᾶς, „τοῦ Θεοῦ θέλοντος". (Πράξ. ιή. 21.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ". (Ῥωμ. ά. 10.)

4. „Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας"

Δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι εἶναι ἀσύμφορον καὶ ἄπρεπον, ἀλλὰ εἶπεν ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐλπίζῃ δεύτερον νὰ βαπτισθῇ ἐκεῖνοι, ὁποῦ μίαν φορὰν ἐφωτίσθησαν, ἤγουν ἐβαπτίσθησαν (1)· λέγει δὲ τοῦτο διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τελείως ἀπὸ τοὺς φαντασίαν τῶν Χριστιανῶν, μίαν τοιαύτην ἀδύνατον ἐλπίδα, καὶ ψεύτικον λογισμόν.

„Γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου"

Ἤτοι, ἀδύνατον εἶναι, λέγει, νὰ βαπτισθῇ δεύτερον ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐβαπτίσθηκαν μίαν φορὰν τοὺς ἐπουράνιον δωρεὰν τοῦ βαπτίσματος, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλαβον διὰ τοῦ βαπτίσματος τοὺς συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τους· δωρεὰ γὰρ εἶναι αὐτὴ θεία καὶ ἐπουράνιος, ἐπειδὴ „τίς „δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός"; (Μάρκ. β'. 7.)

„Καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύματος Ἁγίου"

Ὕστερα ἀπὸ τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ἐδίδετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν Ἀποστόλων εἰς τοὺς βαπτιζομένους, ὡς εἴπομεν· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Σολομῶντα, δὲν κατοικεῖ τὸ Πνεῦμα εἰς σῶμα κατάχρεω ἀπὸ ἁμαρτίας· „εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ „εἰσελεύσεται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν σώματι κατάχρεω ἁμαρτίας· Ἅγιον γὰρ Πνεῦμα „παιδείας, φεύξεται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων". (Σοφ. ά. 4.)

5. „Καὶ

(1) Ὅτι εἶναι ἓν τὸ βάπτισμα ὅρα εἰς τὸ, „ἓν βάπτισμα" (Ἐφ. δ'. 5.) καὶ τὴν εἰς τοῦτο ὑποσημείωσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. „ Καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα".

Διὰ εἶπε φανερὰ ὁ Ἀπόστολος τί εἶναι τὸ ῥῆμα τοῦτο· μᾶς δίδει ὅμως νὰ νοήσωμεν, ὅτι ῥῆμα εἶναι, κάθε διδασκαλία πνευματική (1).

„ Δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος". (2)

Δυνάμεις μέλλοντος αἰῶνος ὀνομάζει ὁ Παῦλος, ἢ τὸ νὰ κάμνωσι θαύματα οἱ βαπτιζόμενοι διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἢ τὸ νὰ ζοῦν ἀγγελικὴν ζωὴν, καὶ νὰ μὴ χρειάζωνται κάτι νέα ἀπὸ τοῦτα τὰ γήϊνα, ἀλλὰ νὰ ἀποβλέπωσιν ὅλως διόλου πρὸς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμη νὰ ἔχωσιν ὡς ἀρραβῶνα τῆς μελλούσης ζωῆς, τὴν ἐν τῷ Κόσμῳ τούτῳ πνευματικὴν καὶ ἄυλον ζωήν.

6. „ Καὶ παραπεσόντας πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν".

Ἀδύνατον εἶναι, λέγει, ἐκεῖνοι ὁποῦ ξεπέσωσιν ἀπὸ τὴν πίστιν, νὰ ἀνακαινίζωνται πάλιν εἰς μετάνοιαν, ἤγουν διὰ τῆς μετανοίας. Τί λοιπόν; ἀπόβλητος εἶναι ἡ μετάνοια; μὴ γένοιτο! ἀλλὰ ἀπόβλητος εἶναι ὁ διὰ δευτέρας βαπτίσματος ἀνακαινισμός (3)· ἐπειδὴ καὶ μόνη τοῦ βαπτίσματος εἶναι ἔργον ἴδιον, τὸ νὰ ἀνακαινίζῃ ὅλον τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ τοῦτο προεφήτευσε λέγων· „ ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου". (Ψαλμ. ρβ'. 5.) τῆς δὲ μετανοίας εἶναι ἴδιον ἔργον νὰ ἐλευθερόνῃ τὸν μετανοοῦντα ἀπὸ τὴν παλαιότητα τῆς ἁμαρτίας, καὶ νὰ κάμνῃ τοῦτον στερεὸν εἰς τὴν ἀρετὴν, πλησίον εἰς ἐκείνην τὴν λαμπρότητα ὁποῦ προξενεῖ τὸ βάπτισμα, ἡ μετάνοια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φέρῃ τὸν ἄνθρωπον· διὰ τί ἐκεῖ εἰς τὸ βάπτισμα ὅλον τὸ παῦ εἶναι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ λοιπὸν ὁ Παῦλος λέγει ἐδῶ, ὅτι ἀδύνατον εἶναι οἱ ἐκπεσόντες ἀπὸ τὴν πίστιν, νὰ ἀνακαινίζωνται πάλιν διὰ τῆς πρὸ τοῦ βαπτίσματος γινομένης μετανοίας· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔμελλον νὰ βαπτισθοῦν, πρότερον ἐμετανόουν διὰ τὴν προτέραν ζωήν τους, καὶ ἔπειτα ἐβαπτίζοντο, καθὼς καὶ ἀνωτέρω ὁ αὐτὸς εἶπε Παῦλος, μετάνοιαν ὀνομάσας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ ἡμεῖς εἴπομεν· φανερὸν δὲ εἶναι καὶ ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα, ὅτι διὰ τοῦτο λέγει παῦπα ὁ Παῦλος, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι δεύτερον βάπτισμα.

„ Ἀνα-

---

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φώτιος λέγει, ὅτι μεταφορικῶς ἐδῶ λαμβάνεται τὸ „ γευσαμένους". σημαίνει δὲ τοῦτο, μαθόντας, κατηχηθέντας· καλὸν δὲ Θεοῦ ῥῆμα τὴν ὑπόσχεσιν εἶπεν ὁ Παῦλος τῶν ἀγαθῶν, κατὰ τὸν Θεοδώρητον· ὁ δὲ μέγας Μακάριος τὰ ῥητὰ παῦπα τοῦ Ἀποστόλου ἑρμηνεύων λέγει· „ Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ γευσάμενοι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ μέτοχοι ὄντες τοῦ „ Πνεύματος, ἐὰν μὴ ἀσφαλίσωνται, καταβέννυνται, „ καὶ γίνονται χείρους, ἢ ἦσαν, κοσμικοὶ ὄντες (ἦσαν „ ἄπιστοι) διότι ὁ Θεὸς τρεπτός ἐστι καὶ ἀσθενὴς, ἢ „ τὸ Πνεῦμα σβέννυται· ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ὁ συμ„ φωνοῦσι τῇ χάριτι, διὰ τοῦτο ἐκτρέπονται καὶ πίπτου„ σιν εἰς μυρία κακά· οἱ γὰρ γευσάμενοι ἐκείνης τῆς „ δωρεᾶς, ἔχουσι τὰ ἀμφότερα σωζόμενα αὐτοῖς, χαρὰν „ καὶ παράκλησιν, φόβον καὶ τρόμον, ἀγωνίαν καὶ πέν„ θος· πενθοῦσι γὰρ ἑαυτοὺς, καὶ ὅλον τὸν Ἀδάμ· ἐπει„ δὴ μία ἐστὶν ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὰ δάκρυα „ τῶν τοιούτων, ἅρπος ἐστὶ καὶ τὸ πένθος, γλυκύτης, καὶ „ ἀνάπαυσις". (Ὁμιλ. ιε'. λς'.)

(2) Τοῦτο ὁ Φώτιος ἑρμηνεύων λέγει, ὅτι οἱ μαθόντες ἃ δύνανται ὁ μέλλων αἰὼν, καὶ τί ἐστιν ἡ χρῆσις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, δηλαδὴ ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι δεῖ ἔχειν τέλος ἢτε ἡ μακαριότης τοῦ Παραδείσου, ἢτε ἡ ἀθλιότης τῆς κολάσεως· ὅτι ἐστὶν ἀληθὴς καὶ δίκαιος ὁ κριτὴς, καὶ ἄλλα πολλά· οἱ μαθόντες, λέγω, παῦπα καὶ παραπεσόντες, ἀδύνατον εἶναι νὰ ἀνακαινισθῶν πάλιν εἰς τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος μετάνοιαν.

(3) Καὶ ὁ θεῖος δὲ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει, βιβλ. ε'. περὶ τῆς ἐν Πνεύματι Λατρείας· „ Ἅπαντα παῦπα ἀπολέσαντας, καὶ ἐκπεσόντας „ πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀδύνατον τοῦτο. τί „ ἔν; ἐξέβαλε τὴν μετάνοιαν; μὴ γένοιτο! ἀλλὰ τὴν „ διὰ βαπτίσματος μετάνοιαν". Λέγει δὲ καὶ Μελέτιος ὁ Πηγὰς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ συμβόλου περὶ τοῦ ῥητοῦ παῦπα· „ οὐκ εἶπεν ὁ Παῦλος ἀδύνατον μετανοεῖν, „ ὥστινες οἰηδεὼποτε ἐπλανήθησαν, ἀλλὰ ἀνακαινίζεσθαι „ πάλιν, τουτέστι πάλιν βαπτίζεσθαι· πολλάκις γὰρ με„ τανοοῦν, ὁσάκις ἁμάρτωσι ὁ ἄνθρωπος δύναται, βαπτί„ ζεσθαι δὲ μόνον ἅπαξ". (καίτοι καπὶ Κλήμεντα ἐν τρωμάτεσι, τὸ συχνάκις πίπτειν ἡ πόρρω δυσσεβείας.) Αἰσχυνθέντες λοιπὸν οἱ Ναυατιανοὶ, οἵτινες κακῶς νοοῦντες τὸ Ἀποστολικὸν τοῦτο ῥητὸν, δὲν ἐδέχοντο εἰς τὴν μετάνοιαν ἐκείνους, ὁποῦ παρέπεσαν ἀπὸ τὴν πίστιν, καὶ ἀρνήθησαν τὸν Χριστὸν, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ διωγμοῦ τοῦ Δεκίου· ἔστι γὰρ μετάνοια ἔστι καὶ εἰς τοὺς ἀρνησιχρίστους αὐτοὺς· καὶ μάρτυρες οἱ Γαλάται, οἵτινες καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἐξέπεσον ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐδέχθησαν ὅμως ὑπὸ τοῦ Παύλου, καὶ τεκνία ὀνομάζονται παρ' αὐτοῦ· καὶ ὅρα τὴν ὑποσυμπάθειαν τοῦ δεκάτου ἐνάτου εἴχε τοῦ δ'. Κεφαλαίου τῆς πρὸς Γαλάτας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀναςαυρῶντας ἑαυτοῖς τὸν Υἱὸν τῦ Θεῦ "

Τὸ Βάπτισμα εἶναι Σταυρὸς, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ συςαυρόνεται μαζὶ μὲ τὸν Χριςὸν ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος, ϗ γινόμεθα σύμφυτοι μὲ τὸ ὁμοίωμα τῦ θανάτυ τῦ Χριςῦ, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος ἀλλαχῦ· „ τῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεςαυρώθη, ἵνα κα„ ταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας τῦ μηκέτι δελεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ ". (Ῥωμ. ϛ'. 6.) Καὶ πάλιν· „ εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τῦ θανάτυ αὐτῦ ". (αὐτόθ. 5.) Καὶ πάλιν· „ ὅσοι εἰς Χριςὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτῦ ἐβαπτίσθημεν· συνε„ τάφημεν ἓν αὐτῷ διὰ τῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον "· (αὐτόθ. 3.) δι ὅ,τι καθὼς ὁ Χριςὸς ἀπέθανεν εἰς τὸν Σταυρὸν κατὰ τὸ σάρκα, ἔτζι ϗ ἡμεῖς ἀποθνήσκομεν εἰς τὸ βάπτισμα κατὰ τὸ ἁμαρτίαν. Καὶ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁπῦ βαπτίζεται δεύτερον, ὅσον εἰς τὸ ἐδικόν τυ μέρος, ἀνασαυροῖ, ἤτοι ςαυρόνει δεύτερον τὸν Χριςόν· ἀλλὰ μὶὼ τῦτο εἶναι ἄτοπον· ἐπειδὴ ὁ Χριςὸς μίαν φορὰν μόνον ἀπέθανε, ϗ ἀνέςη, ϗ πλέον θανάτος δὲν κυριεύει αὐτὸν, κατὰ τὸν αὐτὸν Παῦλον· „ Χριςὸς γάρ φησιν ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἐκ ἔτι „ ἀποθνήσκει, θανάτος αὐτῦ ἐκ ἔτι κυριεύει "· (Ῥωμ. ϛ'. 9.) λοιπὸν ὅτε δεύτερον βάπτισμα δὲν εἶναι, ὅτι ὐδὲ ςαυρὸς, ϗ θάνατος δεύτερος τῦ Κυρίυ· διότι αὖ ἦτον ϗ δεύτερον βάπτισμα, τί ἐμπόδιζε νὰ ἦναι ϗ τρίτον βάπτισμα, ϗ τέταρτον, ϗ τῦτο ἐπ' ἄπειρον; Δὲν εἶπε δὲ ὁ Παῦλος τὸ „ ἀνασαυρῶντας " ϗ ἐςάθη, ἀλλὰ ἐπρόθεσε ϗ τὸ „ ἑαυτοῖς "· διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὶὼ προσθήκιω ταύτιω, ὅτι οἱ ἐξ Ἑβραίων πιςεύσαντες, μὲ τὸ νὰ ζῶν μίαν ζωὶὼ ῥᾴθυμον, ϗ ἀμελημενίω, κάμνεσιν ὅλα τὰ ἔργαπων τόσον ἐλλιπῆ, ὡσὰν νὰ ἦτον δεύτερον βάπτισμα νὰ τὰς καθαρίσῃ, ϗ ὡσὰν νὰ ἤθελαν ὑποςήσει εἰς τὸν ἑαυτόν τυς ὡς ἀληθῆ, τὴν πονηρὰν ταύτιω δόξαν ϗ τὸ φρόνημα, δηλαδὴ ὅτι εἶναι δεύτερον βάπτισμα.

„ Καὶ παραδειγματίζοντας ".

Ἤτοι θριαμβεύοντας ϗ ἐντροπιάζοντας τὸν Υἱὸν τῦ Θεῦ· τῦτο δὲ ἠμπορεῖς, ὦ ἀναγνῶςα, νὰ νοήσῃς κατὰ δύω τρόπυς· ἢ πῶς οἱ τότε ςαυρώσαντες τὸν Κύριον διὰ καταισχύνω ϗ ἐντροπιώ τυ, ἐπενόησαν νὰ τὸν ςαυρώσυν μὲ τοιῦτον ςαυρικὸν θάνατον, ἐπικατάρατον δηλαδὴ, ϗ ὠνειδισμένον, ϗ διωρισμένον εἰς τὺς κακοποιὺς ἀνθρώπυς· ἢ πῶς ὁ μίαν φορὰν ςαυρωθεὶς Χριςὸς, ϗ ἀνασηθεὶς, αὐτὸς πιςεύει ὅτι εἶναι εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα αἰῶνα ἀθάνατος. Ἐκεῖνος λοιπὸν, ὁπῦ δεύτεραν φορὰν τὸν ςαυρόνοι διὰ τῦ δεύτερυ βαπτίσματος, αὐτὸς ψεῦδος δείχνει τὴν τοιαύτιω τῦ Χριςῦ πιςευομένω ἀθανασίαν· τῦτο δὲ προξενεῖ εἰς τὸν Χριςὸν παραδειγματισμὸν, ϗ καταισχύνω μεγάλω. Κατὰ δύω λοιπὸν τρόπυς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἦναι δεύτερον βάπτισμα, καθ' ἕνα μὲν, ὅτι ὅποιος Χριςιανὸς ἀξιωθῇ νὰ βαπτισθῇ, ϗ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν χάριν τῦ Πνεύματος, ἔπειτα καταφρονήσῃ τὴν χάριν ταύτιω, αὐτὸς δὲν εἶναι πλέον ἄξιος νὰ ἀπολαύσῃ πάλιν τὸ αὐτὸ βάπτισμα, ϗ τὸν διὰ τῦ βαπτίσματος ἀνακαινισμόν. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ φοβερώτερον τρόπον, δὲν εἶναι δεύτερον βάπτισμα, καθ' ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον νὰ ςαυρωθῇ πάλιν, ϗ νὰ ἀποθανῇ ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ.

7. „ Γῆ γὰρ ἡ πιῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν "

Γιὼ μὲν ὀνομάζει ὁ Ἀπόςολος τιὼ ψυχιὼ, ὑετὸν δὲ ϗ βροχιὼ, τὴν διδασκαλίαν τῦ Θείυ λόγυ, καθὼς ϗ ὁ Θεὸς προλαβόντως λέγει· „ Καὶ ταῖς νεφέλαις ἐντελῶμαι τῦ „ μὴ βρέξαι εἰς αὐτὸν (τὸν ἀμπελῶνα δηλαδὴ ὅςτις νοεῖται ἡ ψυχὴ) ὑετόν ". (Ἡσ. ε'. 6.) Καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ· „ ὁ ποταμὸς τῦ Θεῦ ἐπληρώθη ὑδάτων "· (Ψαλμ. ξδ'. 10.) ἤτοι ὁ ὑπὸ τῦ Θεῦ χαειτωθεὶς ἄνθρωπος εἰς τὸ νὰ διδάσκῃ, αὐτὸς ἐγέμωσεν ἀπὸ τὰ ἄνωθεν πνευματικὰ νερὰ, ἤτοι ἀπὸ χαρίσματα τῦ Πνεύματος. Αἰνιγματωδῶς δὲ φανερόνοι ὁ Ἀπόςολος, ὅτι οἱ ἐξ Ἑβραίων ἔτοι πιςοὶ, ἐδέχθησαν μὲν, ϗ ἔπιον τὸν λόγον ϗ τὸν διδασκαλίαν τῦ Εὐαγγελίυ, ϗ πολλαῖς φοραῖς τῦτον ἤκυσαν, πλὴν δὲν ὠφελήθησαν ἀπὸ αὐτόν· τὸ ὁποῖον τῦτο ϗ ἀνωτέρω ἐφανέρωσεν ὁ Παῦλος ὅταν εἶπε πρὸς αὐτύς· „ Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τῦ „ διδάσκειν ὑμᾶς ". (Ἑβρ. ε'. 12.)

„ Καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον"

Βοτάνην εὔθετον ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὴν ἐνάρετον πολιτείαν, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ ψυχὴ ἡ δεξαμενὴ τὴν διδασκαλίαν τῆς Εὐαγγελίου· ἐπειδὴ καινούργιον πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσον εὔθετον, ἤγουν τόσον ἁρμοσον καὶ πρέπον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡσὰν ἡ καθαρὰ καὶ ἐνάρετος πολιτεία· ὅθεν εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής· „τέλος λόγου τὸ πᾶν ἄκουε· τὸν Θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς „ἐντολὰς αὐτοῦ φύλαττε, ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος". (Ἐκκλ. ιβ'. 13.)

„Ἐκείνοις, δι' οὓς καὶ γεωργεῖται"

Τὴν ἐνάρετον, λέγει, πολιτείαν εἰς ἐκείνους τὴν γεννᾷ καὶ τὴν βλασταίνει ἡ ψυχὴ, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ γεωργεῖται, καὶ εἰς ἐκείνους εἶναι εὔθετος, ἤγουν εἰς ἐκείνους τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους, ὁποῦ μεταχειρίζονται τὴν τοιαύτην πολιτείαν· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι ὁποῦ καρποφοροῦν τὴν ἀρετὴν, αὐτοὶ καὶ τὴν ἀπολαμβάνουσι. Μερικοὶ δὲ ἐνόησαν τὸ „ἐκείνοις" αὐτὶ τοῦ τοῖς διδασκάλοις· ἐπειδὴ ἡ ἐνάρετος πολιτεία καὶ διὰ τοὺς διδασκάλους γεωργεῖται παρὰ τῶν μαθητῶν, καθ' ὅτι οἱ διδάσκαλοι ἀπολαμβάνουσιν ὡς ἐδικηλώτους τὴν ἀρετὴν τῶν μαθητῶν τους (1).

„Μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ Θεοῦ"

Μὲ τοῦτον τὸν λόγον κτυπᾷ ὁ Ἀπόστολος τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ἐπιγράφουσι τὴν φορὰν καὶ βλάστησιν τῶν καρπῶν εἰς τὴν φυσικὴν δύναμιν τῆς γῆς, καὶ ὄχι εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν πρόνοιαν, καὶ εὐλογίαν ὁποῦ εἶπε· „βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου". (Γεν. α. 11.) ἐπειδὴ οὐδὲ τὰ χέρια τῶν γεωργῶν εἶναι ὁποῦ κάμνουσι τοὺς καρποὺς, ἀλλὰ ὅλον τὸ πᾶν εἶναι τοῦ Θεοῦ· διὰ τί αὐτὸς εἶναι ὁποῦ εὐλογεῖ τὴν γῆν, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁποῦ δίδει τὴν καρποφορίαν εἰς αὐτήν.

8. „Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους"

Δὲν εἶπε τίκτουσα, καθὼς ἀνωτέρω εἶπε διὰ τὴν εὔθετον βοτάνην, ἀλλὰ „ἐκφέρουσα". ὡσὰν νὰ εἰπῇ τινας ὅτι ἡ γῆ ἐκβράσεται, καὶ ἀπορρίπτει ἔξω ὡσὰν σῦκα περίττωμα, τὰς ἀκάνθας καὶ τοὺς τριβόλους· ἄκανθαι δὲ καὶ τρίβολοι εἶναι αἱ μέριμναι τοῦ βίου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ ἡ φαντασία τῆς δόξης, καὶ ἁπλῶς κάθε ἁμαρτία· καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁ Δαβὶδ ἔλεγεν· „ἐσκάφην εἰς παλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄκανθαν". (Ψαλμ. λά. 4.) ἐπειδὴ ἡ ἁμαρτία δὲν ἔρχεται ἁπλῶς εἰς τὸν παλαίπωρον ἁμαρτωλὸν, ἀλλὰ ἐμπήγνυται μέσα εἰς τὴν καρδίαν του· καὶ αὖ ὁ ἁμαρτωλὸς δὲν τὴν ἐξαλείφει παρευθὺς ὅλην, ἀλλὰ ἀφήνει μέσα εἰς τὴν καρδίαν του κάμμιαν ἀγκίδα του, κάμνει αὔτη πληγὴν εἰς αὐτὸν, καὶ προξενεῖ ὀδύνην καὶ πόνον δριμύτατον, ὅθεν ἀπολύτως χρειάζεται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐπιμέλειαν μεγάλην, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὴν πληγήν του. Ἡ ἁμαρτία ἀκόμη εἶναι καὶ τρίβολος, διότι ἀπὸ ὅποιον μέρος καὶ ἂν πιάσῃ αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος, κεντᾷ τοῦτον καὶ τὸν πληγόνει, καὶ ἀπὸ κάθε μέρος εἶναι ἀπόκρης καὶ ὀδυνηρά· διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν προξενεῖ ἐντροπὴν εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν (2).

„Ἀδο-

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος γεωργὸς, διὰ τοὺς ὁποίους οἱ πνευματικοὶ καρποὶ γεωργοῦνται, ὀνομάζει, τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν· „ὁ Πατὴρ μου γεωργός ἐστιν". (Ἰωάνν. ιέ.) καὶ ὁ Υἱὸς δὲ ὁμοίως ἐστὶν· „ἐξῆλθε „γὰρ ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ". (Ματθ. ιγ'.) Διὰ τοῦ Θεοῦ λοιπὸν γεωργοῦνται οἱ καρποί· καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁ Ἀπόστολος ἐλεγε· „νυνὶ δὲ „δουλωθέντες τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁ„γιασμόν". (Ῥωμ. ϛ'.) ἡ γὰρ ἐνάρετος ζωὴ διὰ τοῦτο γεωργεῖται, διὰ νὰ ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεὸν, διὸ καὶ ἀξιούμεθα τῆς παρ' αὐτοῦ εὐλογίας.

(2) Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι φοβερώτερα ἀπὸ τὸ σκότος καὶ τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον εἶναι ἡ ἐντροπὴ, ὁποῦ μέλλουν νὰ λάβουν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν διὰ τὰς ἁμαρτίας των· „οἱ γὰρ τὰ φαῦλα „πράξαντες εἰς ὀνειδισμὸν καὶ αἰσχύνην αἰωνίσουσιν, „ἐνορῶντες ἐν αὐτοῖς τὸ αἶσχος, καὶ τὰς τύφας τῶν ἡ„μαρτημένων· καὶ πάντα φοβερώτερα τοῦ σκότους, καὶ τοῦ „πυρὸς τοῦ αἰωνίου ἡ αἰσχύνη ἐστὶν, ἣν μέλλουσι διαιωνί„ζειν οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀεὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες τὴν ἀ„σχύνην τῆς ἐν σαρκὶ ἁμαρτίας, οἱονεί τινος βαφῆς ἀνεκ„πλύτου τῇ μνήμῃ τῆς ψυχῆς αὐτῶν εἰς τὸ διηνεκὲς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς "

Ἡ μὲν καλὴ καὶ καρποφόρος γῆ, εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι εὐλογεῖται ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἡ δὲ σκληρὰ καὶ ἄκαρπος, δὲν εἶπεν ὅτι εἶναι καταραμένη ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι εἶναι κοντὰ εἰς κατάραν· διὰ τί; διὰ νὰ μᾶς ἀπελπίζωνται οἱ ἁμαρτωλοί· διὰ τὶ ὁποιος ἁμαρτωλὸς εἶναι σκληρὸς, καὶ ἄκαρπος, καὶ κοντὰ εἰς κατάραν, αὐτὸς ἐὰν θελήσῃ, ἠμπορεῖ διὰ τῆς μετανοίας νὰ γένῃ γῆ καρποφόρος τῶν ἀρετῶν, καὶ νὰ γένῃ μακρὰν ἀπὸ τὴν θεϊκὴν κατάραν.

„ Ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν ".

Καὶ τοῦτον τὸν λόγον εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ νὰ μᾶς ἀπελπίζωνται οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἐπειδὴ δὲν εἶπεν, ὅτι μένει ἐξάπαντος νὰ καταλῇ ἡ ἄκαρπος γῆ, ἀλλὰ ὅτι τὸ τέλος της, θέλει εἶναι εἰς καῦσιν, ἤγουν αἰσως μένει τέλος ὁ ἁμαρτωλὸς μένῃ ἁμαρτωλὸς καὶ ἄκαρπος, καὶ δὲν δείξῃ μετάνοιαν, θέλει καῇ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, ὥστε ἐὰν θέλῃ ὁ ἁμαρτωλὸς, ἠμπορεῖ νὰ μακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀκαρπίαν, καὶ νὰ ἐκριζώσῃ μὲν τὰς ἀκανθας καὶ ἁμαρτίας ἀπὸ τὴν καρδίαν του, νὰ γένῃ δὲ δόκιμος μὲ τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ λάβῃ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐλογίαν.

9. „ Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ κρείττονα, καὶ ἐχόμε-
„ να σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν ".

Ἀφ' οὗ ἐκατηγόρησεν ἀρκετὰ, καὶ ἐφόβισε τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὺς ὁ θεῖος Ἀπόστολος, τοὺς γλυκαίνει πάλιν καὶ τοὺς ἰατρεύει ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ τοὺς κάμῃ τελείως ἀμελεῖς καὶ ῥαθύμους· διὰ τὶ ὁποιος ἐπιπλήττει μόνον τὸν νωθρὸν, καὶ ἀμελῆ ἄνθρωπον, καὶ μαζὶ μὲ τὴν ἐπίπληξιν δὲν τὸν παρηγορεῖ, κάμνει αὐτὸν πλέον νωθρότερον, καὶ ἀμελέστερον. Λέγει λοιπὸν εἰς αὐτούς· ὅτι αὐτὰ σᾶς τὰ λέγω, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, ὄχι πῶς σᾶς κατηγορῶ, καὶ σᾶς νομίζω, ὅτι εἶσθε γεμάτοι ἀπὸ ἀκανθας καὶ ἁμαρτίας, ἀλλὰ σᾶς τὰ λέγω, διὰ τὶ φοβοῦμαι νὰ μὴ γενῆτε τοιοῦτοι. Καὶ δὲν εἶπεν, ὅτι ἐλπίζομεν διὰ λόγους τὰ καλλίτερα, ἀλλὰ πεπείσμεθα, ἤγουν βέβαιοι εἴμεθα καὶ πληροφορημένοι διὰ λόγους, ὅτι δὲν εἶσθε τοιοῦτοι ἀκανθώδεις, καθὼς γράφομεν, ἀλλὰ πολλὰ καλλίτεροι, καὶ ὅτι ἐπιμελεῖσθε διὰ τὴν σωτηρίαν σας, κἂν καὶ ἐγὼ σᾶς ἐλάλησα ἔτζι ἐπιπληκτικῶς· ἢ λέγει παῦτα ὁ Παῦλος διὰ τὴν πολιτείαν αὐτῶν, δηλαδὴ, ὅτι ἐσεῖς ἀδελφοὶ δὲν εἶσθε τοιοῦτοι ἀκανθώδεις, οὐδὲ εἶσθε κοντὰ εἰς κατάραν, οὐδὲ εἰς καῦσιν πυρὸς, ὡς εἴπομεν· ἀλλὰ ἄλλη ἀντιμισθία εἶναι ἑτοιμασμένη εἰς ἐσᾶς παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἀρετὸν βίον σας. Ἄκουε δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα (1).

10. „ Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν ".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς μὲ τὸν λόγον τοῦτον ἐπαρηγόρησεν αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος, καὶ ἐνεδυνάμωσεν εἰς τὸ νὰ ἐλπίζουν τὰ καλλίτερα, μὲ τὸ νὰ ἐνθυμίσουν αὐτοὺς τὰ πρότερα ἔργα των, καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ; διότι, τί αἰσως ὁ Θεὸς ἦναι δίκαιος, καθὼς καὶ εἶναι, βέβαια δὲν θέλει ἀλησμονήσει, λέγει, τὸ ἔργον σας, ἤγουν τὴν δυσπλαγχνίαν, καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἐδείξετε εἰς τοὺς ἀδελφούς σας, ἀλλὰ θέλει τὴν ἀντιπληρώσει μὲ μισθὸν αἰώνιον· ὥστε μὴ μικροψυχεῖτε, ἀδελφοὶ, ἀλλὰ ἐλπίζετε βεβαίως τὰ καλλίτερα, ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς δίκαιος ὢν, ἔχει νὰ σᾶς τὰ δώσῃ. Καὶ λοιπὸν ὅσα εἶπον ἐπιπληκτικῶς, δὲν τὰ εἶπον διὰ λόγους, ἐπειδὴ καὶ ἠξεύρω, ὅτι ἐσεῖς δὲν εἶσθε κατάρας ἄξιοι, ἀλλὰ εὐλογίας.

„ Καὶ

„ παραμένοντα· ὀλίγων δέεσι τὸ προσελθεῖν τῷ φωτὶ „ τῷ ἀληθινῷ, καὶ ἀποκαλύψαι, καὶ μετὰ τὴν ἀποκά- „ λυψιν τῶν κρυπτῶν, μὴ ἀπελθεῖν αἰσχυνθέντας τὰ „ πρόσωπα ". (Ἑρμηνεία εἰς τὸ „ προσέλθετε πρὸς αὐ- „ τὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ κατασ- „ χυνθῇ ". τοῦ λβ'. Ψαλμ.)

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει ὅτι διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι τοὺς κολακεύει ὁ Ἀπόστολος, καὶ ἔχει ἀληθῶς τοὺς ἐπαινεῖ, διὰ τοῦτο ἐνθυμίζει αὐτοὺς ἀκολούθως ἐκεῖνα τὰ καλὰ, ὁποῦ ἐκατόρθωσαν πρότερον, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ προθυμοτέρους περισσότερον εἰς τὰ θεῖα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ τὸ κόπον τῆς ἀγάπης, ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δια-„κονήσαντες τοῖς ἁγίοις, καὶ διακονοῦντες".

Μεγάλα ἔργα καὶ κατορθώματα μαρτυρεῖ ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα πῶς ἐπαπώρθωσαν οἱ ἐξ Ἑβραίων ἤτοι Χριστιανοί· καὶ ὄχι μόνον ἁπλῶς ἔργα, ἀλλὰ μετὰ προθυμίας γεγενημένα· διὰ ὅ,τι τὸ νὰ ὑπηρετῇ τινας ὁ ἴδιος, καὶ νὰ κοπιάζῃ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν πτωχῶν ἀδελφῶν, τοῦτο σημαίνει προθυμίαν καὶ ζέσιν ψυχῆς· ἀγάπην δὲ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν ὁποίαν ἔδειξαν ὄχι εἰς τὰς χρείαν ἔχοντας ἀδελφὰς, ἀλλὰ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Βλέπε δὲ ἐδῶ, ὦ ἀναγνῶσα, μεγαλωπρέπειαν ἐκείνων ὁπού ἐλεοῦν· διὰ τί αὐτοὶ λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι δὲν ἐλεοῦσιν ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸν ἴδιον Θεὸν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ εἶπεν· „ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν „μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε". (Ματθ. κέ. 40.) διὰ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐλεεῖ, καὶ ἐπιμελεῖται τὸν ἄδικον ἄνθρωπον, διὰ τὸν Θεὸν τοῦτον ἐπιμελεῖται, καὶ ἐλεεῖ. Ἁγίους δὲ ὀνομάζει τοὺς πιστοὺς Χριστιανούς· διότι κάθε πιστὸς, Ἅγιος εἶναι, κἂν ἦναι καὶ κοσμικός· „ἡγίασται γὰρ φησιν ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ „ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί". (α'. Κορ. ζ'. 4.) ἡ πίστις γὰρ εἶναι ὁποῦ κάμνει τὸν ἁγιασμόν· ὥστε ἂς μὴ σπεδάζωμεν νὰ ἐλεοῦμεν μόνον τοὺς ἐν ἐρήμοις δυσκόμενους πτωχοὺς Μοναχοὺς, ὡς Ἁγίους, ἀλλὰ ἂς ἐλεοῦμεν καὶ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εὑρισκομένους πτωχοὺς ἀδελφούς· διότι ἅγιοι μὲν εἶναι καὶ οἱ ἐρημῖται καὶ ἀσκηταὶ κατὰ τὴν πίστιν, καὶ κατὰ τὴν ζωήν· ἅγιοι δὲ εἶναι καὶ οἱ κοσμικοὶ κατὰ τὴν πίστιν, πολλοὶ δὲ ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ἅγιοι καὶ κατὰ τὴν ζωὴν (1). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶσα, πῶς γλυκαίνει ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανούς· ἐπειδὴ δὲν εἶπεν, ὅτι αὐτοὶ ὑπηρέτησαν μόνον τοὺς ἁγίους, καὶ ἐσάθη ἕως αὐτοῦ· ἀλλὰ ἐπρόσθεσε, καὶ ὅτι ὑπηρετοῦσιν, ἤγουν ὅτι δὲν ἔπαυσαν, ἀλλὰ καὶ τώρα ἀκόμη ὑπηρετοῦσιν αὐτούς.

11. „Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν, τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπου-„δὴν, πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους".

Ὡσὰν νὰ ἤθελεν εἰπῇ τινας· διὰ ποίαν αἰτίαν λέγεις τώρα εἰς ἡμᾶς αὐτὰ, ὦ μακάριε Παῦλε; ἐσὺ ἀνωτέρω μᾶς ἐπέπληξες τόσον, ὁποῦ μᾶς ὠνόμασες νωθρὺς, καὶ γεμάτους ἀκανθας, καὶ τώρα πῶς μᾶς ἐπαινεῖς; πρὸς ταῦτα, λέγω, ἀποκρίνεται ὁ μέγας Ἀπόστολος, καὶ λέγει· ὅτι αὐτὰ μὲν σᾶς εἶπον τώρα, διὰ τί ἐπιθυμῶ νὰ κάμνετε τοιαύτας ἀγαθοεργίας καὶ εἰς τὸ ἐρχόμενον· ἐκεῖνα δὲ σᾶς εἶπον ἀνωτέρω, ὄχι κατηγορῶντάς σας διὰ τὰ πρότερα ἔργα σας, ἐπειδὴ αὐτὰ ἦτον καλά· ἀλλὰ διὰ τὰ παρόντα καὶ ἐνεστῶτα (ἀμελήσετε γὰρ, καὶ ἐψυχρώσατε τὴν προτέραν σας προθυμίαν·) ἐπειδὴ καὶ ἐφοβήθηκα, μήπως καὶ εἰς τὸ μέλλον γενῆτε τοιοῦτοι, ὁποίους σᾶς εἶπον. Δεύτερον εἶπε δὲ, ὅτι θέλω νὰ δείχνῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον τοιαύτην ἐπιμέλειαν κάθε εἷς ἀπὸ λόγους, τὸ ὁποῖον εἶναι λόγος ἴδιος τῆς αὐθεντίας τῶν διδασκάλων, ἀλλὰ ἐπιθυμῶ, τὸ ὁποῖον εἶναι λόγος ἴδιος τῆς τῶν Πατέρων φιλοστοργίας· ἐπειδὴ δὲν θέλω, λέγει, τὸ καλὸν σας ἕως εἰς μόνα τὰ φιλὰ λόγια, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχή μου ἐπιθυμεῖ καὶ καίεται διὰ τὴν προκοπήν σας· τοιοῦτον νόημα ἔχει τὸ ἐπιθυμῶ· καὶ ὄχι ἁπλῶς διὰ ὅλους σας τοῦτο ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ καὶ χωριστὰ χωριστὰ διὰ κάθε εἷς ἀπὸ λόγους σας· ἔτζι ἐφρόντιζε διὰ ὅλους ὁ τερπνὸς Παῦλος, καὶ διὰ μικροὺς, καὶ διὰ μεγάλους, καὶ ἔτζι τὸν καθ' εἷς ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς, ἤξεύρε μὲ ἀκρίβειαν, καθὼς καὶ ὁ γνήσιος ποιμὴν, κατ' ὄνομα ἤξεύρει τὸ κάθε τὸ πρόβατον· ἤκουσε γὰρ τοῦ Παροιμιαστοῦ λέγοντος· „γνωστῶς „ἐπι-

(1) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· „μὴ „ἐὰν ἴδωμεν μοναχὸν εἰς φυλακὴν, τότε εἰσέλθωμεν· „ἐὰν δὲ κοσμικὸν, μὴ εἰσέλθωμεν· ἅγιος ἐστὶ καὶ οὗτος, „καὶ ἀδελφὸς... ἀλλ' ἐκ οἴδα πόθεν τοῦτο ἐσκευήνεκται, „καὶ πόθεν αὐτὸν κεκράτηκεν ἡ σωφθεία· ὁ γὰρ τοὺς „μοναζοντας μόνον ἐπιζητῶν, κἀκείνους μόνους δ' ποιεῖν „θέλων, καὶ ἐκείνους πάλιν περιεργαζόμενος, καὶ λέγων, „ἐὰν μὴ ἦ ἄξιος, ἐὰν μὴ ἦ δίκαιος, ἐὰν μὴ σημεῖα „ποιῇ, οὐκ ὀρέγω χεῖρα· τὸ πλέον τῆς ἐλεημοσύνης „ἐξέλιπε· καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ τῷ χρόνῳ πάλιν ἀναιρήσει, „καὶ τοιγε ἐλεημοσύνη ἐκείνη ἐστὶν, ἡ εἰς τοὺς ἁμαρτω-„λοὺς, ἡ εἰς τοὺς ὑπεύθυνος γινομένη· ἐλεημοσύνη γὰρ „τοῦτό ἐστιν, ὃ τοὺς κατορθωκότας, ἀλλὰ τοὺς πε-„πλημμεληκότας ἐλεᾶν". (Λόγ. ί. εἰς τὴν παροῦσαν)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπισήσεις παρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις". (Παρ. κζ'. 23.) διὰ τί δὲ τοῦτο ἐπιθυμῶ; διὰ νὰ σπουδάζετε, λέγει, εἰς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος, ἤγουν διὰ νὰ δείξετε τελείαν καὶ πλήρη τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας σας, καὶ διὰ νὰ μὴ ζημιωθῆτε. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς δὲν ἐπιπλήττει αὐτοὺς φανερὰ ὁ Ἀπόστολος, ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἐσεῖς ἐχάσατε τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας σας, καὶ λοιπὸν διορθωθῆτε, καὶ ἔλθετε εἰς τὴν προτέραν σας προκοπήν· ἀλλὰ ὡσὰν νὰ λέγῃ ταῦτα εἰς αὐτούς· ἐγὼ θέλω καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σπουδάζετε πάντοτε, καὶ ὁποῖοι ἤσθε πρότερον, τοιοῦτοι νὰ εἶσθε καὶ τώρα, καὶ νὰ γενῆτε καὶ εἰς τὸ μέλλον.

12. „Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε".

Καὶ τοῦτον τὸν λόγον λέγει ὁ Παῦλος πρὸς ἰατρείαν, καὶ διόρθωσιν τῶν ἐξ Ἑβραίων Χριστιανῶν· ἐπειδὴ καὶ ἐξαπλόνοι αὐτὸν εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον, καὶ λέγει· διὰ νὰ μὴ γενῆτε εἰς τὸ ἐρχόμενον νωθροὶ καὶ ἀμελεῖς, καὶ μόλον ὁποῦ εἴπον αὐτερον εἰς χρόνον ἀπερασμένον, ὅτι ἐγίνετε νωθροὶ, ὄχι ὅμως ἁπλῶς νωθροὶ, ἀλλὰ ταῖς ἀκοαῖς· διότι ἕως τὰ αὐτία των ἐσαμάτισε τὴν νωθρότητα· τώρα δὲ προσθέττει, ὅτι προνοεῖται, μήπως ἡ νωθρότης αὐτὴ φθάσῃ καὶ ἕως εἰς τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν σας· διότι καθὼς τὸ σῶμα βλάπτει ἡ ἀργία καὶ ἀκινησία, ἔτζι βλάπτει καὶ τὴν ψυχὴν ἡ τῶν καλῶν ἀργία, καὶ κάμνει παύτην ἀμελεστέραν.

„Μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως, καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς „ἐπαγγελίας".

Ἀνωτέρω μὲν ἐνθύμισεν ὁ Παῦλος τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς τὴν καλὴν καὶ τὰς ἀρετὰς, ὁποῦ ἐκατόρθωσαν πρότερον, φέροντας, ὄχι ξένα παραδείγματα τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ ἐδικά των· τώρα δὲ ἀναβιβάζει αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ παράδειγμα τῆς ἀρετῆς τοῦ Προπάτορος, καὶ Πατριάρχα αὐτῶν Ἀβραάμ· δὶ ὅτι διὰ νὰ μὴ νομίζωσιν, ὅτι κατεφρονήθησαν καὶ ἐγκατελείφθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡς ἀδικοὶ λόγου ἄξιοι, διὰ τοῦτο δείχνει εἰς αὐτοὺς, ὅτι τοῦτο μάλιστα εἶναι τῶν γενναίων καὶ μεγαλοψύχων ἀνδρῶν ἴδιον, τὸ νὰ πειράζωνται καὶ νὰ θλίβωνται, καὶ ὅτι ἔτζι ἔχει σωνήθειαν ὁ Θεὸς νὰ μεταχειρίζεται τοὺς μεγάλους καὶ πιστούς του φίλους, ἐπειδὴ ἂν ὁ Θεὸς ἔδιδεν εὐθὺς ἐκεῖνα ὁποῦ ὑποσχεθῇ εἰς τοὺς φίλους του, δὲν ἤθελε φανῇ ἡ πίστις αὐτῶν· ὅθεν διὰ τοῦτο ἀργοπορεῖ νὰ δώσῃ τὰ ὑποχεθέντα εἰς αὐτοὺς, διὰ νὰ φανῇ ἡ πίστις ἐκείνων διὰ τῆς ὑπομονῆς· δι' ὅ, τι τότε φαίνεταί τινας ὅτι πιστεύει βεβαίως εἰς τὸν ὑποχεθέντα Θεὸν, ὅταν ἀπεράσῃ μὲν καιρὸς πολὺς, αὐτὸς δὲ ἀ λαμβάνει τὰς παρὰ τοῦ Θεοῦ ὑποσχέσεις· πιστεύει ὅμως ὅτι βέβαια θέλει τὰς λάβῃ, καὶ δὲν ἀποκάμνει, οὐδὲ μικροψυχεῖ. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ἐγὼ σᾶς λέγω τὰ ἐπιπλητικὰ ταῦτα, διὰ νὰ σᾶς ἐξυπνίσω εἰς τὸ νὰ γενῆτε καὶ ἐσεῖς μιμηταὶ τῶν Προπατόρων σας, οἵτινες ἐκληρονόμησαν τὰς ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, διὰ μέσου πίστεως, καὶ μακροθυμίας. Ποῖοι δὲ εἶναι οἱ Προπάτορες ἔτι; μετὰ ταῦτα θέλει εἰπῇ ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ Κεφαλαίῳ. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς πρῶτον εἶπεν ὁ Παῦλος τὴν πίστιν, καὶ δεύτερον τὴν μακροθυμίαν, διὰ τί ἀπὸ τὴν πίστιν γεννᾶται ἡ μακροθυμία· δι' ὅτι ἐὰν δὲν πιστεύῃ τινὰς, ὅτι βεβαίως ἔχει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὰς ὑποσχέσεις του ὁ ὑποσχεθεὶς Θεὸς, δὲν μακροθυμεῖ, καὶ δὲν ὑπομένει.

13. „Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶ-
„χε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ λέγων"
14. „Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε". „(Γεν. κβ'. 16.) (1)

Ἀγκα-

(1) Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Θεοῦ, θέλουν νὰ ὀμνύουσι· διὰ τοῦτο ὁ σοφὸς Φώτιος τὴν πρόφασιν ταύτην αὐτῶν ἀνατρέπων, ἔτως ἑρμηνεύει τὸ ῥηθέν· „τί ἔν ἐστι τὸ κατ' ἐμαυτοῦ „ὤμοσα, λέγει Κύριος; ἀντὶ τοῦ ὡς ἔστιν ἄνθρωπος ἢ „τὸ ὅρκω δυνάμει βεβαιοῦσα τὸ ὑπισχνούμενον· οὕτως „ἐστὶ τῆς ἐμῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀπαράβατον· ὅρκῳ γὰρ „πολλάκις προσληλυθότος, ἢ τὸ τῆς γνώμης ἀ πάγιον, „εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀγκαλὰ κ᾽ εἶναι πολλοὶ Προπάτορες, οἱ ὁποῖοι διὰ μέσου τῆς πίστεως ἐκληρονόμησαν τὰς ἐπαγγελίας, ὁ Ἀπόστολος ὅμως, τὰς ἄλλας μὲν ἀφῆκε κατὰ τὸ παρὸν, φυλάττοντας νὰ ἀναφέρῃ αὐτὰς μετὰ ταῦτα, μόνον δὲ τὸν Ἀβραὰμ ἀναφέρει ἐδῶ, σῶα μὲν, διὰ τὸ ἀξίωμα κ᾽ μεγαλεῖον τῶ Πατριάρχε· ἔτος γὰρ εἶναι ἡ κορωνὶς τῶν Πατριαρχῶν· κ᾽ ἄλλο δὲ, διὰ τί ὁ Ἀβραὰμ περισσότερον ἀπὸ ὅλες τὰς ἄλλες ἠξιώθη διὰ τῆς πίστεως τὰς τῶ Θεῶ ἐπαγγελίας· καὶ διὰ τῶ παραδείγματος τούτου δείχνει εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, ὅτι δεῦ πρέπει νὰ μικροψυχῶν, ἀλλὰ νὰ προσμένῃ τὸν Θεὸν, ὁ ὁποῖος ἔχει σωπῆσαν νὰ μὴ δίδῃ ὀγλίγωρα ἐκεῖνα ὁπῶ ὑπόσχεται, ἀλλὰ μὲ πολυκαιρίαν. Πότε δὲ ὤμοσεν εἰς τὸν ἑαυτόν τε ὁ Θεός; ὅταν εἶπε πρὸς τὸν Ἀβραὰμ, ἀφ᾽ ὦ αὐτὸς ἔκαμεν ὑπακολῶ, κ᾽ ἠθέλησε νὰ θυσιάσῃ τὸν Υἱόν τε· „ Κατ᾽ ἐμαυτῶ ὤμοσα λέγει Κύριος". (Γεν. κβ'. 6.) Ἴσως δὲ ἤθελεν εἰπῇ τινας, ὅτι κ᾽ αὐτὸ τὸ „ ἢ μὴν " εἶναι ὅρκος τῶ Θεῶ, τὸν ὁποῖον κάμνει εἰς τὸν ἑαυτόν τε· ἐπειδὴ τὸ, ἢ μὴν, θέλει νὰ εἰπῇ, ὄντως μὴν, τὸ ὁποῖον δεῦ εἶναι ἄλλο, παρὰ ἐπίρρημα βεβαιωτικὸν τῆς ἀληθείας· ἀλήθεια δὲ, ποῖος ἄλλος εἶναι, εἰ μὴ ὁ Θεός; ἔτζι σωπειθίζει νὰ λέγῃ κ᾽ ὁ Κύριος ἐν τῇ νέᾳ Διαθήκῃ εἰς πάμπολλα μέρη· „ ἀμὴν ἀμὴν „ λέγω ὑμῖν". (Ἰωαν. ε'. 19. ϛ'. 26. η'. 34. ι'. 1. ιβ'. 24. ιγ'. 16. ιδ'. 12. ιϛ'. 20.) καὶ μὲ τὸν λόγον τοῦτον, τὸν αὐτὸν ὅρκον ὁμνύει, ὅπου ὤμοσε κ᾽ ὁ Πατὴρ ἐν τῇ παλαιᾷ· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ ἄλλον μεγαλίτερόν τε διὰ νὰ ὀμόσῃ εἰς αὐτὸν, ὀμνύει εἰς τὸν ἑαυτόν τε· ἀγκαλὰ κ᾽ λέγουσί τινες (1) ὅτι κ᾽ ἐκεῖνος ὁπῶ ὡμίλησε τότε εἰς τὸν Ἀβραὰμ ἦτον ὁ Υἱός· λέγει γὰρ ἡ Γραφὴ, ὅτι εἶπε πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ὁ „Ἀγγελος· Ἄγγελος δὲ, δεῦ ἤθελεν ὀνομασθῆ ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ ὁ Υἱὸς, ὅς τις κατὰ τὸν Ἡσαΐαν εἶναι τῆς μεγάλης βουλῆς „Ἄγγελος". (Ἡσ. θ'. 6.) (2)

15. „ Καὶ

„ εἰς ἐπιορκίαν τὸν ὅρκον διέλυσεν, ἢ τὸ ῥέον τῆς ὕλης, „ κ᾽ ὧν ἐπιγείων πραγμάτων τὸ ἄσπαστον, καὶ τῆς γνώ„ μης ἐρῤῥωμένης, ὧν ὁμωμοσμένων τὸ πέρας διέκοψεν· „ ἐπὶ δὲ τῆς φιλῆς ὑποσχέσεως τῶ Θεοῦ, οὐδὲν ἐστι „ πιθανὸν, οὐδὲ ἐννοεῖν, μήτι γε κ᾽ πίστει λαβεῖν· διὸ „ κ᾽ μηδένα παραλαμβάνων ὅρκον ὁ Θεὸς, ἐπεὶ πανταῖς ὅρκου τὸ θεῖον ἐπάγγελμα δωματώτερον· ἐπάγειν „ εἴωθε τὸ κατ᾽ ἐμαυτῶ ὤμοσα· μᾶλλον δὲ κ᾽ προπάστης τῶν ἰδίων ὑποσχέσεων ἅτε σχυθρωπότατος κ᾽ ποιότης, ἅτε κ᾽ χαρᾶς κ᾽ θυμηδίας παρεκτικῶν. Μάτην „ ἄρα οἱ τοῖς ὅρκοις ἐναστελγαίνοντες, ἐπὶ τὸ προκείμενον χῆμα τῶ λόγε καταφθύγουσιν· ἐδαμῶ γὰρ ὅτε „ τοῖς ὅρκοις, ὅτε τοῖς ὁρκιστικοῖς ἐπιῤῥήμασι τὸ θεῖον „ ὤφθη χρησάμενον". (Ἀμφιλοχ. ζητήμ. ρμέ.)

(1) Ὅ, τε μέγας Βασίλειος δηδαδὴ, ὅστις λέγει, ὅτι ὁ ὀφθεὶς ἐν τῇ βάτῳ τῷ Μωϋσῇ, κ᾽ τῷ Ἰακὼβ (πρόσθες δὲ κ᾽ τῷ Ἀβραὰμ) ἦτον ὁ Υἱὸς τῶ Θεοῦ, ἐπειδὴ κ᾽ „Ἄγγελος γράφεται ὅτι ἐφάνη εἰς αὐτὰς, καὶ Θεός· „ Παντὶ ἦν δῆλον, ὅτι ἐνθα καὶ Ἄγγελος, καὶ „ Θεὸς ὁ αὐτὸς προσηγορεύεται, ὁ μονογενὴς ἐστι δηλούμενος, καὶ ἐμφανίζων ἑαυτὸν κατὰ γενεὰν τοῖς ἀν„ θρώποις, κ᾽ τὸ θέλημα τῶ Πατρὸς τοῖς Ἁγίοις ἑαυ„ τῶ διαγγέλλων". (Λόγ. β'. κατ' Εὐνομίν) Καὶ ὁ Σευῆρος δὲ τὰυτα τὸ ἴδιον λέγει· (σελ. 576. κ᾽ 578. εἰς τὸν ά. Τόμ. τῆς σειρᾶς τῆς Ὀκταετύχ.) ὅθεν κ᾽ ἡ Ἐκκλησία φάσκει, ἐν μὲν τῇ ε'. ᾠδῇ τῶ β'. ἤχε τῶν Τεραδικῶν Κανόνων· „ τῷ Μωϋσῇ, ἐν τῇ βάτῳ ὡς „ ὤφθης πυρὸς ἐν ἴδει, Ἄγγελος ἐκλήθης Πατρὸς ὁ „ Λόγος". ἐν δὲ τῇ α'. ᾠδῇ τῶ βαρέος ἦχε· „ ὤφ„ θης ἐπὶ τῆς βάτε, τῷ Μωϋσῇ Θεῶ Λόγε, ὡς πῦρ „ καθαρτήριον".

Ὁ δὲ θεῖος Αὐγυστῖνος συλλογίζεται περὶ τοῦ κβ'. τότε Κεφαλαίε τῆς Γενέσεως, τὸ ὁποῖον ἀναφέρ περὶ τῶ Ἀβραὰμ, κ᾽ λέγει ἔτζι· εἰς τὸ ἀρχεῖο τοῦ κεφαλαίε τούτε γράφεται, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπείρασεν, ἤτοι ἐδοκίμασε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἐπρόσταξε νὰ ὑπάγῃ νὰ θυσιάσῃ τὸν Υἱόν του· ἔπειτα λέγει ἡ Γραφὴ, ὅτι ἐκάλεσεν αὐτὸν Ἄγγελος Κυρίε ἐκ τῶ οὐρανῶ κ᾽ εἶπε· „ μὴ ἐπιβάλῃς τὸ χεῖρά σε ἐπὶ τὸ παι„ δάριον". τί εἶναι τὸ νόημα τούτου; ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε νὰ φονεύσῃ ὁ Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Ἄγγελος Θεοῦ τὸ ἐμπόδισε; κ᾽ πῶς ὁ Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν εἰς τὸν Ἄγγελον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπρόσταξε νὰ μὴ θανατώσῃ τὸν Υἱόν τε, κ᾽ ἐναντιώθη εἰς τὸν Θεὸν ὁπῶ τὸν ἐπρόσταξε νὰ τὸν θανατώσῃ; τοῦτο εἶναι γελοῖον κ᾽ ἄτοπον. Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἐλάλησε κ᾽ εἰς τὰς δύω καιρὰς κ᾽ πρῶτον κ᾽ ὕστερον, ἐλάλησεν ὅμως μὲ τὸ μέσον ἑνὸς Ἀγγέλε, ὅς τις ἦτον λειτουργὸς αὐτῶ· κ᾽ ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἄγγελοι μερικαῖς φορᾶς λαλῶν, ὡσὰν νὰ ἦτον αὐτὸς Κύριος, εἶναι, διὰ τί αὐτοὶ λαλοῦσιν, ὄχι ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, κ᾽ προσώπῳ, ἀλλὰ ἐν τῷ ὀνόματι κ᾽ προσώπῳ τοῦ Κυρίε, ὁπῶ τοὺς πέμπει· ὃν τρόπον κ᾽ ὅταν ἕνας δημόσιος κήρυξ ἐν μιᾷ αὐλῇ φοφέρῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κριτῶ, ἢ τῶ Βασιλέως, κ᾽ δεῦ σημαίνεται εἰς τὰς δημοσίας πράξεις κ᾽ κώδικας, ὅτι ὁ κήρυξ ἔκαμε τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην, ἀλλὰ πῶς τὴν ἔκαμεν ὁ Κριτὴς, ἢ ὁ Βασιλεὺς, τῶ ὁποίε ἐν τῷ ὀνόματι κ᾽ προσώπῳ κ᾽ τῇ αὐθεντίᾳ, ἐκήρυξεν αὐτὴν ὁ κήρυξ. (Ὅρα σελ. 88. τοῦ Συνταγματος τῆς θεολογικῆς παιδιᾶς Ἰωάννου τοῦ Λιτίνου, ὅπου θέλει ἐκεῖνος ὅτι ὁ Κύριος κ᾽ Θεὸς εἰς κανένα κ᾽ οὐδέποτε ἐλάλησεν, ἢ ἐφάνη καθ᾽ αὑτὸν, ἀλλὰ πάντοτε δι᾽ ἐπιτρόπε Ἀγγέλε, ἢ πρέσβεως, ὅς τις παίσησεν ἐκεῖνον, κ᾽ διὰ τοῦτο ἐλάλησεν ἐν ὀνόματι ἐκεῖνε κ᾽ αὐθεντίᾳ.) Ὅρα κ᾽ τὴν ὑποσημείωσιν τῆς „ Καὶ φωνῇ ῥημάτων". (Ἑβρ. ιβ'. 19.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος ἅτε σωτόμως καὶ σαφῶς ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν· „ ἔδειξε, λέγει, ὁ Παῦλος τοῦ „ παγγαλαμεύε τὴν ἀλήθειαν· Θεὸς γὰρ φησιν ὢν, „ οὐδὲν ὑπερκείμενον ἔχων, κ᾽ μάρτυς ὁ ὅρκος· καθ᾽ „ ἑαυτὸν γὰρ ὀμόσκεν· ἀλλ᾽ ὅμως καὶ ὑποσχόμενος, „ κ᾽ μεθ᾽ ὅρκον τοῦτο ποιησάμενος, οὐκ εὐθὺς τὰς ἐ„ παγγελίας ἐπλήρωσεν, ἀλλ᾽ ἐδείκθη χαρτερίας ὁ Πα„ τριάρχης πολὺς, κ᾽, πλείσε χρόνου διαπλυθέντος, „ ὕστερον εἶδε τὴν τῆς ἐπαγγελίας ἀλήθειαν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

15. „Καὶ ὅτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας".

Διὰ τὶ κοντὰ μὲν εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ὅλοι οἱ Προπάτορες δὲν ἔλαβον τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ εἶδον αὐτὰς ἀπὸ μακρὰν, καὶ τὰς ἐχαιρέτισαν, τώρα δὲ ἐδῶ λέγει, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας; Εἰς λύσιν τῆς ἀπορείας ταύτης ἀποκρινόμεθα, ὅτι δὲν λέγει ὁ Παῦλος διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀλλὰ διὰ ἄλλα μὲν, λέγει ἐδῶ, διὰ ἄλλα δὲ, ἐκεῖ· ἐδῶ μὲν γὰρ λέγει, διὰ τὰ ἐπαγγελμένα ἀγαθὰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ, τὰ ὁποῖα ἐπέτυχεν ὁ Ἀβραὰμ ὕστερον ἀπὸ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ἡλικίας τε, καθὼς ἦτον τὸ νὰ γεννήσῃ τέκνα, καὶ τὸ νὰ τραφῇ ἐν γήρᾳ καλῷ, καὶ ἄλλα· ἐκεῖ δὲ λέγει, διὰ τὰ ἐραϊα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἀπόμη δὲν ἐπέτυχε· πλὴν καὶ τὰ δύω, καὶ τὸ νὰ ἐπιτύχῃ δηλαδὴ ὁ Ἀβραὰμ τὰς ἐπαγγελίας, καὶ τὸ νὰ μὴ τὰς ἐπιτύχῃ, διὰ παρηγορίαν τῶν ὀλιγοψύχων Χεισιανῶν τὸ γράφει ὁ Παῦλος· τὸ σῶα μὲν, διὰ νὰ παρηγορώμεθα καὶ ἡμεῖς, ὅτι θέλομεν ἐπιτύχομεν τὰς ἐπαγγελίας, ἐὰν μακροθυμήσωμεν, καὶ ὑπομείνωμεν· τὸ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι αὖ ὁ Ἀβραὰμ ἐκεῖνος ἀπόμη δὲν ἔτυχε τὰς ἐπαγγελίας, καὶ μόλον ὁπὸ ἀπέθανε πρὸ τοσέτων χρόνων, πῶς ἡμεῖς δὲν εἴμεθα αὐτοὶ ὁπὸ λυπώμεθα καὶ ἀδημονῶμεν, ὅτι ἀπόμη δὲν λαμβάνομεν τὰς θείας ἐπαγγελίας; Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Ἀβραὰμ μὲ τὸ νὰ μακροθυμήσῃ, ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας, διὰ νὰ δείξῃ πόσον μεγάλη εἶναι ἡ δυνάμις τῆς μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς, καὶ πρὸς τέτοις διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὄχι μόνον ἡ ἐπαγγελία τὸ Θεὸ τὸ παῦ ἐκατόρθωσεν, ἀλλὰ καὶ ἡ μακροθυμία, καὶ ὑπομονὴ τὸ Ἀβραάμ. Μὲ τὸν λόγον δὲ τέτον φοβίζει ὁ ἀρνοβάμων τὸς ἐξ Ἑβραίων Χεισιανὸς· διὰ τὶ τὸς δίδει νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι καθὼς ἡ μακροθυμία, καὶ ὑπομονὴ ἐπιτυγχάνει τῆς ἐπαγγελίας· ἔτζι ἐκ τὸ ἐναντίε ἡ ὀλιγοψυχία καὶ ἀυπομονησία γίνεται αἰτία νὰ ὑστερηθῶν τὰς ἐπαγγελίας, καθὼς τέτο συμβὰν εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ ὀλιγοψυχήσεν καὶ νὰ μὴ ὑπομείνεν, δὲν ἔτυχον παντελῶς τὴν ἐπαγγελίαν τὸ Θεὸ, ὅτι τὴν κληρονομίαν τῆς Ἱερσαλὴμ, ἀλλὰ ὅλοι ἀπέθανον ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῆ τινας, καὶ πῶς οἱ Ἅγιοι καὶ Δίκαιοι τὸ παλαιὸ νόμε, καὶ μ' ὅλον ὁπὸ ἐμακροθύμησαν, καὶ ὑπέμειναν, δὲν ἔτυχον τὰς ἐπαγγελίας, καθὼς εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης λέγει ὁ Ἀπόστολος; Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι αὖ καὶ δὲν τὰς ἔτυχον ἀπόμη, ὅμως θέλων τὰς ἐπιτύχειν μετὰ τὴν ἀνάστασιν· οἱ δὲ γογγυσαὶ καὶ ὀλιγόψυχοι ἐκεῖνοι Ἰσραηλῖται, ὅτε πότε τὰς ἔτυχον, ἀλλ' ὅτε εἰς τὸ μέλλον θέλουν τὰς ἐπιτύχειν.

16. „Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τὸ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐ-
„τοῖς αὐτιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος".

Οἱ ἄνθρωποι, λέγει, συνειθίζουν νὰ ὀμνύουν εἰς τὸ μεγαλίτερον πρᾶγμα ὁπὸ ἔχουν, καὶ ὁ ὅρκος ὅταν γένῃ ἀπὸ αὐτὸς, διαλύει κάθε αὐτιλογίαν, βεβαιόνει τὸ ὑπόθεσιν διὰ τὴν ὁποίαν γίνεται, καὶ πλέον δὲν μένει καμμία ἀμφιβολία· διότι λέγονται μὲν πολλὰ πρότερον, καὶ αὐτιλέγονται ἀπὸ τὰ δύω μέρη, ἤγουν ἀπὸ τὸν διαβάλλοντα, καὶ ἀπὸ τὸν διαβαλλόμενον, ἔπειτα εἰς ὅλον τὸ ὕστερον, ὅταν γένῃ ὅρκος ἀπὸ σῶα ἐξ αὐτῶν, βεβαιόνεται ὁ ἄλλος, καὶ λύονται ὅλα τὰ ἀμφίβολα.

17. „Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις
„τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευ-
„σεν ὅρκῳ".

Ἤτοι διὰ τέτο (τέτο γὰρ δηλοῖ τὸ, ἐν ᾧ) ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸς ἀνθρώπους ὁ ὅρκος προξενεῖ κάθε ἐμπισοσύνην καὶ βεβαιότητα, ὀμνύει καὶ ὁ Θεός· ἢ τὸ, ἐν ᾧ, εἶναι αὐτὶ τέ, ἐν τῷ ὁμόσαι, λέγει, ὁ Θεὸς καθ' ἑαυτὸ, ἔδειξε μὲ περίσσειαν καὶ ὑπερβολὴν, ὅτι βεβαίως καὶ ἀμεταθέτως θέλει κάμῃ ἐκεῖνα ὁπὸ ὑπεσχέθη· διότι ἔπρεπε μὲν ὁ Θεὸς νὰ πισεύεται ἀπὸ τὸς ἀνθρώπους καὶ χωρὶς ὅρκον, ἐπειδὴ εἶναι ἀληθὴς, καὶ νὰ ψεύσθῃ δὲν δύναται· διὰ τὴν ἀσθένειαν ὅμως τὴν ἐδικήν μας συγκαταβαίνει, καὶ δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐδικὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλώ τε ἀξίαν, καὶ εἰς τλὼ θεϊκλώ τε μεγαλοπρέπειαν, ἀλλὰ διὰ νὰ καταπείσῃ καὶ νὰ πληροφορήσῃ ἡμᾶς τὲς ἀνθρώπες, ὑποφέρει καὶ σέργει νὰ κάμῃ ὅρκες, καὶ τὰ λέγῃ ἀνάξια τῆς θείας τε μεγαλειότητος. Ἡμεῖς λοιπὸν εἴμεθα, λέγει, οἱ πιστοὶ κληρονόμοι τῆς ἐπαγγελίας τὲ Θεὲ, τῆς δοθείσης εἰς τὸν Ἀβραὰμ, οἵτινες ἐυλογήθημεν ἐν τῷ σπέρματι τοῦ Ἀβραὰμ, τὸ ὁποῖον σπέρμα εἶναι ὁ Χρισός. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι ἐμεσίτδυσε, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ τότε ὁ Υἱὸς ἔγινε μεσίτης Θεὲ καὶ ἀνθρώπων· ἐπειδὴ διὰ μέσε τὲ Υἱὲ, ὡς λόγε, ὤμυσεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ ὑπέσχετο εἰς τὸν Ἀβραάμ.

18. „Ἵνα διὰ δύω πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύ-
„σασθαι Θεὸν“

„Διὰ δύω πραγμάτων“ ποῖα καὶ ποῖα; οὐδὲν μὲν, τῆνα εἰπῇ ἁπλῶς ὁ Θεὸς καὶ νὰ ὑποσχεθῇ· καὶ ἄλλε δὲ, τὲ νὰ προσθέσῃ καὶ ὅρκον εἰς τλὼ ὑπόσχεσίν τε· διότι ἐπειδὴ κοντὰ εἰς τὲς ἀνθρώπες τῦτο φαίνεται πλέον πιςότερον καὶ βεβαιότερον, ὁ ὅρκος δηλαδὴ, διὰ τῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐπρόσθεσε τῦτον· τὸ δὲ „ἐν οἷς“ εἶναι αὐτὶ τῦ, ἐξ ὧν, ἤγεν ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύω αὐτὰ πράγματα δείχνεται πιςοπάτ ἡ ὑπόσχεσις τὲ Θεὲ, καὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ εἰπῇ ψεύματα ὁ Θεός. Καθὼς λοιπὸν λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι ὤμοσεν ὁ Θεὸς, συγκαταβαίνωντας διὰ τλὼ ἐδικλώμας ἀσθένειαν (καὶ μᾶλλον ὁπῦ εἶναι ἀνάξιον Θεὲ τὸ νὰ ὀμόσῃ) ἔτζι εἶπεν αὐωτέρω καὶ τὸ „ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τλὼ ὑπακολώ“· ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄνθρωποι τῦτο νομίζυσι πῶς εἶναι ἀξιοπιςότερον, τὸ νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὸ πρᾶγμα μὲ τλὼ πεῖραν καὶ δοκιμλώ.

„Ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν, οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προ-
„κειμένης ἐλπίδος“.

Ἤτοι διὰ τῦτο ὑπεσχέθη, καὶ διὰ τῦτο ὤμοσεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραὰμ, διὰ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ κληρονόμοι τῆς πίσεως καὶ ἐπαγγελίας τὲ Ἀβραὰμ, παρακίνησιν καὶ παρηγορίαν μεγάλην· ἐπειδὴ περισσότερον ἔκαμε τὸν ὅρκον ὁ Θεὸς διὰ λόγε μας, ἤγεν διὰ πληροφορίαν ἐδικλώμας, ὁπῦ καταφύγαμεν καὶ ἐπισεύσαμεν εἰς αὐτὸν, παρὰ ὁπῦ τὸν ἔκαμε διὰ τὸν Ἀβραάμ. Εἰς τί πρᾶγμα δὲ ἔχομεν ἡμεῖς τλὼ παρακίνησιν καὶ παρηγορίαν ταύτλω; εἰς τὸ νὰ κρατήσωμεν, λέγει, τλὼ προκειμένλω ἐλπίδα, ἤγεν ἵνα ἀπὸ ἐκείνας τὰς γνήνας ἐπαγγελίας, ὁπῦ ἐδόθησαν τότε εἰς τὸν Ἀβραὰμ, πληροφορηθῶμεν ἡμεῖς διὰ τὰς ἀρανίας, καὶ ἵνα μὴ δισάζωμεν περὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ὁπῦ ἐλπίζομεν νὰ ἀπολαύσωμεν· ἀλλὰ κρατῦντες βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς τλὼ ἐλπίδα μας, μὴ ἀπισῶμεν, ἐπειδὴ δὲν βλέπομεν πληρεμένλω τλὼ ἐλπίδα ταύτλω, καὶ τὰς τῆ Θεὲ ὑποσχέσεις· „ἐλπὶς δὲ βλεπομένη κατὰ
„τὸν αὐτὸν Ἀπόσολον, ἐκ ἔσιν ἐλπίς“· (Ρωμ. ἡ. 24.) διότι ἡ μεθ' ὅρκε ἐπαγγελία, καὶ ὑπόχεσις, ὁπῦ ἐδόθη πρὸς τὸν Ἀβραὰμ, αὐτὴ ἐδόθη καὶ πρὸς ἡμᾶς τὲς Χρισιανὲς, ὁπῦ ἐπισεύσαμεν εἰς τὸν Χρισὸν, ὅς τις εἶναι σπέρμα τῆ Ἀβραὰμ, καθὼς εἴρηται αὐωτέρω.

19. „Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν“

Ταύτλω, λέγει, τλὼ ἐλπίδα περὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ ὡς ἄγκυραν βεβαίαν, καὶ σερεάν· διότι καθὼς ἡ ἄγκυρα βασάζει σερεὰ τὰ καΐκια εἰς τὸν καιρὸν τῆς φερτύνας, ἔτζι καὶ ἡ βεβαία ἐλπὶς κάμνει σερεὲς καὶ ὑπομονητικὲς ἐκείνες τὲς Χρισιανὲς, ὁπῦ σαλεύονται ἀπὸ τὲς πειρασμές. Δὲν εἶπε δὲ ὁ Ἀπόσολος ἁπλῶς ἄγκυραν, ἀλλὰ ἄγκυραν ἀσφαλῆ, καὶ βεβαίαν· διὰ τί εἶναι καὶ ἄγκυρα, ὁπῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ βασάσῃ τὸ καΐκι ἀσάλδυτον καὶ ἀκίνδυνον, ἢ ὅταν αὐτὴ ἦναι σάπια, ἢ ὅταν ἦναι λέπτη, καὶ ἐλαφρά. Πρεπόντως δὲ καὶ σοφῶς ὁ Θεῖος Ἀπόσολος, δὲν ἔφερεν ἐδῶ παράδειγμα τὸ θεμέλιον, ἀλλὰ τλὼ ἄγκυραν· διὰ τί, τὸ μὲν θεμέλιον, φέρεται εἰς παράδειγμα τῶν πολλὰ σερεῶν, καὶ φιλοσόφων, ἤτοι τῶν ὑπομονητικῶν ἀνθρώπων· ἡ δὲ ἄγκυρα, φέρεται εἰς παράδειγμα τῶν σαλδομένων, καὶ ἐκείνων ὁπῦ ἔχεν φερτῦναν καὶ ζάλλω, ὁποῖοι ἦτον καὶ οἱ ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντες, οἵτινες ἐπαράττοντο ἀπὸ τὲς πειρασμές (1).

„Καὶ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος φέρει καὶ ἄλλην ὁμοίωσιν τῆς ἀγκυρας μὲ τλὼ ἐλπίδα· ὅτι καθὼς ἡ ἄγκυρα κε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Καὶ εἰσερχομείλω εἰς τὸ ἐσώτερον τῦ καταπετάσματος"

Εἶπεν αἰωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι προσμείνατε, ἀδελφοὶ, καὶ βέβαια θέλετε ἀπολαύσετε τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθά· πῶρα δὲ πληροφορῶν αὐτὺς τελειότερον, λέγει, ὅτι τὰ μέλλοντα ταῦτα ἀγαθὰ ἀπὸ πῶρα ἤδη τὰ ἔχομεν, καὶ τὰ ἀπολαμβαύομεν μὲ τὴν ἐλπίδα· διὰ τὶ ἡ ἐλπίς μας, ἐμβαίνυσα μέσα εἰς τὸν οὐρανὸν (τῦτον γὰρ ὀνομάζει καταπέτασμα) μᾶς ἔκαμε νὰ εὑρισκώμεθα μέσα εἰς τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ὁπῦ μᾶς ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς, κἂν καὶ ἀκόμη εὑρισκώμεθα ἐδῶ κάτω εἰς τὴν γῆν, κἂν καὶ ἀκόμη μὲ τὸ ἔργον δὲν τὰ ἀπολαύσαμεν· ἐπειδὴ τὸν οὐρανὸν, καὶ τὰ ἐν οὐρανοῖς ἀγαθὰ ὑπεσχέθη νὰ μᾶς δώσῃ ὁ Κύριος εἰς τὺς ἐν Εὐαγγελίοις μακαρισμὺς, ὁπῦ ὡξεφώνησε· (Ματθ. ε'.) τόσην μεγάλην δυνάμιν ἔχει ἡ ἐλπὶς, ὥστε τὺς ἐπιγείυς, τὺς κάμνει οὐρανίυς· καθὼς δὲ εἰς τὴν παλαιὰν Σκηνὴν τῦ Μωϋσέως, τὸ ὑφαντὸν καταπέτασμα ἦτον, ὁπῦ ἐχώριζε τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἀπὸ τὴν ἄλλην Σκηνήν· ἔτζι καὶ ὁ οὐρανὸς εἶναι ὡσὰν καταπέτασμα, τὸ ὁποῖον διαχωρίζει τὰ κάτω καὶ γήϊνα, ἀπὸ τὰ θειότερα καὶ ὑπερκόσμια.

20. „Ὅπυ πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησῦς"

Ἀφ' ὧν εἶπεν αἰωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος ὅτι ἡ ἐλπίς μας ἐμβαίνει μέσα εἰς τὸν οὐρανὸν, βεβαιοῖ πῶρα τῦτο ἐδῶ, καὶ πιςόει διὰ μέσυ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἤγυν ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τῦ καταπετάσματος, ἤγυν τῦ οὐρανῦ· καὶ ὄχι ἁπλῶς ἐμβῆκεν, ἀλλὰ πρόδρομος ἐμβῆκεν, ἤτοι αὐτὸς πρῶτος ἄνοιξε τὸν δρόμον καὶ ἐμβῆκεν εἰς αὐτὸ, ἵνα καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί τε ἐμβῦμεν κατόπιν ἀπὸ αὐτόν· διότι ὁ πρόδρομος, τινῶν ὁπῦ τὸν ἀκολυθῦν εἶναι πρόδρομος, καὶ ἡ διαφορὰ ὁπῦ εἶναι ἀναμεταξὺ εἰς τὸν πρόδρομον, καὶ εἰς τὺς ἀκολύθυς τε, δὲν εἶναι τόσον πολλὴ, καθὼς δὲν ἦτον τόση πολλὴ καὶ ἡ διαφορὰ τῦ Ἰωάννε, καὶ τῦ Χριςῦ, κατὰ τῦτο δηλαδὴ, καθ' ὃ, ὁ μὲν Ἰωάννης, ἦτον πρόδρομος, ὁ δὲ Χριστὸς ἦτον ἀκόλυθος τῦ προδρόμυ. Μὴ λοιπὸν ἀδημονεῖτε καὶ ἐσεῖς ἀδελφοί μυ, διὰ τὶ ὀγλίγωρα θέλετε ἐμβῆτε ἐκεῖ, ὅπυ εἶναι καὶ ὁ πρόδρομος ἡμῶν Χριστός. Δὲν ἠρκέσθη δὲ ὁ Ἀπόστολος νὰ εἰπῇ μόνον πρόδρομος, ἀλλὰ ἐπρόσθεσε καὶ τὸ „ὑπὲρ ἡ„μῶν" εἰς περισσοτέραν πίςωσιν, ὡσὰν νὰ λέγῃ τῦτο· ὁ Χριστὸς δὲν ἐχρειάζετο νὰ ἔμβῃ μέσα εἰς τὸ ἐσώτερον τῦ οὐρανῦ· πῶς γὰρ τῦτο ἐχρειάζετο αὐτὸς ὁπῦ εἶναι Θεὸς, καὶ εὑρίσκεται παντοχῦ; ἀλλὰ καθὼς ἐφόρεσε σάρκα διὰ λόγυ μας, ἔτζι καὶ διὰ λόγυ μας ἐμβῆκεν εἰς τὸ ἐσώτερον τῦ οὐρανῦ, διὰ νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμον εἰς ἡμᾶς· ὥστε ἀναγκαίως ἔχομεν νὰ ἔμβωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτό. Διὰ τῦτο καὶ ὁ Κύριος ἔλεγεν „ἐν τῇ οἰκίᾳ τῦ Πατρός „μυ μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μήγε, εἶπον ἂν ὑμῖν, πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν, „καὶ ἐὰν πορευθῶ, καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς „ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπυ εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε"· (Ἰωάν. ιδ'. 2.) ἢ τὸ „ὑπὲρ ἡμῶν" νοεῖται αὐτὶ τῦ, διὰ τῦτο ἐμβῆκε πρόδρομος ὁ Χριστὸς εἰς τὸν οὐρανὸν, διὰ νὰ συντυγχαύῃ καὶ νὰ μεσιτεύῃ διὰ λόγυ μας πρὸς τὸν Πατέρα, καθὼς καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς ἔμβαινε μίαν φορὰν τὸν χρόνον εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, διὰ νὰ ἐξιλάσῃ τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τῦ λαῦ.

„Κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ, Ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα".

Καὶ ἔτος ὁ λόγος εἶναι μεγαλωτάτη παρηγορία εἰς τὺς Χριστιανύς, δηλαδὴ τὸ νὰ ἤναι ὁ ἐδικός μας Ἀρχιερεὺς Χριστὸς ἄνω, καὶ ὄχι κάτω· καὶ τὸ νὰ ἤναι πολὺ καλλίτερος ἀπὸ τὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰυδαίων, κατὰ διαφόρυς τρόπυς. α'. κατὰ τὴν τάξιν, ἐπειδὴ, ὄχι κατὰ τὴν τάξιν τῶν Ἀρχιερέων ἐκείνων ἦτον Ἀρχιερεὺς, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. β'. κατὰ τὸν διάφορον τόπον· διὰ τὶ δὲν εἶναι Ἀρχιερεὺς ἐν τῇ κάτω χειροποιήτῳ σκηνῇ, ἀλλὰ ἐν τῷ ἄνω ἀχειροποιήτῳ οὐρανῷ. γ'. κατὰ τὴν διαθήκην· διὰ τὶ ὁ Χριστὸς ἦτον Ἀρχιερεὺς με-

---

κρυμμένη ὅσα μέσα εἰς τὸν πάτον τῆς θαλάσσης, δὲν ἀφίνει νὰ σαλεύωνται τὰ καΐκια· ἔτζι καὶ ἡ περὶ τῶν μελλόντων ἐλπὶς, κεκρυμμένη ὅσα μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μας, δὲν ἀφίνει νὰ παράτωνται αἱ ψυχαί μας ἀπὸ τοὺς πειρασμούς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεγαλιτέρας, καὶ τελειοτέρας διαθήκης ἀπὸ τὴν Παλαιάν, ἤτοι τῆς Νέας. δ'. κατὰ τὸ μόνιμον τὸ χρόνου, καθ' ὅ,τι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Ἀρχιερεὺς πρόσκαιρος, ἀλλὰ αἰώνιος (1). ε'. καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον, καθ' ὅ,τι ὁ Χριστὸς εἶναι Υἱὸς Θεοῦ, καὶ ὄχι φιλος ἄνθρωπος, καθὼς ἦτον οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, ὥστε διὰ ταῦτα πάντα τὰ πλεονεκτήματα ὁπὸ ἔχει ὁ ἐδικός μάς Ἀρχιερεὺς Χριστὸς, πρέπει νὰ χαίρετε ἀδελφοὶ, καὶ ὄχι νὰ λυπῆσθε. Ἤξιδρε ὅρως, ὦ ἀναγιῶσα, ὅτι καθὼς ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁπὸ ἐφόρεσεν ἔγινεν Ἀρχιερεὺς, ἔτζι καὶ αὐτὰ ὅλα ὁπὸ εἴπομεν τὰ παρεπόμενα τῇ τῦ Χριστῦ Ἀρχιερωσυνῇ, διὰ τὴν αὐτὴν ἀνθρωπότητα τῦ Χριστῦ λέγονται, καὶ ὄχι διὰ τὴν Θεότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

1. „ Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ Βασιλεὺς Σαλὴμ, Ἱερεὺς τῦ Θεοῦ „ τῦ Ὑψίστου (2)· ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς „ κοπῆς τῶν Βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν ".
2. „ Ὦ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ ". (Γεν. ιδ'. 18.)

Σκοπὸν ἔχει ὁ Ἀπόστολος νὰ ἀποδείξῃ μὲ τὰ λόγια ταῦτα, τὴν ἐλάττωσιν ὁπὸ ἔχει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἀπὸ τὴν Νέαν, καὶ ἐκ τὰ ἐναντίου τὴν ὑπεροχὴν ὁπὸ ἔχει ἡ Νέα ἀπὸ τὴν Παλαιάν· καὶ τῦτο ἔδειξε μὲν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης, ὅταν εἶπεν ὅτι ὁ Θεὸς, εἰς μὲν τὰς παλαιὰς ἐλάλησε διὰ μέσου τῶν δούλων τῦ Προφητῶν, εἰς ἡμᾶς δὲ τὰς τῆς νέας χάριτος υἱὰς, ἐλάλησε διὰ μέσου τῦ Υἱῦ τῦ· ἐπειδὴ ὅμως ἦτον ἀσθενεῖς οἱ ἀκόυοντες, μὲ τὸ νὰ ὠλιγοψύχησαν ἀπὸ τὰς πειρασμὰς, ἐπαρηγόρησεν αὐτῶν τὴν ὀλιγοψυχίαν μὲ τὰ προλαβόντα λόγια ὁπὸ τὰς εἶπεν· ἀφ' ὅ δὲ ἀρκετὰ τὰς ἐπαρηγόρησε καὶ τὰς ἐπαραθάρρυνε, τώρα πάλιν φέρει εἰς τὸ μέσον τὸν λόγον καὶ τὴν διδασκαλίαν, ὅτι ὑπερέχει ἡ Νέα Διαθήκη ἀπὸ τὴν Παλαιάν. Καὶ βλέπε σοφίαν τῦ Παύλυ· δείχνει τὸν Μελχισεδὲκ, ὅς τις ἦτον τύπος τῦ Χριστῦ, ὑπερέχοντα ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ· διὰ τί, αὐ δὲν ὑπερεῖχεν αὐτὸν, δὲν ἤθελε τὸν εὐλογήσῃ, καὶ δὲν ἤθελε λάβῃ δεκάτας ἀπὸ αὐτόν· ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ, ἐκαπάγοντο οἱ Ἱερεῖς τῦ παλαιῦ νόμυ, φανερὸν ὅτι καὶ αὐτὸς ὑπερέχει ὁ Μελχισεδὲκ, καθ' ὅ,τι εὐλογῶντας αὐτὸς τὸν προπάτορα αὐτῶν Ἀβραὰμ, καὶ ἀποδεκατῶντας αὐτὸν, ἐναυτῷ εὐλόγει καὶ ἀπεδεκάτονε καὶ τὰς ἐκ τὸ Ἀβραὰμ καταγομένυς Ἱερεῖς· αὐίσως δὲ ὁ τύπος Χριστῦ Μελχισεδὲκ, τόσον ὑπερεῖχε τὰς Ἱερεῖς τῦ νόμυ, πόσῳ μᾶλλον ὑπερέχει αὐτὰς ὁ Χριστὸς, τὸ πρωτότυπον τῦ Μελχισεδὲκ, καὶ ὁ ἀληθινὸς καὶ πραγματικὸς Μελχισεδέκ; Τῦτο εἶναι ὅλον τὸ νόημα τῦ Ἀποστολικῦ ῥητῦ τύτυ· ὁ δὲ Ἀπόστολος ἐσωύτεμε τὴν περὶ τῦ Μελχισεδὲκ διήγησιν καὶ ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἡ Θεία Γραφὴ, καὶ κάμνει εἰς αὐτὴν μίαν θεωρίαν, ἀλληγορῶν αὐτὴν μυστικῶς καὶ πνευματικῶς.

„ Πρῶτον μὲν, ἑρμηνευόμενος Βασιλεὺς δικαιοσυνης ".

Ἀπὸ ἐδῶ ἀρχινᾷ ὁ Παῦλος νὰ δείχνῃ πῶς ἦτον τύπος τῦ Χριστῦ ὁ Μελχισεδὲκ, καὶ πρῶτον λέγει, ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῦ Μελχισεδὲκ, μάθανε σὺ ὦ ἀναγνῶσα, τὴν ἀρετὴν καὶ ὁμοιότητα, ὁπὸ ἔχει ὁ Μελχισεδὲκ μὲ τὸν Χριστόν· διότι Μελχὶ μὲν, θέλει νὰ εἰπῇ Βασι-

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Ἀρχιερεὺς αἰώνιος, ὄχι διὰ τὶ προσφέρει θυσίας· ἐπειδὴ μίαν φορὰν ἐπροσφερε τὸ ἐδικόν τα σῶμα θυσίαν ἐν τῷ Σταυρῷ· ἀλλὰ διὰ τὶ ὡς μεσίτης προσφέρει τὰς πιστὸς „ δι' αὐτῦ ἐσχήκαμεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι „ ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα ". (Ἐφ. β'. 18.) Καὶ ὁ Κύριος λέγει ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· „ οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμῦ ". (Ἰωάνν. ιδ'. 6.) Προσθέτει δὲ ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος ὅτι διὰ τῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀνέφερεν ἀνωτέρω τὸν ὅρκον, ὁπὸ ἔκαμεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀβραὰμ, διὰ νὰ δείξῃ τὸ ἀμεταθέτον τῆς βυλῆς τῦ Θεῦ, καὶ μαζὶ μὲ τῦτο νὰ καταστηριάσῃ καὶ νὰ σωναποδείξῃ τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάθετον τῆς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ Ἀρχιερωσύνης τῦ Χριστῦ· ἐπειδὴ διὰ τὴν Ἀρχιερωσύνην αὐτὴν τῦ Χριστῦ ἔκαμεν ὅρκον ὁ Θεός· „ ὤμοσε γὰρ φησὶ Κύριος, καὶ „ μεταμεληθήσεται· σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν „ τάξιν Μελχισιδέκ ". (Ψαλμ. ρθ'. 4.)

(2) Οὕτω γίνεται ἀναλυσις, ἡ ἁπλῆ περίοδος αὐτη· „ ὅτι γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ Βασιλεὺς Σαλὴμ, ὁ „ Ἱερεὺς τῦ Θεῦ τῦ Ὑψίστου, οὗτός ἐστιν ὁ συναντήσας „ Ἀβραάμ ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιλεὺς, Σεδὲκ δὲ, θέλει νὰ εἰπῇ δικαιοσύνη. Ποῖος δὲ ἄλλος εἶναι Βασιλεὺς δικαιοσύνης, παρὰ μόνος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός; διὰ τοῦτο ὁ μὲν Προφήτης Μαλαχίας εἶπε περὶ αὐτοῦ· „Καὶ ἀνατελεῖ ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης". (Μαλαχ. δ'. 2.) καὶ ὁ Παῦλος ἀλλαχοῦ· „ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασ„μὸς, καὶ ἀπολύτρωσις". (α'. Κορ. α'. 30.)

„Ἔπαπα δὲ, καὶ Βασιλεὺς Σαλήμ· ὅ ἐστι Βασιλεὺς εἰρήνης".

Καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν δὲ, τῆς ὁποίας ἦτον Βασιλεὺς ὁ Μελχισεδὲκ, μαθητὰ, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι αὐτὸς ἦτον τύπος Χριστοῦ· δὶ ὅτι Σαλὴμ θέλει νὰ εἰπῇ, εἰρήνη (1)· ποῖος δὲ ἄλλος εἶναι Βασιλεὺς εἰρήνης, παρὰ ὁ Χριστὸς, ὅς τις εἰρηνοποίησε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν πάλιν Παῦλον; (Κολοσσ. α'. 20.) ὥστε εἰς κανένα ἄνθρωπον ψιλὸν δὲν ἁρμόζει τὸ νὰ ἦναι Βασιλεὺς δικαιοσύνης, καὶ Βασιλεὺς εἰρήνης παρὰ εἰς μόνον τὸν Θεάνθρωπον Χριστόν· ὁ γὰρ Μελχισεδὲκ εἶχε ταῦτα, μὲ ὀνόματα ψιλὰ, ὁ δὲ Χριστὸς τὰ εἶχε πραγματικῶς καὶ μὲ ἀλήθειαν.

3. „Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος". (2)

Ἰδὲ μαθητὰ, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ ἄλλου ὁμοιότητα ὁποῦ ἔχει ὁ Μελχισεδὲκ μὲ τὸν Χριστὸν, διὰ τί καθὼς ὁ Μελχισεδὲκ ἦτον ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ, ὄχι διὰ τί δὲν εἶχε Πατέρα, καὶ Μητέρα (ἐπειδὴ εἶχε καὶ αὐτὸς γονεῖς ὡσὰν σένας ἀπὸ τὰς λοιπὰς ἀνθρώπους) ἀλλὰ διὰ τί δὲν ἐγενεαλογήθη κοντὰ εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν, οὐδὲ ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα τῶν γονέωντου εἰς αὐτὴν, καθὼς ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα τῶν γονέων τῶν ἄλλων δικαίων· καθὼς, λέγω, ὁ Μελχισεδὲκ ἦτον ἀπάτωρ, καὶ ἀμήτωρ, τοιουτοτρόπως ἦτον καὶ ὁ Χριστός· δι' ὅ,τι ἀπάτωρ μὲν ἦτον ὁ Χριστὸς, κατὰ τὴν κάτω καὶ χρονικὴν γένησιν, ἐπειδὴ ἐκ μόνης τῆς Παρθένου Μαρίας τῆς Μητρός του ἐγενήθη κατὰ σάρκα χωρὶς Πατέρα· ἀμήτωρ δὲ ἦτον, κατὰ τὴν ἄνω καὶ προαιώνιον γένησιν, ἐπειδὴ ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐγεννήθη πρὸ πάντων τῶν αἰώνων κατὰ τὴν Θεότητα, ἀῤῥήτως καὶ ἀκαταλήπτως· εἶναι δὲ καὶ ὁ Χριστὸς ἀγενεαλόγητος, καθὼς ἦτον ἀγενεαλόγητος καὶ ὁ Μελχισεδέκ· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἡσαΐαν· „τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διη„γήσεται"; (Ἡσ. νγ'. 8.) διὰ τί καὶ ὁ ἄνω γεννήσας αὐτὸν Πατὴρ, εἶναι ἀνερμήνευτος, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ τρόπος τῆς προαιωνίου αὐτοῦ γεννήσεως, εἶναι ἀκατάληπτος· ἀλλὰ καὶ ἡ κάτω γεν-

(1) Ἡ Σαλὴμ αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδία Ἱερουσαλὴμ, ἡ ὁποία διὰ τί ἔτζι ὀνομάζεται, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν". (Γαλ. δ'. 27.)

(2) Κοντὰ εἰς τὰ μέλλοντα ῥηθῶμεν τοῦ Θεοφόρου Μαξίμου ῥητὰ εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ἀποστολικοῦ τούτου, προεθέσθω καὶ τοῦτο ὁποῦ λέγει, ὅτι δύναται καὶ κάθε σένας νὰ γένῃ ὡσὰν τὸν Μελχισεδὲκ ἀπάτωρ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος· „Πᾶς ὁ τὰ μέλη νεκρώσας τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ „ὅλον ἑαυτοῦ τῆς σαρκὸς καπασβέσας τὸ φρόνημα, καὶ „τὴν πρὸς αὐτὴν διόλου σχέσιν ἀποσεσαμένος, δι' ἧς „ἡ τῷ Θεῷ μόνῳ χρεωστουμένη παρ' ἡμῶν ἀγάπη μερί„ζεται, καὶ ἀρνησάμενος πάντα τὰ τῆς σαρκὸς καὶ κόσ„μου γνωρίσματα τῆς θείας ἕνεκεν χάριτος... ὁ τοιοῦ„τος ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος κατὰ τὸν „μέγαν Μελχισεδὲκ γέγονεν, οὐκ ἔχων ὅπως ἀπὸ „σαρκὸς κραθῇ καὶ φύσεως, διὰ τὴν γεγεννημένην „πρὸς τὸ Πνεῦμα σωφρέαν". (Κεφ. σε'. τῆς ζ'. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικ.) Ἀξία εἰδήσεως εἶναι ἡ ἱστορία ὁποῦ γράφεται εἰς τὸ Γεροντικὸν περὶ τοῦ Μελχισεδὲκ· εἰδιηγήθη γὰρ ὁ Ἀββᾶ Δανιὴλ, ὅτι σένας σημειοφόρος Γέροντας ἐξ ἀπλότητος ἔλεγεν, ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ ἦναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· τοῦτο δὲ τὸ σφαλερὸν φρόνημα τοῦ Γέροντος μαθὼν ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας μὲ τοιοῦτον σοφὸν τρόπον ἐδιώρθωσεν αὐτόν. Ἠξεύρωντας πῶς ὁ Γέρων ἦτον ἄνθρωπος σημειοφόρος, καὶ εἶχε παῤῥησίαν πολλὴν πρὸς τὸν Θεόν, ὑποκρίνεται πῶς αὐτὸς ἦτον ὁποῦ εἶχε τὸ αὐτὸν σφαλερὸν φρόνημα. Προσκαλεσάμενος λοιπὸν τὸν Γέροντα λέγει αὐτῷ· Ἀββᾶ ὑπολαμβάνω ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· παρακαλῶσε ἔν ἴνα δεηθῆς τοῦ Θεοῦ, νάσε πληροφορήσῃ ἀνίσως ἡ τοιαύτη μου δόξα ἦναι ἀληθής. Ὁ δὲ Γέρων μετὰ χαρᾶς ὑπακούσας, παρεκάλεσε τὸν Θεὸν τρεῖς ἡμέρας, νὰ τὸν πληροφορήσῃ περὶ τούτου· ὁ δὲ Θεὸς ὑπήκουσε τῆς δεήσεώς του, καὶ ἐπληροφόρησεν αὐτόν· ὅθεν ὁ Γέροντας ὑποστρέψας μετὰ χαρᾶς εἰς τὸν Ἅγιον Κύριλλον λέγει αὐτῷ· ἐπληροφορήθη, Δέσποτα, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ δὲν ἦναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἄνθρωπος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι· διὰ τί εἰς καιρὸν ὁποῦ παρεκάλουν ὑπὲρ τούτου, ἔδειξέμοι ὁ Θεὸς ὅλους τοὺς ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ Μελχισεδὲκ Προπάτορας σένα πρὸς σένα· καὶ ὅτε ἦλθεν ἐμπροθέμου ὁ Μελχισεδὲκ, ἤπε μοι Ἄγγελος, οὗτος ἐστὶν ὁ Μελχισεδέκ· ὅθεν ἐπληροφορήθη ὅτι αὐτὸς ἦναι ἄνθρωπος, καὶ ὄχι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ ἔτζι μὲ τοιαύτην σοφὴν μέθοδον ἐδιωρθώθη ὁ Γέροντας. Ἀλλὰ καὶ ὁ αὐτὸς θεῖος Κύριλλος εἰς τὰ Γλαφυρά του, ἐλέγχει μερικοὺς ὁποῦ ἐνόμισαν, πῶς ὁ Μελχισεδὲκ ἦτον Ἄγγελος, καὶ ὄχι ἄνθρωπος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γενηήσασα αὐτὸν Μήτηρ, εἰς λογαριασμὸν ἀνθρώπου δὲν ὑποπίπτει, κατὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον τὸν ἐγέννησεν, ἐπειδὴ ὑδὲς δύναται νὰ ἐννοήσῃ, πῶς Παρθένος ἔσα ἀπόρως αὐτὸν συνέλαβε! πῶς ἀκόπως τὸν ἐβάστασε! πῶς χωρὶς πόνους καὶ φθορὰν τὸν ἐγέννησε! καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ὁ Χριστὸς λοιπὸν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ καὶ πραγματικῶς ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ (1)· ὁ δὲ Μελχισεδὲκ ἦτον ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ, ὄχι ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον· ἀλλὰ διὰ τὶ δὲν φέρονται τὰ ὀνόματα τῶν γονέων τε εἰς τὴν Θείαν Γραφήν· ὥστε τὸ „ἀγενεαλόγητος" εἶναι ὡσὰν ἐξηγητικὸν τῦ ἀπάτωρ, καὶ ἀμήτωρ, ὡσὰν νὰ λέγῃ ὁ Ἀπόστολος· ἔτζι εἶπον τὸν Μελχισεδὲκ ἀπάτορα, καὶ ἀμήτορα, καθ' ὁ ἀγενεαλόγητον, ὡσὰν ὁπῦ ἡ γενεά τε δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν Θείαν Γραφήν.

„Μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ „Υἱῷ τῦ Θεῦ, μένει Ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές".

Καὶ τῦτον τὸν λόγον, ὦ ἀναγνῶστα, παρόμοια θέλεις νοήσει καθὼς καὶ τὰ προειρημένα· δι' ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ, καθ' ὃ μὲν ἄνθρωπος, βέβαια εἶχε καὶ ἀρχὴν ἡμερῶν, καὶ τέλος ζωῆς· πλὴν καθ' ὃ ἡμεῖς δὲν ἠξεύρομεν, ὅτε πότε ἐγεννήθη, ὅτε πότε ἀπέθανεν, ἐπειδὴ τῦτο δὲν τὸ ἐμάθομεν ἀπὸ τὴν Γραφήν, διὰ τῦτο, ὡς πρὸς τὴν ἐδικήν μας γνῶσιν, ὅτε ἀρχὴν ἔχει ὁ Μελχισεδὲκ, ὅτε τέλος (2)· ὁ Χριστὸς ὅμως, ὡς φύσει Θεὸς ὁπῦ εἶναι, ὅτε ἀρ-

---

(1) Ὅθεν εἶπε περὶ τῦ Χριστῦ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „ὁ Μελχισεδὲκ συνάγεται, ὁ ἀμήτωρ, ἀπάτωρ γίνεται, ἀμήτωρ τὸ πρότερον, ἀπάτωρ τὸ δεύτερον". (Λόγ. εἰς τὰ Γενέθλια.)

(2) Ὁ δὲ Θεοφόρος, καὶ τῷ ὄντι φερωνύμως μέγιστος Μάξιμος ὑψηλῶς πάνυ καὶ θεωρητικῶς τροπολογεῖ τὸν ἀπάτορα καὶ ἀμήτορα Μελχισεδὲκ, λέγων· „ἀπάτωρ, „ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων ἀναγέγραπται ὁ μέγας Μελχισεδὲκ, ὡς ὁ ἀληθὴς τῶν Θεοφόρων ἀνδρῶν διεσάφησε „λόγος, οὐ διὰ τὴν φύσιν τὴν κτιστὴν, καὶ ἐξ ἐκ ὄντων, καθ' ἣν τὸ εἶναι ἔρχεται, καὶ ἔληξεν, ἀλλὰ διὰ „τὴν χάριν τὴν θείαν καὶ ἄκτιστον, καὶ ἀεὶ οὖσαν ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν, καὶ πάντα χρόνον, ἐκ τοῦ ἀεὶ ὄντος Θεῦ". (Ἐκ τῶν Θεωριῶν) Καὶ πάλιν· „Πάντα ὅσα μετὰ Θεὸν, καθόπιν ἑαυτὰ γνωστικῶς κατὰ „τὴν θεωρίαν ποιησάμενος, καὶ οὐδενὶ τῶν ὄντων ἐμμένας, ᾧ ἐπιθεωρεῖται τὸ οἰονεὶ πέρας, ὁ Θεῖος Μελχισεδὲκ, πρὸς τὰς θείας καὶ ἀνάρχους καὶ ἀθανάτους τοῦ „Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἀκτῖνας τὸν νοῦν ἀνεπέτασε· καὶ ἐκ „Θεοῦ, διὰ τὸν λόγον κατὰ χάριν ἐν Πνεύματι γε„γένηται, καὶ σώζει καὶ ἀληθῆ ἐν ἑαυτῷ φέρει τοῦ „γεννήσαντος Θεοῦ τὴν ὁμοίωσιν· ἐπὶ καὶ πᾶσα γέν„νησις, παυτὸν τῷ γεννῶντι πέφυκεν ἀποτελεῖν τὸ γεν„νώμενον· τὸ γὰρ γεγεννημένον φησὶν ἐκ τῆς σαρκὸς, „σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος, „Πνεῦμά ἐστι". (Ἰωάνν. γ'. 6.) Καὶ πάλιν· „Γέ„γονεν ἄναρχος, καὶ ἀτελεύτητος ὁ Μελχισεδὲκ, τὴν „χρονικὴν μηκέτι φέρων ἐν ἑαυτῷ κινημένην ζωὴν „τὴν ἀρχὴν καὶ τέλος ἔχουσαν, καὶ ποσοῖς δοτικοῖς „παθήμασι, μόνην δὲ τὴν θείαν τε ἐνοικήσαντος λό„γου καὶ ἀΐδιον, καὶ μηδενὶ θανάτῳ περατουμένην".

Λέγει δὲ ὁ Οἰκουμένιος ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ νὰ ἦτον κατὰ τὸ γένος Χαναναῖος, καθὼς ἦναι νὰ συμπεράνῃ τῦτο τινὰς ἀπὸ τὸν τόπον, τὸ ὁποῖον ἦτον Βασιλεὺς, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνος ὁπῦ εἶχε συναρπάσῃ· ἐπειδὴ τῆς Σαλὴμ, ἤτοι τῆς νῦν καλουμένης Ἱερουσαλὴμ, ἦτον Βασιλεὺς· καὶ γείτων ἦτον μὲ τὰς Σοδόμους, καὶ πλησίον ἦτον τῦ Ἀβραὰμ, τὰ κατοικοῦντα κοντὰ εἰς τὴν Δρυῒν τὴν Μαμβρῆ· καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ λέγει· „εἰκὸς δὲ αὐτὸν ἐκ „τῶν Ἐθνῶν ἐκείνων εἶναι τῶν τὴν Παλαιστίνην οἰκού„των, ἐκείνων γὰρ καὶ Βασιλεὺς καὶ Ἱερεὺς ἐτύγχανεν „ὤν". Ὁ δὲ Θεὸς Ἐπιφάνιος ἄπαν φησὶ περὶ τῦ Μελχισεδὲκ· „Παρά τισι τῶν Μελχισεδὲκ ὁ πατὴρ καὶ καὶ „ἡ μήτηρ ἐμφέρεται· ἐκ ἔχει δὲ κατὰ τὰς ῥητὰς Γρα„φὰς, καὶ ἐνδιαθέτως· ἤτον δέ τινες Ἡρακλᾶν καλέσ„σαν αὐτὸν τὸν πατέρα, μητέρα δὲ, Ἀσαρώθ, τὴν „καὶ Ἀστερίαν· ἦν δὲ ἔναν ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων κατ' ἐ„κεῖνο καιρὸ ἐν τῇ τῆς Σαβῦς παιδικὰ καπηλεύοντα". Ἀλλ' ὅμως περὶ τῦτο ἄφησε ἔπειτα ὁ Θεοδώρητος· „τὴν „θεσπεσίᾳ Παύλῳ λέγοντος, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ ἀγενεα„λόγητος, τίς ἂν γνοίη τὸ ἀληθές"; (Σελ. 197. 198. τῆς Πενταδύχ.) Ὅθεν καὶ ἡ ἱστορία ὁπῦ φέρεται παρὰ τοῖς Συγγράμμασι τῦ μεγάλου Ἀθανασίου περὶ τῆς γενεαλογίας τῦ Μελχισεδὲκ, νόθος κρίνεται παρὰ σρῖς πολλοῖς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων τῦ μεγίστου Μαξίμου, δύκόλως δύναται νὰ λύσῃ τινὰς τὴν ἀπορίαν ὁποῦ προτείνουσι πολλοὶ· ἤτοι, ἀρκεῖ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Ἅγιοι ἦτον ὁπῦ φαίνονται καθ' ὕπνους εἰς τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλουμένους Χριστιανούς, καὶ ἐπισκέπτονται τὰς ἀθενείας αὐτῶν, καὶ διάφορα προῤῥήσεις θαυμάσια, ἢ οἱ Ἄγγελοι λαμβάνουσι τὰ ὁμοιώματα τῶν Ἁγίων, καὶ αὐτοὶ εἶναι ὁπῦ φαίνονται εἰς τοὺς ἐπικαλουμένους τοὺς Ἁγίους; τινὲς μὲν γὰρ λέγουσιν ὅτι οἱ Ἄγγελοι εἶναι ὁπεῦ φαίνονται ἀντὶ τῶν Ἁγίων, καὶ ὄχι οἱ ἴδιοι Ἅγιοι, καθὼς συμμαρτυρεῖ καὶ ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ· „Καὶ λέγεται, ὅτι οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι „λαμβάνουσι τὰ ὁμοιώματα τινῶν Ἁγίων τῶν τιμίων „καὶ ἀγαθῶν, καὶ δεικνύουσιν αὐτὰ ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ „ὕπνου τῇ ψυχῇ ἐν τῷ μεσεμβρινῷ τῶν διαλογισμῶν „αὐτῶν, εἰς χαρὰν, καὶ παραποίησιν, καὶ ἀγαλλίαμα". (Λόγ. λγ'. σελ. 209.) Συμπεραίνουσι δὲ τοῦτο, διὰ τί μὲ τὸ νὰ εἶναι οἱ Ἅγιοι περιγραπτοὶ καὶ περίγειοι, δὲν εἶναι δυνατὸν εἶναι καὶ αὐτοὶ Ἅγιοι ἐν τῇ αὐτῇ στιγμῇ νὰ εὑρίσκωνται εἰς δύο, ἢ καὶ πολλοὺς τόπους· ἐπειδὴ δὲ βλέπομεν ὅτι εἶναι καὶ ὁ αὐτὸς Ἅγιος φαίνεται, καὶ θαυματουργεῖ εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους τόπους, κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν, καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν, λοιπὸν δεῖ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχὴν ἡμερῶν ἔχει, διὰ τί εἶναι ἄναρχος κατὰ τὸν ἀπὸ τὸ χρόνου ἀρχὴν, ἀναλαὸ καὶ νὰ ἔχῃ τὸν Πατέρα ἀρχὴν, ὡς φυσικὸν αἴτιον αὐτοῦ, ὅτε τέλος ἔχει, διὰ τί εἶναι ἀτελεύτητος. Καὶ διὰ νὰ εἰποῦμεν ὅλον τὸ ἐκ τῆς ἀναρχότητος, καὶ ἀτελευτησίας τὸ Χριστὸν σωζόμενον, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ὁ Χριστὸς, καθ' ὃ Θεὸς, εἶναι ἀΐδιος καὶ αἰώνιος. Πῶς εἶναι πῶρα οἱ Ἀρειανοί; ἂς ἀκούσωμεν ὅτι ὁ Υἱὸς δὲν ἔχει ἀρχήν· καὶ λοιπὸν ἀεὶ ὢν, καὶ ὁπότε ὢν χρόνος, ὅτε αὐτὸς οὐκ ἦν. Μὲ ποῖον λοιπὸν τρόπον ὁ Παῦλος μᾶς δίδει αἰτίαν νὰ λύσωμεν τὴν ἀπορίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἤθελον ἀπορήσῃ τινάς· δηλαδὴ πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ, εἰς καιρὸν ὅπου ὁ Μελχισεδὲκ ἀπέθανε, καὶ δὲν ἔμεινεν Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα; διότι ταύτην τὴν ἀπορίαν θέλομεν λύσομεν, τοῦτο λέγοντες, ὅτι ὁ μὲν Χριστὸς, μὲ τὸ νὰ ἦναι αἰώνιος καὶ ἀτελεύτητος, διὰ τοῦτο καὶ παύτοτε εἶναι Ἱερεὺς τῇ ἀληθείᾳ· ἐπειδὴ καὶ τώρα, καὶ καθ' ἑκάστην πιστεύεται, ὅτι προσφέρει τὸν ἑαυτόν του διὰ λόγου μας πρὸς τὸν Πατέρα, διὰ μέσου τῶν Ἱερέων καὶ λειτουργῶν του, τῶν ἱερουργούντων τὴν αἱμάκτον προσφορὰν τοῦ σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ· καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον εἶναι Ἱερεὺς αἰώνιος ὁ Χριστὸς, διὰ τί ἐντυγχάνει, ἤγουν παρακαλεῖ τὸν Πατέρα διὰ λόγου μας. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ Ἱερεὺς θέλει εἶναι, διὰ τί μέλλει νὰ ἱερουργῇ τότε εἰς ἡμᾶς τὰ τελειότερα καὶ μυστικώτερα νοήματα, προσθέτοντας εἰς ἡμᾶς τὸν ἑαυτόν του εἰς βρῶσιν καὶ πόσιν καινῶς καὶ ἀφθάρτως, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν καὶ κατάληψιν, ὡς αὐτὸς εἶπεν ὑποσχόμενος· „ὁ μὴ πίω „ἀπάρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως οὗ πίνω αὐτὸ καινὸν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ „Βασιλείᾳ τοῦ Πατρός μου". (Ματθ. κϛ'. 29.) καὶ πάλιν· „κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, κα„θὼς διέθετό με ὁ Πατήρ μου Βασιλείαν, ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ „Βασιλείᾳ μου". (Λουκ. κβ'. 29.)

Ὁ δὲ Μελχισεδὲκ, λέγεται ὅτι ἔχει ἀτελεύτητον τὴν Ἱερωσύνην, ὄχι διὰ τί ζῇ παύτοτε, ἀπέθανε γὰρ, ἀλλὰ καθ' ὃ δὲν φανερόνεται εἰς τὴν Γραφὴν τὸ τέλος αὐτοῦ καὶ ὁ θάνατος, καθὼς φανερόνεται τῶν ἄλλων δικαίων, διὰ νὰ ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίσωμεν ἐκ τὸ τέλος καὶ τὸ θανάτου του, πότε ἔπαυσεν ἡ Ἱερωσύνη του (1). Καθὼς λοιπὸν τὸ, Βασιλεὺς δικαιοσύνης, καὶ Βασιλεὺς Σαλὴμ, εἰς μόνον τὸν Μελχισεδὲκ ἦτον μόνον ὀνόματα, ὡς προείπομεν, εἰς

δὲν φαίνονται οἱ ἴδιοι Ἅγιοι, ἀλλ' ἀντὶ τούτων φαίνονται οἱ Ἄγγελοι· καὶ ἔτω διὰ τῶν διαφόρων Ἀγγέλων ἀποτελοῦνται τὰ ἐν διαφόροις τόποις θαυμάσια, τὰ γενόμενα κατὰ τὴν αὐτὴν σιγμὴν ὑπὸ τῶν ὁσίων Ἁγίου· ἡμεῖς δὲ ἀποκρινόμεθα μὲ τὰ ἀνωτέρω λόγια τοῦ σοφοῦ Μαξίμου, ὅτι τὸ πᾶν ὅλον ἐν τούτοις εἶναι τῆς θείας χάριτος· ἐπειδὴ γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἄπειρος οὖσα ἐν παντὶ τόπῳ ἔστιν· („ἡ χάρις γάρ, φησὶν ὁ Θεο„λόγος Γρηγόριος, ἀσενὴς, ἀδὲ τόποις περιγραπτή". Ἐπιστολ. πρὸς τοὺς ἐν Καισαρείᾳ) ἀκολούθως καὶ οἱ Ἅγιοι μὲ τὸ νὰ εἶναι ἑνωμένοι τῇ παναχράντῳ οὐσίᾳ χάριτι, καὶ πολλῷ μᾶλλον μετὰ θάνατον, διὰ τὰς τοιαύτας ἑνώσεις, καὶ αὐτοὶ παναχραὰ ἢ τυλάχιστον πολλαχοῦ γίνονται· ὃν τρόπον καὶ ὁ θεῖος Μελχισεδὲκ, τῇ ἀναρχίᾳ, καὶ ἀτελευτησίᾳ χάριτι ἐνώθεὶς, ἄναρχος γέγονε καὶ αὐτὸς καὶ ἀτελεύτητος, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Φαίνονται μὲν ἔν καὶ οἱ ἴδιοι Ἅγιοι εἰς τὰς αὐτὰς ἐπικαλουμένους· καὶ δῆλον τοῦτο γίνεται ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Φανερωτοῦ, ὅτοι τοῦ Τήρωνος· φαίνεται γὰρ ἐν αὐτῷ ὁμολογῶν ὁ ἴδιος Θεόδωρος, καὶ λέγων τῷ τὸν δῆλον αὐτοῦ ἀπωλέσαντι, ὅτι δεῦ ἡμῖν ἐδῶ· ἐπειδὴ καὶ ὅλοι οἱ Μάρτυρες ἀπήλθομεν ὀφίκιον, ἤτοι προϋπάντησιν ποιῆσαι, τῷ Θεῷ Ἰωσὴφ τῷ Ὑμνογράφῳ. Φαίνονται δὲ καὶ ἀντὶ τῶν Ἁγίων οἱ Ἄγγελοι· τὸ πᾶν ὅμως τῆς χάριτός ἐστιν, ὡς προείπομεν, διὰ τῆς ὁποίας, παντοδυνάμου οὔσης, καὶ ἧς Ἅγιος δύναται ἀμέσως ἐνεργεῖν κατὰ τὸ αὐτὸ νῦν, ἐν διαφόροις τόποις, καὶ ἀκούειν τῆς προσευχῆς τῶν αὐτὸν ἐπικαλουμένων· ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄγγελοι δι' αὐτῆς τῆς χάριτος ἀποκαλύπτονται τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ προφθάνουσιν εἰς βοήθειαν τῶν δεομένων βοηθείας· πολλαῖς φοραῖς δὲ ἀκολουθεῖ, καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ ὅλως ἔδειν ὁ Ἅγιος, ἡ χάρις (εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως διὰ τῶν Ἀγγέλων) δείχνει εἰς ἄλλους τὸ ὁμοίωμα τοῦ Ἁγίου ἐκείνου· ἐπειδὴ ἀναγινώσκομεν εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, (Κεφ. θ'. 11.) ὅτι ἡ χάρις ἔδειξεν ἐν ὁράματι εἰς τὸν Παῦλον προσευχόμενον τὸν Ἀπόστολον Ἀνανίαν, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὁ Ἀνανίας ἔδειν· ὅτε γὰρ ὁ Κύριος πρὸς Ἀνανίαν· „Ἀνάστα „πορεύθητι ἐπὶ τὸν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν, „καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα, Σαῦλον ὀνόματι, Τα„σέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται· καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι „ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν, εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα „αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ. Ἀπεκρίθη δὲ Ἀνα„νίας· Κύριε ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς „τούτου". καὶ ἀκολουθεῖ τὰ λοιπὰ λέγων, ὡσὰν νὰ μὴν εἶχεν αὐτὸς ἔδησιν, ὅτι ἐφάνη εἰς τὸν Παῦλον· ταῦτα δὲ πάντα γίνονται, διὰ νὰ διαχυθῇ τὸ παντεξούσιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὅσα θέλει, καὶ ὅσα συμφέρει, ταῦτα δεσποτικῶς ποιεῖ.

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει· „Περὶ μὲν „τοι τοῦ Μελχισεδὲκ ἔφη, ὅτι μένει Ἱερεὺς εἰς τὸ διη„νεκές· ἐπειδὴ περ τὴν Ἱερωσύνην αὐτοῦ παρέπεμψεν εἰς „παῖδας, καθάπερ Ἀαρὼν, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Φινεές· „ὁ γὰρ εἰς ἕτερον τινὰ παραπέμπων τὸν κλῆρον, δο„κεῖ πως ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἀξίαν, ἅτε τὴν ἐνέργειαν „ἔχοντος. Ἔχω δὲ καὶ ἑτέραν διάνοιαν· ὥσπερ γὰρ „Μωϋσῆν, οὐ τὸν νομοθέτην μόνον καλοῦμεν, ἀλλὰ „καὶ αὐτὸν τὸν Νόμον· ὅπω καὶ Μελχισεδὲκ, καὶ τὸ „πρόσωπον ὀνομάζομεν, καὶ τὸ πρᾶγμα, τὴν Ἱερω„σύνην· οὕτω δὲ ὁ Δεσπότης ἔχει Χριστὸς, ἀτελεύ„τητον ἔχων ζωήν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς δὲ τὸν Χριστὸν ἦτον ἀλήθεια καὶ πράγματα· ποιητρόπως καὶ τὸ νὰ μὴ ἔχῃ ἀρχὴν, μήτε τέλος, εἰς μὲν τὸν Μελχισεδὲκ, ἦτον τύπος μόνον, καθ' ὅτι δὲν ἐγράφθησαν ταῦτα εἰς τὴν Γραφὴν, εἰς δὲ τὸν Χριστὸν, ἦτον κατὰ ἀλήθειαν· ὥστε διὰ νὰ συμπεραίωμεν τὸ παῦ, ὁ Μελχισεδὲκ εἶχε καὶ ὁμοιότητα μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ ἀνομοιότητα· διότι, τί ἀνίσως κατὰ πάντα ἦτον ὅμοιος ὁ Μελχισεδὲκ μὲ τὸν Χριστὸν, πλέον δὲν ἤθελαν εἶναι αὐτοὶ οἱ δύω τύποι, καὶ ἀλήθεια ἀναμεταξύ των, ἀλλὰ ἤθελαν εἶναι καὶ οἱ δύω, ἢ τύπος, ἢ ἀλήθεια· ἢ δὲν ἀκολουθεῖ τοῦτο τὸ ἴδιον ἀνάμεσα καὶ εἰς τὸ σχέδιον τῆς εἰκόνος, καὶ εἰς τὴν τελειωμένην εἰκόνα· διὰ τί καὶ τὸ σχέδιον τῆς εἰκόνος, ἔχει μὲν καὶ ὁμοιότητα πρὸς τὴν τελειωμένην εἰκόνα, καθ' ὃ διὰ μέσε τῶν γραμμῶν σκιωδῶς τυπόνει τὴν εἰκόνα· ἔχει δὲ καὶ ἀνομοιότητα, καθ' ὃ ἡ εἰκὼν διὰ μέσε τῶν χρωμάτων καὶ τῶν βαφῶν, καθαρώτερον καὶ φανερώτερον ἐδέχθη τὸν χαρακτῆρα τῦ πρωτοτύπε.

4. „Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος ὅτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ „τῶν ἀκροθινίων ὁ Πατριάρχης". (Γεν. ιδ'. 20.)

Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἐπροσάρμοσε τὸν τύπον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἤτοι τὸν Μελχισεδὲκ εἰς τὸν Χριστὸν, πόρα θαρρεῖ λοιπὸν καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ τύπος τῦ Χριστῦ, ἦγουν ὁ Μελχισεδὲκ, εἶναι λαμπρότερος καὶ ἀνώτερος καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀληθεῖς Ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔχει μόνον ἀπὸ αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν Πατριάρχην τῶν Ἑβραίων Ἀβραάμ· ἀνίσως δὲ ὁ τύπος ἦναι ἀνώτερος, πολλῷ μᾶλλον τὸ πρωτότυπον καὶ ὁ ἀληθινὸς Ἀρχιερεὺς Χριστὸς εἶναι τέτων ἀνώτερος; Ἴδετε λοιπὸν, λέγει, ἀδελφοὶ, ποταπὸς εἶναι ὅτος ὁ Μελχισεδὲκ, καὶ πόσον ὑπερέχει, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπρόσφερε δῶρα, ὄχι ὁ τυχὼν ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ Ἀβραὰμ ἐκεῖνος ὁ τόσον μέγας Πατριάρχης· διότι δὲν ἐπρόσθεσε χωρὶς λογαριασμὸν ὁ Παῦλος τὸ ὄνομα, Πατριάρχης, ἀλλὰ διὰ νὰ μεγαλώσῃ τὸ πρόσωπον τῦ Ἀβραάμ· ἴδετε, λέγει, πῶς ἀπὸ τὰ ἀκροθίνια, ἦγουν ἀπὸ τὰ κέρδη τῦ πολέμε, ὁπῦ ἔκαμεν ὁ Ἀβραὰμ ἐναντίον τῶν τεσσάρων Βασιλέων, τὰ πλέον καλλίτερα καὶ τιμιώτερα, ἐπρόσφερε δῶρα εἰς τὸν Μελχισεδέκ; καὶ δὲν ἠμπορεῖ τινας νὰ εἰπῇ ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἔδωκεν εἰς τὸν Μελχισεδὲκ τὸ δέκατον ἀπὸ τὰ κέρδη ὁπῦ ἐπῆρε, διὰ τί ἐσυμπολέμησε καὶ αὐτὸς μὲ τὸν Ἀβραὰμ, καὶ ἔκαμε κόπον, ὄχι· ἀλλὰ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τὸν Μελχισεδὲκ, μηδὲν κοπιάσαντα, ἀλλὰ καθήμενον εἰς τὸν οἶκόν τε· τοῦτο γὰρ θέλει νὰ φανερώσῃ ὁ Παῦλος μὲ τὸν λόγον ὁπῦ λέγει παρακάτω (στίχ. 10.), ὅτι ἐσυναπάντησεν ὁ Μελχισεδὲκ τὸν Ἀβραὰμ, ὁπῦ ἐγύριζεν ἀπὸ τὸν πόλεμον, καὶ νίκην τῶν Βασιλέων· „ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τῦ πατρὸς ἦν ὅτε συν„ήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ". Ἀνίσως λοιπὸν ὁ Μελχισεδὲκ ἦτον μεγαλίτερος ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ, τὸν Πατριάρχην καὶ προπάτορα τῶν Ἑβραίων τῦ νόμε (τὸ γὰρ μεγαλίτερον ἀπὸ τὸ τῦ Ἀβραὰμ ἀξίωμα τῦ Μελχισεδὲκ, ἐφανέρωνε ἡ δόσις τῆς δεκάτης.) πολλῷ μᾶλλον ὁ αὐτὸς Μελχισεδὲκ ἦτον μεγαλίτερος ἀπὸ τὰς Ἱερεῖς;

5. „Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν Ἱερωσύνην λαμβάνοντες, ἐν„τολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατῶν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τυτέστι τὰς „ἀδελφὰς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος τῦ Ἀ„βραάμ". (Ἀριθμ. ιή. 21.)

6. „Ὁ δὲ μὴ γενεαλογέμενος ἐξ αὐτῶν Δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα καταισχύζει ὁ Ἀπόστολος πῶς ὁ Μελχισεδὲκ εἶναι μεγαλίτερος ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ, καὶ λέγει· ὅτι οἱ ἐκ τῆς φυλῆς τῦ Λευὶ ἱερατεύοντες, ἐδεκάτιναν τὸν λαόν· φανερὸν δὲ ὅτι ἐποίων τῦτο, ὡς καλλίτεροι καὶ τιμιώτεροι ὁπῦ ἦτον διὰ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης ὁπῦ εἶχον· ἐπειδὴ διὰ ποίαν ἄλλην αφορμὴν, οἱ λαϊκοὶ οἱ κοπιάζοντες, καὶ ταλαιπωρέμενοι, καὶ δυσκολύοντες καθ' ἑκάστην, νὰ δίδωσι τὸ δέκατον ἀπὸ ὅλες τὰς καρπὰς των εἰς τὰς Ἱερεῖς καὶ Λευίτας, ὁπῦ δὲν ἐγεώργων, ἤτε ἐκοπίαζον; πάρεξ διὰ τὶ οἱ Ἱερεῖς, ἦτον ἀπὸ αὐτὰς τιμιώτεροι καὶ ἀνώτεροι, καθ' ὅτι δηλαδὴ ἐκαταγίνοντο εἰς μεγαλίτερα ἔργα, ἦγουν εἰς τὰ τελῆ τὰς θείκας λειτργίας τῆς σκηνῆς τῦ μαρτυρίε· τῦτο γὰρ μαρτυρεῖ καὶ ἡ Θεία Γραφὴ λέγυσα· „Καὶ τοῖς υἱοῖς Λευὶ, ἰδὺ δέδωκα παῦ ἐπιδέκατον ἐν Ἰσραὴλ ἐν „κλήρῳ, ἀντὶ τῶν λειτργιῶν αὐτῶν, ὅσα αὐτοὶ λειτργῦσι λειτουργίαν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ

„μαρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ μαρτυρίκ· καὶ ἐ προσελθόσονται ἔτι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς τὸν σκηνὸν τε μαρτυρίκ, λαβεῖν „ ἁμαρτίαν, θανατηφόρον.... Καὶ λογισθήσεται ὑμῖν τὰ ἀφαιρέματα ὑμῶν, ὡς σῖτος „ ἀπὸ ἅλω, καὶ ἀφαίρεμα ἀπὸ λίωος". (Ἀριθμ. ιή. 21.) τόσον, λέγει, μέγα εἶναι τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης, καὶ τόσον ἀνώτεροι εἶναι ἀπὸ τὰς ὁμοτίμους ἀδελφάς των τὰς ἐκ τε αὐτε Ἀβραὰμ γεννηθείσας, οἱ τὸ ἀξίωμα τῦτο ἔχοντες Ἱερεῖς! ὅθεν ἐπειδὴ καὶ ὁ Μελχισεδὲκ ἐδεκάτωσε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ μ' ὅλον ὁπε δὲν ἐγενεαλογεῖτο ἀπὸ τὸ γένος τε Ἀβραὰμ, ἤτοι καὶ μ' ὅλον ὁπε δὲν ἦτον τε αὐτῦ γένες μὲ τὸν Ἀβραὰμ (διὰ τί ὁ Μελχισεδὲκ ἦτον ἀλλόφυλος, ὡς Χαναναῖος) (1)· λοιπὸν εἶναι καὶ μεγαλίτερος καὶ ὑψηλότερος τε Ἀβραὰμ, διότι, πῶς ὁ Ἀβραὰμ ἤθελε δώσῃ δέκατον εἰς τὸν ἀλλόφυλον Μελχισεδὲκ, ἀνίσως καὶ δὲν ἦτον ἡ τιμὴ καὶ ἀξία τε μεγάλη; ἀνίσως δὲ ὁ Μελχισεδὲκ, ὁπε εἶναι τύπος Χριτε, ὑπερέχῃ τὲς νομικὲς Ἱερεῖς, καὶ αὐτὸν τὸν τῶν Ἱερέων προπάτορα Ἀβραὰμ, πόσῳ μᾶλλον ὑπερέχει αὐτὲς ὁ ἀληθινὸς Ἀρχιερεὺς Χριτὸς, τὸ τε Μελχισεδὲκ πρωτότυπον;

„ Καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε".

Ἐπειδὴ ἀνω καὶ κάτω ἐθρυλλεῖτο καὶ ἐμεγαλύνετο ὁ Ἀβραὰμ, διὰ τί ἔλαβεν ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεις ἀγαθῶν παρὰ τε Θεε, τότε χάριν ὁ Παῦλος προσθέττει τὸ μεγαλεῖον τῦτο τε Ἀβραὰμ ἐδῶ, καὶ λέγει, ὅτι ὁ τύπος τε Χριτε Μελχισεδὲκ, εὐλόγησε τὸν Ἀβραὰμ, τὸν τόσον μεγάλον, καὶ θαυμασὸν Πατριάρχλω, ὁπε ἠξιώθη νὰ ὁμιλήσῃ μὲ τὸν Θεὸν, καὶ ὁπε εἶχε χρεωφειλέτλω τε τὸν ἴδιον Θεόν.

7. „ Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται".

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι εὐλόγησεν ὁ Μελχισεδὲκ τὸν μέγαν καὶ θαυμασὸν Ἀβραὰμ, πόρα δὲ λέγει ἐδῶ ὅτι ἡμεῖς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀναμφιβόλως ἠξεύρομεν, καὶ κοινῶ δόξαν ἔχομεν εἰς τὸν διάνοιαύμας, ὅτι ὅποιος εὐλογεῖ, αὐτὸς εἶναι ἀνώτερος ἐκείνε ὁποῦ εὐλογεῖται· λοιπὸν καὶ ὁ Μελχισεδὲκ ὁ τὸν Χριτὸν προτυπῶν, ἀνώτερος ἦτον τε Ἀβραὰμ, τε παρ' αὐτε εὐλογηθέντος.

8. „ Καὶ ὧδε μὲν, δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· „ ἐκεῖ δὲ, μαρτυρέμενος ὅτι ζῇ".

Ἰδὲ καὶ ἄλλος συλλογισμὸς, ὁπε ἀποδεικνύει τὸν Μελχισεδὲκ ὅτι εἶναι μεγαλίτερος ἀπὸ τὲς Ἱερεῖς τε παλαιε νόμε· διότι οἱ μὲν Ἱερεῖς, λέγει, ὧδε, ἤτοι ἐν τῷ νόμῳ, δεκάτας λαμβάνοντες ἀποθαίνεσι, καὶ τὸν ἀξίαν αὐτῶν εἰς ἄλλες ἀφίνεσιν, ὥτε ὁπε δὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ πάντοτε ὁπε δέχονται τὸν δεκάτλω· ἐκεῖ δὲ, ἤτοι ἐν τῇ κατὰ τὸν Μελχισεδὲκ ὑποθέσει, ἔλαβε δεκάτας ὁ Μελχισεδὲκ, ὅς τις μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τε Δαβὶδ ὅτι ζῇ· „ σὺ γάρ φησιν Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὸν τάξιν Μελχισεδέκ". (Ψαλμ. ρί. 4.) ὅθεν εἰς τὸν ἀξίαν τε μένει πάντοτε· τὸ δὲ νὰ ζῇ ὁ Μελχισεδὲκ πάντοτε, ἄφ νόησον, καθὼς ἀνωτέρω εἰπήσαμεν, ἤγεν διὰ τί δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν Γραφὴν ὁ θάνατός τε· μὴ μαρτυρῦσα γὰρ ἡ Γραφὴ τὸν θάνατόν τε, φαίνεται ὅτι λέγει πῶς μόνον ζῇ (2). Μερικοὶ δὲ

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος ὅτι ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸν λόγον ὁπε εἶπεν ἐδῶ, ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ δὲν ἐγενεαλογεῖτο ἀπὸ τὸ γένος τε Ἀβραὰμ, ἐξήγησεν ἐκεῖνο ὁπε εἶπεν ἀνωτέρω, πῶς ὁ Μελχισεδὲκ ἦτον ἀγενεαλόγητος.

(2) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος ὅπως ἑρμηνεύει· λαμβάνουσι μὲν δεκάτας καὶ οἱ Λευῖται, ἀλλ' ἐ μέγα πῆτο, ἐπειδὴ καὶ ἀποθνήσκουσι· τίς δὲ θέλει φθονήσει τὸν τιμὴν ἐκείνων ὁπε μέλλει νὰ ἀποθάνῃ; βέβαια ἐδείς· ὁ δὲ Μελχισεδὲκ ἔλαβε ταύτας, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ, ὡσὰν νὰ λέγῃ· ὅτι προεγίνωσκεν ὁ Ἀβραὰμ, ὅτι δὲν θέλει εἶναι φανερὸς ὁ θάνατος τε Μελχισεδὲκ· πλὴν τῦτο δὲν τὸν ἔκαμε νὰ φθονήσῃ, καὶ νὰ μὴ δώσῃ τιμὴν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ἀποδεκατώσεως. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ ἐπειδὴ δὲ εἰκὸς ἦν Ἰουδαίους ἀπᾶν, ὅτι Ἀβραὰμ ἦν ἡ Ἱερεὺς, καὶ εἰκότως τὰς δεκάτας προσήνεγκε „ καὶ τὴν εὐλογίαν ἀπέλαβεν, ὁ δὲ Ἀαρὼν τῆς Ἱερωσύνης τὴν ἀξίαν ἐδέξατο, καὶ τὸ ἐκείνε γένος μετ' ἐκείνον τῆς θείας μετέλαχε χάριτος, δείκνυσιν ἐκ πολλῶν καὶ τότε διὰ τε Πατριάρχε, τὰς δεκάτας „ προσενεγκόντας".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ τὸ νὰ ἀποθνήσκωσι μὲν οἱ Λευῖται, τὸ νὰ ζῇ δὲ ὁ Μελχισεδὲκ ἔτζι νοοῦσι· δηλαδὴ, ὅτι ὁ μὲν τρόπος τῆς τῶν Λευϊτῶν Ἱερωσυνῆς, ἦτον θνητὸς καὶ πρόσκαιρος, ἐπειδὴ κατηργήθη καὶ ἔπαυσεν ἐλθόντος τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ τρόπος τῆς Ἱερωσυνῆς τοῦ Μελχισεδὲκ, ἦτοι τῆς κατὰ Χριστὸν Ἱερωσυνῆς, ἦτον αἰώνιος, διὰ τὶ ζῇ καὶ μένει, καὶ ἐδέποτε θέλει παύσει.

9. „Καὶ (ὡς ἔπος εἰπεῖν) δι' Ἀβραὰμ, καὶ Λευῒ ὁ δεκάτας λαμβά-„νων δεδεκάτωται".

Διὰ νὰ μὴ ἔχωσι νὰ εἰποῦν οἱ τοῦ νόμου Ἱερεῖς· καὶ τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν ἡμεῖς, αἰσως καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἀπεδεκατώθη παρὰ τοῦ Μελχισεδέκ; ἢ τί τοῦτο ἁρμόζει εἰς ἡμᾶς; διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι διὰ μέσου τοῦ προπάππου Ἀβραὰμ, καὶ ὁ δισέγγονός του Λευῒ (1), ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐδικῆς σας νομικῆς Ἱερωσυνῆς, ὁ λαμβάνων τὰς δεκάτας τῶν ἄλλων, καὶ αὐτὸς λέγω δι' ἐκείνου ἐδεκατώθη ἀπὸ τὸν Μελχισεδέκ. Καὶ λοιπὸν πῶς δὲν εἶναι αὐθέντερος τοῦ ἀρχηγοῦ σας Λευῒ ὁ Μελχισεδέκ, ὅς τις διὰ μέσου τοῦ προπάππου Ἀβραὰμ, ὁμοιάζει νὰ ἔλαβε δεκάτας ἀπὸ αὐτόν; τὸ δὲ „ὡς ἔπος εἰπεῖν" ἢ τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἐν σωματόμῳ εἰπεῖν· ἢ αὐτὶ τοῦ, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζι (2)· ἐπειδὴ γὰρ ἐφαίνετο τολμηρὸν τὸ νὰ εἰπῇ ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Λευῒ, πρὸ τοῦ ἀκόμη νὰ γεννηθῇ, ἐδεκατώθη ἀπὸ τὸν Μελχισεδέκ, διὰ τοῦτο ἐμετείασε τὸν λόγον, μὲ τὸν κολασικὸν αὐτὸν τρόπον.

10. „Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνηὐτήσεν αὐτῷ „ὁ Μελχισεδέκ".

Ἐδῶ καταπολεμάζει ὁ Παῦλος μὲ ποῖον τρόπον ὁ Λευῒ ἐδεκατώθη ἀπὸ τὸν Μελχισεδέκ, καὶ λέγει· ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ προπάππος τοῦ Λευῒ Ἀβραὰμ, ἐδεκατώθη, καὶ αὐτὸς ὁ Λευῒ μαζὶ μὲ τὸν προπάππον του δυνάμει ἐδεκατώθη, ὡσὰν ὅπου ἦτον εἰς τοῦ ὀσφῦν, καὶ τοὺς νεφροὺς (ὅπου ἡ γονὴ καὶ τὸ σπέρμα κυριωτέρῳ τρόπῳ διέρχεται, κατὰ τοὺς φυσικοὺς, καὶ ἰατροὺς) τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ ἀπὸ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἔμελλε νὰ γεννηθῇ, ἀγκαλὰ καὶ ἀκόμη ἐνεργείᾳ δὲν ἐγεννήθη (3). Καὶ δὲν εἶπεν, ὅτι οἱ Λευῖται ἐδεκατώθησαν ἀπὸ τὸν Μελχισεδέκ, ἀλλὰ ὁ Λευῒ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λευϊτῶν, διὰ νὰ δείξῃ μεγαλιτέραν τιμὴν ὑπεροχὴν τοῦ Μελχισεδέκ. Βαβαί! τί λόγον ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ ἐδῶ ὁ μέγας Παῦλος! διότι μαζὶ μὲ τὸν Λευῒ ἔρριψεν ἔξω καὶ ἀπέβαλεν ὅλα τὰ Ἰουδαϊκά. Διὰ τοῦτο καὶ προλαβόντως ἔλεγεν, ὅτι „νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς"· ἐπειδὴ τοιαῦτα μεγάλα νοήματα καὶ λόγια ἔμελλε νὰ εἰπῇ εἰς αὐτοὺς, ὥστε ὅπου ἐφοβεῖτο μὴ τύχῃ νὰ ἀποσκιρτήσωσιν οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστοὶ, καὶ τελείως δὲν δώσωσιν ἀκρόασιν εἰς τὰ λόγιά του· ὅθεν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπροκατασκεύασε, καὶ προετοίμασεν αὐτοὺς καθὼς ἤθελε, μὲ τὰ λόγια ὅπου εἶπεν ἀνωτέρω, ἔτζι ἐδῶ λέγει εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνα ὅπου θέλει· ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν κρατεῖ μέσα της τὸν λόγον ὅπου ἀκούσῃ, ἕως τρέφει αὐτὸν, καθὼς ἡ γῆ ὅταν δεχθῇ τὸ σπέρμα ἀπὸ τὸν γεωργὸν, βασάζει αὐτὸ, καὶ τὸ τρέφει, καὶ τὸ αὐξαίνει, ὄχι· διὰ τὶ, ἐκεῖ μὲν εἰς τοῦ γοῦ, εἶναι φύσις, ἡ ὁποία ἔχει τάσιν καὶ μονιμότητα, ἐδῶ δὲ εἰς τοῦ ψυχοῦ, εἶναι προαίρεσις καὶ γνώμη, ἡ ὁποία εἶναι πρᾶγμα ἀκατάστατον, πολύτροπον, καὶ δύκολομετάτρεπτον. Διὰ τοῦτο καὶ ὅποιος εἶναι διδάσκαλος λαοῦ, πρέπει πρῶτον νὰ οἰκονομῇ πολλὰ, καὶ νὰ προκατασκεύαζῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν, καὶ τότε νὰ λέγῃ εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνα ὅπου βάλεται.

11. „Εἰ

(1) Ὁ γὰρ Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, καὶ ὁ Ἰακὼβ τὸν Λευῒ.

(2) Ὁ δὲ Φώτιος, τὸ ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡρμήνευσε, τρόπον τινά.

(3) „Τὸ γὰρ σπέρμα τὸ τῆς ζωῆς αἴτιον τῷ Λευῒ, „ἦν ἐν τῇ ὀσφύϊ τῷ Ἀβραάμ· ἦν γὰρ ὁ Ἰσα-„ὰκ ἐν αὐτῇ, ὁ αἴτιος τῷ Λευῒ" λέγει ὁ Φώτιος... ὁ δὲ Θεοδώρητος φησὶν „ἐδέπω τῷ Ἰσαὰκ ἐγεγόνει „πατὴρ, ὅτε τῷ Μελχισιδὲκ ὁ Πατριάρχης τιμὴν δι-„λογίαν ἐδέξατο· ἔτι τοίνυν ἐν ἑαυτῷ εἶχε τὸν σπο-„δοποιὸν τὸν ἀφορμέα· ἐκ δὲ τοῦ Ἰσαὰκ ὁ Ἰακὼβ ἐ-„βλάστησεν, ἐξ ἐκείνου δὲ ὁ Λευῒς· ἐν αὐτῷ τοίνυν ἦν „φησιν ὁ Λευῒς, ἡνίκα καὶ τιμὴν δεκάτην προσήνεγκε, καὶ „τὴν εὐλογίαν ἐδέξατο. Ἀνάγκη τοίνυν καὶ αὐτὸν δεδε-„κατῶσθαι, καὶ τῆς εὐλογίας μετειληφέναι".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς Ἱερωσύνης ἦν (ὁ λαὸς „γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν „Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι Ἱερέα, καὶ μὴ κατὰ τὴν τάξιν „Ἀαρὼν λέγεσθαι";

Ἀνωτέρω μὲν ἔδειξεν ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ ἦτον πολλὰ ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ, καὶ ἀπὸ τὸν δισέγγονόν τε Λευΐ, τὸν ἀρχηγὸν τῆς νομικῆς Ἱερωσύνης· τώρα δὲ ἐδῶ φέρει καὶ ἄλλο ἐπιχείρημα, καὶ δείχνει, ὅτι ἡ κατὰ Χριστὸν Ἱερωσύνη εἶναι τελεία, ἡ δὲ τῶν Λευϊτῶν Ἱερωσύνη, εἶναι ἀτελής· διότι, λέγει, εἰ μὲν καὶ ἡ νομικὴ, ταυτὸν εἰπεῖν ἡ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν Ἱερωσύνη, ἦτον τελεία, ἔπρεπε νὰ ἀνασταθῇ ἄλλος Ἱερεὺς, ἤτοι ὁ Χριστὸς, κατὰ τὴν τάξιν ταύτην τοῦ Ἀαρών· ὁ γὰρ Ἀαρὼν ἀπὸ τὴν Λευϊτικὴν φυλὴν ἦτον· ἐπειδὴ δὲ λέγεται παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀνέστη Ἱερεὺς ὁ Χριστὸς, ὄχι κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ· λοιπὸν ἀτελὴς ἦτον ἡ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν Ἱερωσύνη, καὶ διὰ τοῦτο μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀτελὴς ἀπεβλήθη, καὶ ἄλλη αὐτὴ ἐκείνης τελεία εἰσάγεται καὶ ἐπικρατεῖ. Καὶ τὸ, ἔτι δὲ, ὁποῦ προσθέττει ὁ Ἀπόστολος, ἔχει πολλὴν ἔμφασιν καὶ σημασίαν· καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ τοῦτο· ὅτι ἀνίσως μὲν ὁ Χριστὸς ἦτον πρότερον Ἱερεὺς καὶ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ, ἔπειτα ἐδόθη ὁ νόμος, πρεπόντως ἤθελεν εἰπῇ τινας, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἦτον ἀτελὴς ἡ κατὰ τὸν Μελχισεδὲκ Ἱερωσύνη, διὰ τοῦτο ἐδόθη ἡ κατὰ νόμον Ἱερωσύνη, ἤγουν ἡ τοῦ Ἀαρών· ἀλλὰ τώρα δὲν ἠμποροῦ τινας νὰ εἰπῇ τοῦτο· διὰ τί ὕστερος ἀπὸ τὴν κατὰ νόμον Ἱερωσύνην εἶναι ὁ Χριστὸς, καὶ λαμβάνει τόπον καὶ τάξιν ἄλλης Ἱερωσύνης, τῆς τοῦ Μελχισεδὲκ δηλαδή· ὅθεν εἶναι φανερὸν, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀτελὴς ἡ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν Ἱερωσύνη, διὰ τοῦτο ἀντεισήχθη ἄλλη Ἱερωσύνη ἡ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Τί δὲ δηλοῖ τὸ „ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο"; ἤτοι δὲν ἔχει νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι τελεία μὲν εἶναι ἡ κατὰ τὸν Ἀαρὼν Ἱερωσύνη, ἐδόθη δὲ εἰς ἄλλα γένη, καὶ ὄχι εἰς τοὺς Ἑβραίους· ἀλλὰ βεβαίως αὐτὴ ἐδόθη εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐπαύω εἰς τὴν Ἱερωσύνην ταύτην ὁ λαὸς αὐτὸς ἐνομοθετήθη, ἤγουν ἐδιωρίσθη παρὰ Θεοῦ νὰ μεταχειρίζεται τὴν Ἱερωσύνην ταύτην, καὶ εἰς αὐτὴν νὰ ἀκολουθῇ, καὶ διὰ μέσου αὐτῆς νὰ προσφέρῃ ὅλας τὰς θυσίας καὶ προσφορὰς τε εἰς τὸν Θεὸν, νὰ τελῇ τὰς ἑορτὰς, καὶ νὰ ἐνεργῇ τὰς διαφόρους καθαρισμοὺς, καὶ πᾶσα τὰ νόμιμα. Διὰ τί λοιπὸν ἡ τοιαύτη, καὶ τοσαύτη Ἱερωσύνη ἀπεβλήθη; βέβαια ὡς ἀτελὴς καὶ ἀδύνατος.

12. Μετατιθεμένης γὰρ τῆς Ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθε„σις γίνεται".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον δείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι μαζὶ μὲ τὴν Ἱερωσύνην καὶ ὁ νόμος αὐτῆς κατηργήθη (ἐπειδὴ καὶ ὁ Νόμος εἶναι συμπροφιασμένος μαζὶ μὲ τὴν Ἱερωσύνην) καὶ ἄλλη διαθήκη καὶ νόμος ἀντεισήχθη παρὰ Θεοῦ καὶ ἐδόθη· δι ὅτι, ἂν ἡ Ἱερωσύνη, λέγει, ἡ νομικὴ μετετέθη, ἤγουν ἀλλάχθη, εἰς τὴν Ἱερωσύνην τὴν κατὰ τὸν Μελχισεδὲκ, ταυτὸν εἰπεῖν εἰς τὴν Ἱερωσύνην τὴν τοῦ Χριστοῦ, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ νὰ μετατεθῇ, ἤγουν νὰ ἀλλαχθῇ, καὶ ὁ παλαιὸς νόμος, εἰς ἄλλον νέον νόμον τὸν τοῦ Χριστοῦ· δι ὅ,τι Ἱερεὺς χωρὶς νόμον, καὶ διαθήκην, καὶ χωρὶς προσαγὰς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἦναι· μετετέθη δὲ ἡ παλαιὰ Ἱερωσύνη, ὄχι μόνον κατὰ τὸν τρόπον, (ἤγουν καθ' ὃ δὲν εἶναι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Ἀαρὼν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδὲκ) ἀλλὰ μετετέθη ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν φυλήν· ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν φυλὴν τὴν ἱερατικὴν τοῦ Λευΐ, καὶ Ἀαρὼν, μετετέθη εἰς τὴν βασιλικὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Κύριος κατήγετο, ὁ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδὲκ Ἱερεύς. Καὶ βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, τὸ μυστήριον· καθὼς ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα πρῶτον ἦτον βασιλικὴ, καὶ ὕστερον διὰ τοῦ Χριστοῦ γέγονε καὶ ἱερατικὴ· ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς, Βασιλεὺς μὲν ἦτον πάντοτε ὡς Θεὸς, καὶ πρὸ τοῦ νὰ γένῃ ἄνθρωπος, ὕστερον δὲ ἐπ' ἐσχάτων, ἔγινε καὶ Ἀρχιερεὺς, ὅταν ἀνέλαβε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, καὶ ὅταν τὴν θυσίαν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Θεὸν ἐπὶ τῶν μυστηρίων, καὶ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

13. „Ἐφ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκε".

Δείχνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Ἀπόστολος μὲ τί τρόπον μετετέθη καὶ ἀλλάχθη ἡ νομικὴ Ἱερωσύνη κατὰ τὴν φυλήν, καὶ λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς, ἐφ' ὃν, ἦγεν αὐτὶ τὸν, περὶ ὃν λέγονται αὐτὰ, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐτελειώθησαν ταῦτα, ὁ Χριστὸς, λέγω, ἀπὸ ἄλλην φυλὴν κατάγεται, ἦγεν ἀπὸ τὴν βασιλικὴν τὴν Ἰούδα, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἱερατικὴν φυλὴν τὴν Λευΐ.

„Ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ".

Ἀπὸ τὴν φυλήν, λέγει, τὴν Ἰούδα, κανένας δὲν προσέσχηκεν, ἦγεν δὲν παρεστάθη κοντὰ εἰς τὸ θυσιαστήριον τῆς σκηνῆς, οὐδὲ ἐνήργησε τὰ ἔργα καὶ λειτουργίας τῶν Ἱερέων (1).

14. „Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν".

Σημειώνει καὶ λαμπρὰ εἶναι ἡ λέξις, ὁπού ἐμεταχειρίσθη ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ἤτοι τὸ „ἀνατέ„ταλκεν". ἤτις ἐδανείσθη παρ' αὐτοῦ, τόσον ἀπὸ τὴν προφητείαν τοῦ Βαλαὰμ, τοῦ εἰπόντος περὶ τοῦ Χριστοῦ· „ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ"· (Ἀριθμ. κδ'. 17.) ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν προφητείαν τοῦ Μαλαχίου, τοῦ ὀνομάσαντος τὸν Χριστὸν Ἥλιον δικαιοσύνης· „Καὶ ἀνατελεῖ „ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου, Ἥλιος δικαιοσύνης· καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ". (Μαλ. δ'. 2.) Διὰ μέσου δὲ τῶν λαμπρῶν λέξεων τούτων δηλοῦται, ὅτι ἡ πρώτη παρουσία τοῦ Κυρίου ἔγινεν εἰς φωτισμὸν ὅλου τοῦ Κόσμου (2)· ἐκ τοῦ Ἰούδα δὲ ἀνέτειλεν ὁ Κύριος· διότι, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ἔτσι ἔλεγον οἱ ἐρωτώμενοι Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Ἡρώδην, τὸν ἐρωτῶντα πού ὁ Χριστὸς γεννᾶται· „ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας"· ἔτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ Προφήτου· „Καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ „γάρ μοι ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ". (Μιχ. ε'. 1.)

„Εἰς ὃν φυλὴν, οὐδεὶς περὶ Ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε".

Ὅλα, λέγει, τὰ τῆς Ἱερωσύνης ἔργα εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ ἀφιερόνοι καὶ διορίζει ὁ Μωϋσῆς, εἰς δὲ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα κανένα δὲν διορίζει ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ μόνας τὰς ἡγε-

(1) Διατοῦτο, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ ὁ Βασιλεὺς Ὀζίας ἐλεπρώθη, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς καταγόμενος, καὶ ὄχι ἐκ τῆς τοῦ Λευΐ, ἐτόλμησε νὰ θυμιάσῃ εἰς τὸν ναὸν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος· λέγει γὰρ ἡ Γραφή· „Καὶ ἔστησαν (οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ „εἶς, Ἱερεῖς) ἐπὶ Ὀζίαν τὸν Βασιλέα, καὶ εἶπαν αὐ„τῷ· οὐ σοὶ Ὀζία θυμιάσαι τῷ Κυρίῳ, ἀλλ' ἢ τοῖς „Ἱερεῦσιν υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς ἡγιασμένοις θῦσαι· ἔξελθε „ἐκ τοῦ ἁγιάσματος, ὅτι ἀπέστης ἀπὸ Κυρίου, καὶ οὐκ „ἔσται σοι τοῦτο εἰς δόξαν παρὰ Κυρίου Θεοῦ. Καὶ ἐ„θυμώθη Ὀζίας, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ θυμιατή„ριον τοῦ θυμιάσαι ἐν τῷ ναῷ· καὶ ἐν τῷ θυμωθῆναι „αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἱερεῖς, καὶ ἡ λέπρα ἀνέστιλεν ἐν τῷ „μετώπῳ αὐτοῦ ἐναντίον τῶν Ἱερέων ἐν οἴκῳ Κυρίου „ἐπάνω τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων". (β. Παραλ. κς'. 18.)

(2) Ἐδῶ ἤθελεν ἀπορήσῃ τινάς, ὅτι ἀνίσως ὁ Κύριος ἦτον ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, πῶς ὁ Ἄγγελος εἶπε πρὸς τὴν Θεοτόκον, ὅτι ἦτον συγγενὴς τῆς Ἐλισάβετ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἀρχιερέως Ζαχαρίου, τῆς καταγομένης ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, ἤτοι ἐκ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ; ὁ γὰρ νόμος ἐπρόσταζε νὰ γίνωνται οἱ γάμοι, ἦγεν νὰ καταγέται καὶ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυνὴ ἀπὸ τὴν αὐτὴν φυλήν· ὅθεν κατὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἠδύνατο εἶναι ἐκ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ, καὶ ἀκολούθως ἠδύνατο εἶναι Λευϊτικὸς Ἱερεύς. Εἰς λύσιν λοιπὸν τῆς ἀπορίας λέγομεν πρῶτον, ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἦτον συγγενὴς τῆς Θεοτόκου, καθ' ὃ ἡ μήτηρ τῆς Ἐλισάβετ ἐκαταγέτο ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, ἐξ ἧς ἦτον καὶ ἡ Θεοτόκος, κατὰ τὸν Ἀμβρόσιον Βιβλ. εἰς τὸν Λουκᾶν, ὡς λέγει ὁ Κορνήλιος· καὶ δεύτερον, μὲ τὸ νὰ ἦτον Βασιλικὴ ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα, ἠδύναντο οἱ Ἱερεῖς νὰ λαμβάνων γυναῖκας ἀπὸ αὐτὴν· ὅθεν αἱ δύω αὐταὶ φυλαὶ ἀπ' ἀρχῆς ἠνώθησαν· καθ' ὅτι καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς Ἀαρὼν ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἐλισάβετ, θυγατέρα οὖσαν τοῦ Ἀμιναδάβ, ἀδελφὴν δὲ Ναασσὼν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ φυλάρχου, καθὼς λέγει ἡ θεία Γραφή· „ἔλαβε δὲ Ἀαρὼν τὴν Ἐ„λισάβετ θυγατέρα Ἀμιναδάβ ἀδελφὴν Ναασσὼν αὐ„τοῦ γυναῖκα". (Ἔξ. ς'. κέ.) καὶ καθὼς μαρτυρεῖ, ὁ τε Θεοδώρητος, ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο τῆς Ἐξόδου, καὶ ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, ἑρμηνεύων τὸ· „καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενίς „σου". (Λουκ. α'.) ὅθεν συμπεραίνει ὁ Θεοδώρητος ταῦτα καὶ λέγει· „ὁ μάστιξ τοίνυν τῆς βασιλικῆς, καὶ „τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τὴν ἐπιμιξίαν ἐδίδαξεν· ἀλλὰ „δεικνὺς, ὡς ὁ Δεσπότης Χριστὸς, ἐξ ἀμφοτέρων ἐβλά„στησε, Βασιλεὺς, καὶ Ἱερεὺς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χρη„ματίσας". (σελ. 625. τοῦ α'. Τόμ. τῆς Ὀκταετίας.) κυρίως ὅμως ὁ Δεσπότης Χριστὸς, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἦν, ἐξ ἧς ἦν καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαριάμ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡγεμονίας καὶ ἀρχιστρατηγίας τῶν πολέμων, ἤγουν τὸ νὰ ἦναι ἡ φυλὴ αὕτη ἡγεμὼν καὶ ὁδηγὸς καὶ ἀρχιστράτηγος τῶν ἄλλων φυλῶν, ὅταν πολεμῶν τὰς ἐχθρές των.

15. „Καὶ περισσότερον ἔτι καταδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα „Μελχισεδὲκ ἀνίσταται Ἱερεὺς ἕτερος".

Τί θέλει νὰ εἰπῇ καταδηλον; ἤγουν ὅτι ἡ διαφορὰ ὁπὸ ἔχει ἡ Ἱερωσύνη τῆ Ἀαρὼν, καὶ ἡ Ἱερωσύνη τῆ Χριστῆ, εἶναι φανερά· ἢ τὸ καταδηλον σημαίνει, ὅτι τὸ νὰ ἀλλαχθῇ ἡ παλαιὰ Ἱερωσύνη ὁμῆ καὶ ὁ νόμος, ὄχι μόνον εἶναι φανερὸν ἀπὸ τῆτο, ἤγουν ἐπειδὴ ὁ ἀνισάμενος Ἱερεὺς Χριστὸς δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν Λευϊτικὴν φυλὴν, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλην· ἀλλὰ ἀκόμη περισσότερον εἶναι φανερὸν καὶ ἀπὸ τῆτο, ὁπὸ ἔχω νὰ εἰπῶ, ἤγουν ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὁμοιότητα καὶ τάξιν τοῦ Μελχισεδὲκ ἀνίσταται Ἱερεὺς ὁ Χριστὸς, καὶ ὄχι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Ἀαρών.

16. „Ὃς ὃ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύνα„μιν ζωῆς ἀκαταλύτε".

Ὃς, ἤγουν ὁ Μελχισεδὲκ, δὲν ἔγινε καθὼς οἱ τοῦ νόμου Ἱερεῖς· διὰ ὅ, τι ἐκεῖνοι μὲν ἐλάμβανον τὴν Ἱερωσύνην, μὲ τὸν νόμον ὁπὸ εἶχε σαρκικὰς ἐντολάς· ποῖαι δὲ εἶναι αὐταί; περίτεμε τὴν σάρκα· λῆσον τὴν σάρκα· ἄργησον κατὰ τὴν σάρκα, καὶ θέλεις ἀπολαύσεις ἀγαθὰ σαρκικά. Ὁ δὲ Μελχισεδὲκ δὲν ἔγινεν ἔτζι Ἱερεὺς, ἀλλὰ μὲ δύναμιν θείαν, ἤτοι διὰ νὰ ζῇ παντοτε, καὶ νὰ ἦναι εἰς αὐτὸν ἡ Ἱερωσύνη παντοτε· τὸ δὲ νὰ ζῇ παντοτε καὶ ἀπαταλύτως ὁ Μελχισεδὲκ, ἔτζι ἐννόησον, καθὼς ἀνωτέρω τὸ ἐξηγήσαμεν, ἤγουν διὰ τί δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν ὁ θανάτος τε· ἢ τὸ, ὅς, ἐννόησον διὰ τὸν Ἱερέα, ἤτοι τὸν Χριστόν· ὅς τις ἔλαβε τὴν Ἱερωσύνην, ὄχι κατὰ τὴν τῆ παλαιῆ νόμε σαρκικὴν ἐντολὴν, ἀλλὰ διὰ τῆς δυναμέως τῆ Πατρὸς, ἤτοι τῆς ἐδικῆς τε· ἡ γὰρ δύναμις τῆ Πατρὸς, αὐτός ἐστιν ὁ Χριστὸς, κατὰ τὴν Θεότητα· „Χριστὸν γάρ, φησι, Θεοῦ δύναμιν"· (α'. Κορ. α'. 24.) διὰ τῆς Θείας, λέγω, δυναμέως ἔλαβεν ὁ Χριστὸς τὴν Ἱερωσύνην, καὶ διὰ τῆτο ἀπαταλυτον ἔχει αὐτὴν, καὶ αἰώνιον. Ἡ ἀπολεθία δὲ τῆ λόγε ἐζήτει, ἀφ' ἧ εἶπεν ὁ Παῦλος σαρκικῆς ἐντολῆς, νὰ εἰπῇ ἀπολέθως, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν πνευματικῆς ἐντολῆς· διὰ τί λοιπὸν ἔτζι τῆτο εἶπε; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι μὲ τὴν λέξιν σαρκικῆς, ἐφανέρωσε τὸ προσωρινὸν, καὶ παρερχόμενον τῆς ζωῆς ταύτης· [„πᾶσα γὰρ σὰρξ χόρτος" λέγει ὁ Ἡσαΐας· (Ἡσ. μ'. 7.) διὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον δηλαδὴ καὶ δυκολομάραντον· ὅθεν ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἀνωτέρω τὴν σαρκικὴν, ἤτοι τὴν προσωρινὴν ζωὴν, διὰ τῆτο πρεπόντως λέγει παρακάτω τὸ „ζωῆς ἀκαταλύτε" ἤτοι μὲ τὴν ἐδικήν τε δύναμιν ζῇ παντοτε ὁ Χριστὸς, καὶ εἶναι Ἀρχιερεὺς αἰώνιος (1).

17. „Μαρτυρεῖ γὰρ „σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ„χισεδέκ". (Ψαλ. ρί. 4.)

Εἰδῶ καταπολεμάζει ὁ Ἀπόστολος διὰ τί εἶπεν ἀνωτέρω τὸ „ζωῆς ἀκαταλύτε" καὶ λέγει· ὅτι ὁ Χριστὸς ζῇ παντοτε, καὶ εἶναι Ἱερεὺς αἰώνιος, διὰ τί ἡ Γραφὴ μαρτυρεῖ αὐτὸν, πῶς εἶναι Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα. Μερικοὶ δὲ νοῦσι, πῶς δὲν καταπολεμάζει τὸ ἀνωτέρω μὲ τὸν λόγον τῆτον ὁ Παῦλος, ἀλλὰ τὸ, πῶς δὲν ἔγινε κατὰ νόμον σαρκικῆς ἐντολῆς· διότι, ὡς κατὰ τὸν νόμον, λέγει, καὶ τὴν σαρκικὴν ἐντολὴν τῆ νόμε ἔγινεν Ἱερεὺς ὁ Χριστὸς, ἔπρεπε νὰ εἰπῇ

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὧδε ἑρμηνεύει· „Καὶ ἐτέ„ρωθέν φησι δεῖξαι δυνατὸν τῶτο κἀκείνην τὴν ὁμοιότη„τα· καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος (ὁ Μελχισεδὲκ δηλ.) τῆς „Ἱερωσύνης διαδόχης οὐκ ἔσχεν· ὧδε οὐδὲ οὗτος (ὁ „Χριστὸς δηλ.) ταύτην εἰς ἕτερον παραπέμψει· σαρ„κικὴ γὰρ ἐντολὴ τῆτο κέκληκεν, ὡς τῆ Νόμε διὰ „τὸ θνητὸν τῶν ἀνθρώπων, κελεύοντος, μετὰ τὴν τοῦ „Ἀρχιερέως τελευτὴν, τὸν ἐκείνε παῖδα τὴν Ἱερωσύνην „λαμβάνειν"· πλὴν τὴν σαρκικὴν ἐντολὴν ἐνοεῖ ὁ Θεοδώρητος, καὶ διὰ τὰς καθαρσμὰς τῆς σαρκὸς ὁπὸ ὁ νόμος ἐδιώριζεν, ὡς ἡρμήνευσε δηλαδὴ καὶ ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰπῇ ὁ Θεός· „ σὺ εἶ Ἱερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρών " · πῶρα δὲ, ἐπειδὴ καὶ γέγραπται· „ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ " φανερὸν εἶναι, ὅτι δὲν ἔγινεν Ἱερεὺς ὁ Χριστὸς κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἄλλον ὑψηλότερον, καὶ θεοπρεπέστερον.

18. „ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς
„ ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές ".
19. „ Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος ".

Εἶπε μὲν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ἔγινε τοῦ παλαιοῦ νόμου μετάθεσις, καὶ ἀπέδειξε τοῦτο· πῶρα ἐδῶ ζητεῖ καὶ τὴν αἰτίαν, καὶ τὸν λογαριασμὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἔγινεν ἡ μετάθεσις αὐτή· δὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι τότε ἀναπαύονται, ὅταν μάθουν καὶ τὴν αἰτίαν, καὶ λογαριασμὸν τοῦ πράγματος· ὅθεν λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο ἔγινεν ἀθέτησις, ἤτοι ἀποβολὴ καὶ μεταλλαγὴ τῆς προαγούσης ἐντολῆς, ἤγουν τῆς προλαβούσης παλαιᾶς Διαθήκης, διὰ τὶ εὑρέθη αὐτὴ ἀδύνατος καὶ ἀνωφελής. Τί λοιπόν; καινούργιον δὲν ὠφέλησεν ὁ παλαιὸς νόμος; ναὶ, ὠφέλησε μὲν, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ κάμῃ τοὺς ἀνθρώπους τελείους δὲν ὠφέλησε· διὰ τοῦτο καὶ ἀπολύθως λέγει· „ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος "· πῶς δὲ ἦτον ὁ νόμος καὶ ἀσθενής; διὰ τὶ ὁ νόμος ἦτον μόνον γράμματα, ὁποῦ ἐπρόσταζαν, τοῦτο κάμνε, τοῦτο μὴ κάμνῃς· τὰ τοιαῦτα ὅμως γράμματα δὲν ἔμβαζαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ κἀμμίαν δύναμιν, εἰς τὸ νὰ κάμνῃ τοὺς προσταζομένους ἐντολάς· τὴν ὁποίαν παύτλω δύναμιν δίδει εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅταν βαπτιζώμεθα. Ἀλλὰ πηδῶσιν εἰς τὸ μέσον οἱ τὸν νόμον κατηγορεῖ Μανιχαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι αἱρετικοὶ, καὶ λέγουν· ἰδὲ ὁποῦ καὶ ὁ Παῦλος κατηγορεῖ τὸν νόμον· ἀλλ' ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα εἰς αὐτοὺς, ὅτι, δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὦ ἀνόητοι, πονηρὸν τὸν νόμον ἐδῶ, ἀλλὰ ἀνωφελῆ, καὶ ἀσθενῆ, ὅσον δηλαδὴ εἰς τὸ νὰ τελειώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς προείπομεν· δὶ ὅ,τι, καθὼς τὸ γάλα, εἰς μὲν τὰ βρέφη εἶναι ὠφέλιμον, ὅταν δίδεται κατὰ τὸν πρέποντα καιρὸν, εἰς δὲ τοὺς τελείους ἀνδρας, εἶναι ἀνωφελές· ἔτζι καὶ ὁ νόμος, εἰς μὲν τοὺς τότε ἀτελεῖς Ἰουδαίους, ἦτον ὠφέλιμος, μὲ τὸ νὰ ἐλευθέρουν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων, καὶ ἐπρόσφερον αὐτοὺς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ μὲ τὸ νὰ ἔδιδον εἰς αὐτοὺς συμμέτρους τιμὰς ἐντολάς· εἰς δὲ τοὺς τελείους ἡμᾶς Χριστιανοὺς, ὁποῦ ἤδη ἐπιστεύσαμεν εἰς τὸν Χριστὸν, δὲν εἶναι πλέον ὠφέλιμος· ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐπρόσταζε σαρκικὰς ἐντολὰς, καὶ καθαρισμοὺς τοῦ σώματος, τοὺς ὁποίους οἱ πνευματικοὶ ἄνδρες δὲν χρειάζονται· ὅθεν διὰ τοῦτο καὶ ἀθετήθη πῶρα· ἡ δὲ ἀθέτησις, ἐκείνων ὁποῦ ἐκράτουν ποτὲ καὶ εἶχον τὸ κῦρος εἶναι ἀθέτησις· ὥστε καὶ ὁ νόμος, τότε ἐκράτει καὶ εἶχε τὸ κῦρος, ὅταν ἦτον ὁ πρέπων καιρὸς αὐτοῦ (1).

„ Ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ ".

Ἀθετήθη, λέγει, καὶ ἀκυρώθη ἡ τοῦ νόμου σαρκικὴ ἐντολὴ, ἐμβῆκε δὲ καὶ ἐκυρώθη ἡ ἐλπὶς, ὄχι καθὼς ἦτον ἡ Ἰουδαϊκὴ ἐλπὶς, αἰθητὴ, καὶ περὶ αἰθητῶν πραγμάτων· διὰ τὶ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον ἐλπίδα, ὅταν διαρέσουν εἰς τὸν Θεὸν, νὰ κυριεύσουν τόπον, καὶ γῆν, καὶ νὰ νικήσουν τοὺς ἐχθρούς των, καὶ ὅλως, ἐλπίδα εἶχον νὰ ἀπολαύσουν σωματικὰ ἀγαθά· „ τὰ „ ἀγαθὰ γάρ φησι τῆς γῆς φάγεσθε ". (Ἡσ. ά. 19.) ἡ δὲ ἐλπὶς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν δὲν εἶναι τοιαύτη, ἀλλὰ πνευματικὴ καὶ μεγαλιτέρα· ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐλπίζομεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὸν οὐρανὸν, καὶ νὰ εἴμεθα κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ παρασκευώμεθα νὰ λειτουργοῦμεν αὐτὸν μαζὶ μὲ τοὺς Ἀγγέλους. Ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ ἐλπίς μας εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· (Κεφ. ζ'. 19.) πῶρα δὲ λέγει, ὅτι διὰ μέσου τῆς ἐλπίδος μας πλησιάζομεν εἰς τὸν Θεόν· δὶ ὅ,τι ἡ ἐλπὶς, μᾶς ἀναβιβάζει εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον θρόνον τοῦ Θεοῦ, καὶ μᾶς σαίνει μαζὶ μὲ τὰ Χερουβίμ.

20. „ Καὶ

---

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος, ὅτι πρέπει νὰ σημειώσωμεν, πῶς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελὲς καλεῖ ὁ Ἀπόστολος τὰ περιττὰ τοῦ νόμου, ἤγουν τὸ περιτομὴ, τὸ σάββατον, καὶ τὰ ὅμοια, καὶ ἁπλῶς τὸ τελειουργικὸν μέρος τοῦ νόμου· τὸ γὰρ οὐ φονεύσεις, καὶ οὐ μοιχεύσεις, καὶ τὰ ὅμοια, ἤτοι τὸ ἠθικὸν μέρος τοῦ νόμου, καὶ ἡ νέα διαθήκη, μετ' ἐπιτάσεως φυλάττειν παρακελεύεται· καὶ ὅρα περὶ τούτων τὸ ὑποσημείωσιν τοῦ „ ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε ἀδελφοί " · (Γαλ. ε'. 13.) καὶ τὸ ὑποσημείωσιν τοῦ „ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας ". (Ἐφ. β'. 15.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

20. „ Καὶ καθ' ὅσον ὁ χωρὶς ὁρκωμοσίας ".

Ἰδὲ καὶ ἄλλη διαφορὰ, κατὰ τὴν ὁποίαν διαφέρει ὁ νέος Ἱερεὺς Χριστὸς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἱερεῖς, καὶ ἡ Νέα Διαθήκη, ἀπὸ τὴν Παλαιάν· ἐπειδὴ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἱερωσύνη δὲν ἐπηγγέλθη ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλὰ μὲ ὅρκον, ἵνα διὰ μέσου τοῦ ὅρκου μὲ ὑπερβολὴν πιστωθῇ ὁ περὶ αὐτῆς λόγος τοῦ Θεοῦ· τὸ ὁποῖον ἔλεγε καὶ ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι διὰ τοῦτο ὤμοσεν εἰς τὸν Ἀβραὰμ ὁ Θεὸς, διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν, καὶ ἵνα, διὰ μέσου τοῦ ὅρκου, φανερωθῇ τὸ ἀμετάθετον τοῦ νὰ ἦναι ὁ Χριστὸς Ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον.

21. „ (Οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας Ἱερεῖς γεγονότες (1) ὁ δὲ, „ μετὰ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· „ ὤμοσε Κύ- „ ριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· Σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν „ τάξιν Μελχισεδέκ) ". (Ψαλμ. ρί. 4.)

Διότι, τί οἱ μὲν Ἱερεῖς, λέγει, τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἐγίνοντο Ἱερεῖς χωρὶς ὅρκου· διότι εἰς κανένα ἀπὸ αὐτοὺς δὲν εὐαρέστησε νὰ ὤμοσεν ὁ Θεὸς, καὶ νὰ εἰπῇ ἔτζι, ὅτι ἐσὺ νὰ ἦσαι Ἱερεὺς κατὰ τὸν νόμον, ὁ δὲ Χριστὸς ἔγινεν Ἱερεὺς μὲ ὅρκον, διὰ μέσου τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ λέγει εἰς αὐτὸν, σὺ νὰ ἦσαι Ἱερεὺς μὲ σῶα κάποιον καινούριον τρόπον· δηλαδὴ, ὄχι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Ἀαρὼν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδέκ (2).

22. „ Κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς ".

Ἤγεν τόσον καλλιτέρας διαθήκης ἔγινεν ἐγγυητὴς καὶ μεσίτης ὁ Χριστὸς, καθ' ὅσον ὁ Θεὸς ὤμοσε νὰ ἦναι αὐτὸς παντοτινὸς Ἱερεύς· διότι, ὡὐ ὁ Χριστὸς δὲν ἦτον μεγαλίτερος Ἱερεὺς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς, δὲν ἤθελεν ὁμόσῃ δι' αὐτὸν ὁ Θεός· ὥστε καὶ ἡ Νέα Διαθήκη, τῆς ὁποίας ἔγινεν ἐγγυητὴς ὁ Χριστὸς, μεγαλιτέρα εἶναι ἀπὸ τὴν Παλαιάν. Τί δὲ δηλοῖ τὸ ἔγγυος; ἐγγυητὴς, μεσίτης (3).

23. „ Καὶ οἱ μὲν, πλείονές εἰσι γεγονότες Ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κω- „ λύεσθαι παραμένειν ".

24. „ Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν Ἱε- „ ρωσύνην ".

Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος τὴν ὑπεροχὴν, ὁποῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοὺς νομικοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ λέγει· ὅτι ἐκεῖ μὲν εἰς τὸν νόμον, πολλοὶ εἶναι οἱ Ἀρχιερεῖς, μὲ τὸ νὰ εἶναι θνητοὶ, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑνὸς, διαδέχεται τὴν Ἀρχιερωσύνην ὁ ἄλλος· ἐδῶ

---

(1) Ἐλείπει ἐδῶ τὸ, εἰσὶν, ὡς καὶ παρακάτω προσθέτει πάλιν ὁ Παῦλος.

(2) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δέ, ὕστερ ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „ ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς (ὁ Θεὸς δηλαδὴ) καὶ τοὺς „ ἐν νόμῳ κεχειροτόνηκεν Ἱερέας, ἐκείνους δὲ παύσας, „ ἕτερον ἀντ' ἐκείνων ἀπέφηνεν, ἀναγκαίως εἴρηκεν, ὡς „ ἐκείνους μὲν, δίχα ὅρκου κεχειροτόνηκεν· ἐπὶ δὲ τού- „ του, καὶ ὅρκον προσέθηκε. Μὴ τοίνυν νομίσητε καὶ τὴν „ δε τὴν Ἱερωσύνην, ὡς ἐκείνην παυθήσεσθαι, καὶ πά- „ λιν ἄλλην ἀντὶ ταύτης γενήσεσθαι· ἐκβάλει γὰρ τὴν „ τοιαύτην ὑποψίαν ὁ γενόμενος ὅρκος ".

(3) Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὸ, ἔγγυος, οὕτως ἑρμηνεύει· „ ἔγγυον ὠνόμασε τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ὃς διὰ μὲν „ τῆς οἰκείας ἀνασάσεως, ἐβεβαίωσε τῆς ὑμετέρας ἀνα- „ στάσεως τὴν ἐλπίδα· τὴν δὲ οἰκείαν ἀνάστασιν διὰ „ τῶν ἐπιτελουμένων ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐδίδα θαυμά- „ των ". Ὁ δὲ Θεσσαλονίκης Κύριλλος· „ ὡς „ γὰρ ἔτι δεομένην, φησὶν, ἁγιασμοῦ (τὴν κατὰ νό- „ μον Ἱερωσύνην δηλ.) ἅπαντα μὲν προσέταξεν ἁγιά- „ ζεσθαι· ἄμωμος δὲ καὶ Ἅγιων Ἅγιος, ἐφ' ἡμᾶς Ἀρ- „ χιερεὺς ὁ Χριστός, καὶ κρείττονος Διαθήκης ἔγγυος, „ ὡς ὁ Παῦλός φησι· τοιγάρτοι καὶ πέπαυται μὲν ἡ „ πρώτη, γέγονε δὲ καὶ αὐτῆς Ἱερωσύνης μεταθεσις, „ ἐκ ἐχούσης τὸ ἀμεμπτον, καὶ τὸ ἄκρως Ἅγιον· τετε- „ λείωκε μὲν γὰρ οὐδένα κατὰ συνείδησιν, ἰσχνόμικε „ δὲ μᾶλλον βαπτισμῶν διδαχὰς, ὑφηγήσεις περιῤῥαν- „ τηρίων πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· καταλήγει „ γὰρ εἰς τοῦτο μόλις τῆς νομικῆς Ἱερωσύνης ἡ δύναμις ". (Βιβλ. β'. τῶν Γλαφυρῶν)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐδῶ δὲ εἰς τὼ χάειν, σὰς Ἀρχιερεὺς εἶναι ὁ Χεισὸς, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἀθάνατος· διὰ τῦτο λοιπὸν ἔχει κὴ τὼ Ἱερωσυνίω ἀπαράβατον, ἤγεν ἀδιάκοπον. Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶςα, πόσῳ μεγαλίτερος εἶναι ὁ Χεισὸς ἀπὸ τὰς παλαιὰς Ἀρχιερεῖς; ὅσον δηλαδὴ κὴ ὁ ἀθάνατος εἶναι μεγαλίτερος ἀπὸ τὸν θνητόν.

25. „Ὅθεν καὶ σῴζειν εἰς τὸ παντελὲς δυνάται τὺς προσερχομένυς „δι' αὐτῦ τῷ Θεῷ".

Ἐπειδὴ, λέγει, ἀθάνατος εἶναι ὁ Χεισὸς, καὶ ἀδιάδοχον ἔχει τὼ Ἀρχιερωσυνίω, διὰ τῦτο δυνάται κὴ νὰ προσατεύῃ ὅλυς, κὴ νὰ τὺς σῴζῃ εἰς τὸ παντελὲς, ἤτοι δυνάται νὰ δίδῃ εἰς αὐτὺς, ὄχι προσωρινὼ σωτηρίαν, ἀλλὰ τελείαν κὴ ὁλόκληρον, κὴ ψυχῆς κὴ σώματος, καὶ ἐν τῇ παρύσῃ ζωῇ, καὶ ἐν τῇ μελλύσῃ· διότι, εἰς μὲν τὼ παλαιὼ ὁ Ἀρχιερεὺς, ἀγκαλὰ κὴ νὰ ἦτον θαυμασὸς, ἀλλ' ὅμως ἔως εἰς σὰν διωρισμένον καιρὸν ἐπρόσφερε τὰ δῶρά τε εἰς τὸν Θεὸν, δηλαδὴ ἐν ὅσῳ καιρῷ ἔζη· ὁποῖος ἦτον ὁ Σαμυὴλ, κὴ ὁ Ἀαρὼν, κὴ οἱ λοιποὶ ἄλλοι· ὕστερον δὲ δὲν ἐπρόσφερε, διὰ τὶ ἀπέθνησκεν· ὁ δὲ Χεισὸς, μὲ τὸ νὰ ἦναι αἰώνιος, κὴ ἀείζωος Ἀρχιερεὺς, διὰ τῦτο δυνάται νὰ σῴζῃ καὶ παντελῶς, ἤτοι παντοτινὰ ἐκείνυς ὁπὺ προσέρχονται εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτῦ, ἤγεν διὰ μέσου τῆς εἰς αὐτὸν πίσεως· διὰ τὶ ὅποιος πισεύει εἰς τὸν Υἱὸν, αὐτὸς βέβαια προσέρχεται εἰς τὸν Πατέρα· διὰ τὶ ὁ Υἱὸς εἶναι ἡ σράτα, ὁπὺ φέρει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ ὅποιος περιπατεῖ εἰς τὼ σράταν αὐτὼ, βέβαια εἰς τὸν Πατέρα θέλει φθάσει, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια· ἐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ" (Ἰωαν. ιδ'. 6.).

„Παύτοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν".

Ταῦτα τὰ λόγια ἐρρέθησαν ἀπὸ τὸν Ἀπόσολον ἔτζι ταπεινῶς, διὰ τὼ ἀνθρωπότητα τῦ Χεισῦ· ἐπειδὴ ὁ Χεισὸς, κατὰ τὼ ἀνθρωπότητα εἶναι Ἀρχιερεὺς, καὶ ὄχι κατὰ τὼ Θεότητα· καθ' ὃ δὲ Ἀρχιερεὺς, κατὰ τῦτο λέγεται ὅτι κὴ ἐντυγχάνει, ἤτοι παρακαλεῖ καὶ μεσιτεύει πρὸς τὸν Πατέρα διὰ τὺς πισεύοντας εἰς αὐτὸν Χεισιανύς (1)· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁπὺ ἀνασαίνει τὺς νεκρὺς, καὶ τὺς ζωοποιεῖ ἐξυσιαστικῶς, ὡς Θεὸς, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ, πῶς ἤθελε παρακαλῇ τὸν Πατέρα, διὰ νὰ σώσῃ τὺς εἰς αὐτὸν πισεύοντας; τῦτο γὰρ εἶναι ἀνακόλυθον· ὁμοίως κὴ ἐκεῖνος, ὁπὺ ἔχει ὅλλυ τὼ κρίσιν, πῶς παρακαλεῖ; ἢ πῶς ὁ ἀποσέλλων τὺς Ἀγγέλυς τε, διὰ νὰ βάλλυν, ἄλλυς μὲν εἰς τὼ κάμινον τὸ πυρὸς, ἄλλυς δὲ, διὰ νὰ σώσυν, αὐτὸς, λέγω, πῶς εἶναι πιθανὸν ὅτι παρακαλεῖ; Φανερὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι τὸ, ἐντυγχάνει, εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ τὼ ἀνθρωπότητα. Συγκαταβαίνωντας γὰρ εἰς τὼ ἀσθένειαν τῶν ἀκυόντων ὁ θεῖος Ἀπόσολος, μὴ φοβηθῆτε, λέγει, ὦ Χεισιανοὶ, μηδὲ εἰπῆτε, ναὶ ὁ Χεισὸς μᾶς ἀγαπᾷ, κὴ ἔχει παῤῥησίαν πρὸς τὸν Πατέρα, ἀλλ' ὅμως δὲν ἔχει κὴ δυνάμιν νὰ μᾶς προνοῆται, καὶ νὰ μᾶς προσατεύῃ παύτοτε· μὴ τῦτο εἰπῆτε, λέγει, ὦ ἀδελφοὶ, διὰ τὶ ὁ Ἀρχιερεὺς ἡμῶν Χεισὸς ζῇ, κὴ παύτοτε δυνάται νὰ κάμῃ τὸ ἀρχιερατικὸν ἔργον τε· τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ νὰ μεσιτεύῃ, κὴ νὰ παρακαλῇ διὰ λόγυ μας. Διὰ τὼ ἀνθρωπότητα λοιπὸν, ὡς εἶπον, λέγει ὁ Παῦλος τὸ ἐντυγχάνει· ἀνθρωπότητα ὅμως ὅταν εἰπῶ, δὲν χωρίζω αὐτὼ ἀπὸ τὼ Θεότητα τῦ Χεισῦ, ἐπειδὴ μία εἶναι ἡ ὑπόσασις τῶν δύω τῦ Χεισῦ φύσεων, τῆς Θεότητος, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλὰ δίδω εἰς τὺς ἀκύοντας, νὰ ἐννοῦν τὰ οἰκεῖα καὶ πρέποντα διὰ τὼ μίαν φύσιν, καὶ διὰ τὼ ἄλλυ. Καὶ αὐτὸ δὲ τῦτο τὸ νὰ φορῇ σάρκα ὁ Υἱὸς, καὶ νὰ συγκάθηται μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα, κὴ αὐτὸ, λέγω, εὐτυχία εἶναι, κὴ μεσιτεία, κὴ παράκλησις διὰ λόγυ μας· ἡ γὰρ ἀνθρωπότης τῦ Κυρίυ ὡσὰν νὰ παρακαλῇ διὰ λόγυ μας τὸν Πατέρα, ὅτι διὰ τῦτο προσελήφθη βέβαια, διὰ τὼ ἐδικώ μας σωτηρίαν (2).

26. „Τοιῦ-

(1) Ὅρα κὴ τὴν ἑρμηνείαν τῦ, ἐντυγχάνει εἰς τὸ ἰ. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ῥωμαίυς, στίχ. 34.

(2) Διὰ τῦτο κὴ ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τῦ Κυρίυ τῦτο τὸ ἴδιον νόημα θέλωντας νὰ φανερώσῃ ἔλεγε· „τεκνία μου... ἐάν τις ἁμάρτῃ, Παράκλητον ἔχομεν „πρὸς τὸν Πατέρα Ἰησῦν Χεισὸν δίκαιον· κὴ αὐτὸς ἱ„λασμός ἐσι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἀλλὰ κὴ περὶ „ὅλυ τῦ Κόσμυ". (α. Ἰωάνν. β'. 1.) Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

26. „Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν Ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος".

Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα εἶναι φανερὸν, ὅτι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ εἶπε καὶ τὰ ἀνώτερα ῥηθέντα ὁ Παῦλος· ἐπειδὴ ποῖος ἤθελεν εἰπῇ τοιαῦτα λόγια περὶ Θεοῦ, καὶ δὲν ἤθελεν ἐντραπῇ νὰ προσαρμόζῃ τοιαῦτα ταπεινὰ εἰς τὸν ὕψιστον ἐκεῖνον, καὶ ἀπατάληπτον φύσιν; Ὅσιος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν ἀφίνει ἀτελείωτον κἀνένα ἔργον ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ χρεωστοῦνται εἰς αὐτόν· ἄκακος δὲ, ὁ ἄδολος καὶ ἀπόνηρος· τοιοῦτος δὲ λέγει ὁ Χριστός· „οὐχ εὑρέθη γάρ φησι δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ". (Ἡσ. νγ'. 9. ά. Πέτρ. β'. 22.)

„Ἀμίαντος".

Οὔτε ὁ λόγος ἔτος ἤθελεν εἰπῇ τινας ὅτι εἶναι Θεοῦ ἔπαινος· ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς ἔχει φυσικὸν ἰδίωμα τὸ νὰ ἦναι πάντοτε μιάσματος ἀπείρως ἀνώτερος· ὅθεν φανερὸν εἶναι, ὅτι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔτος λέγεται.

„Κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν „γενόμενος".

Οἱ μὲν τὸ νόμον, λέγει, Ἀρχιερεῖς, κἂν καὶ Ἅγιοι εἶναι κατὰ τὰ ἄλλα, ἀλλ' ὅμως ὡς ἄνθρωποι ὁποῦ εἶναι, σύρουν καὶ αὐτοὶ μὲ λόγους κάποιον μέρος κακίας, καὶ κατὰ τοῦτο δὲν εἶναι τελείως χωρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλούς· διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι χωρισμένοι, ὁποῦ καὶ αὐτοὶ εἶναι εἰς ἁμαρτίας σύνοχοι; Καὶ προσέτι, κἀνένας ἀπὸ τοὺς τοῦ νόμου Ἀρχιερεῖς, δὲν ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· ὁ δὲ ἐδικός μας Ἀρχιερεύς, κοντὰ ὁποῦ ἦτον πλήρης, καὶ ὑπερπλήρης κάθε ἀρετῆς καὶ ἁγιότητος, καὶ κοντὰ ὁποῦ ἦτον κεχωρισμένος ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἔγινε πρὸς τούτοις καὶ ὑψηλότερος ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐκάθισεν εἰς αὐτὸν τὸν θρόνον τὸν πατρικόν· τὸ δὲ „γενόμενος" φανερὸν εἶναι, ὅτι λέγεται κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, διὰ τί καθ' ὃ Θεὸς λόγος, πάντοτε ἦτον τῶν οὐρανῶν ὑψηλότερος.

27. „Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ Ἀρχιερεῖς, πρό„τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέραν, ἔπειτα τῶν „τοῦ λαοῦ".

Ἀφ' ὃ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι χωρισμένος ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλούς, πλατύνει τὸ νόημα τοῦτο, καὶ λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς τόσον ἐλεύθερος καὶ ἀνώτερος ἦτον ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλούς, ὥστε ὁποῦ καὶ τὸ ἐδικόν του σῶμα ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ὄχι διὰ λόγου του (διὰ τί πῶς ἤθελε προσφέρῃ τοῦτο διὰ λόγου του, ὁποῦ δὲν ἔκαμε κἀμμίαν ἁμαρτίαν;) ἀλλὰ διὰ λόγου μας, καὶ διὰ τὰς ἐδικάς μας ἁμαρτίας. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο νοεῖται· ὅτι οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς τοῦ παλαιοῦ νόμου, κάθε ἡμέραν ἐπρόσφεραν θυσίας εἰς τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδύνοντο νὰ καθαρίσουν τοὺς ἁμαρτάνοντας μὲ μίαν μόνην θυσίαν, καὶ μὲ μίαν μόνην φοράν· ὁ δὲ Χριστὸς, τοιαύτην θυσίαν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τόσον μεγάλα δυναμένην, ὥστε ὁποῦ, μὲ μίαν μόνην φορὰν ἐκαθάρισε διὰ μέσου αὐτῆς ὅλον τὸν κόσμον. Λοιπὸν καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερέχει ὁ ἐδικός μας Ἀρχιερεὺς Χριστὸς τοὺς τοῦ νόμου Ἀρχιερεῖς.

„Τοῦ.

Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „Καὶ αὐτὴ τῶν „λόγων ἡ ταπεινότης βοᾷ, ὡς ὑδενὶ τῶν ἁρμόττει τῇ „Θεότητι τοῦ Χριστοῦ· οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο ζῇ, ἵνα ἐν„τυγχάνῃ ὑπὲρ ἡμῶν· ἡ γὰρ ἐκείνου ζωὴ ἄνεκλειπτος, καὶ „ἀνώλεθρος· ἀκουὸν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον νοητέον καὶ παῦ„σαι· ὥσπερ γὰρ τὸ πάθος ὑπὲρ ὑμῶν κατεδέξατο, ὅ„πως ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· σωτηρίζουσι μέντοι τῷ „ταπεινῷ καὶ ὑψηλὸν ὁ θεῖος Ἀπόστολος· αὐτὸν γὰρ „σώζειν ἡμᾶς εἰρηκε, καὶ τελείαν σωτηρίαν παρέχειν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας".

Τοῦτο λέγει ἕκαμε μίαν φοράν· τοῦτο ποῖον; τὸ νὰ προσφέρῃ δηλαδὴ ὁ Χριστὸς διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ, καὶ ὄχι διὰ τὸν ἑαυτόν του· μίαν φοράν, λέγει, ἐνήργησε τὰ τῆς Ἱερωσυνης ὁ Χριστὸς, καὶ ἐπρόσφερε τὸν ἑαυτόν του θυσίαν· μετὰ ταῦτα δὲ, κάθηται ὡσὰν αὐθεντης εἰς τὸν θρόνον τὸν πατρικόν· διότι διὰ νὰ μὴν ἀκύρῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι Ἱερεύς, καὶ νομίσῃς ὅτι αὐτὸς σέκεται πάντοτε, καὶ ἱερουργεῖ, διὰ τοῦτο δείχνει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι κατ' οἰκονομίαν μίαν μόνην φορὰν ἔγινεν Ἱερεύς, καὶ ἀφ' οὗ ἐτελειώθη ἡ οἰκονομία του, πάλιν ἀπέλαβε τὸ ἐδικόν του ὕψος καὶ τὸ ἀξίωμα· τοῦ μὲν γὰρ λειτουργοῦ καὶ Ἱερέως εἶναι ἴδιον, τὸ νὰ σέκεται, καὶ νὰ λειτουργῇ, κατὰ τὸν Οἰκουμένιον· ὁ δὲ Χριστὸς κάθηται εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον, καὶ λειτουργεῖται ὑπὸ τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων (1).

28. „Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν Ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀ„σθένειαν".

Διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ἐσὺ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι μίαν φορὰν μὲν ἐπρόσφερεν ὁ Χριστὸς, πλιὸ ἐπρόσφερε καὶ διὰ λόγου του· τοῦτο χάριν κατασκευάζει τοῦτο ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος καὶ λέγει, ὅτι δὲν ἐπρόσφερε διὰ λόγου του ὁ Χριστὸς, καὶ διὰ ἐδικάς του ἁμαρτίας· δι' ὅτι, ὁ μὲν παλαιὸς νόμος, καταστάινει Ἀρχιερεῖς φιλεῖς ἀνθρώπους, ὁποῦ ἔχουν ἀσθένειαν, ἤτοι ὁποῦ δὲν δυώνονται νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τὸν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ τὸν νικήσουν· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὡς ἀσθενεῖς ὁποῦ εἶναι, πίπτουν εἰς ἁμαρτήματα· ὅθεν ἀκολούθως καὶ ἔχουν χρείαν νὰ προσφέρουν θυσίας καὶ διὰ τὰς ἐδικάς των ἁμαρτίας· ὁ δὲ Χριστὸς, ὁποῦ εἶναι τόσον δυνατὸς, καθ' ὃ εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πῶς ἤθελεν ἔχῃ ἁμαρτίαν; μὴ ἔχοντας δὲ ἁμαρτίαν, πῶς ἤθελε προσφέρῃ διὰ λόγου του; τοῦτο γὰρ εἶναι παντελῶς ἀνακόλουθον· ἀλλ' ὐδὲ διὰ τὰς ἄλλους ἐπρόσφερεν ὁ Χριστὸς πολλὰς θυσίας, καὶ πολλαῖς φοραῖς· ἀλλὰ μίαν μόνην θυσίαν, καὶ μίαν μόνην φοράν· δι' ὅ,τι μὲ τὸ νὰ ἦτον δυνατὸς, ἀρκετὸν ἐσάθη νὰ τελειώσῃ τὸ παν, καὶ νὰ καθαρίσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τὸ νὰ προσφέρῃ μίαν μόνην φοράν· ἀσθένειαν δὲ θέλεις νοήσεις ἀγαπητὲ, καὶ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν, καθὼς εἰς ἄλλα μέρη ἔτζι αὐτὴν ὀνομάζει ὁ Παῦλος· „ὁ γὰρ ἔχομεν φησὶν Ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀθε„νείαις (ἤτοι ταῖς ἁμαρτίαις) ἡμῶν". (Ἑβρ. δ'. 15.) Καὶ πάλιν „ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περί„κειται ἀσθένειαν". (Ἑβρ. ε'. 2.) ἢ ἀσθένειαν θέλεις νοήσεις τὸν θανατον· δι' ὅ,τι οἱ τοῦ νόμου Ἀρχιερεῖς, μὲ τὸ νὰ ἦτον θνητοὶ, καὶ ἀσθενεῖς, ὅτε αὐτοὶ ἦτον καθαροὶ καὶ ἀναμάρτητοι, ὅτε τοὺς ἄλλους ἐδύνοντο νὰ καθαρίσουν· ὁ δὲ Χριστὸς, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἀναμάρτητος, καὶ ἀθάνατος, διὰ τοῦτο εἶναι καὶ δυνατὸς, καὶ μὲ μίαν μόνην προσφορὰν ἐκαθάρισεν ὅλους. Ἄκουε δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα.

„Ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, Υἱὸν εἰς τὸν αἰῶ„να τετελειωμένον".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, τὰς διαφορὰς ὁποῦ εἶναι ἀνάμεσα εἰς τὴν Ἱερωσυνὴν τῶν παλαιῶν Ἱερέων, καὶ εἰς τὴν Ἱερωσυνὴν τοῦ Χριστοῦ· ἐκεῖ, ἦτον νόμος· ἐδῶ, λόγος ὁρκωμοσίας, ἤτοι βεβαιότατος καὶ ἀληθέστατος· ἐκεῖ, ἦτον ἄνθρωποι, δοῦλοι βέβαια, καθ' ὃ κτίσματα· ἐδῶ, εἶναι Υἱὸς, Θεὸς δηλαδὴ καὶ Δεσπότης· ἐκεῖ, ἦτον ἀσθενεῖς, ἤτοι σφάλλοντες, καὶ ἁμαρτίαν ἔχοντες, καὶ εἰς θανατον ὑποκείμενοι· ἐδῶ δὲ, εἶναι ὁ Χριστὸς εἰς τὸν αἰῶνα

(1) Τοιαύτη δὲ εἶναι καὶ ἡ ἑρμηνεία τῶ Θεοδωρήτου εἰς τὰ ῥητὰ ταῦτα· „δύω τέθεικεν ἅπερ οὐκ ἔσχον οἱ „τῆς Ἱερωσυνης τετυχηκότες· ἐκεῖνοι γὰρ καὶ συνεχῶς „τὰ ἱερεῖα προσέφερον, καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν ἔθυον, ἅτε δὴ „καὶ αὐτοὶ πλημμελήσαντες ὡς ἄνθρωποι· οἱ δὲ ἁμαρτή„μασιν ὑποκείμενοι, οὐ τοσαύτῳ ἔχουσι προσφέροντες „παῤῥησίαν· ὅτος δὲ, οὐδέτερον τούτων πέπει· τὸ μὲν, „ἐπειδὴ ἁμαρτίας ἀμύητος, τὸ δὲ, ὡς τῆς μιᾶς θυ„σίας ἀρκεσάσης εἰς σωτηρίαν· καὶ ἐκεῖνοι μὲν, ἕτερα „προσέφερον θύματα· ὅτος δὲ, ἑαυτὸν προσενεγκάμενος „σῶμα, αὐτὸς Ἱερεὺς καὶ ἱερεῖον γενόμενος, καὶ ὡς „Θεὸς μετὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ τῷ Πνεύματος τὸ δῶρον „δεχόμενος".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

να τετελειωμένος, ἤτοι ἀΐδιος, καὶ δυνατός· καὶ ὄχι μόνον ἀναμάρτητος κατὰ τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ πάντοτε εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἀνίσως λοιπὸν ἦναι τέλειος ὁ Χριστὸς, ἀνίσως δὲν ἁμαρτάνῃ κἀμμίαν φοράν, καὶ ἀνίσως πάντοτε ζῇ, πῶς ἤθελε προσφέρῃ διὰ λόγου τε; ἢ πῶς ὅλως ἤθελε προσφέρῃ διὰ τὰς ἄλλας, πολλὰς θυσίας, καὶ πολλαῖς φοραῖς; ὅθεν φανερὸν εἶναι, ὅτι ἔτε διὰ λόγου τε ἐπρόσφερεν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς ἄλλας, ἔτε διὰ τὰς ἄλλας δὲ, ἐπρόσφερε πολλὰς θυσίας, καὶ πολλαῖς φοραῖς, ἀλλὰ μίαν μόνῳ θυσίαν, καὶ μίαν μόνῳ φοράν, ὡς προείπομεν. Ἀπὸ κοινῆ δὲ ἐννοεῖται ἐλλειπτικῶς εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο τὸ „καθίσησιν Ἱερέα", ἤγουν „ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, καθίσησιν Ἱερέα Υἱὸν εἰς τὸν αἰῶ„να τετελειωμένον". (1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

1. „Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν Ἀρχιερέα, „ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσυνης ἐν τοῖς „Οὐρανοῖς".

Κεφάλαιον λέγεται πάντοτε τὸ μεγαλίτερον πρᾶγμα· χάριν παραδείγματος ὅταν τινὰς εἰς ὀλίγα λόγια περιλάβῃ τὰ κυριώτερα μέρη μιᾶς ὑποθέσεως, λέγεται ὅτι ἐποίησε τὸν λόγον ἐν κεφαλαίῳ, ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κεφαλῆς, ἡ ὁποία, ἀγκαλὰ καὶ ἦναι μικρὰ, ἔχει ὅμως τὸ κυριώτερον μέλος τοῦ σώματος. Λέγει λοιπὸν καὶ τώρα ὁ Ἀπόστολος „κεφάλαιον δὲ „ἐπὶ τοῖς λεγομένοις" ἤτοι διὰ νὰ εἰπῶ τὸ μέγιστον, καὶ περιεκτικώτερον ἀπὸ ὅλα· ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ χάριτι Χριστιανοὶ Θεὸν ἔχομεν Ἀρχιερέα· διότι, τὸ νὰ κάθηται, δὲν εἶναι ἄλλο τινὸς, παρὰ τοῦ Θεοῦ. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Ἀπόστολος, ἀφοῦ εἶπε τὰ παπεινὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι εἶναι Ἀρχιερεὺς, ὅτι ἐντυγχάνει, καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι τῆς ἀνθρωπότητος ἴδια, τότε ἀνέβη εἰς τὰ ὑψηλὰ τῆς Θεότητος. Σωστεύζει δὲ νὰ κάμνῃ τοῦτο πάντοτε ὁ Ἀπόστολος, μιμούμενος τὸν Διδάσκαλον καὶ Κύριον αὐτοῦ Χριστὸν, ὅστις τοῦτο τὸ ἴδιον μεταχειρίζεται εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, καὶ ἀπὸ τὰ παπεινὰ τῆς ἀνθρωπότητός τε, ἀναβαίνει εἰς τὰ ὑψηλὰ τῆς ἑαυτοῦ Θεότητος· κάμνει δὲ τοῦτο, ἵνα, διὰ μὲν τῶν παπεινῶν, ὁδηγήσῃ τὸν ἀσθενῆ ἀκροατὴν νὰ δεχθῇ εὐκόλως τὸν λόγον· (ἐπειδὴ κατὰ ἄλλον τρόπον ὁ ἀκροατὴς δὲν ἀκολουθεῖ εἰς τὰ λόγια τοῦ διδασκάλου, ἀνίσως καὶ ὁ διδάσκαλος δὲν ἀναβαίνῃ ὀλίγον ὀλίγον εἰς τὰ ὑψηλότερα) διὰ δὲ τῶν ὑψηλῶν πάλιν, διδάξῃ τὸν ἀκροατὴν, ὅτι διὰ συγκαταβάσιν τοῦ ἔλεγεν ἐκεῖνα τὰ παπεινὰ λόγια πρότερον· Θρόνον δὲ μεγαλωσυνης ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὸν Πατρικόν· ἢ διὰ τί καὶ ὁ Πατὴρ ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ μεγαλωσυνη τοῦ Υἱοῦ· ἢ ὠνομάθη θρόνος μεγαλωσύνης ἁπλῶς, κατὰ περίφρασιν, αὐτὶ τοῦ, ὁ μέγιστος θρόνος.

2. „Τῶν Ἁγίων λειτουργός".

Καθὼς, λέγει, οἱ κάποτε τοῦ νόμου Ἀρχιερεῖς ἐμβαίνοντες μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἐλειτούργουν, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς ὁ εἰδικός μας Ἀρχιερεὺς, ἔγινε λειτουργὸς τῶν ὄντως ἁγίων, καὶ Ἀληθινῶν ἀδύτων, δηλαδὴ τῶν ἐπουρανίων· φαίνεται δὲ ἐδῶ πῶς λαλεῖ ὁ Παῦλος ἐναντία μὲ τὸν ἑαυτόν του, διὰ τί, εἰς μὲν τὸ ἀρχὶ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης εἶπε· „Πρὸς τίνα δὲ „τῶν Ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε κάθου ἐκ δεξιῶν μου"; (Ἑβρ. ά. 13.) „οὐχὶ πάντες εἰσὶ „λειτουργικὰ πνεύματα"; (αὐτόθ. 14.) δείχνει γὰρ μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι ὁ λειτουργὸς δὲν χρεωστεῖ νὰ κάθεται, ἀλλὰ νὰ στέκῃ· ὀλίγον δὲ ἀνωτέρω πάλιν εἶπε περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου, τώρα δὲ ἐδῶ λέγει, ὅτι εἶναι λειτουργὸς τῶν ἐπουρανίων. Πῶς λοιπὸν ταῦτα λέγει; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι λέγει ταῦτα ὁ Ἀπόστολος συγκαταβαίνοντας εἰς τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν, καὶ σμίγοντας τὰ παπεινὰ μὲ τὰ ὑψηλά· διὰ μὲν γὰρ τοῦ

---

(1) Οὕτω καὶ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει τό, τετελειωμένον· „ὁ Μονογενὴς Υἱὸς σωδρομον ἔχει τῇ γεννήσει „τὴν τελειότητα· τέλειον γὰρ αὐτὸν γεγεννήκεν ὁ Πα„τήρ· καὶ τοῦτο τοίνυν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον νοητέον· τέ„λειον γὰρ ἐνταῦθα τὸν ἀθάνατον λέγει· ἡ μὴν ἄλ„λον Υἱὸν νοητέον παρὰ τὸν φύσει Υἱὸν ὡς Θεὸν, καὶ πά„λιν δεχόμενον τὴν αὐτὴν προσηγορίαν ὡς ἄνθρωπον".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῦ καθῆσθαι, δείχνει τὸν Θεότητα τῦ Χριστῦ, ἐπειδὴ τῆς Θεότητος εἶναι ἴδιον νὰ κάθεται, καὶ νὰ λειτουργῆται παρὰ πῶν κτισμάτων· διὰ δὲ τῦ λειτουργεῖν, δείχνει τὸν ἀνθρωπότητα, καὶ τὸν περὶ ἡμᾶς πρόνοιαν τῦ Χριστῦ· Μερικοὶ δὲ τὸ „ λειτουργὸς τῶν Ἁγίων " ἔτζι ἐνόησαν, ἀντὶ τῦ, πῶν ἡγιασμένων ὑπ' αὐτῦ ἀνθρώπων· ἐπειδὴ ἡμῶν τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων, καὶ παρ' αὐτῦ ἁγιασθέντων, εἶναι Ἀρχιερεὺς ὁ Χριστός (1).

„ Καὶ τῆς Σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος καὶ οὐκ ἄν-
„ θρωπος ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἐξυπνίζει ὁ Ἀπόστολος τὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας· διὶ ὅ,τι, ἐπειδὴ ἀκόλυθον ἦτον νὰ ἀπορᾶν αὐτοὶ, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν πόρα τοιαύτην σκηνὴν, ὁποίαν κατεσκεύασεν ὁ Μωϋσῆς· διὰ τῦτο, λέγει, ὅτι νὰ ὀπῦ ἔχομεν ἄλλην ἀληθινὴν, καὶ μεγαλητέραν σκηνὴν ἀπὸ ἐκείνην, τὸν οὐρανὸν δηλαδὴ, διότι ἡ παλαιὰ ἐκείνη σκηνὴ ἦτον τύπος τῦ οὐρανῦ· καὶ ἐκείνην μὲν, ἄνθρωπος ἐκατασκεύασεν, ἢ ὁ Ἀρχιτέκτων Βεσελεὴλ, ἢ ὁ Μωϋσῆς· ταύτην δὲ τὴν σκηνὴν, τὸν οὐρανὸν δηλαδὴ, ὁ Κύριος ἐκατασκεύασε. Σημείωσαι, ὅτι ἀπὸ τὸ ῥητὸν τῦτο συμπεραίνει ὁ Θεῖος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅτι ὁ οὐρανὸς ἄτε κινεῖται, ἄτε εἶναι σφαιροειδὴς· διότι τὸ ὁμοίωμα ὀπῦ φέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος τῦ οὐρανῦ, ἦτοι ἡ σκηνὴ, καὶ τὸ ἔπηξε, καὶ τὰ δύω ταῦτα ἀναιρεῖ· ἡ γὰρ σκηνὴ, μὴ ὖσα ὅλη ἄνω καὶ κάτω σφαιροειδὴς, ἀναιρεῖ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ οὐρανοῦ· τὸ δὲ ἔπηξεν, ἀναιρεῖ τὴν κίνησιν τοῦ οὐρανοῦ (2).

3. „ Πᾶς γὰρ Ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθί-
„ σταται, ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τῦτον, ὃ προσενέγκῃ ".

Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος, ὅτι κάθηται ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς πῶς εἶναι ἀπάτη τῦτο τὸ νὰ λέγεται Ἀρχιερεὺς, διὰ τῦτο λέγει πόρα ἐδῶ, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ κάθηται ὁ Χριστὸς, ὅμως δὲν ὑστερήθη τὸ νὰ ἦναι Ἀρχιερεὺς, ἐπειδὴ ὅλα τὰ τῶν Ἀρχιερέων ἰδιώματα ἔχει· καθὼς ἐκεῖνοι οἱ τὸ νόμω Ἱερεῖς, προσφέρυσι δῶρα καὶ θυσίας, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς ἐπρόσφερε τὸν ἑαυτόν τε. Τὸ νὰ καθίσῃ λοιπὸν ὁ Χριστὸς, τῦτο εἶναι ἴδιον τῆς θείκης τε ἀξίας, τὸ δὲ νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς, τῦτο εἶναι ἴδιον τῆς πολλῆς τε φιλανθρωπίας. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον νοεῖται τὸ ῥητὸν τῦτο· ἐπειδὴ ἐζήτων καὶ ἀπόρυν μερικοὶ, διὰ τί ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν, αὐίσως ἦτον Υἱὸς, καὶ αὐίσως ἦτον αἰώνιος; διὰ τῦτο λύει τὴν ἀπορίαν ταύτην ὁ Παῦλος καὶ λέγει· ὅτι ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἦτον Ἱερεύς, Ἱερεὺς δὲ χωρὶς θυσίαν δὲν εἶναι,

---

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος· τὸ μέν τοι λει-
„ τουργὸς πρετέθεικεν, ἐπειδὴ περὶ Ἀρχιερέως ποιῆται
„ τὸν λόγον· ἐπὶ ποίαν ἐπιτελῆ λειτουργίαν ἄπαξ
„ προσενέγκας ἑαυτὸν, καὶ οὐκ ἔτι ἑτέραν θυσίαν προσ-
„ φέρων; πῶς δὲ οἷόν τε αὐτὸν ὁμῦ καὶ συνεδρεύειν, καὶ
„ λειτουργεῖν; ἁμὴ τις ἄρα λειτουργίαν ἄποι τῶν
„ ἀνθρώπων τὴν σωτηρίαν, ὡς δεσποτικῶς πραγμα-
„ τεύεται ".

(2) Καὶ πολλοὶ δὲ τῶν νεωτέρων, καὶ ἀκριβεστέρων Ἀστρονόμων δοξάζυσιν, ὅτι δὲν κινεῖται ὁ οὐρανὸς, οὐδὲ διὰ τῆς κινήσεως τε συμπεριφέρει τὰς φωτῆρας, καὶ τὰ ἄστρα· ἀλλ' ἕκαστος τῶν φωτήρων, καὶ τῶν ἀστέρων μόνος κινῆται ἀφ' ἑαυτῦ, ἄλλος μὲν, ὑψηλότερα, ἄλλος δὲ, χαμηλότερα· ὅλος γὰρ ὁ οὐρανὸς ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ρομβὸς, καὶ ἐν αὐτῷ οἱ ἀστέρες, καὶ οἱ φωτῆρες κινῶνται, καθὼς κινῶνται καὶ οἱ ἰχθύες ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὰ πετεινὰ ἐν τῷ ἀέρι· ὅτι δὲ ἡμισφαιρίῳ ὁμοιάζει ὁ οὐρανὸς καὶ καμάρα, καὶ οὐχὶ σφαῖρα, δείκνυσι καὶ ὁ Ἀκάκιος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Ἑξαημέρε· (Γεν. κεφ. α. στίχ. ς'.) ἀλλ' οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὺς Ἀστρονόμους, δύκολώτερα ἠμπορῦν νὰ κόψυν τὰς γλώσσας των, παρὰ νὰ στέρξυν νὰ ὁμολογήσυν τῦτο. Ὅρα καὶ εἰς τὸ μ. κεφ. τῦ Ἡσαΐου ὅπου λέγεται· ὁ κήσας ὡς καμά-
„ ραν τὸν οὐρανὸν, καὶ διατείνας ὡς σκηνὴν κατοικεῖν "·
καὶ εἰς τὸ ιγ'. „ Κύριος Σαβαὼθ ἐντέλλεται ἔθνη ὁ-
„ πλομάχῳ ἔρχεσθαι ἐκ γῆς πόρρωθεν ἀπ' ἄκρα θεμε-
„ λίε τε οὐρανοῦ ". Ὅρα καὶ εἰς τὸν ιθ'. Ψαλμὸν ὅπου λέγετω· „ ἀπ' ἄκρα τοῦ οὐρανῦ ἡ ἔξοδος αὐτῦ, καὶ τὸ
„ κατάντημα αὐτῦ ἕως ἄκρα τε οὐρανῦ " τὰ ὁποῖα λόγια δὲν ἁρμόζουν νὰ λέγωνται ἐπὶ σφαίρας πάντοθεν οὔσης ἰσοπερειμέτρου. Ὁ δὲ Θεὸς εἰς τὸν Ἰὼβ καθαρῶς ἀναιρεῖ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ οὐρανῦ λέγων· „ τίς
„ δὲ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε;
„ κέχυται δὲ ὥσπερ γῆ κονία· κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὡ-
„ σπερ λίθῳ κύβον " (Ἰὼβ κή. 38.) ὁ γὰρ κύβος οὐκ ἔτι σφαιροειδής. Μερικοὶ δὲ λέγυσι, ὅτι παῦτα ὅπω λέγει ἡ Θεία Γραφὴ, ὡς πρὸς τὰ αἰσθητὰ καὶ φαινόμενον χῶμα τε οὐρανοῦ, καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὸ ἀληθὲς, καὶ νοούμενον· ἐπειδὴ ἀπὸ κάθε μέρος τῆς γῆς, τὸ ἡμισφαίριον μόνον ὁρᾶται τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει ὡσὰν καμάρα καὶ σκηνὴ καὶ οὐχὶ ὁ ὁλόκληρος σφαῖρά τε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι, διὰ τοῦτο ἦτον ἀνάγκη νὰ ἔχῃ καὶ ὁ Χριστὸς σῶμα πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἤθελε προσφέρῃ· τοῦτο δὲ, δὲν ἦτον ἄλλο, παρὰ τὸ ἐδικόν τε ἀναμάρτητον σῶμα. Λοιπὸν διὰ τοῦτο ἀναγκαίως ἀπέθανε, διὰ νὰ προσφέρῃ θυσίαν τὸ σῶμά τε εἰς τὸν Θεόν· δῶρον δὲ καὶ θυσία, κατὰ τὸν ἀκριβὲς λογαριασμὸν, ἔχουν διαφορὰν ἀναμεταξύ των· διότι θυσίαι μὲν εἶναι, αἱ διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῶν κρεάτων τῶν ζώων προσφοραί· ἢ διὰ νὰ εἴπωμεν ἀκριβέστερον, θυσίαι εἶναι, ὅλα τὰ διὰ τῆς φωτίας θυμιαζόμενα· ἐπειδὴ θυσία κυρίως λέγεται παρὰ τὸ θύεσθαι, ἤτοι τὸ θυμιᾶσθαι· δῶρα δὲ ὀνομάζονται οἱ καρποὶ, τὸ σίτε, τὸ οἶνε, τὸ ἔλαιν, τὰ ἄρτα, τῆς σεμιδάλεως, καὶ ὅσα ἄλλα ἦτον χωρὶς αἷμα, καὶ ἐπροσφέροντο εἰς τὸν Θεὸν χωρὶς φωτίαν. Πλὴν κοντὰ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν, ἀδιαφόρως αὐτὰ δύο σημαίνουν, τὸ σῶμα αὐτὴ τὰ ἄλλα λαμβανόμενα, ἐκ παραλλήλε, καὶ αὐτὴ εἷς· καθὼς εἶναι τὸ „ Καὶ ἐπεῖδεν ὁ Θεὸς „ ἐπὶ Ἄβελ, καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ", (Γεν. δ'. 4.) καὶ μόλον ὅπου τὰ δῶρά τε ταῦτα ἦτον κρέατα ἀπὸ τὰ πρωτογεννήματα τῶν προβάτων τε· „ ἐπὶ δὲ Κάϊν, καὶ ἐπὶ ταῖς θυ- „ σίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχε". (αὐτόθ. 5.) καὶ μόλον ὅπου αἱ θυσίαι τε αὗται, ἦτον ἀναίμακται ἀπὸ τὰς καρπὰς τῆς γῆς. Εἰ δὲ καί τινας θεὸν σπουδάζει νὰ ἐξομαλίζῃ ταῦτα, καὶ νὰ ἑρμηνεύῃ ἄλλως μὲ ψυχρὰς λύσεις, τὰς ὁποίας ἐδὲ ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' ὅμως ὁ τοιοῦτος, ὁποιος καὶ ἂν ἦναι, δὲν ἠξεύρω πῶς ἔχει νὰ δείξῃ τὸν ἑαυτόν τε ἐλεύθερον ἀπὸ τὴν κατηγορίαν ταύτην ὁποῦ τοῦ προσείβεται, ἤγουν πῶς ἀναγινώσκει τὰς Γραφὰς ἀμελῶς καὶ ἀπερισκέπτως· ἐπειδὴ τὰ ὀνόματα ταῦτα τοῦ δῶρε, καὶ τῆς θυσίας, καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Θείας Γραφῆς εὑρίσκονται ἀδιαφόρως αὐτὴ εἷς· καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ φέρω ἐδῶ μυρία ῥητὰ ἐπαίνω εἰς μυρία, ἀϊσως καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν ἐφαίνετο πῶς εἶναι φιλοδοξία (1)· πλὴν ὁ ἴδιος ἔτος Ἀπόστολος θέλει εἶναι ἀρκετὸς νὰ πληροφορήσῃ ἡμᾶς, ὀνομάσας ἁπλῶς καὶ καθολικῶς δῶρα, ὅλα τὰ προσφερόμενα· καὶ ἄκουε τὰ ἀκόλουθα λόγιά τε.

4. „ Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν Ἱερεύς, ὄντων τῶν Ἱερέων „ τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα".

Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἀκόμη κατασκευάζει ὁ Ἀπόστολος τὸ ἀνωτέρω εἰρημένον· ποῖον; δηλαδὴ, ὅτι ὦ καὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἔχῃ κάτω εἰς τὴν γῆν σκηνὴν, καθὼς τὴν εἶχον οἱ παλαιοὶ Ἱερεῖς, ἀλλ' εὑρίσκεται εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅμως ἀπὸ τοῦτο δὲν ἐμποδίζεται τίποτε εἰς τὸ νὰ ἦναι Ἱερεύς. Καὶ βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, σοφίαν τε μεγάλε Παύλε· ἀπὸ τὸ ἐπιχείρημα ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἤθελε κατασκευάσῃ ἄλλος τινὰς, ὅτι δὲν εἶναι Ἱερεὺς ὁ Χριστὸς, ἤγουν διὰ τί δὲν ἔχει τόπον καὶ σκηνὴν εἰς τὴν γῆν νὰ ἱερατεύσῃ, ἀπὸ τοῦτο μάλιστα ὁ Ἀπόστολος κατασκευάζει, ὅτι εἶναι Ἱερεύς, ἤγουν διὰ τί ἐπάνω εἰς τὴν γῆν δὲν ἔχει σκηνὴν καὶ τόπον νὰ ἱερατεύῃ, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν· διότι ἂν ἦτον ὁ Χριστὸς Ἱερεὺς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, δὲν ἤθελεν ἦναι Ἱερεὺς, ἐπειδὴ ἦτον ἄλλοι ἐπὶ τῆς γῆς Ἱερεῖς, καὶ ἤθελε φανῇ πῶς ἡ Ἱερωσύνη τε εἶναι ἐπανάστασις κατὰ τῆς Ἱερωσύνης ἐκείνων· τώρα δὲ μὲ τὸ νὰ ἔχῃ τόπον καὶ σκηνὴν τὸν οὐρανὸν, καὶ μὲ τὸ νὰ ἀνεβίβασεν ἐκεῖ ἐπάνω τὸ ἐδικόν τε σῶμα, διὰ τοῦτο ἐκεῖ καὶ μεσιτεύει διὰ λόγε μας εἰς τὸν Πατέρα, καὶ πληροῖ τὸ ἴδιον ἔργον τῆς Ἀρχιερωσύνης τε· ὥστε, ἐπειδὴ, λέγει, καὶ εἶναι ἄνω ὁ Χριστὸς, καὶ δὲν εἶναι ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τοῦτο μᾶλλον εἶναι Ἱερεὺς, καὶ Ἀρχιερεύς (2).

5. „ Οἵ-

---

(1) Ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τὰ πέμπτα Κεφαλαίε τῆς παρούσης, στίχῳ πρώτῳ, ὅπου μερικὰ ἐγὼ ἔκαμα ῥητὰ τῆς Γραφῆς ἕφερον, περὶ τούτων διαλαμβάνοντα.

(2) Καὶ κατὰ τὸν Οἰκουμένιον, ἂν ὁ Χριστὸς ἦτον ἐπὶ γῆς· τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἴδιον, ὅτι ἂν δὲν ἤθελεν ἀποθάνῃ, ἂν δὲν ἤθελεν ἀναστηθῇ, ἂν δὲν ἤθελεν ἀναληφθῇ, δὲν ἦτον Ἱερεύς· τώρα δὲ, ἀπέθανε μὲν, διὰ νὰ προσφέρῃ τὴν ἑαυτόν τε θυσίαν, ἀνέστη δὲ καὶ ἀνελήφθη, διὰ νὰ ἔχῃ τόπον καὶ ἱερατεῖον τὸν οὐρανὸν, ὅπου ἔμελε νὰ ἱερατεύῃ· τὸ δὲ ἱερατεύειν νόησον, τὸ νὰ μεσιτεύῃ διὰ λόγε μας πρὸς τὸν Πατέρα, ὡς προεῖπεν ὁ Παῦλος· „ πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑ- „ πὲρ αὐτῶν". (Ἑβρ. ζ'. 25.) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅ- πως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „ ταῦτα εἰς ἀπολογίαν τέθη- „ κε, διδάσκων, ὡς οὐ τοῦ Νόμου κατηγορῶ, ἀλλὰ „ σεπτὸν ἡγοῦμαι κἀκεῖνον, ὡς ἔχοντα τῶν ἐπουρανίων „ τὸν τύπον· τοῦτον χαίρειν ἔφη, ὅτι περιττὸν ἦν αὐτὸν „ (τὸν Χριστὸν δηλ.) ἐν τῇ γῇ διαπομπεύειν, Ἱερέα „ καλεῖν, τῶν κατὰ Νόμον Ἱερέων τὴν νομικὴν ἐκπλη- „ ροῦντων λατρείαν. Εἰ τοίνυν καὶ ἡ κατὰ Νόμον Ἱερω- „ σύνη τὸ τέλος ἐδέξατο, καὶ ὁ κατὰ τάξιν Μελχισε- „ δὲκ Ἀρχιερεὺς τῷ θυσίαν προσήνεγκε, καὶ θυσίας ἐ- „ τέρας ἀνυποδεὴς καθέστηκε, τί δήποτε τῆς διαθήκης οἱ „ Ἱερεῖς, τὴν μυσικὴν λειτουργίαν ἐπιτελοῦσιν; ἀλλὰ δῆ- „ λον τοῖς περὶ θεῖα πεπαιδευμένοις, ὡς οὐκ ἄλλην τινὰ „ θυσίαν προσφέρομεν, ἀλλὰ τῆς μιᾶς ἐκείνης καὶ σωτη- „ ρίε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

5. „ Οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων “.

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Παῦλος δείχνει τὴν ὑπεροχὴν ὁπὸ ἔχει ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἱερωσύνη, ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνην τῶν παλαιῶν Ἱερέων· διότι, τὴν μὲν Παλαιὰν Διαθήκην, ὀνομάζει ὑπόδειγμα καὶ σκιάν, τὴν δὲ Νέαν Διαθήκην τοῦ Εὐαγγελίου, ὀνομάζει ἐπουράνια· δι' ὅτι, πῶς δὲν εἶναι ἐπουράνια ἡ Νέα Διαθήκη, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν τελεῖται κἀνενα γήϊνον πρᾶγμα, ἀλλὰ ὅλα ὅσα τελοῦνται ἐν αὐτῇ, εἶναι πνευματικὰ, καὶ ὑπερφυῆ μυστήρια; εἰς τὴν ὁποίαν ψάλλονται ὕμνοι ἀγγελικοί; εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται τὰ κλειδία τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, καὶ δίδεται ἄφεσις ἁμαρτιῶν, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου δέσις ἁμαρτιῶν; καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμενοι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, ἔχομεν τὸ πολίτευμά μας ἐν οὐρανοῖς; Τέτοιον λοιπὸν τῶν ἐπουρανίων, ἤτοι τῆς Νέας Διαθήκης, τύποι καὶ ὑποδείγματα, ἦσαν ἀμυδρὰ δείγματα, καὶ ὡσὰν σκιαγραφήματα, ἦτον ἐκεῖνα ὁπὸ ὑπεδείχθησαν παρὰ Θεοῦ εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ· δι' ὃ γέγραπται· „ ὅρα, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον, τὸν δεδειγμένον σοι „ ἐν τῷ ὄρει “· (Ἔξ. κέ. 40.) καθὼς ἀκολούθως τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος.

„ Καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν Σκηνήν· „ ὅρα „ γάρ φησι, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ „ ὄρει “. (Ἔξ. κέ. 40.)

Ἐπειδὴ ἐκεῖνα ὁπὸ βλέπομεν μὲ τὰς ἰδίας ὀφθαλμούς μας περισσότερον πιστεύομεν, παρὰ ἐκεῖνα ὁπὸ μανθάνομεν διὰ μόνης τῆς ἀκοῆς· ὅθεν καὶ γνώμη κοινὴ λέγεται „ ὅτι ὀφ- „ θαλμοὶ τῶν ὠτίων πιστότεροι “· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἔδειξεν εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐν τύπῳ ὁρατῷ, ὅλα ἐκεῖνα ὁπὸ ἔμελλε νὰ κατασκευάσῃ, ἦγουν ὄχι μόνον τὸ σχῆμα, καὶ εἶδος τῆς Σκηνῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ σκεύη, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὁπὸ ἔμελλε νὰ διορίσῃ περὶ τῶν θυσιῶν, καὶ τῆς ἄλλης λατρείας· ἔπε γὰρ πρὸ τοῦ νὰ εἰπῇ τὸν ἄνωθεν λόγον ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν, εἶπε ταῦτα· „ Καὶ ποιήσεις μοι κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ δεικνύω σοι ἐν τῷ ὄρει, τὸ παράδειγμα τῆς „ Σκιωῆς, καὶ τὸ παράδειγμα πάντων σκευῶν αὐτῆς ἔτω ποιήσεις “. (Ἔξοδ. κέ. 9.)

6. „ Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε λειτουργίας “.

Καὶ ταῦτα τὰ λόγια συνέχονται μὲ τὸ νόημα ἐκεῖνο, ὁπὸ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεῖος Παῦλος, ἦγουν ὅτι ἐὰν ὁ Χριστὸς ἦτον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εἶχε τόπον Ἱερωσύνης ἐπὶ τῆς γῆς, δὲν ἤθελεν εἶναι Ἱερεύς· τώρα δὲ, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς δὲν ἔχει ἱερατεῖον τοῦ τὴν γῆν, ἀλλὰ τὸν οὐρανὸν, διὰ τοῦτο ἐπέτυχε μίαν πολλὰ διαφορετικὴν λειτουργίαν, ἤτοι ἡ λειτουργία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι τοιαύτη, καθὼς εἶναι ἡ τῶν ἐπὶ γῆς Ἀρχιερέων, ἀλλὰ εἶναι οὐράνιος· ἐπειδὴ καὶ ἔχει τόπον τῆς ἰδικῆς της ἐνεργείας, καὶ τελετῆς, αὐτὸν τὸν οὐρανόν.

„ Ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι Διαθήκης μεσίτης “.

Ἀφ' ὅ ὁ Παῦλος ὕψωσε καὶ ἐμεγάλωσε τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἱερωσύνην, ἀπὸ τὸν τόπον, ἀπὸ τὸ πρόσωπον, καὶ ἀπὸ τὴν θυσίαν, τώρα ὑψόνει καὶ μεγαλύνει καὶ τὴν Νέαν Διαθήκην, τῆς ὁποίας μεσίτης εἶναι ὁ Χριστός. Καὶ μ' ὅλον ὁπὸ εἶπε καὶ πρότερον, ὅτι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἀνωφελὴς, διὰ τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῶν ἀκουόντων Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅμως εὐθὺς ὁπὸ εἶπε ταῦτα, ἔπαυσε, καὶ δὲν ἐπρόσθεσέ τι περισσότερον, φοβούμενος μήπως δὲν δεχθῶν τὰ λόγιά του οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες· τώρα δὲ πλατύνει τὸν περὶ ταύτης λόγον, καὶ δείχνει, ὅτι ἡ Νέα Διαθήκη, εἶναι καλλιτέρα ἀπὸ τὴν Παλαιὰν ἐκείνην, ἤτοι τὸ Εὐαγγέλιον, τοῦ ὁποίου εἶναι μεσίτης καὶ δοτὴρ ὁ Χριστὸς, διὸ, τι ὁ Χριστὸς ἔγινεν εἰς ἡμᾶς διάκονος καὶ λειτουργὸς τοῦ Εὐαγγελίου, μὲ τὸ νὰ ἔλαβε δούλου μορφὴν, καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς ἔγινε μεσίτης καὶ διάκονος τοῦ παλαιοῦ νόμου.

„ Ἥτις

„ εἰς τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν· τοῦτο γὰρ ἡμῖν αὐτὸς „ μῶν γεγενημένων ἀναμιμνησκώμεθα παθημάτων, καὶ
„ ὁ Δεσπότης προσέταξε· τοῦτο ποιοῦντες εἰς τὴν ἐμὴν „ τὴν περὶ τὸν δημιουργὸν ἀγάπην πυρσεύομεν, καὶ
„ ἀνάμνησιν, ἵνα τῇ θεωρίᾳ τῶν τύπων, τῶν ὑπὲρ ἡ- „ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν προσμένωμεν τὴν ἀπόλαυσιν “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται".

Ἐδῶ γράφει ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνον τὸν λόγον, ὅστις περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἐπαρηγόρει τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντας, δηλαδὴ, ὅτι ἡ ἐδική μας Νέα Διαθήκη τὸ Εὐαγγέλιον, ἐνομοθετήθη διὰ μεγαλητέρας, καὶ ὑψηλοτέρας ἐπαγγελίας ἀγαθῶν· ἐπειδὴ δὲν ἐπαγγέλθησαν εἰς τοὺς Χριστιανούς, ὁποῦ φυλάττων τὸ Εὐαγγέλιον, πρόσκαιρα τῆς γῆς ἀγαθά, εὐτεκνία, καὶ πολυτεκνία, ἀλλὰ Βασιλεία Οὐράνιος. Λοιπὸν μὴ μικροψυχεῖτε, λέγει, ἐσεῖς ἀδελφοί μου, ἐπειδὴ αἱ ἐπαγγελίαι τῶν ἀγαθῶν, ὁποῦ ἔχετε νὰ λάβετε, εἶναι πολλὰ καλλίτεραις ἀπὸ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ νόμου· ὅθεν ἀνάπτον εἶναι νὰ ἀποκάμνετε ἐσεῖς, ὁποῦ ἔχετε νὰ ἀπολαύσετε τὰ τόσον ὑψηλότερα καὶ οὐράνια ἀγαθά.

7. „Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο „τόπος".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, τάξιν τῶν νοημάτων, καὶ λόγων τοῦ μεγάλου Παύλου· εἶπε πρῶτον, ὅτι ἡ τοῦ Χριστοῦ Νέα Διαθήκη, εἶναι καλλιτέρα ἀπὸ τοὺς Παλαιούς. Καὶ πόθεν τοῦτο εἶναι φανερόν; διὰ τὶ, λέγει, ἐνομοθετήθη διὰ καλλιτέρας ἐπαγγελίας, ἤτοι ὑποχρεώσεις ἀγαθῶν· δι' ὅ,τι αἱ ἐπαγγελίαι καὶ ἀντιμισθίαι τῆς Νέας Διαθήκης εἶναι καλλίτεραι ἀπὸ τὰς ἐπαγγελίας τῆς Παλαιᾶς, φανερὸν ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ Νέα Διαθήκη εἶναι καλλιτέρα τῆς Παλαιᾶς, καὶ τὰ προσάγματα αὐτῆς καὶ αἱ ἐντολαὶ, εἶναι ὑψηλότεραι, καὶ θειότεραι τῶν ἐκείνης προσαγμάτων καὶ ἐντολῶν. Πόθεν δὲ εἶναι φανερὸν ὅτι αἱ ἐπαγγελίαι τῆς Νέας εἶναι καλλίτεραι ἀπὸ τὰς τῆς Παλαιᾶς; εἶναι ἀπὸ τοῦτο, ἤγουν διὰ τὶ ἐκείνη μὲν ἡ Παλαιὰ, ἀπεβλήθη, αὕτη δὲ ἡ Νέα, ἐμβῆκεν εἰς τὸν τόπον ἐκείνης· ἐπειδὴ διὰ τοῦτο ἡ Νέα Διαθήκη κρατεῖ καὶ ἔχει τὸ κῦρος, διὰ τὶ εἶναι καλλιτέρα, καὶ τελειοτέρα ἀπὸ τοὺς Παλαιούς· δι' ὅτι ἂν ἐκείνη ἡ πρώτη καὶ Παλαιὰ ἦτον ἄμεμπτος καὶ ἀκατηγόρητος, ἤτοι ἂν ἐκείνη ἔκαμνεν ἀμέμπτους καὶ ἀκατηγορήτους τοὺς ἀνθρώπους, βέβαια δὲν ἤθελεν ἔμβη εἰς τὸν τόπον αὐτῆς ἄλλη δευτέρα ἡ Νέα· καθὼς καὶ ἡμεῖς συνειθίζομεν καὶ λέγομεν ἰδιωτικώτερον, δὲν εἶναι ἀκατηγόρητον τὸ παιδὶ ὁσπήτιον· αὐτὶ τοῦ, ἐλάττωμα ἔχει καὶ σάθρωμα· ἔτζι καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν, ὅτι ἡ Παλαιὰ δὲν εἶναι ἀκατηγόρητος, ὄχι ὡς πονηρὰ καὶ κακὴ, ἀλλὰ ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἐδύνατο νὰ καλλιτερεύσῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ κάμῃ αὐτοὺς τελείους, ἐπειδὴ δὲν ἐδόθη διὰ τοὺς τελείους, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀτελεῖς καὶ νηπίους (1).

8. „Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει".

Δὲν εἶπε μεμφόμενος ὁ Θεὸς αὐτῷ τῷ Παλαιῷ Διαθήκῃ, ἀλλὰ μεμφόμενος αὐτοὺς, ἤτοι τοὺς Ἰουδαίους, οἵτινες δὲν ἐδύναντο νὰ τελειωθοῦν διὰ μέσου τῶν προσαγμάτων τοῦ νόμου.

„Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον „Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα Διαθήκην καινήν". (Ἱερ. λά. 31.)

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα καθαρώτερα δείχνει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι ἀπόβλητος ἔγινεν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη (κατὰ τὸ τελετικὸν δηλαδὴ μέρος αὐτῆς, ἤγουν καθ' ὃ περιέχει τὰς τελετὰς, καὶ λατρείας, καὶ ὄχι κατὰ τὸ ἠθικόν· ἐπειδὴ ὁ Δεκάλογος καὶ ἄλλαι ἐντολαὶ, αἱ τὲ ἦθη ρυθμίζουσαι καὶ τὰς πράξεις, δὲν ἀπεβλήθησαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν Νέαν Διαθήκην πάλιν ἔχουσι τὸ κῦρος) καὶ ὅρα περὶ τούτου τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ „ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκ- „λήθητε ἀδελφοί". (Γαλάτ. έ. 13.) καὶ τοῦ „τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταρ- „γήσας". (Ἐφ. β'. 15.) δείχνει, λέγω, ὁ Παῦλος, ὅτι ἀπεβλήθη ἡ Παλαιὰ, ἐπειδὴ καὶ φέρει τὸν Θεὸν λέγοντα διὰ τοῦ Ἱερεμίου, ὅτι θέλω νομοθετήσω Διαθήκην καινοτέραν, ἤτοι παύ-

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος δὲ τὸ ἄμεμπτος, ἀντὶ τοῦ τελεία τέθηκε, τουτέστιν ἀποχρῶσα πρὸς τελείωσιν· ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, τὸ ἄμεμπτον, ἄκρως Ἅγιον μεθερμηνεύσας. (Βιβλ. β'. τῶν Γλαφυρῶν)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παύτῃ Νέαν· ὄχι καθὼς νοῦσι τοῦτο οἱ Ἑβραῖοι λέγοντες, ὅτι ὁ Ἔσδρας ἀνεκαίνισε τὴν Γραφὴν· ἐπειδὴ δὲν ἔγινε καινέρια ἡ Γραφὴ διὰ τί ἀνεκαίνισεν, ἦγουν ἐκ δευτέρου ἔγραψεν αὐτὴν ὁ Ἔσδρας· ἀλλὰ πάλιν Παλαιὰ ἔμεινεν, ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον ὅλη ἀπεμνημονεύθη (1).

9. „ Οὐ κατὰ τὴν Διαθήκην, ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν „ ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ „ γῆς Αἰγύπτου". (αὐτόθ. 32.)

Διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέβαλε τὴν Διαθήκην ἐκείνην ὁποῦ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀβραὰμ, εἰπών· „ ἐν τῷ σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πάντα τὰ Ἔθνη". (Γεν. κβ'. 18.) διὰ τοῦτο ἐπρόσθεσε τὸ „ ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐ„ τοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου". διὰ νὰ φανερώσῃ μὲ τοῦτο, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέβαλε τὴν Διαθήκην ἐκείνην, ὁποῦ ἔδωκεν εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ πρὸς τοὺς Πατέρας τῶν Ἰουδαίων, τοὺς προσκυνήσαντας τὸν Μόσχον, ἀφ' οὗ εὐγάλεν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον· καὶ ὄχι πῶς ἀπέβαλε τὴν Διαθήκην, ὁποῦ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀβραὰμ πρότερον, ἐπειδὴ ἐκείνη ἔλαβε τὸ πέρας, καὶ ἐτελειώθη εἰς τὸν Χριστὸν, ὅς τις ἦτον κατὰ σάρκα σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ.

„ Ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ Διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν „ λέγει Κύριος". (Ἱερ. λά. 32.)

Βλέπεις, ὦ ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, ὅτι τὰ μὲν κακὰ καὶ αἱ δυσυχίαι, ὁποῦ μᾶς ἀκολουθοῦν, προέρχονται καὶ λαμβάνουν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ λόγου μας, τὰ δὲ καλὰ, καὶ αἱ εὐεργεσίαι ὁποῦ λαμβάνομεν, προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἔχουσι τὴν ἀρχήν τους; διότι ὁ Θεὸς ὡσὰν νὰ ἀπολογῆται, βάλλει εἰδῶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐγκατέλιπε τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει, ὅτι ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν ἔμειναν εἰς τὴν Διαθήκην μου, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ ἀμέλησα αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐγκατέλιπα· ὅθεν καὶ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν· „ ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, „ μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται". (Ἡσ. ά. 20.)

10. „ Ὅτι αὕτη ἡ Διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ „ τὰς ἡμέρας ἐκείνας λέγει Κύριος". (Ἱερ. λά. 33.)

Μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ποίας; ἄλλοι μὲν λέγουσιν, ὅτι ἐννοεῖ τὰς ἡμέρας τῆς Ἐξόδου, ἦγουν ἀφ' οὗ ἐβγῆκαν οἱ Ἰσραηλῖται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, κατὰ τὰς ὁποίας ἐδόθη εἰς αὐτοὺς ὁ Μωσαϊκὸς νόμος· ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι λέγει διὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, διὰ τὰς ὁποίας εἶπεν ἀνωτέρω ἔπως· „ ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται"· ἀφ' οὗ λοιπὸν, λέγει, περάσουν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, δηλαδὴ αἱ μετὰ τὸν καιρὸν τοῦ Ἱερεμίου, καὶ τῶν Προφητῶν, τότε θέλω διαθέσω καὶ νομοθετήσω τὴν τοιαύτην καινέριαν Διαθήκην, ὁποίαν λέγει παρακάτω.

„ Διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπι„ γράψω αὐτούς". (Ἱερ. λά. 33.)

Ἂς ἔλθουν τώρα εἰδῶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἂς δείξουν πότε αὐτοὶ παρέλαβον νόμον ἄγραφον, ὁποῖον ὑπόσχεται νὰ δώσῃ εἰδῶ ὁ Θεός; δὶ ὅτι καὶ ὁ Ἔσδρας μὲ γράμματα παρέδωκε τὴν Γρα-

(1) Ὅτι δὲ ὁ Ἔσδρας ὕστερα ἀπὸ τὴν τῆς Βαβυλῶνος ἐπιστροφὴν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐνθυμήθη ὅλας τὰς Ἁγίας Γραφὰς, κατὰ προσταγὴν Θεοῦ, καὶ ἔγραψεν αὐτὰς ἐν τῇ ἡσυχίᾳ καθήμενος, μαρτυρεῖ ὁ μέγας Βασίλειος, ὅστις ὅπου γράφει ἐν τῇ πρὸς Χίλωνα τὸν μαθητὴν τοῦ Ἐπικούρου· „ ἐναῦθα ἡ ἔρημος, ἐν ᾗ ὁ λαὸς „ ἀγνισθεὶς ἐνομοθετήθη, καὶ ὅπως εἰς τὴν γῆν τῆς ἐ„ παγγελίας εἶδε Θεόν· ἐναῦθα τὸ ὄρος τὸ Καρμή„ λιον, ἐν ᾧ Ἠλίας αὐλιζόμενος τῷ Θεῷ ὑπηρέτησεν· „ ἐναῦθα πεδίον, ἐν ᾧ ἀναχωρήσας Ἔσδρας, πάσας „ τὰς θεοπνεύστους βίβλους προστάγματι Θεοῦ ἐξηρεύ„ξατο".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γραφὴ ὅλην ὁπῦ ἐνθυμήθη, ὕσερον ἀφ' ἧ ἐγύρισαν οἱ Ἰσραηλῖται εἰς Ἱερυσαλὴμ ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα. Μόνοι λοιπὸν οἱ Ἀπόσολοι δὲν παρέλαβον κἀνενα νόμον γραπτὸν, ἀλλὰ ἀγράφως ἐδέχθησαν εἰς τὰς καρδίας των τὸν νόμον τῦ Ἁγίυ Πνεύματος· διὰ τῦτο καὶ ὁ Χριςὸς ἔλεγεν εἰς αὐτές· „ ὁ δὲ Παράκλητος τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνό„ματί μυ, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν". (Ἰωαν. ιδ'. 26.) (1).

„ Καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν". (Ἱερ. λά. 33.)

Οὗτος ὁ προφητικὸς λόγος κατωρθώθη καὶ ἔλαβε τὸ τέλος τυ διὰ μέσυ τῦ Εὐαγγελίυ, καὶ τῆς Νέας Διαθήκης· διὰ τὶ τὰ Ἔθνη, ὁπῦ ἦτον πρότερον εἰδωλολάτραι, καὶ δὲν ἦτον λαὸς τῦ Θεῦ, τώρα γνωρίσαντες τὸν ἀληθῆ Θεὸν, ἔγιναν αὐτῦ λαός.

11. „ Καὶ ὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαςος τὸν πλησίον αὐτῦ, καὶ ἕκαςος τὸν „ ἀδελφὸν αὐτῦ, λέγων, γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες ἀδήσα„σίμε ἀπὸ μικρῦ αὐτῶν ἕως μεγάλυ αὐτῶν". (Ἱερ. λά. 34.)

Διδαχὴ λέγει ἐδῶ ὁ Κύριος, τὴ κοπιασικὴ καὶ ἐπιπονωτέραν διδασκαλίαν· διὰ τὶ ἰδὲ βλέπομεν, ὅτι τώρα εἰς τὴ χάριν τῦ Εὐαγγελίυ, δὲν χρειαζόμεθα νὰ ἐξοδεύσωμεν λόγια πολλὰ, καὶ διδασκαλίας εἰς τὸ νὰ καταπείσωμεν ἐκείνες ὁπῦ ἔχυν νῦν ὑγιᾶ, διὰ νὰ πιςεύσυν εἰς τὸν Χριςόν· διότι ἡ μὲν Παλαιὰ Διαθήκη, εἰς μίαν μόνην γωνίαν τῆς γῆς ἦτον περικλεισμένη τῆς Ἱερυσαλὴμ, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἦτον ὁπῦ τὴν ἤξευραν· ἡ δὲ Νέα Διαθήκη, καὶ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐκηρύχθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διὰ μέσυ τῶν Ἀποςόλων· „ εἰς πᾶσαν γᾶρφησι τὴ γὴ ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰ„κυμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν". (Ψαλμ. ιή.) Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον νοεῖται τὸ ῥητὸν τῦτο, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ διέτριψεν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς ἐνσάρκυ Οἰκονομίας, καὶ ἐθέωσε τὴ ἀνθρωπίνην φύσιν, ἑνώσας αὐτὴ εἰς τὴ Θείαν τυ ὑπόσασιν, διὰ τῦτο ἔλαμψεν εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς Θεογνωσίας, καὶ ἐβάλθη ὑπὸ τῆς Θείας χάριτος μέσα εἰς τὴ ἀνθρωπίνην φύσιν, ὡσὰν μία ἐπιτηδειότης καὶ δυώαμις, εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ εὐκόλως τὸν ἀληθινὸν Θεόν (2).

12. „ Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐ„τῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὐ μὴ μνηθῶ ἔτι". (Ἱερ. λά. 34.)

Καὶ ἕτος ὁ προφητικὸς λόγος σαφέσατα ἐπληρώθη εἰς τὴ Νέαν Διαθήκην· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀποπλύνωντας ἡμᾶς τὲς Χριςιανὲς, διὰ μέσυ τῦ Ἁγίυ Βαπτίσματος, ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν, ὁπῦ ἐπράξαμεν, πλέον δὲν ἐνθυμᾶται τὰς ἁμαρτίας μας ταύτας, ὡσὰν ὁπῦ ἔφθασαν νὰ ἀποπλυθῦν.

13. „ Ἐν

---

(1) Βλέπεις, ἀγαπητὲ, ὅτι ἡ Νέα Διαθήκη δὲν ἐδόθη μὲ σωματικὰς πλάκας καὶ γράμματα, ἀλλὰ μὲ ἄϋλα καὶ ἀσώματα, διὰ Πνεύματος Ἁγίυ· καὶ τὰ λόγια γὰρ ὁπῦ ὁ Κύριος ἔλεγε, κηρύτσωντας τὴ Νέαν Διαθήκην καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, Πνεῦμα ἦτον, καὶ ζωή· καὶ δὲν ἦτον λόγοι μόνον φιλοί καὶ προφορικοὶ εἰς τὸν ἀέρα διαλυόμενοι, καθὼς ἔλεγε μόνος τυ· „ τὸ Πνεῦμά „ ἐςι τὸ ζωοποιῦν· ἡ σὰρξ ὐκ ὠφελεῖ ὐδέν... τὰ ῥή„ματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, Πνεῦμά ἐςι καὶ ζωή ἐςι". (Ἰωάνν. ς'. 63.) Ὅσον λοιπὸν εἶναι ἀνώτερον τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ τὰ νοητὰ καὶ ἄϋλα, ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ καὶ ὑλικὰ, τόσον ἀνωτέρα εἶναι καὶ ἡ Νέα Διαθήκη ἀπὸ τὴν Παλαιάν.

(2) Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῦ· „ αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς „ θεοδίδακτοί ἐςε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλυς", Κεφ. δ'. σίχ. 9. τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης Ἐπιςολῆς, σωτείνυσαν εἰς τὸ ῥητὸν τῦτο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „Ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἑρμηνεύει ὁ Ἀπόστολος τὸν ἀνωτέρω λόγον τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου, μᾶλλον δὲ τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγει· ὅτι αὐτὸ τὸ νὰ ὀνομάσῃ ὅλως καινουργειαν Διαθήκην ὁ Θεὸς, τοῦτο λέγω μόνον δείχνει, ὅτι ἡ πρώτη Διαθήκη φαίνεται πλέον πῶς εἶναι παλαιὰ καὶ ἀθενής.

„Τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ".

Ἀφ' ὅ ἔλαβε τὴν ἄδειαν καὶ παῤῥησίαν ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἱερεμίαν, μᾶλλον δὲ ἀπὸ τὸν Θεόν, κατηγορεῖ λοιπὸν τὸν νόμον ὡς παλαιὸν καὶ γηραλέον, δείχνει δὲ τοῦτο τῆς Εὐαγγελίου πῶς εἶναι νέα καὶ ἀνθηρά. Ἀπὸ τὸ προφητικὸν λοιπὸν ῥητὸν ὁποῦ λέγει καινὴν, ἐσυμπέρανε τὸ ὄνομα τῆς παλαιᾶς· ἐπειδὴ τὸ καινὸν μὲ τὸ παλαιὸν εἶναι ἐναντίον· ἐπρόσθεσε δὲ ἀπὸ λόγου του τὸ ὄνομα τοῦ γηρατείου, καὶ λοιπὸν ἀναγκαίως συμπεραίνει, ὅτι εἰς τὸν παλαιὸν καὶ γηράσαντα νόμον, χρεωστεῖται ἀφανισμὸς, διὰ τὶ φυσικῷ τῷ τρόπῳ ὅποιος παλαιωθῇ, καὶ γηράσῃ, κοντὰ εἶναι εἰς τὸ τέλος καὶ τὸν θάνατον· ὅθεν καὶ μερικοὶ ἐτυμολογοῦσι τὸ γῆρας, ὅτι συντίθεται ἀπὸ τὸ γῆς ἐρᾷν· ὡσὰν νὰ λέγῃ λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος τοῦτο, ὅτι δὲν ἔπαυσεν ἡ Νέα Διαθήκη τὴν Παλαιὰν, ἀκαίρως καὶ πρὸ τοῦ ὡρισμένου καιροῦ, ἀλλὰ διὰ τὶ αὐτὴ ἔφθασε πλέον εἰς γῆρας καὶ παλαιότητα, ἤτοι διὰ τὸ ἀσθενὲς αὐτῆς καὶ ἄχρηστον καὶ ἀνωφελὲς, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος περὶ αὐτῆς λέγει· „τὸ „γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός". (Ῥωμ. η'. 3.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

1. „Εἶχε μὲν οὖν ἡ πρώτη (1) δικαιώματα λατρείας".

Ἀνωτέρω μὲν ἔδειξεν ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὰς παλαιὰς Ἱερεῖς, καὶ ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνην αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅτι ἔμελλον νὰ ἔχουν τέλος τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθιμα, καὶ ὁ τελετουργικὸς νόμος αὐτῶν· τώρα δὲ διάχνει τοῦτο τὸ ἴδιον, καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ σχῆμα ὁποῦ εἶχεν ἡ παλαιὰ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου· δι' ὅτι εἰς αὐτὴν διέκεινοντο τρεῖς τόποι, ὁ ἔξω τῆς Σκηνῆς, τὸ Ἅγιον, καὶ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων· καὶ ὁ μὲν ἔξω τῆς Σκηνῆς τόπος, ὅς τις φαίνεται νὰ ἦτον ἡ αὐλὴ, ἦτον διωρισμένος διὰ νὰ σέκωνται ὅλοι, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ προσήλυτοι, ἤγουν οἱ κατηχούμενοι τῶν Ἰουδαίων Ἐθνικοί· μετὰ δὲ τὸν τόπον τοῦτον καὶ τὴν αὐλὴν, ἦτον σὰν καταπέτασμα, ἤγουν σὰν σκέπασμα ὑφαντὸν (2), μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐμ-

(1) Παρὰ μὲν τῷ Χρυσοστόμῳ καὶ Θεοφυλάκτῳ ἔπω γράφεται· παρὰ τῷ Θεοδωρήτῳ δὲ, καὶ ἐν ἄλλοις, πρόσκειται καὶ τὸ, Σκηνῆ· ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς Φώτιος θέλει, ὅτι νὰ λέγεται ἡ πρώτη, οὐχὶ ἡ Σκηνὴ, ἀλλὰ ἡ Διαθήκη· τό· „εἶχε μὲν ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας, ἤ περὶ „τῆς Σκηνῆς ἐρῶσθαι νομίζω, ἀλλὰ περὶ αὐτῆς τῆς „Παλαιᾶς Διαθήκης· οὐ γὰρ τὴν Σκηνὴν τῇ Νέᾳ „συνέκρινε Διαθήκῃ, ἀλ' ὅλως τὴν Παλαιὰν Διαθή„κην τῇ Νέᾳ, καὶ πρὸς ὅλην ἐκείνην, παύτης εὐδέκνυ „τὴν ὑπεροχήν".

(2) Σημείωσαι ὅτι τρία καταπετάσματα ἦτον ἐν τῇ Σκηνῇ· α'. καταπέτασμα ἐκεῖνο ὁποῦ ἐσκέπαζε τὴν θύραν τῆς αὐλῆς τῆς Σκηνῆς. β'. ἐκεῖνο ὁποῦ ἐσκέπαζε τὴν θύραν τῆς καθ' αὐτὸ Σκηνῆς, ἤτοι τὸ μέσα τῆς Σκηνῆς· καὶ γ'. ἐκεῖνο ὁποῦ ἐσκέπαζε τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Περὶ τούτων λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· „Καὶ τὸ „καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς Σκηνῆς, καὶ τῆς πύλης „τῆς αὐλῆς". (Ἐξ. λθ'. 40.) Καὶ πάλιν· „Καὶ „θήσεις τὴν κιβωτὸν τὸ μαρτυρίου, καὶ σκεπάσεις τὴν „κιβωτὸν τῷ καταπετάσματι". (Ἐξ. μ'. 3.) Ὁ δὲ Ἀπόστολος ἔμπροσθεν, δύω μόνον λέγει καταπετάσματα, μὴ ἀριθμῶν τὸ τρίτον καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς αὐλῆς τῆς Σκηνῆς· καὶ τὰ τρία δὲ καταπετάσματα ἦτον παρομοίως κατασκευασμένα ἀπὸ ὑάκινθον, πορφύραν, κόκκινον κεκλωσμένον, καὶ βύσσον κεκλωσμένην· τὴν τὸ μὲν καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς αὐλῆς, ἦτον ἐῤῥαμμένον· „ἔργον γὰρ φησὶ ῥαφιδευτοῦ". (Ἐξ. κζ'. 16.) τὸ δὲ τῆς θύρας τῆς Σκηνῆς, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο καὶ ἐπίσπαστον, ἦτον ἔργον Ποικίλου· (Ἐξοδ. κς'. 36.) τὸ δὲ καταπέτασμα τῶν Ἁγίων τῶν Ἁγίων, ἦτον ἔργον ὑφαντόν· (Ἐξ. κς'. 31.) καὶ διὰ νὰ εἴπω καθαρώτερα, καθὼς οἱ ἐδικοί μας Νεοὶ ἔχουσι Νάρθηκα, καὶ τὸν καθ' αὐτὸ Ναὸν, καὶ τὸ Ἅγιον Βῆμα· ἔτζι καὶ ἡ παλαιὰ Σκηνὴ, εἶχε τὴν αὐλὴν, καὶ τὰ Ἅγια, καὶ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων· ἡ δὲ αὐλὴ ἦτον τριγύρω εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῆς Σκηνῆς, κατὰ Ἀνατολὰς, κατὰ Βορρᾶν, κατὰ Νότον, καὶ κατὰ Λίβα, ἤτοι κατὰ Δυσμὰς, ὡς φαίνεται εἰς τὸ κζ'. τῆς Ἐξόδου.

Εἶχε δὲ ὅλη ἡ Σκηνὴ τύπον τῆς κτίσεως κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ τὰ μὲν σύδον τὰ καταπετάσματος, ἤτοι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐμβαίνοντες οἱ Ἱερεῖς, ἐπήγαιναν εἰς τὰ Ἅγια, τὰ ὁποῖα ἦτον τὸ μέσον τῆς Σκιωῆς· ὅπου ἔκαμναν καθ' ἑπάσιω οἱ Ἱερεῖς τὰς διαφόρες λατρείας καὶ τελετὰς, διὰ θυσιῶν, καὶ διὰ αἱχῶν· ταῦτα δὲ ἦτον τύπος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὡσαὺ ὅπᾶ ὅλα τὰ ἐκεῖ τελέμενα, ἐτελοῦντο μὲ αἵματα, καὶ θυσίας ζώων· τὰ δὲ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἦτον τόπος ἀφωρισμένος, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἐκεῖ μίαν φορὰν τὸν χρόνον ὁ Ἀρχιερεὺς, καθὼς παρακάτω θέλει εἰπῆ ὁ Ἀπόστολος· ἦτον δὲ αὐτὰ τύπος τᾶ μυστηρίᾳ τᾶ Χριστᾶ. Εἶχε λοιπὸν, λέγει, ἡ πρώτη, ἤγουν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, δικαιώματα, ἤγουν σημεῖα, ἢ ὅρας καὶ νομοθεσίας λατρείας· ἀλλὰ τότε μὲν εἶχε ταῦτα, τώρα δὲ ταῦτα δὲν ἔχει, ἐπειδὴ καὶ ἔπαυσαν.

„ Τὸ, τε Ἅγιον Κοσμικόν ".

Κοσμικὸν ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὸν τόπον τῆς Σκιωῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον συγκεχωρημένον εἰς ὅλας νὰ ἐμβαίνῃ· καὶ φανερὸς ἦτον ὁ τόπος αὐτὸς εἰς τὴν αὐτὴν Σκιωὴν, ὅπου οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ Ναζιραῖοι, ἤτοι οἱ ἀφιερωμένοι εἰς τὸν Θεὸν, καὶ οἱ προσήλυτοι, καὶ Ἕλληνες ἔσεκον. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἰς τὰς Ἕλλωνας ἦτον πάντοτε ὁ τόπος αὐτὸς, διὰ τᾶτο ὀνομάζει αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος κοσμικόν (1)· κόσμος γὰρ καὶ οἱ ἄπιστοι λέγονται, κατὰ τὸ „ ἐ „ περὶ τᾶ Κόσμᾳ ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι". (Ἰωάν. ιζ'. 9.)

2. „ Σκιωὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥτε λυχνία, καὶ ἡ τρά-
„ πεζα, καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἅγια". (Ἔξοδ. μ'.)

Πρώτιν ὀνομάζει τὴν Σκιωὴν αὐτὴν ὁ Παῦλος, διὰ τὶ δὲν ἀριθμεῖ τὴν αὐλὴν, τὴν πρὸ τῆς Σκιωῆς ταύτης ἦσαν· καὶ διὰ τὶ, ὅσον πρὸς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, τὰ μετὰ τὴν Σκιωὴν ταύτην ὄντα, πρώτη ἦτον αὕτη· ἐπειδὴ ἡ Σκιωὴ αὕτη μέση ἦτον· προτίτερα γὰρ ἀπὸ αὐτὴν, ἦτον τὸ χαλκοῦν θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων, τὸ ὁποῖον ἐσέκετο εἰς τόπον ξέσ-

---

τοι τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, εἶχον εἰκόνα τῶν οὐρανίων, κατὰ τὸν αὐτὸν Θεοδώριτον, τὰ δὲ ἔξω τᾶ καταπετάσματος, ἤτοι τὰ Ἅγια, εἰκόνα εἶχον τῶν ἐπιγείων, καὶ διὰ τᾶτο ἦτον βατὰ πάντοτε εἰς τοὺς Ἱερεῖς· κατὰ δὲ τὸν Κύριλλον, εἰκόνα εἶχεν ἡ Σκιωὴ τῆς Ἐκκλησίας· κατὰ δὲ τὸν Νύσσης, τύπον εἶχεν ἡ Σκιωὴ τᾶ Χριστᾶ, ὅστις εἶναι ἡ τᾶ Θεᾶ δυνάμις καὶ σοφία, ἥτις ἀχειροποίητος ἔσα κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν, δέχεται τὸ κατασκευασθῆναι, ὅταν ἐν ἡμῖν δέῃ τὴν Σκιωὴν ταύτην παγιῶναι· ὥστε ἡ αὐτὴ Σκιωὴ καὶ ὁ αὐτὸς Χριστός, καὶ ἀκατάσκευος ἦτον, κατὰ τὸ προϋπάρχον καὶ τὸ ἄκτιστον, ἤτοι κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ κατεσκευασμένη, καθ' ὃ ἐδέχθη τὴν ὑλικὴν ταύτην σύστασιν, καὶ ἔγινε κτιστός, ἤτοι κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος· „ αὐτὸ δὲ τὸ καταπέτασμα, τᾶ τετράμματος ἐπλήρου τὴν „ χρείαν· δύω γὰρ ἦναι οὐρανοὺς ἐδίδαξεν ἡ Θεία Γρα- „ φὴ, ὧν τὸν μὲν πρῶτον, μετὰ τῆς γῆς ἐδημιούργησεν „ ὁ Θεὸς, τὸν δὲ δεύτερον, τῇ δευτέρᾳ πεποίηκεν ἡ- „ μέρᾳ· „ Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τᾶ ὕδατος", εἶπε „ ἐπήγαγε· „ Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα οὐρα- „ νόν". (Γεν. α'. 6.) Οὕτω καὶ ὁ μακάριος λέγει Δα- βὶδ· „ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ Κυρίῳ· (Ψαλμ. „ ριγ'. 16.) ἔστι γὰρ ὁ οὐρανὸς, ἡμῶν ἐτιν ὄροφος, ταῖς „ δὲ ἀοράτοις δυνάμεσιν ἐδάφους χρείαν πληροῖ· καθά- „ περ τοίνυν ἔτος ἀπὸ τῶν ἄνω εἰς κάτω διήργει· οὕτω „ τὸ καταπέτασμα, μέσον τῆς Σκιωῆς διατεταμένον, „ ἐχώριζεν ἀπὸ τῶν Ἁγίων, τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων". (1) Τᾶτο δὲ τὸ κοσμικὸν Ἅγιον φαίνεται ὅτι ἦτον ἢ ἡ αὐτὴ αὐλὴ τῆς Σκιωῆς, ἢ τόπος ἔξω, ὑπὸ τῆς αὐλῆς περιλαμβανόμενος· ἐπειδὴ καὶ λέγει ὁ Θεοφύλακτος ἔτος, καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, ὅτι ἐσέκοντο εἰς αὐτὸ καὶ οἱ Ἕλλωνες· καὶ τᾶτο ἴσως θέλει νὰ φανερώσῃ ἐκεῖνο ὁπᾶ λέγει ὁ Θεός· „ Πατεῖν τὴν αὐλήμου οὐ „ προσθήσεθε". (Ἡσ. α'. 13.) καθὼς καὶ αὐτὸς ἔτος ὁ Θεοφύλακτος λέγει παρακάτω· ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν ἐσέκοντο ὅλοι κοινῶς. εἰχ. 3. Καὶ ὁ Εὐαγγελιτὴς δὲ Λουκᾶς ἴσως τᾶτο τὸ ἴδιον φανερόνοι λέγων· „ ἐγένετο „ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν (τὸν Ζαχαρίαν) κατὰ τὸ „ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τᾶ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς „ τὸν ναὸν τᾶ Κυρίᾳ· καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τᾶ λαᾶ ἦν „ προσεύχόμενον ἔξω, τῇ ὥρᾳ τᾶ θυμιάματος· ὤφθη „ δὲ αὐτῷ Ἄγγελος Κυρίᾳ ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τᾶ θυσια- „ στηρίᾳ τᾶ θυμιάματος". (Λουκ. α'. 8.) τὸ δὲ θυ- σιαστήριον τᾶ θυμιάματος δὲν ἦτον μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἀλλὰ ἐν τῷ μέσῳ τᾶ Ναᾶ, καὶ ὄρα ἔμ- προσθεν εἰς τὴν ἐρημίαν τᾶ· „ ἐ χωρὶς αἵματος". 7. εἰχ. τᾶ παρόντος Κεφαλαίᾳ· ὥστε ἂν τὸ θυσιαστή- ριον τᾶ θυμιάματος ἦτον εἰς τὸν μέσον ναὸν, εἰς τὸν ὁποῖον εἰσῆλθεν ὁ Ζαχαρίας διὰ νὰ θυμιάσῃ· λοιπὸν τὸ πλῆθος ἔξω ἐστέκετο ἐν τῇ αὐλῇ τᾶ ναᾶ, καὶ οἷον ἐπᾶν ἐν τῷ προνάῳ, καὶ ἐν τῷ νάρθηκι τᾶ ναᾶ. Σημειώσαμε δὲ ὅτι καὶ ὁ Οἰκουμένιος τρεῖς, λέγει, ἐσημειώ- σαμεν εἰς τὴν Ὀκτάτυχον, Σκιωάς· „ μίαν περὶ ἧς „ φησι, τὸ Ἅγιον κοσμικὸν, ἔνθα ἦν τὸ χαλκοῦν θυ- „ σιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ παντὶ ἐξῶν τῷ „ λαῷ εἰσιέναι, καὶ πᾶς θυσίας ἐπιτελεῖν· δευτέραν δὲ, „ ἔνθα τοῖς Ἱερεῦσιν ἐξῶν ἦν πᾶς λατρείας ἐπιτελεῖν, „ ἔνθα ἦν ἡ λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθεσις τῶν „ ἄρτων· τρίτην, ἔνθα ἦν τὸ θυμιατήριον, καὶ ἡ κι- „ βωτὸς, ἐν ᾗ ἅπαξ τᾶ ἐνιαυτοῦ εἰσῆει μόνος ὁ Ἀρ- „ χιερεύς ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξέσκεπον (1)· ἔπειτα δ' εἰσκετο καταπέτασμα, ὁπῦ ἐσκέπαζε τὴν Θύραν τῆς Σκιωῆς, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπίσπαστρον ὠνομάζετο, καὶ διεχώριζεν αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἔξω αὐλὴν, καὶ διὰ τῦτο ἔμενεν αὔτη εἰς τὸ μέσον. Εἰς παύτην λοιπὸν τὴν μέσην Σκιωὴν δ' εἰσκετο ἡ λυχνία (2), καὶ ἡ τράπεζα (3), καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων (4).

3. „ Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα, Σκιωὴ ἡ λεγομένη Ἅγια „ Ἁγίων “.

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι ἦτον καὶ πρῶτον καταπέτασμα, τὸ ὁποῖον ὀνομάζει ἡ Γραφὴ ἐπίσπαστρον; διὰ τὶ, κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον, εἶχεν ἐπάνω κρεμέλλας λεπτὰς, μὲ τὰς ὁποίας ἐταραβίζετο, καὶ ἦ ἄπλονεν, ἦ ἐμαζόνετο (5)· τὸ ὁποῖον διεχώριζε τὴν ἔξω αὐλὴν (εἰς τὴν ὁποίαν ἔμβαινον ὅλοι κοινῶς, καὶ εἰς αὐτὴν ἐθυσίαζον οἱ Ἱερεῖς ἐπάνω εἰς τὸ χαλκῦν θυσιαστήριον) ἀπὸ τὴν μέσην Σκιωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμβαινον οἱ Ἱερεῖς μόνοι, καὶ ἐτέλων τὰς λατρείας· ὕστερον δὲ ἀφ' ἕ ἐπέρια τινὰς ἀπὸ τὴν μέσην Σκιωὴν, ἦτον ἄλλο καταπέτασμα, τὸ ὁποῖον ὀνομάζει δεύτερον ὁ Παῦλος (6)· ἐπειδὴ, ὡς προείπομεν, δὲν ἀριθμεῖ τὸ τελευταῖον καταπέτασμα τῆς Θύρας τῆς αὐλῆς τῆς Σκιωῆς, ἔσωθεν δὲ τὰ καταπετάσματος ἐκείνε, ἦτον ἄλλη Σκιωὴ, ἥτις ἐλέγετο Ἅγια Ἁγίων, εἰς τὴν ὁποίαν ἄλλος τινὰς δὲν

---

(1) Τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκῦν τῦτο, φαίνεται ὅτι ἐπεριλαμβάνετο μεσα εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο καὶ ὁ λαυτὴρ, πρὸ τῆς Θύρας τῆς μέσης Σκιωῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνίπτοντο οἱ Ἱερεῖς χεῖρας, καὶ πόδας, ἦ ὅταν ἔμβαινον εἰς τὴν μέσην Σκιωὴν, ἦ ὅταν ἐπηγαίναν κοντὰ εἰς τὸ θυσιαστήριον νὰ ὑπηρετῶν. „ Καὶ „ ἐποίησε τὸν λαυτῆρα ἵνα νίπτωνται ἐξ αὐτῦ Μωϋσῆς „ καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῦ τὰς χεῖρας, καὶ τὰς πόδας, „ εἰσπορευομένων αὐτῶν εἰς τὴν Σκιωὴν τὸ μαρτυρίε, „ ἦ ὅταν προσπορεύωνται πρὸς τὸ θυσιαστήριον λειτυργεῖν, „ ἐνίπτοντο ἐξ αὐτῦ, καθάπερ σωέταξε Κύριος τῷ „ Μωϋσῆ “. (Ἔξ. μ. 31.) Καὶ ὁ Θεοφύλακτος δὲ λέγει παρακάτω, ὅτι ἐν τῇ αὐλῇ εὑρίσκετο τὸ χαλκῦν θυσιαστήριον. στίχ. 3. εἰ δὲ τὸ χαλκῦν θυσιαστήριον ἦτον ἐν τῇ αὐλῇ, λοιπὸν τὸ καταπέτασμα τὸ σκεπάζον τὴν Θύραν τῆς μέσης Σκιωῆς, δὲν ἦτον ὕστερα ἀπὸ τὸ χαλκῦν θυσιαστήριον, ὡς λέγει εὐθὺς ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος, ἀλλὰ πρότερον ἀπὸ αὐτό· διὰ τὸ ὁποῖον καὶ θαυμάζω· ἴσως δὲ νὰ ἦναι σφάλμα ἀντιγραφικὸν· ἔξω μόνον ἂν εἴπῃ τινὰς, ὅτι ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος λέγει τῦτο ὅπως, ἀρχίζωντας ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῆς Σκιωῆς, καὶ ἀναβαίνωντας εἰς τὸ ἄνω.

(2) Ἡ λυχνία, χρυσῆ καὶ πορφυρᾶ ἅσα, τύπον εἶχε τὸν Χριστὸν, κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρείας, ὅστις ἦταν φῶς καὶ ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ Θεῦ Υἱός· καθ' ὃ μὲν γὰρ χρυσῆ, ἐφανέρονε τὴν θείαν λαμπρότητα, καὶ ὑπεροχὴν τὸν Χριστὸν· καθ' ὃ δὲ πορφυρᾶ, ἐφανέρονε τὸ κάλλος, καὶ τὴν νοητὴν δημορφίαν τῦ Ἐμμανουὴλ, ὅς τις ἦτον, κατὰ τὸ γεγραμμένον· „ ὡραῖος „ κάλλει παρὰ τὰς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων “· (Ψαλμ. μδ'. 2.) οἱ ἑπτὰ δὲ λύχνοι ὁπῦ εἶχεν ἡ λυχνία, ἐφανέρωναν τὰ ἑπτὰ χαρίσματα τῦ Ἁγίυ Πνεύματος, τὰ ὁποῖα ἀνεπαύοντο εἰς τὸν Χριστὸν, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν, ὡς λέγει ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ἦ δηλῶσι τὰς πολλὰς καὶ διαφόρως τρόπως, μὲ τὰς ὁποίες φωτίζη ὁ Χριστὸς, διὰ λόγυ σοφίας, καὶ γνώσεως, καὶ διακρίσεως πνευμάτων· ἐπειδὴ καθὼς ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς εἶναι τέλειος, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι παντέλειος ὡς Θεός, κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον, ἦ κατὰ τὸν Ἰωσηππον· οἱ ἑπτὰ λύχνοι δηλῶσι τοὺς ἑπτὰ πλανήτας· τὴν ἡ λυχνία εἶχε τύπον καὶ τῆς Θεοτόκυ, κατὰ τὸν γνώμονα πολλῶν Ἁγίων· ἦ κατὰ τὸν Θεοδώριτον, διὰ ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος οἱ λύχνοι ἐδήλων.

(3) Ἡ τράπεζα πόδας τέσσαρας ἔχυσα, τύπον εἶχε τῆς γῆς, κατὰ τὸν Στρωματέα Κλήμεντα, ἡ ὁποία χωρέυεται ὡσὰν ἐπάνω εἰς τέσσαρα μοδάρια, εἰς τὰς τέσσαρας χώρας τῦ ἐνιαυτῦ, θέρος, μετόπωρον, χειμῶνα, καὶ ἄνοιξιν, τὴν ἡ τράπεζα εἶχε τύπον καὶ τῆς Θεοτόκυ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν πολλῶν Ἁγίων.

(4) Ἡ δὲ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἤγουν οἱ ἐπὶ τῆς τραπέζης προτιθέμενοι δώδεκα ἄρτοι, ἐφανέρωναν τὸν κύκλον τῶν δώδεκα ζωδίων, καὶ τὰς δώδεκα μῆνας τῦ ἐνιαυτῦ, κατὰ τὸν Ἰωσηππον· ὁ δὲ Κορέσσιος λέγει, ὅτι οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως, Ἑβραϊστὶ ὠνομάζοντο, χαλμὲ πάνιμ, ἤτοι ἄρτοι ἐνώπιοι.

(5) Οὕτω γὰρ φησὶν ἡ Γραφή· „ Καὶ ποιήσεις ἐπί- „ σπαστρον ἐξ ὑακίνθυ, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνυ κεκλωσ- „ μένυ, καὶ βύσσυ κεκλωσμένης ἔργον ποικίλῳ “. (Ἔξ. κς'. 36.)

(6) Τὸ δεύτερον τῦτο καταπέτασμα λέγει ὁ Θεοδώριτος, ὡς προείπομεν, ὅτι εἶχε τύπον τὰ σερώματα· διότι καθὼς τὸ σερῶμα χωρίζη τὸν πρῶτον ἀέρα ἀπὸ τὴν γῆν, ἔτζι καὶ τὸ καταπέτασμα ἐκεῖνο ἐχώριζε τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἀπὸ τὰ καλούμενα Ἅγια· τὰ τέσσαρα ὑφάσματα καὶ χρώματα, ὁπῦ εἶχε τὸ καταπέτασμα, εἰκόνιζαν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· ὁ ὑάκινθος, τὸν ἀέρα· τὸ κόκκινον, τὸ πῦρ· ἡ πορφύρα, τὴν θάλασσαν· διὰ τί ἐν αὐτῇ τρέφεται ἡ κόχλος· ἡ τὴν πορφύραν ἔχυσα· ἡ δὲ βύσσος, εἰκόνιζε τὴν γῆν, διατί ἐκ τῆς γῆς ἡ βύσσος βλαστάνει, ἤτις εἶναι λινάρι λεπτὸ πανὶ, καὶ λευκόταπον. Ταῦτα μὲν λέγει ὁ Θεοδώριτος· ὁ δὲ Κύριλλος λέγει, ὅτι τὸ καταπέτασμα ἦτον ἐπὶ τεσσάρων στύλων χρυσῶν κίονες, ὧν αἱ βάσεις ἀργυραῖ, εἰκόνιζε τὸ σῶμα τῦ Χριστῦ, καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· „ ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον „ καὶ ζῶσαν διὰ τῦ καταπετάσματος, τυτέστι τῆς σαρκὸς „ αὐτῦ “. (Ἑβρ. ι'. 20.) (Σελ. 854. τῆς Πεντατεύχ.) Τὰ δὲ Ἅγια τῶν Ἁγίων ὠνομάζοντο Ἑβραϊστὶ „ Κόντες ἀκαντασκι, κατὰ τὸν Κορέσσιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεν ἔμβαινε, πάρεξ ὁ Ἀρχιερεὺς μόνος, καὶ αὐτὸς δὲ ἔμβαινεν, ὄχι παντοτε, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην φορὰν τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ἕβδομον μῆνα ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Σκηνοπηγίας. Σκηνὴν δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος καὶ τὴν μέσην, καὶ τὴν τρίτην Σκηνὴν, ἤτοι τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, διὰ τὶ εἰς ὅλας ἐσκήνου καὶ ἐκατοίκει ὁ Θεός· ἢ λέγει ταύτας Σκηνὰς, διὰ τὶ καθολικῷ τρόπῳ μία ἦτον ἡ ὅλη Σκηνὴ, ἂν ἐκ τριῶν μερῶν ἐφαίνετο ὅτι σύγκειται, ἐκ τῆς αὐλῆς, ἐκ τῆς μέσης Σκηνῆς, καὶ ἐκ τῆς καλουμένης Ἅγια Ἁγίων, καθὼς καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς Ναὸς, καθολικῷ λόγῳ ὅλος λέγεται Ναὸς, μετὰ τὸ νάρθηκος, τὸ καθ' αὐτὸ Ναὸν, καὶ τὸ Ἅγιον Βήματος.

4. „ Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον (1) καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ ". (2)

Κιβωτὸν Διαθήκης ταύτην ὀνομάζει ὁ Παῦλος, ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τὸ περιέχον, ὡσαὐτὸ ὁποῦ περιεῖχε μέσα τὰς δύω πλάκας, ἐπάνω εἰς τὰς ὁποίας ἦτον γεγραμμένος ὁ Δεκάλογος, ἤτοι αἱ δέκα ἐντολαὶ, τὰς ὁποίας διέθετο καὶ διέταξεν ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ.

„ Ἐν ᾗ σάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μαννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλα-
„ στήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς Διαθήκης ".

Αὐτὰ ὅλα ἦτον ἐνθυμήματα τῆς ἀχαριστίας τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἡ μὲν σάμνος ἡ ἔχουσα τὸ μαννα ἐφυλάττετο εἰς ἐνθύμησιν, διὰ τὶ οἱ Ἑβραῖοι ὁποῦ ἔτρωγαν τὸ μαννα τοῦτο μὲ παράδοξον, καὶ ὑπερφυσικὸν τρόπον, ἐγόγγυσαν κατὰ τοῦ Μωϋσέως, καὶ Ἀαρὼν εἰς τὴν ἔρημον (3), ἵνα ἡ ἐνθύμησις καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ χρηστότητος, καὶ τῆς τῶν Ἑβραίων σκληρότητος, διαδοθῇ καὶ εἰς τὰς γενεὰς, καὶ ἀπογόνους αὐτῶν· ἡ ῥάβδος δὲ τοῦ Ἀαρὼν ἐφυλάττετο, διὰ τὴν ἀντιλογίαν, ὁποῦ ἔκαμαν εἰς αὐτὸν ὁ Κορὲ, καὶ ὁ Δαθὰν, καὶ ὁ Ἀβειρὼν, τὰς ὁποίους κατέπιεν ἡ γῆ, καθὼς τοῦτο δηλοῦται εἰς τὸ δέκατον ἕβδομον κεφάλαιον τῶν Ἀριθμῶν· αἱ πλάκες δὲ αἱ δεύτεραι αἱ παρὰ τοῦ Μωϋσέως πελεκηθεῖσαι τῆς Διαθήκης, ἐφυλάττοντο εἰς ἐνθύμησιν, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς εἰδωλολατρείας τῶν Ἰουδαίων, ἐσωύτευσεν ὁ Μωϋσῆς τὰς πρώτας ἐκείνας ἀχειροποιήτους πλάκας τὰς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατασκευασθείσας. Θέλει δὲ ἀπορήσει τινὰς, διατὶ εἰς μὲν τὴν τρίτην τῶν Βασιλειῶν εἶναι γεγραμμένον, ὅτι δεν ἦτον ἄλλο εἰς τὴν Κιβωτὸν παρὰ αἱ δύω πλάκες· „ Καὶ οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν δύω πλά-
„ κες λίθιναι, πλάκες τῆς Διαθήκης, ἃς ἔθηκε Μωϋσῆς ἐν Χωρὴβ, ἃς διέθετο Κύριος
„ μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου ". (β'. Βασιλ. η'. 9.)

---

(1) Σημειοῦμεν ἐδῶ, ὅτι ἐπειδὴ καὶ κάθε πρωὶ, καὶ βράδυ ἐθυμίαζεν ὁ Ἀαρὼν ἐπάνω εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος ἐν τῇ μέσῃ Σκηνῇ· ὅπου γὰρ φησιν ἡ Γραφὴ· „ Καὶ θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ (τὸ θυσιαστήριον
„ δηλ.) θυμίαμα σωδεσμὸν λεπτὸν τὸ πρωὶ πρωὶ, ὅταν
„ ἐπισκεύαζῃ τὰς λύχνους θυμιάσει ἐπ' αὐτῷ· καὶ ὅταν
„ ἐξάπτῃ Ἀαρὼν τὰς λύχνους ὀφὲ, θυμιάσει ἐπ' αὐτῷ ". (Ἐξ. λ'. 7.) ἐπειδὴ, λέγω, καὶ κάθε ἡμέραν δὶς ἐθυμίαζεν ὁ Ἀαρὼν, φανερὸν εἶναι ὅτι μὲ ἄλλο θυμιατήριον ἐθυμίαζε, καὶ ὄχι μὲ τὸ θυμιατήριον τὸ χρυσοῦν, τὸ φυλαττόμενον μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, μὲ τὸ ὁποῖον μίαν φορὰν τὸν χρόνον ἐθυμίαζεν ὁ Ἀρχιερεύς· ὅθεν δύω θυμιατήρια συμπεραίνεται ὅτι ἦτον ἐν τῇ Σκηνῇ, ἕνα μὲν, ἐν τῇ μέσῃ Σκηνῇ, καὶ ἄλλο δὲ, εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων.

(2) Ἡ κιβωτὸς ἀπὸ ἀσηπτα ξύλα καὶ χρυσὸν ἔσα κατεσκευασμένη, τύπον εἶχε τοῦ ἀκηράτου σώματος τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον· „ τὸν γὰρ τῆς ἐ-
„ νανθρωπήσεως φησι, τὸν Μονογενῆ ἀνασκαπτόμενοι τρό-
„ πον, καθάπερ ἐν κιβωτῷ τῷ τῆς Παρθένου νεῷ, τὸν
„ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Λόγον ἐνηνθρωπισμένον ὀφόμεθα· καὶ-
„ τοίνυν καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότη-
„ τος σωματικῶς κατὰ τὰς Γραφάς· (Κολ. β'. 9.)
„ καὶ ὁ μὲν χρυσὸς, ἦτον σύμβολον τῆς ὑπερλάμπρου Θεό-
„ τητος, τὰς ἀπαλλημμένης ὥσπερ τῷ Ἁγίῳ Σώματι,
„ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῷ λαμπρότητα καὶ ἀφθαρσίαν ἐνιείσης
„ ἀπορρήτως ".

(3) Σημείωσαι ὅτι δεν ἐγόγγυσαν οἱ Ἑβραῖοι διατὶ ἔτρωγαν τὸ μάννα, ὅτε διὰ τὸν πολὺν γογγυσμὸν, ἐφυλάχθη τὸ μάννα εἰς τὴν σάμνον· ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ δοθῇ τὸ μάννα, ἐγόγγυσαν οἱ Ἑβραῖοι, ὅτι δεν εἶχον ἄρτους νὰ φάγουν· „ Καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν (τὸν
„ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν) οἱ Ἰσραὴλ, ὄφελον ἀπεθάνο-
„ μεν πλησιάσαντες ὑπὸ Κυρίου ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ὅταν
„ ἐκαθίσαμεν ἐπὶ τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν, καὶ ἠσθίομεν
„ ἄρτους εἰς πλησμονήν ". (Ἐξ. ιϛ'. 3.) Καὶ ἔτζι διὰ τὸν γογγυσμὸν τοῦτον· „ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς
„ Μωϋσῆν· ἰδοὺ ἐγὼ ὖω ὑμῖν ἄρτους ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ". (αὐτόθ. 4.) καὶ ὅπως ἔβρεξεν εἰς αὐτὰς τὸ μάννα· καὶ διὰ ἐνθύμησιν τοῦ θαύματος· „ εἶπε φησι Μωϋσῆς πρὸς
„ Ἀαρών· λάβε σάμνον χρυσῆν ἕνα, καὶ ἔμβαλε εἰς
„ αὐτὸν πλῆρες γομὸρ τοῦ μάννα, καὶ ἀποθήσεις αὐτὸ
„ ἔναντίον τοῦ Θεοῦ εἰς διατήρησιν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ".
(Ἐξ. ιϛ'. 33.).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

9.) ὁ δὲ Ἀπόστολος λέγει τώρα ἐδῶ, ὅτι ἦτον εἰς τὴν Κιβωτὸν καὶ ἡ σάμνος μὲ τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρών; Εἰς λύσιν τῆς ἀποριας ταύτης ἀποκεινόμεθα, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἦτον ἄριστα πεπαιδευμένος τὰ ἑβραϊκὰ μαθήματα, ἀπὸ τὸν νομομαθέστατον Γαμαλιὴλ τὸν διδάσκαλόν του, ἴσως ἐκ παραδόσεως εἶχε τοῦτο· διὰ τί καὶ οἱ πολλοὶ Φαρισαῖοι τῶν Ἰουδαίων, συμφωνοῦν εἰς τοῦτο, ὅτι νὰ εὑρίσκοντο εἰς τὴν Κιβωτὸν, καὶ τὰ δύο παῦτα· πλὴν δὲν ἦτον αὐτὰ ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν Κιβωτὸν, (1) ἀλλ' ὅταν ἔμελλε νὰ κρυφθῇ ἡ Κιβωτὸς, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἱερεμίου, ἴσως πάτε, λέγουσι, νὰ ἐβάλθησαν καὶ αὐτὰ εἰς τὴν Κιβωτόν. Περὶ δὲ τοῦ κρυψίματος τῆς Κιβωτοῦ, ὅπου γέγραπται ἐν τῷ Ἱερεμίᾳ· „ἐν ταῖς ἡμέ„ραις ἐκείναις οὐκ ἐροῦσιν ἔτι· κιβωτὸς Διαθήκης Ἀγίου Ἰσραήλ· οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ καρ„δίαν· οὐκ ὀνομασθήσεται, οὐδὲ ἐπισκεφθήσεται, καὶ οὐ ποιηθήσεται ἔτι". (Ἱερ. γ'. 16.)

5. „Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης".

Ἦτοι ἐπάνω τῆς Κιβωτοῦ ἦτον, ἢ τὰ σύνδοξα Χερουβίμ, ἢ τὰ λειτουργικὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ ὄντα (2)· ταῦτα δὲ ἐπίτηδες ὑψόνοι ὁ Ἀπόστολος καὶ μεγαλιύει, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι τὰ ἐδικά μας μυστήρια τοῦ Εὐαγγελίου, εἶναι πολλὰ μεγαλίτερα ἀπὸ τὰ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

„Καταισχιάζοντα τὸ ἱλαστήριον".

Ἱλαστήριον ἐλέγετο τὸ πᾶμα καὶ σκέπασμα τῆς Κιβωτοῦ, καθὼς τοῦτο θέλεις μάθῃ πλατύτερον ἀπὸ τὴν Γραφὴν (3)· καὶ μὴ πλανηθῇς ὦ ἀναγνῶστα, ἀπὸ τὰ λόγια τινῶν, καὶ νομίσῃς ὅτι εἶναι ἄλλο πρᾶγμα τὸ ἱλαστήριον· εἰκόνιζε δὲ καὶ ἐδήλωε τὸ ἱλαστήριον τὸν Χριστὸν, ὁ ὁποῖος ἔγινε μὲν ἱλασμὸς τῶν ἐδικῶν μας ἁμαρτιῶν, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ ἴδιος Ἀπόστολος λέγων· „ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι". (Ῥωμ. γ'. 25.) ἐπεσφράγισε δὲ καὶ ἐσφάλισεν ὁ Χριστὸς ὅλα τὰ τῆς Παλαιᾶς, καθὼς καὶ τὸ πᾶμα τῆς Κιβωτοῦ ἐσφάλιζε τὴν Κιβωτόν (4).

„Περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον φανερόνει ὁ Παῦλος, ὅτι αὐτὰ τὰ σύμβολα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δὲν ἦτον μόνον ὁρώμενα καὶ αἰσθητὰ, ἀλλ' ἦτον αὐτὰ αἰνίγματα καὶ τύποι καὶ εἰκόνες ἄλλων πνευματικῶν καὶ νοητῶν πρωτοτύπων, τὰ ὁποῖα νοητὰ, εὐαντίνας, λέγει, θέλῃ νὰ θεωρῇ καὶ νὰ ἐξηγῇ, χρειάζεται πολυκαιρίαν, καὶ μάκρος χρόνος.

6. „Τὰ-

---

(1) Καὶ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ γὰρ γέγραπται, ὅτι μόνας τὰς πλάκας ἐνέβαλεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν Κιβωτόν· „Καὶ ἐπιστρέψας κατέβην ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἐνέβα„λον τὰς πλάκας εἰς τὴν Κιβωτὸν ἣν ἐποίησα, καὶ ἦ„σαν ἐκεῖ καθὰ ἐνετείλατό μοι Κύριος". (Δευτερ. ι'. 5.) Πῶ δὲ ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ Κύριος; ὅταν ἐκατεσκεύασε τὴν Κιβωτὸν, εἶπεν αὐτῷ· „Καὶ ἐμβαλεῖς εἰς „τὴν Κιβωτὸν τὰ μαρτύρια, ἃ ἂν δῶ σοι". (Ἐξ. κδ'. 16.) ἐπειδὴ εἶν σάμνον μὲ τὸ μάννα γέγραπται, ὅτι ἔβαλεν ὁ Μωϋσῆς ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ὡς ἄρτα ἀνωτέρω· ὁμοίως καὶ τὴν ῥάβδον Ἀαρὼν γέγραπται ὅτι ἔβαλεν ὁ Μωϋσῆς ἐναντίον τῶν μαρτυρίων, καὶ ὄχι δηλαδὴ μέσα εἰς τὴν Κιβωτόν· „Καὶ εἶπε Κύριος „πρὸς Μωϋσῆν, ἀπόθες τὴν ῥάβδον Ἀαρὼν ἐναντίον „τῶν μαρτυρίων εἰς διατήρησιν, εἰς σημεῖον τοῖς υἱοῖς „τῶν ἀνηκόων". (Ἀριθ. ιζ'. 41.)

(2) Τὰ Χερουβὶμ τὰ ἐν τοῖς Ἁγίοις τῶν Ἁγίων, ἦτον δύω, σῶα, ἀπὸ τὸ σῶα μέρος τοῦ ἱλαστηρίου τῆς Κιβωτοῦ, καὶ ἄλλο, ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἔχοντα τὰς πτέρυγάς των ἐπάνω, καὶ συσκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον, καὶ βλέποντα σῶα τὸ ἄλλο εἰς τὸ πρόσωπον· ἀναμέσον δὲ τῶν Χερουβὶμ τούτων, καὶ ἄνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου, ἐγνωρίζετο ὁ Θεὸς, καὶ ἐλάλη πρὸς ἐνωλαίους τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ· διὰ τοῦτο καὶ ἅρμα τοῦ Θεοῦ τὰ Χερουβὶμ ἐλέγετο· „ὁ καθήμενος χερουβὶμ ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ, ἐμφάνηθι". (Ψαλμ. οθ'. 1.) καὶ ὅρα εἰς τὸ κδ. Κεφ. τῆς Ἐξόδ. στίχ. 18.

(3) Οὕτω γὰρ φησιν ἡ Γραφή· Καὶ ποιήσεις ἱλα„στήριον ἐπίθεμα χρυσίου καθαροῦ". (Ἐξ. κδ'. 17.) „Καὶ ἐπιθήσεις τὸ ἱλαστήριον ἐπὶ τὴν Κιβωτὸν ἄνω„θεν". (Αὐτόθ. 21.) Καὶ ὁ Ἡσίοδος ὁ Πηλουσιώτης ἐπίθεμα τῆς Κιβωτοῦ ὀνομάζει τὸ ἱλαστήριον. (σιλ. 839. τῆς Πενταστιχ.)

(4) Καὶ ὁ Κύριλλος δὲ τὸ αὐτὸ λέγει, καὶ ὁ Σεβῆρος, καὶ ὁ Ἡσίοδορος, ὅτι τὸ ἱλαστήριον εἶχε σῶον καὶ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ὅτις ἔγινεν ἱλασμὸς περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καθὼς λέγει ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης· (α'. Ἰωαννη. β'. κ'.) καὶ ὁ ἴδιος Ἀπόστολος ἁπλῶς λέγει· „ὃν „(Ἰησοῦν Χριστὸν) προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ „τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι". (Ῥωμ. γ'. 25.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην Σκηνὴν, „διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ Ἱερεῖς (1) τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες".

Ἦτον, λέγει, παῦτε ἔτζι κατεσκευασμένα ἐν τῇ Σκηνῇ τῆ μαρτυρίᾳ· πλὴν οἱ Ἰουδαῖοι δὲν τὰ ἀπολάμβανον· διὰ τὶ τὸ πρῶτον μὲν καταπέτασμα, ἐσκέπαζε τὰ Ἅγια, καὶ οἱ Ἱερεῖς ἔμβαιναν εἰς αὐτὰ καὶ ἐτέλουν τὰς Θείας λατρείας· τὸ δὲ δεύτερον καταπέτασμα, ἐσκέπαζε τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων· διὰ τὶ αὐτὰ ἐφυλάττοντο νὰ φανερωθῶν εἰς ἡμᾶς, διὰ τὰς ὁποίας καὶ ἐπροτυπόνοντο.

7. „Εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἅπαξ τῶ ἐνιαυτῶ μόνος ὁ Ἀρχιερεύς".

Βλέπεις, ἀγαπητὲ, πῶς οἱ τύποι τῶ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου προεθεμελιόνοντο εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην διὰ τῆς δευτέρας Σκηνῆς; διότι, διὰ νὰ μὴ λέγουν τινὲς, καὶ πῶς ἡ Θυσία τῶ Χριστῶ ἡ μίαν φορὰν γενομένη ἠγίασεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους; διὰ τοῦτο δείχνει τώρα ἐδῶ ὁ Παῦλος, ὅτι τοιαύτη Θυσία αἴνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἦτον· ἐπειδὴ ἡ Θυσία ὁπῶ ἐπροσέφερεν ὁ Ἀρχιερεὺς ἐν τῇ Παλαιᾷ, καὶ μίαν φορὰν τὸν χρόνον ἐπροσφέρετο, καὶ αὐτὴ ἦτον ἡ ἁγιωτέρα ἀπὸ τὰς ἄλλας Θυσίας, καὶ φοβερωτέρα.

„Οὐ χωρὶς αἵματος".

Ἐπειδὴ Θυσίαν αἰωτέρω ὠνόμασε τὸν ταυρὸν ὁ Ἀπόστολος, ὅς τις ἔτε φωτίαν εἶχε διὰ νὰ ὁλοκαυτωθῇ, ἔτε ξύλα, ἔτε ἐπροσφέρετο πολλαῖς φοραῖς τὸν χρόνον· διὰ τοῦτο δείχνει τώρα ἐδῶ, ὅτι καὶ ἡ παλαιὰ Θυσία τὴν ὁποίαν ἐπρόσφερεν ὁ Ἀρχιερεὺς, τοιαύτη παρομοία ἦτον· διὰ τὶ καὶ ἐκείνη μίαν φορὰν τὸν χρόνον ἐπροσφέρετο μὲ αἷμα. Ἀπορῦσι δὲ μερικοὶ, διὰ τὶ εἰς τὴν Ἔξοδον γέγραπται· „ὅτι καὶ Θυμιάσει ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ Θυμιατηρίου (τὸ „ὁποῖον ἦτον εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων.) Ἀαρὼν Θυμίαμα συνθέσεως λεπτῆς τὸ πρωΐ „πρωΐ, ὅταν ἐπισκευάζῃ τὰς λύχνους, Θυμιάσει ἐπ' αὐτῆ διαπαντός. Καὶ ὅταν ἅπτῃ Ἀα„ρὼν τὰς λύχνους ἐφ' ἑσπέρας, Θυμιάσει ἐπ' αὐτῆ, Θυμίαμα ἐνδελεχισμοῦ διαπαντὸς ἔναντι Κυ„ρίου εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν;" (Ἔξ. λ'. 7.) ὥστε, λέγουσιν αὐτοὶ, ἐκ τούτου συμπεραίνεται, ὅτι κάθε ἡμέραν ἔμβαινε δύω φοραῖς ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων διὰ νὰ Θυμιάσῃ. Καὶ λοιπὸν διὰ τί ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ λέγει, ὅτι μίαν φορὰν τὸν χρόνον ἔμβαινεν εἰς αὐτά; λύοντες δὲ τὴν ἀπορίαν λέγουσιν, ὅτι μὲ αἷμα μὲν, ἔμβαινε μίαν φορὰν τὸν χρόνον, μὲ Θυμίαμα δὲ, ἔμβαινε δύω φοραῖς τὴν ἡμέραν. Πλὴν ἄξβυρε, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι κακῶς αὐτοὶ καὶ ἀμαθῶς ἠπόρησαν· διὰ τὶ δὲν εἶναι γεγραμμένον ὅτι ἐΘυμίαζεν ὁ Ἀαρὼν ἐπάνω εἰς τὸ χρυσοῦν Θυμιατήριον δύω φοραῖς τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ ἐπαίνω εἰς τὸ χρυσοῦν Θυσιαστήριον· τὸ δὲ χρυσοῦν Θυσιαστήριον δὲν ἦτον μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἀλλὰ εἰς τὴν μέσην Σκηνὴν, ὅπου ἦτον καὶ ἡ λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, ὡς προείπομεν (2)· ἐπει-

(1) Παρὰ τῷ Θεοδωρίτῳ εὕρηται, οἱ Ἱερεῖς μόνοι.

(2) Γέγραπται γὰρ περὶ τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Θυμιάματος ταῦτα ἐν τῇ Γραφῇ· „Καὶ ποιήσεις Θυσια„στήριον Θυμιάματος ἐκ ξύλων ἀσήπτων... καὶ καταχρυ„σώσεις αὐτὸ χρυσίῳ καθαρῷ τὴν ἐσχάραν αὐτοῦ.... „καὶ θήσεις αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος, τοῦ ὄν„τος ἐπὶ τῆς Κιβωτοῦ τῶν μαρτυρίων", (Ἔξ. λ'. 1.) ἦτοι ἔξω τῶν Ἁγίων τῶν Ἁγίων· ἐκ δεξιῶν δὲ τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦτο ἐφάνη καὶ ὁ Ἄγγελος Γαβριὴλ, καὶ εὐηγγέλισε τὸν Ζαχαρίαν. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς, καὶ ἂν ὁ Ἄγγελος ἐφάνη εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Θυμιάματος, καὶ εὐηγγέλισε τὸν Ζαχαρίαν, τὸ δὲ Θυσιαστήριον τοῦτο ἦταν ἐν τῇ μέσῃ Σκηνῇ τῶν Ἁγίων, λοιπὸν ὁ Ἀρχιερεὺς Ζαχαρίας ποτὲ ὅταν εὐηγγελίσθη, δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων· καὶ πῶς ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, καὶ ὁ Θεοδώριτος, καὶ ἄλλοι Πατέρες, καὶ ὅλη ἡ Ἐκκλησία φρονῦ, ὅτι ὅταν εὐηγγελίσθη ὁ Ζαχαρίας τὸν μέγαν Πρόδρομον, ἦταν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Σκηνοπηγίας, ἤτοι κατὰ τὸν ἕβδομον μῆνα, τὸν παρ' ἡμῖν Σεπτέμβριον, ὅτε ὁ Ἀρχιερεὺς εἰσήρχετο μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων; Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι δεῦ εἶναι ἀπίθανον νὰ σωέδραμεν καὶ τὰ δύω· καὶ ὁ μὲν Ζαχαρίας ὡς Ἀρχιερεὺς, εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, νὰ Θυμιάσῃ μὲ τὸ χρυσοῦν Θυμιατήριον, ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι δὲ, ἢ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν, ἐφάνη αὐτῷ ἔξωθεν ὁ Γαβριὴλ ἐκ δεξιῶν τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Θυμιάματος. Ὅτι δὲ ἦταν ὁ καιρὸς τῆς ἑορτῆς τῆς Σκηνοπηγίας τῆς κατὰ τὸν ἕβδομον μῆνα γενομένης, ὅταν ὁ Ἀρχιερεὺς Ζαχαρίας εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν νὰ Θυμιάσῃ, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Θεοδώριτος ἐμπροσθεν ἐν τῇ ὑποσημειώσει· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ Ἁγία Γραφὴ λέγουσα, ὅτι νὰ μὴν ἐμείνετε ἄνθρωπος μέσα εἰς τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπειδὴ μὲ τὸ χρυσῦν Θυμιατήριον, μίαν φορὰν τὸν χρόνον ὁ Ἀρχιερεὺς ἐθυμίαζε μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων (1)· ἄλλο δὲ εἶναι Θυμιατήριον, καὶ ἄλλο, Θυσιαστήριον. Ἔγραψα δὲ τὴν ἀπορίαν ταύτην ἐδῶ, διὰ νὰ μὴν ἀκέμη αὐτὴν ἀπὸ ἄλλους ὁ ἀναγινώσκων τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, καὶ πλανηθῇ, νομίσας ὅτι εἶναι ὀρθὴ καὶ ὑγιής (2).

„Ὁ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων".

Πάλιν καὶ ἐδῶ προσθέτει ὁ Παῦλος τὸ „ὑπὲρ ἑαυτοῦ" ἤγουν ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ παλαιοῦ νόμου ἐπροσφερε τὸ αἷμα μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, καὶ ἐῤῥαύτιζεν ἑπτάκις τὸ ἱλαστήριον μὲ τὸ δάκτυλόν του, ὡς εἴπομεν, διὰ τὰς ἁμαρτίας τὰς ἐδικάς του· ὁ δὲ Χριστὸς δὲν ἐπροσφερε διὰ λόγου του, καὶ διὰ τὰς ἐδικάς του ἁμαρτίας· πῶς γὰρ ἤθελε κάμη τοῦτο, αὐτὸς ὁποῦ εἶναι ἀνώτερος πάσης ἁμαρτίας, καὶ εἶναι χωρισμένος ἀπὸ τὰς ἁμαρτωλούς; ὥστε μεγάλη, καὶ πολλὴ εἶναι ἡ διαφορὰ, ὁποῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν νομικὸν Ἀρχιερέα. Τῶν ἀγνοημάτων δὲ εἶπε, καὶ ὄχι τῶν ἁμαρτημάτων, διὰ νὰ βάλῃ εἰς περισσότερον φόβον τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους Χριστιανοὺς, καὶ διὰ νὰ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημά των· διότι, αὖ, λέγει, καὶ ἐσὺ Χριστιανὲ, καθ' ὑπόθεσιν δὲν ἥμαρτες θελληματικῶς, καὶ μὲ γνῶσιν, ἀλλ' ὅμως ἥμαρτες ξανικῶς, καὶ χωρὶς νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ· ἀπὸ ταύτα δὲ τὰ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ξανικῇ γνώμῃ γινόμενα ἁμαρτήματα, κανένας δὲν εἶναι καθαρὸς καὶ ἐλεύθερος. Μερικοὶ δὲ εἶπον, ὅτι ὁ Παῦλος ὠνόμασεν ἀγνοήματα τὰ ἁμαρτήματα, διὰ νὰ δείξῃ τὴν διαφορὰν, ὁποῦ ἔχει ἡ Θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰς Θυσίας τοῦ παλαιοῦ νόμου, καὶ τῶν Ἀρχιερέων· διότι αἱ μὲν τοῦ νόμου Θυσίαι, ἐσυγχώρουν μόνα τὰ ἐν ἀγνοίᾳ γενόμενα ἁμαρτήματα, ἡ δὲ Θυσία τοῦ Χριστοῦ, συγχωρεῖ ἀκόμη καὶ τὰ ἐν γνώσει καὶ συνειδήσει γινόμενα, ἐὰν μόνον μετανοήσῃ ὁ ποιήσας ταῦτα ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἐξομολογηθῇ εἰς πνευματικὸν Πατέρα.

8. „Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι „τὴν τῶν Ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης Σκηνῆς ἐχούσης στάσιν".

Ἀπὸ ἐδῶ ἀρχίζει ὁ Ἀπόστολος νὰ θεωρῇ μὲ τρόπον ἀναγωγικὸν τὰ τῆς πρώτης, καὶ τὰ τῆς δευτέρας Σκηνῆς, καὶ λέγει, ὅτι, ἐπειδὴ τὰ μὲν Ἅγια τῶν Ἁγίων ἦτον ἀπάντητα ἀπὸ τοὺς

τὴν Σκηνὴν, ὅταν ἐξιλάσεται ὁ Ἀρχιερεύς. „Καὶ „πᾶς ἄνθρωπος οὐκ ἔσται ἐν τῇ Σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, „ἐμβαρυνόμενος αὐτὸς ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ Ἁγίῳ, ἕως „ἂν ἐξέλθῃ". (Λευῖτ. ιϛ'. 17.) Τοῦτο δὲ εἶναι σύμφωνον μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ διηγεῖται ὁ θεῖος Λουκᾶς περὶ τοῦ Ζαχαρίου, ὅτι καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω τὴν ὥραν τοῦ θυμιάματος· ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι οὐδὲ Ἱερεῖς νὰ μὴν εὑρίσκοντο μέσα τότε.

(1) Οὕτω γάρ φησιν ἡ Γραφή· „Καὶ λήψεται (ὁ „Ἀρχιερεὺς Ἀαρὼν) πλήρες τὸ πυρεῖον ἀνθράκων πυ„ρὸς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, τοῦ ἀπέναντι Κυρίου, καὶ „πλήρωσει τὰς χεῖρας θυμιάματος σωθέσεως λεπτῆς, „καὶ εἰσοίσει ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· καὶ ἐπιθήσει „τὸ θυμίαμα ἐπὶ τὸ πῦρ ἐνώπιον Κυρίου, καὶ καλύψει „ἡ ἀτμὶς τοῦ θυμιάματος τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπὶ τῶν „μαρτυρίων, καὶ οὐκ ἀποθανεῖται". (Λευῖτ. ιϛ'. 12.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ σοφὸς Θεοδώριτος ἔτω λέγει· „δῆ„λον ἐντεῦθεν ὡς ἐκεῖθεν τοῦ καταπετάσματος τὸ θυ„σιαστήριον τοῦ θυμιάματος ἔκειτο· οὐ γὰρ ἂν, εἴπερ „ἐκεῖσε ἦν, εἰς τὸ πυρεῖον τοὺς ἄνθρακας λαβὼν ἐκε„λεύσθη, καὶ τοῦτο ἔσω τοῦ καταπετάσματος ἐμβαλεῖν τὸ „θυμίαμα". Ἐδίδαξε δὲ τοῦτο ἡμᾶς καὶ ὁ μακάριος Λουκᾶς τὰ κατὰ τὸν Ζαχαρίαν διηγούμενος, τὸν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ πατέρα· „κατὰ τοῦτον γὰρ τὸν καιρὸν „(ἤτοι ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Σκηνοπηγίας, τῇ κατὰ τὸν „ἕβδομον μῆνα, ἤτοι τὸν Σεπτέμβριον πελομένῃ, ὡς „προείπομεν) κληθεὶς εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἐ„σελήλυθε, καὶ τῆς ἀγγελικῆς ὀπτασίας ἀπήλαυσε". (Σελ. 1069. τῆς Πενταβύβλ.) Ὅρα δὲ καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον". (Ἑβρ. θ'. 4.) ἵνα μάθῃς ὅτι δύω θυμιατήρια ἦτον ἐν τῇ Σκηνῇ.

(2) Τί δὲ ἔκαμνε μέσα τὸ αἷμα ὁ Ἀρχιερεὺς, ὅταν εἰσήρχετο εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων; ἐῤῥάντιζε μὲ τὸ δάκτυλόν του ἑπτὰ φορὰς τὸ ἱλαστήριον, ἤτοι τὸ σῶμα τῆς Κιβωτοῦ ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ μόσχου, ἢ τοῦ τράγου. „Καὶ λήψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου, καὶ ῥανεῖ τῷ „δακτύλῳ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ ἀνατολὰς κατὰ πρό„σωπον τοῦ ἱλαστηρίου, καὶ ῥανεῖ ἑπτάκις ἀπὸ τοῦ αἵμα„τος τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ... καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ, „καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς Ἰσραήλ". (Λευῖτ. ιϛ'. 14. 17.) Ὁμοίως ἐῤῥάντιζε καὶ τὰ κέρατα τοῦ ἔξω ὄντος Θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος, ἑπτάκις μὲ τὸ δάκτυλόν του ἀπὸ τὸ αἷμα. „Καὶ ἐξιλά„σεται ἐπὶ τὸ Θυσιαστήριον τὸ ὂν ἀπέναντι Κυρίου, καὶ „ἐξιλάσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ λήψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος „τοῦ μόσχου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τράγου, καὶ ἐπι„θήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ Θυσιαστηρίου κύκλῳ, καὶ ῥα„νεῖ ἐπ' αὐτῷ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ἑπ„τάκις". (Αὐτόθ. 18.) ἑπτάκις δὲ ἐῤῥαντίζετο τὸ αἷμα, διὰ σὶ εἰς κάθε ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος σφάλλουν οἱ ἄνθρωποι μικρὰ, ἢ μεγάλα σφάλματα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς ἄλλας Ἱερεῖς, τὰ ὁποῖα ἦτον τύπος τᾶ ὐρανᾶ, ὡς εἴπομεν πρότερον, ἡ δὲ πρώτη Σκηνὴ, ἤτοι ἡ μετὰ τὸ αὐλεῖο, ϗ τὸ ἔξωθεν θυσιαστήριον τὸ χαλκᾶν πρώτη δύθυς ἔσα· ἡ πρώτη λέγω αὕτη Σκηνὴ μὲ τὸ νὰ ἦτον παύτοτε παπτὴ ἀπὸ τὰς Ἱερεῖς, ϗ ἦτον τύπος ϗ σύμβολον τᾶς κατὰ νόμον λατρείας· διὰ τῶν δύω τούτων ἐδηλᾶτο συμβολικῶς ϗ ἀναγωγικῶς, ὅτι ἕως ὁπᾶ ςέκεται ἡ πρώτη Σκηνὴ αὕτη, ἤτοι ἕως ὅτε κρατεῖ ὁ νόμος, ϗ τελᾶνται αἱ κατὰ νόμον λατρεῖαι, δὲν εἶναι βάσιμος ϗ παπτὴ ἡ ςράτα τῶν Ἁγίων τῶν Ἁγίων, ἤτοι ἡ εἰς τὸν ὐρανὸν εἴσοδος, κοντὰ εἰς ἐκείνας, ὁπᾶ τελᾶσι τὰς τοιαύτας νομικὰς λατρείας, ἀλλὰ ἡ εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἤτοι ἡ εἰς τὸν ὐρανὸν εἴσοδος, εἶναι ἀφανὴς εἰς αὐτὰς ϗ κεκλεισμένη, εἰς μόνον δὲ τὸν Ἀρχιερέα Χριςὸν ἀφωρίσθη ἡ εἰς τὸν οὐρανὸν εἴσοδος αὕτη.

9. „Ἥτις παραβολὴ (1) εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεσηκότα, καθ' ὃν δῶ„ρά τε ϗ θυσίαι προσφέρονται (2) μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδη„σιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα".

Ἐκεῖνο ὁπᾶ εἶπον ἐγὼ ἀνωτέρω, τᾶτο λέγει ϗ ὁ Ἀπόςολος ἐδῶ εἰς τᾶτα τὰ λόγια· δηλαδὴ ὅτι ἡ πρώτη Σκηνὴ ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμβαινον παύτοτε οἱ Ἱερεῖς, ἦτον μία παραβολὴ, ἦγουν μία σκιαγραφία, ϗ τύπος τᾶ κατὰ τὸν νόμον ἐνεσηκότος καιρᾶ, ἤτοι τᾶ πρὸ τᾶς παρουσίας τᾶ Χριςᾶ, κατὰ τὸν ὁποῖον καιρὸν ἐπροσφέροντο τοιαῦται θυσίαι, τοσᾶτον ἀσθενεῖς ϗ ἀδυνάται, ὥςε, ὁπᾶ δὲν ἐδυνόντο νὰ τελειώσωσι ἐκείνας, ὁπᾶ τὰς ἐπρόσφεραν, κατὰ συνείδησιν, ἦγουν κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· ἐπειδὴ ϗ αὐταὶ ἐκαθάριζον μόνον τὰς μολυσμὰς τῶν σωμάτων, ϗ ὄχι τᾶς ἁμαρτίας τᾶς ψυχᾶς· διότι αἱ θυσίαι αὗται δὲν εἶχον δύναμιν νὰ συγχωρήσωσι μοιχείαν, ἢ φόνον, ἢ ἱεροσυλίαν, ἢ ἄλλας ἁμαρτίας τοιαύτας.

10. „Μόνον ἐπὶ βρώμασι, ϗ πόμασι, ϗ διαφόροις βαπτισμοῖς, „ϗ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιρᾶ διορθώσεως ἐπικείμενα".

Τὰ δικαιώματα, λέγει, τᾶς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐπεφορτίζοντο εἰς τὰς τότε Ἰουδαίους, ϗ ἐδιώριζον εἰς αὐτὰς μόνον διὰ φαγητὰ, ϗ διὰ ποτὰ (3)· χάριν λόγου, ἐδιώριζε τὸν Ἰουδαῖον, ὅτι τᾶτο μὲν τὸ φαγητὸν, νὰ φάγῃς· ἐκεῖνο δὲ τὸ φαγητὸν νὰ μὴ φάγῃς, διὰ τί δὲ λέγει ὅτι ἐδιώριζον ἡ Παλαιὰ ϗ διὰ ποτὰ, εἰς καιρὸν, ὁπᾶ αὐτὴ δὲν ἐδιώριζε περὶ διαφορᾶς ποτῶν; ἢ τᾶτο λοιπὸν λέγει, ὅτι ἐδιώριζε νὰ μὴ πίνωσι κρασὶ οἱ Ἱερεῖς, ὅταν ἔμελλον νὰ ἔμβωσι μέσα εἰς τὸ Ἅγιον, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· „οἶνον, ϗ σίκερα, οὐ πίε„σθε σὺ, ϗ οἱ υἱοί σε μετὰ σᾶ, ἵνα μὴ εἰσπορεύησθε εἰς τὴν Σκηνὴν τᾶ μαρτυ„ρίε· ἢ προσπορευομένων ὑμῶν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ϗ οὐ μὴ ἀποθάνητε· νόμιμον αἰώ„νιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν" · (Λευίτ. ι. 9.) ἢ λέγει τᾶτο ὁ Παῦλος, διὰ ἐκείνας, ὁπᾶ εἶχον δύχας, ἦγουν ὑποσχέσεις ϗ ταξίματα νὰ μὴ πίνωσι οἶνον, καθὼς ἦτον οἱ Ναζιραῖοι, περὶ ὧν γέγραπται· „ἀνὴρ, ἢ γυνὴ, ὃς ἂν μεγαλως εὔξηται δύχὴν, ἁφαγνίσασθαι ἀ„γνείαν Κυρίῳ, ἀπὸ οἴνου ϗ σίκερα ἁγνισθήσεται· ϗ ὄξος ἐξ οἴνου, ϗ ὄξος ἐκ σί„κερα οὐ πίεται· ϗ ὅσα κατεργάζεται ἐκ ςαφυλῆς οὐ πίεται· ϗ ςαφυλὴν πρόσφατον, ϗ ςα„φίδα οὐ φάγεται" · (Ἀριθ. ς'. 2.) „μετὰ ταῦτα πίεται ὁ νυμφίος οἶνον" · (αὐτόθ. 20.) ἢ ἁπλῶς λέγει τᾶτο ὁ Παῦλος, ἐξυπελίζωντας τὰ τοιαῦτα διατάγματα τᾶ νόμου ϗ διασύροντας. Διάφοροι δὲ βαπτισμοὶ, ἤτοι πλυσίματα, ἦτον εἰς τὸν παλαιὸν νόμον· διότι αὐτίνας ἤθελε πιάσῃ νεκρὸν, ἢ λεπρὸν, ἢ αὐ ἐνυπνιάζετό τινας, ἐπλύνετο, ϗ ἔτζι ἐφαίνετο ὅτι ἐκαθαρίζετο ἀπὸ τὸν μολυσμόν· ταῦτα δὲ τὰ δικαιώματα, ἦτον τᾶς σαρκὸς, ἦγουν

(1) Ἐξωθεν ὑπακούεται τὸ, καθέσηκε.

(2) Τὸ προσφέρονται ἐδῶ, ἴσως εἶναι κατ' ἀντιχρονισμὸν, ἀντὶ τᾶ ἐπροσφέροντο· ἑρμηνεύει γὰρ ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι ἐνεσηκότα χρόνον ἐννοεῖ ὁ Παῦλος τὸν πρὸ τᾶς παρουσίας τᾶ Χριςᾶ, ὅς ἐστι, ὅτε ἐγράφετο ἡ Ἐπιςολὴ, ἦτον ἀπερασμένος.

(3) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος θέλει νὰ ἦναι ὑπερβατὸν χῆμα ἐδῶ· ϗ τὸ, μόνον, νὰ σωάπτεται μὲ τὸ, ἐπικείμενα· ϗ ὄχι μὲ τὸ, ἐπὶ βρώμασιν, ἤτοι μόνον ἐπικείμενα ἐπὶ βρώμασι ϗ πόμασι, κτ'.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦγεν ἦτον ἐντολαῖς σάρκιναις, διὰ τὶ ἐκαθάιζον τὰς σάρκας, καὶ ἐδικαίωναν σαρκικῶς ἐκείνας, ὁπὰ ἐφαίνοντο πῶς ἦτον ἀκάθαρτοι κατὰ τὼ σάρκα· πλὼ αὐτὰ ὅλα, λέγει, ἔμελλον νὰ ἐπιφορτίζωνται εἰς τὰς ἀνθρώπους, ὄχι ἕως τέλους, ἀλλὰ ἕως καιρὸ διορθώσεως, ἦγεν ἕως τῆς παρουσίας τὸ Χριστὸ, ὅς τις ἔμελλε νὰ διορθώσῃ ταῦτα, καὶ νὰ νομοθετήσῃ τὼ ἀληθινὼ, καὶ πνευματικὼ τὸ Θεὸ λατρείαν· „ Πνεῦμα, γάρ φησιν ὁ Θεὸς, „ καὶ τὰς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν Πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν“. (Ἰωαν. δ'. 24.) ἐπειδὴ δὲ ὁ νόμος ἦτον ζυγὸς βαρὺς, διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ Παῦλος, ὅτι τὰ δικαιώματα ταῦτα τῆς Παλαιᾶς ἦτον ἐπικείμενα, ἦγεν ἐπιφορτιζόμενα εἰς τὰς Ἰουδαίους, καθὼς καὶ εἰς τὰς Πράξεις εἶπον οἱ Θεῖοι Ἀπόστολοι πρὸς τὰς Ἰουδαίους· „ νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν ἐπι- „ θεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, (ἤτοι τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἐθνικῶν) ὃν οὔτε „ οἱ Πατέρες ἡμῶν, οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι;“ (Πράξ. ιέ. 10.)

11. „ Χριστὸς δὲ παραγενόμενος Ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν “.

Ἡ μὲν Παλαιὰ, λέγει, Διαθήκη, καὶ λατρεία, καὶ Ἱερωσύνη δὲν ἔμβαζε τὰς ἀνθρώπους εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ Χριστὸς παραγενόμενος, ἐμβῆκε μίαν φορὰν μέσα εἰς τὰ Ἅγια· ἐκεῖ γὰρ ἀποδίδοται ἡ μετοχὴ τὸ παραγενόμενος· δὲν εἶπε δὲ γενόμενος Ἀρχιερεὺς, ἀλλὰ παραγενόμενος, ἦγεν διὰ τοῦτο τὸ τέλος ἦλθεν εἰς τὸν Κόσμον ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς, καὶ δὲν ἦλθε πρότερον εἰς τὸν Κόσμον, ἔπειτα ἐστοιβῆ καὶ ἔγινεν Ἀρχιερεὺς· ἀλλ' ὁ σκοπὸς, καὶ τὸ τέλος τὸ νὰ παραγένῃ, ἦγεν τὸ νὰ ἔλθῃ αὐτὸς εἰς τὼ γὼ, ἦτον ἡ Ἀρχιερωσύνη, ἦγεν τὸ νὰ θυσιάσῃ τὸ σῶμά του εἰς τὸν σαυρὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, καθὼς καὶ διὰ τὸ Δαβὶδ προεῖπε τοῦτο, καὶ ὁ Ἀπόστολος μαρτυρεῖ λέγων· „ διὸ ὁ εἰσερχό- „ μενος εἰς τὸν Κόσμον λέγει· θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτί- „ σω μοι“. (Ἑβρ. ἰ. 5.) δὲν εἶπε δὲ, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι Ἀρχιερεὺς τῶν θυσιαζομένων ζώων, ἀλλὰ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ἐπειδὴ γὰρ ὁ λόγος δὲν ἐδώσετο νὰ παρασήσῃ ἀκριβῶς ὅλα τὰ χαρίσματα, ὁπὰ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Χριστὸς, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἁπλῶς, καὶ ἀδιορίσως ὠνόμασεν αὐτὰ ἀγαθά· μέλλοντα δὲ ταῦτα εἶπε, κατὰ σύγκρισιν τὸ καιρὸ τὸ παλαιὸ νόμου· διότι καθὼς τὸν καιρὸν τὸ νόμου ὠνόμασεν αὐωτέρω ἐνεστηκότα, ἤγουν παρόντα, ἔτζι καὶ τὸν καιρὸν τὸ Χριστὸ ὀνομάζει ἐδῶ μέλλοντα, ὡς πρὸς σύγκρισιν ἐκείνου, ἢ καὶ μέλλοντα ὠνόμασε ταῦτα, διὰ τὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, ἔχουν νὰ φανερωθῶν εἰς ἡμᾶς τὰ τὸ Χριστὸ ἀγαθὰ καὶ χαρίσματα.

„ Διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας Σκηνῆς “.

Τὼ σάρκα τὸ Χριστὸ ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Παῦλος Σκηνὼ, ἡ ὁποία σὰρξ μεγαλητέρα μὲν εἶναι ἀπὸ τὼν παλαιὰν ἐκείνου, καὶ χειροποίητον Σκηνὼ, καθ' ὃ ὁ Θεὸς Λόγος, καὶ ὅλη ἡ τοῦ Πνεύματος ἐνέργεια κατοικεῖ εἰς αὐτὼ· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεολογικώτατον Ἰωάννου „ οὐκ ἐκ μέτρου δέδωκεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα“. (Ἰωάνν. γ'. 34.) εἰς αὐτὼ δηλαδή· τελειοτέρα δὲ εἶναι αὕτη, καθ' ὅτι τελειότερα, καὶ ὑψηλότερα πράγματα ἐκαπόρθωτε· καὶ ὁ Νύσσης δὲ Θεῖος Γρηγόριος τύπον εἶπεν ὅτι εἶχεν ἡ Σκηνὴ τὸ Χριστὸ, ὡς προείπομεν ἐν τῇ ὑποσημειώσει τὸ πρώτου σίχου τὸ παρόντος Κεφαλαίου.

„ Οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως “.

Ἐδῶ πολλοὶ αἱρετικοὶ καὶ λέγουσιν, ὅτι τὸ Σῶμα τὸ Κυρίου ἦτον οὐράνιον καὶ αἰθέριον· ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει ἐδῶ, ὅτι αὐτὸ δὲν ἦτον ἀπὸ ταύτην τὼ κτίσιν· ἀλλ' ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα τὸ ἐναντίον· ὅτι ἂν ὁ Ἀπόστολος ἤθελε φρονῇ αὐτὸ οὐράνιον, πῶς ἤθελεν εἰπῇ, ὅτι δὲν ἦτον ἀπὸ ταύτην τὼ κτίσιν; δὶ ὅτι ἐν ὁ οὐρανὸς ἀπὸ ταύτην τὼ κτίσιν εἶναι, καὶ ὄχι ἔξω ἀπὸ αὐτὼ. Τί λοιπὸν εἶναι τὸ νόημα τὸ Ἀποστόλου; ὅτι, τὼ μὲν παλαιὰν Σκηνὼ ἐποίησαν τὰ χέρια τὸ Ἀρχιτέκτονος Βεσελεὴλ, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τεχνιτῶν· τὼ δὲ Σκηνὼ, ἤτοι τὸ Σῶμα τὸ Θεὸ Λόγου, συνέσησε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· διὰ τοῦτο καὶ εἶπεν, ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπὸ ταύτην τὼ Κτίσιν, ἤτοι ἀπὸ τὰ κτίσματα ταῦτα, ἀλλὰ ἦτον Θεῖον, καὶ πνευματικόν· ἐπειδὴ καίτοι μὲν ἀπὸ τὰ κτίσματα δὲν ἔχει κατοικοῦντα ἐν ἑαυτῷ καθ' ὑπόσασιν τὸν Θεὸν Λόγον· τὸ δὲ Σῶμα τὸ Χριστὸ, ἦτον καθ' ὑπό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σασιν ενωμένον μὲ τὸν Θεὸν Λόγον. (1) Τὸ Σῶμα λοιπὸν τῦ Κυρίυ, κατὰ μὲν τὴν ὕλην, ἦτον καθ' ἡμᾶς, ἦγεν ἦτον ὁμοούσιον κ᾽ τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὸ ἐδικόν μας· ὡσὰν ὁπῦ συνεπάγη ἀπὸ τὰ πανάχραντα αἵματα τῆς Ἁγίας Παρθένυ· κατὰ δὲ τὸν τρόπον τῆς συσάσεως, ἦτον ὑπὲρ ἡμᾶς· καθ' ὅ,τι αὐτὸ ἦτον ενωμένον καθ' ὑπόσασιν μὲ τὸν Θεὸν Λόγον, (2) ἢ ἐπειδὴ ἡ ὕλη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν συνέση ἡ παλαιὰ Σκηνὴ, ἦτον ξύλα, κ᾽ δέρματα, κ᾽ χρυσάφι, κ᾽ ἀργύριον, κ᾽ χάλκωμα, κ᾽ ὑφάσματά τινα, διὰ τῦτο ὁ Ἀπόστολος ὡρὸς ταῦτα ἀποβλέπωντας εἶπεν, ὅτι τὸ Σῶμα τῦ Χριστῦ, δὲν ἦτον ἐκ ταύτης τῆς κτίσεως κ᾽ ὕλης, τὴν ὁποίαν ἐχρειάσθη διὰ νὰ γενῇ ἡ παλαιὰ Σκηνή· ὅλος γὰρ ὁ λόγος τῦ Παύλυ ἐδῶ ἐκφέρεται κατὰ σύγκρισιν, κ᾽ δείχνει τὴν ὑπεροχὴν, ὁπῦ ἔχει τὸ Σῶμα τῦ Χριστῦ ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Σκηνήν· ὀνομάζει δὲ τὸ Σῶμα τῦ Κυρίυ Σκηνὴν, διὰ τὶ ἐσκήνωσεν εἰς αὐτὸ ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τῦ Θεῦ· τὸ αὐτὸ δὲ ὀνομάζει κ᾽ καταπέτασμα, καθ' ὅ,τι ἀπέκρυπτεν αὐτὸ μέσα τὴν Θεότητα· ὁμοίως δὲ μὲ τὰ αὐτὰ ὀνόματα καλεῖ κ᾽ τὸν οὐρανὸν, κ᾽ Σκηνὴν μὲν αὐτὸν ὀνομάζει, καθ' ὅ,τι ἐκεῖ κατοικεῖ ὁ ἀληθινὸς Ἀρχιερεὺς Χριστός· καταπέτασμα δὲ, καθ' ὅτι διὰ μέσα τῦ οὐρανῦ ἀποκλείονται τὰ ἐν οὐρανοῖς Ἅγια, κ᾽ δὲν φαίνονται εἰς τὰς ἐπὶ γῆς.

12. „ Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων, κ᾽ μόσχων, διὰ δὲ τῦ ἰδίου αἵ-„ματος".

Ἰδὲ πῶς ὅλα εἶναι διαφορετικὰ τὰ τῆς παλαιᾶς Ἱερωσυνῆς, μὲ τὰ τῆς Ἱερωσυνῆς τῦ Χριστῦ· κ᾽ πῶς τόση μεγάλη εἶναι ἡ ὑπεροχὴ ὁπῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὰς παλαιὰς Ἀρχιερεῖς, ὅση εἶναι ἡ ὑπεροχὴ τῦ θείυ Αἵματος, ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν ζώων, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ νομικὸς Ἀρχιερεὺς ἔμβαινε μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων· „Καὶ λήψεται φησιν, ἀπὸ τῦ αἵ-„ματος τῦ μόσχυ, κ᾽ ῥανεῖ τῷ δακτύλῳ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ ἀνατολὰς, κ᾽ σφάξει τὸν „χίμαρον (ἤτοι τὸν τράγον) τὸν περὶ ἁμαρτίας τὸν περὶ τῦ λαῦ σὰντι Κυρίυ· κ᾽ εἰσοί-„σει ἀπὸ τῦ αἵματος αὐτῦ ἐσώτερον τῦ καταπετάσματος". (Λευΐτ. ιϛ'. 14.)

„ Εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ Ἅγια".

Ἤτοι ὁ Χριστὸς ὁ παραγενόμενος Ἀρχιερεὺς ἐμβῆκε, λέγει, μίαν φορὰν εἰς τὰ Ἅγια, ἤτοι εἰς τὸν οὐρανόν· ἐδῶ γὰρ ἀποδίδεται ἡ μετοχὴ τῦ παραγενόμενος, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω.

„ Αἰωνίαν λύτρωσιν εὑρόμενος". (3)

Ο Χριστὸς, λέγει, δὲν εὑρῆκε προσωρινὸν καθαρισμὸν τῶν σωμάτων, καθὼς οἱ παλαιοὶ Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ εὗρεν αἰωνίαν ἐλευθερίαν τῶν ψυχικῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων· ἢ λέγει τῦτο, ὅτι ὁ Χριστὸς μίαν μόνην φορὰν εἰσελθὼν εἰς τὸν οὐρανὸν, μὲ μίαν μοναχὴν εἴσοδον ἐπροξένησεν εἰς ἡμᾶς εὐεργεσίαν παντοτινήν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος τὸ, εὑρόμενος, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὴν λέξιν αὐτὴν, ὅτι ἔγινε τὸ πρᾶγμα τῦτο ἔξω ἀπὸ

(1) Ὅθεν κ᾽ ὁ Θεοδώρητος ἔτως ἑρμηνεύει· „οὐ „ταύτης τῆς κτίσεως, ἀντὶ τῦ, ὃ κατὰ νόμον φύσεως „τῆς ἐν τῇ κτίσει πολιτευομένης".

(2) Ὅθεν ἀξιάγασα ἀληθῶς εἶναι τὰ θεολογικὰ λόγια τῦ μεγάλυ Διονυσίυ τῦ Ἀρεοπαγίτυ· γράφει γάρ ἔτως ἐν τῇ δ'. πρὸς Γάϊον Ἐπιστολῇ· „ἡμεῖς δὲ τὸν Ἰη-„σῦν ὡς ἀνθρωπικῶς ἀφορίζομεν· οὐδὲ γὰρ ἄνθρωπος „μόνον· οὐδὲ ὑπερῦσιος, ἢ ἄνθρωπος μόνον· ἀλλ' ἄν-„θρωπος ἀληθῶς ὁ διαφερόντως φιλάνθρωπος, ὑπὲρ ἀν-„θρώπυς, κ᾽ κατὰ ἀνθρώπυς, ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων ὐ-„σίας ὁ ὑπερῦσιος ὐσιωμένος· ἔστι δὲ οὐδὲν ἦτον ὑπε-„ρυσιότητος ὑπερπλήρης ὁ ἀεὶ ὑπερῦσιος· ἀμέλει τῇ „ταύτης περιουσίᾳ, κ᾽ εἰς ὐσίαν ἀληθῶς ἐλθὼν, ὑπὲρ „ὐσίαν ὐσιώθη, κ᾽ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐνήργει τὰ ἀνθρώ-„πια· κ᾽ δηλοῖ παρθενίας ὑπερφυῶς κύουσα, κ᾽ ὕδωρ „ἄσαπον, ὑλικῶν, κ᾽ γεηρῶν ποδῶν ἀνέχον βάρος, κ᾽ „μὴ ὑπεῖκον, ἀλλ' ὑπερφυεῖ δυνάμει πρὸς τὸ ἀδιάσχυ-„τον σωτιζόμενον· τί ἄντις τὰ λοιπὰ πάμπολλα ὄντα „διέλθοι; δι' ὧν ὁ θεῖος ὁρῶν ὑπὲρ νῶν γνώσεται, κ᾽ „τὰ ἐπὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τῦ Ἰησῦ καταφασκόμενα, „δυνάμιν ὑπεροχικὴν ἀποφάσεως ἔχοντα; κ᾽ γὰρ ἵνα „σωτελόντες εἴπωμεν, οὐδὲ ἄνθρωπος ἦν· οὐχ' ὡς μὴ „ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνθρώπων ἀνθρώπων ἐπέκεινα· „κ᾽ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀληθῶς ἄνθρωπος γεγονώς, κ᾽ τὸ „λοιπὸν ὁ κατὰ Θεὸν τὰ θεῖα δράσας, ἅτε πὰ ἀνθρώ-„πεια κατὰ ἄνθρωπον· ἀλλ' ἀνθρωθείσης Θεῦ χαυλιῦ τινα „τῦ θεανδρικῦ ἐνέργειαν ἡμῖν πεπολιτευμένος".

(3) Ἐν ἄλλοις εὑράμενος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπὸ κάθε ἐλπίδα· ἐπειδὴ ἄπορον πρᾶγμα ἦτον ἀληθῶς ἡ ἐλευθερία ἡ ἐδική μας, ἀλλ' ὁ Χριστὸς μόνος εὗρε τοῦτο τὸ ἄπορον, καὶ τὸ ἐκαπόρθωσε.

13. „ Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων, καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως,
„ ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς
„ καθαρότητα".

Ἐπειδὴ ἀπίθανον ἴσως ἤθελε φανῇ εἰς τοὺς πολλοὺς, ὅτι ὁ Χριστὸς μὲ μίαν μόνην θυσίαν τοῦ σώματός του, καὶ μὲ ἕνα μόνον αἷμά του, ἐπροξένησεν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους αἰωνίαν ἐλευθερίαν τῶν τῆς ψυχῆς ἁμαρτιῶν, τότε χάριν κατασκευάζει τοῦτο ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καὶ δείχνει, ὅτι τοῦτο εἶναι πιθανὸν ἀπὸ τὴν δόξαν καὶ φρόνημα, ὁποῦ εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι· διὰ τί, ἀνίσως, λέγει, ἐσεῖς οἱ Ἰουδαῖοι ὅταν ἐζῆτε ὑποκάτω εἰς τὸν νόμον, ἐπιστεύετε, ὅτι καθαρίζεσθε, ῥαντιζόμενοι μὲ τὸ αἷμα τῆς δαμάλεως, καὶ μὲ τὴν σάρκαν αὐτῆς τὴν βρεγμένην μὲ νερὸν (διὰ τί ἡ σάρκα τῆς δαμάλεως ἐφυλάττετο διὰ νὰ καθαρίζῃ τοὺς κεκοινωμένους, ἤγουν ἐκείνους, ὁποῦ ἤθελαν μολυνθῆν ἀπὸ κάνενα μολυσμὸν τοῦ σώματος) (1)· πῶς τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ δὲν θέλει καθαρίσῃ τὰς ψυχὰς ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν; Βλέπε, διὰ ὦ ἀναγνῶστα, συμφωνίαν τοῦ μεγάλου Παύλου· διὶ ὅτι δὲν εἶπεν, ὅτι ἐκαθάριζε τὸ αἷμα τῶν τράγων, ἀλλὰ ἡγίαζεν, ὄχι πῶς ἐφρόνει ὁ Ἀπόστολος καὶ ἐδέχετο τὲ τὸν νόμον, ἀλλὰ διὰ νὰ κατορθώσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἤθελε· διὶ ὅ,τι, λέγει, ἴσως τὸ αἷμα τοῦ τράγου ἔδιδεν ἁγιασμὸν, καθὼς ἐσεῖς ἐπιστεύετε, πολλῷ μᾶλλον θέλετε πιστεύσετε, ὅτι δίδει ἁγιασμὸν τὸ τοῦ Χριστοῦ αἷμα; διὶ ὅ,τι πῶς ὁ Παῦλος δὲν εἶπε τὸ ἁγιάζει, διὰ νὰ μεγαλώσῃ τὲ τῶν Ἰουδαίων, φανερὸν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπρόσθεσεν, ἤγουν τὸ „ πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθα-
„ ρότητα". Ἅγιον λέγει ἦτον ἐκεῖνο τὸ αἷμα, ὄχι διὰ νὰ καθαρίζῃ ψυχὰς αὐλὰς, ἀλλὰ διὰ νὰ καθαρίζῃ τὴν σάρκα τὴν ὑλικὴν (2).

14. „ Πό-

---

(1) Περὶ τῆς δαμάλεως ταύτης γράφει τὸ δέκατον εὔδοον Κεφάλαιον τῶν Ἀριθμῶν, ὅτι νὰ ἦναι κόκκινη εἰς τὸ χρῶμα, ἄμωμος καὶ χωρὶς κάνενα ψεγάδι, καὶ ἄζυγος ὁποῦ νὰ μὴν ἐβάλθη ἐπάνω εἰς αὐτὴν ζυγός· παύτην λοιπὸν προσάζει ὁ νόμος νὰ σφάζεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς, νὰ καπνίζεται ὁμοῦ μὲ τὸ δέρμα, καὶ ἡ σάρκα αὐτῆς νὰ συμμαζόνεται, καὶ νὰ τίθεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν, καὶ νὰ φυλάττεται αὐτὴ διὰ νὰ καθαρίζῃ ἐκείνης ὁποῦ ἤθελαν πιάσῃ σῶμα νεκρὸ, ἢ σκοτωμένο, ἢ κόκκαλον ἀνθρώπινον, ἢ πάφον· ῥαντιζομένη γὰρ ἡ σάρκα αὐτῆς ὁμοῦ μὲ νερὸν εἰς αὐτοὺς, ἐκαθάριζεν αὐτούς· τοῦτος δὲ ἦτον ἡ δάμαλις αὐτὴ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ Σωτηρίου πάθους του, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ κατὰ τὸν Ἀλεξανδρείας Κύριλλον· διὰ τοῦτο καὶ κόκκινη ἦτον αὐτὴ, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ γλυκὺν Σῶμα τοῦ Κυρίου· καθ' ὅτι καὶ ἡ τοῦ Ἀδὰμ ὀνομασία τὴν κοκκινίλλαν φανερόνει γῆν· καὶ ἄμωμος ἦτον διὰ τὸ ἀναμάρτητον τοῦ Χριστοῦ, καὶ χωρὶς ζυγὸν, διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐλευθερίαν, καὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐσφάζετο, διὰ τί καὶ ἔξω τῆς πύλης τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ Σωτήριον πάθος ἔγινε.

(2) Ἀπορίας ἄξιον εἶναι, διὰ τί τὰ αἵματα τῶν ταύρων καὶ τράγων, καὶ ἁπλῶς αἱ θυσίαι τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἐπροξένουν ὅλως κάθαρσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐπροξένουν κάθαρσιν, ὄχι καθ' ἑαυτὰς, ἀλλὰ διὰ τί ἦσαν τύποι καὶ εἰκόνες τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, τόσον τῆς αἰθητῆς καὶ δι' αἵματος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἀπαξ γενομένης, ὅσον καὶ τῆς μυστηριώδους καὶ πνευματικῆς καὶ ἀναιμάκτου τῶν μυστηρίων, ἤγουν τῆς θείας Εὐχαριστίας τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου· αἱ μὲν γὰρ θυσίαι τῶν ζώων, καὶ τὰ αἵματα αὐτῶν, τύπον εἶχον τῆς δι' αἵματος γενομένης ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θυσίας τοῦ Χριστοῦ· οἱ δὲ ἄρτοι, καὶ αἱ σπονδαὶ τοῦ οἴνου ὁποῦ ἐπροσφέρον, τύπον εἶχον τὰ μυστικὰ ἄρτου, καὶ οἴνου· ὅθεν καὶ καθ' ὃ τύποι τοῦ Χριστοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν εἰκονισμοῦ ἐλάμβανον τὴν δύναμιν νὰ καθαρίζωσι τοὺς Ἰουδαίους· ὅθεν ἄρτος καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος εἶπεν· „ οὐδὲ τὰς θυσίας ταύ-
„ τας παντελῶς ἀνίερος ἀφῆκεν (ὁ Θεὸς) οὐδὲ ἀσυν-
„ τελεῖς, οὐδὲ μέχρι φιλῆ προϊούσας τοῦ αἵματος· ἀλλὰ
„ τὸ μέγα καὶ ἄθυτον ἱερεῖον, ἵν' ἅπαξ εἰπεῖν, ὅσον ἐπὶ
„ τῇ πρώτῃ φύσει, τὰς νομικὰς θυσίας ἐγκατεμε-
„ μίκτα". (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος· „ αἱ μὲν θυσίαι οὐκ ἦσαν ἀρεσκαὶ τῷ
„ Θεῷ, οὐδὲ κατὰ γνώμην γινόμεναι, ἀλλὰ κατὰ συγ-
„ χώρησιν· καὶ γινομέναις ἐπέθηκε τύπον, κατ' εἰκόνα
„ τῆς μελλούσης οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ· ἵνα, κἂν μὴ δι'
„ ἑαυτὰς ὦσι δεκταὶ, κἂν γοῦν διὰ τὴν εἰκόνα ὦσιν
„ εὐπρόσδεκτοι· καὶ τίθησι διὰ πάντων εἰκόνα Χριστοῦ,
„ καὶ σκιαγραφεῖ τὰ μέλλοντα· κἂν πρόβατον ἦν θυόμε-
„ νον, εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος· κἂν βοῦς, εἰκὼν τοῦ Κυρίου·
„ κἂν μόσχος, κἂν δάμαλις, κἂν ἄλλο τι τῶν προσφε-
„ ρομένων, κἂν περιστερὰ, καὶ τρυγὼν, πάντα εἰς τὸν
„ Σωτῆρα τὴν ἀναφορὰν ἔχε". (Ὁμιλ. 166. τοῦ ι'. Τόμου) ὥστε ὁ διὰ τῶν θυσιῶν τυπούμενος Χριστὸς, ἐκεῖνος ἦν ὁ προξενῶν καὶ παρέχων τὴν κάθαρσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

14. „Πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου „ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ".

Δὲν ἐπρόσφερε, λέγει, κἀνένας ἄλλος Ἀρχιερεὺς τὸν Χριστόν, ἀλλ' αὐτὸς ἐπρόσφερε τὸν ἑαυτόν του (1)· καὶ ὄχι μὲ φωτίαν, καὶ ὁλοκαύτωσιν, καθὼς ὁλοκαυτόνετο ἡ δάμαλις, ἀλλὰ διὰ Πνεύματος αἰωνίου· διατί; ἵνα καὶ ἡ χάρις, καὶ ἡ ἀπολύτρωσις γένῃ αἰωνία εἰς ἡμᾶς (2)· ἐπρόσφερε δὲ καὶ τὸν ἑαυτόν του ὁ Χριστὸς ἄμωμον, ἤγουν ἀναμάρτητον· διατὶ καὶ ἡ παλαιὰ ἐκείνη δάμαλις ἐζητεῖτο ἀπὸ τὸν νόμον νὰ ἦναι ἄμωμος, ἤγουν χωρὶς ψεγάδι, καὶ ἐλάττωμα σωματικόν.

„Καθαρίζῃ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων".

Ἐκεῖ μὲν εἰς τὰς θυσίας τοῦ νόμου εἶπεν ὁ Ἀπόστολος τὸ „ἁγιάζει" προσθέτοντας καὶ τὸ „τοῦ τὴς σαρκὸς καθαρότητα"· ἐδῶ δὲ εἰπὼν, ὅτι τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ θέλει καθαρίσει τὴν συνείδησιν, ἔδειξεν εὐθὺς τὴν ὑπεροχὴν ὁποῦ ἔχει τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν παλαιῶν θυσιῶν· διατί, τοῦτο μὲν, καθαρίζει τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, καὶ τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν, ἐκεῖνο δὲ, τοῦτο νὰ ποιήσῃ δὲν εἶχε δύναμιν· καὶ ἐκεῖνο μὲν, ἐκαθάριζε τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ ἤθελεν πιάσῃ νεκρὸν, ὅς τις κατὰ φύσιν δὲν εἶναι ἀκάθαρτος· τοῦτο δὲ, καθαρίζει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ νεκρὰ καὶ ἁμαρτωλὰ καὶ ἀκάθαρτα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀληθῶς δύνανται νὰ μολύνουν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ χωρίσουν αὐτὴν ἀπὸ τὸν Θεόν.

„Εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι, καὶ ἀληθινῷ".

Ὥστε, ὅποιος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ πιάνει, ἤγουν μεταχειρίζεται καὶ κάμνει τὰ νεκρὰ καὶ ἁμαρτωλὰ ἔργα, αὐτὸς δὲν λατρεύει τὸν Θεὸν τὸν ζωντανὸν, καὶ ἀληθινὸν, ἀλλὰ τὰ νεκρὰ ἐκεῖνα ἔργα ὁποῦ ἀγαπᾷ καὶ κάμνει, αὐτὰ λατρεύει καὶ θεοποιεῖ· ἔτζι ὁ γαστρίμαργος θεοποιεῖ τὴν κοιλίαν του, καθὼς γέγραπται· „ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία". (Φιλιππ. γ'. 19.) ἔτζι ὁ πλεονέκτης εἰδωλολατρεῖ· „ὅτε πλεονέκτης, φησὶν, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης". (Ἐφ. ε'. 5.) Νεκρὰ λοιπὸν εἶναι τὰ ἔργα αὐτὰ, ὄχι μόνον διατὶ χωρίζουν τοὺς ταῦτα πράττοντας ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἀλλὰ καὶ διατὶ εἶναι βρωμερὰ καὶ σιχαμερὰ καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν ἴδιον καιρὸν ὁποῦ τὰ πράττει ὁ ἄνθρωπος, καθὼς καὶ οἱ νεκροὶ εἶναι φυσικὰ βρωμεροὶ, καὶ σιχαμεροί· εἶναι δὲ καὶ ψυδρὰ τὰ τοιαῦτα νεκρὰ ἔργα, διατὶ πλανῶσιν ἐκείνους ὁποῦ τὰ κάμνουν, καὶ φαίνονται μὲν πῶς εἶναι ἡδονικὰ, δὲν εἶναι ὅμως τῇ ἀληθείᾳ τοιαῦτα, ἀλλ' εἶναι καὶ πολλὰ πικρά.

15. „Καὶ διὰ τοῦτο Διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστί".

Ἐπειδὴ ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἐπάρτε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν καὶ τὸν λογισμόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι, αὖ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε, πῶς θέλει δώσει ἐκεῖνα τὰ καλὰ ὁποῦ ὑπεσχέθη; τότε χάριν ὁ Παῦλος ἰατρεύει τὴν παραχὴν ταύτην τῶν πολλῶν, καὶ δείχνει ἐδῶ ὅτι διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι ἡ Διαθήκη τοῦ Χριστοῦ βεβαία, διατὶ αὐτὸς ἀπέθανεν· ἐπειδὴ εἰς ζωντανοὺς ἀνθρώπους Διαθήκη δὲν γίνεται, ὅτε ὁνομάζεται· διὰ τοῦτο, λέγει, ἤγουν διὰ νὰ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὰ νεκρὰ ἔργα, ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς, καὶ εἰς τὴν Διαθήκην ὁποῦ

---

(1) Ὁ γὰρ Χριστὸς ἐπαθὲν, ὡς μὲν ὑπάρχει κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν ὑπόστασιν, διπλοῦς δὲ κατὰ τὰς φύσεις τῆς Θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ αὐτὸς καθ' ὃ Ἀρχιερεὺς ἐπρόσφερε τὸν ἑαυτόν του, ἐπρόσφερε δὲ τὸν ἑαυτόν του καθ' ὃ θῦμα καὶ ἱερεῖον, καὶ ἐπρόσφερεν ἑαυτὸν, ὄχι μόνον εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν του, καθ' ὃ Θεόν· ἓς γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἐστι προσφέρων, καὶ προσφερόμενος, καὶ πρὸς ὃν ἡ προσφορὰ γίνεται· ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος εἶπε Γρηγόριος· „ὅτι μηδεὶς ἄξιος τοῦ μεγάλου, καὶ Θεοῦ, καὶ θύματος, καὶ Ἀρχιερέως". (Ἀπολογητικ.)

(2) „Ἐπισημήνασθαι δὲ προσήκει, λέγει ὁ Θεοδώρητος, ὡς αἰώνιον προσηγόρευσε τὸ θεῖον Πνεῦμα· τὸ δὲ αἰώνιον, ἀκτιστόν· τὸ γὰρ αἰώνιον χρονικὴν ἀρχὴν οὐκ ἔχει τοῦ εἶναι". Περὶ τοῦ αἰῶνος ὁρᾶτε τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε". (Ἑβρ. α'. 2.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁπῦ ἔκαμεν ἐν τῷ θανάτῳ τε, ἄφησεν εἰς ἡμᾶς τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ τὴν κληρονομίαν τῶν ἀγαθῶν τῦ Πατρός τε, μεσίτης γενόμενος αὐάμεσα εἰς τὸν Πατέρα, καὶ εἰς ἡμᾶς· διὰ τί ὁ Πατὴρ διὰ τὴν παράβασιν τῦ Ἀδὰμ, ὄχι μόνον δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ κληρονομίαν εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ μᾶς ὠργίζετο, ὡσὰν παραβάτας τῶν ἐντολῶν τε, καὶ ὡσὰν ἀπομακρυσμένους ἀπὸ τὸ πατρικόν τε θέλημα. Ὁ Χριστὸς λοιπὸν ἔγινε μεσίτης, καὶ ἐφιλίωσεν αὐτὸν μὲ ἡμᾶς· πῶς δὲ ἔγινε μεσίτης; διὰ τί ἐκεῖνο, ὁπῦ ἔπρεπε νὰ πάθωμεν ἡμεῖς, ἤγνεν τὸν θάνατον, ὁπῦ ἡμεῖς ἐχρεωστῦμεν νὰ λάβωμεν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, αὐτὸς ὑπέμεινε τῦτον αὐτὶ διὰ λόγυ μας, καὶ ἔτζι διὰ τῦ θανάτυ μᾶς ἔκαμεν ἀξίους τῆς Διαθήκης τε· καὶ λοιπὸν ἡ νέα Διαθήκη ἔγινε βεβαία μὲ τὸν θάνατον τῦ Υἱῦ· ἐπειδὴ καὶ παραπέμπει τὴν κληρονομίαν τῦ Πατρός τε, ὄχι πλέον εἰς αἰαξίους, ἀλλὰ εἰς ἀξίους. Καὶ καθὼς ἡ Διαθήκη ενὸς πατρὸς, ἄλλους μὲν, κάμνει κληρονόμους, ἄλλους δὲ, ἀποκλήρους, τοιουτοτρόπως κάμνει καὶ ἡ Διαθήκη τῦ Χριστῦ. Ἄκυε λοιπὸν τὴν Διαθήκην τῦ Χριστῦ ποίους κάμνει κληρονόμους· „Πάτερ ἃς δέδωκάς μοι θέλω ἵνα ὅπυ εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' „ἐμῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς „κόσμυ". (Ἰωάν. ιζ'. 24.) ἄκυε δὲ καὶ ποίους κάμνει ἀποκλήρους· „ὁ περὶ τῦ Κόσμου „ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι". (αὐτόθ. 9.) Καὶ πάλιν· „Εἰ πῶτι οἴδατε μακά„ριοί ἐστε, ἐὰν ποιῆτε αὐτά· ὁ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα ὃς ἐξελεξάμην". (Ἰωάν. ιγ'. 17.) Πάλιν ἡ Διαθήκη τῦ ἀνθρώπυ ἔχει μάρτυρας, ὁμοίως καὶ ἡ Διαθήκη τῦ Χριστῦ ἔχει καὶ αὐτὴ μάρτυρας· θέλεις νὰ τὰς μάθῃς ἄκυσον· „Καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμῦ „ὁ πέμψας με Πατὴρ" (Ἰωάν. ἡ. 18.)· „ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος... ἐκεῖνος μαρ„τυρήσει περὶ ἐμῦ· καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμῦ ἐστέ". (Ἰωάν. ιε. 26.)

„Ὅπως θανάτυ γενομένυ, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων".

Βλέπεις, ἀδελφὲ, ὅτι ὁ θάνατος τῦ Χριστῦ ἔγινε διὰ τὴν ἐδικήν μας ἀπολύτρωσιν; Καὶ λοιπὸν πῶς ἐσὺ νομίζεις ὅτι ἦτον ἔργον ἀδυναμίας, ὁ θάνατος αὐτὸς τῦ Χριστῦ, ὅς τις τόσην δωάμιν εἶχεν, ὥστε ὁπῦ ἰάτρυσε καὶ τὰς παραβάσεις τὰς ἐν τῷ νόμῳ γινομένας; ἢ πῶς ἐσὺ προσδέχεις πάλιν εἰς τὸν νόμον, ὁπῦ ἦτον τόσον ἀδώατος, ὥστε ὁπῦ δὲν ἐδύνετο νὰ διορθώσῃ, οὐδὲ αὐτὰς τὰς παραβάσεις ὁπῦ ἔκαμναν οἱ ὑποκείμενοι εἰς αὐτὸν ἄνθρωποι; ἀδύνατος δὲ εἶπον ὅτι ἦτον ὁ νόμος, καὶ ὄχι πῶς ἦτον πονηρὸς καὶ κακὸς, καθὼς βλασφημῦσιν οἱ αἱρετικοὶ Μανιχαῖοι.

„Τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι, τῆς αἰωνίυ κληρονομίας".

Διὸ, τι, λέγει, ἂν ὁ θάνατος τῦ Χριστῦ δὲν ἤθελεν ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, μὲ τὰς ὁποίας ἐκάμαμεν ἐχθρὸν καὶ πολέμιον εἰς τὸν λόγυ μας τὸν Πατέρα, πῶς ἠθέλαμεν λάβωμεν τὴν τῶν οὐρανῶν κληρονομίαν; τὸ δὲ „κεκλημένοι" τῦτο φανερόνει, ὅτι εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν, εἶχε τοιαύτην ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὁποίαν ἔχει καὶ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς υἱούς τε, καὶ ἡμεῖς ἤμεθα καλεσμένοι εἰς τὸ νὰ κληρονομήσωμεν τὰ πατρικὰ ἀγαθά τε· ὕστερον δὲ διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ἐκάμαμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸν ἑαυτόν μας ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ἀγάπης, καὶ κληρονομίας τῦ οὐρανίυ Πατρός μας.

16. „Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου". (1)

17. „Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία".

Ἂς μήσας παράττῃ, λέγει, ἀδελφοί μυ, ὁ θανάτος τῦ Χριστῦ, ἤγνεν πῶς ἀπέθανεν ὁ Χριστός· διὰ τί ἂν δὲν ἀπέθνησκεν, ἄτε διαθήκην ἤθελε κάμῃ, ὥστε νὰ κληρονομήσωμεν ἡμεῖς τὰ ἀγαθά τε· ἐπειδὴ τῦτο εἶναι πρᾶγμα γνωστὸν εἰς ὅλους καὶ ἀναμφίβολον, ὅτι ἡ Διαθήκη

(1) Ἐν ἄλλοις διατιθεμένυ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θήκη κρατεῖ καὶ ἔχει τὸ κῦρος, ὕστερα ἀπὸ τὸν θανάτον ἐκείνε, ὁπὲ τλὼ ἐδιάθεσεν· ἐν ὅσῳ γὰρ ζῇ τινὰς, ἡ διαθήκη τε δεν ἔχει τὸ κῦρος· ὅθεν αὖ ϗ ὁ Χριςὸς δεν ἀπέθνησκεν, ἔτε ἡμεῖς ἠθέλαμεν γενώμεν ἄξιοι τῆς κληρονομίας τῶν πατρικῶν ἀγαθῶν τε· διὰ τὶ ἡ ἔχθρα, ὁπὲ εἶχεν ὁ ἐραύιος Πατὴρ πρὸς ἡμᾶς, δεν ἦτον δυνατὸν νὰ διαλυθῇ, χωρὶς τὸν θανάτον τὲ Χίε τε.

„Ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει, ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος“;

Ἐρωτηματικῶς ἀνάγνωσον τὸ ῥητὸν τῦτο, ὦ ἀναγνῶςα, καὶ νόησον, ἤγεν μήπως ἔχῃ δύναμιν ἡ Διαθήκη τινὸς, ἐν ὅσῳ ζῇ ἐκεῖνος ὁπὲ τλὼ ἐδιάθεσεν; ὄχι βέβαια δεν ἔχει δύναμιν ϗ κῦρος.

18. „Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη, χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισαι“.

Ὄχι μόνον ἐπίςωσε καὶ ἐβεβαίωσε τὸν λόγον τε ὁ Ἀπόςολος ἀπὸ τὴν κοινλὼ συνήθειαν, δηλαδὴ ὅτι ἡ Διαθήκη ἔχει μεν τὸ κῦρος ὅταν ἀποθαύῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἐδιάθεσεν, εἶναι δὲ ἄκυρος ἐν ὅσῳ ἐκεῖνος ζῇ· ἀλλὰ ἀκόμη βεβαιόνει τῆτον ϗ ἀπὸ ἐκεῖνο, ὁπὲ συνέβη εἰς τλὼ Παλαιαὶ Διαθήκλω, τὸ ὁποῖον κατ' ἐξαίρετον ἐκαπάπειθε τὲς ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντας· ὅθεν, λέγει, ἤγεν ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προηγῆται παύποτε ὁ θάνατος εἰς κάθε Διαθήκλω βεβαίαν· διὰ τῦτο ϗ ἡ πρώτη ϗ Παλαιὰ ἐκείνη Διαθήκη, δεν ἐγκαινιάσθη χωρὶς αἷμα· τὸ δὲ αἷμα, εἶναι σημεῖον θανάτε· ἀλλ' ἐκείνλω μεν τλὼ Παλαιαὶ Διαθήκλω ἐγκαινίασεν αἷμα ἀμνε ϗ προβάτε (1)· ἐπειδὴ ϗ ἐκείνη ἦτον τύπος ϗ σκιὰ τῆς Νέας Διαθήκης· ἐδῶ δὲ ἀφ' ἕ ἡ ἀλήθεια τῆς χάριτος ἔλαμψεν, ἐγκαινίασε τλὼ Νέαν Διαθήκλω αὐτὸς ὁ ἴδιος Υἱὸς τε Θεε, χύσας τὸ αἷμά τε, ϗ ἀποθανὼν κατὰ τὴν σάρκα διὰ ἡμᾶς. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ „ἐγκεκαίνισαι“ ἤτοι ἐγκαινιάσθη, ϗ ἔλαβε τλὼ ἀρχλὼ τῆς συςάσεως ϗ βεβαιώσεώς της· δι' ὅτι κατὰ ἄλλον τρόπον δεν ἔλαβεν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη τὴν ἀρχλὼ τε νὰ ἐνεργῇ, ϗ νὰ βεβαιῦται, πάρεξ μὲ αἱματοχυσίαν, ἤτοι μὲ θανάτον.

19. „Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως „παντὶ τῷ λαῷ“.

Ἀφ' ἕ, λέγει, ἐλαλήθη ἀπὸ τὸν Μωϋσλὼ εἰς τὰ ὦτα ὅλε τε λαε κάθε ἐντολὴ, κατὰ τὸν νόμον, ἤγεν καθὼς ὁ Θεὸς τλὼ κάθε μίαν ἐνομοθέτησεν· ἢ συντάττεται ἔτζι· πάσης ἐντολῆς τῆς κατὰ τὸν νόμον, ἤτοι τῆς νομοθετηθείσης ὑπὸ τε Θεε· ἔπω γάρ φησιν ἡ Γραφή· „Καὶ λαβὼν (ὁ Μωϋσῆς) τὸ βιβλίον τῆς Διαθήκης, ἀνέγνω εἰς τὰ ὦτα τῆ λαε, ϗ „εἶπαν· παῦτα ὅσα ἐλάλησε Κύριος, ποιήσομεν, ϗ ἀκεσόμεθα“. (Ἐξ. κδ'. 7.)

„Λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων, ϗ τράγων (2) μετὰ ὕδατος, ϗ ἐρίε „κοκκίνε, καὶ ὑσώπε (3) αὐτό τε τὸ βιβλίον, καὶ παῦτα τὸν λαὸν „ἐρράντισε“.

Διὰ

(1) Ἐν τῇ Ἐξόδῳ γέγραπται, ὅτι ἦτον αἷμα μοσχαρίων, ϗ ὄχι ἀμνε· ἔπω γὰρ ἐπὶ λέξεως κεῖται· „Καὶ ἐξαπέςειλε (Μωϋσῆς) τὲς νεανίσκες τῶν ὑῶν „Ἰσραὴλ, ϗ ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώματα, ϗ ἔθυσαν θυ„σίαν σωτηρίε τῷ Θεῷ μοσχάρια· λαβὼν δὲ Μωϋ„σῆς τὸ ἥμισυ τε αἵματος, ἐνέχεεν εἰς κρατῆρα· τὸ „δὲ ἥμισυ τε αἵματος προσέχυσε πρὸς τὸ θυσιαςή„ριον“· (Ἐξ. κδ'. 5.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ θεῖος Κύριλλος λέγει· „μόῳ τελείῳ παρεικάζεται ὁ Χριςός“· ϗ ὁ Ἀπόςολος δὲ παραπάπω, τὸ αἷμα λέγει τῶν μόσχων, ϗ ὄχι τε ἀμνε.

(2) Πῶς δὲ λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, ὅτι ἐρράντισε τὸ αἷμα τῶν τράγων· μοσχαρίων γὰρ μόνον ἔχει ἡ Γραφὴ, ἢ ἴσως ἐκ τῶν ὁλοκαυτωμάτων ὁπὲ ἐπροσφέραν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ· „ἀνήνεγκαν γάρ φησιν ὁλοκαυτώματα“ (ἀνωτέρω) ἦτον ϗ τράγοι, ἦτον ϗ ἀμνοὶ, ὅπερ λέγει ἀνωτέρω ὁ Θεοφύλακτος.

(3) Ἐν τῇ Ἐξόδῳ οὐ γέγραπται ὅτι τὸ αἷμα ὁπὲ ἐρράντισεν ὁ Μωϋσῆς, ἦτον μεμιγμένον μὲ νερὸν, ϗ ἔριον κόκκινον, ϗ ὑσσωπον, ἀλλὰ μόνον τὸ αἷμα· ἔπω γὰρ λέγεται· „λαβὼν δὲ Μωϋσῆς τὸ αἷμα κατεσκε„δασε τῷ λαῷ, ϗ εἶπε“· (Ἐξ. κδ'. 8.) ἴσως δὲ τῦτο ὁ Παῦλος ἔλαβεν ἀπο τὸ ιδ'. Κεφάλαιον τε Λευϊτικ. ὅπε γέγραπται· „Καὶ προσάξει ὁ Ἱερεὺς, καὶ „λή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ ποίαν ἀφορμὴν ἐῤῥάντισεν ὁ Μωϋσῆς τὸ βιβλίον τῆ νόμε, καὶ τὸν λαόν; ἐπειδὴ αἴωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰκονίζετο τὸ τίμιον καὶ πανάχραντον αἷμα τῦ Χριςῦ, διὰ μέσε τῦ ὁποίε ἐῤῥαντίσθημεν καὶ ἡμεῖς, καὶ αἱ καρδίαι ἡμῶν· δι' ὅτι αἱ καρδίαι μας εἶναι βιβλία νοπὰ, ἐπάνω εἰς τὰς ὁποίας ἐγράφθησαν οἱ τῦ Θεῦ νόμοι, καθὼς ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος ἐκ τῦ Ἱερεμίε λαβών· „Δίδὲς νόμες με εἰς διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν „ἐπιγράψω αὐτές". (Ἱερ. λά. 33.) Καὶ τὸ νερὸν δὲ, μὲ τὸ ὁποῖον ἐῤῥάντισεν ὁ Μωϋσῆς τὸ βιβλίον, καὶ τὸν λαὸν, σύμβολον ἦτον καὶ τύπος τῦ Βαπτίσματος τῶν Χριςιανῶν· πλὴν μαζὶ μὲ τὸ ὕδωρ, ἦτον ὁμῦ καὶ αἷμα, ἴσως μὲν, διὰ τὶ προεικόνιζε τὸ αἷμα, καὶ ὕδωρ ὁπῦ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν λογχοθεῖσαν πλευρὰν τῦ Κυρίε· ἴσως δὲ καὶ διὰ τὶ τὸ Βάπτισμα, τοῦ ὁποίε εἶναι τύπος τὸ ὕδωρ, σημαίνει τὸν θάνατον τῦ Κυρίε· „ὅσοι γὰρ φησιν εἰς Χριςὸν „ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτῦ ἐβαπτίσθημεν". (Ῥωμ. ς'. 3.) τῦ δὲ θανάτε πάλιν εἶναι σημεῖον τὸ αἷμα· τὸ δὲ ὕσωπον ἐσμίχθη μαζὶ μὲ τὸ αἷμα, καὶ ὕδωρ, ἐπειδὴ διὰ τὴν πυκνότητα ὁπῦ ἔχει, εἶναι συγκρατητικὸν τῶν δύω τέτων, τῦ αἵματος, καὶ τῦ ὕδατος· ὁμοίως καὶ τὸ ἔριον, ἤγεν τὸ μαλλὶ τῦ προβάτε, συγκρατητικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ τῦ αἵματος καὶ τῦ ὕδατος (1)· ἢ τὸ ἔριον ἐπαραλαμβάνετο, διὰ τὶ ὁ Χριςὸς εἶναι πρόβατον (2)· κόκκινον δὲ ἦτον τὸ μαλλὶ, ἵνα καὶ μὲ τὸ χρῶμά τε, ἔχῃ τύπον τῦ αἵματος τῦ Χριςῦ. Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει· „τύπος δὲ ἦν τῦ μὲν βαπτίσματος, τὸ ὕδωρ, τῦ δὲ σωτηρίε αἵμα„τος, τῶν ἀλόγων τὸ αἷμα, τῆς δὲ τῦ Θείε Πνεύματος χάριτος, ἡ τῦ ὑσσώπε θερμότης, „τῦ δὲ καινῦ ἐνδύματος, τὸ κόκκινον ἔριον, τῦ δὲ ἀπαθῦς τῆς Θεότητος, τὸ κέδρινον ξύλον· „ἄσηπτον γὰρ τὸ ξύλον· τῦ δὲ πάθες τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ τῆς δαμάλεως κόνις.

„20. „Λέγων· τῦτο τὸ αἷμα τῆς Διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑ„μᾶς ὁ Θεός". (Ἔξ. κδ'. 8.)

Ταῦτα μὲν εἶναι τὰ λόγια, ὁπῦ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς περὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης· ποῖα δὲ εἶναι καὶ τὰ λόγια, ὁπῦ εἶπεν ὁ Χριςὸς περὶ τῆς Νέας Διαθήκης; „τῦτό ἐςι τὸ αἷμά με τὸ „τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν". (Ματθ. κς'. 28.) καὶ βλέπε, ἀναγνῶσα, ὅτι ἐκεῖ μὲν εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὅπε τὸ ὄνομα, Καινὴ, ἐλαλήθη· Παλαιὰ γὰρ ἦτον· ὅπε ἄφεσις ἁμαρτιῶν, ἐπειδὴ συγχώρησιν τῶν ψυχικῶν ἁμαρτιῶν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη δεν ἔδιδεν, ὡς πολλάκις εἴπομεν· ἐδῶ δὲ εἰς τὴν χάριν, καὶ τὰ δύω ἐλαλήθησαν, καὶ ἡ καινὴ, καὶ ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν. Βλέπεις τώρα, ἀγαπητὲ, πῶς καὶ ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Χριςὸς ὠνόμασαν Διαθήκην, τὸ αἷμα; ὥςε, ὅπε Διαθήκη ὀνομάζεται, ἐκεῖ ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ νοῆται καὶ θάνατος, τῦ ὁποίε σημεῖον τὸ αἷμά ἐςιν.

21. „Καὶ

„λήψονται ξύλον κέδρινον, καὶ κεκλωσμένον κόκκινον, „καὶ ὕσωπον", εἰχ. 4. καὶ ἀπὸ τὰς Ἀριθμοὺς, ὅπε λέγεται· „καὶ λήψεται ὁ Ἱερεὺς ξύλον κέδρινον, καὶ „ὕσωπον, καὶ κόκκινον". (Ἀριθ. ιδ'. 6.) τὸ κόκκινον δὲ τέτο, ἀγκαλὰ καὶ δεν ἀναφέρη ἡ Γραφὴ ποίας ὕλης ἦτον, ἀπὸ τὰ λόγια ὅμως ὁπῦ λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος, φαίνεται ὅτι ἦτον ἔριον, ἤγεν μαλλὶ προβάτε· ἴσως δὲ καὶ ὁ Παῦλος, ὡς νομομαθὴς, νὰ εἶχε τέτο ἐκ παραδόσεως, καθὼς εἶχε καὶ ὅτι μέσα εἰς τὴν Κιβωτὸν ἦτον βαλμένα, ἡ σαμὸς μὲ τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος τῦ Ἀαρὼν, ὡς προεῖπομεν· καὶ ἁπλῶς, ἐπειδὴ ἡ Γραφὴ δὲν λέγει μὲ τί τρόπον ἐῤῥάντισε τὸ αἷμα ὁ Μωϋσῆς, ἐφανέρωσε τέτον ὁ Ἀπόσολος ἐδῶ.

(1) Κατὰ δὲ τὸν Θεοδώριτον τὸ κλωσὸν κόκκινον, ἦτον σύμβολον τῆς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἀνθρωπότητος τῦ Κυρίε· ἢ κατὰ τὸν Κύριλλον, ἐσήμαινεν ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος πέπλεκται σαρκὶ καὶ αἵματι· ἐξεικονίζει γὰρ ὁ κόκκος αἷμά τε καὶ σάρκα διὰ τὸ χρῶμα· τὸ δὲ ὕσωπον σημαίνει τὴν τῦ Παναγίε Πνεύματος θερμότητα καὶ εὐωδίαν, κατὰ τὸν Θεοδώριτον, καὶ τὸν Κύριλλον· ἐπειδὴ ὁ ὕσωπος εἶναι χόρτον θερμὸν κατὰ τὴν φύσιν, καὶ καθαρίζει τὴν ψυχρὰν, καὶ φλεγματώδη καθαραίαν, τὴν ἀρισκομένην εἰς τὰ σπλάγχνα τῦ ἀνθρώπε, κατὰ τὸν αὐτὸν Κύριλλον. (σελ. 1045. τῆς Πεντατεύχου.)

(2) Ἔριον δὲ ἐπαραλαμβάνετο, ὄχι ἄλλο τινὸς ζώε, ἀλλὰ τῦ προβάτε· διὰ τί ὁ Χριςὸς ἦναι πρόβατον, ἀπὸ τῦ ὁποίε τὸ μαλλὶ ἡμεῖς ἐνδυόμεθα, καὶ σκεπάζομεν τὴν γύμνωσίν μας μὲ ἀφθαρσίας ἔνδυμα· οὕτω γάρ φησιν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὸ Πάσχα· „Διὰ τῦτο λαμβάνεται πρόβατον μὲν, διὰ „τὴν ἀκακίαν, καὶ τὸ ἔνδυμα τῆς ἀρχαίας γυμνώ„σεως· τοιῦτον γὰρ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν σφάγιον, ἔνδυμα „ἀφθαρσίας, καὶ ὃν καὶ καλέμενον". ὅπερ ἐρμηνεύων ὁ Σχολιαςὴς Νικήτας οὕτω λέγει· „ὥσπερ τὸ πρόβατον „ἡμῖν τοῦ ἀπὸ τῶν ἐρίων ἐνδύματος μεταδίδωσιν, „ὅτω καὶ ὁ Χριςὸς ὑπὲρ ἡμῶν τυθεὶς, ἔνδυμα ἡμῖν γίνε„ται ἀφθαρσίας παρεκτικὸν διὰ τῦ Βαπτίσματος". εἴληπται δὲ τὸ ἔνδυμα τῆς ἀφθαρσίας ἀπὸ τῆς Ὀκταβίβλε τῆς διὰ Κλήμεντος (ἤγεν ἀπὸ τῶν Ἀποσολικῶν Διαταγῶν) ὅπε φησί· „ἵνα καταξιώσῃ αὐτὸς „τὲς κατηχυμένες τῦ λατρῦ τῆς παλιγγενεσίας, καὶ „τῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

21. „ Καὶ τὴν Σκηνὴν δὲ, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λατρείας, τῷ „ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισε “.

Καὶ αὐτὰ ὅπερ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος, τύποι ἦσαν τῆς Νέας Διαθήκης τὴ Εὐαγγελίε, καὶ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν· διὰ τί ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἴμεθα ἡ Σκηνὴ τὴ Θεῦ, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν συνοικεῖ καὶ ἐμπεριπατεῖ ὁ Θεὸς, κατὰ τὸν Προφήτην Μωϋσῆν, καὶ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον λέγοντας· „ ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, καὶ αὐ- „ τοὶ ἔσονταί μοι λαός “. (Λευῖτ. κς'. 12. καὶ β'. Κορ. ς'. 16.) Καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τὰ σκεύη τῆς μεγάλης οἰκίας τὴ Θεῦ, ἄλλα μὲν, χρυσᾶ, ἄλλα δὲ, ἀργυρᾶ. Ἐρραντίσθημεν λοιπὸν ἡμεῖς μὲ τὸ ἀληθινὸν αἷμα τὴ Χριστῦ, καὶ ἡγιάσθημεν, μὲ τὸ νὰ ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸν θάνατον αὐτῦ (1).

22. „ Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον· καὶ „ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις “.

Διὰ τί τὸ σχεδὸν ἐπρόσθεσεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος; διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι ἐκεῖ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, δὲν ἐγίνετο καθαρισμὸς τέλειος, οὐδὲ ἄφεσις τελεία· πῶς γὰρ ἐδύνετο νὰ γένῃ καθαρισμὸς τέλειος, εἰς καιρὸν ὁποῦ αἱ ἁμαρτίαι τῆς ψυχῆς δὲν ἐσυγχωροῦντο (2);

23. „ Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις „ καθαρίζεσθαι “.

Οὐρανία ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐδῶ τὰ μυστήρια τῆς νέας χάριτος, καὶ τῆς τὴ Χριστῦ Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἀνωτέρω ὁ αὐτὸς, ἐπουράνια ταῦτα ὠνόμασεν, εἰπών· „ οἵτινες ὑπο- „ δείγματι, καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων “. (Ἑβρ. η'. 5.) Τέτοιων λοιπὸν ὑποδείγματα, καὶ τύποι, ἦτον τὰ τὴ νόμε, καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων. Διὰ τῦτο καὶ ἐκαθαρίζοντο ταῦτα μὲ τὸ αἷμα τῶν μόσχων, καὶ μὲ τὴν σποδὸν τῆς δαμάλεως, καὶ μὲ τὰ ἄλλα, τὰ τόσον διάφορα, καὶ ἐλάχιστα.

„ Αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια “

Ἤτοι αὐτὰ τὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰ τῆς Νέας Διαθήκης μυστήρια, ὡς τὰ ὠνόμασεν ἀνωτέρω.

„ Κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας “.

Ἐπειδὴ, λέγει, καὶ τὰ τῆς Νέας Διαθήκης εἶναι καλλίτερα καὶ ὑψηλότερα ἀπὸ τὰ τῆς Παλαιᾶς, καὶ τόσον ὑψηλότερα, ὅσον ὁ οὐρανὸς εἶναι ὑψηλότερος ἀπὸ τὴν γῆν (ἐπειδὴ εἰς μὲν τὸς Ἰουδαίους, ἐπαγγελία ἦτον τὰ γήϊνα ἀγαθὰ, εἰς ἡμᾶς δὲ τὸς Χριστιανὸς, ἐπαγγελία καὶ κληρονομία εἶναι τὰ οὐράνια ἀγαθὰ) διὰ τῦτο πρεπόντως καὶ ἀξιώθησαν νὰ ἔχουν τὰ τῆς νέας μυστήρια, μεγαλοπρεπεστέραν θυσίαν, αὐτὸ δηλαδὴ τὸ παναγιον Σῶμα, καὶ Αἷμα τοῦ Υἱὲ τὴ Θεῦ, ὅπερ μᾶς ἐκαθάρισε τελεώτερον ἀπὸ κάθε ψυχικὴν ἁμαρτίαν. Καὶ λοιπὸν ὁ Θεὸ-

---

(1) Ὅτι μὲν ἔχρισεν ὁ Μωϋσῆς τὴν Σκηνὴν μὲ τὸ ἔλαιον τῆ χρίσματος, γέγραπται· „ Καὶ λήψῃ „ τὸ ἔλαιον τῆ χρίσματος, καὶ χρίσεις τὴν Σκηνὴν, „ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἁγιάσεις αὐτὴν, καὶ πάν- „ τα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἔσται ἁγία “. (Ἔξ. μ'. 9.) Τῦτο τὸ ἴδιον γράφεται καὶ εἰς τὸς Ἀριθμός. (Κεφ. ζ'. 1.) Ὅτι δὲ νὰ ἐρράντισεν ὁ Μωϋσῆς τὴν Σκηνὴν, καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς μὲ τὸ αἷμα, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, τῦτο δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω οὔτε καθαρῶς λεγόμενον εἰς τὴν Γραφήν.

(2) Ἴσως δὲ τὸ, σχεδὸν, λέγει ὁ Παῦλος, διὰ τί, ὄχι μόνον μὲ τὸ αἷμα ἐκαθαρίζοντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄρτους, καὶ μὲ προσφορὰν οἴνου, καὶ ἐλαίου, καὶ λιβάνου, καὶ σεμιδάλεως· καὶ ὅρα εἰς τὸ β'. καὶ ζ'. καὶ η'. Κεφάλαιον τῆ Λευϊτικῆ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θανάτος τῆ Χριστῆ, δὲν ἔγινε μόνον διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὴν Νέαν Διαθήκην, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἀληθινὸν καθαρισμὸν τῶν ψυχῶν μας· διὰ τοῦτο καὶ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὰς θυσίας, ὁποῦ μᾶς ἐφοβοῦνσεν ὁ θάνατος τῆ Κυρίε· ἐπειδὴ καὶ ἐφαίνετο εἰς τοὺς πολλοὺς ἀτιμόπαπος, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἔγινε διὰ τῆ Σταυρῆ.

24. „ Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα Ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς ἀντίτυπα
„ τῶν ἀληθινῶν· ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νυῦ ἐμφανισθῆναι
„ τῷ προσώπῳ τῆ Θεῆ ὑπὲρ ἡμῶν ".

Μεγάλως ἐκαυχῶντο οἱ Ἰουδαῖοι καὶ διὰ τὴν θαυμαστὴν Σκηνὴν, ὁποῦ εἶχον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ διὰ τὸν ναὸν, ὁποῦ εἶχον ἐν Ἱερουσαλήμ· ἐπειδὴ τοιοῦτος θαυμαστὸς, καὶ περιώνυμος ναὸς, δὲν διείσκετο εἰς κανένα ἄλλο μέρος τῆς γῆς, ὄχι μόνον διὰ τὸ κάλλος, καὶ τὴν ὡραιότητα, καὶ τὴν ἀμίμητον ἐκείνην καὶ Σολομωόντιον ἀρχιτεκτονικὴν, ὁποῦ εἶχον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πολυτίμητον πλουσιότητα τῶν κειμηλίων καὶ σκευῶν τε· διὰ ὅ,τι ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὰς σωματικὰς καὶ αἰσθητὰς καλλωπισμὰς ἐτραβίζοντο εἰς τὴν τῆ Θεῆ ἀγάπην, διὰ τοῦτο ἐπρόσταξεν ὁ Θεὸς νὰ κατασκευασθῆν μὲ κάθε φιλοτιμίαν καὶ πλουσιότητα, τόσον ἡ Σκηνὴ, ὅσον καὶ ὁ τῆ Σολομῶντος ναός· ὅθεν καὶ ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς ἤρχοντο οἱ ἄνθρωποι διὰ νὰ τὸν θεωρῆσι. Τί λοιπὸν κάμνει ὁ Παῦλος; καθὼς ἔκαμον εἰς τὰς θυσίας, καὶ ἐκρήμνισεν αὐτὰς καὶ ἐξεδυτέλισεν, αὐτὶ τόσων σήσας καὶ μεγαλυίας τὸν τῆ Χριστῆ θάνατον· ἔτζι καὶ ἐδῶ, αὐτὶ τῆς Μωσαϊκῆς Σκηνῆς, καὶ τῆ Σολομοντίε Ναῆ, σήσας τὸν οὐρανὸν, δείχνει τὴν διαφοραὶν, ὁποῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ λέγει, ὅτι, οἱ μὲν ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, ἔμβαινον μέσα εἰς τὰ ὑπὸ χειρῶν κατεσκευασμένα Ἅγια, τὰ ὁποῖα ἦτον τύποι τῶν ἀληθινῶν Ἁγίων, ἤτοι τῆ οὐρανῆ· ὁ οὐρανὸς γὰρ εἶναι τὰ ἀληθινὰ Ἅγια· ὁ δὲ Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Ἀρχιερεὺς, ἐμβῆκε μέσα εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα δηλαδὴ· ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὴν Θεότητα, τὰ πάντα πληροῖ, καὶ πανταχῆ διείσκεται. Ὄχι μόνον δὲ μὲ τοῦτο δείχνει ὁ Παῦλος τὴν ὑπεροχὴν, ὁποῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ μὲ τοῦτο ἀκόμη, δηλαδὴ ὅτι ὁ Χριστὸς ὁ ἐδικός μας Ἀρχιερεὺς, διείσκεται κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· καὶ οἱ μὲν παλαιοὶ Ἀρχιερεῖς μὲ σύμβολα ἀμυδρὰ ἔβλεπον τὸν Θεὸν, ὁ δὲ Χριστὸς βλέπει καθαρῶς αὐτὸν τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ ἐνεφανίσθη εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆ· καὶ τοῦτο δὲ συγκαταβατικῶς ἐρρέθη ἀπὸ τὸν Παῦλον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τῆ Χριστῆ. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν; ἤγουν ἐνεφανίσθη εἰς τὸ πρόσωπον τῆ Θεῆ καὶ Πατρὸς ὁμῆ μὲ θυσίαν τοιαύτην, ἥτις ἐδιώκετο ἐνταυτῷ καὶ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Πατέρα εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ φιλιώσῃ ἡμᾶς μὲ τοὺς Ἀγγέλους· ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἄγγελοι ἦτον ἐχθροὶ μὲ ἡμᾶς, διὰ τί καὶ ἡμεῖς ἤμεθα ἐχθροὶ τῆ Δεσπότε αὐτῶν· πόρα λοιπὸν, λέγει, ἐνεφανίσθη ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα μὲ τὴν θυσίαν τῆ σώματός τε (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ νυῦ) διὶ ὅτι ἐμβῆκεν εἰς τὸν οὐρανὸν ὡσὰν Ἀρχιερεὺς· ἐπειδὴ καὶ διὰ τὴν ἐδικήν μας καταλλαγὴν καὶ φιλίωσιν ἐμβῆκεν εἰς αὐτὸν (1).

25. „ Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν ".

Ἤγουν δὲν ἐμβῆκε, λέγει, πόρα εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ ἔμβῃ καὶ ἄλλην φορὰν εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ προσφέρῃ τὸν ἑαυτόν τε· ὄχι· ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην φορὰν ἐμβῆκε, καὶ ἄλλην φορὰν δὲν ἔχει νὰ ἔμβῃ μὲ τοιοῦτον τρόπον προσφορᾶς καὶ θυσίας.

„ Ὥσπερ ὁ Ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ Ἅγια κατ' ἐνιαυτόν ".

Βλέπε, ἀγαπητὲ, τὴν ὑπεροχὴν ὁποῦ ἔχει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν παλαιὸν Ἀρχιερέα· διότι ἐκεῖνος μὲν, ἔμβαινεν εἰς τὰ Ἅγια κάθε χρόνον, ὁ δὲ Χριστὸς, ἐμβῆκεν εἰς τὸν οὐρανὸν μίαν καὶ μόνην φοράν.

„ Ἐν

(1) Καὶ ὁ Θεοδώρητος ὕπως ἑρμηνεύει· „ τὸ δὲ νῦν ἐμφανισθῆναι λέγει, ἀντὶ τοῦ ὡς ἄνθρωπος· νῦν γὰρ „ φησὶν εἰς τὸν οὐρανὸν φύσις ἀνελήλυθεν ἀνθρωπεία ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ".

Καὶ ἕπος ὁ λόγος δείχνει τὸν ὑπεροχὸν τᾶ Χριστᾶ ἀπὸ τὸν νομικὸν Ἀρχιερέα· διὰ τί, ἐκεῖνος μὲν, ἔμβαινεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων μὲ αἷμα ξένον, ἤτοι τῶν ταύρων, καὶ τῶν τράγων, κὴ τῶν ἀλόγων ζώων, ὁ δὲ Χριστὸς, ἐμβῆκεν εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ τὸ ἐδικόν τε αἷμα.

26. „Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς Κόσμε".

Ἐπειδὴ, λέγει, αὐ ὁ Χριστὸς ἔμελλε νὰ προσφέρῃ πολλαῖς φοραῖς, ἔπρεπε κὴ νὰ ἀποθάνῃ πολλαῖς φοραῖς, διὰ τί ἐχρεώστει νὰ προσφέρῃ, ὄχι ξένον αἷμα, ἀλλὰ τὸ ἐδικόν τε.

„Νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ „τῆς θυσίας αὐτᾶ πεφανέρωται".

Ἐδῶ ὁ ἐρανοβάμων Παῦλος ἀποκαλύπτει ἕνα μυστηριῶδες καὶ ἀπόκρυφον νόημα, διὰ τὸ ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν εἰς τὸ τέλος τῶν αἰώνων, κὴ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ ἁμαρτήματα· διότι, λέγει, ἀνίσως εἰς τὸν ἀρχὸν τᾶ κόσμε ἤθελεν ἀποθάνῃ ὁ Χριστὸς, ὅταν ἡ ἁμαρτία δὲν ἦτον χυμένη εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, κὴ ἔπειτα νὰ μὴ πιστεύσῃ τινὰς εἰς αὐτὸν, βέβαια ἤθελον ἦναι ἀνωφελὴς ὁ τᾶ Χριστᾶ θάνατος, κὴ ὅλη ἡ σύναρκός τε Οἰκονομία· ἐπειδὴ δεύτερον δὲν ἦτον τρόπος νὰ ἀποθάνῃ· τώρα δὲ, ἐπειδὴ πολλὰ ἦτον τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸν τῶν χρόνων ἔκτασιν, καὶ διὰ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο πρεπόντως κὴ σοφῶς ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐφανερώθη εἰς τὸν Θεὸν ἐν τῇ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, διὰ νὰ ἀθετήσῃ, ἦγουν διὰ νὰ καταβάλῃ, κὴ νὰ δείξῃ τὸν ἁμαρτίαν ἀπαρρησίαστον, διὰ τῆς θυσίας αὐτᾶ, ἦγουν διὰ τᾶ θανάτε τᾶ σώματός τε. Ἕνα τοιοῦτον νόημα φανερόνει καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος εἰπών· „ὅ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις". (Ρωμ. ε'. 20.) πῶς δὲ ἀθετήθη ἡ ἁμαρτία, καὶ ἔγινεν ἀπαρρησίαστος; καθ' ὅ, τι, ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἔπρατταν αὐτὸν, ἔλαβον συγχώρησιν, καὶ δὲν ἐτιμωρήθησαν δι αὐτὸν· ἐπειδὴ τῆς ἁμαρτίας παρρησία εἶναι, τὸ νὰ προξενῇ τιμωρίαν εἰς ἐκείνους, ὁποῦ τὸν πράττουσιν (1). Ἀλλὰ κὴ ὁ Νύσσης Γρηγόριος εἰς τὸν κατηχητικόν τε Λόγον, κὴ εἰς τὸν Λόγον τῶν τᾶ Χριστοῦ Γενεθλίων, ἀπορεῖ διὰ τοῦτο τὸ ἴδιον, ἦγουν διὰ τί ὁ Υἱὸς τᾶ Θεᾶ ἐσαρκώθη ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, κὴ λύει ἔτζι τὸν ἀπορίαν· ὅτι καθὼς, λέγει, οἱ ἄρτιοι καὶ ἐπιστημονικοὶ ἰατροὶ, ὅταν ἀκόμη διείσκεται νεαρὰ ἡ θερμασία, ἢ ἄλλη ἀσθένεια τᾶ σώματος, καὶ ἀνάπτῃ ἀπὸ τὰς κακοχυμίας τᾶ αἵματος, κὴ τῶν λοιπῶν ὑγρῶν, δὲν δίδουσι τότε κἀνένα φαγητὸν εἰς τὸν ἀσθενῆ νὰ φάγῃ, ἀλλὰ προσμένουν ἕως ὁποῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν μεγαλητέραν ἀκμὴν κὴ δυνάμιν ἡ ἀσθένεια· ἔτζι ἀκολούθησε κὴ εἰς ἡμᾶς· κὲ ὁ τῶν ψυχῶν ἰατρὸς Θεὸς ἐπροσμεινε νὰ φανερωθῇ κάθε εἶδος ἁμαρτίας, καὶ νὰ χυθῇ ὅλη ἡ δυνάμις αὐτῆς, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴ μείνῃ κἀνένα πάθος κὴ κακία κεκρυμμένη, κὴ ἀκολούθως ὡς κεκρυμμένη νὰ μὴ μείνῃ ἀνίατρευτος (καθ' ὅ, τι ὁ ἰατρὸς μόνον τὰ φαινόμενα πάθη ἰατρεύει·) ἀφ' ἧς δὲ ἐκορυφώθη ἡ κακία, κὴ ἐδείχθη ὅλη ἡ δυνάμις της, τότε ἦλθεν ὁ Χριστὸς, κὴ ἀποθανὼν, ἰάτρευσε τὸν ἀνθρώπους ὁλοκλήρως ἀπὸ κάθε ἀσθένειαν τῆς ἁμαρτίας. Θέλεις δὲ μάθῃς παῦπα πλατύτερον, ὦ ἀναγνῶστα, ἀνίσως κὴ ἀναγνώσῃς τὸν ἰδίως λόγως τᾶ Ἁγίε, τὸν Κατηχητικὸν, λέγω, κὴ τὸν εἰς τὰ Γενέθλια.

27. „Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, με„τὰ δὲ τοῦτο κρίσις".

Ἐδῶ πάλε λέγει τὸν αἰτίαν ὁ Παῦλος, διὰ τὸν ὁποίαν μίαν φορὰν ἀπέθανεν ὁ Χριστός· διότι ὁ Χριστὸς, λέγει, ἔγινεν ἀντίλυτρον τᾶ ἑνὸς θανάτε ὅλων τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὸν σῶα θά-

(1) Ἀνάγνωθι κὴ τὸν πλατεῖαν ὑποσημείωσιν τοῦ „τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας" (Ἐφ. β'. 2.) ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ διάβολος κὴ ἡ ἁμαρτία, πρὸ μὲν τῆς ἐλδύσεως τᾶ Χριστᾶ παρρησίᾳ καὶ τυραννικῶς ἐξουσίαζον τοὺς ἀνθρώπους, μετὰ δὲ τὴν ἔλδυσιν τοῦ Χριστᾶ, κλεπτικῶς μόνον καὶ κρυφίως ἁπατῶσι τοὺς ἀνθρώπους, ὄχι δὲ κὴ παρρησίᾳ κὴ φανερῶς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θανάτου τε· ἐπειδὴ χρέος ἦτον εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀποθάνουν μίαν φοράν· παύτῳ λοιπὸν τῷ μίαν φορὰν ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς αὐτὶ διὰ ὅλους. Τί λοιπόν; καὶ ἂν ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν αὐτὶ διὰ τὸν θάνατον τὸν ἐδικόν μας, πόρα ἡμεῖς δὲν ἀποθνήσκομεν; ναὶ ἀποθνήσκομεν, ἀλλὰ δὲν κρατούμεθα ἀπὸ τὸν θάνατον, καθὼς τοπρότερον· ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ ἐλπίζομεν νὰ ζήσωμεν πάλιν διὰ τῆς ἀναστάσεως, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἔγινεν ὁ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανὼν Χριστὸς, διὰ τοῦτο δὲν θάνατος εἶναι ὕπνος, δὲν ὀνομάζεται θάνατος, ἀλλὰ ὕπνος καὶ κοίμησις. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ θάνατος ἔμελλε νὰ κρατῇ παύτοτε, καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν τυραννίαν του, διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ἀπέθανε, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν του παύτῳ· ἢ νοεῖται καὶ ἔτζι τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅτι ὁ Ἀπόστολος δὲν θέλει νὰ φανερώσῃ ἐδῶ, ὅτι τὸν θάνατον, ὁποῦ ἠμεῖς ἐχρεωστοῦμεν νὰ λάβωμεν εἰς τιμωρίαν, ὁ Χριστὸς τὸν ἐπλήρωσεν· ἀλλ' ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἦτον ἀληθῶς ἄνθρωπος, ὄντας ὁμοῦ καὶ Θεὸς, καθὼς οἱ ἄνθρωποι μίαν φορὰν ἀποθνήσκουν, ἔπειτα ἀκολουθεῖ κρίσις· πιστοτρόπως καὶ ὁ Χριστὸς μίαν φορὰν ἀπέθανεν. Ἄκουε δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα.

28. „ Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς "

Ἀπὸ ποῖον προσωπεῖχθη, ἤγουν ἐπροσφέρθη ὁ Δεσπότης Χριστός; φανερὸν, ὅτι αὐτὸς ἀπὸ λόγου του· διότι, ἀγκαλὰ καὶ ἦναι Ἀρχιερεὺς, ὅμως εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ θῦμα καὶ ἱερεῖον (1).

„ Εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας ".

Καθὼς εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ἀναίμακτον Ἱερουργίαν ἀναφέρομεν τὰ ἁμαρτήματά μας, καὶ λέγομεν, εἴτε σαρκικῶς, εἴτε θελληματικῶς ἡμάρτομεν, συγχώρησον Κύριε, ἤγουν ἐνθυμούμεθα πρῶτον τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ τότε παρακαλοῦμεν τὸν Κύριον νὰ τὰς συγχωρήσῃ· ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς εἶπε πρὸς τὸν Πατέρα· „ Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν " (Ἰωαν. ιζ'. 19.) ἤγουν διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐγὼ θυσιάζω, ὦ Πάτερ, τὸν ἑαυτόν μου· ἢ τὸ αὐλώγησε δηλοῖ, ὅτι ἀσήκωσε τὰ ἁμαρτήματα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Πατέρα διὰ νὰ τὰ συγχωρήσῃ· διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἰωάννης „ Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρ„ τίαν τοῦ Κόσμου ". (Ἰωαν. ά. 29.) Διὰ ποίαν δὲ ἀφορμὴν δὲν εἶπε τὰς ἁμαρτίας πάντων, ἀλλὰ πολλῶν; ἐπειδὴ ὅλοι δὲν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· διότι, ὁ μὲν θάνατος τοῦ Χριστοῦ, ἦτον ἰσοδύναμος μὲ τὴν ἀπώλειαν, καὶ τὰς ἁμαρτίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων (2)· καὶ ὅσον εἰς τὸ ἐδικόν του μέρος, ὁ Χριστὸς διὰ ὅλους ἀπέθανε· δὲν ἀνέφερεν ὅμως ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὰς ἁμαρτίας εἰς τὸν Πατέρα διὰ νὰ τὰς συγχωρήσῃ, διὰ τί αὐτοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστόν· ὥστε αὐτοὶ, ὅσον ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ἐδικόν τους, ἄχρηστον ἔκαμαν τὸν θάνατον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι τῇ ἀληθείᾳ φόβος καὶ φρίκης ἄξιον· πιστοτρόπως μὲν ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ θεῖος Χρυσόστομος, καὶ ὁ Θεοδώρητος· ἐγὼ δὲ εὗρον ἑρμηνείαν εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου τὸ λέγον· „ Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε „ διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν ". (Ματθ. κ'. 28.) ὅπου ἐνταῦθα τὸ, πολλῶν, ἀντὶ τοῦ, πάντων· πολλοὶ γὰρ οἱ πάντες (3).

„ Ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται, τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις „ εἰς σωτηρίαν ".

Ἀπέθανε μὲν, λέγει, ὁ Χριστὸς βασάζωντας τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ προσφέρωντας αὐτὰς εἰς τὸν Οὐράνιον Πατέρα, διὰ νὰ τὰς ἐξαλείψῃ· διὰ παύτας γὰρ καὶ ἀπέθανε, καθὼς λέ-

(1) Ὅρα περὶ αὐτῶ τῶ ἀποσημειώσιν τοῦ δεκάτου τετάρτου στίχου τοῦ παρόντος Κεφαλαίου.

(2) Ὅτι δὲ ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἦτον μόνον ἰσοδύναμος μὲ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων ὅλων, ἀλλὰ καὶ ὑπερδύναμος, καὶ ἀπιρότιμος, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ 17. στιχ. τοῦ ε'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Ρωμαίους.

(3) Ὅρα καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ 15. στίχου τοῦ ε'. Κεφαλ. τῆς πρὸς Ρωμαίους, καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων " ". (α'. Τιμόθ. β'. 6.) ὅπου τὸ, ἀντὶ πολλῶν, ὁποῦ εἶπεν ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις, ὁ Παῦλος τὸ εἶπεν, ὑπὲρ πάντων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγει ἀλλαχοῦ ὁ Παῦλος· „τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησε“· (β'. Κορινθ. ε'. 21.) (ὁ Πατὴρ δηλαδὴ ὡσὰν, ὁποῦ ὁ Χριστὸς οἰκειοῦται τὰς ἐδικάς μας ἁμαρτίας εἰς τὸ ἐδικόν του πρόσωπον) θέλει δὲ φανῇ, λέγει, ἐκ δευτέρου, ὅτι εἰς τὴν δευτέραν του παρουσίαν, ὄχι πλέον διὰ νὰ βαστάσῃ τὰς ἁμαρτίας μας, οὐδὲ διὰ νὰ λάβῃ θάνατον δεύτερον δι' αὐτάς· ἀλλὰ θέλει φανῇ ὡς κριτὴς σύδοξος, καὶ Θεὸς, εἰς σωτηρίαν, διὰ ἐκείνους, ὁποῦ τὸν προσμένουν νὰ ἔλθῃ, ἤτοι διὰ ἐκείνους, ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, καὶ ἐλπίζουν εἰς τὴν αὐτοῦ παρουσίαν νὰ σωθοῦν· φανερὸν δὲ εἶναι ὅτι ἐκεῖνοι, ὁποῦ τοιουτοτρόπως ἐλπίζουν εἰς αὐτὸν νὰ σωθοῦν, αὐτοὶ ζοῦν καὶ ἀξίως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, ἤγουν μὲ φόβον, καὶ τρόμον, καὶ μὲ κάθε ἀγαθοεργίαν· ἀναλαὰ δὲ καὶ ὁ Κύριος δὲν θέλει ἔλθῃ μόνον διὰ νὰ σώσῃ τοὺς πιστοὺς καὶ εὐαρέστους, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ κολάσῃ τοὺς ἀπίστους καὶ ἁμαρτωλούς, ὅμως ὁ Παῦλος τὸ χαροποιὸν μόνον εἶπεν ἐδῶ, ἤγουν τὴν τῶν δικαίων σωτηρίαν, καὶ ὄχι τὸ λυπηρόν, ἤγουν τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν τιμωρίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

1. „Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν“

Ἤτοι ὁ νόμος, λέγει, εἶχε τύπον καὶ σκιαγραφίαν τῶν ἀγαθῶν, ὁποῦ ἔμελλον νὰ δοθοῦν ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ· εἰς ποίους; εἰς ἐκείνους δηλαδὴ, ὁποῦ ἤθελαν δεχθοῦν τὴν Διαθήκην ταύτην.

„Οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων“.

Ἤτοι ὁ νόμος, λέγει, δὲν εἶχεν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων. Ποίων πραγμάτων; τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ δηλαδὴ, καὶ Ἱερωσύνης, καὶ τῆς συγχωρήσεως τῶν ψυχικῶν ἁμαρτιῶν· τὰ μὲν γὰρ τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἀμυδρὰ ὄντα καὶ ἀσαφῆ, ὡμοίαζον μὲ τὴν σκιαγραφίαν, καὶ μὲ τὸ πρῶτον σχέδιον τῆς εἰκόνος· τὰ δὲ τῆς νέας χάριτος τοῦ Εὐαγγελίου, ὁμοιάζουν μὲ τὴν τελείαν εἰκόνα, ἤγουν μὲ τὴν ἀλήθειαν, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὰ ἐτελεσιουργήθησαν, καὶ ἐπράχθησαν λαμπρῶς· ἔτζι μὲν ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ ἐν Ἁγίοις Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Δὲν εἶναι ὅμως ἄχρηστον πρᾶγμα νὰ εἰποῦμεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖνα, ὁποῦ μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο· λέγει γὰρ ἐκεῖνος, καὶ εἰς ἄλλα μὲν μέρη, φανερώτερα δὲ εἰς τὸν περὶ τοῦ Πάσχα Λόγον ὅτι· „μεταλαμβάνομεθα δὲ τὸ Πάσχα, νυνὶ μὲν τυπικῶς ἔτι, καὶ εἰ τὸ παλαιὸν γυμνότερον· „τὸ δὲ νομικὸν Πάσχα, τολμῶ καὶ λέγω, τύπος τύπος ἦν ἀμυδρότερος“· ὥστε μὲ τὰ λόγια ταῦτα μᾶς δίδει ὁ Θεολόγος νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι σκιὰν μὲν λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὸν παλαιὸν νόμον, εἰκόνα δὲ, τὰ νυνὶ ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τελούμενα, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὰ εἶναι ἐμφάσεις, καὶ ὑποδείγματα ἄλλων τελειοτέρων μυστηρίων· δηλαδὴ ἐκείνων, ὁποῦ μέλλουν ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι νὰ ἀπολαμβάνουν οἱ ἄξιοι, τὰ ὁποῖα ὀνομάζει πράγματα ὁ Ἀπόστολος. Καθὼς λοιπὸν ἡ εἰκὼν εἶναι ἐλλιπὴς κάποιόντι ἀπὸ τὸ πρωτότυπον πρᾶγμα, ἔτζι καὶ τὰ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι μυστήρια τῆς χάριτος, εἶναι ἐλλιπῆ, ἀπὸ τὰ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τελειότερα πράγματα· καὶ πάλιν, καθὼς ἡ σκιαγραφία, καὶ τὸ πρῶτον σχέδιον, εἶναι ἐλλιπὲς ἀπὸ τὴν τελείαν εἰκόνα, ἔτζι καὶ ὁ παλαιὸς νόμος, ἦτον ἐλλιπὴς ἀπὸ τὴν Νέαν Διαθήκην (1).

„Κατ'

(1) Καὶ ὁ Θεοφόρος δὲ Μάξιμος τὸν αὐτὸν ἴδιον λέγει, ὅτι ἡ μὲν παλαιὰ Ἱεραρχία, ἦτον σκιὰ, ἡ δὲ νέα, εἶναι εἰκὼν, καὶ ἡ μέλουσα ἐν οὐρανοῖς, εἶναι τὸ πρᾶγμα· ὅθεν καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος εἶπεν, ὅτι ἡ τῆς νέας χάριτος ἱεραρχία εἶναι μέση τῆς οὐρανίας, καὶ τῆς νομικῆς, μετέχουσα καὶ ἀπὸ ταὶς δύω· καὶ ἀπὸ μὲν τὴν οὐρανίαν μετέχει, καπὶ ταὶς νοεραὶς θεωρίας· ἀπὸ δὲ τὴν παλαιὰν μετέχει, καπὶ τὰ αἰσθητὰ σύμβολα· „τελεωτέραν δὲ μύησιν ἡ Θεολογία τὴν καθ' „ἡμᾶς ἱεραρχίαν φησὶν, ἀποπλήρωσιν αὐτὴν ἐκείνης „ἀποκαλοῦσα καὶ ἱερὰν λῆξιν· ἔστι δὲ καὶ οὐρανία, καὶ νο„μικὴ, κοινωνικῶς τῇ μεσότητι τῶν ἄκρων ἀντιλαμβανο„μένη· τῇ μὲν, κοινωνοῦσα ταῖς νοεραῖς θεωρίαις, τῇ „δὲ, ὅτι καὶ συμβόλοις αἰσθητοῖς ποικίλλεται, καὶ δι' „αὐτῶν ἱερῶς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνάγεται“. (Κεφ. δ'. περὶ Ἐκκλησ. Ἱεράρχ.) Καὶ πάλιν· „ὅθεν εἰκότως ἐν „Κόσμῳ μετὰ τὴν ἀρχαιοτέραν παράδοσιν ἡ καινὴ „Διαθήκη κηρύσσεται, τῆς ἐνθέου καὶ ἱεραρχικῆς πλέξεως „ἐκείνο, οἶμαι, δηλώσης, ὡς, ἡ μὲν, ἐφ' ἡμῖν τοῦ Ἰησοῦ „θεουργίας, ἡ δὲ, ἐτέλεσε· καὶ ὡς, ἐκείνη μὲν, ἐν ἡμῖν

„κόσμι

„Κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις, ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς,
„οὐδέποτε δύνανται (1) τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι".

Τὸ νόημα τοῦ ῥητοῦ τούτου εἶναι τοιοῦτον· αὐτίκα, λέγει, καὶ εἶχον δύναμιν αἱ τοῦ νόμου θυσίαι νὰ κάμουν τελείους τοὺς Ἰουδαίους, διὰ ἠθέλαν προσφέρωνται πάντοτε· ἀλλὰ ἀφ' ἧς ἠθέλαν προσφερθῶν μίαν φοράν, καὶ νὰ ὠφελήσουν, ἔπρεπε καὶ νὰ παύσουν. Ἐπειδὴ δὲ πάντοτε καὶ κάθε χρόνον ἐπροσφέροντο, φανερὸν εἶναι, ὅτι δὲν εἶχον δύναμιν νὰ δείξουν τελείους ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐπροσφέροντο· καὶ διὰ τοῦτο, μετὰ τὴν πρώτην θυσίαν, ἐπροσφέρετο καὶ δευτέραν, καὶ τρίτην, καὶ τετάρτην, καὶ ἀκολούθως ἄλλην, καθὼς τοῦτο ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰ ἰατρικά· διατί, ὅσα μὲν εἶναι δυνατὰ ἰατρικά, ὅταν μίαν φορὰν βαλθῶν ἐπάνω εἰς τὸν πληγὼν, ἰατρεύουσιν αὐτόν· ὅσα δὲ βάλλονται πολλαῖς φοραῖς εἰς τὸν πληγὼν, ἀπὸ τοῦτο καὶ μόνον δείχνουν, ὅτι εἶναι ἀδύνατα· Ἀπορία δὲ γενᾶται τοιαύτη ἐδῶ· τί λοιπόν; καὶ οἱ ἐδικοί μας Ἱερεῖς, δὲν προσφέρουν πάντοτε, καὶ καθ' ἡμέραν, τὸν ἀναίμακτον θυσίαν τῆς θείας λειτουργίας; Καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ναὶ, προσφέρουσιν, ὅμως ἀνάμνησιν, ἤτοι ἐνθύμησιν κάμνουσι τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου, καὶ τῆς θυσίας ἐκείνης τῆς γενομένης μίαν φορὰν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ μία εἶναι ἡ θυσία αὕτη, καὶ ὄχι πολλαί· ἐπειδὴ καὶ μίαν φορὰν ἐπροσφέρθη εἰς τὸν σταυρόν· διότι, ὅτε ἐπροσφέρθη τότε μίαν φορὰν, τὸν ἴδιον αὐτὸν προσφέρομεν καὶ τώρα, καὶ πάντοτε· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅταν ἡμεῖς τώρα λειτουργοῦμεν, ἀνάμνησιν καὶ ἐνθύμησιν κάμνομεν τῆς προσφορᾶς ἐκείνης καὶ θυσίας τοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν νὰ γίνεται τώρα· ὥστε, μία εἶναι ἡ θυσία. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς, ὅτι ἐπειδὴ εἰς πολλὰ μέρη, καὶ θυσιαστήρια προσφέρεται ἡ ἀναίμακτος θυσία, λοιπὸν καὶ πολλοὶ εἶναι οἱ Χριστοί· καὶ ἀποκρινόμεθα ὅτι, ὄχι· ἀλλ' εἷς εἶναι ὁ Χριστὸς εἰς ὅλα τὰ θυσιαστήρια, καὶ ὅλος πλήρης εἶναι εἰς τὸ εἷς θυσιαστήριον, καὶ ὅλος πλήρης εἶναι εἰς τὸ ἄλλο· καὶ εἷς καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, καὶ εἷς καὶ τὸ αὐτὸ αἷμα, διαίσκεται εἰς κάθε εἷς θυσιαστήριον, καὶ εἰς ὅλα ὁμοῦ τὰ θυσιαστήρια. Καθὼς λοιπὸν ὁ Χριστὸς εἰς πολλὰ μέρη καὶ θυσιαστήρια προσφερόμενος, εἷς σῶμα εἶναι, καὶ ὄχι πολλὰ σώματα, ἔτζι καὶ μία θυσία· διατί ἐκείνην τὴν ἰδίαν θυσίαν προσφέρομεν, ὁποῦ τότε ἐπροσφέρθη εἰς τὸν σταυρόν (2)· ἐκεῖ δὲ εἰς τὸν παλαιὸν

„κόσι τὴν ἀλήθειαν ἔγραφεν, αὕτη δὲ, παρῆσαν ὑπέ-
„δειξε". (Κεφ. γ'. τῆς Ἐκκλησ. Ἱεραρχίας.) Καὶ
πάλιν ὁ αὐτὸς Ἅγιος Μάξιμος λέγει· „ὁ μὲν νόμος,
„σκιὰν ἔχει τῶν Εὐαγγελίων, τὸ δὲ Εὐαγγέλιον, εἰκόνα
„ἐστὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὁ μὲν γὰρ, κωλύει τὰς
„τῶν κακῶν ἐνεργείας· ὁ δὲ, τὰς πράξεις τῶν ἀγαθῶν
„παραδίδωσι". (Κεφ. ϛ'. τῆς πρώτης Ἑκατοντ. τῶν
Θεολογικ.) Καὶ αὖθις· „σκιὰν μὲν εἶχεν ὁ νόμος,
„εἰκόνα δὲ, οἱ Προφῆται τῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ θείων
„καὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν· αὐτὸ δὲ τὸ Εὐαγγέλιον,
„αὐτοῦ παρῆσαν ἡμῖν διὰ τῶν πραγμάτων ἔδειξε τὴν
„ἀλήθειαν, τὴν τῷ νόμῳ προσκιασθεῖσαν, καὶ τοῖς Προ-
„φήταις προεικονισθεῖσαν". (Κεφ. ιϛ'. τῆς αὐτῆς Ἑκατοντ.)

(1) Ἐν ἄλλοις, δύνανται.

(2) Καὶ ὁ θεῖος δὲ Χρυσόστομος ἔτω γράφει· „ὥσ-
„περ ἓν πολλαχοῦ προσφερόμενος ὁ Χριστὸς, ἓν σῶμά ἐστι,
„καὶ οὐ πολλὰ σώματα, οὕτω καὶ μία θυσία· ὁ Ἀρχιερεύς
„ἡμῶν, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ τὴν θυσίαν τὴν καθαίρουσαν ἡ-
„μᾶς προσενεγκών· ἐκείνην προσφέρομεν καὶ νῦν, τὴν
„τότε προσενεχθεῖσαν, τὴν ἀνάλωτον· τοῦτο εἰς ἀνά-
„μνησιν γίνεται τοῦ τότε γενομένου· τοῦτο γὰρ ποιεῖτε
„φησίν, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· (Λουκ. κβ'. 19.)
„οὐκ ἄλλην θυσίαν, καθάπερ ὁ Ἀρχιερεὺς τότε, ἀλλὰ
„τὴν αὐτὴν ἐπιτελοῦμεν· μᾶλλον δὲ, ἀνάμνησιν ἐργα-
„ζόμεθα θυσίας". (Ὁμιλ. ιζ'. εἰς τὴν παρῆσαν.) Ὁ
δὲ σοφὸς Νικόλαος ὁ Καββάσιλας ἀκριβέστερον ἐξετάζων
περὶ τῆς θυσίας ταύτης, εὗρε τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον
φυλάττονται ὅλοι οἱ λόγοι· ὁποῦ πιστεύομεν περὶ τῆς θυ-
σίας ταύτης, καὶ κρίνεται ἐκ τούτων δὲν διαπίπτει· ἤγουν
α'. πῶς ἡ θυσία αὕτη τῶν μυστηρίων, δὲν εἶναι εἰ-
κὼν καὶ τύπος θυσίας, ἀλλὰ θυσία ἀληθινή. β'. ὅτι
δὲν εἶναι ἄρτος ὁ θυσιαζόμενος, ἀλλ' αὐτὸ τὸ τοῦ Χρι-
στοῦ σῶμα· καὶ γ'. ὅτι μία εἶναι ἡ τοῦ ἁγίου τοῦ Θεοῦ θυ-
σία, καὶ μίαν φορὰν ἐγένετο. Τίς δὲ ὁ τρόπος μὲ τὸν
ὁποῖον φυλάττονται οἱ λόγοι οὗτοι; ἄκουσον αὐτὸ λέγον-
τος· „Πρῶτον ἰδωμεν, εἰ μὴ τύπος, ἀλλὰ πρᾶγμα
„θυσίας ἡ τελετή· τίς γὰρ ἡ τοῦ προβάτου θυσία; ἡ
„ἀπὸ τοῦ μὴ ἐσφαγμένα πάντως εἰς τὸ ἐσφαγμένον
„μεταβολή· τοῦτο καὶ ἐνταῦθα γίνεται· ὁ γὰρ ἄρτος
„ἄθυτος ὤν, μεταβάλλεται εἰς τὸ τεθυμένον· μετα-
„βάλλει γὰρ ἀπὸ ἄρτου μὴ ἐσφαγμένου εἰς αὐτὸ τὸ σῶ-
„μα τοῦ Κυρίου, τὸ σφαγὲν ἀληθῶς· ὅθεν καθάπερ
„ἐπὶ τοῦ προβάτου ἡ μεταβολὴ θυσίαν ἀληθῶς ἐργάζε-
„ται· οὕτω καὶ ἐνταῦθα, διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης,
„θυσίαν τὸ τελούμενον ἀληθῆ· μεταβάλλει γάρ, οὐκ εἰς
„τύπον, ἀλλ' εἰς πρᾶγμα σφαγῆς, εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα
„τοῦ Κυρίου τὸ τεθυμένον· ἀλλ' εἰ μὲν ἄρτος μέλλων ἐ-
„γένετο τεθυμένος, ὁ ἄρτος ἂν ἦν ὁ δεχόμενος τὴν
„σφαγήν, καὶ ἦν ἂν ἡ σφαγὴ τοῦτο, ἄρτου θυσία· ἐπεὶ
„δὲ ἀμφότερα μεταβάλλει, καὶ τὸ ἄθυτον καὶ ὁ ἄρτος,
„καὶ γέγονεν ἀντὶ μὲν ἀθύτου, τεθυμένος, ἀντὶ δὲ ἄρ-
„του, σῶμα Χριστοῦ· διὰ τοῦτο ἡ σφαγὴ ἐκείνη, οὐκ ἐν
„τῷ ἄρτῳ, ἀλλ' ὡς ἐν ὑποκειμένῳ θεωρουμένη τῷ σώ-
„ματι τοῦ Χριστοῦ, οὐ τοῦ ἄρτου, ἀλλὰ τοῦ αἵματος τοῦ
„Θεοῦ θυσία καὶ ἐστὶ καὶ λέγεται. Φανερὸν δὲ ὅτι πάντων
„ὑπα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαιον νόμον, ἄλλο πρόβατον ἦτον ἐκεῖνο, ὁπῦ ἐπροσφέρθη χθὲς, καὶ ἄλλο ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐπροσφέρθη σήμερον· καὶ ἐκεῖνο τὸ πρόβατον ὁπῦ ἐπροσφέρετο σήμερον, δὲν ἐπροσφέρετο εἰς ἐνθύμησιν τῦ χθεσινῦ, ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐτέλει μίαν ξεχωρισιὼ θυσίαν.

Ἀλλὰ πῶς ὁ Ἀπόστολος λέγει ὅτι τὰς αὐτὰς θυσίας ἐπρόσφεροι οἱ Ἱερεῖς; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι αἱ αὐταὶ μὲν ἦτον θυσίαι, καθ' ὅ,τι τὰ αὐτὰ εἴδη τῶν ζώων ἐπροσφέροντο· χάριν λόγυ, σήμερον πρόβατον ἐπροσφέρετο, καὶ αὔριον ὁμοίως πάλιν πρόβατον ἐπροσφέρετο, ὁμοίως καὶ τὰ λοιπά· ἕτεραι δὲ ἦτον αἱ θυσίαι αὗται κατὰ τὸν ἀριθμόν, καθ' ὅ,τι, ἄλλο ἦτον τὸ πρόβατον, ὁπῦ ἐπροσφέρθη χθὲς, καὶ ἄλλο τὸ προσφερθὲν σήμερον. Μερικοὶ δὲ ἐνόησαν, ὅτι αἱ αὐταὶ μὲν ἦτον θυσίαι, καθ' ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ὅμοιον τρόπον ἐπροσφέροντο ὅλαι· ἦγουν ἢ διὰ σφαγῆς, ἢ διὰ ἐλοπαυπώσεως, καθὼς ἐπροσάζετο ἀπὸ τὸν νόμον νὰ γίνεται κάθε μία· κατὰ δὲ τὸ εἶδος, ἦτον ἄλλαις· ἦγουν πρόβατα, βόδια, τρυγόνες, περιστεραί. Τὸ δὲ δυώνται, ἀγκαλὰ καὶ τὰ αὐτίγραφα ἔχυσι μὲ τὸ ν, ἀλλ' ὅμως εὗρον ἑρμηνείαν, ἡ ὁποία θέλει, ὅτι νὰ γράφεται χωρὶς τὸ ν, ὕτω, δυώται· „Σκιὰν γὰρ „ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐδέποτε δυώται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι". καὶ ἀληθῶς, ὅσον κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς Γραμματικῆς τέχνης, ἔτζι εἶναι ἀκόλυθον νὰ γράφεται χωρὶς ν, διὰ νὰ μὴν ἦναι σόλοικος ἡ περίοδος ὡς ἀναντιπόδοτος (1)· ἐπειδὴ ὅμως ἡ Γραφὴ δὲν φροντίζει διὰ τεχνολογίας καὶ συντάξεις, διὰ τοῦτο ἂς νοήσωμεν αὐτὸ καὶ ἔτζι καθὼς τὰ αὐτίγραφα ἔχυσι· δι' ὅ,τι οὐδέποτε δυώνται, οἱ προσφέροντες δηλαδὴ τὰς αὐτὰς θυσίας Ἱερεῖς, νὰ τελειώσων τοὺς προσερχομένους εἰς αὐτές.

2. „Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν „ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους";

Ἐρωτηματικῶς ἀνάγνωσον τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὡ ἀναγνῶσα, ὕτω· ἂν, λέγει, ἔπαυαν αἱ ἁμαρτίαι, καὶ οἱ ἔχοντες ἁμαρτίας ἐκαθαρίζοντο μίαν φορὰν ἀπὸ τὰς προσφερομένας θυσίας ὑπὲρ αὐτῶν, δὲν ἦτον ἀκόλυθον νὰ παύσων καὶ αἱ θυσίαι ἀπὸ τὸ νὰ προσφέρωνται δι' αὐτὲς, ὡσὰν ὁπῦ ἐκεῖνοι ὁπῦ ἐχρειάζοντο τὴν ὠφέλειαν τῶν θυσιῶν, ὠφελήθησαν ἀρκετὰ, καὶ δὲν ἔχον πλέον καμμίαν συνείδησιν ἁμαρτιῶν; ἦγουν δὲν ἐσοχάζοντο πῶς ἔχων εἰς τὴν συνείδησίν τως κἀνένα πρᾶγμα ἄξιον ἰατρείας, μὲ τὸ νὰ ἰατρεύθησαν μίαν φορὰν καὶ ἐκαθαρίσθησαν; ναὶ βέβαια ἔτζι ἦτον ἀκόλυθον νὰ παύσουν αἱ θυσίαι, ἂν τὰς ἁμαρτίας ἐκαθάριζον.

3. „Ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν".

Κἀνένα ἄλλο, λέγει, δὲν κατορθόνυσιν αἱ πολλαὶ θυσίαι τῦ νόμυ, πάρεξ ἐνθύμησιν μόνον τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι ἔλεγχον καὶ θεατρισμόν· ἐπειδὴ δὲν συγχωρᾶσι τὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ προσφέρωνται πάντοτε, δείχνουσι μὲ τοῦτο ὅτι εἶναι ἀσυγχώρηταις ἡ τὸ λαὸ ἁμαρτίαις· δι' ὅτι αὖ ἐλύθησαν καὶ ἐσυγχωρήθησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν, τί πάλιν ἐχρειάζοντο θυσίας; Ἀνάμνησιν δὲ λέγοντας ὁ Παῦλος, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς νὰ νοήσωμεν ὅτι αἱ θυσίαι δὲν ἐπροσφέροντο διὰ τὰς ἁμαρτίας, ὁπῦ ἔμελλε νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ διὰ τὰς ἁμαρτίας, ὁπῦ προλαβόντως ἔκαμε· τοῦτο δὲ ἦτον σημεῖον, ὅτι δὲν ἐσυγχωρήθησαν ἐκεῖναι, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὲρ αὐτῶν ἐπροσφέροντο πάλιν αἱ αὐταὶ θυσίαι.

„ὑποκειμένων, ἐδὲν ἀναγκάζει πολλὰς γίνεσθαι τὰς „προσαγωγὰς τῦ Κυριακῦ Σώματος· ἐπεὶ γὰρ ἡ θυ„σία αὕτη γίνεται, ἡ σφαττομένη πλησίον τοῦ ἀ„νῦ, ἀλλὰ τοῦ ἄρτυ μεταβαλλομένυ εἰς τὸν σφαγέντα „ἄμνον, πρόδηλον, ὡς ἡ μὲν μεταβολὴ γίνεται, ἡ δὲ „σφαγὴ οὐ γίνεται πάντε· καὶ οὕτω, τὸ μὲν μεταβαλ„λόμενον, πολλάκις, καὶ ἡ μεταβολὴ, πολλάκις· τὸ δὲ, εἰς „ὃ μεταβάλλεται, οὐδὲν κωλύει ἓν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι, „καθάπερ σῶμα ἓν, οὕτω καὶ σφαγὴν τὴν τοῦ σώμα„τος, μίαν". (Κεφ. λβ'. τί ἐστι τὸ δεχόμενον τὴν θυσίαν ἐν τῇ ἐρημώσει τῆς Λειτουργίας)

(1) Δυώται δὲ ἀποδοθῆναι τὸ σκιὰν ἔχων ὁ νόμος εἰς τὸ, εἶχεν, ἐὰν δηλονότι τοῦτο ἐξωθεν ἐννοηθῇ· οἷονε „σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐ„τὴν εἶχε τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων· τὰ δὲ „Κατ' „ἐνιαυτὸν τὰς αὐτὰς θυσίας ἃς προσφέρουσιν" (οἱ Ἱερεῖς δηλ.) δυώται νὰ ἀναγινώσκεται καθ' ἑαυτὸ, ὡς ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς. Ὁ δὲ Οἰκυμένιος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, οὐδέποτε δυώται, γράφουσιν, ὁ νόμος δηλαδὴ, τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι, καθὼς ἀνωτέρω εἶπε καὶ ὁ Θεοφύλακτος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σίαι· χάειν λόγω· κάθε χρόνον ἐπροσφέρετο εἰς τὸν Θεὸν τὸ αἷμα τῶ μόσχω διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶ λαῶ· (ἐν τῇ ἑορτῇ θηλαδὴ τῆς Σκηνοπηγίας· ἢ ὅρα εἰς τὸ ις'. κεφάλ. τῶ Λευϊτικῶ.) λοιπὸν φανερὸν εἶναι ἐκ τύτω, ὅτι ἐπειδὴ καὶ αἱ πρότεραι ἁμαρτίαι τῶ λαῶ ἔμενον ἀσυγχώρηται, διὰ τῦτο καὶ ἡ αὐτὴ Θυσία ἐπροσφέρετο κάθε χρόνον, καθὼς καὶ τὸ ἰατρεικὸν, ὁπῶ δίδεται παύτοτε εἰς τὸν ἀσθενῆ, δηλοῖ ὅτι ἡ αὐτὴ ἀσθένεια ἐνοχλεῖ τῦτον, καὶ ὅτι δὲν ἔμεινεν ὁ ἀσθενὴς ἀπὸ αὐτὼ ἐλεύθερος (1).

4. „Ἀδυνατον γὰρ αἷμα ταύρων, καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα κάμνει ὁ Ἀπόστολος τὼ ἀπόδειξιν βεβαιοτέραν, τόσον ἀπὸ τὼ ὁλοτέλειαν τῶν προσφερομένων ζώων, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀσθενείας τῆς ἁμαρτίας· δηλαδὴ ὅτι εἶναι ἀδυνατον τὸ αἷμα τῶν ζώων νὰ ἰατρεύσῃ τοιαύτω μεγάλω ἀσθένειαν τῆς ἁμαρτίας· καθὼς αὐτὸς καὶ τινας ἰατρὸς ἔμπειρος, βλέποντας ἕνα λεπρὸν νὰ ζητῇ νὰ ἰατρευθῇ ἀπὸ τὼ λέπρων μὲ τὸ ὁλοτελὲς βότανον τὸ καλούμενον λινόζωσιν (τῦτο ὀνομάζεται κοινῶς, βασιλικὸς τῆς γῆς, ἢ ἀεμόχορτον, ἢ παρθενέλι, ἢ καυδηλόχορτον, ἄλλοι δὲ ἄλλως αὐτὸ ὀνομάζυσι) τῦτο, λέγω, βλέποντας, ἤθελεν εἰπῇ, ὅτι εἶναι ἀδυνατον ἡ λινόζωσις νὰ ἰατρεύσῃ λέπραν.

5. „Διὸ ὃ εἰσερχόμενος εἰς τὸν Κόσμον λέγει".

Ποῖος εἶναι, ὁπῶ ἔρχεται εἰς τὸν Κόσμον; ὁ Χριστὸς δηλαδὴ, ὅς τις καὶ λέγει διὰ μέσω τῶ Προφήτω Δαβίδ· ὁ σκοπὸς δὲ τῶ Ἀποστόλω, διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ταῦτα, εἶναι τοιοῦτος· ἐπειδὴ αἰωτέρω ἔδειξε τὰς Θυσίας τῶ παλαιῶ νόμω ἀσθενεῖς, καὶ ἀνωφελεῖς, διὰ νὰ μὴ εἰπῇ τινας εἰς αὐτόν· καὶ πῶς ἀκόμη, ὦ μακάριε Παῦλε, ἐνεργῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὰς Θυσίας ταύτας, ἂν αὐταῖς εἶναι ἀνωφελεῖς; (ἐπειδὴ ἀκόμη τότε ἐστέκετο ὁ ναὸς εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐτελοῦντο εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ τῶ νόμω ἔθιμα) ἢ πῶς δὲν ἔπαυσαν ἀπὸ τῶ νὰ προσφέρωσιν αὐτάς; τῦτο, λέγω, θέλοντας νὰ δείξῃ ὁ Παῦλος, λέγει ἐδῶ, ὅτι κατὰ μὲν τὸ θέλημα τῶ Θεῶ, ἔπαυσαν αἱ Θυσίαις αὐταῖς, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, μὲ τὸ νὰ εἶναι φιλόνεικοι, καὶ ἀνταιδόνονται παύτοτε εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς εἶπε πρὸς αὐτὺς ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος· „ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε"· (Πράξ. ζ'. 51.) διὰ τῦτο ἀκόμη κρατῶν τὰς Θυσίας ταύτας· Δείχνει δὲ πρὸς τύτοις ὁ Παῦλος μὲ τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τῶ Κυρίω, ἀπεβλήθησαν αἱ Θυσίαι αὐταὶ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· καὶ σοχάσω πῶς τῦτο εἶναι ὁ σκοπὸς τῶ Ἀποστόλω· διὰ τί δὲν εἶπεν, ὅτι ἀφ' ὃ εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Κόσμον, ἀλλὰ εἰσερχόμενος, εἰς χρόνον ἐνεστῶτα· διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ πρὶν νὰ εἰσέλθῃ ὁ Χριστὸς, ἦτον μισημέναις ἡ Θυσίαις τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τὸν Θεόν.

„Θυσίαν καὶ προσφορὰν ὐκ ἠθέλησας". (Ψαλμ. λθ'. 6.)

Τί λέγει ὁ Χριστὸς εἰσερχόμενος εἰς τὸν Κόσμον; ὅτι σὺ ὦ Πάτερ, ἐμίσησας καὶ ἀπέβαλες τὰς Θυσίας καὶ προσφορὰς τὰς ὑπὸ τῶ παλαιῶ νόμου διατεταγμένας· ἡ προσφορὰ δὲ ἐδῶ, σημαίνει ἄλλο πρᾶγμα ἀπὸ τὼ Θυσίαν· καὶ νομίζω, ὅτι διὰ τῦ ὀνόματος τύτω δηλοποιῦνται ὅλαι αἱ προσφοραὶ, ὁπῶ ἐπροσφέροντο χωρὶς αἵματος, καθὼς ἦτον οἱ ἄρτοι οἱ μὴ τήγανον ἐψημένοι, αἱ σπονδαὶ τῶ οἴνω, αἱ κολύλαι τῶ ἐλαίω, ἡ σεμίδαλις ἡ ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ, τὸ λιβανί, καὶ αἱ ἀπαρχαὶ πᾶσαι, καὶ τὰ πρωτογεννήματα τῶν καρπῶν.

„Σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι". (Ψαλμ. λθ'. 6.)

Ἦτι τὸ ἐδικόν μω σῶμα τῦτο ἐδιάλεξες, ὦ Πάτερ, νὰ γένῃ Θυσία κατηρτισμένη καὶ τελεία· ἢ κατὰ τὸν Οἰκυμένιον, τὸ σῶμά μω τῦτο, ἐσὺ ἐκατήρτισας· „Πνεῦμα γὰρ Ἅγιον „ἐπῆλθεν ἐπὶ τὼ Παρθένον, καὶ δυνάμις Ὑψίστω ἐπεσκίασεν αὐτῷ". (Λουκ. α'. 35.)

6. „Ὁλο-

(1) Ὁ δὲ Οἰκυμένιος λέγει· „ἐ γὰρ μόνον ἐπὶ „ταῖς ἐπιγινομέναις (ἤτοι ταῖς μετὰ τὰς Θυσίας γι„νομέναις) ἁμαρτίαις αἱ Θυσίαι προσφέροντω, ἀλλὰ „μᾶλλον ἐπὶ πάσαις, ὡς μὴ ἀφεθείσαις ταῖς ἤδη γε„νομέναις Θυσίαις".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

6. „ Ὁλοκαυτώματα, καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας". (Ψαλ. λϑ'. 6.)

„Οὐκ εὐδόκησας" λέγει, ἤγουν δεν ἠθέλησας, ὅτε δεκτὰ ἐνόμισας τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας θυσίαν (ἀπὸ κοινῆ γὰρ ἐννοεῖται τὸ, θυσίαν·) διάφορα δὲ ἦτον τὰ ὀνόματα τῶν θυσιῶν, καὶ προσφορῶν, διὰ τὰς διαφόρους αἰτίας, διὰ τὰς ὁποίας ἐπροσφέροντο· καὶ ἄλλαι μὲν, ὠνομάζοντο θυσίαι περὶ ἁμαρτίας, ἄλλαι δὲ πλημμελείας, ἄλλαι δὲ, τῆς σωτηρίας, ἄλλαι, τῆς ἱλασμοῦ, ἄλλαι, τῶν εὐχῶν, ἄλλαι, τῆς καθαρισμοῦ (1). Ὅλαι λοιπὸν αἱ θυσίαι καὶ προσφοραὶ ἀπεβλήθησαν, ἐπειδὴ ἐσὺ ὁ Πατήρ μου θυσίαν καὶ προσφορὰν δεν ἠθέλησας (2).

7. „ Τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ)
„ τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς τὸ θέλημά σου". (Ψαλμ. λϑ'. 7. 8.)

Βλέπεις, ὦ ἁγιωσύνη σου, ὅτι αἱ θυσίαι ἀπεβλήθησαν ἀκόμη πρὸ τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως; διότι, λέγει, ἀφ' ὅ σὺ ὦ Πάτερ, ἀπέβαλες τὰς θυσίας, τότε ἐγὼ ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱός σου εἶπον, νὰ ὑπάγω ἤλθον διὰ νὰ κάμω τὸ θέλημά σου· θέλημα δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἦτον, τὸ νὰ θυσιασθῇ ὁ Υἱὸς διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ Κόσμου, καὶ νὰ δικαιωθῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ὄχι μὲ θυσίας, ἀλλὰ μὲ τὸν θάνατον τοῦ Υἱοῦ του· „ διὰ τοῦτο ἐγὼ ἀπαγγελισάμην γὰρ, λέγει, δι-
„ καιοσύνην ἐν Ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ". Ἔπειτα τίθεται διὰ μέσου τὸ („ ἐν κεφαλίδι βιβλίου
„ γέγραπται περὶ ἐμοῦ") ἔτζι γὰρ πρέπει νὰ σιωπᾶται ἡ περίοδος (3)· κεφαλίδα δὲ βιβλίου ὀνομάζει τὸ τελικὸν μέρος τοῦ νόμου, ὅπου τὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βιβλίον (4). Εἰς τὸν Γραφὴν λοιπὸν, λέγει, ταύτην, εἶναι γεγραμμένον διὰ τὸν ἐρχομὸν εἰς τὸν γῆν ἐμοῦ τοῦ Υἱοῦ μου, καὶ ὅτι μέλλω νὰ θυσιασθῶ διὰ τὸν Κόσμον· ἡ κεφαλίδα βιβλίου ὀνομάζει τὸν ἀρχὴν τῶν τῆς Παλαιᾶς βιβλίων, ὅπου τὸν Γένεσιν (5)· ἐπειδὴ εἰς τὸν Γένεσιν τὸ πρῶ-

---

(1) Κατὰ μὲν τὸν Ἰουδαῖον Φίλωνα, εἰς τρία εἴδη ἀνώπαυα διαιρεῦνται αἱ θυσίαι, εἰς τὸν ὁλόκαυτον, εἰς τὸν περὶ σωτηρίας, καὶ εἰς τὸν περὶ ἁμαρτίας. Κατὰ δὲ τὸν Θεοδώρητον, ἄλλα μὲν, ὁ νόμος ὀνομάζει δῶρα, καθ' ὅτι ἀπὸ φιλοθέου γνώμης αὐτὰ ἐπροσφέροντο, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν τοῦ νόμου ἀνάγκην· ἄλλα δὲ, θυσίας σωτηρίας· φανερόνει δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐλευθερίαν καὶ ἀπολύτρωσιν ἀπὸ αἰχμαλωσίαν, ἢ ἀπὸ ἄλλα τινὰ κακά· ἐπροσφέροντο δὲ, καὶ διὰ ἁμαρτίας, καὶ διὰ πλημμελείας, καὶ ἀγνοίας θυσίαι· δηλοῖ δὲ, ἡ μὲν ἁμαρτία, παράβασιν θελημάτικοῦ νόμου τινός· ἡ δὲ πλημμέλεια, τὸν κατὰ περίστασιν τινὰ γενομένην παρανομίαν, παρὰ γνώμην καὶ θέλησιν· ὡσὰν λόγου χάριν, ἂν ἤθελε τινὰς ἐγγίσῃ εἰς λεπρὸν, ἢ νεκρὸν, ἢ γονορρυῆ· ἡ δὲ ἄγνοια φανερὰν ἔχει τὴν ἑρμηνείαν· ἐπειδὴ ὅλοι δεν ἠξεύρουν ὅλους τοὺς νόμους. Ἀπὸ τὰς θυσίας δὲ ταύτας, ἄλλα μὲν, κατεκαίοντο ὅλα· ἄλλων δὲ, κατεκαίοντο μέρη τινά· καθὼς ἦτον τὸ ξύγγι τῆς κοιλίας, οἱ νεφροὶ μὲ τὸ ξύγγι, καὶ ὁ λοβὸς τοῦ ἥπατος. Αἱ μὲν ἓν ὁλοκαυτώμενοι θυσίαι, ἦτον ζῶα ἀρσενικὰ, ἐπειδὴ τῶν ἀνδρῶν εἶναι ἡ τελειότης· ὅσαι δὲ θυσίαι ἐπροσφέροντο περὶ ἁμαρτίας, ἦτον ζῶα θηλυκὰ· ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἡγεμονικοῦ, τὰ πάθη ἐπικρατοῦσι· καὶ ὄχι πράβατα καὶ ἀμνοί, ἀλλὰ ἐριφοι, καὶ τράγοι ἐπροσφέροντο· ἐπειδὴ τοὺς ἁμαρτωλοὺς μὲ τὰ ἐρίφια παρωμοίωσεν ὁ Κύριος. Ἡ περὶ ἁμαρτίας θυσία ἐπροσφέρετο χωρὶς ἔλαιον, καὶ λιβάνι· διατί οἱ ἁμαρτωλοὶ, δεν ἔχουν τὴν τροφὴν τοῦ φωτὸς, τὸ ἔλαιον, οὐδὲ τὸ ἱλαρὸν, οἱ σπαζόμενοι χαυνοδόντες, οὐδὲ τὴν εὐωδίαν, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἀφίνουν τὴν βρῶμαν τῆς ἁμαρτίας. (Σελ. 955. τῆς Πανοπλ.) Θυσίαι δὲ ἱλασμοῦ ἐλέγοντο, ἐκεῖναι ὁποῦ ἐπροσφέροντο διὰ παραμικρὰ ἀνθρώπινα ἁμαρτήματα, καὶ ὅρα τὸ πέμπτον Κεφάλαιον τῶν Ἀριθμῶν στίχ. 8. „ Πλὴν τοῦ χερουβὶμ τοῦ ἱλασμοῦ, διὸ ἐξιλάσεται
„ ἐν αὐτῷ περὶ αὐτοῦ". Θυσίαι δὲ τῶν εὐχῶν ἦτον, ἐκεῖναι ὁποῦ ἐπροσφέροντο οἱ ἔχοντες πρὸς τὸν Θεὸν εὐχὰς καὶ πιξίματα, καὶ ὅρα εἰς τὸ κζ'. τοῦ Λευϊτικ. στίχ. 2. καὶ εἰς τὸ ε'. Κεφ. τῶν Ἀριθμῶν στίχ. 2. Θυσίαι δὲ τοῦ καθαρισμοῦ ἦτον, ἐκεῖναι ὁποῦ προσέφερον ὅσοι, θετὸν, λεπροὶ ὄντες, ἐκαθαρίζοντο, ἢ γονορρυεῖς, ἢ γυναῖ ὅταν ἐκαθαρίζετο ἀφ' ὅ ἠθελε γεννήσῃ· καὶ ὅρα εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. τοῦ Λευϊτ. στίχ. 32. καὶ Κεφ. ιβ'. 2. καὶ Κεφ. ιε. 13.

(2) Κατὰ τὸ προηγούμενον θέλημα δηλαδὴ· εὐδοκία γάρ ἐστιν, ὡς εἴπομεν, τὸ προηγούμενον θέλημα τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ κατὰ ἑπόμενον θέλημα σωεχώρησεν ὁ Θεὸς πὰς θυσίαις, ἵνα μὴ θεοποιήσωσι τὰ ζῶα οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἵνα προσμένωσιν ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι κατὰ τὸ προηγούμενόν του θέλημα.

(3) Ἀλλ' ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ Ψαλμῷ, ἄλλως γράφεται· τὸ γὰρ διὰ μέσου, ἤτοι τό, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, εὑρέθεται μετὰ τό, ἰδοὺ ἥκω, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐκτίθεται ὁ Ἀπόστολος, καὶ οὐχὶ μετὰ τό, ἀπαγγελισάμην δικαιοσύνην.

(4) Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸν 13. στίχον τοῦ δ'. Κεφ. τῆς β'. πρὸς Τιμόθεον ἐν τῇ ὑποσημειώσει τοῦ· „ μάλιστα τὰς μεμβράνας".

(5) Συμφώνως λέγει καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος· „ βιβλίον μὲν γὰρ πεντατεύχους ὅλον ἐστὶ τὸ Μωσέως σο-
„ φώτατον σύγγραμμα, κεφαλὴ δὲ ὥσπερ, καὶ ἀρχὴ
„ τοῦ βιβλίου παντὸς, ἡ ἐπίκλην Γένεσις, ἐν ᾗ πάν-
„ τα γέγραπται περὶ Χριστοῦ". (Βιβλ. ά. τῶν Γλαφυρῶν, περὶ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ ἐν ᾧ διηγεῖται)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρῶτον βιβλίον τῆ Μωϋσέως, γέγραπται διὰ λόγκ μι ἐκεῖ ὅπε λέγει· „ποιήσομεν ἄν-„θρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καθ' ὁμοίωσιν". (Γεν. ά. 26.) μὲ τὸν λόγον γὰρ αὐτὸν προδηλοῖ τῷ γνῶσιν τῆς τῆ Χριστῆ Θεότητος· ὅστις, καθ' ὃ Θεὸς, μετὰ τῆ Πατρὸς, καὶ τῆ ὁμουσίε τε Πνεύματος ἐσυμβελλέετο περὶ τῆς τῆ ἀνθρώπε δημιεργίας (1).

8. „Ἀνωτέρω (2) λέγων, ὅτι θυσίαν, καὶ προσφορὰν, καὶ ὁλοκαυτώ-„ματα, καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ ἐδόκησας (αἵ-„τινες κατὰ νόμον προσφέρονται".)

9. „Τότε εἴρηκεν· ἰδὲ ἥκω τῆ ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὸ θέλημά σε".

Αὐτὸς ὁ ἴδιος Παῦλος ἐξηγεῖ τὸ ῥητὸν τῆτο τῆ Δαβὶδ· ὅτι, ἀφ' ἧ ὁ Χριστὸς εἶπεν αἰωτέρω, ὅτι ἐσὺ ὦ Πάτερ με, δὲν ἠθέλησας κατὰ τὸ προηγέμενόν σου θέλημα, θυσίαν, καὶ προσφορὰν, καὶ ὁλοκαυτώματα, τὰ ὁποῖα ἐπροσφέροντο κατὰ τὸν νόμον, τότε εἶπεν· ἰδὲ ὦ Πάτερ, ὅπε ἔρχομαι ἐγὼ νὰ κάμω τὸ προηγέμενον θέλημά σε· „ἵνα δηλαδὴ, οὓς δέδω-„κάς μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτῶν ἕνα". (Ἰωαν. ε'. 17.) Ἠθέλε δὲ ἀπορήσῃ τινάς· τί λοιπόν; αἱ κατὰ νόμον θυσίαι δὲν ἦτον θέλημα Θεῆ; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τὸ τοῦ θελήματος ὄνομα ἔχει δύω σημαινόμενα· οἷον, θέλει τινὰς σῶα πρᾶγμα προηγεμένως, ἤγεν κατὰ πρῶτον καὶ κύριον θέλημα, καθὼς ἤθελεν ἅπας ὁ Παῦλος, διὸ καὶ ἔλεγε· „θέλω πάντας ἀνθρώπες εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν"· (ά. Κορ. ζ'. 7.) ἤγεν θέλω προηγου-μενῶς νὰ εἶναι ὅλοι ἄγαμοι καὶ παρθένοι, καθὼς εἶμαι καὶ ἐγώ· θέλει τινὰς καὶ ἄλλο πρᾶγμα συγκαταβατικῶς, καὶ ἐπομενῶς· καθὼς ἤθελεν ἅπω καὶ ὁ Παῦλος· „βέλομαι νεω-„τέρας χήρας γαμεῖν"· (β'. Τιμ. ε'. 14.) ἤγεν θέλω κατὰ συγκατάβασιν καὶ κατὰ δεύ-τερον θέλημα νὰ δευτεροϋπανδρεύωνται αἱ χῆραι· διότι διὰ νὰ μὴ καπεργιάσεν αἱ χῆ-ραι τῆ Χριστῆ, διὰ τῆτο ἐσυγκατέβη ὁ Παῦλος νὰ δευτεροϋπανδρεύωνται· τοιετοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς, προηγεμενῶς μὲν, δὲν ἤθελεν αἵματε ζώων, καὶ τζίκνας τῶν κρεάτων καὶ ὀξυ-γάλων· ἐπειδὴ ὅμως ἔβλεπεν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι θυτιάζοντες εἰς τὰς δαίμονας, ἐναγκαλίζον-το πολλὰ πὰς τῶν ζώων θυσίας, διὰ τῆτο ἐσυγκατέβη εἰς αὐτὰς, νὰ προσφέρεν πὰς θυ-σίας ταύτας εἰς τὸν τιμὸν αὐτῆ καὶ λατρείαν. Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν ἔφερεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸ μέσον τὸν μαρτυρίαν αὐτὸν τῆ Δαβὶδ, εἰς καιρὸν ὅπε εἶχε νὰ φέρῃ μυρίας ἄλλας; διὰ τὸν ἀδιαντροπίαν τῶν Ἰεδαίων· ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνοι ἔλεγον, ὅτι ἡ παλαιὰ πολιτεία τῆ νόμε κατελύθη, ὄχι διὰ τὸν ἀτέλειαν αὐτῆς καὶ ἀσθένειαν, ἀλλὰ διὰ πὰς ἁμαρτίας ἐκεί-νων, ὅπε ἐπρόσφεραν πὰς θυσίας, καὶ ἔφερον εἰς τῆτο μάρτυρα τὸν Ἡσαΐαν, ὁ ὁποῖος λέγει αἰτίαν τῆς καταλύσεως αὐτῆς, πὰς ἁμαρτίας τῶν Ἰεδαίων· „αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν φησιν, „αἵματος πλήρεις"· (Ἡσ. ά. 15.) καὶ τὸν Δαβὶδ, ὅστις ἀφ' ἧ εἶπε τὸ „ε δέξομαι ἐκ „τῆ οἴκε σε μόσχες"· καὶ τὰ ἑξῆς, ἀκολέθως λέγει· „τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός"· (Ψαλ. μθ'. 9.) ἐπειδὴ λοιπὸν παῦτα ἔλεγον οἱ πλέον φιλόνεικοι καὶ ἀδιαντροπώτεροι Ἑ-βραῖοι, διὰ τῆτο φέρει ἐδῶ μαρτυρίαν ὁ Παῦλος, μὲ τὸν ὁποίαν δείχνεται ἡ παλαιὰ πο-λιτεία τῆ νόμε, ὅτι εἶναι ἀπόβλητος αὐτὴ καθ' ἑαυτὸν, διὰ τὸ ἀτελὲς ὅπε ἔχει, (κατὰ τὸ τελετεργικὸν μέρος αὐτῆς δηλαδὴ, καὶ ὄχι κατὰ τὸ ἠθικὸν) καὶ ὄχι διὰ πὰς ἁμαρτίας τῆ λαῆ· διότι εἰς τὸν λθ'. Ψαλμὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπάρθη ἡ μαρτυρία αὕτη, δὲν ἀναφέρει εἰς κἀνὲνα μέρος ἁμαρτίας λαῆ ὁ Δαβίδ· ὅτι δὲ διὰ ταύτην τὸν αἰτίαν ἐμπαχειρίθη τὴν μαρτυρίαν αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος, ἄκυε τί λέγει παρακάτω.

„Ἀναι-

(1) Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει ὅτι ὁ Αὐγεστῖνος κεφαλίδα νοεῖ τὸν πρῶτον Ψαλμόν· ὁ Ἱερώνυμος τὸν ἀρ-χὴν τῆς Γενέσεως· ὁ Χρυσόστομος τὸν ἀρχὴν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίε· ἕτεροι κεφαλίδα νοοῦσι τὸν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίε· ἄλλοι δὲ τὸν ἐπιφάνειαν τοῦ βιβλίε· ἑβραϊστὶ δὲ ἡ κεφαλὶς λέγεται βιγγιλάτ, καὶ δηλοῖ ὅλον τὸν Γραφὴν, κατὰ τὸν Εὐσέβιον καὶ Δίδυ-μον, καὶ τὸν Κύριλλον, καὶ τὸν Θεοδώρητον· ὁ δὲ Οἰ-κυμενίος, καὶ ἄλλοι, νοοῦσι κεφαλίδα τὸν ἀρχικὸν, καὶ πρῶτον, καὶ ἀξιολογωτάτην ὑπόθεσιν τῆς παλαιᾶς· ἐ-πειδὴ αἱ περὶ Χριστοῦ προρρήσεις δὲν ἐρρέθησαν ἁπλῶς καὶ κατὰ πάροδον, ἀλλὰ ὑπόθεσιν καὶ κεφάλαιον εἶχεν αὐτὰς ἡ παλαιά· ἄλλοι δὲ κεφαλίδα ἐνόησαν τὸν ἀρ-χὴν τοῦ κατὰ Ματθαῖον, τό· „βίβλος γενέσεως Ἰη-„σῆ Χριστοῦ".

(2) Ἐν ἄλλοις, ἀνώτερον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἀναιρῆ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ".

Ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον; αἱ θυσίαι· καὶ ποῖον εἶναι τὸ δεύτερον; τὸ θέλημα τοῦ Πατρός, ὅτι ἡ διὰ τοῦ σαυροῦ θυσία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· ἀποβάλλονται λοιπὸν αἱ θυσίαι διὰ νὰ σταθῇ καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἡ διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ σφαγῆς προσφορὰ, τὴν ὁποίαν ἠθέλησεν ὁ Πατήρ· ὥστε δὲν ἀπεβλήθησαν αἱ θυσίαι διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν προσφερόντων αὐτὰς, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀτελὲς αὐτῶν τῶν ἰδίων θυσιῶν καὶ ἀνωφελές.

10. „Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν, οἱ (1) διὰ τῆς προσφο-
„ρᾶς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ".

Ἐν τῷ θελήματι, λέγει, τούτῳ τοῦ Πατρὸς, ἡγιάσθημεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς γενομένης μίαν καὶ μόνην φορὰν, ἁγιασθέντες (τοῦτο γὰρ ἔξωθεν πρέπει νὰ προσυπακούεται, ἤγουν τὸ, ἁγιασθέντες) δι' ὅτι ἡμεῖς, ὅπου ἐπιστεύσαμεν νὰ ἁγιασθῶμεν διὰ μέσου τῆς προσφορᾶς τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ, ἐν τῷ θελήματι τοῦ Πατρὸς ἡγιάσθημεν· ὥστε τὰ νομικὰ ἔθιμα, δὲν ἦτον θελήματα Θεοῦ, ἀλλὰ θέλημα Θεοῦ ἦτον ἡ τοῦ Χριστοῦ θυσία καὶ προσφορὰ, καὶ ὁ διὰ τῆς προσφορᾶς ταύτης ἁγιασμὸς ἡμῶν τῶν πιστῶν.

11. „Καὶ πᾶς μὲν Ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐ-
„τὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας· αἵτινες οὐδέποτε δύνανται πε-
„ρελεῖν ἁμαρτίας".

Λοιπὸν κατὰ τὸ λόγιον τοῦτο τοῦ Παύλου, τὸ νὰ στέκεταί τινας, εἶναι σημεῖον τοῦ νὰ λειτουργῇ καὶ νὰ ὑπηρετῇ, καθὼς ἦτον οἱ παλαιοὶ Ἀρχιερεῖς· τὸ δὲ νὰ κάθηται, εἶναι σημεῖον τοῦ νὰ ὑπηρετῆται ἀπὸ ἄλλους· ἐπειδὴ δὲ ὁ Χριστὸς κάθηται ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς, ἄρα αὐτὸς δὲν λειτουργεῖ, ἀλλὰ λειτουργεῖται, καὶ ὑπηρετεῖται ἀπὸ ὅλας τὰς τάξεις τῶν οὐρανίων Ἀγγέλων.

12. „Αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διη-
„νεκὲς"

Αὐτὸς δὲ ὁ Χριστὸς, λέγει, μίαν θυσίαν ἐπρόσφερε τὸ ἐδικόν του σῶμα διὰ τὰς ἐδικάς μας ἁμαρτίας, ἥτις ἦτον ἀρκετὴ νὰ μᾶς ἁγιάζῃ παντοτε, ὥστε ὄχι ἄλλην δευτέραν θυσίαν νὰ μὴ χρειασθῶμεν.

„Ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς"

13. „Τοῦ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς
„πόδας αὐτοῦ".

Ὥστε, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς, τὸ δὲ νὰ κάθηται δὲν εἶναι ἴδιον Ἀρχιερέως, ἀλλὰ Θεοῦ, λοιπὸν καὶ ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι μόνον Ἀρχιερεὺς, ἀλλὰ καὶ Θεός· ἀφ' ἧς, λέγει, ὁ Χριστὸς ἐπλήρωσε τὸ ἔργον τῆς οἰκονομίας του, διὰ τὸ ὁποῖον οἰκονόμησε νὰ γένῃ καὶ Ἀρχιερεὺς, ἐκάθισε λοιπὸν ὡσὰν Θεὸς, καὶ προσμένει διὰ νὰ βαλθοῦν οἱ ἐχθροί του

---

(1) Ἐν ἄλλοις δὲ τόποις, οἱ, δὲν διορίσκεται, ἀλλὰ μόνον τοῦτο· „διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ „ἐφάπαξ"· λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „σαφῶς ἔδειξε „θέλημα Θεοῦ τῶν ἀνθρώπων τὴν σωτηρίαν"· τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἔφη· „τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με „Πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐ-„τοῦ". (Ἰωάν. ϛ'. 39.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τε ὑποκάτω εἰς τὰς πόδας τε, ἵνα νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς αὐτόν· ἐχθροί τε δὲ εἶναι καὶ ὅλοι μὲν οἱ ἄπιστοι, καὶ οἱ δαίμονες, οἱ ὁποῖοι θέλει ὑποταχθῆ, ἵνα ἀνενέργητος ἔχει νὰ μείνῃ ἡ κακία των, ἀφ' ἧς παραδοθῆ εἰς τὸ ἄτβεσον πῦρ τῆς κολάσεως· κατὰ τὸ παρὸν δὲ ὥρα ὁ Παῦλος ἐδῶ, ἐχθρὲς τε Χριστε λέγει, τὰς ἀπίστες Ἑβραίας, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὰς ἐξ Ἰουδαίων πιστοὺς Χριστιανὰς, οἵτινες ἔπαθον μυρία κακὰ ἀπὸ τὰς ἀπίστες αὐτὰς Ἑβραίας. Μὴ μικροψυχῆτε, λέγει, ὦ ἀδελφοί με Χριστιανοί· αὐτοὶ, ὁπε τώρα σᾶς κακοποιῆν, ἔχεν νὰ ὑποταχθῆν· καὶ τὸ μεγαλίτερον, ἔχεν νὰ καταπατηθῆν ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἐκεῖνοι, ὁποῦ τώρα σᾶς πολεμῆν, καὶ σᾶς θλίβεν· καὶ τῦτο εἶναι φανερὸν, ἀπὸ τὸν καθέδραν, ὁπε ἔλαβεν ὁ Χριστὸς ἐκ δεξιῶν τε Πατρός· ἐπειδὴ γὰρ τῦτο ἔγινεν, ἤγεν ἐπειδὴ τοιαύτην καθέδραν ὁ Χριστὸς ἔλαβε, φανερὸν εἶναι ὅτι ἔχει νὰ γένῃ καὶ ἐκεῖνο, ἤγεν ὅτι ἔχεν νὰ καταπατηθῆν οἱ ἄπιστοι ἐχθροί τε, καθὼς γέγραπται εἰς τὰς Ψαλμές· „ εἶπεν ὁ „ Κύριος τῷ Κυρίῳ με, κάθε ἐκ δεξιῶν με, ἕως ἂν θῶ τὰς ἐχθρές σε ὑποπόδιον τῶν πο„ δῶν σε". (Ψαλμ. ρί. 1.) Ἀλλὰ ἤθελεν ἐρωτήσῃ τινὰς, διὰ τί αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι Ἑβραῖοι, καὶ Ἐθνικοὶ δὲν ὑπεπάχθησαν παρεθὺς, καὶ δὲν ἐκαταπατήθησαν ἀπὸ τὰς πόδας τε Χριστε, ἤγεν διὰ τί αὐτοὶ δὲν ἀφανίσθησαν ἀπὸ τὸ μέσον; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τῦτο ἔγινε διὰ ἐκείνες τὰς Χριστιανὰς, ὁπε ἔμελλον νὰ γεννηθῆν ἀπὸ τὰς ἀπίστους Ἑβραίες, καὶ ἀπὸ τὰς Ἐθνικές.

14. Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τὰς ἁγιαζομένας".

Τελείως, λέγει, ὁ Χριστὸς ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας ἡμᾶς τὰς ἁγιαζομένας καὶ χριομένας μὲ τὸ αἷμά τε Χριστιανὰς, διὰ μέσε τε Βαπτίσματος τε γενομένε εἰς τὸν Θάνατον αὐτε· ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ἴδιον Παῦλον, ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ, ὁπε βαπτίζονται, σύμφυτοι γίνονται μὲ τὸ ὁμοίωμα τε θανάτε τε Χριστε· (Ῥωμ. ς'. 3.) φανερὸν δὲ εἶναι, ὅτι ὅπε ἁγιάζονται καὶ μὲ τὸ αἷμά τε.

15. „ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ "Αγιον".

Τί μαρτυρεῖ; ὅτι τελείως μᾶς ἠλευθέρωσεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, διὰ μέσε τῆς μιᾶς προσφορᾶς τε, ὥστε ὁπε νὰ μὴ χρειασθῇ ἄλλη δευτέρα.

„ Μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι (1)·

16. „ Αὕτη ἡ Διαθήκη, ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτὲς μετὰ τὰς ἡμέ„ ρας ἐκείνας λέγει Κύριος, δεδὲς νόμες με ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, „ καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτές". (Ἱερ. λά. 33.)

17. „ Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησ„ θῶ ἔτι". (αὐτόθ. 34.)

Βλέπεις, Χριστιανὲ, ὅτι μαρτυρεῖ ὁ Θεὸς, πῶς ἔδωκεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν; τῶν ἁμαρτιῶν γάρ φησι, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὲ μὴ μνησθῶ ἔτι. Πότε δὲ ἔδωκε τὴν ἄφεσιν ταύτην; ὅταν ἔδωκε τὴν Νέαν Διαθήκην· τὴν δὲ Νέαν Διαθήκην πάλιν ἔδωκε διὰ τε θανάτε τε Υἱε τε, καὶ ἐβεβαίωσε, καθὼς πρότερον ἀπεδείχθη ἐν τῷ ἑνάτῳ Κεφαλαίῳ, στίχῳ 16.

18. „ Ὅπε δὲ ἄφεσις τέτων, ὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας".

Διότι, ἀνίσως, λέγει, ἐδόθη συγχώρησις ἁμαρτιῶν διὰ τῆς μιᾶς θυσίας τε Χριστε, τίς ἡ χρεία λοιπὸν πλέον ἄλλης δευτέρας θυσίας; ὥστε ἀπεδείχθη, ὅτι ἐτελειώθημεν διὰ τῆς μιᾶς προσφορᾶς τε Χριστε, μὲ τὸ νὰ ἐλάβομεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ πλέον δὲν χρειαζόμεθα ἄλλην θυσίαν. Περιττὰι λοιπὸν καὶ ἀνωφελεῖς εἶναι αἱ πολλαὶ τῶν Ἰουδαίων θυσίαι,

(1). Ἐν ἄλλοις τὸ προειρηκέναι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σίαι, ὡσαὺ ὁπᾶ γίνονται μὲ φιλόνεικον καὶ πεισματικὸν τρόπον ἀπὸ αὐτούς· διὸ, τι αὐταῖς παλαιόθεν ἀκόμη, ὡς ἄχρηστοι ἐκατηγορήθησαν ἀπὸ τὰς Προφήτας.

19. „Ἔχοντες οὖν παῤῥησίαν".

Ἀφ' ὧ ὁ Ἀπόστολος ἔδειξε τῷ ὑπεροχῷ, ὁπᾶ ἔχει ὁ ἐδικός μας Ἀρχιερεὺς Χριστὸς ἀπὸ τὰς παλαιὰς Ἀρχιερεῖς, καὶ ἡ Νέα Διαθήκη, ἀπὸ τῷ Παλαιαὺ Διαθήκῃ, καὶ ἡ προσφορὰ καὶ θυσία τᾶ Χριστᾶ, ἀπὸ τὰς νομικὰς προσφορὰς καὶ θυσίας· καὶ ἀφ' ὧ ἔδειξεν, ὅτι διὰ μέσε τῆς προσφορᾶς τᾶ Χριστᾶ ἐλευθερώθημεν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, τώρα ἐδῶ καταπαύει τὸν περὶ δογμάτων λόγον, καὶ δίδει ἄδειαν νὰ ἀναπνεύσῃ ὁ ἀκροατὴς, καὶ ἔτζι μεταβαίνει εἰς τὸν περὶ τῶν ἠθῶν, καὶ περὶ ἐναρέτε ζωῆς λόγον ἐν καιρῷ τῷ πρέποντι· διὸ, τι, ἐπειδὴ εἶπεν ὀλίγον παραύω, πῶς ἐλάβομεν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, λοιπὸν τώρα ἐδῶ συμβουλεύει νὰ μὴ πίπτωμεν πάλιν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα, ὁπᾶ ἐκάμαμεν πρότερον· ἐπειδὴ, λέγει, ἔχομεν παῤῥησίαν διὰ τὶ ἐλάβομεν τῷ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας· διὸ ὅτι, καθὼς ἡ ἁμαρτία προξενεῖ ἐντροπῷ, καὶ τὸ ἀπαῤῥήσιασον εἰς τὸν ἐνεργοῦντα ταύτῳ, ἔτζι ἐκ τᾶ ἐναντίε ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν, προξενεῖ θάῤῥος καὶ παῤῥησίαν, εἰς ἐκεῖνον ὁπᾶ τῷ λάβῃ.

„Εἰς τῷ εἴσοδον τῶν Ἁγίων".

Πᾶ ἔχομεν τῷ παῤῥησίαν ταύτῳ; εἰς τῷ εἴσοδον, λέγει, τῶν Ἁγίων· διότι ἐπειδὴ ἐσυγχωρήθησαν τὰ ἁμαρτήματά μας, διὰ τᾶτο ἔχομεν παῤῥησίαν εἰς τὸ νὰ ἐμβαίνωμεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἤγουν εἰς τὸν Οὐρανόν.

„Ἐν τῷ αἵματι Ἰησᾶ".

Ἤγουν τῷ παῤῥησίαν ταύτῳ τᾶ νὰ εἰσερχώμεθα εἰς τὸν οὐρανὸν, τῷ ἀποκτήσαμεν διὰ τᾶ αἵματος τᾶ Ἰησᾶ· ἐπειδὴ διὰ μέσε τᾶ σαυρᾶ, καὶ τᾶ αἵματος τᾶ Χριστᾶ, ἠξιώθημεν νὰ λάβωμεν τῷ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ ἀπολέθως διὰ τῷ συγχώρησιν ταύτῳ, ἐλάβομεν καὶ τῷ παῤῥησίαν νὰ εἰσερχώμεθα.

20. „Ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν".

Αὐτῷ, λέγει, τὴν εἴσοδον εἰς τὰ Ἅγια, καὶ εἰς τὸν Οὐρανὸν, αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐγκαινίασεν εἰς ἡμᾶς σράταν, ἤγουν τῷ εἰς τὸν οὐρανὸν εἴσοδον, νέαν σράταν ἔκαμεν εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, αὐτὸς ταύτῳ ἀρχίσας, καὶ αὐτὸς πρῶτος ταύτῳ περιπατήσας καὶ ἐνεργὸν ἀποδείξας· πρόσφατον δὲ λέγει τῷ σράταν ταύτῳ, ἤτοι νέαν, καὶ εἰς τὰς ἐδικάς μας χρόνας φανεῖσαν. Καύχημα δὲ μέγα εἶναι τᾶτο εἰς ἡμᾶς τὰς πισεύοντας Χριστιανὰς, διὰ τὶ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ὁπᾶ ὁ Ἀβραὰμ, ὁ τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενος, δὲν ἠξιώθη νὰ λάβῃ, ἡμεῖς τώρα ἠξιώθημεν νὰ τὰ λάβωμεν, καὶ τώρα ἀνοίξεν εἰς ἡμᾶς ὁ ὑραιὸς· ζῶσαν δὲ ὀνομάζει τῷ σράταν αὐτὴν, διὰ τὶ ἡ πρώτη σράτα, ἤγουν ἡ εἰς τὰ νομικὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων εἴσοδος, ἦτον θανατηφόρος· ἢ καθ' ὅ, τι μὲ αἷμα καὶ θάνατον ζώων ἐγίνετο· ἢ καθ' ὅτι αἰτία θανάτε ἡ εἴσοδος ἐκείνη γίνεται εἰς ἐκείνες, ὁπᾶ τῷ παραδέχονται ὕσερα ἀπὸ τῷ ἔλευσιν τᾶ Χριστᾶ· αὖτη δὲ ἡ εἰς τὸν οὐρανὸν εἴσοδος τᾶ Χριστᾶ, ὄχι μόνον φέρει τὸς ἀνθρώπες εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ζῇ, καὶ διαμένει πάντοτε αἰωνικὴ καὶ ἐνεργεμένη (1)· ἢ τὰ ζῶσαν πόησον παρομοίως μὲ τὸ πρόσφατον, αὐτὶ τᾶ νέαν, ἀεὶ θάλλουσαν, καὶ νεάζουσαν, καὶ μηδέποτε δεχομένῳ καπάυσιν, πρὸς διαφορὰν τῆς εἰς τὰ παλαιὰ Ἅγια εἰσόδε, ἥτις ἐνεκρώθη, καὶ κατελύθη, καὶ ἔπαυσε.

„Διὰ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἅπω τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „ἀ- „δὸν τᾶ οὐρανᾶ, τῷ ἀρίστω πολιτείαν καλεῖ, καὶ τὴν „ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν· ἐγκαινισμὸν δὲ ὁδᾶ, τὸ πρῶτον „διὰ πάντων ὁδεῦσαι· πρῶτος δὲ ὁ Δεσπότης ἐκ νεκρῶν „ἀνέστη, εἰς οὐρανὺς ἀνελήλυθε· διὰ τᾶτο καὶ πρόσφα- „τον, καὶ ζῶσαν ἐκάλεσε τῷ ὁδὸν, πρόσφατον μὲν ὡς „πότε πρῶτον φανεῖσαν, ζῶσαν δὲ, ὡς τᾶ θανάτε πε- „παυμένῃ· τὰς γὰρ τῶν ἀνασάσεως πεπυκνώκασι, ἀδύ- „νατον πάλιν θανάτῳ περιπεσεῖν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Διὰ τῦ καταπετάσματος, τυτέςι τῆς σαρκὸς αὐτῦ “.

Ἐγκαινίασε, λέγει, εἰς ἡμᾶς τλὼ ςράταν ταύτλω τλὼ εἰς τὸν ἀρανὸν ὁ Κύριος διὰ μέσυ τῆς σαρκὸς αὐτῦ· δι ὅ, τι ὅταν ὑψώθη ἡ σὰρξ τῦ Κυρίυ εἰς τὸν ςαυρὸν, καὶ ὅταν ἀνελήφθη εἰς τὸν ἀρανὸν, τότε ἄνοιξεν εἰς ἡμᾶς τλὼ ςράταν ταύτην ἐν τοῖς ἀρανοῖς· διὰ τῦτο καὶ ἐν καιρῷ τῷ πρέποντι ὠνόμασεν αὐτλὼ καταπέτασμα· ἐπειδὴ τῦτο εἶναι φυσικὸν ἰδίωμα τῦ καταπετάσματος, τὸ νὰ ξεσκεπάζῃ τὰ κεκρυμμένα σύνδοθῶ τα πράγματα, ὅταν αὐτὸ τραβιχθῇ ἐπάνω, καὶ σηκωθῇ.

21. „ Καὶ Ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τῦ Θεῦ “

Πάλιν ἐδῶ ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ κοινῦ τὸ ἔχοντες, ἤγυν ἔχοντες ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ, Ἱερέα μὲν μέγαν, τὸν Χριςὸν, οἶκον δὲ Θεῦ, αὐτὴν τὴν ἴδιον ἑαυτόν μας, κατὰ τὸ „ ἐνοι„κήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω “. (Λεβίτ. κς΄. 12. β΄. Κορ. ς΄. 16.) ἢ διὰ νὰ εἰπῶ προσφυέςερον, οἶκον ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐδῶ τὸν ἀρανόν· διὰ τί τὸν ἀρανὸν ὀνομάζει καὶ Ἅγια, καὶ μέσα εἰς ἐκεῖνον, λέγει, ὅτι λειτυργεῖ ὁ ἐδικός μας Ἀρχιερεὺς Χριςὸς, καὶ παρακαλεῖ διὰ λόγυ μας (1).

22. „ Προσερχώμεθα “.

Ἐδῶ ἀποδίδοται τὸ „ ἔχοντες παῤῥησίαν, καὶ ἔχοντες Ἱερέα μέγαν “· εἰς ποῖον δὲ λέγει νὰ προσερχώμεθα; εἰς τλὼ πίςιν τῦ Χριςῦ, καὶ εἰς τλὼ πνευματικλὼ λατρείαν αὐτῦ· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς τὸν ἀρανὸν ἂς προσερχώμεθα, λέγει, ἡμεῖς οἱ Χριςιανοὶ νοερῶς· εἰς τὸν ἀρανὸν ἐκεῖνον, ὅπυ διείςκεται ὁ Ἀρχιερεὺς ἡμῶν Χριςός (2).

„ Μετὰ ἀληθινῆς καρδίας “.

Ἤτοι ἂς προσερχώμεθα νοερῶς εἰς τὸν ἀρανὸν, μὲ ἄδολον πρὸς τὰς ἀδελφές μας καρδίαν καὶ αὐυπόκειτον· ἢ καὶ μὲ ἀδίςακτον καρδίαν, καὶ μηδὲν ἀμφιβάλλυσαν διὰ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, καὶ διὰ τῦτο μικροψυχῦσαν· δι ὃ καὶ ἀκολύθως λέγει·

„ Ἐν πληροφορίᾳ πίςεως “.

Μὲ τὸν λόγον τῦτον διδάσκει ὁ Παῦλος ἡμᾶς τὰς Χριςιανὰς μὲ τὶ τρόπον δὲν θέλομεν μικροψυχήσομεν· δηλαδὴ, αὐίσως καὶ ἔχομεν πληροφορίαν πίςεως, ἤγυν πίςιν ἀπηρτισμένλω, καὶ τελειοπάτλω· διότι εἶναι δυνατὸν, νὰ πιςεύῃ μέ τινας, ὄχι ὅμως καὶ μὲ πληροφορίαν· καθὼς θετέον μερικοὶ ἀόπτοι Χριςιανοὶ λέγυσιν, ὅτι, ἄλλοι μὲν, ἔχυν νὰ ἀνασηθῦν, ἄλλοι δὲ, δὲν θέλυν ἀνασηθῦν, ἐπειδὴ τὰ λόγια ταῦτα, δὲν εἶναι πλήρης καὶ τελεία πίςις, ἀλλὰ ἀτελής. Μὲ πληροφορίαν λοιπὸν, λέγει, πίςεως, ἂς προσερχώμεθα· δι ὅτι ἐπειδὴ τὰ τῦ ἐδικῦ μας Ἀρχιερέως Χριςῦ δὲν εἶναι ὁρατὰ, ἀλλὰ ὅλα εἶναι νοητὰ, καὶ διὰ πίςεως μόνης θεωρύμενα, καὶ ὁ Ναός τυ, ἤτοι ὁ ἀρανὸς, καὶ ἡ θυσία τυ, ἤτοι τὸ σῶμά τυ, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρχιερεὺς Χριςὸς, (ταῦτα πάντα γὰρ εἶναι κεκρυμμένα ἀπὸ τὰς σωματικὰς αἰσθήσεις μας, καθὼς καὶ εἰς τὸν παλαιὸν νόμον ὅταν ὁ Ἀρχιερεὺς εἰσήρχετο εἰς τὰ Ἅγια

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὰ ῥητὰ ταῦτα· „ καταπέτασμα δέ, τλὼ δεσποτικλὼ ὠνόμασε σάρκα· διὰ ταύτης γὰρ ἀπολαύομεν τῆς εἰς τὰ Ἅγια „ τῶν Ἁγίων εἰσόδυ· ὥσπερ γὰρ ὁ κατὰ νόμον Ἀρχιερεὺς διὰ τῦ καταπετάσματος εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων „ εἰσήει, ἑτέρως δὲ αὐτὸν εἰσελθεῖν, ἀδυνατὸν ἦν· ὅπως „ οἱ εἰς τὸν Κύριον πεπισευκότες, διὰ τῆς τῦ Παναγία „ Σώματος μεταλήψεως, τῆς ἐν ἀρανοῖς ἀπολαύυσι σοφίας· οἶκον δὲ τῦ Θεῦ, τὰς πιςὰς προσηγόρευσε “.

(2) Ἴσως δὲ λέγει ὁ Παῦλος νὰ προσερχώμεθα νοερῶς εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον Ἱερέα μέγαν ἡμῶν, τὸν Χριςὸν, ἔξωθεν νουμένυ ταύτα, καθ' ὅτι τὸ, προσέρχομαι ὡς ἐπιτοπλεῖον μὲ ἔμψυχον σωπάσεται πρόσωπον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἦτον κεκρυμμένος ἀπὸ τὰ ὀμμάτια τῶν ἀνθρώπων·) διὰ τοῦτο, λέγω, χρειαζόμεθα εἰς τὸ νὰ θεωρήσωμεν ταῦτα, πίστιν πεπληρωμένην, καὶ ἀδίσακτον.

„ Ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς ".

Ἀφ' ὧν ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος περὶ πίστεως, δείχνει τώρα ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ πίστις, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ζωὴ ἐνάρετος, καὶ ἔργα θεάρεστα· οἱ μὲν γὰρ Ἰουδαῖοι ἐῤῥαντίζοντο, ἤγουν ἐκαθαρίζοντο μόνον κατὰ τὸ σῶμα, καὶ ὄχι κατὰ τὴν ψυχήν· ἡμεῖς δὲ οἱ Χριστιανοί, καθαριζόμεθα κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ καρδίαν, ὥστε ὀπὲ νὰ μὴ γνωρίζωμεν μέσα εἰς τὴν συνείδησίν μας κἀνένα πονηρόν· θέλομεν δὲ ῥαντισθῶμεν, ἤγουν καθαρισθῶμεν μὲ τὴν ἀρετὴν, ἢ καὶ μὲ τὴν χάριν τὲ Ἁγίε Πνεύματος, τὸ ὁποῖον Πνεῦμα ἐσυγχώρησε τὰς ἁμαρτίας μας ἐν τῷ βαπτίσματι, καὶ μᾶς ἐδυνάμωσεν, ὥστε νὰ μὴ πίπτωμεν πάλιν εἰς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα, ἐὰν καὶ ἡμεῖς θέλωμεν καὶ ἀγωνιζώμεθα.

„ 23. „ Καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ ".

Ὕδωρ καθαρὸν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, ἢ διὰ τί κάμνει καθαρὰς τὰς βαπτιζομένας, ἢ διὰ τί δὲν ἔχει μεμιγμένον αἷμα, καθὼς ἦτον μεμιγμένον εἰς τὸν παλαιὸν νόμον μὲ αἷμα τὸ νερὸν τῆς σποδῆ (1)· ἀγκαλὰ δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ λυτρῷ τὲ βαπτίσματος χάρις τὲ Πνεύματος, καὶ τὰ σώματα, καὶ τὰς ψυχὰς καθαρίζει, ὁ Παῦλος ὅμως ἐδῶ, δὲν ἀναφέρει διὰ τὴν ἀρετὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ὁρωμένην τὲ σώματος, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὁρατὸν ἱερὸν μὲ τὸ ὁρατὸν σῶμα ἐσυμπήρμοσεν· ἐπειδὴ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν χρείαν τὲ βαπτίσματος, τὸ ἱερὸν παραλαμβάνεται διὰ τὸ σῶμα, καὶ ὄχι διὰ τὴν ψυχήν· ἐπειδὴ καθὼς εἴμεθα διπλοῖ ἐκ ψυχῆς, καὶ σώματος, ἔτζι γίνεται καὶ ἡ κάθαρσις διπλῆ, τῆς μὲν ψυχῆς, διὰ τῆς χάριτος τὲ Πνεύματος, τὲ δὲ σώματος, διὰ τὲ ὕδατος.

„ Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ ".

Ἤτοι ἂς κρατῶμεν βεβαίαν τὴν ἐλπίδα ἐκείνην, ὁπὲ ὡμολογήσαμεν ὅταν ἐβαπτίσθημεν· διότι εἰς τὴν ἀρχὴν ὅταν ἐπιστεύσαμεν, ἐλπίσαμεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἔμβομεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅπε ἐμβῆκεν ὁ Χριστὸς, καὶ ὡμολογήσαμεν, ὅταν ἐδώκαμεν τὰς συνθήκας καὶ ὑποσχέσεις τῆς πίστεως, ὅτι πιστεύομεν εἰς ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ προσμένομεν ζωὴν τὲ μέλλοντος αἰῶνος. Αὐτὴν λοιπὸν, λέγει, τὴν ὁμολογίαν, ἂς κρατῶμεν πάντοτε σφιχτὴν μὲ ὅλην τὴν ψυχήν μας, καὶ καρδίαν μας.

„ Πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος ".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον μᾶς ἐνδυναμόνει ὁ Παῦλος, πῶς νὰ κρατήσωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, καὶ τὴν ἐλπίδα βεβαίαν· αἰσίως δηλαδὴ καὶ σοχασθῶμεν τὸ ἀξιόπιστον τὲ Χριστοῦ, ὁποῦ μᾶς ὑπεσχέθη τὴν μέλλουσαν ζωὴν αἰώνιον. Πιστὸς εἶναι, λέγει, ἤγουν ἀληθινὸς, ὁ Χριστὸς, ὁπὲ εἶπεν ὅτι „ ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπε εἰμὶ „ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσαι ". (Ἰωαν. ιβ'. 26.) Καὶ πάλιν πρὸς τὸν Πατέρα διὰ

(1) Ἡ Ἁγία Γραφὴ δεὶ φανερόνοι ὅτι μαζὶ μὲ τὸ ὕδωρ τῆς σποδῆ τῆς δαμάλεως ἐσμίγετο καὶ αἷμα, καὶ ὕστως ἐῤῥαντίζετο· ὕστω γὰρ λέγει· „ Καὶ λήψονται „ τῷ ἀκαθάρτῳ ἀπὸ τῆς σποδιᾶς τῆς κατακεκαυμένης „ τοῦ ἁγνισμοῦ, καὶ ἐκχεοῦσιν ἐπ' αὐτὴν ὕδωρ ζῶν εἰς „ σκεῦος, καὶ λήψεται ὕσσωπον, καὶ βάψει εἰς τὸ ὕδωρ „ ἀνὴρ καθαρὸς, καὶ περῥάνει ἐπὶ τὸν οἶκον, καὶ ἐπὶ „ πᾶς ψυχὰς, ὅσαι ἂν ὦσιν ἐκεῖ, καὶ ἐπὶ τὸν ἡμμένον „ τὲ ὀστέα τὲ ἀνθρωπίνα ". (Ἀριθ. ιθ'. 17.) Μὴ ποτε ἂν ἐπειδὴ ἡ δάμαλις ἡ ὁλοκαυτωμένη καὶ γινομένη σποδὸς, ἐκάετο μὲ ὅλα τὰ κρέατα καὶ τὰ σπλάγχνα καθὼς ἦτον, εἰς δὲ τὰ κρέατα καὶ τὰ σπλάγχνα ἔμενεν αἷμα ἐν ταῖς φλεψὶ, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος, ὅτι τὸ νερὸν τῆς σποδῆ ἦτον μεμιγμένον μὲ αἷμα· ἀλλὰ γὰρ καὶ ἡ Ἁγία Γραφὴ φανερῶς λέγει, ὅτι μὲ τὸ αἷμα κατεκαίετο ἡ δάμαλις· „ Καὶ τὸ δέρ- „ μα, καὶ τὰ κρέα αὐτῆς, καὶ τὸ αἷμα αὐτῆς σὺν τῇ „ κόπρῳ αὐτῆς κατακαυθήσεται ". (Ἐξοδ. ιθ'. 5.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ τὰς πιστὰς ἔλεγε· „Πάτερ, ἃς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι „μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν ἔδωκάς μοι". (Ἰωαν. ιζ'. 24.)

24. „Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν „ἔργων". (1)

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος εἰς ἡμᾶς τὴν τελειότητα τῆς ἀγάπης, καὶ λέγει· „κατανοῶμεν ἀλλήλους" ἤγουν ἂς ζοχαζώμεθα, ὦ ἀδελφοὶ, ὅποιος εἶναι ἐνάρετος ἀπὸ ἡμᾶς, διὰ νὰ τὸν μιμώμεθα· ὄχι διὰ νὰ τὸν φθονῶμεν, κατηγορῶντες αὐτὸν ὡς ὑπερήφανον, καὶ ἄλλα δύσφημα ὀνόματα κατ' αὐτοῦ λέγοντες, ἀλλὰ βλέποντες αὐτὸν, ἂς παροξυνώμεθα, ἤγουν ἂς παρακινώμεθα περισσότερον εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς αὐτὰς ἀρετὰς, καὶ τὰ καλὰ ἔργα ἐκεῖνα· ὁ δὲ παροξυσμὸς ἔτος καὶ ἡ παρακίνησις, δὲν εἶναι γένημα τοῦ φθόνου, ἀλλὰ τῆς ἀγάπης· διὰ τί, καθὼς τὸ σίδηρον ὀξύνει τὸ ἄλλο σίδηρον, ἔτζι καὶ ἡ ἐνάρετος ψυχὴ, παροξύνει καὶ παρακινεῖ τὴν ἄλλην ψυχὴν εἰς τὰς αὐτὰς ἀρετὰς, ὄχι ὅμως μὲ φθόνον καὶ ζηλίαν, ἀλλὰ μὲ ἀγάπην, καθὼς εἶπε καὶ ὁ Παροιμιαστής· „σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, „ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑταίρου". (Παρ. κζ'. 17.) ἤ λέγει τοῦτο ὁ Παῦλος, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἂς συναναστρεφώμεθα ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, ὄχι διὰ νὰ μαχώμεθα, ἀλλὰ διὰ νὰ θερμαινώμεθα περισσότερον διὰ τῆς συναναστροφῆς, εἰς τὸ νὰ ἀγαπῶμεν ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ νὰ μιμώμεθα ἕνας τὰ ἄλλα τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ ἔχει.

25. „Μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν".

Μὲ τὸ νὰ ἠξιώθη ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ νὰ συναναστρεφώμεθα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀναπαύσιμος, τοῦτο γεννᾷ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην· διὰ τοῦτο μᾶς συμβουλεύει ἐδῶ νὰ μὴν ἀφίνωμεν „τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν" ἤγουν νὰ μὴν ἀφίνωμεν τὸ νὰ συνερχώμεθα ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, καὶ νὰ συνάμεθα· μηδὲ νὰ ἐπιτρέπωμεν χωρισμοὺς, καὶ σχίσματα, καὶ παρασυναγωγὰς (2)· ἐπειδὴ ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι „ὅπου εἰσὶ δύω ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν „ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν". (Ματθ. ιή. 20.) ἀλλὰ καὶ ἡ σώφρων προσδοκία τῆς Ἐκκλησίας τὸν Κορυφαῖον Πέτρον ἔλυσεν ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καὶ ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν ἐλύτρωσε, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὰς Πράξεις ἐν Κεφαλ. ιβ'.

„Καθὼς ἔθος τισίν".

Ἐδῶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα, μέμφεται καὶ κατηγορεῖ ὁ Παῦλος ἐκείνους, ὁποῦ ἐχωρίζοντο ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀδελφάς των.

„Ἀλλὰ παρακαλοῦντες ἑαυτούς".

Ἤτοι ἕνας τὸν ἄλλον, λέγει, παρηγορεῖτε Χριστιανοὶ, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον συμβουλεύετε ἀδελφικῶς, καὶ παρακινεῖτε εἰς τὴν ἐργασίαν μὲ τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰ καλὰ, εἰς ἀποστροφὴν δὲ

---

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος ἔτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· εἰς ἐκεῖνα μόνον ἂς κατανοῶμεν ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ἂς ἐρευνῶμεν, τῶν ὁποίων ἡ ἔρευνα καὶ κατανόησις μᾶς ἀκονίζει εἰς τὴν ἀγάπην· τοῦτο δὲ κάμνουσιν ἐκεῖνοι, ὁποῦ δὲν ὑπομένουν νὰ ἀκούσουν κανένα κακὸν διὰ τὸν ἀδελφόν των, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀδελφῶν των, εἰς τὸ ἀγαθὸν τὰ ἐκλαμβάνουν καὶ τὰ ζοχάζονται. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἅπτω τοῦ ῥητοῦ ἑρμηνεύει· „εἰς ἀλλήλους „φησὶν ἀποβλέπωμεν, καὶ ζηλούτω τὰ τῶν πέλας ἔκα„στος κατορθώματα· καὶ γὰρ σίδηρος σίδηρον θήγει, „καὶ λίθος λίθῳ προσειβόμενος ἀποκύει φλόγα".

(2) Ἄλλο εἶναι χίσμα, καὶ ἄλλο, παρασυναγωγή· χίσμα μὲν γὰρ εἶναι κάποιον ζήτημα Ἐκκλησιαστικὸν καὶ δύκολοϊάτρευτον, καὶ οἱ κατ' αὐτὸ διαφερόμενοι, λέγονται χισματικοί· παρασυναγωγὴ δὲ εἶναι, ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνουσι τινὲς ἀνυποτάκτοι Ἱερεῖς, καὶ Ἐπίσκοποι, οἵτινες μὲ τὸ νὰ ἔπεσαν εἰς σφάλματα, καθηρέθησαν μὲν ἀπὸ τὴν Ἱεροσύνην κανονικῶς, μὴ θέλοντες δὲ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τοὺς κανόνας, αὐθεντικῶς αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐξεδίκησαν, καὶ ἐνήργησαν τὰ τῆς Ἀρχιερωσύνης, καὶ Ἱερωσύνης κατ' ἰδίαν, μαζὶ δὲ μὲ αὐτοὺς συνεκολούθησαν καὶ ἄλλοι, ἀποστατήσαντες ἀπὸ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν· περὶ ὧν ὅρα τὸν κ'. Κανόνα τῆς Μεγάλης Βασιλείου, καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὑποσημειώσεις, ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὰ κακὰ· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Σολομῶντα· „ ἀδελφὸς ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθού-„ μενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ, καὶ ὑψηλὴ, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον". (Παρ. ιή. 19.)

„ Καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπομεν ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν".

Τόσον περισσότερον, λέγει, πρέπει ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ σιώμεθα διὰ τῆς ἀγάπης, καὶ νὰ παρακινῶμεν σῶας τὸν ἄλλον εἰς τὴν ἀρετὴν, ὅσῳ περισσότερον βλέπομεν πῶς πλησιάζει ἡ ἡμέρα τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου, καὶ τῆς κρίσεως· διατί ὀλίγος καιρὸς ἀκόμη περνᾷ, καὶ ἔπειτα χωριζόμεθα ἀπὸ τοῦτον τὸν Κόσμον· καὶ λοιπὸν διὰ τί νὰ χωριζώμεθα ἀναμεταξύ μας; ἔτος δὲ ὁ λόγος εἶναι παρηγορία εἰς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντας Χριστιανούς, οἵτινες ἦτον ἀποκαμωμένοι ἀπὸ τοὺς πειρασμούς· ἀκούοντες γὰρ ἔτοι, ὅτι πλησιάζει ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως, ἐλάμβανον παρηγορίαν εἰς τὰς θλίψεις των· καθὼς μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπαρηγόρησεν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος καὶ τοὺς Φιλιππησίους εἰπὼν εἰς αὐτούς· „ ὁ Κύριος ἐγγύς, „ μηδὲν μεριμνᾶτε"· (Φιλιπ. δ'. 5.) καὶ πρὸς Ῥωμαίους δὲ ἔγραφε· „ νῦν ἐγγύτερον ὑμῶν „ ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν". (Ῥωμ. ιγ'. 11.)

26. „ Ἐκστὸς γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν"

Ἀπὸ τὰ χρηστότερα ἐπαρακίνησεν αὐτοτέρω ὁ Ἀπόστολος τοὺς ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὺς νὰ μὴν ἁμαρτάνουν, ἤγουν ἀπὸ τὴν παῤῥησίαν, ὁποῦ ἔλαβον πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ὁποῦ ἠξιώθησαν· τώρα δὲ φοβίζει αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τὰ λυπηρὰ, καὶ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ἔχουν νὰ δοκιμάσουν, ὅσοι δὲν ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ὁ Παῦλος εἶναι εὔσπλαγχνος, καὶ συγχωρητικός· δὶ ὅτι λέγει, ὅτι ἀνίσως καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ θεληματικῶς ἁμαρτάνωμεν, δὲν ἀπομένει πλέον ἄλλη θυσία διὰ νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μας. Τί δὲ συμπέρασμα βγαίνει ἀπὸ τὸν λόγον τοῦτον; ὅτι ἀνίσως τινὰς ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ ἁμαρτάνῃ σωστικῶς καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, αὐτὸς ἔχει κάποιαν ὀλίγην συγχώρησιν· πάλιν δὲ λέγει, ὄχι ἁμαρτόντων ἡμῶν, εἰς χρόνον ἀπερασμένον, ἀλλὰ ἁμαρτανόντων, εἰς χρόνον ἐνεστῶτα· ὁποῦ θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι ἀνίσως καὶ ἡμεῖς ἐπιμένωμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἀμετανοήτως· ὥστε ἐκ τοῦ ἐναντίου συμβαίνεται ὅτι ἀνίσως καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἁμαρτίαν δὲν ἐπιμένωμεν, ἀλλὰ δείξωμεν μετάνοιαν, θέλομεν λάβομεν συγχώρησιν· καὶ λοιπὸν ἐπειδὴ ὁ Παῦλος εἰσάγει τὴν μετάνοιαν μὲ τὰ λόγια ταῦτα, πῶς εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ λέγουσι πῶς αἀναιρεῖ τὴν μετάνοιαν μὲ τοῦτα τὰ λόγια; κακῶς γὰρ καὶ ἀνοήτως τοῦτο λέγουσιν.

„ Μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας"

Ἤτοι ὕστερα ἀφ' ὅ ἐλάβομεν τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ παύτων τῶν δογμάτων τῆς πίστεως.

„ Οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία".

Ἀνίσως, λέγει, καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἁμαρτάνωμεν θεληματικῶς καὶ ἀμετανοήτως, ἀφ' ὅ ἐγνωρίσαμεν τὸν Χριστὸν καὶ ἐπιστεύσαμεν εἰς αὐτὸν, πλέον δὲν ἔμεινεν εἰς ἡμᾶς ἄλλη θυσία διὰ νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μας. Δὲν αἀναιρεῖ δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Παῦλος τὴν μετάνοιαν, καθὼς μερικοὶ παρεξηγοῦσιν αὐτά (1)· ἀλλὰ δείχνει, ὅτι πλέον δὲν μένει δεύτερον βάπτισμα, καθ' ὅτι οὐδὲ δεύτερος θανάτος εἶναι τοῦ Χριστοῦ· θυσίαν γὰρ ἐδῶ τὸν θανάτον

(1) Οἱ Σχισματικοὶ δηλαδὴ Ναυατιανοί, οἵτινες τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἄλλα ὅμοια, κακῶς καὶ ἀνοήτως ἐννοοῦντες, καὶ παρεξηγούμενοι, δὲν ἐδέχοντο εἰς μετάνοιαν ἐκείνους, ὁποῦ μετὰ τὸ Βάπτισμα παρέπεσον, καὶ ἀρνοῦντο τὸν Χριστὸν, ὁποῖοι ἦσαν οἱ ἐπὶ Δεκίου τοῦ Βασιλέως ἀρνηθέντες Χριστιανοὶ τὸν Χριστόν. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ Καὶ παραπεσόντας πά-„ λιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν"· (Ἑβρ. ς'. 6.) καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω". (Γαλ. δ'. 19.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν τῦ Χριςῦ ὀνομάζει, καθὼς τὸν ὠνόμασε καὶ πρότερον εἰπών· „ μιᾷ γὰρ προσφορᾷ (ἤτοι „ θυσίᾳ) τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τὰς ἁγιαζομένους“· (Ἑβρ. ί. 14.) διὸτι τὸ βάπτισμα, ὁπῦ βαπτιζόμεθα, εἰκονίζει τὸν θάνατον τῦ Χριςῦ· καθὼς λοιπὸν ὁ θάνατος τοῦ Χριςῦ εἶναι σῶας, ἔτζι καὶ τὸ εἰκονίζον τὸν θάνατον τῦ Χριςῦ βάπτισμα, εἶναι σῶα (1). Διὰ τί λοιπὸν ἐσὺ ὦ Χριςιανὲ, ἁμαρτάνεις ἔτζι ἄφοβα, καὶ ἀδιάτροπα, εἰς καιρὸν ὁπῦ δὲν εἶναι πλέον ἐλπίδα νὰ ἐξαλείψῃς ἀκόπως διὰ μέσω τῦ βαπτίσματος τὰς ἁμαρτίας σω; λοιπὸν ἐπιμελῦ νὰ κάμνῃς ἔργα παλὰ, καὶ νὰ μὴ μολύνεσαι μὲ τὰς ἁμαρτίας.

27. „ Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλ- „ λοντος τὺς ὑπεναντίυς“.

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶςα, πῶς ὁ Ἀπόςολος μὲ τὰ λόγια ταῦτα φαίνεται ὡσὰν νὰ δίδῃ ψυχὴν εἰς τὴν φωτίαν· διότι, καθὼς σῶα θηρίον ὅταν πειραχθῇ ἀπὸ κάνενα, θυμόνεται, καὶ ἀγριεύει, καὶ δὲν παύει ἕως ὲ νὰ ἁρπάσῃ κάνενα ζῶον, ἢ ἄνθρωπον, διὰ νὰ καταφάγῃ αὐτὸν, καὶ νὰ χορτάσῃ τὸν θυμόν τε· τοιουτρόπως καὶ ἡ φωτία ἐκείνη τῆς μελλούσης γενεννης, μὲ τὸ νὰ λάβῃ τρόπον τινὰ ζῆλον καὶ θυμὸν ἐναντίον ἐκείνων, ὁπῦ παραβαίνυν τὰς ἐντολὰς τῦ Θεῦ, καὶ ἀγριεύσῃ κατ' αὐτῶν, δὲν παύει ἕως οὗ νὰ ἁρπάσῃ αὐτὺς ὡς ἐχθρὺς τῦ Θεῦ, καὶ νὰ τὺς κατατρώγῃ παντοτινά· ἐπειδὴ δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι μέλλει νὰ φάγῃ (ἕνα μίαν φορὰν) ἡ φωτία ἐκείνη, ἀλλὰ εἶπεν ὅτι μέλλει νὰ τρώγῃ, ἕνα αἰωνίως καὶ παντοτινά (2)· ὑπεναντίυς δὲ νόησον, ἀγαπητὲ, ὄχι μόνον τὺς ἀπίςυς, ἀλλὰ καὶ τὺς πιςὺς μὲν Χριςιανὺς, ἐργαζομένυς δὲ τὰ ἐναντία εἰς τὰς ἐντολὰς τῦ Θεῦ.

28. „ Ἀθετήσας τις νόμον Μωσέως“

Ἀπὸ τὸ ἐλάττονος συμπεραίνει ἐδῶ τὸ μεῖζον ὁ Ἀπόςολος, ἕνα ἀπὸ τὴν ὀλιγωτέραν παιδείαν, ὁπῦ ἔδιδεν ὁ παλαιὸς νόμος, δείχνει τὴν μεγαλιτέραν τιμωρίαν, ὁπῦ ἔχυν νὰ λάβυν οἱ παραβαίνοντες τὰς ἐντολὰς τῦ Χριςῦ, ἵνα μὲ τοῦτον τὸν τρόπον κάμῃ τὸν λόγον τε ἀξιοπιςότερον· νόμον δὲ Μωϋσέως, ὀνομάζει τὸν παλαιὸν νόμον, καθ' ὅ,τι διὰ μέσω τῦ Μωϋσέως ἐδόθη αὐτὺς παρὰ Θεῦ εἰς τὺς Ἰουδαίυς.

„ Χωρὶς οἰκτιρμῶν, ἐπὶ δυσὶν, ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει“. (Δευτ. ιζ'. 6.)

Ἤγυν αὐίσως, λέγει, τινὰς παραβῇ τὸν νόμον τῦ Μωϋσέως, καὶ κάμῃ κάνενα σφάλμα, ἐὰν μαρτυρηθῇ ἀπὸ δύω, ἢ τρεῖς μάρτυρας ὅτι ἔκαμεν ἀληθῶς τὸ σφάλμα ἐκεῖνο, καὶ παρέβη τὸν νόμον, νὰ μὴ γίνεται ἔλεος καὶ δυσπλαγχνία εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ νὰ ἀποθαίνῃ ἐξάπαντος μὲ τὴν παιδείαν, ὁπῦ διορίζει ὁ νόμος· „ Καὶ ἐξάξεις τὸν ἄνθρωπον „ ἐκεῖνον, ἢ τὴν γυναῖκα ἐκείνην, καὶ λιθοβολήσετε αὐτὺς ἐν λίθοις, καὶ τελευτήσυσιν, ἐπὶ „ δυσὶ μάρτυσιν, ἢ ἐπὶ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθανεῖται· ὁ ἀποθνήσκων, μὴ ἀποθανεῖται ἐφ' „ ἑνὶ μάρτυρι“. (Δευτ. ιζ'. 5.)

29. „ Πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας, ὁ τὸν Υἱὸν τῦ „ Θεῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς Διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος“;

Εἰς τὺς ἰδίυς Χριςιανὺς δίδει ὁ Παῦλος νὰ κάμυν τὴν κρίσιν ταύτην, τὸ ὁποῖον συνειθίζομεν νὰ κάμνωμεν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ πράγματα, ὁπῦ εἶναι πολλὰ φανερὰ, ἕνα

(1) Ὅρα καὶ τὸ, „ ἓν βάπτισμα“, (Ἐφ. δ'. 5.) καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνο ὑποσημείωσιν.

(2) Καὶ ὁ Οἰκουμένιος δὲ λέγει ἑρμηνεύων τὸ· „ καὶ πυρὸς ζῆλος“ ὥσπερ γὰρ ὑπό ζήλυ τινὸς κινούμενον ἐκεῖνο τὸ πῦρ, δικαιᾷ καὶ κατὰ θεὸν τοὺς ἐμβλητέους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἤγουν τὸ νὰ κάμνωμεν κριτὰς τοὺς ἰδίους ἀκροατὰς τῶν λόγων μας· ἐσεῖς, λέγει, Χριστιανοί, ἐσεῖς οἱ ἴδιοι κάμετε τὸν κρίσιν αὐτὸν, καὶ σοχασθῆτε πόσον μεγαλιτέραν τιμωρίαν ἔχει νὰ λάβῃ ἐκεῖνος ὁ Χριστιανὸς, ὁπού καταπατήσει τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸν παράβασιν τῶν ἐντολῶν του. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ τὸ, καταπατήσει; ἤγουν ἐκεῖνος, ὁπού καταφρονήσει· διότι καθὼς ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι καταφρονοῦμεν καὶ δὲν ἔχομεν εἰς κάνενα ψῆφος, ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὁπού καταπατοῦμεν μὲ τοὺς πόδας μας· ἔτζι καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, καταφρονοῦμεν πρῶτον τὸν Χριστὸν, καὶ δὲν ἔχομεν αὐτὸν εἰς κάνενα ψῆφος, καὶ τότε πηγαίνομεν καὶ κάμνομεν τὴν ἁμαρτίαν. Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ, τὸ αἷμα τῆς Διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος; ἤτοι τὸ νὰ νομίζωμεν ὅταν ἁμαρτάνωμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὅτι τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ὅμοιον μὲ τὰ ἄλλα κοινὰ καὶ ἁμαρτωλὰ αἵματα τῶν ψιλῶν ἀνθρώπων, καὶ κάμμίαν τιμὴν παρὰν δὲν ἔχει· Αἷμα δὲ Διαθήκης ὠνόμασεν αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος, ἐπειδὴ διὰ μέσου τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἐβεβαιώθη εἰς ἡμᾶς ἡ Νέα Διαθήκη, ἥτις μᾶς δίδει τὴν κληρονομίαν τῶν ἀγαθῶν, καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω· „τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ Διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ αἵματί μου". (Λουκ. κβ'. 20.) Ταῦτα δὲ τὰ λόγια λέγει ὁ Παῦλος διὰ τὰ μυστήρια τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου· διὰ τί ὅπου ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ μεταλαμβάνωμεν τὸ ἄχραντον σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, καὶ ἔπειτα κυλίωμεν τὸ δεσποτικὸν αὐτὸ σῶμα μέσα εἰς τὸν βόρβορον τῶν σαρκικῶν ἀκαθαρσιῶν μας, ἆραγε τότε δὲν καταπατοῦμεν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ; ναὶ βεβαιότατα τὸν καταπατοῦμεν· διότι ὁ πηλὸς καὶ ἡ λάσπη τῆς γῆς δὲν εἶναι τόσον ἀνάξια τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, καθὼς εἶναι ἀνάξια τότε ἡ ἁμαρτία, καὶ ἡ τῆς σαρκὸς ἀκαθαρσία. Σημείωσαι δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ μεταχειρίζου αὐτὸ ἐναντίον τῶν Νεοφωτίστων· ἐπειδὴ αὐτοὶ οἱ φρενοβλαβεῖς, νομίζοντες τὸν Χριστὸν ἄνθρωπον ψιλὸν, ἀκολούθως καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ νομίζουν ὅτι εἶναι κοινὸν μὲ τὸ αἷμα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τίποτε δὲν διαφέρει ἀπὸ ἐκεῖνο.

„Ἐν ᾧ ἡγιάσθη".

Μὲ τὸν λόγον τοῦτον δείχνει ὁ Ἀπόστολος τὴν ἀναισθησίαν καὶ ἀχαριστίαν ἐκείνων τῶν Χριστιανῶν, ὁπού μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα μυστήρια, καὶ ἔπειτα τρέχουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν· ἐπειδὴ, λέγει, ἔπρεπεν αὐτοὶ νὰ ἐντραποῦν καὶ νὰ δέλαβηθοῦν, αὐ ὄχι ἄλλο, ἀλλὰ κἂν τὸν ἁγιασμὸν καὶ τὴν χάριν, ὁπού ἠξιώθησαν νὰ λάβουν ἀπὸ τὸ πανάγιον Αἷμα τοῦ Κυρίου.

„Καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας".

Ὅποιος, λέγει, Χριστιανὸς ἁμαρτάνει, αὐτὸ τὸ ἴδιον Ἅγιον Πνεῦμα ὑβρίζει, ὁπού τοῦ ἔδωκε τὴν χάριν τοῦτο· δὶ ὅτι ὅποιος δὲν φυλάξῃ ἀξίως, καὶ καθὼς πρέπει, τὴν δέργεσίαν καὶ χάριν, ὁπού τοῦ ἐδόθη, αὐτὸς ὑβρίζει τὸν ἴδιον ἐκεῖνον, ὁπού τοῦ ἔδωκε τὴν δέργεσίαν. Σὲ ἔκαμε, λέγει, Χριστιανὲ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Υἱὸν Θεοῦ, ἐσὺ δὲ γίνεσαι δοῦλος τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας· ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν καρδίαν σου, ἐσὺ ὅμως ἔμβασες εἰς αὐτὴν τὸν διάβολον· καὶ λοιπὸν πῶς αὐτὰ δὲν εἶναι ὕβρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;

30. „Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω „λέγει Κύριος". (Δευτ. λβ'. 35.) Καὶ πάλιν· „Κύριος κρι„νεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ". (Ψαλμ. ρλδ'. 14.)

31. „Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος".

Ταῦτα τὰ λόγια εἶπε μὲν ὁ Ἀπόστολος καὶ διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἄνω εἰρημένων· ἐπειδὴ γὰρ εἶπε διὰ ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς, ὁπού ἁμαρτάνουν ὕστερα ἀπὸ τὴν χάριν, καὶ παραβαίνουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἀκολούθως φέρει μάρτυρας τὸν Προφήτην Μωϋσῆν, καὶ τὸν Δαβὶδ, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει ἐκδικήσει τοὺς ἐντολάς του, ὁπού παραβαίνονται, καὶ θέλει παιδέσει τοὺς παραβάτας ἁμαρτωλούς· λέγει δὲ ταῦτα πρὸς τούτοις, καὶ διὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντας, οἵτινες ἐμπροφύχουν διὰ τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰς θλίψεις

ὁπού

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁπῶ ἐλάμβανον ἀπὸ τὰς ἀπίστους Ἰουδαίους, καὶ ὡσαὺ νὰ τὰς λέγῃ τοιαῦτα· μὴ μικροψυχῆτε, καὶ καταπίπτετε ἀδελφοί μου, διὰ τί ἔχετε Θεὸν, ὅστις θέλει ἐκδικήσει τὰς ἐχθρύσας, καὶ θέλει ἀνταποδώσει εἰς αὐτὰς τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν· δὶ ὅ,τι αὐτὸς μὲ τὸ νὰ ζῇ παύτοτε, διὰ τῦτο δὲν θέλων γλυτώσουν βέβαια ἀπὸ τὰς χεῖράς τα ἐκεῖνοι, ὁπῶ σᾶς πειράζουν· καὶ ἐσεῖς μὲν ἐπέσετε εἰς τὰς χεῖρας ἐκείνων, οἵτινες εἶναι ἄνθρωποι θυητοὶ καὶ ὀλιγοχρόνιοι, καὶ ὀγλίγωρα γλυτόνετε ἀπὸ αὐτύς· ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἄθλιοι, ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παύτοτε ζῶντος Θεῦ, καὶ διὰ τῦτο δὲν θέλων γλυτώσουν ἀπὸ τὴν τιμωρίαν τα (1). Ὅρα δὲ καὶ τὴν ἐρμήνειαν τῦ „ἐμοὶ ἐκδίκησις" καὶ τὴν ὑποσημείωσιν. (Ῥωμ. ιβ'. 19.)

32. „Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι δαὺ ἐλέγομεν πρότερον ματαίως, πῶς τὸ „ἐμοὶ ἐκδίκησις", εἶπεν ὁ Παῦλος σκεπασὰ, πρὸς παρηγορίαν τῶν πισδυσαύντων Ἑβραίων; δὶ ὅτι νὰ πῶς καὶ ἐδῶ φανερώτερα εἰς αὐτὰς ὁμιλεῖ, παρακινῶντάς τας νὰ μὴ μακρυύν ἀπὸ τὴν ὑπομονήν. Λέγει λοιπὸν εἰς αὐτὰς ὅτι, μιμηθῆτε, ὦ ἀδελφοί, ὄχι ἄλλες τινὰς, ἀλλὰ τὸν ἴδιον ἑαυτόν σας· διὰ τί ἐσεῖς εἰς τὴν ἀρχὴν ὅπαν ἐπισδύσατε, ἠγωνισθήκετε· καὶ λοιπὸν ἐκεῖνον τὸν πρῶτόν σας ἀγῶνα παύτοτε ἐνθυμεῖσθε, καὶ μὴ διὰ τὴν ἀμέλειαν σας χάσετε τὰ κέρδη ἐκεῖνα καὶ τὰς μισθὰς, ὁπῶ ἀποκτήσατε. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, σοφίαν τῶ Παύλα πνδματικήν· διὰ τί ἀφ' ἧς πρότερον ἐφόβισε τὰς ψυχὰς τῶν Χεισιανῶν, μὲ τὴν ἐνθύμησιν τῶ πυρὸς τῆς γεέννης, τώρα γλυκαίνει αὐτὰς μὲ ἐγκώμια· ὄχι διὰ νὰ τὰς κολακεύσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ παρακινήσῃ αὐτὰς περισσότερον μὲ τὰ ἐγκώμια ταῦτα εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ὑπομονῆς· ἐπειδὴ ἀξιοπισότερος φαίνεται ἐκεῖνος, ὁποῦ συμβουλεύει τινὰ, ὅταν τοῦ λέγῃ νὰ μιμηθῇ τὸν ἑαυτόν τα, καὶ τὰ προτερινὰ ἔργα, ὁπῶ ἐκατόρθωσε (2), παρὰ ὅταν τοῦ λέγῃ τὰ μιμηθῇ ἄλλες.

„Ἐν αἷς φωτισθέντες, πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων".

Τὸ „φωτισθέντες" ὁπῶ λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ἢ τὸ λέγει διὰ τὸ βάπτισμα· φώτισμα γὰρ ὀνομάζεται τὸ βάπτισμα, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· (Λόγ. περὶ τῦ Βαπτίσματος) ἢ τὸ λέγει διὰ τὴν γνῶσιν καὶ φωτισμὸν ἁπλῶς τὸ μυστήρια τῆς πίστεως, καὶ διὰ τὴν γνῶσιν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ὁπῶ ἔχουν νὰ ἀπολαύσουν οἱ ἀληθινοὶ Χεισιανοί· διότι, λέγει, ἐσεῖς μὲ τὸ νὰ βαπτίσθητε, καὶ ἐλάβετε τὴν γιῶσιν καὶ φωτισμὸν τῶν μελλόντων, διὰ τῦτο ὑπεμείνατε ὄχι πειρασμὲς καὶ πάθη, ἀλλὰ ἄθλησιν παθημάτων (ἡ ὁποία λέξις τῆς

---

(1) Διὰ τί δὲ εἶπεν ἡ Σωσάννα, ὅτι ἦναι κάλλιον νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων, παρὰ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεῦ; „εἰρετώτερόν μοι ἐστὶ μὴ πράξασαν, ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἢ ἁμαρτεῖν ἐνώπιον Κυρίᾳ". (Σωσάν. 23.) καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι παρὰ νὰ πράξῃ τινὰς τὴν ἁμαρτίαν, συμφερώτερον ἦναι νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων, διὰ τί αὐτὸ δὲν ἦναι φοβερόν· τὸ δὲ νὰ πράξῃ τινὰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἔπειτα νὰ μὴ μετανοῇ, τότε ἦναι φοβερὸν τῇ ἀληθείᾳ νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῦ Θεῦ, διὰ τί ἔχει νὰ παιδευθῇ παρ' αὐτῦ μὲ παιδείαν αἰώνιον· ὅθεν εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος· „ἐὰν μὴ μετανοήσητε, εἰς „χεῖρας Θεῦ ἐμπεσεῖσθε, ἐκεῖνο φοβερόν, τοῦτο οὐδὲν ἐστὶ „τὸ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἐμπεσεῖν". (Λόγ. κ'. εἰς τὴν παρῦσαν.) Διὰ τῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ ἁμαρτήσας, διὰ τί παρὰ γνώμην Θεῦ ἀρίθμησε τὸν λαὸν τῦ Ἰσραὴλ, ἐπειδὴ ὅμως μετενόησεν εἶπεν· „ἥμαρτον σφόδρα, ὃ ἐ„ποίησα ναὼ Κυρίᾳ· παρακρίβασον δὴ τὴν ἀνομίαν τῦ „δούλου σᾶ, ὅτι ἐμωράνθην σφόδρα". (β. Βασιλ. κδ'. 10.) διὰ τῦτο ἐξεθαῤῥύσεν εἰς τὸ ἔλεος τῦ Θεῦ, καὶ εἶπε, νὰ πέσῃ κάλλιον εἰς τὰς χεῖρας τῦ Θεῦ, παρὰ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων· „ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖ„ρας Κυρίᾳ, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτῦ σφόδρα· „εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω". (Αὐτόθ. 14.) Ὁ δὲ μακαρίτης Ἠλίας ὁ Μιωάτης, ἄλλως αἰτιολογεῖ τὰς Σωσάννης καὶ τὸ τῦ Δαβὶδ τοῦτο. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ ἁπλῶς, ὁ μὲν Ἀπόστολος Παῦλος ἐδῶ, ἐσχαζόμενος πῶς ἀδέκαστον δικαιοσωΐλιν τῦ Θεῦ, μὲ πῶς οποίαν εἶναι κριτὴς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, καὶ κολάζει αἰωνίως, εἶπεν, ὅτι εἶναι φοβερὸν τὸ νὰ πέσῃ τινὰς εἰς τὰς χεῖρας τα· ὁ δὲ Σειρὰχ, ἐσχαζόμενος ἐκ τοῦ ἐναντίῦ πῶς ἄπαρον τῦ Θεῦ δυσπλαγχνίαν καὶ τὸ ἔλεος, λέγει ὅτι νὰ πέσωμεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεῦ, καὶ ὄχι εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων· „ἐμπέσωμεν „μᾶλλον εἰς χεῖρας Κυρίᾳ, καὶ ὄχι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων· „ὡς γὰρ ἡ μεγαλωσωΐλη αὐτῦ, οὕτω καὶ τὸ ἔλεος αὐ„τῦ". (Σειρ. β'. 18.)

(2) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεοδώρητος· „οὐδὲν γὰρ „οὕτως εἰς προθυμίαν διεγείρει, ὡς τῶν οἰκείων κατορθω„μάτων μνήμη".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἀθλήσεως φανερόνοι καρτερίαν καὶ γενναιότητα μαρτυρικὴν) καὶ ὄχι ἁπλῶς ἄθλησιν, ἀλλὰ πολλήν.

33. „Τοῦτο μεν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, ἐγκώμιον, ὁπου πλέκει ὁ Παῦλος εἰς τοὺς πιστεύσαντας Ἑβραίους· ἐπειδὴ γενναίας τῆ ἀληθείᾳ καὶ μεγαλοκαρδίᾳ ψυχῆς εἶναι σημεῖον, τὸ νὰ ὑπομείνῃ ὀνειδισμοὺς καὶ ἀτιμίας· καὶ μαρτυρεῖ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἀποκλαιόμενος διὰ τοῦτο καὶ λέγων· „ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν „ποῦ ἐστιν ὁ Θεός σου"; (Ψαλμ. μά. 3.) Καὶ „εἰ ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με ὑπλύσεγκα ἄν". (Ψαλμ. νδ'. 13.) Καὶ πάλιν· „ὀνειδος ἄφροσι ἔδωκάς με". (Ψαλμ. λς'. 6.) Ἀλλὰ καὶ ὁ δίκαιος Ἰωὰβ ἐλυπεῖτο καὶ δυσκόλως ὑπόφερε τοὺς ὀνειδισμοὺς, καὶ μόλον ὁπου ὅλα τὰ ἄλλα παθήματα τὰ ὑπέμεινεν, ὡσὰν νὰ ἦτον ἀδάμας σερρότατος· ὅθεν καὶ ὅταν οἱ φίλοι του τὸν ὠνείδιζον πῶς διὰ τὰς ἁμαρτίας του τὸν ἐπαίδευσεν ὁ Θεὸς, αὐτὸς τοὺς ὀνομάζει ἀνελεήμονας, καὶ κακοὺς παρηγορητάς· „παρακλήτορες κακῶν πάντες". (Ἰώβ. ις'. 2.) Καὶ πάλιν· „ἐπέβησαν δέ μοι ἀνελεημόνως". (Ἰωβ λ'. 21.) Ἀνίσως δὲ καὶ ὁ ὀνειδισμὸς γένῃ παῤῥησία ἔμπροσθεν εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους, τότε μάλιστα χρειάζεται νὰ ἦναι γενναιοτέρα ἡ ψυχή· τὸ ὁποῖον τοῦτο ἐφανέρωσεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος λέγωντας τὸ „θεατριζόμενοι"· σοχάσου δὲ πόσον μεγάλοι ἦτον εἰς τὴν ἀρετὴν οἱ πιστεύσαντες Ἑβραῖοι ὅτοι, πρὸς τοὺς ὁποίους γράφει ὁ Παῦλος· ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐκαταφρόνησαν μὲν διὰ τὸν Χριστὸν δόξαν, καὶ πλοῦτον, ὑβρίζοντο δὲ καὶ ἐθεατρίζοντο ἔμπροσθεν εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους, ἤτοι ἐπομπεύοντο ὡσὰν εἰς θέατρον· ἴσως δὲ νὰ ἐθεατρίζοντο καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους δυτελεῖς καὶ ἐδαμινοὺς (τὸ ὁποῖον εἶναι μεγαλητέρα βάσανος.) καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὑπέμειναν ὅλα ταῦτα μὲ γενναιότητα.

„Τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες".

Οὐχι μόνον, λέγει, τὰς ἐδικάς σας θλίψεις ὑπεμείνατε, ὦ ἀδελφοὶ, ἡ ὁποίαις φαίνονται ὅτι σᾶς ἠκολούθησαν εὐκόλως καὶ χωρὶς νὰ θέλετε, ἀλλὰ τόσον γενναῖοι καὶ μεγαλόψυχοι ἐφάνητε, ὥστε ὁπου ἐγίνετε ἀκόμη καὶ συγκοινωνοὶ τῶν Ἀποστόλων τοῦ Κυρίου, τῶν ἀναστρεφομένων οὕτως, ἤγουν μὲ θλίψεις καὶ ὀνειδισμοὺς, καὶ θελληματικῶς ἐβάλετε τὸν ἑαυτόν σας, διὰ νὰ κακοπαθῆτε μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ νὰ κοινωνῆτε τὰ αὐτὰ βάσανα καὶ παθήματα. Δὲν εἶπε δὲ, ὅτι ἐγίνετε κοινωνοὶ ἐμοῦ μοναχοῦ, ἀλλὰ κοινῶς ὅλων τῶν Ἀποστόλων· λέγει δὲ ταῦτα ὁ Παῦλος διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸ ἐγκώμιον τῶν πιστευσάντων Ἑβραίων.

34. „Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε".

Οὐχι μόνον, λέγει, ἐσεῖς ἀδελφοὶ δὲν ἐχρειάσθητε τοῦ ἐδικοῦ μου παρηγορίαν εἰς τὰς θλίψεις σας, ἀλλὰ ἀκόμη ἐγίνετε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους παρηγορία· καὶ τοῦτο εἶμαι μάρτυρας ἐγὼ ὁ ἴδιος.

„Καὶ τοῦ ἁρπαγμοῦ τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέ„ξασθε".

Εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος πῶς οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες, ἐσυγκοινώνησαν εἰς τὰς θλίψεις μὲ τοὺς ἄλλους, ἤτοι μὲ τοὺς Ἀποστόλους· τώρα δὲ πάλιν λέγει, ὅτι ὑπέμειναν καὶ τὰς θλίψεις, ὁπου ἠκολούθησαν εἰς αὐτάς. Μεγάλον λοιπὸν ἔργον ἦτον εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς, ὅτι διήρπασαν οἱ ἄπιστοι Ἑβραῖοι τὰ ὑπάρχοντά των· διότι μὲ τὸ νὰ πιστεύσουν αὐτοὶ εἰς τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο οἱ ὁμόφυλοί των ἄπιστοι Ἑβραῖοι διήρπασαν τὰ ὑπάρχοντά τους· ὅθεν ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως αὐτῶν ἐγάθη ἡ τῶν ὑπαρχόντων τους ἁρπαγή· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι δὲν ἤθελαν πιστεύσουν, οὔτε ἔχαναν τὰ ὑπάρχοντά τους· μεγάλον, λέγω, κατόρθωμα ἦτον τὸ νὰ χάσουν αὐτοὶ τὰ ὑπάρχοντά των· τὸ δὲ καὶ νὰ προσδεχθῶν, ἤτοι τὸ νὰ ὑπομείνουν θελληματικῶς τοῦ ἁρπαγμοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ χάσιμον, καὶ νὰ σέρξουν αὐτὴν μετὰ χαρᾶς, τοῦτο ἔκαμναν αὐτοὺς παρομοίους μὲ τοὺς Ἀποστόλους, οἱ ὁποῖοι ὅταν ἐδάρθησαν διὰ τὸν Κύριον· „ἐπο-

„ρεύον-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ρθύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ (τοῦ Κυρίου) „κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι". (Πράξ. ε'. 41.) (1)

„Γι-

(1) Δίκαιον μεγάλον ἔχει ὁ μακάριος Παῦλος νὰ ἐπαινῇ ἐδῶ ἐκείνους, ὁποῦ ὑπομένουν θελητικῶς, καὶ μετὰ χαρᾶς δέχονται νὰ τοὺς ἁρπάζουν οἱ ἄλλοι τὰ ὑπάρχοντά των· ἐπειδὴ κατὰ ἀλήθειαν μεγάλο κατόρθωμα εἶναι τοῦτο, καὶ πλέον μεγαλήτερον, παρὰ ἂν αὐτοὶ θελητικῶς ἤθελαν δώσουν ἐλεημοσύνην τὰ διαπερασθέντα χρήματα καὶ ὑπάρχοντά των· ἔτζι τὸ ἀποδεικνύει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος λέγων· „τὸ εὖ ποιεῖν τὸ φέρειν ἁρ„παζόμενον διὰ τὸν Θεόν, πολλῷ μεῖζόν ἐστι· διὰ τί; „ὅτι τὸ μὲν, ψυχῆς ἐστι κατορθώσεως, ὃ δὲν „καὶ εὔκολον γίνεται· τοῦτο δὲ, ἐπήρεια καὶ βία· καὶ δύ„κολώτερον ἄντρις μυρία πρόσωπα πλήκτρα ἔχων, καὶ ἀ„δεὲς ἡγήσεται πεπονθέναι δεινόν, ἢ τρεῖς ὀβολοὺς ἁρ„παγείς, καὶ παρὰ γνώμην, οἴσει πρᾶως· ὥστε τοῦτο φι„λοσοφίας μεῖζον ψυχῆς". (Ὁμιλ. ί. εἰς τὴν πρώτην πρὸς Θεσσαλονικ.) Ὅσον δὲ εἶναι ἐπαινετοὶ καὶ μακάριοι ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ μετὰ χαρᾶς ὑπομένουν νὰ ἁρπάζουν οἱ ἄλλοι τὰ ὑπάρχοντά των, τόσον ἐκ τοὐναντίου εἶναι ἄθλιοι, καὶ ἐλεεινοὶ, καὶ πάσης κατηγορίας ἄξιοι οἱ ἅρπαγες Χριστιανοὶ, οἱ τὰ τῶν ἀδελφῶν των ἁρπάζοντες πράγματα· διὰ τί αὐτοὶ, ὄχι μόνον βλάπτουσι τὴν ψυχήν των, ἀλλὰ καὶ τὸν Θεὸν παροξύνουσιν εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ, κατὰ τὸν αὐτὸν Χρυσόστομον· „ὅταν ἴδῃς πλούσιον ἁρπάζοντα πενήτα, ἀφεὶς τὸν ἁπ„παζόμενον, δάκρυσον τὸν ἁρπάζοντα· ὁ μὲν γὰρ „ἀποτίθεται ῥοῦπον, ὁ δὲ, προσλαμβάνεται.... καὶ ὁ μὲν „ἀδικηθεὶς ὠφελεῖται, ὁ δὲ ἀδικήσας τὰ μέγιστα βλά„πεται... τί γὰρ ἔστιν ὃ οὐκ ἔστιν ὑδὲ τὸν Θεὸν ὕπε„παροξύνον, ὡς τὸ ἁρπάζειν καὶ βιάζεσθαι καὶ πλεονεκ„τεῖν". (Ὁμιλ. κδ'. εἰς τὴν β'. πρὸς Κορινθ.) Διὰ τί οἱ ἅρπαγες καὶ ἀδικηταὶ εἶναι χειρότεροι ἀπὸ τοὺς κλέπτας, κατὰ τὸν Χρυσόστομον λέγοντα· „τὰ δὲ κλέ„πτοντος ὁ ἁρπάζων χείρων". (Ὁμιλ. νβ'. εἰς τὸ κατὰ Ματθ.) διὰ τί οἱ ἅρπαγες καὶ ἀδικηταὶ εἶναι χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς φονεῖς, καθ' ὅτι ὁ μὲν φονεὺς, στέρνει μίαν ὥραν τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ γλυτώνει, ὁ δὲ ἅρπαξ καὶ ἀδικητὴς κάμνει χιλιάδων νὰ ἀποθνήσκῃ κάθε ὥραν ὁ παρ' αὐτοῦ ἀδικηθείς, καθὼς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς Χρυσὸς Ἅγιος· „ἡ μὲν φόνος, ἐπὶ μοι, καὶ φόνου χεῖ„ρον, τὸ λιμῷ παραδοῦναι πένητα, καὶ εἰς δεσμωτήριον „ἐμβαλεῖν, καὶ μετὰ τοῦ λιμοῦ καὶ βασάνοις ἐκδοῦναι, καὶ „μυρίοις αἰκισμοῖς; ὁ μὲν γὰρ ἀνδροφόνος ὁμοῦ τὸ ξίφος „ἐνέπηξε, καὶ μικρὸν λυπήσας χρόνον, εἰς ἕτερα περαιτέ„ρω προάγει τοῦ βάσανον· σὺ δὲ ταῖς συκοφαντίαις, „ταῖς ἐπηρείαις, ταῖς ἐπιβουλαῖς τὸ φῶς ἐρχομένοις „αὐτῷ σκότος, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ καθιστὰς τὸ μυριάκις „ἀποθανεῖν, ἐννόησον ὅσας ἐργάζῃ ἀνδ' ἑνὸς θανάτους". (Ὁμιλ. ιά. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ.) Καὶ πάλιν λέγει· „φόνου γὰρ ἁρπαγὴ χαλεπώτερον, κατὰ μικρὸν τὸν „πένητα ἀναλίσκουσα". (Ὁμιλ. νβ'. εἰς τὸν Ματθ.) διὰ τί οἱ ἅρπαγες καὶ ἀδικηταὶ ἐνδαιμόνονται τὴν φύσιν τῶν ἀνθρωπόπουλων, καὶ ἐνδαιμόνονται τὴν φύσιν τῶν ἀγρίων καὶ ἀπλαγχνων θηρίων· ὅθεν ὁ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ, λέοντας, καὶ λύκους τοὺς ἁρπαγας ὀνομάζει λέ„γων· „οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λέοντες ὠ„ρυόμενοι, ἁρπάζοντες ἁρπάγματα, ψυχὰς κατεδίον„τες ἐν δωρεαῖς". (Ἰεζ. κβ'. 24.) Καὶ πάλιν· „οἱ „ἄρχοντες αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λύκοι ἁρπάζοντες „ἁρπάγματα τοῦ ἐκχέαι αἷμα, ὅπως πλεονεξίᾳ πλεο„νεκτῶσι". (Αὐτόθ. 27.)

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος προσέχει νὰ μὴ συναναστρέφεται τινὰς μὲ τοὺς Χριστιανοὺς ἐκείνους, ὁποῦ ἁρπάζουν φανερά, διὰ τί αὐτὸς δὲν ἔχει καμμίαν μὲ τοὺς ἀνθρώπους τὴν φύσιν· „ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀ„νομαζόμενος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν". (α'. Κορ. ε'. 11.) Καὶ πολλοστὸν οἱ ἅρπαγες καὶ πλεονέκται, καὶ ἀδικηταὶ, εἶναι ἀξιοδάκρυτοι καὶ τρισάθλιοι, διὰ τί ὑστεροῦνται τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, καὶ κληρονομοῦν μίαν αἰώνιον κόλασιν· ἔτζι τὸ ἀποφασίζει τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὁ μακάριος Παῦλος· „μὴ πλανᾶσθε „ὅτι οὔτε πλεονέκται... οὐ βασιλείαν Θεοῦ „κληρονομήσουσι". (α'. Κορ. ς'. 9.) Ἀλλὰ εἰς τί ἐλπίζουν οἱ ἅρπαγες καὶ ἀδικηταὶ νὰ συγχωρηθῶν αἱ ἁρπαγαὶ, καὶ ἀδικίαι των; πρῶτον εἰς τὰς ἐλεημοσύνας καὶ ψυχικὰ ὁποῦ κάμνουν· πρὸς τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα ἀπὸ τὰς Θείας Γραφὰς, καὶ ἀπὸ τοὺς Θείους Πατέρας· ὅτι τὸ νὰ ἁρπάζετε ἐσεῖς τὰ ἀδελφῶσας τὸ πρᾶγμα, καὶ ἔπειτα νὰ κάμνετε εἰς ἄλλους ἐλεημοσύνην, τοῦτο δὲν εἶναι ἐλεημοσύνη, ἀλλ' εἶναι ὠμότης καὶ ἀπανθρωπία· κατὰ τὸν Θεῖον Χρυσόστομον λέγοντα· „ἐλεημοσύ„ναις φησι καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι..... „ἐλεημοσύνην δέ, ἡ τοῦ ἐξ ἀδικίας λέγω· τοῦτο γὰρ „οὐκ ἔστιν ἐλεημοσύνη, ἀλλ' ὠμότης καὶ ἀπανθρωπία· τί „γὰρ ὄφελος ἐκδῦσαι ἕτερον, καὶ ἕτερον ἐνδῦσαι"; (Ὁμιλ. ογ'. εἰς τὸ κατὰ Ἰωάνν.) Δὲν εἶναι δὲ αὐτὴ ἐλεημοσύνη, ἀλλ' ὠμότης καὶ ἀπανθρωπία· ἀ. διὰ τί „ἄλλος ἀδίκησε καὶ ἄλλος ἐλεεῖ· „μὴ οὖν τοῦτο εἴπῃς „ὅτι ἄλλος ἠδίκησε, καὶ ἄλλος ἐλεεῖ· τὸ γὰρ δεινὸν „τοῦτό ἐστι· ἐδὼ γὰρ τὸν ἀδικούμενον, αὐτὸν εἶναι καὶ „τὸν ἐλεούμενον· νυνὶ δὲ ἕτερος τραυματίζων, ὃν οὐκ „ἐτραυμάτισας θεραπεύεις, δέον ἐκεῖνος θεραπεύειν, „μᾶλλον δὲ μὴ τραυματίζειν· φιλάνθρωπος γὰρ οὐχ ὁ „πλήττων καὶ θεραπεύων, ἀλλ' ὁ τὸν παρ' ἑτέρων πλη„γεὶς θεραπεύων". (Ὁμιλ. ογ'. εἰς τὸ κατὰ Ἰωάνν.) β'. δὲν εἶναι ἐλεημοσύνη αὐτὴ, ἀλλ' ὠμότης καὶ ἀπανθρωπία, διὰ τί ὡς φόνος ἐστὶ, καὶ χύσις αἵματος λογίζεται αὐτὴ κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καθὼς λέγει ὁ σοφὸς Σιρὰχ· „θύων ἐξ ἐναντίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὁ προσά„γων θυσίαν ἐκ χρημάτων πενήτων". (Σιρ. λά. 20.) Καὶ πάλιν· „θυσιάζων ἐξ ἀδίκου, προσφορὰ μεμω„κημένη" (ἤ μεμωμημένη.) αὐτόθ. 18.) γ'. δὲν εἶναι ἐλεημοσύνη αὐτὴ, διὰ τί ἐσεῖς ἁρπάζοντες μυρία, δίδετε ὀλίγα, καὶ πέρνοντες μὲ πλεονεξίαν καὶ ἀδικίαν δεκάδας καὶ ἑκατοντάδας πουγγίων, μόλις δίδετε εἰς τὰ ἑκατὸν ἢ εἰς τὰ χίλια γρόσια ἐσᾶς. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Χρυσόστομος· „κἂν πάντα τὰ παρ' ἑτέρων δῶμεν, οὐδὲν „κέρδος ἡμῖν, καὶ δίκαιον ὁ Ζακχαῖος, ὃς τοσοῦτο ἔφησεν „ἐξικνεῖσθαι τὸν Θεὸν δῶρα τῶν ἀφωρισθέντων πετραπλα„σίονα· ἡμεῖς δὲ μυρία ἁρπάζοντες, καὶ ὀλίγα διδόντες, „νομίζομεν ἵλεων ποιεῖν τὸν Θεὸν, καὶ οὐχὶ μᾶλλον πα„ροξύνομεν αὐτόν". (Ὁμιλ. ογ'. εἰς τὸ κατὰ Ἰωάνν.)

Λοιπὸν διὰ νὰ συγχωρηθῶν αἱ ἁρπαγαὶ καὶ πλεονεξίαι καὶ ἀδικίαι σας διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, ἀδελφοὶ, πρέπει νὰ ἐλεῆτε ἐκείνους τοὺς ἰδίους ὁποῦ ἀδικήσατε καὶ ἁρπάσατε τὰ πράγματά των, καὶ νὰ τοὺς ἐλεᾶτε καθὼς σᾶς διερμηνεύει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, δίδοντας ὄχι πετραπλάσιον ὡς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς (1) κρείττονα ὕπαρξιν ἐν Οὐρανοῖς καὶ „ μένουσαν".

Καὶ ταύτῃ, λέγει, τῇ μετὰ χαρᾶς ὑπομονῇ δεῖ ἐδείξατε ἀλόγως καὶ χωρὶς διάκρισιν, ἀλλὰ μὲ λογασιασμὸν, καὶ διάκρισιν, καὶ πίστιν· δι' ὅτι ἐγινώσκετε ὅτι ἔχετε εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἄλλα ὑπάρχοντα καλλίτερα ἀπὸ τὰ γήϊνα· διαμένοντα δηλαδὴ καὶ αἰώνια, καὶ ὄχι φθειρόμενα καὶ διαρπαζόμενα.

35. „ Μὴ

ὁ Ζακχαῖος, ἀλλὰ ἑκατονταπλάσιον, καὶ ὅτε πάλιν νὰ μὴ νομίζετε πῶς ἐδώκατε ὅλον τὸ χρέος σας· ὅπου γὰρ ἡ εὐλαλος ἐκείνη καὶ ῥητορικὴ γλῶσσα λέγει· „ ἃ γὰρ „ δωσαμὲν τῷ αὐτῷ μέτρῳ τῆς ἐλεημοσύνης θεραπεύσαμεν „ τινα τὸ ἀπὸ τῆς πλεονεξίας κακόν· ἂν γὰρ πλεονε- „ κτήσῃς ὀβολόν, ἐχ' ὀβολὸν σοι δεῖ πάλιν εἰς ἐλεημοσύ- „ νην, ἵνα ἀνέλῃς τὸ τῆς πλεονεξίας ἕλκος, ἀλλὰ πα- „ λάντα". (τὸ πάλαντον κάμνει χρέδον τετρακόσια ὀγδοήκοντα ἓξ φλωρία βενέτικα, κατὰ τὸν Καλμέτον·) „ διὰ τοῦτο ὁ κλέπτης Ἀχὰς, τετραπλάσιον καταβάλλει" „ (κατὰ τὸν νόμον δηλαδὴ, Ἔξοδ. κβ'. 1.) τὰ δὲ κλέ- „ πτοντος ὁ ἁρπάζων χείρων· εἰ δὲ ἐκεῖνον τετραπλά- „ σιον δεῖναι δεῖ, τὸν ἁρπάζοντα δεκαπλάσιον καὶ πολλῷ „ πλέον, καὶ ἀγαπητὸν τὸ καὶ ὅπου δωρηθῶμεν τῇ ἀδικίαν „ ἐξελεώσασθαι· ἐλεημοσύνης γὰρ ἀδὲ ποτε λήψεται καρ- „ πόν· διὰ τοῦτο ὁ Ζακχαῖος ἀποστόμωσιν, ὧν ἐ- „ συκοφάντησα εἰς τὸ τετραπλάσιον, καὶ τὰ ἡμίσια τῶν „ ὑπαρχόντων μου δώσω πτωχοῖς· εἰ δὲ ἐν τῷ νόμῳ τε- „ τραπλάσιον δεῖ δοῦναι, πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ χάριτι; „ ὡσὲ κἂν ἑκατονταπλάσιον δῷς, ἀδέπω τὸ πᾶν ἔδω- „ κας· εἰ δὲ τοῦτο ποιῶν μόλις θεραπεύεις τὸ κακὸν, ὅ- „ταν ἀντιστρέψῃς τὸν πάλιν, καὶ ἁρπάσῃς μὲν ἀσίας ὁ- „ λοκλήρους, ὀλίγα δὲ παραχῇς, καὶ μηδὲ ἐκείνοις τοῖς „ ἀδικηθεῖσιν, ἀλλ' ἑτέροις ἀντ' ἐκείνων, ποίαν ἔξεις ἀ- „ πολογίαν; τίνα συγγνώμην; ποίαν ἐλπίδα σωτη- „ ρίας"; (Ὁμιλ. νβ'. εἰς τὸ κατὰ Ματθ.)

Δεύτερον οἱ ἅρπαγες καὶ ἄδικοι ἐλπίζουν νὰ συγχω- ρηθοῦν αἱ ἁρπαγαὶ καὶ ἀδικίαι των μὲ τὰ ἀφιερώματα, καὶ ἐλεημοσύνας, καὶ οἰκοδομὰς, ὁποῦ κάμνουν εἰς Ἐκκλησίας καὶ ἱερὰ Μοναστήρια· ἀλλ' ἀποκρίνεται εἰς αὐτὰς ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀφιερώματα αὐτῶν βρωμοῦσιν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ περισσότερον ἀπὸ τὸν φόφιον καὶ δαρον, καὶ αἱ τοιαῦται ἐλεημοσύναι των, μολύνουσι τὰς ψυχὰς τῶν Ἱερωμένων ἐκείνων καὶ Ἁγίων Ἀνδρῶν, ὁποῦ καποιχοῦσιν εἰς τὰς Ἐκκλησίας, καὶ Μοναστήρια, καὶ κά- μνουσι τὸν Θεὸν νὰ ἐνθυμᾶται τὰς ἁμαρτίας των, καὶ ὄχι νὰ τὰς ἀλησμονῇ· „ εἰπέ γάρ μοι, εἴγε νεκρὸν καὶ „ σεσηπότα ἀπὸ τῆς τριόδου ἐλκύσας, ἐπὶ τὸ θυσιαστή- „ ριον ἤνεγκε, ἆρα οὐκ ἂν πάντες σε κατέγνωσαν ὡς „ μυσαρόν; τί δ' ἂν ἂν ἐλέγξω, ὅτι ἡ ἐξ ἁρπαγῆς θυ- „ σία μυσαρωτέρα πάντα, ποίας συγγνώμης ἀπολογίας; „ θῶμεν γάρ τι κτήνιλιον ἐξ ἁρπαγῆς γεγενῆσθαι, ἀχὶ „ ὄνα τεθνηκότος μᾶλλον ὄδωδε; καὶ σὺ μοι διὰ χρημά- „ των ἀξιοῖς τὸν Θεὸν ἐπιλαθέσθαι, ὧν ποιῆς κακῶν· „ διὰ δὲ πραγμάτων, ὧν ποιῆς ἁρπάζων, παρασκεύά- „ζεις μεμνῆσθαι διηνεκῶς, ἐπιστηθεὶς σε τῇ θυσίαν ἐπὶ „ τὸ θυσιαστήριον· νῦν δὲ ἃ τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ ἁμάρτη- „ μα, ἀλλὰ καὶ τὸ πάντα χαλεπώτερον, ὅτι καὶ τὰς τῶν „ Ἁγίων μολύνεις ψυχάς· ἐκεῖναι γὰρ διαπαντὸς αὐτῶν „ φέρουσι τὸν Χριστὸν, σὺ δὲ πολλάκις ἐκεῖ πέμπεις ἀπὸ „ τοιαύτης ἀκαθαρσίας". (Ὁμιλ. ογ'. εἰς τὸ κατὰ Ἰωαννην.) Διὰ δὲ τὰς οἰκοδομὰς ὁποῦ κάμνουσιν οἱ τοιοῦτοι ἅρπαγες καὶ ἄδικοι εἰς τὰ ἱερὰ Μοναστήρια, λέγει ὁ θεῖος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης γράφων Ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἐ- πίσκοπον Εὐσέβιον ἅπως ἔχουσαν· „ Κτίζεις ὡς φασιν „ Ἐκκλησίαν ἐν Πηλουσίῳ... ἀδικίας, καὶ ὕβρεσι, καὶ „ πενήτων ἐκπιεσμοῖς καὶ πτωχικοῖς δαπανήμασιν, ὅ- „ περ ἀδεώτερον ἕτερον, ἢ κτίζειν Σιὼν ἐν αἵμασι καὶ „ Ἱερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις· (Μιχ. γ'. 11.) οὐ γὰρ „ χρήζει ὁ Θεὸς ἐξ ἀλοτρίων θυσίας, ἀλλὰ παύσαν ὡς „ θυομένων κύων μυσάττεται".

Τρίτον οἱ ἅρπαγες καὶ ἄδικοι ἐλπίζουν νὰ συγχωρη- θοῦν αἱ ἁρπαγαὶ καὶ ἀδικίαι των, διὰ τί καταγίνονται εἰς ἀναγνώσεις θείων Γραφῶν· διὰ τί σωρεχῶς ἐξομολο- γοῦνται· διὰ τί ἔχουν εἰς τὰς οἴκους των πνευματικὸς Πα- τέρας καὶ Διδασκάλους, φαίνονται σωρεχῶς ἁγιασμοὺς καὶ παρακλήσεις, διδάσκονται αὐτοὺς, καὶ ἀναγινώσκονται καθ' ἡμέραν ἀκολουθίαν· πρὸς τοῦτο ἡμεῖς ἀποκρινόμε- θα, ὅτι ναὶ καὶ ταῦτα καλὰ καὶ θεάρεστα ἔργα εἶναι, ἀλ- λὰ τὸ πρῶτον καὶ ἀναγκαιότερον πάντων ἀπάντων εἰς τὸν συγχώρησιν τῆς ἀδικίας των εἶναι, τὸ νὰ δώσουν ὀπίσω εἰς τοὺς ἀδικηθέντας τὰ χρήματα καὶ τὰ πράγματα ὁποῦ τοὺς ἅρπασαν· καὶ ἀφ' οὗ δώσουν ὀπίσω τὸ ξένον δίκαιον καὶ χρέος των, τότε ἐὰν ἔχουν τὸν τρόπον, ἐκ δικαίων πόνων, ἂς κάμνουν καὶ φιλοτιμίας, ὅποι ἐλεημοσύνας, ἀ- φιερώματα, καὶ ἄλλας ἀγαθοεργίας· ἰδὲ καὶ προφασίζον- ται ὅτι ἐὰν δώσουν τὸ ξένον δίκαιον, δὲν τοὺς μένει κυβέρνησις διὰ νὰ κάμνουν ἐλεημοσύνας καὶ ἄλλας ἀγα- θοεργίας, κάλλιον εἶναι εἰς αὐτοὺς μήτε νὰ ἔχουν ἐξ ἁρ- παγῆς πρᾶγμα εἰς τὸν οἶκόν τους, μήτε νὰ κάμνουν ἐκ τούτε ἐλεημοσύνη, καθὼς τὰς συμβουλεύει ὁ μέγας Βα- σίλειος λέγων· διὰ τοῦτο ἡ Παροιμία συμβουλεύει „ τι- „ μᾶν τὸν Κύριον ἀπὸ δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχεσθαι „ αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης· (Παρ. γ'. 9.) „ εἰ γὰρ ἐξ ἀδικίας καὶ ἁρπαγῆς μέλλεις προσφέρειν Θεῷ, „ κάλλιον μὴ κτήσασθαι τὴν τοιαύτην κτῆσιν, μήτε προσ- „ φέρειν ἐξ αὐτῆς". (ἐν τοῖς Ἀσκητικοῖς.) ἐν ὅσῳ δὲ οἱ ἅρπαγες ἔχοντες τὸν τρόπον νὰ δώσουν ὀπίσω τὸ ἄδι- κον, δὲν τὸ δίδουν, ἀλλὰ τὸ κρατοῦν, ὅλαι αἱ ἐλεημοσύ- ναι, καὶ ἀγαθοεργίαι των μάταιαι εἶναι· καὶ αὐτὰ δὲ ἡ μετάνοια τῶν τοιούτων, δὲν εἶναι ἀληθινὴ, ἀλλὰ ψεύδης καὶ κατὰ προαίρεσιν, ὡς εἶπεν ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος· „ ὅταν τὸ ἀλότριον ἀποδοθῆναι δύνηται, καὶ μὴ ἀπο- „ δίδοται, μετάνοια ὁ γίνεται, ἀλλὰ προαίρεται".

(1) Παρ' ἄλλοις ἐν ἑαυτοῖς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

35. „ Μὴ ἀποβάλητε ὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν “.

Λέγωντας ὁ Παῦλος εἰς τὰς ἐξ Ἑβραίων πισὲς νὰ μὴν ἀποβάλωσι, φανερόνει μὲ τῦτο, ὅτι ἀκόμη δὲν ἐξέπεσον μὲν, χρειάζονται δὲ βεβαιότητα καὶ ἀσφάλειαν, ὡς κινδυνεύοντες νὰ πέσωσι· παῤῥησίαν δὲ εἶπεν, ὅτι ὅσοι Χρισιανοὶ ὑπομένωσι τὰς διὰ τὸν Κύριον γινομένας ἁρπαγὰς τῶν ὑπαρχόντων τως, αὐτοὶ ἔχωσι νὰ λάβωσι μεγάλην παῤῥησίαν πρὸς τὸν Θεόν.

„ Ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην “.

Εἰσεῖς οἱ ἴδιοι, λέγει, εἶσθε μάρτυρες καὶ βεβαιωταὶ, ὅτι ἡ παῤῥησίασας αὔτη, μέλλει νὰ ἀπολαύσῃ μισθαποδοσίαν μεγάλην· ἐπειδὴ καὶ ἐγνωρίσετε διὰ τῆς πίσεως, ὅτι ἔχετε εἰς τὸς οὐρανὸς καλλίτερα ὑπάρχοντα ἀπὸ ἐκεῖνα, ὁπὸ οἱ ἄπισοι Ἑβραῖοι σᾶς ἥρπασαν.

36. „ Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν “.

Ἄλλο τίποτε, λέγει, δὲν σᾶς χρειάζεται, ἀδελφοί μου, παρὰ μοναχὴ ἡ ὑπομονή· ὅλας δὲ τὰς ἄλλας ἀρετὰς τὰς ἔχετε τελείας, καὶ δὲν χρειάζεσθε νὰ προθέσετε τίποτε εἰς αὐτάς.

„ Ἵνα τὸ θέλημα τῦ Θεῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν “.

Θέλημα Θεῦ εἶναι τὸ νὰ ὑπομένωσι οἱ Χρισιανοὶ τὰς θλίψεις ἕως τέλως· ἐπειδὴ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· „ ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος ὗτος σωθήσεται “· (Ματθ. ι. 22.) διδάσκει δὲ καὶ παρηγορεῖ ὁ Ἀπόσολος τὸς πισεύσαντας Ἑβραίως μὲ ταῦτα τὰ λόγια· καὶ καθὼς ὅταν βλέπῃ τινὰς σῶα ἀθλητὴν, ὁπὸ ἐνίκησε μὲν ὅλως τὸς ἀνταγωνισάς τε, ἔπειτα δὲ, βλέποντας πῶς ἀργοπορῦν νὰ ἔλθωσι νὰ τὸν σεφανώσωσι, δὲν ὑπομένει, ἀλλὰ θέλει νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ σάδιον καὶ τὸν ἀγῶνα, διὰ τὶ δὲν ὑποφέρει τὴν δίψαν καὶ φλόγα τῆς καρδίας τε, καθὼς, λέγω, ὅταν ἰδῇ τινας τὸν ποιὸν ἀθλητὴν, παρηγορεῖ αὐτὸν καὶ τὸ λέγει· ὅλως τὸς ἐνίκησες, ὦ γενναῖε ἀγωνισὰ, ὅλα τὰ ἐκατόρθωσες, ὅθεν ὑπόμεινον ὀλίγον, καὶ θέλεις λάβῃς τὸς στεφάνως· ἀγωνίσω ἀκόμη ἐναντίον εἰς τὴν ἀργοπορίαν τῶν στεφάνων, καὶ νίκησον καὶ αὐτὴν μὲ τὴν ὑπομονήν σε· ἔτζι καὶ ὁ Ἀπόσολος Παῦλος ἐδῶ παρηγορεῖ καὶ παραθαῤῥύνει τὸς ἐξ Ἑβραίων πισὲς, καὶ ὅλως κοινῶς τὸς Χρισιανός.

37. „ Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ “. (Ἀββακ. β'. 3.)

Διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὸν λόγον τε ὁ Ἀπόσολος, φέρει τὸν Προφήτην Ἀββακὺμ λέγοντα, ὅτι ἀκόμη ὀλίγον, καὶ κοντὰ εἶναι ὁ Κριτὴς, ὁπὸ μέλλει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν καθ' σῶα κατὰ τὰ ἔργα τε· ἀνίσως δὲ ὁ Ἀββακὺμ τότε ἔλεγεν, ὅτι μετὰ ὀλίγον θέλει ἔλθῃ ὁ Κύριος, φανερὸν ὅτι τώρα εἶναι κοντίτερος εἰς τὸ νὰ ἔλθῃ. Διὰ τῦτο καὶ ἀλλαχῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔλεγεν· „ ὁ Κύριος ἐγγὺς μηδὲν μεριμνᾶτε “· (Φιλιππ. δ'. 5.) καὶ πάλιν· „ νυνὶ ἐγγύτερον ἡμῶν „ ἡ σωτηρία “· (Ῥωμ. ιγ'. 11.) τὸ δὲ ὅσον ὅσον, δηλοῖ τὸ πολὺ ὀλίγον.

38. „ Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίσεως ζήσεται. Καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐ- „ δοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ “. (Ἀββακ. δ'. 4.)

Λοιπὸν κατὰ τὸ προφητικὸν τῦτο λόγιον, ἐὰν ἡμεῖς οἱ Χρισιανοὶ θέλωμεν νὰ εἴμεθα δίκαιοι, πρέπει διὰ νὰ πισεύωμεν βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς (1)· διότι ἀνίσως, λέγει, ὁ δίκαιος ὑποστείληται, ἤγουν λάβῃ καμμίαν ἀμφιβολίαν καὶ δισαγμόν· ἢ ἀνίσως καὶ ὁ δίκαιος συσταλθῇ καὶ

(1) Τὴν ἑρμηνείαν τῦ ῥητῦ τέτε ἔρα εἰς τὸ κ'. Κεφάλ. πρὸς Ῥωμ. στίχ. 17.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κὴ ὀλίγον ταπεινωθῇ ἀπὸ τὰς πειρασμὰς, δεῖ δίδοκεῖ, ἤγεν ἔδει δίαρεσεῖται εἰς αὐτὸν ἡ ψυχή μα· τίνος ψυχή; τὰ Θεᾶ δηλαδή· δί ὅτι ἡ Γραφὴ ἔχει ἰδίωμα νὰ λέγῃ τοιαῦτα ἀνθρωποπρεπῶ εἰς τὸν Θεὸν, καθὼς εἶναι καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄλλο, ὁπᾶ λέγει ὁ Ησαΐας· „τὰς „ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μα". (Ἡσ. ά. 14.) ἢ λέγεσι ταῦτα οἱ Προφῆται ὡς ἐκ προσώπα τᾶ Χεισᾶ, τᾶ νοερᾶ ψυχῶ, θελητικῶ, κὴ ἐνεργητικῶ ἔχοντος.

„Ἡμᾶς δὲ ὐκ ἐσμὲν ὑποσολῆς, εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίσεως, εἰς „περιποίησιν ψυχῆς".

Ἐπειδὴ ἐφόβισεν ὁ Ἀπόσολος τὰς ἐξ Ἑβραίων Χεισιανὰς μὲ τὸν λόγον τᾶ Ἀββακὺμ, ὁπᾶ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ὐκ δίδοκεῖ ἐν αὐτῷ ἡ ψυχή μα, διὰ τᾶτο τώρα ἐδῶ λέγει, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χεισιανοὶ δεν εἴμεθα ἀπὸ ἐκείνας, ὁπᾶ ἀπολλύεν τὰς ψυχάς των, μὲ τὸ νὰ ὑποσέλλωνται κὴ νὰ δισάζεν, ἢ ἀμελᾶν, ὄχι· ἀλλὰ εἴμεθα ἀπὸ ἐκείνας, ὁπᾶ εἶναι βέβαιοι εἰς τὴν πίσιν, καὶ ἀκολὰθως εἴμεθα διὰ νὰ περιποιήσωμεν τὰς ψυχάς μας, ἤτοι διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν, νὰ φυλάξωμεν, κὴ νὰ σώσωμεν αὐτάς· περιποίησις γὰρ ὀνομάζεται ἡ ἀπόκτησις κὴ ὁ ποριςμός τινος πράγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

1. „Ἔσι δὲ πίσις ἐλπιζομένων ὑπόσασις".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίσεως ζήσεται, διὰ τᾶτο τώρα ἐδῶ ὑπογράφει τί εἶναι ἡ πίσις, καὶ λέγει, ὅτι αὐτὴ εἶναι μία ὑσίωσις τῶν πραγμάτων ἐκείνων, ὁπᾶ ἀκόμη δεν εἶναι, κὴ μία ὑπόσασις ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν, ὁπᾶ ἐλπίζομεν νὰ ἀπολαύσωμεν· χάριν παραδείγματος, ἡ ἀνάσασις ἀκόμη δεν εἶναι, ἔτε ὑφίσαται· ἡ πίσις ὅμως ὑφισᾷ αὐτὴν εἰς τὴν ἐδικήμας ψυχὴν, κὴ βάλλει αὐτὴν, ὡς πρᾶγμα ὑφεσηκὸς, ἔμπροσθεν εἰς τὰς νοερὰς ὀφθαλμάς μας (1).

„Πραγμάτων ἔλεγχος ὐ βλεπομένων".

Ἡ πίσις, λέγει, εἶναι σὰν ἔλεγχος, ἤγεν μία ἀπόδειξις κὴ φανέρωσις ἀδήλων πραγμάτων· ἐπειδὴ καὶ κάμνει νὰ βλέπωνται ταῦτα ἀπὸ τὸν ἐδικόν μας νᾶν, ὡσὰν νὰ ἦτον πράγματα παρόντα. Ἀνίσως λοιπὸν ἡ πίσις δυάται νὰ κάμνῃ τοιαῦτα μεγάλα πράγματα, διὰ τί ἐσεῖς οἱ Χεισιανοὶ θέλετε νὰ ἰδῆτε αὐτὰ πραγματικῶς κὴ αἰσθητῶς μὲ τὰς σωματικὰς ὀφθαλμάς σας; κὴ ἀκολὰθως, διὰ τί ἐσεῖς θέλετε νὰ ξεπέσετε ἀπὸ τὸν μισθὸν τῆς πίσεως; ἐπειδὴ τᾶτο δεν εἶναι ἄλλο, παρὰ νὰ ξεπέσετε ἀπὸ τὸ νὰ εἶσθε δίκαιοι· διὰ τί ὁ δίκαιος ἀπὸ τὴν πίσιν ἔχει νὰ ζήσῃ, κὴ ὄχι ἀπὸ τὴν αἴσθησιν, καθὼς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀββακὺμ „ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίσεως ζήσεται". (Ἀββ. δ'. 4.)

„Ἐν

---

(1) Ἔτζι κὴ ὁ Θεοδώρητος ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τᾶτο· „τὰ γὰρ ὐχ ὁρώμενα διὰ ταύτης ὁρῶμεν, κὴ πρὸς „τὴν τῶν ἐλπιζομένων θεωρίαν ὀφθαλμοὶ ἡμῖν γίνε„ται, κὴ δείκνυσιν ὡς ὑφεσῶτα τὰ μηδέπω γεγενημέ„να· τῶν νεκρῶν ἁπάντων ἐν ταῖς ταφοις ἔτι κειμένων, „ἡ πίσις ἡμῖν προζωγραφεῖ τὴν ἀνάσασιν, κὴ τὰς κό„νους τῶν σωμάτων τὴν ἀθανασίαν παρασκευάζει φαν„τάζεσθαι". Ὁ δὲ Θεῖος Μάξιμος ὕτω λέγει· „ὁ Θεῖος „κὴ μέγας Ἀπόσολος, τί ἐσι πίσις ὁρίζων φησι· πί„σις ἐσὶν ἐλπιζομένων ὑπόσασις, κὴ πραγμάτων ἔλεγ„χος ἀ βλεπομένων· εἰ δέ τις κὴ ἀνδιάθετον αὐτὴν ἀ„γαθὸν ὁρίσαιτο, ἢ γνῶσιν ἀληθῆ τῶν ἀπορρήτων ἀ„γαθῶν ἀποδεικτικὴν, τὰς ἀληθείας οὐ διήμαρτε". (Κεφ. ξ'. τῆς δ'. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικ.) Καὶ πάλιν· „ἡ πίσις, δυάμεσι ἐσι κρετική, ἢ χέσις δρασική „τὶς ὑπὲρ φύσιν ἀμέσε τᾶ πισεύοντος πρὸς τὸν πισεύ„μενον Θεὸν τελείας ενώσεως". (Κεφ. η'. αὐτόθ.) Καὶ πάλιν· „ἡ πίσις ἀναπόδεικτος γνῶσις ἐσιν· εἰ δὲ „γνῶσις ἐσὶν ἀναπόδεικτος, ἄρα χέσις ἐσὶν ὑπὲρ φύσιν „ἡ πίσις, δι' ἧς ἀγνώστως, ἀλλ' ὐκ ἀποδεικτικῶς, ενού„μεθα τῷ Θεῷ κατὰ τὴν ὑπὲρ νόησιν ἕνωσιν". (Αὐτόθ. Κεφ. ιβ'.) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει· „πίσις „ἐσὶ συγκατάθεσις ἀδιακρίτος τῶν ἀκουσθέντων ἐν πλη„ροφορίᾳ τῆς ἀληθείας, τῶν ὑπὲρ νοῦν Θεᾶ χά„ρεσι". (Λόγ. περὶ πίσεως ἐν τοῖς Ἀσκητικοῖς)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι".

Ἤτοι μὲ αὐτὴν τὴν πίστιν ἐμαρτυρήθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅλοι οἱ παλαιοὶ (1) δίκαιοι, καὶ ὡμολογήθησαν ὅτι ἐθεράπευσαν αὐτόν.

3. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ „φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι".

Ἐπειδὴ ἡ πίστις κατηγορεῖται κοντὰ εἰς ἐκείνους, ὁποὺ δὲν νοοῦσι τὴν δύναμιν ὁποὺ ἔχει, ἀλλὰ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ εἶναι σὰν πρᾶγμα ἀναπόδεικτον, καὶ μία ἀπάτη φανερὰ, διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ δείχνει ὅλον τὸ ἐναντίον· δηλαδὴ ὅτι διὰ μέσου τῆς πίστεως κατορθόνονται μεγαλώτατα πράγματα, καὶ ὄχι διὰ μέσου τῶν συλλογισμῶν· διότι ποία ἀπόδειξις δύναται εἰς ἡμᾶς νὰ παρασήσῃ, πῶς ὁ Θεὸς ἔκαμε τὰ ὄντα ἐκ μὴ ὄντων, μὲ μόνον τὸν λόγον του; βέβαια ὐδεμία, ἀλλὰ μόνη ἡ πίστις· μὲ τὴν πίστιν λοιπὸν νοοῦμεν ὅτι κατηρτίσθησαν, ἤτοι ἔγιναν οἱ αἰῶνες· διὰ τί μὲ τὴν πίστιν ὅλα τὰ βλεπόμενα ἔγιναν ἀπὸ τὰ μὴ φαινόμενα, ἤτοι τὰ ὄντα ἔγιναν ἐκ τῶν μὴ ὄντων (2)· τὸ ὁποῖον τοῦτο, πίστιν μόνην χρειάζεται, καὶ ὄχι συλλογισμούς· ἢ νοεῖται τὸ ῥητὸν τοῦτο καὶ ἔτζι· μὲ τὴν πίστιν νοοῦμεν ὅτι κατηρτίσθησαν οἱ αἰῶνες μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν γενόμενον διὰ νὰ δημιουργηθῶν τὰ ὄντα ἐκ μὴ ὄντων. Ὅταν δὲ ἐσὺ ὦ ἀναγνῶστα, ἀκούσῃς αἰῶνας, πρέπει νὰ νοῇς καὶ τὰ περιεχόμενα κοντὰ πράγματα μέσα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἤτοι τὰ αἰώνια (3)· ὁμοίως μαζὶ μὲ τοὺς αἰῶ-

---

(1) Μερικοὶ θέλουν ὅτι πρεσβυτέρους ἐδῶ ἐννοεῖ ὁ Παῦλος, τοὺς πρὸ τοῦ νόμου Προπάτορας καὶ Δικαίους· οἷον ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τὸν Μωϋσέως· ἀριθμοῦσι δὲ αὐτοὺς ὅτι εἶναι εἰκοσιτέσσαρες οἱ ἐγκριτώτεροι, καὶ ἔσοι εἶναι οἱ εἰκοσιτέσσαρες ἐκεῖνοι πρεσβύτεροι, τοὺς ὁποίους εἶδεν ὁ Θεολόγος Ἰωάννης εἰς τὴν ἱεραν Ἀποκάλυψιν· „Καὶ κυ„κλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες, καὶ ἐπὶ „τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους „καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ „ἔσχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς". (Ἀποκάλ. δ'. 4.) Ἄλλοι δὲ εἰκοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους ἐνόησαν, τοὺς δώδεκα ἐγκρίτους Προφήτας, καὶ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους· ὁ δὲ Θεοδώρητος πρεσβυτέρους ἐννοεῖ τοὺς πάλαι γεγενημένους, τοὺς πρὸ τοῦ νόμου, καὶ ἐν τῷ νόμῳ λαμφάντας Ἁγίους.

(2) Μερικοὶ δὲ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Θεολόγους, νοοῦσιν ὅτι τὰ μὴ φαινόμενα παῦτα, ὁποὺ λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, εἶναι τὰ ἐν τῷ Θεῷ ἰδέαι, καὶ τὰ παραδείγματα, ἐκ τῶν ὁποίων, ἀόρατων ὄντων καὶ ἀφανῶν, ἐγένοντο τὰ φαινόμενα, καὶ ὁρατὰ κτίσματα· δεκταὶ γὰρ εἶναι παρὰ τοῖς ἱεροῖς Θεολόγοις αἱ ἰδέαι καὶ τὰ παραδείγματα, ἐχὶ ὅμως ἔξω τοῦ δημιουργικοῦ νοὸς ὑπαρχόμενα, καὶ αὐθυπόστατα ὄντα, καθὼς ἐφιλοσόφει ὁ Πλάτων, ἀναξίως καὶ πάνυ ἀσεβῶς παῦτα περὶ Θεοῦ ἐκλαβών· ἀλλὰ δυσεβῆ δόξῃ παῦτα νοούμενα, ἤτοι καθὼς ὁ ἥλιος τὰς αἰτίας τῶν πολλῶν μετεχόντων αὐτοῦ, μονοειδῶς προέλαμψεν, ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς πάντων τῶν ὄντων τὰ παραδείγματα ἐν ἑαυτῷ προέχει· ὅθεν εἶπεν ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος· „ὥσ„περ τὰς τῶν πολλῶν μετεχόντων ὁ ἷς ἥλιος αἰτίας, „ἐν ἑαυτῷ μονοειδῶς προέλαμψε, πολλῷ γε μᾶλλον ἐπὶ „τῆς καὶ αὐτὰ καὶ πάντων αἰτίας, προϋφεστάναι τὰ πάν„των τῶν ὄντων παραδείγματα, κατὰ μίαν ὑπεροῦσιον „ἕνωσιν συγχωρητέον· παραδείγματα δὲ φημὶ εἶναι „τοὺς ἐν Θεῷ τῶν ὄντων ἑστιοποιὰς καὶ σὺνοικους προῦφε„στῶτας λόγους, οὓς ἡ Θεολογία προορισμοὺς καλεῖ· καὶ „θεῖα καὶ ἀγαθὰ θελήματα, τῶν ὄντων ἀφορισικὰ καὶ „ποιητικά, καθ' οὓς ὁ ὑπερούσιος τὰ ὄντα πάντα καὶ προώ„ρισε καὶ παρήγαγε". (Κεφ. ε'. περὶ Θείων ὀνομάτ.) Καὶ πάλιν· „Θεὸν γινώσκομεν οὐκ ἐκ τῆς αὐτοῦ φύ„σεως... ἀλλ' ἐκ τῆς πάντων τῶν ὄντων διακοσμήσεως, ὡς „ἐξ αὐτῶν προβεβλημένης, καὶ εἰκόνας τινὰς καὶ ὁμοιώ„ματα τῶν θείων αὐτοῦ παραδειγμάτων ἐχούσης". (Κεφ. ζ'. περὶ Θείων ὀνομ.) Καὶ ἀγκαλὰ, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Διονύσιος, ὁ Θεὸς „οὐ κατ' ἰδέαν ἑκάστοις ἐπιβάλλει, „ἀλλὰ κατὰ μίαν τὴν αἰτίας περιοχὴν τὰ πάντα εἰδώς „καὶ σωέχων". (αὐτόθ.) μ' ὅλον τοῦτο ἰδέαι ἐστὶ Θεοῦ ἐκλαμβάνονται αἱ ἁπλούσαται νοήσεις αὐτοῦ· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεοφόρος Μάξιμος· „ὅτι ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ νοήσεων τὰ „πάντα εἰσίν". (Ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ ε'. Κεφαλ. περὶ Θείων ὀνομάτ.)

(3) Σημείωσαι ὅτι μερικοὶ μὲν ἀπὸ τοὺς Θεολόγους θέλουσιν, ὅτι ὁ αἰὼν νὰ ἦναι ἀνάρχος καὶ ἀπερίληπτος, καὶ ἀκολούθως ἄκτιστος· καὶ ὅτι ὁ Θεὸς μόνος λέγεται αἰώνιος, καὶ ἐχὶ κἀνένα κτίσμα νοητὸν· μερικοὶ δὲ ἀκούοντες τοῦ Παύλου λέγοντος, ὅτι οἱ αἰῶνες εἶναι κτίσματα, καὶ ἔλαβον ἀρχὴν τοῦ εἶναι· „διὰ γὰρ φησι καὶ „τοὺς αἰῶνας ἐποίησε". (Ἑβρ. ά. 2.) τοῦτα χάριν, τὸν μὲν Θεὸν λέγουσι προαιώνιον, τοὺς δὲ Ἀγγέλους λέγουσιν αἰωνίους, ὡς ἐν τῷ αἰῶνι κτιζομένους, καὶ ὡς μὴ τέλος ἔχοντας διὰ τὸ ἀθάνατον· εἷς δὲ τούτων εἶναι καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἔτσι λέγων· „ἤντις πρεσβυτέρα τῆς „τοῦ Κόσμου γενέσεως κατάστασις ταῖς ὑπερκοσμίοις δυ„νάμεσι πρέπουσα· ἡ ὑπερχρόνιος, ἡ αἰωνία, ἡ αἰ„διος· δημιούργημα δὲ ἐν αὐτῇ ὁ τῶν ὅλων Κτίστης „καὶ Δημιουργὸς ἀπετέλεσε φῶς νοητὸν, πρέπον τῇ μα„καριότητι τῶν φιλάντων τὸν Κύριον, καὶ λογικὰς καὶ „ἀοράτους φύσεις, καὶ πᾶσαν τὴν τῶν νοητῶν διακόσμησιν, „ὅσα τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ ὑπερβαίνει, ὧν οὐδὲ τὰς „ὀνομασίας ἐξευρεῖν δυνατόν". (Ὁμιλ. ά. εἰς τὴν Ἑξαήμερον.) Αὐτὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θεὸς Νύσσης Γρηγόριος· καὶ ὅρα τὴν πλατεῖαν ὑποσημείωσιν τοῦ· „δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν". (Ἑβρ. ά. 2.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αἰῶνας πρέπει νὰ νοῇς καὶ τοὺς χρόνους, καὶ ὅλα τὰ ἐν τῷ χρόνῳ περιεχόμενα πράγματα, ἤτοι ὅλα τὰ αἰσθητὰ κτίσματα, καθ' ὅ,τι οἱ αἰῶνες καταχρηστικῶς φανερόυσι καὶ τοὺς χρόνους (1)· ἐπειδὴ ὁ κυρίως αἰὼν, ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἀπὸ τὸν χρόνον, καὶ εἶναι σπάνιος, καὶ ὀχὶ πολλοί (2).

4. „Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Καΐν προσήνεγκε τῷ Θεῷ".

Ἐπειδὴ ἡ πίστις εἶναι πρᾶγμα μεγάλον, καὶ χρειάζεται ἀνδρείαν ψυχὴν, οἱ δὲ ἐξ Ἑβραίων πιστοὶ ἀδυνάτησαν, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν ἔδειξαν πίστιν σπουδαίαν, ὕστερον δὲ ἀπὸ τὰς συνεχεῖς θλίψεις καὶ πειρασμὸς ὀλιγοψύχησαν· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, ἐπαρηγόρησε μὲν αὐτοὺς καὶ ἀνωτέρω ἀπὸ τὴν ὑπομονὴν, ὁποῦ ἔδειξαν πρότερον, καὶ ἀπὸ τὴν Γραφὴν, εἰπὼν εἰς αὐτοὺς ὅτι· „ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται"· ἐπαρηγόρησε δὲ καὶ ἀπὸ συλλογισμὸς εἰπὼν „ὅτι ἡ πίστις εἶναι ὑπόστασις τῶν ἐλπιζομένων"· τώρα δὲ πάλιν παρηγορεῖ αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τὰ παραδείγματα τῶν μεγάλων καὶ παλαιῶν ἀνδρῶν καὶ δικαίων· διότι ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ πάσχει, ὅταν ἀκούσῃ πῶς εἶναι καὶ ἄλλοι, ὁποῦ πάσχουν τὰ αὐτὰ μὲ ἐκεῖνον, παρηγορεῖται καὶ ἀναπαύεται. Φέρει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος τὸν Ἄβελ εἰς μαρτυρίαν καὶ λέγει, ὅτι ὁ Ἄβελ, μὲ πίστιν ἐπρόσφερε θυσίαν περισσοτέραν (3), ἤγουν τιμιωτέραν ἀπὸ τὴν θυσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του Καΐν· ἐπειδὴ ποῖον ἄλλον εἶδε προτίτερα, διὰ νὰ τὸν μιμηθῇ καὶ αὐτός; τὸν πατέρα του Ἀδὰμ, ἢ τὴν μητέρα του Εὔαν; ἀλλ' αὐτοὶ, ἐπειδὴ καὶ παρέβησαν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶχον παῤῥησίαν νὰ προσφέρουν θυσίας καὶ δῶρα εἰς τὸν Θεόν· ποῖον; τὸν ἀδελφόν του Καΐν; ἀλλ' αὐτὸς ἀτίμασε τὸν Θεὸν περισσότερον, ἐπειδὴ ἐπρόσφερεν εἰς αὐτὸν, ὄχι τοὺς ἐκλεκτοὺς καρποὺς, ἀλλὰ τοὺς δυσελεσέρους. Ἀπὸ πίστιν λοιπὸν μοναχὴν ὡδηγήθη ὁ Ἄβελ διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τὰ καλλίτερα πρόβατα, ὁποῦ εἶχεν· ἐπειδὴ ἐπίστευσεν, ὅτι θέλει λάβῃ τὸν μισθὸν καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν παρὰ τοῦ Κυρίου· „ἐγένετο γὰρ φησι μεθ' „ἡμέρας, ἤνεγκε Καΐν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ Κυρίῳ· καὶ Ἄβελ ἤνεγκε „καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν στέατων αὐτῶν· καὶ ἐπείδεν „ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἄβελ, καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ Καΐν, καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ „προσέσχε". (Γεν. δ'. 3.)

„Δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐ„τοῦ τοῦ Θεοῦ".

Διότι ὁ Θεὸς, λέγει, ὁποῦ ἐμαρτύρησεν, ὅτι δὲν ἐπρόσφερεν ὁ Καΐν ὀρθῶς τὰ δῶρά του „καὶ ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκῃς, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἥμαρτες"; (Γεν. δ'. 7.) αὐτὸς ὁ ἴδιος κατὰ τὸ σιωπώμενον ἐμαρτύρησε διὰ τὸν Ἄβελ, ὅτι ὀρθῶς ἐπρόσφερε· καθ' ὅτι ὡς τὸν Θεὸν, ὁποῦ τοῦ ἔδωκε τὰ πρόβατα, εἰς αὐτὸν πάλιν τὰ ἐπρόσφερε· καὶ ὅτι ὀρθῶς τὰ προσφερόμενα ἐμοίρασε, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Θεὸν, ὡς Δεσπότην καὶ Κύριον, τὰ καλλίτερα καὶ πρωτότοκα πρόβατα· λέγουσι δέ τινες (4) ὅτι ἐκατέβη καὶ πῦρ ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ κατε-

---

(1) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος· „τοῖς „λογίοις δὲ ἔσθ' ὅτε, καὶ ἔγχρονος αἰὼν δοξάζεται, καὶ „αἰώνιος χρόνος· εἰ καὶ μᾶλλον, ἴσμεν, αὐτοῖς καὶ κυ„ριώτερον τὸ ἔνστατον τῷ αἰῶνι, καὶ τὸ ἐν γενέσει τῷ χρό„νῳ, καὶ λεγόμενα καὶ δηλούμενα". (Κεφ. ἱ. περὶ θείων ὀνομάτ.)

(2) Τί εἶναι ὁ αἰὼν, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „δι' ἧς καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε".

(3) Ὅτι διαφόρως λαμβάνεται παρὰ τῇ Γραφῇ τὸ δῶρα καὶ αἱ θυσίαι, ὅρα εἰς τὸ ε'. Κεφ. τῆς παρούσης Στίχ. ι'. καὶ Κεφ. ιἱ. Στίχ. 3.

(4) Ἕνας δὲ ἐκ τούτων εἶναι καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Θεῖος Κύριλλος· „ἐκοῦν ἐπὶ μὲν δώροις τοῖς τοῦ Ἄ„βελ, πῦρ καθιεὶς οὐρανόθεν, δαπανᾷ θυμα κατεσκευά„σε τὰ ἱερεμένα· ἐπὶ δὲ Καΐν, καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις „αὐτοῦ, οὐ προσέσχε φησὶν· οὐ γὰρ τὸ σωθὲν ἐ„πῆφεν πῦρ τοῖς δώροις τοῖς προσενηνεγμένοις". (Σελ. 108. τῆς Πεντατεύχ.) Πῶς δὲ ἦτον σύνηθες εἰς τὸν Θεὸν νὰ καπναλίσκῃ τὰς εὐπροσδέκτους εἰς αὐτὸν θυσίας μὲ πῦρ θεόπεμπτον, μαρτυρεῖ ἡ Ἁγία Γραφή· „Καὶ ὠφθη δόξα Κυρίου παντὶ τῷ „λαῷ· καὶ ἐξῆλθε πῦρ παρὰ Κυρίου, καὶ κατέφαγε τὰ „ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, τά τε ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ „στέατα· καὶ ἰδὲ πᾶς ὁ λαὸς, καὶ ἐξέστη· καὶ ἔπεσαν ἐ„πὶ πρόσωπον". (Λευῖτ. θ'. 23.) Καὶ παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ δὲ λέγεται, ὅτι πῦρ κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῇ ὁλοκαυτώσει αὐτοῦ· ὅθεν καὶ ἐπὶ Ἠλιοῦ πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ κατελθὸν, κατέφαγε τὰ ὁλοκαυτώματα· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γενέσει γέγραπται ὅτι· „ἐπεὶ δὲ „ὁ Ἥλιος ἐγένετο πρὸς δυσμὰς, φλὸξ ἐγένετο, καὶ „ἰδοὺ κλίβανος ἐκαπνιζόμενος, καὶ λαμπάδες πυρὸς, αἳ „διῆλθον ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων". (Κεφ. ιέ. 17.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέφαγε τὴν θυσίαν τε· καὶ ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐγνώρισεν ὁ Κάϊν ὅτι ἐπροτιμήθη ὁ Ἄβελ ἀπὸ αὐτόν· ἐπειδὴ μὲ ποῖον ἄλλον τρόπον ἤθελε γνωρίσῃ τοῦτο; Διὰ τοῦτο καὶ εἷς ἀπὸ τοὺς ἑρμηνευτὰς τῆς Γραφῆς ἔτω μετέφρασε τὸ ῥητὸν τοῦτο ἀπὸ τῆς Ἑβραΐδος γλώσσης εἰς τὴν Ἑλληνίδα· „Καὶ ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὰς θυσίας Ἄβελ ὁ Κύριος, καὶ ἐνέπρησε".

„Καὶ δι' αὐτῆς, ἀποθανὼν, ἔτι λαλεῖ". (1)

Ἤτοι, διὰ μέσου αὐτῆς τῆς πίστεως ἀκόμη ὁ Ἄβελ ζῇ, καὶ μᾶλλον ὅπου πρὸ τοσούτων χιλιάδων χρόνων ἀπέθανεν (2), ἤτοι ἡ πίστις ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ζῇ, καὶ νὰ ᾖναι διδάσκαλος, λέγων εἰς ὅλους ταῦτα σχεδὸν τὰ λόγια· μιμηθῆτε ἐμένα, ὦ ἄνθρωποι, καὶ εὐαρεστεῖτε εἰς τὸν πλάσαντας, δίκαιοι γενόμενοι. Λαλεῖ λοιπὸν ὁ Ἄβελ, ἐπειδὴ δοξαζόμενος ἀπὸ ὅλους, καὶ φημιζόμενος, καὶ ἐνθυμούμενος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, λαλεῖ· καθὼς καὶ ὁ οὐρανὸς φαινόμενος μόνον, λαλεῖ· „οἱ οὐρανοὶ, γάρ φησι, διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ". (Ψαλμ. ιθ'. 1.) διότι δὲν ἠχεῖ, ὅτε ἀκούεται τόσον ὁ λόγος, ὅσον ἠχεῖ καὶ ἀκούεται ὁ ἄδικος φόνος, ὅπου ὁ Ἄβελ ἔπαθε· τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς ὀλιγοψύχους, ὅτι ὁ δίκαιος ἄνθρωπος, καὶ εἰς τὸν Κόσμον τοῦτον ἀπολαμβάνει μεγαλωτέραν τιμήν· λοιπὸν καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, ὅπου πάσχετε καὶ θλίβεσθε ἀπὸ τὰς ἀπίστους, θέλετε ἀπολαύσει δόξαν καὶ τιμὴν, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ἀκόμη ζωήν. Μερικὰ δὲ ἀντίγραφα αὐτὶ τοῦ, λαλεῖ, ἔχουσι λαλεῖται (3)· ἀλλ' ἔμοιγε τὸ λαλεῖ εἶναι ὀρθότερον, καθὼς καὶ ὁ Θεοδώρητος ὅπου αὐτὸ γράφει λαλεῖ· αὐτὶ τοῦ ἀοιδίμους ἐστὶ μέχρι τοῦ παρόντος, καὶ πολυθρύλλητος, παρὰ πάντων δοξαζόμενος.

5. „Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ εὑρίσκετο· „διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· (Γέν. ε'. 24.) πρὸ γὰρ τῆς με- „ταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ".

Ὁ Ἐνὼχ ἔδειξε μεγαλητέραν πίστιν ἀπὸ τὸν Ἄβελ· ἐπειδὴ ἐκεῖνα ὅπου ἠκολούθησαν εἰς τὸν Ἄβελ, ἦλθεν ἡ ἐπιβουλὴ, καὶ ἀπάτη, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ὁ ἄδικος φόνος, τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ του γενόμενα, ἦτον ἀρκετὰ νὰ τὸν σκανδαλίσουν, συλλογιζόμενον, πῶς ὁ Ἄβελ δίκαιος ὤντας, ἐσυγχωρήθη νὰ πάθῃ τοιαῦτα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του· τί δὲ κέρδος ἔγινεν εἰς αὐτὸν, ἐὰν καὶ ἐτιμωρήθη παρὰ τοῦ Θεοῦ ὁ φονεὺς ἀδελφός του; ἢ τί ὠφέλεια ἐκ τούτου ἔγινεν εἰς τὸν Ἄβελ, εἰς καιρὸν ὅπου αὐτὸς ἐσφάγη, καὶ ἔλειπεν ἀπὸ τὸν Κόσμον; Μεγάλην λοιπὸν πίστιν ἔδειξεν ὁ Ἐνὼχ, χωρὶς νὰ σκανδαλισθῇ εἰς ὅλα αὐτά· ἐπειδὴ καὶ ἐπίστευσεν ἀναμφιβόλως, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μισθαποδότης εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, ἂν καὶ νὰ μὴ εἶναι μισθαποδότης εἰς τὸν παρόντα· ὅθεν διὰ μέσου τῆς πίστεως ταύτης, εὐηρέστησεν εἰς τὸν Θεόν, „εὐηρέστησε γάρ φησιν Ἐνὼχ τῷ Θεῷ, μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Μαθουσάλα". (Γεν. ε'. 22.) καὶ ἐπειδὴ εὐηρέστησεν εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τοῦτο καὶ μετετέθη. „εὐηρέστησε γάρ φησιν Ἐνὼχ „τῷ Θεῷ, καὶ οὐχ' εὑρίσκετο, ὅτι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός". (Γεν. ε'. 24.) (4) Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς διὰ μὲν τὸν Ἄβελ ἔδειξεν ὁ Θεὸς ἀληθινὴν τὴν ἀπόφασιν, ὅπου ἔδωκε πε-

εἰ

27.) τὸ πῦρ δὲ τοῦτο κατέκαυσε τὰ διχοτομήματα καὶ τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραὰμ, πρὸς βεβαίωσιν τῆς πρὸς τὸν Ἀβραὰμ διαθήκης τοῦ Θεοῦ· ὁμοίως καὶ ὅταν ὁ Γεδεὼν ἐπροσφερεν εἰς τὸν Ἄγγελον τὰ κρέατα καὶ τὰ ἄζυμα, διὰ τῆς ἄφης τῆς ῥάβδου τοῦ Ἀγγέλου· „πῦρ ἀνέβη ἐκ „τῆς πέτρας καὶ κατέφαγεν αὐτά". (Κριτ. ς'. 21.) Καὶ ὅταν ὁ Δαβὶδ ἐμπόδισε τὴν θείλατον πληγὴν τοῦ θανατικοῦ, καὶ ἐπροσφερεν ὁλοκαυτώματα· „ἐβόησε πρὸς „Κύριον, καὶ ἐπήκουσεν αὐτῷ ἐν πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ „ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ κατηνάλωσε „τὴν ὁλοκάυτωσιν". (α'. Παραλ. κα'. 26.) Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ἐπιθυμοῦντες τὴν εὐτυχίαν τοῦ Βασιλέως των, ἐπαρακάλουν τὸν Θεὸν, νὰ κάυσῃ μὲ θεῖον πῦρ τὸ ὁλοκαύτωμά του· ὅπου γὰρ οἱ ἑβδομήκοντα λέγουσιν ἐν τῷ εἰκοστῷ Ψαλμῷ τῷ περὶ τοῦ Βασιλέως διαλαμβάνοντες· „μνησθείη πάσης θυσίας σου καὶ τὸ ὁλο- „καύτωμά σου πιανάτω". τὸ νῦν σῳζόμενον Ἑβραϊκὸν ἔ- „χει καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πεφρωσάτω".

(1) Ἐν ἄμοις· καλοῦνται.

(2) Παρὰ δὲ τῷ Οἰκουμενίῳ λέγεται, ὅτι διὰ μέσου τῆς θυσίας ὁ Ἄβελ λαλεῖ· ἐπειδὴ καὶ ἡ θυσία ἔγινεν αἰτία εἰς αὐτὸν νὰ σφαγῇ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του· πλὴν ὁ αὐτὸς Οἰκουμένιος θέλει ὅτι νὰ λαλῇ ὁ Ἄβελ καὶ διὰ τῆς πίστεως.

(3) Καὶ ὁ Φώτιος δὲ λαλοῦνται ἔχει· ἤτοι ἀνάμνησίς ἐστιν ὁ Ἄβελ, ἐκ τῆς αὐτοῦ ἡ πρᾶξις αὕτη ἡ ἐκ πίστεως, εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσα.

(4) Τὸ δὲ νῦν σῳζόμενον Ἑβραϊκὸν ἀντὶ τοῦ, μεμάθηκεν, ἔχει· „διὸ, τι ἀνέλαβεν αὐτὸν ὁ Θεός".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰ τῷ θανάτῳ εἰς τὸν Ἀδὰμ καὶ τῷ Εὔαν· „ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθα-„νεῖσθε". (Γεν. β'. 17.) Καὶ πάλιν „γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀποστρέψεις". (Γεν. γ'. 19.) διὰ δὲ τοῦ Ἐνὼχ πάλιν ἔδειξεν, ὅτι προσωρινὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τοῦ θανάτου, καὶ ἀκολού-θως ὡς προσωρινὴ, ἔχει νὰ ἀναιρεθῇ. Ὅτι μὲν λοιπὸν ὁ Ἐνὼχ, ζωντανὸς μετετέθη, καὶ ὅτι ἀκόμη ζῇ, τοῦτο τὸ πιστεύομεν· εἰς ποῖον δὲ τόπον μετετέθη (1), ἢ μὲ ποῖον τρόπον μετετέ-θη, αὐτὰ εἶναι ἄδηλα, μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐφανέρωσε ταῦτα ἡ Ἁγία Γραφή (2).

6. „Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι".

Διὰ ὅτι ἀνίσως δὲν πιστεύῃ τινὰς πῶς ἔχει νὰ δοθῇ παρὰ Θεοῦ ἀνταπόδοσις τῶν καλῶν ἔργων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὐαρεστήσῃ εἰς τὸν Θεόν· ἐπειδὴ πῶς αὐτὸς θέλει περιπατή-σει τῷ κοπιαστικῷ στράτευμα τῆς ἀρετῆς, ἀνίσως πρῶτον δὲν καταπεισθῇ πῶς ἔχει νὰ λάβῃ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, πολλαπλασίως καὶ αἰωνίως τὰς ἀμοιβάς; τοῦτο γὰρ εἶναι ἀναπόλευ-στον (3). Ἄκουε δὲ καὶ τί λέγει παρακάτω.

„Πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκ-„ζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται".

Ὅτι μὲν εἶναι Θεὸς, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς γίνεται μισθαποδότης τῶν καλῶν ἔργων, τοῦτο τὸ πιστεύομεν διὰ μέσου τῆς πίστεως· λέγω δὲ διὰ μέσου τῆς πίστεως, ἐπειδὴ καὶ μερικοὶ ἄπιστοι εἶπον, ὅτι εἶναι τὰ ὄντα ἀπὸ ταυτόματα, ἤγουν ἔγιναν ἀπὸ λόγου των, χωρὶς νὰ τὰ δημιουρ-γήσῃ τινάς· καθὼς ἦτον οἱ Ἐπικούρειοι, καὶ οἱ ἄθεοι (4)· τί δὲ εἶναι ὁ Θεὸς κατὰ τὴν οὐ-σίαν καὶ φύσιν, τοῦτο εἶναι τελείως ἀκατανόητον, καὶ ἀνεπιχείρητον νοητὰ εἰς τὰς φρονίμους καὶ συ-νετὰς (5)· τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ „τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτόν"; ἤγουν ὁ Θεὸς γίνεται μισθαποδότης εἰς

---

(1) Ὁ θεῖος δὲ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἰς τὸν λό-γον ὁπου κάμνει εἰς τὸν λῃστὴν, λέγει ὅτι νὰ εὑρίσκεται ἤδη ὁ Ἐνὼχ εἰς τὸν ἐπίγειον παράδεισον, μετὰ τοῦ Προφήτου Ἠλιού.

(2) Περὶ τοῦ Ἐνὼχ ταῦτα γράφει ὁ σοφὸς Σειράχ· „Ἐνὼχ εὐηρέστησε Κυρίῳ καὶ μετετέθη, ὑπόδειγμα με-„τανοίας τοῖς γενεαῖς". (Σειρ. μδ'. 16.) Καὶ πάλιν· „οὐδεὶς ἐξ ἐκτίσθη οἷος Ἐνὼχ ποιῆσαι ἐπὶ τῆς γῆς· „καὶ γὰρ αὐτὸς ἀνελήφθη ἀπὸ τῆς γῆς". (Σειρ. μθ'. 14.) Ὁ Ἐνὼχ ἦτος εἶχε καὶ βιβλίον ἀπόκρυφον, ἐξ οὗ ὁ Ἀπόστολος Ἰούδας, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ σῳζομένου, ἐρανίσθη ἐκεῖνο ὁπου λέγει εἰς τὴν καθολικήν του Ἐπι-στολήν· „Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀ-„δὰμ Ἐνὼχ, λέγων· ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἁ-„γίαις αὐτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐξελέγ-„ξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν ἔρ-„γων ἀσεβείας αὐτῶν, ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων „τῶν σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀ-„σεβεῖς". (Ἰουδ. 14.)

(3) Διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, καὶ σοφοὶ Ἕλληνες, ὡσὰν τοὺς παλαιούς, ὅσον καὶ τοὺς ἤδη εὑρισκομένους, ἔχουσι μὲν κάποια καλὰ, καὶ φυσικὰς ἀρετὰς, ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἔχουσι τὴν πρὸς Θεὸν ἀληθῆ πίστιν, τούτων χάριν ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐαρεστήσουν εἰς τὸν Θεόν, καὶ νὰ σωθοῦν· ὅθεν οὐδὲ τὰ καλὰ καὶ αἱ ἀρεταὶ ὁπου ἔ-χουν, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀρεταί. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἅ-γιος Ἀμβρόσιος „Καὶ τὸ δοκεῖν εἶναι ἀρετὴ, κακία ἐστὶ, „χωρὶς εὐσεβείας· σὺ γὰρ σωτῆρα πρὸς ἀρετὴν, ὅτι „Θεῷ ἐκ εὐάρεστον". Λέγει δὲ καὶ ὁ σοφὸς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς· „ἐκ εὐαρεστεῖ τις Θεῷ ἄνευ Θεοῦ, ἤγουν χωρὶς „πίστεως, ἧς ὕλη, καὶ ὑποκείμενον, καὶ ἔρεισμα, Θεὸς, „καὶ δὴ καὶ ἐνεργὸς, καὶ εἶδος, καὶ τέλος ἔσχατον". (Βιβλ. ἀ. περὶ Χριστιανισμοῦ.)

(4) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης· „ὅτι μὲν ἔστι Θεὸς, τοῖς μὲν τῆς Ἁγίας Γραφῆς „δεχομένοις, τὴν παλαιὰν καὶ καινὴν Διαθήκην φη-„μὶ, ἐκ ἀμφιβάλλεται· ὅτε δὲ τοῖς τῶν Ἑλλήνων πλέ-„κεσι· ὡς γὰρ ἔφημεν, ἡ γνῶσις τοῦ εἶναι Θεόν, φυσι-„κῶς ἡμῖν ἐγκατέσπαρται· ἐπειδὴ δὲ τοσοῦτον ἴφυσεν „ἡ τοῦ πονηροῦ κακία κατὰ τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως, „ὥστε καί τινας εἰς τὸ ἀλογώτατον, καὶ πάντων τῶν κα-„κῶν κάκιστον καταγαγεῖν τῆς ἀπωλείας βάραθρον, τὸ „λέγειν μὴ εἶναι Θεόν, ὧν τῇ ἀφρασύνῃ ἐμφανέντων ὁ „ἱεροφάντης ἔφη Δαβίδ· „εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐ-„τοῦ οὐκ ἔστι Θεός" (Ψαλμ. ιγ'. 1.) οἱ τοῦ Κυ-„ρίου μαθηταὶ καὶ Ἀπόστολοι τῷ Παναγίῳ σοφιδεύτες „Πνεύματι, καὶ τῇ αὐτοῦ δυνάμει καὶ χάριτι τὰς θεο-„σημείας ἐργασάμενοι, τῇ τῶν θαυμάτων σαγήνῃ, πρὸς „τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας, ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς ἀγνοίας ζω-„γρήσαντες αὐτοὺς ἀνῆγον". (Βιβλ. ἀ. Κεφ. β'. περὶ Πί-στεως.) Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ὅπου λέγει· „ὁ ἄνθρω-„πος τὰς πνευματικοὺς τῶν ὁρωμένων λόγους κατανοῶν, „διδάσκεται, ὡς ἔστι τις τῶν φαινομένων Ποιητὴς, τοῦ „τοῦ ὁποίου ἐστὶν εἰκὼν, ὡς ἀνεφίκτου ἀφεὶς ἀνεξέτα-„στον· τοῦ γὰρ ὅτι Ποιητὴς, ἀλλ' οὐχ' ὁποῖός ἐστιν ὁ „Ποιητὴς, ὁρωμένη σαφῶς ἡ κτίσις παρέχει κατάληψιν". (Κεφ. ιδ'. τῆς ε'. Ἑκατοντ. τῶν Θεολογικ.)

(5) Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ὅπου λέγει· „ὅτι μὲν ἔνεστι Θεὸς δῆλον· τί δὲ ἔστι κατ' οὐ-„σίαν καὶ φύσιν, ἀκατάληπτον τοῦτο παντελῶς καὶ ἄγνω-„στον". Καὶ πάλιν „ὅμως ἐπὶ Θεοῦ τί ἐστιν οὐτῶν οὐδέ-„ναμεν, κατ' οὐσίαν". (Περὶ Πίστ. βιβλ. ἀ. Κεφ. δ'.) Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἐξωτερικοὶ Φιλόσοφοι τοῦτο ἐγνώρισαν, ὅτι ὁ Θεὸς κατ' οὐσίαν ἦναι ἀκατάληπτος· ὁ γὰρ Ἐπί-κτητος ὁ Ἠθικὸς ἐκεῖνος Φιλόσοφος, ἀφ' οὗ ἔτη πολλὰ λό-για εἰς τοὺς μαθητάς του διὰ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τί ἦναι Θεός·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς ἐκείνους ὁπῶ σπουδάζουν νὰ διαρεσήσουν εἰς αὐτὸν μὲ ἐνάρετον πολιτείαν, κ᾽ δὲν περιεργάζονται μὲ τὴν ἔξω σοφίαν. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, σοφίαν τῶ Παύλου, πῶς εἰς κάθε μέρος τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης λέγει κ᾽ γράφει, ὅτι εἶναι μισθαποδότης ὁ Θεὸς, διὰ νὰ παρηγορήσῃ μὲ τοῦτο τὰς ὀλιγοψύχους ἐξ Ἑβραίων Χριστιανούς.

7. „Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλα-„βηθεὶς κατεσκεύασε τὴν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐ-„τοῦ". (Γεν. ς'.)

Ο Νῶε, λέγει, ἐχρηματίσθη παρὰ Θεοῦ, ἤγουν ἐδιδάχθη περὶ ἀδήλων πραγμάτων, κ᾽ δὲν ἀπίστησεν· ἀλλὰ κ᾽ μ᾽ ὅλον ὁπῶ ἦτον ὁ καιρὸς καθαρὸς, κ᾽ ἀνέφαλος, καὶ μόλον ὁποῦ οἱ ἄλλοι ἐτρύφων, κ᾽ ἔτρωγον, κ᾽ ἔπινον, κ᾽ δὲν ἐπρόσμενον κἀνενα κακὸν (ἐπειδὴ κ᾽ δὲν ἐφαίνετο κἀνενα σημεῖον κατακλυσμοῦ.) ὁ Νῶε ὅμως μὲ τὸ νὰ ἐπίστευσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, κατεσκεύασε τὴν Κιβωτὸν, διὰ μέσω τῆς ὁποίας ἔσωσεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ὁσπητίου τω, ἤτοι ὀκτὼ ψυχάς· ἔπου γὰρ γράφει περὶ αὐτοῦ ἡ Θεία Γραφή· „Καὶ εἶπε Κύριος „ὁ Θεὸς τῷ Νῶε· καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἦκει ἐναντίον μου .... ποίησον ἓν σεαυτῷ κι-„βωτὸν ἐκ ξύλων ἀσήπτων .... καὶ εἴσελθε σὺ, καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου εἰς τὴν Κιβωτὸν, „ὅτι σε εἶδον δίκαιον ἐναντίον μου ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ". (Γεν. ς'. 13.) Σημείωσαι δὲ ὅτι καθὼς ἐδῶ λέγει ὁ Παῦλος ὅτι χρηματίζει ὁ Θεὸς κ᾽ Πατὴρ, ἔτζι λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὅτι χρηματίζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπου γράφεται περὶ τοῦ Συμεών· „Καὶ ἦν „αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου". (Λουκ. β'. 26.) Θεὸς ἄρα εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

„Δι᾽ ἧς κατέκρινε τὸν Κόσμον".

Ἤτοι ὁ Νῶε ἔδειξε τοὺς τότε ἐν τῷ Κόσμῳ διεστραμμένους ἀνθρώπους, ὅτι ἦτον ἄξιοι κολάσεως κ᾽ κατακλυσμοῦ· ἐπειδὴ αὐτοὶ, κ᾽ μόλον ὁπῶ ἔβλεπον νὰ κατασκευάζῃ ὁ Νῶε τὴν Κιβωτὸν εἰς ἑκατὸν χρόνους, δὲν ἦλθον ὅμως εἰς αἴσθησιν, ἔτε ἠθέλησαν νὰ πιστεύσουν, ὅτι μέλλει νὰ γένῃ κατακλυσμός.

„Καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος". (1)

Ἤτοι ὁ Νῶε ἐκέρδησε τὸ νὰ φανῇ δίκαιος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα τῆς δικαιοσύνης, λέγει, ἐχάρισεν ἡ πίστις εἰς αὐτόν (2).

8. „Πί-

Θεός· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι τῶ ἦπον ὅτι δὲν καταλαμβάνουσι τίποτε, αὐτὸς ἔτζι τοὺς ἀπεκρίθη· „ἂν ἐγὼ ἠμπόρουν „νὰ ἐξηγήσω μὲ τελειότητα τὸ εἶναι τῶ Θεοῦ, ἤ ἐγὼ ἦ-„μαι Θεός, ἤ ὁ παρ᾽ ἐμοῦ ἐξηγηθεὶς δὲν ἤθελεν ἦναι „Θεός". Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχε κ᾽ ὁ Σιμωνίδης, ὅθεν ἔλεγεν· „ὅσον περισσότερον σοχάζομαι τὸν Θεὸν „τόσον μοι φαίνεται σκοτεινότερος". (Παρὰ τῷ Πολιτικῷ Θεάτρῳ σελ. 315.) Προσθέτει δὲ ὁ μέγας Βασίλειος ὅτι τότε καταρθοῖ τινὰς τὸ ἓν τῇ πίστει τέλειον, ὅταν τινὰς παπιτώσῃ τὴν διάνοιάν τω, κ᾽ δὲν ἀφίνῃ τὸν νοῦν τω κ᾽ λογισμόν νὰ ἐξετάζῃ τὴν οὐσίαν τῶ Θεοῦ, κ᾽ τὰ τοῦ νοὶ ἀκατάληπτα· ἐρωτῶν γὰρ ὅπως τὸ· „ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα" τῶ ρητ. Ψαλμοῦ, λέγει· „ἀρχὴ τοίνυν λόγου, ἔμφρονος πίστις ἰσχυρῶς τῇ „καρδίᾳ τε καὶ ἀκλονήτῳ ἐνδρυμένη· ἔπειτα πόθεν ἡμῖν „δωσατὸν τὸ περὶ τὴν πίστιν τέλειον καταρθῶν· ἐπάγει „λέγων· ἐγὼ δὲ ἐπαπειλήθη σφόδρα· ὁ γὰρ μὴ „παπεινώσας ἑαυτὸν τὴν διάνοιαν, μηδὲ κατὰ μίμησιν „τῶ Ἀποστόλου λέγων τὸ, ἀδελφοὶ ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω „λογίζομαι κατειληφέναι, ἀλλὰ περιποιῶν ἀεὶς Θεοῦ „κατάληψιν, καὶ τῷ ἰδίῳ λογισμῷ ἐκμετρῶν τὰ ἀνέ-„φικτα, καὶ τοσοῦτον λογιζόμενος εἶναι τῶν Θείων, ὅσον „αὐτὸς τῷ λογισμῷ περιέλαβεν.... ὁ δωάτων λέγειν „τὸ, ἐπίστευσα διὸ ἐλάλησα· ἐπειδὴ ἤδη τὸ ἐφεξῆς ἐ-„πάγειν αὐτῷ δωατὸν, τὸ, ἐγὼ δὲ ἐπαπειλήθη σφό-„δρα· τύφῳ γὰρ κ᾽ ἀλαζονείᾳ συζῇ, κ᾽ διακενοῖς ῥή-„μασιν ἐπαγάλλεται, τὸ ἐκ τῆς πίστεως ἰσχυρὸν μὴ κε-„κτημένος".

(1) Περὶ τῶ Νῶε ταῦτα γράφει ὁ σοφὸς Σιράχ· „Νῶε εὑρέθη τέλειος, δίκαιος· ἐν καιρῷ ὀργῆς ἐγένετο „ἀνταλλαγμα· διὰ τοῦτο ἐγενήθη κατάλειμμα τῇ γῇ". (Σιρ. μ δ'. 17.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει· „κατέκρινεν ὁ Νῶε τὸν „Κόσμον, μόνος ἐξ ἁπάντων ἐκείνων τὴν εὐθεῖαν ὁδεύ-„σας ὁδόν· τῆς δὲ κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κλη-„ρονόμος, ἀντὶ τῶ, σπουδῇ καταρθώσεν· ἡ γὰρ πίστις „νομικῶ πολιτείαν μετέλθεν, ἀλλὰ τῆς πίστεως γενό-„μενος τρόφιμος, τῶν ἀναρρήσεων ἤκουσε". Περὶ τῶ Νῶε ταῦτα φησὶν ὁ Ἀββᾶ Μακάριος· „ὡσαύτως κ᾽ „Νῶε πεντακοσιοστῷ ἔτει κελεύσεως ὑπὸ τῶ Θεῶ τὴν

„κι-

8. „Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ, ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον, „ὃν ἔμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν".

Ἐπειδὴ εἰς τὸν Ἀβραὰμ τοῦτον, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας ἀπέβλεπον ὅλως διόλου οἱ ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὶ, ὡσὰν ὁποῦ οἱ Πατριάρχαι αὐτοὶ ἀπόλαυσαν ἀπὸ τὸν Θεὸν μυρία ἀγαθά· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἔχει νὰ δείξῃ πόρα εἰς αὐτοὺς, ὅτι κάνενας ἀπὸ τοὺς Πατριάρχας δὲν ἔλαβεν ἀκόμη κάνενα ἀγαθόν. Λέγει λοιπὸν, ὅτι μὲ πίστιν ὑπήκουσεν ὁ Ἀβραὰμ εἰς τὸν Θεὸν, ὅταν τὸν ἐπρόσταξε νὰ ἀφήσῃ τὴν πατρίδα του, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς γῆν Χαναάν· „ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου, „καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω". (Γεν. ιβ'. 1.) ἐπειδὴ ποῖον ἄλλον εἶδε προτίτερα ὁ Ἀβραὰμ νὰ ἀφήσῃ τὴν πατρίδα του, διὰ νὰ τὸν μιμηθῇ καὶ αὐτός; βέβαια κάνενα· διὰ τί ὁ πατήρ του ὁ Θάρρα, ἦτον εἰδωλολάτρης, διὰ τί Προφήτας δὲν ἤκουσεν· ὥστε ὅλον τὸ παῦ ἦτον τῆς πίστεώς του, τὸ νὰ ὑπακούσῃ, λέγω, εἰς τὸν Θεὸν ὡς ἀληθινὸν, διὰ ἐκεῖνα τὰ ἄδηλα ἀγαθὰ, ὁποῦ τοῦ ὑπέσχετο, καὶ νὰ ἀφήσῃ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἶχεν εἰς χεῖράς του (1).

„Καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται".

Ἂν καὶ ὑποθέσωμεν ὅτι ἤξερεν ὁ Ἀβραὰμ ποῦ πηγαίνει, ὅμως ποῖος ἠμπόρασεν αὐτὸν νὰ παραιτήσῃ τὰ ἔτοιμα, καὶ νὰ κυνηγᾷ τὰ ἀνέτοιμα; πλιὸν αὐτὸς ἔτι ἤξερεν ὁλότελα, ποία εἶναι ἡ γῆ ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν καλεῖται ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔτε ποῦ ὑπάγει.

9. „Πίστει παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν".

Ἐκείνην, λέγει, τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἀβραὰμ, καὶ εἰς τὸ σπέρμα του, αὐτὴν ἐκατοίκει ὁ Ἀβραὰμ ὡσὰν ξένην· πῶς ὡσὰν ξένην; διὰ τί καὶ αὐτὸν τὸν τάφον τῆς γυναικός του Σάρρας ἀγόρασεν ἀπὸ τὸν Ἐφρὼν τὸν Χεττταῖον, τὸν κάτοικον τῆς γῆς ἐκείνης· οὕτω γάρ φησιν ἡ Γραφή· „τὸ ἀργύριον τοῦ ἀγροῦ λάβε παρ' „ἐμοῦ, καὶ θάψω τὸν νεκρόν μου ἐκεῖ .... Καὶ ἤκουσεν Ἀβραὰμ τοῦ Ἐφρὼν, καὶ ἀπεκατέ„στησεν Ἀβραὰμ τῷ Ἐφρὼν τὸ ἀργύριον ὃ ἐλάλησεν εἰς τὰ ὦτα τῶν υἱῶν Χέτ, τετρακό„σια δίδραχμα ἀργυρίου δοκίμου ἐμπόροις". (Γεν. κγ'. 13.) ἀγοράζωντας δὲ ὁ Ἀβραὰμ τὸν τάφον τῆς Σάρρας, δὲν ἐδιαπερᾶθη εἰς τὸν λογισμόν του ὐδὲ, εἶπε, ψεύματα ὑπεσχέθη εἰς ἐμὲ ὁ Θεός· ἀλλὰ ἐπίστευσεν ἀναμφιβόλως, ὅτι ὁ Θεὸς ὁποῦ, τοῦ ὑπεσχέθη, θέλει δώσει εἰς αὐτὸν τὴν γῆν ἐκείνην ἐξάπαντος.

„Ἐν σκηναῖς κατοικήσας".

Τόσον, λέγει, ὡσὰν ξένην ἐκατοίκει ὁ Ἀβραὰμ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὥστε ὁποῦ ὐδὲ κατοικίαν εἶχεν εἰς αὐτὴν ἐκτισμένην, ἀλλὰ ἐκατοίκει εἰς τσίτας καὶ τζαδίρια· τὸ ὁποῖον εἶναι ἰδίωμα τῶν ξένων ἀνθρώπων, καὶ τῶν μεταβαινόντων ἀπὸ σέα τόπον εἰς ἄλλον, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν ἐδικόν τους τόπον διὰ νὰ κατοικήσουν.

„Με-

„κιβωτὸν κατασκευάζειν, ἐπαγγελιαμένη κατακλυσμὸν „ἐπάγειν τῇ οἰκουμένῃ, καὶ ἑξακοσιοστῷ ἔτει ἐπαγα„γόντος, ἑκατὸν ἔτη ἐμακροθύμησεν ἐν μηδενὶ διστά„σας· ἆρα ποιᾷ ἃ εἶπεν ὁ Θεὸς, ἢ μὴ ποιᾷ; ἀλλ' ἁ„πᾶς τῇ πίστει πληροφορηθείς, ὅτι ἅπερ ἐλάλησεν ὁ „Θεὸς, ἀναμφιβόλως γενέσθαι δεῖ, καὶ ἅπας δόκιμος „τῇ προαιρέσει ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ καὶ μακροθυμίᾳ „πολλῇ φύρεθείς, διεσώθη μόνος μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ τὴν „ἐνοπλίῳ καθαρῶς φυλάξας". (Ὁμιλ. Θ'. Κεφ. 5.)

(1) Ὅτι δὲ ὁ Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἀπειξίας τῶν κτισμάτων, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν, καὶ ἑρμηνείαν τοῦ· „ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπει„θήσατε". (Ρωμ. ια'. 30.) Περὶ τοῦ Ἀβραὰμ πᾶσα λέγει ὁ σοφὸς Σειραχ· „Ἀβραὰμ μέγας Πατὴρ „πλήθους ἐθνῶν, καὶ οὐχ εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ δόξῃ, „ὃς συνετήρησε νόμον Ὑψίστου, καὶ ἐγένετο ἐν διαθήκῃ „μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε διαθήκην, καὶ ἐν „πειρασμῷ εὑρέθη πιστός". (Σειρ. μδ'. 19.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Μετὰ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς „ αὐτῆς".

Καὶ ὁ Ἰσαὰκ, λέγει, ὁ υἱὸς τῦ Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Ἰακὼβ, ὁ ἔγγονος μὲν τῦ Ἀβραὰμ, υἱὸς δὲ τῦ Ἰσαὰκ, καὶ αὐτοὶ, λέγω, ἐκαπίκησαν τλὼ γλῶ τῆς ἐπαγγελίας, ὡσαὺ ξενίω· διὸ, τι, ὁ μὲν Ἰσαὰκ ἐφθονεῖτο ἀπὸ τὰς Φυλισαίυς, τὰς κατοικῦντας τλὼ γλῶ ἐκείνω, καὶ ὑστερεῖτο ἀπὸ τὰς ἀνθρώπυς τῦ Ἀβιμέλεχ τῦ Βασιλέως τῶν Φυλισαίων, ὄχι μόνον τὰ πηγάδια ὁπῦ εἶχεν (1), ἀλλὰ καὶ τλὼ ἰδίαν γυναῖκά τε· (Γεν. κς'.) ὁ δὲ Ἰακὼβ, ὄχι μόνον ἔφυγεν ἀπὸ τὸν οἶκον τῦ πατρός τε Ἰσαὰκ, διὰ τὸν φόβον ὁπῦ εἶχε τῦ ἀδελφῦ τε Ἠσαῦ, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐγύρισεν ἀπὸ τλὼ Μεσοποταμίαν, ἠγόρασε τὸν τόπον ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔστησε τὰ τζαδίρια τε. „ Καὶ ἦλθεν Ἰακὼβ εἰς Σαλὴμ πόλιν Σικίμων, ἥ ἐστιν ἐν γῇ Χα- „ ναὰν, ὅτε ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας Συρίας, καὶ παρενέβαλε κατὰ πρόσωπον τῆς „ πόλεως, καὶ ἐκτήσατο τλὼ μερίδα τῦ ἀγρῦ, ὃ ἔστησεν ἐκεῖ τλὼ σκλωλὼ αὐτῦ, παρὰ „ Ἐμμὼρ πατρὸς Συχὲμ ἑκατὸν ἀμνῶν". (Γεν. λγ'. 18.) καὶ ἄλλοτε μὲν, ἐπήγαινεν εἰς τλὼ Βαιθὴλ, ἄλλοτε δὲ, ἐμετέβαινεν εἰς τλὼ Ἐφραθᾶ, καὶ ὡς πάροικος καὶ ξένος δὲν εἶχε κατάσασιν εἰς οὔα μέρος. Καὶ μόλον ὁπῦ καὶ ὁ Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Ἰακὼβ, καὶ αὐτοὶ ἦτον συγκληρονόμοι τῆς αὐτῆς ἐπαγγελίας, καθὼς ἦτον καὶ ὁ πατὴρ τῦ Ἰσαὰκ, καὶ ὁ πάππος τῦ Ἰακὼβ Ἀβραάμ· διὰ ὅτι ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς αὐτόν· „ Καὶ δώσω σοι, καὶ τῷ σπέρματί σε, με- „ τὰ σὲ, τλὼ γλῶ, λῶ παροικεῖς· πᾶσαν τλὼ γλῶ Χαναάν". (Γεν. ιζ'. 18.) πλλὼ οἱ συγκληρονόμοι ἔτοι τῆς ἐπαγγελίας ταύτης, δὲν ἀπίστησαν εἰς τὸν λογισμόν τε, ἀλλὰ ἐπίστυον ὅτι θέλει δώσει τλὼ γλῶ ἐκείνω εἰς αὐτὺς ὁ Θεός.

10. Ἐξεδέχετο γὰρ τλὼ τὰς θεμελίας ἔχουσαν πόλιν".

Διὰ τῦτο, λέγει, ὁ Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἀπόγονοί τε ἐκαπίκην τλὼ γλῶ τῆς ἐπαγγελίας ὡς ξένοι καὶ πάροικοι, μὲ τσίτας καὶ μὲ τζαδίρια, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχεν σάσιν καὶ θεμέλιον, διὰ τί ἐπρόσμενον νὰ λάβεν τλὼ οὐράνιον Πόλιν, ἡ ὁποία ἔχει θεμέλια ὁπῦ εἶναι ἀληθινὰ, ὁπῦ εἶναι παύποτε σερεὰ, καὶ ὁπῦ ποτε δὲν σαθρόνονται· διὰ τῦτο καὶ ὁ Θεὸς, βλέπωντας τὰς Πατριάρχας αὐτὺς νὰ καταφρονῦν τὰς γπίνας ἐπαγγελίας, καὶ ὑποσχέσεις τῶν ἀγαθῶν, ὁπῦ ἔδωκεν εἰς αὐτὺς, αὐέβαλεν αὐτὰς, καὶ ἡτοίμασε νὰ δώσῃ εἰς αὐτὺς τὰς μεγαλιπέρας καὶ οὐρανίυς ἐπαγγελίας, τὰς ὁποίας ἦτον ἄξιοι νὰ λάβυν, καὶ ὄχι τὰς γπίνας καὶ χαμερπεῖς. Καὶ λοιπὸν, αὖ οἱ Πατριάρχαι ἐκεῖνοι, λαμβαύοντες ἐπαγγελίαν τῆς γῆς, ἐκαπαφρόνυν αὐτλὼ, καὶ ἐπεθύμυν τὸν οὐρανὸν, πῶς ἐσεῖς οἱ πισεύσαντες Χρισιανοὶ, ὕσερα ἀφ' ὅ ἐλάβετε ἐπαγγελίαν οὐράνιον, ἐπιθυμεῖτε τλὼ γλῶ; ἢ πῶς δὲν ἐντρέπεσθε νὰ ἐπιθυμῆτε τὰ γπίνα, καὶ ὄχι τὰ οὐράνια;

„ Ἧς τεχνίτης καὶ δημιυργὸς ὁ Θεός".

Ὦ τῦ θαύματος! τί μεγάλον ἐγκώμιον εἶναι τῆς οὐρανίυ Πόλεως ἐκείνης, τὸ νὰ ἔχῃ ἀρχιτέκτονα καὶ δημιυργόν της αὐτὸν τὸν ἀπειρόσοφον Θεόν (2).

11. „ Πί-

(1) Λέγει γὰρ ἡ Γραφὴ ὅτι οἱ Φυλισαῖοι οἱ ὑπὸ τῦ Ἀβιμέλεχ βασιλευόμενοι, ἐγέμοζαν ἀπὸ χώματα τὰ πηγάδια τῦ Ἰσαὰκ, τὰ ὁποῖα ἄνοιξεν ὁ πατὴρ τε Ἀβραάμ· „ ἔζπλωσαν δὲ αὐτὰ οἱ Φυλισιείμ, καὶ πάν- „ τα τὰ φρέατα, ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες τῦ πατρὸς αὐ- „ τοῦ, ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐνέφραξαν „ αὐτὰ οἱ Φυλισιείμ, καὶ ἔπλησαν αὐτὰ γῆς". (Γεν. κς'. 14.)

(2) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος· „ ἃ γὰρ τῶν πα- „ ρόντων ἐπεθύμει, ἀλλὰ τῶν μελλόντων ἐμέριτο· ἐκεῖ- „ να γὰρ ἀληθῶς βέβαια, καὶ μόνιμα· διὰ γὰρ τῶν θε- „ μελίων, τὸ διαρκὲς ἐσήμανεν· ἀχειροποίητον δὲ πό- „ λιν τλὼ ἐν οὐρανοῖς πολιτείαν ἐκάλισε· τῦτο δὲ καὶ „ ἐν τοῖς προθεν εὗρηκεν· ὁ γὰρ τὴς χειροποίητε Ἀ- „ για εἰσῆλθεν ὁ Χρισὸς, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα στεῖρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε".

Ἐντροπιαστικὴ λέξις εἶναι αὐτὴ, ὅπου λέγει ἐδῶ ὁ Παῦλος· τὸ „καὶ αὐτὴ Σάρρα"· ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστούς· ἡ γυνὴ, ὅπου εἶναι φύσις ἀσθενὴς, ἐπίστευσεν εἰς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐσεῖς, ὅπου εἴσθε ἄνδρες φύσεως δυνατῆς, δὲν πιστεύετε· ὅθεν δὲν ἐντρέπεσθε νὰ φαίνεσθε πλέον μικροψυχότεροι ἀπὸ μίαν γυναῖκα; Πῶς δὲ ἐπίστευσεν ἡ Σάρρα εἰς καιρὸν ὅπου αὕτη ἐγέλασε; ναὶ ἐπίστευσεν, ἀγαπαλὰ καὶ ἐγέλασε· διὰ τὶ ὕστερον ἀφ' ὅ ἐλέγχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν πῶς ἐγέλασεν, ἐφοβήθη· ὁ φόβος δὲ ἦτος πρὸς τὸν Θεὸν, εἶναι τῆς πίστεως γνώρισμα (1)· δὶ ὅτι ἐπίστευσε, πῶς ἐκεῖνος ὅπου ἐδιαλέγετο μὲ αὐτὴν, ἦτον μέγας καὶ θαυμαστὸς, καὶ ὑπὲρ τὰς ὅρας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ἔπω γὰρ φησιν ἡ Γραφή· „Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Ἀβραάμ· τί ὅτι ἐγέλασε Σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα· ἀρά γε „ἀληθῶς τέξομαι; ἐγὼ δὲ γεγήρακα... ἠρνήσατο δὲ Σάρρα, λέγουσα, οὐκ ἐγέλασα· ἐφο„βήθη γάρ· καὶ εἶπεν αὐτῇ· οὐχί· ἀλλὰ ἐγέλασας". (Γεν. ιή. 13.)

„Δυνάμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε".

Ἦτοι ἐδυναμώθη εἰς τὸ νὰ δεχθῇ, καὶ νὰ κρατήσῃ τὸ καταβληθὲν εἰς αὐτὴν σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ· ἢ, ἐπειδὴ λέγουσιν οἱ Φυσικοὶ, ὅπου ἐξηκριβωσαν τὰ τοιαῦτα τῆς φύσεως ἀπόκρυφα, ὅτι καὶ ἡ γυναῖκα δύναται ἀφ' ἑαυτῆς κἄποιόν τι σπέρμα (2), μήπως καὶ πρέπει νὰ νοηθῇ τὸ ῥητὸν τοῦτο ἔτζι, ἤγουν τὸ „εἰς καταβολὴν σπέρματος"· αὐτὶ τοῦ, εἰς τὸ νὰ καταβάλῃ καὶ αὐτὴ σπέρμα.

„Καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν".

Ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡ Σάρρα ἦτον στεῖρα, τώρα δὲ λέγει, ὅτι καὶ ἐγέννησεν ἔξω ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἡλικίας της, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἐνενήκοντα χρόνων γερόντισσα· „εἰ τῷ ἑκατονταετεῖ, φησι, γενήσεται υἱός; καὶ εἰ ἡ Σάρρα ἐνενήκοντα ἐτῶν ἔσα τέξεται"; (Γεν. ιζ'. 17.) ὥστε διπλῆν ἐμπόδιον εἶχεν εἰς τὸ νὰ γεννήσῃ ἡ Σάρρα· καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν, διὰ τὶ ἦτον στεῖρα, καὶ ἀπὸ τὴν ἡλικίαν, διὰ τὶ ἦτον γερόντισσα.

„Ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον".

Διὰ τοῦτο, λέγει, ἡ Σάρρα ἐγέννησε, διὰ τὶ ἐσοχάσθη πῶς εἶναι πιστὸς, ἤγουν ἀληθὴς ἐκεῖνος ὅπου ὑπεσχέθη εἰς αὐτὴν, ὅτι ἔχει νὰ γεννήσῃ υἱόν· „εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον γάρ „φησιν ἀναστρέψω πρός σε εἰς ὥρας, καὶ ἔσαι τῇ Σάρρᾳ υἱός". (Γεν. ιή. 14.)

„Δι'

(1) Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ· „ὁ φόβος „τοῦ Θεοῦ ἀρχὴ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς· λέγεται δὲ εἶναι γέννη„μα τῆς πίστεως· καὶ σπείρεται ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅταν ἀ„ποχωρισθῇ ἡ διάνοια ἀπὸ τοῦ περισπασμοῦ τοῦ Κόσ„μου". (Λόγ. ά. σελ. 1.) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „ἐγέλασε μὲν γὰρ τὸ πρῶτον, οὐκ εἰδυῖα τοῦ „ὑπερκειμένου τὴν φύσιν, καὶ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως „τοὺς ὅρους ἐπισταμένη· ἀπηγόρευσε γὰρ τὸν τόκον, οὐ „μόνον τὸ γῆρας, ἀλλὰ καὶ τῆς μήτρας ἡ σήρωσις· ὕ„στερον μέντοι μαθοῦσα τὸν ὑποσχόμενον, καὶ ἐπίστευσε, „καὶ ἐγεννήσεν ὡς ἐπίστευσε".

(2) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ Γεώργιος ὁ Κορέσσιος, ὅτι πεπαίρων ἐπιδεῶς ἔχει ἡ φύσις πρὸς τὸ παράγειν ἄνθρωπον· συλλήψεως, ἀποκρίσεως, κινήσεως, καὶ τελειώσεως· καὶ ἡ μὲν σύλληψις γίνεται ἀπὸ τὸ σπέρμα τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἀπὸ τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς, καὶ ἀπὸ τὰ καταμήνια αἵματα, ὅτις σύλληψις ἀποτελεῖται εἰς ἕξ, ἢ ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ ἴσως ἡ Ἁγία Γραφὴ διὰ τοῦτο λέγει ὅτι οἱ ἀδελφοὶ καὶ συγγενεῖς τῆς Ῥεβέκκας, εὐλόγησαν αὐτὴν ὧδε· „Καὶ εὐλόγησαν Ῥεβέκκαν, καὶ εἶπαν αὐ„τῇ· ἀδελφὴ ἡμῶν εἶ· γίνου εἰς χιλιάδας μυριάδων, „καὶ κληρονομησάτω τὸ σπέρμα σου πᾶς πόλις τῶν ὑπε„ναντίων". (Γεν. κδ'. 60.) Ἡ δὲ ἀποποίησις τοῦ βρέφους, εἶναι μία μόρφωσις ὅλων τῶν μελῶν, κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ εἶδος, καὶ σύστασιν· καὶ τὰ μὲν ἀρσενικὰ παιδία ἀποποιοῦνται εἰς ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἢ τεσσαράκοντα πέντε, ἢ πεντηκοντάδα· τὰ δὲ θηλυκὰ, εἰς ἡμέρας πεντηκοντάδα· ἡ δὲ κίνησις, τῶν μὲν ἀρσενικῶν γίνεται εἰς τρεῖς μῆνας ἢ εἰς ἡμέρας ἑκατὸν· τῶν δὲ θηλυκῶν εἰς μῆνας ἑβδομήκοντα· πολλάκις δὲ ἡ κίνησις τοῦ βρέφους γίνεται καὶ εἰς ἡμέρας ἑβδομήκοντα, ἢ ὀγδοήκοντα· ἡ δὲ τελείωσις τοῦ βρέφους γίνεται εἰς ἡμέρας διακοσίας εἴκοσι, ἢ διακοσίας πεντηκοντάδα, ἢ διακοσίας ἑβδομήκοντα, καὶ ἁπλῶς ἡ τελείωσις ἔστι, καθ' ἣν δύναται νὰ ζῇ τὸ βρέφος μέχρι τῆς γεννήσεως του· τρέφεται δὲ τὸ βρέφος καὶ ἀναπνέει διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ, κατὰ τὸν Ἱπποκράτη. Ταῦτα δὲ πάντα τῷ λυπηρῷ τῆς ἁμαρτίας Χριστῷ οὐκ ἠκολούθησαν· ἐπειδὴ οὐκ ἦν δέσμιος τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι, ἅτε γὰρ διὰ σπέρματος σωτηρίφθη, καὶ ἐν τῷ νῷ ἐμορφώθη. (Ἐν τῇ ἑαυτοῦ Θεολογικ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ Δι' ὃ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄ-
„ στρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς
„ θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος ".

Οχι μόνον, λέγει, τοῦτο ἐδυνήθη νὰ κάμῃ ἡ πίστις, τὸ νὰ γεννήσῃ ἡ Σάρρα, ἀλλ' ὅτι καὶ τόσους ἐγέννησεν, ὅσους δὲν γεννοῦσιν ὅλαι αἱ εὔφοροι καὶ γόνιμαι γυναῖκες (1)· ὥστε δύω εἶναι τὰ θαύματα. Πῶς δὲ ἦτον ἀναρίθμητοι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀβραὰμ, εἰς καιρὸν ὁπου αὐτοὶ ἀριθμήθησαν τόσαις φοραῖς (2); καὶ ἀποκρινόμεθα ὅτι, ἢ πῶς τοῦτο εἶπεν ὑπερβολικῶς ὁ Ἀπόστολος, καὶ ἡ Γένεσις τοῦ Μωϋσέως (3), κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Γραφῆς, ἡ ὁποία γράφει εἰς τὰς Ἀριθμοὺς ὅτι ἔλεγον οἱ κατάσκοποι πρὸς τὸν λαόν· „ ἐκεῖ εἴδαμεν τοὺς
„ γίγαντας, καὶ ἤμεν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ ἀκρίδες ". (Ἀριθ. ιγ'. 33.) ἢ εἶπε τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀβραὰμ ἀναριθμήτους διὰ τοὺς κατὰ διαδοχὴν ἐξ αὐτῶν γεννησομένους ἕως τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου.

13. „ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον ὅλοι οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγ-
„ γελίας ".

Δύω πράγματα εἶναι ἄξια ζητήσεως καὶ ἀποριᾶς εἰς τοῦτο τὸ ῥητόν· σὺν μὲν, πῶς ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ τὸν Ἐνὼχ, ὅτι μετετέθη διὰ νὰ μὴ ἰδῇ θάνατον, τώρα δὲ λέγει ὅτι ἀπέθανον ὅλοι οὗτοι; Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τί λέγει τώρα ἐδῶ ὅτι δὲν ἔλαβον οἱ Πατριάρχαι τὰς ἐπαγγελίας, εἰς καιρὸν ὁπου εἶπεν, ὅτι καὶ ὁ Ἄβελ ἀκόμη λαλεῖ, μὲ τὸ νὰ δοξάζεται ἀπὸ ὅλους, καὶ ὅτι ὁ Ἐνὼχ μετετέθη, καὶ ὅτι ὁ Νῶε ἔλαβε μισθὸν, τὸ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν μὲ ὅλην τὴν φαμιλίαν του, καὶ τὸ νὰ ὀνομασθῇ δίκαιος, καὶ ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐγέννησε παιδίον ἀπὸ τὴν Σάρραν; Πρὸς τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα, καὶ λέγομεν, διὰ μὲν τὸ πρῶτον, ὅτι τὸ „ ἀπέθανον ὅλοι οὗτοι πάντες " νόησον, ὦ ἀναγνῶστα, αὐτὰ τὰ, οἱ ἀποθανόντες ὅλοι, ἔξω μόνον ἀπὸ τὸν Ἐνὼχ τὸν μὴ ἰδόντα θάνατον· τὸ δὲ „ μὴ
„ κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας " νόησον, ὅτι ἀληθῶς λέγεται διὰ ὅλους τοὺς τοὺς Πατριάρχας· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι τόσον μεγαλόδωρος καὶ πλουσιόδωρος, ὥστε ὁπου δὲν ἐξεπλήρωσεν ὅλας τὰς μισθὰς τῶν μεγάλων ἀγώνων καὶ ἀρετῶν, ὁπου ἔκαμαν οἱ ἀνωτέρω Πατριάρχαι, μὲ τὸ νὰ δώσῃ εἰς μὲν τὸν Ἄβελ τὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξαν, εἰς δὲ τὸν Ἐνὼχ, τὴν μετάθεσιν, εἰς δὲ τὸν Νῶε τὴν ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ἀπολύτρωσιν, εἰς δὲ τὸν Ἀβραὰμ, τὴν παιδοποιΐαν· ἀλλὰ τὰ χαρίσματα αὐτὰ, καὶ ἀγαθὰ ὁποῦ ἔδωκεν εἰς τοὺς ῥηθέντας Πατριάρχας, ἦτον ὡσανὰ προγεύματά τινα, καὶ ἀρραβῶνες τῶν ἀληθινῶν, καὶ ἐπουρανίων ἐπαγγελιῶν, ὁποῦ ἔχει νὰ τοὺς δώσῃ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν· οἱ ἀρραβῶνες δὲ αὐτοὶ, ἐδόθησαν παρὰ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνωτέρω Ἁγίους δικαίους, διὰ ἡμᾶς τοὺς μικροψύχους, ἤγουν διὰ νὰ πιστεύωμεν ἡμεῖς οἱ μικρόψυχοι ἀπὸ τὰ παρόντα ταῦτα ἀγαθὰ ὁπου τοῖς ἐδόθησαν, καὶ διὰ τὰ μέλλοντα ὁπου ἔχουν νὰ τοῖς δοθοῦν· ἡτοιμασμένα δὲ εἶναι εἰς αὐτοὺς ἄλλα τινὰ ἀγαθὰ, τόσον μεγάλα, καὶ πολλὰ, ὥστε ὁπου ἔτε εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀνέβησαν ποτέ, καθὼς λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος· (α'. Κορ. β'. 9.) τὰ ὁποῖα ἀκόμη δὲν ἔλαβον, μέλλουν δὲ νὰ λάβουν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος εἶπεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὅτι „ ὑ-
„ δεὶς

(1) Κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ὄχι μόνον περὶ τῆς Σάρρας, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ Ἀβραὰμ ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος· ὅπου γὰρ φησιν· „ ἀφ' ἑνὸς τοῦ Ἀβραάμ· αἱ δὲ
„ καὶ ἀμφοτέρως σὺν νοήσωμεν, οὐχ ἁμαρτησόμεθα· ἔ-
„ σονται γὰρ φησιν οἱ δύω εἰς σάρκα μίαν ". (Γεν. β'.) ὥστε τὸ ἀφ' ἑνὸς εἶδε, δώκατα νοηθῶμεν ἀντὶ τοῦ ἀφ' ἑνὸς ἀνδρογύνου· τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, ὁπου ἐγεννήθη ἀπ' αὐτῶν ὡς τὰ ἄστρα, νοεῖται οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλὰ ἐμμέσως, διὰ τῶν ἀπογόνων δηλονότι τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῆς Σάρρας.

(2) Δύο φοραῖς ἀριθμήθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ· πρῶτον μὲν ὑπὸ Μωϋσέως, καὶ Ἀαρὼν ἐν τῷ δευτέρῳ μηνὶ, ἀφ' ὃ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, τὰ ἀρσενικὰ ἀπὸ εἴκοσι χρόνων καὶ ἐπάνω, ὡς φαίνεται τοῦτο εἰς τὸ ά. καὶ β. καὶ γ. καὶ δ'. Κεφάλαιον τῶν Ἀριθμῶν· δεύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Δαβὶδ, ὡς φαίνεται εἰς τὸν δεύτερον τῶν Βασιλειῶν, Κεφ. κδ'.

(3) Οὕτω γὰρ γέγραπται ἐν αὐτῇ· „ ἀνάβλεψον
„ δὴ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀρίθμησον τοὺς ἀστέρας, εἰ δυ-
„ νήσῃ ἐξαριθμῆσαι αὐτούς· καὶ εἶπεν, οὕτω ἔσται τὸ σπέρ-
„ μα σου ". (Γεν. ιε'. 5.) Καὶ πάλιν· „ Καὶ ποιή-
„ σω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον τῆς γῆς· εἰ δυνήσεται
„ τις ἐξαριθμῆσαι τὴν ἄμμον τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα
„ σου ἐξαριθμηθήσεται ". (Γεν. ιγ'. 16.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ δείς ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφὰς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, „ ἢ τέκνα, ἢ ἀγρὰς, σπέκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν „ τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφὰς, καὶ ἀδελφάς, καὶ μητέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγρὰς μετὰ „ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον". (Μάρκ. ί. 30) (1)

„ Ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα αἰνιγματωδῶς φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Ἄβελ, καὶ Ἐνὼχ, καὶ ὁ Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, καὶ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι, εἶδον ἀπὸ μακρόθεν τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, καὶ τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῶν ἀῤῥήτων ἀγαθῶν τῶν ἡτοιμασμένων εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, καὶ ἐχαιρέτισαν αὐτὰ, ἤτοι ἐχάρησαν πῶς τὰ εἶδον, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ὁπού ταξιδεύουν εἰς τοὺς θαλάσσας, οἵτινες βλέποντες ἀπὸ μακρὰν τὰς πολιτείας ἐκείνας ὁπού ποθοῦν, ἀπολαμβάνουν αὐτὰς μὲ τὸν χαιρετισμὸν, καὶ πρὸ τοῦ ἀκόμη νὰ ἔμβουν μέσα καὶ νὰ τὰς ἀπολαύσουν σωματικῶς· ἢ ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸν Ἀβραὰμ καὶ τοὺς ἀπογόνους του, ὅτι αὐτοὶ μὲν δὲν ἔλαβον τὰς ἐπαγγελίας, καὶ ὑποσχέσεις ὁπού ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁ Θεὸς, διὰ τοὺ κληρονομίαν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας· εἶδον δὲ αὐτὰς ἀπὸ μακρόθεν πρὸ πολλῶν χρόνων, ἤτοι πρὸ τετρακοσίων χρόνων· δηλαδὴ ὅτι οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν, ἀφοῦ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τοὺ σκλαβίαν τῆς Αἰγύπτου, θέλουν κληρονομήσουν αὐτάς. Αὕτη δὲ ἡ ἐξήγησις δὲν ἁρμόζει εἰς τὸν λόγον ἐκεῖνον, ὁπού εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Παῦλος ὅτι „ κατὰ πίστιν ἀπέθανον ὅλοι παντες" ὡσὰν ὁπού ἁρμόζει εἰς μόνον τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν δώδεκα Πατριάρχας (2).

„ Καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς".

Ὁ Ἀβραὰμ, λέγει, καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ὡμολόγησαν ὅτι εἶναι ξένοι, ὄχι μόνον τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, ἤγουν τῆς Παλαιστίνης, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Οἰκουμένης· διὰ τοῦτο δὲ παρεκάλεσεν τὸν Θεὸν νὰ λάβουν τοὺς αἰσθητοὺς γοὺς αὐτοὺς· διότι δὲν ἦτον ἄξιοι μόνον τῆς γῆς ταύτης, ἀλλὰ καὶ τοῦ Οὐρανοῦ· οἱ δὲ ἀπόγονοι αὐτῶν ἔλαβον τοὺς γοὺς τῆς ἐπαγγελίας, διὰ τὶ ἐκεῖνοι ἦτον τῆς γῆς ἄξιοι. Ξένος δὲ καὶ παρεπίδημος ὡμολόγησε πῶς εἶναι ὁ Ἀβραὰμ ἔμπροσθεν εἰς τοὺς Χετταίους, τοὺς κατοικοῦντας τοὺ Παλαιστίνου· ὅπου γὰρ ἔλεγε πρὸς αὐτούς· „ πάροικος καὶ παρεπίδημος ἐγώ εἰμι μεθ' ὑμῶν· δότε μοι ὃν κτῆσιν τάφου μεθ' ὑμῶν, καὶ θάψω τὸν νεκρόν μου ἀπ' ἐμοῦ". (Γεν. κγ'. 4.) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους περὶ τοῦ Ἀβραὰμ· „ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ (τοῦ Ἀβραὰμ δηλαδὴ ὁ Θεὸς) „ κληρονομίαν, οὐδὲ βῆμα ποδός". (Πράξ. ζ'. 5.) ὄχι μόνον δὲ ὁ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ παλαιοὶ Δίκαιοι, καὶ Προφῆται, τοιοῦτοι ἦτον, καὶ μαρτυρεῖ ὁ Δαβὶδ λέγων· „ πάροικος „ ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ, καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου". (Ψαλμ. λή. 12.)

14. „ Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι".
15. „ Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν „ ἀνακάμψαι".
16. „ Νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτέστιν ἐπουρανίου".

Μὲ τὸ νὰ ὁμολογοῦσι, λέγει, οἱ ἀνωτέρω Πατριάρχαι καὶ Δίκαιοι, ὅτι εἶναι ξένοι ἀπὸ τοὺ γῆν

---

(1) Καὶ ὁ Οἰκουμένιος δὲ λέγει, ὅτι τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς τούτης ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἄνωθεν Δικαίους, ἐν μέρει προσδοκίας, καὶ ὄχι ὡς μισθὸς τῶν ἀρετῶν, καὶ τῆς δικαιοσύνης των.

(2) Καὶ παρὰ τῷ Οἰκουμενίῳ δὲ λέγεται ὅτι μεσιτικοὶ θέλουν, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ προβλέποντες τοὺ ἐπιστροφὴν, ὁπού ἤθελαν κάμειν οἱ ἀπόγονοί των εἰς τοὺ γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἀπὸ τοὺ Αἴγυπτον, ἔχαιρον· ἄποπον σ' μως εἶναι τοῦτο. Λέγομεν λοιπὸν ὅτι αὐτοὶ εὐαγγελίσθησαν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, καὶ ὅσα ὁ Χριστὸς ἐκήρυξε· διὰ τὶ ἂν αὐτὰ δὲν εὐηγγελίσθησαν, πῶς ὠνομάζον τὸν ἑαυτόν των ξένους καὶ παρεπιδήμους; ἐπειδὴ δὲν ἔλεγον αὐτὰ, διὰ τὶ ἐπεθύμουν πατρίδα γηΐνην· ἂν γὰρ τοῦτον ἐπεθύμουν, ἦτον δυνατὸν νὰ ὑποστρέψουν πάλιν εἰς αὐτήν· ὅθεν φανερὸν εἶναι, ὅτι ἐπεθύμουν τὸν Οὐρανόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γλῶ ταύτῳ, φανερόυσι μὲ τὴν ὁμολογίαν ταύτῳ, ὅτι ζητῶσι πατρίδα (1)· ἂς ἰδῶμεν λοιπὸν ποίαν πατρίδα αὐτοὶ ζητῶσι· τῷ γνήσιῳ ἐκείνῳ ὁπὸ ἀφῆκαν, καθὼς ὁ Ἀβραὰμ τὴν Μεσοποταμίαν; Καὶ ὅμως ἂν αὐτῷ ἐζήτων, εἶχον καιρὸν καὶ ἄδειαν, νὰ γυρίσωσι πάλιν εἰς αὐτῷ, καὶ νὰ τῷ ἀπολαύσωσι· πλὴν ἐπειδὴ δὲν ἐγύρισαν, φανερὸν εἶναι, ὅτι ἀδὲ ταύτῳ τῷ γνήσιῳ πατρίδα ἐζήτων, ὅτε αὐτὴ ἦτον ἡ ἀληθὴς πατρίς των· ἀλλὰ ἐπεθύμων ἄλλην πατρίδα καλλιτέραν, δηλαδὴ τῷ ἐπουρανίον, εἰς τὴν ὁποίαν ἀκόμη δὲν ἦτον καιρὸς ἁρμόδιος διὰ νὰ ἀναβῶσι, καὶ νὰ τῷ ἀπολαύσωσι, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχεν ἔλθῃ ἀκόμη ὁ Χριστὸς, καὶ νὰ δείξῃ τῷ εἰς τὸν Οὐρανὸν εἴσοδον.

„Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτὸς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν".

Διὰ τῷ τοιαύτῳ, λέγει, ἀρετῷ τὸν Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, τόσον μεγάλως ἔχει αὐτὸς ὁ Θεὸς, ὥστε ὁπὸ αὐτὸς, ὁπὸ εἶναι τὸ Κόσμου ὅλου Θεὸς, τόσον τῶ ὁρατῷ καὶ αἰσθητῷ, ὅσον καὶ τῷ ἀοράτῳ καὶ νοητῷ, δὲν ἐντρέπεται νὰ ὀνομάζεται Θεὸς αὐτῶν μὲ ξεχωρισὸν καὶ ἰδιαίτερον τρόπον, ἀλλὰ ὡσὰν νὰ καλλωπίζεται εἰς τὸς Πατριάρχας τύτως· ὅπω λέγει πρὸς τὸν Μωϋσῆν ἐρωτήσαντα ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά τε· „Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν Θεὸς Ἀ„βραὰμ, καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ· τῦτό μὲ ἐστὶν ὄνομα αἰώνιον καὶ μνημόσυνον γενεαῖς „γενεῶν". (Ἔξ. γ'. 15.) Μὲ τὰ λόγια ἂν ταῦτα δείχνει ὁ Θεὸς, πῶς αὐτοὶ ἦτον ἰσότιμοι μὲ ὅλων ὁμῶ τῷ Κτίσιν· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τῶ μὲν αἰσθητῷ Κόσμῳ λέγεται Θεὸς ὁ Θεὸς, ὡς ποιητὴς τῷ Κόσμῳ καὶ Κύριος, καὶ κατὰ τῦτο λέγεται καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων Θεὸς, καὶ δημιργὸς αὐτῶν καὶ Κύριος· τῶ δὲ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ λέγεται Θεὸς ὁ Θεὸς, ὡς φίλος τύτων, τὸ ὁποῖον τῦτο εἶναι πολλὰ μεγαλίτερον ἀξίωμα ἀπὸ ἐκεῖνο.

„Ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν".

Τόσον, λέγει, δὲν ἐντρέπεται, ἀλλὰ καλλωπίζεται εἰς τὸς αὐτέρω Πατριάρχας ὁ Θεὸς, καὶ τόσον εὐδικεῖ τε φίλες τὸς ἔχει, ὥστε ὁπὸ καὶ τῷ πόλιν, τῷ ὁποίαν ἐπεθύμων, δηλαδὴ τῷ ἐν ὐρανοῖς, ἡτοίμασεν εἰς αὐτύς (2).

17. „Πίστει προσενηόχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, πειραζόμενος".

Μεγαλίτερος ἀπὸ ὅλες τὸς Πατριάρχας καὶ Δικαίως ἐφάνη κατὰ τῷ πίστιν ὁ Ἀβραάμ· διὶ ὅτι εἰς τὴν ὑπόθεσιν τύτε, ὄχι μόνον ἡ φύσις ἐμάχετο, ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος τῦ Θεῦ ἐμάχετο μὲ τὸ τῦ Θεῦ πάλιν πρόσαγμα· ταυτὸν εἰπεῖν, ὁ λόγος τῦ Θεῦ ἐμάχετο μὲ τὸν λόγον τῦ Θεῦ· διὰ τί ὁ Θεὸς ὁπὸ εἶπε πρότερον εἰς αὐτόν· „Καὶ δώσω σοι, καὶ τῷ σπέρ„ματί σε μετὰ σὲ, τὴν γῆν ἣν παροικεῖς"· (Γεν. ιζ'. 18.) αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς πειράζων τὸν Ἀβραὰμ ἐπρόσαξεν αὐτὸν ὕστερον ταῦτα· „ἐγυμνέτο γάρ φησι μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ὁ „Θεὸς ἐπείρασε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀβραὰμ Ἀβραάμ· καὶ εἶπεν· ἰδὲ ἐγώ· καὶ „εἶπε· λάβε τὸν υἱόν σε τὸν ἀγαπητὸν, ὃν ἠγάπησας τὸν Ἰσαὰκ, καὶ πορεύθητι εἰς γῆν „τὴν ὑψηλὴν, καὶ ἀνένεγκε αὐτὸν ἐκεῖ εἰς ὁλοκάρπωσιν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν σοι εἴπω". (Γεν. κβ'. 1.) Διὰ τῦτο λέγεται, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐπειράζετο, ἤτι ἐδοκιμάζετο ἀπὸ τὸν Θεόν· ὄχι διὰ τί ὁ Θεὸς ἐχρειάζετο νὰ μάθῃ μὲ τὴν δοκιμὴν ταύτην, τὴν ἀρετὴν καὶ πίστιν τῦ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθωμεν ἡμεῖς τὴν πρὸς Θεὸν αὐτῦ πίστιν καὶ ἀγάπην, μὲ τὴν δοκιμὴν, καὶ μὲ τὰ ἔργα (3). Σημείωσαι δὲ, ὅτι τόσον εἶναι ὠφέλιμοι οἱ πειρασμοὶ, ὥστε

(1) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Θεοδώρητος· „οἱ ξένως ἑαυ„τὲ φησιν ὀνομάζοντες δηλῶσιν, ὡς οὐδὲν οἰκεῖον κρί„νοσι τῶν παρόντων, ἀλλ' ἑτέρων ἐπιθυμῶσι πραγμά„των· τῦτο καὶ ὁ Κύριος ἔφη· „εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ „πιστοὶ οὐκ ἐγενέσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει". (Λυκ. ιϛ'. 12.)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν τῦτο· „οὐχὶ οἰκοδομίαν τινὰ λέγει, ἀλλὰ τῷ ἐν ὐρανοῖς „πολιτείαν· τῦτο γὰρ καὶ μετ' ὀλίγα φησίν· ἀλλὰ προσ„ελήλυθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεῦ ζῶντος, Ἱερου„σαλὴμ ἐπουρανίῳ". (Ἑβρ. ιβ'. 22.)

(3) Ὁ δὲ Ἅγιος Μάρκος ὁ ἀσκητὴς λέγει· „ὁ „Θεὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐπείραζε, τύτοις πρὸς τὸ συμφέ„ρον ἔθλιβεν, οὐχ' ἵνα μάθῃ ὁποῖός ἐστιν· ἤδει γὰρ αὐ„τὸν, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ἀλλ' ὅ„πως ἀφορμὰς αὐτῷ παράσχῃ τῆς τελείας πίστεως". (Κεφ. σγ'. περὶ τῶν οἰομένων ἐξ ἔργων δικαιῦσθαι.) Ποῖος δὲ λέγεται πειρασμὸς; ἄκυσον αὐτῦ τῦ ἰδίε Μάρκ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὥστε ὅπως, ὄχι μόνον ὁ Θεὸς συγχωρεῖ νὰ πειράζωνται οἱ πιστοὶ δι' ἄλλους ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος πειράζει αὐτούς, διὰ νὰ τοὺς ἀποδείξῃ δοκιμωτέρους.

„Καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν, ὁ τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενος,
„πρὸς ὃν ἐλαλήθη".

18. „Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα" (Γεν. κά. 12.)

19. „Λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ Θεός".

Τοῦτο ἐσάθη τὸ θαυμασότερον κατόρθωμα τοῦ Ἀβραάμ, ὅτι ἀγαπᾷ καὶ δὲν εἶχεν ἄλλον υἱόν, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἤλπιζε νὰ ἔλθῃ εἰς τέλος ἡ τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελία, ἥτις ἦτον ὅτι εἰς τὸν Ἰσαὰκ θέλει πληθυνθῇ τὸ σπέρματα, ἀλλὰ εἶχεν αὐτὸν καὶ μόνον· μὲ ὅλον τοῦτο ἐπρόσφερεν αὐτὸν θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. Ἀπὸ ποίαν δὲ ἀρετὴν τὸ ἐπρόσφερεν αὐτόν; ἀπὸ τὴν πολλὴν πίστιν, ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεόν· διότι ἐπίστευσεν, ὅτι δύναται ὁ Θεός, καὶ ἀφ' ἧς ἤθελε σφαγῇ ὁ υἱός του, νὰ ἀναστήσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ νὰ πληρώσῃ τὴν ἐπαγγελίαν καὶ ὑπόσχεσιν, ὁποῦ ἔδωκεν εἰς αὐτόν, καὶ ἔτζι διὰ μέσου τοῦ ἀναζωωθέντος Ἰσαὰκ, νὰ πληθυνῇ τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ. Πῶς δὲ ἦτον μονογενὴς ὁ Ἰσαάκ, εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ Ἀβραὰμ εἶχε καὶ ἄλλον υἱὸν τὸν Ἰσμαήλ; καὶ ἀποκρινόμεθα ὅτι, ὅσον κατὰ τὸν λόγον τῆς ἐπαγγελίας, μονογενὴς ἦτον ὁ Ἰσαάκ· ἐπειδὴ ὁ Ἰσαὰκ ἦτον κυρίως σπέρμα, καὶ ὄχι ὁ Ἰσμαήλ· „ἐν Ἰσαὰκ φησι, κληθήσεταί σοι σπέρμα". (Γεν. κ ά. 12.)

„Ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο".

Τί θέλει νὰ εἰπῇ τὸ „ἐν παραβολῇ"; ἀντὶ τοῦ ἐν τύπῳ, εἰς σύδειξιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ· δι' ὅτι καθὼς τότε ὁ μὲν Ἰσαὰκ ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν σφαγὴν, ὁ δὲ κριὸς ἐσφαγιάσθη, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ εἷς Χριστὸς, μὲ τὸ νὰ ἦτον Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς, κατὰ μὲν τὴν ἀνθρωπότητα, ἐθυσιάσθη διὰ λόγου μας, κατὰ δὲ τὴν Θεότητα, ἔμεινεν ἀπαθής. Νοεῖται δὲ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον τὸ ῥητὸν τοῦτο· ὅτι ὁ μὲν Ἀβραὰμ τύπος ἦτον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ δὲ Ἰσαὰκ, τύπος ἦτον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔμελλεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ νὰ οἰκονομήσῃ τὸ μέγα καὶ ὑπὲρ νοῦν μυστήριον, καὶ νὰ δώσῃ τὸν Υἱόν του διὰ τὴν σωτηρίαν μας, μὲ τὸ νὰ ἦναι πολὺ φιλάνθρωπος, διὰ τοῦτο δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ αὐτὸν, ὡς ἐδικόν του χάρειν, ἀλλὰ νὰ ἀποδώσῃ ὡς χρέος αὐτόν· ὡσὰν νὰ λέγῃ τοιαῦτα· καινούριον καινούριον πρᾶγμα δὲν δίδω εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, θυσιάζοντας τὸν Υἱόν μου δι' αὐτήν· δι' ὅ,τι ὁ Ἀβραὰμ ἀνεβίβασε τὸν υἱόν του εἰς τὸ βουνὸν, ἵνα θυσιάσῃ αὐτὸν διὰ τὴν ἀγάπην μου, ὥστε τὸ χρέος ἐκεῖνο ἀποδίδω καὶ πληρόνω, καὶ ὄχι χάριν δίδω· ἢ τὸ „ἐν παραβολῇ" νοεῖται, ἀντὶ ἐν τῷ κριῷ ἐκομίσατο, ἤτοι ἔλαβε ζῶντα ὁ Ἀβραὰμ τὸν υἱόν του, δηλαδὴ μὲ τὴν ἀντίδοσιν τοῦ σφαγιασθέντος κριοῦ, ὅστις ἦτον τύπος, ἤτοι ἀντίτυπος τοῦ Ἰσαάκ (1).

20. „Πί-

καὶ λέγοντος· „πᾶσα θλῖψις ἐλέγχει τὴν ῥοπὴν τοῦ „θελήματος, εἴτε εἰς δεξιὰ ῥέπει, εἴτε εἰς ἀριστερά· διὰ „τοῦτο ἡ συμβατικὴ θλῖψις, πειρασμὸς ὀνομάζεται, „τῷ μετόχῳ πεῖραν τῶν κεκρυμμένων θελημάτων πα„ρέχουσα". (Κεφ. σδ'. αὐτόθ.)

(1) Ὁ δὲ Φώτιος λέγει, ὅτι δύναται νὰ νοηθῇ καὶ ἔτζι τὸ „ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο"· δηλαδὴ ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐν παραβολῇ τὸν Ἰσαὰκ ἐκομίσατο· ἐπειδὴ γὰρ ὁ Ἰσαὰκ ἔδειξε μεγάλην ὑπακοὴν, καὶ πίστιν ὑπὲρ τὴν φύσεως, διὰ τοῦτο ἀπολαμβάνει πάλιν τοῦτον ὁ Ἀβραάμ, ὄχι ὅμως τοιοῦτον, ὁποῖον ἐπροσφέρεν, ἀλλὰ μὲ μεγάλην προθήκην καὶ ἀξίαν τῆς αὐτοῦ πίστεως· διατί ἔλαβεν αὐτὸν φέροντα παραβολὴν καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· τοιαῦτα γὰρ ἡ πίστις δύναται κατορθῶν· ἢ νοεῖται καὶ ἔτζι κατὰ τὸν αὐτὸν Φώτιον· οἷον τὸν Ἰσαὰκ ἐκομίσατο ὁ Θεὸς ἐν τῇ παραβολῇ καὶ παρενθήκῃ τοῦ κριοῦ, ἤτοι ἔτζι ἐδέχθη τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραὰμ ὁ Θεὸς ὡς τελειωθεῖσαν, κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ προθυμίαν τῆς πίστεως τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „τοιοῦτον ὡς ἐν συμβόλῳ καὶ „τύπῳ τῆς ἀναστάσεως· τῇ γὰρ τοῦ πατρὸς ἀναιρεθείς „προθυμίᾳ (ὁ Ἰσαὰκ δηλ.) τῇ τοῦ κεκωλυκότος „τὴν σφαγὴν ἀνεβίω φωνῇ· ἐν αὐτῷ δὲ προγράφη „καὶ τὰ σωτήρια πάθη· ὁ τύπος· ἔδει χάριν καὶ ὁ „Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις ἔλεγεν· „Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ „ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, „καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη". (Ἰωάν. η'. 56.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

20. „Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, καὶ Ἠσαῦ".

Ἀπὸ τί γὰρ ἄλλο εὐλογῶν ὁ Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν τὸν, ὑπέσχετο εἰς αὐτὸν τόσα ἀγαθὰ ὄν τῇ ξένῃ γῇ καθήμενος, πάρεξ διὰ τὶ ἐπίστευσεν ὅτι ὁ Θεὸς θέλει δώσει τὰ ὑποσχεθέντα εἰς αὐτόν; τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ περὶ τῶν μελλόντων; ἤτοι περὶ τῶν ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι (ἐπειδὴ οἱ Δίκαιοι ἐκεῖνοι ἐγνώριζαν πῶς ἔχει νὰ γένῃ ἀνάστασις, καὶ ἀνταπόδοσις τῶν ἔργων, καὶ ἀπολέσθως αἱ εὐλογίαι αὐτῶν, ἤτον νοητὰι περὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν ἐκλαμβανόμενοι·) ἢ νοεῖται τοῦτο καὶ διὰ τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ λαμβάνωσιν οἱ υἱοί του, ἢ οἱ ἐκ τῶν υἱῶν του μέλλοντες γεννηθῆναι· ἔτω γὰρ εἶπεν ὁ Ἰσαὰκ πρὸς τὸν Ἰακὼβ εὐλογῶν αὐτόν· „δώσει σοι ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς „γῆς, καὶ πλῆθος σίτου καὶ οἴνου, καὶ δουλεύσατωσάν σοι Ἔθνη, καὶ προσκυνησάτωσάν σοι „ἄρχοντες· καὶ γίνου κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σου· καὶ προσκυνήσουσί σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου· ὁ „καταρώμενός σε, ἐπικατάρατος, καὶ ὁ εὐλογῶν σε, εὐλογημένος". (Γεν. κζ'. 28.) Ὁμοίως καὶ πρὸς τὸν Ἠσαῦ ταῦτα εἶπεν· „ἰδοὺ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς ἔσαι ἡ κατοίκησίς σου, καὶ ἀπὸ „τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν· καὶ ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ σου ζήσῃ, καὶ τῷ ἀδελφῷ σου δουλεύσεις". (αὐτόθ. 39.) Βάλλει δὲ προτέρα ὁ Ἀπόστολος τὸν Ἰακὼβ ἀπὸ τὸν Ἠσαῦ, ὡς ἐναρετον, καὶ ὡσαὺ ὅπου ὁ Ἰακὼβ ἔλαβε τὰ πρωτοτόκια τοῦ Ἠσαῦ μὲ τὴν δόσιν τοῦ ἄρτου καὶ „τοῦ ἐδέσματος τῆς φακῆς". (Γεν. κέ. 34.) καὶ ἀπολέσθως ὡσαὺ ὅπου ὁ Ἰακὼβ ἦτον ἄξιος νὰ προπάττεται εἰς ὅλα ἀπὸ τὸν Ἠσαῦ.

21. „Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγη„σε, καὶ προσεκυνήσεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ". (Γεν. μζ'. 31.) (1)

Υἱοὶ τοῦ Ἰωσὴφ ἦτον ὁ Μανασσῆς καὶ ὁ Ἐφραίμ· καὶ ὁ μὲν Μανασσῆς, ἦτον πρῶτος, ὁ δὲ Ἐφραίμ, ὕστερος· ὅμως ὁ Ἰακὼβ εὐλόγησε τὸν ὕστερον υἱὸν Ἐφραίμ μὲ μεγαλητέρας εὐλογίας, καὶ μὲ τὴν ἀντιλλαγμένην καὶ σταυροειδῆ ἐπίθεσιν τῆς δεξιᾶς του χειρός· καὶ τόσον πολλὰ ἐπίστευσεν ὅτι θέλουν τελειωθῆν αἱ εὐλογίαι του, καὶ ὅτι θέλει βασιλεύσει ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραίμ εἰς τὴν Σαμάρειαν, ἐπάνω εἰς τὰς ἄντέα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ, ὥστε καὶ μὲ αὐτὸ τὸ ἔργα ἔδειξε τοῦτο· διότι, ἐπροσκυνήσε τὸν Ἰωσὴφ (2), προεικονίζοντας μὲ τὴν εἰδικήν του προσκύνησιν, τὴν προσκύνησιν ὁποῦ ἔμελλε νὰ κάμῃ εἰς τὸν ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ γεννηθέντα Ἐφραίμ, ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ἤτοι αἱ δέκα φυλαί. Πῶς δὲ καὶ μὲ τί τρόπον ἐπροσκύ-

---

(1) Κατὰ τὸν Γραφὸν, πρῶτον ὁ Ἰακὼβ ἐπροσκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα εὐλόγησε τοὺς υἱοὺς του· ἐν μὲν γὰρ τῷ μζ'. Κεφαλαίῳ στίχ. 29. τῆς Γενέσεως γράφεται ταῦτα· „ἤγγισαν δὲ „αἱ ἡμέραι Ἰσραὴλ τοῦ ἀποθανεῖν, καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν „αὐτοῦ Ἰωσὴφ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ εὗρον χάριν ἐναντίον „σου, ὑπόθες τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ ποιήσεις „ἐπ' ἐμὲ ἐλεημοσύνην καὶ ἀλήθειαν, τοῦ μή με θάψαι „ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλὰ κοιμηθήσομαι μετὰ τῶν Πατέρων „μου· καὶ ἀρεῖς με ἐξ Αἰγύπτου, καὶ θάψεις με ἐν τῷ „τάφῳ αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆ„μά σου. Εἶπε δὲ αὐτῷ· ὄμοσόν μοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῷ, „καὶ προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐ„τοῦ". Ἐν δὲ τῷ μή. Κεφαλαίῳ στίχ. 15. εὐλόγησε τοὺς υἱοὺς Ἰωσὴφ λέγων· „ὁ Θεὸς, ᾧ εὐηρέστησαν οἱ „πατέρες μου ἐνώπιον αὐτοῦ, Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ, ὁ „Θεὸς ὁ τρέφων με ἐκ νεότητος ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· „ὁ Ἄγγελος ὁ ῥυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν, εὐ„λογήσαι τὰ παιδία ταῦτα, καὶ ἐπικληθήσεται ἐν αὐ„τοῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ τὸ ὄνομα τῶν πατέρων μου Ἀ„βραὰμ καὶ Ἰσαὰκ, καὶ πληθυνθήτωσαν εἰς πλῆθος πο„λὺ ἐπὶ τῆς γῆς". Καὶ πάλιν „Καὶ ὅτος ἔσαι εἰς „λαὸν, καὶ ὅτος ὑψωθήσεται, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ „νεώτερος μείζων αὐτοῦ ἔσαι, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς „πλῆθος Ἐθνῶν". Ὁ θεῖος ὅμως Ἀπόστολος ἐνηκυγμένως ταῦτα ἔθηκε, προθύτερον χῶμα λόγου ποιήσας, ὡς σοφὸς ὁποῦ ἦτον. Λέγει δὲ ὁ θεῖος Γερμανὸς ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἰακὼβ ἐχαροποιήθη, καὶ ἔλαβε πληροφορίαν τῶν ἐπαγγελιῶν (ἢ ὡς ὁ Θεοδώρητος λέγει· ἐπειδὴ ἐχαροποιήθη διὰ τὴν ἐπαγγελίαν καὶ ὑπόσχεσιν ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Ἰωσὴφ ὅτι ἔχει νὰ τὸν θάψῃ) ἠθέλησε διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔκρινεν εὔλογον νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ κυσσόμενος εἰς τὴν κλίνην του, ἐβίασε τὸν ἑαυτόν του νὰ συκωθῇ, καὶ συρχισθεὶς εἰς τὴν ῥάβδον του, ἐπροσκύνησε τὸν Θεὸν, κλίνας τὴν κεφαλήν του ἐπάνω εἰς τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου του, καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ ἐπροσκύνησεν ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ τὸν Θεόν. (γ'. Βασιλ. α. 47.)

(2) Διὰ τῆς προσκυνήσεως ταύτης λέγει ὁ Θεοδώρητος, ὅτι ἐπληρώθη τὸ ἐνύπνιον ὁποῦ εἶδεν ὁ Ἰωσὴφ, ὅπου εἶδεν ὅτι ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη, καὶ εὐδέκα ἀστέρες ἐπροσκύνουν αὐτὸν, ἤγουν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρα καὶ οἱ ἀδελφοὶ του. (Σελ. 500. τοῦ α'. Τόμ. τῆς Πανσεβάστ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κώησεν; ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδε αὐτῦ, ἤγουν ἀκυμβίσας διὰ τὸ γηρατεῖον, ἐπάνω εἰς τὸ ῥαβδί τε. Μερικοὶ δὲ λέγουσιν, ὡς ὁ Εὐσέβιος, ὅτι ἐπροσκυνήσεν ὁ Ἰακὼβ εἰς τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τοῦ Ἰωσὴφ, φανερόνωντας μὲ τὴν ῥάβδον, τὸ σκῆπτρον τῆς Βασιλείας τε υἱε τε Ἐφραὶμ, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ προσκυνηθῇ ἀπὸ τὰς δέκα φυλάς.

22. „ Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδε τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνη-
„ μόνευσε, κ) περὶ τῶν ὀστέων αὐτε ἐνετείλατο".

Γέγραπται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Γενέσεως ταῦτα· „ Καὶ εἶπεν Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐ-
„ τε λέγων· ἐγὼ ἀποθνήσκω, ἐπισκοπὴ δὲ ἐπισκέψεται ὁ Θεὸς ὑμᾶς, κ) ἀνάξει ὑμᾶς ἐκ
„ τῆς γῆς ταύτης εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσεν ὁ Θεὸς τοῖς πατράσιν ἡμῶν Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, κ)
„ Ἰακώβ· κ) ὥρκισεν Ἰωσὴφ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ λέγων, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ᾗ ἐπισκέψεται ὁ
„ Θεὸς ὑμᾶς, κ) σωνανοίσετε τὰ ὀστᾶ με ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν". (Γεν. ν'. 24.) Τόσον λοι-
πὸν, λέγει ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, τόσον πολλὰ ἐπίστευσεν ὁ Ἰωσὴφ, ὅτι θέλειν ἐλευθερωθῆν
οἱ Ἰσραηλῖται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ὥστε ὁπε κ) ὥρκισεν αὐτὺς διὰ νὰ πάρεν τὰ κόκκαλά
τε μαζί των· τῦτο δὲ ἔκαμεν ὁ Ἰωσὴφ, ὄχι διὰ τὶ ἐφρόντιζε πάσης κ) μνήματα, (δι' ὅ, τι
πῶς δὲν ἤξερεν ὁ τόσον σοφὸς, ὅτι ὅλη ἡ γῆ εἶναι τε Κυρίε;) ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ τελείαν
πληροφορίαν εἰς τὸν λαὸν, ὅτι ἐξάπαντος θέλει λάβῃ τέλος ἡ ἐπαγγελία τε Θεε, κ) βε-
βαίως ἔχεν νὰ ἐλευθερωθῆν οἱ Ἰσραηλῖται· κ) ὅτι τόσον εἶναι θεάρεστον τὸ νὰ μὴ ἀπο-
μείνεν αὐτὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ τὴν ἐκεῖ ἀσέβειαν, ὥστε ὁπε, ἀδὲ αὐτὴ ἡ ἐν Αἰγύπτῳ
τῶν κοκκάλων αὐτε κατάθεσις, εἶναι ἀρεσὴ εἰς τὸν Θεόν.

23. „ Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς, ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐ-
„ τε· δι' ὅτι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, κ) ὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διά-
„ ταγμα τε Βασιλέως".

Ἀφ' ὃ ὁ Ἀπόστολος ἀρίθμησεν ἀνωτέρω ἄνδρας μεγάλες, οἵτινες ἐκατόρθωσαν τόσα θαυμαστὰ ἔργα μὲ τὴν πίστιν, τώρα λέγει κ) περὶ τῶν γονέων τε Μωϋσέως, οἵτινες ἦτον διτελεῖς κ) ποταποὶ ἄνθρωποι, μὲ σκοπὸν διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ ἐκείνες τὰς Χριστιανὰς ὁποῦ ὀλιγοπιστᾶν, πῶς αὐτοὶ φαίνονται κατώτεροι ἀπὸ τὲς τοιάτας μεγαλοψύχες κ) βεβαιοπίστους ἄνδρας· πηγαίνωντας δὲ ἔμπροσθεν, φέρει εἰς τὸ μέσον κ) πόρνας, διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ αὐτὲς περισσότερον. Λέγει λοιπὸν ἐδῶ, διὰ ποίαν αἰτίαν ἔκρυψαν τὸν Μωϋσῆν οἱ γονεῖς τε τρεῖς μῆνας, κ) μάλιστα, ὁπε ἦτον κ) προσαγὴ τε Βασιλέως Φαραὼ, νὰ φονεύωνται ὅλα τὰ ἀρσενικὰ παιδία τῶν Ἑβραίων· „ εἶπε γὰρ φησιν ὁ Βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων ταῖς μαίαις
„ τῶν Ἑβραίων ... ὅταν μαιᾶσθε τὰς Ἑβραίας, κ) ὦσι πρὸς τὸ τίκτειν, ἐὰν μὲν ἄρσεν ᾖ,
„ ἀποκτείνατε αὐτό". (Ἐξ. ά. 15.) διὰ τί λοιπὸν δὲν ἐφοβήθησαν οἱ γονεῖς τε Μωϋ-
σέως τε Βασιλέως τὸν προσαγόν; φανερὸν εἶναι ὅτι διὰ τὶ ἐπίστευσαν ὅτι θέλει φυλαχ-
θῆ τὸ παιδίον· διὰ τί δὲ πάλιν ἐπίστευσαν ὅτι θέλει φυλαχθῆ; ὅτι εἶδον τὸ παιδίον ἀστεῖον, ἤγουν ὡραῖον κ) χαριέσαπον εἰς τὸ πρόσωπον· ὅθεν κ) ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Θεὸς ἐχαρίτωσεν αὐτὸ διὰ τῦτο μέσα εἰς τὰ σπάργανα μὲ τὴν θείαν χάριν τε· διότι λέγουσί τινες, ὅτι ἔμελλον νὰ ῥίψεν τὸ παιδίον οἱ γονεῖς τε εἰς τὸν ποταμόν· ἐπειδὴ ὅμως αὐτὸ μὲ χάριν ἐχαμογέλασε, διὰ τῦτο ἀφῆκαν αὐτὸ κ) δὲν τὸ ἔῤῥιψαν· ἔτζι ἦτον ὅλα τὰ τε Μωϋσέως θεῖα ἀπὸ βρέφος.

24. „ Πίστει Μωσῆς, μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς Θυ-
„ γατρὸς Φαραώ".
25. „ Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τε Θεε, ἢ πρόσκαι-
„ ρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν".

Ἦλθεν ὁ Ἀπόστολος κ) εἰς τὸν Μωϋσῆν, ὅστις ἦτον τὸ οἰκειότατον παράδειγμα τῆς ἀρετῆς εἰς τὲς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, διὰ τῦτο κ) ἐπιμένει πλατυώνωντας τὰ περὶ τύτε· ἡ δὲ συνταξις ἅπως ἔχει· „ πίστει Μωσῆς ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς Θυγατρὸς Φαραώ". Πότε δὲ ἠρνήθη τῦτο; „ μέγας γενόμενος", ἤγουν ὅταν ἔγινεν ἄνδρας εἰς τὴν ἡλικίαν· φανερὸν γὰρ εἶναι,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἶναι, ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Μωϋσῆς ἀρνήθη νὰ λέγεται υἱὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ Φαραὼ, διὰ τί ἤλπιζε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν μεγαλίτερα ἀξιώματα· τὸ δὲ „ ἠρνήσατο " φανερόνει τὸ ὑπερβολικὸν μῖσος, ἢ τὸν ἀπὸ καρδίας ἐνδιάθετον χωρισμὸν ἀπὸ τὰ Βασίλεια. Βλέπε δὲ, ὡ ἀναγνῶστα, πῶς ὀνομάζει ἁμαρτίαν ὁ Ἀπόστολος, τὸ νὰ μὴ συγκακοπαθῇ τινας μὲ τοὺς ἀδελφούς του. Τοῦτο τὸ ἴδιον ὑπονοεῖ ἢ ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ Προφήτου Ἀμὼς λέγων· „ ὦκ ἔπαχον „ ὁδοὺ ἐπὶ τῇ σωτειρῇ Ἰωσήφ " · (Ἀμ. ε'. 6.) καὶ ὁ Προφήτης δὲ Μιχαίας ἄλλου λέγει· „ ὦκ ἐξῆλθε κατοικοῦσα Σεναὰρ, πόλασθαι οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς ". (Μιχ. ά. 11.) Καὶ εἰς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ὁποῦ ἀνεσύραζαν καὶ ἐθλίβοντο διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ, ἐδόθη σημεῖον, ὡς λέγει ὁ Ἰεζεκιήλ· „ δίελθε μέσην Ἱερουσαλὴμ, ἢ δὸς σημεῖον ἐπὶ τὰ „ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν κατασυναζόντων, καὶ τῶν κατοδυνωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνο„ μίαις ταῖς γινομέναις ἐν μέσῳ αὐτῶν " · (Ἰεζ. θ'. 4.) ἐκείνους δὲ, ὁποῦ δὲν ἔπαχον καινοῦρια ποιῶτον φιλάδελφον πάθος, ἢ διὰ τοῦτο μὴ σημειωθέντας, ἐπροσάχθησαν οἱ Ἄγγελοι νὰ τοὺς κατακόψωσι, καθὼς καὶ τοῦτο ἐκεῖσε γέγραπται· „ πορεύεσθε αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν, „ ἢ κόπτετε, ἢ μὴ φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, ἢ μὴ ἐλεήσητε πρεσβύτερον, ἢ νεανίσκον, καὶ παρθένον, ἢ νήπια, ἢ γυναῖκας ἀποκτείνατε εἰς ἐξάλειψιν· ἐπὶ δὲ πάντας „ ἐφ' οὓς ἐστὶ τὸ σημεῖον μὴ ἐγγίσητε ". (αὐτόθ. 5.) Ἀνίσως δὲ ἐκεῖνοι, ὁποῦ δὲν συγκακοῦχεῖται ἢ δὲν συμπονοῦν θελληματικῶς μὲ τοὺς κακοπαθοῦντας ἀδελφοὺς, ἁμαρτάνουσι, τί πρέπει νὰ σοχασθῶμεν διὰ ἐκείνους τοὺς παλαιπώρους, ὁποῦ κακοῦχεν ἢ κακοποιοῦν τοὺς ἀδελφούς των; „ πρόσκαιρον δὲ ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν " ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν ἀπόλαυσιν τῆς Βασιλείας, ἢ τῆς τρυφῆς (1).

26. „ Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν, τὸν „ ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ ".

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐνόμισε μεγαλίτερον πλοῦτον ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῆς Αἰγύπτου, τὰ ἐν οὐρανοῖς ἀποκείμενα ἀγαθὰ, ἀλλὰ τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· διὰ νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο, ἢ τὴν ἀρετὴν τοῦ Μωϋσέως, ἢ διὰ νὰ παρηγορήσῃ ἐν ταυτῷ ἢ τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανούς· δι' ὅ, τι, καθὼς οἱ παρὰ τοῦ Χριστοῦ διεργετηθέντες Ἑβραῖοι ὕστερον, ὠνείδιζον καὶ ἀτίμαζον τὸν Χριστὸν, καὶ τελευταῖον ἐσαύρωσαν αὐτὸν, παιπτρόπως καὶ οἱ παρὰ τοῦ Μωϋσέως διεργετηθέντες πρότερον, ὠνείδιζον ὕστερον τὸν Μωϋσῆν ἢ ἀτίμαζον· δι ὅτι ὁ Ἑβραῖος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλευθερώθη παρὰ Μωϋσέως ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ὁποῦ τὸν ἔδειρεν, ἐκεῖνος ὁ ἴδιος τὴν αὐριανὴν ἡμέραν ὠνείδιζε τὸν διεργέτην του Μωϋσῆν, διὰ τί τὸν ἐπέπληξε, πῶς κτυπᾷ τὸν ἀδελφόν του, ἢ ἔλεγε πρὸς αὐτόν· „ τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικα„ στὴν ἐφ' ἡμᾶς; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον "; (Ἔξ. β'. 14.) (2). Καὶ διὰ νὰ εἰποῦμεν καθολικῶς, τὸ νὰ ὀνειδίζεταί τινας καὶ νὰ κακοῦχεται ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς ἢ ἐδικούς του, τοῦτο εἶναι ὀνειδισμὸς τοῦ Χριστοῦ· ὁμοίως ἢ κάθε ὀνειδισμὸς, ὁποῦ γίνεται ἐναντίον ἐκείνου ὁποῦ πράττει τὸ καλὸν, ἢ ἁπλῶς κάθε ἐναντιότης καὶ δυσφημία, ἀδίκως, ἢ ματαίως γινομένη κατά τινος, αὐτὰ ὅλα εἶναι ὀνειδισμὸς τοῦ Χριστοῦ· ἔτζι γὰρ ἢ ὁ Κύριος ἐδυσφημεῖτο, ἢ ὠνειδίζετο παρὰ τῶν Ἑβραίων, ὅταν ὠνόμαζον αὐτὸν φάγον ἢ οἰνοπότην, ἢ φίλον τελωνῶν ἢ ἁμαρτωλῶν, διὰ τὴ σωτηρίαν αὐτῶν. (Ματθ. ιά. 19.) Καθὼς λοιπὸν ἡ ἄφεσις ἢ ἡ ἐν κακοῖς δόφημία, εἶναι ἰδία τῆς ἁμαρτίας, ἔτζι ἢ ὁ διὰ τὴν ἀρετὴν γινόμενος ὀνειδισμὸς, εἶναι ἴδιος τοῦ Χριστοῦ. Μὴν ἀγανακτεῖτε, λέγει, λοιπὸν ἐσεῖς ἀδελφοί μου Χριστιανοί, ἀνίσως καὶ θλίβεσθε ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς σας Ἑβραίους, ἀποβλέποντες εἰς τὸ ἔνδοξον παράδειγμα τοῦ Μωϋσέως, καὶ μάλισα ἀποβλέποντες εἰς τὸ ἐνδοξότερον τοῦ Μωϋσέως παράδειγμα, τὸν Χριστόν· ὀνειδισμὸς

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος „ ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν " ὀνομάζει, τὴν μετὰ τῶν δυσσεβούντων πολιτείαν ἢ ζωήν.

(2) Καὶ ὁ Προκόπιος δὲ λέγει, ὅτι ὁ ἀντισταθεὶς ἢ ὀνειδίσας τὸν Μωϋσῆν, ἦτον ἐκεῖνος ὁ ἴδιος Ἑβραῖος ὁποῦ διεργέτησεν ὁ Μωϋσῆς· ἐπειδὴ χαλεπὸς ἄλλος δὲν ἦτον παρὼν νὰ βλέπῃ, ὅταν τὸν Αἰγύπτιον ἐκεῖνον ὁ Μωϋσῆς ἐφόνευσε, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Ἑβραῖον ἀπὸ τὰς χεῖρας του. Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει ἢ ὁ ἅδηλος Ἑρμηνεύτης· „ ἔφασαν δέ τινες ἐκεῖνον εἶναι τοῦτον, ὃν Μωσῆς „ ἐρρύσατο παρὰ τοῦ φονεύθεντος ". (Συλ. 567. τῆς Πεντατεύχ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὸς δὲ τὲ Χειςοῦ ἦτον ϗ ὁ γογγυσμὸς ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὴν πέτραν παρὰ τῶν Ἑβραίων, ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως (1)· ἐπειδὴ ἡ πέτρα ἐκείνη ἦτον ὁ Χειςὸς, κατὰ τὸν ἴδιον Παῦλον. (ά. Κορ. ί. 4.)

„Ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν".

Μὲ τί ἀπέβλεπε; μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς δηλαδὴ τῆς πίςεως".

27. „Πίςει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τὲ Βασιλέως".

Τί λέγεις ὦ μακάριε Παῦλε; ϗ δὲν εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδε ὅτι „ἐφοβήθη δὲ Μωϋσῆς ϗ εἶπεν, εἰ οὕτως ἐμφανὲς γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο"; (Ἔξ. β'. 14.) ἀλλ' ὅμως ἐσὺ ὦ ἀναγνῶςα, τὸ „μὴ φοβηθεὶς" ἐδῶ, νόησον κατὰ τὲτο, καθ' ὅ,τι ὁ Μωϋσῆς δὲν ἐφοβήθη πάλιν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ϗ νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἡγεμονίαν ὅλου τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων. Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῇ τινας, ϗ πῶς δὲν ἔμεινε τότε εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Μωϋσῆς, ἀλλὰ ἀφῆκε τὴν Αἴγυπτον, ϗ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον; ϗ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τὸ νὰ ῥίπτῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν τε εἰς φανερὸν κίνδυνον, ὁποῖος ἦτον τότε ὁ κίνδυνος τοῦ Μωϋσέως· „ἤκυσε γὰρ φησὶν ἡ Γραφὴ Φαραὼ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ϗ ἐζήτει ἀνελεῖν τὸν Μωϋσῆν"· (Ἔξ. β'. 15.) τὸ νὰ ῥίπτῃ, λέγω, τινὰς τὸν ἑαυτόν τε εἰς φανερὸν κίνδυνον, ϗ ἔπειτα νὰ λέγῃ, ὅτι ἴσως θέλει με φυλάξει ὁ Θεὸς, αὐτὸ εἶναι ἀνθρώπε, ὁποῦ ἐκπειράζει Κύριον τὸν Θεόν τε, ϗ ἁπλῶς αὐτὸ εἶναι ἔργον διαβολικόν· ἐπειδὴ ϗ ὁ διάβολος εἶπεν εἰς τὸν Κύριον· „εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω"· (Ματθ. δ'.) ἤγεν κρήμνισαι τὸν ἑαυτόν σε κάτω, ἐπάνω ἀπὸ τὸ πτερύγιον τοῦ Ἱεροῦ, ἐλπίζωντας ὅτι ὁ Θεὸς θέλει σε φυλάξει νὰ μὴ πάθῃς κἀνένα κακόν· „γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς Ἀγγέλοις αὐτὲ ἐντελεῖται περὶ σοῦ· ϗ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σε". (Ψαλμ. ϟά. 12.) (Ματθ. αὐτόθ.) ἢ τὸ οὐ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ Βασιλέως ἔτζι νόησον, ὅτι ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, πισεύσας εἰς τὸν Θεὸν ὅτι θέλει τὸν γλυτώσει ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Βασιλέως, ϗ ὅτι δὲν θέλει κυνηγήσει αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς Φαραὼ, θυμονόμενος κατ' αὐτοῦ, οὐδὲ ὅτι θέλει τὸν πιάσει, κἂν ϗ θυμωθῇ κατ' αὐτοῦ. Σημεῖον δὲ τοῦ ὅτι δὲν ἐφοβήθη ὁ Μωϋσῆς, εἶναι, διὰ τί δὲν ἐκατοίκησε μακρὰν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ πλησίον τῆς Αἰγύπτε εἰς τὴν γῆν Μαδιὰμ τόσες χρόνες, ϗ ὁ Βασιλεὺς δὲν ἐδυνήθη νὰ μάθῃ τι περὶ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον τοῦτο ἐσάθη ἀποτέλεσμα τῆς πίςεως τοῦ Μωϋσέως.

„Τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε".

Ὡσὰν νὰ ἔβλεπε, λέγει, ὁ Μωϋσῆς τὸν ἀόρατον Θεὸν, ὁπὲ διείσκετο μαζὶ μὲ αὐτὸν, ἔτζι ἐκαρτέρησε ϗ ὑπέμεινεν ὅλας τὰς θλίψεις τῆς ξενιτείας· ἐπειδὴ μεγάλης ὑπομονῆς εἶναι πρόξενον, τὸ νὰ ἔχῃ τινὰς πάντοτε τὸν Θεὸν εἰς τὸν νοῦν τε, καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ ἔλεγε· „Προορώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν με διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν με ἐςὶν ἵνα μὴ σαλευθῶ". (Ψαλμ. ιέ.) (2).

28. „Πί-

---

(1) Οὕτω γάρ φησιν ἡ Γραφή· „ἀπῆρε πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς ἐρήμε Σὶν... ϗ παρενέβαλεσαν ἐν Ῥαφιδὶν· ϗ οὐκ ἦν δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν... ϗ διεγόγγυσεν ἐκεῖ ὁ λαὸς πρὸς Μωϋσῆν λέγοντες, ἵνα τί τὲτο; ἀνεβίβασας ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτε ἀποκτεῖναι ἡμᾶς, ϗ τὰ τέκνα ἡμῶν, ϗ τὰ κτήνη τῷ δίψει; ϗ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· προπορεύε τὲ λαὲ τὲτε... ϗ τὴν ῥάβδον ἐν ᾗ ἐπάταξας τὸν ποταμὸν λάβε ἐν τῇ χειρίσε, ϗ πορεύσῃ· ὧδε ἐγὼ ἕςηκα, πρὸ τὲ σε ἐλθὼν ἐκεῖ ἐπὶ τὴς πέτρας ἐν Χωρὴβ, ϗ παπάξεις τὴν πέτραν, ϗ ἐξελεύσεται ἐξ αὐτῆς ὕδωρ ϗ πίεται ὁ λαός". (Ἔξ. ιζ. 6.)

(2) Ὅθεν εἶπε περὶ τὲ Μωϋσέως ὁ Ἀββᾶ Μακάριος· „Καὶ φυγὰς Αἰγύπτε γενόμενος (ὁ Μωϋσῆς) „πόσον χρόνον ἐν ποιμαντικῇ διῆγεν ἐργασίᾳ ὁ Βασιλέως υἱός, ϗ εἰς τοσαύτην ἀπόλαυσιν ϗ τρυφὴν „βασιλικὴν ἀναστραφείς, ϗ ὕστερον δόκιμος ϗ πιςὸς διὰ τῆς πολλῆς μακροθυμίας λυτρωτὴς, οἷα πολλὰς „παρασμὰς ὑπομένας, ἐγένετο λυτρωτὴς ϗ ἡγούμενος ϗ Βασιλεὺς τὲ Ἰσραὴλ, ϗ Θεὸς τῷ Φαραὼ ὑπὸ τὲ „Θεὲ προσηγορεύθη". (Ὁμιλ. θ'. Κεφ. δ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

28. „Πίστει πεποίηκε τὸ Πάσχα, καὶ τῇ πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα „μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα, θίγῃ αὐτῶν".

Εἰς κάθε μέρος τῶν Ἐπιστολῶν του συνειθίζει ὁ μακάριος Παῦλος νὰ βάλῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ λόγου κάνενα μυστήριον, ὡσὰν κατὰ πάροδον, καθὼς κάμνει τώρα καὶ ἐδῶ, καὶ ἂν εἶδεν παρηγορίας, ἀριθμεῖ τὸ τοῦ παλαιοῦ Πάσχα μυστήριον· διὰ τί ἡ χύσις τοῦ αἵματος ἐκείνου, ἤτοι ἡ χείσις τῶν ἀνωφλίων, καὶ τῶν δύω παραστάδων τῆς θύρας τοῦ αἰσθητοῦ οἴκου τῶν Ἑβραίων, ἐπροεικόνιζε τὴν χείσιν τοῦ δεσποτικοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ χειόμενοι, φεύγομεν τὸν ὀλοθρεύοντα ἐν τῇ νυκτὶ τοῦ βίου τοὺς πρωτοτόκους τῶν μὴ κεχεισμένων (1). Ὁ Μωϋσῆς λοιπὸν μὲ τὸ νὰ ἐπίσθυε τότε, ὅτι ἡ χείσις τοῦ αἵματος θέλει φυλάξει τὰ πρωτότοκα, παρήγγειλεν εἰς τὸν λαὸν νὰ κάμῃ τοῦτο· καὶ ἀγκαλὰ ἐκεῖνο καθ' ἑαυτὸ ἦτον αἷμα ἀμνοῦ, καθ' ὃ ὅμως ἐτύπονε τὸ αἷμα τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἔδειξε τόσῳ μεγάλῳ δυνάμιν· ἐσεῖς δὲ οἱ Χριστιανοί, ὁπού ἐχείσθητε μὲ τὸ ἀληθινὸν αἷμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ τί δὲν πιστεύετε πῶς ἀπὸ τοῦτο φυλάττεσθε; Οὐ μόνον δὲ τῷ χείσιν τοῦ αἵματος, ἀλλὰ καὶ τὸ Πάσχα ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς, ἤγουν ἔφαγε τὸν ἀμνὸν, καὶ τὰ ἄζυμα, καὶ τὰς πικρίδας, καὶ ἐπίστευσεν ὅτι ὁ λαὸς, δυσαίνωντας ἀπὸ τῷ Αἴγυπτον, ἔχει νὰ γλυτώσῃ καὶ νὰ φυλαχθῇ· ἐπειδὴ ὁ τρόπος ἐκεῖνος, μὲ τὸν ὁποῖον ἔτρωγαν τὸ Πάσχα, ἦτον ὁδόδιος, ἤγουν ἦτον διὰ κίνημα δρόμου· ἐβιάζοντο γὰρ νὰ φάγουν αὐτὸ ὀγλίγωρα, καὶ νὰ εὔγουν ἔξω ἀπὸ τῷ Αἴγυπτον· „Καὶ ἔδεσθε φησὶν αὐτὸ μετὰ σπουδῆς". (Ἔξ. ιβ'. 11.

29. „Πίστει διέβησαν τῷ ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς".

Διὰ νὰ μοῦ εἰπῇν οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστοὶ, ὅτι τί φέρεις εἰς τὸ μέσον, ὦ μακάριε Παῦλε, ἄνδρας μεγάλους καὶ θαυμασιοὺς, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς νὰ μιμηθοῦμεν δὲν δυνάμεθα; διὰ τοῦτο φέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος εἰς παράδειγμα καὶ τὸν κοινὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ· αὖ δὲν ἠμπορῆτε νὰ μιμηθῆτε, ἀδελφοὶ, τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ τὸν Μωϋσῆν, κἂν μιμηθῆτε τὸ πλῆθος τῶν ὁμογενῶν σας Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ ἐπίστευσαν, ὅτι δὲν θέλει καταποντίσει αὐτοὺς τὸ νερὸν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἐτόλμησαν καὶ ἐμβῆκαν μέσα εἰς αὐτὴν, θαρρήσαντες εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι θέλει διαπεράσειν αὐτὴν ὡσὰν ξηράν. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἡ πίστις κάμνει τὰ ἀδύνατα δυνατά· καὶ λοιπὸν πῶς ἐσεῖς ἀπιστεῖτε;

„Ἧς πεῖραν λαβόντες Αἰγύπτιοι (2) κατεπόθησαν".

Δὲν ἔχει, λέγει, νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι ἦτον κατὰ φαντασίαν, καὶ δὲν ἦτον πραγματικῶς θάλασσα καὶ νερόν· διότι πῶς ἦτον ἀληθῶς θάλασσα, τὸ ἔδειξαν διὰ τῶν ἔργων οἱ Αἰγύπτιοι, οἵτινες ἐδοκίμασαν μὲν νὰ ἔμβουν εἰς αὐτὴν, ἐκαταποντίσθησαν δὲ ἀπὸ αὐτὴν, μὲ τὸ νὰ ἐκινήθη καὶ ὥρμησεν ἡ θάλασσα ἐναντίον τους, ἐκείνη ὁπού πρότερον ἔσεκεν ὡσὰν τεῖχος ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὅταν διεπέρασαν οἱ Ἰσραηλῖται· καὶ εἰς μὲν τοὺς Ἰσραηλίτας ἡ θάλασσα ἐσχίσθη, ἔξω ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς δρό-

(1) Χείομεν γὰρ ἡμεῖς τὸ σῶμα ὡσὰν οἰκίαν κατὰ τὸν Ὠριγένη· καὶ τὸ μὲν ἀνώφλιον τῆς οἰκίας μας, αἰσθητῶς μὲν, εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ τὰ χείλη, νοητῶς δὲ, εἶναι τὸ λογικὸν τῆς ψυχῆς· αἱ δύω δὲ παραστάδες εἶναι τὸ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ τὸν Ὠριγένη, καὶ Νύσσης Γρηγόριον, ἢ ἡ πρᾶξις καὶ ὁ λόγος, ἤγουν ἡ ἕξις καὶ ἐνέργεια τῶν τοῦ νοὸς κινημάτων τε καὶ δογμάτων, καλῶς ἀνοιγομένων καὶ κλεισμένων ἐκ θεωρίας· ἐπειδὴ μέτρον ἐστὶ τι καὶ κατάληψεως, ὡς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα) ἡ θύρα ἵνα αἱ πέντε ἡμῶν αἰσθήσεις, κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον· ἡ θύρα νοεῖται ὁ Χριστὸς κατὰ τὸν αὐτὸν Κύριλλον, οἰκία δὲ ἡ Ἐκκλησία. Ὅποιοι λοιπὸν θέλει νὰ μὴ πάθῃ κάνενα κακὸν ἀπὸ τὸν ὀλοθρευτὴν, ἂς μὴν δυγαίνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτην τοῦ οἴκου του, μηδὲ ἂς ἀναχωρῇ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν· ἢ ἂς μὴν ἐυγαίνῃ τινὰς ἔξω ἀπὸ τὸν οἰκόν του, ἤγουν ἂς μὴν δυγαίνωμεν ἔξω τὰ ἑαυτά μας· διότι ὅταν δυσκολώμεθα εἰς τὰ πάθη, τότε δυγαίνομεν ἀπὸ τῷ θύραν· ὅταν δὲ δυσκολώμεθα εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἐπιστρέψαντες ὅλον τὸν νοῦν, καὶ τὸν λόγον μέσα εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἤγουν εἰς τῷ καρδίαν μας, τότε δὲν δυγαίνομεν ἔξω ἀπὸ τῷ πόρτην μας, καὶ τότε γλυτώνομεν ἀπὸ τὸν ὀλοθρευτὴν, κατὰ τὸν αὐτὸν θεῖον Κύριλλον.

(2) Ἐν ἄλλοις οἱ Αἰγύπτιοι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὸς δὲ τῦ Χεισοῦ ἦτον ϗ ὁ γογγυσμὸς ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὴν πέτραν παρὰ τῶν Ἑβραίων, ςἀντίον τοῦ Μωϋσέως (1)· ἐπειδὴ ἡ πέτρα ἐκείνη ἦτον ὁ Χεισὸς, κατὰ τὸν ἴδιον Παῦλον. (ά. Κορ. ί. 4.)

„Ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν".

Μὲ τί ἀπέβλεπε; μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς δηλαδὴ τῆς πίσεως".

27. „Πίσα κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τῦ Βασιλέως".

Τί λέγεις ὦ μακάρι Παῦλε; ϗ δὲν εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδε ὅτι „ἐφοβήθη δὲ Μωϋσῆς ϗ εἶπεν, εἰ οὕτως ἐμφανὲς γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο"; (Ἔξ. β'. 14.) ἀλλ' ὅμως ἐσὺ ὦ ἀναγνώσα, τὸ „μὴ φοβηθεὶς" ἐδῶ, νόησον κατὰ τῦτο, καθ' ὅ,τι ὁ Μωϋσῆς δὲν ἐφοβήθη πάλιν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ϗ νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἡγεμονίαν ὅλου τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων. Ἀλλ' ἤθελεν εἰπῇ τινας, ϗ πῶς δὲν ἔμεινε τότε εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Μωϋσῆς, ἀλλὰ ἀφῆκε τὴν Αἴγυπτον, ϗ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον; ϗ ἀποκρινόμεθα, ὅτι τὸ νὰ ῥίπτῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν τε εἰς φανερὸν κίνδυνον, ὁποῖος ἦτον τότε ὁ κίνδυνος τοῦ Μωϋσέως· „ἤκουσε γὰρ φησὶν ἡ Γραφὴ Φαραὼ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ϗ ἐζήτει ἀνελεῖν τὸν Μωϋσῆν". (Ἔξ. β'. 15.) τὸ νὰ ῥίπτῃ, λέγω, τινὰς τὸν ἑαυτόν τε εἰς φανερὸν κίνδυνον, ϗ ἔπειτα νὰ λέγῃ, ὅτι ἴσως θέλει με φυλάξει ὁ Θεὸς, αὐτὸ εἶναι αὐθράδεια, ὁποῦ ἐκπειράζει Κύριον τὸν Θεόν τε, ϗ ἁπλῶς αὐτὸ εἶναι ἔργον διαβολικόν· ἐπειδὴ ϗ ὁ διάβολος εἶπεν εἰς τὸν Κύριον· „εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω". (Ματθ. δ'.) ἤγουν κρήμνισαι τὸν ἑαυτόν σε κάτω, ἐπάνω ἀπὸ τὸ πτερύγιον τοῦ Ἱεροῦ, ἐλπίζωνπας ὅτι ὁ Θεὸς θέλει σε φυλάξει νὰ μὴ πάθῃς κἀνενα κακόν· „γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς Ἀγγέλοις αὐτῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ· ϗ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σε". (Ψαλμ. γά. 12.) (Ματθ. αὐτόθ.) ἢ τὸ οὐ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ Βασιλέως ἔτζι νόησον, ὅτι ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, πισεύσας εἰς τὸν Θεὸν ὅτι θέλει τὸν γλυτώσει ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Βασιλέως, ϗ ὅτι δὲν θέλει κυνηγήσει αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς Φαραὼ, θυμούμενος κατ' αὐτοῦ, οὐδὲ ὅτι θέλει τὸν πιάσει, κἂν ϗ θυμωθῇ κατ' αὐτοῦ. Σημεῖον δὲ τοῦ ὅτι δὲν ἐφοβήθη ὁ Μωϋσῆς, εἶναι, διὰ τί δὲν ἐπαπόϊκησε μακρὰν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ πλησίον τῆς Αἰγύπτε εἰς τὴν γῆν Μαδιὰμ τόσες χρόνες, ϗ ὁ Βασιλεὺς δὲν ἐδυνήθη νὰ μάθῃ τι περὶ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον τοῦτο ἐσάθη ἀποτέλεσμα τῆς πίσεως τοῦ Μωϋσέως.

„Τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε".

Ὡσὰν νὰ ἔβλεπε, λέγει, ὁ Μωϋσῆς τὸν ἀόρατον Θεὸν, ὁπῦ διείσκετο μαζὶ μὲ αὐτὸν, ἔτζι ἐκαρτέρησε ϗ ὑπέμεινεν ὅλας τὰς θλίψεις τῆς ξενιτείας· ἐπειδὴ μεγάλης ὑπομονῆς εἶναι πρόξενον, τὸ νὰ ἔχῃ τινὰς πάντοτε τὸν Θεὸν εἰς τὸν νῦν τε, καθὼς ϗ ὁ Δαβὶδ ἔλεγε· „Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν με διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν με ἐστὶν ἵνα μὴ σαλευθῶ". (Ψαλμ. ιέ.) (2).

28. „Πί-

(1) Οὕτω γάρ φησιν ἡ Γραφή· „ἀπῆρε πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς ἐρήμε Σὶν... ϗ παρενεβάλοσαν ἐν Ῥαφιδείν· ϗκ ἦν δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν... ϗ διεγόγγυσεν ἐκεῖ ὁ λαὸς πρὸς Μωϋσῆν λέγοντες, ἵνα τί τῦτο; ἀνεβίβασας ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτε ἀποκτεῖναι ἡμᾶς, ϗ τὰ τέκνα ἡμῶν, ϗ τὰ κτήνη τῷ δίψει; ϗ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· προπορεύε τῷ λαῷ τύτῳ... ϗ τὴν ῥάβδον ἐν ᾗ ἐπάταξας τὸν ποτιμον λάβε ἐν τῇ χειρίσε σε, ϗ πορεύσῃ· ὧδε ἐγὼ ἕστηκα, πρό σε ἐλθεῖν ἐκεῖ ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν Χωρηβ, ϗ παταξεις τὴν πέτραν, ϗ ἐξελεύσεται ἐξ αὐτῆς ὕδωρ ϗ πίεται ὁ λαός". (Ἔξ. ιζ'. 6.)

(2) Ὅθεν εἶπε περὶ τῦ Μωϋσέως ὁ Ἀββᾶ Μακάριος· „Καὶ φυγὰς Αἰγύπτε γεγονὼς (ὁ Μωϋσῆς) „πόσον χρόνον ἐν ποιμαντικῇ διῆγεν ἐργασίᾳ ὁ Βασιλέως υἱός, ϗ εἰς τοσαύτην ἀπόλαυσιν ϗ τρυφὴν „βασιλικὴν ἀνατραφείς, ϗ ὅπως ὕστερον δόκιμος ϗ πιστὸς διὰ τῆς ποικίλης μακροθυμίας λύρεθείς, οἷα ποικίλε „παρασμὰς ὑπομένας, ἐγένετο λυτρωτὴς ϗ ἡγέμονος „ϗ Βασιλεὺς τῦ Ἰσραὴλ, ϗ Θεὸς τῦ Φαραὼ ὑπὸ τῦ „Θεῦ προσηγορεύθη". (Ὁμιλ. θ'. Κεφ. δ'.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

28. „Πίστει πεποίηκε τὸ Πάσχα, καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα „μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα, θίγῃ αὐτῶν".

Εἰς κάθε μέρος τῶν Ἐπιστολῶν του συνειθίζει ὁ μακάριος Παῦλος νὰ βάλῃ εἰς τὸ μέσον τὴν λόγου καινούριον μυστήριον, ὡσὰν κατὰ πάροδον, καθὼς κάμνει τώρα καὶ ἐδῶ, καὶ ἂν εἶδεν παρηγορίας, ἀεὶ θυμεῖται τὸ τοῦ παλαιοῦ Πάσχα μυστήριον· διὰ τὶ ἡ χύσις τοῦ αἵματος ἐκείνου, ὅποι ἡ χείσις τῶν ἀπωφλίων, καὶ τῶν δύω παραστάδων τῆς θύρας τοῦ αἰσθητοῦ οἴκου τῶν Ἑβραίων, ἐπροεικόνιζε τὴν χείσιν τοῦ δεσποτικοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ χειόμενοι, φεύγομεν τὸν ὀλοθρεύοντα ἐν τῇ νυκτὶ τοῦ βίου πάντα τὰ πρωτότοκα τῶν μὴ κεχεισμένων (1). Ὁ Μωϋσῆς λοιπὸν μὲ τὸ νὰ ἐπίσθυσε τότε, ὅτι ἡ χείσις τοῦ αἵματος θέλει φυλάξει τὰ πρωτότοκα, παρήγγειλεν εἰς τὸν λαὸν νὰ κάμῃ τοῦτο· καὶ ἀγκαλὰ ἐκεῖνο καθ' ἑαυτὸ ἦτον αἷμα ἀμνοῦ, καθ' ὃ ὅμως ἐτύποτε τὸ αἷμα τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἔδειξε τόσου μεγάλου δυνάμιν· ἐσεῖς δὲ οἱ Χριστιανοί, ὁπού ἐχείσθητε μὲ τὸ ἀληθινὸν αἷμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ τί δὲν πιστεύετε πῶς ἀπὸ τοῦτο φυλάττεσθε; Οὐ μόνον δὲ τοῦ χείσιν τοῦ αἵματος, ἀλλὰ καὶ τὸ Πάσχα ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς, ἤγουν ἔφαγε τὸν ἀμνὸν, καὶ τὰ ἄζυμα, καὶ τὰς πικρίδας, καὶ ἐπίστευσεν ὅτι ὁ λαὸς, δυγαίνοντας ἀπὸ τοῦ Αἴγυπτον, ἔχει νὰ γλυτώσῃ καὶ νὰ φυλαχθῇ· ἐπειδὴ ὁ τρόπος ἐκεῖνος, μὲ τὸν ὁποῖον ἔτρωγαν τὸ Πάσχα, ἦτον ὁξόδιος, ἤγουν ἦτον διὰ κίνημα δρόμου· ἐβιάζοντο γὰρ νὰ φάγουν αὐτὸ ὀγλίγωρα, καὶ νὰ φύγουν ἔξω ἀπὸ τοῦ Αἴγυπτον· „Καὶ ἔδεσθε φησιν αὐτὸ μετὰ σπουδῆς". (Ἔξ. ιβ'. 11.

29. „Πίστει διέβησαν τοῦ ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς".

Διὰ νὰ μοῦ εἰπῇν οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστοὶ, ὅτι τί φέρεις εἰς τὸ μέσον, ὦ μακάριε Παῦλε, ἄνδρας μεγάλους καὶ θαυμασιὺς, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς νὰ μιμηθοῦμεν δὲν δυνάμεθα; διὰ τοῦτο φέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος εἰς παράδειγμα καὶ τὸν κοινὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ· αὖ δὲν ἠμπορῆτε νὰ μιμηθῆτε, ἀδελφοὶ, τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ τὸν Μωϋσῆν, κἂν μιμηθῆτε τὸ πλῆθος τῶν ὁμογενῶν σας Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ ἐπίστευσαν, ὅτι δὲν θέλει καταποντίσει αὐτοὺς τὸ νερὸν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἐτόλμησαν καὶ ἐμβῆκαν μέσα εἰς αὐτὴν, θαρρήσαντες εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι θέλει διαπεράσειν αὐτὴν ὡσὰν ξηράν. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἡ πίστις κάμνει τὰ ἀδύνατα δυνατά· καὶ λοιπὸν πῶς ἐσεῖς ἀπιστεῖτε;

„Ἧς πεῖραν λαβόντες Αἰγύπτιοι (2) κατεπόθησαν".

Δὲν ἔχει, λέγει, νὰ εἰπῇ τινας, ὅτι ἦτον κατὰ φαντασίαν, καὶ δὲν ἦτον πραγματικῶς θάλασσα καὶ νερόν· διότι πῶς ἦτον ἀληθῶς θάλασσα, τὸ ἔδειξαν διὰ τῶν ἔργων οἱ Αἰγύπτιοι, οἵτινες ἐδοκίμασαν μὲν νὰ ἔμβουν εἰς αὐτὴν, ἐκαταποντίσθησαν δὲ ἀπὸ αὐτὴν, μὲ τὸ νὰ ἐκινήθη καὶ ὥρμησεν ἡ θάλασσα ἐναντίον τους, ἐκείνη ὁπού πρότερον ἔσεκεν ὡσὰν τεῖχος ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὅταν διεπέρασαν οἱ Ἰσραηλῖται· καὶ εἰς μὲν τοὺς Ἰσραηλίτας ἡ θάλασσα ἐσχίσθη, ἔξω ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς δρό-

(1) Χειόμεν γὰρ ἡμεῖς τὸ σῶμα ὡσὰν οἰκίαν κατὰ τὸν Ὠριγενῆ· καὶ τὸ μὲν ἀνώφλιον τῆς οἰκίας μας, αἰσθητῶς μὲν, εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ τὰ χείλη, νοητῶς δὲ, εἶναι τὸ λογικὸν τῆς ψυχῆς· αἱ δύω δὲ παραστάδες εἶναι τὸ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ τὸν Ὠριγενῆ, καὶ Νύσσης Γρηγόριον, ἢ ἡ πρᾶξις καὶ ὁ λόγος, ὧσαν ἡ ἕξις καὶ ἐνέργεια τῶν τοῦ νοὸς κινημάτων τε καὶ δογμάτων, καλῶς ἀνοιγομένων καὶ κλεισμένων ἐκ θεωρίας· ἐπειδὴ μέτρον ἐστὶ τοῦ καταλήψεως, ὡς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· (Λόγ. εἰς τὸ Πάσχα) ἢ θύρα εἶναι αἱ πέντε ἡμῶν αἰσθήσεις, κατὰ τὸν Ἅγιον Κύριλλον· ἢ θύρα νοεῖται ὁ Χριστὸς κατὰ τὸν αὐτὸν Κύριλλον, οἰκία δὲ ἡ Ἐκκλησία. Ὅποιοι λοιπὸν θέλει νὰ μὴ πάθῃ κάνενα κακὸν ἀπὸ τὸν ὀλοθρευτὴν, ἂς μὴν δυγαίνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ οἴκου του, μηδὲ ἂς ἀναχωρῇ ἀπὸ τὸν Ἐκκλησίαν· ἢ ἂς μὴν εὐγαίνῃ τινὰς ἔξω ἀπὸ τὸν οἶκόν του, ἤγουν ἂς μὴν δυγαίνωμεν ἔξω τῶν ἑαυτῶν μας· διότι, ὅταν δυσκολώμεθα εἰς τὰ πάθη, τότε δυγαίνομεν ἀπὸ τοῦ θύραν· ὅταν δὲ δυσκολώμεθα εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἐπιστρέφοντες ὅλον τὸν νοῦν, καὶ τὸν λόγον μέσα εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἤγουν εἰς τοῦ καρδίαν μας, τότε δὲν δυγαίνομεν ἔξω ἀπὸ τοῦ πόρταν μας, καὶ τότε γλυτώνομεν ἀπὸ τὸν ὀλοθρευτὴν, κατὰ τὸν αὐτὸν θεῖον Κύριλλον.

(2) Ἐν ἄλλοις οἱ Αἰγύπτιοι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δρόμον διὰ νὰ τὸν περάσουν πεζοί· εἰς δὲ τὰς Αἰγυπτίους, σωθεῖσα κατὰ τὸν φύσιν της, ἐκατεπόντισεν αὐτὰς, ὡς εἶπεν ὁ Οἰκουμένιος· καθὼς καὶ μετὰ ταῦτα ἡ φλόγα τῆς Βαβυλωνίας καμίνου, ἡ τοὺς τρεῖς παῖδας μὴ καύσασα, ἔδειξε πῶς ἦτον ἀληθῶς φλόγα, ὅταν κατέκαυσε τοὺς κύκλῳ τῆς καμίνου συρισκομένους Βαβυλωνίους· ὁμοίως καὶ οἱ λέοντες οἱ τὸν Δανιὴλ μὴ φαγόντες, ἔδειξαν πῶς ἦτον τῇ ἀληθείᾳ λέοντες, ὅταν ἐλάφυξαν καὶ κατέφαγον τοὺς κατηγόρους τοῦ Δανιήλ.

30. „Πίστει τὰ τείχη Ἰερειχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας".

Μὲ πίστιν, λέγει, ἔπεσον τὰ τείχη τῆς Ἰερειχὼ, ἀφ' ἧς αὕτη ἐπεριεκυκλώθη ἑπτὰ ἡμέρας· ἐπειδὴ γὰρ ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε ταῦτα· „Καὶ ἔσται ὡς ἂν σαλπίσητε τῇ σάλπιγ„γι, ἀνακραγέτω πᾶς ὁ λαὸς ἅμα, καὶ ἀνακραγόντων αὐτῶν, πεσεῖται αὐτόματα τὰ τείχη „τῆς πόλεως". (Ἰησ. ϛ'. 5.) ἐπειδὴ, λέγω, ταῦτα ἐπρόσταξεν ὁ Θεὸς, ὁ δὲ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ λαὸς ὅλος δὲν διεκρίθησαν, ἂν ἐδίσασαν νὰ εἴπουν· τί τοῦτο; καὶ ὁ ἦχος τῶν σαλπίγγων ἔχει ποτὲ δυνάμιν νὰ κρημνίζῃ λίθους καὶ πέτρας; ἐπειδὴ, λέγω, δὲν ἐδίσασαν, ἀλλ' ἐπίστευσαν ὅτι θέλει γένῃ τὸ πρᾶγμα, διὰ τοῦτο καὶ ἔγινε.

31. „Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμέ„νη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης".

Ἰδοὺ ἐδῶ φέρει εἰς παράδειγμα ὁ Ἀπόστολος πρόσωπον ἀτιμότατον πόρνης, ἵνα μὲν, διὰ νὰ ἐντροπιάσῃ μὲ αὐτὸ τοὺς Χριστιανοὺς περισσότερον, ἴσως καὶ αὐτοὶ φανῶν κατώτεροι κατὰ τὸν πίστιν μιᾶς γυναικὸς πόρνης· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ δείξῃ πόσον μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς πίστεως, ὥστε ὁποὺ αὐτὴ κατορθόνει καὶ εἰς τὰ κατηγορημένα πρόσωπα τοιαῦτα θαυμαστὰ πράγματα. Πίστιν λοιπὸν ἔδειξε καὶ ἡ πόρνη αὕτη· διατί ἔκρυψε τοὺς δύω ἰσραηλίτας τοὺς ἀποσταλέντας παρὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, διὰ νὰ κατασκοπεύσουν τὴν πόλιν Ἰερειχὼ, καὶ ἐφύλαξεν αὐτοὺς, ὅταν ἐζητοῦντο ὡς κατάσκοποι ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῆς Ἰερειχώ· δὲν ἤθελε δὲ κρύψῃ αὐτοὺς, ἀνίσως δὲν ἐπίστευσεν, ὅτι θέλει σκλαβωθῇ ἡ πόλις Ἰερειχὼ ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτας· ἔτζι γὰρ εἶπε πρὸς αὐτοὺς „ἐπίσταμαι ὅτι ἔδωκεν ὑμῖν Κύριος τὴν γῆν· ἐπιπέ„πτωκε γὰρ ὁ φόβος ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς· ἀκηκόαμεν γὰρ ὅτι κατεξήρανε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν „ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτε ἐξεπορεύεσθε ἐκ γῆς Αἰγύπτου". (Ἰησ. β'. 9.) Καὶ αὐτὴ μὲν ἡ πόρνη, μὲ τὸ νὰ ἐπίστευσεν εἰς τὰ ἀκατάληπτα θαυμάσια ὁποὺ ἔκαμεν ὁ Θεὸς, ἐσώθη καὶ ἐφυλάχθη, οἱ δὲ ἄλλοι πολῖται τῆς Ἰερειχὼ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπίστευσαν εἰς αὐτὰ, ἀπωλέσθησαν (1).

32. „Καὶ

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο· „οὐκ ἐκώλυσεν ἡ τοῦ βίου παρανομία τὴν σωτηρίαν· „ἐκάλυψε γὰρ ἡ πίστις τῆς ἁμαρτίας τὰ τραύματα· „Θαυμάσαι δὲ ἄξιον τὴν ἀποστολικὴν σοφίαν, μᾶλλον „δὲ ὑμνῆσαι προσῆκε τοῦ θείου Πνεύματος τὴν ἐνέρ„γειαν, ὅτι τῷ Μωϋσῇ, τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τῷ Νῶε, „καὶ τῷ Ἐνὼχ, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἁγίοις, ἀλόφυλον γυ„ναῖκα, καὶ πόρνην σωτῆρα ἔδειξεν, ἵνα καὶ τῆς πίστεως ἐπι„δείξῃ τὴν δύναμιν, καὶ καταγέλαστον τὴν Ἰουδαίων ὀφρῦν· „ἑξακόσιαι μὲν γὰρ αὐτῶν χιλιάδες διὰ τὴν ἀπιστίαν „κατηναλώθησαν, ἐδεῖτο τῆς νομικῆς ἀπονεμόμενοι πολι„τείας· αὕτη δὲ, πόρνη μὲν οὖσα τῆς τοῦ Ἀβραὰμ „συγγενείας, ἔξω δὲ τῆς νομικῆς ὑπάρχουσα πολιτείας, „ἐν ἀκολασίᾳ τε τὸν πλεῖστον διαβιώσασα χρόνον, διὰ „τῆς πίστεως τὴν σωτηρίαν εὑρέσθαι, καὶ τῆς Ἐκκλη„σίας τὸν τύπον ἐσκιαγράφησεν· ὥσπερ γὰρ αὕτη μετὰ „τὴν πίστεως τοὺς κατασκόπους ἐδέξατο, ὅπως ἡ Ἐκκλη„σία τοὺς Ἀποστόλους· καὶ καθάπερ ἐκείνη σημεῖον ἔλα„βε τῆς σωτηρίας τὸ σπαρτίον τὸ κόκκινον· ὅπως ἡ Ἐκ„κλησία, διὰ τοῦ δεσποτικοῦ αἵματος, τῶν αἰωνίων ἀπή„λαυσεν ἀγαθῶν". Ῥαὰβ δὲ, κατὰ τὸν Ἅγιον Νεῖλον, θέλει νὰ εἴπῃ πλατυσμός· „ἡ γὰρ τὸ πρῶταν „πόρνη, νυνὶ δὲ σώφρων Ἐκκλησία, διὰ τῆς πίστεως „πλατυνθεῖσα τοῖς θνητοῖς, καὶ τοῖς θείοις νοήμασι· „διὰ τοῦτο Κορινθίοις γράφει ὁ μέγας Ἀπόστολος· „μὴ „στενοχωρεῖσθε, μᾶλλον δὲ πλατύνθητε, καθάπερ ἐν „ἐμοὶ καρδία πεπλάτυνται". Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Ὠριγένης „δι' ὃ καὶ ἡ ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησία λέγει, στενός „μοι ὁ τόπος, Ποίησόν μοι τόπον ἵνα οἰκήσω". (Ἡσ. μθ'. 20.) Ὅτι δὲ ἡ Ῥαὰβ τύπον εἶχε τῆς ἐξ Ἐθνῶν Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ καὶ ὁ Σευῆρος, καὶ ὁ Προκόπιος· σοφίαν δὲ μεγάλην ἐμεταχειρίσθη ἡ Ῥαὰβ αὕτη· διατί ἐρωτωμένη νὰ δώσῃ ἀπὸ τὸν οἶκόν της τοὺς δύω κατασκόπους τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, δὲν ἀρνήθη ὅτι δὲν ἐπῆγαν ἐκεῖνοι τελείως εἰς τὸν οἶκόν της· ἐπειδὴ τὸ ἄκρατον ψεῦδος δὲν πιστεύεται· ἀλλ' εἶπεν ὅτι ἐπῆγαν μέν, ἀνεχώρησαν δὲ, ἔκαμε τὸ ψεῦδος νὰ πιστευθῇ, κατὰ τὸν Προκόπιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

32. „Καὶ τί ἔτι λέγω“;

Καπαύσας τὸν λόγον ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πόρνην Ῥαάβ, ἢ καπαπείσας ἀρκετὰ τὰς ἐξ Ἑβραίων Χειστιανὰς, ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆ προσώπε αὐτῆς, εἰς τὸ νὰ μὴν ὀλιγοπιστῶν, ἢ μιπροψυχῶν· λοιπὸν διὰ συντομίαν, δὲν διηγεῖται καπὰ μέρος ὅλας τὰς ἄλλας Δικαίας τὰς ἐν τῷ νόμῳ, διὰ νὰ μὴ φαίνεται πῶς εἶναι φιλότιμος ἢ ὑπερήφανος· ὅμως πάλιν δὲν ἀποσιωπᾷ τελείως αὐτὰς, ἀλλὰ μὲ σχῆμα ὡραῖον παραλείψεως ῥητορικῆς, φανερόμενος ὅτι τὰς ἀφίνει, δὲν τὰς ἀφίνει· ἢ ἔτζι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν, ἔτε τὸν ἀκροατὴν λυπεῖ, λέγωντάς τε ὅτι ἀφίνει πὶ πολλὰ, ἢ ἐν παυτῷ καπασκοπάζει ἐκεῖνο ὁπὲ θέλει νὰ εἰπῇ μὲ περισσότερα λόγια.

„Ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος“.

Ποῖος χρόνος ἢ καιρός; ἢ ὅλος ἀορίστως ὁ καιρὸς, καθὼς ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ λέγωμεν ὑπερβολικῶς, διὰ κάμμίαν πλατυπάτην διήγησιν τινὸς πράγματος, ὁπὲ ἔχομεν νὰ κάμωμεν· ὅτι ὁ καιρὸς δὲν μὲ φθάνει νὰ διηγοῦμαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο· ἢ λέγει ὡρισμένως ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν θέλει με φθάσει ὁ καιρὸς, ὁ σύμμετρος ἢ ἁρμόδιος εἰς μίαν ἐπιστολήν.

„Περὶ Γεδεὼν, Βαράκ τε ἢ Σαμψὼν, ἢ Ἰεφθάε, Δαβίδ τε καὶ Σα„μυὴλ, ἢ τῶν Προφητῶν“.

Ἀπορῦσι μερικοὶ, διὰ ποίαν αἰτίαν γράφει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὸν Γεδεὼν, καὶ Ἰεφθάε, ἢ Σαμψὼν, ἢ Βαράκ; ὑμεῖς δὲ λύοντες τὴν ἀπορίαν ἀποκεμνόμεθα ταῦτα· τί λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, ἐσὺ ὁπὲ προβάλλεις τὴν ἀπορίαν παύτην; καὶ αὖ ὁ Παῦλος ἀνέφερεν ἀνωτέρω τὴν ἀλλόφυλον, καὶ ἐθνικὴν, ἢ πόρνην Ῥαάβ, διὰ τί νὰ μὴν ἀναφέρῃ ἢ τὰς προρρηθεῖσας, οἱ ὁποῖοι ἐσάθησαν ἢ Ἑβραῖοι, ἢ Κεῖται, καὶ Βασιλεῖς, καὶ Προφῆται; ὁ μὲν γὰρ Γεδεὼν, ἢ ὁ Βαράκ (1), ἢ ὁ Σαμψὼν (2), ἢ ὁ Ἰεφθάε (3), ἦτον Κεῖται τῆ Ἰσραὴλ· ὁ δὲ Δαβὶδ, ἦτον καὶ Βασιλεὺς καὶ Προφήτης, ὁ δὲ Σαμυὴλ, ἦτον καὶ Κριτὴς, καὶ Προφήτης (4)· ἢ μὴ σοχασθῇς τὴν ἄλλην ζωὴν αὐτῶν, ἀλλὰ σοχάσε αὖ δὲν ἔλαμψαν εἰς τὴν πίσιν· ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, δὲν ἐξεπάζει τὰς βίας τῶν ἀνωτέρω, ἀλλὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς πίσεώς των.

33. „Οἳ διὰ πίσεως κατηγωνίσαντο Βασιλείας“.

Τοιῦτος ἐσάθη ὁ Κριτὴς Γεδεὼν, ὅς τις δυναμωθεὶς ἀπὸ τὴν εἰς Θεὸν πίσιν, μὲ μόνες τὰς τριακοσίας ἀνθρώπες ὁπὲ εἶχε μαζί τε, ἐθανάπωσεν ἀπὸ τὴν παρεμβολὴν τοῦ Μαδιὰμ, καὶ Ἀμαλὴκ, ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας, καὶ τὸν Ὠρὴβ καὶ Ζὴβ τὰς ἄρχοντας Μαδιὰμ, ἀπέκτεινε, καὶ τὸν Ζεβεὲ δὲ καὶ Σαλμανᾶ τοὺς Βασιλεῖς Μαδιὰμ, ἐκρέμασε, ἢ πιά-

(1) Ὁ Βαράκ ἔτος ἐσάθη Κριτὴς τῆ Ἰσραὴλ, ὅς τις μαζὶ μὲ τὴν Δεββώραν, ἔχων δέκα χιλιάδας στράτωμα, ἐπολέμησε τὸν Σισαρὰν τὸν ἄρχοντα τῆς δυναμέως Ἰαβὶν Βασιλέως Χαναὰν, ἢ ἠφάνισε τὰ ἐννεακόσια ἁμάξια σιδηρᾶ, καὶ ὅλην τὴν παρεμβολὴν αὐτῆ· ἢ ὅρα περὶ αὐτῆ εἰς τὸ τέτρτον ἢ πέμπτον Κεφάλαιον τῶν Κριτῶν.

(2) Σαμψὼν ὁ ἀνδρειόπατος, ἐσάθη Κριτὴς ἢ αὐτὸς τῆ Ἰσραὴλ, καὶ πολλὰς ἀνδραγαθίας ἔκαμε καπὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων ἀπὸ πολλὰς καταδρομὰς ἠλευθέρωσε· περὶ αὐτῆ ἀναφέρει τὸ ιγ'. ιδ'. ιέ. καὶ ιϛ'. Κεφάλαιον τῶν Κριτῶν.

(3) Ὁ Ἰεφθάε ἐσάθη Κριτὴς τῆ Ἰσραὴλ ἓξ χρόνους, ἢ ἐπολέμησε τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν, καὶ ἐνίκησεν αὐτοὺς· ἢ ἐπειδὴ ἔταξεν εἰς τὸν Θεὸν νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὸν ὁλοκαύπωμα, ἐκεῖνον ὁπὲ βγῆ ἀπὸ τὴν θύραν τῆ οἴκε τε, διὰ νὰ τὸν σωμπανπήσῃ ἀπὸ τὸν πόλεμον ἐρχόμενον, ἔτυχε δὲ ἡ θυγάπηρ τε νὰ ἐξέλθῃ πρώτη, ἐθυσίασεν αὐτὴν εἰς τὸν Θεόν. Ὅρα περὶ τῶν εἰς τὸ ια'. ἢ ιβ'. Κεφάλαιον τῶν Κριτῶν.

(4) Ὅτι δὲ ὁ Σαμυὴλ ἦτον ἢ Κριτὴς τῆ Ἰσραὴλ, μαρτυρεῖ ἡ θεία Γραφὴ λέγωσα· „Καὶ ἐδίκαζε Σα„μυὴλ (τὸν υἱὸν Ἰσραὴλ) εἰς Μασπφάθ“. (α' Βασιλ. ζ'. 6.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πιάσας αὐτὰς ἐθανάτωσε, καθὼς παῦτα παῦτα ἀναφέρει τὸ ἕβδομον καὶ ὄγδοον κεφάλαιον τῶν Κριτῶν (1).

„ Εἰργάσαντο δικαιοσυνίαν".

Ποῖοι ἦτον ὁπᾶ ἔκαμαν δικαιοσυνίαν; καὶ οἱ ἀνωτέρω Δίκαιοι, καὶ ὁ Σαμψών (2)· διὰ τί αὐτοὶ ἔχοντες πίστιν εἰς τὸν Θεὸν, ἔκαμαν ἐκδίκησιν ἐναντίον εἰς τὰς ἀλλοφύλας, τὰς ἐχθρὰς τῶν ὁμογενῶν τῶς Ἑβραίων, καὶ εἰς μὲν τὰς ὁμογενεῖς των Ἑβραίους ἐφαίνκαν φιλανθρωποι, εἰς δὲ τὰς ἀδικάντας ἐχθρὰς των Ἐθνικὰς, ἐστάθηκαν πολέμιοι· τῶτο δὲ εἶναι ἴδιον δικαιοσυνίης, τὸ νὰ ἀποδίδῃ εἰς τὸν καθ' ἕνα τὸ κατ' ἀξίαν, καὶ ἐκεῖνο ὁπᾶ τὰ πρέπει.

„ Ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν".

Καθὼς ἐστάθη ὁ προφητάναξ Δαβὶδ, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς πίστεως ὁπᾶ εἶχεν, ἀπόλαυσε τὴν ἐπαγγελίαν ὁπᾶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός· „ ὤμοσε γὰρ φησι, Κύριος τῷ Δαβὶδ ἀλή-„ θειαν, καὶ ὐ μὴ ἀθετήσει αὐτὸ· ἐκ καρπᾶ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τὰ θρόνα σα" (Ψαλμ. ρλά. 11.) ἡ ὁποία αὕτη θεία ἐπαγγελία, αἰσθητῶς μὲν ἔλαβε τὸ πέρας εἰς τὸν Σολομῶντα, τὸν υἱὸν τὰ Δαβὶδ, νοητῶς δὲ ἐτελειώθη εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησᾶν Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Σολομῶντα, ἤτοι τὸν εἰρηνικὸν, καὶ εἰρήνην ὄντα αὐτόχρημα· διὰ ὅτι Σολομὼν, θέλει νὰ εἰπῇ εἰρηνικός· καθ' ὅ,τι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἦτον ἀπὸ τὸ σπέρμα τὰ Δαβὶδ, καθὼς εἶπεν ὁ Ἄγγελος πρὸς τὴν Παρθένον· „ Καὶ δώσει αὐ-„ τῷ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τὰ πατρὸς αὐτᾶ". (Λουκ. ά. 32.) (3)

„ Ἔφραξαν στόματα λεόντων".

Τὰ στόματα τῶν λεόντων ἔφραξεν ὁ Δανιὴλ, καὶ ὁ Σαμψών· ὁ μὲν γὰρ Δανιὴλ, βληθεὶς ἀπὸ τὰς Βαβυλωνίας εἰς τὸν λάκκον, ὅπᾶ ἦτον ἑπτὰ λέοντες, ἔκλεισε τὰ στόματα αὐτῶν ἀοράτως διὰ τῆς ἐν αὐτῷ οἰκήσης πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως, καὶ δὲν ἔφαγον αὐτόν· (ὅρα περὶ τῶτε εἰς τὸ „ Βὴλ καὶ Δράκων") ὁ δὲ Σαμψὼν ἀπαντήσας λέοντα εἰς τὴν ὁδὸν ὠρυόμενον, ἐθανάτωσεν αὐτὸν διὰ τῆς πίστεως καὶ θείας δυνάμεως, καὶ δὲν ἄφηκε νὰ τὸν φάγῃ· ὕτω γὰρ γέγραπται περὶ αὐτᾶ· „ Καὶ κατέβη Σαμψὼν, καὶ ὁ πατὴρ αὐτᾶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτᾶ εἰς Θαμ-„ ναθά· καὶ ἦλθεν ἕως τὰ ἀμπελῶνος Θαμναθὰ, καὶ ἰδὲ σκύμνος λέοντος ὠρυόμενος εἰς συν-„ άντησιν αὐτᾶ· καὶ ἅλατο ἐπ' αὐτὸν Πνεῦμα Κυρίε, καὶ σωστέριφον αὐτὸν, ὡσεὶ σωστερίφει „ ἔριφον αἰγῶν, καὶ ἰδοὺ ἦν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτᾶ". (Κριτ. ιδ'. 5.)

34. „ Ἔσβε-

(1) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ὡς ὁ Ἀβραὰμ ὁπᾶ ἐνίκησε τὰς τέσσαρας Βασιλεῖς, τὸν Χοδολλογομόρ, καὶ Θαργαὰλ, καὶ Ἀμραφὰλ, καὶ Ἀριὼχ, τὰς αἰχμαλωτεύσαντας τὰ Σόδομα, καὶ τὰν ἀνεψιόν τα Λὼτ, (Γεν. ιδ'.) καὶ τὸν Βασιλέα τῶν Γεράρων Ἀβιμέλεχ (Γέν. κ'.) ὡς ὁ Μωϋσῆς ὁ νικήσας τὸν Βασιλέα Φαραὼ, καὶ τὸν Βασιλέα Ἀμαλὴκ, καὶ ἄλλους πολλούς.

(2) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι καὶ ὁ Ἀβραὰμ εἰργάσατο διὰ πίστεως δικαιοσυνίαν, περὶ ἧ γέγραπται· „ ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ „ εἰς δικαιοσυνίαν". (Γεν. ιέ. 6.) Καὶ ὁ Φινεὲς, ὅτε ἀπέκτανε τὸν Ζαμβρὶ καὶ τὴν Μαδιανίτιδα. (Ἀριθ. κέ.) Ὁ δὲ Θεοδώριτος ὕτω ἑρμηνεύει τό· „ κατηγωνίσαντο βασιλείας"· „ ὁ Γεδεὼν τὴν Μαδιὰν κα-„ τηγάλωσε· Σαμψὼν, τὰς ἀλλοφύλας· Βαρὰκ, τὸν Σι-„ σάρα· Δαβὶδ, Ἀμμανίτας, καὶ Ἀμαληκίτας, καὶ „ Σύρους ἑκατέρους. Σαμουὴλ, τὰς ἀλλοφύλους". Τὸ δὲ „ εἰργάσαντο δικαιοσύνην" τῦτο κοινὸν τῶν Ἁγίων ἅπάντων.

(3) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος λέγει ὅτι ἐπέτυχον τῶν ἐπαγγελιῶν καὶ ὁ Ἰησᾶς τὰ Ναυῆ, καὶ ὁ Χαλέβ, οἱ κληρονομήσαντες τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· καὶ ὅρα τὸ ιδ'. τῶν Ἀριθμῶν. Ὁ δὲ Θεοδώριτος· „ Καὶ τῷ Ἀβραὰμ, „ λέγει, ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ „ εὐλογήσειν πάντα τὰ Ἔθνη, καὶ τῷ Ἰσαὰκ, καὶ τῷ „ Ἰακὼβ τὴν αὐτὴν ἔδωκεν εὐλογίαν· καὶ μέντοι καὶ „ τῷ Δαβὶδ περὶ τῆς Δεσποτικῆς Χριστᾶ δέδωκεν ὑ-„ ποσχέσεις, καὶ πάντων, διὰ τῶν ἔργων, τὴν ἀλήθειαν ἔ-„ δειξεν· ἐπηγγείλατο δὲ καὶ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπά-„ νοδον, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν πεπλήρωκε".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

34. „Ἔσβεσαν δυνάμιν πυρός".

Τοιοῦτοι ἐσάθηκαν οἱ τρεῖς Παῖδες, οἱ βληθέντες μὲν εἰς τὸν ἐπταπλασίως καυθέισαν κάμινον, μὴ κατακαυθέντες δὲ ἀπὸ τὴν φωτίαν διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεώς των. Διὸ εἶπε δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἔσβεσαν τὸ πῦρ, ἀλλὰ τὴν δυνάμιν τοῦ πυρός, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀκόμη μεγαλίτερον θαῦμα· ἐπειδὴ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τῆς Βαβυλωνίας καμίνου, ἅπαπτε μὲν, καὶ ἡ φλόγα αὐτοῦ ἔφθανεν ἕως εἰς τεσσαράκοντα ἐννέα πήχεις τὸ ὕψος (1)· κάμμίαν ὅμως δύναμιν καυστικὴν δὲν εἶχεν ἐναντίον τους.

„Ἔφυγον στόματα μαχαίρας".

Τοῦτο τὸ ἐκατώρθωσαν διὰ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ οἱ τρεῖς παῖδες, μᾶλλον δὲ καὶ οἰκειότερον ὁ Προφήτης Ἠλίας, ὅστις ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸ σπαθὶ τῆς βασιλίσσης Ἰεζάβελ, ὁποῦ τὸν ἐφοβέρισε νὰ τὸν θανατώσῃ μιμησάσα πρὸς αὐτόν· „Εἰ σὺ εἶ Ἠλιὰ, κ' ἐγὼ Ἰεζάβελ· „τάδε ποιήσαι μοι ὁ Θεὸς, καὶ τάδε προσθείη, ὅτι ταύτῃ τῇ ὥραν, αὔριον θήσομαι τὴν „ψυχήν σε, καθὼς ψυχὴ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν". (γ'. Βασιλ. ιθ'. 2.) Καὶ ὁ Δαβὶδ δὲ, δυναμωθεὶς μὲ τὴν εἰς Θεὸν πίστιν, ἐγλύτωσε πολλάκις ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ Σαοὺλ.

„Ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας".

Ἐδυναμώθησαν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῆς αἰχμαλωσίας, ὁποῦ εἶχον οἱ Ἑβραῖοι ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἐβρίσκοντο αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα ἐπίστρεψαν εἰς Ἱεροσόλυμα· ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ, τόσον ἀδυνατοι ἔγιναν, ὥστε ὁποῦ δὲν εἶχον διαφορὰν ἀπὸ τὰ νεκρὰ κόκκαλα, κατὰ τὴν ὅρασιν ὁποῦ εἶδεν ὁ Ἰεζεκιὴλ τῶν κοκκάλων τῶν ἀνθρωπίνων, περὶ ὧν εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός· „Υἱὲ ἀνθρώπου, τὰ ὀστᾶ ταῦτα, πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ἐστι, καὶ „αὐτοὶ λέγουσι ξηρὰ γέγονε τὰ ὀστᾶ ἡμῶν· ἀπόλωλεν ἡ ἐλπὶς ἡμῶν· διαπεφωνήκαμεν". (Ἰεζεκ. λζ'. 11.) Ἀλλὰ κ' ὁ Βασιλεὺς Ἐζεκίας ὅταν ἠσθενήσεν, ἐνεδυναμώθη ἀπὸ τὴν εἰς Θεὸν πίστιν, καὶ προσθήκην ζωῆς ἔλαβεν· „ἠρρώστησε φησὶν Ἐζεκίας εἰς θάνατον· καὶ „εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς ὁ προφήτης.... λέγων· „τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς „Δαβὶδ τοῦ πατρός σου· ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου· εἶδον τὰ δάκρυά σου· ἰδοὺ ἐγὼ ἰάσομαί σε· „τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναβήσῃ εἰς οἶκον Κυρίου· κ' προσθήσω ἐπὶ τὰς ἡμέρας σου πέντε καὶ „δέκα ἔτη". (δ'. Βασιλ. κ'. 1.)

„Ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων".

Ταῦτα τὰ λόγια ἁρμόζουσι κ' εἰς τοὺς Ἑβραίους ἐκείνους, ὁποῦ ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· διὰ τί αὐτοὶ, θαρρήσαντες τότε περισσότερον, καὶ πιστεύοντες εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν διὰ τῆς πίστεως τὰ Ἔθνη τὰ πλησιόχωρα τῆς Ἱερουσαλήμ, τὰ ὁποῖα, μὲ τὸ νὰ ἐφθόνουν τοὺς Ἑβραίους πῶς ἐγύρισαν πάλιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἄρχισαν νὰ οἰκοδομοῦσι τὴν πόλιν κ' τὸ ἱερὸν, ἐπολέμουν αὐτοὺς, καὶ δὲν τοὺς ἄφιναν νὰ κτίσουν· λυσσασθησαν οἱ Ἑβραῖοι, μὲ τὸ σπαθὶ χέρι νὰ κτίζουν, καὶ μὲ τὸ ἄλλο νὰ κρατοῦν ἅρματα, διὰ νὰ πολεμοῦν τοὺς ἐχθρούς των· ὅθεν γράφει ὁ Ἔσδρας· „Καὶ ἰδοὺ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ Ἰούδα, καὶ ἐνεπόδιζον αὐτοὺς „οἰκοδομεῖν". (Ἔσδρ. δ'. 4.) Καὶ ὁ Νεεμίας· „τῶν οἰκοδομούντων ἐν τῷ τείχει, καὶ οἱ „αἴρον-

(1) Οὕτω γὰρ γέγραπται ἐν τῇ αἰνέσει τῶν τριῶν παίδων „Καὶ διεχεῖτο ἡ φλὸξ ἐπάνω τῆς καμίνου ἐπὶ „πήχεις τεσσαράκοντα ἐννέα". (Αἶν. 23.) Ἀποδείξαι δὲ ἄξιον εἶναι, πόθεν ἐγνώρισαν οἱ Βαβυλώνιοι, ὅτι τὸ ὕψος τῆς φλογὸς, ἦταν τόσαι πήχεις· κ' λύει τὴν ἀπορίαν ὁ σοφὸς Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς ἐν τῇ χειρογράφῳ ἑρμηνείᾳ τῶν κανόνων τῆς Ὀκταήχου τοῦ Δαμασκηνοῦ, κ' λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ἡ φλόγα τῆς καμίνου καπνιβιβασθεῖσα ἀπὸ τὸ ὕψος, κατέκαυσε τοὺς Βαβυλωνίους, ὁποῦ ἐβρίσκοντο τριγύρω εἰς τὴν κάμινον, ἐμέτρησαν τὸ διάστημα ἐκεῖνο, ὁποῦ ἦταν ἀναμεταξὺ τῆς καμίνου, κ' τῶν κατακαυθέντων, κ' ἐκ τοῦτο ἐσυμπέρανον, ὅτι καὶ τὸ ὕψος τῆς καπνιβιβασθείσης φλογὸς, κ' ἁπλωθείσης εἰς τὴν γῆν ἕως εἰς τὸ διάστημα ἐκεῖνο, τόσαι πήχεις ἦταν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ αἴροντες ἐν τοῖς ἁρπάγσιν ἐν ὅπλοις, ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτὸ τὸ ἔργον, καὶ ἐν μιᾷ ἐκρά-„ τει τὴν βολίδα, καὶ οἱ οἰκοδόμοι, ἀνὴρ ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τοῦ ὀσφύος αὐτοῦ καὶ „ ᾠκοδόμησαν· καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ κερατίνῃ ἐχόμενα αὐτοῦ". (Νεεμ. δ'. 17.) (1) Ἀρμόζει δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο τῷ Ἀποστόλῳ μάλιστα εἰς τὸν Σαμψών, ὅς τις μόνος πολεμῶν τὰς παρεμβολὰς τῶν ἀλλοτρίων, ἐνίκησε πολλάκις αὐτάς, ὥσε ὅπερ ὁ ἴδιος ἔλεγεν· „ ἐν σια-„ γόνι ὄνου ἐξαλείφων ἐξήλειψα αὐτούς, ὅτι ἐν τῇ σιαγόνι τοῦ ὄνου ἐπάταξα χιλίους ἄνδρας". (Κριτ. ιέ. 16.)

35. „ Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν".

Δύω γυναῖκες εἰς τὸν παλαιὸν καιρὸν ἔλαβον ἀναστημένους τοὺς νεκρωθέντας υἱοὺς των· μία ἡ Σαραφθία χήρα, τῆς ὁποίας τὸν νεκρωθέντα υἱὸν ἀνέστησεν ὁ Προφήτης Ἠλίας, καθὼς γράφει τὸ ιζ'. Κεφ. τῆς γ'. τῶν Βασιλειῶν· καὶ ἄλλη, ἡ γυνὴ Σωμανῖτις, τῆς ὁποίας τὸν νεκρωθέντα υἱὸν, ἀνέστησεν ὁ Προφήτης Ἐλισσαῖος, καθὼς τοῦτο ἀναφέρει τὸ δ'. Κεφ. τῆς δ'. τῶν Βασιλειῶν.

„ Ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν".

Ἤτοι ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς, καθὼς ἀπεκεφαλίσθη ὁ πρόδρομος Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, ὁ ὑπὸ τοῦ Ἡρῴδου μὲ μάχαιραν ἀποτμηθείς, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις, λέγουσαι· „ ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ". (Πράξ. ιβ'. 2.) Μερικοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ τυμπανίζω δηλοῖ, τὸ, νὰ κτυπᾷ τινὰς ἄλλον μὲ ῥόπαλα καὶ ῥαβδία (2).

„ Οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν".

Ἤτοι οἱ αὐτοῦ ἀποτμηθέντες, ἢ ῥαβδισθέντες Δίκαιοι, ἠμποροῦν νὰ μὴν ἐλέγχουν τοὺς Βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας, καὶ ἔτζι νὰ λυτρωθοῦν ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ τὴν τιμωρίαν ταύτην ὁποῦ ἔπαθον· ἀλλ' ὅμως δὲν ἠθέλησαν τοῦτο, ἀλλ' ἐπροτίμησαν καλλίτερα νὰ ἐλέγξουν αὐτοὺς, καὶ διὰ τὸν ἔλεγμὸν νὰ θανατωθοῦν καὶ νὰ τιμωρηθοῦν (3), πάρεξ νὰ μὴ τοὺς ἐλέγξουν, καὶ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴν τιμωρίαν.

„ Ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσι".

Οἱ αὐτοῦ, λέγει, Δίκαιοι ἐπροτίμησαν νὰ πάθουν ταῦτα, διὰ νὰ λάβουν ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ Κόσμου καλλιτέραν ἀνάστασιν, καὶ ὄχι δηλαδὴ τοιαύτην, ὁποίαν ἔλαβον ὁ υἱὸς τῆς Σαραφθίας χήρας, καὶ ὁ υἱὸς τῆς Σωμανίτιδος, ὡς αὐτοῦ εἴρηται· ἢ διὰ νὰ λάβουν καλλιτέ-

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „ Καὶ οἱ προρρηθέν-„ τες ἐγυμνήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, καὶ οἱ τοῦ Ματτα-„ θίου παῖδες Ἰούδας, καὶ Ἰωνάθης, καὶ Σίμων, ἤτοι οἱ „ Μακκαβαῖοι".

(2) Καὶ ὁ Λεξικὸς δὲ Βαρῖνος λέγει, ὅτι τυμπανίζεται δηλοῖ, πλήττεται, ἐκδέρεται, ἰσχυρῶς τύπτεται, ἀπὸ τὰ τύμπανα, ἤγουν ἀπὸ τὰ ξύλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐτύπτανον οἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις τιμωρούμενοι· καὶ ὁ Ἡσύχιος τὸ αὐτὸ λέγει· καὶ τοῦτο ἴσως φαίνεται κυριώτερον νὰ ἐννοῇ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὄχι τὸν τέλειον θάνατον, καθὼς τοῦτο εἶναι δῆλον ἀπὸ τὸ λόγιον ὁποῦ ἐπιφέρει παρακάτω, λέγων· „ ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέ-„ θανον"· διὸ, ὅτι, ἂν τὸ ἐτυμπανίσθησαν δηλοῖ τὸ, ἀπεκεφαλίσθησαν, περιττὸν ἦτον νὰ διασολογήσῃ ὁ Ἀπόστολος καὶ νὰ εἰπῇ „ ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον".

(3) Νομίζω δὲ ὅτι τὸ „ οἱ προσδεξάμενοι τὴν ἀπο-„ λύτρωσιν" καὶ ὅπως ἐννοεῖται· αὐτοὶ οἱ ἀνωτέρω Δίκαιοι, δὲν ἔλαβον παρευθὺς τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ θανάτου, ἤγουν δὲν ἀπέθανον παρευθὺς ὁποῦ τοὺς ἐτιμώρησαν οἱ Βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες· ἀλλὰ ἔζησαν, καὶ ὑπέμειναν ἀκόμη καὶ ἄλλας πολλὰς τιμωρίας, ἵνα διὰ τῶν πολλῶν τιμωριῶν, ἀξιωθοῦν νὰ λάβουν καὶ κρείττονα ἀνάστασιν· λέγω δὲ τοῦτο, καθ' ὅ,τι ὡς προεῖπον πρό, ἐτυμπανίσθησαν, ὁποῦ ἄπερ ἀνωτέρω ὁ Παῦλος δὲν ἐννοεῖται ἀντὶ τοῦ τελείου θανάτου· τὸ δὲ ὅλον νόημα τοῦ Ἀποστόλου τοῦτό ἐστιν· „ ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν" ἤγουν ἐτιμωρήθησαν καὶ ἐβάρθησαν, χωρὶς νὰ προσδεχθοῦν τὴν ἀπολύτρωσιν, ἤγουν χωρὶς νὰ ἀποθάνουν παρευθὺς, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσι· τοιοῦτοι δὲ ἐστάθησαν οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς ἑπτὰ Μακκαβαίους, καὶ τὴν τούτων μητέρα, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λιτέραν ἀνάστασιν ἀπὸ τὴν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· διὰ τί οἱ Ἅγιοι, οἱ διὰ τὴν εἰς Θεὸν πίστιν λαβόντες θάνατον, καὶ πληγὰς, καὶ βάσανα, αὐτοὶ θέλειν ἀναστηθῆν λαμπρῶς καὶ ἐνδόξως, καὶ ἔχειν νὰ ἁρπαχθῆν ἀπὸ τὰς νεφέλας διὰ νὰ ὑπάγειν εἰς προϋπάντησιν τὸ ἐρχομένε ἐπὶ τῆς γῆς Βασιλέως Χριστὸ· ταύτην δὲ τὴν εἰδοξον καὶ λαμπρὰν ἀνάστασιν, ἐξανάστασιν ὠνόμασεν ἀλλαχῦ ὁ Παῦλος λέγων· „εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νε„κρῶν". (Φιλιπ. γ'. 11.) ὁ μόνον δὲ ἡ ἀνάστασις τῶν ἀνωτέρω Δικαίων θέλει γενῆ λαμπρὰ διὰ τὰς τιμωρίας ὁπὸ ὑπέμειναν, ἀλλὰ θέλει γενῆ καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον· τῶν δὲ ἁμαρτωλῶν ἡ ἀνάστασις, θέλει γενῆ εἰς κόλασιν καὶ αἰσχύνην αἰώνιον· διὰ τί αὐτοὶ ἀναστηθέντες, δὲν ἔχειν νὰ ἁρπαγῆν ἐν νεφέλαις, ἀλλὰ θέλειν μενῆν κάτω τὸν Κεντρὸν προσμένοντες μετὰ φόβε καὶ τρόμε· καὶ ὅρα τὴν ἐρμηνείαν τῶ „εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανά„στασιν τῶν νεκρῶν". (Φιλιπ. γ'. 11.) καὶ τῶ „ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις, εἰς ἀπάντησιν „τὸ Κυρίε εἰς ἀέρα". (ά. Θεσσαλ. δ'. 17.)

36. „Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν".

Τοιῦτος ἐσάθη ὁ Προφήτης Ἐλισσαῖος, ὁπῶ ἐπεριπαίζετο ἀπὸ τὰ σαρανταδύω παιδάρια τῆς Βαιθὴλ, τὰ ὁποῖα ἔλεγον εἰς αὐτὸν, ὀνειδίζοντα τάχα τὴν ἁρπαγὴν καὶ ἀνάβασιν τοῦ Προφήτε Ἠλιὲ, τῶ διδασκάλε τῶ Ἐλισσαίε, ὡς λέγει ὁ Θεῖος Ἰωσῆπος· „Καὶ ἀναβαίνοντος „αὐτῶ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ παιδάρια μικρὰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ κατεπαίζον αὐτῶ, καὶ εἰ„πον πρὸς· ἀνάβαινε φαλακρὲ, ἀνάβαινε". (δ'. Βασιλ. β'. 23.) Τοιῦτος ἐσάθη ἀκόμη καὶ ὁ Σαμψὼν, ὁ ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων περιπαιζόμενος, ἀφ' ἧ ἐτύφλωσαν αὐτῶ τὰς ὀφθαλμὰς, καθὼς γέγραπται· „Καὶ ἐκάλεσαν (οἱ ἀλλόφυλοι) τὸν Σαμψὼν ἐξ οἴκε δεσμωτη„είε, καὶ ἔπαιζεν ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἐρράπιζον αὐτόν". (Κριτ. ιέ. 25.) (1)

„Καὶ μασίγων πᾶραν ἔλαβον".

Ἐμαστιγώθησαν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὰς Προφήτας πρότερον (2), καὶ ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀπὸ τὰς Ἀποστόλες ὕστερον. (Πράξ. έ.)

„Ἔτι δὲ καὶ δεσμῶν καὶ φυλακῆς".

Δεσμὰ καὶ φυλακὰς ἐδοκίμασαν πρότερον, ὁ Προφήτης Ἱερεμίας (3)· καὶ ὁ Μιχαίας καὶ ὁ Ἀνανὶ πρότερον (4)· καὶ ὁ Πρόδρομος Ἰωαννης, καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὕστερον.

37. „Ἐλι-

---

(1) Τὰ λόγια ταῦτα τῶ Ἀποστόλε ἁρμόζουσι μάλιστα καὶ εἰς τὸς Ἰουδαίους, τὸς ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐμπαιζομένους· γράφει γὰρ τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν Μακκαβαίων· „Καὶ ἐξεζήτουν, καὶ ἐξηρεύνων „τὸς φίλος Ἰούδα· καὶ ἦγον αὐτὸς πρὸς Βακχίδην (τὸν „ἀρχισράτηγον τῆ Βασιλέως Δημητρίε) καὶ ἐξεδίκα „ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐνέπαιζεν αὐτοῖς". (ά. Μακκ. θ'. 26.) Καὶ διὰ τὸν πρῶτον ἰδὸν τῆς Σολομωνῆς ὅπω γέγραπται· „μεταλάξαντος δὲ τῦ πρώτε τὸν τρόπον τῦ„του, τὸν δεύτερον ἦγον ἐπὶ τὸν ἐμπαιγμόν". (β'. Μακκ. ζ'. 7.)

(2) Καὶ τὸν Μιχαίαν γὰρ ἐτάραξαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα· „Καὶ προσῆλθε Σεδεκίας ὑὸς Χαναὰν, καὶ ἐ„πάταξε τὸν Μιχαίαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα, καὶ εἶπε· „ποῖον „πνεῦμα Κυρίε τὸ λαλῆσαν ἐν σοί"; (γ'. Βασιλ. κβ'. 24.) Καὶ τὸν ἐνενηκονταετῆ δὲ ἐκεῖνον Ἐλεάζαρον τὸν πρῶτον γραμματέα καὶ θεοσεβῆ ἐμαστίγωσαν· διὸ καὶ ὅπος ἀποθνήσκων ἔλεγε· „τῶ Κυρίῳ τῷ τὴν ἁ„γίαν γνῶσιν ἔχοντι φανερόν ἐστιν ὅτι δυνάμενος ἀπο„λυθῆναι τὸν θάνατον, σκληρὰν ὑποφέρω κατὰ τὸ σῶ„μα ἀλγηδόνας μαστιγόμενος, κατὰ ψυχὴν δὲ ἡδέως „διὰ τὸν αὐτῦ φόβον ταῦτα πάσχω". (β'. Μακκ. ς'. 30.)

(3) Οὕτω γὰρ γέγραπται περὶ τῦ Ἱερεμίε· „Καὶ „ἐγένετο λόγος Κυρίε πρὸς Ἱερεμίαν δεύτερον, καὶ αὐ„τὸς ἦν ἔτι δεδεμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς". (Ἱερ. λ γ'. 1.)

(4) Καὶ περὶ τῦ Μιχαίε ὅπω φησὶν ἡ Γραφή· „Καὶ εἶπεν ὁ Βασιλεὺς Ἰσραὴλ (ὁ Ἀχαὰβ δηλαδὴ) „λάβετε τὸν Μιχαίαν, καὶ ἀπροσρέψατε αὐτὸν πρὸς „Σεμὴρ τὸν Βασιλέα τῆς πόλεως, καὶ τῷ Ἰωὰς ὑῷ τῦ „Βασιλέως εἴπον, θέσθαι τοῦτον ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ σι„τίον αὐτὸν ἄρτον θλίψεως, καὶ ὕδωρ θλίψεως ἕως τὰ „ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ". (γ'. Βασιλ. κβ'. 26.) Περὶ δὲ τῦ Ἀνανὶ τῦ Προφήτε ὅπω φησὶν ἡ Γραφή· „Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν Ἀνανὶ ὁ Προφήτης „πρὸς Ἀσὰ Βασιλέα Ἰούδα, καὶ εἶπεν αὐτῷ· „ἐν τῷ „πεποιθέναι σε ἐπὶ Βασιλέα Συρίας, καὶ μὴ πεποιθῆ„ναι ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν σε, διὰ τοῦτο ἐσώθη ἡ „δύναμις Συρίας ἀπὸ τῆς χειρός σε... Καὶ ἐθυμώθη „Ἀσὰ τῷ Προφήτῃ, καὶ παρέθετο αὐτὸν εἰς φυλακὴν, „ὅτι ὠργίσθη ἐπὶ τούτῳ". (β'. Παραλ. ιϛ'. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

37. „Ἐλιθάσθησαν".

Ἔτζι ὁ Ναβυθαὶ πρότερον ἐλιθοβολήθη, διὰ νὰ πάρῃ ἡ Ἰεζάβελ τὸν ἀμπελῶνά τε, περὶ ὃ γέγραπται· „λελιθοβόληται Ναβυθαὶ καὶ τέθνηκε"· (γ'. Βασιλ. κά. 14.) ἔτζι ἐλιθοβολήθη καὶ ὁ Ἀζαρίας ὁ τῦ Ἰωδαὲ ὁ Ἱερεὺς, περὶ ὃ γέγραπται· „Καὶ Πνεῦμα Θεῦ „ἐνέδυσε τὸν Ἀζαρίαν, τὸν τῦ Ἰωδαὲ τὸν Ἱερέα, καὶ ἀνέστη ἐπάνω τῦ λαῦ, καὶ εἶπε· τάδε „λέγει Κύριος· τί παραπορεύεσθε τὰς ἐντολὰς Κυρίε; καὶ ὐκ εὐοδωθήσεσθε· ὅτι ἐγκατε„λείπετε τὸν Κύριον, καὶ ἐγκαταλείψει ὑμᾶς. Καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐ„τὸν διὰ ἐντολῆς Ἰωὰς τῦ Βασιλέως ἐν αὐλῇ οἴκε Κυρίε"· (β'. Παραλ. κδ'. 20.) καθὼς δὲ οἱ ἀνωτέρω ἐλιθοβολήθησαν πρότερον, ἔτζι ἐλιθοβολήθη καὶ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος ὕστερον. (Πράξ. Ζ'.)

„Ἐπρίσθησαν".

Ἦγεν ἐπριονίσθησαν, καθὼς ὁ Ἡσαΐας ἐπριονίσθη ἀπὸ τὸν Βασιλέα Μανασσῆν· ὄχι μὲ σιδηρᾶν πρίονα, ἀλλὰ μὲ ξύλινον, ὡς λέγεσι, διὰ νὰ γένῃ ἡ τιμωρία καὶ βασανός τε δεινοτέρα, ὡσὰν ὁπᾦ ὁ πριονιζόμενος μὲ ξύλινον πρίονα, διαμένει εἰς περισσότερον καιρὸν τιμωρέμενος· αὐτῷ τῷ ἰδίαν ἑρμηνείαν κάμνει καὶ ὁ Θεοδώριτος.

„Ἐπειράσθησαν".

Καθὼς ἐπειράσθη ὁ Ἀβραὰμ, περὶ ὃ γέγραπται, ὅτι „ὁ Θεὸς ἐπείρασε τὸν Ἀβραάμ". (Γεν. κβ'. 1.) καὶ ὁ Μωϋσῆς, περὶ ὃ γέγραπται· „Καὶ ἐκεῖ αὐτὸν ἐπείρασε καὶ εἶπε". (Ἔξ. ιέ. 25.) καὶ οἱ λοιποὶ δὲ δίκαιοι ἐπειράσθησαν, περὶ ὧν εἶπεν ὁ Σολομών· „ὁ Θεὸς „ἐπείρασεν αὐτὲς, καὶ εὗρεν αὐτὲς ἀξίας ἑαυτῦ". (Σοφ. γ'. 5.)

„Ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον".

Ἔτζι ἐθανατώθησαν διὰ μαχαίρας Μιχαίας ὁ Προφήτης πρότερον (1), καὶ Ζαχαρίας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος ὕστερον. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς ἄλλοι μὲν, διὰ τῆς πίστεως ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς μαχαίρας· ἄλλοι δὲ πάλιν ἐκ τῦ ἐναντίε, ἀπέθανον μὲ φόνον μαχαίρας· διότι τοιῦτον πρᾶγμα εἶναι ἡ πίστις, ὥστε ὁπᾦ καὶ μεγάλα πράγματα δύναται νὰ ἐνεργῇ, καὶ ἐξεναντίας μεγάλα πράγματα διώκεται νὰ πάσχῃ, καὶ ἐξίσε καὶ τὰ δύω τὰ νομίζει εὔκολα. Καὶ λοιπὸν, ἂν οἱ τοιῦτοι δίκαιοι ἔπαθον τόσα καὶ τόσα δεινὰ, πῶς ἐσεῖς οἱ Χεισιανοὶ ἀδημονεῖτε, καὶ μικροψυχεῖτε, εἰς καιρὸν ὁπᾦ ἀκόμη δὲν ἐπάθετε κἀνένα δεινὸν παρόμοιον;

„Περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν".

Τοιῦτος ἐφάνη ὁ Προφήτης Ἠλίας, καὶ ὁ Ἐλισσαῖος πρότερον, καὶ ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης ὕστερον, οἵτινες ἐφόρεν μηλωτὰς, ἤγεν γένας ἀπὸ πρόβατα· (μῆλα γὰρ τὰ πρόβατα ὀνομάζονται) καὶ ἀπὸ κατζικίσια δέρματα· τόσον ἦτον οἱ τελισμανάριοι ἔτι ἀκτήμονες· διότι ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντες δὲν εἶχον ἀπέμη τόσην θαυμασὴν ὑπόληψιν διὰ τὲς Ἀποσόλες τῦ Κυρίε, διὰ τῦτο ὁ Ἀπόσολος, ἀφ' ὃ ἐνθυμήθη τὲς αὐτοὺς Δικαίους, ἦλθε καὶ εἰς τὸν Ἠλίαν τὸν ἔνδοξον Προφήτην, τὸν ἀναληφθέντα ὡς εἰς οὐρανόν· τὸ δὲ „περι„ελῆλ-

(1) Καὶ ἐν τῷ Ἱερεμίᾳ δὲ γέγραπται, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Ἰωακὶμ ἐθανάτωσεν Οὐρίαν τὸν Προφήτην, διότι ἐπροφήτευε κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ· „καὶ ἄνθρωπος „ἦν προφητεύων τῷ ὀνόματι Κυρίε, Οὐρίας υἱὸς Σα„μαΐε ἐκ Καριαθιαρείμ· καὶ ἐπροφήτευσε περὶ τῆς γῆς „ταύτης κατὰ πάντας τὲς λόγους Ἱερεμίε· καὶ ἤκουσεν ὁ „Βασιλεὺς Ἰωακὶμ, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες πάντας τὲς „λόγους αὐτῦ, καὶ ἐζήτων ἀποκτεῖναι αὐτόν... καὶ ἐξη„γάγοσαν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ εἰσηγάγοσαν αὐτὸν πρὸς „τὸν Βασιλέα, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ, καὶ „ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὸ μνῆμα υἱῶν λαῦ αὐτῦ". (Ἱερ. κς'. 20.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ ελήλθον" δηλοῖ, ὅτι οἱ Δίκαιοι αὐτοὶ, καὶ μάλιστα ὁ Ἠλίας, ἐδιώκοντο, καὶ δὲν ἐσέκοντο εἰς σῦκα τόπον.

„ Τσερεμένοι".

Καθὼς ὑσερεῖτο καὶ αὐτῆ τῆ ἐπιθυμία ἄρτυ ὁ Προφήτης Ἠλίας, καὶ ὁ Ἐλισσαῖος, διὰ τῦτο καὶ αἱ γυναῖκες ἔτρεφον αὐτὲς, τὸν μὲν Ἠλίαν, ἡ Σαραφθία χήρα, τὸν δὲ Ἐλισσαῖον, ἡ Σωμανῖτις (1).

„ Θλιβόμενοι, κακοχόμενοι".

Καὶ ὅλοι μὲν οἱ αὐωτέρω Δίκαιοι ἐθλίβοντο καὶ ἐκακοχῶντο, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἠλίαν δὲν ἔθλιβεν ὀλίγον ἡ Βασίλισσα Ἰεζάβελ, διώκυσα αὐτὸν, καὶ ζητῦσα νὰ τὸν θανατώσῃ.

38. „Ὧν ὐκ ἦν ἄξιος ὁ Κόσμος".

Δὲν ἔχετε, λέγει, νὰ εἰπῆτε ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, ὅτι ἔπασχον τὰς τοιαύτας θλίψεις καὶ δεινὰ οἱ αὐωτέρω Δίκαιοι, διὰ τί ἦτον ἁμαρτωλοὶ, ὄχι· ἐπειδὴ αὐτοὶ τοιῦτοι θαυμασοὶ ἐσάθησαν καὶ εὐάρεστοι, ὁπῦ ἦτον τιμιώτεροι καὶ αὐτῆ τῆ Κόσμυ. Κόσμον δὲ ὀνομάζει ἡ Γραφὴ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶ Κτίσιν αὐτῶ· ἐδῶ δὲ καὶ τὰ δύω σύνοῦνται· διότι, τάχα καὶ σήσης ἀπὸ τὸ σῦκα μέρος ὅλῳ τῶ Κτίσιν, μαζὶ μὲ τὰς ἐν τῆ Κτίσει ἁμαρτωλὰς ἀνθρώπυς, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος σήσης τὰς Δικαίας τύπυς, τιμιώτεροι καὶ αὐώτεροι θέλει φανῆν ἔτοι, καὶ καινὰ ἀπάξιον δὲν θέλεις εὕρης αὐτῶν· διὰ τῦτο εἶπε καὶ ὁ Σειράχ· „ κρείασων εἷς Δίκαιος, ἢ χίλιοι". (Σειρ. ιε'. 3.) καὶ πάλιν· „ ὐκ ἔστι σαθ„ μὸς πᾶς ἄξιος ψυχῆς ἐγκρατῆς". (Σειρ. κς'. 16.) (2) Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα ἐξυπνᾷ ὁ Ἀπόστολος τὰς καρδίας τῶν Χριστιανῶν, ὥστε νὰ μὴ ζητῆν καινὰ πράγματα τῆ Κόσμυ τύτυ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦναι ὁ Κόσμος ἄξιος τῶν Ἁγίων· διότι, ὕβρις καὶ ἀτιμία συ, λέγει, εἶναι Χριστιανὲ, ἀνίσως ζητῇς εἰς τὸν Κόσμον τῦτον νὰ λάβῃς τὸν μισθὸν τῆ κόπυ καὶ τῶν ἀγώνων συ· ἐπειδὴ δείχνεις μὲ τῦτο ὅτι εἶσαι ἄξιος τῶν ὐδαμινῶν καὶ γηΐνων πραγμάτων. Καὶ ἂν ὅλος ὁ Κόσμος δὲν εἶναι ἄξιος σὺ δὲν εἶναι μόνα Ἁγία, τί μέρος τῦ Κόσμου ζητεῖς ἐσὺ ἀγαπητὲ, εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς ἀρετῆς συ;

„ Ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς".

Τοιῦτοι ἐσάθησαν ὁ Προφήτης Ἠλίας, καὶ ὁ Ἐλισσαῖος, καὶ οἱ ἑκατὸν ἐκεῖνοι Προφῆται οἱ κεκρυμμένοι εἰ δυσὶ σπηλαίοις, καὶ τρεφόμενοι ἀπὸ τὸν Ἀβδιοῦ ὡς προείπομεν (3)· οὐδὲ εἷς

(1) Τοιῦτοι ἐσάθησαν καὶ οἱ ἑκατὸν ἐκεῖνοι Προφῆται, τὰς ὁποίας ἔτρεφεν ὁ Ἀβδιὰ ὁ οἰκονόμος τῦ Ἀχαὰβ „ Καὶ Ἀβδιὰ ἦν φοβύμενος τὸν Κύριον σφό„ δρα· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τύπτειν τὴν Ἰεζάβελ τὰς „ Προφήτας Κυρίυ, καὶ ἔλαβεν Ἀβδιὰ ἑκατὸν ἄνδρας „ Προφήτας, καὶ κατέκρυψεν αὐτὰς ἀνὰ πεντήκοντα ἐν „ σπηλαίῳ, καὶ διέτρεφεν αὐτὰς ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι". (γ'. Βασιλ. ιη'. 4.)

(2) Ὅτι δὲ οἱ ὀλιγώτεροι εὐσεβεῖς, καὶ δίκαιοι, εἶναι τιμιώτεροι ἀπὸ τὰς περισσοτέρυς ἀσεβεῖς καὶ ἁμαρτωλοὺς, βεβαιοῖ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγων· „ Πλείας Θεῷ τρεῖς σωτηγμένοι ἐν ὀνόματι Κυρίου, „ πολλῶν ἀριθμεώων Θεοπτῶν, ἢ καὶ τὰς Χαναναίας ἅ„ παντας προτιμήσεις ἑνὸς τῦ Ἀβραὰμ; ἢ καὶ τὰς Σο„ δομίτας, ἑνὸς τῦ Λὼτ; ἢ καὶ Μαδιηναίας, Μωσέως „ τῦ παροίκυ καὶ ξένου; τί δαί; τοὺς μετὰ Γεδεὼν „ τριακοσίυς, τὰς λαμφάνυσι τῶν ἀποστραφισῶν χιλιά„ δων; τί δαί; τὰς οἰκογενείας τῦ Ἀβραὰμ, τὰς μι„ κρὸν ὑπὲρ τύτυς τῷ ἀριθμῷ, τῶν πολλῶν Βασιλέων „ καὶ τῶν τῦ κρατῦ μυριάδων, ἃς καὶ περ ὄντας ὀλίγους „ κατεδίωξαν καὶ ἐτρέφανο; ἐκεῖνο δὲ πῶς νοεῖς, ὅτι „ ἐὰν γένηται ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμ„ μος τῆς θαλάσσης τὸ κατάλειμμα σωθήσεται; τί δαί, „ τὸ κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἳ τι„ νες ὐκ ἔκαμφαν γόνυ τῇ Βάαλ; ὐκ ἔστι πάντα ὐκ ἔστιν· „ ὐκ ἐν ταῖς πλείοσιν εὐδόκησεν ὁ Θεός· σὺ μὲν ἀ„ ριθμεῖς τὰς μυριάδας, Θεὸς δὲ τὰς σωζομένας· καὶ „ σὺ μὲν τὸν ἀμέτρητον χῶν, ἐγὼ δὲ τὰ σκύβαλα τῆς ἐ„ κλογῆς". (Λόγ. εἰς τὸν ρν'. Ἐπισκόπυς.)

(3) Τοιῦτοι ἐσάθησαν καὶ οἱ υἱοὶ τῶ Ἰωναδὰβ ζῶντες μίαν φιλόσοφον ζωὴν, καὶ κατοικῶντες ἐν σκηναῖς, καὶ μὴ ἔχοντες ἀμπελῶνας, ὔτε σπείροντες, ὔτε οἶνον πίνοντες, ἀλλὰ πλανώμενοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ τὰς γυναῖκας καὶ παιδίατων, καθὼς γράφει περὶ αὐτῶν ὁ Ἱερεμίας ὕστω· „ Καὶ ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν κεράμιον οἴνυ, καὶ „ ποτήρια· καὶ εἶπα πίετε οἶνον· καὶ ἔπιον· οὐ μὴ πίω„ μεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὴν ἔρημον, λέγει, ἐσυγχωροῦντο οἱ τετραμακάριστοι οὗτοι νὰ κατοικοῦν μὲ ἄνεσιν καὶ ἀφθονίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔφευγον ἀπὸ τὸν φόβον τῶν διωκόντων αὐτούς, καὶ ἐπλανῶντο, ἄλλοτε εἰς σπήλαιον μέρος, καὶ ἄλλοτε, εἰς ἄλλο· πλὴν ταῦτα πάντα ὑπέμενον, διὰ τί ἐπίστευον πῶς ἔχουν νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς οὐρανοὺς παρηγορίαν αἰώνιον.

39. „Καὶ ὅτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαν-„το τὴν ἐπαγγελίαν".

Τί, λέγει, μικροψυχεῖτε ἐσεῖς οἱ Χριστιανοί, διὰ τί ἀφίνετε τὸν ἀγῶνα τῆς παρούσης ζωῆς, ἀπόμη δὲν ἐλάβετε τὰς ἀμοιβὰς τοῦ ἀγῶνός σας; ὅλοι οἱ προρρηθέντες Ἅγιοι καὶ Δίκαιοι, καὶ μόλον ὁποῦ ἐμαρτυρήθησαν διὰ τῆς πίστεώς των, ὅτι ἀρέσησαν εἰς τὸν Θεόν· ὅμως ἀπόμη δὲν ἀπόλαυσαν τὰ ἐν οὐρανοῖς ἐπηγγελμένα ἀγαθά· δι' ὅτι μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀπόλαυσαν τὰ ἐπὶ γῆς ἐπηγγελμένα ἀγαθά, καθὼς ὁ Δαβὶδ, καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, καὶ ὁ Χάλεβ· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ ζητούμενον· ἐπειδὴ τὰ ἐν οὐρανοῖς ἀγαθὰ, αὐτὰ εἶναι ἡ ὄντως ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλ-„πικότες ἐσμέν" (α'. Κορ. ιέ. 19.) ἀναγκαίαν οὖσαν· καὶ τὸ „ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύ-„ριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ". (β'. Τιμοθ. δ'. 8.)

40. „Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς „ἡμῶν τελειωθῶσιν".

Ὁ Θεὸς, λέγει, ἐπρόβλεψε διὰ κάποιον καλλίτερον, ἤγουν διὰ τιμήν μας· διότι, διὰ νὰ μὴ φανοῦν αὐτοὶ οἱ προρρηθέντες Δίκαιοι πῶς ἔχουν κάποιόν τι προνόμιον περισσότερον ἀπὸ λόγου μας, μὲ τὸ νὰ σεφασθοῦν αὐτοὶ πρῶτοι, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐδιώρισεν σύνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν τῆς σωτηρίας τοῦ Κόσμου, καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς παλαιοτέρους, καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους Χριστιανούς, κατὰ τὸν ὁποῖον ἔχομεν νὰ σεφασθῶμεν καὶ οἱ δύω· καὶ δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος, ἵνα μὴ σεφασθῶσιν, ἀλλ' ἵνα μὴ τελειωθῶσιν, ἐπειδὴ τότε ἔχουν νὰ φανοῦν τέλειοι κατὰ πάντα οἱ ἀνωτέρω Δίκαιοι. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον νοεῖται τὸ „τελειωθῶσιν"· ἐπει-δὴ καὶ τώρα μὲν ἔλαβον οἱ προειρημένοι Ἅγιοι τὰς ἀρραβῶνας καὶ τὰ προοίμια τῆς δόξης καὶ τιμῆς, καὶ τελειότητος (διότι πόθεν ἄλλοθεν ἔλαβον αὐτοὶ τὴν δυνάμιν εἰς τὸ νὰ βοηθοῦν ἐκείνους, ὁποῦ τοὺς ἐπικαλοῦνται ἐν τῇ γῇ; ἢ πόθεν ἔχουν τὴν παῤῥησίαν εἰς τὸ νὰ πρεσβεύουν καὶ νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν διὰ τοὺς ἄλλους, πάρεξ ἀπὸ τὴν μερικὴν δόξαν, ὁποῦ ἤδη ἐν οὐρανοῖς ἀπολαμβάνουσι;) τότε δὲ εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἔχουν νὰ λάβουν μαζὶ μὲ ἡμᾶς τὸ τέλειον τῆς δόξης καὶ τῆς μακαριότητος (1). Ἄρα γε λοιπὸν, δὲν ἀδικεῖ αὐτοὺς ὁ Θεὸς, ἀνίσως ἐπρόλαβον μὲν αὐτοὶ ἡμᾶς, κατὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ κόπους τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πίστεως, προσμένων δὲ ἡμᾶς, καὶ ὕστεροι γίνονται κατὰ τὰς στεφάνους; εἰς τοῦτο λοιπὸν ἀποκρινόμεθα, ὅτι τοῦτο τὸ, νὰ μᾶς προσμένουν ἐκεῖνοι διὰ νὰ σεφασθοῦν μαζὶ μὲ ἡμᾶς, τοῦτο, λέγω, εἶναι ἀρεστὸν καὶ ἀγαπητὸν εἰς αὐτούς· δι' ὅτι ὅλοι, καὶ ἐκεῖνοι οἱ πρὸ τοῦ νόμου καὶ ἐν τῷ νόμῳ παλαιοὶ Δίκαιοι, καὶ ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ νέᾳ χάριτι εὐαρεστήσαντες τῷ Θεῷ Χριστιανοὶ, ὅλοι, λέ-γω,

---

„μεν οἶνον, ὅτι Ἰωναδὰβ ὁ υἱὸς Ῥηχὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν „ἐνετείλατο ἡμῖν λέγων· οὐ μὴ πίητε οἶνον ὑμεῖς, καὶ „οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἕως αἰῶνος· καὶ οἰκίας οὐ μὴ οἰκοδομή-„σητε· καὶ σπέρμα οὐ μὴ σπείρητε· καὶ ἀμπελῶν οὐκ „ἔσται ὑμῖν· ὅτι ἐν σκηναῖς οἰκήσετε πάσας τὰς ἡμέ-„ρας ὑμῶν· ὅπως ἂν ζήσητε ἡμέρας πολλὰς ἐπὶ τῆς „γῆς, ἐφ' ἧς διατρίβετε ὑμεῖς ἐπ' αὐτῆς". (Ἱερ. λά. 5.) Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ σοφὸς Θεοδώρητος, ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Προφήτας, οὐδὲ ὑποπτία εἶχαν, ἀλλὰ ξύλα κόπτοντες ἐκαπνοκαίδαζον καλύβας· ὅθεν καὶ ἀναγινώσκομεν εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν· „Καὶ ἔπεσον „οἱ τῶν Προφητῶν πρὸς Ἐλισσαιέ· ἰδοὺ δὴ ὁ τόπος „ἐν ᾧ ἡμεῖς οἰκοῦμεν ἐνώπιόν σου στενός ἀφ' ἡμῶν· πο-„ρευθῶμεν δὴ ἕως τοῦ Ἰορδάνου, καὶ λάβωμεν ἐκεῖθεν „ἀνὴρ εἷς δοκὸν μίαν, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ἐκεῖ τοῦ „οἰκεῖν ἐκεῖ· καὶ εἶπε· δεῦτε· καὶ εἶπεν ὁ εἷς ἐπιεικῶς· „δεῦρο μετὰ τῶν δούλων σου· καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν, καὶ „ἦλθον εἰς τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἔτεμον τὰ ξύλα". (δ'. Βασιλ. ς'. 1.)

(1) Ὅτι δὲ οἱ πρὸ νόμου, καὶ ἐν νόμῳ δικαιωθέντες ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει, δὲν θέλουν τελειωθῆν χωρὶς ἡμῶν τῶν μετὰ Νόμον πιστευσάντων τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μαζὶ μὲ ἡμᾶς ἔχουν νὰ ἀναστηθοῦν, καὶ νὰ ὑπάγουν εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ „Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ". (α'. Κορ. ιέ. 23.) Καὶ τοῦ· „Καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ, ἀναστήσονται „πρῶτον". (α'. Θεσσαλ. δ'. 16.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γω, εἴμεθα σῶμα· καθὼς δὲ εἰς τὸ σῶμα προξενεῖται μεγάλη ἡδονὴ, ὅταν κοινῶς σεφανόνωνται ὅλα τὰ μέλητα, τοιουτοτρόπως καὶ εἰς ἐκείνους, καὶ εἰς ἡμᾶς προξενεῖται χαρὰ καὶ ἡδονὴ, ὅταν κοινῶς ὁμοῦ ὅλοι σεφανωθῶμεν. Ἄκουσον δὲ, ἀγαπητὲ, καὶ ἄλλο παράδειγμα· ὁ Θεὸς εἶναι σὰν Πατὴρ φιλόστοργος, ὁποῦ ἔχει διαφόρους υἱούς· καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ τοὺς υἱούς του, ἐγύρισαν ἀπὸ τὴς ἀγρὲς, ἤγουν ἀπὸ τὰ τζεφτιλίκια ὁποῦ ἐδούλευαν, εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός των ὀγλιγωρότερα, μὲ τὸ νὰ ἐτελείωσαν τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐργασίαν, ὁποῦ εἶχον νὰ κάμουν· ἄλλοι δὲ, ἀκόμη μένουν ἐκεῖ εἰς τὰ πατρικὰ τζεφτιλίκια, καὶ δουλεύουν· ὅθεν ὁ Θεὸς, εἰς ἐκείνους μὲν ὁποῦ ἐπρόλαβον, καὶ ἐδούλευσαν, καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω, ἔδωκεν ὡσὰν σὰν πρόγουμα νὰ φάγουν, εἰπὼν εἰς αὐτούς· προσμένετε, ὦ τέκνα μου, καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς σας, ἕως ἃ νὰ ἔλθουν ὅλοι διὰ νὰ καθίσετε νὰ ἀπολαύσετε τὴν τελείαν τράπεζαν· ἐκεῖνοι δὲ λαμβάνοντες τὸ πρόγουμα αὐτὸ, προσμένουν, χαίροντες ὡς φιλάδελφοι, νὰ ἔλθουν καὶ οἱ λοιποὶ των ἀδελφοὶ, διὰ νὰ συνευφρανθῶσιν ὅλοι κοινῶς, καὶ νὰ ἀπολαύσουν τὴν τελείαν τράπεζαν τῆς μακαριότητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

1. „ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος „ Μαρτύρων ".

Ἐπειδὴ λοιπὸν, λέγει, καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔχομεν τόσον πυκνὸν νέφαλον Μαρτύρων καὶ Ἁγίων, ὄχι εὑρισκόμενον ὑψηλὰ ἐπάνω ἀπὸ τὰς κεφαλάς μας, ἀλλὰ περικείμενον, ἤγουν ἀπὸ κάθε μέρος περιέχον ἡμᾶς, ἂς ὑπομένωμεν τὰς συμβαινούσας εἰς ἡμᾶς θλίψεις. Μάρτυρας δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος, ὄχι μόνον τοὺς ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ διὰ τὸν Χριστὸν ἀθλήσαντας, καὶ μαρτυρήσαντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ Παλαιᾷ Δικαίους καὶ Ἁγίους, διὰ τί καὶ αὐτοὶ ἐμαρτύρησαν διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητα καὶ πίστιν, καθὼς ἦτον οἱ τρεῖς παῖδες, καὶ ὁ Δανιὴλ, καὶ οἱ ἑπτὰ Μακκαβαῖοι, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν Σολομονὴ, καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτῶν Ἐλεάζαρος, καὶ οἱ Προφῆται ὅλοι (1). Δὲν εἶπε δὲ ὁ Παῦλος τοσοῦτον πλῆθος, ἀλλὰ τοσοῦτον νέφος, προσαρμόσας τὴν λέξιν παύτην οἰκειότατα εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν· ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες Χριστιανοὶ, εἶχον καύσωνα τῶν θλίψεων, διὰ τοῦτο λέγει εἰς αὐτοὺς ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ ἐνθύμησις τῶν Δικαίων καὶ Μαρτύρων, αὐτὴ ὡσὰν σὰν νοτερὸν σύνεφον, ἀπὸ κάθε μέρος περιέχουσα ἐσᾶς, ἀδελφοὶ, θέλει καταψυχήσει καὶ δροσίσει τὸν καύσωνα τῆς καρδίας σας (2).

„ Ογ-

(1) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος θέλει ὅτι καὶ οἱ ἐν τῇ παλαιᾷ τελειωθέντες, νὰ μὴν ἐτελειώθησαν χωρὶς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν· „ Καὶ ἅμα μυστικός τις καὶ ἀπόῤῥητος „ ὅτος ὁ λόγος, σφόδρα πιθανὸς ἐμοὶ γὰν καὶ πᾶσι τοῖς „ φιλοθέοις, μηδὲν ἀπὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας τε- „ λειωθέντων, δίχα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὰς τυχεῖν· „ ὁ γὰρ λόγος, ἐπαῤῥησιάσθη μὲν ὕστερον καιροῖς ἰδίοις, „ ἐγνωρίσθη δὲ καὶ πρότερον τοῖς καθαροῖς τὴν διάνοιαν, „ ὡς ἐκ πολλῶν δήλων τῶν πρὸ ἐκείνου τετιμημένων ". (Λόγ. εἰς τοὺς Μακκαβαίους).

(2) Λέγει δὲ καὶ ὁ Οἰκουμένιος· „ ἡ μὲν γὰρ μνή- „ μη τῶν Μαρτύρων, κεῖται εἰς τὸ ἐρεθίσαι αὐτοὺς ἐπὶ „ τὸν ὅμοιον τῶν ἀγώνων ζῆλον· νέφος δὲ ἐκάλεσεν αὐ- „ τοὺς, ἢ ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὑπὸ καύματος κατηφλεγο- „ μένων, καὶ ὑπεισελθόντων εἰς νεφέλην δροσίζεσαι, καὶ „ παραμυθησόμενον· καὶ γὰρ ἡ τῶν Ἁγίων μνήμη τοὺς „ ὑπὸ τοῦ καύσωνος τῶν πειρασμῶν ἐκλελυμένους παρα- „ μυθεῖται· ἢ ὅτι νοητῶς ἡμῖν, φησι, δρόσον, νέμου- „ σιν ὑπὲρ ἡμῶν τὸν Θεὸν ἱκετεύοντες". Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἐδῶ εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῶν Μαρτύρων ὁποῦ πλησιάζει ἡ καθ' ἡμᾶς Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, λυπηρόν μοι ἐφάνη νὰ μὴ σημειώσω καὶ ἐγὼ, εἰς δόξαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἡμετέρας Πίστεως, τὴν περιέργειαν ἐκείνην ὁποῦ κάμνουσι μερικοὶ ἐπάνω εἰς τὴν ποσότητα, καὶ τὸ μέγα τοῦτο πλῆθος τῶν Ἁγίων Μαρτύρων. Δεκαπέντε Βασιλεῖς τῆς Ῥώμης, καὶ τύραννοι ἐτάθησαν ἐχθροὶ ὁποῦ εἶδον, καὶ ἐτιμώρησαν τοὺς Χριστιανούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ εὐσεβὴς, ὅπου ὁ Διοκλητιανὸς, εἰς σὰν μόνον μῆνα ἐθανάτωσε δεκαεπτὰ χιλιάδας Χριστιανούς· καὶ εἰς μόνην τὴν Αἴγυπτον, ἀπάμισα εἰς δέκα χρόνους, ἐθανατώθησαν ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, καὶ ἑπτακόσιαι χιλιάδες ἐσκορπίσθησαν εἰς μίαν σκληρὰν ἐξορίαν. Καὶ τόσην μανίαν ἔδειξαν οἱ τύραννοι ἐκεῖνοι κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὥστε ὁποῦ ἔδωκαν καθολικὸν ὁρισμὸν εἰς ὅλην τὴν εὐρύχωρον αὐτοκρατορίαν τῆς Ῥώμης, ὅτι κάθε ἄπιστος εἰδωλολάτρης νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ θανατώνῃ κάθε Χριστιανὸν ὁποῦ ἤθελεν εὕρῃ, καὶ μὲ ὁποῖον τρόπον ἤθελεν εὐχαριστηθῇ· ὅθεν τόσος μεγάλος ἀφανισμὸς ἔγινε τῶν Χριστιανῶν εἰς κάθε μέρος τοῦ Κόσμου, ὁποῦ οἱ εἰδωλολάτραι, νομίζοντες ὅτι ἐσβύσασιν ἀπὸ τὸν Κόσμον ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ, ἔγραφον ἐπάνω εἰς διάφορα μάρμαρα τὰ λόγια παύτα καὶ τὴν ἐπιγραφήν· „ ἡ „ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ πανταχοῦ ἐξηλείφθη". Διὰ τοῦτο μερικοὶ περίεργοι Ἱστορικοὶ, τοχαζόμενοι ὅλα τὰ Μη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὄγκον ἀποθέμενοι παντα".

Ἤτοι ἂς ἀποτινάξωμεν, λέγει, ὦ ἀδελφοί μυ Χριστιανοὶ, ἀπὸ τὴν ψυχήν μας, τὸ βάρος τῶν γηΐνων πραγμάτων, καὶ τῶν διὰ τὰ πράγματα ταῦτα φροντίδων· ἐπειδὴ ὅλα τὰ γήϊνα πράγματα δὲν εἶναι ἄλλο τι, πάρεξ σῶμας ὄγκος καὶ σῶμα φύσκωμα μάταιον. Καὶ λοιπὸν αὖ τὰ γήϊνα πράγματα ἦναι σῶμα μάταιον φύσκωμα, διὰ τί ἐσεῖς νὰ λυπῆσθε, ἀγαπητοὶ, πῶς τὰ ἥρπασαν ἄλλοι, καὶ ἀπ' αὐτὰ σᾶς ἠλευθέρωσαν;

„Καὶ τὴν εὐπερίσατον ἁμαρτίαν".

Εὐπερίσατον ὀνομάζει ὁ μέγας Παῦλος τὴν ἁμαρτίαν, ἢ διὰ τί εὐκόλως ἡ ἁμαρτία μᾶς περικυκλόνει, ἢ διὰ τί εὐκόλως ἠμπορεῖ αὐτὴ νὰ πάθῃ περίσασιν, ἤγουν νίκην καὶ συμφοράν· διότι αὖ ἡμεῖς θέλωμεν, εὐκόλως ἠμπορεῦμεν νὰ τὴν νικήσωμεν· ἢ λέγεται εὐπερίσατος ἡ ἁμαρτία, διὰ τὶ εὐκόλως ῥίπτει τὰς παλαιπώρυς ἁμαρτωλὰς εἰς περισάσεις καὶ κινδύνους· κἀνένα γὰρ πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσον κινδυνώδες, καθὼς εἶναι ἡ ἁμαρτία (1).

„Δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα".

Εἰδῶ ἀποδίδονται ἡ ἀνωτέρω μετοχαῖς τε, ἔχοντες, καὶ ἀποθέμενοι· δὲν εἶπε δὲ ὁ Ἀπόστολος, ἂς πυκτεύωμεν, ἢ ἂς παλαίωμεν, τὰ ὁποῖα ταῦτα χρειάζονται ἀγῶνα μεγάλον· ἀλλὰ ἐκεῖνο ὁπὰ εἶναι εὐκολώτερον ἀπὸ ὅλα, τοῦτο ἔφερεν εἰς τὸ μέσον, ἤγουν τὸ νὰ τρέχωμεν ὡσὰν εἰς δρόμον· ὐδὲ εἶπεν, ἂς πάρωμεν δρόμον περισσότερον, ἀλλὰ ἂς μείνωμεν εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον μέτρον τε δρόμε, ὁπὰ τώρα κάμνομεν· διότι, ἄλλοι μὲν τρέχειν εἰς τὸν δρόμον τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς, διὰ μέσε τῆς ἐγκρατείας, ἄλλοι δὲ διὰ μέσε τῆς ἐλεημοσύνης· καὶ ἄλλοι, διὰ μέσε ἄλλης ἀρετῆς· ἐσεῖς δὲ, λέγει, Χριστιανοὶ, τρέχετε εἰς τὸν δρόμον αὐτὸν, διὰ μέσε τῆς ὑπομονῆς· ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὴν ὑπομονὴν ἔχετε χρείαν μεγάλην, καθὼς εἶπε καὶ ἀνωτέρω „ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν". (Ἑβρ. ί. 36.)

2. „Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν, καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν".

Ἤτοι ἀνίσως, λέγει, καὶ θέλωμεν νὰ μάθωμεν πῶς νὰ τρέχωμεν διὰ τῆς ὑπομονῆς, ἂς ἀποβλέπωμεν εἰς τὸν Χριστὸν, ὅστις εἶναι ἀρχὴ καὶ τέλος τῆς πίστεώς μας, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ὁπὰ μανθάνυσι κάμμίαν τέχνην, ἀποβλέπυν ὅλως διόλυ εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ μαίστορά των· ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος εἰς τὰ τοῦτο θέλοντας νὰ παρακινήσῃ ἡμᾶς, ἔλεγε „μάθετε ἀπ' ἐμέ". (Ματθ. ιά. 29.) Καὶ πάλιν „οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον ... ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτε". (Ματθ. ί. 24.) Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ τῆς πίστεως ἀρχηγὸν, καὶ τελειωτὴν; ἤτοι ὁ Χριστὸς εἶναι ἀπὲ ἔβαλεν ὀξ ἀρ-

---

νολέγια τῆς Ἐκκλησίας, ἐλογαρίασαν τὰς Μάρτυρας ὁπὰ περιέχονται εἰς αὐτὰ, καὶ ἐσημείωσαν, ὅτι εἶναι εἰς τὸν ἀριθμὸν, δέκα μιλιόνια, καὶ ἐννεακόσιαι πενηῆντα χιλιάδες· ὥστε ὁπὰ ἂν αὐτοὶ μοιραθῶν ἰσόμετρα εἰς πάσι τρακοσίας ἐξηντατσύντε ἡμέρας τὸ χρόνε, πίπτυν εἰς κάθε ἡμέραν νὰ ἐορτάζωνται τρεάντα χιλιάδες Μάρτυρες. Ὅνως καπὶ ἀληθειαν νέφαλον μεγαλώτατον εἶναι, τὸ πολυάριθμον τῆτο τῶν Μαρτύρων πλῆθος, πυκνότατον, καὶ φωτεινότατον ἐνταυτῷ· τὸ ὁποῖον, καθ' ὃ μὲν πυκνότατον σκεπάζει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅλην τὴν τὲ Χριστὲ Ἐκκλησίαν, καὶ πάντας τὰς Ὀρθοδόξυς Χριστιανὰς, καὶ ἐμποδίζει ἀπὸ αὐτὰς κάθε καύσωνα καὶ φλογμὸν τὲ Ἡλίε, ὅσοι πάντοτε τὰς θλιβερὰς πειρασμὰς, καὶ ὁμοιάζει μὲ τὴν παχεῖαν ἐκείνην καὶ πυκνὴν νεφέλην, ἀπὲ ἐσκέπαζεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τὰν παλαιὰν Ἰσραὴλ· καθ' ὃ δὲ φωτεινότατον, φωτίζει καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλὴμ τὰς Χριστιανὰς, τὰν νέαν Ἰσραὴλ, τὰν διερχομένην ἐν τῇ νυκτὶ καὶ ἐρήμῳ τῷ Κόσμυ τύτε, καὶ ὁμοιάζει μὲ τὸν στῦλον ἐκεῖνον τὲ πυρὸς, ὁπὲ ἐφώτιζε τὰν νύκτα τὰν παλαιὰν Ἰσραὴλ, καὶ ὡδήγει αὐτὰν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. (Ὅρα περὶ τύτε εἰς τὸν β'. Τόμον τε Ἱεροκήρυκος Προκοπίε, σελ. 227. καὶ 237.)

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „εὐπερίσατον δὲ τὴν „ἁμαρτίαν ἐκάλεσεν, ὡς εὐκόλως σωτιαμένην τε καὶ „γινομένην· καὶ γὰρ ὀφθαλμὸς δελεάζεται, ἀκοὴ καὶ „παθέλγεται, ἀφὴ γαργαλίζεται, καὶ γλῶσσα ῥᾳδίως „διολισθαίνει· καὶ ὁ λογισμὸς περὶ τὸ χεῖρον εὐεύρροπος".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀρχῆς μέσα εἰς τὼ καρδίαν μας τὼ πίσιν· „ὑ γὰρ ὑμεῖς με φησὶν, ἐξελέξασθε, ἀλλ „ἐγὼ ἐξελεξάμιλω ὑμᾶς". (Ἰωαν. ιέ. 16.) ἀλλὰ καὶ τὸ τέλος τῆς πίσεως αὐτὸς θέλει ἐπισφραγίσει εἰς ἡμᾶς, ὥσε ὁπᾶ νὰ ἔχωμεν τὼ πίσιν τελειοτάτω, καὶ βεβαιοτάτω.

„Ὃς αὐτὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σαυρὸν, αἰσχύ-„νης καταφρονήσας".

Ἄδεια, λέγει, καὶ ἐξεσία ἦτον εἰς τὸν Χεισὸν νὰ μὴ πάθῃ, καὶ νὰ μὴν ἀποθαύῃ, δὶ ὅτι μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀναμάρτητος, ἀκολέθως δὲν ἦτον ὑποκείμενος εἰς τὸν θανατον· τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος δηλοποιῶν ἔλεγεν· „ἐγὼ τίθημι τὼ ψυχώ με, ἵνα πάλιν λάβω „αὐτώ· οὐδεὶς αἴρει αὐτὼ ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξεσίαν ἔχω θεῖναι „αὐτὼ, καὶ ἐξεσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτώ. (Ἰωαν. ι. 17.) Καὶ πάλιν „ἔρχεται ὁ τοῦ „Κόσμε τέτε ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν". (Ἰωαν. ιδ'. 30.) Ἀνίσως λοιπὸν ὁ Κύριος ἤθελε, δὲν ἐσαυρόνετο· μὲ ὅλον τῦτο αὐτὸς ὑπέμεινε σαυρὸν, ἤγεν ὄχι ἁπλῶς ὑπέμεινε θανατον, ἀλλὰ ἕνα θανάτον τὸν πλέον ἐπονείδισον, καὶ καταφρόνησε τὼ ἀντρο-πὼ, ὁπᾶ ἠκολέθει διὰ τὸν τοιῦτον ἄτιμον θανατον. Δὲν εἶπε δὲ λύπης καταφρονήσας, ἐπειδὴ ὁ Κύριος δὲν ὑπέμεινε μετὰ λύπης τὸν σαυρικὸν θανατον (1).

„Ἐν δεξιᾷ τε τᾶ θρόνε τᾶ Θεᾶ κεκάθικεν".

Βλέπεις, Χεισιανὲ, τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς εἰς ποῖον ὕψος ἀναβιβάζει τὸν ὑπομένοντα; εἰς αὐτὸ γὰρ τὼ δεξιὼ τᾶ θρόνε τᾶ Θεᾶ καὶ Πατρὸς τὸν Χεισὸν ἀνεβίβασε κατὰ τὸ ἀνθρώ-πινον· τὸ ὁποῖον καὶ ἀλλαχᾶ ὁ αὐτὸς Παῦλος δηλῶν ἔλεγε· „δι ὃ (ἤγεν διὰ τί ὁ Χεισὸς „ὑπήκοος ἔγινε μέχει θανάτε σαυρικᾶ) διὰ τῦτο καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρί-„σατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα". (Φιλιπ. β'. 9.) ὥσε, λέγει, ἐπειδὴ καὶ ὁ Χεισὸς ὑπερυψώθη, καὶ ἐκάθισεν ἐν τῇ δεξιᾷ καθέδρᾳ τᾶ Πατρὸς, δικαίται νὰ μᾶς ἀνταμείψῃ διὰ τὰς θλίψεις ὁπᾶ πάσχομεν διὰ λόγε τε· ἐπειδὴ ἡ ἐν δεξιᾷ καθέδρᾳ, τὸ πρὸς τὸν Πατέρα ἰσότιμον δηλοῖ.

3. „Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτιω ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁ-„μαρτωλῶν εἰς αὐτὸν (2) ἀντιλογίαν".

Ἀνίσως τινὰς ἀρκετὰ παρηγορῆται, ὅταν ἐνθυμῆται καὶ συλλογίζεται τὰ πάθη, ὁπᾶ ὑπο-μένεν οἱ ὁμόδελοί τε φιλοὶ ἄνθρωποι, πόσῳ μᾶλλον παρηγορεῖται, ὅταν συλλογίζεται τὼ ἀντιλογίαν, ὁπᾶ ὑπέμεινεν ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων; Ἀντιλογίαν δὲ ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐδῶ, τὰ περιγελάσματα τῶν Ἰεδαίων, καὶ περιπαίγματα, τὰς ὀνειδισμὰς, τὰς ὕβρεις, τὰς κατὰ τᾶ προσώπε τᾶ Κυρίε πληγὰς καὶ ῥαπίσματα, τὰς ἐναντιολογίας, ὁπᾶ ἔκαμνον εἰς τὰς διδασκαλίας τε οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, τὰς μεγάλας φωνὰς, ὁπᾶ ἔκραζεν ὁ λαὸς ἔμπροσθεν τᾶ Πιλάτε λέγοντες „ἆρον ἆρον, σαύρωσον αὐτόν". (Ἰωαν. ιθ'. 15.) καὶ τελεδταῖον τὸν σαυρικὸν θάνατον, διότι ἡ λέξις αὕτη τῆς ἀντιλογίας, εἶναι ἐμφαντικὴ καὶ δηλω-τικὴ ὅλων τέτων, ἤτοι ὡσὰν νὰ λέγῃ ὁ Παῦλος· ἐνθυμηθῆτε, ἀδελφοί με Χεισιανοὶ, τὸν Χεισὸν, ὁπᾶ ὑπέμεινεν ἀντιλογίαν τοιαύτω, ἥτις τὸν ἔφερεν ἄχει θανάτε, καὶ ὄχι ἁπλῶς θανάτε, ἀλλὰ τᾶ μετὰ λήσεων· ἀπὸ ποίες δὲ παύτω τω ἀντιλογίαν ὑπέμεινεν; ἀπὸ τὰς ἁμαρτωλὰς, ἤγεν ἀπὸ τὰς Ἐθνικὰς, καὶ εἰδωλολάτρας, ἀπὸ τὸν Πιλάτον, καὶ τὰς περὶ αὐ-τὸν στρατιώτας, ἢ καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἁμαρτωλὰς, καὶ παρανόμως Ἰεδαίως.

„Ἵνα

---

(1) Καὶ ὁ Θεολόγος δὲ Γρηγόριος συμφώνως ἑρμη-νδύει τὸ ῥητὸν τῦτο λέγων· „ᾧ ἐξὸν μενεν ἐπὶ τῆς ἰ-„δίας δόξης τε καὶ Θεότητος, ἡ μόνον ἑαυτὸν ἐκένωσεν „ἄχει τῆς δέλε μορφῆς, ἀλλὰ καὶ σαυρὸν ὑπέμεινεν αἰ-„σχύνης καταφρονήσας".

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἀντὶ τᾶ εἰς αὐτὸν, εἰς αὐτὰς ἔχει· ἤτοι ἀναλογίσασθε, λέγει, εἰς ἑαυτὰς, καὶ παρ' ὑ-μῖν αὐτοῖς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι".

Διὰ τοῦτο, λέγει, συλλογισθῆτε, ὦ ἀδελφοὶ, τὸν Χριστὸν, καὶ τὰ τοῦ Χριστοῦ παθήματα· ἵνα ὁ συλλογισμὸς αὐτὸς δυναμώσῃ τὰς ψυχάς σας, καὶ δὲν σᾶς ἀφήσῃ νὰ παραλυθῆτε, καὶ νὰ ἀποκάμετε ἀπὸ τὰς θλίψεις.

4. „Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε".

Δύω εἴδη παρηγορίας εἶναι, ἀγαπητὲ, ἐναντία σὰν μὲ τὸ ἄλλο· σὰν μὲν, ὅταν λέγῃ τινὰς πρὸς ἐκεῖνον, ὁποῦ λυπεῖται· ἀδελφὲ, μεγάλας θλίψεις καὶ πειρασμὺς ὑπέμεινας, λοιπὸν ἐνθυμήσου πῶς ἔδειξας εἰς αὐτὰς τοιαύτῃ μεγάλῃ ἀνδρείαν, καὶ μὲ τοῦτο παρηγόρησε. Καὶ ἄλλο δὲ, ὅταν λέγῃ τινὰς εἰς τὸν λυπούμενον· ἀδελφὲ, ἀκόμη δὲν ἔπαθες κάνενα μεγάλον πειρασμὸν, λοιπὸν διατί νὰ λυπῆσαι, καὶ νὰ μὴν ὑπομένῃς ἀνδρείως; Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶδος τῆς παρηγορίας, παρηγορεῖ τὴν ψυχὴν, ὅταν ἤναι ἀποκαμωμένη ἀπὸ τὺς πειρασμὺς, μὲ τὸ νὰ συνισχῇ, καὶ νὰ μεγαλώνῃ τὺς πειρασμὺς, ὁποῦ ἔπαθε· τὸ δὲ ἄλλο εἶδος τῆς παρηγορίας, παπεινόνει τὴν ψυχὴν, ὅταν αὐτὴ τύχῃ νὰ ὑπερηφανεύθῇ, καὶ ἐξυπνᾷ αὐτὴν καὶ θερμαίνει, ὅταν ἔχῃ νὰ ἀμελήσῃ. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ δύω εἴδη τῆς παρακλήσεως μεταχειρίζεται ὁ Παῦλος τώρα ἐδῶ εἰς τὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας· διότι ἀφ' ἑνὸς αὐτὸς εἶπεν ἀνωτέρω εἰς αὐτὺς· „ὅτι πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων". (Ἑβρ. ι'. 32.) καὶ παρακινήσας αὐτὺς νὰ μιμῶνται τὸν ἴδιον ἑαυτόν τος, ὁποῦ ὑπέμεινε πρότερον τόσα πάθη, τώρα ἐδῶ λέγει ὅλον τὸ ἐναντίον, καὶ δείχνει εἰς αὐτὺς, ὅτι ἀκόμη δὲν ἔπαθον κάνενα μεγάλον καὶ ἀξιόλογον πάθος καὶ πειρασμὸν, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ ὑπερηφανεύθῶν. Καὶ βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, σοφίαν τοῦ Ἀποστόλου, ἀφ' ἑνὸς ἐνθυμήθη τὺς παλαιὺς ἐκείνους Ἁγίους καὶ Δικαίους, ὁποῦ ὑπέμειναν τόσους μεγάλους πειρασμὺς, καὶ ἀφ' ἑνὸς ἔφερον εἰς τὸ μέσον τὸν Κύριον, ὁποῦ ἔπαθε τόσην ἀντιλογίαν, τότε δείχνει ὅτι οἱ ἐδικοί των πειρασμοὶ καὶ τὰ πάθη, δὲν εἶναι τίποτε, συγκεινόμενα μὲ τὰ παθήματα ἐκείνων, καὶ μὲ τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου· ἀκόμη, λέγει, ὦ ἀδελφοί μου, δὲν ἐφθάσατε ἕως εἰς τὸν θάνατον, ἀλλὰ ἐφθάσατε μόνον ἕως εἰς διωγμὺς, καὶ ἁρπαγὴν ὑπαρχόντων· ὁ δὲ Χριστὸς ἔφθασε καὶ ἕως εἰς τὸν θάνατον, καὶ θάνατον τὸν πλέον ἐπονείδιστον. Λέγωντας δὲ ὁ Ἀπόστολος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, δείχνει ἐν ταυτῷ, ὅτι καὶ ἡ ἁμαρτία πολεμεῖ αὐτὺς καὶ ἐναντιεύται σφοδρῶς, καὶ ὅτι αὐτοὶ αὐτοὶ ἐκόνται μὲν καὶ ἀντιπολεμοῦν τὴν ἁμαρτίαν, ὄχι δὲ καὶ μὲ τὰ καιριώτερα, ἤγουν μὲ θανατηφόρους πειρασμὺς, ἀλλὰ μὲ τὺς ἐλαφροτέρους, καὶ κουφοτέρους.

„Πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι".

Ἁμαρτίαν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Παῦλος, ἢ τὸν διάβολον τὸν αὐτόχρημα ὄντα ἁμαρτίαν, ὡς δίρετλν τῆς ἁμαρτίας καὶ διδάσκαλον, πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀντιπολεμοῦν οἱ Χριστιανοί· ἢ λέγει, ὅτι πρέπει νὰ ἀντιπολεμοῦν οἱ δύσεβεῖς καὶ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὰ τῆς ἁμαρτίας ἄτιμα πάθη, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς ἡμᾶς πολέμια καὶ ὀλέθρια (1).

5. „Καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως".

Τόσον, λέγει, ἐπαρελύθητε καὶ ἀποκάμετε, Χριστιανοὶ, ὥστε ὁποῦ ἀλησμονήσετε καὶ τὸ λόγιον ἐκεῖνο τοῦ Σολομῶντος, τὸ ὁποῖον σᾶς παρακινεῖ εἰς ἀνδρείαν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἐπάθετε κάνενα τοιοῦτον μεγάλον πάθος καὶ πειρασμὸν, ὁποῦ νὰ σᾶς κάμῃ νὰ ἀλησμονήσετε· δὶ ὅτι τὰ μεγάλα καὶ ἀξιόλογα πάθη καὶ οἱ πειρασμοὶ, προξενοῦν πολλαῖς φοραῖς ἀλησμονησίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων.

„Ητις

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕπως ἑρμηνεύει· „ἡς καιρὸν „δὲ τὸ „ὕπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν „ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι" πέφηκεν· ἐκ παραλλήλου „δεικνὺς, πόσον ἀποδέουσιν ἐκείνων, οἳ ἐλιθάσθησαν, „καὶ ἐπρίσθησαν, καὶ ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· „υἱέμου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας „Κυρίου". (Παρ. γ'. 11.)

Τὸ παρηγορητικὸν λόγον τῦ Σολομῶντος, λέγει, ὁμιλεῖ εἰς ἐσᾶς Χριστιανοὶ, ὡσαὶ εἰς πνευματικὺς υἱύς· ἐπειδὴ ὁ Σολομὼν τὸ λόγιον ἐκεῖνο ὁπῦ εἶπεν „υἱέμου μὴ καταφρονῆς „τῆ παιδείαν τῦ Κυρίου" δὲν τὸ εἶπεν εἰς τὰ ἐδικά τῦ σαρκικὰ τέκνα, ἀλλὰ ὡς κοινὴ διδασκαλίαν προθέττει τῦτο εἰς ὅλυς ἐκείνυς, ὁπῦ ἔχυν δωάμιν νὰ ἀκέσυν· φανερὸν δὲ εἶναι, ὅτι εἶπε τῦτο καὶ εἰς ἐσᾶς τὺς Χριστιανές, ὁπῦ παιδεύεσθε, διὰ τῦτο καὶ τὺ, ὡσαὶ, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀπόστολος εἰπὼν, ὡσαὶ εἰς υἱύς.

„Μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτῦ ἐλεγχόμενος". (Παρ. γ'. 11.)

Ἐπειδὴ παρὰ Θεῦ ἐλέγχεται ὁ ἄνθρωπος, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Σολομὼν, καὶ ὁ Ἀπόστολος, λοιπὸν οἱ πειρασμοὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἔρχονται εἰς τὺς ἀνθρώπυς· ἀνίσως δὲ οἱ πειρασμοὶ ἔρχωνται ἀπὸ τὸν Θεὸν, λοιπὸν πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων ἔρχονται βέβαια· διότι ὁ Θεὸς, ἢ προηγυμένως, ἤτοι κατὰ τὸ προηγύμενόν τε θέλημα, δίδοκεῖ νὰ πειραζώμεθα πρὸς ἐξάλειψιν τῶν ἁμαρτιῶν μας (1), ἢ κατὰ συγχώρησιν ἀφίνει ἡμᾶς νὰ πειραζώμεθα, διὰ δοκιμὴ τῆς προαιρέσεώς μας, καὶ διὰ νὰ λάβωμεν περισσοτέρυς στεφάνυς.

6. „Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν, ὃν „παραδέχεται". (Παρ. γ'. 12.)

Ἀδύνατον εἶναι, λέγει, νὰ εὕρῃ τινὰς χωρὶς θλίψεις καὶ πειρασμὺς κανένα ἄνθρωπον ἀπὸ ἐκείνυς ὁπῦ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, καὶ ἔχει διὰ υἱύς τε. Ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινάς· ἄραγε καὶ οἱ λῃσταὶ καὶ κλέπται, καὶ ἄλλοι κακότροποι ἄνθρωποι, ὁπῦ μαστιγόνονται διὰ τὰς κακίας των, ἄραγε, λέγω, υἱοὶ τῦ Θεῦ εἶναι καὶ αὐτοί; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι, ὄχι, δὲν εἶναι υἱοί· διὰ τί δὲν εἶπεν ὁ Σολομὼν ὅτι κάθε σύας, ὁπῦ μαστιγόνεται εἶναι υἱὸς τῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὅτι κάθε υἱὸς τῦ Θεῦ, αὐτὸς μαστιγόνεται. Οἱ λῃσταὶ λοιπὸν καὶ κακοποιοὶ, δὲν μαστιγόνονται ὡς υἱοὶ Θεῦ, ἀλλὰ ὡς κακοὶ κολάζονται· ἐδῶ δὲ, ἀφ' ὗ εἶπε πρότερον ὁ Σολομὼν ὅτι παιδεύει ὁ Θεὸς, τότε εἶπεν ἀκολούθως καὶ ὅτι μαστιγοῖ· διὰ νὰ μὴ νομίσῃ; ἐσὺ Χριστιανὲ, πῶς ἡ μαστίγωσις τῦ υἱῦ εἶναι ὡς ποινὴ καὶ πλερωμὴ τῆς κακίας τε, ἀλλὰ ὡσαὶ μία παίδευσις καὶ σωφρονισμὸς πατρικός· „ὃν δὲ παραδέχεται" λέγει, ἤτοι ἐκεῖνον ὁπῦ ἀποδέχεται ὁ Θεὸς, καὶ ἐκεῖνον ὁπῦ ἔχει διὰ οἰκεῖόν τε περισσότερον ἀπὸ ὅλυς τὺς ἄλλυς, αὐτὸν καὶ παιδεύει.

7. „Εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς „γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν ὐ παιδεύει πατήρ";

8. „Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα „νόθοι ἐστὲ, καὶ ὐχ' υἱοί".

Βλέ-

(1) Θαυμάζω ἐδῶ πῶς λέγει ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος ὅτι προηγυμένως ὁ Θεὸς δίδοκεῖ νὰ πειραζώμεθα εἰς ἐξάλειψιν τῶν ἁμαρτιῶν μας· πάντοτε εἶπεν κατὰ τὸ προηγύμενον θέλημά τε, εἰς καιρὸν ὁπῦ τὸ νὰ πειραζώμεθα ὅλως, εἶναι κατὰ τὸ ἑπόμενον θέλημα τῦ Θεῦ, καὶ ὄχι κατὰ τὸ προηγύμενον· φησὶ γὰρ ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς· „χρὴ εἰδέναι, ὡς ὁ Θεὸς προηγυμένως „θέλει πάντας σωθῆναι, καὶ τῆς Βασιλείας αὐτῦ τυχεῖν· „ὁ γὰρ ἐπὶ τῷ κόλασιν ἔπλασεν ἡμᾶς, ἀλλὰ πρὸς „τὸ μετέχειν τῆς ἀγαθότητος αὐτῦ, ὡς ἀγαθός, ἁμαρτάνοντας δὲ, θέλει κολάζεσθαι, ὡς δίκαιος· καὶ λέγεται ἂν τὸ μὲν πρῶτον, προηγύμενον θέλημα καὶ δύ„δοχία, ἐξ αὐτῦ ὄν· τὸ δὲ δεύτερον, ἑπόμενον θέλη„μα καὶ παραχώρησις ἐξ ἡμετέρας αἰτίας". (Βιβλ. β'. Κεφ. μς'. περὶ πίστεως) Καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· „μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ τῦ Θεῦ πειρά„ζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς αὐτός". (Καπὶ τὸ προηγύμενον διλ. θέλημα) (Ἰάκ. α'. 3.) Ἀλλ' ἴσως ὁ σοφὸς Θεοφύλακτος εἶπεν, ὅτι προηγυμένως δίδοκεῖ νὰ πειραζώμεθα ὁ Θεός, καθ' ὅτι οἱ πειρασμοὶ ἀφορῶσιν εἰς τὸ τῆς ψυχῆς σωτηρίαν, ἥτις σωτηρία εἶναι θέλημα προηγύμενον τῦ Θεοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Βλέπε, ἀγαπητὲ, σοφίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· διὰ τί ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἐνόμιζον οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες, ὅτι ἐγκατελείφθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἴδια δείχνει αὐτοὺς, ὅτι ἔχει πολλὴν πρόνοιαν καὶ φροντίδα αὐτῶν ὁ Θεός· διότι, λέγει, ἀνίσως καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἤσθε χωρὶς θλίψεις καὶ πειρασμὸς, τότε ἀληθῶς ἠθέλετε φαίνεσθε πῶς εἶσθε νόθοι, ἤγουν μπάσταρδοι, καὶ ὄχι υἱοὶ γνήσιοι· ἐπειδὴ ποῖος πατὴρ φροντίζει διὰ νὰ σωφρονίσῃ καὶ νὰ διατάξῃ τοὺς νόθους τε υἱούς; βέβαια βλέπεις (1)· ἐπειδὴ δὲ ἐσεῖς ἔχετε θλίψεις καὶ πειρασμὸς, ἀπὸ δὲ τὰς θλίψεις ταύτας ἀποκτᾶτε τὸ νὰ ζῆτε διάπυρως καὶ σωφρόνως, καθὼς ποιοτρόπως ἔζησαν καὶ ὅλοι οἱ προρρηθέντες Δίκαιοι καὶ Ἅγιοι, οἵτινες ἔγιναν υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάριν· διὰ τοῦτο, λέγω, εἶναι φανερὸν καὶ ἀναντίρρητον, ὅτι ὁ Θεὸς φέρεται εἰς ἐσᾶς μὲ τοιαύτην πρόνοιαν, καθὼς ὁ πατὴρ φέρεται εἰς τοὺς γνησίους υἱούς τε, καὶ ὅτι φροντίζει διὰ λόγου σας, διὰ νὰ μὴ γενῆτε ἀπαίδευτοι καὶ ἄπαντοι· διὰ ποῖον τέλος; ἵνα μὴ ἀτάκτως γονμούνες, σᾶς ἀποβάλῃ ὡς ἀποκλήρους ἐκ τῆς Βασιλείας τε, καὶ ἐκ τῆς πατρικῆς σας κληρονομίας (2).

9. „Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐντρε-
„πόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνεύ-
„ματων, καὶ ζήσομεν;

Ἀπὸ ἀνθρωπίνους συλλογισμοὺς καὶ παραδείγματα πάλιν ἀποδείχνει ὁ Παῦλος εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, ὅτι πρέπει νὰ ὑπομένωμεν τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμούς· διὰ τί, ἀνίσως, λέγει, ὅταν οἱ κατὰ σάρκα μας γονεῖς μᾶς ἐπαίδευον, δὲν ἐτολμήσαμεν νὰ ἀποσταφῶμεν τὼ παιδεύοντας, ἀλλὰ ἐντρεπόμεθα καὶ ὑπομέναμεν ὅσας παιδείας ἤθελαν μᾶς κάμειν· πόσῳ μᾶλλον τώρα πρέπει νὰ ἐντρεπώμεθα καὶ νὰ ὑπομένωμεν, εἰς καιρὸν ὅπου μᾶς παιδεύει ὁ Θεὸς ὁ κατὰ πνεῦμα Πατήρ μας; Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι πόσῳ μᾶλλον θέλομεν ὑπομένομεν, ἀλλὰ πόσῳ μᾶλλον θέλομεν ὑποτασσόμεθα εἰς τὸν κατὰ πνεῦμα Πατέρα μας, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο λέξιν ταύτην, ὅτι τὸ νὰ μὴν ὑπομείνῃ τινὰς τὰς θλίψεις, τοῦτο εἶναι ἴδιον αὐτιθέτου καὶ ἀνυποτάκτου υἱοῦ. Πατέρα δὲ τῶν πνευμάτων ὠνόμασε τὸν Θεὸν, ἢ διὰ τί εἶναι Πατὴρ, ἤγουν αἴτιος τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, ἢ τῶν ἀσωμάτων Ἀγγέλων, καθὼς λέγει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεοδώρητος· ἢ οἰκειότερον εἰπεῖν, διὰ τί εἶναι αἴτιος τῶν ψυχῶν μας· δι' ὅ, τι πρὸς διαφορὰν τῶν σαρκικῶν πατέρων εἶπεν ὁ Ἀπόστολος τὸν Θεὸν Πατέρα Πνευματικόν (3)· ἐπρόσθεσε δὲ καὶ τὸ „ζήσο-
„μεν" διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὅποιος εἶναι ἀνυπότακτος εἰς τὸν Θεὸν, αὐτὸς οὔτε ζῇ· ἐπειδὴ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅστις εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωή.

10. „Οἱ

(1) Διὰ τοῦτο παραγγέλλει πρὸς τὸν πατέρα ὁ Σολομών· „μὴ ἀποχῇ νήπιον παιδεύειν· ὅτι ἐὰν παπά-
„ξῃς αὐτὸν ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ· σὺ μὲν γὰρ πα-
„τάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θα-
„νάτου ῥύσῃ". (Παρ. κγ'. 13.) Καὶ πάλιν· „ὃς
„φείδεται τῆς βακτηρίας, μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ· ὁ δὲ
„ἀγαπῶν, ἐπιμελῶς παιδεύει". (Παρ. ιγ'. 24.) Καὶ πάλιν· „παίδευε υἱόν σα, καὶ ἀναπαύσει σε". (Παρ. κθ'. 17.)

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει· „οἱ πατέρες
„τοὺς γνησίους παῖδας παιδεύειν ἐώθασι, καὶ μαστιγοῦ-
„σιν ὑπὸ τῶν διδασκάλων ὁρῶντες, ἐκ ἀνιῶνται· τὸν
„γὰρ ἐκ τῆς παιδείας φυόμενον ὁρῶσι καρπόν· τῶν μὲν
„τοὺς νόθους καταφρονοῦσι παίδων, καὶ τῆς ἴσης αὐτοὺς ἐ-
„πιμελείας οὐκ ἀξιοῦσιν· οὐ τοίνυν καὶ ὑμεῖς τὼ παι-
„δείαν ἐκκλίνετε, τῆς τῶν νόθων μερίδος ἐσέ".

(3) Τὸ νὰ ὀνομάσῃ ὁ Ἀπόστολος τὸν Θεὸν Πατέρα, ἤτοι αἴτιον τῶν πνευμάτων, τὸ ἐρανίσθη ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφήν· „ἅπαν γὰρ ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν
„πρὸς τὸν Θεὸν ταῦτα, ὅταν ἐπισωρεύσῃ κατ' αὐτῶν ὁ Κο-
„ρὲ καὶ ὁ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών· καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσω-
„πον αὐτῶν καὶ εἶπαν· Θεὸς Θεὸς τῶν πνευμάτων, καὶ
„πάσης σαρκός". (Ἀριθ. ιϛ'. 22.) Ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι κοινῶς τοῦτο ἀναφέρουσιν εἰς τὰς διαπραγάς των ἔν τισιν δίκαις, ἀφ' ὧν καὶ ἡ Ἐκκλησία παραλαβοῦσα ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων δύχῃ, ὅπως δύχεται· „ὁ
„Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός". Ὅτι μὲν αἱ ψυχαὶ ἐκ τοῦ Θεοῦ σωίσανται, τὰ δὲ σώματα ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης, μαρτυροῦσι πολλοὶ θεῖοι Πατέρες. Λέγει δὲ καὶ ὁ Νικήτας ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου ἑρμηνεύων τὸν εἰς τὸ Βάπτισμα Λόγον, ταῦτα· „ἰστέον δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς σωματικῆς γεννήσεως,
„τὰ μὲν σώματα κάτωθεν ἐκ σωμάτων, αἱ δὲ ψυχαὶ
„ἄνωθεν ἐκ τοῦ πατρὸς τῶν πνευμάτων, ὡς φησιν ὁ
„Ἀπόστολος (ἐνταῦθα δηλαδὴ)... διότι καὶ διττός
„ἐστιν ὁ κατὰ γένησιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως λόγος·
„ὁ μὲν, ψυχῆς, ὁ δὲ, σώματος· ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ
„ἀρρήτως ἐκ τοῦ ζωτικοῦ θείου ἐμφυσήματος σωίσατω,
„τὸ δὲ σῶμα ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης". Ὅτι δὲ πάλιν αἱ ψυχαὶ οὐ δημιουργικῶς ἤδη ἐκ τοῦ Θεοῦ δημιουργοῦνται, καθὼς ποτε ἐδημιουργήθη ἡ τοῦ Ἀδὰμ ψυχὴ, ἐπειδὴ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

10. „Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας".

Οἱ κατὰ σάρκα, λέγει, γονεῖς μας δὲν ἠμποροῦν νὰ παιδεύσουν ἡμᾶς ὅλως διόλου, καὶ νὰ μᾶς κάμουν τελείους· διότι ἡ θαύμη τοῦ πατρὸς μεσολαβήσας, ἡ αὔξησις τῆς ἡλικίας, καὶ σκληρότης τῶν τέκνων ἀκολουθήσασα, καταπαύει καὶ ἐμποδίζει τὴν τῶν τέκνων παιδείαν, καὶ τὸν σωφρονισμὸν, καὶ τὴν τελειότητα· ὁ δὲ Θεὸς, ὁ κατὰ πνεῦμα ἡμῶν Πατὴρ, μὲ τὸ νὰ ζῶμεν πάντοτε, πάντοτε καὶ μᾶς παιδεύει, καὶ δύναται νὰ μᾶς κάμνῃ τελείους.

„Κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον".

Οἱ κατὰ σάρκα, λέγει, γονεῖς παιδεύουσι τοὺς γνησίους υἱούς των, καθὼς φαίνεται εὔλογον εἰς αὐτούς· ἐκεῖνο δὲ ὁποῦ φαίνεται εὔλογον εἰς αὐτοὺς, δὲν εἶναι ἐξάπαντος καὶ συμφέρον εἰς τοὺς υἱούς· διὰ τί πολλοὶ πατέρες διδάσκουσι τοὺς υἱούς των τέχνας ψυχοβλαβεῖς καὶ αἰσχράς.

„Ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, πρὸς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ".

Ὁ δὲ Θεὸς, λέγει, ὁ κατὰ πνεῦμα Πατὴρ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων, πάντοτε μᾶς παιδεύει πρὸς τὸ συμφέρον, ὄχι διὰ νὰ λάβῃ τι αὐτὸς ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ νὰ μεταδώσῃ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἁγιότητά του, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἐδικήν του καθαρότητα, τοῦτον εἰπεῖν, διὰ νὰ γένωμεν ἡμεῖς δεκτικοὶ τῶν θείων αὐτοῦ χαρισμάτων καὶ ἀγαθῶν. Συμπεραίνεται λοιπὸν ἐκ τοῦ λόγου τούτου τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ παιδεία, εἶναι μετάληψις τῆς ἁγιότητος τοῦ Θεοῦ· καὶ πρεπόντως· ἐπειδὴ καὶ ἡ παιδεία ἐπιστρέφει τὴν ψυχὴν εἰς τὸν Ἅγιον Θεὸν, καὶ δὲν ἀφίνει αὐτὴν νὰ κλίνῃ καὶ νὰ προσπαθῇ εἰς κάνενα πρᾶγμα ἀνθρώπινον.

11. „Πᾶσα δὲ παιδεία, πρὸς μὲν τὸ παρὸν, οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, „ἀλλὰ λύπης".

Πάλιν ἀπὸ τὰς κοινὰς ἐννοίας, ὁποῦ ἔχουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, λαμβάνει ὁ Ἀπόστολος τὰς ἀφορμὰς τῆς παραινέσεως, καὶ λέγει· κάθε παιδεία, καὶ θεϊκὴ, καὶ ἀνθρωπίνη, δὲν φαίνεται νὰ ἦναι χαρᾶς, ἀλλὰ λύπης, ἤγουν δὲν φαίνεται νὰ ἦναι χαροποιὰ, ἀλλὰ λυπηρά· καλῶς δὲ εἶπε τὸ φαίνεται, ἐπειδὴ τῇ ἀληθείᾳ ἡ παιδεία δὲν εἶναι λυπηρά· διὰ τί, πῶς ἡ παιδεία ἤθελεν ἦναι κατὰ ἀλήθειαν λυπηρὰ, εἰς καιρὸν ὁποῦ αὐτὴ εἶναι μήτηρ καὶ πρόξενος χαρᾶς; ἀλλὰ ὅσον πρὸς ἡμᾶς, ὁποῦ λυπούμεθα καὶ πάσχομεν διὰ τὰς παιδείας ὁποῦ λαμβάνομεν, εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, πῶς ἡ παιδεία φαίνεται λυπηρά (1).

„Ὕστε-

στοῦ, ἀλλὰ προνοητικῶς, ἤτοι διὰ ἐκείνου τοῦ πρώτου ἐμφυσήματος, τὸ ὁποῖον ἐδόθη μὲν ἅπαξ εἰς τὸν Ἀδάμ, ἐνεργὰ δὲ προνοητικῶς καὶ εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεννωμένους πάντας, μαρτυρᾷ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, λέγων· „τὴν τῶν σωμάτων γένησιν τιμήσας φαίνεται ὁ ἐμὸς „Χριστὸς τῷ ἐμφυσήματι τῷ πρώτῳ καὶ ζωτικῷ". Ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Σχολιαστὴς Νικήτας ἅπλως λέγει· „τὴν μὲν „ἐκ σωμάτων γένησιν, ὁ Χριστὸς παρ' ἑαυτοῦ ἐτίμησε „τῷ ἐμφυσήματι τῷ πρώτῳ καὶ ζωτικῷ, τῷ δημιουργικῷ „τῆς ψυχῆς, ὅπερ ἅπαξ εἰς τὸν Ἀδὰμ ἐμφυσηθὲν („ἐ„νεφύσησε γὰρ φησιν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, „καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν") ἐνεργεῖ καὶ „εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ πάντας". Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὁ αὐτὸς Θεολόγος τοῦτο φαίνεται βεβαιῶν· φησὶ γάρ „ὁ δὲ ἕ„μετερος λόγος, παρὰ μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ χοὸς καὶ „πνοῆς οἶδε συμπαγέντα τὸν ἄνθρωπον· μετὰ δὲ πτῶ„σιν, τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ ἐκ σαρκῶν· ἡ ψυχὴ δὲ ἀ„φανῶς ἐπιμίγνυται ἐξωθεν εἰσπίπτουσα τῇ τοῦ χοὸς „πλάσει· οἶδε δὲ ὁ μίξας πῶς τὸ πρῶτον ἐνέπνευσε, καὶ „τὴν εἰκόνα τῇ γῇ σωέδησε· σὰρξ δέ, ὥσπερ τὸ σῶμα „παρὰ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ χοὸς κεκραδεν, ὕστερον ἀνδρὸς „ἐγένετο, κἀντεῦθεν ὡς ἀπὸ ῥίζης ἅπαντα ἄνθρωπος „γίνεται· ὅπω καὶ ἡ ψυχὴ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐμπνευσθεῖ„σα, ἐκεῖθεν τοῖς ἀνθρωπίνοις τύποις σωσιπορεύεται „αὐτογενέθλιος· ὥσπερ ἐκ πρώτου σπέρματος μεριζομένη „πλήσει". (Παρὰ τῇ σοφᾷ τοῦ κατὰ Ματθ. Κεφ. ς'. στίχ. 27.)

(1) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· „ἔστι δὲ ἡ „παιδεία ἀγωγὴ τις ὠφέλιμος τῇ ψυχῇ, ἐπιπόνοις „πολλάκις τῶν ἀπὸ κακίας κηλίδων αὐτὴν ἐκκαθαίρου„σα, ἥτις πρὸς μὲν τὸ παρὸν, οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ „λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γε„γυμνασμένοις ἀποδίδωσιν εἰς σωτηρίαν· ταύτην τὴν „παιδείαν γνῶναι, ἡ τῆς τυχέσης ἐστὶ διανοίας· διότι „πολλοὶ πρὸς τὰ τῶν γινομένων ἐπίπονον ἀπαγορεύοντες „τὸ τῆς ἐπιβάσεως ὠφέλιμον ὑπὸ ἀμαθίας ἐκ ἀκαμεύ„σιν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν, τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις, ἀπο-
„δίδωσι δικαιοσύνης".

Τί θέλει νὰ εἰπῇ καρπὸν εἰρηνικόν; ἤτοι ἀπάραχον, ὁμαλὸν, γλυκύ· διὰ τί ἐκεῖνος μὲν ὁπὸν λυπεῖται, παράτιεται, ἐκεῖνος δὲ ὁπὸν χαίρει, γαλήνην ἔχει κ' ὁμαλότητά τινα εἰς τὴν ψυχήν τε· ὁ δὲ καρπὸς ἔστος, τὸν ὁποῖον γεννᾷ ἡ παρὰ τὲ Κυρίε παιδεία, δικαιοσύνης εἶναι· διὰ τί ὁ Θεὸς μὲ τὸ νὰ ἦναι δίκαιος, ἀναπαύει ἐκεῖ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἐκείνες, ὁπὲ λυπηθῶν εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι γυμνασίαν ὁ Ἀπόστολος ὀνομάζει τὴν παιδείαν, καθ' ὅ,τι αὐτὴ ἐνδυναμόνοι κ' ἡμᾶς νδυρόνοι τὲς Χριστιανὲς, κ' κάμνει αὐτὲς δυνατωτέρες εἰς τὲς πνδματικὲς ἀγῶνας, καθὼς κ' ἡ σωματικὴ γύμνασις κάμνει δυνατωτέρες τὲς ἀθλητὰς κ' παλαιστὰς εἰς τὲς ἐξωτερικὲς ἀγῶνας. Καὶ λοιπὸν ἐσεῖς Χριστιανοὶ, διὰ τί ἀποφδύγετε τὴν παιδείαν, ἡ ὁποία τόσον ἐνδυναμόνοι τὲς ψυχάς σας;

12. „Δι' ὃ τὰς παρειμένας χεῖρας, κ' τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀ-
„νορθώσατε". (Ἡσ. λέ. 3.)

Μὲ τὸν λόγον τὲτον ὁμιλεῖ εἰς τὲς Χριστιανὲς ὁ Ἀπόστολος, ὡσαν εἰς παλαιστὰς κ' ἀγωνιστάς· ἐδανείσθη δὲ τὸν λόγον αὐτὸν ἀπὸ τὸν Ἡσαΐαν ὁπὲ λέγει· „ἰσχύσατε χεῖρες ἀνει-
„μέναι, κ' γόνατα παραλελυμένα"· (Ἡσ. λέ. 3.) δείχνοντας εἰς αὐτὲς ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν χειρῶν, κ' γονάτων τῶν κυριωτέρων μερῶν τὲ σώματος, ὅτι ὅλοι εἶναι παράλυτοι κατὰ τὴν ψυχήν· δι' ὅ,τι, αἱ μὲν χεῖρες, εἶναι ἐνεργείας σημεῖον, τὰ δὲ γόνατα, εἶναι σημεῖον τῆς μεταβατικῆς κινήσεως. Ἐκεῖνος λοιπὸν τὲ ἀνθρώπε ὁπὲ λυπεῖται, κ' τὰ ψυχικὰ ὄργανα παραλύονται προηγεμένως, κ' τὰ σωματικὰ μέλη παραλύονται ἀκολέθως (1).

13. „Καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χω-
„λὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον".

Μὲ τὸν λόγον τὲτον ὁμιλεῖ εἰς τὲς Χριστιανὲς ὁ Ἀπόστολος, ὡσαν εἰς δρομεῖς, ἤγεν ὡσαν εἰς ἐκείνες ὁπὲ παρατρέχεν εἰς τὸν δρόμον· καθὼς κ' αὐτερω τὲτο τὸ ἴδιον ἐφανέρωσεν εἰπών·

„σιν· ἀλλὰ δυσανασχετῶντες πρὸς τὸ τῆς ἐπιμελείας αὐ-
„στηρὸν, τοῖς τῆς ἀμαθίας ἀρρωστήμασιν ἐναπέμειναν·
„διὰ τὲτο θαύματος ἄξιοι τῶν δικαίων αἱ φωναὶ τῶν
„λεγόντων· „Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σε ἐλέγξῃς με, μη-
„δὲ τῇ ὀργῇ σε παιδεύσῃς με". (Ψαλμ. ς'. 1.) οὐ
„γὰρ τὴν παιδείαν παραιτῶνται, ἀλλὰ τὴν ὀργήν· πέτῳ
„παραπλήσιόν ἐστι κ' τὸ· „παίδευσον ἡμᾶς Κύριε, πλὴν
„ἐν κρίσει κ' μὴ ἐν θυμῷ". (Ἱερ. ί. 23.) Καὶ τὸ·
„ἡ παιδεία Κυρίε ἀναίγμα με τὰ ὦτα". (Ἡσ. ν'. 5.)
„ὥσπερ γὰρ τῶν παίδων οἱ νήπιοι, καταλιγωρῆντες τῶν
„μαθημάτων, μετὰ τὰς μάσιγας, ἃς οἱ διδάσκαλοι αὐ-
„τοῖς, ἢ οἱ παιδαγωγοὶ ἐπάγυσι, προσεχέστεροι γενόμε-
„νοι, δέχονται τὰ διδάγματα· κ' ὁ αὐτὸς λόγος, πρὸ
„μὲν τῶν πληγῶν εἰκ ἠκέετο, μετὰ δὲ τὰς ἐκ τῶν μα-
„σίγων ὠδῖνας, ὡς ἄρτι τῶν ὤτων διανοιγέντων, καὶ
„παρεδέχθη τῇ ἀκοῇ, κ' διεφυλάχθη τῇ μνήμῃ· ὅπω
„κ' ἐπὶ τῶν παρακεκοπτων τὴς θείας διδασκαλίας, καὶ
„καταφρονητικῶς πρὸς τὰς ἐντολὰς διακειμένων συμ-
„βαίνει· ἐπειδὰν γὰρ ἐπαχθῇ αὐτοῖς παρὰ Θεῦ ἡ παι-
„δεία, τότε δὴ μάλιστα τὰ μὴ λαλέμενα κ' μὴ παρα-
„κεόμενα τῶν τὲ Θεῦ προσταγμάτων, ὡς πρῶτον ἐμπε-
„σόντα αὐτῶν ταῖς ἀκοαῖς, παρεδέχθη... αὕτη ἡ παι-
„δεία πολλῶν χρημάτων ἐστὶ τοῖς ὀρθῶς λογιζομένοις τι-
„μιωτέρα· δι' ὃ φησιν ὁ Σολομών „λάβετε παιδείαν κ' μὴ
„ἀργύριον". (Ὁμιλ. εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν.)

Λέγει κ' ὁ Θεοδώρητος· „πάσης παιδείας τὰ προοίμια
„λυπηρὰ, κ' λίαν ἀνιαρὰ, ἀλλ' ὀξιαγάστες φύει καρπὲς,
„τὴν κατὰ Θεὸν εἰρήνην, κ' τὴν ἐπαναμενόμην δικαιο-
„σύνην· ὅπω κ' ὁ Κύριος ἔφη „ὅτι στενὴ ἡ πύλη,
„καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγυσα εἰς τὴν ζωήν". (Ματθ. ζ'. 14.)

(1) Καὶ ὁ Φώτιος δὲ λέγει ὅτι, ὑ περὶ γονάτων κ' χειρῶν ὁ Ἀπόστολος λέγει, ἀλλὰ περὶ λογισμῶν χωλευόντων τῷ πλήθει τῶν πειρασμῶν κ' ἐκλυομένων. Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει· „αἰνίττεται δὲ διὰ τέτων ὁ θεῖος
„Ἀπόστολος, ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν κινδύνων ὀκλάζον-
„τες, ὀκνηρότεροι περὶ τὸν τῆς εὐσεβείας ἐγείνοντο δρό-
„μον· ἱκανὰ δὲ παῦτα κατάλυσαι κ' Ναυάκ τὸν τύ-
„φον· τὰς γὰρ λαμπρῶς ἀγωνισαμένους, εἶτα χαυνωθέν-
„τας διαῤῥώννυσι, κ' τοῖς τῆς μετανοίας θεραπεύει φαρ-
„μάκοις· χωλὸν γὰρ εἶπων, τὴν ἴασιν ἐπηγγείλατο.
Ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὅπω τὸ ῥητὸν ἑρμηνεύει· „ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ· ἴασις δὲ τῆς παιδεύσε-
„χωλότητος, εἰκ ἂν ἕτερος γένοιτό ποτε, πλὴν ὅτι διὰ
„μόνης τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως κ' ἀγάπης· οἱ δὲ (οἱ
„Ἰουδαῖοι δηλ.) τὴν πίστιν ὑ προσηκάμενοι, μεμενη-
„κασιν ἐν χωλότητι κ' ἐν ἐκτροπῇ τὰ πάθες, κατὰ
„τὴν τὰ μακαρίε Παύλε φωνήν". (Βιβλ. ά. τῶν Γλαφυρῶν)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πών· „ δι' ὑπομονῆς τρέχομεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα “. (Ἑβρ. ιβ'. 1.) Λέγει λοιπὸν εἰς αὐτούς· Χριστιανοί, κάμετε τροχιὰς ὀρθὰς εἰς τὰ ποδάρια σας· ἐρωτήσθη δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο ἀπὸ τὸν Σολομῶντα, ὁ ὁποῖος λέγει· „ ὀρθὰς τροχιὰς ποίησον σοῖς ποσὶ, καὶ τὰς ὁδούς „ σου κατεύθυνε “· (Παραλ. δ'. 26.) τροχιὰ δὲ εἶναι, ἢ τὸ ἴχνος καὶ ὁ τύπος τοῦ τροχοῦ τῆς καρότζας, τὸ ὁποῖον ἴχνος χαράττεται εἰς τὴν γῆν, ὅταν τρέχῃ ἡ καρότζα· ἢ τροχιὰ εἶναι ἡ γῆ καὶ ὁ τόπος, ὁποῦ ὑπόκειται εἰς τὰ ποδάρια ἐκείνων ὁποῦ τρέχουν. Ἂς εἶναι λοιπὸν, λέγει, αἱ τροχιαί σας, ἤγουν αἱ στράταισας, ὁμαλαὶ καὶ ἴσαι, ἤγουν ἂς μὴν ἦναι εἰς τὰς ψυχάς σας κάνενα τραχὺ, καὶ λυπηρὸν, καὶ ἀνώμαλον, ἀλλὰ τρέχεται τὴν ζωήν σας ὁμαλῶς καὶ ἀλύπως, ἵνα μὴ ἐκτραπῆτε, ὄντες χωλοὶ, ἤγουν ὄντες φύσει μικρόψυχοι καθὼ οἱ Ἰουδαῖοι. (ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι μικρόψυχον γένος εἶναι·) ἢ νοεῖται καὶ ἔτζι· ἵνα μὴ, ὄντες χωλοὶ καὶ κατζοὶ εἰς τὸ νὰ πιστεύετε εἰς τὰ μέλλοντα καὶ ἐλπιζόμενα ἀγαθὰ, ἀκόμη περισσότερον πληγωθῆτε, καὶ ἐκτραπῶσι τὰ ποδάρια σας, ἤτοι γένουν στραβὰ παντελῶς· διὰ τί ἐκεῖνος, ὁποῦ σύρεται μαζὶ μὲ τὴν φυσικήν, ἢ τὴν ἐπίκτητον μικροψυχίαν του, καὶ δὲν τραβίζει ὀπίσω τὸν ἑαυτόν του μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον ὡσὰν μὲ χαλινάρι, αὐτὸς ἀνεπαισθήτως πίπτει παντελῶς εἰς τὸν κρημνὸν τῆς ἀπογνώσεως, καὶ πλέον δυσκόλως ἠμπορεῖ νὰ σηκωθῇ ἀπὸ ἐκεῖ. Διὰ τοῦτο σπουδάσατε ἐσεῖς ἀδελφοί μου Χριστιανοί, διὰ νὰ ἰατρεύσετε τὸ κατζὸν ὁποῦ διέρχεται εἰς ἐσᾶς, ἤγουν σπουδάσατε ἵνα μᾶλλον διορθώσετε, ἐὰν ἔχετε κἀμμίαν ἀπιστίαν μέχρι τοῦ νῦν (1). Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς φανερὰ διδάσκει καὶ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι εἶναι μετάνοια· καὶ σημείωσαι τοῦτο διὰ τοὺς σχισματικοὺς Ναυατιανούς, τοὺς αἱρετικοὺς τὴν μετάνοιαν.

14. „ Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων “.

Ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος „ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυ„ τῶν “ (Ἑβρ. ι'. 25.) τοῦτο λέγει τώρα καὶ ἐδῶ, συνάγων τοὺς Χριστιανοὺς εἰς ἀγάπην, καὶ διδάσκων αὐτοὺς νὰ εἰρηνεύουν, ὄχι μόνον μὲ τοὺς συγγενεῖς των καὶ φίλους καὶ ὁμοπίστους, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς ξένους, καὶ ἐχθροὺς, καὶ Ἕλληνας, καὶ Ἰουδαίους ἀπίστους· διότι ὅσον εἶναι, λέγει, τὸ δυνατὸν σας, εἰρηνεύετε μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· „ εἰ δυ„ νατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες “· (Ρωμ. ιβ'. 18.) ἀνίσως δὲ ἔχετε τοιαύτην εἰρηνικὴν πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους προαίρεσιν, δὲν θέλετε μικροψυχήσει ὅταν θλίβεσθε, καὶ δοκιμάζετε πειρασμοὺς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· πῶς γὰρ μικροψυχήσει πρὸς τὸν ἄλλον ὁ μετ' αὐτοῦ εἰρήνην ἔχων; Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς εἶπεν ὁ Παῦλος τὸ, διώκετε, ἤγουν ἀνίσως καὶ ἡ εἰρήνη ἦναι μακρὰν ἀπὸ λόγου σας, ἐσεῖς σπουδάζετε διὰ νὰ τὴν κυνηγήσετε καὶ νὰ τὴν φθάσετε, καὶ ἀφ' οὗ τὴν φθάσετε, νὰ τὴν τραβίξετε εἰς τὸν ἑαυτόν σας· ἤγουν ἀνίσως καὶ ἔχετε κάνενα ἐχθρὸν, καὶ διέρχεται μακρὰν ἀπὸ λόγου σας, ἢ δὲν θέλει νὰ κάμῃ εἰρήνην, ἐσεῖς πηγαίνετε νὰ τὸν διέρχεσθε, καὶ βάλοντες μετάνοιαν εἰς αὐτὸν καὶ διαλλαττόμενοι, καὶ συγχωρούμενοι, εἰρηνεύετε μὲ αὐτόν. Ἐρωτήσθη δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Δαβὶδ εἰπόντα· „ ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν “. (Ψαλμ. λβ'. 14.) Ὅρα καὶ τὸ ἀνωτέρω ῥητόν. (Ρωμ. ιβ'. 18.)

„ Καὶ τὸν ἁγιασμόν “

Ἤγουν διώκετε λέγει, ἀδελφοί μου, καὶ κυνηγᾶτε τὸν ἁγιασμὸν καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος· καὶ αὖ μὲν ἦναι τινὰς ἄγαμος, ἂς φυλάττῃ παρθενίαν· αὖ δὲ ἦναι τινὰς ὕπανδρος, ἂς φυλάττῃ σωφροσύνην· ὄχι διὰ τί εἶναι ὁ γάμος ἁγιασμὸς, ἀλλὰ διὰ τί φυλάττει τὸν ἀπὸ τὸ Βαπτίσματος ἁγιασμὸν ἀναπόβλητον, διὰ μέσου τῆς τιμίας μίξεως· ἐπειδή· „ τίμιος μὲν εἶναι ὁ γάμος “ ὡς θέλει εἰπῇ παρακάτω ὁ Ἀπόστολος· (Ἑβρ. ιγ'. 4.) ὅμως δὲν εἶναι καὶ ἅγιος διὰ τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ φύλαξ τοῦ ἁγιασμοῦ.

„ Οὗ

(1) Καὶ ὁ Οἰκουμένιος δὲ λέγει, ὅτι πολλὰ παραγγέλλει ὁ Παῦλος νὰ κάμουν ὀρθὰ οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες· ἤγουν νὰ κάμουν ὀρθὰς τὰς λογισμούς των, ὥστε νὰ μὴ νομίζουν ὅτι αἱ παιδεῖαι ὁποῦ λαμβάνουν παρὰ Θεοῦ, γίνονται ἀπὸ μῖσος, ἀλλὰ ἀπὸ κηδεμονίαν· νὰ κάμουν ὀρθὰς τὰς περὶ πίστεως δόξας· διὰ τί ἀκόμη νήπιοι ὄντες, ἐκράτουν τὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ· νὰ κάμουν δὲ ὀρθὴν καὶ τὴν πολιτείαν των, ἵνα μὴ τὸ κακὸν ὁποῦ ἄρχισεν εἰς αὐτὰς (τοῦτο γὰρ ἦτον τὸ κατζὸν ὁποῦ λέγω) ἀνιατρεύτον γένῃ· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ „ ἵνα μὴ ἐκτραπῇ “ ἀλλὰ μᾶλλον διορθωθῇ, καὶ ἰατρευθῇ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Οὗ χωρὶς, οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον".

Χωρὶς, λέγει, τὸν ἁγιασμὸν, καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος, τινὰς δὲν θέλει ἀξιωθῇ νὰ ἰδῇ τὸν Κύριον· διὰ τοῦτο ὁ ἴδιος Ἀπόστολος ἀλλαχοῦ λέγει· „οὔτε πόρνοι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται Βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν". (α. Κορ. ϛ'. 9.) Καὶ ὁ Κύριος δὲ εἶπεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· „μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι „αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται". (Ματθ. ε. 8.)

15. „Ἐπισκοποῦντες μήτις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ".

Παρομοιάζει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τοὺς ὁδοιπόρους ἐκείνους, ὁποῦ περιπατοῦν μακρὰν στράταν, μὲ συνοδίαν πολλῶν, καὶ λέγει εἰς αὐτοὺς, βλέπετε, ἀδελφοί μου, καὶ προσέχετε, μήπως κάμνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συνοδίας σας, ἔμεινεν ὀπίσω· διότι ἐγὼ δὲν ζητῶ ἀπὸ λόγου σας τοῦτο μόνον, τὸ νὰ περιπατῆτε ἐσεῖς, καὶ νὰ πηγαίνετε ἔμπροσθεν· ἀλλὰ ζητῶ ἀκόμη καὶ τὸ νὰ ἐπισκοπῆτε, ἤγουν τὸ νὰ ἐπισκέπτεσθε, καὶ νὰ βοηθῆτε ὡσὰν ἀσθενῆ (τὸ γὰρ ἐπισκέπτεσθαι ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν λέγεται) ἐκεῖνον ὁποῦ μένει ὀπίσω ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, καὶ εἶναι ἐλλιπὴς ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· καὶ κἂν σᾶς μόνος τύχῃ νὰ ἦναι ἕτος, ἐσεῖς μὴν ἀμελῆτε αὐτόν· χάριν δὲ Θεοῦ, τὴν πίστιν λέγει, καὶ τὴν καλὴν πολιτείαν, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, διότι αὐτὰ ὅλα εἶναι ἐνεργήματα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

„Μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα, ἐνοχλῇ".

Τὸ ῥητὸν τοῦτο εὑρίσκεται εἰς τὸ Δευτερονόμιον ἔχον ὕπω· „μήτις ἔστιν ἐν ὑμῖν ῥίζα ἄνω „φύουσα ἐν χολῇ καὶ πικρίᾳ". (Δευτερ. κθ'. 18.) λέγει δὲ τοῦτο ὅτε Μωϋσῆς, καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν δενδρων· τοῦτο δὲ εἰς ἄλλο μέρος παρομοιάζει ὁ ἴδιος Παῦλος μὲ τὸ προζύμι λέγων· „μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ". (α. Κορ. ε. 6.) Τὸ νόημα λοιπὸν τῶν λόγων τούτων εἶναι αὐτὸ, ὅτι ἂν ἦναι κάνενας πονηρὸς ἀπὸ λόγου σας, ἂς μὴ συγχωρῆται νὰ βλάπτῃ καὶ τοὺς ἄλλους μὲ τὴν πονηρίαν του, ἀλλὰ ἂς κόπτεται ἡ ῥίζα τῆς πικρίας του, ἤτοι τῆς ἁμαρτίας του, διὰ νὰ μὴ γεννήσῃ βλαστὸς, ἤγουν διὰ νὰ μὴ κάμῃ καὶ ἄλλους παρομοίους του εἰς τὴν ἁμαρτίαν (1). Ὅτι δὲ ἡ ἁμαρτία εἶναι πικρὰ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλο πικρότερον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, τοῦτο τὸ ἐξύρισιν ἐκεῖνοι οἱ ἁμαρτωλοὶ, ὁποῦ καταπίνονται καὶ ξηραίνονται ἀπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, ἀφ' ὧν πράξιν τὴν ἁμαρτίαν (2). Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος τὴν ἁμαρτίαν πικρὰν ῥίζαν, ἀλλὰ πικρίας ῥίζαν· διατί ἡ πικρὰ ῥίζα, εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ καρποὺς γλυκεῖς· ἡ δὲ ῥίζα, ἤτοι ἡ πηγὴ καὶ ὑπόθεσις τῆς πικρίας, ὁποία εἶναι ἡ ἁμαρτία, αὐτὴ δὲν εἶναι δυνατόν ποτε νὰ γεννήσῃ καρπὸν γλυκύν.

„Καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί".

Ἐπειδὴ οἱ ἀμελεῖς καὶ ῥάθυμοι Χριστιανοὶ, ὅταν βλέπουν τοὺς ποιητὰς ἁμαρτάνοντας, ἔρχονται εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν αὐτῶν, καὶ ἀκολούθως μιαίνονται καὶ ἀκάθαρτοι γίνονται κατὰ τὴν

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος περὶ τῶν τοιούτων πικρῶν ῥιζῶν καὶ βοτανῶν ἔγραφεν ἐν τῇ πρὸς Τραλλησίους Ἐπιστολῇ· „παρακαλῶ ὑμᾶς οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ἡ „χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μόνῃ τῇ Χριστιανικῇ τροφῇ χρῆσθαι· ἀλλοτρίας δὲ βοτάνης ἀπέχεσθαι, ἥτις ἐστὶν αἵρεσις· παρεμπλέκουσι γὰρ Ἰησοῦν „Χριστὸν καταξιοπιστευόμενοι, ὥσπερ οἱ θανάσιμον φάρμακον διδόντες μετ' οἰνομέλιτος, ὅπερ ὁ ἀγνοῶν, ἡδέως „λαμβάνει· φυλάσσεσθε οὖν τοὺς τοιούτους". Καὶ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ „φεύγετε τὰς κακὰς παραφυάδας τὰς γεννώσας καρπὸν θανατηφόρον· ὃ ἐὰν γεύσηταί τις, παραυτίκα ἀποθνήσκει· οὐκ εἰσὶ φυτεία τοῦ Πνεύματος". Καὶ ἐν τῇ πρὸς Φιλαδελφεῖς γράφει· „ἀπέχεσθε τῶν κακῶν βοτανῶν, ὧν Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ γεωργὸς, διότι μὴ εἶναι αὐτοὺς φυτείαν τοῦ Πατρός". Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει „ῥίζαι δὲ πικρίας, καὶ τὰ πονηρὰ δόγματα, καὶ τὸν διεφθαρμένον ὠνόμασε βίον".

(2) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Σολομών· „μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἡ πρὸς καιρὸν „λιπαίνει σὸν φάρυγγα, ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς εὑρήσεις". (Παροιμ. ε. 4.) Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς λέγει· „Καὶ ἐρῶ πικρότερον ὑπὲρ θάνατον σωτὴρ „τὴν γυναῖκα, ἥτις ἐστὶ θήρευμα, καὶ σαγῆναι καρδίαν „αὐτῆς, δεσμοὶ εἰς χεῖρας αὐτῆς". (Ἐκκλ. ζ'. 26.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ ψυχῷ· διὰ τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἂς ἐκκόπτωνται αἱ τοιαῦται ῥίζαι τῆς ἁμαρτίας, διὰ νὰ μὴ βλασταίνουν τοιοῦτος θανατηφόρες καρπούς.

16. „Μήτις πόρνος, ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ· ὅς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς, „ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ". (Γεν. κέ. 32.)

Δὲν λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Ἠσαῦ ἦτον πόρνος· ὅθεν ἀφ' οὗ ἐσὺ ὦ ἀναγνῶστα, ἀναγνώσῃς τὸ „μήτις πόρνος", σάσε, ἤγουν ἔπως ἀνάγνωθι, ἂς μὴν ἦναι κανένας πόρνος ἀνάμεσα εἰς ἐσᾶς· αἰνιγματωδῶς δὲ φανερόνει ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸν λόγον τοῦτον μερικὰς Χεισιανὲς πόρνες, τὰς ὁποίες δὲν θέλει νὰ ἐλέγξῃ· ἀλλὰ καμόνεται πῶς δὲν τὰς ἠξεύρει, διὰ νὰ τὰς διορθώσῃ. Ἔπειτα ἀπὸ ἄλλο ἀρχὴ ἀνάγνωσον τὸ „ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ" ἤγουν ἂς μὴν ἦναι κανένας Χεισιανὸς ἀναμεταξύ σας γαστρίμαργος, κοσμικὰ φρονῶν, βεβηλόνοντας καὶ καταπατῶντας τὰ τοῦ Πνεύματος χαρίσματα· διὰ τί καὶ ὁ Ἠσαῦ ἐβεβήλωσεν, ἤγουν ἐπώλησε τοῦ παρὰ Θεοῦ δοθεῖσαν εἰς αὐτὸν τιμὴν τῶν πρωτοτοκίων, καὶ τοῦ ἐπώλησε διὰ σῶα βρώσιμα φαγητόν· τοῦτο δὲ εἶναι βεβήλωσις, ὅταν τινὰς καταφρονῇ τὰ θεῖα πράγματα. Δείχνει δὲ εἰς αὐτὰς πόσον κακὸν εἶναι ἡ ἀμέλεια καὶ ῥᾳθυμία· διότι ὁ Ἠσαῦ ὁ πρῶτος ὢν υἱὸς τοῦ Ἰακὼβ, ὕστερος γέγονε, μὲ τὸ νὰ ὠλιγοψύχησε, καὶ δὰν αὐτισάθη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βρώσεως τῆς ἑψημένης φακῆς (1).

17. „Ἴσε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, „ἀπεδοκιμάσθη". (Γεν. κζ'. 37.)

Ἠξεύρετε, λέγει, Χεισιανοί, ὅτι ὁ Ἠσαῦ, ἀφ' ὅ ἐπώλησε τὰ πρωτοτόκιά του εἰς τὸν Ἰακὼβ, ὕστερον θέλοντας νὰ κληρονομήσῃ ὡς πρωτότοκος τοῦ εὐλογίαν τοῦ πατρός του Ἰσαὰκ, ἀπεδοκιμάσθη παρ' αὐτοῦ· τὸ μὲν ἓν πρῶτον ἀπεδοκιμάσθη ὁ Ἠσαῦ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔγινεν αἴτιος τοῦ νὰ ἀπατηθῇ ὁ Ἰσαὰκ, καὶ νὰ εὐλογήσῃ τὸν Ἰακὼβ ὡς πρωτότοκον, αὐτὶ τοῦ Ἠσαῦ· ὕστερον δὲ, ὅταν ὁ Ἠσαῦ ἦλθε καὶ ἐζήτει τοῦ εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα του· ἢ καὶ τότε ἀπεδοκιμάσθη καὶ ἀπὸ τοὺς δύω, καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ τὸν Ἰσαάκ· φανερὸν γὰρ εἶναι ὅτι καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἀπεδοκίμασε τὸν Ἠσαῦ, διὰ τί ἔτζι ἦτον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· εἶπε γὰρ πρὸς αὐτόν· „εἰ κύριον αὐτὸν πεποίηκά σε, καὶ πάντας τοὺς „ἀδελφοὺς αὐτοῦ, πεποίηκα αὐτοῦ οἰκέτας, σίτῳ καὶ οἴνῳ ἐστήριξα αὐτὸν, σοὶ δὲ τί ποιήσω, „τέκνον"; (Γεν. κζ'. 37.)

„(Μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ' εὗρε) καίτοι μετὰ δακρύων ἐκζητή-„σας αὐτήν".

Ἄραγε μήπως μὲ τὰ λόγια ταῦτα αἀναιρεῖ ὁ Ἀπόστολος τὴν μετάνοιαν; καὶ ἀποκρινόμεθα ὅτι ὄχι· μὴ γένοιτο! καὶ πῶς λοιπὸν λέγει ὅτι ὁ Ἠσαῦ δὲν εὗρηκε τόπον μετανοίας, καὶ μᾶλλον ὅπου ἐζήτησεν αὐτὴν μὲ τὰ δάκρυα; Καὶ λέγομεν, ὅτι πρῶτον μὲν, ὦ ἀδελφὲ, τὸ, αὐτὴν, δὲν πρέπει νὰ νοῇς τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ τὴν εὐλογίαν· διὰ μέσου δὲ, πρέπει νὰ νοῇς τὸ, „μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ' εὗρε"· τὸ δὲ ὅλον ὁμαλῶς ἀναγινωσκόμενον εἶναι τοῦτο „ἴσε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη, καίτοι „μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν". (μετανοίας δὲ τόπον οὐχ' εὗρεν) ἔπειτα δὲ λέγομέν σοι, ὅτι ναὶ ἐζήτησε μὲν ὁ Ἠσαῦ τὴν μετάνοιαν, δὲν τὴν ἐζήτησε δὲ ἀληθῶς, καὶ καθὼς πρέπει· διότι, τί ποίας ἀληθινῆς μετανοίας σημεῖον ἦτον, τὸ νὰ φυλάττῃ αὐτὸς εἰς τὴν καρ-

διάν

(1) Οὕτω γὰρ λέγει ἡ Γραφή· „ἥψησε δὲ Ἰακὼβ „ἕψημα, ἦλθε δὲ Ἠσαῦ ἐκ τοῦ πεδίου ἐκλιπὼν· καὶ „εἶπεν Ἠσαῦ τῷ Ἰακώβ· γεῦσόν με ἀπὸ τοῦ ἑψήμα-„τος τοῦ πυῤῥοῦ τούτου, ὅτι ἐκλέλοιπα· διὰ τοῦτο ἐκλήθη „τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐδώμ (ὅπερ δηλοῖ πυῤῥὸς καὶ κόκκι-„νος·) εἶπε δὲ Ἰακὼβ τῷ Ἠσαῦ· ἀπόδος μοι σήμερον, „τὰ πρωτοτόκιά σου ἐμοί· καὶ εἶπεν Ἠσαῦ· ἰδοὺ ἐγὼ „πορεύομαι τελευτᾶν, καὶ ἵνα τί μοι ταῦτα τὰ πρωτο-„τόκια; καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰακώβ· ὄμοσόν μοι σήμερον „καὶ ὤμοσεν αὐτῷ· ἀπέδοτο δὲ Ἠσαῦ τὰ πρωτοτόκια „τῷ Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἔδωκε τῷ Ἠσαῦ ἄρτον καὶ ἔ-„ψημα φακῆς· καὶ ἔφαγε, καὶ ἔπιε, καὶ ἀναστὰς ὤχετο, „καὶ ἐφαύλισεν Ἠσαῦ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ". (Γεν. κέ. 29.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δίαν τε ὕστερον πάθος κατὰ τῶ ἀδελφῶ τε, καὶ νὰ ζητῇ νὰ τὸν θανατώσῃ; ὅπου γὰρ γράφει περὶ αὐτῶ ἡ θεία Γραφή· „ Καὶ ἐμίσησεν Ἡσαῦ τῷ Ἰακὼβ περὶ τῆς εὐλογίας, ἧς εὐλό-„ γησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτῶ· εἶπε δὲ Ἡσαῦ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶ· ἐγγισάτωσαν αἱ ἡμέραι „ τῶ πένθους τῶ πατρός μου, ἵνα ἀποκτείνω Ἰακὼβ τὸν ἀδελφόν μου". (Γεν. κζ'. 41.) ὥστε διὰ τοῦτο δὲν εὗρηκε τόπον μετανοίας, διὰ τί δὲν ἐζήτησεν αὐτὴν καθὼς ἔπρεπε· δι' ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ δάκρυα ἔχυσεν „ ἀνεβόησε γὰρ φησιν Ἡσαῦ φωνῇ, καὶ ἔκλαυσε". (Γεν. κζ'. 39.) ἀλλὰ τὰ δάκρυά τε δὲν ἦτον δάκρυα μετανοίας, ἀλλὰ δάκρυα φθόνε καὶ πικρίας, μὲ τὸ νὰ μιλῶ ὑπέφερεν, ὅτε ἔσεργε νὰ φανῇ ὁ ἀδελφός τε πρῶτος αὐτῶ καὶ αὐθέντερος. Γενιῶνται γὰρ μερικαῖς φοραῖς καὶ ἀπὸ τιλῶ πολλὴ πικρίαν δάκρυα (1), καθὼς ἐδὲ ἡ λύπη τῶ Καΐν, ἦτον λύπη μετανοίας, ἀλλὰ φθόνε· „ ἐλυπήθη γάρ φησι Καΐν λίαν, „ καὶ συνέπεσε τῷ προσώπῳ αὐτῶ". (Γεν. δ'. 5.) ἤγνεν δὲν ἐλυπήθη διὰ τί ἐμετανόησεν εἰς τιλῶ κακίαν, ὁπῶ ἔκαμε, καὶ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Θεὸν τὰς εὐτελεστέρες καρπὰς, ἀλλὰ ἐλυπήθη ἀπὸ τὸν φθόνον τε· διὰ τί ὁ Θεὸς, ἐδέχθη μὲν τὰ δῶρα τῶ ἀδελφῶ τε Ἄβελ, τὰς δὲ ἐδικάς τε θυσίας δὲν ἐδέχθη.

Ὅτι δὲ ὁ Καΐν ἐλυπήθη ἀπὸ τὸν φθόνον τῶ ἀδελφῶ τε, καὶ ὄχι ἀπὸ μετάνοιαν, ἐφανέρωσεν ὁ ὕστερον παρ' αὐτῶ γεγονὼς φόνος τῶ ἀδελφῶ του· ἢ λοιπὸν νοεῖται τὸ ῥητὸν τοῦτο ἔτζι, καθὼς τὸ ἐξηγήσαμεν· ἢ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ θεῖος Παῦλος σοφώτατα φοβίζει ἐκείνες, ὁπῶ ἀκόμη εἰς τιλῶ ἁμαρτίαν δὲν ἔπεσαν, λέγων, ὅτι εἰς τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα τόπος μετανοίας δὲν εἶναι· κάμνει δὲ τοῦτο οἰκονομικῶς, ἵνα μὲ τὸν φόβον, προφυλάξῃ αὐτὲς διὰ νὰ μὴ πέσουν εἰς τιλῶ ἁμαρτίαν· ὅταν δὲ πάλιν ἰδῇ τινας πῶς ἔπεσον εἰς τιλῶ ἁμαρτίαν, τότε ἀντιστρόφως ἀνακαλεῖται αὐτὲς εἰς τιλῶ μετάνοιαν, διὰ νὰ μὴν ἔλθωσιν εἰς ἀπόγνωσιν· καθὼς καὶ τὸς Γαλάτας πεσόντας εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν, ἀνακαλεῖται εἰς τὴν μετάνοιαν λέγων· „ τεκνία μου, ὃς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις ὃ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν". (Γαλ. δ'. 19.) τῶ ὁποίω ῥητῶ τότε ὥρα τὴν ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν. Δὲν ἀποβάλλει λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐδῶ τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ ἀσφαλίζεται καὶ προφυλάττει τὸς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανὸς, διὰ νὰ μὴ πέσουν εἰς ἁμαρτίαν.

18. „ Οὐ γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένῳ Ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ πυ-„ ρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, καὶ σάλπιγγος ἤχῳ".

Ἐν τῇ Ἐξόδῳ γέγραπται „ ἐγένετο δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γενηθέντος πρὸς ὄρθρον, καὶ „ ἐγένοντο φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ, καὶ νεφέλη γνοφώδης ἐπ' ὄρος Σινᾶ· φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἤχει „ μέγα, καὶ ἐπτοήθη πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ παρεμβολῇ". (Ἔξ. ιθ'. 16.) μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ αἴσως δὲν ὑπομένουν μετὰ εὐχαριστίας τὰς θλίψεις καὶ πειρασμὸς, ἀλλὰ ἀπιστοῦσιν εἰς τὸν ἐπαγγειλάμενον Χριστὸν, εἶναι ὑπόδικοι εἰς με-

(1) Ἐδήλωσε δὲ καὶ ἡ θεία Γραφὴ, ὅτι ἀπὸ τιλῶ πολλὴ τε πικρίαν καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὸν φθόνον ἔκλαυσεν ὁ Ἡσαῦ, εἰπῶσα· „ ἐγένετο δὲ ὑνίκα ἤκουσε τὰ „ ῥήματα Ἡσαῦ Ἰσαὰκ τῶ πατρὸς αὐτῶ, ἀνεβόησε φω-„ νὴ μεγάλη καὶ πικρὰν σφόδρα". (Γεν. κζ'. 34.) ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει· „ τί ἐστι „ φωνὴ μεγάλη σφόδρα καὶ πικρά; τὸν θυμὸν ἠνί-„ ξατο διὰ τοῦ ῥήματος, καὶ τῆς ὀργῆς, ἧς ἐπλήσθη „ ταῦτα μαθών, τὴν ὑπερβολήν". Ἀλλὰ καὶ ὁ Προκόπιος οὕτω φησίν· „ οὐκ ἐπὶ τῷ μὴ τυχεῖν τῶν εὐλο-„ γιῶν, ὅπω δυσχεραίνει, ὡς ἐπὶ τῷ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ „ ἀξιωθῆναι· βάσκανος γὰρ ὤν, ἐπιμελέστερον προκείνει „ τῆς ἰδίας ὠφελείας τὴν ἐκείνε ζημίαν". (Σελ. 339. τῶ Παντοδύχε) Καὶ ἀλλαχῦ δὲ ὁ αὐτὸς Προκόπιος λέγει, ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν τοῦτο τῶ Ἀποστόλε· „ μετα-„ νοίας γὰρ τόπον οὐχ' εὗρεν· οὐ γὰρ ὃν δεῖ τρόπον τὴν „ εὐλογίαν ἐζήτησε, καίτοι μετὰ δακρύων δόξας τοῦτο „ ποιεῖν· οὐ γὰρ ὡς ἀνάξιος γεγονὼς ἐλυπήθη· ἀλ' ὡς „ μὴ τυχὼν αὐτῆς, μὴ φρὸς ἀξίαν ἐπιμασάμενος". (Σελ. 927. τῆς Πεντοδύχε) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἄν-τω φησί· „ μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ' εὗρεν, ἀντί τε „ οὐχ' εὗρε τιλῶ τῆς μετανοίας ὁδὸν, οὐδὲ ἐθρήνησεν „ ἐφ' οἷς κακῶς ἐβουλεύσατο· ὠδύρετο δὲ ὁ τιλῶ ἁμαρ-„ τίαν, ἀλλὰ τιλῶ τε Ἰακὼβ εὐκληξίαν, καὶ μαρτυρεῖ „ τὰ ῥήματα· „ ἐγγισάτωσαν γὰρ ἔφη αἱ ἡμέραι τῶ πεν-„ θους τῶ πατρός μου, ἵνα ἀποκτείνω Ἰακὼβ τὸν ἀδελ-„ φόν μου". οὐχ' ἁπλῶς δὲ τῶν κατὰ τὸν Ἡσαῦ ἐμνη-„ μόνευσεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἀλλὰ διδάσκων, ὡς καὶ „ ἐκεῖνος πρωτότοκος ὤν, διὰ γαστρὸς μαργίαν καὶ μοχθη-„ ρίαν ἀπεστερήθη τῆς εὐλογίας. Καὶ Ἰουδαῖοι τοῖς πρω-„ τοτοκίοις τετιμημένοι, καὶ τοῖς περιττοῖς τῶ νόμου „ διὰ γαστρὸς μαργίαν δεδουλωμένοι, τῆς σωτηρίας ἐξέπε-„ σον· τὰ δὲ Ἔθνη, ὁ νέος λαὸς, ὃ τύπος ὁ Ἰακὼβ, „ τῶν πρωτοτοκίων ἀπήλαυσε. Παρεγγυᾷ τοίνυν τοῖς ἐξ „ Ἰουδαίων πεπιστευκόσι, μὴ τοῦ πρωτοτόκου τιλῶ πα-„ ρανομίαν παραζηλῶσαι, ἀλλὰ τῆς τε νεωτέρου λαοῦ „ μεταλαχεῖν εὐλογίας".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεγαλιτέραν κόλασιν, ἀπὸ τὴς Ἑβραίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Καὶ βλέπε, ἀγαπητὲ, πῶς κάμνει τὴν σύγκρισιν· διὰ τί ἀφ' ἑ ἐδείξε πρότερον μὲ πολλὰ παραδείγματα τὴν ὑπεροχὴν ὁπὸ ἔχει ἡ Νέα Γραφὴ ἀπὸ τὴν Παλαιὰν, τώρα ἐδῶ βάλλει τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ πράγματα ὁπὸ ἦτον κοντὰ εἰς τοὺς παλαιοὺς Ἰουδαίους, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μάλιστα ἦτον τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, καὶ δείχνει πῶς εἶναι αὐτὰ μικρὰ, καὶ ὄχι ἀξιόλογα, συγκρινόμενα μὲ τὰ πράγματα τῆς Νέας Διαθήκης· διότι εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος, λέγει, ἦτον φαντασία πολλὴ τῶν ὀφθαλμῶν, πρὸς ἔκπληξιν, καὶ φόβον, καὶ θαυμασμὸν τὴν νηπιώδους λαὸν τῶν Ἑβραίων· ἐκεῖ μὲν γὰρ εἰς τὸ Σινᾶ ἐφαίνετο φωτία, διὰ νὰ φανερωθῇ μὲ αὐτὴν πῶς ὁ νομοθέτης Θεὸς ἔχει δύναμιν νὰ καίῃ καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς κακοὺς, καὶ ἀκολούθως διὰ νὰ φανῇ εἰς τοὺς Ἑβραίους πῶς εἶναι φοβερὸς καὶ τρομερός· ἐκεῖ εἰς τὸ Σινᾶ ἐφαίνετο γνόφος καὶ σκότος, διὰ νὰ εἰκονίσῃ τὸ συγκεχυσμένον καὶ σκοτεινὸν γράμμα τῆς παλαιᾶς νόμου· διότι αὐτὸ ὁ παλαιὸς νόμος ἦτον τύπος, φανερὸν ὅτι ὁ τύπος αὐτὸς ἔμενεν ἀσαφὴς καὶ σκοτεινὸς, καὶ δὲν ἐγνώριζε τινὰς τί δηλοῖ, ἕως οὗ ἦλθεν ἡ ἀλήθεια. Ὁ γνόφος καὶ τὸ σκότος τὸ ἐπὶ τὸ Σινᾶ φαινόμενον, εἰκόνιζεν ἀκόμη καὶ τὸ ἀόρατον τῆς φύσεως τὴν Θεοῦ καὶ ἀκατάληπτον· λέγει γὰρ ὁ Δαβὶδ „Καὶ ἔκλι„νεν οὐρανὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τὰς πόδας αὐτῆ“. (Ψαλμ. ιζ'. 9.) ἡ δὲ Θύελλα, ἥτις εἶναι μία ὁρμητικὴ συντροφὴ ἀνέμου, ξύπνα τοὺς ἀμελεῖς καὶ ῥαθύμους Ἑβραίους, καὶ ἐπαρακίνει αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ προσέχωσι· αἱ δὲ σάλπιγγες αἱ εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ ἀκουόμεναι, ἐφανέρωναν ὅτι εἶναι παρὼν ὁ Βασιλεὺς τῶν ἁπάντων Θεός· ἐπειδὴ οἱ Βασιλεῖς ἔχουν συνήθειαν νὰ συντροφεύωνται μὲ ἠχητικὰς σάλπιγγας· διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν καὶ ἔλευσιν τὴν Χριστὲ, σάλπιγγες ἔχει νὰ ἠχήσουν, διὰ νὰ φανερωθῇ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Βασιλεύς (1).

19. „Καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προσε„θεῖναι αὐτοῖς λόγον“.

Ὅταν ὁ Θεὸς ἔδιδε τὸν νόμον εἰς τὸν Μωϋσῆν, ἤκουεν ὁ λαὸς ὅτι ἐλάλει ὁ Θεὸς σὲ μὲν, διὰ νὰ γένῃ ἀξιόπιστος ἡ νομοθεσία, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ μὴ νομίσουν οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι τὰ λόγια καὶ ὁ νόμος ἦτον τὴ Μωϋσέως, καὶ ὄχι τὴ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἡ φωνὴ τὴ Θεοῦ ἦτον βέβαια φοβερὰ καὶ βροντώδης, ἡ δὲ φωνὴ τὴ Μωϋσέως, ἦτον ἰσχνὴ καὶ λεπτὴ, διὰ τοῦτο οἱ ἀκούοντες Ἰουδαῖοι ἐπαραίτησαν τὸ νὰ ἀκούσουν τὴν φωνὴν τὴ Θεοῦ, καὶ ἐζήτησαν νὰ ἀκούσουν τὴν φωνὴν τὴ Μωϋσέως, καθὼς λέγει ἡ Θεία Γραφή· „Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἑώρα τὴν φωνὴν, καὶ „τὰς λαμπάδας, καὶ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος, καὶ τὸ ὄρος τὸ καπνίζον· φοβηθέντες δὲ „πᾶς ὁ λαὸς, ἔστησαν μακρόθεν· καὶ εἶπαν πρὸς Μωϋσῆν· λάλησον σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λα„λείτω πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, μὴ ἀποθανώμεν“. (Ἔξ. κ'. 18.) (2)

20. „Οὐκ

---

(1) Σημειώμεν ἐδῶ, ὅτι ὁ θεσπέσιος μελῳδὸς Κοσμᾶς ἐρανισθεὶς ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦτο, ἐμελούργησε τὸ ἐν τῇ ᾠδῇ τοῦ ά. Κανόνος τῆς Πεντηκοστῆς Τροπάριον τὸ λέγον· „οἱ μὴ θιγομένῳ προβαίνοντες ἐν „ὄρει, μὴ περιεχόμενοι πῦρ δηματοῦν, δεῦτε καὶ σώμεν „ἐν τῷ ὄρει Σιών, ἐν πόλει ζῶντος Θεοῦ, πνεύματο„φόροις μαθηταῖς νῦν συγχορεύοντες“. Τοῦτο δὲ τὸ τροπάριον θαυμάζω πῶς ὁ σοφώτατος Θεσσάλονικος ὁ πανσεβάσμιος Πρόδρομος ὁ τῶν ἁσματικῶν Κανόνων ἑρμηνευτὴς, δὲν ἡρμήνευσε κατὰ τὴν αὐτοῦ μεγάλην σοφίαν καὶ σύνεσιν· τὸ γὰρ μὴ θιγομένῳ, ἀντὶ τὸ ἀθίκτῳ ἐνόησε· διὸ καὶ δὲν σαφηνίζεται καλῶς τὸ νόημα. Τὸ, θιγομένῳ λοιπὸν εἶναι, ἀντὶ τὸ, ψηλαφωμένῳ, παπαμένῳ, καὶ ἁπλῶς αἰσθητῷ καὶ ὁρατῷ, καθὼς λέγει ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος· τὸ δὲ νόημα τὸ τροπαρίου ὅλον τοιοῦτόν ἐστιν· ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὁπὸ δὲν προβαίνομεν εἰς ψηλαφώμενον καὶ αἰσθητὸν ὄρος τοῦ Σινᾶ, μηδὲ φοβέμενοι τὸ δηματὸν πῦρ τὸ ἐπὶ τῷ Σινᾶ καίον ποτε, ἐλάτε καὶ ἂς σαλώμεν εἰς τὸ νοητὸν ὄρος τῆς Σιών, καὶ εἰς τὴν νοητὴν Πόλιν τὴ Θεοῦ, δηλαδὴ εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, συγχορεύοντες μὲ τοὺς πνευματοφόρους μαθητάς· ὅπου δὲ γράφεται τὸ τοιοῦτον τροπάριον· „οἷς μὴ θιγομένῳ“ τυπογραφικὸν σφάλμα ἐστίν· ἡ γὰρ ἀκολουθία τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τὸ τροπαρίου μὲ τὴν ἀκροστιχίδα.

(2) Ἀπορία εἶναι, διὰ τί ὁ μὲν Ἀπόστολος ἐδῶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος λέγει, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἤκουσαν τὴν φωνὴν τὴ Θεοῦ, καὶ τὸ Δευτερονόμιον ἀπὸ τὸ ἄλλο· „Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς „φωνὴν ῥημάτων, ἣν ὑμεῖς ἠκούσατε, καὶ ὁμοίωμα οὐκ „εἴδετε, ἀλλ' ἢ φωνήν“. (Δευτερ. δ'. 12.) Ὁ δὲ Κύριος λέγει τὸ ἐναντίον εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· „Καὶ ὁ πέμψας με Πατὴρ αὐτὸς „μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε „πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε“. (Ἰωαν. ε'. 37.) Εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης τινὲς μὲν λέγουν, ὅτι ἡ φωνὴ, ὁπὸ ἤκουσαν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος, δὲν ἦτον φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἀμέσως, ἀλλὰ ἑνὸς Ἀγγέλου, ἢ πολλῶν Ἀγγέλων διακονούντων εἰς τὴν δόσιν τοῦ νόμου, οἵτινες ἔφερον πρόσωπον Θεοῦ. Καὶ ἄρα περὶ τούτου τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὸ ε'. κεφάλαιον τῆς παρούσης Ἐπιστολῆς στίχ. 13. ἤγουν τοῦ ῥητοῦ· „ᾧ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλά-

„μενος

20. „ Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον ".

Ἤτοι τὸ διαλαλέμενον παρὰ τῦ Θεῦ δὲν ἐδύναντο οἱ Ἑβραῖοι νὰ ὑποφέρωσι μὲ τὰ αὐτία των, διὰ τί ἦτον φοβερόν. Καὶ λοιπὸν μὲ τὸ νὰ μὴν ἠδύναντο οἱ Ἑβραῖοι νὰ ὑποφέρωσι τὴν φοβερὰν φωνὴν τῦ Θεῦ, διὰ τῦτο ἔγιναν αἴτιοι νὰ φανῇ ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ μὲ ἀνθρωπίνην σάρκα εἰς τὸν γῆν, διὰ νὰ γένῃ εἰς αὐτὲς χωρητὸς καὶ ὑποφερτός.

„ Κἂν θηρίον θίγῃ τὸ ὄρος, λιθοβοληθήσεται (Ἔξ. ιθ'. 12.)

21. „ Καὶ ὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον ".

Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Παῦλος τὴν ὑπεροχὴν, ὁπῦ ἔχει ἡ Νέα Διαθήκη ἀπὸ τὴν Παλαιάν· διότι ἡ μὲν Παλαιὰ, καὶ μόλον ὁπῦ δὲν εἶχε κάνενα μεγάλον καὶ θαυμασὸν, καὶ τοιῦτον παρόμοιον, καθὼς εἶχεν ἡ Νέα, ὅμως ἦτον τόσον φοβερὰ, ὥστε ὁπῦ ἄπτε θηρίον, ἤγουν κτῆνος, ἐσυγχωρεῖτο νὰ ἐγγίσῃ κοντὰ εἰς τὸ ὄρος· „ προσέχετε γὰρ ἑαυτοῖς „ (ἔλεγεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν νὰ εἰπῇ τῷ λαῷ) τῦ ἀναβαῖναι εἰς τὸ ὄρος, καὶ θίγειν τι „ αὐτῦ· πᾶς ὁ ἁψάμενος τῦ ὄρους θανάτῳ τελευτήσει· οὐχὶ ἅψεται αὐτῦ χείρ· ἐν γὰρ λί- „ θοις λιθοβοληθήσεται, ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται· εἴτε κτῆνος, εἴτε ἄνθρωπος, οὐ „ ζήσε-

---

„ μενος ὁ Θεός ". κτ. Ἄλλοι δὲ λέγουν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἤκουον μὲν τὴν φωνὴν τῦ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ἦτον δὲ αὐτὸ φοβερὰ ὡς βροντὴ, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ διακρίνουν τί λέγει ἡ φωνή· παντὸν ἁπλῶν ἄναρθρον μὲν φωνὴν ἤκουσαν, ἔναρθρον δὲ καὶ διακεχωρισμένην φωνὴν δὲν ἤκουσαν· διὰ τῦτο καὶ ἔλεγον εἰς τὸν Μωϋσῆν· „ λάλησον „ σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλείτω πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεός, μή ἀ- „ ποθάνωμεν ". (Ἔξ. κ'. 18.) Καθὼς εἶπα σιωπῶν ἐσυνέβη καὶ εἰς τὴν σωτρόφισσαν τῦ Ἀποστόλου Παύλου· οἵτινες, ὅταν ὁ Παῦλος ἤκουσε τὴν θείαν φωνὴν ἐκ τῦ οὐρανῦ, τὴν λέγουσαν· „ Σαὰλ Σαὰλ τί με διώκεις "; ἤκουσαν μὲν τὴν φωνὴν παύτην, ἀναρθρως ὅμως, καὶ ὡσὰν μίαν βροντὴν, δὲν ἐδιάκρινναν δὲ τί ἔλεγεν ἡ φωνὴ αὕτη. Διὰ τῦτο καὶ αἱ Πράξεις γράφουν εἰς ἕνα μὲν μέρος ὅτι ἤκουσαν τὴν φωνὴν· „ οἱ δὲ ἄνδρες οἱ „ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἔννεοι, ἀκούοντες μὲν τῆς „ φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες ". (Πράξ. θ'. 7.) (Ἀγκαλὰ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἑρμηνεύει ὅτι ἤκουσε τῦ Παύλου τὴν φωνὴν, ἀλλ' ἐθεώρει δὲ τρόπον ὃν ἀπεκρίνατο.) Εἰς ἄλλο δὲ μέρος γράφουν ὅτι δὲν ἤκουσαν αὐτὴν „ οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες, τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, „ καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν „ τοῦ λαλοῦντός μοι ". (Πράξ. κβ'. 9.) Τῦτο τὸ ἴδιον ἠκολούθησε καὶ ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν Κύριον ἡ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἡ λέγουσα· „ Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν „ δοξάσω ". (Ἰωάν. ιβ'. 28.) διὰ τί ὁ ὄχλος ὁ περιλεχθὼς, ἀναρθρως μὲν ἤκουσε τὴν φωνὴν παύτην ὡσὰν μίαν βροντὴν, τί δὲ ἡ φωνὴ αὕτη ἔλεγεν ἐναρθρως, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀκούσῃ· „ ὁ ἐν ὄχλος ὁ ἑστὼς „ καὶ ἀκούσας ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον, „ Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκε " (αὐτόθ. 29.) ὥστε καὶ τὰ δύω ἀληθεύουν, κατὰ τὴν λύσιν παύτην, καὶ ὅτι ἤκουσαν τὰς φωνὰς παύτας οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐπὶ τῦ Σινᾶ ὄρους, καὶ ἐπὶ τοῦ Παύλου, καὶ ἐπὶ τῦ Κυρίου· καὶ ὅτι δὲν τὰς ἤκουσαν.

Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος ἑρμηνεύων τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου λέγει, ὅτι μὲ τὰ λόγια παῦτα ὁπῦ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἤθελε ἀναβιβάζει εἰς δόγμα φιλόσοφον, καὶ ἀποδείχνει εἰς αὐτὲς ὅτι ὁ Θεὸς ὔτε φωνὴν ἔχει, οὔτε εἶδος ἔχει κατὰ τὴν ἑαυτῦ φύσιν· ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἔξω ἀπὸ κάθε φωνὴν καὶ εἶδος καὶ σχῆμα, ὡς ὑπερούσιος καὶ ἀνείδεος καὶ ἀόρατος· „ εἰς φιλόσοφον αὐτὲς εἰσάγει δόγμα κατὰ μι- „ κρὸν, δεικνὺς ὅτι οὔτε φωνὴ περὶ Θεόν, οὔτε εἶδος, „ ἀλλ' ἀνώτερος σχημάτων ἐστίν· ὥσπερ γάρ εἰπών, ὅτι „ ὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε, οὐ τῦτό φησιν, ὅτι φω- „ νὴν μὲν προῆκται, οὐκ ἀκῦσαι δέ· οὕτως εἰπών, οὔτε „ εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, οὐ τοῦτό φησιν ὅτι εἶδος μέν „ ἔχει, ἀ θεατὸν δέ· ἀλλ' ὅτι εἰδέν τέτοιον περὶ Θεόν ". ὥστε καὶ τὰ λόγια παῦτα τῦ θείου Πατρὸς, ἤκουσαν μὲν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶδον τὸ εἶδος τῆς δόξης τῦ Θεοῦ, καθ' ὅ, τι ὁ Θεὸς ἐσχημάτισε καὶ τὴν φωνὴν, καὶ τὸ εἶδος ἀνθρωποπρεπῶς καὶ κατὰ συγκατάβασιν, διὰ νὰ δυνηθῶν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἔλθωσιν εἰς αἴσθησιν τῆς παρουσίας τω· „ ἔδοξε γάρ (ἔλεγον αὐτοί) „ ἡμῖν Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τὴν δόξαν αὐτῦ, καὶ τὴν „ φωνὴν αὐτοῦ ἠκούσαμεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός ". (Δευτερ. ε. 24.) δὲν ἤκουσαν δὲ πάλιν τὴν φωνὴν τοῦ Θεῦ, οὔτε τὸ εἶδος αὐτοῦ εἶδον, καθ' ὅτι ὁ Θεὸς ἀνώτερος πάσης φωνῆς, καὶ παντὸς εἴδους ἐστί. Διὰ τῦτο καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος εἶπεν· „ ὅτι ἡ πάντων αἰ- „ τία ἐμφαίνεται, τοῖς πάντα θεῖα φῶτα, καὶ ἤχως, καὶ „ λόγως οὐρανίως ἀπολιμπάνουσι, καὶ εἰς τὸν γνόφον εἰσ- „ δυομένοις, οὗ ἔνδον ἐστὶν, ὡς τὰ λόγια φησὶν, ὁ πάν- „ των ἐπέκεινα ". (Κεφ. ά. περὶ μυστικῆς Θεολογ.) Ὁ δὲ Ἀμμώνιος λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι ὁπῦ δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, ὅς τις ἦναι ὁ ἐνυπόστατος λόγος τοῦ Πατρὸς, καὶ τὸ ἐνυπόστατον αὐτοῦ εἶδος, αὐτοὶ οὔτε τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ ἤκουσαν, οὔτε τὴν φωνὴν αὐτοῦ εἶδον· „ οὗτοι εἰσὶν οἱ μήτε εἶδος τοῦ Πατρὸς „ ἑωρακότες, μήτε φωνῆς αὐτοῦ ἀκηκοότες, οἱ μὴ πι- „ στεύσαντες τῷ Χριστῷ, ὃς ἐστὶ λόγος τῦ Πατρὸς, καὶ „ τὸ ἀληθὲς αὐτῦ εἶδος ". (Παρὰ τῇ σειρᾷ τοῦ κατὰ Ἰωάνν.) Διὰ τῦτο καὶ ὁ Κύριος ἀφ' ἑαυτῦ εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους· „ οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος „ αὐτῦ ἑωράκατε " ἐπροσθέσε καὶ τῦτο· „ Καὶ τὸν λό- „ γον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπε- „ στειλεν ἐκεῖνος, τῦτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε ". (Ἰωάν. 39.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„ ζήσεται". ("Εξ. ιθ'. 12.) ἡ δὲ Νέα Διαθήκη, ᾗ μᾶλλον ὅπου τὰ ἔχει ὅλα τέλεια, κἀνένα ὅμως φοβερὸν δὲν δείχνει, ἀλλὰ ὅλα της εἶναι ἥμερα ᾗ γαλλωά (1).

22. „ Μωσῆς εἶπεν ἔμφοβός εἰμι ᾗ σύτρομος". (Δευτ. θ'. 19.)

Εἰν τῷ Δευτερονομίῳ γέγραπται περὶ τῆ Μωϋσέως ταῦτα· „ Ἐδεήθην ἐναντίον Κυρίε δεύ„ τερον, καθάπερ τὸ πρότερον, τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἄρτον οὐκ „ ἔφαγον ᾗ ὕδωρ οὐκ ἔπιον, περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν ὧν ἡμάρτετε ποιῆσαι τὸ πονηρὸν „ ἐναντίον Κυρίε τῆ Θεῆ παροξύναι αὐτόν· ᾗ ἔκφοβός εἰμι διὰ τὸν θυμὸν ᾗ τὴν ὀργὴν, ὅτι „ παρωξύνθη Κύριος ἐφ' ὑμῖν, τῆ ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς". (Δευτερ. θ'. 19.) Ἀνίσως δὲ ὁ Μωϋσῆς ἦτον τόσον πεφοβισμένος, ἐμβαίνοντας μέσα εἰς τὸν γνόφον, ὅπε ἦτον ὁ Θεός· „ Μωϋσῆς γὰρ φησιν εἰσῆλθεν εἰς τὸν γνόφον, ἔνθα ἦν ὁ Θεός". ("Εξ. κ'. 22.) πόσῳ μᾶλλον ἦτον πεφοβισμένος ὁ λαός; ὅθεν εἶπεν ἡ Γραφὴ „ τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ ἐκαπνίζετο ὅλον, „ διὰ τὸ καταβεβηκέναι ἐπ' αὐτὸ τὸν Θεὸν ἐν πυρὶ, καὶ ἀνέβαινεν ὁ καπνὸς, ὡσεὶ καπνὸς „ καμίνε· ᾗ ἐξέστη πᾶς ὁ λαός". ("Εξ. ιθ'. 18.)

„ Ἀλλὰ προσεληλύθατε".

Οἱ μὲν παλαιοὶ Ἰσραηλῖται, λέγει, δὲν ἐδιωήθησαν νὰ πλησιάσουν κοντὰ εἰς τὸ ὄρος τῆ Σινᾶ, ἀλλὰ ἐστάθησαν ἀπὸ μακρά· „ φοβηθέντες γάρ φησι, πᾶς ὁ λαὸς, ἔστησαν μα„ κρόθεν". ("Εξ. κ'. 18.) Ἐσεῖς δὲ οἱ Χριστιανοὶ, οἱ νέοι Ἰσραηλῖται, ἐπλησιάσατε κοντὰ εἰς τὴν Σιών. Βλέπεις, ἀγαπητὲ, τὴν ὑπεροχὴν, ὁπῆ ἔχει ἡ Νέα Διαθήκη ἀπὸ τὴν Παλαιάν;

„ Σιὼν ὄρει, ᾗ Πόλει Θεῆ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ".

Εἰσεῖς, λέγει, οἱ Χριστιανοὶ, αὐτὶ τῆ αἰσθητῆ ᾗ ἐρήμε ὄρες Σινᾶ, ἔχετε τὸ νοητὸν ὄρος τῆς Σιών, ᾗ τὴν νοητὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, ὅπου αὐτὸν τὸν οὐρανὸν κατοικημένον, καὶ ὄχι ἔρημον.

„ Καὶ μυριάσιν Ἀγγέλων πανηγύρει".

Αὐτὶ, λέγει, τῆ λαῆ τῶν Ἑβραίων, ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔχετε τὰς μυριάδας τῶν Ἀγγέλων, ὁπῆ κατοικοῦσι τὸν οὐρανόν· ᾗ αὐτὶ τῆ φόβε, ὁπῆ εἶχον οἱ Ἑβραῖοι τότε, ἐσεῖς ἔχετε χαρὰν ᾗ ἀγαλλίασιν· ἡ χαρὰ γὰρ δηλῶται διὰ μέσε τῆς πανηγύρεως· δι' ὅτι ὅπου εἶναι πανήγυρις, ἐκεῖ εἶναι ᾗ χαρά· αὖτη δὲ ἡ πανήγυρις, λέγει, συνίσταται μὲ τὰς μυριάδας τῶν Ἀγγέλων.

23. „ Καὶ Ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων".

Πρωτοτόκους ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἐδῶ τὰς πιστὰς Χριστιανὰς, τὰς ἀφιερωμένας εἰς τὸν Θεὸν ᾗ ἡγιασμένας, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι γεγραμμένα εἰς τὴν βίβλον τῆς ζωῆς, καθὼς ᾗ ὁ Κύριος ἔλεγεν εἰς τὰς μαθητάς τε· „ χαίρετε δὲ, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη „ ἐν τοῖς οὐρανοῖς". (Λουκ. ι'. 20.) ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς εἶναι ὅλων τῶν ἀνθρώπων κοινὸς πατὴρ, διὰ τοῦτο ἀκολούθως ᾗ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, εἶναι υἱοὶ Θεῆ κατὰ τὴν δημιουργίαν· ἀνάμεσα δὲ εἰς τὰς υἱὰς αὐτὰς, πρωτότοκοι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁπῆ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, ᾗ ἔγιναν ἄξιοι τῆς κατὰ προαίρεσιν ᾗ χάριν υἱοθεσίας· ἢ ὅλοι μὲν οἱ πιστεύσαντες Χριστιανοὶ εἶναι κατὰ χάριν υἱοὶ τῆ Θεῆ, πρωτότοκοι δὲ αὐτῶν εἶναι ἐκεῖνοι ὁπῆ διηκόνησαν εἰς

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώρητος· „ φαντάζόμενον δὲ ἦτον, ἐπειδὴ οὐκ αὐτὸν εἶδον τὸν τῶν ὅλων Θεὸν, ἀλλά „ τινα φαντασίαν τῆς θείας ἐπιφανείας".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἀξιώθησαν νὰ λάβωσι τὰ πρωτεῖα κατὰ τὴν πολιτείαν καὶ τὸν λόγον, ἤγουν κατὰ τὰ ἔργα καὶ τὴν γνῶσιν, ἢ κατὰ τὴν πρᾶξιν καὶ θεωρίαν, ταυτὸν εἰπεῖν, πρωτότοκοι τῶν πιστευσάντων εἶναι οἱ Ἅγιοι.

„ Καὶ Κριτῇ Θεῷ πάντων ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα σῶα μὲν, φοβίζει τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς ὁ Ἀπόστολος, ἐπειδὴ λέγει εἰς αὐτοὺς, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πάντων Κριτὴς, οὐχι μόνον τῶν ἀπίστων Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ τῶν πιστῶν· φοβήθητε λοιπὸν τοῦτον, λέγει, καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοί· ἄλλο δὲ, δείχνει τὴν ὑπεροχὴν, ὁποῦ ἔχουν αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἑβραίους· ἐπειδὴ, ἐκεῖνοι μὲν, ἀδὲ ψιλὰ λόγια τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπέμειναν, ἀδὲ ἐτόλμων νὰ πλησιάσουν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ· ἐσεῖς δὲ, λέγει, οἱ Χριστιανοὶ ἐπλησιάσατε κοντὰ εἰς αὐτὸν τὸν Κριτὴν τῶν ἁπάντων, ἤγουν εἰς τὸν Χριστόν· διότι „ ὁ Πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ Υἱῷ ". (Ἰωαν. ε'. 22.)

„ Καὶ πνεύμασι Δικαίων τετελειωμένων ".

Ἐσεῖς, λέγει, ἐπλησιάσατε κοντὰ εἰς τὰ πνεύματα, ἤγουν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐπὶ ἀρετῇ καὶ πίστει εὐδοκιμησάντων, καὶ τελείων φανέντων κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, μὲ τοὺς ὁποίους ἔχετε νὰ συναριθμηθῆτε, αἴσως καὶ μιμηθῆτε τὴν πίστιν τούτων καὶ ἀρετήν.

24. „ Καὶ Διαθήκης Νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ ".

Ἐσεῖς, λέγει, οἱ Χριστιανοὶ ἐπλησιάσατε ὄχι κοντὰ εἰς τὸν δοῦλον Μωϋσῆν, ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Κύριον καὶ Αὐθέντην τοῦ Μωϋσέως, καὶ ὅλου τοῦ Κόσμου, ὅς τις ἔγινε μεσίτης τῆς Νέας Διαθήκης.

„ Καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ ".

Ἐσεῖς, λέγει, οἱ Χριστιανοὶ, ἐπλησιάσατε κοντὰ εἰς τὸ αἷμα τοῦ ῥαντισμοῦ, ἤγουν τοῦ καθαρισμοῦ, ἤτοι κοντὰ εἰς τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ νὰ ἐῤῥαντίσθη εἰς ἡμᾶς, ἐκαθάρισεν ἡμᾶς καὶ ἡγίασε.

„ Κρεῖττον (1) λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ ".

Καὶ πῶς; τὸ αἷμα τοῦ Ἄβελ ἐλάλησε; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ναὶ ἐλάλησε· λέγει γὰρ ἡ Γραφή· „ φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρός με ". (Γεν. δ'. 10.) ἢ, καθὼς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὸ αἷμα τοῦ Ἄβελ λαλεῖ, διὰ τί φωνίζεται καὶ ᾄδεται κοντὰ εἰς ὅλους· τὸ τοῦ Χριστοῦ ὅμως αἷμα, λαμπροτέραν καὶ μεγαλιτέραν φωνὴν βγάνει, ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Ἄβελ (2)· διὰ τί τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ τῶν πραγμάτων φωνάζει, ὅτι ἡγίασεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ λαλεῖ· καθ' ὅ,τι ὁποιαν παρ-

(1) Ἐν ἄλλοις κρείττονα.

(2) Ὁ δὲ Θεοδωρητος ὅπως ἑρμηνεύει τὰ ἀνωτέρω ῥητά· „ ἐκεῖ φησι δέος, ἐνταῦθα δὲ ἑορτὴ καὶ πανήγυρις· καὶ ἐκεῖνα μὲν, ἐν τῇ γῇ, ταῦτα δὲ, ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἐκεῖ χιλιάδες ἀνθρώπων, ἐνταῦθα δὲ, μυριάδες Ἀγγέλων· ἐκεῖ, ἄπιστοι καὶ παράνομοι· ἐνταῦθα Ἐκκλησία πρωτοτόκων, ἀπογεγραμμένων ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ πνεύμασι Δικαίων τετελειωμένων· ἐκεῖ διαθήκη παλαιὰ, ἐνταῦθα, καινή· ἐκεῖ δοῦλος μεσίτης, ἐνταῦθα υἱός· ἐκεῖ αἷμα ἀλόγων, ἐνταῦθα αἷμα ἀμνοῦ λογικοῦ. Τὸ δὲ κρεῖττονα, λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ, ἀντὶ τοῦ, διὰ τῶν πραγμάτων φθεγγόμενον, καὶ τὴν οἰκείαν δικηύον ἐνέργειαν, τὸ μὲν γὰρ τοῦ Ἄβελ αἷμα, ᾄδεται· τοῦτο δὲ, ἐνεργεῖ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν. Πρωτοτόκους δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κέκληκεν, ἐπειδὴ διπλοῦν κλῆρον κατὰ τὸν νόμον ἐλάμβανον οἱ πρωτότοκοι· ταῦτα δὲ εἴρηκε, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν δικαίων, καὶ τὸ βεβαιότερον αὐτοῖς προσιέναι παρεγγυῶν ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καρδίαν εὕρῃ καθαρὰν ὅπου τὸ κοινωνήσῃ, ἐμπίπτει εἰς αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὴν κάμνει νὰ λαλῇ τοῦ Θεοῦ τὰ μυστήρια· ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ Παῦλος· „ τὸ Πνεῦ„ μα ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις". (Ρωμ. η'. 26.) Ὁ δὲ Ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας ὅπως ἑρμηνεύει τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι τὸ μὲν αἷμα τοῦ Ἄβελ, ἐφώναζεν ἐκδίκησιν ἐναντίον τοῦ φονεύτου Κάϊν, τὸ δὲ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, λαλεῖ πρὸς τὸν Πατέρα, ὄχι διὰ ἐκδίκησιν, ἀλλὰ διὰ τὴν εὐεργεσίαν καὶ σωτηρίαν· διὰ τοῦτο καὶ εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καλλίτερα λαλεῖ ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Ἄβελ (1).

25. „ Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα".

Προσέχετε, λέγει, καλὰ, καὶ φυλαχθῆτε Χριστιανοὶ, νὰ μὴ παραιτήσετε τὸν λαλοῦντα, μὲ τὸ νὰ ἀπιστήσετε εἰς τὰς ἐπαγγελίας του, καὶ νὰ ἀπελπισθῆτε, καθὼς οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι Ἑβραῖοι τὸν ἐπαραίτησαν, καὶ ἐπαρήκησαν τὰς ἐντολάς του (2). Ποῖος δὲ ἄλλος εἶναι ὁ λαλῶν, παρὰ ὁ Χριστός; διὰ τί ἀνίσως τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ λαλῇ, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ὁ Χριστὸς ζῇ, καὶ λαλεῖ;

„ Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρηματί„ ζοντα"

Διὶ ὅτι αὖ ἐκεῖνοι, λέγει, οἱ παλαιοὶ Ἑβραῖοι δὲν ἔφυγον, ἤτοι δὲν ἐγλύτωσαν τὴν τιμωρίαν καὶ παίδευσιν (τοῦτο γὰρ πρέπει νὰ ἐννοῆται ἔξωθεν.) μὲ τὸ νὰ ἐπαραίτησαν καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀκούσουν τὸν ἐπὶ γῆς χρηματίζοντα, ἤγουν τὸν Μωϋσῆν, ἢ καὶ τὸν Θεὸν, ὅστις ἐκατέβη μὲν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ὡμίλει δὲ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν πρὸς αὐτὸν διὰ μέσου τοῦ Μωϋσέως· διότι, τί ὁ Θεὸς ἐπάνω εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος ἐχρημάτισεν, ἤγουν ὡμίλησε καὶ διελέχθη μὲ τὸν Μωϋσῆν, καὶ τὸν νόμον του ἔδωκεν εἰς αὐτόν (3).

„ Πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς, οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι".

Ἂν, λέγει, οἱ παλαιοὶ Ἑβραῖοι, δὲν ἐγλύτωσαν τὴν τιμωρίαν, διὰ τί ἐπαραίτησαν τὸν λαλοῦντα ἐπὶ γῆς εἰς αὐτοὺς Θεὸν, πολλῷ μᾶλλον δὲν θέλομεν γλυτώσομεν τὴν τιμωρίαν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, ὅπου ἀποστρεφόμεθα καὶ δὲν θέλομεν νὰ ἀκούσωμεν τὸν Χριστὸν, ὅστις λαλεῖ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τοὺς οὐρανούς; ἤγουν ὅστις ἀφ' οὗ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἔδωκεν ἀπὸ ἐκεῖ εἰς ἡμᾶς τὸν νόμον διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λέγει δὲ τοῦτο ἔτζι ὁ Παῦλος, ὄχι διὰ τί ἦτον ἄλλος τότε ὁ λαλήσας ἐν τῷ Σινᾷ, καὶ ἄλλος τώρα ὁ λαλῶν ἀπὸ τὸν οὐρανόν· εἷς γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦτον καὶ ὁ τότε λαλήσας, καὶ ὁ τώρα λαλῶν· ἀλλὰ λέγει τοῦτο διὰ τί ἡ νομοθεσία ἐκείνη τῆς Παλαιᾶς ἦτον διαφορετικὴ ἀπὸ ταύτην τῆς Νέας, καὶ ὁ τρόπος ἦτον διάφορος, μὲ τὸν ὁποῖον αἱ δύω αὗται ἐδόθησαν· διότι, τότε μὲν ἐπὶ τοῦ Σινᾶ ὁμιλῶν, ἔδωκε τὸν νόμον, τώρα δὲ ἀναληφθεὶς, ἐφώτισε τοὺς Ἀποστόλους μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἔγραψαν τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐκήρυξαν τὴν πίστιν· ὥστε φοβερώτερος εἶναι τώρα παρὰ

---

(1) Τὰ λόγια τοῦ θείου Κυρίλλου εἶσι ταῦτα· „ τὸ „ μὲν αἷμα τοῦ Ἄβελ μόνον πάχαπου κατακεκράγει τῷ „ φονεύτῃ, τὸ δὲ γε τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ, κατακέκρα„ γε μὲν καὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων ὠμότητος καὶ ἀχαριστίας, ἐ„ ξῆρε δὲ τὸν κόσμον τῆς ἁμαρτίας, ὡς κεχυμένον ὑπὲρ „ αὐτῶν". (Βιβλ. ά. τῶν Γραφῶν)

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος οὕτως ἑρμηνεύει τὸ ῥητόν· „ ἐπειδὴ ἔφασκεν ἐκεῖνοι· λάλει πρὸς ἡμᾶς σύ, καὶ μὴ „ λαλείτω πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεὸς· παρακελεύεται αὐτοῖς μὴ „ ζηλῶσαι τὴν ἐκείνων πάχυτητα, μηδὲ παραπλησίως „ ἐκείνοις καταλιπεῖν τὸν Δεσπότην, καὶ πρὸς τὸν οἰκέ„ την δραμεῖν, καὶ ἀντὶ τοῦ Θεοῦ τὸν Μωσέα λαβεῖν, „ καὶ ἀντὶ τῶν καινῶν προσμεῖναι τοῖς παλαιοῖς· καίτοι „ φησὶν, ἐκ οὐρανόθεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἐν τῷ Σι„ νᾷ ὄρει τὴν νομοθεσίαν ἐδίδου· ἡμᾶς δὲ τὴν ἀπ' οὐ„ ρανῶν ἐπιφάνειαν προσδεχόμενα τοῦ Δεσπότου".

(3) Ὁ δὲ Οἰκουμένιος νοεῖ πῶς ὡμίλησε τότε ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς, καθ' ὅτι ὑπέφερε εἰς τοὺς Ἰουδαίους γήϊνα πράγματα, γλῶ ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, ἐχθρῶν σωματικῶν νίκην, πολυπαιδίαν, καλλιτεκνίαν, καὶ ζωὴν μακροχρόνιον· ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς δὲ ὁ αὐτὸς τώρα ὁμιλεῖ, καθ' ὅτι ὑπόσχεται οὐρανῶν κληρονομίαν, καὶ δόξαν αἰώνιον, καὶ ἁπλῶς οὐράνια ἀγαθά· ἢ ἐπὶ γῆς ἐλάλει τότε ὁ Θεὸς, καθ' ὅ, τι ὁ διὰ Μωσέως νόμος, ἦσαν παιδευτικοὶ καὶ σωματικοὶ καθαρμοὶ, καὶ περὶ τὸ ὑλικὸν τοῦτο σῶμα καὶ γήϊνον θεωρούμενοι· τώρα δὲ ἀπ' οὐρανοῦ λαλεῖ, καθ' ὅτι λαλεῖ θεῖα καὶ ὑψηλὰ, καὶ τὴν ψυχὴν καθαίροντα, καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναφέροντα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρὰ πρότερον, καὶ εἶναι δίκαιον νὰ ἀκούεται τώρα περισσότερον, παρὰ τότε· ὅτι δὲ σεῖς καὶ ὁ αὐτὸς ἦτον ὅπου ἐλάλησε τότε καὶ τώρα, καὶ ὄχι ἄλλος καὶ ἄλλος, ἄκουε τί λέγει παρακάτω ὁ Παῦλος.

26. „Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε".

Βλέπεις, ἀγαπητέ, ὅτι καὶ ὁ τότε λαλῶν ἐπὶ γῆς, καὶ ὁ τώρα λαλῶν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν σεῖς καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς εἶναι; διὰ ὅτι ἡ φωνὴ αὐτοῦ, λέγει, τότε ὅταν ἔδωκε τὸν νόμον, ἔσεισε τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ καὶ τὴν γῆν· ἐσείσθη γὰρ ὁ Κόσμος τότε διὰ τὴν ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει δοθεῖσαν νομοθεσίαν· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Δαβίδ· „ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ „λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ, γῆ ἐσείσθη· καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ „προσώπου τοῦ Θεοῦ τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ". (Ψαλμ. ξζ'. 7.)

„Νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· „ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω, οὐ μόνον τὴν „γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν". (Ἀγγ. β'. 7.)

Δύω καθολικωτέρας σεισμοὺς ἀναφέρει ἡ Θεία Γραφὴ ὅτι ἔγιναν· σεῖς μὲν σεισμὸς ἔγινε πρότερον, ὅταν ὁ Θεὸς ἐκατέβη εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ διὰ νὰ δώσῃ τὸν νόμον, καθὼς ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Θεῖος Δαβίδ· ἄλλος δὲ ἔγινεν, ὅταν ἐσαρκώθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· ὅταν γὰρ ὁ Κύριος νήπιον ὤν, κατέβη εἰς Αἴγυπτον, ἔγινεν σεῖς σεισμός, περὶ οὗ εἶναι γεγραμμένον· „ἰδοὺ Κύριος ἥξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσονται τὰ χειροποίητα Αἰγύπτου". (Ἡσ. ιθ'. 1.) ἐσείσθησαν γὰρ τὰ εἴδωλα, ἤγουν ἐκινήθησαν ἀπὸ τὴν σάσιν ὅπου εἶχον εἰς τὸ νὰ πλανοῦν τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὰ σέβωνται, καὶ ἐκρημνίσθη ἡ δυνάμις αὐτῶν· ὅταν δὲ ἐμβῆκεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπὶ πώλου ὄνου καθήμενος, ἔγινεν ἄλλος σεισμός, περὶ οὗ εἶπεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος· „Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις „λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος"; (Ματθ. κά. 10.) (1) ἔγινε καὶ ἄλλος σεισμὸς ὅταν ἐσταυρώθη ὁ Κύριος, κατὰ τὸν αὐτὸν Εὐαγγελιστήν· „Καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη". (Ματθ. κζ'. 51.) τὸ δὲ νὰ λέγῃ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἀγγαίου, ὅτι ἀκόμη μίαν φορὰν θέλω σείσω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τοῦτο, λέγω, δηλοῖ, πῶς ἔχει νὰ γείνῃ καὶ τρίτος σεισμός, ὅστις μέλλει νὰ ἀκολουθήσῃ ὕστερα ἀπὸ τὸν δεύτερον, ἤγουν ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῆς ἐνταύθα Οἰκονομίας γεγενημένον σεισμόν, ἤγουν ἐγὼ θέλω κάμω ἀκόμη μίαν καινοτομίαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου, ὅταν ὅλα τὰ στοιχεῖα καὶ ὑλικὰ κτίσματα, ἔχουν νὰ σεισθοῦν, ἤγουν ἔχουν νὰ μετακινηθοῦν, καὶ νὰ ἀλλαχθοῦν ἀπὸ τὴν φθορὰν εἰς τὴν ἀφθαρσίαν.

27. „Τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν ὡς „πεποιημένων".

Τὸ ἀκόμη μίαν φοράν, φανερόνει, λέγει, τὴν μετάθεσιν τῆς φθαρτῆς Κτίσεως, ἥτις ἔχει φυσικὸν ἰδίωμα νὰ σαλεύεται, ὡσὰν ὅπου ἐκτίσθη· δηλαδὴ ἐπειδὴ ἡ Κτίσις ἔλαβεν ἀρχὴν τοῦ εἶναι, διὰ τοῦτο ἀναγκαίως ἔχει καὶ τέλος· διότι κάθε ποίημα ἄρχισε, κάθε δὲ πρᾶγμα πάλιν ὅπου ἄρχισεν, ἴσον εἰς τὴν φύσιν του, αὐτὸ ἔχει καὶ τέλος· διότι καὶ οἱ Ἄγγελοι κατὰ τὴν φύσιν μὲν καὶ οὐσίαν, δὲν εἶναι ἀτελεύτητοι, καθ' ὅτι οὐδὲ εἶναι κατὰ τὴν φύσιν ἀΐδιοι· κατὰ θείαν δὲ χάριν, καὶ ὄχι κατὰ φύσιν, ἔλαβον τὸ ἀτελεύτητον καὶ ἀθάνατον· καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τοῦ „ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν" (α. Τιμοθ. σ'. 16.) καὶ τὴν ὑποσημείωσιν.

„Ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα".

Ἤγουν διὰ τοῦτο, λέγει, μετατίθενται καὶ ἀλλοιοῦνται τὰ σαλευόμενα, καὶ ἀρχὴν ἔχοντα κτίσματα, διὰ νὰ μείνουν τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἤγουν τὰ μηκέτι μέλλοντα σαλεύεσθαι καὶ ἀλ-

(1) Ὁ δὲ Ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων σεισμὸν σαν οἱ ἄνθρωποι, ἀπὸ τὴν παλαιὰν σάσιν τῆς πλάνης λέγει τὸ, οἷον ἐξάλλαξαν τὰ κηρύγματα, δι' ἃ ἐσαλεύθησαν, καὶ εἰς Θεογνωσίαν μετηλλάχθησαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλοιῶσθαι· διὰ ὅτι ἀφ' ἧς ἀλλαχθῶν ταῦτα τὰ φθαρτὰ κτίσματα, τότε ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὁπῶ ἔχων νὰ ἀπολαμβάνῃ οἱ Δίκαιοι, θέλων εἶναι ἄφθαρτα καὶ ἀσάλευτα, χωρὶς πλέον νὰ ἠμπορῶν νὰ λάβῃ ἐναλλαγὴν καὶ μετάθεσιν.

28. „Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν".

Ἐπειδὴ, λέγει, καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔχομεν νὰ ἀπολαύσωμεν τοιαῦτα ἀγαθὰ ἄφθαρτα, ἀμετάθετα, καὶ ἀσάλευτα, καὶ ἐπειδὴ τοιαύτην βασιλείαν Οὐρανῶν παραλαμβάνομεν, καὶ δεχόμεθα ἀπὸ ἐδῶ ἀπόμην τῆς τοιαύτης βασιλείας τοὺς ἀρραβῶνας καὶ τὰ προοίμια, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἐδῶ διδόμενα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τοῦτο, λέγω, ἂς ἔχωμεν χάριν, ἤγουν ἂς μὴ λυπέμεθα καὶ ἀθημονῶμεν, ἀλλὰ ἂς εὐχαριστῶμεν εἰς τὸν Θεὸν, ὁπῶ μᾶς ἐχάρισεν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ τοιαῦτα ἀγαθὰ, καὶ μέλλει νὰ μᾶς χαρίσῃ μεγαλίτερα ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ.

„Διὰ ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ".

Διὰ ἧς, ἤγουν διὰ μέσου τῆς εὐχαριστίας λατρεύομεν εὐαρέστως εἰς τὸν Θεόν· διότι ὅταν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἴμεθα εὐχάριστοι εἰς τὸν Θεὸν, τότε καὶ εὐαρέστως λατρεύομεν τὸν Θεὸν, ὡσὰν ὁπῶ γνωρίζομεν ποῖον αὐθεντίαν καὶ ἐνεργείαν ἔχομεν· ὅταν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲν εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν, ὀξίσαι καὶ διὰ τοὺς ἄνεσιν καὶ θλίψιν, καὶ διὰ τὰς δυτυχίας καὶ δυσχερίας ὁπῶ λαμβάνομεν, τότε οὐδὲ λατρεύομεν εὐαρέστως τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ποῖος δοῦλος γογγύζοντας κατὰ τοῦ αὐθεντέτου, δουλεύει τὸν αὐθεντέτου εὐαρέστως; βέβαια οὐδείς· ὁ γὰρ γογγύζων, αὐτὸς ἴδιος γνωρίζει ὅλως πῶς πρέπει νὰ δουλεύῃ τὸν ἐδικόν του αὐθεντέτου· διὰ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔλεγεν εἰς τοὺς Χριστιανούς· „καὶ μὴ γογγύζετε, καθὼς καί „τινες αὐτῶν (τῶν Ἑβραίων δηλαδὴ) ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ". (α'. Κορ. ί. 10.) Καὶ πάλιν· „πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν". (Φιλιππ. β'. 14.) Καὶ „οἱ Ἰσραηλῖται δὲ ἔπεσον εἰς τὴν ἔρημον ὡς γογγυταί". (Ἀριθ. ιά. ι. ιδ'. 27.) (1)

„Μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας".

Ἤτοι διὰ μέσου τῆς εὐχαριστίας ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ λατρεύοντες τῷ Θεῷ, ἂς μὴ λέγωμεν κἀνένα λόγον σκληρὸν καὶ ἀδιαύτροπον· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα τοῦ σώματός μας, ἂς ἔχῃ μὲν ἐντροπὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, εὐλάβειαν δὲ πρὸς τὸν Θεόν.

29. „Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον ἐστί".

Γέγραπται ἐν τῷ Δευτερονομίῳ· „Κύριος ὁ Θεός σου πῦρ καταναλίσκον ἐστί· Θεὸς ζηλω„τής". (Δευτερ. δ'. 24.) Τὸ αὐτὸ δὲ γέγραπται καὶ ἐν τῷ Θ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Δευτερονομίου στίχ. 3. Τοῦτο λοιπὸν τὸ ῥητὸν φέρει ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ· ἐπειδὴ γὰρ αὐωτέρω τὰ μὲν τῆς Παλαιᾶς ἔδειξε πῶς εἶναι φοβερὰ, τὰ δὲ τῆς Νέας Διαθήκης ἔδειξε πῶς δὲν ἔχει κἀνένα τοιοῦτον φοβερόν· διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ καταφρονήσωσιν οἱ Χριστιανοὶ τὴν πραότητα καὶ ἡμερότητα, ὁπῶ ἐμετεχειρίσθη ὁ Θεὸς εἰς τὴν Νέαν Διαθήκην, εἶπεν ὀλίγον προτίτερα ὁ Παῦλας, ὅτι νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν μὲ ἐντροπὴν καὶ εὐλάβειαν· διὰ τί ἡ ψυχὴ, ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὰς θλίψεις, μὲ τὸ νὰ ἀπελπίζεται πῶς δὲν ἔχει πλέον νὰ λάβῃ ἄνεσιν καὶ βοήθειαν, γίνεται ἀδιαύτροπος· ἢ λέγει ὅτι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν λατρεία ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν, πρέπει νὰ γίνεται μὲ ἐντροπὴν καὶ εὐλάβειαν· διότι ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι φωτία, ὁποῦ καταναλίσκει, καὶ πρέπει ἡμεῖς οἱ τοῦ Θεοῦ λατρευταὶ νὰ εἴμεθα εὐλαβεῖς, διὰ νὰ μὴ καταναλώμεν ἀπὸ αὐτὸν, ὡς καταφρονηταὶ τῆς μεγαλειότητός του καὶ ἀδιάφοροι· διὰ τοῦτο προσάζει καὶ

---

(1) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ί. Κεφ. τῆς πρώτης πρὸς Κορινθ. στίχ. 10. πόσαις φοραῖς ἐγόγγυσαν οἱ Ἰσραηλῖται· ὅρα καὶ εἰς τὸ γ'. Κεφ. στίχ. 15. τῆς πρὸς Κολασσ. πῶς πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νὰ εὐχαριστοῦν εἰς ὅλα. Τί δὲ εἶναι ἡ λατρεία, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ „ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου". (Ρωμ. ά. 7.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ὁ Θεὸς τὰς Ἱερεῖς τῶ παλαιῶ νόμω, νὰ καίωσιν εὐλαβεῖς τὰς Ἰσραηλίτας· „εὐλαβεῖς „ποιήσετε τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν, καὶ δὲν ἀποθανοῦνται διὰ τὴν ἀκα„θαρσίαν αὐτῶν". (Λεβίτ. ιέ. 31.) Ὁ λόγος δὲ ὅπως ὅπου λέγει ὁ Παῦλος ἐδῶ, φέρει ἐν ταυτῷ καὶ παρηγορίαν εἰς τὰς Χριστιανάς· ἐπειδὴ τοιοῦτον λέγει ἔχομεν Θεόν, ὅστις δύναται νὰ κατακαύσῃ καὶ νὰ ἀφανίσῃ τοὺς ἐχθρούς μας· λοιπὸν ἂς μὴ μικροψυχοῦμεν, μηδὲ ἂς λυπούμεθα (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. „Ἡ φιλαδελφία μενέτω".
2. „Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε".

Δὲν εἶπεν ὁ Παῦλος ἀποκτήσατε, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, φιλαδελφίαν, καὶ φιλοξενίαν· διατί, ὡς φαίνεται, οἱ ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὶ εἶχον παύτας τὰς ἀρετάς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς συνεχεῖς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμοὺς ἐκινδύνευον νὰ ἀμελήσωσι τὰς δύω ἀρετὰς ταύτας, διὰ τοῦτο λέγει εἰς αὐτοὺς ὁ Παῦλος τώρα, ὅτι ἡ φιλαδελφία ὁπου ἔχετε, αὐτὴ ἂς μένῃ σερεὰ καὶ ἀμετακίνητος εἰς ἐσᾶς, καὶ προσέχετε νὰ μὴ τὴν ἀφήσετε νὰ φύγῃ ἀπὸ λόγου σας· ἀλλὰ καὶ τὴν φιλοξενίαν μὴ λησμονεῖτε· διότι αὐτοὶ μὲ τὸ νὰ ἔχασαν καὶ διηρπάγησαν τὰ ὑπάρχοντά των, ἴσως ἀκριβεύοντο, καὶ δὲν ἐφιλοξένων τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς καθὼς ἔπρεπεν· ἢ λέγει ταῦτα εἰς αὐτὺς ὁ Ἀπόστολος διὰ νὰ τοὺς προφυλάξῃ εἰς τὸ μέλλον, ἀπὸ τὸ νὰ μὴν εἶναι ἀφιλάδελφοι καὶ μισόξενοι.

„Διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες Ἀγγέλους".

Τόσον, λέγει, μεγάλον πρᾶγμα εἶναι ἡ φιλοξενία, καὶ τὸ νὰ δέχεται ὁ Χριστιανὸς ὅλας τὰς ξένας ἁπλῶς εἰς τὸ ὀσπητιόν τα, καὶ νὰ μὴ ἐξετάζῃ ποῖος εἶναι καλὸς καὶ ποῖος κα-

(1) Ἀξιάγασα εἶναι ἀληθῶς τὰ λόγια ὁπου γράφει ὁ ἀρχάγγελος Βασίλειος σωτάνοντα εἰς τὸ ῥηθὲν τοῦτο· „μίμησαι παύτην (τὴν Μαρίαν δηλαδὴ τὴν πρὸς „ποῖς ποσὶ τοῦ Ἰησοῦ καθεζομένην, καὶ θερμαινομένην „ποῖς ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς προχεομένοις δάκρυσι, „πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου) μίμησαι παύτην ὦ „τέκνον μίμησαι, πρὸς μηδὲν ἀφορῶν ἕτερον, ἢ πρὸς „τὸν ἐπόνπα· πῦρ ἦλθον βαλεῖν, καὶ τί ἤθελον εἰ „ἤδη ἀνήφθη! ἔστι γὰρ πύρωσις τοῦ Πνεύματος ἡ ἀνα„ζωπυρῶσα καρδίας· διότι τὸ ἄυλον, καὶ θεῖον πῦρ, „φωτίζει μὲν ψυχάς, καὶ δοκιμάζει ἐσωθεν, ὥσπερ „ἄδολον χρυσὸν ἐν καμίνῳ· κακίαν δὲ ἀναλίσκει, ὥσ„περ καλάμην καὶ ἀκάνθας· ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ „καπαναλίσκον ἐστί, διὸς ἐκδίκησιν ἐν πυρὶ φλογὸς „ποῖς μὴ εἰδόσιν αὐτὸν, καὶ ποῖς μὴ ὑπακούσι τῷ Εὐαγ„γελίῳ αὐτοῦ· τοῦτο τὸ πῦρ ἐνήργησε ποῖς Ἀποστόλοις, „ἡνίκα ἐλάλουν πυρίνας γλώσσας· τοῦτο τὸ πῦρ διὰ „τῆς δόξης Παύλου περιλάμψαν, τὴν μὲν αὐτοῦ διά„νοιαν ἐφώτισε, τὴν δὲ ἀφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἐμαύρωσεν· „ὁ γὰρ χωρὶς σαρκὸς ὕπαρσις ἐκείνα τὰ φωτὸς τὴν δύ„ναμιν· τοῦτο τὸ πῦρ ὤφθη Νῶε τῷ ἐν τῇ βάτῳ τοῦ„το τὸ πῦρ ἐν ἁρπαγμοῖς τὸν Ἠλίαν ἥρπασε· „τοῦτο τοῦ πυρὸς τὴν ἐνεργειαν ζητῶν ὁ μακάριος „Δαβὶδ ἔλεγε· „δοκίμασόν με Κύριε καὶ πείρασόν με, „πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου· τοῦτο τὸ „πῦρ Κλεόπα καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ τοῖς καρδίας ἐθέρμα„νε, λαλοῦντος αὐτοῖς τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὴν ἀνάστασιν· „ὅθεν οἱ Ἄγγελοι, καὶ τὰ λειτουργικὰ πνεύματα πῦρ „φλέγον εἰσί· τοῦτο τὸ πῦρ, τὴν ἐν τῷ ἔνδον ὀφθαλ„μῷ δοκὸν καταναλον, καθαρὸν τὸν νοῦν ἀποκαθίστησιν, „ἵνα ἀπολαβὼν τὸ κατὰ φύσιν διορατικὸν, ὁρᾷ δίνευ„κῶς τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμάσια, κατὰ τὸν λέγοντα· „ἀ„ποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ κατανοήσω τὰ θαυ„μάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Τοῦτο τοιγαροῦν τὸ πῦρ, δαι„μόνων ἐστὶ φυγαδευτήριον, κακίας τε καυστικὸν, ἀνα„τάσεως δωτικὸν, καὶ ἀθανασίας ἐνέργημα· ψυχῶν ἁ„γίων φωτισμὸς, καὶ λογικῶν δυνάμεων σύστασις· τοῦτο „τὸ πῦρ δύναμιν καὶ ἐμὲ ἡμᾶς φθάσαι, ἵνα πάντοτε ἐν „φωτὶ περιπατοῦντες, μηδὲ πρὸς βραχὺ προσκόψωμεν „ποτε". (Λόγῳ περὶ αὐτεξουσίου.) Σημειώσαι ὅτι ὁ Λόγος ὅπου περὶ αὐτεξουσίου, ὁ ἐν τοῖς Ἀσκητικοῖς τοῦ μεγάλου Βασιλείου περιεχόμενος, αὐτὸς ὁ ἴδιος περιέχεται καὶ ἐν τοῖς Ὁμιλίαις τοῦ μεγάλου Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, ἐπιγραφόμενος Ὁμιλία κε'. αὐτοῦ. Λέγει δὲ περὶ τοῦ πυρὸς τούτου καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· „οἶ„δα πῦρ καθαρτήριον, ὃ Χριστὸς ἦλθε βαλεῖν ἐπὶ τῆς „γῆς, πῦρ καὶ αὐτὸς, ἀναγωγῆς λόγοις καλούμενος· ἀ„ναλωτικὸν τοῦτο τῆς ὕλης, καὶ τῆς πονηρᾶς ἕξεως· „ὃ καὶ ἀναφθῆναι πάχιστα βούλεται, ποθεῖ γὰρ τῆς ἀνερ„γείσας τὸ πάχος· ἐπεὶ καὶ πυρὸς ἄνθρακας δίδωσιν ἡ„μῖν εἰς βοήθειαν". (Λόγ. εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ἄνθρακας πυρὸς σωρεύ„σεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ". (Ῥωμ. ιβ'. 20.) Ἐρανίθη δὲ τὸ ῥηθὲν τοῦτο ὁ Θεολόγος τὸ, „πυρὸς ἄν„θρακας δίδωσιν ἡμῖν εἰς βοήθειαν" ἐκ τοῦ Προφήτου Ἡ„σαΐα λέγοντος· „ὅτι ἔχεις ἄνθρακας πυρὸς, κάθισον „ἐπ' αὐτοὺς· ὅπου ἔσονται σοι βοήθεια". (Ἡσ. μζ'. 14.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κακὸς, ὥστε ὁπῶ αὐτὴ ἡ φιλοξενία ἔγινεν ἀφορμὴ, τόσον εἰς τὸν Ἀβραὰμ ἐν τῇ δρυῒ τῇ μαμβρῆ νὰ δεχθῇ τὼ Ἁγίαν Τριάδα ἐν σχήματι τριῶν Ἀγγέλων, καὶ νὰ τὼ ξενίσῃ εἰς τὼ τράπεζάν του (Γεν. ιή.), ὅσον καὶ εἰς τὸν Λὼτ, νὰ δεχθῇ τοὺς δύω Ἀγγέλους ἐν Σοδόμοις, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν ἐμπρησμὸν τῶν Σοδόμων". (Γεν. ιθ'.) Τὸ δὲ ἔλαθον δηλοῖ, ὅτι καὶ ὁ Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Λὼτ, δὲν ἤξδυραν ὅτι αὐτοὺς ὁπῶ φιλοῦσιν εἶναι Ἄγγελοι, ἀλλὰ ἁπλῶς ἄνθρωποι· μόλον τοῦτο αὐτοὶ τοὺς ἐφιλοξένησαν ἀδιακρίτως· τὸ ὁποῖον τοῦτο, ἦγουν τὸ νὰ μὲν ἠξδύρουν ποῖοι εἶναι, καὶ νὰ τοὺς φιλοῦσιν, τοῦτο, λέγω, ἀπέδειξε μεγάλους καὶ ὀνομαστοὺς τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν Λώτ· διὰ τί αὖ ἤξδυραν πῶς ἦτον Ἄγγελοι, καὶ νὰ τοὺς φιλοῦσιν, δὲν ἤθελαν κάμνει πρᾶγμα τόσον μεγάλον καὶ ἐπαινετόν (1).

3. „Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι".

Ἐνθυμεῖσθε, λέγει, Χριστιανοὶ ἀδελφοὶ, τοὺς δεσμίους καὶ φυλακωμένους, ἐπειδὴ καὶ ἐσεῖς εἶσθε παρομοίως δέσμιοι καὶ φυλακωμένοι· διὶ ὅτι ὅποιος εἶναι δεδεμένος καὶ πάσχει, αὐτὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ λησμονήσῃ τοὺς ἄλλους, τοὺς ὄντας παρομοίως δεδεμένους καὶ πάσχοντας, κἂν καὶ θέλῃ νὰ τοὺς λησμονήσῃ.

„Τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι".

Ἐνθυμεῖσθε, λέγει, Χριστιανοὶ, ἐκείνους ὁπῶ κακοπαθοῦν, ἢ μὲ φυλακὴν, ἢ μὲ πεῖναν, ἢ μὲ ἄλλω θλῖψιν· διὰ τί ὅποιος Χριστιανὸς ἐνθυμεῖται, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔχει σῶμα ὁμοιοπαθὲς μὲ τὸ σῶμα ἐκείνων, ὁπῶ κακοπαθοῦν καὶ θλίβονται, βέβαια αὐτὴ ἡ ἐνθύμησις θέλει τὸν κάμνει νὰ φροντίζῃ καὶ νὰ βοηθῇ τοὺς κακοπαθοῦντας ἀδελφούς του, τόσον διὰ τὴν συμπάθειαν τῆς ὁμοίας φύσεως, ὅσον καὶ διὰ τὸν φόβον· φοβούμενος δηλαδὴ μήπως καὶ αὐτὸς παραχωρηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ καταντήσῃ εἰς τὰς ὁμοίας κακοπαθείας, διὰ τὴν ἀσπλαγχνίαν ὁπῶ ἔδειξεν εἰς τοὺς πάσχοντας ἀδελφούς του.

4. „Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, πόσον ὁ Παῦλος φροντίζει διὰ τὴν σωφροσύνην καὶ καθαρότητα τοῦ σώματος· διὶ ὅ, τι καὶ ἀνωτέρω ὅταν εἶπε· „διώκετε τὸν ἁγιασμόν"· (Ἑβρ. ιβ'. 14.) διὰ τὴν σωφροσύνην καὶ καθαρότητα τοῦ σώματος ἔλεγε· καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν θέλει εἰπῇ διὰ τοὺς πόρνους καὶ μοιχούς. Ἂς ἦναι λοιπὸν, λέγει, ὁ γάμος τίμιος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· τίμιος ἐν πᾶσιν, ἤγουν ἂς μὴν ἦναι τίμιος μόνον εἰς τοὺς περασμένους κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀνθρώπους, εἰς δὲ τοὺς νέους, ὄχι· ἀλλὰ εἰς ὅλους ἂς ἦναι τίμιος· ἢ τὸ ἐν πᾶσι δηλοῖ, ὅτι ὁ γάμος πρέπει νὰ ἦναι τίμιος καὶ εἰς ὅλους τοὺς τρόπους, καὶ εἰς ὅλους τοὺς καιροὺς, ἤγουν νὰ μὴν ἦναι μόνον τίμιος εἰς τὸν καιρὸν τῆς θλίψεως καὶ δυσυχίας, καὶ ὄχι εἰς τὸν καιρὸν τῆς εὐέσεως καὶ εὐτυχίας, ἀλλὰ εἰς κάθε καιρόν· ἴτε νὰ εἶναι μόνον τίμιος καθ' ἕνα μέρος, καὶ ὄχι κατ' ἄλλο, ἀλλὰ ὅλος διόλου καὶ καθ' ὅλα τὰ μέρη πρέπει νὰ ἦναι τίμιος καὶ ἀκατηγόρητος (2). Μὲ τὸν λόγον δὲ τοῦτον τοῦ Ἀποστόλου ἐντροπιάζονται οἱ αἱρετικοὶ ἐκεῖνοι ὁπῶ

---

(1) Περὶ τῶν δεξιωμένων καὶ ξενιζόντων τοὺς ἐναρέτους, ὅρα εἰς τὸ ὑποσημείωσιν τοῦ· „ἀσπάζεται ὑμᾶς „Γάϊος ὁ ξένος μου". (Ῥωμ. ιϛ'. 23.)

(2) Καὶ λοιπὸν ἐπειδὴ ὁ γάμος πρέπει νὰ ἦναι τίμιος καὶ ἀκατηγόρητος καθ' ὅλα τὰ μέρη, καὶ καθ' ὅλους τοὺς τρόπους, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος· λοιπὸν οὐδὲ ὄργανα πρέπει νὰ ἀφίνουν οἱ Χριστιανοὶ νὰ παίζουν εἰς τοὺς γάμους των, ἴτε πρέπει νὰ χορεύουν καὶ νὰ τραγῳδοῦν καὶ ἄλλας ἀπαξίας νὰ κάμνουν εἰς αὐτούς· διὰ τί οἱ χοροὶ καὶ τὰ τραγῳδία ἀτιμίαν προξενοῦσι καὶ κατηγορίαν εἰς τὸν τίμιον γάμον. Ἀλλὰ περὶ τούτου λόγον ἐπιτηδὲς ἐφιλοπόνησεν ἡ ἐμὴ ἀδυναμία, καὶ ὅρα τοῦτον εἰς τὼ Χρυσομήθειαν τῶν Χριστιανῶν, ὁποὺ εἶναι ὁ ἑκατὸν τρίτος. Τίμιος δὲ λέγεται ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, ὅταν οἱ κατὰ γάμον συναπτόμενοι, ἤτοι ὁ ἀνδρας, καὶ ἡ γυναῖκα, ὄχι μόνον δὲν μολύνονται μοιχικῶς μὲ ἄλλα ξένα πρόσωπα, ἄλλα καὶ ὅταν αὐτοὶ δὲν μολύνονται μὲ παρανόμους μίξεις εἰς τὸ παρὰ φύσιν, ὅταν σμίγουν, ὄχι διὰ φιληδονίαν καὶ ἀκρασίαν, ἀλλὰ διὰ μόνῳ παιδοποιΐαν, καὶ ὅταν λογιάζουν τὼ σαρκικὼ σμίξιν ἕνα σημεῖον τῆς πνευματικῆς σμίξεως αὐτῶν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν αὐξήσεως αὐτῶν καὶ ἐπιδόσεως· ἐπειδὴ ὁ γάμος τῶν δύο πιστῶν Χριστιανῶν, δὲν εἶναι μόνον σαρκικὸς, καθὼς εἶναι οἱ γάμοι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ συμπλέγματα τῶν Ἐθνικῶν, ἀλλὰ ἔχει καρπὸν πνευματικῆς ἐναγγελίας, ὡς λέγει ὁ σοφὸς Μελέτιος ὁ Πηγᾶς·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁπᾶ κατηγορᾶν τὸν γάμον ὡς κακόν· δι' ὅ,τι νὰ ὁπᾶ ἐδῶ ὁ Παῦλος τὸν ὀνομάζει τίμιον, διὰ τὶ φυλάττει τὰς ἀνθρώπας εἰς τὶω σωφροσυνίω τοῦ σώματος, ϗ δὲν ἀφίνει αὐτὰς νὰ πορνεύων, ϗ νὰ μοιχεύων· διὰ τᾶτο ϗ ἀλλαχᾶ ὁ αὐτὸς Παῦλος εἶπε· „διὰ δὲ, τὰς πορνείας, „ἕκαστος τὶω ἑαυτᾶ γυναῖκα ἐχέτω· ϗ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω". (ά. Κορ. ζ'. 2.)

„Πόρνας δὲ, ϗ μοιχὰς κρινεῖ ὁ Θεός".

Πόρνος λέγεται ἐκεῖνος, ὁπᾶ πέσῃ εἰς γυναῖκα ἀνύπανδρον· μοιχὸς δὲ λέγεται ἐκεῖνος ὁπᾶ πέσῃ εἰς γυναῖκα ὕπανδρον· μὲ ἐπιτίμιον δὲ ὁ Παῦλος ἐμποδίζει τὰς Χρισιανοὺς ἀπὸ τὶω πορνείαν, ϗ τὶω μοιχείαν· λέγει γὰρ ὅτι θέλει κρίνει ὁ Θεὸς τὰς τοιάτας, ἤγουν θέλει τὰς κατακρίνει, ϗ τὰς παιδικάσει εἰς τὶω κόλασιν. Καὶ δικαίως θέλει τὰς κολάσει· διὰ τὶ ἀνίσως ὁ γάμος ἐσυγχωρήθη διὰ νὰ μὴ γίνωνται οἱ ἄνθρωποι πόρνοι, ϗ μοιχοὶ, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, λοιπὸν ὅσοι ἐλεύθεροι ὄντες δὲν ὑπανδρεύονται, ἀλλὰ πορνεύων, ϗ μοιχεύων, ἢ ὅσοι ὕπανδροι ὄντες, πορνεύων ϗ μοιχεύων μὲ ἄλλας γυναῖκας, αὐτοὶ μὲ κάθε δικαιοσυνίω κολάζονται ἀπὸ τὸν Θεόν.

5. „Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος".

Διὰ εἶπεν ὁ Παῦλος, μὶω ἔχετε Χρισιανοὶ κἀνενα ἀργύριον, ἢ ἀπόκτημα, ἤτοι διὰ εἶπεν, ἂς εἶσθε τελείως ἀκτήμονες· ἀλλὰ εἶπεν ὅτι κἂν ϗ ἔχετε ἀργύρια, ὅμως νὰ μὶω ἦσθε δουλωμένοι εἰς αὐτὰ, ἀλλὰ νὰ τὰ μεταχειρίζεσθε μὲ ἐλευθέραν γνώμιω, χωρὶς νὰ ἔχετε κἀμμίαν προσπάθειαν εἰς αὐτά· ὥστε ὁπᾶ, ἂν ϗ τύχῃ νὰ τὰ χάσετε, νὰ μὴ λυπῆσθε πῶς τὰ ἐχάσατε. Διὰ τᾶτο ϗ ἀνωτέρω ἔλεγεν εἰς τὰς ὀξ Ἑβραίων Χρισιανάς· „ὅτι „τὶω ἁρπαγὶω τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε". (Ἑβρ. ί. 34.) Καὶ ἁπλῶς, ἐσεῖς, λέγει, οἱ Χρισιανοὶ, τόσον ἀπροσπαθῶς πρέπει νὰ ἔχετε τὰ ἄσπρα, ϗ πὲ ὑπάρχοντάσας, ὡσὰν νὰ μὴ τὰ εἴχετε. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον νοεῖται τὸ ῥηθὲν τᾶτο, ὅτι ἐπειδὴ πολλοὶ Χρισιανοὶ, ἀφ' ὅ ἐμοίρασαν τὰ ἄσπρα, ϗ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τὰς πτωχὰς, σπεδάζων νὰ ἀποκτήσων πάλιν, μὲ πρόφασιν ϗ αἰτίαν διὰ νὰ ἐλεᾶν, διὰ τᾶτο ὁ Παῦλος παραγγέλλει εἰς αὐτὰς, ὅτι νὰ ᾖναι ὁ τρόπος ϗ ἡ γνώμη αὐτῶν ἀφιλάργυρος· ὅθεν ϗ ἀπολύθως λέγει·

„Ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν".

Μὲ τὸν λόγον τᾶτον δείχνει ὁ Ἀπόσολος τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἠμποροῦν οἱ Χρισιανοὶ νὰ μὶω εἶναι φιλάργυροι ϗ φιλόπλουτοι· ἔτος δὲ εἶναι, ἀνίσως οἱ Χρισιανοὶ ἀρκοῦνται εἰς ἐκεῖνα μόνον ὁπᾶ ἔχων, ϗ ἀνίσως δὲν ζητοῦν κἀνενα περισσότερον, ἔξω ἀπὸ τὶω χρείαν ϗ τὰ ἀναγκαῖα ϗ συσατικὰ τῆς ζωῆς των, διότι ὅποιος ζητεῖ περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἀναγκαῖον ὁπᾶ ἔχει, αὐτὸς φανερὰ εἶναι φιλάργυρος, ϗ φιλόπλουτος.

„Αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· „οὐ μή σε ἀνῶ· οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω". (Δϐτ. λά. 6.)

Ο Θεὸς προσάζει εἰς τὸ Δϐτερονόμιον νὰ μὴ δειλιῶσι ϗ νὰ φοβᾶνται οἱ Ἰσραηλῖται, διὰ τὶ αὐτὸς δὲν θέλει πὺς ἀφήσει ἀβοηθήτους, οὔτε θέλει πὺς ἐγκαταλείψει· „ἀδὲ

γᾶς· „Πλὶω ἔσι ϗ τοῖς γαμᾶσι (βουλομένοις γε) „τὸ πρᾶγμα (ἤτοι ὁ γάμος) ἐκ ἄκαρπον, ϗ πνευ„ματικῆς ἐπαγγελίας χωρίς· ἀδὲ γὰρ ὡς Ἐθνῶν γα„μικὰ σωματάγματα, σαρκικοῖς ἐνῶσθαι μόνον δόξιεν „ἂν Χρισιανῶν παῖδες, ἀλ' ἔζωσι τὶω σαρκικὶω σύν„σιν εἰς σάρκα μίαν, ϗ τὶω κατὰ σάρκα αὔξησιν ϗ „ἐπίδοσιν, ὡς Χρισῦ ἐνώσεως, ϗ εἰς Χρισὸν αὐξή„σεως, ϗ ἐπιδόσεως μυσικῆς, οἱόν τι σύμβολον· τοιῦ„τον γάρ τι ἐσὶ τὸ μυσήριον τᾶτο· οὕτω Χρισιανοὶ, „καὶ ἐν σαρκὶ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα πολι„τεύονται". (Βιβλ. γ'. περὶ Χρισιανισμῦ.) Ὅρα ϗ τὶω ὑποσημείωσιν τοῦ· „διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος „τὶω ἑαυτᾶ γυναῖκα ἐχέτω". (ά. Κορ. ζ'. 2.) Ὅρα καὶ τὸ· „τὸ μυσήριον τοῦτο μέγα ἐσίν". (Ἐφ. έ. 32.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

", ἀνδρίζε καὶ ἴσχυε· μὴ φοβᾶ, μηδὲ δειλιάσῃς, μηδὲ πτοηθῇς ἀπὸ προσώπε αὐτῶν, ", ὅτι Κύριος ὁ Θεός σε ὁ προπορευόμενος μεθ' ὑμῶν ἐν ὑμῖν, ἔτε μή σε ἀνῇ, ἔτε μή σε ", ἐγκαταλίπῃ". (Δευτ. κά. 6.) Ἔτζι εἶπεν εἰς τὸν Ἰακὼβ, πῶς δὲν θέλει τὸν ἐγκαταλείψει· ", ὐ μή σε ἐγκαταλίπω, ἕως τᾶ ποιῆσαί με πάντα ὅσα ἐλάλησά σοι". (Γεν. κή. 15.) Ἔτζι καὶ εἰς τὸν Ἰησᾶν τᾶ Ναυῆ· ", ὐκ ἐγκαταλείψω σε, ὐδὲ ὑπερόψομαί σε". (Ἰησ. ά. 5.) Λέγει δὲ καὶ διὰ τᾶ Ἡσαΐε· ", Καὶ ἀγαλλιάσονται οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς... ἐγὼ Κύ- ", ριος ὁ Θεός· ἐγὼ ἐπακούσομαι ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς". (Ἡσ. νά. 17.) Τᾶτο λοιπὸν τὸ ῥητὸν τᾶ Μωϋσέως προσθέττει καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ τώρα· δι' ὅτι ἐπειδὴ ἀκόλυθον ἦτον νὰ εἰπῦντινες Χεισιανοί, τί λοιπὸν νὰ κάμωμεν, ἀνίσως δὲν ἔχωμεν ἔτε αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα καὶ συσατικὰ τῆς ζωῆς μας; διὰ τᾶτο λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι δὲν εἶναι τᾶτο δυνατὸν νὰ γένῃ, δὲν εἶναι· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μόνος τε εἶπε διὰ τᾶ Μωϋσέως, ὅτι οὐ ", μή σε ἀνῶ" ἦγεν δὲν θέλω σε ἀφήσω, ὐδὲ θέλω σε ἐγκαταλείψω· ὅθεν δὲν εἶναι δυνατὸν βέβαια νὰ εἰπῇ ψεύματα ὁ Θεός. Ἀκόλυθον δὲ ἦτον καὶ αὐτοὶ οἱ ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντες νὰ εἰποῦν· μᾶς λέγεις, ὦ μακάριε Παῦλε, νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς μόνα τὰ παρόντα, ἀλλὰ εἰς ποῖα παρόντα νὰ ἀρκεσθῶμεν, ἡμεῖς ὁπᾶ διηρπάγημεν τὰ ὑπάρχοντά μας, καὶ τίποτε δὲν ἔχομεν; Διὰ τᾶτο λέγει ὁ Παῦλος εἰς αὐτὺς, ὅτι κἂν καὶ ὀλίγα εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὑπάρχοντα, ὁπᾶ σᾶς ἔμειναν, ὅμως ἠμπορεῖτε νὰ ἀρκεσθῆτε εἰς αὐτά· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶπεν ὅτι δὲν θέλω σε ἀφήσω. Ἀγαλὰ δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰσήνεγκεν ἐδῶ τὸ ῥητὸν τᾶτο, διὰ τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα τᾶ σώματος, ἐσὺ ὅμως, ἀγαπητὲ, νόει πῶς εἶπε τὸ ῥητὸν τᾶτο ὁ Θεὸς καὶ διὰ κάθε ἄλλω περίσασιν καὶ ἀνάγκω, τόσον τᾶ σώματος, ὅσον καὶ τῆς ψυχῆς· ὅθεν μὴ ἀπελπίζεσαι ὅταν τύχῃ νά σοι ἀκολυθήσῃ κάμμία τοιαύτη ἀνάγκη ψυχικὴ, ἢ σωματικὴ, διὰ τί ὁ Θεὸς ὑπόσχεται νὰ μή σε ἐγκαταλείψῃ, ἀλλὰ νά σοι βοηθήσῃ, ἐὰν καὶ σὺ ὅλως διόλυ ἐλπίζῃς εἰς αὐτόν.

6. ", Ὥσε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν· ", Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ ", φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος". (Ψαλμ. ριζ'. 6.)

Ἐπειδὴ, λέγει, αὐτὰ τὰ ἀνωτέρω λόγια εἶπεν ὁ Θεὸς, ἦγεν ὅτι δὲν θέλω σὲ ἀφήσω, ὐδὲ θέλω σε ἐγκαταλείψω, διὰ τᾶτο εἶναι ὀξάπαντος πισὰ καὶ ἀληθινά. Καὶ λοιπὸν μὲ θάῤῥος καὶ μὲ πληροφορίαν πολλὼ ἂς λέγωμεν εἰς τὰς περισάσεις μας ἡμεῖς οἱ Χεισιανοὶ τὰ λόγια τᾶ Δαβίδ· ὁ Κύριος καὶ Δεσπότης ὅλου τᾶ Κόσμυ εἶναι βοηθὸς εἰς ἐμένα, ὅθεν διὰ τί νὰ φοβηθῶ, εἰς ἐκεῖνα τὰ δεινὰ ὁπᾶ ἤθελέ μοι κάμῃ ὁ ἄνθρωπος; ὥσε καὶ ἐσεῖς οἱ ἐξ Ἑβραίων πισοὶ λέγετε ἀκολύθως· ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, ὁπᾶ διήρπασαν καὶ ἐπῆραν τὰ ὑπάρχοντά μας, δὲν θέλυν μᾶς σενοχωρήσυν μὲ τλὼ σύδειαν καὶ πτωχείαν.

7. ", Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν ", λόγον τᾶ Θεᾶ".

Τᾶτο τὸ ἴδιον γράφει καὶ εἰς τὺς Θεσσαλονικεῖς ὁ Ἀπόστολος, ἦγεν τὸ νὰ τιμᾶν τὺς κοπιῶντας καὶ διδάσκοντας αὐτύς· ", ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, εἰδέναι τὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ ", προϊσαμένυς ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νυθετῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὺς ὑπερεκπερισσᾶ ἐν ", ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν". (ά. Θεσσαλ. έ. 12.) Ἐνθυμᾶσθε, λέγει, ὦ Χεισιανοὶ, τὺς ἡγεμένυς καὶ διδασκάλυς σας, οἱ ὁποῖοι σᾶς ἐλάλησαν τὸν λόγον τᾶ Θεᾶ· καὶ καθὼς ἐκεῖνοι μετέδωκαν εἰς ἐσᾶς τὸν λόγον τᾶ Θεᾶ, ἔτζι καὶ ἐσεῖς, αὖ ἔχετε τὸν τρόπον, βοηθεῖτε αὐτὺς εἰς τὰς σωματικάς των χρείας· τᾶτο γὰρ αἰνιγματωδῶς φανερόνοι διὰ τῆς λέξεως τᾶ, ἐνθυμᾶσθε· ἢ λέγει νὰ ἐνθυμῦνται οἱ Χεισιανοὶ τὺς διδασκάλυς των, διὰ νὰ τὺς μιμῦνται εἰς τὰ ἔργα καὶ τλὼ θεάρεσον πολιτείαν (1).

", Ὧν

(1) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τᾶ ἀνωτέρω ῥητᾶ, δηλαδὴ τᾶ· ", ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί". (ά. Θεσσ. έ. 12.) Ὁ δὲ Θεοφύλακτος ἐμπροσθεν ἑρμηνεύων τὸ· ", πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν" λέγει ὅτι ἡγουμένυς δῶ ὀνομάζει τὺς Ἐπισκόπυς καὶ Ἀρχιερεῖς".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

„Ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν".

Τὸ „ἀναθεωροῦντες θέλει νὰ εἰπῇ" ἀκριβέστερον θεωροῦντες καὶ ἐξετάζοντες· διότι καθὼς οἱ μαθηταὶ τῶν ζωγράφων, βλέποντες μὲ προσοχὴ εἰς μίαν ἀρχέτυπον εἰκόνα, μιμοῦνται ἐκείνου· ἔτζι, λέγει, καὶ ἐσεῖς ἀδελφοὶ Χρισιανοὶ βλέποντες εἰς τὴν ἔκβασιν, ἤγουν εἰς τὸ θεάρεστον τέλος τῆς τῶν διδασκάλων καὶ προεστώτων σας ἀναστροφῆς καὶ πολιτείας, μιμεῖσθε καὶ ἐσεῖς τὴν πίστιν αὐτῶν. Λέγει δὲ ὁ Παῦλος νὰ μιμοῦνται οἱ Χρισιανοὶ τὴν πίστιν τῶν προεστώντων· διὰ τί ἀπὸ τὴν πίστιν γεννᾶται καὶ ἡ καθαρὰ ζωή· ἐπειδὴ αὖ αὐτὴ δὲν ἐπίστευον εἰς τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἀλλὰ ἐδίδασκον, δὲν ἤθελαν δείξει καὶ ζωὴν εὐάρεστον καὶ ἀκατηγόρητον· ὥστε ἐσεῖς, λέγει, μιμούμενοι τὴν πίστιν τῶν διδασκάλων σας, μιμεῖσθε καὶ τὴν εὐάρεστον ζωήν τους. Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα ἰατρεύει τὴν μικροψυχίαν καὶ ὀλιγοπιστίαν τῶν ἐξ Ἑβραίων πιστῶν· ἡ πίστιν ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὴν τῶν δογμάτων· ὅθεν καὶ ἀκολούθως λέγει (1)·

8. „Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς, καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας".

Ἐπειδὴ, ὡς φαίνεται, ἦτον μερικοὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας, οἱ ὁποῖοι ἐπαραχάρατταν τὴν ὀρθὴν πίστιν, καὶ ἔλεγον, ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ Χριστὸς, ὁπὸ θέλει ἔλθη, τὸν ὁποῖον καὶ ἕως τῆς σήμερον προσμένουν οἱ ἄπιστοι Ἑβραῖοι· διὰ τοῦτο ἀνατρέπωντας τὴν καλὴν δόξαν ταύτην ὁ Παῦλος, λέγει ἐδῶ· ὅτι ὁ αὐτὸς Χριστός ἐστιν, ὁπὸ ἦτον χθὲς, ἤγουν καθ' ὅλον τὸν ἀπερασμένον χρόνον· ὁ αὐτός ἐστιν, ὁπὸ εἶναι καὶ σήμερον, ἤτοι κατὰ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον· ὁ αὐτός ἐστιν, ὁπὸ θέλει εἶναι καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, τοὺς μέλλοντας δηλαδὴ καὶ ἀτελευτήτους, καὶ ἄλλος Χριστὸς δὲν θέλει ἔλθη. Μὴ πλανᾶσθε λοιπὸν, ἀδελφοὶ, καὶ λέγετε, ὅτι ἄλλος Χριστὸς ἔχει νὰ ἔλθη· ἢ λέγει τὸ ῥητὸν τοῦτο ὁ Παῦλος διὰ νὰ δείξη, ὅτι καθὼς ὁ Χριστὸς δὲν ἀφῆκεν ἀβοηθήτας τοὺς ἡγουμένους καὶ διδασκάλους σας εἰς τὸν ἀπερασμένον χρόνον, ἀλλὰ εἰς ὅλα τοὺς ἐβοήθησεν, ἔτζι, λέγει, καὶ ἐσᾶς θέλει βοηθήσει τώρα. Μὴ ὀλιγοπιστεῖτε λοιπὸν, διὰ τί ὁ αὐτὸς Χριστὸς ἦτον τότε, εἶναι καὶ τώρα, καὶ θέλει εἶναι εἰς τοὺς αἰῶνας (2).

9. „Διδαχαῖς ποικίλαις, καὶ ξέναις μὴ περιφέρεσθε".

Ποικίλας διδαχὰς ὀνομάζει ὁ Παῦλος τὰς γινομένας ἄλλας μὲν, παρ' ἄλλων ἀνθρώπων, ἄλλας δὲ παρ' ἄλλων, καὶ ἄλλας μὲν, εἰς ἄλλον καιρὸν, ἄλλας δὲ, εἰς ἄλλον· ξένας δὲ διδαχὰς λέγει ἐκείνας, ὁπὸ εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὸ ὀρθὸν δόγμα, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως· διὰ τί εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι μὲν διδασκαλία ποικίλη καὶ διαφορετικὴ κατὰ τὸν καιρὸν, καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ὁπὸ τὴν προφέρει, νὰ μὴν ἦναι δὲ καὶ ξένη καὶ χωρισμένη ἀπὸ τὸ

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος γράφει, ὅτι ὁ Παῦλος ἐδῶ λέγει διὰ τὸν λιθοβοληθέντα Στέφανον, καὶ τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰωάννου, τὸν μὲ φόνον μαχαίρας ἀποθανόντα, καὶ τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ ὅλους Ἀποστόλους, οἵτινες ἐθανατώθησαν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους· μὴς τούτους λοιπὸν, λέγει, ἀποβλέπετε, ὦ Χριστιανοὶ, καὶ τὴν ἀξιέπαινον ζωὴν αὐτῶν μανθάνοντες, μιμεῖσθε τὴν πίστιν.

(2) Ὁ δὲ Νικήτας ὁ σχολιαστὴς τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, σχολιάζων τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ὅπερ φέρει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὰ Γενέθλια τοῦ Κυρίου λόγῳ, ὅπω φησί· „τὸ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ „σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἐκ τῆς πρὸς Ἑ„βραίους ἐστὶ Παύλου Ἐπιστολῆς· δείκνυται δὲ διὰ τοῦδε „τοῦ ῥητοῦ, ὅτι ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν Θεότητα, τὴν τε„μένειαν ἔχει τοῦ χρόνου, καὶ ὅτι οὐχ' ἥξει κατά τινας ἕ„τερος, ἄλλος ἐλθὼν· ὅπερ ἐστὶν ὃς πρώην, κατὰ τὸ χθὲς, „ἤτοι τὸ παρελήλυθός· καὶ ἔστι σήμερον, κατὰ τὸ ἐνε„στὸς, καὶ ἔσται εἰς τοὺς αἰῶνας, κατὰ τὸ μέλλον". Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει· „χθὲς καὶ σήμερον τὴν ἀνθρωπίνην „ἐκάλεσε φύσιν, αἰώνιον δὲ τὴν Θεότητα προσηγόρευ„σε· τὸν δὲ αὐτὸν ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι κἀκεῖνο, ἐπειδὴ εἷς „Υἱὸς μονογενὴς ὁ αὐτὸς καὶ πρωτότοκος". Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος ὅπω φησίν· „ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἐφάπαξ γεννη„θεὶς, ἀεὶ γεννᾶται θέλων κατὰ Πνεῦμα διὰ φιλαν„θρωπίαν τοῖς θέλουσι, καὶ γίνεται βρέφος ἑαυτὸν ἐν „ἐκείνοις διαπλάττων τοὺς ἀρετοὺς, καὶ ἀσθὲν φαινόμενος, „ὅσον χωρεῖν ἐπίσταται τὸν δεχόμενον... ὅπως ἀεὶ καὶ „φαινόμενος ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος τοῖς τρόποις τῶν μεταλαμ„βάνων, ἀεὶ διαμένῃ κατὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μυστηρίου τοῖς „πᾶσιν ἀθέατος· ὅθεν σοφῶς τὸ μυστήριον τὴν δωρεὰν „διασκοπήσας ὁ θεῖος Ἀπόστολος φησίν· „Ἰησοῦς Χρι„στὸς χθὲς, καὶ σήμερον, ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας· ἡδέως „ἀεὶ καινὸν τὸ μυστήριον, καὶ μηδέποτε περιλήψει νοὸς „παλαιούμενον". (Κεφ. ἡ. τοῦ γ'. Ἐκατοντ. τῶν Θεολογικ.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ ὀρθὲν δόγμα, μηδὲ νὰ ἦναι ἀπόβλητος καὶ ἀδόκιμος· ὅταν δὲ ἡ διδασκαλίαις εἶναι καὶ διαφορετικαῖς κατὰ τὰ διάφορα πρόσωπα καὶ τὰς διδασκάλους, ὅπου τὰς λαλοῦν, καὶ κατὰ τὰς διαφόρους καιρὺς, εἰς τὰς ὁποίους λέγονται, εἶναι δὲ ἐν ταυτῷ καὶ ξεναις ἀπὸ τὸ ὀρθὸν δόγμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας, τότε, λέγει, ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ φυλάττεσθε ἀπὸ τὰς διδασκαλίας ταύτας, καὶ νὰ μὴ τὰς δέχεσθε· ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια εἶναι μονοειδὴς καὶ ἁπλῆ, καὶ εἰς σκοπὸν ἀποβλέπει· τὸ δὲ ψεῦδος εἶναι πολυσχιδὲς, καὶ πολυποίκιλον, καὶ πρὸς πολλὰ πράγματα μοιράζει τὸν νοῦν. Βλέπε δὲ, ὦ ἀναγνῶστα, καὶ τὸ „περιφέ„ρεσθε" ὅπου λέγει ὁ Παῦλος· τὸ ὁποῖον εἶναι μία λέξις, ὅπου συνειθίζεται νὰ λέγεται εἰς τὰς κύφας καὶ ἐλαφρὰς ἀνθρώπους, οἵτινες περιφέρονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καθὼς περιφέρει ὁ ἄνεμος τὰ φρύγανα, καὶ ἄλλα ἐλαφρὰ χόρτα· τὸ ὁποῖον τοῦτο καὶ αἰνίττεται ὁ Ἀπόστολος λέγει· „ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι, καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκα„λίας". (Ἐφ. δ'. 14.) (1)

„Καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν „οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες".

Αὐτὰ, ὅπου λέγει τώρα ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, εἶναι αἱ διδασκαλίαι, τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ὠνόμασε ποικίλας καὶ ξένας· μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα αἰνιγματωδῶς φανερόνει τοὺς νομοθετοῦντας τὰς Ἰουδαϊκὰς παρατηρήσεις τῶν φαγητῶν. Λέγει λοιπὸν, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ βεβαιώμεθα μὲ τὴν χάριν, ἤγουν μὲ τὴν πίστιν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ νὰ πληροφορώμεθα ὅτι δὲν εἶναι κανένα ἀκάθαρτον φαγητὸν, ἀλλὰ ὅλα εἶναι καθαρὰ εἰς ἐκεῖνον, ὁποῦ πιστεύει τοῦ Χριστοῦ. Πίστιν λοιπὸν βεβαίαν χρειαζόμεθα νὰ ἔχωμεν, καὶ ὄχι παρατηρήσεις τῶν φαγητῶν, διὰ τί ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἐπεριπάτησαν εἰς τὰ φαγητὰ, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκολούθησαν εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν φαγητῶν παύτοτε, αὐτοὶ κἀμμίαν ὠφέλειαν εἰς τὴν ψυχήν τους δὲν ἔλαβον, διὰ τί ἔμειναν ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ πίστεως, καὶ ἐβλάβησαν εἰς τὸν αἰώνιον νόμον. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον νοεῖται τοῦτο· ὅτι τί ὠφελοῦντο, λέγει, οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀκαθάρτων φαγητῶν, εἰς καιρὸν ὁποῦ αὐτοὶ ἦτον τόσον μιαροὶ καὶ ἀκάθαρτοι, ὥστε ὁποῦ διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τους, δὲν ἐδύνοντο νὰ μετέχων ἀπὸ τὰς θυσίας, ὁποῦ ἐπροσφέροντο εἰς τὸν Θεὸν παρὰ τῶν Ἱερέων περὶ ἁμαρτίας καὶ πλημμελείας; „ὁ Ἱερὸς γάρ φησιν, ὁ „αὐαφέρων αὐτὴν, ἔδεται αὐτήν· ἐν τόπῳ ἁγίῳ βρωθήσεται, ἐν αὐλῇ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρ„τυρίου". (Λευϊτ. ς'. 26.)

10. „Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ „σκηνῇ λατρεύοντες".

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρατηροῦμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τὰ φαγητὰ, διὰ νὰ μὴ φανῇ τὰ ἐδικά μας τῆς νέας χάριτος, ὅτι εἶναι δύσκολοκαταφρόνητα διὰ τί δὲν ἔχων παρατηρήσεις, λέγει, ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔχομεν παρατηρήσεις, ἀλλ' ὄχι εἰς τὰ τοιαῦτα φαγητὰ, ἀλλὰ εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ εἰς τὴν ἀναίμακτον Θυσίαν τοῦ ζωοποιοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου· ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν Θυσίαν ταύτην δὲν εἶναι συγχεχωρημένον νὰ μεταλάβωσι, ὅτε αὐτοὶ οἱ τοῦ παλαιοῦ νόμου ἱερεῖς, ἕως ὁποῦ λατρεύων εἰς τὴν σκηνὴν, ἤγουν εἰς τὰς τύπους τοῦ νόμου τὰς περασινὰς, καὶ καταλυομένας, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ πράγματα· διὰ τί καὶ ἡ σκηνὴ ποιὸν πρᾶγμα εἶναι περασινὸν καὶ διαλυόμενον· ἡ σκηνὴ λέγει τὸν Κόσμον τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι ὁποῦ λατρεύων, ἤγουν προσκυνοῦν καὶ θεοποιοῦν τὰ πάθη, αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ μεταλάβωσι τὴν ἀναίμακτον Θυσίαν τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου, καθὼς ὐδὲ οἱ λαϊκοὶ Ἑβραῖοι ἐμέτεχαν ἀπὸ τὰς θυσίας τοῦ νόμου ὡς ἀνάξιοι (2).

11. „Ὧν

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος· „διδασκαλίαις ξέναις ἐκάλεσε, λέγων, τὰς ταῖς εὐαγγελικαῖς ἐναντίας· παρακε„λεύεται τοίνυν αὐτοῖς τῇ τῆς χάριτος προσμένειν δι„δασκαλίᾳ, καὶ τὰς νομικὰς παρατηρήσεις καταλιπεῖν· „οὐδὲν γὰρ φησιν ἐκ τούτων ὄνησιν ἐκαρπώσατο".

(2) Ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ ναὸς τῶν Ἰουδαίων ἔστεκεν ἀκόμη εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ ἐθυσιάζοντο τὰ ἄλογα ζῶα εἰς αὐτὸν κατὰ νόμον, διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος τὸ „ἔχομεν θυσιαστήριον"· τοῦτο, λέγει, τὸ ἰδικόν μας θυσιαστήριον εἶναι στιμιώτερον ἀπὸ τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. „Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ Ἅγια
„διὰ τοῦ Ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς πα-
„ρεμβολῆς".

12. „Διὸ καὶ Ἰησοῦς ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν,
„ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι τὰ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις σεμνὰ καὶ τίμια, ἦτον τύποι τῆς νέας χάριτος, καὶ λέγει, ὅτι ἐκεῖναι μὲν αἱ θυσίαι ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐμποδίζοντο νὰ τρώγωσι οἱ λαϊκοὶ Ἰουδαῖοι, τίποτε δὲν ἦτον· ἀπὸ δὲ τὸ φρικτὸν, καὶ ἀναίμακτον θυσίαν τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, οὐδὲ αὐτοὶ οἱ τοῦ νόμου Ἀρχιερεῖς μετέχουν, τοῦ ὁποίου ταύτου προεικόνιζον αἱ παρ' αὐτῶν προσφερόμεναι θυσίαι (1)· διότι καθὼς τῶν ζώων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐπροσφέροντο εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ, τὸ μὲν αἷμα ἔμβαζεν ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, καὶ ἐρράντιζεν ἀπὸ αὐτὸ μὲ τὸ δάκτυλόν του ἑπτὰ φοραῖς κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου, τὰ δὲ σώματα τῶν ζώων αὐτῶν κατεκαίοντο ἔξω ἀπὸ τοῦ παρεμβολοῦ τοῦ λαοῦ (2), τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Χριστὸς, παθὼν διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ Κόσμου, τὸ μὲν αἷμά του ἐπρόσφερεν ὡς Ἀρχιερεὺς μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων; ἦγεν μέσα εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν Πατέρα, τὸ δὲ σῶμά του ἐσταυρώθη ἔξω τῆς παρεμβολῆς, ἦγεν ἔξω τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ. Οἱ Ἀρχιερεῖς λοιπὸν τῆς νέας χάριτος κάμνοντες ἀνάμνησιν τῆς θυσίας ἐκείνης τοῦ Κυρίου εἰς κάθε λειτουργίαν, ἐμβάζουσι τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου μέσα εἰς τὰ ἐδικά μας Ἅγια, ἤγουν μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα (πέρνοντες δηλαδὴ τὸν αὐτίτυπον τοῦ αἵματος οἶνον ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς Προθεσίν, καὶ εἰσοδεύοντες φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸ Θυσιαστήριον, ἤγουν ἐπάνω εἰς τοὺς ἁγίαν Τράπεζαν) ὡσαὐτὼ μέσα εἰς οὐρανόν· διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς τοῦ νόμου Ἀρχιερεῖς, δὲν εἶναι συγκεχωρημένον νὰ φάγωσι ἀπὸ τὸ Θυσιαστήριον τοῦτο καὶ τοὺς πνευματικοὺς τράπεζαν, ὡσὰν ὅπου εἶναι ἀλλογενεῖς, καὶ ὡσαὐτὸ ὅπου δὲν φρονοῦν τι ὑψηλότερον ἀπὸ τοῦτον τὸν Κόσμον· ἀλλὰ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δὲν εἴμεθα τοιοῦτοι κοσμόφρονες (3).

13. „Τοι-

τὸ παλαιόν· ἐπειδὴ ἐκεῖνο ἦτον τύπος σκιά· ἐκεῖνο δέχεται τὰς ἀλόγους θυσίας, τοῦτο δὲ δέχεται τοῦ λογικοῦ καὶ θείαν· διὰ τοῦτο καὶ ἐδείκνυε ἀπὸ τοὺς Ἱερεῖς ἐκείνους ἐσθίειν τοῦ θυσίαν ταύτην, ἀνίσως πρῶτον δὲν δεχθῇ τὸν εἰς τὸν Χριστὸν πίστιν.

(1) Καθ' ὅτι ἀδὲ οἱ Λεβῖται ἠδυνάμενο ἐσθίειν τὰς θυσίας ἐκείνας, τῶν ὁποίων τὸ αἷμα ἐφέρετο μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὡς λέγει Γεώργιος ὁ Κορέσιος· αὐταὶ δὲ αἱ θυσίαι προεικόνιζον τοῦ θυσίαν τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

(2) Ὅρα περὶ τούτων εἰς τὸ δέκατον ἕκτον Κεφάλαιον τοῦ Λεβιτικοῦ, ὅπου λέγεται, ὅτι ὁ Ἀαρὼν νὰ πέρνῃ ἕνα μόσχον περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ἕνα χίμαρον, ἤγουν τράγον περὶ τῆς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ σφάξῃ αὐτούς, καὶ πέρνωντας ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν νὰ ἐμβαίνῃ μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, καὶ νὰ ῥαντίζῃ ἀπὸ τὸ αἷματον ἑπτὰ φοραῖς μὲ τὸ δάκτυλόν του κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου· τὰ δὲ σώματα τοῦ μόσχου, καὶ τοῦ χιμάρου νὰ κατακαίωσιν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τοῦ λαοῦ· „Καὶ τὸν μόσχον τὸν περὶ ἁμαρτίας, καὶ τὸν χί-„μαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, ὧν τὸ αἷμα εἰσηνέχθη „εἰς καθάρωσιν ἐν τῷ Ἁγίῳ, ἐξοίσουσιν αὐτὰ ἔξω τῆς „παρεμβολῆς, καὶ κατακαύσουσιν αὐτὰ ἐν πυρί, καὶ τὰ „δέρματα αὐτῶν, καὶ τὰ κρέατα αὐτῶν, καὶ τοῦ κόπρου „αὐτῶν". (Λεβῖτ. ιϛ'. 27.) Καὶ εἰς τὸ δ'. Κεφάλαιον τοῦ Λεβιτικοῦ ἀπαραλάκτως γράφεται νὰ σφάζεται ὁ μόσχος ὁ διὰ τοῦ ἁμαρτίαν τοῦ Ἀρχιερέως προσφερθείς· ὁμοίως καὶ ὁ μόσχος ὁ διὰ τοῦ ἁμαρτίαν ὅλης τῆς συναγωγῆς τοῦ λαοῦ προσφερθείς, καὶ ἔπειτα νὰ ὁλοκαυτόνεται καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος ὁμοῦ μὲ τὸ δέρμα καὶ τοῦ κοιλίαν καὶ τοῦ κεφαλοῦ ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρόν. Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι καὶ οἱ Λεβῖται ἐκρέμων τὰς θυσίας ἔξω τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἐν τῇ ἐρήμῳ. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „βλέπετε τὸν τύπον, καὶ παραθέτε τοῦ ἀλήθειαν, καὶ „τοῦ ὁμοιότητα θεωρήσατε· δάμαλιν πυρρὰν ὁ νόμος „ἐκέλευσε σφαγῆναι, καὶ ἐκ τοῦ ταύτης αἵματος τὸν Ἀρ-„χιερέα λαβεῖν, καὶ πρὸ τοῦ ἱλαστηρίου ῥᾶναι τῷ δακτύ-„λῳ ἑπτάκις· αὐτοῦ μὲν τοι τὴν δάμαλιν ἔξω τῆς πα-„ρεμβολῆς κατακαίοντες, τοῦ κόνιν ἐλάμβανον, καὶ διὰ „τούτης τὰς καλαμενὰς ἀκαθάρτας ἐκάθαιρον· τοῦτο δὲ „τοῦ Σωτῆρος Πάθος ἐπλήρου τὸν τύπον· καὶ γὰρ ἐν-„ταῦθα τὸ ἐξ Ἀδὰμ σῶμα τὸ ἐρυθρὸν σημαίνει τὸ ὄ-„νομα τῇ Ἑβραίων φωνῇ· ἔξω δὲ τῆς πύλης τῷ σταυ-„ρῷ προσηλώθη· τὸ δὲ τούτου αἷμα ταῖς ἡμετέραις κα-„θαίρει ψυχαῖς, ἀντὶ δὲ τῆς κόνεως, αὐτὸ τὸ ζωοποιὸν „ἡμῖν γίνεται Σῶμα".

(3) Καθ' ὅτι καὶ ἐν τῷ νόμῳ τὰ κρέατα τοῦ κριοῦ τῆς τελειώσεως μόνος ὁ Ἀαρὼν καὶ οἱ γοῖοι του ἔτρωγαν, καὶ ὄχι κἀνένας ἀλλογενής· „Καὶ ἔδονται Ἀαρὼν, καὶ „οἱ γοῖοι αὐτοῦ τὰ κρέα τοῦ κριοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς ἐν „τῷ Κανῷ... καὶ ἀλλογενὴς οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτῶν". (Ἔξ. κθ'. 32.)

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

13. „ Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνει-
„ δισμὸν αὐτῦ φέροντες ".

Ἐπειδὴ ἔξω τῆς πύλης τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἔπαθεν ὁ Χριστὸς „ ἐξερχόμενοι γάρ φησιν,
„ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα, τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτῦ ".
(Ματθ. κζ'. 32.) Καὶ πάλιν· „ Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν
„ λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ "· (Ἰωαν. ιθ'. 17.) ἐπειδή,
λέγω, καὶ ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη ἔξω τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ
οἱ τῦ Χριστῦ μαθηταὶ καὶ ἀκόλουθοι, ἂς ἀκολουθῶμεν αὐτὸν καὶ ἂς δυγαίνωμεν καὶ ἡμεῖς ἔξω
ἀπὸ τὴν πύλην τῆς πόλεως, ἤγουν ἔξω ἀπὸ τὸν Κόσμον τοῦτον, καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας καὶ
πάθη τῦ Κόσμου, διὰ νὰ φέρωμεν τὸν ὀνειδισμὸν καὶ τὴν ἀτιμίαν τῦ Δεσπότου καὶ Διδασκά-
λου μας, ἤγουν διὰ νὰ συμπάσχωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ σωματιμαζώμεθα ἀπὸ τοὺς
κοσμικοὺς ἀνθρώπους καὶ γηϊνόφρονας, ὡς ἐναντιούμενοι εἰς τὰ τούτων ἔργα καὶ φρονήματα· καὶ
ὁ μὲν Κύριος ἡμῶν, ὡς παράδικος καὶ λησὴς ἐσταυρώθη ἔξω τῆς πόλεως· ἡμεῖς δὲ οἱ μα-
θηταί του, ἂς μὴν ἐντραπῶμεν νὰ δυγαίνωμεν ἔξω τῦ Κόσμου καὶ τῶν τῦ Κόσμου λαμπρῶν
καὶ τιμίων, πλούτου δηλαδὴ, δόξης, καὶ ἡδονῶν, κἂν καὶ ἀτιμία ἐκ τούτου ἔχῃ νὰ ἀκολουθήσῃ
εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τοὺς φρονοῦντας τὰ τῦ Κόσμου (1). Μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα παρακινεῖ ὁ
Ἀπόστολος τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὺς νὰ ὑποφέρουν τὰ κακὰ, ὁποῦ ἐπροξένησαν εἰς αὐτοὺς οἱ
ἄπιστοι Ἑβραῖοι, κἂν ὕβρεις εἶναι αὐτὰ, κἂν ἁρπαγαὶ τῶν ὑπαρχόντων τους.

14. „ Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπι-
„ ζητοῦμεν ".

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἀναγωγικῶς κατασκευάζει ὁ Παῦλος πῶς πρέπει νὰ δυγαίνωμεν
ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πύλην, ἤγουν ἔξω ἀπὸ τὸν Κόσμον τοῦτον καὶ τὰ τῦ Κό-
σμου πάθη καὶ φρονήματα· διότι ἡμεῖς, λέγει, οἱ τῦ Χριστῦ μαθηταὶ, δὲν ἔχομεν κἀμ-
μίαν μετοχὴν μὲ τὸν Κόσμον τοῦτον· διὰ τὶ ὁ μὲν Κόσμος εἶναι φθαρτὸς καὶ μάταιος καὶ
προσωρινός, ἡμεῖς δὲ εἴμεθα ἀθάνατοι, καὶ ἀτελεύτητοι· ὅθεν καὶ χρεωστοῦμεν νὰ φεύγωμεν
ἀπὸ τὸν Κόσμον τοῦτον τὸν προσωρινὸν, καὶ νὰ τρέχωμεν εἰς τὴν μέλλουσαν πόλιν καὶ ἄφ-
θαρτον πατρίδα μας, δηλαδὴ εἰς τὸν οὐρανόν· διὸ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος ἔλεγεν·
„ ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει ". (Φιλιπ. γ'. 20.)

15. „ Δι' αὐτῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ,
„ τοῦτ' ἔστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτῦ ".

Δι' αὐτοῦ, ἤγουν διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, ὡς δι' Ἀρχιερέως, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἀναφέρο-
μεν εἰς τὸν Πατέρα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ θυσίαν αἰνέσεως (2) ἤτοι δοξολογίαν, καὶ εὐχαρι-
στίαν· διὰ ὅτι ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν εἰς τὸν Πατέρα, διὰ τὶ ἔδωκε τὸν ἀγαπητόν του Υἱὸν διὰ
νὰ

---

(1) Λέγει δὲ ὁ Κορέσιος, ὅτι τέσσαρά τινα δηλοῖ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰς θυσίας ταύτας, τὰς ἔξω τῆς πα-
ρεμβολῆς ὁλοκαυτωμένας· γράμμα, ἀλληγορίαν, τροπολογίαν, καὶ ἀναγωγήν· καὶ κατὰ μὲν τὸ γράμμα λέγει,
ὅτι τὰ ζῶα ὁλοκαυτοῦντο ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ τῆς πόλεως, ἵνα οἱ Ἰουδαῖοι ἀποβάλωσι τὰς ἁμαρτίας, συλ-
λογιζόμενοι ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐκβάλλονται ἔξω τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ· κατὰ ἀλληγορίαν δὲ, ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς
ἔμελλεν ἔξωθεν τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ νὰ σταυρωθῇ, ὡς καὶ τὰ ζῶα ἐκεῖνα ἔξω αὐτῆς ὁλοκαυτοῦντο, καὶ ὅτι τὸ
αἷμα τῶν ζώων αὐτῶν ἐδήλου τὸ αἷμα τῦ Χριστοῦ, τὸ ἐ-
ξαλείφον πᾶσαν ἁμαρτίαν· τροπολογικῶς δὲ νοεῖ ὁ Παῦ-
λος, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ οἱ θέλοντες νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸ
θυσιαστήριον τῶν Μυστηρίων, καὶ νὰ κοινωνήσωσι, χρεωστοῦσι
νὰ δυγαίνωσιν ἔξω τῶν βιωτικῶν πραγμάτων τῦ Κόσμου,
καθὼς φάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν Χερουβικὸν Ὕμνον·
„ πᾶσαν τὴν βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν, ὡς τὸν
„ Βασιλέα τῶν ὅλων ὑποδεξόμενοι ". Ἀναγωγικῶς δὲ νοεῖ
ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἔχουν ἐδῶ μένουσαν
πόλιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ζητῶν τὴν μέλλουσαν καὶ οὐρανίαν,
καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φέρνωνται κατὰ τὸ διαβόλου, κατὰ
τῆς σαρκὸς, καὶ κατὰ τῦ Κόσμου.

(2) Καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἦσαν θυσίαι σωτηρίου
καὶ αἰνέσεως, ἤτοι ἦταν τύποι τῆς ἐν τῇ χαρᾷ προσ-
φερομένης τῷ Θεῷ δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας· καθὼς
περὶ αὐτῆς τῆς θυσίας ἀναφέρα τὸ ζ'. Κεφάλαιον τοῦ
Λευϊτικοῦ, οὕτω λέγον· „ ἔτος ὁ νόμος θυσίας σωτη-
„ ρίου, ἣν προσοίσουσι Κυρίῳ· ἐὰν μὲν περὶ αἰνέσεως
„ προσφέρῃ αὐτὸν, καὶ προσοίσει ἐπὶ τὸν θυσίαν τῆς
„ αἰνέσεως ἄρτους ἐκ σεμιδάλεως ἀναπεποιημένους ἐν
„ ἐλαίῳ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ἁγιάσῃ ἡμᾶς. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον εἶπεν ὁ Παῦλος διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ ἀτελειότητα τοῦ νοὸς τῶν ἐξ Ἑβραίων Χριστιανῶν· ἐπειδή, ὅτι ἦτον χάρις καὶ τοῦ Υἱοῦ ἡ ἁγιάσασα ἡμᾶς, φανερὸν εἶναι ἀπὸ τοῦτο, ἤτοι ἀπὸ τὴν ἴσην τιμήν, ὁποῦ ἔχει ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα, καθὼς αὐτὸς ὁ Υἱὸς ἔλεγεν· „ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν Πατέ„ρα· ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν". (Ἰωαν. ε. 23.) Αὔτη λοιπὸν ἡ δοξολογία καὶ εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, εἶναι σῶας καρπὸς τῶν χειλέων τῶν ὁμολογούντων, ἤγουν τῶν ἐξομολογουμένων, ἤτοι δοξολογούντων (1) τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὥστε οὐδὲ ἀπὸ αὐτὴν τὴν θυσίαν τῆς αἰνέσεως καὶ τῆς πρὸς Θεὸν δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας δύνανται νὰ μετέχωσιν οἱ τοῦ παλαιοῦ νόμου Ἀρχιερεῖς, καθ' ὅτι οὐδὲ δύνανται νὰ εὐχαριστήσωσιν καὶ νὰ δοξολογήσωσιν τὸν Θεὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ Υἱοῦ τε ἐκεῖνοι, ὁποῦ δὲν ἁγιάσθησαν μὲ αὐτὸ, διὰ τί ἔμειναν εἰς τὴν ἀπιστίαν. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, πῶς ὁ Παῦλος παρακινεῖ πάλιν τοὺς ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοὺς νὰ εὐχαριστῶσι τὸν Θεὸν, καὶ νὰ μὴ γογγύζωσιν διὰ τὰς θλίψεις ὁποῦ πάσχουν, οὐδὲ νὰ λέγωσι κανένα λόγον θρασὺ καὶ σκληρὸν ἀπὸ τὴν μικροψυχίαν καὶ ὀλιγοπιστίαν τους.

16. „Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε".

Ποῦ εἶναι τώρα ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοὶ, ὁποῦ προφασίζονται πῶς εἶναι πτωχοὶ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐλεοῦσι τοὺς ἀδελφούς των; ἂς ἀκούσωσι τί παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντας Χριστιανοὺς, τοὺς πτωχοπάτας, καὶ διαρπαγέντας τὰ ὑπάρχοντά των, ἤγουν πῶς παραγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ μὴν ἀλησμονοῦν τὴν ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμοῦνται παντοτε νὰ τὴν ἐνεργοῦν· ταύτην δὲ τὴν ἐλεημοσύνην κοινωνίαν ὀνομάζει. Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν ὀνομάζει αὐτὴν κοινωνίαν, εἴπομεν ἀλλαχοῦ· καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον"· (Φιλιπ. ά. 5.) (2) καὶ τὴν ἑρμηνείαν καὶ ὑποσημείωσιν τοῦ „εἰ γὰρ ἐν τοῖς πνεύματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθ„νη". (Ῥωμ. ιέ. 27.)

„Τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός".

Μὲ τοιαύτας, λέγει, θυσίας, τόσον τῆς πρὸς Θεὸν δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας, ὅσον καὶ τῆς πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἐλεημοσύνης, εὐαρεστεῖται καὶ χαίρει καὶ ἀναπαύεται ὁ Θεός· διὸ, τί ὅποιος εἶναι πρὸς τὸν Θεὸν εὐχάριστος, αὐτὸς εἶναι φανερὸν ὅτι ἐστὶ καὶ ἐλεήμων, μὲ τὸ νὰ γνωρίζῃ ποίας εὐεργεσίας, καὶ ποῖον ἔλεος ἠξιώθη νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεόν.

17. „Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν".

Ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κάμνει τὸν λόγον περὶ Ἐπισκόπων καὶ Ἀρχιερέων· ἀφ' ἧς δὲ πρότερον ἐπαίνεσεν αὐτὲς μὲ τὸν λόγον, ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι αὐτοὶ εἶναι πιστοὶ καὶ ἄξιοι νὰ

„ἐλαίῳ, καὶ λάγανα (ἤγουν πίτας) ἄζυμα διακεχρισ„μένα ἐν ἐλαίῳ, καὶ σεμιδάλιν πεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ· „ἐπ' ἄρτοις ζυμίταις προσοίσει δῶρα αὐτὰ ἐπὶ θυ„σίᾳ αἰνέσεως σωτηρίου". (Λευϊτ. ζ'. 11.) Ὅπερ ὁ θεῖος Κύριλλος ἑρμηνεύων λέγει· „τῆς αἰνέσεως „τὴν θυσίαν ποτήριον σωτηρίου ὁ Δαβὶδ ἀποκαλεῖ· „(Ψαλμ. ριέ. 13.) προσκομίζομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὴν „αἴνεσιν, κατὰ πληθὺν μὲν ἐν ἐκκλησίαις, ὡς ἐν ἑ„νότητι Πνεύματος, καὶ ὡς εἰς ἓν σῶμα καὶ εἰς μίαν „Ἐκκλησίαν σωτηρίου διὰ πίστεως, ποιούμεθα δὲ τὴν „δοξολογίαν, καὶ καθ' ἑνὰ πολλάκις ἱερεμοῦντες ἐν οἴ„κοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἐν νυκτί". Περὶ τῆς θυσίας ταύτης ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ „θυσία αἰνέσεως δοξάσεμε". (Ψαλμ. μδ'.)

(1) Τὴν ἐξομολόγησιν ἡ Γραφὴ πολλάκις ἀντὶ δοξολογίας καὶ αἰνέσεως ἐκλαμβάνει· ὁμοίως καὶ τὸ ἐξομολογοῦμαι, ἀντὶ τοῦ δοξολογῶ· „ἐξομολόγησιν (ἤτοι „αἴνεσιν καὶ δόξαν) καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω". (Ψαλμ. ργ'. 2.) „ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι „ἀγαθός" (Ψαλμ. ριζ'. 1.) ἤτοι δοξολογεῖτε.

(2) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώρητος· „τὴν τῆς εὐποιΐας „θυσίαν, κοινωνίαν ἐκάλεσε· καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἔφη· „ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· „ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους „αὐτῶν σκηνάς". (Λουκ. ιϛ'. 9.) Καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος· „τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα· „ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα εἰς τὸ ὑμῶν „ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης. (β'. Κορ. η'. 14.) „Κοινωνία τοίνυν ἐστὶ καὶ ἀντίδοσις· ὁ μὲν γὰρ, δίδωσι „χρήματα· ὁ δὲ, ἀντιδίδωσιν εὐλογίαν· καὶ ἐστὶ τὸ δεο„μένου τὰ μείζονα".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ζηλδίωνται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τοὺς θεωροῦσι „ μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν .... οἵτινες „ ἀναθεωροῦντες τὸ ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν ". (Ἑβρ. ιγ'. 7.) ἀφ' ὅ, λέγω, ἐπαίεσεν αὐτοὺς πρότερον, διὰ τοῦτο πάλιν λέγει ἐδῶ, ὅτι πείθεσθε εἰς τοὺς πιστοὺς Ἐπισκόπους καὶ Ἀρχιερεῖς σας, ἀδελφοί μου Χριστιανοί· ἀλλ' ἤθελεν εἰπῆ τινας· τί λοιπόν; πρέπει νὰ πειθώμεθα εἰς κάθε ἡγούμενον, καὶ ἀρχιερέα, καὶ ἄρχοντα, κἂν ἦναι κακός; ἐγὼ δέ σοι ἀποκρίνομαι, κατὰ τί λέγεις, Χριστιανέ, πῶς εἶναι ὁ ἀρχιερεὺς ἢ ἡγούμενός σου κακός; εἰ μὲν ἦ εἶναι κατὰ τὴν πίστιν κακὸς, ἤγουν εἰ μὲν ἔχει αἱρετικὰ δόγματα ἢ βλάσφημα, φεῦγε ἀπὸ αὐτὸν, κἂν ἦ ἦναι Ἄγγελος ἀπὸ τὸν οὐρανόν· εἰ δὲ ἦ εἶναι κατὰ τὴν ζωὴν ἢ πολιτείαν κακὸς, πείθε εἰς αὐτόν· λέγει γὰρ ὁ Κύριος περὶ τῶν τοιούτων „ ὅτι ἐπὶ „ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· πάντα ἂν ὅσα ἂν εἴ„ πωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε ἢ ποιεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ „ καὶ οὐ ποιοῦσι ". (Ματθ. κγ'. 3.) (1) Περὶ δὲ τῶν αἱρετικῶν ἢ διεφθαρμένων κατὰ τὴν πίστιν Ἐπισκόπων ἢ Ἡγουμένων, εἶπεν ὁ Παῦλος ἀνωτέρω νὰ μὴ περιφερόμεθα ἀπὸ τὰς διδασκαλίας των· „ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις (τῆς πίστεως δηλ. καὶ τῶν ὀρθῶν δογμά„ των) μὴ περιφέρεσθε ". (Ἑβρ. ιγ'. 9.) Διὰ τί δὲ πρέπει νὰ πειθώμεθα μὲν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς τοὺς καλοὺς κατὰ τὴν πολιτείαν, ὄχι δὲ εἰς τοὺς κακοὺς κατὰ τὴν πίστιν; ἐπειδὴ ἐκεῖνος μὲν ὁ Ἀρχιερεὺς, ὁπῦ πολιτεύεται κακῶς, δὲν θέλει συμβουλεύσει ποτὲ ἢ τοὺς ἄλλους διὰ νὰ πολιτεύωνται καλῶς· διότι ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος πράττοντας τὰ κακὰ ἔργα, ἐντρέπεται· ἢ τοῦτο γίνεται φανερὸν ἀπὸ τοῦτο, ἤγουν διὰ τί αὐτὸς κάθε μηχανὴν ἢ τρόπον μεταχειρίζεται νὰ κρύπτῃ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὰ κακὰ ἔργα ὁπῦ κάμνει, ὅσον ἐκεῖνα ὁπῦ κρύπτει, πῶς ἠμπορεῖ νὰ τὰ διδάσκῃ εἰς τοὺς ἄλλους; ἐκεῖνος δὲ ὁ Ἀρχιερεὺς, ὁπῦ εἶναι κατὰ τὴν πίστιν κακὸς, αὐτὸς δὲν εἶναι δυνατὸν ἕως τέλους νὰ μὴ κηρύξῃ ἢ εἰς τὸν λαὸν, ἐκεῖνο τὸ αἱρετικὸν φρόνημα, ὁπῦ ἔχει μέσα εἰς τὴν καρδίαν του.

„ Καὶ ὑπείκετε ".

Μὲ τοῦτο λέξιν παύτω φανερόνει ὁ Ἀπόστολος τοῦτο ὑπερβολικῶς πειθὼ ἢ ὑπακοήν, ὁπῦ πρέπει νὰ δείχνουν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἢ Ἱερεῖς ἢ Διδασκάλους των· ὥστε ὁποῦ, ὄχι μόνον διὰ λόγου νὰ ὑπακούουν, ἀλλὰ ἢ διὰ τῶν ἔργων νὰ δουλεύουν αὐτοὺς, ἀνίσως ἢ κάμῃ χρείαν (2).

„ Αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώ„ σοντες ".

Ἂς ἀκούσουν οἱ Ἀρχιερεῖς, ἢ Ἱερεῖς, ἢ Ἡγούμενοι τὰ λόγια παῦτα τοῦ Ἀποστόλου· ὅτι καθὼς ὁ λαὸς καὶ οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ εἶναι εὐπειθεῖς εἰς αὐτοὺς, ἔτζι ἀντιστρόφως καὶ αὐτοὶ πρέ-

---

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος περὶ τοῦ Ἱερέως καὶ Ἀρχιερέως· „ ἐὰν μὲν γὰρ δόγμα ἔχῃ διεστραμμένον, „ κἂν Ἄγγελος ᾖ, μὴ πείθου· ἐὰν δὲ ὀρθὰ διδάσκῃ, „ μὴ τῷ βίῳ πρόσεχε, ἀλλὰ τοῖς ῥήμασι ". (Λόγ. β'. εἰς τὸν πρὸς Τιμοθ. β'.) Καὶ πάλιν λέγει· „ ἐκ „ οἶδας τί ἐστιν Ἱερεύς; Ἄγγελος Κυρίου ἐστί· μὴ γὰρ „ τὰ ἑαυτοῦ λέγει; εἰ καταφρονεῖς αὐτοῦ, οὐκ αὐτὸν καται„ φρονεῖς, ἀλλὰ τὸν χειροτονήσαντα αὐτὸν Θεόν. Καὶ πό„ θεν δῆλον ὅτι ὁ Θεὸς ἐχειροτόνησεν αὐτὸν φησιν; οὐ„ κοῦν εἰ μὴ τοιοῦτον ἔχεις τὸν ὑπόληψιν, ἡ ἐλπίς σου „ κεκένωται· εἰ γὰρ μηδὲν ἐνεργεῖ ὁ Θεὸς δι' αὐτοῦ, „ ὅτε λυτρὸν ἔχεις, ὅτε μυστηρίων μετέχεις, ὅτε ἀφο„ σιῶν ἀπολαύεις· ἐκ ἄρα Χριστιανὸς εἶ· τί ἔτι φησι; „ πάντας ὁ Θεὸς χειροτονεῖ ἢ τοὺς ἀναξίους; πάντας μὲν „ ὁ Θεὸς οὐ χειροτονεῖ· διὰ πάντων δὲ αὐτὸς ἐνεργεῖ, „ εἰ ἢ αὐτοὶ ὦσιν ἀνάξιοι, διὰ τὸ σωθῆναι τὸν λαόν· „ εἰ γὰρ δι' ὄνου, ἢ διὰ Βαλαάμ, διὰ μιαρᾶς ἀνθρώπου, „ τοῦ λαοῦ ἕνεκεν ὁ Θεὸς ἐλάλησε, πολῦ μᾶλλον διὰ „ τοῦ Ἱερέως "; (Αὐτόθ.) Ὅρα ἢ τοῦτο ὑποσημείωσιν τοῦ „ πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολ„ λώς, εἴτε Κηφᾶς " (α'. Κορ. γ'. 22.) Τόμ. α'.

(2) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος ἔγραφε πρὸς Σμυρναίους· „ Πάντες τῷ Ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς ὁ „ Ἰησοῦς τῷ Πατρὶ, ἢ τῷ πρεσβυτερίῳ, ὡς τοῖς Ἀ„ ποστόλοις· τοὺς δὲ διακόνους ἐντρέπεσθε ὡς Θεοῦ ἐντο„ λῆς· μηδεὶς χωρὶς Ἐπισκόπου τι πρασσέτω τῶν ἀνή„ κόντων εἰς Ἐκκλησίαν ". Καὶ ἐν τῇ πρὸς Πολύκαρπον ἴσως γράφει· „ τῷ Ἐπισκόπῳ προσέχετε, ἵνα ἢ ὑμῖν „ ὁ Θεός· ἐγὼ ἀντίψυχον τῶν ὑποτασσομένων Ἐπισ„ κόπῳ, πρεσβυτερίῳ, διακόνοις ". Καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους· „ συνδέσμου μὴ ἀντιποιεῖσθαι τῷ Ἐπισκό„ πῳ, ἵνα ὦμεν Θεῷ ὑποτασσόμενοι ". Καὶ ἐν τῇ πρὸς Μαγνησίους· „ Εἰς τιμὴν Θεοῦ τοῦ θελήσαντος ἡμᾶς, „ πρέπον ἐστὶν ὑπακοὴν τῷ Ἐπισκόπῳ κατὰ μηδεμίαν „ ὑπόκρισιν· ἐπεὶ οὐχὶ τὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον τὸν βλε„ πόμενον πλανᾷ τις, ἀλλὰ τὸν ἀόρατον παραλογίζεται „ Θεόν ".

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρέπει νὰ εἶναι ἄγρυπνοι διὰ τὸν λαὸν, ἐπιμελούμενοι καὶ φροντίζοντες διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, καθὼς καὶ οἱ ποιμένες τῶν προβάτων ἀγρυπνοῦσι διὰ τὴν ποίμνιωτες, ὡς γέγραπται· „ Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάττοντες φυλακὰς τῆς „ νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνιν αὐτῶν “. (Λουκ. β'. 8.) διότι οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Ἡγούμενοι, ἔχουν νὰ δώσουν ἀπολογίαν εἰς τὸν Θεὸν, διὰ τὰς ἁμαρτίας ὁποῦ κάμνουν οἱ ὑποκείμενοι εἰς αὐτὲς Χεισιανοί.

„ Ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ „ ὑμῖν τοῦτο “.

Ἀνίσως, λέγει, καὶ ἐσὺ Χεισιανὲ ὑποπίασεσαι εἰς τὸν Ἀρχιερέα σου, καὶ θεραπεύῃς τὸν Ἱερέα καὶ προσωπάσου, κάμνεις ἐλαφρότερον εἰς αὐτὸν τὸ βάρος τῆς φροντίδος, ὁποῦ ἔχει διὰ τὴν σωτηρίαν σου, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς λαμβάνει χαρὰν ὅταν τὸ ὑποπίασεσαι· ἀνίσως δὲ ἀντιλέγῃς εἰς αὐτὸν καὶ φαίνεσαι ἀδιάντροπος, αὐτὸς μὲν καὶ μὲ τὴν ἀδιαντροπίαν σου παύτην, θέλει ἀγρυπνεῖ καὶ φροντίζει διὰ τὴν ψυχήν σου, πλὴν, ἂν ἐσὺ δὲν διορθώσῃς τὴν ἀυποπειθίαν σου, ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ προεσώς σου θέλει ἀναστενάξει ἐναντίον σου πρὸς τὸν Θεόν· αὐτὸς δὲ ὁ ἀναστεναγμός του δὲν θέλει γένῃ ὠφέλιμος εἰς ἐσὲ, ἀλλὰ θέλει γένῃ καὶ πολὺ βλαπτικός σου καὶ ἐπιζήμιος. Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν συγχωρεῖ εἰς τὸν Ἀρχιερέα καὶ προεσῶτα νὰ ἐνδικῇ τὲς ἀυποπάκτες μὲ ἄλλον τρόπον, παρὰ μὲ μόνον τὸν ἀναστεναγμόν· ἀλλ' ὁ ἀναστεναγμὸς ἔτος, εἰς μὲν τὸν Ἀρχιερέα καὶ προεσῶτα, προξενεῖ θαρρότητα καὶ μακροθυμίαν, εἰς δὲ τὸν ἀυπόπακτον καὶ ἀδιόρθωτον, ἀνάπτει μεγαλιτέραν τὴν πυρκαϊὰν τῆς κολάσεως, ὡσὰν ὁποῦ παρακινεῖ τὸν Θεὸν εἰς τὸ νὰ γένῃ αὐστηρότερος παιδευτὴς τὲ ἀυποπάκτε ἐκείνε· ὥστε ἐσὺ Χεισιανὲ, ὁποῦ δὲν πείθεσαι εἰς τὸν Ἀρχιερέα καὶ προεσῶτά σου, μὴ καταφρονήσῃς διὰ τί εἶναι μόνον στεναγμὸς ἡ κατὰ σὲ ἐνδίκησίς του, ἀλλὰ περισσότερον φοβίσου διὰ τοῦτον, διὰ τί αὐτὸς ὁ μικρὸς φαινόμενος ἀναστεναγμὸς, φθάνει εἰς τὰ αὐτία τοῦ Κυρίου, καὶ σὲ παραδίδει εἰς τὴν ὀργήν του.

18. „ Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνει- „ δησιν ἔχομεν ἐν πᾶσι “.

Ἐπειδὴ μερικοὶ ἐκατηγόρουν τὸν Παῦλον, πῶς διδάσκει νὰ ἀποστατῶν οἱ Χεισιανοὶ ἀπὸ τὰ ἔθιμα τῶ παλαιῶ νόμου, καὶ διὰ τοῦτο ἐχθρεύοντο πρὸς αὐτὸν πολλοὶ Ἑβραῖοι πισοί· τότε χάριν, ὅπου τὸ ὄνομά του ἔβαλεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπισολῆς ταύτης, ὡς προείπομεν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς Ἐπισολῆς· ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐξ Ἑβραίων πισοὶ δὲν ὑπέφεραν ὅτε νὰ ἀκούσουν τὸ ὄνομα τοῦ Παύλου. Λοιπὸν ἀπολογούμενος τώρα πρὸς αὐτὲς, πρῶτον μὲν τὲς παρακαλεῖ νὰ εὔχωνται διὰ λόγου του πρὸς τὸν Θεόν· τὸ ὁποῖον τοῦτο συνειθίζομεν νὰ ζητοῦμεν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ μᾶς ἀγαποῦν· δεύτερον δὲ δείχνει, ὅτι αὐτὸς εἶναι ἀθῶος ἀπὸ τὴν κατηγορίαν ὁποῦ τοῦ κάμνουν· διὰ τοῦτο καὶ λέγει, ὅτι ἐν πᾶσιν ἔχομεν καλὴν συνείδησιν, ἤγουν ὄχι μόνον εἰς τὲς ἐξ Ἐθνῶν πισὲς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐσὰς τὲς ἐξ Ἑβραίων πισεύσαντας, δὲν ἐκάμαμεν κἀνένα πρᾶγμα μὲ ὑπόκρισιν· ἀλλὰ ἡ συνείδησίς μας εἶναι καθαρὰ, καὶ δὲν μᾶς ἐλέγχει πῶς σᾶς ἐπιβουλεύσαμεν, ἢ ἐπράξαμεν κἀνένα πονηρὸν ἔργον ἐναντίον σας, ἢ πῶς σᾶς ἐκατηγορήσαμεν ἀδίκως.

„ Καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι “.

Ἡμεῖς, λέγει, θέλομεν νὰ πολιτευώμεθα καλῶς, ἤγουν ἀπροσκόπως καὶ χωρὶς νὰ προξενῶμεν κἀνένα σκάνδαλον· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ λόγος, ὁποῦ ἐγὼ σᾶς λέγω, ὅτι καταργήθη ὁ νόμος καὶ ἔπαυσε, δὲν εἶναι λόγος σκανδαλοποιὸς, ἢ ἐχθρὸς καὶ πολεμίου· διὰ τί μὲ τοῦτον

„ Θεόν “. Καὶ πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς· „ ὅταν τῷ Ἐπισ- „ κόπῳ ὑποπίασησθε, φαίνεσθέμοι, οὐ κατὰ ἄνθρωπον „ ζῶντες, ἀλλὰ κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν δι' ἡμᾶς ἀπο- „ θανόντα “. Καὶ πάλιν „ τέκνα φωτὸς ἀληθείας, φεύγε- „ τε τὸν μερισμὸν, καὶ τὶς κακοδιδασκαλίας, ὅπου δὲ ὁ „ ποιμὴν ἐστιν, ἐκεῖ ὡς πρόβατα ἀκολουθεῖτε “.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τον διδάσκω, πῶς ἐπληρώθη ὁ νόμος καὶ ἐτελείωσε, καὶ δείχνω πῶς ἡ σκιαγραφία ἔλαβε τὴν τελειότητα καὶ ἔγινεν ἀκριβὴς εἰκόνα. Καὶ λοιπὸν πῶς εἶναι ἀποστασία ἀπὸ τὸν νόμον ἡ διδασκαλία μου; ἢ πῶς δὲν εἶμαι ἐγὼ διεργέτης ἐδικός σας, ὅστις ζητῶ νὰ σᾶς φέρω ὅλους εἰς τὴν τελειότητα, καὶ νὰ σᾶς χωρίσω ἀπὸ τὴν σκιὰν, καὶ νηπιώδη τὴν νόμου διάθεσιν;

19. „ Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατα-
„ σταθῶ ὑμῖν".

Μὲ τοῦτον τὸν λόγον δείχνει ὁ Παῦλος, σῶα μὲν, ὅτι ὑπερβολικὰ ἠγάπα τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς, καὶ διὰ τοῦτο θέλει τόσον πολλὰ, καὶ τοὺς παρακαλεῖ νὰ εὔχωνται θερμῶς καὶ μὲ κάθε σπουδὴν, διὰ νὰ ὑπάγῃ μίαν ὥραν πρότερον εἰς αὐτούς. Καὶ ἄλλο δὲ δείχνει, ὅτι θαρρεῖ εἰς τὴν συνείδησίν του, πῶς δὲν ἔχει κανένα πάθος, καὶ διὰ τοῦτο θέλει νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ ἀπολαύσῃ αὐτούς· τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε κάμῃ, ἴσως ἤθελε γνωρίζῃ εἰς τὴν συνείδησίν του κανένα πονηρὸν ἐναντίον του.

20. „ Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης"

Ἀφ' οὗ πρῶτον ἐζήτησεν ὁ Παῦλος τὴν δόξαν τῶν ἐξ Ἑβραίων πιστῶν, καὶ μὲ τὴν ζήτησιν ταύτην ἐτίμησεν αὐτούς, ἔπειτα ἀκολούθως εὔχεται καὶ αὐτὸς εἰς αὐτούς· ὁ Θεὸς, λέγει, εἶναι τῆς εἰρήνης Θεὸς, ὅθεν δὲν πρέπει ἐσεῖς οἱ τῆς εἰρηνάρχου Χριστοῦ μαθηταὶ, νὰ ἔχετε ἔχθραν καὶ μῖσος πρὸς ἐμὲ, καὶ μάλιστα νὰ ἔχετε ἔχθραν, ὄχι ἀπὸ τὴν θεωρίαν μου, ἀλλὰ ἀπὸ μόνην τὴν φιλίαν ἀκολουθίαν μου.

„ Ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν, τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν".
(Ἡσ. ξγ'. 11.)

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα βεβαιόνει εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς ὁ Ἀπόστολος τὸ περὶ τῆς ἀναστάσεως δόγμα· ἐρανίσθη δὲ τὴν ῥῆσιν ταύτην ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν λέγοντα· „ Πῶς
„ ὁ ἀναβιβάσας ἐκ τῆς θαλάσσης (τῶν παθῶν δηλ. καὶ τοῦ ᾅδου, ἢ ἐκ νεκρῶν, καθὼς ὁ
„ Παῦλος ἐδῶ μετέφρασε) τὸν ποιμένα τῶν προβάτων; πῦ ἐστιν ὁ θεὶς ἐν αὐτοῖς τὸ Πνεῦ-
„ μα τὸ Ἅγιον"; (Ἡσ. ξγ'. 11.) ἐπειδὴ δὲ εἶναι καὶ ἄλλοι ποιμένες μικροὶ, διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Παῦλος τὸν Χριστὸν ποιμένα μέγαν· δι' ὅ,τι πολλοὶ εἶναι ποιμένες Προφῆται, καὶ Διδάσκαλοι, ἀλλ' ὅμως κυρίως σῶας εἶναι ὁ καθηγητὴς ὁ Χριστὸς, καθὼς τὸ εἶπε μόνος του. (Ματθ. κγ'. 10.) Καὶ σῶας εἶναι ὁ καλὸς καὶ ἀληθινὸς ποιμὴν, κατὰ μίμησιν τοῦ ὁποίου εἶναι οἱ ἄλλοι ποιμένες· „ ἐγὼ γάρ φησιν εἰμὶ ὁ ποιμὴν ὁ καλός· καὶ γινώσκω τὰ
„ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν". (Ἰωαν. ι. 14.)

„ Ἐν αἵματι Διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν"

Ἤτοι ὁ Θεὸς ὁπου ἀνέστησεν ἐκ τῶν νεκρῶν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅστις ἀπέθανε καὶ ἔχυσε τὸ αἷμά του, διὰ νὰ δώσῃ καὶ νὰ κυρώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν Διαθήκην τοῦ Εὐαγγελίου, ὄχι καταλυομένην καὶ παυομένην, καθὼς ἦτον ἡ νομικὴ, ἀλλὰ διαιωνίζουσαν καὶ διαμένουσαν εἰς τοὺς αἰῶνας· ἢ καὶ ἔτζι νοεῖται τὸ ῥητὸν τοῦτο· ὁ Θεὸς ἤγειρε τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν μὲ αἷμα Διαθήκης αἰωνίου· διότι ἀφ' οὗ ὁ Χριστὸς ἀνέστη, ἐχαρίσθη τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, εἰς τόπον Διαθήκης· καὶ αὖ ὁ Χριστὸς δὲν ἀνασταίνετο, δὲν ἤθελε ἦναι εἰς ἡμᾶς τὸ αἷμά του εἰς τόπον Διαθήκης αἰωνίου.

21. „ Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ".

Ὁ Θεὸς, λέγει, ὁπου ἤγειρε τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, αὐτὸς ἄμποτε, ἀδελφοὶ, νὰ σᾶς κάμῃ τελείους εἰς κάθε ἔργον ἀγαθόν· δείχνει δὲ μὲ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ ἐξ Ἑ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βραίων πιστεύσαντες ἄρχισαν μὲν τὰ καλὰ ἔργα, ἐχρειάζοντο δὲ καὶ τὸ νὰ φανῶν τέλειοι εἰς αὐτά· τὸ ὁποῖον τοῦτο εὔχεται νὰ γενῇ εἰς αὐτούς. Βλέπε δὲ, Χριστιανὲ, ὅτι ἡμεῖς πρέπει πρῶτον νὰ ἀρχίζωμεν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ πότε νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ καὶ τὸ τέλος τούτων (1).

„Εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ".

Ὅποιος, λέγει, φανῇ τέλειος εἰς κάθε ἔργον ἀγαθὸν, ἐκεῖνος κάμνει καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει μισὸν τὸ καλὸν, καὶ δὲν τὸ τελειόνει.

„Ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ „δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν".

Ὥστε, ὅταν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ κάμνωμεν τὸ καλὸν, ὁ Θεὸς κάμνει τοῦτο εἰς ἡμᾶς διὰ Γησοῦ Χριστοῦ, ἤτοι μεταχειριζόμενος εἰς τοῦτο μεσίτην καὶ ἐνεργὸν τὸν Χριστόν· διότι ὁ Χριστὸς, ὁποῦ ἐνήργησε τὴν σωτηρίαν μας ἐξ ἀρχῆς, τί θαυμαστὸν πρᾶγμα εἶναι, ἂν ἴσως καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν καλῶν ἔργων, γίνεται μεσίτης; καὶ ἢ τί παράδοξον εἶναι, ἂν ἴσως αὐτὸς πληρόνῃ εἰς ἡμᾶς τὸ τοῦ Πατρός του θέλημα, μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐνδυναμόνῃ εἰς τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ καλὰ ἔργα; Βλέπε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ἀφ' οὗ ὁ Ἀπόστολος εἶπε τὸ „εὐάρεστον" ἐπρόθεσε καὶ τὸ „ἐνώπιον αὐτοῦ". διὰ τί τότε τῇ ἀληθείᾳ εὐαρεστοῦμεν εἰς τὸν Θεὸν, ὅταν φαινώμεθα καλοὶ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι ὅταν φαινώμεθα καλοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὅθεν καὶ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ εἶπεν ὁ Θεός· „ἐγώ εἰμι ὁ Θεός σου· εὐάρεστον „πιον ἐμοῦ, καὶ γίνου ἄμεμπτος". (Γεν. ιζ'. 1.) Καὶ ὁ Δαβὶδ δὲ ἔλεγε· „κατὰ τὴν „καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ". (Ψαλ. ιζ'. 25.) Καὶ ὁ Ἡσαΐας· „ἀφέλεσθε τὰς πονηρίας ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου". (Ἡσ. ά. 16.)

22. „Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα- „κλήσεως".

Βλέπεις, ὦ ἀναγνῶστα, πῶς ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἔγραψεν ὁ Παῦλος εἰς ἄλλους τινὰς ἐν ταῖς ἄλλαις Ἐπιστολαῖς του, τοῦτο γράφει ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ πρὸς τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστούς; δὲν λέγει δὲ ὑποφέρετε τὸν λόγον τῆς παραινέσεως, ἀλλὰ τῆς παρακλήσεως, ἤγουν τὸν λόγον τῆς παρηγορίας, ὁποῦ σᾶς ἔγραψα, καὶ τῆς παρακινήσεως εἰς τὸ νὰ ὑπομένετε· ἐπειδὴ καὶ πρὸς τοὺς θλιβομένους καὶ κακοπαθοῦντας ἔγραψε τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην.

„Καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν".

Καὶ μ' ὅλον ὁποῦ εἶπε τόσα πολλὰ λόγια ὁ Παῦλος ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ, ὅμως πάλιν ὀλίγα ὀνομάζει ταῦτα, συγκεμνόμενα δηλαδὴ μὲ ὅσα ἐπεθύμει ἀκόμη νὰ εἰπῇ· ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς· ἀγκαλὰ καὶ νὰ ὀλιγοψυχῆτε, ὅμως ὑποφέρετέ με· ἐπειδὴ ὀλίγα εἶναι τὰ λόγιά μου, καὶ δὲν ἔχετε νὰ εἰπῆτε, ὅτι ἀποκάμετε ἀπὸ τὸ μῆκος τῶν λόγων μου· τὸ ὁποῖον τοῦτο βλέπομεν νὰ πάσχουν οἱ ὀλιγόψυχοι· ἐπειδὴ τῶν ὀλιγοψύχων εἶναι ἴδιον νὰ μὴ ὑποφέρουν λόγον μακρὸν, ἀλλὰ νὰ ἀποκάμνουν.

23. „Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον".

Ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἔχθραν πρὸς τὸν Τιμόθεον οἱ ἐξ Ἑβραίων πιστεύσαντες, διὰ τοῦτο ἀπο-

(1) Ὅρα εἰς τὸ „ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργων „καλῶν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ". (Φιλιπ. ά. 6.) καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ· „ὁ δὲ Θεός ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν, καὶ τὸ ἐνεργεῖν". (Φιλιπ. β'. 13.) ὅτι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν καλῶν ἔργων παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐστι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποστέλλει αὐτὸν ὁ Παῦλος πρὸς αὐτούς (1). Πόθεν δὲ ἦτον ὁ Τιμόθεος ἀπολελυμένος; ἴσως εὐρίσκετο εἰς φυλακὴν, καὶ ἀπελύθη ἀπὸ αὐτὴν· ἢ ἀπελύθη, ἦλθεν ἐκάλεσεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅπου εὐρίσκετο.

„ Μεθ' ὅ, (ἐὰν τάχιον ἔρχηται) ὄψομαι ὑμᾶς".

Καὶ ὁ λόγος ἔτος, εἶναι ἱκανὸς νὰ πείσῃ τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς, διὰ νὰ παύσουν ἀπὸ τὴν ἔχθραν, ὁπού εἶχον πρὸς τὸν Παῦλον· ἐπειδὴ δηλοποιεῖ, ὅτι ὁ Ἀπόστολος εἶναι ἕτοιμος νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτοὺς μαζὶ μὲ τὸν μαθητὴν τὸν Τιμόθεον· ἴσως δὲ ἠκολούθησε νὰ ἔλθῃ εἰς Ἔκβασιν, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τὴν Ῥώμην ὁ Παῦλος· διὰ ὅ,τι δεθεὶς καὶ φυλακωθεὶς πρῶτον ἀπὸ τὸν Νέρωνα, ὕστερον ἀφέθη ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καὶ ἀπὸ τὴν Ῥώμην ἐπῆγεν εἰς τὰς Ἱσπανίας, καὶ ἐκεῖθεν ἴσως ἐπῆγεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ἀρχῇ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης.

24. „ Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς Ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας „ τοὺς Ἁγίους".

Βλέπε, ὦ ἀναγνῶστα, τὸν Παῦλον, πῶς τιμᾷ τοὺς ἐξ Ἑβραίων πιστοὺς, ἐπειδὴ διὰ μέσου αὐτῶν, ἀσπάζεται τοὺς ἡγουμένους, καὶ προεστῶτας, καὶ διδασκάλους αὐτῶν· δι ὅτι εὐλογώτερον ἦτον νὰ στείλῃ τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην εἰς τοὺς προεστῶτας καὶ ἡγουμένους αὐτῶν, καὶ διὰ μέσου τῶν ἡγουμένων καὶ προεστώτων, νὰ ἀσπάζεται καὶ τὸν κοινὸν λαὸν τὸν ὑποτασσόμενον εἰς αὐτούς· ὁ δὲ Παῦλος κάμνει τὸ ἐναντίον, ἵνα σοφώτατα θεραπεύσῃ τοὺς ἀσθενεστέρους εἰς τὴν πνεύμην, μὲ τὴν προτίμησιν ταύτην.

„ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας".

Τόσον, λέγει, σᾶς ποθῶ καὶ σᾶς ἐναγκαλίζομαι, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, ὥστε ὁπού, ὄχι μόνον ἐγὼ σᾶς χαιρετῶ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πολλοὺς ἐφύτευσα τὸν εἰς ἐσᾶς πόθον. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτοί, σᾶς ἀγαποῦν ἀπὸ τόσον πολὺ διάστημα τόπου, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην σᾶς χαιρετοῦν (2).

25. „ Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν". (3)

Ἐπειδὴ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι σῶα κοινὸν ἀγαθὸν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος κοινῶς ἐπεύχεται αὐτὴν εἰς ὅλους, καὶ προεστῶτας, καὶ ὑποκειμένους. Ποία δὲ εἶναι ἡ χάρις αὕτη; πάρεξ ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ κάθαρσις τῶν παθῶν, καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κοινωνία. Πῶς δὲ, καὶ μὲ τί τρόπον θέλει εἶναι ἡ χάρις αὕτη μὲ ἐσᾶς; ἀνίσως, λέγει, καὶ δὲν ἀτιμάζετε τὴν χάριν ταύτην μὲ ἄτιμα ἔργα· καὶ ἀνίσως δὲν πολιτεύεσθε ἀναξίως ταύτης· διότι ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, παραμένει μὲν εἰς ἡμᾶς, ὅταν ἔχωμεν ἔργα χρηστὰ καὶ ἐνάρετα, ἀναχωρεῖ δὲ ἀπὸ ἡμᾶς, ὅταν δὲν ζῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ διδόντος εἰς ἡμᾶς τὴν χάριν ταύτην Θεοῦ· ἀλλ' ὅμως ἄμποτε νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν χάριν ταύτην, καὶ ὅσα ἀγαθὰ διὰ τῆς χάριτος ταύτης ἐλάβομεν, καὶ ἔτω νὰ μὴ πολιτευώμεθα εἰς ὕβριν καὶ ἀτι-

---

(1) Ὁ δὲ Θεοδώρητος λέγει ὅτι μὲ τὸν Τιμόθεον ἔστειλε τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Παῦλος, διὰ τί ἀκόλουθον ἦτον νὰ ἀγαπᾷ αὐτὸν ὡς περιπεποιημένον, καὶ νὰ χαίρῃ εἰς τὴν παρουσίαν του.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώρητος ὕστερα λέγει· „ ἔδειξε πόθεν „ γέγραφε τὴν Ἐπιστολὴν (ὅτι ἀπὸ τῆς Ἰταλίας δη- „ λαδὴ, καὶ κατὰ παυσὼν ἐδίδαξεν, ὡς ἐν βραχεῖ καιρῷ „ τὸ εὐαγγελικὸν διέδραμε κήρυγμα, καὶ τὰ Ἔθνη κατὰ „ τὴν πρὸς τὸν Ἀβραὰμ γεγενημένην ἐπαγγελίαν, „ τῆς εὐλογίας ἐπέτυχεν".

(3) Σημείωσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοδώρητον, τὸ· „ ἡ „ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν" ἐπὶ σωνηθίζετο νὰ γράφῃ εἰς τὸ τέλος τῶν Ἐπιστολῶν του ὁ Παῦλος, ἦτον ὁ ἀσπασμὸς αὐτὸς, διὸ καὶ ἰδιοχείρως αὐτὸν ἔγραφεν· εἶναι δὲ τοῦτο, ἀντὶ τοῦ, ἔρρωσο καὶ ὑγίαινε, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς συνηθίζομεν πλέον νὰ γράφωμεν εἰς τὸ τέλος τῶν Ἐπιστολῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀτιμίαν τῦ Θεῦ, ὁπῦ ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τόσα πολλὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ μὲ τὰ καλά μας ἔργα, γένοιτο νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ δείχνωμεν, ὅτι δὲν ἔδωκε τὴν χάριν τε εἰς ἀχαρίστες καὶ ἀγνώμονας δύλες, ἀλλὰ εἰς εὐγνώμονας καὶ δυχαρίστες ὑῒές· καὶ μὲ τοιῦτον τρόπον πολιτδόμενοι, γένοιτο νὰ φυλάττωμεν τὴν χάριν ταύτην ἀνελάττωτον εἰς τὰς ψυχάς μας, ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ εὐεργέτῃ, καὶ Σωτῆρι τῶν ἐδικῶν μας ψυχῶν· μεθ' ἅ τῷ Πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νυῦ, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τὲς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Ἡ πρὸς Ἑβραίυς Ἐπιστολὴ αὕτη, ἐγράφη ἀπὸ Ἰταλίας διὰ Τιμοθέυ.

Τετράστιχον Ἰαμβικόν.

„ Τὸ Πνεῦμα τὸ ζῶν, ἡ θεόῤῥυτος χάρις
„ Ἡ καινοποιὸς, καὶ παράκλητος χύσις
„ Ἐν ᾧ πνέω, ζῶ, ἐννοῶ, λέγω, γράφω,
„ Ἐντὸς μυήσις μὲ, πανταχῦ παῦτα χρόνον.

Ἕτερον.

„ Εἴληφεν ᾠδε, τέρμα ὁ τρίτος Τόμος.
„ Τῷ δυχάρισον, σοὶ φέρω φωνῷ Λόγε·
„ Καὶ δόξα κράζω, πολλάκις τῷ σῷ Κράτει,
„ Ἰδὼν ποθεινῶς, τέρμα τῶν ἐνεργμένων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ ΤΟΠΟΛΟΓΙΚΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΤΡΙΤΩ ΤΟΥΤΩ ΤΟΜΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΚΑΤΑ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Α

Ἀαρὼν οἰκεῖος ἦτον τῦ Θεῦ. 191
Ἡ ῥάβδος αὐτῦ πόσα σημεῖα ἐποίησε. 201
Γυναῖκα ἔλαβεν ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 339
Ἡ ῥάβδος αὐτῦ πότε ἐβάλθη εἰς τὴν κιβωτόν. 357
Ἀβδιοῦ πάσας Προφήτας ἔτρεφε, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 417
Ἄβελ ἔδειξεν ἀληθινὴν τὸ τῦ Θανάτυ ἀπόφασιν. 395. καὶ 396
Αἷμα αὐτῦ πῶς ἐλάλησε. 434
Ἄβελ τὰ καλλίτερα πρόβατα ἐπροσφερον εἰς τὸν Θεόν. 394
Μὲ πῦρ ὁ Θεὸς τὴν θυσίαν τυ ἔκαυσεν. 394
Διὰ τῆς πίστεως ἀκόμη λαλεῖ. 395
Ἀβελβεῦ τὶς ἦτον, εἰς τὴν ὑποσημ. 92
Ἀβραὰμ διὰ τὶ ὑποσχέθη ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ αὐτὸν μέγαν, καὶ νὰ εὐλογήσῃ τὰ Ἔθνη εἰς αὐτὸν, εἰς τὴν δ'. ὑποσ. 142
Ἀδιακρίτως ὥρμησε νὰ σφάξῃ τὸν υἱόν τυ. 204
Διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας ἠξιώθη τῆς θείας ἐπαγγελίας. 327
Ὁ εἰς τὸν Ἀβραὰμ ὁμιλήσας, ὁ Υἱὸς ἦτον. 327
Ὁ Θεὸς ἐλάλησεν αὐτῷ δι' Ἀγγέλυ. 327
Ἡ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ὑπόχεσις, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐδόθη. 329
Ἀβραὰμ διὰ πίστεως ὑπήκυσε καὶ ὤγηκεν ἀπὸ τὴν πατρίδα τυ. 398
Καὶ τὸν πάφον τῆς γυναικός τυ Σάῤῥας ἀγόρασεν. 398
Ξένος ὡμολόγησεν ὅτι εἶναι. 402
Διὰ τὶ ἐπείραξεν αὐτὸν ὁ Θεός. 403
Ἀγαπᾶν γνησίως καὶ διὰ τῶν ἔργων, κόπος εἶναι. 5
Τὸ νὰ ἀγαπᾷ τινας τὸν Θεὸν, ποῖον εἶναι. 72
Εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγαπᾷ τινας ὅλυς, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 194
Ἀγάπη θερμὴ δείχνει μακρότατον καὶ τὸ ὀλιγώτατον διάστημα, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 19
Ἀγάπης ἴδιον νὰ ἀγαπᾷ ὅλυς ἐξίσυ. 26
Ἡ τελεία ἀγάπη δὲν χίζει τὴν μίαν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ὁμοῦ μὲ τὰς πολλὰς γνώμας, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 26
Ἀμέμπτυς καὶ σώφρονας κάμνει τὰς ἀνθρώπυς, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 26
Σιδηροπολάμισον εἶναι. 44
Ἡ διὰ τῆς ἀγάπης σῴωσις, ὑπομένει τὰς θλίψεις. 56
Ἡ τῶν μερικῶν μόνων ἀγάπη δὲν εἶναι Θεϊκή. 56
Ἀγάπη Χριστιανῶν πρέπει νὰ ἦναι ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτυ. 86
Ἀγάπω ὁ μὴ ἔχων, οὔτε Χριστιανὸς εἶναι. 87
Ἀγάπη ἡ διπλῆ, πηγὴ εἶναι τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς. 110
Ἀπὸ τὴν ἀγάπην γεννᾶται κάθε καλόν. 197
Ἀγάπη δευτέρα δικαιοσυνὴ εἶναι, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 224
Ἀγαπητὸν ὁ βλέπων, καὶ τὸ μακρὸν διάστημα ὀλίγον λογίζεται, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 19
Ἄγγελοι διὰ τὸ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ὑπηρετῶν. 278
Διὰ τῶν Ἀγγέλων ἐδόθη ὁ νόμος. 279
Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι ὀλίγον διαφέρυν. 278
Τὰ ἐν τῇ Παλαιᾷ οἰκονόμησαν. 279
Ὡς δοῦλοι ἐν τῇ κρίσει παρασταθήσονται. 282
Ἐλυπῦντο, τὸ ἐν ἀνθρώποις πονηρίαν ὁρῶντες, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 284
Ἐν τῷ αἰῶνι ἐκτίσθησαν, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 266
Δὲν εἶναι ἀίδιοι, εἰς τὸ ὑποσημ. 267
Εἶναι ἀίδιοι. αὐτόθ.
Ἄγγελοι λαλοῦσιν ὡς ἐκ προσώπυ τῦ Κυρίυ ὁπῦ τὺς πέμπει, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 327

Ἀγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀγγέλων αἱ σάλπιγγες θέλειν σωπάζειν τὰς ἀνασηθούσας. 37
Ἄγγελοι παιδεύουσιν, ἀλλ' ἐπ' ἀγαθῷ σκοπῷ, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 98
Ἄγγελοι μαζὶ μὲ τὰς ἐπιγείους ἀνθρώπους εἶδον τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ σεσαρκωμένον. 126
Διὰ τί οἱ Ἄγγελοι παραλαμβάνονται μάρτυρες μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν. 148
Δὲν ἀποθνήσκουν ὡς τὰ σώματα, ἀποθνήσκουν ὅμως κατ' ἄλλον τρόπον, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 162
Ἀθάνατοι εἶναι κατὰ χάριν. αὐτόθ.
Θανάτου αὐτῶν ποῖος εἶναι. αὐτόθ.
Δὲν ἔχουν πώτοτε ἄτρεπτον τὴν ζωήν. αὐτόθ.
Ἄγγελοι βλέπουσι τὸν Θεὸν ἐν τῷ καλύμματι τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὴν ὑποσημ. 163
Πότε τούτων ἀνώτερος, καὶ πότε κατώτερος ἐγένετο ὁ Χριστὸς, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 272
Υἱοὶ Θεοῦ δὲν ὀνομάζονται, καὶ διὰ τί, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 273
Θεοὶ λέγονται. αὐτόθ.
Ποιῶν τῶν Ἀγγέλων διὰ τί λέγεται. 274
Ἁγιασμῷ χωρὶς, οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον. 428
Ἅγιοι δὲν ἔχουν ἀδιαλείπτως ἐνεργοῦσαν τὸ χάριν τοῦ Θεοῦ. 23
Καθ' ἕξιν καὶ δυνάμιν ἔχουσιν πάντοτε τὸ χάριν, ἀχὶ δὲ καὶ ἐνεργείᾳ, εἰς τὸ ὑποσημ. 23
Ἁγίων εἰς τὸν θανάτους δὲν πρέπει παντελῶς νὰ λυπούμεθα, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 33
Μεσῖται λέγονται δευτέρως καὶ πρώτως, εἰς τὸ ὑποσημ. 102
Διὰ οὐδένα αἰτίας συγχωροῦνται νὰ πάσχουν, εἰς τὸ ὑποσημ. 151
Ἀποθνήσκοντες δὲν λαμβάνουν τὴν τελείαν μακαριότητα, εἰς τὸ ὑποσ. 213
Δὲν δύνανται νὰ ἐνεργοῦν ὅσα θέλουν. 219
Θεοὶ λέγονται κατὰ χάριν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 273
Ἁγίων εἰς τὰ σώματα ἐκχυθήσεται ἡ ἔσωθεν δυνάμις τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 286
Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Ἅγιοι φαίνονται εἰς τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλουμένους, εἰς τὴν ὑποσημ. 334
Ἀντὶ τῶν Ἁγίων φαίνονται οἱ Ἄγγελοι. αὐτόθ.
Διὰ τῆς παντοχοῦ ὄψεως χάριτος, καὶ οἱ Ἅγιοι πολλαχοῦ γίνονται. αὐτόθ.
Καὶ μὴ εἰδότων τῶν Ἁγίων, ἡ χάρις δείχνει τὸ ὁμοίωμα αὐτῶν. αὐτόθ.
Πρωτότοκοι τῶν πιστῶν εἶναι. 433
Ἅγιον Κοσμικὸν ποῖον ἦτον, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 354
Ἅγια τῶν Ἁγίων τίνος εἶχον τύπον. 354
Ἁγιωσύνη κυρίως ποία εἶναι. 27
Ἀγνωσία εἰς ὑπερηφάνειαν φέρει τὸν ἄνθρωπον. 153
Ἀγὼν καλὸς ποῖος, καὶ διὰ τί λέγεται. 211
Ἀδὰμ πῶς λέγεται ὅτι δὲν ἠπατήθη. 109
Ἂν ἦτον σερεὸς εἰς τὸν λογισμὸν, καὶ τὸ εἰς Θεοῦ πίστιν, δὲν ἐπλανᾶτο ἀπὸ τὴν γυναῖκά του. 190
Ἀδικίαν ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 191
Ὁ μὴ μακρύνων ἀπὸ τὴν ἀδικίαν δὲν εἶναι ἄξιος νὰ ὀνομάζῃ τὸ ὄνομα Κυρίου. 191
Ἀδικῶν δὲν οἰκοδομεῖται εἰς τὸ θεμέλιον τοῦ Θεοῦ. 191
Ἀζαρίας ὁ τῆς Ἰωδαὲ ἐλιθοβολήθη. 416
Ἀθεΐα εἶναι κορυφαίστερον τῶν κακῶν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 199
Ἄθεοι διὰ τί ἐδέχθησαν τὴν ἀθεΐαν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 201
Ἀθλητὴς πρέπει νομίμως νὰ ἀθλῇ διὰ νὰ στεφανωθῇ. 182
Αἰγύπτιοι ποῖα ζῶα ἐθεοποίουν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 129
Αἴδιον μόνου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἴδιον, εἰς τὴν ὑποσημ. 267
Τί εἶναι τὸ αἴδιον. αὐτόθ.
Αἵρεσις, ἀλλοτρία εἶναι βοτάνη, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 428
Αἱρετικὸν πότε πρέπει τινὰς νὰ παραιτῇ. 248
Καὶ πότε δὲν πρέπει. 248
Πρέπει νὰ ἀποστρεφώμεθα κάθε αἱρετικὸν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 248
Αἱρετικὸς πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ὡσὰν πανοῦκλαν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 189
Αἱρετικὸς ὁ ἀδιόρθωτος πρέπει νὰ παραιτῆται, καὶ νὰ μὴ διδάσκεται, ὁ δὲ ἐλπίδα διορθώσεως ἔχων, πρέπει νὰ διδάσκεται. 195
Αἰῶνες τί εἶναι, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 266. 39 καὶ 394
Δὲν εἶναι αἴδιοι, εἰς τὸ ὑποσημ. 267
Ὑπὲρ τοὺς αἰῶνας εἶναι ὁ Θεὸς, καὶ αἱ τοῦ Θεοῦ τελειότητες, εἰς τὸ ά. ὑποσ. 266
Μόνου τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ αἰώνιον εἰς τὴν ὑποσημ. 267
Τὸ πρὸ τῶν αἰώνων ἀπ ἔστι κτιστὸν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 266
Εἶναι καὶ ἔγχρονος αἰὼν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 394

Οἱ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ αἰῶνες καταχρηστικῶς ἡ τὰς χρόνους φανερόνουσιν. 394
Κυρίως αἰῶνες ἄλλο εἶναι ἀπὸ τὸν χρόνον. 394
Ἕνας εἶναι ὁ κυρίως αἰών, καὶ ὄχι πολλοί. 394
Ἀκαθαρσία κυρίως ποία εἶναι. 27
Ἀκαίρως διδάσκειν τὶ δηλοῖ. 208
Ἀλαζονεύεται πῶς τινας. 197
Ἀλέξανδρον τὸν χαλκέα, διὰ τὶ ὁ Παῦλος καταρᾶται. 216
Ἀλήθεια μονοειδὴς εἶναι. 443
Ἀλαχὴ ἡ ἀφθαρσία τῶν ζώντων διπλῆ ἔχει νὰ γένῃ, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 36
Ἁμαρτάνων φανερῶς, πρέπει νὰ ἐλέγχεται φανερῶς. 148
Ἁμαρτάνειν συνεχῶς, οὐ πόρρω δυσσεβείας, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 321
Ὁ ἁμαρτάνων καταπατεῖ τὸν Χριστὸν, καὶ τότε ἁμαρτάνει. 386
Ὁ ἁμαρτάνων κοινὸν ἡγεῖται τὸ αἷμα τῦ Χριστῦ. 386
Ὁ ἁμαρτάνων τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὑβρίζει. 386
Κάνενα πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσον αὐόητον καὶ μωρὸν, ὡσὰν ἡ ἁμαρτία, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 309
Μὲ τὶ ὁμοιάζει. αὐτόθ.
Ἁμαρτήματα εἰς τὰ μεγάλα τόπος μετανοίας δὲν εἶναι. 430
Καὶ διὰ τί. 430
Ἁμαρτία ἀσθένεια ὀνομάζεται. 345
Ἁμαρτίας πικρότερον ἄλλο δὲν εἶναι. 428
Ῥίζα εἶναι πικρίας. 428
Ἁμαρτία ἀτιμία εἶναι. 29
Εἰς τὰς σαρκικὰς ἁμαρτίας, καταφρονοῦμεν τὸν Θεὸν περισσότερον ἀπὸ τὸς ἀνθρώπους. 30
Ἁμαρτίας σαρκικὰς ὁ πράττων, τὸν Θεὸν ὑβρίζει. 30
Ποῖαι ἁμαρτίαι καταργοῦν τὸς ἀνθρώπους πρὸ τῦ θανάτου, καὶ ποῖαι μετὰ θάνατον. 151
Ἁμαρτίαι ἄλλαι χρειάζονται αὐστηρότητα, ἄλλαι δὲ, εὐθεσίαν. 244
Κάθε ἁμαρτία ἀπὸ ἀγνωσίαν καὶ πλάνην γεννᾶται. 309
Πᾶσα ἁμαρτία ἄκανθα εἶναι καὶ τρίβολος. 323
Ἁμαρτίας τὰ ἴχνη ἔχει νὰ μένει παντοτε εἰς τὸ μνήμιον τῶν ἁμαρτωλῶν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 323
Ἁμαρτίας ἀπὸ τὰς ἐν ἀγνοίᾳ γινομένας καὶ ἀκουσίως δὲν εἶναι καθαρός τινας. 359
Ἁμαρτίας παῤῥησία ποία εἶναι. 370
Ἁμαρτία τὶ δηλοῖ, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 376
Αἱ περὶ ἁμαρτίας θυσίαι ὁποῖαι ἦτον. αὐτόθ.
Ἁμαρτία ἐντροπὴν προξενεῖ καὶ τὸ ἀπαῤῥησίαστον, ἡ δὲ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν παῤῥησίαν γεννᾷ. 380
Οἱ μὴ ἐπιμένοντες εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μετανοοῦντες, λαμβάνουσι συγχώρησιν. 384
Καὶ οἱ ἁμαρτάνοντες σανικῶς, ἔχουν ὀλίγην συγχώρησιν. 384
Ἁμαρτία εἶναι τὸ νὰ μὴ συγκακοπαθῇ τινας μὲ τὸς ἀδελφός τε. 407
Ἁμαρτία διὰ τὶ λέγεται δύσκολος. 420
Ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας μέχρις αἵματος πρέπει νὰ πολεμῶμεν. 422
Ἁμαρτωλοὶ δὲν ἁρπάζονται ἀπὸ τὰς τελέας. 37
Δὲν εἶναι ὡραῖος εἰς τὸ στόμα τος ὁ τῦ Θεῦ ὕμνος. 191
Ἁμαρτωλῶν ἐντροπὴ φοβερωτέρα εἶναι τῦ αἰωνίου πυρός, εἰς τὸ β'. ὑποσ. 323
Ἁμαρτωλὸς σκληρὸς καὶ ἄκαρπος, ἐμπορεῖ νὰ γένῃ γῆ καρποφόρος τῶν ἀρετῶν. αὐτόθ.
Ἄμαχος ποῖος εἶναι. εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 116
Ἄμεμπτος πότε ὁ ἄνθρωπος εἶναι. 27
Ἄμφια ἱερὰ πῶς πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται οἱ Ἱερεῖς, εἰς τὸ ὑποσημ. 115
Ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν πόσον εἶναι ἀναγκαία, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 135
Μετὰ προσοχῆς πρέπει νὰ ἀναγινώσκῃ τινας. αὐτόθ.
Ὅρα καὶ εἰς τὸ λέξιν Γραφῶν.
Ἀναγκαῖα μόνα ἡ συσατικὰ τῆς ζωῆς πρέπει νὰ ζητῶμεν. 156
Ἀναθεωρῶντες τί θέλει νὰ εἰπῇ. 442
Ἄνθρωπος τῷ Θεῷ νὰ ὀνομάζεταί τινας εἶναι μέγα ἀξίωμα. 158
Οἱ Δίκαιοι ἔτζι ὀνομάζονται. 158
Ἄνθρωπος ἄγει τὸ φύσιν καὶ ὄχι ἄγεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 200
Ἄνθρωποι δύτελεῖς δὲν λυποῦνται τοὺς ἀξίους ἄνδρας. 216
Οἱ ἀποχειροβίωτοι διεγείρων τὰς δήμους, εἰς τὸ ὑποσημ. 216
Ἄνθρωπος, ἐπιλήσμων εἶναι, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 283
Ἀνανὶ ὁ Προφήτης ἐφυλακώθη, εἰς τὸ δ'. ὑποσημ. 415
Ἀναπλήρωσις ἁμαρτίας ποία εἶναι, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 18
Ἄνδρες δὲν πρέπει νὰ φορῶν καλλωπισμένα ῥοῦχα, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 107
Ἄνδρας ἀπατώμενος δὲν εἶναι ἄνδρας, ἀλλὰ γυναικάριον. 200

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀνασάσεως περὶ μερικῆς λαλεῖ ὁ Παῦλος, τῆς τῶν Δικαίων δηλαδὴ καὶ οὐχὶ περὶ τῆς καθολικῆς. 35
Ἐν τῇ ἀνασάσει δεν θέλειν προφθάσειν οἱ τότε ζῶντες τοὺς πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντας. 36
Ὁμοῦ ἀνασήσονται τὰ σώματα, καὶ ὁμοῦ θέλειν ἔμβειν αἱ ψυχαὶ εἰς αὐτὰ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 36
Ἀνασάσεως ποῖον εἶναι τὸ προηγούμενον τέλος, εἰς τὸ ὑποσημ. 39
Διὰ τί. αὐτόθ.
Δεν θέλειν ἀνασηθῆν τὰ ἄλογα ζῶα, ὅτε τὰ φυτὰ, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 160
Ἀνάσασις δεν ἔγινε πώρα, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 190
Ἀνάσασις δεν εἶναι ἡ διαδοχὴ τῶν ἐκ τοῦ γάμου γεννωμένων παιδίων. αὐτόθ.
Ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάσασις ὀδὸς εἶναι τοῦ οὐρανοῦ, εἰς τὸ ὑποσημ. 380
Ἀνάσασις Δικαίων λαμπρὰ ἔσαι καὶ ἔνδοξος. 414 καὶ 415
Αὕτη καὶ ἐξανάσασις ὀνομάζεται. 415
Ἀνεπίληπτος τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 113
Ἀντιλογίαν ποίαν ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε. 421
Ἀντίχριστος ἓν ἄτομον θέλει εἶναι, καὶ ὄχι ἓν γένος, εἰς τὸ ὑποσημ. 64
Θέλει ἀποδεικνύει τὸν ἑαυτόν τε Θεόν. αὐτόθ.
Ἄνθρωπος θέλει εἶναι, καὶ ὄχι Σατανᾶς. 63
Ἀποστασία ὀνομάζεται. 63
Ποῖον εἶναι ὁποῦ κρατεῖ αὐτὸν καὶ ἐμποδίζει. 65
Ἄδηλος εἶναι ὁ χρόνος πότε μέλλει νὰ ἔλθῃ. 65
Θέλει ἀφανισθῆ μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ στόματος τοῦ Κυρίου, καὶ μὲ τὸ φανέρωσιν τῆς παρουσίας τε. 66
Σημεῖα καὶ τέρατα θέλει κάμῃ ψεύδη. 67
Ἄνθρωπος διὰ τὶ εἶναι ἠλαττωμένος βραχύτι τῶν Ἀγγέλων. 283
Ἄνθρωποι πολὺ εἶναι ἐλαττωμένοι ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους. 284
Ἀνωνίῳ ἐδόθη ἐντολὴ νὰ δειλόῃ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 74
Ἀνυπομονησία γίνεται αἰτία νὰ ὑστερηθῇ τινας τῆς ἐπαγγελίας. 328
Ἀνυπόκριτος τῷ Θεῷ, ὁ ζῇ. 424
Ἀπάτωρ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος πῶς δύναται νὰ γένῃ τινας, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 332
Ἄπιστοι οἱ ἔχοντες κάποια καλὰ καὶ φυσικὰς ἀρετὰς, οὐ δυάνται νὰ εὐαρεσήσειν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ σωθῶν, ἐπειδὴ δεν ἔχει πίστιν, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 396
Αἱ ἀρεταὶ αὐτῶν δεν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀρεταί. αὐτόθ.
Ἀπολογίαν πρώτην ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 216 καὶ 217
Ἀπόστολοι ὅλοι ἐδούλθειον τέχνας διὰ ἑπτὰ αἴτια, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 13
Ἐπλήρωναν τὰ βασιλικὰ καὶ ἱερατικὰ δοσίματα. αὐτόθ.
Δεν τὰ ἤξθυρον ὅλα. 23
Καὶ διὰ τί. 23
Δεν εἶχον ἀδιαλείπτως ἐνεργεῖσαν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. 23
Ἐδιώκοντο ὑπὸ τῶν ἰδίων, εἰς τὸ ὑποσημ. 204
Ἐφόρων ξεχωρισὴν στολὴν ὅταν ἐτέλειν τὰ θεῖα μυστήρια, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 215
Μὲ θλίψεις καὶ ὀνειδισμοὺς ἀνεστρέφοντο. 388
Ἀπφία τὶ ἦτον. 253
Ἀργία πόσα κακὰ γεννᾷ, εἰς τὸ ὑποσημ. 14. καὶ 73
Ἀσχημοσύνη εἶναι τὸ ὂν ἀργίᾳ ζῆν. 32
Τάφος εἶναι τοῦ ζωντανοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 74
Αἰτία εἶναι τῆς ἁμαρτίας. αὐτόθ.
Παρὰ φύσιν εἶναι. αὐτόθ.
Μήτηρ εἶναι τῶν κακῶν. αὐτόθ.
Ἀργοὶ ἄτακτοι ὀνομάζονται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 46
Δεν πρέπει νὰ συναναστρέφωνται μὲ αὐτοὺς οἱ Χριστιανοί. 73 καὶ 78
Ἀργὸν ὁ Θεὸς δεν ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον. 74
Ἀργοὺς δὲν πρέπει νὰ ἐλεῇ τινας, τοὺς δυναμένους μεν, μὴ θέλοντας δὲ νὰ δειλόσειν. 76
Μὲ ποίους ὁμοιάζειν, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 76
Καὶ τοὺς ἀργοὺς πρέπει νὰ βοηθῶν οἱ Χριστιανοί. 77
Ἀργοὺς δεν πρέπει νὰ ἔχειν ὡς ἐχθροὺς οἱ Χριστιανοί. 78
Ἀρεταῖς εἶναι ἀλληλοδέται. 197
Ἀρεταὶ εἰς τρία διαιροῦνται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 142
Ἀρνήσεως Θεοῦ πολλοὶ εἶναι οἱ τρόποι, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 236
Ἄρχιππος τὶς ἦτον. 253
Ἀρετὴ εἰλικρινὴς ποία εἶναι. 27
Ἁγιωσύνη λέγεται. 27
Ἀρετῆς οἱ ἐπιμελούμενοι ἔχειν πολλοὺς ἐχθροὺς, εἰς τὸ ὑποσημ. 204
Κάθε ἀρετὴ εἶναι κακία χωρὶς δίσεβείας, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 396
Ἀρνησιχείσοις ἔστι μετάνοια, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 321

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἅρπαγες ἐλεεινότεροι εἶναι τῶν ἁρπαζομένων ἀνθρώπων, εἰς τὴν ὑποσημ. 389
Χειρότεροι εἶναι τῶν κλεπτῶν. αὐτόθ.
Καὶ τῶν φονέων. αὐτόθ.
Ὁμοιάζειν μὲ τὰ θηρία. αὐτόθ.
Δὲν πρέπει τινας νὰ τὸς συναναστρέφεται. αὐτόθ.
Ἐξεροῦνται τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. αὐτόθ.
Οὔτε αἱ ἐλεημοσυναι των, οὔτε τὰ ἀφιερώματά των, οὔτε αἱ ἄλλαι ἀγαθοεργίαι των ἠμποροῦν νὰ συχωρήσουν τὰς ἁρπαγάς των, ἐὰν δὲν ἐπιστρέψουν τὸ ξένον δίκαιον, ὁποῦ ἥρπασαν. αὐτόθ.
Ἁρπαγὴ τῶν ὑπαρχόντων μετὰ χαρᾶς οἱ δεχόμενοι, παρομοιάζειν μὲ τὸς Ἀποστόλους. 388
Μεγαλίτερον κατόρθωμα εἶναι νὰ ὑπομείνῃ τινας τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων τε, παρὰ νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην τὰ διαρπασθέντα, εἰς τὴν ὑποσημ. 389
Ἀρχιερέως νομικὰ ποῖα εἶναι τὰ ἰδιώματα. 308. καὶ 309
Δύω φοραῖς τὸν χρόνον ἔμβαινεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων μὲ θυμίαμα. 358
Οὐχὶ, ἀλλὰ μίαν μόνην μὲ αἷμα. 358
Διὰ τὶ ἑπτάκις ἐρράντιζε μὲ τὸ αἷμα, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 359
Ἀρχιερεῖς πρέπει νὰ καλῶνται εἰς τὴν Ἀρχιερωσύνην ἀπὸ τὸν Θεόν. 309
Οἱ μὴ ψηφιζόμενοι ἀπὸ τὸν Θεὸν ποίαν καταδίκην θέλειν λάβειν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 309
Ἀρχιερεὺς Ἄγγελος Κυρίου εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 447
Ὁ καταφρονῶν αὐτὸν τὸν Θεὸν καταφρονεῖ. αὐτόθ.
Ὁ Θεὸς ὁ παῦτας τὺς Ἀρχιερεῖς χειροτονεῖ, διὰ παόπων δὲ ἐνεργεῖ. αὐτόθ.
Εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται οἱ Χριστιανοί. 447
Οἱ τῷ Ἀρχιερεῖ ὑποτασόμενοι, οὐ κατὰ ἄνθρωπον ζῶσιν, ἀλλὰ κατὰ Χριστὸν, εἰς τὴν ὑποσημ. 448
Πρέπει μὲ μόνον τὸν ἀναστασμὸν ὁ Ἀρχιερεὺς νὰ ἐκδικῇ τὺς ἀνυποτάκτους. 448
Ὁ ἀναστασμὸς αὐτοῦ φθάνει εἰς τὰ αὐτία Κυρίου. 448
Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα πόσον εἶναι κοπιαστικὸν, εἰς τὴν ὑποσημ. 112
Ἀρχιμήδης ἐκαυχήθη νὰ κινήσῃ μόνος τὴν γῆν ὅλην, εἰς τὴν ὑποσημ. 270
Ἄρχων πᾶς τὺ λαῦ, μόνος ἔγραφε τὸ Δευτερονόμιον, εἰς τὴν ὑποσημ. 136
Ἀσθένεια ποία λέγεται. 345
Ἀσκητὴς πρέπει νὰ δειλίῃ. 76
Ἀσπασμὸς ποῖος εἶναι ὃν ἔγραφεν ὁ Παῦλος ἰδιοχείρως. 79 249. καὶ 451
Ἀστέρες καθ' ὑπνους κινοῦνται, ἢ ὄχι μὲ τὸν οὐρανὸν φέρονται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 347
Ἄλλοι εἶναι ὑψηλότερα, καὶ ἄλλοι χαμηλότερα, ὡς οἱ ἰχθύες ἐν τῷ ὕδατι, καὶ τὰ πετεινὰ ἐν τῷ ἀέρι. αὐτόθ.
Ἄπακτος ποῖος εἶναι. 46
Ἀφιλάργυρος ποῖος εἶναι. 116
Ἀφορισμὸς τελῶν λογίων ἐγίνετο ἀπὸ τὺς παλαιὺς, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 78
Ὁ νῦν γινόμενος ἀφορισμὸς, δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ ἀνάθεμα. αὐτόθ.
Ἄφρων διὰ τὶ εἶπεν ὅτι οὐκ ἔστι Θεός. 201

Β

Βάπτισμα διὰ τὶ λέγεται ἡμετέρα ἀναγέννησις. 43
Μετὰ τὴν μετάνοιαν δίδεται. 318
Δι' αὐτὸ καθαριζόμεθα ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν προπατορικὴν, καὶ προαιρετικήν. 319
Δωρεὰ λέγεται ἐπουράνιος. 320
Οἱ βαπτισθέντες, δεύτερον νὰ βαπτισθῶν δὲν δύνανται. 320
Βάπτισμα δεύτερον δὲν εἶναι. 322 384. καὶ 385
Σταυρὸς εἶναι. 322
Ὕδωρ καθαρὸν ὀνομάζεται. 382
Τὸν θάνατον τὺ Χριστὺ εἰκονίζει. 385
Ἕνα εἶναι, καθὼς εἷς ἐστιν καὶ ὁ θάνατος τὺ Χριστὺ. 385
Φώτισμα ὀνομάζεται. 387
Βαπτισμὺς πολὺς ἡ Παλαιὰ εἶχε. 319
Βαρὰκ τί ἦτον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 411
Βασιλεία τῦ Θεοῦ ὑπὲρ αἰῶνας εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 94. καὶ 266
Ἐν αὐτῇ καπάυσις θέλει εἶναι ἀπὸ κάθε κόπον. 302
Θεωρία ἔσαι ἐν αὐτῇ, καὶ ἀπόλαυσις ἀχόρταστος. 302
Ἀσάλευτος εἶναι. 437
Βασιλείας προσκαίρε ἀπόλαυσις, ἁμαρτίας εἶναι ἀπόλαυσις. 406. καὶ 407
Βασίλειος δεκατρεῖς χρόνυς ἐμελέτα τὰς Γραφὰς εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 135
Βασιλεῖς διὰ ἀπίστους πρέπει νὰ προσεύχωμεθα. 98. καὶ 99
Διὰ τὺς Βασιλεῖς τῆς Βαβυλῶνος προσ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσηύχοντο καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, εἰς τὸ ὑποσημ. 100
Καὶ ἐν τῇ καιρῷ τῆς θείας ἱερουργίας εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀνωνύμως, δὲν εἶναι ἐφάμαρτον. αὐτόθ.
Βεβήλωσις ποία εἶναι. 429
Βῆμα Ἅγιον πῶς πρέπει νὰ κοσμῆται παρὰ τῶν Ἱερέων, εἰς τὴν β'. ὑπ. 114. καὶ 115
Βιβλία αἱρετικῶν πρέπει νὰ κατακαίωνται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 189
Τὰ τῶν ἀσεβῶν ψευδεπίγραφα δὲν πρέπει νὰ δημοσιεύωνται. αὐτόθ.
Βιβλίῳ κεφαλὶς ποία ὀνομάζεται. 376
Βλασφημία ποία εἶναι. 98
Βλασφημοῦσι τὸν Θεὸν τίνες. 56
Βοδία εἰς εἶδος διὰ τί ἐτυπώθη τὸ χωνευτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, εἰς τὴν β'. ὑπ. 129
Βοτανὴ εὔθετος ποία ὀνομάζεται. 323
Βοτάνη ἀλλοτρία ποία εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 428
Βρέφος ἐκ πόσων, καὶ εἰς πόσας ἡμέρας τελεῖται, εἰς β'. ὑποσημ. 400
Εἰδοποίησις αὐτοῦ τί εἶναι, καὶ εἰς πόσας ἡμέρας τελειοῦται. αὐτόθ.
Κίνησις αὐτὸ εἰς πόσας ἡμέρας τελεῖται. αὐτόθ.
Τελείωσις αὐτοῦ εἰς πόσας ἡμέρας ἀπαρτίζεται. αὐτόθ.
Πόθεν τρέφεται καὶ ἀναπνέει. αὐτόθ.

Γ

Γάλα ποῖον ἐννοεῖται. 316
Γαλατία αἱ Γαλλίαι ὠνομάζοντο, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 214
Γαμαλιὴλ τί ἦτον, καὶ πῶς ἐνταφιάσθη, εἰς τὸ ὑποσημ. 91. καὶ 92
Γάμος δὲν εἶναι ἄτιμος καὶ κακός. 128
Διὰ τί ἐμποδίζομεν τινὰς νὰ μὴ δεσμεῦνται μὲ τὸν γάμον. 128
Ποῖοι ἐδιάβαλον τὸν γάμον, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 128
Γάμος δεύτερος δὲν εἶναι χωρὶς ἔγκλημα. 229
Πῶς εἶναι τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι. 439
Οἱ χοροὶ καὶ τὰ τραγῴδια ἀτιμίαν προξενοῦν εἰς τὸν γάμον, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 439
Γάμος Χριστιανῶν δὲν εἶναι μόνον σαρκικὸς, ἀλλ' ἔχει καὶ καρπὸν πνευματικῆς ἐπαγγελίας. αὐτόθ.
Διὰ τί λέγεται τίμιος. αὐτόθ.
Γεδεὼν τί ἦτον. 411
Γέννησις φυσικὴ τί διαφέρει ἀπὸ τὸν τόκον τῆς πίστεως, εἰς τὸ β'. ὑποσ. 227
Γνώμονος τί δηλοῖ. 272
Γέροντας, καὶ γερόντισσας δὲν πρέπει νὰ ἐπιτιμᾷ ὁ Ἐπίσκοπος, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 138
Πότε πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται οἱ γέροντες καὶ γερόντισσαι βαρύτερα ἀπὸ τοὺς νέους καὶ νέας. αὐτόθ.
Γέροντας ἐπιθυμίας ἔχων τῶν νεωτέρων, νέος εἶναι. 193
Γέροντες ποίας ἀρετὰς πρέπει νὰ ἔχωσι. 237
Γερόντισσαις ποίας ἀρετὰς πρέπει νὰ ἔχουν. 238
Γεωργὸς πρέπει νὰ ἀπολαμβάνῃ τὸν καρπὸν, πῶς ἐννοεῖται. 183
Γῆ ποία ὀνομάζεται. 322
Τοὺς καρποὺς βλασταίνει ἀπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ. 323
Ἡ ἄκαρπος, εἶναι κοντὰ εἰς κατάραν. 324
Τὸ τέλος της εἶναι εἰς καῦσιν. 324
Γνῶσις ψευδὴς καὶ ἀνθρωπίνη, τὴν πίστιν ἀποβάλλει. 167
Γνῶσις ἐξωτερικὴ πρὸς ἀπάτην σοφίζει. 205
Γνωστικοὶ ποῖοι ἦτον. 167
Γόνατα παραλελυμένα ποῖα εἶναι. 426
Γονεῖς οἱ μὴ μανθάνοντες τὰ τέκνα των τὰ χρηστὰ ἤθη, καὶ τὴν Χριστιανικὴν Διδασκαλίαν, ἀλλὰ βάλλουν αὐτὰ διὰ νὰ μανθάνουν διαλέκτους, αὐτοὶ ἔχουν νὰ κολασθοῦν διὰ τῆς τεκνογονίας, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 111
Θεοὶ ὠνομάζοντο, εἰς τὸ β'. ὑποσ. 139
Γονεῖς γηροκομεῖν, δυσέβεια εἶναι, τὸ δὲ μὴ γηροκομεῖν, ἀσέβεια. 139
Γράμματα οἱ μανθάνοντες διὰ τὸ τέλος τῆς σωτηρίας των, ἐπαινετοὶ εἶναι, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 205
Ὅσοι δὲ διὰ τέλη κοσμικὰ ταῦτα μανθάνουσι, καταδίκην περισσοτέραν ἔχουν νὰ λάβουν. αὐτόθ.
Γραφὴ, ἱερὰ γράμματα ὀνομάζεται. 205
Κάθε Γραφὴ εἶναι Θεόπνευστος. 205
Γραφῶν ἐμπειρία γύμνασιν καὶ διάκρισιν προξενεῖ τῶν αἱρετικῶν, ἢ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων. 317
Γραφῶν καὶ τὰ λόγια ὅλα ὑπηγόρευσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 35. καὶ 36
Ἢ τὰ κυριώτερα μόνον αὐτῶν λόγια. αὐτόθ.
Πάντα τὰ ἐν ταῖς Γραφαῖς, Θεόπνευστα εἶναι. αὐτόθ.
Ἀναγκαιότατη εἶναι πρὸς σωτηρίαν ἡ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν εἰς πάντας, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 135

Οἱ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ λαϊκοὶ χρειάζονται περισσότερον νὰ ἀναγινώσκωσι τὰς Γραφάς. αὐτόθ.
Ἡ Γραφὴ δέλτος ὀνομάζεται ἱερατική. αὐτόθ.
Μετὰ προσοχῆς πρέπει νὰ ἀναγινώσκωνται αἱ Γραφαὶ, εἰς τὸ ὑποσ. 136
Μὲ τὰς ἑρμηνείας αὐτῶν πρέπει νὰ ἀναγινώσκωνται. αὐτόθ.
Τὰ περὶ τῶν Γραφῶν ζητήματα, δὲν πρέπει νὰ γίνωνται μὲ φιλονεικίαν. 194
Ἀνάγνωσις Γραφῶν παρηγορίαν προξενεῖ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 205
Χωρὶς τῶν Γραφῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γενῇ ὁ ἄνθρωπος τέλειος. 206
Εἰς εἰλητὸν ἦτον ἡ Γραφὴ γεγραμμένη, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 215
Γραφαὶ τίνος ἀνέπαυον τὸ ψυχικὸν, καὶ μάλιστα τὸ ῥητὸν „ Ἐπεφάνη ἡ χά-„ρις τοῦ Θεοῦ", εἰς τὸ β'. ὑποσ. 241
Γραφὴ τὰ θετικῶς λεγόμενα, ἀποφατικῶς ἐκλαμβάνει, εἰς τὸν β'. ὑποσ. 245
Γραφὴ Παλαιὰ καὶ Νέα ἀγαθὸ Θεοῦ εἶναι. 265
Τὴν Νέαν Γραφὴν καὶ ὁ Διάβολος φοβεῖται, εἰς τὸ ὑποσημ. 280
Γρηγόριος δεκατρεῖς χρόνους ἐμελέτα τὰς Γραφὰς εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 135
Γυμνασία σωματικὴ ποία εἶναι. 132
Γυναῖκες παλαιαὶ ποῖαι ἔλαβον τὰς υἱάς των ἐξ ἀναστάσεως. 414
Γυναικαρίων διὰ μέσα, λαμβάνουν οἱ πονηροὶ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀξιώματα, εἰς τὸ ὑποσημ. 201
Ἴδιον αὐτῶν εἶναι τὸ νὰ ἀπατῶνται. 200
Γυνὴ πρέπει νὰ σκεπάσῃ τὰ χέρια ὅταν προσεύχεται. 106
Πῶς αὐτὴ ἁρπάζει καὶ πλεονεκτεῖ. 106
Πρέπει αἱ γυναῖκες νὰ εἶναι σολισμέναι μὲ φορεσίαν σεμνήν. 106
Πρέπει νὰ ἔχουν σκεπασμένα τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ σῶμα, καὶ ὅλα τὰ μέλη. 106
Δὲν πρέπει νὰ φοροῦν καλλωπισμένα ῥοῦχα, καὶ παπούτζια, καὶ ζωνάρια, καὶ τὰ λοιπά. 106. καὶ 107
Θέλει ξεγυμνώσει αὐτὰς ὁ Θεὸς ἀπὸ κάθε σολισμὸν, εἰς τὸν ἀ. ὑποσημ. 107
Στολίδια τῶν γυναικῶν τοῦ παιρνοῦ καιροῦ ποῖα εἶναι. αὐτόθ.
Αἱ σολισμέναι γυναῖκες μὲ τὶ ὁμοιάζουν. αὐτόθ.
Ἡ προσευχὴ των δὲν εἰσακούεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 107
Αἱ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ βάλλουν φτιασίδια. 107
Πρέπει νὰ σολίζωνται μὲ ἔργα καλά. 108
Δὲν πρέπει νὰ ὁμιλοῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. 108
Κατ' ἰδίαν δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸ νὰ διδάσκῃ ἡ γυνή. 108
Ἡ γυνὴ ἠπατήθη, καὶ ὄχι ὁ ἀνήρ. 109
Γένος γυναικῶν ἐλαφρὸν εἶναι εἰς τὸν λογισμόν. 109
Θέλει σωθῇ μὲ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων της. 109. καὶ 110
Καὶ αἱ σείραις γυναῖκες σώζονται μὲ τὰς ἀρετάς των, κἂν καὶ τέκνα δὲν ἐγέννησαν. 110
Ὅρα καὶ εἰς τὴν λέξιν „ Μήτρ " ἐν τῷ παρόντι Πίνακι.
Διὰ ποῖον σκοπὸν πρέπει νὰ ὑπανδρεύωνται αἱ γυναῖκες. 145
Γένος γυναικῶν δὲν εἶναι κατώτερον τῶν ἀνδρῶν τόσον εἰς τὰ βιωτικὰ, ὅσον καὶ εἰς τὰ πνευματικά. 220
Διὰ τὶ ὄχι μόνον ἐκ τῆς σαρκὸς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθη ἡ γυνὴ, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 220
Γυναῖκες ὕπανδροι ποίας ἀρετὰς πρέπει νὰ ἔχωσι. 238
Δὲν πρέπει νὰ ἀφίνωσι τοὺς ἄνδρας των. 238
Γυναῖκες διὰ τὶ ἔτρεφον τὸν Κύριον μετὰ τὸ Βάπτισμα. 249
Γυνὴ σύγαιει καὶ αὐτὴ κάποιον σπέρμα. 400
Πικρότερον εἶναι ἀπὸ τὸν θάνατον. 428

Δ

Δαβὶδ ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἐπροσκύνησε τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 405
Δάκρυα γεννῶνται καὶ ἀπὸ τὸ πολλὸ πικρίαν. 430
Δαίμονες διὰ ποῖον σκοπὸν παιδεύουσι. 97
Ἀποθνήσκουν καὶ νεκροὶ γίνονται κατὰ ἄλλον τρόπον, αὖ καὶ δὲν ἀποθνήσκουν ὡς τὰ σώματα, εἰς τὴν ἀ. ὑπ. 162
Θάνατος αὐτῶν ποῖος εἶναι. αὐτόθ.
Δαίμονας διὰ τὶ ἐμπόδισεν ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Παῦλος νὰ λαλοῦν περὶ αὐτῶν. 234
Δάμαλις ἡ ἄμωμος καὶ κοκκίνη, τὴν ὁποίαν ἐκαθάριζε τοὺς μεμολυσμένους, τίνος ἦτον τύπος, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 363. καὶ 444
Δέησις τὶ εἶναι. 99
Δημᾶς διὰ τὶ κατηγορεῖ ὁ Παῦλος. 214
Ὁ Δημᾶς Ἱερεὺς ἔγινε τῶν εἰδώλων. εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 214
Φιλόσαρκος ἦτον, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 214
Διάβολος, μ' ὅλον ὁπού δὲν ἠξεύρει ἂν γικὴ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νικήσῃ τὰς ἀνθρώπους, πειράζει ὅμως αὐτός. 23
Πότε φεύγει ἀπὸ αὐτὰς κατηχυμενος. 23
Κακὸς ὢν, κάμνει τὰς ἀνθρώπους νὰ σωφρονίζωνται διὰ τῆς παιδείας. 97
Πότε, καὶ πῶς ὁ Παῦλος παρέδιδεν εἰς αὐτὸν τὰς κακάς. 97
Ὑπεξούσιοι εἶναι εἰς αὐτὴν, ὅσοι εἶναι πιασμενοι ἢ ἀπὸ κακὰ δόγματα, ἢ ἀπὸ κακὴν ζωήν. 195
Καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς Νέας Γραφῆς φοβεῖται, εἰς τὴν ὑποσημ. 280
Πῶς εἶχε τὸ κράτος τοῦ Θανάτου. 288
Καὶ ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἐπείραζε τὸν Χριστὸν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 291
Διαθήκη Νέα καλλιτέρα ἦτον ἀπὸ τὴν Παλαιάν. 342 349. καὶ 350
Ὅρα καὶ εἰς τὴν λέξιν Γραφῶν.
Ἡ μὲν Παλαιὰ ὀνομάζεται σκιὰ, ἡ δὲ Νέα, ἐπεραιία, καὶ διὰ τί. 349
Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τί ἔγινεν ἀπόβλητος. 350
Ἡ Νέα δὲν ἐδόθη μὲ γράμματα, ἀλλὰ μὲ ἄϋλα καὶ ἀσώματα διὰ Πνεύματος Ἁγίου. 351. καὶ 352
Ὅσῳ διαφέρει τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ σῶμα, τόσον διαφέρει καὶ ἡ Νέα ἀπὸ τὴν Παλαιὰν, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 352
Ἡ Νέα ὅλα τὰ ἔχει ἥμερα καὶ γαληνά. 433
Αἰώνιος εἶναι. 449
Διαθήκη Παλαιὰ δὲν ἐδιώριζε περὶ διαφορᾶς πιστῶν. 360
Ἐδιώριζε καὶ περὶ αὐτῶν. 360
Διαθήκη ἡ Νέα τὰ Χριστὲ, βεβαία ἔγινε μὲ τὸν Θάνατον αὐτῆ. 365. καὶ 366
Ποίους κάμνει κληρονόμους. 365
Ποίους ἔχει μάρτυρας. 365
Διαθήκη ἡ Παλαιὰ μὲ αἷμα ἐγκαινιάσθη, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς συσάσεως καὶ ἐνεργείας της ἔλαβε. 366
Τὰ ὑπηρετήσαντα εἰς τὸν ῥαντισμὸν τῆ βιβλίᾳ τῆς Παλαιᾶς, τίνος ἦτον τύποι. 367
Διαθήκη Νέα ὁμοιάζει μὲ τὴν τελείαν εἰκόνα. 372
Μέση εἶναι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ τῶν ἐν ὐρανοῖς πραγμάτων, εἰς τὴν ὑποσημ. 372
Διαθήκη Παλαιὰ ἀπεβλήθη διὰ τὸ ἀτελὲς ὁπὰ ἔχει. 377
Διαθήκη Νέα ὅταν ἐδόθη, ἐδόθη καὶ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν. 513
Ἡ Παλαιὰ φοβερὰ ἦτον. 432
Διαθήκη ἀνθρώπε δὲν ἔχει τὸ κῦρος ἐν ὅσῳ ζῇ ὁ διαθέμενος. 366
Διακονισσῶν ἀρεταὶ ποῖαι εἶναι. 122
Καὶ ἐκ τῶν χηρῶν ἐχειροτονεῖτο, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 139
Διάκονοι δὲν ἁρμόττει νὰ μεταχειρίζωνται τὴν Ἰατρικὴν, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 122
Πρέπει νὰ εἶναι σεμνοὶ εἰς τὸ χῆμα. 121
Ποίας ἀρετὰς πρέπει νὰ ἔχεν. 121. 122 καὶ 123
Οἱ καλῶς διακονήσαντες, εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν θέλεν ἀπολαύσεν βαθμὸν αὐώπαυν, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 123
Ἐντολεῖς Θεᾶ εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 447
Διαλογισμὸς τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 105. καὶ 106
Διατριβαὶ τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 154
Διδασκαλία βροχὴ ὀνομάζεται. 322
Διδάσκαλοι πρέπει νὰ τιμῶνται. 45
Ποῖον εἶναι τὸ οἰκειότατον αὐτῶν ἐπάγγελμα. 46. καὶ 47
Πρέπει νὰ νυθετῶν τοὺς ἀτάκτους καὶ νὰ παρηγορῶν τὰς ὀλιγοψύχους. 46
Πόλεμον μάλιστα ἔχουσιν ὅτοι. 96
Πρέπει νὰ ἔχεν τὰς ἀρετὰς τῶν μαθητῶν τως. 96
Χρεωστῶν νὰ δέχωνται τὰς συμβελάς. 96
Τροφὴ τῶν διδασκάλων εἶναι ἡ δίδαξις αὐτῶν, καὶ ἡ τῶν μαθητῶν μάθησις. 131
Ἐν ᾧ τὰς ἄλλες διδάσκει ὁ διδάσκαλος, καὶ αὐτὸς ὠφελεῖται συντρεπόμενος τὰς λόγως τω. 137
Πρέπει νὰ λαμβάνουν κάθε αὐτάρκειαν τῶν ἀναγκαίων. 146
Λόγον ὄχι ῥητορικὸν χρεωστῶν νὰ ἔχουν. 146. καὶ 147
Χρεωστῶν νὰ κοπιάζεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. 146
Ὅσοι δὲν κοπιάζεν, οὐδὲ ἄξιοι εἶναι νὰ λαμβάνεν μισθὸν καὶ τροφήν. 147
Διδάσκαλοι δύω πράγματα πρέπει νὰ ἔχουν. 181
Πρῶτος ὁ διδάσκαλος ἀπολαμβάνει τὰς καρπὰς τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων. 183
Οἱ διδάσκαλοι ἐὰν πείσεν τινα καὶ ἐπισρέψεν, πρέπει νὰ λογιάζεν ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἔπεισε. 195
Πρέπει νὰ συντρίβουν τὰς παγίδας τῶ διαβόλε, καὶ νὰ ἐλευθερόνεν τὰς ἁμαρτωλάς. 195
Πρέπει πρῶτον ὁ Διδάσκαλος νὰ προκατασκευάζῃ τὰς ἀκροατὰς, καὶ ἔπειτα νὰ λέγῃ εἰς αὐτὰς ἐκεῖνα ὁποῦ θέλει. 337
Κατ' ὀλίγοι ὀλίγον πρέπει οἱ Διδάσκαλοι νὰ ἀναβαίνεν εἰς τὰ ὑψηλότερα. 346
Διδαχαὶ ποικίλαι καὶ ξεναι ποῖαι εἶναι. 442

Δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δίκαιοι οἱ παλαιοὶ, ξενοι ὡμολόγουν ὅτι εἶναι. 402
Πατρίδα ἐπουράνιον ἐζήτουν. 402
Διὰ τὶ δὲν ἐπροσδέχθησαν τὴν ἀπολύτρωσιν. 414
Δίκαιοι τίνες ἐνεπαίχθησαν. 415
Τίνες ἐμασίχθησαν, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 415
Τίνες ἐφυλακώθησαν. 415
Τίνες ἐλιθοβολήθησαν. 416
Πῶς ὁ Κόσμος δὲν ἦτον τύπων ἄξιος. 417
Δίκαιοι ὀλίγοι, τιμιώτεροι εἶναι ἀπὸ τὸς πολλὸς ἁμαρτωλός. 417
Δικαιοσύνη ποία ὀνομάζεται. 316
Διόρασις ποία εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 95
Δι' ὃ καὶ ἐπὶ τῦ Πατρὸς λέγεται. 285
Πῶς τῦτο ἑρμηνεύεται. 285
Διχοτομία ποία λέγεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 303
Διωγμοὶ ἀκολυθῦν εἰς τὸς ἔχοντας Πνεῦμα Ἅγιον, εἰς τὴν ὑποσημ. 204
Δόγματα πονηρὰ ῥίζα εἶναι πικρίας, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 428
Δοκιμάζει, τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 10
Δόξα διπλῆ, πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὸν Θεόν. 94
Δοξολογία Θυσία ὀνομάζεται. 446
Δῦλοι πρέπει νὰ τιμῦν τὸς αὐθεντας των καὶ ἀπίστους ὄντας. 152
Δὲν πρέπει νὰ καταφρονῦν τὸς ὁμοπίστους αὐθεντας των. 153
Δῦλοι κυρίως εἶναι οἱ ἐξαγορασμένοι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 153
Δῦλοι εὐρίσκουσι χάριν, οἱ πράττοντες τὰ ἀρεστὰ εἰς τὸς αὐθεντας των. 221
Δῦλοι πρέπει νὰ ὑποτάσωνται εἰς τὸς αὐθεντας των. 240
Δῦλος δὲν πρέπει νὰ χωρίζῃ τινας ἀπὸ τὸς αὐθεντας των. 251
Δῦλοι δὲν πρέπει νὰ χειροτονῶνται χωρὶς τὴν γνώμην τῶν αὐθεντῶν τος, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 256
Καὶ οἱ δῦλοι γίνονται Ἅγιοι. 259
Δῦλος Κυρίυ δὲν πρέπει νὰ μάχεται. 194
Ἀλλὰ νὰ παιδεύῃ μὲ πραότητα. 195
Δύναμις καὶ ἐπιτηδειότης ἐβλήθη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μετὰ τὴν ἀναθρώπησιν τῦ Χριστῦ, εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ δικόλως τὸν Θεόν. 352
Δυσυχίαι, ἀπὸ λόγου μας ἔχυσι τὴν ἀρχήν. 351
Δῶρον καὶ Θυσία παρὰ τῇ Γραφῇ ὡς ταυτοσήμαντα λαμβάνονται. 308. καὶ 347
Διαφέρει ἀπὸ τὴν Θυσίαν καὶ τί εἶναι. 347

Ε

Ἐγκαινίζεται τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 366
Ἐλεάζαρος ἐμασιγώθη, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 415
Εἰδωλόθυτον πότε δύναται νὰ γευθῇ καθαρὸν μὲ τὴν τῦ Θεῦ εὐχαριστίαν. 130
Εἰρήνην πρέπει νὰ ἔχυν πάντοτε οἱ Χριστιανοί. 79
Τὸ εἰρηνικὸν πολὺ συμφέρει εἰς τὸ νὰ διορθώσωμεν τὰς ἀδελφάς μας. 79
Εἰρήνην νὰ ἔχῃ τινας μὲ ὅλους δὲν εἶναι δυνατὸν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 194
Εἰρήνην διώκετε, πῶς ἑρμηνεύεται. 427
Ἐκκλησίας ἔξω ὁ διωκόμενος, καὶ ἀπὸ τὴν σκέπην διώκεται τῦ Ἁγίυ Πνεύματος. 97
Ἐκκλησίαν σκεπάζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. 97
Ἐκκλησίαν πρέπει νὰ κοσμῶν οἱ Ἱερεῖς, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 114. καὶ 115
Ἐκκλησία Θεῦ οἶκος εἶναι. 124
Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέλει ὁ Παῦλος νὰ εἶναι ὅλοι καλοί. 191
Ἐν αὐτῇ εἶναι καλοὶ καὶ κακοί, εἰς τὴν ὑποσημ. 191
Ὁμοιάζει μὲ τὴν κιβωτόν. αὐτόθ.
Ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν δὲν πρέπει νὰ δύγαίνῃ τινας, εἰς τὴν ά. ὑπ. 409
Ἐδέχθη τὰς Ἀποστόλας, εἰς τὴν ὑποσ. 410
Διὰ τῦ Δεσποτικῦ Αἵματος ἀπήλαυσε τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. αὐτόθ.
Ἔλεγχος ὁ μετὰ πραότητος, πλήττει τὸν ἐλεγχόμενον. 194
Ἔλεγχον ποῖοι χρειάζονται. 234
Ἐλεημοσύνη πνευματικὴ ἀρετὴ εἶναι. 32
Εἰς ποίας συγχωρεῖται νὰ δίδεται, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 76
Ἀγάπη ὀνομάζεται. 325
Ἡ εἰς τὰς ἁμαρτωλὰς γινομένη, αὕτη εἶναι κυρίως ἐλεημοσύνη. 325
Διὰ τὶ κοινωνία ὀνομάζεται. 446
Θυσία ὀνομάζεται. 446
Ἔλεος εἰς ποίους γίνεται. 91
Ἔλεος καθολικὸν ὄνομα εἶναι καὶ περιλαμβάνει ὅλας τὰς χάριτας τῦ Θεῦ. 179
Καὶ ἡ ἐν ἀρετοῖς δόξα, ἔλεος εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 180
Ἐλπὶς περικεφαλαία εἶναι. 44
Ἐλπὶς βεβαία εἰς Θεὸν, πλῦτος εἶναι μόνιμος. 165
Ἄγκυρα σερεά. 329
Εἰς τὸ ἐσώτερον εἰσέρχεται τῦ οὐρανῦ. 330

Πε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περικεφαλαία εἶναι. 44
Ἐλπὶς Χριστιανῶν πολλὰ μεγαλιτέρα εἶναι ἀπὸ τὴν τῶν Ἰουδαίων. 341
Ἐλύμας ὁ μάγος ποῖον ῥητὸν κατηγορεῖ τοῦ Παύλου, καὶ πῶς ἐλέγχεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 187
Ἐμφύσημα Θεοῦ ἅπαξ δοθὲν εἰς τὸν Ἀδὰμ, ἐνεργεῖ καὶ εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ πάντας. εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 424. καὶ 425
Ἐν πρόθεσις δίδοται καὶ εἰς τὸν Πατέρα, καὶ εἰς τὸν Υἱόν. 4
Ἀντὶ τῆς διὰ νοεῖται. 60. καὶ 84
Δὲν εἶναι ἀποκεκληρωμένη εἰς τὸ Πνεῦμα. 265
Ἐνθυμήσεις ποῖαι εἶναι, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 304
Ἐνθύμησις τῶν κατορθωμάτων τινὸς προξενεῖ εἰς αὐτὸν προθυμίαν. 387
Ἔντιξις τί εἶναι. 99
Ἐντολὴ εἶναι τὸ νὰ δίδῃ τινὰς ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα εἰς τοὺς πτωχοὺς, εἰς τὴν ὑποσημ. 27
Ἐντροπὴ ἁμαρτωλῶν, φοβερωτέρα εἶναι τοῦ αἰωνίου πυρὸς, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 323
Ἔνυδρον ποῖον ἦτον, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 210
Ἐν ᾧ, τί δηλοῖ. 328
Ἐνώχ πίστιν μεγάλην ἔδειξε. 395
Διὰ αὐτοῦ προσωρινὴ ἀπεδείχθη ἡ τοῦ θανάτου ἀπόφασις. 396
Πῶς μετετέθη, ἄδηλον εἶναι. 396
Εἰς τὸν ἐπίγειον Παράδεισον εὑρίσκεται, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 396
Μετανοίας ὑπόδειγμα ἔγινεν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 396
Ἐξῆλθον ἐπὶ τίνος νοεῖται, εἰς τὴν β'. ὑπ. 273
Ἔξιν ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 317
Ἐξομολόγησις αὐτὴ δοξολογίας λαμβάνεται. 446
Ἐπάγγελμα κάθε ζωῆς, καὶ σῳζομένης ἔχει καὶ κολαζομένους, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 38. καὶ 39
Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ λοιπὰ περιέχει τὴν φύσιν, τὸ τέλος καὶ τὴν ἀντίδοσιν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 241
Εἰς τὰ λόγια ταῦτα περιέχεται γενικῶς κάθε ἀρετὴ καὶ κακία, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 242
Ἐπίγνωσις ποία εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 101
Ἐπίγνωσις ἀληθείας αἴτιος εἶναι ὁ Θεός. 224
Ἀπὸ τὴν πίστιν γεννᾶται ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας. 225
Ἐπισκὴς ποῖος εἶναι, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 116
Ἐπιθυμία τῆς καρδίας, μοιχεία, καὶ πορνεία ὀνομάζεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 28
Πάθη ἐπιθυμίας ποῖα ὀνομάζονται. 29
Εἶναι καὶ ἐπιθυμία ἀπαθής. 29
Ἐπισκοπῆς ἔργον, ἤτοι κόπον, πρέπει νὰ ἐπιθυμῇ τινας, καὶ ὄχι τὸ ἀξίωμα, εἰς τὴν ὑποσημ. 112
Οἱ τὴν ἀξίαν τῆς Ἐπισκοπῆς ὀρεγόμενοι, πόσον εἶναι καταγρυμένοι. αὐτόθ.
Ὁ ἀγαπῶν γενέσθαι Ἐπίσκοπος, νόσημα τοῦ διαβόλου νοσεῖ, εἰς τὴν ὑποσημ. 113
Οἱ πάλαι καὶ νῦν γινόμενοι Ἐπίσκοποι, τί διαφορὰν ἔχουσιν. αὐτόθ.
Ἐπίσκοπος χάριν καὶ εἰρήνην χρειάζεται ὑπὲρ τοῦ λαϊκοῦ. 227
Μία ἀρετὴ τὸν ἀνεβάζει εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μία ἁμαρτία τὸν κατεβάζει εἰς τὸν ᾅδην. 228
Θέλει παιδευθῇ διὰ τὰς ψυχὰς, ὁπού ἐξ αἰτίας του ἀπολλύονται, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 228
Ἐπίσκοπος διὰ τί λέγεται, εἰς τὴν ὑπ. 112
Ὄνομα γενικὸν εἶναι, εἰς τὴν ἀ. ὑπ. 113
Καὶ ὁ Πρεσβύτερος, Ἐπίσκοπος λέγεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 112
Ὁ μέλλων γενέσθαι Ἐπίσκοπος πόσας ἀρετὰς πρέπει νὰ ἔχῃ. 113. 114. 115. 116. 117. καὶ 118
Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ ἐξεύρῃ ὅλην τὴν Ἁγίαν Γραφὴν, εἰς τὴν ἀ. ὑπ. 115. καὶ 116
Πρέπει καθ' ἡμέραν νὰ διδάσκῃ τὸν λαόν του. αὐτόθ.
Παλαιὰ ὅποιος δὲν ἦτον Μοναχὸς, δὲν ἐγίνετο Ἐπίσκοπος, εἰς τὴν ὑπ. 118
Περισσοτέραν καθαρότητα πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπὸ τοὺς ἐρημίτας καὶ ἀσκητὰς, εἰς τὴν ὑποσημ. 118
Ποῖοι εἶναι νόθοι καὶ παρέγραπτοι Ἐπίσκοποι, εἰς τὴν ὑποσημ. 119
Ἄγαλμα Φιλοσοφίας πρέπει νὰ εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 120
Δὲν πρέπει νὰ πίνῃ κρασὶ πολὺ, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 121
Καὶ διὰ τί; αὐτόθ.
Δὲν πρέπει νὰ δύρίσκεται εἰς αὐτὸν προσαγὴ καὶ αὐθεντία, ἀλλὰ μόνον νουθεσία καὶ συμβουλή. 131
Δὲν εἶναι ἄρχων, ἀλλὰ σύμβουλος, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 131
Κοινωνὸς γίνεται εἰς τὰς ἁμαρτίας τῶν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονημένων. 149 καὶ 150
Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους ἔχουν νὰ κολασθοῦν, εἰς τὴν ὑποσ. 150
Ἂν εἷς μόνος μείνῃ ἀκατήχητος ἀπὸ τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν Ἐπίσκοπον, αὐτὸς ἀφανίζει ὅλλω τλὼ σωτειαν τᾶ Ἐπισκόπε. αὐτόθ.
Ἐπίσκοπος, Πρεσβύτερος ὀνομάζεται. 228
Ἀρεταὶ αὐτᾶ ἀριθμεῦνται. 229 230 231 καὶ 232
Πρέπει νὰ ἦναι παράδειγμα καλοῦ εἰς τὸν λαόν. 229
Τὸ νὰ ἔχῃ γυναῖκα ὁ Ἐπίσκοπος, κατὰ συγκατάβασιν ἐσυγχώρησαν οἱ Ἀπόστολοι, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 229
Καὶ χωρὶς τλὼ ἔξω σοφίαν δυάται νὰ διδάσκῃ. 231
Τὸ διδάσκειν χαρακτείζει τὸν Ἐπίσκοπον. 232
Ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος ζῇ ζωλὼ ἐναρετον, οἱ ἐναντίοι τᾶς πίστεως δὲν ἔχυν τὶ νὰ εἰπεῦν, εἰς τὴν ἀ. ὑπ. 240
Ἐπιστολὴ πρὸς Ἑβραίυς εἰς ποίαν γλῶσσαν ἐγράφη. 262
Τίς αὐτλὼ μεταγλώττισε. 262
Γνησία εἶναι τᾶ Παύλε, εἰς τλὼ ὑπ. 263
Τὸ Ἑβραϊκὸν αὐτᾶς ὕφος, ὅτε παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐσώζετο. αὐτόθ.
Ἐπιφάνεια διὰ τὶ λέγεται ἡ δευτέρα τᾶ Χριστᾶ παρυσία. 213
Δύω εἶναι αἱ ἐπιφάνειαις τοῦ Κυρίε. 213. καὶ 242.
Ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁπᾶ ἀγαπᾷ τὴν ἐπιφάνειαν τᾶ Χριστᾶ, καὶ ποῖος εἶναι ὁπᾶ τλὼ μισεῖ. 213
Ἔργα εἶναι δυάμις τᾶς δυσεβείας καὶ νεῦρα τᾶς πίστεως. 198
Ἔργα, ἄλλα πράττονται κατὰ προσαγλὼ Θεᾶ, ἄλλα δὲ κατὰ συμβελλώ. 226
Ἔργα νεκρὰ καὶ ἁμαρτωλὰ ὁ ποιῶν, αὐτὰ λατρδίει, καὶ ὄχι τὸν ζῶντα Θεόν. 364
Ἐργόχειρον διὰ τὶ λέγεται πνδυματικόν. 32
Ἔτι ἅπαξ τὶ δηλοῖ. 436
Εὐαγγέλιον ὅπε δίσκεται, ἀπὸ ἐκεῖ φδύγει ὁ διάβολος, εἰς τὴν ὑποσημ. 280
Αὐτλὼ ἔδειξε παρῦσαν τὴν ἀλήθειαν, εἰς τλὼ ὑποσημ. 372. καὶ 373
Εὐαγγελίε βεβαίωσις ποία εἶναι. 6
Διὰ τὶ ὀνομάζεται λόγος ἀκοῆς. 16
Διὰ τὶ Εὐαγγέλιον δόξης ὀνομάζεται. 89
Εὐαγγελιον πῶς ἐννοεῖται περιεργότερον. 174
Ἀντὶ τῶν κηρύκων τᾶ Εὐαγγελίε λαμβάνεται. 174
Ἴσον τᾷ δεσπότῃ τὸν δᾶλον ποιεῖ. 256
Εὐαγγελίε σωτειρία πολλὰ μεγάλη εἶναι. 280
Εὐάρεστοι πρέπει νὰ εἰμεθα ἐνώπιον τᾶ Θεᾶ. 450
Εὐσέβεια ποία εἶναι. 132
Εὐσεβείας πορεισμὸς ποῖος εἶναι. 155
Εὐχαειστεῖν πρέπει πάντοτε. 48
Καὶ διὰ τὴν προκοπὴν τῶν ἄλλων. 56. καὶ 99
Εὐχαειστία ἀξία πρὸς τὸν Θεὸν ποία εἶναι. 56
Εὐχαειστία καὶ δίλογία ἐκ παραλλήλου λαμβάνονται ὡς ταυτσήμαντα, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 130
Εὐχαειστίας διὰ μέσου λατρδίομεν διαρέσως τᾷ Θεῷ. 437
Θυσία ὀνομάζεται. 446
Εὐχὴ, εἶναι ἡ ἀληθινὴ βοήθεια ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ὁ διδάσκαλος εἰς τὰς μαθητάς τε. 70
Ἕως, δὲν αἰρεῖ τὸ μετὰ ταῦτα, εἰς τλὼ ὑποσημ. 278

Z

Ζαχαείας δίηγγελίσθη ἐν τῇ ἑορτῇ τᾶς Σκηνοπηγίας κατὰ τὸν Σεπτέμβειον μλῶα, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 358
Ἢ ὅταν εἰσήρχετο, ἢ ὅταν ἐξήρχετο ἐκ τῶν Ἁγίων τῶν Ἁγίων ἐφάνη ὁ Γαβριὴλ ἐκ δεξιῶν τᾶ Θυσιασηείου τᾶ Θυμιάματος. αὐτόθ.
Ζητεῖν τὰ Θεῖα μὲ φυσικὰς λογισμὰς, βλασφημία εἶναι. 98
Ζητεῖτε καὶ δίρισετε πῶς ἑρμηνδύεται. 86
Ζηπήματα φιλονεικα τὴν πίσιν ἐκβάλλυσι. 86
Καρπὸς ἀγαθὸς ἀπὸ αὐτὰ δὲν γεννᾶται, παρὰ μόνον μάχαι, καὶ ἔχθραι. 194
Τὰ περὶ τῶν Γραφῶν ζηπήματα, δὲν πρέπει νὰ γίνωνται μὲ ἐμπάθειαν καὶ φιλονεικίαν. 194
Ζωὴ ἐν Χριστῷ, ποία εἶναι. 170
Ζωὴ διεσραμμισύη, καὶ δόγματα διεσραμμισία γεννᾷ. 96
Ἀπὸ τλὼ καλλὼ ζωλὼ, γεννᾶται καὶ καλὴ συνείδησις. 96
Ζωὴ ἀνθρώπε, παντοτινὸς πόλεμος εἶναι, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 183
Ζωὴ καὶ πολιτεία, ἀείσε ὁδὸς εἶναι τᾶ ὐρανᾶ, εἰς τλὼ ὑποσημ. 380
Ζωὴ διεφθαρμισύη, ῥίζα εἶναι πικείας εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 428
Ζῶντες ποῖοι ὀνομάζονται. 207
Ζώων εἴδη πολλὰ διὰ τὶ ἐπρόσαξεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ τρώγωνται. 129

H

Ἡγεμσίοις πρέπει νὰ πειθώμεθα, κἂν καὶ εἶναι κακοὶ κατὰ τλὼ ζωλύ. 447

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐαν̀ αὐτοὶ εἶναι αἱρετικοὶ, δεν̀ πρέπει νὰ πειθώμεθα εἰς αὐτούς. 447
Ἡγούμενος πρέπει νὰ ἀγρυπνῇ διὰ τὰς ὑποκειμούσας τε. 447 καὶ 448
Ἤκω ἐπὶ τίνος νοεῖται. 273
Ἡλίας θέλει ἔλθῃ ἐν τῇ συντελείᾳ, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 41
Καὶ διὰ τί. αὐτόθ.
Πρόδρομος ἔσαι τῆς δευτέρας τε Χριστε παρουσίας. αὐτόθ.
Ἡμέρα Κυρίε, καὶ ἡ συντέλεια λέγεται, καὶ ὁ θάνατος. 40
Ἡσαΐας ξυλίνῳ πελέκει ἐπριονίσθη. 416
Ἡσαῦ βέβηλος ἦτον, καὶ διὰ τί. 429
Διὰ τὸ ἐπιθυμίαν ενὸς φαγητοῦ, πρῶτος υἱὸς ὢν, ἔγινεν ὕστερος. 429
Ἀπεδοκιμάσθη καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα τε. 42
Πῶς δεν̀ εὗρε τόπον μετανοίας. 429
Δεν̀ ἐζήτησε τὸ μετάνοιαν καθὼς πρέπει. 429 καὶ 430
Τὰ δάκρυά τε δεν̀ ἦτον μετανοίας, ἀλλὰ φθόνε καὶ πικρίας. 430

Θ

Θάνατος εἰς ποίας εἶναι ποθητὸς, καὶ εἰς ποίας εἶναι μισητὸς, εἰς τὴν ὑπ. 289
Θάνατον ὁπε ἡμεῖς ἐχρεωστεμεν νὰ λάβωμεν εἰς τιμωρίαν, ὁ Χριστὸς τὸν ἐπλήρωσε. 370. καὶ 371
Θανάτος κακὸς, ὅπως καὶ αὖ ἦναι, δεν̀ πρέπει νὰ νομίζεται ἐκεῖνος, τε ὁποίε προηγεῖτο ζωὴ καλὴ, εἰς τὸ ὑποσ. 289
Θανάτος, ἡμέρα Κυρίε λέγεται. 40
Ἄδηλος εἶναι διὰ ποῖα αἴτια. 40
Ὡραῖον παράδειγμα τῆς ἀδηλίας τε θανάτε. 42
Ὡς κλέπτης ἔρχεται. 42
Ὕπνος ὀνομάζεται. 44
Θανάτος δαιμόνων, καὶ τῶν ψυχῶν ποῖος εἶναι, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 162
Ἀνάλυσις διὰ τὶ ὀνομάζεται. 210. καὶ 211
Τέλειος θανάτος ποῖος εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 285
Οἱ μὲ νόσες τὸν θάνατον λαμβάνοντες, δεν̀ ἀποθνήσκεν καθαροὶ κατὰ τὸ ψυχικόν. αὐτόθ.
Διὰ τὸν φόβον τε θανάτε δειλιάσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς ἡδονὰς, εἰς τὴν ὑποσημ. 289
Ποῖος εἶναι ὁπε δεν̀ φοβεῖται τὸν θάνατον. αὐτόθ.
Θεῖοι διὰ τὶ ὀνομάζονται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 139
Θέλημα Θεε ποῖον εἶναι. 196
Τετο πρέπει νὰ ζητῶμεν εἰς κάθε μας ἔργον. 320
Δύω σημαινόμενα ἔχει. 377
Θέλημα τε Πατρὸς ἦτον ἡ διὰ τε σαρκὸς θυσία τε Χριστε. 378
Θέλημα Θεε εἶναι νὰ ὑπομενῇ τινας ἕως τέλες τὰς θλίψεις. 391
Θεμέλιος τε Θεε ποῖος εἶναι. 190
Σφραγὶς τέτε ποία, εἰς τὸ β'. ὑπ. 190
Θεολόγος ἄρειος ποῖος εἶναι, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 163
Θεὸς ζῶν καὶ ἀληθινὸς διὰ τὶ εἴρηται, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 9
Δεν̀ βλέπει ὡς βλέπει ὁ ἄνθρωπος. 23
Θεε θέλημα ποῖον εἶναι. 28. καὶ 49
Διὰ τὶ ὁ Θεὸς παιδεύει τὰς ποιεντας σαρκικὰ ἁμαρτήματα. 30
Παρηγορεῖ τὰς μικροψύχες, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 47
Ποῖοι εἶναι οἱ βλασφημεντες τὸν Θεόν. 56
Ποῖον εἶναι δίκαιον κοντὰ εἰς αὐτόν. 58
Θέλει ἐκδικήσει ἐκείνες ὁπε δεν̀ γνωρίζεν αὐτόν. 59
Θεε δόξα εἶναι ἡ ἐδική μας σωτηρία. 69
Διὰ τὶ ὁ Θεὸς λέγεται μόνος σοφός. 94
Τὸ, ἐᾶς, καὶ εἰς ἐπὶ Θεε ἐ συνθέτεται. 102
Καταδέχεται νὰ συμπαραλαμβάνωνται μαζὶ μὲ αὐτὸν μάρτυρες καὶ τὰ κτίσματά τε. 148
Διὰ τὶ μὲ διπλασιασμὸν ὀνομάζεται Βασιλεὺς Βασιλέων, καὶ Κύριος Κυρίων, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 161
Διὰ τετο εἶναι μόνος ἀθάνατος, διὰ τὶ καὶ μόνος εἶναι πάντη ἄτρεπτος κατὰ τὸ ζωικόν. 161 καὶ 162
Διὰ τὶ λέγεται φῶς ἀπρόσιτον. 162
Οὐδεὶς εἶδε Θεὸν κατὰ τὸ ὐσίαν καὶ φύσιν. 163
Διὰ τὶ ὁ μεν̀ Παῦλος εἶπεν ὅτι „ὃν „εἶδεν ἐδεὶς ἀνθρώπων". ὁ δὲ Κύριος εἶπε „μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρ„δίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται". εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 163
Θεε φύσις ἀόρατός ἐστι, ἄλλῳ δὲ λόγῳ ὁρᾶται. αὐτόθ.
Θεὸν φύσιν δεν̀ πρέπει νὰ πειεργαζώμεθα, ἀλλὰ μόνον νὰ δοξάζωμεν. αὐτόθ.
Πῶς ὁ Θεὸς δεν̀ δυνάται νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἑαυτόν τε. 187
Ἐκ τε ὄντος πεσεῖν ἐ δυνάται, καὶ τὸ μὴ εἶναι ἐκ ἔστιν, εἰς τὸ ὑποσημ. 187
Τὸ μὴ δυνάσθαι ἐ δυνάται, καὶ τὸ μὴ εἰδέναι ἐκ οἶδεν. αὐτόθ.

Γιω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γνωρίζει τὰς ἐδικὰς τε ἀνθρώπες. 190
Χάρισι τὰς αὐτῦ χάριτας ἀμείβεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 212
Διὰ τὶ λέγεται ὅτι ἀνταποδίδει. αὐτόθ.
Καὶ χρεωστεῖ καὶ πάλιν δεὶ χρεωστεῖ, εἰς τὼ ὑποσημ. 213
Ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶναι μακραὶ μεταβάλλσις καὶ μετάνοια. 225
Ὁ Θεὸς τραβίζει τὸν καθ' ὧν εἰς τὼ ἑαυτῦ ἐπίγνωσιν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁπῦ πισδύει. 234
Πῶς λέγεται ὁ Θεὸς μέγας. 242. καὶ 243
Πῶς ἐφαίνετο εἰς τοὺς Προφήτας καὶ Πατριάρχας, εἰς τὴν ὑποσημ. 264
Πολυτρόπως ἐωρᾶτο. αὐτόθ.
Φύσις αὐτῦ ἐκ ἔστι πολύμορφος. αὐτόθ.
Σμικρυῶν ἑαυτὸν καὶ σωματοποιῶν ὠπτάνετο, εἰς τὼ ὑποσημ. 265
Προαιώνιος εἶναι καὶ ὑπεραιώνιος, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 266. καὶ 267
Αἰώνιός ἐστι. αὐτόθ.
Ἄτρεπτος εἶναι καὶ ἀναλλοίωτος, εἰς τὼ ά. ὑποσημ. 277
Θεῦ ἐνέργειαι καὶ δυνάμεις καὶ τελειότητες ὑπὲρ αἰῶνας εἶναι, καὶ ἄκτισοι, εἰς τὼ ά. ὑποσημ. 266
Καθέδρα καὶ ςάσις ἐπὶ Θεῦ τὶ δηλοῖ, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 271
Θεὸς καὶ τὰς ἐννοίας νοεῖ τοῦ νοὸς, εἰς τὼ γ'. ὑποσημ. 304
Πάντα γινώσκει, καὶ τὰ μέλλοντα, καὶ παρελθόντα ἅμα τοῖς ἐνεςῶσιν αὐτῷ πάρεσι, εἰς τὼ β'. ὑποσημ. 305
Γεωργὸς εἶναι, εἰς τὼ ά. ὑποσημ. 323
Δεὶ ἀληθμονεῖ τὰ ἔργα καὶ τὰς κόπυς τῶν διὰ τὸ ὄνομά τε κοπιώντων. 324
Ἀλήθεια εἶναι. 327
Ἐφαίνετο τοῖς Προπάτορσι δι' Ἀγγέλυ, εἰς τὼ ά. ὑποσημ. 327
Θεῦ εἰς χεῖρας νὰ πίπτῃ τινὰς εἶναι φοβερόν. 386. καὶ 387
Πότε πρέπει νὰ πίπτῃ τινὰς εἰς τὰς χεῖρας τῦ Θεῦ, καὶ πότε εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 387
Θεὸς πῶς λέγεται ὅτι ἔχει ψυχώ. 391. καὶ 392
Ἰδέαι καὶ παραδείγματα ἐν τῷ Θεῷ συγχωρῦνται νὰ εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑπ. 393
Οὐ κατ' ἰδέαν ὁ Θεὸς ἑκάστοις ἐπιβάλλει. αὐτόθ.
Θεὸς ὅτι μὲν εἶναι, ὅλοι τὸ ἡξιώρομεν, τὶ δὲ εἶναι κατὰ τὼ ὐσίαν, τῦτο εἶναι τελείως ἀκατανόητον. 396
Διὰ τὶ λέγεται, ὅτι διὰ πίςεως ἠξιώρομεν ὅτι εἶναι. 396
Ἡ γνῶσις τῦ νὰ ᾖναι Θεὸς, εἰς ὅλας εἶναι φυσικῶς ἐσαρμςὴν, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 396
Μιπθαποδότης εἶναι. 396. καὶ 397
Διὰ τὶ Θεὸς τῶν Πατριαρχῶν ὀνομάζεται. 403
Θεὸς διὰ τὶ λέγεται Πατὴρ τῶν πνευμάτων. 424
Ἐπὶ τὸ συμφέρον παιδεύει. 425
Θεῦ φωνὼ διὰ τὶ ἄλλοι μὲν λέγυσιν ὅτι εἶδον οἱ Ἰυδαῖοι, ἄλλοι δὲ ὅτι οὐκ εἶδον, εἰς τὼ ὑποσημ. 432
Θεὸς ὕπε φωνὼ ἔχει, ὕπε εἶδος. αὐτόθ.
Θεῦ εἶδος εἶδον οἱ Ἰυδαῖοι. αὐτόθ.
Δεὶ εἶδον. αὐτόθ.
Θεῦ φωνὴ τὼ γλῶ ἐσάλδυσε πάλαι. 436
Θεὸς πῦρ εἶναι καταναλίσκον. 437
Θεὸς καίςια δεὶ ἐγκαταλείπει. 440
Θεὸς διὰ τὶ ἐλάλει εἰς τὸ Σινᾶ. 431
Ἔμπροσθεν τῦ Θεῦ πρέπει νὰ διαρεσῶμεν. 450
Θεσσαλονικεῖς ζητήματά τινα εἶχον, διὰ τὰ ὁποῖα ἐχρειάζοντο διδασκαλίαν. 1
Πολλὰ ἔπαθον διὰ τὼ ἀγάπω τῦ Παύλυ. 5
Μιμηταὶ ἐγενήθησαν τῦ Παύλυ καὶ τῦ Κυρίυ. 6
Διδάσκαλοι ἔγιναν εἰς τὰς ἄλλας πισάς. 7
Μεγάλω πίςιν εἶχον. 9
Πτωχοὶ ἦτον. 14
Ἐδέχθησαν τὸν λόγον τῦ Παύλυ ὡς λόγον Θεῦ. 16
Μιμηταὶ ἔγιναν τῶν ἐν τῇ Ἰυδαίᾳ Χριςιανῶν. 16
Στέφανος καυχήσεως ἦτον τῦ Παύλυ. 20
Ὑςερήματα εἶχον. 25
Θεοδίδακτοι ἦτον εἰς τὸ νὰ ἀγαπῶν ἀλλήλυς. 31
Περὶ τῆς μερικῆς ἀναςάσεως τῶν πισῶν καὶ δικαίων δεὶ ἤξευραν, καὶ ὄχι περὶ τῆς καθολικῆς. 35
Δι' αὐτὸς ἐκαυχᾶτο ὁ Παῦλος. 57
Θεσσαλονίκη τίνος εἶναι Μητρόπολις. 1
Τὼ πρὸς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιςολὼ τὶς διεκόμισεν, εἰς τὼ ὑποσημ. 2
Τὼ πρώτω πρὸς Θεσσαλονικεῖς, πρώτω ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπιςολὰς ἔγραψεν ὁ Παῦλος, εἰς τὼ ά. ὑποσημ. 1
Θλίψεις ὅταν τινας πάσχῃ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ χαίρῃ. 7
Θλίψεων πρόρρησις, παρηγορία εἶναι εἰς τὺς θλιβομένυς. 22
Αἱ μὲν θλίψεις τῶν Χριςιανῶν, εἶναι προσωειναὶ, αἱ δὲ θλίψεις ὁ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πᾶ μέλλεν νὰ λάβεν οἱ τὰς Χριστιανὰς Ἐλίβοντες, εἶναι αἰώνιαι. 58
Θρόνος ὁ νεῶ τᾶ Χριστᾶ, καὶ ὁ μέλλων, τὶ διαφέρεν. 307
Θυμιατήρια δύω ἦτον ἐν τῇ Σκιωῇ, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 356
Θυσία ἡ ἀναίμακτος, πρᾶγμα Θυσίας εἶναι, καὶ ὄχι τύπος, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 373
Ἡ ἐπὶ ταύτης μεταβολὴ, μεταβάλλει τὸν μὴ ἐσφαγμένον ἄρτον εἰς αὐτὸ τὸ σφαγὲν ἀληθῶς Σῶμα τοῦ Κυρίου. αὐτόθ.
Ὁ μὲν μεταβαλλόμενος ἄρτος, εἶναι πολλὰ, τὸ δὲ εἰς ὃ μεταβάλλεται Σῶμα τᾶ Κυρίᾳ, εἷν εἶναι, καὶ ἡ σφαγὴ μία. αὐτόθ.
Θυσία ἐστὶν ὁ τᾶ ἄρτου, ἀλλὰ τοῦ ἀμνοῦ τᾶ Θεοῦ. αὐτόθ.
Ἀπὸ αὐτὸ δὲν μετέχεν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ τᾶ νόμα Ἀρχιερεῖς. 444
Ταύτῳ προεικόνιζον αἱ Θυσίαι τᾶ νόμα. 444
Οἱ ταύτῳ μετέχοντες, ἔξω τῶν βιωτικῶν πρέπει νὰ δίγαίνεν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 445
Θυσία ἡ ἀναίμακτος ἄλλη πώρα δὲν προσφέρεται, ἀλλὰ τᾶς μιᾶς ἐκείνης τᾶς ἐπὶ τοῦ σαυρᾶ ἡ μνήμη τελεῖται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 348. καὶ 349
Αὕτη καὶ τὰ ἐν γνώσει συγχωρεῖ ἁμαρτήματα. 359
Μία Θυσία εἶναι αἱ καθ' ἑκάστω προσφερόμεναι, καὶ ὄχὶ πολλαί. 373
Τίνι τρόπῳ φυλάττονται εἰς τὴν Θυσίαν ταύτῳ, ὅλοι οἱ λόγοι ὁποῦ πισθόμεν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 373
Θυσία αἰνέσεως ποία εἶναι. 445
Θυσία τᾶ παλαιοῦ νόμου δὲν ἀνεφέρετο ὅλη εἰς τὸν Θεόν. 210
Διὰ τὶ λέγονται Θυσίαι. 348
Ἡ Θυσία καὶ δῶρον ὀνομάζεται. 348
Θυσίαι αἱ τᾶ νόμα, ποίας ἁμαρτίας ἐσυγχώρεν. 359
Τὲς μολυσμὲς μόνες τῶν σωμάτων, καὶ ὄχι τᾶς ψυχᾶς ἐκαθάριζον. 360
Θυσίαι αἱ τᾶ παλαιοῦ νόμα διὰ τὶ ἐπροξεύεν κάθαρσιν. 363
Διὰ ποίαν αἰτίαν πολλάκις ἐπροσφέροντο. 374. καὶ 375
Ἀπεβλήθησαν καὶ πρὸ τᾶς ἐνανθρωπήσεως τᾶ Χριστοῦ. 375
Θυσίαι τᾶ νόμα εἰς τρία διαιρεῦνται, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 376
Διάφοραι ἦσαν. αὐτόθ.
Αἱ περὶ ἁμαρτίας Θυσίαι, ζῶα θηλυκὰ ἦτον καὶ ὄχι ἀρσενικὰ, καὶ χωρὶς λιβανί καὶ ἔλαιον ἐπροσφέροντο, καὶ διὰ τί. αὐτόθ.
Θυσίαι σωτηρίου ποῖαι ἦτον. αὐτόθ.
Ἄλλαι ὅλαι κατεκαίοντο, καὶ ἄλλαι κατὰ μέρος. αὐτόθ.
Θυσίαι ἱλασμοῦ ποῖαι ἦτον. αὐτόθ.
Αἱ τῶν δύχῶν ποῖαι. αὐτόθ.
Αἱ τᾶ καθαρισμοῦ ποῖαι. αὐτόθ.
Προηγούμενον θέλημα Θεοῦ αὗται δὲν ἦτον. 377
Θυσιαστήριον θυμιάματος πᾶ δύρίσκετο, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 354. καὶ 358
Ἐπ' αὐτᾶ δύω φοραῖς τὸ ἡμέραν ἐθυμία ὁ Ἀρχιερεύς. 358
Θυσιαστήριον χαλκοῦν πᾶ δύρίσκετο, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 354
Θυσιαστήριον ἀπὸ τὸ τῶν Χριστιανῶν, δὲν ἔχεν ἐξουσίαν νὰ φάγεν οἱ Ἱερεῖς τᾶ παλαιοῦ νόμα. 443

Ι

Ἰακὼβ ὡς ξενος καὶ πάροικος δύρίσκετο εἰς τὸ γῆ τᾶς ἐπαγγελίας. 399
Πῶς ἐπροσκυνήσεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τᾶς ῥάβδα αὐτοῦ. 405. καὶ 406
Μὲ πίστιν εὐλόγησε τοὺς γιοὺς Ἰωσήφ. 405
Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς τὶ ἦτον. 201
Κηποταφεῖον αὐτῶν, εἰς τὸ ά. ὑπ. 201
Ὀνόματα αὐτῶν πόθεν ἔμαθεν ὁ Παῦλος. 201
Ἰδέαι ἐν τῷ Θεῷ συγχωρεῦνται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 393
Ἐκ τῶν μὴ φαινομένων, τὰ φαινόμενα καὶ ὁρατὰ ἐγένοντο κτίσματα. αὐτόθ.
Ἰδέαι ἐπὶ Θεοῦ ποῖαι εἶναι. αὐτόθ.
Οὐ κατ' ἰδέαν ὁ Θεὸς ἑκάστοις ἐπιβάλλει. αὐτόθ.
Ἱεράρχης τὶ θέλει νὰ εἰπῇ, εἰς τὸ ὑποσημ. 136
Ἱεραρχία τὶ εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑπ. 135. καὶ 136
Ἱερεῖς οἱ παλαιοὶ καὶ Ἀρχιερεῖς μὲ προφητείας ἐγίνοντο. 95
Κοινὸς Πατὴρ εἶναι ὅλης τᾶς οἰκουμένης ὁ Ἱερεύς. 98
Καθαρώτερος τᾶ ἡλίου πρέπει νὰ ἦναι ὁ Ἱερεύς, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 113
Ποίαν δύκοσμίαν χρεωστοῦν νὰ φυλάττεν εἰς τὰς Ἐκκλησίας, καὶ ἱερὰ ἄμφια, καὶ Ἅγιον Βῆμα οἱ Ἱερεῖς, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 114. καὶ 115
Ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ γίνωνται, ἂν δὲν κά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κάμνειν πρῶτον ὀρθοδόξως τὰς οἰκιακάς των, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 117
Ποῖοι εἶναι νόθοι καὶ παρέγγραπτοι Ἱερεῖς, εἰς τὸ ὑποσημ. 119
Οἱ μέλλοντες γενέσθαι Ἱερεῖς πρέπει νὰ μαρτυρῶνται καὶ ἀπὸ τὰς ἔξωθεν ἀπίσεις. 119
Καὶ ἀπὸ τὰς Χριστιανούς, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 120
Οἱ παλαιοὶ Ἱερεῖς ὅταν ἔμβαινον εἰς τὸ Ἱερὸν δὲν ἔπινον κρασί. 121
Καὶ διὰ τὶ, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 121
Ἱερέων τέκνα δὲν πρέπει νὰ κάμνουν θέατρα, ἢ νὰ βλέπουν παῦτα, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 123
Αἱ θυγατέρες αὐτῶν ἁμαρτάνουσαι βαρύτερα παιδεύονται ἀπὸ τὰς θυγατέρας τῶν Λαϊκῶν. αὐτόθ.
Πρέπει νὰ ἀναγινώσκωσι τὰς Γραφὰς, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 135. καὶ 136
Πρέπει οἱ Ἱερεῖς νὰ τρέφωνται ἀπὸ τὸν λαὸν, ὡς καὶ οἱ παλαιοὶ Ἱερεῖς. 146
Χρεωστοῦν νὰ ἔχωσι λόγον ὄχι ῥητορικόν. 146. καὶ 147
Χωρὶς μάρτυρας δὲν πρέπει νὰ δέχεται ἡ τῶν κατηγορία. 147
Ἱερεὺς Ἄγγελος Κυρίου εἶναι, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 447
Ὁ καταφρονῶν αὐτὸν, τὸν Θεὸν καταφρονεῖ. αὐτόθ.
Οὐ πᾶσας χειροτονεῖ ὁ Θεὸς, διὰ πάντων δὲ ἐνεργεῖ. αὐτόθ.
Ὁ τοῖς Ἱερεῦσιν ἀκολουθῶν, ἀκολουθεῖ τοῖς Ἀποστόλοις, εἰς τὸ β'. ὑπ. 447
Πρέπει νὰ ἀγρυπνῇ διὰ τὸν λαόν. 447 καὶ 448
Μὲ μόνον τὸν ἀναστασμὸν πρέπει νὰ ἐκδικῇ τοὺς ἀνυποτάκτους. 448
Ὁ ἀναστασμός τε φθαίνει εἰς τὰ αὐτία Κυρίε. 448
Ἱερεῖς οἱ περισσότεροι ἔχουν νὰ κολασθοῦν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 150
Ἕνας μόνος νὰ μείνῃ ἀκατήχητος ἀπὸ τὸν Ἱερέα, αὐτὸς ἀφανίζει ὅλην τὸ σωτηρίαν τῶ Ἱερέως. αὐτόθ.
Ἱερεῖς πρέπει νὰ καλῶνται εἰς τὸ Ἱερωσύνιον ἀπὸ τὸν Θεόν. 309
Οἱ μὴ ψηφιζόμενοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, τίνων παιδίκιον θέλουν λάβουν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 309
Δὲν προσφέρουν ἄλλον θυσίαν, ἀλλὰ τῆς μιᾶς ἐκείνης τῆς ἐπὶ τὸ σταυρὸ τὸ μνήμιον τελοῦσι, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 348. καὶ 349
Ἱερεμίας ὁ Προφήτης ἐφυλακώθη. 415
Ἱερωσύνη ἡ νομικὴ μεταπέθη κατὰ δύο τρόπους. 338
Χωρὶς ὅρκον ἔγινε. 342
Ἱερωσύνη Χριστοῦ πολὺ ὑπερέχει ἀπὸ τὸ Ἱερωσύνιον τὸ νομικόν. 308
Μὲ ὅρκον ἔγινε. 342
Πόσας διαφορὰς ἔχει ἀπὸ τὸ Ἱερωσύνιον τὸ νομικόν. 345. καὶ 346
Ἱερωσύνης ἀξίωμα πόσον εἶναι κοπιαστικὸν, εἰς τὸ ὑποσημ. 112
Ἰεφθάε τὶς ἦτον. 411
Ἰησοῦ μόνη ἡ μνήμη, διώκει καὶ παρηγορεῖ τὴν ψυχὴν, εἰς τὴν δ'. ὑποσ. 184
Τὸ νὰ ἔχῃ τινὰς μνήμιον τοῦ Ἰησοῦ, εἶναι τὸ νὰ ἔχῃ μνήμιον ζωῆς. αὐτόθ.
Ὅποιος ἀλησμονεῖ τὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον γίνεται. αὐτόθ.
Ἰησοῦς τὸ Ναυῆ δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐμβάσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὸ ἐν οὐρανοῖς κατάπαυσιν. 302
Ἰλαστήριον τὶ ἦτον. 357
Τίνος εἶχε τύπον. 357
Ἰσαὰκ ὡσὰν ξενίου ἐκαπόνει τὸ γῆν τῆς ἐπαγγελίας. 399
Πῶς ὀνομάζεται μονογενής. 404
Πῶς ἦτον τύπος τοῦ Χριστοῦ. 404
Μὲ πίστιν δόλογησε τὰς ὑγείας τε. 405
Ἰουδαῖοι καὶ τὸν Κύριον, καὶ τοὺς Προφήτας ἐθανάτωσαν, καὶ τοὺς Ἀποστόλους ἐδίωξαν. 17
Μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἐναίτιοι. 17
Εἰς τὸ ἄκρον ἔφθασαν τῆς κακίας. 18
Ἄλλου μίαν φορὰν δὲν θέλων ἐλεύθερωθῆν ἀπὸ τὸ σκλαβίαν. 18
Θέλων ὅμως πιστεύσειν πολλοὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς σωτηρίας, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 18
Διὰ τὶ ἐπρόσεχαν εἰς τὰς γενεαλογίας, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 58
Πόσας κακίας εἶχον. 88. καὶ 89
Διὰ τὶ δὲν ἐλεήθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν καθὼς ἐλεήθη ὁ Παῦλος. 91
Διὰ τὶ ἐμποδίζοντο νὰ μὴ τρώγουν πολλὰ εἴδη ζώων. 129
Διὰ τὶ οἱ μὴ πολεμήσαντες μὲ τοὺς Μαδιανίτας, ἐμοίρασαν τὰ κέρδη ἐξίσου μὲ τοὺς πολεμήσαντας, εἰς τὴν ὑποσημ. 179
Κατὰ δύο τρόπους εἶναι μῦθος τὰ τῶν Ἰουδαίων. 235
Ἀνυπόκριτοι καὶ ματαιολόγοι ἦτον. 232
Ἡ ἐλπὶς αὐτῶν αἰθυτὴ ἦτον, καὶ περὶ αἰθυτῶν. 341
Πόσαις φοραῖς ἀριθμήθησαν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 401

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μὲ πίστιν ἐμβῆκαν εἰς τὸ ἐρυθρὰν Θάλασσαν. 409
Φωνὴ Θεοῦ ἤκουσαν, καὶ εἶδος αὐτοῦ εἶδον, ὅτε ἤκουσαν, ὅτε εἶδον, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 431. καὶ 432
Δὲν ὑπέφερον τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ. 431
Πότε ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ. 413
Ἰάωννα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ποῖος εἶχε φόρεμα ἱερατικὸν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 215
Γὼβ φίλοι κατηγορεῖνται, διὰ τί δὲν ἐπαρηγόρουν αὐτὸν, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 47
Καὶ ἂν διὰ κακίαν ἔπασχεν, ἔπρεπε νὰ τὸν παρηγορῶσιν. αὐτόθ.
Γωναδὰβ οἱ υἱοὶ, ἐν ἐρημίαις ἐπλανῶντο, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 417 καὶ 418
Οὔτε ἔσπειρον, οὔτε οἶνον ἔπινον. αὐτόθ.
Γωσὴφ μὲ πίστιν ἔδωκεν ἐντολὴν διὰ τὰ κόκκαλά του. 406

Κ

Καίειν τὰς ἀτελεσφόρους καρποὺς ἐπρόσφερον εἰς τὸν Θεόν. 394
Ἀπὸ τί σημεῖα ἐγνώρισεν ὅτι ἐπροτιμήθη ἡ Θυσία τοῦ ἀδελφοῦ του. 394 καὶ 395
Ἡ λύπη του, δὲν ἦτον μετανοίας, ἀλλὰ φθόνου. 495
Καιρὸς τῆς σωτελείας ἄδηλος εἶναι, εἰς τὸ ὑποσημ. 40
Καιροὶ κακοὶ διὰ τί λέγονται. 196
Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Θεοδωρίτου ἀρέσκοντο τὰ κακὰ ὁποῦ ὁ Ἀπόστολος προφητεύει, εἰς τὸ ὑποσημ. 199
Πόσῳ δὲ μᾶλλον τώρα εἰς τὸν καιρόν μας. αὐτόθ.
Καιρὸν ἡ Γραφὴ τὸ δικαιρίαν καλεῖ. 226
Καιρὸς ὁ νῦν, τίνων εἶναι, καὶ ὁ μέλλων τίνων, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 307
Κακὰ ἀλληλοῦδεται εἶναι ὡσὰν ἀλυσίδα. 197
Κακοὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ τοῦ Κόσμου σύσασιν. 192
Καλέσματα δύω εἶναι, καὶ ποῖα, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 61
Καμίνου τῆς Βαβυλωνίας ἡ φλὸξ, πόσον ἐμετρήθη ὅτι ἦτον εἰς τὸ ὕψος τεσσαράκοντα ὀργυιὰ πήχεις, εἰς τὸ ὑποσημ. 413
Κανόνας καὶ ἐπιτίμησις μὲ τὶ ὁμοιάζει. 208
Μὲ μακροθυμίαν πρέπει νὰ γίνεται καὶ μὲ διδαχὴν. 208. καὶ 209
Καρδία ἐλεήμων ποία εἶναι, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 98
Κατακρίνειν δὲν δεῖ, καὶ διὰ τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ μέλομεν νὰ πράξωμεν, καὶ διὰ τὰ ἀπερασμένα ὁποῦ ἐπράξαμεν. 245
Καταπαύσεις τρεῖς εἶναι. 295. καὶ 296
Καταρρωιάσωσι τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 144
Κατέχον τὸν Ἀντίχριστον ποῖον εἶναι. 65 66. καὶ 67
Καυτὴρ ποῖος λέγεται. 127. καὶ 128
Κεκοιμημένοι διὰ τὶ ὀνομάζονται οἱ ἀποθανόντες. 32. καὶ 34
Κοιμηθέντας ὁ Θεὸς ἄξει διὰ τοῦ Ἰησοῦ, πῶς ἐννοεῖται. 35
Ὅρα τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὴν λέξιν Νεκροί.
Κένωσις Χριστοῦ ποία εἶναι, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 286
Κιβωτὸς Διαθήκης τίνος τύπον εἶχε, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 356
Ἐν αὐτῇ μόνας πὲς πλάκας ἔβαλε Μωϋσῆς. 356. καὶ 357
Πότε ἐβάλθησαν εἰς αὐτὸ ἡ στάμνος τοῦ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρών. 357
Κίνδυνον εἰς φανερὸν νὰ ῥίπτῃ τινας τὸν ἑαυτόν του, ἔργον εἶναι διαβολικόν. 408
Κληρονόμον παύτων ἔθηκε, πῶς ἐρμηνεύεται. 265. καὶ 266
Κλῆσις διττὴ εἶναι, ἁπλῆ καὶ ἁγία, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 175
Κλῆσις ἐπουράνιος ποία εἶναι. 292
Κρήτη ἡ Ἑκατόμπολις φυτεία ἦτον καὶ γεώργιον τῆς διδασκαλίας τοῦ Παύλου, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 222
Κρητῶν ὁλόκληρον γένος διὰ τὶ ὑβρίζει ὁ Παῦλος. 223
Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσαι, πῶς ἐρμηνεύεται. 233
Κριτήριον τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ προβλέπωμεν καὶ νὰ τρέμωμεν, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 305
Κολαζομένοις συμφέρον ἦτον νὰ μὴν ἔχουν οὐδὲ τὸ ἁπλῶς εἶναι, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 277
Κολακεία τίνος εἶναι ἴδιον. 11
Κόλασιν, μισθαποδοσίαν ὁ Παῦλος ὠνόμασε. 280
Κόλασις αἰώνιος εἶναι. 59
Τὸ πῦρ αὐτῆς ἔχει νὰ φλογίζῃ, καὶ ὄχι νὰ φωτίζῃ. 59
Κόσμος ποῖος ὀνομάζεται. 417
Κόσμον οἱ λατρεύοντες δὲν ἠμποροῦν νὰ μεταλάβουν ἀπὸ τοῦ αἱμάκτου Θυσίαν. 443
Κρασὶ ποῖοι δὲν πρέπει νὰ πίνουν, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 121
Κτισμάτων κυβέρνησις καὶ συγκράτησις, μεγαλητέρα εἶναι τῆς ἐξ ὄντων δημιουργίας. 269

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ τέκνον ἀλλαγὴ καὶ ἀφθαρσία ἀνατέρα εἶναι τῆς δημιουργίας των, καὶ διὰ τί, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 277
Κυριακὴ, ἡμέρα εἶναι ζωῆς καὶ ἀναστάσεως, εἰς τὸ ὑποσημ. 296
Ὀγδόη ἐστὶ καὶ ὄγδοος ἔσται αἰὼν, ἀδιάδοχος καὶ ἀπελεύτητος. αὐτόθ.
Κύριος παρὰ Κυρίῳ πῶς λέγει ὁ Παῦλος. 179
Πῶς τοῦτο ἑρμηνεύεται. 179
Κύριος εἶναι ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ δὲν εἶναι τρεῖς Κύριοι, ἀλλ' εἷς Κύριος. 179

Λ

Λατρεία πρὸς τὸν Θεὸν, μὲ εὐλάβειαν πρέπει νὰ γίνεται καὶ ἐντροπὴ. 437
Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων ἐδεκατώθη ἀπὸ τὸν Μελχισεδὲκ διὰ τοῦ Ἀβραάμ. 337
Ἐν τῇ ὀσφύϊ ἦτον τοῦ προπάππου τοῦ Ἀβραάμ. 337
Λινόζωστις τὶ βότανον εἶναι. 375
Λῖνος τὶς ἦτον. 220
Λόγια Θεοῦ μὲ πίστιν μόνην πρέπει νὰ δεχώμεθα, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 86
Τροφὴ ἀληθινὴ τῆς ψυχῆς εἶναι. 316
Λόγοι οἱ πνευματικοὶ τῶν ὁρωμένων κτισμάτων, διδάσκουσιν ὅτι εἶναι τις ὁ τούτων Ποιητὴς, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 396
Λογομαχία δὲν γενᾷ κἀνένα χρήσιμον, ἀλλὰ μᾶλλον βλάβην πολλήν. 188
Λόγος δικαιοσύνης ποῖος εἶναι. 316
Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν δύναται. 185
Λόγον ποῖον ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 279
Λόγος τοῦ Θεοῦ ζωντανὸς εἶναι καὶ ἐνεργητικός. 303
Διαπερνᾷ καὶ τὰ ἀσώματα. 304
Τῶν ἐνθυμήσεων εἶναι κριτικὸς, καὶ τῶν καρδιῶν. 304
Παῦτα εἶναι εἰς αὐτὸν γυμνὰ καὶ γνωστά. 305
Λουκᾶς μόνος ἀπὸ ὅλους ἦτον ἀχώριστος ἀπὸ τὸν Παῦλον. 214
Πῶς συνέγραψε τὸ Εὐαγγέλιόν του, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 214
Καταφρόνησε τὸ σάρκα, εἰς τὸ δ'. ὑποσημ. 214
Λύεσθαι, καὶ λύτρον ἐπὶ τίνων κυρίως λέγεται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 243
Λύστραι πατρὶς ἦτον τοῦ Τιμοθέου. 203
Τὶ ἔπαθεν ὁ Παῦλος εἰς αὐτὰς, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 203
Λύτρον καὶ ἐξαγορὰ δύω σημαινόμενα ἔχει, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 103
Κυρίως ἐπὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ οὐ λέγεται, ἀλλὰ μεταφορικῶς. αὐτόθ.
Λυχνία τίνος τύπον εἶχε, εἰς τὴν β'. ὑπ. 355

Μ

Μακάριοι καὶ τὸ κτισὲν φῶς ἔχειν νὰ ἀπολαμβάνειν, καὶ τὸ ἄκτιστον τῆς Θεότητος, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 59
Μακεδονιανοὶ βλασφημοῦσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ διὰ τί. 4
Μακροθυμεῖν πότε δὲν πρέπει, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 47
Μακροθυμίας, μεγάλη εἶναι ἡ δυνάμις. 328
Δι' αὐτῆς ἀξιοῦται τίνας τῆς Θείας ἐπαγγελίας. 328
Μαλακία, πορνεία ὀνομάζεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 28
Μανιχαίων πολύπλοκος σειρὰ, ποία ἦτον, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 189
Τὶ ἐβλασφήμων. 192. καὶ 265
Μαρκίων υἱὸς πρωτόγονος ἦτον τοῦ Διαβόλου, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 189
Μαρκιωνισταὶ τὶ ἐβλασφήμων. 275
Μάρτυρες Ἅγιοι τὸ αὐτὸν ὁμολογίαν κάμνουσιν, ὁποῦ ἔκαμε καὶ ὁ Χριστὸς, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 160
Ὁ ἄρχος Πατὴρ ἱλεοῦται ὅταν χύνεται αἷμα Μαρτυρικόν. αὐτόθ.
Τὸ αἷμα τῶν Μαρτύρων ἔχει ἄπραν κοινωνίαν μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. αὐτόθ.
Τέλειον ἔργον ἀγάπης ἐνεδείξαντο, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 285
Μαρτύρων νέφος διὰ τὶ λέγεται. 419
Ἡ μνήμη αὐτῶν παραμυθεῖ τὸν ταύσωνα τῶν πειρασμῶν. 419
Πόσα μιλιόνια Μάρτυρες εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 420
Εἰς κάθε ἡμέραν τοῦ μηνὸς τελάκοντα χιλιάδες Μάρτυρες πίπτων. αὐτόθ.
Τὸ νέφαλον τῶν Μαρτύρων καὶ σκεπάζει, καὶ φωτίζει. αὐτόθ.
Μάρτυρες ὅταν ψεύδωνται, τὶ νὰ γίνεται. 147
Εἰς τὰ κρυφὰ ἁμαρτήματα ἀρκοῦσι καὶ δύω μάρτυρες. 148
Ὅταν δὲν εἶναι μάρτυρες, τὶ νὰ γίνεται. 148
Πολλοὶ μάρτυρες ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος, ποῖοι εἶναι. 181
Μαρτύριον τέλειος θανάτος ὀνομάζεται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 285
Καὶ τελείωσις, καὶ διὰ τί. αὐτόθ.
Μαρτύριον Χριστοῦ ποῖον εἶναι. 103
Μαρτύρομαι αὐτὶ τοῦ ἐπιπλήττω λαμβάνεται. 15

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μέθη γεννᾶται, καὶ ἀπὸ κρασὶ καὶ ἀπὸ τὰ πάθη. 43
Μέλισσα ὅταν κεντρώσῃ τινα ἀποθνήσκει, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 48
Μελχισεδὲκ κατὰ δώδεκα τρόπους ἦτον τύπος τῦ Χριστῦ, εἰς τλὼ ὑποσημ. 311
Δεν ἐχείσθη ἀπὸ ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ ἦναι Ἱερεύς. 314
Θυσίας νομικὰς δεν ἐπρόσφερεν. 314
Βασιλεὺς ἦτον δικαιοσυνης. 331
Καὶ Βασιλεὺς εἰρήνης. 332
Διατὶ ἦτον ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, καὶ ἀγενεαλόγητος. 332
Δεν ἦτον ὁ Υἱὸς τῦ Θεῦ, ὅτε Ἄγγελος, ἀλλὰ ἄνθρωπος, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 332
Διὰ τὴν ἄκτιστον χάριν, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν κτιστὴν φύσιν ἦτον ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ. εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 333
Ἄναρχος ἦτον καὶ ἀτελεύτητος, καὶ διὰ τί. αὐτόθ.
Χαναναῖος ἦτον, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 333
Ἡ μήτηρ καὶ ὁ πατὴρ αὐτῦ πῶς ἐλέγοντο. αὐτόθ.
Μελχισεδὲκ ἡ ἐν τοῖς Συγγράμμασι τῦ μεγάλυ Ἀθανασίυ ἰσοφία, νόθος κρίνεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 333
Τὸν Ἀβραὰμ εὐλογήσας καὶ ἀποδεκατώσας, καὶ τὰς ἐξ αὐτῦ Ἱερεῖς εὐλόγησε, καὶ ἀπεδεκάτωσε. 335 336. καὶ 337
Ἀνώτερος ἦτον τῦ Ἀβραὰμ καὶ τῶν Ἱερέων τῦ νόμυ. 336
Μεμβρανὰς ποίας ὀνομάζει ὁ Παῦλος, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 215
Μεταλήψει τῦ Παναγίυ Σώματος τῦ Κυρίυ, τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀπολαύομεν πολιτείας. 381
Μετάνοια δεν καθαρίζει ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν. 319
Δεν δύναται νὰ φέρῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν λαμπρότητα τῦ βαπτίσματος. 321
Μετάνοιαν οὐκ ἀποβάλλει ὁ Παῦλος. 321 384. καὶ 427
Ὁσάκις ἂν πέσῃ τινας, πρέπει νὰ μετανοῇ, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 321
Καὶ εἰς τὰς ἀρνησιχείσας εἶναι μετάνοια, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 321
Οἱ δείχνοντες μετάνοιαν, θέλων λάβων συγχώρησιν. 384
Εἰς τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα τόπος μετανοίας δεν εἶναι. 430
Καὶ διατί. 430
Μέτοχοι τῦ Χριστῦ ποῖοι εἶναι. 276
Μιλωτὴ διατὶ λέγεται. 416
Μήτηρ Χριστῦ πῶς ἐγεννησεν, εἰς λογαριασμὸν ἀνθρώπυ δεν ὑποπίπτει. 333
Μήτηρ ἂν ἦναι κακὴ, κακῶς ἔχει νὰ ἀνατρέψῃ καὶ τὰ τέκνα της. 110
Ἂν δὲ ἦναι καλὴ, καὶ ἀμελῇ τὰ τέκνα της, ἔχει νὰ παιδευθῇ. 111
Ἂν δὲ αὐτὴ παιδεύσῃ αὐτὰ καλῶς, δεν δυνηθῇ ὅμως νὰ τὰ διορθώσῃ, δεν θέλει καπακριθῇ. 111
Μιχαὴλ μὲ τὴν φωνὴν ἐλεύσεται ὁ Κύριος. 36
Τί θέλει φωνάζει εἰς τὰς καπωτέρας Ἀγγέλυς. 36. καὶ 37
Τλὼ ἐπισασίαν εἶχε τῶν Ἑβραίων. 279
Μιχαίας ὁ Προφήτης ἐρράπίσθη, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 415
Καὶ μαχαίρᾳ ἐθανατώθη. 416
Μοιχεία πλεονεξία λέγεται. 29
Μοιχὸς λέγεται καὶ ὁ ὕπανδρος ἄνδρας ὁπῦ φθείρει γυναῖκα ἀνύπανδρον, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 29
Μοιχὸν, τὸν γυναῖκα ἀπίστ μοιχεύσαντα ὁ Θεὸς ἐκδικεῖ. 30
Καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸν τοιῦτον μὲ σφοδρότερον ἐπιτίμιον κανονίζει ἀπὸ τὺς ἄλλυς μοιχυὺς, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 30
Μοναχοὶ, καὶ Μοναχαὶ πάντοτε πρέπει νὰ προσεύχωνται, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 48
Μοναχοὶ δεν ἔχυν χρέος νὰ προνοῦν διὰ τὺς γονεῖς των, εἰς τὴν ὑποσημ. 141
Μοναχυὺς δεν πρέπει μόνον νὰ ἐλεοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τὺς ἐν τῷ Κόσμῳ πτωχυύς. 325
Μόρφωσις ποτὲ μὲν ἐπὶ καλῦ λαμβάνεται, ποτὲ δὲ ἐπὶ κακῦ. 198. καὶ 199
Μύθυς ποίυς ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 131
Μύθυς οἱ δινημένοι, κυρεύονται ἀπὸ τὰς σειρῆνας, ἤτοι ἀπὸ τὺς δαίμονας, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 209
Μυρολογήτειμις ἀφορίζονται, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 33
Μυστήρια τῦ Σώματος καὶ Αἵματος τῦ Κυρίυ οἱ μεταλαμβάνοντες, ἔπειτα κυλιόμενοι εἰς τὰς σαρκικὰς ἁμαρτίας, τὸν Υἱὸν τῦ Θεῦ καπαπατοῦσι. 386
Διὰ τῆς μεταλήψεως τέτων, τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀπολαύομεν πολιτείας, εἰς τλὼ ὑποσημ. 381
Μυστήριον ἀνομίας, ποῖον ὀνομάζεται. 65
Μυστήριον τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως πάντοτε εἶναι μυστήριον. 124
Ἀκατάληπτον εἶναι καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς πρώτας τάξεις τῶν Ἀγγέλων, εἰς τλὼ ὑποσημ. 124
Προεγνωσμένον ἦτον καὶ προωρισμένον πρὸ τῆς προγνώσεως καὶ προορισμῦ πάντων τῶν κτισμάτων, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 175

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δι' αὐτὸ προεγνώσθησαν, καὶ προωρίσθησαν πᾶντα τὰ Κτίσματα. αὐτόθ.
Προηγέμενον θέλημα Θεοῦ ἦτον, καὶ ὄχι ἑπόμενον. 175
Μυστικὰ καὶ ἀπόκρυφα νοήματα, πρέπει νὰ παρατίθενται εἰς ἐμπιστδυμένους ἀνθρώπους καὶ Ἱερεῖς, ὄχι εἰς ἀνιέρους, εἰς τὸ ὑποσημ. 181
Μῦρον Ἅγιον εἰς ποίους δδυτεροῦται, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 30
Μωϋσῆς τὸν κόπον μόνον ἐπεθύμει τῆς προσασίας τῶν Ἑβραίων, καὶ ὄχι τὸ ἀξίωμα. 112
Οἰκεῖος ἦτον τῦ Θεοῦ. 191
Δὲν ἐδυνήθη νὰ ἰατρδύσῃ τὸ ἰχνοφωνίαν τε. 219
Πιστὸς ἐπίτροπος ἦτον τῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. 292
Μωϋσῆ ὁ Υἱὸς ὤφθη, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 327
Ἐκρυψαν αὐτὸν οἱ γονεῖς τε. 406
Μὲ πίστιν ἀρνήθη νὰ λέγεται υἱὸς Θυγατρὸς Φαραώ. 409. καὶ 407
Ὁ λυτρωθεὶς παρ' αὐτῦ Ἑβραῖος ὠνείδιζεν αὐτόν. 407
Πῶς δὲν ἐφοβήθη τὸν Θυμὸν τῦ Βασιλέως. 408
Ἔμφοβος ἦτον καὶ σύτρομος. 433

N

Ναυατιανοὶ οἱ τὴν μετάνοιαν τῶν ἀρνησιχείσων μὴ δεχόμενοι ἀνατρέπονται, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 321 384. καὶ 427
Νεκρὰ καὶ ἁμαρτωλὰ ἔργα ὁ ποιῶν, δὲν λατρδύει τὸν ζῶντα Θεόν. 364
Νεκροὶ δὲν πρέπει νὰ θάπτωνται μέσα εἰς Ναὸν ἐγκαινιασμένον, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 33
Πρέπει νὰ ἀσπάζωνται παρὰ πάντων Ἱερέων καὶ Λαϊκῶν. αὐτόθ.
Τί δηλῶσι τὰ εἰς τὰς νεκρὰς τελέμενα ἔθιμα παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. αὐτόθ.
Ὑπέρμετρα δὲν πρέπει νὰ θρηνοῦνται. αὐτόθ.
Εἰς τὰς τάφυς αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ πηγαίνῃ νὰ κλαίῃ τινας. αὐτόθ.
Νεκροὶ ἐν Χριστῷ ποῖοι λέγονται. 37
Διά τινος φωνῆς ἔχει νὰ ἀνασηθῦν, εἰς τὸ ά. ὑποσ. 37
Νεκροὶ ποῖοι ὀνομάζονται. 207
Νέοι ποίαν ἀρετὴν πρέπει νὰ ἔχει. 239
Νέοι καὶ νέαις, πότε πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται βαρύτερα ἀπὸ τὰς γέροντας καὶ γερόντισσας, εἰς τὸ γ'. ὑποσ. 138
Νέρων τύπος ἦτον τῦ Ἀντιχρίστε. 65
Διὰ τί ἀπεκεφάλισε τὸν Παῦλον. 217
Λέων διὰ τί ὀνομάζεται. 218
Νεσοριανοὶ πῶς πεειπαίζονται ἀπὸ τὰς Ὀρθοδόξυς. 284
Μὲ ποῖον ῥητὸν πρέπει νὰ τὰς ἐναντιονώμεθα. 386
Νεώτεροι πολλάκις τῶν γεροντοτέρων εἶναι φρονιμώτεροι, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 134
Νικόδημος τίνος ἀνεψιὸς ἦτον, εἰς τὴν ὑποσημ. 91
Ἐν τῖς ὑπὲρ Χριστῦ βασάνοις ἐνήθλησεν. αὐτόθ.
Ἔγραψε Βιβλίον περὶ τῦ πάθυς τῦ Χριστῦ, εἰς τὸ ὑποσημ. 92
Ποῖος εἶναι Νικόδημος. αὐτόθ.
Λείψανον αὐτῦ μὲ ποῖα μαζὶ ἐβάλθη. αὐτόθ.
Νικολαΐται αἱρετικοὶ ποῖοι ἦτον, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 200
Νικόπολις τὶ πόλις ἦτον. 248
Νόμος, ζυγὸς βαρὺς ἦτον καὶ φορτικός. 361
Σκιὰν εἶχε τῆς νέας Διαθήκης. 372
Ὁ ἀθετήσας αὐτὸν ἀπέθνησκε χωρὶς οἰκτιρμῶν. 385
Νόμος διὰ ποίους ἔγινε. 88
Νόμυ δικαιοσύνη ἁμαρτία εἶναι. 93
Πότε ἄρχισε νὰ καταλύεται. 172
Ὁ Νόμος συντροφιασμένος ἦτον μὲ τὴν Ἱερωσύνη, καὶ ἐκείνης μετατιθεμένης, καὶ αὐτὸς μετετέθη. 338
Ἀθετήθη διὰ τὸ ἀσθενὲς αὐτοῦ καὶ ἀνωφελές. 341
Δὲν ἔδιδε δυνάμιν εἰς τὰς ψυχὰς διὰ νὰ τὸν φυλάττων. 341
Νῦς Κόσμον ἔχει τὰ νοήματα, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 28
Πορεύει μετὰ τῦ νοήματος τῆς γυναικός. αὐτόθ.
Ἅπερ πράττει τὸ σῶμα εἰς τὰ πράγματα, πράττει καὶ ὁ νῦς εἰς τὰ νοήματα. αὐτόθ.
Νοῦς πῶς καταπαύει ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῦ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 302

O

Ὀζίας διὰ τί ἐλεπρώθη, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 339
Οἰκίαν μεγάλυ ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 191
Οἰκοφθόροι βασιλείαν Θεοῦ δὲν κληρονομῦν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 233
Οἰκυμένη μέλυσα, ποία εἶναι. 282
Ὀλιγόψυχοι ποῖοι εἶναι. 46
Ὀμειρόμενοι τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 12

Ὀνει-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὀνειδισμὸς τῦ Χριςῦ ποῖος εἶναι. 407
Ὀνειδισμὸς νὰ ὑπομένῃ τινας εἶναι σημεῖον ψυχῆς μεγαλοκαρδίας. 388
Καὶ μάλιστα ὅταν αὐτοὶ γίνωνται παῤῥησία, καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους δὲ τελεῖς. 388
Ὀνήσιμος, τῦ Φιλήμονος ἦτον δοῦλος. 250
Ἄσπρα ἔκλεψεν ἀπὸ τὸν αὐθεντήν τε καὶ ἔφυγεν. 250
Ἐπατηχήθη ὑπὸ τῦ Παύλε ἐν φυλακῇ ὄντος. 250
Ἀπεσάλη ὑπὸ τοῦ Παύλε πρὸς τὸν Φιλήμονα. 251
Τέκνον ὀνομάζεται ὑπὸ τῦ Παύλε. 251
Ἀπεσάλη ἀπὸ τὸν Φιλήμονα ὀπίσω εἰς τὸν Παῦλον, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 256
Ὁ δὲ Παῦλος ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τὰς Κολασσάς. αὐτόθ.
Ὀνησιφόρος δὲν λογεῖται ἀπὸ τὸν Παῦλον. 178
Ποῖα εἶναι τὰ ἐγκώμιά τε, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 178
Πολλαῖς φοραῖς τὸν Παῦλον ἐδρόσισε. 178
Πρέπει νὰ μιμοῦνται αὐτὸν ὅλοι οἱ Χριςιανοί. 178
Διὰ τὶ ὁ Παῦλος εὔχεται εἰς αὐτὸν νὰ εὕρῃ ἔλεος, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 179
Ὄνομα Χριςῦ πῶς δοξάζεται εἰς τὲς Χριςιανὲς, καὶ ἀντιςρόφως πῶς οἱ Χριςιανοὶ δοξάζονται εἰς τὸ ὄνομα τῦ Χριςῦ. 62
Ποῖος βασάζει τὸ ὄνομα τῦ Χριςῦ. 90
Ὁρκίζειν δὲν φρέπει τινα, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 52
Ὡραία διήγησις περὶ ὁρκισμῦ. αὐτόθ.
Ὅμοσα κατ' ἐμαυτοῦ πῶς ἑρμηνεύεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 326. καὶ 327
Οὐρανοὶ παλαιωθήσονται, καὶ ἀλλαγήσονται. 276
Οὐρανὸς δὲν εἶναι σφαιροειδής. 347
Οὔτε κινεῖται. 347
Ῥοώδης εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 347
Ὁ φαινόμενος ὐρανὸς, ἡμῶν μὲν εἶναι ὄροφος, τοῖς δὲ Ἀγγέλοις ἔδαφος. εἰς τὴν ὑποσημ. 354
Οὐρανὸς σκηνὴ καὶ καταπέτασμα ὀνομάζεται. 362
Τύπος αὐτῦ ἦτον τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. 359. καὶ 360
Αὐτὸς εἶναι τὰ ἀληθινὰ Ἅγια. 369
Οἶκος εἶναι Θεῦ Ἱερέα ἔχων τὸν Χριςόν. 381
Οὐρίας ὁ Προφήτης ἐθανατώθη μαχαίρᾳ, εἰς τὴν ὑποσημ. 416
Ὀφεις ποῖα ἁμαρτήματα εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 180

Π

Πάθη τὴν ἀθεΐαν ἐγέννησαν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 201
Παθήματα τελειώσις εἶναι. 285
Παιδείαν οἱ ὑπομένοντες υἱοὶ Θεῦ εἶναι. 423
Οἱ δὲ μὴ παιδευόμενοι, νόθοι εἶναι. 423. καὶ 420
Παιδεία λυπηρὰ εἶναι καὶ χαροποιὰ κατὰ τί. 425
Παιδεία παρὰ Θεῦ, μεταλήψις εἶναι τῆς ἁγιότητος αὐτῦ. 425
Πῶς αὐτὴ ἀνοίγει τὰ ὦτα, εἰς τὴν ὑπ. 426
Τὶ καρπὸν γεννᾷ. αὐτόθ.
Παραγγελία ποία λέγεται. 27. καὶ 73
Ἡ αὐςηρὰ παραγγελία τρία πράγματα προξενεῖ, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 207
Παραδείγματα ἐν τῷ Θεῷ συγχωροῦνται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 393
Ἐκ τῶν μὴ φαινομένων, τὰ φαινόμενα ἐγένοντο κτίσματα. αὐτόθ.
Παραδόσεις αἱ διὰ λόγε εἶναι ἀξιόπιστοι, ὡς καὶ τὰ γεγραμμένα. 69
Οἱ παραβαίνοντες αὐτὰς ἀναθεματίζονται, εἰς τὴν ὑποσημ. 69. καὶ 177
Πόθεν αὗται σωσιςῶνται. αὐτόθ.
Οἱ ταύτας παραιτοῦντες τὰ καίρια ζημιῦσι τὸ Εὐαγγέλιον. αὐτόθ.
Παράδοσις ὀνομάζεται ἡ διὰ τῶν ἔργων. 73
Παρακάλεσις μὲ τὶ ὁμοιάζει. 208
Μὲ μακροθυμίαν πρέπει νὰ γίνεται καὶ μὲ διδαχὴν. 208
Παρακαταθήκη ποία εἶναι. 166 176 καὶ 177
Παραπικρασμὸς ποῖος εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 294
Παρασυναγωγὴ τὶ εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 383
Παρθενία τιμιωτέρα καὶ καλλιτέρα εἶναι τῦ γάμε. 128
Παρθενία ἀπὸ μάθησιν καὶ γύμνασιν καπηθύνεται. 29
Παρθένων διὰ τὶ δὲν διορίζει ὁ Παῦλος χρόνον τῆς ἡλικίας. 178
Πόσος εἶναι ὁ χρόνος τῆς ἡλικίας των. 143
Παρηγορία τῶν τεθλιμμένων εἶναι τὸ νὰ παιδευθῶν οἱ ἐχθροί των ἀπὸ τὸν Θεόν. 386. καὶ 387
Καὶ τὸ νὰ ἀκέσεν ὅτι ἐγγίζει ὁ καιρὸς τῆς ἀπολυτρώσεώς των. 391
Δύω εἴδη παρηγορίας εἶναι. 022
Παρεσία τῦ Κυρίε πότε ἔσαι δὲν φανερόνεται. 62
Πάχα τῦ παλαιῦ μυσηρίε πῶς ἀλληγορεῖται εἰς ἡμᾶς τὲς Χριςιανές. 409

Πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πατὴρ ἰσοδυάμος εἶναι μὲ τὸν Υἱὸν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 55
Τοῦ Πατρὸς εἶναι προσάγματα, τὰ προσάγματα τῦ Υἱῦ, καὶ τῦ Πνεύματος. 83
Τὰ φυσικὰ τῦ Πατρὸς ἰδιώματα, καὶ τῦ Υἱῦ εἶναι. 83
Ὅλα τὰ τότε θεοπρεπῆ ὀνόματα, εἶναι καὶ τῦ Υἱῦ. 94
Καὶ τῦ Πνεύματος. 94
Θεὸς εἷς πῶς λέγεται. 102
Παῦλος ἐπῆγεν εἰς τὴς Κολασσαεῖς καὶ ἐκήρυξεν, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 256
Διὰ τί δὲν προγράφει τὸν ἑαυτότε Ἀπόστολον, ὅπε τὸ, Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ. 261. καὶ 262
Παῦλος δεύτερον ἐπῆγεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. 8
Δὲν ἐπῆγε δεύτερον, εἰς τὴν ὑποσημ. 8
Δὲν ἐκήρυττε μὲ κολακείαν, ἢ μὲ δόλον ἢ μὲ πλεονεξίαν. 11
Ἦτην σῶας ἀνάμεσα εἰς τὴς πολλές. 11
Δὲν ἦπεν εἰς κἀνενα βαρύς. 11
Ὡς τροφὸς ἔθαλπε τὴς Χεισιανούς. 12
Καὶ τὸν Μωϋσῆν ὑπερέβη εἰς τὴν πρὸς τὸν λαὸν φιλοσοργίαν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 12
Ἐφθασεν εἰς τὴν φιλοσοργίαν τῦ Θεῦ. αὐτόθ.
Ἠγάπα νὰ δώσῃ διὰ τὴς Χεισιανὲς καὶ τὴν ψυχήν τε. 13
Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐδέλθε διὰ ἑπτὰ αἴτια, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 13
Ἐπλήρονε τὰ βασιλικὰ καὶ ἱερατικὰ δοσίματα, εἰς τὴν ὑποσημ. 14
Διὰ τί ὁ Παῦλος δουλεύων ἐκράτει τὰ σελόμενα χρεώδη εἰς αὐτὸν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 14
Κάθε σῶα ἐπαρηγόρει ὡς ὁ πατὴρ τὰ τέκνα τε. 15
Καὶ ἐπαρηγόρει καὶ ἐπέπλητε. 15
Ὡς παιδίον ὀρφανὸν ἐλυπεῖτο ὅταν ἐχωείζετο ἀπὸ τὴς Χεισιανές. 18
Ποῖά τε λόγια εἶναι μητρὸς φιλοσοργοτάτης. 20
Δὲν τὸν ἔμελλε διὰ τὴς κινδύνες ὁπὲ ἔπαθεν, ἀλλὰ διὰ τὴς μαθητεύομένες Χεισιανὲς, εἰς τὴν ὑποσημ. 22
Παρηγορίαν του ἐνόμιζε, τὸ νὰ μὴ σαλεύωνται οἱ μαθηταί τε. 24
Θανάτον τε ἐνόμιζε τὸ τῶν Χεισιανῶν σκάνδαλον. 24. καὶ 25
Εὐχὴν ποίαν ἐπροσήυχετο. 25
Δὲν ἐνόμιζε τὸν ἑαυτόν τε ἄξιον εἰς τὸ νὰ παρακαλέσῃ τὴς Θεσσαλονικεῖς. 27
Ποῖα λόγια ἤκουσε ῥητῶς ἀπὸ τὸν Χεισόν. 35
Τὰς προσευχὰς τῶν ἄλλων ζητεῖ. 51
Διὰ τί ὁρκίζει τὴς Θεσσαλονικεῖς νὰ ἀναγνώσεν τὴν Ἐπιστολήν τε ὅλοι. 51
Ποῖος ἦτον ὁ ἰδιόχειρος ἀσπασμὸς τῦ Παύλε, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 52 167 καὶ 451
Δὲν φανερόνοι πότε ἔχει νὰ γενῇ ἡ παρεσία τῦ Κυρίε. 62
Ἀγράφως πολλὰ παρέδιδε. 64
Δὲν ηὔχετο διὰ ἐδικόν τε πρᾶγμα. 71
Δωρεὰν ἄρτον δὲν ἔφαγε. 74
Ἡ κυρία αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος ἐδέλθε ποία εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 75
Διὰ τί προσάζει νὰ δελθέωμεν, εἰς καιρὸν ὁπὲ ὁ Χεισὸς εἶπε νὰ μὴ μεριμνῶμεν. αὐτόθ.
Τὸ σημεῖον τῶν ἀληθινῶν αὐτῦ Ἐπιστολῶν ποῖον εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑπ. 79
Πῦ ἦτον πρὸ τῦ νὰ πισθέσῃ. 91
Μαθητὴς ἦτον τῦ Γαμαλιήλ. 91
Διὰ τί λέγει ὅτι ὁ Χεισὸς ἔδειξεν εἰς αὐτὸν πᾶσαν μακροθυμίαν. 93
Ὡραῖον παράδειγμα περὶ τῆς σωτηρίας τε, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 94
Διὰ τί μόνος δὲν ἐπαίδθε τὲς παρανόμες, ἀλλὰ παρίδιδεν αὐτὲς εἰς τὸν Σατανᾶν. 97
Εἰς πόσα μέρη ὀνομάζει καθαρῶς Θεὸν τὸν Χεισὸν, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 125
Ἐπρόσεχεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. 135
Πῶς ἐλάτρδε τῷ Θεῷ ἀπὸ προγόνων. 171
Τὰ ἐλλείποντα τῶν Ἐπιστολῶν τε τὰ ἀνεπλήρονε διὰ ζώσης φωνῆς. 177
Ἀνεξικακίαν εἶχε. 178
Ἔπαχε πάντα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων. 185
Ὡς δρομεὺς ἔτρεχεν εἰς τὸ κήρυγμα τῦ Εὐαγγελίε. 211
Μιμεῖται τὸν Ἰησῆν, καὶ τὸν Στέφανον. 217
Μόνος ὁ χαιρετισμός τε ἐγέμοζεν ἀπὸ πολλὴν χάειν τὲς χαιρετιζομένες. 219
Τὰ κοπιασικώτερα ἔργα ἔκαμνε, τὰ δὲ δικολώτερα ἄφηνεν εἰς τὸν Τίτον. 228
Καύχημα εἶχε νὰ ὀνομάζεται δέσμιος. 252
Παῦλος δὲν φροντίζει ὀνομάτων καὶ λέξεων. 280
Διὰ τί ἀλλᾶ μὲν λέγει, ὅτι δὲν ἦτον διδαγμένος ἀπὸ ἀνθρώπες, ἀλλᾶ δὲ λέγει, ὅτι παρέδωκαν εἰς αὐτὸν οἱ ἀκεσαὶ τῦ Κυρίε. 280

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ τὶ ἀλλ᾽ μὲν λέγει, ὅτι δὲν ἤκουσε παρὰ τῶν Ἀποστόλων, ἀλλ᾽ δὲ ὅτι ἤκουσε. 280
Ἐβεβαιώθη μόνον, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ ἐδιδάχθη παρὰ τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὼ ά. ὑποσημ. 281
Περιασότερον καταγίνεται εἰς τὰ ἀνθρωποπρεπῆ τοῦ Χριστοῦ ἰδιώματα διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν, παρὰ εἰς τὰ θεοπρεπῆ. 315
Σωτηρίαν ἔχει ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου λέγει ἄλλα, νὰ μεταπηδᾷ εἰς ἄλλα. 318
Σωτηρίζει ἀπὸ τὰ ταπεινὰ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τὰ ὑψηλότερα τῆς Θεότητος. 346
Καὶ διὰ τί. 346
Προθύτερον σχῆμα λόγου ἐποίησε, εἰς τὴν ὑποσημ. 405
Διὰ τὶ λέγει ὅτι δὲν εἶναι τόπος μετανοίας εἰς τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα. 430
Ἀνακαλεῖται εἰς τὼ μετάνοιαν τὺς πεπτωκότας. 430
Καλῶ σωρεύσιν εἶχεν ἐν πᾶσιν. 448
Ἴσως ἀπὸ τὼ Ῥώμῃ ἐπῆγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 451
Πειρασμοὶ διπλοῖ εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑπ. 291
Ἀπὸ τὺς πειρασμὺς ὅποιος συσαλθῇ καὶ ταπεινωθῇ, δὲν εὐαρεστεῖται εἰς αὐτὸν ὁ Θεός. 391. καὶ 392
Ὁ ὑπομείνας αὐτὺς μέχρι τέλους, θέλημα Θεοῦ ποιεῖ. 391
Πειρασμὸς ποῖος ὀνομάζεται, καὶ διὰ τὶ, εἰς τὼ γ'. ὑποσημ. 403. καὶ 404
Πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν οἱ πειρασμοὶ ἔρχονται. 423
Κατὰ τὸ ἑπόμενον θέλημα τοῦ Θεοῦ γίνονται, εἰς τὼ ὑποσημ. 423
Περιούσιος τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 243
Πέτρος Συμεὼν ὀνομάζεται, εἰς τὼ ὑποσημ. 3
Ἰδὼν τὼ γυναῖκά τε τραβιζομένω εἰς θάνατον, εἶπεν αὐτῇ νὰ ἐνθυμᾶται τοῦ Κυρίου, εἰς τὼ δ'. ὑποσημ. 184. καὶ 185
Τούτε εὑρέθη φαιλόνιον εἰς Ἀντιόχειαν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 215
Πίστεως ἔργον ποῖον εἶναι. 4
Πίστεως βεβαίωσις ποία εἶναι. 6
Σιδηροπυκάμισον εἶναι ἡ Πίστις. 44
Πίστεως βυθὸς ἐρευνώμενος, κυμαίνεται, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 86
Πίστις ἀρχὴ τῆς σωτηρίας εἶναι. 318
Ἀπὸ τὼ πίστιν γεννᾶται ἡ μακροθυμία καὶ ὑπομονή. 326
Πίστις χωρὶς κινδύνε εὔκερος εἶναι. 9
Πίστις κυρίως ποία εἶναι. 61
Χάρισμα εἶναι Θεοῦ. 69
Ἡ πίστις ὁ παύτων ἐστι πῶς ἐρμηνεύεται, εἰς τὼ ὑποσημ. 71
Κατὰ τὶ εἶναι δῶρον Θεοῦ. αὐτόθ.
Σύμμικτος εἶναι ἀπὸ φυσικὸν καὶ ὑπερφυσικόν. αὐτόθ.
Λιμενίας εἶναι. 96
Ὀφθαλμὸς εἶναι τῆς ψυχῆς. 154
Ἡ φρόνησις καὶ ἀνθρωπίνη γνῶσις αὐτὼ ἀποβάλλει. 167
Ἀδόκιμον πίστιν τὰ πάθη γεννῶσι. 201
Διάθεσις εἶναι καὶ προετοιμασία, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 224
Εἰς τὼ πίστιν ἀποδίδει ὁ Παῦλος τὼ δικαίωσιν. αὐτόθ.
Πίστις ἀπόκτησιν καὶ σωτηρίαν προξενεῖ τῆς ψυχῆς. 392
Πίστις ἐλπιζομένων εἶναι ὑπόστασις. 392
Ἐνδιάθετον εἶναι ἀγαθὸν, εἰς τὴν ὑποσημ. 392
Δύναμις εἶναι χρετικὴ, ἡ χρῆσις δραστική. αὐτόθ.
Γνῶσις εἶναι ἀναπόδεικτος. αὐτόθ.
Συγκατάθεσις εἶναι ἀδιάκριτος. αὐτόθ.
Χωρὶς πίστεως ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐαρεστήσῃ τινας. 396
Πιστοὶ διὰ τὶ ὀνομαζόμεθα, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 86
Πλάκες δεύτερον διὰ τὶ ἐφυλάχθησαν. 356
Πλημμέλεια τὶ εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 376
Πλεονεξίαν ποίαν ὀνομάζει ὁ Παῦλος. 11
Πλούσιος δυσκόλως εὑρίσκεται καθαρὸς ἀπὸ ἁμαρτίας, εἰς τὼ β'. ὑποσ. 157
Πλούσιον ἔκαμεν ὁ Θεὸς κάθε ἄνθρωπον. 165
Πλούσιοι πῶς βάλλων καλὸν θεμέλιον εἰς τὸ μέλλον. 166
Θέλων δέχθῶν οἱ πτωχοὶ αὐτὺς μετὰ θάνατον εἰς τὰς σκηνάς των. 166
Πλουτεῖν οἱ θέλοντες, εἰς ποῖα κακὰ πίπτουσιν. 156
Πλοῦτος ἄδηλον κτῆμα εἶναι, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 164
Πλοῦτος μόνιμος ποῖος εἶναι. 165
Ἐξαγορὰ γίνεται τῆς ψυχῆς τῶν πλουσίων διὰ τῆς ἐλεημοσύνης. 166
Πνεῦμα δειλίας δίδει ὁ Θεὸς εἰς μεριμνές. 173
Πνεῦμα μὴ σβένυτε, πῶς ἐρμηνεύεται. 49
Πνεῦμα ποῖον λέγεται. 50
Πνεῦμα ψυχικὸν ποῖον εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 304

Πῶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πῶς τοῦτο καλοῦσιν οἱ σοφοί. αὐτόθ.
Πνεῦμα Ἅγιον Κύριον ὀνομάζεται. 26. καὶ 72
Πνεύματος ἡ χάρις καὶ δόξα ἡ νῦν ἐν ταῖς ψυχαῖς κεκρυμμένη, τότε σκεπάσει καὶ τὰ σώματα, εἰς τὸ ὑπ. 39
Ἡ τοῦ Πνεύματος χάρις λαμπάδα εἶναι. 49
Τὸ χάρις αὐτοῦ ποῖον πρᾶγμα σβύννει. 49. καὶ 50
Πνεύματος προσάγματα, καὶ τοῦ Πατρὸς εἶναι. 83
Αἰώνιον εἶναι. 94. καὶ 364
Θεὸς εἶναι, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 127. καὶ 206
Τὸ Πνεῦμα οὐ περιλαμβάνεται εἰς τὸ „πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο", ἵνα καὶ κτισθῇ διὰ τοῦ Υἱοῦ, ἀλλ' εἶναι ἄκτιστον, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 160
Ἐὰν ἡμεῖς φυλάξωμεν τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ Πνεῦμα φυλάττει εἰς ἡμᾶς τὰ ἀγαθὰ ὁπὸ ἐλάβομεν. 200
Πνεῦμα Ἅγιον ὅποιος δὲν ἔχει, οὐδὲ τὸν Χριστὸν ἔχει. 220
Ἔλαιον ἀγαλλιάσεως διὰ τί ὀνομάζεται. 275
Κατὰ τὴν θέλησίν τε γίνονται αἱ διανομαὶ τῶν χαρισμάτων τε. 281
Διὰ τίνος ἐδίδετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. 319
Δὲν κατοικεῖ εἰς σῶμα ἁμαρτωλόν. 320
Πνεύματος μέτοχοι, ἐὰν δὲν ἀσφαλισθῶν, πίπτουσιν εἰς μυρία κακά, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 321
Πνεῦμα Ἅγιον χρηματίζει, καθὼς καὶ ὁ Πατήρ. 397
Πνευματικοὶ ὅταν δίδουν συμμαρτυρίαν, πρέπει νὰ ἐρωτῶν καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἠξεύρουν τὸ ζῆλο τῶν ὑποψηφίων, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 120
Πνεύματος κοσμικοῦ τὸ σκοτεινὸν σκέπασμα, τὸ σκεπάζον τώρα τὰς ψυχὰς, τότε θέλει σκεπάσει καὶ τὰ σώματα, εἰς τὸ ὑποσημ. 39
Ποιῶν τὰς Ἀγγέλους διὰ τί λέγεται, καὶ ὐχὶ ποιήσας. 274. καὶ 275
Πόλεμος εἶναι καλὸς, καὶ κακὸς, καὶ ποῖος εἶναι αὐτός. 96
Πόλεμον μάλιστα ἔχει ὁ Διδάσκαλος καὶ Ἀρχιερεύς. 96
Τρεῖς πόλεμοι εἶναι. 100
Οἱ εἰς τὰς πολέμους στέκοντες καὶ φυλάττοντες τὰ σκεύη τῶν πολεμούντων στρατιωτῶν, ἐμοίραζον τὰ κέρδη ἐξίσου μὲ τοὺς πολεμήσαντας στρατιώτας, εἰς τὴν ὑποσημ. 179
Πολλοὶ αὐτὶ τοῦ, πάντες λαμβάνεται, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 103. καὶ 371
Πόνων ἀγαθῶν ὁποῖος εἶναι καρπός. 183
Πορνεία ὀνομάζεται κάθε εἶδος σαρκικῆς ἁμαρτίας, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 28
Πραγματεῖαι διὰ τί λέγονται. 182
Πρεσβύτερον πρέπει νὰ εὔχεται ἡ Ἐκκλησία νὰ μὴν ὑστερηθῇ, εἰς τὴν ὑπ. 114
Καὶ οἱ Πρεσβύτεροι Ἐπίσκοποι ὀνομάζονται. 137
Πρεσβύτεροι οἱ μαρτυρηθέντες εἰς τὴν πίστιν, ποῖοι εἶναι, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 393
Πρεσβύτεροι τῖς Ἀποστόλοις ὁμοιάζουσι, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 447
Προεστῶτες πνευματικοὶ πρέπει νὰ τιμῶνται καὶ νὰ ἀγαπῶνται ὡς πατέρες. 45
Προεστῶτες καὶ ποιμένες περισσότερον ἀπὸ τὲς κοινολαΐτας χρειάζονται θεῖον ἔλεος. 84
Ὅρα καὶ εἰς τὸ λέξιν Διδάσκαλοι, καὶ Ἱερεῖς.
Προθέσεις ὁ Παῦλος ἀδιαφόρως μεταχειρίζεται, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 28
Ἐν πρόθεσις καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸν Υἱὸν δίδοται. 4
Πρόθεσις τῶν ἄρτων τὶ ἐφανέρωνε, εἰς τὴν δ'. ὑποσημ. 355
Προθυμίαν προξενεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ τῶν ἰδίων τε κατορθωμάτων ἐνθύμησις, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 387
Πρόκειμα τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 149
Προόρασις ποία εἶναι, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 95
Προσδοκία τὶ εἶναι. 99
Προσδόκεσθαι διὰ τὶ ὁ μὲν Ἀπόστολος ἐν παντὶ τόπῳ προσάζει, ὁ δὲ Χριστὸς προσάζει νὰ μὴ προσδοκώμεθα εἰς τὰς πλατείας. 104
Εἰς κάθε τόπον εἶναι συγκεχωρημένον νὰ προσδοκώμεθα. 104
Προσδοκίης δύω τρόποι εἶναι, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 105
Πρὸ τῆς προσδοκίης νίπτουσιν οἱ Ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ τὰς χεῖρας. αὐτόθ.
Χωρὶς διαλογισμὸν, ἤτοι ἀμφιβολίαν, πρέπει νὰ γίνεται. 105. καὶ 106
Πῶς ἠμπορεῖ τινὰς νὰ προσδόκεται ἀμετανοήτως, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 106
Πρόσκλησις τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 149
Προσφορὰ ἄλλοτι σημαίνει ἀπὸ τὸ Θυσίαν. 375
Προφῆται δὲν τὰ ἤξεραν ὅλα. 23
Καὶ διὰ τί. 23
Ἐδιώχθησαν ὑπὸ τῶν ἰδίων, εἰς τὴν ὑποσημ. 204
Κάθε Προφήτης μερικὴν οἰκονομίαν ἐνεχειρίζετο, εἰς τὸ ὑποσημ. 265

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροια

Εἰκόνα εἶχον οἱ Προφῆται τῶν τῆ Εὐαγγελίᾳ ἀγαθῶν, εἰς τὼ ὑποσ. 373
Οἱ περισσότεροι δὲν εἶχον ὀσπήτια, ἀλλὰ καλύβας, εἰς τὼ ὑποσημ. 418
Προφητεία ποία λέγεται. 95
Πτωχὲς οἱ ὑβρίζοντες κ᾽ μὲ πέτρας κυνηγῶντες, πόσον κακὸν ποιοῦσι. 78
Πτωχοὶ δὲν ὠφελοῦνται τόσον ὅσον οἱ ἐλεοῦντες αὐτούς. 249
Πῦρ τῆς κολάσεως ἔχει νὰ φλογίζῃ μόνον, κ᾽ ὄχι νὰ φωτίζῃ. 59
Πῦρ θεῖον πόσας θαυμασὰς ἐνεργείας κ᾽ ἀποτελέσματα κάμνει, εἰς τὼ ὑποσημ. 438
Πῦρ κατέβαινεν ἀπὸ τὰ οὐρανᾶ κ᾽ κατέφλεγε τὰς θυσίας τῶν διαρεσάντων εἰς τὸν Θεὸν, εἰς τὴν δ΄. ὑποσ. 394

Ρ

Ῥαὰβ μὲ πίστιν ἐδέχθη τὰς κατασκόπας. 410
Εἰς τὼ Ἐκκλησίαν ἀλληγορεῖται, εἰς τὼ ὑποσημ. 410
Τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. αὐτόθ.
Σοφίαν μεγάλως ἐμεταχειρίσθη. αὐτόθ.
Ῥάβδος Ἀαρὼν πόσα σημεῖα ἐποίησε. 201
Αὕτη πότε ἐβάλθη εἰς τὼ κιβωτόν. 357
Ῥωμαίων Βασιλεία ἐμποδίζει τὸν Ἀντίχεισον νὰ μὴ ἔλθῃ. 65

Σ

Σάββατον, δὲν εἶναι ἡμέρα ἀναγκαία. 295
Οὔτε ἔχει τὰ αὐτὰ προνόμια μὲ τὴν Κυριακήν. 295
Ἰουδαϊκὴ ἑορτὴ εἶναι, κ᾽ ὄχι Χριστιανική, εἰς τὴν ὑποσημ. 296
Ἡμέρα πάσιμος, κ᾽ νεκρώσιμος εἶναι. αὐτόθ.
Σαίνεσθαι τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 21
Σάλπιγγες πολλαὶ θέλουν σαλπίσει εἰς τὼ σωτέλειαν, ἀλλ᾽ εἰς τὼ ὑστερινὼ θέλει ἔλθῃ ὁ Κριτής. 36. κ᾽ 37
Σάλπιγγες ποῖοι ἐννοοῦνται, εἰς τὼ ἀ. ὑποσημ. 37
Τὶ δηλοῖ τὸ ἐμφύσημα αὐτῶν. αὐτόθ.
Σαμουὴλ κ᾽ Προφήτης ἦτον, κ᾽ Κριτής. 411
Σάρρα διὰ πίστεως ἐγκύνησε σπέρα ἔσα. 400
Ὁ φόβος ὅπου ἔλαβε, τῆς πίστεως ἦτον γνώρισμα. 400
Καὶ αὐτὴ σπέρμα κατέβαλε. 400
Σαπανᾶς ποῖα κατορθώματα ἠμπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ, κ᾽ ποῖα δὲν δυνάται, εἰς τὼ γ΄. ὑποσημ. 19
Σεισμὸς καθολικοὺς δύω ἀναφέρει ἡ Γραφή. 436
Καὶ τέλος γενήσεται. 436
Σήμερον τὶ δηλοῖ, εἰς τὼ β΄. ὑποσημ. 294 297. κ᾽ 298
Σιλβανὸς ποῖος εἶναι, εἰς τὴν ὑποσ. 3
Σίμων ἀπὸ τὰ Συμεὼν κατὰ ἀποκοπὴν ἔγινε, εἰς τὼ ὑποσημ. 3
Σινᾶ ὄρος θαυμασὸν πρᾶγμα ἦτον κοντὰ εἰς τὰς Ἰουδαίους. 431
Τὶ εἰκόνιζον τὰ ἐν αὐτῷ φαινόμενα. 431
Δὲν ἐδυνήθησαν νὰ πλησιάσουν εἰς αὐτὸ οἱ Ἰσραηλῖται. 433
Σκηνὴ τὰ μαρτυρία τρεῖς τόπους εἶχε. 353
Τρία καταπετάσματα εἶχε, εἰς τὴν β΄. ὑποσημ. 353
Αὐλὴν εἶχε, κ᾽ τὰ Ἅγια, κ᾽ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. αὐτόθ.
Τύπον εἶχεν ἡ μέση σκηνὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. αὐτόθ.
Ἡ ὅλη εἶχε τύπον τῆς Κτίσεως. αὐτόθ.
Καταπέτασμα αὐτῆς δεύτερον, τίνος τύπον εἶχε, εἰς τὴν ς΄. ὑποσημ. 355
Διὰ τὶ κ᾽ τὰ τρία μέρη αὐτῆς ὀνομάζονται σκηνή. 356
Δύω θυμιατήρια εἶχε, εἰς τὼ ἀ. ὑποσημ. 356
Σκηνὴ ὀνομάζεται ἡ Σὰρξ τὸ Κυρίου μείζων κ᾽ τελειοτέρα κ᾽ ἀχειροποίητος. 361
Σκορπίοι ποῖα ἁμαρτήματα εἶναι, εἰς τὼ β΄. ὑποσημ. 180
Σμικρὸν ἐπὶ τῶ Θεῶ πῶς λέγεται, εἰς τὼ ἀ. ὑποσημ. 304
Σπέρμα εἰς τὼ ὀσφὺ διείσκεται, κ᾽ εἰς τὸς νεφροὺς κυριωτέρῳ τρόπῳ. 337
Σπονδὴ ὅλη ἐπροσφέρετο εἰς τὸν Θεόν. 210
Σπάμνος χρυσῆ τὸ μάννα διὰ τὶ ἐφυλάχθη. 356
Πότε ἐβάλθη εἰς τὼ κιβωτόν. 357
Σπασίδια σὺ τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τὶ ἔγιναν, εἰς τὴν β΄. ὑποσημ. 105
Σταυρᾶ εἰς τὸ χῆμα προσδίχονται οἱ Χριστιανοί. αὐτόθ.
Σταυρὸς δεύτερος δὲν εἶναι. 322
Στέφανος τῆς μακαριότητος πῶς ὡς χρέος νομίζεται. 212
Ὡς χάρις κ᾽ δωρεὰ, κ᾽ ὄχι ὡς μισθὸς κ᾽ χρέος λογίζεται, εἰς τὴν ὑποσημ. 212
Λόγῳ τινὶ κτητὸς διὰ τῶν ἔργων γίνεται. αὐτόθ.

Στε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Στεφανὺς τῦ Πρωτομάρτυρος τὸ σῶμα πῶς διρέθη, εἰς τλὼ ὑποσημ. 92
Τίνι τρόπω εἶδε τλὼ δόξαν τῦ Θεῦ, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 163. κὴ 164
Στοιχεῖα τῶν λογίων τῦ Θεῦ ποῖα εἶναι. 315
Στοιχειώσεις, δύω εἶναι, εἰς τὴν ὑποσ. 318
Στρατιώτης Χριςῦ εἶναι κάθε Χριςιανὸς, ὅθεν πρέπει νὰ κακοπαθῇ. 182
Στρατιώτης Χριςῦ νὰ ἦναί τινας, μέγα ἐςὶν ἀξίωμα. 182
Δεὶ πρέπει νὰ ἐμπλέκεται εἰς τὰς πραγματείας τῦ Κόσμυ. 182
Ὅποιος θέλει νὰ νικήσῃ τὰ πάθη μὲ τὸν περιπλεγμὸν τῦ Κόσμυ, μὲ ποῖον ὁμοιάζει. 182
Συγκυλισμὸς πορνεία ὀνομάζεται, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 28
Σύλληψις βρέφυς ἀπὸ τὸ σπέρμα γίνεται τῦ ἀνδρὸς κὴ τῆς γυναικὸς, κὴ ἀπὸ τὰ καταμήνια, εἰς τλὼ β'. ὑπ. 400
Εἰς πόσας ἡμέρας ἀποτελεῖται. αὐτόθ.
Συλλογισμοὶ τῶν ἀνθρώπων ὡσανὰ νύματα εἶναι. 96
Συμεὼν ὁ Πέτρος ὀνομάζεται, εἰς τλὼ ὑποσημ. 3
Συνείδησις ἀγαθὴ πόθεν γενᾶται. 96
Καὶ τὶ εἶναι. 96
Συμέσις τὶ εἶναι. 184
Συντελείας ὁ καιρὸς εἶναι ἄδηλος. 40
Ἡμέρα Κυρίυ λέγεται. 40
Σφάλματος ὁμολογία, σβυώνει τὸν θυμὸν ἐκείνυ, πρὸς τὸν ὁποῖον τὸ σφάλμα ἔγινε. 255
Σχίσμα τὶ εἶναι, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 383
Σῶμα Χριςῦ πῶς λέγεται ὅτι δεὶ ἦτον ἀπὸ παύτλω τλὼ Κτίσιν. 361
Καὶ καθ' ἡμᾶς ἦτον κὴ ὑπὲρ ἡμᾶς. 362
Σκλωὴ ὀνομάζεται ἀχειροποίητος. 361
Καὶ καταπέτασμα. 362
Διὰ τὶ λέγεται καταπέτασμα. 381
Διὰ τῆς μεταλήψεως τῦ Σώματος τῦ Κυρίυ τῆς εἰ ὐρανοῖς ἀπολαύομεν πολιτείας, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 381
Σῶμα σκεῦος λέγεται. 29
Πότε γίνεται κτῆμα ἐδικόν μας. 29
Πότε διρίσκεται εἰς τιμλώ. 29
Κόσμον ἔχει τὰ πράγματα, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 28
Σώματος γύμνασις ποία εἶναι. 132
Μετρία αὔτη πρέπει νὰ ἦναι εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 132
Συμφέρει αὔτη. αὐτόθ.
Σῶμα Χριςῦ ὥσπερ ἐδοξάσθη εἰ τῷ Θαβὼρ, ἔτω κὴ τὰ σώματα τῶν Ἁγίων δοξάζει, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 286
Σῶμα οἰκία εἶναι, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 409
Ἀνώφλιον αὐτῦ ποῖον εἶναι. αὐτόθ.
Παραςάδες τῆς θύρας τυ ποῖαι εἶναι. αὐτόθ.
Ἡ θύρα τυ ὁποία εἶναι. αὐτόθ.
Πῶς δεὶ εὐγαίνομεν ἔξω ἀπὸ τλὼ θύραν τυ. αὐτόθ.
Ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης σωίςαται, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 424
Σωτηρία ἀληθινὴ ποία εἶναι. 218
Σωτηρίαν ἀνθρώπων ὁ διακονῶν, Ἀγγέλων ἔργον κὴ τῦ Χριςῦ ποιεῖ. 278
Αὕτη ἔλαβεν ἀρχλὼ νὰ λαλῆται διὰ τῦ Κυρίυ. 280
Ὁ Θεὸς ἐμαρτύρει αὐτὴν μὲ σημεῖα. 281
Σώφρονες ποῖοι ὀνομάζονται. 237
Σωφροσυνὴ ποία ὀνομάζεται. 110

Τ

Ταπεινοφροσυνὴ ἀληθινὴ ποία ὀνομάζεται. 90
Πρέπει κὴ νὰ ταπεινολογῇ τινας, κὴ νὰ ταπεινοσχημῇ, εἰς τὴν ὑποσημ. 90
Τέλειοι εἰς τὸ νὰ γινώμεθα ὡς ἐντολὴν ἔχομεν. 320
Τελειότητες δύω εἶναι. 317
Τέλειος οὐδεὶς εἶναι. 82
Τελείων τὶ εἶναι ἴδιον. 317
Τέλειος ποῖος εἶναι. 317
Τελείωσις διὰ παθημάτων γίνεται. 314
Τετραχηλισμένα τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 305
Τέχνας δουλεύειν, δεὶ εἶναι ἄτιμον πρᾶγμα, εἰς τὴν ἀ. ὑποσημ. 13
Ἀπὸ τὰς τέχνας γενᾶται κάθε εὐταξία κὴ ἀρετὴ, εἰς τὴν ὑποσημ. 14
Καὶ οἱ πλούσιοι κὴ ἔχοντες τὸν τρόπον πρέπει νὰ δουλεύυν τέχνλω, εἰς τὴν ὑποσημ. 32
Πνευματικὴ εἶναι κατὰ τί. 32
Ἡ τέχνη εἰς τὰς ἔχοντας τὸν τρόπον, φιλοτιμία εἶναι. 31
Τὴν εἰς τὸ νὰ δουλεύυν οἱ Χριςιανοὶ τέχνλω παραγγελίαν, τὴν δίδει ὁ ἴδιος Χριςός. 73
Ἡ τέχνη κὴ τῶν χειρῶν ἐργασία, ἐμποδίζουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 74
Διὰ τλὼ χρείαν τῦ πλησίον πρέπει νὰ δουλεύωμεν τέχνας, κὴ ὄχι διὰ λόγυμας, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 75
Τέχνας δουλεύειν ἀμεριμνία εἶναι. αὐτόθ.
Τεχνῖται διὰ ἑπτὰ αἴτια πρέπει νὰ δουλεύυν, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 13
Μὲ ποίους ὁμοιάζουν, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 76

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τιμόθεος δεν εἶναι βέβαιον ἂν ἐπῆγε δεύτερον εἰς Θεσσαλονίκην διακομίζων τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς, εἰς τὴν ὑποσημ. 2
Διὰ τί ὁ Παῦλος λέγει δι αὐτὸν πολλὰ ἐγκώμια. 21. καὶ 81
Διὰ τὰ λειψάνου τὰ θαύματα ἐγίνοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς τὴν γ'. ὑποσ. 81
Τίς τὸ λείψανον αὐτῆς μετεκόμισεν. αὐτόθ.
Ποίας Κανόνας διαπάσει εἰς αὐτὸν ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Τιμόθεον. 82
Διὰ τί αὐτὸν ὁ Παῦλος ὀνομάζει γνήσιον τέκνον. 84
Καὶ ἀγαπητόν. 170
Πόσον ἐκακοπάθει. 150
Φιλάσθενος ἦτον. 151
Δεν ἦτον εἰς τὴν Ἔφεσον ὅταν ὁ Παῦλος ἔστειλε τὴν πρὸς αὐτὸν β'. Ἐπιστολὴ, εἰς τὴν ὑποσημ. 168
Ἔκλαιεν ὅταν ἐχωρίζετο ἀπὸ τὸν Παῦλον. 171. καὶ 172
Διὰ τί λέγεται ἀπολελυμένος. 451
Τίνος θαυμασὸς μαθητὴς ἦτον τὸ Ἀποστόλου Παύλου. 222
Πολλὰ εἶναι τὰ ἐγκώμιά του, εἰς τὴν ὑπ. 223
Τράπεζα ἡ παλαιὰ τίνος τύπον εἶχε, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 355
Τραπέζης Ἁγίας ἐπάνω ποῖα πρέπει νὰ βάλλωνται, εἰς τὴν ὑποσημ. 115
Τριάδος ὀνομάτων ἡ ἐναλλαγὴ, δεν δηλοῖ ἀξιωμάτων διαφορὰν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 70
Τριάδα Ἁγίαν πῶς φανερόνει ὁ Ἀπόστολος, εἰς τὴν ὑποσημ. 72
Οὐδεὶς ἔξω ἀπὸ αὐτὴν εἶναι φύσει Θεὸς, εἰς τὴν ὑποσημ. 95
Τριάδος τὰς ὑποστάσεις μοναχῶς ἐξαγγέλλομεν, εἰς τὴν ὑποσημ. 102
Τριὰς, Θεὸς μακάριος εἶναι καὶ μόνος δυνάστης. 161
Κύριος εἷς εἶναι, καὶ ἐχὶ τρεῖς. 179
Τροπάριον τῆς Πεντηκοστῆς τὸ „ οἱ μὴ „ θιγομένῳ προβαίνοντες ἐν ὄρει “, πῶς ἑρμηνεύεται, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 431
Τροφὴ σερεὰ ποῖα ἐννοοῦνται. 316
Τροφὸς καὶ ἡ μήτηρ ὀνομάζεται, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 12
Τροχιαὶ ὀρθαὶ πῶς ἐννοοῦνται. 427
Τρυφὴ φαγητῶν ἐμποδίζεται, καὶ ὄχι ἡ τροφή. 129
Τρυφῆς ἀπόλαυσις, ἁμαρτίας εἶναι ἀπόλαυσις. 407
Τυμπανίζω τὶ θέλει νὰ εἰπῇ, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 414
Τύφος τὶ πάθος εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 154

Υ

Ὑγείας σωτηριτικὰ δύω εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 132
Ὑδροποσία πόσον καλὸν εἶναι, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 237
Ὕλη τὸ παντὸς δεν εἶναι κακὴ καὶ ἄναρχος, ἀλλὰ καλὴ καὶ ἐν χρόνῳ δημιουργηθεῖσα. 129
Ὂν πῶς εἶναι, καὶ ἀναγκαῖον, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 129
Ὕλης ἀνάγκη δεν κάμνει τοὺς ἀνθρώπους καλοὺς ἢ κακούς. 192
Ὑμέναιος ποίαν αἵρεσιν εἶχεν. 189. καὶ 190
Τίοὶ τοῦ Θεοῦ γίνονται οἱ παιδείαν ὑπομένοντες. 423
Τίὸς ἰσοδώαμος εἶναι μὲ τὸν Πατέρα, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 55
Τίοῦ προσάγματα, καὶ τοῦ Πατρὸς εἶναι. 83
Πάντα τὰ κτίσματα κτίζει, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 160
Φῶς ἐστιν ἀπρόσιτον, ἐν ᾧ οἰκεῖ ὁ Πατὴρ, εἰς τὴν ὑποσημ. 163
Ἀπαύγασμα τῆς δόξης διὰ τί λέγεται. 267. καὶ 268
Χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως διὰ τί λέγεται. 268
Πῶς φέρει τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεώς του. 269
Ὁ Τίὸς ὤφθη εἰς τὸν Ἀβραὰμ, καὶ ὅπου γράφεται Ἄγγελος καὶ Θεὸς ἐφάνη, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 327
Ἄγγελος ὀνομάζεται. 327
Τίὸν τοῦ Θεοῦ ποῖοι καταπατοῦσι. 385. καὶ 386
Ὅταν ἐσαρκώθη σεισμὸς ἔγινε. 436
Ὑπακοὴ τὶ εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 314
Ὑπαρχόντων ἁρπαγὴν διὰ τὴν πίστιν, νὰ ὑπομείνῃ τινας, εἶναι μέγα κατόρθωμα. 388
Τὸ δὲ καὶ νὰ δεχθῇ αὐτὴν μετὰ χαρᾶς, τοῦτο κάμνει αὐτὸν ὅμοιον μὲ τοὺς Ἀποστόλους. 388
Τοῦτο παῤῥησίαν προξενεῖ μεγάλλιο εἰς αὐτὸν πρὸς τὸν Κύριον. 391
Ὑπερηφανεύεται τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 197
Ὑπομένουσι δίδονται τὰ θεῖα χαρίσματα, καὶ οὐράνια ἀγαθὰ, εἰς τὴν ὑποσ. 57
Ὑπομένειν ἕως τέλους τὰς θλίψεις, θέλημα Θεοῦ εἶναι. 391
Ὑπομονὴ ποία εἶναι. 57
Μὲ πολλὴν καιρὸν δοκιμάζεται. 57
Διὰ τῆς ὑπομονῆς ἔχουν νὰ συμβασιλεύσουν οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὸν Χριστόν. 187
Ὑποταγὴ ἀνθρώπων προαιρετικὴ, καὶ φυσικὴ ποία εἶναι. 266

Φα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Φ

Φαγητὰ ποῖοι ἔλεγον κακά. 128
Φαγητὰ διὰ τί πολλὰ ἐμπόδιζεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ τρώγωνται. 129
Καλὰ εἶναι. 129
Πῶς ἁγιάζονται τὰ νομιζόμενα ἀκάθαρτα. 130
Καθαρὰ εἶναι εἰς τὸς καθαρές. 235
Ἀκάθαρτα ταῦτα νομίζονται εἰς τὸς ἀκαθάρτους. 235
Ζῶα τὰ τρώγοντα τὰ νομιζόμενα ἀκάθαρτα φαγητὰ, δὲν εἶναι ἀκάθαρτα. 236
Φελόνης τί ἦτον, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 215
Φθόνον οἱ ἔχοντες, καὶ δι' αὐτὸν δυσφημοῦντες τοὺς ἀδελφούς των, τὸν Θεὸν βλασφημοῦσι. 56
Φιλαδελφία εἶναι φυσικὰ ἀναγκαῖον πρᾶγμα καὶ φανερόν. 31
Ποία ὀνομάζεται φιλαδελφία, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 31
Φιλαργυρία εἶναι ρίζα ὅλων τῶν κακῶν. 157
Διὰ τῆς κενοδοξίας καὶ ἡδονῆς συνίσταται, εἰς τὸ β'. ὑποσ. 157
Ἡ φιλαργυρία γεννᾷ τὴν κενοδοξίαν, καὶ ἡδονήν. αὐτόθ.
Ἰσχυροτέρα εἶναι τῆς γαστριμαργίας, καὶ κενοδοξίας. αὐτόθ.
Φιλάργυροι πόσα κακὰ κάμνουν, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 157
Δὲν πιστεύουν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. 157
Φιλαυτία εἶναι ρίζα ὅλων τῶν κακῶν. 196
Ἄπακτος εἶναι φιλία τῆς ἑαυτῆς μας. 196
Πρῶτος κλάδος αὐτῆς ποῖος εἶναι. 196
Στενεύει τὸ πλάτος τῆς ἀγάπης. 197
Φίλαυτος ἔστε τὸν ἑαυτόν του ἀγαπᾷ. 196
Φιλήμων ἦτον ἄνθρωπος θαυμαστὸς, αὐθεντὴς τῆς Ὀνησίμου. 250
Ἕως εἰς τὸν καιρὸν τῆς Θεοδωρίτου ἔσεκεν ἡ οἰκία της, εἰς τὸ β'. ὑποσ. 250
Τῆς ἀποστολικῆς κηρύγματος ἦτον ὑπηρέτης. 252
Κολασσαεῖς ἦτον καὶ ἐκατοίκει εἰς τὰς Κολασσὰς, εἰς τὸ ὑποσημ. 253
Ἀγάπῃ εἶχε πρὸς πάντας τοὺς Ἁγίους. 253
Διὰ τῆς Παύλου ἔλαβε τὸ εἰς Χριστὸν πίστιν, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 258
Τὸ πρὸς Φιλήμονα ὅλον ἰδιοχείρως ἔγραψεν ὁ Παῦλος, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 258
Φιλητὸς ποίαν αἵρεσιν εἶχε. 189. καὶ 190
Φιλιόνομαι διὰ τί λέγεται σπεύδομαι, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 210
Φίλοι οἱ θερμῶς ἀγαπῶντες, χρειάζονται νὰ ἀπολαμβάνωσι καὶ τὸ σωματικὸ παρουσίαν τῆς φίλης. 19
Πρέπει νὰ φυλάττουν ἐμπιστοσύνην ἀναμεταξύ των. 193
Ὅποιος φανερώσει τὰ μυστήρια τοῦ φίλου, χάνει τὸ ἐμπιστοσύνη, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 193
Φίλος πιστὸς νὰ εὑρεθῇ, εἶναι πρᾶγμα δύσκολον. αὐτόθ.
Φιλοξενίαν δὲν πρέπει νὰ ἀλησμονοῦν οἱ Χριστιανοί. 438
Δι' αὐτῆς ὁ Ἀβραὰμ καὶ ὁ Λὼτ ἐφιλοξένησαν Ἀγγέλους. 439
Φιλοσαρκία πόσον κακὸν εἶναι, εἰς τὸ δ'. ὑποσημ. 214
Φιλόσοφοι ἐξωτερικοὶ ἐγνώρισαν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀκατάληπτος κατ' οὐσίαν, εἰς τὸ ε'. ὑποσημ. 396
Φίλων καὶ φιλίας πόσα, θαυμαστὰ λέγια τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τὸ γ'. ὑποσ. 12
Ὁ φίλος πρέπει νὰ δίδῃ καὶ τὸ ψυχικὸ του διὰ τὸν φίλον. αὐτόθ.
Ὁ φίλος βλέπων τὸν φίλον δὲν χορταίνει. αὐτόθ.
Φίλοι χάριν δίδουσι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους. αὐτόθ.
Ὅταν οἱ φίλοι προσάζουν, χάριν νομίζουν οἱ φίλοιτων τὰς προσαγάς των. αὐτόθ.
Κάλλιον εἶναι νὰ σβύσῃ ὁ ἥλιος, παρὰ νὰ σκηνθῇ τινας φίλων. αὐτόθ.
Καὶ τὰς πατέρας καὶ υἱὰς ὑπερβαίνουσιν οἱ ἀληθινοὶ φίλοι, εἰς τὸ ὑποσημ. 13
Ποία εἶναι ἡ φιλία. αὐτόθ.
Φόβος τοῦ Θεοῦ γένημα εἶναι τῆς πίστεως. 400
Φορεμάτων τὸ χρήσιμον ποῖον εἶναι, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 155
Τὰ εὔμορφα φορέματα εἶναι ἴδια τῶν μεραχίων, εἰς τὸ ὑποσημ. 156
Φυλὴ Ἰούδα καὶ Λευὶ ἠνώθησαν ἀπ' ἀρχῆς, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 339
Ἡ τοῦ Ἰούδα τὰς ἡγεμονίας τῶν πολέμων εἶχε. 340
Φύσιν εἰς τὸ ἀνθρωπίνου ἐπιστημονικότης ἐβάλθη καὶ δυνάμις εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ δικόλως τὸν Θεόν. 352
Φύσις ἀνθρώπων δὲν κάμνει καλὸν, ἢ κακὸν τὸν ἄνθρωπον. 192
Φωνὴ Θεοῦ ἤκουσαν οἱ Ἰουδαῖοι. 431
Δὲν ἤκουσαν αὐτὴν, εἰς τὸ ὑποσημ. 432
Καὶ διὰ τί. αὐτόθ.
Φῶς τῶν δικαίων ἐν τῇ μακαριότητι δὲν θέλει καίει. 59

Φῶς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Φῶς ἄκτιστον οἱ Δίκαιοι ἀπολαύσουσι, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 59
Φῶς ἀληθινὸν καὶ ἀπρόσιτον ταυτὸν εἶναι, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 162. καὶ 163
Φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον πῶς λέγεται ὁ Θεός. αὐτόθ.
Φῶς τὸ ἀπρόσιτον ὀνομάζεται θεῖος γνόφος καὶ διὰ τί. αὐτόθ.
Φῶς τὸ ἀπρόσιτον συγκερνώμενον διὰ τοῦ θεοϋποστάτου σώματος τοῦ Χριστοῦ, μεταδίδοται εἰς ὅλους τοὺς μακαρίους. αὐτόθ.
Φωτία τῆς μελλούσης κολάσεως ζῆλον καὶ θυμὸν ἔχει νὰ λάβῃ κατὰ τῶν παραβατῶν τῶν θείων ἐντολῶν. 385

X

Χάρισμα τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ἀναζωπυρῆται. 172
Διὰ τί δὲν λαμβάνει τινὰς τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος. 281. καὶ 282
Χάριτος θείας θαυμαστὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα. 55
Χάρις τοῦ Θεοῦ ἐμποδίζει νὰ μὴ ἔλθῃ ὁ Ἀντίχριστος, εἰς τλὼ ὑποσημ. 65
Χάριν ὁ Παῦλος κάμνει ἀρχὴν καὶ τέλος τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς β'. ἐπιστολῆς του. 80
Ἡ χάρις εἰς ποίας ψυχὰς κατοικεῖ. 80
Πῶς ὡσὰν σφραγίδα βάλλει τλὼ χάριν ὁ Παῦλος. 167
Χάρις ἡ ἐν Χριστῷ πρὸ χρόνων αἰωνίων ἐδόθη εἰς ἡμᾶς. 175
Χάρις πρώτη δικαιοσύνη εἶναι, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 224
Χέρια οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ σηκόνουν ὅταν προσεύχωνται, εἰς τλὼ ὑποσ. 105
Καὶ οἱ παλαιοὶ Ἱερεῖς καὶ Λαϊκοὶ ἐσήκωναν τὰ χέρια των. αὐτόθ.
Χέρια νίπτουσιν οἱ Ἱερεῖς καὶ οἱ Λαϊκοὶ ὅταν μέλλουν νὰ προσεύχηθοῦν, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 105
Χειρῶν διὰ τῆς ἐπιθέσεως ἐδίδετο Πνεῦμα Ἅγιον. 319
Χεῖρες ἀνειμμέναι πῶς ἐννοοῦνται. 426
Χερουβὶμ τί ἦτον, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 357
Χῆραι αἱ συγγενεῖς ἔχουσαι δὲν πρέπει νὰ τρέφωνται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας. 146
Δὲν πρέπει νὰ τρέφωνται ἀπὸ τὰς ἀπίστους συγγενεῖς των. 146
Χῆραι ἐσυναριθμοῦντο εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν καὶ ἐτρέφοντο ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τλὼ ά. ὑποσημ. 139. καὶ 142
Ἀποδίδουσι τλὼ ἀμοιβὼ εἰς τοὺς γονεῖς, ἐὰν ἐπιμελοῦνται τὰ τέκνατων, εἰς τλὼ ά. ὑποσημ. 140
Ὅποια ξεφαντόνοι, αὐτὴ ζωντανὴ ἔσα ἀπέθανε. 140
Ὅποια δὲν φροντίζει διὰ τὰς ὁμοπίστους, καὶ διὰ τὰς συγγενεῖς της, εἶναι χειροτέρα ἀπὸ τλὼ ἄπιστον. 141
Αἱ νέαι χῆραι πρέπει νὰ δυλεύουν διὰ νὰ τρέφωνται, καὶ μὲ τλὼ δυλειὰν νὰ δαμάζουν τλὼ σάρκα, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 142
Πρέπει ἡ χήρα νὰ ὑπηρετῇ αὐτὴ μόνη. 143
Διὰ τί ἐξήκοντα χρόνοι ἐδιωρίσθησαν τῆς ἡλικίας αὐτῶν. 144
Τὸν Χριστὸν ἔχουν νυμφίον ὡς καὶ αἱ παρθένοι. 144
Κατὰ συγκατάβασιν λέγει ὁ Παῦλος ὅτι αἱ νεώτεραι χῆραι νὰ δευτερογαμβρεύωνται. 145
Χρηματίζει τὶ θέλει νὰ εἰπῇ. 435
Χριστιανισμοῦ σκοπὸς ποῖος εἶναι. 87
Ἡ ὁδὸς αὐτοῦ ποία εἶναι. 269
Χριστιανὸς ὁποῦ ὑβρίζει μὲ τὰ ἔργα του τὸν Χριστὸν, δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 236
Χριστιανοὶ διὰ τί ἐσυγχωροῦντο εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ κηρύγματος νὰ πειράζωνται. 5
Πρέπει εὐχαρίστως νὰ δίδουν τὰ βασιλικὰ καὶ ἱερατικὰ δοσίματα, εἰς τλὼ ά. ὑποσημ. 13
Ἐδιωρίσθησαν εἰς τὸ νὰ κακοπαθοῦν. 22
Πρέπει νὰ δυλεύουν. 14. καὶ 31
Καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἠξεύρουν ὅτι βεβαίως θέλουν νικήσουν τὸν Διάβολον, πάλιν δὲν πρέπει νὰ πολεμοῦν, εἰς τλὼ γ'. ὑποσημ. 23
Πρέπει νὰ περισσεύουν εἰς τλὼ ἀγάπλω. 26
Πρέπει νὰ εἶναι ἄμεμπτοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 26
Πρέπει νὰ κάμνουν παράνω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ προσάζονται. 27
Δὲν πρέπει νὰ λυποῦνται ὑπὲρ τὸ πρέπον διὰ τοὺς ἀποθανόντας. 33
Δὲν πρέπει νὰ πηγαίνουν εἰς τοὺς τάφους αὐτῶν νὰ κλαίουν, εἰς τλὼ β'. ὑποσημ. 33
Εἰς τοὺς θανάτους τῶν Ἁγίων, παντελῶς δὲν πρέπει νὰ λυποῦνται, εἰς τλὼ ὑποσημ. 34. καὶ 35
Πρέει νὰ ἐπιτιμῶνται οἱ μὴ πηγαίνοντες εἰς τλὼ Ἐκκλησίαν ἐκείνων, ὅπου ἐνταφιάσθη ὁ συγγενής των, εἰς τλὼ ὑποσημ. 34

Οἱ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ καλοῦντες μυρολογήτριας, ὡς εἰδωλολάτραι ἀφορίζονται, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 33
Τίοὶ φωτὸς καὶ ἡμέρας εἶναι. 42. καὶ 43
Πρέπει νὰ ἀγρυπνῶν καὶ νὰ προσέχουν. 43
Πρέπει νὰ εἶναι ἁρματωμένοι. 44
Πρέπει νὰ οἰκοδομῶν σῶας τὸν ἄλλον. 45
Πρέπει νὰ τιμῶν καὶ νὰ ἀγαπῶν τὺς πνευματικοὺς αὐτῶν προεστῶτας καὶ διδασκάλους καὶ μὲ τὸ χῆμα καὶ μὲ τὴν καρδίαν. 46
Δὲν πρέπει νὰ δίδουν κακὸν ἀντὶ κακοῦ. 47
Πάντοτε πρέπει νὰ προσεύχωνται καὶ νὰ εὐχαριστῶν. 48
Καὶ διὰ τὴν προκοπὴν τῶν ἄλλων πρέπει νὰ εὐχαριστῶν. 56
Πρέπει νὰ ἐντραποῦν τινες πτωχοὶ Χριστιανοὶ, οἵτινες δὶ ὀλίγων βοήθειαν ὁπῶ ἔλαβον, ἀλλάζων τὴν πίστιν τως. 57
Δόξα θέλων εἶναι τῶ Χριστῶ. 60
Οἱ ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ πότε ἔχων νὰ φανοῦν. 61
Παρηγορία Χριστιανῶ ποία εἶναι. 70
Εἰς τὺς Χριστιανὺς πρέπει νὰ εὐείσκεται παύτοτε ἡ ἀρετὴ ἕως τέλους αὐτῶν. 72
Διὰ τὴν χρείαν τῶ πλησίον πρέπει νὰ δωλεύων, καὶ ὄχι διὰ λόγιων, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 75
Πρέπει νὰ βοηθῶν καὶ τὺς ἀργούς. 77
Πρέπει νὰ μὴ συναναστρέφωνται μὲ τὺς φανερὰ ἁμαρτάνοντας. 78
Ποίαν ἀγάπην ἀπαιτοῦνται νὰ ἔχουν. 86. καὶ 87
Ὅσοι δὲν προσοῦνται διὰ τὺς ὁμολογίσεις των, καὶ διὰ τὺς συγγενεῖς των, εἶναι χειρότεροι ἀπὸ τὺς ἀπίστους. 141
Χριστιανοὶ οἱ τὸ ὄνομα τῶ Χριστῶ βαστάζοντες, δὲν πρέπει νὰ τὸ ἐνδύσουν εἰς τὺς κατηγόρους, εἰς τὴν β'. ὑποσημ. 90
Κάθε Χριστιανὸς τί πρέπει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Χριστόν. αὐτόθ.
Χριστιανοὶ δὲν ἀγαπῶν τὸν Χριστὸν ὡσὰν τὸν φίλον τως, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 93
Ἔνιπτον τὺς χῆρας ὅταν ἔμελλον νὰ προσεύχωνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 105
Δὲν πρέπει νὰ λυποῦνται διὰ τὶ δὲν ἔχων ἀργύρια. 155
Ἀρνοῦ εἰς αὐτὺς ἀντὶ πλούτου τὸ ὄνομα τῶ Χριστιανῶ, εἰς τὸ ἀ. ὑποσ. 155
Εἰς τὰ ἀναγκαῖα μόνον πρέπει νὰ εὐχαριστῶνται. 155
Ὅποιος Χριστιανὸς λυπεῖται πῶς εἶναι πτωχὸς, ἀνόητος εἶναι. 165
Πρέπει νὰ παρηγορῶν τὺς διὰ τὸ πίστιν καὶ τὺς ἐντολὺς τοῦ Χριστοῦ πάσχοντας. 178
Ἵνα καὶ κοινωνοὶ γένων τῶν στεφάνων αὐτῶν. 178
Κάθε Χριστιανὸς εἶναι στρατιώτης Χριστοῦ, ὅθεν πρέπει νὰ κακοπαθῇ. 182
Πρέπει νὰ ἀγωνίζεται νομίμως διὰ νὰ στεφανωθῇ. 182
Πάντοτε πρέπει νὰ γυμνάζεται. 183
Ἀνάγκη εἶναι νὰ διώκωνται οἱ Χριστιανοὶ, εἰς τὸ ὑποσημ. 204
Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ διαβάζων βιβλία μυθολογικὰ, εἰς τὴν β'. ὑποσ. 209
Οὔτε τὰ διηγοῦνται μύθως. αὐτόθ.
Χριστιανῶν εὐγενείας ἀπόδειξις ποία εἶναι. 225
Εἰς τὸν Ἰησοῦν πρέπει νὰ ἀποβλέπων. 420
Χριστιανοὶ ὅταν ζοῦν εὐάρεστα, οἱ ἐναντίοι τῆς πίστεως δὲν ἔχων τί νὰ εἰποῦν, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 240
Ἀδελφοὶ εἶναι τῶ Χριστῶ. 285
Μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Χριστῶ, καὶ ὁμοιότης εἶναι καὶ ὑπεροχή. 286
Δὲν πρέπει νὰ φοβοῦνται θάνατον, εἰς τὸ ὑποσημ. 289
Οἶκος εἶναι τῶ Χριστῶ. 294
Δὲν εἶναι ἀρκετὸν μόνον τὸ νὰ ἀρχίσων, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ τελειώσων. 298
Πρέπει νὰ μὴν ἀπιστῶν εἰς τὰς ἐπαγγελίας τῶ Χριστῶ. 299
Οἱ πιστεύσαντες εἰσέρχονται εἰς τὸ κατάπαυσιν τῶ Κυρίω. 301
Λαὸς τῶ Θεῶ οἱ Χριστιανοὶ ὀνομάζονται, εἰς τὸ ἀ. ὑποσημ. 302
Πρέπει νὰ σπουδάζων διὰ νὰ εἰσέλθων εἰς τὸ ἐράντιον κατάπαυσιν. 303
Χειρότερα ἀπὸ τὺς Ἰσραηλίτας ἔχων νὰ κολασθῶν. 305
Πρέπει νὰ ἀφίνων τὸ ἀρχικὸ, καὶ νὰ φέρωνται παύτοτε εἰς τὴν τελειότητα. 317
Τελείαν ζωὴν πρέπει νὰ ἔχων. 317
Τί πρέπει νὰ λέγων εἰς κάθε ἔργον ὁπῶ μέλλων νὰ κάμων. 320
Ἅγιοι ὀνομάζονται. 325
Σκηνὴ Θεοῦ εἶναι, καὶ σκηνὴ τῆς οἰκίας αὐτῶ. 368
Οἶκος εἶναι Θεοῦ, εἰς τὸ ἀ. ὑποσ. 381
Πρέπει νὰ παροξύνωνται εἰς τὸ νὰ κάμνων τὺς ἀρετὺς σῶας τὸ ἄλλο ἐξ ἀγάπης. 383

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρέπει νὰ συνέρχωνται καὶ νὰ ἑνόνωνται σῶας μὲ τὸν ἄλλον, καὶ νὰ μὴ χίζωνται ἀπ' ἀλλήλων. 383
Ἀσφαλῶς πρέπει νὰ πιστεύωμεν, καὶ ὄχι ἀμφιβόλως καὶ δισακτικῶς. 391
Ὁμοιάζων μὲ τὰς παλαιστὰς καὶ ἀγωνιστάς. 426
Καὶ μὲ τὰς ὁδοιπόρας. 428
Χριστέμποροι ὀνομάζονται οἱ δυνάμενοι δηλοῦειν, καὶ ζητοῦντες ἐλεημοσυνίων. 32
Χριστιανοὶ πρέπει νὰ συμβοηθοῦν ἐκείνους ὁποῦ μένουν ὀπίσω ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς. 428
Ἐπλησίασαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Σιών. 433
Εὐλαβεῖς πρέπει νὰ εἶναι. 437
Ἀπροσπαθῶς πρέπει νὰ ἔχουν τὰ ἄσπρα καὶ ὑπάρχοντά των. 440
Δεὺ πρέπει νὰ ἀπελπίζωνται. 441
Δεὺ πρέπει νὰ περιφέρωνται ἀπὸ διδαχὰς ποικίλας καὶ ξένας. 442 καὶ 443
Πῶς ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐξέρχονται. 445
Δεὺ ἔχων ἐδῶ μένουσαν πόλιν. 445
Χριστοὶ ποῖοι ὀνομάζονται. 276
Χριστὸς ἔχαιρε πάσχων. 6
Πότε τινας γίνεται μιμητὴς τοῦ. 7
Τέχνῃ ἐδηλώθη διὰ ἑπτὰ αἴτια, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 13
Ἐπλήρουε τὰ βασιλικὰ καὶ ἱερατικὰ δοσίματα, εἰς τὴν ὑποσημ. 14
Παρηγορία μεγάλη εἶναι τὸ νὰ συγκοινωνῇ τινας μὲ τὸν Χριστὸν κατὰ τὰ πάθη. 17
Διὰ τὶ περὶ αὐτοῦ λέγει ὁ Παῦλος ὅτι ἀπεθανε. 35
Μὲ τὴν προσαγὴν τοῦ Χριστοῦ οἱ νεκροὶ θέλουν ἀσηθοῦν. 37
Διὰ τὶ ὁ Χριστὸς ἁρπάζει τοὺς δικαίους ἄνω ὅταν καταβαίνῃ. 38
Χριστοῦ δύω εἶναι αἱ παρουσίαι, εἰς τὴν γ'. ὑποσημ. 41
Καὶ μὲ τὸ ἔργον, καὶ μὲ τὸν λόγον ἐδίδαξε νὰ εὐχαριστοῦμεν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 49
Διὰ τὶ ἡ δευτέρα του παρουσία ἀποκάλυψις ὀνομάζεται. 58
Ἔνδοξος θέλει ἔλθῃ καὶ δυνατός. 60
Θέλει θαυμασθῇ εἰς ὅλους τοὺς πιστούς. 60
Ἀγάπη ἀληθείας ὀνομάζεται. 67
Διὰ τὶ προσάζει νὰ μὴ μεριμνῶμεν, ὁ δὲ Παῦλος προσάζει νὰ δηλόωμεν, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 75
Μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εἶναι. 101
Διὰ τὶ ὁ Παῦλος δεὺ εἶπε φανερὰ διὰ τὴν αὐτοῦ Θεότητα. 102
Μεσίτης ἀρχικὸς καὶ πρῶτος εἶναι, εἰς τὴν ὑποσημ. 102
Πάντοτε ὑπὲρ ἡμῶν μεσιτεύει. αὐτόθ.
Καθ' ὃ Θεάνθρωπος εἶναι μεσίτης, ὄ καθ' ὃ Θεὸς μόνον, ὅτε καθ' ὃ ἄνθρωπος. αὐτόθ.
Λύτρον καὶ ἐξαγορὰν ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του δι' ἡμᾶς. 102. καὶ 103
Αἷμα αὐτοῦ μεταφορικῶς λέγεται λύτρον καὶ ἐξαγορὰ, καὶ ὄχι κυρίως, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 103
Εἰς τρία μέρη καθαρῶς ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Παύλου Θεὸς, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 125
Πῶς ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι. 125. καὶ 126
Πῶς ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου. 160
Τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν καὶ οἱ Μάρτυρες μαρτυροῦσιν, εἰς τὴν β'. ὑπ. 160
Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἔχει οἰκειότητα μὲ τὸ τῶν μαρτύρων του. αὐτόθ.
Πρωτομάρτυς εἶναι. αὐτόθ.
Μακάριος εἶναι καὶ μόνος δυνάσης. 161
Τὸ ἀπρόσιτον φῶς τῆς Θεότητος συγκερνᾷ διὰ τοῦ Θεοϋποστάτου αὐτοῦ σώματος, μεταδίδωσιν αὐτὸ πᾶσι τοῖς μακαρίοις, εἰς τὴν ὑποσημ. 163
Τοῖς Ἀγγέλοις ὁρᾶται διὰ τοῦ καλύμματος τῆς ἀνθρωπότητος. αὐτόθ.
Θέλει εἶναι εἰς ἡμᾶς τὰ πάντα. 170
Τὴν ἐντροπὴν καταφρονήσας, ὑπέμεινε τὸν σταυρόν. 174
Ὁ συγκοινωνῶν εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, θέλει συγκοινωνήσει καὶ εἰς τὰ χαροποιά. 186
Ὁ ἀρνηθεὶς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ἀρνηθήσεται αὐτόν. 187
Ἂν ἡμεῖς ἀπιστοῦμεν, αὐτὸς μένει πιστός. 187
Ἐδιώχθη ὑπὸ τῶν ἰδίων, εἰς τὴν ὑποσημ. 204
Διὰ τὶ ἐτρέφετο ἀπὸ γυναῖκας μετὰ τὸ Βάπτισμα. 249
Δεὺ ἀποβάλλει ὅτε δοῦλον, ὅτε ἐλεύθερον. 250
Διὰ τὸν Χριστὸν εἶναι ἔντιμα καὶ τὰ πλέον ἄτιμα. 252
Διὰ τὶ λέγεται ὅτι ἔθηκεν αὐτὸν ὁ Πατὴρ κληρονόμον πάντων. 265
Τῶν πατρώων πλεονεκτημάτων κληρονόμος εἶναι, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 266
Τοῦ Κόσμου εἶναι καθάρσιον. 270
Διὰ τὶ ὁ μὲν Παῦλος λέγει ὅτι κάθηται ὁ Χριστὸς, ὁ δὲ Στέφανος εἶδεν αὐτὸν ἑστῶτα, εἰς τὴν ά. ὑποσ. 271

Ἀνω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀνώτερος τῶν Ἀγγέλων καὶ αὐτῶν τῶν Θρόνων εἶναι. 272. καὶ 274
Ἐλάττων ἦτον τῶν Ἀγγέλων κατὰ τὶ, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 272
Πῶς εἰσάγεται εἰς τὴν οἰκουμένην ὡς πρωτότοκος. 273
Ἔξω τῆς κτίσεως ἦτον, καὶ ἐντὸς τῆς κτίσεως ἔγινεν. 274
Διὰ τὶ λέγεται πρωτότοκος, εἰς τὴν ά. ὑποσημ. 274
Διὰ τῆς πίσεως τὰ Χρισὰ ἔλαβον τὸ Πνεῦμα οἱ ἐν τῷ νόμῳ. 276
Θεὸν ἔχει τὸν Πατέρα κατὰ τὸ ἀνθρωπότητα. 275
Ὑπὲρ παντὸς ἐγεύσθη θανάτου. 284
Διὰ τὶ ἐγεύσθη θανάτου. 284
Τῆς Οἰκονομίας αὐτὰ πᾶσα ἡ κτίσις εἶχε χρείαν, εἰς τὸ γ'. ὑποσημ. 284
Τελείωσις τὰ Χρισὰ ποία εἶναι. 285 καὶ 286
Τὸ ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων ἐνεδύθη. 287
Ἤλπισεν εἰς τὸν Θεὸν καθ' ὃ ἄνθρωπος. 287
Πατὴρ ἔγινε τῶν ἀνθρώπων. 287. καὶ 288
Ἐξωθεν μόνον ἐπειράσθη, καὶ ὄχι ἔσωθεν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 291
Ἀπόστολος εἶναι καὶ Ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας μας. 292
Δόξα αὐτὰ δὲν ἔχει σύγκρισιν μὲ τὸ τὰ Μωϋσέως. 293
Χρισὸς Ἀρχιερεὺς εἶναι ὁπὰ συμπαθεῖ εἰς τὰς ἀσθενείας μας. 306
Ἐπειράσθη κατὰ πάντα, ἔξω ἀπὸ τὸ ἁμαρτίαν. 306. καὶ 307
Παρὰ τὰ Θεὰ ἐχειροτονήθη, καὶ ὄχι παρὰ τῶν ἀνθρώπων. 310. καὶ 314
Ἀρχιερεὺς ἦτον κατὰ τὸ τάξιν τοῦ Μελχισεδὲκ, εἰς τὸ ὑποσημ. 311
Κατὰ δώδεκα τρόπους ὡμοιοῦτο τῷ Μελχισεδέκ. αὐτόθ.
Διὰ τὶ εἶναι Ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα. 311
Τέσσαρες φοραῖς ἔκλαυσεν, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 312
Δέησις αὐτὰ πρὸς τὸν Πατέρα διπλῆ ἦτον, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 313
Κατὰ τὸ μίαν δέησιν εἰσηκούσθη. αὐτόθ.
Πῶς ἔμαθεν, ἀφ' ὧν ἔπαθε τὸ ὑπακοήν. 313
Σταυρὸς καὶ θάνατος τὰ Χρισὰ δὲν εἶναι δίπτερος. 322
Πρόδρομος εἰσῆλθεν εἰς τὸν Οὐρανὸν διὰ λόγου μας. 330
Κατὰ πόσους τρόπους εἶναι καλλίτερος Ἀρχιερεὺς ἀπὸ τὸς τὰ νόμου Ἀρχιερεῖς. 330. καὶ 331
Βασιλεὺς ἦτον δικαιοσύνης. 332
Βασιλεὺς εἰρήνης. 332
Καὶ ἀπάτωρ ἀμήτωρ, καὶ ἀγενεαλόγητος. 332
Ἀπὸ τὸ φυλὴ τὰ Ἰούδα ἀνέτειλε καὶ ἀπὸ τὸ φυλὴν τὰ Λευὶ, εἰς τὸ β'. ὑποσημ. 339
Καὶ Βασιλεὺς ἦτον καὶ Ἱερεύς. αὐτόθ.
Κυρίως ἦτον ἀπὸ τὸ φυλὸ τοῦ Ἰούδα. αὐτόθ.
Ἡ Ἱερωσύνη αὐτὰ μετὰ ὅρκου ἔγινε. 342
Πῶς παρακαλεῖ πάντοτε διὰ λόγου μας. 343
Ποῖα εἶναι τὰ ἰδιώματα αὐτὰ καθ' ὃ Ἀρχιερέως. 344
Μίαν μόνον φορὰν ἐπρόσφερε θυσίαν τὸν ἑαυτόν του διὰ λόγου μας. 345
Αὐτὸς εἶναι καὶ Ἱερεὺς καὶ Ἱερεῖον, καὶ δεχόμενος ὡς Θεὸς τὸ δῶρον, εἰς τὸ ὑποσημ. 345
Λειτουργὸς εἶναι τῆς Σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἤτοι τὰ ὑρανὰ. 346. καὶ 347
Διὰ τὶ δὲν ἔχει τόπον καὶ σκηνὸν εἰς τὸ γῆν, διὰ τοῦτο μάλισα εἶναι Ἱερεύς. 348
Ἱερατεῖον ἔχει τὸν Οὐρανόν. 349
Ἐπιπδειότητα ἔβαλεν εἰς τὸ ἀνθρωπίνην φύσιν διὰ νὰ γνωρίζῃ δικόλως τὸν Θεόν. 352
Διὰ λόγου του δὲν ἐπρόσφερε. 359
Ὁ σκοπὸς τὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ γῆν, ἦτον ἡ Ἀρχιερωσύνη, ἤτοι τὸ νὰ θυσιάσῃ τὸν ἑαυτόν του. 361
Τὸ Σῶμα αὐτὰ πῶς δὲν ἦτον ἀπὸ ταύτην τὴν κτίσιν. 361
Πῶς λέγει ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, ὅτι ὁ Χρισὸς δὲν ἦτον ἄνθρωπος, εἰς τὸν β'. ὑποσημ. 362
Μὲ θεανδρικὴν ἐνέργειαν ἐπολιτεύθη. αὐτόθ.
Ὁ αὐτὸς ἐστὶ καὶ προσφέρων καὶ προσφερόμενος, καὶ πρὸς ὃν ἡ προσφορὰ γίνεται, εἰς τὸ ά. ὑποσημ. 364
Ἂν ὁ Χρισὸς δὲν ἀπέθνησκε, Διαθήκην δὲν ἔκαμνεν, ὅπου ἡμεῖς ἠθέλαμεν γένωμεν κληρονόμοι τῶν πατρικῶν του ἀγαθῶν. 365. καὶ 366
Θάνατος αὐτὰ δὲν ἔγινε μόνον διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὴν Νέαν Διαθήκην, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἀληθινὸν καθαρισμὸν τῶν ψυχῶν μας. 368. καὶ 369
Πῶς ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Πατέρα ὑπὲρ ἡμῶν. 369
Διὰ τὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ τέλος τῶν αἰώνων καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ ἁμαρτήματα. 370

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ τὶ Μὲ μίαν μόνλω φορὰν ἀπέθανε. 370. καὶ 371
Θέλει ἔλθῃ ὄχι πλέον διὰ νὰ βαστάσῃ τὰς ἁμαρτίας μας, ἀλλὰ διὰ σωτηρίαν τῶν εἰς αὐτὸν ἐλπιζόντων. 372
Ποῖα λόγια εἶπεν εἰσερχόμενος εἰς τὸν Κόσμον. 375
Τὸ καθίσαι αὐτὸν ἐκ δεξιῶν, τίνος εἶναι σημεῖον. 378
Χριστὸς ἔτε διὰ σπέρματος συνελήφθη, καὶ ἐν τῷ νῦν ἐμορφώθη, εἰς τλὼ β΄. ὑποσημ. 400
Ἀρχηγὸς εἶναι καὶ τελειωτὴς τῆς πίστεως. 420
Ἐκαταφρόνησε τλὼ ἐντροπήν. 421
Ποίαν ἀντιλογίαν ὑπέμεινε. 421
Διὰ τὶ σάλπιγγες ἠχήσουσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ τε Παρουσίᾳ. 431
Πῶς τὸ Αἷμα αὐτοῦ κρεῖττον λαλεῖ παρὰ τὸ τὸ Ἄβελ. 434. καὶ 435
Ὁ αὐτὸς Χριστὸς εἶναι χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τὸς αἰῶνας. 442
Ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. 444
Ποιμλὼ εἶναι μέγας. 449
Χρόνος εἶναι αἰώνιος, εἰς τὴν ἀ. ὑποσ. 394
Χωλὸν ἵνα μὴ ἐκτραπῇ, πῶς ἐννοεῖται. 426. καὶ 427

Ψ

Ψεῦδος εἶναι πολυποίκιλον. 442. καὶ 443
Ψυχὴ, ἡ αἰσθητικὴ δυνάμις ὀνομάζεται, καὶ ἡ ζωή. 51
Ψυχὴ συσχηματίζεται κατὰ τὰ ἔξω σχήματα καὶ κινήματα τῶ σώματος, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 90
Ἀθάνατος εἶναι κατὰ χάριν. 161. καὶ 162
Δὲν ἀποθνήσκει ὡς τὰ σώματα, ἀποθνήσκει ὅμως κατὰ ἄλλον τρόπον, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 162
Θάνατος ψυχῆς ποῖος εἶναι. αὐτόθ.
Δὲν ἔχει παύτη ἄτρεπτον τὴν ζωήν. αὐτόθ.
Ἀΐδιος δὲ λέγεται, εἰς τλὼ ὑποσημ. 267
Λέγεται ἀΐδιος. αὐτόθ.
Διαφέρει ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ψυχικὸν, εἰς τλὼ ἀ. ὑποσημ. 304
Ψυχῆς μερισμὸς ποῖος εἶναι. 304
Γῆ ὀνομάζεται. 322
Δὲν κρατεῖ τὸ σπέρμα ὡς ἡ γῆ, οὐδὲ τὸ αὐξάνει, διὰ τὸ δυμετάβλητον τῆς γνώμης της. 337
Ἐκ τῶ Θεῶ συμίσαται, εἰς τλὼ γ΄. ὑποσημ. 424
Οὐ δημιυργικῶς ἐκ τοῦ Θεῦ δημιυργεῖται, ἀλλὰ προνοητικῶς. αὐτόθ.

Ω

Ὠριγένης ἀναιρεῖται τέλος κολάσεως λέγων. 59

ΤΕΛΟΣ.

ΚΑ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΠΑΡΟΥΣΗ ΙΕΡΑ ΒΙΒΛΩ ΤΩΝ ΙΔ΄. ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΦΙΛΟΓΕΝΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Σώματα.

Ο΄ Παναγιώτ. καὶ σοφώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριος Κύριος Γρηγόριος. 5

Ο΄ Παναγιώτ. καὶ σοφώτατος πρώην Κωνσταντινοπ. Κύριος Κύριος Κύριλλος. 5

Ο΄ Πανιερολογιώτ. Μητροπολίτης ἅγιος Θεσσαλονίκης Κύριος Ἰωσήφ. 10

Ο΄ Πανιερολογιώτ. Μητροπολίτης ἅγιος Αἴνου Κύριος Ματθαῖος. 10

Ο΄ Πανιερολογιώτ. ἅγιος Ἀρδαμερίων Κύριος Ἰγνάτιος. 5

Οἱ ἐν τῷ Ἁγιωνύμῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος.

Μεγίστη Λαύρα τοῦ Ὁσίου Ἀθανασίου.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 5

Ο΄ Πανοσιολογιώτ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Ναθαναὴλ. 1

Ο΄ Πανοσιολογιώτ. Προηγούμενος κῦρ Ἰάκωβος ὁ ἐκ Ζητουνίου. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. Προηγούμενος κῦρ Παρθένιος Γκιώτης. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Θεόφιλος Ἰκονιαῖος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Παχώμιος Ἀδριανουπολίτης. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Γεράσιμος Νοσοκόμος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Μακάριος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Παΐσιος Μυσικός. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. Προηγούμ. κῦρ Ἀθανάσιος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Ἰωακείμ. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Κορνήλιος Ὡρολόγος τῆς Ἐκκλησίας. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. κῦρ Νικηφόρος. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. κῦρ Καλλίνικος Τινιακὸς ἐκ τῶν πέριξ Καθισμάτων. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. Γέρων Προηγούμενος κῦρ Εὐθύμιος Τραπεζούντιος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Γρηγόριος Βούλγαρης. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. κῦρ Δανιὴλ Χίος ἐκ τῶν Καθισμάτων. 1

Σώματα.

Ο΄ Πανοσιώτ. Προηγούμ. καὶ Ἐπίτροπος κῦρ Ἰωαννίκιος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. καὶ Ἐξοχώτ. Γέρων Παΐσιος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Κοσμᾶς Λέσβιος. 5

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Βατοπαιδίου.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 5

Ο΄ Πανοσιοσοφολογιώτ. Ἀρχιμανδρίτης καὶ Διδάσκαλος κῦρ Ἰωσήφ. 1

Οἱ Πανοσ. Αὐτάδελφοι Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Μεθόδιος, καὶ Προηγούμενος κῦρ Γρηγόριος. 2

Ο΄ Πανοσ. Προηγούμ. κῦρ Θεόφιλος. 2

Ο΄ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Ἰάκωβος. 1

Ο΄ Πανοσ. Προηγούμ. κῦρ Ναθαναὴλ. 1

Ο΄ Πανοσιολογ. Πρωτοσύγκελλος τοῦ μακαρίτου Κορυτζᾶς Ἰωάσαφ κῦρ Θεόφιλος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Γέρων Γαβριὴλ Βηματάρης. 1

Ο΄ Ταπεινὸς Γέρων Ἰωάσαφ ὁ Σωζοπολίτης. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. κῦρ Χρισοφόρος. 1

Ο΄ Ὁσιώτ. Δικαῖος Γέρων Ἰωάσαφ. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. κῦρ Ἰωαννίκιος Μυσικός. 1

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἰβήρων.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 2

Ο΄ Πανιερολογιώτ. Ἀναστασιουπόλεως κύριος Ἄνθιμος. 1

Ο΄ Πανοσιώτ. Προηγούμ. κῦρ Καισάριος. 1

Ο΄ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Συμεών. 1

Ο΄ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Ἰωάσαφ. 1

Ο΄ Πανοσ. Προηγούμ. κῦρ Προκόπιος. 1

Ο΄ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Κοσμᾶς, 1

Ο΄ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Μελέτιος ὁ Λέσβιος. 1

Ο΄ Πανοσ. Προηγούμ. κῦρ Ἄνθιμος ὁ Λέσβιος. 1

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σώματα.

Ο' Πανσ. Προηγέμ. κῦρ Γρηγόριος. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμ. κ) Ἐπίτροπος κῦρ Σίλβεστρος. 2
Ο' Πανσ. κῦρ Νεκτάριος ὁ Τυπικάρις. 1
Ο' Ὁσιολογ. Χαρτοφύλαξ κῦρ Νικηφόρος. 2
Ο' Ὁσιοσοφολογ. Διδάσκ. κῦρ Ὀνούφριος Πελοποννήσιος. 2
Ο' Ὁσιολογιώτ. Γραμματικὸς κῦρ Γαβριὴλ Πελοποννήσιος. 2
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Ἀνανίας ὁ ἐκ Λιτίτζης. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Σαμουὴλ Θεσσαλονικεύς. 1
Ο' Ὁσιολογιώτ. κ) Ἐξοχώτατος ἐν Ἰατροῖς κῦρ Ἰωσήφ. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων κῦρ Γεράσιμος Μυσικ. 1
Ο' Ὁσιώτ. Ἱεροδιάκων κῦρ Ἀγάπιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων κῦρ Διονύσιος Κομποσχοινᾶς. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Βησσαρίων ἐξαρχιμανδρίτης. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Ἀβέρκιος ὁ Νοσοκόμος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Μακάριος ὁ Βυζάντιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Παφνούτιος ὁ Οἰκονόμος. 1

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῦ Χιλανδαρίυ.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 2
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμ. κῦρ Ἰωνᾶς. 1
Ο' Πανοσιώτ. Ἀρχιμανδρίτης κ) Ἐπίτροπος κῦρ Ἡσαΐας. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμ. κ) Ἐπίτροπος κῦρ Χαράλαμπος. 1

Τὸ Ἱερὸν Κοινόβ. τῦ ὁσίυ Διονυσίυ

Σώματα Τρία.

Ἡ τῦ Παντοκράτορος Ἱερὰ Μονή.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 1
Ο' Πανοσιομυσικολογιώτ. Προηγέμενος κῦρ Κύριλλος. 3
Ο' Ὁσιώτ. Ἐπίτροπος Γέρων Διονύσιος. 2
Ο' Ὁσιώτ. Συνεπίτροπος αὐτῷ Γέρων Εὐθύμιος. 2
Ο' Πανοσιώτ. κ) Πνευματικὸς Πατὴρ κῦρ Κύριλλος. 1
Οἱ Αὐτάδελφοι κ) Ἐκκλησιαστικοὶ κῦρ Δημήτριος, κ) κῦρ Ἀβράμιος. 2
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἰωσὴφ Κυδωνιεύς. 2

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῦ Ξηροποτάμυ.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 2
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμ. κῦρ Νεόφυτος. 1
Ο' Πανοσιολογιώτ. Ἀρχιμανδρίτης κ) Ἐπίτροπος κῦρ Ἄνθιμος. 1

Σώματα.

Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμενος κ) Ἐπίτροπος κῦρ Βενέδικτος Μυσικός. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμενος κῦρ Ἄνθιμος Μυσικός. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμενος κῦρ Χρυσοφόρος Μυσικός. 1
Ο' Ὁσιομυσικολογιώτ. κ) Γραμματικὸς κῦρ Ἰλαρίων Ἀθλωνεύς. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμ. κῦρ Ἰωαννίκιος. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμ. κῦρ Διονύσιος Πελοποννήσιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Ἱεροδιάκονος κῦρ Ἀνανίας. 1

Ἡ τῦ Ζωγράφυ Ἱερὰ Μονή.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 1
Ο' Πανοσιώτ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Λαυριώτιος. 1
Ο' Πανοσιολογιώτ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Ἄνθιμος Σερραῖος. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγέμενος κῦρ Ζαχαρίας Σφιγοβλῆς. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγούμενος κῦρ Ἀκάκιος Μυσικὸς Ῥατζηκλῆς. 1
Ο' Ὁσιολογιώτ. Γραμματικὸς κῦρ Ἰλαρίων ὁ Ἰατροπολίτης. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἀνατόλιος Μυσικὸς ὁ Δεβρωνίτης. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἱερόθεος, ὁ ἀπὸ Δαμνίτζης. 1
Ο' Ὁσιώτ. Ἱεροδιάκονος κῦρ Χαράλαμπος, ὁ ἀπὸ Τόρναβον Βλαχαρίας. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Γρηγόριος Μυσικὸς ὁ Μολδαβεύς. 1
Οἱ Τιμιώτ. Λειτουργοὶ Αὐτάδελφοι, κῦρ Νικόλαος, κ) κῦρ Κῶνστας, οἱ Ἀναργυροβινοί. 2

Ἡ τῦ Δοχειαρίυ Ἱερὰ Μονή.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 1
Ο' Πανοσιώτ. Προηγούμενος κῦρ Γαβριὴλ Πελοποννήσιος. 2
Ο' Πανοσ. κῦρ Δανιὴλ Ἐκκλησιάρχης. 1
Ο' Πανοσ. κῦρ Ἰάκωβος Προσμοναρειος. 1
Ο' Πανοσ. κῦρ Ζαχαρίας Ἐφημέριος. 1

Ἡ τῦ Ἁγίυ Παύλυ Ἱερὰ Μονή.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 1
Ο' Πανοσιολογιώτ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Ἄνθιμος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Θεόκλητος Ζαγοραῖος. 1

Τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ Ἱερὸν Κοινόβιον τῦ Ξενοφῶντος

Σώματα Δύο.

Ἡ τῦ Σταυρονικήτα Ἱερὰ Μονή.

Τὸ Κοινὸν αὐτῆς. 1
Ὁ Πανοσιώτ. Προηγέμενος ϗ Ἐπίτροπος κῦρ Γαβριὴλ. 1
Ὁ Πανοσιολογιώτ. Προηγέμενος κῦρ Παΐσιος. 1
Ὁ Πανοσιώτ. Ἀρχιμανδρίτης κῦρ Κύριλλος. 1
Ὁ Πανοσιώτ. Προηγέμ. κῦρ Θεοδόσιος. 1
Ὁ Ὁσιώτ. Γέρων Χατζῆς Θεόφιλος. 1

Ἡ τῦ Ὁσίυ Γρηγορίυ Ἱερὰ Μονὴ

Σώματα Τέσσαρα.

Τὸ Ἱερὸν Κοινόβιον τῦ Ἐσφιγμένυ

Σώματα Πέντε.

Τὸ Ἱερὸν Κοινόβιον τῶν Ῥώσων.

Ἡ Βιβλιοθήκη τῦ αὐτῦ Κοινοβίυ. 3
Ὁ Καθηγέμενος τῦ αὐτῦ Κοινοβίυ κῦρ Σάββας Ἱερομόναχος, διὰ τὸν δυσεβέστατον καὶ Ὑψηλότατον Αὐθεντῶν πάσης Μολδαυΐας, Κύριον, Κύριον, Ἰωαννῆν Σκαρλάτον Ἀλεξάνδρυ Καλλιμάχη Βοεβόδα. 25
Ἡ αὐτῦ Σεβασμιότης, διὰ τὸν Πανευγενέστατον Ἄρχοντα Μέγαν Ποστέλνικον, Κύριον Κωνσταντῖνον Νέγρεν. 5
Ἡ αὐτῦ Σεβασμιότης, διὰ τὸν Πανιερώτατον, ϗ Ἐλογιμώτατον ἅγιον Εἰρηνουπόλεως ϗ Βατοπαιδίου, Κύριον Γρηγόριον. 5
Ἡ αὐτοῦ Σεβασμιότης, διὰ τὸν εὐγενέστατον μισὲρ Θεοδόσιον Τζικαλιώτην. 1
Καὶ διὰ τὸν εὐγενέστατον γαμβρὸν τῆς Εὐγενίας τυ Κύριον Δημήτριον Χατζῆ Γωργαντᾶ. 1
Ὁ Τιμιώτατος Ἀρχιτέκτων τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κοινοβίου, κῦρ Κώνστας Κρημιώτης. 1
Ὁ Τιμιώτ. Λεπτεργὸς τῦ αὐτῦ Κοινοβίυ, κῦρ Μιχάλης Κρημιώτης. 1
Ὁ Τιμιώτ. Λεπτεργὸς τῦ αὐτῦ Κοινοβίυ, κῦρ Ἀργύρης. 1
Ὁ Τιμιώτ. Μαστροθέος Ζαγοραῖος. 1

Οἱ πέριξ τῶν ἐν Καρέαις Κελλείων τῦ Κοινῦ Ἱερῦ Ναῦ τῦ Πρωτάτυ ἐναστκούμενοι Πατέρες.

Ὁ Πανιερώτ. πρώην Λήμνου Κύριος Καλλίνικος ὁ Θεολογίτης. 1
Ὁ Ὁσιοελογιμώτ. Γραμματικὸς τῆς τῦ ἁγίυ Ὄρους Κοινότητος κῦρ Καισάριος. 1
Ὁ Ὁσιώτ. κῦρ Νεόφυτος, ὁ ϗ Καταρχὴς τῦ αὐτῦ Κοινῦ Ἱερῦ Ναῦ τῦ Πρωτάτυ. 1
Ὁ Πανοσιοσεβασμιώτ. Κοινὸς Πνευματικὸς κῦρ Ἰγνάτιος Ἰωαννίτης. 5
Ὁ Πανοσιοσεβασμιώτ. β'. Κοινὸς Πνευματικὸς, κῦρ Χρύσανθος. 5
Ὁ Πανοσιομησικολογιώτ. κῦρ Δαβὶδ Καλυμμαυχᾶς, ὁ μονάζων ἐν τῷ Ἱερῷ Μονηδείῳ τῦ Μεγάλυ Ἀντωνίου, ἐπιλεγομένυ τῦ Ξύστυ, ὃς ϗ συνέδραμε ζήλῳ πυρούμενος, ὑπὲρ τῆς καταβολῆς τῦ Τύπυ. 20
Ὁ Πανοσιοσεβασμιώτ. ἐν Πνευματικοῖς Πατράσι κῦρ Ἰάκωβος Λέσβιος, ὃς ϗ αὐτὸς συνέκδημος ἐγένετο τῷ ἀνωτέρῳ, ὑπὲρ τῆς καταβολῆς τῦ Τύπυ. 5
Οἱ Πανοσιώτ. κύρ. Στέφανος ϗ Νεόφυτος Ἁγιογράφοι Σκηρταῖοι. 20
Ὁ Πανοσιώτ. κῦρ Μακάριος Κομποσχοινᾶς. 25
Ὁ Ὁσιώτ. κῦρ Ἀνανίας Σταυροδᾶς. 15
Ὁ Ὁσιοελογιμώτ. ἐν Ἱεροδιακόνοις κῦρ Ἰωσὴφ Σκῦρτος. 5
Ὁ Πανοσιώτ. κῦρ Κορνήλιος Ἀρτινός. 3
Ὁ Πανοσιώτ. κῦρ Ἰωσὴφ Φαριανός. 3
Ὁ Πανοσιώτ. κῦρ Νεόφυτος Πελοποννήσιος. 3
Ὁ Πανοσιώτ. κῦρ Κωνσταντίνος Φλασκᾶς. 5
Ὁ Ὁσιώτ. κῦρ Δαβὶδ Ἀνατίκ. 15
Οἱ Ὁσιώτ. Ἁγιογράφοι, κῦρ Μητροφάνης, ϗ κῦρ Ἰωάσαφ τοῦ Νικηφόρου. 10
Ὁ Πανοσιώτ. κῦρ Θεοφάνης Σταυροδᾶς ὁ Χρυσοσομίτης. 5
Οἱ Πανοσιώτ. Αὐτάδελφοι, κῦρ Μακάριος ϗ κῦρ Νεόφυτος, οἱ Ὡρολογάδες. 2
Ὁ Πανοσιώτ. κῦρ Γαβριὴλ Μυσικὸς ὁ Πολυγερινός. 1
Ὁ Πανοσιολογιώτ. κῦρ Θεοδόσιος Καλυμμαυχᾶς. 2

Ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σώματα.

Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἀγάπιος Μυσικὸς ϗ Ζωγράφος. 3
Ο' Πανοσιώτατος κῦρ Ἀνανίας Καλυμμαυχᾶς. 3
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ζαχαρίας Ῥάπτης ὁ Ναυσαῖος. 3
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Ἄνθιμος Δοκμετζῆς. 2
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἀνανίας Καλυμμαυχᾶς Λημναῖος. 2
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἰγνάτιος Ῥάπτης Ἀβερκιάδαις. 3
Ο' Πανοσιώτ. Πνευματικὸς κῦρ Γρηγόριος Βέλγαρης. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Ἰωάσαφ Φεσάς. 5
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Μιχαὴλ. 2
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Σάββας. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Γαβριὴλ Δοκμετζής. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Βενέδικτος Χατζεδὴς. 2
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Θεοδόσιος. 1
Ο' Πανοσ. κῦρ Ἀγάπιος Συλημνιώτης. 2
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Νικηφόρος Βερροιαῖος. 3
Ο' Ὁσ. κῦρ Ἰωσὴφ τῦ Ἁγίε Βασιλείε. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Ἱερόθεος. 5
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Μάξιμος τῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. 2
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἀνανίας Θεολογίτης. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Τιμόθεος Μυτάφης. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Κωνσάντιος Κεραμεὺς. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Γερμανὸς Πελοποννήσιος. 15
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Ἄνθιμος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Διονύσιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Ἰγνάτιος Σοφιαλής. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Στέφανος Ὡρολογᾶς (1). 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Νικηφόρος Χρυσοχόος. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἰωακεὶμ Ζωγράφος. 1
Ο' Ὁσιώτατος κῦρ Ἰγνάτιος Καμπανάρης Θάσιος. 1
Ο' Ὁσιολογιώτ. κῦρ Νεόφυτος Βιδιωλῆς. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Παῦλος. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Φιλόθεος. 1
Ο' Τιμιώτ. Περτῆς, Ζαρκάδης Αἰνίτης. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Ἀθανάσιος Καντάκος Αἰνίτης. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Ἀνασάσιος Ῥάπτης Βιδιωλῆς. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Νικόλαος Σερραῖος. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Ἀντώνιος Μαχαιρᾶς. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Ῥίζος Γέναρης Γερωτής. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Χατζῆς Τσιαντάφυλλος Λημναῖος. 1

Σώματα.

Ἡ Ἱερὰ Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης.

Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς. 1
Ο' Πανοσιοσεβασμιώτ. Πνευματικὸς Πατὴρ τῆς αὐτῆς Σκήτης κῦρ Ἰωάσαφ. 3
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Γρηγόριος. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Νεόφυτος. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Καλλίνικος Ἀργυροκασείτης. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Εὐγένιος Πρύσαλης. 1
Ο' Πανοσιώτ. Δικαῖος κῦρ Διονύσιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Ἡσαΐας τῦ Βησαρίωνος. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Μελέτιος Αἰνίτης. 2
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Μητροφάνης. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Πρόχωρος. 2
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Ἰωάσαφ Ἀργεῖος. 1

Ἡ τῦ Καυσοκαλυβίε Ἱερὰ Σκήτη.

Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς. 1
Ο' Ὁσιώτ. Δικαῖος κῦρ Μακάριος Λέσβιος. 2
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Κοσμᾶς Λέσβιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Παρθένιος Λέσβιος. 1
Ο' Πανοσιολογιώτ. κῦρ Γεράσιμος Βυζαντίος. 2
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Ἰωακεὶμ Λέσβιος. 5
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Νεόφυτος τῦ Παπᾶ Ἰωνᾶ. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Μακάριος Κυδωνιάτης. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Φιλάρετος Καισαρεύς. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Νικηφόρος Αἰνίτης. 1
Ο' Πανοσιώτατος κῦρ Χερσοφόρος. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Γαβριὴλ ϗ Πνευματικὸς Πατήρ. 1
Ο' Ὁσιώτατος Γέρων Λεόντιος Λέσβιος. 1
Ο' Ὁσιολογιώτ. κῦρ Μεθόδιος Βυζαντίος Βαθυπώγων. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Ποιμὴν Λέσβιος. 1

Ἡ τῦ Ἁγίε Δημητρίε Ἱερὰ Σκήτη.

Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς. 2
Ο' Πανοσιολογιώτ. κῦρ Ἰωάσαφ Πάριος ὁ Καλλιγράφος. 3
Ο' Ὁσιολογιώτ. Γέρων Ἀγάθων Ἰωαννίτης. 3
Ο' Ὁσιώτ. Δικαῖος κῦρ Δαμασκηνὸς Πελοποννήσιος. 1

Ο'

(1) Ο' αὐτὸς ἔγινε Συνδρομητὴς καὶ εἰς τὸν Συναξαριστὴν, ἀλλ' ἐκ παραδρομῆς τῶν Τυποθετῶν οὐκ ἐγράφη ἐκεῖσε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σώματα.

Ο' Παναγιώτατος κῦρ Ἀρσένιος ὁ Βυζαντίος. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Δαβὶδ Πελοποννήσιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. κῦρ Ματθαῖος. 1

Ἡ τῆ Τιμίᾳ Προδρόμᾳ Σκήτη.

Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς. 1
Ο' Πανοσιοσεβασμιώτατος Πνευματικὸς Πατὴρ κῦρ Νικηφόρος Πελοποννήσιος. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἀρσένιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Παγκράτιος τοῦ Διδασκάλου Χερσοφόρος. 2
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Κύριλλος τῆ ἀνωτέρᾳ Ὑποτακτικός. 1
Ο' Ὁσιοσεβασμιώτ. Γέρων Ἰωάννης Φιλιππουπολίτης. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἀγαθάγγελος Πελοποννήσιος τῆ Πνευματικῆ Σεργίου. 1

Ἡ τῆ Ἁγίου Παύλου Νέα Σκήτη.

Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς. 3
Ο' Πανοσιοσεβασμιώτ. Πνευματικὸς κῦρ Ἠλίας Λέσβιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Ἱεροδιάκονος κῦρ Εὐθύμιος Μυσικός. 1
Ο' Ὁσιώτ. Γέρων Μωϋσῆς Λέσβιος. 1
Ο' Ὁσιώτ. Ἱεροδιάκονος κῦρ Μελέτιος Πελοποννήσιος τῆ ἀοιδίμου πρώην Λακεδαιμονίας Θεοφάνους. 1

Ἡ Σκήτη τῆ Ξενοφῶντος.

Σῶμα Ἕν.

Ἡ Σκήτη τῆ Κουτλουμουσίου

Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς. 1
Ο' Πανοσ. Πνευματικὸς κῦρ Παρθένιος. 2

Οἱ ἐν τῇ Νήσῳ Ὕδρᾳ.

Ο' Πανιερολογιώτ. Ἅγιος Αἰγίνης Κύριος Γεράσιμος. 2
Ο' Αἰδεσιμώτ. Πνευματικὸς Κύριος Γεώργιος τῆ πρώην Οἰκονόμος. 1
Ο' Πανοσιολογιώτ. Κύριος Γρηγόριος Πορριώτης. 2
Ο' Αἰδεσιμώτ. Κύριος Δημήτριος Σαμπάνης ἀπὸ Γεράκι. 1
Ο' Εὐγενέστατος Ἄρχων Κύριος Λάζαρος Κουτσιλώπης. 83

Σώματα.

Ο' Εὐγενέστατος Ἄρχων Κύριος Δημήτριος Τζαμαδός. 6
Ο' Εὐγενέστατος Ἄρχων Κύριος Γεώργιος Κουτσιλώπης. 83
Ο' Εὐγενέστατος Ἄρχων Κύριος Σταμάτης Μπεμπάρης. 20
Ο' Εὐγενέστατος Κύριος Γεώργιος χ. Ἰωάννου Γκιόνη. 33
Ο' Εὐγενέστατος Κύριος Δημήτριος Ἀναγνώστης Γκρδῆ. 23
Ο' Εὐγενέστατος Κύριος Δημήτριος Γεωργίου Βλαγάρη. 20
Ο' Εὐγενέστατος Κύριος Νικόλαος Ἐλευθερίου Γκίκα. 2
Αἰωνία ἡ μνήμη τῆ ἐντιμωτάτου Κυρίου Λαζάρου Κωνσταντίνου χ. Δαμιανῆ. 4
Ο' Ἐντιμώτ. Κύριος χ. Ἀντώνιος Ἀνδρέα Ζερβῆ. 4
Ο' Εὐγενέστατος Καπετᾶν Μανόλης Τουμπάζη. 8
Ο' Εὐγενέστατος Καπετᾶν Ἀναστάσης Τζαμαδός. 6
Ἀνώνυμός τις φιλογενὴς καὶ φιλόχριστος. 10
Ο' Κύριος Ἀντώνιος Δημητρίου Μπαρπέρη. 10
Ο' Κύριος Ἀθανάσιος Δημητρίου Μπαρπέρη. 6
Ο' Κύριος Ἀναγνώστης Δημητρίου Σαρματζῆ. 2
Ο' Κύριος Κωνσταντῖνος Ζαφυρόπουλος ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην. 2
Ο' Κύριος Παναγιώτης Παπᾶ Ἰωάννου Μελιγιώτης. 2
Ο' Κύριος Παναγῆς Γεωρτζόπυλος ἀπὸ τὸ Ἄργους. 2
Ο' Κύριος Γεώργιος Ἰωάννου Λάκης ὁ ἐκ Πρασῆ. 3

Οἱ ἐν τῇ Πόλει Γιασσίῳ.

Ο' Πανιερώτατος Μητροπολίτης ἅγιος Μολδαβίας Κύριος Βενιαμίν. 10
Ο' Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος ἅγιος Ῥωμάνου Κύριος Γεράσιμος. 5
Ο' Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος ἅγιος Χουσίου Κύριος Μελέτιος. 3
Ο' Πανιερώτατος ἅγιος Εἰρηνουπόλεως Κύριος Γρηγόριος. 3
Ο' Πανιερώτατος ἅγιος Εὐχαΐτων Κύριος Θεόκλητος. 1
Ο' Πανιερώτατος ἅγιος Ἱεραπόλεως Κύριος Γρηγόριος. 1
Ο' Πανοσιολογιώτ. Ἀρχιμανδρίτης Γαλατᾶ Κύριος Παρθένιος. 2

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σώματα.

Ο' Πανοσιώτ. Ἀρχιμανδείτης Τζαπαρτζελίας Κύριος Γεράσιμος. 1
Ο' Πανοσιώτ. Ἀρχιμανδείτης τῆ Ἁγία Σάββα Κύριος Γρηγόριος. 1
Ο' Πανοσιώτ. Ἀρχιμανδείτης Τετραρχίτης Κύριος Σεραφείμ. 1
Ο' Πανοσιώτατος Παρνασσίας Κύρ. Γαβριήλ. 1
Ο' Πανοσιώτ. Ἀρχιμανδείτης Ῥίσκας Κύριος Γρηγόριος. 1

Οἱ ἐν τῇ Πόλει Τριεσίῳ.

Οἱ Προεστῶτες καὶ Ἐπίτροποι τῆς Γένους τῶν Γραικῶν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Σχολεῖον. 3
Ο' Πανοσιολογιώτ. Ἀρχιμανδ. Κύριος Ἰωακεὶμ ἐκ Βερροίας. 1
Ο' Πανοσιολογιώτ. Κύρ. Μιχαὴλ Ἀποστολίδης ἐκ Κρήτης. 1
Ο' Κύριος Γεώργιος Καρτζιώτης Πελοποννήσιος. 1
Ο' Κύριος Προκόπιος Καρτζιώτης Πελοποννήσιος. 3
Ο' Κύρ. Δῆμας Κανέλης Θεσσαλονικεύς. 1
Ο' Κύρ. Σπυρίδων Γεωργόπουλος Πελοποννήσιος. 1
Ο' Κύρ. Νικόλαος Ζωγράφος ἐξ Ἀθήνας. 1
Ο' Κύρ. Δημήτριος Κοντογώνης Πελοποννήσιος. 1
Ο' Κύρ. Γιάκωβος Νικολάου Παξιμάδη ἀπὸ Τῖνον. 1
Ο' Κύρ. Ἀντώνιος Μιχαὴλ Παξιμάδης ἀπὸ Τῖνον. 1
Ο' Κύρ. Φραγκύλης Γλυκοφείδης Σμυρναῖος. 1
Ο' Κύρ. Νικόλαος Γλυκοφείδης Σμυρναῖος. 1
Ο' Κύρ. Ἀλέξανδρος Σαριγιάννης Πελοποννήσιος. 1
Ο' Κύρ. Δημήτριος Ν. Ἀποστολίδης Πελοποννήσιος. 1
Ο' Κύρ. Ἰάκωβος Ῥῶτας ἐκ Τζίας. 1
Ο' Κύρ. Δημήτριος Μαυρογορδάτος Σμυρναῖος. 1
Ο' Κύρ. Ἀλέξιος Μανουὴλ Ἡσαΐα Σμυρναῖος. 1
Ο' Κύρ. Φραγκούλης Καπέλλος Σμυρναῖος. 1
Ο' Κύρ. Λεονάρδος Βᾶρος Χῖος. 1
Ο' Κύρ. Ἰωάννης Κόσιφας Ζαγοραῖος. 1
Ο' Κύρ. Νικόλαος Κωνσταντίνου Φάλτης Καλλιπολίτης. 1

Σώματα.

Οἱ ἐκ διαφόρων Πόλεων.

Ἀνώνυμός τις Χριστιανὸς φιλόσεβὴς, κοινωφελὴς τε, καὶ φιλέλλην, ἐκ Πετρουπόλεως. 100
Ο' Ἐξοχώτατος Κόμης Κύριος Κύριος Ἰωάννης Καποδίστριας, ὁ ἐκ Κερκύρας, διαφόρων Ταγμάτων Ἱππάρχης, Βουλευτὴς, καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆ Κράτους τῆ Σεβασῆ Αὐτοκράτορος πάσης Ῥωσσίας καὶ Βασιλέως Λεχίας, κτλ. 50
Ο' Ἐκλαμπρότατος Κύριος Μιλόρδ Κόμης τῆ Γιλφόρδ. 2
Ο' Εὐγενέστατος Ἱππάρχης Κύριος Σπυρίδων Νεράντζης, ὁ ἐκ Ζακύνθου, Βουλευτὴς τῆς Ἐπικρατείας, καὶ Γενικὸς Κόνσολος τῆ Σεβασῆ Αὐτοκράτορος πάσης Ῥωσσίας καὶ Βασιλέως Λεχίας. 1
Ο' Εὐγενέστατος Κύριος Μάριος Φῶκης, ὁ Κερκυραῖος, Σύμβουλος Κολεγίου τῆς Ῥωσσίας. 1
Ἀνώνυμός τις Χριστιανὸς φιλογενὴς, ἐκ τῆς Μόσχας. 37
Ο' Κύριος Νικόλαος Πατζιμάδης, ἐκ τῆς Μόσχας. 5
Ο' Κύριος Μιχαὴλ Εὐμορφόπουλος, ἐκ τῆς Χίου. 2
Ο' Ἄρχων Λογοθέτης Κύριος Ἰάκωβος Πάγκαλος ὁ Κεῖος. 1
Ο' Πανοσιολ. Καθηγούμ. τῆ ἐν Κερκύρᾳ Μοναστηρίου τῆς Πλατυτέρας κῦρ Συμεών. 1
Ο' Πανοσιολ. Πρωτοσύγγελος κῦρ Χρύσανθος Μασέλλος. 1
Ο' Ἐλλογιμώτατος κῦρ Κωνσταντῖνος Σακελλαρόπωλος, ὁ ἐξ Ἄρτης. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Γεράσιμος Ἐφημέριος τῆς ἐν τῇ Βενετίᾳ Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. 1
Ο' Πανοσιώτ. κῦρ Ἀνδρέας Ἐφημέριος τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας. 1
Ο' Ὁσιολογιώτ. κῦρ Ἰωακεὶμ Πολίτης Ἱεροδιάκ. τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας, ἐκ Καλαμάτας τῆς Πελοποννήσου, ὅτοι Γιάννιτζας. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Ἀλέξιος Νικολαΐδης, Ζαγοραῖος. 3
Ο' Τιμιώτ. καὶ ἄριστος ἐν Δημηγόροις κῦρ Σπυρίδων Καλύτζης, ἐκ Βενετίας. 1
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Πιέρος Καλλιβέρτζης, ἐκ τῆς Νήσου Νάξου. 4
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Ἀντώνιος Καλλιβέρτζης, ἐκ τῆς Νήσου Νάξου. 4
Ο' Τιμιώτ. κῦρ Νικόλαος Λύκας Τζαλοκώστας, ἀπὸ Σερράκου. 1

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας